1217 (258)

250.-

The

Robert E. Gross Collection

A Memorial to the Founder of the Lockheed Aircraft Corporation

Business Administration Library
University of California
Los Angeles

CASPARIS
KLOCKII IC^ti
TRACTAT,
NOMICO-POLITIC,
DE
CONTRIBU
TIONIBUS
FRANCOFURTI
Apud
CASPARUM WACHT
LERUM ET SEBAST
IANUM ROHNERUM
1655
10:10

CASPARIS KLOCKII JC.
Comit. Palat. Cæſar. Cancellar. Stolberg. &c.

TRACTATUS NOMICO-POLITICUS

De

CONTRIBUTIONIBUS

IN ROMANO-GERMANICO-IMPERIO ET ALIIS REGNIS UT PLURIMUM USITATIS.

IN QVO IMPERATORIS ROM. REGVM, ELECTORVM, EPISCOPORUM, ARCHIDUCUM, PRINCIPUM, COMITUM, BARONUM, Civitatum, aliorumque Statuum Imperii, nec non Nobilium reſpectivè Majeſtatis, Superioritatis, Regalium, aliaque Jura, inſperſis multifariis Theologico-Juridico-Hiſtorico-Politicis Diſcurſibus, inſignioribus Votis & Deciſionibus Cameralibus, ac aliis ad hanc materiam propriè ſpectantibus & in ſingulari FASCICULO digeſtis Conſultationibus ſive Reſponſis prudentum, hactenus necdum divulgatis, accuratè & nervosè enucleantur.

Opus eximium ac magni laboris ita ut nihil intactum relinquere videatur.

Cum Indice rerum & verborum copioſiſſimo.

FRANCOFURTI
Apud CASPARUM WÆCHTLERUM,
ET
SEBASTIANUM RHONERUM, *Bibliopol.*

ANNO M. DC. LVI.

CATALOGVS SIVE INDEX AUTHORUM, qui in hoc Tractatu diſperſim allegantur.

A.

Abbas Panormitanus.
Abbas Trithemius.
Abbas Vrſpergenſis.
Guilielmus Abbas.
Accurſius Florentinus.
Acta Brunſuicenſia.
Acta Fridburgenſia.
Acta Haſsiaca.
Ælianus.
Paulus Æmilius Hiſtoricus.
Matthæus de Afflictis.
Georgius Agricola.
Rudolphus Agricola.
Henricus Cornelius Aggrippa.
Iacobus Mandellus Albanus.
Leander Albertus.
Antonius Albitius, Florentinus.
Andreas Alciatus.
Sylveſter Aldobrandinus.
Aldovinus Aldovini, IC. Ital.
Iacobus Alemanus.
Alexander ab Alexandro.
Petrus de Aliaco.
Iohannes Althuſius.
Ioſephus Altogradus.
Didacus Rodericus Alvaradus.
Franciſcus Alvares.
Alphonſus Alvarez Guerrerus.
Iacobus Alvarottus.
Amanellus de claris aquis in ſingularibus.
Marcus Antonius de Amatis.
Tranquillus Ambroſinus.
D. Ambroſius.
Bonifacius Amerbachius.
Vitus Amerbachius.
Scipio Amiratus.
Iohannes de Anania.
Petrus Ancharanus.
Petrus de Andlo.
Iohannes Andreæ.
Angelus de Caſtro.
Angelus de Vbaldis.
Iohannes Pyrrhus Anglebermeus.
Petrus Antonius Anguiſola, IC. Ital.
Fabius de Anna, IC. Ital.
Iohannes Vincentius de Anna, IC. Ital.
Petrus Antibolus.
Gothofredus Antonii, IC. German. P.
Guilielmus Antonii. F.
Iohannes Apellus.
Apocalypſis nova.
Appianus Alexandrinus.
Apuleius Madaurenſis.
Petronius Arbiter.
Archidiaconus.
Iacobus de Ardizone.
Angelus Aretinus.
Franciſcus Aretinus.
Benedictus Aretius.
Cæſar Argelus.
Bertrandus Argentræus Redonenſis Provinciæ Præſes.
Ariſtides Adrinopolitanus.
Ariſtophanes.
Ariſtoteles Stagirita.
Henningus Arniſæus.
Arnobius.
Arnoldus Lubecenſis.
Franciſcus Arrias.
Dominicus Arumæus.
Iohannes Baptiſta Aſinius.
D. Athanaſius.
Athenæus.
Alphonſus de Avendano Hiſpan.
Iohannes Aventinus.
Stephanus Aufrerius.
D. Auguſtinus.
Aurea Bulla Caroli IV.
Auſonius Poeta Roman.
Author der Donawerdiſcher Information.
Author Diſcurſus vom Iuſtitien werck.
Author Vindiciarum contra Tyrannos.
Author Theſauri Politici.
Balthaſar Ayala.
Iacobus de Ayello.
Iohannes Baptiſta Aymus.
Alphonſus de Azevedo, Hiſpan.
Azo Bononienſis.
Martinus Azpilcueta.
Macagnanus Azzoguidus.

B.

Reinerus Bachovius IC. German.
Franciſcus Baconus, Eques Angl.
Ludolphus de Badenburg, Epiſcopus Bamberg.
Caſpar Baetia, IC. Hiſpan.
Iohannes Baptiſta Baiardus.
Hieronymus Balbus, Epiſcopus Guatzens. de Coronatione.
Franciſcus Balbus.
Nicolaus Balbus.
Iohannes Franciſcus Balbus.
Baldus de Bartholinis.
Baldus de Vbaldis.
Baldus Novellus.
Franciſcus Balduinus.
Andreas Barbaria, Siculus.
Petrus Barboſa, IC. Hiſpan.
Iohannes Barclaius.
Carolus Bardellonus, IC. Ital.
Antonius Bardus.
Eguinarius Baro.
Cæſar Baronius, Cardinalis.
Bartholomæus Bartazzolius P.
Claudius Bertazzolius F.
Chriſtianus Barth.
Bartolus de Saxoferrato.
Andreas de Barulo.
Cæſar Barzius, IC. Ital.
D. Baſilius.
Dominicus Baudius, Belga.

Georgius Beatus.
Martinus Becanus.
Franciſcus Beccius, IC. *Ital.*
Beda.
Franciſcus Belcarius.
Martinus Bellaius, *Hiſt. Gallic.*
Ægidius Bellamera.
Petrus de Bella *Pertica.*
Robertus Bellarminus.
Bartholomæus Bellenzinus.
Petrus Bellinus.
Nicolaus Bellonus.
Petrus Belluga.
Petrinus Bellus, *in tract. de re milit.*
Iacobus de Belviſo.
Petrus Bembus, *Cardinal.*
Antonius Benbellona *de Godentiis.*
Iohannes Ludovicus Benderus, IC. *German.*
Guilielmus Benedictus.
Iohannes Tilemannus de Benignis.
Petrus de Benintendis.
Iacobus Benius.
Ioannes Beretta, IC. *Ital.*
Matthias Berlichius.
D. Bernhardus.
Auguſtinus Berous,
Iohannes Bertachinus.
Petrus Bertius, *Belga.*
Bernhardus Bertram.
Petrus Bertrandus, *Cardinalis.*
Stephanus Bertrandus.
Chriſtophorus Beſoldus IC. *German.*
Iohannes Georgius Beſoldus.
Nicolaus Betſius.
Ioachimus à Beuſt.
Theodorus Beza.
Biblia *Sacra.*
Iohannes Bidembachius IC. *German.*
Gabriel Biel.
Iohannes Petrus Bimius IC. *Ital.*
Petrus Binsfeldius.
Petrus Bizarus.
Iohannes Blancus.
Marcus Antonius Blancus.
Bartholomæus Blarerus.
Caſtellus de Bobadilla.
Traianus Boccalini.
Virginius de Boecatiis.
Henricus Bocerus.
Iohannes Boëmius.
Nicolaus Boërius.
Anic. Manl. Torq. Severinus Boëthius.
Hector Boëthius.
Henricus Boick.
Albertus Bolognetus.
Iohannes Bolognetus.
Ludovicus Bologninus.

Bernhardus Bombinus IC. *Ital.*
Antonius Bonfinius *Hiſtor. Vngar.*
Benedictus Bonius *tr. de cenſib.*
Iohannes Borcholt.
Camillus Borellus IC. *Ital.*
Celſus Borgalius IC. *Ital.*
Iacobus Bornitius.
Antonius Borrinius.
Ægidius Boſſius.
Iohannes Boterus *Roman.*
Rudolphus Botoreius *Hiſtor. Gallicus.*
Iohannes Botta IC. *Ital.*
Thomas Bozius.
Franciſcus Bozzius.
Cornelius Petrus Brederodius.
Georgius à Breitenbach.
Iohannes Brentius.
Monſieur le Bret.
Henricus Breulæus.
Barnabas Briſſonæus.
Eberhardus Bronckhorſt.
Erneſtus Brotturffius.
Henricus Bruningius.
Albertus Brunus.
Matthias Brunus.
Hermannus Bruſchius, *rectè* Buſchius *Nob. Weſtphal.*
Georgius Buchananus.
Abrahamus Bucholzerus.
Guilielmus Budæus.
Reinerus Budelius.
VVenceslaus à Budewez *L. Baro.*
Philippertus Bugnonius.
Iulius Cæſar Bulengerus.
Bulgarus.
Antonius Bullæus IC. *German.*
Nicolaus Burgundus *ad Conſuet. Flandriæ.*
Franciſcus Burſatus.
Augerius Busbequius.
Antonius de Butrio.
Claudius de Buttandier.
Gerlachus Buxtorffius IC. *German.*

C.

Gaſpar Caballinus.
Georgius de Cabedo IC. *Hiſpan.*
Iohannes Baptiſta Caccialupus.
Octavianus Cacheranus.
Bartholomæus Cæpolla.
C. *Iulius* Cæſar.
Iohannes Baptiſta Cæſar.
Hieronymus de Cævallos.
Hieronymus Cagnolus.
Marcellus Cala.
Laurentius Calcaneus.
Franciſcus de Caldas.
Iohannes Calderinus.
Iohannes Calvinus.
Guilielmus Cambdenus.

Cameræ *Imperialis ordinatio.*
Bartholomæus Camerarius.
Philippus Camerarius.
Iohannes Antonius Campanus.
Iohannes Campegius.
Iacobus Cancerius IC. *Hiſpan.*
Claudius Cantiuncula.
Petrus Dominicus Capiferreus.
Benedictus Capra.
Antonius Capycius.
Proſper Carauita.
Didacus Spino à Carceres *Hiſp.*
Hieronymus Cardanus *Ital.*
Chronicon Carionis.
Vincentius Carocius *Ital.*
Caroli IV. *Imper. Aurea Bulla.*
Carolus *Magnus.*
Horatius Carpanus IC. *Ital.*
Benedictus Carpzovius.
Alphonſus à Carranza IC. *Hiſpan.*
Ludovicus de Caſanate *Hiſp.*
Iſaacus Caſaubonus *Gallus.*
Caſſadorus IC. *Italus.*
Georgius Caſſander.
Aurelius Caſſiodorus.
Reſtaurus Caſtaldus.
Vincentius Caſtellanus.
Iohannes del Caſtillo *Sotomayor, Hiſp.*
Paullus de Caſtro.
Iohannes Caſus *Angl.*
Catullus.
Rolandus Cavagnolius IC. *Ital.*
Borgnius Cavalcanus IC. *Ital.*
Hortenſius Cavalcanus.
Iohannes Cephalus IC. *Ital.*
Laonicus Chalcondylas *de reb. Turcic.*
Antonius Chandæus *ſive Sadeel.*
Ludovicus Charondas *Gall.*
Flaminius Chartarius.
Bartholomæus Chaſſanæus.
Martinus Chemnitius.
Iohannes à Chokir.
Renatus Choppinus.
D. Chryſoſtomus.
Paullus Chriſtinæus *Belga.*
Chronicon Spirenſe *Chriſtophori Lehenmanni.*
David Chytræus *Theolog. P.*
Nathan Chytræus *F.*
M. Tullius Cicero.
Antonius Ciofius IC. *Piſan.*
Iohannes de Cirier *Hiſpan.*
Nicolaus Ciſnerus.
Paullus à Citadinis.
Nicolaus de Clamengiis.
Balthaſar Clammerus.
Franciſcus de Claperiis.
Arnoldus Clapmarius.
Iulius Clarus.
Claudianus *Poeta.*
Clemens *Alexandrinus.*
Clemens *Romanus.*

Aſcanius

Aſcanius Clemens.
Andræas Cludius.
Ioachimus Cluten.
Philippus Cluverius *Belga.*
Micchael Coccinius.
M. Antonius Coccius *Sabellicus.*
Iohannes Cochlæus.
Gilbertus Cognatus.
Mattias Colerus.
Iohannes Colerus *tr. de Alimentis.*
Collegium *Argentoratenſe.*
Hippolytus à Collibus.
Natalis Comes.
Philippus Cominæus.
Franciſcus Connanus.
Hieronymus Franciſcus Conneſtagius.
Lancellottus Conradus.
Conſilia *Altorphina.*
Conſilia *diverſorum IC. Argentorat. Anno 1629. edita.*
Conſilia *Marpurgenſia.*
Conſultationes *Saxonicæ.*
Cæſar Contardus.
Claudius Contarenus.
Antonius Contius.
Adamus Contzen *Ieſuita.*
Iohannes Coraſius.
Antonius Maria Coratius.
Aurelius Corbulus.
Barnabas Cornazzanus.
Petrus Philippus Corneus.
Corpus *Iuris* } *Canonici.* *Civilis.*
Antonius Corſetus.
Octavius Corſetus *Panormitanus.*
Rainaldus Corſetus.
Iohannes Baptiſta Coſta *IC. Ital.*
Petrus Coſtalius.
Erneſtus Cothmannus *IC. Germ.*
Catellianus Cotta.
Didacus Covarruvias.
Georgius Cracovius.
Daniel Cramerus.
Henricus Andræas Cranius *IC. German.*
Albertus Crantzius.
Aymo Cravetta.
Franciſcus Cremonenſis.
Petrus Crinitus.
Martinus Cromerus.
Iohannes Crotus.
Martinus Cruſius *in Annal. Suev.*
Quirinus Cubach.
Iacobus Cuiacius.
Raphael Cumanus.
Ioſephus Cumia.
Petrus Cunæus.
Matthæus Cuno *tr. de pact.*
Chriſtophorus Cupenerius.
Rochus de Curte.
Bonus de Curtili
Franciſcus Curtzius, *Senior.*
Franciſcus Curtius, *Iunior.*
Nicolaus Cuſanus *Cardinalis.*
Iohannes Cuſpinianus.
Cynus *Piſtorienſis.*
D. Cyprianus.
D. Cyrillus *Alexandrinus.*

D.

Iodocus Damhouderius.
Lambertus Danæus.
Iohannes Dauth *IC. Germ.*
Tiberius Decianus.
Philippus Decius.
Decreta & Decretales.
Antonius Delrio.
Martinus Delrius.
Demoſtenes.
Petrus Denaiſius *IC. German.*
Paullus Diaconus.
Florez Diaz *de Mena.*
Iohannes Dilectus.
Wilhelmus Dilichius *in Chron. Bremenſ.*
Diodorus *Siculus.*
Diogenes *Laertius.*
Dion.
Conradus Diterich.
Martinus Domercinus.
Dominicus *Cardinalis Thuſcus.*
Dominicus *de S. Geminiano.*
Donawerdiſche *Information.*
Hugo Donellus.
Ianus Douſa.
Iacobus Draco *de jure patriciorum.*
Georgius Draudius.
Matthæus Dreſſerus.
Ianus Druſius.
Franciſcus Duarenus.
Ianus Dubravius.
Petrus Duennas.
Dynus *Muxellanus.*

E.

Attalarus Egenolphus.
Eginhardus *in vita Caroli M.*
Conradus von Einſiedel *Eques Miſnic.*
Vbbo Emmius *Fris.*
Georgius Acacius Enenkelius *Baro.*
Arnoldus Engelbrecht.
Ennius *Poeta Antiquus.*
Gaſpar Ens.
Epictetus.
Epiphanius.
Eraſmus *Roterodamus.*
Nicolaus Everhardi *Senior.*
Nicolaus Everhardi *Iunior.*
Georgius Everhardi *Nepos.*
Marcus Antonius Eugenius.
Euphormio, *Satyricus, Luſinius.*
Euripides *Poeta Græcus.*
Euſebius *in Hiſtor. Eccleſiaſt.*
Eutropius.
Michael Eyzinger *in Relat. Hiſtor.*

F.

Antonius Faber.
Iohannes Faber.
Petrus Faber.
Georgius Fabricius.
Andræas Fachinæus.
Ludovicus Fachſius.
Caſparus Facius.
Proſper Farinacius.
Rudolphus Farnerius *Gallus, rer. quotid.*
Henricus Farneſius *Eburo, de ſimulacro Reipubl.*
Hector Felicius.
Iohannes Feraldus, *Gallus.*
Petrus Ferrarienſis.
Iohannes Ferrarius *Montanus.*
Iacobus Ferrerius.
Æmilius Ferretus.
Iohannes Baptiſta Ferretus.
Nicolaus Feſtaſius.
Iohannes Fichardus.
Caſparus Finckius.
Siculus Flaccus.
Blondus Flavius *in Hiſtor. Rom. Pontif.*
Ægidius Flechter *Legatus Angliæ.*
Florez *Diaz de Mena.*
Iulius Florus.
Lucius Florus.
Vbertus Folieta *Italus in Elogiis.*
Petrus Follerius.
Valentinus Forſterus.
Valentinus Guilielmus Forſterus.
Stephanus Forcatulus.
Fracchetta.
Iacobus de Franchis.
Vincentius de Franchis.
Philippus Francus.
Marinus Freccia.
Marquardus Freherus.
Thomas Freigius.
Petrus Friderus *Mindanus.*
Nicodemus Friſchlinus.
Iulius Frontinus.
Froſſardus *Hiſtoricus, Gallus.*
Raphael Fulgoſius.
Paullus Fuſcus.

G.

Antonius Gabrielius.
Hieronymus Gabrielius.
Robertus Gaguinus Hiſt.Gallus.
Andræas Gail.
Galenus Medicus.
Antonius Maſſa Galeſius.
Leander Galganettus.
Lancellottus Galliaula
Camillus Gallinius.
Iohannes Gallus
Alexander Galvanus Ferrarienſis.
Antonius de Gamma.
Fortunius Garzia Hiſpan.
Horatius Garzia Hiſpan.
Iohannes Garzias
Thomas Garzonius.
Iohannes Gebhardus.
Aulus Gellius.
Dominicus de S.Geminiano.
Caſparus Geneppus.
Innocentius Gentilettus ſive Theodorus Beza.
Albericus Gentilis.
Scipio Gentilis.
Marcus Antonius Genuenſis.
Iacobinus de S.Georgio.
Iohannes Gerhardi Theolog.
Iohannes Gerſon.
Chriſtophorus Gewoldus.
Hieronymus Gigas
Ludovicus Gilhauſen.
Petrus Gilkenius IC.German.
Adrianus Gilmannus.
Hubertus Giphanius
Bernhardus de Girard.
Marius Giurba IC.Italus.
Gloſſa.
Iohannes Goddæus.
Henningus Gœden IC.German.
Melchior Goldaſtus IC. German.
Abrahamus Goltzius.
Antonius Gomezius
Ludovicus Gomezius.
Dionyſius Gothofredus.
Ludovicus Gozadinus.
Bernhardus Grævæus IC. German.
Thomas Grammaticus.
Achilles de Graſſis.
Carolus de Graſſis.
Stephanus Gratianus.
Hieronymus Gratus.
Nicolaus Antonius Gravatius.
D.Gregorius.
Ludovicus Grempius IC. German.
Iohannes Grivellus IC. Burgund.
Hugo Grotius Belga.
Ianus Grotius Ieſuita.
Nicolaus Gruchius.
Ianus Gruterus.
Iohannes Gryphiander.
Alexander Guagninus Veronenſis.
Rudolphus Gualterus.
Sebaſtianus Guazzinus.
Antonius de Guevara.
Franciſcus Guicciardinus.
Ludovicus Guicciardinus.
Caſpar Guilielmus.
Iohannes Guilielmus Guidobonus.
Guntherus Poeta Ligurinus.
Iohannes Gutierez.

H.

Leopoldus Hackelmannus.
Philippus Hænonius.
Arnoldus de Hærſolte.
Dionyſius Halicarnaſſeus.
Guilielmus Hanetonius.
Hartmannus Hartmanni ab Eppingen.
Thomas Haſelbachius.
Elias Haſenmullerus.
Petrus Heigius.
Daniel Heinſiius Belga.
Stovvolick Helinscod in Hiſtor. Anglic.
Helmholdus.
Chriſtophorus Helvicus.
Chriſtophorus Henſcerus.
Paullus Henznerus.
Franciſcus Herculanus.
Conradus Heresbachius.
Antonius Heringius.
Herodianus.
Herodotus.
Pontus Heuterus Hiſt. Gallus.
Thomas Hibernicus.
D.Hieronymus.
Homerus Poeta Græcus.
Iohannes vincentius Hondedæus.
Philippus Honorius.
Horatius Venuſinus Poeta.
Lambertus Hortenſius.
Fridericus Hortlederus.
Iohannes Hoſpanianus.
Rudolphus Hoſpinianus.
Hoſtienſis.
Franciſcus Hotomannus IC. Germ.
Celſus Hugo IC.Hiſpan.
Albertus Hungerus.
Ægidius Hunnius.
Fridericus Huſanus.
Vdalricus ab Hutten.

I.

Cardinalis Jacobatius.
Jacobus Angliæ & Scotiæ Rex.
Petrus Jacobus.
Peregrinus Janninius.
Cornelius Janſenius Theologus
D.Ignatius.
Alexander de Imola.
Iohannes de Imola.
Innocentius
Nicolaus Intrigliolus.
Flavius Joſephus.
Paullus Jovius Hiſtoricus.
Alexander Iruinus Scotus.
Andræas de Iſernia.
Iſocrates Græcus Orator.
Franciſcus Junius.
Hadrianus Junius.
Melchior Junius.
Stephanus Junius.
D.Junius.
Juvenalis Poeta.

K.

Bartholomæus Keckermannus.
Adamus Kellerus IC.German.
Iacobus Wernerus Kyllinger.
Hermannus Kirchnerus.
Laurentius Kirchovius IC. German.
Henricus Klock IC.Germ.
Adolphus Knoblauch IC. German.
Andræas Kohl IC.German.
Reinhardus Konig.
Iohannes Koppen IC.German.

L.

Lactantius Firmianus.
Iohannes Baptiſta Laderchius.
Diogenes Laërtius.
Iohannes de Laet Antwerpianus.
Conradus Lagus.
Guilielmus Lambardus.
Ælius Lampridius.
Iohannes Antonius Lanarius.
Robertus Lancellottus.
Ioſephus Langius.
Thomas Lanſius.
Iohannes Lapus.
Perez de Lara IC.Hiſpan.
Ignatius Laſſarte, Hiſpan.
Hermannus Latherus.
Bartholomæus Latomus.

Ambroſius

Ambroſius Laubwaſſerus.
Martinus Laudenſis.
Hieronymus à Laurentiis.
Iacobus de Leonardis.
Ioannes Leonclavius.
Elbertus Leoninus.
Iohannes de Lignano.
Guntherus Ligurinus Poeta.
Iohannes Limnæus.
Fridericus Lindenbrogus.
Iuſtus Lipſius.
Parthenius Litigioſus.
Titus Livius.
Sigiſmundus Loffrædus.
Caſparus Londorpius.
Gregorius Lopez.
Georgius Lorichius.
Nicolaus Loſæus.
Lucanus Poeta.
Franciſcus Lucanus.
Lucianus.
Lucretius Poeta.
Ioſephus Ludovici.
Iohannes Baptiſta Lupus Hiſpan.
Renatus de Luſinga.
Martinus Lutherus.
Nicolaus de Lyra.

M.

Marcus Antonius Maceraten. Hiſp.
Nicolaus Machiavellus.
Gregorius Magallottus.
Martinus Magerus à Schonberg IC. German.
Hieronymus Magius.
Hieronymus Magonius.
Iohannes Baptiſta Magonus IC. Italus.
Simon Maiolus Epiſcopus.
Iohannes Maldonatus Ieſuita.
Antonius Galeatius Malvaſia.
Iacobus Mandellus Albanus.
Quintilianus Mandoſius.
Cæſar Manentius IC. Ital.
Franciſcus Mantica Cardinalis.
Marcus Mantua.
Baptiſta Mantuanus.
Paullus Manutius.
Aldus Manutius.
Robertus Maranta.
Ammianus Marcellinus.
Iacobus Marchiſellus.
Marcabrunus ab Anguillis.
Franciſcus Marcus.
Hercules Mareſcottus.
Iohannes Mariana.
Lucius Marinius.
Iohannes Thomas Marinus.
Hippolitus de Marſiliis.
Marſilius Patavinus.
Iacobus Antonius Marta Neapolit.
Martialis Poeta.
Fridericus Martini IC. German.
Matthias Martinius.
Petrus Martyr.
Franciſcus Marzarius in conſil.
Alderanus Maſcardus.
Ioſephus Maſcardus.
Papyrius Maſſonus.
Garzias Maſtrillus.
Philippus Matthæi.
Petrus Matthæus Hiſtoriographus Regius.
Angelus Mattheatius.
Matthæus Matthesilanus.
Thomas Maullius.
Iohannes Mauritius IC. Germ.
Gerhardus Maynardus Gallus.
Guilielmus Maynerius.
Iaſon Maynus.
Gerardus Mazolius IC. Ital.
Martinus à Meden.
Molina de Mediano IC. Hiſpan.
Camillus Medices IC. Ital.
Sebaſtianus Medices.
Iohannes Medina.
Henricus Meibomius.
Iohannes Meichſnerus.
Otto Melander.
Philippus Melanthon.
Iacobus Menochius.
Balthaſar Mentzerus Theolog.
Mercurius Gallo-Belgicus.
Thomas Merckelbach IC. Germ.
Franciſcus Merlinus Forolivienſis.
Paullus Merula.
Voluſius Metianus.
Emanuel Metteranus.
Noe Meuter.
Ianus Meurſius.
Thomas Michaelis IC. German.
Iacobus Middendorpius.
Mimus Publianus.
Aubertus Miræus.
Picus Mirandula.
Alphonſus Moditius Italus.
Georgius Mohr IC. German.
Iohannes Molanus.
Molfeſius Neapolitanus.
Iohannes Petrus Molignatus.
Ludovicus Molina Hiſpanus IC.
Ludovicus Molina Ieſuita.
Carolus Molinæus.
Daniel Mollerus.
Antonius Monachus.
Franciſcus Monaldus.
Alexander Moneta.
Iohannes Baptiſta Montalbanus Bonon.
Fabianus à Monte.
Hieronymus de Monte.
Martinus Monterus.
Iohannes Marianus Monticellus.
Iohannes Philippus Montiſpelienſis.
Petrus Auguſtinus Morla.
Bernhardus Morlanenſis.
Nicolaus Moronus.
Thomas Morus.
Gabriel Mudæus.
Franciſcus Munnoz de Eſcobar.
Sebaſtianus Munſterus.
Marcus Antonius Muretus.
Iohannes Bernhardinus Muſcatellus.
Hieronymus Muſcornus.
Bartholomæus Muſculus.
Marius Muta Siculus.
Henricus Mutius.
Ioachimus Mynſingerus.

N.

Sebaſtianus Nævius.
Marcus Antonius Natta.
Iohannes Nauclerus.
D. Gregorius Nazianzenus.
Michel Neander.
Nicolaus Neapolitanus.
Antonius Neguſantius.
Iohannes Nevizanus.
Alexander de Nevo.
Iohan Wilhelm Neůmayr von Ramßla.
Nicetas Choniata Nicephorus.
Iohannes Niellius.
Theodorus à Niem.
Bartholomæus Niger.
Michael Nizolius IC.
Nicolaus Nizolius.
Tobias Nonius IC. Ital.

O.

Georgius Obrechtus IC. German.
Guilielmus Occam.
Sfortia Oddus IC. Ital.
Odofredus.
Laurentius Ohmius.
Olaus Magnus Hiſtor.
Iohannes Oldendorpius.
Antonius Olibanus Hiſpanus.
Seraphinus Oliphanius Razzalius.
Guilielmus Onciacus.
Onuphrius Panvinius.
Ordinatio Cameræ Imperialis.
Lanfrancus de Oriano.
Origenes.
Abrahamus Ortelius Geograph.
Marcus Antonius Orthelius.
Paullus Oroſius.
Andreas Oſiander Theolog.
Lucas Oſiander Theolog.
Otto de S. Blaſio.
Otto Friſingenſis Epiſcopus.
Ovidius.

Iohannes Owenus *Poeta Angl.*

P.

Fulvianus Pacianus *IC. Ital.*
Statilius Pacificus *IC. Ital.*
Iulius Pacius.
Antonius de Padilla.
Ferdinandus Paëz.
Gabriel Palæottus *Cardinalis.*
Aonius Palearius.
Marcellus Palingenius.
Guidus Pancirolus *IC. Ital.*
Henricus Panthaleon.
Hieronymus Pantſchmannus.
Onuphrius Panvinius.
Guido Papæ.
Ferrerius Paponius *IC. Gallus.*
Hieronymus Papponius *IC. Ital.*
Theophraſtus Paracelſus.
Guilielmus Paradinus *Hiſtoric.*
David Pareus *Theolog.*
Petrus Paullus Pariſius *IC.*
Iohannes Parladorius.
Paulus Paruta.
Proſper Paſethus.
Stephanus Paſquierius.
Nicolaus Ianua de Paſſeribus.
Velleius Paterculus.
Auguſtinus Patricius.
Franciſcus Patritius *Senenſis.*
Tobias Paurmeiſterus.
Aſconius Pedianus.
Achilles Pedrocha.
Ludovicus a Peguerra.
Chriſtophorus Pelargus.
Conradus Pellicanus.
Lucas de Penna.
Marcus Antonius Peregrinus.
Gabriel Pereira *Luſitan.*
Benedictus Pererius.
Antonius Perez.
Ferdinandus Perez *de Gutzman.*
Aulus Perſius.
Achilles Perſonalis.
Angelus Peruſinus.
M. Antonius Petilius.
Franciſcus Petrarcha.
Petrus Gerhardus de Petra *Sancta.*
Petrus Antonius de Petra.
Petronius *Arbiter.*
Caſparus Peucerus.
Franciſcus Pfeil.
Iulius Pflugius.
Albertus Phigius.
Antonius Piaggius.
Michael Piccartus.
Æneas Picolomineus.
Iohannes de Pineda *Ieſuita Hiſp.*
Arius Pinelus.
Virgilius Pingizzerus.
Franciſcus Pinus.
Guerrinus Piſon.
Thadæus Piſon *Soacius.*
Hartmannus Piſtoris.
Modeſtinus Piſtoris.
Simon Piſtoris.
Franciſcus Platea.
Iohannes de Platea.
Platina.
Plato.
Plautus.
Plinius *Senior.*
Plinius *Cæcilius.*
Iohannes Baptiſta Plotus.
Plutarchus.
Angelus Politianus.
Polybius.
Polydorus *Virgilius.*
Amadæus de Ponte.
Franciſcus de Ponte.
Olradus de Ponte.
Iacobus Philippus Portius.
Andræas de Præſtantiis.
Simon de Prætis.
Claudius Prateius.
Antonius de Pratis.
Petrus Premus.
Æmilius Probus.
Hercules Prodicius.
Propertius.
Fridericus Pruckmannus *IC. German.*
Prudentius.
Aymo Publicius.
Iohannes Franciſcus Purpuratus *IC. Sabaud.*
Erycus Puteanus.
Iacobus de Puteo.
Paris de Puteo.
Carolus Antonius Puteus.
Iohannes Pyrrus *Gallus.*

Q.

Antonius Quetta.
Fabius Quintilianus.

R.

Radevicus.
Stephanus Ranchinus.
Andræas Rauchbar.
Celſus Mancius Ravennas.
Petrus Ravennas.
Seraphinus Olivarius Razzalius.
Antonius del Re.
Petrus Rebuffus.
Iohannes Redinus *Gallus.*
Reichs Abſcheide.
Reinerus Reineccius.
Theodorus Reinking.
Arnoldus de Reyger.
Nicolaus Remigius.
Scipio Rendinus.
Iuſtus Reubertus.
Elias Reuſnerus.
Nicolaus Reuſnerus.
Arnoldus de Reyger.
Beatus Rhenanus.
Iohannes Rhodomannus.
Petrus Ricciardus *IC. Ital.*
Iohannes Aloyſius Riccius.
Georgius Richterus.
Iacobus Rickius.
Hippolitus Riminaldus.
Iohannes Marianus Riminaldus.
Iohannes Franciſcus Ripa.
Polydorus Ripa.
Conradus Rittershuſius.
Gregorius Richterus.
Annæus Robertus.
Gaſparus Rodericus.
Rodericus *Epiſcopus Zamorenſis.*
Cælius Rodiginus.
Guilielmus Rodingus.
Guilielmus Rodoanus.
Ludovicus Romanus.
Bartholomæus Romuleus.
Hermannus Eſaias Roſacorbus.
Albericus de Roſate.
Antonius de Roſellis.
Henricus à Roſenthal *IC. German.*
Rotæ Romanæ *Deciſiones.*
Petrus Royzius *Lithuan.*
Flamineus de Rubeis *IC. Ital.*
Iohannes Antonius Rubeus *Alexandrinus.*
Nicolaus Ruckerus *IC. German.*
Iohannes Rudingerus *IC. German.*
Bonifacius Rugerius *Eques IC. Ital.*
Ludovicus Rudolphinus.
Iulius Cæſar Ruginellus *Ital.*
Carolus Ruinus.
Rutgerus Rulandus *IC. German.*

S.

Marcus Antonius Coccius Sabellicus.
Georgius Sabinus *Poeta German.*
Ludovicus Sacca *IC. Ital.*
Sachſenſpiegel/ Lehenrecht vnd Weichbildt.
Antonius Chandæus ſive Sadeel.
Iacobus Sadoletus *Cardinal.*
Petrus Salazar.
Henricus Salmuth.

Marius

Marius Salomonius.
Marcus Salon.
Saluſtius Hiſtoricus.
Iacobus Sanazarius.
Thomas Sanchez Ieſuita.
Gaſpar Sanctus Ieſuita.
Felinus Sandæus.
Maximilianus Sandæus Ieſuita.
Petrus Santerna.
Petrus Sanz Morquech.
Gabriel Saraina.
Franciſcus Sarmientus.
Iohannes Sayſon.
Sigismundus Scaccia.
Iulius Cæſar Scaliger P.
Ioſephus Scaliger F.
Antonius Scappius.
Ioachimus Scaynus.
Lambertus Schafnaburgenſis.
Simon Schardius.
Andræas Schefferus.
Fridericus Schenck Baro.
Ioahcimus Scheplitz.
Caſparus Schiffardachetus.
Iohannes Schnedewinus.
Georgius Schonborner.
Ludolphus Schraderus.
Iacobus Schultes.
Hieronymus Schurffius.
Chriſtophorus Schwanmannus.
Gaſpar Scioppius.
Caſpar Wilhelmus Scipio.
Annibal Scotus.
Federicus Scotus.
Georgius Sigismundus Seldius.
Lucius Annæus Seneca.
Seneca Tragicus.
Federicus Senenſis.
Seraphinus de Seraphinis.
Nicolaus Serrarius Ieſuita.
Ioſephus de Seſe IC. Hiſpan.
Ieremias Setſerus German.
Iohannes Sichardus IC. German.
Diodorus Siculus.
Carolus Sigonius.
Silius Italicus Poeta.
Iacobus Simancus.
Octavianus Simoncellus Ital.
Claudius Siſellius.
Regnerus Sixtinus IC. German.
Iohannes Sleidanus.
Thomas Smithus Eques Anglicus.
Thadeus Piſon Soacius Ital.
Emanuel Soarez.
Bartholomæus Socinus.
Marianus Socinus Senior.
Marianus Socinus Iunior.
Antonius Sola.
Brunorus à Sole.
Felicianus de Solis.
Franciſcus Sonsbeccius.
Sophocles.
Henricus Soterus.
Dominicus à Soto.
Cyriacus Spangenberg.
Ælius Spartianus.
Eberhardus Speckhan.
Speculator.
Iacobus Spigelius.
Cyro de Spontone.
Iuſtus Springerus.
Thomas Stapletonus.
Statius Poeta.
Ioachimus Stephani.
Matthias Stephani.
Alexander Stiaticus.
Bonaventura Stracha.
Victorinus Strigelius.
Antonius Strigonius.
Iohannes Stuckius.
Iohannes Stumpffius.
Iohannes Sturmius.
Franciſcus Suarez.
Suetonius Tranquillus.
Iohannes Henricus Suizerus.
Iohannes Petrus Surdus.
Marcus Antonius Surgens.
Mutius Surgens
Laurentius Surius.
Laurentius Sylvanus.
Æneas Sylvius.
Symmachus.
Syntagma communium Opinionum.
Claudius Syſellus.

T.

Cornelius Tacitus.
Carolus Tapia.
Fridericus Taubmannus.
Laurentius Tenninus Rudolphus.
Terentius.
Franciſcus Terreblanca Villalpandus Cordubienſis.
Tertullianus.
Antonius Teſſaurus P.
Gaſpar Antonius Teſſaurus F.
Theophraſtus Paracelſus.
Iohannes Thœlden.
Petrus Gregorius Tholoſanus.
Capella Tholoſanus.
Ægidius Thomatus.
Iacobus Thomingius IC. German.
Iacobus Auguſtus Thuanus.
Dominicus Cardinalis Thuſcus.
Fridericus Tilemannus.
Iohannes Tilius.
Andras Tiraquellus.
Hieronimus Torniellus IC. Ital.
Achilles Traduccius.
Emanuel Tremellius.
Alexander Trentacinquius Hiſpan.
Hieronymus Treutlerus IC. German.
Thomas Triviſanus Ital.
Tucydides.
Adrianus Turnebus.
Gregorius Turonenſis Hiſtor. Gallus.
Iohannes de Turre Cremata.
Fabius Turrettus.
Guido Turrianus.
Franciſcus Turzanus.
Tyndarus.

V.

Vaconius à Vaenna.
Ioachimus Vadianus.
Alvarus Valaſcus.
Caſparus Valaſcus.
Iacobus Valdeſius.
Ventura de Valentiis ſive Parthenius Litigioſus.
Iohannes Baptiſta Valenzuela Velasques Hiſpanus IC.
Valerius Maximus.
Laurentius Valla.
Rolandus à Valle.
Sebaſtianus Vantius.
Marcus Varro.
Ferdinandus Vaſquius.
Iohannes Vaudus.
Nicolaus de Ubaldis.
Vegetius.
Iohannes Franciſcus Vegius.
Vellejus Paterculus
Hieronymus Vendromenus.
Paullus Venetus Hiſtoricus.
Iacobus Venetus.
Octavius Veſtrius.
Zacharias Vietor.
Franciſcus Victoria.
Nicolaus Vigelius.
Iohannes Baptiſta Villalobos.
Gondiſalvus de Villadiego.
Alphonſus Villagut.
Petrus de Vinea.
Virgilius Maro.
Polydorus Virgilius.
Bonifacius de Vitalinis.
Godefridus Viterbienſis in Chron. Univerſ. quod Pantheon inſcripſit.
Iohannes Ludovicus Vives.
Franciſcus Vivius IC. Ital.
Michael Ulcurrunus Pampilonenſis.
Ilico Ummius IC. Germ.
Flavius Vopiſcus.

Martinus Uranius *IC. Germ.*
Cæſar Urſillus.
Zacharias Urſinus.
Octavianus Vulpellus *IC. Ital.*

W.

Michael Waltherus *Theolog.*
Iohannes Wameſius.
Waremundus *ab Ehrenberg ſive Eberhardus à Weyhe.*
Chriſtophorus Warſevicius.
Paullus Matthias Wehnerus.
Iohannes Angelius Werdenhagen.
Werneri Fürſtliche Tiſchreden.
Matthæus Weſembecius.
Petrus Weſembecius.
Eberhardus à Weyhe.
Iacobus Wimpelingius.
Paullus Windeck.
Georg Wintzky.
Chriſtianus Wintzler.
Wirichius *Monachus.*
Wirtembergenſium jus municipale.
Hieronymus Wolfius.
Iohannes Wowerius.
Bernhardus Wurmſerus.

X.

Xenophon.
Xiphilinus.
Rodericus Xuarez.

Z

Franciſcus Zabarella *Cardinalis.*
Iohannes Zangerus.
Vdalricus Zaſius.
Lælius Zecchus.
Wilhelmus Zepperus.
Caſparus Zieglerus.
Iohannes Baptiſta Zilettus.
Franciſcus Zoanettus.
Zonaras.
Vbertus Zuchardus.
Viglius Zuichemus.
Theodorus Zuingerus.
Ludovicus Zuntus.

AD PRINCIPES MENTE, GENTE,

REVERENDISSIMOS, ILLUSTRISSIMOS, CELSISSIMOS,

DN. AUGUSTUM, Seniorem, Poſtulatum Epiſcopum Ratzeburgenſem.
DN. FRIDERICUM, Electum Præpoſitum Archiepiſcopatus Bremenſis,
DN. GEORGIUM, Supremum Suecicæ militiæ in Saxonia inferiori, & Weſtphalia Ducem;

DUCES BRUNSVICENSES ET LUNEBURGENSES,

FRATRES GERMANOS.

NEC NON

DN. FRIDERICUM ULRICUM
DN. WILHELMUM
DN. OTTHONEM
DN. IULIUM ERNESTUM
DN. AUGUSTUM Iuniorem
AGNATOS
DUCES BRUNSVICENSES ET LUNEBURGENSES.

ODE DEDICATORIA.

QUi vaſta late primipotens Deus
Mundi patentes climata condidit,
Et poſſidens jure æviterno
Imperio moderatur æquo,
Ille incolendum terrigenis ſolum *Pſa. 115. v. 12.*

)(Feudum-

Prov.8. v.15.16. *Feudumq́;* cunctis didere *legium*
Vicarii ſed juris idem
Sir.33.v. 11.12. Præ reliquis voluit miniſtros;
Quis plebe lectis imperii ſua
Cum rerum habenis munia crederent;
Exod. 22. v.28. Quin celſa tranſcribens Deorum
Pſal. 82. v.6. Nomina numen habere juſſit.
Rom.13. v.4. Succinctum obarmans his gladio latus
1.Petr.2. v.14. Æquum tueri præcipit & bonum;
Recteque facta ornare donis,
Plectere nequia facta pœnis.
Ariſque fixis *Euſebies* ſacros
Eſa.49. v.23. Proferre cultus juraque myſtica,
Eſa.60. v.16. Et prompta divinis loquelis
Pſ.24.v. *Salvificæ* fidei expedire.
Tum, qui premantur fortean improba
Vi, ferre promptas auxilii manus,
Et dita ſi quædam innocentum
Immineant capiti pericla,
Sir. 4. v.9. Arcere longe: triſte gementibus
Aures patentes, & dare mitia
Reſponſa votis, orphanorum
Eſſe patres, viduis maritos.
O magna vere munia, & enthea!
O ſed labores Herculeos quoque,
Et grande onus, cui vix Atlantis
Sufficiant humeri ferundo!
Nunc multiformem Protea vultuum
Vincens figuris, oreque fœtido
Lethæa diſpergens venena
Terribiliſque caput colubris,
Pellenda templis *Hæreſis* à Sacris?
Nunc dira vulgi belua multiceps
Domanda; nunc *Minoiiq́;*
Luxuries reprimenda *Tauri*,
Villoſa frondens nunc, *Nemee*, tui
Degenda pellis, & furor impetens

Frangen-

Frangendus eſt virtute celſa
Robore & eximio *Leonis*.
Nunc & comatis eſt *Erymanthy*
Fuganda ſylvis vaſtities *apri*:
Nunc pullulans, ferro, nefandis
Flagitiis ſuperanda *Lerna*:
Augeij nunc ſpurcities quoque
Bubilis, agra ſordida nauſea
Purganda: nunc *Caci* latronis
Semihominis jugulanda furta:
Nunc; ſed quis omnes dicere quiverit
Iſtos labores? atque moleſtias
Tot pervorandas? Lingua triplex
Deficeret, ſolidus dieſque
Tot nempe curis accubuis honor
Stipatus iſte eſt; totque pecuniæ.
Sumptus rogat; *Gazæ* ſuperbas
Qui vel opes *Lydiæ* flagellent.
Hoc ſic fideli mente putans Deus,
Atque æquitatis nomine ponderans;
Circumdatas auctoritate
Muniit, involabileſque;
Sacroque ſanctos mandat habere; quin
Vitæ ipſius jus, terrificæ & necis;
Et omnium quaſcunque rerum
Subdita poſſidet uſque plebes,
Seu liberi ſint, arvave conſita
Hortive amœni Vitiferum aut ſolum,
Ancilla vel vilis, famulve,
Arcadicumve pecus, boumve
Paſſim reductis agmina vallibus
Compulſa, læto vertice vel greges
Addixit his, horum & dicavit
Servitio omne genus bonorum:
Curent ut iſtis cuncta negocia,
Seu priva forſan, publica ſeu fuant,
Neceſſitatis quodque & uſus

Tempore poſcat iniquiori.
Maſtyga nequam principis Ordinis
Frontem rigentem quid caperas? ſacro
Sic ore, ſic juſſu JEHOVÆ
1.Sam.8. v.11. *Elkanides Samuel* reponit.
Ergo viritim cur tibi vapulant
Collecta cenſus æra? pecunia
Cur ringeris, ſi quando ferre
Suppetias Domino juberis?
Jus eſt ſacratum, jus quoque gentium,
Natura quod vel provida barbaris
Præcordiis fixit; decentis
Flagitat & ratio *æquitatis*;
Rom. 13. v.6. Quorum ſub alis tuto agis, ut feras
Tributa prompta debita dextera.
Fidem ſacris *Tharſitæ* habendam
Si modo proloquiis putabis.
Ergo haut rapina eſt, aut vetitum nefas,
Vivos tributum poſcere ſubditos,
Et ſontica cauſa jubente
Per capita exigere æra cenſus;
Fixo poteſtas ſe modo limite
Compeſcere auſit, vellera ſi modò
Tonſor gregis carpat petulci,
Glubere ſed pecora ipſa parcat.
Jura hæc vetuſta lege *Quiritium*
(Quorum ſacrato cum diademate
Germanicum late per orbem
Regnaque juraque poſſidemus:)
Deſcripta ſcitis & procerum *Dices*
Firmata, promo dum exiguo hoc libro,
Veſtro in ſinu prono repono
Pectore, primitium laborem.
Sic & vetuſtæ ſtemma propaginis
Clariſſimum; ſic & pietas, decens
Virtus, bonique, æquique cura,
Et ſtudia in patriæ ſalutem.

Merent

Merent; avitum ſic decus inclutum
Priviſque adauctum laudibus, atque honor
Sublimibus dudum repulſans
Cœlica limina celſius alis:
Sic & voluntas pronior exigit
In me, atque clemens gratia flagitat,
Et non merentem quis ſubinde
Afficitis benefacta poſcunt:
Celsi Dynaſtæ, Brunopolis Duces
Et Luneburgum quos merito ſuo
Et Stemma Widekindiano
Sanguine nobile in orbe clarat.
Priſcis quod ortum regibus, imperI
Multos Potentes faſcibus edidit,
Poſtquam Aucupis primum decora
Promeruit diadema virtus:
Auguste, juſtum quem patria arbitrum
Lubens veretur, nobile Præſulem
Et Poſtulatum Ratzeburgum
Clarat; amans Friderici pacis.
Et tu Georgi, quem trahit æmulum
Semper vireſcens laudis adorea,
Et facta majorum, decuſque, &
Mars ſtimulo incitat acriori:
Ad bella quem non prædæ amor impulit,
Non clauſa pravo corde ſuperbia,
Lateve regnandi libido,
Sed Dei honos populique cura:
Triga O Wilhelmi quæ ſuboli ſuper
Germana Fratrum! perpetuo quibus
Concordia eſt curæ voluntas:
Corpore mens triplici una gaudet.
Fridrice, nomen cum omine cui obtigit,
Huldrice: dignus vivere perpetim,
Pro patria promptus ſalute
Ire ſimul pereunte peſſum:
Wilhelme, quem cum fratre tuebitur

Reyen. Renecc. In orat. de origine Saxonum.

)(3 Ottho-

Orthone ſemper *Fama* repullulans
Prudentiæ, Clementiaq́;
Et *Senium*, & *Gravitas* timenda.
Erneste Juli, rebus in arduis
Servare mentem doctus amabilem:
O Principum phœnix, & huius
Gloria non moritura ſecli!
Nec te relinquam: *primus* & *imus* es,
Auguste Princeps, cui *Sapientia*
Et *Muſa* cordi eſt: *publicarum*
Grande decus columenq́; rerum.
Quorum cum amœnis tractibus aſſitis
Monteſque Sylvæque arvaque pinguia
Fundique vicinas per oras
Imperio obſequioſa parent,
Vel quæ pererrans Lupia labitur
Campos patentes: vel tumido rapit
Visurgis amni, vel doloſi
Gurgite circulat Ocra curſus,
Vel Albis unda multiplici pater
Magno propinquat jungere ſe mari.
Vos ipſa Fama albis quadrigis
Sic pariter ſupra aſtra tollit,
Et laude miſcet DIs ſuperis: Honor
Aris lubens quos inclutus excipit,
Et gaudet immortalitati
Nomina ſplendida conſecrare.
Per vos ſuis ſeſe *Euſebies* ſacris
Jactare novit, ſceptrigera & *Dice*
Humi caput tollit *Fideſq́;*
Juſtitiæ ſoror alma candet.
Quid dicam, ut ipſo pectore *Veritas*
Habere ſedem nudula geſtiat?
Celſo ut ſimul vultu morentur
Et *Favor* & *gravitas* verenda?
Humanitas quos æquat amabilis,
Virtusq́; pulcro corpore gratior,

Jam

Jam olim illa ſceptris quæ gerendis
Cæſareis reputata digna eſt,
Vobis opellæ primitias meæ
Has conſecratas offero, dedico:
Vos fronte cœptis his ſerena
Atque animis cupidis favete.
Vos me clientem ſuſcipite, & mala
Contra proterui verbera ſeculi
Morſuſque veſtro injurioſos
Præſidio valido juvate.
Sic me laboris premia jam mei
Sat magna grato pectore dixero
Magnumque ſumptæ conſecutum
Eſſe operæ pretium fatebor.
Sic veſtra celſis incluta laudibus
Perſtet domus. Sic gloria nobilis
Ad aſtra, magni inter ſuperbos
Imperii proceres perennet.

CAPITVM INDEX.

CAPVT I.

AGit *de Origine, Cauſa, Incremento, Vſu, Abuſu, ac Speciebus differentibus Contributionum.*

II.

Diſpeſcit *Materiam Munerum Ordinariorum & Extraordinariorum, Perſonalium, Mixtorum & Realium: Et in qua claſſe Collectæ poni debeant: Cui inſertus eſt elegans Diſcurſus de Subcollectis Imperii.*

III.

Oſtendit, *Collectas ex Superioritate, Regalibus & Iuriſdictione, Præſcriptione vel pacto potiſſimum dependere. Item de Adfinibus juris Collectandi, videlicet Luſtratione & Sequela, vulgo* **Muſterung/Raiß vnd Folg.**

IV.

Exhibet *Perſonas, quibus Ius Collectandi competat: ubi multa de SS. Cæſ. Maieſtatis, Regum, Electorum Epiſcoporum, Archiducum, Principum, Comitum, Baronum, aliorumq; Statuum Imperii ſuperioritate, Regalium & Territorii jure quaſi per tranſennam recoluntur.*

V.

Plena manu pertractat: *An & quatenus Civitates Imperiales, Provinciales, aliæq; Vniverſitates Collectam indicere poſſint? ubi multa de ſubtractione* Civitatum *Italiæ.*

VI.

Diſquirit *de Pluralitate Votorum, An in* Conſilio *Imperii generali* Circulorum *& Provinciarum particulari, inque aliis univerſitatum* Conventibus *Maior pars, quoad punctum* Contributionis, *minori præjudicet?*

VII. Con-

VII.

Concinnat *Legitimas & juſtas Collectandi cauſſas.*

VIII.

Recenſet *aliquot caſus Neceſsitatis & Vtilitatis publicæ: Et inprimis elucidat: An pro elocanda Principis filia ac diſſolutione æris alieni Collecta cogi queat?*

IX.

Differit *de Collecta, quæ pro conſtructione & refectione murorum, viarum, aggerum, pontium, fontium, campanarum, horologiorum, aliorumq; operum publicorum ad Civitates pertinentium imponi ſolet.*

X.

Diſceptat *de Refectione Eccleſiarum: & quinam ad eam contribuere teneantur?* Item *de* Collectis *Hæreticorum expellendorum cauſa indictis: ubi & nova Quæſtio tractatur: An ſalva conſcientia Proceres* Imperii *Auguſtanæ* Confeſ*ſioni addicti militem Papanum ſive Ligiſticum contra ſe aperte militantem alere & ſtipendiis ſive extraordinariis* Contributionibus *juvare poſsint?*

XI.

Deflectit *ad perſonas, quibus* Collectæ *irrogari queant? Et pro quibus bonis?*

XII.

In proſcenium producit *Clericos; An & quatenus hi* Con*tributionum ſolutioni ſint obnoxii?* Cui *ſubiuncta eſt ſolida explanatio dicti* Chriſti *Matth.17. verſ.26.*

XIII.

Examinat *perſonas Forenſium, Pauperum & eorum qui numero liberorum* Ipso Jure *exempti ſunt.*

XIV.

Inquirit *in privilegia Nobilium, Vaſallorum, & Anſeaticarum* Civitatum: *An & quatenus ab onere* Contributio*num ſint immunes?*

XV.

Expendit *privilegia Doctorum aliorumque Profeſſorum.*

XVI. Con-

XVI.

Conſiderat *Immunitatis* PRIVILEGIO & PACTO: *vel* CONSUETUDINE & PRÆSCRIPTIONE *quæſitas: Et determinat præcipuas Quæſtiones ad punctum* PRÆSCRIPTIONIS *Collectarum pertinentes.*

XVII.

Explicat *Formam & Modum Diſtributionis Collectarum æqualiter ſuſcipiendæ.*

XVIII.

Diffinit *Exactionem ſeu Exſecutionem Collectarum; & adornat proceſſum.*

XIX.

Digerit *Actiones, Collectarum nomine competentes.*

XX.

Enucleat *diverſos Contributionum probandarum modos ac rationes.*

LECTORI
C. K.

EPAMINONDAS Thebanorum Princeps percepiſſe ſe maxumam ſuorum laborum voluptatem ac fructum ex eo dicere ſolitus eſt, quod partas ſtudiis militaribus coronas in matris ſuæ gremium depoſuiſſet, habuiſſetque eamdem trophæorum ac triumphorum ſpectatricem & ſociam. Quod cum memoria re repeterem injucunda, arida & nullius frugis, quæ hactenus ex ſtudiorum meorum cura & cultura perceperam, viſa mihi ſunt, quod tibi, Lector benivole, è Muſarum mearum ſeminio, ſivè è Diſſertationis de Contributionibus Anno 1608. divulgatæ horto renaſcentem floſculum hucuſque non obtulerim, non conſecrarim.

Sæpe & multum egerunt mecum amici, ut huius ſcriptionis compilationem ſuſciperem, tractatumque annis præteritis abſolutum ſub incudem preſſius revocarem, eumque, ſuprema manu adhibitâ, ad æternam poſteritatis memoriam transferrem. Sed injecit moram partim animi perturbatio, quam peperit fatalis belli calamitas, propter ſtudia partium gliſcentibus indies odiis, inflammata; partim negociorum, quibus hactenus in Republica, Aulis Principum & Legationibus diſtringor ac ferè conſumor, ſubinde obrepens multitudo; partim militum noſtri ævi inſolens ſagacitas ac rapacitas, quæ hanc Contributionis tractationem ſibi uſurpat, & togatæ militiæ eripit, bona ſubditorum diripit, civitates evertit, rationeſque ita ſubducit, ut nec civibus, nec ruſticis equus, bos, anſer, vel pullus gallinaceus ſuperſit: Exemplo Davidis male abutens; qui percutiebat omnem terram, nec relinquebat viventem virum & mulierem, tollenſque oves & boves, & aſinos, & Camelos, & veſtes, revertebatur, 1. Reg. 27. verſ. 8. Bellè BELLISARIUS in Expeditionem proficiſcens, contra milites fructus pendentes Incolarum, unde exercitus tranſibat, attingentes, invectus illis verbis ignominiam notantibus: *Vim afferre, & ex alienis paſci, turpe ſemper ac probroſum videtur.*

Nobis, qui Chriſti gloriamur cognomine, qui nihil, niſi manſuetudinem & docuit & exhibuit, qui unius corporis membra ſumus, una caro, eodem vegetamur Spiritu, iiſdem Sacramentis alimur, eidem adhæremus capiti, ad eandem immortalitatem vocati ſumus, ſummam illam ſperamus communionem, ut, ſicut Chriſtus & Pater unum ſunt, ita & nos unum cum illo ſimus; poteſt ne ulla huius eſſe tanti, ut ad bellum provocet? adeò pernicioſum, adeò tetrum, ut cum juſtiſſimum eſt, tamen nulli verè bono placeat. Bellum ſi dixeris, omnia mala dixeris. Quæſo te, cogita, per quos geritur, per homicidas, per inceſtos, per adulteros, per ſtupratores, decoctores, ganeones, aleatores; & ſordidiſſimos conductitios milites, quos eo perduxit non patriæ charitas non æquitas cauſæ, non religionis ſtudium, non amor exercendæ virtutis, ſed ebrietatis, aleæ, rapinarum, concuſſionum, violentiarum, ſtuprorum, & (ut uno verbo abſolvam) ſcelerum & flagitiorum omnium impunitas atque licentia.

Hi Marti & Morti nati, & ſanguine & lacrumis hactenus nutriti, potiuſque animi impetu, quam judicio ducti, in bello ſunt optumi, qui cum quod ante ſuo faciebant periculo, heîc mercede faciunt, & cum laude. Cum huiuſmodi turba, nullo delectu collecta, vel potius fæce perditorum hominum, Duces bella auſpicantur; ut non tàm militum Conventus, quàm Bacchanalia, noſtra caſtra videri poſſint; ubi luxuria, corruptelis, libidine, impietate, crapula, tumultu, rixis atque cædibus, ſtrepunt & permiſcentur omnia. Hæc hominum colluvies in agros, in urbes recipienda, ut bellum geras. Denique his ſerviendum, dum alium ulciſci volumus. Ne jam commemorem, quot facinora belli prætextu committantur, dum inter arma ſilent leges bonæ: quot rapinæ, quod Sacrilegia, quot raptus, quot alia dedecora, quæ pudet etiam nominare. Hæc peſtis vitiorum in multos annos duret, neceſſe eſt; etiam extincto bello. Expende mihi nunc ſumptus, ut etiam ſi vincas, multo tamen plus ſit damni, quam lucri. Quanquam quo tandem Regno poſſis tot millium ſanguinem æſtimare? Atqui maxima malorum pars ad eos redit, ad quos nihil pertinet bellum, pacis commoda ad omnes perveniunt: in bello plerunque flet, etiam qui vicit. Tantum malorum agmen ſecum trahit, ut non ſine cauſa Poëtæ finxerint, bellum, ab Inferis per Furias immitti.

Quid de Germania noſtra dicam? quæ, quid ſperandum porrò ſit, fato ſuo ac calamitate nunciat. Principes ejiciuntur, diademata ac ſceptra conculcantur, aut extorquentur, fas omne divinum humanumque indignis modis rumpitur ac violatur, evertitur, commercia inhibentur, Provin-

Provinciæ injuſtis Exactionibus exinaniuntur, prædæ aurique & argenti milliones in peregrinas Regiones exportantur, Civitates in deditionem acceptæ nefariis cædibus penè ad internecionem delentur, patria eripitur miſeris, ubique exules, extorres, profugi. Lacrumæ, querelæ, gemitus cum terris amplius non capiantur, cœlo jam recipiuntur, ac ſenſim & quaſi ſine ſenſu viam victoriis parant. Niſi nunc res componentur, quam multa? quam triſtia metuenda ſunt? Quo enim loco ſit Reſpublica, nemo non videt. Latè malum iſtud vagabitur. Faxit Deus Opt. Max. ut, qui bella amplius moliuntur, quam primum arma ſtringent, ex memoria antiquæ ſervitutis, quod Schytarum olim fugitivis eveniſſe fertur, flagris, priſtinæ condicionis moneantur, aut turgentes buccas, quas Fortunæ ventus inflat, dominis antiquis depalmandas tradant. Sed nolim in hæc altius deſcendere.

Ad te, amice Lector, revertor. In tuum ſinum, Epaminondæ more ac ſcito, fœtum meum in hoc plus Martio, quam artium ævo inter lituos & buccinarum ſtrepitus enixum expono; Tibi coronam floſculi do, dico, conſecro. Sane complures doctiſſimorum virorum in hoc juris publici argumento prolatæ lucrubrationes me ab opere incepto deterruêre; inter quas cum neque opus eſſe, jam putarem, ſtudio in hac parte meo, & illis legendis ſæpiuſculè acquieſcerem, hebetiores redditæ fuerunt cogitationes animi mei, incitatioque priſtina aliquantiſper reſedit. Itaque aliquot annis fuit dilata. Sed cum & amici ſubjicerent officii conſiderationem, & author libri, cui titulus eſt; Examen ingeniorum, jubeat poſt quinquageſimum ætatis annum à ſcriptione librorum abſtinere; ſenſi rurſum meæ quadrageſimo octavo ætatis anno paulatim inſtigari me, & impelli ad hanc operam horis ſubſecivis novandam. Quocirca & officio meo & amicorum voluntati ſtudui tandem ſatisfieri, ut expungatur nomen, Ne quid debeam, ſecundum Plautum. Neque etiam aliorum jam edita præclara ſcripta me à propoſito dimovere, æquum eſſe duxi, ac potius veluti calcar hoc adhibitum mihi fuit. Et licet eadem à me nonnunquam referantur, & pene ad verbum exprimantur, quæ illi commemoraverunt, non tamen metuo, ne quis hos reprehendat, quin potius, cum aliud quaſi filum animadvertatur, diverſæ orationis varietatem delectatione non cariturам eſſe ſpero. De multifariis ad hanc materiam proprie & incidenter ſpectantibus materiis Juridicos & Politicos Diſcurſus huic Operi paſſim intexui, Neotericorum, qui ab aliiis hactenus intacti manſerunt, ſubſidia & authoritates allegando. Ac licet multa à propoſiti mei tramite averſa ſint, tamen perutilia cognitu, & quietis mihi loco fuit ea, quibus impensè delector, agnoſcere, maximè cum omne diſputationis latus in materia principali nihilominus indubitata fide & ſerie conſiſtat. Quod profectò non aliam ob cauſam feci, quam ut grata vice nunc prodeſſem, nunc delectarem, hoc eſt, utili dulce miſcerem. Si quæ tamen fortè attulero quæ ab aliis fuerint notata, neque illorum fecero mentionem, illi norint, me Authores, ex quibus ſua excerpsêre, etiam legiſſe, & eadem potuiſſe obſervare, quæ illi obſervarunt. Si etiam quid erratum, inconſiderateque dictum, indictam eſto.

Boni conſule, Lector humaniſſime, haſce laborum primitias hilariq; fronte, ac ea, qua decet, humanitate, modo nil humani à te alienum eſſe putes, eaſdem comiter ſuſcipe, memor dicti: Facilius Vituperaveris, Quam Emendaveris; brevi fortaſſe à me maiora (ſi Deus largiorem huius vitæ uſuram dederit) ingenii opera accepturus.

Interim

——————— *Si quid noviſti rectius iſtis*
Candidus imperti; ſi non, his utere mecum.

Vale. Dabantur è prædiolo & Muſæo meo Petershagæ 20. Junii Anno 1632.

Pro captu Lectoris habent ſua fata libelli.

In No-

In Nobiliſſimi ac Conſultiſſimi Viri

D. CASPARI KLOCKII JC. CONSILIARII DVCALIS BRVNSVICENSIS ET LVNEBVRgenſis Tractatum de Contributionibus.

Corpus ut inciſis totum fit inutile NERVIS,
Et luxata ſuo robore membra carent:
Haud aliter demptis Reſpublica manca TRIBVTIS
Solvitur: Imperii debilis umbra manet.
Nam valido NERVI quod ſunt in corpore, idipſum
Sunt recto Imperii juſta TRIBVTA ſtatu.
Hos nervos, hæc fulcra & firmamenta tuendis
Imperiis, recto poſſe adhibere modo,
Ne quid hiet, ne quid protuberet, æqua ſed hîc ut
Juſtitiæ ſit Lanx; hoc opus, hic labor eſt.
Pronus in hanc datur, aut partem malè lapſus in illam:
Error id anne docet, Rex Roboame, tuus?
" Iudicio hic opus eſt. Conſulto Iuris & æqui,
" Principis & Populi, ſit ſcopus, una ſalus:
" Cætera tabeſcant ne membra tu mente liene,
" Divitias Populi, Rex putet eſſe ſuas.
" Sponte ſuâ Populus, cum rerum poſtulat uſus,
" Munificas Regi præbeat ipſe manus.
Iura Magiſtratus hîc quæ, Populiq́ue ſequacis
Debita; quàm rectè hæc iſte det, ille petat,
In commune bonum vigilatis noctibus, iſthoc
Explicuit doctâ KLOCKIVS arte libro.
Iura per Imperii, Leges, procerumq́ue receſſus
Diſcurrens, quid non, quid ferat uſus, habet.
Sparſa legit, confuſa ſuo locat ordine, nec non
Dat Lucem obſcuris, ambiguisq́ue fidem.
Vina minus ſuſpenſam hederam generoſa requirunt:
Nec Præconis opis clarum opus artis eget.
Adde quod agnatus de VECTIGALIBVS alter
KLOCKIVS, ingenii nobile liquit opus.
Dignus uterq́ue ſuis quem præſens Laudibus ætas,
Seraque poſteritas, ſi qua futura, vehat.

In tributis Reip. nervos eſſe, ait IC. m. l. 1. §. in cauſa tributorum. ff. de quæſtion. 3. Reg. 12. & 2. Paral. 10.

Nov. 8. in pr. §. cogitatio. ibi. Et imperiū & fiſcus abundabit utens ſubjectis locupletib. & Nov. 161. c. 2.

Goſſuinus Merckelbach IC. Com. Pal. Cæſ. nec non Reverendiſſ. atq; Illuſtriſſ. Principi ac Domino, Domino Auguſto Poſtulato Epiſcopo Ratzeburgenſi Duci Brunſvic. & *Luneburgenſi à* Cancellis & Conſiliis intimis &c. Authoris Sobrinus.

)( )(In

In

LIBRVM inſignem,

De

CONTRIBVTIONIBVS,

Viri Magnifici, Nobiliſſimi & Ampliſſimi,

DN. CASPARI KLOCKII, JC.

PRÆCLARISSIMI ET CANCELLARII MINDENSIS EMINENTISSIMI, FAVTORIS

& Compatris mei integerrimi.

QVi Rerum formas inſpectat in orbe Specilli,
Comperit, inverſo perverſas ordine reddi.
Reddere ſic aliter conſuevit ſingula Mundus,
Quàm patitur rerum facies SCRIPTURAVE mandat.
Exemplo ſatis eſt, quod nunciat ore diſerto,
AGNUS, Oves proprio qui ſanguine ſponté redemit;
Eſt dare, quod debes, melius, quàm jugiter ampla
Accipere, & palmas concludere ſemper avaras,
Nam danti dabitur, manus & ditabitur illa,
Quæ ſua Principibus ſcit tradere danda Deoq;.
Protinus hoc Mundi Speculum pervertit, & infit;
Gratius accipere eſt hominiq; beatius omni,
Quam dare, rugoſæ redduntur dando crumenæ.
Judicium verſum, perverſum, fulmine dignum!
Hoc, KLOCKI, Themidos Sacræ venerande Sacerdos;
Præſenti monſtras Scripto, quod dicier auſim
VINDICIAS DOMINI verborum, & ſidere fauſto
Coeptam FRACTURAM Speculi, quod Mundus adorat.

Παχυλῶς *fac.*

Michaël Waltherus Th. D. Eccleſiarum Aug. Confeſſioni addictarum in Comitatu Friſiæ Orientalis Superintendens Generalis, nec non Aulæ Auricanæ Eccleſiaſtes.

AD EVNDEM.

P*oſcere quod deceat, quod reddere quemque tributum*
Ex legum ſcitis *prodere quid ſatagis?*
KLOCKI *delicium* Phœbi, Themidoſq; ſacerdos,
Quem Comitem Imperii *ſuſpicit aula ſacri.*
Nonne ſilent leges (*ita priſca parœmia jactat*)
Arma inter, *cum Mars digerit arbitrium?*
Fas *ſimul, atque* Nefas *nullo diſcrimine habentur;*
Jus *eſt, &* Lex *quod* Velleq;, viſq; *jubent,*
Tum paſſim cunctos vexans Exactio *fervet;*
Cumque exhauſto omni viſcere peraverit.

Nullo

Nulla etenim lex huic curatur, nulla ſupellex,
Nec res attritæ liberat ægra domi.
Non monſtranda via eſt, non indiget illa magiſtro,
Novit, & exquirit ſedula mille vias.
Si non es ſolvendo? ut ſis, ea gnara docere;
Poſſibile eſt, quod non-ante ea poſſibile
Nonne ergò fruſtra es, qui hac tempeſtate recenſes
Nil effecturo ſcita labore Dices?
Sed bona ſpes *ſupereſt, animumq; in puncta futura*
Erigit optatâ nobile pacis opus;
Illa ſuos iterum tum ſacris reddet honores
Legibus, & juri robora priſca redux;
Tum Mars ereptis armis ad ſacra vocatus,
Pulpita palleſcens crimina faſſus erit;
Atque exſul patriâ Garamantas abibit, & Indos,
Harpyarum omni cum Comitante manu.
Tum ſua quiſque aqua poſcetque, dabitque tributa
Lege, nihil tum fraus, vis & iniqua valet.
O Deus! O nobis hæc aurea tempora pacis
Redde! & erit KLOCKI cum tibi perpes honor!
Klocki delicium Phœbi, Themidoſque Sacerdos,
Quem Comitem imperii ſuſpicit aula ſacri.

Ita vovebat

M. DANIEL MONCHMEIERUS
Eccleſ. & Scholar. Brunſwicenſ.
Superintendens.

AD EUNDEM.

NOn ſemel hanc mentem tibi KLOCKI docte, rogavi,
Ut tua publicitus ſcripta legenda dares.
Victa *Themis* precibus calamum tibi movit, & illud,
Quod modò das luci, condere juſſit opus.
Quid ſis, quid poſſis, ex hoc Academica diſcent
Pulpita, & arguti roſtra timenda fori.
Tu partire operas, ut pars vacet una juventæ,
Altera ſit trepidis dedita tota Reis.

Henricus-Andreas Cranius D. & in Acad. Juliâ
Codicis & Iuris Feudalis profeſſ. Ordinarius.

AD

Magnificum, Nobiliſſimum & Excellentiſſimum Virum

DN. CASPARUM KLOCK, JC.
CELEBERRIMVM, ET ILLVSTRISS. DVCVM BRVNSVIC. ET LVNEBVRGENSIVM CONSILIARIVM
primarium & Cancellarium Mindenſem

Euchariſticon

IOHANNIS FREITAGII M. D. ET IN ILLVSTRIVM GRONINGAE & Omlandiæ Ordinum Academia Profeſſoris publici.

TRiſtior exſilium mihi ni fortuna paraſſet,
Ni caros alios mecum aſportare penates,
Sera peregrino ſub ſole viatica canis
Quærere, mandaſſent carioſæ fata ſenectæ,
Haud adeò tereti pernerem carmina filo,
Suetus ab Aonia maiora arceſſere clivo,
Et quæ digna tuis potius virtutibus eſſent.
Da veniam ſi parva crepem, tenuiq; dehiſcam
Murmure jejunio ſi ſerpat Apolline verſus,
Novi equidem quam non tibi fas exilia ferre,
Quando tuas ingens comitetur gratia Muſas,
Famaque ad Heſperios ab Eoo dідita Soles,
Nil humile aut imâ mereatur plebe profectum.
Sed quoniam nos ſorte pari fortuna beavit,
Atque eadem ſimili Rhamnuſia perculit ictu,
Teque alio caros etiam transferre penates
Fata coëgerunt, donec tractabile cœlum,
Exuſtaſque faces Bellona reponat & arma,
Cum ſtomacho tenues haud averſabere Muſas.
Et nunc unde tuæ delibem exordia laudis?
An genos & proavos & patrum nobile ſanguen,
Sanguen ab antiqua magnatum ſtirepe profectum,
An ſeriem populique tui, gentiſque vetuſtæ,
Quæ tot Olympiades patriam dominata per urbem
Mœnia conſilii virtute potentia rexit,
Commemorem? ut veſtros ſemper vicinia vidit
Ad patriæ excelſum proceres conſidere clavum,
Rectores populi dictatoreſq; ſeveros.
Eſt aliquid dixiſſe illud: non ultima rerum
Gloria, maiorum illuſtres oſtendere Ceras;
Auctores generis geneроſa gente profectos:
Virtutem antiquam ſpirare, decuſque vetuſtæ
Stirpis, honoratos in patrum ſanguine mores.
Impetus excellens animorum eſt inſitus illis,
Qui non ex humili primum emerſere taberna,
Villaque plebeium tulit aut caſa ruſtica ſanguen,
Vberaque admovit naſcentibus horrida Phyllis,
Sed meliore ſati thalamo, melioribus aſtris.
Eſt aliquid retuliſſe genus; ſit gloria ſtirpi,
Priſca domus veteris memoretur originis auctor:

Ponenda

Ponenda exiguâ non hæc in laude fuere.
Sed tamen excellit magis hic quem propria virtus
Commendantque ſuo facta exantlata labore.
Quiſq; ſuum hoc verè reputet quod fecerit ipſe.
Qui jactat proavos, aliena pericula laudat,
Non ſua non proprii profert encomia facti.
Gloria de noſtris proficiſcitur incluta geſtis.
At tibi nec magni generis, nec ſanguinis auctor
Deficit antiqui, qui te genuere parentes,
Orti nobilium priſca de gente fuerunt.
Lauta ſaginavit dites fortuna penates,
Fluxit & uberibus fœlix opulentia rivis,
Et tibi larga ſeges patritiis incanuit arvis,
Quid memorem denſas, Faunorum habitacula, ſylvas,
Mitia ſetigeræ fundentes prandia genti,
Agminaque immenſos paſſim tondentia compos?
Fulminei an referam rutilo Iovis imbre rigatas
Fatalique luto ſedes ardere paternas?
An domus immenſum quod maxima palleat aurum
Et quæ Fortunæ tibi plurima contulit aſtrum
An memorem? tua ſunt fateor laudemq; merentur,
Et genus & veteri procerum de ſanguine origo
Quodque lares fundoſque amplos dis gleba ſaginet.
Larga tibi ſuperum, cælique faventia ſortem
Contulit optatam, quâ te plebecula ſaltem
Miretur, vulguſque exiſtimet eſſe beatum.
Atqui Cecropiâ formati Pallade mentem
De meliore luto geſtamus pectora, in auro
Divitiiſque tuis non te miramur, & omne
Nomen ab ingenii virtutibus eſſe paratum
Aſſerimus, famæque decus conſurgere ab arte
Iuridicæ Themidos. Procul ô procul eſte prophani
Mobile divitias vulgus miretur, opeſque
Hæc etiam exoſis virtutem obtingere poſſint.
Te vigor ille animi, & celſæ pollentia mentis,
Incluta magnarum evexit ſapientia rerum,
Et geminal ectæ, legum è Symplegade Iuris
Miriades, vaſtoqne repletum Codice pectus,
Et quæ fulmineam inſedit facundia linguam,
Nata movere duces, regumque ingentia corda
Flectere, & exmentes ad ſana reducere mentes.
Conſilii tibi grande penu ſub corde, ſedetque
Suada Themiſque tuo & Cicero quamplurimos ore,
In quo crediderim poſita eſſe Demoſthenis arma,
Quæ ſi bella velint vel poſcant ſecula pacem,
Expediant quodcunque & res & poſtulet uſus,
Dummodo conſiliis parere ſalubribus auſint,
Aut ſaltem inveniat rectas facundia mentes.
Hinc decoris fama illa, tuæ & inde eſt laudis origo.
Quæque tuum longe vexit ſuper æthera nomen
Gloria, utramque domum peragrans Hyperione nati,
Gloria ad Europæ valvas affixa, lareſque
Sydereos, ſuperumque domos, fataliaque aſtra.
Accedit, longis quod momentoſius annis
Es tecum meditatus & alto pectore tecum

Coxiſti, & multo rerum maturuit uſu
Te penes, in commune bonum ſis prodere certus;
Atque laborantes operâ ſcriptiſque juvare
Quæq; tibi peperit vigilax induſtria, & uſque
Magnarum ingeſſit longa experientia rerum
Evulgare paras, quo haut emaculatius uſquam
Prodîſſe aut melius veniens juraverit ætas.
Ingenii monumentum ingens, quo in ſecula nomen
Sculpſeris, & famam illabenti impreſſeris ævo,
Cum Phœbo & Muſis ipſoque Helicone perennem
Dum ferat aſtra polus dum ſydera paſcat Olympus.
Quid tua Suſatum cenſebit patria de te?
Nunquid habet quo ſe tanto de cive beatum
Prædicet, & ſeris commendet, mœnia faſtis,
Quæ divum auſpiciis tantum genuere dinaſtam
Muſarum, & Themidos, fandiq; heroa potentem,
Seu velit ad magnos ſermonem cædere reges
Aut gravis excelſis oratio fulminet aulis?
Talem noſtra dedit, dedit illum VVeſtphala tellus,
Qua ſua turrigerum Suſatum mœnia fixit,
Ubertate ſoli mediâ, & florentibus arvis,
Quâ Cereris non ſit frugumq; opulentior ora
Atque inculta ſeges gravidis turgeſcat ariſtis.
Quos diuturna niſi populaſſent bella receſſus,
Neſcio divitior quo degat in orbe colonus
Ulliuſvè loci genius fæcundior extet.
Sed quid opus patriam, quid opus laudare labores
Herculeos, & marte tuo procuſa, recenſque
Edita, ab eximiaque incude volumina miſſa?
Lector in hæc aciem detorque & lumina fige,
Invenies doctâ qui formes Pallade mentem,
Quorum operâ inſtructus tractare negotia poſſis
Maxima, ſeu dubias rerum decidere lites
Seu ſit opus populo meritos imponere cenſus;
Cunctaque juſtitiam moderari, & legibus æquis.
His fruere, & divæ penetrabis ad ima Themiſtos.
Interea auctori, cuius circumſonat orbem
Gloria, in excelſo reſidenti culmine famæ,
Fila ſecuturi diuturna precaberis ævi,
Molliaque in ſeros vergentia ſecla nepotes,
Et veſpertinæ clementia fata ſenectæ,
Dum, quibus ortus erat, repetat ſua ſpiritus aſtra,
Cœlituumque lares & Olympi templa ſerena.

AD EVNDEM.

Non his temporibus, Klocki, te hæc ſcribere credo,
Invidiamque hominum velle paràre tibi.
Materiæ genium noſti, quem mittis in ævum,
Quæ nulli non eſt invidioſa ſatis.
Tu tamen hanc ſumis cunctiſque faventibus illam
Tam bellè tractas, nullus ut invideat.
Quod ſi nos melior tandem reſpexerit hora,
Ille tuus punctum tum liber omne feret.

Ioann. Wolfius Med. D. & in incluta IVLIA *Profeſſ. nec non*
Illuſtriſſ. Brunovic. & Luneburgenſ. Ducis Archiatros.

AD EVNDEM
ODE
JOHAN. ANGELII WERDEN-HAGEN JC. & Reverendiſſ. Archiepiſc. Brem. Conſil. Cam. integ.

CHarus Jehovæ, quærit in omnibus
Vitæ decentis ritè negotiis,
Quod publicè proſit, nec unquam
Disjiciat pietatis orſum.
Quod ſi Regentes diſpiciant benè,
Et corde ſecum cœlica debito
Examinent, prorſus relinquent,
Quæ ſpeciem referant Tyranni,
Sint nonnè terræ monſtra, nocentius
Dicivè quidquam terrigenis queat;
Quàm præter omnem juris uſum
Si populos Domini flagellent?
Non Jhova Reges propterea ſuo
Præfecit orbi, cuncta libidinis
Vt in rapacis coctionem,
Artis avaritiamque vertant.
Eſt firma ſemper regula, quod ſuos
Ob ſubditos Rex Imperium gerat.
Nec fortè naturam retrorſum
In violenta refundat auſa.
Dum ſceptra jactant in proprios greges,
Reges in omnes Imperium eſt Dei,
Virtute juſta præmiorum
Cuiq; ſuam trutinam moventis.
Vt ritè verus juſtitiæ modus
Conſtet Dynaſtis, Tu meritò doces,
Quid exigi, quid non tributi
Colligier valeat per orbem.
O macte, KLOCKI, tam lepidâ tui
Curâ laboris! Quod vigilantiâ
Mereris hac, certè perenni
Nominis excipies trophæo.

HEN-

HENRICI MEIBOMII, POETÆ ET HISTORICI,

MELOS.

Ad Nobiliſsimum Conſultiſsimumq́ue Virum

CASPARUM KLOCK.

GErmen SVSATI nobile divitis
Aulas & urbeis conſiliis potens
Frænare ſanis, lector æque,
KLOCKIVS hoc tibi opus politum.
Limaque raſum multiplici exhibet.
Applaude cartis pectore candido,
Annoſq́ue multos & ſenectam
Artifici viridem precare.
Nam quid juventæ profuerit magis
Priſcas volenti ſcire Quiritium
Leges & huius jura ſecli
Imperii procerum coacta
Deliberato conſilio graviq́ue
Vrgente cauſſâ? Materies foro
Notiſſima hæc & uſitata
Cauſſidicis meritò eſſe debet
Ignota nullis. Hic tibi ſe ſtylus
Electus offert, & Venus ordinis
Arguta dextri aſperſa rerum
Non humili utilium paratu.
Gaude SVSATVM nobile, ſplendidum,
Iſthoc alumno: dum fora legibus
GERMANA Romanis regentur.
Noſtraque progenerabit ætas
Et Vlpiano & Papinio pares:
Inter verendos Sceptrigeræ Dices
Myſtas vehetur Anteceſſor
KLOCKIVS eximio ſuſurro.

Helmæſtadij.

CATA-

CAPUT I.

DE ORIGINE, CAUSA, INCREMENTO, VSV, ABVSV, AC SPECIEBVS differentibus Contributionum.

SUMMARIA.

1. PRimordia *cujuſq; rei inveſtiganda.*
2 Menelaus *non multa, ſed arguta loqui ſolitus.*
3 Veritas *haud indiget verborum fuco.*
4 Danai *filiarum fabula tacta.*
5 Multiloquio *ſerviens, judicii rectitudinem non tenet.*
6 Perſii *elogium.*
7 Magniloquentiam, *quidam affectant.*
8 Quinctiliani *de ejuſmodi Legodædalis cenſura.*
9 Natura *rei, non ars inſpicienda.*
10 Artis *contemtus parit artificium.*
11 Origo *pẽſitationum publicarum, tam antiqua eſt, quam Imperiorum & Rerump. exordia.*
12 *Earundem proprius finis, publica ſalus & tranquillitas.*
13 *Onerum &* Contributionum *in jure Divino initium.*
14 Regii ſtatus *affectatio in populo Iſraelitico orta fuit ex faſtidio &* κακοζηλία.
15 *Eadem fuit amentia ex Sulpiti judicio, & libertatis cum ſervitio permutatio.*
16 Regis *futuri potentia ut pœna temeritatis, populo Iſraelitico denunciatur.*
17 Cap. 8. Samuel 1. *Iura Regis non Tyranni contineri nonnulli cenſent.*
18 *In eam ſententiam propendet* Jacobus *Angliæ Rex.*
19 Oratio Samuelis *diſſuaſoria videtur, revera tamen proteſtans & conteſtans eſt; quod ibidem latè demonſtratur.*
20 *Contrarium ſentientes, Regem videlicet à Samuele definiri, adulationis, metus & odii inſimulantur à Bodino.*
21 *Nonnulli diſtinctione hanc rem expediunt, ut jus hoc in extrema demum neceſſitate uſurpandum eſſe contendant.*
22 Jus Regis *malè & intempeſtivè expetiti ad exemplum Regum gentilium, durum fore & aſperum.*
23 Tributa *à primis Imperiorum incunabilis Magiſtratui perſoluta.*
24 Cyro & Cambyſi *Perſarum Monarchis offerebantur dona voluntaria.*
25 Darius *Rex Perſarum primus tributa imperavit, & ob id inſtitoris agnomen meruit.*
26 *Tolerabilia tamen ea fuerunt, & dimidia ex parte poſtea remiſſa.*
27 Alexandro M. *velolitor inviſus, qui radicitus exſcindat olera.*
28 Auguſtus *primus orbem cenſuit; & quomodo?*
29 Cenſus *iſtius tres in Republ. Romana opportunitates.*
30 Veſpaſianus *ſiclum templi, qui valebat duas drachmas, Iovi Capitolino conſecravit.*
31 Chriſtus *Siclum templi pro ſe & Petro ſtatere, id eſt, tetradrachmo ſolvit.*
32 *An proprius numus fuerit olim ad penſionem tributi?*
33 *Hallucinatio* Baronii.
34 *Tributi à cenſu & Capitationis differentia.*
35 *Numiſma cenſus ſignum erat ſubjectionis & ſervitutis.*
36 *Idipſum* Judæi *admodum deteſtabantur.*
37 *Idem Cenſus recenſioni ſerviebat.*
38 *Populoſa* Ægyptus.
39 Incolarum *Romani Imperii ſub Auguſto numerus.*
40 Cẽſus *eo nomine apud Chriſtianos nõ agendus.*
41 *Effrænata* tributorum *imperandorum lubido iſta deſcriptione non probatur, ſed contrarium potius evincitur.*
42 Auguſtus *ſucceſſoresq; eo Iure parcè uſi: Et quinam Reges optimi?* 43.
44 Indictiones *à Baldo improbantur.*
45 *Cauſæ* Contributionum *indagantur, hoc n. & ſeqq.*
46 *Civili* Imperio *tuendo ſubſidia neceſſaria.*
47 *Eaq;* ordinaria & extraordinaria.
48 Honeſtas, utilitas & neceſſitas, *tributa exigunt h. n. & 91.*
49 *Eadem Reges Dominos fecerunt omnium bonorum publicorum privatorumq;.*
50 Reip. *ſeu corpori civili continendo gubernandoq; nervis æque, ut corpori Phyſico, opus eſt.*
51 *Tales nervi ſunt bona & pecunia.*
52 Tributis *non illatis, Reſp. conſervari nequit.*
53 Vectigalia *Imperii patrimonium, pacis ornamentum, belliq; ſunt ſubſidium.*
54 Menenii *Agrippæ apologus, Remp. ventriculo; tributa alimentis comparat.*
55 *Sine* tributis *nec ſtipendia, nec arma, nec quies haberi poteſt.*
56 Neronis *tributa remiſſuri voluntatem laudarunt Senatores Romani: ſed cum diſſolutione*

Imperij conjunctam eſſe, rectè, prudentiſſimèque judicarunt.

57 Q. Metelli *lex de abrogandis Vectigalibus iisdem Senatoribus exoſa, à Cicerone improbata.*

58 Remiſſio Vectigalium *in Sylla quoq; & unicè quidē à Senatu in omnibus ejus geſtis reprehēſa.*

59 *Regnum ſine reditibus, eſt corpus humanum ſine brachijs.*

60 Pecunia *ſolida Imperiorum compages, & ſine opibus nihil fit, quod opus.*

61 *Experti id* Lacedemonii *magno ſuo cum malo.*

62 Finis *omnium* Contributionum *primus utilitas publica, non enervatio.*

63 Regum & Principum *officium & epitheta.*

64 Collectas *qui accipit, protectionem debet.*

65 Schatzung oder Schoß vnd Schutz/ *ſunt correlativa.*

66 Principibus, *ſi protectionem non præſtent, negari poſſunt introitus Regni.*

67 Introitus regni *ſunt redhoſtimentum gravaminis & oneris in adminiſtrāda juſtitia ſufferēdi.*

68 Principatus *& Regales dignitates omnes, Subditorum utilitati deſtinati.*

69 Rex populi, *non hic illius cauſa conſtitutus.*

70 Saluti *communi propria poſtponenda.*

71 Poteſtas *ab Immortali Deo, propter regendos fovendosq; alios conceſſa.*

72 Regium eſt, *plumbi inſtar, aliorum commodo atq; ornamento ſe impendere.*

73 Principes *Subditis præfecti, ut eos æquis legibus ac rationibus regant, defendantque.*

74 Princeps *vehementiori Subditorum emunctione* Tyranni *nomen meretur.*

75 *Infinitam poteſtatem* Regi *nec quiſquam mortalium, nec æquitas concedit.*

76 Dei imperium *abſolutum, voluntas ſemper juſtiſſima: aliter ſe habet hominis.*

77 Reges *in ſcriptura Dii audiunt, ſed magna ad Deum differentia.*

78 Populus *in Regem ſuum jus transfert, at quomodo.*

79 Poteſtas Regia *certis legib. arctata, coercetur.*

80 Rex *leges violans Tyrannus evadit.*

81 Principis *eſt prodeſſe & benefacere; exemplo Apis electa in Regem, quæ amittit aculeum, ne poſſit offendere.*

82 Antigoni *cordata vox, qua filij inſolentiam ac ferociam, compreſſit.*

83 *Inter* Principem *& populum mutua eſt ſervitus, niſi quod illius eſt cum dignitate.*

84 Beneficium *ſi ſentiat populus, non ſervitutem, hoc regium planeq; divinum eſt.*

85 Tyrannicum *contra, ſi Principi optimè, populo ſit peſſimè: Si illius felicitas ex hujus creſcat calamitate.*

86. Reip. *procuratio in modum tutelæ ad aliorum utilitatem gerenda.*

87 Imperium *juſtum eſt cura ſalutis alienæ: & finis ejus, commodum obedientium n.* 88.

89 Hadriani Imperatoris *vox verè Regia.*

90 Jus Magiſtratus *in tributis exigendis à Paulo aſſertum ab æquitatis ratione.*

91 Cenſus & tributa *debentur Magiſtratui, qua neceſſitatem, quà æquitatem reſpicias.*

92 Magiſtratui *pro Subditorum incolumitate variæ moleſtiæ & labores exantlandi.*

93 Cæſaria *dignit. & aſſidua occupatio.*

94 Mercede *ſua dignus operarius.*

95 Machiavelliſtæ *& Novi Statiſtæ taxantur.*

96 Mures *non ſaginandis felibus conditi.*

97 *Ex bonis inſtitutis nata mala exempla.*

98 Neceſſaria *& moderata exactionum initia, pro Imperantium non parentium utilitate, ſubinde aucta.*

99 *Ad eam rem varia & fermè ſupra numerum excogitata prædandi vocabula.*

100 Indictionibus *adjecta ſuperindicta.*

101 *Vectigalium Romanorum tria genera:* PORTORIUM. *n.* 102. DECUMÆ. 103 *&* SCRIPTURA. *n.* 104.

105 *Lex* THORIA.

106 Pecunia mulctatitia *à pecuariis damnatis exacta, in quem uſum verſa?*

107 Vectigal *ex arboribus captum.* SOLARIUM *Quid?*

108 CORONARIUM aurum *datum ad quid? h. n. à quibus? n.* 109. *qua forma?* 110. *& quare.* 111?

112 LUSTRALE AURUM.

113 Centeſima, *quinquageſima, quadrageſima, viceſima quinta ex quibus capta h. n. Itemq; viceſima & decima, Octava, quinta, n.* 114. *& n.* 122. *& n.* 123.

115 Exactionum *varia nomina, & unde exigi ſolita?*

116 Salinarium *vectigal, à quo inſtitutum & auctum?*

117 PLATANI umbræ *etiam tributum poſitum.*

118 *Iſti arbori quantus honor habitus?*

119 XERXES *quanti ejus umbram redemerit.*

120 AERI *etiam &* FUNERIBUS *tributum poſitum, h. & præced. n.* 117.

121 Exactiones *iſtiusmodi neceſſitas tolerabiles reddidit.*

122 *Genera* Exactionum *alia apud* ROMANOS; *ex fructibus agrorum, viridariorum, hortorum; ex capitibus jumentorum, tegulis ædium, fluminibus pontibus, portubus, portis, rebusq; adeò putidiſſimis: confer etiam inf. n.* 315. 316. 317. *& ſeqq.*

123 VICESIMA *per l. Iuliā ex hæreditatibus capta*

124 *Lex illa nec dura nec iniqua Iudicata, ſed in uſum revocanda n.* 125. *& revocata mutatū nominibus cenſetur à Bodino n.* 126.

127 *Quodvis nomen ad cogendas pecunias aptum viſum.*

128 Turpiſſimis *rebus honeſta nomina imponendo, hominibus impoſitum.*

129 *Virtutes vitiorum nominibus traducere: Vitiis contra virtutum nomina prætexere, vetus, at malus mos obtinuit.*

130 ἀποκορίζεσθαι τὴν χακίαν *Græci id vocant.*

131 χρυσάργυρον *Auri-argentum à quo, quo fine inventum, & unde ſumtum.*

132 *Ejusdē collectores primi dicti Reip.* FORICARII

133 ANASTASIUS *Imp. id ſuſtulit, nec memoriam ejus voluit exſtare.*

134 ALEXIUS COMNENUS *avaritiæ ſitim templorum donariis & ſepulchrorum effoſſorum ſpoliis explevit.*

135 VESPASIANUS *ex lotio etiam & mendicis* vecti-

vectigal pecuniamq; quæſivit. h. n. & n. 141.

136 *Idem, ut ſpongias, habuit officiarios.*

137 Meretricio *ex quæſtu itemq; litigiis* Caligula *tributum exegit.*

138 Heliogabali *artificium pecuniam conflandi, ex Deorum nuptiis & Lenonibus n.* 142.

139 Indignum *Principe, ex quavis occaſione lucrum captare.*

140 Turpe *lucrum plus damni, quam emolumenti affert.*

141 *Iſtam corradendæ pecuniæ Inſaniam* Pontificia *æmulari, ſed & ſuperare jam dudum aſſuevit* avaritia.

142 Pontificum *inter cætera pecuniæ aucupia,* Lupanaria Cenſus lactis, *Germ.* Milchʒinß/ *interdum* 30000. *Coronatorū æquans hoc num.* S. Brigidis *dicterium de Papa Decalogo: Da pecuniam. num.* 143. Canoniſatio, *quæ auro, non ſanctitati, defertur, ob id à Iulio II. Pontifice Henrico VII. Anglorum Regi negata num.* 144. *Pallium num.* 145. *ſepulchra num.* 149.

146 Avaritia & Simonia *Romanenſium,*

147 Summa Vectigalium *in Curia Romana annuatim coacta.*

148 *Varia dicteria & querelæ de Papalis Tyrannidis avaritia atq; exſecrāda Simonia; ubi & de Pallio, Annatis, Indulgentiis, Diſpenſationibus &c.*

150 Vulturum *corvorumq; mos tangitur.*

151 Naſſas pecuniarias *omnes recenſere Herculis labor.*

152 Avaritiæ *ſiquidem nec modus nec finis.*

153 Antigoni *excuſatio de expilatione ſubditorū: quod Alexandro ipſa totius Aſiæ meſſis, ſibi ſpicarum tantum collectio ceſſerit.*

154 Querelæ *de Exactionibus nimiis, jam olim apud omnes auditæ.*

155 Charon *etiam inferorum portitor precium ſubinde majus exegit.*

156 *Ortus & incrementum* Contributionum *cum Crocodylo comparatur.*

157 Contributio *præter nomen & prætextum nil de primæva origine retinet.*

158 Precario *primum data, temporis progreſſu debita facta.*

159 Exactionum *incommoda ſeu fructus, querelæ, odia conſpirationes, apertæq; tādem ſeditiones.*

160 *Nomina quædam* Exactionum.

161 Vectigal *quid à Tributo & cenſu differat? tum quid hæc inter ſe?*

162 Vectigal *& tributum quomodo à Collecta diſtinguantur?*

163 Angariæ *& Parangariæ quid? deq; ejus etymo.*

164 Tributorum *cenſuumq; ratio, inde à Caroli M. uſq; ad Caroli V. tempora in obſcuro fermè latet: eruenda ex probatæ fidei auctoribus n. ſeqq.*

165 Saxonia *à Carolo M. ſubacta, immunis & libera relicta à Tributis: non item à Pontificum decimis.*

166 Saxones *aſſueta libertati pectora.*

167 Carolus M. *ob belli gravitatem ab Eccleſiis etiam munia bellica & æs militare exegit.*

168 *Idem Eccleſiaſticorum habentiam omnem & privam adeo ſuppellectilem deſcriptam habuit ad tributa, pro cujusq; conditione imperanda.*

169 Bohemorum *tributum quod Carolo M. quotannis pendendum.*

170 *Iſtud* Ottho I. *Wenceslao Regi remiſit, ſed à Boleslao fratricida repetiit.*

171 Expeditio Romana Römerzug/ *quando in uſu, quibus imperata h. n. &* 172. *quanto peditum equitumq; numero atq; tempore n.* 173. *quo fine ſuſcepta n.* 174. *Hiſtoricis Germanicis dicta TransalpiZare n.* 175.

176 *Mos in illa ſuperatis jam Alpibus ab Impp. obſervatus.*

177 *Ejus ubi mentio in libro Feudorum?*

178 Numen *tribuerunt ſibi Lotharius & Fridericus Impp. quo exemplo?*

179 *Iſta* Pontificia coronatio *gravis tandem habita Impp. h. n. Nec quicquam Imperatori confert Pontifex n.* 189. *ideoq; à multis contemta & neglecta n.* 182. *ſeqq.*

181 Electione *ritè peracta Impp. omnia Imperii jura adminiſtrādiq; poteſtatē, ſtatim adipiſcūtur.*

182 Coronatio *vel oblata à Pontifice, à Friderico Barbaroſſa repulſa, à Rudolpho I. Romæ recuſata n.* 183. *à Maximilianis, Ferdinando I. Rudolpho 2. Matthia I. & Ferdinando II. neglecta n.* 184.

185 Tributa *quædam priſca Italiæ urbibus à Francorum Regibus impoſita Ottho M. retinuit.*

186 *Ea fuerunt* Fodrum *h. & n.* 189. *item* Paratá 187. *& Manſionaticum n.* 188.

190 *De jure Albergariæ ſive Hoſpitaturæ; vulgò* Ablager/ Atzung/ Außſpann/ Gaſtung/ Nachfeld/ ꝛc.

191 Expeditio Romana *etſi non ſuſcepta, attamen annonaria & militaris pecunia pendenda fuit, ejus quantitas n.* 192.

193 Henricus VII. *in Italiam ingreſſus Mediolanēſi Romanoq; populo aurū coronariū imperavit.*

194 Pontifices *ipſi ſæpius non tam ad coronationem, quam ſui defenſionem Impp. evocarunt, & ſumptuum media ſuppeditarunt.*

195 Bonifacius *in id conceſſit Ruperto Bavaro decimas à Clero totius Germaniæ exigendi poteſtatē.*

196 *Ex adductis concluditur pacis belliq; temporibus collectandi Ius Impp. uſurpaſſe.*

197 *Modicæ tamen fuere exactiones, cum adhuc ſui Imperio reditus integri ſatisq; ampli. Iſti ſub Frideric. I. annui fuere 60. tōnæ auri n.* 198. *Sed poſtea magis magisq; amputati atq; imminuti,* Aquila *deplūari capta h. n. & ſeqq.* 200. 201. 203

202 *Et hinc ruſtici quoq; qui olim tantum 26. denarios pendebant, h. n. itemq; ſubditi omnes ſenſim gravioribus adſtricti exactionibus n.* 204.

205 Collectæ *& Contributiones aliquot variis ex cauſis h. n. & ſeqq.* 206. *uſq; ad n.* 213.

213 Maximiliani I. *liberalitas erga ſalutē Imperii*

214 Modus & forma *contributionum unde petendus? h. n. ille non uniformis n.* 215.

216 *Olim exigebatur* Numus Imperii publicus Gemeiner pfenning/ *h. n. quæ forma n.* 217? *à quibus & ubi* 218. *quo nomine* 219. *quaque conditione ſeu reſervatione* 220.?

221 *Hodie aliæ collectæ formantur ad modū comitatus Romani,* Auff den Römerzug/ *h. n. quæ in ſubditos fermè ſolos recidunt.* 222.

223 Differentia Numi *publici & comitatus Romani, infra c.* 11. *n.* 25. *ſeqq.*

224 Collecta Imperialis Reichsſteur: *ejus finis h. n. & nomina ex cauſis puta* Türckenſteur/

n. 225. Römerzug 226. Reichsraht 227. zu unterhaltung des Cammergerichts 228.
229 Quæ eò alia nomina tituliq; referendi?
230 Circulares, Crayßſtewr/ ubi etiam Circulorum numerus & commoditas ſeu uſus.
231 Provinciales Landſtewr/ à quibus exigatur? h. n. eò refer collectas dotis, Frewleinſtewr/ n. 232 item Cauponaria ſeu acciſa, Tranck- oder Bierſtewr 233.
234 Detractio Abzug/ pars decima & alicubi tertia h. n. Exigitur cum transfertur, vel delata hæreditas n. 235. vel domicilium 236. & 241. aut ſolū religionis, exilij alteriusve rei cauſa vertitur 240.
237 Ea introducta exemplo vicesimæ Romanæ h. n. alicubi nimis iniquè exigitur 238.
239 Ejus cauſa, ſi bona ſiſtantur, ſit illud non ex arreſto. ſed hypothecæ Iure.
240 Dominus loci migrationem certo modo prohibere eamq; ob cauſam jure ſuo decuſſem exigere poteſt n. 243.
244 Decimas illas cum jure Gallico Albinagij comparat Bodin. ſed perperam.
245 Albinagium illud quid? h. n. quibus præter Gallos commune? n. 246. quomodo à noſtro illud differat? nempe (1) æquitate n. 247 (2) Vniverſalitate ſive reſpicias ſolventem n. 248. ſive capientem n. 249.
250 Perſonalis vel capitalis cenſus, à quibus exigatur & quantus h. n. apud quos uſitatus num. 251. 256. unde ortus 252. quid exigat vivente homine proprio num. 253. quid eodem demortuo num. 254.
255 Eo cenſu fundatus ab Henrico II. Mons D. Michaëlis extra Bambergam.
256 Idem mos & cenſus in pluribus Hiſpaniæ locis obtinuit, vocaturq; Luctuoſa.
258 Charitativum ſeu precariū ſubſidium Bittſchatzung/ Liebgeld. à quibus exigitur? h. n. Differt à Collectā præſcriptione, quæ in actus futuros non introducitur n. 258. Quid? & quomodo vulgò appelletur n. 259. & 260.?
261 Stipendium unde dictum?
262 Tributum quid propriè Varroni h. n.? Ejus genera tria ex Feſto n. 263.
264 Auguſt. tempore quid tributum, quid ſtipendium? h. n. & quid tributaria à ſtipendiarijs prædiis differant? n. 265. Itemq; tributa ex cenſu n. 267. & ſupr. n. 162.
266 Italica prædia immunia à tributo.
267 Tributi ſignificatio generalis & ſpecialis h. n. utriusq; diſcrimen n. 269. & varia æſtimatio atq; exſecutio ibid.
270 Viehſchatzung/ eſt collecta, quæ pro numero pecorum pendi conſuevit.
271 Pedagium Accis pro mercibus.
272 Pro ponderatione mercium Wagegeldt.
273 Tutelaris cenſus Schutzgeldt / protectionis cauſa datur h. n. ſed nec dominium mutat, nec Iurisdictionem tribuit.
274 Nec ſi Cæſar ipſe in clientelam ſuam aliquem peculiariter recipiat n. 275.
276 Tutelares receptiones parum operantur h. n. & ſeqq. 277. 278.
279 Ad protectorem quid propriè & quid non pertineat?
280 Cautio in protectionis capitulis adhibendā.
281 Multi ex officio protectionis tranſiêre in uſurpationem poteſtatis h. n. de illa pulcher Sigonij Apologus n. 282.
283 Submiſſio inferiorum protectionis cauſa, etſi non inſolita, periculo tamen non caret, nec temere aut in præjudicium ſuperioris præſtanda.
284 Cauſæ hujus rei adducuntur h. n. & ſeqq. 285. 286. 287.
288 Ea ex ratione protectiones ſuſcipere vetitum legibus Imperij h. n. & lata ſententia contra Efurdienſes num. 289.
290 Xenia Willkomſchatz.
291 Benevolenria Bittſchatz à quo excogitatum h. n. & à quibus poſt eum uſurpatum, n. 292. 293.
294 Capitatio Haubtgeldt / quæ & ſtipendium dicta, à quibus & quantum exactum, h. n. Ejus emolumentum ſupr. n. 29.
295 Guidagium Gleidgeldt pro ſalvo conductu in itinere.
296 Hoſtenditiæ Reiſegeldt / Heerßlohn / ſolvuntur ab iis, qui militiæ laborem redimunt, h. n. ejus nomina antiqua 297.
298 Decimæ Novalium Rottgeldt/ Reutgeldt/ ubi etiam taxatus error in appellatione Novaliū.
299 Hæ ad quem ſpectent h. n. In Camera acriter de illa re diſceptatum n. 302. Ordines coqueſti à Pontifice & Clero rapi n. 300.
301 Ius univerſi territorij etiam Novalium decimas comprehendit.
303 Loca deſerta & inculta ad territorij Dominum pertinent.
304 De ejusmodi Decimis in Gallia Seculares cognoſcunt.
305 Nundinalis collecta Stadt- oder Marckt- geldt. Vnde & cui ſolvatur?
306 Acciſia onus conſecutivum contractus Umbgeldt h. n. de eo idem, quod de contractu judicari n. 307.
308 Ementes & vendentes in aliena civitate, legibus iſtius loci adſtringi.
309 Iſta acciſia diverſa ſtatuitur à collectatione h. n. ſed de modo impoſitionis accipienda videtur n. 310.
311 Αὔτρον Fang- Schließ- oder Coſtgeldt / à quibus & quantum?
312 Impenſa Juſtitiæ vel Exſecutionis Henckergeldt h. n. ejus origo, Improbatio & nomen apud Haganoenſes n. 313. 314.
Σωμαθροισμὸς & varia exactionum nomina, jam pridem uſitata h. n. & noviter poſt excitatas in Bohemia turbas excogitata 316.
317 Culpantur ob exceſſum & varia incommoda h. n. & 318. 319.
320 Pecuniæ corradendæ cauſa etiam immunitas ab honeſtiſſimis maximeq; neceſſariis officiis datur.
321 Vectigalia alia recenſentur. Salis h. n. Boum & Corii n. 323. Lanarum 324. Litium, chartarum, hoſpitiorum, n. 325. Tegularum 326 Matrimonii & dotis 327. quantum eo nomine Regina Scotiæ extorſerit n. 328. Virginitatis redemptæ, ubi apud quos defloratio virginum ante nuptias uſitata 330. Nivis, Feneſtrarum, adeoq; vitiorum. 332.
329 Mulier in rapacium genere ſemper melior.
331 Gallicani cujusdam Epiſcopi ancupium ex
redem-

redempta abſtinentia novorum nuptorum: ubi & de pecunia è pinguedine corporum in Lugdunenſi laniena mactatorum confecta.
333 Hiſtoria *ridicula de vitio redimẽdo in portorio.*
334 Vectigal *chartarum luſoriarum & Serici in Regno Neapolitano & Hiſpania.*
335 ANGLIÆ *Regis ordinaria & extraordinaria Tributa, & reditus quibus conſtẽt? hoc & n.* 336. & 337.
338 Hiſpaniarum *Regis tributa & reditus in quibus conſiſtant?*
339 Exactiones in Gallia *olim pauca, hodie innumera, quarum quadam recenſentur, earumq́; initia & progreſſus latè deducuntur.*
340 Sueciæ *Rex à quibus exigat?*
341 Piſiſtratus *Athenienſibus decimas imperavit, easq́; & quare remiſit, quo loci de origine proverbij σφάκελον πονεῖ ἀτέλειαν; Item de Sphacelo morbi genere.*
342 Tributa & *Vectigalia in* Belgio *inſtituta.*
343 Magni MOSCORUM DUCIS *Tributa & reditus quibus rebus conſtent?*
344 *Eadem hodie bonis etiam principibus ab* Harpiis aulicis *perſuadentur h.n. & in variis exercentur n.*345.
346 Edicta *horum cauſa lata de Iure invalida, nec illis parere ſubditi tenentur h.n. & ſeq.* 347. *usq́; ad* 353.
354 Extractio annonæ *à magiſtratibus prohiberi poteſt, annona levanda h.n. & ubertatis patria conſervanda cauſa* 355. *ſed tantum in extrema neceſſitate n.*356. *& qua conditione n.*357.
358 Dardanarii *in legibus qui ſint?*
359 Dardanarii *unde appellentur?*
360 Dardanariorum *pœna.*
361 Annonæ *flagellatio ſpecies eſt tyrannidis adfectata.*
362 Spe. Mælius *à Cajo Servilio occiſus ob adfectatam patria tyrannidem.*
363 Spe. Mælii *domus complanata, & locum Æquimentum dixere.*
364 Cinna *Saxis obrutus, quia ob annona largitionem, Regni adfectati tyrannide imputatus erat.*
365 Pyriander *Quaſtor Vrbanus Athenienſis creditus proditor ob ſurreptionem tritici.*
366 Caſſiodori *locus.*
367 Annonæ *precium taxari poteſt tempore cariſtia.*
368 Subditi *quo pacto gubernandi, quoad Annona precia?*
369 *An* populo *tribuendum aliquid ſit annona tempore?*
370 Cariolani *contra plebem Romanam gravis oratio.*
371 Extractio *mercium & annona de Iure gentium & communi licita.*
372 *Et ſtatuta contraria in tertij damnum invalida ſunt.*
373 *Ex licentia extrahendi accepta pecunia novum vectigal ſapit.*
374 Invectiva *in aulicos quoſdam Polypos, qui per monopolia, duos uno ſaltu apros capiunt.*
375 Avaritiæ *cauſa Licinius Menſes auxit: ſed vix vitã, corraſis præter fas pecuniis, potuit redimere.*
376 *Ejus imitatores hodie, ſed non ſine damno apud Principes laudantur h. n. laqueo digniſſimi n.* 363.
377 Tondere, *quam deglubere pecus, ſatius.*
378 Roſnius *in Gallia tributum regno æquivalens promiſit, & ex immunitatibus ab oneribus publicis quæſivit.*
379 *Ex nobilitate Francorum Reges pecuniam venati.*
380 Nobilitas venalis *ambitur à pecunioſis, ſed ordinem deturpat & vileſcit.*
381 Venditio officiorum *in Gallia ipſam Iuſtitiam facit promercalem, ideoq́; ab Henrico IV. ipſisq́; Gallicis Dd. ut turpiſſima, iniquiſſima & noxia judicata.*
382 *Emtione* officiorum *juſtitia venditur, fiuntq́; ex paſtoribus prædones, ex cuſtodibus lupi.*
383 *Laverniones nonnulli* Principibus *exactiones perſuadent, ut juſtas & acceptabiles ſubditis h.n. quorum tamen exſecrationes potius provocant n.*371.
384 Principes *non pauci malos nationum exterarum mores peregrinando imbibunt.*
385 Roboamum *exactiones mitigare recuſantem decem tribus Iſraelitarum repudiarunt.*
386 Eduardus III. *Anglorum Rex Dæmonem auro tributario inſidentem videns, ſubditis reſtituit imitandus omnibus bonis Principibus.*
387 Phocæ *Imp. deteſtandum refertur exemplum.*
388 *Pœna* Harpyarum *exactorumq́; injuſtorum h.n. & ſeqq. usq́; ad n.*383.
389 Conſiliarii *fideles prudentesq́; laudandi, Exactores & impoſtores pecuniarum aucupes non admittendi.*
390 *Hi enim jam olim publica ludorum equeſtriũ ab Henrico I. Aucupe inſtitutorũ lege infamãtur.*
391 Georgii Friderici *Marchionis moderatio, & in δημόφορους ſevera animadverſio.*
392 Cardinali Armellino *exactionum Epeo pellis detrahi ſuadetur ad ſtipem colligendam.*
393 Quadruplatores *qui?*
394 Alieno periculo *ſapere decet: qui negligunt, in idem ſaltem anima incidunt.*
395 Cominæi & Rebuffi *gravis admodum de Principibus tributis abutentibus, & de quibusvis aliis exactoribus querela & comminatio.*
396 De vitiis *generalis diſputatio nullius perſona continet injuriam.*
397 *Omnia genera referre otioſum; ſed & odioſum eſt.*

CUm, auctore Gaio, nec non aliis Jctis, in convenienti cujusque rei explanatione primordia ipſius & cauſæ inveſtigari ſoleant, non abs re me facturum exiſtimavi, ſi de Origine, cauſa, & variis Contributionum exemplis, quà poſſem, perſpicuitate & adſtricta brevitate, diſtinctè ac penſiculatè ediſſerem; In ea ſcilicer, qua obſcurioris ſunt notæ, inquirendo; quæ antiquioris ſunt nominis, perſtringendo: ut nunc demum victâ ærugine ad cultum & nitorem reducta, bonisque auſpiciis freta, ancipitem judiciorum aleam experiãtur. De Menelao Princeps non Poëtarum modò, ſed omnium Philoſophorum Homerus ſcriptum reliquit, quod non multa, verum argutiſſima loqui ſit ſolitus. Belle me hercules! Veri- 1 2 3

Veritas quippe Phylacteria non adfectat, non quærit pigmenta, non cincinnos, nec indiget verborum adminiculis; Utque cibum ad famem, potum ad ſitim ſedandam, non ad libidinem luxuriamve natura conceſſit; Sic ratio, ſic ingenium metiri ſe debet in explicanda veritate ne in pertuſum & inexplebile dolium aquam
4 Danaydum more ingerere, & Juris ſcientiæ majeſtatem imminuere, ac pejus cæno (ut Plauti verbis utar) collinere videatur. Melius eſt, pauca idonee dicere, quam multa inutili-
5 ter effutire *l. 1. ff. de Orig. Iur.* Qui multiloquio ſervit, rectitudinem judicii retinere non poteſt, authore D. Gregor. *lib. 7. Moral. cap. 25.* Et notum eſt Elogium Perſii.

Sæpius in libro memoratur Perſius uno,
6 *Quàm levis in tota Marſus Amazonide.*

Nonnulli, non quod magnarum virium ſibi
7 ſint conſcii, ſed aviditate gloriæ vægrandem tumidamque affectant magniloquentiam, fucata ſpecie ſublimitatis blandientem. Rectè
8 autem Quinctilianus judicat, cum pronunciat: *Quo quiſq; ingenio minus valet*, hoc *ſe magis attollere & dilatare conatur*: Ut ſtatura breves in digitos eriguntur, & plura infirmi minantur. Ingeniorum hoc videtur arrogantium, & illorum, quæ extra quidem fulgent, intra cineris ſunt obducta, & quæ *in fronte & lingua multum, in receſſu parum.* Canum degeneres ajunt vehementius latrare, quam mordere; & altiſſima quæque flumina minimo ſono labuntur; ariſtæ plenæ capita demittunt, inanes erigunt; ligna-que, quæ plurimum fumi emittunt, ferè mini-
9 mum caloris exhibent. De re nempe propoſita non ars ſemper, ſed rei natura inſpicienda eſt: Sicut in ipſo neglectu fons venuſtatis eſt, & in
10 contemtu artis artificium. Quare præcipua mihi cura erit (quod apud Suetonium ſuadet Auguſtus Cæſar) ſenſum animi quàm apertiſſimè exprimere, vitatis ſententiarum ineptiis, atque inconcinnitate, & reconditorum verborum fætoribus: ne cum juvene iſto antiquitatis & obſcuritatis adfectatore, à Favorino Philoſopho, quaſi cum matre Evandri loquens, reprehendat.

Principio itaque ſciendum eſt, Contributi-
11 onum publicarum præſtandarum obligationem & neceſſariam & vetuſtiſſimam eſſe: Quam ſimul cum Regnis & Imperiis emerſiſſe ad hoc, ut tàm pacis quàm belli tempore res
12 & perſonæ civium in tuto eſſe poſſent, Hiſtoriarum ſeries docet. In Sacro V.T. Codice le-
13 gimus, Originem omnium Exactionum & onerum ab inſtitutione Divina dependere: Nã velut olim ranæ non contentæ trunco, impetrarunt à Jove Ciconiam; Ita cum populus
14 Iſraeliticus, priſtini regiminis pertæſus, ad imitationem Gentilium, Regem ſibi conſtitui importunè poſtularet, ſeu ut loquitur Sulpi-
15 tius *in Hiſtor. Sacr. lib. 1.* non ſine exemplo amentiæ, præoptaret libertatem Servitio regio mutare; Deus ipſe Saulem deſignavit, & per Prophetam Samuelem, futuri Regis Jus, gravi
16 oratione recenſeri, & inter cætera populo proponi juſſit, fore, ut Rex electus, & perſonis ſubditis & eorum bonis, onera publica ſit irrogaturus 1 *Sam. 8. v. 11. & ſeqq.*

Principio veſtros ſua ſub juga regia natos
Deleget, obſequiiſq; premet: pars ducere currus,
Atque inſternere equos, pars illa jubebitur altum
Regis habere latus, magna ſtipante caterva.
Hunc quinquaginta, centum præfecerit illum,
Mille viris alium: quoſdam devinciet agris
Vomere findendis, & meſſi falce metenda:
Non paucos armis, operiſq; fabrilibus addet:
Qui currus axeſq; parent, canthoſq; rotarum.
Quin etiam veſtras opera ad Servilia natas
Protrahet, aut panes coquere, aut medicamina doctè
Miſcere, & juſto lectos ornare cubili.
Tum quæ pars veſtri fuerit longè optima ruris;
Quâ pingues agri, vinetaq; & uber olivis
Hortus erit, demet vobis, tradetq; miniſtris.
Inſuper & vini decimas & meſſis optima
Auferet & magnis addet ſua præmia ſervis.
Ancillas etiam veſtras, fidoſq; miniſtros,
Et validos juvenes, & veſtri ruris aſellos
Tollet, & ad terræ cultus adhibebit inemptæ.
Nam grege de veſtro decimam ſibi ſumere partem
Impiger, & magni certis addicere tecti
Vſibus, oppreſſi gaudebit pectora civis.
Tunc ubi fuderitis gemebunda voce querelas
Rege ſuper duro quem vobis ſorte ſiniſtrâ
Ipſi legiſtis, nulla Deus audiet aure.

Hunc enim locum plerique Theologorum,
JCtorum & Politicorum eo modo accipiunt 17
& interpretantur, ut jura Regis & Majeſtatis ibidem explicari adſerant: Sicut & Lutherus ſæculi noſtri Hercules vertit: Das iſt das recht eines Königes Philip. Melanth *lib. 2. Chron. fol. 38.* Conrad. Pellican. & Victorin. Strigel. in *d. c. 8. pag. 27.* In quo etiam acquieſcit Sereniſſimus Britanniæ Magnæ Rex Jacobus in libello de Jure Monarchiæ liberæ, qui aliquot 18
ante annos nomine ſuppreſſo publicatus, nunc verò Regiis operibus eſt inſertus, ubi *pag. 184.* cenſere videtur; Monarchiæ conſtitutionem inter Judæos, atque ejusdem hancce legem exemplar eſſe, ad quod omnes Chriſtianæ & benè inſtitutæ Monarchiæ poſſint, imo debeant conformari, utpote ab ipſomet DEO fundatam & oraculo ſacerrimo ſancitam. Accedit Gregor. Tholoſ. *lib. 7. de Repub. c. 19. n. 16.* Amicus noſter Henningus Arniſæ *l. 2. de jure Majeſt. c. 1. n. 4.* Tametſi multis plauſibilius ac æquius videatur, non de Jure (cum Jus Regis deſcriptum extet Deuteron. *c. 17. v. 14. & ſeqq*) ſed de vulgata Regum conſuetudine Samuelem loqui, quid ſcilicet Reges agant, non autem quid agere debeant. Nihil 19
Samuel conſtituit aut definit; ſed minatur dũtaxat mala aut injurias à Rege metuendas: Juſſitq; Deus iratus hanc imaginem populo proponi, quo videlicet à petendo Rege deterreret. Ad quod plurimum lucis & momenti confert locus ex Oſe. 13. v. 11. *Dedi tibi Regem in furore meo & abſtuli in irâ meâ.* Qui locus ita explicandus eſt, ut ita illa non ad regem, aut Regni ſtatum (hoc enim Abrahamo & Iacobo, ut mox oſtendam, promiſſum) ſed ad populum ipſum refe-

referenda ſit. Populo enim iraſcitur, nec ſimpliciter, ob eam petitionem, ſed quia malè petebat; nempe animo in Deum ingrato & incredulo & novitatis cupido & ſtulta κακοζηλίᾳ, atq; ſuperbia faſcinato. Neq; enim oratio Samuelis diſſuaſoria ſeu ἀποτρεπτικὴν ſed διαμαρτυρομένην proteſtans, vel conteſtans eſt. Siquidem petitio ſeu res ipſa; Regem habere aut petere; per ſe & ſimpliciter mala, impia aut iniqua non eſt: Sed eo modo animoque petere, quo tum Iſraelitæ petebant, id Samuel & Deus ipſe averſabantur. Res ergo petita honeſta, ſed modus animusq; ingratus, & beneficiorum à Deo & Samuele immemor, in Deum inprimis impius & incredulus plus ſpei in Rege præceſſuro, quam in Deo, qui hactenus illos toties atque à tantis hoſtibus forti manu aſſeruerat, collocans. Adde, quod novitatis cupidi Iſraelitæ, & ex amenti κακοζηλίᾳ Regem poſtulabant. Ut autem ἀποτρεπτικὴν negem, movent me ſequentes rationes: I. Quod Reges ipſi à Deo ordinati & conſtituti paſſim in S. Scriptura perhibentur, *Prov.* 8. *Dan.* 2. *&* 4. *Rom.* 13. Quod item honorari jubentur *Prov.* 24. *v.* 22. 23. *Rom.* 13. 1. *Pet.* 2. Sed & precibus juvari 1. *Tim.* 2. Ergo non ſimpliciter Deus rem petitam averſatur. II. Quod Deus majoribus Iſraelitarum, nempe Abrahamo *Geneſ.* 17. *v.* 6. Jacobo *Gen.* 35. *v.* 11. pollicitus ex ipſorum lumbis Reges procreandos, vel exoriundos. Non ergo diſſuadet, niſi vel hujus promiſſionis immemor, vel illi contradicere ſtatuatur: quod utrumque ἄτοπον καὶ ἀσεβές. III. Quod *Deut.* 17. *v.* 15. *& ſeq.* Reges creare non prohibet ſed concedit, & legem ipſe futuris Regibus dictitat. Hæc vel dicis gratia tum protuliſſe, vel jam retractaſſe dicendus, ſi hic diſſuadet. IV. Quod Deus hoc loco non jubet Samuelem diſſuadere, ſed potius populo in omnibus, quæ flagitant, obſequi atq; ſatisfacere *v.* 7. *&* 9. Non ergo hic eſt diſſuaſio niſi aut Deo ἀντιφατικὰ tribuas, aut Samuelem contra Dei præceptum & mentem egiſſe dicas. V. Quod phraſis Ebrea non admittit, qua dicit Deus Haed-thaid, eſt, conteſtando conteſtaberis, vel proteſtaberis, denuncies, conſtituas: quam D. Lutherus nervosè aſſecutus, vertens: Doch bezeuge jhnen / vnd verkündige jhnen das Recht *verſ.* 9. Hoc ipſum enim Ebrea radix Jaadh ſignificat; videlicet publica auctoritate aliquid indicere, ſolenni ritu denunciare & determinare, ut ex literis S. Scripturæ manifeſtum eſt. VII. Quod vox Miſchpat ſignificat judicium, decretum, jus, ſtatutum & conſuetudinem, quæ vel pro jure habetur, vel etiam lege præſcripta eſt, quomodo *Ezech.* 16. *v.* 38. ***Iudicabo te judicio adulterorum***, hoc eſt, judicio vel conſuetudine, vel ritu & lege Adulteris conſtituta. Unde Ebræi etiam hoc loco vocem Miſchpat exponunt per Chock, (id eſt ſtatutum, jus, decretum) quod deſcendit à radice Chakak, id eſt, effinxit, effigiavit, à quo Germanicum noſtrum, ein Gecf / id eſt, idolum, ſimulacrum, effictum, vel imago ad rem aliquam effigiata. Conceperat enim populus animo ſimulacrum quoddam Imperii ſeu regni, idq; ad exemplum vel imaginem Imperii inter gentiles uſitati, ut ipſorummet verba produnt *v.* 5. 19. & 20. Ad illud ergo exemplum vult etiam Deus ipſos ſervitiis & oneribus enumeratis ſubjici: proteſtaturque ſe pœnitentium quiritantiumq; voces non exauditurum eſſe. Ex his, inquam, cauſis equidem concludo, orationem Samueli à Deo dictatam, nõ eſſe diſſuaſoriam, ſed proteſtantem; quâ proteſtari & conteſtari divina auctoritate & quaſi ſolenni ritu jubetur Propheta, quid è Rege, quem ſibi more gentilium præ ſtatu Ariſtocratico, ubi ſumma rei penes judices erat, exoptent, expectandum, perferendumq; ſit; Cui vero reluctari poſtea aut ſeditiosè obſiſtere non liceat. Nec enim pœnitentia facti ductis integrum fore, vel iſta Regi exigenti, negare, vel regia forma rurſum, pro lubitu repudiata, ad priſtinum ſtatum ſeſe recipere. Breviter; non quid rex agere, ſed quid populum pati oporteat, edocetur. Jus ergo Regis heîc proteſtando denunciandum, non fuerit quidem à Deo conſtitutum, vel ſancitum (niſi forte ſtatuas, Deum extra neceſſitatis caſum Tyrannum facere & illi præſcripto *Deut.* 17. derogare) Sed à Regibus uſurpatum: quod jam tum inter gentes cõſuetudine publica obtinuerit, atq; adeò in juris naturam, quaſi abierit, ut Reges ejusmodi ſervitia & exactiones ſibi in ſubditos arrogent atq; permittant vel ad cupiditatem ſatiandam, vel utilitatem regni promovendam, vel denique neceſſitatem ſuſtinendam. Quocunque autem fine Rex petitus ea ſit exacturus vel uſurpaturus, non licitum fore deinceps Iſraelitis reluctari; ſed neceſſe, omnia more gentilium perferre: Nec Deum voces ſuper ea ſervitute quiritantium exauditurum, ut aut remittat hanc ſervitutem, aut ſtatum Regium, quem jam tantopere expetant amentes, mutet: Fuiſſe quidem Iſraelitas ab ejuſmodi oneribus & ſervitiis hactenus immunes ſub judicibus, ſuaq; libertate gaviſos fuiſſe: Sed deinceps ferenda ſub Regibus fore, nec illis repugnandum, cum ſuo ſibi ea arbitratu attrahant, & jus hoc Regis, quod olim, ut intolerabile onus, ſed minus ſerò & fruſtra execraturi, ipſimet imponant:

Poſcentes Regem, qui gentũ more profanæ
Sceptra gerat, cauſasq; fori dijudicet æquus
Arbiter, & patrias deducat in agmina turmas
Hoſtica, ſi belli caſus, ſi poſtulet uſus.

Quod ergo jus Gentilium Reges in ſubditos uſurpent, illud etiam Iſraelitis perferendum, Deus proteſtatur. Quo ſanè pacto jus illud Regum gentiliũ, quod apud ſos publicè obtinuerat & uſurpabatur, approbatur, & ipſi adeo Iſraelitarũ expetito Regi permittitur, ut licet à Deo non conſtitutũ ſancitumvè, attamen ab ipſo conceſſum dictoq; modo approbatũ, dicere meritò poſſis. Accedit, quod iſta omnia, quæ Juri Regio tribuit: Lex flagitãte ita Reip. ſeu neceſſitate ſeu utilitate, bona conſcientia, imò cum laude & conceſſione divina poſſit poſtulare: Ut per ſingula eundo, demonſtrari facilimè poterit. Ita quoq; Joſephus antiquitatum Judaicarum ſcriptor exquiſitiſſimus *lib.* 6. c. 4. ſen-

c.4.ſentit, populi voluntatem de habendo Rege vehementer Samuelem contriſtaſſe, qui propter juſtitiam innatam, non amabat regiam poteſtatem, ut nimiam: Valdè enim optimatum gubernatione delectabatur, nec aliam exiſtimans conducibiliorem ad populi felicitatem. Huic Deus ſe præbuit ad videndum, conſolatus eum, ne poſtulata populi ægrè ferat: dicens, non tam ad ipſum pertinere hanc contumeliam, quam ad ſe, quem nolint ſibi ſolum eſſe Regem. Idque moliri cœpiſſe jam inde, ex quo primum ope ſua ex Ægypto ſint educti. Verùm non multo poſt futurum eſt, *inquit*, ut eos conſilii hujus ſerò pœniteat, quãdo nec factum infectum eſſe poterit & ipſi ſuam erga me, æquè ac te, ingratitudinem damnabunt. Nunc jubeo te eis creare Regem, quẽ ego deſignavero: idque prius quàm facias, præmonebis, quantum malorum ſibi ultrò adſciſcant, proteſtaberisque eos, te invito ad mutationem ſtatus in deterius properare. Quæ cum ita ſint, permulti mirati ſunt, cur indignè tulerit Deus ſummam rei à Samuele ad Regem aliquem transferri, ſiquidem illud & probaverat antea, & futurum pro indole dixerat Sacri populi. Sed illis, referente Amico noſtro Dn. Petro Cunæo *de Republica Hebræorum cap. 14. fol. 126.* reſpondet Maimonides, atque indignationem Numinis ex eo eſſe ortam ait, quia Regem concupiviſſent per ambiguas querelas, ſeditioſasque voces, non uti legis præceptum peragerent, ſed quod diſplicebat illis ſanctiſſimus Vates Samuel, ad quem vox illa numinis extat: *Non te illi, ſed me faſtidiverunt. Samuel. c. 8. v. 7.* Cenſet ergo Cunæus *d. loc.* Deum immortalem non caritate aut Reipublicæ cura, imperium Sauli dediſſe; ſed quoniam arrogantiam, ſævitiamque ejus introſpexerat, comparatione deterrimâ gloriam Samueli quæſiviſſe, ut tali ſucceſſore deſiderabilior ille quandoque foret. Opinioni jam firmatæ ſuffragantur Joan. Brentius *in d. c. 8. homil. 27.* Pet. Martyr & Andr. Oſiander *in notis margin.* Eraſm. *lib. 1. de Inſt. Princip. Chriſt. p. m. 40.* Wilhelm Zepper. *in explic. Leg. Moſaic. lib. 4. c. 8.* Paris. de Put. *c. 1. de exceſſib. Reg. n. 62.* Guil. Benedict. *in c. Raynutius. verb. condidit. n. 33. p. 1. de teſtament.* Carol. Molinæ, *ad Conſuetud. Pariſ.* §. 1. *gl. 5. n. 66. & ſeq.* Feder. Scot. *conſil. 1. n. 233. lib. 1. tom. 1.* Georg. Buchanan. *de Iure regni apud Scotos lit. B. 6. 8.* Jacob. Ant. Marta *tract. de Iurisd. p. 1. c. 35. n. 2.* Alberic. Gentil. *diſput. 1. de poteſt Principis abſolut. fol. 28.* Althuſ. *c. 19. Polit. n. 51. & ſeqq.* *Noviſſimè* Joh. Beda *de Iure Regum contra Bellarm. c. 2. p. 22.* Joan. Molan. *de fid. Heret. ſervanda lib. 4. c. 14.* Adam Contzen *lib. 6. polit. cap. 2. §. 9. pag. 336.* Adeo ut ii, teſte Bodi-
20 no *lib. 1. de Rep. c. 10. princip.* qui contrarium mordicùs tuentur, & Principibus habenas nimis laxant, ſive adulationis, ſive metus, ſive odii, ſive obligationis inſimulari poſſint; magis Placentiam quam Veronam iter dirigentes.

21 Niſi inter temerariam Regis cupiditatem & Reipublicæ utilitatem ac neceſſitatem diſtinguendo, hæc ita conciliare velimus: ut ad Tyrannum & Principem pertinere dicamus, quæ 1. *Sam.* 8. per L. Regiã præſcripta ſunt: Ad Tyrannum; ſi privata libidine & habendi cupiditate irretitus, Exactiones conficiat: Ad Principem vero, ſi ſalute Reipublicæ ſuadente, talia jura ſibi vendicet, quo caſu ad communem utilitatem uti bonis ſubditorum, non tamen abuti debeat. Quam ſententiam operosè propugnat amicus noſter Eberhard à Weihe in tract. *de ſubſ. & onerib ſubd. c. 7. n. 17. & ſeqq. & c. 3. n. 8. Item c. 11. n. 21.* Qui ait, generaliter Dominum explicare pupulo voluiſſe morem, cõſuetudinem, ſtatum uniuscujusq; regni, videlicet, tempora ſeſe objicere Regibus poſſe ut nolentes volentes cogantur uti & quaſi abuti ſubditis, in ſalutem & commodum Regni, cui adſtipulatur Gregor. Tholoſ. *ſibi contrarius lib. 3. de Repub. c. 20. n. 10.* Joan. Gerard. tract. *de Magiſtratu polit. c. 3. ſect. 1. n. 94. & cap. 5. ſect. 1. fol. 763* *ubi* pulchrè diſcernit rem & rei modum: Sic ut Rex, abſq; violentia, operas, decimas & tributa moderatè exigendo, non poſſit dici Tyrannus; modum verò juſtum ac legitimũ egrediendo, & ex ſubditorum incommodo ſuum duntaxat commodum quęrendo, erumpat in tyrannidẽ, omniaq; fidei, amoris, obedientiæ vincula, quæ magiſtratum & ſubditos ligant, diſſolvat.

Qua de re non eſt, quod anxiè diſceptemus, cum ſatis adpareat, Deum, T.O.M. hoc ſolum per Prophetam indicare voluiſſe, ſcilicet jus
Regis propria authoritate malè & intempeſti- 22
vè expetiti fore, ad exemplum Regum gentilium, durum & aſperum; quod & eventus declaravit, & experientia rerum magiſtra, ac pœnitentiæ comes, mox ſub Saule & ipſo Salomone, de cujus duro jugo 1. *Reg.* 12. *v.* 4. conqueruntur, comprobavit.

Ut vero in pauca rem conferam, teſtantur omnium temporum Hiſtoriæ, vel à primis in-
de Imperiorum incunabilis, Subditos Magi- 23
ſtratibus aliquid pendere conſueviſſe 1. *Sam.* 8. *v.* 9. Hoc eſt jus Regis *v.* 15. fruges & vineas veſtras decimabit 2. *Sam.* 8. *v.* 2. Factus eſt Moab Davidi Serviens ſub tributo 3. *Sam.* 4. *v.* 6. Salomon conſtituit Adoniram filium Abda ſuper tributa 2. *Reg.* 15. *v.* 19. Menachem Rex Iſrael, ut Phul Regis Aſſyriorum hoſtilitatem à ſe averteret; & regno potiretur, mille pondo argenti ſolvit, atq; ut hoc pecuniæ colligeret, tributum indixit ditioribus. Nabuchodonoſor quoque Judææ tributum impoſuit:

Imperium qui tum magnæ Babylonis habebat
Latipatens (Nebucadneſarẽ ſacra pagina dicit.)
Acer Iudæam pugnacibus obruit armis:
Qui ſedes populatur, opes exhaurit, & aufert
Ius Regni: Iudæ quoque libertate nepotes
Exuit hic primus. nam cogit ſolvere Regem
Aſſyriis, quod Rex non ſueverat ante, tributum.

Matth. 17. *v.* 25. Reges orbis à quibus tributa aut cenſum exigunt, è ſuis ne, an ab alienis?

Extra S. paginam, ſi hiſtorias prophanas conſuluerimus, perſpicuum eſt, Cyrum pri-
mum Perſarum Regem, atque Cambyſem, 24
nihil dum circa tributa inſtituiſſe, ſed ſpontanea tantum munera à ſubditis oblata fuiſſe, donec

25 donec tandem Darius Hiſtaſpis filius, qui poſt
Magorum cædem, hinnitu equi ad regnum
aſſumptus eſt, Imperio in viginti provincias
diviſo, taxaret, quid pro tributo penderent, ſi-
ve auri, ſive argenti, ſive alterius ſpeciei. Quò
factum eſt, ut Cyrus, quia mitis, patris; Cam-
byſes, quia aliquantò moroſior, Domini; Da-
rius verò Inſtitutoris ſeu Quæſtoris agnomen
meruerint, teſte Herod. *lib. 3.* & Xenophonte
de Pædia Cyri l. 3. n. 12. Hujus igitur Darii a-
varitia Intributiones ptimum cogi cœperunt,
26 ſed tamen tolerabiles fuerunt. Cum enim tri-
butum indixiſſet ſubditis, accerſitos provin-
ciarum præfectos percunctatus, cum de aliis
rebus, tum etiam, an gravia eſſent populo tri-
buta? & illi reſpondiſſent, eſſe mediocria;
juſſit, ut ſinguli dimidiam tantum partem exi-
27 gerent. Præſtantior adhuc reſponſio Ale-
xandri M. qui admonitus, longè plus vecti-
galium auferri poſſe, & olitorem, *inquit*, odi,
qui radicitus olera exſcindat: Subinnuens,
Regnum horti, populares verò arborum &
plantarum inſtar eſſe: Et quidem quamdiu ra-
dix vivat, colligi fructus poſſe, exſectâ verò
plantam areſcere.

Fuerunt ergo & manſerunt, tàm apud Per-
28 ſas, quàm Græcos tributa moderata & tolera-
bilia, donec Imperio Monarchico ad Roma-
nos devoluto, & rebus undique pacatis, Augu-
ſtus totum terrarum orbem in cenſum refer-
ret, *Luc. 2. v. 1.* ut deſcriptis omnium Civitatū
capitibus innoteſceret, quæ cujusque regio-
nis, urbis, familiæ & domus facultates eſſent.
Notandum verò eſt, deſcriptionem hanc pri-
mam ante natum Chriſtum factam, Præſide
Quirino, non propoſito ullius in præſens exi-
gendæ pecuniæ, ſed potius ex arcano divinæ
providentiæ conſilio & impulſu proceſſiſſe, ut
per illum (etſi nihil ejuſmodi cogitantem) va-
ticinium de naſcituro Bethlehemi Rege Meſ-
ſia impleretur. Oportebat enim tantum Mo-
narcham & Imperatorem Auguſtum metato-
rem eſſe hoſpitii Chriſto filio Dei in terras ven-
turo. O infantem admirandum, cui necdum
nato primus omnium mortalium inſervit is,
qui tunc & ferè ex omni memoria in terris fuit
Monarcha longè maximus, longè potentiſſi-
mus. Altera deſcriptio poſt natum Chriſtum,
facta eſt, relegato Archelao, de qua loquitur i-
dem *Lucas Act. c. 5.* cujus cauſa è Joſepho notiſ-
29 ſima eſt. Cenſum hunc deinde tres Reip. Ro-
manæ oportunitates attuliſſe; Nam & nume-
rum eorum, qui arma ferre poſſent, oſtendiſ-
ſe, & pecuniarum magnitudinem, quibus bel-
lorum ſumptus ſuſtinerentur, indicaſſe, & tri-
buta, quæ quotannis pendebantur, ad æquali-
tatem reduxiſſe, rectè tradunt Carol. Sigon.
lib. 1. antiq. Roman. c. 14. Bod. *lib. 6. de Repub. c. 1.*
30 Cæſar Baron. *in adpar. ad Annal.* At enim Joſe-
phus meminit Veſpaſianum hoc etiam inſtitu-
iſſe, ut omnes ubique Judæi duas drachmas
deinceps Jovi Capitolino Romæ, pro tributo
penderent, quas antea templo Hieroſolymita-
no ex lege Divina ſolvebant.

Porro Chriſtus ipſe Dominus, Servator & 31
Redemptor noſter tributum, quod Judæi di-
drachmum appellabant, pependiſſe legitur,
idque pro ſe & Petro, ſtatere, qui erat tetra-
drachmus, ſolvit, *Matth. 17. v. 27.* Idem *Matth.
22. v. 21.* jubet Cæſari reddere, quæ Cæſaris.
Quod verò de certo numiſmatis genere ne- 32
quaquam accipiendum eſt, quaſi moris fuerit
apud Romanos, ut numiſmata (ex ſententia
Baronii) pro ratione tributi, vel cenſus ab Im-
peratoribus cuderentur, nec uno ſemper mo-
do eadem permanerent: Sed numiſmata tribu-
torum, à cæteris uſualis pecuniæ numis in eo
differrent, quod iſtorum precium ſemper i-
dem eſſet: numiſmata verò cenſus, vel tributi,
cum mutaretur tributi quantitas eadem ad ra-
tionem tributi; Quam Baronii hallucinatio-
nem rectè notat & redarguit Iſaac. Caſaubon. 33
Exercit. 16. c. 6. pag. 325. Nam cum vario &
multiplici genere numorum Judæi tum ute-
rentur, propriorum gentis ſuæ, vicinarum re-
gionum & Romanorum: nullum eſt dubium,
quin tributum, quod Cæſari pendebatur, in
pecunia Romana exigeretur, non Judaica, aut
quavis alia. Dominus igitur numiſma cenſus
appellat, non certum genus numiſmatis, quo
ſola tributa ſolverentur; ſed pecuniam Ro-
manam, quæ ſola ab exactoribus ejus tributi
accipiebatur. Denarius autem Chriſto oſten-
ditur, velut in exemplum pecuniæ Romanæ:
neque id fuit peculiare aliquod monetæ genus
ad tributi ſolutionem cuſæ: Verum omnes de-
narii erant pecunia Romana, & tam denarii
quam alii numi Romani dici poterant, numiſ-
ma cenſus. Quare errat Baronius, dum colligit
ex hac Evangelica Hiſtoria, legitimum tributi
modum, quod Romani à ſubditis ſuis exige-
bant, fuiſſe denarium. Confundit enim tribu- 34
tum quod pendebatur pro modo agri, quem
quisque poſſideret, & aliorum bonorum cum
capitatione, quæ capitibus ſingulorum ſubdi-
torum aliquando imponebatur. Neque tamen 35
dubitandum eſt, cenſum etiam huic fini deſti-
natum, ut ſignum eſſet ſubjectionis atque ſer- 36
vitutis, quam Judæi adeò abominabantur, ut
videre licet *Ioh. 8. v. 33.* & ob quam captioſam
illam quæſtionem Chriſto, quaſi dilemma
quoddam, ab utraque parte minitans, objicie-
bant: *Licétne nobis cenſum dare Cæſari, an non?*
Nam ſiquidem dicturus erat, non licere tribu-
tum dare Cæſari, quemadmodum eum dictu-
rum ſperabant quod cultus divini rigidum ſe
exhiberet vindicem, cui judicabant cōtrariari
tributorum exſolutionem, delaturi erant eum
apud Præſidem, tanquam reum læſæ Majeſta-
tis: Si verò dicturus eſſet, licere tributum dari,
calumniaturi erant ipſum apud populum tan-
quam adulantem Principibus, & eorum metu
à veritatis prædicatione abſtinentem, nec ho-
noris divini tàm ſtudioſum zelatorem, quam
videri volebat. De prædicto cenſus fine, quod
jugi & ſubjectionis indicina & teſſera fuerit,
fuſè Otalora *de Nobilit. 1. part. c. 2. per tot.* Lud.
Molina Jeſuita *2. part. de Iuſt. & Iur. diſp. 381. in
pr. & in 3. part. de tribut. diſput. 661. n. 2. coll. 771.*
cum

cum ſeqq. Et quod idem ſenſus capitationi & recenſioni ſervierit, manifeſtum eſt ex loco Joſephi, qui de unâ Ægypto loquens, habere
37 eam ſeptingentas & quinquagintâ myriades hominum, idque liquere ſcribit ex tributo
38 quod in capita ſinguli pendebant, ad quod capitarium vectigal, *ait Suidas*, Auguſtum reſpexiſſe, qui ſubditos viritim adnumerari præceperit. Auguſto, *inquit*, cum viſum eſſet, ſingulatim recenſere omnes Romani Imperii
39 incolas, ut ſciret, quanta eſſet multitudo reperit quadragies & ſemel centena millia, mille & ſeptendecim 410.1017. Quæ deſcriptio tamen non comprehendit eo numero omnia capita, quæ venerunt in cenſum ex toto orbe Romano. Nam vel Judæa ſola, tantula provincia eum numerum potuit ſuperare. Siquidem author eſt Joſephus Excidii *l.3.c.4.* nullum fuiſſe parvum adeò oppidum aut vicum Galilææ, in quo non reperirentur millia quindecim habitantium. Galilææ autem urbes pagive erant ducenti & quatuor, teſtante eodem *in vita ſua.* Quamobrem reperiri potuerunt in ſolâ Galilæâ, nullâ habita ratione urbium majorum, in quâ numeroſior longè fuit populus, quam in oppidulis aut vicistricies centena ac ſexaginta millia. Hujuſmodi recenſitiones plures commemorant Lapis Ancyranus Euſebianum Chronicon, aliiq; hiſtorici.

40 Cæterum eâ de causâ apud Chriſtianos Principes cenſus minimè agendus fuerit, eò, quod ad ſuperbiæ tumorem potius, atque ad avaritiæ inexplebilem ſitim propius accedat, quàm ad publicorum ſumptuum neceſſitatē, ut latè probat Dominic. à Scoto *lib.3. de juſt & jur.9.6.art.7.paulo poſt princ.* Quo ſcelere ſeſe contaminavit David, eum militum ſuorum numero ac robore magis aliquantò, quam Dei benignitate confideret, proindeque cenſum eorum haberi imperaret. Itaque hac Davidis ferocia Deus graviter indignatus, miſſo Propheta Nathanio, juſſit eum è tribus ſupplicii generibus, peſtilentia, bello & fame optare, ecquonam potiſſimum plecti mallet. Peſtilentiam miſer optavit cum diceret, ſatius fore ſibi, in Dei, quàm in hominum manus incidere. Neque multis interjectis diebus tanta paſſim lues exorta eſt, ut triduo ſeptuaginta hominum millia interierint. *1.Reg.2.v.12.& 2.Sam.24.v.1 & 1.Chron.19.v.23.*

41 Sed ut è ſemitâ in viam revertamur, ex præmemoratâ profeſſione Jus tributorum pro effrænatâ Principum voluntate imperandorum, nequaquam erui, quinimò contrarium rectè argui & diduci poterit, puta, populum Rei & ſalutis publicæ cauſa cenſum, numeratum &
42 deſcriptum eſſe: Id quod ſubſecuta temporum ſeries manifeſtè demonſtravit, cum ipſe Auguſtus ejusque ſucceſſores, in Imperio moderatè
43 hoc Jure uſi ſint: Imo Reges quò magis pii, recti prudentesque fuerunt, eò minus populum collectarum oneri illigarunt, ut haud immeritò exclamârit Baldus, tenues ruris incolas, ſua
44 jam dudum ætate indictionibus opprimi quos olim conſtiterit, modici æris tributum penſitare Cæſari conſueviſſe *in l.ex hoc Iure ff.de Iuſt. & Iure.*

Sed & præter antiquitatem paulò magis ex 45
alto arceſſenda nobis contributionum cauſa erit.

Certè cùm Reges creati eſſent, civile Impe- 46
rium tueri non potuerunt, niſi mediis ad id neceſſariis. Neceſſe itaque fuit, iiſdem aliquas opes tribuere, ordinaria ſubſidia & extraordinaria, quibus cum Regium decus ſervaretur, tum onera publica ſublevarentur: Et in tan- 47
tum honeſtas & publica utilitas, hoc ſuo quo- 48
que Jure vendicavit, ut Reges ratione Jurisdictionis & adminiſtrationis, quaſi dominos effecerit omnium bonorum, & tantum ex uni- 49
verſis Reip. & privatorum bonis decerpere poſſit Majeſtas, quantum exigit Neceſſitas: Quia enim Principes publicum munus ſuſtinent, quo pax publica conſervatur, patria communis defenditur, jus cuique dicitur, & iidem vias publicas, muros, fontes, & quæ alia ſunt ejuſmodi, inſtaurant atque ſervant, quibus omnes promiſcuè fruuntur: æquum planè juſtumque eſt, ut publicè ab omnibus tantum ſumtuum conferatur, quantum illis alendis, & ad tuendam magiſtratuum authoritatem ſufficit. Jubet hoc communis ſenſus & naturæ Lex, quam omnium animis inſculpſit Deus, & qua fit, ut mos iſte, jam inde à rerum origine, apud omnes gentes receptus fuerit, quotquot aliquâ Reip. formâ ſunt uſæ. Quod ſi quis objiciat, iſta non aliâ, quam humana authoritate & conſuetudine niti; nos negamus humanam traditionem cenſeri debere, quod cum Lege naturæ convenit. Hujus enim opus cordibus inſcriptum eſſe, dicit Apoſtolus, & proinde ad Deum authorem referri debet, qui ſolus in corda hominum jus habet, ut ea illuminet, moveat, inclinet, & regat. Deinde ſanctiſſimos Reges adducimus, quorum fides & pietas in ſcripturis commendatur, qui tamen ſuo illo Jure in ſubditos uſi ſunt, absque omni Spiritus S. reprehenſione. His poſtremo Chriſti authoritatem addimus, qui morem iſtum exemplo ſimul ſuo & doctrina probavit. Nam ſub cenſu natum fuiſſe ſupra firmavimus: & idem pro ſe ipſo & Petro cenſum perſolvit, nimirum ut iis occurreret, qui ſub libertatis Chriſtianæ prætextu, immunitatem ab oneribus politicis venantur, aut Eccleſiaſticâ dignitate ad hoc abutuntur.

Præterea cum conſtet Rempub. omnem 50
aut Principatum eſſe corpus civile, facillimum erit colligere, ad ſimilitudinem corporis Phyſici, in eo etiam nervos requiri, quibus artus contineantur, & actiones neceſſariæ peragantur oportunè. Alioqui ut corpus ſine partium ſympathia auxilioque mutuo tueri ſe ac conſiſtere non poteſt: ſic civitas aut Regnum mutuam ſibi opem denegantibus civibus, nec ſtare diu nec vigere poterit, ſed brevi labefactetur, & corruat etiam neceſſe eſt. Dicunt autem Phyſici, nervos eſſe prima in corpore animalis cenſus motusque inſtrumenta, ejus actionis etiam cauſam:

Cæte-

Cæterum bona & pecuniam eſſe nervos Rei-
51 pub.profitetur Ulpian. *in l.*1. §.*in cauſa* 20.*ff de*
*quæſtion.*Hinc Juſtinianus Imperat.ſive Juſtin.
Impoſſibile eſt,*inquit*, ut ſacris tributis non il-
52 latis,alioquin Reſp.conſervetur. Inde nam-
que militares copiæ,ſalario percepto, hoſtibus
reſiſtunt, & collato res à barbarorum incur-
ſionibus,& truculentia vindicant: denique a-
gros atque civitates à latronum alioque modo
compoſitam vitam ſectantium, vi & irruptio-
nibus agendis excubiis defendunt: ex illis et-
iam reliquæ cohortes, ea quæ ipſis attributa
ſunt, accipiunt: muri atque civitates indidem
inſtaurantur,&c. *Et paulo poſt:* nobis autem
prorſus nihil inde præter iſtarum rerum cu-
ras habere, contingit, Novel. 149.*c.*2.§. *ac*
ſane. Hinc vectigalia patrimonium Imperii
53 Flor.*lib.*3.*cap.*13. & ornamenta pacis ac bel-
li ſubſidia vocat. Cic. *pro l.Manil.* Huc facit
Menius Agrippa apud Livium *lib.*2.*fol.*78. Is
54 pulcherrimo apologo Romanos docuit, quē-
admodum totum corpus alimentis ventricu-
lo denegatis ad tabem redigi neceſſe eſt: Ita
tributis magiſtratui denegatis, extremam
Reip.perniciem impendere. Neque quietem
55 gentium ſine armis, neq; arma ſine ſtipendiis,
neque ſtipendia ſine tributis, haberi poſſe,
ſcribit Tacit.*lib.*4.*Annal.*Propterea cum Nero-
56 ni primo illo ſuo quinquennio tollendorum
tributorum, idque pulcerrimum donum ge-
neri mortalium dandi voluntas inceſſiſſet, lau-
data fuit à Senatoribus animi magnitudo, ſed
hanc diſſolutionem Imperii fore, prudentiſſi-
mè demonſtrarunt, ſi fructus, quibus Respub.
ſuſtineretur, diminuerentur. Atque id quidem
optima ratione: Nam cum Imperium viribus
& armis retineatur, illaque ſine pecunia Prin-
cipes non conſequantur, conſequens eſt, ſum-
mam ærarii, quod partim vectigalibus, & in-
tributionibus conſtituitur, rationem haben-
dam eſſe. Iidem Senatores tam infeſti fuerunt
57 Q. Metello Nepoti, qui Legem de abrogan-
dis vectigalibus tulerat, ut nomen ejus legi
detrahere voluerint: quanquam id in eum fi-
nem faciebant, quod gloriam tam gratioſæ le-
gis Metello inviderent. Cicero tamen eam
legem improbat, dum ſcribit; Si ulla res eſt,
quæ bonorum animos, quos videt jam eſſe
commotos, vehementiùs poſſit incendere,
hæc certè eſt,& eò magis, quod portoriis Ita-
liæ ſublatis, agro Campano diviſo, quod vecti-
gal ſupereſt domeſticum, præter viceſimam?
quæ mihi videtur unâ conciunculâ, clamore
pediſſe quorum noſtrorum eſſe peritura *lib.*2.
*ad Attic.Epiſt.*16.*poſt pr.* Et quamvis rata habita
fuerint generaliter omnia, quæ à Sylla bellis
civilibus, vel in Provincia geſta fuiſſent, unum
58 tamen illius Senatus-Conſultum reprehen-
ſum, quo remiſſio vectigalium fiebat: decre-
tumque eſt, ut quibus ille de capite demſiſ-
ſet, ii pecunias in ærarium referrent. Sta-
tuit enim Senatus hoc ne illi quidem eſſe li-
citum, cui conceſſerat omnia, à populo fa-
ctarum quæſitarumque rerum, quibus Reſp.
pace & bello ſalva eſt, ſummas imminuere.

Quo reſpectu regnum ſine reditibus, velut 59
corpus humanum ſine brachiis, & reditus ni-
hil aliud eſſe, quam inſtrumenta regiminis, ju-
diciorum, defenſionis, exornationis & ampli-
ficationis, ſtatuit Keckerm. *in Syſtem. Polit cap.*
21.*pag.*328. Et quemadmodum elementa vi-
ciſſim ſe librant, ita ſimili moderamine Rem-
publicam conſiſtere, dixit Eraſmus *de Inſtit.*
*Princ.Chriſt pag.*52, bellè Lipſ.4.*Civil.doctr.cap.*
9. Pecunia, *inquit*, ſolida Imperiorum com- 60
pages,& opus eſt opibus, ſine quibus nihil fiet,
quod opus. Experti id ſunt Lacedæmonii,
ſed exemplo ſibi ipſis funeſto: Cum enim
præceptorum Lycurgi obliti, (qui propterea 61
civibus auri & argenti uſum ademerat, ne per-
egrinos imperii Lacedæmoniorum, & Lace-
dæmonios imperii peregrinorum laceſſeret
cupiditas) in alienas poſſeſſiones converte-
rent oculos, deficiente rerum gerendarum
nervo pecuniâ, Reges exteros ſolicitare non
ceſſarunt, quoad amicorum ope deſtituta
Reſp. corrueret. Bod.*de Rep.lib.*6.*cap.*2. Atque
Annibalem jam Romanorum Imperium pe-
dibus conculcantem, hoc ipſo, quòd ſupple-
mentum & in ſtipendium ei pecunia mitti à
Carthaginenſibus denegaretur, ex Italia revo-
catum: Liv.*lib.Hiſt.*3 Et ita Imperium, quod
ſine magna opum vi ingredi non licuit, uno
momento excidiſſe teſtatur Scipio Amirat
*diſſert.Pol.lib.*18.*diſcurſ.*8.

Quocirca finis omnium Contributionum 62
primævus eſt, Utilitas publica: Non ut poten-
tiores plebem, vel plebs optimates medullitus
exſugant, ut penes optimates vel plebem ma-
neat authoritas: Quod tamen arcanis malè
adnumerat Arnold. Clapmar. *lib.* 1. *de arcan.*
Rerump.cap. 13. Et ideo collectæ, tributa, alia-
que onera Principibus dependuntur, quod
ſiut & eſſe debeant Eccleſiarum nutricii *Eſa.* 63
49.*v.*23. patres patriæ, Paſtores populi 2.*Sam.*
5.*v.*2., Tutores ſubditorum & utriusque tabu-
læ cuſtodes & Executores, ſaluris denique
publicæ procuratores & miniſtri. Et cui de- 54
betur collecta Schatzung/ is etiam debet præ-
ſtare protectionem Schutz vnd Schirm. Sunt
enim correlativa, Schatzung vnd Schutz ut 65
docet Apoſt. *Rom.*13.*v.*6. Luther. *in Scholio ad*
iſtum verſ. & praxis. Quò etiam collimat Af-
flict. *in cap.* 1. *quæ ſint Regal. in pr. num.*7. *& 8. ubi*
latè oſtendit, principibus conceſſa eſſe Regalia
& tributa, ut juſtitiam faciant ſubditis; & tali-
ter ſe gerant, quòd boni inter malos quietè vi-
vant, & mali coerceantur, & unicuique jus
ſuum tribuatur; In tantùm, ut ſi in prædictis 66
deficiant, poſſint ei denegari introitus Regni,
qui debentur in recompenſationem gravami- 67
nis, & oneris illis injuncti in adminiſtrandâ
ſubditis juſtitiâ, refert & ſequitur noviſſimè
Petr. Caball. *cent.* 3. *reſol. crim. caſ.* 201. *num.*
33. *&* 34. D. Marta tract. *de Iurisd. p.*4. *cent.*
1. *caſ.* 10. *num.* 8. Atque hoc eſt, quod ve-
riſſimè dici ſolet: Omnes Principatus & rega-
les dignitates ad ſubditorum utilitatem inven- 68
tas & ordinatas eſſe: Non enim populus Re-
gis cauſa conſtitutus eſt, ſed Rex in gratiam 69
popu-

populi , ut omnia ſua conſilia; dicta, facta
dirigat ad ſalutarem metam publici boni; ob-
70 litus commodorum ſuorum ; utque ſalutem
propriam ſalute communi poſteriorem du-
cat, Ferd. Vaſqu. *lib. 1. illuſt. controv. in præfat. num. 102.* & 104. & *q. 1. num. 20.* & *q. 82. num. 2.* & *tract. de ſucceſſ. progreſſ. in præf. num. 158.* & *ſeq.* Gaiz. *tr. de Expenſ.* & *meliorat. c. 21. n. 52.* Molinæ *in conſu. Pariſ. tit. 1. §. 3. gl. 3. in verb. labouche.* Pet. Foller. *in Conſtit. Reg. cap. erroris num. 13. fol. 56.* Franc. Hotom. *Illuſt. quæſt. 1.* Franc. Caldas *in l. ſi curatorem verb. per quod priſtinum jus num. 34. C. de reſt. in integ.* Patis de Put. *de exceſſ. Saron. num. 23.* Guil. Benedict. *in d. cap. Raynutius verb. condit. de teſtam. pag. 1. fol. 142.*
71 *num. 41. circa med. ubi dicit* ; Quòd nulla po-
teſtas ac regimen ulli propter ſe ipſum ab immortali Deo conceſſum ſit, ſed propter eos, qui ab eo regendi fovendique ſunt. Accedunt Alphonſ. de Azevedo *conſ. 8. num. 5.* Herman. Vultejus *conſ. Marpurg. 35. n. 141. vol. 3.* Petr. Heig. *lib. 1. quæſt. Iur. 19. num. 4.* Marquard. Freher. *in not. ad Petr. de Andlo 1. cap. 3. fol. 148. lit. s.* Celſ. Mancin. *lib. 4. de Iur. Princip.* Ludovic. Molina Jeſuita *tom. 3. par. 3. de tributis diſp. 667. num. 1.* Marius Salomonius *lib. 3. principatu, ubi ait*; Nolite exiſtimare , à Deo creatum mundum, & in eo homines, ut in eo ſervirent Principum emolumentis: abſurdum enim eſt, ſupra quàm dici poteſt, propter Principes factos homines opinari &c. Cuſan. *de concord. Cathol. cap. 13.* & *14.* Bellarmin. *lib. 2. de concil. cap. 16.* Guil. Onciac. *quæſt. jur. philoſop. 27.* Et Princeps eſt factus propter bonum, ut proſit, non ut obſit, inquit Alphonſ. Moditius §. *Magiſtratus dub. 1. num. 5.* malumque in Principe non poteſtas, ſed tempeſtas eſt Vaſq. *d. lib. 1. cap. 1. n. 20.* & *lib. 2. cap. 51. num. 65.*

72 Ac veluti monetarii & aurifices plumbum
non immeritò vocant cæterorum metallorum Regem, quia ſeſe (quod quàm maximè Regium eſt) impendit & conſumit pro utilitate ac decoratione omnium metallorum, quæ purgat, dulcificat & perficit: Sic Principes memi-
73 niſſe debent, ſe ideo Dei præpotentis benefi-
cio Subditis præfici , ut eoſdem æquis legibus ac rationibus regant, ab omni injuria & vi publica defendant ac tueantur. Quod ſi verò loco defenſionis & dilectionis, in id incumbant
74 Principes, ut vehementiori emunctione ſan-
guinem Populi eliciant; immunitates, libertates ac privilegia eorundem infringant, labefactent, evertant, depoſitâ illicò pii, boni & manſueti Principis naturâ , Tyranni nomen, cujus mores reapſe comprobant, vix effugient.
75 Nec enim ulli mortales Regi in ſeſe infinitam
eſſe poteſtatem, unquam voluerunt, nec etiam erat æquum, ut idem Regi, quod Deo in homines licere, diceretur. Deus enim liberè nullâ lege, nulloque addicto temperamento, in nos omnes regnat, cujus voluntas ſemper juſtiſſi-
76 ma eſt, & imperium æquiſſimum. At diverſa
eſt Regum hominumque ratio, quorum cum voluntas non ſemper ſit juſta, quia homines ſunt (multi etiam, quemadmodum ait D. Apoſtolus 1. Pet. 2. ſæpè ſunt difficiles, multa eorum juſſa ſæpè iniqua.) liberum omninò, nulloque pacto aut conditione circumſcriptum jus in ſuos ſubditos nunquam habuerunt.

Quanquam verò DI in S. Scriptura nomi- 77
nentur, longa tamen inter eos & Deum eſt differentia. DI quidem ſunt Principes & Magiſtratus ; aſt ut plebeji homines moriuntur Pſalm. 82. v. 6.

Deos vocari vos, dominos necis
Vitaq; feci: ſceptriferâ manu
Pacem dedi tueri, & armis
Lethiferum cohibere bellum.
At mors iniqua juſta ſuperbiæ
Vltrix honores detrahet, & pari
Ignobili cum plebe fato
Purpureos rapiet tyrannos.

In altero mundo mundanam dignitatem amittent: quæ illis meritò omnis arrogantiæ ac faſtus exſecrationem perſuadere debe-
bant. Ac quamvis dicatur populus jus omne 78
ſuum Regi & in Regem legi Regia tranſtuliſſe, tamen tantæ poteſtatis conceſſio , non ideo cuiquam facta eſt, ut ex juſto moderatoque Principe & Rege aliquis ſæviſſimus Tyrannus inter ſuos Subditos impunè evaderet, ut eſſet infinita Regi poteſtas. Reges enim juſtosque rerum moderatores ſibi elegit quisque po-
pulus, cum Reges creavit. Itaque certas leges 79
addidit, intra quas poteſtas illa coercetur, quas ſi violat & transgreditur , non jam Rex, ſed
Tyrannus appellandus eſt. Hinc D. Chry- 80
ſoſtomus; Nomen Principis (*ait*) non eſt eſſe Principem, ſed ſubditis prodeſſe & bene-
facere: aliter eſſet Princeps ſui ipſius Princeps. 81
Antigonus Macedonum Rex conſpiciens fi-
lium ſuum, eos, in quos habebat Imperium, 82
ferocius tractantem atque inſolentius ; Anignoras (*inquit*) fili : Regnum noſtrum eſſe
ſplendidam ſervitutem? Nihil dici potuit cor- 83
datius: Nam Princeps non minus ſervire cogitur Populo , quàm populus Principi , niſi quod Princeps id facit cum dignitate, alioqui revera mutua ſervitus eſt.

Summæ itaque ac fermè divinæ virtutis eſt,
ſic temperare Imperium, ut beneficium ſentiat 84
populus, ſervitutem non ſentiat: vice verſâ plane Tyrannidem ſapit , quoties optimè eſt
Principi, & populo eſt peſſimè , & alterius fe- 85
licitas ex alterius creſcit calamitate. Egregiè
Cicero, ut tutela, *inquit*, ſic procuratio Reip. 86
gerenda eſt, non ad eorum , qui adminiſtrant, utilitatem , ſed eorum , qui ipſis commiſſi ſunt. Quod idem Ammian. Marcellin. aliquoties repetit *lib. 25. 29.* & *30.* nihil aliud
(*dictitans*) eſſe juſtum Imperium, ut ſapien- 87
tes definiunt, niſi curam ſalutis alienæ, & finem ejus eſſe commodum ac ſalutem obedientium. Cui geminum germanum eſt illud D.
Hadriani Imperatoris à Dione & Spartiano 88
relatum: ſe ſic geſturum Principatum, ut ſciret rem populi eſſe, non ſuam.

Et de Regibus venuſtiſſimè Seneca tradit:

—— *Hoc Reges habent*
Magnificum & ingens, nulla quod rapiet dies,
Prodeſſe miſeris, ſupplices fido lare
Protegere ——

Omnes etenim legitimi Regentes, Rectores, Principes, judices, quocunque nomine aut voce nuncupentur, non propter ſe, aut ſuam, ſed propter ſubditos, ſubditorumque utilitatem creati, delecti ac dati intelliguntur, ad ſimilitudinem & imaginem minorum tutelæ: Nam ut tutela inventa fuit ad tuendum eum, qui ſe per ætatem tueri non poteſt; ita & dominatus ad tuendos eos, qui per ætatem, vel ſenium, vel morbum corporum vel animorum, vel ſexum, vel imbecillitatem, ſeſe adverſus potentiorum in jurias, rapinas, violentias, impetus tueri non poſſunt, humanis neceſſitatibus id exigentibus, introductus eſt.

89. Et ſi rem ad amuſſim velimus revocare, nihil eſt, neque populus, niſi Principis corpus; neque Princeps, niſi veluti quædam communis populi anima, quâ populus & ſentit & vivit; quæ res facit, ut nihil ſit in amore conjunctius, quam eſt Princeps cum populo. Hic enim Principem diligit, propter neceſſitatem: ille populum amat, propter communem, non ſuam utilitatem: atque populi amicitiam cenſet omnium ſuarum poſſeſſionum eſſe pulcerrimam: longeque ſatius eſſe ducit, pecuniis indigere, quàm amicis & regno privari, quàm amore populi: quo multò tutius ſtipatus tenetur, quàm armatorum militum robore. Hinc adpoſitè Vide *lib. 2. de Reip. dignit.* Principes, ait, & qui aliis præſunt, tales eſſe oportet, ut cogitent, civium ſe potius patrocinium ſuſcepiſſe, quàm Imperium aut dominationem: talesque Rectores Plato non dominos, ſed Reipublicæ ſervatores vocat, in quorum tutela tutò ac liberè vivitur, nulliusque rei cura major eis incumbit, quàm civium libertas: qua ab æquitate proficiſcitur, cujus nihil magis eſt proprium, quam pari jure vivere in multitudine.

Ea propter Princeps ita ſe comparet, ut diligatur, non autem ut metuatur; Exemplar ſumens ab ape, quæ electa in regem amittit aculeum, ne poſſit offendere, Sigismund. Scaccia *lib. 1. de Iud cap.* 53. *num.* 33. Aldovin. Aldovin. *conſ.* 20 *num.* 23. Nam qui diverſam rationem ingrediuntur, ut periculum tandem & calamitatem evadant, fieri non poteſt. Hinc Johan. Ludovic. Vives *in Epiſt. ad Mariam Cambriam Henrici VIII. Angliæ regis filiam* pulchrè ſcribit: nullam certiorem cuſtodiam eſſe aut fideliorem, innocentiâ & populi amore: Quia non armis, aut terrore extorquetur amor, ſed fide, diligentiâ, curâ communium commodorum elicitur. Nec immeritò laudata eſt Ageſilai Lacedæmonum regis ſapientiſſima vox, poſſe quemvis ſine ſatellitio regnare, qui ſic ſubditis imperârit, ut filiis pater. Et Buchanan. *de Iur. Regn, apud Scot.* amari à ſuis Regem vult; nec terrore civium, ſed benevolentiâ ſeptum eſſe: quæ ſola arma Reges inexpugnabiles efficiunt.

Claudianus:

Non ſic excubiæ, nec circumſtantia pila,
Vt tutatur amor.

Et Saluſtius: *Non arma aut opes præſidia regni ſunt, ſed amici. Nemo enim vult nocere ei, quem amat.* Vide me *infra cap. 8. circa fin.*

Porro ipſe Salvator noſter Chriſtus à Judæorum Præſulibus de Tributorum, Vectigalium aliorumq; Jurium Reipub. ratione interrogatus, Reddite *(inquit)* quæ Cæſaris ſunt, Cæſari, & quæ Dei ſunt, Deo: Quem poſteà 90.
Paulus Apoſtolus ſecutus *Rom. 13.* de magiſtratus authoritate multa diſſerit, & hanc divinitùs inſtitutam eſſe, probat, cui omnes obedire debeant. Inter officia autem ſubditorum, tributa, & quæ hujus ſunt generis, comprehendit. Propter hoc enim, *ait*, tributa ſolvitis: ſiquidem miniſtri Dei ſunt, in hoc ipſum incumbentes. Reddite igitur omnibus, quod debetis; cui tributum, tributum; cui vectigal; vectigal; cui timorem, timorem; cui honorem, honorem. Debendi verbo utitur, & tributa atq; vectigalia cum timore & honore conjungit, quæ nos non ex diſpenſatione aliqua, ſed Divino Jure, Magiſtratibus reddituris (quia reddunt inſerviendo, dum pugnant pro patriâ, & agunt judicia) debere nemo negaverit, niſi qui à communi ſenſu fuerit alienus. D. Luther in tract. **Wie weltliche Obrigkeit regieren ſoll** *pag. 3. tom. 6.* Wittenbergenſ. Conrad. Pellican. & Victor. Strigel. *in d. c. 1. Sam. 8. v. 18.* Marſil. Patav. *in defenſ. pac. c. 5. diſt. 2. pag.* 110. Robert. Bellarmin *diſput. tom. 1. part. altera in 5. contr. general. lib. 1. c. 25. de Decimis v. error eſt.* Ludovic. Molina *de juſt. & jur. diſput. de trib. 674. num. 3.*

Hûc confert dictum Johannis Protobaptiſtæ *Luc. 3. v. 13.* quo publicanis (quod hominum genus non uno nomine apud Judæos erat infame) injunxit, ne quicquam amplius præter id, quod conſtitutum eſt, exigant: Quo ipſo rectiſſimè & fortiter confirmantur jura Reipublicæ, omnesque collectæ & contributiones à Magiſtratu legitimè impoſitæ; quibus ſanè Reip. nervis, ad conſtituendam & defendendam Politiam opus eſt. Dum enim Johannes publicanos juſſit conquieſcere in ſtatutis, eo ipſo vectigalium exactionem non prohibuit, ſed expreſsè potius ſtabilivit; perinde, ut militum ordinem in verbis ſequentibus *verſ.* 14. ubi præcipitur militibus, ut ſuo ſinguli ſtipendio ſint contenti, neq; prætereà cuiquam negocium, moleſtiæque quidquam faceſſant: à cujus præcepti obſervatione moderni noſtri mercenarii & latrones tam procul ſunt remoti, quàm eſt ſupremum cœlum ab infima terrâ. Sed quid hoc ad tributa? inquies. Equidem ex conſequenti inferri antecedens arbitror; ne tantillum ſubdubitans, ſtipendia ex contributionibus eſſe numerata. Verſiculus namque præcedens huic firmando themati ſatis aptè & validè accommodatur, ut non dubitet B. Chemnitius *in*

Harmoniâ ſua plusquam aurea cap. 16.*fol.mihi* 328. adſerere, hunc locum convenire, cum Paulo Roman. 13. v. 7. de ſolvendis vectigalibus & tributis Idem ſentit D. Winckelmannus *comment. in Luc. pag.* 169. Et Rudolph Gualther. *in ſuis itidem ſuper Luca Homiliis, homil.* 30. Vide Me infra *cap.* 18. *n.* 123. *& ſeqq.*

91. Hiſce ita conſtitutis & evictis, nemo inficias ibit, Magiſtratui tum propter neceſſitatem ac æquitatem, tum laboris, gubernationis, ac defenſionis ratione, cenſus, tributa & vectigalia, vel etiam ex voce Divina *Rom. d. cap.* 13. *v.* 7. *Matt.* 22. *v.* 21. meritò deberi. Nemo enim militat ſuis ſtipendiis, & absque ſubditorum contributionibus publicorum negotiorum

92. expeditiones fieri nequeunt. Et ſanè graviſſimas magiſtratus pro ſubditorum incolumitate ac ſalute, moleſtias ſubire cogitur, adeò, ut Julianus Imperator nihil ſe amplius affe-

93. cutum eſſe, propter Cæſaris dignitatem, niſi quod occupatus viveret, dixerit, referente Patritio Senenſ. *lib.* 9. *de Inſtit. Reip. tit.* 9. *in fin.* Æquum igitur eſt, ut ſubditi, uno, quod ajunt, humero, hanc curarum ſarcinam levent, & impenſæ operæ mercedem, hoc eſt, tributa

94. quædam perſolvant 1. *Cor.* 9. *v.* 7. Dignus enim eſt operarius mercede ſua *Luc.* 10. *v.* 7. Qui ſuis conſiliis, ſuisque laboribus pro toto orbe terrarum, diu noctuque laborant, quare non habeant dignam ſua prærogativa fortunam? *ait* Imperat. *in l. bene à Zenone* 3. *C. de quadrien. præſcript.*

95. Errant ergo graviter Apræz, Machiavelliſtæ, novique Statiſtæ, qui contendunt, ſubditos ſimpliciter propter Principem, at Principem totam Remp. & patriam eſſe. Lambert.

96. Danæus 4. *Polit. Chriſtianæ c.* 4. Quaſi verò non aliam ob cauſam mures conderet providentia Divina, quam ut pingue facerent feles: Boccalin. 1. *Ragag.* 84. Falluntur quoq; ii, qui exinde, quod Princeps à Deo in populi gratiam eſt datus, ſubditos Magiſtratu ſuperiores præſtantioresq; eſſe autumant. Princeps enim propriè loquendo, non propter ſubditos, ut eorum ſervus, eſt factus; ſed ſalutis, boniq; publici cauſa: Ideoq; ipſa Reſpublica ſupra Principem eſt, non ſubditi ipſi eo ſunt ſuperiores.

Nullum verò locum dubitationis habere puto, quod quidam diſputant, utrum omnes Chriſtiani, quia filii adoptione Dei, aut quia quodammodo Chriſti familiares ſunt, tributis ſoluti ſint. Nam etſi Chriſtiani adoptione ſunt filii Dei, Chriſtiq; nomen gerunt, tamen ejus domeſtici, ut Apoſtoli, non ſunt: Et D. Paulus *ad Rom. d. c.* 13. *v.* 7. Chriſtianos jubet ſuum cuiq; reddere, cui honorem honorem, cui tributum, tributum; Neq; D. Auguſtin. qui in eam ſententiam citari ſolet *lib.* 1. *quæſt. Evangel. c.* 23. ita ſenſit. Majore probabilitate potuiſſent Hieronymum allegare qui ita adhuc locum ſcripſit. Ille pro nobis & crucem ſuſtinuit, & tributa reddidit, nos pro illius honore tributa non reddimus, & quaſi filii Regis à vectigalibus immunes ſumus. Sed aut allegorice loquitur, quod tributum, ut antea ſolebamus, Diabolo non ſolvamus; aut de ſolis agit Eccleſiaſticis, qui ipſius tempore, Chriſtianis jam Imperatoribus, à vectigalibus immunes erant. Cornel. Janſen. *in comment. in concord. Evangel. cap.* 69. *fol.* 524. Maldonat. *in Matth. cap.* 17. *fol.* 364.

Verum enim verò, ut ex ſalutaribus inſtitu- 97.
tis omnia mala exempla nata ſunt, ita neceſſaria tantùm & moderata exactionum initia, 98.
poſtea in immenſum excrevêre, & magis pro utilitate Imperantium, quam parentium, invaluêre; quæ poſtera ætas malo more, malo jure ſequi didicit & novos, ſecundum Taci- 99.
tum, ſubinde exquiſivit ſinus, ac tam varia & multiplicia prædandi vocabula, tam diverſas collationum ſpecies excogitavit, ut eorum numeratio non exiguam paritura ſit moleſtiam;

Tempora ſi faſtosq; velis evolvere mundi. 100.

Hinc nominari cepêre non tantum tributa & indictiones conſuetæ, ſed & ſuperindictum *l.* 1. *C. de ſuper indict.* Vectigalia Populi Romani tri- 101.
bus potiſſimum rebus definita fuêre. Portorio, Decumis & Scriptura.

PORTORIUM pecunia erat, quæ portitori- 102.
bus pendebatur, id eſt, iis, qui mercedes ex mercibus in portum devehendis exigebant.

DECUMÆ exigebantur à populo Romano, 103.
à Latini nominis ſociis, qui in Italia vel extra, publicum agrum arabant, cum eo, ut frumenti decimas ſolverent, fusè Jul. Cæſ. Bulenger. *d. tract. de vectig Pop. Rom c.* 6. *&* 7.

SCRIPTURA erat vectigal, quod pendeba- 104.
tur ab iis, qui ſylvis & paſcuis publicis utebantur. Lex Thoria mulctat eos, quorum pecora 105.
agros publicos depaſcunt, ut docet Cic. 2. *de Orat.* Inde mulctatitia pecunia confecta, ex qua ludi Florales editi.
Ovidius. 2. *Faſtorum.*

Rem populus recipit, mulctamq; ſubire nocentes
Vindicibus laudi publica cura fuit.
Mulcta data eſt ex parte mihi: magnoq; favore
Victores ludos inſtituêre novos.

Huc capiendus Livius ab urbe *lib.* 10. *dec.* 1. 106.
ſcribens; ex mulctatitia pecunia, quam à pecuariis damnatis exegerant, Ædiles plebis L. Ælium Pætum, & C. Fulvium Curvum ludos feciſſe, pateras aureas ad Cereris ædem poſitas. Et *lib.* 7. *belli Punici*, Ædiles plebis ex mulctatitio argento ſigna ærea ad ædem Cereris dediſſe. Sed & ſylvæ interdum à Cenſoribus locatæ, ut ex arboribus vectigal exigeretur. Juvenalis:

Nunc ſacri fontis nemus & delubra locantur
Judæis, quorum Cophinus, fœnumq; ſupellex:
Omnis enim populo mercedem pendere juſſa eſt
Arbor.

SOLARIUM appellabatur vectigal ex eo, 107.
quod pro ſolo publico pendebatur *l. ſi legatum.* §. 1. *ff. de operib. publ.* textu elegans *in l.* 2. §. *ſi quis nomine ff. ne quid in loc. publ.* Ubi apertè JCtus innuit, tantum abeſſe, ut ædificans in ſolo publico materiæ proprietate, ut ne poſſeſſionis quidem jure mulctetur, impoſito ſaltem ædificanti

ficanti ſalario, id eſt, penſione pro ſolo publi-
cò, Cravett.*conſ.204.n.18.& conſ.518.n.6.* Jo-
an. Vincent. Hondedæus *conſ. 18.n. 57.& 58.
vol.2*: Petr. Gilken. tract.*de Impenſis p.1.c.1.n.32.*
Juli Cæſ. Bulenger.*de Vectig.popu.Rom.c.36.* Di-
cebatur quoque olim Solarium Vectigal agro
impoſitum, ſive agrarium, quod in quibusdam
Galliæ provinciis nomen retinet *agrier*, & vul-
gò vocatur *hampart, terrage*; nobis **Bodenzinß.**
108. Aurum Coronarium, quod ad coronam vel
ſtatuam Principis conflandam pendebant Ju-
dæi & Decuriones *l.1.C.de aur.Coron.l.Iudæorum
16.C.de Iudæis, et liquet ex 1.Macab.c.10.vers.29.*
Cujac.*in tit.Cod.de aur.coronar.& ibid.* Gotho-
fred. Petr. Gregor.*in Syntagm.Iur.univ.lib.3.c.7.
n.5.* Renat Choppin.*de Doman.Franc.lib.1.cap.*
109. *9.num.7.ubi ait:* Aurum coronarium penſitatum
â Judæis *l pen. C.de judæ.* vel â Satrapis Cæſari *l.
fin.C.de aur. Coron.* vel â Decurionibus urbium
110. offerri ſolitum Principi ſub coronarum ſpecie,
ſeu amore proprio indulgentiarumvè lætitiâ,
111. aut rebus proſperè geſtis *l.4. C. Theodos. de aur.*
112. *coron.* Aurum luſtrale, quod ſingulo luſtro ſol-
vebatur, *l.1.C.de Prætorib. lib.12.* Centeſima,
113. Quinquageſima, Quadrageſima, Viceſima
114. quinta venalium mancipiorum, Viceſima &
decimæ hæreditatum, Octava libertorum,
115. Quinta, Allelengium & Cartiaticum, Siliqua-
ticum, Sextarius, Triens & ſemiſſi, Tyrocini-
um, interpretium & interpondium, Metæcium
& Enæcium, Gleba & Senatorum, Tributum,
Tertianum, in menſem, ex vicis pro mortuis,
Vectigal Ædilitium, macelli, Matrimonii, ex-
lacubus, è fluminibus, de Metallis & variis Fo-
dinis &c. De quibus omnibus & ſingulis ex-
tentè Jul. Cæſ. Buleng. d. tract.*de Tribut.& vecti-
gal.Pop.Rom.per tot.*
116. Salinarium vectigal Romæ ab Anco
Martio inſtitutum, Plin.*lib.31.c.7.* Gœddæus
in l.inter publica n.8.ff. de V.S. poſtea auctum
â Livio Cenſore, qui propterea appellatus eſt
Salinator, teſte Livio *lib.9.decad.3.* Jacob An-
to. Marta *tr.de Iurisd.p.2.c.45.n.3.* Jul. Cæſ. Bu-
lenger.*d.tract.de vectig.P.Rom.c.16.per.tot.*
117. Sanè ſalis uſus tam neceſſarius eſt & utilis,
ut homo ſine Sole & ſale, quod ajunt, vive-
re nequeat: Bornit *de rer.ſufficient.tract.2.cap.
16.* Pancirol.*lib.rer.memorabil.tit.de Ammoniaco
pag.57.& ſeqq.* Cæl. Rhodigin.*lib.6 lect.antiq.
c.1.in princ.* Joh. Tholden *in Haliograph.in præ-
fat.* Et certè nullum Reip. vectigal levius eſt,
commodiusve, quàm ſalinarum; quod pa-
rum aut nihil minuit jura privatorum *l.for-
ma.§.ſalinæ.ff.de cenſib.* Bodin.*lib.1.de Repub.fol.*
170. Ac in *cap.unic.quæ ſint regal.* non tàm ſalinæ
ipſæ, quam Salinarum reditus Regalibus ad-
ſcribuntur. Arniſæ.*lib.3.de jur Majeſt.c.5.* Knich
en *de privileg.Duc.Sax.fol.136.* Eſtque in Germa-
nia uſitatum, **das den Saltzkauff die Städte
haben**/ ubi potior ærarii locupletandi ratio mi-
litat, **vnd nicht die Dörffer.** Ac licet jure com-
muni prohibitum ſit, ac illicitum, ut aliquis
ſolus emat vel vendat *l. unic. C. de monopol.*
Hoc ſolum tamen permiſſum eſt Regi, ut
poſſit prohibere, ne alius vendat Sal, ut docet
Alciat.*in tit. quæ ſint Regal, in verb. Salinarum.*
Et *in l.inter publica, circa fin.ff.de V.S.* Et *in conſil.
117.n.20.per l.ſi quis.C.de Vectigal.* Fachinæ.*lib.1.
conſil.6.n.7.* Ita Rex Galliæ monopolium exer-
cet cum Sale, ut dicam infra *hoc cap.ſub num.
339.verb.Gabella ſalis.* Vide tamen Me *hoc cap.
num.349.*

Vmbram quoque Platani Romani precio
addixerunt, &, quod mireris, aërem tributo
alligarunt. Plin.*lib.12.* Platanus ſterilis alioquin
arbor & infœcunda, ex alieno petita orbe, ut
laxioribus frondium comis denſiorum ſpar-
geret umbram, & aſſidentes voluptate affice-
ret. Unde tantus honor arbori habitus, tan- 118.
tumq; illi precium poſitum, ut mero infuſo il-
lam enutrire, operæ precium exiſtimarint.
Quinimò Xerxes, quem totus orbis non cepe- 119.
rat, ad Platanum in Lydia divertit, cumq; po-
ſitis juxta caſtris integrum diem ſub nemoro-
ſo ejus vertice commoratus decederet, arbo-
ri Curatorem conſtituit, & armillas ex auro in
ea ſuſpendit. Herod.*lib.11.* Joan Wower. 120.
tract.*de umbra fol.17.* Videatur etiam de tri-
buto pro umbra Platani, pro aëre, pro fumo,
pro funeris transvectione & aliis: Cujac.*lib.6.
obs.28.lib.7.obs.3.4.5.lib.10.obs.7.lib.11.obs.21.
lib.24.obs.8.& ad tit. C. de annon.& tribut.tit.de
indict.tit.de ſuperindict.& tit.luſtr.aur.collat.lib.*
11. Petr. Greg. Tholos.*lib.3.Syntagm.Iur.univ.
c.7.& 10.in fin.* Renat. Choppin.*de Domā.Reg.lib.
1.tit.3.n.3.& ſeq.* Innocent. Gentilet.*advers.Ma-
chiavel.p.2.theorem.1.fol.*101. Juſt. Lipſ.*lib.4.Po-
lit.c.11.n.36.* Petrus Heig,*lib.1.quæſt.Iurid.17.n.
12.Et ad §.Et quidem n.19.Iuſt.de R.D.* Arnold.
Clapmar.*d.lib.2.cap.14.* *Noviſſimè* Johan. Bo-
cer.*in tract.de Regal.cap.3.n.196.& ſeqq.* Jul.
Cæſar Buleng.*d.tr cap.17.*

Neceſſitas tamen lege omni & ratione po- 121.
tentior, quæ turbidis temporibus facit eſſe ju-
ſtum, quicquid in bonum publicum vergit, red-
didit tolerabiles plerasque tam ingentes & vi-
olentas exactiones Romanorū, qui in ſuper de- 122.
cimas fructuum & agrorum, per Colonias,
quintas viridariorum & hortorum, & cer-
tum precium ac diſtinctum pro unoquoque
capite jumentorum & animalium exegerunt,
nec exemerunt quenquam â Contributione,
in tantum, ut ipſi etiam Senatores coge-
rentur ſex aſſes ſolvere pro una quaque tegula
ædium ſuarum: nihil ſiverunt ſine tributo
tranſire per flumina, pontes, portus & portas
urbium: denique etiam in rebus putidiſſimis
guſtum & odorem invenerunt, modò ve-
ctigales eſſent, uti paulò pòſt pluribus oſten-
dam.

Inter cætera onera per L. Juliam introdu- 123.
cta fuit (*ut ſupra attigi*) hæreditatum Viceſi-
ma, ab hæredibus exteris divitibus ſolvenda,
cujus rei veſtigia extant *in l.2.§.ab hoc.ff.de Orig.
Iur.& l.fin.C.de Edict.D.Hadr. tollend.* & apud
Paul.*lib.4.recept.ſentent.tit.6.ubi* Cujac. & Zas.
in d.§.ab hoc.n.9. Dion.*lib.55.in actis Anni 759.*
Barnab. Briſſon.*de V.S.lib.19.* Greg. Tholos.*d.*
lib.3.Syntagm.c.12.n.6. Quam legem neque du- 124.
ram, neq; iniquam, neque gravem Ioh. Sturm.

125. *ſerm.3.de Bell.Tarcic.à fol.147.ad* 182. & idcirco in uſum Reipublicæ revocandam, quemadmodum nonnullos eam revocare ſtuduiſſe, muta-
126. tis nominibus, putat Bodin. *lib. 6. de Repub. c.2. fol.656.*
127. Cujus modo rei nomen reperiri poterat, hoc ſatis eſſe ad cogendas pecunias videbatur,
128. ait Cæs. *de bello Civil.* Sic turpiſſimis rebus honeſta nomina impoſuerunt, unâ hominibus
129. imponentes: Quæ vetus eſt humani generis pravitas atq; perverſitas à multis iisq; graviſſimis notata ſcriptoribus, ut ſcilicet virtutibus vitiorum nomina imponantur, ſub quibus traducantur: Contra vero vitia honeſtis appellationibus ac ſpecie virtutum, velentur, ac venditentur, quod ὑποκυρίζεσθαι τὴν κακίαν eleganter
130. dicunt Græci. Succedit hoc loco Regula Logica: â nomine ad rem non valet conſequentia; Quam confirmat lepidè Poeta de Regina Bona, ſic canens.

Qui tibi, BONA, *bonæ, ſtcris dum tingeris undis,*
Impoſuit nomen, næ omnibus impoſuit!

Et Poeta feliciſſimus G. Sabinus.

Diceris Vrbanus, ſed nominis immemor hujus
Semper inurbanus, cum bibis, eſſe ſoles.

Confirmat Alexander Magnus, qui, cum incideret in adoleſcentem, cognomine & malis moribus præditum, exclamavit; Adoleſcens aut nomen muta, aut mores. Nulla res ſic exterminat bonum, quemadmodum ſimulatum bonum Chryſoſtom. *Homil. 19. in c. 7. Matth. tom.2. fol.* 879. In iſtos benivolos trucidatores, qui cum ſummam adferant perniciem, tamen benivolentiæ ſpeciem admiſcent, & quorum oratio diſſentit â factis, optumè quadrat adagium: Alia Leucon, alia Leuconis aſinus portat.

——————— *Moveat cornicula riſum*
Furtivis nudata coloribus. Horat.

Væ, qui dicunt malum bonum, & bonum malum, ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum Eſa.5.*v.*20.

131. Hujus farinæ fuit χρυσάργυρον, id eſt, auri argentum pulcro nomine fœdiſſimum â Zozimo ad opprimendum Chriſtianos inventum & deſumtum ex his, qui mendicata ſtipe vitam tolerabant, ex lupanaribus & proſtitutarum
132. mercedibus Lips. *lib. 2. Admirand. c.6.* Phui, Phui, ſpurca vectigalia! & nihilominus viri Proceres & Reip. primi munus colligendi
133. ambibant. Atque iſti pudendarum ſordium lucrique exercitores aut conductores ſunt, quos FORICARIOS ICti appellant *l.* 17. § *fiſcus ff. de Vſur.*

Juvenal. *Satyr.*3.

——————— *Inde reverſi*
Conducunt foricas.

Suſtulit autem Anaſtaſius Imp. & legem ſanxit, ne cui poſt eum Imperatori tributum hoc renovare liceret. Et primùm omnes libros ejus tributi in ignem, velut holocauſtum, conjecit: poſtmodum que fingens, ſe pœnitentia facti ejus duci, neque ſe ante conſideraſſe impenſas Imperii & exercitus, renovare ſe id velle dixit, & præcepit undequaque diſquiri, num eſſent adhuc exactionis monumenta, & libri, ad ſe deferri: Quod ut factum eſt, iterum combuſſit, ne iſtius tributi unquam extaret memoria. Niceph. *lib.* 16. *Hiſtor. Eccles. c. 40. & ſeqq.* Evagrius *l.3.c.*29. Alexius Comne- 134.
nus cum â Provinciis tributum exigeret, ſed ſe nihil proficere ac fruſtra talibus rebus niti, & inania verba fundere cerneret: pleriſque etiam vociferantibus, & ob inuſitatas iſtas & iniquas Exactiones, ab eo quidem inſtituto, toto impetu reſiliit: ſed aliam ingreſſus viam, aurea & argentea donaria, quæ extra ſacrarium eſſent, neque corpori & ſanguini Chriſti ſuſcipiendo ſervirent, poſtulavit, & ſepulchra Imperatorum effodi juſſit: nec ullis Romanorum Imperatoribus, quantumvis ob res geſtas claris, quicquam præter ſaxeas tunicas, frigidum & extremum illud propugnaculum reliquit, omni precioſo ornatu ſpoliatis. Ac ne quidem Conſtantini loculus intactus & violatus manſiſſet, niſi fures Imperatoris decretum antevertiſſent, & aurea illius ornamenta abſtuliſſent Nicet. *lib.* 1. *de Alex. Comnen. Imper. in fin. fol.*237. Et Darius verè riſum jocumq; omnibus excitavit, cum Semiramidis monumentum intraret, cujus inſcriptio ingentes theſauros promittebat, cum nihil intus, niſi tabella eſſet, quæ homini ſacrilego malam rem precabatur, propterea quod mortuorum loculos temeraviſſet execrando ſcelere. Commodum Imp. quoque vendidiſſe ſepulturas, ſcribit Lampridius.

VESPASIANUS ex lotio Vectigal captaſit, 135.
& in tributo exigendo, ne mendicis quidem parcere voluit: de divinis humaniſq; rebus pecuniam fecit: Rapaciſſimum quemq; promovit, ut mox ditatos condemnaret: unde dictus eſt, officiarios habere pro ſpongiis: quia, veluti ſpongias, & ſiccos madefaceret, & exprimeret humentes. Qua in parte nonnihil ab offi- 136.
cio deflexit; dum non ſolùm novis vectigalibus & tributis provinciales afflixit, ſed negociationes quoque vel privato pudendas propalàm exercuit, coemendo quædam tantùm, ut pluris poſteà diſtraheret. Ipſe tributis gravibus Alexandrinos onerans, petulantes eorum linguas ad convicia magnoperè acuit. Nam præter alia petulantiſſimorum verborum quaſi ſpicula, quæ in eum torquebant, etiam NESCIRE EUM CÆSAREM AGERE, aliquando apud Titum exclamârunt. Dio Xiphilin. & Sueton. cap. 19. Cupiditatem iſtam pecuniarum quidam naturæ ejus & ingenio tribuerunt, ut bubulcus, qui negata ſibi gratuita libertate, quam Imperium adeptum oraverat, exclamavit; *Vulpem pilum mutare, non mores.* Sueton. *cap.* 16. *&* 19. Alii ærarii fiſcique inopiæ imputarunt; de qua teſtificatus ipſe fuerat initio ſtatim principatus. Atque hoc veriſimiliùs videtur, quando & malè partis optumè uſus eſt, in omne hominum genus liberaliſſimus, inprimis in ſenatorios & conſulares: Sueton. *c.*17. *& ſeq.*

CALIGULA quoq; purpurâ voracior, ex 137.
meretricio quæſtu infame lucrum accepit, &

lites

lites alere volupe duxit, ut quadrageſima ſumma, de qua litigabatur, tributi nomine impenderetur, ita ut nec liceret impunè litem motam componere; Sic ille omnes litigatores mulctabat, non publico bono, ſed fiſco ſuo conſulens, Petr. Gregor. Tholoſan. *lib. 3. de Repub. c. 6.* Cyro Spontone *lib. 9. del governo di ſtato c. 4. p. 250.* Quod Vectigal de litigiis ſumtum, 𝔊𝔢𝔯𝔦𝔠𝔥𝔱𝔰𝔷𝔬𝔩𝔩/non adeò improbat, quod litigantium temeritas eo corrigatur: Bodin. *lib. 6. de Repub. c. 2.* Heliogabalus Diis ſuis fecit nuptias, ut iis pro
138. dote pecuniam elaboraret, Herodian. *in vita ejus.* Prudent.

——————— Iuvat infarcire crumenis
Turpe lucrum, & gravidos furtis diſtēdere fiſcos.

De Alphonſo Rege Neapolis ſcribit idem Gregor. *d. cap. 6.* quod porcos ſuos alendos, impinguandos, & cuſtodiendos dederit ſubditis, & demortuos exſolvere ſibi coëgerit. Quoddam vectigal pro mortuis penſitatum eſſe, ait Boundica Brittannica apud Xiphilinum *in Nerone*: Scitis, *inquit*, quantum pendamus pro mortuis? Romanis ſolis etiam mortui vivunt, ut aliquid ex iis accipiant: neque enim mori licet apud eos ſine tributo & mulcta. Vid. *l. 37. ff. de relig. & ſumpt. funer.*

In nupera obſidione Bredana Anno. 1625. Tribuni Centurionesque ob inſignem quæſtum, quem addictis vindicatisque mortuorum militum ſtipendiis faciebant, aſperitates & difficultates omnes in duris longisque pabulorum frumentorumque ſub vectionibus ſuperarunt; eò etiam diutius, quo militum plures incommodis morbisque necarentur; quod ſcilicet eo damno ipſis indies creſcerent lucra; & famem ſuam mortuorum ſtipendiis haut gravatè ſuſtentarent, ex inedia mortem, ex morte compendia captantes. Ita mortuorum parſimonia, vivis fuit annona & lucrum; tantoque ſecurius aurum fuit fide: Herman. Hugo Jeſuita *in obſid. Bredan. fol. mihi 59.*

139. Sed nonne indignum Principe, ex qualibet occaſione lucrum odorari, non attento, an unguentum ſit, an corium? Et quod vetus verbum eſt, καὶ ἀπὸ νεκροῦ φέρειν: vel à defuncto auferre? Sive à ſtatuis farinas exigere? Ariſtot. 2. *Rhetor.* Gregor. Tholoſ. *de lib. 3. de Rep. c. 6. n. 49.* Juſt. Lips. *d. lib. 4. Polit. 11. fol. 266.* Quod Plaut. *in Bacchid.* omne cum ramento reddere; *& in Truculenti prologo v. 19.* nuncupat, rem auferre cum pulviſculo. Quo nomine Propheta notat gubernatores Reipublicæ Iſraeliticæ, quod cutem & carnem detraherent, *id eſt*, expilarent, diriperent, & extremis exactionibns vexarent miſerum populum: Jan. Druſius *proverb. claſſ. 2. lib. 3. n. 113* Scite Sophocles:

140. *Non omni ex re lucrum oportet capere;*
Plures enim turpibus ex lucris
Damnō affectos videas, quam ſervatos.

141. At enim æmulata eſt Pontificia habendi cupido præmemoratorum Principum & Imperatorum in pecuniis corradendis inſaniam. Namque uti Veſpaſianus urinæ vectigal commentus eſt, & filio Tito id reprehendenti, pecuniam ex prima penſione admovit ad nares ſciſcitans; num odore offenderetur? & illo negante; atqui, *inquit*, ex lotio eſt. Utque Caligula ex capturis proſtitutarum vectigal inſtituit, quantum quæque uno cubitu mereretur: & poſtea ſub Heliogabalo lenonum vectigal, & meretricum exoletorum fuit: Sic Romani Pon- 142.
tifices lupanaribus ſuum locupletaverunt ærarium, nihil turpitudini adſcribentes, quod ad æs exeat. Sixtus IV. Romæ nobile admodum extruxit lupanar, ut ex Curteſanarum libidinibus impurum, deteſtabile, Deoque inviſum portorium compilaret. Romana ſcorta in ſingulas hebdomadas Julium nummum pendunt: qui cenſus lactis annuus nonnunquam triginta coronatorum millia exæquat: Adeo Eccleſiæ procerum id munus eſt, ut una cum Eccleſiarum proventibus etiam lenociniorum numerent mercedem. Henric. Cornel. Agrip. *de Van. ſcient. c. 64.* Anno 1552. habita diligenti inquiſitione, Romæ inventæ ſunt 24000. meretrices, quæ Papæ vectigal ſeu menſtruum cenſum ſolverunt, & uberrimo quæſtu patrimonium Petri auxerunt: Caſpar. Fink. tract. *de Monach. cap. 2. §. 52. fol. 48. in marg. Et cap. 5. §. 23. fol. 91. in marg.* Magnum hoc crimen Italicæ 143.
avaritiæ, & vix eſt in orbe terrarum provincia, ubi Roma flagitioſorum vectigalium & tributorum, non reliquerit veſtigia: ut propemodum cum S. Brigide credi poſſit; Papam decem Dei præcepta in unum commutaviſſe, *Da pecuniam.* Henricum VI. Angliæ Regem, expreſſum Chriſtianæ pietatis & patientiæ exemplum, commendabat Henricus VII Rex Julio II. Pontifici, ut iſte illum referret in numerum Divorum: ſed quo minus hoc fieret, in cauſa erat Papæ avaritia, qui pro Regis Canoniſatio- 144.
ne, ut vocant, nimis magnam pecuniæ vim exegerat, ut videretur non Principis ſanctitati, ſed auro honores illos delaturus, Guilhel. Cambden. *in Britan. Regn. fol. 212.* Planè *ut Hieronym. ait*; quod eos ſanctos judicent, quorum marſupia exhauriant; ſuper *cap. 1. Eſa. ad vers. 23.* Ac ſanè mille modos excogitavit Romana ſedes, quibus à Germanicâ Natione, tanquam à Barbaris ſecundum verba Imperatoriæ legis *in l. 2. C. de commerc.* aurum & argentum ſubtili ingenio extraheret, uti perſpicuum ex tot veterum querelis eſt, quæ de gravaminibus ac oneribus Imperii habitæ leguntur Anno 1510. *Verba gravaminis hæc ſunt artic. 67.* Quemadmodum plus pecuniæ, quam pœnitentiæ peccatoribus imponant. Patrum Canonibus ſancitum eſt, ſpiritualibus ac manifeſtis peccatis ſpiritualem pænitentiam, ſeu ſatisfactionem eſſe imponendam; ut ſic non pecuniæ lucrum, ſed potiùs animarum ſalus quæri intelligatur. At Eccleſiaſtici Judices & Officiales perperam animadverſis Canonibus dictam Spiritualem pœnitentiam in tantum exaſperant, aggravant & augent, ut Laici plerique potiùs, quam eam ſatisfactionem acceptare velint, pecunia malint ſibi ab ipſis immunitatem comparare. Quare Laici multum premuntur: Eccleſiaſtici contra multum ditantur, utpote qui in ſuum privatum

commodum & partis agunt munus,& judicis: quod tamen omnibus juribus diſſonum eſt. *Hactenus verba gravaminis:* Quod ſi cui hæc Taxarum ratio in pleriſque caſibus leviuſcula videatur; Is illud contra cogitet,quanta & quam grandis pecuniæ vis ex tot caſuum multitudine & negotiorum varietate ſummatim conficiatur;major profectò, quàm pro cujusquam opinione hæc non accuratiùs exiſtimantis.

145. JACOBUS Archiepiſcopus Moguntinus jamferè moriens dixit: ſe de morte ſuâ non adeò dolore,quam ob id, quod ſubditi ſui pauperes iterum pro PALLIO gravem exactionem dare cogerentur. Pallium illud (cujus deſcriptionem ac authoritatem vide apud Mathæ. Stephan. *lib.3.de jurisdict.cap.*12.*n.*12.*& per tot)* antequam domum perferatur, fere triginta millibus aureorum conſtare, tradidit Sleidan. *lib.*13.*fol.mihi* 377.*aſſerens ibidem*, hodiè nimis quàm carè ſolere Pontificem vendere ſuum linum,latè Goldaſt. *in Polit. Imperal.lib.p.* 23.*de Gravamin.Nat.Germ.n.*3.*ſoc.*10.40.ubi inter alia habetur,quod in vitâ unius hominis ſepties vigintiquinq; millia, à ſolo Archiepiſcopatu Moguntino pro confirmatione Archiepiſcopi Romam pervenerint. Sed olim non erat ſic. Nam veteres Pontifices pro pallio dari vel accipi aliquid, tanquam incongruum,ſub districta interdictione vetuiſſe, adparet ex *c.novit diſt.*100. Poſt adeptionem pallii Annatæ,hoc eſt, reditus unius anni beneficii vacantis ſunt introductæ à Pontifice Johanne XII. qui eas Cameræ Apoſtolicæ ad ſignavit *c. nonnulla de Prabend. in extravag.comm.* Nec tantum Prælaturæ,verum etiam alia minora beneficia, quæ Electiva dicuntur, quorum reditus annui non excedunt 24.ducatos,imo & quæ 12.ducatorum ſunt,ex Conſtitutione Leonis X. Pontificis,ſingula penſiones certas Cameræ Pontificiæ cogere ſolvuntur.Hieron. Gigas *tract. de penſionib.q.*26.*n.*2.Non mirum igitur viedri debet, Ordines Imperii etiam hoc retuliſſe inter gravamina publica, quæ in Comitiis anni 1522. Pontificio Legato graviter & prolixè ſunt expoſita. Sed fruſtra & perinde ſi quis ſurdo, quod dicitur, fabulam narraret. Cum tamen de Annatis & ſimilibus exactionibus atque expilationibus Simoniacis tollendis graviſſimè conſtitutum eſſet Baſilienſi Concilio *Seſſione* 21. Et quamvis Galli ſeſe ab Annatarum ſolutione ſubduxerint, tamen loco earum præſtationes ex vacantibus beneficiis Epiſcopalibus perſolvunt,quas compoſitiones vocant.

Atq; ut Pallium, cujus paulò ante mentio facta,Archiepiſcopis non confertur,niſi ſumptus magni impendantur; Ita & alii Epiſcopatus & Abbatiæ per virgulam & annulum non conceduntur; Templa non conſecrantur, niſi interventu certi precii. Nemo abſolvitur,nemo excommunicatus recipitur, niſi Romanis Harpiis pecunia numeretur.Indulgentiæ nullæ dantur,niſi numi exponantur. Ideo ab iis,qui indulgentiis frui volunt, tria requirunt; Contritionem,Confeſſionem,Contributionem.

Imò non ſolùm creationem Epiſcoporum collationemq; ſuperiorem Eccleſiæ graduum, Pontifices Romani, abolito electionum antiquo jure ad ſuum arbitrium revocarunt; Verum etiam, ut aurei rivuli omni ex parte derivati ſuam uberiùs Curiam irrigarent, (verba ſunt Nicolai de Clamengiis *lib.de ruin.& repar. Eccles.*) omnibus Diœceſanis & Patronis præſentandi facultatem conferendiq; libertatem quoquove alio modo de ſuis beneficiis diſponendi ademerunt. Quaſi verò non Paſcere oves, ſed tondere ; imò excoriare, eviſcerare vel devorando conſumere juſſi eſſent, omnibus miniſterii ipſis commiſſi partibus abutentes. Inde quoque Jubilæi & indulgentiæ tàm largâ manu profunduntur,ut inde Regna non ſolum ære, ſed etiam pietate prorſus ſpolientur, ut conqueſti ſunt Principes & Proceres Germaniæ in dictis Comitiis Norimbergenſibus Anno 1522. Ære enim exſpoliantur,dum nefandis æruſcationibus aurum quæſitum à Romanis corraſoribus Romam transportatur: Pietas verò exſtinguitur, dum homines peccandi immunitatem,ex coëmptis iſtis bullis ſibi pollicentur.Lamberti Scafnaburgenſis verba hæc audi.*Anno.*1070. *Epiſcopus Moguntinus & Colonienſis & Babenbergenſis à Domino Apoſtolico evocati Romam venerunt.Ibi Epiſcopus Babenbergenſis accuſatus,quod per Simoniacam hæreſim pecunia Epiſcopatum invaſiſſet.* MULTA ET PRETIOSA MUNERA PAPÆ DEDIT; *& per hæc efferatam adverſum ſe mentem ejus ad tantam manſuetudinem reduxit:ut qui non ſine periculo honoris & gradus ſui evaſurus putabatur ; non ſolum impunitatem criminis,quod objectum fuerat,conſequeretur ; ſed etiam Pallium & alia quædam Archiepiſcopatus inſignia à Sede Apoſtolica pro benedictione acciperet.*

Avaritia & Simonia Pontificiorum pluribus exaggerari vel depingi poſſet,ex taxa pænitentiaria;Item ex ſententiis,dicteriis, querelis 146.
& verſibus illorum , qui ipſi ſub Papatu vixerunt & improbarunt.In libris Taxarum,ut vocant , ſeu æſtimationum hoc inter cætera notandum eſt, quod *ſub Rubrica de matrimonialibus cauſis legitur*, non eſſe diſpenſandum cum pauperculis,eò,quod non habeant,unde ſatisfaciant Taxæ ordinariæ. Nec deſunt exempla caſuum matrimonialium , in quibus ſupra mille coronatos aut ducatos pro diſpenſationibus ſit numeratum. Ex eâdem Cameræ Papalis Taxa ad paret,nullum tam immane delictum , tam terrum,aut horrendum ſcelus nullum cogitari poſſe,cujus venia pecuniæ interventu , quam quisque daret,parari non potuerit,aut abſolutio aut diſpenſatio impetrari , modò pecunia ad eam rem pro ratione Taxæ neceſſaria interveniret. Unde Tezelius,inſtitor Papæ impudentiſſimus, ſuperiori ſæculo Indulgentiarum vim adeò extulit, ut blaſphemo ore dixerit, ſi quis matrem Domini conſtupraſſet,facile eum ab iſt hoc ſcelere , abſolvi poſſe,per emtas indulgentias. Factum hinc, ut emungerentur creduli homines pecuniâ , & ex omnibus Regionibus & Provinciis maxumam opum vim & copiam hirudines Romanæ exſugerent. Vide ſis Hortlederum *lib.* 1.*de bello German. cap.*47. *fol.*564.*& ſeqq.*

Sum-

147. Summa Vectigalium omnium, quæ ex diverſis Nationibus & Orbis Chriſtiani provinciis Curia Romana annuatim coëgit, eo præſertim tempore, quo adhuc integra fuit Indulgentiarum authoritas, facit decem millionum millia, vel, ut nunc loquimur, Centum tonnas auri, uti videre eſt *in appendice Catalogi teſt. verit. fol. mihi* 2060. Supra quam quod ex terris, ut vocant, Eccleſiæ & nobili illa donatione Conſtantini, ac Divi Petri patrimonio redigitur, quod & ipſum ampliſſimi Regni opes facilè adæquaverit. Rectè itaque D. Bernhardus
148. *ſerm. 77. ſuper cantic.* Quem dabis mihi, *inquit*, de numero Præpoſitorum qui non plus invigilet Subditorum evacuandis marſupiis, quam vitiis exſtirpandis. Idem ad Eugenium Papam *de conſiderat. col.* 1014. ob hanc cauſſam, *ait* Papam dici poſſe Servum ſervorum, quia inſerviat acquiſitioni turpis lucri, & lucra augeat avaritiæ. Eccleſia Græca *in cap. Diaconi. diſt. 93.* Johanni XXII. (de quo Franciſcus Petrarcha ſcriptum reliquit, quod reperta in ejus mortui ærario fuerint ab hæredibus non minus, quàm vicies quinquies millena aureorum millia, hoc eſt 250. auri tonnæ) reſcripſit: *Potentiam tuam ſummam circa tuos Subditos firmiter credimus: Superbiam tuam ſummam tolerare non poſſumus: avaritiam ſatiare non valemus: Diabolus tecum, quia Dominus nobiſcum:* referente Joh. de Mandevil. *lib. 1. cap.* 7. Theodorus Nihemius *tract. 6. cap. 37.* Curiam Romanam ſeu Cameram Apoſtolicam, mari comparat: in quod intrant omnia flumina & non exundat. Abbas quidam rogatus; Papa cujus eſſet partis Orationis? ſcitè reſpondit: eſſe Participii partis; propterea quod partem capiat à Clero; partem à Sæcularibus; partem ab utriusque cum totius orbis dolori ſignificatione, ſine modis & temporibus. Mantuanus:

——— venalia nobis
Templa, Sacerdotes, Altaria, Sacra, Coronæ,
Ignis, thura preces, cælum eſt venale, Deusq;.

Urſpergenſis in vita Philippi: Lætare mater Roma ſuper iniquitates filiorum hominum: quoniam in recompenſatione tantorum malorum datur tibi precium &c. Picus Mirandulanus:

Vendit Alexander Cruces, Altaria, Chriſtum.
Emerat ipſe prius, vendere jure poteſt.

Accius Sanazarius de Leone X.

Sacra ſub extremâ, ſi fortè requiritis horâ,
Cur Leo non poterat ſumere? vendiderat.

Simoniæ Monarcham vocat Papam Reſtaur. Caſtaldus *tract. de Imperat.* Et Jus Canonicum *c. in nomine. diſt.* 32. queritur, Pontifices eſſe Simoniacæ hæreſis trapezitas. Sic Franc. Petrarcha *in Dial. de Rom. curiæ evit.* ſcribit: Romæ Simonem Magum, cum conjuge ſuâ Simoniâ revixiſſe. Hinc Bernhardus Morlanenſis Monachus, qui claruit Anno 1140. *lib. 3. de contemptu mundi* rithmico & dactylico artificiosè & accuratè admodum compoſito carmine cecinit:

Flet ſacra regula, venditur infula, Simon amatur:
Fictio judicat, aureus emicat, arca minatur.

Marſilius Patavinus *in Defens. Pacis. part. 2. cap.* 24. Romam diciteſſe Simoniacorum concurſum: Ibi ſiquidem venditur cælum; venduntur omnia elementa; Terra, quoties defunctorum corpora humanda; Aqua luſtralis: Aer & ſonitus tintinnabulorum: Ignis candelarum: Merita vivorum & mortuorum. Exiguntur vectigalia non à vivis modò, ſed & à mortuis. Cantilena, Sacramenta, Sacerdotes, ipſa denique remiſſio peccatorum. Nigellus, quem Baleus *cent.* 3. Anglum fuiſſe ſcribit, de Pontifice & Roma inquit:

Si caput à capio, vel dixeris à capiendo,
Roma caput mundi eſt; omnia namq; capit.
Si declinando capio capis, ad capiendum:
Retia laxavit, retia larga nimis.

Johannes Monachus Romam à rodenda dictam voluit quod manus roderet, & refertur ejus verſiculus à gloſſâ Pontificia *in c. fundamenta extr. de Eccleſ. in 6.*

Roma manus rodit: quod rodere non valet, odit:
Dantes exaudit, non dantibus oſtia claudit.
Curia curarum genitrix, nutrixq; malorum,
Ignotos notis, in honeſtis æquat honeſtos.

Eundem etiam dicere ſolitum refert Johannes Andreæ Juris Canonici Interpres, Romam fundatam à latronibus adhuc ſapere primordia ſua. Et Jaſon. *in l. qui Roma. §. Seia. n. 16. ff. de V. O.* avaritiam Pontificum notans; Imperator, *ait*, tanquam aquila prædam ſuam partitur, nec curat omnibus epulis os ſuum adponere, tanquam ſit inſatiabilis: Secus eſt in Papa, qui quaſi totum continet omnia &c. Atque hoc eſt, quod Alphonſum Arragonum Regem ſapientiſſimum falsè dicere ſolitum ferunt; Harpyjas non jam amplius inſulas, ut Poetæ exiſtimarunt, incolere, ſed ex inſulis migraſſe in Curiam Romanam, ibique domicilium ſuum conſtituiſſe. Exſtant quoque monachales verſus, ſummo altari apud S. Stephanum Biturigibus inſcripti, & noviſſimè ab Abrahamo Golnitzio *in Itinerario ſuo Belgico Gallico fol.* 302. relati; ex quibus maximè conſpicuum fit, quæ olim Simonia in Indulgentiis apud Pontificios fuerit.

Hic des devotè: cæleſtibus aſſocio te.
Mentes ægrota per munera ſint tibi nota.
Ergo Venito te gentes de ſede remota.
Qui datis, eſtote certi de divite dote.
Te precor accelera: ſpargas hîc, dum potes, æra.
Et ſic revera ſecurè cælica ſpera.
O ſi tu ſcires, quantum tibi data proſit res,
Tu juxta vires donares, quod dare quires.
Te miſer à pœna, dum tempus habes, aliena
Vt tibi ſit pœna venia, ſit aperta crumena.
Conſors cœleſtis fabricæ, qui porrigit, eſt is,
Ex hoc ſum teſtis, ut hic mundare poteſtis.
Crede mihi, crede, cœli donaberis æde;
Nam pro mercede, Chriſto dices, Mihi cede.
Hic datur exponi paradiſus venditioni;
Currant ergo boni rapientes culmina throni.
Vis retinere forum, mihi pendas pauca obulorũ;
Pro ſumma quorum reſerabitur aula polorum.
Hic ſi largè des, in cœlo ſit tua ſedes.
Qui ſerit hic parcè, parcè comprendit in arce.

Quid tardas? tantum numi mihi des aliquantū;
Pro ſolo nummo gaudebis in æthere ſummo.

SCILICET! Riſum teneatis amici.

149. Denique de ſepulchris mortuorum carè venditis factam exactionem Chriſtianis objici, eò magis dolendum eſt, Hoſpinian. *lib. 3. de Orig. Cœmit. c. 1.* quod & hoc Simoniam quandam redoleat, Stephan. Berntrand. *conſ. 374. n. 1. vol. 4.* Didac. Spino à Carceres *in ſpecul. Teſtament gl. 1. principal. rubr. de Elect. Sepulchr. num. 35.* Petrarch. *de loc.* Ac quod Clerici pro hoc officio habeant beneficium ab Eccleſia; & pro ſepulturis & adminiſtratione Sacramentorum à Clericis aliquid exigi prohibeatur, *c. abolenda 13. extr. de ſepultur. c. non ſatis. juncto c. ſequenti extr. de Simonia* Grave nimis eſt (*inquit* D. Gregor. *lib. 7. epiſt. 55.*) & procul nimis eſt à Sacerdotis officio, precium de terra conceſſa putredini quærere, & de alieno luctu velle facere compendium. Hinc ſi vel pecunia vel aliud quiddam, ſponte liberaliterque hoc nomine offeratur, id accipi non poſſe (hem durum multis verbum!) ſcribit Ripa *de peſte cap. de remed. præſervat. n. 112. & ſeq.* Et extat elegans hiſtoria de Rege Alphonſo, qui paſtorem pagi biduum fovea ad lumbos usque terra circumfuſum detinuit, quod viduæ cujusdam maritum noluerit ſepelire, ſine precii numeratione factâ. Videatur tamen Stephan. Gratian. *diſceptat. num. 12. & ſeqq.* Everhard. Speckhan. *cent. 1. quæſt. 6.* Salazar. *tr. de conſuetud. c. 10. n. 22. fol. 290.* qui tradunt, fallere hoc, ſi conſuetudine ſit introductum, ut nomine ſepulturæ Laici aliquid præſtare cogantur. Ac quæ in contrarium adduci ſolent, in conſuetudine proveniente ex ſolutione coacta procedere; aliudque eſſe in ea, quæ introducta fuit, ex piâ & laudabili fidelium devotione, cenſet Aloyſius Riccius *in praxi fori eccleſiaſtici deciſ. 665.*

150. Poſſent alia referri: Verum obſcœnitate deterritus, parco æquis auribus. Nec enim immorandum putidis rebus, more vulturum & corvorum, qui Arabiam felicem prætervolantes, poſthabitis balſamis, & adoratis ſylvis, ingluvioſi convolant ad cadavera, & morticinia de-
151. paſcuntur. Neque etiam mihi integrum eſt, pulicem perſequi, & omnes conquirendæ pecuniæ inventiones & modos, quos neceſſitas negociorum, vel invidia, arrogantia, malitia, avaritia, ſordesve imperantium expreſſerunt, ad amuſſim conſarcinare, & ex tam cara ſcriptorum hiſtoricorum & Politicorum copia haſce chartas opplere, vel illud Catullianum uſurpare.

Sed te quærere, jam Herculis labor eſt.

152. Eniteſcit enim inter omnes Principum vel Quæſtorum potius avaritiam, non contineri finibus, ſed vires jubendo latius extendere, quàm par eſt. Illud ſaltem in proſcenium producere lubet; quod ſi quis contulerit præſentem Regnorum ubivis ſtatum cum eo, qui olim fuit, poſſit dicere pro Dominis terrarum, quod reſpondit Antigonus cuidam objicienti;
153. Alexandrum non ita tractaſſe Subditos Macedonas. Verùm eſt (*inquit*) ſed Alexander meſſem totius Aſiæ defalcavit, Ego tantum ſpicas poſt eum colligo. Ita nullâ ſub Sole Natio eſt, 154.
in qua non de Exactionibus & compilationibus nimiis querimoniæ & oppreſſiones publice vertantur. Jam diu olim fuit, quum populus de iniqua onerum ſupportatione conqueritur: Et Charon, qui ab initio contentus erat uno 155.
obolo, poſtmodum duos exigere cœpit, donec tandem ad tres perduxiſſet; Eſtque nativitas & 156.
incrementum Contributionum inſtar Crocodyli, ac ſucceſſu temporis ſeſe formidabile reddit, nec quicquam retinet de cauſis primæ ſuæ 157.
inſtitutionis, quam prætextum & ad parentiā. 158.
Quæ quandoque tanquam charitativum ſubſidium, & non tanquam debitum irrogata ſunt, termino aliquot annorum lapſo perpetuantur, & extorquentur per repetundas pœna digniſſimas Inde ſuccreſcunt ſubditorum querelæ, odia, conſpirationes, & veri præludium, 159.
imaginarium bellum, quæ utrique parti gravia damna, vel etiam extremum periculum adferre ſolent: Quippe res illa animos populi, cætera placidos, neque temere moveri faciles, incitat, & poſt ſpem exhauſtam, profligatâ patientiâ iram accendit, atque ad arma (extremam vitæ & publicæ libertatis tutelam) aut animoſiùs inferenda, aut conſtantiùs perferenda, aut adverſa fortiùs excipienda impellit.

Ecqua novarum Exactionum Ilias hac noſtra tempeſtate non adinventa? Ecquæ tributorum Myriades non excogitatæ? quæ etiam in eum numerum auctæ ſunt, ut nomina vix inveniantur, quibus exprimi debeant. Gabella, quæ 160.
vox Italica indictionem omnem, & præſtationem pro rebus mobilibus, aut ſe moventibus ſignificat. Vectigal, Datium, Pedagium, Guidagium, Protorium, Telonia, Tributum, Cenſus, collecta &c. De Gabellis in univerſum, peculiaribus editis tractatibus ſcripſerunt Bertachin. Jul. Terret. & noviſſimè Joh. Gutirez Hiſpanus. Duo ſolùm hic attingam; Unum eſt, 161.
quòd vectigal fine & materia differt à tributo & cenſu. Nam vectigal ſolvitur de mercimoniis, quæ vehuntur negociationis gratia, & ſolvitur ad murorum, pontium, aliorumque id genus publicorum operum refectionem, & dicitur vectigal à vehendo, itemque portorium à portu, quia ſolvitur portitori Sot. *de juſt. & Iur. d. lib. 3. q. 6 art. 7. coll. 3. pag. 28.* Alterum eſt, quod Cenſus à Tributo differt in eo, quod Tributum de terræ naſcentibus in ſubſidium Regis vel Reipub. confertur: Cenſus verò de capite ad profitendum ſubjectionem, Sigiſm. Scaccia in tract. *de commerc. & Cambio §. 1. quæſt. 1. n. 195.* Quomodo verò vectigal & Tributum à Col- 162.
lecta diſtinguantur, videre licet infra *cap. 18. num. 74.*

Angariæ & Patangariæ: quæ nihil aliud 163.
ſunt, quam onera patrimonialia, præſtatione jumentorum, plauſtrorum, navium aliarumq; rerum abſolvuntur, & propter neceſſitatem, ſeu aliquod repentinum negocium indicuntur Sixt. *lib. 2. de Regal. c. 13.* Da man der Obrigkeit mit wagen/pferden/ſchiffen vnd dergleichen/ vff begebenden nohtfall/ dienet. De vero Etymo Anga-

Angariarum ex Perſicæ linguæ fontibus viden-
dus Jan.Druſius *lib.1.Annot.in Nov.Teſt.fol.16.&*
*ſeq.*Ludov.Molina Jeſuita *de tribut. diſp.661.in*
fin.ubi dicit;Angariari idem eſſe, ac ſumere ali-
quem, ut tanquam mancipium vel jumentum
aliquid bajulet,juxta illud *Matth. 27. Exeuntes*
autem invenerunt hominem Cyrenæum nomine Si-
monem hunc angariaverunt,ut tolleret crucem ejus.
Adde Bezam.*ad Matth.c.5.*

Priuſquam verò variæ noſtri ſeculi expila-
tiones enumerentur, operæ precium eſt co-
164. gnoſcere; Quænam ab ætate Caroli M. ſeu re-
viviſcentis Aquilæ in Imperio Romano Ger-
manico,usque ad Coroli V. rerum geſtarum
gloria celeberrimi tempora, cenſuum & intri-
butionum fuerit ratio. Res enim illa in obſcu-
ro manſit, neq; priſcorum Annalium auctori-
tatibus deſtitutus in re vetuſtatis ſatis prudens,
ſatisque callidus reperitur, ad conjectura vel
divinatione aſſequendum, quod vel oblivioſa
ſive longinquitas temporum, ſive felicitas in-
viderit; vel veternoſa potius Chronographo-
rum oſcitantia atque incurioſitas denegaverit.
Hoc tamen nobis omnia curioſa indagatione
perſecutis ex probatæ fidei authoribus com-
165. pertum; Statum Saxoniæ, quem victorioſus
Rex Carolus M. poſt impoſitum jugum Chri-
ſti,reliquit in Provincia,eum fuiſſe,ut liber eſ-
ſet populus à jugo tributorum; Cæterum Ec-
cleſiis & Pontificibus jure Decimarum obno-
166. xius permaneret. Cranz.*in Metropol.lib.1.c.8.prin.*
Horrebant namq; tributorum nomen libertati
aſſueta pectora, ſed Decimarum exactionem
recuſare non poterant Cranz.*d.lib.1.cap.2.* Hoc
tamen, quod de liberatione tributi modò di-
ctum eſt,Joan Gryphiander in tract.*de Weich-*
bildis Saxonicis ſive Coloſſis Rulandinis cap 25. intel-
ligendum putat,in genere de Saxoniæ Provin-
cia quo ad Francos, non de ſingulis Saxonibus,
qui nihilominus Regi ſuo tributa pepende-
runt, niſi ſi qui ſpeciali privilegio immunita-
tem impetraſſent;quales præcipuè erant Eccle-
ſiaſtici, qui tali privilegio opus non habuiſſent,
ſi eam libertatem generali Caroli M. conceſſi-
one univerſi Saxones conſecuti fuiſſent.

Conſtat & illud; Carolum M. ob bellorum
in Saxonia & alibi geſtorum gravitatem, ne
167. Eccleſiis quidem, quas tamen maximo favore
proſequebatur, munia bellica & æs militare,
ut pote nervos, ſine quibus Reſpub. nequa-
168. quam ſalva eſſe poſſet,condonaſſe. Neque ſo-
lum prædia ſtipendiaria, agros, prata, vineas,
villas & hujusmodi reditus,vectigaliaque,item
jumenta, pecudes,mancipia; verum & propri-
am ſuppellectilem Præfectorum, Præſidum,
Pontificum, fæminarum ſacratarum & viro-
rum ὁσίων deſcriptam habuit. Juxta multitudi-
nem jugerum,agrorum, opum, certus nume-
rus militum,auri,argenti, jumentorum, vehi-
culorum annonæ, veſtimentorum, armorum,
item ferramentorum definitus apud Carolum
169. fuit.Fertur quoque idem Carolus Boemis tri-
butum indixiſſe,ut quotannis boves centum &
viginti, item argenti poſtulati quinquaginta
pondo, eo, quod Romano Imperio Ducatus
Boemiæ ſubjectus eſſet, penderent; Argenti
puri 150. Marcas cenſent. Quod Otho I. D. 170.
Venceslao Regi remiſit, propter ſanctimoni-
am. At poſtquam is ſcelere Boleslai fratris è
medio ſublatus eſt, illud ipſum repetiit Du-
brau.*lib.5.*& Æneas Sylvius *cap.19.Bomiæ.*

Præterea ex conſtitutione quadam Caroli 171.
Craſſi à Marquardo Frehero & Melchiore
Haiminsfeldio Goldaſto recens edita eluce-
ſcit.Expeditionem Romanam,ſive **den Römer**
zug vnd abholung der Kayſerlichen Crone/tum
temporis in uſu,omnibusque Principibus,Co- 172.
mitibus,& Statibus Imperii, injunctum fuiſſe,
ut Imperatorem majori aut minori numero &
adparatu,pro Principatuum & feudorum ſuo-
rum ratione,comitarentur, nec tantum chen-
tes & beneficiarios ſuos in profectionem hanc,
ſimili proportione beneficiorum facultatum-
que habita adſciſcerent, ſed & coloni,ruſtica-
ni cæterique procerum ſubditi ſtipendia &
ſubſidia congrua ſubminiſtrarent. Pro cujus
evidentiore intellectu notandum eſt, Quod 173.
Imperium ex priſca conſuetudine Imperatori
Romam ad coronationem profecturo XX.
peditum & quatuor equitum millia, præſtare
tenebatur ſpacio octo menſium. **Reichsab-**
ſchiede de Anno 1521.fol. 80. §. **vnd als wir** &
de Anno 1522.in pr.fol.89.Auth.*different.Iur.*
Civil.& Saxon.lib.2.part.3. diff. 23.fol.187.lat. 2.
Nicol.Bell.*tom.1.Polit.differt.diſc.31.fol.* 400. Et
inſtituebatur collatio hæc (*ut jam attigi*)pro ex-
peditione Imperatorum quorundam ac Re-
gum Germanicorum ad ſuſcipiendam à Ro- 174.
mano Pontifice coronam auream, poſtquam
accepiſſet ferream (de quo tamen videndus
amicus & affinis noſter Dn. Buxtorff. *in aureo*
ſuo Comment.ad Auream Bullam Caroli 4.theſ.46.)
Aquisgrani,& Argenteam Mediolani: Quod 175.
veteribus Hiſtoricis rerum Germanicarum eſt
transalpizare,quaſi dicas Alpes tranſcendere.
Solebant autem,jam ſuperatis Alpibus, prius-
quam recta pergerent Romam,Roncaliis con- 176.
venire & caſtra locare, ibidemque aliquot di-
erum conventus agere,& cum proceribus Im-
perii de Jure ac legibus, de pace ac bello, de-
que omni Republica deliberare ac decernere.
Otto Friſing.*lib. 2, cap. 12. Gothofred, ad Auth.*
Habita C. ne fil. pro patre. Hujus expeditionis
Romanæ ob petendam coronam, mentio fit
etiam in *tit.54.lib.2.Feud.*& paulò obſcuriùs in 177.
tit.40. Eamque feliciſſimam ſui Numinis ex- 178.
peditionem vocant Impp. Lotharius & Fride-
ricus:quam loquendi formulam, ut ſcilicet nu-
men ſuum jactent, didicerunt ex reſcriptis Ju-
ſtiniani aliorumque Imperatorum, quorum
Conſtitutiones in Codicem relatæ talibus ſca-
tent.

Pontificiam verò illam coronationem quod 179.
attinet, ea, ut ſuperflua & gravis Imperatori-
bus tandem fuit habita,authore Marquardo
Frehero initio Comment.*ad conſt. Carol. III. de* 180.
feud. Et ſanè nihil per Coronationem confert
Pontifex, quod non ſit collatum per Electio- 181.
nem antecedentem:quâ peractâ omnia Impe-
rii jura & poteſtatem adminiſtrandi in habitu

& actu Imperator & deſignatus Romanorum Rex conſequuntur. Molinæ. *in conſuet. Paris. in præfat. n.* 13. *ubi dicit*, ſecundum hanc ſententiam ſemper ab antiquo practicatum fuiſſe, ſolosque Advocatos conſiſtorii Papæ contrarium ſcribere. Conſuetudine que (& quidem antiquâ, cujus in contrarium non ſit memoria Cardinal. Zabarell. *in Clement. Roman. verſ porro n. 7. de Iurei.*) adprobari tenet idem Zabarell. *conſ.* 154. *n. 7.* Corn. *conſ.* 177. *n.* 12. *vol.* 1. qui *num.* 11. dixit, quod L. Regia omnimoda fuerit poteſtas translata in Imperatorem primum Cæſarem, qui nunquam coronam adſumpſit: Iſtam autem poteſtatem & Jurisdictionem, quam Princeps Romanus habebat ante Coronationem, quam lex abſtulerit, ſe non invenire. Adeoque ante Coronationem Cæſari plenum Imperii gubernaculum competere, communiori calculo traditum, *ait* Fulv. Pacian. *lib. 2, de probat. c.* 35. *n.* 32. *& ſeqq.* Mandell. *conſ. 92. Quamvis n.* 31. Celſ. Hugo *conſ. 62. n.* 31. Quam uti veriorem & communem juris concluſionem ſequitur quoq; Petr. Paris. Cardinal. *conſ. 1. n.* 4. *& conſ.* 10. *n.* 117. *vol. 2. & conſ.* 50. *n.* 31 *vol.* 4. Curt. jun. *conſ. 1. n. 27.* Jaſon *conſ.* 145. *n.* 21. *vol.* 2. Dec. *conſ.* 194. *n. 2. & conſ.* 588. *n. 7.* Bart. Socin. *conſ.* 63. *n. 3. lib.* 3. Ant. Quetta *conſ. 1. n.* 16. *& ſeq.* Georg. de Cabedo *deciſ. 8. n. 4. & ſeq. p. 2.* Cardinal. Thuſc. *pract. concl. jurid. lit. I. concl. 38. &* 39. *n.* 12. *&* 16. Joan. de Cirier, tract. *de primogen. q. 12. lib. 2. n. 34. & ſeq. ubi* ex Panormitano *in c. venerabilem. de Electione dixit*: Quod licet fuerint diverſæ opiniones, receptum tamen eſſe conſuetudine, ut adminiſtret: Et hoc etiam ſentire Baldum, qui referat Hoſtienſem *in c. ſuper quibusdam. de V. S. dicentem?* ſe vidiſſe in Alemania per Principes Judicari & teneri, quod Rex Romanus per Electionem concordem habeat omnem poteſtatem, quam Imperator, nec unctio aliquid addat.

Neq; hæc ſententia rationibus caret. Nam (I) ſola Electio ad Imperatoris pertinet ſubſtantiam, reliqua ſaltem ad ſolennitatem, ut confirmatio, unctio, conſecratio, coronatio, *c. venerabilem extr. de elect. & elect. poteſt. Clement. 1. de jurejur.* Ipſa ergo Electio Imperatorem facit, tribuitque electo poteſtatem & dignitatem Imperialem, non autem Coronatio vel confirmatio Apoſtolica: hæc ſiquidem poſtea ſubſecuta, tantum præfigurat exteriùs, quod latet interiùs, *arg. c. un. extr. de Sacram. unct.* Sicut nec annuli impoſitio perficit matrimonium; ſed illud jam perfectum ſignificat & oſtendit *c. illud. extr. de præſumt.* Et ſic quando Electus poſtea confirmatur, tum adparet retrò, eum habuiſſe jurisdictionem. Hoſtiens. *in d. c. ſuper quibusdam 26. extr. de V. S.* (II.) Juvat hanc ſententiam, quod nulla lege cautum reperitur, Imperatorem eſſe confirmandum. Quis autem hic Imperatori tantum Electo, etiam ante Coronationem ſeu confirmationem Electoralem vel Papalem omnia licere, quæ ſunt Jurisdictionis denegabit? (III.) Deinde ipſe Pontifex Romanus ex ſolâ Electione continuo Apoſtolicæ Cymbæ gubernaculum apprehendit, nec ullius indiget confirmatione *c. licet. de Elect. & Elect. poteſt.* Cur igitur non eodem modo Imperator tantum eligendo, non confirmaretur? *Lupold. de Bebenberg. in tract. de jurib. regni & Imper. Roman. cap. 5. usq; ad. 17.* (IV.) Unde rectè quoque Schrader. *de Feud. p 4. cap. 1. n.* 10 12. *&* 13. *tradit.* omnia acta atq; geſta ab Imperatore legitimè Electo, ante confirmationem perinde rata ac firma eſſe, ac ſi poſt coronationem celebrata fuiſſent. Sic quoque Imperator, qui ante Electionem tenetur confirmare in veſtituram Schrad. *d. c. 1. n.* 19. (V.) Et ex ſola Electione Imperatorem nominandum & cenſendum eſſe, confirmat conſtitutio Ludovi. Bavari relata ab Aventino *in Annalib. l. 8.* Flacio *de translat. Imper. cap fin. &* Hieron. Balbo *in lib. de coronat. pag.* 39. Cujus verba videre licet apud Matth. Stephan. *lib. 2. de Iurisd. p. 1. c. 1. poſt. n. 24. pag. 19. ibi. licet Iuris.* Quæ conſtitutio nititur fundamento aureæ Bullæ Carolinæ *tit. 2. de Elector. Regis Rom. §. fin.* Vide & confer huc Nicol. Cuſanum *lib. 3. de concord. Cath. cap. 3.* Buxtorff *ad. Aur. Bullam Carol. IV. concl. 38. in lit. D.* (VI) Sane nec Ludovicum IV. neq; Conradum, neq; alios Imperatores usq; ad Orthonem I. cognomento Magnum fuiſſe coronatos ſcripſit Ludov. Molina Jeſuita *de Iuſt. & Iure diſp. 24. verſ. ceterum.* Unde Henricus I. cognomento Auceps invitatus â Pontifice ad coronam Imperatori ſuſcipiendam; Satis eſt, reſpondit, me Divinâ gratiâ annuente, veſtrâq; pietate Regem dici: tanto honore nos indignos arbitramur: Sit penes eos unctio, qui meliores eſſe cupiunt. Abb. Ursperg. & Cuſpinian. *in vita Henric. Aucupis.* Simon Schardius, de more unguendi approbandique Cæſares converſo rerum ordine per Papas introducto. *fol.* 142.

Fridericus Barbaroſſa Legatos Papales, qui 182.
Imperium ipſi nomine Pontificis Adriani offerre volebant, his verbis repulit:

Eccleſiam regat ille ſuam, divinaq; Iura
Temperet: Imperium nobis faſcesq; relinquat.

Et paulo poſt:

Debita Pontifici faveat reverentia, Regnum
Legibus antiquis & priſco more regatur:
Cujus ab æterno tantum collatio Rege
Provenit, ad Proceres Electio pertinet, &c.

Maximilianus I. Coronam Imperialem à Pontifice Romano accipere, non neceſſarium ſibi videri, cum Imperii Majeſtatem ab Electione & Ordinibus Imperii acceperit, coram ſtatibus publicè confeſſus eſt Bodin. *lib. 2. de Repub. c.* 6. *num.* 225.

Rudolphus Habſpurgenſis nunquam Itali- 183.
am vidit, nedum Romæ Coronatus eſt, cauſamq; cur ad Pontificis Nicolai inſtantiam Romam ingredi recuſaret, apologetico exprimere ſolitus.

——— ——————— me veſtigia terrent
Omnia te adverſum ſpectantia, nulla retrorſum

Et quis ignorat, quod & innuit Paul. Æmilius 184.
lib. 7. fol. 322. Carol. Sigon. *de Regno Italiæ lib. 20. n. 40. fol.* 124. Divum Ferdinandum, Maximilianum II. Rudolphum II. Matthiam & Ferdinandum II auguſtiſſimos & invictiſſimos Imperatores,

tores, ſtatim legitimè expeditâ Electione, plenum jus obtinuiſſe, & tamen nunquam Romæ coronatos fuiſſe? VII. Accedit, quod non â Pontifice, ſed Præfecto Urbis Romæ coronam Cæſari impoſitam prodidit Bartol. *in l.1. in pr. n.3. ff ſi quis teſt. lib. eſſe juſſ. fuer.* Sequitur Laudens. *in tract. de Principe q.*539. Idq; nomine populi Romani, ceremonias tantum peragente Pontifice. Molinæ. *in conſuet. Paris. in proem. n.* 61. Nicol. Boer. *decis.* 128. *n.* 9. Hieron. Cagnol. *in proœm. ff. in princ. n* 44. Sunt tamen qui hoc de Præfecto Urbis negent, uti Alvarott. *in princ. quis dic.* Dux, Com. vel March. n. 11. Reſtaur. Caſtald. *de Imperat. q.* 30. *n.* 60. *& ſeqq. ubi dicit* Papam propriis manibus imponere coronam Imperatori, & malè Bartol. locutum ſtatuit. Ludovico ſanè Bavaro Stephanus Columna, qui tum Romæ magiſtratum, quem appellavere Vicariatum, geſſit, coronam impoſuit Imperialem, Cuſpinian. *in Ludov. Bavaro fol.* 375. Æmil. *lib.* 8. *fol.* 375. *b.* Crantz. *lib.* 9. *Saxon.* 15. VIII. Et Coronationem potius fieri ad pompam, quam quod neceſſaria ſit, cum omitti poſſit & leves affectus introducat, ex Hoſtiens. prodidit Joan. Baptiſt. Aſinius *de Execut.* §. 5 *c.* 40 *n.* 3. Et quod fuerit introducta hujusmodi ſolennitas â jure poſitivo, firmat Auguſt. Berous *cons.* 170. *n.* 14. *vol.* 3.

Contraria opinio fundatur in c. venerabilem. extr. de Elect. & ibidem Innocent. quem pluribus defendit Olrad. *cons.* 90. *n.* 7. *& ſeqq. vol.* 2. In eandem Sententiam pronior videtur Salycet. *in l. Bene a Zenone. n.* 7. *C. de quadr. præſcript* Guido Papa. *decis.* 239. *n.* 3. Lancellott. *in templ. omn. judic. c.* 1. §. 1. *q* 1. magis communem perhibet Tiber. Decian. *cons.* 90. *n.* 10. *vol.* 2. qui *n.* 8. *& 9.* pro hac parte ſequentem efficaciſſimam putat eſſe rationem: Nam ſicut, *inquit*, in naturalibus actio præſupponit virtutem, & virtus præſupponit ſubſtantiam, quia â nulla ſubſtantia creata poteſt egredi actio, niſi mediante virtute, juxta Ariſt. Proprium enim ſolius Dei, agere mediatè per ſuam ſubſtantiam, quia virtus ejus propriè eſt ſua ipſius ſubſtantia. Sic & in Imperatore iſta tria ad invicem ſe præſupponunt, Electio, Confirmatio, & Adminiſtratio. Electio dat ſubſtantiam, Confirmatio Virtutem, Adminiſtratio actionem. Ideo ſicut nulla Creatura ex ſua ſubſtantia poteſt quidquam immediatè agere, niſi addita ſibi ſit virtus Operativa: Sic & Imperator per Electionem ſolam non poteſt agere, quia ageret per ſolam ſubſtantiam, quod eſt impoſſibile. Expectanda ergo confirmatio, quæ virtutem & vim operandi tribuat, *Hæc Decian.* Quam verò Cæſaria Majeſtas eſſet per ſe iners, niſi traheretur â Papa, ut poſt Meiſner. *de regim. Eccles. fol.* 267. *ait*, Ventura de Valentiis *in Parthenio. litigioſo lib.* 1. *c.* 6. *n.* 13. *fusè* Chaſſanæ. *in Cathal. glor. mundi p.* 5. *conſid.* 29. *per tot.* qui ex reſolutione hujus quæſtionis putat petendam deciſionem controverſiæ Legatorum Caroli V. & Franciſc. I. in conventu Caleti, Menſ. Septemb. Anno 1521. ob præcedentiam exortæ, cum Antonius de Prato Regis Galliæ Legatus ſe præferendum Legato Mercurino Cancellario Caroli V. nec dum uncti & coronati contenderet: Quod exemplum commemorat Pacian. *lib.* 2. *de probationib. d. c.* 35. *n.* 38. Anton, Quetta *cons.* 1. *n.* 15. & noviſſimè his non relatis Sixtin. *lib.* 1. *de Regalib. c.* 4. *n.* 13.

Verum Regis Romani partes latè propugnat Petr. Gilken. *in auth. quas actiones c.* 9. *n.* 17. *& ſeqq. C. de SS. Eccleſia.* Et Regem Galliæ ubiq; in orbe Chriſtiano primas Cæſari concedere fatetur Jaco. Aug. Thuan. *Hiſtoriarum lib* 77. *fol.* 248. Quamvis addat, Legatum Galliæ ad portam Othomannicam primarium locum nunquam habuiſſe controverſum, cum ibidem Cæſaris Legati, non tanquam Cæſaris, ſed ut Hungariæ Regis, qui tributum Turcæ pendit, legati compareant. Sed de his ſatis.

Porrò Otto Magnus Imperator circiter an- 185.
num 971. tributa quædam â priſcis Francorum
Regibus inſtituta, in Italicis urbibus retinuit.
Fuere Fodrum, Parata, & Manſionaticum. *Fo-* 186.
drum fuit ſumma quædam frumenti: quam adventanti in Italiam Regi populi ſolvere tenebantur; pro quo ſæpe etiam æſtimata pecunia
pendebatur. *Parata*, ſumptus, quem iidem in vi- 187.
at pontesq; fluminum, quà tranſiturus, aut quo
aditurus Rex erat, reficiendos impendere: *Man-* 188.
ſionaticum, ſumptus in tecta & cætera, quæ Regio exercitui in agro hoſpitanti neceſſaria, præbere jubebantur. Siquidem tantum jus Regibus terræ tributum eſt, ut ex omnibus, quæ ipſa ferre ad uſus hominum neceſſaria ſolet, exceptis bobus & ſeminibus ad colendam terram idoneis, quantum opus militibus fuerit, ad regios uſus ſuppeditatum ſit, juxta Carol. Sigon.
lib. 7. *de Regn. Ital. ſub Ottone M fol.* 175. Et de Fo- 189.
dro videatur etiam Renat. Choppin. *de Doman. Franc. lib.* 1. *tit.* 3. *num.* 18. *& lib.* 2 *tit.* 14. *num.* 3. *fol.* 359. Regner. Sixtin. *lib.* 2. *de Regalib. c.* 14. *num.* 2. *& ſeqq.* Et Guntherus *lib.* 8. id ſequentibus exprimit heroicis:

Vectigal, portus, cudendæ jura monetæ,
Cumq; molendinis telonia, flumina, pontes,
Id quoq;, quod fodrum vulgari nomine dicunt;
Et Capitolium certo ſub tempore cenſum:
Hæc Ligures ſacro tribuerunt omnia fiſco.

Fodro non abſimile eſt Albergaria ſive jus 190.
Hoſpitaturæ, quod Ablager/Atz/Außſpan/Gaſtung/Nachſeld/vulgò vocant, Eſt enim albergare (à quo forſan Germanicum Herberge / id eſt, diverſorium deſcendit) Italis idem, quod hoſpitari vel in domum recipere Frideric. Prēninger. *in addit. ad conſilia Martini Vranii proavi ſui tom.* 3. *conſ.* 1. *n.* 14. Knichen. *de territ. jur. cap.* 4. *n.* 418. Olim manſionatici, ſive manſiones vocabantur loca; in quæ quis jus habebat divertendi & hoſpitandi: idque vel ex proprietate, vel contractu aliquo, aut antiqua conſuetudine, cujus non extitit apud homines interrupta memoria Dn. Martin. Mager. poſt hæc ſcripta, mihi oblatus in elegantiſſimo ſuo tractatu *de Advocat. armat. cap.* 10 *num.* 256. *& ſeqq. & num.* 310. poſt Dn. Goldaſtum amicum noſtrum *in rat. Conſtit. Imper. fol.* 15. *Et rer. Aleman. tom.* 2. *fol.* 90. Hocque jus inprimis competit Magnatibus ac Patronis in Monaſteriis, quorum ſunt Advocati

vocati

vocati Caſten Voigte/ Schutz- vnnd Schirmherrn wegen deß Schutz vnd Schirms; ut ſcilicet poſſint daß Gejägd daſelbſt einlogiren, auch ſie vnd die übrige in durchziehen außſpannen/& ſi quæ ſimilia onera exiſtunt. Sique id ex pacto convento, meritò obſervatur; ſin minùs, perperam de novo introducitur. Noviſſimè Dn. Chriſtoph. Beſold. de antiquitate jureque publico optumè meritus in theſaur. pract. *lit. A. num. 74.* Et *conſil.* 188. *n.* 51. *& ſeqq part* 3. Vide Me latius infra *cap.* 18. *n* 150. *& ſeq.*

191. Verum ut è diverticulo in viam & ad expeditionem Romanam revertamur, memoriæ quoque proditum eſt, Principes aliosque Status & Subditos Imperii, etſi iidem iter Romam detrectarint, nihilominùs annonariam & militarem collationem ſubire coactos fuiſſe; idque evincit pragmatica ſanctio ab Ottone IV. Anno 1208. Auguſtæ in Comitiis Imperialibus

192. lata, quâ diſertè cautum eſt, ut Principes & Prælati Imperii coronationis causâ Imperatorem Romam non conducentes 2200. marcas penderent Matth. Dreſſer. *in Chronic. Saxon. fol.* 261.

193. Henricus VII. Lucelburgenſis cum multis Principibus, Comitibus, Baronibus, militibus & ſtipendiariis Principum, ac civitatum Germaniæ Italiam ingreſſus eſt, referente Cuſpiniano *in Henrico VII. fol. 364. num.* 10. Qui etiam Mediolanenſi, Romanoq; populo quantum vis frementi, aurum Coronarium inflixit, Petr. Æmil. *de reb. geſt. Franc. lib. 8. fol. 360. lat.* 2. *& ſeq.* Quid verò in Jure noſtro fuerit aurum corona-

194. rium, explicavimus ſupra *num. 109. & ſeqq.* Ipſimet quoq; Pontifices Romani turbulentis & inteſtinis Italiæ diſſidiis & motibus exagitati, Cæſares Germanos aliquoties, non tam ad ſuſcipiendam coronam, quàm ad ſui defenſionem, in auxilium vocarunt, & ſufficientia tole-

195. randis ſumtibus media ſuppeditarunt. Ita Pontifex Bonifacius Ruperto Bavaro Romanorum Regi, ut Romam coronationis, cauſa proficiſcens, impenſas haberet, conceſſit à Clero totius Germaniæ Decimas exigere, recuſantibus taman Moguntino, Trevirenſi & Colonienſi Archiepiſcopis Electoribus: Cuſpin. *de Ruperto fol.* 396 *n.* 50.

196. Ex quibus omnibus ſatis liquet, ad profligandum externum hoſtem, & ſtabiliendam internam potentiam, tam pacis, quam belli tempore, ſubditos Imperii, priſca tempeſtate, oneri

197. collectarum, obnoxios fuiſſe. Non tamen graves, ſed modicas fuiſſe ejusmodi Exactiones, vel inde colligitur, quod Reges Romani ſuos conſuetos & ordinarios reditus, telonia, portoria, & Vectigalia &c. in Imperio habuerint: Sicuti Fridericum Barbaroſſam ex Germania

198. & Italia ultra 60. tonnas auri quotannis percepiſſe, teſtatur Schneidewin, *in Inſt. de Succeſſ. Fiſci n.* 5. Quod etiam noviſſimè ex eodem retulit Henric. Bocer. *de Regalib. c.* 4. *n.* 12.

199. Ludovici Bavari, Rudolphi I. Eorundemq; ſucceſſorum ævo, in Imperio Jura Fiſci paulatim imminuta & debilitata fuêre, maximâ ſcilicet publicorum redituum parte Electoribus Rhenanis oppignoratâ. Qua de re ex Nauclero Horom. *illuſt. quæſt.* 1. Carolus IV. *aut*; Wences- 200.
laum filium Cæſarem deſignari voluit: promiſit unicuiq; Electorum centum aureorum millia, pro conſenſu, quæ cum ſolvere non poſſet, obligavit illis telonia & vectigalia Imperialia, oppida, proprietatis & Jura, titulo pignorum; perpetuum Imperii malum. Hinc Romana poteſtas ad nihilum redacta: nec poſt hæc extollere caput Imperium potuit, Cum Principes 201.
Electores omnia ſibi retinerent, Imperatoremq; Jurejurando adigerent, ne pignora revocaret, perq; hanc oppignorationem (quæ alienationis ſpecies eſt: *l.* 12 *ff. de R. I.*) Imperii Aquilam valdè deplumatam, ejusdemq; pennas ad Solem exuſtas eſſe, Hiſtorici paſſim conqueruntur Cranz. *in Saxon. lib.* 10. *c.* 3. *& Wandal lib. 2. cap.* 26. Cuſpinian *in Carol. IV. fol.* 358. Æneas Sylvius *cap.* 33. *Hiſt Boemiæ. circ. fin.* Renat. Choppin *de Doman. Franc. lib.* 2. *c.* 14. *n.* 12. *in fin.*

Quid multis? Bald. ſupra *num.* 11. relatus *ex* 202.
gloſ. in l. ager §. 11 *ff. de verb. ſig.* commemorat, quod Ruſtici olim non tenebantur Imperatori ſolvere, niſi 26. denarios pro quolibet capite vel fumante, quia plus non indigebat Imperium *in d. l. ex hoc jure. n. 64. ff. de I. & Iur.* Quem etiam allegat Nicola Boer. *decis.* 304. *n.* 4. nec non Thomat. *d. tr.* § *neſcientes. n. 7. fol.* 397. Ex quo perſpicuum fit, cum Baldus ætate Caroli IV. 203.
Wenceſlai & Sigiſmundi, vixerit, & circa Annum 1420. in humanis eſſe deſierit, tum temporis ſubditos ſenſim & quaſi ſine ſenſu, gravioribus Exactionibus diſtrictos fuiſſe. Quod et- 204.
iam inſinuat Renat. Choppin. *de privil. ruſtic. lib. 1. cap. 4. vers. aſt meritò exclamat, fol.* 6

Ex Matriculis & Actis Imperii planum evadit, tempore Sigismundi Imperat. Anno 1420. 205.
(juxta Cuſpinianum *in Sigismundo num. 50. fol.* 396.) 1426. 1427. 1431. de coercendis atq; ex Bohemia exſtirpandis Huſſitis in Comitiis Imperialibus deliberatum, eoq; nomine Collectas Subditis indictas fuiſſe.

Similiter inter Fredericum III. & Ordinis 206.
Imperii, belli Turcici metu perculſos, Anno 1454. 1456. 1467. 1470. 1471. 1480. de Cénſu extraordinario in ſubſidium conficiendo convenit. Eidem Frederico III Principes cæte- 207.
riq, Imperii ſtatus, communibus votis ac ſuffragiis Anno 1474. 1475. 1487. Contra Matthi- 208.
am Corvinum Regem Hungariæ, fines Auſtriæ 209.
depopulantem, nec non Anno 1489. contra Gandavenſes, eò, quod filium Maximilianum, dein Auguſtum creatum, in cuſtodia detinerent, & deniq; Anno 1491. Norimbergæ in 210.
ſolatium afflictæ Hungariæ & Bohemiæ ſuppetias tulere.

Atque, ut tandem finiam, ex Actis Imperia- 211.
libus liquido apparet, Maximiliano I. graviſſimis bellis implicato, contra Comitem Palatinum Rupertum, ejusq; parentem Philippum Electorem, Anno 1504 (cujus belli cauſam & eventum retulit. Heuter, *in Hiſtor. Belgic. lib. 6. in Maximil.* 1. *fol. m.* 267.) uti & anno 1510. contra 212.
Venetos ſubſidia collata fuiſſe. Cumq; Ordines

nes Imperii pro converſanda ſalute Imperii de-
berent illi quingenta millia aureorum contri-
213 buere, ibi vix dimidium accepit. Nihilominus
ut ipſe Germaniam in pace retineret, ex ſuis
opibus plus quàm centies centena millia aure-
orum expendit. Eius rei rationem reddidit
Conſtantiæ in Comitiis Anno 1507. Hedio *in*
Chronic. German.
214 Quo autem modo & quâ formâ Collatio-
nes hæ Extraordinariæ â ſubditis ubivis loco-
rum in Imperio exigi ſolitæ, ex archivis, libris
theſaurariis & Cataſtris deprehendere licet.
215 Illud modò teneatur, non ſemper uniformem
modum in collectando obſervatum fuiſſe, pro
ut infra *cap. 2. num. 125. & ſeqq. & cap. 11. num. 43*
44. & multis ſeqq. uti & cap. 18. per tot. & paſſim
in hoc tractatu planiùs & pleniùs elucidabitur.
216 Exigebatur olim nummus Imperii publicus
ſive communis denarius, Gemeiner pfenning
Annis 1495. 1500. 1512. 1518. 1544. ad
217 formam conventam & expreſſam, nomine,
delegatione & vice Cæſaris, omniumque Sta-
218 tuum, ac conferebatur â ſingulis ſeorſim in lo-
co domicilii tantum Gail. 2. *Obs.* 53. *n.* 3.
Reichsabſcheidt *de Anno* 1500. *rubr.* Das ein
jeder nicht mehr/dann da er ſeßhafftig iſt/ex pro-
219 prio privatoque nomine, opera & miniſterio,
vel parochorum, vel etiam ipſius Magiſtratus
220 domicilii, de bonis ubi ubicunq; ſitis, Gail, *d. loc*
una cum expreſſa reſervatione jurium, Rega-
lium, ne pro generali perpetuaq; forma, in po-
ſterum fortè allegaretur. Symphor. *tom.* 5. *p.* 2.
221 *vot.* 28. *n.* 34. Hodiè ab Anno 1548. & 1551.
priſtino Collectarum Univerſalium more a-
bolito, ſubſequentes Collectæ formatæ fue-
runt & directæ, non ſecundum communem
denarium, ſed comitatum Romanum, Auff
den Romerzugh; Ita ut Status Imperii pro vi-
ribus ac facultatibus dominiorum cenſiti æſti-
matique certam Cæſari ſtipulanti ſummam,
certis menſibus inferendam promittentes, vi-
222 ciſſim collectandi Subditos in ſubſidium indif-
ferenter omnes poteſtatem habeant, & totum
hoc onus ferè ad ſubditos ſolos recidiſſe vide-
223 atur, Differentiam Des Gemeinen pfennings
& Romzugs Vide *infra d. cap.* 11. *n.* 53. *& ſeqq.*
224 Reichsſtewer / oder des Heiligen Reichs an-
lag/Reichshülff/eſt Collecta Imperialis, quæ
ob utilitatem totius Imperii Modeſtin. Piſtor.
225 *conſ.* 4 *num.* 1 *lib.* 1. Gail. 2. *Obſervat.* 53. & qui-
dem variis ex cauſis, puta (1.) vel ad reſiſten-
226 dum Chriſtiani nominis hoſti, Turckenſtewer
oder Turckenhülff / vel (2.) ad adipiſcendam
coronam Cæſariam & recuperandas Provin-
cias Romanas ab Imperio avulſas (neq; enim
Imperatores noſtros ea, quæ de facto avulſa
ſunt ab Imperio, recuperandi animum abjeciſ-
ſe, colligi poteſt ex Receſſu de Anno 1576. §
Wir haben auch. & Receſſu de Anno 1582. §
Vnd als wir.) Romzugh oder Romerzugh;
Vel (3.) ad conſervandum Imperii regimen â
227 Maximiliano I. Imper. in Comitiis Auguſtanis
Anno 1500. inſtitutum; Quod tamen ſub Ca-
rolo V. Cæſare in deſuetudinem abiit. vid. Be-
ſold. *in theſaur. pract. verb.* Reichs Regiment
Rath / vel deniq; (4.) in uſum Cameræ Impe- 228
rialis, zu underhaltung des Cammergerichts in-
dicitur, uti arguit Ordinat. Cameræ p. 1. tit. 40.
& teſtatur Compilator præjudiciorum Came-
ral. in verb. collectarum exactio. Huc referri
poſſunt, Hülff gegen den Frantzoſen/ de Anno 229
1508. Stewer contra Venetianer Anno 1509.
& 1510. Stewer contra Widerteuffer Anno
1535. Bawgeld der Orthfleck in Vngeren Anno
1548. & Anno 1559. Auguſtæ ad munienda fi-
nium Hungariæ Caſtra Ferdinando Romano-
rum Regi nach dem Cammergerichts außſchlag
bewilliget Gottaiſcher verlag Anno 1569. Le-
gation geldt zur Muſchaw vnd Franckreich.
Crāys ſtewer eſt Circularis collecta, quam 230
Imperii Circuli in ejus utilitatem erogant. Eſt
enim Imperium Romano-Germanicum hodie
in circulos decem; Juſtitiæ pacisq; publicæ,
ſanctionibus tuendis, atq; Sententiis, mandatis
aliisq; rebus exequendis diſtributum, Decreto
Coloniæ, Anno 1512. ac declaratione Conſti-
tutionis de pace publica Caroli V. Norimber-
gæ Anno 1521. fusè & pulchrè Tob. Paur-
meiſt. *lib. 2. de jurisd. c. 2. n. 121. & multis ſeqq.*
Quod ſi horum negociorum expediendorum
cauſa â Principibus & adjunctis Circularibus,
Collectæ indicantur, dicuntur, illæ Circulares
collectæ, ut patet ex Receſſ. Auguſtan. de Anno
1555. §. Ferner als. & Anno. 1582. §. Neben
vnd vber. Item Ratisbonenſi Receſſu de Anno
1594. §. auff den fall nun & §. § ſeqq.
Landtſtewer Provincialis collecta eſt, quam 231
Imperii Status & Ordines, pro utilitate Pro-
vinciæ vel territorii ſui, vigore Regalium ab
Imperatore, vel præſcriptionis Jure obtento-
rum, ſubditis ſuis imponunt Mynſing. *reſponſ.*
64. decad. 7. & reſpons. 1. in prin. decad. 15. Weſemb
conſ. 27. num. 20. & conſ 45. *vol.* 1. Roſenthal.
tract. de feud. cap. 5 *concl.* 34. Knich. *de territ. jur. c.*
3. *n.* 209. 220. *& 346.* Dn. Sobrinus noſter
Thom. Michael. *diſp. de Iurisd. lib. 2. p. 1. c. 1. memb.*
1 *n.* 112. Compilator Symphorem. *tom.* 1. *p.* 1.
tit. 6. vot. 7. Quidam Cenſent, aliud eſſe Landbe-
the/tanquam quæ precario, hoc eſt, ad preces
Principum & conſentientibus ſuffragiis ſubdi-
torum fiunt: aliud Landſtewer / quæ in vitis et-
iam imponi poſſunt ac ſolent. Hoc tamen me-
rito diſplicet Colero *conſ.* 1. *n.* 231. *ubi inquit:*
Quemadmodum vocabulum Exactio *c.* 1. *ſi*
quis. 24. quæſt. 3. & tot. tit. C. de exact. tribut. & tit.
ſeq. Ita etiam vocabulum Landtbethe generale
eſt omnem collectam comprehendens, ſive
impetretur, ſive imperetur. Certi enim juris
eſt, nullam Collectam poſſe imperari invitis;
ſed ad eam imponendam requiri, ut ſubditi
quibus imponuntur, citentur ad hoc, atq; ita
cum conſenſu omnium imponatur. Et ideo
collectæ, die ſtewern / apud nos Landbethe di-
cuntur, Weil man ſie nicht bevehligs / ſondern
betweiſſe erhalten: Quæ nomina ſcilicet indi-
cant, Principes non pro abſoluta poteſtate ſub-
ditos Collectis gravare poſſe, ſed cum mode-
ratione competente, quâ tondendas; non de-
glubendas oves, monente Tiberio, ſuadet.
Heig. *lib.* 1. *quæſt.* 18, *n.* 3.

232. Frewleinſtewer etiam provincialis Collecta
eſt,quam Principes , Comites Barones in elo-
candis filiabus ſuis,exigunt à Subditis , atq; ita
ex publica Collecta dotem paratam habent:
Quod an rectè fiat? Dd. diſceptationi relictum
eſt. De qua vide infr. *cap* 8.
233. Tranck oder Bierſtewer / Gabella caupona-
ria ſive acciſa de Cereviſia , quæ ſolvitur in ſi-
gnũ Superioritatis, & inter fructus & teſſeram
Jurisdictionis refertur , authore Knichen *de
ſublim. territ. Iur. cap.* 3. *nu.* 344.
234. Abzug vnnd Nachſtewer / abfart / abſchoß /
aufflöſung etiam dicimus : Quæ Gabella ple-
rumque Decima pars eſt omnium bonorum ,
ſeu univerſi Patrimonii (licet in quibusdam
235. locis tertiam partem ſortis hoc nomine penſi-
tari ſciam) quam in alieno territorio ſuccedcn-
tes,& hæreditatem inde eò , ubi alioquin do-
micilium fixerunt, & larem fovent transferen-
tes,Fiſco loci, ubi hæreditas delata eſt , relin-
236. quere coguntur; Sicut & transmigrantes de u-
nâ Civitate , territoriove in aliam, aliudve,de
ſuis bonis,quæ tranſportant,vel alienant, pari-
237. ter decuſſem detrahi patiuntur. Eſtque hæc de-
tractio exemplo viceſimæ,cujus ſupra mentio-
nem feci,introducta & recepta : Quod & Jo-
han. Oldendorp. *in ſuo lex Iur.* haud obſcurè an-
notatum reliquit. Reichsabſcheidt de Anno
1555. §. Wo aber vnſer. & §. vnd ſo vill. & §.
als auch. & in Receſſu de Anno 1594. Gail. *lib.*
238. 2. *Obſervat.* 35. *n.* 9. & *obſervat.* 36. *n.* 10. Johan.
Dauth. *te teſtament. n.* 69. (ubi tamen vectigal
illud hæreditatum peregrinis delatarum, alicu-
bi nimis auctum, & ab iis etiam , qui ſub uno
Principe, diverſis tamen curiis degunt , Die
in ſonderen Gerichten wohnen / inique exactum,
merito conqueritur) Andr. Rauchbar. *lib.* 1.
quæſt. Iurid. 15. *n.* 4. & 5. Knichen. *de Veſtit pact.
lib.* 2. *c.* 4. *n.* 216. Zaſ. *in l.* 2. *pr n. ff. de jurisd.* Sich-
ard. *conſ feud.* 5. *num.* 1 Erneſt. Cothman. *conſil.
Academ.* 19. *n.* 13. Köppen. *deciſ.* 5. & 11. Petr.
Frider. *lib.* 1. *de Mandat. c.* 40. *ſect.* 5. *n.* 6. ubi no-
tat conſtitutionem Arreſtorum locum non ha-
239. bere, ſi bona ex cauſa der Nachſtewer ſiſtantur,
per d. §. Vnd ſo viell die in Receſſu *de anno*
1594. *fol.* 774. Cum Magiſtratus loci ea Jure
tacitæ hypothecæ , dum Decimæ prædictæ
fiſco inferantur, detineat, d. §. Als auch. fol.
775. Dd. Denaiſ. *in jur. Cameral. tit.* 184. §. 5. &
240. 6. Et hæc decima non eo ſolo caſu, quo aliquis
pietatis & cõnſcientiæ cauſa, ac veræ Religio-
nis amore emigrandi beneficio flebili & la-
mentabili utitur , & relictis poſſeſſionibus &
241. cognatis ve velut in exilium diſcedit d. §. Wo
aber vnſere Sed etiam aliis caſibus , quibus ali-
quis ſponte domicilium mutat, ſolvenda eſt.
242. Gail. Rauchb. & Zaſ. *dd. locc.*. Quo facit, quod
Dominus Originis merum & mixtum Impe-
rium habens alibi habitantes revocare , & cæ-
teris paribus inhibere poſſit ; ne ſubditi diſce-
dant , Solumque natale vertant. *arg. l.* 4. *C. de
Commerc.* & *l. fin.* ubi Bart. *ff. de decret. ab ord. fac.*
Johan. Pet Surd. *conſ.* 210. *n.* 14. *vol.* 2. Bertaz-
zol. *conſ. civil.* 56. *n.* 18. Petr. Caball. *conſ.* 209.
per tot. vol. 2, ubi inſuper *in fin.* pœnam confiſ-
cationis bonorum & aliam maximam pœnam
imponi poſſe,ſtatuit. Ut proinde migrantes 243.
hoc onus meritò luere cogantur, maximè cum
tranſportatio bonorum ; & imminutio perſo-
narum Dominis etiam ratione ſui Juris dam-
noſa exiſtat. Quamvis non exſtante ſtatuto de
jure Communi Subdito liberè quo velit abire
licitum *l. poſtliminiis § fin. ff. de captiv. & poſtlim.
reverſ. d.* §. Wo aber. quo textus cum allegatis
ſupra juribus ita conciliat poſt Hondedæum
conſ. 5. *n.* 43. *vol.* 1. Dn. Giævæus amicus noſter
ad Gail. *concl.* 36. *n.* 5. & 6. *lib.* 2. ut quidam
qualitas originaria mutatione domicilii mini-
mè , ſed affectus ex naturali & ingenita illi ci-
vilitate procreatus bene tolli poſſit. Confer
huc, quæ dixi infra *cap.* 11. *n.* 12. In eo tamen 244.
Bodin. *d. lib.* 1. *de Repub. cap.* 6. *n.* 62. & *ſeqq.* falli-
tur, quod decimas prædictas rectè conferri pu-
tat cum jure Albinagii in Gallia in roducto,
quod ſua lingua *le drout d'aubaine* vocant, quo
peregrinorum & advenarum ſeu aligenarum 245.
illic decedentium bona fiſco Regio cedunt
Arniſæ. *lib.* 3. *de Iur. Maj. c.* 6. *n.* 20. ubi Boer.
Choppin. Papon. Chaſſan. Tholos. Rebuff. &
alios citat. Quibus addo Molinæ. *in conſuet. Pa-
ris.* § 43. *gl.* 1. *n.* 182. Dauth. *d. l. n.* 69. Dionyſ.
Gothofr. *ad l. non dubito.* 7. *ff. de captivis, & poſtl.
reverſ.* Herman. Kirchn. *de repub. diſp.* 7. *auct.* 1.
ubi ex Bodin. *d. loc. refert.* Hoc jure non modo 246.
univerſam Galliam ſed etiam Italiam ac Sicili-
am cum Aſiaticis & Africanis uti ; cum no- 247.
ſtrum jus , quo in permultis Germaniæ locis
utimur, jure Albinagii longè æquius ſit, *arg. tit.
C. quand. & quib quart. pars debet lib.* 10. Illud uni- 248.
verſale ſit ; hoc multis in caſibus reſtringatur,
veluti in bonis confœderatorum & Sociorum,
Scholaſticorum , aut alterutro parente Gallo
natorum: Illud promiſcuè omnibus Magiſtra- 249.
tibus; hoc tantum Regio Fiſco competat; Ita ut
Dominum territorii, quantumvis merum Im-
perium, altamque Jurisdictionem habentem
Fiſcus Regius excludat *Pyrrh. in conſuet. Aurel. tit.
16. de Succeſ. §. 14. verſ item in text.*

Non alienum eſt ab hoc jure detractionis
jus iſſuarum exitusve, quo in Flandria hæreditate
civis , non civi delata, etiam filio fratrique ur-
bium curatores ex ea decimam bonorum non
feudalium in publicum verrunt, & quo nemo
in alterius cujuscunque urbis aut Caſtellaniæ
jus corpusque cooptari premittitur , præter-
quam decimis perſolutis Magiſtratui loci , à
cujus jure & quaſi complexu diſceditur. Quod
ex iis exemplis eſt , quæ aliquid ex iniquo ha-
bent, quod publica utilitate compenſatur: quod
tributum Plinius ſecundus, *extraneis*, dicit, *eſſe
tolerabile, domeſticis grave* : itaque hiſce remiſ-
ſum , ne lacrumæ parentum aut filiorum ſint
vectigales. Videtur enim primitus invaluiſſe ad
alendam frequentiam populorum in ſuis ſedi-
bus, & ad familias ibi conſervandas, veluti Iſra-
elitis bona filiasque extra tribum transferre
non licebat.

Leib Stewer vnd Haubt-Recht / Moribus 250.
quippe Germaniæ receptum eſt , homines
proprios ſeu ſervos , quos Leibeigene appella-
mus,

mus, non ſolum capite cenſos eſſe, & Leib-
ſteweren/ſeu Leibcenſum, id eſt, muneraper-
ſonalia quotannis, quinque, vigenti, trigin-
tave aſſes Dominis ſuis penſitare, ſed quando
etiam ex vitâ migrant, jumentum, quod
Dominis placuerit & conjugis veſtimentum,
251. tribuere teneri, ut de Bojariæ hominibus ſcri-
bit Aventinus *lib.7.annal.Boior.fol.595.* ubi ſub-
252. jicit originem hujusmodi hominum proprio-
rum inde dimanare, quod plериq; aut ære alie-
no, aut magnitudine tributorum, aut injuria
potentiorum preſſi, ſeſe Nobilibus, quidam et-
iam Religionis ergo ſponte ſe Monachis &
Myſtis in ejusmodi ſervitutem dedicarint: ul-
terius addens: Conjuges eſſe nonnunquam di-
verſæ conditionis, quandoq; diverſos habere
Dominos, qui liberos inter ſe partiantur, ita
ut filii Patrem, filiæ matrem ſequantur, & abs-
que conſenſu Domini matrimonia non con-
253. trahere. *Hæc Aventin.* Cui convenit Johan.
Stumpf. *in Chronic. Helvet. lib.4.c.27.* Et Bruſch.
de Monaſter German. fol. 87. quem refert Andr.
Knich. *lib.2.de Veſtit paction. c.3.n.24.& ſeqq.* di-
cens:

Quod ſi hujusmodi homo proprius dece-
dat relictis liberis, Dominum ſibi vendicare.
254. Das Haupt-Recht vnnd Weidtmahl / als ein
Haubtviehe beſtes Pferdt/beſtes Kleidt/ vel ſi-
mile cuipiam: Et in hunc ſenſum in diplomate
fundationis montis S. Michaelis ſeu Monach-
orum extra Bambergam Henrici II. Impera-
255. toris reſcribi. Cenſum autem ultimum, per
quem, utiq; omiſſa, vel neglecta ſupplentur ſer-
vitia, jus videlicet capitale à viris decentibus,
optimum equum, vel ſi equo carent, optimum
caput pecoris, & à fœminis induvias & exu-
vias tranſmitti ad Eccleſiam ordinamus. De
quo inſuper tractat idem Knich. *cap. 2. ſeq. n.*
256. 219. Quod jus pariter in pluribus locis
Hiſpaniæ inveterata conſuetudine uſurpa-
tum, ut ſcilicet, ſi alter ex conjugibus decedat,
Dominis locorum, qui jurisdictionem exer-
cent, Equus, bos, quadrupes, lectulus, veſtis aut
arca ex demortui ſolvatur hæreditate, & hoc
onus luctuoſum Trawrrecht appellari ſcripſit
Gaiz. *de expens. c.9.n.1.& ſeqq.* Joan. Gutirez.
lib.2. Canon. quæſt. *cap. 21.n.160.* Cruſius
Annal. Suevic. part.3.lib.10.c.5.fol. 575. Johan.
Herman. Stamm. *tract. de propriis hominib. cap.22.
n.7.* Quod Jus Caduci tanquam ſupra mo-
dum iniquum, ut Principes Germaniæ in to-
tum abolerent & tollerent, poſtularunt Ruſti-
ci ſeditioſi Anno 1525. referente Sleidano *in
ſua Hiſtor. lib.1.* Dicimus etiam Todtfall/Tod-
tenhandt/*morte main*: ex eo nempe, Wann ein
Leibeigener Mann verſtorben / vnd keine haab
noch Nahrung verlaſſen / darvon die Obrigkeit
hatt konnen bezahlet werden/So hatt man dem
Verſtorbenen die rechte handt abgehawen.
Quam legem nefandam & nequiſſimam abro-
gavit, ab eaq; mancipia & reliquos liberavit
Carolus Imp. Anno 1061. Vide Lehnman *in
Chronico Spirens. lib.1.c.64.& lib.4.22.* in Duca-
tu Brunſvicenſi & plerisque vicinis locis capit
Magiſtratus paganus bovem, & Paſtor loci
gallum gallinacium, Den Hauß Hahnen/
Æditus vero ein Bratwurſt teſte Johan.
Stuckio in *Exercit. Juſtin. p.1. decad.8. aſſert. 6. ſub.
lit. C.*

Beeth / Schoß oder Schatzung / Liebgeld 257.
precarium ſeu charitativum ſubſidium quod
Eccleſiaſtici Ordinis Magiſtratus, à Subditis
ſuis exigere poſſunt Vaſqu. *Illuſtr. controverſ.*
c.8.n.3. Differt à Collecta, quia nunquam præ- 258.
ſcribi poteſt: Nec enim inducitur præſcriptio
quo ad futuros actus, ſi inſciis Dominis quid
fiat. Meichſner. *deciſ. Cameral. 6.n.18.& 115.
lib.1.tom.2.* Differt etiam à Tributo quod in 259.
ſingula jugera, aut ſimili modo certa quanti-
tas numi vel frumenti penditur. Henric. à Ro- 260.
ſenthal. *de feud. c.5. concl.73.n.4.* Tributum à tri-
buendo ſeu contribuendo dictum; eò, quod
quisque ſtipem tribuebat. Et quoniam anti-
quitus illa ſtipum contributio non fiebat, niſi 261.
ad alendum publicum militem, inde etiam ſti-
pendium derivatum eſt, & de utroque habe-
tur *in l. ager. ff. de V.S.* & clarius apud Liv. *decad.*
1. Erat enim Tributum, *ut inquit Varro*, pecunia 262.
populo imperata, quæ tributim à ſingulis pro
portione cenſus exigebatur. Et, *ut ait Feſtus*, tria 263.
genera fuerant, unum quod in capita, alte-
rum quod ex cenſu collatum erat, tertium
quod extra ordinem imperatum, idque teme-
rarium dictum: Poſteaquam verò Auguſtus 264.
cum populo provincias partitus eſt, Tribu-
tum vocari cepit, quod bello victæ Provinciæ
Populo quotannis pendebant: Quod verò
Cæſaris Provinciæ ad belli ſubſidia inferebant,
ſtipendium eſt appellatum. Ea cauſa eſt, cur 265.
Tributa à ſtipendiis, tributaria que Prædia à
ſtipendiariis ſeparentur *in l.13. ff. de impenſ. in
res dot. l.46.§. qui compenſationem. ff. de jur. fiſc.* §.
per traditionem. Inſtit. de R.D. ubi Theophil.
hanc horum verborum differentiam tradit. Ita- 266.
lica prædia immunia erant. Differt quoque 267.
Tributum à Cenſu, tam ratione materiæ,
quàm finis, uti dictum eſt *ſupra n.161.* De Tri-
buti appellatione eruditiſſimè diſſerit Matt.
Monter. *deciſ. Arragon. 13.n.46.& ſeqq.* Hiero-
nym. Gigas *tract. de crim. læſ. Maieſt fol.95.&
ſeqq.* Joan. Bapt. Lup. *in l.2. C. de pact. int. Empt.
& vendit. con.2.§.2.n.53. pag. mihi 66.* Et de
diverſis Tributis agit Ludov. Molina Jeſuita
d. diſp.661. num.4.& ſeqq. Videatur quoque
de Tributo Baron. *tom. 3. Anno Chriſti 330.*
Inprimis verò in hac materia expendendum, 268.
quod Tributi non una eademque, ſed
alia atque alia ratio ſit. Nam in generali ſi-
gnificatione tributum eſt, quod univerſo
patrimonio, & tam mobilibus, quàm immo-
bilibus rebus imponitur: In ſpeciali ſignifi-
catione eſt, quod rebus tantum immobilibus
in æſtimio deſcriptis imperatur. Illud perſo-
nis juxta patrimonii vires injungitur: Hoc
rebus ipſis inhæret. Illud (2) ſolis ſubditis 269.
imponitur: Hoc à rerum poſſeſſoribus, ſive
ſubditi ſint, ſive non ſint ſubditi, præſtari ſo-
let. Illud (3) principaliter propter perſonas,
& ſecundariò rebus indicitur: Hoc rem ipſam
directò afficit, nulla habita perſonæ conſidera-

tione. Illud (4) varium eſt & incertum, & cum patrimonio univerſo creſcente decreſcenteve, creſcit & decreſcit: Hoc certum eſt & fixum, & neque creſcit neque decreſcit: niſi res ipſa pereat, atque eo modo onus illi inhærens, ſimul concidat & evaneſcat. Variam tamen pro varietate locorum habet æſtimationem: alibi enim pro arbitrio & æſtimatione Magiſtratus, quatenus videlicet Civis vel Subditi facultates ille æſtimat; alibi ad trecenteſimam, ducenteſimam, vel centeſimam patrimonii partem, annua intributio, der Schoß & Vorſchoß/ exigitur & imperatur: ubi pro ratione aut conſuetudine recepta, parata datur Executio.

270. Viehſchatzung pro pecoribus & jumentis ſolvi aſſolet. Modeſt. Piſtor. *conſil.* 21. *quæſt.* 2. *lib.* 2. ubi expendit; Si Senatus Civitatis unâ cum Nobilibus & Prælatis promiſerit dare Collectas, & Nobiles & Prælati non de propriis bonis, ſed de pecoribus & agris ruſticorum Collectas ſolvere ſoleant: Utrum Senatus pari modo de pecoribus & agris ruſticorum ſolvendo Collectas liberetur? an verò de bonis ſingulorum civium illas pendere teneatur?

271. Acciß Pedagium eſt, quod pro importatione & exportatione mercium pendi ſolet, de quo infra *cap.* 9. *numero* 33. Haut raro quoque tributa ſive gabellæ quæ in civitatibus pro certis rebus, frumento, vino, & aliis mercibus inferuntur, & privata Magiſtratus authoritate pro uſibus & indigentiis iſtius Civitatis inſtituuntur, *acciſe* vel *aſſiſſe* nominantur, teſte Fridero Mindano *lib.* 2. *de Mandat. c.* 42. *n.* 16. ubi tamen male putat, hocce tributi genus à Gallico vocabulo *aſſiſſe*, eo quod Teloni & publicani (vel, ſi mavis, publici canes) in ſuis Telon iis plerunq; ſedeant, derivari. Nam magis eſt, ut dicamus, proprie *acciſe* vocari, quaſi accæſum, weil man / dieſer Beſchwerde halben die pfund vnd maſſen ringert: ut &, wegen des vmbgelds/ ob gabellam vini, de quo *infra n.* 306. *& ſeq.* fieri ſolet. Vid. Fürſtliche Würtemb. Landesordnung *fol.* 151. §. Es ſol auch ubi habetur, doch ſol die Schenckmaß ringer ſein / alſo / das eilff Schenckmaß / gerade zehen maß / lauter Eich / oder ein Imi der lautern Eich ihnen ſollen/ damit derſelb / ſo vom außgeſchenckten wein das vmbgeld zureichen ſchuldig iſt / daſſelbige erholen vnd erſtatten möge / Sed quibusdam in locis, würd allein die 13. maß / deren ſo außgeſchenckt/ oder von den würten verſpeiſet / geraichet. Alibi, ut Ulmæ, Auguſtæ, Noribergæ, Francofurti &c. acciſia etiam ſolvitur de cereviſia, ac vino, quæ in domibus civium abſumuntur: & quidam alicubi tertia pars. Man muß auch den wein / ſo daſelbſt in den heuſern außgedruncken wird / ſehr hoch vervmbgelten; dahero der orten die maſſen ſehr klein vnd geringe ſein.

272. Wagegeldt/ penſio pro ponderatione mercium; Quia nemo conſtituere poteſt normam & gnomonem, niſi jurisdictione munitus: qui, ſi eſt Inferior, formam & pondus ex archetypo Principis deſumere obſtringitur *arg. l. modios C. de ſuſcept. & Arch. lib.* 10. Et pondera, menſuras, hisque ſimilia ad jus Superioritatis & merum imperium rectè referri, volunt Guid. Papa deciſ. 490. Carol. Tapia *in l fin. ff. de conſt. t Princip. part.* 1. *num.* 50. Budenbach. *quæſt. nobil.* 7. Nec enim Barones, qui habent merum mixtumq; imperium, etſi habeant jus ponderum & menſurarum in eorum privilegiis, poterunt ipſi alias menſuras vel pondera tradere, quam illa, quæ à Supremo Principe ſtatuta ſunt, ut dextrè cenſuit Renatus Choppin. *in conſuetud. Andegavenſ lib.* 1. *c.* 40. *n.* 4. *& c.* 43. *n.* 16. Camill. Borell. *lib.* 3. *de Magiſtrat. edict. c.* 15. *n.* 7. Multum itaque contulerit, à Principe curari, ut ſub æquali pondere & menſura commercia in univerſo ſuo territorio exerceantur; ac menſura & pondera ſint unius generis, quantum fieri poteſt. Hinc Levitici *cap.* 1. *v.* 19. *Nolite facere iniquum aliquid in judicio, in regula, in pondere, in menſura, ſtatera juſta, & æqua ſint pondera.* Deut. 25. *verſ.* 14. *&* 15. Ezechiel *cap.* 20. *Statera, & Ephi juſtum, & Batus juſtus erit vobis.* Belgæ tamen noluerunt admittere ein gemeine Maſſe vnd Gewicht/ ne 17. Provinciæ, quarum quælibet ſingularia Privilegia habet, uniantur, & in unius Regni formam, ſuppreſſis ſingularum Provinciarum immunitatibus, redigantur. Eman. Meteran. *lib.* 2. *Hiſtor. Belg pag.* 56. *col.* 1. *in princ.* Qui plura quoad pondera & menſuras deſiderabit, videat Voluſium Metianum, & Georgium Agricolam *in lib. de Ponderibus & Menſuris.* Guil. Budæum *in lib. de Aſſe.* Gregor. Tholoſan. *Syntaxis artis mirabilis lib.* 16. *cap.* 12. *& cap.* 13. Johan. Marianam Hiſpan. Jeſuitam *lib. ſingulari de ponderib. & menſuris typis Wecheliaanis Anno* 1611. *Francofurti edito.*

Hûc ſpectat jus Geranii Kraengerechtigkeit/ à privilegio Stapulæ, ſeu Staffelgerechtigkeit / longe diverſum; cum hoc reſpiciat principaliter commercia & utilitatem Emporii ſeu oppidi, cui hoc jus Stapulæ conceditur; per hujusmodi autem Geranii & emenſurationis onera, aliasq; proviſiones utilitati vectigaliũ, adverſus fraudes mercatorum providetur, non impeditur tranſitus aut navigatio, ſed utilitati Reipub. & Principis proſpicitur, & ad magis conſervandam juſtitiam in commerciis & ad removendas fraudes hæ proviſiones pertinent. Et expedit multis de cauſis in Provincia hanc Geranii ac menſurationis rationem conſtitui. Ita eleganter Elbert. Leoninus *conſ.* 7. *n.* 10. Vide eundem *conſ.* 8.

Stapulæ jus à ſtabulo derivat Petr. Bertius in tabulis Geographic. *in deſcriptione Hollandiæ Auſtralis fol.* 213. *& ſeq.* & definit eſſe jus ſiſtendi & retrahendi ad ſe merces exoticas, ut nimirum eo loco ſtabulentur & conquieſcant, donec venditæ ſint. Sed notatio hæc, meo judicio, longè petita, neque plauſibilis, neque probabilis, neque argumento huic conveniens eſt. Nam jus Stapulæ ex Emporiis Hanſeaticis in conſuetudinem traductum eſt, ut proprium eorum dicatur verbum, ceu Stapeln/ quod nihil aliud eſt, quam merces

ces exponere,& iterum compingere.Et quemadmodum apud Romanos diverſi generis Fora fuerunt,alia ad Urbis ſplendorem , alia negociorum civilium , vel delectationis cauſa ; alia verò ad communis populi uſus conſtituta,lat è Roſin.*lib.9.de antiquit.Roman.cap.7.*uti poſtremi generis Fora erant hæc;boarium,olitorium,piſtorium , ſuarium , cupedinarium , piſcarium, ruſticorum , ſive ſub urbanum,in quibus ea,quę ad victum erant neceſſaria,vendebantur , ceu adhuc in omnibus Civitatum benè conſtitutis Rebus publicis tales neceſſitates commoditates conceduntur cottidiano uſui:Ita forum promercalium rerum & maximè mercatorum in præcellenti habitum fuit æſtimii dignitate , cui ſingularia quoque jura & privilegia ſunt attributa. Sic ex ejus rei imitatione , vel potiùs ex ipſius naturæ dictamine Hanſeatici Germani tale forum Emporii & ſuæ Nationis vocabulo inſignire voluerunt, & Stapulam ejusque competentiam jus Stapulæ nominitarunt,ſive eine Niederlage / appellatione ab appulſu , exoneratione , principaliori ſcilicet Emporii parte deſumpta , uti loquitur Dauth. in Producto Magdeb. contra comites Barbienſ. Differt verò jus Stapulæ à Nundinis. Ingens eſt abſurdum (ait Martinus à Medem in Refutatorio ſcripto,contra Hamburgenſes) quod in petitione Reſtitutionis in integrum *artic.75.& 82.*Hamburgenſes ponant talem confuſionem , quæ Nundinas & Stapulam pro Synonimis habeat. Tum etiam ipſi Hamburgenſes ſibi contrarii eſſent,cum Nundinæ omnibus Civitatibus communes ſint, & à quovis Magiſtratu ſubditis ſuis concedi queant. Quid ergo privilegii loco in hoc habebunt,ſi omnibus eſt commune?Sed affectata eſt ignorantia , cum differentiam ſatis pro commodo noſcant & intelligant. Quemadmodum enim forum à ferendo nomen habet, quod in eum locum & controverſiæ atq; merces deferantur,quum Græcis forum eſſet Baſilica,id eſt,domus ampla & ſpacioſa,quæ ita ſolebat ædificari,ut in ſuperiori parte judicia , in inferiori parte negotiationes exercerentur;ceu ex Vitruvio rem hanc.in officia Ciceronis notat Georgius Cracovius : Ita Stapulam vocamus , *(inquit Dauthius)* mutato de Germanica lingua juxta Hanſeaticorum conſuetudinem vocabulo , aggeſtionem & comportationem mercium omnium quæ id genus ſunt , ut ſervando ſervari poſſint Crantz. *in Vandalia lib. 8. cap.6.*Conficitur ex his omnibus*(ita pergit Dauthius)* quod etiam ipſe locus talis publicus, & Mandatum aut Imperatoris indultum & privilegiaria conceſſio in tali conceſſione longè quid ſublimius & à nundinis magis ſeparatum requirant & ponant, cum hæc res generalitate & amplitudine ſua, nec non dignitate omnium Comerciorum,maximè ſe Regalibus Principis ſummi inſinuet, utpote, ex qua ampliſſimi fructus vectigaliam & teloniorum expectari queant. Hactenus Dauthius, plura ex jure Weichbildico Magdeburg. ad hanc rem conducentia adducens; quem rectè refert Amicus noſter Dn.Joh.Angelius Werdenhagen, poſt hæc ſcripta viſus, *lib. 3. de Rebuſpub. Hanſeaticis c. 20.pag.565.& ſeq.* Differt quoq; Jus Stapulæ à jure Emporii,ut inde videre eſt, quod cum jus Emporii etiam Stapulæ in cauſa Hamburgenſi vocaretur , illis eſt in Camera Imperii in junctum , ut novo libello id explicarent Martin.à Meden. *in d.Refutat.ſua pag. 99.* Notius aliàs enim eſt nomen Emporii,ut patet ex Cicerone *lib.5.ad Attic.Epiſt.2.* ubi mentionem Emporii Putealonorum facit.Aſt quæ Dauthius de hac Stapulæ conſcripſit materia , nondum videre lucem.Hodiè non ſolum Hanſeaticæ ad Albim & Viſurgim,Hamburgum & Brema ; aliæque nonnullæ Civitates ad Rhenum;Colonia Ubiorum,Moguntia,Spira ; ad Danubium Ratisbona : Ingolſtadium & Batavium hoc Stapulæ jure utuntur,privilegio vel præſcriptionis immemorialis titulo munitæ & amictæ.

Aliter Stapulam , ejusq; conditiones & jura conſiderat , Lud. Guicciardin. *in deſcriptione Hollandiæ fol.216.& 217.* exiſtimans vocem hanc eſſe origine Gallicam , & ſignificare communiter forum , ſeu locum publicum in urbe aliqua deſignatum , quo Principis authoritate & privilegio,vina , frumenta , aliæque merces vendendi cauſa convehuntur : quod neceſſum propterea , ut negociatores prius eò conducant , & in uſum emturientium per aliquod tempus in foro venum exponant, quam aliò poſſint transferre : lapſo autem hoc tempore , & vectigalibus Reipublicæ ritè depenſis,civibusque , ut fas eſt , proſpectis, merces , quocunque viſum eſt , avehant & transportent. Ejusmodi ſtapulam habet Atrebatum , Artheſia , Middelburgum , Zelandiæ: Et privilegia ſtapularum Dordrechtenſium in Hollandia id potiſſimum ſanciunt , ut quicunque vel Rheno vel Moſa conducunt vina Rhenenſia,frumenta,aliasve id genus merces, & præter urbem hanc navigant , naves in ejus portu exonerent , perſolutisque inibi debitis Vectigalibus , merces in civium naves impoſitas , quocumque viſum eſt , transvehant: niſi tamen cum publicanis, aliter paſciſcantur. Licet autem hæc privilegia multum inter ſe diſcrepent,idq; pro mercium juxta & urbium, quibus conceſſa ſunt , ratione : omnia tamen à prima ſui origine vetus ſtapulæ nomen conſervant. Cumque variæ paſſim in iis,quæ ſitu maximè oportunæ ſunt , Belgii oppidis habeantur hujusmodi ſtapulæ , non poteſt, quin ſumma tam publicè , quam privatim in Principem Subditosque inde redundet utilitas.

Schutz vnd Verſpruchsgeldt Paul. Matth. 273.
Wehner. *pract.obſ. lit.5. verb.* Schirmsverwandten.ſive Voigtrecht Knichen. *de territ.jur. c.4.n.399.*Solet enim penſio , cenſus ſeu Honorarium & præmium annuum quandoque erogari Advocatis,durante Advocatiâ, pro exhibenda defenſione in ſignum advocatæ protectionis , quando ſcilicet Princeps aut Comes aliquis,ſit Protector ſive Advocatus & Patronus alicujus civitatis aut monaſterii vel etiam

una Civitas potentior alterius inferioris defen-
ſionem protectionemq; ſuſcipit,per *l.metum §.*
ſed licet.ff.quod metus cauſ.l.ſi pater.34.§.ſi quis a-
*liquem ff.de donat.*Menoch.*conſ.29.num.*34.Af-
flict.*in conſtit.Regn.rubr.7.num.2.in fin.& num 9*
in fin. Hartman. Hart.*pract.obſ.lib.2.tit.52.de*
*cenſ.obſ.2.n.2.*Sim.Piſtor.*conſil.19.n.18. Inter*
conſilia Modeſtin.Piſtor.*vol.1.*(quod conſilium
datum eſt in cauſa **Erffurt** contra **Maintz** pro
Ducibus Saxoniæ) Vinc.Caroc.*tract.de locat.&*
conduct.tit.de mercede quæſt.10.num.2.infinitos
*conglomerans.*Martin.Manger.*tract.de Advocat.*
armat.cap.14 num.190.& quam plurimis ſeqq.

274. Quo tamen caſu jus protectionis, cum non
una in jure territorii radicatum ſit, neque mu-
tat dominium, neque tribuit jurisdictionem,
c.recepimus.c.ex parte 18.extr.de privileg. & Exceſſ.
*Prælat.*Bartol.*in l.1.n.2.C. de excuſ.mun.lib.* 10.
Dec.*in c.ad audientiam n.3.de appellat.*Petr.Ant.
de Petr.*de pot.Princ.cap.22.n.9.fol.293.*Menoch
*de A.I.Q.caſ.*100.*n.9.* Johan.Baptiſt. Aſinius
tract.de Execut.§.11.c.5.n.1.& ſeqq. Franciſc.
Zoannet.*in repet.l.ut vim.p.1. n.9.ff. de I.& Iur.*
Gail.2.*Obſ.54.n.4.* Card. Mantica *de tacit. &*
*ambigu.convent.lib.27.tit.7.n.15.*Alphonſ.Mo-
dit.§.*Principum placita dubitat.239.n.4.* Et ita
reſponderunt Caſtrenſ.*conſ.313.n.3.v.verba au-*
*tem alia vol.1.*Bartolom.Socin.*conſ.74.n.1.* Ro-
land.à Valle *conſ.1.n.47.vol.2.* Natta *conſ.636.*
n.1.& n.96. (quo loci Baldum nomine prote-
ctionis plenam Jurisdictionem contineri affir-
mantem exaudit de Subdito protectoris) Ti-
ber.Decian.*conſ.58.n.122.vol.1.* Joh. Vincent
Honded.*conſ.15 n.57.vol.1.* Bertaz.*conſ crim,*
511.*n.36.vol.2.*Weſemb.*conſ.48.n.30.* Regn.
Sixtin.*conſ.Marpurg.8.n.104.vol 1.* Pruckman.
conſ.17.n.86.vol.1. Ant. Fab.*in Cod.deciſ.forenſ.*
*tit.12.definit.5.*Alex Raudenſ *conſ.27.n.39.&*
*46 vol.1.*Meiſchner.*tom.2.lib.1.deciſ.6.n.134.*
fol.669.& tom.2.lib.2.deciſ.4.n.176. in cauſa
Ingelheim contra **Pfaltz**/ Tileman. de Benign.
*ſyntagm.1.decad 4.vot.10.n.3.*nec priſcam liber-
tatem imminuit Natta *conſ.301.n.1.*Bodin *lib.1.*
*de Repub.c.9.*Arniſæ.*lib.1.de jur.Maj.c.3.*Ruland.
lib.2.de commiſſ.p.4.c.3.n.12.ubi ait, non poſſe
inde **die Landes Fürſtliche Obrigkeit** induci,li-
cet dicantur **die Oberſte Schirmherrn** : quin
potius evidens ſignum non jurisdictionis eſt
protectio,ſi peculiaribus pactis impetretur,uti
ſubtiliter conſuluit Natta *conſil.636.n.1.*& Six-
275. tin.*conſ.8.n.45.vol.3.* Adeò, ut etiamſi Cæſar
ipſe in clientelam ſuam aliquem peculiariter re-
cipiat,& de hac re privilegium largiatur,tamen
mediatæ Jurisdictioni ordinariæ inferioris Ma-
giſtratus,cui alioqui, hujusmodi perſonæ &
bona ſubjecta ſunt,non derogetur, nec præju-
dicium ullum adferatur,Gail.*d.obſ.54 n.7.* Un-
276. de Panormitan.*in d.c. recepimus n.4* & Ancha-
ran.*conſ.87.n.2.*ajunt,parum operari tales rece-
ptiones in protectionem;Et rectè docet Guil.
277. Bendict.*in d.c.Raynutius verb.& uxorem deciſ.5.*
n.390. non poſſe Subditum contra Dominum
impetrare ſalvam guardiam,cum hæc propriè
duntaxat reſpiciat res & patrimonium : Nam
*inquit,*ſi hæc impetrari poſſet, faciliter impedi-
retur Dominus in ſua Jurisdictione per Subdi-
tos, quibus proviſum eſt remedio appellandi
vel provocandi,ſi graventur per Dominum ju-
re Superioritatis & auctoritatis, & elegantiſſi-
mè reſpondit in hanc Sententiam Alexand. 278.
*conſ.13.n.17.vol.6.*non poſſe Subditos excuſari à
crimine rebellionis, ſi ordinario non obedi-
rent,occaſione ejusmodi protectionis:cum ra-
tione protectionis non debeant ſubtrahere o-
bedientiam & exercitium jurisdictonis & do-
minium caſtri magiſtratus ſui ordinarii etiam
conferre in protectorem, ad quem ſpectare ea
non debeat : Nam virtute dictæ protectionis, 279.
ſolum pertinet ad protectorem defenſio defa-
cto cum armis & militiis,à violentiis & injuriis
quæ inferrentur ipſi Domino Caſtri. Ergo in-
fert in ſuo themate Alexander,cum ad Ducem
non debeat pertinere jurisdictio, ſed ad comi-
tes,quibus debebant homines iſtius caſtri obe-
dire ratione jurisdictionis, nec ab aliquo po-
tente eſſet illata injuria vel offenſa ipſis comiti-
bus magiſtratui Caſtri ordinario, poſtquam
fuiſſet opus, quod dicti homines pro præfatis
Comitibus & eorum ſtatu recurrerent ſuffra-
gium & protectionem Ducis protectoris,con-
tra ipſum Comitem Magiſtratum ordinarium,
defenſionem implorantes, à rebellione defen-
di. Confer de hac quæſtione latè per varios ca-
ſus differentem. Martin. Mager.*in d.tract.noviſ-*
ſimo de Advoc.armat.c.6.n.118 & ſeq.

Cautio igitur erit adhibenda his, qui extra- 280.
nei Principis auxilio ultrò ſe munire & defen-
dere ſatagunt,ut ita protectionis capitula mo-
derentur & componant, ne quidquam pote-
ſtati Domini proprii decedat, & ne ex illis oc-
caſio ſubjectionis potius, quam protectionis
ſuboriatur. Calamitas namq; ævi noſtri ſugge- 281.
rit,multoties evenire, ut quos opis cauſa evo-
cavimus, metuamus; & exempla in promptu
ſunt, ac Hiſtoriarum monumenta common-
ſtrant,plurimos ex officio protectionis tranſi-
iſſe in uſurpationem poteſtatis Petr. Gregor.
Tholoſ.*lib.11.de Repub.c.11.n.6.& lib.23.c.3.*
*n.9.*ubi,ut gradus fiat ad novum Principatum,
ſæpe ſolere alterius Subditorum protectionem
ſuſcipi,*veriſſimè tradidit.* Capitulis iſtis ſemitam
ſignavit Bodinus duplicem:vel ut protectionis
literæ à patrono dentur,quibus teſtatum ſit,ju-
ra priſtina ſalva & integra clientibus futura:vel
patrocinia breviore temporum intervallo ter-
minentur : quo partibus graviora viſa mutari, 282.
honeſta & perſicua continuari poſſint *lib.5.c.6*
*n.584.& ſeq.*Sic certa exprimendo, ad quæ vo-
luerint,teneri, declarant ſe in reliquis vinciri
nolle Choppin.*lib.1.de Doman.Franc.tit.6.n.19.*
Mantica *d.lib.27.tit.7.n.17.*Pulcrè Sigonius.

Accipitrem milvi pulſurum bella columbæ
Accipiunt Regem:Rex magis hoſte nocet.
Incipiunt de Rege queri,quia ſamius eſſet.
Milvi bella pati,quam ſine Marte mori.

Rogante aviculas cuculo,*Cur ſe fugerent?* quia
accipitrem te fore ſub veremur apud Plutarch.
6.apoph. Vero fictio eſt,clare edocens, quod
optimorum Principum animi dominationis li-
centia abripiantur in pejus, & ex laudabili ini-
tio

tio finis malus inclinit Tacit. 15. *annal.* Hugo Grotius *de antiquit. Reip. Batav. c. d.*

283. Quamvis verò honeſta ſit omnis ratio expediendæ ſalutis, Principesque ob abſentiam, impotentiam, negligentiam, tutari, quandoque ſuos aut non velint, aut non poſſint Felin. *in c. cum non licat. n. 12. de præſcript.* Gigas *de Crim. læſ. Majeſt. lib.* 1. *q.* 56. Alphonſ. Modit. §. *plebiſcitum dub.* 35. *n.* 1. Azeved. *in conſtit. reg. Hiſpan. tom.* 4. *tit.* 3. *l.* 1. *n.* 9. Thoming. *conſ.* 13. *n.* 43. *lib.* 1. M. Stephani 2. *p.* 2. *c.* 2. *n.* 128. proindeque inferiores defenſionis & protectionis ergo ſe alteri ſub mittere poſſint, Idq; generali conſuetudine Germaniæ receptũ eſſe, atteſtentur Weſemb. *d. conſ.* 48. *n.* 23. Et Sixtin. *conſ. Marpurg.* 19. *n.* 145 & *n.* 146. *vol.* 3. Non tamen hujusmodi ſubmiſſiones periculo carent, neque temere, nulla urgente neceſſitate, maximè in præjudicium ſuperioris, id faciendum.

284. Nam intereſt ejus, ſubditos annuam penſionem protectori ſolvendo, non depauperari, eorumque opes exinaniri Cravett. *conſ.* 933. *n.*
285. 23. Bocer. *de jurisd. c.* 8. *n.* 97. Et obedientia ejusdem paulatim imminuitur, & defenſoris auge-
286. tur. Zaſ. *conſ.* 7. *n.* 5. *lib.* 2. Gail *d. obſ.* 54. *n.* 4. Paurmeiſt. *lib.* 2. *de jurisdict. c.* 6. *n.* 19. Vixque dici poteſt, quantopere protectores ordinarium clientum ſuorum magiſtratum, quaſi quaſi ex cauſa
287. ſæpè inſectentur, ſubditos contra eum, & ubi juſtiſſima animadvertendi vel mulctandi cauſa ſubeſt, ſub protectionis ſpecie defendentes, vel
288. alia ſibi vendicantes. Qua ratione & Subditos alterius in patrocinium ſuſcipere, legibus Imperii vetitum, Aurea Bulla Caroli IV. *tit.* 16. Reichsabſchied de Anno 1529. §. wir auch Churfürſten/Prælaten ibi: Deßgleichen keiner des andern Unterthanen und verwandten deß glaubens/vnnd anderer ſachen halber / inſondern Schutz vnnd Schirmb wieder ihre Obrigkeit nehmen ſollen vnd wollen. Reichsabſchied de Anno 1555. §. Es ſoll auch kein Stand ibi: wider Jhre Obrigkeit in Schutz vnd Schirm neh-
189. men. Hinc quoque in prætractâ causâ Maintz contra Erffurt correferens judicavit pronunciandum eſſe, daß Rahtsmeiſter vnd Raht dero Stadt Erffurt nicht gebühret noch geziemet habe/ſo viel die Stadt Erffurt / dero einwohner vnd Bürger belangt / die Chur vnd Fürſten zu Sachſen/zu Erbſchirmb auffzunehmen/ uti refert compilator Symphorem, ſupplicat Camer. Imperial. *p.* 1. *tit.* 2. *vot.* 1. *in cauſa ſecundæ conventionis.*

290. Willkomſchatz / ſunt Xenia ſeu donaria, quæ in ſolenni Principis adventu (Nos Eintritt dicimus) offeruntur Camill. Borell. *conſ.* 1. *n.* 62. Non enim ſubditi primâ vice Domino ſuo manu vacuâ ſe præſentare debent *Exod.* 23. *Deut.* 26 Franc. Marc. *deciſ. Delphin.* 1023. *num.* 2. *p.* 1. Chaſſan. *in conſuet. Burg. rub.* 1. §. 4. *n.* 8. *verſ. ſecundo dicit in addit.*

291. Bettſchatz/honeſtum hoc Exactionis genus Eduardus IV. Anglorum Rex excogitavit, quod *beni volentiam* appellavit. Egit enim cum amicis, ut ſponte ad ſumptus belli pecuniam erogarent, quod ipſe ex ea re benivolentiam ſingulorum menſurus eſſet, ut ſcilicet eum qui plus daret, ſe plus diligere cenſeret. Quo poſtea 292.
Henricus VII. uſus magnam pecuniæ vim col- 293.
legit. Et Richardus I. Anglorum Rex, in bello Gallico ingentem pecuniam, quam à collegio mercatorum, qui Caleti ex lana potisſimum negociantur, mutuam ſumpſit, poſtea Monachis Ciſtercienſibus expoſuit, ſe inopia coactũ ac eorum benivolentia fretum id feciſſe, & propterea rogare, ut vellent tantum lanæ ipſis mercatoribus pro acceptis à ſe pecuniis dare, ſummi beneficii loco, cujus ſe memorem fore pollicebatur, ſe id agniturum. Monachi ad extremum morem Regi geſſerunt. Polydor. Virgil. *lib.* 24. & 26. *Hiſtor. Angl.* Si magna incumbat neceſſitas, eſt recta ratio, ſed animadvertendum ut viciſſim Rex illis benefaciat; alioqui nihil durius, quam Principis privatæ apud amicos vel ſubditos preces: Si enim negent aut parcè donent, paratam ſibi cladem putant. Si quis aut nolit, aut non poſſit dare, inimicus Principis efficitur; quia graviter ſibi offenſum arbitratur. Adam. Contzen *lib.* 8. *Polit. cap.* 15. § 7. *fol.* 587.

Haubtgeld Pecunia per capitationem viri- 294.
tim in ſingula perſonarum capita collecta, quam poſt Tertullian. Cujac. *ad rubr. C. de Annon. & tribut. lib.* 10. ſtipendium vocat. Pro capite maſculi à quatuordecim annis aureum, fœminæ à duodecimo usque ad 65. annum dimidium dependere cogebantur. Quanti autem emolumenti Romani ex ejusmodi capitationibus cenſuerint. Juſt. Lipſ. *in libr. de Magnitud. Roman.* ingenioſè, ut & cætera exponit, & dictum eſt ſupra *num.* 29.

Gleidtgeld. Cui enim onus reddenda itinera 295.
tuta incumbit, is etiam commoda viarum habere debet. Alex. Raudenſ. *deciſ. Piſan.* 11. *n.* 17. & 26. & *ſeqq.* Qui autem habet Gleidt/ poteſt etiam guidagia ſolita, Gleidtgeld/exigere. Rebuff. *in Bull. de Can. Domin. in verb. Pedagia fol.* 310. Henricus à Roſenthal *de feud. cap.* 5. *concl.* 14. *lit. G.*

Reißgeld/Heerßlohn/& Hoſtenditias idem 296.
denotare probat ex Annalibus Aventini Cujac. 5. *Feud. ad Conſtit. Frederici I.* & nihil aliud ſunt quam mercedes & ſtipendia, pro alimonia Exercitus, ad compenſandum redimendumque laborem in militia obeundum præſtari ſolita. Defenſionem enim fidei & Patriæ contra hoſtes adeò relevantes Carolo M. imponendi vectigalia cauſæ viſæ ſunt, ut in capita eorum, qui ipſi bellum detrectarent, vel ob morbum aliamvè cauſam bello inutiles eſſent, quinqui denarios & modium frumenti conſtitueret; à quo ne Epiſcopi quidem, quorum facultates deſcriptas habebat, immunes erant. Non Heersſtewr / vel ut olim Heersſchuldt / 297.
Königsſtewr decimus. Aventin. *lib.* 4. *fol.* 286. Egregriè And. Kinchen. *de ſublim. territ. jur. cap. n.* 374. & *ſeqq. usque ad fin.* Conrad. Ritterſhuſ. *in paratit. feud. lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 32. unde Gunther.

Publica militiæ Vaſallus munera juſta
Non renuat, Dominiq; libens in caſtra vocatus

Aut eat, aut alium pro ſe ſubmittat iturum,
Arbitrio Domini, vel quem laudaverit ille
Compenſet redimatq; ſuâ mercede laborem.

Reut / Riet & Rode dicuntur Germanis
(teſte Bruſchio *de Monaſter. in Michaelis Campo*
fol.36.) plerumq; illa loca, quæ prius ſilveſtria,
298. poſtea in agros converſa ſunt. Hinc Rott-
geldt oder Reutzehendt / Decimæ novalium
Alciat. *in l. Sylva. § novalis. ff. de V.S.* qui ibidem
ex Apiano retulit, decimam partem fructuum
Reip. pendi ſolitam fuiſſe pro vectigali eo-
rum agrorum, qui deſerti ad culturam redige-
rentur Nicol. Reuſn. *lib. 4. decis. 1. per tot.* Zas.
conſ. 11. *n.* 22. *lib. 2. tom. 6.* Quo loci reſpondit,
apud illiteratos aliquos eam opinionem cir-
cumferri, ut cum ager primo ligone eradice-
tur, dicatur novalis: at vero ſi iterum poſtea co-
latur, novalis eſſe deſinat. Sed in eo errorum
committi ait, cum ager, qui intra hominum
memoriam coli ceptus novalis dicatur, quan-
diu memoria eradicationis & primæ culturæ
extat, *Hactenus ille.* Decimæ itaque novalium
ſunt, quæ percipiuntur ex agris noviter ad cul-
turam redactis *c. quid per novale. §. 1. de V.S. c. fin.*
Ext. de privileg. Dec. *cons.* 147. *n.* 3. Menoch. *conſ.*
36. *n.* 7. Roland. â Valle *conſ.* 28. *n.* 22. *lib.* 1. Joan
Mar. Riminald. *conſ.* 530. *num.* 4. *& conſ.* 536.
Hippol. Riminald. *conſ.* 679. *n.* 72. Martin. Vran
cons. 15. *n.* 6. *tom.* 3. *Obiter* Petr. Barboſa *ad l.* 8 §.
fin. p. 1. n. 38. ff. ſolut. matrim. Alexand. Moneta *de*
299. *decimis c.* 4. *n.* 50. Petr. Gregor. *in Syntagm. jur.*
univ. lib. 1. c. 2. n. 2. Decimas haſce novalium Se-
cularibus ſtatibus Imperii attribuere conatur
Hartm. Hart. 2. *pract. obs. tit.* 53. *obs.* 10. *n.* 12. qui
ibidem ſcribit durum & grave viſum fuiſſe Im-
300. perii Germanici Ordinibus deſuper conqueſtis
contra Pontificem & Clerum in gravaminibus
Noribergæ in Comitiis exhibitis, quo Cleri
decimas ex novalibus quæ antea non præſta-
301. bantur, exegerint. Quamvis verò jus deciman-
di in universo territorio conceſſum etiam com-
prehendat decimas novalium Paris. *conſ.* 73. *vol.*
4. Tib. Decian. *conſ.* 22. *n.* 30. *& ſeqq. vol.* 1. Joan.
302. Gutirez. *lib. 2. quæſt. Canonic. c.* 21. *n.* 118. Atta-
men eas non ad habentem in locis contiguis &
vicinis jus decimandi etiam generale, ſed ad
Dominum territorii der Landesfürſtlichen O-
brichkeit ſpectare, acriter diſputatum fuit, in
cauſa Landtgraff zu Heſſen contra Stifftshern
zu St. Alban für Maintz / Et in Cauſa Hauß
Ruhden zu Bedingsheimb / contra die van der
303. Roſenburgh / Mandati der pfandung. Quo re-
ſpectu quoque loca deſerta & inculta, ſi ab ali-
qua univerſitate occupata non ſint, inſtar va-
cantium ad Principem vel Dominum territo-
rii pertinere, non obſcurè docuit Alvar. Va-
lasc. tract. *de Iur. Emphyt. q. 8. n. 28.* Maſcard. *de*
probat. concl. 1189. *n.* 34. Tiber. Decian. *conſ.* 123.
n. 52. *vol.* 3. Marc. Anton. Peregrin. *conſ.* 16. *n.* 3.
lib. 1. Carol. Tapia *in l. fin. ff. de conſt. Princip. §. 1.*
& 2. n. 13. Molinæ. *ad conſu. Pariſ. §. 68. gl. 1. in*
verb. Franc. alv. n. 9. Matth. Stephan. *l. 2. de Iurisd.*
p. 1. c. 7. n. 447. Licet Renat. Choppinus *de Iurisd.*
Andeg. lib. 1. fol. 324. n. 16. & Petr. Heig. exiſti-
ment, hanc opinionem non usq; adeò firmis
niti fundamentis, ut convelli nequeat Poſt
Menoch. *3. præſumpt. 100. n. 9. 12. & ſeq. & alios*,
qui putant primum occupanti cedere loca de-
ſerta, Joan. Bapt. Aymus tract. *de alluvion. lib. 2. c.*
21. n. 6. & 7. & ante hos Bertrand. *conſ.* 95. *n.* 4.
vol. 7. In Gallia de ejusmodi decimis Seculares 304.
cognoſcere, poſt Molinæ. Rebuff. & Covarruv
tradidit Gutirez *lib. 1. quæſt. civil pract. c. 14. n. 4.*
Henricus à Roſenthal. *de feud. c. 12. concl. 3. num.*
33. qui & *num.* 34 rectè obſervavit, præjudicia
à Mynſingero *cent.* 1. *obs.* 100. allegacta conti-
giſſe, antequam Conſtitutio pacificatæ Religi-
onis eſſet erecta.

Statt: oder Marckgeld Collecta nundinalis 305.
ſeu pecunia forenſis, quæ pro uſu loci in foro
percipitur, & non vi jurisdictionis, ſeu dominii
ſuperioris jure à Magiſtratibus imponitur Er-
neſt. Cothman. *conſ.* 47. *n.* 288. *vol.* 3. Adam.
Keller *de offic. jud. Polit. lib. 2. c 9. pag.* 342. Plura
de Nundinarum datiis & pedagiis, nec non
mercede loci, von weg: Brucken: vnd Standt-
geldt &c. habent Sichard. *in tit. C. de nundin. &*
mercat. Wehner *pract. obſ. verb.* Marckgeldt. A-
rumæus *vol. 3. diſcurſ. 15. cap.* 40. Beſold. *in The-*
ſaur. pract. verb. Meß / Jahrmarckt.

Vmbgeldt Gabella ſeu Acciſia onus conſe- 306.
cutivum contractus eſt, Dec. *conſ.* 457. Carol.
Bardellon. *conſ.* 185. *n.* 14. Garz. Maſtid. *decis.* 87.
num. 14. Cæval. *commun. opin. contr. com.* 9. 733.
Thom. Zanchez. Juſuita *de Matrim. lib. 3. diſp. 18.* 307.
n. 12. de quo idem judicatur, quod de Contra-
ctu ipſo *l ſi quis hæres. 35. ff. de acquir. hæred.* Pe- 308.
trus Gaball. *conſ.* 124. *n.* 7. *vol.* 2. ubi quod fo-
renſes ementes & vendentes in Civitate alie-
na, lege illius civitatis circa emptiones & ven-
ditiones arctentur, probat ex c. 1. & notat ibid.
per Anchar. de emt. vendit. Quod verò Vn- 309.
geldt diverſum à collectatione ſtatuitur, diſcuſ-
ſum in cauſa Teutſchmeiſter contra Pfaltz. &
rurſum conſideratum in cauſa Teutſchmeiſter
contra Brandenburg Mandati der Pfandung /
Meiſchner. *tom. 1. lib. 1. decis. 48. n.* 7. Rulant. *de-*
cus. jur. controv. quæſt. 12. Id quod tamen de mo- 310.
do impoſitionis accipiendum puto: Regulari-
ter quippe ſi onus reale incumbat, per æs & li-
bram, Loſæ: *de jur Vniverſit. c. 9. n. 16.* Si perſona-
le, in capita Collecta diſtribuitur, Weſemb.
conſ. 103. *num.* 13. Franc. Marc. *decis.* 803. *num.*
4. part. 1. Everhard. Præſes *conſ* 45. *n* 3. *Inter vari*
German conſ. 1. n. 45. vol. 1.

Dicitur vmbgeldt / weil es vmbgelegt würdt.
Acciß weil es von dem verkaufften Gut geſchnit-
ten wurdt / Juris rationibus inſpectis Vmbgeldt
eſt Regale *c. un. quæ ſunt Regal. in verb. Telonia.* De
conſuetudine verò Germaniæ, non poteſt dici
Regale: quia videmus Civitates municipalos &
Nobiles eodem jure in Civitatibus & pagis
ſuis uti, An de jure vel facto? vidè *infra cap.* 5.
n. 121. *& ſeqq.* Quosdam tamen Nobiles pro im-
petrando hoc Regali ad Cæſ. Majeſtatem ſup-
plicaſſe, nec hoc impetraſſe, niſi edocto con-
ſenſu ſuorum Subditorum, refert Beſold. *in*
Theſaur. pract. lib. V. n. 32. fol. 817. • Vide omninò
Me infra *cap. 3. n. 123. & cap. 5. num. 121. & mul-*
tis ſeqq.

Fang /

311 Fang/Schleß/vndt Koſtgeldt λύτρον, quod
præter pœnam carceris delinquentes ubiq; fe-
rè locorum ſolvere coguntur, Et plerumq; eſt
florenus vel thalerus.

312. Henckergeldt / Expenſa Juſtitiæ publicæ &
Executionis criminalis, quam ſubditi longæva
quarundam provinciarum conſuetudine con-
313. ferunt: Quæ tamen uti à jure communi exorbi-
bitans, forte à Præſidum Provincialium im-
preſſione initio proceſſit, pro indeq; rationi
non conſentanea, neq; favorabili & extenſiva
interpretatione coadiuvanda eſt. Petr. Heig.
*quæſt.jurid.*23.*num.*9.*& ſeqq.* Flamin.Chartar.
*de execut.bonor.c fin.*456. Surd. *conſil.* 83.*n.*9.*&*
10.*lib.*1.Dn.Beſold.*part.*3.*conſil.*36.*per tot.* ubi
ex profeſſo tractat; An is, qui merum imperi-
um vel jus gladii habet, ſumptus & onera, quæ
ad ſontem puniendum vel juſtitiam exequen-
dam ſpectant, ſuſtinere cogatur? vel an ſubditi
314. ad hoc teneantur? Burggravii Haganoenſes
habent, Daß lehen des henckerthumbß.

315. Haußſchatz Tributum reale ædibus inhæ-
rens Cothman.*conſ.Acad.*27.*n.*33.*&* 169.

316. Kirchenſchatz/Taffelſchatz/Scheffelſchatz/
Hueffenſchatz/Berggeldt/Fruchtegeldt/Forſt-
geldt/Maſtgeldt/Laſtgeldt / Soldatengeldt/
Balkengeldt/Maſtbaumgeldt/Weingeldt oder
ezliche Maß vom Wein / Mahlgeldt/Pflug-
geldt/Trifftgeldt/Schorſtein: vnd Camingeldt/
Sparrengeldt/Freygeldt / Fahrgeldt / Burgk-
geldt/Weggeldt/Vngeldt/Bawgeldt/Wacht-
geldt / Grabengeldt / Weinkauff / Thodtfelle /
Bodenzinß/ Erbzinß / Zehendten vom Fleiſch/
Wein / Korn / Erbſen / Flachß/Krauth/Drey-
pfenning von Jährlichen geldtzeiße/50.Pf.von
der handelß Leuthe Kauffgeldtern / Bawholz-
fuhr/Bitfuhr/handlohn/ gemeßene vnd vnge-
meßene froendienſte & ſexcenta alia.

Sic quandoque Subditi ex prædiis fundisve ſuis Domino Territorii quotannis penſionem, ſcilicet aliquot modios frumenti præſtare coguntur ſecundum jugerum & manſorum modum, Pfachtkorn/Hubekorn/ Schnidkorn/ Samhaber/Vogthaber/Hundhaber/die Dritte/Vierte/Zehendte oder Zwantzigſte Garb von von allen fruchten. Ex vino den funfften oder Zehendten Ohm Wein. Ex arboribus Baum-fruchte/den dritten vierdten Korb / oder halben theile. Ec vaccis Pfingſt Käß; Ex ovibus dantur Martinianæ, Martins Schaff oder Zahl Schaff vel lacticiniæ Maren Lämmer. Ex porcis vel macri, Zahl ſchwein/vel ſaginati, Mahlſchwein. Ex ſucculis S. Antonii Fercklein. Ex gallinis, ratione Jurisdictionis vel foci & inde exhalantis fumi, Rauchhuner: Cenſuales, Pfachthuner/Zinß: Sommer: vndt Herbſt Huner/Kappaunen & Faßnacht Eyer. Ex anſeribus, Martins-Gänße. Ritter.*tract. de homagio cap.*7.*num.*162.

Sic Bohemiæ, Moraviæ, Sileſiæ & Luſatiæ Ordines ac Status, durantibus nupetis Martis atrociſſimis fluctibus, & neceſſitate ultimâ cogente, in conventu provinciali, die Jovis poſt Oculi Anno 1620. Pragæ habito, pro ſuſtinendo impetu Cæſariani militis, varias & penè tot pecuniarum conquiſitiones, quot in Armenia ſunt muſcæ, excogitarunt, puta von Geldern auff Intereſſe, von Jüden heubtern/von Fiſchen/Ochſen vnnd anderen Viehe/von Mühlen/holz/wolle/außgefäheten getreid/von Jeden ſtreichen oder Scheffelen zweygroſchen Meiſchn/von verkaufften getraidt / von außländiſchen vndt einhemiſchen weinen / ſüſſen geträncken/von allerhandt krahm vndt ſeidenwahren/ Golds/Silber/Bley/ Eiſen / Goldt vnd Silberen ſtuck/gezogenem Goldt vnd Silber / Vnzengoldt/gulden vndt ſilbern Poſament / halßbände / armbenden Ringen / Stifften / Roſen/ Medagen / guldenen knopfen/Edelgeſteinen/ Perlen/Ketten vnd klinodien/ Schmelzwerck/ von allerhandt glaſeren vndt trinkgeſchirn/von Zabelen/Luchſen/Martteren/ Jenetten/Fehen/ vndt allerhandt tewrem tuch / Welſch vnd Niederlandiſcher Leinwandt vndt Gement von Apotekeriſcher ſpeceryen/Gewurz/ſchlecht vndt eingemachten Citronen/Limonien / Capperen/ Pomerantzen vnd allerhandt welſchen obſt/als nemblich vom Jedem Schocke / ſo auß ſelbigen ſachen geloſet zwey gr. Meiſchn. Item haußſtewer/biergroſchen &c

Ædepol quod apud Terent. *in Phormion.* de 317.
Gera dicit Davus *Act.*1.*ſc.*1. ferè hic quadrare
videtur.

——— *Herilem filium ejus duxiſſe audio*
Vxorem, et credo munus hoc corraditur.
Quod ille unciatim, vix de demenſo ſuo,
Suum defraudans genium, comparſit miſer,
Id illa univerſum abripiet; haud exiſtimans
Quanto labore partum. Porro autem Geta
Ferietur alio munere, ubi hera pepererit:
Porro alio autem, ubi erit puero natalis dies &c.

Ita nonnulli quotidie varias exigendi ſtro- 318.
phas excogitant: Nec modus eſt nec finis: Et
quicquid ſemel in vaſit per occaſionem tem-
poris, id mordicus retinent.

Hæc per ſe ſatis odioſa dum per inſolentes 319.
miniſtros odioſus exercentur, non mediocrem
invidiam conciliant Principibus, ſed nihil ſeſe
indignum exiſtimant unde colligatur emolu-
mentum, hoc eſt, unde fames accreſcat tenui-
bus & Procerum vel Prædonum magis luxuries
alatur. Imo nihil usquam ſævitiæ, nihil oneris,
nihil tributi reliquum faciunt, quod non exco-
gitent, ut miſeræ plebis fortunam ac ſanguinem
exſugant. Sic immunitatem accipiendorum 320.
militum, tutelarum, Curationum, Præfectura-
rum, Conſulatus, cæterorumq; Civilium mu-
nerum, quæ non niſi ab impiis & nulla patriæ
charitate affectis, recuſari poſſunt, venalem &
ſtipendiariam fieri, paſſim videmus.

Sic vectigal ſalis Robert. Gaguin.*l.*8.*fol.*143. 321.
Bonavent.Strach.*de mercat.p.*4.*n.*30. Pet.Bar-
boſa.*in l.divortio.§.ſi vir.n.*27 *ff.ſol.mat.* Ant.de
Gamma *decis.Luſitan.*31.Georg.de Cabed.*p.* 2.
*decis.*53.Petr.Heig.*de.l.*1.*quæſt.jurid.*14. Re-
gner.Sixtin.*lib.*1.*de Regalib.c.*19. Henric.Bo- 322.
cer.*de Regalib.n.*370.*fol* 175. Confecti aluminis 323.
Afflict.*decis.*321.*n.*2. Boum & corii Erneſtus
Brotrurff.*in Chron.Mersburg.lib.*1.*cap.*4. Lana-
rum Vaſq. *lib.*2.*de ſucceſſ.creat.*§.17.*num.*102.
*fol.*180. Cominæ.*lib.*6.*Hiſtor.*(ubi refert Caleti 324.
exla-

ex lana colligi portorium ad quinquaginta au-
325. reorum millia quotannis) Litium, Chartarum,
Hoſpitiorum (quod hoſpites & viatores pen-
dunt) Gregor. Tholoſ. *d. lib. 3. Syntag. jur. univ.
c. 10. n. 7.* Innocent. Gentil. *adverſ. Machiavel. p. 2. theoremat. 1. fol. 161.* Et de ſingulis tegulis in
326. Gallia Adrian. Turneb. *lib. 2. adverſar. cap.* 20.
Gregor. Tholoſan. *lib. 2. de Repub. c. 4. fol.* 43.
327. Ratione quoque matrimonii & dotis in Italia
Roſenthal. *d. c. 5. concl. 34. n. 3. fol. 135.* tribu-
tum exigi ſcribunt. De quo dotis vectigali
videndus quoque Cujac. 6. *Obſ.* 28. Gœddæ.
328. *in l. inter publica 17. n. 8. ff. de V. S.* §. Sic Mar-
garetha Daniæ & Norvvegiæ Regina ultra gra-
via alia tributa, quæ ſingulis ſeptimanis &
menſibus extorquebantur, marcam unam Sto-
cholmienſem à quolibet conjugio exegit. *Petr.
Greg. lib. 3. de Repub. c. 4. in fin.* Verum iſtæ excu-
ſatius, quam viri, dicet quiſpiam: quod in ge-
nere rapacium mulier ſit ſemper melior: ut ait
329. regula aucupii. Sic quandoque Maleolinus
III. Rex Scotiæ, Ethnicus tamen, pro redem-
330. tione virginitatis à Domino territorii deliban-
dæ tributũ impoſuiſſe legitur: Hector Boëth.
lib. 12. Et aureo numo pudicitiam redimere
nupturam quoque tradit Polid. Virgil. *lib.* 10.
Hiſt. Angl. Non ſecus ac Volſinienſes, ſed ſervili
preſſi dominatu, filias ingenuas ſponſo jam de-
ſtinatas, ſervis prius delibandas dare cogeban-
tur, ut ait Alex. ab Alex. *lib. 1. c. 24.* Et Adrima-
chidæ Lybies Virgines nupturas Regi exhibe-
bant, & ille quæ ſibi placeret; de virginabat,
ut ſcribit Herod. *lib.* 4. Nec abſimilem fœdi-
tatem redolet, exactio, quam Nicol. Boer. *de-
ciſ. 363.* adducit, cujuſdam Epiſcopi Galliæ,
331. qui aliquot millia aureorum quotannis colli-
gebat ab illis, qui ductis uxoribus biduo aut
triduo, poſt benedictionem nuptiarum (uti
vult *c. aliter* 30. *q.* 5.) abſtinere nova coſta cum
Tobia nollent.

Omnium verò fœdiſſimum eſt æs ex famo-
ſiſſima illa & deteſtanda laniena Lugduni 29.
Auguſti Anno 1572. peracta; in qua CCCL.
Evangelio Chriſti addicti & profitentes vio-
lenta manu crudeliſſimam ad carnificinam ra-
pti, & per milites ad mactandum conductos
fruſtilatim ſecti, confoſſi. Mactatos ſepultura
judicarunt indignos; nihilominus ne aer ex
fœtore ſanguinis & corporum inficeretur, me-
tus erat: ea propter maximam eorum partem
in præterlabentem Ararim conjici concluſum
fuit. Dum fex populi occupata eſt in præci-
pitandis interfectis, ecce pharmacopola ſuper-
veniens, modum oſtendit, quo è pinguedine
corporum argentum poſſet colligi: Vulgus aſ-
ſentiebatur; ſelectaque fuêre obeſa & magis
pinguia corpora; quibus diſſectis omnem pin-
guedinem abſtraxerunt, collegerunt, libramq;
tribus albis vendiderunt Thuan. *lib. 52. Hiſtor.
pag. 165. & ſeq.* Abraham. Golnitz. *in Itinerario
ſuo Belgico Gallico pag.* 335.

332. Pro nive quoque vendita Johan. Parlador.
lib. 1. rer. quotidian. c. 3. §. 2. *n.* 14. pro feneſtris
vitreis Eberhard. à Weihe *in diſcurſu de Speculi
Orig. uſu & abuſu*; & pro vitiis Tributum acce-
ptum refert Gilbert. Cognat. *lib. 1. narrat.* Re- 333.
cenſet enim, conduxiſſe quendam portorium
ad amnem, qua pons tranſitum præbebat, hac
conditione, ut illuc iter facientes ſinguli de
ſingulis vitiis perſolverent unum numum. Ad-
venit quidam Scabioſus & maculoſa facie, ab
illo petitur portorium unius numi, ut erat con-
ſtitutum: qui cum recuſaſſet pendere, accurrit
petitor & pignoris vice detrahit viatori pi-
leum, atque ibi adparet in calvitie alterum vi-
tium Alopeciæ. Ergo duos jam, *inquit*, numos
ſolves: Minimè, *inquit*, viator & luctari inci-
pit: Cumque proſterneretur à validiore alte-
ro, conſpicitur etiam tecta veſte, hycernia:
Tres igitur inquit portitor, jam numos peto,
quos ille, qui unicum initio recuſabat, tum nu-
merare coactus fuit.

Sic vectigal quod chartæ luſoriæ ſolvunt, in 334.
regno Neapolitano, viginti millibus aureorum
locari; Et vectigal Serici, annuos aureos cen-
tum mille referre ſcribit auctor Theſauri Po-
lit. *in relat. de Regn. Neapol. prope fin.* E ſingulis
quoque chartis luſoriis, quæ foris in Hiſpa-
niam invehuntur, Rex dimidium realem per-
cipit.

ANGLIÆ REX ultra Patrimonium Regni 335.
(quod barbari *Domanium* vocant) omnium pu-
pillorum tutelam ſuſcipit, & durante pupillari
ætate omnes reditus bonorum percipit: & ma-
trimoniorum eorumdem Dominus eſt, &
ejuſmodi pupillis conjuges attribuit; aut pre-
cium pro conjugiis accipit. Ex hac tutela in-
gens ſumma quotannis in ærarium Regis in-
fertur; quam alii 30. alij 60. millium librarum
ſterlingenſium faciunt. Jovius & Joan. de Laet
Antwerpianus *in deſcriptione Angliæ.* Thom.
Smithus *lib. 2. de Repub. Anglorum cap. 4. fol.* 68.
& lib. 3. c. 9.

Portorium quoque Rex percipit ex omni- 336.
bus mercibus, quæ invehuntur & evehuntur;
ſub nomine *Pondage.* Maxima vero redituum
Coronæ pars è lanis, quæ evehebantur, ſupe-
rioribus ſæculis, collecta fuerat, & Tributum
illud ob lanificium ſive pannificium in ipſo re-
gno inſtitutum multum erat imminutum, &
ferè ad nihilum redactum: Maria Regina, ut
hanc jacturam reſarciret, pannis in Regno tex-
tis, cum ex eodem evehuntur, certum vectigal
impoſuit: Quod ab Eliſabetha Regina conti-
nuatum, Rex Jacobus quoque confirmavit.
Solvunt autem indigenæ Angli pro ſingulis
pannis, qui capiunt ulnas 24. ſive albi ſint, ſive
colore aliquo tincti, ſolidos 6. denarios 8. Pe-
regrini verò & advenæ ſolidos 14. denar. 6.

Quotieſcunque autem Regi aut belli neceſ-
ſitas, aut aliud quid incumbit; parlamentum
indicere ſolent Reges, & ejuſdem auctoritate
auxilium ab omnibus Subditis ſuis impetrare.
Idque duplex. Prius *ſubſidium* vocant, & eſt
penſitatio quædam, quam omnes omnino
Subditi è bonis ſuis omnibus, ratione quadam
æſtimatis, Regi aut certis momentis ſive per
partes aut ſimul aut ſemel ſolvunt: idque ſe-
mel, bis, ter, quaterve, prout Parlamentum de-
creverit. Subſidium ejuſmodi magnam ar-
genti

genti ſummam Ærario Regis ſolet adferre,ſed
337 quæ pro temporum ratione multum variet. Alterum auxilii extraordinarii genus, quod ab eiſdem Comitiis parlamentareis Regi indulgetur, dena & quindena appellatur: harum quoque binæ,ternæve,interdum & plures ſucceſſivè ſolvendæ, Regi conceduntur. Eſt autem quindena hæc & decima (inquit *Cambden.*) taxatio certa olim impoſita ſingulis civitatibus,burgis & oppidis,non viritim, ſed generatim, pro ratione decimæ quintæ partis facultatum locorum. Dicitur autem Decima (ut *Guilielmus Lambardus* docet) quia in oppidis decima facultatum ſolvebatur: quindena verò ; quia in pagis & rure tantùm decima quinta. Poſterius hoc nomine maximè in uſu eſt.

Solet quoque interdum Rex ſine Parlamenti auctoritate à locupletoribus ſubſidium petere, quod *benivolentiam* vocant: De quo dixi ſupra *num.291.& ſeqq.*

338 HISPANIÆ Regna tributum annuum quotannis Regi perſolvunt; quod diſtribuitur per cunctas provincias, terras & urbes inter plebem, ſecundum facultatum & bonorum uniuscujuſque æſtimationem, Vulgo vocant *los ſervitios ordinarios.* Extra ordinem enim nonnunquam ſervitium Regi præſtant Regna Hiſpaniæ; uti Anno 1591. ob graviſſimos ſumptus,quos Rex fecerat in claſſem illam formidabilem Anno 1588. Regi ſervitium 8. millionum; dein rurſus 14. & ad extremum 19. millionum à Subditis Collatum atque hæc quidem tria ſervitia intra paucos annos Philippo II. præſtita.

ALCAVALÆ initium & originem prodit Joan. Mariana ſcriptor rerum Hiſpanicarum exquiſitiſſimus *lib.16.Hiſtor.c.9.* Magno metu (*inquit*) liberatos Regem Hiſpanoſque victis ad Tariſſam Barbaris, major cupiditas inceſſit impiæ gentis reliquias exſtirpandi: ſollicitudoque in belli uſus, quod diuturnum prævidebatur,pecuniæ conquirendæ. Nam quæ ex præda erat redacta,plurima quamvis, in præmia militum,paucaq; ſtipendia conſumpta erat: annuis tributis exhauſta provincia. Mercatoribus tantum immunitas erat: reliqui Ordines oppreſſi gravitate vectigalium.Ellerenæ atque Madriti concedentibus provincialibus aliquantum pecuniæ collatum eſt. Leve id ſubſidium tantis factis, futuriſque ſumptibus: ſed ineunte tamen Anno 1341. Cordubâ, quo Copiæ militares convenire juſſæ erant,in Granatenſes fines irrumpitur: Et poſt Anno 1342. Burgos, Egidius Toletanus, Joannes Lara, Garſias Burgenſis præſul, Proceres alii,& Epiſcopi nominatim à Rege evocati. Horum Regiſq; ſumma contentione vigeſima rerum venalium in uſum belli Maurici à Burgenſibus conceſſa; definito tempore, dum Algeziræ obſidio duceretur. Burgerſium exemplum Legionenſes,aliæquæ fermè totâ ditione civitates ſecutæ ſunt. Novo vectigali Alcavalæ nomen fuit, re & nomine à Mauris hoſtibus mutuata. Idem Mariana *lib.17.cap.8.* In belli ſubſidium Decima rerum venalium conceſſa, nullo tempore deſignato belli ex ſententia conficiendi ſtudium, Petriq; odium in fraudem induxit,ne quam grave id Vectigal poſteris eſſet futurum, in præſenti conſiderarent. *Hæc ille.* Ab eo ergo tempore hoc vectigal manſit. Ex omnibus itaque bonis,mercibus, ædibus,fundis,nullâ exceptione, Decima præſtanda venit Regi, nempe quoties ea bona, merces,ædes.fundi &c. venduntur. Eodem modo opifices,mechanici, aliique tabernarii, qui quid vendunt,aut diſtrahunt, ex opificiis aut manufactura,ut & in macellis,piſcariis,foris,cauponis, cujuſvis ii homines artificii ſint, præſtare tenentur omnes decimas venditarum rerum ubivis.Hujus rei gratiâ pleræque urbes, earumque membra,in territorii ſui locis, cum Rege contrahunt,eaſdemq; Alcavallas ita colligunt, ſolventes Regi ſine ullis impenſis ejus, certam è locatione ſummam.

ALMOXARIFF. vox quoque à Mauris mutuata denotat Decimas omnium mercium, quæ è Belgio,Francia,Anglia,Italia,Luſitania, aliiſque exteris Regnis & Dominiis in Hiſpaniam inferuntur.

De tributo Luſitano Videatur Molina *tr. de juſt. & jur. diſputat.861.*

Vectigalia decimarum,ſiccorum portuum, vulgo *de Puertos ſecos* ſunt Decimæ omnium mercium,quæ terreſtri itinere è Regno Valenciæ, Arragoniæ,Navarræ, in Cætera Hiſpaniæ Regna devehuntur, aut viciſſim ex Hiſpaniæ Regnis in prædicta loca conducuntur. Idem quoque in Luſitaniam, & viciſſim è Luſitania locum habet. Vectigal quoque lanæ, panni (*Florentinæ Raſſæ* vulgò dicti) ex Hiſpanica moneta (quod vectigal *El Senncoreaxo de la moneda* appellatur) ex herbis & paſcuis publicis, ex argento vivo, ex piſcatura & è reditibus Ordinum militarium S. Jacobi, Calatravæ & Alcantaræ (quos Rex Fuggeris Auguſtanis locare ſolet annuo precio nonaginta & octo quentorum) Rex uberrimos fructus percipit.

El exercitio eſt Tributum, quod quotannis omnes Hiſpaniæ terræ reddunt mancipiorum & triremium gratiâ.

De la moneda forera eſt Reditus, quo unuſquiſque focus ſingulis annis Regi cogitur ſolvere 7.marevediſios,cujuſcunque conditionis ſint homines.

El excuſado eſt Decima, quam Rex per conceſſionem Pontificis colligit ex omnibus bonis & terris Eccleſiæ.

INDI quoque omnium captarum rerum, tam earum,quæ ſunt animâ præditæ,hominum ſimul ac pecudum,quàm omnium, quæ animâ carent, Quintam Hiſpaniarum Regi perſolvunt.

Extra ordinem autem percipit Rex populo duas milliones ducatorum: Unde hoc ſubſidium ſive tributum *des millions* appellant: Id vero in conventu Ordinum Regni Regi indulgeri ſolet in quatuor aut ſex annos; quibus elapſis rurſus coveniunt Ordines, & pro re nata idem tributum in alios annos prorogant.

Denique

Denique ubi aliqua Neceſſitas urget, ad Papam recurritur; & illius conceſſione Clerus Hiſpaniæ novis oneribus gravatur.

339 GALLIA admodum felix & beata fuit, antequam rebellio inolarum & ambitio extraneorum adegit Reges recurrere ad rigorem & aſperitatem tributorum extraordinariorum. Non exigebatur ſub Regis nomine quicquam præter vectigalia & Tributa quædam, quæ Pedagia, barragia & traverſa vocant, & alia quædam præcipua Regia non magni momenti. Bella Anglica introduxerunt ſubſidia Taillarum, aliarumque. Aucta poſteà in eum numerum Tributa fuerunt, ut nomina ipſa vix inveniantur, quibus ea exprimi poſſint. Pier Matthieu. *lib.* 2. *Narrat.* 3. Hinc deſcendunt le don & Octroii, Fouages, Aydes, Douane, Equipollent, Bilott, Impoſition de Traithe foraine, Gabelles, Solde de cinquante milhommes, Taillon, Augmentation de la gendermerie, Impoſition ſur l'entree des vins Emprunts generaux & particuliers Subvention de partie ſur les villes cloſes, Augmentation ou diminution du prix de Monnoijes, Crues, ſurcharges de deux, trois & quatre ſols pour livre gros du vin, & huictiesme du vin qui ſe vend en detrail &c. Secret des Finances *in Epiſt. Dedicat.* Bulenger. *d. tr. de vectigal. pop. Rom. c.* 58. Dn. Chriſtoph. Beſoldus de Republica literaria optumè meritus *in diſcurſ. Politic. de Ærario publico c. 4. fol.* 43. Sed in ſingula diligentiùs inquirere, & præmemoratorum Tributorum Originem & progreſſum paucis indagare lubet.

PAYEMENT DE FOUAGES ſive focaria à foco appellantur eadem analogia, qua ſolaria à ſolo ſupra *num.* 107. docuimus. Fuit pridem focarium annuum tributum, quod à Regibus Galliæ in ſingulos focos cogebatur. Capitatio intra ducentos exactos annos reperta, Italis ſcriptoribus miris talium artificibus non ignota, à quibus talia omnia ærufcationum fiſcalium inventa dimanârunt, & Galli malorum magiſtrorum nimium ſeduli fuerunt diſcipuli. Hæc eſt Francorum tallia, quam bellorum neceſſitates reperêre Reip. anguſtiæ, & facilia populi obſequia paſſa ſunt; pedetentim primo & ſubmiſſe petebantur, nec niſi Optumatum venia, quibus initio partes lucri decernebantur. Cujus rei (teſte Bertrando Argentræo Redonenſis Provinciæ Præſide *comment. in conſuetud. Ducat. Britan. tit. des appropriances. artic.* 279. *fol.* 1343.) etiamnum imago manet, cum annis vertentibus in conventibus Ordinum peti in more eſt, antiqui ſpiritus ſpecie & inani repræſentatione libertatis priſcæ populi & Optumatum: Qua de re veteres Principum auctoritates adhuc reperiuntur & conſignatæ ſyngraphæ, quibus cavetur, ne ea exegiſſe fraudi ſit, vel populo, vel optumatibus, neve auctoramento habeatur ſervitii. Nunc verò nullum certius Regibus intributum, ubi Principum poſtulationes per populi obſequia evaluêre, jure optimo feciſſe videri volunt, quod patientiâ olim obtinuêre, certiſſimo victuris mortalibus exemplo, ut talium principiis obſtent.

AYDES ſunt Auxilia ſive Subſidia primùm, Rege Johannem Anglia captivo, per ſummam neceſſitatem impoſita, in Comitiis Ordinum à Carolo Delphino convocatis: impoſitis duodecim denariis in ſingulas libras omnium rerum venalium, excepto ſale, vino, aliiſque potionibus: ſed poſtea perpetua ſunt effecta atque aucta per vigeſimam & octavam vino impoſitam, quod in ſolidum; & octavam atq; quartam, uti in Normannia, quod particulatim venditur: & aliis mercibus per impoſitiones forenſes: ſali quoque quum in granariis, ut vocant venditur. Quæ impoſitiones ſalinariæ ſæpius in immenſum auctæ variis ſeditionibus cauſam præbuerunt.

EQUIVALENT eſt tributum, quo libertas ſalem emendi vendendique extra regia horrea à Provincialibus redimitur; quod licet omnes indifferenter concernat, tamen ab iis ſolum exigitur, qui tributis addicti ſunt. *Bodinus* vocat vectigal auxiliare, ſeu viceſimam rerum venalium, quæ Gallis primum indicta fuit pro libertate Regis Johannis; eamque ad certam ſummam redigi neceſſe fuit, quam Æquipollentem appellant, ut in Septimania: & Salarium vectigal in Arnernis. Videatur quoque Jul. Cæſ. Bullenger. *tr. de vectigal. pop. Rom. cap.* 58. *fol.* 96.

BILLOTS. Inventum poſterioris memoriæ Principum, quod ipſum Oenopolis imminet, alibi *appetiſſement* appellant, voce flagitium teſtante, quo venia facta eſt talibus menſura minore vendendi, ſi modò ii præſtatent 30. ſolidos in quodque vini dolium. Pium initio inventum, ut cætera degeneravit in acerbitatem Exactionis, cum initio ædificandis ædibus ſacris eſſet deſtinatum.

TRAITTE FORAINE. Portorium hoc ſive vectigal mercibus è Regno exportandis primum impoſuit Carolus V. Rex Anno 1376. ſed ad tempus: quod deinde Anno 1392. continuatum: Carolus VII. conſtitutionem edidit, qua quantum perſolveretur, & à quibus exigeretur, perſcriptum erat. Carolus VIII. alteram edidit Anno 1488. Itemque Franciſcus I. Anno 1511 & 42. certa precia mercibus conſtituit, ſecundum quod vectigal hoc ſolvendum erat. Eodem modo & de mercibus, quæ importantur, variis Edictis cautum.

GABELLA SALIS obſcuræ Originis & ſuperioribus ſæculis non niſi extra ordinem conſtituta; à Carolo V. Rege Ordinaria facta Anno 1369. quæ primum exigua fuit. Sed Franciſcus I. illam in immenſum auxit Anno 1542. viginti quatuor libris in ſingulos modios impoſitis. Sunt autem Salinæ Santonicæ inter omnes præcipui nominis, tantique proventus, ut non ſolum Franciæ univerſæ, ſed etiam Hiſpaniæ ſufficiant, ad eaſque infinitæ naves quotannis hujus Commercij gratia accedant: unde non exilis pecunia redit ad Regem, qui Vectigal Salis Anno 1608. locavit quatuor myriadibus

dibus libratum Turonenſium, & ſexcentis viginti uno millibus Francicis, ut ex ore conductoris ſe audiviſſe & in Contractu cum Rege facto legiſſe teſtatur Papirius Maſſon. *in deſcript.flumin, Galliæ.* Et Thuanus *lib.* 5. *Hiſtor.* Sal, *ait*, in regia horrea certis locis diſpoſita reconditur, pœna capitis in illos ſancita, qui aliunde, quâm in illis horreis emerint, ne vectigalibus, quæ gravia ſunt, fraus fiat. Franciscus lege lata in ipſis Salinis Vectigal capi voluit, aucto ſupra modum precio, in eam rem, paulò antequam moreretur, plures præfectos ac miniſtros inſtituit. *Idem Thuan. lib.* 6. *Hiſtor.* ad Annum 1549. Pictones, Rupellani & Alnetenſes, Engoliſmenſes, Lemovices, Petrocorii & Santones miſſis è ſuo numero delegatis ad Henricum II. Regem, qui tunc in Ambianis erat, impetraverunt, ut quæ à Franciſco parente de inferendo in publica horrea ſale conſtituta fuerant, quod ſeditionibus in illis regionibut exortis cauſam dederant, abrogarentur, & recepto more Salis venalis vectigal triente ac beſſe definiretur. *Idem lib.* 13. ad Annum 1554. Lex durior, *inquit*, in Senatu recitata VI. Idus Januarii, qua Pictones, Rupellani ac Circum-Inſulani, Engoliſmenſes, Lemovices, Petrocorii, Santones & Aquitani, qui vulgò dicuntur, ſalis vectigal, quod iis Provinciis impoſitum erat, undecies centum nonaginta quatuor millibus francicûm nummûm redimere compellantur. Videatur quoque Franciſc. Belcarius *lib.* 25. *rer. Gallicar. num.* 16. *& ſeqq.* ubi agit, de motibus graviſſimis in Aquitania Anno 1547. & 1548. occaſione ſalinarii vectigalis exortis.

Soide De Cinquante Mil Hommes eſt tributum impoſitum ad quinquaginta millia peditum ſtipendia ſolvenda à Franciſco I. Quod cum primum ab oppidanis tantum, qui urbes mœnibus ac foſſis cinctas aut illarum ſuburbia habitant, ſelveretur, poſtmodum etiam à paganis exigi cœpit, neque quisquam ab hoc immunis eſt habitus. Hujus quoque tributi meminit Thuan. *lib.* 42. Præter Regium, *dicens*, patrimonium & alia regni vectigalia Carolus VII. bellis civilibus diu jactatus Princeps, cum provideret magnam potentiam haud diu ſine motibus ſtare poſſe, ſumma prudentia tributum peculiare ad alendum militem excogitavit, quod ad 50000. peditum ſtipendia ſetis eſſet, & aliud, quod ordinariis cataphractorum equitum turmis deſtinatum eſt, & ita diu apud nos inter graviſſima bella, quæ Reges noſtri geſsêre, militaris diſciplina viguit, Regibus honorifica, nec populo gravis: donec per bella civilia & eorum, qui in gratia apud Reges noſtros præter meritum floruerunt, avaritiam, exhauſto ærario, antiqua illa Vectigalia cum cæteris confuſa ſunt; quo factum, ut diſciplina ſenſim labefactari, mores corrumpi, milites egere, plebs novis ſubinde imperatis vectigalibus gravari, & diſcurrente ad rapinas ſtipendii in opia milite, vexari cœperit.

Tailles Taillon, les Crues, ſive Talliæ quo primum tempore in Gallia ſint inſtituta, incertum eſt: & ſuperioribus temporibus non niſi extra ordinem & belli tempore imponebantur. Carolus autem VII ordinariam fecit hanc exactionem, ut militibus ſufficeret. Talliæ nomine omne genus ordinariæ, & extraordinariæ intributionis intelligitur. Tributa verò hæc non niſi à tertio Ordine, id eſt, plebejis hominibus ſolvuntur: Civitates à Regibus Franciæ ſunt exemptæ; quo invidioſo & odioſo invento idem factum, quod proverbio dicitur, Pauſonis equus: Bertrand. Argentræ, *d. loc. verb. taille in princ.*

Tributi hujus additamentum (*taillon* vulgò) ab Henrico II. Anno 1549. adjectum, ut militaribus copiis melius proſpiceretur, & Ruſtici ab eorum deprædationibus eſſent immunes: quæ cum extra ordinem inſtituta lapſu temporis non minus, quàm ipſa tributa in perpetuum obtinuerunt. His acceſſerunt *les Crues* ſive additamenta tributorum, cum vetera tributa nequaquam militibus ſufficerent. Dicitur autem *Tallia* à talea; quæ lignum quadratum ac teſſeram ſignificat, quod ex cenſu à poſſeſſoribus per partes æquo jure exigatur. Jul. Cæſ. Bulenger. *d. c.* 58. *fol.* 95.

Vectigal vini parantiquum eſt in Francia & ſæpius mutavit. Carolus IX. Anno 1561. quinque ſolidos unicuique dolio impoſuit, minoribus vaſis, ſecundum proportionem. Exigitur autem ab omni vino, quod in oppida muris cincta & ſuburbia illorum importatur, ſive ut ibidem recondatur, donec alio transferri poſſit, ſive ut exhauriatur. Tributum hoc ſolummodò deſtinatum erat redimendo patrimonio, ſubſidiis & gabellis regiis per ſummam neceſſitatem ab alienatis. Neque quisquam ab hoc Vectigali immunis, præterquam de vino in propria villa nato, & quantum familiæ ſufficit.

Decimarum item Exactio antiquiſſima eſt, quas Reges Franciæ percipiunt, non tantum ex bonas Eccleſiaſticis, quæ ipſi fundarunt, quorumque ipſi ſunt patroni; ſed & ex omnibus, ratione temporalium. Solvuntur autem in loco diœceſeos principali, & ab omnibus, qui habent reditus certos & ordinarios Thuan. *d. lib.* 8. *Hiſtor.*

Emprunt eſt mutuatio; cum mutui nomine ac titulo, Rex à Subditis aliquod exigit. Idque mutui genus D. Ludovicus, Johannes & Franciſcus I. cum in hoſtium poteſtatem veniſſent, ut λύτρα perſolverent, uſurpârunt.

Rex Sueciæ quoque ex omnibus ſuis Re- 340
gnis, excepta regione Lapponum, Tributa exigit & Decimas frugum, ſiliginis, hordei, butyri, boum, piſcium, pellium, rerumque ſimilium: quarum rerum ſumma & numerus annuus intelligi non poteſt, quamvis in Fiſco Regio certa eorum ratio habeatur; interim ad novem vel decem milliones aſcendere, credibile eſt. Sic & olim Piſiſtratus Athenienſium 341
Tyrannus omnium rerum decimas exegit.

Cum aliquando obambularet, videretque ſenem quendam loco petricoſo laborantem, rogabat, quoſnam fructus inde colligeret? At is reſpondens; Dolores, *inquit*, & Sphacelos: atque horum decimas exigit Piſiſtratus. Tyrannus admiratus hominis argutum & facetum reſponſum, Decimas Athenienſibus remiſit. Ea res in vulgi ſermonem abiit καὶ σφάκελοι ποιοῦσι ἀτέλειαν, *Etiam Sphaceli immunitatem pariunt.* Sphacelus autem morbi genus eſt, qui ex immodica defatigatione ſolet accidere. *Eraſmus ex Suida.*

Pellium verò reditus & vectigal in Regno Sueciæ modò majus eſt, modo minus, prout frigora magis minuſve intenſa, & nives abundant: Nam quo eæ magis excreſcunt, eò plura capiuntur animalia. A populis autem Laponibus, qui in ultima Septentrionali plaga degunt, Rex majorem pellium copiam extrahit; utque earum certiorem habeat rationem, quotannis illuc miniſtrum mittit, quem ſcribam appellant: Is adeò diligenter in captivorum animalium multitudinem inquirit, ut regium ærarium difficulter defraudari queat.

Aliud redituum genus conſiſtit in Contributionibus & vectigalibus arbitrariis. Nam quotieſcunque Regi militares copiæ conſcribendæ ſunt, vel ad bellum à finibus Regni propulſandum, vel hoſtibus inferendum, Comitia Regni ſolet indicere; in quibus exponitur, quanto commeatu atque aliis ad bellum gerendum opus ſit; & ordines Regni conſentiunt in certam Contributionem, quæ & crebra & interdum valde oneroſa accidit ſubditis pro belli gravitate aut diuturnitate. Quare ut ſubditis aliquantulum ſuccurratur, neque opus ſit, toties Regnum Contributionibus & novis Exactionibus onerare, de aliis mediis in Comitiis Stockholmenſibus eſt cogitatum, quæ refert Henric. Soterus *in deſcriptione Sueciæ fol.* 180. *&* 181.

341 In Belgio omnibus rebus, quæ indies venduntur & emuntur, uti vino, cereviſia, cujuſcunque generis frumento, carnibus, beſtiis, piſcibus, lignis, Sali, aceto, ſmegmate, Tobacco, panno, veſtibus precioſis & ſimilibus rebus, quarum uſus eſt frequens & quotidianus, Tributa (vulgò *Impoſten, Licenten, acciſen*) indicuntur. Nec quiſquam ab hiſce impoſitionibus & gabellis immunis eſt, excepto Principe Arauſiæ, nec non Regum Galliæ, Sueciæ, Angliæ & Reip. Venetæ Legatis. Ex una piſcatura halecum, quæ ex Arctoi maris latebris (in nullo enim flumine, neque mari mediterraneo, ſed ſolo Septentrionali Oceano reperiuntur) præcipitante jam vere, velut commutatis ſedibus tantâ multitudine, ut oppoſitis retibus, ſiſti nequeat ipſorum impetus, in æſtiva contendunt palabundi, in Hollandia quotannis unum millionem & quatuor centena ac ſeptuaginta millia confici ajunt. Nec minor fit quæſtus ex Aſellorum (quos Cabalau & Lapperdan vocant) & Salmonum captura. De quibus gabellis & impoſitionibus qui plura volet, videat Placcaet *ende Ordinantie opt ſtuck van den opheve van de Generale ende gemene Middeln, by den Staten van Hollandt ende Weſt Frieſlandt bevvillgt tot onderſtandt van de gemeene ſaecke.* In Gravenhage Anno 1630.

Anno 1626. ad belli reliquum, quod ſupererat patrandum, cum intelligerent Ordines fœderati, Ærario præcipuè providendum eſſe, cuius modò rei nomen reperiri poterat, hoc ſatis eſſe ad exigendas pecunias judicantes; præter tributa in ſingulorum capita pridem impoſitum, urbibus, pagiſque omnibus ducenteſimum preciorum, merciumque omnium exegerunt. Conjurati præterea ſociique ſexcenta ſcutorum millia repræſentatione, ſexcenta collybi detractione per argentarios, qui menſas exercebant, numeranda Ordinibus ſubmiſêre. Eo pecuniæ numero conflato Ordinum militi abunde in id tempus proviſum fuit: Hiſpanis contrà anguſtè ab Ærario eſſe cœpit. Quippe ad tentandam Genuam eo ipſo tempore, quo diſtrictæ Hiſpani Regis copiæ ad Bredam adhæreſcebant, nec avelli ſine dedecore poterant, exercitus Gallicus per montes victor procedebat plurimorum negociatorum fides apud exteros (quos Genuæ obſidendæ metus deterrebat) anguſtior eſſe cœpit: atque ita, quod ordines diu ſtuduerant, tum anguſtiis ærarii Hiſpani premebantur. Varii ergo cogendi æris modi propoſiti: Pecuniam inſequentis anni mutuam à Publicanis præcipere: Vectigalia publica Urbibus in mutui pignus dare: Paciſci cum militaribus Tribunis, ut ſinguli in menſem unum alterumve legionum ſuarum Centurionibus, aut militibus, aut utriſque ſtipendia ab Rege ſolverent. Si id grave foret, ipſi ſaltem Tribuni ſuique Centuriones (qui privatis opibus pollerent) nullis ſtipendiis per bimeſtre contenti, eâ ſinerent gregariis procedere; quod poſtremum Tribuni plerique polliciturі videbantur, ſed in præſens omittendum judicatum, ne novitas inopiam indicaret. Tandem Dominatus Regios oppignorare feudi conditione placuit, militique hac ratione ſubventum eſt, narrante Herm. Hugone Jeſuita *in d. deſcriptione Obſidionis Bredanæ pag. mihi* 89. *&* 90. Vide Me latius *infra c.* 18. *num.* 89.

Magnus Muscoviæ Dux è terris 343
ad ipſum Principatum peculiariter ſpectantibus (quas conjunctim *vochin* vocant) certos cenſus quotannis percipit qui partim in pecunia ab Agricolis & ſubditis numerantur, partim in frugibus terræ, ut tritico, ſecale, hordeo, avena &c. (hoc tributorum poſterius genus vocant *Obrokeii*) Itemque in animalibus terreſtribus aut volatilibus & domeſticis avibus; denique in aliis terræ frugibus, materie, cera, melle & ſimilibus. Annona autem, quæ hoc pacto Principi colligitur, longè copioſior eſt, quam aut in familia ejus expendi aut per penſiones, quas familiaribus ſuis aut

Nobi-

Nobilibus pro mercede attribuit (*Sclavoneii* vocant) exhauriri poſſit: itaque reliquum venditur, magno precio & nummi in Principis ærarium inferuntur.

Secundum Tributorum & redituum genus appellatur *tagla* & *podat*, quod è quatuor imperii hujus tetrarchiis colligitur. Eſt autem *tagla* annuum tributum, quod ſolvitur pro ſingulis *Witis* (id menſuræ apud illos genus) farris, quod in ſingulis Provinciis provenit. *Podat* verò eſt cenſus annuus, qui imponitur ſingulis Provinciarum diœceſibus aut *hundredis*. Ex hoc redituum genere conjunctim ingens pecuniæ gaza quotannis in Principis ærarium infertur.

Tertiò *bulta prechod*, id eſt, magnum Tributum colligitur è Vectigalibus & portoriis civitatum & municipiorum totius Principatus. Atque hoc quidem Vectigal è majoribus Urbibus certum ſtatumque eſt, quia certo precio quotannis redimitur, redemptorum quidem damno; ſi minus reddat, Principis verò emolumento, ſi amplius. Reliquarum Vrbium incertius pro commerciorum incremento aut decremento. Certò tamen conſtat ex Rationalium Archivis nunquam hoc redituum genus minus quotannis reddere, quàm 340000. *rublarum*.

Hiſce accedit tributum annuum, quod colligitur è thermis & cauponis publicis; quod licet incertum ſit, tamen valde opulentum eſſe, ex ingenio incolarum judicari poteſt, qui utriſque hiſce locis inprimis delectantur. Item in cauſis criminalibus, & convictorum & damnatorum bonis Fiſcus Principis capit ſemiſſem, delator quadrantem, & magiſtratus reliquum quadrantem. Qui accuratè rationem accepti & expenſi tempore Theodori Principis inivit, Angliæ Reginæ Legatus Ægidius Fletcher ſcribit, in univerſum quotannis in pecunia numerata in Ærarium inferri 1430000. *rublarum* demtis omnibus expenſis tam domeſticis, quam militaribus. Nec tamen in hanc rationem venire precioſas pelles, quas immenſa copia è Siberia, Pechora, Permia Tributi nomine accipit & advenis mercatoribus vendit; pecuniæque conficiendæ, artibus utitur innumeris, præſertim cum per univerſum Regnum Monopolia omnium rerum exerceat: Cujuſmodi conſilia ambitioſam intentionem & cupiditatem lucri monopolici
344 redolentia, etiam hodiè Principibus fortibus, juſtis, gravibus, magnanimis, largis beneficis, liberalibus (uti Regia munera & laudes præclarè deſcribit Cic. *in orat. pro Dejot.*) & ab ejuſmodi ſordibus alioquin alienis, verſutia quorundam Aulicorum ſuggerit;
345 puta, ut Subditis ſuis mandent inhibeant, ne extra fines ſui territorii ſal, ferrum, Cuprum, cereviſiam, lignum &c. emant, ne alibi molant, panem coquant, ne animalia, ligna, annonam ac alia victualia extrahant ad loca extera, ubi ea carius vendere poſſunt, aut ſimile quid jubent, quod ante voluntati & libero arbitrio ſubditorum relictum erat.

Ordinationis iſtæ prohibitionis & Statu- 346
ta, uti ex radice Cupiditatis & avaritiæ contra prohibitionem Imperialis ſanctionis pragmaticæ occaſionem delicti monopolici præbentia, ambitioſeque lata, planè invalida judicantur, per ea, quæ firmarunt Jaſon *in l. ait Prætor. l. 1. in pr. in 4. notab. ff. de Iuſt. & Iur.* Bald. *conſ. 262. in fin. vol. 1.* Alphonſ. de Azeved. *ad conſt. Hiſpan. lib. 8. tit. 14. l. 4. num. 22.* Bertaz. *conſ. civil. 21. n. 47. & 48. & numero 31. ubi formaliter ait*, quod Domini facere non poſſint banna vel proclamata indiſcreta, niſi ex ſola cauſa publicæ neceſſitatis, non autem ad ſui commodum &
utilitatem, Cum illis non teneantur 347
parere ſubditi etiam adſtricti juramento fidelitatis; Quia cuilibet debet relinqui ſua libertas. Et ſubditos dominorum præceptis indiſcretis & ambitioſis ad propriam utilitatem factis non tenere obedire, firmat idem Bald. *conſ. 410. numero 4. & ſeqq. vol. 5.* Quintil. Mandos. *de Inhibit q. 55. numero 1.* Guil. Benedict. *in d c. Raynutius verb. & uxorem nume-*
ro. 3. 47. de teſtament. ubi poſt Luc. de Penna 348
in l. 1. C. Ne juſt. ab obſeq. tradidit, Ruſticos non poſſe cogi ad vendendum in certo loco, ſi ille locus eis foret remotus, & haberent alium propinquiorem Natt. *conſ. 227. numero. 4. & conſ. 435 numero 1. & 28. & ſeqq. & conſ. 554.*
numero 31. quò loci contendit etiam, conſue- 349
tudinem vendendi hordeum & vina Principi viliori precio, tanquam violentam non valere, niſi ex libero Civium conſenſu oriatur. Ripa *in tract. de peſt. tit. de remed. ad conſervand. ubert. ubi in propoſito ait*, Principes, qui lucri cauſa ſal mercantur & ſubditos compellunt ad id emendum, pro numero capitum injuſtè agere, & mortale peccatum
committere. In quam ſententiam quo- 350
que præter ſupra allegatos noviſſimè conceſſit Laderch. *conſ. 71. n. 5. verſ. & ubi commodum.* novè Jacob. Cancer. *Variar. reſol. cap. 13. de Iur. Caſtror. numero 256. & ſeqq.* Andr. Rauchb. *lib. 1. quæſt. Iur. 27. num. 11. & ſeqq qui*
& num. 13. ſubjicit; Quod & tertius adver- 351
ſus prohibentem poſſit utiliter judicio experiri, ut ſublato mandato & abrogatâ prohibitione ſubditos priſtinæ libertati & rem in integrum reſtituat, ac de non amplius prohibendo cautionem præſtet, referens ita in Dicaſterio Lipſenſi & Witebergenſi fuiſſe judicatum. Et conſtat ad inſtantiam Civitatis Brunſvicenſis contra Illuſtriſſimum Duce Brunſvicenſem 12. Decemb. Anno 1559. Et in cauſa Kempten/ & Conſortum contra Memmingen / Item Paſſaw Contra Paſſaw / ratione talium prohibitionum & ſtatutorum in Camera Imperiali Mandata
pœnalia decreta fuiſſe. Sicut etiam contra 352
ejuſmodi ſtatuta & ordinationes beneficium Appellationis indulgent, Bartol. in *l. omnes. populi. numero. 13. in quinta quæſt. ff. de juſt. & Iur.* Alexand. *conſ. 190. num. 14. vol. 2.* Roland. à Vall. *conſ. 99 num. 12. & ſeq. vol. 2.* Joh. Petr. Surd. *conſ. 65. num. 9.* Camill. Borell. *conſ. 9.*

num 6 Afflict. in *conſtit. Regn. lib. quæſt.* 4. *num.*
353 1. Cacheran. *deciſ.* 17. *num.* 9. Et ſi tempus appellandi effluxerit, per viam quærelæ & recurſus ſubditis ſubveniri, docent Abbas *in c. cum omnes. per illum text. in quint. Notab. & ibidem.* Decius *num.* 5. *de conſtit.* Idem Deci. *conſil.* 528. *num.* 7. Ex quo talis iniquitas nunquam tranſeat in rem judicatam Felin. *in d. c. cum omnes.* Surd. *d. conſ.* 65. *num.* 9. licet Menoch. *conſ.* 390. *num.* 25. putet appellandum eſſe, &c. Item implorando officium Judicis impugnare text. *in l. qui ſe gravatos C. de cenſib. lib.* 11. Surd. *d. conſ.* 65. *num.* 10. Et exceptione doli elidi, tenent Afflict. *d. l. num.* 1. Borel. *d. conſ.* 9. *nu.* 6. Cacheran. *d. deciſ.* 17. *num.* 9.

354 Ac quamvis cuilibet Domino, etiam Magiſtratui inferiori, ſtatutum facere permiſſum, ne frumentum aliæve res ex ipſius territorio ad exteros evehantur *l.* 1. §. *cura carnis. ff. de Offic. Præf. Vrb. tot. tit. C. quæ res export. non poſſ. l.* 2. & 4. *C. de Commerc. text.* in Policey Ordnung de Anno 1577. *rubr.* 22. ſi ejus ſententia ſit avertere annonæ, fructumque caritatem, & providere, ne ſubditi indigeant: Riminald. Jun. *conſ.* 8. *num.* 18. Burſat. *conſ.* 138. *num.* 9. Alciat. *conſ.* 14. *per tot. vol.* 4. Bertozol. *conſ. crim.* 87. *num.* 4. Loffred. *conſ.* 24. *num* 10. Laderch. *d. conſ.* 71. *num.* 6. & 14. Cravett. *conſ* 973. *num.* 45. Menoch. *conſ.* 1061. *num* 20. Surd. *conſ.* 210. *num.* 9. Petr. Ant. de Pet. *de Pot. Princip. cap.* 6. *p.* 2. *num.* 58. *pag.* 135. *& cap.* 13. *num.* 17. Hieron. à Laurent. *deciſ. Avenion.* 40. *num.* 4. Cacheran. *deciſ.* 71. *num.* 8. Grammat. *deciſ.* 100. *num.* 7. Marc. *deciſ.* 236. *num.* 1. *vol.* 2. Don Garz. Maſtrill. *deciſ.* 17. *num.* 1. *& ſeq.* Renat. Choppin. *de le. And. lib.* 2. *cap.* 9. *num.* 1. Matth. Stephan. *lib.* 1. *de Iurisd. cap.* 33. *num.* 73. *& ſeqq.* Jacob. Cancer. *d. cap.* 13. *num.* 259. Petr. Cabal. *in reſol. criminal. caſ.* 14. Capiblanc. *de jur. & authorit. Baron. Prag.* 1. *num.* 176. Proindeque hujuſmodi Ordinationes & ſtatuta Principis vel Civitatis, quod omnium blada ac victualia intra fines ſui territorii non extrahantur ſub pœna, ad forenſes terras, favore publico ſubſiſtere, atq; quotidie ſervari, authoritate Boerii & aliorum oſtenderit Franciſc. Burſat. *conſ.* 138. *n.* 8. Con-
355 ferantur notata Menochii *lib.* 2. *cent.* 6. *caſ.* 585. Quo loci *num.* 10. ſcripſit, hujuſmodi ſtatuta condi, non ut exteros amicos lædamus, ſed ut patriæ ubertatem conſervemus, ne pauperes & inopes fame laborent. Cui accedit Nicol. Loſæ. tract. de *jur. Univerſ. p.* 3. *cap.* 15. *num.* 23. *& ſeq.* Et additionator ad Capell. Tholoſ. *deciſ.* 447. *num.* 2.

356 Attamen horum aſſertio ad caſum extremæ neceſſitatis, vel publicæ utilitatis, puta, ſi hæc prohibitio extractionis annonæ in univerſi Imperii utilitatem, vel publicum commodum, ad pecuniam ac nervum Reipub. comparandum, redundaret, reſtringenda eſt: Civilis enim ratio & charitatis præceptum dictitat, ut fiat, quod facienti prodeſt, & alteri non no-
357 ceat; *l. in creditore* 38. *ff. de Evict.* Quali caſu etiam ſubditi ad vendendum merces, alias non venales, cogi poſſunt, uti in Camera receptum eſſe teſtatur Mynſing. 5. *Obſerv.* 27. Videatur Koppen. *quæſt.* 59.

Haud aliter tamen, niſi pro juſto & æquo precio, diſtrahere, cogi poterunt Ludovic. à Reguer. *deciſ.* 88. *num.* 4. Knichen *ad Ius Saxon.* 358
verb. Ducum. cap. 7. *num.* 3. Don. Garz. Maſtrill. *deciſ.* 17. *num.* 30. *& per tot p.* 1. Alvar. Valaſc. *deciſ* 43. *p.* 1. Dardanarii appellantur in *l. annonam* ubi Angel. *ff. de extraord. crim.* qui annonam merceſve coemtas tantiſper ſupprimunt, dum ex raritate caritatem adfectent: à Dardano habere nomen videntur, quem Magum Tertullianus fuiſſe aſſerit. Sed & Dardaniæ artes Columellæ magicæ ſunt:

At ſi nulla valet medicina repellere peſtem,
—— Dardaniæ veniant artes

Dardanius etiam ab Apulejo inter inſignes magos nominatur. Videndum ne potius dici deberent Dardenarii: quaſi dantes denarios; Quia, ut Spigel. & Hottom. dicunt, hi vocan- 359
tur Græcè propolæ, Vorkäuffer / quia præemebant, id eſt, annonam premebant, vaſtabant, flagellabant, vexabant, onerabant, ut carius venderent: Et hinc ego arbitror, quod darent denarios ante, & inde ſic appellatos vid. Turnebus *adverſar. lib.* 9. *animadverſ. cap.* 17. Cujac. *lib.* 10. *obſ.* 19. Schrad. *in lex. verb. Dardanarii* Menoch. *lib.* 2. *de A. I. Q. caſ.* 384. *num.* 2. Coercentur crimine ſtellionatus *l.* 3. §. *fin. ff. de* 360
crim. ſtellionat. & aliis pœnis *l.* 6. *princ. ff. de extraord. Crim. l.* 37. *ff. de pœn.* de quibus Menoch. *d. caſ.* 384. *& caſ.* 569. *num.* 2. Marc. *deciſ.* 289. *num.* 2. Guiliel. Forner. *Select. lib.* 2. *c.* 3. Turneb. *d. c.* 17. *ubi ait* ejuſmodi Dardanarios, ſeplaſiorios, pantapolas, pantametabolas eorumq; fraudes, calliditates, ſtellionatus, non ſolum variis conſtitutionibus coerceri, ſed & juſto judicio Dei pœnis præſentibus, interdum in hac vita affici. Lather. *lib.* 1. *de cenſu c.* 7. *nu.* 83. *&* 93. Nihilq; (ut Gregorius Nazianzenus *in funere Baſilii* dicit) gravius acerbiuſq; eſt iis, qui ut famam negocientur, atq; ex aliorum calamitatibus meſſem faciant, temporum difficultates obſervant.

Quid? Quod hæc flagellatio annonæ, ſpe- 361
cies tyrannidis eſt adfectatæ. Sic Romæ Sp. Melius ex Equeſtri ordine, prædives, cum frumenta ex Hetruria Romam deduci feciſſet, ac in populum illorum largitione uteretur, ut animos Civium ad ſe traheret, & arma in ejus domum conferrentur, Dictator Cajo Servilio Achalæ Magiſtro Equitum injunxit, ut Melio coram Dictatore diem diceret; cumq; Servilius id Melio nunciaret, ille pavidus, fortè criminis concepti ſuſpicione, dum populum ejuſque fidem implorat, ob impenſam in illum benignitatem, idque vociferaretur, à Cajo Servilio obtruncatur, & ob id Dictator in- 362
quit: Macte virtute C. Servili eſto, liberatâ Republica, ut narrat Livius *lib.* 4. cujus domus complanata Æquimelium dicta eſt. Cinna, annonæ caritate ingruente, Tritici largitio- 363
nem ſuſcipiens, Regnum adfectâſſe creditur, quocirca ſaxis obrutus eſt, Plutarch. *in*

Par-

364 *Paralell. cap.* 59. Eodem modo populus Athe-
365 nienſis obruit Pyrandrum Quæſtotem Urbanum,triticum parcè ſuppeditantem, ac largitionem ſurripientem ; & ob id proditionis ſuſpectus Plutarch. *d.loc.cap.*58.

Ideoque eum, qui annonæ præeſt, magna ſummaq; prudentia eſſe oportet,ut hos ſcopulos evitet,quando egeſtatis & inopiæ procellæ irruunt. Optumis enim Principibus frumentorum penuria ſemper odio fuit; quæ majori ex parte à peſſima adminiſtratione proficiſcitur: Marc. *d.deciſ.*540.*num.*1.*&* 5. Turcarum Rex authoritatem & amorem Subditorum ſibi conciliat,turbaſq; & motus præcavet, dum curat, ne annonæ ullo unquam tempore caritas oriatur. Renat. de Luſinga *de increment.Imper.* 2. *cap.* 4. Vnde defenſori Civitatis Aurel.
366 Caſſiodor. *Variar.lib.*7.*c.*11.*inquit:* Nil venale niſi improbum facere velis, qui tali nomine nuncuparis commercia Civibus ſecundū temporum qualitatem æquabili moderatione diſpone,definita ſerva quæ juſſeris, quia non eſt labor vendendi ſummas includere, niſi ſtatuta precia caſtiſſimè cuſtodire. Imples enim revera boni defenſoris officium,ſi cives tuos nec legibus patiaris opprimi, nec caritate conſumi. Huc referri poteſt quod extat *Proverb.*11.*v.*26. Qui triticum cohibet, *hoc eſt,* qui annonam incendit ac flagellat,is execrandus Populo & deteſtabilis eſt: Qui verò triticum vendit, & annonam levat,laxatq;, ei fauſta omnia omnes optant & precantur.

367 Animadvertendum quoq; eſt,precium frumenti, aliarumque frugum à Magiſtratu poſſe taxari tempore penuriæ Vincent. de Franch. *deciſ.* 9. Pet. Caball. *reſol. crim.* 9. Marc. *deciſ.* 290.*p.*2. Vincent. de Anna *alleget.* 21. *n.*6. D. Marta *in Digeſt. noviſſ. verb. Annona cap.* 2. In
368 qua taxatione tamen ſubditi ita gubernari ac contineri debent,ut nec nimia ubertas, molles illos ac ocioſos faciat, ita ut agrorum cultura deſeratur ; nec ſit adeo exceſſus precii, ut in paupertatem illos ; vel malos actus inducat.
369 Quamvis aliquando de frumento ex Sicilia Romam advecto, cum in Senatu ageretur, an gratis, an vili, an immenſo precio plebi
370 daretur? Martius Cariolanus adverſus plebem gravem ſententiam dixit: Nihil per largitionem effici ; ſatius eſſe hunc vel cariore annonâ domari ac reprimi, ut fiat ex neceſſitate modeſtior, & ad obeunda civilia munera paratior, agroſque hac injuria, non ſeditiones, colat,quam ut deſidia, ocio & luxuriâ, maximè quæ ex copia & abundantia naſcitur, jura, leges,inſtituta majorum negligat. Qua ex ſententia, quaſi contra populum conclamaſſet, dies Cariolano datus, diſcuſſis in Senatu ſententiis dimiſſus eſt, cum ſententiæ & conſilia pro Republica, ſive ſtolida ſive optima ſunt; ſatis ſit, omnes tendere ad Reipub. ſalutem, ad quam conſultatio omnis tendere debeat. Qua de re Livius *lib.* 2. Dionyſ. Halicarnaſſ. *lib.*7. Plinius *de viris Illuſtrib. cap.*19.

Cæterum extra prememoratos Neceſſitatis communis & Vtilitatis publicæ cancellos, Princeps non poteſt ea immutare, vel tollere, quæ ſunt juris gentium. Joan. Pet. Surd. *conſ.* 371
321.*num.*41. pro ut ſunt commercia *l. ex hoc jure.ff. de juſt. & Iur.* Roland. *conſ.* 31. *num.* 61. *vol.*4. Tib. Decian. *conſ.*44.*num.*118.*vol.*1. In quam rem eſt. Receſſus Imperii de Anno 1555. §. Setzen demnach / ubi diſertè vernacula lingua cautum eſt, Das keiner den freyen Zugang der Proviand / Nahrung vnd Gewerb dem andern abſtricken vnd auffhalten ſoll: Quod planè convenit cum jure communi, quo nemo prohibetur fructus extrahere de uno territorio in aliud: Guid. Pancirol. *conſ.* 106. *num.*19. Vnde generaliter ſtatuta 372
in præjudicium vel æmulationem tertii vergentia & bono publico contraria, neutiquam ferenda eſſe aut valida cenſeri, decidit Cacheran. *d.deciſ.*17. *num.* 9. Neque enim ita debemus,verſuram quaſi faciendo, diſcooperire unum altare, ut alterum cooperiamus Bald. *in l. fin.* §.*ſed ſi quis. C. comm. de legat.* Cravett. *conſ.* 951.*n.*1. Zaſ. *conſ.*12.*n.*96.*vol.* 1. Matt. Coler. *de proceſſ. execut.p.*2.*cap.*3.*num.*127.*fol.m.*482. Quod ſi inferiores ea intentione, ſtatutum facerent, ut licentia extrahendi aliquid accipe- 373
rent,dicendum eſſet,prohibitionem ſapere vectigalis novi inſtitutionem, Brun. *conſ.*151.*col.* 2. *verſ. nec eſt dicendum.*

Sed quorſum in hæc prærupta ruimus? Efficit hoc Aulico politicorum quorundam (hoc 374
eſt,qui Civilem ſuam diſciplinam ad AulæGenium Auramque accommodare ſtudent) Polyporum & vulturum avaritia, quibus nihil antiquius eſt, quam ut, præter conſuetos acquirendi modos, ejuſmodi compendia monopolica ; tanquam legitima colligendæ pecuniæ media, Principibus venditent, & partem prædæ in ſinum ſuum conferant. Quo fit,ut,cum Plauto,uno ſaltu capiant apros duos, id eſt, & continuis Exactionibus ſanguinem populi eliciant, & libertatem commerciorum impediendo, pennas ita incidant, ut nequeant renaſci. Licinius I. Cæſaris libertus,quem Auguſtus Galliæ præfecerat, Gallis plurima damna, aliis atq; aliis tributis,intulit. Cum enim ſolerent ſingulis menſibus à Gallis tributa conferri,ipſe quatuordecim menſes fecit, ut cumulatius diteſceret. At cum graviter apud Augu- 375
ſtum à Gallis eo nomine accuſaretur, ac vitæ periculum ſibi imminere non dubitaret, ea, quæ diu cumulaverat, Auguſto dedit; quo mortem deprecaretur.

Hodie tales Licinij, ut providi Tributo- 376
rum Architecti, & Principibus ſuis fructuoſi, laudantur. Nec interea Principes intelligunt, rem ſuam illic unciatim augeri: hîc vero libratim minui; immemores ſatius eſſe tondere pecus, quàm deglubere, ut Tyberius 377
Cæſar inquiebat. Aſt ſaniori judicio ejuſmodi verſipelles & turbulentos homines ad laqueum amandandos eſſe, cenſuit Wilhelmus Haſſiæ Princeps teſte Waremund. *d. tr. cap.* 6. *in marg.* qui ibidem in Ducem Roſnium Summi ærarii in Gallia Magiſtrum, non injuria 378
inve-

invehitur, quod plurimis artibus & novis expilationum generibus inventis, Regi promiſerit paucorum annorum intervallo, tributum regno æquivalens. Cujuſmodi eſt edictum regium Anno 1604. publicatum, im munitatem atq; exemtionem ab omnibus oneribus publicis continens ac offerens his, quicunq; certam ſummam depoſuerint.

379 Fuit olim in regno Franciæ & alibi ſimilis pecuniæ conquirendæ ratio: ſancito certo precio, quo redimerent plebeji nobilitatem, impoſitâq; certâ Contributione poſſeſſorum, puta tertiæ vel alterius portionis, pro immunitate inpoſterum conſequenda, reliquorum more nobilium. Ambiunt hanc nobilitatem maximè pecunioſi, & proinde non mediocrem ſegetem inde auream metere poſſet
380 Princeps, vel Respublica: Verum hic imminet malum, ne natura ignobiles per pecunias ad hoc privilegium Nobilitatis ſublati, ipſum gradum Nobilium cum dedecore totius ordinis deturpent, & vileſcat per ſordes honos, qui virtuti debetur.

381 Sic venditio officiorum adhuc in Gallia uſitata eſt, quæ ſub Ludovico XII. Galliarum Rege magnum incrementum accepit: Cuilicet abblanditiatur auri ſacra fames, rationum tabulis fidem facientibus, viginti annis Regem, ex officiorum venditione, triginta novem millionis librarum accepiſſe Borer. *lib.* 2. *Hiſtoire de dernier. troubl. lib.* 1. naturæ tamen quodam ductu hoc eſt conſequens, ut tam prodigioſo mercimonio probis antelati nequiſſimi, prudentibus impudentiſſimi, doctis indoctiſſimi ex juſtitia ipſa rem faciant promercalem: Cum quæ emeris, vendere juris gentium ſit: Sicut enim lanii bovem optimum uno precio emtum in macello per partes venditant; ita Magiſtratus uno comparatur precio, & ejus adminiſtratio poſtea ſingulis jus poſtulantibus, tot preciis, ſine ullo conſcientiæ ſcrupulo divenditur Franc. Hottom. *in Franco Gallia cap.* 27. Henricus IV. Rex Galliæ, hanc turpiſſimam magiſtratuum nundinationem expendit ſeriò; duplicia tributa à ſubditis exigi queritans, unum pro Rege, alterum pro officialibus; ſed prius per poſterius fieri intolerabile: vixque caveri poſſe, ut Rex & ſubditi ſimul non exſpolientur. Petr. Matth. *in Hiſto. mortis Henrici VI.* Prolixius, quid de hac arte injuſtitiæ inſtitoria ſentiendum ſit, recitat Thuan. *lib.* 132. *ad Annum.* 1604. Euphormio Satyricus *in Icone Animorum c.* 15. *pag.* 413. Carol. Molinæ. *in Conſuet. Pariſ.* §. 1. *gl.* 5. *n.* 63. *& tit.* 2. §. 74. *gl.* 2. *num.* 184. Et in tract. *divid. & individ. fol.* 509. *n.* 578. ubi de ejuſmodi nundinatione officiorum, & in expertis emtitiis judicibus inter cætera ſcribit: Huic quæſtuariæ venalitati turpiter proſtitutas jacere dignitates ipſas judiciales, etiam plebeculæ deſpicabiles: Nullum enim tam vilem Cerdonem, vel coquum eſſe, qui non ſperet, ſe filiumve ſuum etiam ſenatorem, vel Præſidem Parlamentum fieri poſſe, aut Abbatem vel Epiſcopum, ſi pecunias undecunq; corraſas numerare poſſit. Quis dubitet ruituram, aut potius collapſam Rempublicam, in qua, quod virtute fieri debet, id hac non tentatur (quod execrabatur Cic.) ſed ilico fit pecunia & ubi latius per eum. Et graviter in hunc nefarium & cauponarium Magiſtratuum & Juriſdictionum quæſtum invehunt Guilielm. Benedict. *in c. Raynutius verb. Duas habens. n.* 55. *de teſtam.* Coras. *in l. unic. n.* 14. *ff. de Offic. conſul.* Petr. Gregor. *in Syntagm. Iur. Univerſ. lib.* 25. *c.* 11. *n.* 7. *& lib.* 36. *c.* 29. *n.* 20. *Et lib.* 9. *de Repub. c.* 1. *n.* 35. *pag.* 600. *dicens*, Nihil pejus poſſe accidere Reipub. eâ negociatione: Pro uno enim aureo, quo officiatij redimunt officia & juriſdictionis poteſtatem à Principe, infinitas revendendi carius juſtitiam ſubditis occaſiones architectantur, ut etiam impudenter audeant in ſubditos graſſari, palamque ſupra ſportulas debitas petere: quod jam Principe pro mercatura officiorum dicunt ſe præbuiſſe, Adeò venales iſti Urbium 382
Senatores, pro Paſtoribus agunt prædones, pro cuſtodibus lupos, quos dominus abigat à grege ſua: Quid enim miſer populus non patitur ab his, qui non virtute parta, ſed numulis emta dignitate, ſuperbiunt? *ait* Caſpar. Baetia tract. *de decim. tut. Hiſpan. jure præſtand. c.* 1. *n.* 30. Felician. de Solis tract. *de Cenſib. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 23. *& ſeq.* Azeved. *d. conſ.* 8. *nu.* 6. *& ſeqq.* Jacob. Auguſt. Thuan. *lib.* 24. *Hiſt. m. fol.* 669. *lit.* C. Adam Keller. *lib.* 2. *de Offic. Iur. Polit. c.* 20. Ventura de Valentiis. *lib.* 2. *Parthen. litigios. cap.* 10. *n.* 18.

Reperiuntur & alii Harpaces, Gryphi & La- 383
verniones, qui novos collectandi modos indagantes, Principibus (qui & ſæpè ipſimet exterarum nationum, in frequenti Contributio- 384
num novitate parturiunda, perницioſè ingenioſarum mores peregrinando imbibunt, ut de quodam Daniæ Rege memorat Crantz. *lib.* 13. *Vandal. cap.* 14.) perſuadent, haſce & illas Collectas inſtitui poſſe ſine injuria, ſine damno ſubditorum, & nullum ex ſubditis fore, qui non hilari vultu, & ſummo cum gaudio impoſitum tributum præſtet; cum tamen ejuſmodi Exactionibus totius populi Execrationes contra ſe provocent.

Tales ſunt novorum illorum Politicorum ex Italia, poſt aliquam ibi factam moram redeuntium opiniones, qui quavis fraude, Principibus, à Subditis pecuniam extorquere, fas, licitumque exiſtimant; Machiavelli plerumque præceptis & exemplis Principum, quorum rationes non capiunt, quorumque adminiſtratio Politica à regimine & gubernaculis Principum Imperij ſæpè toto cœlo diſtat, ad id abutentes:

——— ——— Opibusq; rapaces
Injiciunt, vanis juſti prætextibus, ungues.

Ejuſmodi Politicorum novellorum abortus vel ſaltem Embryo, Velamen ſuis conſiliis periculoſis obtendit, per RAGION DI STATO, uti Italorum lingua & indole loquuntur, multa admittenda & patranda, quæ jure & lege vigente, neutiquam defendi poſſunt: Scilicet jus ipſum libidine Principum metien-

metientes,tyrannidum,violationem fidei, aliaque facinora,prætextu arcant politici & rationis ſtatus, palliantes venditant. Ex hac Politicorum ſchola Athenienſium Oſtraciſmus & Spartanorum Petaliſmus profluxerunt. Schola hæcce omni ætate omnium Monarcharum, in primis vero Imperatorum Romanorum aulas infecit,corrupit, imò infatuavit,& ſuffragia ac calculos Gnatonum acParaſitorum aulicorum impetravit.Ex hac Hamon ille Ahaſveri,Apelles Philippi, Anaxarchus Alexandri, Sejanus iſte Tiberii, Sartorius Caligulæ, Narciſſus & & Pallas Claudii, Aſiaticus Libertus Vitelli, Plautianus Alexandri Severi, Imperatorum; Wilhelmus Eleenſis Richardi,Comes Warnicenſis Eduardi, Thomas Volſæus Henrici VII.Angliæ Regum;Comes Sancti Pauli Ludovici Regis Galliæ; Alvarus de luna Arragoniæ; Nicolaus Goja Ungariæ Mariæ Reginæ Conſiliarii intimi & tenerrimi, & Similia politiarum Carcinomata & Catharmata prodierunt.In eadem Schola Mahumet edoctus Turcis politicum illud deteſtabile dogma inculcavit,ratione ſtatus publici, conſervandæ tranquillitatis & præcavendæ ſeditionis cauſa, Regi fratricidia eſſe licita.Ex hac Schola Machiavellus principia politica, quibus Cæſarem ſuum Borgiam Principem potentiſſimum Cæſaris titulum & majeſtatem aucupantem, & ſe vel Cæſarem vel nihil eſſe velle præſumptuosè dicentem,tandem in nihil, id eſt, in vile & ſervile mancipium transformavit. In hac ſchola cohors iſta nata,educata & informata eſt, quæ fidem omnem Æquivocationis faſcino è mundo tollit.

Novellos quoq; Politicos peniculo penè liberiore depingit & diſpungit Hermannus Kirchner.*in ſuo Legato lib.*1.*cap.*14.*n.*16. Politici nomen Anno 1568. primum Gallos in odium traxiſſe,memoriæ prodidit Thuan. *lib.* 44.*Hiſtoriar.fol.*830. in quod poſtea Concionatores graſſante licentia ſupra modum debacchati ſint; Optumates pacis, qua Religio & publica ſecuritas continentur, ſtudioſos eo notantes. Alia addi poſſent:Sed calamum inhibeo.

Caveat vero ſibi prudens Princeps ab hujusmodi hominum, nihil minus quàm Politicorum,impoſturis; ne ærarium fiat ſpoliarium,
385 cruentarumq; prædarum receptaculum: Meminerint Roboami Salomonis filii, qui cum contra veteranorum ſuorum domeſticorum opinionem,juniorum conſiliis perſuaſus, ad preces populi Iſraelitici, onus indictionum & jugum levare nollet, decem tribubus manifeſtam adeo ab obſequio defectionis, ut æquiorem ad habenas gubernatorem vocarint, anſam præbuit. 3.*Regum.*12.

Functo ſuccedit Roboamus mente ſuperbâ
Præditus,& ſtultâ:longèq; à patre recedens:
Sævitiaq; ſua gentes alienat Hebræas.
Nam dum continui leniminaparva laboris
Ore petunt querulo;non annuit ille tyranni,
Sed pro more minas precibus,fremitumq; repenſat
Horribilem gemitui,rigidis ſe terga flagellis
Caſurum ſpondet,quos ſcorpius armet acutus;
Ponderaq; auctorum: juvenũ quia frivola magni
Juſſa facit,conſulta ſenum prudentia ſpernens.

Refert Polydor. Virgil.*lib.8.Hiſt. Angl.* Eduardum III.Anglorum Regem, cum collegiſſet magnam auri copiam ex ſubditorum tributis, ejusq; conſpectu ſe delectaret,vidiſſe Dæmonem auro inſidentem, & ob id hujusmodi pecuniam (quam vocabant Danegildt) uti rem funeſtam abhorruiſſe,illicoq; referri ab oculis, reſtituiq; populo juſſiſſe. O felicis Principes qui circa pecuniam tributariam, ſemper Dæmones oberrare credunt,etiam cum illos non vident! Exterminandum quoq; eſt è Repub. prodigioſum NicephoriPhocæ inventum proditum à vitæ illius authoribus Curopalate,Cedrino & aliis. Narrant illi,levioris monetæ genus cudi juſſiſſe eum Imperatorem: ita ut illius temporibus duplex moneta in communi uſu verſaretur, gravior & levior:tributa exegiſſe in pecunia graviore: ipſum erogaſſe minoris precii monetam, cum ſtipendia vel militibus vel aliis ſolveret.Cedreni verba hæc ſunt: Sancivit etiam ut minor quædam moneta cuderetur, quæ dicebitur tetarteterum, ſive quadrans. Cum autem illis temporibus duplex moneta eſſet,in exactione regiorum tributorum, graviorem flagitabat;in expeditionibus vero leviorem erogabat. 386

Quàm exitioſæ quoq; & execrabiles humano generi & ipſi Deo ſemper fuerint injuſtæ & pro libitu inſtitutæ Exactiones, Hiſtoriarum monumenta paſſim oſtendunt,& teſtantur ipſa Dei judicia in illos exercita, quorum unum commemoratu digniſſimum â Froſſardo *lib.* 3. *Hiſtor.*proditum,hic recenſere lubet: Carolus, *inquit*,Rex Navarræ Anno 1383. imperata pecunia populo ad ducenta Francorum millia, Civitatum primores certo conſcriptos loco, cum tergiverſari videret, in aream quandam, unde non patebat exitus, incluſit, adjectis interminationibus,ut intra breviſſimum tempus deliberarent,alioquin ſe tractaturum ipſos pro merito. Sed intervenit mirabile quiddam. Poſtquam enim iratus ad hunc modum eos reliquit,ſomno ſe dedit, & quoniam erat ætate grandi, ſolebant famuli ſuffitum aliquem ipſi facere,provocandi ſudoris cauſa. Porro, quâ neſcio,famuli incuriâ factum eſt eodem die,ut ignis aliqua particula in lectum delapſa, paulatim auctis viribus,inflammarit omnia circum, atque ſolus ille cubans cum & per ætatem ipſe juvare ſe,& linteis, quibus erat involutus, expedire facile non poſſet, antequam ſervuli accurrerent, miſer jam flammis magna ex parte conſumtus. Sic infortunatus ille Rex pœnas, quas immeritò aliis intentarat, ipſe juſtiſſimo Dei judicio luit. 388

Ergo malus malè obit, mors ſic eſt congrua vitæ.

Quam peſſimè etiam audiverit,& quantam invidiam (Caligula ex gravitate tributorum ſibi conciliaverit,ſatis teſtatum faciunt conjurationes in illum factæ, ex quibus impreſſione â conjuratis facta 30.vulneribus confectus ætate florenti interiit. Acheus Rex Lydiæ cum nova tributa vellet extorquere, in factione populari

ſuſpenſus eſt, pedibus ſurſum verſum erectis, & capite in aquas Pactoli demiſſo:

Unde Ovidius:

Morte vel intereas capiti ſuſpenſus Achei
Qui miſer auriferá veſte pependit aquá.

Placillæ Imperatricis ſtatua, ſub Theodoſio M. ob novum impoſitum vectigal disjecta fuit. Alexii Comneni miniſtro duo, qui aurum & argentum, quod ex ſacris donariis & ſurdis ac mutis Imperatorum monumentis (us ſupra retuli) corraſerant, & tanquam prophanam materiam conflarant, paulo poſt obierunt, alter ardenti febre, alter intercute ſublatus, Nicet. Acominat. *d. lib. 1. de Alex. Commen. Imperatoris in fin. pag. m. 237.* Partenius, quod apud Theodobertum Francorum Regem novorum tributorum auctor eſſet, lapidibus obrutus eſt *lib. 3. Hiſtor. Franc. c. 36.* Videatur Petr. Gregor. Tholos. *lib. 3. ſyntagm. Iur. univ. c. 3. n. 11. & lib. 3. de Repub. c. 9. n. 17.* Georg. Fabr. *lib. 1. orig Saxon. fol. 5.* Bernhard. de Girard. *de l'eſtat & Succeʒ. des affair es de France. lib. 2. fol. 124.* Cranz. *lib. 10. Vandal. c. 28.* ubi Uratislaviæ plebem Conſules recens à ſe creatos ob collectationem in dictam, trucidaſſe, refert.

389 Itaque ut fideles prudentesque laudandi ſunt Conſiliarii & Quæſtores. Ita contra Exactores, Exactionumq; Architectores & Impoſtores, qui omnia ſtudia, curam, ſolicitudinem in imponendis excogitandisq; tributis ac vectigalibus conferunt, teſte Bodino *lib. 6. de Repub. c. 2. fol. 1037.* à Principe non ſunt
390 audiendi. Et ejusmodi etiam homines publicâ ludorum Equeſtrium lege infamantur: pro ut Henricus I. Auceps. Imper. (qui Torneamenta, veri prope Martis ac Belli ſimulacrum repræſentantia, primus exhibuit nationi Germanicæ Magdeburgi) in legibus hoſtiludialibus Gottingæ in Saxonia Anno 938. latis, Artic. 9. diſertè cavit: Quisquis in Imperio & ſub Imperio, in Principatibus, Ducatibus, Comitatibus, Dominiis, inconſulto & ſine permiſſu Imperatoris, patrimonii ſui amplificandi, & divitias corradendi ſtudio, novas & inſolitas ſubditis aut rebus eorum, extraneorumve exactiones imponeret, hunc equo cum infamiæ nota adeo &c. Melchior Goldaſt Haiminsfeld. *tom. 2. conſt. Imperial pag. mih. 42.* Joan Wolff. *cent. 10.*
391 *lect. memorab. pag, 259.* Georgius Fridericus Marchio Brandenburgicus Tributa & artium iſtarum novitiarum exactiones, nec curioſius exquiſivit, nec immodeſtius imperavit; ſatius exiſtimans cum bono paſtore tondere pecus potius, quam deglubere: Cumque tributorum adminiſtri aliquando præter imperatas pecunias privato ſuo commodo ſerviiſſent, eosdem ſpongias fecit & expreſſit, quod plus æquo biberant: quosdam etiam in crucem actos laqueo ſuffocavit, ac tanquam uvam penſilem, ſoli & aëri oppegit, ut peculiolas & ſudorem commiſſæ fidei ipſorum plebeculæ iterum exſudarent: Cæteris Mucianis & Mercellis δημοφόροις, & ut ſic dicam, poplivoris in exemplum.
392 De Cardinali quodam apud omnes gravi odio laborante refert Beſold. *de ærar. Publ. c. 7.* Quod Pontifici novarum Contributionum auctor vulgo habitus ſit: Cum vero coram Pontifice & quibusdam Secretioribus Conſiliariis pecuniæ conficiendæ rationes inirentur, quidam Cardinali parum æquus: Equidem, *inquit*, Sanctiſſime Pater, nullam ego meliorem citra omnem ſubditorum querelam, imo cum ipſorum quoque gaudio colligendæ pecuniæ rationem noverim, quam ut Armellino (id enim Cardinali nomen erat) pellis detrahatur & per ditionem veſtram, ut luporum pellibus alias fieri ſolet, circumferatur. Neque enim dubito, quin veſtri ſubditi omnes, pro ea ſaltem inſpiciendâ ſtipem ultrò ſint collaturi.

Quadruplatores appellat Bodinus *lib. 6. de* 393
Repub. c. 2. de ærario fol. 1538. iſtud hominum genus, quod omnia ſtudia, curam, ſolicitudinem, in imponendis, excogitandisque tributis ac Vectigalibus confert, & ad ea Principes modis omnibus exacuere conatur. Quadruplatores autem hiſce verbis deſcribit Eraſm. *in lingua fol. 82.* qui furti crimen intendunt, aut damni dati litem movent, quo lucri ſibi nonnihil concilient. Hiſci igitur nebulonibus Principes omni conatu obſiſtant, & diſcant alienis periculis & 394
calamitatibus ſapere, memores prædictorum, aut aliis his ſimilium exemplorum: At quia pauci ſunt, qui in his animum occupant, fit, ut in eosdem errores pleriq; Principes aut Reſpublicæ noſtra tempeſtate incidant: ac ut illi periculi obnoxii fuere, ita & erunt iſti, ſaltem eorum animæ, quam ob rem caducam, id eſt, pecuniam, male poſtea perdendam, committunt poteſtati tenebrarum. Magna eſt quorundam Principum iniquitas (ajebat Cominæus, de ſui ævi Principibus) qui nulla neceſſitate coacti, 395
pecuniam pro ſua libidine imperant, & amplum alunt ſatellitium, ut miſeram multitudinem in metu contineant, eamque deinde pecuniam temerè & voluptuariè profundunt, nullo cum reipublicæ bono, & de quotidianis Sumtibus nihil remittunt, & ſuos exhauriunt, & aſſentatorum ſtipati ſunt turba. Sed eſt Deus qui flagitium nullum ſinit eſſe impunitum, & crudelitatem inprimis deteſtatur: qui tametſi non loquitur hominib. hodierno die ſicut priſcis illis tẽporibus, tamen quæ ſit ſua ſententia, & quid à nobis fieri velit, clare perſcriptum reliquit, ita quidem, ut nemo planè, qui modo ſit ſanæ mentis, & qui ad juſtam aliquam pervenerit ætatem, excuſandi ſit habiturus locum. Et præclarè Rebuff. *ad l. eum. ff. de V. S.* Conſulentes, *inquit*, Principi, ut nova imponant tributa & vectigália ſine magnâ causâ, eſſe in inferno cruciandos perpetuo, allegans illud Machab. *Et tu qui inventor omnis malitiæ factus es non effugies manum Domini*, Cogita igitur quod morieris cito & generatio tua cito extinguetur. Quo pacto enim illi Deo poſſint eſſe grati, qui ut floreant proximo in calamitate nulla ſpe ſalutis adparente, tabeſcendum ſit? Equidem non ignoro, quod ab iis qui ſe reos hac in parte agnoſcunt, malam forte gratiam relaturus videar, quod ab uſum onerum & juris Collectandi in iisdem coarguam; quia tamen.

——— licuit,ſemperq́; licebit
Dicere vitiis,perſonis parcere &c.

Oppono illis veram illam D. Hieronymi ſen-
396 tentiam aſſerentis , generalem de vitiis di-
ſputationem nullius perſonæ continere injuri-
am,neque carbone notari quemquam , quaſi
malus ſit, ſed omnes admoneri , ne mali ſint.
Philip. Camerar. *cent. 3.hor.ſucciſiv.in præfat.*
Unde Martialis:

Hunc ſervare modum noſtri novêre libelli;
Parcere perſonis,dicere de Vitiis.

Et Salvian.*de Gubernat.Dei lib.4.num.98.*pulcrè ſcribit hiſce verbis: *Sed cum ego non de omnibus,ſed de bis,qui tales ſunt,prædicaverim, nullus iraſci omninò debet,qui nequaquam ſe talem eſſe cognoſcit: ne hoc ipſo, quod iraſcitur,de cœtu ipſorum eſſe videatur.*Similem locum vide apud eundem Salvianum *lib.6.num.*168.& commentatorem doctiſſimum Conrad. Rittershuſium, qui etiã *in Analect ibidem fol.*561. præter alia valde pulcra ex Cic.*pro Leg. Manilia* hæc verba adducit: *Ego neminem nomine:quare iraſci mihi nemo poteſt, niſi qui ante de ſe ipſo voluerit confiteri:* poſtea ſubjungit dictum D. Ambroſii *Epiſt.83.Ego neminem nominabo: conſcientia ſua unumquemque conveniat.*Et ſub.*num.*102.*lib.4.*ex D. Hieronymo allegat;quod ſi quis dicta in genere ad ſe rapiat atque in ſe dicta putet, eum quaſi ſoricem ſuo indicio ſe prodere,& ſibi malè conſcium ſe hoc ipſo indicare,imò ut ſtatim ex eodem Hieron. ſubjicit , quando ſine nomine contra vitia ſcribitur,eum qui iraſcitur , Accuſatorem ſui eſſe.

Atque hæc de Origine,Incremento, uſu ac abuſu contributionum delibaſſe,atq; rei initia propoſuiſſe ſuffecerit.

Omnia genera,*inquit Vlpianus*, referre otio- 397
ſum eſt;Addo ego,& odioſum. Mox in penetralia Jurisprudentiæ civilis rectà deſcendam, & ad quam ſpeciem Munerum Collectæ, quarum tractatio in hoc opere potiſſimum ſuſcepta,commodius referri poſſit,videbo.

CAPVT II.

DE DISTRIBUTIONE MUNErum Ordinariorum & Extraordinariorum, Perſonalium, Mixtorum & Realium: Et in qua Claſſe Collectæ poni debeant: Cui inſertus eſt elegans diſcurſus de Subcollectis Imperii.

SUMMARIA.

1. *Materia* munerum *non dextrè à Doctorib. vulgò enodata.*
2 Munera *quædam Ordinaria,& Extraordinaria.*
3 Ordinaria *quænam?& num.*5.
4 Extraordinaria *quæ & quomodo aliàs vocentur?& num.7.*
6 Ordinarii *muneris requiſita.*
8 *Munerum* Civilium *diviſo.*
9 Perſonalia *munera quæ?*
10 Mixta *quæ,& quibus imponantur?*
11 *Munerum* Patrimonialium *ſubdiviſio.*
12 Merè realia & modo *quodam realia quæ, & quomodo differant.*
13 *Muneris* realis *ſubſtantia conſiſtit in obligatione reali.*
14 A Collectis *perſonis pro rebus impoſitis non liberatur quis renunciando.*
15 *Vendere quis non poteſt* res allibratas *pro evitandis oneribus,niſi alteri æquè idoneo.*
16 Renunciando *bonis, quæ collectis ſunt obnoxia,an quis liberetur?*
17 Collecta *ſemel inhærens rei tranſit ad quemcunq́; poſſeſſorem.*
18 Vaſallus vel Emphiteuta *refutando feudum vel Emphiteuſin non liberatur à ſervitio vel canone invito dominno.*
19 Vicinus *renuncians uſui putei non liberatur ab onere refectionis.*
20 Munus *merè reale ex intrinſeca ipſius rei qualitate dignoſcitur, idque tripliciter, juxta Bartol.*
21 Munus *mixtum quid ſit, & quomodo diſtinguatur à munere reali?*
22 Collecta *non eſt munus mixtum, ſed reale in ſecundo gradu differentiæ.*
23 Munera mixta *hodie ſublata.*
24 Mixtorum *munerum ſpecies.*
25 Paraſangarum & Poſtarum *inſtitutio, origo & notatio.*
26 Poſtæ *moderni à curſibus publicis differunt, earumq́; conceſſio eſt regale Imperatorium.*
27 Poſtarum *Magiſtri aliis Imperatoriâ conceſſione deſtitutis interdicere poſſunt.*
28 *Officium magiſtri* Poſtarum *Cæſarei anno 1597.confirmatum & reliquis privatis interdictum.*
29 Poſtis *Belgicis & Italicis ex officio Imperator anno 1579.interdixit.*
30 *Domus* Burgundicæ *privilegium Poſtarum originaliter non editum,ſed abolitum.*
31 *Regnum* Neapolitanum *curſus publicos ſuſtentat.*
32 *Muneribus* Mixtis *annumerandæ opera ruſticorum vulgò* Frohnen / Frohndienſt / *Hinc* Frohnbott/Frohnfaſt/FrohnCreuz/Frohngart/Frohnzehend/*& unde dicantur.*
33 *Operæ hodiernorum* Ruſticorum *unde deſcendant, & quo jure introductæ, & leges de operis Libertorum latæ ad hos etiam ſunt referendæ.*

34 *Servitia*

34 Servitia Ruſtica ſi præſtentur à re immobili, inter immobilia referuntur.
35 Operæ ruſticorum in dubio proprietatis domino ſunt adjudicandæ.
36 Jurisdictio cum operis ruſticis nihil habet commune.
37 Operæ unde promanent?
38 Univerſali Germaniæ conſuetudine Servitia in conſequentiam jurisdictionis & jure homagii Domino territorii debentur.
39 Dominus territorii præſtationem Operarum ſibi deberi aſſerens, præcisè eas probare tenetur.
40 Exactio Operarum eſt contra jus commune.
41 Dominus jure ſuo Operas à ruſtico exegiſſe allegans, probare tenetur, etiamſi ruſticus ſe precariò illas præſtitiſſe dixerit.
42 Dominus in taxatione vel impoſitione Operarum ſibi ipſi jus dicere prohibetur.
43 Gailii opinio limitatur.
44 In dubio Operarum poſſeſſio vitioſa & ſervitia per dominorum impreſſionem & vim extorta eſſe præſumitur.
45 Exactiones ſuas Operarum licitas eſſe dicenti, tituli probatio incumbit.
46 Operas præſcriptione acquiſitas an rectè Dominus exigere poſſit?
47 In Odioſis & ſtrictæ interpretationis non admittitur extenſio de caſu ad caſum, neque in obſervantia de uno actu ad alium, nec de perſona in aliam.
48 Extenſio poſſeſſionis non admittitur, ubi de poſſeſſione contra jus naturale vel gentium agitur.
49 Iuris Dominici interpres optima eſt conſuetudo.
50 Ruſticis operas Nobilibus ſuis præſtantibus alimenta generaliter non debentur, niſi in caſibus exceptis.
51 Iniquiſſimum eſt laborem mercede fruſtrari, ubi indebitæ præſtantur operæ.
52 Operæ ruſticorum quo ad modum exercendi. 1. ſunt duplices Wagendienſte vnd handtdienſte. & quænam illæ?
53 2. Quo ad quantitatem ſunt certæ & definitæ, vulgò Gemeſſene Frohnen/ vel incertæ & indefinitæ, vulgo vngemeſſene Frohnen/ & quænam illæ?
54 Operæ definitæ non ſunt extendendæ, nec indefinitæ aggravandæ, ſed ad arbitrium boni viri reducendæ.
55 Cycoplica ſervitia & extorſio inſolitorum ſervitiorum pure improbatur.
56 Subditorum adverſus injuſtas Exactiones remedia.
57 Operarum moderatio ad magiſtratum ſuperiorem pertinet.
58 In operarum moderatione æquitas obſervanda.
59 Super malitiam Ruſticorum nulla eſt malitia.
60 Ruſticorum remedia adverſus dominum nova imponentem ſervitia.
61 Subditus extra territorium & locum conſuetum ſervire non cogitur.
62 Peculiaris de operis ruſticorum conſtitutio Novæ Marchiæ.
63 An ad cuſtodias Caſtrorum & nocturnas operas ſubditi teneantur?
64 An Operæ in pecuniam converti queant? quod diſtinctio fœdere conciliatur.
65 An Ruſtici per longiſſimum tempus loco operarum annuatim uniformem pecuniæ ſummam exolventes, jus ſervitiorum præſcribant?
66 Rationes dubitandi: vocula Dienſtgeldt.
67 Authoris ſententia & deciſio quæſtionis.
68 Præſcriptio tanti ponderis eſſe nec poteſt, nec debet ut contractum unum in alium transformet.
69 In negotiis alternativè præſtandis aliquid in ſpecie præſcribere & ad alterutrum certum reſtringere non licet.
70 Commenſuratio inter præſtationem pecuniæ & ſervitiorum obſervanda.
71 Conſilium de præſtatione pecuniaria collitigantibus.
72 Dominus quandoque operis uti poteſt & pecuniam accipit, quandoque non.
73 Aliud eſt pecuniam, ut mercedem, & aliud, ut pretium, accipere.
74 Præſtatio pecuniæ pro ſervitiis in ditione Electorali Saxonica longiſſimo tempore præſcribi poteſt.
75 Elector Brandeburgicus anno 1550. iſtam præſcriptionem in ſuis terris ſuſtulit.
76 Præſcriptiones ejusmodi ſtatuto vel conſtitutione Principis tolli poſſunt.
77 Operæ Ruſticorum quanto tempore præſcribantur? Vide cap. 17.
78 Doctorum Collectas mixtis muneribus annumerantium opinio erronea.
79 Olim forenſibus non Collectæ, ſed munera realia abſque delectu omnibus imponebantur.
80 L. 6. § fin. C. de mun. patrim. genuinus ſenſus quinam?
81 Munera Municipibus & Incolis pro neceſſitate rei & occaſione temporis, modo majora vel minora impoſita, Collectæ indigitantur.
82 Munera ſunt triplicia, perſonalia, patrimonialia & mixta.
83 Patrimonialia duplicia, alia modo quodam Realia, alia Merè realia.
84 Mixta hoc ſeculo deſuetudine ſunt inumbrata.
85 Merè realia quænam?
86 Perſonalia & Realia incerta, quæ pro perſonis vel pro rebus indicuntur variè appellantur, horumque munerum frequentiſſimus eſt hodie uſus.
87 Collecta eadem diverſo reſpectu patrimoniale & mixtum munus dici poteſt.
88 Per mixta munera, ſiſta vocabulo collectæ in poſterum inſignirentur, ea ſaltem, quæ in ſecundo gradu differentiæ Patrimonialium ſupra poſita, Author vult intelligi.
89 Cervotini opinio quæ?
90 Scire inprimis refert, quænam nomen patrimonii vel perſonæ, ordinarium vel extraordinariorum mereantur.
91 Non nomina munerum & ratio impoſitionis, ſed imponentis poteſtas, origo & cauſa impoſitionis primæva reſpicienda.
92 Liber à cauſa, ac effectu etiam liber cenſetur.

93 Exten-

93 *Extenſio de perſona ad perſonam in oneribus non admittenda.*
94 Extraordinariorum *in publici muneris vacatione non idem eſt effectus.*
95 *Hinc vacatio* muneris *generalis ad Turcicas collectas & ſimilia onera non extenditur.*
96 *In* Contributionibus *ſubeundis imponendiſvè* conſuetudo *ſpectanda eſt.*
97 Collectæ *definitio.*
98 Collecta *eſt incerta, & pro re nata aliquandò maior, aliquando minor indicitur.*
99 Extraordinarium, *ordinarium & merè reale onus fieri poteſt.*
100 Indictio *olim extraordinarium munus, poſtea Canonica & anniverſaria eſſe cœpit.*
101 Anni *per indictionem numerantur.*
102 Collecta *quare dicatur imponi perſonæ pro rebus?*
103 Collectæ *ſunt materialiter onera rerum; formaliter perſonarum.*
104 Onerum *Impoſitio dependet à ſubjectione.*
105 Eccleſia *immunis ab extraordinariis, ad ordinaria tamen munera tenetur.*
106 *Nulla ſunt hodie* functiones *publicæ merè reales.*
107 *Auth. ſed & periculum. C. ſine cenſ. & reliq. de tributariis prædiis loquentem Dd. ad onera noſtri temporis trahunt.*
108 *Prædia* Italica *nec antiquitus, nec hodiè ſunt tributaria.*
109 Subrogatum *ſapit naturam ſubrogati.*
110 Leges *loquentes* de Tributis *extenduntur etiam ad Collectas.*
111 Collectæ *hodiè ordinariis muneribus annumerantur.*
112 Collectæ *Imperii ad expeditionem Turcicam indictæ ordinarium munus cenſentur.*
113 Römerzug/ Türckenhülff/ Bawgeld/ Cammergerichts Unterhaltung *ad munera ordinaria pertinent.*
114 Callectæ *Imperii diverſimode imponuntur; & quando primùm indictæ.*
115 *Primus modus dicitur* Gemeiner Pfenning/ *qui à Statibus Imperii in Comitiis ægrè approbatus, ſed denuo iſtis commendatus.*
116 Subcollectatio *in collectis Imperii non fit virtute Regalium.*
117 Status Imperii *Regalia habentes ſubditos ſuos ſubcollectare non poſſunt; niſi in ſubſidium* jhrer Cammer Güter.
118 Subcollectatio *non permittitur niſi dominus ſe ipſum prius excuſſerit.*
119 Collectæ *imperii non penduntur, niſi evidenti prius & Statibus probata* Neceſſitate *imponantur, iisq; jus ſubditos ſuos ſubcollectandi concedatur.*
120 Statuum imperii *poteſtas ſubcollectandi ſubditos receſſibus imperii limitata & reſtricta.*
121 Collecta *omnium aut majoris partis populi conſenſu indicitur.*
122 *In collectis indicendis de* Neceſſitate *Imperatoris conſtare & fides fieri debet iuxta Receſſus Imperii.*
123 Licentia *homines ſunt deteriores.*
124 Injuſta & iniqua *exigens Deum habet ultorē.*
125 Gemeiner Pfenning/ *de quibus rebus & in quo loco detur.*
126 Collecta *principaliter imponitur perſonis, licet acceſſoriè ad facultates & bona reſpectus habeatur.*
127 *De Receſſibus Imperii & uſu recepto hodiè Statûs eiusdem ſubditos ſuos in ſubſidium ſubcollectare poſſunt.*
128 Gailii *opinio de Collectis imperii reprobatur.*
129 Collectæ Extraordinariæ *tantum ſubditis, Incolis & municipibus; non autem Clericis; nec forenſibus imponuntur.*
130 *In dubio* Conſtitutiones Imperii *ſecundum juris communis diſpoſitionem intelligendæ.*
131 *Receſſus ille Imperij, quod quilibet de bonis etiam extra territorium collectandis, alibi ſitis, collectari debet, limitatur.*
132 *Verba* vnd Recht iſt/ *quomodo intelligenda?*
133 Idem verbum *propriè & impropriè accipitur, quoties perſonis, rebusque diverſis adjicitur, in quibus ad eundem modum accipi nequit.*
134 Collectæ *hodiernæ ſunt Vniverſales vel Imperiales vulgò* Reichsſteur/ Anlag/ Türckenhülffe *& ſpeciales.*
135 Speciales *ſunt vel circulares vulgò* Craißſteur/ *& Provinciales vulgò* Landſteur.
136 Imperiales *quænam?*
137 Circulares *quænam & quis exigat?*
138 Circulares *collectas exigentes exinde nihil in reliquos ordines circuli ſuperioritatis ſibi acquirunt.*
139 *Conventus* Circuli *ſunt generales & particulares.*
140 Generales *quinam?*
141 Particulares *quinam?*
142 *Negotia conventuum* circularium *quænam?*
143 Circulares *conventus quandoque pro re nata extra ordinem ad inſtantiam Imperatoris inſtituuntur.*
144 *De talibus conventibus Ordines Imperii in comitiis Ratisbonenſibus conqueſti ſunt, & extraordinarios hoſce convocandi modos in poſterum omittendos, petierunt.*
145 Rudolph. II. *ſæpiſſimè ad hoc remedium confugiens; anno 1605. denuo ſubſidium extraordinarium metu Turcico perculſus apud circulos poſtulavit cuius Reſcripti contenta hîc inſerta.*
146 Provinciales *collectæ quænam?*
147 Collectæ *etiam aliæ ſunt Præfecturales, vulgo* Ampts Steur/ *aliæ Municipales vel Rurales.*
148 Præfecturales *quænam?*
149 Municipales *quænam?*
150 *De aliis & pluribus differentiis* Collectarum *videatur Bocerus.*

ANtequam ad alia ordine ac pedetentim gradum promoveam, operæ precium duxi, ut digitum ad fontes intenderem, ac tractatum Munerum Civilium paulò altiùs exſequerer, viamq; Lectori planiorem concinnarem, quæ ad legitimam noſtratis materiæ notitiam recto limite ac ſine circuitione duceret.
Animadverto enim, quod Dd. dum Interpretum officio fungi, & hanc materiam declarare conantur, in multiplices tricas & errorum laqueos 1

queos

quecos ſe ſuoſque ſuffragatores induerint, & potius ſe defatigaverint, quam cum fructu quicquam expediverint.

2 Pro evidentiore intellectu ergo promitto; Munera quædam ordinaria, quædam extraordinaria eſſe; quæ utraq; bifariam ſic dicuntur.
3 Nam ordinaria dicuntur primùm, quæ Lege, SCto vel Conſtitutione Principis indicuntur. *l.1.C.de Indict.l.un.C.de vacat.muner.* Extraor-
4 dinaria verò, quæ à Magiſtratibus Inferióribus imponuntur, *d.l.un. C.de vac. Muner. & l.in honoribus.§.qui muneris.ff.eod.* Cravetta *conſ.* 495. *num.22.* ubi poſt Ruynum *conſ.117.n.5. vol.4. dicit*, quod ſive collecta ſit certa & perpetua, ſive incerta & varietur in tempore, omni caſu dicatur Extraordinarium munus, ſi authoritate inferioris imponatur.

5 Secundo modo Ordinarium vocant, quod habet certam, annuam, regularem & ſemper uniformem præſtationem *l.6.§.4.ff.de muner. & bonor. l.5.C.de annon. & tribut.lib.10.l.final. C.de omn.agr. deſert.lib.11.l.1.l.2.C.de fund.patrim.* Greg. Tholoſan.*lib.3.de Repub.c.2.& ſeqq.* Cacheran.*deciſ.95.n.43.* Carol.Tapia *in rubr.de Conſt.Princip c.4.n 39.& ſeq.* veluti ſunt tributa, quæ in illam civitatem levanda ſunt, in cujus territorio poſſidentur agri *l forma.§.ſi verò.ff.de cenſib.l.final.C.ſine cenſu cum ſimilibus.* Certa præſtatio erat ex delegatione ſeu deſcriptione, quæ in prnvincias ex ex more quotannis mittebatur, *l.omnes.*4.ubi Cujac.*C.de annon.& tribut* unde Canonica illatio *l.7.C.eod.l.1.C.de indict.* Anniverſaria Cujac. *C.d.tit.* Cui in provinciis exigendæ, præſides provinciarum authoritatem ſuam interponebant.*l.11.C.de annon.& tribut.l.7.C.de Exact.trib.Novell* 128. per ſuſceptores, Exactoros, Canonicarios, Curiales vel cohortales, de quibus *tit.C.d. Exact.tribut. l.7.l.8. & l.final.C.de tit.*

6 Breviculo rem demonſtrabo. Tria requiruntur, ut ordinarium aliquod dici poſſit munus. (1) quod ab Imperatore (2) ob cauſam ordinarium & ſucceſſivam. Johon. Petr. Surd. *conſ.146. n.19.* (3) & uniformiter imponatur. Alex.Raudens.*de analog.lib.1.c.40.n.56.* Heig. *lib.1.quæſt.17.n.15.& 38.* Meichſner.*deciſ.6.n.104.& ſeqq.tom 2 part.1.*

7 Extraordinarium verò munus eſt, quod non, niſi publica neceſſitate vel utilitate poſtulante indicitur *l. ſed etſi 26.§.ſi feriæ 7. ubi feriæ extra ordinem indictæ vel repentinæ ſolennibus opponuntur ff.ex quibus cauſis major.* Dom. Card. Thuſc. *in pract. concluſ.jur. lit.O concl.133.n.3.* Nicol.Reuſner.*conſ.2.n.11.& ſeqq.vol.1.* Regner.Sixtin.*lib.2.de Regalib.c.14.n.12.* vocatur munus contributorium à Gailio *2.obſ.52.* collecta, collatio ex improviſo indicta, vel impetrata extra ordinem *l.5.C.de Exact.tribut.* functio extraordinaria *l.5.C.de agr.& mancip.dom.* Onus extraordinarium & indictio extraordinaria *l.21.C.de Decurion.l.fin.C.de mun.patrim.l.1.C.de privat.dom.Auguſt.* Superindictum, quando ordinarii eſt augmentum *l.unic. C.de ſuperindict. l.1.C.de Indict.*

8 Munerum autem Ordinariorum & Extraordinariorum, quædam ſunt Perſonalia, quædam ſunt Mixta, quædam Realia.

Perſonalia dicuntur, quæ ſolùm Perſonis 9
imponuntur abſque patrimonii conſideratione, & quæ ſolùm conſiſtunt in labore perſonæ ſinè ſumptu pecuniæ. Quorum ſpecies aliquot recenſentur *in l.1.§.æque.& l.18.§.1.& ſeqq.ff. de munerib.& honor.* Qui talem induſtriam & operam impendit Magiſtratui, quâ Reſpublica valdè juvatur, is, ob hoc ipſum onus ſive munus, præſtantior & honoratior habetur Per. Gregor. Tholoſan.*lib.4.de Repub.c.5.*

Mixta imponuntur perſonis & rebus, & tam 10
corporis miniſterio, quàm gerentis ſumptu ſuſtinentur *d.l.18.§.mixta.26.ff.eod.*

Realia munera rurſus in duplici ſunt diffe- 11
rentia; ſic, ut alia ſint merè Realia, alia modo
quodam. Merè Realia ſunt, quæ rebus ipſis: 12
Realia modo quodam, quæ perſonis pro rebus imponuntur *l Reſcripto.6.§.fin.* (ubi ſedes ordinaria, gl. Bart.& alii) *& d.l.18 §.patrimoniorum. ff.eod.tit.* Species patrimonialium munerum diverſæ proponuntur *in l.1.in princ.l.3.§.decaprotos.& §.munus.l.14.§.viarum.d.l.18.§.patrimoniorum.ff.eod.l.4.l.8.l fin. C.de muner.patrimon.* Nicol.Vigel.*p.1.Digeſt.lib.13.cap.1 fol.1319.*

Subſtantia igitur & forma muneris realis 13
conſiſtit in re, id eſt, obligatione reali: ſicut munus perſonale in obligatione perſonali. Sed Ordinarium vel Extraordinarium ſunt qualitates, quæ accedunt ſubjecto, id eſt, Muneri reali vel perſonali. Ideò non mutant naturam (Natura enim interdum pro ſubſtantia accipitur, & ſic naturalia dicuntur, quæ removeri non poſſunt, Cardinal Mantica in nupero tractatu *de tacit. & ambig. convent. lib.1. tit.13. num.9.*) vel ſubſtantiam muneris realis vel perſonalis. Unde licet munus perſonale, quod injungitur perſonis pro rebus, ſit Ordinarium, perpetuum & ſingulis annis ſub eadem forma præſtandum, nec præſtatio varietur: propterea non ſequitur, quod ſit munus merè reale: Cum obligatio, in qua conſiſtit ſubſtantia ipſius muneris (ut dictum eſt) ſit perſonalis, & perſona principaliter obligetur: Nec propter Ordinariam ejus præſtationem aut formam mutatur ejus ſubſtantia, aut naturalis qualitas, ut perſona deſinat eſſe obligata, ſed erit munus perſonale, ſeu Reale modo quodam, Ordinarium, impoſitum perſonis pro rebus, vel extraordinarium, ſi præſtatio ſit extraordinaria, & non reiterabilis.

Differt ergo munus merè Reale â quodam modo Reali, Primò in ſubſtantia obligationis. Quia in munere merè Reali obligatio adhæret prædio, non perſonæ: In hoc perſonæ ſubjectæ conditio potiſſimùm inſpicitur, nos res, niſi ac-
ceſſoriè & in conſequentiam: In tantum, ut ab 14
hoc onere quis non liberetur, etſi renunciare velit prædiis, pro quibus onus ſubire tenetur, ut in ſpecie de Collectis ait Bart. *in l. incola. in princ.ff.ad municipal.* ubi ſignanter tradit, quod
in illis oneribus, quæ perſonis in junguntur pro 15
rebus, non poteſt quis pro evitandis Collectis, res allibratas vendere, niſi illas vendat alteri idoneo ad ſolvendum collectas, & eum faciat

deſcribi

deſcribi ad æſtimum. Quam rem ſimiliter confirmavit Baldus *in l. cum fructuarius. in fin. ff. de uſufruct.* ubi notabiliter inquit: Quod ſi Ru-
16 ſtico fuerit impoſita Collecta ratione alicuius domunculæ, & adeo multiplicatæ ſint Collectæ, ut excedant valorem iſtius parvæ domus: non tamen liberabitur à Collectis, quamvis renunciaverit illi domunculæ. Ratio hæc eſt: Quia huiuſmodi onus Collectarum non eſt merè reale, ſed eſt onus annexum perſonæ propter rem. Unde licet res deficiat propter renunciationem, non tamen deficit perſona, quæ ex ſe remanet obligata principaliter ratione
17 ſubjectionis. Hinc Collectam ſemel inhærentem rei tranſire ad quemcunque poſſeſſorem, reſpondit Joh. Baptiſta Valenzula Valaſ-
18 ques *conſil.* 94. *n.* 97. Idem etiam contingere videmus in Vaſallo & Emphyteuta, qui licet refutarint feudũ vel emphyteuſin, non tamen liberantur à præſtatione ſervitii vel canonis invito Domino: Quoniam ipſi non ſunt tam ratione rei obligati, quam ratione actionis perſona-
19 lis ex contractu, Quo conducunt ea, quæ dicuntur *infra cap.* 5. *n* 106. *& 107. & c.* 10 *n.* 18. de refectione putei, ad quam quis etiam ratione vicinitatis tenetur.

20 Secundò differunt munera Realia in alio, quia in munere merè reali res tantum, quæ debet tributionem, æſtimatur: Secus in altero, quod imponitur perſonæ pro rebus, quia totum patrimonium Collatoris æſtimatur, per dicenda infra *cap.* 11. Quo reſpectu eleganter Bart. *in l.* 1. *n.* 37. *C. de mul. & in quo loc. &c.* docet & declarat, munus merè reale ex intrinſeca ipſius rei qualitate dignoſci, idq; tripliciter cõtingere: Quia quandoque indicitur ipſi rei de eo, quod faciendum eſt in ipſa re, ſeu de re ipſa, ut quod navis, vel ſervus, aut equus in Reip. ſervitium reddat, hoc enim fit de re ipſa. Nec non quod milites hoſpitentur in domo, hoc enim fit in ipſa re. Quandoque munus imponitur ſuper eo, quod ex re percipitur, ut quod detur tertia pars fructuum. Quandoq; imponitur ipſi rei de eo, quod non fit ex ipſa re, nec in re, nec de eo, quod percipitur in re, ſed eſt omninò extra rem, ut quando certa penſio pecuniæ annuatim præſtatur: Et cum hac Bartoli doctrina omnes tranſeunt *in l. placet. C. de SS. Eccleſ.* Abb. & alii *in c. non minus. col.* 4. *de immunit. Eccleſ.*

21 Hiſce ita cognitis manifeſtum fit, errare Dd. vulgò, qui ſimpliciter exiſtimant, quod Collecta ſit Munus Mixtum & non Reale, eò, quia imponatur perſonæ pro rebus, & non habeat certam & determinatam præſtationem; ſed aliquando ſit major, aliquando minor. Nam Munus non ex hoc dicitur Mixtum, quod perſonæ pro rebus irrogetur, nec, quod habeat certam vel incertam præſtationem: Quod ad paret, ſi conſideres, quod in munere injuncto perſonæ pro rebus ſola Expenſa Patrimonii & pecuniæ negocium facit; nec ullum officium laboris aut induſtriæ perſonalis intervenit. At verò in munere mixto utrumq; intercedit, & corporis miniſterium & ſumptus pecuniæ, uti liquet ex exemplis relatis à JCto in *d. l. fin.* §. *Patrimoniorum. & ſeqq. ff. de muner.* quod etiam ratio dictitat: Quia cum Munus mixtum ſit compoſitum ex Perſonali & Reali, debet utriuſq; naturam ſapere, & ſic laborem & Expenſam præſupponit. In Collectis vero, quæ perſonis pro rebus indicuntur, ſola Expenſa in conſiderationem venit.

Quare, ut quid noſtræ mentis & Judicii ſit, 22
paucis complectar, ad mentem veterum JCtorum propius accedere arbitror: Collectas nõ eſſe Munera Mixta, ſed Realia in ſecundo gradu differentiæ: Cum ſine labore perſonæ conſiſtant, & patrimonium reſpiciant: Ea verò, quæ in labore & ſumptu conſiſtant, prout ire ad bellum propriis Expenſis, Tributa ſuo ſumptu exigere, & alia, de quibus per J C. *in d.* §. *Patrimoniorum. & ſeqq.* Mixta munera. Sed, cum 23
maximum rigorem ſapiant, à Chriſtiana Republica abolita ſunt.

Huc referri poſſunt munera decaprotiæ, i- 24
coſa protiæ, *l fin.* §. 26. ubi Gothofred. *l.* 1. §. 1. *l.* 3. §. 10. *ff. de mun. & honor.* Veredorum, plauſtrorum, navium præbitio, equorum proſecucutio. *l. ad portus. C. de oper. publ. l.* 1. *C. ne ruſt. ad ull. obſeq. devoc. l.* 8. *l.* 17. *C. de curſu publ. ubi* Cujac. *l. un. C. ne oper. à collat. exig.* Curſitationes & tranſvectiones *l. fin. C. de collat. fund. fiſcal. vel rei priv. lib.* 11. Paraſangæ & curſus publici, quorum in- 25
ſtitutio antiqua eſt, de qua Guid. Pancirol. *in not. Imp. Orient. c.* 6. *in pr.* Petr. Gregor. *lib.* 7. *ſyntagm. jur. univerſ. c.* 12. *n.* 19. Renat. Choppin. *de Doman. lib.* 3. *tit.* 29. *n.* 31. Fulv. Pacian. *conſil.* 161. *n.* 2. *&* 3. Et videntur originem trahere ab Octavio Auguſto, qui, ut refert Sueton. *in vita ipſius*, quo celerius ac ſub manum annunciari cognoſciq; poſſet, quid in provincia agеretur, juvenes primò modicis intervallis, per militares vias, de hinc vehiculo diſpoſuit. Hujus rei argumentum videtur extare *in tit. C. de curſib. public. angar. & parangar. lib.* 12. *& l. fin. C. de fabricenſib. lib.* 11. utrobiq; Cujac. *l. ſtudiorum* 6. *in l. fin C. de modo mulct.* Marin. Freccia *de feud. lib.* 2. *Quis dicat. Dux. n.* 35. *& ſeqq.* Reſtaur. Caſtald. *de Imperat. q.* 110. *privil.* 124. ubi licentiam utẽdi veredo Imperatori tribuit. Vultei. *d. feud. lib.* 1. *c.* 5. *num.* 7. *verſ. Angariæ* Borcholt. *de feud. c. ult. de regalib. n.* 84. Menoch. *lib.* 2. *de arb. judic. quæſt. caſ.* 229. Coraſ. *in l. obſervare. n.* 3. *ff. de offic. Proconſ.* Joan. Parlador. *lib.* 2 *rer. quotidian. c.* 19. *n.* 4. *fol.* 305. Juſt. Lipſ. *cent* 3. *Epiſt.* 59. Camill. Borell. *ad Petri Bellugæ Specul. Principum. rubr.* 46. *n.* 6. *lit. C. in verb. Parangaria. Et in tr. de Regis Catholici præſtantia c.* 19. *n.* 28. *& ſeq.*

Appellantur quoque poſtæ, quaſi poſiti & collocati certis in locis, & ſemper in procinctu excubantes. Budæ. *in l. eos qui ff. ad L. Cornel. de falſ. mihi fol.* 2. *& in l. fin.* §. *Hi quoque. ff. de muner. & honor.* Alciat. *ad tot. tit. C. de curſib. publ.* Pacian. *d. conſil.* 161. *n.* 3. Sed & equi curſus publici, qui currunt per ſtationes, equi ſtationarii dicuntur. Mutius Surgens. *in annotat. ad fratris M. Ant. Surg. de præfect. Prætor. c.* 26. *in fin. fol.* 448.
Etſi verò noſtros Poſtas in hoc differre in cur- 26
ſu publico exiſtimet Alciat. *d. loc.* quod eo tem-

E pore

pore alebantur equi ſumptu Principis, & ſine
ejus licentia nemo illis uti poterat, apud nos
autem privato ſumptu. Poſtæ ſuſtentetur & cū
ſtabulariis locati conductiq; pòſſit agi, quod
ſequitur Pacian. *d. conſ.* 161. *n.* 6. innnitq; Guid.
Pancirol. *in comment. in not. Imper. Orient. c.* 6.
Hodie, *inquit*, curſus publici ratio aliter ſe ha-
bet. Caupones enim ſuos equos ad currendū
cuicunq; volenti locant, & privatam rem po-
tius, quam publicam curant, ſolum currendi
facultatem à Principibus emunt, vel gratuitò
obtinent, vide Mut Surgent. *de Præfect. Prætor.*
27 *c.* 26. *in fin. fol.* 447. Nihilominus tamen hacte-
nus jus regale manet, quod ejus uſus ex diplo-
mate vel conceſſione Cæſaris dependeat, ita,
ut Poſtarum Magiſtri alios imperiali conceſſi-
28 one deſtitutos, rectè inde arceant. Sic nuper
Anno 1597. L. T. ejuſq; ſubſtituto J. H. à Cæ-
ſarea Majeſtate officium Magiſtri Poſtarum
confirmatum, reliquis Privatis & Civitatum
Poſtis, Megger Poſt vnd Nebenbotten generali
Imperatorio diplomate interdictum, haud ſe-
29 cus uti Anno 1579. A. E. S. ſuis ſumptibus ge-
nerales Poſtas per Belgium & Italiam L. con-
ſtituere annitenti, ab Imperatore, pro juris ſibi
competentis tuitione, ſeverè inhibitum fuit,
Arnold. Clapmar. *lib.* 1. *de arcan. Rerumpubl. c.*
30 21. *circa fin.* Domus Burgundica quidem privi-
legia oſtendit, das Generalat über die Poſten
im H. Reich vnnd Niederlande zu verleihen /
quæ tamen hactenus originaliter edita non
ſunt. Einmahl / weiln die Poſt eins Römiſchen
Keyſers ſonder Hochheit vnd regal zu adver-
tentz vnd correſpondentz zwiſchen groſſen Po-
tentaten in- vnd auſſerhalb Reichs / auch dane-
benſt ein ſolch Werck / ſo man bey der Keyſerli-
chen Regierung / zu ſchleuniger Verrichtung
nothwendiger geſchefft / vorbringung der Brief /
Diener vnd Geſandten / ohnvermeidentlich be-
darff / Ja / welches in gemein allen Ständen vñ
jhren Vnterthanen / ſo wol deß Reichs commer-
ciis in viel weg nützlich vnd bequem / Dannen-
hero haben Anno 1570. Churfürſten / Fürſten
vnd Stände deß Reichs Keyſer Maximilian den
andern erſucht vnd gebetten / das Poſtweſen
beim Reiche zubehalten / dann Jhre May. wä-
ren es auch Ampts vnd Pflichten halben / als ein
Mehrer deß Reichs / zuthun ſchuldig / vnd kon-
tē es dero Nachfahrē zum præjudicio in fremb-
31 de hände nit kommen laſſen. In Regno Neapo-
litano poteſtas curſus publicos cum archivete-
dario collata, qui propterea currerius major
vulgò dicitur, & hanc facultatem rerum ve-
hendarum per Regnum & extra, magno ære
locat. Mut. Surgenſ. *in addit. ad M. Ant. Surg. de
præfect. Prætor. c.* 26. *in fin. d. fol.* 446. *& ſeq.*

32 Ad eandem munerum Mixtorum claſſem
pertinent operæ Ruſticorum & ſervitia debita
reſpectu rei poſſeſſæ, vel ſubjectionis, vulgò
Frohnen / Frohndienſt appellantur à ſacro, qua-
ſi Sacræ libertatis, quæ per manumiſſionem
contigit, remuneratio: Veteribus enim Ale-
mannis Frohn idem erat, quod ſacrum, com-
mune publicum, populare. Hinc compoſita
Frohnbott / quaſi ſacer nuncius, Frohnfaſt /
Frohn Creutz / Frohngart / Frohnzehend / ut vel
inde multis in locis Frohnen de ſervis, quando
communes debitas dominis ſuis operas præ-
ſtant, uſurpetur Dn. Melch. Gold. *rer. Aleman-
nicar. tom.* 3. *pag.* 67.

Operas hujuſmodi, quas hodie Domini à 33
Ruſticis exigunt, à libertis Romanorum pro-
fluiſſe innuit Frid. Huſan. *tract. de propriis homi-
nibus cap.* 6. *num.* 53. Et ad eaſdem, quæ de ope-
ris libertorum latæ ſunt leges, referendas putat
Johan. Ferrar. *de feud. lib.* 5. *c.* 3. *pr.* Quod et-
iam inſinuat Sichard. *ad Rubr. C. de oper libert.
n.* 2. Cum ſpeciem quandam & veſtigium præ
ſe ferant ſervitutis liberis hominibus non con-
venientis, ut nec eas liberis emancipatis impo-
nunt, text. *in l. pen. ff de obſeq. parent. & patron.
præſt. l. pen ff. ſi à par. quis manum ſit.* Quamvis
non ut ſervitus perſonalis perſonam dominio
alterius ſubjicit, ſic & jus operarum ad id obli-
gatum affi[illegible]ere videatur, cum non ratione per-
ſonæ, ſed rerum præſtari exiſtimentur, quod
etiam ſenſit Weſenbec. *in parat. ff. de oper. ſerv.
in fin.* Unde & hominem de manſata ratione
poſſeſſionum ſervitia debere, perſonam ta-
men ejus liberam eſſe ex Speculatore dixit
Garz. *tract. de Expenſ. & meliorat. c.* 9. *num* 53.
Et ſervitia inter immobilia refert Specul. quod 34
tamen verum eſſe intelligit Tiraquell. ſi præ-
ſtentur ratione rei immobilis *de retract. lign.* §. 1.
gl. 5. *n.* 4.

Ex prædictis infertur hujuſmodi operas 35
non Domino Juriſdictionis ſed proprietatis,
Dem Erb oder Eigenthumbs Herrn / à quo
ſubditi ſua bona ſeu prædia in vim beneficii re-
cognoſcunt, in dubio adjudicandas eſſe Con-
ſult. Conſtit. Saxon. *tom.* 1. *part. ult. inter. reſolut.
Scabin. Lipſenſi* 122. *n.* 3. *& tom.* 2 *p.* 5. *quæſt* 1. *n.* 3.
Nec diſcrepare videtur Moller 4. *Semeſtr. c.* 32.
n. 1. Matth. Berlichius *p.* 2. *concluſ pract.* 65 *n.*
14. Matth. Stephan. *de jurisdict lib.* 2. *p* 1 *cap.* 2.
memb. 2. *n.* 192. Cum & Juriſdictio ſive ſupe- 36
rior ſive ima nihil commune habeat cum ſer-
vitiis & operis Ruſticanorum Andræ. Knichen.
de veſtitur. p. 2. *c.* 3. *n.* 1.

Licet autem operæ potius ex conventione 37
vel præſcriptione Thomas Mull. *de homag. n.* 2.
& ſeqq. vel ex conceſſione Principis una cum
ſervitiis iſtis inveſtientis, quam ex natura Ju-
riſdictionis promanent. Moller. *d. cap.* 32.
num. 1. Petr. Ant. de Petra de poteſt. Princip.
c. 6. *p.* 2. *num.* 30. *&* 31. Knich. *cap.* 3. *num.* 1. Et
revera Origo harum operarum inceperit ex
conventione, quando cenſitus vel agricola ac-
cepto manſo ſe obligavit ad hæc vel illa ſervi-
tia, Coler. *de proceſſ. Execut. p.* 1. *cap* 9. *num.* 66.
& ſeqq. Notoria tamen & ferè univerſali Ger- 38
maniæ Conſuetudine ſervitia & munera hæc in
conſequentiam Juriſdictionis, quam quis ha-
bet in territorio, à cujus habitatoribus ſibi illa
præſtari poſtulat, & eo jure, quod Dominus per
homagium in ſubditorum perſonam conſecu-
tus eſt, deberi ſtatuit Ferrar. *d. tr. lib.* 5. *c.* 3. *princ.*
ut inde ſubditos ratione fidelitatis, quam præ-
ſtant, ſervos obedientiarios appellet Cravett.
conſ. 6. *num.* 110. Quâ ratione operarum præ-
ſtationes

ſtationes & debita Subditorum ſervitia, inter fructus Juriſdictionis indubitanter retulit Gail. *in tract. de arreſt. c.* 10. *pr. & n.* 2. Quod licet textibus ab ipſo ibidem adductis vix probetur: non obſcura tamen in jure civili videntur extare veſtigia, ex quibus Operas vi juriſdictionis exactas eſſe elici poſſit, ut *l. ad portus. C. de oper. publ.* Et iis quæ de angariis & parangariis paſſim notantur *tot. tit. C. ne oper. à Collat. exig.* ubi Cujac. Et conſtat nobiles generatim inveſtiri **mit frohnen vnd dienſten.**

39 Sciendum verò eſt, Quod Dominus territorii, quoad operarum præſtationem haudquaquam Intentionem fundatam habeat, ſed eas aſſerens ſibi, præcisè probare teneatur, ut, ex Jacobino ſtatuit Anton. Sola *in conſtit. Sabaud. de jure Emphyt. gl. 6. num. 4.* ubi ex Alexand. 4. *conſ.* 124. *n.* 3. & Nevizano jus neminem ad

40 hæc ſervitia cogere ſubjungit, cum potius Exactio Operarum ſit contra Jus commune ejuſque prohibitionem *l. un. C. ne oper. à Collat. exig. lib.* 10. *& ibi gl. l.* 1. *C. ne ruſt. ad ull. obſeq. devoc. lib.* 11. Guil. Benedict. *in c. Raynutius. verb. condidit. num.* 26. *de teſtam.* Chaſſanæ. *in conſuet. Burgund. rub.* 9. §. 18. *verſ. correables à volonte num.* 22. (ubi etiam ea de cauſa odioſas appellat) Roland. à Valle *conſ.* 1. *num.* 152. *vol.* 2. Natta *conſ.* 185. *n.* 10.

Sic & olim patrono operas à liberto vindicanti onus probandi ſe ad eas in manumiſſione ſtipulatione expreſſa ſibi reſervaſſe, incubuiſſe probat *l.* 1. *C. de oper. libert.* Unde operarum ſtipulationis tam crebra mentio *tot. tit. ff. eod.* fusè Colleg. Argentorat. *tom.* 2. *pand. lib.* 38. *tit.* 1. *theſ.*

41 3. *& ſeqq.* adeoq; Ruſtico ſe ſervitia aliquandiu precario præſtitiſſe; Domino autem ſe jure ſuo exegiſſe dicenti, hunc in dubio probatione ſui juris onerandum, latè contendit Moller. *d. lib.* 4. *Semeſtr.* 38. pro quo videtur facere. *l. operis.* 31 *ff. de oper. libert.* Matth. Stephan. de Juriſdict. *lib.* 2. *p.* 1. *cap.* 7. *memb.* 2. *n.* 201.

Et quamvis Frid Huſanus *in d. tract. c.* 5. *n.* 36. *& ſeq.* diſtinguere videatur, an dominus in poſſeſſione vel quaſi quarundam operarum ſit, ut, tunc Subditi liberationem ſeu Exemptionem probare teneantur, pro qua facit. *l.* 1. *ibi: ut ille, qui convincitur amplius poſtulare. C. in quib. cauſ. colon. cenſiti Dominos accuſ. poſſ. lib.* 11. An verò nullas unquam Domino exhibuerint, ut eo caſu Domino probatio injungatur. Attamen in Camera Imperiali Anno 1597. 27. April. in cauſa **Steffen Ruthen**/ Appellantis, contra **Schultheiſſen vnd Gemeine zu Bodickheim** / Appellatorum, hanc diſtinctionem non fuiſſe attentam quodammodo ex actis ad paret. Licet enim hi quaſdam operas Appellanti debere & hactenus præſtitiſſe de ſe faſſi fuiſſent; tamen cum ipſe infinitas peteret, eaſq; non probaret, Rei abſq; ulla injunctione probandæ libertatis ex præſumptione contra Dominum militante abſoluti fuêre.

42 Simili modo Dominis in taxatione vel impoſitione Operarum non eſt permiſſum ſibi Jus dicere Olrad. *conſ.* 234. Bertrand. *conſ.* 225. *n.* 11. *vol.* 3. *p.* 2. Celſus Hugo *conſ.* 60. *n.* 47. Auguſt. Berons. *conſ.* 81. *n.* 18. *vol.* 1. Chaſſanæ. *in conſuet. Burgund. rub.* 1. §. 4. *pr. n.* 15. *& rubr.* 9. §. 18. *in verb. Correables. n.* 27. (ubi reprehendit etiam Matth. de Afflict. *in conſtit. Regn. rub.* 9. *nu.* 15. *in fin. lib.* 3. tenentem, quod Dominus poſſit Vaſallum vel ſubditum ſervitia perſonalia denegantem, ſi merum & mixtum imperium habeat, inobedientiaq; ſit notoria, de facto carcerare) Mynſing. *obſ.* 8. *nu.* 12. *cent.* 5. Hart. Hartmanni *lib.* 2. *obſ. tit.* 54. *obſ.* 43. *n.* 3. Surd. *tr. de aliment. tit.* 1. *quæſt.* 56. *n.* 18. Roſenth. *de feud. c.* 10. *concl.* 41. *n.* 183. Ex quo de Dn. Gailii Sen- 43
tentia *d. tr. de arreſt. c.* 10. *n.* 1. *& 3.* (utcunq; eadem per Afflict. *d. loc.* item Speculat. *de feud. n.* 34. *&* Petr. Ant. de Petra *d. c.* 6. *n.* 3. *p.* 124. quatenus dicunt, quod Dominus in quaſi poſſeſſione onerũ conſtitutus poſſit authoritate propria facere ſibi Jus, non parum confirmetur) exiſtimantis Dominum loci ſubditos ſuos privatâ authoritate pignorando & ſequeſtrando cogere poſſe, donec operas indictas edãt, quodammodò dubitari poſſe videtur, an videlicet illa in eo caſu procedat, quando ſubditi diu in quieta & tranquilla poſſeſſione libertatis fuerunt, vel etiam res magis à parte Dominorum, quam Subditorum dubia ſit: Tunc enim pignorationes vel arreſtationes locum habere nõ videntur, ſed Dominis jure experiundum erit, neq; hi alium Judicem habent, quam ſuum Superiorem, cujuſmodi in iis dominis, qui immediate Imperio ſubjecti ſunt, eſt Camera Imperialis. Sicuti nec eandem D. Gailii opinionem in quovis poſſeſſore indiſtinctè, præſertim illo obtinere crediderim, qui titulum non habet, niſi ex curſu temporis præſcriptum. Nam ut aliqua pro poſſeſſore militet præſumptio: attamen cum hæc operarum poſſeſſio à jure vitioſa eſſe præſumatur, vix eſt, ut non iſta per hanc enervetur. In dubio ſiquidem Operarum poſ- 44
ſeſſionem vitioſam & ſervitia per Dominorum impreſſionem & vim, quibus Subditi pares eſſe nequeunt, extorta eſſe creditur. Bald. *de pac. conſtant.* §. *pactiones. per. l. qui potentiam. C. de omn. agr. deſert. lib.* 10. *l.* 2. *C. ne ruſt. ad ull. obſeq. evoc. l.* 1. *C. de fund. limitroph. lib.* 11. Jaſon. *in* §. *quadrupli. n.* 69. *Inſt. de act.* Zaſ. *in l. jusiurandũ.* §. *qui oneranda. n.* 8. *ff. quar. rer. act. non det.* Molinæ. *in conſuet. Pariſ. tit.* 2. §. 76. *num.* 16. *&* 17. (ubi etiam dicit, quod cum ſubditi potius ex timore, quam debito ſervilia gravamina præſumantur præſtare, ideo non currat præſcriptio poſt Innoc.) Guil. Benedict. *in d. c. Raynutius. verb. condidit. n.* 64. Anton. Sola *in Conſtit. Sabaud. de jure Emphyt. p.* 2. *gl.* 6. *n.* 7. Petr. Anton. de Petra *de fideicommiſſ. q.* 12. *n.* 250. *Et in tract. de poteſt. Principum. c.* 6. *de Servitutib. n.* 15. *verſ. contra fol.* 127. Afflict. *ad conſtit. Regn. rub.* 31. *num.* 4. *lib.* 2. *& rub.* 9. *n.* 7. *&* 14. *lib.* 3. Garz. *de Expenſ. & meliorat. c.* 9. *n.* 3. *&* 7. *ubi eleganter loquitur.* Schrader. *de feud. p.* 10. *ſect.* 5. *n.* 109. *&* 117. *& ſeqq.* Maſcard. *de probat. concl.* 1301. *n.* 1. *&* 2. *& concl.* 1214. *n.* 21. Moller. *d. lib.* 4. *Semeſtr.* 38. *n.* 3. *&* 4. Cæſar. Urſill. *ad deciſ.* Afflict. 333. *n.* 6. Sixtin. *d. lib.* 2. *de Regal. c.* 13. *n.* 51. Et hoc reſpondendo tenent, Guid. Pap. *conſ.* 65. *n.* 4. Roland. *conſ.* 18. num.

*num.9.vol.3.conſ.*40.*n.*20.*vol.*4. Ambroſ. de Vignante *inter conſilia feudalia conſ.52.* Berous.*conſ.* 81.*n.*20.*li.*1.Cravetta.*conſ.*132.*n.*19.Bertrand. *conſil.*225.*n.*8 *vol* 3.*p.*2.Natta *conſil.*160.*n.*12. *in fin.& conſil.*185.*n.*12 *in fin.& conſ.*408.*n.*12. Hieron. de Roſis *in conſil.n.*32. Franc. Vivii *deciſ.*32. ſubjuncto. Modeſt. Piſtor.*conſil.*26.*n.*9. *vol.*1.Et dominos malè audire in exigendis hujuſmodi oneribus dixit. Bartholom. Bertazzol. *conſ.criminal.*419.*num.*5.

45 Quo etiam fit, ut Exactiones ſuas operarum licitas eſſe dicenti, tituli probatio, conceſſionis ſcilicet, privilegii, vel conſuetudinis non violentæ, incumbat. Aufrer. *in addit. ad deciſ.* Capell. Tholoſ. 248. adeoq; nec poſſeſſorio Recuperandæ agens reſtituendis ſit, niſi de titulo doceat, Capyc. *deciſ.*77. Quod & ſentit Cavalcan.*deciſ.*27.*n.*33.*p.*1. Quamvis in hoc judicio pro Domino videatur ſentire Moller. *d.c.*38.*n.* 9. Ruſticis ſaltem jure ſuo in petitorio reſervato: Quo etiam inclinat Knichen. *d.tract.de veſt. pact. c.3.num.*47.*& ſeq.p.*2.

46 Sanè & operas præſcriptione acquiſitas rectè à Domino poſſe exigi voluit Guid. Panciroll.*conſ.*179.*n.*7. Tib.Decian.*reſp.*41.*nu.*3.*& paſſim.vol.*2. Adeo, ut contra majorem partem populi quæſitæ, ſe ad omnes etiam præſtari inſolitas extendere ſcripſerit Crav.*conſ.*27.*n.*2.*& conſ.*55.*n.*1.*&* 2 Anton.Sola *d.gl.6.n.*10.probaturq; per ea, quæ pulchrè tradidit Garzias *d.c.9. n.*38.*& ſeqq.* Neq; enim videtur Dominus animum habuiſſe acquirendi partē, ſed totū propter unitatem ſubjecti: Sicut dicimus de jure univerſali Decimarum aut Jurisdictionis, Cujus nō ſolum fit extenſio ratione Univerſitatis, ſed etiam in talibus agitur de jure reali, quod ad omnes alias perſonas & alios actus (dummodo non diverſos ab actibus in quibus inducta fuit præſcriptio) extenditur. Ideo, qui præſcripſit Jurisdictionē in aliquo loco, poteſt punire advenas ibi delinquentes, licet, quoad eos nunquam fuerit Uſus Juriſdictione juxta Cravettam *de antiq. tempor.p.*4.§.1.*n.*57.*& ſeqq.* Mihi tamen penitius rimanti, horū aſſertio non pro-
47 batur, eo, quod in materia juri Contraria (ut ſupra dictum eſt) & odioſa verſemur, in qua ne quidem ex identitate rationis extenſio permittitur. Idem Cravetta *conſ* 856.*n.*37. loquens in terminis non diſſimilibus libertatis ædificandi furnum: Et in odioſis & ſtrictæ interpretationis nō admitti extenſionem de caſu ad caſum, reſpondit etiam Menoch. *conſ.*197.*n.*68. Ita quoq; in obſervantia vel conſuetudine non fit extenſio de uno actu ad alium, nec de una perſona ad aliam Johan. Petr. Surd.*conſ.*393.*n.*20. præſertim ſi ſit contra Jus, Cravett. *d. tract. de antiq.temp.p.*4.*princ.nu.*41.*ſeqq.* Ita inſuper extenſio poſſeſſionis non admittitur, ubi de poſſeſſione contra jus ipſum naturale (quod om-
48 nes liberos creavit) aut jus gentium agitur, Cravetta *conſ.*643.*n.*7. loquens in materia venationis. Cæterum cum totum hoc jus dominicum tam in homines proprios, quam villica-
49 nos, conſuetudine ſit introductum: Ideo & illa optima Interpres hac in materia perhibetur
Huſan. *d.c.6.nu.*21.*&* 90. Vultei. *lib.*2.*conſil. Marpurg.*30.*nu.*209.*circa fin.* Hinc regulariter
Ruſticis operas Nobilibus ſuis præſtantibus nō 50
debentur alimenta: niſi conſuetudo, vel pactio, aut paupertas ruſticorum hoc poſtulet Martin.Coler.*tract.de aliment.lib.*1.*c.*13.*n.*90. *& ſeqq.* Cardinal. Mantic. *de tacit.& ambig.convent.lib.3.tit.9.n* 45.Schrader.*de feud.p.6.n.*15. Roſenth.*c.*8.*concl.*24.*num.*1. Vel niſi precariò gratuitæ rogentur Operæ, Tunc enim onus alimentorum incumbit Domino, Surd. *de aliment.tit.*1.*quæſt.*56.*n.*12. Huſan. *d.c.6.num.93.* Maull.*de homag.tit.*4.*n.*21. ubi enim indebitæ
præſtantur operæ, laborem mercede fruſtrari 51
iniquiſſimum eſt: Nam ſive agrum tuum quis excolat, ſive gregem paſcat, ſive domum ædificet, ſive pabulum ac ligna comportet, ſive onuſtus eat, ſive literas curſor deferat, ſive domi tuæ reſidens oſtia obſervet, deniq; quicquid operis agat, cuicunq; uſui ſit, dignus eſt operarius mercede ſua, quam qui negat, Sanguinis Reus arguitur: ita Joſeph. à Coſta *lib.*3. *de procurand. Indorum ſalute c.17.* Quare & Inſtrumenta, ſine quibus operæ præſtari nequeunt, ipſi ſubditi ſuo ſumptu comparant, & facta reficiunt Roſenthal. *d.c.8.concl.* 22.*in lit.B.* Huſan.*d. c.6.q.7.n.95.*Berlich.*d.lib.2.concl.pract.65.n.16. & ſeq.*Maull.*de Homagio d.tit.*4.*n.*22.

Duplex vero iſtarum operarum vulgò cir- 52
cumfertur diviſio. Primò enim quoad modum exercendi & præſtandi, dividuntur In Wagendienſte & Handdienſte. Illi ſiquidem ruſtici, qui tantum agrorum poſſident, ut equos vel boves aratarios, Zug-Vieh/ Pferde oder Ochſen/ alere poſſint, illis ſuis jumentis operas ruricales præſtant, quos Anſpenner / Pferdner oder Hüfner vulgariter indigitant: Qua in re locales ordinationes, Landsordnungen & Conſuetudines potiſſimum attendendæ ſunt. Pauperiores autem, qui non habent integrum manſum vel hubam, expediunt operas ſaltem manuarias, veluti mit Handfrohnen/ Getreid abſchneiden/ Hew machen/ ꝛc. quos Hinderſidler/ Sölner/ Kötner/ Kottſaßen appellant. Huſan. *d.c.6.n.66.* Koppen. *deciſ* 13.*n.* 1. Andræ Anichen. *de pact.veſtit.c.3 n.31.* Videatur pulcrè Dn. Goldaſt. *tom.3.rerum Alemannicarum pag. mihi.*75.

Deinde quoad quantitatem, operas ac Ser- 53
vitia Subditorum bifariam conſiderari quotidiana docet experientia, & notant Gail. *lib.*2. *obſ.*62.*num.*12.*& d.tr.de arreſt.c.*10.*n.* 2. Cardinal. Mantica *lib.23.de tacit.& ambig. convent. tit.*2.*n.*22. Vultei. *d.conſ.30.num.* 209. Matth. Stephan. *d.lib.2.p.1.cap.7.memb.2 n.195.* Nam quædam ſunt certæ, diſtinctæ ac limitatæ operæ, ad certum tempus reſtrictæ, & ad alias circumſtantias determinatæ, gemeſſene frohnen / videlicet ut tot diebus in menſe ſemel, vel toties in anno operas præſtent, fodiant, triturent, metant, ligna cædant, vel cum plauſtro, navi vel jumentis ſerviant: Quam determinationem Elector Saxoniæ in ſuis terris ſibi faciendam reſervat: Ubi vero certa pacta vel tranſactiones cum Subditis adſunt, ea ſervari præcipit.

Novell.

Novell. Elect. Aug. *p. 2. cap. 52.* Moller. *in comment. & d. lib. 2. Semeſtr. 32.* De hiſce rara eſt diſceptatio.
54 Cum ultra eas Subditi prægravari non poſſint aut debeant. Roſenthal. *de feud. c. 5. concl. 71. num. 3.* Et pertinet ad hanc materiam *Conſilium 19. quod eſt David. Craſteri & exſtat inter conſilia illuſtr. & celeberr.* ICtorum & diverſar. *Academ. vol. 1. edita ſumpti. Rhodii & Steinii.* Aliæ ſunt incertæ, indiſtinctæ, nulloque tempore circumſcriptæ, Ungemeſſene Frohnen / quæ ex Dominorum arbitrio pendent, & toties in anno præſtari debent, quoties exiguntur juxta pacta Curialia Dingnottull / vel juxta conſuetudinem regionis; Vollige Landtüibliche dienſte / de quibus ſæpiſſimè oriuntur controverſiæ. Sicut autem ſervitia ſive operæ definitæ non ſunt extendendæ, ſed intra fines ſuos, quibus circumſcriptæ ſunt, cohibendæ, text. *in c. dilecto de offic. Archidiac.* Eodemq; facit text. *in l. pen. §. Caveant. C. de agric. & cenſit. lib. 11.* Menoch. *conſ. 32. n. 62. vol. 1.*

Ita & operæ indefinitæ â Subditis debitæ nō debent nimis aggravari, ſed ad arbitrium boni viri reduci, per adducta ab Huſano *d. tract. cap. 6. num. 68. & ſeq.* & ab And. Gail. *d. obs. 62. in fin.*

55 Quantus tamen abuſus hac in parte paſſim fit, dum miſellis ruſticis lateres duplicantur, & quandoque aſſiduis operis, angariis & perangariis ita multiplicantur, ut non ſuppetat eis tempus, ſeſe & ſuos alendi, res ipſa & Experientia loquitur, extantq; de hoc abuſu frequentes Interpretum querelæ, quas refert Sixtin. *d. lib. 2. de Regalib. cap. 13 num. 50.* Quæ Cyclopica ſervitia & extorſio inſolitorum ſervitiorum ſummopere jure improbatur *l. pen. § fin. ff. de oper libert.* ubi Neratius reſpondit, quemlibet operas edentem, alendum, aut ſatis temporis ad quæſtum alimentorum ei relinquendum, & in omnibus tempora ad curam corporis neceſſa-
56 riam concedenda. Ideoque ordinaria remedia contra ejusmodi injuſtas Dominorum Exactiones & Oppreſſiones prodita ſunt, puta Interdictum Uti poſſideris, quo Subditi rectè utuntur, ſi in poſſeſſione vel quaſi â Domino moleſtentur. Et Superior ad querelam Subditorum, omiſſo ordinario juris remedio, abuſum & ſævitiam dominorum reprimere Surd. *conſ. 83. num. 8.* Gail. *1. obs. 17. num. 3.* vel officia, ſine ulla imploratione, pœnæ impoſitionem & ſufficientem cautionem, aliaq; opportuna remedia graviter providere debet, ne indebitè & plus æquo divexentur, pulcrè Speculat. *lib. 3. de denunciat. num. 13.* Gail. *d. obs. 17. num. 7. & d. obs. 62. in fin. & tract. de pac. publ. lib. 1. c. 2. num. 22.* Mynſ. *5. obs. cent. 5. obs. 8. in fin.* Amic⁹ noſter Dn. Waremund ab Erenberg *tract. de onerib. Subdit. cap. 4. num 12.*
57 ubi in ſpecie docet, operarum moderationem ad Magiſtratum Superiorem pertinere, nec in ea vel Domini vel Ruſticorum Mandatum vel voluntatem requiri, & ita non ſemel â Magiſtratu inſtitutam variis præjudiciis probari poſſe. Quo pacto hodiè in Cam. Imperiali Mandata ſine clauſula, modo Judici de narratis veriſimiliter conſtet, decerni ſolent, Gail. *d. obs. 17. num. 1. & de arreſt. d. cap. 10. numero. 7.* late Frid. Mindan. *lib. 2. de Mandat. cap. 13.* Bernhard. Græ- vævus *lib. 1. pract. concluſ. 17. conſiderat. 1.* Qua ta- 58
men in re omnia ad lancem æquitatis & prudentiæ attemperandæ ſunt, ut neque Dominorum ſævitiæ nimium indulgeatur, neque effrene genus ruſticorum ad petulantiam & inobedientiam invitetur: quod non tam ſimplex eſt & quietum, ut olim. Menoch. *lib. præſumpt. 4. num. 5.* Sed ut quondam ſervi, ita hodie ruſtici ferè ſunt verſuti, & ultimi prioribus peiores, Petrach. *lib. 2. de remed. utr. fortun. dialog. 59.* Et ge- 59
neraliter Ruſtici hodiè ſunt aſtuti, ſagaces & arrogantes exiſtimantur, Bertrand. *conſ. 7. num. 6. vol. 1. p. 2.* Hieron. Magon. *deciſ. Lucenſ. 42. num 11. (ubi addit, vulgò dici, non eſſe malitiam ſuper malitiam Ruſticorum)* Oddo *tract. de reſt. in integr. q. 9. num. 67.* Johan. Vinc. Honded. *conſ. 34. num. 83. vol. 2.* Pruckman. *conſ. 50. num. 83. lib. 1.* Proindeq; cautè agit auguſtiſſimum Imperii Tribunal, quod in dubio Magiſtratui per literas narrata & petitionem Subditorum exponit, & pro qualitate ſeu tenore accepti reſponſi Mandatum vel denegat, vel veriſimiliter cauſas â Subditis adductas animadvertat, decernit. Neceſſaria etiam pro Ruſticis traditur cau- 60
tela, ut imperioſa juſſione ad nova ſervitia coacti reclament, proteſtentur, & ad Superiorem provocent Petra *d. c. 6 num. 18.* Et tract. *de fidei commiſſ. q. 12. num. 138.* Menoch. *lib. 2. de A. I. Q. cap. 169. num. 11.*

Verumenim verò cum ejusmodi Appellationes extrajudiciales in negociis, non tertium, ſed ipſum Dominum contra Subditos concernentibus, in effectu nihil aliud ſint, quam provocationes ad cauſam, & vim conventionis habere dicantur, non ad Appellationis, ſed ad Auſtregarum remedium initio confugiendum, vel coram ordinario magiſtratu experiendum erit. Mynſ. *4. obs. 43.* Gail. *1. obs. 120. numero 3.* Reichs Abſcheid de Anno 1594. Wan aber von gemeiner. Guil. Roding. *lib. 1. Pandect. Cameral. tit. 23. num. 7.* *Noviter & pulchrè* Erneſt. Cothman. *conſ. 33. num. 61. & 63. vol. 4.*

Ruſticis quoque contra Dominum novas operas exigentem actionem ex *l. 1. C. in quib. cauſ. colon. dom. acciſ. poſſ. lib 11.* competere teſtatur Huſan. *d. cap. 6. num. 72.* Quinimò Tacitam murmurationem inbecilliorem præſcriptionis occaſionem removere ſcripſit Fulv. Pacian. *lib. 1. de probat. c. 30. num. 8.* Deq; hac Exactione Operarum nimia, pariter diſſerit Sebaſt. Nævius in *Syſtemat. jur. in l. quod niſi fiat. 10 num. 11. ff. de oper. libert.* Inter ea autem ſervitia, quæ Subditi detre- 61
ctare minimè poſſunt, referendum non eſt, ſi ad ea extra territorium vel locum conſuetum, & habitationis Domini præſtanda evocentur, Roſenth. *d. cap. 5. concl. 71. num. 5. per l. operæ enim. 21. ubi Dd. ff. de oper. libert.* ubi ita Cam. Imperialem in cauſa Der Vier Dörffer im Hattgaw contra Hanaw 8. Matt. Anno 1553. pronunciaſſe refert, quod ad arcem Zu Hattgaw & ad aulam Dn. Comitis, ulterius non debeant evocari: Et cum poſtea ad aliquot milliaria, contra quam ſoliti, Vinum adferre coacti, &

deſuper conqueſti fuiſſent 21. April. Anno
62 1567. id quoque improbatum fuit. Quid hoc in caſu, quoad operas Ruſticorum à moderno Electore in Nova Marchia peculiariter ſancitum ſit, de eo extat proviſio in Reverſu conceſſo ſtatibus & Subditis ibidem ſub dato 11. Junii Anno 1611. Cujus formalia recitat Joachim. Scheplitz. *in conſuet. March. p. 4. tit. 11. num.* 3. Medio judicio admittit & hæc quæſtio interpretationem & boni viri arbitrio dirimenda eſt, ut in terminis reſpondit Scævola *in l. Mævia. §. 1. ff. de annuis legat.*

63 Num verò Subditi ad Excubias & Cuſtodiam Caſtrorum cogi poſſint? ſæpe de facto quæri contingit. Negant Pacian. *lib. 2. de probat. c. 37. n. 51.* Petra de Poteſt. Princip. *cap. 10. n. 36.* per text. expr. *in l. un. C. ne oper. à collat. exig. l. 1. & ſeq. C. ne ruſt. ad ull. obſeq. devoc.* Videatur omnium latiſſimè Moller. *lib. 2. ſemeſt. c. 3. & ſeq.* Ziegler. *commun. concluſ.* §. *Nobiles. n.* 106. Matthias Berlich. *p. 2. concl. pact. 64. & concl. 65. per tot.* ubi explanat, An & quatenus Ruſtici ſervitia vel operas ad ædificia dominorum exſtruenda præſtare teneantur. Expeditum quoque eſt, Ruſticos ſaltem ad diurna, non verò ad nocturna ſervitia, niſi neceſſitatis tempore, aut ſi ita conſuetudine præſcriptum, uſuque probatum, obſtringi Polydor. Ripa *tract. de temp. noct. c. 41. n. 1. per tot.* Huſan. *d. tr. c. 6. n. 96.* Sunt enim operæ officium diurnum *l. 1. ff. de oper. libert. l. 2. ff. de annuis legat.* Nonnunquam expedit Dominis & ipſis etiam Subditis, ut pro ſervitiis debitis pecunia vel alia penſio ſolvatur:
64 Quo caſu quæſtionis eſt: An Domini ejuſmodi ſervitia in pecuniariam præſtationem pro libitu convertere & Subditos ad eam cogere poſſint? Quam quæſtionem ita reſolvit Sixtin. *d. c. 13. nu. 75. & 76.* Quemadmodum quilibet homo de jure communi pro poſſeſſionibus & prædiis ſuis operas perpetuas promittere ac præſtare poteſt: ſic etiam ſi inter Dominum & Subditos convenit, ut certâ penſione annuâ perpetuæ ſint operæ in poſterum redemptæ, rem planã, pactoq; ſtandum eſſe. Si verò de hujuſmodi conventione nõ conſtaret, nõ licere Domino ſervitia in pecuniariam præſtationẽ commutare, niſi neceſſitate urgente, & boni viri æſtimatione interveniente. Neceſſitate verò illa ceſſante, merito ceſſare etiam commutationem in pecuniariam præſtationẽ, & ſi ſubditus Servitia præſtare malit, Dominum iis, quemadmodum anteâ præſtari ſolita ſunt, contentum eſſe debere, cum ipſa cauſa ceſſante, ceſſet quoque Effectus. Atque ob eandem rationem vice verſa dicendum eſſe, etiamſi Subditus ab ipſis ſervitiis liber eſſet, & in pecunia pro iis ſolvenda perſeverare malit, nihilominus eum ad illa teneri, ſi ideo pecuniaria præſtatio antea facta ſit, quod ob longum intervallum locorum vel alia cauſa ſervitiis iis dominus uti non potuerit, vel non indiguerit, eique loco eorum pecuniam accipere commodius fuerit, atque ea de cauſa poſtea omnino ceſſaverit, & dominus ideo ſervitia ſibi exhibere maluerit.

Acrius verò hîc diſceptatur: Si ruſtici per 65
longiſſimum tempus loco operarum annuatim certam pecuniæ quantitatem uniformiter ſolverunt, an per hoc jus ſervitiorum ſit præſcriptum? Varia hîc occurrit diſſentientium varietas. Communiter in affirmativam concedunt ſententiam, uti videre eſt ex Johanne Koppen. *deciſ. 13. lib. 1.* Modeſtin Piſtor. *part. 1. quæſt. illuſtr. 38. n. 1. & ſeqq.* Conſult. Saxon. *p. 1. quæſt. 19. & p. 5. quæſt. 15. & deciſ. Scabinat.* Witeberg. *& Lipſ. lib. 1. quæſt. 17. & p. 5. q. 19. per. c. olim. de cenſibus.* Quam opinionem indefinitè ſumptam maximum Domino proprietatis præjudicium inferre arbitror.

Primò enim vocabulum Dienſtgeldt immediatè oſtendit cauſam & originem, ex qua pe- 66
cuniariæ hæ præſtationes deſcendant, ſcilicet von dienſten / id eſt, à ſervitiis. Iniquum (2) 67
foret, cum Domino relictum fuerit arbitrium & facultas ſervitia præciſè exigendi, & forſan non indiguerit, ſed pro iis penſionem annuam receperit, ſi diceremus, Ruſticos præſcriptione ſe tueri poſſe, contra expreſſ. text *in l. malè agitur. C. de præſcript. 30. annor.* & eſſet, meo judicio, prius hæc præjudicialis quæſtio examinanda; An nimirum Dominus recipiendo taliter pecuniam cenſeatur aut præſumatur elocationem aut quemvis alium contractum iniiſſe. Nam ſi præſumitur ruſtico aut ſervo ſuo operas elocaſſe, malè ageretur cum Domino; ſi præſcriptio hic locum haberet, quæ tanti pon- 68
deris eſſe neque poteſt, neque debet, ut contractum unum transformet in alium *d. l. malè agitur.* Si verò ſemel venditio facta eſt, deq; ea conſtat, res dubia non eſt, ſed pro Ruſtico pronunciandum.

Ego verò in dubio cenſendum putarim elocatas operas eſſe, ideoque contra præſcriptionem judicandum; niſi ruſticus de perpetua venditione facta, vel cum Dominus, (extra caſum expreſſæ locationis) neglectâ pecuniâ, operas rurſum poſtulare præſumpſerit, & factâ ad hoc contradictione ruſticus poſt contradictionem totos 30 annos continuos abſq; ulla Interruptione quietè pecuniam uniformiter præſtiterit.

In talibus enim negociis, in quibus alterna- 69
tiva electio penes aliquem eſt, in ſpecie aliquid præſcribere, & ad alterutrum certum reſtringere nulla poteſt temporis præſtatiò, utpote quæ hac in parte nullam aliam cauſam, quàm ipſius eligentis (contra quem præſcriptio allegari & dirigi vult) voluntariam electionem habere poteſt.

Etenim abſonum ac ſat iniquum fuerit, ipſum Dominum, electione alterutrius ſpontanea & merè arbitraria, meræq; facultatis actu, & præſcriptionis cauſam contra ſe ipſum præbere, & quod magis eſt, nullo alio actu interveniente, præſcriptionem eandem in ſui præjudicium complere debere. Eo igitur caſu contradictio adverſus petentem iſtius opponentis & poſſidentis neceſſaria eſt, unde præſcriptio originem, deficiente alio habili titulo, initium ducere poſſit.

Accedit

Accedit & hoc, quod in eo caſu, quando in dubio ſcilicet verſamur, poſſeſſor, velis, qui pecuniam locò ſervitiorum præſtitit, ſi alio titulo caret, ex eo ſolo, quod Dominus vel ob ſui commodum, vel ob ſervientis gratiam pecuniam accipit, non poſſit habere animum præſcribendi, quandiu in ſimplici præſtatione perſiſtit, quæ non niſi in mera Domini electione fundata eſt, quia ab initio & medio tempore (niſi aliquando quaſi jure ſuo hoc faciat, cõtradicat) ante factam contradictionem non poteſt habere animum ſibi poſſidendi, vel ſic præſcribendi. Quamdiu enim, (quaſi jure ſuo hoc faciat) non contradicit, cenſeri non poteſt alia ex cauſa, quàm ex libera Domini electione locationeve quaſi poſſidere vel tenere pecuniariam iſtam præſtationem.

Alia occurrit Inſpectio, ex qua clariùs eluceſcet, opinionem hanc indefinitam, non eſſe tutam, neque omnibus numeris abſolutam. Crebrius accidit, uſuq; venire ſolet, ut Domini in locis diſſitis longeq; remotis habitantes, debitis ſervitiis commodè haud uti queant, aut occaſionem exigendi operas non habeant, vel habere poſſint. Hoc caſu itidem malè ageretur cum Domino, ſi ideo, quod quaſi neceſſitate conſtrictus, ejuſmodi ſervitia in pecuniariam præſtationem convertiſſet, propterea quod Ruſtici longiſſimo tempore pecuniam pro ſervitiis præſtiterint, ſervitiis præſcribetur.

Contra, ſi caſus contingeret, quòd Ruſtici in locis proximè Vicinis, ita, quod Domini operas commodè exigere potuerint, & nihiloſecius Ruſtici longiſſimo tempore loco ſervitiorum annuam penſionem uniformiter præſtiterint; hoc caſu præſumi pro perpetuo venditionis contractu præſtante pecuniam, donec de certo illo elocationis contractu doceatur, juri & rationi conſentaneum cenſuerim.

70 Advertendum quoque eſt, an æqualitas & juſta proportio ſive commenſuratio inter præſtationem pecuniæ & ſervitiorum obſervetur vel majoris ſummæ pecunia, quam quæ debitis ſervitiis æquipolleat, exigatur arg. *l. ſi ita 39. §. 1. ff. de oper. libert.* Quæ quidem ſi intolerabilis & impia eſt exactio utpote ſi pecunia ita laboris fructum excederet, ut rebus mallent ipſis poſſeſſores cedere, quàm pro illis impoſitam & taxatam erogationem præſtare, quæque omnem propemodum ſpem victus parandi, ſe & ſuos conſervandi adimeret; Quam in rem præclara in ſacro Codice extant exempla, omnibus exemplo, Amos. *cap. 2. & 5.* Michæ *ca. 3. verſ. 1. & ſeqq.* Habacuc. *cap. 3.* Huſan. *d. tract. num. 76. & ſeq.* Ferrar Montan. *verſ. proinde de feud.* Quos citat Dn. Jonas Eucharius Erhard in eleganti ſua, quam mihi inſcripſit, Diſputatione inaugurali de operis Ruſticorum *concl. 18. lit. a.*

Quapropter circumſtantiæ hæ aut aliæ factum, ejuſque deciſionem variant. Et quia circa huc articulum multifariæ qualitates & circumſtantiæ ſuboriri poſſunt certam, expeditam & omnibus modis perfectam determinationem, tum pro natura negocii, tum ob præjudicium tam Dominorum, quam Ruſticorum, conſtituere aut polliceri haud poſſibile, &

periculoſæ plena res eſt aleæ.

Conſultius ergo eſt, ut hiſce & ſimilibus caſibus occurrentibus, judicium, in quo partes collitigant, in individuo jura ſua ſummariè deducant, proceſſus præparatoriè inſtituatur, & prævià aliquali cauſæ cognitione, utri, lite pendente, & donec in ordinario poſſeſſorio vel petitorio merita penſicularius diſcutiantur, manutentio danda ſit, decernatur. 71

Illa verò diſtinctio extra conſiderationem eſſe non poteſt, vel debet, Quod quandoque Dominus uti poteſt operis, & pecuniam accipit, quo caſu mercedem operæ percepiſſe cenſetur *l. 25. §. 3. ff. de oper. libert.* quandoque uti non poteſt. Nam tunc non ut mercedem, ſed ut operas ipſas accepiſſe cenſendus *arg. d. §. 3.* Et tandem hoc principii loco in hac quæſtione habendum eſt, omninò diſtare iſtos caſus, (1) An, ut mercedem, (2) & an, ut precium, acceperit: Priori caſu in dubio poſt 30. annos præſcriptum non eſſe concederem, poſteriore ſic: Idque ex iſta juris ratione: Quod quando precium operarum cenſetur percepiſſe, res declinat in emptionem venditionem, *arg. d. l. 25. §. fin.* Quo caſu quia res ex libera facultate Domini cedit, iſque per tot annos ceſſat, meritò præſcriptio obtinet. Nota & attende ex utriuſque perſonæ & Domini circumſtantiis decidendum; an ut mercedem, an verò ut precium acceperit. *d. l. 25. pr. ff. de oper. libert.* Conſidera nunc pro more inferioris Saxonicæ & Weſtphalicæ regionis æquipollentiam, vel diſcrepantiam ſervitiorum, & pecuniæ, quæ communiter pro ea datur, certè inveneris, operas graviores eſſe ipsâ pecuniâ, & eâdem pecuniâ in valore digniores. Quod ſi verum eſt, uti eſt, & peritis noſtris Nobilibus; quid? imò ipſis Ruſticis confitentibus conſtat, ſanè præſumitur ad inſtantiam ruſticorum (utpote in eo genere vitæ, ubi de commodo citra conſcientiam acquirendo agitur, peritiſſimorum) operarum harum precium perceptum eſſe, atque ſic potius annalem & temporaneam venditionem celebratam eſſe conſtaret arg. *d. l. 25. §. fin.* ibi: ipſis libertis poſtulantibus. Niſi & fortè hic caſus ſubeſſet, quod Dominus operis aliorum ſimilium ruſticorum fortè abundaret, unde iterum alteratio oriunda eſſet. Nam eo caſu Domini fortè intereſſet precium magis, quàm operas ſuperfluas habere. 72 73

Pro finali concluſione hæc pro principiis habeas, Qui operis ſuorum ruſticorum aliter uti non poſſunt (ſicuti faciunt, à quibus longè remoti ſunt ruſtici) hi neque ut mercedem, neque ut precium operarum accipiunt, Sed ut ipſas operas *d. l. 25. §. 1.* (Ergo ceſſat præſcriptio) Qui uti poteſt, & ſui commodi cauſſa precium accipere Mallet (nota, JCtus utitur verbo denotante liberam facultatem) merce-

dem accipere videtur, *d.* §. 3. (locando ſcilicet, Ergo præſcriptio ceſſat) Qui verò uti poteſt & ad inſtantiam ruſtici ſui, inque ejus favorem pecuniam accipit, precium accepiſſe cenſendus *d.*§.*fin.* Ergo venditio celebrata, & per conſequens poſt 30. annos præſriptio iſtius contractus inducta erit.

Hæc, niſi fallor, ex ima theorica veritate dici poſſent, quas diſtinctiones fortè apud noſtros Interpretes non inveneris; fundatiſſimæ tamen ſunt, ſi *d. l.* 25. *& dd.* §§. penitius inſpexeris.

74 Contraria ſententia, videlicet, quod præſtatio pecuniæ pro ſervitiis longiſſimo tempore jure indefinitè præſcribatur, ita, ut Dominus illius loco ea repoſcere nequeat, approbata eſt ab Electore Auguſto conſtit. Saxon. *p.* 2. *conſtit.* 4. ibi: **Daß ſie bey dem Dienſtgeld vnnd** præſcribirter **Gerechtigkeit / wo ſonſten keine andere Verträg vorhanden / bleiben vnd gelaſſen werden /** id eſt, quod jure ſuo per præſcriptionem tanti temporis quæſito, niſi aliter pactum ſit, gaudere merito debeant. Daniel Moller. *ibid. in comment. num.* 1. *& ſeqq.* Quod & confirmat Georg. Beatus *in compilatione variorum caſuum tit.* 26. *cap.* 1. ubi ita judicatum refert: **Wo aber jhr vnd ewre Vorfahren seither dem gemelten** N. **Jahr vnd alſo in Rechtsverwehrter Zeit keine Frohn geleiſtet / ſondern Jährlich ein gewiſſes Geld dafür entrichtet** &c. **So bleibt jr nochmahls bey ſölchem bißhero erlegten Frohngeld billich / vnnd möget mit der Hand oder dem Pflug zu frohnen nicht getrungen werden.** Koppen. *d.deciſ.*13.*num.*9 Matth. Berlich. *tom.*2. *concluſ.* 6. ubi aliquot fallentias ſubjungit. Cravetta *conſil.* 55. Brun. *conſil.* 198. *vol.* 2. Natta *conſ.* 291. Guid. Pancirol. *conſ.*
75 *179.num.* 10. Similiter præſcriptio ejuſmodi ſervitiorum ab Electore Brandeburgico Anno 1550. in ſuis terris ſublata eſt Koppen. *d.deciſ.*13.*n.*11.

76 Quod verò Statuto vel Conſtitutione Principis ejuſmodi præſcriptiones tolli poſſint, ambigendum non eſt, per ea, quæ firmant Bald. & Salycet. *in l. receptitia.* 3. *C. de conſt. pecun.* Jaſon. *in l. ex hoc. num.* 6. *ff. de eo per quem fact quo minus.* Non tamen extendi debet ad præſcriptiones ante ſtatum conditum vel promulgatam Conſtitutionem completas Jaſon. *in l. non dubium.n.*15. *C. de legibus.* Matth. Stephan. *lib.* 2. *de juriſd.p* 1.*c.*7. *memb.*2. *n.*199.

77 Quanto autem tempore operæ ipſæ Ruſticorum præſcribantur? ardua & confragoſa eſt quæſtio, quæ commodius, ſi facultas & otium ſuppetierit, explicabitur infra *cap.* 17. ne extra oleas vagando incidentia magis, quam id, quod principaliter ſuſcepimus, tractare videamur.

Quæ tamen hactenus de operis ſubditorum diſcuſſa ſunt, Lectori benivolo, ob frequentem eorum uſum & affinitatem, non ingrata fore confidimus.

78 Redeundo nunc ad materiam Munerum mixtorum & realium, mirum alicui videri poſſet, quod Dd. collectas, ſenſu verbis legum minimè conveniente, mixtis muneribus accenſuerint, nec inter realia onera attentius di- 79
ſtinxerint. Sed forſan in eo Interpp. decepti fuerunt, quod cum viderent ex juris antiqui diſpoſitione Collectas non imponi Forenſibus, munera verò Realia ſic, & omnibus abſque delectu *d. l.* 6. §. *fin. & d.* §. *Patrimoniorum. & ex tit. C. de munerib. Patrimon. lib.* 10. *per tot.* alia eſſe mixta, alia verò merè realia judicarunt, non advertentes, quod munera, quæ non participant de labore perſonæ, ſed ſolum de Expenſa patrimonii, nullam mixturam Perſonalium habeant: non etiam advertentes, quod JC. *in d.* §. *final.* patrimonialia munera in du- 80
plici differentia, aliaque Incolis propter res, alia rebus ipſis imponi conſtituerit. Prima non injunguntur Forenſibus, altera verò ſic, & appellantur merè realia, uti ſunt certa tributa rebus aſſignata, quæ ſolum fundos reſpiciunt & non perſonas: quia ſine eis vel in totum perirent vel inutiles factæ eſſent. Ea verò, quæ 81
Municipibus & Incolis imponuntur, quotidiè de novo emergunt, ad publicas neceſſitates ſublevandas, incerta & variabilia, modo majora, modo minora, quæ non certo onere rem radicitùs afficiunt, & Collectæ indigitantur, de quibus in hoc opere, Deo volente, copioſa diſſertatio inſtituetur.

Summa igitur diſceptationis eò redit, ut 82
concludamus: Munera in triplici differentia eſſe, Perſonalia, Patrimonialia & Mixta: Patrimonialia rurſus in duplici, alia, quæ ſolum ſubditis indicuntur, quæ non ita, ſed modo 83
quodam Realia ſunt, alia verò Merè realia. Mixta hoc noſtro ævo penè in deſuetudinem 84
abierunt. Exceptis hiſce, quæ priſtino more abolita mos hujus ſeculi introduxit. Merè verò Realia, quæ certam & uniformem præſta- 85
tionem habent, ſunt cenſus, Tributa, portoria, & id genus alia. Realia verò, quæ licet variabilia, utilitatem rerum duntaxat reſpiciunt, de quibus infra *cap.* 11. *per tot. & paſſim in hoc tractatu.*

Solum verò magis communia ſunt Perſona- 86
lia & Realia incerta, quæ perſonis pro rebus indicuntur, & Contributiones dicuntur JCto *in l. ſine herede.* 32. §. *Lucius* 6. *ff. de adminiſtrat. & pericul. tutel.* Nos Collectam vulgò Heig. *p.* 1. *q. jur.* 17. *n.* 29. Germanicè **Steur / Schatzung / Hülff / Anlag / Beeht /** dicimus. Alio nomine à juris authoribus appellatur Collatio *l. ſi pendentes.* 27. §. 3. *ibi: Si quid ad Collationem Viæ ff. de uſufruct. &c. c. unic. quæ ſint Regalia ibi: Collatio extraordinaria* 2. *Feudor.* 56. Item Indictio *tot. tit. C. de Indict.* Itemque Tributum *l. fin.* §. *Divus* 7. *ff. de cenſib. & tot. tit. C. de annon. & Tribut. lib.* 10. Knichen. *ad Ius Saxon. provocat. neſc. c.* 5. *in verb.* **Steur / Folge.** Et dixi ſupra in pr. Quorum munerum hodie frequentiſſimus uſus eſt, Heig. *d. q.* 17. *num.* 17. Frid. Mindan. *lib.* 2. *de mandat. judic. c.* 44. *in princ.* & de quibus major erit noſter ſermo.

Non tamen inficias imus, unum & idem 87
munus & eandem Collectam, diverſo reſpectu Munus merè patrimoniale & mixtum quandoque

doque

doque eſſe poſſe, per ea, quæ notantur infra.
88 Sicut & hoc, ne confundantur diverſa & ſequatur æquivocatio, monere lubet, ſi quando deinceps (uti modo factum) Collectas vocabulo mixtorum Munerum inſigniri contigerit, me per Mixta Munera ea ſaltem, quæ in ſecundo gradu differentiæ Patrimonialium ſuprà poſita ſunt, intelligere; nequaquam verò id propterea fieri, ut Interpp. Opinionem
89 Cervotinam (Falſa enim opinio cervotina dicitur, eò, quod Cervotus Accurſii filius gloſſas legibus contrarias faciebat, Jacob. Philipp. Portius *conſ.* 8. *num.* 52. Zunt. *in reſp. pro uxore num.* 721. Marc. Ant. de Amatis *deciſ.* 22. *n.* 1.) & ſupra ſatis ſuperque confutatam adprobare videar.

Quæ omnia animadverſione digna & ſcitè notanda ſunt, Cum non ſolum totam materiam dilucident & aperiant, prout in progreſſu operis videbitur, ſed etiam, ut in contingentia facti diſcerni poſſit, quæ munera ſingulis
90 nominatis ſpeciebus conveniant: Cujus Effectus & Utilitas ingens eſt, cum, qui perſonæ privilegium obtendunt, à patrimonii oneribus ſe tueri nequeant, & qui privilegio à ſolutione exemti ſunt, ad ordinaria & extraordinaria nihilominus quandoque compellantur.

Pro quarum controverſiarum deciſione inprimis attendendum eſſe monet Heig. *lib.* 1. *quæſt. jur.* 17. *num.* 25. non ad nomina oneribus impoſita, aut ratione impoſitionis (Nam plerique fraudulenter hoc modo perſonalia quæ ſunt, in patrimonialia poſſent convertere, &
91 loco perſonalium Collectam indicere) ſed potiſſimum ad illum, qui imperandi ea poteſtatē habet, ſicut & maximè ad originem & cauſam
92 Impoſitionis primævam eſſe reſpiciendum, Ita ut qui liber eſt à cauſa, etiam ab effectu liber eſſe dignoſcatur Auguſtin. Berous *conſ.* 150. *n.* 50. *vol.* 3. Hyppolit. Riminald. *conſil.* 25. *n.* 17. Natta *conſ.* 175. *n.* 5. *& 6. & conſ.* 58. *n.* 9. & 10. Joan. Petr. Surdus *conſil.* 289. *n.* 10. *& deciſ.* 275. *n.* 8. Simon. Piſtor. *conſ.* 2. *n.* 38. *& ſeq.* Gail. *lib.* 2. *obſ.* 52. *nu.* 16. Franciſc. de Claperiis *in cent. cauſar. fiſcal. cauſ.* 37. *q.* 1. *n.* 5. *&* 16. Joan. Grivellus *deciſ. Dolan.* 11. *n.* 1. Neq; enim in oneribus
93 admittitur extenſio de perſona ad perſonam Alexand. Galvan. *conſil.* 13. *n.* 17. Et hanc in materia Munerum unam maximam eſſe, dicit Joan. Philipp. Montiſpel. *conſil.* 11. *n.* 17.
94 Similiter ſcire nos oportet, omnium extraordinariorum onerum non eundem eſſe Effectum in publici muneris vacatione. Nam cer-
95 tū eſt, nec ex jure, nec ex more Germaniæ, vacationem muneris generalem (quæ ab extraordinariis excuſat) ad Turcicas collectas & ſimilia onera, Neceſſitatis tempore vel publicę utilitatis causâ, indicta, extendi poſſe. Quare nihil referre puto, quo nomine munera iſta appellētur, modò de Effectu inter partes litigantes cōveniat, hoc eſt, ſi intelligatur eum, qui ab Exactionibus (Schatzunge / Steuren / ꝛc.) immunitatem accepit, ab iſtis extraordinariis, quę effectu & præſtatione canonicaria ſunt, non magis excuſari, quam ab ordinariis, per dicenda infra.

Deinde ſicut Conſuetudo alias in imponen- 96
dis oneribus operatur etiam contra Regulas juris communis *l. un.* ubi Bart. *C. de auro coronar.* Ita in hujuſmodi oneribus Contributionum ſubeundis, ſemper antequam obſervantiam & conſuetudinem ſpectandam eſſe, ad nauſeam uſq; paſſim Dd. inculcant, *per text. in l. miſſi opinatores. C. de Exactor. tribut. lib.* 10. *l.* 1. *ubi Rebuff. C. de ſuperindict.* Crav. *conſ.* 705. *n.* 5. *conſ.* 111. *n.* 10. Stephan. Bertrand. *conſ.* 126. *n.* 1. *lib.* 1. *p.* 2. Sylvan. *conſ.* 58. *n.* 13. *lib.* 2. Marian. Socin. *conſ.* 49. *n.* 16. *&* 25. *vol.* 1. Anguſola *conſil.* 5. *n.* 6. *lib.* 7. Gallia *conſil.* 25. *n.* 94. Franciſc. Beccius *conſ.* 73. *n.* 7. *vol.* 1. Frederic. Scot. *conſ.* 11. *n.* 18. *lib.* 2. *tom.* 1. Simon. de Prætis *conſ.* 84. *n.* 14. *vol.* 1. Flamin. de Rubeis *conſ.* 1. *num.* 16. *&* 65. *vol.* 1. Johan. Petr. Surd. *conſ.* 289. *n.* 13. Fulv. Pacian. *conſ.* 7. *n.* 80. Bertazzol. *conſil. criminal.* 285. *n.* 13. M. Anton. Peregrin. *conſ.* 102. *n.* 11. *vol.* 1. Weſemb. *conſ.* 27. *&* 28. *& conſil.* 181. *n.* 118. Nicol. Reuſner. *conſil.* 2. *n.* 47. *&* 52. *lib.* 1. Cacheran. *deciſ.* 83. *in fin.* Joſeph. Ludovici *lib. com. concluſ.* 38. *n.* 145. Alv. Valaſc. *de jur. Emphyt. q.* 17. *n.* 29. Gail. *d. obſ.* 52. *n.* 18. Florez. Diaz. de Mena *pract. quæſt.* 21. *n.* 59. qui omnes in terminis Collectarum loquuntur. Atq; eam, ut Reginam attendendam, laudat Petr. Ant. de Petra *tract. de poteſt. Princip. cap.* 4. *part.* 1. *per tot.* tam in indicendis, quàm nō exigendis collectis Burſat. *conſil.* 186. *n.* 11. Mynſing. *reſp.* 1. *n.* 44. *& inde aliquot ſeqq. decad.* 14. Et ſicuti attendenda eſt conſuetudo libertatis & exemptionis non præſtandi onera: Ita è regione & ea ſervanda eſt, quæ verſatur circa ſolutionem & præſtationem onerum *l. fin. ubi gl. C. de canon. largit. titul. lib.* 10. Peregrin. multos adducens & multis confirmans *conſil.* 102. *nu.* 11. *lib.* 1. *& conſil.* 76. *n.* 2. *lib.* 4. Aldovin. *conſ.* 59. *n.* 5. Et ſolvens una vice debitor in omnibus cenſetur Menoch. *conſil.* 75. *n.* 68.

Quibus ita conſtitutis, Collecta definiri 97
poteſt onus Extraordinarium quod Neceſſitate vel utilitate publica poſtulante perſonis pro rebus imponitur.

Dixi onus Extraordinariū; Incerta namq; 98
eſt collecta, & irregularis ac ſecundum caſus & occurrentes neceſſitates Reip. aliquando major, aliquando minor indicitur *d. l. reſcripto* 6. ubi gl. *in verb. Incolis. ff. de muneribus. l. in honoribus* 8. *§. Vacationum.* 2. *verſ. qui muneris. ubi* Bart. *n.* 5. *ff. de vacat. muner. l. hi qui.* 6. *ff. eod.* Carol. Ruynus *conſ.* 126. *n.* 5. *vol.* 4. Surd. *conſ.* 146. *n.* 19. Franciſc. de Claperiis *in cent. cauſſarum fiſcalium cauſ.* 42. *q.* 1. *n.* 8. *&* 34. *fol.* 165. Petr. Ant. de Petra *de Poteſt. Princip. cap.* 4. *n.* 79. *& ſeqq. fol.* 74. Cacheran. *deciſ.* 95. *deciſ.* 4. Gail. *d. obſ.* 52. ubi hanc teſtatur eſſe communem Weſ. *conſ.* 27. *n.* 24. *vol.* 1. German. *reſponſ.* 35. *n.* 7. *&* 38. Vultej. *lib.* 1. *Juriſp. Roman. c.* 15. *n.* 33. Conrad. Lagus *in method. jur. civil. p.* 5. *tit.* 8. *de immunitate n.* 5. Franciſc. Card. Mantica *tract. de tac. & ambig. convent. lib.* 9. *tit.* 8. *nu.* 15. *fol.* 603. Noviſſimè Paul. Chriſtinæus *deciſ. Belgicar. vol. deciſ.* 386. Quin verò munus 99
Extraordinarium lege, conſuetudine, Præſcriptione, ſtatuto &c. Ordinarium & merè reale fieri poſſit, dubitationem nullam recipit per

ea, quæ tradiderunt Bart. *in l.* 1. *C. de Indict.* & Bald. *in l. fin. C. ſine cenſu vel reliq. fund. comp.* Chaſſanæ. *in conſuet. Burgund. rub.* 1. *Des juſtices* §. 4. *in verb. indire & impoſer. n.* 44. Natta *conſil.* 649. Schurff. 59. *num.* 28. *cent.* 1. Wel. *conſ.* 27. *nu.* 20. Petr. Ant. de Petra *de poteſt. Princip. c.* 4. *ſub. n.* 88. & *d. c.* 4. *p.* 2. *n.* 17. Tholoſan. *lib.* 3. *Syntagm. c.* 7. *n.* 2. Roſenthal. *d. c.* 5. *concl.* 83. *n.* 7. Et
100 noviſſimè Dn. Gæddæ, *conſil. Marpurg.* 16 *nu.* 152. *vol.* 4. Sic indictio fuit olim ordinarium munus: ſed cum uniformis & perpetua *ex l.* 1. *C. de Indict.* facta eſſet, ordinarii & mere realis
101 numero haberi juſſa eſt. Cœperunt inde Anni per Indictiones numerari, ita ut hæc paria ſint, anno quinto, Indictione quinta, fuſione quinta Cujac. *ad Rubric. C. de Indict.* Videatur egregie Franciſc. de Claperiis *in centur. cauſar. Fiſcal. cauſ.* 42. *quæſt.* 1. *n.* 32. Gallia *conſil.* 3. *n.* 27. Idq; de Collectis Imperii nominatim innuit Gail. 2. *obſ.* 53. *n.* 2. Et in hoc collectas haſce, ex voluntate Imperatoris & Statuum, aut Ordinarii aut Extraordinarii muneris eſſe rectè diſtinxiſſe Dn. Gailium, reſpondit Nicol. Reuſner. *conſil.* 2. *n.* 44. *vol.* 1.

102 Dixi quoque Collectam onus eſſe quod perſonis pro rebus imponitur, per text. expr. *in l. propter honorem* 5. *C. qui bon. Ced. poſſ. & in l.* 1. *C. quib. mun. Civil. indic.* Quia obligatio principaliter in perſonam dirigitur, licet cauſa finalis ſit ipſa res Bald. *in l. unic. n.* 33. *C. de ſentent. quæ pro eo quod intereſt* &c. Idem Bald. *in auth. defuncto. verſ. modo quæro, C. ad Tertull.* ubi docuit, Quod in Collecta quantitas impoſitionis reſpicit rem directò & ejus æſtimationem; Sed obligatio &
103 vinculum ſolvendi reſpicit perſonam. Et *in l. propter. in fin. C. qui bon. ced. poſſ.* Quod materialiter Collectæ ſunt onera rerum, ſed formaliter perſonarum. Et quoniam materia & forma faciunt unum totum, idcirco dicuntur onera mixta Natta *conſil.* 160. *n.* 7. Cacheran. *deciſ.* 95. *num.* 46. Roſenthal. *de feud. cap.* 5. *concl.* 80. *lit.* 5. Erneſt. Cothm. *conſil.* 11. *num.* 1. *vol.* 1. & *conſ* 3. *num.* 265. & *ſeqq. vol.* 4. ubi infinitas conglomerat authoritates Dd. qui in commentariis, prælectionibus & tractatibus, Itemq; in Conſiliis, Deciſionibus & Obſervationibus eandem ſententiam ſequuntur. Quibus addi poſſunt Fulv. Pacian. *conſil.* 5. *n.* 9. Federic. Scot. *conſ.* 11. *n.* 9. *lib.* 2. *tom.* 1. Fab. de Anno *conſ.* 60. *n.* 40. Cardinal. Thuſc. *practic. concl. jur. in lit. O. & alii infra*
104 *cap. relati.* Hinc onerum impoſitionem pendere à ſubjectione dixit Flamin. de Rubeis *conſil.* 1. *n.*
105 621. *vol.* 1. De quo in ſeq. capite plura. Hinc quoq; Eccleſia à ſolis muneribus extraordinariis immunis eſt, ordinaria autem ſubire tenetur Gallia *conſil.* 3. *num.* 22.

106 Quinimò ſi Caſtrenſi credendum ſit *in l. placet. num.* 4. *circa fin & num. ſeq. C. de SS. Eccleſ.* nullæ ſunt hodiè functiones publicæ merè reales: Cum decreſcente Romano Imperio, omnia tributa & onera merè patrimonialia ab aula receſſerint, & nova iiſdem ſubrogata inveniantur: ubi difficile eſt ſtatuere, utrum rebus ipſis principaliter, an verò perſonis propter res
107 ſint impoſita. Hinc licet text. *in Auth. ſed & periculum C ſine cenſu vel reliq.* ſolum de prædiis tributariis loqui videatur: nihilominus, cum Collectarum nomen tam ordinarium, quam extraordinarium munus complectatur Cacheran. *deciſ.* 94. *num.* 4. Gallia *d. conſil.* 3. *num.* 20. Doctores Communiter textum illum ad onera noſtri temporis trahunt, nullâ habitâ ratione, quod de tributario prædiolo loquatur. Ideo enim 108
prædia Italica antiquitus non erant tributaria, quia Italia erat Princeps, & domina Provinciarum, unde ſub tributo fuiſſe dici non poteſt. *gl. in l. fin. & ibi.* Odoferd. *C. ſine cenſ. vel. reliq.* Sed cum hodiè domina gentium, & Princeps Provinciarum facta ſit ſub tributo; nil mirum, ſi jura loquentia de tributis, ad onera noſtri temporis, etiam quod tributaria non ſint, trahantur, ut ſubrogatum ſapiat naturam ſui ſu- 109
brogati vulg. *l. ſi eum,* §. *qui injuriarum. ff. ſi quis caut.* Sic etſi text. *in l.* 1. *C. ſi propt. publ. penſ.* de venditione facta per fiſcum ob ceſſationem tribu- 110
torum ſpecificè loquatur, ad venditionem tamen factam ob non ſolutionem Collectarum extenditur per Cottam. *lib. Memorabil. verb. Collecta. in fin.* Roland. *conſil.* 79. *num.* 3. & 4. *lib.* 4. ac etiam videre eſt, *in l.* 1. *C. in quib. cauſ. pig. vel. hypoth. tac. contrah.* ubi licet textus dicat, bona eſſe tacitè hypothecata pro cenſu & tributis; & ſic pro munere ordinario, à Doctoribus tamen extenditur etiam ad Collectas, Neguſant. *de pign.* 4. *memb.* 2. *part. n.* 125. Roland. *d. conſ.* 79. *n.* 2.

Contra verò, inſpectis hodiernis moribus, 111
Collectas Ordinariis muneribus aggregandas eſſe, cenſet Afflict. *in c. unic. quæ ſint Regal. in verb. & extraordinaria Collatio. n.* 13. ubi ait; Collectam extraordinariam neceſſitate famis & belli impoſitam, ſapere naturam ordinariæ Collationis. Iſern. *ibidem n.* 6. Caccheran. *deciſ.* 95. *n.* 44. Fab. de Anna *conſil.* 60. *n.* 3. Cardinal. Thuſc. *in pract. concl. lit. O.* 133. *n.* 3. Quo reſpe- 112
ctu Collectas Imperii ad Expeditionem Turcicam indictas, Ordinarium munus cenſeri, expreſſe ſcribunt Modeſt. Piſtor. *conſ.* 4. *n.* 13. *lib.* 1. & Simon Piſtor. *conſ.* 2. *n.* 22. & *ſeq.* Quos nominatim comprobat Heigius *d. quæſt. n.* 31. & *ſeqq.* Quo loci etiam improbat Gailiam *d. obſ.* 52. *num.* 10. & aliorum ſententiam, Collectas eò, quod præter morem & legem extraordinario Magiſtratus Imperio imponantur & varient ſingulis annis pro neceſſitate Reip. & fortunis ad Extraordinaria munera referentium, & arguitur etiam Gail. ab eodem Heigio *n.* 37. & *ſeqq.* Argumenta & rationes ipſius ibidem expendi poterunt: quæ omnia huc tranſcribere præter rem exiſtimo. Non reluctatur Petr. Gilken. JCti ſubtiliſſimus (ut eum commendat Johan. Bapt. Coſt. *tract. de facti ſcient. & ignorant. cent.* 1. *diſtinct.* 1. *n.* 32.) *in l. jubemus* 10. *ſub n.* 19. *verſ. Unde ſive huiusmodi Contributiones. C. de SS. Eccleſ.* Beſold. *tr. de ærario fol.* 125. & *in conſil. annexo.* Johan. Tilman. de Benignis *Syntagm.* 1. *deciſ.* 2. *vol.* 9. *n.* 19. ubi formaliter ſcriptis reperitur: Et hac ratione Collectas Imperii, Römerzug/ Türckenhülff/ Bawgeld/ Cammergerichts Unterhaltung / inter munera Ordi- 113
naria

naria (quod ad Effectum attinet) referri poſ-
ſe putarem. Habent enim certam & præfini-
tam â lege Imperii occurente Neceſſitate præ-
ſtationem, licet ſingulis annis non recurrant.
Quod votum etiam refert Compilator Sym-
phorematis. Quam tamen Heigii & ſequaciũ
haud ſententiam probo, neq; inſpecto & pres-
ſius perpenſo Receſſuum tenore & intellectu,
omninò rutam aut veram eſſe judico.

Vt verò eò melius benevolus lector men-
tem meam percipiat, quædam de Collectis Im-
114 perii & ſubcollectandis in ſubſidium Subditis,
& hoc inprimis præmittendo munire ac mo-
nere lubet, quod licet omnes Collectæ quo-
cunq; tempore indictæ, à Suprema Imperatoris
poteſtate proceſſerint, atq; etiamnum ab ejus,
nec non Procerum Imperii decreto publico
procedant, eas tamen diverſimodè impoſitas
eſſe. Quemadmodum enim Rex in ſuo Regno,
urgente Neceſſitate vel Vtilitate publica (de
qua infra *cap.* 7. planius & plenius) omnibus ſi-
bi ſubjectis, tum mediatis Cravett. *conſil.* 603.
n. 3. *& conſil.* 604. *n.* 1. tum immediatis Solu-
tionem Collectarum imperare, atq; ab omni-
bus & ſingulis eas exigere, vel ſaltem Regni ſui
ſtatibus, tanquam Subditis immediatis, in ſub-
ſidium Subditos Collectare, concedere pot-
eſt, ſecundum Afflict. *in d c. quæ ſint. Regal. verb.
extraordinaria.* Sic eſſe duos Collectandi mo-
dos ab Anno 1495. in quem Collectarum ori-
go potiſſimum incidit, obſervatis receſſibus
ejuſdem inſtruimur. Prior eſt, quo omnibus
Romani orbis hominibus immediatis & me-
115 diatis Collecta indicta fuit, Videlicet gemeiner
Pfenning de Annis 1495. 1500. 1512. 1518.
1542. & 1544. Da der gemeine Pfenning zu
Leiſtung der Hülff wider den Türcken bewilligt.
Quem collectandi modum, ut communi voto
probent, Principes & Status Imperii non faci-
lè adducuntur; fortè, ne manifeſtetur, in quã-
tum uniuſcuiuſq; Status facultates ſeſe exten-
dant, & ob alias rationes, iis cognitas, qui Co-
mitiis Imperii interfuere: Licet hic modus
Collectandi præ reliquis æquiſſimus ſit, & ſub-
ditorum utilitati maxumè conveniat Reichs-
Abſcheid de Anno 1542. §. vnd wiewol dero-
halben ibi: Der füglichſte vnd billichſte Weg.
Eſtque Ordinibus Imperii in Comitiis Anno
1608. in Cæſarea propoſitione denuo com-
mendatus. Poſterior illo frequentior, &, niſi
noſtro tempore remittentibus ſtatibus, rece-
ptior, quo non mediatis, ſed immediatis prin-
cipaliter Collecta imponitur. Ex cauſa tamen,
quod ad eam reditus proprii vel Exactiones
conſuetæ, Der Rent Cammer Güter / non ſuf-
ficiant, de quo extentè infra *cap.* 7. *n.* 1. 2. *& ſeqq.*
ediſſerere, animus eſt. Et ſic tali modo Impe-
rator ſtatuum ſubditos non directò ad hæc
munera compellit, ſed neceſſitate urgente cõ-
veniuntur ipſi Principes & Status, ut pro de-
fenſione Imperii conferant, poteſtate, ſubdi-
tos in ſubſidium collectandi, illis de publico
factâ.

116 Hinc manifeſtum fit, Collectas haſce poſte-
riores non minus, quam prioris modi, Impera-
toris ac Imperii authoritate ſpeciali, non verò
virtute Regaliũ, quà omnis Imperii Status jura
Imperii exercens, pro Neceſſitate occurrente
ſubditos ſuos collectandi poteſtatem habet, i-
ſis Imperii Receſſibus expreſsè reſervatum,
prout de hoc eſt text. in Receſſu de Anno 1542.
§. Es ſollen auch. in fin. ibi: Doch ſoll hiermit
gemeinen Ständen / anderer Sachen vnd für-
fallender Nothturfft halber / ſich mit jhren Vn-
terthanen / wegen gebetener Anlag zu verglei-
chen / vnd zu belegen / vnbenommen ſeyn / ſubdi-
tis imponi atque ab iis exigi.

Sed dato, Status Regalia habentes, ſubdi- 117
tos ſuos, etiam tali caſu, & poſteriori modo (in
priori enim hoc iis expreſsè negatum, adeoq;
prohibitum reperitur §. Es ſollen auch alle
ChurFürſten / ReichsAbſcheid Annô 42.) vir-
tute Regalium ſubcollectare poſſe? Id tamen
ipſis non aliter, niſi in ſubſidium Jhrer Cam-
mergüter licere, ipſimet fatentur in Receſſo
Anno 1544. 1557. 1566. 1567. 1582. & Cæ-
teris, ubi in ſubſidium der Cammergüter ſub-
ditos collectare permiſſum; ne plus juris ha-
beant ipſo Principe Regalia concedente, qui
ſecundum Baldum *in l. neminem C. de SS. Ec-
cleſ.* primò de ſuo marſupio expendere, & eo 118
non ſufficiente, Collectam imponere poteſt,
ita tamen, ut etiam de ſuo ſibi reſervet aliquid
reſidui *arg. l.* 2. *C. ubi pupilli educ. debeat.* Hinc
quoque Natta *conſil.* 185. à majori ad minus
arguendo, *dicit*, quod cum Imperator vel
alius ſupremus Princeps, ſi cogatur convoca-
re militem & bellum gerere, debeat primum
marſupium ſuum excutere; & ſibi ipſi an-
tea ſubſidium imponere, quàm à Subditis il-
lud exigat, nec pervenire ad hos, niſi in defe-
ctu ſuorum redituum, tantò magis hoc mino-
ribus Dominis non liceat, quando eorum re-
ditus ſufficiant. Eodem modò à fortiori ar-
guit Menoch. *conſil.* 175. *num.* 86. Et ex ſuis re-
ditibus Status ſolutionem feciſſe puto Anno
1521. im Römerzug / Welcher Anno 1524.
1526. contra Turcam verwendet. Item An-
no 1564. im Wartgeld Anno 1566. mit den
1200. Pferden vnd 8. Monat dreyfach contra
Turcam.

A Subditis igitur mediatis Collectæ imperii 119
non penduntur, niſi & Statibus & Subditis eo-
rum evidenti prius, & Statibus probata Neceſ-
ſitate imponantur, uti im Gemeinen Pfennig
factum, vel ſingulari conceſſione publica hoc
Statibus tribuatur, ut ſubditos ſubcollectent,
quemadmodum factum Anno 1530. §. Vnd
dieweil die vollende Hülff. Anno 1544. §. Vnd
Weil nun dieſe Hülff. Anno 1548. §. Wiewol
nun ChurFürſten in fin. & §. vnd damit auch
gemeiner Standt. Anno 1551. §. Solche der
Stände Anno 1557. §. Welches mir von ge-
meinen & ſeq. Anno 1566. §. Weil nun dieſe
bemelte. Anno 1567. §. Vnd nach dem dieſe.
Anno 1582. §. vnd nach dem dieſe. Anno 1594.
§. Nach dem nun. Anno 1598. Anno 1603.
in ſubſidium Weil den Herrn auß Jhren Cam-
mergütern ſolche Hülff zu leiſten ſchwerlich oder
vnerzwinglich / prout hoc expreſsè dd. locis

Receſſu-

Receſſuum Anno 44.57.66.67. relative 76.& ſeqq. habetur, injecto tamen hoc fræno, Ne plus extorqueretur à Subditis, quàm eſſet ſingulorum Statuum Rata & Quota. Weiters vnd höhers nicht / dann ſo fern jedern Standes Anſchlag dd. §§. An. 48. &c. oder jeder Obrigkeit gepührender Anſchlag ſich erſtreckt allegatis
120 §§. Anno 44. 57. 66. 82. 94. & ſeq. ubi tamen notandum, Statibus Anno 30. non ſpecialiter, neque Anno 44. purè hanc poteſtatem factam, ſed in illo hiſce verbis: Mögen die Stände jhre Vnderthanen vmb hülff vnnd ſteuer erſuchen/ In hoc verò, Dieweil den Ständen beſchwerlich ſeyn wurdt / die hulff auß jhren Cammerguttern zu leiſten / ſo ſie für billig vnd nothwendig angeſehen / das jeder Stand ſeine Vnderthanen derhalben vmb ſtewr vnnd hülff erſuchen/ vnd die von jhnen einbringen möge.

121 Quibus innuitur, neceſſitatem Imperatori vel Ordinibus Imperii tum temporis probatam non fuiſſe, atque ideo eos ad jus commune reſpexiſſe, quod ſcilicet Subditi, quibus Collecta imponenda eſt, debeant ad hoc citari, & ita cum conſenſu omnium, ſeu majoris partis populi, imponi, quod ipſemet Imp. facere conſuevit, imo nec ei aliter Collectas indicere licet, niſi conſenſu & conſilio Electorum, Principum &c. De quo fusè *cap.* 4. *n.*22. *& ſeqq. & cap.*7.*n.*16. *& ſeqq.*

At ſequenti tempore, puta Anno 48. 57. & cæteris (præſuppoſita quaſi probatione neceſſitatis, quod videlicet Statibus impoſſibile ſit, ſuis reditibus Collectis Imperii ſe liberare) ſimplici, & pure, absque eo, quod ſubditi deſuper requiri debeant, conſtitutum, ut Status ſubcollectent ſubditos, additis tamen hiſce Clauſulis, Wie herkommen vnd Recht iſt/ Item, nicht höher / als jedes Standes Anlag ſich erſtreckt.

Sive igitur Status quiſpiam Collectis Imperii, poteſtate Collectandi non factâ, jure Regalium ſeu Magiſtratus, aut ejus poteſtatis conceſſa virtute ſubditos ſuos gravare velit, utroque tamen caſu, & in omnibus Collectis id facere nequit, niſi ex reditibus ſuis, vel ſine notabili diminutione rerum ſuarum eas exſolvere non poſſit, ſed ante omnia marſupium ſuum excutere debet; Et ſi ſic ſatisfacere non poſſit, tum moderatè & charitativè petere, neque à ſubditis, ſupra ſummam in Matricula Imperii deſignatam, quicquam exigere debet.

122 Cui accedit, quod conſtare debet aut fides fieri de tali Neceſſitate Imperatoris (quam probatam Statibus, verba Receſſuum maximè Anni 66. §. Dieweil nun dieſe/ ibi: nohtwendig bewilligt. Item Anno 76. §. vnd nach dem. Anno 82. §. vnd nach dem. notant) nedum Inferioris, per notata ſupra. Quæ probatio in Collectis jure magiſtratus tantùm impoſitis neceſſaria, in Collectis vero Imperii, ubi dicta Clauſula permiſſiva ſpecialiter Receſſui inſeritur, remiſſa, & ſic Statibus favorabilior, maximè iis, qui plus inſanienti & planè Diabolicæ Bacchi feſtivitati indulgentes, plus una vice impendunt, quàm contra immaniſſimum omnium Chriſticolarum hoſtem indefenſionem conferre conſenſerunt. Sed ita comparatum eſt, ut ſemper li- 123
centia ſimus deteriores; ut non immeritò ſervus ille Terentianus noſtro ſæculo quaſi exclamari audiatur:

Quam iniquè comparatum eſt, ut hi, qui minus habent, ſemper aliquid addant divitioribus.

Verum hos Deus judicabit juxta Verbum 124
ſuum: Væ vobis, qui manducatis panem doloris.

Differunt autem præmemorati duo collectandi modi: In primo: in loco ſaltem domici- 125
lii, de omnibus ſuis bonis, ubicunque territoriorum ſibi collectas pendere juſſi ſunt, pro ut hoc diſertè cautum Receſſu Anno 42. §. Damit auch ſolcher & Anno 44. §. Damit auch ſolcher & ante de jure communi proviſum, quod incolæ, cives, ſubditi ratione domicilii etiam de bonis extra territorium domicilii ſitis collectentur, per ea, quæ latius infra *cap.* 11. *num.*
7. *& ſeqq.* pertractabuntur. Ratio eſt, quod col- 126
lecta principaliter imponitur perſonis, licet reſpectus habeatur ad facultates & bona acceſſoriè. Nam perſonale, tanquam principale inſpiciendum eſt; ſecus eſt in oneribus merè realibus, ut tributis. Unde Gail. 2. *obſerv.* 52. *num.* 10. *inquit*, poſſe quidem cives, incolas & ſubditos, ratione domicilii etiam de bonis extra territorium ſitis collectari, dum tamen in loco territorii à Collectis immunes ſint. Quod ſi verò ex conſuetudine, privilegio, præſcriptione, vel ſtatuto bona illorum oneribus ſubjecta forent, iniquum foret, eos etiam alibi collectas ſolvere pro hoc. Plura allegantur *in conſil.* 45. *num.* 1. *tom.* 4. *conſil. German. & inf. d. cap.* 11. *num.* 7.

Veruntamen quod hæc opinio controverſa apud Dd. Ideo Status eam, quam adprobarunt, Conſtitutionibus in Imperio innoteſcere omnibus voluerunt, non, quod novam legem rogare, ſed quod rogatam ſine Contradictione obſervari vellent, ſine tamen illius ſtatus præjudicio, quod ad Collectas futuras, ſi quid aliud conſuetudine obtinuiſſet, prout clauſula prædictorum receſſuum docemur.

In poſteriori autem modo, in lege quidem 127
tale expreſſe conſtitutum, ac idem ipſis Statibus tacitè promiſſum videtur, vel ſaltem omnis juris communis diſpoſitioni relictum, quatenus aliàs certi aliquid aliud per obſervantiam legitimi uſus introductum alicubi non ſit. Specialiter enim cuiqui Statuum liberum factum eſt, Subditos ſuos, prout legitimo uſu receptum, jurique conſentaneum ſit, in ſubſidium collectare, Wie herkommen vnd Recht iſt / Reichs Abſcheid Anno 48. §. Damit aber gemeine Stände & Anno 57. §. So ſoll es derwegen/ wie Rechtmeſſig herkommen vnd recht iſt. & de Anno 66. §. Dieweil nun dieſe bemelte & Anno 67. §. vnd nach dem Item Anno. 76. §. vnd nach dem dieſe anſehenliche Et omnes Receſſus ſequentes.

Quæ diſpoſitio juri Communi, & Dd opinioni unanimi in Collectis extraordinariis (quales Imperii eſſe, exinde conſtat, quod non

ita

ita injunguntur, ut certo & Stato tempore, certo ac ſtabili modo recurrant, ſed exigente neceſſitate ad defenſionem Imperij, pacem & tranquillitatem publicam conſervandam ab Imp. Statuum voluntate & conſenſu, indicuntur, niſi de contraria indicentium voluntate conſtet. Gail. *d. obſ.* 53. vel, Collectæ ſint munera ordinaria, conſuetudo obtineat, vel juſta præſcriptio obtinuerit Gail. *d. loc.* Et tenet hoc Pariſ. *conſil.* 25. *n.* 95. *vol.* 1.

128 Nec obſtat, quod Gail. Collectas Imperii ordinarias regulariter eſſe velit, quæ eius ſententia, ut ipſemet *ibi num.* 9. fatetur, nonnullis diſplicuit; Imò omnibus iis puto contrariam veriorem viſam, qui verba Receſſuum de Collectis poſterioris modi diſponentium ſecuti ſunt, puta ſubditis eas imponi debere, prout legitimè obſervatum & juris eſt; quibus extraordinaria, non ordinaria (quæ & forenſes ſubire neceſſe eſt Gail. 2. *obſ.* 52. *n.* 11.) munera eſſe

129 evincitur, planè conformis eſt. Juris communis autem eſt, quod Collectæ Extraordinariæ tantum Subditis, incolis & municipibus imponi poſſint, ſiquidem principaliter perſonis contemplatione rerum indicuntur, & ſi perſonæ non ſint ſubjectæ, earum impoſitio locum habere non poteſt Gail. *d. obſ.* 52. *n.* 13. Videatur Natta *conſil.* 149. *n.* 4. *& conſ.* 105. *n.* 7. Pariſ. *d. conſ.* 25. *n.* 6. *vol.* 1. & inde nec Clericis, nec forenſibus imponi poſſunt Gail. *d. loc. n.* 14. Et firmat hoc ipſum *gl. in d. l. reſcripto.* 6. §. *fin. ff. de muner. & honor.* ubi textus eſt de hoc expreſſus, quod munera, quæ patrimoniis indicuntur, duplicia ſint, quorum quædam poſſeſſoribus ſeu poſſeſſionibus injunguntur, ſive municipes ſint, ſive non ſint; quædam non niſi municipibus & incolis, quæ gl. ibi: *verb. incolis.* exemplificat in Collectis, quæ pro rebus imponuntur; vel juxta præcedentem *gl. verb. talia* perſonæ pro patrimonio indicuntur. Eſt & alius textus huic ſimilis *in d. l. fin.* §. *patrimoniorum. eod. tit.* ubi ſimiliter dicitur, munera patrimoniorum duplicia eſſe; quædam eorum poſſeſſionibus ſeu patrimoniis indici, quæ etiam ii, qui neque municipes, neque incolæ ſint, agnoſcere cogantur; quædam mixta eſſe: Et hanc communem eſſe opinionem teſtatur Curt. Jun. *conſil.* 61. *n.* 7. *& ſeq.* Nevizan. *conſil.* 66. *n.* 16. Guid. Pap. *deciſ.* 396. ac de jure receptam, magiſque Communem obſervavit Mynſing. 5. *obſ.* 22. *num.* 5. Eandem Communem & unanimem Dd. omnium ſententiam eſſe affirmat *conſ.* 45. *num.* 1. *tom.* 4. *conſ. German.* Quod verò imponantur Subditis ratione omnium bonorum quocunque locorum extra territorium domicilii ſitorum, itidem juris communis eſſe jam antè probatum. Regula itaque eſt, quod Collectæ ſint onus, quod imponitur perſonis pro rebus, ſecundum Nevizan. *d. conſil.* 66. *n.* 16. cui juxta eundem ſtandum ſit, adeoque tenaciter inhærendum, & non niſi ſubditis injungi poſſunt; per jam dicta.

130 Quando igitur Conſtitutiones Imperii dicunt, **Das den Ständen zugelaſſen / Ihre Vnterthanen / wie Recht / zu belegen** &c. nihil aliud volunt, quam quod in priori modo expreſſerunt, **Das ein jeder an dem ort / da Er geſeſſen / von allen ſeinen Gütern / ſie ſeyn gelegen / wo ſie wollen / belegt werden ſoll** / ſiquidem ſe expreſsè ad jus commune referunt, cui relationi relatū, de quo ex ante dictis conſtat, in eſt, imo in dubio Conſtitutiones Imperii ſecundum juris communis diſpoſitionem intelligendas. Gail. *d. obſ.* 53. *n.* 8. probat, nedum cum expreſsè ſe ad eam referunt.

Sed quæ Regula ſuas etiam patitur Limitationes, illis videlicet caſibus, quando Subditus huius territorii quædam prædia habet in alio territorio, & ſubditi illius in hoc bona poſſident, ideò Status etiam in hoc, ſi de collectandis forenſibus incidat Controverſia & quæratur extra jus commune, cujus territorii Dominus Collectas exigere poſſit, providere voluerunt his verbis, **Wie herkommen vnd Recht iſt** / imitati in hoc Communem Doctorum opinionem, qui omnes, quotquot ego legerim, & ab aliis allegatos repererim, ſimiliter dictam Regulam limitant eo caſu, quo conſuetudo aliud obtinuit. Mynſing. *d. Obſerv.* 22. *n.* 6. & alii infra *cap.* 13. *n.* 37. citati.

Per ſtatutum quoque, privilegium, præſcriptionem &c. dictam Regulam limitari, ut etiam bona talia regiſtrata ſint, tradunt Dd. infra *d. c.* 13. *num.* 13. *&* 14. *& multis ſequentib.* relati. Quas Exceptiones Status præter unam ſolam Conſuetudinem exprimere ſuperfluum, ſeu, ob gratam brevitatem, odioſum, ſed ſufficere verbum, **vnd recht iſt** / loco Clauſulæ generalis, cenſuerunt. 131 132

Et licet verba, **vnd Recht iſt** / ſuperius de jure communi acceperim, nihil tamen impedit, ut etiam hic per poſterius de jure ſingulari intelligatur, cum idem verbū propriè & impropriè accipiatur, quoties perſonis rebuſq; diverſis adjicitur, in quibus ad eundem modum accipi nequit. Cravett. *conſil.* 967. *num.* 11. *vol* 5. Dato autem, priori modo poſitum non eſſe, nihilominus Conſtitutiones ſecundum jus commune, de quo ſupra accipiedæ erunt. Nec, ſi poſteriori modo non intelligatur, reliquæ Limitationes Regulæ ceſſabunt. 133

Concluditur itaq; Collectas imperii extraordinarias à Statibus neque de jure Communi, neque conſtitutione Imperii, aliis, quam Subditis, imponi poſſe, niſi vel conſuetudine vel privilegio, Statuto, aut aliis relatis modis, contrarium obtineat, ut ſcilicet etiam forenſes eas ſolvant. Et licet communiter hoc in Imperio obtinere dicatur, quod forenſes ſuarum poſſeſſionum reſpect, ueaſdem Collectas ſolvere ſoleant, aut verius cogantur Domino ſcilicet territorii bonorum, an tamen hoc ita ſe habeat, ut conſuetudinis nomen mereatur, niſi in ſpecie caſu occurrente eam probatam viderim, nunquam affirmare auſim. Confer huc argumenta, quæ ulterioris diſquiſitionis & enucleationis gratia, pro ſtabilienda contraria opinione deducuntur infra *cap.* 11. *n.* 17. 18. *& ſeqq. usque ad n.* 30. *incluſivè.*

Nec eſt, quod quis contrarietates me allegare

gare exiſtimet, cum omnia, quæ huc uſque *&*
d. cap. 11. ad examen juridicum revocata ſunt,
ſi quoad effectum & circumſtantias, quæ ve-
ſtire ſolent facti ſpeciem, preſſius perpendan-
tur, non pro veris, ſed adparentibus Contrariis
habenda ſint: Quod ſanè ſtabiliunt & confir-
mant cum ſuo exemplo plures præſtantiſſimi,
& in legali prudentia peritiſſimi viri, qui om-
nibus ingenii nervis, & ſolerti intellectus acu-
mine in illud unicè incubuerunt, ut rationem
& viam inveſtigarent, inventoſque modos e-
docerent, quibus, ſi qua eſſet ejuſmodi præ-
tenſa antinomia, ad concordiam revocarent,
& diametralem legum ſubſtantiam ſalva ver-
borum ſignificatione, nec non illæſa legislato-
ris intentione combinarent; Inſtar canum, qui
ſolo odoratu tam diu feras hinc inde inveſti-
gant, neque ceſſant, niſi illas invenerint, inſtan-
dum, & urgendum eſt, quouſque in diluen-
dis legum civilium gryphis, ac examinandis
difficilimarum objectionum ſcrupulis, arri-
piatur Veritas, quæ unica diſputando, & re-
rum conſequentias diſquirendo eruitur, & ac-
quiritur.

134 Cœterum Collectæ, hodierna Imperii for-
ma inſpecta, dividuntur in Univerſales quæ a-
lio nomine dicuntur Imperiales, vulgò Reichs-
ſteur/Anlag/Türckenhülff vid. ſupra *cap.* 1. *num.*
135 *224. & ſeqq.* & in ſpeciales, quæ rurſus ſunt vel
Circulares, alias appellatæ, Craißſteur &c. de
quibus *d. c.* 1. *num.* 230. vel Provinciales, vulgò
Landſteur *d. c. 1. n.* 231.

136 Imperiales Collectæ ſunt, quæ à Cæſare ex
placitis Imperii & Statuum voluntate atq; con-
ſenſu, Neceſſitate poſtulante, & ob publicam
Utilitatem, ad pacem & tranquillitatem in
Germania conſervandam, Statibus ſive Ordi-
nibus; eâ tamen Conditione, imponitur, ut
hanc Collectam à Subditis ſuis exigere poſſint,
& porrò in certa loca ab Imperatore deſignata
(in die Lägſtätte) mittant. Reichs Abſcheid An-
no 1547. 1548. 1557. & 1566. Gail. 2. *obſ. 53.*
in princ. Wehner. *in obſ pract. verb.* Schatzung.
Ita ut indictio ejuſmodi generalis Collectæ,
non à Statibus vigore Regalium Subditis ſuis
jure proprio imponatur, ſed Subcollectatio il-
la, magis exigatur in modum Executionis Six-
tin. *lib. 2. de Regalib. cap.* 14 *n.* 31. Joh. Rudin-
ger. *cent. 4. obſ.* 29. Modeſtin. Piſtor. *conſil. 4. n.*
1. *lib.* 1. Nomotheſia noſtra Feudalis & Juſti-
nianea appellant extraordinariam Collatio-
nem ad feliciſſimam expeditionem numinis
Cæſarei exhibendam *c. un. quæ ſint Regal. l. 2. C. de*
quib. muner. vel præſtat. nem. lic. ſe excuſ. lib. 10.

137 Circulares Collectas vel Cæſar & Ordines
omnes in Comitiis Reichs Abſcheid de Anno
1582. §. Neben vnd über ſolche/ & de An. 1594.
§. Vff den fall. & ſeqq. vel Duces & Adjuncti
Circulares, neceſſitate eflagitante, ex officio
exigunt R. A. de Anno 1555. §. Ferner als. qui
138 tamen exinde nullam in reliquos Ordines Cir-
culares Superioritatem ſibi acquirunt R. A. de
Anno 1555. §. Vnd ob woll. Denaiſ. *in jur.*
Cam. cap. 2. *&* 10. Tob. Paurmeiſt. *lib. 2. de Iu-*
139 *risdict. cap. 2. n.* 135. Conventus illi generales
ſunt, vel particulares. Generales ſunt, quando 140
univerſi Circuli Ordines conveniunt. Parti- 141
culares, quando certi tantum Odines circuli
conveniunt, puta Duces & adjuncti, item alii
Ordines ad certa negocia Deputati. Ex adjun-
ctis autem uni in ſingulis Circulis Legati mu-
nus, caſu, quo Dux officium ſuum vel facere
negligat, vel aliàs impediatur, defertur, qui
vulgo ein Nachgeordneter/ Reliqui Zugeord-
nete appellantur. Negocia verò conventuum 142
Circularium ſunt deliberatio Pacis publicæ,
Sententiarum ac reliquarum Conſtitutionum,
& Mandatorum Imperialium Executio, quæ
in ſpecie ex diverſis Imperii Sanctionibus col-
legit Denaiſ. *in jur. Camer. tit.* 212. Quod ſi ho-
rum negotiorum expediendorum causâ à Prin-
cipibus & adjunctis Circularibus Collectæ im-
ponantur dicuntur illæ Circulares Collectæ *dd.*
Receſſib.

Sæpiuſculè extraordinem Imperator neceſ- 143
ſitate & præſentiſſimo periculo imminente ſu-
bitaneum petit ſubſidium, quo caſu Circulares
quoque conventus inſtitui ſolent, ad quos Cæ-
ſar tunc ſuos Commiſſarios ablegat, & cauſas
extraordinariæ huius convocationis Circulo-
rum Statibus exponit, ut æſtimare ipſi queant,
an ſit graves proferantur, & ad extraordina-
rium hunc modam deveniri neceſſe ſit: Quo
ipſo Status & Ordines Imperii gravari ſe ſub- 144
jectiſſimè conqueſti ſunt, in Comitiis Anno
1597. Ratisbonæ habitis, in quibus Legatus
Palatinus Neoburgicus, Brandenburgicus,
Brunſvicenſis & Epiſcopus Wurtzeburgicus
obnixè rogarunt, Die Stände mit ſolcher Ex-
traordinari: vnd Craißhülff zuverſchonen/ vnd
das Reich nicht gäntzlich zuerſchöpffen/ damit/
wann der Türck oder ein ander Feind demſelben
nach ſtärcker zuſetzen wurde/ zum widerſtande
noch vires vorhanden ſeyn möchten. Et in Co-
mitiis itidem Ratisbonæ Anno 1603. celebra- 145
tis, ſolicitè plurimi, tam in Electorali, quam
Principum Senatu Status extraordinarium
hunc modum omittendum in poſterum petie-
runt. Cuius rei cautè gnarus Rudolphus II.
Imperator, qui ſæpiſſimè ad remedium hoc
confugit, cum denuò Anno 1605. ſubſidium
extraordinarium metu Turcico perculſus a-
pud circulos poſtularet, obicem hunc præoc-
cupando removere in ſuo Reſcripto ad Circu-
lorum Præfectos ſeu Capitaneos voluit, vnd
ob wir wol/ ait, eingedenck ſeyn / was wider
dieſen modum (da nemblich ein oder ander
Reichs Craiß abſonderlich vmb Hülffe erſuchet
würd/) vor dieſem für Beſchwer eingewendet
worden/ jedoch weil wir ſo baldt zu einer Allge-
meinen Reichs Verſamlung / auff dern das
Jenig/ was hiervon nöthen/ mit aller Stän-
de Rath vnd Gutachten erwogen vnd beſchloſ-
ſen werden möchte / nicht gelangen können /
So müſſen wir in dieſem gegenwertigem euſ-
ſerſten Nothfall / ehe der Türck mit ſeinem An-
hang vollendts gar herein breche / vnnd vn-
ſer geliebtes Vatterland in eine ſolche Angſt vnd
Schaden gerahte / dern man ſich hernacher
mit vielem Gut vnd Blut nicht freyen konte /

dieß

diß Mittel abermahls für die hand nehmen/ vñ geſinnen demnach an deine L. gantz freund- vnd gnediglich / Sie wollen wie Wir an andere Craiß außſchreibende Fürſten gleichfals gelangen laſſen/mit ehiſtem immer müglich/einen gemeinen Craißtag deß Orts neben Eröffnung dieſes vnſers vnvermeidlichen begehren / anſetzen vnd außſchreiben/ Quod refert Bertram. *in diſputat. inaugural. de Comitiis theſ.* 15.

146 Provinciales Collectæ ſunt, quas Principes & Status Imperii pro utilitate Provinciæ & Territorii ſui, vigore Regalium ab Imperatore, vel præſcriptionis jure obtentorum, Subditis ſuis indicunt: vulgò Landſteuren. Mynſ. *decad.* 7. *conſil.* 64. *num.* 24. Rudinger. *cent.* 4. *obſ.* 29. De quibus ſuperius *d. cap.* 1. *nu.* 131. *& infrà cap.* 4. *&* 5. *ſeq. per tot.*

147 Sunt & aliæ Collectæ Præfecturales, aliæ
148 Municipales. Præfecturales ſunt, quas Præfectus cum Senatu oppidano & paganis ſive ruſticis imponit, vulgò Ambt-Steur/quales Collectæ plerunque in totius Præfecturæ uſum exigi ſolent; Interdum etiam in donationem Principi faciendam à volentibus civibus & ruſticis peti poteſt. *Bocer. de Regalib. cap.* 5. *n.* 1.
Municipalis Collecta (Quam & ruralem nominat *Weſ. conſil.* 27. *n.* 26. Matth. Stephan. *lib.* 2. *de Iurisd. p.* 2. *c.* 2. *n.* 40.) dicitur, quam municipes in communem ſui municipii uſum præſtant. Non tamen eſt hæc Collecta de Regalibus, neq; de Superioritatis ſive Territorii jure, ſed potius ex mutua contribuentium conventione & voluntate, atque ita in vim taciti pacti ſubſiſtit, uti latè explicatur *cap.* 5. *n.* 104. *& ſeq.* Quo reſpectu quoque inter publicam & privatam Collectam diſtingui ſolet, *uti cap.* 3. *num.* 208 *&* 209. oſtenſum eſt. 149

Alias & plures differentias Collectarum, puta, capitis, ſoli ſive poſſeſſionis & mixtas conſtituit, ac eas, quæ per fumantes ſive focos & per æs & libram, hoc eſt, pro viribus cuiuſque patrimonii Exigi ſolent, diſtinguit Bocerus. *tr. de Collect. cap.* 7. *&* 8. *per tot.* Sed cum hæ poſteriores potiſſimum Formam & Modum collectandi, in Diſtributiva juſtitia conſiſtentem, reſpiciant, remitto me ad ea, quæ infra *cap.* 17. dicturus ſum. 150

CAPUT III.

DE SUPERIORITATE, REGAlibus, Juriſdictione, Præſcriptione & pacto,

ex quibus Jus Collectandi promanat: Item de adfinibus Juris Collectandi, Luſtratione & Sequela, vulgò Muſterung/Reiß/Folg.

SUMMARIA.

1. IMperatoris *Suprema poteſtas & Iurisdictio eſt incommunicabilis.*
2 Superioritas *ſuprema eſt indiviſibilis & inabdicabilis à Supremo.*
3 *Nemo poteſt eſſe* acephalus.
4 Princeps *in ſuo Statu non poteſt habere parem, nec Superiorem: & num.* 11.
5 Juriſdictio ſuprema *quid perfectum quum ſit, neque creſcere, neque diminui poteſt: oßibus Imperatoris adhæret, num.* 6. *à ſceptro vel corona Cæſ. divelli nequit.* 7.
8 Imperator *alios in partem ſolicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis ſibi aſſumere poteſt: & num.* 13.
9 Inferior *huius juris incapax eſt.*
10 Superioritates *duæ in uno Imperio conſtitui nequeunt.*
12 Principes inferiores *Imperatore poſſunt uti plenitudine poteſtatis ex ſpeciali privilegio.*
14 Imperator *poteſt alteri Ducatum infeudare & poteſtatem abſolutam communicare; ſalva tamen Majeſtate Imperii & Superioritate Imperiali; & num.* 15.
16 *Imperator non poteſt à ſe abdicare omnem Superioritatem in aliqua terra.*
17 Juriſdictione *in aliquo Caſtro conceſſa ſemper intelligitur reſervata maior Iurisdictio & poteſtas; & num.* 19. 20. 21.
18 *Imperatoris abſoluta poteſtas conceßionis neſcia perhibetur.*
22 Conceſſio *intelligenda eo modo, quo Inferior Reſervata exercere poteſt.*
23 Principi Reſervata *& Ius ſupremæ poteſtatis non veniunt in conceßione generali.*
24 Imperator *non poteſt ſibi legem dicere, ut non cognoſcat in cauſis Subditorum.*
25 Præſcriptio *contra Supremam & directam Imperatoris Iurisdictionem nunquam procedit, nec etiam contra ea, quæ Principi reſervantur in ſignum Supremæ poteſtatis; & numer.* 27. 28. 30.
26 Præſcriptio *non procedit ſine poſſeßione.*
29 *Supra* Supremam poteſtatem *non datur aſcenſus.*
31 Juriſdictio *ſuprema præſcribi poteſt ex ſententia Bartoli & aliorum.*
32 Principes, *qui plenam præſcripſerunt libertatem contra Imperatorem, irrident contrariam opinionem.*
33 Reſervata *ſunt; quæ non communicantur: & appellantur jura Majeſtatis, num.* 34. *merè*

Regalia 35. perſonaliſſima. 36. perſona & oſſibus Principis cohærentia 37. coronæ annexa 38, individua, Sancta ſanctorum. 39.

40 Reſervata ſine diminutione Majeſtatis concedi nequeunt.

41 Sæpè à Dd. per excellentiam Reſervata Principis nuncupantur, licet aliàs & minora Regalia appellatione Reſervatorum Principis comprehendantur & deſignentur.

42 Primum Majeſtatis jus, Legum univerſalium condendarum & interpretandarum poteſtas; Et num. 43. 44. 45 46. 47.

48 Imperator neceſſitate urgente leges abrogare poteſt.

49 Decreta viſitationum publicare, Dubia Cameræ decidere, & ſimilia facere, Legibus Imperij fundamentalibus adſcriptum reperitur.

50 Alterum Majeſtatis jus eſt jus belli indicendi & movendi.

51 Bella non ſunt ex levi cauſa ſuſcipienda.

52 Religio an ſit juſta belli inferendi cauſa?

53 Eccleſia in Republica eſt, non Reſpublica in Eccleſia.

54 Tertium Majeſtatis jus conſiſtit in creandis Magiſtratibus, Regibus, Ducibus &c.

55 Reges debent accipere coronam de manu Imperatoris: Quod confirmatur & exemplis illuſtratur num. 57. 58. 59. 60. 61. 62.

56 Dignitates omnes ab Imperatore procedunt.

63 Duces ab Imperatoribus creati; & num. 64.

65 Imperator Principes & Status feudis ac dignitatibus exuere poteſt, ſive id privativa contra Eccleſiaſticos num. 66. ſive banni declaratoria contra ſæculares fiat Sententia. 67.

68 Imperator feuda Imperio aperta viciſſim reinfeudare poteſt; Quod jus reinfeudandi nonnulli per Capitulationem cum Carolo V. initam reſtrictum putant num. 69. Sed contrarium probabiliter defendi poteſt. 70. & 71.

72 Uniri, dividere ac ſeparare Provincias juri Majeſtatis accenſetur.

73 Unio Civitatis Brunſvicenſis & Luneburgenſis.

74 Unionis privilegium Duci Iuliacenſi indultum.

75 Majeſtati adhæret jus Academias erigendi, Doctores, Licentiatos, Comites Palatinos &c. creandi.

76 Eiq; adnumeratur jus Nundinarum: Quod & tempore immemoriali præſcribi poteſt.

78 Mercatus Hebdomarii, Wochenmarckt/ ſine privilegio inſtitui poſſunt.

79 Nundinis plena debet conſtare libertas, quæ in quibus conſiſtat, explicatur numero 80. 81. 82. & 83.

84 Mercatus omnibus permiſſus: ejusq; ſecuritas & immunitas manat à Principe. 85.

86 Nundinæ diebus feriatis non ſunt celebrandæ.

87 Stapulæ & Geranii privilegium ſpectat ad jus Maieſtatis.

88 Extrema provocatio pertinet ad jus Majeſtatis.

89 Ius recipiendarum Appellationum inter effectus ſupremæ poteſtatis refertur: Et præſcribi non poteſt 90. Et Principes illud, Salva Superioritate à ſe abdicare nequeunt 91.

92 A ſupremo Principe appellari nequit.

93 A Sententia Senatus appellatio inhibetur.

94 An à Sententia Imperatoris juxta relationem aliorum pronunciantis appellari poſſit? Neg.

95 Fundamenta hujus ſententiæ, & num. 96. 97. & 98.

99 Contrarium verius: Rationes expenduntur num. 100. 101. 102. 103.

104 Olim à Rege Philippo dormiente ad vigilantem appellatum.

105 Supplicatio loco Appellationis in Aula Cæſ. ſubrogata honeſtior eſt, & minus gravat judicis ſententiam.

106 Appellatione prohibitâ, nunquam cenſetur Supplicatio interdicta.

107 Supplicationem tenetur Princeps admittere & recipere.

108 Rebuffus refutatur.

109 Doctoribus de conſuetudine atteſtantibus, non aliter credendum, quàm de locis, ubi idem verſati ſunt.

110 Gailii opinio quomodo intelligenda? eadem ad terminos Reviſionis reſtringenda num. 111.

112. Quintum Majeſtatis jus Vectigalium novorum impoſitio & veterum auctio.

113 Viarum & fluminum tutela protectiove Imperatori potiſſimum incumbit.

114 Vectigalium origo & inſtitutio unde?

115 Vectigalia aucta dicuntur nova.

116 An Vectigalia citra Electorum conſenſum hodie augeri queant?

117 Quid in Capitulatione hac de re proviſum ſit?

118 Vectigalium imponendorum facultas non tàm ad libidinem explendam, quàm ad publicas neceſſitates Principi indulta eſt.

119 Imperator abſque Electorum aſſenſu, ex juſta cauſa privilegium vectigalis ſolus concedere poteſt.

120 Vectigalium jus Imperatoris arbitrio eſt relictum.

121 Imperator habet poteſtatem diſpenſandi ratione vectigalis.

122 Capitulationem in hoc paſſu Imperatoris manus ligare fatetur author.

123 Imperator Datia vini, Cereviſiæ Umbgeldt/ &c. abſq; Electorum conſenſu poteſt impartiri.

124 Collectarum generalium & Imperialium indictio ad jus Maieſtatis pertinet.

125 Imperator poteſt maiora Regalia & Reſervata, accedente aliquo juſta & urgente cauſa num. 126. aliis communicare.

127 In Conceſſione Regalium nonnunquam Electorum conſenſus requiritur.

128 Clauſula ex CERTA SCIENTIA & MOTU PROPRIO ſubreptionem tollit num. 129. & iuſtam cauſam concedentis inducit 130.

131 Regalia etiam acquiruntur præſcriptione immemoriali.

132 Directum Dominium Cæſari reſervatur, utile verò præſcribi poteſt.

133 Quæ in vim ſingularis privilegij Imperatori tributa, præſcriptibilia, quæ verò in ſignum Superioritatis & univerſitatis Dominii conceſſa, impræſcriptibilia ſunt.

134 Regalia formata *longo vel longiſſimo tempore acquiri & præſcribi poſſunt.*

135 *An* Indictiones, *quas* Collectas *vocant*, *Regalibus accenſeri debeant?*

136 Collectas *jure Superioritatis & Regalium imponi verius eſt. Idque affirmant per text. num.* 137. *relatos Feudiſtæ, num.* 138. *Legiſtæ, num.* 139. *ICti Germaniæ num.* 140. *Quorum ſententia conſulendo & decidendo num.* 141. *& denique in Camera Imperiali votando ſæpius comprobata num.* 143.

144 *Eademq; ſententia corroboratur* Inveſtituris Imperialibus *in Principes inferiores factis:*

145 *Et* oppignorationibus & venditionibus, *quæ cum pacto retrovendendi ab hujusmodi Principibus fiunt Nobilibus, aliisq;, qui Regalia non habent.*

146 Collectarum *ſolutio arguit terram eſſe de territorio Collectantis: Idque, etiamſi unicâ tantùm vice* Collectæ *fuerint impoſitæ vel ſolutæ* 149.

147 Subjectionis *ſignum eſt perſolvere onera.*

148 *Per* Collectarum *perceptionem probantur fines & imperium.*

150 Superioritas Univerſalis *unico actu probatur.*

151 Princeps *cenſetur eſſe in poſſeſſione Collectandi quoad omnes, licet aliqui ſolvere recuſent.*

152 Superioritas *& Regalia ſæpè permiſcentur & confunduntur.*

153 Superioritas *cum Regalibus non eſt miſcenda.*

154 *Multa ſunt Principi* Reſervata, *quæ inter Regalia non connumerantur.*

155 Regalia, *quæ ſunt facultatis, à reliquis Iuriſdictionis partibus ſeparanda.*

156 Collectæ *nonnunquam imponuntur ratione Iuriſdictionis civilis & ordinariæ.*

157 *Et ſunt* actus Jurisdictionalis.

158 Jurisdictio *radices habet publicarum functionum.*

159 Jurisdictio *fundamentum & radix eſt omnium Onerum & Collectarum.*

160 Collectæ *non rectè forenſibus, nec reſpectu poſſeſſionum in Ditione collectantis, imponuntur.*

161 *Sed rectè* Subditis *& habitantibus in territorio Collectantis remiſſivè.*

162 Merum & Mixtum Imperium *habens; jus etiam Collectandi habet.*

163 Præjudicium *Cameræ Imperialis.*

164 Limitatur, *ſi alius iſthic loci Regalia & hujusmodi jus poſſideat:*

165 *Tunc enim habens Iuriſdictionem ſaltem extraordinariam Collationem ſuper indicit pro neceſſitate loci iſtius.*

166 Jurisdictionis *vocabulo poteſtas ſummi Imperii vel Iuriſdictio Regalis*, die Landesfürſtliche Obrigkeit *aliquando denotatur.*

167 Executio collectarum *fit vigore Iuriſdictionis & Imperii, etiamſi ipſa Collecta & earundem impoſitio ſit de Regalibus.*

168 Bocerus *refellitur.*

169 Regalia *ſui naturâ individua ſunt, & communicari cum nemine unquam poſſunt, nec tranſeunt etiam in caſibus licitis, niſi ubi expreſſè conceduntur.*

170 *Is, cui* Regalia *ab Imperatore ſunt conceſſa, ea viciſſim alii abſque Imperatoris conſenſu tribuere non poteſt.*

171 Princeps *Vaſallo concedens omne jus, quod ſuper Caſtro habet, non cenſetur tranſtuliſſe id, quod ei, tanquam Principi, competebat.*

172 Jus Politiæ novæ.

173 Præjudicium *Cam. Imperii.*

174 Jus Collectandi *mero Imperio malè adſignatur.*

175 Præjudiciis *Cameræ hæc opinio exploditur.*

176 Criminalis Jurisdictio *in materia adjutorii vel ſubventionis nihil quicquam operatur.*

177 Collectæ *nonnunquam indicuntur vi conventionis cum Subditis factæ; vel ratione poteſtatis privilegiatæ & conceſſæ.* 178. *vel per longiſſimum tempus uſurpatæ.* 179.

180 Communitas *titulo præſcriptionis rectè Collectas generales Cameræ fiſcali adplicandas ſine licentia Principis imponit.*

181 Præſcriptio & Privilegium *ſecundum ſubſecutam poſſeſſionem & obſervantiam ſunt interpretanda.*

182 Privilegia *per non uſum perduntur.*

183 Jus Collectandi *amittitur non Collectando.*

184 *Qui in prædio, villa &c. alterius jus Collectandi quæſierit, non ordinario Territorii & Superioritatis, ſed ex ſpeciali jure, acquiſitione & conſuetudine id habere intelligitur.*

185 Præſcripta *una ſpecie Collectandi, non fit extenſio ad aliam, licet ſit ejusdem naturæ.*

186 *Tantùm præſcriptum, quantum poſſeſſum.*

187 Inquiſſimum *eſt, auferre Domino, quod uſus ei non abſtulit.*

188 Regalia *ſibi non ſunt ſimilia; ſed planè ſeparata.*

189 *Nihil prohibet, quin certa aliqua* Regalia *alicujus ſint, apud quem non ſit univerſalis Territorii Iuriſdictio; & num.* 190.

191 Præſcriptis *certis quibusdam* Regalibus, *Ius Superioritatis non eſt præſcriptum.*

192 *Qui* jus fuſtigandi *per præſcriptionem acquiſivit, non ſtatim & jus mulctandi habet; vel omne merum imperium.*

193 Præſcripta Jurisdictione *non eſt præſcripta poteſtas coercendi, ſine qua illa exerceri non poteſt.*

194 *Ei, qui* jus venandi *ex præſcriptione nactus eſt, non licet illos, qui furtim feras inſectantur vel irretiunt, punire.*

195 Poſſeſſio *vel q.* juris venandi *in iis ferarum ſpeciebus, in quibus eſt obtenta, ſaltem manutenenri, non verò ad alias ſpecies extendi debet.*

196 Poſſeſſio jurium *ſe non extendit, niſi ad ea, quæ minora ſunt uſurpatis, non autem ad ea, quæ iis majora ſunt.*

197 Ager *totus non poſſidetur, cujus pars ab alio eſt occupata.*

198 Poſſeſſio *juris incorporalis de modo ad modum extendi poteſt.*

199 *Is, qui Iuriſdictionem præſcriptionis titulo con-*

ſecutus eſt, ſi cognoviſſet longo tempore ſaltem per accuſationem de maleficiis commiſſis, non minus etiam poſſidet jus per viam Inquiſitionis cognoſcendi.

200 Venatio ſi ſtatuto permittatur Subditis jactu lapilli vel baculi, etiam venari per tormenta manuaria, feraſq; bombardis trajicere, permiſſum cenſetur.

201 Piſcatione præſcriptâ, quæ retis jactu fit, alia, quæ excipulis, verriculis, ſagenis &c. fit, præſcripta intelligitur.

202 Per unicum Piſcationis actum quis in poſſeſſione vel quaſi totius juris piſcandi conſtituitur.

203 Jus Protectionis nec poſſeſſionem nec facultatem Collectandi tribuit; Niſi in protectionem recepti ad Collectas ſpecialiter ſe obligaverint. num. 204.

205 Protectores in tutelam ſuam receptos armis poſſunt & debent defendere.

206 Clientes non efficiuntur ſubditi Domini Protectoris. ſed ſunt inſtar forenſium, remanentque ſub Iurisdictione ordinaria.

207 Collectæ nonnunquam ſpontaneo motu, vel ex mutua Conventione vel neceſſitate præſtantur.

208 Collecta hæc in vim pacti & Conſuetudinis ſubſiſtens, non cenſetur eſſe de Regalibus.

209 Collecta alia publica, alia privata eſt.

210 Collecta publica jure Regalium & Superioritatis, privata vi pacti & conventionis exigitur.

211 Actus præſumitur geſtus ſecundum illam poteſtatem, quam quis gerere poteſt, non eam, quam habere non poteſt.

212 Vt Cenſus, ita & Collecta ex diſſimilibus cauſis ſolvitur.

213 Collecta præciſe Subjectionem vel Iurisdictionem non arguit.

214 Domino proprietatis ſuis hominibus propriis caſu Neceſſitatis Contributionem imponere licet: qui tamen in eos Iurisdictionem non habet. n. 215.

216 Subditum non ſervitus perſonalis, ſed domicilium facit.

217 Dominica poteſtas Oeconomica eſt.

218 Dominus proprietatis non habet Iurisdictionem, ſed ſaltem monitionem.

219 Penſio annua Turcarum Sultano præſtita non inducit ſubjectionem, neque Imperii dignitatem imminuit, contra Bodinum.

220 Tributa dare Principi non eſt honorificum.

221 Pacem emere quandoque utile & neceſſarium eſt.

222 Interdum ſatius eſt auro, quàm ferro hoſtis impetum frangere.

223 Turcarum Imperator tributum ducentorum millium nummum Æthiopum Regi pendit.

224 Reges Judæ, pacis obtinendæ gratiâ, penſionem Aſſyriacis mittere ſoliti ſunt.

225 Idumæorum Ammonitarumque Reges Davidi annua ſolverunt ſtipendia.

226 Imp. Vibius Gallus Hoſtilianus populum Romanum barbaræ nationi tributarium fecit.

227 Veneti Turcarum Regi quotannis octo aureorum millia dare ſunt polliciti.

228 Carolus Calvus Franciæ Rex immane Tributum Normannis penſitavit.

229 Henrici VI. Imp. Legatio ad Alexium Angelum, Principem Byzantinum.

230 Henricus Auceps Hunnis tributum poſtulantibus ſcabioſum canem miſit.

231 Canis portatio ignominioſa apud veteres Germanos & illuſtres nobileſque perſonas in uſu fuit.

232 Ius Luſtrationis & Sequelæ Regali Collectarum adfine eſt.

233 Luſtrationis variæ denominationes in variis Nationibus & linguis.

234 Inventor Fabius Maximus.

235 Antiquum inſtitutum exercendi tyrones.

236 Militaris diſciplina Romani Imperii decus & ſtabilimentum.

237 Eadem Romanis antiquior fuit liberorum charitate.

238 Antiquos hiſce exercitiis adprimè deditos fuiſſe D. Hieronymus teſtatur.

239 Imperia non continentur ignavia, ſed virorum, armorumq; faciendum eſt certamen.

240 Armorum tractandorum meditationes & exercitia apud Philip. Macedoniæ Regem, Æmilianum num. 241. C. Iul. Cæſ. 242. Athenienſes, 243. Lacedæmonios. 244. Venetos. 245.

246 Turcarum aſſidua in armis inſtitutio.

247 Quiſque in ea arte excellit, cui unicè intentus eſt.

248 Paucitas exercitatorum militum ſemper ad victoriam promptior exſtitit, quàm rudis multitudo; Quod ex Hiſtoriis amplè confirmatur num. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259.

260 Luſtratio conſiſtit in Delectu & diſciplina ſeu Exercitatione.

261 Quæ duo in uſum revocari ſuadet author cum Politicis & ICtis, ad quos remittit rerum militarium ſtudioſos.

262 Veterum Romanorum exemplo hodiè Principes & Status Imperii Subditos ſuos per Officiales ad armorum uſum condocefaciunt.

263 Nobiles olim nobiliumque miniſtri tantum militabant, ſed hodie belli gerendi onus à Nobilibus recidit ad plebem.

264 Landſknechte qui? & eorum origo.

265 Armorum uſus regulariter de jure interdictus eſt.

266 Solus Princeps Conſtitutione Zenoniana probandorum militum jus habuit.

267 Ante Zenonem verò & Duces belli, & Magiſtri Militum id habuere.

268 Luſtratia hodiè jure Superioritatis & Regalium competit.

269 Princeps & Dominus Subditos ad Luſtrationem cogere, & ex Subditis tyrones eligere poteſt.

270 Leges Hiſpaniæ de Luſtratione.

271 Conſtitutionis Imperii noſtri Romano-Germanici de eadem & n. 272.

272 Defenſione territorii conceſsâ, delectus, luſtratioq; conceſſa cenſentur.

273 Jus Sequelæ Luſtrationis conſequens & effectus in claſſem jurium Superioritatis & Regalium referendum.

274. Homa-

274 Homagium *facit, ut Subditi jurati etiam hi, qui jus civitatis habent, in expeditionem cum armis & militari adparatu ſequi cogantur, vel viritim, vel pro certo armatorum numero.*

275 *Idq; magis ad patriæ defenſionem quàm in externis bellis.*

276 Dominus *non debet per longinquum ad arma ſumenda ſuos evocare. Niſi ſolitus fuerit* 277. *& expenſas ſuppeditaverit* 278.

279 Baro *guerram habens Subditis præcipere poteſt ad ſe juvandum, ad quod obſtricti ſunt jure homagii.*

280 Subditi *tam juriſdictionis, quàm feudi ratione tenentur juvare & ſequi ad bellum perſonaliter Principem : Niſi excuſentur propter ætatem* 281.

282 Raiß vnd Folge *Regalis Superioritatis indicium Adſeſſoribus. Cameræ.*

283 Dienſt vnd Reiſe *præcipuæ Iuriſdictionis & Superioritatis ſpecies in Deciſionibus Cameralibus.*

284 Cives Roſtochienſes *evocati, Ducibus Megapolitanis ad* Landfolg *&* Hülf *tenentur: Quod declaratur num.* 285.

286 Homines proprii *tempore Neceſſitatis ad ſuppetias ferendas Domino, & excubias agendas evocari poſſunt.*

287 Henricus Auceps *nonum quemq; virum ex agro in oppida tranſtulit.*

288 Chronicon *Magdeburgenſe manuſcriptum.*

289 Patriciarum *in Civitatibus familiarum Origo.*

290 *An* Collectæ *in locum Sequelæ ſucceſſerint, & proptereà à Subditis pendantur, ut ab hoc onere per Principem releventur?*

291 Vaſalli *ratione feudi, & ex forma fidelitatis Domino ad militarem ſequelam obligati ſunt.*

292 Subditi, *qui ſaltem reſpectu Domicilii vel Iuriſdictionis Superiorem recognoſcunt, ab onere Sequelæ eximuntur.*

293 Dominus Juriſdictionis *propter emolumenta juriſdictionalia tenetur expenſas & onera ſubire, & Subditos eorumq; bona defendere.*

294 Subditi *tempore belli ad Cuſtodiendum Caſtrum non poſſunt cogi:*

295 *Nec ad perſequendum malefactorem; Quod declaratur num.* 296.

297 Jus Collectæ & Sequelæ *ſunt ſeparata.*

298 A diverſis ſpeciebus Regalium *ad Effectum Superioritatis Vniverſalis, argumentatio frequens eſt.*

299 Connexio juris, Collectæ & Sequelæ *non eſt individua, ut alterum ſine altero ſtare nequeat, ſed ſub uno genere diſcreta & diſtincta.*

300 Connexorum *alterum ſine altero tractari nequit, alterumq; eorum ad perfectionem alterius tendit.*

301 Princeps *vel* Dominus *propter repentinas hoſtium incurſiones Subditis præcipere poteſt, ut congregentur & ſequantur.*

302 *Omnes* Subditi, *ſi timor improviſus & ſubitaneus adſit, ad pugnam favore Reipub. tenentur.*

303 Subditi *tempore neceſſitatis & belli ad Cuſtodiam Caſtri adſtringuntur.*

304 *Si de Conſuetis reditibus & exactionibus* Princeps *neceſſitatis impetum ſuſtinere nequeat* Subditi *in perſona eum defendere, vel pecuniam ad conducendos milites Contribuere compelluntur.*

305 Subditi *non poſſunt ſe ſubtrahere, quam diu durat neceſſitas.*

306 Ceſſante neceſſitate, *ceſſat onus.*

307 Civitates *nonnullæ* Provinciales *in Sequelâ præſtandâ peccant.*

308 Subditi *etiam Dominum extra territorium aliquando ſequi debent.*

309 Subditi *arctius Domino, quam* vaſalli *adſtringuntur, quod dextrè accipiendum.*

310 Domini *contra hoſtes & turbatores pacis publicæ Subditos extra territorium ad loca diſſita evocare poſſunt ad ſuppetias ferendas.*

311 Subditi delecti *ſuo victu & impenſis Dominos bellum gerentes ſequi non coguntur:*

312 *Sed tota* Provincia *contribuere & providere debet de ſumptibus.*

313 Subditi *extra territorium auxilium ferentes Domino ſumptibus levandi ſunt à Domino, ſi id eius facultates & proventus ferant.*

314 *Præſtat ſedem belli in hoſtico Collocare, & vim hoſtilem in aliena Ditione experiri, quam in propria.*

315 *An & quatenus* Princeps *Subditos ad ſequendum vel militandum Cogere poſſit, Obſervantia attendi debet.*

316 Uſus vel abuſus *potius in Luſtrationibus quid obſervet, cum faſtidio notum lippis & tonſoribus.*

317 *An Regnicolis potius, quàm auxiliaribus & conductitiis militibus uti, an Subditos Contributionibus onerare, vel exercitiis militaribus aſſuefacere expediat, nec ne? prudenter diſpiciendum eſſe ſuadetur.*

318 Armorum portatio *in Italia prohibita.*

319 *Eadem Edicto Galliæ Regis interdicta.*

320 *Armamentaria*, Zeughäuſer vnd Artolerey.

CÆſaria Juriſdictio per ſe ſumma eſt, & 1
innatæ qualitatis ratione incommunica-
bilis ſeu reſervata dicitur per not. Nattæ *conſil.*
640. maximi ponderis. per tot. Nunquam enim 2
abdicatur & in alium transfertur Marc. Ant.
Peregrin. *conſ. 1. n. 7. & ſeqq. vol. 1.* Surd. *conſ. 210.*
num. 55. ubi ait, nemini poſſe concedi jus, ne
ſubjaceat Imperatori, vel acephalus ſit. Vnde 3
Imperator adeo Summus Superior, ut non
poſſit ſibi Superiorem neque æqualem conſti- 4
tuere Reſponſ. *3. in cauſa Finarienſi n. 3.* Eaque
Juriſdictio ut perfectum quid (quod neq; au-
geri, neque minui poteſt, ex Baldo Natt. *conſ.* 5
636. num. 169. & d. conſ. 640. num. 43.) oſſi-
bus Imperatoris ita adhæret, ut eam nullus à 6
ſceptro vel Corona Cæſaria divellere queat 7
Molinæ. *in Conſuet. Pariſ. tit. 1. de fiefs. §. 3. gl. 4.*
num. 16. & ſeqq. Covar. *pract. quæſt. c. 4. num. 1.*
Hinc alios in partem ſolicitudinis non in ple- 8
nitudinem poteſtatis ſibi aſſumere, concludit
idem Natta *d. conſ. 636. n. 169.* Heig. *p. 1. quæſt.*
jur. 4. num. 25. Et inferiorem huius Juris capa- 9
cem non eſſe, oſtendit Natta *d. conſ. 636. n. 157.*

ff.de juriſdict. Roland.à Valle *conſ.1.n.138.&*
10 *ſeq.vol.* 2. ne alioqui duæ Superioritates conſti-
tuantur in uno Imperio Natta *d.loc.* quod Bal-
dus tam Legi Regiæ, quàm naturæ contrarium
exiſtimavit; Cum Superioritas Superiorem aut
11 parem habere nequeat. Poteſt quidem inferio-
ri tribui plenitudo poteſtatis ex ſpeciali privi-
12 legio; Sed is eam non habet jure Ordinariæ
poteſtatis, ut Cæſar. Natta *d.conſ.636.num.168.*
13 ubi ex Baldo *ait*, quod Imperator poteſt abſo-
lutam illam poteſtatem, quæ eſt ſupra jus, alteri
communicare, aſſumendo eum in partem ſoli-
citudinis, prout facit erigendo aliqua loca in
14 Ducatum vel Principatum: Quo caſu intelli-
gitur communicata illa poteſtas abſoluta, ſalva
15 tamen Majeſtate Imperii. Idem Natta *conſ.640.*
n.41.& ſeqq. Hippol. Riminald. *conſ.57.n.16.&*
conſ.68.n.16. Surd. *conſ.210.n.33.* Qua ratione
docuit. M. Ant. Peregrin. *de jure fiſc.* quod Prin-
ceps plenitudinem poteſtatis aliis communi-
care, non autem à ſe abdicare poſſit *lib.1.tit.n.*
16 *72.fol.103.* Quinimò etſi Imperator alicui con-
cedat ita omnimodam Iurisdictionem de ali-
17 quo Caſtro, terra vel diſtrictu, ſemper tamen
penes ſe dicetur retinuiſſe majorem Iurisdicti-
onem & poteſtatem Conſ. Ferdinand. *in cauſſ.*
Finar.n.30. Surd. *conſ.210.n.56.* Boſſ. *in pract. de*
crim.læſ.Majeſt.n.99.in fin.& n.ſeqq. ubi eam in-
telligi reſervatam ait, etiam ubi non fieret re-
ſervatio.

Ex quibus ad viſum oculi patet, Superiori-
18 tatem Imperatoris abſolutam, in ſuperiori &
univerſali totius Imperii dominatu fundatam,
ſemper illæſam, illibatam & conceſſionis ne-
ſciam perhiberi Surd *conſ. 267.num.7.& ſeqq.*
Knich. *de jure territ.c.1.n.315.* Wameſ. *conſil.6.*
19 *n.8.* Quia nunquam concedi poteſt tanta pote-
ſtas, quin Superioritas ſarta tectaq; remaneat,
& ſic majorem ſibi reſervet Princeps text. *in*
Conſtit.de pace Conſtantiæ, verſ.hoc quod nos Ro-
land à Valle *conſ.1.num.135.& ſeqq.lib.2.* Natta
20 *conſ.487.n.14.* Ac quamvis adjectum ſit, cum
translatione omnis imperii & poteſtatis, & ge-
neraliter cum omni jure Petr. Ant. de Petra *de*
21 *poteſtat.Princip.c.21.n.36.& c.22.n.85.* Non ta-
men credendum eſt, Principem fontes ſuos ita
derivaſſe forâs, ut nihil penes ſe remaneret Ce-
22 phal. *conſ.539.n.50 lib.4.* Sed ſi Princeps Infe-
riori concedat aliquid de Reſervatis, intelligi-
gitur non cum plenitudine concedentis, ſed
cum habilitate ejus, cui conceditur, & eo mo-
do, quo illud exerceri poteſt Bald. *in leg.1.§.re-*
legandi.n.9 ff.de offic.præſid. Ruin. *conſ.60.num.7.*
23 *tom.1.* Knichen. *d.c.1.n.350.* Hinc Principis con-
cedentis perſona & Superioritas in quibuscun-
que conceſſionibus ſemper intelligitur exce-
24 pta. Knichen *d.tract.c.3.n.306.* Imò quod non
poſſit Imperator legem ſibi dicere, ut non co-
gnoſcat in cauſis ſubditorum, ſtatuunt Natta
conſ.614.n.1.& ſeq. Pacian. *lib.2.de probat.cap.43.*
n.77. Matth. Stephan. *de jurisd.2.pag.1.c.1.*

25 Sicut autem ejusmodi in ſignum ſupremæ e-
minentiæ tributa jura ac Reſervata, vulgò
Keyſerliche hochheitten/ individua ſunt, & cum
nemine ſine detrimento Majeſtatis communi-
cari, ita nec unquam præſcribi poſſunt. Nemo
enim, ut Imperatori non ſubſit, non præſcribit
arg. *l.competit.6.in fin.C.de præſcript.30.vol.40.*
annor. c.inter Corporalia. de translat. Epiſ. c.cum
non liceat.extr.de præſcript. ibi Panormitan. *n.6.*
& in c.per Venerabilem. qui fil. ſint legit. ubi hanc
rationem reddit, quod ſine poſſeſſione præ- 26
ſcriptio non procedat, nemo autem ſe ipſum
poſſidere poſſit; latiſſimè pro & contra diſpu-
tans Felin. *ibidem* text. cum g. *in c. cum ex officii,*
ibi in verb.viſitat.extr.de præſcript. Reſtaur. Ca- 27
ſtald. *de Imperat.q.54.* plures pro & contra ci-
tans authoritates, Et addit *n.3.* Cum Felinus
tantus vir hanc quæſtionem præciſe non deter-
minarit, temerarium fore, ſi ipſe hoc decideret
gl. *in c.1.verſ.non obſtante. de cler. ægr. in 6.gl.in c.*
volumus.in verb.Eccleſia 16.q.4. Jaſon. *in l.impe-*
rium.n,20.verſ.Limita iſtam communem ff.de Iuris-
dict. Maſcard. *de probat.concl.225.n.7.& 8.* Ca-
rol. Tapia *in rubr.cap.4.n.14.& ſeq. & in l.fin.p.*
2.n.30.ff.de conſtit.Princip. Cail. *1.obs.21.n.16.* Al-
var. Valaſc. *de jur.Emphyt.q.8.n.29.& ſeqq.* Lon-
goval *in l.Imperium.p.4.c. lex autem foramen n.*
45.fol.278.& ſeq.ff.de Iurisd. Natta *d.conſ.640.*
n.16.& ſeqq.& d.conſ.636.n.51. Hanc ſenten-
tiam communem perhibet Bartholomæ. So-
cin. *conſ.275.n.5.vol.2.* Carol. Ruin. *conſ.96.n.13*
vol.5. ubi veriorem & communiorem videri
ait. Elegantiſſimè Zoanett. *de Rom. Imper. n.21.*
& ſeqq. Cacheran. *conſ.10.* (qui tamen hunc arti-
culum ait eſſe dubitabilem) Conſ. Ferdin. *in*
cauſſ.Finar.n.21. Colleg. Ticinenſe *in ead.cauſſa*
n.14. Colleg. Papîpienſe (*quod eſt Reſponſum ter-*
tium) *n.5.* Joan. Parlador *lib.2.rer.quotidian.c.n.*
15. Hieron. Cævallos 46.*n.7.* Brun. *conſ.156.*
verſ.& iſtud.vol.2. Impoſſibileque eſſe quod 28
præſcribatur Superioritas Superioritatis, quia 29
ſupra ſupremam poteſtatem non ſit adſcenſus,
poſt Bald. & Socinum adſtruit Petr. Anton de
Petra *de fideic.q.12.n.270.& ſeq.* Marta *de Iurisd.*
p.1.c.20.n.20. Et hanc Superioritatem non poſſe
aliquam Civitatem vel Principem inferiorem 30
præſcribere, ut Imperatorem non recognoſcat,
cum illa ſit à DEO, veriorem & communiorem
ſententiam teſtatur Claud. Bertazzol. ad patris
Bartholom. Bertazz. *conſ.criminal.363.circa fin.*
Nicol. Betſius *tract.de pact.famil.fol.646.ubi ait,*
ſi quædam Principi Superioritatis jurè reſer-
ventur, illa à reliquis Inferioribus ob impedi-
mentum incapacitatis, nullo unquam tempo-
re præſcribi poſſe. Allegat quoque Baptiſtam à
Villalobos *commun.opin.tom.2.fol.27.dicentem,*
Collectas & tributa nunquam Lege Regni Hi-
ſpan. præſcribi poſſe; quod tamen intellige, ut
ibi ſe ipſe explicat. Diſſ. Bart. *in l.hoſtes ff.de ca-* 31
ptiv.& poſtlim.reverſ.n.6. ſibi contrarius *conſil.*
47.in præſenti verſ.Tertia iſta opinio vol.4. Covarr
in cap.peccatum.p.2.§.9.n.9.& in c.poſſeſſor malæ
fidei.pr.§.2.n.10.de R.I. Menoch. *reſp.2.Cauſſ.*
Finar.n.71.& ſeqq. magis communem dicit
Balb. *de præſcript.p.5.pr.q.5.* quem tamen in eo
decipi putat Lancellot. *in templ.omn.jud.lib.1.c.*
3.de Imperatore §.1.ad verb.Imperator eſt Dominus
Mundi.n.9. Affirmativam magis communem
ſibique placere perhibet quoque Corſet. Si-

cul.

cul.*tr.de poteſt.reg.p.ult n.65.ſeu q.*101.ubi Car-
dinalem refert *in d.c per venerabilem in 5.q.Qui fil
ſint legit.dicentem*;quicquid ſit de juris ſubtilita-
te,ſic eſſe ex communi obſervantia receptum,
ut Principes eam Superioritatem præſcribere
poſſint, ut non ſubſint Imperatori. Quod di-
ctum & retulit Reſtaur. Caſtald. *de Imperatore
q.54.n.7.*Bertachin.*de Gabell.p.1.n.*42. & hanc
eſſe communem & approbatam concluſionē,
& de facto ſervari ait Joan.Bolognet. *conſ.*1.*n.*
32 *165*.& credit,quod Principes,qui plenam præ-
ſcripſerunt libertatem,irrideant contrariam o-
pinionem.

33 Reſervata itaq; ſeu Regia ac Baſilica jura
propriè ſunt, quæ non communicantur; & à
Bodino *lib.1.de Repub.c.*10.Sixtin.*lib.1.de Regalib.*
34 *c.2.n.*5.jura MAJESTATIS propria vocantur,
35 à nonnullis potentiora,merè Regalia Zaſ.*lib.*2.
36 *conſ.*16.*n.*46.perſonaliſſima Molinæ.*ad conſuet.*
37 *Pariſ.tit.1.*§.1.*n.*53. perſonæ & oſſibus Princi-
38 pis cohærentiæ Pruckman.*in rubr.quæ ſint regal.*
39 *c.5.n.*98.ipſi coronæ annexa Molinæ *d.loc.n.54.*
40 individua, ſacra ſacrorum appellantur Bald.*in
proem.feud.*Sixtin.*d.c.2.n.2.&* 3. Et ſine dimi-
nutione Majeſtatis ſubditis attribui nequeunt.
Bodin.*lib.1.de Repub.c 9 n* 123.Kirchner. *de Re-
pub.diſput.2.theſ.*4.*ſub.lit.A.* Et ſi Inferiorib.Prin
cipibus & Statibus ejuſcemodi jura ad certum
numerum & modum conceduntur, in his ma-
jora Regalia,in Imperatore verò jura Majeſta-
41 tis,reſervata Principis, **Keyſerliche ſondere ho-
heiten vnd** Reſervaten (quamvis omnia alias de
Principis reſervatis eſſe dicantur) κατ' ἐξοχὴν,
ſimpliciter ſæpè à Dd.nominantur Sixtin.*d.loc.
n.*4.Arniſæ.*de jur.Majeſt.lib.2.c.1.n.*2.

42 Primum autem & præcipuum Majeſtatis
jus, & in quo Supremus maximusque gradus
Imperii conſiſtit,eſt de legibus Bodin.*d.c.*10.*n.*
43 *153*.Petr.Gregor.Tholoſ.*l.*10.*de Repub.c.5.* di-
vinum jus,& in Republica ſumme neceſſarium
Gregor.*d.c.5.n.3.&* 4.antiquis tam ſanctum,ut
à DIS immortalibus illud originem duxiſſe
44 ſtatuerent *l.2.ff.de legib.* Et poſitum eſt hoc jus
vel in iis dandis,vel abrogandis. Solus itaque
45 Imperator leges Univerſales,quibus omne ho-
minum genus teneatur,condere poteſt § *ſed &
quod Principi.Inſt.de I.N.G.& C.l.leges 3.l.Huma-
num* 8.*l.fin.C.de legib.t.t.C.de vet jur.enucl.* Bo-
din.*d.c.10.n.* 153. Gregor.*lib.9.de Repub.c.5.n.
39.*Lancellott.*in templ.omn.jud.lib.*1.*c.*1.§.*4. ad
verb.legem generalem ſolus condit.* Camill. Borell.
de Regis Cathol.præſtant.c.31.n.17. Ant. Comez.
*ad.l.*1.*Tauri.n.*6.Reſtaur.Caſtald. *de Imperatore
q.*115.*n.1.pulcrè* Menoch.*conſ.*604. *Magni certè*
46 *n.2.& ſeqq.*Joan.Petr.Surd.*conſ.*110.*n.*24.Ro-
ſenthal.*de feud.cap.*5.*concl.2.n.4.*Sixtin.*d.c.2.n.
9.*easque interpretari text.*in Auth.de rapt.milit.
in pr.ibi: legis interpretationem Culmini Imperiali
competere,nemini venit in dubium.*Vaſqu.*lib.1.con-
trovers.uſu frequent.cap.46.n.7.& ſeqq.* Camill.
Gallinius *de verb.Significat.lib.*16.*c.*34.Gomez.
*ad d.l.Tauri n.7.*Cum ejus ſit declarare,cujus eſt
condere Abb.*in c.*1.*n.*14.*de conſtitut.* Franciſc.
47 Vivius *deciſ.40.num.44.*Hinc jus condendæ ſi-
ve limitandæ aut interpretandæ Legis Regali-
bus accenſet Joan. Gutirez.*lib.5.pract.quæſt.ci-
vil.q.17.n.*233.Alex.Raudenſ.*deciſ. Piſan.18.in
fin.* Sic & ſtatuta facere contra jus commune
ſupremæ eſt Jurisdictionis Carol.de Graſſis *de
Except.ad ſtatuta.Except.1.num.6.* Vide Surd.
*conſ.*210.*n.*37.*& ſeqq.* Rurſus urgente neceſſi- 48
tate, & Imperii utilitate ſuadente Cæſar leges
abrogare,illisque derogare poteſt Gail. *de ar-
reſt.Imper.c.2.n.*11.Bodin.*d.c.10.n.155. & cap.8.
n.*27.Enenckel.Baro *tr.de Privileg.lib.2.c.2.num.
10.*Donell.1.*comment.*13. Martin. Becan.*in.
Scholaſt.Theolog.tit.de legib.c.6.q* 4. Sicque De- 49
creta viſitationum publicare. Dubia Cameræ
decidere,ac ſimilia facere junctim Cæſari Or-
dinibusq; in Legibus Imperii Fundamentali-
bus adſcriptum invenitur Denaiſ *in jure Camer.
tit.Cæſaris Ordinumq; communia.*

Alterum Majeſtatis jus eſt, bellum indicere 50
(de quo infrà hoc cap. pluribus agam) vel li-
centiam belli movendi alii dare.Bodin. *d.c.*10
*n.*156.Gail.*lib.1.de pac.publ.c.4.n.6.& ſeqq.* Six-
tin.*d c.2.n.10.*Lipſ.*5.politic.4. in princ.* Arniſæ.*d.
lib.2.c.5.n,12.*Non tamen levi,ſed ex juſta cauſ- 51
ſa,quæ non eſt libido Imperii; ſed pro fide &
ſalute militat belli portas aperire debet Impe-
rator *c.juſtam.c.Dominus.*23.*q.*2.Gail.*2.obs.57.
n.3.& ſeqq.& d.lib.1.de pac.publ.c.9.n.47.&
ſeqq.*Lipſ.*d.c.4.*Hinc quidam Religionem, ju- 52
ſtam belli inferendi cauſſam non agnoſcunt,
ſed iis,quibus ejus cauſa infertur, ſive ſubditi
ſint,ſive non,defenſionem legitimam permit-
tunt. Eccleſia enim in Republica eſt,non Re- 53
ſpublica in Eccleſia: Et ſuadenda fides, non
imperanda,uti infra *cap.*10.latius inſiſtam.

Tertium Majeſtatis jus conſiſtit in creandis 54
Magiſtratibus,Regibus,Ducibus,Principibus,
Marchionibus,Comitibus,Baronibus,Nobi-
libus &c.Et ſanè,quod Reges debeant accipe- 55
re coronam de manu Imperatoris tradit Mar-
tin.Laudenſ *de Principe q.*130. Pacian. *lib.2.de
probat.c.35.n.66.* Cum omnes dignitates à 56
Principe procedant Carol. Tapia *in rubr.ff.de
conſtit.Princip.c.4.n.6.*Ita à Julio Cæſare Cova- 57
rinus apud Senonas fuit Rex conſtitutus. Cæ-
ſar.*lib.5.de bello Gallico.*Renar. Choppin.*de Do- 58
manio lib.tit 26.n* 5. Ita Nero Tiridatem Ar-
meniæ Regem in urbe Roma maximo cum fa-
ſtu ac pompa, Impoſito ipſi diademate, crea-
vit Sueton.*in Nerone.c.*13.quod & retulit Tho-
mas Stapleton.*de Magnitud.Roman.Eccleſ.lib.2.
c.1.* Et Polonorum Duces ad faſtigium regium 59
ab Imperatoribus evecti Crantz.*lib.8.Vandal.c.*
2.Licet contra putet Marta *de Iurisd.p.1.c.26.n.*
46. Boleslaus I.enim ab Otthone III. Cæſare 60
repudiato Ducis Poloniæ nomine, quo majo-
res ſui contenti vixerunt Gneſnenſi Rex ſocius
& amicus Romani Imperii appellatus eſt An-
no 1001.Thuan.Hiſtor.*lib.56.fol.480.num.*12.
Sed & Sigiſmundus Imperator voluit Ducem 61
Lithuaniæ creare in Regem.Idem Crantz. *lib.*
11.*Vandal.c.*22. Auſtriaci ac Styriæ Ducatus
itidem in Regnum ſublati. Diploma Friderici 62
II. deſcripſit Petr. de Vinea *lib.6. Epiſt.c.*26.
Choppin.*d.tit.26.n.5.* Cuſpinianus *in Auſtria*
De Canuto & Petro Daniæ Regibus à Lotha-
rio &

63 rio & Friderico I. creatis dicam *cap. ſeq.* 4. Ita Comes Adolphus Clivenſis à Sigiſmundo Imp. in Concilio Conſtantiæ 28. April. Anno 1417. in verum Principem atque Ducem illuſtratus, ſublimatus, inſignitus & evectus fuit, ut ferè verba ſonant Crantzii *lib. 11. Saxon. c. 1. in*
64 *fin.* Ita Fridericus III. Ulricum creat Comit. in Friſiæ Orientalis Crantz. *d. lib. 11. Vandal. cap. 36. in fin.*

65 Atque ut Imperator iisdem regia aliaque Superioritatis jura ac regalia conferre, ita & eos degradare, feudisque & dignitatibus exuere poteſt, ſive id privativâ contra Eccleſiaſticos
66 Gail. *lib. 2. de pac. publ. c. 4. num. 21.* ſive Banni de-
67 claratoriâ contra Sæculares fiat ſententiâ Gail. *d. lib. 2. cap. 3.* Cujusmodi contra depopulatores urbis Würtzburg / eorumque receptatores à Ferdinando promulgata, & à Maximiliano II. Anno 1566. renovata Reichs Abſchied de Anno 66. Demnach haben Wir.

68 Vi hujus juris Majeſtatis Imp. feuda ſibi & Imperio aperta viciſſim re infeudare poteſt Aurea Bulla *tit. 7. §.* Und ob derſelben Fürſten-
69 dumb. Ac quamvis Interpp. nonnulli jus hoc reinfeudandi per Capitulationem cum Carolo V. initam, cujus Sleidan. *lib. 1.* meminit, reſtrictum & ſuciſum arbitrentur; probabiliter ta-
70 men defendi poteſt, Imperatorio juri univerſali in hoc capite nil eſſe detractum, nec auream Bullam ſublatam Roſenthal. *c. 5. concl. 12. num.* 3. qui tamen alibi variat & diſtinguit. *c. 10. concl. 11. num. 11. & concl. 38. num 32.* Quinimo
71 nec ipſum Carolum V. in collatione Electoratus conſenſum Electorum adhibuiſſe, teſtis eſt Sleidan. *lib. 19.*

Cæteroquin in omnibus Capitulationibus Cæſariis diſertè cautum eſt; Imperii bona, quæ forte vocabunt, nemini conferenda, ſed ad publicum Imperii patrimonium eſſe referenda. Quandoquidem enim publici reditus Imperii ita diminuti erant, ut Imperator, qui ex iis olim vel ampliſſimum alere exercitum potuit, hodie ne quidem vitam inde ducere poſſit. Michael Coccinius *de bello Maximiliani I. cum Venetis geſto.* Auguſtinus Patricius *de Friderici III. Imp. Comit. Ratisbon. Anno* 1471. Alb. Crantz. *lib. 10. Sax. c. 3 & lib. 11. cap. 1.* Pflugius *in Orat. de Repub. German. Conſtit.* apud Goldaſtum. *politic. Imperial. p. 15. fol. 674 & ſeq* Waremund. ab Erenberg. *tr. de regn. ſubſid. c. 5. n. 42. & ſeq.* Clapmar. *lib. 5. de arcan. Rerumpp. cap. 12.* quæſita eſt ſæpe numerò ratio à prudentibus, qua veſtiri rurſus deplumata Aquila & honeſtus Imperii cenſus conſtitui queat? Coccinio reſtitutionem Vectigalium publicorum, quæ ad ſe quondam tranſtulerunt Principes, rigidius urgente; Pflugio autem cenſente, fore ſatius vitandorum cauſa motuum, ad utilitatem Imperatoris inſtitui Vectigalia nova, quam vetera reſtitui, euntibus in eandem ſententiam Heigio *p. 1. quæſt. 2. n. 18. & ſeqq.* & Clapmario *d. c. 12.* Nonnullis vero aut reſtituenda publica Imperii Vectigalia, aut bona Eccleſiaſtica concedenda eſſe Imperatori, exiſtimantibus, ſed in uſum ſaltem belli Turcici Eberhard. à Weyhe *meditam. pro fœder. l. 1. c. 5. n. 34.*

Quid ergo? Imperio nulla ratio viſa eſt æquior & expeditor, eâ, quam Maximilianus I. Imp ſuggeſſit, & probant ſanciuntque omnes, quotquot à Caroli V. Electione ad Matthiam Cæſarem extant Capitulationes, editæ à Goldaſto in deß Reichs Satzungen *p. 2. ſub Anno 1519 & 1520.* Und in den Politiſchen Reichs händelen *p. 5. ſub Anno 1558.* Et iterum *in p. 2.* Der Reichshandlungen ſub Anno 1562. atque in Latina Editione *politic. Imperial. p. 12. ſub Anno 1575.*

Pari ratione unire dividere ac ſeparare Provincias Supremi Principis juribus rectè à qui- 72
busdam accenſetur. Paul. de Caſtr. *conſ. 117. n. 3 vol. 2.* Martin. Laudenſ. *de Principe q. 10.* Marc. Mantua *conſ. 11 num. 1.* (qui ſcripſit Imperatoris proprium eſſe, unire ſeparata & ſeparare) Jacob. de Leonard. *conſ. 114. n. 424. & ſeq. inter conſilia.* Alb. Bruni. Lancell. *in templ jud. lib. 1. c. 1. §. 4. n. 3. & ſeq. verſ. Reges coronat. fol. 388.* Petr. Gregor. *de Benefic. Eccleſiaſt c. 20. n 6. in pr.* Gail. *2. obs. 21. num. 11. in fin. v. etiam.* Natta *conſ. 636. num. 86. & conſ. 657. num. 17.* Bero *conſ. 74. num. 19. & ſeq. vol. 1.* Tib. Decian. *conſ 41. n. 45. vol 2.* Cacheran. *conſ. 41. num. 6. & 7.* Ita olim Frid. 2. 73
Imp. Civitatem Braunſchweig & Caſtrum Lüneburg cum omnibus caſtris, hominibus & pertinentiis ſuis menſe Auguſt. Anno 1235. univit. Ita etiam patrum noſtrorum memoria 74
21. Jun. Anno 1559 Ferdinand. Imperat. Illuſtriſſ. Duci Juliacenſi privilegium unionis indulſit. Daß hochg. Herzoglichen Fürſtenthumb der Lande Gulich / Cleve / Bergh / Marck und Ravenſpberg / ſo lang die Succeſſion S. F. G. Erben von Ihrer poſteritet in abſteigender Linien wehren und verhanden ſein werden / zuſammen uniirt und gäntzlich bey einander ungeſondert und unzertrent bleiben ſollen.

Et hoc Majeſtatis fonte profluit jus Acade- 75
mias erigendi & privilegiis muniendi, Doctores, Licentiatos, Comites Palatinos & Tabelliones conſtituendi, curſus publicos, quos Poſtas vocant inſtituendi & confirmandi; Quæ omnia ad amuſſim expendere, inſtituti noſtri ratio non patitur.

In hanc claſſam quoque refertur jus Nundi- 76
narum, mercatusque publici introducendi confirmandique *l. 1. ff. & l. unic. C. de Nundin.* Reſtaur. Caſtald. *de Imperat. q. 100. privil. 100.* vid. Theſſaur. *deciſ. 264. n. 2.* Menoch. *conſ 302. n. 31.* Gail. *2. obs. 69. n. 24.* & à Principe vel Senatu olim jus Nundinarum impetratum, docet Briſſon. *lib. 1. Select. antiq. c. 15.* V. Petr. Gregor. *Syntag. jur Univerſ. lib. 25. n. 3.* Copp. *de legib. Andium cap. 43. fol. 336. & ſeq. lib. 1. & de Domand. Franc. lib. 3. tit. 27. n. 25.* Bodin *de Republ. lib. 1. cap. 10. fol. 269.* Mich. Nizol. *alleg. 16.* Pet. Ant. de Petra *de jure quæſit. non tollend. per Princip c. 22 n. 143. fol. 309.* Camill. Borell. *de Regis Cathol. præſtantia c. 56. n. 11. & 26.* Unde & hodie civitates ſuper nundinis privilegia ab Imperatore impetrant, Gail. *2. obs. 69. n. 24.* Utpote quæ civitates impinguent,

pinguent, & commodum utilitatemque ipſis
adferant gl.*in l.un.C.de nundin.* Aug.Berous *conſ.*
76.num.6.lib.3. qui reſpondit privilegium con-
ceſſum Butrienſib.nundinandi, uti præjudicia-
le Civitati Bononiæ, reſtingui & revocari de-
77 bere, quem refert Nizol *alleg. 16. num. 19.* Jus
vero nundinarum & immemoriali tempore
præſcribitur Petr.Peck.*de jur.ſiſtend.c.10.num.*
5.verſ.ſed & hæ nundinæ, Borell. *d. c. 36. nu. 13.*
verſ.ampliatur. quod etiam per Principem ne-
quit revocari Alciat.*conſ.23.lib.5.* Cephal.*conſ.*
342.per tot. Cravett.*conſ.640.* qui tres pro op-
pido Pontis ſtare reſponderunt, licet contra
fuerit judicatum Borell.*d.c.36.n.17.* Cæterum
78 mercatus hebdomarii Wochenmarckt ſine pri-
vilegio inſtitui poſſunt V. Sichard.*in rubr.c.de*
nund.num.3. Theſſaur.*d.deciſ.264.num.4.* Nizol
d.alleg.16.n.4. Franc.Marc.*deciſ.53.num. 2.p.1.*
quam repetit *deciſ.513.p.2.* Borell.*d.c. 36.num.*
79 *26.* Plena verò in nundinis debet eſſe libertas,
quæ in eo conſiſtit, tum, ne conveniantur nun-
dinatores, tum, ne vectigalibus onerentur *l.un.*
C.de nund.& mercat Franc.Marc.*deciſ.268.n.2.*
80 *p.1.* Rudolph.Forner.*lib.1.rer.quotid.c.6.* ubi
putat ad poſteriorem articulum reſpexiſſe Ul-
pian *in l.3.ff.de feriis,* quantumvis hodiernos eo
jure uti adſtruit Joan Parlador.*lib. 1.c.3.§.5.n.*
24.rer.quotid. ut etiam in nundinis vectigal de-
beatur, niſi forſan id principali privilegio da-
81 tum ſit. Itaque nemo in iis moleſtari Felin. *in c.*
cauſam, quæ 1.verſ.Similiter dixit num. 25. de re-
ſcript.verb pro repreſſaliis capi Bertachin. *de gabell.*
p.8.memb.2.num.19. Joan. Jacob de Camb.*de*
repreſſ.p.1.num.44.verſ.fallit 28. Renat.Chopp.
doman.lib.1.tit.11.num.24. & lib. 3. tit.25.c.3.n.
6. Vincent. Carol.*in tr. de re furt.penes tertium*
82 *reperta q.27.num.2.& ſeqq.* Vid. Dan.Moller.*in*
Semeſt.12. nec pro debito alibi contracto pro-
fectus ad nundinas detineri *l.unic.C. de nundin.*
Joan.Samſon *in Conſuet.Turon.tit. 5.art. 1.gl.3.*
Nizol.*d.alleg.16.n 9.* vel etiam arreſtari debet
Pet.Peck.*de jur.ſiſtend.c.10. num.3.* Nicol.E-
verh.præſes *conſ.21.vol. 1.* Matt. Coler. *de pro-*
ceſſib.Execut.p.2.c.3.num.156. Vid. Borell. *d.c.*
36 num.35.& ſeqq. Ita & in Camera judicatum
83 19.Aug.Anno 1528. Daß der von N. Unter-
thanen zur zeit Jahr Marckt unbillicher Weiß
gefangen und Verſtrickt / ſondern der zeit wie
andere bey Marckts Freyheiten gelaſſen wer-
den ſollen: Niſi debitum fuerit juratum Peck.
ibid.num.3. Pacian.*conſ.64.n. 16.& ſeqq.* vel in
nundinis contractum Peck.*ibid.num. 6* vel et-
iam periculum fugæ immineat Peck. *d.num. 6.*
aut quis nundinarum favori renunciarit. Joan.
Parlador. *lib. 2. rer. quotid. c.fin.p.5.§.4.n.13.*
Francofurtenſes vi privilegiorum etiam in
nundinis tam ex conſuetudine veterata quam
Friderici III. jus arreſtandi ſibi vendicant,
quod diſputatum in cauſa Oppenheim unnd
Conſorten &c. ubi Oppenheimenſes non mi-
nus privilegiati citationem ad videndum ſe in-
cidiſſe in pœnam privilegii de non trahendo
cives ad aliud judicium impetrarunt: Sed Rei
26.Septembr. Anno 1564. abſolutoriam ob-
84 tinuerunt. Mercatus quidem omnibus permiſ-
ſus Alciat.*d.conſ.23.num.6.lib. 5.* ſed Securitas
& immunitas ejusdem manat à Principe Petr. 85
Anthon.de Petr.*de jur. quæſit.per Princ. non toll.*
c.24.num.262.mihi fol.395. Interim tamen qui
jus mercatus obtinuit, poteſt à Superiore im-
petrare inhibitionem ne ſimiles mercatus fiant
eodem dia in civitate vicina, eò, quod futurum
ſit, ut per concurſum ei indirectò noceatur &
ne gratiantibus in plura loca diviſis mercatus
diminuatur, quod pati ne utiquam cogitur,
quemadmodum annotavit Theſſaur.*deciſ.264.*
n.5. Renat.Chopp.*de legib.Andium lib.1.cap.43.*
num.8.Verſ.in antiquis regeſto.

Oportet verò & hic meminiſſe, nundinas 86
diebus feriatis regulariter non eſſe celebran-
das Stephan.Gratian.*deciſ.21.* Rebuff. *in conſtit.*
Regn. de mercat. art. ult.gl.ult.num. 15.per l. Dies
feſtos. C. de feriis. ubi teſtatur hoc ſæpius fuiſſe
dictum in Senatu, additq; prohibitum eſſe in
Eccleſiis & Cœmiteriis mercatum exercere *c.*
decet. de immun. Eccleſiar.in 6. V. etiam Franc.
Marc.*deciſ.268.p.1.* Pet.Gregor.*Syntag.jur.Uni-*
verſ.lib.25.c.3.num.8. Camill.Borell. *d.c.36.n.*
56.& ſeqq. quæ ideo monere operæ pretium
viſum fuit, quod ea in re non rarò peſſimè con-
ſueverit peccari, dies feſtos Majeſtati altiſſimæ
dedicatos, prophanando.

Sed & privilegio Stapulæ & Geranii vel 87
menſurationis, Staffel und Krangerechtigkeit/
inſigniores Civitates, ob Commerciorum fre-
quentiam ex liberalitate Imperiali fruuntur.
De Stapulæ jure in Bruck vid. Crantz. *lib. 9.*
Vandal.c.37. & Anſæ Civitatibus competenti
vide eundem Crantz.*in Vandal.lib.10.c.27.* Ita
privilegium habet Civitas Pataviensis. Der
Niederlag mercium apud ſe prætervehenda-
rum, de quo olim inter Paſſavienſes & Ratis-
bonenſes in in Camera magna fuit Contentio,
quod illi ſe privilegiatos dicerent, das alle wah-
ren ſo zu Paſſaw vorgeführet/alda ſollen nider-
gelegt werden / in qua cauſa Sententia fuit lata
25.Junii Anno 1554. Mynſ.*Conſil.19.* Ita Oſo-
phi Commeantium è Germania mercium per-
petuam ſtationem cum vectigali immunita te-
que Incolarum ob virtutem & fidem à Venetis
obtinuerunt. Paul.Jovius *Hiſt. lib. 12. fol. 211.*
Civitas Spirenſis obtendit, daß ſie alß die dritte
und Oberſte Staffel am Rhein von Röm.Kay.
und Königen privilegirt, alle die jenige/ſo Saltz
vñ ſaltzene wahr/auch alle andere Staffelgüter
den Rhein auff zu ſchiff führen / und damit bey
der Stadt Speyer ankommen mit ſolchen gü-
tern daſelbſt aufkehren/außladen/ unnd damit
Staffelrecht halten / auch dem kauffhauß ſein
gebührens und den uberſchlag davon entrichten
müſſen/& cum in hoc jure ab Electore Palati-
no turbaretur, mandatum ſine clauſula *6.* Au-
guſt.Anno 1575. impetravit, quod extat in Sym-
phor.*tom.2.p.3.tit. 18. Supplicat. 16.fol. 338. &*
ſeq. Super hoc jure der Niderlag reſpondit E-
verh.Jun.*Conſ.9.lib.1.* Elbert. Leonin. *conſ. 67.*
n.2.quo loci ſcripſit, etſi jure gentium negotia-
tiones & commercia ſint liberrima, tamen
Dominos terrarum & Civitates per ſe ipſas re-
gentes facere edicta, datia & gabellas, aliaque
ſimilia

ſimilia imponere, ac ſtationes invehendarum mercium conſtituere, poſt Bald. & Salicet *in l. cum proponas. C. de naut. fœn.* Angel. *conſil.290.* ſubjicitque Leonin. uſum atque exercitium Stapulæ iis juribus adnumerari, quæ bannalia vocant Interpretes, quorum vis ex obſervatione dependet, non tamen ſub jure Stapulę comprehendi neceſſitatem vendendi in loco, ubi exerceri conſuevit jus Stapulæ, quod propria ſua vi & ſignificatione ſolum appulſum & exonerationem ſemel faciendam comprehendit, nullumque aliud vinculum aut neceſſitatem mercibus injicit, quatenus verum de ſpeciali obſervatione in contrarium non conſtat Leon. *ibid.* De jure Geranii dixi ſupra *cap.1. num.272.*

88 Quartum Majeſtatis Jus præcipuum conſiſtit in extrema provocatione. Inde recipere Appellationes & de iisdem cognoſcere in ulti-
89 mo reſortu, inter effectus ſupremæ poteſtatis & potentiæ refert Marta Neapolit. *tract. de Iu-*
90 *risdict.p.1.cap.43.* Adeo, ut nullo tempore jus illud à Duce, Comite & Marchione, ne ab illo ad Principem, cui ſubeſt, provocetur, præſcribi poſſe putet Covar. *in relect. c. poſſeſſor.§.2.n. 10. de R.I. in 6. & pract. quæſt. cap.4.n.1.* Mynſing. *conſil.24.num.2.* per text. *in l. venientes. de jurejur.* Georg. de Cabedo *deciſ.40.num. 14. p.2.* Et
91 Principem ſalva ſuperioritate jus Appellationis recipiendę nequaquam à ſe abdicare poſſe exiſtimat Molinæ. *in conſuet. Paris. tit. 1. de fiefs. §.3. gl.4. in verb. Serment de frante num. 18.* Facit, quod ex Baldo *in auth. Quas actiones. num. 14. verſ. ex his adparet. C. de SS Eccleſ.* notat. Jaſon. *in l. Imperium. num. 20. ff. de jurisdict.* non poſſe ullo tempore præſcribi jus ad Principem non appellandi; quamvis ut ab Epiſcopô ad Archiepiſcopum non appelletur, præſcriptione quæri poſſit; cum hoc ſupremæ poteſtati non cohæreat, ſed ad Jurisdictionem inferiorem pertineat. Idem Jaſon *conſil.123. vol. 1. circa fin. ubi ait*, non poſſe præſcribi, ne appelletur ad Principem, cum hoc ſpectet ad ſupremam Jurisdictionem, Rebuff. *ad Conſtit. Regni de Appell. art. 1. gl. 1. num.9. & ſeq.* Gail. *de arreſt. cap. 7. num. 14.* Peregrin. *de jur. fiſc. lib. 1. §.2. numero 98.* Et ita reſponderunt Roland. à Vall. *conſil. 75. numero 19. vol.3.* Cravett *conſil. 209. numero 9. & ſeq. & conſil. 411. numero 42. & ſeq.* Natta *conſil. 179. numero 1. & conſ. 580. num. 24.* Menoch. *conſil. 75. num. 49.* Surd. *conſ. 210. num. 49. & conſ. 275. num. 4. & 5.* Weſemb. *conſ. 43. num. 70.* Mandell. *conſ. 63. n. 8 & conſ. 64. n. numero 8.* Erneſt. Cothman. *conſ. 85. n. 32.* Et inter reſervata Principis refert idem Surd. *conſ. 323. nu. 13.* Natt. *d. conſ. 580. num. 24.*

92 Sicut verò à Supremo Principe appellari nequit *l.1. ff. á quib. appell. non lic.* Ægid. Boſſius *in pr. tit. de Principen. 378.* Petr. Gregor. *Syntagm. jur. univerſ. lib. 5. c. 2. num. 24.* Alb. Brun. *conſ. 45. numero 14.* Port. *conſ. 155. numero 8.* Menoch.
93 *conſ.* 818. *n.* 88. Ita quoque à Sententia Senatus appellationem inhibitam cenſet Hippol. Riminald. *conſ. 655. numero 112.* Peregrin. Jannin. *de Citat. reali lib. 1. cap. 1. vol. 1.* Et Petr. Rebuffus *in Conſtit. Reg. tit. de Supplicat. in præfat. num. 49.* teſtatur, ejusmodi Appellationes à ſententia 94
Principis ad alterius relationem lata de conſuetudine non admitti, quem viſus ſequi Menoch. *d. conſil. 818. numero 71. & ſeq.* Cui ſuffragatur 95
Gail. *lib. 1. obſ. 155. numero 6.* Quaſi verò (*inquit* Gail. *ibidem*) Cæſar in conſultè ſententias ſuas proferat, tot Imperii Proceribus præſentibus & Conſiliariis adhibitis; Et memoria ſe tenere, *ait*, quosdam tali cautela uti voluiſſe, ſed repulſam cõmuni Statuum voto paſſos fuiſſe. Heig. *lib. 1. quæſt. jur. q. 10. numero 20. & ſeq.* Tum, quod 96
jura ab uno ad eundem appellare vetent Beroius *q. 8. numero 1.* Tum, quod reprehenſione non 97
vacet, qui ſuum Principem in cognitionibus cauſſarum negligentiæ & injuriæ inſimulat, cujus acta omnia maturo conſilio exiſtimantur *l. fin. C. de fidei com. l. pen. ff. de his quæ in teſtam. delent.* Tum, quod nefas ſit, improbumque exi- 98
ſtimetur, Præfectum Prætorio injuſtitiæ redarguere, Ant Sola *in conſtit. Sabaud. ſub rubr. de concluſ. in cauſa & prohib ſupplem gl. 1. tertia partis n. 2. fol. 351.*

Sed verius eſt, à ſententia Imperatoris juxta 99
aliorum relationem pronunciantis appellari poſſe, quoniam eo caſu potius provocatur ad 100
poſſibilem calumniam ſeu errorem relationis, quam adverſus ipſam Imperatoris authoritatem *l. 1. in pr. ff. quand. appell. ſit.* quæ Canonizata *in c. biduum 2. q. 6.* Ludov. Roman. *conſ. 521. n. 2.* Grammatic. *deciſ. 35. n. 2. & 3.* Decian. *conſil. 47. n. 10. & ſeqq.* Hippol. Riminald. *conſ. 13. n. 31. & ſeq.* Cravett. *conſ. 592. numero 25.* Potuit enim 101
ipſe Princeps malè informari ab eis, qui retulerunt, ut ita licita ſit ſupplicatio á Principe malè informato ad bene informandum *l. 1. §. quæſitum ff. de appell. l. 1.* ubi *Dd. C. de relat.* Et Bald. *in l. fin. C. eod* dicit, quod ſi Principes conſcientia ſit circumventa poſſit appellari ad eundem, quem retulit Decian. *d. conſil. 47. num. 10 & ſeq. vol. 1.* Et à Principe appellari, quando ad alteri- 102
us relationem pronunciavit, magis commu nem teſtatur Anton. Gabriel in *com. concl. lib. 2. de appell concl. 1. num. 5.* ut non curanda ſit Antonii Capicii *deciſio 111. num. 4.* in contrarium ſimulque dicentis contra Imp Romanum eſſe 103
communem uſum. Hanc, quod à Cæſare malè informato ad melius informandum poſſit appellari, ſequitur etiam Bodin. *de Repub. lib. 6. cap. 9. numero 163 in fin.* Dauth. *de teſtam. num. 36. lit. a. fol. 68* Knichen. *in comment. ad jus Saxon. provocat. neſcium cap. 4. fol. 268.* Sicut olim à Rege 104
Philippo dormiente ad vigilantem appellatum ex Plutarcho retulit Dionyſ. Gothofred. *in Novell. 113. c. 1 lit. n.* Licet non diffiteat Supplica- 105
tionem loco Appellationis ſubrogatam honeſtiorem eſſe, & minus gravare Judicis ſententiam, ut loquitur Alb. Brunus *conſil. 200. col. 11. fol. 144.* Notiſſimi enim juris eſt, eo caſu, quan- 106
do ob perſonæ excellentiam Appellatio vetita eſt, nunquam cenſeri ſupplicationem prohibitam, Menoch. *lib. 1. de A. I. Q. q. 70 n. 15.* Schrad. *de feud p. 10 ſect. 4. num. 149.* Marta. *de Iurisdict. p. 1. cap. 43. num 8. & ſeqq.* Decian. *d. conſil. 47. n. 9. lib. 1.* Heig. *d. lib. 1. q. 10. n. 49.* Quam etiam tenetur Princeps admittere & recipere, Brun. *d.* 107
conſil.

*conſil.*200.*col.*11.*fol.*144. Decian. *d. conſ.*47. *n.*31.*lib.*1. Daniel Moller.*lib.*1.*ſemeſtr.c.*38.*n.* 1. & pro viribus laborare, ut quacunque via fieri poſſit, veritas adpareat, ne quis locupletetur cum aliena jactura Decian. *d. conſ.*47. *numero* 23.

108 Nec obſtat Rebuffi de conſuetudine atteſtantis aſſertio, cui quoad Imperium Germanæ Nationis vix fides habenda eſt; Cum &
109 Dd. de conſuetudine atteſtantibus non ulterius ſit credendum, quàm de locis ubi iidem Dd. verſati ſunt; ſecus, ſi de aliis locis teſtimonium perhibeant poſt Gabriel Roland. à Valle & alios. Farinac. *in prax. crimin. lib.* 1. *q.*28.*num.* 13. Maſcard. *de probat. concl.* 426. *num.* 21. *& ſeqq.* Quid? quod Dauth. *d. loc.*
110 contrarium de Appellatione à Ducibus Brunſuicenſibus interpoſita teſtetur? Dn. Gailius quoque meo judicio, de eo caſu loquitur, quando Cæſ. Majeſtas in publicis Imperii conventibus vel Comitiis, præſentibus Electoribus, Principibus aliisque Statibus ſententiam ferret; Quod contextus verborum Gailii clarè evincit, quatenus loquitur de ſententia præſentibus Imperii Proceribus lata, & quod taliter appellantes communi Statuum voto repulſam ſint paſſi: Id quod de Conſiliariis Aulicis, qui neque immediati Status, neque Proceres
111 Imperii ſunt, exaudiri nequit. Adde, quod Gailii opinio ad terminos Reviſionis reſtringi; neutiquam verò ad eum caſum extendi poſſit, quando ſententia fertur ex relatione alterius, & ſic vicariâ operâ, prout voluit Knichen *d.c.*4 *fol.*268.

Quintum Majeſtatis jus poſitum eſt in novorum Vectigalium impoſitione & veterum auctione. Nam cum viarum regiarum, ma-
112 ris & fluminum tutela protectiove Impera-
113 tori potiſſimum incumbat Ripa *in l. quo minus. num.* 15. *ff. de fluminibus* Franc. Beccius *conſ.*15.*num.*5. Hippol. Rimin. *conſ.*68.*num.* 42. Camill. Borell. *conſ.*26. *num.*25. *& ſeqq.* Choppin. *de domanio lib.*2.*tit.*7.*num.*22. (unde & rationem inſtitutionis vectigalium dedu-
114 xit Petr. Gregor. *ſyntagm. jur. univ. lib.* 3. *num.* 7. Alb. Brun. *conſ.*127.*fol.*23. Surd. *conſ.*454. *num.*27.) non mirum eſt, quod is ſolus vectigalia imponere, eaque de novo aliis concedere, *l. vectigalia* 10. *ff. de public. tot. tit.* C. *nova vectig. inſtitui non poſſe.* Joan. Patlador. *lib.*1. *rer. quotid. cap.* 3. *& pr. num.*2. Hieron. de Cævallos *in ſpec. com. opin. q.*578. *num.*19. Mynſ. 5. O. 29. *num.* 1. Joan. Bonifac. *de furt.* §. *frauduloſa num.*21. *& ſeqq.* vel etiam vetera neceſſitate efflagitante poſſit augere. Siquidem eadem ſubeſt ratio prohibitionis in auctis ve-
115 ctigalibus: Cum & Vectigalia aucta dicantur nova, Chaſſanæ *in conſuet. Burg. tit. des*
116 *Iuſtices* §. 4. *verſ. indice num.*29. Rol. à Valle *conſ.*42. *num.* 12. *vol.* 3. Quod an hodie citra Principum Electorum conſenſum fieri queat, ſæpè controvertitur. Sanè qui Cæſ. Majeſtati jus vectigalium novorum erigendorum
117 adimunt in Capitulationibus & Receſſu Imperii ſe fundant: Cujus Capitulationis cum Carolo V. initæ meminit Sleidan. *lib.* 1. & Goldaſtus. Et in noviſſima Capitulatione 18. Junii 1612. erecta promittit Imperator, Dieweil die Teutſche Nation vnnd daß H. Röm. Reich zu Waſſer vnd Land zum höchſten mit Zollen beſchwert nun hinfüro keinen Zoll von newen zu geben/ noch einige alte erhöhen zulaſſen der 6. Churfürſt. vnd do jemand bey Ihrer May. vmb newer Zohlß begnadigung oder erhöhung der alten ſuppliciren würde/ kein vorbittlich Schreiben an die Churfürſt. außgehen zulaſſen text. eſt. In Abſcheid. d. anno 1576. §. Weiters & pro hujus confirmatione faciunt ea, quæ notat Vaſqu. *de ſucceſſ. progreſſ. in præfat. num.* 115. ubi illud, quod Boer. *deciſ.*247.*num.*8. ait, novorum Vectigalium indictionem pendere à libera ipſius Principis voluntate, ſuſpectum putat, nam ex cauſa publicæ utilitatis vel neceſſitatis id Principi fas eſt: aliter verò non *d. tit.* C. *nova vectigal. inſtit. non poſſ.*

Cum enim novorum vectigalium indictio non uni aut alteri, ſed & cunctis civibus noceat, longè difficilius fieri poterit, quàm ſi uni aut alteri noceret *arg. auth. res quæ.* C. *com. de legat.* unde cum in comperto ſit, uni aut alteri Civium Principem nocere non poſſe, ſine juſta cauſa, longè minus poterit ſine juſta cauſa cunctis civibus nocere, cum facultas novorum vectigalium impo- 118
nendorum non tàm ad ſuam libidinem explendam, quàm ad publicas neceſſitates ſublevandas Principi data ſit. Hæc Vaſq. *d. loc.* Heig. *lib.*1. *q. jur. q.*18. *numero* 6. *& ſeq.* Mynſ. 5. *obſ.* 31. *numero* 3. Interim verò Cæſ. Majeſt. 119
intra tàm anguſtos includere cancellos, ut non poſſit ex juſta cauſa privilegium vectigalis ſolus indulgere; durum quis exiſtimaverit, quod nec in totum vetare videtur d. Abſchied d. Anno 76. §. Weiters. cujus deciſio in illis terminis verſatur, Do ein Stand für ſich ſelbſt mit eygener That (ut ſonant verba) Zoll auffrichten oder den alten erſteigern/ vnnd ſolches vnterm Nahmen vorgemeltes auffſchlags Brückengeldes oder Weggeldts vnd was des Scheinß mehr/verantworten würde. Secundò in §. dadurch ſeq. d. Receſſ. appellatur quoque der Zohll eine Kayſerliche beſondere Hoheit vnd Reſervat; Unde ſequitur illud jus eſſe Impera- 120
toris arbitrio relictum: quod enim proprium eſt Cæſ. Maj. id non poteſt eſſe jure directo cum aliis communicabile. Tertiò quod 121
Cæſ. habet poteſtatem diſpenſandi ratione vectigalis, & verba *d. receſſ.* in eo arguunt, Daß/wann die Creyß Stände ſolch newer oder auch alter erſteigerter Zohll ſelber Erfündigung/vnd deßhalber in der Mayntziſchen Cantzeley Schrifftlich bericht gethan/ daß die Kayſ. Commiſſarii vnnd Churfürſtl. Räthe ſolch Schreiben erbrechen/vnd daß die Kayſ. Mayt. welche (vnd nicht die Churfürſtl. Durchl.) hierauff die gepührende Notturfft vorzunehmen vnd zu verſchaffen ihr allein vorbehalten/ zum fürderlichſten berichten ſollen. Etſi verò initio §. Weiters. hæc ponantur verba, daß

etlich Stände ohn unſern Kayſ. Conſens auch
ohn Bewilligung Unſern unnd deß H. Reichs
Churfürſtl. Zohll anzuſtellen ſich unterfangen:
illud tamen ita accipi poterit, non quaſi præci-
ſe ſit neceſſarius Electorum Conſenſus in eri-
gendis vectigalibus; ſed ut major facti indi-
gnitas exprimatur. Nihilominus tamen fa-
122 teor Capitulationem Imperatoris manus li-
gare.

Illud autem minus dubium habet, quod
123 Imperator facultatem datia vini, Cereviſiæ
umbgeldt levandi, abſque Electorum conſen-
ſu poſſit impartiri. Ita memini à Cæſ. Maj.
13. Martii Anno D. 1591. Dem F. A. R. St.
Z. B. prævia cauſæ cognitione privilegium deß
umbgeldts conceſſum. Umbgeldt enim eſt di-
verſum & ſeparatum à Vectigali nec non col-
lectis, uti quoad collectas hoc conſideratum
in cauſa Teutſchemeiſter contra Pfaltz / Item
Teutſchemeiſter contra Brandenburgk 1. & ſe-
cundi mandati. Et in cauſa Mayntz contra
Erffurt 1. conventionis Dn. Correferens de-
duxit, quod licet umbgeldt Gabellæ vel Datii
ſpecies ſit: tamen juxta notiſſimam Germaniæ
conſuetudinem non reputari pro regali: cum
manifeſtum ſit, ejuſmodi jura poſſe etiam in
pagis per nobiles & ignobiles exerceri, quæ id-
eo regalia dici minime poſſunt. Et dixi ſupra
cap. 1. num. 309. & 310.

124 Denique, ut alia quàmplurima Reſervata
ac Majeſtatis jura ſicco pede prætereamn, Col-
lectam generalem & Imperialem ſolus Impe-
rator, veruntamen cum Electorum & Statuum
conſenſu indicit, ut clauſulæ Receſſibus Impe-
rii plerunque annexæ teſtantur, De quo *cap.
ſeq.* latius agam.

125 Poteſt tamen Imperator vel alius Superio-
rem nō recognoſcens, aliquid poteſtatis ſum-
mæ alii communicare, & per privilegium vel
Inveſtituram, tam abuſivam, quam veram, Re-
galia Imperii majora eique reſervata concede-
126 re. Surd. *conſil. 127. num. 5.* In utraque verò
ut juſta aliqua & urgens cauſa interveniat, ne-
ceſſe eſt *l. 1 C. vectig. nov. inſtit.* Roland. *conſ.*
18. *num. 77. vol* 2. Sixtin. *de Regalib. lib. 1. cap.
5.* aliàs revocabitur, Peregrin. *de jure fiſci
lib. 1. tit. 3. numero* 47. ubi dicit, quod eorum,
quæ immediatè ad jus Principatus & Regiam
coronam ſpectant, non facilè ſit concedenda
127 alienatio. Hinc Electorum conſenſus in
conceſſione Regalium nonnunquam requi-
ritur. Sixtin. *d. cap. 5. numero* 38. Utraque
128 etiam ut ſubſiſtat, requiritur, ut Clauſula Ex
Certa Scientia vel Motu Proprio
adjiciatur poſt Henning. Goden. *conſ. 2. nu-
mero* 5. *& 6.* Borcholt *ad c. un. quæ ſint regal. nu-
mer.* 7. Zaſ. *de feud p. 5. numero* 11. Weſ. *conſ.
60. num. 2.* Roſenthal. *de feud. cap. 5. concl.* 10.
129 *num. 6.* Sixtin. *d. loc. num. 39.* Vis enim & ef-
fectus utriusque eſt, ut ſub & obreptionem
tollat *c. ſi motu. de præbend in 6. Clem. ſi Romanus
eod.* Natta *conſ. 636. numero 159* Borch. *d. loc.
130 num.* 14. & juſtam cauſam concedentis inducat
Gabriel. *com. concl. lib. 6 tit. de clauſulis concl. 1. n.*
15. (ubi plures effectus refert) Sixtin. *d. loc. n.*
41. *& ſeqq.*

Eſt & alius acquirendi Regalia modus, vi- 131
delicet tacita conceſſio ſive præſcriptio, quâ
Regalia acquiſiviſſe dicuntur, qui per tem-
pus, cujus initii non extat memoria in contra-
rium, Regalibus uſi ſunt *c. ſuper quibuſdam §.
Præterea extr. de V. S.* ex Panorm. Zoanetus *de
Rom. Imper. num.* 37. Lancellott. *in templ. omn.
jud. lib. 1. cap. 1. §. 1. ad verb.* Imperator eſt Do-
minus mundi *num. 9.* Borch. *in d. c. un. num.*
20. Balb. *de præſcript. 2. part. 5. princ. num.* 4.
Cravett. *de antiq. temp. p. 4. §. materia ſingulari-
tatis. numero* 73. *verſ. contrarium.* Hieron. de
Monte *tr. de fin. reg. cap. 77. num. 3.* Gail. 2. *obſ.
31. num. 4.* Sixtin. *d. loc. num.* 131. *& ſeqq. ali-
quot.* Peregrin. *d. lib. 1. tit. 2. num.* 60. *& ſeq.* ubi
hanc communem dicit *& conſ. 28. num. 5. lib. 1.*
Surd. *deciſ. 1. n. 10.* Et ita reſponderunt Alexand.
conſ. 34. n 13. in fin. vol. 6. Cravetta *conſ.* 973 *n.*
47. *& conſ.* 983. *num.* 8 *verſ. hoc amplius.* Roland.
conſ. 3 num. 82. lib. 1. Mandell. *conſ. 62 num. 34.
& conſ. 64. num* 91. Cacheran. *conſ. 3. num. 16.
verſ. ſed quia* prædictus Franciſc. Becc. *conſil.*
15. *numero 6. & num.* 24. Flamin. de Rubeis
conſ. 49. num. 63. vol. 1. Directum enim (ut ex 132
Baldo ſcribit Jaſon. *in l. Imperium 3. num.* 30.
ff. de juriſd.) dominium Cæſari reſervatur, uti-
le verò præſcribi poteſt, ſeu, ut Modeſt. Pi-
ſtor. *conſ. 4. num. 28. vol. 1. ait*; Quæ in vim ſin-
gularis privilegii Imperatori tributa, præſcri- 133
ptibilia, quæ verò in ſignum ſubjectionis, Su-
perioritatis & Univerſitatis dominii conceſſa,
impræſcriptibilia ſunt. Et hæc præſcriptio im- 134
memorialis in Reſervatis & Regalibus contra
Supremum Principem aliumve ſuperiorem
non recognoſcentem, non verò in Regalibus
formatis præſcribendis neceſſaria eſt, quæ lon-
go vel longiſſimo tempore acquiri poſſunt
Bart. *ad l. 4. §. fin. num. 4. ff. de publican.* Roſen-
thal. *d. c. 5. concl. 16. num. 6.* Sixtin. *d. loc. n.*
158.

Licet ergo Electores, Principes, Duces,
Marchiones, Comites aliique Status Imperii
cum Territorio & Regalibus inveſtiti, Colle-
ctas generales, quarum Indictio ſoli Impera-
tori reſervata eſt, imponere nequeant; Pro-
vinciales tamen Collectas, ob Publicam
Provinciæ neceſſitatem, ad commodum Rei-
publicæ, proprio & ordinario Superioritatis
Regaliumque jure à Subditis ſuis exigere poſ-
ſunt.

Sunt verò, qui exiſtiment, Indictiones
quas Collectarum vocabulo vulgò indigitant; 135
cum ſcilicet aliquid à plebe vel univerſo po-
pulo inferendum ſit, minimè Regalibus eſſe
adſcribendas: Quorum opinio indifferenter
intellecta nequaquam veritati & Juris rationi
congruit. Quod enim hujusmodi Indictiones 136
exigantur jure Regalium & Superioritatis
re & effectu competentis, apertè probat
text. *in l. placet. C. de excuſat. muner. & in l. unic.*
ubi Bart. & Johan. de Platea *C. de ſuper Indict.*
Cui Reſponſo finitima eſt deciſio Imper.
Fri-

Friderici *de pac. tenend. inter. ſubdit.* §. *illicitas.*
137 ubi prohibet omnes illicitas exactiones, quarum abuſus per longa tempora inoleverat; jubetque illas, ſi factæ ſint, in duplum reddi *c. unic. quæ ſint regal. verb. collatio ad feliciſſimam*
138 *numinis expeditionem.* Ubi illud quoque confirmat Bald. *num. 6.* Afflict. *num. 5. & 6.* Alvarott. *num. 5.* Iſernia. *n. 59.* Paris. Natta & alii relati à Roſenthal. *d. cap. 5. concl. 74. ſub lit. A. & C.*
139 Quibus accedunt Legiſtæ in ſuis tractatibus & commentariis Bart. *in l. actorum ff. de re judic.* Bald. *in l. cum multa in fin. C. de bon. quæ liber.* Petr. de Ubald. *de collect. num. 3.* Nicol. Feſtas. *de Æſtimop. 2. c. 2. num. 12.* Tiraquel. *de jure primogen. q. 69. n 7.* Ant. Strigon. *ſingul. 23. in fin.* Johan. Gartz. *de Expens. c. 12. n. 64.* Petr. Ant. de Petra *tr. de fideicommiſſ. q. 12. n. 164 & 168. & 405. cum ſeq.* Choppin. *lib. 1. de morib. Paris. tit. 3. fol. 108.* Nicol. Loſæus *tract. de jure univerſit p.*
140 *3. c. 3. n. 2.* Florez. *d. q. 21. n. 11.* Et ex Germaniæ JCtis Ferrar. Montan. *de feud p. 2. lib. 6. c. 5.* Schneidewin. *de feud. p. 2. n. 109 fol. 146. & p. 5. num. 19.* Borcholt. *de feud. d. c. unic. num. 53.* Koppen. *quæſt. 32. num. 4. & 8. aſſerens*; Collectas potius eſſe ſpeciem Regalium, quàm partem vel ſpeciem Jurisdictionis. Quod & multis textibus, Doctorumque quamplurimorum auctoritatibus firmat Sixtin. *lib. 2. de Regalib. cap. 14. num. 17.* Vultei. *de feud. c. 5. num. 7.* Eleganter Petr. Gilken. *ad auth. quas actiones. c. 10.* ubi reprehendit Petr. Frid. Mindan. *lib. 2. de mandat. judic. c. 45. num. 5.* indiſcretè negan-
141 tem, Collectas eſſe de Regalibus. Et in Conſiliis ac Deciſionibus Abb. *conſ. 6. col. 3. pr. vers. ex iis.* Menoch. *conſ. 32. num. 30. & 70. & conſ. 983 n. 26.* Cravetta *conſ. 195. num. 5.* Cæpolla *conſ. 3. num. 19. & ſeqq.* Angulo ſa *conſ. 5. num 1. vol. 7.*
142 Et præter hos Germani JC. Modeſt. Piſtor. *conſ. 15. lib. 1. & conſ. 9. num. 18. lib. 2.* Weſ. *conſ. 198. & conſ. 320. num 26. 27. & 28. vol. 7.* ubi poſt Bart. Jaſ. Salycet. & alios, jus collectandi non ſolum Regalibus, ſed & præcipuis Principi Reſervatis accenſeri, & in Supremo Imperii gradu locari, ait Mynſ. *decad. 11. reſp. 1. num. 97. & ſeq.* Vultei. *conſ. Marpurg. 35. num. 38. vol. 3.* Jacob. Thoming. *conſ. 28. num. 8. vol. 1.* Frid. Pruckman. *conſ 27. numero 35 vol. 1.* Erneſt. Cothman. *conſ. 3. num. 253. vol. 4.* Sæpius etiam in Camera Imperiali, votando ac decidendo hanc ſententiam eſſe comprobatam, adparet ex iis, quæ habentur apud Meichſnerum *tom. 2. deciſ. Camer. lib. 1. deciſ. 6. num. 129. §. quamvis enim & num. 40. & tom. 3. deciſ. 1. n. 13.* Gylman. *rer. judic. Cameral. Imper. lib. 2. deciſ. 14. num. 27. & in Symphorem. ſupplic. tom. 1. part. 2. tit. 6. vol. 1. num. 33. & vol. 4. num. 20. 35. 42. &*
143 *vol. 6. num. 4. & 5.* Et ſic obſervatum eſſe in cauſa Augſpurg contra Pfaltz Neuburg/ & Ingelheim contra Pfaltz/ & deß Städtleins Wangens contra alle Bauren zu Labeß refert Rutger. Ruland. *tract. de Commiſſ. lib. 6. n. 1.* Idque
144 corroboratur ex eo, quod in Inveſtituris Imperialibus, quibus Principes inferiores inveſtiuntur; inter alia Regalia etiam Collectarum mentio fieri ſoleat, & in oppignorationibus ac venditionibus cum pacto de retrovendendo, quæ ab hujuſmodi Principibus fiunt, 145
Nobilibus & alia Regalia non habentibus, plerunque excipiantur & reſerventur inter alia Regalia etiam Collectæ, etiamſi merum & mixtum Imperium omnimodaque Jurisdictio iiſdem in ejuſmodi oppignorationibus & venditionibus concedantur. Quibus omnibus pro majori confirmatione accedit; quod Collectæ earumque perceptio, cenſeantur eſſe vera Symbola & Notæ Superioritatis, ſeu ſublimioris eminentiæ *l. nulli. C. de epiſc. & Cleric. c. 2. de Cenſib.* Gregor. Tholoſan. *lib. 9. de Repub. c. 1. num 11. verſ. non negatur.* Et Superioritatem importare territorio radicatam; indeque conferri à Subjectis ratione bonorum tam allodialium, quàm feudalium, in recognitionem Superioritatis, ait Knichen. *de territ. cap. 3. num. 310. & multis ſeqq.* Ad Reſervataque Principis referri, notat Roſenthal. *de feud. cap. 5. concl. 74.* ac fructibus annumerari Principalis Jurisdictionis perceptionem Collectarum, quibus Principi ratione onerum ſubvenitur, ſcribit Cephal. *conſil 150. num. 23. in fin. lib. 1.* Quo ſenſu quoque dicit Sixtin. *d. loc. num. 32.* Collectam, quæ non eſt Imperii, ſed ſpecialis, ſeu provincialis, Statibus Imperii jure Regalium competere: habere enim & exercere eos illud Collectandi jus, vigore Regalium & jure quodam proprio. Conſentit Wehnerus *in pract. obſ. verb.* Landſaſſeren *fol. 232. & ſeq.* qui idem *in verb.* Schatzung ex Cravetta adprobat, jus collectandi non tam jurisdictionis eſſe, quàm Imperii & Regalium: Thom. Maullius *de Homagio cap. 9. num. 14. & 18.* Waremund. ab Erenberg. *tr. de ſubſid. fol. 72.* Quomodo etiam ex Collectarum Exactione, 146
locum vel villam Collectas ſolventem deprehendi eſſe de territorio, cui ſolvit, paſſim Dd. inculcant, per text. *in l. 3. ibi: ſub qua vicus ille vel poſſeſſio cenſetur.* Et ibidem Bald. *C. de natural. liber.* Idem Bald. *in l. data opera. in verſic. ſuper ſitu cadit teſtimonium. C. qui accuſ. non poſſ.* Franc. Beccius *conſil. 73. num. 9. lib 1.* Gail. *lib. 2. obſ. 52.* Hieronym. de Mont. *de finib. regund. cap. 64. num. 4.* Bonifac. *de furt. §. 4. num. 24.* Maſcard. *de probationib. concl. 273. num. 4. & 5.* Joh. Vinc. de Anna *ſingul. 485.* D. Marta *tr. de Iurisd. p. 1. cap. 45. num. 5.* Herm. Vultei. *lib. 2. conſ. Marpurg. 30. num. 100. & ſeq. & conſ. 35. num. 143. lib. 3.* Et potiſſimum eſſe Signum 147
ſubjectionis perſolvere onera dixit Mandell. *d. conſ 62. num. 3.* Quod pluribus exornat Andræas Knichen *tract. de jure territ. cap. 3. num. 310. & ſeq. fol. 90.* Et per Collectarum perceptionem probari fines & imperium, noviſ- 148
ſimè reſpondit Joh. Bapt. Valenzula *conſ. 100. num. 95.* Ac Collectas non imponi nec exigi poſſe, niſi à Principe, vigore Superioritatis; præſtationemque der Landſteur/ indicare Superioritatem, nihilque aliud eſſe, quam fructus Supremæ Juriſdictionis, evincit pariter Matth. Stephani *lib. 2. de jurisdict. p. 1. cap. 7. num. 453. & multis ſeqq.*

149 Quod uſque adeo verum eſt, ut locum ſibi vendicet, etiamſi unicâ tantum vice Collectæ
150 impoſitæ fuerint. Nam hoc unico actu probatur Superioritas univerſalis Weſenb. *conſ. 27. num. 20. verſ. unde vel unicum.* Mandell. *conſ. 34. num.* 2. Alb. Brunus *conſ.* 188. *col.* 2. §. *Secundo moveor verſ. Et talis conſuetudo.* Johan. Franc. Ripa *conſ.* 153. *num.* 4. Henric. à Roſenthal. *d. cap. 5. concl. 85. num.* 20.
151 In tantum, ut ſi Collectas exigendi jus competat Principi, is cenſeatur in poſſeſſione exigendi, quoad omnes, licet aliqui ſolvere recuſent Hector. Felic. *part. 1. allegat. 21. num.* 2.

152 Etſi verò Superioritas & Regalia, quoad effectum juris collectandi, pari paſſu ambulent, & non rarò hæc uſurpentur promiſcuè & confundantur; attamen illa cum his non eſt miſcenda. Principi ſiquidem multa reſervata,
153 quæ inter Regalia non connumerantur Jacob Thoming. *conſil. 24. num.* 13. neque Regalia & Jus Superioritatis confundendum
154 Sixtin. *de Regalib. in proœm. lib. 1. num.* 20. *& ſeqq poſt.* Bodin. de Republ. *lib. 1. cap.* 10. *fol.* 269. Quare Alvar. Valaſc. *de jur. Emphy. q. 8. num.* 33. reprehendit Matth. de Afflict. Jus Regale cum iis, quæ Princeps poteſt, permiſcentem: Inconcinnum enim, *ait Valaſcus*, dum de juribus regalibus agitur, conglomerare omnia, quæ Princeps poteſt: alia enim ad poteſtatem regiam pertinent, alia ad jura regalia. Ita quoque merum & mixtum imperium à Principis eminentia, vel iis, quæ eidem in eminentiæ ſignum reſervata, ut ſunt Regalia, diſcernendum Zaſ. *in l. imperium num. 16. ff. de Iurisdict.* Patet igitur, à Superioritate ad Regalia inferentes, à diverſo ad diverſum argumentari, abſque ulla conſequentiæ ſpecie Conrad. von Einſidell Eques Miſn. *tract. de Regalib. cap. 4. n.* 20. Sed & regalia, quæ ſunt facultatis, à reliquis Jurisdictionis partibus ſeparanda ſunt Petr. Gilken. *de præſcript p. 1. c. 6. n. 86. fol.* 85. ubi docet, regalia quæ ſunt facultatis ſeparanda eſ-
155 ſe à reliquis Jurisdictionis partibus & comprehendi ſub nomine Imperii abſolutè, quod Principi cohæret, aliud autem, quod inferiori, limitatum appellatur poſt Bald. *in d. l. imperium num. 6. ff. de jurisdict.*

156 Porrò & interdum ratione Jurisdictionis civilis & ordinariæ (quam Roſenthal. *de feud. cap. 6. concl. 85 n.* 10. Die Vogteyliche Obrigkeit appellat, quod ei, qui hanc habet, Subditi jurare cogantur) Collectæ imponuntur *l. munus. ff. de V. S.* Philip. Corneus *conſ.* 333. *num.* 2. *vol.* 1. Natta *conſil.* 638. *n.* 78. Cravetta *conſ.* 662. *n.* 10. Albert. Brun. *conſ. 29. num. 9. vol. 1.* Schurff. *conſ. 59. n. 2. cent.* 1. Henning. Goden *conſ. 34. n.* 4. Petr. Ant. de Petra *d. tr. de fideicom-*
157 *miſſ.* 9. 12. *n.* 392. Ubi impoſitionem Collectarum appellat actum Jurisdictionalem: Cum
158 ſtatim, ubi Jurisdictio fuit in eſſe deducta, habuerit radices publicarum functionum, cenſus, tributi &c. ut pulchrè & notabiliter obſervat non ſemel, ſed pluries Ægid. Thomat. *tr. de munerib. pr. n. 6. verſ. hujus quæſiti. & alibi ſæpè* Lancellot, Gallia *conſ. 9. num.* 10. *& conſ.* 25.

num. [illegible]. Inde & poſt Ancharanum Tib. Decianus *conſ. 41. n. 41. vol.* 2. Jurisdictionem ap- 159
pellat fundamentum & radicem omnium onerum & collectarum. Qua ratione forenſibus non poſſe imponi Collectas etiam reſpectu poſſeſſionum, quas habent in imperio col- 160
lectantis, ex communi adſtruit Anton. Gabriel. *comm. concluſ. lib. 6. de jure immunit. concl. 2. num.* 1. ubi plures recenſet. Et Subditis & habitantibus in territorio collectantis impo- 161
ni, reſpondit Auguſtin. Berous *conſil.* 130. *num. 12. vol.* 3. prout infra, *cap.* 11. latius oſtendam. Accedit Roſenthal. *d. c. 5. concl. 74. num. 6. tradens*, ſufficere quod quis habeat merum & mixtum Imperium, & ita judicatum eſſe in ca- 162
mera Imperiali in cauſa comitis de Hanaw/ 163
contra Hattgaw / ubi tamen rectè hanc do- 164
ctrinam reſtringit ad eum caſum, ſi alias iſtic loci regalia & hujuſmodi jus non poſſideat, aut ſingulariter exerceat. Quod & notat Uldaric. Zaſius *conſ. 10. num. 7. vol. 1. & conſ. 16. num. 2. vol. 2. per l. 2. ff. de acquir. poſſeſſ.* Tunc 165
enim habens Jurisdictionem ſolus collectandi jus implicitè poſſidere videtur, ita, ut ob ſolam loci iſtius neceſſitatem, cui aliter ſuccurri nequit, extraordinariam collationem ſuperindicere poſſit. Noviſſimè Ernest. Cothman. *conſ. 3. num* 256. *num.* 4. Matth. Colerus *conſ.* 42. *num.* 19. *& ſeq.* ubi in individuo reſpondit, unamquamque Civitatem, potiſſimum verò eam, quæ conceſſam habet Jurisdictionem, vel eidem legitimo tempore præſcripſit, poſſe pro commoditate & neceſſitate civitatis Statuta ſuper Collectis vel Datiis condere, eaque legis vim obtinere, quamvis à Superiore non ſint confirmata; Idque absque omni dubio procedere arbitratur, ſi Princeps, ut præſens, ejusque anteceſſores per tempus longiſſimum 30. & 40. annorum ſciverint, neque ei contradixerit; cum patientia iſto caſu habeatur pro conſenſu arg. *l. qui patitur. ff. mandat. l. ſemper qui non prohibet. de R. Iur.* Tob. Paurmeiſt. *lib. 1. de jurisdict. c. 29. num.* 36. ubi tamen per Jurisdictionem poteſtatem ſummi Imperii, quæ in ipſa Politia conſiſtit, atque ita jurisdictionem intelligit rega- 166
lem, die Hohe Landesfürſtliche Obrigkeit. Quæ videtur etiam Sententia Andreæ Knichen. *de jure territ. cap. 3. num.* 344. Nam illa hodiè ferè cum Regalibus confunditur Dn. Conſobrinus Thomas Michael. *de jurisd concl.* 46. Sixtin. *de Regalib. lib. 1. cap. 1. num.* 18.

Imò etſi Jurisdictio non regalis ſubintelligatur, dummodò Executionem ſpectes, res plana eſt; Hæc enim fit vigore Jurisdictionis 167
& Imperii, etiamſi ipſæ Collectæ & earundem Impoſitio ſit de regalibus Gylman. *tom. 1. p. 2. c. 6. vot. 6. num. 22. 59. 125. & tom. 2. p. 2. vot. 15. num.* 32.

Ac quamvis Dn. Bocerus *in ſuo tr. de collect.* 168
c. 11. Collectas vi ſimplicis Jurisdictionis imponi poſſe neget, mihique in hoc aſſenſum præbere non auſit; Attamen experientia omnium magiſtra teſtatum reddit, complures in Germania, & præſertim in Saxonia Inferiori

rioti & Weſtphalia, ejuſdem Boceri, & mea ipſius patria (cujus jus ignorare turpe exiſtimat JCtus *in l. 2. ff. de O. I.*) reperiri civitates Provinciales in ſuo diſtrictu & civitate, aliquando Juriſdictione omnimoda, aliquando mixto tantum Imperio ex gratia Principum peculiari, vel alio titulo, nimirum emptionis aut præſcriptionis eſſe condecoratas & munitas, proindeque virtute hujus Juriſdictionis ſingulari titulo, privilegio vel conſuetudine præſcripta obtentæ, non tantum Collectas in vim præcepti, ita ut omnes abſque contradictione & refragatione hoc onus ſubire cogantur, indic[illegible], ſed & juramentum obſequii den Burgereyd/ quo debitam obedientiam & morem ſe geſturos pollicentur, ab omnibus novellis civibus exigere, uti quoque ſtatuta municipalia circa ea, quæ pertinent ad adminiſtrationem & negocia Univerſitatis, condere poſſe. Quod ſi quis dixerit, Collectas haſce à Magiſtratibus Civitatum jure Regalium imponi; regero, Principes Duces aliosve Status Imperii jura Superioritatis & Regalium habentes, inferioribus ejuſmodi Regalia (ut vocant) formata, multoque minus territo-
169 tialem Superioritatem, conferre poſſe. Natura quippe Regalium (quibus jus collectandi accenſetur) ea eſt, ut individua ſint, & communicari cum nemine unquam poſſint, nec tranſeant etiam in caſibus licitis, niſi ubi expreſsè conceduntur Sixtin. *d. lib. 1. de Regalib. cap. 5. in princ.* Quin & is, cui ab Impe-
170 ratore vel Rege Regalia ſunt conceſſa, ea viciſſim alii cuiquam abſque concedentis Imperatoris vel Regis conſenſu tribuere non poteſt. Peregrin. *lib. 1. de jur. fiſci c. 2. num.* 101. Si ergo Princeps Vaſallo concedat omne jus,
171 quod ſuper hoc vel illo fundo vel feudo habet, non cenſetur transtuliſſe id, quod ei, tanquam Principi, competebat Peregrin. *d. lib. 1. c. 3. num. 7.* Schrader. *de feud. p. 5. num. 2. num. 52.* Rauchbar. *p. 2. q. num.* 33. Gœdd. *in Reſp. Vallend. num.* 80. Et licet poſſit Princeps vel alius Dominus Territorii loca quædam cum Juriſdictione civili & criminali in feudum dare; (privativè an cumulative? jam non diſputo) in Superioritate tamen & Regalibus res ſeſe habet aliter; cum in conceſſione Caſtri vel villæ cum aliqua poteſtate diſtringendi, tantum ſimplex juriſdictio, ad tutanda jura feudalia, & exactionibus, quæ annuatim penduntur, ſubſerviens, ſalva Superioris concedentis ordinaria Juriſdictione, ad Vaſallos veniat. Felin. *in c. excommunicamus. num. 4. & ſeqq. de hæret.* Aretin. *conſ.* 102.

Ex quibus Sole meridiano clarius eluceſcit, Collectas aliquando à Magiſtratibus Civitatum jure Territorii, & Regalium deſtitutarum, vi & vigore Juriſdictionis civilis & ordinariæ, vel gratioſæ Principum conceſſionis, vel præſcriptionis, aliove titulo imponi.
172 Habent enim multæ Civitates Saxoniæ in jure Politiæ novæ tot ſæculorum invariabili obſervantia, ſcientia atque patientia Cæſarum, Procerum Imperii & Principum, quos certo modo & reſpectu recognoſcunt, & Reſervationum, exemptionum, aliorumque actuum comprobativorum uſurpatione in omnium oculos continua ſerie incurrente, fundatam Intentionem.

Eoque minus hæc poteſtas Collectandi, Civitatibus Superiorem recognoſcentibus, jure Regalium competere poteſt; quod Civitates Municipales, Landt Stätte/ privatorum loco habeantur, & Regalium incapaces ſint. Adde, quod Juriſdictio, quoad eſſentiam ſuam, prorſus nihil commune habeat cum Superioritate Territoriali & Regalibus, eaque longè minor ſit, tanquam quidam effectus in univerſali cauſa. Stat ergo immota & inconcuſſa ſententia, Collectæ hujus impoſitionem, ſi alius non ſit in poſſeſſione vel quaſi hujuſce juris, Juriſdictioni civili, ordinario Marte competenti, non verò Regalibus, adſcribendam eſſe.

Neque eſt, quod quis exiſtimet, Collectam hanc, de qua hîc ſermo eſt, ex jure Superioritatis, Regalium vel Juriſdictione haudquaquam, ſed duntaxat ex voluntaria civium conventione & pacto dependere. Nam de tali Collecta, quæ ex mutuo & ſpontaneo Contribuentium actu proficiſcitur, hoc loco ullum controverſiæ ſtatum formare, non eſt noſtri inſtituti, ſed remittitur hoc argumentum ejuſque ulterior ac plenior diſquiſitio ad *cap. 5 n. 103. & ſeqq.* ubi Me benivolus Lector conſulere poterit.

Atque hæc ſententia in cauſa Schwartzberg 173
contra Præpoſitum Herbipolenſem Mandati de relaxando arreſto, graviſſimo Cameræ Imperialis præjudicio corroboratur. Nam quia Dn. Comes de Schwartzberg Regalib. deſtitutus in diſtrictu Caſtri hohen Landsberg (intra quem Præpoſitus & Baro de Senßheim prædia quædam Emphyteutica, Lehen/ Villas curiales, Hueb/ item Frohnhoffe aliaque jura prætendebat) Die Vogteyliche Obrigkeit/ hoc eſt, civilem ſaltem Juriſdictionem probaverat, Victricem ſententiam ultima Feb. Anno 1605. reportavit in ſequentem modum: In Sachen Weyland Johan vnd deſſen Bruder / Jetzo Herrn Wolff Jacoben Graffen zu Schwartzberg / Clegern eins / Wider Reinhardt von der Kehr Thumb Probſten zu Würtzburg / auch Weyland Jurgen Ludrich / Jetz Herrn Johan Erkingern von Sensheim / Beklagte / anders theils / mandati de relaxando arreſto, iſt / allem vorbringen nach / zu recht erkandt / daß gedachten Beklagten nicht geziemet noch gebühret / jhn Clägern an ſeiner Gerechtigkeit / die in denẽ in actis articulirten Dörffern Thumb Probſtiſche vnd Senßheimiſche Leute / (jedoch auſſerhalb der Güter / ſo ſie Senßheimiſche von dem von Senßheim zu lehen tragen) in den Reichs Anlagen vnd Schatzungen anzuſchlagen vnnd zubelegen / zuverhindern / ſondern daran zu viel vnd vnrecht gethan / ſich hinfüro deſſen zu enthalten / auch deßwegen gnugſame caution zu

leiſten ſchuldig/vnd darzu zu condemniren vnd verdammen ſeyn/als Wir ſie zu ſolchen hiermit condemniren vnd verdammen; Compenſatis expenſis.

174 Nequaquam verò audiendi ſunt Bald. *in l. etiam. num. 13. C. de Execut. rei judic.* Et Johan. Fichard *conſ. 20. num. 8. & 9. vol. 2.* (ubi malè in hanc ſententiam advocat Alexandrum & Cravettam) qui jus collectandi mero Imperio
175 der Freißlichen Obrigkeit aſſignant. Quorum opinio jamdudum exploſa, & in cauſa Teutſchmeiſter contra Donawerda 10. Martii Anno 1563. rejecta eſt. Et latè notatum in cauſa Civitatis Spirenſis contra Epiſcopum Spirenſem,
176 Item Teutſchmeiſter contra Hailbrun. Ideoque in materia adjutorii ſeu ſubventionis Juriſdictionem criminalem nihil operari, poſt Capyc. & Frecciam ſenſit Vinc. de Franchis *deciſ. 131. num. 3.*

177 Aliquando etiam Collectæ imponuntur vi conventionis factæ cum ipſis ſubditis, text. *in l. fin. § præterea. ff. de muneribus & honor. tot. tit. C. de annon. & tribut.* Et hæc appellantur munera conventa, Tib. Decian. *conſ. 41. num. 3. vol. 2.*
178 vel ratione poteſtatis alicujus per privilegium & conceſſionem, Weſ. *conſ. 45. num. 10. & 15. vol. 1.* Roſenthal. *de feud. c. 5. concl. 74. num. 6.* Alphonſ. de Azevedo *in conſtit. Reg. Hiſpan. lib. 9. tit. 17. l. 1. num. 54. & ſeqq.* vel per tempus lon-
179 giſſimum poſſeſſæ & uſurpatæ, Ægid. Boſſ. *in pract. crimin. tit. de Principe num. 112. fol. 354.* Decian. *d. conſ. 3. num. 101. & ſeqq.* textus juris & Dd. authoritates copioſe allegans. Nam certum eſt, quod jus collectandi, licet ſit de Regalibus, tamen non ſit de Reſervatis Principi; Ideoque præſcribi poteſt; eò, quod regulariter quodlibet jus, etiamſi ejusmodi ſit, quod præſcribens ſecundum juris communis diſpoſitionem habere vel poſſidere nequit *c. 1. de præſcript. in 6.* præſcribi poſſe, evincat, *l. ſicut & l. omnes C. de præſcript. 30. vel 40. annor.* Coler. *conſ. 1. num. 208. & 209.* Vide tamen Me infra *cap. 13. num. 42. & ſeqq.* Et Collectandi conſuetudinem decem, viginti vel trigintaannis præſcribi, Alexand. *conſ. 68. num. 10. & ſeqq. vol. 2.* Weſ. *conſ. 27. num. 20.* & vel unico actu probari aſſerit Weſ. *d. conſ. 27. num. 20.* & vel unico actu probari aſſerit Weſ. *d. conſ. 27. num. 20.* ex Blanc. *in ſumm. tit. quib. mod. feud. amitt. &c.* Patiſ. *conſ. 25. n. 86. & ſeqq. vol. 1.* Quibus etiam conveniunt illa, quæ hac de re Schurff. *conſ. 59. num. 27. & 28. cent. 1.* in eandem ſententiam attulit. Cardinal. Thuſch. *in pract. concl. jur. lit. O. concl. 128.*
180 *num. 6. dicens*; communitatem imponere poſſe Collectam generalem adplicandam Cameræ Fiſcali ſine licentia Principis, quando bona fide & longiſſimo tempore præſcripſiſſet, poſt Bart. *conſ. 180. princ. lib. 1.* & Abb. *conſ. 6. col. 3. verſ. ex iis lib. 2.* Erneſt. Cothman. *conſ. 3. num. 257. vol. 4.* Quo tamen caſu tam præſcriptio
181 quàm privilegium ſecundum ſubſecutam poſſeſſionem & obſervantiam *l. ſi de interpretatione. ff. de legib.* Bart. *in l. 2. C. de acquir. poſſeſſ. & conſ. 59. num. 3. vol. 1.* Bald. *conſ. 130. num. 2. vol. 1.* Roman. *conſ. 89. num. 8.* Mandell. *conſ. 62. num. 40.* Decian. *conſ. 55. num. 36. vol. 2.* Hondedæ. *conſ. 92. num. 28. vol. 1. & conſ. 35. num. 43. & ſeqq. vol. 2.* Vaſq. *controverſ. uſu frequent. c. 2. num. 6. verſ. Privilegium tamen.* Vincent. de Franchis *deciſ. 597. num. 12. & deciſ. 56. num. 6.* Joh. Bapt. Coſta *de facti ſcient. & ignor. inſpect. 42 p. tot.* atque ita interpretandi ſunt, ut is, qui ex præſcriptione vel privilegio jus aliquod obtinuit, niſi ab initio ſolus jus iſtud uſurpaverit, & alium eodem jure uti prohibuerit vi hujus præſcriptionis vel privilegii ſibi ſoli illud attribuere nequeat, cũ quoad tertium non minus privilegium, quam Præſcriptio Stricti juris ſit, & non extendatur ad ſpecialiter non conceſſa *l. 1. §. ſi quis hoc interdicto ff. de itin. actuq. priv. l. quod meo. §. 1. ff de acq. poſſ.* Et cum aliud ſit jus utendi, aliud jus alium ab ejuſdem juris uſu excludendi, eò minus ab uno ad aliud argui poterit. Quinimo quemadmodum privilegium & omne aliud jus non 182
utendo amittitur, ſi occaſio utendi contigiſſet, eaq; intermiſſa & neglecta foret Burſat. *conſ. 87 num. 15.* Bellon. *conſ. 1. num. 11.* Fulv. Pacian. *lib. 1. de probat. c. 42 num. 8. & ſeqq.* Ita jus collectandi amitti non collectando, ſi occaſio eveniſſet, reſpondit Cravett. *conſ. 111. num. 3.* Fab. de Anna *conſ. 60. num. 11. & ſeq.* prolixè Natta *conſ. 406* 183
num. 21. & ſeqq. & conſ. 431. num. 27. & conſ. 627. num. 2. Joan Jacob de Leonardis inter Conſilia Alberti Bruni *conſ. 117. num. 138. & ſeq.* Cephal. *conſ. 177. num. 22.* Burſat. *conſ. 186. n. 13* Surd. *conſ. 234. num. 34.* Menoch. *conſ. 887. n. 48. & ſeqq.* Covarruv. *in relect. c. poſſeſſor. p. 2. §. 2. n. 6.* Gilken. *d. tract. de præſcript p. 1. c. 6. num. 63.*

Quibus conſectarium eſt, ſi in alterius terri- 184
torio quis ſpeciatim quæſierit jus collectandi in prædio, villa, pago vel municipio, bonaque redegerit in æſtimum, ad eundem non ordinario Territorii & Superioritatis, ſed ex ſpeciali jure, acquiſitione & conſuetudine Collectas ſpectare. Quocirca præſcripta una ſpecie collectandi, puta Tranckſteur vel Grewleinſteur/ nõ 185
fieri extenſionem ad aliam, Landſteur/ licet ſit ejuſdem naturæ, ſummæ rationis eſt. Regulariter enim à poſſeſſione unius juris minoris, ad poſſeſſionem alterius majoris, etiam ſub eadẽ ſpecie contenti, dummodò huic inſeparabiliter connexum non ſit, argui non poteſt.

Quod ipſum ea juris ratione ſuadetur, quâ dicitur, quod quando alius eſt in poſſeſſione univerſalis Juriſdictionis, ſeu quando jus commune fundat intentionem alterius, tunc illud ſaltem cenſeri præſcriptum, quod in ſpecie re- 186
peritur poſſeſſum *l. quod meo 18. §. fin. ubi Dd ff. de acquir. poſſeſſ.* Non autem ut de ſimilibus ad ſimilia argui poſſit Modeſtin. Piſtor. *conſ. 70. num. 15. vol. 1.* Aufrer. *in addit. ad Capell. Tholoſ. quæſt. 314. num. 1. & 2.* Iniquiſſimum 187
enim eſt, autore Papiniano, auferre Domino, quod uſus ei non abſtulit *l. 20. ff. ex quib. cauſ. major. d. l. quod meo 18. c. cum olim. de præſcript.* Jaſon *in l. 3. in princip. num. 35. & ſeq. ff. de acquir. poſſeſſ.*

Aliam rationem in terminis Collectarum adfert Zaſius *conſ. 16.* Quod videlicet Rega- 188
lia ſibi invicem non ſint ſimilia, ſed planè ſepa-

ſeparata: Nam Regalia ſunt genus generaliſſimum; quia continent Vectigalia, bona vacantia, mulctarum compendia &c. iſtæ ſunt ſpecies reſpectu generis generaliſſimi, ſeparatæ tamen, nam ſunt genera ſubalterna reſpectu individuorum. Nam quodlibet regale habet ſub ſe individua, ut ſub vectigalibus ſunt hujus vel hujus mercis vectigalia &c. Item plures ſunt collectandi ſpecies. Quare ſi unum vel plura regalia ex his præſcribantur, certe per hoc (*inquit*) non fit extenſio ad alias ſpecies. *Hæc ille*, Adde noviſſimè in puncto Collectarum Weſembec. *conſ.299.num.25. & ſeq. vol. 6.* ubi plures rationes ſuppeditat, quæ tamen cum ea, quam ſupra retuli, coincidunt.

Ex eodem rivulo profluit, quod reſpondit Cravetta *conſ.673.num.15.verſ.Tertio reſpondetur &c.*
189 nihil prohibere, quin certa aliqua jura Regalia alicujus ſint, apud quem non ſit univerſalis territorii Jurisdictio. Et ex Rolando à Valle *conſ.1.num.142.vol.2.* in uno eodemq; territorio uni regalia poſſe concedi univerſaliter,
190 alteri verò in ſpecie, ſeu in certis caſibus, puta Jus cudendi Monetam &c. Pruckman *tract. de Regalib.cap.5.num.8.* Similiter quę Borcholt *tract. de feud. cap. de Regalib.num.20.* præſcriptis certis quibusdam Regalibus, Jus Superioritatis
191 ſeu ſupremam Jurisdictionem neutiquam præſcriptam eſſe.

Ex prædictis quoque clareſcit, quod contra eum, qui eſt in generaliori Jurisdictionis quaſi poſſeſſione, non debent extendi actus Adverſarii ſpeciales, niſi tales ſint, qui & actum vel ſpeciem controverſam immediatè complectantur Knichen *d.c.3.num.94.* Gilken. *d. c. 6. num.*
192 *39. & ſeqq.* Hoc ſenſu is, qui jus fuſtigandi per præſcriptionem acquiſivit non ſtatim & jus mulctandi habet vel omne merum imperium,
193 Schurff. *conſ.86.num.10.cent.2.* Et præſcriptâ Jurisdictione non eſſe præſcriptam poteſtatem coercendi, ſine qua illa exerceri non poteſt, docuit Jaſon *in l. 2. num. 11. ff. de jurisdict. per text. in c. cum contingat. de foro compet.* Nicol. Everhard *in loco ab anteced. ad conſeq. num. 3. & 4.* Gabriel. *l.5.com.concl.tit. de præſcript.concl. 2. num.6.* Cravett. *de antiq.temp.p.4. in princ. num. 60. & ſeq* Celſus Hugo *conſ.7.num.6.* Anguſola *conſ.14.num.4 & ſeq.lib.4.* ubi latè probat ex poſſeſſione & præſcriptione Jurisdictionis ſimplicis non inferri ad poteſtatem juris coercendi, ſeu ad mixtum Imperium. Si enim id quod res eſt, dicere volumus, diverſæ & ſeparatæ ſpecies ſunt; Mixtum Imperium potiſſimum in coercitione, & Jurisdictio generaliter in ſola notione conſiſtunt, & ſeparari ſua natura abinvicem poſſunt, licet interdum pro commodiore effectu & Executione hæc illius opem deſideret, quo ipſo non tollitur diverſa utriusque ſubſtantia. *text. in l.1 ff. ſi quis jus dic. non obtemp. l. ea quæ ff. ad municipal. l. Imperium. ff. Iurisd. ubi* Dd. *communiter & Duaren. c.* 4. ut proinde contrarium ſentientes graviter errare ſcripſerit Anton. Fabr. *lib. 4. conjectur. c.4.* Et contra Cujacium & alios hoc ipſum dextrè aſſeruit Henric. Swerin. *repet. lect. cap.6.* Quod autem à ſeparatis nulla neceſſaria ducatur illatio, apud omnes in confeſſo eſt, *l. fin. ff. de Calumniat. l. ſi prius. ff. de aq. pluv. arc. cum ſimilibus mille vulgarib.* quæ cuivis obvia ſunt.

Hinc quoque ei, qui jus venandi ex præſcriptione nactus eſt, non licere per conſequen- 194
tiam nudæ præſcriptionis, illos, qui furtim, vel aliâ ratione feras inſectantur, irretiunt, vel aliâs vaſtant, punire, niſi ſimpliciter hoc ipſum etiam præſcripto tribuerit, aſſerit Gilken. *d. tract. de præſcript. p.1.c.6.n.122.* De cujus dicti veritate aliquatenus dubitari poſſet per ea, quæ in iisdem terminis ſcribit Decius *in l 2. num.8.* quem ſequitur Rebuffus *ibidem verſ. Decij etiam ſententia mihi fol.203. ff. de iurisdict.*

Eâdem ratione poſſeſſio vel quaſi juris ve- 195
nandi in iis ferarum ſpeciebus, in quibus eſt obtenta, ſaltem manuteneri, non autem ad alias ſpecies extendi debet, Cravetta *conſ. 643. num. 7. & conſ. 856. num. 37. & poſt hunc* Menoch. *conſ. 197. num 68.* Gail. *de pingnorat. obs. ult. num. 6. & 7.* Pruckman. *in §. venatio. c. 4. num. 67.* Heig. *p.1. quæſt. jur. q. 16. num. 69.* Gilken. *d p. 1. c.6. num.70. & num.64. & ſeqq.* ubi latè probat poſſeſſionem jurium ſe non extendere niſi ad 196
ea, quæ minora ſunt uſurpatis, non autem, quæ iis majora ſunt. Accedit Cæſar Urſill. *in addit. ad Afflict. deciſ. 388 numero 2.* Bertrand. *conſ. 23. num 5. vol. 3. p. 1.* ubi dixit ſententiam latam ſuper poſſeſſione aliquorum Regalium, tunc perficere ad poſſeſſionem aliorum Regalium, ubi non probatur hæc ab alio interim poſſeſſa eſſe: Quod & dilucide præſupponit Mandell. *conſ. 64. num.19. & 79.* Tiraq. *de retr. lign. §. 36. gl. 3.* 197
num.12. Quemadmodum enim non intelligimur, illum agrum totum poſſidere, cujus partem alter occupatam habet *d. l. quod meo 18. ubi gl.* Bart. & D. Schrader. *de feud. p. 5. cap. 2. num. 25. in fin.* Ita multò minus ex poſſeſſione unius juris poſſumus intelligi eſſe poſſeſſores omniũ jurium, quæ quidem ſub uno genere comprehenduntur, attamen abinvicem disjungi poſſunt; ut à poſſeſſione rei principalis non rectè argui ad acceſſorii poſſeſſionem ſimiliter concludit Gilken. *d. tr. p. 1. c. 6. n. 159.*

Non tamen ſacro ſilentio obſerandum eſt, quod poſſeſſio juris incorporalis de modo ad 198
modum extendi poteſt, adeò, ut is, qui mediante præſcriptione ſibi jus quoddam incorporale acquiſivit, in modo utendi, dummodo in eadem ſpecie, quam præſcripſit, maneat, licitè variare poſſit: Ex quo non mutatur ſubſtantia, ſed qualitas facti, *text. in l.3. §. ſi quis rivum. ff. de rivis.* Caſtrens. *in l. 3. ff. de Iurisd. ibidem* Jaſon. *num.23.* Natta *conſil.283. num.2. in fin.* Ea propter ſub una ſpecie collectandi, (ſi ſcilicet jus Collectandi ordinario Marte & vi omnigenæ Jurisdictionis & Territorii jure competat) omnes collectas comprehendi, reſpondit Hippolyt. Riminald. *conſil. 10. num. 27.* licet differant per plus & minus, vel different in modo *l. fin. ff. de fund. inſtruct.* Sed & eum, qui Jurisdi- 199
ctionem præſcriptionis titulo habet, ſi cognoviſſet longo tempore ſaltem per accuſationem de maleficiis commiſſis, non minus poſſidere

 etiam

200 etiam jus per viam Inquiſitionis cognoſcendi,
firmat Surd.*conſil.*390.*num.*38. Et ſi Statuto
permittatur venatio ſubditis jactu lapilli vel
baculi, etiam venari per tormenta manuaria,
ferasque bombardis trajicere permiſſum cen-
ſeri, reſpondit Cravetta *conſil.*5.8. Eò, quod
hìc verſemur in materia favorabili, facultate
nempe venandi, vel ab ipſo gentium jure per-
miſſa *l.*1.2.*& 3.ff.de A.R.D.* §.*feræ l.de R.D.* quâ
latam fieri interpretationem conveniat *per.c.
fin.de præbend.c.pen. de V.S.* & ubique tam in uſu
tormentorum, quàm jactu lapilli hominis in-
tercedat induſtria. Cum quo planè convenit
Noë Meurer.*tract.de jure venandi p.*2. *ſub rubr.*
Ob der Hohen Obrigkeit die Fürſtliche anhange
&c. in fine §. So vill aber letzlich. ubi verbis
formalibus quæſtioni ibidem propoſitæ, Wie
wilde Thier zu ſuchen / vnd ob auch in modo &
qualitate einer die nicht anderß zu fahen / Dann
wie er die zu fahen im gebrauch gehabt? reſpon-
dit; Hirin wehre mehr Daführ zu halten / Daß
die / ſo zu Jagen denen / Wie Ihnen gefellig /
nachzuſtellen / eß geſchehe gleich mit hunden / gar-
nen / ſchießen / Durch legen mit luden vnd Der-
gleichen.

Ita quoque præſcriptâ piſcatione, quæ retis
201 jactu fit, alia quæ excipulis, verriculis, ſagenis,
garguſtiis, jaculis aut ſimilibus inſtrumentis
minoribus, mit Netzen / Angeln / Reüſen vnd
mit Bley an Stricken angehefftet præſcripta
intelligitur; Et per unicum piſcationis actum,
quis in quaſi poſſeſſione totius juris piſcandi
202 conſtituitur: Covarruv.*ad cap.poſſeſſor in pr.p.*2.
*num.*6.*de R.I. in* 6. Georg. Mor. *tract. de jure ve-
nandi p.*2. *cap.* 1. *num.* 21. rectè relati à Pruck-
manno *conſ.*6.*num.*204.*vol.*2.

203 Ex jure protectionis, nec poſſeſſio nec fa-
cultas collectandi colligitur, Gail.*obs.* 52. *num.*
5.*lib.*2. Sixtin.*lib.*2 *de Regalib.c.*14 *num.*103.*&
ſeqq.* Wintzler. *in Synopt. Obſerv. de collectis cap.*
204 21. Wehner.*in pract. obſ. verb.* Schirms Ver-
wandten *fol.*393. Niſi in protectionem recepti
ſe ad collectas ſpecialiter obligaverint Proſp.
Farinac. *decis. Rotæ Romanæ noviter noviſſ.* 146.
num. 7. *& ſeqq.* poſt Bart. in terminis *conſ.* 59.
205 Idq; eo confirmatur, quod licet jus protectio-
nis tantæ ſit efficaciæ, ut protectores armis etiã
& vi contra injuriam aliorum, & vim majorem
defendere poſſint & debeant eos, quos in tute-
lam & protectionem receperunt *l. deſertorem.*
§ *fin.ff.de re milit.* Bart. *in l.etiam hi qui num.*2.*C.
qui de excuſ.mun.lib.*10. Dec. *in c. ad audientiam.
num.*3.*de appell.* And. Barb. *conſ.*62.*num.*1.*vol.*4.
Schurffius *conſ.*23.*num.*1.*&* 2.*cent.*3. Modeſtin.
Piſtor.*conſ.*43.*n.*30. Simõ Piſt. *conſ.*19.*n.*19.*vol.*
1.*inter conſ. Modeſt.Piſt.* Weſemb.*conſ.*48.*num.*
50.*vol.*1. Gail. *lib.* 2. *obs.pract.* 54. *n.* 2. tamen
hujusmodi clientes ſint inſtar forenſium, &
206 non efficiantur Subditi protectoris, ſed rema-
neant ſub Juriſdictione ordinaria, per ea quæ
ſupra *cap.*1.*numero.*45. præmiſimus. Vide quo-
que Me infra *cap.*20.

Poſtremò ejusmodi ſubſidia quandoque
207 eorum, qui ſolvunt, ſpontanea voluntate præ-
ſtantur: Quin enim in caſu inevitabilis neceſſi-
tatis, aut ex mutua contribuentium conven-
tione, quorum illa non habet legem, hæc verò
nullum habet imperium, quivis privati ſocii ad
contributionem ſeſe obligare poſſint, extra du-
bietatis aleam poſitum eſt, per ea, quæ fusè ex-
cutiuntur infra *cap.*5.*num.*103.*& ſeqq.* Quo 208
tamen caſu rurſus Collecta quaſi ex conven-
tione & conſenſu eorum, qui ſunt de univerſi-
tate, colligitur, & ſimpliciter in vim pacti &
conventionis ſubſiſtit, neque cenſetur eſſe de
Regalibus; Unde etiam inter publicam & pri- 209
vatam Collectam diſtingui ſolet Johan. Bapt.
Coſta *tract. de ratione Ratæ q.* 27.*num.* 6. ut illa
jure Regalium & Superioritatis Johan. Bolog-
net. *conſ.*1.*num.*9.*verſ.& quamvis* Botta *conſ.*87. 210
*num.*38. Alphonſ. de Azevedo *in conſtit. Hiſpan.
lib.*3.*tit.*6.*leg.*25.*num.* 2. Hæc vi pacti vel con-
ventionis, neutiquam Regalium jure exigatur
Guid. Pancirol. *conſ.* 119. *num.* 64. Menoch.
*conſil.*28.*num.*34. Weſemb. *conſ* 45. *num.* 11.
Sixtin.*lib.*2.*de Regalib. quæſt.*14.*num.* 30. Quo
facit, quod actus præſumantur geſti ſecundum 211
illam poteſtatem, quam quis gerere poſſit, non
ſecundum illam, quam quis habere non poteſt.
Franciſc. Beccius *conſ.*62.*numero* 37. *vol.* 1. Jo-
han. Bapt. Ferrettus *conſ.*204.*num.* 28. Cæſar
Manentus *conſ.*77.*num.*7.

Ex prædictis itaque relucet, Collectam non 212
ſemper jure Superioritatis & Regalium debe-
ri, ſed aliquando etiam vi Juriſdictionis ſimpli-
cis, conceſſionis ſingularis, præſcriptionis &
pacti exigi; Haud ſecus atque ex multis diſſimi-
libus cauſis, uti proprietatis, protectionis, li-
bertatis acceptæ, ſæpè cenſum ſeu penſionem
ſolvi, reſpondit Cravetta *conſ.*411. *numero* 71.
Hart. Hartmanni *pract.obſ.lib.*2.*tit.*52.*obſ.*2.*&
ſeq.* Cardinal. Mantica Lucubrat. Vatican. *lib.*8. 213
*tit.*22.*per tot.* Et conſequenter perſonæ ſubje-
ctionem vel Juriſdictionem præcisè non ar-
guere tradidit, plures allegans Anton. Sola *in
conſtit. Sabaud. tit. de jure Emphyt. Rubr. Decreti
Reip.gl.*4.*numero* 2. Alvar. Valaſc. *de jure Emphyt.
q.*32.*numero* 7. *& ſeq. & numero* 6. *dicens*, ex eo,
quod alicui Cenſus præſtatur, niſi ſimul ſpeci-
fica cauſa ſolvendi doceatur, non probari quid
certi, vel ratione ſubjectionis hunc præſtitum
fuiſſe. Ideoque etiam Domino proprietatis in 214
caſu neceſſitatis ſuis hominibus propriis Con-
tributionem indicere licitum eſſe, docet Frider.
Huſan.*tr. de propriis hominibus cap.*7.*numero* 92.
quem tamen Juriſdictione in eosdem carere
conſtat; Cum jus ſervitutis ſui natura à Juribus 215
Superioritatis & Juriſdictionalium omninò
ſeparatum ſit, ut ab illo ad hæc nulla ducatur
neceſſariò conſequentia: Nec enim tales ſub-
diti aut Juriſdictioni ſubjecti eſſe dici poſſunt, 216
cui operas ſerviles præſtare tenentur; ſed ejus in
cujus territorio domicilium habent; cum non
ſervitus perſonalis, ſed habitatio & domicilium
ſubditum faciat *l. domicilium.ff. ad municipal. l. ſi
in patria.C.de Incol.lib.*10. Mynſ. 1. *obs.* 12. prout
dominicam poteſtatem non importare Juris- 217
dictionem, neque publicam, ſed ſaltem Oeco-
nomicam poteſtatem dixit Molinæ. *in conſuet.
Pariſ.tit.*1.§.3.*& ſeq.gloſ.* 3. *numero* 7. Flamin. de
Rubeis

Rubeis *conſ.* 1. *numero* 83. *vol.* 1. Et ante hos latius idipſum executus eſt Marian. Socin. *in c. cum contingat. num.* 3. *&* 8. *extr. de foro compet.*

218 Quò loci tradidit, ex ſola receptione ſervitii non fundari Juriſdictionem in ſervientes & Dominum non habere in hos Juriſdictionem, ſed ſaltem monitionem.

219 Huc referri poteſt annua penſio, quæ ſuperioribus annis ab Imperatore Romano-Germanico, Hungariæ nomine, Turcarum Sultano, pacis fruendæ gratiâ, exhibita fuit, quæ nullam inducit ſubjectionem, neque Imperii dignitatem (veluti pervicaciter inſultat Bodinus *lib.* 1. *de Rep. cap.* 9. *& lib.* 5. *cap.* 6. ſe Imperatorem Romanorum tributarium habere) attingit vel imminuit. Nullo enim timoris aut imbelliæ argumento, ſed temporis cauſa, ut Hungari brevi pace perennes bellorum moleſtias concoquerent, aliquid argenti, non tribu-
220 tum, datum eſt. Quamvis verò cum Franciſco I. Rege Galliæ in literis ad Ordines Imperii apud Hortleder. tom. 1. Von vrſachen des Teutſchen Kriegs *pag.* 83. *& ſeq. &* Georg. Sabino Cæſ. German. lib. in Ludovico III. fortaſſe haud negandum ſit

Perdere vindicibus, quos victor debeat armis
Turpiter his emtâ pace tributa dare.

non eſſe Principi potenti usque adeo honorificum. Incidunt tamen ea nonnunquam tempo-
221 ra, ut emere hoc pacto aut firmare pacem & amicitiam, ſin minus neceſſarium, tamen utile; Ideoque nec Romanorum Imperatores, aliiq; potentiſſimi Principes ac populi, in florentiſſimo rerum ſtatu, majeſtate Imperii indignum eſſe rati ſunt, pacem à multis Regibus mercari Piccart. *Hiſtoricopol. obſ. deciſ.* 1. *cap.* 9. Thom. Lanſius *in diſput. de Lege Regia theſ.* 50. *& ſeq.* Schonborner *lib.* 5. *polit. cap.* 10. *in fin.*

222 Adeo nonnunquam ſatius eſt, honeſta lege quod fiat, auro, quam ferro hoſtis impetum frangere & à finibus coercere Kirchner. *de Repub. diſp.* 16. *coroll.* 2. Quod ſi ex illo tributo ſeu penſione Majeſtas ipſa aliquid caperet detrimenti, vel etiam expiraret; nec ipſe Turcarum Rex de ſumma in ſuos gloriari poteſtate poſſet,
223 quam tamen ipſi adſcribunt Politici. Cogitur enim & hic ex veteri pacto tributum ducentorum millium nummum Æthiopum Regi Precioſo Joanni pendere, Quod cum Selymus II. biennio non ſolviſſet, bellum Selymum inter & Davidem Æthiopem exarſit Anno 1572. Michael Eyzinger. *part.* 1. *Paralipomen. theſaur.* Quin etiam Turcarum Princeps illis populis, qui montes Arabiæ tenent, Sexaginta millia aureorum tribuit, ut agro Palæſtino ac Damaſceno liberè frui poſſit Idem Bodin. *in Method.*
224 *Hiſtor. cap.* 5. Sic Reges Judæ pacis obtinendæ gratiâ, penſionem Aſſyriacis mittere ſoliti ſunt: ſalvum tamen iis remanſit Majeſtatis Jus: Salvum in terris ſuis Juriſdictionis omnigenæ
225 Exercitium. Sic & Idumæorum Ammonitarumque Reges Davidi annua ſolverunt ſtipendia 1. *Samuel.* 3. Sic Scythæ olim Aſiæ univerſæ Vectigal impoſuerunt Juſtin. *libro ſecundo.* Pri-
226 mus autem Imper. eſt, Vibius Gallus Hoſtilianus, poſt eximios illos heroas, Trajanum, Antoninos, Alexandrum & alios, qui Romanum, victorem illum gentium, populum barbaræ nationi, & à Decio paulò ante prope victæ, tributarium facere auſus eſt, quod non tam ferro, quàm auro ſibi duceret pugnandum. Itaque paſſim ex hoc tempore carpi, vellicari, lacerari corpus illud Imperii cœpit. Nam & Perſæ provincias populi Rom. incurſabant, & Scythæ prædæ dulcedine illecti, Thraciam, Macedoniam, Græciam, Aſiam depopulabantur: ipſi quoque Italiæ minitabantur. Sed & 227
Veneti, referente Cuſpiniano, circa annum 1474. Turcarum Regi quotannis octo aureorum millia, ut Pontica navigatio negociatoribus tutò pateret, polliciti ſunt dare. Et CARO- 228
LUM CALVUM Franciæ Regem Regni ſui direptionem à Normannis auro redemiſſe, ac immane Tributum illud, quod viritim per omnes Regni partes coactum fuit, Paganis penſitaſſe refert Crantz. *Norvagiæ ſuæ cap.* 6. *lib.* 2. Jan. Douſa *F. lib.* 7. *Annal. Holland. fol.* 313.

HENRICUS VI. Imperator miſit Legatos ad 229
Alexium Angelum, Principem Byzantinum, magnam pecuniæ vim tributi nomine petitum. Alexius, ut opes ſuas & potentiam oſtenderet, & oculos exterorum veneratione aut metu perſtringeret, omnes ſuos quam ornatiſſimos comparere jubet auratos, gemmatosque; ipſe autem à Capite ad calcem nil niſi ſplendor & nitor. Tum Græculi Germanos affari, cubitis tangere & digitis præire; ut Imperatoris veſtem & gemmas adſpicerent; quibus ille, ut floridum aliquod pratum, aut Alcinoi hortus variè nitebat; En, *ajebant*, vel in media hyeme veris opes & gratias uſurpate, & oculos iis paſcite atque hilarate. Quid vero adhæc noſtri Germani? Nobis, *inquiunt*, admirationi non ſunt iſta veſtra muliebria ſpectacula: atque adeo tempus jam eſt, ut his ſepoſitis ferro aurum commutetis. Si Imp. Alexius poſtulata neget, neceſſitas ei imponetur pugnandi cum viris ejusmodi, qui non gemmis, ut prata floribus reſplendeant; neque veſtibus variegatis, ut pavones, florientur; ſed qui veri Martis alumni flammas nitoremque ex oculis in acie jaciant; ac ſudorem margaritis ſplendidiorem totos dies ſtillent. Exitus hic fuit: ut HENRICUS qui pendi ſibi annuatim L. centenarios auri popoſcerat, legatione Alexii mitigatus XVI. auri talentis acquieverit. Et tunc primum ab Alexio tributum, quod ALEMANNICUM appellabatur, inſtitutum eſt. Quæ res moleſtiæ plena cum tumultum minaretur, Alexius ſacra donaria exemplis auferre conabatur: quod ubi ſucceſſu caruit, ſepulchris Impp. effoſſis ornamenta abſtulit, ut dixi ſupra *cap.* 1. *numero* 134.

HENRICUS AUCEPS quoque Imperatoriæ 230
magnitudini & Majeſtati, ipſiusque Imperii Romano-Germanici dignitati convenienter egit, quando Hunnis tributum (utpote cujus non eſt, ut Auceps rectè dixit, aliis dare, ſed ab aliis tributa accipere Henr. Bunting. *in Chron. Brunſvv.*) poſtulantibus, ſcabioſum canem mi- 231
ſit: qui veteri Francorum & Suevorum conſuetudine,

tudine, nomine ignominioſæ pœnæ viris Illuſtribus & Nobilibus portandus vicatim imponebatur: Arnold. Lubecenſis *lib. 7. cap. 2.* & Otto Friſingenſis *lib. 2. de geſt. Frid. Barbaroſſæ*; Cujus verba Gunther. *lib. 5.* ſequentibus expreſſit verſibus:

Quippe vetus mos eſt, ut ſi quis Rege remoto,
Sanguine, vel flamma, vel ſeditionis apertæ
Turbine, ſeu crebris Regnum vexare rapinis
Audeat: ante gravem, quam fuſo ſanguine pœnam
Excipiat: Si liber erit, de more vetuſto
Impoſitum Scapulis de contigui Comitatus
Cogatur per rura canem confinia ferre;
Sin alius, ſellam.

Sic Fridericus Barbaroſſa Hermannum Comitem Palatinum Rheni & decem Socios Comitesalios, quod ſe in Italia abſente, prædationibus & incendiis pacem publicam turbaſſent, per integrum milliare Germanicum canem portare coegit, Spangenberg. *in Chronic. Mansfeld.* Crantz. *lib. 3. Sax. c. 15.* Kirchner. *de Republ. diſp. 16. Coroll. 4.* Sed illa rebelles atque refractarios puniendi ſeveritas peſſimo more abiit in deſuetudinem; quæ ſi conſtanter ſine adſpectu & adfectu in omnes Imperialium Sanctionum transgreſſores ſemper fuiſſet exercita; hodiè Pax publica eſſet ſine diſcrimine, Moneta ſine detrimento, & totius Reipublicæ Status, Imperatoris Majeſtas, & omnium Principum atque Statuum auctoritas & privilegia; nec non diva Juſtitia, quæ prodigioſa immortalium litium multitudine, & aliquando neceſſariæ Executionis defectu, aut etiam illegitima alicubi adminiſtratione penè deſtruitur, forent in tuto. Egregiè Illuſtriſſimus Princeps Dn. FRIDERICUS Achilles Dux Wurtenb. *in conſultat. de Provinc. Europ. int. ipſas Principatu pag. mihi 677.* Meminit hujus moris etiam Crantzi⁹ *lib. 3. Saxon. cap. 15.* ubi tamen locum Arnoldi Lubecenſis ex Widechindo corrupit, & pro *portare canes, deducere canes* ſcripſit Meibom. *ad Widechind. fol. 60.*

DE LUSTRATIONE & ſequela.

232 Regali huic Collectarum adfine & annexum eſt Jus Luſtrationis & ſequelæ, Quarum hæc noſtris Reiß vnd Folg / Iſta Herſchaw vnd
233 Muſterung / Auffſetzung der Harniſch vnd wehren nominitatur: Et Valerio Maximo *lib. 2. tit. de inſtit. antiq.* Exercitatio tyronum, Suetonio *in Aug. cap. 38.* Probatio ſeu recenſitio exercitus & recognitio turmarum: Italis la moſtra. M. Ant. Surgens *de Præfect. Prætor lib. 1. cap. 26. numero 29.* Hiſpanis la alarde. Joan Redin. *de jure Majeſt. verb. non ſolum armis numero 27.* Gallis la mõſtre Oularevene Jean l'oiſeau *des Seigneurs*
234 *de France lib. 1. cap 3.* dicitur, & à Fabio Maximo inventa traditur, Valer. Maxim. *d. lib. 2.* Liv. *lib. 9. in fin.* M. Ant. Surgens *d. lib. 1. cap. 26 fol. 269.* Joan. Coraſ. *lib. 1. miſcell. cap. 15.*
235 Antiquitus enim per cottidina exercitia tyronibus demonſtrabatur armorum doctrina, in jactando miſſilium, in tractando ſcuto, in deflectendis obliquis ictibus, ut punctim vel cæſim armis uti addiſcerent, ambulare militari gradu & ordinem ſervare, locum non deſerere, nec ultra quam decet, conglobare vel laxare agmen; eaque omnia, quæcunque evenire in acie atque præliis poſſunt, in Campeſtri meditatione prænoſcerent. Imperatoris verò ſeu Ducis belli officium erat, obæquitare Ordines, oſtendere ſe periclitantibus, collaudare ſtrenuos, increpare ignavos, accerſere, quibus imminuti ordines expleantur, manipulos, ſi opus ſit, ducendo in hoſtes, mutare, ſuccurrere laborantibus, providere occaſionem, tempus, eventum. Quibus modis quoque milites exerceantur partitè ſatis & diſtinctè proſequitur Onoſand. *in Strategetico cap. 10.* Diſponantur, *inquit*, ſinguli in armis, illisque præcipua curarum illa ſit, aſſiduo uſu permanere in ordine, ut adſueſcant de facie, ac nomine ſeſe invicem noſſe. Item ut diſcant, quis progredi debeat, quo imperante, quo loco, quot ſociis comitatus. Denique, vel leviſſimo nutu & ſigno, adſtent in ordine ſinguli. Tum verò doceantur agmen producere, contrahere, inclinare in lævum, in dextrum latus, manipulos traducere, dividere, condenſare vel etiam vicibus alternis accedere & recedere. Itemque adſuefiant aciei diſtributionibus & diſpoſitionibus, ſive in phalangem componenda ſit acies, ſive confertim colligenda, ſive longâ ſerie protendenda, ſive ita, ut poſtremi adverſus circumvenientes obverſo vultu prælientur, pugna biceps, ac bifrons pugnanda, ſive etiam receptui ſigno audito ſecedendum. Ut enim qui muſicorum inſtrumentorum principiis adhuc erudiuntur, quando aut tibiarum foramina, aut nervorum intervalla, digitorum pulſu diſcernenda ſunt, ſæpenumero alia aliis digitis, absque ullo concentu premunt inconditè, ac languidè ponendo articulos, ſegniter quoque tollendo, vix nervos intendunt: At qui jam frequenti cura & uſu totam artem probè callent, manu ad numeros compoſita, celeri levitate ſubtiliter agitata, tibiarum flatus, ut lubet, aut comprimunt, aut laxant, fidibusque facile perſtrepunt: Conſimili quoque ratione, ordinum ſervandorum inſueti & ignari, trepidi admodum poſt multos errores & anfractus, vix tandem diſpoſitè conquieſcunt: qui verò communibus animis conſpirare edocti ſunt, dato ſigno, derepente, quaſi naturali motui ipſi per ſe feruntur in ordines, aciemque pulchrè concinnatam componunt.

Atque hæc militaris diſciplina præcipuum 236
Romani Imperii decus ac ſtabilimentum fuit, Vinculumque tenaciſſimum, ex cujus ſinu omnes triumphi manarunt: in cujus ſinu atque tutela, ſerenus tranquillusque beatæ Pacis ſta- 237
tus acquievit: Quæque Romanis olim antiquior fuit liberorum charitate, text. elegans *in l. 19. §. filius 2. ff. de captiv. & poſtlimin. reverſ.* Unde Vegetius, qui & ipſe Romanus fuit *lib. 1. de re milit.* Nulla alia re, *inquit*, Videmus Romanum populum Orbem ſubegiſſe terrarum, niſi armo-

armorum exercitio, diſciplina Caſtrenſi, uſuq; militiæ. Quid enim adverſus Gallorum multitudinem paucitas Romana potuiſſet? Quid adverſus Germanorum proceritatem noſtra brevitas valuiſſet? Afrorum dotibus atque divitiis impares fuimus; Græcorum artibus atq; ſapientia nos vinci nemo dubitavit. Sed adverſus hæc omnia profuit militem ſolertem eligere, vim armorum cottidiano docere exercitio & regulam diſciplinæ ſemper in Caſtris inviolatam ſervare.

238 Antiquos autem hiſce exercitiis adprimè deditos fuiſſe, præter ſexcentos alios docet D. Hieronymus his verbis: Olim qui navali prælio erant dimicaturi, prius in portu marique tranquillo uncos præparabant, remos trahebant, diſpoſitumque per tabulata militem firmiter ſtare conſueſcebant, ut quid in hac ficta naumachia, ſimulacroque navalis pugnæ didiciſſent, in vero certamine, non perhorreſcerent: Ita ſanè, qui in terra erant pugnaturi, arma tractare, umbratili pugna vires exercere, famem, ſitim, frigus, æſtum, vigilias pati aſſueſcebant, ut quod domi didiciſſent, in pugna prodeſſet. Unde Romanos ab hoc inſtituto dilaudat Vulcatius Gallicanus in Avid. *dicens* inſuper; Miſerum eſſe, cum exerceantur athletæ, venarores & gladiatores, non exerceri milites, quibus minor futurus eſſet labor, ſi conſuetus eſſet. Et diffuſius Joſephus *lib.* 3. *Excid. Hieroſol.* Initium illis armorũ ipſum bellũ eſt, nec ſolum cũ uſus aut neceſſitas eſt, manus movent, in pace feriati, ſed tanquam congeniti armis, nunquam pauſam exercitii faciunt, nec exſpectant occaſiones. Meditationes autem illis, ſive exercitia nihil à vero uſu fortitudinis & audaciæ abeunt, ſed quisque cottidiè miles omni alacritate, tanquam à bello exercetur. Quò fit, ut facillimè & penè ſine laboris ſenſu pugnas tolerent. Neque enim vel confuſio eos à conſueto ordine amovet & diſſipat, vel metus reddit attonitos, vel labor fatigatos. Sequitur verò victoria ſemper eos, cum in hos pugnent qui non pariter confirmati. Nec ſanè erraverit, qui dixerit, Exercitia eorum pugnas ſine ſanguine, pugnas ſine exercitio cum ſanguine eſſe. *Hactenus Ioſephus.*

Quicquid ſit, tantum his exercitiis tribuerunt Romani, ut SEVERUS Imp. palam dixerit, Diſciplinam Majorum Rempublicam tenere; quæ ſi dilabatur, & nomen Romanum & Imperium amiſſum iri. Agnovit hoc etiam Sulpitia doctiſſima Poëtria; cum in Satyra de iniquitate temporum Domitiani, ad hunc modum cecinit:

——— Duo ſunt, quibus extulit ingens
Roma caput: Virtus belli & ſapientia Pacis.

239 Non ignavia magna Imperia continentur; ſed virorum, Armorumque faciendum eſt certamen Tacit. 15. *Annal.* Et miſera eſt Reſpublica, quæ precario, tam diu ſcilicet, quàm placet vicino potenti, imperat; quæ auxiliis inhæret alienis; quæ ſuam ſalutem extraneis hominibus, haud ſuis Civibus committit, vel non committere audet Bodin. *lib.* 1. *de Repub. c.* 5. Gregor. Toloſan. *lib.* 11. *de Repub. c.* 3. *n.* 6. Machiavell. 2. *diſput.* 20. Danæ. 7. *politic.* 1. Althuſ. *politic. cap.* 32. *pag.* 557. Melch. Junius *quæſt. polit.* 70. Keckerman. *polit. fol.* 447. Ejusmodi armorum tractandorum meditatio à P. Rutilio Coſſ. C. Mallii Collega militibus tradita eſt. Is enim nullius ante ſe Imperatoris exemplum ſecutus, ex ludo C. Aurelii Scauri doctoribus gladiatorum accerſitis vitandi atque inferendi ictus ſubtiliorem rationem legibus ingeneravit, virtutemque arti, & artem rurſus virtuti miſcuit: Ut illa impetu hujus fortior, hæc illius ſcientia cautior fieret. Valer. Max. *lib.* 2. *c.* 1. Imò & exercitatio prævia multum confert, etſi umbratilis quaſi ſit: Nam & Romani ad palum pugnarunt. Ita Marius in bello contra Cimbros, ſuos paulatim animavit, & ab umbratili illa exercitatione ad prælium ſeriò gerendum apros effecit. Plutarch. *in Mario.* De Philippo Macedonum 240
Rege, ita ſcribit Polinæus *lib.* 4. *fol.* 72. Philippus exercebat Macedones, perinde, ac ſi periculũ immineret: ita, ut aſſumptis armis treceñta ſæpè ſtadia conficerent; ferentes una galeas, ſcuta, tibialia, ſariſſas, & cum his armis etiam commeatum atque omnia vaſa, quæ ad cottidianum victum requirebantur. ÆMILIANUS 241
quoque militem ſuum indies in opere habuit, quem extra ordinem deprehendit, ſi Romanum, vitibus, ſi exterum, virgis cædi juſſit, omnesque delitias, vinum, ſcorta à Caſtris amovit. C. JULIUS CÆSAR tyrones neque in ludo, ne- 242
que per laniſtas, ſed in domibus per equites Romanos, ac etiam per Senatores armorum peritos erudiebat; precibus enitens, ut diſciplinam ſingulorum ſuſciperent, ipſique dictata exercentibus darent. ATHENIENSES quotan- 243
nis pro tyronum Exercitio 40. talenta erogarunt. LACEDEMONII, Perſæ, Indi & quæ- 244
vis aliæ gentes, quamprimum bellicis victoriis clareſcere cœperunt, ab exercitiis mechanicis ad militares exercitationes ſeſe contulêre. Et Romano Imperio ruinam acceleravit, quod ſub Imperatoribus poſterioribus, milites numerato precio vendebantur; qui ex provinciis, per vices à poſſeſſoribus præſtabantur, Jul. Cæſar Bulenger. *de Vectigal. c.* 46. *in Analect.*

Anno Chriſti 1489. cum invaluiſſet conſuc- 245
tudo invento Germanorum tradita, ut milites fiſtulis ferreis uterentur, quibus glandes plumbeas magna vi ignis impetu mitterent, atque hoſtem è longinquo vulnerarent: eo telo qui uti ſcirent, ut Reipublicæ ſuppeterẽt, peritiſſimos ejus rei homines undique conquiſitos accerſitosque Venetorum Decemviri ſuas ad urbes miſerunt, qui Juventutem inſtituerent: atque ut agreſtes maximè homines id armorum genus docerentur, ſingulis in vicis pagisque ut duo puberes ei artificio aſſuefierent, edixerunt; atque iis omnium onerum immunitatem conceſſerunt, quo ſtudioſiores & diligentiores unum ad id munus obeundum reliquis liberati oneribus ac tributis fierent, eosque puberes die dicta ad ſuum quosque oppidum quotannis ſigno glande feriendo convenire voluerũt: qui viciſſet, ejus toti pago aut Caſtello vacationem eſſe munerum annuam, eo excepto munere,

nere, quoad Medoaci fluminis derivationem tenebantur, imperaverunt. Petr. Bemb. *lib.* I. *Venet. Hiſtor.* Et *lib.* 7. de Venetorum Legionibus ita ſcribit: Quod rumor increbuerat Maximilianum in Italiam cogitare; ne Reſpublica ad ejusmodi caſus incomparatior offendi poſſet, Senatusconſultum factum eſt in Veronenſium finibus, eorum, qui arma ferre poſſent, certus agreſtium numerus conſcriberetur, qui rei Militari aſſuefierent, iisque immunitas reliquarū rerum daretur, quo paratiores ad obeunda belli munera eſſent, & cum vocarentur ad ſigna, è veſtigio convenirent. Ea militum ex agris deinceps inſtitutio, ad reliquos Reipublicæ fines, ut eſt uſus omnium rerum magiſter, brevi promanavit: itaque nunc quidem cujusque oppidi, vici, pagique, partem habent ſuorum, qui ei rei ſtudent, ut armati paratique ſint, nullo ut interpoſito temporis ſpacio, ad bellum prodire, Reique publicæ celerem navare operam poſſint, hosque omnes Milites pro Ordinibus adpellaverunt.

246 Quid dicam de Turcarū aſſidua in armis inſtitutione jam inde ab AMURATHE I. Janizerorum authore introducta & conſervata? Nonne armorum induſtria ad tantæ potentiæ faſtigium evolarunt? Nonne virtute bellica tot provincias ſuæ effecerunt Ditionis? Cottidiè magnus ac certus numerus in Janizerorum cōtubernio jacis duriſſimis exercentur, jam in planicie ad imaginem veræ pugnæ exercitu bipartito ſine ſanguine concurrunt. Jam in aſperis montanisq; locis transmeandis occupati ſunt, ſtudium ſuum nec æſtivo nec brumæ tempore intermittentes, ut cum locorum aſperitatem, tum cœli injurias in ſiti & fame, in æſtu & frigore perferre diſcant, & agilitate robuſta corpora conſequantur. Et cum qui ſingulari tam agilitate, quàm fortitudine pollent, reliquis præferantur, & præfecturis præficiantur, invicem ſeſe, ut emergant, æmulantur, exiſtimantes, adeò præſtare nihil ac in virtutis & victoriæ contentione, Legum Imperatores non immemores, aut vincere: aut ſtrenuè pugnando finire vitam. Unde efficitur, ut ſæpè Baſſæ fiant, qui principatus & dignitatis apud illos ſummus gradus eſt, nati ex bubulcis. Hoc arcto legis militaris fulcro Turcici Imperii moles & potentia hactenus ſtabilita fuit, non ſecus ac olim Romanorum perpetuo legionum ſubſidio.

Nec tamen ideo quem percellere debet Turcarum audacia, tam confirmato animo opprimendos ſubjugandosque adorientium. Exercitatio enim ejusmodi ſcientiam parit, ſcientia dimicandi audaciam nutrit: Nemo enim facere metuit, quod ſe bene didiciſſe con-

247 fidit Caſp. Facius *axiomat bellico* 31. Et cui obſcurum eſt, in ea arte unumquemque maximè excellere, cui unice intentus eſt, quamque præ reliquis exercet? Quod ſi etiam in ludicris rebus, ut quam dexterrimè talos jacias, vel ad ſcopum jaculeris, perfectionem doctrina & exercitatio parit; quid in maxima bellandi arte, quæ potentiæ firmandæ & augendæ, comparā-dorumq; regnorum inſtrumentum eſt certiſſimum?

Quin & Hiſtoriæ oſtendunt, exercitatam 248
paucitatem ſemper ad victoriam promptiorē extitiſſe, quàm rudem multitudinem. INDI ingentem ut plurimum militum numerum in aciem educunt, ſed militaris diſciplinæ & ordinum ignorantia, Citò admodum aut vincunt aut ſuperantur, & non niſi ingenti cæde ut plurimum prælia dirimuntur, referente Monſ. de Laet *in Hiſtor. de Imperio Magni Mogalis ſive India* 249
vera fol. 155. Romani contra Antiochum Aſiæ Regem, interfectis quinquaginta hominum millibus, ipſi viginti quatuor Equites tantum, 250
pedites vero CCC. amiſerunt. M. Valerius Sabinorum Romanum agrum incurſantium tredecim millia cæcidit. Bello civili L. Sylla colla- 251
tis cum Mario juniore ſignis ad Signium XXM. hoſtium profligavit VIIIM. cepit, viginti tribus ſaltem ex ſuis deſideratis. Plut. *in Sylla*, L. Lu- 252
cullus in Armenia cum decem millibus peditū & equitatu cum funditoribus & ſagittariis ad mille Tigrani Regi Armeniorum occurrit, qui ſagittariorum & funditorum habebat XXM. equitum LVM. ex quibus cataphracti erant XVIIM pedites gravis armaturæ CLM. viarum munitores & qui pontes pararent, materiarios & ad miniſteria deſtinatos XXXVM. Romanorum paucitatem Tigranes irriſit, ſi ut legati veniſſent, multos eſſe: ſin, ut milites, paucos, dictitans: Verum in tanta colluvie cataphracti, Rom. impetum ne expectarunt quidem, ſed fuga effuſa peditum Ordines interruperunt. Inſecuti Romani absque labore victoria potiti ſunt. Pedites cecidiſſe ſupra C. M. perhibentur, equitum pauci plane effugiſſe. Ex exercitu cētum vulnerati, quinq; deſiderati. Hujus pugnæ Antiochus Philoſophus in commentario de Diis mentionem faciens, negat à Sole viſam parem. Livius ait, nunquam Romanos ſigna cum hoſtibus contuliſſe tanto numero inferiores. Neque enim vigeſimam propemodum partem, imo nec minorem æquarunt victores victorum. Plut. *in Lucullo*. CN. POMPEjus Mi- 253
thridatis Aſiæ Regis quadraginta millibus cæſis viginti tantum ex ſuis deſideravit Alex. ab 254
Alexand. *lib.* 6. *cap.* 25. CÆSAR Pompeium ſupra XLM. militum habentem, in acie Pharſalica collatis ſignis cum XXIIM. apertò Marte ſu- 255
peravit. Dux Leonides tercentum Lacœdemoniis circiter vicies millia Perſarum trucidavit.

DIEDERICUS Hollandiæ Comes Anno 259
1075. adverſus FRISIOS Tributa abnuentes, in aciem profectus, duorum uno die præliorum Victor parendi attulit neceſſitatem. Et in primo quidem bis vicies millia capitum, in altero verò unum ac ſexaginta millia deſiderata Jan. Douſa F. *lib.* 10. *Holland. Annal pag.* 483. Matthi- 257
as Rex Pannoniæ etſi viribus potentiaq; Turcā multò erat inferior, tamen quoties exercitu exiguo arma tractare non ignaro cum illis decertavit, toties hoſti extorſit victoriam. Joan- 258
nes Corvinus Hunniades quindecim hominum millibus inſtructus cum Turcis in Campo, quem

po, quem Vaſcapum dicunt, congreſſus, exercitum Octoginta millium profligavit fuditque, ut vix media pars evaſerit, Danubiumque fugiendo trajecerit. Signa circiter ducenta capta; hominum verò quinque millia. Non multò pòſt pari felicitate ad Moravam fluvium cum Turcis conflixit; ubi ſtrages longè major parata eſt, quam aut Corvinorum numerus, aut humana fides pateretur: quando à decem millibus Equitum triginta Turcarum millia una nocte cæſa, capta quatuor & novem militaria ſigna hoſtibus erepta. E Corvinis autem non multi pro cladis magnitudine deſiderati, vix quingentos oppetiiſſe memorant: ſiquidem pauci infeſtum hoſtem invenêre Bonfin. *lib. 5. decad 3.*

159 Anno Salutis 1550. WALTHERUS à PLETTENBERG Ordinis Teutonici Magiſter in Livonia exiguo peditatu unico duntaxat deſiderato homine ad urbem Pſcoviam circiter centena millia Moſchovitarum & Tartarorum funeſta ſtrage delevit, ita ut duobus milliaribus cadavera paſſim proſtrata jacerent. Hanc ſtragem ſuorum, Moſchorum Dux Baſilius Johannes audiens, cum ſummo ſtupore admiratus, tantum exercitum, tam exigua manu turpiter cæſum & proſtratum ad quinquaginta annos cum Teutonicis inducias confeſtim firmavit: Ruthenique & Moſchovitæ ab eo tempore Teutonicos, ferreos viros appellarunt Guagnin. *in Reſcript. Livon.* Singulare hoc fortitudinis Exemplum, ſempiternâ memoriâ dignum, Poeta quidam ſequenti elogio expreſſit:

——En, quà Sol habitabiles
Illuſtrat Eous Boreæ plagas,
Hic Moſcovita, VVeſtfalorum
Gens, didicêre feri, ſatis quam
Quid Marte poſſet: milite nam ſuò
VValtherus audax plus vice ſimplici
Johanne *cum* Magno *ſecundis*
Auſpiciis Duce præliavit.
Hic Barbarorum ſtrenuus agmina
Ferrata quot vaſto eruit impetu
Primos & extremos metendo
Stravit humi ſine clade Victor?
Felix dies, qua cædibus horrida,
Belli ſecundos reddidit exitus;
Laudemq; & optatum peracto
Imperii decus arrogavit.
Dux Magnus *haut illi antè domabilis*
Ruſſivi in humani, implacidum genus
Mirantur, & dextrâ obviâ illum
Compoſitis venerantur armis.
Idem Rigam ſedavit & ordinem
Rectum evaganti fræna licentiæ
Injecit, amovitq; turbas
Reſtituendo diu quietem,
Per multa cuncta ſæcla Livonia
Idcirco commeruit Princeps bonus
In univerſo Principatu
Inclutus eſſe Livonienſi.
Cuſtode rerum hoc Principe non furor
Civilis, aut vis perdidit otium,
Non ira, quæ procudit enſes,
Et miſeras inimicat urbes.

His, fælicibus & portentoſis præliis annumerari ritè poteſt illud, in quo Carolus Martellus apud Turones formidabiles copias Saracenorum occidione delevit. Adeò enim egregiè & feliciter dimicavit, ut cum ex hoſtibus trecenta ſeptuaginta quinque millia cæſa fuerint, mille tantum & ſeptingentos è ſuis deſideravit Richard. Dinoth. *de reb. & fact. memorabil. lib. 3. fol.* 277. Hæc armorum exercitia etſi noſtris temporibus in uſum revocari haut ſit ita facile; tamen illud proclivius erit, priusquam Imperator manum cum hoſte conſerat, ut per aliquod dies diverſas pugnæ formas easque campeſtres ſibi refiniat, quo melius expeditiusque, cum opus erit, ſuam formabit aciem, quam illam adumbratam in charta videre meditarique, ut hodie apud omnes ferè invaluit.

Conſiſtit autem Luſtratio potiſſimum in delectu & diſciplina ſeu exercitatione. Quæ 160 duo antiqua probæ germanæque militiæ & defenſionis fundamenta, pro ſalute Reipub. 161 reſtituenda & in uſum revocanda, ſuadent tum Politici, tum JCti, ſubditosque omni armorum exercitio uſuque militiæ ita firmandos Principibus conſulunt, ut incidente neceſſitate manu expediti, prompti & ſemper parati ſint; ad vim quamvis illatam, armis propulſandam; atque ita in pace decus, in bello præſidium ſint, & ipſa fama hoſtem profligare queant: Reſpublica enim, quæ Cives, pro Patria qui pugnent, ſemper habet paratos; vigilantes & exercitatos; hocce præſidio quaſi muris cincta & firmata, exterorum vicinorumque metum contemnet, & hoſtium animos ab inferendis periculis avertet. Hocque Lacedemonii innuere voluerunt, qui corpora ſua, muros Laconicos vocabant. Exercitatio quippe fortiores producere milites conſuevit, quam ipſa Natura; qui & calorem exceſſivum & frigus aſperrimum, & omnem auſteritatem perferre poſſunt Veget. *d. lib.* 1. *de re milit. per tot.* Lipſ. *lib* 5. *Polit. c. 8. & aliquot ſeqq.* Petr. Gregor. *lib.* 11. *de Repub. cap.* 9. *num.* 11 *fol.* 683. Althuſ. 5. *politic. cap.* 34. *fol.* 559. *per tot.* Keckerman. *lib.* 1. *Syſtemat. Politic* Glovian. Boter. *del Ragione de Stato lib.* 9. *in princ. & Rubr. della Scalta di Soldati.* Joan. Redin. *d. lib. de jure Majeſt. verb. non ſolum armis. n.* 12. *& ſeq.* Claud. Contaren. *de re milit. c.* 19. *& c.* 239. M. Ant. Surgens. *d. lib.* 1. *c.* 13. Georg. de Cabedo *deciſ.* 44. *num.* 7. *& ſeq. p.* 2. Achill. Traducc. *in Turca vincibili fol.* 314. Caſp. Facius *axiomate bellico* 90. *ubi dicit*, eos, qui pace diuturnâ frui volunt, Bello debere eſſe exercitatos. Alios, qui de rebus ad militiam ſpectantibus aliquid ſunt commentati, noviſſimè commemorat Conrad. Rittershuſ. *in Expoſitione Methodica Novellarum p* 14. *c.* 1. *per tot.*

Huic Conſilio in Subditorum præparationibus militaribus locum dant quamplurimi Germaniæ Principes, qui priſtinam vivendi rationem ad viridem obſervantiam revo- 162

cantes Subditos conſcribunt, arma iisdem imponunt, habitoque delectu per officiales & deſignatos diſciplinæ militaris magiſtros Hauptleut / Befelchhabere vnd Drillmeiſter (antiqui Campidoctores appellabant) eos cōdocefaciunt; quomodo ineunda prælia, progrediundum, in acie ſtandum; ad omnem objectam fortunam pugnandum, acies inſtruendæ &c. Wie Sie Jhre Speiß vnd runde Dachen recht anlegen/führen vnd prauchen / ſtechen brechen/ gleiche glieder machen / ſchließen/ außbreiten vnd erweitern/ paldt langſam/ paldt geſchwind marchiren, Lencken vndt Wenden/ in modum juſtæ pugnæ zuſammen laufen/treffen/vnd wider in gutter Ordnung von einander weichen/vndt ſonſt ſich recht in der Waffen vnd dern gebrauch ſchicken ſollen/Ita, ut doceant ſigna ſequi, tympanorum certis pulſibus ſcienter obtemperare, convertere, dirigereque aciem, in cochleam decurrere, & denique multa arte hoſtem ferire, exacteque ordines ſervare; ut loquitur Paulus Jovius *lib.4. hiſtor. fol.* 149. Ita Cæſar apud Nicodemum Friſchlinum *in Comœd. Helvetico German.* aciem ſuam inſtruit:

Vos Legionarii legionis decimæ, mihi prætoria
Cohors eritis: tu Divitiace, in prima acie duc
Aeduos:
Vos Arverni, atq; Allobroges dextrum cornu explebitis:
Valemus Legionariorum multitudine militum,
Pro iſthoc numero hoſtium adſpeciem
Vtendum mihi alariis: adeſte Leuci, & ſtationē hanc tuemini,
Vos pila Romani, vos Galli geſa primo jactui
Protenſa habete: ſicut ratio militaris poſtulat
Hic funditores: hic cetrati milites, conſiſtite
Tu Labiene ſiniſtro cornu praeſto: tu Craſſe equitatui:
Cumq; expeditior ſis, quam qui ipſa verſantur acie:
Si quis erit *caſus, aciem tertiam mitte laborantibus*
Noſtris ſubſidio: Tu noviſſimum duc agmen Conſidi:
Et ne ab latere, néve ab tergo perrumpant ordines cave.
Si aut carptim aggrediendo nos circumgere, aut confusâ ſtrue
Voluerint implicare, tum ſenſim laxate manipulos.
Cumprimis ut Phalangem diſſipetis, in hoc contendite.
Nulla evidentior cauſa fuerit, quam iſthac, victoria.
Ego ſingulis legionibus legatos addam ſingulos,
Cum quæſtore: ut eos teſtes habeat quisquis virtutis ſuæ,
Nunc in cuneos & turmas, contra me omnes aſſiſtite:
Et quæ res præcipuum incitamentum eſſe fortitudinis
Solet, ne fortuita cuneorum ſit conglobratio,
Generatim conſiſtite: ut è familiis & propinquitatibus
Poßint cunei coſtitui. Vos Treboces huc cum lanceis
Majoribus, vos Macomanni tum cæteris hunc locum
Tenete: Hoc Nemetes intervallum: iſtud Vangiones impleant.
Stationem habete hanc vos Suevi, cum frameis:
vos Seduſii
Cuneum hunc ſervate cum verutis: vos Harudes cæteri,
Miſſilia docti ſpargere, ob veritate frontem fronti hoſtium.
Inprimis ne phalanx disjiciantur, erit veſtra cautio.
Nam conferta, haſtisq; horrentes vires ſunt intolerabiles.

Eoque nomine commendatur Magnus Hetruriæ Dux Theſoro *polit.* 1. *fol.* 278. atque Franciſcus I. Rex Galliæ Pierre Matthieu *lib.*1.*Hiſtor.pag.* 154. & Dux Sabaudiæ, qui teſte Botero, habet plus minus viginti virorum millia ſelectorum, qui armis inſtructi ſunt, nempe partim pectoralibus partem ſariſſis ſclopetisque: ſunt diviſi ſub Capitaneis; qui alios ſuperiores agnoſcunt, ii vulgo Colonelli dicuntur: hi milites ſemper ſe exercent; fiuntque eorum luſtrationes certis temporibus.

Horum exemplo ſi cæteri Status Imperii ſeveram conformationem Subditorum ad robur & virtutem militarem inſtituerent, certè magna ſpes futuræ felicitatis affulgeret, & ad octidui ſpacium per Germaniam aliquot centena millia cum armis ad pugnandum egredi parata conſcribi poſſent. Sed novem ubi ſunt?

Superioribus ſæculis, tam in Germania 263
quàm aliis orbis Chriſtiani partibus, Nobiles nobiliumq; miniſtri tantùm militabant, quibus ideò feuda dabantur: hacq; ratione Principum quondam potentia in multitudine Vaſallorum conſiſtebat, Laurent. Grimelius *de Opt. Senatore fol.*70. ubi ita alloquitur Polonicam Nobilitatem: Scis damis, urſis, apris, leporibus inſidias tendere, canes ad feram prehendendam inſtruere: Cur non eodem modo caſtra metari, ducere exercitum, vincere hoſtem? hoc ſi neſcis, atque tantummodò ventrem curas, in ſylvis belligeras, vicini rebus vitæque retia tendis, vitam ſeditioſam, ignobilem, otioſam traducis: certè ego te non Militem ſed inertem, non Nobilem, ſed mobilem civem appellabo: quin etiam te vitam nobilitate perſonaque tua indignam agentem, uti ſervum condemnabo. Bellum eſt! pro Patria igitur hoc ſuſcipiendum, properandumque, ne mora ſit in culpa; ac priusquam ſtipendium in rationem conferas, hoſtis præda onuſtus aufugiat, tuamque Reſp. fruſtra imploret opem; hanc maturè defendere, quam cunctando perdere præſtat. Stipendia non ſunt? Quid tum? emtusne Patriæ defenſor es, an non potius datus? quæ tibi vitam, quæ gloriam, quæ divitias, quæ omnia dedit, hoc unum grati officii munus à expe-

tit,

tit, ut eam chariſſimam omnium rerum habeas, ejusque ſalutem Miles fidelis & voluntarius, non vero emptus defendas. Abſit enim, ut pecuniis nobilitatam eſſe putes virtutem tuam, & avaritiæ pecuniæque, non Patriæ Miles dicaris. In Pace Militis officium eſſe puta, arma ſcire tractare, bello dignum ſe præſtare, vitâ cæteris cum Civibus æquali, juſtâque frui, nec eorum otioſæ dignitati, armis nocere. Sic & olim Nobiles tantum in Franco-Gallia militabant, ac feuda militaria habebant Girard. *lib.* 4. *fol.* 373. *&* 374. *tom.* 1. Hodiè verò belli gerendi onus recidit à Nobilibus ad plebem.

264 De origine militum Germanorum quos nunc Landsknechte indigitant, ita ſcribit Pontus Heuterus *lib.* 7. *pag.* 341. Ante Cæſaris Maximiliani tempus Germani peditis nullus erat exteris uſus; Sed urgente bello Principes ac Reſpublicæ pedite oppidis in agris excito utebantur: qui exigua, aut aliquando nulla mercede militabant; confectoque bello poſitis armis domum redibant: eâdem fermè ratione, quâ hodie Helvetii ſuam tuentur libertatem. Tandem longâ pace quæſitis opibus, oblitisq; armorum peditibus; belli tempore tympani ſono, tam in Germania, quàm alibi colligi cœpere: qui cum è fæce plebis coirent, ab Anno Chriſti 1430. uſque in Annum 1490. partâ pace graſſatores facti, ſervatis armis, de provincia in provinciam, more locuſtarum vagabantur: omnia depaſcentes ac depopulantes, ac; quod magna ſubinde manu errarent, Principibus ac Civitatibus formidinem injicientes; adeo, ut partim contra Nobiles ex Arcibus itinera infeſtantes; Suevicum fœdus Norimbergæ Anno 1489. ſuadente Cæſare Maximiliano, ſit initum. Sed ad propoſitum.

265 Certum eſt, Armorum uſum regulariter eſſe de jure prohibitum, ut in rubro & nigro C. ut armor. uſus *lib.* 2. Et in *Authent. de arm.* Etiam Nobilibus, Farinac. *in prax. crim. lib.* 3. *q.* 108. *num.* 25. Et quemadmodum olim ex Conſtitutione Zenoniana ſolus Princeps proban-

266 dorum militum jus habuit *l. neminem.* 17. *C. de re milit. l. probatorias.* 9. *C. diverſ. offic. lib.* 12.

267 (quamvis ante Zenonem Imp. Duces belli & Magiſtri militum jus illud habuiſſe haud obſcurê innuat *l.* 1. *pr. C. qui milit. poſſ.* Henric. Bocer. *lib.* 1. *de bello c.* 9. *num.* 5.) ſic quoque noſtro ævo Luſtratio juri Superioritatis & Regalium

268 adſcribitur Andræ. Knichen *de privileg. Saxon. verb. Ducum. c.* 5. *circa fin. n.* 511. *& tract. de jure territ. c.* 3. *n.* 352. *& ſeq.* Et *in Encyclop. c.* 11. Frid. Pruckman. *conſ.* 87. *n.* 34. *&* 40. *lib.* 1. *& conſ.* 10. *num.* 41. *lib.* 2. Nic. Bellon. *conſ.* 49. *num.* 1. *& ſeq.* ubi de facto conſultus reſpondit, homines Lugovienſes poſſe cogi à Principe & Domino ſuo ad faciendas monſtras & oſtentationes armorum; Et ſi Princeps faciat præconizare, quod quilibet venire debeat cum armis ad faciendam monſtram; quemlibet debere ſecundum qualitatem ſuam comparere, baliſtarium cum baliſta, Equitem cum equo: rectè quoad hoc ultimum citato Baldo *in l. liberti libertæq. num.* 13. *C. de Operib. libert.* Joan. Bidembach. *quæſt. nobil.* 7. *fol.* 57. *& ſeq.* Joan. Petr. Surd. *conſ.* 83. *num.* 7. Petr. Ant. de Petra *de poteſtate Princip. c.* 6. *num.* 39. *fol.* 132. Idem inſinuat M. Ant. Surgens *d. lib.* 1. *c.* 22. *fol.* 401. M. Ant. Peregrin. *lib.* 1. *de jure fiſci tit.* 1. *num.* 14. Georg. de Cabedo *d. deciſ.* 44. *num.* 3. *&* 7. *p.* 1. *ubi ait,* 269

Reges & Principes poſſe eligere Tyrones ex Subditis, hocqne eſſe de Regalibus. Idemque 270

legibus Hiſpaniæ proſſum eſſe teſtatur Joan. Redin. *d. tr. de jure Majeſt. verb. non ſolum armis decoratam. num.* 27.

Quam in rem faciunt Receſſus Imperii de Anno 1555. §. Nach deme aber die hiebevohr. 271

Et de Anno 1564. §. Ferner dieweil ohnn das. Petr. Denaiſ. *in jure Cameral. tit.* 212. *per tot. &* §. 49. Ubi *dicit*; Status milites aptos & exercitatos ex ſuis ſubditis eligere, vel ſi idoneos in iis non habeant, alios ad hoc ære conducere debere: Itaque Conceſſo Imperii Statibus conſequente, ſcilicet defenſione ſui territorii, vel 272

perſecutione pacifragorum, concedendum quoque eſt antecedens, videlicet jus delectus, Luſtratio & Impoſitio armorum, ſine quo illud commodè explicari nequit, *juribus vulgatiſſimis.*

Alia etiam extat Imperii ſanctio, in Comitiis Spirenſibus Anno 1570. promulgata, de diſciplina militari equitum & peditum in Germania inſtituenda & conſervanda. Utinam ea, quæ tam prudenter & utiliter conſtituta ſunt, ſervarentur! Sed hic licet exclamare cum Horatiô:

Quid leges ſine moribus
Vanæ proficiunt?

Pari ratione jus ſequelæ, quod Luſtrationis 273

conſequens & velut Effectus perhibetur, in Claſſem jurium Superioritatis & Regalium refertur: uti præter Knichen & Pruckmannum *dd. locc.* olim tenuit Bald. *conſ.* 483. *Magnificus Dominus n.* 4. *& ſeq. lib.* 1. Quo loci de facto reſpondit, Marchiones poſſe imperare Subditis, ut ſe ſequantur ad Cavalcatam & bellum juſtum, *per c. Domino Guerram. Hic finitur lex* 2. *F. tit.* 28. Idem præſupponit idem Baldus *in l. etiam. num.* 29. *C. de Execut. rei judic.* ponens caſum in Duce Mediolani mandante Mediolanenſibus, ut mittant mille armigeros. Quam deciſionem Baldi ſequuntur Domin. Cardin. Thuſc. *in pract. concluſ. lit. B.* Zilet. *in repert. poſt.* Alb. Bruni Conſilia *verb. Dominum.* Alexand. Rauſ. *var. reſolut. c.* 73. *num.* 3. Petr. Bellin. *de re milit. p.* 2. *tit.* 2. *num.* 7. *& tit.* 6. *num.* 6. Eoque ſe remittit Chaſſanæ. *in Conſuet. Burgund. rubr.* 1. §. 4. *in pr. n.* 8. erroneè tamen Baldum *conſ.* 486. allegans. Pulchrè Ferrar. Montan. *lib.* 6. *de feud. cap.* 3. *fol.* 157. ubi adſtruit, Homagium 274

illud facere, ut Subditi jurati devinctiores Dominis ſuis exiſtant, non modo in operis præſtandis atq; Subſidiorum Exhibitionibus; ſed etiam, qui jus Civitatis habent, Dominum cōtra hoſtem juvare, inq; Expeditionem cum armis & militari adparatu ſequi cogantur, ſive hoc viritim, ſive pro certo armatorū numero; quæ Expeditiones tamen magis ad patriæ de-

275 fenſionem fieri debent, quam ut externa bella
quærantur: Qua de cauſa non debet Domi-
276 nus ſuos per longinquum ad arma ſumenda e-
277 vocare, niſi ſolitus quoque ſit eminus educere
278 atque pugnare, atque expenſas quadantenus
ſuppeditarit, recte citatis Speculat. *lib. 4. p. 3.*
de feud. §. quoniam ſemper homagiis. verſ. q. 20.
num. 29. Et ibi Joan. Andr. ubi tractando quæ-
ſtionem; An homines Baronis magis Baro-
279 nem, quam Regem juvare teneantur, præſup-
ponit, Baronem guerram habentem Subditis
præcipere poſſe ad ſe juvandum, ſubditosque
adhoc vigore homagii adſtrictos eſſe. Sequi-
tur Johan. Bidembach. *d. quæſt. nob. 7. fol. 57.* Si-
militer & Gail. *de pac. pub. lib. 1. c. 4. num. 12.* tra-
didit, Subditos ad militiam jure Subjectionis
280 poſſe vocari Martin. Laudenſ. *de bello quæſt. 41.*
dicens, Subditos tam Jurisdictionis, quàm feu-
di ratione teneri juvare Principem & ſequi ad
bellum perſonaliter, niſi excuſentur propter
281 ætatem: Quod & firmat Franciſ. Arrias *de bello*
tom. 15. tractatu tractatuum num. 176. & Johan.
Lignar. *de bello c. 43. per tot.* Florez Diaz de Me-
na *d. quæſt. 21. n. 114. & ſeq.* Chriſtian. Wintz-
ler. *de Collectis obs. 1. num. 100.* Regner. Sixtin.
de Regalib. cap. 1. num. 28. Idque Dom. Adſeſ-
ſores in cauſa Meintz contra Erfurd / (quod
282 votum paulò poſt relaturi ſumus) pondera-
runt, regalisq; Superioritatis indicium appel-
larunt, quod Erfordienſes auxiliares copias,
Reiß vnd Folg / ſive angarias præſtare tenean-
tur. Ita & Johan. Meichsner. *tom. 2. deciſ. Came-*
ral. lib. 2. deciſ. 4. in cauſa Jngelheim cõtra Chur-
Pfaltz num. 177. Dienſt vnd Reiß inter præci-
283 puas Jurisdictionis & Superioritatis ſpecies
collocat. Georg. de Cabedo *d. deciſ. 44. n. 3. p. 2.*
eleganter Matthias Coler. *conſ. 1. q. 22. n. 263. &*
ſeq. ubi reſpondit, Cives Remenſes (mutato no-
284 mine pro Roſtochienſ.) ad Landtfolg & Hülff
à Ducibus Magapolitanis evocatos compare-
re, iisque ſuppetias ferre teneri, quamvis alias
immunitatis habeant Privilegium, quia præ-
textu privilegii nemo excuſatur tẽpore Guer-
ræ, declaratque hoc *num. 275.* ita intelligi, quã-
285 do neceſſitas vel privilegium Ducatum ipſum
Megapolitanum concernat, veluti, ſi quis Du-
catum contra Conſtitutionem Imperii de pa-
ce publica adoriatur, aut à militibus deſertori-
bus tranſitus attentetur: Nam his & ſimilibus
caſibus à Ducibus ad auxilia evocari poſſunt,
Cui evocationi ſub pœna Conſtitutioni inſer-
ta parere tenentur: Sic quoque homines pro-
286 prios Dominum evocantem ſequi, & opem,
ſuppetiasque ferre adverſus inimicos ipſius,
& ingruente neceſſitate, hoſtiumque incurſu
eoſdem ad Excubias agendas quoque teneri
docuit Frideric. Huſan. *tract. de propriis homini-*
bus c. 6. num. 19. & num. 96. Quod aliâs Subdi-
torum eſt.

287 Henricus Auceps (ut & hoc obiter in-
farciam) nonum quemque virum, cum in
Germania antiquitus rariores eſſent urbes, ex
agro in oppida, hinc inde nova condita, ac mu-
nita tranſtulit, reliquorumque labores in ur-
bana horrea condidit; diſcrimine facto inter
plebem urbanam; quos Burger à burgis qui-
bus cuſtodiendis intra mœnia conſtituti e-
rant, & ruſticam, quos à cultura Bauren ap-
pellavit Cyriac. Spangenberg. *in Chronic.* 288
Querfurt. Qua de re ex Chronico quodam
Magdeburgenſi manuſcripto, quod necdum
Juris publici factum eſt, inſignem locum huc
addere libuit: Bey Keyſer Heinrichs (des
Voglers) zeitten / Da die Vngarn dieß Land
ſehr anfochten / ſatzte Der Keyſer / Das der
Neundte Mann auß den Dörfern ſolte in die
Stätte ziehen / Vnd ſelbige beveſtigen vnd be-
wahren / Vnd der Keyſer hatte einen Frieden ge-
nommen mit den Vngarn / uff neun Jahr / da-
rinn ſatzte Er / das man Turnier ſolte halten / da-
rumb / das ſich die Leut in Waffen vnd Harniſch
ſolten üben / vnd ſatzte / das der Eltiſte Bruder
ſolte in das heer fahren / vnd Das das Heerge-
räte ſolte fallen vff den Nechſten Schwerd Ma-
gen / das Wordt do ein Recht / dan do war es al-
les Erb vnd fiel vf den nechſten Magen oder
Bluts Vorwandten. Nun ſagen viel Leute / das
Burgere ſo in Stätten ſitzen / nicht haben den
HeerSchild. Dieſe Wißen nit / Das das heer-
geräte vmb der Statte willen geſezt iſt / vnd das
ſie ſich an Ritterſchafft ſollen vben / vnd das Sie
auch von Ritters Art ſein / Das iſt ſcheinbar dar-
an / Das ſie heergeräte geben vnd nehmen. Alſo
ſtehet im Sachſen Spiegel Jm Art. 27. Ein
jeglicher Man von Ritters Art / vorerbt zweyerlei
ſein Erb vf den nechſten Magen / vnd ſein Heer-
geräte vf den nechſten Ebenburtigen ſchwerdt-
magen Welcher Man nicht von Ritters Art iſt /
der leſt Erb vnd kein heergeräte / an deme ſo ſchei-
det ſich der Heerſchild Dieß Recht ſatzte Keyſer
Carl Vom Ritter / vnd Keyſer Heinrich ſatzte
dieß / Das die Burger vnter ſich Heergeräte ge-
ben vnd nehmen ſolten / vnd den Heerſchild ge-
brauchen. Hierauß nehme Jch dieſe Rede / wer
heergeräte leßt / der hat den Heerſchild. Die Bur-
ger geben vnd nehmen Heergeräte / Darumb
haben Sie den Heerſchild. Addatur Franciſ-
cus Pfeil. *conſ. 197. num. 26. cent. 2.*

Hinc elucet patriciarum in Civitatibus fa-
miliarum origo: Cum pleræque à pagis, in qui- 289
bus tamen nihil juris habent, ea ratione deno-
minentur: quod ex illis majores illorum, in
Civitates præſidii militaris cauſa commigra-
rint, militiæque profeſſionem ſolennem fece-
rint & cingulum militare habuerint. Con-
fer de Patriciis Bechtium *diſp. de Salvo Condu-*
ctu, theſ. 125. Ulric. Wolff *diſp. polit. 12. theſ.*
12. Matth. Stephan. *de nobil. polit. cap. 3. pr.* ubi
ait, Patricios, Statt Junckern / domi Nobiles
dici; quod tantum in loco Conſuetudinis ta-
les ſint; extra non item.

Verum ut eò, unde digreſſi ſumus, relaba- 290
mur; Tanta juri Collectarum cum jure Se-
quelæ intercedit cognatio, ut haut pauci Ger-
maniæ JCti exiſtimarint, Collectas in locum
Sequelæ ſucceſſiſſe, & iſtas propterea à Subdi-
tis pendi, ut ab hoc munere per Principem re-
leventur. In quâ etiam opinione fuiſſe Dnn.
Referentes in cauſa Teutſchmeiſter contra Ot-
tingen / Item in prædicta cauſa Meintz contra
Erfurd /

Erfurd/conſtat ex votis & Relationibus, quæ
extant: apud Meichſnerum *tom.2.deciſ.Came-
ral.lib.1.deciſ.6.num.64.fol.629.* & Compila-
tor Symphorcmat.*tom.1.tit.2.vot.1.num.120.
fol.96.*Chriſtoph. Winzler.*de Collect.deciſ.1.n.
39.*Joan. Bidenbach *d.q.nobili 7.fol.58.*

291 Quæ ſententia juvari videtur ex eo, Quod
etſi Vaſalli ratione feudi & ex forma fidelitatis
(in quibus terminis plerique Dd. ſupra me-
morati ſubſiſtunt) Domino ad militarem ſe-
quelam obligati ſint, per text. *in cap.1.de nov.
form.fidelit.* Roſenthal. *de feud.c.8.concl.4. &
aliquot ſeqq. cum ibidem citatis.* Quibus addo
Petr.Bellin. *de re milit.p.2.tit.3.& ſeq.* Curt.
Jun.*conſ.137.num.9.& ſeq.* Fab.de Anna *conſ.
3.per tot.* Georg.de Cabedo *d.deciſ.44.num.1.*
292 *p.2.* Subditi tamen, qui non feudi, ſed ſaltem
Domicilii vel Jurisdictionis ratione Superio-
rem recognoſcunt, ab hoc munere eximantur:
Ita, ut inviti ad comitandum Regem vel Do-
minum ad bellum cogi nequeant, ſicuti *arg.
l.1.& ult. C. ne Ruſt.ad nullum obſeq lib.11.tra-
didit ibidem* Luc.de Penna *col.3.verſ.Igitur quæ-
ritur.* Et poſt Bald. Sylvan. Panormit. Cra-
vetta *conſ.518.numer.7.* Georg. de Cabedo *d.
deciſ.44.num.2.& 5.p 2.* Petr.Gregor. *de Rep.c.
3.num.12 fol.661.* Dominus Jurisdictionis e-
293 nim propterea, quod Collectas, Vectigalia,
Tributa & cætera emolumenta Jurisdictiona-
lia percipit, tenetur haſce Expenſas & onera
ſubire, & ſubditos eorumque bona defendere,
omniaque damna, furta, latrocinia & delicta,
quæ fiunt in Regno, emendare: foretque ini-
quiſſimum, juventutem delectibus abſumi, &
rem familiarem tributis ita attenuari, ut, quos
ferrum non abſumpſerit, hi inopia & miſeriis
conficiantur: Quemadmodum hanc quæſti-
onem; An ſcilicet Subditus teneatur Dominũ
ſequi ad bellum? examinans ſcribit Luc. de
Penna *in d.l.1.col.17.* Tributa, *inquit*, Regibus
conſtituta ſunt, ut Subditos protegant eaque
ad repellendos hoſtes erogent. Hinc poſt Af-
flict. reſpondit Albert.Brun.*conſ.117.n.58.&
ſeq.* debere eſſe Principem contentum ſolitis &
conſuetis ſtipendiis, quæ ſunt pro adminiſtrã-
da juſtitia, & ut cuſtodiat ſubditos ab incurſu
294 latronum: Qua ratione nec Subditi tempore
belli cogi poſſunt ad cuſtodiendum caſtrum
ſecundum Nattam *conſ.185.per tot.* Joan.Petr.
Surd.*conſ.83.n.7.& ſeqq.qui alios cumulat.* Fulv.
Pacian.*lib.2.de probation.c.37.n.51.* Cæſar Ma-
nent.*conſ.84.n.91.* Noviſſimè Matth.Berlich.
295 *p.2.concl.pract.64.n.1.& per tot.* Vel ad perſe-
quendum & capiendum malefactorem Ma-
rin.Frecc. *de ſubfeud. Baron.lib.2.auth.12.n.2.*
Surd.*d.conſ.83.num.4.& per tot.* Weſ.*conſ.150.
296 num.11.& ſeqq.3.* Petr.Ant.de Petra *de poteſt.
Princip.c.10.num.39.*Petr.Caballus *cent.3.reſol.
criminal.caſ.201.num.30.* Quod intellige; Niſi
deeſſent homines ad fugandos vel capiendos
latrones deſtinati, vel non eſſent ſufficientes
Jacob.Cancerius *Var.Reſolut.c.13.de jurib. ca-
ſtrorum.n.62.& 63.*

Verum enimvero quotidiana Experientia
& praxis Imperii evidenter oſtendit, Jus Colle-
ctæ & ſequelæ diverſa & ſeparata eſſe, ut pro- 297
inde ab uno ad aliud inferri non poſſit. Et licet
ab his ſeparatis Regalium ſpeciebus ad Effe- 298
ctum Univerſalis Superioritatis haud rarò ar-
guatur, maximè ſi Collectæ Folg/ Muſterung/
Gleidt/ aliaque regalia & jura in una perſona,
eodemque territorio concurrant, proin-
deque hæc jura videantur connexa, & ad paria
judicentur; cum edoctis potioribus Superio-
ritatis juribus cætera præſumantur, & major
pars trahat ad ſe minorem partem: Attamen
eorundem connexio non eſt omninò indivi- 299
dua & inſeparabilis, ita, ut alterum ſine altero
ſtare nequeat; ſed talia ſunt connexa, quæ ſub
uno generali quidem jure comprehenduntur
& tamen ratio unius ſine alio diſcerni poteſt,
prout eruditè hanc connexorum materiam
declarat Fulv.Pacian.*lib.1.de probat. c.26 num.
18.19.21.& 28.* Sichard. *in l.1.num.2.C. de
transact.ubi dicit*, connexa ea eſſe, quorum unũ
ſine altero tractari nequeat, & ex eo æſtimari, ſi 300
unum de illis tendat ad perfectionem alterius,
per text. *in l. cum actum. §.plane ff. de negoc. geſt.*
Cæſar Contard. *in l.un. limit.1.num.33.C.ſi à
moment poſſ.fuer.appellat.* Marc. Ant. Eugenius
*conſ.70.vol.1.*Hieronym. Magon. *deciſ. Florent.
89.n.10.& ſeq.*

Nec admittitur conſideratio, Subditos ſci-
licet, ſi feuda non poſſideant, vi Ordinariæ Ju-
risdictionis & protectionis ad bellum evocari
non poſſe. Præterquam enim, quod hæc di-
ſtinctio ſaniori & crebriori Dd. calculo re-
probetur, prout ex ſupra adductis Dd. autho-
ritatibus ſole meridiano clarius eluceſcit,
Conſtat ulterius omnes Interpp. nemine
(quem viderim) diſcrepante, in hoc conveni- 301
re; Quod Princeps vel Dominus propter ti-
morem belli & repentinas hoſtium incurſio-
nes Subditis præcipere poſſit, ut congregen-
tur, & ipſum ad defenſionem provinciæ vel
patriæ ſequantur *per text. in c. igitur. 25.q.8.*
Luc. de Penna *in d.l.1.col.5. C.ut Ruſt.ad null.
obſeq.* Afflict. *in Rubr. quæ ſunt Regal. num. 75.*
Georg de Cabedo *d. deciſ.44.num.9 p.2.* Bel-
lon.*conſ.1.num.1.*Surdus *conſ.289.num.5.* Et
Chaſſanæ *in conſuet.Burgund.rubr.1.§.4.in pr.
num.17.* Ubi ad quæſtionem, An Subditi à
Domino ad bellum vocati, ire teneantur, af-
firmativè in eo caſu reſpondet: Quod ſi Do- 302
minus invaditur & timor improviſus & ſubi-
taneus adſit, omnes ad pugnam favore Rei-
pub. teneantur. Sicuti etiam Subditos tempo-
re neceſſitatis & belli ad cuſtodiam Caſtri ad- 303
ſtringi, quamvis non propriis ſumptibus, tradi-
derunt Guid.Pap. Jacobin.de S.Georgio, Bel-
lon. & Rebuff. recenſiti à Domino Referente
in cauſa Hattgaw contra Hanaw/ apud Ha-
drian.Gylman.*lib.1.deciſ.Camer.1.n.227.* Poly-
dor.Ripa *tract. de tempore nocturno c.75.n.14.*
Domin.Cardin.Thuſ.*in pract.concl.lit.G.concl.
80.n.2.*Petr.Ant.de Petra *de poteſt.Princip. cap.
6 p.2.n.38.& ſeq fol.132.* Cæſar Urſill.*in addit.
ad Afflict..deciſ.265.latè* Boer. *deciſ.212.* Fran-
ciſc.Hotom.*conſ.103.* Barthol.Bertazzol. *conſ.
criminal.420.n.1.lib.1.*

Non etiam diffiteor, Principem ob Vectigalia, pædagia & alia tributa territorium Subditorumque bona propriis impenſis defendere, & ad emendationem damnorum regula-
304 riter teneri : Sed ſi de conſuetis reditibus & Exactionibus ejusmodi improviſæ neceſſitatis impetum ſuſtinere nequeat; tum certè ipſimet Subditi, vel in perſona ſtatum defendere, vel pecuniam ad conducendos milites contribuere compelluntur, ut expreſsè limitat Andr. de Iſernia *in cap. un. quæ ſint Regal. verb. Vectigalia* Gaiz. *de Expenſ. cap. 21. numero* 35. Johan. Gutirez. *lib. 1. pract. quæſt. civil. cap. 3. latè* Franciſc. Munoz de Eſcobar *tr. de Ratiocin. c.* 25 *n. 23. & ſeq.*

Neque poſſunt ſe ſubducere ſeu militiæ
305 ſubtrahere (quod apud Romanos grave ſcelus erat Senec. *lib. 3. de Irac. 7.*) quandiu durat neceſſitas. Ea verò ceſſante, ceſſare quoque
306 debet onus, uti in ſpecie poſt Tiber. Decian. *conſ. 41. n. 74. & ſeq. vol. 2.* inſinuat Petr. Ant. de Petra *d. c. 6. p. 2. n. 39.* Quod probè notandū eſt, contra quaſdam Provinciales Civitates, quæ
307 interdum circa indeterminatum Jus ſequelæ; certum & limitatum modum Dominis ſuis territorialibus, dictatoria velut authoritate præſcribere, & ſic ad Reſervata Superiori manum adponere non erubeſcunt, prætendentes, immunitatem vel conſuetudinem præſcriptione vallatam, quod ſcilicet ad locum luſtrationis vel ad Sequelam evocatæ, non niſi ad definitum tempus, vel cum delectu, ſeu pro certò civium numero, unquam comparuerint. Ejuſmodi quoque pernicioſa privilegia Nobiles & Vaſalli alicubi prætendunt, illorumque vigore limitatè & non niſi cum certa conditione, patriam defendere volunt. Sicuti Anno 1526. expertus eſt Ludovicus Ungariæ Rex, de quo ita Traduccius ſcribit *in Turca vincibili pag.* 220. Ludovicus etſi exigua apud ſuos authoritate valeret, ad conſueta tamen remedia tantorum malorum, & ad externa & peregrina auxilia recurrit: In Comitiis Regni, ſuis Proceribus & Militibus locum aſſignavit, quo convenire deberent ad reſiſtendum hoſtibus, ne Savum tranſirent, donec reliqua auxilia adventarent. Ipſe ut tempore conſtituto Tolvam attigit, neque Tranſylvaniæ, neque Croatiæ, neque Bohemiæ copias auxiliares reperit. Et qui comparuerant Nobiles, ulterius progredi contra hoſtem recuſant, Rege reliquos operiunte ſua adducentes & allegantes privilegia quod non niſi Regem comitandi cauſa in bellum proficiſci tenerentur. Sed ſi tales Subditi ſunt, melius eſt conductitiis uti & onus in bellum proficiſcendi vendere illis pecunia præſenti, ut fecit Ageſilaus, & ante eum Agamemnon. Plutarch. *in Ageſilao fol.* 13.

308 In tantum verò ſupradicta procedunt, ut Subditi Dominum etiam extra territorium, pro Regni ſeu Dominii ſui defenſione, aut ablati recuperatione, militando ſequi & juvare debeant, prout manifeſtum fit ex iis, quæ ſcribunt Henric. à Roſenthal. *de feud. c. 8. concl.* 25. Menoch. *conſ.* 1003. *n. 65.* (licet contrarium afferat Vincent. de Anna *ſingul. 560.*) qui etſi de Vaſallis reſpectu feudi ſervitia exhibentibus loquantur, quo minus tamen idem ad alios Subditos extendatur, nulla reluctatur ratio: Quinimò Subditi arctius Domino quàm 309
Vaſalli adſtringuntur. Natta *conſil. 554. num. 19.* Roland. à Valle *conſ. 1. num.* 30. *vol. 3.* Cephal. *conſ. 451. n.* 323. Burſat. *conſ. 147. n.* 33. Gail. *lib. 1. de pignorat. c.* 15. Tametſi & hoc Axioma ſuo modo cum mica ſalis accipiendum ſit. Super quo videndus etiam Jacob. Cancerius *var. reſolut. c. 10. de content l. Iurisd. n. 28. & ſeqq.*

Haud facilè tamen ad loca diſſita vel extra 310
territorium Subditi evocandi ſunt, præterquā contra hoſtes & turbatores pacis publicæ, quorum perſecutio etiam extra territorium quacunque permittitur Reichs Abſchied de Anno 1559. §. Und wiewol. Gail. *d. lib. 1. de pac. publ. c. 16. n. 26.* Mynſing. *cent. 2. obſ.* 28. Dn. Petr. Denaiſ. *de jure Camer. tit.* 213. §. 8.

Sanè in Civitatibus, ubi conductitius haberi poteſt miles, & Reipublicæ extrema ſalus id non expoſcat, ut originarii urbe egrediantur, manusque cum hoſte conſerant; hi potius murorum, turrium, vallorum & propugnaculorum cuſtodiæ ac defenſioni deſtinandi, quam dubiæ Martis & mortis aleæ committendi ſunt. In civibus enim multum efficere poteſt virtus, & Patriæ ac gloriæ amor; Et felix populus ille, qui domeſtico milite intra terminos legitimæ defenſionis conſtitutus hoſtes propellit. At Mercenarius miles eſt quaſi deſperatus, & jam vendidit vitam ſuam, ideoque primus in acie collocari conſuevit, ut primos hoſtium impetus ſuo excipiat periculo, aut ubi fortuna belli difficilima videtur, illico objiciatur. Viles ſunt, qui mercede militant. Hinc natum Proverbium fuit: *In Care periculum.* Eraſm. *in Adag.* Strabo namque *lib. Geograph.* 14 refert, Cares totâ quondam Græcia erraſſe, paſſimque ſtipendiis meruiſſe: cæterum in rebus bellicis uſq; adeò præcelluiſſe, ut paſſim apud Poetas arma bellica Carica nominentur: quemadmodum Anacreon Caricam loricam, Alcæus Caricam criſtam dixit. Sic & Suidas ſcribit, Cares primos mortalium mercede militaſſe, ut qui vitam ſuam vilem haberent.

Sciendum quoque eſt, quod Subditi delecti 311
non teneantur ſequi ſuos Dominos & bellum gerentes adjuvare ſuo victu & Impenſis, quia nemo ſine ſtipendio militare cogitur, ut in individuo docent Luc. de Penna *in d. l. 1.* Petr. Jacob. Aurel. *in pract. tit. Cum quib. vaſ. feud. n.* 32. *fol.* 115. Martin. Frecc. *de ſubfeud. Baron. lib. 2. auth.* 12. *n. 20. fol.* 262. Chaſſanæ. *d. rubr.* 1. §. 4. *pr. n.* 11. Ferdin. Vaſq. *illuſtr. quæſt. lib. 1. c. 6 n.* 4. Florez. Diaz. de Mena *d. q.* 21. *n.* 114. & alii ex ſupra recitatis. Ideoq; hoc caſu in ſumptibus hujusmodi à tota Provincia contribuendum, & pro- 312
videndum eſſe, poſt alios firmat Petr. de Ubald. *de collect. n. 5.* Chaſſanæ. *d. loc. verb. des juſtices. rubr.* 1. §. *verſ. Et fur. n.* 45. Florez. *d. q.* 21. *n.* 114. Vaſq. *d. c. 6. num. 4.* Joan. Ferrat. Montan.

lib. 2.

lib. 2. *de feud. c.* 3. *n.* 157. Georg. de Cabedo *d. deciſ.* 44. *n.* 116. *fol.* 652. Necnon ſuffragatur Cæſar Manentus *d. conſ.* 84. *n.* 91. quatenus ibi ſcripſit, quod homines ſubditi non poſſint cogi ſervire cum armis vel pro militibus propriis
313 ſumptibus poſt Surdum *deciſ.* 83. *n.* 5. Tum verò maximè Sumptibus levandi ſunt Subditi, quando extra territorium Domino auxilia præſtant, ejusque facultates & proventus ferunt, ut ex iisdem Expenſæ ſubminiſtrari poſſint Ludovic. à Pegvera *deciſ.* 57. *n.* 13. Menoch. *d. conſ.* 103. *n.* 72.

314 Plerumque autem præſtat ſedem belli in hoſtico collocare & vim hoſtilem in aliena ditione experiri, quam in propria, ne dubia Martis alea, ſecus ſi cadat (ut eſt Mars *ἀλλοπρόσαλλος*) afferat duplex incommodum; nempe & cladem exercitus, & propriæ regionis devaſtationem: Eſtque præter cætera memorabile Exemplum Scipionis, qui, urente Italiam Hannibale, ipſe in Africam cum exercitu profectus, Carthaginenſes eò redegit, ut Hannibalem revocarent. Bello Peloponenſiaco, Lacedæmonii infeſto Exercitu Atticam vaſtabant. Populus Athenienſis coram impunè vaſtari omnia, exuriique cernens, in aciem deſcendere, atque occurrere hoſtium petulantiæ ſtatuerat. At PERICLES plebem revocans, & pollicitus ſe propediem ſine periculo ex Attica Lacedæmonios ejecturum: centum triremes inſtrui jubet, Prætore Carcino, & confeſtim in Peleponneſum trajicere jubet. Qui properè devecti totam maritimæ oræ partem depopulando vaſtandoque agros excurrunt, nonnullaque caſtella vi capiũt, tumultu reliqua, pavoreque concutiunt. Quo metu perculſi Lacedæmonii, quamprimum ex Attica copias revocant ad muniendam contra vim hoſtium Peloponneſum. Hac arte liberavit Atticam Pericles. Et aliquot poſt annis ſimili ratione iterum. Diod. *lib.* 12. & Polyæn. *lib.* 4.

MAXIMIANUM Imp. Germanicis incurſionibus irritatum ſalutaris illa cogitatio ſubiit; haud incommodè ſe facturum, ſi, quod nemo adhuc tentaverat, ultra Rhenum transmitteret, atque hoſtes in ſuis quenque agris opprimeret. Sic enim demum deleri Germanos poſſe, ſi in propriis ſedibus peterentur, ut non prædam modò, quam cepiſſent, amitterent, ſed de ipſis etiam liberis, conjugibus, parentibus & & rebus ſuis cariſſimis dimicarent: ſatis ſe hoſtilium perſecutionum hactenus pertuliſſe, nunc reddere eas barbaris magnis cumulatas incommodis oportere. Hoc igitur conſilio explicato pontem in Rhenum confecit, exercituque transmiſſo Alemanniam iniit, ac rege eorum inter ipſas, quas moliebatur, inſidias capto ab ipſo ponte, usque ad Danubii caput continenter Alemannos præliis proſperè factis edomuit, ac totam regionem ferro atque igne vaſtatam, opibus porro exhauſit, Usque adeo, ut Mamertinus Rhetor non minus ad fidem, quã ad laudem dixerit: MAXIMIANUM primum omnium Imperatorum probaſſe, Romani Imperii nullum eſſe terminum, niſi qui ſuorum eſſet armorum. Hæc victoria ingentem Maximiani gloriam vel conſilii novitate, vel cladis magnitudine attulit. Nam trophæis in media Alemannia conſtitutis, gentem ita debilitavit ut per multos annos à Romanorum bello vacaverit Carol. Sigon. *lib.* 1. *Occid. Imp.* Plura exempla congerit Zwinger. in theatro vitæ humanæ *vol.* 7. *lib.* 3. *fol.* 1848. & *ſeq.* Melch. Junius *p.* 2. *quæſt. politic.* 73.

Denique ſicut in materia collectarum & ali- 315
orum onerum; Ita & in hoc, an & quatenus Principes ſubditos ad ſequendum in militiam vel ad militandum cogere poſſint, Obſervantia inprimis attendenda eſt, prout in terminis reſponderunt Bald. *conſ.* 383. *Magnificus Dominus in fin. lib.* 1. Guid. Pancirol. *conſil.* 119. *n.* 2. Albert. Brunus *conſ.* 117. *n.* 204. Facultas Juridica Ingolſtadienſis *conſil.* 24. *n.* 22. & *ſeq. lib.* 5. *varior. German. ICtor.*

Quid uſus hac in re obſervet, partim ſcio & 316
& video, quàm multa in uſu, quæ tamen ex uſu non ſunt. Subditi non absque gravi rei familiaris diſpendio à ſuis negociis avocantur: Sed & dies feſti, quibus cum ſacris vacandum eſſet, ejusmodi exercitiis militaribus prophanantur. Monopolia exercentur, & arma per militares Commiſſarios, plùs quàm levi precio emta, duplo majoris veneunt & inter Subditos diſtribuuntur, nec niſi precio ad teruncium exſolutu, iisdem imponuntur; Quin etiam luxuriantes in veſtitu militari adparatus ad nutum imperantur, & ex præſcripto diverſiculor habitus aſſumi & ad cujusvis Genium adaptari jubetur: Non ſecus, ac Polypus & Chamæleon, atque Tarandus colores induunt rerum, quibus adhæſerunt. Addere lubet heic ridiculam hiſtoriam de Ruſtico quodam, quam bellè refert Melander *in jocoſeriis lib.* 1. *n.* 727. & *ſeq.* Inclutus, *ait*, quidam Germaniæ Princeps, ſuorum non tantùm Civium, verum etiam Ruſticorum agebat delectum, ex iis certos aliquos ſegregabat, quos quidem armis tractandis, bellisq; gerendis aſſuefaceret, & præpararet. Quamobrem cum Ruſtico jam cuidam togula ſclopetaria injiceretur, ratus miſer ille, ſibi è veſtigio in militiam proficiſcendum, cum hoſteque dimicandum eſſe; expalluit penitus, totoque corpore contremiſcens, hanc in rationem exclamavit, Heu me miſerum, nunc quidem ſanè veſtior ego atque accingor ad mortem oppetendam: Ach ich armer man / da ziehe ich mein Todtenkleid an. Quo quidem Capitaneus audito, excordem hunc imbellemque nebulonem amiculo iſto extemplo denudat, ac fuſte probe probèque dedolatum exauctorat, ad ſtivamq; relegat, alio quodam animoſiore ad militiam magis idoneo in fungi fucique hujus effæminati deſperabundique locum ſuffecto.

Inſuper expedit quidem juxta probabilio- 317
rem Politicorum Sententiam potius uti Regnicolis, quam auxiliaribus, extraneis & conductitiis militibus, eò, quod in illis laudetur vis interna, vera, prompta; in his aſcititia & accidentaria: illi magis fidi, obedientes & acres in pugnam exiſtimentur; hi verò potiùs de præda,

quàm de victoria & fine belli cogitent, nec ita, ut cives amore Reipub. & honoris cauſa pugnent, ſed veluti perfunctoriè & Dicis gratia: At vero Subditos multifariis Contributionibus obruere & ad intetulam, (ut alicubi ait Baldus) excutere, pariterque in Luſtrationibus, aliisq; militaribus Exercitiis ita formare, ut peritia armorũ, quaſi perfectè polleant, non usquequaq; tutum eſt; Cum ſemper metuendũ ſit, ut ob immodicas Exactiones, Servitia vel oppreſſiones, Monetarii, Leidani vel Knipperdollingi conſurgant, & exulceratos Subditorum animos ad arma capeſſenda & adverſus Magiſtratum convertenda accendant, & ſeditioſos tumultus cieant: qui motus (abſit, ut ego male ominer) hac tempeſtate vix, ut olim, ſedari aut compeſci poſſent.

Sententia itaque nonnullorum Politicorum eſt, optimum eſſe arma privatis adimere, quæ ſunt inſtrumenta Rebellionum, & addunt animos rebellibus, non minùs, quàm Tyrannis, redduntq; eos audaciores & crudeliores, atque ad novanda negocia & turbandam quietem promptiores, quantumvis non deberent iis uti, extra defenſionem. Allegari adhoc ſolet inter alia Exemplum ex ſacris Pandectis. Quod tempore Sauli Regis non inveniebatur faber ferrarius in Iſraele: Caverant enim Philiſtini, ne forte facerent Hebræi gladios & lanceas, cumque veniſſet dies prælii, non eſt repertus enſis aut lancea in manu totius populi, qui erat cum Saule & Jonatha 1. *c.* 13. Et revera ſi preſſiùs expendamus, unde tot civium cædes? unde tot oppidorum, Urbium, Rerumpublicarum everſiones, niſi ex promiſcua armorum libertate atque licentia? Cum præſertim facilius quodammodo ſit, vel ipſi Herculi clavam, quàm indomitæ furioſæ plebi ſemel arrepta arma extorquere: quæ ut belua multorum capitum rationis plerumque eget, ita & ratione non facilè gubernatur,

——— Si quando coorta eſt
Sed itio ſævitq́; animis ignobile vulgus,
Iamq́; faces & ſaxa volant: furor arma miniſtrat.

Saluberrimæ ergo Sanctiones ſunt, quibus populo armorum uſus interdicitur. Atque oſtendunt Hiſtoriarum monumenta, multis Principibus periculum creatum fuiſſe ex eo, quod Subditis arma fuerint permiſſa tempore
318 pacis. Hinc in Italia exteri intrantes amplas & munitiſſimas urbes in ingreſſu portæ arma, præſertim tormenta manuaria, uti vocant, deponere coguntur: ut nonnunquam videas hujusmodi arma ferentes nunc in carcerem conjici, nunc in quæſtionem tolli, nunc auro argentovè numeratis pœnam ita redimere, ut ſummum jus ſummam eſſe injuriam perſpicias. Camerar. *cent.* 1. *horar. ſubciſi var. cap.* 47. Guid. Pancirol. *lib.* 1. *rer. memorabil. c. de Armamentariis fol. mihi* 619. Et Edicto Regis Galliæ Anno 319
1588. interdictum, ne quis Lutetiæ ſeu Pariſiis cultrum gerat acutum ſeu cum mucrone, ſcutum ſeu Clypeum, enſem aut arma ſub pœna carceris: Fuitque hoc Edictum ſæpius repetitum in Gallia, & prohibitum ſub graviſſimis pœnis, extra cauſam militiæ armatos incedere. Plura exempla recenſet Gregor. Tholoſan. *lib.* 25. *de Repub. c.* 9. *num.* 6. Et multi hodiè ſunt præſertim Eccleſiaſtici Ordinis Principes, multæque Civitates tam in Germania, quàm alibi, quæ arma Subditis non permittunt, nec ejusmodi Exercitia militaria inſtituunt, propter metum periculi & ſeditionis. Neque enim uſquequaque res caret periculo, ubi Subditorum ingenia proclivia ſunt ad ſeditionem.

Idcirco cautus Princeps tam Collectarum, quàm Luſtrationum & Sequelæ circumſpectam rationem habeat, atque utroque jure moderatè utatur, & ſi ſibi tale quid metuit, eaq; Subditorum natura, & ea temporum & locorum conditio eſt, ut princeps tutus eſſe non poſſit, tunc alia remedia quærat, nec ita multos aut promiſcuam plebem ad ejusmodi exercitia adhibeat: iisque expeditis arma in publica & peculiariter ad eam rem condita armamentaria Zeugheuſer vnd Artolereÿ (de quibus pulcrè 320
diſſerunt Caſtell. *lib.* 2. *cap.* 38. Gregor. Tholoſan. *d. lib.* 9. *de Repub. c.* 1. Et Paul. Nagelin. Vom Bürgerlichem Stande *p.* 1. *cap.* 14.) deponi jubeat, Præfectumque iis conſtituat, qui certis temporibus iſta progymnaſmata reaſſumat; Ita ut ipſe Princeps ſubinde iis interſit. Prudentia ſi uſpiam, certè heîc Principi opus. Robur cum Prudentia conjunctum prodeſt, qua ſine plus habenti incommodat.

Viribus Cyllenius integris ſtat,
Iunctis cum ſenio gravi.
Robur invictum eſt, ſapientia ſi
Firmes, qua ſine concidet.

Finio cum Poëta Satyra 8.

Curandum inprimis ne magna injuria fiat
Fortibus, & miſeris tollas, licet omne, quod uſquam eſt,
Auri atque argenti, ſcutumq́; gulamq́; relinquis,
Et jacula & Galeam &c.

CAPUT

CAPVT IV.

DE PERSONIS QUIBUS JUS Collectandi competat.

SUMMARIA.

1.

IMperator *quin Collectam ſuperindicere poſſit, dubio caret.*

2 Imperator *fons & ſcaturigo eſt omnis Iuriſdictionis.*

3 *Ex quo tanquam Oceano, omnia Regalia & jura fluunt, ad eundemq; refluunt.*

4 Imperatori *propriè jus & nomen Majeſtatis, alijs Serenitatis vel Celſitudinis nomen competit & num.* 5.

6 Majeſtas *dicitur, quaſi major poteſtas & conſiſtit in ſupremo Imperij jure & totius mundi dominatu numero* 7.

8 Imperator *Monarcha & totius orbis Dominus eſt: Quæ ſententia Bartoli ridicula videtur Molinæ Ieſuitæ num.* 9. *& limitatur ab Arniſæo n.* 10.

11 Comiter *obſervare quid denotet?*

12 Imperator omnes *Reges in orbe anteſtat; Quod ex Imperij antiquitate, majeſtate & potentia, necnon ex tacito omnium Regum conſenſu evincitur.*

13 Alphonſi Regis *modeſtiſſimum hac de re reſponſum.*

14 Turca *hanc eminentiam Cæſari non invidet & num.* 15. 16. *&* 17.

18 Regiam *dignitatem ſuperat, qui eam aliis confert, uti Regibus Daniæ, Poloniæ, Hungariæ & Bohemiæ factum num.* 19. 20.

21 *Extra & ſupra Imperium nulla* Majeſtas, *nulla Superioritas eſt.*

22 Collectarum *extraordinariarum indictio hodiè ſimultaneo Imperatoriæ Majeſtatis cum Statuum Imperij conſenſu fieri conſuevit.*

23 *Quod* Capitulationibus *in Electione Imperatoris cavetur.*

24 Receſſibus Imperii *earumq; clauſula, ſolenni refragantibus.*

25 *Vnde tamen malè quidam colligunt penes ſolos Imperij Ordines poteſtatem eſſe condendi leges, indicendi belli & exigendi tributa.*

26 *Nec enim* Conſiliorum authoritas *efficit, ut pars ſumma tribuenda ſit Optimatibus.*

27 Ardua *ſtatumq; concernentia ſine Procerum Ordinumq; conſenſu expediri non debent.*

28 Pontifex *ſolus ſine Cardinalibus* ardua *de abſoluta poteſtate explicare nequit.*

29 Impudentia Bodini *contra Germanos pro popularibus ſuis mentientis cenſoriâ virgulâ ſatis notata.*

30 *In omnibus diſpoſitionibus dignius & principalius ſpectatur.*

31 Edicta *Regia à Curiis Franciæ approbantur & confirmantur.*

32 In Hiſpania, Anglia, Scotia, Polonia, Bohemia &c. *Leges extra Comitia & Ordinum conſenſum latæ, quæ Rempub. ſpectant, non valent.*

33 Libertas *Principis in hoc conſiſtit, ut faciat, quod juſtè poteſt.*

34 Imperator *dicitur Dominus mundi reſpectu Iuriſdictionis & poſſeſſionis univerſalis, non reſpectu dominij rerum ſingularum.*

35 Princeps *omnia Imperio poſſidet, ſinguli Dominio.*

36 Majeſtas *illa juſta & legitima exiſtimatur, quæ viribus modum imponit.*

37 Principes *inſtar boni patrisfamilias cum Subditis agit: Quo ipſo invidiam vitare, Majeſtatemque firmare poterit. num.* 38.

39 Ordines Anglicani *Regi flagitanti ſæpius denegarunt ſubſidia.*

40 Hiſpani *præter ſubſidia temporibus antiquis præſcripta Regi nihil pendunt.*

41 Fridericus, Maximilianus & Ferdinandus Impp. *ſuppetias ab Imperio impetrant, non imperant. & num.* 42. 43.

44 Hungaria *maximum Orbis Europæi propugnaculum & præſidium.*

45 *Tutius eſt* bellum *foris gerere, quàm hoſtem propius intra terminos receptum ignaviter ſuſtinere.*

46 Hungaricum *Regnum ab Imperio diverſum.*

47 Maximiliani II. *dicterium de Rege Franciæ.*

48 Collectæ *blandis vocabulis ſolent impetrari.*

49 Tributum *ſine conſenſu Subditorum, niſi Tyrannus, nemo imponit.*

50 Temiſtoclea Suada, *quâ nihil efficacius, ſuadetur.*

51 Suaſio Principis *juſſionis vice eſt, & neceſſitatem adfert*

52 Principum *preces minæ ſunt, & armata appellantur num.* 53.

54 Preces importunæ *violentiæ genus in ſe continent, & incutiunt metum cadentem in virum conſtantem.*

55 Poteſtas Principis *civilis re deliberata populoq; aſſentiente agit, non pro libidine & jactantia num.* 56.

57 Ludovici XI. *Galliæ Regis de prato ſuo gloriatio.*

58 Dionyſii *Syracuſanorum Tyranni Stratagema.*

59 *Ludovicus XI. ad Burgundiæ Ordinum libellum ſupplicem nova tributa, eorumq; Legatos utcunque placatos, cum bona in poſterum ſpe domum remiſit. num.* 60.

61 Cauſæ

61 Cauſa in Comitiis propoſita & approbata Collectæ ſi exigantur, non reprehenſionem, ſed laudem & populi favorem meretur Princeps.

62 Principatus conditi, ut vi ſublata ex natura & rationis imperio agantur res humanæ, & numero 63.64.65.66.

67 Rex Franciæ quomodò exigat Collectas à Provincia Occitania?

68 Ludovico Sfortiæ Legato, ad Genuenſes, pecuniæ extorquendæ gratiâ, miſſo, flos baſilica commendatus.

69 Regum poſt Imperatorem ſumma dignitas eſt, qui parum ab Imperatore potentia diſtant.

70 Rex decem duces ſub ſe habet: quod tamen non eſt perpetuum num. 72.

71 Ducatus olim duodecim Comitatus continebat.

73 Quantò quiſque majoribus & pluribus præeſt, tantò ipſe major eſt.

74 Regium decus eſt augeri dignitatibus Subjectorum.

75 Regis gloria in multitudine populi.

76 Reges quoad Regna ſua cum Imperatore comparantur.

77 Argumentum de potentia ad actum in materia Juriſdictionis eſt validum.

78 In Reges multa dona divinitus collata.

79 Hiſpaniæ Rex Dæmones à Corporibus hominum fugat.

80 Galliæ Rex fœda impetigine ſtrumarum percuſſos ſanat.

81 Galliæ Reges ſacro oleo in Coronatione unguntur: Inde dicuntur Chriſtianiſſimi. num. 82.

83 Galliæ Reges ſe nullum unquam, niſi Deum ſolum pro Superiore recognoviſſe profitentur: quod de facto fieri dicit Hoſtienſ. num. 84. Contra num. 89. 90. 91.

85 Galliæ Reges de jure Subditi ſunt Imperio.

86 Sigiſmundus Imp. Superioritatis actum in Parlamento Pariſienſi exercuit. & num. 87.

88 Otto II. Imp. Regibus Franciæ bellum inferebat, quod Romano Imperio juſta non perſolverent.

92 Hispania olim Imperio fuit ſubdita, & n. 94. 95. Contra num. 93.

96 Portugalliæ Regnum partim ex Luſitania partim ex Gallicia conſtat.

97 Luſitania verò Rom. Imperio fuit ſubdita: Licet hodiè ſe ſubtraxerit num. 98.

99 Angliæ Reges Cæſari olim faſces ſubmiſerunt.

100 Daniæ quoq; Regnum Imperii portio fuit; de quo latè num. 101. 102. 103.

104 De Poloniæ Regno.

105. Hungaria olim Imperij faſces amplexa fuit. Vnde num. 106. 107. 108.

109 Siciliæ Regnum Rom. Imperio ſubeſt.

110 De Regno Arelatenſi & Cypro.

111 Bohemiæ Reges Imperio parent Vid. num. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. & 119.

120 Poſt Reges Electores, Duces aliiq; Germaniæ, qui ex ſingulari Imperatoris privilegio, vel quia cum Regalibus inveſtiti ſunt, jus Collectandi in ſuis territoriis habent.

121 Electorum Origo, dignitas, utilitas;

122 Electores appellantur Imperij Columnæ, baſes &c. propinquiora Imperij membra num. 123. pars Corporis Imperatoris num. 124.

125 Burgundiæ Dux adverſus Electores loci prærogativam obtinuit in Concilio Baſilienſi.

126 Electoribus proximi ſunt Epiſcopi, Duces, Marchiones, Landgravij. aliiq; Principes Germaniæ. qui in ſuis territoriis jus Collectandi rectè ſibi adſcribunt: ubi removetur objectio quæ eſt in l. 1. C. de ſuperind. ct. lib. 10.

127 Principes, Comites, Barones olim in Imperio Rom. nudi fuerunt Officiarij regimini temporaneè præpoſiti: Idq; ante Carolum M. num. 128.

129 Principum poteſtas quieſcit Imperatore præſente: Idq; jus Majeſtatis exigit num. 130. Quod & juri Saxonico conſentaneum. 131. non ſecus, ac ſplendor Lunæ Sole exoriente evaneſcit 132. Idq; etiam in Regno Neapolitano valuit 133.

134 Imperator pro libitu Iuriſdictionem revocare, Duces Comitesq;, ut Papa Cardinales, deponere poteſt; adeò, ut ita depoſiti pro titulo ſuorum officiorum experiri nequeant num. 135.

136 Hodiè Imperator, ut Aquila, non curat in omnibus epulis os adponere.

137 Longeq; alia Juriſdictionis juriumque Superioritatis, inducta eſt ratio, qua Imperium ejusq; jura ſciſſa ſunt.

138 Juriſdictiones hodiè non ſunt manuales ſeu revocabiles.

139 Juriſdictio Inferiorum non quieſcit, licet præſens eſſet Imperator.

140 Juriſdictio per infeudationem conceſſa ne quidem ex plenitudine poteſtatis revocari poteſt.

141 Princeps non poteſt feudum auferre ſine cognitione.

142 Principes dignitates & imperia non minus propria ſibi vendicant, quàm ſi Reges eſſent aut Imperatores.

143 Princeps idem poteſt in ſuo territorio, quod Imperator in univerſo Imperio.

144 Quod & de Germaniæ Principibus affirmatur, qui in ſuis terris privilegio & reſervatis Imperialibus utuntur.

145 Verba von Gottes Gnaden in Edictis & Reſcriptis ſuis Principes non minus quam Imperator adhibent: Qua tamen intitulatura & olim & nunc multi alij Principibus inferiores uſi. n. 146.

147 Epiſcopos Iehova altari alligat, à ſceptris arcet.

148 Epiſcoporum appellatione Archiepiſcopi continentur.

149 Epiſcopi à Ludovico Pio Imp. in numerum Principum aſciti.

150 Epiſcoporum Germaniæ maxima eſt dignitas & inſignis poteſtas.

151 Diœceſis appellatione propriè Territoriorum non venit.

152 Diœceſis eſt in ſpiritualibus, quod Territoriũ in temporalibus.

153 Epiſcopus licet fundet ſuam intentionem in Diœceſi quoad Spiritualia non tamen quoad tem-

temporalia & poſſeſſiones fundare poteſt.

154 Eccleſiaſtici Principes an ſæcularis Juriſdictionis capaces ſint, eandemque rectè exerceant?

155 Imperium cum Regno & Sacerdotio quandoq; conjunctum & n. 156. 157.

158 Temporalitas & qualitas Territoriorum, Dominiorum, Regalium & bonorum ſæcularium dependet ab Imperio.

159 Oppida, quantumvis ad Eccleſiaſticos Status pertinent, Imperii ſunt, non Pontificis.

160 Temporalia Eccleſiarum ſunt de foro ſæculari.

161 Eccleſia habens Iuriſdictionem temporalem, tanquam laica exiſtimanda, ligaturq; Conſtitutionibus Regiis.

162 Prælati ratione temporalium præſtant homagium, niſi exemptionem doceant.

163 In terris Eccleſiaſticorum ab imperio dependentibus Appellationes ad Cæſ. Majeſtatem & Cameram Imp. devolvuntur.

164 In Eccleſiaſticorum terris ab Imperio dependentibus non attenditur diſpoſitio c. cum eſſes. de teſtam.

165 Duces Papæ ſubjecti non tenentur in Ducatibus ſuis ſervare jus Canonicum.

166 Eccleſiaſticorum ſæcularem Iuriſdictionem plerique acceptam ferunt Carolo Magno, uti & Henrico Saxoniæ Regi 167. alii Ottoni I. vel II. eam adſcribunt 168.

169 Nationis Germanicæ Concordata inter Fridericum III. & Nicolaum Pontificem.

170 Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, Abbatiſſæ & Præpoſiti eadem ratione, quâ Politici Principes, ad vitam inveſtiri ſolent: & ſunt ejuſdem cum illis Conditionis 171.

172 Imperator ſolus ratione illorum Regalium, Privilegiorum & bonorum Iuriſdictionem in eos exercet.

173 Eccleſiaſtici ſuper pacifragio quoq; condemnantur; & à ſententia eorundem non ad Pontificem, ſed ad Cæſ. vel Cameram provocatur num. 174.

175 Inveſtitus de Principatu vel Ducatu jura Principis univerſaliter conſequitur.

176 Principis nomen non debet eſſe inane.

177 Regalia ſub Principatu tacitè continentur.

178 Regalia jus Superioritatis non complectuntur.

179 Regalia & jus Superioritatis ſæpè confunduntur.

180 Eccleſiaſtici Principes plebejo genere prognati, per Imperii feuda ad Regalis dignitatis conſcendunt faſtigia.

181 Dux Wirtembergicus, ſolo ſucceſſionis jure, ſine ſpeciali Imperatoris creatione Dux efficitur.

182 Juriſdictio cohæret territorio.

183 Territorium eſt ſpacium terræ juriſdictione munitum.

184 Juriſdictio in territorio eſt, ut acidum in vino, & ut ſervitus in fundo, & nebula ſuper palude.

185 Juriſdictio in Gallia prædiaria ſeu patrimonialis habetur.

186 Principes, Duces &c. de omnimoda juriſdictione inveſtiti fructibus juriſdictionalibus & Regalibus in tantum gaudent, ut Imperator in ipſorum diſtrictu eandem neq; ſupprimere, neq; pro lubitu uſurpare, nec impedire valeat.

187 Juriſdictio perſonis activè, territorio autem paſſivè & materialiter cohæret.

188 ARCHIDUCES AUSTRIÆ inter ſæculares Imperii Principes principem locum tenent; & proximam à dextra Electorum ſeſſionem occupant. 189. paribusq; privilegiis cum Electoribus gaudent. 190. à Iuriſdictione Cameræ exempti ſunt. 191.

192 Auſtriaca privilegia recenſentur.

193 Contra Archiduces Fiſcus in Camera nomine Contributionum non procedit.

194 De viribus Auſtriacorum Privilegiorum magna adhuc ſub judice lis, & prudentis eſt, in hujusmodi ambiguis & perplexis quæſtionibus judicium ſuſpendere.

195 Archiduces Auſtriæ quando Actorum partes ſuſtinent, Principes, aliosq; Imperii Status, vermög der außtragen / & immediatos in loco domicilii conveniunt.

196 Archiduces ſi Principem vel alium Statum Imperii ejusq; Subditos contra Conſtitutiones Imperii pignorent, aliove modo offendant, an coram Cæſ. Majeſtate vel Imperiali Camera forum ſortiantur?

197 Rationes pro Negativa vide ſub hoc & ſeqq. num. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208.

209 Rationes pro Affirmativa adducuntur ſub hoc & num. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. & 217.

218 Reſpondetur ad fundamenta prioris Opinionis ſub hoc & hoc numero ſeqq. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226.

227 BURGUNDIÆ Dux an ſit Status Imperii?

228 Burgundia feudum eſt Imperiale.

229 Burgundiæ Dux ad ordinaria Imperij onera; quantum duo Electores ad Rhenum, & ad Expeditionem Turcicam, quantum tres, contribuere tenetur; eoq; nomine per Fiſcalem in Camera contra eum procedi poteſt.

230 Transactionis Burgundicæ fit mentio in Receſſibus Imperij.

231 Burgundiæ Comitatus liber eſt & immunis.

232 LOTHARINGIA an ab Imperio avulſa & exempta?

233 Lotharingia olim imperio fuit ſubjecta.

234 Lotharingia adhuc Imperio, ejusdemq; legibus paret.

235 Quomodo Lotharingiæ Duces ad Imperij Contributiones vocentur, & ex conſtitutione pacis publicæ in Camera forum ſortiantur?

236 Lotharingiæ Ducem in terris Imperij pignorantem, in camera Imperiali Conventum, & ſententia ad parendum adductum, præjudiciis demonſtratur.

237 SABAUDIÆ Dux an recognoſcat Superiorem?

238 Sabau-

238 Sabudia *eſt juris Imperialis.*

239 Dux Sabaudiæ *Princeps & Vaſallus Imperij eſt: Idq; evincitur ſub numero* 240. 241. 242. 243. 244.

245 Helvetii, *Immunitatibus & Exemptionibus, quas à Caſ. Majeſtate habent, ſalvis, etiamnum Imperii Subditi ſunt.*

246 Privilegiorum *conceſſio jus Superioritatis in Privilegiatis arguit.*

247 Suitenſes *ab Henrico VII. & Tigurini à Carolo IV. privilegiis donati.*

248 Helvitii *à Sigiſmundo eximiis privilegiis ornati, quæ Carolus V. & Ferdinandus Impp. confirmarunt.*

249 Bernates *jus monetandi ex Imperiali obtinent liberalitate.*

250 Comitum *Origo & dignitas.*

251 *Comites in ſuis territoriis, habentur loco Principis, in iisdemq; omnia facere poſſunt, quæ Imperator per univerſum Orbem.*

252 *Nec differunt ab Imperatore, niſi ambitu minoris circuli.*

253 *Quicquid eſt in Comitatu, in jurisdictione Comitis eſſe præſumitur, donec contrarium probetur.*

254 Comitum *vicaria adminiſtratio in αὐτοκρατείαν commutata.*

255 Comites *ad Comitia Imperialia vocantur, deliberationibusq; interſunt.*

256 *Totus Ordo* Comitum & Baronum *in Comitiis Imperij duo duntaxat habet ſuffragia, unũ* die Schwabiſche/ *alterum* die Wetterawiſche Banck.

257 Comites *olim Ducibus præferebantur.*

258 Comites *in Gallia Marchiones antecedunt.*

259 Marchiones *in Italia in fico arbore contra famem ficis depugnant.*

260 Comites *illuſtres, generoſi & incluti appellantur.*

261 Comitum *nonnullorum heroica virtus & indoles impenſè laudatur.*

262 Comites *dicti, quod Cæſarem comitarentur.*

263 *Alij* Graff *quaſi* Krafft *dictum putant.*

264 *Alij à foſſa* Graben.

265 *Vera notatio eſt, quod verbum* Grave oder Greve *judicem denotet.*

266 Pfaltzgravii, *Burggravij, Landgravij qui?*

267 Gohgraffen / Freygraven Centgraven/ Dinggraven / Wyhgraven / Holtzgraven *qui?*

268 *Quid de* occulto Weſtphalorum judicio *ſentiendum?*

269 *Iohannis Gryphiandri Opinio.*

270 Comites *nonnulli Comitatum ſuum ab Imperio immediatè, alii mediatè recognoſcunt.*

271 Receſſus Imperii *de Anno* 1548. §. Wie wol auch. *de novis Comitibus & Baronibus accipiendus eſt qui nec in matriculam relati, nec cum Regalibus inveſtiti, nec Status Imperij ſunt.*

272 *Non ſequitur; Comes eſt, vel Baro: Ergo & Status imperij.*

273 *Ducatus VVirtembergicus feudum eſt Archiducum Auſtriæ.*

274 Comitatus & Baronatus *multi reperiuntur, qui ab inferiori aliquo Principe conferuntur, & tamen regales dignitates ſunt.*

275 Subditi *Domini infeudati non deſinunt vivere ſub umbra Principis infeudantis.*

276 Comites vel Barones *ſi per ſubinfeudationem ab inferiore principe inveſtiantur, etiamſi non immediatè, tamen mediatè ab ipſo Supremo Principe ejuſmodi Regale feudum cum eidem annexis Regalibus conſequuntur.*

277 Subinfeudatio *ſub eadem lege & conditione fit, quâ infeudatio ipſa.*

278 *Aliud eſt forum ſortiri, aliud ſubditum eſſe.*

279 *Adhoc, ut vigore Ord. Cam. p. 2. tit. 7. ad Caſ. Majeſtatem cognitio de Ducatib. Comitatibus &c. devolvatur, quatuor præciſè requiruntur.*

280 *Vt res, de qua agitur, regalem dignitatem annexam habeat.*

281 *Vt non tantum Regale ſit territorium, ſed etiam feudale.*

282 *Vt tale feudum ſit, quod immediatè ab Imperatore & Imperio recognoſcatur.*

283 *Vt agatur judicio petitorio.*

284 *Verbum* Endlich *quid denotet?*

285 Barones *unde dicti? Eorum dignitas, authoritas & ordo num.* 286. 287.

288 Regali dignitati *annexa eſt Superioritas, ita, ut cujus univerſitas dominij eſt, ejus quoque ſit territorij illius Superioritas.*

289 Barones *eandem, quam Principes & Comites in Principatibus & Comitatibus poteſtatem obtinent.*

290 Baronum *alij dicuntur* Freyen/ Freyhern/ *per* Freyen / Hern/ Edle Hern/ *vel ſimpliciter* Edle *&c.*

291 Baronum *in Belgio anguſtis limitibus circumſcripta poteſtas in tributo imperando.*

292 Nobiles *Regalium Capaces eſſe quidam malè opinantur.*

293 *Privatas perſonas Regalia vel regales dignitates, bonave, quibus ejuſmodi dignitas annexa eſt, habere, indignum eſſe cenſetur.*

294 Nobiles, *ſi jus Vectigalium vel ſimile quid habent, non habent hoc ut regale, ſed jus quoddam in Regalibus, ut emolumenta inde percipiant.*

295 *Habitus Regalia poſſidendi* Nobilibus, *quantumvis immediatis, adſignari non poteſt.*

296 Nobiles immediati *& liberi in tres claſſes; Franconicam, Suevicam & Rhenanam diſtribuuntur.*

297 Nobiles *hi Subjectionis, quam alij Principes in Nobilitatem ſuam ſibi vendicant (vulgò* Landſaſſeren*) perhibentur neſcij, & cum liberis Civitatibus quoad ſua caſtra comparantur.*

298 *Et conſtitutionib. Imp de arreſtis, de pignorationibus, de pace Religionis &c. comprehenduntur.*

299 *Auſtregarum aliisq; multis privilegiis gaudẽt.*

300 *In matricula tamen non reperiuntur, neq; ad Comitia Imperialia vocantur.*

301 Na-

301 *Nobiles immediati majori libertate fruuntur, quàm Comites & Barones Auſtriaci.*
302 Dominorum *Regalibus utentium poteſtatem in jus vocare, nihil aliud eſt, quàm revangare velle mundum.*
303 *Theoricæ illius; Principes ea poſſe, quæ Imperatori in toto Imperio licent &c. ſuperba & latè patens ſtructura, quod eam fundamenti infirmitas non ſuſtineat, contrahenda & ex parte amputanda eſt.*
304 *Regula prædicta magno errore introducta, & civiliter intelligenda eſt, ne ad jura Majeſtatis & majora Reſervata porrigatur num.* 305. & 313.
306 *Et ad ea, quæ in Inveſtituris & Privilegiis continentur, reſtringenda eſt.*
307 Duces, *ut Duces, ad Reſervata Superiori manum adponere nequeunt.*
308 *Neq;* Spurios *vigore Regalium legitimare, neq; famæ reſtituere, aut Comites Palatinos &c. creare poſſunt n.* 309. 310.
311 Jus belli indicendi *& pacem feriendi inter majora Regalia & Majeſtatis jura refertur.*
312 Bellum *ab Inferiore ſuſceptum præſumitur injuſtum.*
314 Principes *Imperii abuſivè dicuntur habere jura Majeſtatis.*
315 Principes *reſpectu Succeſſionis plus juris in ſuis habent Ditionibus, quàm Cæſar in Imperio.*
316 Principum *fortuna in ſobolem tranſit.*
317 Maximiliani I. & Caroli V. *dicteria.*
318 Principes Imperii *à Regibus nihil diſtant.*
319 Caſtrenſis *ſententia de Duce Mediolani ejusq; Inveſtitura intelligenda.*
320 Principes *non poſſunt uti Clauſulâ* Non Obſtante, *niſi ita in Inveſtituris ipſorum diſertè ſit cautum.*
321 Diſpoſitio *loquens in Imperatore, obtinet etiam in Principibus, ſed iis, qui Superiorem non recognoſcunt;*
322 *Non verò in illis, qui ab imperatore habent Principatum in feudum.*
323 Argumentum *ab Imperatore ad alios Inferiores Principes non ſemper tutum.*
324 Majeſtas *à perſona Imperatoris inſeparabilis; nec partitionem admittit num.* 325.
326 Summus Princeps *non poteſt in totum abalienare ſeu eviſcerationem facere territorii & dignitatis.*
327 Commoda *tamen ejusdem & utile Dominium Salva Superioritate, concedere poteſt.*
328 Supremæ Jurisdictiones *& Sancta Sanctorum non ſunt in marſupio Principis.*
329 *Generali conceſſione* Regalium *Reſervata Principi non veniunt.*
330 *Nec appellatione Regalium Reſervata veniunt.*
331 *Imperatori in ſignum Superioritatis conceſſa impræſcriptibilia.*
332 *Ius Collectandi minus Regale eſt, & Principibus inferioribus aliisq; regalem dignitatem habentibus competit.*
333 *Quæ opinio Dd. authoritatibus munita.*
334 *Et judicando in Camera Imp. adprobata.*
335 *Provincialis Collecta quæ?*
336 *Differt ab Imperiali Collecta, quod hæc magis in modum Conventionis & Executionis, quàm jure quodam proprio; illa verò jure proprio & Regalium petatur.*

Ex quo igitur collectam à jure ſuperioritatis & Regalium dependere firmavimus,
quin Imperator eandem ſuperindicere poſſit, hæſitationem non patitur. Imperator quippe fons & ſcaturigo eſt, unde velut per ri- 1
vulos & canales diffluit & promanat, quicquid eſt uſpiam Jurisdictionis. Carol. Tapia *in Rubr. de Conſtitut. princip. c.* 4. *num.* 10. Petr. Anton. de Petra *tract. de fideicommiſſ. q.* 13. *num.* 562 Peregrin. Janninius *de Citat. real. lib.* 1. *cap.* 1. 2
num. 488. & alii ſupra citati. Et omnia rega- 3
lia & jura ex ipſo, tanquam Oceano, fluunt & ad eundem refluunt, Jaſon *in l. qui Romæ. §. Seja. num.* 15. *ff. de V. O. ubi inquit,* Imperatorem, quoad Jurisdictionem, eſſe inſtar maris, quod fluminum concurſu nec augeatur, nec minuatur.

Hinc Rex Angliæ ad Frid. I.

Cum tu cunctorum, quos cernunt ſidera, Regum
Maximus, & toto nulli ceſſurus in orbe.

apud Gunther. *lib.* 6. *de geſtis Frider.*

Et idem poſt:

—— *His ut tu, qui me cunctosq; per orbem*
Præcellis Reges, jus arbitriumq; jubendi,
Ut decet, obtineas, mihi ſit parere neceſſe.

Gunther. *d. lib.* 6. & clarius Gunther. *lib.* 1. *de Frid.* 1.

———— *cui nullum parve priusve*
Spirat in orbe caput; te gaudet Principe mundus,
Te populi, te Regna timent, te ſolis ab ortu,
Solis ad occaſum ſubmiſſo vertice cuncti
Suſpiciunt, dominumq; ſimul Regemq; fatentur.

Et Ignatius *Epiſt.* 7. *ad Smyrnenſes*; Honorare, *inquit,* oportet Regem: Nec enim Rege quisquam præſtantior, aut quisquam ei ſimilis, in rebus omnibus creatis.

Vis ultra? aſt ultra non eſt quo progrediaris:
Nil ultra eſt Aquilas, Imperiiq; decus.

Eique ſoli Majeſtatis jura propriè compe-
tunt, ex Baldo & aliis Tiber. Decian. *in prax.* 4
criminal. lib. 7. *c.* 4. *n.* 2. ideoque nomen Majeſtatis Imperatori, aliis Serenitatis vel Celſitudinis attribuitur Bodin. *de Republ. lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 149. fusè Chaſſanæus *de gloria mundi p.* 5. *conſ.*
56 *fol.* 256. Unde cum Legatus Regis Daniæ 5
aliquando in Comitiis Imperii diceret, ſe loco & nomine Regiæ Majeſtatis votum dare, ſolenniter exploſus & reprehenſus fuit à Directore, qui, nullam in eo loco Majeſtatem præter Cæſarem agnoſci, regeſſit. Goldaſt. *lib.* 3. *c.* 13. *num.* 6. *in Bohemia.* Solius quippe Cæſaris Majeſtatem in Imperio Germanico agnoſcimus; reliquos verò Reges titulo der Königlichen Würden veneramur; Quod tamen non præciſè ſervatur.

Dicitur autem Majeſtas quaſi major Status 6

I ſiv-

ſive poteſtas poſt Olradum *conſil.53.* Gigas *tract. de crimin. læſæ Majeſtatis tit.1. ſub rubric. Quotuplex eſt Majeſtas n.24.* Chaſſanæus *d.tract. part.1.conſider.70.* Petrus Gregor. *in ſyntagm. juris univerſ.lib.3.c.1.n.2.& 3.* Et conſiſtit po-
7 tiſſimum in ſuperioritate & ſupremo imperii jure, totius mundi dominatu & univerſali juriſdictione *Matth.22.& Luc.2.vulg.l Deprecatio 9.ff. ad l.Rhod.de jactu.princ.conſtit.de Iuſtin. Codice confirmand.Novell.105.c.2.in fin.l.bene à Zenone.verſ.qui enim C.de quadrien.præſcript. cũ ſimilibus* Unde & in Aurea Bulla Carol.IV. Electores temporale caput mundo eligere dicuntur *tit.2.§.præſtituto deniq; text. in c.in apibus 7.q.1.gl.in c.venerabilem.verb.tranſtulit in Germanos. Extra de Elect.gl.in c.Hadrianus Papa.in verb. per ſingulos diſtinct.63.* Reſtaur Caſtald. *de Imperat. q 52.n.3.& ſeq.* Claud.Bartazzol.*ad patris Bartholomæi.Bertazzol.conſ crimin.363.lit.a.* Natta *conſ.640.* Burſat.*conſ.291.n.28.* (ubi ait, in eo totam Scholam Italiæ Canoniſtarum & Legiſtarum convenire) Afflict. *in conſtit.reg.lib.1. rubr.16.n.4.* Gail.*1.de pac.publ.c.11.n.4.& 5.* Marta de juriſd.*p.1.c.20.& 21.* Dd.communiter *in l.1.C.de Summ.Trin.*ibi Jaſ.*in 2.el.n.8.* plurimos citat, communemq; fatetur Covarr. *in c.peccatum.p.2.§.9.num.9.de R.I.in 6.* Conrad. Lancellott. *in templo omn.judic.lib.1.c.1.§.1. ad verb.Imperator eſt mundi Dominus n.8.* Juſtumque eſſe ejus Imperium ſuper omnes nationes *Reſp.3.cauſſ Finar.n.2.* Jul.Ferrett.*in tract. de Iuſto bello n.24.* Unde Bart.*in l.Hoſtes.24.n 7.ff. de captiv.& poſtlim.rev.* dictatoriâ voce exclamat:
8 Quod ſi quis, *inquit*, negaverit Imperatorem Romanum eſſe Monarcham & Dominum totius orbis, eſſe eum hæreticum. Quæ ſententia Bartoli ridicula videtur Ludovico Molinæ
9 Jeſuitæ *de juſt.& jure,tom.1.diſp.30.n.2.* Aut n. (*ait*) contingeret hic totius mundi dominatus de jure naturali, atq; hoc aſſerere eſt ſtultum; vel per electionem totius mundi, qui conſenſum præbuiſſet, ut unus eſſet communis omnium Imperator; quod abſq; ulla probabilitate atque fundamento affirmaretur: vel jure belli; & hoc conſtat eſſe falſum, cum nullus unquam, non ſolum juſtè ſed neque injuſtè, ſubegerit ſibi omnes univerſim nationes; præſertim cum noſtris temporibus plurimæ ſint repertæ, quæ antea omninò fuerunt incognitæ: & multæ aliæ ſint etiam adhuc incognitæ: vel jure humano poſitivo, idq; vel Summi Pontificis; & hoc non; quippe cum neque ipſe ſit Dominus orbis, vel ipſorummet Imperatorum, aut alicujus alterius: quod item verum eſſe non poteſt, eò, quod tale jus ligare non potuerit non Subditos illius, qui id condidiſſet; aut denique jure divino; quod non minus eſt falſum: quippe cum nullum teſtimonium ad id ſufficiens poſſit adduci: Ergo Imperator non eſt Dominus Orbis. Cui reſpondere conatur Marta *de juriſd. d p.1.c.21.* Improbat quoque Bartoli doctrinam Joan. Bolognet. *in l.omnes*
10 *populos.n.17.ff.de juſt & jur.* Henning. Arniſæus *lib.1.de jure Majeſt.c.2.à num.3.uſq; ad 8.* ubi voculas, Orbis, mundi, gentium & populorum &c. civiliter & per Synecdochen totius pro parte, certè non nimis hyperbolicam intelligit, de iis, qui ſubſunt orbi Romano *arg.l.17.ff.de ſtat.homin.* Multæ enim fuerunt provinciæ in univerſo mundo, vel nunquam à Romanis devictæ, vel exemptæ Covar.*in d. c.peccatum 2. §.9.n.5.de R.I.in 6.* Pruckman.*in § ſoluta poteſtas.c.3.n.118.* Et licet alii liberi, ſocii, amici & Confœderati populi, Rempub. Romanam comiter obſervantes, Superiorem agnoſcerent, tamen poteſtati & legibus ejus non erant ſubjecti *l.7.§.1.ff.de captiv.& poſtlim.reverſ.* quẽ textum aureis ſcribendum literis ait Cagnol. *in pr.proam.ff.de R.I. num.56.* Gothofred. *ad d.l.7.* ubi hanc ſententiam ſcitu dignam liberis Imperii urbibus dicit. Bodin.*lib.1.de Repub.c.9.n.108.* Hug.Grotius *de antiq.Reipub.Batavicæ cap.3.*

Eodem modo & Germani Imperatores totius mundi ſunt Domini, ut de ſe teſtatum faciunt Ludovicus IV. & Fridericus Pulcher Impp. hiſce verbis: Wir Ludwig vnd Friderich ꝛc. bekennen / das Wir vns mit einander verbunden haben ewiglich / das wir das Römiſche Reich / darzu wir beyde erwehlet vnd geweyhet ſein/mit allen ſeinen Würden &c. vnd was es hat vnd darzu gehöret/vber alle die Weldt / mit einander gleich als eine Perſohn beſitzen ſollen vnd wollen / & poſt pauca, vnd ſoll jederman fürbaß von einem anderm Recht nehmen / vnd allen ſachen in allen Landen/ vber alle die welt &c. ut videre eſt apud Cuſpinianum in Auſtria.

Qua de cauſa inter ſacra imperii Cimelia globus præfulget aureus, velut teſſera & indicina, Imperatorem olim mundi fuiſſe Dominum, & ipſo jure etiamnum eſſe, ritu ab ævo Auguſti retento, cujus Statua Romæ cum pomo viſitur. Quinimò Majeſtatem Imperatoris Romani, qui omnium Chriſtianorum Principatuum Caput habetur, & in Receſſu Imperii de Anno 1518.*in princ.*Anno 1529 §. vnd anfänglich. Anno 1530. §. nachdem aber/ Oberſtes Haupt der Chriſtenheit vocatur, omnes alii Reges, Principes, populi & Reſpublicæ liberæ extra Imperialis orbis orbitam conſtitutæ, comiter, hoc eſt, (ut Cicero explicat) 11
benignè obſervare tenentur. Quod verbum ejus juris erat, ut non modo in ſeſſionibus, in honoribus, in conventibus, ei, cujus Majeſtatem comiter conſervare teneretur, tanquam inferior cederet, ſed ut & omni ſtudio, conſilio, voluntate, benivolentia ſuperiorem Rempub. juvaret, & in omnibus aliis fœderibus, pacificationibus majeſtatem ſuperiorem, ne fraudi eſſet, ejusque ſociis & amicis, exciperet. Atque hoc, quod ſcilicet Imperator o- 12
mnes, quotquot in univerſo terrarum orbe ſunt, Reges anteſtat, non ſolum ex Romani Imperii antiquitate, majeſtate & potentia; ſed & tacito omnium Regum conſenſu evincitur. Quo adprimè facit Alphonſi Regis, 13
ut modeſtiſſimum, ita juſtiſſimum reſponſum, quod ab aulicis adſenatoribus monitus, ne demiſſiùs, quàm par eſſet, erga Fridericum

cum I. Imp. ſe gereret, dediſſe fertur; *Veſtrum non eſt judicare de Regibus; Nos Reges omnes debemus reverentiam Imperatori.* Granvellano etiam apud Landgravium in colloquio Spirenſi intrepidè affirmanti, ex imperio ne tantillum quidem emolumenti habere Cæſarem, bellè reſpondit; Cæſari per Imperium authoritatem ſuper omnes Reges conciliari Sleidan. *lib.* 17.

14 Imò Turca ipſe Imperatori eminentiam hanc non invidet, cum ad eum ſic ſcribit: In fide Jeſu Nazareni, inter cæteros Principes Chriſtianorum ſummo. Et hujus Majeſtatis præeminentiæque intuitu miſſis ab Imperatore noſtro ad Turcicam aulam Legatis primus inter orbis univerſi Legatos locus attribuitur, & hoc quoque ad majorem legantis dignitatem oſtendendam datur, ut ſedendo, aliorum verò Regum & Principum Legati ſtando mandata ſua coram Turca exponere ſoleant; quod aliquando Caroli Quinti

15 Legatus veritus, ne ſuo Domino interverteretur, & ad exponenda mandata accitus aliquandiu ſtetiſſet, neque conſidere juſſus fuiſſet, pallio, quod habebat, ſubſtrato inſedit, & mandata ſui Principis maſculè expoſuit, mox conſurgens pallium, quod ſubſtraverat, reliquit, interrogatus à Turcis, cur id faceret? Cæſaris Legatum ſellam ſibi portare non ſolere, ſalsè reſpondit. Chriſtoph. Warſcevic. *in Orat. de Legat. & Legationib.*

16 Venetorum Orator idem imitari volens à Barbaris interpellatus & prohibitus fuit Kirchn. *lib.* 2. *de legat. cap.* 5. Cumque Da-

17 vid. Ungnadius Baro Legatus Conſtantinopoli diſceſſurus Sultanoque Muſſelmannorum valedicturus à Perſico Legato primum locum ſibi præreptum cerneret, inſalutato Sultano diſcedere voluit; qua re animadverſa, Machomeres Baſſa Vezirazemes Perſam, licet Mahumetanum, inferiore loco ſedere juſſit Joan. Leunclar. *in ſupplement. Annal. Ottoman.*

18 Sed quid multis contendimus? Annon ille Regiam dignitatem ſuperat, qui aliis illam confert? Planè ut antiquitus, Imperium Romanum Reges dabat Judæis, Syris, Parthis, Albanis, Colchis, Iberis & aliis; ita poſteaquam ad Germanos illud eſt devolutum, eâdem reverentiâ manſit; ut Imperatores noſtri

19 Daniæ, Poloniæ, Bohemiæ & alios Principes Regalibus dignitatibus decoraverint; Marquard. Freher. *in not. ad Petr. de Andlo lib.* 2. *c.*

20 8. *fol.* 186. de quo infra planius & plenius. Annon avorum memoriâ, Ludovicus Rex Hungariæ & Bohemiæ, defuncto patre Uladislao; veniam ætatis ab Imperatore Maximiliano I. impetravit? Dubrav. *lib.* 33. *hiſtor. Bohemic.* Goldaſt. *de Regno Bohem. lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 6. Annon Carolum Lotharingiæ Ducem Poſtulatum Epiſcopum Metenſem indultum veniæ ætatis ad conſequendam inveſtituram & adminiſtrationem Epiſcopatus 18. Septembr. Anno 1585. in Aula Imperatoris Pragæ impetraſſe conſtat? In quo indulto Cæſ. Majeſtas fatetur, daß ſie mit ſeiner L. jhres minderjährigen alters halben diſpenſire, den abgang vnd mangel deren noch wenig vbrigen Jahr erſetze / vnd veniam ætatis gebe / ſie auch der zugegebenen adminiſtration gäntzlich befreie / vnd dargegen die volnkomliche adminiſtration vnd Regierung bemelts Stiffts vnd Biſchoffthumbs Metz Regalien vnd Weldtlichkeit / vntergebe an vertrawe vnd befehle. Annon & Chriſtianus IV. Rex Daniæ anno 17. nondum completo ab Imperatore Anno 1593. 26. April. veniam ætatis conſecutus fuit? referente Ant. Hering. *tr. de fidejuſſ. cap.* 2. *num.* 110. Quod congruit *l.* 1. *& tot. tit. C. de his, qui ven. ætat. impetr.* Rebuff. *in Conſtit. Reg. de regeſtis baptiſmi. art.* 1. *gl.* 1. *num.* 27. Cagnol. *in l. Imperium. num.* 280. *ff. de jurisd.* Choppin. *de Domanio lib.* 3. *tit.* 19. *num.* 12. Hippol. Rimin. 5. *n.* 187. *& ſeq.* Bertaz. *conſ. civ.* 12. *n.* 18. Lancellot. Gallia *conſ.* 34. *n.* 48. Peregr. Jannin. *de Citat. reali lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 172. Georg. de Cabedo *deciſ.* 66. *num.* 1. *p.* 2. Unicum id 21 pro multis, quod extra & ſupra Imperium & Imperatoris Majeſtatem nulla Majeſtas, nulla Superioritas eſt.

Hodiè verò duobus veluti frænis ac retina- 22 culis, Capitulatione ſcilicet & Juramento fidelitatis; quod præſtatur Imperio, ſiſtitur Imperatorum Germanorum poteſtas; Atque ut pragmatica Legum ſanctio; Ita Collectarum Extraordinariarum ad uſus publicos pertinentium indictio; cum ſimultaneo Imperatoriæ Majeſtatis, Statuumque Imperii conſenſu fieri conſuevit: & in Imperatorum E- 23 lectione pactionibus, quas Capitulationes vocant, caveri ſolet, ne abſque Statuum conſenſu, urgente etiam neceſſitate, liceat nova imponere tributa. Unde leges hodiernæ no- 24 men Receſſuum Imperii Reichsabſchiede adſciverunt, ac in iiſdem clauſula ſolennis & uſitata: So haben wir vns mit den Ständen des Reichs / vnd ſie hinwiederumb mit vns vergli-chen / paſſim reperitur. Idque arguunt varii Receſſus de Anno 1495. *fol.* 29. *& ſeq.* de Anno 1500. *fol.* 42. *& ſeqq.* Anno 1512. Vnd damit die meſſigung. *&* §. *ſeq.* Anno 1518. *fol.* 110. Anno 1522. *fol.* 157. Anno 1526. §. Item alß auff dem Reichstag. *&* §§ *ſeqq.* Anno 1529. §. Zum andern. Anno 1530. §. vnd nachdem offenbahr. *&* §§. *ſeqq.* Anno 1532. *princ.* Anno 1542. *pr.* Anno 1548 *fol.* 16. *& ſeq.*

Hinc tamen ſtomachos è elicit Andius ſine 25 Bono (ita enim per anagramma popularem ſuum & Gallicarum laudum ſupra modum præconem vocat Cujac. 18. *obſ.* 38.) penes ſolos Imperii ſtatus eſſe poteſtatem condendi leges, indicendi bella & exigendi tributa: Quod etiam Satyrico morſu noviter pungit Euphormio Luſininus, quiſquis ille ſit, in Icone animorum *c.* 5. *fol.* 149. dum ait, Imperatoris in omnes eſſe, ſed certam & caſtigatam potentiam; eundemque ingruentibus bellis milites & pecuniam imperare: ſi imperare putes, quòd non aliter, quam aſſenſu civium tollit.

Etſi enim in iis, quæ nervum Imperii tan- 26 gunt, ad Exemplum veterum Impp. & Regum

ſe componat, atque ordinum conſilio atque auxilio agat Imperator; Inde tamen Majeſtatis faſtigio nihil decedit, neque abſolutæ poteſtati & Monarchiæ conſiliorum auctoritas ita officit, ut pars ſummæ poteſtatis propterea tribuenda ſit Optimatibus. Nullus enim Rex eſt, qui non, priusquam ardua magnique præjudicii negocia aggrediatur, ea Senatui ſuo ad deliberationem proponat, non, ut illum ſe Superiorem vel ſibi parem conſtituat, ſed quod plus auctoritatis & paratius obſequium merentur, quæ ab omnibus, aut loco omnium à præcipuis probata ſunt, gratiusque reddit Imperium imperantis, cum optimis civium Conſultatio, dum minus in publicum detrimentum directa ſibi quisque perſuadet ea, quibus dirigendis autores fuerunt viri primarii, publicæ ſalutis ſtudioſi: Quia & labi poſſunt Principes, aut circumveniri, Cujus ſuſpicionis amoliendæ gratiâ in Senatu negotia tractari libenter audiunt, ſimul, ut ea expeditiùs perficiantur, & ad acta fideliùs pro memoria poſteritatis referantur. Quinimo quo res eſt periculoſioris aleæ plenior, eò majore conſilio & deliberatione ſuſcipienda. Et interveniente populi voluntate & aſſenſu, creſcit robur & potentia Regum, & major eſt ipſorum authoritas, & feliciores progreſſus, authore Cominæo *lib. 5. comment. fol. 476.* Quo reſpectu conſiliorum adhibitionem jus Majeſtatis non imminuere, ſed felicitatem Imperii promovere, Impp. reſcripſerunt *in l. hu-*
27 *manum* 8. *C. de legib.* Quo etiam ſenſu ardua, ſtatumque ipſum concernentia ſine Procerum Ordinumque conſilio expediri non debere, ſcribit Bald. *in l. placet. num. 2. per illum text. & ibi* Jaſ. *numero* 10. *&* 11. *C. SS. Eccleſ.* Paris. de Put. *tr. de Syndicat. tit. de Reg. exceſſ. numero* 18. Cravett. *conſil.* 404. *numero* 31. Franc. Marc. *deciſ. Delphinat.* 1295. *in fin. p.* 1. Ferd. Vaſq. *illuſt. controv.* 2. *numero* 20. Joan. Nevizan. *inter conſ. Bruni conſ.* 12. *numero* 156. Sichard. *conſil. feud.* 6. *numero* 31. Frid. Pruckman. *in §. ſoluta poteſtas. membr.* 1. *effect.* 3. *numero* 7. Matth. Stephan. *de Iurud. lib.* 3. *cap.* 5. *numero* 14. amplè Petr. Gilk. *ad l. placet.* 5. *C. de SS. Eccleſ. numero* 4. *& ſeqq. pag.* 40. Knich. *de Saxon. non provoc. Iur. verb. Elector. cap.* 5. *numero* 83. Indignumque Principe Chriſtiano, abſoluta poteſtate operari velle Covarruv. *lib.* 3. *var. reſolut. cap.* 6. *numero* 8. Alphonſ. de Azeved. *ad conſtit. Reg. Hiſpan. lib.* 4. *tit.* 1. *leg.* 1. *numero* 24. Anton. Faber *jurisprud. Roman. tit.* 2. *pr.* 8. *confut.* 8.
28 Dauth. *in l.* 3. *numero* 2. *C. de teſtam.* Adeo, ut nec Pontificem Romanum cui immenſa à Canoniſtis tribuitur potentia, de abſoluta poteſtate Ardua ſine Cardinalibus explicare poſſe poſt Zabarell. tradiderit Domin. Card. Thuſc. *in pract. concl. in lit. P. concl.* 50. *numero* 11. Marius Muta *in Capitul. Regni Siciliæ tom.* 1. *cap* 10. *num.* 18. *& ſeqq.* ejusque acta geſta in gravioribus negociis, (remotis Cardinalibus, rata non haberi reſponderit Nicol. Everhard. *jun. conſ.* 1. *n.* 11. *vol.* 1. Quid opus longis ambagibus rem 29
& ſententiam torquere? Tantum abeſt, ut Homo Gallus ille in Method. Hiſt. *c.* 6. *& paſſim in lib. de Rep.* præcipuè tamen *lib.* 2. *c.* 6. ad minuendum Sacro ſancti Imperii noſtri decus, quicquam intactum reliquerit, quin potius, quoties de Germanis, eorum Principibus & Monarchia diſſerit, omnem prorſus veritatem ejuraſſe & ultra etiam honeſtum mendacium (quod ad tuendam popularium dignitatem licitum eſſe profitetur *in Method. Hiſt. c.* 4.) progreſſus eſſe videatur. Sed jamdudum calumnias, mendaciaque ejus putidiſſima, quibus Germaniam nimium elevat, toti orbi ad viſum oculi demonſtrarunt Petr. Heig. *lib.* 1. *quæſt. jur.* 2. *numero* 17. *& quæſt.* 11. *per tot.* Frideric. Tileman. *in diſcurſ. Philog. paſſim & potiſſimum fol.* 113. *&* 242. Waremund. ab Erenberg. *in meditament. pro fœderib. c.* 1. *num.* 177. *& cap.* 2. *num.* 183. Regner. Sixtin. *lib.* 1. *de Regal. cap.* 4. *num.* 8. Juſt. Springer. *de pac. Religion. cap.* 3. *fol.* 33.

Quoad noſtram hypotheſin reclamant Bodino etiam Capitulationes cum Imperatore initæ, quarum tenor refertur apud Dn. Goldaſt. Reichsſatzung *p.* 2. *fol.* 183. Et in omnibus diſpoſitionibus ſpectatur id, quod dignius & principalius eſt. Et quoniam Imperator 30
principales, potioresque in hac legislatione partes obtinet; Ideo eadem huic ſoli jure adſcribitur. Nec infrequens eſt, ipſomet Bodino 31
fatente *d. lib.* 1. *c.* 6. in Gallia Edicta Regia à Curiis Franciæ adprobari & corroborari. Quod & inſinuant Franc. Hotoman. *de antiq. Gall. jur. cap.* 23. Steph. Jun. *de jure Magiſtrat. in ſubdit. q.* 6. *pag.* 239. Lupan. *de Magiſtr. Franc. in loco de ſtatib.* Sic in Hiſpania (Johan. Parlador. *lib.* 1. *rer. quotid. cap.* 3. *fol.* 17. Belluga *in* 32
ſpec. Princip. rubr. 2. *num.* 2.) Anglia (Caſus *lib.* 3. *Politic. cap.* 5. Autor Theſauri Politici *in Relatione de Regno Angliæ*) Scotia (poſt Buchanan. *de jur. Regn. apud Scotos* Arniſæus *in polit. c.* 18.) Polonia (Jacob. Aug. Thuan. *lib.* 56. *Anno* 173. *fol.* 127. Petr. Heig. *lib.* 1. *q. jur.* 18. *num.* 8. (& aliis Regnis Leges extra Comitia & ordinum Conſenſum promulgatæ, quà ad Rempub. ſpectant, nihil valent. Neque enim 33
vera Principis libertas conſiſtit in hoc ut faciat, quod velit, ſed quod juſtè poſſit Fulv. Pacian. *della arte di govenare cap.* 4. Neque imperium civile, libertatem hominis, quæ cuique naturalis eſt, tollit; ſed ſaltem, ne ab æquo & bono vacillet aut deflectat, dirigit Bornit. *de jure maieſt. c.* 12. *pag.* 103. πολιτικῶς namque, nō δεσποτικῶς imperat Lex: totoque genere imperium à Dominio differt, nemini ſuarum rerum proprietatem auferr.

Qua ratione Dd. plerique illud juris Romani pronunciatum; Imperatorem eſſe mundi, 34
rerumque Dominum; tantum intelligi debere dicunt de Superioritate Univerſalis Jurisdictionis ac Protectionis, non vero de Dominio rerum particularium: Quia Jurisdictio nihil habeat cum proprietate rerum commune, Molin. *in conſuet. Pariſ.* §. 68. *gl.* 7. *in verb. Franc. ale.*

&c. numero 6. Petra *tract. de fideicommiſſ. q. 13. n. 446. & 528. ad fin. cum ſeq. & num. 534.* Guid. Pancirol. *conſ. 195. numero 40.* M. Ant. Peregrin. *conſ. 16. num. 4. 5. & 6. vol. 1.* Vinc. Honded. *conſ. 84. num. 3. & 4. vol. 2.* Vultej. *conſil. Marp. 30. num. 159. & 161. vol. 2.* Gail. 2 *obſ. 62.*
35 *n. 9.* Et Eleganter Seneca *lib. 3. de benef. c. 5. ait*; ſub optimo Rege, omnia Rex Imperio poſſidet, ſinguli Dominio, *Etc. 6.* Cæſar omnia habet, fiſcus ejus, privata tantum ac ſua; & univerſa in Imperio ejus ſunt, in patrimonio
36 propria. Quinimo illa demum Majeſtas juſta & legitima exiſtimatur, quæ viribus modum imponit Suares *de legib. lib. 5. cap.* 17. Apud Lambertum Scafnaburgenſem plerique omnes Præſides, Duces Comiteſque Saxoniæ, per legatos, ad Imperatorem Henricum IV. Sacramento ſe ei fidem dediſſe, inquiunt, ſi ad ædificationem, non ad deſtructionem Eccleſiæ aut Reipublicæ Rex eſſe velit; ſi ſuum cuique ordinem, ſuam dignitatem, ſuas leges, tutas inviolataſque manere pateretur: ſin iſta prior violâſſet; ſe jam hujus Sacramenti religione non teneri, ſed quaſi cum barbaro hoſte juſtum deinceps bellum geſturos, pro libertateque ſua ſe vin-
37 dicaturos &c. Bonus Princeps non alio animo debet eſſe in ſuos cives, quàm bonus paterfamilias in ſuos domeſticos. Quid enim aliud eſt regnum, quàm magna familia? Quid Rex, niſi plurimorum pater? Excellit enim, ſed tamen ejuſdem eſt generis, homo hominibus, liber liberis imperans, non belluis, ut rectè prodidit Ariſtotel. 5. *polit.* 11. Utque paterfamiliâs ſuis bonis accreviſſe putat, quicquid ulli ſuorum obtigerit emolumenti; Ita, qui verè Principis animo præditus eſt, in ſuo fiſco putat eſſe, quicquid uſquam cives poſſident, quos ſic habet ſibi caritate devinctos ac deditos, ut nihil vereantur vel vitam impendere Principi ſuo, non
38 modò pecuniam. Si quis hoc modo publicam rem adminiſtrabit, invidiam potentiæ Comitem, ſemper vitabit: & Majeſtatem, Principatus Cuſtodiam, firmabit atque tuebitur Curt. *lib.* 8.

39 In Hiſtoriis Anglicanis ſæpe reperitur quod Regi etiam vehementiſſimè flagrant ſubſidia denegarint Ordines Stovv. Helinſhod. *in Hiſt. Angl. fol.* 719. Sic Hiſpani, qui
40 ultra modum Regi ſuo ſunt morigeri, nihil pendunt præter ſubſidia antiquis temporibus præſcripta Thevet. Coſmogr. *lib. 13. c. 4.* Sed & Fridericus Imperator ad Collectas pe-
41 tendas neceſſitate adductus, eas ab annuentibus & ſponte conſentientibus ſubditis impetravit, ut teſtatur And. Iſernia *in c. 1. §. Et extraordinaria. in pr. & n. 26. quæ ſint regal.* Luc. de Penna *in l. id ab unaquaq; 12. in pr. verb. promiſſum. C. de annon. & tribut. lib. 10. fol. 25. col. 1.* Carol. Tapia *in Rubric. c. 4. num. 50. ff. de conſtit.*
42 *Princip.* Sic Maximiliano I. gravibus de cauſis quadrimeſtres Collectæ conſenſu ordinum ſolutæ ſunt, ſub promiſſione, ne ea res in exemplum & juris neceſſitatem traheretur, uti adparet ex Comitiis Anno 1495. Wormatiæ indictis. Et quia neceſſitas cogebat, ut Majeſtas Cæſaria novas collectas ab ordinibus Imperii rogaret, eas quoque Anno 1500. in Comitiis Auguſtanis conſenſu ordinum impetravit. Cumque Ferdinandus 43
Anno 1557. ſuppetias contra Turcam in ſolatium oppreſſæ Hungariæ à Statibus exoratas cuperet, quamvis ſumma Neceſſitas immineret, non tamen pro Imperio Contributiones exegit, Sondern mit freundtlichem vnd gnedigem geſinnen vnd begehren §. Wann es aber vns. Quod argumentum latè proſequitur Johan Wilhelm Newmayr von Ramsla *in lib. Ienæ Anno 1624. edito* von Friedens-handlungen vnd vertragen in kriegszeiten. *cap. 4. fol. 195. & ſeq.* Atque hanc collectandi rationem ad poſteros transmiſſam eſſe notum eſt.

Et Ideo ſtatus imperii pro Expeditione contra Turcam in Regno Hungariæ facienda hactenus Contributionum onus agnoverunt, quod hoc Regnum orbis Europæi pro- 44
pugnaculum & præſidium maximum habeatur, & (ut Bembus *lib. 4. Epiſt. 22.* ſcribit) totius Chriſtianæ Reip. quaſi vallus & murus ſanè ſolidus contra Turcarum impetum ſemper fuerit; Quod planè convenit cum eo, quod in Receſſibus Imperii extat: Das dem Römiſchen Reich Teutſcher Nation, als welcher vormaur das Königreich Hungarn iſt / an erhalt-providir- vnd verſicherung deſſelben Gräntzen zum höchſten gelegen. Ideoq; ope & auxilio Cæſari merito ſuccurrunt, ne, ſi tam nobili Regno & inſigni præſidio latus Germaniæ nudatum fuerit, ejuſdem fortuna quoque, tanquam in præcipitio poſita, nutare incipiat: Nam tutius lon- 45
gè eſt, ſi Scipioni Africano credimus, bellum foris & procul à patria & in ſolo alieno gerere, quàm hoſtem propius intra terminos receptum ignaviter ſuſtinere.

Alioquin bellum Hungaricum bellum Imperii per ſe non eſt: ſed Regni ab Imperio di- 46
verſi. Neque ideò, quod Hungaria Imperatori pareat, ſubjecta videri debet Imperio; Neque Imperator, quà titulum & dignitatem Regis Hungarorum à Germania agnoſcitur & colitur: Neq; cauſæ Hungaricæ in Comitiis, ut Imperii, & ut propriæ, ſed ut ſociæ & confœderatæ proponuntur. Quò procul dubiò reſpexit ille Helveticus apud Goldaſt. *in præfat.* Reichs-handlung &c. qui gentiles ſuos ad contributionem pro Hungaria contra Turcam defendẽda eam ob cauſam teneri negavit, quod Rex Hungariæ Status Imperii non eſſet, contra non detrectaturos affirmans, ſi illa inter Ordines referretur. Certè hæc gloria ferè unorum Germanorum propria eſt, qui ſanguine ſuo Hungarorum & aliorum ſanguinem tuiti ſunt; quod niſi feciſſent, jam diu tota Hungaria fuiſſet aut funus, aut mancipium. Tot opum ac virorum impendiis pro Hungaria hactenus depugnatum, nulloq; unquam tempore vel auditum vel lectum eſt alicui, quod Hungaricæ, non dico, Arces, civitates, tractus integri, ſed vel palmus

terræ, ſine armis, ſine cæde & ſanguine, gratis
alicui fuiſſet conceſſus.

Sed è ſemita in viam redeamus. Contra fi-
nem & Politiarum naturam eſt, ſi ita tributa
imperentur, ut Servi, omneſque reddantur e-
geni; Nec enim ubi omnes pauperes ſunt, ci-
vitas conſiſtit. Maximilianus II. Imperator fuit
47 ſolitus dictitare, Franciæ Regem Aſinorum
eſſe Regem, Quoniam populus ejus omnia o-
nera absque ulla refragatione portaret, Autor
Theſauri Politici *in Relatione de Regn. Gall. fol.*
155. Quocirca in conventibus quoque Pro-
48 vincialibus, auff den Landtägen / cum Statibus
& Subditis, ut Collectas certo interſtitio pen-
dant, benignè tractari, ac blandis vocabulis
Subſidii, Auxilii, Adjutorii, Adohæ, Relevii
(Nos Steuren vulgo loquimur) impetrari, nō
durioribus iſtis vectigalium, tributorum, Im-
poſitionum, Exactionum &c. Collectas impe-
rari videmus Gail. *de arreſt. Imper. cap.* 10. *n.* 17.
Innocent. Gentillet. *adverſus Machiavel. in pr.
theorem.* 1 *fol.* 32. Sicque in Gallia Carolus V.
Subventionis, quàm Tributi aut Indictionis,
voce maluit uti, Bern. Girard. *tom.* 2. *lib.* 17. *fol.*
387. Camelus blanditiis, non verberibus pro-
vocatur, ut ultra poſſe laboret. Anton. Porez.
in Aphoriſmis de las ſegundas cartas num. 336. *fol.*
314. In Repub. Batavica nulla unquam Tri-
buta indicta fuiſſe ſine Ordinum decreto, rati-
ones publicæ loquuntur, in quorum capite de-
creta ſemper adparent: atque inde Tributo-
rum & Collectarum nomen apud Batavos an-
tiquum perpetuoque ſervatum eſt Preces:
Quia ad preces Principum ab Ordinibus de-
cernebantur, magno argumento auctoritati
Ordinum ſubmiſſi Principatus. Quin & Phi-
lippo Comitum Hollandiæ poſtremo bellum
in Gallos gerenti oratam indictionem noven-
nalem Ordines non aliter annuerunt, niſi præ-
ſcriptis quibuſdam legibus, atque inter alias,
ut per homines ab Ordinibus delegatos pecu-
nia tractaretur. Et auctoritatem, quidem Co-
mitum non exiguam, Ordinum verò tum in
rebus aliis, tum circa pecuniam maximè, qui
nervus eſt Reipublicæ, eam fuiſſe poteſtatem
ſcribit Hugo Grotius *de antiquit. Reip. Batav.
cap.* 5. *fol.* 82. ut verè dici poſſit de Comitibus,
quod olim de Germanorum Regibus, preca-
rio eos imperaſſe. GALLIÆ quoque Reges ſi-
ne conſenſu ac ſuffragio generalium Regni
procerum conventum, Tributorum indicen-
dorum cauſa, inſtituere non poſſe jam inde ab
ætate Caroli Magni teſtatur Aymonius Mo-
49 nachus *lib.* 4. *c.* 116. & 117. Imo ecquis in orbe
terrarum Rex aut Princeps eſt, cui fas ſit, tri-
butum unius teruncii ſubditis ſuis, ſine ipſo-
rum conſenſu & voluntate imponere, niſi
violenta tyrannide uti velit? Cominæus *lib.* 5.
Hiſt. c. 18. Reinkingk *lib.* 1. *Claſſ.* 5. *de regim. ſecul.*
50 *ſac. Rom. Imp. c.* 4. *n.* 146. Ideoq; Lipſius etiam 4.
polit. c. 11. Principes ad Themiſtoclem remit-
tit, iiſdemq; in hoc negocii genere Divam il-
lam Suadam tantoperè commendat, ne ſubdi-
ti nimiis & inſolitis Exactionibus inviti onera-
ti penuria & impotentia magis, quam obſequii
patientia inducti pacem exuant. Ac tantum
abeſt, ut ſtatus ob eam cauſam coacti quid-
quam denegent Regibus, ut longè plus ſæpe
illis commodent ac conferant, quam vel pete-
re vel ſperare auſi ſint. Adeò quælibet Gens iri
ſui Regis regia poteſtate non abutentis obſe-
quium & venerationem prona eſt.

Abſit itaque violentia, & ſuaſio in Principe
principem locum obtineat. Quanquam & Sua- 51
ſio ab eo, qui jubere poteſt, vim Neceſſitatis
adfert. *Tacit.* 16. *Annal.* Et Blanditiæ etiam In-
ſtantiſſimæ magnorum Dominorum habent
vim minarum Felin. *in c.* 1. *n.* 2. & 3. *extr. de offic.
deleg.* Et ſemper in Collectis, quæ per Superio-
rem impetrantur, eſt vis Imperii Bertachin. *in
tr. de Gabell. p.* 1. *n.* 8. Hinc preces Principis ne-
ceſſitate admiſtas eſſe dixit Plato, Hinc quoque 52
Naſonis illud:

Eſt orare Ducum ſpecies violenta jubendi,
Et quaſi nudato ſupplicat enſe potens:

Hinc & Mimus Publianus, qui dein abiit in
Proverbium.

Cogit rogando, qui rogat potentior:

Bartol. *conſ.* 97. *num.* 5. *vol.* 2. *p.* 2. Bald. *conſ.* 121.
n. 1. *vol.* 3. Frederic. Scotus. *conſ.* 1. *num.* 83. *lib.* 1.
tom. 1. Weſ. *conſ.* 45. *n.* 11. *vol.* 1. Matth. Coler.
conſ. 1. *num.* 235. & *ſeqq.* Franc. Vivius *deciſ.* 394.
Surd. *deciſ.* 326. *n.* 68. Gail. 2. *obſ.* 93. *n.* 20. Fra-
chetta *lib.* 1. *de Principe c.* 14. *fol.* 84. Author.
Der Donawertiſchen Information *p.* 1. *fol.*
167. Ea propter & hujuſmodi preces armatas
appellavit Menoch. *lib.* 2. *de arbitr. Iud. quæſt. c.* 53
461. *num.* 20. & *ſeq.* Et preces importunas ali-
quo modo cogere, aut verè violentiæ quod-
dam genus in ſe continere, ſcripſit Thomas
Sanchez Jeſuita *de ſponſalib. lib.* 4. *diſputat.* 7. 54
numero 9. & *per tot.* Imò coactionem ip-
ſam compulſionem aut violentiam excede-
re, docuit text. *in l.* 1. *verſ. perſuadere. ff. de
ſerv. corrupt.* Et ſuaſione inductum, invito
æquiparari, dixit text. in *l.* 5. *C. de apoſtat.*
Joan de Caſtillo *p.* 3. *controv. jur. cap.* 1. *num.*
127. & 128. Atque ita, qui non liberam,
ſed Civilem Principi poteſtatem attribuunt, 55
eos neque belli indicendi, neque tributi im-
perandi Principi facere video, niſi re prius
deliberata, & ipſo populo vel ordinibus aſ-
ſentientibus id fiat, non præcipitanter & pro 56
libidine ac jactantia quorundam Principum,
qui gloriantur ſe habere privilegia poteſta-
temque quantum velint, exigendi à populo
ſuo; uti perhibent Ludovicum XI. Galliæ
Regem Regnum ſuum prato comparaſſe*, 57
quod ſecari poſſet, quotieſcunque allubue-
rit.

Memorabile eſt ſtratagema Dionyſii Syra- 58
cuſanorum Tyranni, qui in egeſtate pecunia-
rum conſtitutus, Tributum civibus impera-
vit. Hi cum ſæpè jam ſe contuliſſe dicerent, nec
amplius quid poſſe; vim eis adhibendam eſſe
non exiſtimavit. Interjectis verò paucis die-
bus mandavit Principibus, ut Anathemata
(quibus Æſculapii templum erat exornatum,
quæ multa fuerunt, ex auro & argento con-
fecta) è Fano deportata, quaſi profana

in foro

in foro proſcriberent. Ea ſummo ſtudio coemebant Syracuſii, ita ut magna vis pecuniarum conficeretur. Quibus potitus, Dionyſius Edictum proponi juſſit; Si quis Anathema ad Æſculapium pertinens emiſſet, mox in templum reportaret, aut pœnam lueret mortis. Polyen. *Stratagemat. lib.* 5.

59 Anno 1578. cum Burgundiæ Ordines, libello ſupplice ad Regem perſcripto, nova, tributa atque in plebis necem ab Aulicis hirundinibus excogitata onera deprecarentur, & antiqua minui, aut ad eum modum, qui ſub LUDOVICO XI. fuit, quemque juxta provinciæ libertates ac privilegia ſucceſſores ejus non egreſſuros jurejurando ac repetitis ſæpius diplomatis confirmarint, reduci poſtularent, eoque nomine verba apud regem facerent, multa dixerunt auribus impotenter dominantium & adulatorum, qui circa ipſos regnant, ingrata, ut illud Tiberii: Boni Paſtoris eſſe tondere pecus, non deglubere; & illud horridâ libertate ab Hybrea oratore M. Ant. Triumviro duplicati per Aſiam Vectigalia imperanti repoſitum reſponſum, ut nimirum geminam æſtatem & geminum autumnum, hoc eſt, binas meſſes & binas vindemias eidem anno imperaret. Quæ ægrè à Rege audita, quanquam altè in pectus deſcendiſſent, tamen veritus ille, ne longius emanarent, & cæteræ Provinciæ Ordinum Burgundiæ exemplum ſecutæ imperium
60 abſolutum & licentioſum, quod animo meditabatur, in ordinem cogerent, delegatos utcunq; placatos cum bona inpoſterum ſpe domum remiſit, revocatis, quantum ad eam Provinciam ſpectabat, fiſcalibus edictis Thuan. *lib. 66. Hiſtor. pag. mihi* 179.

61 Tutiſſimum ergò eſt, ut Principes vocatis Provinciarum Ordinibus in publicis Comitiis ejusmodi cauſſas proponant, diſcutiant & concordibus Comitiorum ſuffragiis, atque accedente Subditorum conſenſu, rei pecuniariæ expediendæ incumbant. Hac ratione ſi utuntur, non merentur reprehenſionem, populumque habent obſequentiorem, facultatem ac potentiam ſtabiliorem, & hoſtibus magis ſunt formidabiles.

Et ſanè morem hunc, Ne ſcilicet inconſulto aut invito populo tributa Rex imperet, omnino exiſtimo ſanctiſſimæ æquitatis pleniſſimum. Neque enim jus regium, neque regionis diſcrimina ſatis cogunt populum ad tributa ni-
62 ſi ipſe per homines à ſe legatos conſentiat. Principatus conditos ſcimus, ut vi ſublata (quæ inſtar alluvionis, omnia ad potentiores trahebat) ex naturæ & rationis imperio agantur
63 res humanæ. Quid autem ad naturam magis putes accedere, quàm ut quisque opibus, induſtriâ ſuâ partis fruatur; aut Rationi civili commodius, quam ut intelligamus quid noſtrum, quid ve alienum apud nos ſit? Atqui
64 de medio utrumque tollimus, ſi quæ cives diligentiâ ſuâ pepetere, vindicamus, ut lubet, ærario, facimusque, ne ſciant, quantum ex domeſticis opibus Regi, quantum ſibi jura attribuant. Qui enim id ſciant, cum non hoc ſuum, ac ne legis quidem arbitrium ſit, ſed Principis duntaxat unius, cumque tributo ſemel exacto, adhuc ipſi ſimpliciter bonis ſuis non gaudeant, quæ aliis ſcilicet Regis Edictis poſſunt rurſus delibari? Miſtæ hæreditatis atque confuſæ quot mala ſint, ferventia litibus fora ac ſubſellia Judicum paſſim declamitant. Hanc Communionem, hoc chaos, non amici, non fratres ferunt; Ipſæ denique uxores ſcire volunt, ſuis ex bonis quid in maritum transferant, quidque ſibi recipiant. Quis igitur 65
diuturnam & publicam pacem ſperet, ſi quæ Rex adimit civibus, facit ſua, quæ relinquit, adhuc habet cum illis communia? At verò ubi tollendi tradendique fines ſunt, ea æquitas à natura præſcripta, cuique familiæ limites ſuos, jura, officia deſignat. Spes deinde placendi, & aliquid utrinque impetrandi, mutuam neceſſitudinem inſinuat inter Regem ac populum. Quippe populus, ne Princeps commiſſum ſibi ferrum ſummo jure ſtringere amet, ne temerè ineat vel bellum vel pacem, ne imperitis aut levibus publica munia dividat, ſponte regiam gazam de ſuo implebit. Erunt hæc præmia, quibus Principis virtutes donabit, ſimulque præteritis beneficiis gratiam referet, & futura merebitur; Rexque viciſſim non committet, ut cives ſævis ac externis motibus lædat, nihil quoque, ſi durius cum illis agetur, 66
de ſuo conceſſuros. Hæ ſanctiſſimæ ſunt habenæ, quæ Regem populumque jungentes, utrimque ab injuriis & ſuperbia arcent luxuriaturam poteſtatem. Joan. Barclaius. *in Argen. lib.* 14. *fol.* 501.

In unione Occitaniæ cum Francia inter a- 67
lia conventum fuit, quod Rex nullas Collectas, nullaq; ſubſidia, qualiacunque eſſent, Provinciæ illi, ſine expreſſo trium ejusdem Ordinum Conſenſu imponere poſſet, quod etiam adhuc obſervatur, cum Rex quolibet anno Commiſſarios cum diplomate ſuo mittere ſoleat, ut iis convocatis certo die & loco Provinciæ Ordinibus, negotia Regis, & ſtatum, in quo illo ſunt, neceſſitatemque Subſidii ſignificent, ſimulque ab iis poſtulent, ut Regi ſummam, quam petit, conferant. Qui Ordines reſpondere conſueverunt, quod non ſecundum proportionem maximæ & devotæ affectionis, quâ Regi obedientiam præſtare ſtudeant, ſed juxta facultates ſuas, earundemque menſuram, ac proportionem, quæ non adeò magnæ ſint, & quas ſemper in Regis ſervitium impendere velint, ei ſummam, quam Commiſſariis exprimunt, promptè offerant; & quidem pro ea ſaltem vice, atque ne ad conſequentiam trahatur, utque nihilominus Regia Majeſtas privilegia & conditiones in Unione adpoſitas, obſervare teneatur: Atque ſic oblatum ſub talibus conditionibus ſubſidium à Rege, ejusque Commiſſariis acceptari, eâque acceptatione & obſervantiâ immunitatum ac libertatum ſuarum Ordines Occitaniæ contenti eſſe; maximamque erga Reges devotionem, & affectionem

gerere ſolent. Gerard Maynard. *deciſ. Tholoſan.* 58. *p.*4. D. Marta. *in Digeſt. noviſſ. tom.*4. *tit. Collecta cap.*3.

Adſpergam hîc, ex horto Guicciardini, florem fragrantiſſimum, cujus odorem & virtutem, omnes qui ad gubernacula imperii ſedent, jure percipere, eoque cerebrum, avaritiæ vitio oppletum, repurgare convenit, ne in Tributis, & exactionibus irrogandis, plus æquo auſteros, ſed benignos potius ſe exhibebeant, nihil penſi habentes, unde Subditi & miſeri pauperes vitæ ſubſidium habeant, dummodò ipſi pecuniam extorqueant, & illos emungant. LUDOVICI Sfortiæ (*inquit author*)
68 Legatus ad Genuenſes pecuniæ extorquendæ gratiâ miſſus, ab urbis Patritio, comiter ac blandè excipitur, & ſub horam cœnæ in hortum amœniſſimum deducitur, ubi variis florum ſpeciebus occurrentibus, Genuenſis hic Patritius florem baſilicam commendat, & decerptum Legato tradit, rogans, ut eundem leniter contrectatum naribus admoveat, & ſuavitatem ejusdem percipiat. Hujus itaque odore grato ac nectareo percepto ejusdem virtutem atque fragorem commendavit Legatus: Cui Genuenſis incola reſpondit: mi vir, ut unius ejusdemque individui diverſos & contrarios effectus experiaris, haud gravatim eandem herbam, duriusculè comprimas digitis, ac contritam odoreris; eoq; facto, odorem adeò inſuavem ac capiti noxium percepit, ut ni moderatiori flore cerebri motum ſedaſſet, vertiginem ex violento odore contraxiſſet. Utroque in hunc modum guſtu ejusdem herbæ percepto, *inquit convivator*: mi domine Legate; omnium Civitatum, veluti hortorum amœniſſimorum flores, cives, prout contrectantur, odorem ſpargunt. Si Dux Ludovicus molliculis ac roſeis cives ſuos contrectarit digitulis, ſuaviſſimum & copioſiſſimum ex iis hauriet odorem: Eosdem verò ſi durius preſſerit, rebellionis, nec non inobedientiæ & contumaciæ ſuccum & ſanguinem elicier. Quod & Hiſpanus in ſuis quondam Belgis fuit expertus. Hæc Guiciardinus. Ac ut multi ſanè flores aſpectus quidem ſunt jucundiſſimi, odoris verò teterrimi qui non juvant ſed nocent, non delectant ſed gravant applicantes: Ita qui jure Collectandi tanquam furioſi gladio, in perniciem Subditorum, abutuntur, cum quibus commodius quàm infructuoſis fruticibus aut noxiis Floribus comparentur?

69 AB IMPERATORE AD REGES juſto ordine progredimur, quorum poſt S. Cæſar. Majeſtatem hodiè ſumma in orbe dignitas eſt. Parum enim abeſt, quin omnia, quæ ad facultatem ac potentiam Imperatoris pertinent, ad Reges quoque extendantur Lancellot. Conrad. *in templ. omn. Iud. de regia poteſt.* §. 3. *de magnitudine Regum. n.*1. Jacob. Ant. Marr. *tract. de Iurisd. p.*2. *cap.*5. *num.*10. Cuno *tract. de pact. c.*6. *num.*246. De hâc Regum dignitate aliqui ſcribunt, hodiè Regem eſſe, cui
70 ſubſunt decem Ducatus, ſeu decem Duces, qui ejusdem imperata facere conſueverunt: Sicut 71
& olim Ducatum, qui duodecim Comitatus contineret, fuiſſe memorant Aimon. *lib.*4. *de Geſtis Francorum. c.*16. Abbas Urſpergenſis *lib.*5. *c.*20. Hotoman. *in Lexic. in verb. Duces*, Heig. *part.*1. *quæſt.*2. *num* 38. Renat. Choppin. *de Domanio Franciæ lib.*1. *tit.*5. *n.*12. *verſ Duci autem* Jan. Douſa. F. *lib.*5. *Holland. annal fol.*218. & 219. Ubi refert, Quoties Ducum Chriſtianorum quispiam antiquitus contra infideles, tanquam pro Aris & Focis impigrè decertans & diem & locum prælii clade ſuâ funeſtum infauſtumq; reddiderit; toties duodenos item Comites & pugnæ pariter & glorioſæ necis ſocios conſortesque vitam pro Religione effudiſſe. Sed 72
hoc, quod de decem Ducibus ac duodenis Comitibus adduximus, perpetuum non eſt, neque ad ſubſtantiæ definitionem ſpecificam, ſed ad excellentiam potius Regnorum atque ducatuum ſpectat. Quanto enim quisque 73
majoribus & pluribus præeſt: tantò ipſe major eſt, Nov. 15. *in præfat.* §. *Nos igitur*, eoque nobilior quis exiſtimatur, quo nobilius habet ſubjectum Capyc. *deciſ.*27. *num.*23. Eſt enim 74
decus Regium, augeri dignitatibus ſubjectorum Borell. *de Reg. Cathol. præſt. c.*80. *num.*1. & 2. Et quò præſtantius eſt id, in quod quis gerit imperium, hoc magnificentiùs ac ſplendidiùs regnat Eraſm. *de Inſtit. Princip. Chriſt. fol.*58. In multitudine ſiquidem populi gloria Regis, 75
in paucitate plebis ignominia Principis Proverb. *cap.*14. *verſ.*28. Chaſſanæ *in Catalog. glor. mundi p.*8. *conſiderat.*15. Cagnol. *ad l.*2. *num.*28. *de O.I.* Borell. 4. *de Magiſtrat. Edict. c.*9. *num.*1. præclarè Danæ. *lib.*2. *polit. c* 2.

Si itaque neceſſitas, vel ſingularis publica utilitas urget, Regesque, qui ſuperiorem non recognoſcunt, oneri & impenſis ſunt impares, in ſuis Ditionibus Collectas imponere poſ- 76
ſunt: Quia, ut dictum eſt, ipſi in omnibus quoad Regna ſua Imperatori æquiparantur, Alex. *conſ.*2. *num.*9. *vol.*1. Cravetta *conſ.*135. *n.*2. Alb. Brun. *conſ.*45. *n.*19. Rol. à Valle *conſil.*19. *num.*26. & *tract. de lucro dotis q* 3. *n.* 8. Thom. Grammatic. *conſ. civil.*103. *n.*3. Et ſicut à Sole radii, à fonte rivi, ab arbore rami; ita Jurisdictiones omnes à Regibus pendent & manant, adeò, ut Reges in Regnis ſuis reſpectu exercitii Jurisdictionis, ſine alio adminiculo fundatam habeant intentionem Joſeph. de Seſſe *tract. de inhibit.* 5. §. 10. *num.* 59. 60. Et quamvis non exerceatur actu, ſufficit tamen potentia exercendi eam, ad hoc, ut dicatur Jurisdictio habere cauſam continuam Bald. *in l. Æmilius. n.*12. *verſ. Extra quæro. ff. de minor.* Joan. Faber *in* §. *retinendæ, num.*21. *de Interdict.* Et ſic argu- 77
mentum de potentia ad actum in materia Jurisdictionis & Jurium incorporalium, etiam habentium magna intervalla, eſt validum Gutierz. *lib.*3. *quæſt. civil. quæſt.*14. *num.*44.

In Reges (ut hoc obiter attingamus) multa 78
dona divinitus collata eſſe paſſim legimus. Sic Reges Hiſpaniarum, dæmones à corporibus 79
ſæpenumero fugarunt, ſi Chaſſanæo *in d. tr. p.*5. *conſ.*1. credendum eſt. Rex Galliæ 80

fœda

fœdâ impetigine ſtrumarum percuſſos ſana-
vit Anno 1594. obſtupentibus Hiſpanis, qui
ex omni Aſtaria catervatim ad medicas ma-
nus advolarunt, utque illis ſupplicibus cæ-
licam opem depoſcentibus ſubvenit; ſic in
eum obluctantes, iiſdem victricibus mani-
bus cæcidit; ita, ut quæ illis ſalutares fuere,
iſtis exitiales Rodolph. Botereſus. *lib. 1. com-
ment. fol. 15.*

Huic etenim generi fatorum arcana poteſtas,
Et cœli conceſſus honos, nec amabilis error
Finxit, at eventu rerum experientia firmat,
Poſſe, quod ille ſibi Rex Liliger aſſerit uni,
Contactu informes depellere membris.

81 Reges Franciæ in eorum conſecrationibus
conſueverunt ungi ampulla, quam appor-
tavit de cœlo columba cum chriſmate roſtro
ſuo. Scacc. *q. 16. limit. 5. num. 4. in fin.* Atque
hinc, quod ſacro oleo in coronatione ungun-
82 tur, dicuntur Chriſtianiſſimi; de quo bel-
lè Nicol. Bell. *in theſauro polit. lib. 2. diſc. 12.*
Die Ceremonien der Königlichen ſalbung
(welche zur zeit der Kinder Iſrael von Gott ein-
geſetzet worden/vnd welcher geprauch ein zeichē
einer ſonderlichen prærogativ iſt) hat in Franck-
reich für Tauſendt Jahren jhren Anfang ge-
nommen/wurdt auch heutiges Tages ein Heili-
ge Ampel in der Stadt Remiß gezeigt/mit wel-
chem Oele die Könige in Franckreich geſalbet
werden: Alii dicunt, oleum hoc, quod in cæno-
bio ordinis Benedictini *Marmonſtier* aſſervatur,
ab angelo è cælo deportatum, cum Clodovæus
primus Chreſtianorum Rex à S. Remigio, mo-
re Saulis, inungi deberet. Olei vaſculum hanc
habet inſcriptionem:

Angelus ampulla Martini ſaucia membra
Vnxit, & Henricus maximus omen habet.

Simile oleum, ſed minori copia, Rhemis con-
ſervatur apud S. Remigii cænobitas: quo
omnes Galliæ Reges hactenus inuncti fuerunt.
Rex autem Henricus IV. à rebellibus Rhemis
prohibitus, non Rhemenſi, ſed Marmontenſi
oleo Anno 1594. 27. Febr. unctus eſt apud
Carnutes, ab illius loci Epiſcopo, præſentibus
Principibus è regio ſanguine tot; quot per
tempeſtatem & bella intereſſe poterant. Vide
Serr. *in vita Henrici IV.*

GALLIÆ Reges de facto, hoc eſt, per in-
juriam (ut Immolens. exponit. *in l. cunctos po-*
83 *pulos. 1. C. de ſumm. Trinit.*) licentiam ab Imperii
ſubjectione ſubtrahendi ſibi ſumpsēre; &
ſe nullum unquam, niſi ſolum DEUM
pro Superiore recognoviſſe profitentur.
Et ſpeciatim de Rege Franciæ Hoſtienſ. *in
c. venerabilem. §. videbatur. verſic. inſuper.* (ubi
Innocentius Pontifex reſcripſit, Regem
84 Franciæ in temporalibus Superiorem non
recognoſcere) de facto illud fieri differit,
extr. qui fil. ſint legit. gl. famoſiſſima *in c. 1. in tit.
de pac. juram. firm.* quæ in ſpecie de Rege Fran-
ciæ loquitur, quam Dd. communiter ibi
ſequi ex Alvaratto *ibidem num.* 4. teſtatur
Franc. Zoanett. *tract. de Roman. Imperio n.* 203.
& ſeqq. ubi hanc communem & receptiſſimam
85 ſententiam ait. Et Regem Franciæ de jure
ſubditum eſſe imperio credidit. Nicol.
Neapolit. *in repetit. l. ſi duas §. Grammatici. ff. de
excuſat. tutor.* Petra *de fidei com. q.* 13. *num.* 662.
Alex. Raudenſ. *lib. 1. de analog. c.* 34. *num.* 271.
& ſeq. Cephal. *conſil.* 79. *num.* 28. Quod & ipſe
olim Æneas Sylvius Senenſis Epiſcopus, &
poſteà Pontifex conſtanter affirmavit *de ort.
& autor. Imp. Rom. c.* 13. Superioritatis actum 86
Sigismundus Imp. in Parlamento Pariſienſi
in throno Imperiali ſedens Anno 1418. 15.
Januarii exercuiſſe dicitur, creando Equi-
tem Penacculum de Boaviano, quod etſi
Rex Franciæ ejusque Conſilium Magnum
ægrè tulerint, tamen ſub ſilentio præteriit.
Hujus rei meminit Bodin. *de Repub. c. 9.* Chaſſa-
næ. *in Catalog. glor. mund. p. 5. conſid.* 30. *in fin.* (qui
tamen addit, hoc non arguere Superioritatem,
cum etiam unus ex Paribus Franciæ, ſi ibi
tunc adſtitiſſet, in abſentia Regis militem cre-
are potuiſſet, neque Militis creationem
importare Collationem dignitatis (Marta *de
juriſdict. p. 1. c. 26. num. 88.* Paul. Æmil. *de reb.
Francor. lib. 10. in Carolo VI. fol.* 454. ubi etiam 87
retulit, quod idem Sigiſmundus Aug. conſti-
tuerit Comitem Sabaudiæ magna celebrita-
te Ducatus inſignibus Lugduni exornare,
ſed interceſſiſſe regios Magiſtratus, ne in
Regno Franciæ quidquam pro Imperio age-
re decernereve poſſe viderentur Auguſti,
quod & permoleſtè tulerit Cæſar, Renat.
Choppin. *d. lib. 3. de Doman. Franc. tit. 26. num. 2.*

Otto II. Imp. conſobrinis ſuis Lothario at- 88
que Carolo Franciæ Regibus bellum inferebat,
quod Romano Imperio juſta non perſolve-
rent, ſeque ſubducerent legitimæ damnationi,
quod Imperium à Chriſto Regum omnium
Rege recognitum ipſi viderentur poſthabere
Crantz. *in Metropol. lib.* 30. De Rege Franciæ vi- 89
deatur Olrad. *conſ. 69. in fin.* Et affectibus nimi-
um indulgens Bodin. *de Repub. lib. 1. c. 9. n.* 129.
& paſſim. Joan. Ferald. *tract. de jurib. & privileg.
Regni Francor. n. 1. 2. 3. & 5.* ubi ait, etiam con-
ſuetudine immemoriali Regnum Franciæ con-
tra Imperium tutum eſſe, cum potuerit talis
Superioritatis præſcribi, quia Francigenæ Ro-
mani Imperii non ſint, ſed ſeparati judicentur,
per gl. *in §. jus autem. Inſt. de patr. poteſt.* & ſic
cum nunquam fuerint Subditi, potuiſſe præ-
ſcribere per text. *in l. venditor. § ſi conſtat. ff. com-
mun. prædior.* Sed & idem Ferald. gl. *in d. c. vene-* 90
rabilem. Uti ſuſpectam, infringit, quod ſit gloſſa
illa Johannis, qui fuerit Teutonicus, & Im-
peratori ſubjectus; neque addit Ferald gloria-
ri debent Teutonici *in c. nolumus.* 11. *q.* 1. ubi
Imperator vult Francos ſuis legibus adſtrin-
gi: Nam ait Ferald. *d. loc. illius cap.* conditor hoc
facere potuit, quia erat Rex Franciæ Carolus
Magnus. Huc inſuper inclinat, Cardinal.
Zabarell. *in Clem. Romani num. 11. de jurejurand.*
(ubi etiam ſubjunxit, non eſſe veroſimile,
quod Carolus M. ſuum temporale patrimo-
nium, quod erat Regnum Franciæ, volue-
rit, alii ſubjicere: Quod etiam refert Berta-
chin. *de Gabell. p. 1. num. 6. & 7.*) Vaſqu. 1. *il-
luſtr.* 51. *n.* 33. Guid. Pap. *deciſ.* 239. *n.* 2. Renat.
Choppin,

Choppin. de Doman. lic. 2. tit. 1. n. 13. Tiraquel. de jure primogen. q. 17. opin. 4. num. 21. Bertrand. conſil. 153. n. 4. vol. 3. p. 2. Menoch. conſ. 2. n. 103. Eguin. Baro de jure benefic. lib. 2. c. 1. Joan. Bapt. Lupus de illegitim. & natal. reſtit. liber. com. 3. §. 3. num. 1. Inque hanc ſententiam inclinat
91 Marta de juriſd. p. 1. c. 26. n. 71. & ſeqq. propter. d. c. venerabilem qui fil. ſint legit. ubi etiam improbat diſtinctionem de facto & de jure: Cum Summi Pontifices & JCti non de facto, ſed jure tantum loquantur Felin. in c. cum non liceat. n. 10. de præſcript. Dauth. de teſtam. num. 169. Voluiſſe Carolum M. Francos Auguſtorum legibus teneri, cui Franci ſe omnibus modis oppoſuerint, indignantes, quod Carolus M. Regnum ſeu Franciam Imperii Provinciam facere ſtudeat, Imperioque ſubjicere; res vagæ, (ut ipſe expertus ſit) & profugæ &c. perhibet Paul. Æmilius in Hiſtor. Franc. lib. 3. fol. 110. Molinæ. in conſuet. Pariſ. in proœm. num. 30. in fin.

92 Hispaniam olim fuiſſe ſubditam Imperio, negari nequit text. in l. 2. §. capta deinde. ff. de orig. jur. l. relegatorum. §. interdicere. ff. de relegat. Marta de juriſd. d. p. 1. c. 16. n. 68. & ſeq. Schrader. in l. unic. C. de Condict. ex leg. num. 65. Molinæ. de Monarchia Francorum n. 25. & ſeqq. & in conſuet.
93 Pariſ. in proœm. num. 30. Aliud hodiè eſſe, & Regem Hiſpaniæ, quod ſuum Regnum è faucibus infidelium eripuerit, neminem in Superiorem recognoſcere, ait Celſ. Hugo conſ. 60. num. 38. Vaſq. 1. illuſtr. 22. n. 11. & 12. Alphonſ. Alvarez. in ſpecul. utriusque dignit. c. 63. num. 1. Menoch. conſil. 2. n. 102. Carol. de Graſſis de except. ad ſtatut. except. 1. num. 11. & except. 19. num. 26. Quod & probat Covarruv. in. c. pe. [illegible] §. 9. num. 9. p. 2. Joan Parlador. 1. rer. quotid. [illegible] n. 12. ubi & perſtringit Feraldum, & citat [illegible] Cov. 1. pract. quæſt. num. 1. Joan. Bapt. Lup. d. §. num. 9.

94 Fundamentum hoc executiendæ Superioritatis Imperii, ſi de jure loquamur, falſum arbitratur Petras de poteſt. Princip. c. 3. q. 4. num. 1. fol. 37. arg. l. incivilem. C. de furt. cum res aliena recuperata de manu prædonis domino reſtituenda ſit Afflict. in c. ſimiliter in fin. de controv. In veſtit. & res immobiles recuperatæ ab hoſtibus non fiant capientium, ſed illis reſtituantur, quibus antea fuerint Ludolph. Schrader. in d. repet. l. uni. C. de condict. ex leg. num. 65. & ſeq. ubi loquitur in terminis de Hiſpania Michael Ulcur, de regim. mund. p. 2. q. 3. principal num. 62. At illud, quod dicitur, à Gallo & Hiſpano præſcriptione acquiſitum, Reſpondet 1.
95 Quod contra jus naturale & divinum non currat præſcriptio: At hoc jure Imperator unus debet eſſe in temporalibus. 2. Ad eſſentiam præſcriptionis requiritur poſſeſſio, ſed hoc impoſſibile; & quod quis quaſi poſſeſſionem illius poteſtatis, quam imperator habet, poſſit acquirere. Unde ex ſententia, Hoſtienſis tam Reges Hiſpaniæ, quàm Galliæ Reges Romano Imperio ſubjectionem detrahentes mortaliter peccare dicuntur Hoſtiens. in d. c. venerabilem. §. videbatur. qui. fil. ſint. legit.

Secundum enim doctrinam Bartoli jure omnes Principes & Domini ſubjacere debent Imperio propter authoritatem maximè Evangelii: Quod & tenent Bald. & Cynus relati à Petra d. c. 3. q. 4. num. 16. fol. 38. Ac Romanam Victricem Aquilam jus eos vindicandi optimè fundatam habere opinatur Zoanettus d. loc. num. 148. Quod & ante eum videtur ſenſiſſe Petr. Jacob. rubr. de ſtatu Cur. Roman. num. 19.

Portugalliæ Regnum partim ex Luſi- 96
tania, partim ex Gallicia conſtat, Parlador. d. lib. 2. rer. quotid. §. 25. n. 4. & intra fines Hiſpaniæ ſitum eſt, unde Luſitaniam tertiam partem Hiſpaniæ conſtituere ſcripſit Thuan. lib. 65. Hiſtor. num. 12. fol. 625. Marta de juriſdict. pr. cap. 26. num. 103. & num. 107. ubi Regnum Portugalliæ Provinciam Hiſpaniæ appellat, poſt 97
Covar. lib. 2. pract. quæſt. c. 1. col. 1. & 2. Luſitaniam verò fuiſſe Rom. Imperio ſubditam oſtendit text. in l. Luſitania ff. de cenſib. Quod hodiè ſe 98
ſubtraxit, fatetur Parlador. d. lib. 2. c. 21. Ludov. Molina Jeſuita d. cap. 19. fol. 137. & 142. in pr. Lup. d. §. 3. num. 19.

Similiter & Angliæ, Scotiæ, Daniæ, Poloniæ, Hungariæ, Siciliæ Regna in eadem ſunt cauſa, ut & hæc Cæſari olim faſces ſubmiſerint; uti de Regno Angliæ teſtatur Michael Ulcur, 99
de regim. mundi p. 2. q. 3. num. 56. in fin. ubi Reges Franciæ & Angliæ non eſſe exemptos ab Imperio contendit. Et in Rege Angliæ hoc tenet Alciat. in l. ex hoc jure. num. 42. ff. de iuſtit. & jur. Lup. d. §. 3. num. 11. Martin. Laudens. de Principe q. 60. Quò loci conjungit Regem Franciæ, Angliæ & Hiſpaniæ, & hoc non peccare adſerit non faciendo ſubjectionem Imperatori, poſtquam is non petiit ſubjectionem, qui tamen ſe præſcriptione non poſſit tueri, ſecundum Laudenſ. ibidem Otto Friſingenſ. lib. 2. cap. 30. qui Regem Angliæ per Legatos ſuos Friderico I. Imp. omnia regni ſui jura detuliſſe ſcribit.

Daniæ quoque Regnum Imperii portio 100
fuit Saxo Gramm. lib. 8. Hiſtor. Danic. in fin. & lib. 10. rebellantes usque ad internecionem ab Arnolpho Imperatore deleti, & re aſſumentes ſol tos ſpiritus ab Henrico Aucupe ad obſequium redacti ſunt Crantz. lib. 4. c. 18. in Dania ab Ottone I. & Chriſtianam Religionem, & Romani Imperii jugum recipere 101
coacti ſunt Crantz. d. lib. 4. cap. 20. Otto quoque II. Imp. cum Heraldum Daniæ Regem Alſtedum in Thuringiam ad Comitia vocaſſet comparuit, ſeque fidum Imperio, & tributa promiſit, Spangenberg. in Chron. Saxon. cap. 146. Verum ille, teſte Gunthero lib. 2. in Ligur.

Rurſus ad obſcœnos mores, vitiumque recurrens,
Rupit, & Æoliis dedit irrita vota procellis.

Siquidem Martisburgum proditione cepit 102
Michael Sachße in vita Ottonis II. ubi & expulſus, denuo ad officium redactus in fide permanſit. Cumque inter duos conſanguineos Petrum & Guuotonem de Regno gravis controverſia eſſet; ſub Friderico I. Imp. uterque

uterque ad Curiam Merspurgenſem vocatus, lis judicio Imperatoris & Principum dirempta, & Petrusab Imperatore corona & gladio ſalutatus fuit, cum illi fidem ſuam adſtrinxiſſet, præſtito Danici regni juramẽto Choppin.*d.l.3.de Domanio tit.26.n.5.* ubi citat. Trithemum *c.57.* Cujus etiam meminit Gunther *l.1. in Ligurin.*

Huc etiam geminos Petrum ſimul atq; Guidonem,
Danorum Proceres, quos inter ſanguine junctos
Moverat ejusdem Regni diſſcenſio litem,
Evocat, & tali cauſam ratione diremtam,
Terminat.

103 Ita & Canutius Daniæ Regis filius, adito Lothario Imp. ab eo conſecutus regni Obetritonum inſignia fide à Canuto devincta, datoque fidelitatis juramento, ſe Sacri Imperii Majeſtatem veneraturum inpoſterum, legesque ab Auguſtis accepturum Helmodd. in *Schlavõ.Hiſt.c.50.* Choppin. *d.tit.26.n.5.* Crãtz. *in Vandal.c.36.* Marta *d.c.26.n.61.* Bodin. *de Repub.lib.2.fol.319.* Et Rex Daniæ in Comitiis Auguſtanis Anno 1474. præſens fuit Leheman. *l.7.Chron.Spir.c.113.* Licetis hodie Imperium (excepto Ducatu Holſatiæ, qui Imperii feudum eſt Crantz. *l.8.c.28.inDania*) Imperium non velit recognoſcere Gail. *de arreſt.c.6.n.16.* Hering. *de fidejuſſ.d.c.7.n.577.*

104 Polonia ſuberat Imperio, cum Carolus M. victrices inferret aquilas, & in extremam usque Scythiam faſces propagaret Bodin. *l.1. de Repub.c.9.num.112.* Cum Lotharius Imp. Pobislaum una cum Boleſſao Bohemo Bambergam ad Comitia vocaret Dubrav. *l.11.Hiſt. Boëmic.* isque in ſignum ſubjectionis Imperio tributa ſolveret Bonfin. *lib.2.decad.2.de reb.Vngar.* cum Fridericus I. Imp. (qui ſe urbis & orbis gubernacula tenere ad patruum Ottonem principem hiſtoricum & Epiſcopum ſcripſit Otto Friſingenſ. *l.2.c.30.in vita Frid.*) Boleslaũ. ad antiquum tributum & debitam obedientiá revocaret, isque Polonos trecentos haſtatos Equites in auxilium Mediolanenſe ſeu Lombardicum bellum ex jurata fidelitate mitteret Radevic. *l.3.c.2.& 5. de reb.geſt. Friderici* Cromer. *lib.6. in Boleslao Criſpo.* Paul. Windeck. *in comment.de Elect.Imp.part.5.* ubi huc conducentia multa ex Annalibus Suevicis refert: cum Otto III. Boleslaum titulo Regis inſigniret: De quo Gunther. *in Ligur.c.6.*

Iuraretq; fidem Regi, dignumq; favorem;
Nec ſe de ſolio fratrem pepuliſſe paterno.
Dedecus ob regni jurando jure probaret.
Deniq; virgineam ſe præſentaret ad urbem,
Statutus fratri ſummo ſubjudice regni,
Signaq; trans Alpes devotus Regia miles,
Prævaricatricem Ligurum ſequeretur ad urbem.
Hæc ubi jurando firmavit & obſide multo &c.

Poſtea cum Lakoldus relicto Ludovico Imp. à Papa Johanne coronam poſceret Cromer. *3.hiſt.Polon.* Crantzius *8.Vandal.c.2.* tacitè Imperio repudium miſit Friſingenſ. *lib.1.c.17.* Ant. Hering. *tract.de fidejuſſ.c.7.n.250.ubi citat* Petr. Royzium. *deciſ.Lituan.3.n.3.* Matth. Cun. *de pact.l.1.c.6.n.246.*

Hungaria quoque olim Imperii faſces 105
amplexa fuit, & cum rebellionem ſæpius Hungari excitarent, Carolus M. eorum motus compeſcuit: illisque priſtinum obtinentibus & ad ingenium redeuntibus & Germaniam infeſtantibus obſtitêre ſequentes Impp. ut Ludovicus, Conradus, Arnulphus Crantz.
lib.3.Saxon.cap.3.num.89.& 91. tandem ab 106
Henrico Aucupe profligati & Imperio redditi fuêre. Crantz. *d.lib.3.cap.7.* Henricus Imp. Petrum Regem Regno ejectum reſtituit, & Hungari ingenti clade poſtrati in ſignum ſubjectionis Regnum cum deaurata lancea obtulerunt, Johan. de Turotz. *in Chron.Hungar.p.2.c.36.37.& 38.* & cum Salomon Rex regno pelleretur, ad Henricum Tertium Imp. confugit, Turrotz. *d.p.1.c.54.* Et cum inter
Hungariæ Regem & fratrem ejus Stephanum 107
diſcordiæ eſſent, in eorum cauſa apud Fridericum Primum Imp. in Comitiis Magdeburgenſibus magnâ contentione actum eſt. Radevic. *lib.3.cap.12.de reb.geſt.Frid.* Cumque Hungari Imperio rebellarent, bellum illis indicere,

Protinus Hungaricos armato milite fines,
Si placuiſſet idem ſociis, intrare parabat,
Et facturus erat, nec inutile Principis eſſet
Propoſitum, poteratq; ſuo rem claudere voto,
Sed quidam ſub mente bona, monituq; fideli,
Sive dolo, tacitoq; (magis quod credimus) aſtu
Diſſuaſere Duces &c.

Gunther. *lib.1.Radevic.lib.2.c.6.* Matthias quo- 108
que Rex Hungariæ à Friderico Tertio vocatus Comitiis Viennenſibus Anno 1470. interfuit. Hagec. *p.2.Anno* 1470. *in Chron. Bohem.* Hodiè tamen Hungaria Imperium non agnoſcit, uti Maximilianus II Imp. & Ordines expreſsè fatentur in Receſſu 1566. §. vber vorliges haben vns ibi: nichts nicht zugethan / noch verwandt. Et dixi ſuprà *num.43 & ſeqq.*

Siciliæ Regnum Imperio Rom. ſubeſſe 109
oſtendit Sententia Henrici VII. Imp. in Robertum Siciliæ Regem Anno 1311. lata apud Goldaſtum *in Conſtit.editis tom.5.fol.95.* Alciat. *in l. ex hoc jure.numero 41.ff.de juſt.& jure.* Contra Matthæus de Afflictis *deciſ.128.numero 4.* Camill. Borell. *conſ.1.num.51.& ſeqq.& de compromiſſ.§.3.gl.1.num.47.& in comment.de præſtantia Catholici Regis.* Jacob. de Franc. *in prælud.feud.c.2.num.3.* Marant. *in Spec.p.6.de appellat.n.243.* quos citat Hering. *d.c.7.n.159.* Marta *de jurisd.p.1.c.26.numero.5.& 6.* ubi dicit, ex donatione Conſtantini Regem Siciliæ eſſe de patrimonio Eccleſiæ. Quàm verò fragile & ficulneum in ea collocetur fundamentum, palam eſt. Idem Marta *in d.cap.26.* ad longum recenſet Reges Imperatori ſubjectionem denegantes, quos tamen Eccleſiæ Romanæ eſſe ſubjectos *n.4.* & paſſim multorum exemplorum inductione firmare conatur.

Regnum Arelatenſe. 110
Arelatum Urbs, olim Burgundiæ Regia, teſte Gunthero;

Quodq;

Quodq; caput Regni, ſedesq; fuêre vetuſti
Fertur Arelatum, priſcorum Curia Regum,

in Provinciæ formam redacta, cum Germania conjuncta fuit, aſſerente Thuano *lib.* 11. *Hiſtor. Regnum Arelatenſe, antequam in poteſtatem Regum noſtrorum veniret, ſub Imperio fuit.* Hinc Impp. jura & titulum Regni Arelati uſurparunt: Hinc Trevirenſis Archiepiſcopus ornatur adhuc hodie ArchiCancellarii titulo per Galliam & Arelatenſe Regnum; non ut explicat Marquard. Freherus *ad Petr. de Andlo lib.* 2. *c.* 1. per eam tantùm Galliæ partem, quæ Regno Arelatenſi continetur, olim Imperium Romanum recognoſcens; ſed per omnem Galliam & Regnum Arelatenſe, & verſâ vice: pertinuit enim (ut dixi ſupra *numero.* 83. *& ſeqq.*) tota Gallia ad Imperii corpus: à quo tamen poſteà ſeceſſionem fecit, ut habet Guntherus in Ligurino *lib.* 1.

At ſimul à noſtro ſeceſſit Gallia Regno,
Nos priſcum regni morem ſervamus: at illa
Iure ſuo gaudet, noſtræ jam neſcia legis.

Hujus ergò juris antiqui reſpectu potius, quã moderni ſtatus ratione, ubi nec Gallia, nec Arelatenſe Regnum quidquam noſtro defert Imperio, Cancellarius dici poterit, æquè ut alii veterum dignitatum retinent emblemata, relicet mutatâ utplurimum. Joan. Limnæus *lib.* 3. *de jure public. cap.* 5. *numero* 4. Carolus verò Quartus Imperator, hirundo Imperii; Arelatenſe Regnum, unius prandii gratiâ, in Villa nova, prope Avignonem, Galliæ Regi tradidit, Martin. Cruſius *lib.* 5. *annal. Suevic. part.* 3. Idemque poſtea Sigiſmundus, hujus filius, adprobavit, Aventin. *lib.* 7. *annal. Bajor. fol.* 491. ubi Diploma in bibliotheca Pariſiorum, quæ in templo ſuburbano D. Victori dedicato aſſervatur, ſe legiſſe teſtatur.

Invalidam verò hanc eſſe translationem, affirmat Limnæus *lib.* 1. *de jur. publ. cap.* 9. *numero* 12. eò, quod Imperium non ſit in marſupio aut ſacciperio Principis, Bald. *in c. intellecto. de jurejur.* Imperatorque eligatur, ut Imperio præſit, ac conſulat *l.* 2. §. 11. *ff. de O. I.* ut ſit ejuſdem adminiſtrator Reichs Abſchied de Anno 1559. *in princ.* ut ſit allzeit Mehrer des Reichs / & Reip. (quæ pupilla vocatur *l.* 3. *Cod. de jure Reip. lib.* 11.) commoda, tanquam tutor, quærat, &, quantum ad providentiam quidem, Dominus ſit, abſque tamen licentia donandi & diminuendi. Jura enim proprietatis ad ipſum Imperii corpus pertinent. M. Anton. Peregrin. *libro* 1. *de jure fiſci. tit.* 23. *numero* 74. Vultej. *de feud. lib.* 1. *cap.* 5. *numero* 15. Paurmeiſter. *lib.* 1. *de Iuriſdict. cap.* 21. *numero* 19.

Hujus Regulæ cum ſit ingens utilitas Antimachiavell. *theorem.* 1. *fol.* 66. & non ſolùm in aliis Regnis, ſed & in ipſa Gallia frequentetur, (ut patet exemplo, tum Franciſci I. qui ex eadem cauſa recuſavit, quæ Carolo Quinto promiſerat Bellaj. *l.* 3. *comment.* Guicc. *lib.* 16. tum Caroli Quarti revocantis, quod Anglo conceſſerat Froſſard. *lib.* 3.) certè Reges Galliæ non aſpernabuntur idem jus ſibi dici, quod aliis dixerunt; &, quod in alterius perſona æquum eſſe crediderunt, in ſua propria iniquum haud arbitrabuntur. Hujus tituli nullitatem, aut, ut mitius loquar, imbecillitatem, cum vidiſſet Renatus Choppinus *de Domanio Franciæ lib.* 2. *tit.* 1. *numero* 14. aliunde jus Regis ſui in Arelatenſe Regnum deducere & ſtabilire maluit, Gallos, ſcribens, antiquiſſimos Comitum Provinciæ patronos fuiſſe: Horum verò Subditos etiam ante tempora Caroli Quarti extitiſſe Arelatenſes. Sed cum aliud conſtet ex hactenus dictis, & auctor Libelli Gallici, qui inſcribitur *Entrevue de Charle IV. de ſon fils VVenceslaus, roys des Romains, & Charle V. roy de France, pag.* 15. diſertis verbis teſtatum reddat, quod Imperator Carolus Quartus motu proprio in favorem Regis, & ejuſdem primogeniti, Delphinum Franciæ fecerit locum tenentem & Vicarium Generalem in Regno Arelatenſi; facilè adparet, quid Choppino reponendum ſit; ut & Bodino *lib.* 1. *de Repub. cap.* 9. qui venditum hoc Regnum ſcribit Philippo Valeſio ab Henrico Quinto Imperatore. Verum narrantur hæc, ſed non probantur. Vide quoque de Regno Arelatenſi Martam *d. cap.* 26. *numero* 77. Paulum Windeck. *de Elector. Imperij cap.* 13. *punct.* 6. *fol.* 65. *& ſeq.*

De Cypro Thuan. *lib.* 48. *fol.* 569. *numero* 12. ubi retulit quomodo Cyprus à Rom. occupata, Pacian. *lib.* 2. *de probat. cap.* 35. *num.* 66. ubi addit; Quorum ſanè plerorumque ſubjectio vel ex collatis dignitatibus arguitur, dignitas enim realis creata ab antiquo Principe arguit ſubjectionem ipſi creanti Domin. Cardinal. Thuſcus *in pract. concluſ. lit. D. concluſ.* 422 *num.* 4.

De Bohemiæ Rege eò minus ſcrupulus 111
poteſt ſubeſſe, quod is Archiprincipibus Electoribus Imperii accenſeatur. Et Carolus
Quartus Regnum Bohemiæ nobile Imperii 112
membrum vocat. Idem Carolus V. murum aliquem pro ſalute totius Germaniæ, oppoſitum immanitati Turciæ apud Sleidan. *lib.* 8 *comment. in fin.* Goldaſt. *tom.* 2. *conſtit. fol.* 85. ubi refert, conſtitutionem Rudolphi I. de jure 113
Electoratus Bohemiæ Rege competenti. Item *fol.* 91. *&* 93. Marta *d. cap.* 26. *numero* 66. Unde Thuanus in Hiſtor. *fol* 95. *lit. a.* Bohemiam regnum beneficiarium Imperii appellat. Et Rex 114
Bohemiæ ob dimiſſam uxorem per Imperatorem mediante ſententiâ regno fuit privatus, Crantz 7. *Vandal. c.* 26. Et Ottacarus Rex Bohemiæ trina vice à Rudolpho Imp. citatus, emanenſque contumax declaratus fuit. Cuſpinian. *in Rudolpho I.* Aventin. *lib.* 7. *Annal. Boi. fol.* 569. Et Regnum Bohemiæ Imperio ſubjectum, ejuſque feudum eſſe, rectè cenſent Sigiſmund. Loffræd. *in paraphr. feud. cap.* 5. *de nov. form. fidelit. verſ. hic titulus.* Marta *dict. cap.* 26. *numero* 66. Marc. Anton. Peregrin. *conſil.* 2. *n.* 4. *lib.* 3. Camill. Borell. *de præſtant. Cath. Reg. cap.* 47. *num.* 12. Et Uladiſlaus in Regem Bohemiæ

deſignatus Viennam ad Fridericum Cæſ. pro-
fectus eſt, ut de manu eius vexilla regni, pro-
vinciarumque ad Regnum pertinentium, tan-
quam Elector Imperii ſumeret; quæ res ſum-
ma cum dignitate confecta fuit, referente
116 Dubravio. Henricus Auceps verò Bohe-
miam primum ſub Imperium redegit & tribu-
tariam fecit, Ant. Albiz. *in Stemmat. Chriſtian.
Princip. fol.* 18. Et principem Imperii & Ger-
maniæ Statum Regem Bohemiæ eſſe dicit Ge-
vold. *de Septemvirat. cap. 9. in fin.* Et Paurmeiſt.
lib. 2. de jurisdict. cap. 2. n. 126. Reges Bohemiæ,
ait, ad conventus quidem Circulorum non vo-
117 cantur; quando tamen milites vel pecuniæ a-
liis Ordinibus imperantur, tanquam Imperii
ſtatus, & membrum 400. Equites, & 600. pe-
dites ad ſingulos menſes mittere tenentur: et-
ſi hoc tempore propter belli Hungarici mo-
lem ſe à præſtatione eorum immunes arbi-
trentur. Et Goldaſt. *lib. 3.* de Bohemia *cap. 3.*
118 *num.* 4. Quod cum ita ſit, *inquit*, & Rex Bohe-
mia non modò Princeps Imperii; ſed etiam
principale membrum ſit, conſequi neceſſe eſt,
ut etiam Status Imperii exiſtat; quum ſine
principali ſuo membro, corpus nequeat ſtare,
aut integram retinere ſubſtantiam: hinc et-
iam nomen invenit, ut Status Imperii dican-
tur, quod in illis, ceu membris, id eſt, ba-
ſibus & columnis ipſum Imperium ſtet ac ſub-
119 ſiſtat. Sanè Receſſu Imperii de Anno 1500.
§. **wie man mit Königen.** non obſcurè innui-
tur, cum Rege Bohemiæ, æque ac cum Regi-
bus Hungariæ & Poloniæ, de ſubſidio adver-
ſus Turcam præſtando, tractari debere. Et
licet in Comitiis Ratisbonenſibus Anno 1541.
Ferdinando Cæſari, tanquam Regi Bohemiæ
in Expeditione contra Turcam onera nonnul-
la impoſita fuêre, attamen ad illa Bohemi non
ex Ordinum Imperii Decreto, ſed ex parti-
culari Statuum Regni Bohemiæ ad hoc con-
vocatorum conſenſu ſeſe adſtrictos exiſtima-
runt. Unde in Receſſu Anno 1542. §. **wir
haben auch.** dicitur, ibi; **folgends eine gemei-
ne zuſammenkunfft von bemelter Cron Böh-
men vnd der andern Landen verordneten Auß-
ſchöſſen halten laſſen / &c. auff vnſere gnädige
vnd fleiſſige handlung / vnd anhalten ſich mit
einander vereiniget vnd verglichen &c.** Ex quo,
ut & Receſſu de Anno 1551. §. **Ferner haben
wir bey.** clareſcit, Reges Bohemiæ Conſtitu-
tionum Imperialium vinculis & oneribus illi-
gari non velle. Non tamen ideò ſtatim Im-
perio exempti videri debent. Nam Impera-
tores à Bohemis ſemper pro Superioribus ſunt
agniti: Privilegia illis conceſſerunt innume-
ra, judicia in eos exercuerunt, citarunt, con-
tumaceſque declararunt: ad quam rem no-
tanda eſt ſententia ex Barthio à Gerlaco Bux-
torffio *ad A. B. concl.* 88. *lit. C. in fin.* relata: Ex
qua, Regem Bohemiæ in Camera conveniri
poſſe, adeoque Imperio ſubjectum eſſe, li-
quidò evincitur. *in conſtit. de jur. elect. Reg. Bo-
hem. compet.*
120 Reges ſubſequuntur Electores, quos
Baldus pro Regibus habet *in l. fin. C. de teſta-
ment.* Heig. *p.* 1. *q.* 4. *numero* 51. Moller. 1. *ſe-
meſtr. cap.* 46. *num.* 4. Waremund. ab Ehren-
berg. *lib.* 1. *de fœderib. cap.* 2. 127. Planè quod de
Lydorum Rege Cræſo Juſtinus ſcribit, ſi non
Regiam, Regiæ tamen dignitati proximam e-
giſſe vitam, idem de Electoribus quoque po-
terit prædicari.

De Electorum origine, dignitate & uti- 121
litate vid. Heig. *d. p.* 1. *quæſt.* 3. 4. *&* 5. Bux-
torff. *in comment. ad Auream Bullam Car. Quarti
concluſ.* 14. Joan. Lymnæ. *tom.* 3. *de jur. public.
cap.* 1. *&* 2. *per tot.* Schrader. *de orig. Electo-
rum.* Gevold. *tr. de Septemviratu & alios.* Ap-
pellantur Electores Imperii columnæ, ba- 122
ſes, latera, lumina, nec non palmites Im-
periales, ſeptem Candelabra Imperium Ro-
manum illuminantia, Aur. Bull. *pr. cap.* 3.
pr. cap. 12. *cap.* 24. *& ult.* propinquiora Impe- 123
rii membra *d. pr. & tit.* 12. §. *& quia.* itemque
in Capitulatione Ferdinandi Secundi *de Anno*
1619. *art.* 2. 14. *&* 41. pars corporis Impera- 124
toris *tit.* 24. *pr.* in quibus decor & gloria ſacro-
ſancti Rom. Imperii & honor Cæſarius, &
Reip. grata compendia concordi voluntate fo-
ventur, *tit.* 3. *pr.* quorum præſidio dextera Im-
perialis potentiæ roboratur *ibid.* In alio publi-
co Chriſtiani Orbis conventu an ex prærogata
Septemviratus dignitate, ante alios Principes
ſeſſionis habeat eminentiam? olim diſcepta-
tum fuit. Sanè in concilio Baſilienſi Joannes 125
Germanus Gabilionenſis, qui Burgundi Du-
cis Legatum agebas, obtinuit adverſus Electo-
res loci prærogativam, per Decretum ſecundo
Maji Anno 1433. quam Burgundus ſexies
Dux, quindecies Comes, Decurio Parium
Galliæ ob Burgundiæ Ducatum, qui & re-
giis olim titulis inſignitus fuiſſet, aliarumque
Ditionum ſupremus Dynaſta, primus ſecun-
dum Regem Chriſtianum Princeps eſſet, uti
retulit Renat. Choppin. *de Domanio Franciæ
lib.* 3. *tit.* 7. *numero* 15. *verſ. ſed longius.* Cujus
quoque ante eum meminit Chaſſanæ, de glo-
ria mundi *fol.* 262. *in pr. & cum controverſia p.* 5.
conſil. 45. Federic. Scotus *conſil.* 28. *num.* 154.
verſic. argumento eſt lib. 6. *tom.* 1. Sed Petrus Ca-
ballus *conſil.* 129. *num.* 28. ſcribit Ducem Bur-
gundiæ non ſolum ratione Ducatus, prælatum
eſſe, ſed etiam quia erat de familia Regum
Franciæ ex parte patris, & Imperatoris & Du-
cis Bavariæ, ex parte matris, citat etiam Chaſ-
ſan. *p.* 12. *conſil.* 58. *verſ. Et quicquid.* Et Caroli V.
Coronationi Regis Anglici legatus intereſſe
propterea noluit, ne poſt Principes Electores
collocaretur.

Electoribus proximi ſunt Epiſco- 126
pi, Duces aliique Principes Germaniæ, utpo-
te Marchiones, Landgravii, iique, qui ex
Comitibus in Principum ordinem evecti
ſunt, **die gefürſtete Graffen** / omneſque, qui
verbo **Fürſtenmeſſige Graffen** in ordin. Cam.
p. 2. *tit.* 3. 4. *&* 5. *in Rubr. & textu* comprehen-
duntur, uti & cæteri Comites ac Barones,
qui ex ſingulari Imperatoris privilegio vel
cum Regalibus inveſtiti ſunt, ac proinde
in ſuis territoriis Jus collectandi rectè ſibi ven-

dicant: non obſtante eo, quod *in l. 1. C. de ſuperindict. lib.* 10. aſſeritur, ſolum Imperatorem poſſe collectas imponere; cum propterea Principes Regalia habentes non excludantur, ſed potius includantur, ob id, quod jura Imperatoris ſive Principis per Inveſtituram vel privilegia conceſſa habeant *cap. unic. Quæ ſint regal.* Schurff. *conſil.* 59. *numero* 2. *&* 26. *cent.* 1. Ideoque poſſint ea omnia in ſuis Ducatibus & territoriis, quæ Imperator poteſt in toto Imperio, uti in ſpecie de Principibus Germaniæ reſponderunt Henning. Gæden. *conſil.* 1. *numero* 4. Weſ. *conſ.* 27. *num.* 29. & alii infra hoc cap. citandi.

127 Olim poteſtas Magiſtratuum ad nutum Imperatoris revocabilis, atque jam inde ab illis temporibus, quibus Carolus Magnus diſperſa & convulſa Imperij occidentis membra tanquam naufragæ ratis tabulas magna virtute & ardore in unum corpus coagmentavit, in Imperio Romano Principes & Duces adminiſtrationem nudumque exercitium Juriſdictionis nomine Regis habentes, Provinciarum, Caſtrorum ac Ditionum regimini non perpetuò, ſed ſaltem temporaneè præpoſiti
128 fuerunt: Quemadmodum & ante Carolum Magnum (ſub cujus regimine paulatim nova facies Juriſdictionis adparere cœpit) fuiſſe factum, argumento eſt *c.* 1. *§. Et quia videmus. de his qui feud. dar. poſſ. c. un. in fin. de alienat. feud. cap. un. princ. de feud. March.* Et Ferrar. Montan. *in uſib. feudor. c.* 1. *quorum nomina.* Et Cu-
129 jac. *lib.* 1. *feud. tit.* 1. *fol.* 16. notant Imperatore præſente omnes cæterorum Ducum, Præſidum ac Magiſtratuum poteſtates & officia interim quieſcere *arg. l.* 58. *ff. de judic.* Et probat Reſtaur. Caſtald. *tr. de Imperatore. q.* 105. *num.* 7. Vant. *de nullit. ex defect. Iurisd. nu.* 138. Thom. Triviſan. *lib.* 2. *deciſ. Venet.* 11. *num.* 4. *& ſeqq.* Idque Jus Majeſtatis exegiſſe, non obſcurè innuit
130 Gunther. *lib.* 2.

Vt Princeps præſens quaſi maximus omnia Iudex
Claudere Iura manu, cunctasque recidere lites
Debeat, atque omnis Iudex omnisque poteſtas,
Atq; Magiſtratus ipſo præſente quieſcant.

Non ſecus, atque ac ad volatum Aquilæ cæte-
131 ræ quieſcunt aves: prout & jure Saxonico cautum eſt, zu welch Land der Keyſer kompt/ da iſt jhm das Gericht ledig/ daß Er alle Klag richten mag/ die vor jhn kommen/ Landrecht *lib.* 1. *art.* 58. §. Wann der Graff. *& lib.* 3. *art.* 60. Zobel. *p.* 1. *differ.* 1. Coler. *tr. de proceſſ. execut. p.* 2. *cap.* 1. *n.* 140. Et Bodin. *de repub. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 182. Neminem ex Magiſtratibus præſente Principe imperare
132 poſſe. Et rurſus *lib.* 3. *de Repub. cap.* 6. *n.* 313. haut ſecus, uti exoriente ſole lux & ſplendor Lunæ, evaneſcit; ſic Senatus autoritatem & omnium magiſtratuum Imperii præſente Principe con-
133 quieſcere ſcripſit. Quod & magnam Curiam Regni Neapolitani, ut ea in civitate vel terra, Rege præſente, Jurisdictio Juſtitiarii ſilere debeat, obſervare tradit Afflict. *in conſtit. Regn. lib.* 1. *rub.* 37. *n.* 34. Uti &, Papâ præſente, quieſcere officium inferioris, ſcripſit Marta *de jurisdict. p.* 2. *c.* 53. *n.* 5.

Quo reſpectu dici poteſt, Imperatorem pro libitu Juriſdictionem revocare, & Duces & 134
Comites deponere poſſe, non ſecus atque Papa Cardinales ſuo arbitratu Bald. *conſ.* 327. *numero* 10. *& conſil.* 328. *numero* 9. *Verſic. & ſicut Papa. vol.* 1. Suarez. *theſaur. recept. opin. lit. O. numero* 11. *& ſeqq.* Petr. Foller. *in praxi cenſuali fol.* 482. *numero* 24. *&* 35. Grammatic. *deciſ.* 46. *numero* 2. *&* 3. Carol. Tapia *ad Rubric. ff. de conſtit. Princip cap.* 4. *numero* 14. Cardinal. Tuſch. *in lit. P. concluſ.* 41. *num.* 64. Principemque poſſe ſupprimere Juriſdictionem tam civitatum, quàm ſingulorum, tenet Thom. Grammatic. *deciſ.* 46. *num.* 2. *&* 3. Franc. Mantica *lib.* 3. *de conject. ult. volunt. tit.* 1. *num.* 32. Et Eccleſiaſticorum Jaſ *in l. Gallus. §. & quod n.* 26. *ff. de lib. & poſthum.* Tapia. *d. cap.* 4. *n.* 13. Marta *de jurisd. p.* 1. *c.* 33. *num.* 101. *& ſeq. & p.* 4. *caſu* 187. *num.* 10. Sicut & præceptorias S. Joannis Hyeroſolomitani eſſe ad nutum Magni Magiſtri & conventus amobiles & poſſe præceptores amoveri, quemadmodum ipſis placet, tenet Jacob. de Put. *lib.* 1. *deciſ.* 329. ubi Olrad. *conſ.* 128. citat, qui voluit, quod & Magnus Magiſter poſſit amoveri. Hinc quoque hujuſmodi magiſtra- 135
tus omni jure, dominio & poſſeſſione in Juriſdictione deſtitui, adeò, ut pro titulo ſuorum officiorum interdicto uti poſſidetis experiri nequeant, dixit Carol. Molinæus in *conſuet. Pariſ tit.* 1. *§.* 1. *gl.* 5. *n.* 57. *&* 59.

Verum enimverò ſuccidaneâ tempeſtate optimates Ducali titulo Præfecturas, quas ſive Imperatorum Regumque indulgentiâ, ſive adeò per ſuperiorū temporum impunè quidvis faciundi licentiam occupaverunt, non ſolum uſu retinere; ſed tanquam privi peculii Poſſeſſiones eaſdem mancipio ſuas facere atque ad poſteros hæreditaria ſucceſſionis lege tranſmittere armorum fiduciâ pertenderunt. E quibus tamen non pauci, virium ſuarum diffidentiâ hactenus ſeſe adſtringi paſſi, ut qua quiſque Juriſdictione ſive Poteſtate jam fruebatur; interpoſitâ Sacramenti Religione, iiſque conditionibus, quæ feudali jure continentur, Fidem & Fidelitatem ſuam Principi obſtrictam addiceret, Beneficiarium ſe porro Rom. Imperii Clientem in perpetuum fore palam profeſſus juratuſque. Quo factum, ut Ducum, Marchionum aliarumque Præfecturarum Dignatio, poteſtaſve, quæ temporaria olim fuerat & morte finiebatur, Juris privati, perpetui atque hæreditarii eſſe cœperit: Eaque hodie 136
in Germania ex eo tempore, quo Imperator magnificus & glorioſus, ſicut Aquila, diſtribuit prædam ſuam, non curans in omnibus epulis os adponere (quod ſcitum ex Reſtauro Caſtaldo de Imperat. refert Sigiſmund. Scacc. *tract. de appellat. q.* 8. *num.* 13.) inducta eſt Juriſdictionis, juriumque Superioritatis ratio, ut Ditiones & territoria in patrimonio & Dominio Principum vel allodii vel feudi jure habeantur, Imperatore ex contractu ſtatibus Imperii adhæc omnia efficaciter obligato, quorum Regalia Superiori-

137 tatum, Juriſdictionumque indoles aliquanto longius à Juriſdictione magiſtratuum priſcorum Romanorum recedunt; In tantum, ut, ex quo perpetui Præſides Provinciis præfici, Juraque Superioritatis iis communicari conſueverunt, Imperium quidem ejuſque jura ſciſſa ſint gl. in rubr. C. de ſtud. lib. Urb. Rom. & Conſtantinop. lib. 11. Jacobin. de S. Georg. de feud. ad verb. Et cum piſcationibus. Jacob de Belviſo in pract. crimin. lib. 2. cap. 14. num. 14. Alberic. in l. fin. col. 9. C. de juriſd. quem allegat Nicol. Boerius tract. de cuſtodia clavium n. 69. & ſeq. Matth. de Afflict. in conſtit. Regni lib. 1. in prælud. q. 2. Weſemb. conſil. 60. numero 30. vol. 1. Modeſtin. Piſtor. conſil. 30 numer. 12. lib. 1. Dauth. de teſtam. in princ. numero 86. verſ. Hæc ad Principes fol. 129. Philippert. Bugnon. de legib. abrogand. lib. 1. Satyra 16. fol. 29. Card. Tuſch. in l. 1. concl. 33. numero 28. at Jurisdictio & ſuperioritas interveniente contractu & vigore perpetuæ inveſtituræ Principibus quæſita non poſſit ab Imperatore iiſdem auferri, & ab ipſomet Imperatore uſurpari Schrad. de feud. p. 1. ſect. 4. numer. 18. & ſeq. & ſect. 5. numero 184. Coler. d. part. 2. cap. 1. numero 140. & ſeq. p. 3.
138 cap. 7. numer. 30. & ſeq. Non enim ſunt juriſdictiones manuales ſeu revocabiles ad nutum, ut adulatores aulici & forenſes quæſtuarii blaterant Molinæ. in conſuet. Pariſ. §. 1. gl. 5. num. 49.
139 Et jurisdictionem inferioris non quieſcere licet præſens eſſet Imperator, ex Franc. Marco deciſ. 37. per tot p. 2. firmat Burſat. conſil. 391.
140 numero 19. Et jurisdictionem per infeudationem conceſſam ne quidem ex plenitudine poteſtatis revocari poſſe, reſpondit Cravett. conſil. 411. numero 30. Pancirol. conſ. 185. numero 14. & ſeq. Peregrin. conſ. 21. numero 34. vol. 1. Marta de juriſd. p. 4. concl. 187. numero
141 11. Et principem non poſſe tollere feudum ſine cognitione, ſcribit Maſcard. de probat. concl. 276. numero 27. Eoque excrevit & progreſ-
142 ſa eſt hodie potentia Principum, ut dignitates & Imperia non minus propria ſibi vendicent, ac ſi Reges eſſent aut Imperatores; fertque hoc Germaniæ conſuetudo, ut Principes in ſuis Principatibus Imperatoris radium, tanquam ſui ſolis pleniſſima imagine referant & repræſentent; nihil jam priſcæ civilitatis retinentes, omnia arbitrio ſuo ſtatuentes: quique (ut Homericus ille Jupiter) quoquo ſeſe verterint, omnia circumagant, nutu etiam ſolo omnia quatientes: denique humani Joves (ut inquit Plautus in Caſina) ſed qui tamen hominum more emoriantur. Nec
143 eſt, qui nō illud in ore habeat: Quemvis Principum in ſuo territorio idem poſſe, quod Imperator in univerſo imperio: Noſtri Aulico-Politici ita reddere ſolent: Ein jeder Fürſt ſey Keyſer in ſeinem Land/ Quod ſi ita abſolutè verum, Imperator noſter multorum Imperatorum eſſet Imperator.

Effatum hoc de hujuſmodi Principibus, Ducibus & Marchionibus primus in Scenam produxiſſe perhibetur Caſtrenſis conſ. 34. numero 2. & 4. vol. 1. Quem deinde cæteri more avium & ovium balantium turmatim ſecuti ſunt Cravetta conſ. 135. numero 2. & conſil. 404. numero 15. & conſ. 411. numero 48. & conſil. 983. numero 1. Roland. à Valle conſil. 86. numero 20. & ſeq. vol. 1. Tiber. Decian. conſil. 5. num. 17. & 18. vol. 4. Natta conſ. 608. numero 3. Menoch. conſ. 601. num. 1. Guid. Pancirol. conſ. 119. num. 40. ubi hanc communem eſſe infinitos allegando aſſeruit Laderch. conſ. 71. Cacheran. conſ. 9. num. 2. & 3. M. Ant. Peregrin. conſ. 2. numero 17. vol. 1. & conſ 9. numero 44. vol. 2. & tract. de fideicommiſſ. art. 52. numero 124. Fulv. Pacian. conſ. 149. numero 13. & ſeqq. Petr. Ant. de Petra de poteſt. Princip. cap. 3. q. 4. numero 52. & ſeq. fol. 50. & n. 74. & 78. ubi loquitur in Archiducatu Auſtriæ. Elegantiſſimè Anton. Sola in conſtit. Sabaud. in proœm. Decret. gl. 3. num. 12. verſic. Secundò. Proſper. Farinac. in praxi criminali. q. 29. num. 110. aliique innumeri ſcienter omiſſi.
Et de Germaniæ Principibus profitentur 144
Schurff. conſ. 18. num. 2. & ſeqq. cent. 3. Goden. conſ. 1. num. 4. & conſ. 2. num. 1. Weſemb. conſ. 27. num. 29. & conſil. 40. num. 44. Thoming. conſ. 5. numero 110. vol. 1. Vultej. conſ. Marpurg. 35. num. 21. vol. 3. Pruckman. conſ 13 num. 82. vol. 1. Cothman. conſil. 29. num. 21. 279 & ſeqq. vol. 3. Dauth. d. num. 36. fol. 68. ubi firmat, Principes Imperii alioſque perpetuam regalem & ad ſuos transmiſſibilem dignitatem habentes in ſuis terris privilegio & reſervatis Imperialibus uti Gail. de pace publ. lib. 6. numero 10. Schrader. de feud. p. 10. ſect. 1. numero 33. & ſect. 6. num 87. & ſect. 17. numero 46. Coler. de proceſſ. executiv. p. 1. c. 2. nu. 8. Borcholt. de feud. c. 5. num. 87. Caſp. Ziegler. in prax. aur. §. Landſaſſii. concl. 1. n. 109. & ſeq Knichen de Sax. non prov. jur. verb. Ducum cap. 1. in fin. Gothofred. Anton. diſp. feud. 1. th. 6. lit. b. Henric. Bocer. cap. 3. de Regalib. numero 219. & ſeqq. ubi hoc argumentum pro & contra laxiſſimo ſtylo reſolvit. Proin- 145
deque in ſuis Edictis atque reſcriptis non minus, quam Imperator & alii Reges ſuperiorem non recognoſcentes, niſi Deum & enſem, utuntur his verbis. Von Gottes Gnaden. quaſi ſoli gratiæ Dei ſuum Principatum acceptum ferre videantur. Quia nulla eſt poteſtas, niſi à Deo Rom. 13. verſ. 1. & magiſtratus Dii Pſalm. 82. verſ. 6. & Reges Dei gra- 146
tiâ regnare dicuntur Proverb. 8. v. 15. Daniel. 2. v. 21. Sap. 6. v. 4. c. quo jure 1. diſt. 8. Qua tamen intitulatura & olim non ſolum Principes & Duces, ſed & his Inferiores uſos teſtatur Bodin. de rep. lib. 1. cap. 10. Et de multis Prælatis, ſo doch nicht Fürſtmäſſig / & nominatim de Comitibus Oldenburgenſibus & Holſato-Schaumburgicis, Dominis meis clementiſſimis, & aliis ego compertum habeo.

Porrò, licet Epiſcopos Jehova altari alliget, à ſceptris arceat, Saulum à Paulo diſcernat, & nemo non Eccleſiaſticum & politicum 147
regimen toto, quod ajunt, cœlo diſcrepare, nec in unum eundemque hominem ſimul cadere poſſe animadvertat: Attamen in Romano-Ger-

no-Germanico Imperio Epiſcopi (ſub quo-
148 rum Appellatione Archiepiſcopi & Metropolitani comprehenduntur Conrad. Lancellot. *in templ. omn. jud. lib. 2. cap. 4. num. 25* Peregrin. Janninius *de citat. real. lib. 1. cap. 1. num. 922.* Pacian. *lib. 2. de probat. cap. 28. num. 13.*) à Lu-
149 DOVICO PIO Imp. in numerum Principum cooptati ſunt, teſte Helmoldo *in Chron. Slavon. l. 1. c. 4. ubi ait*, Ludovicum Pium liberalitate maxima ergà Dei cultum uſum, in tantum ut Epiſcopos, qui propter animarum regimen Principes ſunt cæli, ipſe eoſdem nihilominus Principes effecerit Regni. Heig. *lib. 1.* Quod admodum notabile eſſe ſcribit Reiner. Reinecc. *in procem. annalium Helmoldi.* Vide quoq; Gryphiandrum *de VVeichbildis Saxonicis cap. 28. 29. & 31.* & Beſoldum *tr. de Majeſt. pag. 24.* Quare cum HENRICUS V. Imperator decreviſſet, ad inſtantiam Pontificis ſe jus eligendi & confirmandi Epiſcopos velle dimittere, hac tamen condicione, ſi Epiſcopi, Myſtæ, Monachi prædia ſtipendiaria, nervos Reipublicæ, jus monetandi, arces, civitates, urbes, oppida, vicos regios, Caſtella Reipublicæ Cæſari reddant, decimis contenti vivant, Dei & pauperum, populiq; cauſſam, philoſophiam divinam interpretando, vitâ illuſtrando, crucem Chriſti præferendo, agant, atque univerſis Chriſtianis paupertatem atque ſimplicitatem Servatoris noſtri, comitumque ejus æmulando præluceant &c. & cum Pontifice Paſchali cōveniſſet, ut deſuper Sanctio pragmatica promulgaretur prout refert Aventin. *in Hiſtoria Bojorum lib. 2. fol. 486 num. 10. & fol. ſeq.* Crantz. *lib. 5. Saxon. c. 32.* Epiſcopi ſanè Imperatori ſe oppoſuerunt, negantes, ullum jus Paſchali eſſe ſpoliandorum Epiſcoporum, templorumque, opes Eccleſiaſticas Deo dicatas in prophanos transferendi, nec ſe Vectigalia, portoria, oppida, à majoribus ſibi relicta, quæſitaque hactenus poſſeſſa non tam facilè derelicturos. Sicut idem Aventinus tradidit. *d. fol. 487. num. 20.*

150 Maxima verò Epiſcoporum Germaniæ eſt dignitas, Pacian. *lib. 2. de probat. cap. 28. num. 36.* & poteſtas inſignis, utpote cum proprio & ordinario Marte obtineant jus reale & territoriale in ſua Diœceſi, id eſt, non ſolum imperium & juriſdictionem, ſed etiam Superioritatem & jura regalia, quæ territoriis, ut accedentia
151 inſeparabiliter inſunt: Licet de jure Canonico & communi, Diœceſis appellatione, propriè territorium non veniat, Felin. *in c. Rudolphus. num. 18. de reſcript.* Hieron. de Monte *tr. de*
152 *fin. reg. cap. 12. num. 8.* Et Diœceſis ſit in Spiritualibus, quod territorium in temporalibus, Hieron. de Monte *d. loc. num. 6.* Petr. Ant. de Petra *tract. de fideicom. q. 13. num. 460.* Et alii ſunt fines diœceſium, alij juriſdictionum temporalium, Luchin. de Curte *in allegatione pro Communitate S. Salvatoris contra Communitatem Terræ*
153 *Valantiæ num. 34. verſ. Septimò.* Ideoque licet Epiſcopus fundet ſuam intentionē in ejus Diœceſi quoad Spiritualia *c. omnes baſilicæ. 16. q. 7.* non tamen quoad temporalia & poſſeſſiones fundare, rectè arbitratur Franciſc. Marcus *deciſ. Delphin. 392. n. 3. p. 2.*

Quod verò Electores cæterique Principes 154
Eccleſiaſtici & Prælati S. Romani Imperij non minus temporalem, quàm Eccleſiaſticam Juriſdictionem rectè exerceant, neque ob ſtatum vel qualitatem Eccleſiaſticam, incapaces ſæcularis juriſdictionis efficiantur, nonnulli evincunt exemplo Melchiſedeck qui fuerit Rex & Sacerdos, Moiſis, Samuelis, Machabæorum Petr. Bertrand. Cardinalis *de Orig. juriſdict. q. 3. fol. 6.* Ludov. Molina Jeſuita *de juſt. & jur. diſput. 23. fol. 106. in fin. & fol. 107.* Marta Neapolit. *de juriſd. p. 1. c. 3. num. 9. & ſeqq.* Alex. Raudens. *de analog. lib. 1. cap. 39. num. 12. & num. 81. & ſeq.* Duaren. *de miniſter. Eccleſiaſt. lib. 1. cap. 4.* fusè Franc. Bozz. *de tempor. Eccl. Monarch.* licuit quoq; in Romana Republica & aliis multis Sacerdotibus & religioſis in Repub. verſari, imò cum regno & Sacerdotio quando- 155
que Imperium conjunctum reperimus Heig. *d. lib. 1. q. 4. num. 57 & ſeq.* Ita Pub. Licinius Craſſus Conſul & Pontifex Romanus, Poſthumius Albinus Conſul & Augur, Æmilius Lepi- 156
dus Cenſor & Pontifex Maximus erant, & complures Imperatores utroq; titulo uſi ſunt. Et tanta veterum Principum in Religione devotio fuit, ut ſine Sacerdotibus & Epiſcopis nihil magnum feliciter abſolvere potuiſſe ſperarent; Et ita demum rectè omnia proceſſura crederent, ſi Religionis antiſtites ſuis conſiliis præſentes haberent, Heig. *d. q. 4. num. 6.* Senatum Pariſienſem quoque ex clericis, par- 157
tim ex laicis ideo compoſitum prodidit Renat. Choppin. *de Doman. Franciæ lib. 2. c. 15. num. 12. in fin.* ut divinæ illi potiùs, quàm humana juſtitiæ munia obire, ſe intelligant: haut ſecus apud Ægyptios judices quondam extiterunt, qui & Sacerdotes fuerunt. Conferunt huc notata Ferdin. Vaſquii *de ſucceſſ. creat. lib. 3. § 30. num. 311. & ſeq.*

Temporalitas verò & qualitas territorio- 158
rum, dominiorum, regalium & bonorum ſæcularium dependet ab Imperio Nic. Cuſan. Cardinal. *de concord. Cathol. lib. 3. c. 33.* Franciſc. Marcus *deciſ. 454. n. 5. p. 1.* Et oppida, quantum- 159
vis ad Eccleſiaſticos ſtatus pertinēt, Imperii eſſe, non Pontificis, reſpondit author *conſ. 3. numero 16.* inter conſilia Henningi Goden. Sic 160
& temporalia Eccleſiarum eſſe de foro ſæculari, ait Molinæ. *in conſuet. Pariſ. §. 43. gl. 1. numero 26. & §. 68. gl. numero 25.* & Eccleſia ha- 161
bens juriſdictionem temporalem, tanquam laica exiſtimanda, ligaturque Conſtitutionibus Regiis Molinæ. *d. §. 60. gl. 1. numero 21. & ſeq.* Quò etiam fit, ut Prælati ratione tem- 162
poralium præſtent homagium, niſi exemptionem doceant Guil. Benedict. *in c. Raynutius §. Et uxorem. deciſ. 1. numer. 23. de teſtam.* poſt Abb. *in c. veniens. de accuſat.* Petr. Petrand. Cardinal. *de orig. juriſdict. q. 3. verſ. unde dicit.* Ut mi- 163
rum non ſit, in terris Eccleſiaſticorum temporalibus, utpote ab Imperio dependentibus, non modo ad Cæſ. Majeſtatem ejuſdemque & Imperij Auguſtiſſimum Tribunal appellationes

tiones devolui, ſed & in aliis articulis jus civile
164 plerunque obſervari. Ita in Ordinum Eccleſiaſticorum terris non attendi diſpoſitionem *c. cum eſſes. de teſtam.* innuit Dan. Moller. 3. *ſemeſtr.* 24. Alvar. Valaſc. *deciſ.* 74. *num.* 7. Guil. Bened. *in d. c. Rainutius. verb. & uxor. deciſ.* 2. *num.* 26. *verſ. imò ubi Eccleſia. ubi gl. de teſtam.* Cum civitates & terras ab Imperatore & Imperio non etiam Pontifice habeant. Henning. Goden. *conſ.* 30. Alciat. *conſil.* 60. *nu.* 12. & 13. *lib.* 9. Nicol. Everh. *in loc. à ratione legis. n.* 20. Quod & Decian. ex aliis fundamentis porrigit ad Du-
165 ces, quantumvis Papæ ſubjectos, ut non teneantur in ſuis Ducatibus ſervare jus Canonicum *conſil.* 56. *nu.* 2. & *ſeq. vol.* 5. ubi loquitur de Duce Ferrarienſi. Cuius contrarium tradunt Jaſon. *in l. cum quis. num.* 17. *C. de jur. & fact. ignor.* Hieron. Cævallos *pract. quæſt. commun. in præfat. num.* 52. Contard. *in l. un. C. ſi à mom. poſſ. limit.* 3. *num.* 10. & 11. Menoch. *conſil.* 92. *num.* 52. ubi infert, quod ea de cauſa laici in terris Eccleſiæ teneantur obſervare, quod nudo pacto promiſerunt.

166 Secularem hanc Eccleſiaſticorum jurisdictionem, & dominia Regaliaq; iis adhærentia plerique accepta ferunt Carolo Magno, qui inſtituit Epiſcopatum Oſnabrugenſem, Paderbornenſem, Monaſterienſem, Bremenſem, Mindenſem & Verdenſem, iiſque contulit temporalia bona, terras, Caſtra, oppida, villas, jura & jurisdictiones valdè multas, ut formaliter ait Theodor. à Niem. *de privileg & jurib.*
167 *imperii fol.* 804. qui & *fol.* 811. teſtatur Henricum Saxoniæ Regem multas Eccleſias in Saxonia condidiſſe, iiſque potentia temporalia dominia perpetuò ſubjeciſſe. Sed rectius ſentiunt ii, qui exiſtimant Epiſcopos alioſque Eccleſiaſtlcos illo tempore ſæcularis poteſtatis & juriſdictionis nondum capaces fuiſſe Reiner Renecc. *de Orig. Saxon. fol.* 22. Nam Caroli M. conſuetudo non fuit, integras Provincias cum Imperio Eccleſiis donare, ſed pecuniam tantum & mobilia, fortaſſe etiam prædia, ex quibus Epiſcopi ac presbyteri ſe ſuſtentare poſſent. Ita prædam in Pannonia in bello Hungarico repertam, per Epiſcopia & monaſteria liberaliſſima diviſione diſtribuit, juxta Eginhard. Ita in teſtamento, ſive codicillis aurum & ſupellectilem ſuam Eccleſiis diviſit, quod ex Aventino & aliis extat apud Linden-
168 brogum *in Chron. Caroli fol.* 246. Alii Ottoni I. (forſan. rectius Ottoni II. Nicol. Cuſan. *de Cathol. Concord. lib.* 3. *cap.* 27.) adſcribunt, quem itidem omnibus Cathedralibus Eccleſiis in Italia, Gallia & Germania, Burgundia, Lotharingia conſtituris multas Civitates, Caſtra, oppida, villas, & multa alia dominia temporalia jura & juriſdictiones donaſſe, iiſdemque propria inſignia deputaſſe, Archiepiſcopos quoque & Epiſcopos Ducatibus, & Comitatibus & Baroniis etiam muniviſſe, quibus nobiles & potentes Vaſallos pio animo & Zelo ſubjecit, ut ſemper eſſent ad reſiſtendum etiam manu forti paganis & hæreticis in opportuno tempore fortiores: Quinimò Archiepiſcopos & Epiſcopos primas ſedes etiam in temporalibus inter Principes ſæculares habere decreviſſe refert idem Theod. à Niem. *d. fol.* 811. & *ſeq.* Alex. Raudens. *lib.* 1. *de analog. c.* 39. *nu.* 83. Et Brunonem Archiepiſcopum Colonienſem, Ottonis M. fratrem indulto Cæſaris primum ex Eccleſiaſticis ſæculari poteſtate decoratum fuiſſe ſcribit Wirich. Monach. *lib.* 1. *Annal.* & *ibi* Meibom. Lehman. *lib.* 4. *Chron. Spirenſ.* 4. Unde in Chronico Erfurtenſi manuſcripto emphaticè legitur Da begundtē zu erſt die Biſchoffe weltliche Rechte zu haben / das dauchte damals unbillich manchem Manne. Item Chron. juri Weichbild. præmiſſum, de Ottone M. & Epiſcopo Giſlero, An denſelben begundten die Biſchoff Weltliche Gericht zu haben und zu richten / und das fing erſtlich an ſein Bruder Bruno zu Cöln / und Biſchoff Giſeler zu Magdeburg befahl Keyſer Otto das Hertzogthumb an der Elbe zu Schartaw. Ex eo verò tempore quo Epiſcopi Germaniæ Principes ſunt conſtituti, pro Præſidibus Provinciæ habiti ſunt Franc. Hotoman. *conſ.* 24. *num.* 8.

Licet autem Capitulum eligendi Epiſcopum jus habeat, non tamen aliter Electio Epi- 169
ſcopum facit, quam ſi Electus promiſſa fidelitate Regalia ab Imperatore obtineat, ex ſpecialibus Friderici III. cum Pontifice Nicolao V. initis cōventionibus, quas Concordata Nationis Germanicæ vulgò vocant; in quibus inveſtitura & conceſſio Regalium, aliorumque jurium temporalium Imperatori privativè reſervatur, qui etiam Archiepiſcopos, Epiſcopos, 170
Abbates, Abbatiſſas & Præpoſitos directo Imperio parentes, eâdem ratione, quâ politicos Principes ad vitam inveſtire conſuevit Gail. *de pignor. cap.* 7. *num.* 1. Knichen. *de Sax. non provoc. jur. verb. Ducum. c.* 2. *num.* 5. *ibi de univerſa juriſdictione* mit aller Weltlichen Obrigkeit *inſtar laicorum Procerum inveſtiuntur* & *n.* 6. 7. 8. 9. & 10. Joachim Cluten. *in ſylloge rer. quotid. concl.* 8. Paurmeiſt. *lib.* 1. *de juriſdict. c.* 26 *num.* 18. Regalia habent, Schurff. *conſil.* 72. *nu.* 2. *cent.* 1. Modeſtin. Piſtor. *conſil.* 49. 3. *vol.* 2. Sixtin. *lib.* 1. *de Regalib. c.* 4. *n.* 123. & *ſeq.* Et ut Principes poli- 171
tici & Status Imperii ratione bonorum feudalium Imperii ejuſdem cum illis conditionis ſunt: Alle Geiſtliche Prælaten ſeyn / von wegen deß Heiligen Reichs Regalien unnd Weltlichkeit / oder Weltlicher Obrigkeit / dem Heiligen Reich unterworffen und deſſelben Glieder / Geil. 1. *obſ.* 30. *num.* 2. & *obſ.* 37. *num.* 10. & *lib.* 1. *de pac. publ. cap.* 1. *num.* 12. & *ſeqq.* Heig. *p.* 1. *quæſt.* 4. *num.* 53. Vult. *de feud. c.* 5. *num.* 7. Homagium, ut alii Imperatoris Vaſalli, præſtant, Gail. *d. lib.* 1. *de pac. publ. c.* 8. *num.* 8. Valaſc. *conſultat.* 100. *num.* 6. Schurff. *conſil.* 72. *nu.* 2. & *ſeq. cent.* 1. Choppin. *lib.* 2. *de Domenio tit.* 10. *num.* 9. Inde-
que fit, ut ſolus Imperator ratione illorum bo- 172
norum, privilegiorum & regalium juriſdictionem in eos exerceat, *c. ſi Epiſcopus.* 18. *diſtinct. gloſſ. ibid. in verb. Regia* & *in c. cum parat. de appell. gl. ibid. in verb. Legatione* Panormit. *ibid. num.* 8. *Gail.* 1. *de pac. publ. c.* 8. *num.* 8. Schurff. *d. conſ.* 72. *nu.* 2. *cum ſeq.* Hinc etiam ut Principes Imperij, onera

onera Imperii portant, & collectas ſolvunt Sixtin.*lib.2.de Regalib cap.*4.*num.*127. Cævallos *com.opin.q.*415.*num.*576. Molinæ. *conſil.* 11. *num.*12. Conveniunt & conveniuntur in Camera, Gail.*d.lib.* 1.*obſ* 30.*nu.* 2. *& obſ.*37.*nu.*10.
173 Mynſ.*cent.* 5.*obſ.*58 Condemnantur etiam, ſi pax publica fracta dicatur poſt Geil. Choppin. Piſon.& alios Knichen.*d.c* 2.*num.*7. Atque ideò à ſententia Archiepiſcopi vel Epiſcopi non
174 ad Pontificem, ſed Cameram provocatur. Geil.*d.obſ.*30.*num.*2.*lib.*1. Cacheran. *conſ.*3.*n.* 15.*& dictum eſt ſupra.*
175 Eo verò ipſo, quod Eccleſiaſtici cum ſceptro; & Principes ſæculares ſub ſigno vexilli Principatus, Ducatus, Marchionatus ſuos ab Imperio & Cæſ. Majeſtate in feudum accipiunt; Regalia & juriſdictionem univerſalem territorio munitam conſequuntur, Bald. *in c.un.quæ ſint Regal. verſ. ultimo nota.* Ferrar. Montan. *de feud.lib.*5.*c.*7.*verſ.igitur.* Alciat.*reſponſ.*12.*num.* 11.*lib.*3. Coler.*conſ.*1 *num.*203.*& conſ.*33.*num.* 36. Pruckman. *conſ.* 27.*num.* 16.*vol.*1. Sixtin. *tract. de Regalib. lib.* 1.*c.*5.*num.*118 ubi alios citat Cardinal. Thuſcus *lib.*1 *pract.concl.jur.lit.B. concl.* 28.*num.*7. Adeò, ut ad Principis Reſervata hujus poteſtatem extendat Johan. Petr. Surd.*conſ.*210.*num.*24. De quo nihil ambigendum, ſi in infeudatione Regalia concedantur cum clauſula motu proprio vel ex certa ſcientia. Quo caſu omnia Regalia tam majora, quàm minora, quæ alias Imperatori in ſignum Superioritatis reſervata ſunt, venire ſcripſit Alexand.*conſ.*2.*num.*9.*lib.*1. Rol.à Valle *conſ.* 68. *num.*20.*vol.*1. Coler.*d.conſil.* 33.*num.* 37. Neque communicatio ejuſce regalis dignitatis tendit in deſpectum Domini concedentis, ſed ad am-
176 plificandam ejus Majeſtatem. Hinc nomen Principis non debere eſſe inane, dixit Baldus *in tract. de Schiſmate in Princ. num.*10. Tib. De-
177 cian.*conſ.*40.*nu.*21. *vol.*4. Et Regalia ſub Principatu, Ducatu, &c. tacitè contineri probat *cap.*1.*prin.de feud. March.* Peregrin. *de jure fiſci lib.*1.*tit.*2.*num.*76. Roſenth.*de feud.c.*5. *concluſ.*
178 13.& 14. Paurmeiſter.*lib.2.de Iuriſdict.c.*4.*num.* 43. Non autem contra ſub Regalibus jus Superioritatis comprehenditur Borcholt.*ad c.un. quæ ſunt Regal.* Sobrinus noſter Thom. Michael
179 *de juriſd.concl.*.68. Licet ob ſimilitudinem & cognationem non rarò inter ſe permiſceantur Thom. Michael.*conc.*46. Sixtin. *de Regalib.lib.*1. *c.*1.*n.*19.20.*&* 21. Matth. Steph.*de Iuriſd.lib.*2.*p.* 2.*c.*7.*nu.*263. Paurmeiſt.*lib.*2.*de juriſd.c.*4.*num.*
180 44. Et dixi ſupra *cap.*3.*num.*152. Ejuſque rei illuſtre Exemplum in Imperio nobis exhibent Principes Eccleſiaſtici, quorum etſi nonnulli plebejo genere prognati, per Imperii feuda ad apicem & faſtigium Regalis Dignitatis aſcendunt Gail.1.*obſ.*30.*num.*4.5.*&* 6. Modeſtin. Pi-
181 ſtor. *conſ.*49.*num.*3.*vol.*2. Sic & nuper experientia probavit, Illuſtriſſimum Principem Wurtembergicum Ducem Fridericum, ſolo ſucceſſionis Jure in Ducatum Wurtembergenſem & Teccenſem, ſine ſpeciali Imperatoris Creatione, Ducem eſſe effectum Bocer.
182 *tract.de qualit.& differ.feud.cap.*3.*num.*19. Quo reſpectu Juriſdictionem cohærere territorio, pulcrè reſpondit Fulv. Pacian.*conſ.*3.*num.*13. *&*
ſeq Camill. Borell.*conſ* 71.*num.*34. *& ſeqq.* Et 183
territorium nihil aliud eſſe, quàm ſpacium terræ Juriſdictione munitum & armatum dixit Bald.*in rubr.num.*2.*quæ ſint Regal.* Petr. Ant. de Petra.*d.tr.de fideicomm.q.*13.*nu.*429. Idem Bald. *in l. data opera.num.* 43. *in fin. C. qui accuſar.non poſſ* ubi concludit, Quod Juriſdictio eſt in ter- 184
ritorio, & territorium in fundo, ſicut acidum & mucidum in vino: Quod refert & laudat Petra *de Poteſtat.Princip.c.*18.*num.*37. Et dicitur ſe habere Juriſdictio ad territorium, ſicut ſe habet ſervitus in fundo & nebula ſuper palude, per activam potentiam Solis generata. Idem Bald. Socin. Purpurat.& poſt hos Nicol. Boer. *deciſ.*227.*num.*7.*in fin.* Et facit huc Fulv. Pacian.*tr.de probat.lib.*2.*cap.*43.*numer.* 3. Unde & Renat Choppin *lib.*1.*c.*1.*num.*2.*fol.*91. Juriſdictionem in Gallia prædiariam ſeu patri- 185
monialem haberi ſcripſit, in tantum etiam Principes, Duces, &c. qui de omnimoda Juris- 186
dictione perpetuò inveſtiti ſunt fructibus Juriſdictionalibus gaudent, ut Imperator in ipſorum diſtrictu Juriſdictionem & Regalia ullo modo ſupprimere, aut ea ſibi indiſtinctè pro lubitu uſurpare, vel eoſdem in Exercitio impedire non valeat, cum privativè abdicata cenſeantur, Marcabrun.ab Anguil.*conſ.*97.*per tot.vol.*1. Hippolit. Riminald.*conſ.*68.*num.* 44. Guid. Pancirol. *conſ.*185.*nu.*12. Henric. à Roſenthal. *de feud.c.*5.*conc.*5.*num.*4. Coler.*de proceſſ.Execut.p.*2.*c.*2.*num.*138.*& ſeq. & num.* 141. *& in addit.ad conſ.*30. Et generaliter hoc omnibus jus dicentibus commune eſt, ut perſonis 187
quidem Juriſdictio activè, territorio autem paſſivè & materialiter cohæreat Jaſon. *in l.* 1.*n.* 15.& ibi latè Zaſ.*n* 32.*& ſeqq.ff.de juriſdict.* Hieron. à Monte *tr.de fin.reg.c.*11.*n.*15.*& ſeq.* Weſ. *in parat. ff. de juriſd. n.* 10. Hartm. Hartmanni *pract.forenſ. lib.*2.*tit.*1. *obſ.*14.*n.*2. Petra *de poteſt. Princip.d.c.*18.*n.*13. Schrad.*d.feud.p.*10 *ſect.*3.*n.* 152.*ubi num. ſeq.* Juriſdictionem eſſe in territorio, tanquam in re animata, ſicut ſervitus eſt in fundo ſerviente, vel dominante & *num.* 154. adeò annnexam, plantatam & radicatam territorio, ut ab ea avelli nequeat, *ait*, & quamlibet Juriſdictionem ſuum deſiderare territorium. Joan. Bapt. Aymus *de alluvion.lib.*2.*c.*6.*c.* 45. ubi ordinariam Juriſdictionem non poſſe eſſe ſine territorio, neque territorium abſque Juriſdictione probat.

Inter ſæculares Imperii Principes hodiè 188
principem locum tenent Duces Auſtriæ, qui ob id ARCHIDUCES appellantur, quaſi ſupra Duces: ſicut Archiepiſcopus eſt ſupra Epiſcos Don. Garſ. Maſtrill.*lib.*4.*de Magiſtrat.c.* 4 *num.* 15. Singulari verò nota & adverſione dignum eſt, quod non ſolum Archiducis nomen tantum in Germania uſurpetur. ſed etiam nulli alii, quam Auſtriæ Duces fuerint anteà ita appellati, nec etiam poſteà tales extiterint. Et licet non defuerint Duces, qui ſuum Ducatum in Archiducatum evehi, & Archiduces nominari voluerint, hoc tamen apud Imperatorem 189
obti-

obtinere non potuerunt, Sixtin. *lib.* 1. *de regalib. c.* 4. *num.* 15. Primas poſt Electores obtinent, & proximam à dextra eorum ſeſſionem occu-
190 pant Six. in *d. loc. num.* 30. paribusque privilegiis cum Electoribus gaudent, Crantz. *lib.* 6. *Saxon.*
191 *c.* 8. Chytræ. *in Chron. Saxon. lib.* 12. & à juriſdi-
192 ctione Cameræ exempti ſunt, & ex Friderici I. Ratisbonæ Anno 1166. Caroli IV. Viennæ Anno 1366. Sigismundi Pragæ Anno 1437. conceſſa immunitate, & præcipuè Caroli V. Auguſtæ Anno 1530. confirmatione (De quibus privilegiis Cuſpinian. in Auſtria *fol.* 32. *& fol.* 36. Sebaſt. Munſter. *in Coſmograph. lib.* 3. *c.* 399. Pontus Heuterus *de origine Habſpurgicæ & Auſtriacæ familiæ c.* 23. Thom. Haſelbach. & alii) Ducibus Burgundiæ, Lotharingiæ & Sabaudiæ æquiparari, quinimò præferri, & in nullo volunt eſſe Imperio obnoxii, ita ut quamvis, Adſeſſores præſentent, tamen nihil ad ſuſtentationem Cameræ contribuant, ob ſie wol ſo
193 hoch/ als ein Churfürſt belegt. Unde & Fiſcus contra illos nomine contributionem non procedit, Vide Gylman. *lib.* 2. *deciſ. fol.* 648. *num.* 55. Pro Monaſterio tamen Murbacenſi (quod principali dignitate, ſeſſione, ſuffragio, Juribus & Privilegiis Imperialibus fruitur) Archiduces Auſtriæ, ſicut & pro Epiſc. Trident. & Brixienſi ex pacto protectitio Collectas Imperio dependunt; Præſules verò & Antiſtites ad Cameræ ſuſtentationem per ſe contribuunt, uti patet ex Receſſu Imperii de Anno 1548. §. Nach dem auch in der Ringerungshandlung. Martin. Mager. *tract. de Advocatia armata c.* 9. *n.* 996. *& ſeq. pag.* 429.
194 Etſi verò de horum privilegiorum viribus adhuc ſub judice lis, & prudentis ſit, in hujuſmodi ambiguis & perplexis quæſtionibus judicium ſuſpendere, Dauth. *de teſtament. in repetit. lib.* 1 *ff. de vulg. & pupill. num.* 138. *fol.* 814. Majoris tamen perſpicuitatis cauſſa caſus diſtinguere placet, eorum deciſionem ad Cæſ. Maj. Statuſque Imperii remittendo.
195 Circa ipſos Archiduces duplex occurrit inſpectio, Actorumne vel Reorum partes ſuſtineant; Illo caſu Principes aliosque Imperii Status vermüg der Außträg/ & mediatos in loco domicilii conveniunt. Ita Carolus V. uti Archidux Auſtriæ requiſivit Erneſtum Marchionem Badenſem ratione Saßenberg / vermög der Außträg/ Marchio inter tres Principes nominavit Dn. Epiſcopum Spitenſem, à Carolo V. electum, à quo ad Cameram appellatum fuit.
196 Hoc verò caſu major ſuboritur dubitatio; an, ſi Principem vel alium Imperii Statum ejuſque Subditos contra Conſtitutiones Imperii pignorent, aliove modo offendant, coram Cæſ. Majeſtate vel Imperiali Camera forum ſortiantur? De quo in utramque partem non deſunt rationes, quas vel obiter attingere, operæ precium eſſe duximus.
197 Negativam ſuadet I. tenor privilegii confirmatorii Caroli V. quo cautum eſt, Daß ein Ertzhertzog vmb keine Sach ſchuldig vor dem Reich oder deß Reichs Cammer-Hoff- oder anderen Gerichten/ wie die Namen haben/ zu rechtzuſtehen/ ſondern mag Er einen ſeiner Lehenleute ſetzen/ vor demſelben ſoll Er den rechten Gehorſamb oder ſtatt thun/ ita, ut diſputationi eò minus locus eſſe poſſit, quod privilegii tenor rem faciat notoriam & liquidam, Abb. 198
in cap. 1. *num.* 9. *de util. & inutil.* Felin. *in c. licet cauſam, num.* 10. *de probat.* At Cameræ, cui etiam Auſtriaca privilegia ſunt inſinuata in Memor. de Anno 70. 23. Maji & Mem. de Anno 97. nec non Deputatorum Imperii Receſſu de Anno 1600. ſeriò injunctum fuit, ut privilegiorum Principibus & Statibus indultorum reſpectum rationemque habeant. 199
II. Idque eò magis, quod non modo Auſtriaca privilegia ſuffragantibus Electoribus aliisque Imperii Ordinibus conceſſa eſſe, in diplomate confirmatorio apertè Carolus V. profiteatur, cujus uti ſummi Principis, adſertioni meritò fides adhibetur, Clem. 1. *de probat.* Ant. Gabr. *in comm. opin. lib.* 1. *tit. de probat. concl* 2. *n.* 18.
III. Sed etiam clauſulis prægnantiſſimis *ex* 200
certa ſcientia ac plenitudine poteſtatis, nec non caſſantibus, irritantibus & ſupplentibus paſſim ſint munita, quæ ejus cenſentur virtutis, & efficaciæ, ut omnia vitia purgent, Jacob. Phil. Portius *conſi.* 1. *n.* 46. omnemque defectum, ſi quis ſubeſſe poterat, rollant, Guid. Pancirol. *conſil.* 105. *num.* 9. adeò, ut contra gratias & privilegia taliter fulcita nihil, quod eaſdem annullet vel irritet, poſſit opponi, Pariſ. *conſil.* 46. *num.* 43. *vol.* 3. Joan. Mari. Riminald. *conſ.* 73. *num.* 2. Grammatic. *conſ.* 100. *num.* 24. *& ſeq.* Dec. *conſ.* 269. *num.* 11. *& conſ.* 271. *num.* 9. Franc. Beccius *conſ.* 65. *num.* 47. Hippol. Riminald. *conſ.* 79. *num.* 9. nec Principi dici poſſit, Cur ita facis? Pariſ. *conſ.* 1. *num.* 68. *vol.* 2. quinimò nec in dubium revocari, Pancirol. *conſ.* 18. *nu.* 9. Menoch. *conſ.* 181. *num.* 36. *& conſ.* 378. *num.* 17. nec Judices ad hujuſmodi conceſſiones manus adponere debeant, Hippol. Riminald. *con.* 569. *num.* 185. præſertim quod hujusmodi Clauſulæ *motus proprii, non obſtantibus & de plenitudine poteſtatis*, ſimul juſticiæ (uti in noſtra hypotheſi) etiam ad grave præjudicium tertii operentur, Surd. *conſ.* 278. *num.* 20. Burſat. *conſ.* 749. *n.* 22. *& ſeq.*
IV. Inſuper non parum roboris hiſce pri- 201
vilegiis tribuit, quod merita præclara Domus Auſtriacæ eadem extorſerunt. Qua de cauſſa privilegia in vim contractus tranſeunt, ut revocationi non ſint obnoxia.
V. De validitate quoque eorundem minus 202
videtur hæſitandum, quod alii Principes peculiaribus Außtrag duntaxat coram ſuis Conſiliariis juri ſtent; quinimo & domus Burgundica, nec non Lotharingica ferè totali, quoad Imperii Jurisdictionem, Exemptione fruantur.
VI. Accedit, læſionem, ſi qua forte ex to- 203
tali exemptione obediendi poſſet, reſpectu tam magni Imperii exiguam eſſe, quæ non mereatur conſiderari, cum Imperium ea non obſtante nihilominus conſiſtat.
VII. Sed & Camera Imperialis Exemptio- 204
nem Auſtriacam pro valida præſuppoſuit,

quod in Cauſſis Auſtriacis ſpecial Handlung hujusmodi Exemptionis Exceptiones ſæpius injunxerit. Id verò neutiquam factum fuiſſet, ſi invalida vel irrelevantia Auſtriaca privilegia ſtatuiſſet; non enim ad probandum admitti debet, quod Probatum non relevaret.

205 VIII. Ultra hæc Imperialis Cameræ D. Judex & Aſſeſſores in peculiaribus ad Regem Ferdinandum 16. Auguſti Anno 1543. datis literis diſertè ſcribunt, Daß Sie hinfürter etwas/ ſo den Oſterichiſchen habenden privilegien in einigem Wege zuwieder oder abbrüchig ſeyn möchte / zuhandlen oder zuerkennen gar nicht gedencken oder geneigt ſeyn.

206 IX. Denique cum omnis vis privilegiorum ex ſubſecuta poſſeſſione, obſervantia & conſuetudine æſtimanda ſit, utpote quæ declarat privilegia ambigua, Bart. *conſ.* 59. *num.* 3. *vol.* 1. Bald. *conſ.* 130. *num.* 2. *vol.* 1. Sigiſmund. Loffred. *conſ.* 36. *num.* 8. *lib.* 1. Decian. *conſ.* 55. *num.* 36. *vol.* 1. Cephal. *conſ.* 96. *num.* 16. Menoch. *conſ.* 276. *num.* 19. Bertazzol. *conſ. civil.* 124. *num.* 9. Cacheran. *conſ.* 74. *num.* 16. Hondedæ. *conſ.* 84. *num.* 75. Vinc. de Franchis *deciſ.* 56. & *deciſ.* 397. *num.* 12. Joſeph. Ludophic. *concl. commun.* 38. *num.* 26. Joan. Gutirrez. *lib.* 5. *pract. quæſt. q.* 16. *num.* 76. quantumvis verba privilegii uſui contradicant Joan. Vincent. de Anna *allegat.* 53. *num.* 30. Conſtat jam Auſtriacos in poſſeſſione vel quaſi omnimodæ Exemptionis conſtitutos, nec unquam definitivè contra illos pronunciandum eſſe.

207 At excipiet forſan quiſpiam, in Imperatoris non eſſe ſitum poteſtate, Principem vel ſtatum Imperii in totum à Superioritate & Jurisdictione imperiali eximere. Replicabitur hoc tum obtinere, ſi ſolus Imperator hoc moliatur, non etiam ubi Electorum & Ordinum Imperii conſenſus, ſi non expreſſus, ſaltem tacitus & interpretativus (qualis utique ſufficit Vaſqu. 1. *illuſtr. cap.* 4. *num* 5. & 7.) acceſſerit, ex quo tantum hujusmodi privilegia in vim legis vel pragmaticæ ſanctionis tranſeunt, leges verò ubi inſtitutæ & firmatæ ſunt, non de ipſis ſed ſecundum ipſas judicare oportet, *in iſtis. diſt.* 4. Molinæ. *in conſuet Pariſ.* §. 37. *gl.* 1. *num.* 3. *in pr.* Natta *conſ.* 480. *num.* 9. Hartman. Piſtor. *lib.* 2. *quæſt. feud. q.* 1. *num.* 81. Bodin. *lib.* 6. *de Repub. c.* 6. *fol.* 181. Ludovic. Molina *de Hiſpanor. primogen. lib.* 4. *cap.* 11. *num.* 61. Alphonſ. de Azevedo *in conſtit. reg. Hiſpan. lib.* 6. *tit.* 2. *in rubr. num.* 240. (ubi tamen addit, num non ſint contra jus divinum vel naturale) Gutirrez. *d. lib.* 3. *pract. qu. civil. q.* 14. *num.* 106. & *quæſt.* 17. *num.* 152. ipſique Ordines & Status viderint, ſi quid præter rationem, jura & conſuetudinem in detrimentum immunitionemque Superioritatis Imperii concedendum, vel ad hoc connivendum putarint.

208 Nec illud negocium faceſſit, quod aliquoties contra Auſtriacos, eorumque officiales proceſſus in Camera emanârunt. Cum enim Auſtriacorum relictum ſit arbitrio, juri ſtare velint, nec ne, uti verba privilegii ſonant, non mirum eſt, in hoc dubio ad partium Supplicationes proceſſus fuiſſe decretos; unde tamen Camera quaſi poſſeſſionem Jurisdictionis evincere nequit, præſertim quod nulla neceſſitas obediendi Auſtriacos adſtrinxerit, qui etiam rariſſimè vel nunquam Mandatis paruerunt.

Pro aſſerenda verò contraria Opinione 209
non deſunt quoque rationes ſatis momentoſæ.

Illud (1) fundamenti loco collocatur, quod nemo ita Imperio poſſit eximi, ut ſit acephalus, *hoc eſt*, ſine capite,

Secundò Imperator non poteſt à ſe abdica- 210
re Superioritatem Imperii, per ea, quæ *cap.* 3. præcedenti *num.* 16. & *ſeqq.* latè deducta ſunt. At ſi nunc hunc, nunc alium à Juriſdictione Imperii in totum eximeret, illud paulatim ad nihilum reduceretur. Nevizan. inter Alberti Bruni conſilia *conſ.* 12. *num.* 66. ubi dicit, ſicut fruſtatim lupus comedit agnum, ita etiam paulatim nunc hoc, nunc illud dando, totum periret regnum vel annihilaretur. Federic. Scot, *conſil.* 1. *num.* 241. *in fin. lib.* 1. *tom.* 1.

Tertiò & in facto manifeſtum eſt, hanc ab- 211
dicationem non levem eſſe diminutionem Imperialis dignitatis, & vel inde maximè præjudicii, quod Auſtriacorum Provinciæ, comparatione facta ad reliquum Imperii corpus, non modò quartam ferè partem conficiant, ſed etiam ii potentiſſimi, Electoribusque coæquati, nec non Imperii Principes limitanei ſint, ut Imperii maximè interſit, hos ab ejusdem Jurisdictione non ſubtrahi, qui etiam tunc in officio vix poſſent contineri. Hanc verò inſignem eſſe diminutionem, & non facilè indulgendam, nemo negaverit, cùm & quota Imperii alienari nequeat Jaſ. *conſ.* 217. *num.* 29. *vol.* 2.

Quartò Imperator ratione Imperii contra 212
omnes fundatam habet intentionem; idque abundè & in ſpecie contra Auſtriacos arguit Receſſus Imperii de Anno 1512. §. vnd ſoll ſolch. ubi Imperator Carolus V. cum Ordinibus Imperii diſpoſuit, daß Ihre May. Erblande/ die dem Reich vnterworffen ſeyn/ nemblich vnſer Häuſer Oſterreich vnd Burgund in damals bewilligte Hülff ſollen gezogen werden.

Quintò Auſtriaci ſubſcripſerunt Conſtitu- 213
tionibus Imperii, ut ex Catalogo perſonarum Comitiis ſubſcriptarum eluceſcit; ita ut vi hujuſmodi pactionatarum legum Juriſdictionem Imperii agnoſcere teneantur.

Sextò facit, quod ſola Domus Burgundica 214
ſit exempta in cauſis fractæ pacis, quo ipſo in aliis Jurisdictio Imperii confirmatur.

Septimò Cameræ à Statibus Imperii Anno 215
1557. injunctum, ut in cauſis Auſtriacorum procedant.

Sicut etiam Octavò conſtat, eam eſſe in poſ- 216
ſeſſione decernendi proceſſus, quin & paritionem injungendi, Ita Mandata vff die Pfandung decreta in Sachen Herrn Heinrich Graffen zu Fürſtenberg contra Herrn Ferdinandum Ertz-Hertzogen zu Oeſterreich 8. Novemb. Anno 1568. Hans Wolffen von Haſperg contra eundem Archiducem 15. Martii Anno 71. qui etiam ſeiner Verſtrickung erledigt/

digt/ quod & Wilhelmus 5. Maji Anno eodem indicavit. Würtenberg contra Oſterreich 30. Octobr. Anno 76. ſed & Anno 66. in pleno concluſum eſſe Mandatum Juriſdictionis ratione der Land Vogtey contra Archiduces, eorumq; Officiales & Subditos decerni poſſe N. notavit Paritio injũcta in cauſa Veit von Pappenheim cõtra Oſterreich/ Flugger von Steinmeyers verſtrickung bit. An. 1563. quamvis ibi judicialiter indicaſſet Procurator Auſtriacus domũ Auſtriacam intervenire velle, & exemptionis cauſam ad Auſtriacos pertinere, itẽ in cauſa Pfellendorff contra Oſterreich/ Zollneres Stattmans verſtrickung betreffend; Itẽ in cauſa Weimar contra Paumgartner Anno 72. ubi objectũ per Reum, quod res controverſa pertineat ad Oſterreich/ ideo cognitionẽ pertinere ad Tiroliſche Regierung. Sed replicatum, Auſtriacos non eſſe privilegiatos in cauſa pignorationis contra Cameram; quare paritio ſub eventuali comminatione injuncta. Non minus civitas Imperialis Hagenaw 27. Junii Anno 1572. contra Archiducem, Land Vogt / auch Forſtmeiſter zu Hagenaw Mandatum ſuper pignoratione impetravit, wegen gefanglich eingezogenen Lützlin Bartlin/ ſicut etiam Comiti Philippo in Hanaw contra Stadthalter vnd Rähte der Land Vogtey Hagenow/ ſo Archiducis perſonam repræſentirt, Mandatum ſuper pignoratione 29. Martii anno 1577. decretum vide etiam Præjudicia in Symphorem. in verb. Oſterreich.

217 Nonò, Quæ ſententia eò ſuſtentabilior videtur, quod & in favorem Imperii ſit pronunciandum.

218 Haud difficulter etiã ad fundamenta prioris opinionis, & quidem ad 1. Reſponderi poſſet, quod Caroli V. privilegium ſit confirmatorium Caroli IV. & Sigiſmundi, in quibus duntaxat de Subditis & Vaſallis Auſtriacorum diſponitur, ut hi non poſſint evocari ad alia judicia, non autẽ de ipſis Archiducibus, quinimò caſus denegatæ juſtitiæ diſertè excipitur. Etſi verò Cuſpinian. *in Auſtria* referat, privilegium Friderici I. Imp. Anno 1166. Ducibus Auſtriæ conceſſum, quo cautũ eſt, quod Dux Auſtriæ, de nullis oppoſitionibus vel objectis quibuscunq; nec corã Imperio, nec aliis quibuslibet cuipiam reſpondere debeat, niſi id ſua propria & ſpontanea voluerit facere libertate, ſed ſi voluerit, unũ vocare poſſit de Vaſallis, & coram illo ſecundum terminos præfixos parere poſſit & debeat juſtitiæ complemento; illud tamen privilegium non modò per ſupradicta invalidum eſt, ſed etiam nõ videtur veniſſe in obſervantiam. Nec impedimentum præſtat, quod Camera debeat ſecundum privilegia inſinuata judicare; Quia hoc obtinet in privilegiis validis, neq; Reip. nocivis, præſertim quod & inſinuationes ſalvo jure Imperii & cujuscunque fiant.

219 Non obſtat Secundò, quod conſenſus omnium Electorum & Ordinum imperii acceſſerit. Reſpondeo enim, de hoc valde dubitari, cùm ex ſubſcriptione Receſſus de anno 1530. adpareat, tres duntaxat Electores Meintz/ Cöln vnd Brandenburg in perſona Comitiis interfuiſſe, & ſi omnium conſenſus interveniſſet, Corolus V. ejuſdem in Receſſu feciſſet mentionem, uti factum conſpicitur mit dem Burgundiſchen vnd Cölniſchen Vertrag/ ita ut fidem aſſertio Principis vix mereatur, cui etiam non credi in proprio, & ubi de præjudicio alterius agitur, reſpondit Dec. *conſil. 606*. Deinde tum temporis perturbatus Reipublicæ Status, ob invectam Religionem, unde alii Electores & Principes partim abſentes, partim etiam ob metum contra hiſcere non fuerunt auſi. Tertiò palam eſt, finitimos Status & præſertim circulum Suevicum, in tale privilegium non conſenſiſſe, ſed nec ejusdem ſcientiam tum temporis nactos eſſe. Quartò fac conſenſum Electorum & Statuum unanimem adfuiſſe, nihil tamen relevaret: Sicut etiam conſenſus Domini & Vaſalli in alienanda re feudali nihil præjudicat ſucceſſoribus, ita nec Imperatoris & Statuum defunctorum ſucceſſoribus in re Imperii alienationi non obnoxia factum obeſſe poteſt.

Nil quoque Tertiò ad rem faciunt Clauſulæ, imò magis rem ſuſpectam reddunt, cùm potiùs ſint raptæ ad expreſſionem majoris delicti, ut loquitur Bald. *conſil. 345 num. 1. in fin. vol. 1.* addens, has in totum debere eradicari ab Aula, nec ita in uſu frequentari. Baldum ſequitur Cravetta *conſil. 241. numero 20*. Sed & de ſtylo Cancellariæ adpoſitæ, ideoque minus efficaces cenſentur Sfort Odd. *conſil. 1. numero 47*. Cacheran. *conſil. 68. num. 61. in fin.* Accedit, quod Imperator hujusmodi Clauſulis Superioritatem & Majeſtatem Imperii non potuit peſſundare, cum & Clauſula plenitudinis poteſtatis, nihil operetur in his, de quibus Princeps jure diſponere nequit Cravetta *conſil. 241. num. 20*. Zaſ. *conſil. 10. num. 25. lib. 2.* quos refert Menoch. *conſil. 1. num. 424. & conſil. 103. num. 76.* nec etiam Princeps plenitudinem poteſtatis in alium transferre poteſt, quia eſt de reſervatis ſibi in privilegium ſupremæ poteſtatis, neque parem ſibi facere poteſt, qui poteſtatis plenitudine uti valeat, ſicut formaliter loquitur Ancharan. *quæſt. familiar. 60. numer. 8.* Vim quoque harum Clauſularum vehementer infringit, quod eædem privilegio Auſtriaco, non adhibitâ cauſæ cognitione, nec citatis nedum auditis iis, quorum maximè intereſt, inſertæ ſint Alex. *conſil. 121. num. 4. lib. 4.* Ruin. *conſil. 98. num. 10. lib. 4.* Alciat. *conſil. 68. num. 14. lib. 5.* Celſus Hugo *conſil. 73. numero 51.* Cravetta *conſil. 241. numero 20. & conſil. 249. numero 23.* Petr. Anton. Anguſola *conſil. 3. numero 17. lib. 1.* Menoch. *conſil. 181. num. 63. & conſ.* 110. num. 24. Hippol. Riminald. *conſ. 46. num. 120. & ſeq. & conſ. 156. num. 179.* Cacheran. *conſ. 68. num. 64.* Fab. de Anna *conſ. 66. num. 42.* Itaque curandum non eſt, quod alii Dd. ob Clauſulam de plenitudine poteſtatis, item ex certa ſcientia, cauſæ cognitionem, citationemque non requiri autumant Decin. *conſ. 16. n. 87.* & *conſ.* 220

9. num.

9.n.76.vol.4 Burſat.*conſ.50.nu.11.& ſeqq.* Bertazzol.*conſ.civil.111.n.19.*

221 Ita quoque Quartò allegatio privilegii hæc firmari nequit, quod merita tantis privilegiis non ſint æquivalentia, quod requiritur, Joan. Nevizan. *inter conſilia Bruni conſ.12.num.91.* ſed & officia in genere allegata & contra Turcam præſtita, eò minus relevant, quod ex debito officii, ut Imperii Vaſalli ad illa tenebantur, & alii Principes ordinesq; non minus eadem Imperio exhibuerint; Et ſervitia & merita obſequialia, ad quæ quis ex debito officii tenetur, non efficiunt donationem remuneratoriam. Joan. Franc. de Ponte & *conſ.59 num.20.& ſeq.* ſubjungens *num.24.* Vaſallum Domini ſervire Domino, neque propterea ullam poſſe prætendere actionem. Auſtriacorum quoq; ſervitia non tam publicam, quàm propriam Auſtriacæ Domus Turcis vicinæ cauſam ſpectarint: Quin imò Auſtriaci non parum Imperio debeant, quod tantis ſumptibus ab Imperii Statibus ipſi etiam aliquando exiſtentes immunes defenſi, eorumq; propugnacula Imperii ſumptibus ædificata fuerint, atque munita. Præterea & hoc conſiderandum, quod meritorum prætextum non parum offuſcet conſanguinitas Caroli V. concedentis, ob quam conceſſio minus licita cẽſenda eſt, ne major occaſio alienandi Jura Imperii ſubminiſtretur, per notata Felini *in c. ad audientiam. n.2. de præſcript.* Ut non urgeamus, generalem meritorũ aſſertionem nihil operari Carol. Tap. *in d l. fin. p.2. c.9. n.10. ff. de conſtit. Princip.* Hondedæ *conſ.47. n.21. vol.1.* utpote ad colorandã gratiam exprimi ſolitam, quod non ſufficit Cardinal. Zabarell. *in Clem. 1. n.20. de reb. Eccl. non alienand.*

222 Minus ſtringit Quinta ratio, quod inter Auſtriacos & alios Imperii Status privilegio der Außtrag gaudentes ingens adpareat diſcrimen, cùm à Judicibus der Außtrag ad Cæſ. Majeſtatem ejuſq; Cameram ſalva ſit Appellatio, quam Auſtriaci neutiquam admittunt, idque vel eo intolerabilius eſt, quod eorum Judices ſint Auſtriaci Subditi vel Vaſalli, in quos mandanti poteſtatem habent, ut ſuſpicione omni vacare non poſſint. Durum autem & ſimul periculoſum non modò eſt coram ſuſpectis Judicibus litigare, Cephal. *conſ.75. nu.49.* qui accommodat judicibus ſubditis poſt. Ruin. *conſ.53. n.6. in pr. lib.4.* maximè quorum ſententiis, citra omnem provocationem eſſet acquieſcendum, ſed etiam huic divina, moralis & naturalis ratio reclamat *c. quod ſuſpect. 3. q.5.* Menoch. *de A. I. Q. caſ.152. n.1* Munnoz. Eſcobar. *de ratiocin. c.8. n.18.* Tranſactionẽ Burgundicam & Lotharingicam quod attinet, etſi eadem Jurisdictioni Imperii non parum detrahat, cum tamen utraq; publicam formam acceperit, & ejusdem in Receſſibus Comitiorum mentio facta ſit, quale nihil in Auſtriacorum magis effuſa exemptione deprehenditur, non eſt ab illa ad hanc ducenda illatio.

223 Læſionem verò quis Sexto loco poſitam fruſtra extenuarit, cùm eam enormiſſimam eſſe, ob omnimodæ ferè Superioritatis abdicationem in tot populoſis provinciis & Ditioribus palam ſit.

224 Sed & Septimò in vanum laborat, qui ex injunctione der ſpecial Handlung exemptionibus Auſtriacis robur conciliari poſſe contendat, ſiquidem multis ex cauſis id fieri ſolet, præcipuè ubi graves ſunt cauſæ & ne litigantes conquerantur, ſe non ſufficienter auditos; Item ut Judex melius in facto informetur, vel ut fundamentaliter, Exceptiones per partium diſputationes expendantur; ut quod Domini Referentes forſan necdum ſatis reſoluti, putent aliquid periculi, aut præjudium ſubeſſe, ſi ſtatim interlocutorias præcipitent: Qui proinde ſatius & tutius arbitrantur, ſi partes inter ſe negocium ulterius diſceptent. Et praxis teſtatum facit, non obſtante, quod ſpecial Handlung ad Exceptiones Impetrantibus ſæpe injungantur, nihilominus paritionis ſententiam poſtmodum ferri.

225 Sic & octavo Dnn. Aſſeſſorum declaratio nihil momenti his privilegiis adfert, cùm profiteantur, ſe velle ſecudum jus, & quatenus privilegia de jure valida ſint judicare, ita ut nolint ſuis Exceptionibus de facto contravenire, non etiam de jure Gail. 1. *obſ.22. num.7.* Surd. *conſ.203. num.47.* Peregrin. *de fideicom. vet.* 47. *num.47.* Et promittens alteri nullum gravamen inferre, intelligitur illa promiſſio de gravamine injuſto & iniquo, Covar. *in c. quamvis. de pact. in 6. p.1. §.4. num.10.* Non urgebimus, Dnn. Adſeſſores non poſſe ſucceſſoribus præjudicare, ut hi in verba quaſi Anteceſſorum jurare, nec ab eorum placitis vel latum unguem diſcedere teneantur: Cùm etiam Succeſſores in Magiſtratu vota & decreta prædeceſſorum, ſi ea injuſta vel nulla adpareant, revocare, retractareque poſſint, Franciſc. Milanenſ. *deciſ.2. n.61. lib.1.*

226 In obſervantia & poſſeſſione privilegiorum Nono loco parum ſubeſt præſidii, cùm ea neque uniformis, neque quieta, ſed vice verſa ſæpè interpolata: quin & camera in antiquiori poſſeſſione vel quaſi Jurisdictionem contra Auſtriacos exercendi conſtituta eſt. Ubi autem conſtat de antiquiori poſſeſſione alicujus, actus poſtea per alium geſti non probant poſſeſſionem, ſed potius turbationes Joan. Vincent. Hondedæ. *conſ.20. num.21. vol.1.* Quæ verò Auſtriaci jure pignoris vel alio titulo ab imperio obtinent, Als die Land Vogtey in Schwaben/ Hagenaw vnd Ortenaw/ Item die Statt Breyſach vnd die vier Wahl Stätte am Rhein / ad ea pari modo Exemptionem porrigunt: cui præter alios non modo Suevicum circulum ſe acriter oppoſuiſſe, ſed & Cameram Imperialem ſæpius proceſſus & Inhibitiones decreviſſe conſtat, tametſi & in hoc paſſu cauſſæ principalis deciſio etiamnum ſit in ſuſpenſo.

227 Sed quid de Ducibus BURGUNDIÆ, LOTHARINGIÆ, & SABAUDIÆ dicendum? Sanè Dux BURGUNDIÆ, etſi ex contractu ſeu tranſactione Electorum & Ordinum Imperii Anno 1548. die 26. Maji Auguſtæ

cum

cum Carolo Quinto Imp. celebrata, der Her-
tzogthumb Lothring / Braband / Limpurg/
Lützemburg / Gelder / der Graffſchafft Flan-
dern / Artois / Burgund / Hennigaw / Hol-
land/ Seeland/ Namur/ Zuiphen/ der Marck-
graffſchafft deß Heil. Reichs / die Herꝛſchafft
Frießland/ Vtrich/ Ober Iſell/ Gröningen/
Falckenberg/ Dalheimb/ Salin/ Mecheln vnd
Maſtricht halben / á Jurisdictione Cameræ,
non tamen à Jurisdictione Imperii exemptus
eſt , ſed ut Status Imperii juxta Gail. *de arreſt.*
cap. 6. numero 15. Nicol. Everhard. *in top. in*
loco de tanquam vel reſpectivè numero 26. Cùm
228 Burgundia ſit feudum Imperiale Camill. Bo-
rell. *de Cathol. Reg. præſtant. cap.* 47. *numero* 108.
229 ad ordinaria Imperii onera, quantum duo E-
lectores ad Rhenum , & ad Expeditionem
Turcicam, quantum tres , contribuere tene-
tur, harumque contributionum causâ Came-
ræ nihil deceſſit. Quinimò oneri Contributio-
num adeò obnoxius eſt, ut in Camera per Fi-
ſcalem contra eum procedi poſſit Gail. *d. loc.*
230 Frider. *de proceſſ. lib.* 1. *cap.* 38. *n.* 5. Hujus transa-
ctionis fit mentio im Reichsabſchied. de Anno
1548. §. Nach dem dann. Quam latinis verbis
retulit Pont. Heuterus *lib.* 2. *de Belgio c.* 25. *in fin.*
fol. 175. Et deſuper decretum inſinuationis in
Camera Imp. publicatum 4. Jun. Anno 1561.
Vide etiam de Burgundiæ Duce apud Gol-
daſt. *vol. ult. Conſtitut. fol.* 363. Non diffiteor
tamen de viribus hujus transactionis diſputa-
ri, præſertim quoad Ducatus & feuda Impe-
rii: cùm Imperium omni Jurisdictione in iis
231 Ditionibus ſit privatum. In ſpecie verò Bur-
gundiæ Comitatum poſt Deum, neminem re-
cognoſcere Superiorem , & à multis ſæculis
nobili & ſpecioſo hoc titulo (*La franche Com-
tè de Bourgongne*) gloriari, quod nempe eâ ſem-
per immunitate gaviſus ſit , ut ne Principes
quidem Supremi tributum aut ſubſidium a-
liquod ei unquam injungere tentarint, ſed an-
tiquam illam immunitatem ſemper intactam
& inviolatam conſervare, & ſolennibus Edi-
ctis confirmare voluerint, noviſſimè ſcriptum
reliquit Joan. Grivell. *deciſ. Dolan.* 11. *numero*
17. *& deciſ.* 119. *numero* 28. *& deciſ.* 104. *numero*
12. ubi opinionem Molinæi Comitatum Bur-
gundiæ feudum eſſe movens ex Archiducatu
Auſtriæ falsò aſſerentis, maſculè refellit. Ge-
rard. Mercator *in Atl. minor. deſcript. Burgundiæ*
comitatus.

232 Lotharingicæ Exemptionis memi-
nit Mynſinger, *cent.* 5. *obſ.* 58. *num.* 1. Et extat
Transactio Noribergæ Anno 1542. ratione
Ducatus Lotharingiæ cum Statibus Imperii i-
nita in libro privilegiorum Imp. Francofurti
excuſorum *fol.* 49. Quâ cautum, daß das Her-
tzogthumb Lothringen in der Key. May. vnd deß
Heiligen Reichs Schutz/ Schirm/ vnd Ver-
thetigung ſeyn/ vnd hingegen Duces Lotharin-
giæ alle vnd jede Anſchläg vnd Aufflagen / die
jederzeit von gemeinen Ständen im H. Reich
vorgenommen vnd gemacht werden/ tragen/ vñ
nemblich in jedem Anſchlag zwey Theil/ das ein
drittheil weniger vnd minder iſt/ deß Anſchlags
der Aufflagen/ ſo einem Churfürſten vfferlegt
würde/ geben vnd entrichten / Alſo wie offt ein
Churfürſt 300. fl. zu Anlag geben würde/ Duces
Lotharingiæ alweg 200. fl. zuerlegen / darzu
zu Einbringung ſolcher Anſchläg vnd Aufflåg/
vnd zu Erhaltung deß gemeinen im Heiligen
Reich auffgerichteten Landfriedens Sicherheit
vnd Glaids der Kayſ. Mayt. vnd dem Heiligen
Reich vnd deſſelben Jurisdiction zugethan vnd
verwandt/ aber ſonſt Sie vñ das Hertzogthumb
Lothringen vnd deſſelben Vnterthanen / aller
anderer Proceß/ Mandaren, vnd Jurisdiction
deß Heiligen Reichs/ es ſey in erſter oder ande-
rer Inſtantz geübrigt/ gemüſſigt vnd frey ſeyn/
vnd mit einem Proceſſ, Mandat, Citation, Ap-
pellation, Annehmung vnd anderer Sachen/
wie die Namen haben möchten / keine außge-
nommen / dann allein die Einziehung der An-
ſchlag/ vnd vfflag auch Handhabung Landfrie-
dens/ ſicherheit vnd geleidts (wie obgemelt) ge-
hörig ſeyn/ ohnbeſchwert gelaſſen/ vnd berührtes
Hertzogthumb Lothringen mit ſeinem Anhang
ein gantz frey ohneingezogen Fürſtenthumb ſeyn
vnd ewig bleiben/ auch von der Kayſ. M. auch
Churf. Fürſten vnd Ständen deß H. Reichs
ein frey ohneingezogen Fürſtenthumb / Supe-
riorität/ vnd Principal erkant/ gemeindt vnd ge-
halten/ aber was die Duces bißher von der Kay.
May. vnd dem H. Reich zu Lehen gehabt/ em-
pfangen vnd getragen / daß ſie das hinfüro zu
Lehen haben / vnd/ wie ſich gebühret empfahen
ſollen/ doch hierin das Hertzogthumb Lothrin-
gen außgeſcheiden/ uti ſupra.

Alioquin Lotharingiam (non à Lotha- 233
rio Imp. Seniore , ſed à Juniore ita dictam
pulcrè Aubert. Miræus *in Annal Belgic. Anno* 855.
fol. 353. Beſold. *in Theſaur. pract. verb.* Lothrin-
gen.) Imperio olim fuiſſe ſubjectam Hiſtoria-
rum monumenta produnt , quam Germaniæ
dicitur adjeciſſe Otto I. Abbas Urſperg. *in*
Ottone I. fol. 162. & ab Imperio recognoſci
Theod. à Niem. *de privileg. & jurib. Imperii fol.*
812. *& ſeq.* & eam Imperio, ejusdemque legi- 234
bus parere teſtatur Thuan. *lib.* 2. *Hiſtor. pag.* 99.
numero 12. Marta *de Iuriſdict. p.* 1. *cap.* 26. *numero*
64. Renat. Choppin. *de Domanio lib.* 1. *tit.* 11.
numero 18. Camill. Borell. *de Cathol. Reg. præ-*
ſtantia cap. 42. *numero* 292. Hinc pleroſque,
qui putant Lotharingiæ Ducem jura Maje-
ſtatis habere, idque ſignificari brachii armati
ſpecie , quo velut Emblemate ad Imperii vim
& Majeſtatem indicandam uti conſueverit,
falli teſtatur Joan. Bodin. *de Repub. lib.* 1. *cap.* 9.
num. 126. Cùm nihil tam Majeſtati con-
trarium , quàm ſeipſum Germaniæ Princi-
pem profiteri: Item ab Imperiali Curia Judi-
ces accipere. Nam quod inter Germanos
Principes ordine poſtremus eſt, nec antiqui
Lotharingiorum Ducis nomen habet, hoc id-
eo fit, quod Lotharingiæ Imperii Germanici,
Provinciæ particulam tantum habet. Eſt e-
nim Lotharingia Imperii Germanici pars, &
Princeps ipſe Imperii fiduciarius. Nam Ste-
phanus Bononienſis poſſeſſionem Lotharin-
giæ ab Henrico I. Cæſare eſt adeptus, & no-
mine

mine fiduciarium ſe Imperii profeſſus Anno 1019 Certè quidem Fridericus Lotharingius Valli montis Comes mortuo Carolo Duce ſine prole maſculâ Principatum ad ſe jure proximitatis pertinere contendebat apud Sigismundum Cæſarem coram Patribus Concilii Conſtantienſis, ob eam tantum cauſſam, quod Imperiale feudum eſſet, cujus incapax erat Iſabella Caroli hæres, quæ Renato Andium Duci nupſerat, qui non quidem negavit, Imperia-
235 le feudum eſſe, ſed pleraque id genus ad fœminas delata fuiſſe. *Hæc Bodin.*

Quomodo verò Duces Lotharingiæ ad Imperii contributiones vocentur, & ex conſtitutione pacis publicæ in Camera forum ſortiantur, dictum eſt ſuprà, & attigit Mynſing. *d. cent. 5. obſ. 58. n. 1.* Et oſtendit præjudicium in cauſa Handaw contra Lothringen fractæ pacis & Mandati de reſtituendo, ubi non obſtantibus Exceptionibus dilatoriis, quod videlicet, (1.) Actor Vaſallus Ducis eundem ſine venia in jus vocarit. (2.) actionem criminalem contra ipſum inſtituerit. (3.) non ſimplex Vaſallus, ſed homo ligius ſit. (4) Reus vigore rei judicatæ Ditionem Bitenſem occuparit, & denique (5) quod lis ſuper hac occupatione coram Imperatore pendeat, uti partim irrelevantibus, partim etiam altioris indaginis 24. Novembr. Anno 1578. litis conteſtatio fuit injuncta. Comitiis etiam, conſiliiſque Imperialibus non minus atq; alii Principes intereſſe, Catalogo Perſonarum Receſſibus Imperii ſubjuncto, evidentiſſimum eſt. Ideoque cum Superioritatem Imperator in hos ſibi reſervârit, parva & modica exiſtimatur Imperii læſio, pernotata Menochii *tract. de arb. jud quæſt. cent. 6. caſ. 559. n. 11.* Nec à foro privilegiatus continuo à ſubjectione eximitur. Diverſa enim ſunt forum ſortiri, & ſubditum eſſe Gail. *de pignorat. obſ. 11. nu. 3.* Dn. Thom. Michaelis *de juriſd. concl 22. in fin.*

236 Verumtamen Lotharingiæ Ducum in terris Imperii forte pignorantem in Camera Imperiali conventum, & ſententia ad parendum adductum præjudiciis edocemur. Sic 7. Julii Anno 1607. in cauſa Falckenſtein contra Lothringen Mandati der pf. iſt nach geſtaltſam dieſer ſachẽ paritio aufferlegt/ jedoch Duci Lotharingię, ſo viel das Hertzogthumb Lothringen vnd deſſen pertinentien belangen thut/ an der in An. 1542. zu Nürnberg bewilligter Exemption vñ Superiorität hirmit nichts benommen/ ſondern vorbehaltẽ. Modò tamen verè conſtiterit, dz die pfandung deß H. Reichs Bodẽ beſchehen/ unde in ſachẽ Naſſaw cõtra Salm Mandati der pfandũg in ſpecie die Lothringiſche abforderũg betreffẽd/ injungitur 18. Martii An. 1568. probatio, daß der ſtreitig ort/ vff dem die pfandung fürgenommẽ/ ohn oder mit mittel dẽ H. Reich vnterworffen/ Conſimilis ſententia den 5. Septemb. Ann. 1577. & rurſum 5. Decemb. An. 1579. in ſachẽ herrn Johanſ. Meiſter contra Lützelburg Mandati der pf. publicata eſt. Et in ſachẽ Falckenſtein contra Eberſtein juxta ſententiam 5. Septemb. An. 1598. latâ, docendũ, dz die pfandung auſſerhalb der Lothringiſchen Obrigkeit beſchehen.

Sed & ejus avocatio Vaſallorum pro intereſſe juriſdictionis propoſita in Camera rejecta fuit in cauſa D. Ludovici Electoris Palatini contra D. Ottonem Wild vnd Reingraffen/ Citationis, Iſt vorgewendter abforderung ohnverhindert Comiti auf den Libellum zu handlen/ den 22. Decemb. An. 1584. ſub ſolita comminatione, zeit angeſetzet/ à qua ſententia Dux Lotharingiæ Reviſionem interpoſuit, & gravamina 10. Maji Anno 1586. Spiræ exhibuit.

De Duce Sabaudiæ, poſt Caſtr. Natt. Ca- 237
cher. & alios à ſe copioſè allegatos, multis gloriatur Ant. Teſſaur. *in proœm. deciſ. nu. 13. & ſeq.* Et ibi filius Gaſpar. Ant. Teſſaur. *in addit.* tradit Duces Allobrogum in ſuis Ditionibus habere ſupremam poteſtatem, & Imperatores eſſe, quod etiam ex Jacob. de S. Georg. *de Feud. in verb. Carol.* Chaſſanæ. *de gloria mundi p. 2. conſid. 58.* Purpurat. *in rubr. ff. de offic. ejus cui mand. eſt juriſd.* Cacheran. *dec.* 88. *n.* 17. *& dec.* 155. *n.* 1. Ant. Sola *in conſtit. Sabaud. de jure Emphyt. gl. 1. n. 1.* Roland. à Valle *conſ. 4. n. 42. & ſeqq lib.* 3. confirmat Menoch. *conſ* 604. *n.* 1. Petra *de jure quaſ. nõ toll. c. 3. q. 4. n. 42. fol.* 45. Craeett. *conſ.* 965. *n.* 2. Ant. Faber. *in Cod. lib. 9. ti. 24. definit.* 19. Et inter Duces Italiæ, etſi de jure dicantur recognoſcere Superiorẽ, tamen de facto neminẽ in Superiorem recognoſcere, recenſet quoq; Sabaudum Fulv. Pacian. *conſ. 60. n. 15.* itidem abuſus authoritate Jaſonis *conſ. 227. n. 42.* Claud. de Buttandier *de legitima art. 13. n. 34.* Gaſp. Ant. Teſſaur. *quæſt. forenſ. c. 38. n. 7.* Non tamen auſi fuerunt Ducem Sabaudiæ pro Principe Imperatorem non agnoſcente venditare, qui etiam in Receſſu Imperii de Anno 1541. §. Nach dem aber Er deß H. Reichs fürſt vnd Lehenman / Et rurſum Heiligen Reichs Eigenthumb nuncupatur. Et
Sabaudiam eſſe juris Imperialis ſcripſit quo- 238
que Crantz *lib. 4. de Saxon. c. 37. in fin.* Et Sabau-
dum Imperii Vaſallum probat Bodin. *lib. 1. de* 239
Repub. cap. 9. num. 127. (utcunque hunc Teſſaurus ſupradicto exagitet loco) & Imperatorem recognoſcere adſtruit Guid. Pad *deciſ. 33. verſ. licet Superior.* Menoch. *conſil. 2. num.* 102. & noviſſimè Thuan. *lib. 2. Hiſtor. fol 99 in 12.* Marta *de jurisd. p. 1. cap. 33. n. 68 & ſeqq.* Et ad Comitia Imperialia citari ibidemq; comparere indicat Catalogus perſonarum Receſſibus Imperii ſubjunctus. Sic in cauſa F. contra C. D. S. Anno 1525. die 18. Decembr. vi Superioritatis Cæſareæ in Camera banno Imperii proſcriptus. Et patronus Dn. Caroli Emanuelis Ducis Sabaudiæ in Exceptionibus Spiræ contra Nobilem Johannem im Thurn zu Taigen vnd Alligfein Senatorem in Schaffhauſen 16. Junii Anno 1602. judicialiter productis, ingenuè fa-
tetur, Ducem ſuum Imperii Principem & Va- 240
ſallum eſſe, atque in recognitionem juxta ſingulares pactiones, Contributionem Imperii exemptivè pro tuitione & conſervatione privilegiorum exſolvere. Et An. 1601. 30. Octob. ob non ſolutas Collectas ibidem in bannum declaratus eſt, effectu tamen Sententiæ ad ſex menſes ſuſpenſo. Et quamvis præmemoratus patronus ſive Advocatus cauſæ in dictis Ex-
ptioni-

exceptionibus, Ducibus Sabaudiæ, tanquam S. Rom. Imperii generalibus Vicariis perpetuis, à Divis Romanis Imperatoribus omnimodam Juriſdictionem, Signoriam, Regalia & Superioritatem, quæ ante dictam Vicariatus conceſſionem ipſis Imperatoribus Superiorem nullum recognoſcentibus competebat, irrevocabiliter & plenariè in ipſos, quoad perſonas & bona ubique ſita, tranſlatam eſſe anxiè contendat; attamen præſuppoſitum hoc prætenſæ Exemptionis privilegium in ſpecie prius verificandum eſt, eò, quod Imperatoris Juriſdictio
241 fundatam Intentionem habeat, contra omnes perſonas cujuscunque Status, gradus, conditionis, dignitatisve ſint *c. in apibus* 7. *q.* 1. Gail. 1. *de pac. publ. c. 6. num.* 14. gl. *in c Adrianus* 63. *diſt.* Cephal. *conſ.* 369. *num.* 69. *& ſeqq. conſ.* Ferdinan. *in cauſa Finar. num.* 13. & Colleg. Ticinenſe *in eadem cauſa num.* 1. *&* 2. Reſtaur. Caſtald. *tr. de Imperat. q.* 52 *num.* 4 *& quæſt. ſeq. num.* 18. Alvar. Valaſ. *de jure Emphyt. q. 8. nu.* 21. *& ſeq.* Et pro ea præſumatur, donec contrarium expreſſè doceatur Cacheran. *conſ.* 3. *n.* 1. nec minus Cameræ hac eadem univerſali Cæſ. Juriſdictione contra omnes Imperii Electores, Principes & Ordines uti Ordinat. Cam. *p.* 2. *tit.* 35. & vice ſacra judicare, locoque Cæſaris atque omnium Ordinum, juſtitiam adminiſtrare conceſſum ſit Ord. *p.* 1. *tit.* 8. Memor viſit. An. 1570. Dann
242 ob wol. Quid? quod inter quatuor Comites Imperii Dux Allobrogum poſtremus numero eſt, ut, præterquam quod aliàs notorium ſit, inſuper ex nominibus Regum Chriſtianorum paganorum poſt tract. Corſeti *de poteſt. reg. in vol. duodecimo tr. tractatuum* relatis abundè liquet.
243 Et à Sigismundo Imp. Dignitatem Ducalem Comiti Sabaudiæ circa Annum 1418. collatã, poſt alios retulit Jean. de Serres *en ſecunde part l' inventaire general de l' eſtoire de France in vita Caroli VI.* Nec diffitetur Jacob. de S. Georg. *in tr. de feud. in verb. Dux. c. dubitatur etiam. n.* 2. Cuſpinian. *in Sigiſmundo fol.* 196. Renat. Choppin. *de Doman. Franciæ lib.* 1. *tit.* 5. *n.* 20. Licet Molin. *in conſuet. Pariſ* §. 1. *gl.* 1. *n.* 73. *in fin.* ſcribat Fridericum III. Sabaudiam ex Comitatu in Ducatum erexiſſe. Ita Comitatum Aſtenſem, Marchionatum Cevæ cum dignitatibus Comitionali & Marchionali ab Imperio recognoſci teſtis eſt celeberrimus Sabaudiæ Præſes Cacher. *conſ.* 9. *n.* 39. Quod ſimiliter de regione Pedemontium idem profitetur *conſil.* 27. *num.* 21. ubi inveſtituras Imperiales deſuper confectas ſe
244 data opera vidiſſe dicit. Nec minus Menoch. *conſil.* 2. *nu.* 104. Imperatorem à Duce Sabaudiæ in Superiorem recognoſci, ipſumque à Cæſare inveſtitum, quem etiam in Superiorem recognoſcat, ex Baldo ſcripſit Petr. Ant. de Petra *tract. de poteſt. Princip. & infer. ab eo c.* 22. *num.* 18. Et Carolum Ducem Sabaudiæ Imperatori fidem dediſſe biennioque poſt, anno nempe 1561. novam fiduciæ formulam ab Imperatore Ducis nomine poſtulatam Procuratoriasque tabulas eo nomine Arcarum Comitis Cæſaris Cubiculario datas ſe vidiſſe refert Bodin. de Repub. *lib.* 1. *c.* 9. *n.* 127.

HELVETII Imperii Subditos, Immunitatibus tamen & Exemptionibus ſalvis (quas à Cæſ. Majeſtate recognoſcunt) etiamnum ſe prædicant Munſter. *lib.* 3. *Coſmograph. c.* 65. *& paſſim*, ubi immediata eorumdem ſubjecto Imperii adſtruitur. At verò privilegiorum conceſſio Jus Superioritatis in privilegiatis arguit Mart. *de juriſdict. p.* 1. *cap.* 33. *num.* 8. *& ſeq.* Carol. Tapia. *in rubr. de conſtit. Princip. cap.* 4. *num.* 3. *& ſeq.* Franciſc. Suarez. *tract. de legib. lib.* 8. *cap.* 9. *num.* 6. Curt. Jun. *conſil.* 53. *num.* 2. Weſ. *conſ.* 21. *num.* 68. Ruland. *de Commiſſ. p.* 4. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 26. *& ſeq.* Sic ab Henrico VII. Suitenſes Anno 1309. donantur privilegio, ne quis præter Imperatorem illis imperet, neve ab alio advocatum ſive præfectum exſpectent Joan. Henric. Suizerus Chronolog. Helv. *p.* 2. *fol.* 61. Et Tigurum à Carolo IV. eo privilegio ornatum, ut Curiæ Imperialis judicium Hoffgericht ibi poſſit exerceri & proceſſus modo, quo Rotviliæ, Suiz. *d. p.* 2. *fol.* 72. *in pr.* Quod & privilegium nundinatum à Wenceſlao Anno 1390. impetravit, teſte eodem Suizero *d. loc. fol.* 78. Sed & eximiis privilegiis Helvetios à Sigismundo donatos idem Suizerus prodidit *fol.* 81. Helvetiis renovavit & confirmavit Imp. Carolus V. exemptionem à Judicio Aulico, Camerali & Rotvilenſi, libertatem confœderationum & immunitatem ab omnibus oneribus realibus Imperio debitis, ita ut hi Imperio ejuſdemque Statibus & membris contra exteros hoſtes, ſi moneantur & evocentur, armata duntaxat manu ſuccurrere teneantur Melchior. Goldaſt. *in conſt. edit. ad præfat. Duc. Wirtemberg.* qui etiam ad Ferdinandum Imp. pro confirmatione ſuorum privilegiorum Oratores miſerunt, quæ eſt ſpecies homagii & recognitionis, dicentes, eorum libertatem ab Imperio dependere juxta Martam *de juriſdict. d. p.* 1. *cap.* 26. *num.* 62. Ita & jus Monetandi Bernates aliique ex Imperiali obtinent liberalitate. Quinimò Goldaſt. *d. loc.* putat, Helvetios in cauſis fractæ pacis nullam poſſe obtendere Exemptionem.

Sed quò delati ſumus? Contrahamus vela, & quænam ſit Comitum in Imperio conditio, Status, dignitas & poteſtas, Ordine diſpiciamus.

COMITUM non ea fuit dignitas antiquitus, quam ſequutis poſtea temporibus iidem illi armorum virtute ſibi peperêre. Siquidem tunc non niſi poteſtate temporariâ, neque ſuâ vix nixi alieno remigio rem gerentes, ex lubidine PRINCIPUM huc illuc agitabantur; ut quorum alii urbis alicujus Præfecturæ illigati Judiciis pariter atque Ærario intenderent, alii cauſarum cognitionibus præeſſent, & Prætorum ritu, Litigantibus pro Tribunali jus redderent; alii denique ad Limitum finiumque cuſtodiam excubarent, inibiq; regis ſui nomine præſiderent; momentaneam ſemper ac motoriam Juriſdictionem exercentes; quæque ad heredes ſuos porrò non tranſiret: nunc in hunc, nunc in alium pro re nata & tempore transferri identidem ac tranſcribi conſueta:

donec & ipſi gloriæ cupiditate accenſi, ſtimulatique, maximum decus in maximo Imperio putantes, Præfecturas & Clientelas ſuas, caducas antea ac precarias, ſecundâ Principum voluntate ſenſim ac quaſi ſine ſenſu ad ſe traherent. Hoc ſaltem diſcrimen inter Duces & Comites veteres ſcriptores facere conſueverunt, Duces eſſent totius Regionis Præfecti; Comites Urbis tantum, ſive minoris alicujus territorii. Quod ergo de Principibus traditum eſt, Id quoque ad Comites rectè extendunt Dd. ut hi non minus in ſuis Ditionibus ac Territoriis
251 habeantur loco Principis, & in iisdem poſſint omnia facere, quæ Imperator poteſt per Univerſum Orbem, poſt alios Cravetta *conſ.135.n.2.& conſ.404.n.15.& conſ.983.num.1.* Roland. à Valle *conſ.4.n.39.vol.3.* Proſper. Paſeth. *conſ.52.n.12.* Hippolyt. Riminald. *conſil.221.n.2.& ſeqq.* ubi inter cæteros refert Baldum dicentem, Comites nihil differre ab Imperatore, ni-
252 ſi ambitu minoris Circuli, ſicut Scapha differt à Navi. Weſemb. *conſil. 29. num. 29. vol. 1.* Sichard. *conſil. 8. num. 15. p. 4.* Modeſtin. Piſtor. *quæſt. 7. num. 4. vol. 2.* Cacheran. *deciſ. 139. num. 5.* Proſper. Farina. *d. q. 29. num. 110.* Scaccia. *d.*
253 *tract. de appellat. q. 16. limit. 1. num. 111.* Et quicquid eſt in Comitatu, in jurisdictione Comitis eſſe præſumitur, niſi contrarium doceatur Speculat. *in tit. de juriſd. omn. judic. §. 1. num. 2.* Mynſ. *conſ. 27. n. 42.*

254 Haut ergò eadem prioris illius, ac ſequentis ævi Comitum conditio atque fortuna: poſtquam Vicaria, quæ fuerat adminiſtratio, in αὐτοκρατείαν commutari; Comitesq; noſtri ſupremum Imperii jus Uſu ſuum facere primitus; mox ad poſteros etiam Hereditario jure tranſmittere ac propagare inſtiterunt: plenam ac meram, nulliusque in verba juratam ſive addictam poteſtatem in Subditos uſurpare atque exercere ſoliti.

Comites ſanè aptiſſimo vocabulo Graven vocamus, quod non tam ætate & reverenter olim habita canicie, alios anteire (cum in juvenili etiam pectore, cor canum, & ſenilis prudentia interdum exiſtat) quàm gravitate, authoritate & conſilio, antecellere eos oporteat,
255 præſertim cùm Comites hodie ſint Senatores Imperii, & tanquam Proceres & Status vocentur ad Comitia, & ad conſilium Principum, quod vulgò appellant, den Fürſten Raht/ accedunt, deliberationibusque eorum interſunt, Wehner. *in obſ. pract. verb.* Graffſchafft/ Paurmeiſt. *lib. 2. de juriſd. cap. 2. n. 22.* Matth. Stephan. *lib. 2. de juriſd. p. 1. cap. 6. n. 114.* ita tamen, ut totus ordo Comitum & Baronum Imperii in Comitiis duo duntaxat habeat ſuffragia; U-
256 num ſuffragium die Schwäbiſche/ alterum die Wetterawiſche Graffſchafften/ uti in omnibus Receſſibus videre eſt, Berrtam. *de Comit. Concl. 70.* Matth. Stephan. *d. loc.* Non tamen ideò reliquis Imperii Comitibus & Baronibus ad conſilium Principum accedere, deliberationibusque intereſſe, denegatum exiſtimat Chriſtoph. Beſold. *diſcurſ. de comitib. & Baron. Imp. n. 13.*

Olim in Orientali, & Occidentali, Imperio 257
tanta fuit Comitum prærogativa, ut Ducibus præferrentur, & hi illis adjungerentur in diſciplina militari Guid. Pancirol. *in Com. ad notit. Rom. Imp. c. 1.* Et etiamnum Comites in Gallia 258
Marchiones antecedunt Paurmeiſt. *d. lib. 2. cap. 20. num. 18.* Sic Speculator ille in agro Lunenſi ſe vidiſſe refert triginta Marchiones in fico arbore contra famen ficis depugnantes Thom. Lanſius. *in conſultat. de Principatu inter Provinc.* 259
Europæ in Orat. contra Italiam, ubi ridet tot Marchiones in Italia, quibus nullus eſt Marchionatus, tot Comites quibus eſt nullus Comitatus, tot Equites, quibus nec equus, nec Calcaria, nec ocreæ.

Hinc etiam Comites dignitatis titulo majori illuſtres, & ut verbis præſentibus utar, gene- 260
roſi & incluti. Duces verò plerunque ſpectabiles appellantur Pancirol. *d. com. ad Notit. Orient. cap. 87. num. 144. 146. 148. 151. & ad Notit. Occident. c. 35. 47.* Sixtin. *d. tr. de Regalib. cap. 4. num. 54.* Quam officii pariter ac dignitatis ſuæ rationem agnoſcere & conſiderare decet Comitum familias, ut ad ſe quoque eruditionis ac diſciplinæ decus, unde prudentia, ſalutarium conſiliorum parens comparatur, proximè pertinere intelligant, & quid facto opus ſit, ſuo Marte perpendant. Quod probè animadvertentes, & recta via ſecum reputantes ampliſſimi hujus Ordinis viri, magna ſemper cura in eam rem incubuerunt, ut non modò nominis ſui ſplendorem animis æquarent, & virtutem tuerentur, ſed & novis ſubinde honoribus auctum & amplificatum poſteritati conſecrarent. Quem enim fugit inter vertices & colu- 261
mnas Imperii Rom. poſt Septemviros, nec nō Duces, Marchiones, Landgravios & Burggravios illos quaternos, Comites etiam quatuor Imperii ſingulari quadam dignitate & officio ornatos numerari? & inter hoſce præcipuum ferè obtinere locū Comites à Schvvartzburg. Quinimò nonnullos uſque adeò ardens evexit virtus, ut cum iis quoque, qui primi generis Comitivam, appellationemque Ducum & Principum adepti ſunt, laudato æmulationis genere, certare non dubitarint.

Sic Wirtembergicus multis Comitatibus auctus, de Comite Dux creatus eſt à Maximiliano I. Rege Romanorum in Comitiis Wormatiæ An. 1495. Sic Geldrenſis, Juliacenſis & Clivenſis, Comites olim, authoritate Cæſarum Germanorum, Duces poſtea facti ſunt. Et præterquam quod ex ordine Germanorum Comitum, non paucos ad Electoriæ dignitatis faſtigium aſcendiſſe legimus; non defuerunt inſuper, qui ſupremum & Auguſtum Imperii honorem nacti, adque Cæſariæ Majeſtatis apicem, ob virtutem & fortia facta ſunt evecti, ut de Rudolpho I. Comite ab Habſpurg, & poſteà de Adolpho Comite Naſſovienſe, qui inter Spirā & Wormatiam acerrimè dimicans, occubuit, deq; Gunthero Comite Schvvartzburgico electo in Regem Romanorum, qui Francofurti ad Mœnum indigno genere rati obiit, ibidemque regio adparatu ſepultus eſt,

eſt, illuſtriſſima exempla oſtendunt, Quo enim
non penetrat virtus? aut quæ illi invia via eſt.
262 Nonnulli Comites dictos exiſtimant, quod
Cæſarem comitarentur Zaſ. *de feud. p.* 5. *num.*
2. qui & Comitum originem, dignitatem &
officium à Germanis, promanaſſe divinavit;
quem ſequitur Philip. Cluverius *in Germania
antiqua lib.* 1. 48. ſuæque opinionis fundamentum
ponũt in Tacito *de morib. German.* Eliguntur
in iisdem conſiliis & principes, qui jura per
pagos vicosque reddunt centeni ſinguli ex plebe
comites. *Et paulo poſt*: Gradus quin etiam &
ipſe Comitatus habet judicio ejus, quem ſectantur.
Magnaq; & Comitum æmulatio, quibus
primus apud Principem ſuum locus: &
Principum, cui plurimi & acerrimi Comites
ibid. cùm ventum in aciem, turpe Principi virtute
vinci; turpe Comiti virtutem principis non
adæquare. *iterum*: Principes pro Victoria
pugnant, Comites pro principe. Ex hiſce Comitum
titulos ad Germanos & Italos fuiſſe
devolutos probare ſatagunt. Verum cum
mentio Comitum creberrima in conſtitutionibus
Imp. aliisq; paſſim ſcriptoribus celebretur,
antequam Gothi & Longobardi, aliæque
Germanicæ nationes, iſta in loca, ſeſe examine
ingenti effudiſſent, nec etiam veriſimile videatur,
Romanos Impp. ad normam Barbaricæ
gentis aulam ſuam inſtituiſſe: Credere ſanè nõ
debemus, Comites Romanorum à Comitibus
Germanorum, ſed hoſce potius ab illis nactos
fuiſſe originem atque occaſionem, pulcrè Be-
263 ſold. *in diſſertat. de Comitib. & Baronib. concl.* 1. Alii
Graff quaſi Krafft dictũ putant, per mutationem
literarũ, quod potentiam & robur in provinciis
ſibi commiſſis obtineat. Rirchner. *de
164 Repub. diſp. 8. th. 1. ad lit. d.* Alii à foſſa Graben/
quaſi limitibus præpoſiti fuiſſent Comites, qui
foſſis diſtinguebantur, quod placet Heigio *p.*
265 1. *q.* 2. *n.* 45. Quorum notationes rejicimus. Verius
enim eſt, antiquo Saxonum & Longobardorum
jure Graven/ denotare Greven/ hoc
266 eſt, judicem Spec. Sax. *p.* 3. *art.* 53. *& ſeq.* Marc.
Ant.. Peregrin. *conſ.* 3. *n.* 33. *lib.* 2. Hinc Pfaltzgraffen
quaſi palatii Imperialis Comites, Landgraff
Provinciarum, Burggraff Caſtrorum,
Marggraff limitum præfecti & judices, in
hoc duntaxat conſtituti atque ſubdelegati, ut
Principum ſuorum limites fideliter juxta ac
ſtrenuè armis defenſitarent, hoc eſt, Regni
Pomœria ab hoſtium incurſionibus ſarta, tecta,
indemniaque præſtarent. Cujac. 1.
feud. tit. 1. *de iis qui feud. dar. poſſ.* ex Bonifacio
Amerbach. Zaſ. *d. p.* 5. *nu.* 9. *& ſeqq.* Alex. Raudens.
deciſ. 42. *num.* 25. Vultei. *de feud. lib.* 1. *c.* 4.
n. 14. Heig. *lib.* 1. *quæſt.* 2. *n.* 40. *& ſeqq.* Borcholt.
de feud. cap. 5. *n.* 31. *& ſeq.* Crantz. *in Vandalia. lib.*
3. *c.* 6. Peuceri *lib.* 5. *Chronic. fol.* 58. Reiner. Reineccius
tr. von des Adels herkommen/ *fol.* 139.
267 142. 143. 146. & 147. Henning. Arniſæ. *lib.* 2.
de jur. Majeſt. c. 4. *n.* 15. *fol.* 321. *& ſeqq.* Gohgraffen
quaſi judices celeres, Ferrar. Montan. *in uſ.
feud. c.* 1. *verſ. utique ad inſtitutum.* Centgreven/
Dinggreven/Wychgreven/Holtzgrevẽ/Saltzgreven/
Knich. *de jure territ. cap.* 4. *num.* 68. Et
inde Graffen geding/idem eſt, quod ein Gehegt
oder bedingts Gericht. Belold. *d. diſſer. concl.*
4. Freygreven und der Freyen Stulgericht/ ſive 268
libera Sedes à Carolo Magno (qui Saxonibus
ſubjugatis ſtatuta & leges condidit, teſte Baldo
conſ. 174. *in pr. lib.* 5. Molinæ. *in proœm. Conſuet.
Pariſ. nu.* 28. & de Monarchia Francorum
num. 100.) originem traxit, uti Friderici III.
de An. 1442. & Maximiliani I. de An. 1595. reformatio
uber die Freyen Schöffen und heimliche
Gerichte in Weſtphalen / nec non Paulus
Æmilius Veronenſis *de reb. Francor. lib.* 3. *in Carolo
Magno fol.* 104. hiſce formalibus teſtatur,
Dari, *inquit*, Magiſtratus ad jus propalam dicendũ,
unde provocaretur ad Auguſtum: ſed
& ſanctius arcanumq; delectiſſimorum integerrimorumque
virorum conſilium ſine provocatione
inſtitutum, delectiq; pari ſanctitate
velut Speculatores, qui, cæteris omnibus ignaris,
Weſtphaliæ oppida, vicosq; ac cõcilia bula
circumirent, moresque & dicta & cujusque
facta notarent, ac quemcunque perjurii perditæve
Religionis reverſi in concilio arguiſſent,
ſine interceſſione, primo quoque tempore,
ubicunque comprehendi poſſet, necaretur.
Nemini ſua dignitas ſuffragabatur;
ſummi infimique prius laqueo ſuſpenſi conſpiciebantur,
quàm Rei fuiſſe audiebantur;
Quem quiſque tam ignominioſo genere ſupplicii
adfectum videbat; Hic fidei violatæ pœnas
dat, dictabat. Hic novi exempli metus
eam gentem & Numinis & Auguſti reverentiorem
effecit, Judicesque Speculatoresq; rem
totam, notasque, quibus Reus coargueretur,
tam ſanctè occuluêre, ut cum Carolo Auguſto
defuncto idem inſtitutum viveret, nullis unquam
minis, nullo malo adduci potuerint, ut
enunciarent. *Hæc Æmilius.* Quod & prodiderunt,
Aventinus in Hiſtoria Bojorum *fol.* 264.
num. 20. (ubi appellat jus Weſtphalienſe ſilentio
& taciturnitate ſacroſanctum) Cuſpinian.
in vita Caroli Magni fol. 177. Nneas Sylvius
de ſtatu Europæ ſub Friderico III. cap. 29. Mar. Ant.
Coccius Sabellicus Ennea. 10. *lib.* 8. *fol.* 334. *circa
med.* Joan. Naucler. *Coſmogr. vol.* 2. *generatione
26. fol.* 114. *lib.* 2. Munſter. *Coſmograph. lib.* 3. *c.*
461. Chytræus *in oratione de Weſtphalia* Marquard.
Freher. *in peculiari tract. de occultis judiciis
per tot.* Zuinger. *vol.* 5. *theatr. vit. human. lib.* 3. *in
fin.* Joan. Boem. *lib.* 3. *de morib. gent.* 14. Spangenberg.
in Chron. Saxon. c. 85. Lindenb. *in Chronico
Caroli M. fol.* 210. *& ſeq.* Noviſſimè Joan.
Gryphiander. *tr. de Weichbild. Saxon. cap.* 54. 269
qui tamen *n.* 5. originis Carolinę opinionem &
famam falſiſſimam eſſe, & injuriam Carolo M.
eos facere exiſtimat, qui tam barbara inſtituta
ipſi tribuunt, cùm Optumus Imperator ab omni
crudelitate ita abhorruerit, ut nunquam ei
vel minima injuſtæ crudelitatis nota à quoquam
ſit objecta. Meminit quoque hujus judicii
Zaſ. *in l. imperium. n.* 30. *ff. de Orig. jur. & l. jus
pluribus n.* 23. *ff. de juſt. & jur.*

Sunt verò Comites nonnulli, qui Comitatum 270
ab Imperio immediatè recognoſcunt, &
dicuntur Status Imperii: Alii verò Comitatum

ſuum non immediatè ſub vel ab Imperio recognoſcunt, ſed ſub aliorum Principum Jurisdictione bona & feuda ſua poſſident, quę poſteà, ſalvo illorum Principum jure, quorum veri ſunt Landſaſſii, in Comitatum eriguntur, & eorum poſſeſſores Comites creantur Reichs
271 abſcheid de Anno 1548. §. wiewol auch Reinkingk. *lib.1. de regim.ſecul. & Eccleſ. claſſ.4 cap.14. n.21. & 32.* Hinc nec in Imperii matriculam relati, nec cum Regalibus inveſtiti, nec Status Imperii ſunt, quales in compluſculis Germaniæ locis reperiuntur, ut Hardeck & Tubingen ſub Auſtriacis, Item Graffen von Honſtein (quæ familia jam extincta eſt) ſub Electore Brandenburgenſi, die Graffen von Eberſtein zu Newgarten ſub Ducibus Pomeraniæ & Epiſcopo Caminenſi Matth. Stephan. *d. cap.6. nu.*
272 115. Beſold. *d.n.13.* Nec icirco conſequentia habetur juſta, ſi quis ita arguere velit; Comes eſt, vel Baro. Ergo ſtatibus Imperii accenſetur. Cùm quippe poſſit & alterius Subditus eſſe; Quod confirmatur d. Receſſu de Anno 1548. §. wiewol auch. & additur, ipſosmet non aliter etiam ad eas dignitates à Cæſare admiſſos, quàm cum expreſſa reſervatione juris Principibus illis competentis. Unde origo prodiit diſtinctionis inter veteres & novos Comites ac Barones. Nam hoc, quod *in d.* §. wiewol auch. cautum, de novis Comitibus ac Baronibus accipiendum eſt.

Porrò ſunt & veteres imò antiquiſſimi Comitatus, qui ultra ducentos, trecentos, quadringentos, quingentos annos, & quidem adeò diu, ut ejus memoria non exſtet, Comitatus Imperii fuêre; & nihilominus iidem Comitatus in feudum procedunt, ab aliis Principibus ſecularibus vel Eccleſiaſticis; Cujus rei illuſtre exemplum habemus (referente Nicolao Everhardi *conſil. 41. num.85. lib.1.*) in Duce &
273 Ducatu Wirtembergenſi; Nam ipſe Dux eſt Status Imperii, & Ducatus ejus eſt immediatè Imperio ſubjectus: Et tamen Ducatus ille eſt feudum Sereniſſimorum Archiducum Auſtriæ, &c. Sic Comitatus Waldecenſis eſt feudum Landgravii Haſſiæ, & nihilominus Comites reſpectu iſtius Comitatus, quoad ſubjectionem, Imperatorem & Imperium pro Superioribus immediatè recognoſcunt. Sic Comites Holſato-Schaumburgici nonnulla feuda ab Epiſcopatu Mindenſi, quædam à Duce Brunſuicenſi, quædam à Landgravio Haſſiæ titulo feudi tenent, & nihilominus idem Comitatus & Comites immediatè Imperio ſubjecti ſunt.

274 Nec enim dubitatur, ejusmodi regalia officia, Ducatus, Comitatus, Baronatus & alia bona & jura immediata ex conſenſu privilegiove Imperatoris, aut immemoriali obſervantia ab alio Imperii Principe rectè concedi, per notata Claudii Syſel. in Specul. *feud. lib.2. cap.35. num.79.* ubi dignitates Regales, Comitatus & Marchionatus authoritate ac privilegio Cæſario etiam à Duce aliquo Imperatori ſubdito conferri poſſe, ex Socino & Purpurato probavit. Quod ipſum etiam in multis Germaniæ Baronibus & aliis, Baronias & Regalia non directò ab Imperatore, ſed mediatè ab aliis Principibus Imperatorem in Superiorem recognoſcentibus, in feudum tenentibus conſuetudine receptum atteſtatur Schenck Baro à Tautenberg. *in c.1. verſ. non tamen ignoramus Quis dicat Dux.* Ejusque rei plura exempla deducuntur in Relatione illuſtris cauſſæ Ortenburg contra Bayern. Et quidem cum hujuſmodi Ducis, vel alterius cujusdam regalium conceſſio in vim ſubinfeudationis fiat, non tam ſubinfeudanti, quàm ipſi Imperatori, à quo is poteſtatem regalia ſubinfeudandi conſecutus eſt, ea accepta feruntur, prout & ejusmodi infeudatum eſſe immediatum Regis Vaſallum docet Marin. Freccia *de ſubinfeud. Baron. n.47. & ſeqq.* Quo reſpectu Subditos Domini 275
infeudati non deſinere vivere ſub umbra Principis infeudantis, reſpondit. Hippol. Riminal. *conſ.601. n.120.*

Nec mirum hoc alicui videri debet, cùm Superioritas omnimodaque Jurisdictio & Regalis dignitas illa antiquitus ab Imperatore ſeu Cæſare aliquo Romano (à quo omnes dignitates Regales & territoria titulata profluere & ad eundem refluere ſupra oſtendimus) ita plantata ſit huic territorio, & tam altè radices egerit, ut ab eo divelli nequeant, proindeque ab hoc initio & primordio poſterior formandus eſt eventus, & hic exitus ſpectandus, quod Comites prædicti nulli alii, quàm Romano Imperatori ſubeſſe poſſunt. Quâ ratione Reinkingk *d. cap.14. n.34. eleganter,* Iſti, *inquit,* Comitatus, licet ſub inferiorum Principum Lan- 276
des fürſtlicher Obrigkeit / ſeu jurisdictione ſint, Regalem dignitatem annexam habent, ſive per ſummi Principis conſtitutionem, ſive per inferiorum ſubinfeudationem ad aliquem pervenerint, qui quamvis non immediatè, tamen mediatè ab ipſo ſummo Principe ejusmodi feuda conſequuntur, & regalem dignitatem, quæ iis feudis adhæſit, tanquam à Supremo Principe profectam, retinent. Pruckman. *ad rubr. quæ ſint Regal. c.4. num.35.* Sixtin. *de regalib. d. lib.1. cap.4. nu.57.* Quia ſubinfeudatio ſub 277
eadem prorſus lege & conditione fit, qua infeudatio ipſa, in aller maſſen / wie ſie vom Reich ergangen. Molinæ. *in conſuet. Pariſ. §.35. numer.* Mynſing. 1. *obſ.62.* Quod tamen eo caſu demum procedere perſuaſum ſibi habet *num. 39.* ſi in perſonam illuſtrem per ſubinfeudationem Comitatus transferretur cum Pruckmanno *conſil.27. nu.20. & 72. vol.1.* Zacharias Viet. *de Exempt. conc.28.* Et poſſunt iſta duo ſimul ſtare, & vera eſſe, quod nimirum ratione ſupremi & Univerſalis dominii Comitatus iſte ſit Romano Imperio ſubjectus, & tamen in feudum dependet ab Epiſcopo, vel quopiam Principe ſæculari: ita, quod hic non probet id eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe, *l. non epiſtolis. C. de probat. cum ſimilib. vulg.* Quemadmodum etiam poteſt quis dici membrum Romani Imperii vel ratione ſolius dignitatis, aut ratione Regalium ſibi conceſſorum ab Imperatore Gail. 1. *obſ.21. nu.9.* Et tamen hinc nihil detrahitur

juri

juri aliorum dominorum particularium, à
quo iſte feuda vel particularium rerum, vel
corporis aut univerſitatis alicujus obtinuit,
278 Nicol. Everh. *d. conſ.* 41. *n.* 80. *lib.* 1. Aliud quoq;
eſt forum ſortiri, aliud ſubditum eſſe, Caſtrenſ.
conſil. 44. *videtur dicendum. nu.* 5. *in fin. lib.* 1. Ro-
land. *de lucr dot. q.* 15. *n.* 24. *& ſeq.* Gail. *de pigno-
rat. obſ.* 15. *n.* 3. *&* 20. *& obſ* 36. *n.* 15. Et dictum
eſt ſupra *hoc cap. num.* 135. *in fin.* Licet ergo ra-
tione feudi, Comes à Principe Imperii media-
tè inveſtitus, cognitionem ejuſdem in certis
caſibus jure feudali expreſſis effugere nequeat,
propterea tamen non debet carere ſemel ac-
quiſita dignitate regali & Superioritate terri-
toriali, quam Comes ex allodiali forſan fecerat
feudalem. Reverà enim unica nota eſt regalis
diſtrictus ſive Territorii regalem ſuperiorita-
tem annexam habentis, quod dignitate illa ſe-
mel ab aliquo Imperatorum eſt inſignitus, nec
eâ rurſum ex cauſſa exutus: ſicuti non regalis
diſtrictus contra eſt, qui regiæ dignitatis eſt
expers, *d. c.* 1. *quis dic. Dux. cap.* 1. *de feud. Mar-
chiæ.*
279 Verum enim verò ad hunc effectum ut vi-
gore Ordinationis Cameræ *part.* 2. *tit.* 7. wie
vmb Fürſtenthumb vnd Graffſchafften/ ꝛc. in
Recht gehandelt werden ſoll/ ad ſolã Cæſariam
Majeſtatem, excluſis Judicibus Ordinationis,
excluſis item arbitris, excluſa denique ipſa Ca-
mera Imperiali, cognitio de Ducatibus, Co-
280 mitatibus & ſimilibus dignitatibus devolva-
tur, quatuor ſubſtantialia conjunctim requi-
runtur, (1) ut res, de qua agitur, regalem digni-
tatem annexam habeat, Schrader. *de feud.
p.* 10. *ſect.* 2. *num.* 69. Roſenthal. *de feud. cap.* 12.
concl. 1. *num.* 3. Gœddæ. *in Reſponſo juris de reſti-
281 tutione Vallendar. n.* 140. *pag.* 171. (2) ut non tan-
tum Regale ſit territorium, de quo agitur, ſed
etiam feudale, Roſenthal. *d. concl. numer.* 30.
282 (3) ut tale feudum ſit, quod immediatè ab
Imperatore & Imperio recognoſcatur: Nam
ſi recognoſcatur ab Inferiore, ceſſat conſti-
tutio Roſenth. *d. numero* 30. Schrad. *d. loco num.*
71. Pruckman. *conſil.* 16. *numero* 18. *lib.* 1. (4)
283 ut agatur judicio petitorio: Id enim ſignifica-
tur verbis ad ſententiæ dicendæ, ac proinde
ipſius Judicii qualitatem, neceſſariò referen-
284 dis, hiſce, So einem Theile gäntzlich vnd end-
lich abgeſprochen werden ſoll/ ubi dicitur end-
lich (*definitivè*) *conjungitur particula* gäntzlich
(*omninò*) in Conſtitutionibus Imperii eo ſigni-
ficatu frequens, & uſitata, propter judicium
poſſeſſorium, ut nimirum de ſolo petitorio,
eâ conſtitutione agi intelligamus, non de poſ-
ſeſſorio. Chriſtian. Bart. *in compend. Ord. Cam. p.
2. tit.* 7. Thom. Michael. *de juriſd. concl.* 28. Ex
quo porrò eluceſcit, non tam cauſſæ magnitu-
dinem (alias enim de his etiam Comitatibus,
qui feuda Imperii non ſunt, ex ea magnitudinis
cauſſa, ſolus Imperator cognoſceret) quàm i-
pſam feudalitatem & immedietatem feudali-
tatis, in conſideratione fuiſſe.

Ad Comitum dignitatem proximè accedũt,
& pares apud Germanos (quamvis ſecus ſit in
Regno Neapolitano & Gallia Fulv. Pacian. *lib.*
1. *de probat. cap.* 37. *num.* 1. 5. 6. 7. *& ſeqq.* Marin. 285
Frecc. *lib.* 2. *de feud. ubi de Comitib. & Baronibus a-
git*) cenſentur BARONES, qui & ipſi à gravita-
te, Græca derivatione, & quod generis nobili-
tate, & virtutum ornamentis, authoritateque
præſtent, & liberâ poteſtate emineant, ſic di-
cti videntur, quos vernacula lingua Freyherrn
vocamus, quorum, juxta Eguinarii Baronis
ſententiam, munus olim fuit, non armis
modò, ſed & prudentia gravique conſilio,
Ducibus ipſis adeſſe, ut ſolent, qui militiæ
more Obriſten vnd Kriegs Räthe appellan-
tur, quæ nunc ſunt militarium officiorum no-
mina. At Baronum appellatio (quemadmo-
dum & Comitum) perpetuæ & hæreditariæ 286
dignitatis feudalis nomen hodie eſt. Etenim
poſt Principes, Duces & Comites, inter præ-
cipua Imperii Germanici membra recenſen-
tur, & in Comitiis, Senatuque Imperii una
cum Comitibus Jus ſuffragii habent. Cluten.
in ſyllog. rer. quotid. theſ. 27. *ſub. lit. I.* Paurmeiſt.
lib. 2. *cap.* 2. *num.* 25. ac præter nominis & Ordi-
nis rationem inter Comites & Barones parum,
vel nihil intereſt, ſed hi illis æquiparantur & 287
regalem dignitatem habent Mynſing. *conſ.* 16.
numero 9. *decad.* 2. Roſenthal. *de feud. cap.* 2. *con-
cluſ.* 1. *numero* 4. 5. *&* 6. *tam in textu quàm gl. lit.
f.* Schrader. *de feud. p.* 10. *ſect.* 1. *num.* 22. *& con-
ſil.* 13. *num.* 70. *verſ. tum quia Baronia.* Schenk.
Baro *lib.* 2. *de feud. tit.* 10. *fol.* 234. cui regali di-
gnitate annexa eſt Superioritas territorialis, 288
ita, ut cujus univerſitas dominii eſt, ejus quo-
que ſit territorii illius Superioritas *per c. dudum
extr. de decim. c. cum perſonæ de decim. in* 6. *c. o-
mnes baſilicæ.* 16. *q.* 7. *l. pupillus.* §. *territorium.* ubi
Rebuff. & alii Dd. *ff. de V S. cum ſimilib.* Laurent.
Kirchov. *conſ.* 1. *n.* 18. *vol.* 5. *varior. IC.* Atque ex
eo, quod Herrſchafft ſive Baronatus concedi-
tur ſub nomine univerſalis Dominii illius ter-
ræ, cum omnimoda Juriſdictione Roſenth. *d.
cap.* 2. *concl.* 1. *n.* 4. concludit eam intelligi opor-
tere cum regali dignitate & poteſtate compe-
tere, & omnia ſibi vendicare, quæ & alia rega-
lia feuda vel allodia ſibi vindicant: & ſic etiam
jus Superioritatis territorialis. Gœddæ. *in conſ.
de reſtit. Baroniæ Vallendar. n.* 151. *& ſeqq. & nu.*
311. *& ſeqq.* In dignitate item Barones ac mu-
nere Judicis ſeu Præſidis Ord. Cam. *p.* 1. *tit.* 1. *in
pr.* & in eo, quod cauſſæ Baronatum concer-
nentes, æquè ac aliæ ſuperiorum feudorum
Imperatoris Cognitioni reſervantur Ord. *d. tit.
7. part.* 2. uti & in Matricula Imperii, in privi-
legio & jure Auſtregarum, in Conſtitutione
pacis religioſæ, & aliis, cum Comitibus com-
parantur Beſold. *d. diſcurſ. de Comit. & Baron.
Imper. n.* 20. *circa fin.*

Atq; ut ſummatim omnia complectar Ba- 289
rones, qui immediatè Imperio ſunt ſubjecti,
& cum Baronali ac Regali dignitate, territo-
rialique Superioritate à ſummo Principe ſunt
inveſtiti, in toto Baronatu quoad perſonas
& cauſſas, eandem quoque, quam Princi-
pes & Comites in Principatibus & Comitati-
bus poteſtatem obtinent, ut ſicut Comes in
ſuo Comitatu, ita Baro in ſua Baronia dicatur

 Princeps,

Princeps, cui ipſe reſpectu Baroniæ æquiparatur Maranta *in Specul p.4.diſtinct.* 5.*numero* 11. Schrader. *de feud. p.* 10. *ſect.* 1. *numero* 22. *& ſeqq.* Roſenthal. *de feud. c.* 2. *concl.* 2. *& cap.* 9. *concl.* 55. *& ibidem ſub lit.B.* Schneidewin. *de feud.p.*5.*num.*119.*verſ. ſi tamen Comites & Barones.* Hartman. Piſtor. *lib.*3. *quæſt.jur.q.*9. Knichen. *de jure territ. c.*1. *num.* 300. *& ſeq.* Sixtin. *lib.*1 *de Regalib.c.*4.*num.*38. *& multis ſeqq.* Paurmeiſt. *d.c.*10.*n.*42. Reinkingk. *d.claſſ.*4.*c.*15.*n.* 45. Pruckman. *conſil.*29.*n.*17.*vol.* 1. Gœddæ. *in d. Reſp.Vallend.n.*441.*fol.*265.

290 E Baronibus quidam ſimpliciter dicuntur (1) Freyen / (2) Freyherrn. Sic vocantur Freyherrn zu Walpurg/ Pappenheimb/ Hohen Landesberg. (3) Semper Freyen / in quorum originem & ſignificationem operosè inquirunt Goldaſt. *tom.*1. *Rer. Alemannicar. fol.* 218. Et Beſold. *d.diſc. n.*19. Sunt autem Semper Liberi Barones Limburgici & Weſterburgenſes (quos Comites Leiningenſes jam repræſentant) ut & Thuſani ac Altenwaldenſes (4) nudè Herrn/ ut Barones Ruſſi, Herrn zu Plawen/ zu Schleitz/ Greitz/ Kränigfeld/ Lobenſtein/ vnd Gera. Barones Schonburgenſes Herrn zu Glaucha vnd Waldenburg (5) Edle Herrn/ ſive Adelingi Edlinge (ita tempore Ariſtocratiæ Saxonicæ appellati præcipuæ dignitatis proceres) ut Comites Mansfeldenſes, Edle Herrn zu Oldrungen/ Graffe vnd Edle Herren zur Lippe/ Edle Herrn von Warborg/ (6) ſimpliciter Edle/ vnd Edle von Querfurt: vel adjecta demonſtratione, der Edel/ ut Wulff von Warborg der Edle.

291 Baronum in Belgio oppida & arces tenentium poteſtas ac Juriſdictio anguſtis admodū metis eſt circumſcepta. Neq; enim Subditis ſuis & Clientibus fiduciariis tributum abſq; licentia Superiorum imperare, vel etiam ultrò oblatum accipere poſſunt; ſed relictis populo ſuis privilegiis, immunitatibus ac libertatibus, titulis tantum & bonorum patrimonialium proventu ſumma cum modeſtia gaudent, Teſoro Politico *in Relat. de Belgio Provinc. fol.*228.

292 Nobiles Regalium capaces eſſe malè reſponderunt Tib. Decian. *conſ.*2.*numer.*164. *vol.* 1. Weſemb. *conſ.* 60. *num.* 30.*vol.*1. Vultej. *lib.*1. *de feud.* 5. *num.* 7. Pruckman. *de regalib. cap.*4.*num* 34. *relati à Sixtino lib.*1.*de regalib. cap.*4.*num.*92. Bocer. *tr.de regalib. cap.*5.*n.* 5.§.
293 *nec quicquam.* Privatas enim perſonas regalia vel regales dignitates habere omninò indignum eſſe cenſetur Sixtin. *d.cap.*4.*nu.*100. Roland. à Valle *conſil.*89.*n.*24.*lib.*1. Peregrin. *lib.*7. *de jure fiſci.tit.*3.*n.*20. Si tamen Nobiles Imperio mediatè ſubjecti, ſpeciem quandam regalium,
294 puta, jus Collectandi, Venandi, Vectigalium, vel ſimile quid, quocunque titulo legitimo ſibi acquiſiverint; id habent, non ut regale vel regalem dignitatem, ſed jus quoddam in regalibus, ut emolumenta inde percipiant Sixtin. *d. cap.*4. *n.*102. *in fin.* Etſi ejuſmodi jus tempore immemoriali poſſederint, utiq; in poſſeſſione ſua defendendi ſunt: quamvis jura illa, ut regalia, quorum incapaces ſunt, non poſſideant *l. cum fundum. ff. de vi & vi arm. c. cum Epiſcopus. de præb.* Matth. Stephan. *tr. de Nobilitate c.*6.*n.*28.
At verò habitus regalia poſſidendi ipſis adſi- 295
gnari non poteſt, quantumvis Imperio immediatè pateant, & ſint liberi Nobiles, Freye vom Adel/ welche ohn mittel der Keyſ. Mayt. vnterworffen/ Reichsabſchied de Anno 1555. §. vnd in ſolchem Fried/ Ord. Cam. *p.* 2. *tit.* 5. Qui in 296
tres claſſes Franconicam, Suevicam & Rhenanam diſtribuuntur Reichsabſchied de An. 1500. *tit.* Was man mit den Ritterſchafften zu Francken/ Schwaben vnd Rheinlanden handlen ſol. Equites Franconiæ in 6. loca dividuntur. 1. Odenwald / 2. Steigerwaldt / 3. Gebürg / 4. Altemühl. 5. Pan / 6. Rohr vnd Weyde. Suevi in quinque 1. Hegow / Bodenſee vnd Algöw/ 2. An der Donaw. 3. am Koecher oder Goochen/ 4. am Schwartzwald/ 5. im Coeichgär/ Clut. *in Syllog. rer. quotid. theſ.* 26.*lit.*N. Hi
quidem Subjectionis, vulgò Landſaſſerey / 297
quam ſibi Principes, putà Saxones, Bavari, Brandeburgici, Brunſvicenſes, Megapolitani, Pomerani, Haſſiæ Landgravii & alii in Nobilitatem ſuam eorumque Caſtra, territoria & homines vendicant, jure illius Superioritatis, quam vocamus Landes Fürſtliche Hohe Obrigkeit/ cenſentur neſcii, & comparantur cum liberis Imperialibus Civitatibus quoad ſua Caſtra & territoria, Gail. 2. *obſ.* 62. *numero* 21. Wehner. *in obſ. pract. verb.* Ritterſchafft/ Adel/ & *verb.* Stände deß Reichs. Et non minus, 298
quam alii Status Conſtitutionibus Imperii de arreſtis, de pignorationibus, Item ſuper litigioſa poſſeſſione, nec non de pace Religionis factâ expreſſè comprehenduntur, Jus quoque & privilegium Auſtregarum habent Ord Cam. *p.* 2. *tit.* 3.4.5. & in eo jure Ci- 299
vitates Imperiales, tanquam eo carentes, ex eadem Ordinatione ſuperant. Bonorum confiſcationibus, Vectigalibus, mulctarum pœnarumque compendiis, Collectis potiuntur Meiſchner. *tom.* 2. *lib.* 2. *decad.* 4. in cauſa Ingelheim contra ChurPfaltz. *numero* 70. *& ſeqq.* Bidembach. *quæſt. nob.*1. *numero* 22. *&* 23. Et ſpecialia privilegia, ut & cæterorum Nobilium immediatorum refert Beſold. *in diſcurſ. de Ordine Equeſtri libero* §. 10. Imò tanta eorum à Rodolpho Secundo Imperatore habita fuit ratio, ut Anno 1592. Cameræ Imperiali mandaret, ut eos in libertate, eiuſque poſſeſſione vel quaſi adverſus potentiores manuteneret, & non facilè Exceptiones iis objectas attenderet, nec ſub prætextu alterius alicujus Superioritatis contra libertatem eorum pronunciaret Præjudic. Cam. *in verb.* §. Der Franckiſchen; Sed dignitas eorum, ut dixi, Regalis non eſt, uti in Principibus, Comitibus & Baronibus Sixtin. *d. cap.* 4. *numero* 93. *& ſeq.* Neque eo nomine inter Status Imperii refe-
rendi ſunt: Quia non reperiuntur in matri- 300
cula neque ad Comitia Imperii vocantur, multò minus in iis Jus ſedendi & ſuffragandi habent, licet eoſdem olim Comitiis interfuiſſe, non obſcurè adpareat ex Bulla Sigiſmundi §. 2. & §. 4. à Goldaſto *tom.* 1. *Conſt. Imper.*

pag.

*pag.*143.*& ſeq.relatâ.* Buxtorff. *in d.comment.ad A B.theſ.*5.*lit.C.* Matth.Steph. *de Iuriſd.lib.*2.*p.*1. *cap.*4. *nu* 32. Quo loci eos conjunctim Status Imperii dici poſſe exiſtimat. A qua etiam ſententia non omnino videtur alienus eſſe Dn. Gœddæus. *in conſil.de reſtit.Baroniæ. Vallendar n.* 370.*&* 371. qui Nobiles Rhenanos tantum ex eo hac libertate gaudere ſcribit, quod certa quædam ſint Caſtra Imperii libera, quibus asſignati ſunt, & quorum municipes facti, ſeu Ganerben vnd Burgmanne / uti exemplum inter cætera eſt, caſtrum Arx Rotenburgenſis prope Noribergam, Arx Salzburgenſis ad Salam in Francia orientali, Friburgum in Wederavia & ſimilia de quibus eleganter Conrad. Rittershuſ. *in partit. feud. cap.* 17.*pag.* 259.*& ſeq.*Tob. Paurmeiſter. *lib.*2.*de juriſd.Imp.Germ. cap.* 9.*numer.*75. Wehner. *in verb.* Ganerben. Cluten. *in faſcic. rer.quotid.theſ.* 26.*lit.K.* Quæ Caſtra cum territoriali jure Imperatores & Reges Romani exemerunt, & regali quadam dignitate muniverunt. Atque ita ſingulorum Nobilium Caſtra non gaudent propriè territoriali jure, ab aliquo Imperatore conceſſo, ceſſove, niſi fortè ex conſequente. Unde & titulata non ſunt eorum caſtra, nec ullis inſignita Regalibus: Licet in diverſam ſecedant ſententiā, & Nobilibus immediatis poteſtatem, eminentiam, juriſdictionemq; territorialem, qualitate & ſpecie parem cum eâ, quam habent cæteri Status, in ſuis Caſtris & pagis aſſignent Joan. Bidenbach.*q.nob.*1.*n.*11. Ruland. 5.*de commiſſ. c.*4.*n.*49. Cluten. *d.theſ.*26.*lit.R.* & alii ſcienter

301 omiſſi. Utut ſit; Majori eos libertate frui, quam Comites & Barones Auſtriacos, rectè notat Nicol. Betſ. *tr. de pact.familiar.c.*2.*p.*37. Beſold. *de juriſd.Imp.Rom.q.*17.*in fin.& lib.*1.*diſp.polit.n.* 15.*in fin.* Illud inſigne Nobilitatis κειμήλιον eſt, quod ſacratis potiſſimum viris nobilibus contingit, qui in primariis ſeu Cathedralibus Eccleſiis in rebus ſacris operati, Archipræſulum mitra & titulo, collectis vel publicè vel per ſcrutinium ſuffragiis, vel poſtulatione, quorum intereſt, ſæpè donantur, ut in Catalogo trium Principum Electorum, ſedis nimirum Moguntinæ, item Coloniæ Agrippinæ, & Trevirorum videre eſt.

Cæterum etſi nobis propoſitum non ſit, in præfatum axioma, ea ſcilicet, quæ Imperator in Imperio, Principes in ſuis territoriis facere poſſe ſcrupuloſius inquirere, maximè cum Statum publicum & arcana Imperii concernat, cuius examen privatorum judicio non facilè committendum, & aliàs periculoſum ſit, Do-

302 minorum Regalibus utentium poteſtatem in Jus vocare, quod nihil aliud eſſet, quam revangare velle mundum, ut loquitur Bald. *conſ.* 267.*num.*9.*& conſ.* 248.*vol. in quæſt. An donatio à Bernabone Viſcunto Concubinæ facta valeat, ait*, non audere ſe os in cælum ponere ad conſulendum conta potentiam aliorum Principum: Attamen nec ſimpliciter & abſolutè Aulicis hac adſertione ſuſque deque utentibus, & Principibus ſuis, ſupra modum inſervientibus, aſſentiri poſſumus; quorum alios odium & invidia erga Inferiores Status & Subditos, alios adulatio & metus offenſionis transverſos agit; quibuſdam impoſuit Dd. hac de re confuſè & inadvertenter loquentium autoritas. Hinc ſuperbam illius regulæ & longè pa- 303
tentem ſtructuram, quod eam fundamenti infirmitas non ſuſtineat, ſummo jure contrahendam, ex parte & amputandam, putat Nobiliſſ. Conrad. ab Einſiedel Eques Miſnic. *in tract. ſuo de Regalib.cap.*4.*n.*24. poſt Bocer. Sixtinum & alios ibidem relatos. Licet enim præſtantiſſima ſit & prorſus excellens Germanorum Principum dignitas & poteſtas, qualem non facilè apud alios Reip. optimates quis offenderit; attamen in tantum ab hac poteſtate non ſunt removendi limites, ut ad ejus poteſtatis, quam ſummus Chriſtiani Orbis Monarcha, nulla, niſi quam majus & minus conſtituunt, differentia relicta, ſive hac ad totum Imperium, illa ad certam provinciam directa, ſimilitatem elevemus protinus.

Laudabile inprimis eſt, quod Udalricus Dux Megapolenſium, licet potens eſſet, & ſubinde à Politicis aulicis dogma hocce, Principem in Ducatu Imperatorem eſſe, inaudiret, tamen Imperatori Romano, capiti ultimæ vacillantis Monarchiæ, velut ordinario ſuo à Deo ordinato Magiſtratui reverenter & ſubmiſsè ſe ſubjiceret, Inhibitiones & Mandata, tanquam oracula, reſpiceret, contra decretorias ſententias ejuſdem ne Gry vel Chi Ariſtophanicum muſſitaret, ſubinde heroica ac pia voce adſerendo ingeminans: Se non minus Imperatori obedientiam debere, ac ſibi ſuos, & ſe non imperare modò, ſed & obtemperare didiciſſe. In cujus rei teſtimonium ad Majeſtatis Imperatoriæ ſolam nominationem, caput detegere conſuevit.

Et ſanè præmemoratam Caſtrenſis, quam in vulgus edidit, opinionem (quæ tamen & alios antiquiores jurium Interpp. adſertores habet) magno errore introductam teſtatur Ja- 304
cob. de S. Georg. *de feud. ſuper verb. Et cum piſcatione, n.*2. relatus à Joanne Borcholt. *de feud. cap.*5.*num.*37.*in fin.* Et Dd. in formanda & extendenda iſta Theorica aliquid humani paſſos nimiſque generaliter locutos fuiſſe ſentit Valentin. Forſter. *tract. de ſucceſſ. ab inteſtat.lib.*6.*ca.* 34.*num.*32. Et quod dicitur, Dominos temporales cenſeri loco Principis in eorum terris, jure non caveri reſpondit Corneus *conſ.* 200. *num.* 19.*vol.* 1. ut liceat hic exclamare cum Ulpiano: *Vſurpatum hoc eſt, ſed nullo jure.* Sed hoc frivolum argumentandi genus planè reſpuere convenit. Si enim erratica illa omnia ſunt, quæ in jure Juſtinianeo explicitè non habentur: quid nobis in dignitatum, Magiſtratuum, Juriſdictionum, Salvi conductus, Venationum & pluribus aliis materiis eveniet: Cum modernus Imperii uſus à veteri jure prorſus diſcrepet? Quæritur autem, quo ſenſu Dd. noſtri illa Theorica uſi ſint? Hæcne illorum ſententia fuerit, aut adhuc ſit; quod Principes à Sacra Cæſarea Majeſtate inferiores omnibus in univerſum Cæſaris reſervatis, quæ maximo

numero Reſtaur. Caſtald. *in tract. de Imper. q.* 110. & alii congeſſere, in ſuis terris uti poſſint? An verò aliter eam intellexerint? Inde enim patebit, jurene illi flagellati ſint, an non ſint.

Dico ergo, cum omnes Sententiæ Juris, utcunque verbis generalibus prolatæ ad ſubjectam materiam coarctandæ, & juxta eam intelligendæ ſint, idem omninò hic & de Cæſarum inveſtituris atque prælibata interpretum Theorica ſtatuendum. Neque enim ſummi illi atque illuſtres Jurium Dd. uſque adeò deliratunt, ut omnia Cæſarum reſervata, communicabilia, judicarent. Nulla ergo fuit apud illos dubitatio de reſervatis Sacræ Cæſariæ Majeſtatis incommunicabilibus; quia quemadmodum individui deſcriptio, definitum non egreditur: cum ſpeciei definitio, omnibus individuis aptetur: ita Supremitas atque Univerſalitas regiminis in Sacra Cæſar. Majeſtate & quæ hiſce cohærent, nulli alii aut Electori aut Principi communicantur: niſi illum ſimul & totius Romani Imperii Auguſtum eſſe ſtatuatur. Cui conſequens eſt, ut cum Inveſtituræ Cæſarum, tum præcitata Interpretum theorica, civiliter, & κατὰ τὸ προκείμενον eo ſenſu, qui à Sapientibus repre-
305 hendi non poſſit, intelligendæ ſint: Ita, ſummus ille Germaniæ atque Galliæ JCtus, quem virum à ſe nunquam ſatis laudatum & cujus integerrimum Judicium cæteris omnibus ſe anteponere ſcribit Menoch. 1. *remed. recup. numero* 4. Carolus, *inquam*, Molinæus *ad conſuet. Paris. tit* 1. §. 1. *gl.* 5. *numero* 45. *&* 55. *& ſeqq.* inveſtituras tales interpretatur; Ne ſcilicet ad Suprema jura Majeſtatis & ſumma Regalia tranſeatur Paurmeiſter. *lib.* 2. *de Iuriſd. cap.* 1. *numero* 38. Palador. *lib.* 2. *rer. quotid. cap.* 1. *num.* 16. *& ſeq.*

Atque hæc eſt præcitatæ theoricæ genuina ſententia, eaque veriſſima, ut nihil ulli Italici Principes, per Inveſtituras ſuas, utcunque prægnantes, habeant, aut habere poſſint, quod non & noſtris maximè Electoribus competat: Quorum inveſtituras ita Aurea Caroli IV. Bulla interpretatur, ut ante omnes totius Orbis Principes emineant. Quod ergò inferioribus Italiæ Principibus competit, multò magis aliis Germaniæ Principibus, qui, uti viciniora capiti ſui membra, eò digniores ſunt, & omnium maximè Regio Electorum ſtatribuendum erit. Ita ego Interpretes noſtros civiliter intelligo, neque quenquam ex illis ſummis Juris Interpp. qui ad rem ipſam adverterunt, aliter ſenſiſſe credo. Non creant noſtri Duces Duces, non creant noſtri Principes Principes; Quia hoc non eſt de juribus, quæ illis, ut Ducibus, in ſuis terris competere poſſunt. Et ita de ſimilibus judicandum.

306 Sic quoque hoc ipſum Bernhard. Muſcatell. *in ſua praxi civili. p.* 7. *gl. in verb. ſententiam. num.* 66. reſpectivè & non abſolutè intelligendum, & verè per pompam dici & tantum procedere exiſtimavit, quoad conceſſa in privilegiis ipſorum, non autem quoad ea, quæ privilegia non concedunt. Ita quoque hanc ſententiam in effectu explicat Peregrin. Jannin. *de citat. reali lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 773. Natta *conſ.* 631. *n.* 29. *in fin.* Menoch. *conſ.* 250. *n.* 101. *verſ. non obſtat.* ubi reſtringunt poteſtatem Ducum ad ea, quæ expreſsè in Inveſtituris fuerunt indulta. Unde & Petr. Anton. de Petra. *d. tr. de poteſtat. Princip. c.* 21. *num.* 19. *fol.* 277. Si bene de jure loqui volumus, *concludendum putat*, quod Inferiores à Supremo Principe, qui eum recognoſcunt, nihil aliud poſſunt in eorum dominiis & terris, quam quæ dictant eorum privilegia: Neque valere conſequentiam ſtatuit idem Petra *d. tr. cap.* 3. *q. numer.* 37. *fol.* 44. Aliquis habet merum & mixtum Imperium in aliquo loco & omnimodam Juriſdictionem perpetuam pro ſe & deſcendentibus ſuis: Ergo habet Jura Imperii. Hoc enim intolerabile inde abſurdum reſultare infert, quod taliter quis à Supremo Principe inveſtitus in Caſtro, terra vel villa jura Imperialia haberet, & eſſet ad inſtar Imperatoris, & ſic plus forſan, vel ſaltem tantum Jus haberet. Et hoc ſimpliciter acceptum non eſſe verum dicit Joan. Sichard. *in Rubric.* C. *qui admitt. ad bonor. poſſeſſ. numer.* 16. Cum quibus tranſit Sigiſmund. Scaccia *d. tr. de appellat. cap.* 8. *ſub num* 102. *verſic. Reſpondeo non poſſe.*

Sic tales Principes, Duces & ſimiles, neque Statuta derogantia juri communi (quod tamen de Electoribus & Principibus Germaniæ, utpote qui ſublato jure communi ſæpè Conſtitutiones provinciales promulgant aut contrarias abrogant, rurſuſque novas conſtituunt, vix adſeverari poterit) vel gravantia Subditos aut eoſdem libertate privantia condere, 307
neque ad Reſervata Superiori manum adponere Natta, *conſ.* 402. *numer.* 12. Domin. Card.
Tuſch. *d. concl.* 28. *numer.* 3. *&* 6. Neque Spu- 308
rios vigore Regalium legitimare poſſe Fulv. Pacian. *lib.* 2. *de probat. cap.* 18. *numer.* 21. *& ſeq.* Card. Mantica *in tract. de conjectur. ultim. volunt. lib.* 11. *tit.* 10. *nu* 44. Hieron. Gabriel. *conſ.* 21. *numero* 25. *lib.* 1. Ant. Quetta *conſil.* 74. *num.* 1. *verſ. ſimili modo.* ubi legitimationem adnumerat Reſervatis Principi Gail. 2. *Obſ.* 142 Peregrin. Jannin. *d. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 296. Joan. Bapt. Lupus *in tract. de Illegitimis & de Natal reſtit. liber.*
Comment. 3. §. 1. *num.* 10. *edit. Veneta*; Neque fa- 309
mæ reſtituendi facultatem habere Heig. 52. *quæſt. jur.* 22. *num.* 21. Tib. Decian. *conſ.* 31. *num.* 29. *vol.* 4. Menoch. *conſ.* 748. *numero.* 6. Joan. Anton. Rubeus Alexandrinus *conſ.* 50. *numero* 1. *&* 6. Cacheran. *deciſ.* 101. *numero* 2. Odd. *de reſtit. in integr. q.* 92. *art* 9. *numero* 91. Jannin. *d. lib.* 1. *cap.* 1. *numero* 326. Zaſ. *in l. acta.* §. *de amplianda numero* 6. *ff. de re judic.* Endov. Molina Jeſuita *tract.* 4. *diſp.* 10. *num.* 2. niſi ex peculiari Imperatoris conceſſione; Quemadmodum jus hoc Imperator cuilibet Magiſtratui in ſeditione Ruſticorum ſpecialiter indulſit Receſſ. de Anno 1526. §. vnd wiewol. & Receſſ. de
Anno 1525. §. vnd iſt deßhalben. (ubi ruſtici 310
habilitantur rurſum ad judicia;) Neque Nobilitatis

litatis inſignia dare, Comites Palatinos vel Tabelliones creare, generalia privilegia concedere, Academias erigere, neque alia infinita, quæ Imperatori in ſignum ſupremæ eminentiæ competunt, facere poſſe, manifeſtum eſt. Præterea in Aurea Bulla Caroli Quarti quædam de Regalibus & reſervatis Imperatoris, Principibus Septemviris peculiariter conceduntur, qua ſpeciali conceſſione opus non fuiſſet, ſi iis Regalia omnia indiſtinctè competerent. Sixtin. *lib. 1. de Regalib. cap. 5. numer. 125.* Et ſane quanquam Sereniſſimorum Archiducum Auſtriæ privilegium (quod extat verbotenus in Coſmographia Sebaſtiani Munſteri *lib. 3. cap. 399. fol. 974. & ſeqq.* & ex parte etiam apud Gylmannum *rer. in Cam. judicat. lib. 2. deciſ. 54. numero 54. num. 59.*) admodum pingue & amplum ſit, tamen non omnia omnino in eo comprehenſa & conceſſa, quæ Imperator in Imperio poteſt, & ei in ſignum ſupremæ eminentiæ competunt, hocque ex eo ſatis adparet, quod eo privilegio Archiducibus Auſtriæ Comites quidem & Barones, non minus, quàm Nobiles creandi, non verò Marchionatus vel alterius Principatus dignitate aliquem ornandi & inſigniendi facultas data ſit, quæ tamen eſt de Imperatori reſervatis. Hac ratione ſolennitates in jure civili præſcriptas in Principum ac Comitum Germanorum Teſtamentis ſolicitè debitoque modo ſervari turius, & opinionem Dd. qui privilegium militibus indultum ad Teſtamenta Dominorum merum & mixtum Imperium habentium, dilatant, falſam vel intelligendam eſſe in Principe, qui ſumit poteſtatem derogandi legibus ac juri communi, monuit Didac. Covarruv. *pract. quæſt. cap. 37. numero 1. in fin.* Quem ſequi viſus eſt Card. Mantica *lib. 6. de conjectur. ultim. volunt. tit. 1. numer. 38. in fin.* Licet contrarium mordicus tueatur Alexand. Raudenſ. *de Analog. lib. 1. cap. 28. per tot.* Cujus fundamentum in arrogatione infringere videtur Corneus *conſ. 200. n. 1. & ſeqq. vol. 1.* Atque aliquot ante annos etſi Comes Leonſtenius Emancipationem eſſe actum voluntariæ Juriſdictionis propè noverat Alberic. *in l. omnes. nu. 2. ff. de offic. Proconſul.* Dec. *conſ. 150. nu. 4.* Rol. à Valle *conſ. 88. n. 23. vol.* Filium tamen ſuum propriâ authoritate emancipare noluit, ſed deſuper decretum & authoritatem in Camera Imperiali interponi poſtulavit, juxta ſententiam in Camera 28. Martii Anno 1587. judicialiter publicatam & à D. Chriſtiano Barth. *in tomo Sentent. Imperal. Cam.* verbotenus relatam.

Ecquis jus indicendi, denunciandivè bellum, & quod ad illud conſequitur, fœdera & pacem cum exteris nationibus contra Inhibitionem Maximiliani I. Imp. feriendi (quæ omnia Imperatores vocabulo: Arma movendi, comprehenderunt & à ſubditis abſtulerunt. *l. unic. C. ut armor. uſus inſc. Principe interdictus ſit. li. 11.* ubi Cujac. Sibiq; attribuerunt Novell. 105. *tit. 14. de armis*) Principibus inferioribus & Su-
311 periorem recognoſcentibus adſcribat? Cum hæc poteſtas belliq; & pacis inter majora regalia & Majeſtatis jura numeretur & nulli prorſus, Imperatore inſcio atque inconſulto competat Alvar. Valaſc. *de jur. Emphyt. q. 27. num. 13. verſ. procedit.* M. Ant. Peregrin. *de jure fiſci lib. 1. tit. 1. num. 15.* Celſus Bargal. *tract. de Dolo lib. 1. cap. 5. n. 22.* Hippolit. Riminald. *conſ. 81. n. 7. & 12.* Menoch. *conſ. 3. nu. 27.* Ludolph. Schrader. *conſ. 9. n. 11.* Franciſc. Marc. *deciſ. 414. n. 4. p. 1.* Boer. *deciſ. 278. n. 7.* Gail. *lib. 1. de pace publ. c. 4. n. 6.* Regner. Sixtin. *lib. 1. de Regalibus cap. 2. nu. 10. & lib. 2. cap. 1. n. 17. & ſeqq.* Unde effectum Supremæ Juriſdictionis eſſe, movere bellum, & proprium ſummi duntaxat Principis, ſtatuit Matta Neapolitan. *de Iurisdict. p. 1. cap. 39. n. 1.* Ita, ut Marcianus JCtus eum lege Julia Majeſtatis teneri ſcribat, qui injuſſu Principis bellum geſſerit, delectumve habuerit, exercitumve comparaverit *in l. 3. §. eadem. ff. ad L. Iul. Majeſt.* Julius Ferrer. *in tract. de bello n. 170.* Hieron. Gigas. *in tr. de crim. læſæ Majeſt. q. 31.* Tiber. Decian. *in tr. criminali lib. 7. cap. 9.* Petr. Gregor. *in Syntagm. juris univerſ. lib. 35. cap. 1. n. 5.* Flamin. de Rubeis *conſil. 15. num. 13. lib. 1.* Schrad. Gail. Sixtin. & alii ſupra citatis locis. Eoq; pertinet, quod vetus Germaniæ libertas, exteris Principibus operam ſuam locandi, propter nimium abuſum, coarctata ſit in Receſſu Imperii de Anno 1570. Cuius conſuetudinis Germaniæ quoque meminit Thuanus *lib. 16. Hiſtor. fol. 270.* Liberum eſt, *inquit*, Imperii ac legibus delectum habere. Et Waremund. ab Ehrenberg *de fœderib. lib. 1. cap. 2. num. 56.* noviſſimè Henning. Arniſæus *lib. 1. de Repub. cap. 5. ſect. 8. n. 10.* Sed & Alberic. Gentilis *lib. 1. de jure belli cap. 3.* & Andræ. Alciatus *conſil. 132. num. 105. lib. 5.* vi iſtius conſuetudinis Jus belli gerendi Principibus Germaniæ tribuunt; quod actiones ſuas ſecundum legum terminos non moderentur, ſed videantur in quaſi poſſeſſione belli indicendi, & injurias ſuas more militari ulciſcendi, nec ideo vocentur in diſquiſitionem L. Juliæ, Corneliæ & ſimilium, quæ ſunt publicorũ judiciorum. Tametſi poſterius hoc reclamet conſtitutioni pacis publicæ: quod etiam non diſſimulat Alciat. *d. loc. num. 20. & 38. in fin.* Et ideo Gail. *d. cap. 4. num. 9.* monet Inferiores à Summo Principe, ut ſibi caveant inconſulto Cæſare, alteri ob privatam vel dominandi libidinem bellum inferant, quia in læſæ pacis publicæ & Majeſtatis crimen inciderent, per jura allegata. Facit, quod ſicut omne bellum ſuſceptum à Superiore, præſumitur eſſe juſtum: Sic è contrario omne bellum ſuſceptum ab infe- 312
riore, regulariter præſumitur injuſtum *d. l. 3. ff. ad L. Iul. Majeſt. l. hoſtes 24. ff. de captiv. & poſtlim. rev.* Reichs-Abſchied de Anno 1555. §. Wo Sie aber keine. Menoch. *lib. 6. præſ. 99. n. 4.* Gail. *d. cap. 4. n. 4.* Dn. Waremund. *in meditam. pro fœderib. cap. 2. n. 56.* Bocer. *de jure belli cap. 4.* Frid. Hortled. Von den Vrſachen deß Teutſchen Kriegs / *lib. 4. cap. 14. pag. 390.* ubi refert ita in actis Goslarienſibus *in artic. defenſ. Civit.* contra 40. 41. 43. teſtis perſonam deductum fuiſſe. Et non eſt juſtum bellum (*inquit ille ad Samnites*) niſi quibus neceſſarium, & quibus nulla, niſi in armis,

armis, relinquitur ſpes. Non eſt autem neceſſarium iis, qui, ut Principes, aliquem Superiorē, judiciumq́ue ſuum habent, coram quo, inſtitutis actionibus res repetere, injuriaſque ſibi factas, propulſare poſſunt *l. 13. ff. quod met. cauſ. l. 14. C. de Iudæis* Anton. Quetta *conſ. 6. n. 6.* Heig. *p. 1. q. 12. n. 31. & ſeqq.* Althuſ. *politic. c. 29.* Lamb. Danæus *polit. Chriſtian. lib. 7. c. 3.* A Principibus tamen Italiæ maximè uſurpatum & frequentatum ſemper fuiſſe conſtat, ut & bella moverint pro arbitrio, & pacem etiam inconſulto Imperatore ſtabiliverint, ubi teſtatur Anton. Faber. *in conſult. de Duc. Montisferrat. p. 2. fol. 343. & ſeq.*

Deniq; ne perſequamur ſingula, ecquis jus inconſulto Imperatore de negocio totius Imperii ad exteros Legationes mittendi, extremas appellationes recipiendi, Regales dignitates conferendi, Jus Civitatis Nundinarumq; tribuendi, Curſus publicos (quos Poſtas appellamus) inſtituendi, Immunitates, Privilegia abſolutæ & plenæ ſecuritatis ſeu Salvoguardiæ cōcedendi, Ferias generales indicendi, aliaq; innumera Majeſtatis jura & reſervata, (quæ à quibuſdam Dd. vocantur, potentiora, perſonaliſſima, Perſonæ ſeu oſſibus Principis adhærentia, ipſi coronę annexa, ſacra ſacrorum &c.) ſine diminutione Majeſtatis, Principibus Inferioribus & Superiorem agnoſcentibus attribuat?

313 Concludimus itaq; id, quod dicitur: Principes, Duces, aut Comites ea poſſe, quæ Imperatori in toto Imperio licent, ad Majora & Imperatori in ſignum Supremæ eminentiæ Reſervata minimè porrigendum, ſed vel reſpectu Ordinariæ Juriſdictionis & relatione ad ſuos ſubditos habitâ, Gail. *d. lib. 1. de pac. publ. c. 6. nu. 10.* Chriſtoph. Beſold. *lib. 2. diſſert. de Imper. ſuffrag. quæ defer. cap. 2. n. 9.* vel civiliter intelligendū eſſe, Ita videlicet, ut Principes noſtri Reſervata omnia Cæſaris habeant, quæ illis, ut certorum territoriorum Principibus, in ſuis territoriis, &, ut talibus, competere poſſunt. Quod ergo Tertullianus *in lib. de præſcript. adverſ. hæret.* præclarè ſcripſit: Nullam vocem ita diſſolutam eſſe diffuſam, ut verba tantum defendantur, & ratio verborum nō conſtituatur: Illud & in jure noſtro atq; juridicis diſputationib⁹ tenendū erit. Qua ratione etiam Waremund ab Ehrenberg *tr. de Regni Subſid. & onerib. Subditor. c. 2. n. 19.* abuſivè dici exiſtimat, Principes imperii jura Ma-
314 jeſtatis habere. Quamvis nō inficiemur, reſpe-
ctu Succeſſiones eoſdem plus Juris in ſuis Di-
315 tionibus habere, quam Cæſarem in Imperio, Nic. Feſtas. *de æſtimo & collectis c. 7. n. 37.* Dauth. *ad l. fin. C. de pact. n. 16.* Pruckman. *de Regalib. c. 4.*
316 *n. 20.* Principum enim fortuna in ſobolē tranſit: Imperatoris non, *c. licet. de voto & voti redempt.* Albert. Brun. *de Statut. exclud. fœmin. art. 13. n. 16.* Vultej. *lib. 1. de feud. c. 5. n. 7.* Goldaſt. *in ſuo Seniore lib. 3. c. 14. 15. 16. 17. & ſeqq.* Quid hac de re ſen-
317 ſerint Maximilianus I. & Carolus V. Impp. *in ore omnium eſt,* quorū ille, ſe Regem Regum vocavit; hic verò ſe in aliis ſuis Regnis, mancipiis & ſervis, in Germania verò Regibus imperitare profeſſus eſt. Nec immeritò; Cum quoad Jus Principum, à Regibus Imperii Principes nihil aut parum diſtent, imò verò plus poſſint in
Principatibus ſuis, & in parte Imperii ſibi con- 318
ceſſa, quàm Summus Principum in toto, quàm vel Rex Poloniæ in univerſo ſuo regno: Et Guilielmus Bruſſius Scotus in conſilio, de bello adverſus Turcā gerendo, ait, ſe in Italia palatia & antiquitatum monumenta, in Gallia milites, in Hiſpania Præſules, in Anglia agricolas, in Polonia Nobiles, in Germania verò Principes omni laude & admiratione dignos inveniſſe.

Authoritatem Caſtrenſis, qui prædictæ opi- 319
nionis Anteſignan⁹ fertur, quod attinet, loquitur ille in Duce Mediolani ab Imperat. Wenceslao ita inveſtito, ut poſſet omnia in Ducatu facere, quæ Imperator ipſe poſſet de plenitudine poteſtatis, ut refert Caſtrenſ. *d. loc.* Quemadmodum etiam Caſtrenſem intelligit Felyn. *in c. quæ in Eccleſiarum. n. 33. de conſtitut.* Pet. Ant. de Petra *de poteſtat. Princip. c. 21. n. 29. fol. 282.* Alex. Raudens. *d. lib. 1. de analog. c. 28. n. 96.* Bartolom. Romuleus *in repetit. l. Nemo poteſt. n. 30. & ſeqq. ff. de legat. 1.* ubi etiam contendit, Principes ſeculares non poſſe derogare juri, nec uti Clauſula,
non obſtante, niſi id in eorum Inveſtituris ex- 320
preſſè cautum ſit. Præterea opinionem ſupra
dictam, quod diſpoſitio loquens in Imperatore 321
obtineat etiam in Principibus, de iis, qui Superiorem non recognoſcunt, accipiendam eſſe prodidit Carol. de Graſſis *in tract. de Except. ad ſtatut. Except. 1. n. 19.* qui ibidem alios citat *& n. 25.* expreſſè ſcribit, quod hoc non obtineat in illis, qui à Rege vel Imperatore Principatū vel
Ducatum tenent in feudum. Ea propter & ar- 322
gumentū ab Imperatore ad alios Principes In-
feriores Superiorē agnoſcentes, non tutò ſem- 323
per duci, eleganter docuit Carol. Molinæus *in conſuet. Pariſ. §. 3. gl. 4. n. 17.* Videatur etiā Sixtin. *d. lib. 1. de Regalib. c. 5. nu. 122. & ſeqq.* Noviſſimè Nic. Betſius *tr. de Pactis famil. c. 8. fol. 426. & ſeqq.* Einſiedel *d. c. 4. n. 24.* ubi ait, ingentem eſſe differentiæ intercapedinē, quæ Imperatoris & inferiorū Principum à ſe invicem disjungat poteſtates; quę nec tum quidem deſinat, quando de omnibus Regalibus ab Imperatore inveſtitus eſt Princeps inferior; ubi duplex adhuc differentia reſidua. Prima conſiſtit in iis Regalibus, quæ nulla conceſſione ad inferiores devenire poſſunt Bocer. *de Regalib. c. 4. n. 2.* Altera in eo, quod Regalia Majora cumulativè inferioribus concedantur, unde Regalium exercitium ipſi non ſoli habent in ſuis territoriis, quemadmodum Imperator. Et ſanè tota res ſatis clara eſt. Nam & alias, ſi tales eſſent inter haſce poteſtates diſſimilitudines, nullū amplius in hujuſmodi Principes, Imperator, poteſtate ſibi pares imperium habiturus foret. *l. 13. §. 4. ff. ad Sc. Trebell. l. 4. ff. de recept. arbitr.* Bocer. *d. c. 4. n. 5.*

Etſi verò Principibus Inferioribus, uti ex ha- 324
ctenus deductis liqueſcit, Majora Majeſtatis jura nequaquam communicentur, cum ea oſſibus & perſonæ Imperatoris ita inhærere dicantur, ut ab illo ſeparari ſine illius deſtructione,
non poſſint, ac ſint de genere eorum, 325

Partiri quæ nemo poteſt:

Unde Molinæus *in conſuet. Pariſ. §. 1. gl. 5. n. 49. in fin.* 326

in fin. ex Baldo dixit; Quod ſummus Princeps non poſſit in totum abalienare & abdicare, ſeu (*ut dicunt*) expropriationem ſive eviſceratione facere territorii, dignitatis vel Juriſdictionis,
327 licet commoda & utile dominium concedere poſſit, Salva ſuperioritate, recognitione & fi-
328 de: aliàs eſſet homicida ſuæ dignitatis. Et ſupremas Juriſdictiones & Sacra Sanctorum nõ eſſe in Marſupio Principis, ut ab eo alienari, vel pro libitu prodigi queant, reſpondit Roland. à Valle. *conſil.* 1. *num.* 115. *vol.* 2. Plura in hanc rem congeſſit Menoch. *conſ.* 604. *n.* 14. *& ſeq.* Renat. Choppin. *De Doman. Reg. Franc. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 6. *& lib.* 2. *tit.* 9. *num.* 1. Et de Legib. Andium *cap.* 3. *n.* 14. Marius Mura *in Capit. Regn. Sicil. tom.* 1. *cap.* 9. *nu.* 1. 2. 6. *& paſſim.* Petr. Ant. de Petra *de jure quæſit. cap.* 21. *n.* 29. *& 36.* Andræ. Rauchbar. *p.* 2. *quæſt.* 11. *n.* 31. Eademque
329 ratione per generalẽ conceſſionem Regalium non venire Principi Reſervata tradunt Proſper. Farinac. *in praxi crimin. q.* 6. *n.* 4. Cacheran. *deciſ.* 101. *n.* 92. Vincent. de Franchis *deciſ.* 275. *n.* 7. Peregrin. Jannin. *de citat. reali lib.* 1. *cap.* 1. *nu.* 58. Joan. Petr. Surd. *conſ.* 210. *nu.* 258. *& conſ.*
330 323. *nu.* 18. Cum nec appellatione Regalium veniant reſervata Alvar. Valaſc. *tract. de jure em-*
331 *phyt. q.* 8. *n.* 38. Et quæ in vim ſingularis privilegii Imperatori tributa præſcriptibilia, quæ verò in ſignum Superioritatis conceſſa inpræſcripti-
332 bilia eſſe cenſentur. Nihilominus, cum jus Collectandi inter minora, non vero majora & merè Regalia referatur; Illud Ducibus, Marchionibus, Comitibus & aliis cum Regali dignitate perpetuò inveſtitis competere, omni ſcrupulo caret.

333 Atq; ita in ipſiſſimis terminis Collectarum de Principibus reſpondit Modeſtin. Piſtoris *conſil.* 24. *n.* 1. *vol.* 1. Weſembec. *conſil.* 198. *n.* 1. ubi de Comitibus loquitur, uti & Hyppol. Riminald. *conſil.* 221. *n.* 1. Alciat. *conſil* 19. *n.* 43. *lib.* 5. (Quo loci Barones & Dominos terrarum jure utilis Domini Collectas imponere ait) Cardin. Pariſ. *conſ.* 25. *nu.* 63. *& ſeq. vol.* 1. Matth. Coler. *conſil.* 1. *n.* 229. Georg. à Breitenbach *conſil.* 15. *n.* 14. *lib.* 5. *Var. German.* Nicol. Feſtas. *de æſtimo & Collect. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 12. *& ſeq.* Johan. Meichſner. *tom.* 2. *deciſ. Cameral. lib.* 1. *deciſ.* 4. Et Symphorem. *tom.* 1. *lib.* 2. *vol.* 1. *num.* 119. *fol.* 96. *in fin.* Quæ opinio & in Camera rerum judicatarum 334 authoritate ſæpiùs fuit confirmata, ut in cauſa Teutſchmeiſters contra Brandenburg Meichſner. *tom.* 1. *lib.* 1. *deciſ.* 48. in cauſa Florſchheimb contra Trier J. Mandati der Pfandung die Landſchatzunge zu Lorckweiler betreffend. In quã ſententia lata 7. *Octobr. Anno* 1594. Et in cauſa Meintz contra Heſſen Mandati de relaxando arreſto Die zu Oberurſell vnd Sommerheim arreſtirte Frucht betreffendt & aliis ſimilibus.

Cæterum eæ, quas Principes aliique Status 335 Imperii indicunt, Provinciales Collectæ, Landſteuren vulgò indigitantur, quæ non nudè in ſignum ſubjectionis & Superioritatis, ſed etiam pro fructibus & emolumentis Juriſdictionis, item pro curis & laboribus, nec non recompenſatione Expenſarum, quas Domini facere & pati debent, pro pace & quiete tenenda inter Subditos pro ſua dignitate ſervanda, pro ſalariis officialium ad juſtitiam adminiſtrandã exiguntur, prout ferè loquitur Simon. de Prætis *conſ.* 10. *n.* 1. *vol.* 3. Nicol. Everh. jun. *conſ.* 10. *n.* 28. *vol.* 1. Et ab Imperialibus Collectis (quas 336 Reichsſteuren vocant) ea ratione diſcernuntur, quod hæ ex Regalibus ipſiuſmet Imperatoris & Imperii indictæ & ſpeciali conceſſione Imperatoris Subditis ſuis in ſubſidium à Statibus imponantur: Illas inferiores jure propriorum Regalium à Subditis exigant: Ita, ut inter utraſque non modo quoad auctoritatem, ſed etiam Effectum diſcrepantia ſit; Cum Imperialis, ſive ſit Turcica, vel alia contributio ad utilitatem Imperii ex conſenſu Imperatoris, vel à Statibus debita, magis in modum conventionis & Executionis, quàm jure quodam proprio exigatur; Ideoque ejuſmodi ſubcollectatio non ſit de eorum Regalibus neque inferat Die Landes Fürſtliche Obrigkeit/ Provincialis vero Collecta petatur jure proprio & Regalium. Quemadmodum hoc conſideratum in cauſa Hirnheimb contra Pfaltz/ Et in cauſa Teutſchmeiſter contra Ottingen Meichſner. *tom.* 2. *deciſ. Cameral. lib.* 1. *deciſ.* 6. *numer.* 92. Ruland. *tr. de Commiſſ. p.* 4. *lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 10. Quod pluribus illuſtrat Sixtin. *lib.* 2. *de Regal. c.* 14. *num.* 31.

CAPUT V.

IN QUO PLENA MANU pertractatur, An & quatenus Civitates Imperiales, Provinciales, aliæque Univerſitates Collectam indicere poſſint?

SUMMARIA.

1. Civitatis *habendæ jus tribuere & de Regalibus majoribus.*
2. Civitas *an fiat per Epiſcopi Conſtitutionem?*
3. Civitates *olim maxima, magnæ & parvæ.*
4. *Hodiè* Civitatum *in Imperio tria ſunt genera.*
5. *Reperiuntur aliquot* Civitates, *quæ tantum certis pactis & conditionibus inferioribus ſubſunt Principibus.*
6. Civitates *illæ* Imperiales, *quæ cum ſubjugo aliorum Principum ac ſtatuum Imperii eſſent, per exemtio-*

exemtionem ab eo jugo ad libertatem priſtinam redierunt, ſimpliciter liberæ dictæ ſunt.

7 Eiusmodi Civitates ex Aquila in inſigniis nihil, reliquæ Imperiales Civitates totam Aquilam vel partem eius habent.

8 Vtraq; in Imperii conſtitutionibus, Catalogoque Statuum iis annexo & matricula Imperii, per copulam & coniunguntur, ac Frey vnd Reichs Städte vocantur; inq; duo ſubſellia, Die Rheiniſche vnd Schwäbiſche Banck dividuntur.

9 Civitates Imperiales in ſuo diſtrictu & territorio Iura Principis, & Regalia habent.

10 Territoria conſtituta ſunt ſingulis Civitatibus & Caſtris.

11 Guicciardini locus.

12 Hodiè Civitatum potentia in tantum excrevit, ut etiam Principibus non cedant.

13 Caroli IV. Iudicium de conſervandis & augendis Civitatum juribus & privilegiis.

14 Iuſtiniani Imperatoris Elogium de eadem re.

15 Civitates Imperii dicuntur nobilia membra Imperii.

16 De Civitatibus nonnullis, quæ à Dd. Italis pro liberis habentur, in dubium à quibusdam Dd. & ſcriptoribus vocatur, an omninò liberæ ſint?

17 Notatur Dd. Italorum levitas in extollendis juribus Civitatum Italiæ.

18 Suprema juriſdictio nullatenus poteſt præſcribi.

19 Iuxta quorundam ſententiam præſcriptio Centenaria & Immemorialis tantæ eſt virtutis ut & in Regalibus & Reſervatis currat, etiam ſupremo Domino ignorante.

20 Regalia omnia Imperatori Friderico I. fuerunt communi omnium juriſperitorum ut & Principum tam Eccleſiaſticorum quàm Secularium, concordi ſententia, in Italia adjudicata.

21 Florentini fruſtra ſe exemtos gloriantur à Superioritate Imperii.

22 Jus Reipublicæ pactionibus immutari nequit.

23 Conventiones Rudolphi I. Cæſaris cum aliquot Hetruriæ Civitatibus initæ, non ſubſiſtunt.

24 Cæſar non debet faſtigium Romani Imperii deprimere & exinanire.

25 Octaviani Auguſti Vox.

26 Trium Cancellariorum in Imperio ordinatio argumento eſt, Civitates Italiæ non eſſe exemtas.

27 Cenſentur adhuc de territorio, qui non penitus ab Imperio ſunt exemti.

28 Præſumitur in cauſas & perſonas juriſdictio Imperatoris, donec exemtio probetur.

29 Domino in ſervum fugitivum perpetua eſt manus injectio.

30 Oratio Veneti Oratoris ad Maximil. I. ubi multa de Venetiarum, Genuenſium, Mediolani, Florentiæ, Senarum, Lucæ, & aliarum Italiæ Civitatum libertate & ſubtractione.

31 Civitates Lombardiæ Regalia ex Conſtitutione Friderici I. habent, per quam tamen ab Imperii ſuperioritate non ſunt exemtæ.

32 An pax Conſtantiæ Anni 1183. ſit perpetua vel temporalis?

33 Liberis Germaniæ Civitatibus quidam jura territorialia in ſuis diſtrictibus denegant.

34 Omnes Civitates quantumvis ampliſſima, privatorum loco habentur, exceptâ Româ.

35 Superioritas & Regalia non, niſi jure Principatus exerceri poſſunt, ex Sentent. Andreæ Knichen.

36 Exceptio inhabilitatis excludit etiam agentem poſſeſſorio, & admittitur hæc, etſi à ſtatuto omnes exceptiones rejiciantur.

37 Incapaci non prodeſt ulla præſcriptio: & numer. 51.

38 Id quod dicitur, Civitates loco privatorum haberi, quomodo intelligendum?

39 Habens diſtrictum vel juriſdictionem, dicitur publica perſona.

40 Civitates Imperiales antiquam Romanæ libertatis indolem retinuerunt, teſte Alciato.

41 Et cum Rebuſpublicis Italicis meritò comparantur.

42 An crimen læſæ Majeſtatis committatur in Civitatem ſuperiorem non recognoſcentem? Affir. contrarium tamen tenet Bartholom. Socin. conſ. 275. num. 1.

43 Titulus ſeu habitus Ducalis &c. ad capacitatem Regalia poſſidendi præcisè non requiritur.

44 Creatio Ducalis dignitatis poteſt etiam conſiſtere ſine Iuribus Regalibus.

45 Regalia quoque ſine Regali dignitate in Caſtro exerceri poſſunt.

46 Etſi Nobiles Regali dignitate non ſint inſigniti, nihilominus Regalium capaces ſunt.

47 Liberæ Germaniæ Civitates, ob recognitionem quam præſtant Imperatori, non debent deterioris conditionis eſſe Civitatibus Italiæ, quæ ſe de facto ab Imperij recognitione ſubtraxerunt.

48 Recognitio illa non immutat vel alterat habilitatem perſonæ poſſidentis.

49 Ex eo tempore, quo Imperium eiuſque jura ſciſſa ſunt, etiam Regalia & jura territorialia ad Civitates devoluta ſunt.

50 Regalia & jura Superioritatis poſſunt præſcribi.

51 Obſervantia & praxis Germaniæ teſtantur, Civitatibus Imperialibus jura territorii competere.

53 Gleidt/ ſive Securitatis conceſſio, inter Regalia & Superioritatis territorialis jura recenſetur.

54 Urbs Moguntina olim immediatè Imperio paruit.

55 Civitates Imperiales in matriculam Imperii ſunt relatæ.

56 Legati earum cum Imperatorum, Electorum &c. Legatis ad exteros Reges &c. emittuntur.

57 Eadem cum illis incommoda & onera ferunt.

58 Ad comitia Imperii vocantur.

59 Civitates Imperiales Statibus Imperii adnumerantur, nec nudum conſilium dandi, ſed ſuffragii etiam ius in comitiis Imperii habent.

60 Jus ſalvi conductus habent ex Aurea Bulla.

61 Vocantur etiam ad Circulares conventus, Uff Craißtage.

62 Habent jura Fiſci.

63 Jus inſtituendæ & tuendæ veræ Religionis.

64 *Et* Jus fœderum *pangendorum.*
65 Jus vectigalium *ad eaſdem tranſit.*
66 Status Imperii *hodierni mixtus eſt, ex Ariſtocratiâ & Monarchiâ, ita quidem ut Ariſtocratia præponderet, ſed Imperatori ſua quoq; jura integra. & cum ſumma poteſtate relinquantur.*
67 *Quomodo* Civitates *jurisdictionem perpetuam & ſtatum in Imperio nacta.*
68 Status *ipſarum liber non aboletur per jura vicinorum Principum.*
69 *Poteſtatem* Civitatum *Regalibus utentium in jus vocare, eſt revangare mundum.*
70 Jus collectandi Civitatibus *competit.*
71 *Ordine dignitatis & praeminentiæ diſtinguuntur Electores à Principibus: Principes à Comitibus & Civitatibus &c. Sed quo ad Regalem dignitatem, par potentia eſſe juris omnium cenſetur.*
72 Superioritas *non propriè & tantum dicitur* Landesfürſtliche/ *ſed &* Landeshoch vnd Obrigkeit/ *Item* hohe Obrigkeit.
73 Civitates Imperiales *libertatem ſuam à Chriſtianitate habent.*
74 Sanctæ *dicuntur.*
75 Sanctum *quid.*
76 Civitatibus *opulentis invident vicini Principes.*
77 Germania *diſſidia quid foveat?*
78 Provincialium Civitatum *non omnium eadem eſt ratio.*
79 *Quædam dicuntur* anomalæ.
80 Anomalæ *quæ.*
81 Hamburgum *Ducibus Holſatiæ paret ſalvis libertatibus.*
82 Gailii *dictum* 2. *Obſerv.* 57. *num.* 8. *& Arreſt. Imperii c.* 9. *num.* 2. *quomodo intelligendum.*
83 Origo *ignorantiæ ſtatus Civitatum.*
84 *Alia hodiè condicio dignitatum Magiſtratuum &c. quam ſub jure Romano fuit.*
85 *In* feudali quæſtione, *tenor inveſtituræ inſpiciendus.*
86 *In* toto Jure *generi per ſpeciem derogatur.*
87 Quæſtio de Rebuspublicis metropoliticis *non ex jure veteri Roman. ſed ſpeciali, & ex formapolitiæ novæ decidenda.*
88 Metropolitanæ Civitates *habent jus gladii tutelaris atq; judicii.*
89 *A* jure gladii *quæ dependeant.*
90 Principes *inflati fortunâ ſuâ nonnunquam abutuntur, quemadmodum Civitates libertate.*
91 *Vaga* libertas *diſſidiorum ſeges.*
92 Statuæ Rolandinæ, *quæ in Saxonicis Civitatibus paſſim conſpiciuntur, unde originem traxerint.*
93 Rolandus *Caroli M. ex Sorore nepos fuit.*
94 Subjectio *quæ mediatis Principibus debetur, per huiuſmodi ſtatuas non elevatur.*
95 Hiſtoria de Hamburgenſium ſtatua Rolandina *recitatur, Et de fœdere Anſeaticarum Civitatum in Germania.*
96 Civitates *quæ certis pactis & conditionibus alicui ſubiecta ſunt, tantùm quo ad illa pacta & expreſſas conditiones ſubdita cenſentur.*
97 Superiorem *qui ſub ſpeciali pacto recognoſcunt, illud valet quo ad quadam capitula, in pactis expreſſa, in aliis non item.*
98 Subditi & Cives *nexu juramenti liberantur; Magiſtratu contra reciprocam obligationem delinquente.*
99 *Non minus magna virtus eſt ſcire deſinere, quàm ſcire dicere.*
100 Civitates *eiusmodi ſi Regalia habent abſque conſenſu Superioris Civibus ſuis collectas indicere poſſunt.*
101 Regalia *apud Civitates & oppida eſſe poſſunt ſine præjudicio univerſalis jurisdictionis.*
102. Magiſtratus municipiorum *& defenſores Civitatum, ſimplicem tantum jurisdictionem habent: & ſupra num.* 3.
103 Collectas *urgente neceſſitate etiam illi qui Regalia non habent, ſed tantum jurisdictionem, exigere poſſunt, ſi unanimi decreto Communitatis ac conventione cum ea habita imponatur.*
104 *Quo tamen caſu* Collectæ impoſitio *non eſt de Regalibus, ſed in vim pacti & conventionis ſubſiſtit.*
105 *Quomodo accipiendi Dd. quando dicunt: Eum cui conceſſum eſt merum & mixtum Imperium & omnis jurisdictio, indicere collectas poſſe?*
106 Vicini *an poſſint indicere collectam pro conſtructione aggerum, putei, &c.*
107 Putei refectione *in controverſiam vocatâ, non auditur, qui renunciavit tum putei commoditati aliis invitis.*
108 Conventio de Collectis *ex bonis, rebus venalibus, Cereviſia & aliis non ſolum valet, ſed etiam vicinis ratione intereſſe, nulla competit actio.*
109 Conſuetudo *ne Civitas collectas abſque licentia ſuperioris exigat, attendenda eſt.*
110 Novitates *abſque conſenſu Superioris, Civitatibus non ſunt inducenda.*
111 Univerſitates in Hiſpania *ultra* 3000. *Marapetinorum collectas abſque licentia Regis cogere non poſſunt.*
112 Civitate *privilegio collectandi abutente, quæ Magiſtratus ſint partes?*
113 Univerſitas *debet inprimis de burſa ſua & bonis ſuis ſolvere debita ſua.*
114 *Si pro debito ſolvendo, quod neceſſitate inducta contraxit* Univerſitas, Collectam *imponere recuſet, officio judicis ad hoc cogi poteſt.*
115 Forma & Conſuetudo *uſitata in collectis attendenda.*
116 *Quæ ſi non adpareat,* forma juris *ſervanda eſt.*
117 *Ea in quibus conſiſtat.*
118 Ordo decurionum *& Conſilium Vrbis repræſentat Civitatem.*
119 Collectam *imponere non poteſt, niſi de conſenſu totius Vniverſitatis.*
120 *An autem* major pars Univerſitatis *minorem partem in hac hypotheſi ad ſolutionem collectæ arctet? vid. cap. ſeq.*
121 Gabellas *an Civitates Principibus ſubjectæ civibus ſuis pro victualibus & potabilibus imponere poſſint?*
122 *Rationes pro Affirmativa.*
123 *A* Collectis ad Gabellas *& vice verſa argumentum valet.*
124 Civitates *Superiorem recognoſcantes eſſlagi-*

tante neceſſitate cum conſenſu populi, abſque authoritate Principis, collectam imponere poſſunt.

125 Civitates municipales *ſtatuta condere poſſunt; etiam ſuper Datiis & Collectis num. 126. Quod tamen quomodo intelligendum, vide numero 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. & 164.*

127 Vectigalia publica, *quæ per modum Regalium ſaltem prohibita ſunt; non verò Gabellæ, quæ in vim pacti ſubſiſtunt.*

128 Gabella, Vectigal, Collectæ *ſunt Synonyma & parificantur.*

129 Collectæ *vocabulum de omni genere impoſitionum accipiendum eſt.*

130 Gabellæ & Collectæ *eiusdem juris ſunt.*

131 *Rationes pro Negativa.*

132 Vectigalium, Gabellarum, *aliorumque onerum novorum exactio de jure communi prohibita.*

133 Civitas *Principi ſubiecta, Collectam imponere poteſt, non verò Gabellam: Quod ampliatur num. 134. & 177.*

135 *Contra* Gabellam *exigentes de jure præſumitur.*

136 *Collatio Civium expilationem præſentem & ſervitutem futuram inducit.*

137 Gabella *nova exacta reſtitui debet, tanquam indebitè exacta.*

138 Gabellæ *exactio non ſolum cives, ſed & Forenſes, Clericos, advenas, peregrinos &c. gravat.*

139 Gabellæ *Forenſibus & rebus ad vitæ ſuſtentationem neceſſariis imponi non poſſunt.*

140 Gabellam *exigentes plectuntur pœna capitali.*

141 Gabella & *vectigal pro re quæ deferuntur uſus ſui cauſſâ, vel familiæ ſolvi non debet. Ampliatur num. 142.*

143 Gabellæ *ſunt odioſæ niſi ex ſpeciali privilegio ſeu conſuetudine exigantur n. 181.*

144 *In ſtatu primævo quisque ſervari debet, donec probetur mutatio.*

145 Gabellæ *extorſionem ſapiunt ideoque reſtringendæ.*

146 Pauperes *per Gabellam pro rebus ad victum quotidianum neceſſariis impoſitam maximè gravantur.*

147 Argumentum *à Collectis ad Gabellas, tanquam à maiori ad minus non rectè procedit.*

148 *Gabellarum & Datiarum impoſitio Civitatibus ſubiectis cautè permittenda.*

149 Gabellæ *jus maius eſt, quam Collectæ.*

150 Civitates Imperiales *abſque conſenſu Imperatoris Gabellas imponere nequeunt.*

151 *Authoritates Dd. in comprobationem Negativæ opinionis adducuntur.*

152 *Author decidit & concludit pro Negativa.*

153 *Reſponſio ad contraria.*

154 *Collectam indicere poteſt Communitas ſine Superioris licentia, ſi neceſſitas ſit particularis & ſolos cives ſeu ſubditos concernat.*

155 *Gabella rebus & mercibus imponitur, ideoque ſui natura eſt generalis & illicita & n. 156.*

165 *Gabella quomodocunque impoſita intelligitur prohibita.*

166 Forenſes *ad ſolutionem* Gabellæ *arctari non poſſunt & n. 172.*

167 Gabellæ *inter maiora Regalia referuntur.*

168 *Verbum in uno loco æquivocè poſitum explicari debet eo modo, quo fuit clarè poſitum in alio loco.*

169 Gabella & Collecta *differunt & num. 170. & 171.*

173 Propoſitum *principale attendendum, etſi inde reſultet in conſequentiam læſio alterius. Vide tamen num. 174.*

175 *Quæ ſpecialiter introducta ſunt, non debent trahi in conſequentiam.*

176 Ripa *allegat. Conſil. quomodo intelligendus.*

178 Gabellam *iniuſtam fraudare licet.*

179 *Gabellam iuſtam fraudans peccat mortaliter.*

180 *Forenſis habens ignorantiam Statuti de Gabella contra ius commune facti excuſatur.*

182 *Agitur de Collecta, quæ in fodinis* Metallicis *erigi & Symbolum ſive* Zupues *nominitari conſuevit.*

183 *Olim* agrorum deſertores *poſſeſſionibus quas incultas reliquerant, privabantur.*

184 Schlägelſchatz *quid?*

185 Ambtslade *quid?*

186 Primicerii ſeu tribuni *collegii ad rationum examen ſunt obſtricti.*

187 Collegii proventus *præſtat Marti, quàm Baccho impendere.*

SIcut Jura Saxonica non modò Principis in cujus territorio Civitas extruitur, ſed & Cæſaris conſenſum efflagitant *in ſpecul. Saxon. art. 26.* Landrecht *lib. 1. art. 9.* Weichbild. Ita jure civili jus Civitatis conſtituendæ vel vicis jus civitatis indulgendæ, Stadtrecht zu geben/ inter Regalia Majeſtatis & majora Principi reſervata reponi, & inferioribus ab Imperatore minimè communicari conſtat. Conſtituitur igitur Civitas autoritate Cæſaris volentis aliquem locum eſſe Civitatem. Hic ſpiritum & vitam civitati infundit, non inferior aliquis à Cæſare *l. 1. ubi* Cujac. *C. de Metropol.* Beric. *lib. 11. tit. 21.* Card. Thuſc. *pract. concl. in lit. C. concl. 280. num 16.* Hippolyt. Riminald. *conſ. 640. numer. 35.* Fab. de Anna *conſ. 44. numero 12. numer. 52.* Tiber. Decian. *conſ. 21. numero 18. vol. 1. & conſ. 7. numero 19. & 20. vol. 3.* Matth. Stephan. *de iurisd. lib. 2. p. 1. c. 1. membr. 2. n. 114. & ſeq.* Obrecht. *tract. de Regalib. tit. 8. concl. 188. & ſeqq.* Clapmar. *de arcan. Rerump. lib. 1. cap. 21. in fin.* Sive voluntas expreſſa ſit, ſive tacita Caſpar. Valaſc. *ad d. l. Imperium. numero 73. ff. de Iurisd.* Et quæ aliter conſtruitur civitas non eſt, neque jura aut privilegia Civitatis habere putatur. Innocent. *in c. Eccleſiarum. numero 1. de Offic. Ordin.* Nicol. Loſæ. *de Iure Vniverſ. par. 1. cap. 2. numero 68. & ſeqq.* Caſtald. *de Imperat. q. 110. privil. 134.* Bartol. *in l. 2. numero 7. ff. de V. S. & ibi* Alex. *in verb. Italia* Petr. Anton. de Petra *de jur. Princip. c. 8. numero 10. & ſeqq. fol. 156.* Hinc rectè Alciatus *in l. pupillus. §. urbs. ff. de V. S. num. 42.* docet, Jure Civili nulli populo licitum eſſe, urbem conſtituere, niſi ex Principis authoritate: Quod in populis liberis & vacantia occupantibus, qui jure gentium reguntur, ſecus ſit. Et ſummorum Principum eſſe

eſſe Civitatum ac Caſtrorum ædificationem, reſpondit Joan. Philippus Montiſpel. *conſ.65. numero 9.* Ita Fridericus Primus Catalenſibus Jus Civitatis habendæ dedit: Natta *conſ.* 636.*numero* 100. Ita Ludovicus Quartus Imperat. Anno 1328. Friderico Burggravio Norimbergenſi conceſſit authoritatem & facultatem Civitatem munitam in Grundlach conſtituendi', ædificandi & faciendi, ipſamque muris foſſatis & cæteris munimentis quibuslibet, quibus muniri cæteræ ſimul ſolitæ Civitates, muniendi, ibidemque judicium habendi, judicium ponendi & ſuper univerſis caſibus & exceſſibus, ſanguinem, corpus, mutilationem membrorum, ſive res attingentibus judicandi. Quod privilegium recenſet Dn. Goldaſt. *tom.* 1. *collect. conſtit. Imper. f. m.* 330. *& ſeq.* Ita Cæſar Lotharius, primarias quaſdam S. Rom. Imperii Civitates funditus ſub aliis Imperatoribus exciſas ſua authoritate reſtituit. Ita, quotquot ſunt per univerſum Imperium Civitates, ſpiritum & vitam ſuam Cæſaris Romani aut expreſsâ aut tacitâ voluntate habent. Ideoque Maximilianus Primus ad Comitem Mansfeldicum Albertũ Anno 1514. 6. Febr. Oeniponte ſeveriſſimum mandatum (quod adhuc originaliter apud Civitatem Islebiam adſervatur) emiſit, cum cognoviſſet, Comitem propè Islebiam vicum quendam exſtruxiſſe, cui ſpiritum & vitam, id eſt, StadtRecht / ſeu jus civitatis dare vellet. Cui mandato hæc in ſpecie fuere verba inſerta: Wann nun dir / noch jemand anders nicht geziemet / Stadtrecht / oder das der hohen Obrigkeit / anhängt / ohn ſondere Erlaubnüß anzurichten / So befehlen ꝛc. Quod præjudicium etiam poſt Sobrinum noſtrum Dn. Thomam Michaelis JC. & Camer. Imperialis quondam Adſeſſorem *in concl. de Iurisd. concl.* 12. *ſub. lit.* C. notavit Bocer. *tract. de Regal. cap.* 2. *num.* 237. Joachim. Cluten. *in Sylloge rer. quotidian. concl.* 22. *lit. D.* Simile præceptum extractũ eſt ante aliquot annos à Civitate Schweinfurt contra Epiſcopum Wurtzburgenſem. Sic omnem univerſitatem, quæ non eſt comprobata à Principe, ut univerſitas non mereri nomen univerſitatis, & eſſe improbatam ex Bart. *in l. Sodales. num.* 10. *ff. de Colleg. illicit. & in l. collegium C. de hæred. inſtit.* dixit Guid. Pancirol. *conſ.* 101. *numer.* 27. Montiſpel. *d. conſ.* 65. *numer.* 9. Simili modo Cives Lubecenſes ab Henrico Leone Duce Saxoniæ apud *Helmod. lib.* 1. *Chron. Slau.* 86. poſtulant: *Da nobis locum conſtituendi Civitatem in loco, qui tibi placuerit.* Annuit poſtulatis ipſorum Dux, ac juxta Crantz. *lib.* 6. *Saxon.* 26. Urbem privilegiis honeſtavit, monetam inſtituit, concilium allegit, publicari fecit in regna Aquilonis loci immunitatem, & multos ad inhabitandum, plures etiam ad quærendum mercibus ſuis emporium, invitavit. Quod ſic explicavit Spangenb. *in Chron. Schavvenburg. lib.* 1. *cap.* 15. Er (*Henricus Leo*) erlaubete den Bürgeren zu Lübeck wieder zubawen / vnd gab jhnen viel privilegia darzu / vnd verſahe ſie mit Müntzen vnnd Zollen vnd Stadtrechte: Et Conradus Suevus Friderici Secundi filius Joanni Epiſcopo Mindenſi concedit poteſtatem conſtituendi duo oppida, ubicunque eadem in ſua diæceſi duxerit conſtituenda, ut habent verba Diplomatis, quod extat inter diplomata Mindenſia Piſtorii. Sic & artificum Collegia inſtituere eſſe ſolius Principis, docuit Choppin. *de Doman. lib.* 3. *tit.* 27. *numero* 24. Princeps autem vel ſolo verbo facit Civitatem, eo ipſo, quod ei ſcribit, ut Civitati, Fulv. Pacian. *libro ſecundo de probat. cap.* 27. *numero* 145. Fab. de Anna *d. conſil.* 44. *numero* 11. 12. *& numero* 81. *& ſeqq. & conſil.* 66. *numero* 5. Vide tamen *numer.* 47. Flamin. de Rubeis *conſil.* 65. *numero* 87. *lib.* 2. Maſcard. *de probat. concluſ.* 554. *numer.* 72. Nicol. Bets. *tr. de pact. famil. fol.* 47. Quò fit, quod Princeps nominans Civitatem, quæ non eſt, vel aliquem ſub titulo dignitatis, quam non habet, cenſeatur facere & dare Hippol. Riminald. *dict. conſil.* 640. *numero* 35. Et non omnis locus vel terra dici poſſit Civitas, ſed ea, quam vult Princeps eſſe Civitatem. Bertazzol. *in tract. clauſular. cl.* 3. *gloſſ.* 1. *numero* 8. *in fin.* Utilitate enim Principis conſtituitur Civitas, Laudens. *de Princip. q.* 33. *numero* 9.

Haud deſunt tamen, qui autumant, quemadmodum de jure gentium cuilibet licet facere ædificium, ſic etiam ædificare Civitates, caſtra & fortalitia, modò abſit æmulatio *l. ex hoc jure. ff. de juſt. & jure.* Saiſon. *ad Conſuet. Turon. rubr.* 4. §. 7. *gloſſ.* 1. *in princip.* Gail. 2. *Obſervat.* 69. *numero* 8. Nicol. Everhard. Jun. *conſil.* 1. 238. *vol.* 2. Flamin. de Rub. *d. conſil.* 65. *numero* 50. Cæſar. Manent. *conſ.* 46. *numero* 25. Matth. Coler. *conſ.* 1. *numero* 121. Itaque Alciatus *in capite* 1. *numero* 2. *de Offic. Ordin.* diſtinguit inter Jus Gentium & Civile: Illo jure Civitas condi poterat, etſi nulla Principis authoritas interveniſſet; Hoc tamen non aliter, quam ſi populi volentes condere Civitatem, ſint liberi.

In noſtra ſanè Germania Principes Imperii cæterique Status hanc poteſtatem uſurpare videntur, Cujus rei puto exempla eſſe obvia in Electore Palatino noſtrâ memoriâ Franckendal / & in Duce Wurtemburgenſi Freudenſtadt ædificante; & in Comite in Hanaw / pomeria Civitatis Hanaw extendente; Cui tamen eo nomine novum opus ab Archiepiſcopo Moguntino fuit nunciatum; De qua etiam generali conſuetudine teſtatur Colerus *d. conſ.* 1. *n.* 125.

De jure Canonico eas duntaxat numero Civitatum habendas, quæ Epiſcopum habent, 2 quibuſdam placuit Alciat. *in d. cap.* 1. *de offic. ord. num.* 2. Bald. *in l. ex hoc jure ff. de Iuſt. & Iur.* Unde & moribus receptum teſtatur Loſæ. *tract. de jur. Univerſ. p.* 1. *c.* 2. *num.* 16. *circ. fin.* Ut dignitas Epiſcopalis, quæ eſt in loco, faciat Civitatem. Et ita videtur ſentire *ſubjicit ibidem Loſæus*) Fridericus Imperator in Conſtitutione illa *de pace Conſtantiæ*, Bartol. *in l.* 2. *in fin. de V. S.*

Franciſc. Marc. *deciſ.366. num.26.p.1.* Caſtrenſ. *in l.1. numero 3. ff. quod cuiuſque univerſ. nom.* Et *in l.36. C. de Epiſc. & Cler.* dicitur: *Vnaquæque Civitas proprium Epiſcopum habeto.* Weſemb. *conſil. 339. num.55. vol.7.*

Verum hanc ſententiam improbat gl. *in c. ſi civitas. de ſentent. excommunic. num. 6.* Et utcunque id Civitatibus Italiæ quaſi moribus introductum ſit, juxta Jaſon. *in l. hæres. §. vicli numer. 4. ff. de legat. 1.* Loſæ. *d. tr. p.1. cap.2. numer. 16.* Cardin. Thuſc. *d. concl.280. num.15.* Carol. Sigon. *lib.10. Hiſtor. de Regno Italiæ f. m. 242. verſ. 32.* Attamen ad eſſentiam & perfectionem civitatis conſtituendæ, Epiſcopalis dignitas præciſè non requiritur. Cum Civitates poſſint eſſe abſque Epiſcopo quemadmodum etiam ante creationem Epiſcopatus fuere Civitates. Idem Jaſon. *d. loc. numero 4. & 5.* (*ubi* hoc ita videlicet quod Civitas non ſit abſque Epiſcopo, non reperiri apud Ultramontanos, maximè Teutonicos, *teſtatur*) Joan. Bolognet. *in l. civitas. nu.9. ff. ſi cert. petat.* Flamin. de Rubeis *conſ.56. n.49. v.2. ubi & alios laudat.* Hieronym. de Monte *tract. de finib. reg. c.5. n.2. & 5.* Anton. Piagg. *de tut. & curat. q.9. n.5.* Steph. Gratian. *lib. 2. diſcept. forenſ. 291. numero 38.* Et poſt Epiſcoporum inſtitutionem, non fuerunt in omnibus civitatibus poſiti Epiſcopi; ſed tantum in magnis & populoſis, ne vileſceret eorum dignitas, *c. in illis. 2. & ſeq.* Petr. Gregor. *lib.2. de Repub. c.1. numero 6. ubi poſt gl. 1. in c. ſi civitas. de ſent. excomm. in 6. reprehendit Baldum.* Compilator Symphorem. *in vot.* Meintz *contra* Erffurt *numero 92.* Sicut in Metropolitanis, *hoc eſt*, majoribus & matribus, Archipiſcopi, dicti inde Metropolitani, fuerunt locati: Et in Regiis Patriarchæ, vel in maximis. Moribus Italiæ contrariam opinionem invaluiſſe non magnopere repugno; Quod & Jaſon, Loſæus & alii ſentiunt. Bartholomæus Bertazz. *in tract. clauſul. clauſ. 20. gl.24. qui & hoc numero 5.* ad ſpiritualia reſtringere videtur, quatenus, reſpectu dignitatis temporalis, non putat eſſe opus authoritate Epiſcopi vel Papæ. Omnium elegantiſſimè Reinald. Corſet. *lib.3. Indagat. Iuris cap.3.* quem ſequitur Camill. Borell. *ad Petr. Bellug. Spec. rub. 6. in tit. f.2.*

In Germania Epiſcopos non uni tantum civitati, ſed integris etiam Provinciis præſidere, cuivis notum eſt. Notum & illud: unum Epiſcopum plures Epiſcopatus poſſediſſe (quamvis contraria ſit Conſtitutio *in c. dudum. 54. de elect.* in quo habens plures dignitates, vel plura beneficia eligi prohibetur) Cuius rei exemplum eſt in Alberto Cardinale, & Marchione Brandeburgico, qui ſimul Moguntinenſem & Magdeburgenſem Archidiocæſes ampliſſimas, una cum Halberſtadenſi tenuit, ut vel ex ſubſcriptione Decreti Imperialis Spirenſis de Anno 1544. videre eſt. Itemque in Erneſto Duce Bavarico, cui non modò Colonienſis & Monaſterienſis, verum etiam Diocæſis Leodienſis, Hildesheimenſis & Friſingenſis fuere ſubjectæ. Chytræus *in Metropol.* Et Philippus II. Dux Brunſvicenſis Verdenſi & Oſnabrugenſi præfuit.

Quibus loco evidentialium præmiſſis, porrò 3
liquet; Non minus ac olim quædam Civitates maximæ, quædam magnæ, quædam parvæ, & illæ maximæ dicebantur, in quibus erat forum cauſarum, cui ſuberant etiam aliæ Civitates habentes merum Imperium: Magnæ, quæ habebant merum Imperium non tamen habebant alias civitates ſub ſe: Parvæ autem vocabantur, quæ non habebant merum Imperium, ſed ſaltem juriſdictionem, quæ datur defenſoribus Civitatum. *l. 6. §. eſt autem. verſ. decet. ff. de excuſ. tut. vel Curat.* Marc. *deciſ. 366. n.21. p.1.* Petr. Gregor. *d. l.2. cap.1. num.5. & 13.* Loſæ. *d. p.1. cap.2. num.10.* Tib. Decian. *conſ.19. num.21. vol.1.* Celſus Hugo *conſ. 34. num.37. verſ. præmitto.* Franc. Burſat. *conſ.159. num.1.* Fulv. Pacian. *lib.2. de probat. 43. numero 15. & ſeqq.* Guid. Pancirol. *in tract. de Magiſtr. Municip. cap. 8. in pr.* Franc. Hotoman. *in Comment. verb. jur. verb. Metropolis.* Domin. Card. Thuſc. *d. concl.280. num.17.* Hipolyt. à Collib. *de increm. Vrbium. cap.16. pag.68.* Georg. Schon-
born. *lib.2. Polit. c.13. ad fin.* Ita & ſi præſentem 4
Imperii Romano-Germanici Statum intueamur, triplicem Rerumpublicarum conditionē deprehendemus. Nam quædam directo Cæſaris Imperio ſunt ſubjectæ & dicuntur liberæ Imperii Civitates, Freye Keyſerliche Reichs-Städte. Quædam Imperatorum beneficio Principibus, retento jure ſuperioritatis commendatæ ſunt & dicuntur Provinciales, ſeu Municipales, Land oder Fürſten Städte. Sunt
præterea quædam Civitates, quæ mixtum ſta- 5
tum obtinent, ſeu uti Gail. *lib.2. obſerv.45. in fin.* docet, quæ certa lege & conventione Superiorem agnoſcunt & extra pacta & conventa ſua placidè libertate fruuntur. Cum quo tanquam individuo Achate, tranſit Mynſ. *reſponſ.13. numero 10. decad.2.* Sunt, *inquit*, qui non recognoſcunt Superiorem, ut Civitates Imperii, niſi Imperatorem: Sunt, qui recognoſcunt; ut Oppida, Principem; non tamen ſubſunt Principi, niſi, cum certis pactis, ſicque habent propriam juriſdictionem & alia jura publica: Sunt quædam Civitates, quæ in totum ſubſunt Principi &c. *ut ibi latiùs per eum.* Hiſce accedit Dn. Referens in cauſâ Archiepiſcopi Moguntini contra Erffurt/ (quod votum reperitur apud compilatorem Symphorematis *tom.1. part.1. tit.2. de reconvent. vot.1. fol. 90. numero 97.* Ubi variis oneribus Civitatum remiſſivè adductis ibidem addit, in provinciis Germaniæ eſſe Civitates, quæ nec immediatè omninò Imperio, nec tamen propterea etiam Principibus plenè ſubditæ ſint, in quibus multa libertatis indicia habeantur: Ut anomalæ magis videantur eſſe, quam quod ſub certis regulis comprehendi poſſint. Et Rulandus, qui ex Jurium Sacri Romani Imperii expertiſſimorum virorū ſententia eandem doctrinam hauſit *tract. de Commiſſar. p.2. lib.5. cap.4. numer.47.* Plurimæ, *ait*, in Germania Civitates reperiuntur, quæ licet Principibus

ſubeſſe

ſubeſſe videantur, maxima ab Imperatoribus conceſſa habent Regalia: adeò, ut an ſubjectæ an verò liberæ ſint, ſæpe dubitari contingat. Olim quidem inter Frey-Städte vnd Reichs-Städte/ diſtinguebât, Munſter. *in Coſmograph.*
6 *lib.* 3. *cap.* 18. Illas dicebant, quæ ab Ordinum poteſtate exemptæ Juris Imperialis eſſe cœperant: Iſtas verò, quæ in perpetua libertate manſerant. Quod diſcrimen etiam inſinuat incertus author Deciſionum Cameralium *in verb.*
7 *Civitas Imperialis* §. Freye Reichs-Städte / ubi ſimul adnectit, Imperiales vel totam Aquilam vel partem ejus, reliquas nihil ex ea in inſigniis ſuis habere. Verum hodiè, ſive ab initio liberæ relictæ, ſive poſtea immunitate donatæ ſint, quoad Immediatam ſubjectionem nihil intereſt, ſed omnes pari jure cenſentur,
8 communique appellatione (die Freye- vnnd Reichs-Städte) comprehenduntur, ac in Comitiis in duo latera ſeu ſubſellia diſtribuuntur, Rhenanum & Suevicum: vulgò die Reiniſche vnd Schwäbiſche Banck. De hac differentia paulò aliter Tob. Paurmeiſt. *lib.* 2. *de Iurisd. c. fin. numero* 14. Matth. Stephan. *de jurisd. lib.* 2. *cap.* 1. *numero* 28. Wehner. *in obſerv. verb.* Freye Reichs-Städte. Nec improbabilis eſt conjectura Chriſtophori Beſold. *lib.* 1. *diſp. Politic. cap.* 9. *numero* 13 exiſtimantis, Imperatores olim in Civitatibus Imperialibus per Præfectos & Vicarios (qui plerumque Comites vel Epiſcopi fuerunt, Lehman *in Chronic. Spiren. lib.* 2. *cap.* 18. & 22.) vulgò Reichs-Vögte appellatos, Juriſdictionem ſuam explicaſſe, eaque occaſione das Schultheiſſen Ambt ſæpe ad vicinos Principes & Magnates ex ſingulari conceſſione, privilegio vel oppignoratione perveniſſe: Sicque Eberhardum Wurtembergiæ Comitem 24. Sueviæ liberarum Civitatum Patronum & Adminiſtratorem fuiſſe Frider. Hortleder. *tom.* 1. *lib.* 3. *pag.* 616. & Juriſdictionem ſive advocatiam Tiguri, Zæringis ab Henrico Quarto traditam fuiſſe, commemorat Guilliman. *lib.* 3. *de rebus Helvet. cap.* 5. *fol.* 350.

9 Hujuſmodi ergo Civitates immediatè ſub Cæſare conſtitutæ ac juriſdictionem perpetuam & Statum in Imperio nactæ, in ſuo diſtrictu, non minus atque Principes, Duces vel Comites, in ſuis Principatibus, Ducatibus & Comitatibus, Superioritatem, Jura
10 Principis, territorium ac Regalia habere & generica Principis definitione contineri dignoſcuntur, Gail. *d. lib.* 2. *Obſerv.* 57. *numero* 7. & *lib.* 1. *de pac. pub. cap.* 6. *numer.* 11. & *tract. de arreſt. cap.* 9. *num.* 1. Cui adplaudunt Vultej. *tract. de feud. c.* 5. *num.* 7. *verſ. aliis etiam. lib.* 1. Pruckman. *de Regalib. ad rubricam cap.* 4. *numero* 38. Rutger. Ruland. *tract. de fideicommiſſ. part.* 2. *lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 44. Scipio Gentilis *tract. de Iurisdict lib.* 3. *cap.* 22. Dn. Sobrinus Thom. Michael. *diſputat. de jurisdict. concl.* 44. *in fin.* Regner. Sixtin. *lib.* 1. *cap.* 4. *nu.* 82. Matth. Stephan. *d. lib.* 2. *p.* 2. *cap.* 1. *numero* 55. Henric. Bocer. *de jurisdict. cap.* 8. *num.* 81. Joan. Bidenbach. *q. nob.* 1. *num.* 10. & *ſeqq. noviſſimè* Erneſt. Cothman. *conſ.* 29. *num.* 523. & *ſeqq. vol.* 3. prout & cuilibet Civitati & Caſtro propriam juriſdictionem cum mero & mixto Imperio habenti jura Principis competere dixit M. Anton. de Amat. *decíſ.* 145. *numero* 4. Unde hodiernâ conſuetudine provinciam conſtituere, ejuſque vim habere ac inſtar Præſidis imperium exercere cenſet gloſ. *in l fin. C. de præſcript. long. temp. & in c.* 1. *verſ. ſed & quod Comes. Si inter Dom. & Vaſall. lis oriatur. Ibidem* Alvarott. *num.* 6. *verſ.* 1. Jaſon. *in l.* 1. *numer.* 22. *ff. de offic. eius, cui mand. eſt Iurisd.* Bartol. *in l. hoſtes. numero* 16. *ff. de captiv. & poſtlimi reverſ. & in l.* 1. *num. fin. ff. de damn. infect.* Sebaſt. Vant. *de Nullit. ex defect. Iurisdict. & Ordin. num.* 36. Nicol. Loſæ. *d. p.* 1. *cap.* 2. *numer.* 11. ubi hodiè quamlibet Civitatem habentem diſtrictum & ſeparatum regimen & habere mixtum & merum Imperium innuit Aug. Morla *in Emporio Iuris tit. de Iurisdict. in prin. num.* 43. Ludovic. Molin. *de Hiſpan. primogen. lib.* 1. *c.* 13. *numer.* 55. Jacob. Novell. *tract. de iur. prothomis pr. num.* 72. 74. 80. & 81. M. Anton. Peregrin. *conſ.* 2. *num.* 7. & 8. *vol.* 3. & *conſ.* 11. *numero* 42. *vol. eod. Quo loci* unamquamque Civitatem in ſuo ſenſu abundare ſignanter conſcripſit, allegando ad hoc text. *in c. utinam.* 76. *dict.* Fulv. Pacian. *d. lib.* 2. *de probat. cap.* 43. *num.* 16. Dominic. Card. Thuſc. *d. lit. C. concl.* 281. *num.* 6. Schurff. *conſ.* 26. *numero* 2. *cent.* 1. ubi loquitur in Civitate Imperiali
Goßlar. Ut non immeritò de hiſce liberis 11
Germaniæ Civitatibus ſcripſerit Guicciardinus *lib.* 7. *Hiſt. cap.* 2. recognoſcere eas quidem certis & definitis quibuſdam penſionibus authoritatem Imperii; Cæterum ipſas ſuis ferè moribus ac Magiſtratibus gubernari, neque tam ſtudere territorio ampliando, quam libertati ſuæ conſervandæ, quem refert & probat Scipio Gentil. *d. l.* 2. *cap.* 22. Matth. Stephan.
d. lib. 2. *p.* 2. *cap.* 1. *numer.* 52. Ac hodiè eaſdem 12
in tantam creviſſe potentiam, ut cum potentioribus Germaniæ Principibus contendere valeant, ſcribit author Theſauri Politici, *in relatione de Aula & Regno Imperatoris Romani fol.* 55.
Eodemque pertinet Caroli Quarti Imp. Judi- 13
cium, qui in conſervandis & augendis civitatum juribus, quarum opes & robur regni, admodum ſedulus fuit, ut de eo loquitur Peucerus *lib.* 5. *Chronicor. in vita Caroli IV. fol.* 179.
Eadem planè ratione, quâ Imperator Juſtinia- 14
nus *in Novell. de defenſoribus Civitatum* differens hoc concludit Epiphonemate: Quantò quilibet præeſt præſtantioribus tantò major ipſe & honeſtior eſt. Indeque eſt, quod Impp. in ſuis
diplomatibus & privilegiis Cæſareis Civitates 15
Imperiales appellant nobilia membra Imperii: Cujus rei oculatus teſtis eſt Sixtin. *d. cap.* 4. *numer.* 80. Eaſque Cæſari & Imperio ad reddendas rationes, Juſtitiæ ſaltē adminiſtratione exceptâ, minimè obnoxias cenſeri, reſpondit Acad. Ingolſtad. *tom.* 5. *variar. ICtor. Germ.* 24. *n.* 296. *fusè* Waremund. *lib.* 2. *de fœder. p.* 29. & *ſeqq.*

Quod autem Civitatibus jura Imperii in 16
ſtatu ſuo competere diximus, id maximè ad Civitates Italiæ Dd. extendunt, Bald. *conſ.* 243.

vol. 5. *per tot.* Abb. *conſ* 103. *per tot. lib.* 1. *latè* Dec. *conſ.* 403. *in princ. & n.* 7. Angel. *conſ.* 290. *n.* 8. *dicens*, eſſe ridiculum, de hoc diſputare hodiè in Italia: Ideoque in Civitatibus inſignibus, quæ habent ex conſuetudine vel privilegio, vel alia pactione Juriſdictionem, priores vel Antianos, eſſe tanquam Pontifices vel Regulos in terris ſuis, poſt Bald. firmat Felyn. *in Rubr. n.* 4. *verſ. tales autem ſunt Civitates. de Appellat.* Alexand. *conſ.* 16. *nu.* 1. *& ſeq. vol.* 5. Portius *conſ.* 167. *n.* 5. *&* 6. Guid. Pancirol. *conſ.* 13. *n.* 6.

Antiqua contentionis ſerra de Principatibus & Civitatibus Italiæ inter veteres Dd. trahitur, quod Regnum Italiæ auſpiciis Caroli Magni occidentali Imperio Romanorum ita fuerit inſertum, ut cum Germaniæ Regno, cui ſedes & honos Imperii conceſſus, unum corpus imperii efficeret. Idque eo modo teſtamento etiam Caroli Magni ad poſteritatem omnem translatum: atque hoc jure diutiſſimè duo illa Regna, una cum Regno Franciæ, inter ſe cohæſiſſe, ut, licet peculiares Reges Franciæ, & Principes plures italia habuerit, ſummaſque immunitates & privilegia utraque conſecuta ſint, nihilominus Imperii Romani Majeſtatem, non ut ſocii & confœderati, comiter, ſed ſubjectionis jure coluerint, vel ex eo conſpicuum eſt; quod etiamnum juriſdictionis in utroque Regno per Cæſarem adminiſtrandæ poteſtas, in magnorum Italiæ & Galliæ Cancellariorum titulis veſtigium ſui oſtendat? Quæ poteſtas & Imperatorum Jura uſque ad Frederici II. mortem floruiſſe videntur, quo fatis intercepto, Francia ſeſe avellere; Italiæ Civitatibus præſcriptiones, neſcio quas, obtendere, donationes & contractus jactare: Quibus poſtea ſui cuique Doctores vento juris velificati.

17 Improbanda tamen eſt ſumma Dd. Italorum prodigalitas in erogandis juribus Imperialibus, dum nonnullis civitatibus & Provinciis Italicis Majeſtatis jura tribuunt, eaſdemq; victricis Aquilæ Imperio exemtas eſſe profitentur: Sive enim titulum ſuæ exemtionis prece vel precio impetratum prætendant, ſive ſuæ libertatis præſcriptionem allegent, nuſquam ſat tutæ ſunt; tum, quod rerum à commerciis hominum exemtarum, qualia ſunt Majeſtatis & Superioritatum jura, nulla nec emtio, nec venditio; pulcrè Franc. Zoanett. *de Roman. Imper. pag.* 303. *num.* 184. *& ſeqq.* quietſi ipſe Italus, Italicas tamen Civitates & Principatus, nullo jure exemptionis contra ſubjectionem imperii niti poſſe, pluribus eo loco confirmat, *addens*, etſi jura Majeſtatis Imperii Germanici venalia eſſent; ab Imperatoribus tamen ſine Principum Germanorum conſenſione eadem diſtrahi non poſſe Donell. *lib.* 2. *Coment. jur. c.* 22. *& lib.* 12. *c.* 20. Paurmeiſt. *lib.* 2. *de Iurisd. c.* 4. *num.* 56. tum, quod privilegiorum, per quæ ſumma Imperii poteſtas labefactatur, conceſsio ſtrictim prohibita Pruckman. *de Regalib. memb.* 2. *effect. n.* 53.

18 *per l.* 8. *C. de precib. Imper. offerend.* tum denique quod obedientiæ, quam Subditi ſupremo debent Principi, nullo temporis utilibet longisſimi intervallo præſcribi poteſt Abb. *in c. cum non liceat. num* 6. *de præſcript.* Roman. *conſ.* 371. *n.* 5. Jaſon. *conſ.* 208. *n.* 2. *vol.* 2. Bartol. *in l. hoſtes. ff. de captiv. ubi dicit*, non poſſe inferiorem ſibi acquirere exemptionem, ut omninò ſit exemptus à ſuprema poteſtate; quia eſſet Accephalus, & addit; quod ſolum poteſt iſta ſuprema univerſalis autoritas delegari in partem ſolicitudinis, ſed non abdicari, & quod iſta ſint notanda, licet alii Pontifices hæc audiant torvo oculo, infertque ibi *quæſt.* 15. *n.* 39. Quod licet merum Imperium poſſit præſcribi, non tamen quoad univerſalem ſuperioritatem, quæ privilegio non poſſit concedi, *& ſubiungit in* 16. *quæſt. num.* 45. Quod libertas conceſſa aliquibus, prout Venetis & Florentinis dicitur conceſſa precario, quoad Univerſalem ſupremam juriſdictionem, & quod propterea etiam conceſſa perpetuò poſſet fortè revocari, etiamſi non ſint ſubditi, Text. eſt expreſſus *in l. competit. ubi* gl. & Dd. *C. de præſcr.* 30. *vol.* 40. *annor.* Eamque communem Legiſtarum opinionem dicit Olrad. *conſ.* 252. *n.* 6. Bartol. Socin. *conſ.* 275. *n.* 5. *vol.* 2. Natta *conſ.* 179. *n.* 24. *& conſ.* 640. Alvar. Valaſc. *tract. de Iur. Emphyt. q.* 8. *nu.* 29. Petr. Ant. de Petra *tract. de fideicommiſſ q.* 12. *nu.* 270. *& ſeq.* Joan. Parlador. *rer. quotidian. c.* 1. *nu.* 16. Dom. Card. Thuſc. *tom.* 4. *pract. concluſ. iur. lit. I. concl.* 40. *n.* 4. *&* 30. *adducens* Baldum *conſil.* 300. *dicentem*, quod Imperator poſſit auferre Juriſdictionem, quam præſcripſerunt. Licet Articulus & hic (ut ſupra *cap.* 3. *in princ.* quoque latius deduxi) dubitabilis ſit, & nonnulli Interpp. ſupremam Principis temporalis poteſtatem immemoriali præſcriptione acquiri ſtatuant, 19
concludentes, hanc affirmativam videri crebriorem, ex adductis latè per Cravettam *de antiq. temp. p.* 4. §. *materia ſingularitatis. nu.* 73. *verſ. contrarium.* Ubi inter cætera arguit, non valere illam rationem, quod non poteſt quis eſſe ἀκέφαλος, id eſt, ſine capite: Quia dicit, quod ipſe præſcribens erit caput, prout eſt ipſe Cæſar. Anton. Gabriel. *lib.* 5. *com. concl. tit. de præſcript. concl.* 1. *n.* 25. Hieronym. de Monte *tract. de finib. cap.* 77. *n.* 3. M. Ant Peregrin. *tract. de Iur. fiſci l.* 1. §. 2. *n.* 60. *& ſeqq.* Ubi Dd. ita communiter ſenſiſſe teſtatur. Et veriorem credidit Laurent. Kirchov. *lib. commun. opin. concl.* 68. *nu.* 4. *cap.* 4. Surdus *deciſ.* 1. *n.* 10. Et in eam reſpondendo proniores ſunt Alex. *conſil.* 44. *n.* 13. *in fin. vol.* 6. Cravetta *conſ.* 615. *n.* 12. *& conſ.* 973. *nu.* 47. *& conſ.* 983. *n.* 8. Schurff. *conſ.* 72. *num.* 23. *&* 24. *cent.* 1. *& conſ.* 83. *n.* 1. *cent.* 1. Mandell. *conſ.* 62. *n.* 34 *& conſ.* 64. *n.* 91. Tiber. Decian. *conſ.* 40. *nu.* 58. *vol.* 4. Cacheran. *conſ.* 3. *n.* 16. Nicol. Everhard. *jun. conſ.* 1. *n.* 165. *vol.* 2. Peregrin. *conſ.* 28. *num.* 5. *vol.* 1. Bartolom. Bertazz. *conſ. civil.* 110. *nu.* 6. qui ferè omnes de magis communi teſtimonium perhibent.

Ærare Friderici I. ſe paſſim exemptos gloriati ſunt, qui tamen (*Gunthero teſte*) Regalia ab ipſis vindicavit, in ordinem redegit, ac poſtea titulum de Regalibus divulgavit; Cum jam ante in Italia Anno 1160. celebrante Curiam generalem apud Romaliam Imperatore, eidem omnia Regalia in Civitatibus concordi 20

omnium

omnium Juriſperitorum & Principum Eccleſiaſticorum Seculariumque ſententia jure ſuperioritatis adjudicata eſſent juxta Otton. de S. Blaſio *in appendice ad lib. 7. Ottonis Friſingenſis cap.* 14. Radivic. *lib. 2. de reb. geſt. Imperat. Frideric. c.* 5. Carol. Sigon. *de Regno Italiæ lib.* 12. *fol.* 302.
21 Fruſtra igitur conventionem allegant Florentini & Genuenſes, qui ex titulo emptionis libertatem ſibi comparaſſe ajunt. Sigon. *de Regn. Italiæ lib.* 20. Caſtald. *de Imperat. quæſt* 54. *n.* 12.
22 Cum jus Reipub. pactionibus mutari nequeat. Et concludit optimè Felyn. *in c. ad audien-*
23 *tiam. n. 4. tit. de præſcript.* Conventiones iſtas Rodolphi Cæſaris cum quibuſdam Hetruriæ Civitatibus inefficaces eſſe, tametſi juramentum interveniſſet. Zoanet. *d. tract. de Roman Imper. n.* 200. *pulchrè* Georg. Schonborn. *lib. 5. Politic. c. 7.* Dn. Thom. Michael. *d. diſput. de jurisdict. concl.* 20. Inde Imperatores procuratores & tutores Imperij Card. Thuſc. *d. concl. 40. n.* 1. Bodin. *lib.* 1. *de Repub. cap.* 10. Et Auguſti, Mehrer deß
24 Reichs/ ab augendo, non diminuendo Imperio, appellantur, & pro maritis Imperii habentur, quibus ut rei dotalis *l. un.* §. 15. *C. de rei uxor. act.* Sic his alienatio Imperij immodica prohibita, Schrad. *tract. de feud. p. 4. cap. 1. n.* 22. Vaſq. *illuſtr. controverſ. cap. 4. n* 5. Peregrin. *d. tract. de jure fiſci ſub rubric. habentes iura fiſci an poſſint. nu.* 74. Hinc Imperium non eſſe in marſupio Principis dixit Bald. *in c. intellecto. de iureiurand.* Habetque ſe Imperium, ut Corpus, cui ſi vel auricula amputetur, monſtroſum efficitur Roland. à Valle. *conſil.* 1. *n.* 126. *vol.* 2. Sichard. *conſ. feud.* 6. Et ſanè omnis Princeps non ſui cauſa creatus aut factus eſt (quis enim ſervitutem ſibi ultrò imponat ſine magni ſpe præmii?) ſed populi cauſa, ut hominum cætus ab eodem prudenter ac ſalubriter adminiſtretur. Eoque bono Principi, Populi ſalus ſuprema lex eſt: nullaq; Provincia extat, ſi non expreſsè alienationem Principi interdicat, ſaltem tacitè eam prohibuiſſe videatur, Renat. Choppin. *de Doman. Franc. lib.* 2. *cap.* 1. *nu.* 1. *& ſeq.* Innocent. Gentilet. *de Regn. p.* 1. *theorem.* 1. Bodin. *de Repub. lib.* 1. *c.* 9. *& lib.* 6. *cap.* 2. Hottoman. *in Franco Gallia. c.* 8. *n.* 25. *& illuſtr. quæſt.* 1. Cujac. *in d. c. intellecto, de iureiur.* Matth. Stephan. *de Iuriſd. lib. 2. p. 1. c. 1. memb.* 1.
25 *n.* 15. Hinc illa Octaviani Auguſti, qui ſibi ut Parenti Rom. Imper. procurationem demandatam & Caroli Magni à Zoanetto *de Rom. Imper. n.* 151. relata Oratio, qui duntaxat Imperij Gubernator in ſuis monumentis nominari vo-
26 luit. Quin etiam trium Cancellariorum in Imperio conſtitutio (ut ſupra attigi) evincit, illos non eſſe exemptos. Ut enim Elector Moguntinus per Germaniam, Sic Colonienſis per Italiam, Trevirenſis per Galliam Celticam in Regno Arelatenſi (quod Delphinatum, Sabaudiæ ducatum, tractum Sequanenſem ſive Burgundiæ Comitatum & tractum Helvetiorum complectitur Michael Coccin. *de Imper. à Græc. ad Germ. translat.* Vide tamen Me *ſupra cap. 4. num.* 110.) ſunt conſtituti: Licet deficientibus duobus Regnis, Galliæ ſcilicet totius, ac parte Italiæ (aliquæ enim partes etiamnum ad Imperiū pertinent Petr. Heig. *l. b. 1. quæſt. 3. n. 48. & ſeqq.*) poſteriorum Cancellariorum poteſtas, admodum reſtricta ſit, & ſumma Archivi in Germaniæ Cancellariorum collata eſſe videatur. Ruland. *d. c. 4. n.* 10. Cenſentur ergo adhuc de ter- 27
ritorio, qui non penitus ab Imperio Jure ſunt exempti. Et vel actu vel potentia ſub Ditione 28
Reip. continentur, & præſumitur in cauſas & perſonas Juriſdictio Imperatoris & Imperii, donec exemptio probetur: Et ſi quid Italiæ Civitates pro libertate adipiſcenda exſolverunt, tributi aut penſionis nomine ſolutum eſſe, exiſtimandum eſt cum Bodin. *d. lib. 1. c. 9. & lib. 2. c.* 5. Ac ut Domino in ſervum fugitivum perpe- 29
tua eſt manus injectio: Sic quoque Imperatori (cui à prædeceſſoribus nullum creari potuit præjudicium) perpetua manet rebellium vindicatio. Omnium quippe gentium moribus repugnat, ut fugitivus Servus à Domino, quem temerè reſpuit, eo ipſo ſtatim ſit liber; Ut transfuga ad hoſtem miles, deſerti Ducis authoritate non teneatur; ut perfidus juramenti violator, ipſius juramenti vinculo non adſtringatur. Idque ſatis demonſtrarunt Maximiliani I. Imper. copiæ in Italiam miſſæ, quæ ingenti metu omnes Civitates perculêre Bodin. *cap. 9. fol.* 193. *num.* 123. Extat etiamnum ejuſdem Maximiliani reſcriptum ad Venetos apud Dn. Goldaſtum *tom. 3. Conſtit. Imper. fol.* 483. quo de defectione Civitatis Patavii graviter conqueritur, utque Imperium Romanum tanquam legitimum Magiſtratum recognoſcat atque ad Imperium redeat, ſub privatione omnium jurium & comminatione excidii præcipit. Extat quoque Veneti Oratoris Antonii Juſtiniani ſupplex & Maximilianum I. Imperatorem Oratio apud Franciſc. Guicciardin. *lib.* 8. *hiſt. fol.* 753. Quæ licet ob rei gravitatem miro ſermonis nitore ac venuſtate conditam integra inſeri heîc mereatur, attamen cum ſit aliquantò prolixior potiora duntaxat depromere ex eadem lubet. Minimè verò, *inquit*, inter poſtremas laudes id 30
tibi adſcribetur, Cæſar, Si cum victoriam adverſus Venetos in poteſtate tua habeas, quam humanæ res caducæ ſint, memor, ea moderatè uti noveris, magis ad pacis ſtudia, quam ad dubios belli eventus propenſus: Quanta enim rerum humanarum inconſtantia ſit, quam incerti caſus, quam dubius, varius, fallax, obnoxiuſque periculis ſit mortalium ſtatus, externis priſciſque exemplis oſtendere non eſt opus; ſatis ſuperque Veneta Reſp. docet; quæ paulo ante florens, ſplendens, clara atque ita potens erat, ut ejus nomen & fama non in Europæ finibus contineretur, ſed egregia pompa Aſiam Africamque percurreret, atque in extremis Orbis terræ terminis magno cum plauſu reſonaret, hæc eadem nunc unico eoque levi adverſo prælio rerum geſtarum gloria orbata, opibus ſpoliata, lacerata, conculcata atque everſa omnium rerum ac præſertim conſilio egens ita corruit, ut omnis priſtinæ virtutis imago conſenuerit, omniſque armorum ardor deferbuerit. Itaque Principis, Senatus, populiq; Veneti nomine, humili devotione ſup-

M 4 plices

plices oramus, obteſtamur atque obſecramus, ut clementiæ tuæ oculis res noſtras afflictas & deperditas reſpicere digneris, iisq; ſalutarem medicinam afferre; Omnes pacis leges, quas tu nobis impoſueris, amplectemur, omnes juſtas honeſtas & ab æquitate minimè alienas ducemus: Sed fortaſſe qui nobis ipſis mulctam imponamus, digni ſumus. Ad te verum & legitimum Principem omnia, quæcunque majores noſtri Sacro Imperio & Auſtriæ Ducatui ademerunt, redeant, quibus, ut decentius vivant, omnia quæcunque in continenti poſſidemus, adjungimus, quarum rerum juribus quocunque modo partis cedimus. Præterea ſpontanei tuæ Majeſtati & legitimis Imperii Succeſſoribus in perpetuum quingenta auri pondo tributi nomine pendemus, imperiis, decretis, legibus, præceptisque tuis libenter obtemperabimus. Tua iſta clementia conſervati, te Urbis noſtræ parentem, genitorem, conditoremque appellabimus, ingentia beneficia in annales referemus, liberis noſtris perpetuo memorabimus; nec verò parva erit hæc ad tuas laudes acceſſio, te primum eſſe ad cujus pedes Veneta Reſpub. ſupplex ſe humi proſternat, cui cervices ſupponat, quem velut Deũ de Cœlo delapſum colat, revereatur, obſervet. Sed ut unde incepit, eò mea revertatur oratio, in tua poteſtate eſt, Cæſar, Venetis tuis ignoſcendo & condonando nomen laudemq; comparare, qua nemo unquam vincendo majorem ſplendidioremq; adeptus eſt, hoc monumentum nulla vetuſtas, nulla antiquitas, nullus temporum curſus ex mortalium mentibus delebit, ſed omnia ſecula te pium, clementem, omnium Principum glorioſiſſimum appellabunt, prædicabunt, confitebuntur: nos tui Veneti quod vivemus, quod auras cæleſtes carpemus, quod hominum commercio fruemur: id omne tuæ virtuti, felicitati clementiæque tribuemus.

At Venetias ſemper fuiſſe liberas ſuper annos mille, aſſerit Thom. Bozius *de Ital. ſtatu. lib. 3. num. 15.* Carol. Sigon. *de Regno Ital. lib. 4.* qui Caroli Magni & Nicephori Imperatorum ævo libertatem Venetiis conceſſam autumat *fol. 100.* ex Bald. Petr. Ant. de Petra *de jur. quæſt. cap. 3. q. 4. num. 34. & 43.* Muscorn. *de Iuriſd. n. 129.* Alciat. 2. *diſp. c. 5.* Hinc Venetias liberi dominii urbem vocant, & poteſtatis illibatæ poſt Frideric. Scotum Camillus Borell. *ad Bellug. ſpecul. Princip. rubr. 22. §. & quia. in verſ. Venetis lit. M.* Joan. Bapt. Lupus *de illegitim. & de natal. reſtitut. liberis com. 3. §. 3. n. 12.* Conſervationem ſanè poſſeſſionis Imperii arguit Cameræ Imperialis contra L. V. D. ante aliquot annos Latinè & Germanicè 13. Junii Anno 1509. publicata bannitoria ſententia, ex quo cum primum 22. Januarii Anno 1504. in cauſa Dominorum de Scala Rom. Imp. Civitatum & terrarum, &c. contra Ducem in Contumaciam pronunciatum, definitivè, Vicariatum V. & Civitates & terras, ac juriſdictiones, poteſtates, authoritatem, jura proventus, obventiones, territoria, tributa, diſtractus & alia pertinentias earundem, ad actorum progenitores ac de præſenti ad ipſos actores, tanquam Vicarios & Vaſallos S. Romani Imperii ſpectaſſe & pertinuiſſe, ſpectareque & pertinere jure utilis dominii vel quaſi, præfatumque Do. Ducem Reum ad de occupandum, dimittendum & reſtituendum præfatis Actoribus Vicariatum ſeu Civitates & terras præfatas ac earum jura & pertinentias ſupraſcriptas, earumque omnium poſſeſſionem vel quaſi redintegrandam, condemnandum fore, una cum fructibus inde perceptis vel percipiendis, nec non expenſis litis, uti ex D. Bartii ſententiis videre eſt. Addo, quod Venetæ Civitati & Duci conceſſum privilegium exemptionis ſigillatum ſe vidiſſe teſtatur Alberic. de Roſate oculatus teſtis & fide dignus *in l. cunctos populos. n. 19. C. de ſum. Trinit.* Feſtas *de æſtimo. c. 4. num. 301. & p. 4. cap. 7. n. 27. & ſeqq.* Caſtald. *de Imperat. q. 54. num. 9. ubi & poſt Iaſonem in l. 1. C. de S. Trinit. & in l. ex hoc jure ff. de Iuſt. & Iure. & l. 1. §. videamus ff. de operis nov. nunc.* Nicol. de Ubald. *de ſucceſſ. ab inteſt.* de dicto privilegio Venetorum ſcribit. Plures cumulat Marta *de juriſd. p. 1. c. 36. n. 16.* ſubjungens ibidem, quod & privilegiũ ab Imperatore habeant cudendi Ducatos. Quæ privilegii conceſſio ſuperioritatis argumentum eſt. *l. 1. §. fin. l. 3. ff. de conſtit. Princip §. ſed & quod Princip. verſ. plane. Inſt. de Iur. nat. gent. & Civil.* Joſeph. Ludo. *deciſione Peruſin. 3. n. 4.* Cõſil. Ferd. *in cauſa Finariens. n. 14.* ubi exiſtimat ex privilegiorum conceſſione argui ſuperioritatem Imperatoris. Joan. Mar. Riminald. *conſ. 268. n. 41. vol. 2.* ubi privilegium concedere Superioritatis ſignum eſſe ſtatuit. Quod ſequitur Marta *de Iuriſdict. p. 1. cap. 33. n. 84.* Carol. Tapia *in rubr. ff. de conſt. Princip cap. 4. num. 30. & ſeq.* & actum privilegiandi ſupremæ poteſtati adſcribit Franc. Curt. Junior. *conſ. 1. num. 26.* Hip. Riminald. *conſ. 27. n. 33. in fin.* & in ea reſidere ait Burſat. *conſ. 156. n. 2.* & in effectu ſentit Francis. de Claperiis *in cent. deciſ. Fiſcal. conſ. 23. n. 63. lib. 1. com. 1.* Joſeph. Ludov. *d. deciſ. 3. n. 4.* Maximè, ſi ex certa ſcientia & plenitudine poteſtatis conceſſio facta, quam nec abſentis ignorantia, nec præſentis moraretur contradictio, *per not.* Rol. à Valle. *conſ. 4. n. 47. vol. 3.* Natt. *conſ. 636. num. 153. & ſeq.* Hieron. Gigas *de penſion. q. 37. nu. 1. & ſeq.* Franc. Curt. Jun. *d. conſ. 1. n. 26.* Hinc Venetos quoque & alios, poſſe privari libertate ſua, utpote quam habent vel ex privilegiis Imperatoris, vel per patientiam ejus, ſi ſint rebelles Imperio, tradit Martin. Laudens. *de Crim. læſ. Majeſt. q. 51.* Faciunt notata Decian. *in pract. crimin. lib. 7. c. 32. n. 9.*

Genuensium ab Imperii ſubjectione liberationem deducit Men. *reſpons. 2. cauſ. Finarienſ. art. 1. n. 42. & ſeqq.* & Januenſis Reip. potentiam & omnigenam exemptionem adſtruit Bald. *conſ. 182. n. 3. lib. 5.* Roland. à Valle *conſ. 29. num. 18. & 20. vol. 1.* Menoch. *conſ. 2. nu. 48. cum ſeq.* Joan. Bapt. Lup. *de illegitim. & de nat. reſtit. lib. com. 3. §. 3. nu. 16.* Thom. Bozius *de ſtat. Ital. lib. 3. c. 3.* Et tandem patriam ſuam ſuperiorem non agnoſcere Hiſtoricus non incelebris Hieron.

Hieron. Conneſtag. *in hiſt. de Portugal. & Caſtel. conjunct. in Epiſtol. dedicat.* ſcriptum reliquit. Quę precio quoque acquiſivit libertatem. Dec. *conſ.* 694. *num.* 3. Decian. *conſil.* 19. *num.* 31. Tempore Decii agnoſcebat Regem Franciæ Petra *de jure quæſit. non tollend. c.* 3. *q.* 4. *n.* 46. Hieron. Marilian. *d.* 1. *n.* 25. *& in l. quoties. n.* 36. *C. de R. V.* Conrard. *in l. un. C. ſi à moment. poſſ. appell. limit.* 22. *n.* 13. *& ſeq.* Bozius *d. c.* 3. *n.* 16. quo loci docuit, plerumque poſt exactos Longobardos Rempub. Genuenſem in libertate permanſiſſe annis ferè 800. abſolutamque continuaſſe de anno 1528. usque nunc libertate ab Andræa Auria Gallis dejectis reſtituta Ludov. Guicciard. *Hiſt. lib.* 19. Mart. Bellajus *de reb. Gallic. com. lib.* 3. *fol.* 100. *& ſeq.* Marta verò *d. tract. de Iuriſd. p.* 1. *cap.* 33. *n.* 79. *& ſeq.* ex aliis comprobat Genuam ſemper Romanis obediviſſe. Sanè Imperator Maximilianus II. Se Genuenſium judicem competentem eſſe, in celebri illâ cauſa Finarienſi Anno 1558. Calend. Januar. 8. pronunciavit, illorum ad Pontificem interpoſitâ appellatione planè refutatâ; pro qua Cæſaris ſententia, præter conſilium Ferdinandi & collegium Papienſe, Bononienſe, Patavienſe conſuluit Vide ſis Menoch. *ad fin. tract. poſſeſſ.* Bodin. *lib.* 1. *de Repub. cap.* 9. *nu.* 224. quorum conſiliorum authoritatem contra Menochium probavit Joan. Vincent. Honded. *conſ.* 23. *n.* 46. *in fin. & n. ſeq. vol.* 1. Vid. etiam Thuan. *lib.* 61. *hiſtor. fol.* 513. Genuenſes quoque deſertâ appellatione, judicato paruerunt. Licet vulnus hoc prætenſæ libertati inflictum qualitercunque ſanare ſtudeant Genuenſium Patroni, nempe de Finarienſi Marchionatu, non de ipſorum libertate aut ſubjectione ventilatum fuiſſe jus; cicatrix tamen non levis remanet, ut quamvis libera Reſpub. Imperii tamen Germani, multò magis quam Hiſpaniarum Regis Majeſtatē recognoſcunt, ſeu (ut inquit Proculus *in l.* 7. *ff. de capt. & poſtl. reverſ.*) eandem comiter obſervare ſine omni dubio teneatur. Neque enim tanta eſt Venetorum, multo minus Genuenſium Superioritas, ut cum illa quæ vel Imperii Romano-Germanici, vel Francorum Regis propria eſt, comparata, pari pede ambulare poſſit, ꝙ nulla alia ex re, quam ex Legatorum miſſionibus clarius adparere poteſt. Cum enim Romanorum Imperatoris Orator longo & diuturno uſu ad parem ſi non majorem legantis dignitatem oſtendendam ſedendo apud Turcam perorare ſoleat, Venetorum Legatus idem imitari volens, à Barbaris interpellatus & prohibitus fuit. Kirch. *lib.* 2. *de Legat. c.* 5. Idem jus cum Cæſaris Legato intervertere annexi eſſent, Caroli V. Legatus pro ſella pallium in nodos collectum adhibuit, & ex eo ſedens peroravit. Vide Me *ſupra c.* 4. *n.* 15. *&* 16.

Mediolanum fuit & eſt etiamnum Regia Italiæ, hoſpitium Imperatoris Germanorum, ſpecula & arx totius Italiæ, Galliæ & Germaniæ, mirum in modum ſibi horum regnorum propinquitate accommodata, ut ait Alciat. *de form. Rom. Imp. fol.* 103. Hanc & Fridericus I. ob rebellionem ſæpiùs compeſcuit Crantz. *lib.* 6. *Sax. c.* 18. *& c.* 36. Hodie quoque Mediolani Ducem Vaſallum eſſe Imperii agnoſcit Alciat. *conſ.* 33. *n.* 4. *lib.* 6. Petr. Ant. Anguiſola *conſ.* 3. *n.* 4. Ruin. *conſ.* 219. *n.* 5. *lib.* 1. Roland. à Valle *conſil.* 1. *n.* 56. *vol.* 3. Marta *de Iuriſd. p.* 1. *c.* 33. *num.* 38. *& ſeq.* & præſupponit Franciſ. Marc. *deciſ.* 617. *num.* 3. *p.* 1. Alex. Raudens. *de analog. lib.* 1. *cap.* 34. *nu.* 271. Camil. Borell. *de Reg. Cath. præſt. cap.* 46. *n.* 262. *& ſeq.* Curt. Sen. *conſ.* 73. *num.* 28. Lancellot. Gallia *conſ.* 24. *num.* 10. Joan. Bapt. Lupus *de illegit. & natal. reſtit. lib. com.* 3. §. 3. *n.* 19. ubi etiam citat Cacherán. *deciſ.* 154. *num.* 1. Unde Ducem Mediolani, Mantuæ & Ferrariæ non poſſe concedere feudum ligiū, cum recognoſcat Cæſarem in Dominum, ait Intrigliol. *de feud. quæſt.* 28. *num.* 5. Baldus quoq; exiſtimat pleniſſimam tranſlationem poteſtatis Imperatoriæ in Ducem Mediolanenſem non evellere radices Imperii *conſ.* 355. *lib.* 3. Alex. Raudens. *d. lib.* 1. *c.* 28. *n.* 4. De facto tamen non recognoſcere ab immemoriali tempore idem Roland. *conſ.* 100. *n.* 95. *vol.* 4. dixit, citans Alex. *conſ.* 3. *n.* 9. *vol.* 5. *& conſ.* 11. *n.* 9. *vol.* 7. Fulv. Pacian. *conſ.* 60. *n.* 15. Et liberam eſſe ab Imperio, aſſerit Joan. Vincent. de Anna *allegat.* 67. *n.* 23.

Pari ratione aliarum Lombardię Civitatum, mediante contractu vel privilegio à Romano Imperio indultæ exemptiones annullantur; Cum hiſce faſtigium Imperii non leviter depreſſum ſit & exinanitum Hottoman. *q.* 1. *illuſtr.* Crantz. *in Saxon. cap.* 3. *lib.* 10. *& lib.* 11. *cap.* 1. Ac utcunque Vaſquius 2. *illuſtr. cap.* 28. *num.* 9. arbitretur, Civitates Italiæ non modo jure, ſed etiam de facto ſe potuiſſe ſubducere à ſuprema poteſtate Imperatoris; nulla tamen à jurisdictione Imperii exemptio eſt; poſt Luc. de Penna & Matth. de Afflict. Molinæus *in conſ. Pariſ. tit.* 1. §. 3 *gl.* 4. & per contractum aut alio modo in præjudicium ſucceſſorum, Superioritas non poteſt ab Imperatore alienari, ut ex Bald. Felyn. tradit, Cacheran. *conſ.* 3. *n.* 12. Cum hanc expropriatio & abdicatio dominii, dignitatis & jurisdictionis ſequatur, quibus Principatus deformatur Roland. *d. conſil. nu.* 9. *& ſeq. vol.* 1. Menoch. *d. conſ.* 604. *num.* 15. Et ad hunc modum exemptos in ſubjectionem reduci poſſe tradit Jaſon. *in d. l. Imperium. ff. de juriſd. n.* 20. *verſ. ſimiliter ſi ſunt facit l.* 3. *l.* 7. *C. de precib. Imp. offerend. l. ſi. unus* 27. §. *pacta quæ turpem* 4. *l.* 7. §. *& generaliter. ff. de pact.*

Sed neque Lombardicas Civitates, uti ſunt Mantua, Parma, Placentia, Mutina & alię quicquam adjuvat allegatio Conſtitutionis Friderici de Pace Conſtantiæ, qua ſeſe non Subditos, ſed confœderatos & amicos populos factos eſſe ſingulari conventione aſſerunt. Quod tantùm abeſt, ut confirmari dicta conſtitutionē poſſit, ut potius nihil aliud quam firmiſſimum ſubjectionis jugum, adverſus totam Lombardiam evincatur. Tob. Paurmeiſter. *lib.* 2. *de Iuriſd. c.* 4. *n.* 36. *& ſeqq.* Marta. *d. cap.* 33. *n.* 35. Haſce Lombardiæ Civitates ex parte fuiſſe liberas in exiguis ſolitas agnoſcere Imperatorem, Regumve, quos elegiſſent, poteſtatem Thom.

Boz.

Boz.*de ſtat.Ital.c.*3.*n.*14.affirmat.Hodie Conſtitutioni Friderici de pace Conſtantiæ, non tantum derogatum fuit, ut nullum ejus veſtigium ſuperſit, ut de Parmenſi oſtendit Alex. Raudens *conſi.*2.*n.*158.Hinc Purpurat.*in l.Imperium n.* 173.*ff. de juriſd.* dixit, quod Civitates pace Conſtantiæ deſignatæ habuerint merum mixtumque Imperium;hodie nullam eſſe,quæ illo polleat:Surrexiſſe enim alios Principes,qui ſibi vindicarint Imperium.

Florentini pactione cum Rudolpho Habſpurgenſi ejus nominis primo Imperatori, ſolutis 26000.Coronatis,inita,ſe ab obedientia Romani Imperii ſubtraxêre Bodin.*lib.* 1.*de Repub.c.*9.*n.*125.Jacob Philip.Portius *conſ.*167.*n.*1.*& ſeq.* Joan.Bapt.Aſin.*de Exec.in princ. cap.* 14.*n.*9.*plures citat.* Contard.*in d.l.un.C.ſi à mom. poſſ.rubr.ratione ſtatut.nu.* 17. Decian. *in pract. Criminal.lib.* 7.*cap.* 32.*n.*9.(*ubi etiam de Venetis*) Natta.*conſ.*637.*n.*32.*& conſ.ſeq.n.*39.*& ſeq.*Joan.Bapt.Lupus *d.comment.*3.§.3.*n.* 13. Caſtaldus verò *de Imperat.q.*54.*n.*12.refert, Florentinos habuiſſe à Rudolpho I. libertatem pro 7000.Ducatis.Alii pro 6000.adſerũt 1.April. An.1285.Platina *in vita Honorii IV.* Vide Martam.*de juriſd.p.*1.*c.*33.*n.*97.Petr.Ant. de Petra *de poteſt.Princip.fol.*557.*n.*213.

Florentiam inſtauravit Carolus M.& Imperatori fuit ſubdita, donec Rudolpho I.miſſo Pintivalle de Fliſco ex Comitibus,& Laigarna Genuenſe Vicario Imperii,generali abs ſe conſtituto Sacramentum fidei & obſequium Hetruriæ Civitates contumaciter negarent.Quo ipſo Imperator permotus,atque opibus ſuis,ſi arma adhiberet, diffiſus, obſequium remiſit, integramque libertatem Italiæ indulgere ſtatuit.Quare præmemoratus Fliſcus id Civitatib. indicavit,quæ confeſtim ſingulæ indictam pecuniæ ſummam exſolverunt, & libertate redempta ſingularia privilegia ad eam rem elicuerunt Sigon.*lib.*20.*de Regn.Ital. ad fin.* Auth. Archiepis.Florent.*p.*3.*tit.*20.*c.*5.§.1.

Quamvis autem quidam exiſtiment Rudolphum I.reſervaſſe ſuperioritatem & recognitionem Imperii Civitatesque libertate ſibi comparata Cæſaris dicto ſe audiẽtes promiſiſſe Culpin.*in Rudolp.* 1.Gerard.Re.*Annal. Auſtriac. lib.*1.*ad annum.*1284.Jovius etiam *lib.*29. ſcribat,Florentinorum lege vetuſtiſſima Imperatori jus eſſe ibidem inſtituta confirmandi, & inde ſuperioritatem Imperii conſervari Feder. Scotus *reſponſ.*28.*numer.*107.*lib.*6. Attamen quia expreſſim traditur,Fliſcum,ut jura Imperii recuperaret,miſſum exigendo fidelitatis & obedientiæ juramentum Rom. Imperio, idque Civitates Thuſciæ conſtanter negaſſe,inde libertatem omnimodam divenditam conjicitur,idque eo magis, quod actus ſubſecuti id etiam evincant, cum ſtatim alia Reipub. forma tunc conſtituta fuerit,& in Principatum perpetuum converſus, Mediceæque familiæ adſignatus Jovius *d.lib.*29.Francis.Guicciard. *Hiſt. Italiæ lib.* 20. quæ nunquam agnovit Romanum Imperiũ,quod utique fieri debuiſſet, ſi ſuperioritas Rudolpho I. fuiſſet reſervata, facileque Carol. V. Imperat. qui Florentinos debellavit, & ob ingratitudinem & molitionem contra Imperium coercuit, non refragante contractu per ejus Anteceſſorem inito, potuiſſet eos Imperio ſubjicere Tib. Decian. *conſ.*19.*n.*90.*verſ.cum igitur.l.*3.Mart.*de juriſd. p.*1.*cap.*95.*& ſeqq.* Addit tamen Decian.*d. conſ.* 19.*num.*192. Etſi ducatus Florentinus non ſolvat Canonem Imperatori, non eſt ideò exemtus à ſuperioritate, quia Imperator ſibi & Imperio expreſsè Superioritatem reſervavit,ut adparet in privilegio & Inveſtitura Coſmi. Ex quo conſilio poſſunt & alia argumenta peti.

Idem de cæteris Hetruriæ Civitatibus ſtatuendum videtur. Annon Carolus V. Senas ad Imperium pertinere,eò quod in tabulis Imperii perſcriptum reperiatur, Senenſes olim Carolo Quarto Imperatori fidem addixiſſe, & quod ejus auſpiciis Reipub. formam, qua hactenus uſi fuerant, inſtituiſſent, ſumma ope contendit? Quomodo itaque in præjudicium Sacri Imperii Coſmus ac liberi ejus Philippi Hiſpaniarum Regis beneficio Anno 1557. urbem occupare potuerunt, quam ipſe Philippus à Cæſare ſine Germanorum Principum & Statuum Imperii conſenſu accipere non potuit? De quo Ludovic Guicciard. *lib:* 3. *rer. memorabil.* Marta.*d. cap.* 33. *numero* 114. Dec.*conſ.*307.*num.* 9. Lup.*d.com.*3.§.3.*nu.* 14. Contra verò Senas Civitatem neminem recognoſcere ait Petra *de jure quæſit. non tollend. cap.*3.*quæſt.*4.*num.*38.

De Pisis videatur Marta *d.cap.*33.*numero* 105. De Luca Decius 85.*numero* 7.*verſ. item Civitas.*Joſeph.Ludovic.*deciſ.Lucenſ.*36.*numero* 17. *& ſeq.* quæ dicitur libertatem omnigenam 12000.Ducatis emiſſe. Fulgoſ.*conſ.*212. Decian.*conſ.*19.*numero* 29.*vol.*3. Lupus *d.* §.3. *numero* 15. Sigon.*lib.*3.*de Regn.Ital.* Et quamvis Carolus Quartus Legatum Lucenſibus præfecerit Cardinalem quendam Gallum, is tamen poſt abitionem Imperatoris, Civitatem juri & poteſtati reſtituit, dato pretio 25. millium aureorum, & tandem in libertate conſtitit, Leand. Albert *deſcript. Italiæ in Thuſcia vol.*59. Hinc neminem recognoſcit in ſuperiorem Socin.Jun.*conſ.*83.*in prin. vol.* 4. Petra *d.tr.cap.*3.*q.*4.*numero* 25. *&* 45. Marta *d. l. num.*115.

De Bononia Marta *d.cap.* 33. *n.*92.

De Civitatibus Lombardiæ in Pace Conſtantiæ nominatis(*ut ſupra attigimus*) in ſpecie proditum eſt,iisdem Regalia, non tamen, nec aliter,quam ſalvo Majeſtatis & ſuperioritatis jure, conceſſa eſſe, voluitque Imperator eas Subditos Imperii manere, idque ex verbis ejusdem conſtitutionis planum evadit. Ac 31
quamvis Alexand.*conſ.*1.*nu.* 17.*&* 25. *& ſeq. vol.*5.exiſtimet,pacem & conceſſionem hujusmodi eſſe temporalem, nec ligare Imperatorem, quin facultatem & poteſtatem creandi Magiſtratus, qui merum & mixtum Imperium habeant, rurſus adimere, easdemque Civitates in Ducatum & Principatum erigere, aliisque 32

conce-

concedere poſſit: Quod etiam inconſideratè ſequuntur Auguſt. Berous *conſil 56. num.* 101. *vol.1.& conſ.47.num.17.vol.eod.* Tiber. Decian. *conſ.19.num.228.vol.3.* Roland. à Valle *conſil.* 100.*num.7. vol.4.* Attamen hanc traditionem, ut falſam, & iniquam, rectè reprehendit Carol. Molinæ. *in Conſuet. Paris. in Proœm. num.* 88. *& in apoſtill. tit. 6. ad Alexand. d. conſil.* 1. *numero* 17. pacemque iſtam fuiſſe perpetuam M. Anton. Peregrin. *conſ.1.n.5.in fin.vol.1.* & irrevocabilem dixit Afflict. *ad conſtit. Regni lib.* 1. *rubr.* 47.*n.9.in fin.*

Non deſunt, qui liberis & Imperialibus
33 Germaniæ Civitatibus Inhabilitatem Regalia poſſidendi objiciunt, eò, quod excepta Roma nova & veteri nulla Civitas dignitatis gradui annumeretur *l.3. §. quod ſi alterutram. C. de na-*
34 *tur. liber.* Sed omnes privatorum loco ſint *l. cum qui vectigal. ff. de V. S.* Signorol. Homod. *conſ.39. n.7.* Roman. *conſ.111.n.1.* Schurff. *conſ.83. num.2. cent.2.* Nicol. Boer. *de Cuſtod. clavium num.38.& ſeq.* Capel. Tholoſan. *deciſ.344.* Gail. 1. *obſ.57. num.8.* M. Anton. Pergrin. *de jur. fiſc. l.1. §.2. numero 70.* Guilh. Forner. *lib. ſelect.* 22. & impropriè Reſpub. appellentur Cephal. *conſ. 615. nu. 72.& ſeqq. lib.5.* Nicol. Loſæus *tract. de Iure Univerſit. lib.1. cap 2. n.31.* Idque tantò fortius ſtringere ſibi perſuadent, quod nullus, niſi dignitatem Regalem Principatus, Marchionatus vel Comitatus, per Inveſtituram aut aliam ſpecialem conceſſionem acquiſiverit, Regalia vel in univerſum vel in particulari ſibi arrogare queat. Requiri enim habitum alicujus dignitatis Regalis, qualis eſt Ducalis, Marchionalis, &c. ut quis capax Regalium ſit. *cap. 1. poſt princ. de his qui feud. dar. poſſ. in verb. aliqua Regali dignitat. de feud. Marchiæ. Ibidem* Alvarot. *num.2.* Quod ipſum contra Bartolum clarè docet Franc. Curtius Senior *conſ.68.n.5. verſ.& minus & numero ſeq.* Et eſt de mente Petri Ant. de Petra *tract. de poteſt. Princip. cap.22. num.* 140. *fol.308.*
35 ubi neminem habere dignitatem regalem, niſi ſit inveſtitus in Comitatum, ex Socino dixit noviſſimè Andræ. Knichen *tr. de jur. territ. cap. 1. num.* 304. *& ſeqq.* Et rurſur in ſua velitatione apologetica *num.15. & 120. & num. 130.& ſeqq.* ubi non allegando Curtium neque Petram hoc ipſum ſibi ex profeſſo propugnandum ſumſit, & inde infert, Civitates Imperiales jura jura territorialia non habere, ſed ea penes Imperatorem reſidere, & plerumque Electores & Principes vicinos ea in diſtrictu Civitatum Imperialiũ ſibi quæſiviſſe. Quod ipſum in ſua Encyclopedia plenius Exequutus eſt. Nec alienus videtur ab hac ſententia Roſenthal. *de feud. cap. 5. concl.* 13. quatenus putat errare Gailium *lib. 2. obſ. 57. num.7. & de fracta pace lib.4. cap.6. num.10. & ſeq. Item de arreſt. cap.9 num.9.* Civitatibus Imperii tribuentem jura Principis: Ex quo Dd. à Gailio laudati loquantur de Civitatibus de facto, jure aut conſuetudine jura Principis exercentibus, aut ſuperiorem non recognoſcentibus. In quam opinionem etiam propendere videtur Florez Diaz. de Mena *lib. pract. quæſt. q.21. num.19. verſ. Unde quidquid.*
qui tamen loquuntur de Univerſitatibus Regni Hiſpaniæ, *dicens*, eas eſſe incapaces juris collectandi: Quia non habeant jurisdictionem activam. Quinimò hæc Exceptio inhabi- 36
litatis tantæ cenſetur eſſe potentiæ, ut excludat etiam agentem poſſeſſorio Matth. de Afflict. *deciſ.361. num.16.* M. Anton. Peregrin. *conſ. 2. num. 60. lib.1.* Cravett. *conſ.322. num. 4. verſ. ſexto principaliter.* Adeò, ut incapaci non 37
proſit, etiamſi tempore immemoriali poſſediſſet, Franc. de Claperiis *in cent. cauſ. Fiſcal. cauſ.35. quæſt. 2. num.7.* Bertazzol. *conſ. civil. 46. num.* 44. ubi communem dixit, quod præſcriptio immemorialis non habeat vim privilegii, data incapacitate perſonæ: Cum quo convenit Auguſtin. Berous *conſ.2. num.28. lib.1.* Cravett. *d. tr. de antiq. tempor. p.4. §. materia. num.93. & fol.452.* M. Anton. Peregrin. *de jure fiſc. lib.6. tit.8. num.18.* Anton. Gabriel. *d. tract. de præſcript. concl.1. num.16.* qui unanimiter concludunt, quod data incapacitate poſſidentis ceſſet omnis præſcriptio. Et ejusmodi Exceptionem, non obſtante ſtatuto omnes Exceptiones rejiciente, poſſe opponi, docet Carol. de Graſſis *de Except. ad mater. ſtatut. omnes Except. rejiciente Except.4. nu.4.* ubi plurimos convehit, eandemque exceptionem impedire litis ingreſſum poſt Bart. reſpond. & Hippolyt. Riminald. *conſil.* 352. *numero 39. vol.4.*

Verum enim verò ſupra dicta non ſunt ejus efficaciæ, ut propterea Civitates in ſuo diſtrictu Regalibus defraudari adſtruamus. Nam 38
quod jure Romano omnes Civitates, quamvis ampliſſimas, exceptâ Româ, privatorum loco haberi dicitur, illud de oppidis merè municipalibus, & Imperio mediatè per Principes ſubjectis, Landes Fürſtlichen Städten; nequaquam verò de Civitatibus liberis immediatè Imperio ſubjectis accipiendum eſt, ut dextrè explicavit Gail. *d. Obſ.57.n.7. & 8.& de Arreſt. d. cap.9.n.2.* & de ſtatim dicendis clarius patebit. Ex quo enim hujusmodi Civitates Jurisdictionem exercent, pro publicis perſonis exiſtiman- 39
dæ ſunt. Cum habens diſtrictum vel jurisdictionem dicatur publica perſona Bald. *in cap.1. de duob. fratrib. à Capitan Inveſtit.* Sylvan. *de feud. recog. c.110. n.103.* quos in hanc ſententiam advocat Petr. Anton. de Petr. *d. tract. de fideicommiſſ. q.13. num.593.* Et Civitates Germaniæ 40
Imperiales Francæ vel ſolæ antiquam Romanæ libertatis indolè in Germania retinuerunt teſte Alciat. *in l. cenſere 111. in fin. ff. de V.S.* Ut jure cũ 41
Rebuspp. Italicis (quibus jura ſuperioritatis & territorii lubens ipſe D. Knichen concedit) cõparari poſſint, ex Sententia Scipionis Gentilis *tract. de juriſ. lib.3. cap.22.* ubi ſimul oſtendit, ex municipiis veterum Romanorum, eorumque minima poteſtate, non rectè hodiè Civitates liberas vel Imperiales argumentum duci. Ut proinde non malè cenſeat Gigas *tract. de crim. læſæ Majeſt. num.17. & q.61. num.1.* privilegia Reip. Romanæ hodie etiam ad cæteras Reſpublicas aliarum Civitatum extendi. Ideoque 42
in ipſas crimen læſæ Majeſtatis committi.

Quod

Quod etiam ſenſit Nicol. Boer. *tract. de ſeditioſis §. præſuppono etiam ſexto. numero 5. & ſeq.* ubi in ſpecie loquitur de Peruſio & Bononia, quæ licet alicui (& ut puto Pontifici) ſint ſubditæ, tamen ex quo per ſe ipſæ ſe regunt, contra illas crimen læſæ Majeſtatis patrari ibidem docuit. Quò etiam fit, ut Civitates maximè Imperiales, non planè Majeſtate & dignitate hodiè careant.

Neque eſt, quod præſentem Civitatum Statum ex antiquo Romanorum jure, aut ex moribus & inſtituto gentium metire velimus. Longè enim alia eſt Reipubl. conditio hodiè, ac olim: Multumque intereſt inter id, quod fuit, & quod nunc eſt *l. qui res. 98. § aream. 8. ff. de ſolut.* Ant. Hering. *tract. de fidejuſſor. c. 11. nu.* 65. Neque etiam omnes Juris privati Regulæ locum habent in jure publico. Waremund. ab Erenberg. *lib. 2. de fœderib. cap. 1. num.* 204. ut proinde illi, qui jura & ſtatum Civitatum ex præſcripto legum civilium perpendunt & æſtimant, non modo operam oleumque ſuum inutiliter conſumant, ſed etiam perinde faciant atque

Cervino capiti cervicem pictor equinam
Iungere ſi velit,

Ad altiora principia recurrendum eſt: & ſecundum Ovid.

Gratius ex ipſo fonte bibuntur aquæ.

43 Nec impedimentum præſtat, quod Civita-
tes Imperiales dignitatem Regalem Ducatus
vel ad minimum Baronatus non habeant:
Nam nec ex hoc habitu regali capacitas poſſi-
dendi Regalia neceſſariò & concludenter in-
44 fertur: Cùm & regalem dignitatem ſine juri-
bus regalibus conſiſtere poſſe, oſtenderit. Al-
var. Valaſ. *tr. de Iur. Emphyt. quæſt. 8. n. 24. circ.*
medium, reprehendens ſimul Felinum & alios
exiſtimantes, hujusmodi regalia in creatione
dignitatis Ducalis cenſeri conceſſa (quam o-
pinionem tamen etiam ſequitur Pacian. *conſ.*
149. *num. 74. & ſeq.* cum ibidem relatis) Et in-
nuit Anton. Sola *in conſtit. Sabaud. in proœm. de-*
cret. gl. 3. num. 21. Sic è contra abſonum non
eſt, aliquem habere Comitatum, & Comitem
45 non eſſe; Quia etiam jura Regalia ſine titulo
Regali ſubſiſtere queunt. Sed & Andræas Bar-
batia *conſ. 71. num. 3. vol 3.* reſpondit, Quod etſi
quis non habeat Comitatum ſeu dignitatem
Regalem, ſi tamen haberet Caſtra & loco in
feudum, in quo Regalia exerceret, ex quo fortè
ad eum ſpectant pœnæ ac mulctæ, eſſe nihilo-
minus de ipſo, ejusque Caſtris & locis non ali-
ter cenſendum, atque de Ducatu vel Comita-
tu. Ex quo clareſcit, nihil titulum hîc operari,
& Ducis aut Comitis nomen, minimè hanc e-
minentiam largiri, ſed ſubjectionem potius
immediatam; quia Comites Landſaſſii, uti Tu-
bingenſes & alii infiniti, reperiuntur, & in Sile-
ſia Duces ac Principes ſunt mediati, quos non
putat Beſoldus *in differt. de jur. & Imperio Imper.*
Civit. concl. 9. jura territorialia inſtar noſtratium
habere. Sicq; non Principis aut Ducis nomen,
ſed Imperii adjectio (quia Reichs Fürſten/
Reichs Graffen exiſtunt & quia in numerum
Statuum ſunt cooptati, ac tanquam Imperii
membra de totius corporis participant natu-
ra) jus Principis territoriale præſupponit.

Committit igitur Andreas Knichen fallaciam ſecundum non cauſam, ut cauſam: Jurisdictio namque ſive Superioritas territorialis non ſolum per inveſtituram, ſingularemque conceſſionem, ſed exinde propriè deſcendit; quod quis in numerum Statuum cooptatus, & ita immediatè Imperatori Imperioque ſubjectus eſt.

Quò adprimè facit, quod nonnullos Ducatus, Comitatus, Baronatus, in totum vel ex parte adhuc eſſe allodiales, jureque proprio poſſideri videmus; ubi nihilominus poſſeſſores jura territorialia æquè ſibi vendicant, ac illi, qui ſingulari inveſtitura horum capaces ſunt. Nec eſt, quod quis dicat, territoria illa propterea hanc præeminentiam habere, quia titulata, & nempe Baronatus, Comitatus, Ducatus, Marchionatus, &c. nomine ſunt inſignita. Nomen enim Imperii Status, haud magis inane, atque Marchionis, Ducis, Comitis, Baronis, &c. eſſe debet. Et quia complures ſunt Comitatus & Baronatus, qui tamen aliorum Statuum Jurisdictioni territoriali ſubjugantur: exinde adparet Comites; Barones, non ut Comites & Barones; ſed quatenus Status Imperii ſunt, hanc habere prærogativam.

Quid? quod Andræ. Barbatia *d. conſil.* in No- 46
bilibus (quos tamen ea regali dignitate, qua-
lem Knichen deſiderat, carere inter omnes
conſtat) idem obtinere reſpondit; Cui conve-
nit Tiber. Decian. *reſponſ. 2. n. 165. vol. 1.* dum
Nobilibus in ſuis Caſtris regiam poteſtatē, ita,
ut tantum ibi poſſint, quantum Imperator in
Imperio, attribuit. Accedit Bidembach. *q. nob.*
1. & Vult. *lib. 2. de feud. c. 5. n. 7. verſ. Aliis etiam*,
ubi docet ex conceſſione Nobiles, Civitates &
alios etiā ſuperiorem recognoſcentes Regalia
obtinere poſſe. Et ſanè, ſi hoc ipſum in iis Civi- 47
tatibus Italię, quę ſe Imperatorē non recogno-
ſcere profitētur, vel de facto à ſe recognoſcen-
do ſubtraxerunt, ſtatuendum eſt, de quo inter
omnes convenit, & pluribus authoritatibus
firmat D. Knichen *in ſua velitat. Apologetica n. 3.*
& ſeq. Fulv. Pacian. *d. conſ. 149. nu. 70.* nihil ſanè
vetat, iis, qui Imperatorem recognoſcunt, non
obſtante præfata recognitione eundem habi- 48
tum Regalia poſſidendi tribuam⁹: Cum illa re-
cognitio nō alteret neq; immuter habilitatem
perſonæ poſſidentis, quemadmodum in ſimili-
bus terminis Duces & Marchiones Imperato-
rem recognoſcentes, non debere eſſe inferio-
ris gradus aut conditionis illis, qui Imperato-
rem non recognoſcunt, pulchrè oſtendit Ant.
Sola *in conſt. Sabaud. in proœm. decret. gl. 3. nu.* 12.
verſ. Secundò & n. ſeqq. Eodemq; ſenſu Civitates
haſce Rebuspp. Italicis jure æquiparari ſcripſit
Scipio Gentil. *d. loc.* Et quemadmodum populus
liber, etiam in Democratico ſtatu, aut Laocra-
tia, ipſa plebs, jure optumo habere poteſt Ma-
jeſtatis jura, etiamſi Nobiles nō ſint; Imò Igno-
biles Nobilibus imperare queunt, ut in Helve-
tiis uſuvenire videmus: Ita pariter Civitas ſu-

periorem

periorem recognoſcens, æquè ac Marchio, Dux, Comes &c. Regalia ut obtineat, impedit nihil. Et hoc idem eſt, quod Dauthius *in Hypotyp. ſectione 4.* extruere conatur generalem Principis definitionem, quæ tam Civitates, quàm Barones, Comites, Duces &c. comprehendat; quodq; Principis jura adſcribi quoq; iis poſſint, qui Principes non exiſtunt. Nec Inveſtituræ ſolum vigore territorii illa jura Principes habent omnes: quippe non omnes Principatus feudales ſunt, ſed in dubio allodiales præſumuntur Sixtin. *lib. 1. de Regal. c. 4. num. 65.* Unde iterum concludit Beſold. *d. diſſert. de jure Imper. Civit. th.* 1. 1. Territorii hocce jus Territorio immediatè Imperatori ſubjecto inhærere: inprimis ſi poſſeſſores membra Imperii, univerſaliſque illius penes omnes ſtatus reſidentis Majeſtatis, participes exiſtant. Et dixi ſupra *n.* 45.

Ex quibus porrò conſpicuum fit, prætactam Curtii & Petræ doctrinam, non generaliter, ſed tantummodò in terminis Civitatum merè privatarum & alteri omni Jure ſubjectarum procedere. Longè verò alia ratio eſt, quando de aliqua perſona publica vel univerſitate libera, quæ jure perpetuo merum mixtumque Imperium & adminiſtrationem univerſalem Provinciæ ſeu territorii, inſtar provinciæ; comparati, exercet, vel dignitate aliqua principali præfulget, negocii tractatio ſuſcipitur: prout Civitates Imperiales non ſolum in ſuo diſtrictu generale jus provinciarum, ſed etiam Imperii Jurisdictionem & Regalia (vulgò
49 Ober- vnd Herrligkeiten vocant) ex eo tempore, quo Imperium ſciſſum, & inter inferiores Jura Superioritatis diviſa eſſe, ſupra diximus, non minus ac cæteros Status Imperii, nactas fuiſſe, neutiquam dubitandum eſt.

50 Præterea Regalia & territorii Jura etiam præſcriptione acquiri ſupra firmavimus: Quod & ipſe Knichen *in velit. Apologet. num.* 102. 109. 110. 111. 112. 136. & 175. concedit, Civitates ſcilicet Imperiales privilegio vel mediante præſcriptione Regalia ac Jura Superioritatis conſequi poſſe: Ex quo rurſus corruit, quod de incapacitate Regalia
51 poſſidendi obtenditur: Cum alioquin incapaci nulla profutura eſſet præſcriptio Hippolyt. Riminald. *conſil.* 36. *numero* 14. Ludovic. Molina *lib.* 2. *de Hiſpan. primogen. cap.* 6. *numero* 66. & *ſeqq.* Pruckman. *de Regal.* §. *ſoluta poteſtas memor.* 2. *effect.* 7. *numero* 157.
52 & *ſeq.* Experientia quoque & praxis Germaniæ contrarium demonſtrat: Quin imò ipſa Aurea Bulla Caroli Quarti *tit.* 1. §. *Primo namque* &c. aſſertam inhabilitatem diluit, dum jus ſalvi conductus, (quod in
53 claſſem Regalium, & meritò, referri cenſet Knichen *in Com. ad jus Saxon. verb.* Glaydt. *fol.* 133. *verſ. Tertio ſumitur.* Weſemb. *conſil.* 33. *numero* 3. & 19. qui tamen ibidem malè ad hoc allegat Alex. & Schurff. cum illi non de ſalvo conductu, ſed de collectis loquantur) tam Civitati Moguntinæ (quam olim imme-
54 diatè ſub imperio fuiſſe ſcribit Munſter. *lib.* 3. *Coſmograph. c.* 181.) quàm aliis Civitatibus Imperialibus indulget, & eaſdem ſtatibus annumerat *d. tit.* 1. *pr. ibi, Civibus & Communibus Caſtrorum, Civitatum &c.*

Juvat hanc ſententiam, quod Civitates Im-
periales in matriculam Imperii ſunt relatæ, 55
proindeque pro ſtatu Imperii habebuntur, donec exemptio probetur: Inſuperque legati eorum una cum Imperatorum, Electorum, 56
& Principum legatis, ad exteros Reges vel Principes in cauſis graviſſimis mittuntur;
eademque incommoda ferunt quæ Electo- 57
res & Principes; æque ac alii ſtatus ad Comi- 58
tia Imperii vocantur, & in iisdem non nudum dandi conſilium, ſed etiam ſedendi &
ſuffragandi jus habent, uti probatur ex con- 59
ſtitutione Friderici de Anno 1442. in princ. & formula, ſub qua ad Comitia vocantur, mit vnd neben allen anderen Ständen helffen handeln / rathſchlagen vnd ſchlieſſen / Lud. Grempius & Hieronym. zum Lamb *in Conſilio quodam de ſeſſione & voto Civitatibus in Imperii conventibus competente, reddito quæſt.* 1. §. zum vierten iſt in der Gülden Bull. & *per tot.* Un-
de quædam decerpſit, ipſis non citatis, Ob- 60
recht. *tr. de Iurisd. cap.* 6. *numero* 73. & *ſeqq.* Paurmeiſt. *tr. de Iurisdict. lib.* 2. *cap.* 2. *numero* 23. Sixtin. *de Regal. lib.* 1. *cap.* 4. *numero* 79. Adfinis & amicus noſter Dn. Buxtorff. p. m. *diſſert. ad auream Bull. theſ.* 5. *lit.* D. Beſold. *cl.* 1. *diſp. polit. cap.* 9. *numero* 10. & *ſeq. Et in tr. de Iurisd. q.* 17.
Ad Comitia quoque circulorum conſcribun-
tur & votum ſuum peculiare habent: Imperio 61
immediatè contribuunt, & quandoque plus pendunt, quam alii Imperii Principes; Jus
confiſcandi & bona vacantia occupandi ſibi 62
vendicant. Liberam habent ſtatuendi de rebus Divinis juxta normam Auguſtanæ con-
feſſionis facultatem, non tantum ex transa- 63
ctione Paſſavienſi acquiſitam, verum etiam tot Imperii Conſtitutionibus tributam, & Capitulationibus Imperatoriis renovatam, confirmatam & ſtabilitam; Adeò, ut & Civitates mediatè Imperio ſubjectas ejuſdem juris ex pacificatione Religionis competentis capaces eſſe reſponderit Nicol. Everh. jun. *conſ.* 1. *num.* 178. *vol.* 2. quod etiam reperitur inter Conſilia Germanorum JCtorum, nomine
inclutæ Univerſitatis Ingolſtadienſis editum. 64
Fœdera quoque contrahere poſſunt Ordin. Camer. *p.* 2. *tit.* 9. §. So jemand. *verſ.* Aber den Beſchädigten. *ibi*: Sein Freundt vnd Helffer. Gail. *lib.* 1. *de pac. pub. c.* 16. *num.* 14. *in fin.* Quomodo fœdus inter Epiſcopum Herbipolenſem & Bambergenſem ac Civitatem Norimbergenſem adverſus Albertum Marchionem Brandenburgenſem Anno 1553. initum, ut licitum, in Camera Imperiali adprobatum fuiſſe refert Mynſinger. *cent.* 6. *obſ.* 2. Quæ confœderationes cum aliis factæ libertatis ſigna ſunt, eò, quod Subditi alterius, nec arma tangere, nec fœdus pangere poſſint poſt Cujac. *lib.* 27. *obſ.* 3. & Laudenſ. *de confœderat. num.* 20. Dn. Martin. Magerus *tract. de Advocat. armat. cap.* 10. *num.* 484. *fol.* 492. Egre-

giè Meichſner. *tom.4.deciſ.Cameral.229.num.* 239. *ubi formaliter ait*; habere tam Principes, quàm Civitates poteſtatem convocandi & armandi plebem & ſubditos, & in auxilium advocare poſſe & ſolere, Vaſallos, confœderatos & adhærentes ſuos; quin & imponere Collectas, quibus corradant pecuniam, ita ut vel exterum militem mercede ad militiam invita-
65 re poſſint. Denique vectigalia uſurpant Natta *conſ. 672. numero* 2. ac alia jura exercent, quæ omnia ſuperioritatis argumenta eſſe, liquido adparet, cum iſta Regalia & Jura nihil aliud ſint, quam ipſa ſuperioritas ſeu partes ejus aut ſigna.

Ac licet Andreas Knichen Civitatibus Imperialibus propterea, quod in præeminentem Statuum Imperii numerum cooptatæ ſint, nihil amplius, quam capacitatem ſeu habilitatem Regalia poſſidendi largiatur, *ſæpè citatâ ſua velitatione Apologeticâ numero* 119. Attamen ex quo jura Superioritatis ſciſſa & Statibus Imperii communicata eſſe, ſuprà probavimus; Ita, ut reſpectu habito ad modum imperandi ſeu gubernationem Imperii, quæ per ſtatus potiſſimum hodiè Imperium non tam Mo-
66 narchiam, quàm Ariſtocratiam repræſentet, etſi reſpectu ipſius Imperatoris Monarchicum dici poſſit, ut non inconcinnè ſcripſit Obrecht. *in diſput. ſua de Regal. theſ.* 544. & ante ipſum Vultejus *in Epiſt. dedicatoria tractatui ſuo de Iurisdictione præfixâ, & noviſſimè* Henning. Arniſæ. *lib. 2. de Repub. cap. 6. ſect. de ſtat. Imper. German.* Utique ex hac ſciſſura etiam Civita-
67 tes, tanquam aliquam Imperii Provinciam, quæ junctis cæteris Imperii Ducatibus unum corpus completum conſtituunt, non minus ac alios Principes in ſuis Principatibus, de Regalium & Superioritatis juribus participare, liberaque adminiſtratione & perfecto regimine cum omni Jurisdictione in effectu frui, haud abs re dicimus. Habent itaque Civitates Imperiales jura Principum & Statuum Imperii; ratione rei, ſive territoriorum, quæ poſſident: Qui verò Principes ſunt, & ſimul etiam habent territoria, juraque territorialia, illi dicuntur habere Landesfürſtliche Obrigkeit/ tum ratione Principis ſive principalis, tum ratione territorii conjunctim: Ut ſic in genere hoc loco differentia ſit conſtituenda, inter jura realia ſive territorialia, ratione territoriorum, quæ Civitates Imperiales immediatè habent ab Imperatore & Imperio Romano, tanquam Status Imperii, & Jura perſonalia Principum, quæ Principes ſimul cum realibus habent. Non enim in ejusmodi Civitatibus eſt Dux vel Princeps, Ein Fürſt/ ergo nec Jura Principis Fürſtliche Obrigkeit.

68 Nec officit, quod quandoque Principes vicini, ratione meri mixtique Imperii vel protectionis vel ſalvi conductus, vel vectigalium, vel ſimilium, in totum vel tantum aliquod jus in quibuſdam Civitatibus Imperialibus, ex præſcriptione, vel conventione ſingulari cum iis inita, aliove modo acquiſiverint: Eo ipſo enim jus territoriale non offuſcatur, quin potius eæ & liberæ Civitates Statusque Imperii permanent, & jura territorialia reliquaque Status Regalia illibata & inconcuſſa retinent Sixtin. *lib. 1. de Regal. cap. 5. num.* 8. Reinkingk *tract. de regim. Secul. & Eccleſ. lib. 1. claſ. 4. cap. 20. numero* 12. Sic Marchiones Brandeburgenſes ſunt Burggravii Noribergenſes. *Norberga* nihilominus libera Imperii Civitas eſt. Dux Brunovicenſis quædam jura non vulgaria Goslariæ habet: Goslaria tamen nullatenus Duci Brunovicenſi paret. Annon in Colonienſi civitate Sereniſſimo Electori competit exercitium majoris partis Imperii? Annon Jura quædam Dux Juliacenſis in Imperiali Civitate Aquisgranenſi obtinet? Annon Epiſcopus Spirenſis, Wormatienſis, Auguſtanus in Civitatibus ejuſdem nominis jura ſua prætendunt? Annon in & circa Hagenawenſem Civitatem, vigore der Landvogtey/ multa Regalia habet Sereniſſima Domus Auſtriaca? Non minus tamen ea Civitas Imperialis manet, plenaque in cæteris fruitur ſecuritate. Idem judicat de Auguſta Treverorum, multisque firmat Kyriander *in Annalibus paſſim, præſertim fol.* 228. ut & de oppido Friedberg probat multis in locis Lehman/ ac etiam author reſponſi hac de re ſingularis: Quibus omninò conſequens eſt, Civitates Imperiales Regalium & conſequenter Collectandi jure, ad inſtar aliorum Principum & Statuum Imperii merito gaudere: Ut ſane illi, qui poteſtatem Civitatum hoc Regali utentium, in dubium revocare conantur, mundum re-
vangare velle non incongrue dici poſſint, ut 69
loquitur Bald. *relatus à Pariſio conſ.* 25. *numer.* 67. *vol.* 1. Tiber. Decian. *conſ.* 18. *num.* 124. *vol.* 1. Cravett. *conſ.* 263. *numer.* 7. *in fin. verſ. quod maximè obtinet*, ubi citat Bartolum dicentem, ſe nolle ſcribere de poteſtate ſtatuentium, quia facti obſervantia habet, ut, quod civitates faciunt obſervetur. Petr. Ant. de Petra *d. tr. de fideicom. q.* 13. *num.* 174. *circ. med.* idem docens de Civitat. & municip. Italiæ, quæ vectigalia ratione perſonæ ad ſe ſpectantis percipiant, quod ita obſervatum (*inquit* Petra) videmus, nec poſſumus mundum revangare, & jam diu obſervata immutare. Ut proinde rectè dixerit Alex. Raudens *tr. de Analogis cap.* 38. *num.* 93. non eſſe in dubium revocandum, per quod mundus vel Imperium revangetur.

Tandem pro noſtra hac ſententia text. eſt expreſſus *in uſibus feudorum tit. de Pace Conſtantiæ. verſ. volumus.* Nec eſt, quod eum textum ad Civitates Italicas reſtringat Knichen; quas omninò liberas, nec Imperio ullo modo ſubjectas eſſe dicit, & ita à ſeparatis malè illationem fieri putat. Sunt enim nunc liberæ omninò; non tamen fuerunt eo tempore, quo illa ſanctio fuit promulgata. Conſtat namque libertatem Civitatum Italicarum ante Rudolphum I. non talem fuiſſe, quæ haud æquiparari queat juri liberarum Imperii Civitatum Beſold. *de juriſdict. Imp. Rom. cap.* 17. *fol.* 48.

70 In ſpecie verò, quod Civitates collectas ſuis Civibus indicere poſſint tradit Bald. *conſ.161. n.2. in fin. vol.3. & in l.3. n.1. C. de natur. liber.* Jaſon. *conſ.166. n.2. & 8. vol.4.* Hippolyt. de Marſiliis *in Rubr. n.276. C. de probat.* qui etſi de Civitatibus Cæſarem non agnoſcentibus agant, tamen de cæteris, quæ Cæſarem ſuperiorem adhuc recognoſcunt, idem ſumi debet judicium, cum iſtam Civitatum Impp. recognitionem Jurisdictioni territoriali obeſſe non poſſe, ſupra ſatis ſufficienterq; demonſtratum ſit. Noviter Thob. Paurmeiſt. *lib.2. de Iurisd. c. ult. n. 51. fol. 923.*

Non tamen diffitemur, Principes & Duces Imperii illuſtrioribus proſapiæ ac dignitatis radiis coruſcare, & ſublimiori præeminentia effulgere, quam ipſe etiam Civitates Imperiales, ſponte agnoſcunt, & Duces Imperii Dominorum ſuorum Clementium titulo reverentur, ac honorant. Hinc in Jure præcedentiæ attendi, quis ſit de nobiliore & meliore ſanguine natus, ut is præcedat refert Bald. *in l. nemini. num 6. per illum text. C. de advocat. divers. Iud.* Et dignior dicitur, qui eſt melioris originis & ſtemmatis, fusè Hieronym. Gigas. *conſ.69. num.74. & ſeqq. usq; ad 82.* Nam cum Duces ſoli imperent, Civitates verò ex Coſſ. & Senatoribus conſcriptæ imperium exerceant, tantò conſpectior & præcellentior eſt ipſorum dignitas, qua anteſtant Civitatibus. Sed inde negari nequit, Civitates Imp. pari paſſu cum Ducibus ambulare, non minus, quam ſi quis neget, Duces Imperii Electoribus vel Comites Ducibus eſſe æquiparandos: Quia ſcilicet Electorum major, quàm
71 Ducum, & Ducum major quam Comitum dignitas dignoſcatur. Omnes tanquam Principes in eo, quod Regalem dignitatem habent, æquiparantur, & potentiâ Juris pares eſſe cenſentur, ſive Electores, ſive Duces, Marchiones, Comites, Barones, aut Civitates Imperiales ſint: licet Ordine dignitatum & præeminentiæ diſtinguantur, Unde & hoc Jus territorii (quod Andr. Knichen. *in d. tr. de ſublim. territ. jure cap.1. num.174.* definit, eſſe Superioritatem Principibus ſublimi & Regia Jurisdictionis lege ſub nomine & qualitate territoriali, Der Landts Obrigkeit/ ordinario & & proprio Marte conceſſam) diverſas denominationis à perſonis, quibus competit, admit-
72 tit. Nam Landes Fürſtliche dicitur tunc, quando aliquis Dux vel Princeps eam ſibi vendicat, & ſic à perſona dominantis denominatur, Alias reſpectu Comitum & Civitatum ſimpliciter vocatur Landes Ober vnd herligkeit vel hohe Obrigkeit. Et quod ſummum Imperium in Principe eſt Landesfürſtlich / in Comite Gräfflich/ id Civitatibus eſt Städtlich Meichſner. *tom.2. lib.1. deciſ.8. num.2. & 3.* Bidenbach. *nobil. quæſt.1. num.10.*

Habent itaque Civitates jura territorialia Die Landes Obrigkeit/ Jura Principum & Statuum Imperii habent, ratione rei ſive ratione territoriorum, quæ poſſident. Qui autem & Principes ſunt & ſimul habent territoria, Juraque territorialia, illi dicuntur habere Lands-Fürſtliche Obrigkeit tum ratione perſonæ Principis ſive principalis, tum ratione territorii conjunctim. Sed civitates habent duntaxat jura realia territorio illinita ſive ratione territoriorum, quæ immediatè ab Imperatore & Imper. Romano tanquam Status Imperii recognoſcunt: at non habent jura perſonalia Principum: Non enim in ejuſmodi Civitatibus eſt Dux vel Princeps, ein Fürſt: Ergo nec Jura Principis Fürſtliche Obrigkeit Matth. Steph. *d. lib.2. p.2. cap.1. num.64.* Quò facit, quod Natta *conſ.608. num.7. verſ. & Sic dicatur &c.* ex Baldo *conſ.328. col.2. lib.1.* refert, non eſſe faciendam vim in nomine & titulis, ſed in qualitate regiminis & in magnitudine poteſtatis.

In individuo autem & Civitatum Imperialium dignitas & libertas reſplendet ex Reformatione Imperatoris Sigiſmundi de Anno 1436. qui eas non ſolum Die Würdige 73
Reichs Städte nominat, & libertatem ſuam à Chriſtianitate habere inquit in der Geiſtlichen reformation *cap.3. verſ.11.* Verum etiam diſertè Heylich indigitat in der Weltlichen Refor- 74
mation *cap.10.* Sanctum verò, authore Martiano, eſt, quod ab injuria hominum defenſum 75
atque munitum eſt *l.8. pr. ff. de Rer. Div.* quod parum attendunt ii, qui Civitatum libertatem, jura ac privilegia, quavis arreptâ occaſione quantum poſſunt, imminutum vel prorſus abolitum, earumque Cives tanquam Ruſticos inclavatos ſive muro incluſos alto ſupercilio deſpiciunt, & quasvis moleſtias faceſſunt: Cum tamen nihil æquius ſit, quam omnes & ſingulos Status quaſi ferrumine uniri, & in mutuum ſocietatis fœdus coaleſcere, & ſecundum cujusque gradum dignitatis & qualitatem pacis publicæ conſervandæ gratia, quemlibet comiter atque officiosè obſervari, humaniterque ſuſtineri. Exempla in Imperio Romano paſſim obvia ſunt, quam vehementer & ambitiosè Civitatibus opulentis invideant vicini Principes, quibus Rerumpp. augmentum 76
ſeu amplificatio ſudes eſt in oculis: ut non abs re conqueſtus ſit Author Diſcurſus vom Juſtitienwerck *p.107.* inter Circulos atque Status Imperii nullam eſſe cohærentiam, ſed ſcopas merè diſſolutas, quæ licet recolligantur, parum roboris propter fracturas obtinebunt. Verum enim illud Com. in Emblem.

Damna dat, atq; facit vis vi colliſa potentum
Ramorum attritu ut flamma reſultet edax.

Idque etiam ſubodorari viſus eſt Nicol. Bellus *lib.1. diſert. Polit. diſc.11.* dum ſcripſit, inter 77
tria quæ Germania fovit diſſidia, hoc primum eſſe inter Principes & liberas Civitates, quod illorum conatus eò tendat, ut dominentur, & harum, ne ſub jugum mittantur, præter fines Jurisdictionis inter utrosque. O felix Germania, ſi hæc prudenter agnoſceres & ſingulos Ordines, ordineque quemque ſuo relinqueres, nec in propria viſcera ſævires? Hac ratione tam publica, quàm privata

res in vado eſſet. Alioqui valdè verendum, ut æmulationes & inteſtinæ animorum divulſiones & diſſenſiones, quarum latens venenum plus nimio tacitis motibus ſerpere, totumque Imperii corpus inficere videmus, totalem Imperio ruinam afferant, ejusque ſtatum (næ ominor!) ſpe aut opinione citius proſternant. Atque hæc de Civitatibus Imperialibus.

78 Porro Provincialium Civitatum non omnium eandem eſſe rationem ſupra notavimus.
79 Quaſdam enim anomalas ſeu mixtum ſtatum
80 obtinentes reperiri palam eſt, quæ alios immeditos ſtatus pro ſuperioribus *quoad quid* recognoſcunt, & tamen ſeu capita Provinciarum, inſignia, jura & Regalia obtinent, adeò, ut inter eas nonnullæ, metropolitanæ dignitatis reſpectu, in Regalibus juribus munitionum, & Senatoriæ atque liberæ gubernationis, eodemque pertinentibus præeminentiis majores ὑπεροχὰς & præcellentias, quam multæ Imperiales Civitates habeant, easque quà amplitudinem, quà potentiam longo poſt ſe intervallo relinquant, & plurimum à mediis & minimis ſeu merè municipalibus civitatibus differant, uti non modo jus Saxonicum, ſed & S. Roman. Imper. Receſſus, & modernus uſus, à tot ſeculorum invariabili uſurpatione, in omnium oculos continua ſerie incurrens, evidentiſſimè probat.

81 Hamburgum celeberrimum Hanſaticæ Societatis Emporium cum Ducatu Holſatiæ antiquitus ab Imperatore & Imperio, Duci Holſatiæ in feudum dabatur, cui & præſtat homagium. Sed cum Duces Holſatiæ Civitatem illam tanquam ſimpliciter ſubjectam & merè municipalem ſive Provincialem ſibi adpropriare conarentur, Carolus IV. ſua authoritate impedivit. Juſſit enim Hamburgum oppidum Comitibus (hodie Ducibus) Holſatiæ parere, ſalvis libertatibus, quas ab Imperiali culmine promeruerunt. Quocirca Civitatem, quo ad ſuas immunitates, libertates, privilegia, Imperio immediatè ſubjectam & proinde ſtatum Imperii, in aliis vero eam Ducibus Holſatiæ ſubditam eſſe, voluit Crantz. *lib.* 10. *cap.* 2. Sic in cauſa quadam graviſſima N. contra O. 27. Septemb. Anno 1599. Spiræ purè & abſque clauſula mandatum, ut Princeps O. à cognitione & proceſſibus cauſarum, quà Civitatis N. Regalia tangunt, abſtineat omninò.

82 Nec refragatur, quod Gail. 2. *Obſerv.* 57. *num* 8. *& de Arreſt. Imper. cap.* 9. *num.* 2. generaliter ſtatuit, eas Civitates, quæ non ſunt Imperiales, ſed municipales & ſimpliciter Principi, vel alii inferiori ſubjectas eſſe: Nam ſatis ſe explicat *d. Obſ.* 57. *n.* 10. *Ubi ait*, Civitates certis pactis & conditionibus alii Principi vel Civitati ſubjectas, ſolum ſubditas cenſeri, quoad illa pacta & conditiones, in reliquis liberas manere, ideoque dum libertas ejuſmodi civitatibus ab eo tribuitur, ſimul negatur has, quatenus liberæ ſunt, inter eas referendas eſſe, quæ ſimpliciter privatorum loco habentur.

Tetrarchicus harum Civitatum Status per paucis in hunc uſque diem exactè innotuit: Cujus difficultatis occaſio, tum à culpa eorum, qui jura Rerumpublicarum ex Archivis eruere & allegare debuerunt, tum ab ignoratione 83 juris Politiæ novæ Germanicæ, quod temporum injuriâ hactenus Cymmeriis tenebris fuit opertum, profluxit. Nam etſi in conſpectu totius Orbis ad viſum oculi pateſcit, aliam 84 hodiè dignitatum Magiſtratuum, Jurisdictionum, & Statuum omnium Imperii, atque cum primis etiam Civitatum, Venationum & plurium aliarum juris materiarum, & totius Politiæ Germanicæ condicionem eſſe, quam ſub jure Romano fuerit: & multi etiam ex Italicis ſcriptoribus de novæ Politiæ forma, quæ ſub glorioſiſſimis Imperatoribus Germanis, in Italia cœpit, meminerint: Juris tamen Romani authoritate aliqui uſque adeò faſcinati fuerunt, ut præſentem Civitatum Statum ex veteri jure metiri, & ex ſupina & inexcuſabili facti atque juris ignorantia, graviſſimè hallucinari, quàm ad veritatem oculos aperire maluerint. Nos intuentes theatrum tam ipſorum, qui in arenam prodiêre, quam ſpectatorum mirificam ſpeciem, & adeo diſſimilia ſtudia deprehendimus, ut nobis in hac Cadmea Athletarum ſeſe mutuis figmentorum ſuorum ictibus evertentium pugna ſpecies Chimeræ illius Poetica occurrat, & tandem conſtituamus, omnem velitationem de ſtatu harum Civitatum frivolam & evanidam eſſe, niſi factum ipſum, ſæcus ac hactenus factum, & prout in ipſiſſimis rerum argumentis obtinet, formetur & jus facto adplicandum ab altiore principio petatur.

Feudali quæſtione emergente, non ad jus 85 generis, puta, ad jura feudiſtica, aut naturam feudi, ſed ad ſpeciem, id eſt, ad tenorem Inveſtituræ, tanquam Cynoſuram, recurrimus: Cum natura feudi genus, tenor inveſtituræ ſpecies ſit & in toto Jure generi per ſpeciem derogetur. Ita ſi de Statu & perfecto Rerum 86 publicarum Metropoliticarum regimine problema excitetur, ejus definitio non ex jure Romano Veteri primario, ſed ex jure potius ſpeciali & forma politiæ novæ Germanicæ petenda eſt. 87 Ita præſentem Reipub. faciem toto (quod ajunt) cœlo, ab illa antiqua diſtare, omnium apertiſſimè exprimit Author Donawertiſcher Information *p.* 1. *fol.* 21. *hiſce verbis*: Daß ipſa Reip. Germanicæ forma, nicht auß den Lateiniſchen Rechten oder Bartolo vnd Baldo, ſondern vielmehr auß deß Reichs löblichen Herkommen / vnd dahero rührenden alten verfaſſungen / auß der Gulden Bull Kayſer- vnd Königlichen Capitulationen, Des Reichs Abſchieden Capitulationibus zunehmen: Quod rei præſenti aptiſſimè convenire, facile mecum adſertabit, qui ſublimia Civitatum, maximè metropoleon, Jura preſſius ſcrutabitur: Quomodo & ipſe Waremundus ab Erenberg. *d. l.* 2. *de fœderibus cap.* 1. *numero* 39. in hanc ſententiam, invitus licet, tranſire cogitur: Dicamus ergo neceſſe eſt, *inquiens*, multas Civi-

Civitates habere rem, ſed non nomen. Appellaveris itaque pro libitu, quod tenent, tamen eſt tamen ſimile Juri Principatus, ac ovum ovo.

Novæ verò Politiæ Status ex compilatione diverſorum jurium conflatus eſt; In quibus ab interitu vindicandis Nob. & Excellentiſſimi JCti & Politici Viri Dn. Melchior Goldaſtus Haiminsfeldius amicus noſter, Fridericus Hortlederus, Erpoldus Lindenbrogus, Author Chronici Spirenſis aliique de noſtra ætate & poſteritate, ſi qua futura eſt, tam præclarè meriti ſunt, ut gratia illis non poſſit rependi æquivalens. Eò ſpectant pragmaticæ Imperii ſanctiones, veteres & novellæ matriculæ, Arreſta Aulica & Cameralia, jus feudale, Saxonum, Francorum, Pax Conſtantiæ, gloſſæ JCtorum aliorumque Hiſtoricorum teſtimonia, ampliſſima diplomata, Confirmationes, Exemtiones atque Reſervationes Cæſarum Civitatibus in prægnantiſſima forma tributæ, & ſi quæ ſunt id genus alia. Inprimis verò huc confert forma Politiæ Novæ ſub Henrico Aucupe primo libertatis Germaniæ authore (teſte Carolo Sigonio *lib.7. de Regno Ital. ſub.fin.*) ejusque filio Otthone Magno, Henrico IV. & V. & ſubſequentibus Cæſaribus
88 Germanis exortæ, quæ Metropolitanas Civitates, Comitibus ac Præſidibus Imperialibus ſublatis, ſuffecit, jus gladii tutelaris atque
89 judicii iiſdem tribuit. A jure autem gladii dependent qua militiam defenſivam armatam, jus munitionum, vallorum, præſidiorum, Luſtrationum, fœderum atque ligarum; qua militiam togatam; Libera & Conſularis Reipub. adminiſtratio, cum Regalibus eodem neceſſario pertinentibus, ut ſunt; Jus ſtatuendi, jus primæ atque ſecundæ Inſtantiæ jus creandorum Magiſtratuum, nemine alio interveniente aut confirmante, Jus autonomiæ, præeminentiæ Status, Archivi, Fiſci, Romerzüg/monetæ, vectigalium, pœnarum mulctarumque compendia, munerum ordinariorum & extraordinariorum Indictiones, Jura maritima atque fluviatilia &c. Quorum Jurium deductio ſpecialem ex Hiſtoria Civitatum & Jure Politiæ Novæ, atque fundatam tractationem requirit, quam cum peculiari & juſto opere per JCtum quendam celeberrimum jam primum adornatam & confectam (ſi non excidio Magdeburgenſi exuſtam) eſſe ſciam, ſubſiſto: ne litem meam facere, aut cauſæ inſervire videar. Palam enim proteſtor, me nihil Principum authoritati, neque Civitatum libertati & Juribus hac ſcri-
90 ptione derogatum velle. Illud ſaltem deteſtor; quod Principes inflati fortunæ ſuæ magnitudine omnia tanquam in ſolutum accipiunt, & longè plura ſibi deberi putant, præſertim ab iis, qui certo clientelæ vel fidelitatis nexu obligati ſunt. Quemadmodum & vice verſa libertatem Civitatibus hac demum lege
91 fructuoſam glorioſamque judico, ſi modus ſervetur, ſi temperamentum adhibeatur, ſi libertas non degeneret in effuſam atque effrænem & ſui impotentem licentiam, qua non eſt ullum perniciosius depoſitum apud neſcios gubernandi: Vaga namque & effuſa libertas, quæ concedit in imaginatiam Reipub. indolem, de qua Bruti illud apud Lucanum:

> ——————— *Tuumq;*
> *Nomen libertas, & inanem perſequor umbram*

uſurpat Scot. *c.28 n.106. in fin lib.6. tom.1. fol. 586.* plerumque efficit, ne Magiſtratui ſolennis honor, obſequium, reverentia ob dignitatis publicæ functionem impendatur, ſed omnia ad nutum ſeu motum vulgi & popularis auræ componantur. Imo ipſa luxurians ac pene nimia libertas ſæpe magno Civitatibus malo fuit, veramque ac genuinam libertatem propè evertit. Nam ambitioſa ingenia factiones pepere: inde ad tumultus & ſeditionem, peſtem liberis Civitatibus propriam, ventum: hinc rurſus fertiliſſima diſcordiarum ſeges, ſimultates, odia, injuriæ: ex injuriis eadem armata vis & furor inteſtinus. Adeò ſæpius in publicam peccat pacem vulgi ſagina, & quædam imago nimiæ libertatis, quam vel duriorum Principum læva ſeveritas. Intelligi poteſt de quibus loquar, nec mihi explicatius quidquam dicere neceſſe eſt. Hoc ſaltem adjicere placet; Statuas Rulandinas cum exer- 92
to gladio erectas, quæ in Civitatibus nonnullis viſuntur, inſignium privilegiorum teſſeram perhiberi à Crantzio *in Sax. lib.10. cap.2.* Georg. Fabricio *l.7. Origin. Sax. pag.785.* Andræ. Angel. *in Annalibus Marchionum Brandenburg. Anno 1598 Francofurti ad Oderam impreſſis fol. 26.* Cyriac. Spangenb. *in Chronic. Mansfeld. c.7. fol.72.* Erneſt. Brotturff. *in Chron. Merſpurg. lib. 1. cap.2.* Videatur quoque Chron. vetus Saxon. incerti authoris à Johanne Pommatio & Matthæo Dreſſero continuatum *fol.404. prope fin.* Petr. Bertius *lib.3. rer. German. fol.602.*

Fuit autem Rulandus Caroli M. ex 93
ſorore Bertha Nepos, Britannici limites præfectus, in bello Gaſconico ad Roncevallim Anno 778. (quam æram ex conſenſu ſcriptorum firmat Card. Baronius *in Annalib. Eccleſiaſticis ad hunc annum.* Eamque ex Annalibus Burdegal. ponit Gualter. *lib.2. Chron.*) occiſus; heros magnanimus, miles ſtrenuus, cujus lacertis Imperatoris felicitas atque gloria maximè conſtitit, atteſtante Cuſpiniano in vita Caroli Magni *fol 117.* M. Sabellico *lib.4. cap.6.* Egnatio *lib.3. cap.4.* Matthæo Dreſſero *in Chron. Saxon. German. Anno 1596. Witteberga impreſſo fol.404. & aliis*; quemque Carolus M. mirum in modum dilexit, ideoque ſæpè de eo hoc carmen cecinit, quod ſemper, teſte Cuſpiniano in ore habuiſſe fertur:

> *Tu patriam repetis, triſti nos orbe relinquis:*
> *Te tenet aula nitens, nos lacrumoſa dies.*
> *Sed qui luſtra geris octo & binos ſuper annos*
> *Ereptus terris, juſtus ad aſtra redis.*

Quod Germanicis rythmis ſic expreſſit Lindenbrogus:

Deines Alters zwey vnd viertzig Jahr
Erlebet hat nicht ohne Gefahr.

94 Non tamen immediata Civitatum à S. Romano Imperio dependentia in præjudicium mediatorum Dominorum & Rulandinis Coloſſis concludenter arguitur: Cum multæ Civitates, quæ ejuſmodi ſtatua ornatæ ſunt, aliis Principibus & ſic Imperio mediatè pareant, ſicut Neoſtadium ad Rhenum in Archiepiſcopatu Colonienſi ſitum, ſtatuam Rolandinam ante aliquot annos habuit, & tamen ſalvis privilegiis & immunitatibus Archiepiſcopum pro ſuperiore recognovis. Memoriale eſt quod Crantz. *d. cap. 2.* & Dilich. *in*
95 *Chron. Bremenſ. fol.* 40. referunt de Hamburgenſibus, qui cum Civitati ſuæ omne jus ſtatus, atque dependentiæ immediatæ Carolina quadam ſententia ademtum, & ſe Ducibus Holſatiæ, ut ſubditos immediatos ſimpliciter adjudicatos eſſe opinarentur, Statuam ſuam Rulandinam ultrò dejecerunt. Sicut & Marchiones Miſnenſes occupata civitate Quedlinburgenſi, ſtatuam Rulandinam, Libertatis indicem, everterunt, Crantz. *l. 12. Saxon. cap.* 16. Fabr. *lib. 7. Orig. Sax. fol.* 783. Imò ſunt ignobiles pagi in Marchia Brandenb. & alibi Coloſſos Rulandinos præferentes, quos tamen nemo ab imperio immediatè dependere dixerit. Argumento eſt, horridulus Rulandulus, ſive potius ſaxum Coloſſi inſtar, Wedelæ in vico ad Albim Schawenburgicæ ditionis, conſpicuum. Ad quam ſtatuam Mercatorum conſuetudine etiamnum uſitata, cõtractus plerumque celebrantur, quaſi tum validiores, ſi modo in conſpectu hujus Rulandi ſint initi. Contra ſunt multæ Civitates immediatè ab Imperio dependentes, non ſolum in ſuperiori Germania, ſed etiam in ipſa Saxonia, ut Lubeca &c. quæ tamen ſtatuas hujusmodi non præferunt. Hinc Joannes Gryphiander in nupero ſuo commentario hiſtorico-politico *de Weichbildis Saxonicis ſive coloſſis Rulandinis*, iiſdem non immediatam dependitatem neque indefinitam libertatem, ſed quatuor potiſſimum privilegia adſignat (1) Jus fori, mercatus & Civitatis (2) Jus banni Regii, ſive juriſdictionem & Imperium, Das an ſelbigem orte ein Dingſtuell ſey vnter Konings Ban (3) pacem publicam & tutelam Imperii, Weichfriedtrecht (4) Jus municipale, Das dieſelbe Stadt Weichbildes Recht habe vndt deſſelb an dem Dingſtuel gelte art. 9. Weichbildt. Alia Jura per Weichbildos ſive Coloſſos Rulandinos adumbrata & paſſim à Civitatibus Saxoniæ inferioris earumque patronis adfecta non agnoſcit Gryphiander. Neque adverſatur, ſi quis prætacta jura generali libertatis nomine (Freyheit) ſtudioſè involvere velit; ſed ſub eo prætextu, ſine ulla probabili ratione aut auctore in infinitum fingendi licentiam concedat; *Et cap. 78. num. 17. in fin. hiſce verbis concludit*: Quodcunq; oppidum, Civitas, municipium, vicus, pagus &c. jus fori habet, juriſdictione & Imperio munitum eſt, pace publica gaudet, & jure municipali utitur; Illud Weichbildum ſive ſtatuam Rulandinam præferre liberè poteſt, cum hæc ſit propria & adæquata ejus nota. Sublimius & excellentius jus ſi qua Civitas Saxoniæ adfectat, in caducum Rulandi parietem non inclinet, ſed alia ſolidiora argumenta vel privilegia conquirat. *Hac ille.* At cum hic locus altiorem poſtulet indaginem & diſceptationem, unde ſumus digreſſi, redeamus.

De hiſce Civitatibus, quæ ſe certis pactis ſubjiciunt ſuperiori, eundemque eo nomine 96
recognoſcunt, tralatitium eſt, quod tantum in expreſſis capitulis teneantur, ad reliqua verò non expreſſa juriſdictionem libertatemque retineant, Bart. *conſ. 69. num. 2. vol.* 1. Decius *conſ. 360. num. 7. & 8. & conſ. 362. num. 11.* Ruin. *conſ. 1. num. 2.* Curt. Jun. *conſ. 122. num. 1. in fin. & num. 2.* Cravet. *conſ. 221. num. 17. in fin. verſ. rurſus illa ſubmiſſio. & conſ. 621. in fin. & conſ. 702. num. 43.* Albert. Brun. *conſ. 53. num. 1. &* 2. *Quo loci* ex Petr. Anchorano *conſ. 438. docuit*, Illos, qui ſub ſpeciali pacto quem recognoſcunt in Superiorem, illud valeat quo ad quædam capitula tantum, in aliis capitulis non dici deſerere priſtinam libertatem & ſecundum Anchoranum juriſdictionem, quæ fun- 97
datur ſuper conventionibus & pactis, non debere extendi ad alia, quam in pactis expreſſa, & talem Superiorem dici acquiſiviſſe limitatam juriſdictionem & conſequenter extra limites, non eſſe Superiorem vel juriſdictionem habere Butſat, *conſ. 186. num. 21.* Roland à Valle *conſ. 1. num. 45. & ſeqq. vol. 2.* Tiber. Decian. *conſ. 18. num. 122. vol. 1.* Natta *conſ. 301. n. 2.* Menoch. *conſ. 923. num. 56. & ſeq.* ubi hujusmodi homines conventionatos indigitat Joh. Petr. Surd. *conſ. 323. num. 5. & deciſ. 272. num. 21.* Fichard. *conſil. 137. num. 3. vol. 2.* ubi reſpondit pro Civit. Oppenheimb contra Churfürſtl. Pfaltz wegen der angefurderten Nachſtewr/ Franc. Card. Mantic. *de tacit. & ambig. convent. lib. 27. tit. 7. num. 17.* Matth. Steph. *de Iuriſd. lib. 2. p. 1. c. 7. num. 269.* ubi poſt alios concludit Subditos & Cives à nexu juramenti liberari, 98
Magiſtratu contra reciprocam obligationem delinquente: Verum omnia illa latius examinare non eſt heîc mei inſtituti. Et verò mihi, ne vetus illud SCAURIANÆ cenſuræ convicium audiam, cauto eſt opus: Cui, (cum ſæculi quondam ſui Tautologia luctanti) perpetuum fere cum VOTIENO bellum eoque Declamatorum genere, qui actiones ſuas identidem repetendo corrumpebant, legimus interciſſiſſe, A qua ingeniorum proluvie idem ille (quem dico) toto orationis genere diſſentiens, ſubinde prædicare ſolebat, *Non minus magnam virtutem eſſe ſcire deſinere, quam* 99
ſcire dicere.

Prædictis conſequens & extra dubitationis aleam poſitum eſt, quod Civitates ejusmodi, ſi Regalia vel etiam Juriſdictionem Ci- 100
vilem & ordinariam ſaltem ex peculiari privilegio, vel etiam conſuetudine & præſcriptione habeant, poſtulante neceſſitate, absque conſenſu Superioris, ſuis Civibus Col-

lectas

101 lectas indicere poſſint, Quo pertinet, quod ſupra *cap.3.* dictum eſt, Regalia & Juriſdictionem apud Civitates & oppida eſſe poſſe ſine præjudicio univerſalis juriſdictionis, quam Princeps ibidem habeat Cravett. *conſ.673. n.* 15. Roland à Valle *d.conſ.1.num.*142.*vol.*2. Johan.Petr.Surd.*decis.*228.Pruckman.*de Regalib. c.5.num.*8. Vide Me *d.cap.3. à num.* 156. *usq, ad num.*173. *incluſivè.*

Quod ſi verò Civitates municipales Regalia non exerceant, neque ſimplicem Juriſdictionem, (Quam tamen Magiſtratibus municipiorum, itemque defenſoribus Civitatum competere arguit text. *in l. quemadmodum.* §.
102 *Magiſtratus ff.ad.l.Aquil.l.4.§.1.ff.de damn.infect. incola.l.ea quæ ff.ad municipal.l.defenſores.2.C.de defenſor.Civit.* Erneſt.Cothm.*conſ.*47.*num.* 10. *vol.3.* ubi alios agminatim congeſſit. Quibus addi poſſunt Hieron.de Monte *tract. de fin.cap. 5.num.3.* Vant.*de nullit.ex defect.juriſd.numero 34.* Peregrin.Janninius *de Citat.reali lib.1.c.*1.*num.* 990. Vinc.de Franchis *deciſ.*511.*numero* 5. (ha-
103 beant; tunc eaſdem; imò etiam quamlibet aliam univerſitatem & villam Regalibus & juriſdictionalibus deſtitutam, concurrentibus duobus requiſitis, nempe juſta & legitima cauſa, & decreto ſive conſenſu totius univerſitatis accedente, ſine licentia ſuperioris, ſemet ad voluntariam collationem obſtringere & ad onera univerſitatis ſuſtinenda, Collectas, Datias, Gabellas, Schoß / Stewr / Umbgeldt / Marckgeldt / indicere ac colligere poſſe, optima conſuadet ratio. Nam dum ejuſmodi univerſitatibus & Municipiis commiſſa eſt adminiſtratio quarundam rerum, puta viarum, pontium, murorum &c. reparatio; per conſequens quoque ea poſſunt, ſine quibus antecedens, puta adminiſtratio illa, expediri nequit. Ideoque aliqua coercitione poſſunt exigere hanc collectam, nec opus eſt, omnes & ſingulos, vel Principem conſentire: ſufficit enim illos conſenſiſſe in conſtitutionem univerſitatis. Textus ad propoſitum eſt *in l.1.§.fin.* ubi gl. *in verb. proconſul.in fin.ff.quod cujusc. univerſ.nom.* Petr. Ubald.*de collect n.*1. Franc. Lucan. *de Privil.fiſci.p.*1 *prin.n.3.* Anton Teſſaur.*deciſ.*257.*n.*1.*& ſeq.* Roſent.*de Feud.c.*5.*10.*75.*n.*1.*lit. C. ubi plures comportavit.* Nicol. Loſæus *d.tr. c. 9. n.* 1. *& ſeq.* Cacheran.*deciſ.*95.*n.*9. Borgni. Cavalcan. *deciſ.*22.*n.*4 *p.*2. Stephan. Gratian. *deciſ.* 217. *n.* 1. *&* 2. Johan. Koppen. *deciſ.* 60. *n.* 17. *&* 18. Franc. Beccius *conſ.*78.*n.*8.*lib.*1. Burſat.*conſ.*16. *n.*16.*vol.*1.*& conſ*159.*n.*1.*&* 2.*vol.*2. Lancellot. Gallia *conſ.*3 *n* 33. Hieron. Pappon. *conſ.*34.*n.*1. 2. Weſemb. *conſ.*198.*n.* 39. *vol.* 1. Gail. *de Arreſt.d.c.9.num.* 19. Coler. *de proceſſ.Exec.p.2.c.3. num.*369.*&* 370. Petr. Heig. *lib.* 1. *quæſt. Jurid. q.*17.*n.*45. Franc Ripa *de Remed.præſervat.contra peſtem n.*182. Dom. Card. Thuſc. *tom. 5. pract. concl. Iur.lit.O. concl.* 123. *numero* 2. *& ſeqq. & tom.6.lit.V.concl.* 33. *numero* 9. Florez Diaz de Mena *d.quæſt.*21.*numero* 12. Alphonſ. de Azeved. *ad Conſtit.Hiſpan.lib.* 5. *tit.* 25. *l.* 1. *numero* 27. Franc. Card. Mantic. *lib.3. de tacit. & ambig. convent.tit.*10.*numero* 65. Camill. Borell, *in deciſ. Orbis univerſi tit.* 44. *numero.*429. latiſſimè Weſemb. *conſil.*345.*numero* 155.*& ſeqq. vol.* 7. Adeò, ut nec Principi de his rationem ſibi reddi (novi ego ob malam adminiſtrationem diverſum alicubi ordinatum fuiſſe) aut annuis univerſitatis rationibus ſuo nomine quem adhiberi poſtulanti, obſequi teneantur Dn. Sobrinus Thom. Michael *de juriſdict. concl.* 137. Quod attinet ad cauſam, urgens & inevitabilis duntaxat neceſſitas, vel publica utilitas, pro cauſa legitima habeatur: Ex alia autem cauſa, quam neceſſitatis aut utilitatis publicæ, ſi collecta imponatur, nullius momenti eſſe dicitur, ex defectu cauſæ per text. *in l.* 2. *ibi: ne plus poſcatur, quam neceſſitas imperat C.de oper.publ.*

Obſervandum verò eſt, in præfatis duobus 104
caſibus Collectam ex mutua Contribuentium conventione ac voluntate, atque ita in vim taciti pacti, ſubſiſtere; nec ullum arguere Imperium; multò minus de Regalibus eſſe cenſeri, uti conſideratum in cauſa Maintz contra Erffurt / ex doctrina Gœden. *conſil.* 1. *de auri & argenti fodinis n.*9. Petr. Ant. de Pet. *d. tr. de poteſt. Princip.c.*4.*numero* 3. Menoch. *conſ.*28. *numero* 34. Guid. Pancirol. *conſ.* 119. *numero* 64. We- 105
ſemb. *conſ.*45.*numero* 21.*verſ. Nam quando, ubi ait,* Dd. quando dicunt eum, cui conceſſum eſt merum & mixtum Imperium & omnis juriſdictio, indicere collectas poſſe, accipiendos eſſe, cum collecta voluntariè per modum juriſdictionis communi decreto Communitatis, ob neceſſitatem univerſitatis imponitur; non verò quoties per modum præcepti & indictionis ac Imperii à Superiore decernitur. Hinc vulgo inter publicam & privatam Collectam diſtingui ſolet, cujus diſtinctionis ſupra eodem *c.3.n.*209. meminimus. Ita ſi litem cum alieno ſubdito habeat univerſitas, ex qua multas erogare expenſas cogitur: Ita pro ſolvenda pœna, ob delictum ab univerſitate patratum, pro ſolario Medici, Prætoris, Magiſtri Scholarum &c. mutuiter ſe collectare poſſunt municipes. Ita vicini pro communi puteo, clibano, 106
fonte, rivo, aggerum conſtructione, ſeptis ædificandis reficiendisve ſibi invicem conferre poſſunt *l.*1.*§.vicinales. in fin. ff. ne quid in loc. publ.* Adeò, ut nec aliis invitis commoditati pu- 107
tei &c. renunciari poſſit; Cum ad hujuſmodi collectam, non tam uſus putei, quam vicinitatis ratione quis teneatur: Ideo licet uſus ceſſarit, tamen vicinitas non ceſſat, quæ illum facit eſſe obligatum; Ita ut talis præſtatio ſit onus in rem, & majoris partis aſſenſus ipſum adſtringat *l. pen. in fin. C. de legat.* Thomat. *tr. de Collect.§.Retenta.n.*17.*fol.*569.*& ſeq.* Johan. Garz.*de Expenſ. & meliorat. c.* 19. *n.* 13. Fulv. Pacian. *conſ.*7.*n.*87. *& ſeq.* Johan. Bapt. Coſta *de ratione ratæ q.*27.*n.*8. Frider. Huſan. *tr. de propriis hominibus q.5.pr.n.*151. Joan. Grivel. *deciſ. Dolan.*69. *n.*12. Jacob. Cancerius *variar. reſol. c.* 4. *n.* 223. Extat quoque reſponſum Ferrarii Montani inter conſilia Marpurgenſium *vol.* 1. *conſ.*1. ubi Civitas ob æs alienum, & aliis publicis neceſſitatibus efflagitantibus conſtituit, ut per triennium ſinguli Cives de bonis ſuis, de

108 annuis reditibus & de cereviſia venali, certum
quid in publicum contribuerent, Quam quæ-
ſtionem ita reſolvit Ferrar. *d. loc.* Quod hæc
conventio de Collectis ſine conſenſu Princi-
pis, non ſolum valeat, ſed & vicinis, ratione in-
tereſſe prætenſi, quod nimirum precia rerum
venalium augeantur, nulla competat actio.
109 Si tamen conſuetudo in contrarium vigeat, ut
ſc. nulla ex cauſa Civitas collectas inconſulto
Principe imponere queat, ea conſervanda eſt,
poſt Alex. & Boer. Loſæus *d. cap. 9. numero 3.*
110 Novitates enim Civitatibus non ſunt inducen-
dæ, etiamſi communis utilitas novitatum in-
ductionem ſuaderet, niſi conſulatur ſuperior
*l pen. ff. de decret. ab Ord. fac. l. vectigal. 2. C. nov.
vect. impon. non poſſ.* Capyc. *dec.* 148. *n.* 3. Olim
in hujuſmodi collectæ impoſitione tria neceſ-
ſario requirebantur: Urgens neceſſitas, publici
ærarii penuria, Civitatum aut municipii Inco-
larum conſenſus: neque adibatur Princeps ad
collectionem concedendam, ſed ſolus judex
Provinciæ. Sed cum nulla cederet univerſitati
ex hac collectione utilitas, & privatorum inde
res augerentur, in publici perniciem & detri-
mentum, multis Edictis cautum fuit, ne
Principe inſcio, tales collectæ imponerentur:
111 Sic Jure Regio in Hiſpania univerſitates ultra
tria millia Marapetinorum (qui efficiunt 88.
drachmas argenteas Romanas Garz. *d. cap.* 19.
numero 64.) etiam ad cauſas neceſſarias non
poſſe Collectam cogere, abſque expreſſa li-
centia Regis teſtatur Florez *d. q.* 21. *numero* 25.
Alphonſ. de Azeved. *in Hiſpan. conſt. lib.* 7. *tit.* 6.
l. 1. *numero* 3. *fol. (mihi)* 189. Et Trajanus apud
Plinium *lib.* 10. *Epiſt.* 94. illas non niſi ex privi-
legio in oppidanis admiſit. Petr. Greg. *d. cap.* 7.
numero 10. *in fin.* Anton. Fab. *in Cod. deciſ. forenſ.
lib.* 4. *tit.* 39. *defin.* 1. *numero* 4. & 5. ſubdens *ibi-*
112 *dem numero* 6. Si privilegio hoc in caſu conceſ-
ſo Civitas, ut plerumque fit, abutatur, eas ma-
giſtratus partes eſſe debere ut privilegii vim
ſuſpendat, quouſque priorem dolum, adeoque
doli & abuſus ſuſpicionem univerſitas purga-
verit. Sufficere tamen putarem, ſtante prædi-
cta conſuetudine, ſi impoſitio oneris ſive Col-
lectæ poſtea notificetur Principi, & ab eo con-
firmetur, ſi forte illius conſenſus antea haberi
non potuerit: Sicuti teſte Pet. Peckio *tr. de jur.
ſiſtendi c.* 14. *n.* 17. haberi non potuit, cum Prin-
ceps Auraicus valido exercitu Lovanum obſi-
deret, & Cives ad ſedecim millia florenorum,
pro compoſitione & redemptione cogeret
Anno 1572. menſe Septembr.

113 Amplius; ſi univerſitas debitrix nihil poſſi-
deat, (alioquin ſi bona habeat in communi,
tum ante omnia excutiendam burſam com-
munem, deinde immobilia & nomina Debi-
torum eſſe diſtrahenda antequam veniatur ad
burſam ſingularum perſonarum; proditum
eſt, Natta *conſ.* 150. *numero* 1. Cavalcan *deciſ.* 68.
numero 1. *& ſeqq.* Loſæus *d. cap.* 9. *num* 9. Card.
Thuſc. *tom.* 1. *lit. C. concl.* 450. *numero.* 18. *&
tom.* 5. *lit. O. concl.* 128. *numero* 5. *& dicetur infra*
114 *cap.* 19.) & collectas imponere recuſaverit, of-
ficio judicis per ſuperiorem ad hoc cogi poteſt
d. l. 1. §. *quod ſi nemo ff. quod cujuscunque univerſi-
tatis nom.* & *ibi* gloſ. & Bartol. *in l. numero* 24. *C. de
mulierib. lib.* 10. & *in l. un. C. de Superindict. L.* 10.
& *in l.* 4. §. *actor. in pr. ff. de re jud.* Thomat. *d. tr. de
Collect.* § *expoſuimus ſupra num.* 22. Petr. Gre-
gor. *lib.* 3. *Syntagm. cap.* 7. *numero* 10. Chaſſanæ.
in conſuet. Burg. rubr. 1. §. 4. *verb. des juſtices num.*
47. Gallia *conſ.* 6. *numero* 6. M. Ant. de Amat.
deciſ. 130. *n.* 6. Gail. *de arreſt. d. c.* 9. *n.* 19. Florez.
q. 21. *n* 14. Loſæ. *d. c.* 9. *n.* 6. Quod ſi adhuc nolit,
Judex ipſe collectas indicere poterit, citata
tamen prius eadem univerſitate Loſæ. *d. c.* 9. *n.*
6. Stephan. Gratian. *d. deciſ.* 217. *numero* 2. In
indicendis autem illis collectis, quas Neceſſi- 115
tas vel utilitas univerſitati exprimit; antiqua
forma & uſitata conſuetudo attendenda eſt, 116
per ea quæ *ſupra cap.* 2. *numero* 96. perpendi-
mus: De qua ſi non adpareat, forma juris ſer-
vanda eſt. Ea potiſſimum (ut ſupra attigimus) 117
in hoc conſiſtit, ut tota univerſitas ad id legiti-
mè convocetur, vel per capita domorum vel
per ſonum tubæ, campanæ vel aliter; ſecun-
dum morem conſuetum: alioquin nullius ro-
boris, quod actum eſt, ut ex communi Dd. o-
pinione referunt Franc. Marcus. *deciſ. Delphin.*
78. *numero* 9. *p.* 1. Cacheran. *deciſ.* 39. *in princ.*
Burſat. *conſ.* 159. *numero* 6. 9. & 11. Ubi plus
dicit, quod in actu ponderoſo & gravi, non ſo-
lum ſufficit univerſitatem congregare more
ſolito & conſueto, ſed opus eſt adhuc, nomina
omnium conſentientium & contradicentium
exprimere & per Notarium atteſtari, quod
duæ partes & ultra & ſic major pars totam uni-
verſitatem repræſentans ita decreverit & ſta- 118
tuerit. Nam licet ordo Decurionum & conſi-
lium Urbis, penes quos eſt ſumma Reipubli-
cæ, præſentet univerſitatem, ut docet Bart.
in l. civitas. numero. 2 *ff. ſi certum petat. & in l. am-
bitioſa. ff. de decret. ab ord. fac.* & Natta *conſ.* 431. 119
Non tamen Collectam imponere poteſt, niſi
de conſenſu totius univerſitatis legitimè con-
gregatæ & ex illius decreto, ut illic teſtatur.
Bart. & poſt eum Cagnol. *in l.* 2. *ff. de O. I. num.*
145. Quod enim omnes tangit, ab omnibus
debet approbari *c. quod omnes. de R. I. in* 6. *cum ſi-
milibus;* de quo prolixè videatur Thom. Maul-
lius *in tractat. de homag. & jurib. int. Dom. & Sub-
dit. tit.* 9.

An autem in præſenti hypotheſi major pars 120
univerſitatis ſingulos ad Collectæ ſolutionem
arctet? Controverſia eſt frequens & intricata,
quæ peculiarem diſcuſſionem requirit, & *cap.
ſequenti* luculentius elucidabitur.

Sed an ea, quæ de Collectarum impoſitione 121
Civitatibus municipalibus permiſſa hactenus
dicta & evicta ſunt, ad Gabellas quoque ex-
tendi poſſint? ita ut Gabellæ, Datiæ & Acciſiæ,
ob æs alienum vel aliam neceſſitatem, per Se-
natus oppidanos pro victualibus & potabili-
bus, & aliis rebus, quæ indies venduntur & e-
muntur, uti vino, cereviſiâ, frumento, carni-
bus, piſcibus, lignis, ſali, panno & ſimilibus im-
ponere queant? pulcræ indaginis quæſtio eſt,
quam ob frequentem ejus uſum preſſius eno-
dare, & ea, quæ in utramque partem argumen-

ta atque

ſi atque authoritates ſuppetunt, in medium proferre, curæ precium duxi.

122 Pro affirmativa itaque ſequentia ſtringere videntur fundamenta.

123 PRIMO conſtat à Collectis ad Gabellas & vice verſa à Gabellis ad Collectas rectè argumentum duci. Dd. *in l. licitatio. §. earum rerum. ff. de publican.* Bald. *in l. 1. & 2. C. nov. vectigal. inſtit. non poſſ.* Corn. *conſil.* 199. *numero* 18. *vol.* 1. Bertachin. *tr. de Gabell. p. 9. & ult. num.* 10. & 12. Joh. Georg. Beſoldus *conſil. Tubing.* 234. *n.* 2. *vol.* 5. Atqui Civitates Superiorem recognoſcentes intervenientibus Requiſitis à jure præ-124 ſcriptis, ſcilicet (1) Neceſſitate & (2) conſenſu totius populi, Collectas ſuis Municipibus imponere poſſe, paulo antè firmavimus. Idcirco cum in Gabellis ſit tam cauſa, quam forma, nempe neceſſitas & populi conſenſus (quæ regulant ipſam impoſitionem Feſtas. *de æſtimo p. 2. c. 1. n.* 45.) inſpiciatur, eadem ratio ſit; ex quo Gabellæ loco Collectarum ſuccedunt; ſubrogatum autem ſapiat naturam ſubrogati, & neceſſitas multa excuſet, & faciat licitum, aliàs de jure illicitum; ſequitur & idem jus eſſe.

125 SECUNDO Civitates Superiorem recognoſcentes poſſunt Statuta condere etiam contra jus publicum, ut notant Bart. & Dd. *uno ore in l. omnes populi ff. de juſt. & jur.* Cravett. *de antiq. temp. p. 4. §. circa promiſſa. n.* 5 *mihi fol.* 501. Tiraquel. *de jur. primog. q.* 16. *n.* 2. Vaſq. 1. *controv. uſufreq. c.* 4. *n.* 2. Maſcard. *de probat. concl.* 946. *n.* 23. Car. Tapia *in l. fin. p. 1. c. 2. n.* 51. *ff. de conſtit. Princip.* ubi & mero Imperio jus ſtatuendi adſcribit Joan. Gutierrez *lib. 1. Can. q. c.* 4. *n.* 7 Nicol. Loſæ. *de jur. un. p. 3. c.* 15. *n.* 2. Rob. Marant. *diſp.* 8. *n.* 27. Petr. Heig. *lib. 1. q. jur.* 25. *n.* 30. & *ſeq.* Horat. Carpan. *in prælud. Statut. Mediolan. p. 1. n.* 16. Quam opinionem & reſpondendo ſequitur Rom. *conſ.* 218. *n.* 2. Andr. Barbatia *conſ.* 4. *n.* 5. & 6. *vol.* 1. Aug. Bero. *conſ.* 28. *n.* 32. *vol.* 3. Jacob Mandel. *conſ.* 64 *n.* 8. Decian. *conſ.* 19. *n.* 95. *vol.* 3. Rol à Valle *conſ.* 33. *n.* 38. *vol.* 3. Franciſc. Beccius *conſ.* 4. *num.* 4. & *conſ.* 231. *n.* 34. Joan Botta *conſ.* 88. *num.* 26. Ant. Cioſ. *conſ.* 61. *num.* 3. *lib.* 2. (ubi jurisdictionem exercere & ſtatuere converti dixit) Joan. Petr. Surd. *conſ.* 48. *n.* 10. *conſ.* 210. *n.* 8. *conſ.* 272. *n.* 7. & *conſ.* 301. *n.* 15. Marc. Anton. Peregrin. *conſ.* 1. *n.* 4. *vol.* 1. Fed. Scotus *conſ.* 11. *n.* 18. *lib.* 4. *tom.* 1. Et poteſtatem Statuendi & jurisdictionem eſſe connexam dixit Cæſ. Ant. Put. *in conſil. unic. poſt Oddi conſ.* 100. Marc. *deciſ.* 801. *n.* 1. *p.* 1. Noviſſimè Erneſt. Cothman. *conſil.* 47. *n.* 76. & *ſeq. vol.* 3. *ubi ait*, jus Statutorum condendorum non tam jurisdictionis vi & poteſtate; quam legis authoritate, quæ omnibus populis poteſtatem eam concedit; ſingulis magiſtratibus competere; ideoque, ſi non ordinariam, ſaltem Statutariam jurisdictionem dici poſſe, & nihil eſſe aliud, quam poteſtatem condendi jura & ſtatuta ad municipii utilitatem & neceſſitatem cum modica coercitione conjunctam, & omnibus indiſcriminatim magiſtratibus competere *l. 1. & tot. tit. ff. de adminiſtr. rer. ad civit pertinent.*

Quidni ergo pro commoditate & neceſſitate Civitatis Statuta ſuper collectis vel Datiis abſque authoritate Principis condere iisdem permiſſum ſit? nuncupatim hoc ſtabiliente Matth. Colero *conſil.* 42. *n.* 19. & *ſeq. jam pridem à me ſupra c.* 3. *n.* 165. *allegato*, & Wehnero *in pract. obſ. verb. acciſe*, ubi hæc onera, privata authoritate Magiſtratus, ex vi Jurisdictionis, prò uſu Reipublicæ inſtitui poſſe refert; ſubjungens Bierſteuwr &c. ſolvi in recognitionem Superioritatis, & inter fructus jurisdictionis, teſſeramque ſubjectionis computari. 126

TERTIO Publica Vectigalia, & quæ per 127 modum Regalium exiguntur, ſaltem prohibita ſunt; non vero, quæ tempore neceſſitatis Ravenn. *ſing.* 954. At vero Gabellæ, de quibus quæritur, non vi & vigore Regalium, ſed per pactum ſive contractum volentibus & conſentientibus civibus imponuntur. Ergo ſub generali legis prohibitione non comprehenduntur.

QUARTO Plerique Dd. hiſce vocabulis 128 COLLECTÆ, GABELLÆ, DATII &c. ſæpius indifferenter, promiſcnè & æquivocè utuntur Weſemb. *conſil.* 303. *n.* 62. *vol.* 7. Imò non deſunt, qui firmiter tenent, verbum COLLECTÆ etiam de GABELLIS & DATIIS accipi- 129 endum eſſe, & ſic de omni genere impoſitionum Ripa *conſil.* 186. *n.* 6. Ex quibus omnibus dicendum videtur; haſce Exactiones, ſi non propriè ut COLLECTAS, ſaltem impropriè, ut 130 GABELLAS vel DATIAS, ejuſdem juris eſſe, quando duntaxat imponuntur Civibus: Quo caſu non dicuntur de Regalibus Ripa *reſponſ.* 4. & 5. *n.* 1. Geminian. *conſil.* 116. *n.* 1. Cum igitur Civitati Collectas indicere eveniente neceſſitate concedatur; Cur non & Gabellas? cùm neutrum hoc caſu ſit de Regalibus; quando duntaxat civibus irrogantur.

QUINTO communis obſervantia & conſuetudo in Italia, Hiſpania, Belgio & aliis Regnis & Provinciis huic ſententiæ ſubſervire videtur; utpote in quibus etiam onera, ejuſmodi rebus uſui quotidiano neceſſariis & conſumptibilibus, farinæ, cereviſiæ, vino, carni, piſcibus & conſimilibus mercimoniis imponi, & quidem vel decima vel viceſima pars precii exigi ſolet. Conſuetudo autem viciniæ ad alia loca vicina facile porrigi & extendi poteſt *l. venditor. § ſi conſtat. ff. commun. prædior. c. ex parte. cap. ſuper ibi. illud obſervare tenetur quod in vicinis prædiis obſervatur. c. cum olim. extr. d. conſuetud.* Et ita decidit Boer. *deciſ.* 263. *n.* 8. Alex. Raudenſ. *deciſ.* 21. *n.* 4. qui conſuetudinem laudabilem extendi ad vicinum ſtatum dicit. Joſeph Ludovic. *in commun. concluſ.* 38. *n.* 13. Reſpondendo ſequuntur & probant Cravetta *conſ.* 94. *n.* 5. ubi idipſum quoque in cauſis oneroſis procedere aſſerit. Idem *conſil.* 118. *numero* 3. & *conſ.* 985. *numero* 58. & *conſ.* 1000. *numero* 317. *verſ. hoc amplius.* Burſat. *conſil.* 46. *numero* 33. & *conſil.* 161. *numero* 20. & 62. Peregrin. *conſ.* 33. *numero* 24. *lib.* 1. Borell. *conſ.* 3. *numero* 11. Surd. *conſ.* 311. *numero* 16 poſt Menoch. *conſ.* 9. *num.* 22. & Beccium *conſil.* 27. *n.* 12. Et ex Germaniæ

niæ JCtis poſt Schutffium à ſe relatum Weſ. *conſil.* 95. *n.* 23. qui rectè ſumi argumentum à conſuetudine reliqua regionis & vicinorum Nobilium; cum conſuetudo viciniæ maximè valeat in declaratione facienda affirmat Mynſing. *reſp.* 3. *decad.* 13. *n.* 14. *& ſeqq.* Zaſ. *conſil.* 15. *n.* 13. *& ſeq.* Nicol. Everhardi Junior *conſil.* 1. *n.* 210. *vol.* 2.

Verum, re aliquanto accuratius perſpectâ, contrariam Negativam juri, rationi & æquitati amicam adprobans ſententiam, omni dubio remoto, concludo; non poſſe inſtitui ejusmodi Gabellas, niſi ab eo, qui Superioritatem Territorialem legitimè uſurpat, & nec tunc fieri poſſe ſine Ordinum authoritate.

131 Primo enim hanc ſententiam fulcit, generalis prohibitio juris communis, qua civitatibus nova Vectigalia, nova onera, novasque Collectas & gravamina inſtituere prohibitum

132 *l.* 2. *&* 3. *ubi Dd. c. nov. Vectig. inſtit. non poſſ. l. licitatio.* §. *quod illicitè. C. de publican. & Vectigal.* Et quamvis textus Vectigalium tantum mentio-

133 nem faciat; propter identitatem tamen rationis ad Gabellas quoque extendi debet. Licet quoque Civitas Superiorem recognoſcens absque voluntate & conſenſu Principis collectas imponere poſſit, ut ſupra oſtenſum; non tamen Gabellas Bertachin. *de Gabell p.* 1. *num.* 5.

134 *verſ. ſed ſi de jure.* Quod adeò verum eſt, ut etiamſi communis utilitas vel neceſſitas novitatem ſeu gabellarum inductionem ſuaderet, tamen imponi non poſſent, niſi Superior prius conſuleretur Bertachin. *d. numero* 5. *circa med.* Bart. *in l. publicanus.* §. *in omnibus. ff. de publican.*

135 Et contra exigentes & imponentes præſumi, reſpondit Cravetta *conſ* 32. *numero* 9. Et col-

136 lationem civium expilationem præſentem & ſervitutem futuram inducere dixit Ferdinand. Vaſquius *lib.* 1. *controv. cap.* 8 *numero* 8. Ex quibus rationibus Dd. civitatibus ſubditis poteſtatem ejusmodi Gabellas & acciſias imponendi adimunt Paris. *conſ* 69. *num.* 9. *vol.* 1. Auctor *commun. opin. in verb. Collecta* Cravetta *de anti-*

137 *quit. tempor p* 4. *numero* 26. *fol.* 169. Etſi exactæ ſint, à Superiori, repeti poſſunt etiam in caſu Utilitatis publicæ Capyc. *deciſ.* 148. *numero* 2. *&* 3. Bertachin *de Gabell. p.* 1. *verſ. tertiò & quartò quæro.* Ferrariens. *in forma ſuper ſolutione pedagiorum.* Coler. *d. conſil.* 42. *n.* 2. *d. conſil. Argentorat.* 2. *n.* 26.

Secundo Exactiones hæ non ſunt tales, ut

138 privatæ, vel particulares dici poſſint: Cum generaliter rebus ſint impoſitæ; & impoſſibile ſit ut ſoli cives per eas graventur, quin & Clerici, Forenſes, advenæ, peregrini, artifices &c. iisdem afficiantur, & quodammodo æs alienum una cum Civibus (ad quod tamen non tenentur) diſſolvere cogantur. Sive igitur vocabulum Collectæ in ſua propria ſignificatione ſumatur, ſive ad Gabellas quoque extendatur, utroque tamen caſu dicendum eſt, haſce impoſitiones, ut generales, de jure ſuſtinere non poſſe. Ripa *d. conſil.* 186. *num.* 8. Idem *tract. de peſte num.* 41. *de remediis ibi, nec obſtat.* pulcrè Trentacinq. *lib.* 1. *de reſolut. tit. de jure fiſci reſol.* 5. *n.* 5. *& per tot.*

Tertio Exactiones ejusmodi non tantum 139 generaliter, quoad omnes etiam Clericos, Forenſes & Peregrinos, rebus impoſitæ ſunt; ſed & talibus rebus, quæ ad vitæ ſuſtentationem ſunt neceſſariæ, utpote eſui, potui, aliisque victualibus &c. Quibus tamen jura communia non modo Gabellam imponi vetant, ſed etiam contra exigentes capitalem pænam conſtitu- 140 unt. *univerſi.* ubi Bald. Salycet. & Dd. *C. de Vectigal.* Idque æquitati omninò convenit; Cum iniquum ſemper judicatum ſit; ut pro iis rebus, quibus quis ad proprium & familiæ ſuæ uſum carere non poteſt, Vectigalis onus ſuſtineatur 141 *l. univerſi. l. ſi publicanus.* §. *pro rebus ff. de publican. & l. in lege Cenſoria ff. de V. S.* Roland. à Valle *conſil.* 71. *num.* 15. *& ſeqq. vol.* 4. Surd. *conſil.* 41. *num.* 3. *& conſ.* 307. *n.* 1. Idem *tract. de aliment. tit.* 8. *privil.* 91. *num.* 3. Burſat. *conſ.* 42. *num.* 4. Nicol. Everhard. Jun. *conſ.* 2. *num.* 24. *vol.* 2. Bellon. *conſ.* 28. *num.* 9. Hotoman. *conſ.* 11. *n.* 7. *&* 8. Claud. Bertazzol. ad patris Bartholom. Bertazzol. *conſ. crim.* 36. *lit. A.* At ipſe Bartholom. Bertazzol. *conſ. crimin.* 107. *num.* 4. Paul. Fuſcus *ſingul. in utroq. jur. lit. G. n.* 2. Conſult. Argentin. *conſ.* 2. *num.* 52. ubi dicitur, de rebus quas quis defert ſui & ſuæ familiæ uſus & neceſſitatis cauſa, ut de rebus aptis eſui & potui, nullam ſolvendam eſſe Gabellam, etiam ſtante 142 ſtatuto, quod de qualibet re ſolvatur. Idque in tantum verum eſt, ut ne quidem valeat conſuetudo in contrarium, tanquam irrationabilis. Surd. *d. conſ.* 307. *n.* 1. Franc. Becc. *conſil.* 96 *n.* 9. Gallia *conſ.* 94. *n.* 6. Anton. Sola *in conſtit. Sabaud. in proem. decret gl.* 5. *& ult. n.* 13. Sailon. *in conſuet. Turon. tit.* 7. *art.* 2. *in pr.* Borell. *tr. de Magiſtrat. Edict. lib.* 3. *cap.* 14 *num* 22. Marchiſell. *recollect. q.* 7. *num.* 2. Trentacinq. *lib.* 1. *reſolut. tit. de jure fiſci reſolut.* 5 *num.* 25. Sixtin. *de regalib. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 128. *poſt alios ibidem congeſtos.*

Eo minus igitur impoſitionem Collectarum ad Gabellas & Datias extendere oportet, cum per ſe ſint odioſæ, ideoque ſtricta debeat 143 fieri interpretatio Bald. *conſ.* 237. *ad fin. vol.* 3. *& conſil.* 229. *vol.* 5. *ubi dicit*, Statuta Gabellarum eſſe amara, contra omnem æquitatem Abb. *conſil.* 69. *per tot.* qui Gabellas & ipſe vocat odioſas, aitque, in iis verſari lucrum fiſci, ideoque fieri contra eum interpretationem, juxta *l. non puto* 10. *ff. de jure fiſc.* ubi Modeſtinus JC. *rectè dixit*, non delinquere eum, qui in dubiis quæſtionibus, contra fiſcum facile reſponderit. Ac non injuria Capitolinus Imperatorem M. Antonium Philoſophum laudavit, dum ait, *in cauſis compendij nunquam judicans favit.* Id quod etiam comprobat Hartman. Piſtor. *lib.* 1. *quaſt.* 42. *num.* 34. Philip. Corneus *conſil.* 181. *num.* 16. *lib.* 3. Quo loci reſpondet cuidam extollenti favorem Gabellarum, eò quod ex earum reditibus itinera tuta & pacata reddantur & Magiſtratus conſtituantur, dicitque, non ideò minus Gabellam eſſe rem odioſam. Dec. *conſil.* 48. *num.* 5.

num. 5. ubi ſentit, interpretationem eam eſſe favorabilem, quæ reducit cauſam ad jus commune, & tollit Statutum privatum, & agit de immunitate conceſſa: maximè cum hoc primævo hominum & rerum Statui congruat, in
144 quo quisque ſervari debet, donec probetur mutatio poſt Bart. & Bald. Weſembec. *conſil.* 303. *num.* 71. *vol.* 7. *& ult.* Laderch. *conſ.* 38. *n.* 7. ubi poſt Bart. & Aretinum *reſpondet*, ſi una qualitas ſuadeat Gabellam deberi, alia verò non, prævalere eam, quæ eſt contra Gabellam. Gallia *conſ.* 94. *num.* 2. *&* 34. Becc. *conſ.* 96. *n.* 5. Cravetta *conſ.* 23. *in fin.* Bertazzol. *conſil.* 207. *n.*
145 21. Et quod Gabellæ actualis impoſitio (cum extorſionem ſapiat, poſt Bald. & Bertachinum Weſ *conſil.* 336. *num.* 87. *&* 88.) ſed odioſa, & reſtinguenda; ſicut è contra immanitas à ſolutione gabellæ favorabilis & latè interpretanda, firmant, ultra modo citatos Gallia *conſil.* 94. *n.* 37. Marcabrun. ab Anguillis *conſil.* 103. *n.* 19. Pacian. *conſil.* 131. *numer.* 35. Cacheran. *deciſ.* 4. *num.* 7. Magon. *deciſ. Florent.* 36. *num.* 5. Vinc. Caroc. *deciſ.* 99. *num.* 15. Vinc. de Anna *ſingul.* 66. Hercul. Mareſcott. *lib.* 2. *var. reſolut. c.* 108. *n.* 24. Natta *conſil.* 274. *num.* 8. Bertazzol. *conſ. crimin.* 431. *num.* 10. Eamque magis communem dicit Claud. Bertazzol. *in addit. ad conſilium Patris 6 in verb. magna.* Et contra Gabellas & vectigalia in dubio pronunciandum aſſerit Stephan. Gratian. *deciſ.* 17. *numer.* 17. *usq; ad n.* 23. Surd. *deciſ.* 96. *num.* 7. *& deciſ.* 305. *num.* 44. Garſia Maſtrill. *deciſ. Regni Siciliæ* 87. *n.* 26. *lib.* 1. Franciſc. Perſonalis *tr. de Gabellis numero.* 38. Cacheran. *conſil* 31. *num.* 56. eaque non deberi Judicandum ſit Surd. *conſ.* 307. *num.* 21. Guid. Pancirol. *conſil.* 23. *num.* 19. Conſult. Argentin. *d. conſil.* 2. *n.* 29. *&* 30.

QUARTO per ejusmodi gabellam, quæ principaliter rebus ad victum quotidianum
146 neceſſariis imponitur Subditi præſertim pauperes magis gravantur; quàm per Collectas. Collecta enim imponitur pro viribus patrimonii, ita, ut qui multum habet, multum etiam ſolvat. In Exactione autem Gabellarum talis proportio ſervari non poteſt, quin pauper, qui parum habet, tantundem gabellæ nomine pro ſingulis rebus ad vitam neceſſariis perſolvere cogatur, quantum & illi, qui ampliſſimum patrimonium habent. Ideoque ar-
147 gumentum à Collectis ad Gabellas, tanquam à majori ad minus non rectè hic procedit: Nec etiam Regula; cui licet, quod plus eſt, ei licet, ei licet, quod eſt minus: Cum Gabellæ impoſitio, propter ejus generalitatem, gravior ſit, quàm Collecta. Unde etiam civitatibus de jure minus permiſſa eſt Gabella.

QUINTO Præterea ponderandum eſt,
148 quàm grave præjudicium non modo Superiori, ſed & civibus ipſis expectandum ſit in futurum, ſi harum Gabellarum, Datiarum & Acciſiorum impoſitio generalis absque ſpeciali licentia permitteretur, dum Civitates & Communitates Regalibus & Jurisdictione deſtitutæ, facile ſub quovis Neceſſitatis & Utilitatis prætextu longè majores Exactiones tam rebus, quàm Perſonis, ita generaliter irrogare, & ſic non minus in Clericos & Forenſes, quàm etiam Cives ſuos Contributionum extraordinariarum (quarum indictionem à Superioritate, Regalibus & Jurisdictione dependere *ſupra cap.* 3. affatim demonſtratum eſt) procellas crebrius concitare, eosdemque, ſi non directò ſaltem per indirectum prohibitu gravare & Jura Principis exinanire & ad nihilum redigere poſſent.

SEXTO Mirum videretur, Civitates gabel- 149
las imponere poſſe cum collectas non poſſint, etiam ob publicam utilitatem, niſi tempore neceſſitatis. Nemo autem negabit, quin jus imponendi Gabellas majus ſit, quam collectas. Ita argumentatur Abbas *conſil.* 6. *n.* 2. *verſ. ex his & conſil.* 61. *n.* 4. *ad fin. p.* 2.

SEPTIMO Hanc quoque opinionem Ne- 150
gativam videtur approbare Conſuetudo Germaniæ. Videmus enim, quod etiam Civitates Imperiales, ſi volunt imponere gabellas, propter neceſſitatem, faciunt id prius conſulto Imperatore; uti factum Noribergæ, Auguſtæ &c. Imo etiam Principes Imperii novas gabellas absque licentia Imperatoris imponere non poſſunt. Et teſtatur Dn. Beſoldus, *ſupra cap.* 1. *n.* 306. *à me relatus, in Theſauro ſuo pract. lit. V. n.* 32. *pag.* 817. Nobiles quosdam pro impetrando hoc Regali ad Cæſ. Majeſtatem ſupplicaſſe, nec hoc impetraſſe, niſi edocto ſuorum Subditorum conſenſu.

OCTAVO confirmatur hæc aſſertio infini- 151
tis auctoritatibus Dd., qui dicunt, ſubjectam Civitatem novas Gabellas & Datias, cum ſint de magno Imperio, & non niſi ob publicam Utilitatem exigi queant, absque conſenſu Superioris, eveniente neceſſitate, imponere non poſſe. Aufrer. *ad Capell. Tholoſan. deciſ.* 452. *n.* 3. Ripa *reſp.* 4. *&* 5. *numero.* 1. *& reſp.* 28. *n.* 14. *lib.* 2. Philip. Cornelius *conſil.* 268 *n.* 19. *in medio vol.* 4. Socin. Senior *conſil.* 7. *num.* 2. *lib.* 3. loquens de Datia panis Abb. *conſil.* 6. *lib.* 2. loquens de Gabella carnium quæ ſine licentia Domini imponi non poteſt. Gæden. *conſ.* 8. *n.* 10. Capyc. *deciſ.* 148. *num.* 1. D. Marta *voto ſive deciſ. Piſan.* 160. ubi dicit Gabellarum impoſitionem ad Imperatorem duntaxat pertinere, item ad Reges ac Principes Superiorem non recognoſcentes, atque eos, qui ex immemoriali conſuetudine & juſta cauſa, facere conſueverunt; feudatarium autem, cui merum ac mixtum imperium conceſſum eſt, atque omnimoda Jurisdictio cum Regalibus, nunquam Gabellas imponere poſſe, quoniam Regalium appellatione hæc facultas conceſſa non intelligatur. Accedit Thomas Maullius *tr. de homa. tit.* 9. *numero* 9. ubi in terminis ita ſcribit: Licet poſſit quælibet Univerſitas, tempore Neceſſitatis, puta pro ære alieno ſolvendo, vel pro aliis oneribus Univerſitatis ſupportandis, indicere Collectas civibus ſuis; id tamen fieri nequit in Forenſes & extraneos, qui illius Subditi non ſunt; & allegat Bartolum dicentem, Collectas exigi ſolum ab incolis, quos Univerſitas poteſt Collectare absque conſenſu Superioris. Adducit

duciti itidem Ripam conſulentem, quod Univerſitas non poſſit imponere Gabellas, Vectigalia, Tributa & ſimilia, quæ exiguntur à quibuscunque; & addit apud Adrianum Gylmannum inveniri, quod dici ſolet, Univerſitatem poſſe imponere Collectas vel Gabellas pro ſua neceſſitate, vel utilitate, locum tantum habere, ſi ſtatuta aut collectæ fiant Civibus, & ita inter ſubjectos tantum; ſecus verò, ſi indifferenter concernant etiam extraneos non ſubjectos, & Clericos ibi habitantes. Cui adſtipulatur noviſſimè Dn. Beſold. *conſil.* 79. *num.* 39. *& ſeqq. part.* 2.

Adde quod nullus Dd. dicat in ſpecie, civitatem ſubjectam poſſe imponere gabellas, præter Ripam. *d. reſp.* 4. *&* 5. Imò quando loquuntur, De Gabellis, ſemper loquuntur indiſtinctè, quod non poſſint: Quado autem loquuntur de collectis, ſemper adhibent diſtinctionem de neceſſitate.

Ex quibus clareſcit; Gabellarum Datiarum
152 & Accifiarum Exactiones commeſtibilibus & ad ſuſtentationem vitæ humanæ ſummè neceſſariis impoſitas, præſertim quatenus Clericos, Forenſes, peregrinos, advenas & alios ipſo jure, privilegio, pacto vel præſcriptione immunes concernunt, vix defendi poſſe. Et hac ratione futurum præjudicium evitari, neque Superiori, neque Clericis, Forenſibus, neque aliis privilegiatis, neque ullam Civibus, qui in præmemoratas Exactiones non conſenſerunt, injuriam fieri.

Nec hanc deciſionem quicquam imminuit,
153 quod Civitatibus & Univerſitatibus Superiorem recognoſcentibus, ac Regalium neſciis, Neceſſitate poſtulante Collectarum impoſitionem *ſupra num.* 10. *& ſeqq.* liberè indulſimus. Nam reſpondetur, quod hoc intelligendum
154 eſt, ſi neceſſitas ſit particularis, ipſam Univerſitatem & ſolos cives reſpiciens, non generalis, quoad omnes Clericos, Forenſes, advenas & peregrinos &c. Bertachin. *d. tr. d egabell p.* 7. *n.* 7. Guid. Pap *deciſ.* 444. *numero* 1. *verſ. ſecus.* Tum enim concurrentibus cæteris Requiſitis, videlicet (1) Neceſſitate, (2) defectu ordinariorum redituum, & (3) Incolarum conſenſu, maxime, ſi collecta non ſit perpetua, ſed cauſa Neceſſitatis ceſſante Collectæ abrogentur, communitates ejusmodi Collectas, etiam ſine licentia Superioris, civibus imponere poſſunt: Et rectè fit talis impoſitio per adunantiam totius populi Salycet. *in l. Vectigalia. numero* 2. *C. nova Vectig. inſt. non poſſ.* Ripa. *d. conſil.* 186. *circa*
155 *fin.* Gabellæ verò etſi ſolis civitatibus imponantur, cum tamen de re, quæ in commercium venit, ſolvatur, ſui naturâ eſt generalis; & licet ex cauſa neceſſitatis, tamen non in modum Gabellæ ſed in modum collectæ (per æs & libram) imponi debuiſſet. Ex qua ratione rectè prohibita Civitatibus gabellarum impoſitio, cum ge-
156 neralis ſit ex ſui natura. Et ſane ſi quis Exactiones Gabellarum earumque naturam diligenter perpendat, reperiet eas inter collectas propriè referri non poſſe: Cum nec pro modo facultatum, nec circa poſſeſſiones ſeu bona immobilia civium, nec principaliter etiam perſonis, ſed potius certis rebus mobilibus iisque victualibus & potalibus, quibus cives majori ex parte, ad proprios uſus carere non poſſunt, ſint impoſitæ. Cum itaque Gabellæ hoc caſu non recipiant primordialem naturam collectarum, in quarum locum ſubrogatæ cenſentur; ſed in iis reperiatur diverſa qualitas & quantitas, atq; plus ſit in ſubrogato, quam in eo, in cujus locum ſubrogatum eſt; vel inde inevitabili conſequentia evincitur, allegatam Regulam: *Subrogatum ſapit &c.* heîc non procedere, nec locum ſibi vindicare poſt Alexand. *conſil.* 106. *n.* 17. *vol.* 3. & Gomezium Hondedæus *conſil.* 70. *numero* 27. *vol.* 2. Cephal. *conſil* 615. *num.* 101. *lib.* 5. Surd. *conſ.* 448. *numero* 51. Pancirol. *conſ.* 157. *numero* 8. latiſſimè Cothman. *conſil.* 95. *n.* 1. *& ſeqq. vol.* 1. qui dicunt non rectè inferri ad ſubrogatum ab eo, cui ſubrogatio facta eſt, quando inter utrumque diverſitatis ratio viget.

In Secunda quoq; Ratione Dubitandi non eſt plus ponderis aut momenti. Licet enim Ci- 157
vitates mero & mixto imperio amictæ Statuta facere poſſint; id tamen procedit quoad adminiſtrationem, ſeu quæ ad jurisdictionem Civitatis pertinent, neq; ad jura, quæ Superiori cōpetũt, porrigendum eſt, Certi n. juris eſt, talia ſtatuta vel pacta Subditorum & Civitatum Superiorem recognoſcentium in proprium præjudicium valere & rata eſſe, non tamen valere in præjudicium Superioris Cardinal. *in Clem. fin. de cenſib num.* 28. Bertachin. *da gabell. p.* 7. *num.* 23. text. & Dd. *in l. inter Debitorem. & l. epiſtola.* §. *pactum ff. de pact.* Abb. *in c. venientes. num.* 1. *de jurejurand. & conſil.* 61. *num.* 5. *p.* 2. Et regulare eſt, quod Inferior contra legem vel Statutum Superioris, non poſſit ullam legem vel Statutum condere *c. cum inferiori. de major. & obl.* 3. *in pr. ff. de alien. mutand. jud. cauſſa fact. l. minor Magiſtratus. ff. de min. l. ille à quo.* §. *intempeſtivum. ff. ad Trebell.* Rom. *conſil.* 218. *num.* 4. Dom. Card. Tuſc. *in pract. concl. tom.* 4. *lit. T. concl.* 119. Affl. *in conſtit. Regn. in prælud lib. q.* 8. *n.* 5. Vinc. de Anna *in conſtit. divinæ memoriæ num.* 119. Horat. Carpan. *d. loc. in prælud num.* 32. Franc. Becc. *conſil.* 173. *num.* 10. Hipp. Rimin. *conſ.* 3. *n.* 67. *& ſeq.* ubi dixit, quod inferior non poſſit conſtituere, per quod Superioris factum lædatur, additque ex Brun. *conſil.* 20. Statuta inferiorum non ligare jurisdictionem Superioris 159
& conſil. 173. *num.* 10. Hipp. Rim. *conſ.* 9. *n.* 39. Horat Carpan. *d. loc. num.* 35. (*ubi* ex Cravetta *conſ.* 314. *n.* 1. hoc putat obtinere etiamſi ſtatutum ad æmulationem fiat) Peregrin. Jannin. *conſ.* 85. *num.* 88. *inter conſilia* Proſperi Farinacii. Alciat. *conſ.* 39. *n.* 9. *lib.* 5. ubi dicit, ſtatuentes non poſſe derogare legi ſuperioris Franc. Burſat. *conſ.* 350. *num.* 18. Cravett. *conſ.* 961. *num.* 1. *& conſ.* 463. *num.* 5. (*ubi dixit*, inferiori jus Superioris ſui attrectare nefas eſſe) Joan. Vinc. Honded. *conſ.* 4. *num.* 89. *lib.* 1. qui quemlibet populum inter Subditos ſuos poſſe ſtatuere, 160
etiam ſine ſuperioris conſenſu adfirmat, dummodo de præjudicio Superioris non tractatur.

Et ex

Et ex communi inferiorem à Principe Statutum contra legem Superioris facere non poſſe ſcripſit Fr. Viv. *opin. 758.* Joan. Petr. Surd. *conſ.47.num.17.* ubi volunt, quod ſtatutum non valet ſuper eo, de quo Statuentes non poſſunt diſponere, nec contra præeminentiam Superioris. *& conſil. 59. num. 18. ſcripſit*, Sta-
161 tuto non poſſe effici, ne ad dominum devolvantur appellationes. In quam Sententiam & conceſſit Joh. Bologn. *in d.l. omnes populi num.* 104. exemplificans hoc in ſtatuto contra libertatem, vel authoritatem Superioris,
162 puta ſi diſponeret, quod Superior non poſſit officiales ponere ad arbitrium ſuum, vel non poſſit munire vel ingredi civitatem, item ſi diſponeret de reſervatis Principis, unde populum non poſſe apponere manus ad reſervata Principis, reſpondit Natta *conſ.447.num. 6.in fin.* Tiber. Decian. *in tr. Crim. lib. 2. cap. 33.num.13.* ſanè & hoc in caſu confirmatione Cæſaria opus eſt, quod etiam inſinuat Cephal.
163 *d.conſ.38.n.23.& 24.* cum voluit, tum non eſſe neceſſariam confirmationem, quando Statutum jus principis non tangit, Tiber. Decian. *in tr.Crim.lib.2.c.37.n.21.* ubi firmat, ſtatutum absque confirmatione Superioris, quando agitur de intereſſe ipſius, nullum eſſe & non valere poſt Bald. & Caſtrenſ. Hinc & in ſpecie Rom. *d. conſ. 218. num. 6. in fin.* ad validitatem Statutorum ſeu conſuetudinum ab inferiorib. introductarum derogantium Juri Superioris ſcientiam exigit & approbationem.

164 Matthias Colerus quoque *in d.conſil.42.* loquitur de Collectis proprie ita dictis, quas Civitates Subditis & Civibus ſuis pro refectione viarum, curiarum, templorum, Scholarum, & aliis neceſſitatibus, ac oneribus publicis, etiam absque ſcientia & permiſſione Principis, imponere poſſe ait, ita tamen, ut eas Collectas Cives de rebus ac fortunis ſuis domeſticis dependant: Et haſce Collectas vel Contributiones per Civitates à ſuis Subditis recte exigi cenſet: Secus verò eſſe in rebus Vectigalibus, quæ mercimonii vel negociationis gratia ab uno loco tranſportantur in alium, & maximè per forenſes, de quibus loquuntur text. *in l.univers.& l. omnium C. de Vectig.& commiſſ.* quæ Gabellis aliisque novis exactionibus & impoſitionibus onerari prohibentur *d.l. 2. & 3. C. Vectig.nov.inſt. non poſſ.*

165 Tertia dubitatio leviuſcula eſt. Nam eſto, talem Gabellam non eſſe Regale, tamen non ſequitur, quod propterea prohibita non ſit: Quia ob generalitatem *d. l. licitatio & d.l.* 2.3. *& tot.tit.C.nov.Vectigal.inſtit.non poſſ.* Vectigalia & onera quomodocunque impoſita intelliguntur prohibita, prout etiam Salycet. *in d.l.2.* diſertè aſſerit.

166 Deinde citra veri noxiam poſito, quod Gabellæ loco Collectarum, pro ære alieno diſſolvendo imponi poſſint, non tamen imponuntur Forenſibus & Clericis; Quia nec collectæ potuiſſent. In puncto Nicol. Everhardi Præſes *conſ.42.num.20.*

Inſuper Gabellas inter majora Regalia referenda eſſe, id argumento eſt, quod videlicet ex 167
natura juris Gabellarum Forenſes ad ſolutionem adſtringuntur Bertachin. *part.7. num.5. 6.& 7.* Capyc. *d. deciſ. 148.* Et Gabellarum Exactionem Jurisdictionis & imperii argumentum eſſe ait Ludolph.Schrader.*tr.de feud. part.10.ſect.5.num.176.* Erneſt.Cothman.*conſil.47.num.68.vol.3.* Unde in vim pacti irrequiſito Superiore imponi nequeunt; Neque enim ſola neceſſitas & pactum ſive conſenſus populi absque licentia Superioris, haſce Gabellas, quæ ad tenuiorum diſpendium & relevamen ditiorum tendunt, maxime, ſi etiam Forenſes reſpiciant, ſuſtinere poteſt: Nam & Principes ad Tributorum extraordinariorum Exactionem pervenire non poſſunt, niſi Neceſſitas urgeat ſumma Molina *de juſt. & jur. tom.3. diſputat. 667.* Quo caſu etiam non imperare, ſed impetrare Collectam debent, ut dixi ſupra *cap. 4. num. 48. & ſeqq.* Vectigalia verò vini & ſimilium rerum cum non ſubditos ſolum, ſed & extraneos & tranſeuntes concernant, absque auctoritate Imperatoris, Principes exigere prohibentur, Vide me *infra cap. 18. num. 83.*

Nihil quoque Quartò officit, quod plerique Dd. hiſce Vocabulis COLLECTÆ, GABELLÆ, DATII &c. ſæpiſſimè, imò plerunque indifferenter, promiſcuè & æqui voce utuntur: Nam reſpondetur, verbum æquivocè 168
poſitum in uno loco vel articulo, explicari debere eo modo, quo fuit clarè poſitum in alio loco Paris. *conſil.86. num. 56. vol.2.* Et probè notandum eſt, quod Petr. de Ubaldis non minus quàm Bertachinus *dd.loc.* inter Gabellam & Collectam, tanquam ſpecies inter ſe differentes, expreſsè diſtinguunt, dum Bertachin. 169
num.47. quærit; Utrum Conſiliarii Civitatum teneantur ad Collectam? & ſtatim *num.48.* iterum quærit; An teneantur etiam ad Gabellam? Imo Gabella in multis à Collecta differt. 170
Hæc enim principaliter perſonæ pro rebus; illa rebus inprimis: hæc extraordinaria, illa ordinaria: hæc civibus & Subditis; illa etiam forenſibus imponitur.

Potiſſima verò Ratio diverſitatis, quare 171
Collecta ſine conſenſu Superioris imponi poſſit, Gabella vero non, videtur ſubeſſe hæc, quod Collecta, quæ perſonis injungitur, facilè particularis eſſe poteſt, nec Clericos, nec Forenſes gravans; cum tantum Subditis imponatur propter res, & pro modo facultatum & omnium bonorum mobilium & immobilium; Gabella autem, quæ rebus imponitur, generalis ſit, & omnes reſpectet: cum vix ita inſtitui poſſit, quin etiam Clerici, Forenſes aliique, privilegiati & exempti, ſi non principaliter, ſaltem per obliquum & indirectum una cum civibus graventur; eo ipſo ſcilicet, quod non minus, quam cives, omnia victualia carius emere cogantur. Quin autem Gabella generaliter etiam Forenſes reſpiciens, dicatur eſſe de Regalibus, extra dubium eſt. Ideo per Inferiorem absque au-

thoritate & licentia Superioris imponi non poteſt.

172 Dato, quod Gabellæ, loco Collectarum urgente neceſſitate imponi poſſint; non tamen imponi non ſubditis, Clericis & Forenſibus poſſent. Neque hoc caſu Regula locum habet, videlicet principale propoſitum inſpiciendum, etſi reſultet in conſequentiam læſio a-
173 licujus, vel tale quid, quod juri communi ſit contrarium Dyn. *in c. cum quid una. de R.I. in 6.* Bart. *in l. ambitioſa num.* 24. *ff. de decret. ab ord. fac.* Imo contraria Regula hîc tenenda eſt, qua dicitur; Quod prohibetur fieri directe,
174 prohibetur etiam fieri indirecte, Quod eleganter in individuo confirmat Abb. *conſil.* 20. *in fin. vol.* 1. Quæ omnia etiam corroborantur ex eo, quod Forenſis propterea non tenetur ad Gabellam; quod illi expreſsè impoſita, quam ipſe emit, vel vendit, vel qua utitur; Unde etiamſi Gabella ſolis Civibus ſit impoſita: Ex quo tamen res venum expoſita principaliter afficitur; quæ ob Gabellæ Exactionem carius venditur; Quod gravamen, ſi rem ipſam poſtpoſitis nominibus, uti decet, conſideremus, cum per indirectum in Forenſes æquè ac in ſubditos & Cives redundet; ſanè vel inde conſpicuum fit, Gabellas haſce ſecundum naturam Collectarum neutiquam regulari, aut de jure ſubſiſtere, multoque minus à Forenſibus &c. exigi poſſe. Ideoque optima ratione conſtitutum eſt, quod cum quid alicui una via per legem prohibetur, ad id alia via ſub velamento & prætextu verborum contra legis mentem admitti non debeat. Quin etiam
175 ea, quæ ſpecialiter introducta ſunt, non ſunt trahenda in conſequentiam. Sed quod Civitates ſubjectæ poſſint tempore neceſſitatis imponere Collectas, ſpeciale eſt propter neceſſitatem; Ergo non debet extendi ad Gabellas.

176 Ad Ripam quod attinet, is magis in privilegio ſe fundat, quam in jure communi, & ſibi ipſi non ſatisconſtat; nec textus & Dd. ab eo allegati ita loquuntur. Præterea licet Ripa *dd. loc.* expreſſe velit, Civitatem poſſe etiam Gabellam inſtituere, hanc tamen ſententiam ita limitat; modo talis impoſitio non ſit generalis, Forenſes etiam reſpiciens.

Quinta quoque ratio nihil ſtringit. Nam non reſpiciendum, quid in Italia, Hiſpania & Belgio obſervetur, ſed quid ſit conveniens cuilibet Regioni & Provinciæ: non enim omnia conveniunt omnibus locis arg. *l.* 1. *ff. de cenſib.* Non omnis fert omnia tellus. Cauſa hæc commerciorum eſt, ſine quibus ſocietatem generis humani vix conſtitutam autumant. Unde nos in ſaluberrimis jucundiſſimisque inſtitutionibus Georgicis monet Rex Poetarum,

Ventos & varium cœli perdiſcere morem,
Et patrios cultus noviſſe, habitusque locorum
Et quid quæque ferat regio, quid quæque recuſet.
Nam ſegetes alibi veniunt felicius, uvæ,
Arborei fœtus alibi, atque injuſſa vireſcunt
Gramina: nonne vides, croceos ut Tmolus odores,
India mittat ebur, molles ſua thura Sabæi?
Continuo has leges, æternaque fœdera certis
Impoſuit natura locis, quo tempore primum
Deucalion vacuum lapides jactavit in Orbem.

Et in qualibet Ditione attendendum, ne modus Collectandi contra privilegia Incolarum, quæ ſemper illibata eſſe oportet, inducatur. Etenim conſumptioni ac vendibilibus, puta farinæ, carnibus &c. indicta collatio ſtantibus privilegiis vix admittetur, aut ſi maxume aſſenſum impoſitioni Subditi præbeant, nihilominus ſtante æſtimo juxta æs & libram inſtituto, locum habere non poſſet. Imo non ſolum difficile, ſed & impoſſibile eſt, ut mos ille in Germania obſervari & practicari poſſit. In Belgio enim aliisque Provinciis ob infinitam populi & commerciorum multitudinem, ac bellum, alia Collectarum ratio & ſtatus, quæ hîc in exemplum trahi nequit. Adde quod tenuiores in Belgio à Ditioribus ſuccum & ſanguinem recipiant; nec quisquam ex infima fæce plebis, ſi non 600. florenos in ære habeat, extraordinariis Contributionibus, quas ditiores Mercatores & penſionarii, agnoſcunt, nequaquam graventur.

Deinde in impoſitione Collectæ ſive modo Collectandi ſemper æquum & bonum obſervari debet. Unde in Receſſibus Imperii in nulla materia toties mentio æqui & boni fit, ac in materia Collectarum Sixtin. *de Regalib. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 153. Æquitas autem non patitur, ut pauperes & inopes tantum præſtare debeant, ac ſi adhuc eſſent divites *l.* 1. *C. de annon. & tribut. l.* 1. ubi Bart. *C. de apoch. publ. lib.* 10. ibiq; gl. *in verb. inops. l. per Bythiniam* 2. *C. de immunit. nem. conced. l. in fraudem. C. de annon. & tribut.* Quod hoc caſu fieret: Nam pauperes & tenuiores res conſumptibiles ſibi emere coguntur; ditiores verò, quibus ex propriis bonis res illæ proveniunt, liberi evadunt vel ſi emptori totæ vel pro parte quoque exſolvendæ ſunt, pretium tamen majus conſtituunt, & ita pauperes ſoli onerantur.

Tertiò impedirentur negociationes, quæ tamen Reip. maxume neceſſariæ, & favorabiles ſunt *l. fin. ff. de colleg. illicit.* Nam ſi incolæ Ditionis quid venderent extraneis, propter hoc onus res erit carior, quam aliis in locis, ex quo eveniet, ut extranei nihil ex hac ditione, ſed aliis vicinis locis emant, nec facile ad vendendum eo ſe conferant, propter onus ſcilicet Gabellæ hujus, & ita malint alibi vendere. Longè alia ratio eſt in Regionibus illis, ubi in omnibus locis talia onera uniformiter imponuntur, vel magnis Civitatibus & Emporiis, è quibus res illæ conſumptibiles non facile evehuntur, ſed potius invehuntur, & ita venditori nihil decedit; Cui malo omninò Magiſtratus occurrere debet. Conſtat enim civilis ſocietas commercio & Imperio Gregor. Tholoſan. *lib.* 3. *de Repub. cap.* 7. Lipſ. *lib. civil. doctr. cap.* 1. Et omninò laborandum Magi-

Magiſtratui, ut rerum utilium & neceſſaria-
rum commercia non impediantur Hænon. *di-
ſput.5.polit.theſ.95.*

Denique argumento à conſuetudine vici-
norum & ab exemplo deducto optume ſatis-
fit, ſi ei detur inſtantia, & diſſimile exemplum
in facto exiſtere oſtendatur Nicol. Everhard.
in loc à ſimilibus num.12. Afflict.*deciſ.350.num.
11.* Ludovic. Benderus *tract. de Reviſione concl.
12.num.5.* Pruckman.*conſ.15.num.52.vol.1.* Et
eſt generale, quod data inſtantia & exemplo
diverſo allegato ſublata ſit neceſſitas illationis
generalis §.*Pavonum: ibi; nam & apes idem faci-
unt.Inſt.de R.D.* Cravetta *conſ.987.num.7.* Hie-
ron. de Laurentiis *deciſ.Avenion.n.18.* ubi ad tol-
lendam conſequentiam ſufficere dare inſtan-
tiam, ait, Cacheran.*deciſ.169.n.13.* Decian.*con-
ſil.92.n.55.vol.2.* Quo facit, quod ratio de in-
terpretatione & conſuetudine viciniæ adducta
duntaxat de locis contiguis & connexis, ſimi-
lia planè jura cum vicinis habentibus ſecun-
dum Gabriel. *in commun.opin. lib.5.tit. de præ-
ſumpt.concl.2.n.15.* Cephal.*conſ.709.n.25.* &
ſaltem in favorabilibus, nequaquam verò in
cauſis è jure communi exorbitantibus & one-
roſis accipienda ſit, nuncupatim id confirman-
tibus Gabrielio *d.concl.2.num.16.* ubi hanc ma-
gis communem dixit Cravetta *conſ.30.n.3.&
ſeq.* Hondedæ.*conſ.87.n.49.& ſeqq.vol.2.* Lu-
dov. Molina *de Hiſpan primog.lib.2. cap.6.num.
20.& ſeq.*

177 Ex quibus omnibus enitescit, Civitatibus
ſubjectis, imo & civitatibus Imperialibus, a-
liisve jure Regalium & mixto meroque Im-
perio munitis, non licere ſine licentia Superio-
ris tales impoſitiones, facere; Idque non ſo-
lum de impoſitione Gabellarum intelligi;
ſed etſi Gabellæ pro Collectis habeantur, i-
dem cenſeri debet; ex quo Requiſita à jure
præſcripta tam in exactione, quàm in impoſi-
tione, ſi nempe rebus imponantur, & exinde
Forenſes graventur non ſunt ſervata, ideoque
tales impoſitiones, tam Materiæ quàm Formæ
ratione, ſint nullæ & illicitæ; non propterea
quod per pactum non potuerint, ſed quod
absque conſenſu Superioris impoſuerint, atq;
in impoſitione modum à jure definitum non
178 ſervarint. Hinc illicitas gabellas tutâ conſcien-
tiâ defraudari & præſcribi poſſe, ſcripſerunt
Jul. Ferret. *tract. de gabell. num.160. & 234.*
Cavalcan. *deciſ.29.num.14.lib.5.* Cacheran.
179 *conſil.31.num.15.& ſeq.* Sicut & è contra Ga-
bellas juſtas fraudantem peccare mortaliter,
firmat Surd.*deciſ.305.num.13.* Forenſis verò
Decreti vel privilegii de Gabellæ exactione
180 contra jus commune diſponentis juſtam igno-
rantiam prætendere poteſt poſt Alexand. &
Cravettam Gallia *d.conſ.94.num.8.* Becc.*conſ.
96.num.11*, maximè, ſi in loco Statuti non tra-
xit magnam moram Roland. à Valle *conſ.42.
num.26.& 27.lib.3.*

Si tamen Civitas Superiorem recogno-
181 ſcens jus tale Gabellarum vel Privilegio vel
antiqua conſuetudine, vel præſcriptione ac-
quiſiverit, exactionem earum non reprobari,
tenet Aufrer.*d.deciſ.452.* Roland. à Valle *conſ.
42.num.22.& ſeq.lib.3.* Becc *d.conſil.96.num.5.*
Gallia *d.conſ.94.num.1.2.& 34.* Joſeph. Ludo-
vic.*concl.15.illatione 38.& ſeq.* Conſultat. Ar-
gentoratenſ.*conſ.2.num.2.*

Diverſa ab hiſce omnibus Collecta eſt, quam 182
fodinarum metallicarum Domini contribu-
unt, & vulgò Symbolum ſeu **zupuß** vocant;
forſan ideo quod veluti Sympoſium ineun-
tes, Symbola dant; Ita qui ſemel foſſionis quæ-
ſtus proponunt, magnos atq; uberes ad eam
pecuniam conferre ſolent: Eamq; Collectam
Præfecti rationum, **Schiechtmeiſter**/ annuo
tempore plerumque quater dominis indicunt,
quoties accepti expenſiq; rationem reddunt.
Magna autem vel parva Symbola indicuntur
pro numero Mercenariorum, quorum indi-
gent fodinæ cuniculive; qui **zechen und Stoln**
nominari conſueverunt: tum etiam, qui mul-
tas poſſident partes metallicas (vulgò **Kuckus**
indigitant) multa debent Symbola: quique
hanc Collectam, &, quod pro operis metal-
licis debetur, non ſolvunt, ſed eas incultas
jacere permittunt, commodo fodinarum
poſtmodum privantur: Non ſecus, atque o- 183
lim agrorum deſertores poſſeſſionibus, quas
reliquerunt, privabantur, ſub hac tamen
conditione, niſi prior dominus intra bien-
nium, reſtitutis expenſis, illud repetiverit.
Idque, ſi propria authoritate poſſeſſor prædi-
um occupaverit: Si autem à peræquatore il-
lud acceperit, tunc veteri domino, non niſi
ſex menſes, ad illud repetendum concede-
bantur. Quæ diſtinctio adprobatur *in l.7.
C. de Cenſib.& Cenſitor.l.quicunq; 8.C. de omni
agror.deſertor.lib.11.* Menoch.*recup.poſſ.remed.
13.num.76.& ſeq.* Sicut verò plerumque qua-
ter, ut dictum eſt, ſingulis annis Domini pecu-
niam contribuunt, ſic quater in eos diſtribu-
untur fructus fodinarum, **Außbeute** / modò
magni, modò parvi, prout plus minusve auri,
aut argenti, aut reliquorum metallorum fue-
rit effoſſum. Certè ex S. Georgii fodina Schne-
bergiana in Electoratu Saxoniæ foſſores tam
multum argenti quarta parte anni aliquando
eruerunt, ut in ſingulas centeſimas viceſimas
octavas partes diſtribuerentur panes argentei,
qui valerent mille & centum aureos nummos
& Rhenanos: Ex Annæbergenſi fodina, quæ
Cœlitum Exercitus nuncupatur, trecenti: Ex
Laurentiana ducenti viginti quinque Georg.
Agricola *de re metallica lib.4.fol.63.* Albinus di-
ligens earum rerum adnotator, prodidit, inter
annos ſeptuaginta novem ex una Schnebergē-
ſi fodina, per decimas duntaxat & prærogati-
vas mallei ſignatorii, vulgò **Schlägelſchatz**/ in 184
ærarium Saxonicum perveniſſe 41118. my-
riades, ſive, ut hodiè loquimur tonnas auri.
Albin.*part.3.Chron.Martub.* De venis me-
tallicis in Miſnia Anno 1592. repertis videa-
tur Georg. Fabric. *lib.7. Orig.Saxon.pag.830.*
Comitatus Tyrolenſis apud oppidulum
Schwatz adeò dives eſt argenti fodinis, ut
non modo Ducatui valdè opulento, ſed et-
iam Regno comparari poſſe videatur. Nam,

uti Cuſpinianus in Auſtria author eſt, pendit ſuo Principi quotannis ter centum millium aureorum nummum. Eſtque in eo æris metallum omnium præſtantiſſimum, cum vix adeo ductile alibi reperiatur Paul. Henzner. *in Itiner. Germano Gall. pag. 392. & ſeq.* Quò autem quis plurium partium fuerit Dominus, eò plus fructuum ad eundem redundat. Non raró tamen videmus Præfectos fodinarum, ſine ſcitu permiſſuque Magiſtri Metallicorum & Duumvirum juratorum, Symbola graviora & majorem exigere Collectam quàm neceſſitas poſtulat, quò fit, quod metallicorum laborum & ſtudiorum fructus potius moveri, quam Divinâ benedictione promoveri, experientia quotidiana comprobet.

Suecici thaleri propter argenti abſolutam perfectionem inter meliores cenſentur. Minerarum verò aliquæ impenſis Regis effodiuntur, aliquæ privatarum perſonarum. Illarum quicquid effoditur, Rex habet: harum non minus, quàm ſiliginis, frumenti, hordei, piſcium, boum, pellium, rerumque ſimilium, conſequitur decimam. Ex cupro & ære, quod ex duabus tantum fodinis extrahitur, Rex per hæc tempora 1050. *ſchipundt*, & aliquanto amplius colligit. Atque ex abundantia dictarum fodinarum fit, ut non modò ad muniendas arces, ſed etiam ad armanda navigia magnus reperiatur numerus tormentorum bellicorum, quorum ſumptus ultra octo millia aſcendere dicitur, quæ ex ære conflata ſunt: & in ſola arce Stockholmenſi quadringenta tormenta majora numerantur; & plura confici poſſent, ſi opus eſſet. Quod ſi etiam Ruſtici diverſarum fodinarum venas, quæ ſæpius reperiuntur, non abſconderent, haut fruſtrà creditur futurum fuiſſe, ut ad longè majorem ſummam aſcenderet utilitas, quæ ex illis fodinis extraheretur.

Etſi quoque Collegiis opificum ærarium 185
privatum, dictum die Ambtslade/ ſit permiſſum *l. 1. §. quibus. ff. quod cujusq; univ. nom.* Neuti- 186
quam tamen ſenioribus Collegii, qui jure noſtro primicerii dicuntur *tot. tit. C. de primiceriis*, poteſtas conceſſa eſt, pro libitu, de eo diſponendi, numos Collegii diſtrahendi, aut, uti ſæpius uſuvenit, eoſdem abliguriendi: Verum quotannis eorum rationem exactam ſecundiceriis, id eſt, Collegis junioribus, den andern vnd jüngſten Ambtsbrüdern/ reddere debent, per ea, quæ pulcrè firmat Munnoz de Eſcobar. *de Ratiocin. cap. 3.*

Tenentur inſuper Rectores Collegiorum de annona civili proſpicere collegio, ac pro numerum quantitate rem frumentariā quotannis augere, quo Collegæ in annonæ caritate habeant, unde neceſſaria ſibi vilius comparent, uti patet ex *tot. tit. & l. 3. ff. de l. Jul. de Annona.* Inſtrui itidem debent collegia armis, gladiis, ferreis thoracibus, galeis, ſcolpetis ac ſimilibus armorum generibus, quò neceſſitate publica id flagitante, arma inde promere, locumque ſuum iis tueri valeant
arg. *l. 3. §. armis. ff. de verb ſignif.* Satius enim eſt, 187
proventus Collegii bellicoſo Marti, quàm effæminato Baccho dicare; cum hic ſortem unà cum acceſſorio abliguriat; ille verò, ni utrumque alterutrum tamen utplurimum conſervet.

CAPUT VI.

IN QUO DISQUIRITUR DE pluralitate Votorum; An in Conſilio Imperii generali, Circulorum & Provinciarum particulari inque aliis Univerſitatum Conventibus & Collegiis, Major pars, quo ad punctum Contributionis, minori præjudicet?

SUMMARIA.

1.

Querela *de turbato Romani Imperii ſtatu.*
2 *An* Majora Vota *in cauſis Religionis & Contributionis, in Comitiis Imperii diſſentientes ligent?*
3 *Quaſtionis hujus deciſio privatorum judicio non eſt committenda.*
4 Pluralitas votorum *in cauſis fidei locum non habet; quod & ipſi Status Catholici probant.*
5 Concordia *in jure duplex eſt; una plena & vera, altera ex iuris fictione.*
6 Landſchafft neben jhren Ständen *eſt quid Vniverſale.*
7 *Omne* Regnum *cum ſuis Statibus unum corpus & collegium repræſentat.*
8 *Idem in Ducatu, Provincia & Comitatu: Et n. 9. 10.*
11 Herrſchafft/ *æquè ut* Graffſchafft/ *nomen eſt Vniverſitatis Collectivum.*
12 *Verbum* Herrſchafft *non ſignificat ſimplicem aliquam dominationem, ſed territorialem iurisdictionem, ſive ſuperioritatem.*
13 Ritterſchafft *&* Mannſchafft *Vniverſitatem denotant.*
14 Major pars *in iis, quæ ad plures ſpectant, ut*

ut Collegium ſive Univerſitatem quandam, regulariter ſufficit, & geſta à majori parte rata ſunt.
15 Ad univerſos *refertur, quod publicè fit per majorem partem.*
16 Statuto *induci non poteſt, ne ex pluralitate ſuffragiorum, ſed tantum ex communi omnium conſenſu in collegio quicquam conſtitui poſſit.*
17 Major pars *regentium & Univerſitatis obligat ſingulos ad Collectam.*
18 *In* Collectis *ſi pro majori parte conſentiant, valet quod agitur, & tam abſentes, quàm contradicentes obligantur, & numero* 19. 20. 21. 22. 23. *&* 24.
25 Patronorum *plures voces, vel major pars vocum in præſentationibus prævalet.*
26 *Patronus* Eccleſiæ *non poteſt ſeipſum præſentare.*
27 Præſentatus *de genere, quia & ipſe vocem habet, auget numerum votorum ad ſui commodum.*
28 *Factum majoris partis habetur pro facto omnium in cauſis confœderatorum.*
29 *Et in* conſilio bellico.
30 *Idem obtinet in* collegiis artificum.
31 *In* ferenda ſententia *major pars Iudicum concludit.*
32 *In* Collegiis Canonicorum *& Decurionum major pars decernit.*
33 *Ad* monetæ mutationem *ſufficit conſenſus majoris partis populi.*
34 Communio *mutua ſupplet naturæ defectum.*
35 Proceſſus *olim Romæ ſervatus in exquirendis ſententiis.*
36 Ordo *à Conſulibus Rom. in interrogando Kalendis Ianuariis inſtitutus, toto anno ſervatus eſt.*
37 Lex *Curiæ Romanæ.*
38 Prudentii *verſus.*
39 Veſpaſiani *ſententia.*
40 Cicero *aliud ſtans, aliud ſedens de Rep. ſenſit.*
41 *Iocus* Laberii Mimi *de Cicerone.*
42 *Apud Athenienſes quod Senatorum* pars major *ſcivit, ratum fuit.*
43 Lacedæmoniorum *laudabile inſtitutum.*
44 Votorum pluralitas *prævalet quoque in Senatu Neapolitano, Sabaudico num.* 45. *Parlamento Pariſienſi* 46. *in Curiis Regni Hiſpaniæ* 47. *Luſitaniæ* 48. *& in Germanorum Comitiis n.* 49.
50 Veneti *neminem ad magnum Conſilium admittunt, niſi genere Patritium, & qui annum* 25. *exceſſerit; Eorumdemq; mos ineundi ſuffragia num.* 51.
52 Conſilium *plurium ſequendum.*
53 *In* Belgio, *quando agitur de Contributionibus & ſubventionibus, quod major pars Ordinum decernit, ratum habetur.*
54 Decreta *omnium conſenſu per majorem partem antiquantur.*
55 *Cujus ratio ex utilitate publica dependet.*
56 Homines *ad diſſentiendum faciles ſunt.*
57 Utilitas publica *privatæ præferenda.*
58 *Quot capita, tot ſententiæ.*
59 *Integrum eſt* judicium *quod plurimorum ſententia comprobatur.*
60 Multi *rectius judicium quam ſinguli ferunt.*
61 Paria *ſunt conſentire vel ſine juſta cauſa diſſentire.*
62 Jus Canonicum *tam majoritatem numeri, quam Sanioritatem voti in Electionibus requirit.*
63 Jura Civilia *in actibus Collegii majorem numerũ tantum, non etiam ſanioritatem attendũt.*
64 *In terris Imperii non attenditur* Sanioritas votorum, *ſed ſufficit ſola* Majoritas.
65 *Ubi* major *eſt* numerus, *ibi & Zelus dexterior præſumitur: Et num.* 66. *Quod tamen declaratur n.* 67.
68 Major pars Creditorum *præjudicat minori parti in remiſſione debiti vel moratoria dilatione concedenda: Quod confirmatur num.* 69. 70. 71. 72. 73. *&* 74.
75 Major pars *Univerſitatis minorem ad contribuendum arctat, etiamſi minor pars, quæ cõtradicit, majorem debeat ſolvere partem & n.* 76.
77 Majoris partis *factum cenſetur factum ab omnibus de Regno.*
78 *Si Reipublicæ conventus ex omnibus civibus cogatur, inq; tres ordines diſtribuatur, nihil à duobus decerni poteſt, quo uni ex tribus præjudicium inferatur, ſi res ad ſingulos ordines ſeorſim pertineat; Aliud ſi ad univerſos.*
79 Contradictio particularis *alicujus Civitatis non impedit ea, quæ ordines conſtituunt quoad impoſitionem Collectarum & Onerum; Quod confirmatur n.* 80. 81. 82. 83.
84 *Qui plurium calculo* Imperator Romanus *eligitur, pro Imperatore habetur.*
85 Receſſus Imperii *de Anno* 1512. *& de Anno* 1555. *expenduntur.*
86 *Quod Circenſium Ducum & Adjunctorum majori parti placuerit, ratum eſſe debet.*
87 Circulis *in ſingulos Ordines vel Ducibus & Adjunctis in Circulos, præter eam, quæ Conſtitutionibus Imperii defertur, nulla eſt permiſſa authoritas.*
88 Provinciæ *Imperii ſingulæ ſe capiti & Imperio conformare debent.*
89 Major pars *poteſt minori præjudicare, quando agitur de ejus utilitate & neceſſitate. Et numer.* 90.
91 Minor pars *etiam majori præjudicat, in iis, quæ ex neceſſitate fiunt.*
92 Univerſitas *poteſt vendere paſcua, invitis jus paſcendi habentibus.*
93 Majores *facultates habentes, majora onera ferre debent.*
94 Paſcua & nemora publica *Communitati ad culturam reducere licet.*
95 Contraria *juxta ſe poſita magis eluceſcunt.*
96 *Prima ratio Dubitandi & n.* 97. *&* 98.
99 In omni actu, *ſemper eſt neceſſaria illius vocatio & præſentia, qui intereſſe habet.*
100 In re communi *pluribus, ut ſingulis, injuſta contradictio aliquorum, non tollit effectum juſtæ voluntatis aliorum.*
101 Nemo *ex facto alterius gravari debet.*
102 Collectæ *tangunt intereſſe particulare ſingulorum.*
103 *Secunda Ratio dubitandi.*
104 Par *in parem non habet Imperium.*
105 *Tertia ratio dubitandi.*
106 *Quarta dubitandi ratio.*

 107 Pro-

107 Prohibentis melior eſt conditio.

108 Contradictio unius tantum operatur, ut de voto majoris partis non ſit curandum.

109 Voluntaria Collecta quæ dicatur.

110 Solutio I. Rationis Dubitandi.

111 Diſpoſitio qualibet recipit interpretationem à jure communi, ad intellectumq; juris reducitur.

112 Collectæ impoſitio eſt actus Univerſitatis, in quo majoris partis conſenſus prævalet.

113 Contributionis actus concernit omnes, ut univerſos, non ut ſingulos.

114 Collectarum finis, qui ſubſiſtit in publica neceſſitate & utilitate, principaliter eſt conſiderandus.

115 Nec attenditur id, quod ſecundario & in conſequentiam fit.

116 Multa veniunt in conſequentiam, quæ principaliter non conceduntur.

117 Præjudicium quod venit in conſequentiam, non attenditur.

118 Actus Univerſitatis fermè omnes ſingulos concernunt, & tamen per majora vota expediuntur.

119 Secundæ Rationis dubitandi ſolutio.

120 Pars minor recuſare non poteſt, quod alii provinciales faciunt; Quia membris à capite recedere non licet.

121 Particulam non congruere ſuo univerſo, abſurdum foret.

122 Tertiæ rationis dubitandi deciſio.

123 Ad 4. objectionem reſponſio.

124 Francofurtenſis Transactio.

125 Collecta non indicitur pro ſublevatione particularium.

126 Neq; pro debito particularium de Univerſitate.

127 Major pars conſideratur non bonorum, ſed perſonarum reſpectu.

128 Factum majoris partis ut attendatur, neceſſe eſt omnes ſimul, non ſeparatim conſenſum præbere.

129 Ratificatio vel conſenſus ex intervallo hoc caſu nihil operatur, & num. 136.

130 Ad Electionum ſubſtantiam requiritur, ut collegialiter fiant, nec particularia ſuffragia ſufficiunt.

131 Conſenſus Collegarum in ipſo collegio fieri debet.

132 Requiſita ad ſubſtantiam, ut major pars poſſit præjudicare minori, in his quæ ſunt communia pluribus, ut ſingulis.

133 Solennitas extrinſeca non præſumitur.

134 Univerſitas unum corpus cenſetur.

135 Pars major quod fecit, eſt, ac ſi omnes egerint.

137 Vota quando ſunt paria, Superioris arbitrio res committenda: & n. 138. 139. 140. 141.

142 Pars major non poteſt præjudicare minori exempta, & in univerſitate non comprehenſæ.

143 Pars major ei, cui ſingulariter jus quæſitum eſt, præjudicare non poteſt.

144 Conſenſus omnium ſpecialis requiritur, ad hoc, quod tangit ſingulos, ut ſingulos.

145 Partis majoris conſenſus non ſufficit, quando ſtatuitur contra privilegia.

146 In Statutis præiudicialibus condendis, conſenſus majoris partis non ſufficit: & n. 147.

148 Individuum pertinet ad plures.

149 Contra Conſtitutiones & Statuta quæ fiunt, in præjudicium juris tertio quæſiti, ſemper de dolo & iniquitate excipere licet.

150 Statutum in odium tertii conditum officio Iudicis reſcindendum eſt, & nunquam tranſit in rem judicatam, etiamſi appellatio fuerit omiſſa.

151 Major Univerſitatis pars non præjudicat minori, ſi poteſtatem quid decernendi Univerſitas non habeat: vel cauſa ad eius officium non pertineat num. 156. 157. aut ſingulos concernat num. 158.

152 Privilegia Immunitatis à Principe Univerſitati vel Caſtro data, ab omnibus ſubditis (niſi propriis, ſi qua habent, privari velint) obſervanda ſunt.

153 Illius eſt privilegium adimere, cuius eſt dare.

154 Immunitatum conceſſio ſoli Principi, non ſubditis competit, & num. 155.

159 Conſultationes & Deciſiones iuris in terminis allegantur.

160 In multis Univerſitatibus major pars non poteſt augere antiquam taxam Contributionis, in vita minori parte.

161 Cauſæ in quibus maiora vota admitti non debeant.

162 Arduæ & nodoſæ quæſtionis enodatio.

163 Parium Curiæ maiora vota prævalent.

164 Dn. Beſoldi de hac Quæſtione Diſcurſus.

165 Anonymi cuiuſdam eadem de re iudicium.

IMperatorem & cæteros Principes, quinimò & Univerſitates, non aliter, quàm cum conſenſu Subditorum ac Civium hodierno more ac jure collectas indicere, præcedenti cap. 4. meminimus: Proximum eſt, ut videamus; An factum & aſſenſus majoris partis, pro omnium facto habeatur, atque reliquos non conſentientes adſtringat?

Ardua ſanè & difficilis, nec tantum in Circularibus & Provincialibus Conventibus, ſed & nuper Anno 1608. & 1613. in ipſiſmet Imperii Comitiis, tam acriter agitata eſt hæc quæſtio, ut etiamnum turbatum Imperii ordinem
conquaſſet, ac ferè in partes ſcindat. Illi e- 1
nim, qui ſe confœderatos ſeu Correſpondentes indigitarunt, in ſuis gravaminibus Cæſari oblatis, hactenus receptum, ſecundum complura ſeu majora vota concludendi modum, graviter incuſarunt, eoque in puncto Contributionis ſe nolle adſtringi palam profeſſi ſunt. Quo factum, ut confœderati, cum poſtulatis & querelis eorundem, ſive brevitate temporis, ſive cauſæ gravitate, ad placitum annui vel ſubveniri non potuerit, conſilium frequentare noluerint, atque ita Comitia, non abſque gravi Reipub. damno, diſſipata & in aliud (O utinam fælicius!) tempus rejecta ſint, prout ex Protocollo & Actis Comitiorum Imperii latius adparet.

Amicus noſter Dn. Watemundus ab Erenberg, ſive, ut vulgò creditur, Everhardus à

Wehe

2 Weihe *in tr. de jurib. & ſubſid Regn. c. 6. n. 593.*
teſtatur aliquod ex Electoribus & Principibus
Imperii, Anno 1598. oppoſuiſſe ſe Fiſco in Ca-
mera Inperiali, ex eo capite, excipientes, quod
majora vota & in cauſa Religionis & Contri-
butionis diſſentientes non obſtringant, In qua
& Mauritium Saxoniæ Electorem & Alber-
tum Marchionem Brand. fuiſſe, ex Sleidano
patere *lib.* 14. (qui tamen locus mihi hactenus
inquirenti non occurrit, niſi forte velit innue-
re querelas, in Paſſavienſi conventu à Mauri-
tio & Alberto propoſitas, in quibus hoc dun-
taxat conqueruntur, in Comitiis nomine Pro-
vinciarum Cæſaris admiſceri quosdam in Prin-
cipum Ordinumque Cœtum, & occultis hoc
agi conſiliis, ut adaucto numero ſuffragiis illi
vincant, De quo videatur etiam Jacob. Aug.
Thuan. *lib.* 10. *Hiſtor. fol.* 86) cum etiam non-
3 dum definitum ſit, quæ dicantur majora: Cu-
jus diſputationis deciſionem ad privatos non
pertinere dicit Waremund. *d. loc.*

Nos ſanè ejusdem conſilium & ductum ſe-
cuti manum de tabula removemus, & tantæ li-
tis expeditionem Cæſ. Majeſtati & Statuum
Imperii ulteriori deliberationi reſervamus: in-
terim tamen hoc argumentum paulò altius re-
petemus, & contentionibus, quæ quoad hunc
paſſum, in Imperialibus, Provincialibus, alia-
rumque Univerſitatum Conventibus fre-
quenter ſuboriri ſolent potiſſimum accom-
modabimus, exiſtimantes, boni interea con-
ſulendum, quod cæteris in medium dubitandi
cauſis collatis, de hac ipſa quæſtione accura-
tius diſcutiendi occaſionem ſubminiſtraveri-
mus.

Et quidem quod punctum Religionis atti-
net, de ea, poſtquam Pax Religioſa Anno 1555.
ſancita, & ſtrictius Anno 1566. confirmata eſt,
in Comitiis Imperialibus deliberatio ſuſcipi
non ſolet; ſed ſi quid tale, quod ei annexum ſit,
occurrat, id apud Catholicos & Proteſtantes,
4 in peculiari Senatu tractatur, & ipſi Catholici
Status, in puncto Religionis, majoritatem vo-
torum improbant. Et de Religioſis cauſis inter
Pontificios ut plurimum apud Archiepiſco-
pum Salisburgenſem, in Proteſtantes itidem
in ſpeciali eorum conventu agitur; & ſicuti
Auſtriacus Director in Comitiis Ratisbonæ
Anno 1598. ad Status dixit, darauff könten ſie
wegen Jhrer May. vnangezeigt nicht laſſen/ daß
ein vnterſchied zu halten in den ſachen / dann
was die gewiſſen betreffe / dieſelbigen ſachen
wehren bey dem Religions frieden zulaſſen/ wie
dann in ſolchen nicht/ wie in andern ſachen/ ſon-
dern durch ſondere Rähte gehandelt / alſo daß
die Catholiſchen einen beſondern Raht / die an-
dern auch einen beſondern gehabt / ut Acta eo-
rundem indicant, referente Dominico Aru-
mæo *tr. de Comitiis Imperij c. 6. n. 97. & ſeqq. ac c.
7. numero* 47. *& cap. 8. num.* 76. Confer Hortle-
derum *lib.* 1. Von vrſachen deß Teutſchen kriegs
cap. 7. num. 5. fol. 50. *&* 51. *& c. 8. num. 6. fol.* 56.
ubi apertè innuitur, Votorum pluralitatem in
cauſis fidei locum non habere.

Verum in Contributionis articulo ut & a-
liis, de quibus in Conventu Statuum publico
diſceptari mos patrius patitur, non video per
quem alium, quam plurium votorum mo-
dum, ad concluſi effectum deveniri queat.
Duplex enim eſt in jure Concordia; una plena 5
& vera, quando ſcilicet omnium in idem con-
currit, altera, quando ex juris fictione requiri-
tur plurium conſenſus; & tunc ſi major con-
ſentiat pars, perinde Leges, Canones & jura
hanc Concordiam, ac ſi omnes conſenſerint,
reputant *l. quod major. ff. ad Municipal. c.* 1. *extr.
de his quæ fiunt à major. part. Capit.*

Inprimis verò ſciendum eſt, omne Territo- 6
rium, ein Jedtwedere Landtſchafft mit Jhren
Ständen / eſſe quid univerſale, Omniaque
Regna, Ducatus, Comitatus &c. eorumque 7
Proceres, Barones & alios ſtatus ad univerſi-
tatem reduci, ſeu unum Collegium & corpus
repræſentare, prout de territorio in in genere
ſcripſit D. Marta *tr. de Iuriſd. p. 1. c. 47. num. 22.*
Et de Regno Jacob. de Ayello *de Iur. Adohæ &
ſubſid. n.* 38. poſt Innoc. *in c. quando. de Iurejur.*
Corſet. *de poteſt. Reg. tom.* 16. *tract. tractatuum p.
4. q. 83. num.* 20. de Ducatu, Marchionatu, qui
nihil aliud ſunt, quàm populus & prædia, Landt 8
vnd Leuthe / quemadmodum vernacula lingua
loqui ſolemus, Domin. Card. Tuſc. *tom. 6. pract.
concl. lit. R. concl. 87. n.* 7. Poſt Ruinum. *conſ. 22. n.
5. lib.* 1. De Provinciis Bartol. *in l. Imperium. n.
7. ff. de Iuriſdict.* Bald. *in c. num.* 5. *de cap qui cur.* 9
verd. Quos allegat & ſequitur Modeſtin. Pi-
ſtor. *conſ. 21. n. 85. lib. 2.* De Comitatu tractant 10
Alex. Raudenſ. *var. reſol. c. 45. n.* 5. & Franciſc.
Curt. Sen. *conſ. 56. verſ. Quia Regnum eſt Comita-
tus.* Proſp. Paſeth. *conſ.* 57. *num.* 14. Herm. Vul-
tei. *conſ.* 30. *num.* 41. *vol.* 2. Et quod Herſchafft/
æquè ut Graffſchafft / nomen ſit Univerſitatis 11
collectivum, denotans & continens urbes, vil-
las, territorium & ſimilia omnia Baroni, Dem
Hern / ſubjecta tradit Sichard. *in conſ. feud. 1. n.*
22. pulcrè Dn. Beſold. *in theſauro pract. lit. H.* 12
verb. Herſchafft *fol.* 395. ubi ex eo, quod Her-
ſchafft conceditur ſub nomine univerſalis do-
minii illius terræ, cum omnimoda Jurisdictio-
ne poſt Roſenthal. *de feud. cap. 2. concl. 1. nume-
ro* 4. concludit; Eam intelligi oportere cum
Regali dignitate & poteſtate competere, &
omnia ſibi vindicare, quæ & alia Regalia feuda
vel allodialia ſibi vindicant, & ſic etiam jus Su-
perioritatis Territorialis. Cui convenit Gœd-
dæ. *in reſponſ. Vallend. num.* 156. *& ſeqq. & num.*
311. *& ſeqq.* Et Ritterſchafft/ Manſchafft/ uni-
verſitatem denotare, & comprehendere, non 13
tantum ſingulares perſonas, verum etiam
ipſam Univerſitatem ſive collectionem Nobi-
lium, reſpondit Schrader. *conſ. 25. num.* 40. *&
ſeq. vol. 2. fol.* 88. Tum per gl. *in cap. cum in mul-
tis. verb. quidam alij, de reſcript. in 6. ubi dicitur:*
Reſcriptum impetratum contra homines talis
loci, ita accipiendum eſſe, ut vigore illius re-
ſcripti non tantum homines ſingulares illius
loci, ſed etiam Univerſitas illorum hominum
in jus vocari poſſit: Tum, quia à pari proce-
dunt, ſive in aliqua diſpoſitione fiat mentio
Nobilitatis, ſive illorum, quæ ſunt de Nobili-
tate,

tate, Von der Ritter oder Manſchafft/uti hoc ſatis probatur per id, quod Dd. à Schradero *d. loc.* relati tradunt, à pari procedere, ſive in aliqua diſpoſitione fiat mentio Peruſinorum vel Florentinorum, ſive illorum de Peruſio vel de Florentia. Diſpoſitio enim indefinitè loquens de civibus, non tantum de hominibus ſingularibus, ſed de ipſa Civitate ut Univerſitate intelligitur *l. civibus.* ubi Batt. & Marian. Socin. *ff. de reb. dub. l. Lucius §. civibus ff. de leg. 2.*

Ex quo conſequenter infertur, id, quod à majori Statuum parte fit, cenſeri factum ab omnibus de Regno, Ducatu vel Comitatu.

14 Nam juris non eſt incogniti, in actibus Univerſitatis & Collegiorum, majoris partis conſenſum ſufficere, minoremque partem non obſtante diſſenſu & contradictione compelli poſſe, ad id, quod à majori Univerſitatis parte conſtitutum, approbatumque fuit *d l. quod major. 19 ff. ad municip.* ubi Dd. *l. nulli. 3. ff. quod cujus. univers. nom. l. nominationum. 45. C. de decurionib. d. c. 1. de his quæ à majore part. Capit. fiunt,*
15 *cum ſimilib.* Unde & inter Regulas juris Civilis relatum eſt, referri ad univerſos, quod publicè fit per majorem partem *l. aliud eſt 160. §. 1.* ubi Dec. Cagnol. Hippol. à Collib. & alii *ff. de R.I.* Bapt. à Villalob. *in comm. opin. lit. M. num. 2.* Et Soarez *lit. M. num.* 10. Capra *lit. V. num. 9.* Claud. Pratejus *lib. 2. regul. jur. tit. 10. de major. cap. 2.* Petr. Caſtal. *ad l. nulli. verſ. tamen ut valeat. ff. quod cujusque univerſ. nom.* Capyc. *deciſ.* 148. *num.* 5. *& ſeq. & deciſ.* 152. Alexand. *conſ.* 124. *vol.* 2. Laurent. Kirchoff. *conſ. num.* 15. *& ſeq. lib.* 20. Marc. Anton. Peregrin. *conſ.* 3. *num.* 16. *vol.* 3. Alphonſ. de Azeved. *conſ.* 39. *num.* 2. Aldovin. Aldovini *conſ.* 29. *n.* 12.

16 Usque adeò, ut plerique non malè putent, Statuto induci non poſſe, ne ex pluralitate ſuffragiorum, ſed tantum ex communi omnium conſenſu in Collegio aut Univerſitate quicquam conſtitui poſſit Wameſ. *ad c. Conſtitutus* 45. *n.* 3. *extr. de Appellation.* Dn Beſold. *de Conſil. Polit. axiomat.* 511. *fol.* 283. Aldovin. *d. conſ.* 29. *num.* 13.

17 Et in ſpecie majorem partem Regentium & Univerſitatis obligare ſingulos ad Collectam, affirmant Nicola. Feſtaſ. *de æſtim. collect. p. 2. c. 2. n.* 21. Alphonſ. Villag. *tractat de reb. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 20. *num.* 7. Schrad. *de feud. p.* 10. *ſect.* 11. *n. 2. in fin.* Quod & placuit Joan. Borcholt. *inc. un. quæ ſint Regal. n.* 54. Henrico à Roſenthal. *de feud. c.* 5. *concl.* 75. *n.* 1. Chriſtoph. Wintz-
18 ler *de Collectis obſ. 6. n. 3.* In Collectis, *inquit*, ſi pro majore parte conſentiant, valet quod agitur, & tam abſentes quàm contradicentes ob-
19 ligantur. Conſentit his Regn. Sixtin. *de Regal. lib. 2. cap.* 14. *num.* 28. Univerſitas *ait*, communi vel majoris partis conſenſu collectam imponere poteſt. Boſſius verò Rolandus & Meichſner. à Sixtin. allegati, non in ſpecie hoc, ſed illud tantum proponunt, Univerſitatem ſibi ipſi Collectam imponere poſſe. Accedit Petr. Gregor. *Syntagm. jur. univerſ. lib. 3. cap. 7. n.*
20 10. à civitate, *ait*, contra ordinem imponuntur collectæ vel in Comitiis patriæ vel conſilio Civium, de quorum negotiis agitur communibus, ſi pecunia in arca deficiat, vocatis omnibus quorum intereſt, quos omnes oportet conſentire vel majorem partem Dom. Card. Tuſc. *pract. concl. tom. 3. lit. O. concl.* 450. *num.* 15. *Et tom. 6. lit. O. concl.* 258. *n.* 37. qui ibidem docuit, in impoſitione Collectarum & one- 21
rum valere, quod fit à majori parte univerſitatis, etiamſi minor pars contradicat. Alexand. *conſ. 68. num. 7. vol. 2.* ubi dicit, in Impoſitione Collectarum requiri, quod duæ partes ex tri- 22
bus conveniant, & quod major eorum pars conſentiat. In eandem ſententiam reſpondit Johan. Calderin. *conſ. 6. per tot.* Bertrand. *conſ.* 141. *n.* 8. *& ſeq. lib.* 1. *p.* 1. Alexand. *conſil.* 68. *n.* 7. *lib.* 2. Cravetta *conſ.* 27. *in fin. & conſ.* 195. *n.* 8. Ita & Stephan. Gratianus *deciſ.* 217. *num.* 3. de- 23
cidit, partem majorem poſſe obligare ſingulos ad Collectam, Ideoque in fine ſubjicit, fuiſſe concluſum, omnes ad contributionem teneri, non obſtantibus excuſationibus, quæ pro particularibus allegabantur.

Confirmat etiam hanc opinionem in ter- 24
minis Collectarum Guid. Pap. *deciſ.* 631. *num.* 8. Franciſ. Marc. *deciſ.* 885. *n.* 4. *p.* 2. Vincent. de Franchis *deciſ.* 182. *numero.* 8. Garzias Maſtril. *deciſ.* 49. *num.* 7. *&* 8. *p.* 1. Et noviſſimè Joan. Grivellus *deciſ.* 69. *n.* 10. *& ſeqq.* ubi ita in Senatu Dolano Anno 1597. judicatum eſſe teſtatur, *ſubjungens*, hanc concluſionem quoque procedere, etiamſi negocium commune ſit omnibus, ut ſingulis, & non ut univerſis: præſertim ſi de libertate aut Exemptione Tributorum agatur, aut de juribus Univerſitatis: Qua de re latius videre licet Franc. Marcum *deciſ.* 489. *n.* 14. *& ſeqq. part.* 1. Et Papon. *arreſt. l. 5. de tailles arreſt.*

Univerſim quoque proditum eſt, plures 25
voces patronorum, vel majorem partem vocum in præſentationibus prævalere, & eum, qui à majori parte vel numero præſentatur, omnibus modis ab ordinario inſtitui debere, *c. 3. de jure patronat.* Joſeph. Ludovic. *concl.* 42. *col.* 17. *verſ. ampliatur.* 15. Coſta *de facti ſcient. & ignorant. inſpect.* 30. *numero* 4. Peregrin. *conſ.* 27. *n.* 16. *lib.* 2. Alduin. *conſ.* 8. *n.* 6. Quinimò licet pa- 26
tronus non poſſit ſeipſum præſentare ad Eccleſiam vacantem, & præſentatio per eum de ſui perſona facta, uti ambitioſa de jure non valeat. *cap. per noſtras. extr. de jur. patron.* Attamen, ſi 27
alii compatroni præſentaverint eum, poteſt ipſe accedere cum ſuo voto, & conſentire præſentationi de ſe factæ, & data paritate vocum patronorum contrariantium, vox ſua & acceſſus ſuæ vocis augebit numerum ad ſui favorem, ſic, ut prævalens in vocibus, concurrente in cæteris idenditate inſtitui debeat, *arg. l. Imperator. ff. de pact.* Lambert. in. *tract. de jur. patronat. p. 3. l. 2. art. 7. quæſt. 5. princ.* Peregr. *deciſ.* 100. *n.* 1. Et in approbatione *d. conſ.* 8. ab Alduino conſcripti *n.* 13.

Pari ratione ſi facta ſit Confœderatio inter 28
plures Civitates vel Dominos, major pars fœderatorum, aliis abſentibus & ignorantibus, aliquos cum menſtrua proviſione ad gratiam recipere

recipere

recipere poteſt, poſt Ang. & Afflict. Cardin.
Mantic. *tr. de tac. & ambig. convent. lib.* 27. *tit.* 7.
numero 31. Videatur quoque Martin. Laudens.
29 *tract. de confœd. Princ. concl.* 44. Idem in conſil.
30 bellico Macagnan. Azzoguidus *d. cap.* 7. *n.* 22.
31 In collegiis artificum idem Azzoguid. *num.* 29.
In ſententiis ferendis plurium Judicum obti-
nemus, text. expreſſ. *in l. Pompon.* 36. *ibi. quia etſi*
diſſentiret. ff. de re judi. l. duo ex tribus. 39. *ff. eod.*
Zaſ. *in d. l. Pompon. n.* 6. *& n.* 13. ubi notabiliter
32 ſubjicit: Patres Collegiorum Canonicos,
Decuriones Civitatum, quos nominamus
(Rathsperſonen) hos omnes habere autori-
tatem judicandi & gerendi munera, non ut
ſingulos, ſed univerſos, ita, ut major pars ſuffi-
ciat. Idem Zaſ. *in d. l. duo. ex trib. num. fin. verſic.*
quarto in judicibus, ſi major pars conſentiat poſſunt
33 *ex communi.* Althuſ. *c.* 32. *politic.* Sic monetæ
mutationem, ſufficere conſenſum majoris
partis populi tradit Belluga *in ſpecul. Princip. ru-*
br. 36. §. *grave damnum. numero.* 8. Et in Apo-
logia Bremenſium à Dn. Goldaſto in Reichs-
handlungen *p.* 1. *fol.* 233. relata, luculenter de-
monſtratum eſt In allen Schweitzeriſchen
Eidtgenoſſiſchen Regimenten / majoritatem
votorum prævalere. Bellè Proculus de Anima
& Dæmone; unumquodque, *ait*, ſufficientiam
non habens, per communionem mutuam,
34 ſupplet naturæ defectum. Hac utique ratione,
homines ſinguli ſeorſim debiles, in commune
ad conſilium congregantur, diviſam ita men-
tem invicem copulantes, & quaſi ex ſcintillis
lumen unum accendere contendentes.

Apud Græcos Theodoſii Conſtitutio ex-
ſtat, quod ubi diverſæ proferuntur ſententiæ,
potior numerus vincat *l. un. C. Theodos. de re-*
35 *ſponſ. prudent.* ROMÆ Conſules in Æde Quiri-
ni, Capitolio aut alibi vocabant per Præconem
Senatum, eoque compatente, de Repub. bel-
loque & Provinciis, Senatum conſulebant, &
ordine rem quamque deferentes inquirebant
ſententias Senatorum ſedentium ſedentes ipſi:
Eratq; Conſuetudo, ut quem ordinem inter-
36 rogandi Conſules Kalendis Januariis inſti-
tuiſſent, cum toto anno conſervarent. Et apud
Romanos lege cautum, M. Cælio teſte, fuit, ut
quod major pars judicaverit, id jus ratumque
eſſe Cicero *lib.* 4. *Epiſt. ad familiares* 8. Hinc
Symmachus *lib.* 4. *Epiſt.* 27. ſcribit; legem Curiæ
Romanæ illam eſſe, ut majoris numeri antiſtet
37 auctoritas. Idemque de Romanis teſtantur
Nicol. Gruchius *lib.* 1. *de Comitiis Romanis. cap.*
4. *fol.* 133. Sigon. *de antiq. Iur. Civil. Roman. cap.*
14. Domin. Arumæ *in nupero tractat. de Comitiis*
Imperij c. 8. *n.* 83. Cujus moris elegantiſſimis
verſibus meminit Prudentius *libr.* II. *contra Sym-*
machum,

38 *Si conſulta Patrum ſubſiſtere conſcriptorum*
Non aliter licitum priſco ſub tempore, quam ſi
Ter centum ſenſiſſe Senes legerentur in unum
Servemus leges patrias, infirma minori
Vox cedat numero, parvaq; in parte ſileſcat.

Sed Julius Cæſar poſt novam affinitatem
Pompejum primum rogare ſententiam cœpit,
cum Craſſum ſoleret, adeoq; primo rogato, ſi
Conſul eidē ſuffragaretur, ea potiſſimum ſen-
tentia videbatur. Eum verò, qui dicebat ſen-
tentiam ſtare oportebat (ſicuti Veſpaſianus
putavit, Imperatorem ſtantem mori oporte- 39
re) poſt ſententiam dictam rurſus aſſidebat.
Ex quo interpretandum illud Saluſtii, cum
Ciceronem aliud ſtantem, aliud ſedentem de 40
Repub. ſenſiſſe, arguit: Sicut alias joco amaro
exceptus fuit à Laberio Mimo, qui ipſum dua- 41
bus ſellis ſedere ſolitum notavit; unde à pluri-
bus transfuga dici meruit Caſpar. Facius *in po-*
lit. Livian. p. 1. *art.* 34. *p.* 146.

Apud Athenienſes, quod Senatorum pars
major ſciviſſet, pro rato fuiſſe habitum, notat
Sigon. *lib.* 2. *de Repub. Athenienſ. cap.* 3. *& l.* 3. *c.* 4. 42
Et Lacedæmoniorum hoc fuiſſe laudabile in-
ſtitutum, interea dum aliquid decernebatur, 43
omnes pro animi ſententia conſulere: ubi quid
decretum eſſet, idem laudare omnes, atque eos
quoque adjutores eſſe, qui ab initio refragati
erant, ex Plinio Nepote refert Ærod. *lib.* 1. *rer.*
judicat. c. 21. Apud Neapolitanos idem mos 44
ſervatur Afflict. *deciſ.* 1. In Senatu Sabaudico 45
vincit pluralitas votorū. Anton. Teſſaur. *deciſ.*
1. *n.* 2. Et in Parlamento Galliarū Pariſienſi Su- 46
premo Caſpar. Teſſaur. *in additione* 1. *patris ſui.* 47
Ut & in Curiis Regni Hiſp. Anton. Teſſaur. *de*
deciſ. 1. *n.* 1. nec non Supremo Luſitaniæ Sena- 48
tu, idem obtinet Ant. de Gamma *deciſ.* 1. Quod 49
etiam in Germanorum Comitiis ſervari vult
Nicol. Cuſan. *l.* 3. *de Concord. Catholic. c.* 33. In
Venetorum Republica nemo ad magnum 50
Conſilium admittitur, niſi genere patritius &
qui annum XXV. exceſſerit. Taciti ineunt 51
ſuffragia cum calculis ſeu globulis argenteis,
quos diſcurrentes per ſubſellia diſtributores
ſingulis dividunt, alii deinde Collectores in
vaſculis ligneis uno ore anguſto, quo manus
inſeri poteſt & inferius in binos loculos diviſis
colligunt. Quo fit, ut ipſi ignorent collectores
an in dextrum vel ſiniſtrum loculum ponat
calculum ſuum; & an probet vel improbet
magiſtratum creandum ſuffragator Hercul.
Prodicius *fol.* 181. Contarenus *de Repub. Venet.*
fol. 48. Nicol. Craſſius *in Notis ad Donat. Ianno-*
tium & Contaren. fol. mihi 407. ubi hunc ſuffra-
gandi modum ita deſcribit: In ſuffragiis nume-
randis poſtquam loculi delati ſunt coram
Conſiliariis, qui huic rei præſunt, pilæ ſeu glo-
buli lignei inferuntur in quandam tabellam,
ducentis foraminibus perviam, tanto artificio
concinnatam, ut quotiescunque globuli im-
mittuntur, toties ex eorum numero ducenti in
capſulam ſubjectam decidant, & mirabili ce-
leritate numerentur. Sic in Polyarchia vota
ſive ſuffragia plurium præpollent ſuffragiis
pauciorum, & conſilium plurium ſequendum
& exequendum eſt neceſſario: alioquin ſtatus
Polyarchicus turbatur. Nec eſt in Polyarchico
ſtatu liberum arbitrium adminiſtrantium, ſive
magiſtratum gerentium in conſiliis vel retra-
ctandis vel mutandis: ſed imponitur iis neceſſi-
tas parendi Egregiè Petr. Gregor. *lib.* 22. *de Re-*
pub. c. 2. *l.* 24. *c. ult.* Et poſt eum Keckerm. *l.* 2. *ſy-*
ſtemat. polit. c. 1. *p.* 538.

Illuſtriſſi-

53 Illuſtriſſimi Potentiſſimique Belgii ordines quotieſcunq; ſolenniter coacti agunt de contributionibus & Subventionibus, præſtito fidelitatis & ſilentii argumento, omnia in maturam vocant deliberationem. In ſuffragiis autem ferendis, primæ debentur Nobilibus; ſecundæ Dordrechto; tertiæ Harlemo; quartæ Delphis; quintæ Lugduno; ſextæ Amſterodamo; ſeptimæ Goudæ; octavæ Roterodamo; quod deinde minores reliquæ ſequuntur. Ex ordine ſuam quisque ſententiam declarat, ejusque rationes ſine aliorum interruptione, & quod major pars decernit, ratum habetur, teſte Paulo Merula *de ſtatu Reip. Batav. fol.* 155.

54 Ac generaliter in Senatus deliberationibus, Polyarchicoque Statu, atque in omni cœtu legitimo, majorem partem ubique potiorem eſſe, dicit Bodin. *de Repub. lib.* 2. *c.* 7. *fol.* 362. ubi oſtendit, hoc in omnibus, cum primis autem in celebratiſſima Venetorum Republica jugiter obſervari, Et *lib.* 6. *cap.* 4. *fol.* 1103. concludit, in omni cœtu ac univerſitate, ſeu Optumatum, ſeu populi totius ſuffragia non ad pondus, ſed ad numerum exigi. Præſertim ſi major fortè pars non tam ex perſonarum numero, quàm univerſi ordinis modo & qualitate cen-

55 ſeatur Caſp. Fac. *d. art.* 34. Cujus rei rationem in utilitate publica conſiſtere dicunt Imperatores *in d. l.* 45. *C. de Decurion.* Nominationum, *inquiunt*, forma vacillare non debet, ſi omnes qui albo curiæ detinentur, adeſſe non poſſunt, ne paucorum abſentia, ſive neceſſaria ſive fortuita, debilitet, quod à majori parte Ordinis

56 ſalubriter fuerit conſtitutum &c. Eſt enim hominum naturalis & prona ad diſſentiendum facilitas, & vix fieri poteſt; ut in multitudine omnes conſentiant, atque ita quibusdam abſentibus ſeu non conſentientibus, difficilius negocia univerſitatum expedirentur, & facile impediri poſſet publica utilitas, quæ ſemper præferenda eſt privatæ, Jacob. Port. *conſ.* 17. *n.*

57 22. Petrus Gerard. de Petra Sancta *ſingul.* 79. *n.* 1. Vaſq. *l.* 1. *Illuſtr. controverſ. ſ. n.* 16. Camill. Borell. *de compromiſſ.* §. 1. *gl.* 1. *n.* 13. *& ſeq.* Coler. *conſ.* 11. *n.* 9. Cardinal. Thuſch. *pr. concl. tom.* 2. *lit. D. concluſ.* 454. *n.* 1. Annæ Robert. *lib.* 2. *rer. judicat. cap.* 10. *in fin. fol.* 480. Hinc illud Perſii:

> *Mille hominum ſpecies & rerum diſcolor uſus,*
> *Velle ſuum cuique eſt, nec voto vivitur uno.*

uſque adeò haut nuſquam;

> *Cuique ſuum caput eſt, ut pileus, improbat Hermes,*
> *Adprobat Hermannus, nec idem placet omnibus unquam.*

Ceu Taubmannus noſter canit: Unde & illud

58 apud Terentium: Quot homines (ſeu capita) tot ſententiæ. Eraſm. *Chiliad.* 1. *cent.* 3. *adag.* 7. Compilator *adag. German. fol.* 135. *in adag.* Wie viel Köpffe / ſo viel Kröpffe. Et Palingenius:

> *Nec quiſquam, quod non placeat, ſibi judicat æquum.*

Huc adpoſitè quadrat ſalutatis monitio Sophoclis in Antigone, quæ conſtat hiſce verſiculis:

> *Ego, ſi quis in gravi periculo Civium*
> *Verè Salutarem ſciens ſententiam*
> *Eam timore victus, occultat tamen,*
> *Hunc judico civem eſſe malum & inutilem.*
> *Et ſi quis antefert Saluti Patriæ*
> *Privati amici ſententiam ac munera,*
> *Hic omnium mortalium eſt injuſtiſſimus.*
> *Ergo DEUM teſtem invoco, ſi Patriæ*
> *Diſcrimen impendere videro mea,*
> *Me voce dicturum atq; mente libera*
> *Sententiam, veriſſima quæ videbitur.*

Et, quæſo, dicas mihi, ſi majoribus non ſit ſtandum; an pauciorum placita prævalere debeant? Atqui omni ratione adverſum hoc eſt. An ſanioribus votis palma attribuenda? Sed quisque ſuum adferet ſanius, nec ullus erit litium finis. An verò digniorum calculis inſiſtendum? Ac nec ita maxima de dignitate contentio evitabitur. Quapropter in opinionum conflictibus præſtat, complurium votorum potiorem eſſe auctoritatem; Quo in conſultationibus publicis res facilius ad cauſæ definitionem perduci poſſit.

Ita integrum eſſe judicium, quod plurimorum ſententia ſuffulcitur, comprobat textus 59 *in cap. extra. diſtinct.* 64. nec unius aut paucorum judicium præferri debere ſecundum illud,

> *Iudicium populus nunquam contempſeris unus.*

refert Tiraquellus *in tr. de pœn. temp. cauſ.* 61. *ſub n.* 64.

> *Bini ubi conveniunt, melius rem perſpicit alter.*
> ——— *Major adeſt & plena duobus.*
> *Pectoris atque animi præſtantia copia rerum*
> *Uberior, Vis conſilij præſtantior omnis.*
> *Dum nunc hic, nunc ille aliquid quod & utile credat,*
> *Invenit; alter & alterius ſæpè indiget uſu.*

Homer. 10. *Iliad.*

Et multi rectius judicium, quàm ſinguli ferunt Ariſt. 3. *Polit. c.* 11. Cum conveniunt 60 multi, ſuam quisque partem habet prudentiæ ac virtutis; Sunt quaſi unus homo, Multipes (ut ita loquar) & multimanus, ac multis ſenſibus ac intelligentiis præditus. Quo fit, ut paria 61 ſint, conſentire ſimpliciter, vel ſine idonea cauſa diſſentire. Nam etſi quis cum conſilio vel conſenſu alicujus quid facere jubeatur, isque ſine cauſa diſſentiat, rectè dicimus, etiam invito illo rem geri poſſe, Petr. Heig. *l.* 2. *quæſt. jurid.* 19. *n.* 38. *& l.* 2. *q.* 11. *n.* 50.

Ac quamvis jus Canonicum tam majoritatem numeri, quàm ſanioritatem voti in Ele- 62 ctionibus copulativè requirere videatur. *c. fin. de his quæ fiunt à major part. Capit. cap. Eccleſia veſtra. cap. congregato. de elect.* Menoch. *conſ.* 96. *n.* 12. *&* 16. Modeſtin. Piſtor. *conſ.* 45 *n.* 87. *vol.* 2. Nicol. Everhard. Præſes *conſ.* 39. *n.* 3. Cui congruit Conſtitutio Ludovici Bavari, ut eam referunt Crantz *lib.* 9. *Saxon. c.* 15. *Paralip. ad Abbatem Urſperg. Anno* 1483. Onuph. Panvin. *de Comit. Imper.*

*mit.Imper.in fin.pag.*418.Munſter.*lib.*3.*Coſmograph.cap.*24 Unde & Plinius vult,in Conſultationibus non tam numerandas, quàm ponderandas eſſe ſententias : Ac notum eſt iſtud : Errantium multitudo non parit errori patrocinium.

63 Attamen omnia jura civilia in actibus collegii majorem numerum tantum, non etiam Saniotitatem requirunt. *d.l.* 19.*d.l.*4.*d.l.*45.
64 Unde colligitur, in actibus Univerſitatis Sæcularis & terris Imperii, non attendi Sanioritatem, ſed ſufficere ſolam majoritatem Fulv. Pacian.*lib.* 2. *de probat.c.*43.*numer.*72.*&* 73. Noviſſimè Martin.Mager.*tract.de Advocat. armata cap.* 9. *numer.* 978. ubi poſt Hopingk. *diſſert.de jure protect.concl.*22 *lit.*B. in Electione Advocati,votorum majoritatem potius quam ſanitatem attendendam eſſe intrepidè concludit.

Quinimò majora vota ſeu numero plura, &
65 maturiora & rectiora cenſentur. Pontifex enim ait ; ubi major eſt numerus, ibi & zelus dexterior præſumitur,*d.c.Eccleſia veſtra,extr.de Elect.& elect.poteſt.* Et quod pluribus,& quidem Sapientioribus probatur, ei non decet
66 temere refragari. Sic ex Lateranenſi Concilio reſcribitur quod in cunctis Eccleſiis pluribus & ſanioribus fratribus viſum fuerit, id incunctanter obſervari debere. Et *in c. auditis. extr. de elect.* Pontifex maximus utramque electionem à minori capituli parte factam infirmam eſſe pronunciat, & indicat, oportere id denuo ratum eſſe, quod totum Capitulum vel major ipſius pars decreverit : Quod Idem Innocentius in Lateranenſi conſilio generali ſtatuiſſe dicitur *in c.quia propter,verſ. ut is collatione habita eligatur, in quem omnes vel major & ſanior pars capituli conſentit.extr. de elect.*

Adde quod contraria opinio variis turbis & contentionibus anſam dare poſſet. Neque ſanioritas in d.Conſtitutione Ludovici Bavari requiſita fuit, ut patet ex Alberico de Roſat. *in l.bene à Zenone.num.*4.C. *de quad.præſcript.&* Hier. Balb. *de coronat.*ubi verbotenus eam referunt.

67 Hæc tamen ita procedunt, ſi majoris partis Electio, nec contra antiquam Imperii conſuetudinem, nec in maximum Imperii præjudicium tendat ; alias enim major numerus in Electione Imperatoris non attenderetur Surd. *conſ.*65.*num.* 22. Vincent.de Anna *allegat.*57. *num.*15.Gylman.*deciſ.Cameral.*8.*n.*20.*&* 21. *pag.*2.

68 Corroborant opinionem ſupra firmatam ea, quæ de ſalvo conductu, dilatione moratoria vel remiſſione debiti à majori Creditorum parte, in præjudicium minoris conceſſa ex pendunt Menoch.*de A.I.Q caſ.*245.*num.*10.*& ſeq.*Affl.*deciſ.*288.& ibidē Cæſar Urſil.*in addit.* Franc.Vivius *lib.*1.*deciſ.*38.*num.*2.*& lib.* 2. *deciſ.* 268. *num.* 2. Carolus de Graſſis *tract. de Except.Except.*32.*num.*18.fusè Frider.Pruckman. *conſ.*17.*num.*84.*& ſeqq.usque ad fin.vol.* 2. Thoming.*conſ.*27.*num.*3 *& conſ.*48.*num* 50. *& ſeq.* D.Matta *tr.de jurisdict.Eccleſ.p.*4.*cent.*2.*caſ.*123.
*num.*2. Joan.Papon.*rer.in Franc.judicat.lib.*10. 69
tit. 9. *in appendice arreſt.* 3. ubi pulcris graviſſimisque præjudiciis hoc confirmat, ſubjicitque minorem partem etiam quoad extraneum debitorem conſentire teneri, per arreſtum ſpeciale ibi relatum.Mynſing.*in* § *fin. n.*21. *Inſt. de action.* Alexand.Trentacinq.*lib.*3.*reſolut. tit.de ſolut.reſolut.*2.Stephan. Gratian. *tom.*1.*diſcept. forenſ.cap.*37.*num.*4.*& tom.*2.*diſcept.c.*222.*n.*3.*& ſeqq.*Joan.Bapt.Coſta *tract. de rat Rata quæſt.* 139.*numero.*2.*& ſeqq.& tract. de fact.ſcient. & ignor. inſpect.* 30. *num.* 13. Muſcatell.*in prax. aur.civil.p.*4.*gl.petendo num.*15.*& ſeqq.* Erneſt. Cothman.*in Comment. ad lib.* 1.*Cod. Iuſtin. tit.* 19. *num.* 23. ubi hanc ſententiam crebriorem & veriorem perhibet.Cardinal.Thuſc.*tom.*5. *pract concluſ. lit. M. concl.* 14.*num.* 11.Matth. Brun.*de ceſſ.bon q.*21.*princ.ſub.num.*6. Amicus noſter Dn. Otto Melander *in Comment. de proceſſ.Camer.*Noe Meurer *p.* 1.*fol.*240. Andræ. Perneder *in proceſſ jur.p.*3. *tit. de except. rubr. de except.ſeu benef.ceſſionis verſ. Item* So der Gelter *fol.*46. Wehner. *pr. obſ. verb.* Anſtandtsbrieff *verſ.licet autem quinquennales.fol.*32.*& ſeq.* Seraphin.de Seraphinis *de privileg.juram.priv* 114. *num.*1.*ubique* Martin. Beckendorff *in addit.n.* 2.Zanger.*tr.de Except.p.*2 *cap.*11.*num.* 2. Petr. Weſembec.*conſ.*35.*num.* 20.Matth.Stephan. *de jurisdict.lib.*2.*p.*1.*cap.*7.*num.*391.Meichſner. *tom.*3.*deciſ.Cameral.deciſ.*20.*num.* 2. Nicol. de Paſſerib.*in tract.de ſcript.priv.l.*3.*q.*5.*n.*39.Chriſtoph.Henſcer.*in method.tract.de privileg.n.* 46. Conſultat. Conſtit. Sax. *lib.* 1. *quæſt.* 105. Moller. 4. *ſemeſt.* 6. ubi ex profeſſo tractat, an Major pars Creditorum præjudicet cæteris.

Confirmat affirmativam ſententiam, quod
valde abſurdum & inconveniens eſſet futurum, 70
ſi in ejusmodi congreſſibus moratoriis una & altera faba nigra totum actum denigret & retractari faciat,hoc eſt, ſi diſſenſus minoris partis creditorum conſenſui majoris partis creditorum conſenſui majoris partis præponderaret,vel præponendus eſſet ; Cum utique convenientius ſit, ut pactum majoris atque potioris partis minori præjudicet,quam è converſo, ne minor pars commodum majoris partis impediat vel remoretur. Caſtrenſ.*in l.& ſuum hæredem num.*1.*verſ.convenientius ff. de pact.* Thoming.*d.conſ.*27.*n.*30.*& d.conſil.*48.*n.*50.*vol.*1. Injuſta itaque contradictio aliquorum non debet impedire juſtam voluntatem aliorum, ceu eleganter in ſimili probat Roman. *conſil.* 439.*in princ.* Cujus dictum in propoſito accommodat Seraphin.de Seraphin. *tract.de pri-*
*vileg.jurament.privil.*114.*num.*1.*in fin.* Juſtio- 71
rem autem quorundam Creditorum pro induciis prætenſionem & conſultationem eſſe, quam cæterorum, in propatulo eſt : Tum ratione cauſæ efficientis remotæ, nimirum *l.fin. C.qui bon.ced.poſſ.*ubi hæc ſententia exſertis ver-
bis præferri jubetur : Tum reſpectu cauſæ effi- 72
cientis proximæ, quia majoribus votis innititur, quæ utique vota præponderare debent, tam ex his, quæ modo dicta ſunt, & dicentur

ration-

rationibus , quàm quia ſecundum Caſtulo-
nenſium proverbium filum ab inferiori parte
rumpi , æquitate interdum non ſit ei diſſenta-
neum , de quo latius Guicciardin. *in hypomn.*
73 *polit.* Tum etiam ratione adjunctæ æquitatis
& benignitatis, quia hoc decretum miſerorum
rebus benè conſultum cupit : Oportet autem,
ſecundum Demoſthenem , eos , qui proſpera
optataque utuntur fortuna erga afflictos &
oppreſſos ſemper optima videri conſultare :
quandoquidem Univerſis hominibus incertus
eſt ac dubius rerum eventus in *Orat. de Rhod.*
74 *libert.* Tum denique ratione boni & commodi
effectus , quia juxta Pariſ. *conſ.* 100. *in fin. lib.* 3.
utile eſt , moratoriam à Creditorum parte ma-
jori concedi , ne debitor aufugiat & cedat bo-
nis , ita ut aliquid conſequi minime valeant ;
prout hæc & ad alia ad hoc argumentum per-
tinentia extentè & ornatè perſequitur Guil-
helmus Antonii *in analect. de reſcript. morator.*
ſeu induciis quinquennalib. vulgò Quinquennell.
Anſtandtſsbrieff *tit.* 6. *concl.* 15. *per tot.* aliquot
concluſionis hujus Limitationes & Declara-
tiones ſubjungens.

75 In tantum autem extenditur præmemorata
concluſio , ut major pars Univerſitatis mino-
rem ad contribuendum arctet , etiamſi minor
pars quæ contradicit, majorem debeat ſolvere
partem *per c. fin. de his quæ fiunt à mai. part. capit.*
Calderin. *d. conſ.* 6. *per tot.* Et Domin. Card.
Thuſc. *d. tom.* 8. *lit. O. concl.* 128. *num.* 1. *& ſeq.*
& concl. 258. *num.* 37. *& ſeq.* ubi itidem notat,
in collectarum impoſitione ſufficere conſen-
76 ſum majoris partis perſonarum univerſitatis,
etiamſi alii contradicentes plus contribuant.
Cui ſententiæ etiam adſtipulatur Fran.
Marc. *d. deciſ.* 885. *n.* 4. *pr.* noviſſimè Frid. Pren-
ninger. *in Apoſtill. ad* Mart. Uran. *conſ.* 37. *tom.* 2.
lit. A.

Atque ita in individuo adpoſitè determi-
narunt inſignis & maximæ authoritatis JCti
ac Politici , ut proinde huic opinioni , tan-
quam Carocio Bononienſi (ut Dd. Itali lo-
qui ſolent) mordicus inhærendum ſit. Petrus
Bellug. *in Spec. Princip. rubr.* 45. §. *quamvis nu-
mero.* 6. Quoties , *inquit* , major pars Curiæ ,
Ita enim conventum ſeu Comitia Regni,
verbo ex noſtris antiquis Hiſtoriographis
perquam uſitato , appellare conſuevit ,
(uti patet ex *rubr. per tot.*) dignitatis reſpectu
Contributiones pro bono publico vel ſubve-
nienda Principis neceſſitate , vult facere , &
ſic ſubvenire , hoc videtur factum à tota
Curia & alii minoris dignitatis & zeli non ob-
ſtante contradictione contribuent , Ant. Cor-
77 ſet. *de potiſſ. Reg. p.* 4. *quæſt.* 53. *num.* 20. Quæro,
inquit , an factum majoris partis , Majorum
Regni , cenſeatur factum ab omnibus de Re-
gno? Et dicas quod ſic. Ita pulcrè dicit in hoc.
in cap. quanto. de Iurejur. quod negocium re-
gni cenſeatur negocium Univerſitatis, & ideo
ſufficit conſenſus majoris partis majorum
regni. Quod etiam ſupra ex Petr. Gregor.
l. 3. *Syntagm. c.* 7. *n.* 335. *& ſeq.* demonſtravimus.
78 Et Bodinus de Conventu Statuum Galliæ lo-
quens ; Quamobrem, *ait*, ſi Reip. conventus ex
omnibus Civibus cogantur, in tres ordines di-
ſtribuantur, nihil à duobus decerni poteſt, quo
uni ex tribus præjudiciũ inferatur, ſi res ad ſin-
gulos ordines ſeorſim pertineat : At ſi ad Uni-
verſos, maximã partẽ omniũ eo genere prępō-
derare. Guid. Papa *deciſ.* 424. ubi dicit de gene-
rali conſuetudine Delphinatus ſervari , ut in
ſubſidiis , quæ indicuntur à congregationibus
trium ſtatuum , compellantur ad contribuen-
dum in iis etiam illi, qui non conſenſerunt, ubi
major pars vocatorum conſenſit, & eam opini-
onem tenere quoque Petrum de Ravenna ,
Sed & Elbert. Leonin. *conſ.* 24. in controver-
ſia , quæ vertebatur inter reliquos ſtatus Bra-
bantiæ contra Gubernatores Civitatis A. (for-
tè Antwerpiæ) de Executione collationis ad
uſum Cæſ. Majeſt. factæ, reſpondit *num.* 1. Ci-
vitatem A. in conventu Statuum non eſſe ſta-
tum per ſe , ſed unius ſtatus membrum , ſatiſ-
que eſſe ad inducendum Statuum conſenſum ;
reliquas Civitates tertium ſtatum repræſen-
tantes cum aliis concordes eſſe , quia omnes
Civitates cum aliis ſtatibus pro una parte ad-
mittantur , rectè adducendo Roman. *conſ.* 99.
per tot. poſtmodumque *num.* 3. ſubjunxit, con- 79
tradictionem vel diſſenſum particularis alicu-
jus civitatis non impedire ea ; quæ Ordines
conſtituunt , ſufficereque generalem con-
ſenſum & concordiam ipſorum Statuum ,
non curata contraria ſententia Civitatis A.
Nam cum facilè diſſentiant homines , difficul-
ter impedirentur negocia Univerſitatis, ſi ſin-
gulorum conſenſus requireretur. Eadem
repetit Leonin. *conſ.* 71. *num.* 3. *&* 8. Quam 80
ſententiam etiam in jure fundatam eſſe faten-
tur Ludovic. Gremp. & Hieron. zum LambRe-
rumpp. Argentinenſis & Francofurtenſis Ad-
vocato ſolivago ad Inſtantiam Civitatum Im-
perialium , pro earundem jure & voto in
Comitiis Imperii reddito, Cujus *cap.* 5. memi-
nimus. Et in ſpecie, an ipſæ Civitates Contri-
butiones aliave à majori Statuum parte ap-
probata invitè ſolvere & adprobare tenean-
tur. Nam cum in 7. Ratione dubitandi §. zum
Siebenden iſt bey den Rechtsgelårten &c.
deduxiſſet , quod major pars poſſit gravare 81
per impoſitionem oneris ſingulos & contra-
dicentes juxta Bartol. Imol. & Roman. poſt-
modum in reſponſione ad 7. oppoſitionem §.
Auff die Siebende. In effectu arbitrantur, hanc
opinionem für beſtendig vndt gegründet / Cum
quibus etiam tranſit Author conſilii in eadem 82
cauſa redditi, quod extat inter conſilia Anony-
mi cujusdam Imp. Cam. Advocati Spiræ im-
preſſa, *conſil.* 66. *fol.* 381. Et Tobias Paurm. *tr.
de Iurisdict. lib. c.* 2. *num.* 31. *fol.* 347. Quate-
nus ibidem tradidit (Electorum ſc. Principum
& Civitatum) vel duarum pars major absque
variatione conſentiat, ex parte Ordinum rem
eſſe confectam , pulchrè auctor Grundtlichen
berichts deß Heiligen Reichs Stadt Friedtbergs
Standt / Regalien &c. betreffend *cap.* 11. *num.* 7.
Adfinis & amicus noſter Buxtorff. *ad Auream
Bull. c.* 2. *concl.* 34. *lit D. & ſeq.* Matth. Weſemb.
conſ. 103.

conſ.103.num.6.vol.3. Major, *inquit*, pars Univerſitatis vel Provinciæ in forma & modo collectandi, quid ſervari debeat, concludere
83 poteſt, perperam tamen in teſtimonium vocato Calcan. *conſ.*4. & Pariſ. *conſ.* 25. *num.*4. *lib.*1. Ita etiam reſpondit Hieron. Schurff. *conſ.*59. *cent.*1. Erfordienſes teneri non obſtante contradictione collectas à majori parte placitatas. Schurffium ſequitur Chriſtoph. Winzler *de Collectis obſ.*6. *numero* 3. Imprimis verò hanc quæſtionem clarè decidit Modeſt Piſtor. *conſ.*21. *in quæſt.* 4. *num.*84. *& ſeq.* ibidem omninò videndus. Et hæc ſententia in conſulendo & judicando meritò ſequenda eſt; Cum, quod communioribus ſuffragiis ſuffulta, tum etiam, quod approbata reperitur in Aurea Bulla Caroli Quarti
84 *cap.*2. (ubi qui plurium calculo Imperator Romanus eligitur, pro Imperatore habetur certiſſimo) & in Receſſu Imperii Auguſtano
85 de Anno 1512. Es ſollen auch die Churfürſten. *& ſeq.* ubi agitur de ſubſidio & auxilio ad avertendam vim publicam præſtando, & expreſsè ſtatuitur, Was die Stände ſo erſchienen ſein / oder der mehrertheil auß jhnen ſchlieſſen würd / dem ſoll von allen Ständen gefolget/ nachkommen vnd vollſtrecket werden/ ohne alle wiederredt vnd wegerung/ Idem cavetur in der Regimentsordnung zu Wormbs Anno 1521. §. Würde ſich auch begeben/ ibi: vnd dem ſo durch den mehrern theil beſchloſſen wird/ folge thuen/ Receſſu Spirenſi Anno 1542. §. Vnd dieſen Obriſten Haubtmann/ Et Receſſu Auguſtano de Anno 1555. §. Vnd damit die Obriſten vnd jhre ibi, Mehrentheils beſchloſſen
86 wird: Id ſcilicet, Quod Circenſium Ducum & adjunctorum parti majori (non ex partibus Collegii, ſed ordinum numero æſtimatæ) placuerit, perinde ac ſi omnes adprobaſſent, ratum eſſe debere Petr. Denais. *in jur. Camer. lit. P. concl.* 212. *numero* 12. *& ſeq.* Ita tamen, ſi de rebus, de quibus individuam & collegialem, ut vocant, circulus diſpoſitionem habet (quorum Cynoſuram præbent Imperii Ordinationes expreſſæ à Petro Denaiſio jur. Cameralis *tit.* 212. *verb. pacis publicæ conſervatio. & 3. ſeqq & in verb. commercia.* §. 7. *& fin. in verb. moderationum cauſa.* §. 1. *verb. Monetarium Edictum.* §. 13. 31. & 33.) inſtituatur conſultatio: puta, ſi de contributionibus, monetis probandis vel reprobandis, præſentatione Adſeſſorum Cameræ, Executionibus contra contumaces à Statibus faciendis &c. deliberaretur. Si enim aliena ac privata eò trahantur, ut in omni privata conventione, ita hic quoque vel conſentiendi vel diſ-
87 ſentiendi liberum eſt arbitrium. Nulla enim vel circulis in ſingulos ordines, vel Ducibus & Adjunctis in Circulos præter eam, quæ conſtitutionibus defertur, permiſſa eſt auctoritas. Reichs Abſchied de Anno 1555. §. Vnd ob wol. Tob. Paurmeiſt. *lib.* 2. *de Iurisdict. cap.* 2. *num.* 131. *& ſeqq.* Videatur quoque Receſſus de Anno 1559. §. Dieſen beſchwerden zubegegnen/ ibi, Durch den mehrern theil der Stände. Receſſu de Anno 1570. §. Vnd damit ſolche wichtige. Receſſu Anno 1576. §. Da dann die Sach nach angehöreter Vnſer Käyſerlicher Propoſition. Receſſ. Ratisbon. Anno 1594. §. Da dann die Sachen. Atque ita Dn. Imperat. MATTIAS ad nimiam inſtantiam Evangelicorum Correſpondentium in Comitiis Anno 1613. Ratisbonæ decrevit: Es ſollen durch die particular Sachen die gemeine Deliberationes billich nicht gehindert werden in dem (1) der Natur (2.) aller Völcker Recht (3.) der Güldenen Bull (4.) den Reichsconſtitutionibus (5.) vnd dem Herkommen gemeeß / daß in dergleichen Berathſchlagungen / die majora die wenigere an ſich ziehen. Cui tamen iterato Cæſ. Decreto Correſpondentes non acquieverunt, ſed diverſis ſcriptis (quæ videre licet apud Dominic. Arumæum *d. tr. de Comitiis Imperii cap.* 7. *numero* 68. *& ſeqq.*) ſe intentioni ſuæ mordicus inhærere, demonſtrarunt, nec ulla ratione, ut ad deliberationes communes venirent, ſibi perſuaderi ſiverunt.

Quin verò præmemoratæ Imperii Sanctiones pragmaticæ in Exemplum & obſervantiam, trahendæ ſint, hæſitationem non pati-
tur: Cum ſingulæ imperii Provinciæ ſe capi- 88
ti & Imperio conformare debeant Tib. Decian. *conſ.*39. *numero* 17. *vol.*4. Quò facit Sigiſmund. Loffred. *conſ.*1. *num.*56. Franciſc. Burſat. *conſ.* 131. *num.* 10. *& numero* 88. Hippolit. Rimin. *conſ.*780. *num.* 39. *& ſeq.* Didac. Covarruv. *lib.*3. *var. reſol. cap.*5. *num.*5. *verſ. quartò ad hujus.* Schrad. *de feud. p.*10. *ſect.*1. *n.*85. *& ſectione* 5. *num.* 224. *p. ead.* Joan. Gutierrez. *lib.* 2. *quæſt. pract. civil. q.*80. *num.*2. *& lib.*5. *q.*67. *numero* 36. quatenus ibidem prodiderunt in terminis ſucceſſionis, quod quicquid ſtatutum eſt in ſucceſſione Regni, id etiam in membris & ſucceſſionibus inferiorum obſervandum ſit.

Evicimus itaque aſſenſum majoris partis Univerſitatis & Provinciæ in Exactione Collectarum, præjudicare minori parti, ſive publico Superioritatis & Regalium jure, ſive per modum conventionis, voluntariè, atque ita jure privato collectæ congregentur: dummodo tamen hoc poſteriore caſu ſemper
ſubſit juſta, legitima & neceſſaria cauſa: Nam
id, quod dici ſolet, majorem partem non præ- 89
judicare minori, in collectis voluntariis, & non de illis, quæ ad utilitatem tendunt, verum eſſe, planè convenienter reſpondit. Philipp. Corneus *conſil.* 181. *numero* 31. *vol.* 2. Garz. Maſtrill. *deciſ.*49. *numero* 7. & 8. *p.* 1. quoque adſtruit partem majorem poſſe obligare minorem contradicentem in Impoſi-
tione Onerum, tam in caſu Utilitatis, quam 90
Neceſſitatis, poſt Joan. Petr. Surd. *conſil.* 65. *numero* 3. Vincen. de Franchis *deciſ.*192. *numero* 8. *& ſeq.* Capyc. *deciſ.* 112. Accedit Cravett. *conſ.*27. *num.*8. *& conſ.*195. *num.*8. Franc. Becc. *conſ.*163. *num.*19. Andr. Gylman, *lib.*1. *deciſ. Imper. Cam. deciſ.*1. *n.*211. Imò in

in iis, quæ ex neceſſitate fiunt, etiam minor
91 pars majori præjudicat. Vincenc. de Franchiſ. *deciſ. 2. n. 24.* Idem *deciſ. 197. p. 1.* & poſt eum Joan. Bapt. Coſta *tract. de rat. Rata q. 159. n. 12.*
92 Caſum ſingularem in hiſce terminis expendit, nimirum quod univerſitas pro functione ſolutionum fiſcalium & aliorum onerum, poſſit vendere paſcua, etiam contradicentibus divitibus, quorum animalia depaſci conſuerunt
93 diutiſſimè; & redditur ibi elegans ratio, quia precium ex venditione paſcuorum redigendũ omnibus de Univerſitate adfert commodum; imò majus commodum ſentiũt divites, quàm pauperes, poſtquam habentes majores facultates, majora onera ſuſtinere debent; Ubi verò non fiat venditio paſcuorum id vergit in damnum pauperum, qui carent animalibus; Ideo conſultius eſt, ut concurrente majore parte hominum ipſius univerſitatis, poſſint prædicta paſcua vendi pro ſatisfactione onerum Cameralium, aut pro ſolutione æris alieni. Et iſtam explicationem, ut i æquiſſimam, aures legentium permulcere, non eſt, qui intelligat. Hæc Coſta *d. loc.* ubi & *numero 8.* caſum planè ſingularem refert; nempe Communitati fas eſſe, etiam invitis iis,
94 quibus ex præſcriptione jus paſcendi vel lignandi debetur, paſcua & nemora publica ad culturam reducere, ex Cravetta *conſ. 291. num. 4.*

Expediet porrò rationes & deciſiones, quæ
95 in contrarium militare videntur; conſignare & invicem opponere, ut contrariis juxta ſe poſitis, veritas tantò clarius eluceſcat & ſeipſam oſtendat.

96 Primò igitur Univerſitatis nomine, indicta ſingulis municipibus Contributione, licet major pars conſenſerit, non idcirco tamen eos, qui non conſenſerunt, præciſè ad ſolutionem urgendos eſſe, definit Anton. Faber *in Cod. de-*
97 *ciſ. forenſ. lib. 9. tit. 29. definit. 18.* Nam tunc factum à majori parte omnibus præjudicat, quando tractatur de re, quæ ad omnes ſpectat in univerſo, ſed quando omnes, ut ſinguli, intereſſe prætendunt, omnium conſenſus requiritũt, quia, quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari *l. ſi quis ex argentariis. ff. de edend. l. & ſuum hæredem §. hodie ff. de pactis. l. ult. in fin. C. de auth. præſt. c. quod omnes tan-*
98 *git. de R. I. in 6.* Et univerſim proditum eſt, quocunque actu ſemper eſſe neceſſariam illius vocationem & præſentiam qui intereſſe habet, & qui vocatus & præſens actui contradicere poteſt plenè Brunor. à Sole *in com-*
99 *pen. reſol. propoſ. jur. fol. 5. col. 2.* Ideoque ſi tractatur de re, quæ ad omnes, ut ſingulos pertinet, non ſufficit majoris partis conſenſus, ſed ſinguli quoque intervenire & conſentire debent: Adeò, quod ſi eſſent centum, quorum conſenſus requiratur, nonaginta novem, uni diſſentienti præjudicare non poſſent, per text. *in l. per fundum 13. ff. de ſervit. ruſt. præd. l. majorem. ff. de pactis.* Et ſpeciatim Dyn *in c. quod omnes. de R. I. in 6.* Sigiſmund. Loffred. *conſ 51. n. 1. & ſeqq.* Joan. Petr. Surd. *conſ. 65. n. 24.* M. Ant. Peregrin. *conſ. 57. n. 15. vol. 2. & conſ. 3. n. 10. & ſub n. 19. vol. 3.* Franc. Marc. *deciſ 465. n. 1. & deciſ. 889. num. 1. p. 2.* Alexand. Raud. *deciſ. Piſan. num. 127.* Vincent. de Franch. *deciſ. 2. numero 4.* Card. Tuſc. *in lit. M. concl. 15. num. 16.* Octav. Simoncell. *tract. de decret. Iudic. in contract. minor. in præfat. num. 112. fol. 57.* Hart. Piſtor. *quæſt. jurid. 37. numero 11. lib. 1.* Petr. Gregor. *de Repub. lib. 7. cap. 20. ſect. 40. fol. 507. tom.*
1. Hinc in re communi pluribus, ut ſingulis, 100
injuſtam contradictionem aliquorum non tollere effectum juſtæ voluntatis aliorum, rectè ſcripſit Steph. Gratian. *lib. 2. diſcept. forenſ. cap. 222. num. 1.* per text. *in l. ſi cum dotem. verſ. quid ſi is pater. ff. ſol. matrim.* Et eſt gnnerale, 101
ut nemo ex facto alterius gravari debeat *l. ſi quis ſuo teſt. §. legis. C. de inoffic. teſtam.* Menoch. *caſ. 504. num. 24.* At verò Collectæ, de quibus hic agimus, non ex communi totius Provinciæ vel communitatis ærario, & ſic in univerſali, ſed in particulari à ſingulis Statibus, Civibus & ſubditis ex propria cujusque crumenta & marſupio diviſim penduntur, atque ita tangunt. Intereſſe particulare ſingulo- 102
rum & damnum burſale, ut ait Joan. Bapt. Ferret. *conſ 61. numero 16. & ſeq.* Ergo non conſentientes & recuſantes, ob majoris partis placitum & decretum, ad ſolutionem ejuſmodi Contributionum compelli non poſſunt.

Secundò Status & Ordines ſive in Provin- 103
ciis ſive in aliis Univerſitatibus plerumque dignitate pares ſunt. Quare rurſus dicendum videtur, per majorem partem aliis diſſentientibus, & contradicentibus hoc caſu præjudiciũ 104
inferri non poſſe; Par ſiquidem in parem nullum habet imperium, *l. nam magiſtratus 4. ff. de arbitr. l. ille à quo § intempeſtivum ff ad Trebell. c. innotuit. de Elect.* Guid. Pap. *deciſ. 424.* Loſæus *de Iure Vniverſ. p. 3. c. 9. num. 11.* Cavalcan. *deciſ. 22. num. 4. p. 2.* Alphonſ. Villagut. *de reb. Eccleſ. recuper. lib. 1. c. 122. n. 4.* Johan. Petr. Surd. *conſ. 47. n. 11.* Dom. Card. Thuſc. *tom. 6. concl. 89. n. 1.* Quemadmodum in terminis collectarum arguit Modeſt. Piſtor. *conſ. 21. num. 44. vol. 2.* Coler. *conſ. 1. num. 333. & ſeq.* Meichſner. *tom. 1 deciſ. 27. nu. 20.* Braunſchw. Hiſtor. Handel/ *tom. 6 ſect. 1. fol. 638.*

Tertiò huic opinioni non infimæ notæ Dd. 105
patrocinantur, ex quibus Luc. de Penna *in l. fin. q. 14. C. de quib. munerib. nem. lic. ſe excuſ. lib. 10.* Univerſitas, *inquit*, poteſt imponere collectam ſi tamen omnes conſentiant ad hoc, *l. fin. C. de auth. præſt.* nolentes autem & invitos ad hoc cogere non poteſt, quamvis adſit cauſa ſummæ utilitatis: Quia id, ſuper quo ſtatuit, non eſt commune ſibi, ut pluribus, nec ut collegio, ſed potius diviſum; Et quod ad hoc eſt text. *in l. venditos 13. §. 1. ff. commun. prædior.* ubi dicitur, neminem in lapidicina alicujus, ſive privato ſive publico nomine, lapides cædere poſſe, *c. edocetur de reſcript. in 6.* Hactenus Penna, cum quo tranſit Proſper Fareſthus *conſ. 29. num. 39.* ubi dicit, Si decima impoſita ſit ſuper omnibus fructibus omni-

omnium monaſteriorum & Clericorum, hoc onus reſpicere univerſos juxta *d. l. per fundum 13. ff. de ſervit. ruſtic. præd.* & exinde ſequi, etiamſi major pars Cleri feciſſet impoſitionem, quod hoc tantum præjudicaſſet illi parti, quæ feciſſet illam impoſitionem, & operata fuiſſet ſolum, quoad partem tangentem illam partem, non autem quo ad alios, qui non interveniſſent, quia in iſtis ſingulorum conſenſus requiritur, juxta Regulam, *quod omnes tangit &c.* Eadem ratione, ut Provincialis conſtitutio omnes liget, omnes utique Status conſentire neceſſe eſt; alioquin ea non communis Reipublicæ eſt Sponſio, ſed quorundam tantum placitum dicetur: itaque eos tantum, qui conſenſerunt, obligabit *l. 1. l. 2. l. 32. ff. de legit.* Ferdinand. Vaſqu. *de ſucceſ. prog. in præfat. numero 58. & ſeq.* Nicol. Loſæus *tr. de jur. univerſit. p. 3. cap. 9. numero 13.* Univerſitas, *ait*, quando collectam imponere vult pro ſolvendo ære alieno, expediendisve aliis negociis, debent citari omnes de univerſitate, de quorum intereſſe tractatur, & conſenſu omnium imponi; nec ſufficit conſenſus majoris partis. Iisdem verbis eandem ſententiam amplectitur Alphonſ. Villag. *de reb. Eccleſ. vel univerſ. non ritè alien. recuper. lib. 1. cap. 122. numero 4.* Borgnin. Cavalcan. *deciſ. 22. numero 4. p. 2.* Guido Pap. *deciſ. 424.* ubi dicit, de jure communi majorem univerſitatis partem collectam imponere non poſſe; relatis Bartol. & aliis (qui tamen, rectè ibidem monente Apoſtill. in locis citatis id non habet) Ant. Faber *in C. lib. 9. tit. 29. d. defin. 28. referens*, ita in publico auditorio tractatum fuiſſe. Eandem ſententiam in terminis Collectarum Provincialium reſpondendo ſecutus eſt Matt. Coler. *conſ. 1. de civit. Roſtoch. contra Ducem Megapol. num. 233 & ſeq.* ubi Principes Imperatore inferiores ſubditos quidem urgente neceſſitate collectare, omnium tamen conſenſum requiri, & ſi conſenſus unius vel plurium tantum intervenerit, illos & non alios teneri, authoritate Alb. de Roſat. Joan. Boer. & aliorum notabiliter comprobat Dn. correferens in cauſa Civitatis Brunſuicenſis contra Ducem Brunſuicenſem Mandati ſine clauſula, das abgenommene zehendkorn betreffend / apud Joa. Meichſner. *tom. 4. deciſ. 27. num. 20.* Privatæ, *ſubjungit*, Contributiones, tam quæ ex uſu communis provinciæ, quàm quæ Principem ipſum & filios concernunt, minimè parem cum Imperii publicis cauſam habent aut ſimilem obligationem pariunt, vel etiam aliquibus quantumvis majore parte in præjudicium tertii, etiam unius ſimul poſſunt recipi, *Nam quod omnes tangit* &c. Et non poteſt major pars illius Provinciæ alios non conſentientes obligare. Extat totidem verbis Im Braunſchweigiſchen Hiſtoriſchen Handel *tom. 2. ſect. 1. fol. 638 & ſeq.* Et in poteſtate Statuum Brunſuicenſium Provincialium non eſſe, juribus Reipub. Brunſuicenſis vel quo ad minutiſſimum apicem votis pluribus præjudicare, deductum eſt in actis Homagialibus. Vide Anzeig offeriter / aber nicht angenommener parition 2. *Novemb. Anno 1601. Spiræ product. pag. mih. 28. & ſeqq.*

Denique & pro quarto expediti juris eſt, 106
quod in actibus voluntariis majoris partis cõſenſus requiratur. Et melior ſemper eſt condi- 107
tio prohibentis, *inquit*, Felin. *in c. cum omnes. n. 17. ext. de conſtit.* Adeoq; vel unius contradictio obeſt, Andr. Barb. *conſ. 7. in fin. l. 1.* Celſ. Hugo *conſ. 106. n. 8.* Franc. Beccius *conſ. 163. n. 18.* Cravett. *conſ. 592. n. 8. & ſeq.* Grammatic. *conſ. 71. n. 7.* Joan. Franc. Ripa *conſ. 93. n. 14. & conſ. 186 num. 9.* Lancellott. Gallia *conſ. 55. num. 25. 26.* 108
& 30. vol. 1. Et tantum operatur contradictio unius, ut de voto majoris partis non ſit curandum. Joan. Bapt. Coſt. *tr. de fact. ſcient. & ignorant inſpect. 30. n. 9.* Gœddæ. *conſ. Marpurgenſ. 16. num. 175. vol. 4.*

Voluntaria autem dicitur, veluti ſi Collecta imponatur pro iis, quæ fiunt ad pompam, ad 109
ornatum, aut etiam pro impenſa utili, & quæ tendit ſolum ad meliorandum opus, non autem ad neceſſariam illius loci conſervationem Natta *conſ. 215. numero 4. & 5. lib. 1.* Burſat. *conſ. 159. num. 9.* Item ſi fiat Collecta ad donandum alicui, quia illud dicitur decretum ambitioſum *in l. ambitioſa. ibi. ſive largiti ſint. ff. de decret. ab ord. fac.* Ex quo rurſus concludenter infertur, in ejusmodi contributionibus ob majoris partis conſenſum; minorem partem ad contribuendum nequicquam obligari. Quod & ita in puncto determinarunt Jacobin. de Rimin. *conſ. 709. num. 6.* Collecta, *inquit*, ubi imponitur ex aliqua cauſa voluntaria, tunc non poteſt fieri in præjudicium non conſentientium, Cui convenit Guid. Pap. *dec. 631. numer. 8. verſ. alioqui non immineret neceſſitas.* Imol. *in l. 4. §. actor. ff. de re jud.* Cardin. Jacobat. *in tract. de Concil. tom. 16. tr. tractat. tit. 6. art. 3. num. 32. & ſeqq.* movet quæſtionem, utrum major pars univerſitatis per impoſitionem oneris gravare omnes & ſingulos de univerſitate, concluditque quod ſic, Si ex cauſa neceſſaria collecta indicatur; ſecus, ſi ex cauſa voluntaria, citando Felin. *in c. cum dilecta. num. 43.* (qui tamen in ſpecie non de collectis ſed in genere de actibus voluntariis loquitur) *de reſcript.* Adde Bald. *in l. etiam. num. 28. C. de Execut. rei judic.* dicentem, in collectis voluntariis neminem eſſe neceſſarium. Fr. Purpurat. *conſ. 438. n. 84.* qui itidem tradidit, in caſu voluntario non conſentientes neutiquam obligari, etſi major pars conſenſerit; & vel unam fabam nigram actum impedire per *l. ambitioſa ff. de decr. ab ord. fac.* In eandem ſententiam Natta. *conſ. 215. n. 4. & 5.* reſpondit, Collectam à majori parte imponi poſſe pro neceſſitate publica, puta pro debitis univerſitatis ſolvendis, vel pro ſolvendo cenſum Principi, ſecus, ſi imponeret pro faciendo Principi donum, idque etiam ſentit Anton. Teſſaur. *deciſ. 257. num. 4.* Camil. Boreſſ. *de Reg. Cath. præſtant. cap. 20. num. 24. & ſeq.* Stephan. Gratian, *deciſ. 217. num. 3.* Et ita in hiſce termi-

nis ſeipſum declarat ac reſtringit, quamvis alias opinionem contrariam probet. Modeſt. Piſtor. *conſ.* 21. *num.* 90. *lib.* 2. Quò facit quod vulgò ab iis, qui non numerum, ſed dignitatem, authoritatem, & ſanioritatem (ut ita loquar) præferendam eſſe putant. Circumfertur de Agamemnone Rege Græciæ: Satius eſt habere decem Neſtores, quàm centum Achilles.

110 Verum hæc, & ſi quæ ejus farinæ ſunt, facili negocio dilui poſſunt. Generalis enim illa
111 propoſitio nempe ab omnibus eſſe approbandum, quod omnes tangit, intelligi & referri debet ad intellectum juris. Cum quilibet actus quælibetve diſpoſitio interpretationem recipiat à jure communi, ad intellectumque juris
112 reducatur Peregrin. poſt alios relatos *conſ.* 42. *n.* 3. *verſ. quocirca lib.* 3. Non ergo procedit in actu Univerſitatis, in quo majoris partis conſenſus de jure præponderat Alphonſ. Moditius *in* §. *Plebiſcitum* 4. *n.* 22. *Inſt. de I. N. G. & Civil.* ut ſupra luculenter oſtenſum eſt.

Quod autem actus Contributionis Subdi-
113 tos & cives, non uti ſingulos, ſed uti univerſos concernat, & per conſequens id, quod per majora concluditur, ab omnibus approbatum cenſeri debeat, in terminis firmat. Modeſt. Piſt. *d. conſ.* 21. *n.* 88. *lib.* 1. ubi ita hanc objectionem tollit, ſubjungendo inſuper harum
114 collectarum finem, tanquam principium in intellectu, ut alibi voluit Bartolus, eſſe conſiderandum, videlicet publicam Utilitatem & Neceſſitatem, quæ quidem utilitas & Neceſſitas reſpicit omnes ſtatus Provinciæ & Univerſos.
115 Et licet ejusmodi Contributiones ſecundariò in res & bona ſingulorum directæ ſint, nihilominus attenditur id, quod principaliter, non etiam quod acceſſoriè fit & in conſequentiam Tiraquell. *in tract. ceſſante cauſa lim.* 22. *num.* 23. Alciat. *conſ.* 15. *n.* 16. *lib.* 8. Surd. *d. conſ.* 67. *n.* 31.
116 Quam in ſententiam jactatur paſſim, quod multa veniunt in conſequentiam, quæ principaliter non concederentur Joan. Bapt. Coſta *tract. de fact. ſcient. & ignor. reg.* 8. *num.* 3. Et præjudicium quod venit in conſequentiam,
117 nequaquam attenditur Coſta *d. reg.* 8 *num.* 4. ubi plures cumulat. Sic omnes ferè actus uni-
118 verſitatum ſecundariò ad ſingulos ſpectant, & tamen per majora expediuntur.

Qua diſtinctione quoque ſecunda dubitan-
119 di ratio de paris in parem deficiente Imperio, removetur. Etſi enim ſtatus & Ordines Provinciales, vi alicujus juriſdictionis & per medium præcepti ejusmodi contributiones irrogare non poſſint, cum tamen hoc negocium omnes, ut univerſos, concernat, utique minor
120 pars decretum majoris partis amplecti, & ſic ad totum caput univerſitatis, à quo membra diſcedere non debent, ſe conformare tenetur.
121 Abſurdum namque foret, ſi particula non congrueret ſuo univerſo *c. quæ contra mores. diſtinct.* 1. *c. fin. extr. de ſponſal. duor.* nec debent membra à capite ſuo receſſionem facere *c. non decet, diſtinct.* 12. nec poteſt membrum corporis melioris eſſe juris, quàm eſt ipſum totum caput. Cravett. *conſil.* 27. *n.* 7. *fusè infinitos allegando* Gutierrez *lib.* 3. & 4. *quæſt. civil.* 15. *n.* 16. Modeſt. Piſtor. *ſæpè d. conſ.* 21. *nu.* 88. Erneſt. Cothman. *conſ.* 32. *n.* 13. *vol.* 4.

Authoritatibus Dd. in tertia ratione dubi- 122
tandi allatis, ea, quæ pro confirmatione noſtræ Deciſionis ſupra ad longum deduximus, opponimus, ex quibus res plana fit, & omnis omninò, ſi quæ ſupereſt difficultas, dirimitur.

Quarta quoque & ultima objectio nihil habet ponderis: Nam etſi in voluntariis collectis 123
major pars minori non præjudicet, tamen id in mere voluntariis, citra ullam Neceſſitatem vel Utilitatem publicam, indictis Exactionibus procedere, ſupra monuimus. Stante autem Utilitate vel Neceſſitate publicâ totius Provinciæ vel Univerſitatis, & habito reſpectu non ad perſonas contribuentium, ſed ad cauſam, ob quam ſubſidia hæc petuntur, Deciſio noſtra ſolida & firma remanet. Et clarum eſſe ait Alphonſus Modit. *in d.* §. *plebiſcitum. q.* 144. quod major pars obliget minorem, quando factum eſt utile & neceſſarium Univerſitati, & iſtius utilitatis participes ſunt ſinguli de Univerſitate. Cæterum ſi cauſa collectæ indicendæ privata ſit, vel fiſci dirandi, vel honorarii faciendi gratia, quia voluntaria eſt, nemo tenetur, niſi qui ſponte conſenſit Gœddæ. *d. conſ.* 16. *Marpurg. n.* 4. 14. *vol.* 4. Quod pluribus perſequitur Thomas Maull. *de hom ag cap.* 9. *n.* 4. & *ſeqq.* ubi *num.* 9. probat; quomodo per ejusmodi collectam forenſes etiam poſſint prægravari: quamvis Buſius *diſp. pol.* 11. *th.* 11. & *ſeqq. usque ad n.* 21. diſſentire videatur, qui ait, collectam exigi vi pacti conventi; & ita uniuscontradictionem impedire, quominus is poſſit collectari. Sic contentionibus, quæ Anno 124
1614. inter Senatum Civesque Francofurtenſes extiterunt, ſopitis in transactione deſuper confecta & per Cæſaream Majeſt. confirmata de Exactionibus & tributis ſpecialiter conventum eſt; Si major Civium pars ultimum illud exſolviſſet, aut in ſubductis rationibus deprehenſum eſſet, illud neceſſarium fuiſſe, Cæteri, qui partem ſuam nondum perſolverint, eam itidem perſolverent; At ſi major pars nihil dum ſolverit, aut illud non neceſſarium fuiſſe compertum fuerit, quod jam ſolutum iis, qui illud ſolverunt, pro ratâ cujusque parte, in aliis, quæ Civitati debent, tanquam in ſolutum imputaretur, ſervatâ in omnibus æqualitate. Merc. Gallobelgic. *tom.* 10. *Hiſt. lib.* 2. *p.* 83.

Debet autem neceſſitas & utilitas favorem 125
univerſitatis publicum complecti, alioqui ſi pro ſublevatione particularium Collecta imponatur, puta, ſi caſus fortuitus incendium vel ruina majori parti contigerit, non conſentientibus nullum creari poteſt præjudicium Fr. Purpurat. *d. conſ.* 438. *n* 21. & *ſeq. maximè n.* 43. & 87. dicens, in dubio pronunciandum eſſe pro non ſolutione collectæ.

Sic

Sic etſi pro obligatione & Debito univerſi-
126 tatis collecta licitè cogatur, non tamen pro de-
bito particularium. Bald. *conſ. 47. ad evidentiam
n. 5. verſ. Tertio præmittendum. vol. 3.*
Major autem pars in præſenti hypotheſi
127 conſideratur non bonorum ſed perſonarum
reſpectu, poſt Calderin. *conſ. 443.* Cardinal.
Thuſc. *in lit. C. concl. 450. n. 15. & concl. 252. n. 9*
Videlicet quæ excedit dimidium, ut patet ad
ſenſum, poſt Surd. *conſ. 35. num. 71.* Bardellon.
conſ. 111. n. 29. vol. 2. Et ex ſupra adductis plus-
quam manifeſtum eſt.
128 Et probè notandum eſt, de jure actus Uni-
verſitatum vel Collegiorum non aliter valere,
quàm ſi collegialiter peragantur, nec ſuffi-
cit, ſi poſtmodum ſeparatim vel particulatim
conſenſus ſuperveniat Sichard. *in rubr. C. de
reſcind. vend. num. 4. arg. l. 2. C. de decurio lib. 10. l.
nulli 4. ff. quod cuiusq; univerſ. nom. c. omnes. de
conſtit.* Bald. Novell. *in tract. de ſtatut. gl. univerſi-
tas n. 1. & 2.*
Adeò ut non ſufficiat ratificatio, cùm à prin-
129 cipio nullum ſit: niſi illa fiat collegialiter.
Card. Pariſ. *conſ. 90. n. 21. & 22. vol. 3.* Joan. Bo-
lognet. *in l. omnes populi. n. 83. ff. de iuſt. & iur.* ubi
hanc putat veram, & quæ in practica ſervetur.
Nicol. Loſæus *de iure Univerſ. p. 1. c. 3. n. 82.* Vil-
lagut. *de reb. Eccleſ. vel alter. univerſ. non ritè alien.
recup. lib. 2. cap. 5. n. 140. & ſeq.* Hieron. Cæval.
in ſpec. com. opin. contra com. q. 476. Laurent.
Calcan. *conſ. 45. num. 7.* Joan. Bapt. Coſta *d. In-
ſpect. 30. n. 12.* Thomas Maull. *d. tr. de homag. c. 9*
130 *num. 12. in fin.* Sic in ſpecie ad Electionum ſub-
ſtantiam requiritur, ut collegialiter fiant, nec
particularia diverſis in locis præſtita ſuffragia
ſufficiant; *dd. ll. c. quia propter. c. in Geneſi. c. ne
pro defectu. c. licet auditis. de Elect.* Purpurat.
conſ. 594. numero 9. Marc. *deciſ. 1194. num. 2.
p. 1.* Anton. Faber *in Cod. deciſ. forenſ. lib. 1.
tit. 3. def. 42.* Sic Imperatoris Electio collegi-
aliter facienda eſt per text. notab. *in A. Bulla
cap. 4. §. 1. ibid. quibus omnibus in Electionis ter-
mino invicem congregatis. In puncto* Petr. de And-
lo *lib. de Imp. Rom. cap. 3. fol. 85.* Gœden. *conſ. 1.
numero 7. tit. de Elect.* Fulv. Pacian. *lib. 2. de pro-
bat. cap. 35. num. 31.* Sic in terminis de conven-
tu ſtatuum loquens Joan. Bodin. *de Republ. lib.*
131 *3. cap. 7. num. 336. & ſeq.* Sed eum, quem dixi-
mus, Collegarum conſenſum in ipſo collegio
fieri neceſſe eſt, alioquin nihil proficit, Col-
legas omnes ſeorſim conſentire. Sunt verba
Bodini *d. loc.* Idque etiam in caſibus, in qui-
bus major pars poteſt præjudicare minori, in
his quæ ſunt communia pluribus, ut ſingulis,
eſt de ſubſtantia; ut ſcilicet omnes in unum
132 locum conveniant, & de ipſa re diſcutiant *l. 8.
§. hodie ff. de pact.* Quaſi quando ſunt ſimul,
potuiſſet minor pars trahere majorem in ſu-
am ſententiam *l. item ſi unus in fin. ff. de arbitr.*
Debetque de iſta coadunatione apparere,
quia alias non præſumeretur; cùm ſit ſo-
133 lennitas extrinſeca *l. quicunq; §. fin. ff. de pub.*
Men. *conſ. 726. numer. 4.* Aldov. Aldovini
conſ. 75. num. 15. lib. 1. Stephan. Gratian. *di-*
134 *ſcept. forenſ. 222. num 4. lib. 2.* Licet univerſitas
cenſeatur unum corpus *l. 1. ff. quod cuiusq; Uni-
verſ. nom.* Peregrin. *d. conſ. 3. ſub num. 18. vol. 3*
Et quod major pars fecerit, pro eo habea-
tur, ac ſi omnes egerint *d. l. quod maior. ff. ad mu-
nicip.* Namque nihilominus id accipitur, ſi 135
modo omnes moniti & vocati, nominaque
deſcripta fuerint. Vant. *tit. de null. ſent. ex de-
fect habil. ſeu mand. ſub num. 150.* Cephal. *conſ.
176. num. 42. lib. 2.* Menoch. *d. conſ. 726. num. 4.*
Et quamvis conſenſus vel Ratificatio in acti- 136
bus, ubi particulare præjudicium vertitur, ſub-
ſequi poſſit; minimè tamen in caſu, ubi uni-
verſale vel tertii vertitur præjudicium, & con-
ſenſus pro forma requiritur: Eleganter Villa-
gut. *lib. 1. de reb. Eccleſ. non rit. alien. c. 67. n. 48. Et
lib. 2. c. 5. n. 140. & ſeqq.*
Quid verò? ſi vota Procerum Provinciali-
um, Der Landſtänd paria ſint, an Superioris 137
arbitrio & deciſioni committenda? Ita exiſti-
mat Wintzler. *de Collect. obſ. 6. arg. l. duo iudices
28. ff. de re iudic.* Reichs Abſcheidt de Anno 1576
§. Da dann die Sachen nach angehöreter vnſer
Kayſerlicher Propoſition. *vers.* Solten aber pa-
ria vota &c. de Anno 1594. §. Da dann die
Sachen. ubi apertè innuitur, Si inter Status
convenire nulla ratione poſſit, diremptionem
penes Cæſarem eſſe.
Eoque inclinat auctor Nothwendiger Er-
innerung contra Donawertiſche Information 138
p. 1. fol. 237. Nec ipſi ſtatus diffeſſi ſunt in Co-
mitiis Ratisbonenſ. Anno 1576. in hunc mo-
dum ſupplicantes: Derohalben vnſers allervn-
terthenigen erachtens gantz ohnvonnöten/hierin
vff des einen oder anderen theils Bewilligung
zuſehen oder zuwarten / Sondern E. Kayß.
Mayt. als das Oberhaupt vnd Handhaber al-
ler Ordnung vnd Geſetz/ auch Beſchützer vndt
Beſchirmer der Betrengten / haben dißfals
vollkommene Macht vnd gewalt/zu verhütung
groſſers vnraths vnd beſorgter Weiterung im
Heil. Reich/Ihr Kayßerlich Ambt zu interpo-
niren &c. Item: Damit Sie in ſtreitigen Sa-
chen/daran das gantzen Reichs gemeiner Nutz
vnd wolfarth gelegen iſt/ pro authoritate faſti-
gii & muneris Imperatorii ſelbſt darein zugreif-
fen/vnd alles das zur pilligkeit zurichten haben;
Was ſonſt der Parteyen wiederwertiger gedan-
cken halber in ſtreit verbleiben mögte &c. juvat
hanc opinionem Reichs Abſcheidt de Anno
1544. §. Als wir aber in der handtlung befin-
den/das zwiſchen Ihnen &c.
Ita Sigiſmundus Imperator in Comitiis
Nurembergæ Anno 1432. habitis, ad Sta- 139
tuum rogationem in eorum Concilium venit
Lechman. *lib. 7. cap. 80.* in Comitiis Auguſta-
nis Imperat. Fridericus III. ad eorum petiti-
onem una cum Legato Pontificis & Rege Da-
niæ in Senatum venit. Lechm. *d. lib. 7. cap. 113.*
Quod tamen ſub hoc Cæſare, vel ipſius filio
Maximiliano in deſuetudinem abiit, ſicuti A-
cta Comitiorum ſubſequentium oſtendunt,
receptumque eſt, Status Imperatorum acce-
dere, & ei concluſionem referre Lechman.
d. lib. 7. cap. 124. Quod ſi Cæſariæ Majeſtati 140
Statuum concluſio placeat, decreti vires ca-

pit, ſin verò diſplicear, Cæſar & Status inter ſe tamdiu in Scriptis duplicando, triplicando, quadruplicando diſceptant, donec hi in illius, vel Cæſar in horum ſententiam deſcendat. Nota quoque eſt interpoſitio Ferdinandi Regis Romanorum, & Imperatoris Caroli V. Vicarii in Comitiis Auguſtanis Anno 1555. inter Catholicos & Proteſtantes facta. Si ergo Electores in ſuo voto, Principes itidem in ſuo voto perſiſtant, vel inter Principes & Civitates diſcrepantia ſit, Imperator ſuam auctoritatem interponere, unamque ex diverſis ſententiis, eligere poterit.

141 Nec hiſce refragantur ea, quæ Tob. Paurmeiſter *lib. 2. de Iurisd. cap. 2. num. 36.* opponit, quorum ſumma hæc eſt, quod Cæſar abſque Ordinum conſenſu legem promulgare nequeat; Quod verum eſt, hoc quippe ſi ei liceret, Comitiis Imperii haut opus fieret; Sed licentioſa nimis conſequentia eſt, ergo ſe partibus diſcordantibus interponere nequit. Nam cum utraque pars hoc in caſu ad Cæſarem recurrat, non niſi ex conſenſu eorum id, quod Cæſar comprobat, conſtitutum cenſeri debet. Imperator enim ex ſententia Paurmeiſteri ſemisſem Comitiorum altero Statibus relicto, habet, Paurmeiſt. *d. cap. 2. num. 20. & ſeqq.* Et ideo cum Cæſar auctoritatem ſuam interponit, utique nihil ex proprio voluntatis arbitrio, ſed poteſtate ſemiſſis ſui, ex acceſſione partis dimidiæ ſe miſſis, quam Senatus ille habet, cujus ſententiam comprobat, agit argutè Dominic. Arumæ. *d. tr. c. 8. num. 86.*

142 Præterea & illud obſervandum eſt, quod major pars in approbatione Collectarum non poſſit præjudicare minori parti exemptæ, ut in ſpecie reſpondit Joan. Bologn. *conſ. 1. n. 94. & ſeq.* Proſper. Paſethus *d. conſ. 27. n. 41.* Neque
143 enim major pars ei cui jus quæſitum eſt, præjudicare poteſt: Et ubi negocium tangit ſingu-
144 los, ut ſingulos, & non univerſos, ibi omnium, quoſcunque negocium tangit, ſpecialis conſenſus requiritur *d. l. per fundum. ff. de ſervit. ruſt. præd.* Loffred. Surd. Peregrin. & alii ſupra allegati. Quibus addo Jaſ. *in l. & ſuum. §. & hodiè ff. de pactis.* Lancel. *tract. de Decurion. num. 5.* Natta *conſ. 174 n. 13. lib. 2.* Bodin. *lib. 3. de Repub. c. 7.* ubi agit de ejuſmodi negocio, dicens, in conventibus Provincialibus à duobus Ordinibus, ſive majori parte, nihil ſtatui poſſe, quo cæteris aut uni ex tribus præjudicetur, idemque moribus aliarum gentium convenire diſertè ſcribis ibidem.

145 Ita quoque non ſufficit majoris partis conſenſus, quando major pars ſtatueret contra privilegia Univerſitatis vel contra conſuetum; Nam in ſtatutis condendis, ex quibus ma-
146 gnum & perpetuum præjudicium infertur, majoris partis conſenſus non ſufficit, ſecundum Innoc. *in c. accedentibus. de privileg.* Abbas *in c. veniens. de præſcript.* Bald. *in l. in pr. ff. de magiſtr. conven.* Hieron. Gigas *conſ. 56. num. 29. & ſeq.* Joan. à Borcb. *conſ. 25. num. 30. & ſeq. tom. 5. conſ. diverſ.* Joan. Nevizan. *inter Conſ.* Bruni *conſ. 12. num. 116.* qui dicit, ſi major pars ſponte conſentiret in iis rebus, quæ contra libertatem faciunt, eam non præjudicare minori: Quem- 147
admodum etſi major pars Univerſitatis vellet aliquid ſtatuere, quod principaliter tenderet in præjudicium ſingularum & certarum perſonarum, requireretur earundem diſertus & expreſſus conſenſus; Et licet aliquod indi- 148
viduum pertineat ad plures, non poteſt tamen unus alteri præjudicare ad juris illius totalem peremptionem *l. fin. verſ. ſed hæc. C. de auth. tut. l. ſi quis hac. §. quoties. ff. qui & à quib. manum.* gl. *in l. quæſit longa conſuetudo.* Jaſ. *in §. hodiè numero.* 8. Lancel. *d. loc. numero* 20. Anth. Gomez. *reſolut. lib. 3. tit. de homicid. numero 63.* Surd. *d. conſ. 65. numero 17. & ſeq. lib. 1.*

Sic quoque Jure cautum eſt, Conſtitutio- 149
nes & Statuta, quæ in præjudicium juris tertio quæſiti fiunt, nullis viribus ſubſiſtere, ideoque contra ejuſmodi ſtatuta ſemper de dolo & iniquitate excipere licere *l. 1. in fin. ff. de dol. except.* Decius *in c. conſuluit. num. 4. de appellat. dicens*, quod ſufficit Statutum eſſe in odium alicujus particulare expreſsè vel tacitè, Felin. *in c. cum omnes. num. 4.* ubi Abbas *in 5. notabil. de conſtit.* Bald. *num. 2. de jurejur.* Jaſon *conſ. 161. num. 3. lib. 2.* Dec. *conſ. 361. num. 7. & conſ. 528. num. 7.* Socin. *conſ. 272.* Franc. Becc. *conſ. 3. n. 69 & ſeq.* Et ſcribit Franc. Ripa. *in l quo minus. n. 131. de flumin.* quod quando ſtatutum in odium tertii directò vel indirectò conditum fuit, of- 150
ficio judicis id reſcindendum eſſe, ut talis ſtatutorum iniquitas nunquam tranſeat in rem judicatam, etiamſi appellatio fuerit omiſſa Felin. *in d c. cum omnes.* Surd. *d. conſ. 65. num. 9. & 10.* Hinc cum in Concilio Antiocheno, in præjudicium S. Athanaſii communibus ſuffragiis multa iniquè conſtituta fuiſſent: tamen ea viribus non ſubſtitiſſe, omnes pii judicarunt Luc. Oſiand. *Hiſt. Eccleſ. cent. 4. lib. 2. cap. 48. cum. 4. 11. 16.*

Quocirca quod ſupra dictum & concluſum eſt, à majori parte minorem partem ad contribuendum arctari, ita demum procedit, niſi certi Status Provinciales aut Civitates quædam à Collectis & aliis extraordinariis oneribus ſingulari privilegio ſub fide principali & obligatione exemptæ & immunitate donatæ ſint. Vide ſupra *hoc cap. num. 142.* Nam hoc 151
caſu nulla cæterorum provincialium Statuum poteſtas eſt, ut per ſua ſuffragia & majora votа exemptis, Immunitatis ſuæ jus per privilegium vel contractum à Principe ſuo cum effectu quæſitum, auferre poſſint: Tum, quod privilegia Immunitatum à Principe data alicui 152
Univerſitati vel Caſtro, debeant ab omnibus ejus Principis Subditis obſervari; ita, ut qui auſi fuerint iſtis adverſari privilegiis, propriis ſuis, ſi quæ habent, in pœnam ejus contemptus, exui & indigni haberi debeant *c. dilecti. extr. de privileg.* Natta *conſ. 63. n. 11.* Tum quod iſti Status provinciales neque jure, neque ullo alio modo aliquam jurisdictionem vel poteſtatem in ſtatus privilegiatos habeant, cujus vi atque authoritate

ejus-

ejuſmodi ſtatuere in eorum præjudicium
153 poſſint : quod primum liquet ex eo , quod illius tantum eſt per decretum vel Statutum, aut quo alio modo, licito , privilegium & immunitatem alteri adimere , cujus eſt dare; & ut regula juris habet; Ejus eſt nolle, cujus eſt velle. Privatio quippe præſupponit habitum, ut, ubi habitus ille non fuerit, privatio exiſtere non poſſit. At Status nullam poteſtatem habent dandæ ejuſmodi Immunitatis privilegium ; tum quod jus illud regale eis non
154 competit , ſed ſoli Principi. Vide Melatius *infra cap.* 16. *num.* 3. & 12. tum quod Univerſitates & ſubditi , fruſtra immunitates à Collectis tribuunt *l. vacuatis. C. de decurion. lib.* 10. *lib.*
155 *immunitates. C. de agric. & cenſit. l.* 11. Natta *conſ.* 431. *n.* 21. Ergo nec immunitatum privilegia illa, quæ ipſi neque concedere potuerunt, auferre, vel iiſdem per majora vota neceſſitatem patendi ſuis decretis de Collectis præſtandis imponere poſſunt.

De quo pro Secundo tantò minus hæſitandum eſt , quod Status iſti Provinciales in pari ſint Statu ac conditione, & per conſequens, cum par in parem nullum habeat imperium, nullamque Juriſdictionem, uni , præſertim privilegiato , per alterum non privilegiatum, ob defectum juris ac poteſtatis aliquid ſtatuendi in hoc negocio , per majora vota ullum præjudicium inferri queat , ut nolens volens cogatur contribuere poſthabitis privilegiis & immunitatibus. Nam nec minori decurionum parti obeſt majoris partis votum , ut ei parere cogatur, niſi ſubſit imperio atque juriſdictioni iſtius conſilii vel univerſitatis gl. *in c. paſtoralis, verb. plures. & ibi* Panormitan. *extr. de reſcript.*

156 Tertiò non aliter prædicta regula *d. l. quod major. ff. ad municipal. cum ſimilib. ſupra n.* 7. *relatis*, locum habet, quàm ſi ejuſmodi cauſa & res ſit, quæ ad eorum cognitionem pertineat, ita ut poteſtatem decernendi de ea habeant. Nam ſi ad ejus capituli vel Univerſitatis aut Collegii poteſtatem , Juriſdictionemve cauſa non ſpectat, fruſtra quæritur, Utrum majoris partis placitum minori prævaleat ? Dyn. & Peck. *ad. cap. quod omnes tangit. de R. I. in* 6. Cagnol. *in l. aliud eſt vendere.* §. 1. *n.* 12. *ff. de R. I.* Et expreſsè Jaſon *in l.* 7. §. *hodie. num.* 8. *verſ. quarto. ff. de pact.* prætactam regulam *d. l. quod*
157 *major.* limitat quando major pars facit aliquid, quod non pertinet ad ejus officium per text. *in l.* 1. §. 1. *ff. de magiſtrat. conveniend.* Ideoque gl. Jaſ. Caſtrenſ. & reliqui Interpp. *in d. l.* 7. §. *hodie. num.* 6. & 8. requirunt cauſas ejuſmodi , quæ
158 ad Univerſitatem vel Collegium quoddam, tanquam univerſos pertinent : quod ſi tanquam ad ſingulos ſpectant, regulam ceſſare aſſerunt.

Denique & Quartò pro hoc deciſio in terminis eſſe videtur Academiæ Ingolſtadienſis *in conſ.* 24. *num.* 220. *in reſolutione* 24. *quæſtionis*
159 *vol.* 5. *varior. ICtor.* ubi in facti ſpecie hoc proponitur, quod Civitas Roſtochienſis à Ducibus ſuis Megapolenſibus erat privilegio exempta von Steuren/vndt Landtbetten/hoc eſt, ab ordinariis & extraordinariis Collectis ; Quia autem eveniebat , ut Status Provinciales in gratiam Ducum ſuorum haud abſentibus Civitatis prædictæ Deputatis decernerent aliquoties Collectas ; quæſitum fuit, an una cum Cæteris ſtatibus Ducatus onera æqualiter ſubire debeant non obſtante privilegio exemptionis ? Et reſpondent Conſulti, non teneri , maximè cum proceſſerit illa exemptio ex quadam liberalitate & donatione remuneratoria, quæ tam facile non revocatur , præſertim conſuetudine immunitatis concurrente: quia nova imponens onera contra morem antiquum puniendus eſt *l. fin. ff. ad L. Iul. de vi publ.* nec debet novitas admitti , ut ibidem *num.* 221. Ingolſtadiani ex Socini *conſil.* 257. *col.* 3. *vol.* 2. ſubjiciunt. Quod Reſponſum Ingolſtadienſe quoque reperitur inter conſilia Nicolai Everhardi Junioris *lib.* 2. *conſil.* 1. Et in eadem facti ſpecie conſultus reſpondit Matthias Coler. *conſil.* 1. *lib.* 1. Accedit noviſſimè Gœddæ. *conſil. Marpurg.* 16. *in reſolutione tertiæ quæſtionis; num.* 361. & *multis. ſeqq. vol.* 4. ubi pro quatuor majoribus Civitatibus Ducatus Brunſvic. puta Göttingen / Hannover/ Northeim vndt Hameln contra Ducem Brunſvic. nec non Provinciales Status & Conſiliarios Calemberg. Ditionis maſculè reſpondit , multiſque rationibus comprobavit , per Statuum Provincialium decreta & majora ſuffragia nihil privilegiis & immunitatibus harum civitatum derogari , nec eas invitas ad contribuendum cogi , vel in partem onerum trahi poſſe , Videatur idem Gæddæ. *d. conſil.* 16. *num.* 239. 240. & *num.* 407. 408. 420. 423. 424. 425. 430. & 440. ubi alias finitimas prædictæ Concluſionis declarationes & limitationes adducit.

Poſtremò meminiſſe juvat, in pluribus quo- 160
que Univerſitatibus & villis , quæ ſecundum antiquam conſuetudinem onera ſubeunt pro Rata majorem partem non poſſe alterare formam taxatam, invitâ minori parte: Niſi evidẽs communis utilitas & ſuperioris auctoritas intercedat Ancharan. *conſ.* 67. *num.* 6. Weſemb. *conſ.* 103. *n.* 5. & *ſeq. vol.* 3. *ubi rectè citat* Cravettam *d. conſ.* 27. *n.* 8.

Ex ſupra digeſtis modo dijudicandum aliis relinquitur, an omnino ſalutaris & utilis imperio futura ſit ſententia illorum , qui in gravioribus cauſis ex majori votorum numero nihil decernendum adſtruunt. Cauſas autem,
in quibus majora admitti non debere conten- 161
dunt , potiſſimum haſce ſequentes enumerant:

1 In Gewiſſens vndt Religion Sachen / Daß einer oder mehr Ständ glauben ſoll/ Was andere vndt zwar die mehrere ſchlieſſen vndt für Recht halten.

2 In Contribution Sachen ; Dan keiner dem andern daß geldt auß ſeinem Seckel votiren kan / vndt da ers gleich thut / ſo fällt die impoſſibilität mit ein / daß vnmüglich ſo viel zuerlangen/ oder im Seckel nicht vorhanden / oder

die Vnderthanen mit durchzügen/Einlagerungen/Mißwachß/Theürung/Sterben Vieh vnd menſchen dermaßen erſchöpfft / Daß Sie ſolchs nicht erlangen / noch contribuiren können. Wie dan vnvermeinlich/daß ein Landtgericht ſo viel vermüglich alß daß andere / zu dem ſo ſindt es freywillige Hülffen / In freywilligkeiten aber kan die vorſtimmung nicht ſtatt finden.

3 In Cammergerichts ſachen ; Dieweil dem Cammergericht ſein ſtarcker lauff gelaßen werden ſoll / welcher lauff weder durch Majora vota noch ſonſt zu inhibiren, reſtringiren oder zu limitiren wie Ihme daß auch die Kayßerliche Mayeſtätt ſelbſten nicht hat zu hinderen.

4 In Freyheiten / Privilegien vndt dergleichen Immunitaten : ſonſten könten aller Chur: vndt Fürſten Ständ vnd Staaden/Ihr ſo woll alte alß newe Privilegia per majora caſſirt vndt auffgehaben werden.

5 In Religions Frieden / ſambt deßen zu- vndt angehorigen haben die Majora auch nicht ſtatt/ſonſt kondte derſelbe per Majora wider zerlochert vndt zunichtet werden.

6 In Prophan Frieden vndt andern Sachen deß gemeinen Vatterlandes Ruhe vndt Frieden betreffendt. Sonſten mocht leichtlich per Majora einer oder mehr Stand in krieg Acht vndt Ober Acht / auch endtlich von Landt vnd Leüthen hinweg votirt werden. Welches/ſo es auff den Kreißtägen ſtatt haben ſolte/ konten es gleicher geſtalt auff den Kreißtägen die Reformirte an den orten auch thun/ Da Sie Majora haben / vndt an der anzahl die Pontificios vbertreffen.

7 In denen Sachen da die Römiſche Catholiſchen Parthen ſeindt/vnd mit den Evangeliſchen ſtreiten / darin haben die Majora auch nicht ſtatt. Dan einer nicht kan zugleich Parthey ſein/vndt zugleich einem andern ſein jus per majora benemmen vndt abvotiren.

8 In Sachen ſo wider die billigkeit lauffen/ vnd wider die Regul: Quod quis Juris in alium ſtatuit, eodem & ipſe utatur neceſſe eſt. Exempli gratia: Wan auf einer Seiten etliche Geiſtliche Güter / Clöſter oder dergleichen ad menſam Domini transferirt, vndt den Cammergütern incorporirt, ſo wollen es andere auch ebenmeſſig befugt / oder zum wenigſten ſo weit berechtigt ſein/ Daß Sie dieſelben Güter nur ad menſam Domini oder der Cammer aſſigniren oder auch incorporiren.

9 In Außträgen konnen die Majora auch nicht ſtatt finden / damit die Ständ nicht darumb gebracht oder darin lædirt, vndt in andere weg verkürzet werden.

10 In Fällen/ſo die Executions, Ordnung/ Reichs Conſtitutiones, Gülden Bull / vndt dergleichen anlangen / konnen die Majora auch nicht ſtatt finden / ſonſten durch die Majora ſolches alles kondte zu ruck geſtelt / oder auch gar auffgehaben werden.

11 In Erbeinigungen/verträger/Compacten, oder dergleichen / haben die Majora auch nicht ſtatt / alß welche ſich per majora nicht ändern oder gloſſiren laßen/ Inmaſſen die Kron Böhem / Chur Pfaltz / Chur Sachſen / die mit einander habende Einigungen per majora nicht laßen caſſiren; Wie auch die Erb-Ein vndt verbrüderungen Zwiſchen Sachſen Brandenburg vnd Heſſen den majoribus nicht vnterworffen / Wan ſie gleich wolten per majora, in einen oder andern weg tractirt werden.

12 Wan ſaniora vota Vorhanden / ſollen nicht vnbillich die majora weichen vndt zu ruck ſtehen.

13 In Sachen da omnium conſenſus von nöthen/iſt etlicher Bewilligung nicht gnugſam: juxta regulam, quod omnes tangit, ab omnibus approbari debet &c.

Quæ cauſæ etſi numero paucæ ſint ; ſi tamen preſſius expendantur accuratam articuli ſinguli uequirunt dijudicationem. Et nemo non videt, omnes alias cauſſas, quæ unquam in deliberationem in Comitiis inſtituendam cadere poſſunt, ſub iisdem implicitè contineri. Sed in dubio Regulæ eſt ſtandum ; quod Major pars concludat. Vide novam Apocalypſin *conſiderat.8.fol.66.* De exceptionibus hujus regulæ alii agant : Ita tamen ut modum ſuggerant, mediante quo in Comitiis Imp. quæ proponuntur, dijudicari & finiri queant. Hoc enim ni fiat, perpetuum erit bellum civile.

Colophonem huic capiti imponat ardua 162
& nodoſa quæſtio. Si Collegium ſeu ordo Senatoris ex viginti quatuor capitibus conſtans, non in dualitate ſed pluralitate votorum conſiſtat; puta ſi decem Senatorum affirmativæ, ſeptem negativæ Sententiæ adhærent, cæteri neutri partium adſtipulantur, ſed in tertiam ſententiam condeſcendunt ; An decem illi priores communem & firmam conſtituant Sententiam ? Puto quod non : Cum majoris partis totius Collegii, & non ex parte Collegii partis, pluralitas votorum hic conſideretur, & quatuordecim priori ſententiæ, in qua decem ſaltem ex collegio convenerant, repugnent, licet iidem quatuordecim etiam inter ſe minimè conſentiāt per text. *in c. Eccleſia veſtra* 84. *de Elect. & ibi fusè* Abb. *numero* 1. *&* 4. *ſubjungens*, ſe alias vidiſſe Paduæ propter iſtum defectum, quia non major pars reſpectu aliorum Electorum Prætorem elegerat, electionem fuiſſe retractatam, cum diſpoſitio illius capituli obtinere debeat, in omnibus aliis electionibus. Idem ſcribit Dec. *in c. licet. de Elect. numero.* 24. Petr. Aug. Morla *in Empor. Iur. p.* 1. *tit.* 12. *q* 9 *in fin.* Nicol. Everhard. Præſes *conſil.* 39. *num.* 5. Marc. *deciſ.* 919. *num.* 2 *& deciſ.* 922. *num.* 2. *p.* 1. Id quod & de majoritate Votorum in Imperatore eligendo, ut ſcilicet id, quod dicitur de majori parte habito ipſius Collegii Electoralis & eligentium numeri, non verò concurrentium reſpectu, obſervari tradunt Lupold. de Babenberg *de jur. regn. cap.* 12. *fol.* 77. Onuph Panvin. *de comit. Imper. rubr. verſ.* 7. *Elect. inſtitutio docetur. pag.* 403. *princ.* Idem ſentire videntur Caſtald. *de Imper. q.* 70. *num.* 3. Lancellot. *in*

tempio

*templo omn.judic.lib.c.*1.§.2.*q*.4.*n*.5. & Georgius Sigiſmund. Seldius Vicecancellarius Imperatoris Ferdinandi in conſilio ad Ferdinandi requiſitionem conſcripto *q*. 11. §. zum 19. *circa fin.*

163 Utrum actum & geſtum à majori parte Parium Curiæ valeat & ratum ſit? Vide Schraderum *d.tr.de feud.p.*10.*ſect.*11.*n.*1.*& multis ſeqq.* ubi hanc materiam more ſuo fuſiſſimè exſequitur.

Subnectere heîc placet elegantem diſquiſitionem, de hac eadem Quæſtione; An & quatenus Majora Vota in Comitiis prævalere cenſeantur? è D.Beſoldi tractatu de Jurisd.Rom. Imp. poſt hæc ſcripta mihi oblato excerptam: In hiſce Senatibus (*ait author*) majora vota

164 præcedunt, non obſtante ſi aliqui diſſentiant; idque quod pluribus placet, regulariter pro ſententia, communique voto illius Senatus reputatur: nam vota, ubi plures eadem gaudent poteſtate communiter numerantur. Quod aliàs in Conſiliis fieri non ſolet, ubi ſuperior conſultationes ſuorum Conſiliariorum ponderare, non ex numero dijudicare debet; adeò ut Princeps, qui ex æquitate in negotiis præjudicii magni, Ordinum ſui regni conſilium adhibere tenetur; non eorum conſilium, vel majoris partis opinionem ſequi cogatur, Petr.Greg. Tholoſ. *lib.* 24. *de Republ.c.ult.num.*4. Aliud in judiciis & inter ſenatores parilis authoritatis, neceſſario obſervatur. Teſſaurus *deciſ.* 1. Nam quis, quæſo, conſilia ponderaret, niſi qui imperandi poteſtatem habet? Hic autem omnes, qui in Senatibus ejusmodi ſuffragii ferendi jure gaudent, pari poteſtate pollere cenſentur. Quamvis enim id, quod omnes tangit, ab omnibus debeat approbari, *l.fin.C.de auth. præſtanda*, hoc tamen ita eſt intelligendum, ut omnes debeant citari; non ut omnes debeant conſentire. Quod etenim univerſitatis parti placet majori, id ratum habere, coguntur, tam emanentes, quàm pauciores, illi, qui adſunt, *l.*3.*ff.quod cujusq. univerſit. & ibi in parat.* Weſenbec. *numero* 4. Raudenſ. *deciſ. Piſan.*2. Sed an in omnibus rebus majora præcedant vota? acerrimè hodie inter Status Imperii diſceptatur, ut cognoſcere licet auß der Relation Deß jüngſt Anno 1613. zu Regenſpurg vorgeweſenen Reichßtags. Sunt certè, qui Superioris Regulæ nonnullas adſtruunt Exceptiones: vide omninò Vietorem *de exempt. concl.* 5. *ad fin.* Nam quippe in cauſis conſcientiæ majorem partem concludere dicunt; cum ejusmodi res ſingulos ſingulatim tangat, non univerſim omnes, & aliàs conſcientia nulli Imperio ſit ſubjecta. Bertram. *de Comitiis, theſ.* 73. In Contributionibus etiam, plurium ſuffragia non prærogativam habere ajunt; cum ad impoſſibile nemo alligetur, & omnium Statuum Contributiones non ſunt æqualas, ſed pro redituum proportione imponantur. Quippe Epiſcopus vel Prælatus aliquis, quamvis æquè ac Princeps majorum gentium fortunæque opimioris, jus habeat votandi; non tamen parilis quantitatis Collectam exolvit: iniquum ideò eſt, ut præjudicare queat ei, qui majus damnum ſentit. Quemadmodum in ſimili ferè caſu, ſi plures, inæqualis tamen ſummæ, ſint creditores; major pars debitori dilationem omnium nomine concedere, vel aliquid de ſumma remittere nequit *l.* 8.*ff. de pact.* Daniel Moller. *lib.* 4. *ſemeſtr. cap*, 6. Majora porrò vota in detrimentum aliorum locum non habere poſſe, volunt; in tollenda lege fundamentali, tollendove jure privilegii vel contractus, quod ſingulis eſt quæſitum. Harum namque rerum ea eſt natura, ut nec pleniſſima poteſtatis plenitudo, in contrarium aliquid diſponere queat: nec enim potentia abſoluta ita intelligenda eſt, ut cuiquam adimere poſſit jus naturale, aut etiam jus contractus, quod probavi *diſp polit.*2.*theſ.*47.*claſſ.* 1. Et quis, quæſo, non videt, æquitati naturali repugnare, ab omnique ratione aberrare eum, qui dicere velit; contractum ab omnibus celebratum, propterea reſcindendum eſſe, ſi major contrahentium pars, cupiat annihilari eundem. In cauſſis item, ubi inter Catholicos & Reformatos, tanquam inter partes litigantes diſceptatur; etiamſi ex una parte plures exiſtant, nihilominus tamen haud multitudo Actorum, Reorum paucitatem, ſed cauſæ ſolum æquitas & juſtitia vincere debet. Id quod æquè in concipiendis Cameralibus ſententiis, ac comitiali Senatus conſulto faciendo, fieri debet: ut apparet ex Memoriali Judicis, de Anno 1560. cujus verba formalia adponere lubet. Alß vnter anderen in Abhörung deß Kayß Cammergerichts Perſohnen ſich ereiget / Daß von wegen der Religion vngleichheit in Erkandtniß der Proceß / vndt Mandatē erfolgt; ſo ſoll der Herr Cammerrichter in außtheilung der Räthe / auch in faßung der Beſcheide / vnd berathſchlagung der Supplicationen / in den vmb Proceß / vndt ſonderlich auff den Religions Frieden anſuchen beſchicht / die beſcheidenheit gebrauchen / Dz dieſelbe ſo viel müglich / Jederzeit / von beiderſeits Religions Verwandten zugleicher zahll / auß Alten vñ Jungen Beyſeßern (auff daß die Junge bey den Alten / Stylum Cameræ begreiffen mögen) beſezt vndt verordnet werden: Damit einem Jeden gleichmeßig vndt billich Recht ertheilt / vnd kein theil gegen dem andern ſich vngleichheit billich zubeklagen / &c. Ubi hoc cum primis notatu videtur dignum; non ſolum in cauſſis, quæ directè Religionem concernunt, ſed & tum id fieri debere, cum vel per indirectum intervenit negotium Religionis; aut ubi occaſione diverſæ Religionis, conſcientiæ ratio præponderare poteſt juris æquitati: dicto Memor. ibi, vnde ſonderlich auff den Religions Frieden / &c. Hucuſque Dn. Beſold. *d.loc.*

Sed audi Anonymum quendam im denckmahl an die geſambte Evangeliſche Stände hac de re differentem: Durch ein ſonderlich arcanum ſive myſterium iniquitatis (inquit author hujus Diſcurſus) ſein die Majora im Churfürſtlichem 165

fürſtlichem Collegio auff der Catholiſchen ſeiten gefallen/ darauff ein groſſes vnheil / vnd ein vnerſchwingliches Mißtrawen / vnter den ingeſambten Ständen im Römiſchen Reich erwachſen / das man die Proteſtirende allzeit per Majora vberwogen / vnd das man fürnemlich auß Maynß dem Hauſe Oſterreich die Stange gehalten / Ja eben dieſe Majora begriffen vnter ſich den wahren Vrſprung vnd den rechten Brunquell aller jetzigen vnruhe in gantz Teutſchland/ den alß der in anno 608. beſtimbte Reichstag vornemlich auß dieſem grund zerſchlagen werden müſte/alldieweil die Evangeliſchen den votis majoribus ſich mehr nicht ſubmittiren wolten / im Jahr 613. aber ein newer Reichstag nacher Regenſpurg außgeſchrieben war/da practicirte Johan Schweichard / Weilandt Churfürſt zu Maynß im Februario , zu Franckfurt am Mayn auß dieſen gründen der Catholiſchen convent, weil zu beſorgen/es möchten die proteſtirende Stände abermals mit obigen præjudicio auff den bevorſtehenden Reistag auftreten / vnd daß demnach man eine deliberation halten / vnd ſich wieder ſolche vermeinte novation eines gewiſſen Schluſſes vereinigen ſolte vnd wolte/ geſtalt dan auch ſolch machinament ſeinen vnbehinderten fortgang in obgeſetztem 613 Jahr gehabt/ in dem man an ſtatt eines leiblichen Eydes ſich verbunden viel lieber leib/Gut vnd blut aufzuſetzen alß von den majoribus abzuweichen. Alia, quæ ibidem author ſubdit, ſubticeo, & miſſa facio:

Non noſtrum inter vos tantas componere lites.

CAPVT VII.

DE LEGITIMA COLLECTARUM CAUSA.

SUMMARIA.

1.

R*Atio ordinis.*

2 Dominia privata *licet ratione Originis & temporis juris gentium ſint , tamen , quà ad Rempub. referuntur , tanquam pars toti adhærent.*

3 Contributiones *ut ſint juſtæ ac debeantur, imponi ex juſta cauſa debent; Et quæ talis cenſenda, num. 5. 6. 7.*

4 Princeps *cum de ſuo non habet , nec ejus reditus ſuppetunt , pro communi utilitate & tutela ſui Imperij Subditos Collectare poteſt.*

8 Principes *pro defenſione totius Status Collectas imponere poſſunt: Quod ampliatur & declaratur num. 9.*

10 *Non ſolum contractu & delicto, ſed & natura, neceßitate aliisq; modis obligantur.*

11 Bona Provincialium *ad uſum & neceßitatem Principis ſunt.*

12 Provincia *quaſi tota arca Principis eſt.*

13 Reges & Principes *omnium pauperrimi.*

14 Principes *mendicant tributa à Subditis exigendo.*

15 Legitimæ & juſtæ *Collectandi cauſa quæ?*

16 Neceſſitas *in publicis Conventibus populo exponenda & n. 17. 18. 19.*

20 Contributiones , *omnium Subditorum conſenſu in publico conventu indicendæ.*

21 *Idq; in Auſtria & Hiſpania ſervatur : & num. 22.*

23 Tributa *olim Calendis Martij accito populo, ejusq; aſſenſu inſtituta.*

24 Nov: Politici *novos & varios ſubinde Neceßitatum & periculorum impendentes caſus comminiſcuntur; qui taxantur, n. 25. 26. 27. 28. 29 30. 31. 32. 33. 34. & 35.*

36 Collectæ, *uti ſervitutis ſpeciem præ ſe ferentes, odioſæ cenſentur.*

37 *In dubio contra* Collectarum onera *interpretatio fieri & judicari debet.*

38 Tributa illicita *Subditi absque peccato fraudare poſſunt.*

39 Libertas *favorabilis res.*

40 Collectæ *per impreßionem, metuq; vel vi extortæ, atq; ita violentum initium habere præſumuntur.*

41 Taciturnitas Subditorum *in tolerandis gravaminibus Collectarum, quas Domini imponunt, non habetur pro conſenſu , cum præſumatur tacere propter metum & reverentiam.*

42 Murmuratio *tacita* Subditorum *præſcriptionem impedit.*

43 *Sufficit , ut* utilitas publica *in Collectarum Exactione principaliter interveniat , licet aliquando privati, qui gravantur, nullum commodum inde percipiant: & n. 44.*

45 Exemplum *omne magnum ſemper habet aliquid ex iniquo , quod contra ſingulos utilitate publica rependitur.*

46 Lex *nulla ſatis commoda omnibus eſt.*

47 Utilitati *communi cedunt omnia privata.*

48 *Reipublicæ nihil pernicioſius , quàm à mutuo vel fænore belli negocia auſpicari.*

49 Neceſſitatis & Belli *tempore ad mutuandum quis cogi poteſt : & num. 50. 51. 52. 55. 56. & 57.*

53 Uſuræ *moderatæ in mutuo coacto peti & recipi poſſunt.*

54 *Inter arcana veterum Tyrannorum tritum fuit, belli occaſiones conquirere, ut tributis Subditos, bello etiam confecto, urgeant.*

58 Mutuum

58 Mutuum *non eſt ita petendum, ut ad Calendas Græcas reddatur.*

59 Collectæ *imponi poſſunt, ſi collectandi jus habentes ſingulari neceſſitate premantur, & propriis reditibus huic neceſſitati occurrere nequeant.*

60 Principes *ſuum marſupium ante omnia excutere debent, nec ad placitum Collectis exigere poſſunt: Idq; evidenter colligitur ex conſtitutione Imperij de Anno* 1542. *Licet hodie onus Collectas Turcicas ex ſuis Cameris & proventibus ſolvendi Principibus & aliis Statibus Imperij remiſſum & peculiariter proviſum ſit, ut eas ex ſolis Subditorum ſuorum facultatibus præſtare poſſint: & n.* 66. 67.

61 *An* Principis *juſtam cauſam ſubeſſe dicentis aſſertioni ſtandum ſit? & n.* 62. 63. *ubi latè adducuntur affirmativæ concluſionis declarationes & limitationes.*

64 Principes, *qui Subditorum pellem excoriant, & precarium ipſis vix Spiritum relinquunt Tyrannelli dicuntur.*

65 Reditus annui *qui?*

68 Principibus *inſtituti ſunt reditus, ut ex illis viventes à Subditorum ſpoliationibus abſtineant.*

69 Prælatus *non poteſt charitativum ſubſidium exigere, niſi abſque culpa ſua oneri ſit impar.*

70 *Quando* Princeps *non dicatur habere de ſuo?*

71 Gravis querela *D. Lutheri de aulico luxu.*

72 Epitheta Sacræ Scripturæ, *quibus iniqui Exactores ſignantur.*

73 Leones, *urſi, lupi, dracones, pardi, hirci &c. appellantur: & num.* 74.

75 Parſimonia *magnum vectigal.*

76 *Honeſta recreatio* Principi *invidenda non eſt.*

77 Abuſus *taxatur.*

78 Bella *Ærariorum everricula.*

79 Bella *noſtra pleraque vel ab ambitione, iracundia, libidine, ſimilive morbo proficiſcuntur.*

80 Bellorum *omnium fomes nocendi Cupiditas, ulciſcendi crudelitas & dominandi ardor.*

81 Camelo *à Iove cornua poſtulanti, etiam aures reſciſſæ.*

82 *Variæ* belli *prætexuntur cauſæ, ſed veræ ſubticentur.*

83 Tributa *& vectigalia ſunt veluti ſtipendia ad Reip. tuitionem collata.*

84 Collectæ *non debent in alium uſum, quàm in quem deſtinatæ ſunt converti: quod illuſtratur n.* 85. 86. 87. 88. 89. 90.

91 Principes *Collectis ad alium finem abutentes graviter peccant.*

92 Principibus *in memoriam revocatur Conſuetudo quædam Barbarica, ſed Chriſtianis imitanda.*

93 Annatæ *quid?*

94 Pontificum *fucus, qui annatas in alium uſum converterunt.*

95 Subditi *compenſare vel occultare poſſunt tributa, ſi Princeps iiſdem malè utatur.*

96 Receſſus Imperii *de Anno* 1518. 1526. *&* 1594.

97 Collectarum *uſus quandoque intervertitur, & ad quæſtum transfertur: Quæ* fraus *etiam in aliis Regionibus cognita, num.* 98.

99 *Corripiuntur* Aulici, *qui pravis Dominorum cupiditatibus adulantur.*

100 Potentiorum *emolumentis qui blandiuntur, non ſunt, Iuriſconſulti, ſed iniquitatis miniſtri: non boni, nec æqui artem exercentes, ſed perditiſſimi homines: non ſacerdotes, ſed apoſtatæ: non Philoſophantes, ſed hypocritæ improbiſſimi.*

101 Conſiliarii *in cenſu conficiendo paupertatis publicæ & privatæ confeſſionem deprecari debent, ne excogitatum tributum ſolvatur.*

102 Proditor *eſt* Principis *ſui, qui multas ipſi accumulando pecunias, animos interim ab eo Subditorum alienat.*

103 D. Paulus *Ethnico Principi tributum exigenti jubet tributum dependi.*

104 *Ceſſante* cauſa *impoſitionis* Collectarum, *ceſſare debet ipſarum exactio.*

105 *Deficiente* Onere, *deficit præſtatio, quæ fit reſpectu oneris.*

106 Cauſa *quando reducitur ad non cauſam, perinde eſt, ac ſi à principio ſine cauſa Collecta fuiſſet.*

107 Collectam *ſine cauſa imponens peccat mortaliter.*

108 Principis *eſt prudentiſſimi, graviter imminutis tributariam functionem relinquere.*

109 Belli calamitas *quod introduxerat, pacis lenitas ſopire debet.*

110 Tributum *ob neceſſitatem inſolitam impoſitum, non rectè dicitur tributum.*

111 Salamonis tributa *iniqua, injuſta & damnata.*

112 Hieroſolymæ Civitati, *poſt Captivitatem Babilonicam valdè attenuatæ, tributa remiſſa.*

113 Regum Galliæ *juramentum ſolemne eſt, ut conceſſis à populo tributis, diſertè caveant, ſe ea ſublata Neceſſitate remiſſuros.*

114 Dominus feudi *tempore belli Caſtrum Vaſalli occupare & munire poteſt.*

115 *Ceſſante tamen bello tenetur* Dominus Caſtrum *reſtituere.*

116 Adpoſitio Militum, *in fortalitiis*, die Veſtung mit Soldaten beſetzen / *actum jurisdictionis ſuggerit, & ad jus aperturæ, quod* Offnung *vulgò vocant, non incommodè referri poteſt: & n.* 117.

118 Extraordinaria *onera plerunq; migrant in legis neceſſitatem.*

119 Verba Curialia *& per modum Complacentiæ non ſunt obligatoria.*

120 Beeth *quid?*

121 *Laudantur* Impp. *&* Reges, *qui tributum Subditis remiſerunt: & num.* 122. 124. 125. 126. 129. *&* 130.

123 Principis *divitiæ populi amor.*

127 Belæ *Hunnorum Regis in Subditos humanitas.*

128 Johannes Fridericus Saxoniæ Elector *& Georgius Fridericus Marchio Brandenb. diſſimulato habitu vicos & oppida perluſtraverunt, ut cognoſcerent, quid vulgus de ſe ipſis & Officialibus ſuis loqueretur.*

131 Populi

131 Populi *recens ſubacti, ut novis aſſueſcant Regibus, tributis levandi.*

132 *Omnia* Tributa *remittere non eſt conſultum.*

133 Pecunia *ſine peculio res fragilis eſt.*

134 *Omnia* Regna *habent ſuas fatales periodos, quibus exactis transferuntur aut mutantur.*

135 Reſpublica *fato regitur*; *nunc ad ſumma evehitur, nunc ad minima retrahitur.*

136 Recumpubb. *viciſſitudines, earumq́; cauſas aliter Theologus, aliter Politicus, aliter Aſtrologus dijudicat: & n.* 137. 138.

139 Numerorum *Pythagoricorum, Platonicorum & Hebræorum perluſtratio Rerumpp. Converſionibus inveſtigandis utilis ac neceſſaria eſt.*

140 Numerus Septenarius *rerum omnium limes ac terminus. Vſitata* periodus *mutationum Rerumpub. incidit in annum quingenteſimum*; *Quod exemplis illuſtratur numero* 141.

142 Sæculares *ſeu centeſimæ periodi Regnis maxima ſunt fatales.*

143 Centum *annis omnia Vacillant.*

144 Legibus *invicta* Neceſſitatis *ruunt vel transferuntur Regna.*

145 Horodotus *triginta annis novum ſuccedere ſæculum exiſtimat.*

146 *Differitur de* cauſis incrementorum & decrementorum Rerumpubb, *num.* 147. 148.

149 Periodi *ſeptingentorum annorum etiam adferunt mutationes Regnis & Rebuspubb.*

150 *Fatui ſunt, qui mutationes Rerumpubb. Fato aut ſecundis cauſis adſcribunt.*

151 Fauni *uxor fatua dicta eſt, quod mulieribus Fata canere conſueviſſet.*

152 Solonis *Elegia.*

153 Regna *propter injuſtitias & peccata de gente ad gentem transferuntur: Et n.* 155.

154 *Vera* cauſa mutationis Rerumpubb. *petenda eſt ab eo, à quo ſunt omnes cauſarum cauſa.*

156 Deus *mutationes Rerump. & impendentes calamitates plerumque ſignis vel* prodigiis *revelat.*

157 *Belli* prodigia *hoc & n.* 158. 159. 160. 161. 162. 163.

164 *Principatus & Regna qualibet ſuos* Angelos & Genios *tutelares habent.*

165 *Horum officium in quo conſiſtat.*

166 Votum *Auctoris.*

HActenus de his, qui Collectam imperare poſſint, diſſeruimus: poſtulat jam ordo,
1 ut cauſam impulſivam & finalem declaremus, & in ſpecie, quæ ad hoc, ut Collecta legitimè indici poſſit, præcisè requirantur, oſtendamus: In quo argumento, brevitatis ſtudio, ſubſtantialia tantum & ad rem conferentia tractabimus, monitore Baldo *in Auth. ex cauſa. in princ. C. de liber. præteris* ubi ſibi non verba, ſed verborum pondus placere, ſapienter aſſerit.

2 Dominia ergo privata, licet, ratione originis & temporis, juris gentium ſint, & à poſſidente pro arbitrio uſurpentur, nihilo ſecius, cum ad Rempubl. referuntur, tanquam pars toti adhærent; Ita ut jure cedant publicis, & duobus copulativè concurrentibus, contributionum oneri illigari queant.

Primum Requiſitum eſt JUSTA ET RA- 3
TIONABILIS Cauſa, Nicol. Feſtaſ. *de æſtim. & collect. p. 2. c. 4. n. 48.* Stephan. Aufrer. *ad Capell. Tholoſ. deciſ.* 452. *n. 3. in fin.* Johan. Parlador. *l. 1. rer. quotid. c. 3. n. 5.* Alphonſ. de Azevedo *in Hiſpa. conſt. l. 9. tit. 17. leg. 1. n. 25. 63. & 64.* Petr. Heig. *l. 1. quæſt. jur. quæſt.* 18. *n.* 6. Roland. à Valle *conſ.* 1. *n.* 55. *& 67. & conſ.* 91. *n.* 3. *lib.* 2. Hippolyt. Rimin. *conſ.* 667. *n.* 15. (ubi urgentem neceſſitatem exigit) Joan. Bolognet. *conſ.* 1. *n.* 23. Caccheran. *conſ.* 31. *n.* 26. *& ſeq.* (quo loci ſubjicit principem absque juſta cauſa collectas imponentem mortaliter peccare) Thomas Grammat. *conſ.* 98. *n.* 14. Frider. Scot. *conſ.* 1. *n.* 218. *lib.* 1. *tom.* 1. Jacob. Thoming. *conſ.* 18. *n.* 29. *lib.* 2. Franc. Marc. *deciſ.* 471. *n.* 1. *p.* 1. Novè Jacob. Cancerius *l. 1. variar. reſolut. c. 3. n.* 119. *fol.* 73.

Secundum Requiſitum eſt defectus ordi- 4
nariorum Redituum text. *in l. neminem. in fin. C. de SS. Eccleſ.* Pet. Rebuff. *in l. 1. C. de Exact. tributor.* Socin. *conſ.* 98. *n.* 10. *& ſeqq. vol.* 3. Roland. à Valle *conſ.* 1. *n.* 67. *vol.* 2. Natta *conſ.* 185. *n.* 11. *& conſ.* 381. *n.* 1. *&* 13. *v. quando per ſe. & conſ.* 506. *n.* 13. Franc. Burſat. *conſ.* 1. *n.* 16. *& ſeq. vol.* 1. Hippolyt. Rimin. *conſ.* 10. *n.* 2. Gallia *conſ.* 1. *n.* 25. 26 *&* 60. Welemb. *conſ.* 45. *n.* 16. *& ſeqq.* Roſenthal. *de feudis c. 5. concl. 74. per tot. & concl.* 79. *n.* 1. *&* 2. ubi dicit, ſe nec inter legendum aut ſcribendum contradicentem obviam habuiſſe Schrad. *de feud. p. 5. n.* 119. *v. & debent imponi.* Joan. Koppen. *deciſ.* 32. *n.* 2. Gail. *de arreſt. c.* 10. *n.* 12. Surd. *tract. de aliment. tit. 7 q. 22. n.* 6. Franc. Munoz de Eſcobar. *de Ratiocin. c. 25. n. 23. & ſeqq.* Joſeph. de Seſſe *l. 2. deciſ.* 183. *n.* 12.

Minimè enim concedendum eſt, Principum Regalia habentium Voluntati liberæ permiſſum eſſe, utrum, quomodo & quando collectare Subditos ſuos velint? Quin omnes Dd. & Interpp. juris quos allegavimus, & quotquot nobis videre hactenus licuit, contrarium docent, & ad certas cauſas poteſtatem Collectandi Subditos revocant: qui non ſolum de Principibus Inferioribus, ſed etiam de ſupremo, Imperatore ſcilicet, hæc intelligunt *per l. 3. & l. fin. C. de ſtat. & imagin. l. unic. C. de expenſ.* Menoch. *conſ.* 75. *n.* 86. Alciat. *reſp.* 2. *n.* 15. *l.* 3. Roland. à Valle *d. conſ.* 1. *n.* 51. *vol.* 2. Natta *d. conſ.* 185. *n.* 1. *& conſ.* 63. *n.* 22. Acad. Lipſens. *conſ.* 36. *n.* 2. *& ſeqq. vol.* 1. *varior. ICtor.*

Et cavendum eſt, ne Princeps Supremus ita poteſtatis ſuæ plenitudine utatur, ut inde exiſtat plenitudo iniquitatis & tempeſtatis, ait Cardinal. *in Clem. paſtoralis de ſent. & re jud.* Tiber. Decian. *reſponſ.* 25 *num.* 27. *vol.* 1. adeò, ut ſi quam extra cauſam publicæ Neceſſitatis & Utilitatis Collectam abſolutâ poteſtate indicat, eam Dd. Appellent Collectam ſic volo, ſic jubeo, hoc eſt, tyrannicam & omnimodò impiam, ubi ſit pro ratione voluntas, ſecundum Hoſtiens. *in ſumm. de immun. Eccleſ. Clem. unic.*

eod. &

eod. & effrænatam libidinem premendi Subditos Jacob. de Ayello *d. tr. de jur. adoha, num.* 47. Bald. *ad l. ex hoc jure. in fin. ff. de juſt. & jur.* Natta *conſ.* 380. *n.* 3. & *conſ.* 38. *n.* 13.

5 Legitima verò & juſta collectandi cauſa ad hanc reducitur; Quod ita exigat Neceſſitas aut Utilitas publica, cui per ea, quæ Principi ad id deputata, conceſſaq; ſunt, non poſſit ſufficienter ſubveniri. Etenim ſubditi Reipublicæ, cujus ſunt partes, ſubvenire tenentur, non ſolùm ſua, ſed & ſe ipſos exhibendo, & exponendo:
6 Eaque de cauſa exigente id communi, publicoque bono, cui non poſſit aliter commodè ſubveniri, cogi poſſunt contribuere, quantum poſtulat, & quamdiu id poſtulat publicum & commune bonum.

7 Neceſſitas itaque & utilitas publica unica Baſis & fiſci curandi regula, hæc ſola intributionum cauſa impulſiva & finalis eſt, quæ qualitatem ſubſtantialem inducit, & ad quam ſolummodò reſpectus habendus. Franc. Lucan. *tract. de privil. Fiſci, p.* 3. §. 1. Ferrar. Montan. *de feud. lib.* 6. *cap.* 5. Cacheran. *conſ.* 31. *num.* 26 Joan. Vinc. Hondedæ. *conſ.* 86. *num.* 8. *vol.* 1. Fulv. Pacian. *conſ.* 7. *num.* 117. Cæſar Manent.
8 *conſ.* 85. *n.* 50. ubi poſt Luc. de Penna *dicit*, Principes tum demum collectas imponere poſſe, quando immineret defenſio totius ſtatus, pulchrè Lud. Molin. Jeſuit. *de juſt. & jure tom.* 3. *p.* 1. *de tributis diſput.* 667. *numero* 1. Jacob. Middendorp. *in quæſt. Theologic. & Politic. in quæſt. Ptolomæ. Philadelphi* 11. *fol.* 149.
9 Adeò ut licet ſtatuto etiam jurato caveatur, ut nulla collecta populo imponi poſſit, tamen tale ſtatutum intelligi debeat, niſi aliqua cauſa Reip. utilis aut neceſſaria, puta famis aut belli & ſimilis ſupervenerit, poſt Angel. Ferdin. Vaſqu. *lib.* 1. *controv. illuſt. c.* 30. *numero* 1. Eoque ſpectat, quod non ſolum cō-
10 tractu, aut quaſi contractu, delicto aut quaſi delicto *l.* 1. *l. ex maleficio* 4. *l. obligamur* 52. *ff. de oblig. & act. l.* 3. *C. de uſur. l.* 1. *ff. eod. tit.* ſed etiam naturâ, neceſſitate & aliis modis *d. l.* 52. *ff. de oblig. & act. l.* 1. §. *jus naturale. ff. de juſt. & jur. Inſtit. de I. N. G. & C. in princ. &* §. 1. obſtringi dicamur. Hinc eleganter Afflict. *in Rubr. Quæ ſint Regalia q.* 7. *n.* 85. ex Polycrate refert, Bona provincialium eſſe ad uſum &
11 neceſſitatem Principis; Provinciam quaſi arcam Principis eſſe, quàm quicunque exhaurit, graviſſimè delinquit in Principem, cujus
12 extenuat facultates; Quia Provinciales quaſi quidam ſuperficiarii ſunt, & quoties Neceſſitas exigit, rerum ſuarum non tam domini ſunt, quam cuſtodes: Ideoque, ſi Provincia tota arca Principis eſt, Collatio extraordinaria, ut Principi ſuccurratur, ex tota Provincia, velut ex una arca, extrahi debet. In idem conſentit Abb. *in c. ſicut. in fin. de jurejur.* Gallia *d. conſ. num.* 61. 62. & 100. Quo reſpectu bellè Bellarminus *lib.* 1. *de æterna felicitate cap.* 5. *fol.* 30. ſcribit; nullos o-
13 mninò magis egenos, ac pauperes Regibus & Principibus inveniri. Habent magnos reditus & magnos theſauros; ſed habent æs alienum aliquando longè grandius. Et non tam ille pauper eſt, qui parum habet, quàm ille, qui multa deſiderat, quia multis indiget. Et nonne magnum eſt paupertatis argumentum, quod ab ipſis etiam pauperibus obolos quaſi mendicant; dum tributa & vectigalia 14
exigunt minuta ab ementibus, quæ ſunt ad victum neceſſaria? Quæ tamen non dicit Bellarminus, quaſi reprehendere velit ejusmodi Exactiones: Scit enim juſtum eſſe, ut tributa & vectigalia pendantur Regibus, dicente Apoſtolo in Epiſtola ad Romanos: *Subditi eſtote non ſolum propter iram, ſed etiam propter conſcientiam. Ideo enim & tributa præſtatis: miniſtri enim Dei ſunt, in hoc ipſum ſervientes. Reddite ergo omnibus debita, cui tributum, tributum; cui vectigal, vectigal.* Sed oſtendere voluit miſeram conditionem Principum mortalium, qui neceſſe habent divitiis abundare, & coguntur etiam à pauperibus & egenis earum partem colligere.

Porrò pro legitimis & juſtis Collectandi 15
cauſis habentur incurſiones hoſtium, neceſſaria patriæ defenſio, ſtatus Domini conſervatio, æris alieni diſſolutio, refectiones pontium, fontium, viarum, aggerum, fluminum, templorum, profectio neceſſaria, pacis redemptio, inauguratio ſuperioris, cura Eccleſiæ & Scholarum &c. Gail. 2. *obſer.* 52. Mynſing. 5. *obſer.* 21. Roſenthal. *de feud. p.* 1. *c.* 5. *concl.* 73. & *ſeqq.* Frid. Mindan. *lib* 2. *de Mandat. c.* 44. Et quævis alia probabilis & neceſſaria cauſa, ſecundùm arbitrium judicis Menoch. *lib.* 2. *de arb. iud. quæſt caſ.* 178. *n.* 2. & *caſ.* 181. Exempla vide 1. *Reg. c.* 9. *v.* 15. 2. *Reg. c.* 12. *v.* 4. 5. 12. & *c.* 22. *v.* 5 6. & *c.* 23. *v.* 33. 2. *Chron. cap.* 24. *verſ.* 5. *cap.* 16. *verſ* 6. 7. *l.* 34. *verſ.* 8. 9. 10. 1. *Chron. c.* 12. *v.* 38. 39. 40. *c.* 29. & *v.* 2. & *ſeq. Exod. c.* 30. *v.* 15. 16. *Num. c.* 3. *v.* 44. 47. Eoque ſpectant, quæ infra *cap.* 8. 9. & 10. *per tot.* congeſſimus.

At quia Exactionis rota frequens impotentiores reddere provinciales, ipſam animi alacritatem perturbare, & improvida mortalium plerumque conditio id ſecum ferre ſoleat, ut cum lædere quis putatur, conſulat, cum conſulere, lædat. Caſſiod. *varia* 7. *epiſt. ult.* Indictionis Neceſſitas exponenda eſt in con- 16
ventu publico, auff öffentlichen Reichs-und Landtägen/ quo Principem invitum Contributionum onus imperare intelligant ſubditi, & in ſua ipſorum Electione relinquere, præſensne perſonarum periculum ſubire, an aliquo cum fortunarum periculum ſubire, an aliquo cum fortunarum incommodo Neceſſitatis impetum avertere, ſuperareque malint. Exponenda autem eſt Exactionis occaſio, ut 17
innoteſcat omnibus periculum præſentiſſimum præ foribus, & Neceſſitatem eluctabilem eſſe, eandemque ſolam feriis carere, ſolam omnia vincere, ad injuſta aliquando adigere, moderamen & moram recuſare, nullum malum neceſſitate pejus mortalibus ingruere, & ſi qua redimi poſſit, in commoditatem verti. Quin & gratias Deo agendas, quod cum neceſ- 18
ſitates immittat hominibus multas, nullâ viâ

ſuperandas præſentem ſuperabilem miſerit. Pecuniâ enim redimi poſſe; cui ſi parcendum ducant, vitæ libertatiſque jacturam imminere. Itaque quod ultrò dare ſibi ipſis renitéant, velint nolint ſe hoſtibus daturos. Exhauſtiones omnes repleri ſalvâ libertate iterum poſſe: Opum pluresſeſſe vias, ſolam vitam ſemel amiſſam referri amplius nequire, eamque ſine libertate, morte acerbiorem eſſe.

19 Singulorum vitæ ſalutem, in Reip. ſalute poſitam, Reip. verò in ſingulorum Ope, ſine illa ſalvam fieri non poſſe, nullumque ſtatum absque tributorum collatione ſervari, illam deſerendo, ſeſe ipſos deſerere: augenda tributa in præſenti, quo in futurum minuantur &c. Hæc & alia Princeps in Comitiis & conventibus publicis docebit populos; & pollicitationes addet Privilegiorum concedendorum, aut conſervandorum; Religionis, Libertatis &c. in vim recompenſationis: hæc ſuadebit: ſic

Faxit, ut libeat, quod neceſſe eſt.

20 Idque eſt, quòd paſſim ſaniores Politici inculcant, novas Contributiones omnium membrorum Reip. conſenſu & communi decreto, in conventu publico ſolenniter celebrato atque indicto, fieri debere. Vaſq. *lib.1.illuſt. controv.c.6.7.*8. Parlador. *lib.1.rerum quotid.c.*3 Heig. *lib.1.q.jur.18.* Amicus noſter Waremund ab Erenberg. *de oner.ſubd.c.*7. Roland. à Valle *conſ.1.num.62.& ſeq.vol.2.* Schurff. *conſ. 59.lib.1.* Matth. Coler. *conſ.1.n.*233.*&* 234. Cominæus fusè & graviter *lib.10.Hiſtor.* Academ. Lipſenſ. *conſ.*36.*n.*28.*vol.*1.*varior.ICtor.* Gail. *de arreſt.c.9.num.19.in fin.* Knichen *de jur.territor.c.3.n.22.* Thom. Maul. *tract.de homag. & obſeq.ſubd.tit.9.num.*122. Goldaſt. *lib.1.conſt. Imperial.fol.*331. ubi refert, Conſtitutione Friderici I. Anno 1158. diſertè cautum; Ne

21 liceat Judici precariam Exactionem Expeditionemve imponere absque provincialium communi conſenſu. Id quod in Auſtria etiamnum per Archiduces ita fieri teſtatur. Nicol. Bellus *in diſſert.Politic.tom.1.diſcurſ.*31.§.*omnes Archiducem.*

22 Qua de cauſa commendantur Reges Hiſpaniæ, quòd ſummâ humanitate & moderatione tributa imponunt, approbantibus plebis Tribunis & ſubditis in Comitiis. Parlador. *lib.1.rer.quotid. c.*3. quem refert Dn. Waremundus ab Erenberg. *c.7.num.*23. Quamvis Vaſquius *lib. 2. de ſucceſſ. creat.* §.17.*num.*102. referat, Lanarum Vectigal ſubditis impoſitum fuiſſe, non convocatis Procuratoribus Regni, neque celebratis Comitiis, poſtea tamen in Comitiis revocatum eſſe. Et in pleriſque Germaniæ Provinciis non niſi ex ordinum conſenſu & pacto, ac re publicè & maturè prius deliberata, ad ejuſmodi onera perveniri tam evidens eſt, ut nulla probatione egeat, Wann Chur- vnd Fürſten deß Reichs eine Stewr anlegen wollen / iſt faſt allenthalben der Gebrauch / daß ſie erſt einen Landtag derhalben erfordern. Cujusmodi Provinciarum Privilegiis & Conſuetudinibus ſtandum eſt, neque ex moribus antiquis quicquam immutandum, poſt Heigium Maullius *tr. de homag.cap.9. num.* 119. Sic licet Ordines Regni Neapolitani arctiſſimis legibus, ſub imperio Regis ſui contineantur; tamen ſi Rex extraordinarium aliquod Subſidium ab iis exigere habeat neceſſe, ut omnis coactionis & violentiæ ſuſpicio tollatur, & ſuffragia ſint liberiora, Ordines convocari Neapolim ſolent: Quorum in Conventu (non in arce aut palatio Regio, ſed in Monaſterio D. Laurentii habito) Rex ipſe vel ejus nomine Prorex & locum tenens, accommodata ad rem præſentem Oratione; cauſſam & neceſſitatem impulſivam conventus agendi, petendique extraordinarii ſubſidii exponere; & deinde quantum Rex ab Ordinibus exſpectet, declarare ſolet. Atque hoc cum eo convenit quod Alexand. ab Alex. *Genial. dier. lib.3.cap.*13. ſcribit, olim tributa & vectigalia 23
tantum Calendis Martii accito populo, ejuſq; aſſenſu inſtituta fuiſſe, Et dixi *ſupra cap.4. num.* 48.*& ſeqq.*

Sed plerumque aliter fieri videmus, jamque 24
moribus aulicis conſtitutum eſſe uſitatumque novimus, ut Conſiliarii in conventibus Provincialibus pellem vulpinam induant, & ad verſutiarum officinam recurrant, ex qua ſubtiliora Libertatis evertendæ antidota depromunt, varios ſubinde Neceſſitatum & periculorum impendentium caſus comminiſcentes, & ſimplicioribus Regnicolis callidè palpum obtrudentes. Quod ſi primarios quoſdam 25
Magnates & Nobiles in primis ſubſelliis ſedentes, & patriarum Libertatum amantiores, reiq; publicæ Studioſos onus tributarium detrectaturos eſſe perſentiſcant, jam hunc largâ munerum, quibus hominesque Deosque placari ſcimus, profuſione corruptum, in ſuam pellicere ſententiam; Illum minarum, terriculamentorum, vanarumque promiſſionum Oceano jactare; Iſtum blandiſſimis Sirenum cantibus in transverſum rapere ſatagunt, nihil intentatum relinquentes, donec voti compotes facti, ex judicii temeritate & perverſa voluntatis protervia, populum vaſtæ Contributionum voragini immergant, &, quod impetrare non poſſunt, extorqueant; quod exorare & emercari nequeunt, eblandiantur & extundant.

Sed non debent arbitrari Principes, tam ſtolidum eſſe populum, qui promptè tenetur ad 26
neceſſaria Reip. conferre, & meritò erubeſceret in eam cauſſam auxilia detrectare vel negare, ut non nôverit, ſi cauſa, quæ falſo prætexitur, ſubſiſtat: & quin judicet, quamvis non apertè de ſuo Principe, eum avarum & tyrannũ effici. Petr. Gregor. Tholoſan. *lib.3. de Republ. cap.9.num.*15.*ad fin.*

Hæc tamen omnia cum grano ſalis ſunt accipienda; non ut in pleno Regno poteſtatem indicendi Tributa (quæ Regalibus adſcribitur) Principi adimamus & mera dona illas Collationes eſſe reputemus: Sed ad officium & prudentiam ejus hæc accommodamus;

mus ; quæſemper ſtricti juris mitigationem ac interdum remiſſionem ſuadet , poſt Keckerman. *diſput. pract. 34. problem. 8.* Dn. Beſoldus *tr. de Ærario cap. 4. num. 5. fol. 53.* Etenim
27 haut rarò NOVI POLITICI & MACHIAVELLISTÆ heîc Regibus ac Principibus frigidam ſuffundunt ; veras regnandi leges hoc non pati, neque cum ſummi imperii nomine convenire, ut populus arbiter rerum & ſuorum Regum Rex Principumque Princeps conſtituatur, aut ſerviliter in purpuræ communionem adſciſcatur. Neminem verorum Regum eſſe, cui inconſulto populo belli indicendi, pacisvè firmandæ non ſumma poteſtas ſit ; Malè agi cum rebus humanis, ſi non bonis, ſed plurimis Principes placere volent : Sæpius etiam populum rectas artes deſpicere, falſisque virtutibus aut ſplendidis vitiis decipi, ejusque ſtudia à ſalute publica divertere ; ideoque ſatius dicunt, adulandum plebeculæ, & ex illius libidine capeſſenda negocia, ut deſerti officii mercedem Principibus conſtituat, frænum precio removeat ; precio laſciviat & pereat. Simulent (*inquiunt iſti PſeudoPo-*
28 *litici*) Principes ſe non novandis rebus vim intendere, ſed ſub diſcriminis articulo extraordinariâ quidem, ſed neceſſariâ ratione id æris impetrare à Civibus : Quod ſi ſucceſſerit, præjudicio utique erit, ut & in cæteris periculis, nihil rogato populo, idem Neceſſitatis terror ad tributa ſufficiat. Et ut quamvis adverſæ, aut faſtiditæ rerum ſpecies ipſo uſu nobis conciliantur, paulatim aſſueti patientur ex uno principis ſuffragio rem pendere ; magno quidem ipſius populi commodo ; cui ſæpè libertatis umbra illuſit. Salubriores fieri aquas putant, ubi ex puteis aſſiduè hauris, quæ, ſi ceſſas, aliquo veterno emoriuntur ; Haut diſparis fati vires & animos vulgi eſſe ; Ipsâ laboris aſſiduitate crudeſcere, & ignaviam odiſſe, ocio corrumpi. Num igitur utiliſſimos
29 quis neget ſtimulos eſſe, qui ad diligentiam omnium virtutum fœcundiſſimam eos adigant, & ad negligentiæ torporem non ſinant connivere ? Atqui nulli ad eam rem acriores, quam hæ Regibus penſitandæ pecuniæ. Quippe ſi ſocordiæ amore, vivere parcè & negligere corporis cultum maluerint, quam labore opulentiam parare, non ideò in remiſſionem ſolvi licebit : ſed à ſui cura abeuntibus, præſto erit hic Principibus, aut verius patriæ debitus labor, quo penſionem pareant haut dubiè à
30 lentis etiam aut invitis exigendam. Ita dum coguntur ad alienæ utilitatis operam, pro ſe quoque aſſueſcunt laborare. Mox illos plusquam pro ſe aut pro Rege tenebit ipſa laboris & induſtriæ conſuetudo. Hinc artificis cultus, hinc corporibus & animis vigor, & in pati omnium aſſiduitate, regionibus opulentia non mollis atque luxurians, ſed virilis & robuſta. Eadem opera rudis plebs atque incondita, ſparſique in agris ad paſcua aut aratra homines, domiti laborare, ſenſuque ſortis ſuæ monentur ſe obſequio, non imperio, genitos eſſe ; Qui, ubi non in uſu aut poteſtate Principum ſunt, illa tributa ſolertiam ſolicitatura, ſæpè feroces, nec magiſtratibus tractabiles, ſtolidè aut periculosè ſuperbiunt. Nempe ingentia, quæ virtutibus non impleveris, vitiis vacant, velut ceſſante cultu ager ; quem meſſibus onerare timueris ; ſe inutilibus herbis ſponte exhauriet.

Præterea ajunt noſtri Aulico-Politici, nec ſubita modo Principi occurrere, ſed ſæpè ſe- 31
creta negotia, quæ & interſit non vulgari, & inter hanc tamen quærendæ pecuniæ rationem tegi vix poſſe ; puta, ſi volet invadere in hoſtem imparatum, aut qui olim ſua rapuit ; inopinatò recipere. Intereſt ſanè hoc caſu ne populus conſilium reſciſcat vel intelligat. In hanc rem igitur dum neceſſarias opes Princeps quærit à populo, indicitque concilium, an proferet in publicum ſuæ mentis arcana ? At ſimul ſuorum conatuum velut animam in ventum effuderit. Sin vero (ut oportet) habebit hanc molitionem ſibi ſecretam, quid cauſæ ad populum afferet rogandi tributi ? quid ſilentus eſt, impellendi ? Si etiam (quod 32
ſæpè fit) ſubditis cum Principe non conveniat, ſi contemptu vel odio eum lædere ament, illiusque conſilia, quanquam recta deſpiciant, quid rebus tandem fiet ? Ut ſi qui imperiti, dum hoſtem ferire ſtatuunt, ſe ipſos obverſo telo transverberent ; Ita populus ſuo & patriæ jugulo imprimet vulnera Principi inviſo deſtinata, negatis ſtipendiis, quæ Reipublicæ tempus efflagitat. Cur denique Regum ac Principum poteſtas eâ debilior ſtatuatur, quâ alicubi Optumates potiuntur ? Certè enim in gentibus,* in quibus Senatui ſumma poteſtas eſt, non conſuli, non rogari populus ſolet, velitne ac jubeat Rempublicam ſuo ære eſſe adjutam. Decernunt ipſi Patres, ſanciunt, 33
imperant, & populum nolunt ad tantæ poteſtatis guſtum attolli, quam propè ſummam in civilium rerum momentis eſſe prædicant. Cur autem id illis juris ſit, & ad Reges aut Principes non pertingat ? Si legum condendarum Regibus ac principibus Jus eſt, non minus quàm in ejusmodi Republica Optumatum concilio, ſi non in cives anguſtius vitæ ac necis arbitrium ; ſi par denunciandi belli, aut fœderum iciendorum authoritas (quæ apud homines graviſſima cenſentur) cur tantum una hæc impar indicendi tributi poteſtas ſit ? Quæ leges ? Quis populus ita juſſit ? Unde origo diſcriminis ? Aut cur Reges ac Principes agnoſcant populi falces, queîs Optumates premunt ?

Hæc & alia Proceres & conſultores aulici 34
movere & Principibus ſuggerere ſolent, ut Concilii ex tota gente neceſſariam authoritatem à tributis indicendis removeant ; quæ quàm vana, & à ratione, æquitate ac ſalute publica aliena ſint, nemo non videt, & ſupra *cap. 4. n. 22. & ſeqq.* latè oſtenſum eſt. Quod 35
non improbè & ſuperbè flagitamus, ſed precariò, aſſentiente populo, impetramus, majorem longè vim habet, quàm legum minæ,

Q 2 quàm

quàm regiæ poteſtatis & ſuppliciorum oſtentatio, quàm militum Copiæ. Hoc populum ſine vi reducit ad modeſtiam, Regi civium benevolentiam conciliat, publicè tranquillitatem, privatim ſingulorum opes auget & tuetur.

Sed ut ad inceptum redeamus; Quamdiu aliqua ex Juſtis cauſis, utilitate publica, vel etiam vera Jus Collectandi habentis neceſſi-
36 tate, ſuffultis, manifeſtè non adparet, Collectæ, ut ſervitutis ſpeciem habentes, omninò odioſæ eſſe cenſentur. Erneſt. Coth. *conſ.* 11. *num.* 46. *vol.* 1. Sixtin. *de Regal. lib.* 2. *cap.* 14. *num.*
37 56. *ubi plures adducit.* Eoque caſu, prout ſemper in dubio, contra collectarum onera Interpretatio fieri & judicari debet, Corneus *conſ.* 194. *num.* 8. *vol.* 4. Cravetta *conſ.* 111. *num.* 26. Mandell. *conſ.* 20. *num.* 3. *p.* 2. Franciſc. Beccius *conſil.* 73. *nu.* 16. *in fin.* Joan. Petr. Surd. *conſ.* 234. *num.* 30. Fab. de Anna *conſ.* 59. *num.* 83. Cacheran. *deciſ.* 4. *num.* 5. *& 6.* Tileman. de Benign. *in ſyntag.* 2. *decad.* 3. *vol.* 1. *num.* 124. Eademque
38 ſubditi levare non tenentur, haud ſecus, ac vectigalia illicita, licitè & abſque peccato fraudari poſſunt, Hector Felic. *tract. de ſociet. cap.* 21
39 *num.* 72. Cum & libertas inprimis favorabilis res ſit, cui plus favendum, quàm pupillo, piæ cauſæ vel Reip. dixit Nevizan. *conſ.* 12. *n.* 184. *inter conſilia Alberti Bruni.* Lancellott. Gallia *conſ.* 49. *n.* 16.

40 Idque vel maximè in collectis obtinet, quod hæ per impreſſionem, metuque vel vi extortæ, & ita violentum initium habere præſumantur Pariſ. *conſ.* 26. *num.* 22. *vol.* 1. Roland. à Valle *conſil.* 13. *num.* 46. *lib.* 3. Cæſar Manentus *conſ.* 84. *num.* 81. Bardellon. *d. conſil.* 111. *n.* 60. Maſcard. *de probat. conſ.* 316. *num.* 9. Roſenth. *de feud. cap.* 5. *concl.* 83. *num.* 7. *lit. G.* adeò, ut tacita ſubditorum murmuratio omnem præſcriptionem interrumpat. Cæſar. Urſill. *in addit. ad Afflict. deciſ.* 282. *numer.* 12. Joan. Bapt. Coſt. *de fact. ſcient. & ignorant. inſpect.* 27. *num.* 7. *& ſeq. cent.* 2. Petrus Auguſt. Morla *in Emporio juris p.* 1. *tit. de ſervitut. q.* 4. *num.* 24. *& ſeq.* Quo etiam inclinare videtur Natta *conſil.* 106. *n.* 12.

41 Quemadmodum generaliter, quando inferior vel imbecillior patitur aliquid in rem ſuam committi à Potentiore, id potius ex reverentia & familiaritate toleratum, aut certè magis per ſuperioris impreſſionem, quàm ex inferioris aut minus potentis voluntaria liberalitate & ſpontaneo aſſenſu factum perpeſſumque cenſetur, ut proinde potentiori ejuſmodi imbecillioris taciturnitas & patientia neque in poſſeſſorio quicquam proficiat. Anton. de Padilla *in l. ſi aquam. num.* 37. *& 39. C. de ſervit. & aq.* ubi communem teſtatur. Cravett. *conſ.* 643. *num.* 9. *& ſeq. & conſ.* 658. *n.* 12. Garzias *de Expenſis & meliorat. cap.* 9. *num.* 3 *& num.* 35. *& ſeq.* Petr. Anton. de Petra *de fideicommiſſ. q.* 12. *num.* 238. *& ſeqq.* Vaſq. *lib.* 2. *illuſt. controv. cap.* 83. *n.* 27. *verſ. contrariam*, qui & hanc communem fatetur *num.* 32. *in fin.* Fulv. Pacian. *lib.* 1. *de probat. cap.* 29. *num.* 80. qui vel
tacitam murmurationem imbecilliorum om- 42
nem præſcriptionem impedire ſcripſit. Noviſſimè Joſeph de Seſſe *tract. de inhib. c.* 4. §. 3. *n.* 3. Jacob Cancer. *lib.* 1. *var. reſolut. c.* 1. *n.* 92. *& 93.*

Cujus traditionis ratio eſt, quòd timens vel murmurans non affirmet, quando ſine periculo reclamare non poteſt; unde injuſta ac violenta, quam Collectantes allegare poſſent, poſſeſſio vel quaſi illos tueri non poteſt Martin. Mager. in elegantiſſimo ſuo tractatu *de Advocat. armat. cap.* 10. *n.* 190. *fol.* 467.

Sufficit autem ut utilitas publica principaliter interveniat, licet aliquando privati, qui 43
gravantur, nullum commodum inde percipiant, ut ait ſcientiſſimè Bartol. *in l. un. C. nem. lice. in empt. ſpec. ſe excuſ.* Fulv. Pacian. *conſ.* 7. *nu.* 119. Quinimò etſi publica utilitas cum privatorum damno interdum conjungatur, tamen univerſale bonum particulari & privato 44
reſpectui præponi debet. Vanum enim eſt, quod plerique putant, nihil appellandum eſſe bonum, quod cum incommodo aliquo conjungatur. Etenim, quid in actionibus hominum ita omnibus numeris abſolutum, omnique ex parte perfectum eſt, ut non aliquam diſputationem recipiat, quin aliquis transverſum afferat, inde hoc & illud incommodum emanaturum? Ecquid curandum eſt, hunc vel illum de malo ipſius ſtatus conqueri, ſi cætera tota Civitas benè ſe habeat? Semper habet aliquid ex iniquo omne magnum 45
exemplum, quod contra ſingulos utilitate publica rependitur, inquit Tacitus *lib.* 14. *Annal.* Quod ſimiliter Tit. Livius *lib.* 34. ore Catonis Senioris, viri ætate ſua omnium ſapientiſſimi, aſſeruit aureis iſtis verbis: *Nulla lex ſatis commoda omnibus eſt. Id modò quæritur, ſi majori parti & in ſumma prodeſt.* Et generaliter 46
receptum eſt, quod ea, quæ communiter omnibus proſunt, his, quæ ſpecialiter quibusdam utilia ſunt, præferri debeant *Auth. Res quæ. C. com. de legat.* Alphonſ. de Azevedo *in conſt. Hiſpan. reg. l.* 2. *t.* 7. *lib.* 7. *nu.* 2. Et utilitati commu- 47
ni cedunt omnia privata aut minus publica, quoniam Reſpublica incolumis res privatas facilè ſalvas præſtat: Publica perdendo tua nequicquam ſerves Liv. *lib.* 26. *circa fin.*

Quamvis verò nihil Reipubl. exitioſius ſit, quam aut à mutuo, aut à fœnore, belli ne- 48
gocia auſpicari; Summâ tamen imminente Neceſſitate non crederemus eſſe expectandam Collectam, ſed quod per manus injectio- 49
nem poſſent ſubditi compelli ad mutuandas pecunias Principi Franc. Card. Mantica *lib.* 1. *de tac. & ambig. convent. lib.* 8. *t.* 5. *numero* 18. Alphonſ. de Azevedo *in Hiſpan. conſt. lib.* 7. *t.* 5. *leg.* 9. *in proœmi num.* 9. *pag.* (*mihi*) 169. Anthon. Hering. *tract. de fidei. cap.* 8. *num.* 101. qui ibidem rectè in hanc ſententiam laudat Cacheran. *deciſ.* 95. *num.* 51. Chaſſan. *in conſuet. Burg. rub.* 4. *l.* 23. *num.* 17. Addo Borell. 2. *de Magiſt. Edict. cap.* 7. *num.* 31. Petil. *lib.* 4. *Exarch.* 19. Sic ſi Reſp. pecunia caret pro uſu annonæ & 50
fru-

ſtrumentorum emptione, omnes cogi poſſunt ad mutuandum, pro modo fortunarum. Jacob.Anth.Marta *tract. de Iuriſdict.p.*4. *cent.* 1. *cap.*2.*num.*2.*per text.in l.*1.ubi gl.Bart.& cæteri Dd. C. *ut nem. lice. in empt.ſpecier.ſe excuſ.lib.*
51 10, Atque ita in Hiſpaniarum regnis cum bellis ſævientibus ab Hiſpalenſibus civibus & aliis ab Indorum Regnis venientibus argentum & aurum mutuo acciderentur , ſæpiſſimè obſervatum fuiſſe teſtatur, arbitriumque hoc juſtiſſimè introductum diſputant Bobadilla *lib.* 5.*politic.cap.*5. *per tot.* Et Ludov.Molina *d.tom.* 3.*p.*1.*diſput.*315.*princ.* Ferdinand.Vaſq. *lib.*1. *de ſucceſſ.creat.lib.*6.*num.*21 *& illuſt.controv.c.*6
52 *num.*7.*&* 8. ubi expreſsè dicit, quod ſimili urgente Neceſſitate, Civitates, oppida & villæ, divitesque & opulenti Vaſalli Regi mutuare compelluntur, ita tamen, ut ſi poſtea Princeps idoneos reditus ex Regno habeat, reddat integram pecuniam mutuatam cum moderato Intereſſe.

In mutuo ſiquidem coacto præter ſortem
53 licitè recipiuntur uſuræ moderatæ: Cum hoc caſu creditor , quaſi vim ac rapinæ injuriam quandam patiatur, & propter illam vim dimoveatur atque impediatur à lucro, ac proinde debeat indemnis ſervari inſtar fidejuſſoris *arg. c. conſtitutus.de fidejuſſoribus.* Gail.*lib.*2. *obſ.*5.*nu.*17.Maſcard.*de probat.concl.*933.*num.* 41. Vaſq.*d.*§.6.*num.*21.*& lib.*1.*illuſt.controv.* 6.*num.*8.Joan.Petr.Surd.*deciſ.*345.*num.*16.*& conſil.*23.*num.*8. Steph.Gratian.*diſcept.forens. lib.*1.*cap.*34 *num.*39.pulchrè Joan.Bapt.Lupus *tract.de uſur.comment.*1.§.6.*num.*111.*fol.*34.*& num.*122.*fol.*37.*Edit.Venet.* Petrus Heig.*lib.*2. *quæſt jur.*1.*n.*140.

54 Ac licet inter arcana Veterum Tyrannorum nimis tritum fuerit, belli occaſiones conquirere, ut tributis ſubditos, etiam bello confecto, ſemper urgeant, Bodin.*lib.*6. *de rep.c.*2. *num.*664. Attamen ex ſententia ejuſdem Bodini (qui inter Politicos ſcriptores, cæteris paribus, palmam reportavit) commodius erit,
55 mutuas à ſubditis pecunias accipere , quàm eoſdem oppilare tributis. Quæ ratio cùm difficultates , quæ in cogendis tributis eſſe ſolent, expediat , tum etiam facilius reddit mutuum eorum , qui & fœnus & ſortem ſibi, & gratiam à Republica reddi ſperant. Ita Romani bello Punico ſecundo pecuniam mutuo à civibus ſumere maluerunt , quàm tributum imperare. Liv.*lib.*26. Ita Lacones,
56 quando extra patriam bella geſſerunt, mutuo ab aliis pecuniam ſumpſerunt, qua exercitus ſuos alerent Bodin.*lib.*6. *de Rep. c.*2. Ita Gelon Syracuſanus, qui cum pecuniam à civibus ſuis Syracuſanis exigeret, & idcirco tumultuantes cives videret, ait, ſe petere mutuo, quippe redditurum. Sic volentes dederunt, atque peracto bello reddidit. Hoc artificio perfecit , ut pecunia non deeſſet ad bellum neceſſaria, nec cives haberet minus benivo-
57 los. Ita Henricus II. Rex Galliæ, exercitum ſuum à Cæſarianis fuſum redintegraturus, convocatis tribus Regni ſui Provincialibus, per Cardinalem Lotharingiæ edixit, ut quisque è ſua provincia mille viros ſeligeret , quorum ſinguli mille coronatos abſque uſura Regi crederent, id quod facilè ab illis obtinuit, atque hoc modo ter millies auri coegit, belloque reſtaurato res præclaras non ſine magna ſui laude confecit Boter. *lib.* 7. *de polit. il-*
*luſt. c.*5. Non tamen nummi mutuo petendi 58
ſunt ita, ut Calendis (*quod ajunt*) Græcis reſtituantur: Id quod Dionyſius fecit teſte Ariſt. *in Oeconom.* Sicut & Galli olim neminem in Civitatem ſuam admiſerunt , niſi qui pecuniam dediſſet mutuo, quæ apud inferos redderetur Valer.Max.*lib.*2 *c.*1.

SECUNDUM REQUISITUM ad hoc , ut Contributioni locus ſit, dixi, eſſe DEFECTUM
ORDINARIORUM REDITUUM. Ad Ex- 59
traordinariam enim Collationem tum demum deveniri debet , quando cæteroquin nihil ſupereſt ſubſidii & calculus redituum , quos perennes atque ordinarios Princeps habet, non ſufficit: Et ante omnia Princeps
proprium debet excutere marſupium, & tri- 60
buta ſua, aliosque reditus expendere , priusquam deglubat, & tali & ſubditos , ut formaliter dixit Rebuff. *d. loc.* Princeps enim eſt communis pater omnium: ideoque Subditis nequaquam gravis eſſe , neque ab illis facile aliquid exigere, ſed potius tanquam liberis theſaurizare, & eos in cunctis neceſſitatibus paſtoris vice fovere debet *c. cum Apoſtolus. c. ſuſtinemus. de cenſib.* Qua ratione & Imperator *in l. non privatam. C. de privileg. Dom. Auguſt. lib.* 11. gloriatur ſe reditus patrimonii ſui neceſſitatibus publicis frequentiſſimè deputare. Ita Cyn.& Bald. *in l.neminem. C. de SS.Eccleſ.* Jacob de Ayello *tract.de jure adoha in princip.* Caſtrenſ. *conſ.* 2. *in cauſa lib.*4. Natta *conſ.*506.*num.*13, Weſ.*conſil.*45 *num.*16.*lib.*1.& alii ſupra *num.*4. relati. Quibus accedunt Dom.Card.Tuſch.*in lit.C.concl.* 456.*num.*18. Camill.Borell.*de Cath.Reg.præſt. cap.*2.*num.*38. Georg.de Cabedo *p.*2.*deciſ.*49. *num.*3. Menoch.*conſ.*487.*num.*9.*&* 10. *& d. conſil.*75 *num.*84.85.86. ubi dicit, quod quando Princeps etiam Supremus , auxilium à populis, ut bellum aliquod gerat, requirit, antè omnia debet proprias pecunias impendere & illis deficientibus à populo ſubſidium habere Carol. Bardell.*conſ.*111.*num.*58. Joan.Bapt. Coſta *conſ.*49.*num.*18. And.Fachin.*conſ.*11.*n.* 7.*&* 8. ubi addit, hoc in caſu non eſſe ſtandum aſſertioni ipſius Principis, dicentis juſtam
eſſe cauſam , & non habere de ſuo, cum ex 61
aſſertione hujusmodi princeps commodum ſentiat , ſubditi verò incommodum : Cujus tamen contrarium, quod videlicet Principi neceſſitatem prætendenti credendum ſit, ſi quoque Proceres & Conſiliarii idem teſtentur , veritati magis convenire , ſentit Cravetta *conſ.*702.*num.*4. Roland. à Valle *conſil.*1.*num.*84.*& multis ſeqq.vol.*2. Knichen.
ad privi. Saxon.prov. neſe in verbo Steur/Folg. 62
*n.*330.Quo facit, quod regulariter Principum aſſertioni ſtandum eſſe tradiderunt Anton.

Gabriel. *lib.1.com. opin. tit. de probat.concl.*139. *per tot.* Alex.Raudenſ. *de analog. l.*1. *cap.* 34. *num.*94.Lancell.Gallia *d.conſ.*1.*num.*27. Præſertim inter ſubditos M. Anton.Peregrin.*conſ.* 4.*num.*30.*vol.*1. Unde hodiè ſive de jure, ſive de facto, Principi credendum eſſe, reſpondit Roland. *d.conſ.*1.*num.*194. *vol.*2. Et de conſuetudine mundi dicta Principum loco plenæ probationis eſſe, poſt Bald. affirmavit Menoch.*conſ.*110.*num.*26. Maſcard.*concl.*1227. *num.*119. In terminis Collectarum Roland. *d. conſ.*1.*num.*84 *& ſeq.lib.*2.Gallia *d.conſ.*1.*num.* 27.Natta *conſ.*487.*num.*46.ubi exclamat; quis tantæ *(inquiens)* ſuperbiæ faſtigio tumidus eſt, ut regalem ſenſum neget? *l.fin.C de legib.l.*2.*C. de crim.ſacrileg.* cujus vox & aſſertio vim legis habet?

Verum enimverò etſi regulariter Principis
63 aſſertioni fides habenda ſit, nec admittatur cõtrarii probatio: Attamen Dd. plerique hoc propriè, in Principe Superiorem non recognoſcente, cujusmodi eſt Papa & Imperator, procedere, in Inferioribus hanc Concluſionem limitari ſtatuunt; ut quidem præſumptionem pro Principe faciat, ſed quæ contrarii probationem admittat: ceu pro concilianda triplici Interpp. opinione & declaratione adſtruit & magis receptum eſſe tradit Maſcard. *d.concl.*1227.*n.*27.28.*&* 34. Quam quoque ſententiam amplectitur Mynſing. 5.*obſ.*34.*nu.* 3.*& ſeq.*

Secundò quando per indirectum & non arguendo Principem de mendacio contrarium probari poteſt, utique contrariam probationem dictum Principis etiam Superiorem non recognoſcentis admittit gl.*ad Clem.*1.*de probat.* Crav.*de antiq.temp.p.*1.*cap.*2.*n.*14. Maſcard.*d. concl.*1227.*n.*41.Mynſing.*d.obſ.*34.*n.*7.*& ſeqq. cent.*5.

Tertiam prædicti axiomatis limitationem ex Romano *conſ.*35.*num.*17. repetit & ſequitur Maſcard.*d.loc.n.*42.*& ſeqq.* ſcilicet ut non procedat in caſibus, quibus etiam adverſus præſumptionem juris & de jure contrarii probatio admittitur, propterea, quia hæc pro Principe Supremo eſt præſumptio juris & de jure: Atqui præſumptio juris, non attento eo, quod in *l.antiqui C. ad SC.Vellei.& l.fin.C.arbitr.tutel.* traditur, quibusdam caſibus admitti contrarii probationem, præcipuè verò ſi habeatur confeſſio ejus, pro quo eſt talis præſumptio. Alciat. *de præſumpt.in pr.n.*6. aut ſi contra præſumptionem iſtam ſit notorium poſt Innoc. Maſcard. *d.concl.*1227.*n* 44.

Quartò limitatur præmemorata concluſio, ut non procedat, quando Princeps de facto alieno quid aſſereret, quia tunc ipſi credendum non eſſet, uti decidit Rota Roman. *deciſ.*197. *nota quod ubi Papa. alias* 22. *in antiq.de præbend.* Menoch.*conſ.*100.*n.*18.19.*&* 20. & per enumerationem multarum authoritatum Maſcard.*d.concl.*1227.*num.*52.*& ſeqq.*Mynſ. *d.obſ.*34.*num.*3. Niſi notorium ſit, quod aſſerit; de quo potuit informari Menoch. *d.conſ.* 100. *num.*22.

Denique prædicta Concluſio non procedit, quando ex aſſertione ſua Princeps commodum ſentiret, & ſubditi tam mediati, quam immediati incommodum & onus. Nam tunc ejus aſſertioni non creditur Iſern. *ad c. unic. qui ſucceſſ. teneant. ibidem* Afflict.*num.*69. Roland. à Valle *conſil.* 1.*num.*58.*& ſeq. vol.* 2. *per l.omnibus.C de teſtib.* Decian.*reſp.*2.*num* 80. *& num.*125.*vol.*1. Maſcard. *d.concl.*1227.*nu.* 114. Marius Muta *in cap.Regn. Sicil. num.*35. *fol.*256.

Porrò ſi Principes conſueta & alia tributa, 64
reditusque alios imminente inevitabili neceſſitate non expendunt, ſed pellem ſubditorum excoriant, ita, ut precarium ipſis vix ſpiritum relinquant, Tyrannelli cenſentur Weſemb. *d.conſ.*45.*num.*17. Koppen.*d.deciſ.*32. *num.*2. Adam.Keller. *de off.juridicopolit. lib.*2. *cap.*8.*fol.*330.*verſ.At talia verò conſiderantur.* Et verè ejusmodi excoriatio eſt ſpecies tyrannidis, à Superiore meritò coercenda, etiamſi Subditi nihil conquerantur Weſ.*conſ.*320.*nu.* 49.*vol.*7.

Reditus autem annui illi ſoli dicendi & cõ- 65
putandi ſunt, quos ex tributis aliisque publicis Exactionibus & Præſtationibus Princeps habet, neque in conſiderationem venire debet, ſi quid aliunde vel hereditatis titulo, vel dotis cauſa, vel qua ſimili ratione acquiſiverit. Facultas Lipſienſ.*conſ.*36.*num.*15.*inter German.*1. quod & inter Modeſt. Piſtor.conſilia repetitur *conſ.*9 *n.*13.

Et procedit hæc deciſio in tantum, ut non ſolum in ſuam utilitatem, ſed & pro publica ſalute facultates proprias prius erogare Princeps teneatur, quàm ſubditis Collectas imperate poſſit *d.l.Neminem.* ubi Cyn.& Alber. *C.de SS.Eccleſ.* Marian. Soc. Jun. *conſil.*98.*num.* 11.*vol.*3. Petr. Frid. *lib.*2. *de Mand.jud.*44. *art.*3.

Hac ratione olim Collectas Imperii ad Tur- 66
cicam expeditionem indictas non ſolum ſubditi ex ſuis bonis, ſed & ipſimet Principes aliique Status Imperii ex ſuis Cameris & proventibus ſolvere tenebantur, prout liquet ex Receſſu de Anno 1542. §. Und nach dem der Churfürſten &c. §. Es ſollen auch alle &c. Quod tamen onus prædictas Collectas ex ſuis Cameris & Proventibus ſolvendi ipſis Principibus & aliis Statibus Imperii remiſſum eſt, & ſingulariter indultum, ut eas a ſuis ſubditis in
ſolidum exigere poſſint: Licet ſecus foret de 67
jure communi, ſi id ita ſpecialiter non eſſet cautum, uti manifeſtum fit per ea, quæ modo de marſupio ante omnia à Principibus aliisque jus collectandi habentibus excutiendo dicta, & quæ à collegio Lipſienſi inter conſilia Modeſtini Piſtoris *conſ.*9.*num.*4.5.*&* 7.*vol.* 2. & Meichſnero *tom.*2.*deciſ. Cameral.lib.*1.*deciſ.*6.*num.*37. & Erneſto Cothmanno *conſ.*4. *num.*251.*vol* 4. de eadem re latè adducta ſunt; ubi illi veriſſimè & rectiſſimè concludunt, da die Churfürſten/Fürſten und Stände/ ſolche Bürden deß Reichs von jhren Underthanen/ Crafft jhrer Regalien, oder ſonſt von

Rechts

Recht fordern könten / So were Ja ohnenoth / daß Sie darüber eine sonderliche Macht / von Kayß. Maytt. vnd dem Reich / per pragmaticam Constitutionem, erlangten vnd daßelbe außtrucklich in die Reichß Abschiede bringen ließen. Fruſtra enim precibus impetratur, vel ab Imperatore datur, quod alias jure communi licet *l. Imperatores. ff. de privileg. Credit.*

68 Ideò autem Princeps regulariter ex ſuis annuis reditibus & proprio ærario extraordinariam collationem expendere, & non à ſubditis exigere debet, quia ſubditi quotannis præſtant Principi, ut proinde, cum reditus illos ſtipendii loco habeat, meritò illis proventibus contentus eſſe, & ex eis Neceſſitati publicæ ſubvenire debeat:

69 Simili modo Epiſcopus non poteſt exigere charitativum ſubſidium, niſi ex neceſſitate urgentiſſima, & quando abſque culpa ſua oneri & impenſis ſit impar; ita, ut aliunde exigenti ſuccurri non poſſit Ferdinand. Vaſq. *illuſt. quæſt. cap.* 8. *num.* 3. *&* 8. Menoch. *conſ.* 75. *n.* 86. *& ſeqq. & de arb. Iud. quæſt. caſ.* 178. *n.* 3. *& ſeq.* Petrus Greg. Tholoſ. *l.* 3. *de rep. c.* 6. Et Univerſitas etiam antequam collectet, particulares excutit ſuos reditus Surd. *d. q.* 22. *n.* 7. & alii ſupra *n.* 4. relati.

70 Quando verò princeps non dicatur habere de ſuo, tradunt Iſern. *in c. un. n.* 59. & Afflict. ibidem *in verb. Extraordinaria n.* 1. *quæ ſint Regalia.* Ferrar. Montan. *de feud. lib.* 6. *c.* 5. *verſ. quisquis igitur.* ubi dicunt, tum principem de ſuo facere poſſe, ſi pecunias in veſtes aut delitias ſuperfluas, aleamve, aut in pompam parum neceſſariam exponat. Qualis caſus hodiè rarius occurret. Quis enim non videt aulas pleraſque non neceſſariis ædificationibus, haſtiludiis, Comœdiis, Tragœdiis, venationibus, ludis equeſtribus; ignibus lætificis inventione & ſumptu ſpecioſiſſimis, conviviis ſumptuoſis, & Syllæ epulis, aliisq; hujusmodi rebus ad pompam, voluptatem aut delectationem pertinentibus occupatas eſſe? Principibus viris, cæterisque Magiſtratibus debentur tributa, cenſus & vectigalia omnis generis. At quia viciſſim ipſi plebi debent defenſionem & curam paternam; iſtorum omnium exactiones non pro ſuo arbitrio augere, ſed pro ratione facultatum inſtituere, & publicis quoque impenſis, quoad ejus fieri poteſt, parcere debent; ne populum ſuæ fidei creditum expilationibus immodicis gravent, aut prorſus exhauriant. Ut enim Reipubl. nervi in ærario magna ex parte ſiti ſunt; ita qui in hoc conferuntur reditus, durabiles eſſe non poſſunt, niſi juſti & moderati ſint.

Prudenter itaque olim Trajanus ærarium lieni conferebat, quia ut hoc creſcente reliqua membra contabeſcunt; ita cum immodicis Exactionibus Ærarium augetur, fieri non poteſt, quin attenuentur Subditorum fortunæ, & tandem cum his Reſp. tota deficiat. Potuit iſtud videre prophanus Princeps, qui non aliam, quàm naturæ legem ſecutus eſt. Quin ergo erubeſcitis Chriſtiani Reges & Principes, qui hodiè miſeros agricolas, cives, opifices, adhæc viduas & pupillos deglubitis, & horum laboribus partas pecunias vel in ædificia inſana, vel in turpem aleam vel in convivia luxurioſa, vel in faſtuoſum aulæ & gynæcei adparatum inſumitis? inſuperque bella movetis non neceſſaria, quibus quicquid infelix populus reliquum habet; id quoque totum partim ab hoſtibus, partim à ſociis diripitur & vaſtatur.

Qua de re gravis extat querela D. Lutheri 71
in comment. ad cap. 2. *Prophetæ Michæ folio* (*mihi*) 544. Noſtro, *inquit*, ſeculo immodicè crevit aulicus luxus. Cum igitur ordinarii reditus ad tolerandos tantos ſumptus non ſufficiunt; videmus novis & inuſitatis Exactionibus ſubditos gravati: Prætexuntur quidem pericula, ſed nemo non videt cauſam talium Exactionum eſſe, quòd majores ſumptus, quam pro re, faciunt Principes. Quare hæc Michæ concio piis Principibus debebat eſſe admonitio; ut occaſiones omnes fugiant; ne potentiâ ſuâ ad exhauriendos ſubditos violenter abutantur. Hæc D. Lutherus. Idem Lutherus *tom.* 2. *Ienenſ. fol.* 199. ait: Die Weltliche herren ſolten Landt vnd Leute regiren euſſerlich / das laſſen Sie / Sie können nicht mehr / dann ſchinden vnd ſchaben / ein Zohll auff den andern ſetzen / da ein Beeren / hie ein Wolff außlaſſen &c. Germani eâdem figurâ utuntur; Er ſchindet die Leute biß auff den grad. Et Ægid. Hunnius *tom.* 1. *diſp. Theolog. Marpurg.* 44. *de civili Magiſtratu; th.* 34. Pereat Magiſtratus, *inquit*, qui contra Jus cives ſuos iniquis devexat Exactionibus & fortunas ipſorum expilat; qua de re paſſim in ſacris comminatio eſt. *Eſai.* 3. *v.* 10. *Amos* 8. *Habac.* 2.

Operæ precium fuerit audire, quibus ſacræ Pandectæ iniquos Exactores ſignarint Epithetis, quæ principes terrere ac reprimere meritò debent, ut interquieſcant à vexationibus populorum, deglubi ſe, non tonderi lamentabili comploratione palàm quiritantium. Ecce 1. *Sam.* 2. *v.* 12. filii Belial, Böſe buben vnd Teuffelskinder *Eſai.* 1. *v.* 23. Socii ſurum Diebsgeſellen *Ezech.* 19. *v.* 2. *c.* 22. *v.* 27. *Nahum.* 2. *verſ.* 11. *&* 12. *Habacuc.* 1. *v.* 8. *Sophon.* 3. *v.* 3. *Zachar.* 11. *verſ.* 3. *Proverb.* 28. *numero* 15. 72
Leones rugientes, urſi eſurientes, Lupi rapientes prædam, Löwen / Beeren vnd reiſſende Wölffe *Ezech.* 29. *v.* 3. *Pſalm.* 74. *v.* 13. *&* 14. Cete & Dracones Wallfiſche vnnd Drachen / *Ierem.* 5. *v.* 6. Pardi vigilantes *Amos* 4. *v.* 1. Vaccæ pingues *Eſai.* 14. *v.* 9. *Zach.* 10. *v.* 3. Hirci appellantur. In quibus ſacræ ſcripturæ locis crudelium ac rapacium Principum imago & ſimulacrum proponitur, horumque ſævitiam à feris animantibus ſuperati non obſcurè declaratur. Leones namque, urſi, lupi, dracones, pardi, cæteraque immanitatis crimine damnata animantia, à ſuo genere temperant, & tuta eſt inter haſce feras ſimilitudo morum: At 73 74

ſi Princeps prætextibus emunctoriis, & ſubinde novatis titulis, populi vires ſimul & opes exhauriat, & quod inclementer extorſit, aut prodigat nequiter in voluptatibus, aut inſumat crudeliter in bellis; homo in homines, civis in cives potiſſimùm feritatem ſuam exercet.

Graviter à Seneca ſcriptum eſt; Eodem loco, quo ponimus latrones ac piratas, ponendos eſſe Reges, latronum ac piratarum animum habentes. Negliguntur hodie patrimonia Principum, tanquam anguſta, aut laborioſa, aut denique ad privatorum ſortem accedentia, incipiunt, mox in gratioſos homines dividi, pignori dari, veraque aut ſimulata emptione excidere. Ita Principes innocentiſſimum vivendi genus omittunt de ſuo vectigali, aliudq; inſtituunt proximum prædæ, nec tam auctis, quàm mutatis opibus, tamen veluti victores ferociunt; & ſuis conſumptis, ſine modo
75 in aliorum bona debacchantur. Magnum vectigal eſt Parſimonia, & ſi ex Aulis ſuis profligent luxum & intemperantiam Principes, mox ſentient, & ærarium augeri & populi fortunas florere, ſicque ad omnem eventum erunt inſtructiſſimi.

76 Equidem ita ſentio, honeſtam recreationem Principi invidendam non eſſe, ſed omnem pecuniam ad neceſſarios & publicos uſus col-
77 latam in rebus ludicris, in hominibus ignavis, ſcurris, peregrinis, mimis, lenonibus, ſcortis & ejusmodi amicitiarum & virtutum dehoneſtamentis temerè ſaginandis, inque explenda libidine conſumere, turpe & ignominioſum cenſeo: Quanquam ſub his, qui ſunt in exigendo, largiendoque immodici & iniquiſſimâ libidine plurimos lædunt, hoc ſaltem publicarum injuriarum lenimen ſit, quod ut Oceanus exceptas fluminum aquas nebulis imbribusque reddit terræ; Ita illi per Proceres, quibus indulgent, ſubinde remittant in vulgus, quicquid extorſerant. Imperator quidam nefas olim putabat aquam bibere, quam cum manifeſto vitæ periculo viri fortes ad ipſum detulerant. At noſtris Principibus leviculum videtur, ipſum ſanguinem ſubditorum, hirundinum more, exſugere, laborum mercedes exhaurire, ſubſtantiam & patrimonia devorare, ipſas oves ſibi concreditas ad paſcendum excoriare, earum facultatibus abuti, ad propriam utilitatem, ad ſuperbiam, ad inanem ſuſtinendam gloriam, ad invadẽda proximorum dominia, ad bella temerè ſuſcepta peragenda, & ſimilia, quæ à jure Principatus legitimi aliena ſunt, dictitante id Auguſto, qui nulli unquam genti ſine juſtis & neceſſariis cauſis bellum intulit. Sueton. *cap.* 36. Hæc Imp. Ethnicus. At apud Chriſtianos

Stat geminus belli finis, Chriſti undique cultum,
Chriſtoque addictæ floreſcere commoda gentis.

Hinc Ordines & Status quoque Collationem denegare poſſe, ſi Princeps bellum non neceſſarium movere velit, concludo. Quod probat maſculum reſponſum Carolo Burgundo, ad ſumptus Helvetici belli reſtaurandi, Impoſitionem molienti datum apud Guil. Paradinum *hiſt. de Bourgogne lib. ult. pag.* 78
976. Et verò, quid aliud bella, quàm ærariorum everricula? Sæpè demirari ſoleo (ait alibi Eraſmus) quæ res non dico Chriſtianos, ſed homines huc adigat veſaniæ, ut tantis ſtudiis, tantis ſumptibus, tantis periculis in mutuam perniciem ruant. Quid enim aliud in omni vita, quàm belligeramur? Non belligerantur quælibet bruta, ſed feræ duntaxat: Sed & hæ raro inter ſe dimicant, & ſuis armis pugnant; uti apud Virgilium 12. *Æneid.*

Cum duo converſis inimica in prælia tauri
Frontibus incurrunt, pavidi ceſſere magiſtri.
Illi inter ſeſe multa vi vulnera miſcent,
Cornuaq; obnixi infigunt, & ſanguine largo
Colla, armosq; lavant.

Non uti nos, arte diabolicâ, excogitatis
machinis, nec rurſum quibuslibet de cauſis; 79
ſed aut pro fœtu, aut pro cibo. Noſtra bella pleraque vel ab ambitione, vel ab iracundia, vel à libidine, ſimilive animi morbo proficiſcuntur. Sic Alexander Magnus tot Civitatum ſtrage haut contentus, ambitione & avaritia agebatur, maximam gloriam in maximo Imperio verſari ſiniſtrè putans. Veruntamen hujus ambitionem Scythæ maximè exprobrabant. Si DI, inquiunt, habitum corporis tui aviditati animi parem eſſe voluiſſent, orbis te non caperet; alterâ manu Orientem, alterâ Occidentem attingeres. Curt. *lib.* 7. *fol.* 167. Nec immeritò reprehenſionis notam incurrunt illi, quos avaritiæ & ambitionis fervor ad bellum vocat, cum muſcas imitari ſtudeant, quæ non niſi in ſcabris locis conſiſtere poſſunt, ſpecula polita oderunt, Bodin. *l.* 5. *de Republ. cap.* 5. *n.* 560.

Nocendi quoque cupiditatem, ulciſcendi 80
crudelitatem, & dominandi ardorem ſive libidinem fomitem eſſe omnium bellorum ac diſceptationum, fusè oſtendit Everhard à Weihe *de fœderibus cap.* 1. *num.* 44. Nulla etiam res alia Turcas in Hungariam, nulla Hiſpanos in Indiam commovit, quàm profunda cupido imperii & divitiarum Bartholom. de las Caſas *in Enarrat. Hiſtor. Ind.* Quod ſi quoque gloriæ cupiditas nos trahit ad bellum, non eſt gloria, præſertim quæ adfectatur ex malefactis. Et multò glorioſius eſt Civitates condere, quàm evertere, ſi quidlibet glorioſum deſignare. Nunc plebs excolit & exſtruit urbes, ſtultitia Principum evertit. Sin lucro ducimur; nullum bellum tam feliciter ceſſit, quin plus attulerit mali, quam boni. Et nemo bello nocet hoſti, quàm prius multis
malis afficiat ſuos. Caveant igitur Reges 81
& Principes, ne idem, quod Camelo accidiſſe legitur, iis eveniat, cum per oratorem à Jove cornua poſtulaſſet, ille offenſus ſtultâ poſtulatione etiam aures ipſi reſcidit. Eraſm. *Chiliad.* 3.

*Chiliad.*3.*adag.cent.*5.*adag.*8. Nihilſanè quicquam de iis poteſt, quam quod de Macedonibus Darius apud Curtium *l.*5.*in princ.*dicit, dici accommodatius: *Occupet gazam avidiſſima gens, & ex longa fame ſatiet ſe auro, mox futura præda ſibi ipſi.*

Hoc extremo ſuo malo Cyrus I. Rex Perſarum expertus, dum non contentus regno ſuo ampliſſimo, Africam ſubegit, tandem Scythis bellum intulit, ubi infeliciter pugnans, cæſus eſt cum exercitu. O infelices ergo illos qui jus dominandi trans maria cupiunt mittere. Seneca *epiſt.*113. Obſervarunt etiam Luſitani, Bella contra Mauros ſumptibus plebis mota, in calamitates ſemper adduxiſſe Regnum: quod Sebaſtiano Regi nequicquam inculcatum fuit Conneſtag. *de Portug. & Caſtel. conjunct. lib.* 1. *pag.*43.

82 Illud manet atque eſt certiſſimum, varias belli prætexi cauſas, gloriam, Regni dilatationem, injuriæ vindictam & alias innumeras: At verè ſcribit Cominæus, qui intimis conſiliis adfuit, nec Regem Franciæ, nec Carolum Ducem Geldriæ avorum memoria armis collidentes, veras ſciſſe cauſſas, ob quas à ſuis Conſiliariis, Ducibusque ad bella impellerentur. Sæpenumerò Conſiliarii ſuppoſita cauſa & titulo, ejusmodi bella, tumultus, ſeditiones concitant, ut ipſi, auxilii & operæ ſuæ prætextu ditentur: exemplo eorum, qui anguillas venantur: Nam ſi ſtagnum conſtiterit, nihil capiunt, at ſi cænum ſurſum deorſumque vertant, tunc in aqua turbida piſcantur; ſic & iſti lucrantur, ubi civitatem aut Rempub. perturbaverint.

Amputandi ſunt hi luxuriantes rami, ne titulus, fortaſſe falſus, tot cædibus, tot orbitatibus, tot populi ſuſpiriis aſſeratur, neve extra caſum Neceſſitatis, & indigentiæ propter bella à Principibus eorumque Conſiliariis ſola ambitionis & cupiditatis flabellâ accenſis temerè ſuſcepta, ſubditi ad iniqua Tributa vocentur. Ponant Principes modum minimè neceſſariis ſumptibus, eruntque ſine injuria divites, ſine ſordibus abundantes, ſine egentium ſubditorum querimoniis opulenti, neque unquam copiæ deerunt, quibus absque ſuorum vexatione bellum ſuſtineant, Rempub. moderentur & homines fortes beneficio adficiant. Egregiè & adpoſitè Gregor. Tholoſan. *d.lib.*3. *de Rep.cap.*6.*num.* 32. ait, fugiendam eſſe artem, quâ nonnulli utuntur; ut dum utilitatem vel reparationis urbium, vel exercitus collectionem proponunt, fingant urgentem Neceſſitatem, populoque excitent metum hoſtis; & poſtea pecuniis exactis, opera imperfecta relinquant, aut pacem conceſſam prætendant. Huc pertinet, quod Ariſtoteles 2.*Oeconom.*refert, Mauſolum Cariæ Tyrannum ſubornaſſe quosdam, qui ſtatim polliciti ſunt, ſe eſſe collaturos & ſummam indicarunt. Quo facto opulentiores pudore partim, partim metu, plura ſunt polliciti & contribuerunt.

Confer ea, quæ ſupra *numero* 25. & 26. diximus.

Si ergo hoc tantum fine Contributiones 83 exiguntur, ut publicæ Neceſſitati ſuccurratur, ſi Tributa & Vectigalia ſunt veluti ſtipendia, ad Reip. tuitionem data, ſi ſacri annales teſtatum faciunt, Tributa, tanquam alienam pecuniam Principum tractanda, cujus cuſtos tantum ſit & diſpenſator, exactam de illa rationem mox redditurus *Matth.* 25. *Luc.* 16. ſimul 84 & hoc manifeſtum ſit, eadem in alium uſum, quàm in quem principaliter deſtinata ſunt, non eſſe expendenda *l.*1.*C.de his, quæ ex publ. collat.l.*10. Florez Diaz de Mena *d.q.*21.*n.* 162. Meteran.*Belgic.Hiſt.l.*21.*fol.*76. Abſit enim à Principibus iſta ſententia, ut quod de communi tributum eſt, in Jure Fiſci eſſe videatur. Symmach *l.*1.*epiſt.*40. Per ſcelera ſupplendum erit, ſi malè exhaurias inquit Tacitus 2.*Annal.*

VESPASIANUS Imperator etſi è populi for- 85 tunis prædas ſubtili auferret ingenio, in luxum tamen ac voluptates malè partas pecunias minimè profudit, ſed in publicos & neceſſarios uſus. LUDOVICUS XI. Galliæ Rex in eo Veſpa- 86 ſiani mores ferè imitabatur. Cum enim à populo ingentia tributa, imò triplo majora quàm ſuperiores Reges ſoliti eſſent, exigeret: erogandæ tamen per honeſta pecuniæ cupidus, ea non in libidines aut delicias conſumebat, ſed in Regni ac Reipubl. neceſſitates. Innocent. Gentillet.*adverſ.Machiavell.l.*3 *comment.theorem.*26.*p.* 548. Pulcrè Auſon.*in epigr.*

Refruere, ut natus mortalis; dilige ſed rem
Tanquam immortalis. Sors eſt in utroque verenda.

Quomodo fruuntur mortales? ad uſum accommodando. Quomodo immortales? mor- 87 talibus diſtribuendo. Sors in utroque verenda, ait, id eſt, valdè diuque cogitanda. Nam à ve & reor vereor factum volunt, quod honeſtè timere venerarique eſt; quod quæ magni faciamus, longè & diu cogitemus. Quomodo verò Tributorum erogatio cogitanda & recogitanda ſit, latiùs explicat M.Ant. Petil. *l.* 4. *Exarch. c.*26.*circa fin.*

Hac de cauſa Principes & Dominos, Colle- 88 ctis ad alium finem, quàm ad quem deputatæ fuerunt, abutentes, graviter adverſum Deum peccare reſpondit Matth. Coler. *conſ.* 1. *numero* 241. Nec hoc peccatum ipſis remittetur, ſi dicent in articulo mortis; Miſerere mei Deus. Non remittitur peccatum, niſi reſtituatur ablatum. Nemo putet, ait D. Auguſtinus, qui rem alienam injuſtè abſtulerit, quam reddere poteſt, de illo peccato pænitere & veniam conſequi, niſi reſtituatur ablatum: quamdiu enim res, propter quam peccatum eſt, non redditur, ſi reddi poteſt; tam diu non agitur, ſed fingitur pœnitentia. Guil. Perkinſ.*de recta rat. moriendi fol.*120. bellè Ludovic. Molin.*d.tom.*3. *de tribut. diſp.* 662. *n.* 2. Franc. Suarez *de legib. & earum interpr.l.*5.*c.*15. *nu.*5.*verſ.ſi vero loquimur.* Alphonſ. de Azeved. *in conſt.Regn.Hiſpan.lib.*9.*tit.*17.*l n.*42. Renat. Choppin. *lib.* 1. *de Doman. Regis Franciæ c.* 1. *n.* 13. Petrus

13. Petrus. Heig. *lib.* 1. *quæſt. jur.* 18. *numero.* 10. Erneſt. Cothman. *conſ.* 8. *num.* 58. *vol.* 3. ubi reſpondit de Conſulibus & Camerariis cujusdam civitatis, qui limitatam & præſcriptam rationem colligendi Imperiales & Provinciales ſteuras ſive exactiones, easque ſeparatim ac ſeorſim conſervare, & in deſtinatum uſum expendere juſſi ſunt, ſed illi eo non attento Collectas illas non in ſacri Imperii & Provinciæ uſum, ſed in civitatis commodum pro parte ſe contuliſſe prætenderunt, & tamen; id ita eſſe, oſtendere non potuerunt, atque ita in duplici culpa fuerunt; tum quia Exactiones in alium uſum, quàm cui deſtinatæ eſſent, convertiſſe ſe dixerunt, contra diſpoſitionem juris *in lib.* 1. *ff. de adm. rer. ad civ. pertin.* tùm; quia in mendacio deprehenſi, atque adeò dolosè egerunt. Cravett. *conſ* 142. *n.* 17. Hipp.
89 Riminald. *conſ.* 274. *num.* 53. *vol.* 3. Ita quoque Ludovicus Fachſius reſpondit, Collectas; quæ ſolvendi æris alieni cauſa promiſſæ ſunt, non eſſe in alios uſus convertendas, aliàs repeti poſſe; *conſ.* 11. *num.* 3. & 4. quod reperitur inter conſilia Modeſtini Piſtor. *vol.* 2. *circ. fin.* Et Gregor. Breidenbach. *d. conſ.* 15. *n.* 29. & 30. *lib.* 1. *var. Germanor.* ICtor. formaliter dixit;
90 Si Principes exactiones Extraordinarias à ſubditis percipiunt; quibus poſſunt ſatisfacere creditoribus, & non ſolvunt æs alienum, videntur eſſe conſtituti in culpa, Et ſic ſuccedit Regula; Qui non facit, quod debet, non poteſt poſtulare, quod ei debetur; *l. ſi non fuerit ff. de Iurejurand.*

91 Idque Receſſus Imperii de Anno 1526. §. wir ſeind auch *fol.* 227. & Anno 1594. §. Vnd wiewol zuverſehen iſt. diſertè innuúnt, das die bewilligte hülff allein zu beſchützung der Chriſtlichen wollfart vnd zu keinem andern Ende vnd Nutzē gebrauchet / Sondern das allerding trewlich vnd vffrichtig damit vmbgangen werden ſoll. Sicuti ètiam Ordines in Receſſu de Anno 55. §. Vnd da ein. admonentur, ne ſubſidia Circuli in aliam rem, ſed quo deſtinata ſunt; convertant.

Quinimò ipſa Capitulatio Cæſarei juramenti teſtatur, Contributiones Imperii; non in privatum, ſed bonum publicum converti debere. Et optuma Cautela eſt (authore Dn. Beſoldo *tr. de Ærario cap.* 4. *num.* 6.) quæ Exactiones quàm maxumè reddit gratuitas; ſi adpareat prius collatam pecuniam, ad deſtinatos uſus inſumptam fuiſſe: Quo fine nonnunquam Principes Ordinibus vel de pecunia exacta exactam rationem reddunt, vel eam ab Ordinum Deputatis adminiſtrari permittunt. Turca id inſtituti habere ſcribitur, ut ex populi pecuniis nullo unquam tempore victitet; niſi cum illorum defendendorum causâ in bello ſit; Cæterum ex hortorum fructibus menſam ſi-
92 bi perpetuò comparare; Ad cujus exactiorem obſervationem ſtatam ſummam nunquam excedere, nunquam extra ordinem quicquam adponere, eam centum aureorum diurnam eſſe, ſed & nobili ſententia dicere ſolere; Pecuniam pro publicis Neceſſitatibus exactam, SACRUM POPULI SANGUINEM eſſe, innuens, eandem non magis in turpes, inhoneſtos uſus, quàm ipſum ſanguinem effundere licere. O amplecteretur ille noſtram religionem! O noſtri illius inſtitutum hoc amplecterentur!

Olim quoque Pontifices Romani in hunc 93
finem, ut in Saracenos & Turcas ſemper paratus eſſet theſaurus, Decimas & Annatas fuco quodam ſibi dari petierunt: Sed poſtea cum 94
impetraſſent, in rem propriam converterunt, nullâ expeditione ſubſecutâ. Unde ex conventu Auguſtæ Anno 1500. habito, Legati Romam ad Pontificem Alexandrum miſſi fuerunt; ut proventus illos hac potiſſimum de cauſa olim conceſſos, in hunc uſum contribuerent. Sed quid ille?

Rem, tibi quam noris aptam, dimittere noli:
Fronte capillatâ, poſt hæc occaſio calva.

Joan. Wolffius *in lect. memorab. & recanditar. centenar.* 15 *fol.* (*mihi*) 960. Goldaſt. *in collect. conſtit. Imperial. tom.* 2 *fol.* 120. & *fol.* 214. OTTOBANES, Romani Pontificis in Angliam Legatus, cum civiles diſcordias ſedare non poſſet; omiſſa curâ publicâ, ad privatum ſe quæſtum convertit; & conſilium Eccleſiaſticum indixit, evocatis ad id Scotorum Legatis. Interim à ſingulis Parœciis per totam Scotiam quatuor argenti marcas, à Cathedralibus Eccleſiis ſex, in ſumptum ſuæ procurationis exigere, tentavit. Vix hæc Collatio rejecta erat, cum allatum eſſet, alium Legatum ad Scotos jam in Angliam appuliſſe, prætextu pecuniæ, ad bellum ſacrum, colligendæ ac præter Indulgentias, aliaque pecuniæ cogendæ aucupia ab Epiſcopis, Cænobiarchis & Parochis ſingulis decimam omnium proventuum partem exprimere, decreverat: ut Eduardus & Edmondus filii Regis Angliæ, comitatiores ad bellum Syriacum proficiſcerentur. Scoti cum eam collationem gravem & iniquam putarent; eò tum id eis erat moleſtius, quod Angli viderentur confeſſionem exprimere velle, Scotiam ſui juris eſſe: accedebat & ille timor; ne Legatus pecuniam in bellum collatam, per nequitiam (quod ante paucos annos factum meminerant) diſperderet. Quare eum fines ſuos ingredi vetant. Seſe enim, absque ejus opera, pecuniam in Expeditionem Syriacam coacturos, & militem eò miſſuros. Et milites quidem Ducibus Carictæ & Atholicæ Comitibus, primæ Nobilitatis hominibus, ad Ludovicum Regem Gallorum miſerunt: ad Pontificem verò, ne omnino ſpretus videretur, mille marcas argenti Buchnan. *l.* 7. *rer. Scoticar. c.* 7. *p.* (*mihi*) 71.

ALEXANDER SEVERUS nefas eſſe dixit, à publico diſpenſatore prodigi, quæ provinciales darent Lamprid. *in Alexand.* Intellexiſſe id quoque videtur GALBA, qui hoc digno elogio colitur, quod eſſet pecuniæ alienæ non appetens, ſuæ parcus, publicæ avarus Tacit. 1. *Hiſtor.* BOLESLAUS I. Polonorum Princeps dictitare ſolitus fuit, malle ſe gallinâ veſcentem,

tem, ſalutem & tranquillitatem ſuorum civium tueri, quàm deliciis indulgentem, pati, ut quisque injuria opprimeretur Cramer. *lib.* 3. & Marius Salamonicus. *lib.* 3. *de Principatu.* Eos, qui diviciis bene utuntur, & ad uſum virtutis eas effundunt, beatos atque Deo ſimiles, qui ad malos uſus erogant, licet largiter, infelices, prodigos & gratiæ Dei diſſipatores adpellat. Locum enim habet eo caſu *c. faciat.* 22. *quæſt.* 2. ubi dicitur: Faciat homo etiam pro temporali ſalute hominum, quod poteſt. Cum autem ad hoc ventum fuerit, ut tali ſaluti niſi peccando conſulere non poſſit, jam ſe exiſtimet, non habere quid faciat, quoniam id reliquum eſſe proſpexerit, quod rectè faciat.

Eodemque ſpectat quod Principem, qui imponit tributum gravius, quàm cauſa efflagitat, aut qui non inſumit in eo, ad
95 quod collata à ſubditis ſunt, ſed ad alia ad quæ ſubditi non tenentur præſtare tributa, teneri id ſubditis reſtituere, ſubditosque id poſſe compenſare denegando & occultando alia tributa, docuit Ludov. Molin. *d. diſp.* 667. *num.* 2. Keckerman. *diſp. pract.* 34. *problem.* 13. *à princ.* ubi diſputat; an Principi ob prodigalitatem, vel ob denegatam juſtitiam, tributa denegari, & de facto reſiſti poſſit?

Eberhardum Seniorem ſive primum Ducem Wurtembergicum Anno ætatis 51. ad cæleſtis vocationis bravium contendentem paulò ante obitum haſce preces, pio zelo effudiſſe, ſcribit Hortleder. *l.* 3. Von Vrſachen deß Teutſchen kriegs *cap.* 1. *num.* 57. *fol.* 621. Gott Schöpffer Himmels vnd der Erden / Ich bitte dich barmhertziglich / du wolleſt mir zu erkennen geben / wann ich einmahl meinen Vnterthanen wieder Recht gethan / vnd überlåſtig bin geweſen / daß ſolches jhnen von meinen Haab vnd Gütern wiederumb erlegt werde / oder wan ſolches auch nicht genug iſt / ſo bitte ich / barmhertziger Gott / daß du meiner armen Seelen nicht endgelten wolleſt laſſen / ſondern mich hie zeitlich ſtraffen. Memorabilis ſanè precatiuncula & digna, ut in ſcrinia Imperatorum adeque omnium Ducum & Magiſtratuum reponatur., cenſente Georgio Lorichio *in enchirid. arreſt.* *n.* 1092.

Præter hæc etiam eo caſu, poſtquam Reſpublica à periculo & anguſtia ex collationibus liberata fuit, Subditis aurum reſtituendum eſſe tradidit Vaſq. *in præfat. illuſt. controv. n.* 35. Idque in Receſſibus Imperii de Anno 1518. §.
96 vnd nemblich. *fol.* 26. Anno 1526. §. Es haben auch *fol.* 100. *l.* 2. Anno 1598. § vnd damit. expreſſè cautum reperitur, das den Ständen vnd Vnterthanen die Hülff / wann man deren nicht bedürfft / wieder heraus gegeben / vnd eingeantwortet werden ſoll.

97 Sed Experientia, proh dolor, docet hæc parum ſervari, & Collectarum uſum quandoque interverti & ad quæſtum transferri, ut ſcribit Gail. *lib.* 2. *obſ.* 52. *num.* 1. Weſemb. *d. conſ* 45. *num.* 17. *vol.* 1. Joan. Koppen. *q.* 32. *num.* 2. ubi ex Baldo referunt, ob ejusmodi cauſam pellem populorum excoriari, & vix precarium ſpiritum dimitti. Quæ fraus hodie quoque 98
aliis in regionibus non eſt incognita, quoties quid ad utilitatem publicam occurrente neceſſitate confertur, ut ſcilicet partem ipſi Principes ſibi vindicent, & in privatum compendium & alios uſus, quam ad quos deſtinati ſint, expendant. Atque hoc eſt, quod in Expoſitione cauſarum ſuſceptæ Bohemicæ Coronæ 28. Octob. Anno 1619. promulgatâ tantopere urgetur, ſcilicet, quod etſi Bohemiæ Regnum & huic incorporatæ Provinciæ, à multis retrò annis, in bello contra potentiſſimum & infenſiſſimum nominis Chriſtiani hoſtem Turcam ſuſcepto, Regnum Hangariæ, præſertim in caſtellis limitaneis manutenendis, extrema fortunarum & ſanguinis profuſione juverint & propugnaverint, nihilominus deſignata iſta Caſtella limitanea, & præſidiis & tormentis bellicis, aliisque munitionibus penitus denudata, & quæ ad Turcarum repreſſionem deſtinata erant, in excidium Bohemicæ Nationis omnia accerſita & converſa; quinimò per omnes Imperii oras reſtantia Contributionum contra Turcam nomina magna ſeveritate exacta & collecta ſint; quæ tamen, tantum abeſt, ut prætenſum in finem collocatæ ſint, ut potius ad infeſtanda Imperii membra & ſocios, nervos præbuerint. Qua ratione non modò ipſo facto propugnaculum illud Chriſtiani Orbis non parum perforatum & convulſum, ſed etiam Hungaricæ Genti ſalutis & ſecuritatis ſuæ expediendæ & conſtabiliendæ, cura ſit injecta. Sed mittamus iſta, & jam reliqua proſequamur.

Omnia (uti ſupra dictum eſt) in tempore neceſſitatis dicuntur eſſe Principis, id eſt, Rectoris & diſpenſatoris & Patris Reip. quæ eſt Domina propriorum, non Princeps, & quæ pro ſuis, non Pricipis privatis negotiis, ſupra morem conſuetum contribuere dicitur: miniſter autem & diſpenſator ſolum in ea cauſa Princeps, Ariſt. *5. Polit. c.* 11. Et ſi male diſpenſat, & in non neceſſaria erogat, reus eſt peculatus & obnoxius rationibus reddendis coram Deo & hominibus utentibus ratione. Neque excuſatur, ſi ſupra dignitatis ſuæ neceſſitatem velit majores ſumptus impendere in aulicos equos & alia vana. Etenim ejus gratia ſubditos novis Exactionum implicationibus irretire nõ licet, cum in lege Regni & illa duo capita Dei adjecta ſint *Deut. c.* 17. *verſ.* 16. & 17. Cumque Rex fuerit conſtitutus non multiplicabit ſibi equos, non habebit uxores plurimas, quæ alliciant animam ejus, nec argenti & auri immenſa pondera.

Caveant itaque pii Principes, ne Exactiones pro libitu augeant ſine ulla Reip. neceſſitate, tantum ut ſuppetat profuſionibus, luxui & voluptatibus, ſed cogitent, gravem ſibi aliquando reddendam rationem, tum qualia à ſubditis exegerint tributa, tum in quem uſum eadem collocarint. Ezechias 45. *v.* 9. *hæc dicit dominus*

dominus Deus : Sufficiat vobis Principes Iſrael, iniquitatem & rapinas intermittite, definite exturbare populum meum. Ejusmodi ſanguiſugarum ſubditos expilantium elegans hypothyposis proponitur Michæ 3.*verſ 2.Audite Principes Iacob, & Duces domus Iſrael, qui violenter tollitis pelles eorum deſuper eis & carnem eorum, deſuper oſſibus eorum. v. 3. qui comederunt carnem populi mei & pellem eorum deſuper excoriaverunt , & oſſa eorum confregerunt, & comederunt ſicut in lebete, & quaſi carnem in medio olla.*

99 Quemadmodum verò Principum peccatum eò gravius eſt, quo haſce Exactiones publicæ utilitati deſtinatas in pejores uſus collocant : Ita à conſiliariis aulicis longè abeſſe debet, ne injuſtis Dominorum cupiditatibus adulentur, illudque Harpagi ingeminent : *Mihi placet quicquid Rex facit* ; Et Stratoclis decretum, quod in vita Demetrii apud Plutarchum extat: *Quicquid Rex Demetrius jubet, id erga Deum ſanctum & erga homines juſtum eſt.* Non ſemper ex Præcepto Martialis

—— *Æquus Domini debet habere Gulam.*

Alioquin audient ſibi objici , quod Principibus & Dominis placere cupientes ambulent inter Laudem & Placentiam , non autem Veronam verſus Petr. Gregor. *de conceſſ. feud. q.1.in pr. num.* 10. Præclarè Roland. à Valle *conſil.9 1.num.* 55.*vol.*2. ubi eos, qui potentiorum
100 blandiuntur emolumentis non Jureconſultos ſed iniquitatis miniſtros , non æqui bonique artem exercentes , ſed perditiſſimos homines , non philoſophantes ſed hypocritas improbiſſimos fore dixit poſt Salamon. *in repetit.lib.1.in verb.veram. num.6.ff. de juſt. & jure.*

Sanè ſapientes Reges & Principes, qui Regni & populi ſalutem pro ſumma lege , ut omnes juſtos Principes decet, ſibi commendatam habent , etiamſi ſint ſupremi Domini & ſuperiorem non recognoſcentes, quantum poſſint, ne hujusmodi oneribus ſubditos divexent, neque quicquam horum in ſuos uſus & emolumentum convertant , prudenter cavere ſolent. Nihil enim æquè moleſtum eſt ſubditis, quàm cum Princeps eos tributis opprimit , & publicas pecunias inhoneſtè diſpergit : libentiusque aſſem, quam coronatum largiantur, ſi
101 ſuos nummos benè collocatos viderint. Et boni Conſiliarii & ſubditi primi & antecedentis gradus debent apud Principes lacrumas & gemitus exinanitorum ſubditorum parvi pendentes , in tributo non neceſſario ignominiam , & in cenſu conficiendo paupertatis publicæ & privatæ confeſſionem deprecari , ne excogitatum ſolvatur Buchanan 16.*Hiſt.Scot. fol.*165. non in gratiam Superioris, vel præmii ſpe , de corio Subditorum ludere : quod qui faciunt, fidem & conſcientiam plerunqe venalem circumferunt, ſanguiſugæ pauperum, Peculatores Patriæ, &, ſi hoſtis velit, etiam prodi-
102 tores. Proditor namque eſt Principis ſui , qui multas ipſi accumulando pecunias, animos interim ab eo ſubditorum alienat. Anton de Guevara *de vita Marci Aurelij l.c.39.*

Atque ex eo, ſi nova & inuſitata tributa parentibus populis imponantur , excitari iras & odia, ſeditiones atque defectiones oriri. Gorellus Orilia prudentiſſimè Ladislaum Regem ſuum Neapolitanum monuiſſe legitur, cum diſputaret non poſſe ab hoſte ullo proficiſci conſilium eo nocentius , Jovian. *de pruden.lib. 5.* Divus Paulus quidem in ſuis literis Apoſtolicis Ethnico Principi honorem exigenti , honorem jubet dependi , vectigal exigenti vult ſolvi vectigal , tributum exigenti jubet tributum dari. At certè Chriſtianos Principes omnino non decet idem , quod olim Ethnicos. Hi ſæpenumerò ſuos inclementer tractaverunt , jus ſuum arbitrati ſubditos metu premere , exigere poſſeſſionibus , expilare bonis. Id qui facient, duplex incommodum ſentire ſolent. Primò ſibi maximum conciliant odium , deinde bonis extortis inter digitos dilatentibus , redduntur non ditiores , ſed infeliciores. Homines olim infeſti nimis erant Auguſto Cæſari, propter immodicas & aſſiduas tributorum Exactiones, quibus coacti alii partem quartam fructuum contulerunt , alii, præſertim libertinæ conditionis , octavam totius patrimonii. Quæ omnia velut inter manus dilapſa parum ditantia, ſic parum durabilia fuerunt. Certè ſi rebus in omnibus μέτρον ἄριστον modus optimus, in hac omnium maximè optimus , quod omnium maximè hîc neceſſarius , ut Reipublicæ corpus membris omnibus æquè validis conſtet. Alioquin ærario, cum ſubditorum imminutione , creſcente , eò ſenſim contendit Regnum, quò paralyticos videmus ; qui alimentorum malè ſervientium vitio , viribus ſenſim deficientibus, tantæ nervorum diſſolutioni ſubjiciuntur, ut inutiles ſibi facti; cum nec ſanari alias poſſint , quàm ſi diſſolutio illa & laxitas reſtringatur , adhuc viventes , mortui reputentur , adeò , ut non tantùm mori, quantùm diutiùs moriendo ſpirare eos pigeat, doleatque. Et maximè pecuniis acerbè conquirendis plus invidiæ (cum Tacito *lib. 3. Hiſtor.* loquor) ſibi, quàm virium addunt plerique Principes , Cum Subditi vident quæ inſano pæne labore corraduntà ſe contribui , ab avaris verò & iniquis malè expendi aut ſubverti; qui, publico neglecto, privato cõpendio ſuo ſerviunt; & cum pauperes rebus præponuntur, ſubito beati & opulenti , ſumma cum populi injuria fiunt.

Inſuper danda eſt opera, ne reiterentur, & uno anno bis accipiantur tributa ; Cum nec Magiſtratus duas æſtates , duosvè Autumnos ſubditis efficere poſſit , ut olim Hybræas Antonio objecit : Utque , cauſa Exactionis ceſſante, onera removeantur, & gravaminum præter æquum cumulatorum ſuſcipiatur allevatio, text *in l.cura. §. deficientium ff. de munerib. & honorib. l. 1. ex facti. ff. de vulg. & pupill. ſubſt. cum ſimilibus.* Roland. à Valle *d. conſ.* 91. *num.*45.*& ſeqq.* Mandell. *conſ.* 335.*num.* 5.*lib.* 2. Vaſq. *de ſucceſſ. prærog. in præf. lib.* 1. Ludov. Molin. *d. diſp. 667. num.* 1. *& 6.* Coler. *conſ.* 1. *num.* 136.

103

104

*num.*136. ubi adpoſitè reſpondit,ſtatuta tempore Guerræ facta ad fiſcum locupletandum
105 debere tolli tempore pacis. Deficiente enim onere,deficit præſtatio, quæ fit reſpectu oneris. Et quando gravamen eſt cauſa commodi, ceſſat commodum gravamine ſublato. Surd.
106 *conſ.*150.*num.*62.*& ſeq.* Et quando cauſa reducitur ad non cauſam,perinde eſt,ac ſi à principio ſine cauſa collecta fuiſſet impoſita *l.*1.*in fin.ff.de cond.ſine cauſa.* Quo caſu, quando ſine
107 cauſa impoſita eſſet, peccaret imponens Roland. *d.conſ.*91.*nu.*52. Igitur tum ex monito Claudiani 4 *ad Honor.*

Impia continui ceſſent augmenta tributi;
Nec tua Privatis creſcant æraria damnis.

Quia,ut ſcriptum reliquit Caſſiodorus *lib.*
108 4.*variar.* Prudentiſſimi Principis eſt graviter imminutis relinquere tributariam functionē, ut redivivis ſtudiis ad implendā ſolemnia recreentur, qui preſſi damnorum acerbitate defecerunt. Nam ſi feſſus minimè relevetur ab onere,neceſſitate cernitur jacere proſtratus, ut etiam meminit Lucas de Penna *in l.*1, *circa med.C.de omn.agr.deſert.*

Hinc Imperator Leo in Orientali provincia, & quibuſdam aliis civitatibus, quæ cum propter frequentes exercitus angariis publici curſus nimium gravatæ eſſent,ab eis talia gravamina tolli,& amputari ipſe decrevit *in l.cur-*
109 *ſum* 22.*C.de curſ.publ.lib.*12. Hinc rectè Juſtinianus Imper. *in l.* 1. §.*optamus. C.de offic. præfect.prat.Afric.* lumine libertatis reddito Afros à violentia tributariorum reſpirare, omnem avaritiam ceſſare,& juſtitiam atque veritatem circa omnes tributarios reſervari jubet. Et *in l.unic.C.de caduc.toll.* Quod belli calamitas introduxerat, pacis lenitatem ſopi-
110 re conſtituit. Et ob neceſſitatem inſolitam impoſitum non rectè dici tributum aſſerit Anton. de Gamma *deciſ.Luſit.* 301.*num.*3.*circa fin.*

Qua de cauſa Salomonis tributa apertè damnat Abulenſis *Deut.*17.*q.*7. Nam primum vectigal impoſitum fuerat à Salomone popu-
111 lo libentiſſimó atque devotiſſimo, ad ædificandam domum Domini & domum ſuam, & Mello, & muros Jeruſalem & Heſer, & Mageddo, & Gazer 3.*Reg.*9.*v.*15. Poſtea convertit ad alios ſuperfluos & profanos uſus, populo id ægerrimè & iniquiſſimè ferente,ut colligitur 3.*Reg.*11.*v.*28.*& c.*12.*v.*14. Cum Jugum duriſſimum ſibi impoſitum conqueritur, & de tanto tamque iniquo pondere aliquid ſibi diminui ſuppliciter orat. Flagellavit itaque Salomon ſuum populum iniquis vectigalibus: & quæ juſta de cauſa à populo exegit, illa ceſſante, nullo jam neceſſario uſu, nunquam remiſit. Joan. de Pineda Jeſuita *de reb.*
112 *Salomon lib.*7.*cap.*13.*in fin.fol.*690. Sic Hieroſolymæ civitati, poſt captivitatem Babylonicam valdè attenuatæ, juſta etiam tributa remiſſa fuere,ut legitur 2.*Eſdræ cap.*5. Sic Romanis tributum remiſſum eſt, quamprimum L.Æmilius Paulus Macedonicis opibus, rege Perſe devicto, ærarium ſatiavit, teſte Valer. Maxim. *lib.* 4. *cap.* 3. Sic Philippus Longus Rex Franciæ, cum exiguum Salis Vectigal imperaſſet,pro palam teſtatus eſt,ſe id, quamprimùm fieri poſſit,ſublaturum. Quem in modum Philippus Valeſius Rex, cùm graviſſimo bellò coactus, vectigal illud ſalarium duplicaſſet, promiſit,ſe daturum operam, ut primò quoque tempore ſuſtolleretur. Et prudentiſſimi Principis eſſe ineunte imperio,extraordinaria tributa aut tollere, aut certè magna ſui parte minuere; ac populo rogante, imò ne rogante quidem: nec Roboami deſipientis factum imitari, qui juniorum perniciofiſſima conſilia ſecutus. non modò rogationibus Subditorum non acquievit, verum etiam crudeliorem ſe futurum propalam minatus eſt,quàm pater antea fuiſſet; ex quo decem tribuum orta defectio eſt, & novi regis creatio Bodin. *lib.*6.*de Repub.c.*2.*fol.*1032.Et dixi *cap.*1. *num.*385.

Legimus ſolemne illud eſſe Regum Galliæ 113
juramentum, ut conceſſis à populo tributis, disertè caveant, ſe eâ remiſſuros, ut primum neceſſitas,ob quam impoſita ſunt, erit ſublata. In ſimili videmus, quòd etſi Dominus 114
feudi tempore belli, pro tuitione ſtatus ſui, caſtrum vaſalli fortificare & cuſtodiam adponere poſſit, etiam invito vaſallo, dummodo non conferat Jus in re cuſtodi Albert. Brun. *conſ.*28. *num.* 18. *inter conſilia feudalia.* Capyc. *deciſ.*24.*pr.* tamen ceſſante bello debet 115
caſtrum reſtituere, nec poteſt petere à vaſallo expenſas, niſi quòd contribuat tanquam unus de populo, Natta *conſ.*555.*num.*20.*&* 23. Tiber. Decian. *conſ.*35.*num.*36.*& ſeq.vol.*2. Domin. Card. Tuſch. *tom.*3.*pract. concl.jur.lit.F. concl.*210 *num.*16.*&* 29. Quæ adpoſitio militum in fortalitiis ſeu caſtris actum Juriſdictionis ſuggerit,autore Petro Anton. de Petra *de poteſt.Princip.q.*12.*num.*402. Alex. Raudenſ. *reſp.*28.*num.*30.*lib.*1. Et, meo judicio,ad jus apertùræ, quod Offnung vulgò vocant, non incommodè referri poteſt. Quod jus Offnung 116
ſæpè ex pacto vel Inveſtitura etiam alterius ſubdito data reſervari, quandoque etiam juri territorii & Regalium adnumerari ſolet; quia & inter ſuperiorem Vogtejam, quæ jure Principatus eſt,refertur. Andr.Knich. *tract.de jur. territor.c.*1.*num.*354.394.*& ſeq.* Dn.Sobrinus Thom.Michael.*de Iuriſd.concl.*53. & ad muni- 117
tiones ac jura belli ſpectat,quæ non, niſi ſuperiori competere queunt *c.un.quæ ſint regal. & dicetur infra cap.*9.*num.*1.*& ſeqq.* Videatur omninò Azeved.*in conſt.Reg.Hiſpan. lib.*6.*tit.*5. *l.*2. *&* 3.*num.*6.Weſemb.*conſil.*2.*num.*78.*lib.*1 Schrad.*de feud p.*6.*cap.*7. *num.*23. *&* 123. Sichard.*ad l.cum acutiſſimi* 30.*C.de fideicom.num.* 6 *verſ.Et faciunt illa.* Joan. Bidenbach.*quæſt.nobil.*12.*per tot.* Gœdd.*in reſponſ.de Baron.Vallendar.num.*399. Jacob.Werner.Kyllinge *tract. de Ganerb.caſtror.diſcurs.*4.*num.*48.

Plerumque tamen extraordinaria onera in neceſſariam legis authoritatem tranſire, & 118
magno cum ſubditorum damno continuari videmus. Ex qua nimia Collectandi conti-

nuatione tandem Conſuetudo introducitur, mutanturque extraordinariæ, eæque magna ex parte voluntariæ in Collectas ordinarias, easque neceſſarias; privilegia immunitatum irrita & caſſa redduntur; furor civium excitatur, præſertim adverſus magiſtratus ſuos municipales in hanc rem conſentientes: querela poſteritatis in eos, qui immunitates civium pro merito non defenderunt, cauſſatur: ut haud præter veritatis ſcopum Ferdinand. Vaſquius *illuſt. quæſt.* 1. *cap.* 8. *num.* 8. dixerit, & exemplis adprobaverit, collationem civium expilationem præſentem & ſervitutem futuram inducere. Et licet verba Curialia honoris & complacentiæ cauſa prolata neque
119 obligationem neque diſpoſitionem inducant Philip. Cornéus *conſ.* 129. *num.* 7. *vol.* 3. Tib. Decian. *conſ.* 67. *num.* 16. *vol.* 2. Fulv. Pacian. *conſ.* 153. *num.* 23. M. Ant. Peregrin. *conſ.* 94. *numero* 5. & 6. *vol.* 1. Alex. Raudenſ. *de Analog. lib.* 1. *cap.* 22. *num.* 1. Molinæ. *in Conſuet. Pariſ. l.* 1. *glos.* 4. *num.* 14. ubi exploratiſſimum eſſe tradidit ea, quæ ex civilitate vel urbanitate fiunt, quantocunque tempore non præjudicare juri, nec publico, nec privato, nec in petitorio, nec in poſſeſſorio *per ibid. allegat.* Attamen in hiſce caſibus conſtat, nonnullas
120 collectas Beeth ſive precarias, vel etiam charitativum ſubſidium indigitari, quæ tamen neceſſitatem præſtationis hodiè ſecum trahunt. Eleganter Joan. Parlad. *lib.* 1. *rerum quotidian. cap.* 3. *num.* 19. Vinc. Caroc. *tract. de locat. tit. de locat. vectigal. q.* 1. *num.* 10. & *ſeqq.* Ita Leo Tertius Imper. ob terræ motu quaſſata Conſtantinopoli mœnia reparanda novum vectigal indixit, edicens, ut in ſingula numiſmata quatuor & viginti obolos ærario Principis inferrent, ad reficiendos muros: Quod dein in multa ſæcula ſervatum eſt, teſte Cuſpiniano. Et ſubſidium triennale, quod à Paulo III. Pontifice extraordinem ſemel imperatum poſt ordinarium ac perpetuum fieri cœpit Author Theſauri Polit. *in relat. urbis Romæ fol.* 36. Eorum ratio commendatior, qui in ipſo Imperii ſui procemio Remp. ære gravatam & ad ultimam penuriam, repulſam invenientes, ab omni onere eâ relevatâ in ſe ipſos debitum ſuſcepêre, remiſſo adhuc quicquid imperiali ærario debuiſſet: *Novell.* 148.

121 Laudabile æquitatisque plenum eſt, & ad favorem populi conciliandum Principi mirificè conducit, ſi Tiberii, Pertinacis, Hadriani, Mithridatis aliorumque Imperatorum & Regum exemplo, ob repentinas clades, vel ob merita ſubditorum, extraordinaria onera, maximè ubi ceſſat cauſa, ob quam introducta ſunt, ad certum tempus, aut in totum remittat. Petr. Greg. *lib.* 3. *de Republ. c.* 9. *num.* 12. & *ſeqq.* Quo nomine Stenonem juniorem, Suecorum Regem commendat Joh. Mag. *lib.* 24. *cap.* 2. quodadmodum popularis fuerit, & quidem ita, ut olim patri Swantoni, cum populum tributis oneraret, ad genua procubuerit, & tributorum laxationem impetrarit. Quocirca jam in Principem aſſumptus, non modò tributa à benivolis ſubditis, ſed ipſam eorum vitam pro ſua ſalute in mille mortis pericula paratam & promptam expertus eſt.

Imprimis verò cum novum Imperium inchoantibus opus ſit famâ Clementiæ, vel potiſſimùm Princeps ſibi benivolentiâ devinciet illos, quos recens ſubegit: & proinde eis ab initio ſui Principatus tributa, quo mitius Imperium ſperent, aut condonabit aut imminuet. Hinc, ut novi populi novis aſſueſcant legibus, & novum jugum patiantur, oneribus & tributis levandos eſſe monet Tacit. *lib.* 2. *Annal.* Neque propterea bellum eſt movendum, ut tales Subditos, qui onera ferant, habeamus, Paul. Buſius *diſput. Polit.* 11. *theſ. ult.* Quod tamen voluit Magnus Poloniæ Cancellarius, eoque fine Polonis Livonicum bellum ſuaſit. Anno 1625. inter cætera pactionis capita, qua Regi Hiſpaniæ BREDA dedita eſt, diſertè cautum, quod Civibus hujusque Urbis inquilinis, nullæ indictiones onerave amplius iis, quæ per univerſam Brabantiam minoribus, majoribusque Urbibus ex æquo impoſita ſunt, injungantur. Subvenire egenti, humanitatis eſt ſemper putatum, plus extorquere, quam quis dederit, immanitatis Ambroſ. *lib.* 4. *off. cap.* 3. Et verè alii Principis divitias, populi amorem favoremq; 123
dixere Trithem. *in ded. Polygr. ad Max. Cæſ.* Hocque ſecutus conſilium fuit Cyrus, qui immunitatis & à ſervitute liberationis ſpe, cōtra Medos, Perſas concitavit, Juſtin. *lib.* 1. Et Alexander iniens Regnum, immunitatem cunctarum rerum, præter militiæ vacationem dedit. Curt. *lib.* 2.

Ita Julius Cæſar victo Pompeio cunctis A- 124
ſiam incolentibus remiſit tertiam tributi partem. Ita Conſtantinus Magnus, poſteaquam Tyrannidem ab orbe Chriſtiano depuliſſet, tributa quoque penitus relaxavit, ut patet ex ejus Elogio ſeu inſcriptione hac, quæ in Hiſpaniâ legitur: IMP. CÆS. FLAVIUS CONSTANTINUS AUG. PACIS ET JUSTITIÆ CULTOR PUB. QUIET. FUND. RELIGIONIS ET FIDEI AUCTOR, REMISSO UBIQUE TRIBUTO FINITIM. PROVINC. ITER. RESTAUR. FEC. Cardinal. Baronius *tom.* 3. *Annal. Chriſti* 312. Ita HERODES Judæorum 125
Rex tertiam tributorum partem remiſit Regni ſui ſubditis, prætextu quidem, ut poſt ſterilitatem ſe reficerent, re autem verâ, ut placaret eorum animos, Joſeph. *lib.* 15. *antiquit. cap.* 13. Ita IRENES Imperatrix mater Conſtanti-
ni VI. Vectigalia remiſit, multasque injuſtitias, 126
quæ eorum gratia toto Imperio committebātur, penitus ſuſtulit & præcidit. Sicut & Aſſem publicum, quem ultra tributum ab Odoacre inſtitutum, Theodoricus Primus Gothorum Rex in Italia impoſuit, afflictis aliqua calamitate populis remittere pro ſummo beneficio conſuevit. Carol. Sigon. *de occident. Imp. lib.* 16. 201. *fol.* 386. Caſſiodor. *lib.* 3. *Epiſt.* 12.

Artem

Artem hanc noviter acquiſitum Imperium conſervandi ignorans Eduardus I. Angliæ Rex quinque vicibus Scotiam totam devicit, totidemque perdidit Froiſſard. *lib.* 1. *cap.* 27. Carolus quoque VIII. Rex Galliarum facili opera Regnum Neapolitanum acquiſivit, & ab initio Galli omnibus grati erant; ſed avaritia & libidine, mox odio omnium ſe expoſuerunt, & omnia, quæ acquiſiverant ibi, amiſerunt. Cominæus *lib.* 7. *Hiſtor. cap.* 6. Et in quo peccaverit item Carolus VIII. poſt Regnum Neapolitanum occupatum; idem Cominæus pluribus deducit *d. lib.* 7. *cap.* 14. *& lib.* 8. *cap.* 13. contemptus nempe hoſtis, & alia quæ ibi legi poſſunt; ac ferè defectus eos omnes incurrerunt, qui nuper non diu Bohemiæ Regnum, & (ſi licet parva componere magnis) E.M. uſurparunt; in quo novi invaſores, ſecundum Machiavelli præceptum, homines aut blanditiis deliniendos, aut prorſus extinguendos eſſe cenſuerunt, ſibi ipſis perniciem, & (niſi me animus planè fallit) totale excidium præcipitanter accelerantes; parum memores Aphoriſmi politici; *nuper partum Regnum tueri, quàm acquirere, difficilius eſſe.* Etenim exiguæ ſæpe vires ubi hoſtes incautos & imprudentes nactæ ſunt, etiam prævalida & faſtu nimio turgentia Imperia circumvenire poſſunt. Et nobilis eſt de Pyrrho Rege fama, ſemper illum parandis, quam retinendis Regnis exſtitiſſe meliorem. Indeque apud Trajanum Boccalini *cent.* 1. *ragg.* 35. non ad Parnaſſi felicitatem admiſſus fuit Tamerlanes; eò, quod nova fuerit molitus, necdum prioribus firmatis; quodque longis itineribus percurſârit, quæ nequibat obtinere.

Verum enimverò eâ, quam diximus, in remittendis oneribus benivolentiâ & humanitate non fuit Imperator Peſcenninus Niger, qui, rogatus, ne nova tributa imponeret, vel augeret, reſpondit: *Non tantum terræ, verum etiam aeri & vento vectigal imponerem.* Et Leofricus primus Conventriæ Dominus, dum in cives commotior duriſſimis illos tributis oppreſſit, ea nullâ aliâ lege mitigari voluit, Godiva uxore enixè intercedente, niſi ipſa nuda frequentiſſimam urbis partem obequitaret, quod promiſſum ſuis obtecta præſtitit à nemine viſa Cambden. *in Britan. pag.* 428.

Quid dicam de Sixto V. Pontifice Maximo? qui nihil liberum reliquens, quo homo uteretur, Paſquillum coegit, induſium exponendo Soli exſiccare, priusquam venderetur etiam cæli lumen: *Mi aſcingo inanzi che il ſole ſi venda* Pier. Matth. *lib.* 2. *Narrat. cap.* 3. *pag.* 198. Summatim dicam. Non Corpora ſolum, ſed & animi devictorum, in noſtram poteſtatem ſunt redigendi: non arrogantia animos aliorum capit; quod tamen benevolentia & humanitas facit. Novum Imperium inchoantibus utilis eſt clementiæ fama Tacit. *hiſt.* 4. Et Lucan. *lib.* 8.

—— —— mitiſſima ſors eſt
Regnorum ſub Rege novo.

Sequi etiam ex remiſſione vectigalium & Tributorum divitias provinciarum, docet exemplum Belæ Pannoniæ Regis. Is enim omnibus promiſcuè vectigalibus levato populo tributoque generatim Provinciis remiſſo effecit & Nobilitatem & Plebeculam ditiſſimam, ut nec minimus quidem Ruſticus inventus fuerit egenus Anno Domini 1060. Bonfin. *dec.* 2. *lib.* 3. Deinde ſub Annum 1360. Ludovicus Hunnorum Princeps, ne Ruſtica multitudo Plebeiaque gravioribus tributis & Portoriis oneraretur à Quæſtoribus, nevè rapinis ſuarum rerum vexaretur, diſſimulato ſæpè habitu, vicos & oppida luſtravit ſedulus explorator, ut Publicanorum ac Præfectorum mores ſcrutaretur, eorumque injurias ex plebeiis querimoniis cognoſceret. Sæpè etiam de moribus Regiis percunctatus eſt, & ſimplicium reſponſis ſeſe ipſe quandoque notavit, Bonfinio ſcriptore *Annal. decad.* 2. *lib.* 10. 127

Similiter Joannem Fridericum Saxoniæ Electorem Roſinus, & Georgium Fridericum Marchionem Brandeburgenſem Leutingerus memorant nonnunquam diſſimulato habitu vicos & oppida perluſtraſſe, ut cognoſcerent, quid de officialibus ſuis aut de ſe ipſis denique vulgus aſſentandi neſcium loqueretur, multaque ex hujusmodi ſermonibus in ſe ſuisque emendabant. Ludovicus Galliæ Rex, cognomento Divus, pius, ſapiens, ſæpè in Provincias miſit, qui quærerent de avaritia, libidine, & rapinis magiſtratuum & quos culpæ obnoxios deprehendit, in eos ſeverè animadvertit. Et Henricum IV. Regem Galliæ Anno 1598. complures tam ex conſiliariis aulicis, quàm alios, ad rectè inquirendum in neceſſitates populi, regulandum Exactiones res per cunctas Regni Provincias miſiſſe, ſcribit Pierre Matth. *lib.* 1. *Hiſt. Horrat.* 5. *num.* 6. *fol.* 91. Marius Salamonius *d. lib.* 2. *de principat.* Veteres Imperatores Auguſtum, Trajanum aliosque prædicat, quod publicam ſubditorum ſalutem privatis commodis antepoſuerint, antiqua Vectigalia vel planè aboleverint, vel imminuerint; Nerva omnes pecunias, quas Domitianus rapuerat, ſpoliatis reſtituerit, Romæ pauperibus decies quinquagies centena millia erogaverit, agrosque ſua pecunia coemptos inter egenos dividi juſſerit: M. Antonius cognomento Philoſophus, exhauſto ærario, ne Provinciales gravaret, pretioſam ſuppellectilem, Imperialia ornamenta, veſtes & mundum muliebrem in foro Trajano venundari fecerit. Pudet, *inquit*, à Gentilium Principibus Chriſtianos, atque adeò Eccleſiaſticos ſuperari. Robertus III. Scotiæ Rex, cùm ob ſumptum, in claſſe ornanda, factum, tributum à populo exigere tentaſſet, majorq; pars apertè recuſaſſet quicquam pendere, pauci & parum & malignè dediſſent, Rex coactores juſſit, à reliquo exigendo deſiſtere, & quod exactum erat, reſtituere. Buchanan. *lib.* 10. *rerum Scoticar. folio* (*mihi*) 105, 6. *num.* 21. *& ſeqq.* Cumque 128

129 aliud tributum proceres Regni Roberto Regis patruo exigere, permiſiſſent, ille, ut benivolentiam popularem coll geret, quo minus decerneretur, obſtitit, ſeque affirmavit, dotius de ſuo eam pecuniam ſoluturum, quàm ut quisquam eo nomine gravaretur. Rex autem primam penſionem, eamque malignè contributam, cùm exegiſſet, cum peſſima plebis gratia, præter belli laborem, hæc nova onera ſibi impoſita, reliquam exactionem remiſit Buchanan. *d.lib.pag.* 101.*num* 9.*& ſeqq.* Henricus III. Caſtellæ Rex, vectigalia à Proceribus occupata memorabili exemplo liberans, ærarii injuria temporum exhauſti inopiam ſupplevit, theſauroſque moriens ingentes filio reliquit, ſine fraude, ſine gemitu & dolore ſubditorum congeſtos, dixitque populi ſe execrationes amplius, quam hoſtium arma formidare Joan. Marian. *de Rege lib.*1.*c.*5. Et ut vetera omittamus; Nonne Henricus
130 IV. Galliæ Rex, pace Anno 1598. cum Hiſpano ſtabilitâ, exemplo Juliani Imperatoris, Exactiones & tributa Extraordinaria ſubditis remiſit? Nonne reliquata vectigalia expunxit? Laudabilis herclè ejus vox circumfertur: *Nous vous quittons ou que vous devez du paſſe*, id eſt, Vobis remittimus, quicquid è præterito tempore deſideratur. Petr. Matth. *lib. Narrat. Hiſtoric.*5.*num.*6.*pag.*91. Quinimo pace cum Duce Sabaudiæ facta, populis, quos in ſuam poteſtatem pactis conventis recens acceperat, tributa omnia condonavit: Prudentiſſimus
131 Rex non ignarus Aphoriſmi politici, populos recens ſubactos, ut novis aſſueſcant Regibus, tributis eſſe levandos, de quo Hiſtoricus & Politicus Excellentiſſimus, veritatiſque amantiſſimus ſcriptor Philipp. Cominæ. *p.*2.*c.*84. pulchrè Tacit 2.*Annal.num.*56. Cappadoces, *inquit*, mortuo Rege Archelao, in formam Provinciæ redacti, Q. Veranium Legatum accepere, & quædam ex regiis tributis diminuta, quo mitius Romanum Imperium ſperaretur. Ita Byzantinis in quinquennium tributa remiſſa ſunt, Tacit.12.*Annal.nu.*63. Et dixi ſuprà *n.*126.

132 Omnia verò tributa tempore pacis, ſeu cauſa contributionum ceſſante, populo adimere non usquequaque tutum eſt: in tantum, ut ſententiam Neronis primis annis Imperii cuncta vectigalia remittere volentis, Senatus improbaverit, docendo, diſſolutionem Imperii fore, ſi fructus, quibus Reſpublica ſuſtineretur, diminuerentur: Ideoq; quovis tempore remedia adhibenda ſunt, qui paratæ & præſtò debeant eſſe pecuniæ, tanquam nervi rerum gerendarum, ad excipienda vel avertenda tela mutationum. Cui belliſſimè quadrat antiqua Ruſticorum prudentum ſententia, laudata à
133 Celſo JCto *in l. chorus* 39.*ff de leg.*3. Pecuniam ſine peculio rem fragilem eſſe: peculium appellantes, quod præſidii cauſa ſeponeretur, nèmpe quo neceſſitatis tempore uterentur.

Fieri enim non poteſt, ut Reſp. quæ ſub perpetuo cœleſtium rationum motu gubernatur in eodem ſtatu permaneat, & quieta pace fruatur æternum. Non minus, quam ipſum corpus Phyſicum quoque morbis, iisque interdum lethalibus concutitur. Habent & Regna ſuas fatales periodos, divinitus conſtitutas, 134
quibus circumactis transferuntur aut mutantur, creſcunt, decreſcunt, augentur, alterantur, intereunt, morbos ſentiunt, patiuntur ſuos paroxiſmos & hydropiſi ac acuta febre nonnunquam corripiuntur, cum vel incendiis vel eluvionibus labefactantur, vel internis etiam ſeditionibus peſſundantur, aut externâ hoſtium vi miſerè devaſtantur. Atque ut corpus phyſicum duplici generaliter modo perit, videlicet morbis & ſenectute, & vi externa ſeu morte illata non naturali: Sic Principatus & Reſpublicæ pereunt, vel morbis innaſcentibus & veluti quodam fato naturali, quo voluntate Dei fit translatio; aut vi extrinſecus illata. Inter morbos ſunt injuſtitiæ, ſeditiones, vitia, pravi mores, malæ adminiſtrationes &c. de quibus paulo poſt *num.*137. In vi verò externa continentur irruptiones fortiorum, ut quando Attila, Hunni, Vandali, Gothi & ſimiles nationes, regna populatæ ſunt voluntate Dei, qui flagella immittit, quando ei videtur, ad caſtigationem regulorum, qui alioquin ſine Deo & lege ex arbitrio vivere, nulliquè ſubjici ſe debere opinantur Gregor. Tholoſan. *lib.*21.*de Repub.c.*1.*n.*4. Hinc fato Remp. regi, & nunc ad ſumma evehi, nunc ad minima retrahi, non in- 135
concinnè ſcripſit Flav. Vopiſcus *in Cato*. Omnia tempus habet (*inquit Regius vates*) & ſuis ſpaciis tranſeunt univerſa ſub cœlo, *Eccleſ.*3. Et ut Poëta canit,

Fata regunt orbem, certâ ſtant omnia lege,
Longaq; per certos ſignantur tempora curſus.

Et poſtea addit.

At niſi fata darent leges vitæq; necisq;,
Fugiſſent ignes Æneam, Troia ſub uno
Non everſa viro. Fatis viciſſet in ipſis
Aut lupa projectos nutriſſet Martia fratres.

Et alibi.

Mitto, quòd certum eſt & inevitabile fatum.

Tot tantasq; omnium rerum & præſertim Rerumpubl. viciſſitudines aliter Theologus, 136
aliter Politicus, aliter Aſtrologus dijudicat. Theologus terræ motus, hiatus, incendia, fulmina, diluvia, bella, peſtes, famem, frugum ſterilitatem, civitatum deniq; ac populorū interitus à Divini Numinis & Religionis contemtu promanare adſeverat, ejusq; ſententiæ certisſimas & infallibiles rationes ex divinis ſolummodò Oraculis depromit, atque ob peccata hominum Deum iraſci, ſapientiſſimos quosq; magiſtratus in ſtuporem agere, ac ſua ſidera in Principes armare contendit.

Eſt Deus extra omnem culpam, cum punit: at ultrò
Exitium incurrunt homines vecordibus acti.

Politicus, cauſas cum internas, cum externas ex parte regnantium aut ſubjectorum in 137
Civitatis everſione inveſtigat; Et magiſtratuum ſordes, legum iniquitatem, quod nulla benefactis præmia, nulla peccatis ſupplicia pro-

proponantur, factiones & ſimultates, invidiam, lites, diſcordiam, ambitionem, primatum, levitatem, inconſtantiam, inſanum furorem populi, inclinationem ſubditorum ad Magiſtratus peregrinos, Principisvè injurias perſcrutatur, promiſſa & juramenta non ſervantis, aut poteſtate abutentis, aut Majeſtatem nō tuentis, contemtum ſui accerſentis, aut nihil officii facientis. Hinc Tragicus:

Cum Numinis ſubvertere ita aliquem parat,
Primum omnium aufert ſanitatem mentium,
Pravasq; pro rectis creat ſententias,
Ne quis ſua malefacta poſſit noſcere.

Quippe ita ſe res habet, ut plerunque fortunam mutaturus Deus, conſilia corrumpat, efficiatque, quod miſerrimum eſt, ut, quod accidit, id etiam meritò accidiſſe videatur, & caſus in culpam tranſeat.

138 Aſtrologus cœleſtium ſiderum vim & efficaciam contemplatur, & certis aſtrorum conſtitutionibus, Planetarumque conjunctionibus & Eccentrici terræ Copernicæ revolutioni, Cometarum & Eclipſium operationibus, ſeu Solis ac Lunæ deliquiis (unde varios animorum motus hominibus ad res novandas ingenerari putat) mutationes ortus & obitus Rerumpublicarum adſignat, Regnorum clades & fata cœleſti quodam motu ac nutu denunciari animadvertit. Quisque ſuas indagat cauſas, quarum ope & concurſu Status Metamorphoſin & Reip. interitum fore auguratur. In qua etiam ſententia, quod ſcilicet Cometæ aliquid mali Regnis & Regibus aliquando protendant, Horatium Poëtam fuiſſe videri poſſit *lib. 6.*

——— iratoque vocati
Ab Iove Fatales ad regna injuſta Cometæ.

Et Lucanus ſcribit ante bellum illud ſæviſſimum viſa

——— ignota, obſcuraq; ſidera nocte.
Ardentemq; polum flammis, cœloq; volantem
Obliquas per inane faces, crimenq; timendi
Sideris, & terris mutantem regna Cometem.

Pontanus rurſum in Aſtrologicis:

Tu vero quod decernit Mavortius ignis
Infelix cæli ſidus, quod nuncius Arcas
Hoc dirum in primis ſtatues ſignare Cometem.

Siquidem omnes ferè Mathematici cum Ptolomæo conſiſtunt, quæ tribuuntur naturæ ſtellarum Martis & Mercurii, tribui generaliter Cometis, quod eſt totum violentum, ſævum, exitiale, mortiferum, cruentum, incertum, varium, mobile, bella, æſtus, procellæ, & quæ inde ſequi ſolent, furorum, turbarum ſuſcitationes Gregor. Tholoſan. *d. lib. 21. de Repub. cap. 6. num. 2.*

Sed verè ſapiens eſt, qui inter ſpiritum Dei (quo ſi non ducamur, filii Dei non ſumus *Rom. 8. v. 4.*) & ſpiritum aſtralem ſive ſiderium, hoc eſt, animalem dijudicare novit. Hoc qui novit, ſcit, quomodo Fortunæ Rota & cœlum aſtrale concordent: ſciet item, quod omnes ſcientiæ ab aſtris, nec ideo ad ſalutem prodeſſe poſſint.

139 Pythagorici quoque Platonici & Hebræi multa de numeris, licet obſcurius, arcana prodiderunt, quorum conjecturas obliterandas cenſemus. Inprimis verò Plato *de Repub. c. 8.* tractans de Imperiorum mutationibus, de numeris adeò loquitur obſcurè ut Cicero *7. epiſt. ad Attic.* numeros Platonicos in Proverbium rapiat; Et Marſilius Ficinus, diligentiſſimus alias Platonis Interpres, Apollinis auxilium ad eos numeros explicandos advocet. De ſeptenario Numero, quem rerum omnium modū 140 Cic. *in ſomnio Scipionis* limitem ac terminum inferiorum Scaliger appellat, tam multa ſapientum literis extant conſignata, ut quid illis addi poſſit, non inveniam.

Quamvis autem ejusmodi Mathematicis & Arithmeticis obſervationibus & conjecturis, ob diffidentium opinionum temeritatem, omne punctum non ſit deferendum, aut quicquam certi tribuendum; Uſitata tamen periodus magnarum mutationum congruit ad annos quingentos, quam Deus plerumque in ſuo populo obſervavit, probaturq; per Danielem *cap. 9.* ubi loquitur de 70. hebdomadibus id eſt, annis 490. Eandem periodum non ſolum inſignes mutationes Imperiis attuliſſe ſed etiam fatalem Eccleſiæ exſtitiſſe, Hiſtoriarum ſeries docet, & Exempla poſt Philip. Melanchton. & Peucerum *in lib. de divinat. & in Chronicis* inprimis collegerunt Neoterici, inter quos Bodin. *lib. 4. de Republ. c. 2.* Petr. Gregor. *lib. 21. de Republ. cap. 5.* Philip. Camerar. *cent. 1. medit. Hiſt. c. 44.* Georg. Richter. *lib. 1. axiom. polit. & axiom. œconomic. 5. num. 15.* Ranzov. *in Catalog. Impp. &c. qui aſtrolog. amarunt.* Joan. à Chokier. *theſau. polit. Aphor l. 6. &c.*

141 Ut autem nullum majus, aut potentius fuit Romano Imperium, ita nullum habuit tam mirabiles mutationes ac μεταβολήματα. Nam ſi quis ſingula preſſius expendat, quæ in ejusmodi Rerumpp. converſionibus expendere jubent homines ſapientes & politici, originem, progreſſum, partes, formam & declinationem ſeu interitum: animadvertet utique cætera Imperia & Monarchias Romanæ huic admodum abſimiles fuiſſe. Conſideret quis tempora, quæ inciderunt inter tres iſtas mutationes, gubernationes hujus Monarchiæ intelligit, ni fallor, CCCCC fermè annis ſingulas accidiſſe. Sunt enim ab ætate Julii Cæſaris vel Auguſti, à quo omnes Hiſtorici, quartam hanc Monarchiam ordiuntur, anni circiter quingenti usque ad Juſtinianum Imperatorem: ab hoc iterum totidem ferè usque ad Electorum Inſtitutionem in Imperio, & totidem denique uſque ad patrum noſtrorum memoriam, Annum Chriſti 1500.

Cur autem annus CCCCC. Imperiis ac Rebuspublicis ſit fatalis rationem pulchram ſubminiſtrat Keckermannus *lib. 1. ſyſtem. polit. cap. 26. numero 3. fol. 28.* Nempè, quia intra hoc ſpacium temporis decurrit ſexta circiter hominum generatio, quæ generatio deficit ac deflectit magis ac magis ab eorum hominum ſimplicitate, robore ac

ac fortitudine, qui initio imperium ejusmodi virtutibus acquiſiverunt. Sic enim corpora hominum quarta & quinta generatione fiunt languidiora, ita etiam decreſcit robur ac fortitudo, quo robore ac virtute bellica præcipuè regna acquiruntur & conſervantur atque propagantur. *Ita ille d. loc.*

142 Seculares quoque ſeu centeſimas periodos maximè fatales eſſe Regnis, Rebuspubb. & Regiis familiis, exemplo Salomonis, Nabuchadonaſſaris Aſſirii, Cunradi Franci, Cunradi Suevi annales produnt. Anno 1000. nova Regna Bohemiæ, Hungariæ, Poloniæ & ſeptentrionalium populorum inſtaurata eſſe oſtendunt Hiſtoriarum monumenta. Anno 1100. nova Regna occidentalium Chriſtianorum præſertim Francorum in Aſia, Syria, Judæa & alibi: Anno 1200. novum & barbaricum Imperium Tartarorum. Anno 1300. novum ſervile & ferum Imperium Othomannicæ Domus. Anno 1400. novum Imperium Tamberlanis Scythæ. Anno 1500. nova Imperia in Perſide, Luſitanorum & Hiſpanorum in Indiis & Novo orbe inclaruerunt. Præſenti in quo vivimus Centenario, auſpicia profectò inauſpicata & motus ingentes in Bohemia, Hungaria, Auſtria, Moravia, in Turcia & Perſide, in Polonia, Italia, Belgio, in ipſo Germaniæ meditullio paſſim videmus & audimus, & majorum etiam motuum ſeminia eſſe jacta certiſſima deprehendimus κριτήρια.

143 Hoc reſpectu poſt centum annos omnia vacillare ſcripſit Carol. Molinæus *conſil. 26. numero 31.* ut non inconcinnè Dd. dixerint, omne, quod ſub mundali machina gubernatur, tanto temporis curſu renovari Paris de Puteo *de Redinteg. feud. cap.* 189. *numero 6* Jacob. Philip. Portius *conſil.* 18. *num.* 13. Roland. à Valle *conſ.* 59. *num.* 9. *vol.* 4. Albert. Brunus *conſ.* 109. *num.* 8. Anton. Muret. *variar. lect. lib.* 9. *cap.* 3. ubi verſus ſententiam pandit; Nuptialia convivia & adoleſcentum compotationes deſiiſſe celebrari, ex quo divites illi omnia ad ſe trahere cœperant, adſertatque ἦσον illud ſimile Catulliano: *Sed hæc fuêre*; & Plautino: *Fuit Phreneſium.*

Omnis ævi imaginem ipſa quotidiè Natura exhibet: Variatur: Diei noctisque vices ſunt: & hoc exemplo in orbem res humanæ eunt; nunc lætæ, & fatali temporũ luce perfuſæ, nunc mœſtæ, & caligine marcentes. Sic quidem aliquando Dies erat, cum Magnitudo Romana ſtaret; Nox, cum Barbaries graſſaretur. Quid mirum? Cum Sol deficiat, Luna laboret, ſidera cadant Lipſ. *lib. 1. de Conſtant. c. 16.* leges ipſæ mutentur, etiam in æs inciſæ Manut. *in præfat. lib. 2. de Rom. legib.* denique volvant mortalia vices crebræ, & rerum omnium fuga fiat Symmach. *lib. 8. Epiſt. 27.* Itaq; legibus invictæ Ne-
144 ceſſitatis ruunt vel transferuntur Regna, Respubb. Principatus & Provinciæ. Rationibus namque fixis peraguntur res Dei, & quod ſemel decretum eſt heri, nullâ poteſt novitate mutari Ænob. *l. 2. adverſ gentes.* Pulchrè Herodot. *l. 1. Hiſt.* ſcribit; Humanarum rerum circulum eſſe, qui rotatus ſemper eosdem fortunatos eſſe non ſinit. Idem Herodot. *l. 2.* ætatem dicit, complecti ſeriem annorum triginta tri- 145
um: atque ita cenſet decurſo trigeſimo anno, novum ſuccedere ſeculum, decedentibus è ſua ſtatione iis, qui antea rebus communibus præfuerunt: & in eorum locum ſubrogato novo hominum genere, quod intra triginta annos adolevit.

Ac veluti in ſingulorum hominum ætatibus, ſic in omni populo, in omni ſtatu ſunt ſui natales, ſunt certi incrementorum gradus, eſt conſiſtens vigor, eſt victum aliquid & caducum, quod ſenſim tendit ad fatalem metam. Hæc eſt rerum viciſſitudo, hæc univerſitatis lex, cui quisquis obſiſtit, nec hilum proficit, & more Gigantum bellat cum DIs. Quæ cum ita ſint, ſine contumelia quidem dimitti decet Zenonas illos, qui aſpero ſupercilio & cenſoria gravitate decernunt, nunquam à recto calle virtutis atque honoris eſſe divertendum: quibus in umbra & ſchola ſplendidè diſſerentibus patienter auſcultabimus: ſed cum in rem præſentem veniendum eſt, non ſemper ſequi licet illud ad laudem directum iter. Imo verò non infima pars ſapientiæ eſt cum inſanientibus furere; dementiæ autem, fruſtra niti rationibus contra publicam inſaniam, nec aliud ſeſe fatigando niſi odium ac periculum quærere. Concludo igitur cum Eprio Marcello apud Tacit. 4. *Hiſtor.* qui ſub exemplo ſuo quemque docet, Meminiſſe temporum, quibus natus ſit, quam Civitatis formam Patres avique inſtituerint, ulteriora mirari, præſentia ſequi, bonos Imperatores (addo & mores) voto expetere, qualescunque tolerare.

Ex prædictis liquido adparet, habere quidem Rempublicam quamlibet certas periodos, ſed myſticas omninò Daniel 5. *v. 25 & c. 7. v. 12.* quas fruſtra ſine illuminatione indagaverit mens humana. Nam Deus, cum transfert regna, non ſecundum leges humanas, noſtrive intellectus æquitatem, procedit Cominæ. *lib. 6. cap. ult. fol* 583. Ideoque inſulſi videntur, qui poſt converſionem Rerumpublicarum ex jure ratiocinantur, quod adhuc integro ſtatu valebat.

Sic certa quoque ſunt Dei judicia & determinationes finium Regnorum: Nihil enim fit ſine providentia Dei: at tempora & horum reſolutiones, non ſunt hominibus cognita, niſi in quantum Deo placuerit hominibus revelare. Ut Dominus noſter JESUS CHRISTUS monuit diſcipulos, cum de deſtructione Hieruſalem ejusque magnificentia ageret, & interrogaretur, quando illa futura eſſent, & finis adeſſet ſeculi; & quando reſtituturus eſſet Regnum Jſrael? reſpondit: *Non eſt veſtrum noſſe tempora & momenta, quæ pater poſuit in ſua poteſtate.*

De

De cauſis verò harum mutationum Plato
146 vir ingenio & doctrina princeps *l.8.de Repub.* in hunc modum ulterius diſſerit: Degeneres poſteri ex præſtantioribus orti evertunt Reſpubb. paulatim usque ad periodum. Et pulchrè Saluſtius, quem citat Thom. Morus *in Rep. Vtopiæ pag.26.* Hi, quibus opes nullæ ſunt, *ait*, bonis invident, malos extollunt, vetera odere, nova exoptant, odio ſuarum rerum mutare omnia ſtudent.

Sic omnia verti
Cernimus, atq; alias aſſumere pondera gentes,
Concidere has,

Hinc Lucanus de Republ. ita concludit *l.1. bellor. civilium,*

Fert animus cauſas tantarum expromere rerum
Immenſumq; aperitur opus, quid in arma furentem
Impulerit populum, quid pacem excuſſerit orbi.
Invida fatorum ſeries, ſummúq; negata,
Stare diu, nimiúq; graves ſub pondere lapſus

Statius 3. Theb.

—— *Manet hæc ab origine mundi*
Fixa dies bello; populiq; in prælia nati.

Et Prudentius *l poſter. in Symmachum,*

—— *Sicut varia naſcentibus* (inquit)
Contingunt pueris animæ, ſic urbibus adfert
Hora dieſq; ſuum, cum primum mœnia ſurgunt,
Aut fatum, aut genium: cujus moderamine regnet.

Nec non Lucret. *l.5.*

Vtq; adeò res humanas vis abdita quædam
Obſerit, & pulchros fauces, ſævasq; ſecures
Proculcare, ac ludibrio ſibi habere videtur.

Vana ſunt omnia, inſtabilia, perpetuisque mutationibus obnoxia: Ideoque Chriſtianum decet omnia, quæ in mundo, utcunque magna, utcunque ſublimia, iis oculis videre, quibus templum ſanctum Hieroſolymitanum Salvator noſter adſpexit; quaſi ſcilicet non lapis ſuper lapidem ſit manſurus. Hinc Boet. 2. *Met.3.*

Rara ſi conſtat ſua forma mundo,
Si tantas variat vices;
Crede fortunis hominum caducis,
Bonis crede fugacibus.

147 Eludant licet (*ait* Q. Curtius *l.5.*) quibus forte ac temerè humana negocia volvi agique perſuaſum eſt: Equidem æternâ conſtitutione crediderim nexuque cauſarum latentium, & multò ante deſtinatarum, ſuum quæque ordinem immutabili lege percurrere. Quædam vini ebrietas; quædam etiam fortunæ eſt. Atque ut illa firmò etiam cerebro homines commo-
148 vet, imbecillos omninò dimovet: ira iſta quamlibet prudentes deludit, imprudentes planè dementat. Et ut meretrix neminem amat, dum amatores perpetuo mutat, ira & fortuna Thomas Lanſon. *in conſult. de Principatu inter Provincias fol.* (*mihi*) 357.

Sic genus antiqui populoſum delet Abrami
Dux Romæ; & vendit peregrinis arva colonis
Mancipio retinenda. Omnis tunc Dictio Juris;

Si qua fuit, periit & non eſt reparare facultas,
In patria aut alibi, ritus templi atque Senatum
Vrbis, pernicies tanta eſt contra ire Tonantem?

Exactus eſt nunc quoque ab inſtaurato per 149
Carolum M. Imperio Occidentis centenarius ſeptimus (circa quem plerumque fatales & univerſales mutationes in Rebuspublicis evenire teſtatur Peucer. *d. lib. de divinat. fol. 1.*) & à Collegio Electorum, ſapientia Ottonis III. (prout communiſſimo calculo omnes ferè Hiſtorici & JCti aſſerunt, quos ad longum recenſet Adhnis & amicus noſter Gerhard. Buxtorff. *in aureo comment. ſuper Auream bullam* Caroli *Quarti concluſ.* 14. *lit. A.*) conſtituto centenarius quintus, ob quem periodorum concurſum, & quod, propter multifaria hominum peccata, res Orbis Chriſtiani ad exitum & ruinam ſenſim & quaſi ſine ſenſu inclinare videntur maximas mutationes impendere, metuendum eſt. Et certè, ſi quis ad veram & indubitatam Politici Judicii obruſſam, præſentia hæc noſtra ſecula, omniumque Regnorum ſtatum & conditionem inveſtigare, cauſasque converſionum ac everſionum, quæ magis Principatibus jamjam quaſi ſub novacula imminent, penitius velit deſpicere; quinimò, ſi quis ad turbatum ſolummodò Germaniæ noſtræ ſtatum oculorum, mentisque aciem dirigere ſatagat; ne facili ille negocio, quid ſerus Veſper ſecum ſit vecturus, præſagire poterit. Sed futura quis poſſit prænoſcere? quæ ut ſoli Deo nota, ita in ejus unius ſunt manu. Qua in re quidquam augurari, vel divinare nec libet, nec licet.

Quicquid ſit, rectè iſtos delirare ſcribit Se- 150
neca *Epiſt.* 11. & nos fatuos eſſe exiſtimamus, qui mutationes Rerumpublicarum fato, aut ſecundis cauſis adſcribunt. Fatuus quippe di-
citur à Fato: nam & Fauni uxor, Fatua dicta 151
eſt, quod mulieribus Fata canere conſueviſſet Lactant. *l.1.c.22.* Non Stoicum Fatum, ſed noſtra peccata nos perdunt. Et tunc eſt periodus ruinæ Imperiorum, quando peccata
populi ſunt completa *Gen. 15. v.16.* Hinc So- 152
lon in Elegia alicubi à Demoſthene recitata ita canit:

Non urbem Superi cupiunt evertere noſtram;
Et nobis, niſi ſint Numina læſa, favent.
Ipſi ſed patriam ſceleratis mentibus ultrò
Conantur cives dilacerare ſuam.
Nam precio quidam vendunt legesque fidemque &c.

Et vir ſapiens Regnum à gente una ad alte-
ram propter injuſtè facta & contumelias, pe- 153
cuniasque dolò partas transferri ait Sirac. 10. v.8. Sic & Eſaias *cap.* 1. propter peccata populi, dicit terram deſolatam, urbes ſuccenſas, & Sionem factum, ut umbraculum in vinea, an ſtatt einer groſſen Burg / iſt Sie wie ein Gartenhäußlein worden. Et Eſai. 3. v.8. & 9. *Ruit Ieruſalem, & Iuda concidit: quia lingua eorum, contra Dominum, ut provocarent oculos majeſtatis ejus. Agnitio vultus reſpondebit eis, & peccatum ſuum quaſi Sodoma prædicaverunt;*

runt, nec abſconderunt : Væ animæ eorum, quoniam reddita ſunt eis mala. Et Hoſeæ 13. *verſ. 9. Perditio tua ex te Iſrael : tantummodò in auxilium tuum.* Et Jerem. 13. *verſ.* 23. *Quod ſi dixeris in corde tuo : Quare evenerunt mihi hæc ? Propter multitudinem iniquitatis tuæ revelata ſunt verecundiora tua, polluta ſunt plantæ tuæ.* Et verſic. 25. *Diſpergam eos quaſi ſtipulam, quæ vento raptatur in deſerto. Quis eſt iſte, qui dixit, ut fieret, Domino non jubente ? Ex ore Altiſſimi egredientur, nec mala, nec Bona ? Quid murmuravit homo vivens, vir peccator pro peccatis ſuis ? Scrutemur vias noſtras, & quæramus, & revertamur ad Dominum.* Jerem. Thren. 3. *verſ.* 37.38.39.& 40.

154 Quocirca vera cauſa petenda eſt ab eo, à quo ſunt omnes cauſarum cauſæ. Unde David *Pſalm.* 2. *v.* 20. *&* 21. dicit : Illius eſt ſapientia & majeſtas, ille mutat tempora & ætates : transfert Regna atque conſtituit. Et *Pſalm.* 143. *v.* 10. Qui dat ſalutem Regibus. Et *Proverb. c.* 16. *v.* 11. Pondus & Statera judicia Domini ſunt. Voluntas & providentia Dei ineffabilis, curat Regna oriri, mutari, interire, Regesque vocari ac dejici. Omne à Domino malum eſt *Amos* 3. Deus eſt, in cujus manu gubernatio politiarum *Sirac* 10. Is eſt, qui regna transfert, ut cognoſcant viventes, quoniam dominatur excelſus in regno hominum *Daniel.* 4. ille definit terminos Imperiorum *Actor.* 17. *verſ.* 26. Cominæus *lib.* 5. *Hiſtor. cap.* 9. *ad fin.* Ille delet memoriam populorum, ille bellum contra aliquos gerit Exod. 17. *verſ. penult. & ult.* Ruinam minatur illis Propheta, qui dicunt, Deum non curare res humanas, quod faciunt impii Politici, qui ſuis artibus omnia regere volunt *Sophon.* 1. *verſ.* 12. ubi Andræ. Oſiander.

155 Quandoquidem ergo peccata Dei iram provocant, & Regnorum mutatio ſæpenumero à Deo & juſta offenſi Numinis vindicta (quam Flagelli appellatione Sacræ literæ deſignant) propter hominum peccata procedit, ut perſpicuè plenum eſt in monarchia Caini, quæ una cum ſubditis per diluvium finem accepit ex Dei juſta ſententia, qui cum videret, quod omnis caro corrupuiſſet viam ſuam ſuper terram, dixit ad Noe : Finis univerſæ carnis venit coram me, repleta eſt terra iniquitate à facie eorum, & ego diſperdam eos cum terra *Geneſ. cap.* 6. *v.* 13. Certè remedium optumum eſt, ut ſic admoniti recurramus ad Deum adverſus tot futuras calamitates & ab ipſo irato miſericordiam imploremus, orationibus & ſupplicationibus publicis atque privatis indeſinenter inſiſtamus, vitæ mores corruptos emendemus, & mandata ejus diligenter exequamur. Cujus rei exemplum habetur *Exod. c.* 32. *Amos c.* 7. *&* 3. *l. Reg. c.* 21. *Michæ c.* 7. *v.* 9.

156 Revelat etiam Deus plerunque futuras proximas mutationes Rerumpublicarum ac imminentes Calamitates, vel ſignis vel prodigiis vel prophetiis, vel aliis modis, prout ſapientiæ ejus incomprehenſibili expedire viſum eſt. Sic tempore Antiochi Regis contigit, per univerſam Hieroſolymorum civitatem videri diebus quadraginta, per aera equites
diſcurrentes auratas ſtolas habentes, & ha- 157
ſtas, quaſi cohortes armatas, & curſus equorum per ordines digeſtos, & congreſſiones fieri cominus, & ſcutorum motus, & galeatorum multitudinem gladiis diſtrictis, & telorum jactus, & aureorum armorum ſplendorem, omniſque generis loricarum *Macchab. lib.* 2. *cap.* 5. *verſ.* 2. *&* 3.
Et paullò an- 158
tequam capienda eſſet Hieroſolyma à Tito Veſpaſiano, inter præcipua perditionis ejus Civitatis præſagia illud fuit, quod ante Solis occaſum viſi ſunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & civitati circumfuſæ : feſta autem die, quam Pentecoſtem vocant, nocte Sacerdotes intimum templum more ſuo ad divinas res celebrandas ingreſſi, primum quidem motum quendamque ſtrepitum ſenſerunt, poſtea verò ſubditam vocem audire, quæ diceret : Migremus hinc, teſte Joſepho *lib.* 7. *de bello Iudaic. cap.* 2. Quæ refert etiam Tacit. *lib.* 5. *Hiſtor.*

Sic C. Julio Cæſari conjuratio & futura cæ- 159
des multis, iisq; evidentibus prodigiis denunciata eſt. In quibus illud maximè memorabile, quod de ænea tabula, in Capyis, Capuæ Conditoris, monumento, paucos ante menſes inventa narrat Sueton. *cap.* 81. & authoritate Cornelii Balbi confirmat : Ne dicam, quod haruſpices præmonuerant, ut diligentiſſimè Iduum Martiarum caveret diem : & uxor Calphurnia, territa nocturno viſu, ut eâ die domi ſubſiſteret, orabat; & libelli conjurationem nunciantes, dati, ab eo neque protinus lecti erant. Sed profectò ineluctabilis fatorum vis, cujus cum fortunam mutare conſtituit, conſilia corrumpit, referente C. Velleio Paterculo *lib.* 2. *hiſtor. fol. mihi* 224. *&* 235.

Sic antequam corrueret omninò Reſpubli- 160
ca Democratica Romana, prodigium factum eſt Romæ, quo denunciabatur, Regem populi Romani naturam parturire, idque paucos ante menſes, antequam Cæſ. Octav. Auguſtus naſceretur, qui fuit primus legitimus Monarcha Romanorum, & ideo Senatum exterritum cenſuiſſe, ne quis illo anno genitus educaretur : Cujus tamen Senatus conſultum ad ærarium delatum non fuit, curantibus iis, qui uxores prægnantes habebant, ne fieret, ſingulis ad ſe ſpem trahentibus, ut ait Suetonius *in Auguſto.*

Sic paullò ante adventum in Americam, 161
Rex inſulæ, quæ poſtea ex nomine inventorum dicta eſt Hiſpaniola, idolum Zenii conſuluit jejunio quinque dierum religiosè obito, flagellis etiam laceratus, quid de regno ſuo poſt ejus obitum futurum eſſe ? Reſpondit autem Dæmon, à Deo veritatem dicere ut & alibi ſæpè compulſus, futurum venturos homines barbaros, veſtitos, regnum vi ſubacturos uno ictu gladiis ſuis multa corpo-

ra diſſe-

ra diſſecaturos, ſervitute graviſſima oppreſſuros incolas. Quod oraculum Rex ad placandum numen carmine comprehendi, quod Arentum vocat; & ſolenni ceremonia feſtis diebus cantari voluit. Et proinde multi incolarum, ubi Hiſpanos primum adventantes videre, fuga ſibi conſuluerunt oraculi memoria Petr. Cyza *tom. 2. rer. Indicar. c.* 33.

162 Sic Anno 1538. multis in locis Germaniæ viſi ſunt armati homines in aere, & verſus Orientem ſtella inuſitatæ magnitudinis, quæ cruentos ſpargeret radios; & juxta illam crux ſanguinolenta cum vexillo per aera volante, ut ſcribit Surius in eo Anno & ibidem; quæ ſequenti Anno acciderint triſtia Chriſtianis, exponit. Sic Anno 1618. inſtar flagelli caudata Cometes, & Anno 1630. horrenda Solis Eclipſis adparuit, quæ procul dubio magnas mutationes Regnorum Rerumque publicarum & populi præſignant. Alia & plura prodigioſa belli præſagia recenſent Philip. Melanthon. & Peucer *lib. 4. Chronic. Carion. German. fol.* 178. *in Anno* 1552. Gregor. Tholoſan. *d. lib.* 21. *c.* 6. *per tot.*

163 Et in Comitatu Marchiæ & partibus Suderlandiæ tempore autumnali ignotas mixti ac inſoliti coloris aves, magnitudine turdos, colore aliquatenus halbvögel repræſentantes, viſas fuiſſe, & turmatim volitantes jugerum & plus agri operuiſſe; easque volucrum copias; ceu belli fæciales, ſequenti hyeme Hiſpanorum & Belgarum, poſt Cæſariorum & fœderatorum Romano-Catholicorum alioſque exercitus ſecutos fuiſſe; Ditiones illas miſere debellantes, deprædantes; vaſtantes; obſervavit Joan. Wilhelm. Növenſtrunck im Rechtlichen Bedencken von Anlage / contributionen, Kriegß Stewren vnd Schäden / wie ſolche peræquirt werden ſollen *fol.* 30.

164 Sunt etiam Principatibus & Regnis Angeli ſeu Genii tutelares, ſeu defenſores; quorum ope & miniſterio Regna conſervantur & proteguntur; intelligentiæ Rabbinis dictæ, referente Phil. Camerario *meditat. hiſtor. cent.* 3. *c.* 15. Unde D. Clemens *lib.* 2. *recognit.* refert, D. Petrum aſſeruiſſe, cujusque gentis proprium eſſe Angelum; & Clemens Alexandrinus *lib.* 6. *ſtromat.* Dionyſ. Areopag. *de cœleſti hierarch. pag.* 9. Synagogæ Judæorum peculiarem fuiſſe cuſtodem S. Michaelem, & alium Perſarum & Regni Perſici Dan. 10. v. 13. Simon. Majol. *tom.* 2. *canicular. dier. c.* 1. *fol.* 433. *& ſeq.* ubi ait, Ange- 165
lorum, qui Imperiis præſunt hæc eſſe munia; ut omni momento in ſtatione ſua & excubiis contra Diabolicos ſint, imperia tueantur, ad ruinam inclinantia fulciant, adverſa omnia averruncent, & Dæmones tumultuantes reprimant, atque compeſcant, Gregor. Tholoſan. *d. lib.* 21. *cap.* 3. *n.* 43. latè Dn. Beſold. *in diſſertat. politic. de Republica curanda c.* 3. *per tot.* Martin. Mager. *tract. de advocat. armat. c.* 3. *n.* 16. *& ſeqq.*

Deus Opt. Max. Romano Imperio ſecun- 166
dum Prophetica vaticinia paulatim declinante & contrito, & ad pedum digitos luteos, quibus hodie ſtat, redacto; in hoc rumore rerum; Chriſtianorum Principum & præſertim Germaniæ Athlantum animos abinvicem divulſos, mutuo firmoque pacis vinculo conglutinet, ut hominum furioſorum patriæ noſtræ mille modis inſidias ſtruentium malitiæ, quam maturrimè occurrant, quo ſemotis inteſtinis diſſenſionibus ac ſimultatibus concordi prudentia, conjunctis viribus, arteque ubi opus eſt nova adverſariorum conſilia, Summi Triarchæ auxilio (quod omnium conditionum viri fieri in votis habere, & neceſſario fieri intelligunt) diſſipent, vel ſaltem potentiam eorundem interim atterant & ſufflaminent; donec ad ea tempora veniatur, cum ex æterno res humanæ conſecutæ decretum, certum ſuum ſint finem habituræ.

CAPUT VIII.

IN QUO RECENSENTUR & elucidantur aliquot caſus Neceſſitatis & Utilitatis publicæ; quibus Collecta legitime indicatur: Ut ita de cæteris idem judicium ſumi queat.

SUMMARIA.

I.

1 Sex caſus *in quibus Domini Inferiores Subditos ad Collectam compellere poſſe videantur.*
2 Animadverſio D. Petri Gilkenii *in hanc doctrinam.*
3 *Quod* Dynaſtæ & Barones *Imperatoris nomine exigere poſſunt, id proprio jure non videntur facere.*
4 Imperatori *in tranſitu hoſpitij & omnia humanitatis officia debentur.*
5 Imperator *quacunq; regionem peragret; non rogat ſalvum conductum à particularibus territoriorum Dominis.*
6 Hiſtoria *de Ludovico Marchione Badenſi.*
7 Caroli IV. Imp. *Majeſtati parum convenit; quod ſalvum Conductum à Duce Bavariæ requiſiverit.*
8 *An* Dominus *pro militia ſuſcipienda ſine auctoritate Imperatoris Collectandi provinciam occupare poſſit.*
9 Locus Luc. 3. *verſ.* 13. *&* 14. *à pleriſq; Theologis & ICtis ad Collectas refertur.*
10 *An* Domino *ob æs alienum vel ob maleficium carte-*

carcerato collectis ſubveniendum.

11 Vaſalli non tenentur ſolvere æs alienum pro Domino feudi.

12 An Dominus pro elocanda filia ſubditos ad Collationem convocare queat?

13 Affirmant nonnulli: quorum opinio rejicitur n.17.

14 Alii hanc opinionem in Germania receptam eſſe teſtantur, & ad univerſalem praxin extendũt. n.15.& 29. Quod declaratur n.30.31.36.37. 41.& 41.

16 Publica utilitas privatæ præferenda.

17 Publicæ pacis & tranquillitatis gratia Princeps bona privatorum auferre, & damna Subditis illata remittere poteſt.

18 Bannitus ab Imperatore pacis conſervandæ cauſa reſtitutus recuperat bona in Tertium à Fiſco tranſlata.

19 Pacis Encomium.

20 Princeps poteſt præcipere Vaſallo, ut Caſtrum reficiat.

21 Magiſtratus ingraveſcente annona Cives cogere poteſt, ut frumentum viliori precio vendant.

22 Ob publicam utilitatem multa contra juris regulas inducuntur.

23 Immunitas non includit caſum publicæ utilitati contrarium.

24 Reipublicæ intereſt, fœminas Dotibus inſtructas eſſe.

25 Frater ſorori ſuæ Dotem conſtituere tenetur.

26 Collectæ pro reparatione murorum, Caſtrorum &c. cogi poſſunt.

27 Negativa Sententia Authori probatur, & recenſentur ejuſdem propugnatores & numero 28.

32 An Dd. de Conſuetudine & uſu atteſtantibus fides impertienda ſit?

33 Doctori tunc præſumtivè creditur quatenus verſatus eſt in loco vel foro de quo teſtatur.

34 Conſuetudo non eſt de loco ad locum neque de perſona ad perſonam, neque de caſu ad caſum extendenda.

35 Conſuetudo in ſpecie de qua agitur, probanda eſt.

38 Cautela qua præjudicio & abuſui Collectantium occurritur.

39 Quid verò Reverſus ejuſmodi probent, docet praxis: & n.40.

43 An Dominus ob donationem pro nuptiis filij collectam indicere poſſit?

44 An, quæ deferendis pro elocanda filia Collectis dicta ſunt (præſuppoſita conſuetudine) obtineant etiam in ſecundis nuptiis filiæ, & in filia ſpuria?

45 Spuriam filiam pater alere & dotare tenetur.

46 Duces abdicati, quod ſuum eſt, acceperunt, neq; quicquam præterea petere poſſunt.

47 Reſponſio ad contraria & n.48.49.

50 Æs alienum inter caſus Neceſſitatis & utilitatis publicæ refertur.

51 An & quatenus Succeſſores in Regno, Ducatu vel alia dignitate Regali ad debitorum à prædeceſſoribus contractorum ſolutionem diſtringantur?

52 Succeſſionum duo ſunt genera; Vnum quod per Electionem; alterum, quod per ſucceſſionem fit.

53 Rationes Dubitandi quoad primum propoſitæ Quæſtionis membrum ſub hoc & n. 54.55. 56.

57 Rationes Decidendi hoc & num.58.59.& 60.

61 Reſpondetur ad contraria hoc & num. 62. 63.

64 Opinio hæc, quod Electivus Succeſſor ad æris alieni à prædeceſſore contracti ſolutionem non teneatur, limitatur & declaratur inſuper n.65. 66.67.& 68.

69 Dignitatis nomine contrahi dicitur, quando contrahitur de re pertinente ad ipſam dignitatem.

70 Quæ Dignitatis nomine contracta ſunt, non in perſonam, ſed in rem contracta ſunt. Ideoq; cum perſona non moriuntur, ſed in ſucceſſorem tranſeunt: & n.71.72.

73 Dignitas non moritur, nec contractus ejus nomine celebratus extinguitur.

74 Galli fraudibus agunt, dum publicam fidem frangunt, eo colore, quod Galliæ Reges non hæreditario jure, ſed Salica lege Regnum obtineant.

75 Galliæ Reges non moriuntur

76 Is, qui hæreditario jure in Regno vel Principatu ſuccedit, ad diſſolutionem æris alieni tenetur.

77 Quid de Rege Galliæ ſtatuendum.

78 Succeſſores in Ducatu, Comitatu &c. non ſingulares, ſed univerſales ſucceſſores ſunt.

79 Princeps anteceſſoris ſui facto contravenire non poteſt.

80 Argumentum hoc; Quod Succeſſor non tenetur ex facto anteceſſoris ſui, niſi eidem in hæreditate ſucceſſerit eſt nugatorium.

81 Præjudicia Cameræ allegantur.

82 Quid juris? ſi feudum non ſit hæreditarium, neque Regale, ſed ex pacto & providentia?

83 Imperator, Reges & alij per Electionem ad dignitatem evecti, ad debita prædeceſſorum non aliter obligati ſunt, niſi illa vel pro utilitate publica, vel conſenſu Ordinum, vel dignitatis nomine contracta, vel ſpeciali pacto ſuſcepta ſint.

84 Cauſa diſſolvendi æris alieni eſt neceſſaria & juſta cauſa, ut poſſit Collecta imponi.

85 Dominus & Subditi unum corpus ſunt.

86 Æſopi fabula de corpore & aliis corporis partibus.

87 Languenti capiti ab omnibus membris ſuccurrendum.

88 Membra debent caput ſuum defendere; neque ab illo ſeceſſionem facere; niſi caput illiciti quid attentet.

89 Niſi Subditi opem ferant, Reſpublica facile ære alieno conſumi, & in alienas manus venire poteſt.

90 Provinciam non alienari, aut non alterius dominio ſubjici, tam ſubditorum quàm Reip. intereſt.

91 Novos Dominos comitantur novæ leges.

92 Hactenus Princeps ob æs alienum Collectam indicere poteſt, ſi debita ſua ipſius culpa non contraxerit

traxerit & n.95.96.97.& 98.

93 Subditi *pro debitis Magiſtratuum & Dominorum non poſſunt capi, arreſtari & perſonaliter detineri.*

94 Ceſſante *cauſa collectæ*, *ceſſat ipſa collecta.*

99 *Dd. qui Principem Regalia habentem* ob ſuum æs alienum, *Collectas indicere poſſe, in individuo prodiderunt, ordine recenſentur.*

100 Cautelæ *tres pro Principe*, *qui ære alieno Subditorum ſuccurſu eſt ſolutus*: *& num.* 101. 102.

103 Subditi *non debent ventilare rationes & negocia Superiorum.*

104 Princeps *verendus potius*, *quam metuendus.*

105 Amor populi *Principis cuſtodia.*

106 Amor Subditorum *generale Imperij cujuslibet munimentum eſt.*

107 Marci Imperatoris *egregium & memorabile dictum.*

108 Amor Principum *in Subditos ſuos quantum poſſit.*

DEterminatum eſt Superiori capite, Subſidia Contributionum tantum neceſſitati ſervire, neque legitimè imperari, niſi evidens eaque publica Utilitas contrahendæ pecuniæ Principes vel magiſtratus urgeat. Examinandi modò ſunt aliquot caſus Neceſſitatis vel Utilitatis publicæ, ut quid de aliis ſtatuendum, pro re nata & contingentia facti commodius & exactius perpendi poſſit.

1 Adducuntur verò à Dd. vulgò ſex ſpeciales caſus, quibus inferior Dominus, ut Comes, Baro aut ſimilis Dynaſta hanc collectandi provinciam occupare queat. Hoſtienſ. Speculat. Chaſſanæ. Burſatus & alii fideliter congeſti à Roſenthalio *de feud. cap. 5. concl. 76. lit. A.* Regner Sixtin. *lib. 2. de Regalib. cap.* 14. *num.* 5. Frider. Mindan. *lib. 2. de Mandat. judic. cap* 45. *num.* 5. Guerrin. Piſon. Soac. *in prælud. feud. cap.* 37. *num.* 12. *& inde* (1.) Si Dominus loci hujusmodi Exactionibus utatur pro Exercitu Imperatoris. (2.) Si Imperator tranſitum faciat vel peragret regionem, in qua quis Dynaſta eſt. (3.) Si Dominus velit pro ſe, aut filio vel fratre, honoris & gloriæ quærendæ gratiâ, expeditionem militarem ſuſcipere (4.) Si Dominus ab hoſte captus ſit redimendus (5.) Si ſe offerat occaſio propagandæ ditionis quod fortaſſe vicina quędam loca admodum opportuna ſint venalia (6.) Si filiam matrimonio collocet.

2 Sane Petrus Gilkenius *in auth. Quas actiones. c.* 10. *num.* 20. *ſeqq. C. de SS Eccleſ.* in hanc doctrinam animadvertentes Interpretes abſque ratione relatos caſus ſeparaſſe exiſtimat, &, quoad primum & ſecundum nihil ſpeciale in illis conſtituendum profitetur, ſimulque refellit Roſenthalium diſtinguentem; Utrum quid explicandum ſit in Imperatoris Expeditionem & Subſidia bellica, an victus ſuppeditandus ſit, cum eam Regionem tranſeundo perlu-
3 ſtret: Utrumque enim Imperatorem jure proprio exigere, & tam comeatus & annonas, quàm hoſpitii officia jure ſuo imperare dilucidè probat Gilkenius *d. loc.* per textus & rationes, quas ibidem videre licet. Cui omninò calculum adjicio. Quinimò, ob publicam & omnigenam Securitatem, qua Cæſ. Majeſtas omnes moleſtiarum, inſidiarum, violentiarum, offenſionum & damnorum 4
nebulas diſcutit atque diſpellit, eidem in tranſitu omnia humanitatis officia deberi autumo. Qua etiam de cauſa ſua Majeſtas, quacun- 5
que tranſeat ſalvum conductum (utpote quem jam ante omni Exceptione tutiorem jure ſummo habet & ubique ſecum trahit) à particularibus territoriorum Dominis non requirit, ut vulgò rectè dicatur, Kayſerliche Majeſtett ſey deß Glattens nit hoch benöttigt / Sie bringt daß Glait mit ſich. Quamobrem Ludovicus Marchio Badenſis apud Hiſtoricos rebellis 6
audit, quod Carolo IV. Cæſari tranſitum per ſuas provincias in Italiam comparatis ad hoc obſeſſoribus viarum impedire tentaſſet, Dubrav. *lib. 22. Hiſtor. Boem. pag.* 208. Et Cæſariæ Majeſtatis decori parum conveniſſe 7
exiſtimatur, quod idem Carolus IV. aliquando à Duce Bavariæ ſalvum conductum requiſiverit.

Tertiò verò caſu non percipio qui tales 8
Dynaſtæ Subditos ſuos Extraordinaria Contributione prægravare poſſint; Nam etſi honor Dominorum ſit honor Subditorum &c. ſecundum Hoſtienſ. & Speculator. teſte Natta *conſ.* 380. *num.* 9. Jacob. de Ayello *tr. de jure adoha num.* 11. Thomat. *tr. de Collect.* §. *neſcienter num.* 5. Weſ. *de feud. cap.* 10. *num.* 10. Et licet, quod publicè honorificum eſt, communibus quoque ſumptibus ſit levandum Alberic. *ad l. fin. C. de advoc diverſ. jud.* Ant. Teſſaur. *deciſ. Pedemont.* 257. *num.* 9. Crebriore tamen eoque veriore calculo receptum eſt, honeſtatem vel honorem alterius juſtam Collectandi cauſam non eſſe, ideoque repudiandum: Quia reſpicit ſolam privatam Dominorum utilitatem, non autem commune Reipub. vel patriæ commodum, poſt alios Albert. Brunus *conſil.* 32. *n.* 7. Zaſ. *de feud. p.* 7. *num.* 51. *in fin.* Natta *d. conſil.* 380. *num.* 1. *&* 12. Weſemb. *conſil.* 27. *n.* 26. Roſenthal. *d. cap.* 5. *concl.* 76. *num.* 3. *&* 4. qui fatentur, hac in parte Speculatoris ſententiam neque receptam, neque in jure fundatam eſſe. Per conſequens ergo Domini fortunam ſuam boni conſulere, neque ex cauſſa inopiæ aut calamitatis, qua urgentur, ſine authoritate Principis ad hujusmodi conſilia ſeſe conferre debent. Quò confert, quod Johannes Ba- 9
ptiſta ſingulos ſuis ſtipendiis jubet eſſe contentos *Luc. 3. v.* 13. *&* 14. Quem locum ad Collectas pleriqueDoctorum transferri debere, rectè arbitrantur D. Philip. Melamthon *in Explicat. cap.* 22. *Matthæi. Et in Dominica* 23. *poſt Trinitatis.* Jacobin. de S. Georg. *tract. de homag. num.* 33. *verſ. in quæſtione prædicta.* Facultas Lipſenſis *d. conſ.* 9. *num.* 12. inter conſilia Modeſtini Piſtoris quod & *tom.* 1. *German. conſil.* reperitur.

Rurſum,

Rurſum, qui volunt pro honore & bono ſtatu Principis, aut ſi expeditionem pro ſe vel filio vel fratre, honoris dignitatisque cauſsâ, Dominus ſuſcipiat, poſſe Collectam Subditis imponi, hoc cô moderamine ſtatuunt, ſi non habeat Princeps ſufficientes reditus ad conſervationem ſui ſtatûs, dignitatis, honoris, & ad alias rationabiles expenſas Joh. Andr. *in addit.* Specul. *de feudis* §. *quoniam. col. antepenult.* Natta *d. conſil.* 308. *per tot.* Anton. Teſſaur. *deciſ.* 257. *numero* 9. *verſ. præſertim quando.* Roland. à Valle *conſ.* 1. *n.* 62. *& multis ſeqq. per tot. & conſ.* 76. *vol.* 2.

10 Quarto caſu diſtinguendum puto, Utrum ob maleficiû, vel ob æs alienum ſua culpa contractum, Dominus captivus detineatur: An verò fortiter pugnando pro patria citra ſuam culpam in manus hoſtium inciderit. Poſteriori caſu & Pietatis & publicæ Neceſſitatis ratio, eundem Collectis ſublevari ſuadent. Ex charitate enim tenemur benefacere & redimere præſertim eos, qui ceciderunt in captivitatem *in c. non ſatis.* 68. *diſt.* Facit text. ad propoſitum *in c.* 1. §. *ſed etiam tit. quæ ſit prima cauſa benef. amit.* Ita pro JOHANNIS Regis Galliæ in prælio adverſum Anglos ſuſcepto capti Redemptione tricies centena Francorum millia à
11 populo penſa ſunt: Innocent. Gentilett. *adverſus Machiavell. fol.* 42. Priori verò caſu nullatenus Vaſalli tenentur Domino, ob delictum videlicet, vel ad inſtantiam Creditorum ob æs alienum Carcerato ſubvenire Matthæ. de Afflict. *in Conſtit. Regn. lib.* 3. *rubr.* 17. *num.* 4. Marius Muta *in Capitul. Regni Siciliæ cap.* 4. *num.* 10. *&* 11. *tom.* 1. Lud. Schrader. *de feud. p.* 9. *c.* 8. *n.* 9. Johan. Sichard. *in l. ob cauſam. num.* 4. *C. de Act. & Obligat.* maximè, ſi ſe ſimul non obligaverint. Eruditè & pulcrè Anton. Heringius *tract. de fidejuſſorib. cap.* 29. *num.* 29. *& ſeqq.* Eoque ſpectant quæ excutiuntur infra *ſub n.* 35. *& ſeqq.* Videatur etiam omninò Conrad. Rittershuſ. *de feud. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 42. *fol.* 310. *& ſeq.* Guerrin. Piſon. Soac. *in prælud. feudor. c.* 37. *n.* 23. *& ſeq.*

Declarationi præmemoratæ alii addunt aliam, eamque generalem, nempe ſi nec Dominus habeat de ſuo, quo ſe redimat: Quia tunc demum videtur hic pietas & neceſſitas verſari, & charitativum exigere *per c. cum Apoſtolus. & c. prohibemus. extr. de cenſib.* Alioquin Zaſ. *part.* 7. *de feud. num.* 51. & Clar. *lib.* 4. *recept. ſent.* §. *feudum quæſt.* 29. ſimpliciter negant, Subditos teneri pro redemptione Domini, & quod prædicto moderamine hoc ſit accipiendum, apertè voluit Natta *conſil.* 380. *num.* 13. quando omnes ab Hoſtienſe & Speculatore caſus expreſſos non aliter, niſi cum hac declaratione admitti debere contendit, quàm ſi per ſe Princeps non poteſt. Ita enim ſe explicat Frid. Mindan. *de Mandat. d. lib.* 2. *c.* 44. *n.* 4. *in fin. & ſeq.* Surd. *de aliment. tit.* 1. *quæſt.* 57. *num.* 4. quando volunt pro Neceſſitatibus privatis ſuccurrendum Domino, ad exemplum liberti, & Vaſalli; & dum argumento ab alimentis ſumpto utuntur, Alimenta enim ſubſidiaria non debentur cuiquam, ne quidem patrono, vel feudi Domino, quàm ſi egeat, nec de ſuo facere poſſit.

Quinto caſu, ſi emptio novi caſtri utilitatem publicam principaliter reſpiciat, puta ſi locus ſit idoneus ad arcendos vel fugandos hoſtes &c. Collectam expediendam eſſe arbitror, per ea, quæ in hiſce terminis reſpondit Olrad. *conſ.* 140. *circa propoſitum. per tot.* rectè relatus à Fulvio Paciano *conſ.* 7. *num.* 57. Natta *conſil.* 557. *n.* 4. Anton. Borrin. *de Cavalc. pag.* 4. §. *pro terra emenda.* Marin. Freccia *de feud. lib.* 2. *authoritat.* 2. *n.* 24. *& ſeq.* Nec diſſentit, nullum tamen horum allegans, Henricus à Roſenthal *d. concl.* 74. *n.* 7. *& ſeq.*

Sextus caſus in Germania noſtra frequen- 12
tius ventilari ac ſæpiſſimè quæri ſolet: An ſcilicet, cum agitur de filia in matrimonium elocanda, Subditi ſuo auxilio Domino ſubvenire cogantur? Multi id affirmarunt: Cu- 13
jus aſſertionis antenſignanus perhibetur Roffredus *in tract. ordinis judiciarij p.* 5. *rubr. de Sacramentis p.* 364. Accurs. *in l. placet. verb. Canonicum. C. de SS. Eccleſ.* Hoſtienſis *in Summ. tit. de Immunit. Eccleſ. n.* 3. Speculat. *de feud.* §. *quoniam. num.* 67. Johan. Blanc. *l.* 2. *de feud. c.* 1. *num.* 34. Marin. Freccia *d. lib.* 2. *auth.* 2. *q.* 5. Guid. Papa *deciſ.* 53. *num.* 2. *& ſeq.* Afflict. *deciſ.* 265. *num.* 54. Tiraquell. *de jure primogen. q.* 70 *numer.* 2. Chaſſanæ. *in conſuetud. Burgund. rubr.* 1. §. 4. *verb. le droict de indire num.* 8. ubi in Burgundia hanc Collectandi conſuetudinem invaluiſſe teſtatur Nic. Boer. *deciſ.* 126 *num.* 2. dicens, hoc quotidie in pluribus locis Aquitaniæ ſervari. Argentræus *in conſuet. Ducat. Britanniæ artic.* 87. *not.* 1. *n.* 1. ubi teſtatur, exſtare de eo jure in pleriſque Galliæ Provinciis conſuetudines Turonum, Andium, Cenom. Berbo. Arvern. Burgund. Aurelian. Ambian. Pictonum, Lemovicum &c. Sed & in Provincia Narbon. talis ab Antibolo traditur. Jacobin. de S. Georg. *tract. feud. verb. qui quidem vaſalli. num.* 75. *verſ. Et ita vult gl.* ubi in aliis locis Italiæ idem uſu receptum aſſerit. Sic in Regno Siciliæ ſpeciali Capitulo cautum eſt, quod liceat Regi pro maritagio filiæ quinque millium unciarum auri ſummam imponere & exigere à Vaſallis & Subditis Regni, Mar. Muta *in Capit. Regn. Sicil. c.* 6. *&* 7. *tom.* 1. Sic Henricus I. Anglorum Rex, cum vellet parare pecuniam dotis cauſa Mathildæ filiæ pactæ Henrico V. Imperatori tributum per jugera terræ impoſuit, unde ingentem paravit pecuniam. Secuti autem ſunt hoc factum poſteri Reges, ad parandam pecuniam dotium nomine filiarum elocandarum Polydor. Virgil. *lib.* 11. *Hiſtor. Angl.*

Sic in Suecia ratione Dotis Subditos centum millia thalerorum contribuere teneri, præter argentea vaſcula & ſupellectilem domeſticam, prout numerus eſt filiarum Regis, ſcriptum reliquit Author Theſauri politici *in Relat. de Regno Sueciæ pag.* 326. Cui Rex nihilominus ſuperaddere poteſt, quod honeſtati conſentaneum eſt. Sic ut alia Regna mittamus, univerſali Germaniæ conſuetudine, 14

à Subdi-

à Subditis hoc caſu Subſidia conferri atteſtantur Zaſ.*de feud.p.7.n.50.*Mynſinger. *cent.* 5.*obſ.* 21.Laurentius Kirchovius *commun.cent.*5.*concl.* 77.Hermann.Vultejus *inter conſilia Marpurgenſium conſ.*35.*n.*40.*vol.* 3. Frid.Huſan. *de propriis hominibus cap.*6.*q.*45.*num.*5.Frid.Mindan.*d.lib.* 2.*de Mandat.cap.*44.*num.*12.Everhard.à Weyhe *tract.de Regni Subſid.cap.* 4. *num.* 13. addens, non tantum in elocanda Principis, ſed etiam
15 Nobilis filia hoc jure multas Germaniæ provincias uti.Imò nonnulli hanc conſuetudinem ad univerſalem praxin extenderunt, referente Reſtauro Caſtaldo *tract.de Imperat.q.*57.*n.* 12. Roſenthal *d. c.* 5. *concl.* 77. ubi ſub *lit. a.* plures comportavit.Joh.Jacob. Draco *de jure patriciorum c.*6.*n.*7. ubi morem hunc quod Subditi pro elocandis Magnatum filiabus hodie Collectas ſolvant, ortum eſſe putat à Clientibus, qui olim patronorum ſuorum filias dotabant, vel ad dotem earum aliquid conferebant. Addatur Bocer. *tr. de collectis cap.*6. *num.* 24. *& multis ſeqq.* Nec novitium inventum eſt, cujus jam olim Dionyſius Halicarnaſſæus vetus author *in Hiſtoria Romana* meminit *lib.* 2. Extant exempla virorum illuſtrium, quorum filiæ inopes publica collectione aut populi aut privata amicorum ſint nuptui collocatæ, ut Caji Caligulæ Cæſaris, quod Suetonius tradit, & C.Scipionis filia ex ærario, & aliorum, & Pauli Æmilii filiæ duæ, & Ariſtidis.

Affirmantium ſententia ſequentibus rationibus confirmatur.

16 Primò publicæ utilitatis ratio ſemper eſt ducenda potior, etiam cum aliquo privatorum diſpendio. Et quidem ad ſidera uſque notum eſt, propter publicam utilitatẽ res ſeu bona auferri poſſe *l.item ſi verberatum* 15.§.1.*&* 2. *ff.de R.V.cum ſimilib.* Hinc publicæ tranquillita-
17 tis & pacis gratia ſuperior damna Subditis illam remittere, bona etiam (quando cæteroquin nihil ſupereſt conſilii vel ſubſidii Capyc. *deciſ.*61.*in fin. & deciſ.*69.*n.*1.) iisdem in vitis auferre, aliisque concedere poteſt,latè Marta *tr. de Iuriſd. lib.* 1.*cap.*4.*nu.*16.*& nu.*33.*& ſeqq.* Franciſ.Pinus *conſ.*114.*num.*17.*&* 21.Gregor. Magalottus *de Securitate & ſalvo conductu p.*1.*n.* 24.*& ſeqq.*Matth.Coler. *conſil* 1.*n.*96.*& ſeqq.*
18 ubi notabiliter addit, Licet bannitus ab Imperatore reſtitutus non recuperet bona in tertiũ à Fiſco tranſlata;cauſa tamen pacis conſervandæ ab Imp.reſtitutus,omnia bona ſua,quæ per bannum amiſerat,etiam illa,quæ à Fiſco quolibet titulo in alium tranſlata fuerunt, velut poſtliminio recuperet. Idem ſentit Wameſ. *conſ.*74. *num.* 40.*cent.*1. Extentè & pulcrè Alexan.Galvan.*ad l.Gallus.ff.de liber. & poſthum. num.*97.*& ſeq.fol.*103. Quia in Pace vertitur publica utilitas,de qua Gail. 2.*obſ.*57.*num.*1.
19 *& per tot.* Et pacis bonum tale bonum eſt, ut in rebus creatis nil gratioſius ſoleat audiri, nil delectabilius concupiſci, & nil utilius poſſideri. Spiritus enim humanus nunquam vivificat Eccleſiæ membra, niſi fuerint in pace unita.Auguſtin.*De Civitat.*DEI. Hac agri, hac urbes, hac res privatæ,hac Res publicæ, hac denique Regna conſtituuntur & conſervantur. Illam qui negligunt,hi ſummam hominum felicitatem haut ſatis cognoſcunt. Et Authore Guicciardciano *Hiſt. lib.* 16. Pace nihil ſanctius, nihil magis neceſſarium, nihil Deo gratius:ſine qua Religionem,pietatem & hominum mores in apertiſſimam perniciem ruere, vel manibus tangi poteſt. Hinc Silius *lib.*11.

—— Pax optima rerum,
Quas homini noviſſe datum eſt, pax una triumphis.
Innumeris potior,pax cuſtodire ſalutem,
Et cives æquare potens.

Et Mantuan.*de pace:*

Pax plenum virtutis opus pax ſumma laborum
Pax belli exacti precium eſt,preciumq́; pericli.
Sidera pace vigent,conſiſtunt terrea pace.
Nil placitum eſt ſine pace Deo,nec munus ad aram.

Ex eodem rivulo dimanat & illud, Quod 20
Princeps poteſt præcipere & mandare Vaſallo, ut Caſtrum,cujus eſt Dominus,reficiat & cuſtodiat; Quo neglecto, Princeps illud, nulla præcedente monitione, ipſo Vaſallo invito, contra hoſtes munire atque cuſtodire poteſt poſt Bald.*conſ.*158.*col.*1.*vol.*3. Azeved. *in Conſtit.Hiſpan.lib.*6.*tit.*5.*lib.*2.*&* 3.*n.*5.*&* 6.

Parili ratione Magiſtratus ingraveſcente an- 21
nonâ, cives,qui magnam frumenti copiam habent, cogere poteſt, ut ea tolerabili & juſto,imò & viliori precio egentibus vendant.Bart. *in l.*1.§.*cura carnis.num.*1.*ff.de offic.præfect.urb.* Et voluit Franciſc. Marcus *deciſ. Delphin.* 540.*nu.* 15.*&* 21.*& deciſ.*541.Stephan.Aufrer.*ad Capell. Tholoſan. deciſ.* 446.Surd.*tr.de aliment. tit.*1.*qu.* 77.*n.*6.Caball.*cent.*1.*reſol.crimin.caſ.*9.*n.*1.*&* 5.

Denique tantus eſt favor publicæ utilitatis, 22
ut ex ea etiam contra juris regulas multa inducantur, Surd. *conſil.*210.*n.*29.*& ſeq.& numero* 38.Petra *de Princip.poteſt.cap.*11.*num.*5.*fol.*189. Zaſ.*conſil.*1.*n.*23.*vol.*2.Neque ulla immunitas 23
includat caſum publicæ utilitati contrarium. Surd.*conſ.*313.*n.*97.Carol.Bardellon.*conſ.*137. *num.*7.

Licet ergò jus collectandi per ſe odioſum 24
ſit, publicæ tamen utilitates, & conſequenter Dodium (quibus fæminas inſtructas eſſe, Reipublicæ intereſt *l.*2.*ff.de jure dot.*) cauſæ uti piæ *l.cum is.*35.§.*Mulier.*2.*ff.de condict.indeb.* & favore dignæ *l.ſi dotare* 12.*ff ad SC.Vellei.*in conſiderationem trahendæ ſunt, ita ut Principi pro maritanda filia Collectæ impoſitio facilè indulgeri poſſit ac debeat.

Secundò Frater Sorori ſuæ Dotem conſtitue- 25
re jure diſtrictus eſt,*l.cum plures* 12. §. *cum tutor verſ.ſed non dabit dotem.ff.de adminiſtr.& peric. tut.juncta l.pen.ff.de agnoſc. & alend.liber.* Duar. *ad tit.ſolut.matrim.Rubr.de dotib.c.*3. Æquum ergo multo magis videri debet,ne ſubditi in elocanda & dotanda Principis filia ipſi Principi ſubſidiũ ſubtrahant;quippe ꝙ non modo ſubjectionis jure & homagii vinculo ei ſint arctiſſimè obligati; ſed & defenſionem & incolu-

mitatem corporis & bonorum ſuorum ipſi acceptam ferant.

26 Tertiò collectarum onus pro inſtructione itinerum, refectione & reparatione caſtrorum, murorum, &c. Subditis irrogari ſolet, uti c. 9. ſeq. planius & plenius elucidabitur. Cur ergo non æquè vel multò magis pro elocanda & dotanda Principis Filia Subditis imperari poſſet collecta?

27 Sed receptior eſt eorum opinio, qui docent, neq; civili neque feudali jure expreſſum eſſe, ut Dominorum filias ſubditi ſuis ſumptibus elocent: In quam ſententiam plerique magni nominis Interpretes decurrunt: Et quidem Legiſtæ & Civiliſtæ in prælectionibus, tractatibus & Commentariis ſuis Alberic. de Roſate in rubr. numero. 59. ff. de muner. & honor. Caſtrenſ. in l. neminem. numero. 3. C. de SS. Eccleſ. & in l. noſtra. numero. 2. C. de Statut. & imagin. Petr. Jacob. Aurelianenſ. in pract. Libellor. rubr. 63. de cauſſis ex quibus Vaſall. numero 26. Tiraquell. d. tract. de jure primogen. q. 69. numero 4. & ſeq. Chaſſanæ. d. loc. numero 8. Petr. Gregor. lib. 3. Syntagm. cap. 7. numero 11. in fin. Petr. Anton. de Petra de poteſtat. Princip. cap. 6. num. 78. pag. 113. Friderus Mindan. d. cap. 44. art. 3. & 5. Noviſſimè Regner. Sixtin. d. lib. 2. de Regalib. cap. 14. numero 51. Nicol. Betſius tract. de pactis familiar. cap. 6. pag. 195. & ſeqq. Petrus Gilken. in d. auth. Quas actiones. cap. 10. numero 27. & ſeq. C. de SS. Eccleſ. Chriſtophorus Beſoldus lib. 1. de Reg. ſucceſſ. diſſertat. 11. numero 10. pag. 93. Bartholomæus Muſculus de ſucceſſ. convent. numero 227. Itemque in Conſiliis, Reſponſis Quæſtionibus ac Deciſionibus, Caſtrenſis conſil. 20. numero. 5. p. 1. Alexand. conſil. 35. numero 3. & ibi Natta volum. 2. Albert. Brunus conſil. 32. numero 7. Menoch. conſil. 32. numero 37. & ſequentibus, Et de Arbit. Iudic. Quæſtion. caſ. 181. numero 3. Paulus Pariſ. conſil. 25. num. 2. par. 1. Erneſt. Cothman. conſil. 3. numero 300. & ſeqq. volum. 4. Johan. Koppen. quæſtion. 32. per tot. ubi diſtinctè & doctè explicuit. Petrus Heig. libro 1. quæſt. 18. numero 17. Quibus adplaudunt Feudiſtæ Jacob. Ardizo (cujus Excellentem inter FF. authoritatem eſſe ſcribit Tiraquell. in l. ſi unquam. verb. donatione largitus. numero 15. Cod. de revocand. donat.) in ſumma cap. 142. circa fin. Bald. in cap. 1. §. ſimiliter. num. 1. & ibidem. Alvarott. num. 6. Martin. Laudenſ. numero 3. Afflict. numero 16. de Capitul. Conrad. Julius Clar. §. feudum. quæſt. 29. Nicolaus Mozzius de naturalib. feudor. num. 61. Fornerus cap. 16. de feud. §. Dominium feudi. Schneidevvin. d. feud. part. 5. num. 19. Henricus à Roſenthal. d. c. 5. concl. 77. per tot.

28 Conſentiunt & adſtipulantur hiſce Canoniſtæ Joh. Andreæ. (quem juris Canonici fontem & tubam Bald. conſil. 226. vol. 1. & Doctorem mundi valentiſſimum nominat Fulv. Pacianus conſil. 23. num. 107. & ſequentib.) tit. de feud. §. quoniam. num. 67. Guilielm. Benedict. in c. Raynutius. verb. Et uxorem nomine Adelaſiam num. 10. extr. de teſtament. Et hæc ſententia longè verior atque communior eſt authore Alberto Bruno d. conſil. 82. num. 7. Ferdinando Vaſquio lib. 1. illuſtr. Controverſ. cap. 7. numer. 3. ubi rationes expendi poterunt.

Sicque judicatum fuiſſe anguſtiſſimo Cam. Imperialis Tribunali in cauſſa Hanaw contra Hattgaw ſcribit Roſenthal d. concl. 77. in lit. C. Quod præjudiciũ exſtat in tomo 2. Sententiarum Cameralium à D. Chriſtiano Bart. editarum pag. 132. In qua cauſſa ſubditi & Incolæ aliquot pagorum in Hattgaw Comitibus ab Hanaw Liechtenbergh omnimodam Jurisdictionem iſthic locorum exercentibus contribuere recuſabant, & abſoluti fuerunt dicti ſubditi Anno 1590. Quia probatum non erat, ipſos in ſimilibus occaſionibus collectas præſtare ſolitos, quamvis Comites ante Anno 1556. coram eodem ſublimi Tribunali contra eosdem obtinuiſſent jus collectandi in caſibus ad publicam utilitatem & Neceſſitatem ſpectantibus, Daß ſie nemblich die Vnterthanen zu deß orts fürfallender Notturfft vnd erheiſchenden nutzen mit zimlichen vnd gebührlichen Schatzungen vnd Anlagen zu belegen macht hetten / uti meminit Roſenthal cap. 5. concl. 74. n. 6. in lit. f.

Hinc fit, ut omnes illi, qui contrariam Ho- 29
ſtienſis & Speculatoris ſententiam aſſerere conantur, vim omnem conſtituant in recepta conſuetudine: Alioquin ni conſuetudo jus hoc induceret, nulla lege exigi poſſent l. Domini prædiorum C. de agric. & cenſit. lib. 11. De qua tamen Conſuetudine quid ſentiendum ſit, mox attingam illud, quod ſæpè aliâs accidiſſe videmus, in hoc argumento contigit, ut quæ pridem officia humanitatis & beneficentiæ fuere, ea ſucceſſu temporis, uſurpatione, & potentiorum impreſſionibus in neceſſitatem tranſirent. Et Roffredum Beneventanum, qui primus pœnè auctor iſtius opinionis fuit, uti ſine lege loquentem, reſpuit Jacobus Ardizo d. cap. 142.
Eamque ſententiam eſſe voluntariam, falſam 30
& fabuloſam diſertè ſcribit Petr. Jacob. Aurelianenſ. d. rubr. 63. num. 29. hoc ſuperaddito, quod Roffredus iſte ejusque aſſeclæ malè dixerint, & cogitationes ſuas malas divulgando pejus fecerint, multosque turbarint & in errorem pertraxerin, prout refert Nicol. Boer. d. deciſ. 226. n. 5.

Etſi verò contrariam ſententiam in Germa- 31
nia uſu Principum generaliter receptam eſſe adſtruat. Mynſinger. d. obſ. 21. n. 4. cent. 5. Idemque velle videatur Zaſ. d. p. 7. n. 50. Nihilominus expediti juris eſt, conſuetudinem Dd. eam aſſerentium teſtimoniis legitimè & ſufficienter
non demonſtrari. In quam rem infinitas 32
Dd. authoritates recitat Erneſt. Cothman. conſil. 13. numero 69. vol. 1. Marc. Anton. Peregrin. conſil. 11. numero 30. vol. 3. Johan. Vincent. Hondedæus conſil. 110. num. 19. & 20. vol. 1. Johan. Baptiſta Aymus tract. de alluvion. lib. 1. c. 9. §. 1. n. 4. Ludolph. Schrader. de feud. p. 7. c. 2. n. 54. Petr. Heig. lib. 1. quæſt. 29. n. 19. Roſenthal de feud. cap. 9. concl. 7. n. 6. Johan. Gœddæus inter conſilia Marpurgenſ. conſil. 32. nu. 188. vol. 3. Ubi ſcribit, conſuetudinem, quæ contra jus commune eſt, Doctoris aſſertione vel

teſti-

teſtimonio nullatenus probari. Et Doctori non
33 niſi de ſuæ Provinciæ conſuetudine atteſtanti fidem accommodandam eſſe, innumeros allegando evincit Petr. Gilkenius *in l. pactum quod dotali. numero 88. C. de pact.* Quinimò licet in nonnullis Germaniæ locis talis conſuetudo vigeret, non tamen eadem ad neceſſitatem juris trahenda, vel ad alia vicina loca por-
34 rigenda eſſet: Cum Conſuetudo juri communi derogans ſtrictè intelligi, nec ullo modo de caſu ad caſum, neque de re ad rem, nec de perſona ad perſonam, neque de loco ad locum extendi debeat: Quod axioma allegationum cumulo farcit Schrader. *de feud. p.* 10. *ſect.* 20. *num.* 165. *& ſeq.* Ideoque conſuetudinem non in genere, ſed in ſpecie & in caſu vel puncto, de
35 quo agitur, probandam eſſe docent Narta *conſil.* 435. *num.* 22. Roland à Valle *conſil.* 53. *num.* 39. *vol.* 2. quos in hanc ſententiam adduxit Petr. Heigius *p.* 2. *quæſt. jur.* 23. *n.* 14.

Deinde, ſi authoritatibus hac in Contro-
36 verſia certandum eſt, plus fidei Roſenthalio Imperialis Cameræ præjudicium alleganti, quàm Mynſingero & Zaſio tribuendum eſt. Quis enim exiſtimet Dnn. Adſeſſores Cam. Imp. ſolertiſſimos (qui ex diſpoſitione Ordinationis Cameralis ſecundum conſuetudines locorum judicare obſtricti ſunt Gail. *libr.* 1. *obſ.* 36. *num.* 14. Mynſinger. *conſ.* 9. *num.* 19. *cent.* 1.) juriſiurandi præſtiti immemores, vel notoriæ conſuetudinis Germaniæ, ſi uſpiam hæc indefinitè & univerſaliter recepta eſſet, adeò ignaros fuiſſe, ut contra manifeſtam, evidentem & notoriam Germaniæ Conſuetudinem pronunciarint.

37 Inſuper adducti Dd. qui de uſu Principum ſubditos pro maritandis filiabus collectantium atteſtantur, ſe nominatim reſtringunt ad eos caſus, quibus vel ex ſpeciali privilegio, vel ex conſenſu ſubditorum ſpontaneo, vel ex longiſſima conſuetudine jus collectandi acquiſitum, vel denique Dominus ita pauper & in eam neceſſitatem redactus ſit, ut præ inopia & egeſtate filias elocare nequeat, pulchrè Joannes Koppen *d. deciſ.* 32. *num.* 9. Roſenthal. *d. concl.* 77. *num.* 2. *lit. b.* Anton. Faber *in Cod. deciſ. forenſ. libr.* 4. *tit.* 42. *definit.* 6. *num.* 1. *in gloſ.* Qua in re tantum abeſt, ut diverſum ſentiat Roſenthal, quin potius ipſis aſſentiatur, ſubjiciens, ad impediendam hujusmodi conſuetudinem ſubditos quorundam Principum ſolere
38 aliquando contribuere, ſed ſolum precariò, ejusque rei teſtimonium à Principibus ſub eorum ſigillo petere, vel etiam ſi id à Principibus denegetur, ad indicandam teſtificandamque coactionem in futurum proteſtationem declaratoriam Solutioni adjungere, uti hæc copioſè & argutè exponit Roſenthal *d. concl.* 77. *in lit. b. & d. Et concl.* 78. *num.* 10. *& concl.* 79. *in gloſſ. per tot. Et concl.* 89. *num.* 7. *lit. g.* Regner. Sixtin. *d. cap.* 14. *num.* 49. ſubdens tamen, Dominos hujus-
39 modi Reverſales [ut vocant] nonnunquam tanti non facere, ut non de novo facilè ſubditos interpellent & Collectas exigant, neceſſitatem æris alieni vel aliam obtendentes: Ideoque ſubditos aliquando hoc nomine coram ſuperiore Magiſtratu conqueſtos fuiſſe, & Mandata contra Dominos imperaſſe. Quid de hiſce Reverſalibus ſentiat Johan Wilhelm. Newmayr von Ramsla *in tract.* von Friedenshandlungen vnnd Verträgen in 40
Kriegszeiten *fol.* 196. *&* 197. obiter heîc inſpergere lubet: Aber was helffen ſolche Reverſe (ait) Zuſag vnd Verpflichtungen/es iſt nur ein Schein / vnd müſſen doch nichs minder die Vnterthanen/ſo offt es die Obrigkeit begehret/ ohn einige widerrede/ſich ſchätzẽ vñ belegen laſſen/Ja wie viel newe Stewren werdẽ jetzo neben den alten/die man noch darzu wol doppel vnd mehrfach erhöhet/erdacht vñ eingebracht/dabey der Reverſe gantz vñ gar vergeſſẽ vñ verſchwiegen wird/vñ alſo endlich ein zwang/Schuldigkeit vnd herkommen auß den ſtewren vñ Schatzungen/man hab auch hierzu wichtige Vrſach oder nit/gemacht/vnd daß ſic volo, ſic jubeo, ſit pro ratione voluntas, ohn einig Anſehen/ eingeführet werden will/ Et paulo poſt: daß aber die Stewren ſo gar vberhäuffet werden/iſt gemeinlich dero Obrigkeit hierunter das wenigſte zuzumeſſen. Es ſeyn vnbarmhertzige vnd dero Armuth gantz gehäſſige vnd feindſelige/vielleicht auch jren eigenẽ Nutz hierdurch ſuchende leute/ welche ſie darauff leiten vnd führen/da ſie doch vielmehr hingegen die Obrigkeit ſolches vhralten Herkommens/vnd Teutſchen Freyheit berichten/ vnd mit was maß/auch wie fern ſie den Vnderthanen Stewr auffzulegen berechtigt weren / eben durch das Herkommen vnd den Zweck ſolcher Reverſe ſie erinnern ſolten/damit ſie nit meinen möchten/die Vnterthanen hätten gegen ſolche Revers jhre Freyheit verkaufft/ vnd wie offt ſie Revers zugeben erbottig weren / ſo offt müſten die Vnterthanen ſtewren. Dann wann diß ſeyn ſolte/ ſo würde die Cautio de futuro, ſo den Reverſen einverleibt/ nemlich: daß dergleichen Aufflage / nicht für eine Berechtigung geachtet/auch nit weiter dann die Condicionirte bewilligung ſo der Obrigkeit zu Ehren/ oder aber auß vnlangbahrer deß Landes Notturfft geſchehen/entricht/doch zu anderm Nutz/ dañ darzu ſie deputirt, nit verbraucht werdẽ ſolle; gar ohne krafft/wirckung vñ vergebens ſeyn. Alſo aber erdencken ſolche Leuthe vielmehr immer einen Fund nach dem andern/ nur zeitliche gnad vnd vortheil hierdurch zu erlangen/wie den armen Vnterthanẽ die wolle nur wol abgenommen/vnd jnen jhr Leben ſchwerer vnd ſaurer gemacht werden möchtẽ. Dürffen gegẽ die Fürſtẽ fürgeben/die Vnterthanen könten die Stewren ohn einigen Schaden vnd Abbruch jhrer Nahrung wol entrichten/ſie fühleten ſolche nit/ vnd were keiner/der ſie nicht willig vnd gern gebe/Sagen auch wol/man müſte den Vnterthanen mit den Stewren den Muth brechen / damit ſie ſo viel beſſer im Zwang vnd Gehorſamb erhalten werden mochten. Die ſollen aber gewiß glauben/daß ſie es an jenem Tag zu verantworten haben werden/Ja ſie müſſen auch wol noch bey jhrem Leben Gottes Rach vnd Straff deßwegen ſehen vnd erfahren. Hæc ille *d. loc.*

41 Probant autem hæc omnia, Collectas non
deberi, nec bene exigi, niſi petitor unum eo-
rum, quæ diximus, ante verificet, & vel titulo
Regalium nominatim jus illud conferente vel
ſpeciali privilegio vel conſuetudine ſibi deberi
prius oſtendat, vel precariò Collectas roget.
Quibus omnibus tamen caſibus ſemper hæc
42 Declaratio ſubnectenda eſt. Si Dominus ex
ordinariis ſuis proventibus, vel ſine notabili
diminutione rerum ſuarum commodè filiæ
dotem congtuentem conſtituere non poſſit,
neque ſua culpa in luxum & delicias ſuperfluas
facultates impendendo ipſe inopiæ & calami-
tatis ſuæ faber extiterit, & ſubditorum extra-
ordinario & charitativo ſubſidio indignum ſe
reddiderit Dn. Gœdd. *conſi. Marpurg. 16. n. 441. vol. 4.*

43 Sed neque ſtante hac conſuetudine vel con-
ventione cum ſubditis initâ à Dote ad dona-
tionem pro Nuptiis filii [cum eo caſu Dominus
44 Dotem non exponat, ſed accipiat Roſenthal.
d. c. 5. concl. 79. nu. 5. neque ad ſecundas filiæ nu-
ptias *per text. in l. boves. §. hoc ſermone. ff. d. V. S. l.
pen. C. de Conſul. lib. 12.* Guid. Pap. *deciſ. 57. in fin.*
Maſverius *in tit. de Talliis col. 3. in fin. verſ. item
quatuor caſus ſunt.* Chaſſan. *in conſuet. Burgund.
tit. 1. §. 4. verſ. juxta illud in fin.* Johan. Saiſon.
in conſuet. Turon. tit. de loyaux aydes §. 4. in pr.
Boer. *deciſ. 131. n. 8.* Menoch. *de A I. Q. caſ. 181. nu.
1.* neque à liberis legitimis ad ſpurias filias in-
ferendum Gail. *lib. 2. obſ. 88. n. 21.* Frider. Min-
danus *d. c. 44. n. 13.* Sixtin. *d. c. 14. n. 55.* ſed omnia
in favorem & allevationem Subditorum in-
terpretanda & coarctanda ſunt. Licet quoad
hoc poſterius Cæſar Urſill. *in addit. ad Afflict.
deciſ. 265. nu. 58. &* Schraderus *de feud. p. 6. cap.
6. n. 102.* & alii ibidem citati contrarium tuean-
45 tur ea ratione, quod Jure Pontificio pater fi-
liam Spuriam alere & dotare teneatur prout
hoc extentè enucleant Johan. Petr. Surdus *tr.
de aliment. tit. 1. quæſt. 10. num. 1. & ſeqq. Et conſil.
310. num. 2.* Vincentius Carocius *tract. de patre
ſimpl. filiam. dotante q. 11. verſ. primam tamen.*
Marta Neapolitan. *in l. 1. art. 2. num. 4. ff. ſolut.
matrimon.* Petr. Barboſa *in d. l. 1. p. 4. ante &
poſt n. 65. eod.* Argentræus *comment. in conſuetud.
Ducat. Britan. artic. 87. not. 3. nu. 4.* ubi tamen ait
nec filiorum panem mitti canibus oportere
nec filias Spurias æquari honore eodem dotis
debere.

Denique præſuppoſita Conſuetudo eò vi-
res ſuas non exſerit, ut & Principes, Duces
aut Comites actu non Regentes, ſeu abdicatos
(verziehene Herrn) comprehendat. Hi enim
ullo juſtitiæ æquitatisque colore Subditos ad
Collectas pro elocatione filiarum ſubeundas
46 diſtringere non poſſunt: Cum Principes ejus-
modi qui per pacta à Ducatibus & Provinciis
ſegregantur certo aliquo percepto, id quod
ſuum eſt conſequantur, ideoque ulterius nihil
petere poſſint, exemplo filiarum quæ tempore
donationis, quod ſuum eſt recipientes nihil in-
poſterum petunt. Quod argumentum inſigni-
ter graviſſimorum utriusque cenſuræ JCto-
rum longiſſima recenſione illuſtrat, & contra
Facultatem Juridicam Marpurgenſem, quæ in
contrarium pro Duce Holſatiæ conſuluit, de-
fendit Erneſtus Cothman *conſil. 3. num. 323. &
per tot. & conſil. 4. proximè ſeq. fol. 4.* Quo Lecto-
rum brevitatis ſtudio remitto, & ex induſtria
ſubticeo.

Neque imminuunt hanc Concluſionem ra- 47
tiones pro Affirmativa adductæ.

Primum enim argumentum procedit in do-
te conſtituta, non conſtituenda. Conſtituta
Dos habet ſua privilegia & favorem publico
jure introductum. At Dotem fœminis conſti-
tuere nemo cogitur, quam qui legibus expreſsè
jubetur. Et licet Dos absque Matrimonio eſſe
nequeat *l. 3. ff. de jure dot.* attamen poteſt con-
trahi Matrimonium ſine Dotis conſtitutione
*l. fin. pr. C. de donat. ante nupt. Auth. præterea. C. un-
de vir & uxor, cum ſimilib.*

Alterum argumentum nihil hîc concludere 48
vel ex eo patet, quod non omnis frater ſed tan-
tum frater germanus ſorori ſuæ germanæ do-
tem conſtituere jubetur: neque tamen omni
caſu, ſed ſi pater defunctus, & ipſe frater locu-
ples ſit, ſoror autem paupertate laboret.

Poſtremum argumentum ex eo evaneſcit, 49
quod ipſa Neceſſitas efflagitat viarũ, per quas
publicè iter fit, conſtructionem, uti & muro-
rum, pontium, aggerum aliorumque operum
publicorum reparationem. At Dotem fœminis
conſtitui neceſſe non eſt, cum ſine Dote Ma-
trimonium conſiſtere poſſit.

In eandem claſſem Caſuum Neceſſitatis & 50
Utilitatis publicæ reponi ſolet æs alienum, quo
Reges, Principes, Comites & id genus cæteri
Dynaſtæ laborant.

Certè perilluſtris, plurimumque tam apud
Gallos, Hiſpanos & Italos, quàm apud nos ex-
agitata, nec, meo judicio, ab hoc loco aliena
quæſtio eſt; An & quatenus Succeſſores in Re-
gno, Principatu, Comitatu, vel alia dignitate 51
Regali, ad debitorum à prædeceſſoribus con-
tractorum ſolutionem teneantur? Quam ſtri-
cta manu expedire, cumque duo ſint ſucceſ-
ſionum genera, Unum, quod per Ele-
ctionem, alterum, quod per ſucceſſio- 52
nem fit, dilucidioris explicationis gratia, de
ſingulis ſeparatim & primo quidem de Electi-
vorum ſucceſſorum genere, breviter diſſerere
decrevit.

Quod igitur attinet ad primum propoſitæ
quæſtionis membrum, alicui videri poſſit, hoc
electivo titulo ſuccedentem, ad anteceſſorum
debita teneri? Cum [1] ut ajunt Pontifi- 53
ces *in c. univerſali. in fin. extr. de immunit. Eccl. & c.
rationi. 78. de R. I. in 6.* nihil magis rationi con-
gruat, quam ut ſuccedat in onere, qui ſubſtitui-
tur in honore: Hancque Regulam non de alio,
quàm illo, qui per electionem alterius in lo-
cum ſurrogatur, accipiendam eſſe, ſatis ſuper-
que evincunt hæc ipſa verba, *qui ſubſtituitur in
honore.* Ratio enim recti ſermonis non patitur,
ut illud de alio, quàm ſucceſſore electivo acci-
piatur.

Cui [2] accedit ratio, quod ſecundum na- 54
turam ſit, ut quem commoda cujuscumque ſe-
quuntur,

quuntur, ſequantur etiam onera & incommoda, *l. fin.* §. 3. 5. *C. de furt. l. nu* §. *pro ſecundo. C. de caduc. toll. ſecundum naturam. ff. de R.I.* Reges verò, Principes & alii in electiva dignitate ſuccedentes, commoda per Anteceſſores Regno, principatui vel dignitati acquiſita, mutuoque ab illis datas pecunias, omnes ſibi arrogare, & in eo ſe ſucceſſores venditare ſolent. Ideoque etiam naturali rationi conveniens erit, ut quoque onera pari modo amplectantur.

55 Pro cujus opinionis corroboratione [3] adduci poteſt, quod in univerſum Imperium, Regnum vel Principatum, &c. Electionis titulo ſuccedentes, univerſales ſucceſſores dicantur. Succeſſorem verò univerſalem, ad exſolutionem æris alieni à prædeceſſore contracti obligatum eſſe, juris eſt manifeſtiſſimi, *per l. æris alieni. C. de donat.*

56 Denique ſi ſucceſſor [4] electivus in genere ex contractu cum anteceſſore celebrato tenetur, ſecundum text. *in cap.* 1. *de probat.* quod loquitur de Imperatore. *& l. pen. & ult. C. de quadr. præſcript.* non poterit quoque non teneri ex contractu mutuo acceptæ per eum pecuniæ.

Verùm, his aliisq; ejusdem farinę argumentis non obſtantibus, in illis, qui per Electionis modum, in alterius locum ſubſtituuntur, contrarium generaliter ſtatuendum concluden-
57 dumq; puto. Tum quod iſtiusmodi ſucceſſor, nullam ab anteceſſore cauſam habeat, ſed ipſum Principatum & omne Jus ex nova Electione nanciſcatur, *c. dilecto* 25. *de probat.* conſe-
58 quenterq; factum ejus præſtare non cogatur, *l. ſi ab eo. C. de lib. cauſ.* tum, quod non titulo univerſali, ſed particulari ad illam dignitatem perveniat: Succeſſor particularis verò, ad ęris alieni ſolutionem non tenetur, per text. *in d. l. æris a-*
59 *lieni* 15. *l.* 22. *l.* 24. *C. de donat. l. fin. C. de hæred. act.* tum, quod quis, qui ad Regnum, Principatum vel aliam dignitatem Regalem per Electionem ad vitam adſcitus eſt, ſolummodò uſufructuarii inſtar ſit *can. ult.* 12. *q.* 1. *c.* 2. *de donat.* Debita verò ab uſufructuario contracta, nec ipſe proprietatis dominus, nec is, qui forte domini ele-
60 lectione in uſufructu ſuccedit, tenetur: tum denique, quod hocce in caſu, ſucceſſor & anteceſſor non cenſeatur una eademq; perſona, ſed diverſæ, ſicq; locum ſortiatur regula. Rem inter alios actam aliis non præjudicare, nec eos obligare *l. 1. & l. 2. C. in tal. act. &c.*

Ea verò, quæ pro ſtabilienda opinione contraria in medium prolata fuerunt, facili labore dilui poſſunt.

62 Nam quod attinet ad primum, rationi ſcilicet convenire, ut ſuccedat in onere, qui ſubſtituitur in honore, id de oneribus, quæ ipſi honori & dignitati, in quam quis ſubſtituitur, tanquam individuum connexum adhærent, non etiam de aliis ab anteceſſore contractis debitis intelligendum eſt.

62 Quod verò Secundo loco adductum fuit, hosce electivos Principes, cum libenter ſectentur commoda, ab anteceſſoribus relicta, pari quoq; modo debere agnoſcere onera ab anteceſſoribus contracta, id non aliud evincit, niſi quod ſucceſſor in tantum ad prædeceſſoris debita adſtringatur, quantum ex illius relictis commodi & emolumenti ad eum redundavit: id quod lubens & facilè conceſſerim. Si verò nihil ex defuncti bonis relictis ad eum pervenerit, tunc, ceſſante ratione, in nihil quoque conveniri & condemnari poterit.

Quod autem Tertiò, pro fundanda contra- 63
ria intentione, in medium prolatum fuit, hoſce electivo titulo ſuccedentes, à nonnullis Dd. ſucceſſores univerſales appellari, id jam in ſecunda ratioene decidendi ſatis retuſum, prætereaque oſtenſum fuit, eos non univerſali; ſed particulari titulo, ad dignitates illas pervenire. Loquuntur etiam Dd. iſti abuſivè & impropriè illos univerſales ſucceſſores appellando, non quod titulo univerſali (prout in hac materia, ubi de debitorum ſolutione agitur, univerſalis ſucceſſor exaudiendus eſt) ſed qui in univerſam aliquam Provinciam ſurrogantur.

Similiter quoq; ad Quartam rationem dubitandi, in tertia ratione decidendi prolepticè reſponſum, ſicque contrariis ſatisfactum eſt.

Hæc tamen opinio; Quod Electivus ſucceſſor, ad æris alieni à prædeceſſore contracti ſolutionem non adſtringatur, ſuas patitur reſtrictiones.

I. Si pecunia in commodum, utilitatem & e- 64
molumentum ipſius Principatus vel Eccleſiæ verſa ſit, quod creditor probaſſe tenetur Maſcard. *de prob. concl.* 116. *n.* 2. *&* 24. *& concl.* 1. 161. *n.* 33. *vol.* 3. Et licet Ripa *de depoſito reſp.* 1. *n.* 3. *&* 5. dicat, id eſſe verum in contractu mutui tantum; tamen Surdus *conſ.* 181. *n.* 11. tradit id habere locum in omnibus contractibus, quod comprobat *n.* 43. *cum ſeq.* latè Menoch. *lib. de A.I. Q. cent.* 2. *caſ.* 432. Sin aliter dicerem⁹, Principatus vel Eccleſia cum alterius detrimento locupletaretur, quod naturali æquitati contrarium eſſet, ut ait Pompon. *in l. nam hoc* 14. *ff. de cond. indeb. & l. Iure naturæ* 206. *ff. de R. I.* unde rectè infertur, Succeſſorē ad ſolutionem debitorū, pro neceſſaria Principatus defenſione (veluti ſi bellum movere, vel limitaneos & prædiarios alere coactus fuiſſet) à pręceſſore contractorū, Jure diſtringui, uti quoq; Præjudicio Cameræ Imperialis, in quadam cauſa confirmatum fuit.

II. Si cum conſenſu Procerum & Ordinum 65
vel pecunia mutuo ſumpta, vel alius contractus initus ſit, uti pluribus evincit Carol. Tap. *in l. fin. ff. de conſt. Princip.*

III. Si ſucceſſor Electivus pacto in principio 66
regiminis (ut paſſim fieri conſuevit) ad hoc ſe adſtrinxerit *arg. c.* 3. *de his quæ fiunt à Præl. & tot. tit. ff. de pact.*

IV. Si ex defuncti bonis aliquid ad eū per- 67
venerit, prout in meliora mentis decidit Rota Roman. *in noviſſ. deciſ.* 186. *& deciſ.* 208. *p.* 2. Mar. Antonin. Maceraten. *lib.* 1. *reſol.* 34. *in fin.*

V. Denique ſi non nomine ipſius perſonæ, 68
hoc eſt, Regis vel Principis, ſed ipſius dignitatis Regni ſeu Principatus contractus celebratus ac pecunia mutuo accepta ſit, per text. *in c.*

Abbate 3. § *porrò ibi, fuerint nomine regni facta. de*
69 *ſent. & re judic.* De quo nihil ambigendum, ſi debita contracta ſint nomine dignitatis & propter utilitatem publicam. Utile verò dicitur, non quod nunc utile eſt, ſed quod tunc
70 erat, cum conſtitueretur. Dignitatis autem nomine contrahi dicitur quando contrahitur de re pertinente ad ipſam dignitatem, Man-
71 dell. *conſil.* 67 *num.* 1. Quæ verò nomine dignitatis contracta ſunt, non in perſonam ſed in rem contracta ſunt. Johan. Franc. de Pont. *conſil.* 1. *num.* 58. 69. & 70. *vol.* 1. & *conſ.* 7. *ſub nu.* 11. & *num.* 26. *in fin.* & *ſub num* 17. & 18. *circa fin.* & 35. *vol.* 2. Intriglibl. *de feud. cent.* 1. *quæſt.*
72 8. *n.* 94. Roviti. *conſ.* 14. *num.* 8. Ideoque cùm perſona non moriuntur, ſed in ſucceſſorem tranſeunt Jaſ. *conſ.* 192. *num.* 10. *vol.* 2. Peregrin. *conſ.* 1. *num.* 13. *vol.* 2. Lancellot. Corrad. *in templo omn. Iudic. lib.* 2. *cap.* 2. §. 1. *de origine Regum q.* 1. *num.* 5. *fol.* 98. Dignitas enim non moritur *No-*
73 *vel.* 8. §. *illud quoque in fin.* nec contractus extinguitur, qui ejus nomine celebratus erat, Peregrin. *de Iure fiſci tit.* 1. *n.* 37. Pruckman. §. *ſoluta poteſtas memb.* 2. *cap.* 4. *effect.* 2. *n.* 10. & 11. Et cùm privatorum hæredibus incumbat defunctorũ pacta ſervare, meritò hoc etiam princeps facere debet, etiamſi defuncto præceſſori non exiſtat hæres, cum egregia Principis opera & virtutum exempla, longè magis provocent ſubditos ad eorum imitationem, quàm imperia quævis aut rigidiora mandata.

74 Hinc Galli fraudibus agant, dum fidem publicam frangunt, eo colore, quod Galliæ Reges, quia regnum non hæreditario jure, ſed lege Salica obtinent, maiorum obligationibus & pactis conventis non vinciantur, id quod Curia Pariſienſis jam pridem judicavit Bodin. *lib.* 2. *de Repub.* 6. 8. Quorſum illud Franciſci I. Galliæ Regis dictum? Etiamſi fides toto orbe exularet, tamen Regibus ſervandam eſſe, quia ea ſola & nullo metu cogi adſtringique poſſent.
75 Quorſum iſtud toties à Gallis jactatum? Reges Galliæ non moriuntur. Bod. *d. c.* 8. Quod & Reginæ Mariæ inopinatâ mariti morte conſternatæ & exclamanti: Heu, heu, Rex mortuus eſt. Cancellarius reſpondit, Joachim. Ernſt Dux Holſatiæ apud Frid. Achill. *in Orat. pro Gallia.* Quæ ergo dementia eſt, Principũ famam in infamiæ ergaſtulũ damnare? An Principes vivent, & fides illorũ non vivet? An Principes non morientur, & fides illorũ morietur?

Ex hiſce igitur, quæ hucuſque in theſi dicta ſunt, liquidò adparet, Imperatorem, Regeſque Poloniæ, Hungariæ & Bohemiæ, ſimiliter Pontificem, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates & Prælatos ac quosvis alios per Electionem ad dignitatem aliquam evectos, ad ſolutionem æris alieni à defuncto contracti, non teneri, niſi vel illud in rem & utilitatem publicam verſum, vel Ordinum conſenſu conflatum, vel dignitatis nomine ſuſceptum, vel à ſucceſſore promiſſum, vel aliquid ad ſucceſſorem ex defuncti bonis delatum ſit.

Et hæc de primo hujus quæſtionis membro diſſeruiſſe ſufficiat.

Secundum huius thematis membrum eſt de iis, qui non Electionis, ſed Succeſſionis titulo; ad Principatus faſtigium anhelant, & rurſus bipartitum; Unum eſt eorum, quibus Regnum vel Principatus hæreditario jure defertur: Et eos perinde, ac quemlibet privatum ad debita 76
teneri, extra omnem dubitationis aleam poſitum eſt *per l. non ſolet* 10. *ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſt. l. ex qua perſona.* 149. *ff. de R. I. l. cum à matre.* 14. *C. de R. V. cum ſimilib.*

Ex quo ſole meridiano clarius eluceſcit, Reges Angliæ, Scotiæ & Hiſpaniæ, ut fusè exſequitur Georg. de Cabedo *deciſ. Arragon.* 110. *per tot. lib.* 2. & quotquot in Germania, Gallia, Hiſpania, Italia vel alibi Principes, Comites vel Barones exiſtunt, quibus Ducatus, Comitatus, Baronatus, &c. hæreditario jure obveniunt, ad debitorum ab anteceſſoribus contractorum ſolutionem jure adſtrictos eſſe, prout pluribus irrefragabiliter firmat Horat. Carpan. *in ſtat. Mediolan. p.* 1. *cap.* 273.

Nec aliud de Rege Galliæ ſtatuendum pu- 77
to, cum P. Gregorio Tholoſano *lib.* 7. *de Repub. cap.* 20. Cum & ipſe hæreditario jure ſuccedat, prout adparet ex verbis, quibus Archiepiſcopus Rhemenſis Regem in coronatione (*referente Bodino*) alloqui ſolet; gradum ad Imperium, quod paterno jure ante adeptus es, nunc accipe, &c. Quicquid in contrarium Bodinus ſupra relatus ſentiat, exiſtimans, Regem Galliæ ex L. Regia Imperium accipere, Ideoque ad debita anteceſſorum non teneri, additq; Franciſcum II. Helvetiis debita patris poſcentibus reſpondiſſe, ſe, cum ſceptra non hæreditario jure, ſed L. Regia habeat, ad debitorum paternorum ſolutionem non teneri.

Nam (1) Reges Galliæ tanquam hæredes Regnum Galliæ adipiſci, paulo ante ex verbis inaugurationis probatum eſt, & ex aliis teſtimoniis latius probari poſſet.

Deinde nec firma Bodini conſequentia videtur, cum cui L. Regia Imperium defertur, ad anteceſſorum debita non teneri. Annon & aliis leges regni ſucceſſionem deferunt, quos tamen non eò minus ad debita teneri quis dixerit? Annon etiam leges 12. tabularum proximum ad ſucceſſionem vocant? proptereane vero, quia à lege ad ſucceſſionem vocatur, onera ſuſtinere non cogatur?

Deveniendo ad alterum huius partis membrum, quod eſt de iis, qui ſuccedunt in dignitate Regali, quæ ab alio in feudum recognoſcitur, ſi quidem feudum ſit hæreditarium, tunc illud perinde ac allodium æſtimatur, ſucceſſorque ad debita anteceſſorum adſtrictus cenſetur, juxta communem Roſenthal. *de feud. c.* 3. *concl.* 35. *n.* 26. Unde adpatet, Archiduces Auſtriæ, Duces Burgundiæ & aliarum provinciarum Belgicarum, Duces Lotharingiæ, qui ſuas ditiones pro feudis hæreditariis venditare ſolent, ad debitorum ab anteceſſoribus contractorum ſolutionem teneri.

Quinimò generaliter prævaluit, Succeſſores 78
in Ducatu, Marchionatu, Comitatu &c. eſſe potius univerſales quàm ſingulares ſucceſſores,

res,& ſuccedere in Ducatu &c. cum omni ſua cauſa, vitiis & qualitatibus; præterea omnes actiones tam activè quam paſſivè in illos tranſire Bald. *in c.* 1. *num.* 5. *de Capit. qui cur. vend. & conſ.* 202. *num.* 2. *verſ. amplius eſt ſubditus. vol.* 2. Roman. *conſ.* 444. *num.* 7. *&* 8. Boer. *deciſ.* 204. *num.* 45. Capyc. *deciſ.* 20. *num.* 29. ubi perperam citat Bald. *conſ.* 85. *vol.* 1. Petra *tr. de fideic. q.* 13. *num.* 386. Everharo. Præſes *conſ.* 3. *num.* 31. *in fin.* Tiraquell. *de Iure primogen. q.* 35. *num.* 17. *&* 18.

79 Et quod Princeps anteceſſoris ſui facto contravenire non poſſit, ſed id potius, quod Principatus & dignitatis ſuæ intuitu à prædeceſſore geſtum eſt, ſanctè & inviolabiliter ſervare & cuſtodire teneatur, ſive ſucceſſor ſit in hæreditate, ſive dignitate Regali, communiter omnes amplexantur Natta *conſ.* 122. *num.* 3. *lib.* 1. bellè Menoch. *conſ.* 1. *nu.* 228. *& conſ.* 264. *num.* 15. Roland. à Valle *conſil.* 13. *num.* 36. *& ſeqq. vol.* 3. Tib. Decian. *conſil.* 25. *num.* 41. *& ſeqq. vol* 1. Vultei. *conſ. Marpurg.* 35. *num.* 116. *vol.* 3. Meichſner. *deciſ.* 51. *num.* 23. *lib.* 2. ubi ait, argumentum hoc, quod ſucceſſor non teneatur ex facto anteceſſoris ſui, niſi eidem in hæreditate ſucceſſerit, eſſe nugatorium.

80 Ex quo nonnulli Dd. (quibus tamen, licet ex eorum opinione infra adparenter concludam, ſuffragati non auſim) inferunt Succeſſorem in Ducatu, Comitatu &c. ad exſolutionem debitorum à prædeceſſore contractorum, efficaciter diſtringi. Quod & innuere vi-

81 detur præjudiciũ in cauſa Brandenburgiſcher Creditorn contra Brandenburg 24. Januarii Anno 1610. in auguſtiſſimo Cameræ Imperialis Tribunali latum, per quod ex præ tacto fundamento Exceptio Marchionis Brandenburgici, ſe ex pacto & providentia Majorum ad Burggraviatum veniſſe, & propterea ad ſolutionem debitorum non obligari, fuit rejecta.

82 Si vero feudum illud non ſit hæreditarium, neque Regalis dignitatis capax, ſed ex pacto & providentia, tunc res tota ex famoſo illo textu. *c.* 1. *an agnat. vel fil. poſſ. retin. feud. repud. hared.* decidenda erit. Unde manifeſtum fit, agnatum in eiuſmodi feudo ſuccedentem, ad debitorũ ſolutionem non teneri: Idque nobili præjudicio non ita pridem in Cam. Imper. in cauſa der Herrn von Paumgart contra Paumgartneriſche Creditores, confirmatum exſtitit. Niſi debitum pro neceſſarii feudi impenſis text. *in cap.* 1. §. *è contrario. de inveſt. de re ali. fact.* 2. *F.* 8. Vultei. *lib.* 1. *de feud. cap.* 11. *num.* 13. vel pro meliorationibus text. *in c.* 1. §. *ſi Vaſallus in feud. ædific. fec. tit. Hic finitur lex* 2. *F.* 28. Hartm. Piſt. *q.* 42. *p.* 2. vel etiam cum agnatorum conſenſu contractum ſit, Roſenth. *de feud. cap.* 7. *concl.* 22. *in fin.* Quo caſu etiam agnati ad eius ſotionem obligati ſunt.

Ex his igitur facili labore, ad hypotheſin id, quod in genere deductum eſt, applicando, colligi & inferri poteſt, An & quatenus Epiſcopi, aliive Principes, Comites, Barones &c. quorum feuda maſculina ſunt, ad debitorum ſolu-

83 tionem converiri queant. Et breviter recapitulando concludo, Imperatorem quidem, Pontificem, Reges Poloniæ, Hungariæ, Bohemiæ, & alios per electionem ad dignitatem evectos, ad debita anteceſſorum non aliter obligatos eſſe, niſi illa vel pro utilitate publica vel conſenſu Ordinum, vel dignitatis nomine contracta, vel ſpeciali pacto ſuſcepta ſint. Reges verò Hiſpaniæ, Galliæ, Angliæ & quotquot in allodium vel feudum hæreditarium ſuccedunt, uti & Duces, Marchiones, Comites, alioſve Dominos & Dynaſtas territoriales ad hoc obſtrictos, alios autem agnatos, ſi feudum præſertim dignitatem Regalem non habeat annexam, regulariter ab hoc immunes eſſe.

Quibus ita ſubductis, ſi Dux, Comes vel a- 84
lius quiſpiam territorialis Dominus & Status Imperii, debita pro defenſione patriæ, pro utilitate publica, vel cum conſenſu Procerum, aut dignitatis nomine, æs alienum contraxerit, hiſce & ſimilibus caſibus, quin ipſimet, eorumve ſucceſſores, pro exolutione hujus æris alieni, Collectam ſubditis ſuis indicere poſſint, vix hæſitationem patitur.

Principes enim, qui regunt, & Subditi ſive 85
Provinciales qui parent & obſequuntur, unum corpus conſtituere, cuius caput Princeps eſt, & membra ſubditi repræſentant, Bald. *conſ.* 159. *n.* 5. *vol* 3. Pulchrè Thomas Morus:

Totum eſt unus homo Regnum; idque cohæret amore,
Rex caput eſt, populus cætera membra facit.
Rex quot habet Cives (dolet ergo perdere quenquam)
Tot numerat partes corporis ipſe ſui.
Exponit populus ſeſe pro Rege, putatque,
Quilibet hunc proprii corporis eſſe caput.

Quod & notiſſima fabula ab Æſopo in cor- 86
pore & corporis membris, eorumque neceſſaria conjunctione & mutuo miniſterio eleganter adornata innuit. Nam ſicut corpus humanum ex multis partibus ſic coagmentatum eſt, ut ſibi mirificè conſentiat, & oculo quidem dirigatur, ſed manu alatur, pedibus geratur: Ita corpus myſticum vel Reſpublica ex Præſide & Subditis, velut glutine quodam compingitur, & oculo ſive Duce & gubernatore regitur, ſed manu & pedibus, ſive ſubditorum labore & opera ſuſtinetur, & ſi unum tollas vel premas totum corpus tolli vel premi, neceſſe eſt.

Languenti igitur capiti modò hoc ſalubriter 87
pro communi utilitate aliquid ſtatuat, nihil illiciti attentas, (nam ſi quid illicitè, ſi quid illaudatè caput attentat, laude dignus eſt, qui caput non ſequitur, ut in terminis Collectarum reſpondit Anchoran. *conſil.* 10. *num.* 3. *verſ. & per hoc tollitur contrarium. per c. ſi quis præsbyterum. extr. de reb. Eccl. non alienand.*) ab omnibus membris ſuccurrendum eſt, vel natura dictitante, quando omnium & ſingulorum ſalus à capite dependet, ut ferè in ſimilibus terminis ſcripſit Mutius Surgens *de præfect. Præt. lib.* 1. *cap.* 22. *pag.* 388. Et naturaliter omnia membra 88
debent caput ſuum defendere Ludov. à Peguera

guera *deciſ.57.num.2.verſ. & ea eſt ratio &c.* ne-
que illud deſerere Federic. Scotus *conſ.28.num.*
158.lib.8.tom.1.

89 Niſi enim tum ſubditi opem ferant, tota
provincia vel tota reſpublica paulatim ære a-
lieno conſumi,& tandem in aliorum manus, ſi
non tota majori tamen ex parte, venire poteſt.
Quo plerumque Dominus nihil gravius, at
90 ſubditis nihil pernicioſius accidere ſolet. Et
propterea provinciam vel Civitatem non alie-
nari, aut non alterius dominio ſubjici, tam
ſubditorum, quàm Reipublicæ intereſſe dixe-
runt Anton. de Butrio & Panormit. referente
Nicol. Reuſnero. *conſ.12.num.31.lib.2.* Unde
ſecundum JCtorum placita, lugubre ſatis &
deplorandum eſt, non ipſis ſolum ſubditis ſed
& Dominis, videre antiqua majorum prædia
& caſtra devolvi ad exteros *l. 38.ff. de R.V. l.22.*
§. nec vero domum. C. de adminiſt tutor. Unde et-
iam quotidiana teſtatur experientia, quod hoc
caſu, tam propter Dominorum, quam ſubje-
ctorum utilitatem, ne ſcilicet hi alienis & pe-
regrinis Dominis ſubjiciantur, ſed potius pri-
ſcarum familiarum jam ſeneſcentium, ſplen-
dor & dignitas conſervetur, Subditi libenter
contribuere ſoleant. Sicut enim intereſt Do-
mini, non perdere ſubditos; ita etiam intereſt
ſubditorum, non mutare Dominos ſuos, ſecun-
dum Innocent. *in c. auditis: de præſcript.* Novos
91 namque Dominos plerumque comitantur no-
væ leges, novi in provincia Magiſtratus, nova
inſtituta, novi mores, nova ratio vitæ ſequuntur
& interdiu novi hoſtes. Sic ſuperioribus an-
nis Provinciales & ſubditi Ducis Bavariæ, de
ſolvendo æræ quo Dux erat obrutus, decreve-
re, ut ſpacio 12. annorum 47. tonnæ auri ſol-
verentur, eum in finem, ut Princeps iſto onère
ſublevaretur. Quod non tantum, ut in con-
ſequentiam trahatur, verùm etiam, ut ſub-
diti ultrò & ſponte horum veſtigiis inſiſtant,
modo eorum facultates ſint ſufficientes, & ex-
trema hoc requirat neceſſitas, honorificum &
laudabile erit, Lather. *lib. de cenſu conficiend. cap.*
7. num.113.

92 Quod verò aſſeritur, propter æs alienum à
Principe Collectas indici poſſe, id, præter ſu-
pradictas Ampliationes & reſpectivè limita-
tiones, hanc declarationem recipit, Si Princeps
vel Dominus æs illud alienum ſua culpa non
contraxerit, veluti in ædificiis & ædibus ſuper-
fluis, vel aliis pompoſis & delicioſis rebus, uti
poſt Iſern. *in c.1. quæ ſint regal. verb. extraordina-*
ria collatio. num.13. & ibid. Afflict. *numer. 2.* &
Anton. Capyc. *in inveſtitura ſua verſ. collectis*
ſcribit. Camill. Borell. *de Regis Cathol. præſtan-*
tia cap.20. num.39 Petr. Anton de Petra *de pot-*
eſt. Princip. c.4. num.36. Ludov. Molina Jeſuita
tom.3. p.1. de trib. diſp. 667. numer. 2. & 4. Alb.
Brun. *conſ.182. col.4.* ubi reſpondit, Subditos
non teneri ſolvere debita Dominorum. Unde
Lucas de Penna *in l. un. C. de ſuperindict. lib. 10.*
negat eo caſu, quo Magiſtratus prodigaliter
vivit, & omnes reditus dilapidat, rectè colle-
93 ctas indici. Qua etiam de cauſa Subditi pro
debitis Magiſtratuum & Dominorum non
poſſunt capi, arreſtari & perſonaliter detineri,
Coler. *de proceſſ. execut. p.2. cap.3. num.318. &*
ſeqq. extenſè Berlich. *p.1. conct. practic. 52. per*
tot. Quemadmodum quoque Vaſalli non te-
nentur Domino ob delictū, vel ad inſtantiam
Creditorum, ob æs alienum carcerato ſubve-
nire Afflict. *in conſt. regn. lib.3. rub. 17. num. 4.*
Schrad. *de feud. p.9. cap.8. n.9.* Sichard. *in l. ob*
cauſam. num.4. C. de act. & oblig. & dictum eſt
ſupra *num.10.* Ceſſante enim cauſa Collectæ, 94
quæ conſiſtit in neceſſitate vel utilitate publica
Cacher. *conſ.31. num.26.* Hondedæ. *conſ.86. n.*
8. vol.1. pulchrè Molina *d. tom.3. p.1. de trib. di-*
ſput.667. numer.1. ceſſat quoque ipſa collecta.
Hinc in ſpecie reſpondit Georgius à Breiten- 95
bach *conſ.15. num.15. 23. & ſeq. vol. 5. var. Ger-*
man. ICtorum, Dato, *inquit*, quod princeps in-
gens æs alienum deberet, attamen ob id non
poteſt dici, adeſſe neceſſitatem publicam, ob
quam collecta imponi poſſit, cum & illud tra-
ctu temporis ſolvi queat, Idem ſentit Hippol. 96
Riminald. *conſ.10. num.1. 8. 11. & 17.* ubi tra-
dit, Collectam à Domino non poſſe pro ſua
neceſſitate privata, ſed tantum pro publica
imponi, perperam tamen Alexandro, rectè ve-
rò Baldo *in l. cum multa. num.6. C. de bon. quæ li-*
ber. laudato. Quod & ingeminat idem Rimi-
naldus *conſ.667. num.15. & 16.* Accedit Lu- 97
dov. Molina *d. diſputat.667. num.1.* Ceſſante,
inquiens, publica neceſſitate, Princeps in ſuam
privatam utilitatem non poteſt tributa impo-
nere: Neque enim populus factus eſt propter
Principem, ſed Princeps propter populum, &
in bonum & utilitatem ejus, eaque de cauſa
tributa nō ad voluntatem vel utilitatem Prin-
cipis ſunt admetienda, ſed ad utilitatem & ne-
ceſſitatem publicam eius communitatis, cui
tanquam defenſor, Cuſtos vel Rector conſti-
tutus, contentuſque eſſe debet, quæ ad compe-
tentem ſuſtentationem & ſumptus ipſi pro
qualitate ſtatus conſtituta ſunt. *Hæc Molina.*
Sic & Weſembec. *part.7. & ult. conſil.320. nu.*
27. reſpondit, prodigalitatem non eſſe juſtam
Collectandi cauſſam.

At cum tenuitas in Principi publicè pericu-
loſa habeatur, Caſſiod. *lib.1. Epiſt. 19.* Roland.
d. conſil.1. num.66. vol.12. Et Populus plena feli-
citate frui non poſſit, quamdiu Territorium o-
mni nexu pignoris non eſt liberatum; quod
ſcribit & ſentit Pierre Matthieu *lib.2. narrat. 3.*
pag.342. Prudentes Ordines, hac in parte ad
Contributionem haut difficulter ſe permove-
ri ſinunt, ut interim ſtudioſâ cura & ſolicitudi-
ne recidivam impedire poſſint: Proindeque
ſi Neceſſitas nec per culpam propriam colle-
ctantis, nec ab eius anteceſſoribus temerè cau-
ſata ſit, tunc Principem Regalia habentem, ob 98
ſuum æs alienum, ſi prius expendat, non quic-
quid habet, ſed quod poteſt, Collectas indice-
re poſſe, in individuo prodiderunt.

I. Cardinal. Thuſc. *pract. concl. tom. 5. lit. P.*
concl.128. n.8. 99

II. Petr. Anton. de Petra *d. tract. de poteſt.*
Princip. cap.4. numer. 31. urgente neceſſitate,
inſit, ſi Dominus non habet modum faci-
endi

endi de ſuo, utique ſubditis collectas indicere poteſt.

III. Andreas Knichen *in comment. ad privilegia Saxon. verb. Ducum cap. 5. numer. 288.* ubi ſcribit, Ducibus pro ſatisfactione æris alieni, permiſſum eſſe collectas indicere, allegatque Gailium 2. *obſ.* 52. qui tamen ibidem hoc in ſpecie non aſſerit.

IV, Schurff. *conſ. 59. n. 1. & 2. cent.* 1,

V. Matth. Coler. *tr. de proceſſ. Execut. p. 2. c. 3. n. 369.*

VI. Petrus Belluga *in ſpecul. Princip.* 41. §. *quamvis. n. 6.* ubi hunc articulum adpoſitè determinat dicens: Quoties major pars Curiæ dignitatis reſpectu, contributiones, vel pro bono publico vel pro foris, vel (quod probè notandum) pro ſubvenienda Princip s neceſſitate, vult decernere, hoc videtur factum à tota Curia, & alii minoris dignitatis & Zeli, non obſtante contradictione contribuent.

VII. Suffragatur his Weſembecius *conſil.* 45. *num.* 4. & 39. ubi reſpondit, Comites collectam ad exolvendum æs alienum, ſubditis imperare poſſe, eamque juſtam & ſufficientem collectandi cauſam eſſe, rectè citando Bald. *in l. etiam nomen* 5. *num.* 15. & 28. *C. de Exec. rei judic.* & Rebuff. *in l. 1. C. de ſuperindict. lib.* 10. Idem Weſembec. *noviſſimè d. part. 7. & ultima conſil.* 320. *num.* 17. & 18. *Quo loci ait*, juſtiſſimam eſſe, alieni æris Domino incumbentis ſolutionem; idque vel ex eo liquere, quod ob hoc ipſum res, quæ alias alienari prohibentur, & extra commercium ſunt, tanquam ex licita cauſa rectè alienentur.

VIII. Eamq; opinionem pro Ducibus Megapolitanis contra Civitatem R. conſulendo adprobat Mynſing. *decad.* 11. *reſp.* 1. *n.* 104. & *ſeq.* ubi ait, Quoties neceſſitas vel publica vel privata poſtulet, Dominos Subditis Collectas imponere poſſe & principaliter ſub Juramento fidelitatis contineri, ut ſubditi tempore neceſſitatis, vel publicæ vel privatæ auxilium Domino præſtare cogantur.

IX. In qua cauſa quoque reſpondit Facultas Ingolſtadienſis, *conſ.* 14. *num.* 226. *lib.* 5. *var. German. ICtor.* cauſſam diſſolvendi æris alieni, eſſe neceſſariam & juſtam cauſſam, ut poſſit collecta imponi.

X. Et Nicol. Everhard. Junior. *conſ.* 1. *lib.* 2.

XI. Hinc & notanter Ludovic. Molina *d. diſp.* 667. *nu.* 4. ſcripſit, Subditos eo caſu quando Princeps devenit ad egeſtatem, vel ad ſtatum in quo non habeat competentes ſumptus ad defenſionem & conſervationem Reipublicæ, atque ad ſplendorem pro ejus dignitate inprimis, ſubjiciens, ſi ſine culpa deveniſſet ad eum ſtatum, teneri omnes ſubditos, maximè de æquitate poſt D. Thomam *ad Duciſſam Brabantiæ, Epiſt. 21. in reſp. ad 6. Interrogat.* Joh. Medin. *de reſtit. q.* 13. & Dd. *communiter.* Quando vero ſua culpa ad eum ſtatum deveniret, dicendum, teneri inprimis Subditos contribuere, quæ neceſſaria eſſent ad conſervationem ſuæ Reipublicæ. Item teneri contribuere ad ſumptus competentes Principi, attenta qualitate ſtatus ipſius & Reipubl. Quoniam illi ſumptus computantur inter res neceſſarias Reipublicæ. *Hæc Molina d. loc.*

XII. Accedit Chriſtoph. Wintzler. *de Collect. Obſ. 7. num.* 3. Principis, *inquit*, æs alienum & privata ejus neceſſitas, modo juſta ex cauſſa proveniat, juſta collectandi cauſſa eſt, laudando eam in rem Ayello *de Iure Adohæ, num.* 29. & Antibol. *de munerib. p. 3. c.* 94.

XIII. Thomas Maullius *tr. de Iurib. inter Dom. & Subdit. tit.* 6. Quò loci pietatem & homagium hoc poſtulare arbitratur, ut Subditi pro viribus contribuant, ſi Dominus caſu aliquo fortuito coactus debitum contraxerit, & citra ſuam culpam ſolutioni ſit impar.

XIV. Et in genere reſpondit Cardinal. Pariſ. *conſ. 25. n. 64. vol.* 1. Quod Duces, Comites, Barones, etiam nulla ſtante conſuetudine, poſſint collectas imponere, pro neceſſitatibus Caſtri & loci.

XV. Cui ſententiæ annuit Roland. à Valle *conſ. 1. n. 12. & paſſim vol.* 2.

XVI. Cravetta *conſ.* 241. *n.* 10.

XVII. Herman. Vulteius *d. conſ* 35. *n.* 36. *vol. 3. inter conſilia Marpurgenſ.* ubi pro Ducibus Holſatiæ ita reſpondit: Et juſta cauſſa exigendi charitativum ſubſidium exiſtimatur relevatio oneris debitorum.

XVIII. Chaſſanæ. *in conſuet. Burgund. rub.* 1. §. 4. *verb. Et ſur les hommes, n.* 33.

XIX. Quæ omnia etiam confirmantur per ea, quæ tradit Petr. Gregor. *de conceſſ. feud. p. 7. q. 8. num.* 25. & *ſeq.* ubi ſtatuit, quod Baro ære alieno ſine ſua culpa ex facto anteceſſorum oneratus, poſſit à ſuis Vaſallis adjutorium petere,

XX. Idem pulchrè confirmat Cæſar Manentus *conſ.* 51. *num.* 22. inducendo argumentum à minori ad majus: Nam, *inquit*, ſi ſubveniendum eſt Principi ementi Caſtrum ſtatui ſuo contiguum, quanto fortius pro redimendo Caſtro proprio eidem ſubveniendum erit? Cum redemptio favorabilior ſit quam emptio. Hæc Manentus. Quemadmodum etiam conſuluit Domin. de S. Geminiano *conſil.* 74. *n.* 7. 8. & 9. Pontificem pro recuperatione & redemptione caſtrorũ Eccleſiæ, ſubſidium charitativum imponere & exigere poſſe, quem hoc ad Epiſcopos applicando, rectè laudarunt & approbarunt.

XXI. Nicolaus Boer. *deciſ.* 134. *n.* 2.

XXII. Menoch. *lib. 2. de A. I. Q. caſ.* 178. *num.* 3.

XXIII. Quem ſequitur Roſenth. *de feud. d. concl.* 76.

XXIV. Idem ſentit Franciſcus Marcus *deciſ. Delphin.* 472. *n.* 4 *p.* 1.

XXV. Et Dominos terrarum poſſe, ſicubi neceſſitas inciderit, collectas imponere ſubditis ſuis, non etiam ſine neceſſitate, affirmat Sichard. *in l. 1. n. 9. C. de oper. libert.*

Ære autem alieno Princeps ſubditorum ſuc- 100
curſu ſic ſolutus, tria hæc maxumopere obſervet.

1. Ut

1. Ut media hæc extraordinaria, per quæ Subditi importabile debitorum onus depoſuere, priſtina adminiſtratione redintroducta tollat,neque ſubditos inique, ac quam par eſt, gravaminibus implicet, Ceſſante enim cauſſa neceſſitatis etiam extraordinaria tributorum indictio ceſſare debet,per ſupra dicta.

101 2. Ut rei tum familiaris,tum publicæ adminiſtrationem ita inſtituat, ne quandoque novis amplioribuſque debitis ſeſe obſtringat.

102 3. Ut fidelium ſuorum ſubditorum beneficium quavis oblata occaſione recognoſcat. Beneficiorum enim memoria vel præcipuè in viris magnis non debet ſeneſcere: Gratus verò,etſi à ſervo ſuo beneficium accepit, non tamen à quo, ſed quid acceperit, æſtimat, *ut*
103 *author eſt Seneca.* Et quamvis ſubditi inquirere non debeant, quibus rationibus ſuperiores & Principes gubernent, Surd. *conſ.* 574. *numer.* 16. Afflict. *in Conſtitut. Regni. lib.* 1. *rub.* 4. *numer.* 8. Hippol. Riminald. *conſ.* 118. *numer.* 8. Alciat. *conſ.* 4. *numer.* 13. *lib.* 3. Attamen Subditis nihil gratius contingere poteſt, quam ſi Dominus, juxta Ciceronis dictum, non illorum tantum animis, ſed etiam oculis ſervit, & ſi ita ſe in officio ſuo gerit, ut
104 Subditi non ipſum, ſed pro ipſo metuant: ut, inquam, verendus potius ſit, quam metuendus: Quia illum gravitas, at hunc inhumanitas ſequitur, ex Pittaci ſententia. Nul-
105 la certior aut fidelior cuſtodia Principum eſt, quàm innocentia & populorum amor, qui non armis aut terrore extorquetur,ſed fide,diligentia, & cura communium commodorum elicitur.

Hinc Claudian.

—— *non extorquebis amori.*

Cætera extorquentur vi; amori non poteſt vis inferri.

Et nullum imperium, niſi benivolentia munitum, tutum eſſe inquit Æmilius Probus *in Dione.* Eaque demum Reſpublica fortiſſima cenſetur, ubi Princeps vel Imperantes à Civibus amantur Seneca 1. *declamat* 3.
106 Malè veneratio terrore acquiritur, longeque valentior eſt amor, ad obtinendum quod velis, quàm timor Plinius 8. *Epiſt.* Imò amor eſt de eſſentia Regis Arniſæ. *relect. lib.* 2. *cap.* 3. *ſect.* 2. Ita Alexander Severus, cum ipſi & mater, & uxor, objicerent nimiam civilitatem, ſæpeque dicerent; molliorem tibi poteſtatem, & contemptibiliorem feciſti? ille reſpondit, ſed ſecuriorem atque diuturniorem. Etenim quem omnes oderunt, hic ſingulos ut metuat, neceſſe eſt; ac, ut ait Dionyſ. Halicarnaſſæus *lib.* 6. *ſub num.* 34. Quicquid eſt formidabile, id neceſſitate naturali maximè eſt omnibus exoſum, pulchrè Auſonius:

Multis terribilis,Caveto multos.

Et præclarè Marcus Imp. apud Herodianum 107
lib. 1. Neque, *ait*, aut pecuniæ vis tyrannidis luxuriam explere, aut ſtipantia ſatellitum agmina tueri Principem poſſunt, niſi eorum, quibus imperat, prius adſit benivolentia. Quippe ii demum diu tutoque imperant, qui non metum ex crudelitate, ſed ſui deſiderium ex bonitate, civium ſuorum animis inſtillant. Neque enim, quos ſervire neceſſitas coegit, ſed quos obtemperare ſua quemque voluntas adegit, ii ſunt in agendo patiendoque, à ſuſpicione omni, aſſentationeque vacui: & nunquam imperia detrectant,niſi violenter, contumelioſeque habiti ſint. Sicque Cæſar maluit mori, quàm metuere ſemper Sueton. *cap.* 86. Signumque mortale habetur Principatus,ſi Princeps ſuis diffidere cogatur, Perez *Aphoriſm.fol.* 227. *n.* 33. Metumque & Odium inſeparabilia cenſeri, dicit idem Perez *fol.* 389. vetuſq; verſus eſt.

Nemo poteſt eſſe fidus ei,quem timet.

Quare paternus Principum in Subditos ſuos 108
amor tantum poteſt, ut ipſorum corda & intimos affectus plerunque poſſideant in ſolidum,atque unico ſæpè verbulo benigno, & intuitu blandulo, veluti potentiſſimo quodam faſcino eorundem voluntates, arcas & ſcrinia expugnent, Thom. Lanſ. *de Principatu Europæo in Orat. pro Gallia fol.* 191. Confer Scip. Amiratum *Diſcurſ. lib.* 15. *cap.* 7. *& lib.* 17. *cap.* 5. Richter. *axiom. Hiſtor.* 189. Louys Guyon. *tom.* 3. *des diverſes Leçons lib.* 1. *cap.* 22. *& ſeqq.* Marnix *ſect.* 4. *reſol.* 1. quos allegat Dn. Beſold. *in diſſertat. politic. de Arcan. Rerumpub. fol.* 244.

IN

CAPUT IX.

IN QUO DISSERITUR DE Collecta, quæ pro conſtructione & refectione murorum, viarum, aggerum, Horologiorum, &c. aliorumque Operum publicorum imponi ſolet.

SUMMARIA.

1. Jus muniendi & adpoſitio militum *Regalibus adſcribitur.*
2. Muros *non licet reficere abſq; Principis authoritate.*
3. Præſidis Provinciæ *eſt curare, ut domus diruta à Dominis reficiantur.*
4. Privatorum *in ædificiis magnificentia Superioribus ſuſpecta eſt propter dominandi libidinem: Et n.6.*
5. Bodini *elegans hac de re diſſertatio.*
7. Fortalitium *non licet ædificare, ſi ſeditionis & ſcandali materiam præbeat.*
8. Caſtrum *in finibus Imperii ædificare non licet.*
9. Bannmeile *quid?*
10. Anglorum, Moſchovitarum, *nec non Orientis & Africæ Reges ne Ruſticas quidem domos muniri patiuntur.*
11. Arces *plurimæ avorum memoriâ deſtructæ fuerunt, quod eſſent prædonum latebræ.*
12. FRIDERICUS I. *Palatinus fulmen prædonum.*
13. *Cauſa prohibitionis* Caſtrorum *nulla alia eſt, quàm quod materiam Seditionis præbeant.*
14. Muros *municipales non licuit reficere ſine Principis vel præſidis authoritate.*
15. Caſtra limitrophia, *quæ in finibus Regni poſita ſunt, ædificare prohibitum.*
16. *Eadem ratio eſt, ſi* muri *ſententiâ disjecti eſſent.*
17. *Quod exemplis illuſtratur: Et num.* 18. 19. 20. & 21.
22. Mulhemii *propè Coloniam munitio proximis annis exſtructa, mandato Imp. viciſſim diruta eſt.*
23. Jus exſtruendarum arcium *& munitionum regium eſt.*
24. Murorum *reparationes fieri poſſunt abſque licentia Principis.*
25. Angeli *doctrina in l. turres. C. de oper. publ. quomodo accipienda ſit?*
26. *Hodiè* reparationes *fiunt ab Univerſitatibus, non à Principibus.*
27. Vectigalium *tertia pars reſtaurationi mœnium jure ſcripto conferri debet.*
28. Salomon *elegantiarum amator.*
29. Viarum *refectioni quàm ſtudioſè conſuluerint Romani.*
30. *In* Gallia barragium *pro itinerum conſtructionibus deſtinatum eſt.*
31. *In* Auſtria *Civitates ex perceptione redituum reparationi publicorum operum provident.*
32. Caſtra & Civitates *hodiè conſueverunt habere proprias pertinentias.*
33. Vectigalia, *quæ vulgò ziſe vel acciſe vocant, cur inſtituta?*
34. Diſpoſitio *legum tertiam partem publicorum proventuum pro reparatione civitatis deputantium ex cupiditate fiſci antiquata eſt.*
35. Muri *Civitatum ſancti.*
36. Pœna violantis muros *Urbis Romæ, an ad muros aliarum Civitatum Superiorem non recognoſcentium, & Imperialium, &c. rectè extendatur? ubi & de Muro Longo Anaſtaſii.*
37. *Expediatne Principi, Arces ſive Citadellas in primariis Urbibus condi?*
38. Mercatores *loca munita fugiunt.*
39. Citadellis *libertas commerciorum reſtringitur.*
40. Munimentorum *talium ac præſidiorum fructus enarrantur.*
41. Romani *imperium ſuum conſervarunt beneficio promontorii.*
42. Arces *liberarum urbium inutiles.*
43. *Præſtetne in Ditione quapiam oppida & arces munitas eſſe? Et num.* 44.
45. Cominæi *locus.*
46. Arcium & Caſtrorum *licentiam poſterioribus ſæculis multos ſibi ſponte ſumpſiſſe, veriſimile eſt.*
47. *Multi tamen, ut credibile eſt, neceſſitate coacti, ad latronum inſidias avertendas, caſtra exſtruxere: Et n.* 48. 49.
50. Munitiones & propugnacula *cautiſſimè Subditis permittenda, ne frænum imperii excutiant.*
51. Jus munitionum *ad arcana dominationis refertur.*
52. In propugnaculis *non eſt ſpes fida collocanda: Et n.* 54. 55.
53. Sabini *venuſtum Epigramma.*
56. *In Gallia & Belgio ceſpititiis machinis Caſtra inſtaurantur.*
57. *Quoad* muniendi artificium *terrâ potius, quàm lapide ſecto utendum.*
58. Aggerum *molitiones.*
59. Aggeres *moliri atque exſtruere, haut novitii, ſed antiquiſſimi inventi rem eſſe.*
60. Oceani *tempeſtate tumefacti ac redundantes fluctus, perruptis aggeribus, non modò innumerabilibus hominum ac pecudum catervis, ſed totis etiam oppidis, pagis &c, perniciem adferunt.*

61 Syl-

61 Sylrichter/ Schepper/ Aquarum ac Aggerum Curatores.

62 Ad murorum, Viarum *&c. refectionem omnes contribuunt, ceſſante quocunque privilegio.*

63 *Etiam* Forenſes *contra Gailium.*

64 Utilitas publica *ſemper prævalet.*

65 Emphyteutæ *Principis refectioni publicorum operum contribuere tenentur.*

66 Habitatores villarum, *qui ad caſtrum tempore belli confugiunt, ad cuſtodiam caſtri compelli poſſunt.*

67 Eccleſiaſtici *tenentur ad reparationem viarum, itinerum &c.*

68 Imperator *fons & ſcaturigo omnis jurisdictionis.*

69 Imperatoris *prædia non eximuntur à Collectis.*

70 Imperatoris *Ditiones & Provinciæ hodiè in cenſum relatæ.*

71 *Ad Expenſas pro* reparatione pontium, viarum, aggerum, *fovearum & mœnium Civitatis, omnes bonorum poſſeſſores etiam exteriores de diſtrictu arctantur.*

72 Incola *eſt, tam qui habitat intra, quàm extra, intra tamen fines civitatis: Et num.* 78.

73 Rebuffi *deciſio refellitur.*

74 Gailius *in quo aſſertionis ſuæ fundamentum collocet?*

75 Collecta *hoc caſu eſt onus merè reale.*

76 Extraneos *non vocari ad Contributionem, quæ deſtinata eſt ad inſtaurationem illorum operum, quæ pertineant duntaxat ad ſplendorem & ornamentum civitatis.*

77 Horologii *ad refectionem tenentur habitatores Civitatis vel oppidi alicuius.*

78 Ruſtici *juſtum horologium in ventre habent.*

79 Horologia *non ſolum pro commodo & utilitate publica introducta ſunt, ſed imò propter neceſſitatem.*

80 Horarum *uſus Romæ prius incognitus.*

81 Commodum *qui ſentit, & onus ſentire debet.*

82 Munera, *quæ publicæ utilitatis gratia indicuntur, ab omnibus ſubeunda ſunt.*

83 Horologiorum *inventores qui? ubi de miraculo diei geminatæ per auxeſin horologicam tempore Ioſuæ, & num.* 84.

85 Solaria *quid?*

86 Sciatherica *quid?*

87 Horologium *in Campo Martio ab Auguſto conditum, Aqueum* Horologium.

88 Clepſydræ *deſcriptio.*

89 Incolæ *ad onus refectionum diſtringuntur.*

90 *Pro* muneribus publicis *quilibet collectari poteſt.*

91 *Ut nullo privilegio ſe quis excuſare poſſit.*

92 *Neque etiam* Minorennitas, *nec numerus liberorum excuſationem præſtat.*

93 *Ad* Horologii *conſtructionem vel refectionem, quinam contribuere debeant?*

94 Campanæ *quot eſſe debeant in Eccleſia? & quorum impenſis conſtitui & reparari?*

95 Campanarum *uſus Turcis interdictus, ut & in Aquitania num.* 96

97 Campanarum *uſus in obſidionibus Urbium.*

98 Campanarum *uſus prodeſt in incendiis, tumultibus & convocatione populi: earum origo num.* 99.

100 Collecta *per æs & libram imponi debet.*

101 Socius *moram quadrimeſtrem committens in ſumptibus ſocio, qui ædificavit, reſtituendis dominium rei communis amittit: Et num.* 102. 103. 104 105. *&* 106.

107 Lex *uſu recepta non autem abrogata in dubio præſumitur.*

108 Legis *abrogationem alleganti, incumbit onus probandi.*

JUs muniendi, ſive Arces, Caſtella & Forta-
litia de novo erigendi, Veſtung bawen/ (uti 1
& adpoſitionem militum in Fortalitiis, die
Veſtungen mit Soldaten beſetzen/ Knichen *de
jure territ. c.* 3. *num.* 239. *& ſeqq.* Sixtin. *de Rega-
lib. lib.* 2. *c.* 1. *num.* 25.) Domino Territorii com-
petere & inter Regalia referri, cenſent Politi-
ci, authoritate Ulpiani *in l. Sacra* 9. §. *muros* 4.
ff. de R. D. Muros, *inquit ICtus*, municipales 2
nec reficere licet ſine Principis vel Præſidis au-
thoritate, nec aliquid eis vel conjungere vel ſu-
perponere. Afflict. *in c. unic. num.* 34. *Quæ ſint
Regal.* Idem Afflict. *deciſ.* 205. *numer.* 70. *&* 74.
& deciſ. 329 *num.* 13. Chaſſanæ. *in Catalag glor.
mundi p.* 5. *conſid.* 24. *num.* 290. Ren. Choppin.
de Doman. lib. 3. *tit.* 29. *num.* 24. *Et de jurisd. And.
lib.* 1. *c.* 47. *num.* 6. Petr. Ant. de Petra *de poteſt.
Princip. q.* 8. *num.* 13. *&* 18. Mynſinger. *decad.* 4.
reſp. 1. *num.* 69. Gœddæ. 3. *conſil. Marpurg.* 33.
n. 186. *& ſeqq.* Confer. *l. omnes* 11. *C. de operib.
publ.* §. 1. *verſic. in munitionibus, &* §. *Civitates. de
Pace Conſtantiæ*, ubi Bald. & jus Saxon. *art.* 66.
lib. 3. Crantz. *in Metropoli lib.* 6. *c.* 37. Et ſicuti ad
Præſidis Provinciæ *l.* 7. *ff. de Offic. Præſ.* & cura- 3
toris Reipub. officium pertinet, teſte Paulo
JCto *in l.* 48. *ff. de damn. infect.* curare, ut diru-
tæ domus à Domino exſtruantur, *l.* 8. *C. de ædi-
fic. privat.* Sic vice verſâ bene agitur cum Re-
pub. & optumè Subditorum incolumitati pro-
ſpicitur, quando, ut Simancha *lib.* 8. *de Repub. c.*
14. ſcriptum reliquit, Regiis legibus edicitur,
ne à privatis hominibus arces vel turres ædifi-
centur. Privati quippe Fortalitium ſi con- 4
ſtruant, aut ſeſe à jugo Superioris eximendi a-
nimum oſtendunt, vel ejuſdem Domini æmu-
latione quadam id faciunt: ſemperq; ſuperio-
ribus ſuſpecta eſt privatorum in ædificiis ma-
gnificentia, propter dominandi libidinem, na-
turâ quaſi hominibus innatam. Nam ut pul-
crè quodam loco diſſerit Bodinus, naturâ in- 5
clinante ſervus vinctus id poſtulat, ut vincula
diſſolvantur; ſolutus, libertatem petit; liber
factus, civitatem; adeptus, magiſtratum; hinc
ad ſummos honorum gradus conſcendere,
quouſq; regnum conſequatur; nec eo conten-
tus modo ſe Monarcham fore confidit, poſtre-
mò humanæ condicionis oblitus, divinos cul-
tus & honores ambit.

VALERIUS Cos. apud Romanos ex eo 6
ſolo, teſte Livio *lib.* 2. affectati regni in ſuſpi-
cionem venit, quia ædificabat in ſumma Velia,
ibi alto atq; munito loco inexpugnabilem fore.

Itaq;

Itaque delatâ confeſtim materiâ infrà Veliam domus in infimo clivo ædificata. Unde latum ad populum eſt , ne quis niſi patritius in arce aut capitolio habitaret. Quod ſi jus muniendi liberum omnibus feciſſent , tot ſanè Reges, quot caſtrorum poſſeſſores metuere neceſſe habuiſſent. Inprimis verò, abſque conſenſu & li-
7 centia Principis , Caſtra vel Fortalitia privato ædificare vetitum eſt, ſi præbeant publicæ ſeditionis vel ſcandali anſam, aut ſpectent ad æmulationem, vel perturbationem & periculum finiũ vicinorũ *l. opus novum* 3. *l. ſi legatũ* 5. *in fin. l. de oper.* 6. *ff. de oper. publ. l. nemo. C. eod. l. in nomine Domini* §. *interea verò. C. de offic. præfect. Prætor. Afric.* Roman. *conſ.* 52. *in fin.* Chaſſanæ. *in conſuetud. Burgund. rub.* 13. *des Foreſtz paſturages* §. 9. & §. *fin. in princip.* Bertrand. *conſ.* 148. *n.* 1. & 2. *vol.* 7. Rolan. *conſ.* 84. *n.* 22. *vol.* 2. Georg. Everhardi *conſil.* 50. *nu.* 45. *lib.* 1. Avendan. *de exequend. mand. reg. lib.* 2. *c.* 2. Borell. *de Catholic. Reg. præſtant. c.* 37. *nu.* 1. & 2. Gigas *tr. de crim. læſ. Majeſt. lib.* 1. *q.* 46 fusè Knichen *in Epopſi Dauthina num.* 485. & *ſeqq.* Renat. Choppin. *lib.* 1. *de legib. Andiũ c.* 63. *n.* 7. *in fin.* Arnold. Clapmar. *lib.* 3. *de arcan. Rerumpub. c.* 7. Gail. *obs. n.* 18. & *lib.* 1. *de pac. publ. c.* 1. *n.* 42. ubi ſtatuit, eos contra conſtitutionẽ Im-
8 perii de pace public. profana peccare, qui ad æmulationem Imperii in finibus ejus ædificia & munitiones exſtruunt. Gravia quippe ſunt vicinis propugnacula in finibus (bey einer Grentz oder Statt) ad æmulationem exſtructa, ut potentiam ac robur augeant exſtruentibus; vicinis verò periculum ac metum inferant. Ideoque, teſte eodem Gailio, multæ Civitates hodiè ab Imperatoribus privilegium obtinuerunt ne vicinis liceat intra unum vel duo milliaria (vulgò Bannmeile) prope civitatem Caſtrum ædificare.
9 Sic Spirenſi civitati privilegium ab Imp. conceſſum eſt, ne in ejus vicinia trium milliarium ab urbe ſpacium caſtrum exſtruere liceat. Eandem planè ob cauſam doctorum hominum ſtaterâ expenſum eſt, eum qui munitiſſimo Caſtro vel oppido ſpoliatus ſit, ante omnia non reſtituendum eſſe , quod etiamſi poſtea contra eum ſententia feratur, ſine maximo diſ-
10 crimine ac detrimento exequi illam judex non poſſit. Anglorum & Moſchovitarum, nec non Orientis atque Africæ Reges nec Ruſticas domos ac Prætoria turribus aut propugnaculis, ac ne vix quidem vallo foſſave muniri patiuntur, Bodin. *lib.* 5. *de Repub. c.* 5. *fol.* 559. & 567. In Hiſpania nemini licet ædificare Caſtrum, niſi cui id Princeps conceſſit, Gomez. *in l. Tauri. l.* 46. *n.* 14. Alphonſ. de Azevedo *in Conſtit. Reg. Hiſpan. lib.* 6. *tit.* 5. *l.* 8. *n.* 6. Jacob. Cancer. *var. reſol. cap.* 13. *nu.* 16. Imò ne reficere quidem jam exſtructum, Gomez. *d. l. n.* 15. Cujus prohibitio-
11 nis nulla alia cauſa eſt, quam quod materiam Seditionis & futuri ſcandali præbeant, Azeved. *d. loc. nu.* 4. ſicut prioris ævi homines exemplis admodum funeſtis nimis frequenter ſunt experti, & plurimarum arcium rudera atteſtantur , à majoribus noſtris ideò peſſundatarum, quod eſſent latronum, atque prædonum latebræ; de quibus Bodin. *d. c.* 5 *fol.* 567. *in fin.* Martin. Cruſius *in annal. Suevic. lib.* 12. *p.* 1. *c.* 3. & *lib.* 6. *c.* 12. *p.* 2. & *alibi paſſim.*

Hanc prædonum rabiem ſeveriſſimè inhi- 12
buit & extinxit FRIDERICUS Palatinus primus, cujus hæc laus inter alia tumulo inſcripta legitur: FULMEN PRÆDONUM. Wimphelingius *in Epitome rer. Germ. c.* 55. Raptores & prædones inprimis exterminavit, eorumque arces ſolo æquavit, terrarum itinera viatoribus tutiſſima fecit. Eadem peſtis poſteà Suevico fœderi cauſam dedit Marquard. Freher. *in Not. ad Petrum de Andlo. lib.* 2 *c.* 11 *pag.* 196.

In jure noſtro multa prohibitionis ejuſmo- 13
di veſtigia adparent, veluti *in d. l. opus novum.* 3. *ff. de operib. publ.* Opus novum, *inquit ICtus,* privato etiam ſine Principis authoritate facere licet: præterquam ſi ad æmulationem alterius civitatis pertineat, vel materiam ſeditionis præbeat. Et *in d. l. de operibus* 6. *ff. d. tit.* ubi expreſsè vetat JCtus, ut ne à Præſide quidem muri (civitatum intellige) exſtruantur , inconſulto Principe. Et *in l. ſacra loca.* 9. §. *pen. ff. de R. D.* diſponitur, ne reficere quidem licere muros, ſine 14
Principis vel Præſidis authoritate. Unde non difficile eſt colligere , jus muniendi prorſus interdictum fuiſſe, niſi Imp. conceſſiſſet. Simi- 15
liter in fundis limitrophis & limitibus Imperii abſque ſummi Principis licentia caſtra exſtrui prohibentur *l. quicunque* 2. *C. de fund. limitroph. lib.* 11. ubi cum jure reluctante quis poſſideat in dubio caſtrum , in limine Regni, cogitur titulum poſſeſſionis caſtri oſtendere Cardinal. Thuſc. *pract. concluſ. in lit. C. concl.* 121. *num.* 12. Georg. de Cabedo *lib.* 2. *deciſ.* 25. *nu.* 3. Qua de cauſa Hugo Penſacenſis , quod non conſulto Rege in Aquitania arcem loco rebus bellis gerendis idoneo ædificaſſet , non modo in jus vocatus , ſed etiam ad ſupplicium fuit tractus Paul. Æmil. *in Hiſtor. Franciæ fol.* 373. & *fol.* 374. Alioqui cæteris paribus fortificatio, nec non introductio gentium exterarum facta pro Cuſtodia loci , & ne quis offendatur, licita eſſe creditur poſt Olrad. *conſ.* 71. & alios, Cacheran. *deciſ.* 138. *n.* 29. Maſcard. *concl.* 620. *n.* 19. Unde & feudatarius poteſt arces in locis ſibi infeudatis exſtruere, quia cui conceditur juriſdictio , debet etiam concedi locus, ubi tutè & commodè exerceri poſſit, Guerrin. Piſon. Soac. *in prælud. feud. c.* 24. poſt Baldum *conſ.* 435. *vol.* 5. Federic. Scotus *reſp.* 7. *tom.* 2. *per tot.* Sicut quoque Caſtrum vel fortalitium reparandi reficiendique facultas non cenſetur adempta Gomez. *ad l. Tauri.* 46. *n.* 15. & *ſeq.* per text. *in l. intra urbem. C. de oper. publ.* Jaſon. *in l. quo minus. n.* 190. *ff. de flumin.*

Eadem ratio eſt, ſi ſententiâ aliquâ muri Ci- 16
vitatis diſiecti eſſent text. *in d. l. ſacra loca.* §. *muros. ff. de R. D.* Joan. Faber. *in d. l. ſervus. C. de pæn.* Et hinc , cum Marcus Syriæ Præſes Claudio Cæſari indicaſſet, Agrippam murum ingentis magnitudinis circa Hieroſolymam inchoaſſe; Claudius novarum rerum ac diſcordiæ ſuſpicionem captans, Agrippæ novum opus denunciavit Joſeph. *lib.* 19. *antiquit. Iudaic. c.* 7. Et ple-

runque murorum demolitione puniebantur rebelles: Suetonius *in Galba*, *inquit*, Quaſdam
17 Civitates Hiſpaniarum, Galliarumque quæ cunctantius ei acceſſerant, murorum deſtructione punivit FRIDERICUS I. Genuenſes juſſit ceſſare à munienda urbe, Sigon. *lib.* 12. *Ital.* Quod innuit Guntherus,

——— *Ne claudere pergeret urbem*
Juſſus ab incepto populus deſiſtere muro.

18 Ita FRIDERICUS II. Imp. Imolenſibus dedit poteſtatem mœnia, à Bononienſibus diruta reficiendi & foſſas purgandi Sigon. *lib.* 17. Me-
19 diolanenſes verò Placentini & Brixiani, quorum muros ſolo æquarat Fridericus I. initâ ope Alexandri Pontificis conſpiratione contra Imperatorem, muros foſſaſque per vim reſtaurarunt Sigon. *lib.* 14. Stephanus Rex Angliæ, ut
20 indulgentiorem ſe ſubditis præberet, ſimulque contra Henricum II. melius muniret, conceſſerat Subditis in ſuo cuique territorio Caſtella parandi, muniendique poteſtatem, mox tamen pœnituit ipſum liberalitatis, cum eos inde experiretur factos obſtinatiores, facileque con-
21 ſentit Henrico II. ut quæcunque per turbas ita excitata eſſent Caſtella, raderentur, & ipſe Henricus, quæ interitum effugerant, ſecundo regni ſui anno funditus demoliri præcepit Matth. Pariſ. Wilhelmus Parvus *in Hiſtoria Henrici II.* Quapropter & ita à Sacra Cæſarea Majeſtate aliquando reſcriptum meminimus: Legibus ſalubriter conſtitutum & ſancitum
22 eſſe, Ne cum certo periculo, damno atque interitu propinquarum Imperialium Urbium, Regionum, Provinciarum, ulla nova oppida, Caſtra aut munitiones, unde motus aliquis exiſtere aut publicæ Securitati impedimentum adferri poſſet, exſtruantur, ſed ſi quid tale exſtructum fuerit, ſine ulla mora dejiciatur, &c. Et paucis interjectis: Cæſaris inſuper Sigiſmundi Anno 1417. in concilio Conſtantienſi, de præſentium Electorum, Principum & Statuum Imperii conſilio, cum plena cauſæ cognitione, latâ etiam atque Executioni demandatâ Sententia decretum fuiſſe, ut Mulhemi excitatæ munitiones atque opera dejicerentur: Imo quamvis Superioribus annis Guilielmo Duci Juliacenſi dicto loco idem ferre molienti in Camera Imperiali ab iiſdem lis mota, atque etiam poſthabitis Exceptionibus, de inhibendo & demoliendo decretum injunctum fuiſſe. Quibus de cauſſis omnibus, qui Mulhemianam Subſtructionem conſilio, ope, opera juverunt, aut quocunque alio modo participes ejus ſeſe fecerunt, aut poſt facturi eſſent, ſub pœna centum marcarum auri puri, atque etiam demolitionis ipſorum ſumptibus faciendæ, ſerio mandatum, ut ab omni ædificatione abſtinerent, atque deinceps penitus ſuperſederent, niſi Cæſariam indignationem & conſtitutam in hoc pœnam, ipſo facto incurrere vellent. Eventus quoque docuit, inſtitutas munitiones atque Subſtructiones devaſtatas, & demolitionem opere ipſo plenè completam ac perfectam eſſe.

23 Etſi verò ipſum jus muniendarum urbium & exſtruendorum Caſtrorum regium ſit, & ad jus publicum, adeoque ad ſolum Principem ſpectet, & jure Superioritatis ab eo exerceatur; In tantum, ut de jure Romano Municipibus muros nec facere, nec reficere ſine Principis permiſſu integrum fuerit: Hodiè tamen, iſtâ 24
Reipublicæ formâ antiquiſſimâ immutatâ, murorum, aliorumque propugnaculorum reparationes, & id genus diſpendia publicam utilitatem reſpicientia, regulariter ob Univerſitatibus ſeu Communitatibus, imperio præſertim mero mixtoque dotatis, fieri poſſunt, etiam inconſulto Principe, Roland à Valle *d. conſ.* 84. *num.* 9. *& ſeq.* ubi alios citat. Nicol. Boerius *de Cuſtod. Clavium num.* 44. *& ſeq.* Laudens. *de Caſtell. quæſt.* 8. Matth. Stephani *de juriſd. lib.* 2. *p.* 2. *cap.* 2. *num.* 126. Natta *conſil.* 576. *n.* 15. *& 16. lib.* 3. quem rectè in hanc ſententiam laudat Johan. Vinc. Hondedæ. *conſil.* 100. *num.* 5. *vol.* 2. Fab. de Anna *conſ.* 72. *nu.* 4. ubi dicit text. *in l. opus novum.* 3. *ff. de operibus publ. cum ſimilibus.* habere locum in privatis, non in Univerſitate, multa ad id allegans Franc. Hotoman. *conſ.* 6. *n.* 4. *& ſeqq.* Cardinal. Tuſcus *d. concl.* 121. *num.* 4. *in lit.* C. Jacob. Cancerius *Var. reſol. d. c.* 13. *n.* 56. Camill. Borell. *conſ.* 1. *num.* 25. *vol.* 1. *Et lib.* 4. *de Magiſtrat. Edict. cap.* 10. *num.* 44. *& ſeqq.* Cui convenit Johan. Philip. Montiſpel. *conſ.* 50. *num.* 24. Alphons. de Azevedo *in Reg. Hiſpan. Conſtitut. in l.* 1. *tit.* 1. *lib.* 7. *n.* 7. Adam. Keller. *de offic. juriſdicopolit. lib.* 2. *cap.* 30. *pag.* 605. Herman. Latherus *lib.* 1. *de cenſu c.* 12. *num.* 9. *in fin.* Petr. Gilken. *in auth. Quas actiones cap.* 10. *n.* 11. *C. de SS. Eccl.* ubi poſt Luc. de Penna & Thomat. *ſubjicit.* Quod etiam ſi de privata pecunia reconcinnanda ſint Civitatis mœnia, adhuc opus eſſe voluntate Principis, aut ipſius Reſcripto; Statuitque ibidem, conſulendum quidem Principem eſſe, aut ad minus Rectoris provinciæ auctoritatem implorandam juxta *l. omnes* 2. *C. de operib. publ.* tamen, ut arbitrio Decurionum ſumptuum diſtributio inſtituatur: Idque cum moderatione, cujus mentionem facit Teſſaur. *deciſ. Pedemont.* 256. ut illud fiat, inſpectâ qualitate negocii, ſummæ quantitate, & facultatibus ipſius 25
municipii vel civitatis, &c. Angelus quidem *in l. turres. C. de operib. public.* exiſtimat, Civitates & Caſtra impenſis & ſumptibus Principis reparari & defendi debere, tam tempore belli, quàm pacis; Quem ſequitur Petr. Anton. de Petra *tr. de poteſtat. Princip. cap.* 8. *num.* 18. *&* 19. contendens, hoc onus ad ſuperiorem pertinere, cum propterea Vectigalia ſint conceſſa. Sed Angelum de fortalitiis privatis, & ad privatum uſum deſtinatis loqui, rectè advertit Nicol. Boer. *deciſ.* 212. *in princ.* Natta *conſ.* 185. *pr.* Johan. Petr. Surd. *conſ.* 83. *n.* 7.

Hodiernis temporibus per totum terrarum orbem cuſtodias & mœniorum reparationes 26
ab Univerſitatibus, & non à Principibus fieri debere, teſtatur Fulvius Pacian. *conſ.* 101. *nu.* 30. Quinimò de publicis Vectigalibus & proventibus ſtatutum eſt, quod duæ tantum portiones fiſco præſtentur, & tertia conferatur Civitatibus in ſuorum Decurionum

Inco-

Incolarumvè libera poteſtate pomœriis & o-
27 peribus publicis conſtituendis & parandis, *l.*
fin. C. de Vectigalib. l. ne ſplendidiſſimæ 11. *C. de ope-*
rib. publ. l reſtaurationi 3. *C. de diverſ. præd. lib.* 11.
Chaſſanæ. *in conſuetud. Burgund. rubr.* 2. *Deſcon-*
fiſations §. 1. *n.* 35. *fol. mihi* 90. Petr. Gregor. *lib.*
2. *de Repub. c.* 3. *n.* 7. Marc. Anton. Peregrin. *conſ.*
102. *num.* 4. *vol.* 1. Camill. Borell. *conſil.* 2. *nu.* 25.
Franciſc. Marcus *deciſ. Delphin.* 420. *num.* 3. *p.* 2.
Regner. Sixtin. *de Regalib. c.* 6. *n.* 55.

Porrò cum cuſtodia & ſecuritas itinerum &
viarum publicarum demandata ſit Principi à
Supremo rerum omnium Domino; non ulti-
ma etiam Principis cura ad vias publicas vel in-
ſtruendas vel cuſtodiendas incumbere debet:
28 Exemplo Salomonis, qui ſtratas & vias publi-
cas non ſolum ſumptuosè, ſed & pulcerrimè
inſtruendas curavit, de quo hæc Joſephus: Di-
vina quadam diligentia & providentia rebus
in omnibus utebatur; & cum eſſet elegantia-
rum amator, ne viarum quidem curam præ-
termiſit: ſed & harum quotquot Jeruſalymam
regiæ ſedem ducebant ſilice conſtravit, tum ut
ultro citroque commeantibus eſſent faciles,
tum ad oſtentandam hac quoque parte Prin-
cipatus ſui magnificentiam.

29 Tanta quoque olim apud Romanos viarum
habita fuit ratio, ut certos curatores earum de-
ſignaverint Siculus Flaccus *in lib. de condit. agr.*
1. Sunt, *inquit*, viæ regales, quæ curatores acci-
piunt. Opus certè regium eſt, & cura Principe
digniſſima, ut Subditi commodè & tutò com-
meare poſſint, *l.* 1. §. *Summa. ff. de his, qui dejec. d.*
c. un. quæ ſint Regal. Romæ Cenſorum ea fuit
functio, florente Republica, & antequam Im-
peratores rerum potirentur, ut in urbe vias
ſternendas ſilice, glareâ extra urbem ſubſter-
nendas marginandasque locarent teſte Livio
lib. 41. Poſtmodum Collegio Quæſtorum
Stratura viarum demandata eſt, Sueton. *in*
Claudio c. 24. Ædilium aliquando hæc cura
fuit, *l.* 1. *&* 2. *ff. de loc. & itiner. public.* Hinc Sue-
tonius Veſpaſiani veſtem à plebe luto aſperſam
& oppletam refert, quod Ædilis curam verren-
dis viis non uſquequaque diligentem adhibu-
iſſent. Auguſtus & Antoninus Impp. hanc cu-
ram non dedignati fuêre: quorum hic viarum
curatoribus coercitionis poteſtatem conceſ-
ſit, ut punirent quos videretur aut certè pu-
niendos ad Præfectum urbi remitterent. Ca-
pitolin. *in vita Marc. Anton. Ph.* Ille viros Præto-
rios iis reficiendis deſignatos binis lictoribus
uti voluit, & aliquo poſt tempore itinera pu-
blica partim publicis, partim ſuis, partim etiam
Senatorum quorundam impendio ac ſumptu
reparari mandavit. Dion. *lib.* 54. & Sueton. *in*
Auguſto c. 37. Cumque Auguſtus è latebris
marmoreos urbis Romæ muros exſtrueret,
non tantum à totius Romani populi, publiciq;
ærarii collatione in eos ſumptus collegit, quan-
tum à duobus hiſtrionibus quorum hæredita-
tes ad fiſcum devolutæ ſunt, cum ab inteſtato,
atque abſque legitimis liberis deceſſiſſent flu-
mine demerſi ut ſcribit Marcus Aurelius *in E-*
piſtola ad Lambertum Helleſponti Præfectum.

Quin etiam Alexandrum Severum Vectiga-
lia civitatum ad proprias earum Fabricias de-
putaſſe & 14. viarum Curatores conſtituiſſe re-
fert Ælius Lampridius *in vita ejuſdem.* Et Reges 30
Galliæ à multo tempore portorium ſeu bar-
ragium quoddam, quod in ingreſſu portarum
urbis pendi & exſolvi conſuevit, ad itinerum
conſtructionem deſtinaſſe, ejuſque Exactio-
nem Curatoribus civitatum, quod *Maiſtres*
desports paſſages & chemins, vel *Maiſtres de Chauſ-*
ſees vocant, committi, authores ſunt Petr. Gre-
gor *lib.* 3. *Syntagm. cap.* 13. *n.* 15. Annæus Robert.
lib. 2. *rer. judicat. c.* 3. *pr.* Ac civitates in inferiori 31
Auſtria ex perceptione redituum tam ad cu-
ſtodiam quàm ad refectionem murorum ac
publicorum operum ſumptus facere refert Au-
thor. Theſauri Politici *in relatione de Aula & Re-*
gno Imperat. Rom. fol. mihi 58. Unde in genere
ſingulis Civitatibus & Caſtris, ſive ex Statutis & 32
proviſionibus Superiorum, ſive ex conſuetudi-
ne immemoriali deputata eſſe certa Territoria
cum ſuis pertinentiis, quia ſerviant ejuſdem u-
ſibus ac indigentiis, poſt alios à ſe allegatos
ſcriptum reliquit M. Ant. Peregrin. *conſ.* 2. *num.*
7. *vol.* 3. Cavalcan. *deciſ.* 4. *poſt princip. p.* 2. Do-
minic. Cardinal. Tuſcus *d. tit. C. concl.* 116. *n.* 4.
Jacob. Cancer. *d. cap.* 13. *var. reſolut. n.* 23. Qua
fini etiam portus, ripatica (de quibus Ro- 33
ſenthal *de feud. cap.* 5. *concl.* 31.) & alia Vectiga-
lia, quæ Acciſias ziſe / Acciſe oder Aßiſe vulgo
nominant, Petr. Frider. Mindan. *lib.* 2. *de man-*
dat. judic. cap. 42. *num.* 16. pro certis rebus, fru-
mento, vino & aliis mercibus inſtitui & pro uſu
Reipub. ad ſolatia anguſtiarum & in compen-
ſationem illius oneris, quod in viis, fluminibuſ-
que publicis ab infeſtatione defendendis im-
penditur, paſſim exigi videmus. Accedit An-
gel. *conſil.* 290. *nu.* 8. ubi formaliter dicit: Quic-
quid ſit de jure, hodie omnes Domini tempo-
rales & Civitates imponunt vectigalia, datia &
gabellas, & iſtud obſervatur de facto. Itaque
non diſputamus de jure, ne noſtra diſputatio
veniat in deriſum. Vide tamen me ſupra *c.* 5. *n.*
131. *& ſeqq.*

Quod ſi ſupra memoratarum legum diſpo- 34
ſitio quoad tertiam partem à Principibus ſol-
vendam etiamnum in terris Imperii & paſſim
vigeret; nihil eſſet, quod univerſitates, & mu-
nicipia, quibus pecunia in reparationem Civi-
tatis de publico eroganda aliunde non ſuppe-
tit, conquererentur. Verum cum dictas leges
ex inveterata cônſuetudine & cupiditate fiſci,
æquè, ac Canones deputantes quartam par-
tem fructuum beneficiorum ad refectionem
Eccleſiæ, hodiè de facto malè ſervari atte-
ſtentur Luc. de Penna *in l.* 2. *quæſt.* 8. *C. de quib.*
muneribus nem. lic. ſe excuſ. lib. 10. Ægid. Thomat.
tr. de collect. fol. mihi 203. *in pr.* Fulv. Pacian. *d.*
conſil. 101. *num.* 32. M. Anton. Peregrin. *d. conſil.*
102. *n.* 9. *verſ. ad Sextum.* Ideo in defectum alia-
rum facultatum ad extraordinarium collecta-
rum remedium, quo in ſubſidium murorum
pluviâ, vetuſtate vel deſidia collapſorum a-
liorumque operum refectioni conſuli ac pro-
videri poſſit, ſæpenumerò deveniri ſolet.

T 2 Etenim

Etenim muri Civitatum communis ſalutis cauſa civium conſtituuntur : Intereſtque omnium, eos non violari, ſevereque & capitali pœna animadverſum in violantes *l.qui perfora-*
35 *verint* 11.*ad L.Iul.pecul.* Sunt enim Muri Sancti, hoc eſt, inviolabiles, celebri illâ ultione Romuli de Remo ſumptâ apud Liv. *lib.* 1. à JCto citata *in l.fin.ff.de R.D.* De qua Lucanus:

Fraterno primum maduerunt ſanguine muri.

Farinac. *in praxi criminal. q.* 20. *num.* 152. Petr. Caball. *cent.* 1. *reſolut.criminal.caſ.* 100. *nu.* 4. *& ſeqq.* ubi hoc tantum ad muros Urbis Romæ
36 reſtringunt. Sed malè, Cum idem de muris aliarum Civitatum Superiorem non recognoſcentium & Imperialium, uti & earum, quæ loco Caſtrorum ſunt, judicandum ſit, per ea, quæ adpoſitè firmat Polydor. Ripa *in tract. de tempore nocturno, cap.* 19. *num.* 7. Borell. *d.c.* 10. *n.* 9. Gigas *d.lib.* 1. *quæſt.* 23. *num.* 2. noviſſimè Paul. Chriſtinæ. *comment. in leg. municipal. Mechlinienſ. artic.* 16. *num.* 1. & 2. Proindeque eorundem reſtaurationi, habitâ tamen ratione locorum & qualitate ſubditorum, & vicinorum Principum, tam pacis, quàm belli tempore vacandum eſt, novęque munitiones & propugnacula addenda ex recenti diſciplina, uſuque bellico propugnandi adverſus ignea, æreaque tormenta fulminis inſtar, objectas munitiones evertentia. Idque propter mutatam veteris rei militaris rationem adprimè neceſſarium eſt. Hippol. de Collib. *in Principe cap.* 28. Nam quod clypei & arma ſingulis, hoc præſtant univerſis munitiones ſeu munimenta. Hinc pulchrè Luc. de Penna *in l.* 2. *col.* 5. *verb. murorum verſ. primo igitur. C. de quib. muner. vel præſtat. nem. lic. ſe excuſ. lib.* 10. Mœnia civitatum (*ait*) quæ adhuc ſubſiſtunt, pluviis tamen collabuntur, vetuſtate dirumpuntur, vel deſidia relinquuntur, ſic relinquenda ſunt, ne ipſorum debilitas ſecuritati habitantium detrahat, ſed undique reparari debent, quia nihil prodeſt cuncta muniviſſe, ſi per unum locum tantum hoſti præbeatur acceſſio. Hæc ille rectè relatus à Caballo *d.caſ.* 100. *in fin.*

37 Longos Muros diſtantes ab urbe Conſtantinopoli quadraginta millia paſſuum, latos viginti pedes Romanos, Anaſtaſius Imp. condidit contra imperium Bulgarorum & Scytharum. Eos Muros à Barbaris ſæpè captos, & multis locis everſos Juſtinianus reſtituit, & ut facilius milites præſidiarii muros tueri poſſent, exitus turrium patentes in alias turres obſtruxit ſingulisq; adſcenſum à ſolo reliquit patentem unicum, quem ſolum ſingularum turrium milites contra hoſtes etiam intra muros verſantes tueri poſſent. Evagrius Sacræ Hiſtoriæ conſcriptor Murum Longum nuncupatum tradit excitâſſe Anaſtaſium, qui diſtaret à Conſtantinopoli ducenta, & octoginta ſtadia, velut fretum quoddam efficiens, & Conſtantinopolim parvam Inſulam pro peninſula reddens, volentes tranſire ex Ponto in Propontidem tutos præſtans, & prohibens excurrentes Barbaros ex Euxino Ponto, & Colchis, & Mæotide, & Caucaſo effuſos in Europam.

Arces verò, quas *Citadellas* vocant, munitiſſimas in primariis urbibus condi, & Subditorum cervicibus imponi, vix nobis conſultum videtur, cum Gregorio Tholoſano *lib.* 2. *de Repub. c.* 5. Amirat. *lib.* 19. *Diſcurſ in Tacitum c.* 4. Melch. Jun. *qu. politic.* 64. Fürſtliche Tiſchreden Wernehri *p.* 1. *c.* 4. Non enim eſt potens Reſpublica quæ arces habet & ibi præſidiarios milites; cives verò prædæ hoſtili exponit, Beſold. *claſſ.* 2. *diſput politic.* 7. *n.* 16.

Mercatores præcipuè ea loca fugere, quæ ar- 38
cis alicujus præſidio tenentur, quod ea vix unquam ſine tyrannide præſumantur, notat Hippol. à Collib. *de increm. Vrb. cap.* 6. *circa fin.* Quin & Experientia teſtatur, ejuſmodi Caſtella & propugnacula, noſtrâ ætate, innumera
mala peperiſſe. Quippe & his velut catenis, li- 39
bertas commerciorum reſtricta, & inde adverſus oppidanos crebræ militum rixæ & injuriæ ortæ ſunt: neque ullus ex ea re fructus ad Principes rediit, redibitque præter ingentes ſumptus & Subditorum odia. Hæc enim arcium & munitionum inſtitutio, præſertim ſi aliis locis quam in limite Regni vel Ditionis, ut adverſus hoſtem externum collocentur, indicio eſt, Principem popularium fidei haut ſatis fidere. Simulatque ſuam fidem ſuſpectam eſſe Princi-
pi, Subditi his ſignis deprehendunt, ſimul in- 40
de ejus animum ab ſe alienatum eſſe colligitur. Subditi verò, qui ſe Principi invitos eſſe ſuſpicantur, ei ut bene velint, fieri non poteſt. Sublata benevolentia, non verus & ſincerus amor Subditorum eſt erga Principem: Sed fictus & coactus, in apertum odium erupturus, ubi primum potuerit. Quemadmodum enim olim Romani inferis, morbis, & multis etiam peſtibus, dum eſſe placatas trepido metu cupiebant publicè fana conſtituerunt: timore, non amore iſtos Deos faciente; Sic plerique populi ſubjecti coactum Principum imperium colunt & reverentur. En talium munimentorum ac præſidiorum fructus? Et contra Citadellas ſeu urbium majorum arces prudenter diſſeritur, *tom.* 4. *du Mercure Fr. ſub Anno* 1616. *pag.* 42. *ubi agitur de la Citadelle d' Amiens.* Et huc Apophtegma Wilhelmi Ducis Juliacenſis, qui à Maximiliano Imperatore interrogatus; Cur munitiones nullas in Ditionibus ſuis exſtrueret? Reſpondit: Ego fretus primum pace & amicitia meorum vicinorum, neminem laceſſo: deinde ſto fidei & virtuti meorum Subditorum, refert Daniel Cramerus *in*
Orat funebr. Iohan. Friderici Duc. Stetin. Roma- 41
ni tamen imperium ſuum conſervarunt beneficio promontorii, ubi exſtructum fuit Capitolium: quamvis non in limitibus, ſed tanquam in viſceribus Reip. Romanæ ſitum eſſet, Boter. *de Polit. Illuſtr. lib.* 6. *cap.* 2. *fol.* 380. Meſſenii quoque victi à Lacedæmoniis in arce montis Ithomes ſe viginti annos defenderunt, Pauſan. *in Meſſeniacis.*

Porrò & P. Adamus Contzen *lib.* 8. *Politicor.*
cap. 23. §. 2. *fol.* 614. Urbibus liberis arces inuti- 42
les eſſe judicat, omnemque ſumptum, qui arci ſeparatim impendendus eſt, mœnibus,

foſſis,

foſſis,propugnaculis potius dandum eſſe cenſet. Nam opportunum eſt,improbis civibus eas occupare ac hoſti tradere.Bello flagrante miſerum eſt ſolatium civibus,relictis ædibus in arcem confugere, quam tamen diu tueri non poſſunt,multitudine ſe impediente,& defectu commeatus, periculoque morborum in multitudine conferta. Hinc arces demoliuntur, tanquam ergaſtula, & ſervitutis firmamenta, cum primum ad libertatem adſpirant. Simon Maccabæus arcem,quam triginta annos Græci inſederant, dejecit.Arces itaque exoſæ civitatibus ſunt, tanquam compedes libertatis quamdiu manent, ſub ictu ſe poſitos cives arbitrantur; & quanquam non noceat,formidabilis tamen eſt cuſtodia.

43 Cæteroquin eâ nunc omnes ratione utuntur toto mundo, ut vallis, muris, foſſis & caſtris ſe contra hoſtiles impetus muniant:Quod ſi contrarium quiſpiam ſuadere inſtituat,id agere videbitur, ut cum ratione inſaniat, & ſi verum dicendum eſt, inſanit. Machiavellus igitur cum *lib.* 2. *diſput. cap.* 24. arces inutiles & noxias proclamat, hoc agit, ut exoticâ ſapientiâ Principem ſuum imperio exuat. Jam millies Hiſpani Occidentales Indicas, Luſcitani Orientales amiſiſſent, ſi abſque arcibus
44 fuiſſent.Paucæ enim arces frænum tot populis injiciunt. Verum cum rationes Machiavelli ad oſtentandum ingenium curioſè magis, quàm fructuoſè prolatæ, à multis magni nominis Politicis viris ſingillatim & nervoſè confutatæ, ab aliis autem, cum Auctore ſuo exſibilatæ, imò furcillis ejectæ ſunt, Litem hanc emiſſam facimus,Lectoremque benevolum ad Gregor. Tholoſanum *lib.* 2. *de Repub.c.* 5.*num.*3.*& ſeqq.*Bodin.*lib.* 5. *de Republ.c.*5. Antimachiavell.*lib.*3.*de Politia theorem.* 33. Reuſner.2.*Stratagem.*26.Georg. Schonborn. *lib.* 4. *politic.cap.*13.Scip.Amirat.*lib.* 19.*diſſertat.politic.c.*4.*& 9.per tot.* Franciſ. Patric. *lib.* 8. *de Repub.*4.Boter.*lib.*6.*de Illuſtr.ſtat.cap.*7.*& 3.* Fulv. Pacian.*de vero juſtoque Principe cap.*4.*pag.* 288. pulchrè Paulum Paratam *in diſcurs.polit.* 2.*cap.* 8.Contzen *d.lib.*8.*Politic.c.*23.§.3.*& ſeqq.* Jun. Polit.*quæſt.*64.*p.*2. Conrad. Dietterich *diſcurs. de munit. & propugnac.memb.* 1. Clapmar. *de arcan.Imp.lib.*3.*c.*7.brevitatis ſtudio remittimus, & illis, qui urbium nuditatem ſibi gloriæ ducunt, (1.) decus urbis, (2.)ſalutem civium(3.) terrorem hoſtis, reponimus; interim deprehendentes verum eſſe illud Cominæi *lib.* 10. *Hiſtor.*dicentis.

45 In Germania plurimas eſſe arces atq; Caſtella munita, quæ res licentius agendi multis occaſionem præbeat.Atque hanc Arcium & Caſtrorum licentiam poſterioribus ſæculis, poſt-
46 eaquam decreſcente Rom. Imperii potentiâ, territoria dividi, jurisdictionesque diſtingui cœpere,ita, quod unus Dominus in alterum nihil poſſit Boer.*deciſ.* 320.*num.*6. quamplurimos ſibi ſumpſiſſe, quam neque ex jure communi, nec conceſſione aliquâ ſingulari habuerant.

47 Credibile tamen eſt multas Arces, extremâ urgente Neceſſitate, inſtauratas eſſe,ut incolæ à prædonum atque graſſatorum injuriis, priori ævo nimium frequentibꝰ,tuti eſſent: Cum e- 48
nim Impp.& Provinciarum Domini partim in extraneo hoſte oppugnando, partim internis diſſidiis componendis occupati eſſent, nec malis hiſce inteſtinis remederi poſſent,non aliter ſecuri poterant eſſe privati, quàm ſi de defenſione ſua ipſi eſſent ſolliciti:ſub quo prætextu forſan alii quoque Arces ac Caſtra exſtruxerunt, quibusdam freti, liberius graſſabantur.In Monarchia(*inquit* Bodin.*d.lib.*5.*de Repub.cap.*5.)in qua mos inveteravit,ut arces ac 49
præſidia contra vim latronum ruri habere liceat, qui eas Edictis evertere ſe poſſe putet,næ ille Reipub.ruinam molitur.

Ubi verò conſuetudine non eſt receptum, 50
ut cuivis volenti liceat Caſtrũ ædificare, cautiſſimè ſubditis munitiones & propugnacula permitti debent, ne hoc auſu & licentiâ Statui & perſonæ Principis inhient & frænum imperii excutiant,Petr. Gregor. Tholoſan. *lib.* 2.*de Repub.c.*3.*ſect.*4. Clapm.*d.cap.*7. Propterea etiam hoc jus ad arcana dominationis referri 51
& ſæpè Civitatib.precio concedi ſolet. Exemplo ſint Judæi Tacit.5.*Hiſtor.* Jædæi, *ait,* emto jure muniendi ſtruxêre muros in pace tanquam ad bellum. Utut verò fortes ſint urbes, non tamen in iis ſpes aliqua reponenda Caſp. Finck.*Can.Theolog.*39. Nulla quippe arx vel 52
urbs in terris tam validis opibus ac propugnaculis poteſt muniri, quam cœleſtibus auxiliis armata caſtrenſis virtus non expugnet. Hinc Lactantius *de divino præmio lib.*7.*cap.* 15. Nihil, *ait,*humanis viribus eſt laboratum, quod non humanis æquè viribus deſtrui poſſit. Et *lib.*7. *cap.*11.*ubi dicit*; Nihil eſſe, quod ſit manibus humanis laboratum, quod non aliquando ad interitum redigatur,vel injuriâ hominum, vel ipſa confectrice rerum omnium vetuſtate,fortuitoque alio caſu.Hinc quoque Horat. *lib.*2. *carmin.Ode* 16.

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus:& celſæ graviore caſu
Decidunt turres,feriuntque ſumma
Fulmina tecta.

Sunt quoque multæ provinciæ,quæ à fortalitiis abhorrent, ut Polonia, Anglia,&c. Et qui omne præſidium in arcibus & oppidis,vallo munitis collocant, audiant Epigramma Sabini:

Quando ruinoſis ſtabant circundata muris 53
Oppida nec præceps foſſa,nec agger erat:
Incluta tum belli Germania laude vigebas,
Hoſte tibi nullos incutiente metus.
At foſſis poſtquam nunc es munita profundis,
Aggeribusque urbes vallat arena tuas;
Nunc virtute cares,nunc ſupplex porrigis ultro,
Omnibus imbelles,hoſtibus ipſa manus.
Grandia nimirum timidos quod cornua cervos,
Hoc tua te foſſis mœnia cincta juvant.

Et eleganter verè, quisquis eſt, Poeta cecinit:

Non defenduntur muris,non mœnibus urbes,
Si leges tollas,mœnia cuncta ruent

Et De Roboami rebus geſtis:

Nil dignum famâ, nil cum ſplendore peregit,
Infelix ſtricto Roboamus tempore regni:
Nil, niſi quod profugis, myſtisque, aliisque benignum
Præbuit hoſpitium; paucas quoq; muniit urbes
„ *Aggeribus foſſisque. Sed hæc non integra laus eſt.*
„ *Namque ubi deficiens ſana à pietate, remittit*
„ *Magnanimæ virtutis opus, quæ ſervat & auget*
„ *Oppida cum vicis, martem ratione gubernans;*
Præda fit Ægypti, miſera cum gente, tyranno
Iampridem infenſo, & capi irreparabile damnum.
——— ——— Et quid mortalia poſſunt
Robora, ni DEVS auxilium depromat Olympo?

Nota quoque eſt Titi Veſpaſiani vox de urbe Hieroſolyma:

Quantum opus ô Divi? quisnam deſtruxerit urbem
Tam bene firmatam, validis quantumlibet armis
Inſtructus, niſi cui ſociet ſe Numinis ira?
Non homo, ſed DEVS altipotens hanc edomat urbem.

Atque ita Exemplum urbis Hieroſolymita-
54 næ, uti & Sagunti teſtantur murorum ſubſtructionibus confidentes urbes tandem expugnatas periiſſe funditus, cum alias conditionibus uſæ æquis fuiſſent. Bodin. *d. lib. 5. cap. 5.* Et Plutarchus *in vita Solonis* ſcribit, Epimenidem de portu Attico, quem Munygiam vocabant, ita vaticinatum: Si ſcirent Athenienſes quantum mali hæc ipſis munitio aliquando eſſet allatura, vel dentibus eam, panis inſtar, diſcerperent. Nec eventus fefellit. Nam poſt Alexandri Magni mortem Antipater, Macedoniæ Rex, præſidium ſuum illi impoſuit indeque Athenas oppugnavit. Ex quibus adparet, non raro ejuſmodi munitiones quoque eſſe inutiles & detrimentoſas.

55 Solius autem Domini nomen, authore Salomone *Proverb.* 18. turris eſt fortiſſima; ad quam quotieſcunque pii reflectunt, non quidem currentes Pegaſi pedibus, non volantes alis Dædaleis, non Argo nave velificantes, ſed ſupplice voce devoti efflictim in fide & ſpiritu divinum auxilium expoſcentes in tuto collocantur, utpote quo pertingere nec tela, nec inſidiæ hoſtiles poſſunt. Utcunque enim munitiones urbium, amicorum confœderationes ac ſubſidia, auri argentique talenta, denique noſtræ prudentiæ aut corporis robur, adverſus hoſtium impetum, externamque vim ſuſtinendam, haud exiguum momentum quandoque afferant; attamen inſtar Ægyptiæ arundinis, quæ innitentis volam perforat, ſe habent, ſi adverſantem habeamus & iratum DEUM Elias Reusner. *in hort. Hiſtoricopolit. Hor. 11. coron. 6. fol. 678.*

56 In Gallia & Belgio hodiè ceſpite ac cementis caſtra & fortalitia plerumque communiri, experientia teſtatum reddit: Non ſolum quia ejuſmodi machinæ minori ſumptu eriguntur, quam ſi murus abieti (veterum inſtar) obnoxius fieret, citiuſque parantur, meliuſque bellicis tormentis reſiſtunt, & deſtructa facilius re-
ſtaurantur: Sed etiam, quia cum hominum in- 57
duſtria & acrimonia novas offenſionem indies deproperet edere formas, quibus neceſſe eſt, novos defenſionis modos opponere, compendioſius ceſpititiam machinam immutare, vel augere quacunque ex parte, quam murum adaptare, cujus partem, niſi toto diruto nemo reſarcire poteſt, hinc & Ariſtotel. *lib. 7. politic. 11. circa fin.* muros ad nuperos bellicos uſus accommodandos eſſe monet.

Ratio etiam hac in re munitionum habenda, ut puta in locis editis vel paluſtribus, aliiſq; acceſſu difficilibus collocentur; Tutiſſimè tamen id fit in Inſulis, fluminibus, oſtiis Oceani, aut maris uti rurſum exemplis Batavorum, Zelandorum, Friſiorum & Venetorum edocemur. Vulgo Architecti militares, qui urbium & Caſtellorum munimenta artificioſè adverſus impetum hoſtium ædificant, atq; oblitera-tas artes reparant, aut novas inveniunt, & egregia opera efformant, atque exinde Rempub. illuſtriorem reddunt, Ingegnieri, Kunſtler/ nominantur.

Quemadmodum verò Romanis Securitas publica in civitatum muris exſtruendis & viis publicis inſtaurandis inprimis cordi fuit: Ita apud illos Terrarum Dominos nihil frequen-
tius, quam Aggerum molitiones; non in hoc 58
ſolum, uti adverſus Barbaros munimentum eſſent; Sed verò ut Agros etiam campoſque Romanæ Ditioni parentes ab exæſtuantis Oceani impetu ac violentia defenſitarent: ſimul Fluviorum recurſus oppoſitis utrimque molibus
coercerent. Quæ Aggerum conſtruendo- 59
rum ratio neque nuperæ neque novitiæ (uti nonnulli comminiſcuntur) inventionis res eſt; ſed jam inde ab initio, poſteaquam agris cultura, ingeniis docilitas, atque in commune conſulendi intelligentia acceſſit, à Batavis primum ex diſciplina Romana, mox Hollandis, Zelandiſque ac Friſiis arrepta, poſteriſque quaſi per manus tradita eſt; qua perpetuæ foſſæ, operoſiſſimi aggeres & aquarum clauſtra, ne ab aquarum exundantium colluvie calamitatem patiantur incolæ Provincialium impendio communiri, & detrimentoſi fluminis impetus cohiberi ſolet. Vernacula lingua ſic ſonat:
Mit Dyken vnd Dåmmen moet man dat Landt 60
erholden. Nam tempeſtatibus intumeſcens Oceanus, & in vada, æſtuaria flumina ſeſe infundens, ni obſtarent aggeres univerſam pulcerrimarum & cultiſſimarum regionum faciem opprimeret, ſæpè etiam armenta, greges, ſata obrueret, perderetque, villarum & hominum ſtragem daret. Ideoque haud minima curationum in gentibus iſtis eſt illa, quæ ad aggeres pertinet, & ad aquarum clauſtra cum aggeribus conjuncta: in quibus fortuna ejuſmodi regionum ac populorum potiſſimum poſita eſt. Univerſa verò aggerum harum Provinciarum curatio impendia ſecum trahit anniverſaria tam magna, ut fidem eorum, qui hæc
ignorant, procul ſuperet. Aquarum & Ag- 61
gerum Curatores inferiores Sylßichters/ Superiores

periores Die Schepperſ/ ſummi Die Vpperſte Scheppers vulgò appellantur. Operam dant, ut aggeres fluctuum violentiæ objecti ſarti tecti ſerventur, disjecti reficiantur, interdum augeantur, proferantur, contrahantur ex uſu patriæ: Quâ fini, in conventibus publicis, ſi res requirere videatur, decernitur tributum: id colligitur per inferiores: collectum traditur Superioribus: ab his apud Præſidem ſummum deponitur: is ex decreto communi impendit, quo poſcit uſus. De quibus dicere plura non licet, ne fiam prolixior.

62 Redeundo ergo ad propoſitum; Quando pecunia publica, quæ in exſtructionem & renovationem murorum, aliarumque munitionum affabrè concinnandam cum facilitate converti poſſit, nulla ſupereſt; Arcadius & Honorius Impp. *in l. omnes* 12. *C. de operib. public.* volunt, ut Rectores Provinciarum ad reficiendos veteres & exſtruendos novos muros Collationem ſive contributionem ſubditorum omnium pro ſingulorum viribus fieri curent. Et quod eo loci de neceſſaria murorum refectione & exſtructione dicitur, illud etiam de neceſſaria itinerum, ſtratarum, aggerum, pontiumque inſtructione exaudiendum eſſe arguit text. *in l. ad inſtructionem.* 7. *C. de SS. Eccl. & in l. abſit.* 4. *C. de privile. dom. Auguſta, lib.* 11.

63 Non ſolum autem ſubditi, prout arbitratur Gail. *lib.* 2. *obſ.* 52. *num.* 15.; ſed etiam Forenſes, qui domos in urbe, vel prædia aut agros in finibus Civitatis poſſident, ad haſce collectas teneri verius eſt, per text. *d. l. ad inſtructionem*, ubi Dd. *l. unic. verſic. ult. C. de mulier. in quo loc. mun. agnoſc. l.* 4. *§. is vero* 2. *ff. de Cenſib.* Aldovin. *conſil.* 59. *n.* 16.

Cum enim illa opera, quæ publici juris ſunt, communem neceſſitatem, utilitatemque omnium æqualiter reſpiciant, ac muri munitioneſque Civitatum, forenſium bonis, tempore belli ſecuritatem, viarum vero & itinerum Inſtructiones unicuique facilem vehendi, importandi & exportandi commoditatem præſtent, æquum eſt, ut ſimul omnes communem uſum & publicam utilitatem communi ſumptu omniumque impenſis tueantur ac ſuſtineant. Nec ulla immunitas, nec ulla dignitatis prærogativa excuſat, quo minus unuſquiſque pro rata parte ſubſidium præſtet, text. expr. *in l.* 1. *&* 2. *C. de navib. non excuſ. lib.* 11. Quæ leges quamvis loquantur in navibus, pro quibus, earum Domini non obſtante Immunitatis privilegio debent neceſſitatibus reipublicæ ſubvenire: tamen diſpoſitio earundem per Identitatem rationis trahitur etiam ad

64 alias res patrimonii ſubditorum, quæ ſemper utilitati inſervire debent, ut ibidem Bartol. animadvertit. Atque hoc etiam diſertè cautum eſt *in l. in fraudem. C. de annon. & tribut. lib.* 10.

Et confirmatur per text. *in l.* 1. *C. de collat.*

65 *fundor. patrimon. lib.* 11. ubi dicitur, Quod Emphyteutæ Principis, licet immunitatem habeant ab oneribus extraordinariis, tamen illa immunitas non extenditur ad illa opera, quæ publicam continent utilitatem. Et quidem refectio mœniorum & cætera huiuſmodi concernunt intereſſe & utilitatem omnium poſſeſſionem exiſtentium in territorio loci iſtius, ubi muri &c. reparantur. Licet enim territorium ſit extra muros aut munitionem Civitatis tamen propter loci munitionem totum territorium magis erit ſecurum, quoad culturam & fructuum perceptionem. Nam terræ coli ſecurius, fructus in Civitate reponi & melius cuſtodiri poſſunt. Idcirco nulla ratione debet ullus ab eo, quod in commune omnibus futurum eſt, ſejungi.

Eodemque ſpectat, quod habitatores villarum ad cuſtodiam caſtri, ad quod tempore belli confugiunt, & ſic ad onus perſonale compelli poſſe, reſpondit Calderin. *conſil.* 446. *alias* 4. *de cenſib.* Ex quo itidem multò minus forenſes huic oneri, de quo in præſenti agitur, eximi, liquido adparet. 66

Præterea videmus, quod, quamvis Eccleſiaſtici regulariter ſint immunes à Collectis per ea, quæ dicentur infrà *cap.* 12. attamen ipſorum immunitas non porrigitur ad ea, quæ tam ipſis Eccleſiis, quàm aliis in commune proſunt: Et propterea ad reparationem pontium, fluminum, viarum, aggerum, murorum, thermarum, pro lite termini & paſtus, & ſimilium, quæ in bonum commune, utile & neceſſariũ cedunt, ſubſidia jure conferunt per dicenda infra *cap.* 11. *num.* 224. *& ſeqq.* Roſenthal. *de feud. cap.* 5. *concl.* 81. *in fin.* 67

Imò quod ſtringentius urget, idem etiam videmus in ipſo Imperatore, in quo ſunt omnium dignitatum & immunitatum theſauri reconditi, & ab ipſo tanquam à fonte omnis honor & omnis dignitas in alios profluit. Ludovic. Peguer. *quæſt. criminal.* 30. *num.* 1. Intrigliol. *de feud. q.* 8. *n.* 23. *& alii Supra cap.* 4. *n.* 1. *& ſeq. recitati:* Nihilominus nec poſſeſſiones Principis, nec prædia incorporata fiſco, eximuntur ab illis oneribus & collectis, quæ pro communi utilitate & publica Neceſſitate indicuntur, ut expreſſum eſt *in l. fin. C. de collat. fundor. fiſcal. vel rei privatæ lib.* 11. *l. rem privatam. C. de Privileg. dom. Aug.* Juvat etiam adprime text. *in l. ad inſtructiones. C. de SS. Eccleſ.* ubi Imp. pro conſtructione pontium, itinerum, portarum, murorum, aggerum & aquæductus, prædia ſua collectis ſubjungari præcepit: Quoniam à talibus operibus publicam utilitatem concernentibus nullum genus hominum exemptionem habet, ut dicitur *in d. l. abſit* 4. *C. de privil. dom. Aug. l. ad portus C. de operibus publ. l. fin. C. de exact. tribut. l.* 1. *C. de prædiis & omnibus reb. navicular. lib.* 11. *d. l. jubemus C. de SS. Eccleſ. l. un. C. ut nem. lic. in empt. ſpec. ſe excuſ. lib.* 10. 68 69

Hinc etiam hodie patrimonium ſive Ditiones, quæ ſunt Imperatoris tanquam privati, rectè in cenſum & provincias, ſive circulos imperii, pro communi defenſione ſunt relatæ Reichs Abſchiedt de Anno 1512. §. darauff haben Wir. Knichen. *de Saxon. non prov. jur. verb. Ducum, c.* 2. *n.* 2. Denaiſ. *in jure Camer. tit.* 72. §. 1. 70

Omnium vero maximè noſtræ adſertioni,
Forenſes ad ſolutionem horum onerum ar-
ctanti robur addit text. *in l.fin. C. de immunitio-
nem conced.* ubi non ſolum caſus eſt expreſſus,
71 ſed etiam Bartolus regulam tradit: Quod Ex-
penſa pro reparatione pontium, viarum, agge-
rum, fluminum, aquæductuum (horum ſc. qui
& irrigandis agris & civibus prodeſſe poſſint
ad eluendas civitatis ſordes vel ad neceſſarium
aquæ hauriendæ uſum) fovearum ac mœnium
civitatis ac caſtri & ſimilium, ſit munus patri-
moniale ad onus omnium & ſingulorum per-
tinens, etiam forenſium poſſidentium in eo
territorio bona poſt Salycet. & Alex. Guid. *q.
7. & q.342.* Natta. *conſil. 215. num. 2.* Hippo-
lit. Riminald. *conſil. 10. per tot.* Quos in termi-
nis terminantibus congeſſit M. Anton. Pere-
grin. *d. conſ. 102. numer. 7. lib. 1.* Quibus addi
poſſunt idem Riminald. *conſil. 2. n. 21.* ubi addu-
cit deciſionem Bertrandi *conſil. 126. col. 2. vol. 1.*
Pacian. *d. conſil. 7. num. 114. & 116* Cardin. Tu-
ſcus *lit. C. concluſ. 448. numer. 1.* Florez. *d. q. 21.
num. 98.* ubi hoc jure Regio Hiſpan. probari
ait. Stephan. Ranchin. *in annotat. ad deciſ. Gui-
donis Papæ 7. & 87. lit. b. fol. 47.* ubi ita in Gallia
judicatum & arreſtum 8. Julii Anno 1565. la-
tum refert & *ad deciſ. Pap. 372.* Compilator
Conſiliorum ſive Reſponſorum juris Argen-
torati typis Rihelianis Anno 1629. editorum
conſil. 12. n. 37. vol. 1. ubi nominatim hæc quæſtio
hiſce verbis deciditur: Quamvis dubitent non-
nulli Interpretes, utrum, ſi Dominus Caſtrum
muris circumdaret, aut aliquam munitionem
extruere velit, an id adeo commodum & de-
fenſionem agrorum concernere exiſtimandũ
ſit, ut exinde forenſes ob ſua prædia contribue-
re adſtringantur? tamen plerique in affirmati-
vam, uti & veriorem ſententiam inclinent: ma-
ximè ſi hæc exſtructio ad periculum pręſens a-
vertendum, aut futurum incommodum præ-
cavendum verè pertineat.

72 Nec officit quod text. *in d. l. omnes 12. C. de o-
perib. public.* de civitatibus tantum & Incolis
loquatur. Incola enim non ſolum eſt, qui in
oppido aliquo moratur, ſed qui in oppidi ali-
cuius finibus agrum habet, in quo ſedem ſibi
conſtituerit *l. pupillus. 239. ff. de V. S.* Quia vicus
eſt pars civitatis, *l. qui ex vico 30. ff. ad municipal.*
Et natus in vico dicitur civis illius civitatis poſt
Bartolum Cardinal. Tuſcus *d. tom. 1. concl. 1579.
num. 5.* Ita poſt Alciatum *d. l. omnes 12.* effica-
citer retorquet M. Anton. Peregrin. *d. conſ. 102.
num. 5. & ſeqq.* Quò loci & reliqua argumenta,
quæ in contrarium moveri poſſunt, præciſè re-
fellit, deciſionemque Petri Rebuffi *in l. fin. C.
73 quib. mun. lib. 10.* & Remigii *d. tract. de Charitat.
ſubſid. q. 62. num. 130.* inter reparationem pon-
tium & viarum (utpote ex quibus forenſes
percipiant utilitatem & per conſequens con-
tribuere teneantur) & mœnium (quæ ſaltem
ad tutelam & conſequenter ad refectionem
interiorum civium pertineat) diſtinguentium
non eſſe receptam, & indifferenter à bonis au-
thoribus ob publicam neceſſitatem & utilita-
tem uniformiter idem in utroque conſtitutum
eſſe oſtendit. Accedunt noviſſimè Gilken.
*in d. auth. Quas actiones. cap. 10. num. 15. & 17.
C. de SS. Eccleſ.* Regner. Sixtin. *lib. 2. de Regalib.
cap. 14. num. 74.* & Henric. Bocer. *tract. de Re-
galibus cap. 3. num. 231. verſic. Poſteriori caſu.* qui
alios textus in medium profert, & D. Gailium
d. ſupra loco nullum opinionis ſuæ fundamen-
tum adducere profitetur. Meo judicio D. Gail. 74
in eo potiſſimum ſubſiſtere & vim ponere vi-
detur: Quod hoc onus ſit mixtum & impona-
tur perſonæ propter rem, ita, ut licet cauſa fina-
lis ſit ipſa res, tamen obligatio in perſonam di-
rigatur, quæ non poteſt obligari vel adſtringi,
niſi habeat ſubjectionem.

Sed re penitius introſpecta, & ſupra allega-
tis juris textibus & rationibus accuratè per-
penſis, reparationes murorum, viarum, & id
genus hujuſmodi publicorũ operum, merè pa- 75
trimonialium & realium onerum naturam ſa-
pere in propatulo eſt, ita ut qualitas bonorum
ſaltem, non etiam condicio perſonæ in ejuſmo-
di onerum impoſitione attendatur. Cardin.
Tuſcus *d. concluſ. 448. nu. 3.* Quod ſi verò ejuſ 76
modi opera ad decus & ornamentum Civita-
tis potius deſtinata ſint, quam ut neceſſitati
ſerviant, tunc jus in extraneos exerceri non po-
terit, juxta diſtinctionem Salyceti & aliorum
in d. l. ad Inſtructionem. C. de SS. Eccleſ. Sed opus
erit aut beneficio Principis eoque peculiari,
aut præſidio temporis & quaſi poſſeſſionis, quę
ſe ultra memoiram hominum exſerat, Cum il-
lud proprium Principis juſſit, *l. un. C. de Superin-
dict. & l. placet. C. de excuſat. mun.*

Ex eodem puteo profluit deciſio M. Anton.
Peregrini *conſil. 102. lib. 1.* affirmantis, non.
ſolum omnes habitatores alicuius civitatis vel
oppidi, verùm etiam incolas, qui in finibus
communitatis agros habent in quibus ſedem
ſibi conſtituerint juxta *l. pupillus §. Incola ff. de
V. S.* ad contributionem expenſarum occaſio- 77
ne Horologii pro Rata æqualiter obligari.
Nam etſi Ruſtici Horologium in ventre habe- 78
ant, quod illis ineffabiliter refert horam ten-
tandi, prandendi, anticænium ſumendi & cæ-
nitandi, ſicuti nominatim ait Thom. Garzon. 79
in platea univer. cap. 80. in fin. Nihilominus,
cum Horologia pro commoda & utilitate pu-
blica, imò propter neceſſitatem introducta &
inſtituta ſint, cauſa ordinandi Reſpublicas, uti
in ſpecie per eleganter ſcribit Gevara *in Horo-
log. Princip. in præfat. ad fin.* qui etiam ex ſenten-
tia Plinii, Cenſorini, Varronis & aliorum ad- 80
dit, ob id nil gratius fuiſſe Romanis inſtitutio-
ne Horologiorum ad ipſos delata; cum per
multum temporis illis caruerint: Cui conve-
nit Guid. Pancirolus *lib. 1. rer. memorabil. fol.
749. & lib. 2. tit. 10. per tot.* (ubi Henricus Sal-
muth *in Notis fol. 400.* ſubjicit, Horologiorum
uſum ex Clepſydris, quæ ex aquæ commenſu-
ratione aliquando componebantur, prius cœ-
piſſe) æquum certè eſt, ut omnes communita- 81
tes & villæ quæ ex horologio percipiunt com-
modum ſive ſonitum companæ audiant, ſive
non, ad impenſam quoq; & refectionem eiuſ-
dem concurrant *l. ſecundum naturam ff. d. R. I. c.*

qui

qui ſentit. d.R. 1. in 6. Et in hac materia contributionum Menoch. *conſil.75. num.84. & conſil.* 800.*n.*5.*&* 10.

82 Quod ipſum adprime confirmare videtur text. *in l. adportus. C. de operib. public.* ſiquidem eo expreſſim determinatum ſit, ad reparationem portuum, aquæductuum & murorum publicorum quemlibet conferre teneri. Conſtat enim & hoc Horologium ad publicum ſpectare, ex eoque plurimum commodi & utilitatis homines capere Garzon. *d. c.* 80. Et nil jucundius reperiri potuiſſe bellè adſtruit Polydor. Virgil. *de rer. inventorib. lib. 3. cap.* 18. Etſi minus fundatè ſubjiciat, auctorem latere;
83 Cum imò omnium Horologiorum inventores (ut dictum eſt) commemoret Gevar. *d. loc.* & Garzon. *d.c.*80. Ac primum Ægyptios, poſt deinde Græcos Horologia compoſuiſſe tradit
84 Salmuth *d. pag.* 749. Et quis neſcit miraculum diei geminatæ per auxeſin horologicam, tempore Joſuæ, ſingulari Dei prodigio confectum.

Inſtabilem Phœbi qui ſiſtit in æthere currum,
Proque die geminum mortalibus efficit uno.
Ergo quis horarum ratio cui cognita, juſtis
Diſcreta in ſpatiis, medio ut tardavit Olympo
Phœbus, ad horologum ſua vertat lumina truncum,
In denas diſtinctum oras; qui fronte repanda,
Vertice, & acclivi tergo, caudaque retorta,
Vmbroſa ætheria proponit ſymbola lucis,
Indicibus, qui vel ſeſe ad puncta Arctica flectunt,
Vel cyclum, medium cœli qui dividit orbem.
Vel latere in gemino recto ſeſe angulo ad Eurum
Ac Zephyrum referunt. Sed cum ſubſiſtere in una
Vmbras lineola videt ille: & parte tenebras
Occidua durare, notasque excludere Solis;
Tota mente ſtupet, tandemq; hæc verba profatur.
Quid monſtri? quæ vis hæc prodigioſa? Supremus
Auctor naturæ leges convertit, & ipſum,
Qui neſcit ceſſare, jubet ſubſiſtere Solem;
„ *Oſtendens ſibi ſit quod libera ubique poteſtas,*
„ *Quam nihil adſtringit, fati vis nulla coërcet.*

85 Horologia ab antiquis Solaria & Horaria ſeu Horographia dicta ſunt; quibus horæ denotabantur ad ſolem, veruto umbram faciente, vel pinnula aut æneo gnomone: cuius inventionem & rationem Gnomonici profitentur, & Anaximeni Mileſio acceptam ferunt. Atque is quidem Gnomon Græcis σκιαθήρας dicebatur, quaſi tu Umbræ indagatorem di-
86 cas. Unde & Sciathericon horologium Plinio *lib.2.cap.*72. eſt umbræ indagatorium; de quo apud Budæum habetur *ad l. exemto §. fin. de*
87 *act. emt.* Eſtque memorabile illud in campo Martio olim inſigne horologium, quod annotante Pomponio Læto *in ſuis Antiquit. Roman.* habuit ſeptem gradus circum, & lineas diſtinctas metallo inaurato cuius & meminit Plinius *lib.36. cap.* 10. ab Auguſto Imperatore conditum innuens. Aquei verò Horologii præcipuus uſus in urbe Achanta trans Nilum, & inter alia vas admodum ingens fuit, in quod ſingulis diebus Sacerdotes ſinguli, numero trecenti & ſexaginta, & anni ſcilicet rationem, qui apud eos habebatur ſubductis intercalaribus quinque, aquam ex Nilo detulerint: quæ ſuo emiſſa cavo per ejus generis horologium horas indicaret. Erat autem Clepſydra vaſcu- 88
lum vitreum, per quod guttatim defluebat aqua incluſa ſtillicidioque exhauriebatur: In quo vaſculo conficiendo illa adhibebatur diligentia, ut quantum ſatis eſſet aquæ immitteretur, & ut cavum illud non nimis arctum, neque nimis patens eſſet; hoc nimis celerem effuſionem; illo ſtrangulationem ſæpius efficiente.

Tertiò plurimum ad rem facit text. *in l. om-* 89
nes 2.C. de oper. publ. cum eò loci apertè legatur, omnes incolas teneri ad onus refectionis. Et in ſpecie hoc fundamento, communitates exteriores adſtringi ad refectionem ædificiorum publicorum, egregiè reſpondit Peregrin. *d. conſ.* 102.*n.*5.*lib.*1.

Quartò univerſaliter receptum eſt, mune- 90
ra, quæ publicæ utilitatis gratia indicuntur, ab omnibus ſubeunda eſſe text. *in l. ſi quis ff. de muner. l. Lucius Titius. ff. ad municipal. l. his oneribus. ff. de vacat. muner. l.2. C. de muner. patrimon. lib.10. l. per Bitinian. C. de immunit. nem. conced. lib. eod.*

Quintò, adeo verum eſt, quemlibet in his 91
publicis ædificiis & inſtrumentis reficiendis obligatum eſſe, ut nullo privilegio ſe excuſare poſſit *d. l. ad portus. C. de oper. public. cum ſimilibus relatis* à Rolando *conſil.84. num. 18. lib. 2.* Peregrin. *d. conſil.* 102. *num.6. & 7.* Carol. Bardellon. *conſil.132. numer.* 52. Hieronym. Pappan. *conſil.6. num* 4. Et inde eſt, quod neque miſto- 92
res, nec numerus liberorum, nec mulieres, nec clerici aut forenſes ab his muneribus patrimonialibus immunes ſint Roland. *d. conſil.* 4. Peregrin *d. conſ.* 102. *lib.* 1. *& conſil.* 55. *numer.* 5. *lib.* 5. Menoch. *d. conſil.* 800. Ex qui- 93
bus omnibus manifeſtum fit expenſas inſtructioni & refectioni, vel etiam cuſtodi & æquatori Horologii deſtinatas, à civitatibus oppidis & exterioribus communitatibus ac villis, quæ aliquid commodi inde ſentiunt, omnino reſarciendas eſſe. Cui ſententiæ quoque noviſſimè in individuo ſubſcribit Aldovin. *conſil.* 59. *per tot.*

De campanis (quarum pulſus & inſolitus 94
motus, non rarò iræ popularis ſcintillam, in voraciſſimum incendium convertere, aut ſub cineribus latentem ſeditionis flammam, cum univerſorum damno excitare ſolet) multa referre opus non eſt. Nam licet Eccleſia parochialis plures campanas habere poſſit, ſicut & alia quævis, ut ait Joannes de Anania *ad c. Ioannes. in princ. de homicid.* tamen Prælatum, cui onus reparationis incumbit, ſtatuta Eccleſiæ ad unius tantum majoris campanæ, quam bannalem vulgò vocant, intertentionem communiter adſtringunt, eamque ejuſmodi eſſe volunt Interpretes, ut facilè in eo loco exaudiri queat, *ad l. talis C. de his quib. ut indign. & ad l. 1. §. hoc autem. ff. ad Syllan.* deficientibus verò Prælati reditibus, parochiam in ſubſidium ad eam contribuere tenentur.

Nonnulli Campanarum uſum prorſus inhi- 95
buerunt:

buerunt: & ita Turcicam gentem, campanarum uſu, quibus ad excquendam fortè rebellionem, populus convocari poſſet, prorſus deſtitui memorat Renatus de Luſinga *tr. de increm. conſervat. & occaſu Imp. lib. 2. cap. 3. in fin.*

96 Quo remedio uſus etiam eſt Aquitaniæ Magiſtratus Anno 1547. Cum enim Maronenſes, ob ſalis tributum turpiter rebellâſſent, ſeditioque, redactis in ordinem civibus, iterum ſedata eſſet; recidivæ hujus mali, Reſpublica tale remedium invenit, ut omnes omnium locorum nolæ, campanæque, quibus ad concitandam ſeditionem ſubditi prius erant uſi, deponerentur Gregor. Tholoſan. *lib. 23. de Repub. c. 8. num. 2.*

97 Unde fortaſſis rationem ſumpſerunt artis militandi periti, qui in obſidionibus urbium, Campanarum & publicorum horologiorum uſum, prorſus tollunt; ne fortè hoſtes, facilioris invaſionis anſam, ſigno dato arripiant.

98 Campanarum uſus haut exiguus eſt. (1) ad reſtinguenda fortuita incendia, & ſupprimendum creſcentis flammæ furorem, ut ſcilicet tactis inſolito tempore Campanis, vicinorum auxilium imploretur: (2) ad convocandum populum, quo inopinato ingruens vis repellatur. Sicque Hadrianus Junius *lib. 3. animadverſ. c. 11.* ſcribit, priſcis quoque ſeculis, uſibus hiſce deputatas fuiſſe campanas. Et Statius *lib. 6. Thebaid.*

—— Procul auxiliantia gentes
Æra crepant.

Ex quo ſimul clareſcit, vulgarem eſſe errorem, quod S. Paulinus Epiſcopus Nolanus, primus in Eccleſiam, campanæ uſum invexiſſe creditur; quaſi priori ſeculo ignotus ille fuerit.

99 Vero enim verius eſt, Epiſcopum illum in Gentilium ſacrorum abuſum correxiſſe, & ad pia munia accommodâſſe: ut nimirum Campanarum pulſu ſemotius habitantes, ad conciones precationeſque acciri poſſent. Nam ut hodiè etiam moris eſt, ita & olim, ſi quis è vita exceſſiſſet, æra campanæq; pulſabantur, ut pervetus Theocriti Scholiaſtes adnotat: quod eo ſono ſpectra & Dæmonum ludibria averti credebantur Macrob. *lib. 5. Saturnal. c. 19.* Guid. Pancirol. *novor. repertor. tit. 11. & ibi in notis* Salmuth, Hieronym. Magius *lib. 4. Miſcellan. cap. 14.* Majol. *tom. 1. dier. canicular. colloq 19. fol. 336.* Matthias Martinius *in Lexic. Philolog. verb. campana.*

100 Debet autem prædictis caſibus collecta per æs & libram, hoc eſt, ſecundum facultatem patrimonii imponi: Quemadmodum & aliâs in dubio, quando non conſtat, quod debeat imponi per capita, per ſolidum & libram Collecta cogi ſolet Borgnin. Cavalcan. *deciſ. 22. num. 7. p. 2.* Pacian. *d. conſil. 7. numer. 61. & ſeq.* Florez Diaz de Mena *d. q. 2. numer. 100. & ſeqq.* & infra elucidabitur planius & plenius, ubi de forma & modo diſtributionis Collectarum agemus. *Hactenus de reparatione publicorum operum.*

101 Illud ſingulari nota eſt dignum, quod Auctarii ſeu coronidis loco huic diſquiſitioni ſubjiciatur. Si Socius privati ædificii ſeu communis domus ad refectionem ejus conferre & Sumptus pro portione erogatos cum uſuris centeſimis (quæ uſuræ centeſimo menſe ſortem adæquant) reſtituere detrectet, Dominium ædium refectarum addicitur in ſolidum 102
reficienti text. *in l. cum duobus 52. §. idem reſpondit 10. ff. pro ſoc. & l. ſi ut proponis 4. C. de ædific. privat.* Cardinal. Tuſcus *tom. 6. pract. concl. juris lit. R. concl. 78. num. 7.* Transfertur enim eo caſu Dominium ipſo jure in conſortem, utcunque poſſeſſionem ipſam per legitima remedia avocare teneatur, ſicut in effectu ſenſit gl. *ibid. §. Idem reſpondit. verb. dominium dedit.* Ac quamvis Carol. Molinæus *in tract. de uſur. n. 57.* 103
caſum hunc centeſimæ cum pœna commiſſionis dominii, tanquam commenſum iniquum hodie in foro amplius non frequentari contendat, & Johanni Garziæ *tr. de Expenſ. & meliorat. c. 19. num. 14.* diſpoſitio prædictarum legum & conſtitutionum iniqua videatur: Tamen Molinæo, hujuſmodi jura exoleviſſe quoad commiſſum dominium (Nam quoad uſuras centeſimas ipſi facile ſuffragor) atteſtanti fides nulla adhibenda eſt, cum contrarium uſu & paſſim in praxi ſervetur.

Ita namq; *d. l. ſi ut proponis.* multum practi- 104
cari Peruſii in reficientibus, molendinaque communia ſunt, ut plurimum inter plures, ait Bald. *ibidem*, Et hanc in ſententiam ſe reſpondiſſe in Civitate Lucana inter quoſdam, quibus firmat Molendinum commune refectione indigens, quod cum alter ſociorum ad refectionem ipſius requiſitus, nihil voluiſſet contribuere, ab altero in totum fuerat refectum erantq; à tempore refectionis quatuor menſes elapſi, eo ipſo dominium molendini in ſolidum tranſiviſſe in alterum ſocium, cujus ſolius ſumptibus fuerat refectum teſtatur Franciſc. Cremonenſ. *ſingul. 89.* Et hanc praxin inculcat quoque Jaſon. *in repetit. l. quo minus. num. 109. ff. de fluminib.* (ibidem *verſ. ſecundò limita.* ſimul inſinuans, quod debeat eſſe neceſſaria refectio & non tantum utilis Garz. *d. c. 91 n. 19. verſ. deinde res.*) *& in §. ſequens n. 48. l. d. A.* Cæpolla *d. Servit. urban. prædior. c. 39. num. 8.* Et inter cautelas, uti multum ſingularem retulit idem Cæ- 105
polla *cautel. 85.* & laudat hanc practicam Guilielm. Benedict. *in c. Raynutius. verb. domum. n. 19. de teſtam.* addens ſimul, hæc reparationis privilegia in bono Reipublicæ fundari, ad cujus decorem tendunt: De qua re etiam tract. Petr. de Ubald. *de duob. fratrib. in 6. part. q. 4. n. 5. mihi fol. 197. & ſeq.* Hipolyt. de Marſiliis *ſingul. 369.* Apoſtill. *ad Dyn. in c. in re communi d. R. I. in 6. verb. Socius.* Chaſſanæ. *in conſuet. Burgund. rubr. 13. §. 2. n. 18. verſ. adverte.* Stracha *de mercat. ſub rubr. de novib. p. 2. num. 8.* Tiber. Decian. *conſil. 29. numer. 6. vol. 2.* Cujac. *lib. 19. obſ. 20.* Jacob. Thoming. *deciſ. 49. num. 2.* Quorum omnium Dd. authoritati pluſquam Molinæo allegatam deſuetudinem nec dum probanti, tribuendum eſt: Ex quo & aliis in dubio lex 106
uſu recepta, non autem abrogata præſumitur Joſeph. Ludovici *concl. commun. 54. numer. 5.* Anton.

Anton. Sola *ad conſtitut. Sabaud. in proœm. gl.* 4. *num.* 46. Schrader. *de feud. p.* 10. *ſect.* 20. *numer.* 153. Franciſc. Vivius *deciſ.* 338. *num.* 7. *qui ita*
107 *judicatum teſtatur.* Proindeque ei, qui abrogationem allegat, incumbere onus probandi, authoritate Cornei, Decii & Nattæ reſpondit Proſper. Farinac. *conſil.* 30. *ſub numer.* 108. Anton. Sola *in d. proœm. Conſtitut. Sabaud. gl.* 4. *num.*
108 47. Non deſunt alia juris remedia, veluti communi dividundo vel negociorum geſtorum actio, quibus expenſæ in re communi factæ repeti poſſint, juxta Polydor. Ripam. *d. tract. de temp. nocturn. cap.* 75. *num.* 18. Et innuit *d.* §. *idem reſpondit.* Quod ſocius inter tria remedia ibidem præſcripta habeat Electionem Petr. de Ubald. *in d.* 6. *part. q.* 5. *num.* 5. Sed nec per hoc, quod unum vel alterum remedium uſurpari ſoleat, deſuetudo *d. l. ſi ut proponis.* concludenter probatur.

Atque hæc de contributione ad refectionem rei privatæ & communis incidenter & quaſi per tranſennam delibaſſe ſufficiat: De quibus qui plura volet conſulat Johan. Garziam *d. c. per tot.* Domin. Card. Thuſcum *tom.* 3. *lit. E. concl.* 642. Johan. Bapt. Coſtam *tract. de fact. ſcient. cent.* 1. *diſt.* 29. Petr. Gilken. *tract. de impenſ. p.* 1. *cap.* 2. *n.* 8. *& per tot.*

CAPUT X.

DE REFECTIONE ECCLEſiarum: & quinam ad eam contribuere teneantur? Item de Collectis Hæreticorum Expellendorum cauſa Indictis: Ubi & nova Quæſtio examinatur; An ſalva conſcientia Proceres Imperii Auguſtanæ Confeſſioni addicti militem Papanum ſive Ligiſticum contra ſe aperto Marte militantem alere, & ſtipendiis ſive extraordinariis Contributionibus juvare poſſint?

CAP. X. SECTIO I.

SUMMARIA.

1. Reficere & reparare *idem eſt.*
2. Reficiendi & reparandi *verbum, quo pacto in jure accipiatur.*
3. Reficienti *vetus ædificium novum opus non poteſt nunciari.*
4. *Contra* reficientem *non poteſt opponi de attentatis.*
5. Ædificium *funditus everſum quando reficitur, tenet nunciatio: & num.* 6. 7.
8. Reficere *quid in præſenti materia denotet?*
9. Ampliatio & Reparatio *quomodò differant?*
10. Verba *in ſtipulationibus & legatis ſtrictè accipienda ſunt.*
11. Differentia *inter tueri acceptum & novum facere.*
12. Eccleſia *pro conſtruenda vel amplianda, vicini an rem , propriam vendere cogantur? & num.* 13.
14. Eccleſiæ *favor Reipub. & privatorum favori præfertur.*
15. *Ad* reparationem Eccleſiæ *qui teneantur?*
16. *Conſuetudine ſi fabrica &* reparatio *ad Parochianos pertinet, cogendi ſunt.*
17. Renuncians *uſui Eccleſiæ an liberetur à reparatione?*
18. *Vicinus* renuncians *uſui communis putei an liberetur à reparatione?*
19. Conſuetudo , *uti quid facti , probanda eſt.*
20. Conſuetudo *in ſpecie illius caſus, qui venit in controverſiam, probanda eſt.*
21. Probatio conſuetudinis *difficilis & penè impoſſibilis: & num.* 22.
23. Conſuetudo *quomodo in præſenti materia probetur?*
24. Conſuetudo *ut probetur, requiritur diuturnitas temporis, actuum frequentia, illoſque fuiſſe geſtos palam, ita ut ſit veriſimile, deveniſſe ad notitiam populi, vel maioris partis.*
25. Conſuetudo *præter jus debet ſaltem eſſe decennalis ut relevet.*
26. Conſuetudo *requirit actus conformes.*
27. Conſuetudo *difformiter obſervata nullius eſt momenti.*
28. Conſuetudine *in probanda deduci debet, & à teſtibus deponi, ita factum fuiſſe vigore conſuetudinis.*
29. *Ad* Conſuetudinis *probationem exiguntur actus judiciales.*
30. Conſuetudo *non inducitur ex actu metu de love geſto.*
31. Conſuetudo *habens violentum initium improbatur.*
32. Univerſitatis *factum non dicitur, quod faciunt ſinguli de univerſitate.*
33. *Ceſſantibus ſtatutis & conſuetudine ad quem* reparatio Eccleſiæ *pertineat de jure communi?*
34. Reditus *& bona Eccleſiæ inter quos dividantur?*
35. Decimæ *jure poſitivo debentur.*
36. Decimæ *ad quos uſus applicandæ?*
37. Diſtributio Eccleſiaſticorum redituum *antiqua ab aula receſſit?*

38 Præ-

38 Prælati decimas percipientis ratio habenda eſt, ne in reparatione Eccleſiæ nimium oneretur.
39 Prælati in Galliis trientem ad reparationem Eccleſiarum conferunt.
40 Decimis & fructibus deficientibus, refectio pertinet ad Epiſcopum & Rectorem.
41 Epiſcopus Cathedralem, Rector parochialem Eccleſiam reficit.
42 Clerici beneficiati quoque reparationi inſervire debent.
43 Commodum qui ſentit, debet etiam ſentire onus & num. 44.
45 Clericus beneficiatus æquiparatur uſufructuario.
46 Uſufructuarius tenetur bona conſervare in bono ſtatu, & ſarta tecta præſtare.
47 Taxatio pro reparatione facienda de quibus fructibus beneficii fieri debeat?
48 Clericis tantum relinquendum, quantum ad vitam honeſtè traducendam ſatis eſt.
49 Canonici quoque compelluntur ad reparationem Eccleſiæ.
50 Eccleſias ab hoſtibus everſas Epiſcopi reſteurare non tenentur.
51 Populus an compellatur de jure communi ad reparationem Eccleſiæ?
52 Populus debet honeſtè ſuſtentare miniſtros Eccleſiæ, ne occupati illi familiaris rei curis, minus Legi DEI vacent.
53 Lutheri dictum: Man werde noch das Evangelium außhungern.
54 Parochiani, qui ibidem divina percipiunt, in ſubſidium tenentur ſupplere ad ratam indigentiæ.
55 Clerici tenentur ad contribuendum in opera publica Civitatis.
56 Eccleſia reficitur à populo, quando Rector eſt pauper quoad beneficium; dives quoad patrimonium.
57 Forenſibus an ratione bonorum, quæ in loco poſſident, Collecta pro reparatione Eccleſiæ imponi poſſit?
58 Prædia regulantur ſecundum conſuetudinem loci.
59 Prædia forenſium an ſint tacitè obligata pro Collectis?
60 Eccleſia eſt publici juris.
61 Contributiones pro operibus publicis impoſitas quilibet expediri debet.
62 Onus reparandi Eccleſiam an ſit perſonale, an reale?
63 Collectæ obligatio principaliter in perſonam dirigitur, ſecundario in rem.
64 Extraordinaria onera forenſes ſubire non coguntur.
65 Forenſes non tenentur ad Collectam pro impenſa utili & non neceſſaria impoſitam.
66 Socius non poteſt reficere communem parietem invito ſocio.
67 Salvianum Interdictum non datur contra bona forenſium pro recolligenda collecta, niſi bona ſint allibrata in perpetuum; ſecus, ſi pro oneribus extraordinariis.
68 Cauſa Collectæ pro reparatione Eccleſiæ indicta non magis concernit forenſes, quàm alios quoslibet exteros & peregrinos.
69 Forenſes an per Conſuetudinem urgeri poſſint ad Collectam?
70 An per Statutum?
71 An per Privilegium?
72 Judex competens quis ſit in cauſa reparationis Eccleſiarum?
73 Eccleſiaſticis hanc cognitionem competere indubium eſt.
74 Ad Epiſcopum ſpectat Eccleſiarum & Capellarum reparatio.
75 An & ad ſæculares Principes & judices?
76 Regum & Principum officium intendi debet circa reparationes Eccleſiæ.
77 Arreſta & præjudicia Parlamenti Tholoſani in hac materia & num. 78. 79.
80 Principes reformatæ Religionis hodiè in territoriis ſuis Iurisdictionem Eccleſiaſticam exercent.
81 An jura Epiſcopalia vigore tranſactionis Paſſavienſis & Pacis Religioſæ in eoſdem tranſlata?
82 Epiſcopalia jura ex poſt facto per ſupervenientem conſuetudinem Statibus acceſſerunt.
83 Principes non ſunt Epiſcoporum imperiorum ſucceſſores, ſed nutricii & Educatores Eccleſiæ.
84 Improbamus meritò in nobis ea, quæ improbamus in aliis.
85 Indignum Pontificii cenſuerunt Principes quaſi Epiſcopos Epiſcoporum conſtitui.
86 Principes pro Eccleſiaſticorum brachio ſiniſtro olim habiti.
87 Libertas Eccleſiis reformatis circa adiaphora integra conſtare debet.
88 Suſpenſio Juriſdictionis non argui tranſlationem in alium.
89 Aliud eſt Suſpenſio, aliud ademptio.
90 Ex diſpoſitionibus privatis non reſultat habitus.
91 Contraria ſunt, aliquem vinculis ſolutum, & nihilominus iisdem conſtrictum teneri.
92 Epiſcopalis Juriſdictio non diſcernitur territorio, ſed diœceſibus.
93 Conceſſio qualibet regulari debet ſecundum formam præcedentis petitionis.
94 Joas conſtauravit templi ruinas.
95 Extrema ſemper vitioſa ſunt.
96 Josiæ Regis exemplum 4. Reg. 22.
97 Exemplum 2. Chronic. 24. ubi Collecta in arcam injecta.
98 Magiſtratus niſi contra deſolationes Eccleſiarum provideat, reddat rationem DEO in extremo judicio.
99 Eccleſia eſt in Republica, & non vice verſa Reſpublica continetur ab Eccleſia.
100 Adminiſtratio Eccleſiaſticorum bonorum merè prophana & plebeia eſt.
101 Epiſcopus An ſibi hanc adminiſtrationem ſub prætextu Viſitationis arrogare poſſit?
102 Ab Epiſcopis ad Oeconomos olim ea cura tranſlata.
103 In orientali Eccleſia manſit procuratio rerum Eccleſiaſticarum apud magiſtratum.
104 Optio Actori datur in cognitionibus mixti fori, coram quo Iudice velit contendere.

1 **R**EFICIENDI ſeu reparandi verbum (quod idem eſſe ſcribit Boer. *deciſ.*44.*nu.*3.) aliter atque aliter pro natura, conditione ac qua-
2 litate materiæ accipitur. Sic reficere, interdicto de via reficienda eſt ad primam formam & modum, iter & actum reducere, ita, ut ne dilatet quis, vel producat, aut deprimat, aut exaggeret. Sic reficit viam, & qui aperit & qui purgat, & omnes omninò, qui in priſtinum ſtatum reducunt *l.*1.*princ.& §.*1.*ff.de via publ.* Et ſic refectio intelligitur *in l.*4.*§. ſi quis mihi.ff.ſi ſervit.*
3 *vindic.* Sic reficiendi vetus ædificium novum opus nō poſſe nunciari text.eſt *in l.*1.*§.ſi quis ædificium veteris.ff. de nov. oper. nunc.* ubi Zaſ.*num.*2. Plot.*tr.de in lit. jur.* §.3.*n.*54.Boer.*d.deciſ.*44.*n.*
4 3.*&* 4. Cum reficiens non dicatur innovare Lancellot *de attent.p.*2.*c.*4.*limit.n.*39.Stephan. Gratian.*diſceptat.foreſ.*84.*n.*3.Coraſ.*in l.*1.*n.*10.*ff.de nov.oper.nunc.* Quo loci tradit, quod is non dicatur novum opus facere qui vetus fulcit ædificium, ne ruat, & collabatur, ſubjectis fortaſſe aliquot lignis aut cæmentis. Accedit Gregor. Tholoſan.*in Syntagm. jur.univ.lib.*4.*c.*27.*num.*3.Oldendorp.*claſſ.*3.*act.*7.*in defenſ. rei nu.*
5 7. Licet eo caſu, quando reficitur ædificium funditus evulſum à fundamentis & lapſum, nunciatio obtineat, non etiam ſi duntaxat vetuſtate corroſum, & omninò non ſit collapſum Boer.*d.deciſ.*44.*n.*3.*&* 4.Felin.*in c.cum acceſſiſſent.n.*33.*de conſtit.* Eleganter Surdus *conſ.*121.*num.* 9. & in mutata priori forma loquitur Marc. Anton. de Amaris *deciſ.* 64.*num.* 38.*&* 43.ubi concludit, quod ei, qui deſtructo ponte ligneo ſubſtituit aut ædificat lapideum pontem, poſſit novum opus nunciari: Reficere enim eſt, ſecundum Amat.*ibidem num.* 43. quod corruptum eſt, ad priſtinum ſtatum reducere *l.*1.*§.reficit.ff. de via publ.* ſed ſub eadem forma Mandoſ.*de inhibit.c.*119.*num.*5.pulcrè.Coraſ.
7 *d.nu.*10. ubi id propriè ædificium refici interpretatur, cujus ſuperſunt adhuc veſtigia, adparetque prima materia quæ in priſtinum ſtatum reponitur *l.quod tamen.§.*1.*ff.quib.mod.uſusfruct. Amittat.* non etiam, quod prorſus dirutum eſt, & ſolo æquatum. Et cum hac diſtinctione tranſit Afflict.*deciſ.*392.*n.*12.Berous *conſi.*144.*n.*15.*lib.*3.Oldend.*d.loc.n.*6. Schrader. *de feud. p.*2.*c.*3.*n.*44.*& ſeq.*
8 Verum enim verò in præſenti negocio cum JCto Ulpiano dicimus Reficere ſeu REPARARE eſſe id, quod corruptum eſt, in priſtinum ſtatum reſtaurare *l.*1.*§.deinde.ff.de rivis.* Itaque tegere, ſubſtruere, ſarcire, ædificare, advehere, adportareque, quæ ad eam rem utilia ſunt, reficiendi verbo continentur *d.l.in princ.& §.reficere.ff.de rivis, l.*11.*ff.commun.prædior.*
9 Ex quo ea inprimis hîc ſuboritur diſputatio: Num etiam refectionis nomine ampliatio, extenſio & nova Eccleſiæ deſtructæ ædificatio comprehendatur, ſcilicet, ut is, ad quem onus reparationis pertinet, amplificandæ quoque & de novo ædificandæ Eccleſiæ ſumptum agnoſcere debeat, nec ne?

Diſtinguendum puto: Aut enim quis ex contractu vel in vim ultimæ voluntatis ad reparandam Eccleſiam non penitus deſtructam obligatus eſt: Et hic neque ad novæ Eccleſiæ inſtaurationem, neque ad veteris amplificationem urgeri poteſt, eò, quod verba tam in ſtipu- 10
lationibus, quàm in legatis ſtrictè & propriè accipienda ſunt, & ſemper, niſi aliud adpareat, ad id, quod minus eſt, referuntur *l.quicquid.ff.de V.O.l.nummis* 75.*l.non aliter* 69.*ff.de legat.*3.Pro- 11
priè autem & ſtrictè loquendo, ſicut teſte Neratio, aliud eſt tueri quod accepimus, aliud de novo facere quod non habuimus *l. uſufructuarius* 44.*ff.de uſufruct.* Ita quoque longè aliud eſt reficere & reparare, aliud ampliare & de novo facere, Peck.*tr.de Eccleſ.reparand.cap.*2.*nu.*1.*&* 2. Is verò, qui ex juris diſpoſitione, vel ex conſuetudine ad Eccleſiæ reparationem obſtrictus eſt, pro ratione ſuarum facultatum, tam ad Eccleſiæ novę, quàm antiquæ, aucto ſubditorum, & inhabitantium numero, ampliationem tenetur; niſi vel contrario regionis more, vel communi Eccleſiæ ſtatuto, vel amicabili & contrariâ pactione aliud receptum ſit, Johan. Franciſ. Ripa *tit.de legib.& conſuetud.reſp.*14.*n.*10. Stephan. Aufrer. *deciſ. Capell.Tholoſan.*499. *per c.præcepimus* 16.*q.*1.*c. ad audientiam.& c.de his.extr.de Eccleſ.ædific.*

Cui conſequens eſt, quod ſicut pro conſtruenda vel de novo ædificanda Eccleſia cogi 12
quis poteſt domum vel aream propriam vendere *l.ſi quis ſepulchrum* 12. *in princ.ff. de religioſ. & ſumpt.funer.* Ita quoque cogi poſſit pro ampli- anda, dilatanda vel alias extendenda Eccle- 13
ſia, vel alio loco neceſſario ad uſum Eccleſiæ vel aliorum, qui Eccleſiæ ſerviunt Cæpoll.*de ſervit. urban. præd.in c.fin.col.*1.*verſ.qui non habet viam,* ubi dicit, ſe obtinuiſſe Veronæ; *ſubdens,* eſſe mente tenendum & ſingulariter notandum. Grammatic.*deciſ.*35.*per totum.*Surd. *conſ.* 62.*n.* 8.Borell.*conſ.*26.*num.*68.Nam utilitas Eccle-
ſiæ debet præponderare favori Reipublicæ & 14
communi utilitati privatorum; quibus præſertim aliter ſuccurri poteſt *l. fin.C. de SS. Eccleſ.* Marius Antonin. Maceraten.*lib.* 1.*var. reſolut.* 65.*n.*11. Quo facit, quod paria ſunt, facere de novo & reficere ſive ampliare in forma nova Felin.*in c.conſuluit. in pr.extr. de judic.* Imò magis favorabile eſt. Hinc ſi domus Eccleſiæ in totum eſſet diruta, & indigeat totali refectione & redintegratione, & non in parte, tunc patronum teneri ad reædificandam domum aut Eccleſiam & non Parochianos; alias eum amittere jus patronatus, ſcripſit Cavalcan.*deciſ.*27.*n.* 29.*p.*3.

Quibus ita loco evidentionalium præmiſſis, 15
Quæritur; Quinam ad reparationem Eccleſiæ teneantur?

Pro cujus quæſtionis reſolutione nonnullæ Concluſiones & Declarationes formandæ ſunt.

PRIMA eſt, quod ad reparationem vocandi 16
ſint illi, ad quos conſuetudo hoc onus tranſmittit, uti *arg.c.ad Apoſtolicæ,extr.de Simonia* voluit Abb. *in c.*1.*n.*3. *de Eccleſ.ædific.in princ.* Bertrand.*conſ.*53.*nu.*4.*lib.*1.*& conſ.*41.*nu.*26.*lib.*2. Fulv.Pacian.*conſ.*7.*num.*104.Ant.Gioſ.*conſ.*1.

17 num. 11. Alvar. Valaſc. deciſ. 179. num. 7. In tan-
tum, ut etiam ad evitandum hoc onus, juri pu-
blico & uſui Eccleſiæ, cui ſubſunt & ubi Sacra-
menta percipiunt & divinis interſunt c. 2. de pa-
roc. non poſſint renunciare, quia hoc non pen-
der à facultate ipſorum c. omnis. de pœnitent. &
remiſſion. Abb. d. c. 1. n. 4. Bertrand. d. conſ. 41. n.
26. Peck. d. tract. c. 22. nu. 4. Extentè Surd. conſ.
62. n. 16. & 19. Nicol. Everhard. Jun. conſ. 35. n.
6. lib. 2. ubi loquitur de refectione ædium pa-
rochialium. Valaſc. deciſ. 179. n. 17.
Sicut & in ſimili vicinus non eximitur ab o-
18 nere reficiendi putei communis, ſi uſui ejus-
dem renunciare velit per ea quæ notavimus c.
5. n. 74.
Quoniam vero conſuetudo ejuſmodi in fa-
19 cto conſiſtit, non præſumitur, ſed ab allegante
probanda eſt c. 1. de conſuetud. in 6. Gallia conſil.
25. num. 109. Marcabrun. ab Anguillis conſil.
108. num. 11. & 12. Menoch. conſ. 8. n. 6. & conſ.
37. num. 9. Bertazzol. conſ. 93. num. 22. Pacian.
conſ. 41. num. 14. & conſil. 103. nu. 19. Peregrin.
conſ. 22. num. 24. & ſeq. lib. 1. Gail. 1. obſ. 36. nu.
20 16. Et quidem probanda eſt in ſpecie illius ca-
ſus, qui venit in controverſiam Cravetta conſ.
96. nu. 4. Menoch. conſ. 54. n. 37. eruditè & dif-
fusè Borell. conſ. 65. num. 27. Hondedæ. conſil.
87. num. 50. vol. 1. & conſ. 31. num. 48. vol. 2. Gal-
lia conſ. 1. num. 98. & conſ. 121. num. 65. Surd. de-
ciſ. 131. num. 10. Fuſc. in ſing. lit. C. ſing. 117. Gail.
21 2. obs. 31. n. 15. in fin. Ac ſanè difficilis eſt probatio
conſuetudinis, & quaſi impoſſibilis Borell. d.
conſ. 65. n. 26. Flamin. de Rubeis conſ. 67. nu. 57.
lib. 2. Fachinæ. conſ. 41. num. 6. vol. 3. Cavalcan.
22 tract. de tutor. n. 45. nimirum ob actuum varie-
tatem, & quod plura requirantur ad eam pro-
bandam Jacob. Philip. Port. conſ. 106. num. 63.
Tob. Nonius conſ. 73.
23 Probanda itaque eſt conſuetudo hoc caſu
vel per inſtrumenta quorum uſus ex antiquo
adparet l. vetuſtiſſimam. C. de jure domin. impet.
Hondedæ. conſ. 53. n. 9. vol. 1. vel per teſtes, qui
24 deponant de viſu actus, cujus conſuetudo alle-
gatur, de actuum frequentia & temporis diu-
turnitate, videlicet tales actus fuiſſe geſtos pa-
lam coram multis, ita ut vereſimile ſit, tranſi-
viſſe in notitiam populi, vel majoris partis ut
poſt Cyn. & Bald. dicit Natta conſ. 394. nu. 4. &
conſ. 300. n. 6. lib. 2. Hondedæ. d. conſ. 53. nu. 13.
vol. 1. Id quod in ſpecie de hac ipſa noſtra con-
ſuetudine reparandi Eccleſiam ſentiens Fran-
ciſ. Ripa d. cap. 14. n. 5. ait requiri, quod populus
variis actibus reparationis uſus fuerit, ex qui-
bus conſuetudo ejusmodi cauſari poſſit; ete-
nim ex uno actu eam non induci, nihilque in
contrarium urgere, quod dicitur in c. cum de be-
neficio. de præbend. in 6. ex unico actu cauſam ſuc-
ceſſivam habente conſuetudinem induci poſ-
ſe: quia non de ipſo opere agimus, quod cau-
ſam permanentem habet, ſed de impenſa ope-
ris, quæ momentaneam cauſam continet. Ac
deinde verò, ut ex unico actu dicatur inducta
conſuetudo, neceſſe eſt, ut actus ille effectum
ſortiatur Abb. in c. fin. de conſuet. At cum popu-
lus contendit expenſas repetere, actus repara-
tionis effectum non habet, ſic ut qui à ſe hoc
onus excutere, & in plebem transferre ſtudet,
ex aliis actibus curſuque temporis præcedente,
conſuetudinem illam inductam eſſe, probare
teneatur, ſive id tempus ſit decem annorum, 25
quod ad inducendam conſuetudinem, quæ eſt
præter jus, ſicut eſt iſta, ſufficit Abb. in d. c. fin.
num. 11. Roland. conſil. 5. num. 37. lib. 1. Sera-
phin. Olivar. Razzal. deciſ. 639. n. 11. Sive aliud 26
longius & prolixius, in quo variæ multiplices,
& repetitæ iſtiusmodi reparationes occurrunt
non omninò difformes. Nam ex actibus dif- 27
formibus non poteſt induci conſuetudo,
Schrader de feud. p. 10. ſect. 20. n. 157. & conſ. 3.
n. 69. Natta conſil. 575. n. 27. Surd. conſ. 383. nu.
22. Aldovin conſ. 9. n. 6. Georg. Everhardi conſ.
5. n. 17. vol. 2. Cum ex communi tantum obſer- 28
vantia inducatur M. Antonin. Macerat. lib. 3.
reſolut. 40. n. 58. Gratian. diſceptat. forenſ. 561. nu.
26. Peregrin. deciſ. Patavin. 78. num. 2. Addit in-
ſuper Ripa d. loc. num. 2. quod ad hoc, ut ex uſu
populi præſens iſta conſuetudo inducatur, in-
ter cætera requiratur, quod populus fuerit in
tali uſu animo & intentione conſuetudinem
inducendi. Ita quoque poſt alios Cravetta con-
ſil. 171. num. 14. & conſ. 197. num. 12. Flamin. de
Rubeis conſ. 51. n. 61. lib. 2. Menoch conſ 187.
num. 57. Joſeph. Ludovici deciſ. Peruſ. 62. n. 31.
Coſta conſil. 65 ſub num. 12. lib. 1. Nam cum ta-
cito populi conſenſu naſcatur l. de quibus ff. de le-
gib. non poteſt illa conſtitui, ubi animus, à quo
conſenſus dependet, deeſt l. conſenſu ff. de O. &
A. l. ſi per errorem ff. de juriſd. omn. jud. Cenſebitur
verò animum inducendi conſuetudinem non
habuiſſe, ſi conſiderata illius negligentia, ad
quem onus refectionis pertinet, cum prius ad
reparationem illam faciendam interpellavit &
admonuit. Etenim hoc illius factum omnem
donationis præſumptionem excludit & avertit
l. Neſennius, ff. de negoc. geſt. l. qui aliena. § fin. ff de
acquir. hæred.
Præterea obſervantia non probat, niſi often- 29
datur, quod fuerit obtenta in contradictorio
judicio, l. cum de conſuetudine. juncta gloſſ. ff. de
legib. Flamin. de Rubeis conſ. 9. n. 77. lib. 2. poſt
Surdum conſ. 393. num. 25. Carol. Bardellonus
conſ. 150. nu. 21. vol. 2. Joan. Grivell. deciſ. Dolan.
104. n. 15.
Eadem ratione, etiam ex diverſis actibus re- 30
parationis Conſuetudinem non eſſe inductam,
cenſuerim, ſi incolæ & parochiani, vel minis
vel metu ſuperioris, vel falſa & doloſa perſua-
ſione, ad refectionem Eccleſiæ inducti ſint, aut
ſi particulares tantum & privatæ nonnullæ
perſonæ id fecerint. Etenim conſuetudo, quæ 31
ab initio violentiam habet, (prout in hac ma-
ria violentum & non voluntarium initium
habuiſſe præſumitur Cæſ. Manent. conſil. 84.
num. 81. Petr. Aug. Morla in Emporio juris p. 1. tit.
de ſervit. q. 4. num. 24. & ſeq.) jure improbatur,
ut fusè explanat Pariſ conſil 25. num. 21. & conſ.
27. n. 41. lib. 1. Et dolo inductus ad aliud facien-
dum exceptione ſeu allegatione conſuetudi-
nis nõ urgetur tot. tit. ff. & C. de dolo, & quod met.
cauſ. Marian. Socin. Nepos conſ. 98. n. 36. & 37.
lib. 3.

lib.3.dicens, tempore talem metum non tolli durante eadem cauſa metus Pariſ.conſ.25.n.31. & 32.lib.4.non magis quam ſi conſtare poſſet, & quod multis annis, liberali animo, ex pietate & Zelo religionis, non etiam intentione intro-
32 ducendæ conſuetudinis quis reparaſſet : Et quod à privatis quibusdam hominibus factum eſt, Communitati ſeu Univerſitati præjudicium non infert. Neque enim univerſitatis dicitur factum, quod faciunt ſinguli etiam omnes Peregrin.conſ.92.n.9.lib.1.Alduin.conſ.43.n.37. & conſ.44.n.9.conſ.45.n.37.conſ.46.n.63,

II. DECLARATIO, Ceſſante conſuetudi-
33 ne, Statuto ſeu diſpoſitione ſpeciali, reparatio de portione ad Fabricam Eccleſiæ deputata fieri debet c. un. 30.q.3.c. decernimus 10.q.1. Abb.in d.c.1.n.3.Bertrand.d.conſ.41.num.26.& conſ.181.nu.2.vol.7.Gerard Maynardi deciſ.Tholoſan.40.& 4.lib.1.Paul.Chriſtinæus deciſ. Belgicar.24.n.2.vol.2.Id quod paulò altius repetendum eſt.

34 Ex jure Canonico conſtat omnes reditus & proventus Eccleſiæ; olim in quatuor partes fuiſſe diſtributos, quarum una cedebat Epiſcopo, altera Clericis, tertia erogationi pauperum & ſuſtentationi peregrinorum, quarta verò fabricæ & Eccleſiis reparandis c.quatuor.12.q.2. Cardinal.Thuſ.pract.concl.jur.in lit.F.concl.3. num.1.Paul.Chriſtinæ.d.deciſ.24.num.3. Inter hos verò reditus & proventus etiam Decimas (quarum præſtationem hodiè non aliter obri-
35 nere, quàm jure humano, communis Theologorum & JCtorum maximæ authoritatis eſt ſententia, teſte Alex.Moneta tract.de decim.c.1. num.11.& ſeqq.Hieron.de Cævallos pract.quæſt. com.q.437.) connumerari, non eſt obſcurum.
36 Nam non tantum pro victu miniſtrorum Eccleſiæ, ut legi divinæ liberius vacare poſſint 2. Paralip.c.13.Malach.c.3.& propter pauperum & hoſpitum receptionem Deut.c.14. ſed etiam propter Fabricæ Eccleſiæ conſtructionem & tuitionem Decimæ inſtitutæ, atque pro reparatione Eccleſiarũ tacitè obligatæ ſunt. Peck.d. tr.c.18.in princ. ubi quoque in quæſtionem vocat; An quoque hæredes Decimatorum vel Prælatorum, qui ad reparationem tenebantur, ob illius omiſſionem teneantur? Quam affirmativè reſolvit Paul.Chriſtinæus deciſ. Belgic. 25.vol.2.

37 Et quamvis hodiè diſtributio illa antiqui juris in omnibus non attendatur atteſtante Stephano Aufrero d.deciſ.499.Illud tamen & jure & conſuetudine receptum eſt, ut hoc onus prædictis reditibus, proventibus & decimis annexum, eum ſequatur, qui eorum uſum, fruitionem, perceptionem & commoditatem ha-
38 bet. Ratio tamē habenda eſt dignitatis & conditionis Prælati, qui Decimas percipit, ne uno eodemque tempore, aut amplius quàm oportet, iſtiusmodi reparationibus prægravetur Franciſc.Ripa d.reſp.ſive cap.14.num.7. Idque
39 in ſummis Galliarum Prætoriis ſedulò obſervari ex Papone lib.1.tit.1.§.12.arreſtorum cognoſcimus. Et ut teſtantur Guil.Benedict.ad c. Raynutius.verb.ſi abſque liberis,2.nu.33.de teſtam. & Gerhardus Maynardi d.lib.1.deciſ.32. tertia pars fructuum ad hoc plerunque deputari ſolet, juxta l.ne ſplendidiſſimæ 11. de operib. publ. & l.fin.C.de vectigal. Quarundam etiam Reginum moribus, refectiones & reſtaurationes Eccleſiarum inter Decimatores & populum dividi ſolent, teſte Chriſtinæo d.deciſ.24.n.7.& 8. ubi arreſta in ejus confirmationem lata recenſet: Et n.9.in fin. ſubjicit, Decimatores ad caſus inſolitos cum totali jactura & abſumptione Decimarum non obligari; prout quoque Carolus IX. Galliarum Rex in templorum Beneficiariis tali in caſu conſtituit, afferente Choppino lib. 3.de ſacra polit.num.15 in fin. Hi tamen, qui in aliena parochia decimas percipiunt, non tenentur ad refectionem Eccleſiæ Nic. Everh. Jun.d.conſ.35.n.7.lib.2.

III. DECLARATIO. Si Decimæ & fructus 40
Eccleſiæ, eaque portio quæ vel de jure vel de conſuetudine ad reparationem Eccleſiæ deputata eſt, & de qua hactenus dictum eſt, ſola deductis neceſſariis alimentis Prælati ſeu ejus, qui illam percipit, non ſufficit: utique Epiſcopus Eccleſiam Cathedralem Renat. Choppin. 41
lib.3.de ſacra polit.c.3.art.11. Nicol. Reuſner. deciſ.1.n.30.lib.4. Rector verò parochialem reparare tenetur Alvar. Valaſc.deciſ.Luſitan.179. n.7.Borell.in Summa Deciſ.jur.univ.tit.2.n.22. Et decrevit. Concil. Trident.ſeſſion 21.c.7.incip. cum illud.1.Marta tom.6.Digeſt.noviſſ.c.33. O- 42
mneſque Clerici beneficiati ad refectionem ejusmodi, pro rata fructuum & beneficiorum conferre debent per text.expreſſ.in c.1. ubi dicitur; Quicunque Eccleſiaſticum beneficium habent, omninò adjuvent ad tecta Eccleſiæ reſtauranda, vel ipſas Eccleſias emendandas &c. de his.utrobique Abb.& Interpp.de Eccleſ.ædific. c.fin.de his quæ fiunt à maj.part.cap. Rota Romana deciſ.627.p.1.in ultimis coccini. Quia qui ſen- 43
tit commodum, debet etiam ſentire onus c. ſecundum naturam, de R I.in 6. Et non eſt ferendus, qui commodum amplectitur, & onus ſubire 44
recuſat l.manifeſtiſſimi.§.pen.C.de furt.cum ſimilib.vulgatiſſ. Et Clericus habens beneficium æ- 45
quiparatur uſufructuario, ut notatur in c. præti.de offic. ord.in 6.c.requiſiſti.de teſtam.c.duo ſunt genera 12.q.1. Uſufructuarius autem tenetur 46
in bono ſtatu conſervare bona ſibi conceſſa ad utendum & fovendum, atque id præſtandum ex fructibus ipſis l.1.§.hactenus.ff.de uſufruct. & tenetur ſuis ſumptibus ſarta tecta præſtare l. eum.C.de uſufruct.

Quantum verò conferre debeant, non eſt 47
jure definitum, ſed ſuperior taxare debet reſpectu beneficiorum & fructuum, quos Clerici percipiunt, & quæ poſſident in eadem Eccleſia, non verò reſpectu bonorum propriorum ſive patrimonialium, neque reſpectu beneficiorum, quæ in aliis locis habent; in quibus ceſſat ratio contributionis, ne pluribus oneribus in pluribus locis graventur. Peck. d. tract.de Eccleſ.reparand.cap.20.num.5. Et ſanè 48
tantum illis relinquendum eſt, ut honeſtè adhuc vivere queant d.c.de his c.ſi monachus 16. q.1. 49
ubi etiam Canonici compelluntur, licet ad eos

non ſpectes Eccleſiæ cura vel regimen. Surd. *d. conſ.62.num.9.* Bertrand. *d.conſ.41.num. 26. & d.conſ.181.n.3.*

LIMITATUR tamen hæc Tertia Declara-
50 tio; Niſi Eccleſia ab hoſtibus ſit deſtructa: Quo caſu Epiſcopos & Prælatos ad reparationem non adſtringi cenſuit Joan. Gallus *quæſt. ſive Arreſto 69 rectè relatus* à Borello *d. tit.2.15.*

51 IV. DECLARATIO. Quando verò portio ad uſum Fabricæ deputata, Decimæque & fructus beneficiorum deductis alimentis non ſufficiunt ad Eccleſiarum reſtaurationem, in ſubſidium ultimo loco Populus ad Contributionem vocatur, utpote cujus intereſt, ut templa divino cultui dicata reparentur, & miniſtris
52 Eccleſiæ de honeſta ſuſtentatione proſpiciatur, ne cum fame & indigentia luctentur, & hac ratione à partibus officii ſedulo exequendis ad curam victus ſeſe convertant. DEUS enim vindex horum omnium; & famem miniſtrorum ſequi ſolet fames verbi in ingrata illa
53 regione, ſicut Lutherus prædixit: Man werde noch an vielen Orten das Evangelium außhungern. Hinc Civitatem, quæ ſibi Epiſcopum dari petiit, teneri quoque antiſtiti dare palatium, ſuæque habitationis domum, reſpondit Borell. *conſil.2.num.2. per tot.* Habitatio enim victus & alimentorum nomine continetur, Borell. *ibid.n.19.*

54 Deinde Populum ſive Parochianos ad contribuendum arctat ratio Sacramentorum, quæ ſibi miniſtrantur, & divinorum officiorum quæ ſibi audiunt atque ita cæleſti ſpiritualique cibo paſcuntur & foventur. Nam ut pulchrè ait Juſtinianus Imp. *in §. ſi verò liberi Auth. ut cum de appell. cognoſc.* Si pro corporalibus cogitamus, quanto magis pro animarum ſalute ſolicitudinis providentia adhibenda eſt? Id quod olim non ignoravit populus Iſraëliticus, qui, ut eſt *in libris Machabæorum*, ad reparationem violatæ, expilatæ & ſpoliatæ Eccleſiæ magno zelo magnaque pietate contulit, & totis viribus incubuit. Idcirco propter hanc publicam utilitatem in ſubſidium jure compelluntur ad refectionem Eccleſiæ, nec poterunt renunciare, dicentes, ſe nolle eis uti in dicta Eccleſia, uti paulò ante demonſtratum eſt.

Atque huic concluſioni ſubſcribunt Marta *d. tract. de juriſdict. p.2. cap.48. num.10. & 13.* Avendan. *tract. de exequendis Mandatis Regum lib. 1. cap.10. numer.29. & lib. 2. cap.14. num. 19.* Joan. Gutierez *allegat. Quæſtionibus Canonicis ſubjuncta* 10. qui loquuntur extra caſum conſuetudinis; quia ubi adeſt conſuetudo, parochiani, & incolæ coguntur actione primaria, non ſubſidiaria. Noviſſimè Paul Chriſtinæus *deciſ. Belgic.28. per tot. ubi & num. 8. & 9. in fine tradit,* Inſtaurationem & Clauſuram, Cæmiterii & Domus Præsbyteralis ad parochianos & Incolas ſpectare: Quanquam parochus eam ſartam tectam ſervare teneatur, quoad mediocres ſcilicet reparationes, non verò graviores; De qua re ſunt arreſta apud Charond. *reſp. lib. 4. reſp. 1.* & Choppinum Monaſt. *lib. 1. tit. fin. n.24.*

Denique ſicut Clerici tenentur in ſubſidium 55
in opera publica civitatis, quæ ſunt communia omnibus, prout eſt refectio viatum, murorum, pontium, fontium, &c. per ea, quæ ſupra *cap.9.* digeſſimus: Eodem modo Laici parochiani tenebuntur contribuere ad reparationē & reædificationem Eccleſiæ; quandoquidem eſt cauſa pia, publica & communis omnibus, imò major ratio eſt de Eccleſiis, quàm de aliis.

Similiter Eccleſia reficitur à populo, quando Rector eſt pauper, nec habet reditus ſuffi- 56
cientes beneficii, licet habeat uberes patrimonii proventus: Quia de patrimonialibus poteſt pro libitu voluntatis diſponere *c. ſint manifeſti* 12.q.1. Abb. *in d.cap.1.n.4.* ubi dicit ita intelligendum eſſe, quod dixit Innocent. Clericum teneri de proprio, ut ſi non ſufficit portio redituum aſſignata de fabrica, teneatur Clericus ſupplere de alia portione eorundem redituum Eccleſiaſticorum: quia hoc modo loquitur text. *in c. Pontifices* 12 *quæſt.3.* quem Innoc. ad hoc allegat. Aug. Berous *conſil.3. num. 19. vol. 1.* Bertrand. *d. conſil.41. num. 26.* Surd. *d. conſil.62. n.10,* Coſta *de rat. Ratæ quæſt.157. n 9. & ſeqq.*

Plura qui volet adeat Jacob. Philip. Port. *conſil.99. num.24. & ſeq. & conſ.95. per tot.* Nicol. Everh. Jun. *conſ.35. vol.2.* Cravett. *conſ.116.* Tib. Decian. *conſ.14 num.86. vol.2.* Pacian. *conſ. 7. n.98. & ſeq.* Borell. *d. conſ.2. n.11. & conſ.26. numer. 68.* Gregor. Tholoſan. *lib. 2. Syntagm. cap.1. num.12. & lib.15. cap.24. num.4. & 5.* Gutierez *d. allegat.* 10. Mart. *d. cap.* 48. & omnium fuſiſſimè. Alvar. Valaſc. *d. deciſ.179. nu. 16. cum plurib ſeqq.* ubi dicit ſe vidiſſe pluries id ordinari per Reges Luſitaniæ: ut Laici parochiani contribuant, conſtituto tamen Regi de modicitate redituum Eccleſiæ.

Sed an Forenſes, qui in parochia, cujus Ec- 57
cleſia refectione eget, fundos & prædia poſſident, in Contributionem vocari, aut collectis iſtiusmodi ſubjugari poſſint? jucundæ indaginis quæſtio eſt.

Dubitandi rationem præbet, quod prædia
Forenſium in alieno territorio ſita, naturam, 58
conditiones & qualitatem ejuſdem ſortiantur *l. pupillus. §. territorium* ubi Dd. *ff. de V.S.* Et quod prædia non ſolum civium & incolarum, verum etiam univerſaliter omnia exiſtentia in territo-
rio, ſint tacitè hypothecata pro collectis ob pu- 59
blicam neceſſitatem irrogandis *l. 1.* ubi Bart. Bald. & Dd. communiter *C. in quib. cauſ. pign. tac. contrah.*

Secunda dubitandi cauſa accedit, quod Ec- 60
cleſia eſt publici juris gl. *in §. publicum verb. ſacris ff. de juſt. & jur.* Fulv. Pacian. *conſ.7. nu. 118.* 61
At verò ad Collectas impoſitas pro operibus, quæ ſunt juris publici, conferre tenentur etiam perſonæ non ſubditæ pro rebus, quas in territorio collectantis poſſident, *l. ad inſtructiones.* ubi Dd. *C. de SS. Eccleſ.* Ergo Forenſes, pro Fabrica Eccleſiæ, collationis munere fungi debent.

Verum hiſce ſimilibusve non refragantibus diverſa, ut æquior & juſtior, nobis arridet ſententia

tentia: Quia hoc onus non eſt onus merè reale,
62 ſed mixtum ſeu reale modo quodam, juxta diſtinctionem ſuprà *cap.* 2. propoſitam, ejusq; obligatio dirigitur in perſonam principaliter,
63 licet res ſit cauſa finalis, ut loquitur Bald. *in l.* 1. *col.* 6. *C. de ſent. quæ pro eo quod intereſt profer.* & licet taxatio fiat reſpectu rerum gl. & Bart. *in l. reſcripto.* §. *fin. ff. de muner. & honor.* Ideoque cum Forenſes neque ratione domicilii, neque reſpectu originis, Magiſtratui dicti loci ſubjecti ſint, utique Collectis hiſce eò minus gravari poſſunt, quod hoc onus non habeat certam & determinatam præſtationem, ſed imponatur per accidens, varioque modo, ſecundum curſum temporis & eventum rei, aliquando plus, aliquando minus, ita ut rectè extraordinarii
64 muneris appellatione contineatur; Quod munus ad Forenſes non pertinet. Nam etſi extraordinarium collectæ onus imponatur per æs & libram, & quantitas impoſitionis (ut modo dictum) reſpiciat directò rem & ejus æſtimationem: Tamen obligatio, vinculum & neceſſitas ſolvendi reſpicit perſonam, quæ non poteſt obligari, vel adſtringi, niſi habeat ſubjectionem, poſt Angel. Bart. & alios operosè relatos Pacian. *conſ.* 5. *n.* 9. Marcabrun. *conſ.* 40. *n.* 19. & 20.

Ampliatio. Atque hanc concluſionem eo caſu maximè procedere arbitramur, quan-
65 do per refectionē Eccleſiæ forma antiqua immutatur, & ſic collecta imponitur pro impenſa utili, & non neceſſaria: quippe quæ non pertinet ad conſervationem ſed ad meliorationem rei, juxta *l. impenſæ. ff. de V. S. l. quod dicitur.* §. *fin. cum l. ſeq. ff. de impenſ. in reb. dotal. fact.* Cum talis impenſa dicatur potius voluntaria, non neceſſaria; & nemo teneatur rem communem
66 meliorem facere *l. parietem* 8. *ff. de ſervit. urban. præd.* ubi ſocius nō poteſt reficere communem parietem invito ſocio. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. lib.* 1. *c.* 84. *n.* 19. 20. & 21. Natta *conſ.* 215. *n.* 7. *verſic. Ex quo infero.* ubi adpoſitè reſpondit, Forenſes non teneri conferre ad fabricam Eccleſiæ noviter conſtructæ, opportuniore, ut ajunt, loco; ex quo vetus Eccleſia ſufficiebat; imò nec ad hujus Eccleſiæ veteris refectionem tenentur, ſi per eam forma antiqua immutetur, *Hæc ille.*

Porrò quò minus hanc ſententiam tueamur & ſequamur, non videntur impedire argumenta in contrarium adducta.

Prima enim ratio dubitandi tunc locum habet, quando onus principaliter imponitur rebus, & ad earum vel reparationem, vel tuitionem, vel defenſionem. Nam eo caſu, ſicut Forenſes ex ejuſmodi reparatione, & commoditatem & utilitatem percipiunt, & in rebus ſuis defenduntur, ita quoque æquum eſt, ut & onus ejusmodi ſuſtineant, *per vulg.* Et ita præſentem quæſtionem in terminis decidit Stephan. Bertrandus *conſ.* 53. *n.* 5. *lib.* 1. Et rurſum idem Bertrand. apertiſſimè de reparatione Eccleſiæ loquens *conſ.* 126. *in fin. lib.* 1. Natta *d. conſ.* 215. *nu.* 7. Anton. Teſſaur. *deciſ.* 149. *n.* 7. & ibidem Gaſpar. Teſſaur. Filius *in addit. pr.*

Deinde pro collectis non datur tacita hy- 67
potheca, niſi onera ſint merè realia, & niſi prædia forenſium in æſtimum poſita & in perpetuum ſunt allibrata; & quidem pro oneribus extraordinariis, & non ex cauſſa ſucceſſiva Surd. *conſ.* 168. *num.* 51. & latius hanc materiam pertractans idem Surd. *conſ.* 146. *num.* 17. & *ſeq.* & *conſil.* 262. *num.* 1. ubi alios agminatim conglomerat. Noviſſimè Cardinal. Mantica *de tacit. & ambig. convent. lib.* 11. *tit.* 18. *num.* 5. Statil. Pacific. *tract. de Salvian. Interdict. inſpect.* 3. *cap.* 4. *n.* 523. 524. & 527. *pag. mihi* 219. & 220.

Minus reſtitit ſecunda objectio. Nam etſi Eccleſia juris publici & quilibet ædificiis ac operibus publicis reficiendis ſit obligatus: Attamen hæc Collecta pro reparatione Eccleſiæ indicta, conſiderata potiſſimum cauſſa ejuſque
effectu (quam in impoſitione onerum inprimis attendendam eſſe paſſim inculcavimus) 68
non ita afficit Forenſes, ut in eos eorumve fundos & prædia alieno territorio ſubjecta exinde aliqua commoditas vel utilitas redundet: maximè cum prædicta Eccleſia in exhibitione Sacramentorum, concionibus, rebus ſacris non magis Forenſibus ſerviat, quam quibuscunque exteris & peregrinis illic tranſeuntibus, & fortuito aliquo caſu rem ſacram audientibus, & ad Eccleſiam devotionis cauſa accedentibus.

Restringitur tamen hæc concluſio, quod Forenſibus pro reparatione Eccleſiarum 69
Collecta imponi non poſſit; Niſi conſuetudo ſit in contrarium, & tot actus interceſſerint, ex quibus tacito populi conſenſu conſuetudinem introductam eſſe adpareat, ut forenſes ratione bonorum Collectam ferant, cujusmodi conſuetudinem communiter per Italiam obſervari reſpondent Roland. à Valle *conſ.* 32. *in princ. lib.* 1. Cravetta *conſil.* 111. & alii infra *cap.* 13. *num.* 32. & *ſeq.* catervatim adducti. Quam conſuetudinem collectandi forenſes, ubi imminet neceſſitas, extendi ad caſus ſimiles ejusdem generis de novo ſupervenientes, latè deducit Alexand. *conſil.* 68. *col. pen. vol.* 2.

Secundò ſicut Conſuetudo ejusmodi valet, 70
ita etiam Statutum, ſi modò prædia forenſium tributaria facta ſint, aut ſi populus ille, qui ſtatuit, Superiorem non recognoſcat Natta *conſil.* 447. *num.* 3. & 4. aut ſi longi temporis uſu corroboretur Pariſ. *d. conſil.* 25. *num.* 77. & *ſeq.* Quo 71
loco *n.* 52. & aliis multis demonſtrat, etiam ex privilegio à Principe impetrando fieri poſſe, ut Forenſes ratione bonorum ad collectam cogantur; eaque in re Laurent. Sylvanum *conſ.* 73. *lib.* 2. Nevizanum. *conſ.* 66. Nattam & alios multos ſecum conſentientes habet *per d. l munerum.* §. *patrimoniorum.* & §. *præterea ff. de mun. & hon.* Quod ſanè privilegium non videbitur eſſe iniquum, ſi reipſa adpareat, incolas eſſe pauperrimos, ſic ut ex eorum collatione fructibusque Eccleſiæ ac Clericorum, reparationem fieri non poſſe notoriè conſtet.

Utrum verò in reparatione Eccleſiæ neceſſarius ſit conſenſus Epiſcopi, & an reficiens eam

U 3 fiat

fiat illius patronus? Vide eleganter Chriſtinæum *deciſ. Belg. 29. per tot. vol. 2.*

72 Cæterum cognitio, quæ inſtituitur ſuper refectione Eccleſiarum, eſt mixti fori, pertinens tam ad Judices Eccleſiaſticos, quàm ad Principes ſæculares. De judicibus Eccleſiaſticis a-
73 pud Pontificios nulla eſt dubitatio, propterea, quod illi etiam contra laicos cognoſcunt de omni cauſa pia, & miſerabilium perſonarum per præventionem *c. ſignificantibus. de offic. jud. del.* Et
74 ad Epiſcopum ſpectat facere, ut Eccleſiæ & Capellæ reparentur, & non ad patronos; Quia omnis cura & ſolicitudo ad Epiſcopum pertinet *c. un. 10. q. 3.* Berous *conſil. 6. num. 20. & 28. vol. 1.* Tholoſan. *lib. 2. Syntagm. cap. 1. num. 11.*
75 *in fin.* De ſæcularibus verò Principibus & judicibus text. eſt *in l. hæreditatis. in fin ff. de petit. hæred. l. ſi in aliquam. ff. de offic. Proconſul.* Matth. Boys *ad Stephan. Aufrer. de poteſt. iud. Eccleſ. ſuper laic. reg. 2. fallent. 26.* ubi Aufrerius contendit eo caſu, quo agitur de reparatione Eccleſiarũ, Clericos cogi in ſæculari judicio reſpondere. Guil. Benedict. *in d. c. Rainutius verb. ſi abſque liberis moreretur, n. 33. & in verb. Et uxorem. deciſ.*
76 *2. num. 138.* Eſt enim proprium Regum & Principum, ut ipſi & eorum Officiales de Eccleſiarum reparatione ſe intromittant per text. *in c. fin. diſtinct. 96.* ubi ait Pontifex, quod boni Principis eſt, Eccleſias contritas & conſciſſas inſtaurare, Chriſtinæ. *deciſ. Belgic. 28. numer. 5. vol. 2.* Marta *d. tract. de Iuriſdict. p. 4. cent. 2. caſ. 143. num. 2. & ſeq.* text. quoque *in c. ſicut excellentiam 23. q. 4.* ubi reſcribit Gregorius, excellentiam Principum apud creatorem majori gloria proficere non poſſe, quàm ſi per eam diſperſarum Eccleſiarum poterit ſocietas reſtaurari. Et ſi Rex cum Proceribus Regni intendere poteſt circa ſtatum Eccleſiæ reformandum *c. 1. ne ſed. vacant.* Certè multò magis cognoſcere poteſt de Eccleſiis inſtaurandis & conſervandis, cum nulla ſit major diſſipatio & reformatio & magna egens profuſio, quàm reditus percipere & Eccleſiam ruinam minitantem, & ferè proſtratam, ſeu reparatione indigentem, relinquere Gerard. Maynardi *d. lib.*
77 *1. deciſ. 31.* ubi teſtatur generali Parlamenti Tholoſani arreſto 25. Jan. Anno 1575. definitum fuiſſe, quod omnes ii, qui fructus decimales percipiunt ad reparationem & conſtructionem Eccleſiæ contribuere debeant. Et *de-*
78 *ciſ. 32.* refert, decretum fuiſſe, ut ædificia reparationesq; Eccleſiarum impenſis Prioris atque Rectoris fructus decimales in illis percipientium fieri (nempe, triente eorum, quæ quilibet perciperet, collato) ſed parochiani carris inſervire, atque operas manuarias præſtare de-
79 berent: Etiam Epiſcopos atque Archiepiſcopos ad hoc condemnatos fuiſſe ſcribit idem Maynard. *deciſ. 33.* Marta *in Digeſt. noviſſ. tom. 4. tit. Eccleſia cap. 20. 21. & 22.* ſub quo verbo *Eccleſia* tradit omnia deciſa quoad Eccleſiam.

80 Cumque adminiſtrationem Juris Epiſcopalis propemodum univerſi, vi Pacis Religioſæ Anno 1552. & 1555. ſancitæ, Principes, Civitates & alii Status Imperii ſibi hodiè vendicent; vel exinde liquet, iiſdem cognitionem hanc ſuper inſtauratione & refectione Eccleſiarum competere. In quo tamen pedum 81
non figo, cum fatendum omninò ſit, jura Epiſcopalia expreſſa Pacificationis literâ in Status Auguſtanæ Confeſſionis non eſſe tranſlata. Quod & apertè inſinuat Nicolaus Everhardi Junior *conſil. 1. num. 178. vol. 2.* ubi ait, in Pace Religionis tantum contineri, quod Epiſcopi Catholici contra Status Auguſtanæ Confeſſionis, donec fiat plenaria compoſitio ſuper cauſa Religionis, non debeant exercere ſuam poteſtatem & Juriſdictionem in Spiritualibus & rebus ad Eccleſias pertinentibus; Sed quod illa Juriſdictio tranſlata ſit in Principes ſæculares, de eo nullum adparere argumentum. De quo tamen videatur Schrader. *conſil. 3. numer. 381. & ſeqq. vol. 1.* Erneſt. Cothman. *conſil. 32. num. 6. vol. 4.* Joan. Dn. Beſold. *conſil. 233. nu. 24. vol. 3.*

Quare potius exiſtimandum eſt, jura iſta E- 82
piſcopalia ex poſt facto per ſupervenientem conſuetudinem Statibus acceſſiſſe, aut affirmandum, Principes & poteſtates ſæculares, ſi quando conſtitutiones & Statuta de reparandis Eccleſiis, aliave ad Politiam Chriſtianam 83
ſpectantia faciant, ea non tanquam Epiſcoporum impiorum ſucceſſores, ſed ut magiſtratus, nomine deſertarum & viduatarum Eccleſiarum, tanquam nutricios & Educatores earum, ſecundum S. Scripturæ phraſin *Eſai. 49. verſ. 20.* & ut imitatores piorum Regum & Principum, boni ordinis cauſſa & pio Zelo tuendæ veræ Religionis introducere: Tantum abeſt, ut Epiſcopalem Juriſdictionem ſemet invaſiſſe, aut uſurpaſſe, quod à Pontificiis illis falſò objectum fuerat, concederent; Ne, quod in Epiſcopis Romanis jamdudum 84
improbarunt reformatæ Eccleſiæ, in ſeſe probaſſe inveniantur; præſertim cum Pontificii 85
indignum cenſuerint, Principes quaſi Epiſcopos Epiſcoporum conſtitui, Choppin. *d. lib. 1. de Polit. Sacr. c. ult. n. 19.* Et Carolus Molinæus *de Monarchia Francorum n. 167.* pari in dignitate Principes pro Eccleſiaſticorum brachio ſini- 86
ſtro olim habitos ait.

Ex quo ſatis colligitur, minus commodè utramque poteſtatem tunc uſurpari, ſi quidem per ejuſmodi exercitum Eccleſiis ſua libertas integra non conſtet. Nam ſemel Dei bene- 87
ficio reſtitutam felicitatem nequaquam illis eripi convenit. Et ſi verum amamus, ingrati dicendi ſumus erga Deum, ſi, unde eius beneficio, tanquam torris ex incendio & igni fornacis Babylonicæ, Eccleſia noſtra ſemel erepta eſt, eo rurſus illam quocunque tandem colore abripi, & propter nomen Chriſti malè apud Pontificios audire patiamur *Amos 4. verſ. 11. Eſaia 15. v. 5. Gal. 5. v. 1. 13. Philipp. 1. v. 27. Apocalypſis 18. v. 4.*

Ex ſuperioribus manifeſtum fit, ſuſpenſio- 88
nem Juriſdictionis per ſe non arguere tranſlationem in alium: neque etiam ſequitur; Exemptos à Juriſdictionem eandem per ſe in alios exercere poſſe: quemadmodum ſi rem

meam

meam non eſſe pronuncietur, nihil de tuo jure judicatum intelligitur; cum poſſit nec mea, nec tua eſſe *l. ſi inter 15. ff. de Except. rei judicat.* Maſcard. *lib. 2. de probat. concl. 590. num. 1.* A-
89 liud itaque eſt ſuſpenſio, aliud ademtio: Imò quibus officium non adimitur, horum ſuſpendi officium dicitur, & in dubio non cenſetur aliquis in locum excluſi abrogatus Alex. Rub. *in l. paterfam. num. 3. C. de in off. teſtam.* Aretin. *conſil. 158. lib. 1.* Corn. *conſ. 10. lib. 3.* Hieron. Gabriel. *conſil. 15. num. 7. lib. 1.* neque ex diſpo-
90 ſitionibus habitus, aut ex negativa induci poteſt affirmativa Bald. *in l. 2. C. de condic. inſert. l. ex facto ff. de hæred. Inſtit. l. Titia. §. fin. de manum. teſtam.*

Præterea intellectum iſtum repudiant verba ibidem expreſſa, quibus dicitur, Juriſdictionem Eccleſiaſticam quieſcere debere: Soll in Ruhe ſtehen / eingeſtellet ſeyn; Et quomodo
91 quieſcere poterit quæ ab alio interim exercetur? Et pugnant iſta, aliquem vinculis ſolutum, & iiſdem nihilominus conſtrictum teneri, Luc. de Penna *in l. ſi gravius. C. de dignitat. lib. 12.* neque poſſunt contraria & ſecum pugnantia ſimul ſtare *l. ubi repugnantia. ff. de reg. jur.* Jaſon. *in l. ſi Rufinus. C. de teſtam.* Socin. *conſil. 27. num. 1. lib. 4.* Burſat. *conſil. 176. numer. 18. lib. 2.*

Denique non ea relevatio à Juriſdictione & Jugo Epiſcopali, ſed commutatio quædam ſervitutis dicenda eſſet. Ex translatione illa & hoc inconveniens reſultaret; quod cum Ju-
92 riſdictio Epiſcopalis non territorio, ſed diœceſibus diſtinguatur, nec cenſeatur habere territorium Epiſcopus, ſed diœceſin Innoc. *in c. cum contingat. de for. compet.* Joan. Gallus *quæſt. 226.* ex admiſſo intellectu præfato hoc tandem eveniret, ut nempe ſtatus, quibus Juriſdictio Epiſcopalis concedenda loco Epiſcoporum videretur, ſæpe in alienis territoriis eam exercere neceſſe habituri eſſent: quod neque relatum, neque receptum eſt in religione utraque unquam; Et proinde meritò eſt rejiciendum *l. 1. ff. de Senatorib.*

93 Accedit, quod quælibet conceſſio regulari debet ſecundum formam præcedentis petitionis. Quia præcedentia magis influunt in ſequentia quam contra Cagnol: *in l. 1. numer. 36. de re judicat.* At verò Status Auguſtanæ Confeſſionis nuſquam petierunt, ut Eccleſiaſtica Juriſdictio in ſe derivaretur; ſed tantum ut exercitium, cuius in Sanctione Pacis religioſæ mentio facta eſt, illis liberum relinqueretur, neve in eo ab Epiſcopis Romano-Catholicis turbarentur: Quare dicendum videtur, nihil amplius eſſe conceſſum quam petitum.

Cæterum ad huius officii, quod in reparatione Eccleſiarum conſiſtit rationem & deſcriptionem quaſi pertinet, quæ *2. Reg. cap. 12.* ha-
94 betur hiſtoria. JOAS enim Rex ſub regni ſui initium mandat, ut collectâ templi pecuniâ ruinas ædis ſacræ, in omni loco, in quo inventa fuerit ruptura, inſtaurent. In qua officii parte cum Sacerdotes, tanquam ædiles ſimul Eccleſiaſtici, ultra viginti annos ceſſarent, JOAS REX eò, quod pecuniam publicam in utilitatem templi eiuſque inſtaurationem non convertebant vel converterant, potius illis pecuniæ publicæ uſu interdicit, & Jojadæ Pontifici ſcribam vel officiarium politicum adjungit, qui pecuniam ſacram in arca peculiari colligunt, & inde in manus facientium opus tradunt, in lignarios & alios fabros, qui reficiebant domum Jehovæ, in cœmentarios & cæſores lapidum &c. Utque hâc quidem ſacrilegi & peculatus famam atque ſuſpicionem abſtergerent Jojada & Scriba; illâc verò populum ad libentius & alacrius dandum allicerēt, arcam illam in publico loco, juxta altare in dextra collocant, cuſtodes adhibent nihilque niſi publicè numeratum, expendunt.

Ecce, olim quoque in Papatu Sacerdotes à proventuum Eccleſiaſticorum tractatione ferè in univerſum excluſerunt politicos: nunc 95
ſub Evangelio politici hoc ferme agunt, ut in eo negocio in univerſum excludantur Eccleſiaſtici. Utrumque extremum eſſe vitioſum, 96
luculentè arguit commemoratum JOÆ, uti JOSIÆ Regis exemplum, qui *eodem lib. 2. cap. 22. v. 3. & ſeq.* miſit Sapham ſcribam dicens: vade ad Helciam Sacerdotem magnum, ut conflctur pecunia, quæ illata eſt in templum Domini, quam collegerunt janitores templi à populo, deturque fabris per præpoſitos domus Domini, qui diſtribuant eam his qui operantur in templo Domini, lignariis videlicet & cœmentariis, & iis qui interrupta componunt, & ut emantur ligna & lapides & lapidicinis ad inſtaurandum templum Domini. Et rurſum *lib. 2. Paralip. cap. 24. verſ. 11. & 12.* habetur ſic: Et congregata eſt infinita pecunia, quam de- 97
derat Rex & Jojada his, qui præerant operibus domus domini. At illi conducebant ex ea cæſores lapidum & artifices operum ſingulorum, ut inſtaurarent domum Domini: fabros quoque ferri & æris; ut, quod cadere ceperat, fulciretur.

Quinimo cum ejuſmodi cognitio tantum reſpiciat proventus ac fructus bonorum Eccleſiæ, qui proveniunt ex temporalibus, ſuper quibus politici Magiſtratus diſponere & Ordinationes facere poſſunt, conſequens eſt, ſe de his intromittere poſſe; Et niſi contra deſo- 98
lationes Eccleſiarum maturè providerent, eſſent de eo reddituri rationem Deo in extremo Judicii die, cum eam ruendam receperint *c. Maximianus. cum ſeq. 23. q. 3. c. Chriſtianis 11. q. 1.*

Quo reſpectu Optatius Milevitanus *lib. 3.* 99
ad Parmenianum de Schiſmate Donatiſtarum ſcripſit, Rempublicam non contineri ab Eccleſia, ſed Eccleſiam eſſe in Republica, id eſt, in Imperio Romano quaſi Reipublicæ pars Eccleſia ſit, cum in illius ſinu veluti coaleſcat Choppin. *de polit. ſacr. in præfat. numer. 34.* Johan. Bapt. Aurel. *de var. jud. polit. lib. 3. art. 20. pag. 395. & ſeq.*

Hinc quoque adminiſtratio & Procuratio 100
bonorum Eccleſiaſticorum merè prophana & plebeia eſſe perhibetur; Et ideo à civili duntaxat

taxat magiſtratu huiuſmodi piæ tutelæ ratio-
nes diſpungendæ & excutiendæ ſunt; tantum
abeſt, ut Epiſcopus, vel quis alius ſub obtentu
101 Epiſcopalis Juriſdictionis aut viſitationis eam
ſibi vendicare poſſit, Marſil. Patavin. *in defenſ.
pac. part. 1. cap. 15. p. 2. c. 17. 21.* Choppin. *lib. 2.
de Polit. Sacra cap. 2.* Unde ſecundum præſcri-
ptum Synodi Chalcedonenſis *cap. 26.* ab Epi-
102 ſcopis ad Oeconomos ea cura olim translata,
qui de conſilio Magiſtratuum ea bona admi-
niſtrabant Hoſpinian. *de origine templor. lib. 1. c. 5.*
Choppin. *d. loc.* Et quamvis in Occidentali Ec-
cleſia tyrannide Pontificum Romanorum op-
preſſa, Epiſcopi hanc curã ad ſe tantum trans-
ferre conati ſunt: tamen in Orientali manſit ea
103 procuratio & Viſitatio apud Magiſtratum, ut
magnum Oeconomum & Chartophylacem,
qualis fuit Becus ille apud Nicephorum, Gre-
gor. *lib. 5.* de cujus dignitate Alexius Comne-
nus *Nov. 4.* diſſerit, & meminit Curopalata *de
offic. Conſtantinopol. in princ. p. 4.*

Sed quis finis erit, ſi velim ſingula perſequi? 104
Concludo cum Panormitano *in c. cum ſit gene-
rale. de foro compet.* & gloſſa *in l. fin. C. ubi in rem
act.* ubi dicunt, quod quando verſamur in co-
gnitionibus mixti fori, aut quando multiplica-
tur forum, & Reus habet plures Judices, optio
datur Actori, coram quo eum velit convenire.
Paul. Chriſtinæ. *d. deciſ. Belgic. 28. n. 7.* ubi refert
Zyp. *in ſuo jur. pontific. nov. lib. 3. de ædific. & repar.
Eccleſ. n. 14. & ſeq.* loquentem de erectione no-
vorum in Belgio Epiſcopatuum, Borell. *in d.
Summa deciſ. tit. 9. n. 18. 19. & ſeq. uſque ad num. 27.
& tit. 33. n. 125.*

CAP. X. SECT. II.

AN COLLECTÆ HÆRE-ticorum expellendorum causâ indicendæ?

SUMMARIA.

1. AN Collectæ *hæreticorum expellendorum causâ indicendæ?*
2. Religio *non humanum, ſed divinum jus; neque cuiquam vi obtrudenda.*
3. *Inſignis hac de re* Lactantii *ſententia, aliorumq́; teſtimonia.*
4. Bellum, *non legitimum medium ſanando* Eccle*ſiæ vulneri.*
5. Religionem *nulli cruciatus, nec Phalaridis boves perſuaſerint: Ea ſiquidem omnes ſpernit dolores; quique ea dicitur, non quid paſſurus, ſed quid facturus, cogitat hoc & num. 6.*
7. Carolum V. *pœnituit belli in Proteſtantes moti.*
8. *Eius Exemplo ſapere Pontificios deceret, atque à Sanguinolentis molitionibus abſtinere.*
9. Diogenis *ad Philipp. Macedonem ſapientiſſima reprehenſio.*
10. Ethnici *in toleranda Religione Chriſtianis benigniores.*
11. Senatus Romanus *Chriſtianos Civitatibus excedere juſſit.*
12. Tiberius Imp. *Edictum promulgavit contrarium: Quod à Claudio Imp. confirmatum numer. 13.*
14. Pacificatio Religionis *plus commodat Pontificiorum, quàm Evangelicorum ſecuritati.*
15. Conſtitutio Religionis *Subdito pacificè viventes ad hanc vel illam Religionem amplectendam, vel ad emigrandum cogere non permittit.*
16. Emigratio *liberi arbitrii eſt.*
17. Voluntatis *eſt, quod ſit libera, & quod non poſſit cogi neceſſitate præciſa.*
18. Voluntarius actus *qui dicatur?*
19. Voluntas coacta *non continetur ſtatuto ſimpliciter de voluntate loquente.*
20. *Verbum* Potest *facultatis, non neceſſitatis eſt.*
21. Chriſtiani *non debent eſſe deterioris conditionis, quàm Iudæi.*
22. Judæi *perſonæ infames & odioſæ; peiores Saracenis num. 23. & in multis deterioris condicionis ſunt, ac Chriſtiani n. 24. & 25.*
26. Judæi *pacificè viventes non ſunt expellendi & num. 27.*
28. A Judæis *ad Chriſtianos non rectè ducitur argumentum: & num. 32.*
29. Hæretici *deterioris conditionis ſunt quam Iudæi.*
30. Hæreticorum *infidelitas gravius eſt peccatum, quàm infidelitas Iudæorum & gentilium: Quo argumento Ieſuitæ Sebaſtiano Regi diſſuaſerunt Expeditionem in Africam contra Saracenos. num. 31.*
33. Judæorum *fides habet primordium veritatis.*
34. Judæorum *Collegia licita & adprobata.*
35. Verus Hæreticus *quis? & num. 36.*
37. In Germania & Gallia *non reperiuntur* Hæretici, *qui huius criminis ſint apertè convicti ac declarati: & 38.*
39. *Auguſtanam Confeſſionem amplectentes non poſſunt à parentibus exhæredari, vel à Statib. Imp. pœna capitali affici.*
40. Hæretici *occidi poſſunt: Quod alii & præſertim Auguſtanæ Confeſſionis Theologi improbant numer. 41. 42. 43. Quod declaratur numer. 44.*

45 Cal-

45 Calviniani *Hæreticos ultimo ſupplicio afficiunt.*
46 Justini Imp. *Edictum.*
47 Hæreticæ Inquiſitionis *prætextu non debent turbari Reſpubl. aut bona iniuſtè occupari.*
48 Hæretici *non debent Contributionibus opprimi, aut bonorum, divitiarumque promiſſione ad Religionem allici.*
49 Thomæ Stapletoni *media, quibus Hæreſis poſſit arceri.*
50 *D. Lutheri hoc de re judicium.*
51 Belli *ſuſcipiendi primarius finis PAX.*
52 Religionis Conciliatio *optanda, non ſperanda; imò potius deſperanda ob cauſſas numer. 53. allegatas.*
54 *Cum bono aliquo exorto, mox malum pullulat Chryſoſt.*
55 Benivolentiæ & tolerantiæ *via expeditior & melior.*
56 *B. Lutherus Gamalielis conſilium repetens vapulat, & atheiſmi arguitur immeritò.*
57 *Expeditiones Veteres contra Saracenos à Pontificibus in fraudem Imperii perſuaſæ improbantur.*
58 *Inquiſitio Hiſpanica faceſſere jubetur, Item Monarchiæ Hiſpanicæ ſuave ſomnium n. 59.*
60 Lojolitæ *novelli Pontificis Ianizari cohibendi.*
61 *Horumdem mores, ingenium & ſtudia vivis coloribus depicta hoc num. & 62. 63.*
64 Chriſtianus IV. *Daniæ Rex illorum Scholis publicè interdixit.*
65 Sorbonæ *in Ieſuitas rogata lataq; ſententia, in qua præclarum illorum elogium.*
66 *Malè paſſim audit omnium ſcelerum conſcia, turbarum Æolus,* Societas Jeſuitica. *& numer. 69.*
67 Hirſavienſibus & Schildanis *ridicula quæque tribuuntur.*
68 Craſſus *ἀγέλαστος.*
69 Experimenta artis Jeſuiticæ *per totam Europam noviſſimè in florentiſſimis Bohemiæ, Hungariæ Regnis, & finitimis Regionibus, & univerſa Germania atque Imperio, ubi inteſtinis bellis, mutuisque gladiis omnem ſalutem cum ipſo jure profligavit: & n. 71. 72.*
73 Jeſuitæ *aut Iberi, aut Ibero intimè addicti.*
74 Jeſuitæ *conſcientiam in Caputio geſtant, eamq; cum Caputio ſimul abjiciunt.*
75 Jeſuitica Factio *cum acuto gladio, cuius Capulus penes Romanum & Hiſpanicam Aulam, rectè comparatur.*
76 Hiſpanicæ gentis *ingenium Crocodylum imitatur.*
77 Caſtelli & Gaſparis Scioppii *patriæ proditoris & vibicis, Claſſicum: & num. 78. 79. ubi nullum rei augendæ titulum exiſtimat juſtiorem Religionis propagatione.*
80 Querela *de diſcordia Principum Germanorum ob Religionis negocium.*
81 Religio *hodiè edera, quæ omnibus pugnis ſuſpenditur; Helena, de qua certatur; omniumque ſcelerum prætextus hoc num. & 82.*
83 Principes Chriſtiani *non verbo, ſed ferro Religionem propagare ſtudent, in hoc etiam religioſi magis, quàm religentes.*
84 Pauli Æmilii *graviſſima de Germania diſcordia & falſæ religionis prætextu.*
85 Chriſtus *non arma, ſed fugam perſequentibus opponendam docuit.*
86 *Seria ad concordiam Chriſtianam in Germania colendam παραίγε.*
87 Concordia *res parvæ creſcunt, diſcordia magnæ dilabuntur, ut omnium ſeculorum hiſtoria, & experientia teſtatur.*
88 *Diſſenſionem Principum Chriſtinorum* Turcæ *omnibus artibus, conatibus & impendiis fovent, promovent.*
89 Turcæ *nulli Chriſtiano, niſi commodi ſui causâ, amici.*
90 Imbriani *Turcici interpretis de potentia, actionibus, & conſiliis Germaniæ principum nimis vera ſimilitudo.*
91 Piſcatorem *ictus tandem ſapere oportet.*
92 Germania *concordiam fovens invicta foret.*
93 Mutua Ordinum contentio, *animorumque distractio fœderibus & unionibus roborata in ſæviſſima non rarò bella erupit.*
94 Uniones *eiusmodi verè* Disuniones *& pernicies ſancitæ Pacis.*
95 Unionis *Epitaphium & Encomium.*
96 Concluſio *capitis cum Voto.*
97 Principes *& Status Auguſtanæ Confeſſioni addicti, an ſalvâ conſcientiâ Militem Papanum ſive Ligiſticum contra ſe apertè militantem alere poſſint?*

AN & Collectæ ſeu onera publica pro ex- 1
pellendis Hæreticis per Principem Subditis imponi queant? non inconcinne diſquiritur. Pro affirmativa reſpondit Octavian. Cacheran. *conſil. 3, numer. 12.* Cui tamen ſuf-
fragari neutiquam poſſumus. Religio ſiqui- 2
dem non humanum (inter hominem & hominem) ſed divinum (inter Deum & hominem) jus, eiuſque eſt naturæ, ut compelli ad eam invitus nullus debeat. Eadem verbis, 3
non verberibus conſtitui Lactant. 5. *Inſtit. 20. & 21.* docendo & ducendo, non jubendo; monendo, non minando *Lipſ. 4. polit. cap. 4.* non armorum vi, non ſuppliciis aquæ & ignis propagari vult Bodin. *lib. 4. de republ. c.* Maximil. II. Imp. *in Epiſt. ad Lazarum à Schwendi.* Dn. Goldaſt. *tom. 2. Conſtit. Imper. fol. 208.* Innocent. Gentillet. *adverſ. Machiavell. comment. 3. de politia theorem. 1. pag. mihi 257. & ſeqq.* Alberic. Gentil. *de jure belli lib. 1. cap. 9.*

Nec enim Religionis eſt, cogere Religionem, quæ ſponte ſuſcipi debeat, non vi, cum hoſtiæ ab animo libenti expoſtulentur, ait Tertull. *ad Scapul. cap. 2.* Et Religio imperari non poteſt, quia nemo cogi poteſt, ut credat invitus Cujac. 16. *obſ. 3.* Eleganter Rudolph. Fornerius *lib. 2. rer. quotid. cap. 4.* Nunquam, *ſubjiciens*, majoribus placuit vi compulſa religio, quam ſuaderi, non imponi debere, *ait.* Nova inſuper & inaudita dicitur prædicatio, quæ verberibus exigit fidem *c. quid autem. diſtinct.* 45. & text. *in c. de Iudæis, diſt.* 45. de Judæis, *inquit*, præcipit S. Synodus nemini deinceps ad creden-

credendum vim inferendam, cui enim vult DEUS, miſeretur, & quem vult, indurat: non enim tales inviti ſalvandi ſunt, ſed volentes, ut integra ſit forma juſtitiæ: Sicut enim homo arbitrii voluntate ſerpenti obediens periit, ſic vocante ſe gratia DEI propriæ mentis converſione, homo quiſque credendo ſalvatur. Ergo non vi, ſed liberi arbitrii facultate ut convertantur, ſuadendi ſunt, non potius impellendi Jacob Philip. Portius *conſil.* 4. *numer.* 51. Fictos magis, quàm veros Catholicos efficit coactio, ut *ex Auguſtino retulit.* Heig. *lib.* 1. *quæſt. jur.* 12. *numer.* 49. Unde Superior non poteſt conſcientiam inferioris mutare, cum animo vis inferri nequeat Bald. *in l.* 2. *in fin. C. de ſent. è brevic. recitand.* Martin. Monter. *deciſ.* 7. *num.* 3. Menoch. *lib.* 1. *de A. I. Q. q.* 70. *num.* 9. *in*
" *fin.* nec principes temporales habent poteſta-
" tem ſuper animam Subditorum & civium ſuorum, Afflict. *deciſ.* 151. Vaſq. *illuſtr. quæſt.* 8. *nu.* 11. *& ſeq. p.* 1. Lipſ. *de conſtantia lib.* 1. *cap.* 24. Nulla, *inquit*, extrema vis unquam faciet, ut velis, quæ nolis, ſentias, quæ non ſentis: Et *paulò pòſt*; ſolvere eum à corpore Tyrannus poteſt, non naturam ejus diſſolvere; quæ puta æterna, ignea ſpernit externum & violentum omne factum. Concinit Seneca *de benefic. lib.* 3. *cap.* 20. mens, *ait*, ſui juris adeo libera eſt & vaga, ut ne ab hoc quidem carcere, cui incluſa eſt, teneri queat, quo minus impetuoſo utatur, & ingentia agat, & in infinitum comes cœleſtibus exeat. Pulcrè Illuſtris Præſes D. Thuanus *in præfat. Hiſt.* dicens, bellum non eſ-
4 ſe legitimum modum tollendæ ex Eccleſia ſciſſuræ. Quò enim graviora ſupplicia irrogabis, eò minus proficies; Cum ea ſit hominibus inſita natura, ut ad aliquid aſſentiendum ſponte duci velit, non cogi, prolixè Thuan. *d. loc.* Nec,
5 etſi cogere velis, ad Religionem incutiendam ulli cruciatus, non equulei, nec ipſi Phalaridis boves valebunt. Obfirmabunt potius ani-
6 mos, neque frangent fidiculæ fidem. Nam ubi quis religione ducitur, in eo nullum habet momentum vexatio & dolor, uti hiſce verbis ad Regem Henricum IV. ſcripſit Illuſtris Gallici Parlamenti Præſes. Et quicquid aliud incommodi eſt, virtute, quæ ab illa præcepta opinione ingeneratur, obruitur: quicquid cadere in hominem poteſt, in ſe cecidiſſe non queritur: vires ſuas novit, dumque ſe gratia DEI fretum putat, oneri ferundo ſe quoque parem futurum confidit: Stet illic licet Carnifex, licet tortor ferrum & flammas adhibeat, perſeverabit, nec, quid paſſurus, ſed quid facturus ſit, cogitabit &c. Thuan. *d. Epiſt. nuncup.* Extannt evidentes divinæ voluntatis indicinæ & teſſeræ; nulla conſilia, nulla bella unquam felicem ſortita fuiſſe eventum, quæ contra illos mota fuerunt, qui propter Religionis ſtudium in diſcrimen vocati ſunt.
7 CAROLUS V. Imp. Invictiſſimus ſæpiuſculè conqueſtus eſt, quod bellum moviſſet Proteſtantibus, quo id ſit conſecutus, ut in actionibus poſthac ſuſceptis fortunam novercam habuerit.

Quamobrem ſi ſaperent nonnulli, tantâ cæ- 8
citate ad ruinam & excidium ſuum non properarent, dum nullâ occaſione irritati, ſed propriis ſtimulari affectibus ac odiis bella crudentiſſima moliuntur. In quos aptè videtur quadrare Diogenis reſponſio, ad Philippi Macedonis cum Græcis pugnaturi interrogata, Num ſpeculandi gratiâ ad caſtra veniſſet? 9
Vanitatis tuæ & ſtultitiæ ſpeculator adſum; ait vir ſapiens qui nullo cogente, de vita & de regno, ceu ad caſum aleæ periclitatus venis. Attalar. Egenolph. *in diſcurſu de libertate ac ſalute Germaniæ fol.* 4.

Ethnici in eo ſe erga Chriſtianos benignio- 10
res præbuerunt. Sic cum Senatus Romanus (qui ſummopere cavebat, ne novæ Religiones in urbem irreperent. Decian. *tr. crim. lib.* 5. *c.* 19. 11
num. 9.) juſſiſſet Chriſtianos Civitatibus excedere, Tiberius Imp. edictum promulgavit 12
contrarium, quo mandavit, ne quis illos accuſaret, vel ullo modo moleſtaret, Nicol. Vign. *in Hiſtor. Eccleſ. circa annum Chriſti* 34. *fol.* 4. Sic claudius eandem libertatem indulſit Vign. *cir-* 13
ca annum Chriſti 42. Accedit, quod licet Conſtitutio pacis religioſæ de Anno 1555. (quam plus Eccleſiaſticis Eccleſiaſticorumque ſecu- 14
ritati, quàm reformatæ Religionis aſſeclis commodare, prudenter judicat Lazarus von Schwendi/ ꝛc. im Bedencken von Regierung deß Römiſchen Reichs *n.* 21. *&* 26. *verſ.* vnd damit ſolch *& ſeq. & verſ.* Nach dem aber *& verſ.* Es ſoll auch.) indulgeat Statibus Imperii poteſtatem mutandi exercitii tã Catholicæ quàm Auguſtanæ Confeſſionis; nihilominus Sub- 15
ditos pacificè viventes ad hanc vel illam Religionem amplectendam, vel ad emigrandum cogere non permittat. Emigrationem enim 16
liberæ voluntatis eſſe verba *d. conſtit. verſ.* Wo aber vnſere. *ibi*: an andere Ort ziehen/vnd ſich nider thun wolten/ evincunt; uti quæ liberam voluntatem important, cum qui ad faciendum quid compellitur, voluntariè propriè facere non dicatur *l. noviſſime* 7. §. 1. *ibi*: *quid ſi compulſus. ff. quod falſ. tut.* Ant. Sola *in conſtit. Sabaud. de accuſat rub. nullum volumus. gl. una num.* 4. Menoch. *conſ.* 175. *num.* 20. Eſt enim volunta- 17
tis, quod ſit libera, & quod non poſſit cogi neceſſitate præciſa Marc. Anton. de Amatis *deciſ.* 24. *num.* 42. Voluntariè ſiquidem dicitur fieri, quod nulla interveniente coactione fit, cum velle non credatur, qui alterius obſequitur arbitrio *l. velle ff. de R. I.* & actus voluntarius non 18
dicitur ſi per eum fiat, qui ad parendum compelli poterat, aut metu compulſus facit, unde voluntas coacta, utcunque voluntas ſit; Statuto tamen non continetur ſimpliciter de volun- 19
tate loquente *ex Cagnolo in d. l. velle.* Ant. Sola *de accuſat. inquiſit. & pæn. decret. ne malitia gl.* 2. *num.* 5. Quemadmodum & verbum POTEST 20
facultatis & non neceſſitatis eſſe cenſetur Ludovic. de Caſanate *conſil.* 37. *n.* 26.

Idque eò magis, quod utique Chriſtiani 21
deterioris condicionis, quam Judæi (quos alioqui perſonas infames & odioſas Franciſc. 22
Beccius *conſ.* 84. *num.* 2. pejores Saracenis & de- 23
teſtabi-

teſtabiliores omni alio malarum perſonarum
genere, ex Socino, Olrado ſcripſit Fulv. Pacian.
lib. 1. de probat. cap. 7. num. 34. & ſeq. & in mul-
24 tis deterioris condicionis eſſe, quàm Chriſtia-
nos reſpondit Roland. à Valle *de Inventario fol.*
25 *64. in pr.* quibus etiam debeat ſervari rigor, ita
ut ad eos non trahatur diſpoſitio favorabilis
Lancellot. *de attentat. p. 2. c. 12. limit. 11. nu.* 8. *&*
26 *ſeq.)* habendi non ſint; ſiquidem hos pacificè
viventes expellendos non eſſe inſinuat text. *in
Novell. 146. facit l. Chriſtianis 6. C. de pagan.* Et re-
ſpondit Olrad. *conſ. 87. Quæritur & conſ. 264. per
tot.* Alexand. *conſ. 99. viſa inquiſitione n. 14. vol.* 1.
& conſ. 13. attentis n. 23. vol. 7. Bertrand. *conſ. 192.
n. 17. vol.* 4. *p.* 2. Paris. *conſil. 2. nu.* 15. *vol.* 4. Natta
conſ. 620. *num.* 22. Cephal. *conſil. 549. à nu.* 57.
uſque 105. Bec. *d. conſ.* 84. *n.* 8. Surd. *conſil.* 498.
n. 1. *&* 2. Marta Neapolit. *de Iurisd. p. 1. c. 24. n.*
21. Ant. Corſet. Siculus *tract. de poteſt. reg. p. 5.
n. 11. & ſeqq. quæſt.* 81. (ubi aliud ſtatuit, ſi Judæi
pericula, ſcandala machinationes & enormia
contra fidem & Chriſtianos præpararent)
Martin. Laudenſ. *de Principe q. 9. ubi ſcripſit,*
27 Principem non poſſe ſine peccato de regno &
territorio ſuo expellere Judæos & Saracenos,
neque eis auferre bona ſua: Imo Papam debe-
re eos tolerare, neque præcipere vel perſuade-
re Principibus, ut eos expellant, niſi Chriſtia-
nis immineat ſcandalum vel periculum.

28 Si quis fortè exceperit; à Judæis ad Hæreti-
cos non rectè duci argumentum Petr. Greg. *in
Syntagm. jur. univerſ. lib. 33. cap. 4. n. 6.* Roland. à
Valle *conſ. 25. n. 2. vol. 3. & per tot.* Joan. de Cicier
de primogenit. lib. 1. q. 17. n. 7. Annæus Robert. *lib.
1. rer. judicat. cap.* 12. *fol.* 241. nec Judæi in Cata-
logum hæreticorum reponendi Surd. *conſ. 498.
n. 8.* Decian. *tr. crim. d. lib. 5. cap.* 12. *n.* 1. *& cap.* 10.
29 *n. 19.* Imò hæreticos deterioris eſſe conditionis,
quam Judæos, veriſſimum (ſed falſiſſimum) di-
xit Didacus Spino à Carceres. *in ſpecul. teſta-
ment. gl. rubr.* 12. §. *de teſtamento hæredum. n. 9.* Et
30 hæreticorum infidelitas eſt gravius peccatum
quam infidelitas Judæorum & gentilium Ro-
land. à Valle *conſ.* 18. *nu.* 4. *vol. 3.* Joan. Lup. *de
palat. Rub. in rubr. extr. de donat. int. vir. & uxor*
§. 35. *n. 4.* ubi dicit, melius eſſe viam Domini
non agnoſcere, quam poſt agnitam retroire.
31 Eoque argumento Jeſuitæ diſſuaſerunt Regi
Sebaſtiano Expeditionem in Africam; quod
Principi Chriſtiani nominis propagandi deſi-
derio flagranti, potius adverſus Sectarios,
quam eos, qui Chriſti nomen omninò neſci-
unt, bellum ſuſcipiendum ſit: quippe cum plus
periculi ab illis, quam ab his impenderet. De
32 quo Thuan. *lib. 65. fol. 633.* ut proinde non bene
vide videatur argui ab inhibitione facta hære-
ticis ad Judæos Bertrand. *conſil. 88. num. 9. 10. &
11. vol. 3. p. 1.* Jac. Phil. Port. *conſ. 4. nu.* 82. Ju-
dæis enim legari poteſt *l. cum ſenatus.* ubi Bart.
ff. de reb. dub. Alberic. *in l. 1. C. de SS. Eccleſ.* Fe-
lin. *in c. 1. de conſtitut.* hæreticis verò non pot-
eſt legari *l. Manichæos. C. de hæretic.* Bertrand.
d. conſil. 88. num. 9. & ſeq. Judæorum Collegium
vel non eſt, vel non fuit ſemper ratione ſectæ
improbatum: Et tolerari hos eorumque ritus
ex pietate reſpondit pro Magnificis Dnn. Hæ-
bræis, uti eos ſæpiuſculè in ſuis reſponſis appel-
litat Burſat. *conſil.* 152. *n. 69.* quia & fides Ju-
dæorum habet primordium veritatis Decian. 33
d. tract. crimin. lib. 5 cap. 11. n. 6. ut per eorum con-
ſortium nos Deo lucrari poſſimus Corſet. Si-
cul. *de poteſt. reg. d. p.* 5. *n.* 11. Port. *d. conſ.* 4. *n. 85.
in fin.* Inde Judæorum collegia licitis ac legi-
timis accenſet Cuiacius motus ratione, quam 34
Auguſtus ad Philonem in ſuis exprimit edictis;
Collegia & conventiones Judæorum ſe ideo
permittere, quod non ſint crapulæ primum ac
violentiæ, deinde quod non ſeditionum nutri-
culæ, ſed ſcholæ temperantiæ & juſtitiæ ſum-
mo ardore animi hominum omne virtutis ge-
nus amplectentium. Itaque infert Cujac. non
modo diſſoluta eorum Collegia, ſed ejectos et-
iam eos, & capite diminutos, ſanè non probo,
quod vetus Chriſtianorum Eccleſia non reje-
cit, quos Deus opt. Max. præ cæteris diebus
extremis ad gloriam delaturus eſt: nec enim
donationes ſuas revocat, Cujac. *7. obſ.* 30. quæ
nos in medio relinquimus.

Rectè quis replicaverit, hoc in iis obtinere 35
qui verè ſunt hæretici & tales declarati & con-
victi, Ad hoc enim, ut quis habeatur pro hæ-
retico, prius eſt, eundem hæreſeos convinci, &
poſtea, uti talem, ſententiâ publicè promulga-
tâ declarari & condemnari Archidiac. *in c. ut
inquiſitionis officium. n. 1. in verb. condemnatos, de
hæretic. in 6. arg. text. in c. fin. §. jubemus. in verb. ibi:
ad ſententiam vel condemnationem procedi volumus
eod. tit. in 6.* ubi quoque hoc adnotarunt Archi-
diac. Joan. Andr. Franc. & communiter ſcri-
bentes Gundiſal. *tr. de hæretic. quæſt. 15. n. 1.* Brun.
eod. tract. lib. 4. c. 10. Thom. Grammatic. *deciſ. 15.
n.* 8. Boer. *deciſ. 267. n.* 12. Mynſing. *2. O. 43.* De-
cian. *conſil 29. per tot. vol.* 2. Guid. Pancirol. *con-
ſil. 104. n.* 12. Dauth. *de teſtam in princ. num.* 248.
qui ad emigrandum cogi poſſunt ex Conſtitu-
tione Friderici 2. *in Auth. Statuimus. C. de Epiſc.
audient.* Videatur etiam Petr. Gregor. *lib.* 33.
Syntagm. jur. univerſ. cap. 8. n. 12. Idq; in tantum 36
extenditur, ut ſententia declaratoria requira-
tur, quod quis ſit hæreticus etiam quod is con-
demnetur in pœnas ipſo jure impoſitas, Gun-
diſal. *d. quæſt. 15. n. 1.* Decian. *in tract. crimin. lib. 5.
cap. 38. n. 18.* quos refert Farinac. *de hæreſi q. 185.
§. 10. num. 16.* Quod Auguſtanam vel antiquam
Religionem profitentibus neutiquam conve-
nit, amplè Daut. *d. loc. num. 242. & ſeqq.* Neque
enim odio civili prægavari debent, cum qui-
bus pacem habemus *arg. l. Manichæi 12. C. de hæ-
retic. ibi: excipiuntur Gothi, qui ſiunt fœderati, &
aliter prout viſum fuerit Imperatori, honorantur.*
Quin etiam tales hæreticos, qui criminis huius 37
convicti ac declarati ſint, in Germania & Gal-
liis non reperiri, apertè teſtatur Martin. Azpil-
cueta Navarreus *lib. 5. tit. de hæretic. conſ. 12. per
tot* ubi quoque ex eodem fundamento reſpon- 38
dit, etiam Catholico homini in Natione & Re-
gno tali prohibitum non eſſe, ſequi funus de-
mortui hæretici. Rebuff. *ad Reg. 4. Cancellar. in
princ.* pulcrè Cardinal. Simonetta *in ſpeciali ſuo
tractatu de Reſervat. quæſt. 1. n. 3.* ubi plures con-
cordan-

cordantes Dd. authoritates allegat. Quo et-
39 iam fit, ut parentes liberos unam harum am-
plectentes, uti hæreticos, neque exhæredare,
neque hi à Statibus Imperii pœna capitali affi-
ci queant Chaſſanæ. *in Conſuet. Burg. rub. 1. in pr.*
40 *nu. 43.* Cui alioqui hæreticos ſubjugari poſſe,
pleriſque placuit Camill. Borell. *de compromiſſ.*
§. 1. *gl. 3 n. 333.* Petr. Gregor. *d. cap. 8. nu. 16. &*
20. Benedict. Pererius *in Geneſ. c. 16. verſ. 6. fol.*
561. n. 26. Franc. Coſter. *in Enchirid. controverſ.*
de Eccleſia fol. 100. in fin. & ſeqq. & quidem pœnæ
41 ignis Ant. de Padilla *in l. tranſigere. nu. 98. C. de*
tranſact. Clar. §. *hæreſis num. 7.* Afflict. *in conſtit.*
Regn. lib. 1. rub. 1. n. 15. Didac. Spin. à Carceres
in ſpec. teſtam. gl. rub. 12. p. n. 47. Mut. Surgens *in*
addit. ad M. Ant. Surgens de præfect. Prætor. fol. 330.
in fin. Decian. *d. tract. crim. lib. 5. c. 42. nu. 4.* Co-
varruv. *2. var. reſolut. 10. n. 10.* Franciſc. Caldas *in*
l. nunc C. de relict. defunct. p fin. num. 6. Petr. Bar-
boſa *in l. 1. p. 4. n. 82. ff. ſolut. matrimon.* Muſca-
tell. *in praxi criminali de crim. læſ. Maj. divin. n. 50.*
& ſeq. fol. 71. Boſſ. *in pract. tit. de hæreticis nu. 16.*
42 Tametſi alii hoc non infirmis rationibus im-
probent Coraſ. 3. *miſcel. c. 8. nu. 4.* ubi citat Zaſ.
conſ. ult. idem Coraſ. *in l. cunctos populos. nu. 16.*
C. de Summ. Trinit. Decian. *d. lib. 5. cap. 40.* Idq;,
43 quod hæretici vita non ſint privandi, apud Au-
guſtanæ confeſſionis Theologos videtur expe-
ditum Oſiand *in c. 6. Act. Apoſt. in verb. ne forte*
& DEO repugnare inveniamini in fin. ubi ait: Et
qui ſinceram religionem ſectantur, non ſo-
lent adverſæ parti propter religionis diverſita-
tem vitam eripere Weſenbec. *in parat. C. de hæ-*
retic. num. 6. niſi & aliæ accedant exorbitantes
44 circumſtantiæ; puta, ſi ſint blaſphemi, vel ſe-
ditioſi, rerumque novandarum in politicis avi-
di; puta Enthuſiaſtæ, & anabaptiſtico furore
perciti, qui ad horrenda quoque facinora pro-
clives. De quibus amplè Lambert. Horten-
ſius *de Anabaptiſtis fol. 7.* Iſacius Pontanus *in*
deſcriptione urbis Amſtelodamenſis lib. 1. cap. 5. &
45 *ſeqq.* Et Stumpfius in Schweitzer Chronic *lib. 5.*
cap. 8. fol. 48. & ſeq. & lib. ult. cap. 40. fol. 495.
Ex reformatis, quos Calviniſtas vulgo vocant,
nonnulli hæreticos occidunt. Sic Michael
Servetus Hiſpanus, blaſphemum Pauli Samo-
ſateni aliorumque plurium hæreticorum do-
gma adverſus Chriſti divinitatem ab inferis re-
vocans, tum de baptiſmo & Angelis docens
falſa & erronea, Genevæ crematus eſt 22. O-
ctobr. Anno 1553. Iidem Genevates atque
Bernates alios hæreſi infectos ultimo ſupplicio
affecerunt: Quo nomine à Sebaſtiano Caſta-
lione, Georgio Caſſandro aliiſque cenſoriâ
virgulâ notantur. Sic quoque Arrianos, So-
cinianos, & ſimiles morte plectendos cenſet
Wencelaus à Budowez L. Baro *in circulo ho-*
rolog. fol. 227. & 238. Et olim in Weſtphalia a-
liiſq; Germaniæ partibus Anabaptiſtæ paſſim
interempti fuerunt. Imò nec nuper converſis
quidam fidunt. In Hiſpania Chriſtiani novi,
id eſt, nuper è Machometiſmo converſi quo-
rum ibi magna copia eſt, ad inſignia equeſtria,
ad gradum Nobilitatis & ad officia Regia ad-
mitti non ſolebant: Eoq; nomine à Coneſtagio
lib. 5. fol 295. & ſeq. Antonius Regni Luſitanici
uſurpator maximè culpatur, quod hunc negle-
xerit morem. In Hiſpania terminus Judæis
eſt conſtitutus, ut vel diſcedere poſſint, vel
eandem cum Chriſtianis Religionem ample-
cti: prout & fecit JUSTINUS Imp. qui tertio 46
ſui Imperii anno promulgavit legem, ut in Ju-
riſdictione ſua non eſſent pagani, neque hære-
tici, niſi ſoli orthodoxi Chriſtiani, datis illis in-
duciis uſque ad menſes tres ad converſionem
ex Olrado *conſ. 87. & conſ. 264.* Socin. *conſ. 86.*
lib. 4. & aliis notat. Alphonſ. de Azevedo *in*
Conſtit. reg. Hiſpan. lib. 8. tit. 2. l. 1. num. 45. in fin.
Non tamen debet Præſes Provinciæ occaſio-
ne religionum hæreſiumq; quæſtionis permit-
tere alicui provinciam commovere, aut aliter
quandam perceptionem injungi provinciæ,
cui præſidet, text. expr. *in Nov. 17. c. 11.* Neque 47
hæreticæ Inquiſitionis prætextu turbari Re-
ſpublicæ aut bona injuſtè occupari Petr. Gre-
gor. *lib. 13. de Repub. cap. 13. n. 18.* neque heretici
tributis oppilari, aut etiam honorum divitia- 48
rumque promiſſione ad Religionem allici de-
bent. Modeſtiora media, quibus hæreſis ar- 49
ceri poſſit, ſuggerit Thom. Stapletonus *in Orat.*
de hæreſis recidiva in Belgio fol. 314. & ſeq. Prom-
ptuario Cathol. ſuper Evangel. de feſt. Sanctor. in-
ſerta, exiſtimans; Hæreticos ad nullos publi-
cos honores evehendos; nullum illis magiſtra-
tum, Reipublicæ curam nullam committen-
dam; ſed neque arctas amicitias cum illis con-
trahendas, ab eorum menſis & colloquiis &
non neceſſaria converſatione prorſus abſti-
nendum; religionis Catholicæ majorem cu-
ram eſſe habendam, quàm amicorum & co-
gnatorum, nulla connubia cum illis & matri-
monia ineunda eſſe. Quibus addi poteſt fa-
moſum illud Edictum in Gallia promulgatum,
nempe nullas Proteſtantibus Synodos, Col-
loquia, Conſiſtoriave celebrare permittens,
niſi vocato ac præſente Magiſtratu. Sed au-
di Lutherum, *in 5. Pſalm.* hac de re loquentem:
Non ulli ait, unquam hæretici victi ſunt vi vel
aſtu, ſed mutua diſſenſione. Nec aliter pugnat 50
cum eis Chriſtus, quàm miſſo inter eos Spiritu
vertiginis & diſſenſionis; ſicut inter Sichimi-
tas *Iud. 9.* inter Babylonicæ turris operarios, &
in novo Teſtamento inter Arrianos Donati-
ſtas & Pelagianos. Sed & Judæi noviſſima
vaſtitate, perierunt diſſenſione: Ita, ut S. Hi-
larius glorietur in libro de Trinitate; Bellum
hæreticorum eſſe pacem Eccleſiæ; ad diſſen-
ſionem enim eorum ſequitur & corporalis eo-
rum diſperſio.

Ex prædictis ſatis conſtare opinor, bellum
veris vel aſſertis hæreticis non inferri, eove no-
mine pecunias à Subditis cogi debere cum bel-
lum nō alia cauſa ſuſcipiatur, niſi, ut hoſte pro- 51
fligato aut bonis conditionibus conciliato, in
pace vivatur Cic. 1. *offic. & Phil.* 13. Eraſm.
in querim. pac. & bell. deteſt. Lipſ. 5 *polit. cap.* 18.
Heig. *p. 1. quæſt. 11. num.* 5. Et qui deſiderat
pacem, præparet ſe ad bellum, ait Lipſ. *d. l. 5. po-*
litic. cap. 6. Sed in Religionis diſſidio num re- 52
conciliatio ſperanda? Deſperanda multifa-

riis

tiis obſtaculis perfectione & conſumationem
hujus negocii notoriè impedientibus. Optan-
53 dum potius, quàm ſperandum, unum Imperii
corpus, una Religione unius Dei regi & dirigi
Schonborner. 3. *polit. cap. 11.* Idem exoptat
Adam Keller. *lib. 2. de offic. juridico polit. cap. 13.*
54 Es were wolgut / daß ein Glaub / vnd eine
Münß were. At verò impoſſibile eſt, aliquid
bonum fieri, quin ſimul etiam pullulet malum,
Chryſoſtom. *in Acta homil. 33.* Hæreſesque eſſe
oportet, ut qui probati ſunt, manifeſti fiant,
55 1. *Cor.* 11. *verſ.* 19. Interim Benivolentiâ &
tolerantiâ res tentanda, & Conſilium Gama-
lielis *Act.* 5. ſequendum eſt; Quod dum Luthe-
56 rus allegavit eo nomine Atheiſmi arguitur ab
Authore tractatus *de Autonomia p. 3. cap. 40.*
Valeant igitur Expeditiones veteres in Orien-
57 tem adverſus Saracenos & Turcas inconſulto
zelo ſuſceptæ, ut ſtultiſſimi claſſici ita triſtiſſi-
mi eventus plenæ Heig. *d. p. 1. quæſt. 12. num.* 47.
quas ſingulari aſtu olim Pontifices, ut poten-
tiam Imperatorum enervarent, & à cervicibus
Italiæ averterent, ſuam verò poteſtatem inter-
eà amplificarent, perſuaſerunt Udalr. ab Hut-
ten. *in Orat. de gravam. German. contra Cur. Rom.*
58 Valeat INQUISITIONIS Hiſpanicæ Inſtitu-
tum, ab omni ratione alienum, divinis & hu-
59 manis legibus adverſum. Faceſſat pſeudo-
germanorum Intentio Monarchiam Euro-
pæam, præter Romanum Imperium, Regnis
duodetriginta & infinitis Principatibus, ceu
coronis quibusdam, inſignitum, ad Hiſpania-
rum Regem vel ultro delatum, vel fatali quo-
dam orbe devolutum iri, jucundè ſibi ſo-
mniantium. Conſileſcant eorumdem inſtiga-
tiones & interpretationes ſiniſtræ ad odium
majus, gravius & pernicioſius conciliandum
60 comparatæ. Cohibeantur Pontificis Janizari,
qui fune tuendos, flammâ conſervandos, ferro
Religionis ritus protegendos non dictitant
ſolum, ſed & pro fidei articulo ſimplicioribus
obtrudunt.

Æſtu, aſtu, faſtu, clavem clavumque tenente.

61 Quin ubi comperiunt aliquem in quodam
Fidei capite à Romana Eccleſia diſſentire,
confeſtim à velitatione verborum ad arma de-
currunt, eique opponunt Syllogiſmum ex igne
& aqua confictum, aut ex laqueo confectum,
qui fortius, quàm qui primæ figuræ dicuntur,
includat, atque ubi mors neceſſariò ingredia-
tur concluſionem. Sanguinaria diſputandi ra-
tio: & qua magis tortoribus, lictoribus & Car-
nificibus, quàm Apoſtolis & Orthodoxæ Ec-
cleſiæ Doctoribus conveniat. Lanovius *diſcurs.*
62 4. Scilicet pro mediis Chriſtianis & in Eccleſia
Dei uſitatis Indagationem, Inquiſitionem,
vindictam judicialem & vim ſubſtituunt ar-
matam, exilia, cruces, flammas, crudeliſſima-
que ſupplicia proponunt, fusè Beſold. *de Refor-
mat. & pace Relig. diſſertat. 1. num.* 4. Benbellona
de Godentiis *in tempeſt. ſuſcitab. Princip. p. 1.
c. 16.*

——SAXA *atque* PALATIA *quærunt,*
Rhenanoſque ſinus humano ſanguine tingi.

63 Majeſtatem Principum amplificandę ſedis Ro-
manæ ſtudio ſceleratæ impugnant: ad utrumq;
Solem Perfidiam extendunt, atq; Fidem Sub-
ditorum Catholicam Principibus debitam im-
minuunt: gratuitæ puerorum inſtitutionis ſpe-
cie graſſantur, & inde familias captatis teſta-
mentis expilant: Juventutem fraudulentio Æ-
quivocandi ſtudio corrumpunt, & faſcinatis
per ſuperſtitiones puerorum ingeniis jam nunc
ſeditiones & defectiones in regni perniciem
aliquando erupturas moliuntur. Haſce impo-
ſturas advertens Sereniſſimus & Præglorioſiſ-
ſimus Princeps ac Dn. Dn. CHRISTIANUS 64
Quartus Daniæ & Norvegiæ, &c. Rex, juven-
tutem ſui regni à commercio & familiaritate
Jeſuitarum tanto removit longius quanti res
eſt periculo proprior; publicisque edictis, ne
quis ſubditus & Regnicola liberos ſuos ad
Scholas ſeu Collegia Jeſuitarum erudiendos
mitteret, ſub pœna amiſſionis bonorum ſeve-
rè prohibuit. SORBONA Pariſienſis easdem 65
machinationes ſagaciter & maturè olfecit; quę
Anno 1550. à Senatu Curiæ Parlamenti, An
Jeſuitæ in Regno ſint ſuſcipiendi? ſententiam
rogata, ingenuè cenſuit: Novam hanc ſocie-
tatem appellatione inſolita JESUS nomen ſi-
bi vendicantem præbere occaſionem liberè ab
aliis votis deficiendi; debitam Præſulibus obe-
dientiam ſubtrahere, Dominos & Eccleſiaſti-
cos & alios ſuis juribus injuſtè privare, pertur-
bationem in civili & ſacra adminiſtratione,
querelas, lites, diſſidia, contentiones, æmula-
tiones, rebelliones variasque ſciſſuras induce-
re, ex his de causſis illam in Religionis negocio
periculoſam videri; ut quæ pacem Eccleſiæ
conturbet, monaſticam diſciplinam evertat,
& magis ad deſtructionem, quàm ad ædifica-
tionem pertineat. Malè audit hæc Societas 66
paſſim; atque ut Hirſaugienſibus Palatinis & 67
Schildanis Miſnicis ridicula quæque quibus 68
audiendis vel ἀγέλαςος ille Craſſus in cachin-
nos ſolveretur, imputari ſolent; Ita vix tam
horrenda ſcelera in Republica perpetrari poſ-
ſunt, in quorum conſcientiam turbarum Æoli
Jeſuitæ non arceſſantur. FRIDER. ACHILLES
Dux Wirtemberg. *in Conſultat. de Principatu
int. Provinc. Europ. pag. (mihi)* 107. Prolixus forem 69
ſi præclara doctrinæ illorum experimenta re-
ferrem, quomodò nimirum Sebaſtianum
Portugalliæ Regem corruperint, & inextrica-
bili bello implicuerint: quas partes in pulvera-
ria, & plus quam Catilinaria conjuratione An-
glica tenuerint: quid litium Guinardus & Co-
tonus in Gallia; Laterna in Suecia; Petrus
Scharga in Polonia; & Paulus Erichtonius in
Scotia; Demetrius in Moſchovia; omnes Jeſui-
tæ, litium publicarum faces & tubæ infenſiſſi-
mæ moverint, & quàm periculoſiſſimè an-
choram movendo, ſimul ipſam Reipubl. na-
vim commoverint, Ventura de Valentiis *lib. 1.
Parthen. Litig. cap. 6. num. 16.* Annon florentiſſi-
mum Boëmiæ atque Hungariæ Regnum, fini- 70
timasque regiones Auſtriacas in tot bellorum
motuumque civilium fluctus conjecerunt?
Nonne hæc contages in vicina quæq; Regna i-
pſis iisdem authoribus ſeſe effudit; & unà cum

legitimorum Principum contemtu & ſubditorum adverſus eoſdem contumacia, diſcidia, motus & meras tempeſtates cum extremâ Regnorum ſive Rerumpubb. pernicie invexit? Nonne hoc velut incendio à parvis initiis orto, omnes jam ferè totius Orbis terrarum partes conflagrarunt? Quò, proh dolor, recidit ſceptrum & Majeſtas totius Imperii Romano-Germanici? imò univerſæ Europæ, quod adactis altè vulneribus ita confecerunt Jeſuitæ, ut conclamata Ipſius ſalus meritò judicari poſſit;

Excita terribili tremit omnis terra tumultu
Fas verſum, atque nefas, totum horrida bella per orbem
Innumeræ hæreſeon facies atque impia in omnem.
Europam ſe turbarum violentia didit.
Sacra jacent, & jura: jacet cum Regibus ipſis
Majeſtas ſceptrorum auſis violata profanis.

72 Heu quam acerbum illud ac plusquàm Tragicum, ſpectare conferentes inter ſe manus Chriſtianos exercitus! & collidentia inter ſe nobiliſſima Europæ Orbis capita, armaque ab ex-
73 ternis in ſemet ac ſuos converſa! Rationem horũ omniũ ſi quis deſideret, latet hæc in myſterio; quod Jeſuitæ aut ſunt Iberi natione aut adfectu, & mente intimâ Ibero addicti, qui con-
74 ſcientiam in Caputio portant, quo abjecto conſcientia abjicitur, uti innuit Ferrar. *in pract. in form. reſp. rei conv. num.* 28. Benbellon. *in ſuſcitab. Princip. p.* 2. *cap.* 13. quorumque factionem non aliter æſtimat Author Conſilii *de ſtabilienda pace Poloniæ*, quàm agilem quendam & acu-
75 tum gladium; cujus lamina quidem in vaginam Germanicam aut Bohemicam, aut Hungaricam, aut Britannicam aut aliam recondita ſit; ſed ita ut capulum Romana Aula & Hiſpanus manibus teneant, & ſic eum arbitratu ſuo
76 ſtringant & vibrent. Illud ſcimꝰ quod Hiſpana gens bellicoſa, cujus proprium, ut eos, quos ad ſervitutem aut cædem deſtinarit, humaniter initio tractet Bodin. 1. *de Repub. cap.* 5. Lanov.
77 *diſcurſ.* 9. Et expreſſius ſcribit Caſtell. *part.* 5. *c.* 13. Omnes Catholici cum Hiſpano ſeu potius Catholico & univerſali Rege ſe ſuaſque vires conjungere debent, contra omnes ſectarios & Politicos, ad illos opprimendos & exſtirpandos, ſecundum illud *Pſalm.* 71. à mari ad mare, à flumine ad flumen. Et omnium
78 pervicaciſſimè Gaſpar Scioppius homo (quod pudet dicere) Germanus, vibex & macula ſuæ gentis, conductitium Aulæ Romanæ mancipium, in libro Ticini Anno 1619. excuſo, quem *Claſſicum belli ſacri* nuncupat, ſuæ ipſius patriæ hoſtem & proditorem palam induit, & fortunas Hæreticorum, quos ita vocat, ad prædam Romano-Catholicis Principibus exponit, & omnes à calvo ad calvum, ipſos adeò Infantes & pueros contrucidari jubet, ne, ſi hoc modo ſerventur, adultiores facti patrum ſcelere implicentur & in æternum pereant. Utut verò hujuſmodi conſilia primâ ſpecie læta viderei queant, à divinis tamen humaniſque legibus, à ſaniorum judiciis & exemplis, ab utilitate ſimul ac dignitate Catholicorum Principum alieniſſimæ ſunt; atque ut tractatu, iiſdem duriſſima ſic eventu triſtia futura. I- 79
dem Scioppius *cap.* 2. *d. lib.* Nullum, *ait*, religionis propagatione eſſe juſtiorem ac probabiliorem rei ſuæ augendæ ac finium proferendorum titulum. Et paulò poſt: Iniquiſſimum eſt, *inquit*, Lutheranos Catholicorum terras tenere: Et jure, tu Cæſar, auditum facies fremitum prælii ac Wirtenbergam in tumulum diſſipabis, igneque ſuccedentes, poſſidebuntque Catholici ac ſub Ditionem ſuam redigent eos, qui te prius poſſiderunt, & Lutheraniſmus in tranſmigrationem ducetur, &c. Arrigite aures ô Principes Germaniæ!

Adnectere heic lubet elegantiſſimum Enco- 80
mium Jeſuitarum ex Heroico Carmine Dominici Baudii ad Regem Magnæ Britanniæ ſub nomine confœderatarum Belgii Provinciarum (quâ eum dehortantur, ne pacem ineat cum Hiſpano) excerptum, uti & Chilogramma Europæum anonymi cujuſdam authoris in ſupremæ hujus ætatis Homines, novos, Cœnobitarum noviſſimos Hoſtes, ac Cœnobiorum graviſſimos prædones:

Intus erat fatalis equus, dirique Sinones
Unius addicti jurare in verba Philippi
Protinus irripent, gens qua non tetrius ullum
Regibus exitium, nec peſtis atrocior unquam
Fluctibus è Stygiis ſuperas erupit ad auras.
Quum faciem videas, antiqui moris & avi
Progeniem credas, rigidumq; videre Catonem.
Sed pariter latitat ſub ovillo vellere vulpes
Sanguineuſq; leo nunc vi graſſantur & audent
Per ferulas ſceptris moliri fata ſacroſque
Principis in vultus homicidã immittere cultrũ
Veſticipis pueri, caput & violare Monarchæ
Quem ſtupet ipſe pater belli in certamine Mavors,
Armataque tremunt acies viſuque paveſcunt:
Nunc blandis faciles incantant vocibus aures,
Infatuantque animos fuco pietatis aniles.
Hæc inviſa Deo proles, inimica quieti
Miris uſa modis aulas ac limina regum,
Conſpicuaſq; domos penetrat rerumq; potitur
Quo fert cunq; gradum: ſed ſi tibi cura fugandi
Tartareas volucres, dirum mortalibus omen,
Nullaque cum terræ prædonibus impia ſunto
Fœdera, nullus amor tam diſſita pectora nectat.
Pube tenus virgo eſt, ſed in atrum deſinit anguem
Priſtis, & incautos agitat formidine nautas.
Priſtis erit tibi dirus Iber, ne remige ſurdo
Prætereas ſcopulos Circeaque pocula vites.
Quidquid id eſt, timeas Danaos pacẽq; ferẽtes.
Si te civiles per dura pericula pugnæ
Regali ſolio admoſſent, & ſanguine multo
Sceptrorum conſtaret honos, non eſſet iniquum
Plurima largiri ducibus ſociiſque laborum,
Per quos parta foret tanti ſors ſplendida regni.
Nunc poſtquam ſtudiis te conſpirantib. omnis
Plebs, Eques atq; Patres vexere ad culmina rerum,
Ipſaq; Palladio frontem circumdata ramo
Juſtitia, & manans præ divite copia cornu:

Quæ

Quæ ratio impellit tali cum gente paciſci,
Quam neque fas nec ſancta tenet reverentia legum?
Quæ cruce flammarumque rogis, ceu crimina plectit,
Et ſcelus exitiale fidem, ritusque ſacrorum
Quos colis & tenero coluiſti ſemper ab ævo?
Præterea non te nova nunc hortamur ad arma.
Turbarum artifices adverſaque corda quieti.
Stant veteres cauſæ irarum juſtique dolores.

Chilogramma Europæum.

Hæc tibi charta Novæ, præfert inſignia gentis
Quæ ſemper Monachis invidioſa fuit.
Gens fera, gens præceps, gens garrula; cujus in omnes
Fertur lingua procax, ſævit adunca manus.
Omnia priſcorum ſibi tollere prædia Patrum
Nititur, ac Monachos obliterare cupit.
Hos vocat ignavos, ocioſos, pondus inane,
Et ſtupidas pecudes, ventricolaſque pigros.
Scandala Chriſtiadum, prorìtamenta malorum,
Peſtiferos homines, Hæreſeoſque Duces.
Sic novus ordinibus præjudicat ordo vetuſtis;
Sic lacerat matrem vipera nata ſuam:
Vnde tamen vitæ legumque exordia ſumpſit,
Vndeque quicquid habet, traxit, & uſque trahit.
Nec ſatis: Inclamat Reges, aulaſque fatigat,
Oſcula dat pedibus, dat manibuſque manus.
Scilicet ut priſcâ monachorum ſede fruatur,
Arteque noxiferâ ditior eſſe queat.
O genus exoſum! Quæ te præſumptio cepit?
Quis furor obſedit? quiſve ligavit amor?
Num bona quæ monachi manuum ſudore parårunt
Hæc malè parta rapis, pejus amata teris.
Deſine: ſtat vindex tibi dextera Iudicis, ictum
Vibratura gravem, ni mala furta refers.
Hactenus ex raptis vixiſti peſſime nequam:
Nec tuus ordo foret, ni bona rapta forent.

Dolendum mehercule eſt, quod Germani in multa Principatuum ſeu divortia diſpertiti ipſi opinionum etiam diſcidiis interſe conflictentur, adeò ut non Provinciæ ſolum, ſed & Civitates; non Civitates modo ſed in ſingulis etiam civitatibus parœciæ inter ſe animorum diſſenſione, rituumque diverſitate diſſident, Diſcerpunt ſeſe invicem, gladioſque in viſcera mutua & cervices ſtringunt, vires ſuas enervant, Subditos Exactionibus oppilant, agros & facultates, domos atque urbes evertunt, hoſti
81 verò communi interim ſe deridendos propinant. At RELIGIONEM nominant. Hanc hederam pugnis ſuis ſuſpendunt:

Religio tetras ſic eſt prætextus ad arteis
Non paucis, ſanctæ queîs ſunt ludibria leges.

Scilicet non verbo, ſed ferro, non legibus, ſed legionibus Religionem ſuam, propagare ſatagunt, in hoc etiam religioſi magis, quàm religentes, *ſecus ac fas eſſe dicitur apud A. Gellium lib. 4. cap. 9.* quibus ego ſaltem repono illud.

Sæpè ſcelus cœlum zeli velamine texit,
Cui zelus cœlum eſt, non facit ille ſcelus.

Et quę venire heic alicui in mentem poteſt ſententia verſiculi:

Religio velum eſt, quæ ſcelus omne tegit.

O infauſta illa Religio, quæ nihil niſi bella parit! O irreligioſa de Religione bella, quæ dum Religionem ſe præfiſcinè tueri ſimulant, 82
eandem radicitus evellunt! O funeſtum vexillum, quod in hanc Cadmæam pugnam defertur! Atque utinam vel illa Helena eſſet, de qua adeò decertant. Quod Romanis Ducibus Reipublicæ nomen erat, idem noſtratibus Religionis. Reſpublica illud auguſtum nomen fuit, de qua Cæſar & Pompejus infeſtis aciebus concurrebant. Quid uterque tuebatur, niſi gloriam, niſi potentiam, niſi dominatum ſuum? Ita dum Reſpublica in concertationem veniebat, eadem periclitabatur: dum defendebatur, interibat. Eandem fabulam agunt Chriſtiani Principes. Omnes ferè ſuas cu- 83
piditates honeſto Religionis velamento obtexunt, uti de Ferdinando Arrogoniæ Rege notat Guicciardinus *lib. 2. Hiſtor.* Carolus Imperator Ferdinandi nepos, non alio colore cupiditates regnandi ſuas adumbravit, referente Jovio *lib. 30. Hiſtor.* Suum quiſque bellum ſacrum prædicat: hoſtes quoque ſuos impios dictitat: ſuam quiſque cauſſam ſanctam nominat: In qre omnium ſanctum, piumque 84
verſatur: conſilio, conatu, animo ſecus efficitur. De mortalium jure res eſt: Ea controverſia tollatur, nulla erit armorum cauſſa. Nunc nulli nefario ſceleri non prętenditur nomen pietatis. Sacræ militiæ nomen ad arma (miſerum) recidit. Hæc totidem verbis de bello Pontificis adverſus Regem Neapolitanum ſuſcepto ſcribit Paul. Æmilius *de reb. Francor. lib. 6. 7. & 8.*

Quod ſi ſeriò religionis & divini cultus defenſionem & propagationem ſuſcipiunt Prin- 85
cipes, Cur non exemplum Chriſti imitantur, qui in Ægyptum ab Herodis metu fugiens, & lapidibus Judæorum cedens, non arma armis, ſed fugam perſequentibus docuit opponi? Cur non ſolum Dominum & propugnatorem ſu- 86
um, quando ei placuerit miſereri, patienter expectant? Cur non gladium illũ ſanguine fraterno ſtillantē recondunt? Cur non mutuo dilectionis vinculo ſeſe adſtringunt? Ad eã animorum conjunctionẽ ſola nominis Chriſtiani profeſſio, periculi metus & impendens calamitas, imò omnium penè ſummorum Regnorum, aut Rerumpublicarum incrementa & decrementa, ortus Imperiorum & interitus, eos invitare debebant.

Concordia res parvas creviſſe, magnas corruiſſe, omnium ſæculorum Hiſtoriæ & annales 87
faciunt longè certiſſimum. Athenienſes, Thebano, totã Græciam quid contra externos hoſtes defendit? Concordia. Quid peſſundedit? Diſcordia. Dum Græcię civitates imperare ſingulæ cupiunt, imperiũ omnes perdiderunt, ait Juſtin. *lib. 8.* Lacedæmoniorũ Rex Ageſilaus interrogatus, cur non cincta mœnibus eſſet Sparta? Oſtenſis civibus concordibus & armatis: Hi ſunt, *inquit*, Spartæ mœnia. Quid Trojanã obſidionem in decimum annũ diſtulit, niſi Achillis & Agamemnonis jurgia? Quid Romanis contra Britannos victoriam peperit, niſi quod per Principes factionis ſtudiis trahebantur?

Quid ad Conſtantinopolin, capiendam Ottomanicæ familiæ feneſtram aperuit; niſi Latinorum cum Græcis infida ex Religionis diſcidiis amicitia intermiſſa ſubſidiorum maturatio? Ita Dum Singuli Pugnant, Universi Vincuntur.

88 Hæc inteſtina Chriſtianorum Principum diſſenſio exteris & communibus nominis Chriſtiani hoſtibus Turcis Muſulmannis adeò grata eſt, ut eam omnibus artibus & conatibus foveant, & neque impendiis neque laboribus
89 parcant; ne illorum conſilia & arma conjungantur. Axioma Turcarum eſt: Nulli Chriſtiano, niſi commodi ſui cauſa amicum eſſe. Et nullum hactenus bello, ſi omnes evolvas annales, Turcicus Imp. juvit, quem non in miſerandam redegerit ſervitutem, fidem ſolâ utilitate ac quæſtu metitur. Ante centum & plures annos idem obſervavit Laonicus Chalcocandilas *de reb. Turc. lib. 2.* Germanos, *inquit*, ſi concordiâ ſtudioſi eſſent, & ſub uno degerent Principe, planè eſſe invictos, mortaliumque fortiſſimos.

90 Eaſdem cogitationes habuit Imbraimus Interpres Turcici Imp. qui cum Busbequio Francofurti in Electione Maximiliani II. Cæſaris, Legatus adfuit, referente Philippo Camerario *cent. 2. Oper. ſubciſivar. cap. 23. pag. 94.* Cum enim illi Saxo, Bavarus & Juliacenſis, antecedentes in equis Ferdinandum, & Maximilianum Cæſares monſtrarentur, cum monitiuncula Principes potentiſſimos eſſe, & ſingulos juſtum exercitum contra Turcas colligere & ducere poſſe; atque Germaniam habere ejuſmodi plures; quid exiſtimaret fore, ſi conjunctis viribus, omnes Solimannum ſimul aggrederentur? Subriſiſſe ferunt barbarum & dixiſſe; de potentia Germaniæ ſe nihil dubitare, & ex præſentium adparatu vires abſentium facile colligere poſſe; ſed ſibi videri Germanorum animos, conſilia & actiones ſimiles eſſe belluæ multorum capitum & plurium caudarum; quæ agitata ſepem tranſire conaretur; quia verò capita diverſa, diverſa foramina tranſeundi quærerent ita fieri, ut ſimul & corpus & caudæ manerent immotæ, & impediti, quo minus ulterius progrederentur: Contrà Solimannum ſuum Imperatorem belluæ unicipiti & multas caudas habenti per eſſe ſimilem; quæ ubi ſemel capite tranſitum patefeciſſet, ſtatim corpore toto, atque caudis omnibus, ſine ullo impedimento penetraret. Veriſſimè dixit Imbraimus: atque utinam vel tandem icti piſcatores ſaperent!

91 Sanè ſi ſtatus Imperii invicem conſentirent, concordeſque & res ſuas & conſilia tracta-
92 rent, ſat florens eſſet, ſat felix, ſat munita Germania. Quæ verò, proh dolor, ſit Romani Imperii præſens facies, quis Status, quæ in illo o-
93 pinionum diſcrepantia & Ordinum contentio, nemo non videt, & patet ex Gravaminibus in Comitiis Imperialibus Anno 1608. & 1613. Cæſari oblatis. Hæc, hæc eſt, quæ Imperii jugulum petit, toties facta animorum, Imperatoris ab Ordinibus & ordinum quoque inter ſe diſſidentium periculoſa diſtractio: quæ ſubinde Fœderum, Societatum, Ligarum, Unionum & aliis nominibus robur & authoritatem nacta, non rarò in ſæviſſima bella erupit, & vix civili ſanguine potuit interdum ſopiri; aliquibus diſcordiarum favillis perpetuò deliteſcentibus. Quod ſi penitus contempleris 94
ejuſmodi Uniones, quid aliud ſunt quàm Disuniones & Divulsiones ſeu Dissolutiones membrorum Imperii, quæ per pragmaticam Religioſæ & Prophanæ Pacis legem in unum quaſi corpus coagmentata coaluerant, atque nervum duxerant? Nunc Unio facta eſt Non Ens. Solſtitialis herba fuit; re- 95
pentè orta eſt, occidit repentè: Peregrinis indignatio; adverſariis Ludibrium: Germanorum dedecus æviternum. Sed præſtat ſilere, quàm loqui.

Concludo cum Thuano *lib. 29. Hiſtor. pag.* 96
mihi. 555. Deus diſſipet conſilia eorum, qui non ad veritatis normam & Numinis reverentiam actiones ſuas admetiuntur.

Coronidis loco adponere lubet novam pla- 97
nè Quæſtionem; Num ſalvâ & illæſâ conſcientia, qui Auguſtanæ confeſſioni minimè variatæ ὁλοκαρδίως ſunt addicti, militem Papanum ſub Ligæ ſignis contra ſeſe aperto Marte militantem alere poſſint, ſuppeditatis non ſolum copiis, ſed & ſtipendio ac commeatu, pulvere pyrio, machinis bellicis, & quicquid vel ad victum ſpectat, vel ad amictum, vel ad inſatiabilem explendum victum?

Tria cum primis in quæſtione hac penſiculatius eviſcerare convenit. 1. Ritè formandus eſt controverſiæ ſtatus. 2. Producenda ſunt veræ ſententiæ Fundamenta. 3. Satisfaciendum ſcrupulis & objectiunculis, quæ primo intuitu contrarium videntur evincere.

I. DE STATU CONTROVERSIÆ.

Apprimè hîc prænotandus fuerit, ne de alliis ſententiam rogati, reſpondeamus de cepis.

1. Agitur hic de *Militia*, non adverſus Turcas Chriſtiani nominis Hoſtes, virulentiſſimos ſuſcepta, nec contra Imperii Rebelles inſtituta, (utrobique enim, quotquot vel Imperatorem Romanum agnoſcunt & venerantur caput ſuum, vel incolumitatem totius corporis adeoque omnium ſolitariè membrorum ſalvam diſcupiunt, pro aris & focis dimicare ex aſſe tenentur & omninò obſtricti ſunt, modis quibuſcunque pote, Capiti & corpori ſuccurrere, ne, uno periclitante membro, reliqua univerſa peſſum eant & emareſcant penitus, ſuadente S. Scripturæ paginâ & ductu tam Chriſtianæ charitatis, quàm naturalis æquitatis, honeſtatis, utilitatis, neceſſitatis) ſed intentata *Statibus Orthodoxis & morigeris*, ob ſolam unamque præcipuè purioris Religionis extirpationem.

2. Agitur de *Milite*, non Imperatoris quatenus Imperator eſt, (cui quid & quantum debeant ſinguli, ſub protectione alarum Aquilæ hujus conſtituti, notiſſimum eſt ex monitio-

nibus

hibus Chriſti. *Matth.22. verſ.21. Pauli Rom. 13. verſ.6.7. & Petri 1. cap.2. verſ.13.14.18.*) ſed *Ligæ*, quam vocant, cujus *Rex* de facto Pontifex Romanus eſt, *Duces*, Electores, Principes & Epiſcopi, qui ſe perperam appellitant Catholicos, *Anima* Jeſuvitarum, parricidarum turba, *Subſidiarii* jurati Lutheranorum hoſtes, *Finis & Scopus* unicus, reductio bonorum Eccleſiaſticorum, & redactio imperii ſub jugum Hiſpanicum.

3. Agitur de *Suppeditatione*, non precum & interceſſionum apud Deum; aut debiti honoris (utrumque enim, cęteris paribus nemini denegamus ex præſcripto Spiritus S. qui & preces pro hoſtibus à nobis exigit, *Ier. 29. verſ.7. Pſal. 109. verſ.28. Matth.5. verſ.43.* & honorem tribui vult ſingulis *Rom.12. verſ.10. c.13. verſ.17.*) ſed *Contributionum, alimentorum, copiarum*, & quæ ad Sævæ Bellonæ truculentiam ſunt neceſſaria.

4. Agitur de *Tranquillitate*, non externa & mundana (quam plurimi aucupantur cum ſalutis diſpendio & boni nominis ominisque jactura veriti pericula, quibus, qui veritatem cordicitus profiteri nihil verecundantur, circumſepti ſunt, & ut plurimum obruuntur) ſed *internâ & conſcientiæ* quam quisque piorum & cordatiorum ſartam tectam conſervare unicè ſtudet, parum ſolicitus de Mundi immudi gratia ac favore minus æquo & de obtrectationibus, perſecutionibus & irriſionibus Diabolicis eorum, qui ſunt de Mundo.

II. DE FUNDAMENTIS VERÆ SENTENTIÆ.

Arceſſi ea poſſunt ex monumentis *Theologicis* partim, partimq; *Politicis*. Hæc uti meritò ventilanda relinquuntur illis, qui informandæ & moderandæ Reipublicæ præſunt, ita illa levi ſaltem brachio in præſentiarum attingere placet, & labris quaſi deguſtare primoribus, maximè quia junctim ab ea efficacia ſunt inſtructa, ut conſcientiam fluctuantem tantum & in ſolidum tranquillare queant.

Argumentamur itaque pro *Negativa* problematis, nimirum quod id, de quo Quæſtio loquitur, nullo pacto ſit licitum.

I. *Ab expreſſo S. Scripturæ interdicto*: Quicquid enim Spiritus S. in & per Scripturam nobiſcum loquens diſertè prohibet id nemini piorum conceſſum eſt. Atqui Spiritus S. in & per Scriptura nobiſcum loquens diſertè prohibet, quod in Quæſtione exprimitur. Ergò id nemini piorum conceſſum eſt. *Major* ſua radiat luce. *Minor* continet κρινόμενον, quod probatur inductione Interdicti generalis, ſpecialis & ſingularis. 1. *Generale* Interdictum exhibetur omnibus illis oraculis, quibus non ſolum *Hæreticos* quosvis *devitare* jubemur tanquam *perverſos delinquentes* & αὐτοκατακρίτους ſeu *proprio judicio condemnatos Tit.3. verſ.11.* ita quidem, *ut venientes ad nos ex ſeductoribus & AntiChriſti* Clientibus *nolimus in domum recipere, nec Ave eis dicere qui namque Ave eis dixerit, communicat operibus eorum malignis 2. Ioh. verſ.7. & 10.* ſed & quibus omnes promiſcuè *impios* fugere monemur, ut quando Salomon præcipit *Prov.1. verſ.10. Fili mi, ſi te lactaverint peccatores, ne acquieſcas eis, &c.* & quando Paulus ſeriò nobis injungit *2. Cor. 6. v. 14. & ſeqq. Nolite jugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio juſtitiæ cum iniquitate? aut quæ ſocietas luci ad tenebras? Quæ autem conventio Chriſto ad Belial? Aut quæ pars fideli cum infideli? Qui autem conſenſus Templi cum idolis? Vos enim eſtis Templum DEI vivi, ſicut dicit DEVS (Lev.26. v.12.) Quia inhabitabo in illis, & inambulabo inter eos, & ero illorum DEVS, & ipſi erunt mihi populus. Propter quod exite de medio eorum & ſeparamini, dicit Dominus (Eſa.52. verſ.11.) & immundum ne tetigeritis: Et ego recipiam vos, & ero vobis in patrem, & vos eritis mihi in filios & filias, dicit Dominus omnipotens (Ier.31. v.19.)*

2. *Speciale* Interdictum continetur 1. *Cor.5. v.11.* ubi Apoſtolus *non vult cibum capi* cum falsò ſic dictis Chriſtianis, qui nomine Chriſti dealbati, nudum habent Chriſtianorum nomen & interim opera faciunt Diaboli, cum his, inquam, familiarum prohibet converſationem, qualis inter Amicos eſt & fratres, qui ſe mutuo juvant in omnibus neceſſitatibus, & διατροφὰς communicant ſibi invicem καὶ σκεπάσματα. 3. *Singulare* Interdictum occurrit in Vet. Teſtam. apud Siracidem *cap. 12. verſ.5. 6.7. Da bono, & non receperis peccatorem. Benefac humili & ne dederis impio. Prohibe panes illi dare, ne in ipſis potentior te ſit, nam duplicia mala invenies in omnibus bonis, quæcunque feceris illi. Quoniam & Altiſſimus odio habet peccatores & Impiis reddit vindictam.* In Novo Teſtamento *Apoc.18. verſ.4. & 5.* vox auditur è cœlo clamans, *Exite de Babylone* (Romanâ, quod ipſi Jeſuitę non amplius diffitentur) *populus meus, ut ne participes ſitis delictorum ejus & de plagis ejus non accipiatis, quoniã pervenerant peccata ejus uſque ad cœlum*: & recordatus eſt Deus iniquitatum ejus. Additur autem *v.6. & 7.* Reddite illi, ſicuti ipſa reddidit vobis (quid nobis reddidit meretrix propudioſiſſima? num quod abſtulit, an commeatum aut auxilium in adverſis noſtris? Nihil minus. Reddamus ergo ipſi, quod dedit nobis, *id eſt*, nihil planè) *Et duplicate ei duplicia, ſecundũ opera ejus; In poculoque miſcuit vobis* (famem, inopiam, denegatum ſubſidium) *miſcete illi duplum.* Quantum glorificavit ſe (pennis alienis & fraudulenter ante hac ſub alio prętextu extortis exornans ſe) *& in delictis fuit* (rapiendo opem opesque illicitas) *tantum datæ illi tormentum & luctum* (non copias militares, non annonam, non aliud quidvis, ex quo ferocire porrò poſſit.)

II. *A defectu probatorum exemplorum.* Quicquid enim in conſimili caſu nec pius Magiſtratus in Dei populo fecit, nec quiſquam verè piorum inter Subditos rectè credentes, id etiam nobis, qui Deum æquè colimus & timem⁹, non eſt faciendum. Atqui nec pius Magiſtratus in Dei populo, nec quiſquam verè piorum militi extraneo & Gentibus incredulis ac incircumciſis auxilia militaria unquam ſubmiſtravit. Ergo id nobis quoque hodiè non eſt faciendum.

Propoſitionem non vocabit in dubium, qui paulò exactius ſecum expendet, in belligerandi negotio inter Orthodoxos Veteris & Novi fœderis rationem non obtinere multum diſparem. Uterque quidem populus Judaicus & Chriſtianus in quamplurimis aliis infinitis, quod ajunt, paraſanguis à ſe invicem diſtat, ſed in præſenti caſu bellè inter ſe convenit, donec contrarium fuerit probatum. *Adſumptio* quoq; tam diu ſtabit immota, quamdiu non infringitur validâ aliquâ inſtantiâ, Quam οἱ ἀντιπίπτοντες proferre tenentur, quæ probatio incumbat Adfirmantibus, nos ſumus Negantes.

III. *A peſſimo & infelici Succeſſu*: Quicquid enim Orthodoxis aliis malè ceſſit, & in iis divinitus improbatum eſt, illud bonâ conſcientia non perficitur. Atqui bellica ſuppetiarum collatio Achabo præſtita Joſaphato malè ceſſit & divinitus improbata fuit: Ergo bellica ſuppetiarum collatio diverſæ Religionis Alumnis præſtita bonâ conſcientiâ non perficitur. *Major* eſt in confeſſo & conceſſo. *Minor* extat 1. *Reg.* 22. ubi quum *verſ.* 4. ad Joſaphatum, Regem aliâs pientiſſimum, impius Rex Achab dixiſſet, *Venies ne mecum ad prœliandum in Ramoth Galaud?* reſpondit ille *verſ.* 5. *Sicut ego ſum, ita & tu, & ſicut populus meus, & populus tuus, & ſicut equi mei, ita & equi tui.* Suppeditavit igitur pedites & equites, & procul dubio etiam aluit illos ſumptibus in hoc bellum factis propriis. Sed vah; quam periclitabatur ipſe de vita ſua in fugam conjectus; fuiſſet enim à Syris, qui impetu facto contra ipſum pugnabant, penitus oppreſſus & æque, ut Achab, ſagittis transfixus, *niſi Dominus ipſi eſſet auxiliatus & ab illo avertiſſet*, quod Spiritus S. clarè ſubinnuit 2. *Paral.* 18. *verſ.* 31. Atque hinc *cap.* 19. graviſſimè & ſeveriùs objurgatur à Propheta Jehu, qui *verſ.* 2. Hieroſolymã reverſum ita ad Dei mandatũ compellabat. IMPIO PRÆBES AUXILIUM, *& his* QUI ODERUNT DOMINUM, *amicitia jungeris, & idcirco* IRAM *Domini meruiſti.* Ecce quisquis DEUM amas, quantopere hoc & ſimile facinus diſpliceat?

IV. *A Rationibus firmiſſimis*: Quicquid enim 1. Regnum Chriſti imminuit. 2. Antichriſti ſtabilit. 3. fœdus cum Deo in Baptiſmo initum violat. 4. ad ἀποστασίαν ſollicitat. 5. ſpeciem colluſionis cum Hæreticis involvit. 6. in ſe ipſo injuſtũ eſt; id neminem piorum facere poſſe, per ſe & ultrò patet. Atqui priora omnia fiunt in præſenti caſu. Ergo & poſterius inde ſequitur. *Minori* lux accendenda eſt. Suppetias ferre, numos contribuere & Ligiſtis proſpicere de commeatu, præſidio, machinis, aliiſque huc pertinentibus 1. *Regnum Chriſti imminuit*, quia *partim* dehortationibus ſupra adductis mos non geritur, *partim* offenduntur & mœrore afficiuntur, qui fidei unius ſunt participes, ſed non ejuſmodi facinoris. 2. *Anti-Chriſti Regnum ſtabilit:* quoniam enim univerſo Terrarum orbi pridem conſtat, Papam cum raſa & juncta ſua caterva eſſe AntiChriſtum illum Magnum Filiumque perditionis, de quo Daniel, Paulus & Johannes præclarè vaticinati ſunt, nec inter Proteſtantes quiſquam eſt, qui de hoc vel tantillum dubitaret, utique facilè eniteſcit, quomodo beſtiæ characterem adſumant, quicunq; modo viaque vel hac vel illa emiſſariis hujus belluæ immanis opitulantur. 3. *Fœdus cum Deo in Baptiſmo initum violat*, quandoquidem non amplius Satanæ renunciatur & ipſius operibus ac organis. 4. Ad ἀποστασίαν ſolicitat, quia nimia familiaritas cum Romaniſtis in mundanis facilè importat communionem in ſacris, quod experientia, proh dolor! quotidiana plus quam præſtat, ſatiſque abundè paſſim locorum atteſtâtur. 5. *Speciem colluſionis cum Hæreticis involvit*, quod omnibus obvium & pervium. 6. *In ſeipſo ſummè eſt injuſtum*, ſiquidem factum tale. 1. Impium Adverſariorum propoſitum confirmat, ipſoſque in fraudulentia & truculentia ſua obfirmat & ſubinde obſtinatiores reddit. 2. libertatem Imperii Romani carè admodum emptam & propugnatam hactenus labefactat & peſſumdat. 3. Fidei ſocios in extrema pericula detrudit. 4. Auctores ipſos bonis ſuis exhaurit, & 5. eò deducit, ut tandem ipſi quoque devorentur, nam nemini prorſus parcere norunt illi, quorum animis intimè implantatum eſt venenatum noxiumque hoc principium. *Hæreticis non eſſe ſervandam fidem.*

V. *A conſenſu D. Lutheri*, qui *Tom.* 1. *Ien. fol.* 248. ſcribit, Es füget ſich nicht / daß wir dem Papſt ſeine Knechte/ſein Volck/ ja ſeine Buben vnd Huren nehren / mit Verderben vnd Schaden vnſerer Seelen. Et *tom.* 2. *fol.* 200. Man ſoll den Frevel nicht billichen noch darzu dienen/mit einem Fußtritt/oder mit einem Finger.

III. DE OBIECTIONIBUS in contrarium. Objici nobis ſolent varia, ſed ad præcipua duntaxat breviter reſpondendum eſt, quæ nimirum ſe promunt ur ex Sacris.

1. Urgent *Mandata divina* de tributo dando Magiſtratui, *ex Rom.* 13. *verſ.* 7. & de cibando potando hoſte, *ex Rom.* 12. *verſ.* 20. Sed Reſp. 1. Magiſtratui ordinario, cujuſcunque is ſit Religionis, non cupimus denegatum, *quod ipſi debetur*, nec tributum, nec vectigal, nec honorem, nec timorem: ſcimus enim, etiam propter conſcientiam nihil horum intermitti poſſe. Quis interim Papam & papanos ſuper nos conſtituit judices; Non illi ſunt Magiſtratus, qui poteſtatem in Lutheranos accepiſſent abs Deo ſed per vim & fraudem ſeſe ingerunt in noſtra & adfectant Magiſtratum ac ſuperioritatem de facto, non de jure. 2. Hoſtis cibandus eſt atque potandus NOSTER, quod notanter exprimitur, Hungert deinen Feind/ ſo ſpeiſſe jhn / non Dei. Et hoſtis privatus non publicus. Unum atque alterum individua, non furum manipulus. in emendationem, ut benificentiâ noſtrâ hoſtes mitiores reddantur & pacatiores, non interitum noſtrum & noſtrorum, ut noſtra liberalitate criſtas magis exigant & fiant inſolentiores, quas rectius *odio perfecto* cum

cum Davide *odiſſe* pergimus *Pſal. 139. verſ.* 21. quàm alii nus.

2. Proferunt *exemplum Eliſæi*, qui Milites Syros duxit in Samariam. Et quum Rex Iſrael percutere ipſos vellet, dixit ipſi *2. Reg. 6. v. 22. Nõ percuties, neq; enim cepiſti eos gladio & arcu tuo, ut percutias, ſed pone panem & aquam coram eis, ut comedant & bibant, & vadant ad dominum ſuum.* Quod Rex fecit *verſ. 23.* nam *appoſita eſt eis ciborum magna præparatio, & comederunt & biberunt. Et dimiſit eos, abieruntq; ad Dominum ſuum.*

Sed Reſp. 1. Non tam exemplis eſſe pugnandum quam Regulis. 2. maximè quãdo illa planè ſingularia ſunt, heroïca & extraordinaria, cuiuſmodi hoc eſt. 3. Venerant illi milites Samariam non ſua ſponte, ſed à Propheta miraculosè eo adducti & cæcitate abs Deo percuſſi. Nec 4. vim inferebant Samariæ civibus, aut exactionibus eos exoſſabant & onerabant, ſed tranquilli erant, ideoq; tanquam homines, cibo & potu recreabantur. Et quidem 5. non niſi ſemel pro ſemper, poſthac enim non amplius revertebantur in terram Iſrael. *verſ. 23.* Nihil ergo hinc lucrantur ſanguiſugæ & ſpoliatores Papales. A quibus ſibi caveant, quibus, poſt Dei gloriam, purior Religio & intemerata conſcientia expers ſcandali dati cordi eſt curæ:

Symbolam ſuam ad elucidationem hujus Quæſtionis contulit Amicus noſter certus Reverend. & Clariſſimus Dn. Michael Waltherus SS. Theolog. D. excellentiſſimus & in Comitatu Friſiæ Orientalis Superintendens Generalis: in qua nudum me gero relatorem: ſobriè etenim, nec niſi ſingulari gratia illuminatis de hacce & ſimilibus quæſtionibus diſceptandum videtur. Videatur quoque D. Jacobus Fabricius in ſeinen Kriegsfragen *quæſt. 29. per tot.*

CAPVT XI.

DE PERSONIS, QUIBUS Collectæ Irrogari queant? & pro quibus bonis?

SUMMARIA.

1. Collectis *non niſi Subditi & Incolæ gravari poſſunt.*
2. Collectarum *impoſitionis cauſa ſubjectio eſt, qua ceſſante, etiam Effectus, hoc eſt, Collectarum impoſitio ceſſabit.*
3. Subditi *immediatè juramento fidelitatis obſtricti, ad Collectarum ſolutionem tenentur.*
4. Subditus *quis propriè & verè dicatur?*
5. Poſſeſſio *ſola, non facit Subditum.*
6. Habitatio *ubi conſtituta dicatur?*
7. Domicilii *novi, non veteris locus ſpectandus.*
8. Domicilium *duplex ſi quis habeat, utrobique Collectis ſubjugatur: Quod declaratur & reſtringitur num. 9.*
10. *Quid juris? ſi* Domicilium Originis & Incolatus *concurrant?*
11. Vicinus *quis?*
12. Originarius *non eſt vicinus.*
13. Mulieri, *quæ in patria viri retinet domicilium & in loco originis non fovet larem, nec habet bona ibidem, onera imponi non poſſunt.*
14. Mulier *alibi nupta, non dicitur ſubdita, durante præſertim matrimonio.*
15. Pupillo *vel eius matri tutrici, uti originariis, ſi ad alium locum tranſtulerint incolatum, non poteſt imponi* Collecta *pro bonis in loco Originis ſitis.*
15. Incolis *novis poteſt ſaltem* Collecta *imponi ob neceſſitatem, quæ poſt eorum adventum & non ante emerſit.*
17. Subditi *Collectam agnoſcere debent pro bonis ubicunque ſitis: Quæ doctrina abſque diſtinctione in bonis mobilibus vera eſt num.* 18.
19. Mobilia *ſequuntur locum Domicilii.*
20. Contrarium *propugnant alii.*
21. Diſtinctione *nonnulli rem temperandam eſſe cenſent: & num. 22. 23. & 24.*
25. Collectam Subditus *non ſolvit, ſi in alio loco, ubi ſita ſunt bona, eandem ſubiit.*
26. Onere *duplici nemo prægravari debet.*
27. *Receſſus Imperii de Anno* 1530. *&* 1541.
28. *Ex diverſis Cauſis obligatus, ad duplicem præſtationem obligatus eſſe cenſetur.*
29. Limitationis *prioris declaratio.*
30. Collectæ, *quæ perſonis pro rebus imponuntur, in loco Domicilii ſolvuntur.*
31. Collecta *una diverſo reſpectu munus patrimoniale & mixtum cenſeri poteſt.*
32. Forma impoſitionis *ſola eſt, quæ diſcernit munera realia ab illis, quæ perſonis pro rebus indicuntur.*
33. Collectæ *Cauſa potiſſimum attendenda: & num.* 34.
35. Collecta Turcica *an mixtis, vel merè Realibus muneribus accenſeri debeat?*
36. *Rationes pro Affirmativa hoc & numero* 37. 38.
39. Collectas Turcicas *patrimonialibus muneribus aggregandas eſſe evincitur hoc & num.* 40. 41. 42.
43. Collectandi *duo modi in Imperio communiter recepti.*

44 Gemeiner Pfenning / *de quo in Comitiis 1471. anxie diſputatum.*

45 Modus *hic Anno* 1474. 1486. 1489. 1500. 1512. *obtentus & reaſſumptus.*

46 *Idem* Modus Collectandi *Ordinibus placuit Anno* 1542.

47 Römerzug / *Modus alter Collectandi priori crebrior & uſitatior.*

48 *De* utroque Modo, *in Comitiis Imperii Anno* 1598. *&* 1603. *variè diſceptatum; ſed poſterior per majora vota obtinuit. num.* 49.

50 Rationum *redditio Dominii eſt effectus, non Imperii.*

51 Collectæ Imperiales *non ex debito, ſed ſpontaneo & condolenti animo proficiſcuntur.*

52 Charitas *ubi non proficit, exhibenda eſt poteſtas.*

53 Modi Collectandi *præmemorati differunt: Et in quibus? num* 54. 55. 56. 57.

58 Collectæ Imperiales *an ſubjectionem inducant quoad Principes Cæſare inferiores?*

59 Subditi Collectas *non ſolum pro bonis immobilibus, ſed & pro mobilibus pendunt: Quod intellige, uti num.* 60.

61 Mos *in nonnullis Germaniæ Civitatibus receptus, ut in cenſendis bonis mobilibus cujusque Conſcientia, jurejurando obſtringatur, adprobatur.*

62 Precioſi lapides, *annuli, Clenodia, vaſa argentea, &c. hiſce moribus rarò Collectantur: uti nec vaſa, donaria ac ornamenta Eccleſiaſtica:* 63.

64 *Qui* fructus poſſeſſionis *percipit, is præſtat quoque Collectas.*

65 Collecta *non imponitur pro prædiis ſterilibus.*

66 Collecta *non penditur de pecunia otioſa: Neque de catenis, annulis aureis &c. num.* 67.

68 *De* Nominibus, Actionibus, & annuis reditibus *præſtatur* Collecta.

69 Annui reditus *inter immobilia computantur: Intellige tamen, ut n.* 70. 71. *&* 79. *Quod declaratur inſuper num.* 80.

72 Annuæ præſtationes *neque mobilium, neque immobilium nomine propriè continentur.*

73 Actiones & jura *illius loci eſſe cenſentur, in quo habitat creditor.*

74 Actiones *dicuntur adhærere oſſibus Debitoris.*

75 Annui reditus, *quoad effectum Collocandi, remanent ſub tertia ſpecie: quæ conſtituit ſolum jus & actionem ad illos exigendum, quæ actio non comprehenditur etiam appellatione mobilium & immobilium: Quod declaratur n.* 76.

77 Actiones & jura *non circumſcribuntur loco: Quomodo illud intelligendum? n.* 78.

81 Actionem perſonalem *habens ad Collectas non tenetur.*

82 Collecta *non ſolvitur de incertis*, von ungewiſſen ſchulden.

83 Nomina certa *ſaltem & exigibilia in Inventario deſcribi debent.*

84 Nomina *non facilis Exactionis habens non eſt ſolvendo.*

85 Nomen *Debitoris quando dicatur indubitatum?*

86 Mercatorum *merces an ſint Collectis obnoxiæ? Et num.* 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. *&* 95.

96 Opifices, venatores, Piſcatores & omnes artifices *Collectis gravari poſſunt: Et numer.* 97. 98.

99 *Quid de* Aratoribus, *qui alienos agros colunt, dicendum?*

100 Collecta *eſt onus fructuum.*

101 Bona *dicuntur deducto ære alieno.*

102 Fructus *dicuntur deductis omnibus ſumptibus & impenſis.*

103 Collecta *eſt onus fructuum; quando fructus jure dominii vel quaſi poſſidentur: Quod declaratur num.* 104.

105 Dominium *eſt cauſa remota Obligationis Collectarum; poſſeſſio verò & perceptio fructuum cauſa propinqua.*

106 *In* Obligatione munerum *ſemper attenditur cauſa proxima & immediata.*

107 Legatarius *non tenetur ſolvere Collectas, niſi re ſibi traditâ: Quod intellige, ut num.* 108.

109 Alimentarius *an pro fundo ad alimenta obligato Collectarum ſolutioni ſubjaceat?*

110 Poſſeſſores novi *Ditionum contribuere ſolitarum onus illud ſuſtinere debent.*

111 Poſſeſſor Domus gentilitiæ, deß Stammhauſes / *Collectas præſtat, & partes viriles à conſortibus repoſcit: num.* 112.

113 Collecta *præſtatur à poſſeſſore non tantum pro futuro, ſed & præterito tempore.*

114 Bona *pro Collectis tacitè hypothecata cenſentur.*

115 Uſufructuarius *Collectas ſolvit; & numer.* 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. *&* 126.

127 Uſufructuarius *pro ſolutione præteriti temporis validè & cum effectu conveniri non poteſt: Quod declaratur n.* 128.

129 Collectæ *ſunt reſtituendæ ei, cui evincitur poſſeſſio.*

130 Uſufructuarius *non tenetur, ſi in tantam ſummam Collectarum excreſcat ſolutio, ut æquivaleant perceptioni fructuum.*

131 Uſufructuarii *perſona ſi privilegium aliquod habeat, non ob id minùs eo privilegio gaudere debet, quod & proprietarii perſona, & bonorum conditio privilegium nullum mereatur.*

132 Maritus *eſt Dominus prædii dotalis, & per conſequens ad Collectas obligatur: Quod intellige, ut num.* 133.

134 Collectæ *levandæ ſunt in domicilio mariti.* Mulier *ibidem de paraphernalibus & receptitiis Collectam ſolvit: Quod declaratur num.* 135.

136 Creditor *an Collectis ſubjugandus? & num.* 137.

138 *Receſſus Imperii in hanc rem de Anno* 1500. 1542. *&* 1544.

139 Churfürſtliche Sächſiſche Stewer außſchreiben: *& num.* 140. 141.

142 Conventio *non valeat, ut* Debitor *mutuam qui accipit pecuniam, non* Creditor, *præſtet Collectam*

Collectam univerſo Patrimonio indictam? & num. 143. 144. *145.*

146 Conventio, *qua quis promittit aliquem indemnem à Collectis conſervare, an valeat? & n.* 147.

148 Indemnitatis *promiſſor alterum à ſolutione Collectarum relevare præcisè tenetur.*

149 Immunis *ſolvens Principi Collectas, poteſt easdem repetere ab illo, qui illum indemnem conſervare promiſit.*

150 Mutui *contractus uſurarum conventionem reſpuit; Quod declaratur n.* 151. 152. *& 153.*

154 In mutuo *ſi intereſſe petatur, ut* Zinß/ *in Camera Imp. Reus abſolvitur: In quam rem præjudicia allegantur ſub n.* 155. & 156.

157 *An* Cenſuarius, *vel Dominus cenſus ex prædio cenſuario Collectas dependat?*

158 Penſionarius *quatenus ad Collectas teneatur? & n. 159.*

160 Penſionem *ſolvimus de re aliena, cenſum de re noſtra.*

161 Cenſuarius *ob defectum ſolutionis etiam mille annorum non cadit à re, ſuper qua eſt cenſus conſtitutus.*

162 Gabella onus, *cenſu creato, debitum, pertinet ad venditorem, qui reditum annuum bonis ſuis impoſuit.*

163 Emtor *fructuum & Vectigalis an Collectarum ſolutioni ſit obnoxius?*

164 *An* Conductori *vel Locatori Collecta onus imponatur? Quæſtio eſt controverſa, quæ explicatur hoc & num.* 166. *168.* 169 178. 179. *180. 181. 187. &* 188.

165 Conductor *habet utile Dominium & jus in re.*

167 *Per* Locationem *ſimplicem, neque Dominium, neque Poſſeſſio transfertur.*

170 Statutum *arctans* Colonum *ad Collectarum ſolutionem cenſetur iniquum.*

171 Colonus *partiarius pro portione Colonica ad Collectas tenetur: Cum hoc caſu non tam Locatio & conductio, quàm Societas contracta intelligatur num.* 172.

173 Colonus *ſive* Inquilinus *ſimplex non ſibi, ſed Domino poſſidet: Neque Interdicta de vi turbativa eidem competunt, n.* 174. *&* 175.

176 Conductor *qui ſe obligavit ad quæcunque onera, an teneatur ad extraordinaria?*

177 Colonus *tenetur ſolvere onera realia & gabellam pro porta, decimam, & ſimilia.*

182 Conductor *ad longum tempus utile dominiũ acquirit; uti & naturalem poſſeſſionem numer. 183. Idem novum opus nunciare num.* 184. *arbores fructiferas incidere num. 185. & Interdictum. Vnde vi intentare poteſt n.* 186.

189 *Emphyteuta Eccleſiæ an Domino ſæculari ſolvat Collectas ex prædiis Emphyteuticis? Quæſtio eſt controverſa.*

190 *Affirmativam tuetur Author hoc & num.* 191. 192. 193. *Et ad contraria reſpondet ſub num.* 194. *&* 197.

195 Clericorum exemptio *perſonalis eſt.*

196 Exemptio *omnis in dubio perſonalis eſſe cenſetur, non realis.*

198 Boceri *opinio falſa & erronea; & n.* 199.

200 Privilegium *conceſſum certo generi perſonarum ad alias perſonas privilegii ambitu non comprehenſas haudquaquam porrigitur.*

201 Eccleſiaſtica prædia *ad Laicos translata immunitatem amittunt, & novi poſſeſſores Collectarum onere gravantur.*

202 Mutatione perſonæ *conceſſiones perſonales exſpirant.*

203 Privilegii cauſa *ceſſante, ceſſat ipſum privilegium.*

204 Hæres, *non* Legatarius, *Collectas præteriti temporis ex legato fundo dependere tenetur: Quod declaratur num.* 205.

206 *Quid de* Fideicommiſſariis & hæredibus gravatis *ſtatuendum?*

207 Fiſcus *ratione bonorum confiſcatorum, nec non poſſeſſores bonorum ad Collectas obligantur.*

208 Creditores *ex primo & ſecundo Decreto prædia poſſidentes Collectis ſubjugantur.*

209 *Quid juris in* Creditore, *cui pignus conventionale traditum eſt? Vide ſub hoc & n.* 210. 211.

212 *Contraria ſententia Authori probatur; & num.* 213.

214 *Refutantur Objectiones & Rationes Dubitandi.*

215 Pignus *in dominio & bonis Debitoris permanet.*

216 Hypothecæ conſtitutio *non impedit alienationem vel translationẽ dominii: Niſi in ſpecie adjecta ſit Clauſula prohibitiva alienationis. num.* 217.

218 Creditor *fructus ex prædio oppignorato percipiens in ſortem ſeu rationem exonerandi debiti computare non habet neceſſe: Quod declaratur n.* 219.

220 Antichriſis *jure Canonico improbata; ſed in Imperio & ubivis locorum permiſſa n.* 221.

222 Conſuetudo *contractum omnem corroborat, & ab omni ſpecie illiciti reddit alienum.*

223 Antichriſis *ob incertitudinem fructuum valet, etiamſi fructus interdum legitimarum uſurarum modum excedant: Et num.* 224.

HIſce ita conſtitutis, ordo noſtræ tractationis expoſcit, ut de perſonis diſſeramus, in quas jus Collectæ exerceri, & quænam res hoc munere affici queant. In quo articulo non multum diſtincto ordine procedunt Dd. qui confuſè hanc materiam magis involvunt, quam ut Lectorem in apricum ducant: Idcirco ut, quantũ fieri poteſt, res clarior reddatur, pro illius declaratione formabo & firmabo tres Inſpectiones, ſubjiciendo iiſdem Ampliationes ſeu Declarationes & limitationes, more Dd. Italorum: Quæ methodus & utilis & fructuoſa eſt, uti non obſcurè oſtendunt Maſcardi, Menochii, Farinacii, Manticæ, Coſtæ, aliorumque Neotericorum tractatus, non tam umbrâ verborum, quam ordinis & utilitatis ſoliditate referti.

PRIMA itaque Inſpectio ſit: COLLECTIS 1
non niſi Incolas & Subditos gravari poſſe, per text. *in l. Reſcripto 6.* §. *fin.* ubi Bart. *l. munerum.* §. *patrimoniorum. ff. de munerib. l. unic. C. de mulier. &c.* Franc. Beccius *conſ. 73. n. 9.* Joh. Petr. Surdus *conſ. 525. n. 13.* Erneſt. Cothman. *conſ. 3. n. 263. vol. 2.* Gutierrez, *lib. 3. pract. quæſt. q. 15. n 20.* *fol.*

*fol.*83. Dominic. Cardin. Thuſc. *in pract.concl. lit.C.concl.*150.*n.*1. Gail. *lib.*2.*obſ.*52.*n.* 13. Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ. lib.*1.*c.*29.*nu.*6. FlorezDiaz deMena *d.quæſt.*21.*n.*54.Ratio eſt: Quia,ut ſupra *cap.*2. expoſuimus,Collectarum impoſitionis cauſa ſubjectio eſt; quâ ceſſante, etiam effectus, hoc eſt, Collectarum impoſitio ceſſabit locumque tueri poterit nullatenus,
2 *dd.textib.l.libertus.§.ſola.ff.ad municipal.l.cum neque* 4.*C.de Incol.lib.*10.Gail. 2.*obſ.*52.*n.*13.
3 Idq; in tantum verum eſt,ut non niſi illi, qui immediatè homagio ſive jurejurando fidelitatis devincti ſunt. Collectarum oneri illigari queant, Philipp. Cornelius *conſ.*194.*n.*10.*vol.*4. Joh. Petr. Surd. *conſ.*262.*nu.*28.*vol.*2. Homagium enim non propter res poſſeſſas,ſed reſpectu perſonæ præſtatur, & quod ideo revera Subditum efficit Gail. *de pignorat.c.*15.*nu.*7.*& lib.*2.*obſ.*35.*n.*2. Coler. *de proceſſ.execut.p.*2.*c.*1. *n.*23. Et hoc eſt, quod prima agnitio & probatio ſubjectionis,per hoc Juramentum fieri traditur Meiſchner. *tom.*2.*lib.*2.*deciſ.*4.*num.* 122. Cothman. *conſil.*43.*n.*38.*lib.*1. Thom.Michael. *de juriſd.concl.*57.Knichen.*in Encyclop.c.*3.*per tot.* De variis verò ſpeciebus Homagiorum vide Acta Fridbergenſia & Beſoldum *in Theſaur. pract.lit.H.n.*49.*fol.*419. & pulchrè Martin. Magerum *tract.de Advoc.arm.c.*9.*n.*154.*& ſeqq.*
4 Recipit hæc Inſpectio nonnullas declarationes,quarum prima eſt. Quod,ſicut & alias, ita & in præſenti hypotheſi Subditus propriè & verè quis dicitur ratione Domicilii *l.*20.*ff. ad municipal.l.Et qui originem* 3.*ff. de muner:* Natta. *conſ.*4.*n.*1.*& conſ.*139.*n.*16. Menoch. *conſ.*692. *n.*3. Cacheran. *conſ.*9. *nu.*18. Joh. Petr. Surdus *conſ.*515.*n.*66. Mazol. *conſ.*86.*n.*13. Hondedæ. *conſ.*6.*n.*17.*vol.*2. Petr.Johan.Anchoran. *lib.*1. *quæſt.famil.*11.*n.*16. Gail. 2.*obſ.*35.*n.*2. Matth. Coler. *de proceſſ.Execut.p.*2.*c.*1.*n.*22. Roſenthal. *de feud.c.*6.*concl.*85.*ſub lit.M.* ubi ita quotidiè in Camera obſervari teſtatur Florez *d.q.*21.*n.*84.
5 Sola quippe domus poſſeſſio,ſine animo, domiciliũ conſtituendi,non ſufficit *l.*17.*§.*5.*l.*20. *l.*27.*ff.ad municip.* Menoch. *lib.*2.*de A.I.Q caſ.*86. Donell.*lib.*17.*comment.c.*12. Et nemo verè & propriè Subditus eſt ratione rei tantũ, Afflict. *in tit.qual.Vaſ.jurar.* Idem ſenſit & conſuluit Alciatus in perſona Principis Würtembergenſis *conſ.*451. Roland.à Valle *conſ.*1.*n.*30.*vol.*3. Natta *conſ.*445.*n.*9. Unde eiuſmodi obligatio, quæ fit propter rẽ & occaſione rei, magis eſt realis, quam perſonalis Joh.de Imola *in Clem. paſtoralis n.*47.*de ſent.& re jud.* & rẽ principaliter, perſonam autem nequaquam vi juriſdictionis,ſed duntaxat ratione bonorũ & onerum, quæ perſonis pro rebus quandoq; imponuntur, afficit Dn. Sobrinus Thom. Mich. *de juriſd. concl.* 58. *lit.b.* Ideoq; non cogitur quis,ut juret fidelitatem ex eo ſolum,quod bona poſſideat in alieno territorio Alexand.*conſ.*11.*in fin.& conſ.*138.*col.* 3.*lib.*1.*& conſ.*16.*col.*2.*lib.*5. Hinc Cravett.*conſ.* 201.*n.*16. fatetur,quod quis ratione ſolius poſſeſſionis bonorum, ſimpliciter & abſolutè dici non poſſit Subditus, ut Juriſdictio generalis in eũ poſſit exerceri, & omni caſu prout in alios, qui ſunt de loco; Sed tantum ſecundum quid: ita nimirum, quod pro tali poſſeſſione bonorũ conveniri poſſit corã Judice loci,in cuius territorio ſunt bona,ut *in tot.tit.C.ubi in rem act.* Ideoq; juramentũ fidelitatis ex ſola ratione poſſeſſionis bonorum præſtari non debet: Quia ex tali poſſeſſione ſola *(inquit)* nõ poteſt quis ſimpliciter & abſolutè Subditus dici,ſed ſolum ſecundum quid: Atqui Juramentum eſt quiddã individuum; neq; conſiderari poteſt diviſio aliqua commoda, quod propter poſſeſſionem aliquorum bonorum Subditus quis dici poſſit, quoad ipſa bona tantum, prout hæc & alia in Actis Ortemburgicis latius deducta ſunt.

Habitatio verò conſtituta dicitur ibi, ubi 6
quis præcipuam vel majorem fortunarum ſuarum partem collocavit,vel munia vitæ peragit, commercia exercet, & rebus communibus loci utitur,cum familia vivit, & alios actus exercet,quos loci illius cives exercent *l.cives.C.de incol.d.l.* 17.*& 27.ff. ad municip.* Gail. 2.*obſ.* 36. Menoch. *d.caſ.*86. Coler.*d.p.*2.*c.*1.*n.*30. *& ſeqq.* Et quidem novi, non veteris domicilii locus 7
ſpectabitur: Niſi in fraudem ea mutatio facta proponatur *l.*34.*l.fin.§.*4.*ff.ad municipal. l.*1.*ff. de Decurion.*

Secunda Declaratio ſe offert: Si quis duplex 8
Domicilium habeat, quod utrobiq; hujuſmodi intributionum officio defungi cogatur per text.expr. *in l.*1. *C. de muner.* Thomat. *d. tract. de muner.§.pauperes,n.*13 *pag.mihi* 413. Gomez. *in repetit.leg.*3.*Tauri* 1.*p.*1.*concl.*3.*n.*518. Alderan. Maſc. *tract.de Statut.interpretat.concl.*6.*n.* 189. Sed hoc ita,ſi æquè utroq; loco inſtructus ſit,ut 9
utrumque domicilium habeat. Alioqui in eo ſolo ad contributionem vocandus erit, in quo frequentius & familiarius domicilium habet text. *in d. l. eius qui* 27.*§. Celſus* 2.*ff. ad municip.* Franciſc.Marc.*deciſ.Delphin.*353 *p.*2. Sicq; tractatum in Senatu Sabaudiæ refert Ant Faber *in C.deciſ.forenſ.lib.*9.*tit.*29.*definit.*10.Poſſe autem duobus locis domicilium haberi, ſi utrobique æquè paterfamilias inſtructus ſit,cõſtat ex textu *in l. Labeo* 5.*& l.ſeq.§. viris. ff. ad municipal.* & notatis Nicol.Boerii *deciſ.*13.*n.*2. Proſper.Paſethi *conſ.*66.*n.*8. Elbert.Leonini *conſil.*34.*cent.* 1.Gail.*d.obſ.*35.*n.*7. Menoch. *d.caſ.*86.*&* 584. *& lib.*6.*præſumpt.*42.*&* 30. Maſcard.*concl.*534. Greg.Tholoſ.*p.*1.*lib.*3.*Syntagm.jur.univerſ.cap.* 18.*n.*6. Alexand.Raudenſ.*deciſ.Piſan.*34.*n.*157. Adrian. Gylman. *deciſ.Camer.*46.*n.* 164.*lib.*1. Paulo Chriſtinæo *comment.in leg.municip.Mechlinienſ.tit.*5.*art.*4.*n.*3. Henning. Arniſæo *lib.* 1. *de Republ.c.*5.*ſect.*7.*num.*9.*fol.*411. Qualia Perſonarum Regibus hyeme in Ecbaranis, æſtate Babylone fuere: Salomoni Hieroſolymis, & æſtate in Libani ſaltu; Cuiuſmodi & Lucullus habuit Romæ,qui cum Ciconiis certabat temporum & locorum oportunitate, quæ alterum atque alterum domicilium habent. Ita enim civis vel municeps duarum civitatum eſſe poteſt, per text. *in l. eos* 27.*ff.ad municip.* Idque expreſsè docent *in l. cives* 7.*C. de incol.lib.*10. Luc. de Penna *col.*2. & Platea *num.* 4. Marcabrun. ab Anguillis *conſi.*58.*n.*110.*& ſeq. lib.*1.Menoch. *d.cauſ.*

10 *d.cauſ.* 584. *& conſil.* 1129. *num.* 55. Quoties verò Domicilium Originis & Incolatus concurrunt, potius Domicilium incolatus, quàm originis eſt ſpectandum, Alderan. Maſcard. *d. concluſ.* 189. *num.* 191. Idque abſque diſtinctione verum arbitror, ſive locus originis & Incolatus ſint ejuſdem, ſive diverſæ juriſdictionis. Nam hodiè indiſcriminatim de generali conſuetudine, quo ad munera, honores, commoda vel incommoda vicinitatis, non curatur
11 de origine, ſed ſolum de Domicilio & incolatu & is dicitur vicinus, & gaudet commodis & incommodis vicinitatis, qui in loco habitat cum domo & familia & onera ſolvit, & pro vicino habitus & tractatus eſt, & ut talis com-
12 muniter reputatur. Originarius verò, ſi aliò ſe transferat, licet jus originis quod de jure communi immutabile eſt, retineat *l. aſſumptio. ff. ad municipal. l. origine C. de municip.* neque domicilio Originis renunciare poſſit, Gail. *2. obſ.* 36. *num.* 5. Surd. *deciſ.* 330. *num.* 5. (Quod ſecus eſt quoad effectum ex ipſa naturali civilitate provenientem, qui mutati conceditur ſecundum tradita Nic. Reuſneri *deciſ. 2. num. 27. lib. 2.* quando domicilium alibi conſtituit, prout tradit Franc. Vivius *deciſ.* 477. & dixi ſupra *cap.* 1. *n.* 243.) non tamen eſt vicinus, nec habetur, nec reputatur pro vicino, ut cum pluribus concludit Gomez. *in Repet. l. 3. Taurip.* 1. *concl.* 3. *nu.* 367. *& ſeqq.* Originis ergo domicilium, quod & naturale vocant, nullo in uſu fori eſt, ſi aliud ullum eſt, & fruſtra tot paginas occupat in libris Juriſconſultorum, de immutabilitate eius, de concurſu cum aliis, de indicendis muneribus, de facultate conveniendi, & talibus; ut jam ante notavit Jaſ. *in l. qui Romæ. ff. de V. O.* Quare cum domicilium dicimus ſimpliciter, de eo intelligimus, quod ſibi quiſq; conſtituit, & re, & facto incolit poſt gl. Tiraquellum, Rebuffum, & alios B. Argentræus Redonenſis Provinciæ Præſes *comment. in Conſuetud. Ducat. Britanniæ tit.* 1. *des Iuſtices art.* 9. *n.* 3.

13 Qua ratione etiam mulieri, quæ in patria viri retinet domicilium, & in loco originis non fovet larem, nec habet bona ibidem, onera imponi non poſſe, reſpondit Joh. Vinc. Hondedæ. *d. conſil.* 6. *n.* 15. 20. *& per tot vol.* 2. ubi ſci-
14 tiſſimè hunc articulum exagitat. Neq; enim ſubdita dicitur mulier alibi nupta, durante præſertim matrimonio Anchoran. *quæſt.* 9. *nu.* 14. *p.* 1. Gerhard. Mazol. *conſi.* 86. *n.* 13. Laderch. *conſ.* 74. *n.* 6. Simon. de Prætis *conſil.* 18. *n.* 17. *cent.* 3. Joh. Bapt. Coſta *tr. de fact. Scient. & ignorant. tom.* 1. *cent.* 2. *diſtinct.* 2. *n.* 11. *cum ſeqq. & conſ.* 19. *n.* 32. *& ſeqq.* Similiter pupillo ejuſve matri tutri-
15 ci, uti originariis, ſi ad alium locum tranſtulerint incolatum, non poſſe Collectam imponi pro bonis in loco originis ſitis, in Senatu Dolano 12. Octobr. Anno 1599. concluſum refert Joan. Grivell. *deciſ.* 11. *per tot.* omninò videndus.

Signa domicilii Conſtituti continentur *in d. l. eius.* §. 1. *ff. ad municipal. d. l. cives. C. de incol. lib.* 10. *& in l. in lege. ff. de V. S.* ut ubi ſcilicet, quiſquam uxorem, liberos, tabulas, inſtrumentaque rei domeſticæ habeat, ibi domicilium conſtituiſſe exiſtimandus ſit. Ea propter qui figendi ejus animum non habent, ſed uſus, neceſſitatis, aut negociationis cauſa alicubi ſunt, protinus à negocio diſceſſuri, domicilium nullo temporis ſpacio conſtituunt, cum neque animus ſine facto, neque factum ſine animo ad id ſufficiat *l. domicilium re & facto. & l. non utique. ff. ad municip.* Quare Sfortia captus in Gallia, Zizimus Turca Romæ, Attilius Carthagine nullo tempore domicilium conſtituent. Sed & quomodo conſtituitur, eodem & revocatur. Ideoque ſi quis Larem transferre ſtatuerit, facto animũ ſignificante transferet. Videatur latè Nicol. Burgund. *tract. controv. ad conſuet. Flandriæ tract.* 2. *num.* 32. *& ſeqq.* Paul. Chriſtinæus *d. comment. in leg. munic. Mechlin. d. tit.* 5. *arti.* 4. *n.* 4. Quò loci eleganter quærit; Utrum in tranſitu alicubi vel peregrè in civitate quapiam natus, quoad privilegia & onera ſuſtinenda, dicatur civis & naturalis illius civitatis, & poſt Hieronymum de Cævallos *commun. opin. contra côm. q.* 458. reſpondet, quod ſic natus non ſolum civis originarius, omniumq; privilegiorum capax efficiatur in loco nativitatis, licet contraria fuerit parentum deſtinatio, ibidem non manere; ſed & jus Civitatis obtineat in eo loco, ubi parentes incolarum & domicilium habebant: atque ita in Secreto apud Belgas Concilio Anno 1610. declaratum, deciſumque fuiſſe, teſtatur Idem Chriſtinæ. *d. tit.* 5. *art.* 5. *n.* 4.

Tertiam Declarationem ſuggerunt Florez *d. quæſt.* 21. *n.* 83. & Dd. ibidem laudati, concludentes; Incolis ſive vicinis novis poſſe ſaltem 16
Collectas imponi ob neceſſitatem, quæ poſt eorum adventum & non ante emerſit. Addo Franc. Cardin. Manticam *lib.* 3. *de tacit. & ambig. convent. tit.* 10. *n.* 63. Alphonſ. de Azevedo. *in Reg. Hiſpan. conſtitut. l.* 1. *tit.* 14. *lib.* 6. *n.* 4. ubi ait cives noviter receptos non teneri pro Collectis antiquis. Hinc fortè in Gallia Ruſticorum mos manavit, ut cum de una in alteram Parœciam migrant, inter Sacra publici Conſilium ſuum exponant, & imaginaria quadam incolatus abdicatione, denarium (*ut loquuntur*) ſuum reddant. Quod cum ſint proteſtati, muneribus, & focariis ejus Parœciæ, qua decedunt, eximuntur, & alteri adſcribuntur, ſi revera, & de facto poſt denunciationem penates, transferant, ante peræquationem ſcilicet, (*auant le foage aſſis*) ejus anni. Nam poſt tranſiiſſe, ſine fraude videri nequit *l. ſemper* §. *hoc circa ff. de jur. immunit. l.* 2. §. *pen. ff. de excuſ. tut. l. incola.* ubi Bart. *ff. ad municipal.*

Quartò principalis inſpectio etiam hanc interpretationem accipit, ut cives omnium bo- 17
norum, quæ quovis in loco habent, æſtimatione facta, in loco Domicilii agnoſcere collationem debeant, ne ſufficiat illa profiteri, quæ Magiſtratus juriſdictione coercentur, uti in Comitiis anno 1500. Auguſtæ Vindelicorum habitis, & paſſim diſertè ſancitum eſt: Et innuit text. *d. l. Reſcr.* §. *fin.* qui generaliter de reb⁹ loquitur, & ſic in omnibus & quibusvis bonis procedit *d. l. munerum.* §. *patrimoniorum. d. l. un.*

C. *de*

C. de mulier. &c. Afflict. *in c. un. quæ ſunt Regal. verſ. Et plauſtrorum n.6.* Ant. Gabriel. *commun. concluſ. lib.6.tit. de jure immunitat.concl.2.n.1.& 2.*ubi magis communem dicit Thomat.*d.tract. §.Sanè.n.21.fol.mihi 472.& ſeqq.* Tiraquell. *de jure primogen.q.46.n.29.* Franciſc. de Claperiis *in Cent.cauſar.fiſcal.cauſ.27.q.3.per tot.* Gail. *lib. 2.obſ.53.n.10.* Mynſing. *cent.5.obſ.22.n.2.& 3.* ubi hanc ſententiam de jure veriorem dicit: Pro qua in cauſa Teutſchmeiſters contra Donawerda in Camera Imperiali deciſum refert Roſenthal *d.cap.5.concluſ.80.ſub.lit.b.in fin.* Anton Faber *d.tit.39.definit.2* Florez Diaz de Mena *d.quæſt.21.num.55.*Nicol.Loſæus *de jure univerſitat.p.3.cap.9.num.27.* ubi per tranſennam hanc quæſtionem attingens, ſe nudè remittit ad Alexandr. *conſil.78.num.1.vol.6.& conſ.68. per tot. vol. 2.* Petr. Gilken. *in auth. Quas actiones.c.10.n.34.C.de SS.Eccleſ.*Quam & conſulendo probarunt Cephal. *conſ.317.nu.27.& conſ. 568.n.5.* Ruyn. *conſ.195.n.1.vol. 2.* Burſat.*conſ. 16.n.32.vol.1.*Roland.à Valle *conſ.80.n.10. vol. 4.* Tob.Nonius *conſ.45* Nevizan.*conſ.66.* Hippolit.Riminald.*conſ.25.n.12.vol.1.*Marcabrun. ab Anguillis *conſ.58.n.134.* Cravetta *conſ. 872. n.7.* Natta *conſ.105.n.8.* Fab. de Anna *conſ. 59. n.1.& 2.* Everhard. præſes *conſ.30.n.24.& conſ. 42.n.358.*Mandell.*conſ.407.n.2.vol.3.*Andræas Knoblauch *conſ.44.n. 2. inter conſilia Germanorum vol. 4.* Quam Declarationem abſq; diſtin-
18 ctione in bonis mobilibus verã eſſe cenſet Florez *d.n.55.* Quod ſcilicet de illis in loco Domicilii Collecta explicari debeat, cum mobilia
19 non circumſcribantur loco, ſed affixa quaſi intelligantur oſſibus & perſonis Dominorum in loco, ubi foveat larem ſeu domicilium, ita, ut non magis à perſona Domini ſeparari poſſint, quàm anima à corpore Federic. Scotus *conſ. 3. n.18.lib.2.tom.2.* Modeſt.Piſtor.*conſil.31.quæſt. 4.& 5.vol.1.* Erneſt. Cothman. *conſil 21.n.172. & ſeq. vol. 1.* Matthi. Coler. *de proceſſ. Execut.p. 1 c.3.n.254. ibi: adeo ut mobilia. Et num. 272. in med. Et deciſ.60.n.40.part.1.*

20 Contrarium tenent alii fideliter congeſti ab Erneſto Cothmanno *conſ.11.n.66.& ſeqq.vol.1.* Quo lectorem brevitatis ſtudio remitto. Neque enim inſtituti mei ratio permittit, authoritates Dd. ab aliis recitatas coacervare & ex allegationum pompa inanem gloriolam aucupari.

In hoc opinionum conflictu non fuerit adeò proclivis & paratæ operæ, quid tutò quis amplecti debeat, expediviſſe: Ut tamen hæc ipſa diſcordia certâ ratione dirimi aut componi poſſit, exiſtimant quidam diſtinctione mode-
21 randam rem eſſe; Ita, ut Collecta edicatur ab eo, qui habet juriſdictionem in omni loco uniformem, tunc Subditi ad eandem pro rebus ubicunque ſitis levandam rectè compellantur: Ubi verò imponatur ab alio inferiore, tunc collecta ad res extra territorium collectantis ſitas non extendatur, eò, quod bona juriſdictioni ipſius ſubjecta non ſint *l.fin.ff.de juriſdict.cum ſimilibus.* Myſinger.*d.obſ.22.n. 8.* Atque hoc temperamentum pluribus juris rationibus & Dd. authoritatibus fulcit Erneſt. Cothman. *d. conſil.11.n.38.& ſeqq.vol.1.* Et eſt de mente Petri Heigii *lib.1.quæſt.jur.q.17.n.40.* Licet id indifferenter verum eſſe neget Roſenthal. *d. cap. 5.concl.83.n.1.in lit.A.*

Nec refragatur Diſtinctioni huic Conſide- 22
ratio Diazii de Mena *d.loc.n.54.* Quod etiam in loco Domicilii ratione bonorum alibi ſitorum conveniri quis poſſit: Igitur & pro bonis illis, oneribus, quæ perſonis pro rebus indicuntur, ibi ubi degit, gravari quem poſſe, *per l.fin.C. ubi in rem act.* Nam non, uti in Actoris arbitriũ confertur, utrum eligas (locumne rei ſitæ, an Domicilii poſſeſſoris?) in rem actione experturus Tiraquell. *de retract.ligna. §.1.gl.5.nu. 9.* Petr. Gregor. *lib.49.Syntagm c.1.nu.5.* Herm. Vultei.*ad tit.C.de juriſd.tit.19.* (Quò loci hanc communem & in praxi receptam ſententiã ab impetitionibus Hugonis Donelli *lib.17. Comment. jur. civil.c.7.* locum Domicilii voluntati eius, qui convenitur ſubjicientis, dextrè defendit) Sic pariter in Magiſtratus Collectam imperantis poteſtate poſitum eſt, perſonam ſibi ſubditam de bonis in præjudicium Tertii, ad quem jure Territorii publico Tuitio illorum bonorum ſpectat, collectare illis, quæ extra juriſdictionem ſuam ſita ſunt: Ad quæ collectandi poteſtas, cum juriſdictionis ſit, non magis, quàm jus dicentis poteſtas, ſe extendere poteſt *d.l.fin.ff.de juriſdict.& l.cum unus.§.is qui poſſidere.ff.de bon. author.iud. poſſid.* Quapropter ab uno ad aliud propter diſſimilitudinem inferri nequit, *jurib.vulgatiſſ.*

Hinc Bartholom. Socinus *conſil. 129. num.* 23
2. vol. 1. illud, quod dicitur, ubi munus perſonæ propter res indicitur, in loco Domicilii, bona ubicunque ſita æſtimanda & Collectanda eſſe, quaſi perſona, ut principale, bona ad ſe trahat &c. Ita demum verum eſſe & procedere inquit, Quando bona ſub eadem juriſdictione ſita ſunt, aliàs ſecus: Ex doctrina Olradi, quem Patrem Legum nuncupat Caſtrenſis *in l.15.qui hæres.ff.de acquirend.hæred.* Et animadverſione dignum eſt, Quod, quoties Interpp. materiam hanc in prælectionibus & conſiliis pertractantes, de bonis alibi ſitis Collectas præſtari oportere docent, toties vel de Principe & Imperio vel de Rege & Regno, vel de Epiſcopatu & diœceſi, vel de ſimilibus omnimodam juriſdictionem in utroque tam Domicilii, quàm territorii loco habentibus loquuntur. Nam ſi in uno loco Imperii, Regni, Epi- 24
ſcopatus vel Provinciæ diverſos diſtrictus & territoria continentis, Collectas imponant, poſſunt Subditos cogere ad collectas pro rebus ubique in Imperio, Regno Epiſcopatu vel Provincia ſitis præſtandas & ſolvendas: Quod & ut ita fiat, tam eorum, qui ſolvunt, quàm eorum, qui exigunt collectas, ſummè intereſſe opinatur Alciat. *conſil.251. num. 4.* ut videlicet uno loco & tempore atque ita commodius ſolutio fiat.

LIMITATUR tamen primò hæc Quarta 25
Ampliatio, ut non procedat, quando quis in alio loco, ubi ſita ſunt bona, Collectam ſubiit:

ſubiit: Tunc enim iniquum eſſet, quempiam ob unam eandemque rem, in loco Domicilii adhuc diſtringi, atque ita indiverſis territo-
26 riis duplici onere prægravari: prout in ſpecie per text. *in l. bona fides. ff. de R.I.* in collectis tradunt Henric. à Roſenthal. *d. cap.* 5. *concluſ.* 83. *numer.* 1. *& ibidem ſub lit. a. allegati.* Quibus addo text. *in l. licet. ff. naut. Caupon. ſtabul. l. in delictis. §. fin. ff. de noxal. act. l. quod dicitur. in fin. ff. de evict. l. navis. §. cum autem. ff. ad L. Rhod. de jact. l. fin. §. quoties.* junct. gl. *ff. de publican.* Cravett. *conſil.* 111. *num.* 8. Roland. à Valle *conſil.* 1. *num.* 25. *vol.* 2. Nattam *conſil.* 160. *num.* 34. *& conſil.* 447. *num.* 14. Federic. Scot. *tom.* 1. *lib.* 2. *conſil.* 11. *num.* 14. Fab. de Anna *conſil.* 59. *num.* 70. *& ſeq.* ubi plures conglomerat. Andræ. Fachinæ. *conſil.* 11. *num.* 10. *vol.* 1. Caſpar. Baetiam. *tract. de Decim. Tutor. Hiſpan. præſtand. cap.* 30. *num.* 4. Gail. *lib.* 2. *obſ.* 53. *num.* 3. 9. *&* 10. qui vehementer iniquum, contra bonam fidem, & Subditis longè graviſſimum eſſe addit, ſi quis duobus locis collectaretur: ac ejuſdem rei reſpectu, Collectas diverſis à Dominis bis exigi non oportere adducens interim ita conſtituentes Receſſus Imperii de Anno 30. & 41. ac probat Bernhard. Græværus *lib.* 2. *concluſ.* 53. *conſiderat.* 1. *nu. ult.* Petr. Gilken. *ad auth. Quas actiones. cap.* 20. *num.* 34. *C. de SS. Eccleſ.* Joan. Grivell. *deciſ. Dolan.* 11. *num.* 10. *fol.* 23. Joan. Gœddæ. *conſil.* 16. *Marpurgenſ. num.* 347. *& ſeqq. vol.* 4. Chriſtophor. Winzler. *in Synop. de Collect. obſ.* 11. Semel enim decimatus, ulterius decimari non debet *c. fin. extr. de decim.* Nicol. Balb. *in conſil. ſuo inter deciſiones Cacherani* 68. *num.* 10. Roland. à Valle *conſil.* 1. *num.* 21. Et ut JCtus Paulus *in l. æſtimationem* 16. *§. fin. ff. de muner. & honor.* defenſionem, *inquit*, Reipublicæ amplius quàm ſemel ſuſcipere nemo cogitur, niſi id fieri neceſſitas poſtulet. Et noſtri ordinis functiones onerari geminis incommodis non oportet, uti dixit
27 Symmachus, *lib.* 5. *Epiſtol.* 63. *epiſt.* Idque inſinuant Receſſus Imper. Anno 1530. Nach dem etliche. & Anno *1541.* §. Damit auch. Si ta-
28 men ex diverſis cauſis & obligationibus quis aliquid præſtare tenetur, ad duplicem præſtationem & onus obligatus eſſe cenſetur. Natta *conſ.* 114. *n.* 13. Heig. *d. p.* 1. *quæſt.* 18. *n.* 36. Sixtin. *lib.* 2. *de Regalib. c.* 14. *n.* 162.

Prædictam limitationem veram cenſeo, ubi collecta publico Superioritatis & Regalium
29 jure per modum imperii exigitur: Secus, ſi Univerſitas privatis pactionibus & ſpontaneo aſſenſu in Tributorum onus coierit; Quo caſu vix quiſpiam hoc onus, etiam pro bonis alibi ſitis, licet eorumdem ratione ibi Collectam explicaverit ſubterfugere aut de injuria ſibi illata conqueri; quin potius ſi cauſſa oneris evidentem neceſſitatem vel utilitatem reſpiciat, major pars minorem invitam & non conſentientem ad ſolutionem Collectæ arctare poterit per auctoritates Dd. *ſupra cap.* 6. catervatim adductas. Quibus accedit Jacob. Cancerius poſt hæc ſcripta viſus *var. reſolut. c.* 13. *n.* 112. *& ſeqq.*

Secundò Limitatur, ut procedat tantum in Muneribus vel Collectis, quæ perſonis 30
pro rebus imponuntur. Hæ namque ſolvuntur in loco Domicilii ipſarum perſonarum etiam pro rebus alibi conſtitutis: Secus in muneribus ſeu Collectis merè Realibus (juxta diſtinctionem ſupra *c.* 2. traditam) quæ in loco, ubi ipſa prædia ſita ſunt, explicari debent, ut egregiè diſtiſtinguit Dominic. de S. Geminiano *in c.* 1. *nu.* 7. *de immunit. Eccleſ.* Dominic. Cardinal. Thuſcus. *in pract. concluſ. tit. O. concl.* 133. *n.* 3.

Non autem abſonum vel inconveniens eſt, 31
ut una eademque Collecta diverſo reſpectu munus merè patrimoniale & mixtum dici poſſit, per ea, quæ firmat Tobias Nonius *conſ.* 45. *n.* 19. *& ſeq.* Et ante eum Aretin. *conſ.* 132. Quem Subtilitatum Principem nominat Chaſſanæus *in conſuetud. Burgund. rubr.* 2. *tit. de Confiſcation. n.* 18. dum ſcribunt, Formam impoſitio- 32
nis ſolam eſſe, quæ diverſificat munera realia ab illis, quæ perſonis pro rebus indicuntur, ut ſi verba dirigantur ad rem, munus reale ſit, ſi verò ad perſonam, munus mixtum dicatur, prout etiam diſtinguit Bald. *in l. fin. nu.* 3. *C. ſine Cenſ. vel reliq.*

Eſtque inprimis inſpicienda cauſſa Collectæ, quæ ſi publicam utilitatem contineat & ad 33
conſervationem rerum & fructuum prædiorum, eorumdemque defenſionem pertineat, veluti, ſi aquæductus fiat irrigandis pratis vel contra, ſi cum locus paludoſus vel aquis pluviis infeſtus aut qui flumine aſſurgente facile operiri atque oblimari ſolet, & ad evertendam aquam aggeres aliqui excitati ſint, vel foſſa ducta, ut *in l. in ſumma. ff. de aqu. pluv. arc. & l. uſum. C. de aquæduct.* Tunc extranei & Forenſes quoque onus collectæ profligare debent, Johan. 34
Petr. Surdus *deciſ.* 275. *num.* 8. Domin. Cardinal. Thuſ. *tom.* 1. *pract. concl. jur. lit. C. concl.* 448. *n.* 8. poſt Alexand. *conſ.* 52. *num.* 5. *& ſeq. & maximè in fin. vol.* 5. *ibidem rectè relatum.* Johan. Meichſner. *tom.* 2. *deciſ. Cameral. lib.* 1. *deciſ.* 6. *n.* 82. Quod argumentum cumulatius inveſtigavimus *præced. c.* 9. *per tot.*

Limitatur Tertiò in Collectis Imperii, 35
quæ ab Imperatore hodiè propter expeditionem contra Turcam injunguntur.

Etſi enim ejuſmodi Collectæ magis mixtis, quam merè Realibus muneribus accenſeri fortè poſſent, eò, quod non modo in Receſſibus imperii cautum ſit, in loco Domicilii Collectas inferendas, & ad earundem præſtationem 36
Subditos urgendos: Sed etiam incertæ ſint, quæ extra ordinem urgente Neceſſitate indicantur, ut Stato tempore ac certo ſtabilq; modo non recurrant, & antequam imponuntur, una cum Statibus imperii deliberetur, eorumq; conſenſus ac voluntas accedat, ac nonnunquam diſcrepantibus ſuffragiis, in iiſdem varietur: Ideoq; extraordinariis oneribus adnumerandæ, ac per conſequens à ſolis Subditis, maximè inſpectâ univerſali & uniformi Cæ-
ſaris juriſdictione pro bonis etiam alibi ſitis 37
præſtandæ ſint: Quam ſententiam Mynſinger. *d. cent.* 5. *obſ.* 22. *num.* 4. fovere & amplecti, poteſt

poteſt intelligi. Quod ſanè apertè facit Roſent. *l.d.c.5.concluſ.73.circa fin.* ubi Gail. *d.lib.2.obſ.53.n.4.* contrarium ſtatuentis multis & plerisque ex præcipuis Dnn. Aſſeſſoribus diſplicuiſſe pronunciat. Et Henric. Bocer. *lib.3.de Regalib. n.233.* Sixtin. *de Regalib.cap.14.nu.11.& ſeqq.* Alexand. Raudens. *tr.de Analog.c.40.n.58.* Quam in rem plures Auctores refert & ſequitur Adolph. Knoblauch. *conſ.44.nu.11.tom.4.conſil. Germanor.* Bernhard Græværus *lib.2.concl 53.* ubi pro hac opinione magis pugnare videtur. Pariter in Receſſibus Imperii de An.1542.§. Dieweil aber etliche. & de Anno 1544.§. Damit aber ſolche Ordnung. conſtitutum eſt, ut Contributiones, quæ de Turcico fiunt bello, quisque in loco Domicilii, in quo poſſeſſiones eſſent, ſolvat. Huc conferunt, quæ tradit Gœdd. *ad l.munus.18.n.26.ff.de V.S.* Inq; eandem ſenten-
38 tiam Cameram Imp. 1. Auguſti, Anno 1606. inclinaſſe meminit.

Attamen non deſunt fundamenta quibus eas merè patrimonialibus muneribus aggre-
39 gandas eſſe ſuadetur. Idque vel ex eo adparet, quod legibus imperii proviſum, in Contributionibus propter bellum Turcicum indictis, neque ſacram annotationem, neque pragmaticam ſanctionem, neque reſcriptum quibusvis verbis impetratum, aut aliam immunitatis prærogativam ad detrectandum munus collatio-
40 nis prodeſſe, aut prætendi poſſe: Conceditque Imperator Statibus poteſtatem Collectandi Subditos indifferenter omnes, ſive Clerici ſint, ſive Laici, ſive exemti ſint, ſive non, omnibus eorum ſuſpenſis privilegiis Reichs Abſchied de Anno 1544.§. vnd inſonderheit. de Anno 66. §. vnd ſollen die Unterthanen. de Anno 94. §. Demnach ſollen. & aliis paſſim.

41 Conſtat quoque poſſeſſores territoriorum immediatè ab imperio dependentium iis ſubjugari: ut proinde non tam perſonarum, quàm rerum ſubjectio in conſiderationem veniat. Reichs Abſchied de Anno 1594.§. Demnach dann etliche Stände. Hinc Comites Baronesque recens dignitate aucti, utcunque ſubſint aliis Statibus, ſi tamen duplici fruantur feudo, Imperiali & provinciali, ratione quidem provincialis feudi ſecundum uſitatum & receptum morem Collectas ſolvunt, ſed ratione feudi imperialis, ſecundum matriculam imperii, Nach deß Reichs Anſchlag / contribuunt, magis pro modo rei vel prædii (ut in Tributis) quam facultatum, Reichs Abſchied de Anno 1548.§. Nach dem auch in der Ringerungs-handlung & §. Auch der Graffen von Tübingen halben.

42 Juvat & hanc opinionem, quod ob publicam utilitatē hæ Collationes fiant quo ipſo rurſum Oneribus merè patrimonialibus parificantur. Natta *conſ.158.n.8.& 9.* Franc. Burſat. *conſ.16. num.21.& ſeqq.* & alii infra recitandi: maximè, cum eas potius tuitionem prædiorum, quàm Civium & incolarum commodum reſpicere Receſſus imperii coarguant.

43 Inſuper & hoc ponderandum; Duos generaliter collectandi modos ab illo tempore, quo Collectarum uſus in Imperio primum cœpit, usque in hodiernum diem introductos, diverſisque temporibus uſurpatos ac hactenus receptos fuiſſe, uti ex omnibus Imperii Receſſibus, quotquot, tandem illorum Superiori & hoc noſtro ſœculo literarum monumentis conſecrati promulgati ſunt, deprehendere licet: Unum, quo omnibus tam Magiſtratibus quàm privatis & Subditis, nemine excepto, Collecta indicitur, ſicuti factum eſt mit dem gemeinen Pfenning / De illo in Comitiis Ra- 44
tisbonenſibus Anno 1471. acriter inter imperii Status diſceptatum fuit, ſicuti refert Leheman. *lib.1.Chron.Spirens.c.102.* ejuſque mentionem facit. Joan. Anton. Campanus *lib.6.Epiſt.14.* ubi ita demum omnium conſenſu decretum eſſe ait, ut in ſumptus belli quisquis proventus annuos mille ducatorum habeat; is equitem unũ conducat, peditem, qui quingentos: Cæteri proportione fortunarum ad eam ſummã. Cæterũ ubi de proventibus ea ratio haberi nequeat, de capite habeatur ut cui mille ſint aurei, quinquaginta habere proventibus cenſeatur, atque ea computatione contribuat. Fieri poſſe hoc modo ingentem exercitum ajunt, & facilimè ſuſtineri etiam longiſſimum bellũ. Et ſunt, qui affirment, ſi ad unguem res exigeretur, ducenta prope hominum millia cogi poſſe. Hæc ille: Modus hic ſubſequentibus, uti Auguſtanis 45
1474. Francofurtenſibus 1486. Norimbergenſibus 1486. Francofurtenſibus 1486. obſervatus fuit: quem & Maximilianus I. quamvis initio nihil certi reſponſi ferret Georg. Fabric. *Origin.Saxon.lib.7.* tandem obtinuit Anno 1545. Idemq; modus in Comitiis Auguſtanis 1500. repetitus, & in Comitiis Colonienſibus 1512. reaſſumptus, & *verſic.* Damit der arme. & *verſ.* vnd ſoll ſolche hülffe. peculiariter ſancitum fuit, ut omnes Electores & Principes, tam Eccleſiaſtici, quàm ſeculares, & Status alii ſuarum facultatum annuos reditus ad imperatoriam Cancellariam in ſcriptis ſumptibus ſuis mitterent, ut ſinguli proportionabiliter in poſterum cenſeri poſſent: Quæ utique proportio, niſi cognitis Statuum reditibus, exactè haberi non potuit; Itidem hic modus, ut omnium conve- 46
nientiſſimus Ordinibus placuit in Receſſu An. 1542.*verſ.* vnd wiewol. Alter modus (qui eſt priori crebrior & uſitatior) introductus eſt ſecundum Romanam expeditionem, Nach dem Römerzuge/ Receſſ.1544.§. vnd damit nun ſolche Hülffe. qua Status imperii pro obtinenda & ornanda coronatione pontificia Imperatori in Italiam eunti viginti millia peditum, & quatuor millia equitum, ſecundum taxam unicuique adſignatam ſubminiſtrabant Receſſ.1521.§. auch haben vns Churfürſten. Hoc modo non omnibus imperii Subditis indiſtinctè ſed immediatis tantum, utpote Electoribus, Principibus & Statibus primariò imponitur, & quia illi hujuſmodi Collectam de reditibus propriis ſuſtinere non potuerunt, ideò iiſdem de publico poteſtas conceſſa & præfinita eſt, ut ſubditos eatenus ſaltem, quatenus quemlibet Statum ſua ſibi imperio aſſignata

aſſignat Collectæ portio tangit, (ſo fern ſich ei-
ner Jedern Obrigkeit gebührende Anlag erſtre-
cket) in ſubſidium ſubcollectare poſſint, ut eſt
videre in Receſſu de Anno 1530. §. vnd die-
weil die eilende Hülff. Anno 44. §. vnd dieweil
nun dieſe Hülff. Ann. 48. §. Wiewol nun Chur-
fürſten. Anno 66. §. Dieweil nun dieſe & paſ-
ſim in ſubſeqq. Receſſibus pulcrè Meichſner.
deciſ. Cameral. tom. 2. lib. 2. deciſ. 60. n. 71. & ſqq.
in cauſſa Teutſchmeiſter contra die Graffen zu
Ottingen/ Et dixi pleniſſimè ſupra *c. 7. n. 66. &*
48 *67.* ad quæ pro hac vice fit remiſſio. De utro-
que modo, præſertim cum Rodolphus II. in
Comitiis 1598. & 1603. Contributionem ſe-
cundum communem denarium peteret, Sta-
tus anxiè concertarunt: Auſtriaci priorem à ſu-
is majoribus, ut Friderico III. Maximiliano I.
Carolo V. Impp. ſæpius obſervatum allega-
bant, qui, & ſi plures ſibi conſentientes Status
49 haberent, poſterior tamen modus per majori-
tatem ſive pluralitatem Votorum obtinuit Re-
ceſſ. 1603. §. Nichts deſto weniger aber. ibi
Dem einfachen Römerzug nach. Si controver-
ſiæ hujus deciſio à Theodoſio Imp. peteretur,
extra dubietatis aleam foret, quin poſteriorem
modum hiſce ſuis verbis confirmaret: durum
quippe & inhumanum eſt, publicatione pom-
paque rerum familiarium, & paupertatis dete-
gi vilitatem, & invidiæ exponere divitias, quæ
exſtant *in l. 2. C. quand. & quib. quart. par.* nec in-
terventu judicis ſecreta patrimonii ſcrutanda
ſunt. *l. 2. C. de aliment. pupill. præſtand.* inde com-
mune juris interpretum concluſum promanat,
quod nec Principi de bonis Univerſitatis ra-
tionem ſibi reddi, aut annuis univerſitatis ra-
tionibus ſuo nomine aliquem adhibere poſtu-
lanti, obſequi Univerſitas teneatur: prout con-
ſulendo Henning. Gœden. *conſil. 31. & ſeq.* &
poſt eum Ingolſtadienſes inter conſilia Kir-
chovii *tom. 5. conſ. 24. nu. 200.* & pluribus pro-
bant Matth. Stephani *lib. 2. de juriſd. p. 2. cap. 2.
n. 172.* & Thom. Maullius *tr. de homag. cap. 13.*
50 Petere enim rationem reddi, dominii eſt effe-
ctus, non imperii: Pariter verò ut Principes in-
feriores rerum particularium, quæ à Subditis
poſſidentur, Domini non ſunt, ita & Bona U-
niverſitatum omninò & pleno jure ad eandem
pertinent, *arg. §. ſingulorum. Inſtit. de R. D. l. 1. §.
hæ autem res ff. eod.* Multo minus ergo Cæſari in
Statuum eorumque Subditorum res patrimo-
51 niales inquirere licebit. Cum contributiones
hæ imperiales non ex debito, ſed ſpontaneo &
condolenti animo, als eine freywillige / mitlei-
dentliche Hülffleiſtung / proficiſcantur Receſſ.
1594. §. Wiewol nun Churfürſten. Receſſ.
1598. §. Darbey dann auch. Receſſ 1603. §.
nichts deſto weniger / rc. Liberalitas autem ſua
nemini damnoſa eſſe debet. Quamvis verò
Contributiones hæ nomine charitativi ſubſidii
vel ſubventionis exigantur, non tamen ſequi-
tur, quod Status nolentes illas præſtare non
cogantur. Quia tale auxilium cum charitate
ſi poſtulatum & promiſſum non præſtetur,
52 ex quo charitas non proficeret, exhiben-
da erit poteſtas. *arg. c. qui emendat. diſt. 65.*
Marius Muta *ad conſtit. Regn. Sec. cap. 2. §. 9. tom.
1. fol. 33.*

Verum hactenus vagari ſatis fuerit. Rede-
at, unde abertavit, noſtra diſceptatio. Scien-
dum itaque eſt, poſteriorem hunc collectandi 53
modum à priori cum in aliis, tum in hoc po-
tiſſimum differe, quod in illo Subditi in loco
Domicilii de omnibus bonis ubicunque ſitis 54
ad Collectæ ſolutionem arctentur Reichs Ab-
ſchied de Anno 1500. §. daß ein Jeder nicht
mehr & de Anno 1542. §. damit auch ſolcher
Ordnung. At in poſteriori forma, nach den ge-
meinen Anſchlägen / ſo auff die Einkommen ge- 55
macht / iſtud ferè non ſine cauſa omiſſum vide-
tur: Ex quo in priori ſpecie nullius intereſſe
vertebatur, quo loco æſtimatio rerum miretur
ſolvereturque, Cum Imperator immediatè per
miniſtros Eccleſiæ vel alios officiales & ad id
deputatos Commiſſarios (quos Schatzmeiſter
appellabant) à Subditis imperii Statuum Con-
tributiones exigeret, ut ex Receſſu de Anno
1495. *tit.* Von der Einnahm vnd Außlegung.
Item *tit.* Von den Sieben Schatzmeiſtern ſa-
tis adparet.

In poſteriore vel maximè Statuum intere-
rat, ne, quorum territoria ex magnitudine fue-
runt pluris æſtimata, ii emolumentis magnæ
partis ſui territorii carerent, poſſeſſoribus fun-
dorum nihil ipſis, ſed in loco Domicilii dun-
taxat contribuentibus. Quinimò in hoc poſte- 56
riori Collectandi modo non ſolum de Exa-
ctione in loco Domicilii ratione bonorũ ubi-
cunque ſitorum facienda nihil cautum eſt, ſed
forte etiam, quia Principibus & Statibus, ut a-
liorum Statuum Subditorum, qui ſub ipſis Do-
micilium non habent, bona ſibi ſuppoſita col-
lectent, expreſsè non eſt interdictum, id ipſis
tacitè permiſſum videtur, vel ſaltem id omne
juris communis diſpoſitioni relictum, quate-
nus alias certi aliquid ea de re per obſervan-
tiam legitimi uſus introductum alicubi non
ſit. Simpliciter enim cuique Principi, ſtatui vel
Magiſtratui facultas conceſſa eſt, Subditos ſu-
os, prout legitimo uſu receptum jurique con-
ſentaneum ſit (wie rechtmäſſig herkommen vnd
Recht iſt) in ſubſidium collectare: Ut vel hinc 57
liqueat, paſſum hunc ſatis ancipitem & Gor-
dio nodo diſtrictum eſſe, in cujus evolutione
& dijudicatione quid ab uno vel altero poſſeſ-
ſum præſcriptumque ſit, ſi quis expenderit, non
facilè à ſcopo aberraverit. Licet omnium ma-
ximè conſultum foret poſſeſſoribus rerum, ſi
imperiali ſanctione certus collectandi modus
de novo præſcriberetur, ſicut Anno 1500. ſub
Maximiliano I. & Anno 1542. ſub Car. V. præ-
clarè & laudabiliter factum: Nam graviſſimæ
aliquando controverſiæ inter Status Imperii
eam ob cauſam oriuntur, & haud pauci è Sub-
ditorum numero in utroque loco tributioni-
bus fungi compelluntur, Gail. *d. obſ. 53. in fin.*
Myſing. *d. obſ. 22. n. 5.* De iiſdem Collectis in
ſpeciali quodam caſu conſulendus eſt Mynſ.
reſp 64. decad. 7.

Occaſione præcedentium non inconcinnè 58
quæritur; An Imperiales ſeu Turcicæ Collectæ

ſubjectionem inducant quoad Principes Cæſare inferiores? Negativæ opinioni adſtipulari quis poſſet, propterea quod prior ille collectandi modus ſeu cenſus ille non per Principes, ſed miniſtros Eccleſiæ & alios Officiales exigebatur ut dixi ſupra *n.28*.

59 Secunda principalis inſpectio ſeu concluſio eſt, Quod ſubditi non ſolum pro bonis immobilibus, ſed & pro mobilibus (ſecluſa conſuetudine) Collationem agnoſcere teneantur per text. *in l. forma* § *in ſervis. ff. de cenſib. l. fin.* C. *de immunitat. nem. conced.* Ægid. Thomat. *d. tr.* § *ſubjiciunt. num. 31. fol. 255. Et in* §. *Pauperes. nu. 9. fol. 463. &* §. *Vendentes. num. 6. & ſeq. fol. 663.*

60 (ubi loquitur in animalibus) Quod tamen intellige, niſi in æſtimatione fundi fuiſſet habita ratio jumentorum & aliorum animalium aratoriorum tanquam inſtrumentorum fundi: Quoniam, tunc eſſet æſtimatum, nec debet poſtea æſtimari, ne contingat poſſeſſore duplici onere prægravari Franc. de Claper. *in Cent. cauſ. fiſcal. cap. 36. q. 2. num. 1. & 2. Et in* §. *Expoſuimus. n. 4. & ſeq.* Petr. Antibol. § *2. de diviſ. muner. num. 40. & ſeq.* Natta *conſ. 418. num. 5. fol. 117.* Tiber. Decian. *conſ. 69. nu. 1. vol. 3.* Mynſing. *de. cad. 15 reſp. 1. num. 30.* Erneſt. Cothman. *d. conſil. 11. n. 165.* Florez *d. q. 21. n. 58.* Carol. Tapia. *in rubr. de Conſtitut. Princip. cap. 4. nu. 43. & ſeqq.* In tantum, ut ad petitionem Exactorum etiam medio juramento ſua bona mobilia patefacere & in cenſum referre teneantur, *l. 11. qand. & quib. quart. pars deb.* Florez *d. q. 21. n. 58.* Quem

61 morem quibuſdam Germaniæ Civitatibus receptum, ut ſcilicet in cenſendis bonis mobilib. cujuſq; conſcientia jurejurando obſtringatur, probat Boter. *lib. 7. de illuſtr. Statu & Politia c. 7. pag. mihi 423.* Pretioſæ etiam ſupellectili Collecta imponi poteſt, ut eò minus oneris perveniat ad plebem: Exemplo Catonis, quem refert Livius *lib. 39.* in cenſibus capiendis aſperâ in omnes cenſurâ fuiſſe: ornamenta, veſtem muliebrem, & vehicula, quæ pluris quàm quindecim æris millibus veniſſent, in cenſum referre Viatores juſſiſſe. Carol. Tapia *in Rubr. de conſtitut.*

62 *Princip. cap. 4. num. 44.* Hiſce tamen moribus lapides precioſi annuli, Clenodiæ, Vaſa argentea, & alius generis ſupellex, pro cujuſque ſtatu & dignitate neceſſaria ad uſus quotidianos: Item Magnatum & Nobilium, &c. Equi, ar-

63 ma, tormenta bellica, pulvis, & alia ad munitionem pertinentia Collectationi rarò ſubjacent: uti nec vaſa, donaria ac ornamenta Eccleſiaſtica, Reichs Abſchied de Anno 1544. Doch ſollen in ſolchem Anſchlag. Mynſing. *d. reſp. 1. n. 29. & ſeq.*

64 Declaranda tamen & reſtringenda hæc Enunciatio, ut procedat, ſi fructus ex rebus immobilibus & mobilibus ſequatur. Nam Col-

65 lectam non dependi ratione ſterilium prædiorum evincit text. *in d. l. forma.* §. *illam æquitatem. ff. de Cenſib. ibi: ſi vites mortuæ fuerint, vel arbores exaruerint, iniquum eſt cum cenſui.* Socin. junior *conſ. 33. n. 12. vol. 3.* Natta *conſ. 418. n. 7.* Mynſing. *d. reſponſ. I. n. 30. decad. 15.* quamvis ſint in æſtimum ſcribenda Feſtas. *de æſtim. & Collect. c. 1. num. 27.* Similiter de pecunia otioſa, quæ re- 66
putatur Sterilis, non eſt contribuendum: Quia nec pro ipſa malæ fidei poſſeſſor præſtat uſuras *l. ſi poſſeſſor. ff. de petit. hæred.* Neque de catenis 67
& annulis aureis, margaritis, lapidibus precioſis, ornamentis virilibus & muliebribus, ex quibus ſola pompa & inanis gloria reſultat, nullus autem commoditatis uſus inde percipitur Mynſing. *d. reſp. 1. num. 29.* Roland. à Valle *conſil. 66. num. 17. vol. 1.* Natta *d. conſil. 418. num. 7.* ſubdens generaliter nec de aliis, quæ uſu conſumuntur Collectam ſolvi *per. l. 2.* §. *item agitatum. ff. ad L. Rhod. de jact.* Eſt enim Collecta onus fructuum, ut dicetur infrà *hoc cap. numero 100.*

Ampliatur prædicta Secunda concluſio 68
ut in genere omnia jura, Nomina & Actiones, & ſic quoque Annui reditus, ſive perpetui ſive temporales ſint, & ſive ex re immobili ſive ex contractu & ſtipulatione perſonaliter debeantur, Collectarum oneri ſubjaceant.

Nam etſi annuæ præſtationes quandoque 69
juris cenſura inter immobilia computentur Didac. Covarruv. *lib. 3. reſolut. cap. 7. nu. 3. verſ. Secundò hos annos.* per text. *in Clem. Exivi.* §. *Cumque annui de V. S.* Anton. Gabriel. *comm. concl. lib. 6. ſub tit. de V. S. concl. 8. num. 1.* Pariſ. *conſil. 56. nu. 13. vol. 3.* Cravetta *conſ. 483. num. 1.* Celſus Hugo *conſil. 34. num. 1.* Johan. Vinc. Hondedæus *conſil. 61. num. 35. vol. 1.* (ubi tamen loquitur de 70
perpetuis) Pyrrhus *ad conſuetud. Aurel. tit. 10. c. 11. gl. 2.* (ubi etiam de perpetuis loquitur) Nam 71
non perpetuæ, ut per pactum de retrovendendo, ſunt mobiles, Pyrrhus *ibidem.* M. Anton de Amatis *deciſ. 158. num. 10.* Johan. Petr. Surdus *deciſ. 204. num. 1.* Guil. Redoan. *in reb. Eccleſ. non alienand. ſub rubr. de Conſtitut. annui Cenſus. num. 28.* Gail. *lib. 2. obſ. 10. n. 1.* Octavian. Simoncellus *d. decret. lib. 3. tit. 8. num. 57.* ubi plures citat. Vinc. Caroc. *de excuſſ. bonor. p. 2. q. 44. num. 1.* ubi infinitos comportavit. Matth. Coler. *de proceſſ. Executiv. p. 1. cap. 3. num. 229* (ubi etiam hoc dicit de jure Saxonico procedere) *& num. 234.* Johan. del Caſtillo *tr. de Uſufruct. cap. 41. num. 5. & 6.* Noviſſimè Joan. Grivell. *deciſ. Dolan. n. 3. & 9.* Attamen ex ſui proptia natura & nativa ſi- 72
gnificatione, neque mobilium neque immobilium nomine continentur, cum non ſint res Corporales, quæ tangi vel palpari poſſint, nec circumſcribuntur loco, ſed conſtituunt tertiam ſpeciem, quæ nihil aliud eſt, quam jus quoddam ſeu actio ad illos exigendum, text. *in l. à Divo Pio* §. *in venditione. ff. de re judic. l. quam Tuberonis.* §. *fin. ff. de pecul.* Anton. Gabriel. *in communi concluſ. d. tit. d. V. S. concl. 1. num. 4.* Arius Pinel. innumeros congerens *in Rubr. C. de bon. matern. p. 1. n. 24.* Joh. Petr. Surdus *conſil. 410. num. 50.* pulchrè Johan. Baptiſta Ferrettus *conſ. 179. & conſ. 180. num. 15.* Noviſſimè Marc. Anton. Peregrin. *deciſ. 70. num. 10.* Jacob. Ferrerius *in addit. Papæ deciſ. 291. fol. 108.* Alvar. Valaſc. *in praxi partit. & collat. cap. 13. nu. 95.* Ludovic. Molina Jeſuita *de juſt. & jur. diſputat. 202. & 465. & 676. n. 10.*

Actiones autem dicuntur eſſe de eo loco, 73
de quo

de quo eſt perſona Creditoris , cujus oſſibus ſunt affixæ propter effectum exactionis, *l. quis ergo caſus.in fin.& l.ſi Sticho.ff.de pecul.l.ſi uſusfructus.in fin.ff. de novat.l.fin.verſ. Quid enim.prodeſt. C.de præſcript.lóg.temp.*Lapus *allegat.*191.*n.*6.*verſ. modo eſt quæſtio.* Bartholom. Soc.*conſ.* 101.*n.* 1. *vol.*1.Joh.Petr.Surd.*conſil.*444.*n.*4.Joh Vinc. Hondedæ.*conſ.*13.*nu.*20.*& ſeqq.vol.*1. Joh. Grivell. *deciſ. Dolan.*111.*nu.*9. Anton.Faber.*in Cod. deciſ.forens.lib.*4.*tit.*29.*definit.* 2.*num.*2.*fol.*430. pulchrè Felician.de Solis *tr.de cenſib.lib.*2.*c.*6.*n.* 12.*verſ. Tertium argumentum.* Dominic.Cardi-
74 nal.Thuſcus *tom.*5.*pract.concl.li.*9.*concl.* 62.*nu.* 4.Nec huic ſententiæ obſtare videtur *l.ſi unus.* §.*pacta quæ.verſic.ante omnia.ff.de pact. l. fin.* C. *de hæred.act.* gl.*in l.*3.*ff.pro ſoc.*ubi actiones dicuntur etiam adhærere oſſibus debitoris, nec ejus perſonam egredi.Nam verum eſt illud,ſi paſſivè intelligatur; non autem quando de juribus & nominbus activis agitur.

Atque ita in præſenti hypotheſi annuos re-
75 ditus, aliaque jura & actiones,quando non ad effectum relativum (quo caſu aſſumerent naturam alterius extremorum) applicantur, ſed ex ſe conſiderantur, tunc eaſdem ſub tertia ſpecie remanere,& tanquam jus quoddam immobile abſtractum , & ſeparatum de per ſe quoad effectum Collectandi judicari; proindeque hoc unus in loco Domicilii Creditoris & ubi deſtinata eſt ſolutio, expleri, ex pluribus rationibus punctualiter determinavit Aretin.*conſ.*10.quem ſequitur & latè comprobat Chaſſanæus *in conſuetud. Burgund. tit. de confiſcat.*§.1.*verſ.& appertenent.num.*18.*verſic. Sed juxta. & num.*23. Et poſt hoſce novè Stephan. Gratianus *diſceptat.forenſ.*29.*n.*2.*&* 22.*& ſeqq.* dicens,ita fuiſſe etiam per Rotam Romanam deciſum : Quibus ſe non ſubtrahunt Florez Diaz de Mena *d.q.*21.*num.*67.Roland. à Valle *conſil.* 66.*num.*32.*vol.*1.(in penſionibus domorum loquens) Et Sebaſt. Guazzinus *in nupero tractatu de confiſcat.bonor.conc.*21.*n.*61.*fol.*243. Erneſt.Cothman.*conſ.*33.*n.*49.*vol.*3.Quæ opi-
76 nio omninò admittenda eſt , quando annuæ præſtationes non ex certis fundis, ſed ex reditibus generalibus percipiuntur: Quo caſu comitantur perſonam Creditoris ut declarat Tiraq.*de jure primogen.q.*49.*n.*9.*&* 10.

Neque refragatur, quod dictum eſt, jura &
77 actiones circumſcribi loco : Quia ſecus eſt propter effectum Exactionis faciendæ in lo-
78 co,ut declarat Lapus *allegat.*91.*num.* 6. & alii ſupra citati:Feder.Scot.*tom.*2.*lib.*2.*conſil.* 2.*nu.*
79 19. Minus officit etiam,quod quando annui reditus debentur actione reali,vel in rem ſcripta, tunc veniunt appellatione immobilium per ſupra dicta: Quia Reſpondetur,Quod rea-
80 litas oritur & hypotheca conſtituta ſuper bonis. At principalis obligatio,hoc in caſu conſideranda , eſt perſonalis , in cujus ſecuritatem acceſſoriè ſuppoſita fuit hypotheca,ut ſcitè enucleant Aretin.& Chaſſanæus *dd. locc.* Eleganter Joh. Petr. Surdus *conſil.* 162. *num.* 12. Quomodo verò reditus & penſiones annuæ æſtimari debeant , videre licet ex Receſſibus de Anno 1542.& 1544.§.vnd damit.ibi: Daß der zehende Pfenning von allen Einkommen gegeben/vnd von Schuldenern/der die penſion zu zahlen ſchuldig/abgezogen/vnd an den Ort/ da der Schuldener geſeſſen/in die Anlag gelegt werden ſoll. Et hoc quoque probat Surd. *conſ.* 162.*n.*26.*& ſeq.* Wintzler.*de Collect.obſ.*25. Vide tamen Me infra *c.*18.

Licet autem regulaliter bona etiam controverſa & Litis dubiæ eventui ſubjecta poſſidentes confectionibus & collationibus publicis ſint obnoxii,text.*in l. de Litibus.* §. *Hæc de reditibus.*ubi Bart.*num.*41.*C.de agric. & cenſit.* & actiones ſeu jura rem ipſam afficientia in rationem æſtimi & fiſci veniant:attamen actionem 81
perſonalem habens ad rem aliquam conſequendam neque iſtam rem in cataſtro adſignare, neque ratione illius collectas vel alia onera rei incumbentia ſolvere tenetur, prout ſupradictam ampliationem explicitè reſtringit Ludolph. Schrader.*de feud.p.* 10.*ſect.* 6.*num.* 170. per text. *in l.forma.* 4. §. *ſi cum ego* ubi Bart.*ff.de cenſib.*Vincent.Caroc.*tit.de Excuſſ.bonor.p.* 1.*q.* 2.*n.*5.

Sic quoque , quod Nomina Collectationi 82
ſubjacere diximus, id hanc interpretationem accipit;Niſi Nomina & Debita ſint extinguibilia,incerta,inexigibilia Rota Genua *deciſ.*156. pulchrè Federic. Scotus *d. tom.* 2. *lib.* 2. *reſp.* 2. *num.*29.*& paſſim per tot.* Alvar. Valaſcus *in praxi* 45.*Partit.& Collationum cap.* 8.*num.* 12. ubi 83
docet , ea nomine tantum in Inventario deſcribenda eſſe, de quibus reperiuntur ſchædulæ , chyrographa vel Inſtrumenta juridica in domo defuncti. Qua ratione hujuſmodi Nomina non facilis Exactionis habentem non 84
ſolvendo dixit Matthias Coler. *tract. de proceſſ. Execut.p.*1.*cap.*6.*num.*146. Quando verò Debitoris nomen dicatur indubitatum, explica- 85
tè reſolvit Fulvius Pacian. *conſil.* 89. *numer.*6. & 7.

Ampliatur & Extenditur II. principa- 86
lis inſpectio; Quod,cum merces Mercatorum rerum mobilium loco ſint & ſecundum leges Domicilii æſtimentur,etiam pro illis Collectæ præſtari debeant,per text.*in l.filii* §.*fin.ff.ad municipal.l.munerum.*§.*patrimoniorum.ff. de muneribus l.ſemper.*§.*negociatores* 3.*&* §.*negociatio* 8.*de jure immunitat.l.negociantes* 7.*de Excuſat.muner.* fusè Menoch.*conſ.*9.*per tot.* & Tiber. Decian. *conſ.*69.*n.*1.*&* 2.*vol.*3.qui plurimis auctoritatibus & rationibus coacervatis huic aſſertioni, intentiſſimè adhærent. Roland. à Valle *conſil.* 66.*num.*27.*vol.*1. Natta *conſil.* 473. Hippolit. Riminald.*conſil.* 353.*num.*185.*vol.*4. Erneſt. Cothman. *d. conſil.* 11. *num.* 166. *vol.* 1.pulcrè Ludovic.Molina Jeſuita *d.diſputat.*667. *de Tributis n.*7.*Et diſputat.*669.*n.*3.ubi tales Collectas 87
non tam in Mercatorum , quàm in Emptorum gravamen redundare demonſtrat Thomat.*d.tract.de Muneribus* §. *Expoſuimus,n.*16.*fol.* 607. Florez *d. quæſt.* 21. *num.* 60. Joh.Bapt. Coſta *de rat.Ratæ q.*158.*num.* 15.*remiſſivè.* Deque hoc minus dubitandum eſt,quando Mer- 88
catores eorumque Merces ſub Securitate & de-

ſenſione ſunt Magiſtratus Collectas indicentis Stephan. Bertrand. *conſil.* 153. *numer.* 3. *p.* 1. *vol.*
89 3. Quin etiam ratione menſæ vel negociationis mercium, hoc eſt, contractuum, efficiuntur de juriſdictione illius loci, etſi nullum ibidem habeant domicilium *l. hæres abſens. §. proinde. ibi: & ſi quo conſtitit, ff. de judic.* Et ſic ratione
90 menſæ vel Mercantiarum perſona eſt obligata ad Collectas & ad illa onera civitatum *d. l. filii §. fin. d. l. munerum. §. patrimoniorum.* Extente Franc. de Claperiis *in cent. cauſſ. fiſcal. cap.* 35. *q.*
91 5. *per tot.* Contrariæ Sententiæ fulcimentum præbent Alciat. *conſil* 263 *lib.* 2. Mandell. *conſil.* 38. *per tot.* Surd. *conſil.* 146. *n.* 6. Quorum opinio licet quandam æquitatē præ ſe ferat, maximè, cum vires patrimonii Mercatoris plerunque in incertis nominibus conſiſtant, nec in puncto juris defendi poteſt, nec in praxi ſervatur, teſte Florez *d. q.* 21. *numer.* 60. ubi ſubdit, quod aliâs Mercatores, qui ut in pluribus locis non habent alia bona, quam merces, de facili Nobiles fierent, & defrandaretur Fiſcus ſuis Collectis & Tributis. Ab hac poſteriore opinione quoque dependere videtur Cravetta *conſi.* 497. *num.* 3. *verſ. Quinto.* ubi ideò putat merces Mercatorum non æque onerlbus premi, ac alia bona ſtabilia, quod ſint obnoxiæ multis caſibus belli, peſtis, illationum incendii ac Debitorum
92 foro cedentium. In Gallia Mercatores nulla gaudent prærogativa ac dignitate: Quoniam omnis lucri avida profeſſio Nobilitatem in eo Regno maculat. Ideo hic etiam hominum ordo cum plebe ac populo minuto copulatur, ſolvitque gravamina, ſicut ignobiles ac Ruſtici conſuevere: quorum ordo præ cæteris opprimitur, non minus à Rege quàm à Nobilibus, uti Querelæ & controverſiæ inter Tertianum Statum & duos priores ordines Delphinatus Anno 1602. arreſto generali diremtæ palàm oſtendunt, referente Petro Matthæo *lib.* 5. *Hiſtor. Henrici IV. Narrat.* 1. *n.* 6. *fol.* 116. Philippus Pulcer Francorum Rex gravis decumarum Exactor exſtitit, cujus tempore pecunia rara, &
93 moneta parum proba. Quinquageſimæ & centeſimæ Vectigal Negociatoribus impoſitum quæ Malateſta vulgò appellata eſt. Anno 1271. cum magna eſſet fames Venetiis, rogatiq; Tarviſini, Patavini & Ferrarienſes, annona Venetos juvare nollent, nova in Adriati-
94 co mari Vectigalia ſunt impoſita, ut intra Polam ac Venetias merces & onera Venetiis deponerentur, quæcunque mari afferrentur: ordinatis Cuſtodibus, ne quid contra legem tranſiret. Bononienſes, qui magnam Ramandiolæ partē obtinebant, ægrè ferentes mari legem impoſitam, triennio ferè cum Venetis varia fortuna decertarunt. Sed ſuperati demum ea lege pacem acceperunt, ut diruto caſtello, quod in oſtio primario Padi conſtruxerant, quarundam rerum liberam eductionem haberent, oſtiorum Padi cuſtodia Veneto conceſſa. Anconitani verò querelā de lege Veneta apud Pontificem detulerunt: Qui jubens Venetis ut legē tollerent, minimè exauditus eſt. Blondus *lib.* 8.
95 *Dec.* 2. Ad eundem ferè modum poſſidentes Juliacenſium Ditionum Brandenburgicus Neoburgicuſque Principes Vectigalia & præſidiarias naves in merces Negociatorū in Rheno conſtitutas nuper abrogare atque abducere noluerunt, etiamſi hoc nomine à Commiſſariis Cæſariis in conventu Colonienſi Anno 1610. ſæpiuſculè moniti & interpellati eſſent; ſed conſtanter reſponderunt, quandiu ſibi conſtitutionibus Imperii adverſus injuſtas turbationes ſpolia & hoſtilia attentata alia directis, uti frui non permittatur, Vectigalia illa ad ſuā ſuorumq; defenſionem conſtituta, revocare & abrogare eos haudquaquam poſſe: Interim ſperare, cum neque in Colonienſium aliorumque Principum detrimentum, nec in privilegiorum diœceſis Colonienſis immunitionem conſtituta, at verò in ejuſmodi extremæ Neceſſitatis caſibus non inuſitata, & in vicinis etiam locis recepta ſint, ſi juſta in illis moderatio adhibeatur, novis inter vicinos exacerbationibus cauſam illis nullam dari poſſe, cum præſertim parati ſint Principes, quàm primum de tranquilla poſſeſſione ſua certi reddantur, tales ſeſe exhibere, ut cauſam de ipſis querendi nemo amplius habiturus ſit.

Ampliatur III. principalis inſpectio, Quod etiam Opifices, Venatores, Piſcatores 96
& quilibet alii artifices, pro ipſis artificiis & negociationibus, dummodo Incolæ ſint (ſecluſâ conſuetudine contrariâ) eatenus contribuendi Debitum ſuſtinere debeant, quatenus aſcendit artificiorum æſtimatio. Quia unuſquiſque in 97
tantum cōcurrere debet ad Collectam, quantum fert modus ſuæ poſſeſſionis & non ultra *l.* 1. *C. à quib. muner. nemin. lic. ſe excuſ. l.* 2. *C. de annon. & Tribut. l. fin. C. de immunit. nem. conced. l.* 1. *C. de muner. patrim.* Ita tamen ratio huius pen- 98
ſitationis ineunda eſt, ut eis neceſſaria pro ſuſtentatione corporis reſerventur, *arg. l. ſuo victu. l. pen. ff. de oper. libert. cum ſimilib.* Natta *conſ.* 418. *numer.* 4. Roland. à Valle *conſ.* 66. *numer.* 23. *& ſeqq. vol.* 1. Grammatic. *conſil.* 69. *num.* 12. *&* 27. Feſtaſ. *de æſtimo tit. de Collectis p.* 2. *cap.* 1. *num.* 20. Cardinal. Thuſc. *pract. concluſ.* 449. *verb. Collecta, num.* 2. Thomat. *de Collect. c. expoſuimus. numer.* 14. Quo reſpectat Bodin. *lib.* 6. *de Repub. cap.* 2. *num.* 663. Qui ſuâ induſtriâ, ait, ſibi opes ac pecuniarum vim maximam coëgerunt, à Tributis immunes eſſe non oportet; dum adverſus tenues id fiat modicè, vel etiam intra modum, ne bonis artibus & induſtriæ bellum indici videatur. Potiſſimum vero cum Ara- 99
toribus, qui alienos agros colere non ſuos conſueverunt (vel quorum bona ſunt alieno ære obſtricta) mitius agi debet. Nec ad miſeros aratores & opifices omne Tributorum genus eſt protrudendum: nocet ſæpe, ſi ad imbecilliora, ſed tamen neceſſaria corporis membra, vitioſi omnes defluant humores, Althuſ. *cap.* 11. *Politic. n.* 35.

Tertia Principalis Inſpectio occurrit, Quod ſc. Collecta ſit onus fructuum, & 100
ratione poſſeſſionis & perceptionis fructuum potiſſimum expediatur, etiamſi poſſeſſor non, ſed alius ſit in æſtimo deſcriptus vel nominatus,

natus, text. *in l. fructus* 13. *verb. functionum.* C. *de act. empt. l.* 2. C. *de annon. & tribut. l. omnes* 3. ubi Bald. & Salycet. C. *ſine cenſu &c. cum ſimilibus* Curt. Junior *conſil.* 42. *num.* 1. Alexand. *conſil.* 148. *num.* 8. *vol.* 6. Cravett. *conſ.* 878. *numer.* 6. Cephal. *conſ.* 637. *num.* 7. & 8. Hippolyt. Riminald. *conſ.* 2. *num.* 28. Joh. Petr. Surdus. *conſ.* 146. *num.* 6. *& tract. de aliment. tit.* 7. *privileg.* 91. *num.* 8. Camill. Borell. *conſ.* 63. *numer.* 23. Fulv. Pacian. *conſ.* 69 *num.* 21. Joan. Bapt. Valenzuela Velaſques *conſil.* 94. *num.* 54. & 55. Et in Deciſionibus & tractatibus ex profeſſo adſeverant Cacheran. *deciſ.* 83. *num.* 6. Stephan. Gratian. *deciſ.* 26. *num.* 4. Alexand. Trentacinq. *lib.* 1. *Reſolut.* 4. *de jure Fiſc. n.* 1. plures agglomerans Alvar. Valaſc. *tract. de jure Emphyt. q.* 17. *n.* 2. Joan. Garzia *de expenſ. cap.* 11. *n.* 145. Florez. *d. q.* 21. *num.* 82. Hinc Collectam metiendam eſſe expenſo reditu potius, quàm valore rei, text. eſt *in l.* 2. ubi Bart. & alii C. *de præd. & aliis reb. navicul.* Alexand. *in apoſtill. ad Bart. in l. Reſcripto* §. *fin. lit. h.* §. *de muneribus.* Thomat. *d. tract.* §. *Retenta, n.* 9. *fol.* 558. Martin. Laudens. *de fiſco q.* 75. Cravett. *conſ.* 497. *n.* 5. Natta *conſil.* 280. *nu.* 6. Guid. Pancirol. *conſil.* 153. *num.* 13. Anton. Faber. *in Cod. deciſ. forenſ. lin.* 9. *tit.* 29. *definit.* 21. ubi ita in Senatu Sabaudiæ 3. Decemb. Anno 1594. Judicatum refert. Quin etiam quando quis ratione fructuum perceptorum tenetur ſolvere Collectas, intelligi debet deductis oneribus & impenſis Garz. Maſtrillus *lib.* 2. *deciſ. Regni Sicil.*
101 112. *n.* 28. Quia bona & reditus dicuntur deductis debitis onerib. & ære alieno, *l. ſubſignatum,* §. *bona. ff. de V. S.* Roland. à Valle *conſ.* 8. *num.* 11. *vol.* 2. Regner. Sixtin. *d. cap.* 14. *num.* 155. Andræ. Rauchbar. *lib.* 1. *quæſt.* 18. *num.* 24. Johan. Grivell. *deciſ. Dolan.* 95. *num.* 10. Quocirca ſi alius alicui quid debet, & fortè facultatibus lapſus & ad inopiam redactus ſit, ut integri debiti ſolutionem conſequi nequeat, eius tantum, quod exigere poteſt, in æſtimatione bonorum pro imponendis Collectis ratio habenda eſt arg. *l. precia.* §. *cuius debitor. ff. ad L. Falcid.* ubi JC. Paulus ait; cujus debitor ſolvendo non eſt, tantum habet in bonis, quantum exigere
102 poteſt. Et fructus dicuntur deductis omnibus ſumptibus & impenſis, quæ quærendorum, colligendorum, conſervandorumque eorum gratia fiunt *l.* 1. C. *de fructib. & lit. Expenſ. l. fructus. ff. ſolut. matrimon.* Molinæ *in conſuet. Paris.* §. 56. *gl.* 1. *in verb. Seigneur.* Menoch. *remed.* 15. *Recup. poſſ. num.* 574. *& ſeq.* Surd. *deciſ.* 282. *num.* 31. Quamvis enim nonnulli Dd. referente Garzia *de expenſ. c.* 1. *num.* 60. exiſtiment, quod ratione publicæ utilitatis deductio impenſarum in fructibus, quando de ſolutione Collectarum agitur, fieri non debeat; illi tamen à Valaſco *d. tr. de jure Emphyt. q.* 17. & ipſo Garzia refutantur.

103 Deinde ſuperiora explicanda ſunt, ſi fructus jure dominii vel quaſi poſſideantur, Roland. à Valle *conſil.* 79. *num.* 12. & 14. *vol.* 4. Cacheran. *d. deciſ.* 83. *numer.* 6. Anton. Hering. *tr. de fidejuſſor. cap.* 24. *num.* 271. *pag.* 538. Quod pro-
104 cedit, etiam ſi aliquis rem habeat titulo oneroſo. Natta *conſ.* 114. *num.* 12 Dominium enim 105
eſt cauſa remota obligationis, ut quis teneatur ad præſtationem munerum; Poſſeſſio verò & perceptio fructuum eſt cauſa propinqua, Et in obligatione munerum ſemper attenditur cau- 106
ſa proxima. Sic licet in Legatarium poſt mortem Teſtatoris tranſeat ipſo jure dominium *l. à Titio.* 64. *ff. de furt.* non tamen compellitur 107
ipſe exſolvere munera & collectas, quam diu ſibi res non tradita, & hæres in poſſeſſione & perceptione fructuum permanſerit. Secus eſt, 108
ſi quis ex fundis perciperet certam quantitatem jure temporali, puta, ad illius vitam pro annuo legato, aut pro alimentis: Huic enim quantitas illa immunis deberetur. Marc. Anton. Peregrin. *tract. de fideicommiſſ. art.* 4. *numer.* 66. Eadem ratione Alimentarium pro 109
fundo ad alimenta obligato non ſolvere Collectam, ſed Dominum, ad quem fundus jure proprio ſpectat, rectè ſentit Johan. Petr. Surdus *d. privileg.* 91. Et noviſſimè Stephan. Gratian. *lib.* 2. *diſceptat. forenſ.* 294. *numero* 21. Atque huc ſpectat, quod in Receſſu Imp. 110
de Anno 1594. §. Demnach dann. edicitur, ipſos poſſeſſores novos Ditionum contribuere ſolitarum onera earum ſuſtinere debere: Territorii verò inter plures communis onera 111
poſſeſſorem Domus gentilitiæ deß Stammhauſes / præſtare, ita tamen, ut à conſortibus partes viriles per actionem in camera repoſcat Abſchied de Anno 1576. §. Bey Berathſchlagung / Id quod in ardua quadam cauſa H. contra H. nec dum ſopita acriter ventilari ſcimus. Nec diſcrepat hoc à jure communi, quo cautum reperitur: Quod à Fiſco ceſſa a- 112
ctione experiri poſſit adverſus conſortes, qui ſolus collectam ſolvit, *l. cum poſſeſſor. in pr. ff. de cenſib.*

Denique hæc concluſio declaranda eſt, ut 113
procedat non tantum pro futuro, ſed etiam pro præterito tempore, quo modernus poſſeſſor & perceptor fructuum non poſſidebat. Ratio eſt? Quia illa bona cenſentur tacitè hypothecata pro collectis, præſertim ſi ſint poſita in æ- 114
ſtimo, poſt alios à ſe allegatos Anton. Teſſaur. *deciſ* 164. *numer.* 3. Trentacinq. *de reſolut.* 4. *num.* 1. *verſ. Hæc concluſio.* Quod tamen intelligitur tantum pro prædiis venditis, non autem pro aliis non venditis.

Ex prædicta Regula Primò diducitur, onus hoc Collectarum ad uſufructuarium pertine- 115
re: Expenſas enim temporales modicas, & onera realia vel mixta tenetur ſubire fructua- 116
rius, non proprietarius. Hyppolit. Riminald. *conſ.* 172. *num.* 23. Mandell. *conſ.* 754. *num.* 10. *lib.* 4 Johan. Petr. Surdus *conſ.* 162. *num.* 25. *& tract. de alimentis tit.* 4. *quæſt.* 16. *num.* 12. *& ſeq.* Johan. Baptiſt. Ferret. *conſ.* 199. *num.* 1, Fab. Turrettus *conſ.* 53. *num.* 4. Achilles Pedroccha. *conſ.* 2. *num.* 73. *& ſeqq.* Cacheran. *d. deciſ.* 83 *numer.* 4. Stephan. Gratian. *d. deciſ.* 20. *n.* 12. Borgnin. Cavalcan. *tract. de uſufruct. mulier. relict. num.* 160. *verſ. Hinc eſt.* Johan. Garzia *d. cap.* 11. *num.* 47. Alvar. Valaſc. *d. quæſt.* 17. *num.* 1. M. Anton. Peregrin. *d. art.* 50. *num.* 20. Petr. Au-

guſtin. Morla *in Emporio juris* 1. *p. tit.* 12. *quæſt.* 2. *num.* 10. Harman. Piſtoris *lib.* 1. *quæſt. jur.* 46. *num.* 33. *& ſeq.* Johan. del Caſtillo *tract. de uſufructu c.* 56. *num.* 14 *pag.* 604. Extentè Johan. Bapt. Coſta. *tract. de rat. Ratæ quæſt.* 157. *num.* 3. 4. ubi diſtinguit inter Expenſas & onera, quæ prorſus diſcriminantur ab Expenſis, & fructuum correſpectivæ ſunt.

117 Non deſunt tamen textus, qui perſuadere videntur, hoc onus ad proprietarium ſpectare; Primò enim *in l. qui concubinam.* §. *qui hortos ff. de leg.* 3. talis eſt caſus: Titius conduxit quoſdam hortos à Republica in quinquennium, pro quibus ſolvere convenit certam mercedē, vel vectigal, condidit teſtamentum, & in eo ſibi inſtituit hæredem Sempronium & eorum hortorum fructus uſque ad luſtrum, quo conducti eſſent, Aufidio legavit, & hæredem conductionem dictorum hortorum ei dare damnavit, & ſinere ei uti frui. Quærebatur quis teneretur ad mercedem, & ad vectigal ſolutum? Et reſpondit JCtus, Quod hæres tenetur mercedem hortorum Reip. præſtare & non legatarius. Ergo. Accedit ſecun-

118 dò *text. in l. pen.* §. *fin. ff. de leg* 3. ubi teſtator liberto militiam legavit, quæſitum eſt, an onera omnia & introitus militiæ ab hærede ſint danda? & reſpondet ibi JC. quod ſic. Ergo non legatarius, ſed hæres iſtis oneribus diſtringitur.

Hi ferè ſunt textus, qui pro hærede & proprietario in medium adduci poſſunt. Ponamus modò ex adverſo rationes, quæ pro uſufructario contra proprietarium militant.

Primò communem hanc concluſionem vi-

119 delicet quod Collecta & quodlibet tributum ordinarium & extraordinarium ſpectet ad uſufructuarium, firmat text. *in d. l. ſi pendentes* 27. §. *ſi quid cloacarii. ff. de uſufr. ibi; ſi quid cloacarii nomine debeatur, vel ſi quid ob formam aquæ ductus, quæ per agrum tranſit impendatur, ad onus fructuarii pertinebit, & ſi quid ad collationem viæ, puto hoc quoque fructuarium ſubiturum: ergo &, quod ob tranſitum exercitus confertur ex fructibus &c.* Ex quo manifeſtum fit, uſufructuarium urgeri ad ſolutionem collectarum publicarum.

120 Secundò text. apertus *in l. quæro. ff. de uſufr. legat.* indicat, uſusfructus dominum teneri ad ſolvendas indictiones, hoc eſt, perpetuas præſtationes & Vectigalia.

121 Tertiò juvat hanc ſententiam *l. apud Iulianum.* §. *hæres ff. de leg.* 1. ubi dicitur, quod onus tributi & Vectigalis ſpectat ad hæredem pro tempore præterito: Ergo à contrario ſenſu pro tempore futuro pertinebit ad legatarium, non ad hæredem.

Quartò corroboratur hæc opinio per text.

122 *in l. hactenus* 7. *ff. de uſufruct.* ubi ad fructuarium pertinent onera, putà ſtipendium, vel Tributum, vel ſalarium, vel alimenta ab eo relicta. *Et in l. fructus* ubi Dd. *C. de act. empt. & in l. neque. ff. de impenſ. dotal.* quò loci neque ſtipendium, neque tributum ob dotalem fundum præſtitum exigere vir à muliere poteſt; onus enim fructuum (*ſubdit ibidem text.*) hæc impendia ſunt, & ideo, qui percipit fructus, oneri Collectarum & tributorum obnoxius eſt.

Quintò ſumma æquitate & ratione nititur, quod, qui ſentit Commodum, debeat quo- 123
que ſentire incommodum, *l. ſecundum naturam. ff. de R. I. c. qui ſentit. de R. I. in* 6. *cum ſimilib. vulg.* Sed uſufructuarius ſentit Commodum, cum ad eum pertineat, quicquid ex proprietate & Dominio percipitur. *l. item ſi fundi ff. de uſufruct.* Ergo etiam debet ſentire incommodum Collectæ.

His ita firmatis, non obſtant contraria. Nam (1) *in d. l. qui concubinam. & d. l. pen.* ideò non 124
tenetur fructuarius, ſed hæres, quia ſi teneretur fructuarius, nihil valeret legatum, quod ei remiſiſſet: Etenim ſi mihi fuerit legatus uſusfructus bonorum à Republica, vel ab alio, utique ſi ego tenerer ad præſtandam mercedem, nullum commodum ex legato conſequerer, & ſic nihil valeret legatum, quod apud me remanſiſſet; Unde ex quo ſolvendo vectigal & mercedem, nullam videor utilitatem & commodum conſequi, & ſi qua commoda percipio, omne induſtriæ meæ attribuetur; idcirco in iſto caſu uſufructuarius non tenetur, ſed hæres. Et idem eſt, quando fuit liberto legata militia, quoniam ſi ipſe libertus teneretur ad omnia onera, & ad ſolvendum precium militiæ pro introitu, certè nullam reciperet utilitatem ex legato, & ſic nihil valeret legatum, quod apud eum remanſiſſet; idcirco non ipſe, ſed hæres tenetur ad onera pro introitu militiæ præſtanda. At in caſu noſtro, licet fructuarius teneatur ad ſolvendam Collectam, nihilominus conſequitur commodum ex legato ſibi relicto, ut per ſe clarum eſt, Ergo non obſtant prædictæ leges.

Secundò reſpondet Bart. *in d. l. quæro.* quod 125
allegata jura loquantur de oneribus, quæ debentur pro habendo ipſo jure fructuum percipiendorum. Nam text. *in d. l. qui concubinam.* loquitur de oneribus, vel de Vectigali ſolvendo pro habendis fructibus horreorum conductorum à Republica. Similiter text. *in d. l. pen.* §. *fin. ff. de leg.* 3. loquitur de oneribus, & precio ſolvendo pro habenda militia; quo caſu, inquit Bart. uſufructuarius non tenetur ad præſtanda onera. Noſtra autem quæſtio eſt de oneribus quæ imponuntur habito illo jure pro fructibus, vel prædio, ſcilicet de Collectis publicis, quæ imponuntur, poſtquam adeptus quis fuit fundum, ut fructus ex eo percipiat; quo caſu vera eſt concluſio prædicta. Fallitur ergo Re- 126
buffus qui *in l.* 1. *C. de annon. & tribut.* quaſi reſcribit, onus ſolvendæ Collectæ dividi inter proprietarium & uſufructuarium. Non tamen uſufructuarius pro ſolutione præteriti tempo- 127
ris validè & cum effectu conveniri poteſt: Quamvis ex vi hypothecæ bonorum poſſint exigi poſſeſſores ab his, qui huic muneri præfecti ſunt: Exacta verò recuperantur ab hæredi- 128
bus proprietarii Afflict. *deciſ.* 252. *num.* 4. Pinel. *in l.* 1. *C. de bon. matern. p.* 2. *num.* 72. (hoc tam in Emphyteuta quàm uſufructuario ſecurè determinans)

minans) latè Johan. Garzia *d. cap. 11. num.* 50. *& ſeqq.* Alvar. Valaſc. *d. q.* 17. *numer.* 23. Johan. Bapt. Coſta. *tract. de ratione Ratæ q.* 157. *in*
129 *fin. fol.* 377. Prout etiam Collectæ ſunt reſtituendæ ei, cui evincitur poſſeſſio, Bart. *in l. debet.* 27. *ff. de ædil. edict.* Indemnis enim emptor diſcedere debet; Ideo quoque quod datum eſt nomine Vectigalis repetitur, *d. l. debet.* 27. *in fin.*

130 Si verò in tantam ſummam Collectarum excreſcat ſolutio, ut æquivaleant perceptioni fructuum, tunc non tenetur Uſufructuarius Anton. Hering. *tract. de fidejuſſorib. cap.* 30. *n.* 52. *& ſeq.* ubi alios agminatim convehit. Quibus addo Steph. Gratian *d. lib.* 2. *diſcept. forenſ.* 294. *n.* 19. Petr. Ricciardium *in comment. ad §. conſtituitur. Inſt. de uſufruct. fol.* 140. *verſ. Tertius & ultimus caſus.* Marium Mutam *ad Conſtit. Regn. dicol. tom.* 1. *cap.* 2. *n.* 15. *fol.* 34. Quis ergo onera iſta præſtabit? proprietarius Gl. *in d. l. qui concubinam. §. qui hortos. ff. de legat.* 3. Roman. *ſingul.* 156.

131 Nec omittendum hoc loco eſt, ſi fructuarii perſona privilegium aliquod habeat, non ob id minus eo privilegio gaudere debeat, quod & proprietarii perſona, & bonorum condicio privilegium nullum mereatur Anton. Faber. *d. tit.* 29. *definit.* 22. ubi & ita Senatum cenſuiſſe teſtatur.

132 Ex eadem generali inſpectione & Regula conſequitur II. Maritum ideò, quod percipit fructus rei dotalis ad onera & Collectas obligari, per text. *in l. neque ſtipendium.* ubi Bart. Angel. & alii *ff. de impenſ. in res dotal. fact. l. licet dos.* 27. ubi Bald. dicit eſſe caſum ſingularem *C. de jure dot.* Natta *conſ.* 114. *n.* 12. Johan. Bapt. Ferrettus *d. conſ.* 199. *n.* 4. Federic. Scotus *tom.* 1. *lib.* 2. *reſponſ.* 11. *n.* 6. Weſemb. *conſil.* 103. *n.* 24. *vol.* 4. Regner. Sixtin. *d. cap.* 14. *n.* 82. *& ſeq.* M. Ant. Peregrin. *te de fideicomm. art.* 50. *n.* 20. Intellige,
133 conſtante matrimonio: Nam ſoluto matrimonio tenetur uxor vel eius hæres *l.* 1. *C. ſine cenſ. vel reliq.* Surd. *conſ.* 146. *n.* 14. Et levanda ſunt hæc
134 onera In loco Domicilii mariti gl. & Bart. *in l.* 1. *C. de mulier. &c.* Guid. Pap. *deciſ.* 396. *n.* 2. Anton. Faber. *d. lib.* 9. *tit.* 29. *definit.* 11. ita Senatum judicaſſe referens. Sicut mulier ibidem de receptitiis & paraphernalibus (quorum maritus non eſt Dominus Hieron. Pappon. *conſ.* 12. *n.* 19.) collectam ſolvit, cum domicilium mariti ſui ſequatur *l fin. §.* 3. *ff. ad municipal.* Guid. Papa
135 *d. deciſ.* 396. *numer.* 3. Etiam cum vidua eſt, niſi ad ſecundas convolet nuptias, *l.* 22. *§. vidua ff. eod. l. pen. ff. de juriſdict.* Anton. Faber. *d. loc. num.* 2.

136 Sequitur III. illud, Creditorem huic oneri non injuſtè ſubjugari, & ſi alteri in illa Regione habitanti mutuo dederit pecuniam, ſi ex mutuo lucrum ſentiat vel reditus annuos emerit ſub pacto de retrovendendo. Licet enim pecunia mutuo data in Debitoris tranſeat Dominium *l.* 1. *&* 2. *ff. de O. & A. §.* 1. *verſ. Et quoniam nobis Inſt. Quib. mod. re contrah. oblig. l.* 2. *§. appellata eſt. ff. de reb. credit.* Proindeq; eidem incum-
137 bere videatur onus Collectarum: Quia tamen iſthæc pecunia locupletiorem efficit debitorē, cum reddere eam cogatur Creditori eadem quantitate & bonitate *d. l.* 1. *§. re contrahitur. ff. de O. & A. l.* 2. *§.* 1. *& l.* 3. *de reb. credit.* eoque ipſe Creditor illius nomine actionem adverſus Debitorem habeat, quæ actio in bonis ipſius eſt, *l. bonorum* 49. *verſ. æquè bonis.* ubi Dd. *ff. de V. S. l. fin. ff. de uſu & uſufruct. legat.* utique rationi & æquitati congruit, ut de mutua pecunia colletur non debitor ſed creditor per text. *in l.* 4. *§.* 1. *ff. de cenſib. l.* 4. *§. Deficientium ff. de muner. & honor l.* 2. *C. de Alluvion.* Bart. & Coſtal. *in l.* 42 *ff. de pact.* ubi creditorem ad tributa rei pignoratæ teneri expreſsè profitentur. Bald. *in Rubric. C. de reb. credit. n.* 4. *& in l. ſi prædium.* 4. *n* 6. *C. de ædil. act.* Alexand. *conſ.* 51. *n.* 4. *vol.* 3, Socin. *conſ.* 247. *n.* 2. *&* 3. *vol.* 2. Andræas Rauchbar *p.* 1. *quæſt.* 18. *nu.* 4. Idque Lege Imperii cautum Reichs Abſchiedt de Anno 1500. & 1542. Ut ſcilicet de 138
annuis quoq; reditibus, qui eos capit, Collectas pendat: Quas tamen debitor, qui præſtare tenetur eos cenſus, ſolvere jubetur in loco ſui domicilii, quos creditori poſtmodum imputare poteſt, uti arguit Receſſus Imp. de Anno 1544. vnd damit von ſolchen ꝛc. ibi: Das der zehende pfenning von allem einkommen ſol geben / vnd vom Schüldener der die Penſion zuzahlen ſchüldig / abgezogen / vnd an den Ort / da er der Schüldener geſeſſen ſein / die Anlag gelegt / &c.

Electoratus Saxoniæ Ditionibus ſervari 139
ſcribit Andræas Rauchbar *lib.* 1. *quæſt. jur.* 18. *numer.* 4. Et exſtant Edicta Torgenſia ſive Churfürſtliche Sächſiſche Steur außſchreiben de Anno 1567. 1583. 1589. 1595. 1602. 1605. 1609. & 1612. In quibus ſub *Tit.* von außgeliehenem Gelte. Item von Lehen vnnd andern Gütern / generaliter & diſertè ſancitum reperitur: Collectam Provincialem de annuis reditibus præſtari debere, eò quod pecunia in emtionem prædiorum ſub pacto retrovenditionis collata pro pecunia fœnebri ſit habenda, Weil die Wiederkauffs Summa für eine werbende Baarſchafft zu achten.

Qua occaſione plurimi Creditores & poſ- 140
ſeſſores pignori incumbentes nomine Dnn. Comitum de Stolberg ad Contributiones, tam decurſas, quàm futuras, pro dimidia Fiſco Electorali, pro altera verò parte comitibus ex ſingulari pacto, inferendas, conventi ſunt. Lis illa controverſa per tiennium durat & coram Electoralibus Commiſſariis à partibus magnæ productiones factæ.

Quidam ex Creditoribus ignorantiam præ- 141
memoratorum Edictorum, alii in obſervantiam, alii vero Præſcriptionem, alii denique ſe in loco Domicilii, extra tamen Electoratus Saxoniæ fines huiuſmodi onera penſitaſſe oppoſuerunt, parteſque ſuas acriter egerunt: Quorum omnium tamen demonſtrationes lubrico & aquoſo fundamento niti, ex Actis manifeſtum fit, quæ hîc altius repetere, & Lectori forſan tœdioſum, & metuendum foret, ut, cauſſâ nec dum ſopitâ vel deciſâ, partibus præjudicium adferatur.

Verum enimverò ut lege condita illicò parata

rata in eam fraus: Ita & Creditores hodiè in agro Saxonico plerunque præter uſuras ſingulari pactione Solutionem Collectarum in Debitorem rejicere ſolent: Qua tamen pactione iiſdem neque in mutuo neque in contractu revenditionis ſatis cautum videtur, ad hunc ſcilicet effectum, ut collectarum nomine Executio contra debitores decerni poſſit; Cum nefas ſit unum poſſidere fundum, & alterum Intribu-
142 tionum officio defungi. Quocirca hanc pactionem, ſi videlicet præter uſuras, quas ſingulariter Creditor ſtipulatur, inſuper in ſtipulationem & illud deducat, ut Collectarum nomine, pro pecunia credita Debitor teneatur, jure prohibitam & injuſtam eſſe, atque uſuram ſapere, probè evincũt Carol. Molin. *tract. de Vſur. q. 6. n. 129. & ſeqq.* quem ſequitur & in terminis noſtris probat Frideric. Martini *tract. de Cenſib. c. 6. n.* 310. Camill. Borellus *conſil. 63. nu.* 10. *& ſeqq.* Andræ. Rauchbar *d. quæſt.* 18. *per tot.* apud quos rationes videre licet. Eamque conventionem improbat Anton. Hering. *tr. de fidejuſſor. cap. 24. n.* 269. *& ſeq. fol.* 537. Et in ſi-
143 milibus terminis, ſi ex lege revenditionis cautum ſit, ut onus Gabellæ ſolvendæ in totũ ſpectet ad venditorem, contractum argui & reddi ſimulatum firmat Joh. Bapt. Lupus *tract. de uſur. Comment.* 2. §. 1. *n.* 45. *fol.* 61.

144 Idque maximè verum eſſe arbitror, quando nulla adeſt cauſſa, ob quam venditor ſe collectas ſoluturum promiſit, ſed talis promiſſio remanet nuda ſine cauſſa, & conſequenter nullam producit obligationem, Ita, ut nec ipſe promiſſor, neq; ejus hæredes ſimili promiſſione ad Collectarum ſolutionem diſtringantur, *l. cum de indebito. ff. de probat. l. 2. §. circa. ff. de Except. doli cum ſimilib.* Quibus textibus probatur ſemper cauſſam, ex qua obligatio conſtet, exprimi oportere, alioquin non conſtare obligationem Stephan. Bertrand. *conſ. 225. n. 9. vol. 3. p. 2.* Tiraq. *de retract. convent. in fin. n.* 105. ubi
145 poſt Corneum innuit, ſi fuerit ſimplex promiſſio, non correſpectiva, & ſic ſimplex pactum, quod non poſſit aliquem ex quatuor innominatis contractibus, de quibus *in l. naturalis. ff. de præſcript. verb.* producere, tunc hujuſmodi pactum carens cauſſa eſſe inefficax, aut certè ei obſtare Exceptionem doli *d. §. circa.* Addo Cravettam *conſil.* 851. *n.* 5. Covarruv. *in c. quamvis. p.* 2. §. 4. *n.* 24. *de pact. in 6.* Petr. Coſtal. *in l. tale pactum.* 40. *ff. de pact.* Gail. *lib. 2. obſ.* 13. *num.* 9. Maſcard. *de probat. conſil.* 345. *n.* 1. Franciſc. Hotoman. *conſ. 34. n. 17. & ſeq.* Alexand. *conſ. 13. Ex his n. 2. vol. 1.* ubi dixit, promiſſionem factam ſine cauſſa etiam per ſtipulationem in dubio non valere, uti indiſcretam per jura ſupra adducta. Plura in hanc ſententiam congeſſit Benevent. Stracha *de mercatur. in tit. de Adjecto* §. *Vndecimò. n. 4. fol.* 761. Herman. Vultei. *inter conſilia Marpurgenſ. conſ.* 34. *n.* 154. *vol.* 3.

146 Si quis tamen in contractu Mutui vel Retrovenditionis ſive univerſaliter ab omnibus oneribus, realibus, perſonalibus, mixtis, ordinariis & Extraordinariis, Indictis, Superindictis, talliis, ſubſidiis Cavalcatis & aliis quibuſcunque impoſitionibus ſive ſpecialiter à Collectis aliquem indemnem conſervare promiſerit, licet Conventio illa quoad Principem impoſſibilis dici, & ratione fiſci pro nihilo duci poſ- 147
ſit, valet tamen quoad ipſos cõtrahentes Mandell. *conſ.* 115. *n. 9. in fin.* Federic. Scotus *d. tom.* 1. *lib.* 1. *reſp.* 1. *n.* 111. Adeò, ut promiſſor Inde- 148
mnitatis alterum à ſolutione Collectarum relevare præcisè teneatur Alexand. *conſil. 30. vol. 5.* Cravetta. *conſ. 294. per tot.* omninò videndus, Nicol. Bellonus *conſ.* 37. *nu.* 4. Mandell. *d. conſ.* 115. *n.* 9. Cacheran. *conſ. 79. ante nu. 1. & per tot.* latè Menoch. *conſ.* 611. *nu.* 3 Lancellot. Gallia *conſ.* 85. *n.* 11. Et ſi poſſidens ſolverit Principi 149
Collectas pro re, quam poſſidet, poterit poſtmodum repetere ab illo, qui ſe obligavit tale onus ſubiturum, & poſſeſſorem Indemnem conſervaturum ampliſſimè in propoſito Cæſar. Manent. *conſil. 84. & ſeq. per tot.*

Simili modo, etſi Contractus Mutui uſura- 150
rum conventionem non recipiat, Camill. Borell. *conſ. 79. num. 8. & ſeqq. ubi n. 11. & 28. & 29.* ſexcentos inſuper authores citat: Nihilominus 151
Creditor ab initio contractus ex cauſſa mutui poteſt cum debitore paciſci, de repetendo eo, quod Creditoris ſive in damno, ſive in lucro intererit, pendente dilatione data ad mutui ſolutionem etiam ante moram. Cum juſtè quis ſtipulari queat ſe indemnem ſervari Dd. Covarruv. *lib. 3. variar. reſolut. cap. 4. n. 5. verſ. Item & illud.* ubi hoc maxima æquitate frequentiori calculo receptum, & proinde hanc opinionem communem ſervandam eſſe dicit Cæſar Urſill. *in addit. ad Afflict. deciſ. 20. num. 2. & ſeq.* Quod & Gail. *lib. 2. obſ. 5. num.* 16. in Intereſſe Domi- 152
ni emergentis admittit, citans ad id ſimpliciter Covarruviam, qui (ut dixi) hoc etiam concedit in lucro ceſſante, ut illud à principio in pactum diduci poſſit ab eo, qui pecunias negociationi vel emtioni rei fructiferæ paratas alteri mutuat conveniendo, ut ſibi reſtituatur cum illo veriſimili Intereſſe lucri, quod occaſione mutui amitteret: dummodò omnis dolus & fraus palliandi uſuras abſit, & intereſſe lucri æſtimetur arbitrio boni viri, non tanquam ſi eſſet in actu, & acquiſitum, ſed tanquam in ſpe poſitum, quod multis modis poteſt impediri, Joh. Vincent. Hondædeus *conſ. 41. n. 38. & ſeqq. vol. 2.* Martin. ab Azpilcueta *conſil. 23. de uſur. lib. 5. tom. 2.* Felician. de Solis *de cenſib. lib. 1. cap. 3. n. 12. & ſeqq.* Gaſpar. Roderic. *lib. 3. de ann. reditib. quæſt. 8. n. 15.* Novè Polydor. Ripa *in obſerv. ſingular. obſ.* 19. noviſſimè Jacob. Cancerius *var. reſolut. cap. 7. de pactis n. 58. & ſeqq.* Idq; maximè procedit Mercatore, ita, ut ſi is uſuras 153
lucri ceſſantis etiam ſtipulatus ſit, habeat paratam Executionem, uti in cauſſa Schmids Wittiben contra Churfürſten zu Cöln.

Notandum verò hîc, ſi Intereſſe prætactum 154
in Mutuo petatur, ut Zinß/ in Camera Imp. reus abſolvitur, uti factum in cauſſa Oberlauring contra Weßel Appellationis; 16. Novembris, 155
Anno 1602. ubi Weßel communitati Oberlauringen mutuaverat centum florenos, ut reſtitueret poſt annum cum penſionibus 50. fl. Et Ruſti-

Ruſticos ceſſantes convenit coram Judicio Rottweylenſi, ubi etiam ad ſolutionem ſortis & penſionum condemnati fuere. Sed in Camera Sententia reformata, ita, ut ſolum ſint condemnati ad ſortem, quoad penſiones verò abſoluti. Etſi autem poſtea petitum ſit Intereſſe à tempore moræ, & eo nomine allegatos Receſſus Deputationis de Anno 1600. nihil tamen obtineri potuit. Sic in cauſſa Hail-
156 brunn contra Eberſtein ob ſupra allegata fundamenta in contractu Mutui Mandatum Immiſſoriale etiam quoad Intereſſe à tempore moræ decretum fuit 21. Februarii Anno 1605. Sic quando Venditor tradidit rem venditam Emtori, & dedit terminum eidem ad ſolvendum precium, pendente termino poteſt Venditor aliquod proficuum in penſione ab Emtore accipere Franciſc. Marc. *deciſ.* 889. *n.* 3. *p.* 1. *per l. ſicut emptio.* §. *fin. cum l. ſeq. ff. locat.* Sed ne diutius,
157 quam par eſt, à propoſito deflectamus, pro Quarto Sciendum eſt, Inſpectionis noſtræ vinculis quoque venditorem annui Cenſus ſeu reditus conſtituentem adſtringi. Nam remanet Dominus & poſſeſſor prædii cenſuati, & percipit illius fructus ſuo & proprio nomine: Ergo & onus functionum ſubire cogitur, per ea, quæ firmat Joh. Petr. Surd. *conſil.* 162. *n.* 26. *& ſeqq.* Et poſt eum in ipſis terminis tactiq; contingenta reſpondit Menoch. *conſil.* 990. *per tot.*
158 Nec quenquam moveat, Quod penſionarium pro rata ad ſubſidium Charitativum & Collectas teneri voluerint Bellencin. *tract. de Charitat. ſubſid. quæſt.* 37. Et Gigas *tr. de penſion.*
159 *cap.* 28. *n.* 19. Nam illud procedit, quando penſio imponitur ſuper fructibus & penſionarius æquiparatur uſufructuario, ut inquit Gigas *d.*
160 *tract. cap.* 38. At cenſus non ſuper fructibus imponitur ſed ſuper ipſa re. Hinc vulgatum: Quod penſionem ſolvimus de re aliena, Cenſum de re noſtra, Menoch. *lib.* 3. *præſumpt.* 106. *n.* 1. Dan. Moller. *ad Conſtit. Aug.* 39. *num.* 6. *p.* 2.
161 Et quod ob defectum ſolutionis etiam mille annorum nunquam cadit quis à re, ſuper qua eſt cenſus conſtitutus: Habetque emtor cenſus perſonalem actionem contra Dominum fundi, neque poteſt ſe in fructibus fundi ingerere, etiam Debitori moram nectente, niſi expreſſe ita convenerit. Quinimo etſi fundus ſit pro cenſu acceſſoriè obligatus, tamen ſingularis rei cenſuatæ poſſeſſor non poteſt conveniri actione perſonali, *l. fin.* §. 1. *ff. de contrah. emt.* De quo tamen videndus Hieronym. Gabriel. *conſ.* 47. *n.* 6. *n. &* 15. *cum ſeq.* Pari ratione onus Ga-
162 bellæ, cenſu creato, debitum pertinet ad venditorem, qui reditum annuum bonis ſuis impoſuit Felician. de Solis *d. tract. de cenſib. lib.* 2. *c.* 6. *nu.* 2. Licet ab hac opinione devient Franc. Burſat. *conſ.* 56. *nu.* 16. Roderic. *lib.* 2. *de annuis reditibus, cap.* 4. *n.* 1. *&* 2. exiſtimantes hoc onus jure communi ad emtorem ſpectare per *l. debet. ff. de ædil. Edict.* Ex quo tamen textu hoc minimè colligi, cum JC. ibi non juris neceſſitatem ſed facti relationem tantum tradat expendens in id Dictionem (fortè) poſitam in textu animadvertit Pinel. *in l.* 2. *C. de reſcind. vendit.* 2. *p. cap.* 3. *n.* 4. Et ante eum Cæpolla *in d. l. non debet.* Et Molinæus *in conſuet. Paris.* §. 23. *n.* 7. *& in tract. commercior. q.* 6. *n.* 129 *fol.* 119. Aliter Johan. Parlador. *rer. quotid. c.* 3. §. *fin.* Petr. Auguſtin. Morla. *d. contr. emt. & vend. tit.* 9. *ante quæſt.* 1. *nu.* 56. qui contendunt Gabellam quoad cenſum eſſe ſolvendam in loco, ubi ſunt bona, ſuper quibus imponitur cenſus, cum judicent de illis bonis, ubi reditus annui ſunt ſiti, Stephan. Gratian. *lib.* 1. *diſcept. c.* 9. *n.* 1.

Quintò Inſpectio noſtra comprehendit Em- 163
torem fructuum Surd. *d. conſil.* 162. *numer.* 25. Et Vectigalis, cum is Emtori Uſusfructus æquipararetur, Hieronym. Pantſchman. *de Locat. quæſt.* 18. *num.* 11. Itaque Onera, Eventum & adverſam fortunam ſuſtinet, *l. neceſſario.* §. *fin. ff. de peric. & commod. rei vend.* licet fortunam conduxerit, *l. ſi jactum. ff. de act. emt.* Et nil niſi nomen tranſeuntium emerit, *l. creditor. ff. eod. l. cum plures. ff. locat.*

Sextò conductorem ad Longum tempus 164
ſeu in perpetuum Axiomatis noſtri lege contineri profitentur Natta. *conſil.* 36. *num.* 3. *& per tot.* Vincent. Caroc. *tract. de locat. & Conduct. p.* 2. *tit. de Collectis numer.* 7. Suarez. *theſaur. commun. opin. in verb. Conductor ad longum tempus.* ubi hanc ſententiam communem eſſe aſſerit.
Habet enim talis conductor utile dominium 165
& jus in re *l.* 1. §. 1. *ff. ſi ager Vectig. vel Emphyt. petat. l.* 1. §. *quod autem ait.* ubi Bart. *ff. de Superfi.*
Et propterea percipit fructus jure ſuo & con- 166
ſequenter publicas functiones agnoſcere tenetur. Eamq; diſtinctionem inter Locationem ad breve & longum tempus noviſſimè propugnat Cardinal. Mantica *in Lucubrat. Vatican. de tacit. & ambig. convent.*

PerLocationem verò ſimplicem neque Do- 167
minium neque poſſeſſio transfertur, *l. non ſolet. ff. locat. l.* 1. *C. commun. de uſucap. cum ſimilibus,* Natta *conſil.* 426. *num.* 8. Et adprimè hoc probatur *per l. cum in plures.* §. *meſſem. ff. locat. l. ſi ſervus* §. *locavi. ff. de furt. & ex notatis* Bart. *in l. ſi apes.* §. *fin. ff. eod.* ubi habetur, Quod conductor ad modicum tempus facit fructus ſuos, quia eos percipit de voluntate Domini: Unde ſi antequam eos percipiat, fuerint ab alio ſurrepti, nō habet condictionem furtivam: quia ipſe non eſt Dominus fructuum. Quod tamen non procedit in Conductore ad longum tempus: quia contra furem competit ei condictio furtiva, ex quo Dominium fructuum ad eum pertinet. Quo fit, quod inquilini & coloni, qui 168
ad modicum tempus conduxere, alia & equidem ſit ratio, quod Iſte ab onere Collectarum immunis ſit, Roland. à Valle *conſil.* 66. *num.* 32. *vol.* 1. Cavalcan. *deciſ.* 44. *num.* 54. *& ſeq.* Anton. Hering *d. cap.* 24. *nu.* 272. *pag.* 538. Rutger. Rulant. *lib.* 2. *de commiſſ. cap.* 6. *nu.* 61. Hic verò, ſi numis rem conduxit, itidem ab hoc onere per Dominum relevetur, Cacheran. *deciſ.* 83. *num.* 6. Vincent. de Franchis *deciſ.* 107. *numer.* 1. Natta *conſ.* 409. *n.* 4. M. Ant. Peregrin. *d. tr. de fideicommiſſ. art.* 4. *n.* 67. *& art.* 50. *num.* 18. Proſper. Farinac. *lib.* 1. *conſ. criminal.* 40. *n.* 19. Adeò, ut ſi uterque collectas pro Locatore ſolverint, 169
non

non tantum eaſdem ab eo repetere poſſint, per ea, quæ prolixè deduxit Vinc. Caroc. *d.l.* ſed etiam Statutum arctans Colonum ad ſolutio-
170 nem Collectarum iniquum eſſe tradiderint, Bart. Bald. & alii relati à Rol. *d.conſ.79.n.11.vol.* 4. Hector. Felic. *tract. de Societat. cap.27.n.* 48. (ubi tamen *n.* 50. potiſſimum conſuetudinem regionis ad cognoſcendum, ad quid teneatur
171 Colonus attendendam eſſe monet) Si verò colonus partiarius cui portio fructuum pro induſtria & cultura conceditur, tunc ratione fructuum pro parte eorum ad Collectas tenetur Vincent. Caroc. *d.loc.n.9.* Roland. *d.conſ.66.n.* 29. Sichard. *conſil.11. de contractib. n.11.* Ruland. *d.conſil.6.cap.6.n.61 verſ. ſi Colonus.* Regner. Six-
172 tin. *d.cap.14. nu.* 87. Neque enim hoc caſu tam Locatio & conductio, quàm Societas, licet tacitè & impropriè contracta intelligitur, text. nobilis *in l. ſi merces. §. vis maior. ff. locat.* Fulv. Pacian. *conſ.*85. *num.*5. *&* 6. Novè Franc. Cardin. Mantica *de tacit. & ambig. convent. lib.*5. *tit.* 2. *n.*26. *& ſeqq. & lib. eod. tit.*12. *nu.*4. *&* 21. ubi egregiè diſtinguit colonum partiarium ab eo, qui numis colit.
173 Quæ omnia ſecus ſe habent, ut dixi, in colono ſive Inquilino ſimplici, qui non ſibi ſed Domino poſſidet per text. *in l.1. ubi gl. in verb. Domino in princ. C. communia de uſucap.* Stephan. Gratian. *tom.1. diſcept. forenſ. c.174. n.*17. Nam apud eos eſt ſola detentio, quę eſt nuda facti inſiſtentia *l.3. §. ex contrario. ff. de acquir. poſſeſſ.* Undę & iiſdem, ſive à Domino ſivè à tertio poſſeſſore
174 ſpolientur, Interdicta de vi turbativa non dari declarat Menoch. *1. recup. poſſeſſ. remed.1. nu.*62. *uſq. ad n.*66. Pacian. *conſ.*20. *n.*108. Camill. Borell. *conſ.27. n.1. &* 5. ubi ex Natta *conſ.61.* Cau-
175 telam ſubminiſtrat Inquilino, ut agat contra Dominum, ut ei cedat Interdictum reſtitutorium. Quod etiam pulcrè Stephan. Gratian. *d.cap.174. n.26. & ſeq.*
176 Si tamen ſimplex conductor ſpeciali pacto ſe obligaverit ad quæcunq; onera realia & perſonalia; tunc etiam procul dubio Extraordinaria ſubſidia, quæ imminente publica & inſolita neceſſitate præſtantur agnoſcere tenetur: Niſi hujuſmodi Collectæ abſorbeant majorem partem fructuum, Nam de tali caſu neque in ſpecie neque in genere videtur cogitatum Cardin. Mantica *d.tr. de tacit. & ambig. convent. lib.*5. *tit.*7. *n.*29. *&* 31.
177 Sic quoque Conductorem ad onera merè realia, quæ ex corpore fructuum penduntur, puta ad gabellas, datias, decimas & huiuſmodi teneri tradunt Morot. *conſ.*70. *num.* 1. *cum ſeqq.* Natta *d.conſ.*409. *n.*7.
178 A concluſione hactenus firmata recedunt nonnulli Collectarum Sarcinam non in conductorem, ſed in Locatorem indiſtinctè transferentes, quos recenſet Cacheran. *deciſ. Pedemont.*83. *n.*6. Vinc. de Franchis *deciſ.*107. *nu.*1. Roland à Valle *conſ.79. nu.*8. *& ſeq. vol.* 4. Petr. Auguſt. Morla *in Emporio Iuris p.1. tit. 10. in præ-*
179 *miſſis, n.*37. Alii generaliter tradunt Conductores prædiorum non Locatores ad contributionum onera teneri Paul. Caſtrenſ. *conſ.* 442. *in fin. vol.1.* Joan. de Platea *num.2. in fin. C. de annon.*
*& tribut. lib.*10. Qui priorem ſententiam pro- 180
pugnant, eo potiſſimum nituntur fundamento; Quod Conductor prædii non poſſideat, ſed ſit ſaltem in poſſeſſione *l.1. C. commun. de uſucap. l.2. C. de præſcript. 30. vel 40. annorum. §. poſſidere. Inſtit. de Interdict.* Et proinde Collectarum Onus ſubire non teneatur, quia id regulariter illis tantum incumbit, qui prædia poſſident, & poſſeſſionis fructus percipiunt, *l ult. C. ſine Cenſu & reliq. fund. compar. l.1. C. de annon. &*
tribut. Verum utut leges iſtæ, quæ conducto- 181
rem neque civiliter neq; naturaliter poſſidere ajunt, in conductore ſimplici procedant, tamen in conductore longi temporis id ſecus eſ-
ſe autumo. Etenim, qui ad longum tempus 182
conduxit, ſicut dominium utile acquirit *per not. in l.1. & 2. ff. ſi ager Vectig.* Boer. *deciſ.234. nu.2.* Rutg. Ruland. *tract. de commiſſ. p.4. lib.4. cap.8. n.31.* Card. Tuſc. *lit. C. pract. concl.617. n.3. &* 8.
Ita etiam naturalem adipiſcitur poſſeſſionem 183
Vinc. Caroc. *tract. de locat. & Conduct. tit. effectibus, locat. ad long. temp. n.1. & ſeqq.* Card. Mantica. *de tac. & ambig. Convent. lib.22. tit.2. n.6.* Un- 184
de novum quoq; opus nunciare poteſt Caroc. *de locat. & conduct. p.2. tit. Novi oper. nunciat. num.* 6. Et incidere arbores fructiferas ac transfer- 185
re Caroc. *d. part.2. tit. effectib. locat. ad long. temp. num.*3. Quo quidem actu incidendi poſſeſſionem probari liquidum eſt Hippolyt. Riminald. *conſ.*237. *num.*5. *&* 6. *& conſ.*238. *num.*44. Erneſt. Cothman. *reſponſ.79. n.*35. Hinc etiam ei
interdictum unde vi competere adſerit Cæſar. 186
Contard. *ad l. unic. C. ſi à moment. poſſeſſ. limit.*21. *n.*27. Menoch, *de recup. poſſeſſ. remed.1. num.*68. Quod aliâs colono & conductori ſimpliciter non conceditur ut probat text. *in l.1. §. dejicitur.* 9. *ff. de vi & vi armat.*
Conductor igitur longi temporis, cum ſibi, 187
non domino poſſideat, ad exemplum fructuarii, de quo ſuperius actum, Collectarum præſtatione oneratur Cardinal. Thuſc. *lit. C. pract. concluſ.604. n.8. & concl.* 617. *nu.*3. *&* 8. neque poteſt cum Conductore ſimplici eodem jure cenſeri, quod voluit Bocer. *tract. de Collect. c.10. n.32. in fin.* poſt hæc ſcripta viſus.
Poſteriorem opinionē magnopere & pun- 188
ctim tueri videtur text. *in l. ſi hærede.32. §. Lucius. 6. ff. de adminiſt. & peric. tut.* quem ut varii variè explicant, Ita noviſſime etiam Bocerus. *d. cap. 10. nu.*35. *& ſeqq.* de collecta ſolummodo temporaria, id eſt, improviſa Collecta, quæ extra ordinem & inſperatò in ipſis fructibus indicitur, intelligendum eſſe monet, Et cur conductor iſtam dependere cogatur, rationem hanc aſſignat, quod temporalis contributio moram nullam patiatur, Sed ut perplexitas & ſalebræ evitentur, diſtinctioni præmiſſæ immorari tutius eſſe reor, ita videlicet, ut textum illum ad conductorem longi temporis referamus, dicamuſque hunc Collectas ſolvere ex mente illius legis omnino teneri, niſi conſuetudine contrarium ſit receptum, conductorem verò ad breve tempus non teneri, eo, quod is nullo modo poſſideat, ſed locat.

Septi-

189 Septimò Emphyteutas Eccleſiæ inſpectio-
nis hujus ambitu itidem comprehendi con-
190 ſtanter adſerimus. Primò enim certum eſt,
quod Collectæ ſolvantur ratione fructuum ſi-
ve poſſeſſionis & utilis dominii, quod reſidet
penes Subditum, l. ſi pendentes. 27. §. ſi quid. 3. de
uſufruct. l. 2. & ſeq. C. de annon & tribut. l. fin. C.
ſine cens. vel. reliq. Joan. Petr. Surd. conſ 146. n. 6
& tract. de aliment. tit. 7. privil. 91. n. 8. Stephan.
Gratian. deciſ. 26. n. 4. Regner. Sixtin. de regal.
lib. 2. cap. 14. num. 76. Eſt & illud expeditum,
quod Emphyteutæ prædium Emphyteuticum
poſſideant, & exinde fructus percipiant, l. 8.
l. 7. C. de fund patrim. lib. 1. in fin. C. de mancip. &
colon. lib. 11. Cui conſequens, Emphyteutas Ec-
cleſiæ Collectarum oneri ſubjugandos eſſe.

191 Secundò immunitas rei propter perſonæ
qualitatem competens, mutatâ perſonâ pror-
ſus & ipſa mutatur ac extinguitur, & inſpici-
tur conditio poſſeſſoris novi, l. fiſcus. 6. de iure fi-
ſci, l. per procuratorem 90. §. 1. de acquir. vel amitt.
hered. c. unic. §. fin. extr. de iur. patronat. Quocir-
ca mirum non eſt, ſi bona Eccleſiæ, quæ qui-
dem immunia à contributionibus erãt, quam-
diu ab Eccleſia vel perſonis Eccleſiaſticis poſ-
ſidebantur, in Emphyteutam Laicum trans-
lata quoad utile dominium Collectis ſubjace-
re occipiant, nec enim Emphyteuta Laicus ob
Emphyteuſin habitam ab Eccleſia ſit de fero
Eccleſiæ, Alvar. Valaſc. de iur. Emphyteut. quæſt.
192 17. num. 15. Cui accedit tertiò. Quod Domi-
nium utile horum Emphyteutarum merè lai-
cum ſit & profanum, & ideo ſubjectum legibus
principum ſecularium Valaſc. d. quæſt. 17. nu.
12. poſt P. Anchoran. Barbat. Caſtrenſ. Cu-
man. Brun. aliosque complures, quos ibidem
fusè videas Franc. Burſat. conſ. 56. num. 12. conſ.
140. num. 25. & conſ. 255. nu. 23. & ſeqq. Hipp.
Riminald. conſ. 447. num. 21. Nec fruitur juri-
bus & privilegiis, quibus gaudet Eccleſia; Hinc
contra Eccleſiæ Emphyteutas ratione illius u-
tilis Dominii currit præſcriptio temporis,
quod contra alios privatos Doctor Marta tract.
de iurisd. p. 4. cent. 1. caſ 13. num. 4. Joan. Garz.
de Expenſis cap. 12. num. 69. cum alioquin curſu
40. annorum præſcribatur adverſus quamlibet
Eccleſiam, Romanâ exceptâ, c. de quarta. & c.
ad aures. de præſcript. Joan. Vinc. Hondedæ. vol.
2. part. 5. conſ. 80. num. 11. M. Ant. Peregrin. conſ.
1. num. 26. vol. 1. Hercul. Mareſcott. 2. variar. re-
ſolut. cap. 92. num. 12. Quomodo itaque Emphy-
teuta Eccleſiæ, qui ex re Emphyteutica fructus
percipit, & Principi ſeculari ſubeſt contribu-
tionum ſarcinam effugere queat, certè nullus
video.

Sed & quartò ſententiam hanc, quod imò
193 Emphyteuta Eccleſiæ pro fundo Emphyteu-
tico collectam ſolvere teneatur, Dd. plerique
amplectuntur Roland. à Valle conſil. 66. num.
34. vol. 1. Marta tr. de iurisd. p. 4. cent. 1. caſ. 13.
Menoch. de arbit. Iud. quæſt. caſ. 180. num. 8. &
9. & caſ. 562. num. 23. Garz. de expenſ. cap. 12. n.
69. Petr. Ant. de Petra tr. de poteſt. princip. cap. 4.
num. 58. & ſeqq. fol. 71. & cap. 5. num. 25. An-
ton. Sola in conſt. Sabaud. de iure Emphyt. 3. quæſt.
gl. 2. num. 26. Surd. conſ. 328. num. 12. Florez 2.
variar. quæſt. 21. num. 62. Thom. Maullius tr. de
iur. int. domin & ſubdit. tit. 9. num. 64. Carol.
Bardellon. conſ. 31. n. 8.

His ita ſubductis non admodum proclive
fuerit obices contrarios ſummoviſſe. Nam 194
quod opponitur, poſſeſſorem rei exemptæ ad
præſtationem Collectarum non teneri, id tum
demum procedere arbitror, quando immuni-
tas eſt realis, & rei ſit annexa, ut ſeparationem
excludat & pariter ad poſſeſſorem ſive ſucceſ-
ſorem quemcunque devolvatur. Atqui Ex-
emptio Clericorum perſonalis eſt. Ægid. Tho- 195
mat. tract. de Collect. §. non obſtant. num. 21. fol.
mihi 159. Quemadmodum etiam in dubio o- 196
mnis exemptio perſonalis eſſe cenſetur, non
realis, Card. Tuſch. lit. E. pract. concl. 559. num. 3.
& lit. P. concl. 743. num. 2. & ſeqq. Cravett. conſ.
929. num. 35. Boer. deciſ. 227. num. 18. Phil.
Matth. conſ. Marpurg. 27. num. 18. Joan. Petr.
Surd. conſ. 262. num. 6. Gail. 2. obſ. 2. num. 14.
Quapropter de perſona ad perſonam extendi
non debet Roland. à Valle conſ. 61. num. 12. vol.
4. Vide me infra cap. 16. n. 51. & ſeqq. quia o-
dioſa, Cavalcan. p. 1. deciſ. Fivizanenſ. 31. nu. 18.
& ſtricti juris Gail. d. loc. Minus negocii faceſ- 197
ſit Bartoli ratio in l. privatæ. C. de excuſ. mun.
quod videlicet nemo duplici onere ſit gravan-
dus. Eſt enim hoc in caſu ſatis languida, & ſi ita
generaliter & indeterminatè accipiatur, ne-
dum Eccleſiæ, ſed ne Emphyteuta quidem pri-
vatus obligatus ad Collectas erit. Quod tamen
vix admittent etiam illi, qui alias negativam de
Eccleſiæ Emphyteutis mordicus tuentur. Bo-
cerus in tract. de Collect. cap. 10. num. 16. contro- 198
verſiam hanc de Eccleſiæ Emphyteutis hoc pa-
cto dirimi poſſe putat, ſi affirmantium opinio
procedere dicatur in contributionibus ſive
Collectis, quæ ad tempus ex improviſo præter
morem ex ſumma neceſſitate publica indicun-
tur, negantium vero in cæteris contributioni-
bus. Atque ita in effectu eandem tribuit
Emphyteutis Eccleſiæ immunitatem & privi-
legium, quo Eccleſia ipſa & perſonæ Eccleſia-
ſticæ gaudent. Nam & hæ Collectarum oneri
obſtringuntur, quando belli aliqua tempe-
ſtas vel repentina Clades Rempubl. concutit,
ejusque vires non nihil attritæ flacceſcunt, l.
neminem. C. de SS. Eccleſ. l. nullus. 21. C. de curſu
publ. & angar. lib. 12. c. 2. extr. de jure immunit.
Sed vix eſt, ut id nobis arrideat, tum quia fun-
damenta pro ſtabilimento affirmativæ intro- 199
ducta ſatis convincunt; Eccleſiæ Emphyteutas
ratione fructuum poſſeſſionis ad omnem in-
diſtinctè Collectam teneri, tum quia immuni-
tas Clericis competens, non ipſis adhæret præ-
diis, ſed perſonis Clericorum, ſicut ipſe Boce-
rus tradit tract. de Collect. cap. 11. num. 29. Fran-
ciſc. Burſat. conſ. 258. num. 24. ideo eis indulta,
ut in culta Dei frequentiores ſint Roland. à
Valle conſil. 61. num. 13. vol. 4. & omnibus a-
liis derelictis tantò ferventius Dei miniſteriis
inhæreant, l. generaliter 52. C. de Epiſcop. & cleric.
Ideo ad poſſeſſorem tranſitoria non eſt, Privi- 200
legium enim conceſſum uni perſonæ vel certo

generi perſonarum ad alias perſonas privile-
gii complexu non contentas haudquaquam
porrigitur *l.13.ſolut. matrimon.l.1. §.ult.ff. de
conſtit.princip.l.2.C.de legib.* §.6.*Inſt.de jur.*N.G.
& C.Thoming *conſil.*4.*num.*49 *vol.*1. Gœdd.
201 *conſil.Marpurg.*8.*num.*135.*vol.*3. Ex quo porro
fluit, prædia Eccleſiaſtica cujuscunque contra-
ctus ad Laicum translata immunitatem amit-
tere, & novos poſſeſſores contributionibus
eſſe obnoxios *l.locatio.*9.§.*fin.* ubi Dd. *ff.de pu-
202 blic.& Vectigal.* quippe mutatione perſonæ cõ-
ceſſiones perſonales ocyus expirant & intere-
unt *c.privilegium.de R.I.in 6.l.*1.§.1.*ff de jur.im-
munit.* Joan.Petr.Surd. *tract.de aliment.tit.*1.
*quæſt.*105.*num.*6. Joan.Gutierez *tr. de Gabell.
quæſt.*87.*num.*11. cum privilegii cauſa quie-
ſcente, ſileat ipſum quoque privilegium *l. ath-
203 leta.*§.1.*l.Geometra.& l idem Vlpianus. de Excuſ.
tut.l.cura.* §.*deficientium. de muner. & bonor.*
Thoming.*conſ.*4. *num.*27.*vol.*2. Oldendorp.
*conſ.Marpurg.*5.*num.*36.*vol.*1. Joan.Petr.Surd.
*tract.de aliment.tit.*8.*privileg.*2. *num.*17.*& ſeq.
& privil.*11.*n.*5.*eod.* Et in terminis tradit Ay-
mon Cravetta *conſ.*770.*n.*1.

Octavò hoc contribuendi Debitum ad Le-
gatarium porrigimus; modò Collecta poſt
mortem Teſtatoris indicta ſit: Tunc enim ad
Legatarium, non ad hæredem pertinet. Præ-
terita verò onera, quæ vivo teſtatore impoſita
204 ſunt, licet eorum dies vel terminus ſolutionis
poſt mortem teſtatoris vel legatum traditum
demum venerit, hæres exſolvit *l.apud. Iulia-
num.*§.*hæres.*5.*ff.de legat.*1. Surdus *conſ.*146.
*num.*13.*&* 23.M.Ant.de Amatis *deciſ.*118.*nu.*
205 19. Ac licet legatarius poſſeſſor rei legatæ pro
præteriti quoque temporis oneribus conveni-
ri poſſit *l.Imperatores.* ubi Dd. *ff. de publican. &
vectig.* tamen quicquid hoc nomine impendit,
id omne ab herede defuncti repetit *l. cum poſ-
ſeſſor.*5.*ff.de cenſib.* Afflict.*deciſ.*95.*num.*3. Tira-
quell. *de Retract.Conſang.*§.6.*gl* 1.*num.*7. fusè
Garz.*tract.de meliorat.c.*11.*n.*51.*& ſeqq.* Tiber.
Decian.*conſ.*37.*n.*14.*& ſeq.vol.*2.

206 Parili ratione inter hæredem gravatum &
inter fideicommiſſarium compartiuntur one-
ra perpetua incumbentia rebus hæreditariis:
Et eveniente fideicommiſſi caſu, pro tota aut
pro quota bonorum, quæ in fideicommiſſari-
um tranſeunt, onera quoque in illum transfe-
runtur: pro tempore autem præterito, quo hæ-
res ex judicio teſtatoris fecit fructus ſuos, quia
fideicommiſſum eſſet conditionale, ad eum
quoque illius temporis onerum ſolutio perti-
nere: ſi autem fructus ad fideicommiſſarium
pertinerent, utique & cum oneribus iſtis text.
in l.hactenus ubi Bald.Angel. & alii *& in l.uſu-
fructu legato & in d l ſi pendentes.*§ *ſi quid Cloaca-
rii.ff de uſufruct.* Ita in fideicommiſſariis & Ma-
joratibus præcisè Ludovic. Molina *de Hiſpan.
Primogen lib.*1.*cap* 27.*n* 9 *rectè relatus* a M.Ant.
Peregrin.*d.tract de fideicommiſſ art.*4.*n.*65.

Nonò Fiſcum ratione bonorum confiſca-
207 torum Sixtin.*d.c.*14.*n.*69. nec non bonorum
controverſorum poſſeſſores *l.de litib* §. *hæc de
reditibus.* ubi Bart.*n.*41.*C.de agric.& Cenſit.* Imò
& creditorem poſſidentem per primum & ſe- 208
cundum Decretum & alios omnes, qui quo-
dammodo jus in re habent & pro ſuo poſſi-
dent, Aſſertionis noſtræ cancellis & limitibus
includi probat Florez *d.quæſt.*21.*n.*64.*& ſeq.*
Bocer.*de Collect.c.*10.*n.*38.*&* 39.

De creditore verò, cui pignus conventio- 209
nale traditum eſt, quid ſit ſtatuendum, forſitan
controverti non mediocriter poſſit. Cujus
quæſtionis veritas eluceſcet, ubi prius diſcuſ-
ſerimus, Utrum Creditor rem pignori nexam
poſſideat & fructus exinde provenientes ſuos
faciat? Cum enim Intributiones ratione poſ-
ſeſſionis & fructuum indicantur, fieri nequit,
quin Collectarum onus ſuſtineat, qui utilita-
tem fructuum ſentit, & penes quem poſſeſſio
reſidet. Et ſane quod non creditor, ſed debitor 210
huic oneri obnoxius ſit, confirmare videtur *l.
ſciendum.*15 §.*Creditor.*2.*ff.qui ſatiſd. cogant. l.
qui pignoris* 36.*ff.de acquir.vel amitt.poſſeſſ. l.non
ſolum* 33.§.*qui pignori.*4 *ff.de uſurpat.& l.pigno-
ri.*13.*ff.de uſurpat.* ubi dicitur, quod Creditor
qui pro alieno poſſidet, non ipſe poſſidet, ſed
is cujus nomine poſſidetur *juxta l.quod meo.*18
ff.de acquir.vel amit.poſſeſſ Idem innuit *l.cum no-
tiſſimi.*7. §.*ſed cum.*2.*C.de præſcript.*30.*vel* 40.
annorum ubi ſcriptum eſt, quod Creditor ima- 211
gine Debitoris obtinet eique poſſidet; & ibi-
dem tenet Cujac.*col.*4.*verſ. unde valdè notan-
dum.* Huic etiam opinioni comitem ſeſe ad-
jungit Mynſing.6.*obſ.*70.*n.*3.*& decad.*13.*reſp.*
2.*n.*87.*& ſeqq.* Sed calculum nos ſententiæ cõ-
trariæ præbemus, quod utique Creditor pi- 212
gnoris traditi poſſeſſionem naturalem & civi-
lem nanciſcitur, & debitor prorſus non poſſi-
det, ſed ſolam retinet proprietatem per *l.*1.§.
*per ſervum corporaliter.*15.*l. qui pignoris.*36.*cum
l.ſeq.l.ſi de eo fundo.*40.*ff.de acquir. vel amitt.poſ-
ſeſſ.l.per ſervum.*37.*de acquir.rer.Domin.l.cum &
ſortis.*35. §.*unic.l debitor.*40.*ff. de pignorat.act.*
Corroboratur quoque eadem luculenter ab-
undè *per l.ſervi nomine* 16 *ff.de uſurpat.* ubi dici- 213
tur, quod actio ad exhibendum adverſus cre-
ditorem intentari debet, non debitorem; per
quem notabilem textum ſubjunxit ibi gl. debi-
torem nec civiliter poſſidere, quoniam ſi civi-
liter ſaltem poſſideret, daretur contra eum
prædicta actio ex *l.*3.§ *fin.ff.ad exhibend.* Conci-
nunt nobis Weſemb.*conſ.*109.*n.*36. Coth-
man.*reſp.*75.*n.*275.*& reſp.*60.*n.*40.*vol.*2. *Item
reſp.*45.*n.*10.*vol.*4. Georg Everhard, *conſ.*7.
*num.*2.*vol.*2. latè Pacian. *conſil.* 147. *per tot.
ubi teſtatur de communi.* Surd.*conſ.*481. *num.*6.
ubi addit, in facto id eſſe indubitatum, ſtante
conſtituto in contractu appoſito, per quod
omnis poſſeſſio civilis & naturalis transfertur
in conſtitutarium poſt Teſſaur. *in deciſ.Pedem.*
133.*n.*6.

Nec eſt, quod morentur nos ea, quæ in con-
trarium adducta fuerunt. Quod enim dicitur 214
Creditor non poſſe uſucapere, quia alieno no-
mine poſſidet, id procedit reſpectu dominii,
quod ſcit Creditor eſſe alienum, ideoque pro-
pter malam ejusmodi fidem uſucapere nequit;
cum in omni uſucapione bonam fidem requi-
ri in-

ri infinitæ leges coarguant. Reliquæ leges di-
centes debitorem poſſidere, intelligi debent
per fictionem & non per veritatem Cothman.
reſponſ.28.n.25.vol.5. & conſ.38.nu.153.vol.3.
quia fingitur debitor poſſidere non ſolũ, quo-
ad uſucapionem, ne videlicet per pignoris da-
tionem poſſeſſio interrupta eſſe exiſtimetur l.
ſervi nomine.16. ff. de uſurpat. l.qui pignoris 36.
verb.videri.ff.de acquir.vel amitt.poſſeſſ. quæ ver-
ba improprietatem aliquam & fictionem de-
notant Riminald.conſ.254.n.88.Caſtrenſ.in d.
l.36.de acq.poſſ.n.1.Sed ad omnes quoque effe-
ctus, qui concernunt Dominium vel acquiſiti-
onem fructuum, porriguntur, Surd.conſ.166.
n.21.& conſ.481.n.14. Negus. de pignor.p.3.
memb.1.c.29.fol.224.Natta conſ.535.n.5. Me-
noch.9.recup.198.& ſeq.Zaſ.in l.3 §.ex contra-
rio.n.23.in l.1.§.per ſervum.n.9. & 10.ff. de acq.
poſſeſſ. Ant.Faber in Rationalibus in l ſciendum.
215 §.Creditor.ff.qui ſatisd.cog.fol.125. Pignus ſi-
quidem in dominio & bonis debitoris perma-
net l.pignus.C.de pignor.act.l.35. §.unic.ff.eod.l.
reſcriptum 12.ff.de diſtract pignor. Rauchb.1.
quæſt.37.n.5.Nic.Everh.Præſes conſ.2.n.24. Et
216 hypothecæ conſtitutio tam ſpecialis, quàm
generalis non impedit alienationem vel trans-
lationem dominii Tiraquell.de retract. convent.
§.3.gl.1.n 6.Covarruv.lib.1.variar.reſolut.15.n.
3.verſ.ſecundum. Ex quo hypotheca nihil dimi-
nuit de dominio l.pignus. C.de pignor.act. M.
217 Ant.Pereg. de fideicommiſſ.art.39.n.9. Niſi in
ſpecie ſit adjecta clauſula prohibitiva alienati-
onis l.Creditor §.ult.ff.de diſtract.pignor. Natta
conſ.474.n.12.Petr.Barboſc in l.ſi filius familias
218 26.§.fin.n.33.ff.ſolut.matrim. Quò fit, ut credi-
tor, qui prædium pignori nexum detinet, fru-
ctus, quos percipit vel percipere debuit in ſor-
tem ſeu rationem exonerandi debiti compu-
tare neceſſe habeat text.in l.2.& 3.C.de pignor.
act.l.ſi dominium.9.C.de pignor.c.1.& 2. de uſur.
Aug.Berous conſ.71.n.17. & conſ.200.n.2.&
19.vol.3.Borell.conſ.63.n.23. Molinæ.in con-
ſuet.Paris.§.85.n.27.gl.1. Ludov.Molina de I.
& I.lib.4.c.5.n.7. Cavalcan.deciſ.13.n.24.p.2.
Coler.de proceſſ.Exec.p.3.c.9.n.83.& ſeq. Feli-
cian.de Solis de Cenſib.lib.2.c.5.n.20.& 21. fol.
241.in fin.Weſemb.conſ.109.n.31.& conſ.132
n.15. Fachinæ.1.conſ.16.n.44.& conſ.28.n.26.
Mynſ.decad.13.reſp.2.nu.2.& 3. Anton.Mo-
nachus deciſ.Bonon.40.num.52.part.3.niſi inter
219 debitorem & creditorem expreſsè convenerit,
ne fruges pignoris ſortem extenuent, ſed ut
cum uſuris compenſentur: Tum namque Cre-
ditor ἀντιχρώμενος fructus ſuos facit, nec ad
ratiocinia eorundem debitori tenetur. Et li-
cet iſte antichreſeos contractus, quo id agi-
tur, ut loco uſurarum creditor fructus pigno-
ris percipiat, uſurariam pravitatem ſapere quo-
dammodo videatur, & jure Canonico tan- 220
quam improbus ac illicitus reprobetur Coſtal.
in l.33.ff.de pign.Alex.conſ.31.n.13.vol.1. Mo-
deſt.Piſtor.conſ.13.n.10. & 11.& n.34.vol.1.
Et ante hos Panormit.c.1.num.2.de uſur. Teſ-
ſaur.deciſ.78.num.3.ubi citat. Cavalc.deciſ.48.
n.33.& deciſ.49.n.13 p.2.Annæ.Robert.lib.2. 221
rer.judic.c.8.fol.430. Menoch.conſ.110.n.7.&
8. Attamen hodiè in Imperio & ubivis loco-
rum permiſſa eſt, Guid.Pap.deciſ.434.nu.14.
Alciat.lib.2.diſp.3. Cujac.3.obſ.35. Mynſ.6.obſ.
21.qui teſtatur n.3. hunc contractum hodiè
frequentiſſimum eſſe, Weſemb.conſ.8.num.
44.verſ.Cæterum. Molinæ. de commerc. & u-
ſur.35. num.259.& ſeqq. & conſ.41.num.12.
Franc.Caldas.in l.ſi curatorem.verb.ſua facilita-
ten.103.fol.308.Paul.Buſius ad l.51.15.11.§.1. 222
ff.de pignor.& hypoth. Conſuetudo autem con-
tractum omnem corroborat, & ab omni ſpecie 223
illiciti reddit alienum. Quinimò valere hanc
conventionem ob incertitudinem fructuum,
etiamſi fructus interdum legitimarum uſura-
rum modum excedant firmat Mynſ.6.obſ.71.
& decad.13.reſp.2.num.100. prolixè & elegan-
ter Andræas Rauchbar 1.quæſt.20.per tot. ubi
ſubjungit num. 25. fructuum acceſſionem &
emolumentum legitimum uſurarum modum
exſuperans Creditori autoritamenti loco pro
laboribus, quos in fundi oppignorati culturam
inſumſit, applicandum videri. Ut igitur con-
ſter, uter collectam ſolvere teneatur debitorne
an creditor, diſtinguendum cenſemus inter
Creditorem, qui ſub ἀντιχρήσεως pacto pignus
poſſidet, fructusque ſuos facit; & inter illum,
qui nudam poſſeſſionem habet, fructusque
perceptos in ſortem computat; Iſtum colle-
ctarum oneri illigamus, hunc non item. Quo 224
reſpexit Weſembec.conſ.103.n.23. quò loci
ait, quod creditor ratione pignoris, unde fru-
ctus capit, etiam Collectas præſtare cogatur,
ſicut id ex toto illo contextu & adductis
ibidem exemplis haud obſcu-
rè colligitur.

***

CAPUT XII.

DE CLERICIS, AN ET QUAtenus hi contributionum ſolutioni ſint obnoxii? Cui ſubjuncta eſt vera & ſolida explanatio dicti Chriſti Matth. 17. verſic. 26.

SUMMARIA.

1.

Clerici Eccleſiæ regulariter à Collectis ſunt immunes.
2 Clerici ſunt exempti à Iurisdictione Laicorum.
3 Conſuetudo, qua Clerici ſubijciuntur Laicis, non valet.
4 Clerici ad judicium ſeculare trahi non poſſunt: Niſi continentia cauſa illud ſuadeat numero 5. vel ſuper cauſa feudali controvertatur numero 6.
7 Quod etiam procedit in poſſeſſorio.
8 Et in reconventione ac ſimilibus.
9 Clerici conjugati pari immunitate in non ſolvendis collectis gaudent.
10 Conjugio nulli hominum generi interdici debet.
11 Maris atque fæminæ conjunctio ex jure naturali deſcendit.
12 Jus naturæ immutabile eſt & omnibus promiſcuè conceſſum.
13 Conjugii author & fautor eſt ipſe Iehova.
14 Conjugium eſt vitæ genus ſanctum incontaminatum, purum, precioſum & honorabile, in omnibus ſine ullo diſcrimine.
15 Patriarchæ, Prophetæ, Apoſtoli & ſanctiſſimi quiq; viri conjugium ſemper coluerunt & amplexi ſunt.
16 Non debet quiſq; odio prægravari, ſi matrimonium contrahat.
17 Conjugii utilitas & Encomium.
18 D. Paulus ad vitam conjugalem ſedulò hortatur illos, qui non continent, ſed carnis ardorem identidem ſentiunt.
19 Pontificiorum traditio de vita coniugali.
20 Secundi, Saturnini, Lucianiſtarum, Severiani, Andronicorum & Tatiani blaſphemum & plusquam Cyclopicum de conjugio dogma.
21 Coſteri & aliorum ſomnia.
22 Conjugium citra conſcientiæ Vulnus aut labem petere poſſunt, quotquot libidinum æſtu jactantur.
23 Conjugium propter libidinis lepram, quæ poſt lapſum generationis operi adhæſit, non deſinit eſſe ſancta Dei ordinatio, ſed ſanctitate ſua primæva velut acceſſoriam illam ἀταξίαν tegit.
24 Conjugium hodie & eſt uſtionis remedium & procreationis medium.
25 Cælibatus & conjugium utrinque Deo placet in perſonis idoneis.
26 D. Bernhardi, Nicetæ & Xenocratis Chalcedonii ſtupenda & incredibilis continentia, & num. 27. & 28.
29 Continentiæ donum non indifferenter quibusvis tributum eſt, & n. 37.
30 Hieronymi querela de cupidinum flammis.
31 Cælibatus ex fine & intentione ſuſcipientium eundem bonus vel malus judicatur.
32 Chriſtus unicum eſt ἱλαςήριον ſeu placamentum.
33 Inferiorem ſuperioris legem invertere aut transgredi nefas eſt.
34 Bellarmini & ſequacium opinio de impetranda continentia verbo deſtituitur.
35 Objectum veræ fidei eſt verbum Dei.
36 Dona Dei alia communia ſunt & ad ſalutem neceſſaria alia ſpecialia ſive ſingularia.
37 Continentiæ donum particulare eſt, nec de impetrando illo certa promiſſio extat.
38 Dœlibatus temerè, pertinaciter & ſuperſtitioſè affectati fructus & nnmero 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47.
48 Pontificii cujusdam grave dictum.
49 Paphnutii ſalutaris ſententia de coniugio præſertim ſacerdotum.
50 Adolphi Epiſcopi Mersburgenſis & Polydori Virgilii opinio n. 51.
52 Quod progreſſu temporis incipit eſſe pernicioſum, emendari debet.
53 Vota cælibatus maximè à juvenibus emiſſa temeraria ſunt & ideo reſcindenda.
54 Vota de rebus ſaltem poſſibilibus rectè fiunt.
55 Actuum humanorum duo potiſſimum ſunt principia connexa, voluntas & Poteſtas.
56 Juramentum non debet eſſe vinculum iniquitatis.
57 Si odioſa ſunt, quæ à jure communi exorbitant, quanto magis odioſa cenſeas, quæ à præcepto divino recedunt.
58 Hoſpitalia, Xenodochia, Orphanotrophia & ſimilia pia loca contributionibus non adſtringuntur.
59 Hoſpitale dicitur locus pius.
60 Juriſdictionem Laicam non agnoſcit.
61 Gaudet Eccleſiarum privilegiis.
62 Clerici quoad bona patrimonialia etiam à Collectarum onere relevantur.
63 Clerici de quæſitis ex beneficiis Eccleſiaſticis collectas non ſolvunt.

64 Ratio

64 Ratio *ejus rei adſignatur.*

65 Generalis diſpoſitio *generaliter eſt intelligenda.*

66 *Idq; locum habet tam in favorabilibus quàm odioſis.*

67 Collectæ & Vectigalia *ejusdem naturæ eſſe dicuntur.*

68 *Verbum,*aut,*cujus ſit naturæ.*

69 Clerici *in patrimonialibus non gaudent privilegiis Eccleſiæ.*

70 Clericorum bona *patrimonialia ſpacio 30. annorum præſcribuntur, Eccleſiæ non niſi 40.*

71 *In* bonis Clericorum *patrimonialibus locum habet jus retractus.*

72 Clerici *quoad bona patrimonialia non habent reſtitutionem in integrum.*

73 Clerici *gaudent Privilegiis Eccleſiæ in patrimonialibus, quando perſona principaliter conſideratur & bona acceſſoriè veniunt.*

74 Clerici *ad onera, quæ bonis ante fuerunt indicta quam ad eos pervenirent, præſtanda tenentur & n.87.*

75 Tributum & Collecta *differunt.*

76 Capitationis *Synonyma.*

77 Capitationis *Exactores quomodo dicti.*

78 Hereditas *Clericorum jacens Contributionibus non eſt obnoxia.*

79 Hæreditas *jacens defuncti locum obtinet.*

80 Collectarum impoſitio *perſonam cui imponatur præſupponit.*

81 Hæres *adita hereditate conferre tenetur.*

82 Hereditariæ res *per acquiſitionem fiunt proprium hæredis patrimonium.*

83 Bona allibrata *& collectari alioquin ſolita immunitate fruuntur, poſtquam ad Clericos pervenerunt.*

84 Perſonâ *mutatâ mutatur conditio rei.*

85 *Nemo poteſt plus juris in alium transferre, quã ipſe habet.*

86 Perſona *ſi eſt privilegiata, augetur jus in eam translatum ex ipſo privilegio.*

87 Bona *oneribus jam affecta tranſeunt in Eccleſiam & Clericos cum oneribus iſtis.*

88 *Aliorum opinio.*

89 Statuta, *ne prædia res ve immobiles in Eccleſiam vel Clericos alienentur, aut ut magiſtratus Politici licentia ſaltem intercedat, in Luſitania, Gallia, Germania & aliis locis paſſim vigent.*

90 Statuta laicorum *Clericos neutiquam ligant.*

91 Poteſtas ſtatuendi *à Iurisdictione dependet.*

92 Statutis *ligari & forum ſortiri paria ſunt.*

93 Statuta *de non transferendis ſtabilibus in Clericos Eccleſiaſticæ libertati videntur adverſari.*

94 Eccleſia *ex teſtamento poteſt capere.*

95 Eccleſia *ex ſola venditione vel donatione etiam ante traditionem dominium conſequitur.*

96 Eccleſiaſtica libertas *quando dicatur infringi.*

97 *Nemo cogitur invitus comparare aut diſtrahere.*

98 Conſenſus *utriusq; contrahentis omnium contractuum eſt ſubſtantia & fulcrum.*

99 Vis & metus *omne negocium ſubvertit.*

100 Libera *unicuiq; contrahendi & diſtrahendi facultas conceditur.*

101 Mandata inhibitoria *ſine Clauſula de non impediendo fieri venditionem vel alienationem Cameræ Imperialis ſæpenumero decernit.*

102 Difficilius *tollitur id, quod competit jure communi, quàm quod jure ſingulari.*

103 Voluntas hominis *ambulatoria eſt usq; ad mortem.*

104 Teſtandi liberam voluntatem *ne quidem Princeps adimere cuiquam poteſt.*

105 Teſtamentum *quoad ſolemnia, juris civilis; quoad cætera juris naturalis.*

106 Teſtandi *& liberè de bonis ſuis diſponendi facultate privari iniquum eſt & duriſſimum.*

107 Teſtandi libertas *nec per pactum cum alio nec propria voluntate, nec alio quolibet modo tolli poteſt aut conſtringi.*

108 Pactum de futura ſucceſſione *vel de quota etiam hæreditatis utrum valeat? & num. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. Et infra num. 203.*

117 Juramentum *contra bonos mores non eſt obligatorium.*

118 Juramentum *non firmat actus jure communi reprobatos & nullos.*

119 Juramentum *ſequitur naturam actus, cui apponitur.*

120 Malitiis *hominum indulgendum non eſt.*

121 Juramentum *Mercurio aſſimilatur.*

122 Donatio *omnium bonorum præſentium & futurorum non valet.*

123 *Quamvis* juramentum *interveniat.*

124 Juramentum *facit valere actum omni meliori modo quo poteſt.*

125 Juramentum *ſupplet omnes ſolennitates.*

126 Juramentum *actum etiam de jure civili invalidum firmat*

127 Juramentum *contractus alioqui revocabiles facit irrevocabiles.*

128 Juramentum *jurantem præciſè obligat ad obſervationem.*

129 Juramentum *paratam Executionem & vim Guarentigiæ importat.*

130 Juramentum *exactè ſervari debet neglectis omnibus bonis temporalibus; Quod declaratur num. 131.*

132 Alienatio fundi dotalis *juratò facta non retractatur.*

133 Promiſſio jurata *de prorogando revocari nequit.*

134 Minores *non reſtituuntur contra contractum juratum.*

135 Juramentum *minorem facit majorem.*

136 Magiſtratus politicus *ſecundum modum jurisdictionis ſuæ pro bono Reip. ſtatu perſonas & res ſibi ſubjectas licitè legibus devincit.*

137 Statuta *de non transferendis ſtabilibus ſubditos ſaltem reſpiciunt.*

138 Cuilibet *conceſſum eſt ſuo maximè commodo inſervire etiam cum detrimento alterius.*

139 Animus nocendi *non præſumitur.*

140 Ratio *eius attexitur.*

Z 3 141 Uti-

141 Utilitati publicæ *prudentiores impensè favent.*

142 Publicum bonum *fundatur in æquitate.*

143 Publicè utilia *aliquo modo quæ ſunt eis cedant, in quibus major eſt publica utilitas.*

144 *Ob* publicum favorem *poteſt tertio præiudicari, & res eius auferri, quod declaratur num.* 145.

146 Publicæ utilitatis *gratia à regulis iuris communis receditur.*

147 Lex magiſtratus politici *pro communi utilitate lata ligat etiam Clericos ſaltem vi juſtitiæ naturalis.*

148 Clerici *non ſunt uſq; adeo legibus exempti, quin membra Reip. remaneant.*

149 Clerici *largo modo dicuntur ſubditi.*

150 Clerici *ligantur Principum edictis, quæ certum annonæ precium definiunt.*

151 Clerici *ſubjacent Principis ſecularis edicto, ne extra ditionem annona exportetur.*

152 Reip. *intereſt ubertatem conſervari.*

153 Magiſtratus *utilitatem publicam ſedulo promovere debet.*

154 Magiſtratus *officium quale ſit.*

155 Caroli V. *cura.*

156 Antigoni *dictum.*

157 Joannis II. Regis *Arragoniæ Cygnea cantio.*

158 Publica utilitas *ſuadet ſtatuta de non transferendis immobilibus.*

159 Bona immobilia *ſunt nervi Reipub. & felicitatem eius conſervant.*

160 Collectæ *dicuntur vitalis Reip. ſpiritus.*

161 Translatio immobilium *in Eccleſiaſticas perſonas vergit ad imminutionem & detrimentum Reip.*

162 Carolus IV. *diſſipator & vitricus Imperii à Maximiliano dictus.*

163 Familiarum dignitatem *& honorem conſervari Reip. intereſt.*

164 Familiæ *ſine bonis immobilibus facilè ad inopiam prolabuntur.*

165 Pecunia *ſine peculio res fragilis.*

166 Reip. *intereſt plures habere ſubditos & quidem opulentos.*

167 Opes *nullæ certiores ſunt, quàm quæ à Subditis aſſervantur.*

168 Bona immobilia *adaugent numerum ſubditorum.*

169 Defenſio *eſt iuris naturalis.*

170 Natura *nunquam dat eſſe, quin ſimul tribuat arma q tuitiva ſui eſſe.*

171 Statutum *vetans translationem immobilium ſummam continet æquitatem.*

172 Statutum *quando dicatur favorabile & quando odioſum.*

173 Statutum *Civitatis Hamburgenſis, ne bona patrimonialia diſtrictui eius ſuppoſita obligentur aut diſtrahantur iuſtum eſt, & Clericos etiam tenet.*

174 Magiſtratui *incumbit Remp. providè tutari & adverſus omnes ictus firmam præſtare.*

175 Alienatio bonorum hæreditariorum *extra familiam teſtamento prohiberi poteſt.*

176 Favor religionis *non impedit manifeſtam teſtatoris voluntatem.*

177 Pactum, *ne fundus efficiatur ſacer, valet.*

178 Magiſtratus *non debet eſſe deterioris conditionis quam privati.*

179 Statuti *maior eſt authoritas, quàm hominis, qui illi ſubeſt.*

180 Argumentum *à pacto ad ſtatutum valet affirmativè.*

181 Statutum *de aſſervandis immobilibus in ſubditos tantum & eorum bona conceptum eſt, adeoq; defectus poteſtatis in perſonas Eccleſiaſticas frivolè opponitur.*

182 Statutum *prohibens res immobiles in extraneos transferre validum eſt.*

183 Argumentum *à forenſi ad Clericos in hoc paſſu procedit.*

184 Statutum *bono publico & neceſſitate exigente conditum clericos etiam ligat.*

185 Libertas Eccleſiaſtica *quid propriè ſit.*

186 Libertas Eccleſiaſtica *non violatur, quotiens ſtatu tum diſponit de rebus merè profanis in favorem publici boni.*

187 Statutum *laicorum contra Clericos quoad acquirenda ſubſiſtit.*

188 *In* acquirendis *Eccleſiæ præiudicare licet.*

189 Principale *attenditur, non illud quod per accidens & ſecundariò venit.*

190 Præſumptioni *fraudis excluſivæ tam diu ſtandum eſt, donec probetur contrarium.*

191 Statutum, *animo præiudicandi Clericis factum, non valet.*

192 *Nemini licet ad æmulationem & iniuriam alterius* ædificare.

193 Bonum reip. *non tantum æquiparatur bono Eccleſiæ, ſed eidem etiam prævalet.*

194 Libertas Eccleſiaſtica *non læditur per ſtatuta Laicorum quæ fovent æquitatem naturalem & civilem.*

195 Clerici *cum quocunque idoneo de re quavis alienari non prohibita contrahere poſſunt.*

196 Vendendi libertas *coerceri poteſt.*

197 Teſtādi *libera* facultas *tolli quidem nequit, ſed tamen ad iuris & æquitatis normā poteſt exigi & 198. 199.*

200 Statutum *ut coniux coniugi aut nihil aut nō ultra certam ſummam relinquat, vel ut omnino relinquere quid cogatur, de iure valet.*

201 Teſtandi libertas *adimi non cenſetur, quando aliquid ſupereſt, de quo diſponere poſſis.*

202 Donatio *omnium bonorum ſuſtinetur ſi uſumfructum vel aliud quid ſibi donator ad teſtamenti factionem reſervet.*

203 Pactum de ſuccedendo *in certis bonis ratum eſt, iuxta communem.*

204 Pactum de ſuccedendo *in re certa non eſt pactum de quota hæreditaria.*

205 Pactum de futura ſucceſſione *dici nequit ubi hæredum non ſit mentio.*

206 Pactum de ſuccedendo *in re particulari non tollit ius teſtandi.*

207 *Parum & nihil æquiparantur.*

208 *Quantum oporteat reſervari adhoc, ut donatio omnium bonorum, itemq; pactum de ſuccedendo valeat.*

209 Statutum *irritam decernens alienationem*

inimo:

immobilium abſq; ſuperioris licentia Clericis factam maximè toleratur.

210 Alienatio rerum Eccleſiaſticarum requirit juſtam alienandi cauſam, & debitam ſolennitatem.

211 Quod in ſua quisq; perſona juſtum eſſe cenſuerit, id in alterius perſona pro iniquo reputare ſit nefas.

212 Clerici occurrente neceſſitate ad collectarum ſolutionem tenentur.

213 Bonum publicum privatorum commodis præferendum eſt.

214 Immunitas conceſſa alicui à muneribus ordinariis & extraordinariis non porrigitur ad caſum inſolitum & neceſſitatem improviſam.

215 Neceſſitatis tempore quæcunq; privilegia ceſſant.

216 Neceſſitas omnibus legibus derogat, & licitum facit, quod alias eſſet illicitum.

217 Paulus V. indicit Clericis collectas per univerſam Italiam.

218 Clericos ad Expeditionem Turcicam conferre omninò decet.

219 Eccleſia cultrix debet eſſe juſtitiæ.

220 Eccleſiam fas eſt afflictis ſubvenire in neceſſitatibus.

221 Eccleſiæ bona dicuntur patrimonia & poſſeſſiones pauperum.

222 Maximiliani I. Conſtitutio de Contributione Clericorum ad Expeditionem Turcicam.

223 Eccleſiæ res tempore neceſſitatis veluti pro redemptione captivorum & ſimilibus diſtrahi queunt.

224 Clerici pro refectione pontium, fontium, murorum, pectoralium &c. Collectas pendunt.

225 Eccleſia præſtat Collectas ubi cauſa earum reſpicit utilitatem tam Clericorum quàm Laicorum.

226 Commodum participant dicitur participare diſpendium.

227 Clerici tenentur conferre ad impenſas Academiæ Principis ſecularis.

228 Clerici ſunt liberi à perſonalibus muneribus publicis.

229 Clerici à Collectarum ſarcina non liberantur, quando conſuetudo eſt in contrarium.

230 Conſuetudo in Collectis tam imponendis quàm non exigendis attendenda & 231.

232 Conſuetudinis vis & poteſtas, & n. 233. 234. 235. 236. 237.

238 Clerici contributionum onus portant, ſi legatum ipſis fuerit relictum ea lege, ut teneantur ad functiones quascunq; pro tempore occurrentes.

239 Teſtator rebus ſuis legem & conditionem imponere poteſt quam vult, quod declaratur n. 240.

241 Voluntas teſtatoris legibus non repugnans totum facit.

242 Qui ſpernit voluntatem defuncti, omni emolumento careat.

243 Conditio prædicta favorem Eccleſiæ non impedit.

244 Lucrum captans non poteſt declinare onus annexum.

245 Clericis ſolutio Collectarum incumbit, ſi à Laicis comparent immobilia ſtatutoq; ſit cautū, ut iſthæc ſint tributaria & collectis tam futuris quàm præſentibus obnoxia.

246 Res tranſit cum ſuo onere & cauſa.

247 Statutum ut omnia bona immobilia ſint, maneantq; tributaria, valet.

248 Statutum pro lege ſervatur.

249 Utilitas publica omnibus rebus præponderat.

250 Bonum majus præponendum eſt minori.

251 Bonum eò melius, quò magis ſe difundit.

252 Onus injunctum rebus antequam ad Eccleſiam perveniant, non imminuit libertatem Eccleſiaſticam.

253 Clerici mercaturam exercentes à Collectis non ſint immunes.

254 Clericus negociator amittit privilegium Clericale.

255 Nobiles per negociationem à Ludis equeſtribus olim arcebantur.

256 Nobilibus interdicitur commerciorum tractatio.

257 Nobiles Franciæ ad mercimoniam non admittuntur.

258 Nobiles mercaturam uſurpando privilegiis ſuis & nobilitate excidunt ſecundum quosdam, quod declaratur num. ſeq.

259 Nobiles Veneti, Lucenſes, Anconenſes, Genuenſes, Florentini, citra nobilitatis imminutionem mercaturam exercent.

260 In terra Guineæ quid obtineat.

261 Commerciorum uſus eſt Iuris gentium.

262 Nobilitas negociatione ſi non aboletur, ſaltem ſplendor eius plurimum obfuſcatur. Amplia ut numero ſeq.

263 Quod quis ipſemet facere prohibetur, id nec per alium efficere poteſt.

264 Ratio caſus expreſſi & non expreſſi quando eſt eadem, tunc dicta in expreſſo porriguntur etiam ad omiſſum.

265 Negociari quis dicatur.

266 Clericus vel nobilis vinum frumentum & reliquos fructus in agris ſuis natos vendens propriè non intelligitur.

267 Conſtitutio Brandeburgenſis hac in re quid diſponat.

268 Explicatio dicti Chriſti Matth. 17. v. 26.

Quemadmodum leges à tutela, cura, legationibus, & aliis muneribus, ſive corporis animique labore, ſive ſumptibus patrimonii illa expediantur, multifariam pro varietate perſonarum & collegiorum immunitatem concedunt; Ita etiam nonnulli variis ex cauſis excuſationem à Collectarum onere merentur. Alii namque ipſo jure exemptionem habent; non nemo à conceſſione & privilegio illam acquiſivit; quosdam præſcriptio tuetur; nonnullis conſuetudo patrocinium præbet. In priori claſſe ſunt Clerici, de quibus hoc capite videmus, reliquos quoquo modo immunes ad duo ſubſequentia rejecturi.

Certum autem eſt, Clericis ſecuritatem in 1 contri-

contribuendo indulgeri, l.placet.5.ubi Dd.uno ore C.de SS Eccleſ.auth.item nulla.& l.omnes.33.§.privilegiis.7.C.de Epiſc.& Cleric.c.non minus.& c.adverſus.extr.de immun.Eccleſ. ubi ſub anathematis diſtrictione prohibentur omnes, ne Eccleſias & viros Eccleſiaſticos Collectis ſive Exactionibus aggravent, Roland.à Valle conſ.32.num.7.vol.1.Franc.Burſat.conſil.42.num.1. Franc.Perſonal.de Gabell.n.78.Paſlador.1.rer.quotid.c.3.n.2. Gregor.3.de Repub.cap.7.per tot Vaſq.3.illuſt.quæſt.105.n.45.& ſeqq. Camill. Borell.conſil.74.n.1.& ſeqq. ubi infinitos cumulat. Card. Tuſch. lit. O.pract.concluſ.138. Rutg.Ruland.tr.de commiſſ.p.4.lib.2.c.6.n.31. Adrian.Gylman.in Symphorem.tom.1.p.1.tit.
2 7.vol 4.n.15 fol.460. Exempti enim ſunt à Juriſdictione Laicorum, ſecundum communem Dd. opinionem auth.ſtatuimus. C. de Epiſc.& Cleric.c.Eccleſia Sanctæ Mariæ.de Conſtit. Octav. Cacheran.deciſ.Pedemont.68.n.1. Joan. Vinc. Honded.conſ.3.n.12.vol.1.& conſ.20.n.11. vol.2.Gail.2.obſ.52.n.14. in tantum, ut con-
3 ſuetudinem Angliæ, qua Rex Juriſdictionem in Clericos habet, etiamſi ea immemorialis eſſet, nil valere dicat Gabriel.5.commun.concluſ.tit.de præſcript.concluſ.17.Quod & de conſuetudine Gallicana tradit Felin.in c.2.num.1. de major.& obed. Decian.in pract.Crimin.lib.4. cap.9.num 10.Surd.conſil.301.n.54.& eſt communis, quam cum declaratione ſequitur Clar. l.5.recept ſent.quæſt.36.verſ.ſed ea retenta. Covarruv.pract.quæſt.c.31.n.5. Ideoque propter hanc Exemptionem nec trahi ad Judicium ſe-
4 culare poſſunt. Novel.123.c.ſi quis.& tot.t.de for.comp.quamvis ipſi conſentiant, cum non ſit beneficium hoc perſonale, cui renunciari valeat, ſed potius toti Collegio Eccleſiaſtico indultum, cui privatorum pactis derogari non poteſt, c.ſi diligenti.de for.compet. Roland.à Valle conſil.4.n.9.vol.1. Honded.conſil.3.n.21.vol.1. Surd.conſil.2.n.31. Proſp.Farinac.prax.Crimini.quæſt.8.n.10. Sigiſm.Scacc.tr.de judic.cauſ.civil.l.1.c.11.n.37.quæ tamen ratio fucum potius quàm veram rationem videtur redolere Cujacio in d.c.ſi diligenti quoniam Clericus renunciando præſcriptioni fori juri publico non derogat, ſed privato ſaltem jure & privilegio, quod ab initio forte contractus habet, ſe abdicat & non uſuram paciſcitur. Matth. Steph. de Iuriſd.l.1.c.22.n.16. Ut planè iſthoc caſu forum Laicum declinare nequeat, ſed ſecularis Judex ſit competens.

Quemadmodum etiam Judici Laico in Clericos non ſecus ac in Laicos Juriſdictio competere poteſt, ſi continentia cauſæ quæ di-
5 vidi non debet, id ipſum ſuadeat, prout factum fuit in Camera 13. Maii Anno 1584. in cauſa Kalbberg contra Fugger/aut ſi ſuper cauſa feu-
6 dali contentio exiſtat, cap.ex transmiſſa.& c.verum.de for.compet. Joan.Petr.Surd.conſ.193.n.1.& conſil.398.n.8.quod adprobat Parlamentum Delphinale, ceu refert Guid.Papa deciſ.139.n.1.in fin.Cui adminiculatur Jul.Clar.recept.ſent.l.4.§.fundum.q.90.n.8.ubi communem hanc tam Legiſtarum quam Canoniſtarum ſententiam conſuetudine eſſe approbatã tradit Menoch. de retin.poſſeſſ.remed.3.n.396. Alderan.Malcard.de gener ſtatut.interpret.concl.1.n.245.vel ſi poſſeſſorium aut quaſi ventile- 7
tur Cravetta conſ.258.numero.1.& ſeqq.Thom. Grammat.deciſ.Neapol.78.n.2.Gail.obſ.30.n.20.Lopez.in pract.crimin.c.102.verſ.quæ quidem praxis.ubi id in Delphinatu, in regno Neapolitano, in Ducatu Mediolanenſi, & in univerſa Gallia obſervari probat Menoch. d.remed.8.n.327.& de recup.poſſeſſ.remed.15.n.210. & ſeqq. ubi hanc ipſam nedum receptiorem, ſed & in pluribus locis, & noviter de Anno 1562.in Pedemontium ſenatu ſervatam teſtatur; eamque magis communiter receptam dixit Proſp.Farinac.quæſt.crimin.8.n.23 & quotidiana practica ſervari, ac in Burdegalenſi Senatu ſic judicatum eſſe adſtruit Nic.Boer.deciſ. 8
69.n.23.vel ſi etiam reconventio fiat gl.in c.1.in verb.ſuper ſuis quæſtionib.de mut.petit. Matth.de Afflict.deciſ.173.n.3.Marant.in ſuo ſpecul.p.4. diſtinct.6.n.53.& diſtinct.11.num.59.ubi magis communem appellat. De quibus & ſimilibus caſibus plenius videas Mynſ.1.obſ.22.2.obſ.67.4.obſ.95.& 5 obſ 93.n.6.Gail.1.obſ.37.Tobiam Paurmeiſt.de juriſd.l.2.c.8.n.77.& ſeqq.Sigiſm. Scacc.de judic.cauſ.civil.crim.& hæret.c.11.n.53.78.82.92.& ſeqq.

Graviter autem circa hoc argumentum Joachim. Vadianus Patricius & Conſul Sanct. Gallenſis monet Principes & magiſtratus meminiſſe velint, immunitatem & libertatem, quæ ſacrificos & monachos non aſylos modò & tutos reddidit, ſed omni prorſus onere tributorum exemit, ut ne in civitatibus quidem poſiti quicquam ferant civilium exactionum, nec populi cura aut ſtudio ulla ex parte tangantur, non niſi doctrinæ, virtuti, moribus, diſciplinæque & religioni conceſſam fuiſſe; utpote, quas dotes animorum dignas duxerint publica immunitate Imperatores antiqui. Nihil avaritiæ, nihil ambitioni, longè minus quicquam otio, luxui, aut ſuperſtitioni tributum eſſe vel indultum l.1.de Colleg.& monaſt.German. veterib.Dd.Goldaſt.rer.Alemannic.tom.3.fol.39. n.5.& 6.

Ampliat. prædictam concluſionem pro- 9
cedere in Clericis conjugatis. Neque enim fas à matrimonii contractu quenquam arceri vel 10
odio prægravari, ſi ejuſdem jugo collum legitimè ſubdat. Quippe primo illud dubietatem nullam recipit, quod maris atque fœminæ con- 11
junctionem prodiderit ipſa rerum omnium parens natura, quæ tantum amorem ſexus, ac cupidinum flammas non hominum duntaxat, ſed & aliorum animantium inclinationibus indidit, ut ſi ſegnius forſan movere occipiant, intus habeant, à quo moneantur, moveanturque. Nec à communi hac conditione Clericos excepit, aut ſexu quodam tertio diſtinxit, verum his ipſis etiam ejuſcemodi ingenuit æſtus, quos incontaminato matrimonii refrigerio reſtinguant. Adeò ut nuſquam hominum genus reperies, quod generandi appetitus & fervor non ſolicitet, aut quod concupiſcentiæ titillationes

tiones ac aculeos nullos ſentiat, licet hic ad verſus eosdem plusculum à natura acceperit quàm alter. Jus ergo naturæ cum immutabile ſit &
12 omnibus promiſcuè indultum *l.12.in fin.ff.accuſ.l.quod attinet 32.de R.I.* nulli hominum generi eripi poteſt aut debet, nec thoro legitimo cuipiam interdici, non magis quàm cibo, potu, ſumno & cæteris aliis, quæ ſagax natura deſiderat, quæque mortales ſuopte nutu avidiſſimè perſequuntur.

13 Et nedum connubia ex jure naturæ emanant, ſed à DEO quoque autoritatem ea ſortiri expeditum eſt. Siquidem θεόπνευστος καὶ ἀναπόδεικτος ſacrarum literarum Codex tam in veteri quàm novo teſtamento affatim inculcat, & tum expreſſis verbis, tum exemplis ferè infinitis meridiano ſolis jubare clarius evincit, ipſum Jehovam trinunum conjugii eſſe autorem, & inſtituiſſe illud in ipſo integritatis ſtatu ad generis humani propagationem & multiplicationem, ut Eccleſiam ſibi inde colligat, à qua in hac & futura vita rectè agnoſcatur, colatur
14 & celebretur; eſſe inſuper ordinem ſeu vitæ genus ſanctum, immaculatum, impollutum, precioſum & honorabile in omnibus, ſine exceptione ullius claſſis vel Ordinis hominum *Hebr.* 13.*verſ.*4. in quo non minus, quàm in cælibatu & vera fides lucere, & vigere ſancta oratio, & ſervari caſtitas, & exerceri piæ vitæ virtutes, &, uti rem conferam in compendium, omnia rectiſſimè peragi debeant ac poſſint, quæ fideliũ vocatio expoſcit, & humana imbecillitas præſtare valet. 1.*Timoth.2.verſ.*15. 1.*Cor.*14.*verſ.* 1.*Petr.*3. Unde conſuetudinem conjugalem tanquam Eccleſiæ ſeminarium idem ille Paranymphus plurimis beat atque exornat donis & bonis, connectit fidei vinculo, ratificat benedictionis munere, fœcundat ac ſecundat propagationis augmento. Ex quo factum eſt, ut Pa-
15 triarchæ, Prophetæ, Apoſtoli, & ſanctiſſimi quique viri omni ætate divinam iſtam ordinationem venerati & amplexi perquam cupidè fuerint, quorum exempla in lectione bibliorum ſacrorum paſſim occurrunt. Ab honeſto igitur & ſalutari matrimonii uſu religio ſit quẽpiam contra ſupetni regis diploma pellere, ſive divinis ille officiis vacet & conſecretur, ſive ad Reip. ſedeat gubernacula, ſive privatam vitam degat, quia carni conglutinari nequaquam ſeparat à ſpiritu, ſed ducens uxorem vel nupta parumper mundo miniſtrat, & naturæ, ſeu illi potius qui naturæ legem hanc tulit, DEO, juxta Nazianz. *de funer. ſoror. ſuæ.* Multò minus in cu-
16 jusquam perniciem & injuriam redundabit legitima iſthæc & divinitus inſtituta ſocietas quæ
17 genus humanum ſuis vicibus reddit quaſi immortale *l.lege* 12.*tabular.*14.*C. de legitim.hæred. Novel.*22.*in præfat.Novell.*Leon.26.*pr.* & ex qua liberi omnisque deinceps ſobolis ſeries exiſtit, quæ regiones atque Civitates frequentes reddit, unde deniq; optimæ Reip. fit coagmẽtatio *Nov.* 140.*pr.* Ut rectè adſtruat Juſtin. nihil ea humano generi conceſſum præſtantius vel utilius. *Nov.* 39.*pr. verſ. hac nos.* nihilque in rebus mortalium perinde venerandum eſſe *d. Nov.* 140.

Et qui Clericos à remedio nuptiali excluſeris, quando organon illud electum D. Paulus 18
cœleſti afflatu perculſus & impulſus evidenter hoc agit, ut illos, qui non continent, ſed laſcivientis æſtuant carnis ardore, pudico matrimonio copulet, ne veteratoris ſpiritus inſidiis expoſiti Διὰ τὴν ἀκρασίαν hoc eſt ἀκράτειαν in ſalutis diſcrimen adducantur 1.*Corinth.*7. Non fuit enim neſcius Apoſtolus, quàm inquieta ſint mente & conſcientiâ, qui vinculis humanarum ſanctionum detenti æſtu illo tam vehementi percelluntur. Quin & Epiſcopum oportere unius eſſe uxoris maritum, diſertè enunciat, & eidem conjugato nihilominus ἁγνείαν, σωφροσύνην, ἐγκράτειαν καὶ ἁγιασμὸν attribuit 1.*Tim.*3.*Tit.*1. Proinde firmum manet ac ſtabile, quod conjugium à Deo inſtitutum & benedictum, à pientiſſimis viris undique uſurpatum, & criminis omnis exors prohiberi Clericis ſine Sacrilegio neutiquam queat.

Pontifici tamen dilucida hæc & perſpicua 19
ſcripturæ teſtimonia variis modis oppugnant, vitamq; conjugalem quaſi rem impuram, quæ reddat hominem totum carnalem & ineptum ad Officia ſacra, impediat orationem, coinquinet corpus & ſpiritum, hebetet aciem mentis, ac avellat præterea à DEO conſcientiam, iniquè deteſtantur, & ceu aconitum horrent, adeoque caſtitatem profeſſos ad nuptias migrare poſſe mordicus negant. Injiciunt itaque laqueum conſcientiis & infirmam illam ac longè omnium delicatiſſimam partem maximo cum animorum caſu aggravantes contra naturæ impetum agere ſæpius cogunt illos, quos alioquin Continentiæ donum planè dereliquit. Quid? quod olim SECUNDUS quidam 20
ſuis relictus λεπτολογίαις & corruptelis eò blaſphemiæ & virulentiæ proceſſerit, ut mulierem quidem totam, viri verò inferioris partes ab umbilico plaſma eſſe & formationem Diaboli, ideoque utentes conjugio Satanæ opus implere auſu plusquam nefario & temerario adſtrueret, quemadmodum teſtis eſt ejus rei locupletiſſimus Epiphan. *tom.*3.*lib.*1.*hæreſ.*45. Idemq; Saturninus Simonis diſcipulus, Lucianiſtæ, Severiani, Andronici & Tatianus Juſtini quondam auditor ac Encratitarum Princeps flagitioſe & Cyclopico divinæ ordinationis contemptu docuerunt, prout ex Theodoreto Epiphan. Niceta & aliis latius tradit Joan Gerhard. *in nupero ſuo tract. de conjug.* §.51.*fol.*98.*& ſeq.&* §.433.*fol.*646. Non minus illoto ore in
matrimonii ſacraria involat Coſterus *in Enchi-* 21
*rid.p.*547. Sacerdos, inquiens, ſi fornicetur, aut domi concubinam foveat, tametſi gravi ſacrilegio ſe obſtringat, gravius tamen peccat, ſi contrahat matrimonium. Alii ſcortationes, & reliquas obſcœnas pollutiones in ſuis votariis & Clericis, ſi libidinis æſtu exſtimulentur, leviusculis duntaxat transgreſſionibus accenſent, Conjugium autem clamitant maximam eſſe abominationem, adulterio & inceſtu quovis te-

vis tetriorem. Imò decantata eſt vox illa Car-
dinalitia; Leviuseſſe ſacerdotem cum centum
concubinis volutari, quàm unam uxorem ha-
bere, nimirum interpretibus Colonienſibus,
ſucceſſivè. Hinc porrò non poteſt non malo-
rum plurium colluvies & ſcelerum agmen ac-
ciri. Nam tales fructus proveniunt, ubi relicto
divino fonte ad humanæ rationis latebras &
ſcatebras effluis. At nos *ἀνομίαν* & delicta non
ad hominum vacillantem trutinam, ſed ad Dei
cum legislatoris, tum Judicis divinam cenſu-
ram æſtimantes, à recenſitis ſuperius funda-
mentis & locis ſcripturæ ne latum quidem un-
guem recedimus, ſed omnino arbitramur, ſic-
ut fœda eſt & execranda quælibet extra le-
gitimum thorum carnalis copula, corpo-
ris pollutio & fornicatio 1. *Corinth.6.* Ita cu-
bile ipſamque adeò *κοίτην ἀμίαντον* eſſe, & ab
omni immunditie perpurgatam, & eos, qui
tentationum procellas cum difficultate ſalutis
tolerant, ex divina inſtitutione Conjugii por-
tum citra conſcientiæ vulnus aut peccatum pe-
22 tere poſſe ac debere, cujuscunque demum
conditionis illi fuerint, *Hebr.* 13.1.*Corinth.7.*
quos quidem textus *μισογάμων* caterva ſpinoſis
ſuis corruptelis & contortis concluſiunculis
non evertet aut obſcurabit, multa quamlibet
crepet, veritatem ut carpat & profliget. Sanè
poſt lapſum protoplaſtorum nobiliſſimo ge-
nerationis operi; quod verè eſt Creatura Dei
libidinis lepra adhæſit, & peccati originalis ta-
besatque labes, membris genitalibus non mi-
nus quàm reliquis animæ facultatibus & parti-
bus corporis intimè inſedit, quæ inde Apoſto-
23 lus membra *ἀτιμότερα καὶ ἀσχήμονα* vocat, quia
tegendo ſint honoranda 1. *Corinth.* 12. *v.*23.
interim conjugium non deſinit eſſe ſancta Dei
Ordinatio, nec actus conjugalis in ſe & per ſe
eſt turpitudo, peccatum & immundicies, ſed
retenta thori fides, dicente Fulgent. *de conjug.
debit. Epiſt.* 1. maculam diluit, quam contrahit
infirmitas carnis, & conſuetudo matrimonia-
lis, ſi intra legum ſepta ſeſe contineat, ſanctita-
te, puritate & honeſtate ſua propter Dei inſti-
tutionem obumbrat, & tegit acceſſoriam il-
lam *ἀταξίαν* & ineptias maritales, ne in con-
ſpectu Dei ſordeant & pro inquinamento re-
putentur. *c. ſi ait. §. his ita.* 32. *q.* 2. Martin. Che-
24 mnit. *in exam. Trident. de Caſtit. fol.* 8. cum con-
jugium naturæ ſic deſtitutæ non ſolum pro-
creationis medium eſſe debeat, ſed etiam *πορ-
νοφεγία* inſervire & uſtionis remedium adhibe-
ri 1. *Corinth.7.v.2.c. nuptiarum.27.q.1.* Tam ergo
conſortium conjugale probatur in his perſo-
nis, quæ libidinum incendia in medullis ſuis
fervere perſentiſcunt, quàm cælibatus in illis,
25 quæ dono continentiæ ſunt inſtructæ. Uter-
que vitæ ſtatus Deo placet, utrique pacatâ &
tranquillâ conſcientiâ te poteris mancipare,
utrumque caſtitas, pudicitia & ſanctimonia
commendat, in utroque etiam munia veri
Chriſtiani obire usquequaque licet.

Non indifferenter autem quibusvis vel
26 conjugium vel cœlibatus convenit, Non om-
nes gaudent dono D. Bernhardi, aut Nicetæ,
vel Xenocratis Chalcedonii, quorum hic tan-
tæ fuit continentiæ, ut Phryge nobile Athena-
rum ſcortum, depoſito cum juvenibus pigno-
re, ſe in ſuum concubitum allecturam, in lectu-
li parte admiſſa nullis blanditiis & aſſentatio-
ne; nullo libidinis irritamento incredibilem
ejus continentiam expugnare potuerit, facetè
poſtmodum, cum à juvenibus precium po-
ſceretur, reſpondens, ſe cum illis de vi-
ro non de trunco vel ſtatua certaſſe. Valer. 27
Max. *lib.*4 *cap.*3. Iſte ſericis vinculis juſſu Ma-
ximiniani Nicodemiæ Regis conſtrictus, &
meretriculæ cujusdam venuſtæ & comptæ le-
nociniis ac petulantiori attrectatu ad impudi-
citiam inflammandus præciſam mordicus lin-
guam in ejusdem exoſculantis faciem expuit,
eoque ipſo mulieri cruentæ tantum ſtuporem
incuſſit, ut jam majus quiddam homine illi in-
eſſe ſit rata. Zwinger. *in theatr. vit. human. fol.* 28
2258. Illi verò cum dormienti formoſum ad-
jungerent ſcortum, expergefactus in latus al-
terum ſeſe convertit, blanditiasque omnes &
laſciviæ illecdamenta excelſo prorſus animo
ſuperans pudore ſuffuſam coëgit aufugere.
Guilielm. Abbas *lib.* 1. *cap.* 3. *ejus vitæ.* Non 29
omnes, inquam indifferenter ejusmodi conti-
nentiæ donum habent, ſed vix pauci, quibus id
Sacroſanctæ Triados inpulgentia peculiariter
conceſſit *Matth.* 19. *verſ.* 11. 1. *Corinth.* 7. *verſ.* 7.
utpote cujus ſolius eſt a communi illa lege gi-
gnendi & creſcendi eximere, quam artubus
noſtris prima illa mundi conſtitutione inſe-
ruit.

Liquet hoc vel ex unica Hieronymi querela
in Epiſtola ad Euſtachium. Cum ſe diu maceraſſet 30
in eremo, ut membra ſqualido cæno horre-
rent, ora jejuniis pallerent, & ipſe vix oſſibus
hæreret, ſola tamen, *inquit*, libidinum flamma
bulliebat. Quamobrem unusquisque dono-
rum ſuorum menſuram diligenter conſideret,
& tale genus vitæ ſive conjugalis ſive cælibis
ſeligat, in quo juxta verbi divini præſcriptum
poſſit quàm expeditiſſimè verſari. Utrumque
licitum eſt, utrumque ſcripturæ conſentaneū.
Quem titillationes venereæ identidem ten-
tant, præfractè & pertinaciter cælibatus pro-
feſſionem ultra vires non affectet, verum ad
propagationem regni cœleſtis, ad Dei glo-
riam, & Eccleſiæ ſalutem conjugii remedio ſi-
bi maturè conſulat, ne ſtimulis libidinis dege-
neret in turpe flagitium. Cui verò continen-
tiæ donum deſuper per gratiam tributum, ita
ut oratione, temperantia, & jejunio pravæ
concupiſcentiæ motus reprimere ſuſtineat, is
cælebs manere non prohibetur, dummodo fi-
nis ſuperſtitioſus exulet. Qui namque cœliba- 31
tum ſuſcipit tanquam ſatisfactionem peccato-
rum maximam, & meritum regni cælorum, vel
propterea, quod cohabitationem conjugalem
quaſi rem impuram abominetur, næ is à veri-
tatis orbita digreſſus & fallit, & falletur æterna
animæ cum jactura, quippe Chriſtus unicum
eſt *ἱλαστήριον Rom.* 3. *verſ.* 25. & torcular calcavit 32
ſolus, *Eſai.* 63. *verſ.* 3. thorus autem totus im-
maculatus *Hebr.* 13. primusque gradus caſtita-
tis ex

tis ex ſententia Chryſoſtomi ſincera virginitas, ſecundus fidele conjugium.

Non nocuit tibi progenies, non obſtitit uxor
Legitimo conjuncta thoro, non horruit illa
Tempeſtate Deus thalamos, cunabula, tædas.

canit Mantuan. *de Hilario Epiſc. Pictavienſi. lib. 1. Faſtor.*

Ex quo ulterius fluit, legem & præceptum cælibatus apud Pontificios non ſolum eſſe ἄγραφον, ſed etiam ἀντίγραφον, imò vere θεομάχον dū id, quod Deus ſummus ille γενεσιουργὸς, ut liberum omnibus, ut neceſſarium illis, qui uruntur, propoſuit, certo hominum generi ab uſtionibus hautquaquam libero, penitus interdicit. Quaſi verò illa dici mereatur continentia, quæ tetras & efferatas libidinum flammas interius fovet, ac ejurato conjugio carnis ſordes ſectatur exterius, armisque tam fædis ac ſpurcis ad moleſtiam matrimonii arcendam velitatur;
33 Non ſic decebat ſervum Domini leges invertere, aut inferiorem ſuperioris leges violare *Clem. ne Romani. in pr. de Elect.* & ad enormium delictorum gurgitem viam aperire, & quod in aliis culpandum erat, non ferendum, id antiſtites ipſosmet patrare. Nullum enim unquam labefactatæ religionis Chriſtianæ præſentius Venenum, nullam peſtem magis noxiam experta eſt Eccleſia, quàm horum vita attulit, qui, cum aliis præeſſent, impunè tamen commiſerunt, quod ut turpe & probroſum in aliis damnaſſent, Joach. Vadian. Conſul Sanct-Gallenſis *in eleganti ſuo tract. de Colleg. & monaſter. German. veterib. lib. 1.* Exſtat apud Dn. Goldaſt. *rer. Aleman. tom. 3. fol. 36. numero 4.*

Et quamvis hanc perſuaſionem induerint, ac ſi continentia abſolutè peti poſſit, & infallibiliter concedatur, ſi aliunde non ſit defectus in oratione cum Deus exaudiat piorum preces Bellarmin. *de monach. cap. 31. §. ult.* vel, ut Coſterus *in Enchirid. cap. 16. p. 7.* ſentit, nemini prorſus homini, qui caſtitatem ſuam Deo offerre deliberet, impoſſibile ſit caſtam vitam
34 ſervare; Attamen ſolido & immoto fidei fulcro deſtituuntur, & ideo nec de exauditione certam fiduciam concipere queunt. Etenim fides ſincera & vera proprium & adæquatum
35 objectum habet Dei verbum, inter quæ duo eſt perpetua relatio & ſpirituale quoddam cōjugium, adeò, ut fides verbo deſtituta fides non ſit, ſed perniciofa quædam ſuperſtitio. Jam mōſtrent precum ſuarum pro continentia effuſarum in verbo ullum vel mandatum vel promiſſionem, aut ſi his carent, agnoſcant eſſe potius tentationem Dei, quod ſpreto venerandi divinitus monſtrati conjugii remedio ad extraordinarium medium ſe recipiant.

Diſtinguendum enim inter dona Dei com-
36 munia quæ omnibus piis ad ſalutem ſunt neceſſaria, qualia noſcuntur, fides, ſpes, charitas, de quibus extat generale mandatum & promiſſio, ut petamus à Deo & impetremus, & inter dona ſpecialia ſive ſingularia, de quibus promiſſio non extat, quod Deus illa in univerſum omnibus petentibus & deſiderantibus largiri ac conferre velit. Horum claſſi donum continentiæ virginalis θεόδοτον 37
annumerandum, quod diſtribuit Deus cui vult, quomodo & quando vult, Mentzer. *in diſput. Antipiſtorian. diſput. 13. theſ. 92.* Joan. Gerhard. *tr. de miniſter. Eccleſ. §. 337. & tr. de conjug. §. 324. & ſeqq.*

Quàm verò infeliciter ſæpenumerò iſtæ preces præter & extra Dei verbum fuſæ cedant, id ipſum experientia canora voce clamitat, dum illi, qui continentiam virginalem ſuperſtitioſè voverunt, quosque cenſus Eccleſiaſtici 38
caſtrant potius quàm pietas, inquinamenta carnis ſectantur, & in ſpurcam, fœdam, putidam ac obſcœnam libidinum lacunam, turbido & beluino quaſi impetu profligatiſſimè prоruunt, ſauciaque conſcientiâ iram in die iræ ſibi accumulant ut loquitur Imperator *Novell. 141. in præfat.* Inde Gerſon. *in lib. de Eccleſ. de-* 39
fect. Clauſtra, *inquit*, monialium ſunt proſtibula meretricum Ecbertus Benedictinus S. Florini Diœceſis Trevirenſis Abbas *in Epiſtola ad* 40
Colonienſem Epiſcopum ſic ſcribit: Vidi clauſtra virginum, quorum alia rectius Viſcarium id eſt, aucupium Satanæ appellaverim, & ecce ignis alienus (venereus) cuncta vaſtaverat, lilia caſtitatis aruerant, & deploratus univerſo orbi animarum interitus ubique apparuit.

Balæus *in præfatione l. 1. de Act. Pontif. refert.* 41
facta inquiſitione temporibus Henrici VII. regis Angliæ Anno 1538. nullum ferè per univerſam Angliam repertum eſſe monaſterium, quod ex teſtimonio & confeſſionibus plurimorum, execranda adulterii, ſtupri, inceſtæ libidinis ſceleriſque Sodomitici & aliorum flagitiorum luè non computruerit. Udalricus 42
Epiſcopus Auguſtanus *in Epiſtola ad Nicolaum Papam* teſtatur poſt interdictam à Gregorio Magno Clericis conjugium ſex millia infantum reperta in vivario quodam fuiſſe. Joannes Menardus *in lib. de Regula Franciſci* narrat, fæ- 43
minas nonnullas in habitu monachali cum monachis pila ludentes præmium hoc ſibi propoſuiſſe, ut utra pars vicerit, ei optio data eſſet concubitus. Ad hanc tam temerè ſuſcepti cælibatus frugem quodammodo etiam reſpexit Joan. Faber *§. pen. Inſtit. de jur perſon.* quando 44
ait: Si verum eſt, quod filii Epiſcoporum usque ad Subdiaconum ſint ſervi Eccleſiæ, Deus meus, quot eſſent hodie ſervi.

Idem diſtichon Sannazarii illud, quod vulgò circumfertur, ſubinnuit,

Hoc jacet in tumulo Lucretia nomine, ſed rē
Thais, Alexandri filia, ſponſa, nurus.

Quo circa cum ruſtici quidam perſpectâ ſacerdotum frequenti laſcivie & incontinentiâ uxoribus ſuis à cœlibe timerent, experientia rerum magiſtra ducti & docti nolebant parochum admittere, niſi concubinam haberet, teſte Barbat. *in c. At ſi clerici. de judic.* qua carere 45
usque adeò Clerici nequeunt, ut cum adferente Aventino quædam Concilia conceſſiſſent eis matrum & ſororum cohabitationes utpote ab omni ſuſpicione liberas poſtea compertum 46
fuerit,

fuerit, ipſas etiam matres & ſorores ſacrilego & prodigioſo conatu ad inceſtus voraginem raptas eſſe. Tales videlicet fructus matrimonii ὑπεροψία ac contemptus producit; & tantæ eſt molis, ingenitum libidinis ardorem extra conjugii nexum reſtinguere aut ſedare; ubi caſtitatis virginalis munus tibi cœlitus & peculiariter non ſenſeris infuſum.

Singula enumerare ſi præſumpſerimus, Penelopes telam texere videamur. Illud ſaltem cum conſternatione quadam animi mirere, quod ἀκάθαρτος ille ſpiritus ex neglectu & deſpectu ſodalitii conjugalis Joannem à Caſa Archiepiſcopum Beneventanum, Ca-
47 meræ Apoſtolicæ Decanum, & in Venetorum dominio nuncium Apoſtolicum in mentem tam reprobam conjecit, ut poemate Italico excuſo Venetiis apud Trojanum Navum Sodomiæ laudes decantarit, quemadmodum Vergerius, Sleidanus & Baldus literarum
48 monumentis tradiderunt. Ut rectè jam dixerit quidam ex ipſis Pontificiis, multos potuiſſe ſalvari in conjugio, qui damnantur in cœlibatu. Gerhardus *de conjug*, §. *495. fol. 766.*

49 Eadem cœlibis vitæ germina graviter penſitans Paphnutius antiſtes ex Ægypti patribus, continentiæ & miraculorum laude celebris habitâ Niceæ Synodo quæ prima fuit, cum de arcendis Sacerdotibus ab uxorum ſuarum conſuetudine ageretur, magna voce contradixit, ne grave onus viris ſacratis imponerent, & fornicationis anſam præberent, adſtruens inſuper σωφροσύνην εἶναι τὴν τῆς νομίμου γυναικὸς συνέλευσιν *c. Nicæna. diſtinct.* 31. Socrat. *lib.* 1. *Hiſt. Ecleſ. c.* 8.

Conſimiliter Reverendiſſimus & Illuſtriſſimus Dn. Georgius Princeps Anhaltinus memoriæ prodidit, patruum ſuum Adolphum
50 Epiſcopum Mersburgenſem ante Lutheri nomen auditum ſæpius dixiſſe; Si concilium futurum eſſet, ſe ſuaſorem & authorem fore, ut Sacerdotibus Jus conjugii quaſi poſtliminiò redderetur. Addidiſſe etiam, multos ſacerdotes, ut conſcientiæ conſulerent, cum concubinis ſuis ſecretò matrimonium iniviſſe.

Egregiè verò Polydor. Virgil. *lib.* 5. *de rer.*
51 *invent cap.* 4. tantum abfuiſſe, *inquit*, ut iſta coacta caſtitas illam conjugalem vicerit, ut etiam nullius delicti crimen majus ordini dedecus, plus mali religioni, plus doloris omnibus bonis impreſſerit & attulerit, quàm ſacerdotum libidinis labes, proinde forſitan tam è Republica Chriſtiana, quam ex ordinis uſu eſſet, ut tandem aliquando jus publicum matrimonii ſacerdotibus reſtitueretur.

Nec quidem illud abſque ratione. Nam etſi prohibitio matrimonii ſcripturæ & naturæ non ita repugnaret, ſed aliquo tempo-
52 re licitè facta fuiſſet, cum tamen progreſſu inceperit eſſe pernicioſa, debebat meritò emendari & in melius commutari, *argument.* §. *his igitur.* 4. *C. de emend. Cod.* quæ enim de novo emergunt, novo etiam indigent auxilio *l.* 1. *in principio ff. de ventriculo inſpic.*

Par judicium eſto de votis cælibatus, quando quis ejurato conjugio ad perpetuam cælibatus profeſſionem ſponte ſe adſtringit, ita, ut nullo unquam tempore ad conjugii aſylum confugere liceat, quicunque etiam caſus poſtea incidat, quacunque ultione mens flagret, quibuscunque demum pollutionibus corpus contaminetur.

Faceſſant illi, qui ita ſuis velis navigant, ſuisque viribus ceu panoplia quadam armati ſolis ſibi per tot æſtuantis pelagi fluctus ac procellas integro dum corpore eluctantibus lauream neſcio quam caſtitatis virginitatisque attribuunt, velut longè ſatius ſit tabeſcere & uſtulari urgentis veneris ardore quàm prævaricatæ carnis incentivam frigidâ matrimonii offuſâ reſtinguere. Talia ſiquidem vota præſertim à ju- 53
venibus perſonis indiſcretè emiſſa ſtolida ſunt & temeraria ac conſequenter virtutem nullam habent, ſed reſcindi debent & diſſolvi *c. in malis. & c. non pejerabis. cum ſimilib.* 22. *q.* 4. quia, cum pro ſui ſubſtantia προαίρεσιν & deliberatam
electionem requirant, de rebus ſaltem poſſibi- 54
libus in poteſtate & arbitrio noſtro ſitis rectè fiunt.

Ad ejuslibet enim actus humani perfectio-
nem & validitatem duo potiſſimum principia 55
in jure requiruntur copulata, nimirum voluntas & poteſtas, quorum ſi alterum deſit, nihil eſt quod agitur, Rolandus à Valle. 1. *conſil.* 39. *num.* 20. Burſat. *conſ.* 162. *num.* 10. *vol.* 1. Menoch. *conſ.* 103. *numero* 51. *vol.* 1. Vultej. 3. *conſ. Marpurg.* 35. *numer.* 180. Tuſcus *pract. concluſ.* 127. *lit. A.* Bapt. Coſta *de fact. ſcient. & ignor. Inſpect.* 97. *num.* 10. quod eſt ſatis tritum Alex. Galvan. *conſ.* 14. *num.* 53. Hinc προαίρεσις βουλευτικὴ ὄρεξις τῶν ἐφ' ἡμῖν ab Ariſtotele *lib.* 3. *Ethic. cap.* 3. *ad fin.* perhibetur. In poteſtate autem nullius eſt perpetuo eſſe continentem, & aſperius pungentes libidinum aculeos retundere, ſed is ſolummodo hoc præſtat, cui Deus tanquam liberrimum agens pro divinò ſuo beneplacito donum illud peculiariter impertit, & impertitum conſervat. Nam & aliquando cælibem vitam nonnullis convenire experientia docet, ita ut arripere eam deliberato propoſito non dubitent, contra quos tamen incontinentiæ incendium poſtea tantopere inſurgit, ut nulla vel ratione vel oratione aut lucta illud ipſum conſopire vel ſaltem reprimere poſſint. Propterea temerarium hoc impoſſibile & frivolum votum iſto caſu eveniente frangen-
dum potius fuerit quàm major peſtis accer- 56
ſenda, cum juramentum non vinculum iniquitatis *c. quanto. de jurejur.* ſed veritate, judicio, & juſtitia, ceu tribus individuis Comitibus ſtipatum eſſe debeat *c. animadvertendum.* 22. *q.* 2. Rol. à Valle *conſ.* 7. *n.* 48. *vol.* 3. Gail. 1. *obſ.* 22. *numero* 2.

Imò ſi pro odioſis reputantur, quæ vel à ju- 57
re communi, vel à juſtitia æquitatis exorbitant;

tant, quanto magis odioſa & invalida cenſeri debent, quæ à præcepto divino recedunt. Zaſ. *conſil.*10. *num.* 8. *vol.* 2. Hæc & ſimilia ſuperioribus anniscoram auguſto Cameræ Imperialis tribunali acriter eſſe diſceptata memini in cauſa contra Gebhardẽn von Honrot Commenthenr zu Weddingen.

Nolim tamen author cuiquam eſſe, ut juramentum ſemel ita præſtitum temerè violet ubi Cupidinum ſtimuli in ſuperficie ſaltem pungunt, indefeſſoque ſtudio & niſu adhuc queunt ſuperari. At prolixius hæc diſcutere ſuperſedemus. Qui de eadem materia plura ſcire avet, fœcundos Theologorum noſtrorum tractatus & ſcripta conſulat juncto Dn. Joan. Dauth. *de teſtam. numero* 77. *& ſeqq.* Nobis hoc loco ſufficiat digito quaſi monſtraſſe à conſuetudine conjugali, cum juris ſit naturalis ab ipſo Deo inſtituta & honorabilis in omnibus, itemque παιδευτήριον & officina virtutum omnium, nec non ſeminarium Eccleſiæ & ſecuturæ poſteritatis, nullum genus hominum cujuscunque conditionis juſtè arceri nedum clericos, qui uxorem ducunt, beneficiis cælibatui aliàs competentibus rectè excludi, ſed eos exemptione non minus, quàm cælibes gaudere, De quo, & an & quando Clerici conjugati gaudeant privilegio fori? Vide Covarruviam *pract. quæſt. cap.* 31. *numero* 6. *& cap.* 32. Gutirez *de juram. confirmat. p.* 1. *cap.* 17. *numero* 11. latè Thom. Sanchez *tract. de Matrimonio lib.* 7. *diſputat.* 46. Novè Nicol. Garzias Hiſpanus *tract. de benefic. part.* 7. *cap.* 5. *n.* 6.

58 AMPLIA II. ut idem ſit in hoſpitalibus, Xenodochiis, Ptochotrophiis, Gerontocomiis, Orphanotrophiis, Noſocomiis, Brephotrophiis & ſimilibus locis, quibus advenæ, pauperes, ſenes, pupilli, ægroti, parentibus orbi, & id genus miſerabiles perſonæ recipiuntur, *l. omnes* 33. §. *privilegia.* 7. *C. de Epiſc. & Cler.* Nam licet appellatione Clericorum vel Eccleſiarum hoſpitale non veniat, *clem. per literas. de præbend.* attamen dicitur lo-
59 cus pius ac religioſus *clem. quia contigit. verb. pia loca. de relig. dom. c. adhæc. de relig. domib. l. illud* 19. *C. de Sacroſanct. Eccleſ.* Hippolit. Riminald. *conſil.* 698. *numero* 26. Alexand. *conſil.* 209. *numero* 1. *vol.* 2. Menoch. *lib.* 4. *præſ.* 115.
60 *num.* 4. & tanquam talis remanet extra jurisdictionem Laicorum. Alderan. Maſcard. *de gener. ſtatut. interp. concluſ.* 1. *numero* 161. gau-
61 detque Eccleſiarum privilegiis, *l. omnia.* 35. *C. de Epiſc. & Cleric.* Menoch. *de recup. poſſeſſ. remed.* 15. *num.* 23. Meichſn. *tom.* 2. *lib.* 1. *deciſ.* 6. *num.* 6. *& 43. fol.* 613. *&* 625. Cæſar Contard. *in l. diffamari. C. de ingen. manumiſſ. c.* 3. *nu.* 59. *&* 86. Alex. Trentacinq. 1. *variar. reſolut.* 4. *num.* 1. *de reſcript. & privileg.* Joſeph. Maſcard. *de probat. p.* 2. *concl.* 870. *num.* 9. *& ſeqq.* Florez Diaz de Mena *var. quæſt. lib.* 2. *quæſt.* 21. §. 4. Conſult. Saxon. *lib.* 1. *quæſt.* 51. *numero* 3. Ideo bona hoſpitalium non niſi ex juſta cauſa & debitis cum ſolennitatibus ſicut res Eccleſiæ alienari queunt, Auth. *hoc jus porrectum.* ubi Bald. *numero* 2. *C. de SS. Eccleſ.* & reſtitutio quæ ob alienationem factam Eccleſiæ læſæ datur, competit etiam hoſpitali, Bald. *conſil.* 465. *vol.* 1. Tiraq. *in tr. piæ cauſæ. privil.* 138. Weſemb. *conſil.* 194. *num.* 34. *vol.* 4.

AMPLIA III. ut Clerici non ſolum quoad 62
bona Eccleſiaſtica, ſed etiam quoad patrimonialia à Collectarum oneribus releventur. Natta *conſ.* 280. *n.* 5. Nicol. Everh. Præſes *conſ.* 30. *n.* 13. *& ſeqq.* Joan. Petr. Surd. *deciſ.* 20. *n.* 10 Petr. Gregor. *de repub. lib.* 3. *cap.* 7. *ſect.* 8. Franc. Burſat. *conſ.* 42. *num.* 3. Marta *de Iuriſd. p.* 4. *cent.* 1. *caſ.* 11. *num.* 25. *& caſ.* 10. *numero* 16. *& caſ.* 49. *num.* 9. ubi citat Joan. Anton. de Nigr. *in repetit. extravag. unic. de vit. & honeſt. Cler. n.* 152. qui dicit hanc eſſe communem: Abunde per Feſtaſ. *de collect. p.* 4. *c.* 1. *n.* 3. *& ſeqq.* Quod pariter
in bonis quæſitis ex beneficiis Eccleſiaſticis 63
procedit Borell. *conſ.* 74. *num.* 29.

Ætiologia in promptu eſt; Cum enim Lai- 64
cis ſuper Eccleſiis & Eccleſiaſticis perſonis nulla ſit attributa facultas *c. Eccleſia. de Conſtit.* Collectæ autem imponuntur perſonis pro rebus Bart. *in l. reſcripto.* §. *ſciendum. ff. de mun. & honor.* non poſſunt eas aggravare defectu jurisdictionis Petr. Anton. de Petra *tr. de poteſt. Princip. cap.* 4. *num.* 55. quæ ratio cum forenſi coincidit, qui & ipſe collectari nequit, eo, quod jurisdictioni collectantis ſuppoſitus non eſt, quemadmodum ſuo loco vidimus.

Firmat hanc eandem ampliationem *cap.* 1. *de immun. Eccleſ. in* 6. ubi decernitur, non licere his, qui Juſtitiam temporalem exercent talias vel collectas ſeu exactiones quascunque Eccleſiis vel Eccleſiaſticis perſonis imponere vel exigere ab iiſdem pro domibus, prædiis vel quibuscunque poſſeſſionibus ab iisdem Eccleſiis vel perſonis Eccleſiaſticis legitimè acquiſitis, vel in poſterum acquirendis, etiamſi ipſæ Eccleſiæ vel perſonæ, vel res hujusmodi ſint in illorum diſtrictum conſtitutæ. Quod quia generaliter & indi-
ſtinctè diſpoſitum eſt, diſtinctionem ad- 65
mittere non videtur, quippe generalis diſpoſitio generaliter eſt intelligenda, *l.* 1. §. 3. *ff. de aleat. l.* 1. §. *cum urbem. ff. de offic. præf. urb.* Cravett. *conſ.* 405. *num.* 2. Schrad. *conſil.* 32. *numero* 228. Matthæ. Coler. *conſil.* 1. *num.* 69. nec à nobis diſtinguenda, Schrad. *conſil.* 23. *numero* 176. *& tr. feud. p.* 10. *ſect.* 1. *numero* 12. Idque obtinet tam in fa- 66
vorabilibus quam odioſis Coler. *conſ.* 28. *numero* 317. Gutier. *lib.* 3. *&* 4. *pract. quæſt.* 34. *numero* 4. Et ubicunque generalitas propter medium habile verificatur, in qualibet ſua ſpecie generalitas illa operatur, nulla abſurditate vel inconvenientia aut ſpecialitate adparente, Eberh. à Middelburg *in loc. legat.* 5. *à generalitate. n.* 1. *& ſeq.*

Similiter jubentur diœceſani excommunicationis & interdicti ſententias contra eos publicare, qui ab Eccleſiis vel perſonis Eccleſiaſticis pro earum rebus propriis, quas non negociandi cauſa transmittunt, pedagia

vel portoria exigunt *clem. præſenti. de Cenſib. lib 6.*

Quanquam verò textus hi de Gabellis ſive Vectigalibus propriè intelligendi eſſe videntur, tamen haut incommodè contributionibus etiam ſive Collectis accommodantur, utpote
67 quæ dicuntur ejusdem juris eſſe Corneus *conſ.* 142. *incip. præſens Conſultatio. numero* 5. *vol.* 1. Burſat. *conſil.* 161. *num.* 38. Flamin. de Rubeis 1. *conſ.* 1. *num.* 16. Joan. Meichſner. *deciſ. Cameral. tom.* 2. *lib.* 1. *deciſ.* 8. *num.* 18. *fol.* 803. Henric. Bocer. *tr. de Collect. c.* 11. *n.* 63. Joan. Bidenbach. *quæſt. nobil.* 18. *n.* 4.

Facit huc quoque apprimè text. *in extravag. Benedict. tit. de immun. Eccleſ. verb. de pro-*
68 *ventu bonorum ſuorum aut Eccleſiarum* : quæ dictio ejus eſt naturæ, ut ponatur inter ea, quæ quoad effectus æqualia ſunt, Sixtin. 2. *conſil. Marpurg.* 21. *num.* 8. vel quæ ſunt diverſa ſubſtantiâ & ſimilia qualitate Natta *conſil.* 590. *n.* 12.

Denique illa bona dicuntur quaſi quædam ſpiritualis merces & præmium pro ſervitiis Eccleſiæ exhibendis gl. *in c. Epiſcopus. de præbend.* Ex quo Clericos pro dictis bonis nullatenus ad ſolutionem Collectarum compellendos eſſe, colligit Mar. Antonin. Macceraten. *lib.* 1. *var. reſolut.* 88. *num.* 1. 2. *&* 3. dicens, hanc opinionem receptiorem & veriorem eſſe tam de jure divino, quàm pôſitivo.

Non officit, quod bona patrimonialia Clericorum ab Eccleſiaſticis multum differunt,
69 nec pari cum iiſdem privilegio utuntur Matth. Coler. *de proceſſ. p.* 1. *cap.* 3. *numero* 206. Menoch. *conſil.* 800. *num.* 47. Et multos interpretes negantes eadem privilegia competere patrimonialibus, quæ Eccleſiaſticis, recenſet Tiraquell. *de retractu conſanguineorum,* §. 32. *in gl. unic. numero* 80. *&* 81. Unde pri-
70 vata Clericorum bona ad inſtar aliorum bonorum, quæ tenent privati & Laici, 30. annorum lapſu præſcribuntur, quum alias adverſus Eccleſiæ bona non currat præſcriptio niſi quadragenaria, auth. *quas actiones. C. de SS. Eccleſ. c. de quarta. c. illud de præſcript. c. accedentibus. de privil. & Exceſſ.* Roſenthal *in Synopſ. feud. cap.* 6. *concluſ.* 78. *numero* 10. Aldovin.
71 Aldovini *conſ.* 81. *numero* 14. Et vendente clerico rem patrimonialem vel avitam habet locum jus retractus Gutier. *pract. quæſt. lib.* 2. *quæſt.* 156. *num.* 3. nec Eccleſiaſtici in patrimonialibus
72 reſtituuntur in integrum, Cæſ. Urſill. *ad deciſ. Afflict.* 390. *num.* 1. Odd. *de reſtit. in integr. p.* 1. *quæſt.* 6. *art.* 8.

Utut enim in hiſce & quibuſdam aliis bona Clericorum patrimonialia & Eccleſiæ ab invicem diſtent ac diverſo jure cenſeantur, attamen ad caſum noſtrum id trahendum non eſt, ubi defectus Jurisdictionis æquè ac in forenſi Exemptionem cauſatur, & perſona Clerici principaliter eſt in conſide-
73 ratione, quia in omni actu, in quo perſona principaliter conſideratur, & bona acceſſoriè veniunt ad perſonam, gaudent Eccleſiaſtici etiam quoad patrimonialia privilegio clericali Vinc. Caror. *deciſ.* 127. *numero* 10. Mart. Neapol. *de Iurisd. p.* 4. *cent.* 1. *Caſ.* 49. *numero* 3. Riminald. Jun. *conſil.* 368. *numero* 82. Secus habet, ſi bona principaliter conſiderentur, & perſona veniat acceſſoriè, prout fit in præſcriptione & reſtitutione in integrum, in tributis, in decimis & ſimilibus. Deinde quod dicitur, Clericos in bonis patrimonialibus privilegio ſuo non uti, id quoad onera rebus illis ante impoſi- 74
ta, quæ onera cum rebus tranſeunt, rectè dicitur, ſed ad conſequentias produci neque poteſt, neque debet, Cothman. *reſp. Acad.* 27. *num.* 154.

Minus etiam refragatur *c. ſi in morte. verſ. porro & c. tributum.* 23. *quæſt.* 8. quorum præſidio
Boccerus opinionem noſtram impugnat, cum 75
utrinque ſermo ſit de tributo, quod maximè à Collecta differt. Nam illud munus eſt ordinarium, certam habens ac fixam præſtationem, & rem ipſam afficit, nulla habita conſideratione perſonæ, hæc munus eſt extraordinarium, perpetuamque ac quotannis recurrentem præſtationem non habet, ſed varia eſt, ac pro re nata & Reip. commodo & neceſſitate imperatur. Illud à poſſeſſoribus, ſive ſubditi ſint, ſive ſubditi non ſint, præſtari ſolet. Hæc verò ſolis Subditis indicitur, Gail. 2. *obſ.* 52. *n.* 12. *&* 13 Cothm. *reſp. Acad.* 27. *num.* 141. Tam igitur Eccleſia pro bonis ſuis Eccleſiaſticis, quàm Cleri pro patrimonialibus ad tributa illa tenentur *c. ſi tributum* 11. *quæſt.* 1. *l. ſi placet. &* ibi Doctores *de SS. Eccleſ.* ſicut vice verſa rationis identitas quæ ex jurisdictionis effectu reſultat, Clericum quoad bona petrimonialia æquè ac Eccleſiaſtica ab intributionibus immunem pronunciari ſuadet.

Hanc tamen ſignificationem, qua ſumitur pro munere certo ordinario, quod cum reipſa & poſſeſſione quaſi complicatum, & ratione ejuſdem ab unoquoque præſtandum eſt, tributum nõ admittit, quando Salvator ſtaterem tributi ſive cenſus nomine pependiſſe legitur, cum non habuerit, ubi caput reclinaret *Matth.* 8. *verſ.* 20. Sed potius id capitationem ſeu tributum, quod in capita ſinguli tum pendebant, ibi importat. Hilar. *ad Conſtant.* Jul. Cæſ. Bulenger. *de tribut. ac vectigal. Pop. Roman.*
cap. 13. Vocatur aliàs φόρος τῶν σωμάτων tribu- 76
tum corporum, ab Appiano; ἐπικεφάλαιον ab Heſychio; capitularia functio *in C. Theodoſ. l.* 14. *de extraord. ſiv. ſordid. numer.* tributum capitis *l.* 3. *ff de cenſ.* cenſus capitis *l. ult.* §. *qui annonam* 8. *ff. de muner. & bonor.* τὸ κατὰ τὴν κεφαλὴν εἰσφερόμενον Plutarch. *lib. de puer. inſtit.*
Unde capitularii & Cephaleotæ dicti ſunt ca- 77
pitationis iſtius exactores *l.* 2. *C. de privil. eor. qui in ſacr. palat. milit. lib.* 12. *Cod. Theodoſ. lib.* 6. *de patrocin. vic.*

In tantum autem Clerici bonorum patri- 78
monialium reſpectu à Collectis liberi ſunt, ut nec hæreditas ipſorum jacens ſolvere eaſdem compellatur. Quandoquidem hæredi- 79
tas non adita defuncti locum obtinet *l. non minus.*

nus. 31. §. 1. *de hered. inſtit.* ac perſona ejus fungitur, *l. mortuo.* 22. *de fidejuſſ. l. cum hereditas. C. depoſiti.* non hæredis futuri §. *ſervus etiam.* 2. *Inſt. de hered. inſtit. l. legatum.* 116. §. *ſervo.* 3. *de legat.* 1. *l. hereditas.* 34. *de acquir. rer. domin.* ideoque domini loco habetur *l. liber homo.* 13. §. *ſi ſervus. ff. ad l. Aquil. l. ſi ante.* 15. *ff. de interrog. act.* & dominus eſt *d.l.non minus.*31.§.1.*ff. de hered.inſtit. l.*43.*ff.ad l.Aquil.*

80 Quinetiam Collectarum impoſitio perſonam tanquam ſubjectum, cui adoptetur, neceſſariò præſupponit, quæ cum ante hæreditatis aditionem deficiat, tantisper defunctus animâ frui & privilegium exemptionis durare fingitur, donec hæreditas adeatur. Nihilo ſecius tamen privilegium iſtud perſonale manet, nec ab oſſibus demortui divulſum dici poteſt, quia non fit heîc extenſio de perſona ad perſonam, ſed ſaltem de caſu ad caſum, ſemper præſuppoſitâ eâdem perſonâ, & eâdem causâ favoris & privilegii ut eleganter tradit Florez *lib. 2. variar. quæſt.* 21. *numero*
81 203. Et ea propter aditâ jam hæreditate privilegium illud protinus extinguitur ac evane-
82 ſcit, hæresque collectis ſtatim fit obnoxius, eò quòd res hæreditariæ, ſimul ac hæreditatem adit, proprium ejus patrimonium eſſe incipiant *l. ſed ſi plures.* 10. §. *filio.* & ibi.Dd. *ff. de vulg. & pupill. ſubſtit.* Burſat. *conſ.9.numero* 12. *vol.* 1. Joan. Petr. Surd. *deciſ.* 144. *numero* 15. Cardinal. Mantica *de tac.& ambig.convent.lib.*23.*tit.*34.*num.*23. Cardinal. Tuſchus *lit. H. pract.concluſ.*19.*num.* 1.*&* 2. Frideric.Pruckman. *conſil.*5. *num.*220.*vol.*2. *& conſil.*2.*num.*357.*vol.*1. Cothm. *reſp.*11.*n.*3. *vol.*3.

83 AMPLIA IV. ut Clerici etiam exempti ſint pro bonis, quæ antea erant allibrata, dem Steur vnd Anſchlags oder Einlegregiſtern einverleibt / & poſtea fuerunt aliquo juſto titulo in Eccleſiam translata Ruyn. 5. *conſil.* 121. *num.9.* Hippol. Rim. *conſ.* 15. *num.*12.13.*&* 23. Borell. *conſ.*74. *num.*1.*& ſeq.* Vinc.de Anna *alleg.* 3. *num.*11. *& per tot.* Choppin.de Doman.*lib.*1.*tit.*14. Florez 2.*variar.quæſt.*21.*num.*208. Petr.Greg. *de repub. lib.*3. *c.* 7. *ſect.* 43. *f.* 123. Joan. Petr. Surd. *conſil.* 262.*numero* 53. Cothman. *conſil. Acad.* 27. *numero* 76. Quia quamprimum tranſeunt ad Eccleſiam vel Eccleſiaſticam perſonam ipſo jure eximuntur, & perinde ſunt,
84 ac ſi illa non eſſent regiſtrata, quoad acquirentem; mutata namque perſona mutatur conditio rei Marc. *tr. de Iurisdict.p.*4. *cent.* 1. *caſ.* 11. *numero* 28.*& ſeqq.* Camill. Borell. *d. conſil.* 74. *numero* 34. Surd. *d.conſil.* 262.*numero* 31. ubi ex Bart.*conſil.*180.*num.4.vol.*1. tradit, quod ſi prædia regiſtrata tranſeant ad perſonam, quæ non eſt obligata ad Collectam, naturam prorſus immutet, & inferat ad Clericos ementes bona, quia hypotheca non ſubſiſtit ſine perſonali. Et ſecundum hanc ſententiam eſt caſus deciſus in pluribus tribunalibus. Teſſaur. *in deciſ. Pedemont.* 234.

Neque locum hîc invenit vulgatum illud, 85
Quod nemo poteſt plus juris in alium transferre quam ipſe habet *l.* 54. *l.* 120. *de R. I. c. nemo plus. de R. I. in* 6. præſertim ne jus alterius violetur contra regulam *l. id quod noſtrum. de R. I.* Quando enim perſona, in quam
jura devolvuntur, privilegiata eſt, & immunitate donata, tunc ab ipſo Privilegio augetur jus translatum, & hoc Jus auctum non habetur à transferente, ſed à proprio privilegio *l. cum quidam.* 17. §. *ſi debitores.* 6. *ff. de uſur.* ubi Gothofredus ex illo textu infert; Privilegiatum ſuccedentem non privilegiato, ut privilegio ſuo in futurum non in præteritum. Si itaque prædiis collecta ante fuerit indicta, quàm ad Clericos deveni- 86
ant, ea à Clericis quoque prædiorum illorum poſſeſſoribus factis jure exigitur & præſtatur, quia onus jam eſt formatum ac certum, ac rem ipſam ita affecit, ut cum gravamine ſuo transeat in quemcunque poſſeſſorem, ad exemplum oneris realis, quod rei propriè cohæret, licet perſonæ non ſint Subditæ cenſitoribus, quibus talia munera præſtanda ſunt *l. cum poſſeſſor.* 5. §. *fin. ff. de Cenſib. l. alienatio.* 67. *ff. de contrah. Empt. tot. tit. C. ſine cenſ. & reliq. l. Imperatores.* 7. *ff. de public. & Vectig. l. ſi prædium.* 4. *C. de Evict.* Barbat. 3.*conſil.*1.*num.*9.*&* 23. Bero. 3.*conſil.*150.*numero* 10. Nicol.Everhard. Præſes *conſil.*30.*num.*25. ubi ita exaudit. *c. ſi tributum.* 11.*q.*1. *& c. tributum.*23.*q.*8. Tiraq. *de jure primogen. q.* 43. *numero* 9. Molina *de tribut. diſput.*672.*num.*3. *verſ. ſecundus eventus.* Anton.Sola *in Conſtit.Sabaud.de jur. Emphyt.* 3. *part.gl.*2.*in fin.* Tuſch.*lit.O. concluſ.pract.*126.*n.*41. Cothm.*d.conſ.Academ.*27.*num.*49. Andr. Knich.*de veſtit pact.p.*2.*cap* 3.*n.*38.

Sunt quidem, qui opinentur, res ſemel æ- 88
ſtimo inſertas nunquam inde prætextu alicujus alienationis elevari, ſed venditores æquè ad præſtationem collectarum obſtrictos eſſe, eò quod bona in libro cenſuali ſeu cataſtro poſita tranſtulerunt in perſonam minus idoneam, quæ in partem collationis vocari nequeat, Hippolyt.Riminald.*conſ.*25.*num.*22. Alex. Trentacinq. *lib.*1. *var.reſolut.*4. poſt Narrtam *conſ.*280 *pr.& conſ.*515.*num.*1.*&* 2. Bertachin. *tr.de gabell.*7.*quæſt.*7.*part.princ.* attamen hanc reſolutionem nullo jure probari, ſed contrariam potius defendi poſſe, niſi conſuetudo diverſum ſuadeat, ait Diaz. de Mena 2.*variar. quæſt.*21.*num.*76.*&* 77.

Cæterum cum Clerici dicto modo à Col- 89
lectis eximantur, iccirco prudentiores paſſim prædia reſve immobiles in Eccleſiaſticos aut planè non; aut Magiſtratus Laici licentia & conſenſu ſaltem prævio alienari præcipiunt, ne fortè jugi ac inexplebili acquirendi ſtudio, latifundiis è manu Laicorum accitis tandem ad eos univerſitas vel ſaltem pars maxima bonorum confluat, gravi detrimento civium, ad quos tributorum indictionumque

publicarum moles bello & pace domi foriſque recidit, & quibus exhauſtis Reſp. ſubſidio collectarum caret, Bodin.5. *de Rep.*2. Polyd. Virg. *lib.*7.*hiſtor.Angl.* Gallo-Franc. *in Epiſt.ad Philenet.pro libert.Reip.Venetæ,f.*9. pulchrè Annæ.Robert,2.*rer.judic.*2:Illuſtris Præſes Jacob. Aug.Thuan. *lib.*3.*hiſtor. fol* 79. *lit.B. in fin.* ubi teſtatur lege regni Gallici Sacerdotum Collegia res ſoli,& immobiles poſſidere prohiberi.

De jure Luſitaniæ teſtis eſt Molina *tr.*2.*diſp.* 140.*de juſt.& jur.* dum ſcribit. De jure hujus Regni neque Eccleſiæ,neque monaſteria emere bona aliqua immobilia poſſunt absque Regis facultate. Quod ſi vel ſucceſſione vel donatione aliqua illis adveniant, tenentur illa alienare intra annum & diem.

Parimodo incumbit Clericis in Civitate & dominio Mediolanenſi ante acquiſitionem ſtabilium vigore peculiaris ſtatuti impetrare à Senatu licentiam,Signor.de Homod. *conſ.*2 r. *incip.Statuto Civitatis Mediolan.*

Et temporibus priſcis Alemannorum non licebat agros fiſcales,aut prædia, quæ cenſum Principi ſolverent,ad ullam Eccleſiam transferre, ſed Comitis conſenſus requirebatur, cujus erat donationem reſcindere,quæ principalium redituum detrimento facta eſſet. Joach. Vadianus *de colleg. & monaſter. German. Veter.lib.*2. apud Dn.Goldaſt. *tom.*3.*rer.Alemannic.fol.*44.

Nec minus Jacobus Rex Arragoniæ in omnibus ſubjectis Regnis ſancivit, ne bona Realenco,h.e. eorum,qui cenſum aut alia ejusmodi Regi perſolvunt,ſine regis licentia ad Clericos transferantur, referente Petro Bellug.*in Spec.Princip.* Ex conſtitutione etiam Caroli V. non licet Eccleſiæ Inferioris Belgii amplius bona immobilia comparare, Guicciardin. *in deſcript.Fland.*

Quin & in Gallia & multis aliis Regnis, etiamſi cum licentia bona aliqua ad Eccleſiaſticos transferantur, nihilo tamen ſecius tertia Pars Principi cedit: Paul.Venet. *in Conſiderat. ſuis* quæ *extant.ap.*Dn.Goldaſt.*tom.*3.*Monarch. Roman.fol.mihi* 292.

Similiter in quibuſdam Germaniæ locis Statuta vigent,quibus prohibentur ſubditi in ſpecie alienare res immobiles in Eccleſiaſticas perſonas ſicut atteſtatur Gail.2. *obſ.*32.*num.*5. Ita quoque ſtatutum Juliacenſe, quod ſubjectos vetat bona ſua immobilia Den Geiſtlichen juvorſchreiben/ approbatum in Camera 3.Octobr.Anno 1560.

Utrum verò ejusmodi ſtatuta valida ſint, & ſalva libertate Eccleſiaſtica poſſint ſuſtineri, inter Dd. acerrimè controvertitur; ac in cauſſa Veneta adverſus interdictum cum excommunicatione Pontificis Pauli V. conjunctum ſuperioribus quoque annis æſtuanti animorum & fermè armorum contentione, quæ tamen relangueſcentibus odiis viciſſim deferbuit, diſceptatum fuit & discuſſum Rudolph, Botereus *comment. Hiſtor. lib.* 13. prolixè Emanuel à Meter. *hiſtor. Belg.lib.* 27.*f.m.* 372.*& ſeqq.*

Et primo quidem aſpectu penitus irrita eſſe videntur, nulliusque roboris proclamata ſive proviſiones, quæ alienationem ſtabilium in perſonas Eccleſiaſticas prohibent; tum quod ſtatuta Laicorum Clericos non adficiant, licet cauſa ſtatuendi promiſcuè utilis ſit & proficua Clericis & Laicis,adeò,ut ad Clericos ne por- 90
rigantur quidem quando merùm Clericorum favorem & utilitatem reſpiciunt Socin.Sen. *conſ.*56 *num.*1.*lib.*1. Surd.*conſil.*301.*num.*23. *& ſeq.*Menoch.*conſ.*1001.*num.*3.*vol.*10. Gail.2. *obſ.*32.*num.*1.*& ſeq.* quia poteſtas ſtatuendi à Jurisdictione dependet Roland.à Valle 3.*conſ.* 33.*nu.*38.Mart.Neapol.*tract.de Iurisd.p.*4.*cent.* 91
1.*caſ.*52.*num.*9.eleganter Gail.2.*obſ.*124.*n.*5. *& ſeqq.* ac ſuperioritatem absque dubio præſupponit M.Anton.Peregr.*conſil.*1.*num.*4.*vol.* 1. poſt Abbam *conſ.*64.*num.*9 Et paria ſunt ligare aliquem Statuto, & ad forum ſuum per- 92
trahere Menoch.*conſil.*74. *num.*3.*vol.*1. Hipolyt.Riminald.*conſil* 353.*num.*64.*lib.*4. Vultei.3.*conſil.Marp.*19.*n.*7.Clerici autem Jurisdictioni Laicorum non ſubjacent; *Auth.ſtatuimus,C.de Epiſc.& Cler.* eoque defectus poteſtatis,quæ ad validitatem & eſſentiam cujuscunque actus requiritur, operationem producere nullam poteſt, *c.ut animarum de Conſtit.in* 6.*l. ult.ff.de Iurisd.*Gail.*d.obſ.*124.*n.*5.

Adde,quod id genus decreta ſeu Conſtitu- 93
tiones libertatem Eccleſiaſticam non parum labefactant & imminuunt; auferendo Eccleſiis & Eccleſiaſticis perſonis ea, quæ vel jure Canonum, vel Principum conceſſionibus peculiariter ipſis competunt Natta *conſil.*280.*n.* 2. Eccleſia enim ex teſtamento capit, juxta *l.*1.*C.de SS.Eccleſ.* & ex ſola venditione vel do- 94
natione in quibuscunque rebus mobilibus vel immobilibus, aut ſe moventibus dominium conſequitur, ac iſto nomine non ſolum actionem perſonalem ordinariam, ſed etiam rei 95
vindicationem habet cum hypothecaria perſecutione conjunctam, nec ante terminandam, quam centum annorum curricula exceſſerint, Juſtinian. *in l. ut inter* 23.*C eod.* Unde dicendum videtur, Statuta iſthæc, quæ dominii translationem impediunt in Eccleſias ex Contractu Venditionis, aut alterius alienationis, ſanctionibus illis vehementer adverſari, indeque libertatem Eccleſiaſticam non parum infringere; ſaltem impugnare *auth.Caſſa.C.de SS.Eccleſ.*quę evincit eſſe contra libertatem Eccleſiæ, ejusque perſonas, quicquid inducitur 96
adverſus Canonicas & Imperiales Sanctiones.

Quod ipſum tanto magis procedit, cum ejusce modi proviſiones Clericis Beneficia Juris etiam communis tollant, & libera emendi ac contrahendi facultate eos deſtituant, quæ tamen vel abjectiſſimæ ſortis hominibus alioquin permiſſa eſt. Nam ſicut contrahere & vendere invitus regulariter nemo cogi- 97
tur *l.non enim eſt æquum.*9.*ff.de act.rer.amot.l.invitum.*11.*& l.in vendentis* 13.*C.de Contrah.Empt.*

l. nec

*l.nec emere.*16.*C.de jur.de lib.* quoniam omni-
98 um Contractuum ſubſtantia & baſis in eo con-
ſiſtit,ut concurrat affectus & voluntas, ex u-
traque parte contrahentium *l.in omnibus rebus.*
55.*ff.de Oblig.& act.l.*1.§.3.*ff. de pact. l.ſicut* 5.
C.de O.& A. Et ſatis inhumanum eſt ad emen-
dum vel vendendum quempiam compelli *l.
quamvis.6.ff.de pignor.act.*imo gravis hæc vide-
tur injuria, quæ inani honeſtatis colore vela-
tur,ut homines de rebus ſuis facere aliquid co-
gantur inviti *l.dudum.*14. *C.de Contrah.empt.*
Eamque ob cauſam is,qui vi, metuve adactus
vendidit,refuſo precio,quod accepit, vendi-
tionem violentia factam & extortam metu re-
ſcindere poteſt *l.*1.*C.de reſcind.vendit.l.illicitas.*
6.*ff.de offic.præſid.*nec tantum ipſe,verum etiam
ipſius hæredes Synops. Baſil.19.*tit.*10. *c.*57.
Harmenop.3.§.79. vis enim & metus conſen-
99 ſum excludens, geſta planè ſubvertit & irrita
reddit *l.nihil conſenſui.*116.*de R.I.* Ita quoq; ju-
ra ingenuis hominibus pro arbitratu ſuo emē-
di ac vendendi viam occludi prorſus nolunt,
ſed ſi paucos quoſdam caſus propter expreſſas
100 ſigillatim cauſas exceperis, liberam unicuique
contrahendi & diſtrahendi facultatem relin-
quunt, ſic ut res ſuas pro arbitrio donare, ac
quo vis alio modo in alterum transferre poſſit
*l.in re mandata.*21.*C.mandat.l.*2 *ff.ſi quis à parent.
manumiſſ.l.qua ratione.*9. §.*hæ quoq;.*3.*ff.de ac-
quir.rer.domin.cum.ſimil.* Borcholt. *tr.de feud.c.*
5.*num.*41. idque juſtum eſt *l.nemo exterus.*9.*C.
de Iudæis.* & naturali æquitati conveniens §.*per
traditionem.*40.*Inſt.de rer.diviſ.*

Quo reſpectu Camera Imperialis ſæpenu-
101 mero decernit mandata Inhibitoria ſine
Clauſula de non impediendo fieri alienatio-
nem ſeu venditionem, quemadmodum vi-
dere eſt apud Anton.Hering.*tr.de fidejuſſ.cap.*
1.*num.*100.ubi tria hanc in rem præjudicia ad-
ducit.

Hinc igitur evidenter liquet, vetitâ immo-
bilium alienatione Clericorum conditionem
deteriorem utique effici, quàm ſit ex jure
communi, & ideo prædictas conſtitutiones
ſive ſtatuta libertati Eccleſiaſticæ gravius &
pernicioſius obſtrepere, ut latè & ſubtiliter
Baldus *in l.cunctos populos. col.*38.*C. de ſumm.
Trinit.* quandoquidem magis læditur & vio-
latur libertas, in his, quæ ex jure communi o-
mnibus univerſaliter competunt, quàm in iis,
quæ ex aliqua cauſa & jure ſpeciali permittun-
tur,cum fortius dicatur acquiſitum, & diffici-
102 lius tollatur id, quod competit jure commu-
ni,quàm quod jure ſingulari, *Nov.*7.*c.quia ve-
rò.*9.*verſ.oportet.* Barbat.*conſ.*31.*lib.*4. Surd.
*conſ.*2.*num.*22.*&* 46. Alderan.Maſc.*de gener.
ſtatut.interpret.concl.*1.*num.*88.*verſ.vel quintò.*
Dauth. *ad c.quamvis.de pact.in* 6.*num.*13.*verſ.
nam ius.* Matth.Coler.*de proceſſ.Execut.p.*2.*cap.*
1.*n.*172.

Accedit,quod dictæ diſpoſitiones ſeu placi-
ta,ne videlicet liceat Laicis bona immobilia
vel donatione inter vivos, vel ultima volunta-
te aut alio quocunque modo lucrativo vel
oneroſo in Eccleſiaſticas perſonas transfer-
re,liberam teſtandi & diſponendi de rebus ſuis
facultatem adimere videantur, quæ tamen 103
ambulatoria eſſe debet uſque ad vitæ ſupre-
mum exitum *l.cum hic.*32.§.*penitentiam.*3.*ff. de
donat.inter vir.& uxor.l quod ſi* 4.*ff. de adimend.
c.ultima voluntas.*13.*q.*2.*l.ſi quis.in princ.*22.*ff.de
legat.*3.nec princeps nedum inferior magiſtra-
tus præcipere eam ſubditis ſuis aut cuiquam 104
poteſt.

Tametſi enim forma teſtamentorum & ſo-
lemnia ſunt juris civilis partim moribus, par- 105
tim prætorio jure, partim conſtitutionibus
conflata §.*ſed cum paulatim.*3.*Inſtit.de teſtam.*in
quo omnes Dd. convenire dicit Vaſqu.*de ſuc-
ceſſ.creat.*§.1.*num.*7.*verſ. unde cum omnes.* ipſa
tamen teſtandi libertas & origo à jure genti-
um,quod uſu & practico quodam humani di-
ſcurſus exercitio ſuggerente paulatim à genti-
bus naturalem rationem ſequutis receptum
firmatumq; eſt profluxit,Cravetta *conſ.*135.*n.*
6.*vol.*1. Oſaſch.*deciſ.Pedemont.*100 *n.*38.Me-
noch.*conſ.*20.*n.*2.*vol.*1.Gutierr.*in repet. l.nemo
poteſt.*55.*de legat.*1.*num.*79. dicens ex ſententia
Corraſii *in l.ſi teſtamento.*7. *C. de impub.& aliis.*
toto cœlo errare tenētes contrarium. Michael
Graſſ.*lib.recept.ſentent.*§.1.*in pr.* ubi dicit eam
opinionem eſſe veriorem. Wurmbſ.2.*pract.
obſ.tit.*39.*de teſtam.obſ.*1. Jacob.Rick.*de union.
prol.cap.*3.*n.*44.Clar.*recept.ſent.lib.*4.§.*teſtam.
q.*2. qui magis communem pronunciat. Va-
lent.Forſter.*de ſucceſſ.ab inteſt.lib.*1.*rubr.*1. Se-
raph.de Seraphin. *tr de privil.juram.privil.*75.
*n.*41.ubi dicit ita magis communiter Dd. te-
nere Joan.Dauth.*tr.de teſtam.num.*82. Vultej.
3.*conſ Marp.*29.*nu.*191.quia apud omnes gen-
tes ſemper uſurpata fuit & frequentata teſta-
menti factio voluntateſque morientium ratæ
habitæ,licet formæ teſtandi paſſim fuerint diſ-
pares Cic.*lib.*3.*de finib.*

Proinde hominem ſanæ mentis libera diſ- 106
ponendi facultate privari religio eſt & iniquū
*l. ex facto.*43.*ff.de vulg. & pupill.ſubſtit. l.pa-
ctum quod dotali. C. de pact. l. cum duobus.*53. §.
idem reſpondit.ff.pro ſocio. ac contra bonos mo-
res *l.ſtipulatio hoc modo.*61.*ff.de V.O.* & duriſſi-
mum cenſetur. Sixtin.1.*conſ.Marp.*19. *num.*
40.cū nihil magis hominibus debeatur,quàm
ut ſupremæ voluntatis; poſtquam jam aliud
velle non poſſunt, liber ſit ſtylus, & licitum,
quod iterum non redit arbitrium text.*in l.*1.*C.
de SS.Eccleſ.*

Uſque adeo autem diſpoſitionem ſeu vo- 107
luntatem ultimam liberam manere decet, ut
nemo vel propria ſua voluntate vel paciſcendo
adimere ſibi penitus teſtandi licentiam queat
*l.ſi quis in pr.ff.de legat.*3. ubi Bart.*col.*5. Marc.
Ant.Peregr.1.*conſ.*69.*num.*9. aut circa partem
hæreditatis vel certum aliquod bonorum ge-
nus conſtringere Nicol.Everh.Jun.2.*conſ.*11.
*num.*25.

Quinimò nec pœnæ adjectione, aut ullo a-
lio remedio introduci poteſt, ſtipulationes &
pacta, quæ liberam impediunt teſtandi facul-
tatem, valere Mynſ.*decad.*5.*reſp.*49.*n.*17.

Ob id conventio ſive pactum de futura ſuc- 108

ceſſione quoquo modo factum regulariter non tenet ſed omni jure reprobatum eſt, & nullius momenti cenſetur, ut tradunt Dd. communiter omnes Alex. *conſil.28 col.2. & ſeq. vol.3.* Franc. Vivius *in Commun.opin.verb.pactum per aliquos.num.1.& ſeq.* quia hoc gene-
109 rale eſt in quocunque pacto de ſuccedendo vel non ſuccedendo tollente liberam facultatem teſtandi à jure conceſſam, ut non valeat Gutierr. *tr. de iuram conſ.p.1.cap.59.num.1.* Mar-
110 tin. Uran. *conſ.39. num.18.tom.2.* nec quicquam ejus obſervandum ſit, utpote quod bonis moribus tam juris naturalis, quàm juris civilis repugnat, ſicut noviſſimè conſulendo
111 decidit Nicol. Reuſner.*conſil.19.num.60.* nullamque obligationem parit, multo minus actionem *l. ex eo. 4. C. de inutil.ſtipul. l. hæreditas.5. C. de pact.convent.* Cacher. *deciſ.* 100. *numero* 18. Theſſaur.*deciſ.225.num.1.& ſeqq.* Cephal.*conſil.44. num.12. vol.1.* Vultej.*3.conſil.*
112 *Marp.34.num.145.* Sive de quota hereditatis aut certis rebus, ſive de hæreditate univerſa concipiatur Sim. de Prætis *conſ.123.* præſertim, quod nullo juris textu diſtinguatur, de re certa id pactum fiat, an de hereditate vel quo-
113 ta ejus, & tam ſit contra bonos mores facultatem teſtandi liberam reſtringere, quàm eſt contra bonos mores eam omnino adimere per text. *in d.l.pactum quod dotal. 15. C. de pact.* qui de pacto quotæ hereditatis diſertè loquitur.

Itaque hanc traditionem pacti ſucceſſorii improbativam circa res etiam certas & ſingulares frequentiori Dd. calculo obtinuiſſe
114 poſt Cravett. Pupurat. Torniell. & alios retulit Herman. Vultej. 3. *conſ.Marpurg. 34. num. 150.& ſeqq.* illorum quoque partes capeſſens, juxta regulam, qua idem jus eſſe adſeritur de parte, quod de toto, *l.quæ de tota.76.ff.de rei vindic.*

115 Et quamvis favore liberorum ejuſmodi pactum de ſuccedendo in univerſitate vel in re ſingulari fiat, tamen ne ſic quidem ſtabilitur ac ſuſtinetur. Cephal.*conſil.44.num.12.* quemadmodum nec jurisjurandi religione
116 veſtitum & munitum tenet, aut robur adſciſcit, ex receptiori Dd. ſententia Cravetta *conſil. 229. num.8.* Socin. Jun. *conſil.44. num.15.& ſeq. vol.2.* Hondedæ. 1.*conſil.40. num.13.* Cacheran. *d.deciſ.100.num.31.* Gail.
117 2.*obſ.125.num.1.* tum quia juramentum contra bonos mores obligatorium non eſt *c. non eſt obligatorium. de R.I. in 6.* Viv. *deciſ. 120 num. 11.* Ceſſ. Bargal. *lib.2. de dol. c.6. q.7. num.41.* Gail.2.*obſ.42.num.2.* eamque communem & indubitatam concluſionem nuncupat Trenta-
118 cinq. 2. *var. reſolut.1. de jurejur.* tum quia juramento non firmantur actus jure publico expreſsè reprobati & nulli, hoc eſt, non actus *l. non dubium.5.C.de legib.* Riminald. Jun. *conſil. 239.n.70.& ſeq.lib.3.* Hondedæ.1.*conſult.31. n.95.* M. Ant. Peregrin. *tr. de fideicommiſſ.art. 51.n.24.verſ.nam licet.* cum juramentum om-
119 nes qualitates, conditiones, temperamentum & naturam actus, cui opponitur, primordialè ferè induat & ſortiatur *l fin. C. de non num.pecun.* Guid.Pap. *deciſ 99.* Gutier. *de juram.confirm.p.1.cap 27.num.2.& ſeq.* Marc. Anton. de Amatis *deciſ. Aſcal.16.num.48.* Hering. *de fidejuſſ.cap.27.num.42.* atque adeo, ſi contractus ille vel actus principalis prohibitus ſit & vitioſus, ſi honeſtati & bonis moribus contrarius, ſi publicam utilitatem principaliter & directo evertat, ipſum quoque juramentum tanquam acceſſorium corruit & robore deſtitui-
tur, ne maliriis hominum indulgeatur *l.in fundo 38.verſ.Conſtituimus.de rei vind.* aut religio- 120
nis prætextu legi fraus fiat *l ſi quis.3. §. is autem. 3. de SCto. Macedon. l. qui teſtamentum.27.ff. de probat.*

Hinc juramentum Mercurio Planetæ aſſi- 121
milari conſuevit, qui in domo boni Planetæ bonus eſt, in domo mali malus, ut eleganter ſcribit Zaſ. *in l.1.nu.4.de jureiur.* Setſer. *lib.1.de iuram.cap.25.num.18 & 19.* Cothman.4.*conſil. 7.n.17.*

Eodemque pertinet, quod donatio omni- 122
um bonorum præſentium & futurorum non valeat Clar. *lib 4.ſent.§.donatio quæſt.19.* Alex. Trentaciq. *lib.3.variar. reſolut.3.* Bocr. *deciſ. 204.num.38.* Burſat.*conſ.136.num.10.* Honded.1.*conſ.37.num.28.* quæ ſententia communis Bald. *in l.fin.num.19.C.de pact.* Weſemb. *conſil.38.num.52.* Hartm. Hartman. *pract.obſ. lib.2.tit.43.obſ.7.* Communis & vera, Vaſq. *de ſucceſſ.progreſſ.lib.1.§.1.num.186.* ac tam in cõſulendo quam judicando amplectenda, Dec. *conſil.30.* Modeſt. Piſtor.2.*conſil.19.num 2.*
& 3. in tantum ut nec juramento interce- 123
dente ab eadem ſit reſiliendum, Joan. Petr. Surd. *conſil 450.num.3.lib.3.* Cravett. *conſil. 193.num.9* Roland. à Valle 1.*conſil.65.num.2.* ubi de communi teſtatur Matth. de Afflict. *deciſ.338.num.6.* Joan. Gutier. *de juram.confirm. p.1.cap.11.num.11.* Mich. Nizol. *allegat.3.nu.2.* 124
licet alioquin juramentum habeat vim clauſulæ omni meliori modo, hoc eſt, ſi non valet negocium quod agitur, ut agitur, valeat ſaltem quomodo valere poteſt, Natta *conſ.144.num.9* ubi communem dicit Bertaz. *conſil. civil. 64. num.9.* Hondedæ 1.*conſil.37.num.41.* Gutier. *de iuram.confirm.p.2.cap.2. num.8.* Mynſ. 5.*obſ 59.num.2.* Mantica *de coniect. ult. volunt. lib.1.tit.9.num.12.* Cothm. *reſp.1.n.220.vol.5.* & ſuppleat omnes defectus & juris civilis ſolemnia Weſemb. *conſil.23.num.22.* adjiciat- 125
que robur actui, ſuper quo interponitur, ipſumq; de invalido validum faciat *c.cum contingat.verb.firmando.de jureiur.* Hondedæ. 1. *conſ.* 126
42.num.18. & conſil.45.num.35. Roland. à Valle *conſil.6.num.40.* Menoch.*conſil.196.nu. 40.* ubi teſtatur poſt alios de communi Joan. Petr. Surd. *conſil.20.num.8.lib 1.* Vultei. *conſil. Marp.17.num.117.vol.2.conſil.35.num.108.& conſil.17.num 35,vol.3.* Jerem. Setſer *lib.1.de iurament.cap.25.num.30.* ac contractum ſuapte natura revocabilem reddat irrevocabilem, Dd. *in l.ſi convenerit.* ubi Jaſon. *n.6 ff. de iuriſd.* 127
adeoque tanquam firmum rei geſtæ ſignaculum jurantem preciſè obſtringat ad ſervan-

vandum & faciendum omnia promiſſa & ex-
128 preſſa in conventione, Seraph. de Seraphin. *tr. de privileg. juram. priv.* 22. *n.* 115. Vultei. 3. *conſil. Marpurg.* 34. *n.* 117.

Unde etiam renunciatio vel ceſſio inſtrumentalis continens interpoſitionem juramenti paratam meritò Executionem habet, & ſortitur vim guarentigiæ, adeò, ut vigore ejus
129 competat imploratio officii Judicis, vel Exactio ſine rigore & ſtrepitu Judicii Jaſ. *in l fin. C. de Edict. D. Adrian. tollend.* Vult. 1. *conſ. Marpurg.* 15. *num.* 129. Nec ſane id ratione carere videtur.

Nam quum juramentum animæ vinculum injiciat, quod multo fortius, quam alia quælibet promiſſio promittentem obligat, & niſi
130 exacta obſervatione ſolvi non poteſt, oppidò vis ejus illibata eſſe debet, poſthabitis omnibus bonis temporalibus, fluxis & momento duraturis, Gail. 1. *obſ.* 27. *num.* 3. Cothm. *conſil.* 1. *num.* 228. *vol.* 5. dummodo contractus, cui ap-
131 ponitur, immediatè & principaliter publicam utilitatem non reſpiciat, ſed privatam, tametſi inde in publicum commodum ſecundariò redundet, Valent. Forſter *de Iurisd. Roman. p.* 2. *l.*
132 3. *num.* 16. *pag.* 375. In cujus conſequentiam alienationem fundi dotalis jurato factam non retractari affirmat text. *in d. c. cum contingat.* 28. *extra de jurejur.* pactumque prorogationis ante litis conteſtationem revocabile, *l. ſi convenerit.* 18. *ff. de jurisd.* juramento accedente per pœni-
133 tentiam non revocatur, ut eſt communis Dd. traditio, de qua Aſin. *tract. de Execut.* §. 9. *cap.* 33. *num.* 3. latè Seraph. de Seraph. *tract. de privileg. juram. priv.* 74. *n.* 166. *& ſeqq.*

134 Hoc amplius, minores quoque virtute juramenti Confirmatorii ex contractu ſuo citra curatoris licentiam & decretum magiſtratus celebrato, præciſè ac inviolabiliter obligantur, nec beneficio reſtitutionis tueri ſe poſſunt, *auth. ſacramenta. C. ſi adverſ. vendit.* Borgnin. Cavalcan. *de tut. & curator. num.* 168. Proſp. Farinac. *in pract. crimin. lib.* 1. *tit.* 2. *quæſt.* 15. *limit.* 1. *num.* 33. Franciſc. de Cald. *in repet. l. ſi Curatorem. verb. Contractum feciſti. num.* 23. *C. de reſtit. minor. in integr.* Schrad. *conſil.* 1. *num.* 117. *&* 452.

Eaque opinio præterquam quod eſt communis etiam in practica ubique obſervatur, ſecundum Jaſ. *in d. auth. Sacramenta puberum.* Covarruv. *in c. quamvis pactum. de pact. lib.* 6. 2. *part.* §. 1. *numero* 7. qui exiſtimat non eſſe aliquo pacto ab hac ſententia recedendum in judicio, neque in privatis ſcriptis. Idem tenent omnes Citromontani Gutierrez *in repet. de auth. n.* 23. *& 26. verſ. Ego verò.* & approbavit aſſenſu ſuo Camera Imperialis Gail. 2. *obſ.* 41. *num.* 4. quia minores jurisjurandi religione pro majoribus
135 habentur, Cravetta *conſil.* 7. *num.* 16. Roland. à Valle *conſ* 59. *num.* 22. Honded. 1. *conſil.* 42. *numero* 15 Lancell. Gallia *conſil.* 27. *numero* 91. Menoch. *conſ.* 196. *num.* 4. Vultei. 1. *conſ Marp.* 15. *n.* 302. Camill. Borell. *in ſumm. deciſ. tit.* 60. *n.* 5.

Quæ omnia eò ſpectant ut manifeſtum evadat, quantumlibet jusjurandum firmet contractus cætero qui lubricos & infirmos, non tamen efficere, quò minus liberis hominibus libera rerum ſuarum diſpoſitio & teſtandi facultas relinquatur, & propterea irritum cenſeri ac ruinoſum, quicquid eandem ſive directè ſive ex conſequenti & indirectè adimat, vel ſaltem in anguſtiores, quam quibus jure gentium & civili redimita eſt & circumdata, cancellos ac limites cogat.

Veruntamen ſi exacto Judicio & diſcuſsâ caligine puro affectu prædicta trutinentur, & cum fundamentis, quæ validitatem ſtatuti de non alienandis bonis immobilibus in Eccleſias vel Clericos adſtruunt, maturè conferantur, apparet tanti ponderis ea non eſſe, quin ad cõtrariam ſententiam magis inclinemus, eamque & æquitati & rationi conſentaneum eſſe profiteamur. Nec in fulcimentum ejus rei adminicula nobis deſunt.

Primò enim illud dubitatione omni caret, Principem ſeu politicum magiſtratum pro
modo Jurisdictionis ſuæ in perſonas vel res ſi- 136
bi ſubjectas condere poſſe leges & ſtatuta, quæ munimen & tuitionem Reip. reſpiciant. Et hæc poteſtas ſe ſuosque tuendi, ac ſalutarium legum præſcriptio noxia quævis repellendi à jure divino & naturali ratione ortum traxit, perindè, ut ipſa politiarum gubernatio & alia omnia bonorum genera. Itaque cum proviſiones de non transferendis ſtabilibus in per-
ſonas Eccleſiaſticas, ſubditos duntaxat & eorum 137
bona temporalia concernant, planè perſpicuum eſt, non eſſe eas uſque adeo exorbitantes, neque libertati Eccleſiaſticæ quicquam refragari, tametſi Clericis inde aliqua diminutio lucri præter primam ſtatuentium intentionem per indirectum reſultet.

Nam quemadmodum cuilibet permiſſum 138
eſt ædes ſuas altius tollere, venas aquæ præcidere, vicini torrentem avertere, & riparum munitionibus agri ſui tuendi cauſa curſum naturalem vel alveum fluminis aliquatenus immutare atque ita ſuæ ipſius utilitati etiam cum incommodo alterius ſervire, dumne id nocendi animo, ſed citra æmulationem cujusquã fiat *l. altius. C. de ſervit. l.* 1. §. *deniq.* 12. *& lib. in ſumma.* 2. §. *idem Labeo.* 9. *ff. de aq. & aq. pluv. l.* 1. §. *ſed etſi.* 7. *ff. ne quid in flum. l. cum eo.* 9. *ff. de ſervit. urb. præd. l. fluminum.* 24. §. *fin. & l. Proculus.* 26. *ff. de damn. infect. l.* 1. *C. de alluvion.* Boer. *deciſ.* 320. *n.* 4. Riminald. Jun. *conſ.* 443. *num.* 1. *&* 9. Joan. Petr. Surd. *conſ.* 27. *num.* 1. Gail. 2. *obſ.* 69. *num.*
10. quia nimus nocendi ex interverſo forſitan 139
lucro non præſumitur, ubi de utilitate apparet *facit libro merito* 51. *ff pro ſocio.* Menoch. *de A. I. Q. caſ.* 156. *num.* 9. *& conſ.* 666. *num.* 6. Surd. *conſil.* 127. *n.* 19. Franc. Viv. *deciſ.* 306. *n.* 4. Cœpoll. *de ſervit. verb. præd cap.* 39. *num.* 3. Chaſſanæ. *in rubr. des foreſtz* §. *fin. num.* 1. *&* 2. Fulv. Pacian. *conſil.* 2 *num.* 57. *& ſeq.* Joan. Vinc. Honded. *conſil.* 80 *num.* 34. *vol.* 1. Cell. Bargal. *de dolo lib.* 6. *reg.* 42. *num* 10. *& ſeq.* Gail. *d obſ* 69. *num.* 31. ubi dicit, quod hæc juris præſumptio probationem contrarii in contradictionem rejiciat, Weſemb.

140 *conſil.34.num.10.p.1.& conſil.67.num* 20.Ubicunque enim factum poteſt aliquo velamine excuſari, lex interpretatur, quod ſit factum bona fide *l.1.& ibi* Dd.*de diſtract.pignor.* Nicol. Everh.Præſes *conſil.71.num.*8. Et multum intereſt,utrum damnum quis inferat,quod regulariter nulli licet, an verò lucrum impediat vel diminuat,quo nomine actio adverſus eum, qui jure ſuo uſus eſt,dari non conſuevit, text. notab.*in l.Proculus 26.ff.de damn.infect.*

Parili ratione etiam Princeps & magiſtratus ſecularis ſuffragante JCtorum ſchola pro bono Reipubl. ſtatu de rebus profanis & Juriſdictioni ſuæ ſuppoſitis ſtatuere ac diſponere poteſt, nec emolumenti ejus, quod ab incerto alioquin eventu dependet,& Clericis per conſequentiam hac ipſa lege quodammodo intercipitur, magnopere ratio eſt habenda *per l. nemo damnum.151.de R.I.ubi dicitur*, quod nemo damnum facit,niſi qui id fecit, quod facere Jus non habet, & ſic quando quis quid fecit jure permittente, non conſideratur alteri præreptum fortè lucrum, vel damnum emergens.

Secundò, pro validitate hujus decreti vel conſtitutionis fortiter decertat publica utilitas
141 & ſalus, cui prudentiores tam impensè favent, ut ejus cauſa à legum præſcripto ipſo jure permittente deflectendum ſemper ac omni ætate quaſi per manus tradiderint *Nov.7.c.9.§. oportet.* Waremund.ab Eremberg.*de regn.ſubſid.&*
142 *onerib.ſubdit.cap.*8.*num.*9. quippe bonum publicum fundatur in æquitate & æquitatem
143 continet, Honded.1.*conſil.*81.*num.*30.eaque quæ aliquo modo publicè utilia dignoſcuntur, cedent iis, in quibus major eſt publica utilitas, Udalric.Zaſ.2.*conſ.*1.*n.*25.

144 Quocirca in caſu neceſſitatis & publici favoris intuitu præjudicari tertio poteſt, Rimin. Jun.*conſ.*353.*num.*206.Zaſ.*conſ.* 20. *num.* 42. *vol.* 1. resque auferri à domino in publicam utilitatem convert, *l ſi locus* 14.§.*ſi via publica.* 1. *ff. quemadmod. ſervit. amitt.* ubi via publica vel
145 fluminis impetu vel ruina amiſſa vicinus proximus viam præſtare tenetur. Ita tamen,ut eidem æſtimatio ex publico refundatur juxta communem Dd.ſententiam.Covarruv.*Variar. reſolut.l.3.c.14.n.*8.Rol.à Vall.2.*conſ 69.n.46.& ſeqq.*Hippol.Riminald.*conſ.*45.*n.*54.& 88. Hoc enim æquitati, rationi & juſtitiæ maximè conſentaneum eſt, ne Subditus abſque ſua culpa, invitus re & ſolatio ſive precio careat *l. venditor.*13.§.*ſi conſtat.ff.commun.præd.l.*2.*C.pro quib.cauſ.ſerv.pro præm.libert.accip.*

Quomodo enim Reſp. publica utilitate ſuadente, uti poteſt templo pro propugnaculo Arniſæus *de ſubject.& exempt.Cleric.c.4.num.*7. & fundum privati alicujus, urbi vel civitati propinquum pro dilatandis foſſis aut exſtruendo fortalitio, occupare, ædificia demoliri, nec non ſuburbia diruere, ſi ex his incendium
146 vel inſidias vicinas reformidet *l. ædificia.* 14.C. *de oper.public.*Gail. 2. *obſ.* 56. *n.* 2. Nimirum multa jure civili contra rationem diſputandi pro utilitate communi recepta eſſe innumerabilibus rebus probari poteſt text. *in l.ita vulneratus.*51.§.*ejusdem.*3.*ff ad L.Aquil.* Quod pluribus exemplis ſatis nervosè illuſtrat Joan.Koppen.*q.*59 *per tot.*& Camill Borell. *de magiſtrat. edict.l.*2.*c.*7.

Imò ex antagoniſtis non neminem videas, qui Principem ſecularem ſuper Clericorum bonis ſtatuere, easque legum ſuarum laqueis innodare poſſe inficientur, & nihilo ſecius 147
conſentiant, quod lex magiſtratus Politici pro bono publico & communi utilitate promulgata comprehendat utique & liget Eccleſiaſticos ſaltem vi juſtitiæ naturalis, à qua ſubduci neutiquam queunt.

Neque vero perſonæ Eccleſiaſticæ adeo 148
ſunt legibus civilibus exemptæ, quin remaneant cives Reip.& ejus membra, & ideo proviſiones Principis ſecularis, quatenus concernunt publicum & commune bonum, illas æquè ac ſubjectas obſtringũt Alderan.Maſcard. *de gener ſtatut.interpret.concl.* 1. *n.* 240. Molin. *de juſt. & jure diſput.* 31.*v.ſexta concluſio.* quem ſequitur Joachim.Scayn.*in reſp. Venet. contra Paulum V.Pontificem.*

Et quod Clerici in civitate exiſtentes non 149
ſunt plane habendi pro forenſibus, ſed largo modo etiam dicendi ſunt ſubditi, ipſaque Eccleſia dicenda de territorio ejus, cujus eſt territorium, inſinuat Bald.*in l.pleriq. de in jus vocand. & in l. cunctos populos. C. de ſumm. Trinit.* Cagnol.*in l.fin.n.*6.13.*de juriſdict.*Boſſ.*in pract. crimin tit.de crimin.laſ.majeſt num.*88.Anchor. *conſ.*60.Paul.de Caſtro *conſ.*296.Alvar.Valaſc. *tom.1.conſult.*100.*n.*2.

Hinc ſi Princeps ſecularis ingraveſcente penuriâ precia frumenti vel hordei vel quarum- 150
libet rerum certa lege moderetur, definiatve, eidem Clericos etiam ſubjacere plerique voluerunt Sot.*in 4.ſent.diſtinct.25 q.2.art.2.col.4. verſ quarta concluſio.* Vinc.Franchis *deciſ.9.n.*3. atteſtans, ita fuiſſe deciſum in conſilio Neapolitano:Petr.Caball.*reſolut.crimin.cent.1.caſ.9.n.*9. ubi ſubdit ſic obſervatum eſſe in pleriſque Italiæ partibus de Anno 1590. quo tempore maxima fuit frumenti & frugum omnium caritas.

Legem item Hiſpanicam,ne quis revendere poſſit triticum, tanquam publicæ Utilitatis cauſa latam, Clericos devincere ſcribit Vaſq. *de ſucceſſ.creat.l.*1.§.10.*n.*648.*v. Et Hiſpaniæ uſu* Menoch.*conſ.*1000.*n.*23.

Conſimili modo Principum ſeculariũ edi- 151
ctis, ne ex ipſorum ditionibus exportetur annona, Eccleſiaſticas quoque perſonas ligari dubium non eſt Menoch.*conſil.*800.*n.*1. cum 152
publicè interſit penuriam non modo abigi,ſed etiam ubertatem conſervari, & ne frequenti exportatione annona flagelletur,omnibus modis præcaveri per *l.mulierem.*13.*ff. de accuſ* Jul. Clar.*in pract.crimin.§.fin.q.*82.*ſtatut.*7.*n.*1.Riminald.Jun.*conſ.*68.*n.*28.

Ac ſane cuivis magiſtratui ſummâ ope eni- 153
tendum, ut publica iſta utilitas ſedulo promoveatur, nec quicquam illa ſit antiquius, quacunque demum ſpecie reſplendeat, aut ſeſe inſinuet.

ſinuet. Quos enim divina providentia ſumma
154 rerum præfecit, hos omnino decet ſalutem Reip. tueri, *l. 3. ff. de offic. praef. vig.* & pro incolumitate ejusdem exquiſita cum ſolicitudine excubare, ac in omnibus caput eſſe vigilans, müſſen wachende Häupter ſein/ ut dicitur in Receſſ. Imp. de Anno 1570. §. Nach erledigten punct. nihilque pro tuitione Reip. relinquere, *Nov. 8. cap. itaque* 11. ſed omni tempore ſubjectorum commoda tam inveſtigare, quàm eis mederi *l. imperialis.* 23. *C. de nupt.* & propria illa exiſtimare. *l. unic. §. hæc autem.* 50. *C. de caduc. tollend.* ea agere quærentes, quæ incrementum ſubjectis introducendo, omni ipſos onere liberent, & omni damno extrinſecus illato *Nov. 8. pr.* ut iſthoc pacto regni utilitas incorrupta perſiſtat, & ſubditorũ ſtatus jugiter ſervetur illæſus *c. 1. de prohib. feud. alien. per Frid. & c. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar.* Sie ſollen jhre ſinn vnd gedancken dahin richten / das die Jhrer Vnterthanen Ehr/ nutz/ frommen vnd wolfahrt allem jhrem vermügen nach betrachten / fürnehmen vnd befordern/ quemadmodum ab imperii ſui incunabulis ſive primordiis in eo ſe totum deſudaſſe ſcribit glorioſiſſimus Imperator Caro-
155 lus V. in der Achtserclerung wider den Churfürſten von Sachſen vnd Landgrafen von Heſſen apud Dn. Hortleder. Von anfang vnd fortgang des Teutſchen kriegs *l. 3. c. 16.* §. Ehrwürdige.

Ea propter politè Ammianus Marcellinus *l.* 29. Imperium nihil aliud eſſe tradit, quam curam alienæ ſalutis. Reges etiam priſcis temporibus ποιμένες λαῶν inde appellatos tralatitium eſt, quod paſtorum inſtar accuratam commiſſi ſibi gregis & Reipub. curam gerere debeant, & ad proſperitatem illius velut ſcopum extimum omnibus tum corporis tum animi viribus profuſis unicè collimare, quia convenit non modo eum, qui civibus, ſed etiam, qui mutis pecudibus præeſt, eorum, quibus præeſt, commodis utilitatique ſervire.

Quod ipſum concinnè itidem exprimit Cicero *in aurea illa ad Q. Fratrem Epiſtola*, Eò, *inquiens*, referenda ſunt omnia iis, qui præſunt aliis, ut ii, qui erunt eorum in Imperio, ſint quam beatiſſimi. Unde dignitas illa non eſt propriè honos, ſed onus, non immunitas, ſed munus, non vacatio, ſed ad conſulendum vocatio, non licentia ſed publica ac ſplendida ſervitus, quæ ideo honore afficitur, quod primis illis temporibus tot, tantasque moleſtias, niſi honorum quaſi condimento mitigatas, vix quisquam deguſtare voluiſſet. Steph. Junius *Vindiciar. contra Tyran. quaſt.* 3. *fol. mihi* 99.

Quem in modum & Antigonus Aſiæ Rex
156 vetulæ cuidam regni ipſius felicitatem prædicanti, oſtenſo diademate, *Si noſſes*, dixit, *quantis malis panniculus iſte refertus eſſet, ne humi quidem*
157 *jacentem tolleres.* Et valde memorabilis eſt Joannis II. Regis Arragoniæ & Siciliæ, Caroli V. Imperatoris materni proavi oratio ante mortem Anno Chriſti 1479. de qua Lucius Marinius *de reb. Hiſp. lib.* 18. *prope finem.* Mox reſpirans & jam recluſis oculis omnes qui aderant adſpiciens, *O vanas*, inquit, *hominum cogitationes! ô miſeros omnes, qui ad principatus adſpirant! qui divitias & nimios honores adfectant! ô felicem pauperum conditionem, & illorum ſecuram vitam atq; beatam, qui panem comedunt cum ſudore vultus ſui, qui vivunt labore manuum ſuarum. Nam mihi miſero quid regnum, quid homines quid obſequia contulerunt? quid?* labores magnos, *& multa corporis atque animæ pericula, nec unquam ætate tam longa potui mihi dies videre aliquos bonos.*

Publicam verò utilitatem ſuadere talia ſtatuta, quorum repagulis immobilium diſtractio 158
in Clericos coerceatur aut prohibeatur, ecquis eſt, quin conſpiciat? Sicut enim in corpore Phyſico nervi tanquam prima ſenſus animalis motusque inſtrumenta ad actiones neceſſarias peragendas requiruntur: Ita ad felicitatem 159
& vigorem Reip. ceu corporis civilis, bona immobilia: Nec navigantes in Oceano magis ſecundo ventorum flatu ad portum, quem volunt occupandum indigent, quàm Politia utroque tum pacis tum belli tempore ſtabilitum remigio ad dignitatem & conſervationem ſui, adeoque illis ſubrutis inconcuſſa diu ſubſiſtere hautquaquam ſuſtinet, ſed totam ejus ſtructuram ac compagem ſi non è veſtigio certè paulatim peſſundari & concidere neceſſe eſt *per l. 3. §. Præſes.* 15. *ff. de mun. & honor.* juxta ac corporis partes diffluunt recedente anima, aut quemadmodum in ædificiis exempto uno cœmento reliqua licet non ſtatim collabantur, tamen luxata minutatim ſidunt, & variis modis rimas agendo fatiſcunt: quoniam ſi bona immobilia penes ſubditos reſideant, poſſunt illis contemplatione eorundem penſitationes ſeu collectæ, quas vitalem Reipub. ſpiritum Juſt. Lipſ. *civil. doctrin. l. 5. c. 6.* nuncupat, promptè 160
& facile imponi *l. 2. & ſeq. C. de annon. & tribut. l. fin. C. ſine cenſ. vel reliq.*

Facta verò alienatione Laici functionibus publicis ſubeundis planè redduntur impares, & Clerici contra exactiones immunitatem prætexunt, Reipubl. tantò pernicioſius & capitalius beneficium, quantò bona ſemel ſic devoluta difficilius ad Laicos remeant. Nam Eccleſiaſtici recipiunt bona ut mare aquas, ſed non reddunt, ut mare aquas reddit, Dominic. Arumæ. *vol. 2. diſcurſ. Academ.* 2.

Quacunque igitur ratione ad eos aliquid ex 161
Laicorum fortunis pervenit, id non ad imminutionem ipſorum Laicorum duntaxat, verùm etiam ipſius Reipub. redundat, cum privetur illa neceſſariis rerum gerendarum adminiculis, unde alioquin militares copiæ ſalario percepto hoſtibus reſiſtunt, & collatores à barbarorum incurſionibus & truculentia vindicant, denique agros & civitates à latronum aliorum incompoſitam vitam ſectantium irruptionibus agendis excubiis defendunt: & unde muri itidem ac civitates reſtaurantur text. *Novell.* 149. *c. ac ſane* 2.

Alluſit ad hanc retentorum immobilium utilitatem & diſtractorum diſpendium irreparabile

rabile

rabile MAXIMILIANUS I. quando Carolum
162 IV. non Imperatorem & Auguſtum, ſed diſſipatorem appellaſſe fertur, non patrem patriæ, ſed vitricum & alterum Craſſum, quo peſtilentior peſtis nunquam Germanis contigerit Spiegel. *ad lib. 5. Gunth. Ligurini.* quod tot Imperii bona alienarit, Arelatenſe Regnum Delphino donarit & ſi emptorem habuiſſet, totius Imperii vendendi animo fuerit, Cranz. *lib.* 10. *c.* 8 *Saxon.* Kirchner. *de Repub.* 2. *theſ.* 5. *lib. B.* poſt Watemund. ab Erenberg. *de regn ſubſid. c.* 5. *n.* 42.

163 Denique dignitatem & honorem familiarum conſervari atque augeri Reipub. intereſt. *l.* 1 *ſed et ſi ſervus.* 13 *ff. de ventre inſpic.* Roland. à Valle *conſil.* 58. *n.* 81. *& ſeq. vol.* 3. Cacheran. *deciſ.* 100. *n.* 5. Menoch. *conſ.* 197 *n.* 36. Mynſ. *reſp.* 79. *n.* 32. *decad.* 8. Pruckman. *conſ.* 32. *n.* 72. *vol.* 1. Sixtin. 3 *conſil. Marpurg.* 11. *n.* 47. quia imperii vires majorem acquirunt firmitatem ex ſingularum familiarum flore & decore, quemadmodum vice verſa tractu temporis atteruntur & labefactantur, ubi in ſordibus paupertatis ſqualere & deprimi familias evenerit. Wen die Unterthanen verderben/kan der herr von jhnen nichts erwerben.

164 Atque ut apis amiſſo aculeo, aper dente, taurus cornu torpet, ſic & familiæ laceratis & translatis immobilibus ilicò languent & facilimè ad inopiam & triſtem exitum ruunt *arg. l. fin. §. ipſum autem. v. filiis. C. de bon. quæ liber.* cum
165 pecunia inde redacta conſumptioni paratiſſima ſit, juxta tritum illud: Pecuniam ſine peculio rem fragilem eſſe *l. ſi chorus.* 29 *ff. de legat.* 3. ita ut interdum etiam complures ex his foro cedere poſt diſperſum patrimonium, aliasque ſedes quærere cogantur, dum ſe vident ab aliis deſpicatui habitos, quamvis exiſtimatione ac opibus antea præfulſerint, Joach. Scayn. *in d. reſp. ſuper cauſ. Venet. contr. Paul. V.*

166 Adde quod in ſubditorum multitudine non minor vertatur Reipub. Utilitas & intereſſe per *l.* 1 *ff. ſolut. matrim.* cum primis ubi opibus illi & rerum abundantiâ circumfluunt *Nov.* 8. §. 1. *verſ. Conſideravimus.* Nam Principes tunc fortunatos ac felices eſſe conſtat, cum fortunatis ac locupletibus civibus ac populis dominantur Hieronym. Vendramen. *in diſquiſit. ſup. cauſ. Venet. cont. Paul. V.* Petr. Matth. *in hiſtor. Henrici IV. lib.* 2. *ſ m.* 189. Et quis huic audeat teſte Seneca ſtruere aliquod periculum, ſub quo juſtitia, pax, ſecuritas, dignitas florent, ſub quo opulenta civitas copia bonorum omnium
167 abundat? Utique enim nullæ opes aut certiores ſunt, aut utiliores, quàm quæ ſunt in ſubditorum cuſtodia, hæ ſola ſtabiles firmaque permanent, quibus Princeps, ubi neceſſitas exigit utatur ac fruatur cum voluntate ac ſtudio ſubditorum, Elias Reuſner *in hortulo hiſtorico polit. coron.* 2 *flore* 5 *fol.* 134. Proinde Cicero non minus dextrè quam prudenter, moderatorem, ait, Reip. cui beata civium vita propoſita eſt, id agere debere, ut ea opibus firma copiis locu-
168 ples, gloria ampla ſit *lib.* 5. *de Repub.* Jam autem bona immobilia, quæ Juriſdictioni Laicæ ſubdita ſunt, numerum ſubjectorum & eorundem opes indubiè adaugent, quippe perſonæ bona ſequuntur, Marc. Ant. Per. *in d. cauſ. Venet.* Ideoque etiam Statuta prohibentia Forenſes acquirere, publicam reſpicere utilitatem conſuluit. Caſal. Mantic. *conſ.* 83. *p.* 31. Quibus ſingulis ſi bonum illud, quod Eccleſiaſtici liberâ ſtabilium alienatione relictâ prætendere poſſunt, ſolerter conferatur, vix umbram nedum rationem boni habet.

Planè ut veſani affectus & erroris faſcinum oculos ejus perſtrinxiſſe videatur, qui Clericorum auram captans reipublicæ πανωλεθρίαν & certiſſimum interitum attrahi amplius malit, quàm prudenti iſthoc ſtatuto de bonis ſecularium conſervandis incolumitatem illius & decorem promoveri, vel exitium ſaltem ac decrementum averti. Cedò enim quid aliud hoc eſt, quam defenſionem omni jure licitam ac 169
permiſſam magiſtratui denegare? imò tam ſanctũ, tamq; juſtum ac excellens naturæ bonũ & donum prorſus tollere? cùm tamen dimicent pro nidulis ſuis aves, apes pro alveolis, imo nullum genus animantium quantumlibet infimum reperias, quòd ſe ſuaque ex inſtinctu naturali naturalibus armis non tueatur, ac defen-
ſitet, quia nunquam natura dat eſſe, quin ſimul 170
tribuat naturalem cuſtodem, & arma quodammodo tutiva ſui eſſe. Cephal. *conſil.* 221. *num.* 62. Roland. à Valle *conſil.* 12. *num.* 44. 45. *lib.* 3.

Statuti ergo hujus finem per ſe competentem & primarium, ex quo omnia cumprimis appellare licet, æquius nonnihil diſcutiant, quotquot ſepoſito metu & motu judicare norunt & repente eluceſcet, ſummam æquitatem 171
ac juſtitiam illud continere, nec culpandum eſſe magiſtratum ſed favore potius proſequendum, qui taliter ſaluti ſubjectorum providet.
Quoniam ad dignoſcendum, an ſtatutum fa- 172
vorabile ſit vel odioſum, expenditur, utrum ſtatuentes principaliter fuerint moti propter favorem vel propter odium, ut primo caſu reputetur favorabile, ſecundo verò odioſum Riminald. *conſ.* 354. *n.* 16. Peck. *de teſtam. cojug. l.* 4. *c.* 5. *n.* 5.

Quo intuitu ſtatutum Civitatis Hambur- 173
genſis, cavens, ne bona hæreditaria ſeu patrimonialia diſtrictui ejus ſubjecta vel inter vivos, vel in ultima voluntate obligentur, aut quoquo modo citra evidentem neceſſitatis caſum diſtrahantur, juſtum eſſe ac favorabilè & ad Clericos quoque extendi conſuluit Nicol. Everh. Præſes *conſil.* 71. *numero.* 1. *& mult. ſeqq.*

Rebus quidem tranquillis de tempeſtate cogitare naucleri aſſolent, ne incautos procella obruat, & navigia fortaſſe ſcopulis adhæreſcãt:
Cur non ſimiliter hi qui clavum reip. mode- 174
rantur, tempore pacis & ſecuritatis eò adſpirent, ut ipſa ad omnes fortunæ novercantis ictus, bellorumque turbines, ac adverſitatum procellas firma ſit ac tuta, & à præcipitio minus periculi illi impendeat? maximè cum non tot Syrtes ac brevia in vaſtiſſimo freto deprehendas,

hendas, quod æſtus ac diſcrimina heîc obvenire crebrò conſueverunt. Hinc enim fames & annonæ difficultas, illinc funeſta factioſorum cohors, furorque & motus domeſtici, hinc hoſtilis impreſſio & cruentum Bellonæ flagellum, illinc ſexcenta alia perſonant, in perniciem & excidium totius Reip. aliquando eruptura, niſi cautè & tempeſtivè declinentur, & magiſtratus vires ac robur ejusdem Reip. integrum illibatumque conſervet, ſecutus in hoc bonos patresfamilias, qui non negligunt vel modicum ſtillicidium vel partem exiguam in tempore reficere, metu ne ejus defectu paulatim tota contextura reſolvatur Gregor. *de Rep. lib. 1. c. 1. n. 26.* Enimverò parta gnaviter tueri majoris videtur eſſe virtutis & molis, quam acquirere quoniam in acquirendo ignavia poſſidentis ſæpe plus confert, quam propria virtus, tueri autem quæſita ſine propria virtute nemo poteſt, veluti Totilas Rex Gothorum occupatâ Româ in oratione ad milites id conſideravit Aretin. *de bello Ital. contra Gothos lib. 3.* Joan. Boter. *de polit. illuſt. lib. 1. cap. 5.* noviſſimè Elias Reuſner. *in hortul. hiſtoricopolit. coron. 1. flore 5.*

175 Tertiò validitati hujus proviſionis, qua immobilium alienatio in Eccleſiaſticos interdicitur, non vulgare etiam pondus præbet, Quod parenti vel teſtatori licet in teſtamento prohibere, ne heredes vel poſteri bona hereditaria vel avita in Eccleſiam aut monaſterium aut alium quempiam extra proſapiæ complexum alienent, idque propter conſervationem familiæ ne paupertate ſordeſcat, *l. filiusfamilias.* 114. §. *Divi.* 14. *ff. de legat. 1. l. pater* 38. §. *Iulius. 4. de legat.* 3. qui locus evidenter comprobat, ubi non nudum præceptum eſt, non nuda prohibitio, ſed certarum perſonarum contemplatione facta, alienationem inutilem & invalidam eſſe, ac vindicationem ei, qui proximus futurus erat, competere *l. peto. 69. § fratre.* 3. *de legat.* 2. quæ domum extra familiam alienari prohibitam ab omnibus, qui in familia ſunt, vendicare diſertè tradit *l. Lucius.* 88. §. *instituto.* 15. *ff eod.* ubi dicitur, ſi aliquis contra prohibitionem hanc teſtatoris faciat, id inefficax ac irritum eſſe, puta quantum ad dominii translationem, non quantum ad venditorem emptori in id quod intereſt obligandum *l. voluntas* 4. *C. de fideicommiſſ. Nov.* 119. *c. ſi quando.* 11. *l. fin. C. de reb. alien. non alienand.* Cephal. *conſil.* 137. *n.* 38. Hotom. *conſ.* 19. *n.* 8. Franc. Mantica *de conject. ult. volunt. l. 7. tit. 1. n.* 44. Gothofred. *ad l. dudum.* 14. *C. de contrah. empt.* Hering. *de fidejuſſ. c. 1. n.* 88.

176 Neque enim favor religionis & monaſterii impedire debet manifeſtam teſtatoris voluntatem, quæ totum facit & omnibus modis attendenda eſt Mantic. *d. tit. lib.* 11. *tit.* 7. *n.* 18. *& ſeqq.*

177 Imò etiam pactum in venditionis vel alienationis contractu à venditore adjectum, ne fundus venditus efficiatur ſacer aut religioſus, & ſic ne ullo unquam tempore humano juri eximatur vel in Eccleſiam tranſeat, ſ ovendum eſſe & immutilatum permanere evincit text. *in l. ult. C. de pact. int. empt. & vend. lit.* Ventur. Vincent. *in conſ. ſup. cauſ. Venet. c. 7. n.* 12. Alderan. Maſcard. *de gener. ſtat. interpret. concluſ.* 1. *numero 6. verſ. Tertio.* Sicut & prohibitio alienationis ſimpliciter in contractu fieri poteſt, *l. ult. C. de reb. alien. non alien. l. ea lege* 3. *C. de condict. ob cauſ.* quæ tamen prohibitio alienationis per pactum in hoc differt à prohibitione per viam ultimæ voluntatis, quod hæc impediat translationem dominii, adeoque ſecutâ alienatione confeſtim competat jus vindicandi rem alienatã, ex prohibitione verò conventionali contra tertium poſſeſſorem agi non poſſit, ſed committatur ſaltem obligatio ad intereſſe vel pœnam adjectam, etiamſi promiſſor juraſſet non alienare M. Ant. Per. *conſ.* 102. *num.* 7. 8. *&* 9. *vol.* 3. Schurff. *conſ.* 2. *cent.* 2. *per tot.* quod conſilium in cauſa Mansfeldenſium contra Comites Stolbergenſes redditum eſt) Ludolph. Schrad. *conſ.* 39. *n.* 24. *& ſeqq. vol.* 2. Gail. 2. *obſ.* 16. *n.* 7. Ant. Her. *tr. de fidejuſſ. c. 1. n.* 140.

Cave autem putes, Principis & magiſtratus 178
Politici, qui pro bono ſtatus ſui regimine leges vel ſtatuta promulgat, ne bona immobilia, ditionis ſuæ ambitu contenta in Eccleſiaſticos aliasve perſonas non ſubjectas & immunes deriventur ſed maneant ſub jurisdictione ſtatuentium, & publicis penſitationibus obnoxia exiſtant, pejorem eſſe conditionem, quam hominis alicujus privati, ultimum ſuum elogium condentis.

Quin ſtatuti & legis longè major eſt auto- 179
ritas, quàm hominis, qui legi ſubeſt, *lib. non eſt ſingulis.* 176. *de R. I. text. ſingularis in lib. fin. ff. de legit. hered.* Marian Socin. *conſil.* 25. *n.* 22.

Quocirca quicquid pactis conventis fieri conceditur, id etiam per legem vel ſtatutum fieri poteſt, Hippolyt. Riminald. *conſ.* 368. *n.* 88. Gail. 2. *obſ.* 19. *num.* 3. *& ſeqq. &* 2. *obſ.* 78. *n.* 3. Borgni Cavalcan. *deciſ. Fivizanenſ.* 35. *n.* 26. *l.* 1. Coler. *de proceſſ. execut. p. 2. c. 1. n.* 28. Mynſ. *reſp.* 10. *num.* 83. *decad.* 1. Philip. Matth. 2. *conſ. Marpurg.* 26. *n.* 32. *& ſeq.* Meiſchn. *deciſ. Cameral. tom. 3. deciſ.* 26. *n.* 22. *& ſeqq.* quia argumen- 180
tum à minori ad majus ſemper procedit affirmativè: prolixè Everhard. *in loco à pacto ad ſtatut.*

Non eſt, quod inflectant nos in hac diſquiſitione argumenta in contrarium ſuperius adducta, Nam quod Primò dicitur ſtatuta vires ſuas extra jurisdictionem ſtatuentium regulariter non porrigere, nec Clericos laicorum placitis adſtringi, id non magis huc pertinet, quàm Cupreſſus ad naufragium. Lex enim vel ſtatutum de aſſervandis 181
rebus immobilibus non injicit frenum perſonis Eccleſiaſticis, neque earum bona quidquam attingit, ſed coercet tantummodo pro bono ſtatus regimine poteſtatem ſubditorum circa frequentem alienationem ſtabilium, atque ortum obligationis ex tali contractu impedit & excludit, ſi forte Subditus ſpretâ hac ſuperioris ſui lege cum clericis contra-

contrahere auſit. Cum igitur perſonæ, quæ legem ejusmodi vel ſtatutum condunt, ſeculares ſint, ac facultatem ſtatuendi habeant perſonæ itidem, in quas lex concepta eſt, ſubditæ ſint & ſeculares, neque minus res, de quibus fertur, profanæ ſint & in territorio ſtatuentium exiſtant, inhabiles ad transferendum redditæ, ceſſat ſanè heîc conſideratio defectus poteſtatis, qui ſtatuta contra Clericos infirmare alias & enervare ſolet.

182 Et quia contrariæ opinionis patroni largiuntur, quod ſtatuta, quibus alienatio ſtabilium in extraneos tam per viam contractus, quàm ultimæ alicujus voluntatis interdicitur, valida ſint & favore digna ſecundum magis communem ac receptam ſententiam, *l.1. C. non licere habit. metro. l.* 11. Marta *tr. de Iurisdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſ.* 6. *n.* 1. *& ſeqq.* quæ ubique gentium

183 obſervatur Balg. *conſil.* 349. *l.*1. quid prohibet, quo minus reſpectu ſtatuti Laicorum juxta Doctorum placita valeat argumentum de forenſibus ad Clericos, quorum neuter ſueſt eorum Jurisdictioni; ut declarat Cephal. *conſ.* 54. *n.*1.

Ne uberius interim inculcetur diſpoſitio-

184 nes quæ publicæ tum utilitatis, tum neceſſitatis cauſam continent, etiam Clericos virtute ſaltem juſtitiæ naturalis obligare, ſicut paulò ante ex mente præcellentium JCtorum tradidimus.

Parum quoque adminiculi præbet Secun-

185 dum de libertate Eccleſiaſtica argumentum, tum quod libertas Eccleſiaſtica propriè nihil aliud ſit, quàm ipſius Eccleſiæ libertas, qua fruitur in proprio miniſterio, docere ſcilicet & operari doctrinam & præcepta Chriſti, adeoque qui Executionem ipſius miniſterii oppugnat aut impedit, is demum violet liber-

186 tatem Eccleſiaſticam vel Eccleſiæ, Domin. Arumæ. *vol.* 2. *de jure publ. diſcurſ.* 2. tum quod neque mente neque verbis ſubvertere & demoliti Eccleſiaſticam libertatem cenſeatur illud præceptum & prohibitio, quæ diſponit de perſonis & rebus merè Laicis & ſubjectis, quæque fit non odio Clericorum, ſed favore publici & communis boni, ut bona conſerventur inter cives, ut ſubditi poſſidentes oneri poſſint pro caſu emergenti ſubire, contributionumque Exactio reddatur facilior. Marc. Anton. Orthel. *in reſp. ſup. Cauſ. Venet.* poſt Gemin. *inc. ult. in fin. comm. de immun. Eccleſ. lib.* 6. & Signor. *conſ.* 21. *numero* 15. Gail.

187 2. *obſ.* 32. *numero* 6. tum etiam quod in acquirendis libertas Eccleſiaſtica non ſic conſideretur, nec à quæſitis ad quærenda arguere liceat *per l. fin. C. de acquir. poſſ.* Seraph. *tr. de pri-*

188 *vil. juram. privil.* 71. *numero.* 32. *& ſeq.* ubi, ſtatutum, ait, in quærendis poſſe præjudicare, ſecus in quæſitis ex Grat. *libro* 2. *reſp.* 162. *numero* 9. Idem tenet Riminald. Jun. *conſ.* 368. *numero* 65. Cravetta *conſil.* 251. *numero* 2. *& tr. de antiq. temp. p.* 4. §. *fin. numero* 10. ubi Doctores magis communiter in eo convenire profitetur Nicol. Everh. Præſ. *conſil.* 71. *numero* 6. Roland. à Valle 1. *conſ.* 15. *numero* 23. *& ſeqq.* docens, commune eſſe Dd. effatum, quod prælatus ſolus novalia intra Diœceſin ſuam exorta donare, & ſic conditionem Eccleſiæ deteriorem facere poſſit in acquirendis, quando res Eccleſiæ non ſunt incorporatæ.

Unde ſimiliter ſtatuta illa, quibus Clericis in acquirendis prohibetur diſtractio immobilium extra familiam in Camera Imperiali ſuo tempore approbata eſſe affirmat Gail. *d. obſ.* 32. *numero* 7. Quia ſicut Eccleſiæ ſua ſibi jura integra & illæſa conſervare ſatagunt, ita quoque reſpublica ſanctionum vel ſtatutorum hujusmodi clypeo ſubſtantiæ ſuæ vires ſartas tectas licitè protegit, ne ad ſimilitudinem ſutilis quaſſæque navis ac rimoſæ, tempeſtati citius ſuccumbat atque ſummo ejusdem cum diſcrimine finitum ablatione finiti tandem conſumatur.

Et quamvis aditus ad Laicorum fortunam Clericis hac lege præcludi contingat, & ipſi poſtea fortè minus acquirant, quam acquiſituri non condito ſtatuto forent, attamen id tantum abeſt ut bono publico præponderet, ut potius hoc χερσίν τε ποσίν τε provchi & attendi debeat, cum non tam illud quod per 189 accidens & in conſequentiam venit, quàm quod principale eſt, & ex prima ſtatuentium intentione agitur, inſpici conveniens ſit, *l.* 1. *ff. de author. & conſenſ. tut.* Zaſ. *conſ.* 5. *n.* 107. *vol.* 1. Loſæ. *de jur. univerſit. p.* 3. *c.* 15. *n.* 21. Alvar. Valaſc. *tr. de jur. Emphyt. quæſt.* 17. *num.* 15. §. *quæ verò.*

Quandocunque enim principaliter & directò ad fraudem actus non adparet ordinatus, licet ex eo fraus ſequatur, illa non habetur conſideratione, *l. non omne.* 38. *ff. de ſtatu liber.* Cephal. *conſ.* 179. *n.* 9. *& ſeq. l.* 2. ſed præſumptioni fraudis excluſivæ tantiſper ſtatur, donec qui 190 fraudem alleget, concludentibus rationibus eam probet latè Decian. *conſ.* 59. *n.* 3. *& ſeq. vol.* 1. Hondedæ. 1. *conſ.* 7. *n.* 10.

Hinc notanter Natta *conſ.* 515. *n.* 6. Reſpublica, inquit, præferendo ſuam utilitatem utilitati Eccleſiæ non dicitur contra libertatem Eccleſiæ ſtatuere, nam principaliter intendit propriam utilitatem, licet incidenter redundet in Eccleſiæ damnum, vel potius in prohibitionem novæ acquiſitionis; ordinata enim charitas incipit à ſeipſa, quodque principale eſt debemus introſpicere.

Si itaque ſtatutum ex livore quodam animi ac parva iſthac intentione ſcaturiat, ut Clericis 191 præjudicium generetur, non magis illud ſuſtineri poteſt, quàm ſi quis ædificia ad æmulationem, invidiam & injuriam alterius no- 192 cendi duntaxat ſtudio exſtruat, cujus ſanè malitiis leges & jura noſtra non indulgent *l. opus novum* 3. *ff. de oper pub. l. in fundo.* 38. §. *Conſtituimus. ff. de rei vind. l.* 1. §. *deniq.* 12. *ff. de aqu. pluv. arcend.* Sin vero propter commune bonum ad conſervanda jura & decus Reip. ſubditorumque felicitatem, non in fraudem Eccleſiæ condi apparuerit, iniquitatis utique maculâ adſpergi haud meretur, ſed omni favore dignum 193 eſt, eò quod Reip. bonum æquiparetur bono

Eccleſiæ

Eccleſiæ Nicol.Everh. *d.conſ.*71.*num.*5. imò prævaleat Eccleſiæ favori atque commodis *l. jubemus.*10.*& ibi* Gilken.ac reliqui Dd. *C.Sacroſ.Eccleſ.*ſiquidem Eccleſiis, pupillis, viduis, orphanis & id genus miſerabilibus perſonis ſic ſumus debitores, ne aliis, nedum nobiſmetipſis injuriam inferamus, ceu ſubindicat Innoc. III.*in c.ex tenore de for.compet.*

Hoc etiam eſt, quod Joan.Bapt.Bajard.*in addit.ad pract.Crimin.*Clar.§.*fin.quæſt.*77.*n.*37. dicit, libertatem Eccleſiaſticam non lædi per
194 ſtatutum laicorum, quæ habent in ſe naturalem æquitatem & civilem.

Denique utut Clerici cum quocunque de
195 re quavis contrahere queant, id tamen intelligi oportet de perſonis & rebus quibuſcunque expreſſim non prohibitis. Siquidem vendendi
196 libertas coërceri poteſt, ne quiſque queat cuivis pro animi ſui ſententia vendere *l.dudum.*14 *C.de contrah.empt.*

Quas ergo natura, vel gentium jus vel mores civitatis commercio exemerunt, earum nulla venditio vel acquiſitio æquè procedit text.*in l.ſi in emptione.*54.§.*omnium.ff.de contrah. empt.* Nec perſonæ quibus iſto modo publici favoris gratia vinculum eſt injectum, legitimos deſuper contractus celebrant: ad quam explanationem digitum intendit *d.conſil.*151. *num.*7.

In eadem conditione eſt ultimum effugium quod pro ſtabilienda contraria enunciatione in ſcenam producitur, quaſi proviſio ejuſmodi de non alienandis immobilibus liberam adimat teſtandi facultatem. Nam aliud eſt libertatem teſtamenti faciendi planè tollere, aliud eam ex probabili cauſa ad juris & æquitatis
197 normam ac perpendiculum exigere. Tolli illa omnino non poteſt, limitari & recipere moderationem quoad res, perſonas & formam utique poteſt, Joan.Dauth.*de teſtament.num.*113. *fol.*166.

198 Sic teſtandi licentiam notabiliter ſed utili & ſalutari admodum Reip. modo coarctavit lex Furia, lex Voconia, tandem neutra harum ad conſummationem ſufficiente, lex Falcidia à Publio Falcidio Tribuno plebis lata, itemque Senatusconſultum Trebellianum *t.t.Inſt. ff. & C. ad l. Falcid. & Senatusconſultum Trebellian.*

199 Ita & Jus civile facultatem teſtandi jure gentium generaliter conceſſam ex multis cauſis reſtrinxit, dum certis perſonis teſtamentorum factionem denegat, quarum ſeriem ipſius juris volumina tibi ſubminiſtrabunt.

200 Sic pariter ſtatutum, quo cavetur, ut conjunx conjugi aut nihil, aut non ultra certã ſummam relinquat, & ex diverſo, ut aliquid relinquere cogatur, valere tradit Chaſſanæ. *ad conſuet.Burgund.Des droicts & appart.à gens mariez. rubr.le mary.*§.7.*ad verb.par teſtament n.*3. Petr. Peck *de teſtam.conjug.lib.*4.*c.*1.*num.*6.Barthol. Bertazzol.*conſil.civil.*25.*num.*1.

201 Non poteris autem de adempta teſtandi libertate conqueri, quoties tibi plures adhuc res manent præcipuæ, de quibus diſponere pro lubitu poſſis. Sufficit enim quod teſtandi facultatem habeas in genere, licet ſuper cunctas perſonas aut res ea facultas non producatur Zaſ. *in l.ſtipulatio hoc modo.* 61. *num.* 35.*ff.de V.O.* Mynſ.*decad.*14. *reſp.*4. *num.* 24. *& ſeq.* Philipp.Matth.1.*conſ.Marpurg.*21.*num.* 25.*& ſeq.*Paul.Matthi.Wehner.*pract.obſ.verb.* Leibgeding.

Hinc poſt inveteratos opinionum adhuc gliſcentium conflictus crebriori tandem calculo obtinuit, validam eſſe donationem omnium bonorum, quando maximè donator ſibi aliqua reſervavit, de quibus teſtari queat, veluti ſi fuerit reſervatus uſusfructus pro toto vitæ tempore, vel alia mobilia & jura Rol. à Valle *conſ.*65.*num.*5.*volum.*1.Socin.Jun.*conſil.*142.*n.* 20.*&* 39.*vol.*1.Cravetta *conſil.*222.*n.*4. Natta *conſ.*146.*num.*11.*& conſ.*474.*nu.*2.*tom.*2. Riminald.Jun.*conſ.*234.*num.*89.*& ſeqq.* Gutierr. *de juram.confirm.p.*1.*c.*11.*n.*14.Trentacinq.*variar.reſol.lib.*3.*reſol.*3.*n.*18.*de donat.* M. Ant. Peregr.*conſ.*76.*n.*17.*vol.*1. Jacob.Rick.*de unio. prol.c.*3.*n.*16.Hotoman.*conſ.*72.*n.*34. Bartholom.Bertazzol.*conſ.civil.*84.*num.*3.Gail.2.*obſ.* 127.*num.*4. Dn.Joan.Dauth. *tr. de teſtament. num.*115.*verſ.alteram.* Michael Nizol. *alleg.*3. *num.*12.*& ſeqq.* Gylman.*vol.Camer.tom.*1.*p.*3. *vot.*13.*num.*28. Cardin.Tuſch.*concl.pract.*648. *num.*44. 202

Hinc etiam conventio ſive pactum particulare de ſuccedendo in certis bonis, putâ in 203
mobilibus, immobilibus, in caſtro, in domo, in poſſeſſionibus, ratum eſt, & à pleriſq; comprobatur, quibuſcunque tandem verbis, vel ſub quacunque verborum forma aut ſtructura conceptum ſit Steph.Bertrand. *conſ.*4. *numer.*3.*& ſeqq.* Cravett. *conſ.*19.*num.*7.*lib.*1. Franc.Burſat.*conſ.*136.*n.*30.*vol.*2. Oſaſch.*deciſ.*100.*num.*26.Peregrin.*conſ.*42.*n.*13.*verſ.ſed tamen.*Gail.2.*obſ.*127.*num.*8. Cothman.3.*reſp.* 11.*num.*22.*& conſ.*44.*num.*31. hancque opinionem veram, communem, magis communem & receptiſſimam eſſe atteſtantur Pariſ. *conſ.*26 *num.*84.*& ſeqq.* Joan.Petr. Surd. *conſ.*247. *num.*4.*vol.*2. Joan.Vinc.Honded. 1.*conſ.*40. *num.*33.Menoch.*conſ.*1.*num.*150. aſſerens ita omnes tenere, Teſſaur.*deciſ.*225.*nu.*11.Dauth. *de teſtament. num.*84. *circa fin. verſ. hoc tamen poſterius.* Schrader.*conſil.*19.*num.*50.51. Tiraquel.*de jur.primog.quæſt.*6.*num.*13.Nicol.Betſius in ſelecto ſuo tractatu *de pact.famil.illuſt.c.*5 *fol.*103.*&* 104.cum qua itidem tranſit Senatus Pedemontanus. Teſſaur. *d. loco.* & Parlamentum Gratianopolitanum Guid. Papæ *deciſ.*276.

Et eſt ratio ejus manifeſta, quod pactum de ſuccedendo in certis rebus vel in certo genere 204
bonorum non ſit pactum de quota hereditaria, qualis caſus *in l.pactum.*15.*C.de pact.*diſertè proponitur, ſed de re ſaltem particulari, quæ à jure ſucceſſionis δὶς διὰ πασῶν diſtat & cum
eo nihil habet commune, quia non poteſt dici 205
pactum de futura ſucceſſione, ubi hæredum non ſit mentio Joan.Meiſchner. *deciſ.Cameral.* 18.*num.*8.*lib.*1.*fol.*300.

Nec tollit penitus illa conventio jus teſtan-
206 di, quandoquidem de reſiduo & aliis ſuis bonis paciſcens ſibi hæredem conſtituere poterit, ut eleganter latius declarat Peregrin. *tr. de fideicommiſſ. act.* 51. *num.* 30. & tradit Nicol. Everh. Jun. 2. *conſ.* 31. *num* 9.

Etſi verò ad hoc, ut tam dicta donatio,
207 quàm pactum teneat ſalva teſtandi facultate, non oportet minimum quid reſervari, cum parum & nihil æquiparentur, Menoch. *conſil.* 184. *num.* 3. * Honded. *conſil.* 39. *num.* 17. *&*
208 *ſeqq.* ſufficere tamen vel ſolam quantitatem 50. aut 100. florenorum ſecundum facti ſpeciem à Baldo & Corneo poſitam, vel reſervationem librarum 60. juxta Alexand. *conſ.* 59. vel ducatorum 55. ex caſu Socin. Jun. *conſ.* 142. *nu.* 20. *vol.* 1. refert Peregrin. *d. conſ.* 76. *num.* 17. *lib.* 1. Cui addi poteſt Guid. Pancirol. *conſ* 123. *num.* 1. *verſ. tertiò reſpondetur*; ubi ex Cagnolo dixit, in toto orbe ſic practicari, ut ſatis ſit 50. florenos reſervari, & eandem communem eſſe poſt Socinum tradit.

Cum ergo Statutum noſtrum Subditos teſtandi facultate non privet, ſed pro omnimoda tuitione Reip. ne robur ejus frangatur, bona duntaxat immobilia diſtrahere prohibeat, rejectâ interim liberrimâ poteſtate alteri cuipiam Jurisdictioni ſuppoſito eadem vendendi, & de precio inde redacto cæterisve mobilibus, quantum lubet, Clericis relinquendi, ne hoc quidem argumenti genus ſuſceptæ defenſionis loco nos dimovebit. Atque ita ſtatuti ejusdem vel ordinationis validitas quaqua verſum elucet. Illique obices objectos vel tum minus nocere in propatulo eſt, quando irritam ſaltem & inanem decernit quam-
209 cunque ſtabilium alienationem ſine licentia & indultu magiſtratus politici Eccleſiaſticis factam.

Ex quo enim Clericis juſtum videtur, ut in
210 alienatione bonorum Eccleſiæ ſubſit juſta cauſa neceſſitatis vel utilitatis evidentis & indubiæ, & deinde præſcripta ſolennitas interveniat, hoc eſt, ut præmiſſo tractatu & diligenti inquiſitione prælati conſenſus & autoritas totius cleri adhibeatur, ſecus vinculum contrahatur nullum *Nov.* 7. *per tot. c.* 1. *de reb. Eccleſ. non alien. c. ſine exceptione.* 12. *quæſt.* 2. Rol. à Valle *conſ.* 15. *num.* 16. *volum.* 1. Covarruv. *variar. reſolut. lib.* 2. *c.* 17. *n.* 1. Borgnin. Cavalcan. *deciſ. Fivizan.* 46. *n.* 33. *& ſeqq. p.* 1. Honded. 2. *conſ.* 31. *n.* 14 *& conſ.* 36. *n.* 8. & *ſeqq.* Erneſt. Cothman. 2. *conſil* 6.. *n.* 26. *& ſeqq.* Camill Borell. *in ſumm. deciſ. tit.* 15. & omninò Joan. Dei Caſtillo *tr. de uſufruct. c.* 54. *per tot.* ubi pulchrè rem explicat; Hieronym. Magon. *deciſ. Florent.* 69 *num* 4. Menoch. *conſ.* 114 *nu.* 10. *cum plurib. ſeqq.* idem ſanè jus à laicis expectare non gravabuntur, idque ſummam habet ſine cujuſquam indignatione æquitatem. Nam quis aſpernabitur idem jus ſibi dici, quod ipſe aliis dixit, vel dici effecit? *l.* 1. *& t. t. quod quiſque jur.* aut quis juſtiſſimam illam & à natura profectâ talionis legem deprecari juſtè poteſt; quodq;
211 in alterius perſona æquum exiſtimavit, id in ſua iniquum cenſere? *arg. l. pen. C. de ſolut.* cum analogia hæc univerſam ſocietatem humanam conglutinet & Atlantis inſtar ſuſtineat. Quod Alexander Severus cunctis parietibus inſcribi voluit Lamprid. *in Alexandr.*

Ut tandem quæſtionis hujus, quæ ſub manibus nobis crevit, vela contrahamus, colophonem ei imponet Reſponſum Diocletiani & Maximiani contra Philoſophum quærentem immunitatem ab oneribus *in l. profeſſio.* 6. *C. de muner. patrim. Profeſſio tua & deſiderium inter ſe diſcrepant, nam cum Philoſophum te eſſe proponas, vinceris avaritia & rapacitate.* Quandoquidem igitur Philoſopho contemnere opes congruit, magis eos religioſos & ſeculo renunciantes alto quaſi ſupercilio deſpicere oportet, modò neceſſaria non deſint.

LIMITATUR principalis noſtra inſpectio de Clericis non collectandis, ut I. non proce- 212
dat, quando adventitiæ & inevitabilis neceſſitatis ſarcina publicas penſitationes expoſcit, puta, ſi belli formido evidens circumſtrepat, ſi hoſtes agros populentur aut devaſtent, ſi expeditio ſit ſuſcipienda adverſus Turcam, qui Chriſtianæ & ſanæ religionis adſertores ferro ac flamma unicè exſtirpare allaborat, aut ſi quæ clades alia remp. urgeat & infeſtet, quia tunc Clerici una cum laicis collectarum onus portare debent *l. neminem.* 11. *C. de SS. Eccleſ. l. cum ad feliciſſimam.* 2. *C. de quib. muner. vel præſtat. nem. lic. lib.* 10. *l. nullus.* 21. *Cod de curſ. pub. & angar. lib.* 12. *cap.* 2. *extr. de jur. immun.* Teſaur. *deciſ. Pedemont.* 234. *num.* 10. Et Bart. *in d. l. nullus.* Eccleſia, *inquit*, tenetur tempore expeditionis contribuere ad Collectam vel Gabellam & alia munera etiam ſordida, quæ imponuntur propter ſocietatem vel concurſum militum deprædantium Comitatum & occidentium perſonas.

Etenim naturalis ratio dictitat, bonum pu- 213
blicum, quo ſalus & incolumitas, deinde utilitas omnium continetur paucorum commodis præferendum eſſe, *auth. res quæ ſubjacent. C. commun. de legat. & fideicomm. ſſ l. utilitas.* 3. *C. de primipil. lib.* 12. Cum omnia bona eò pertineant, ut nos beent *l. bonorum.* 49 *ff de V. S.* ſerviantque primum publicis uſibus & conſervationi boni publici, atque ſalutis omnium, deinde iis, qui bus ex conſtitutione juris gentium & civili obveniunt, atque ita univerſa ſocietas humana ſalutari quiete & tranquilla felicitate jugiter perfruatur.

Quare immunitas conceſſa alicui à mune- 214
ribus & Collectis ordinariis vel extraordinariis, etiamſi ſit ampla non extenditur ad onera, quæ ob ſupervenientem caſum inſolitum & neceſſitatem improviſam, de qua ab initio veroſimiliter non fuit cogitatum, pro defenſione Reip. imponuntur, Rol. à Vall *conſ.* 5. *num.* 26. *cum multis ſeqq. & conſ.* 80. *num.* 21. *vol.* 3. *& conſ.* 2. *num.* 12 *& ſeq. vol.* 4. Natta *conſ* 63 *conſ* 66 *& conſ* 397. Cacheran. *deciſ.* 56. *& deciſ.* 68. Burſat. *conſil.* 16. *num.* 22 *& conſ.* 142. *num.* 5. *& conſ* 161. *num* 11. Marcell. Joan. *conſil.* 1. Plot. *de in lit. jurand.* §. 1. *num.* 17. *&* 18. Boſ-

18. Boſſius *tit.de Princip.num.*137.*& ſeq.* Teſſaur.*deciſ.*234.*n.*10.Gail.2.*obſ.*51.*n.*26.Mynſ. *decad.*15.*reſp.*1.*num.*10.Joan.Köppen *deciſ.*61 *num.*9.*& ſeq.* Schrader.*de feud.p.*10.*ſect.*1.*n.* 130.Roſenth.*de feud.c.*5.*concl.*86.*num.*3.Petr. Frid.Mindan. *de mandat.lib.*2.*c.*45. *num.* 12. Rutg.Rüland.*de commiſſ p.*4.*lib.*2.*c.*6.*num.*44. ſed tempore penuriæ ac urgentis neceſſitatis & 215 belli quæcunque privilegia ceſſant, ſive ratione dignitatis ſive religionis intuitu aut perſonarum prærogativa, ſive alio quocunque modo aut tempore per ſacros apices vel etiam pragmaticam ſanctionem, aut judicialem fortè diſpoſitionem concedantur *l.amic.* *C.ut nemin.lic.in empt.ſpec.ſe excuſ.lib.*10. ubi Imperator Anaſtaſius conſtituit, urgente neceſſitate nemini quantumvis privilegiato excuſationem tribui, quin pecuniam conferre teneatur in emtionem frumenti & annonæ, ut civitati fame laboranti ſuccurratur M. Ant. de Amatis *deciſ.*116.*num.*17.Menoch.*conſil.*137.*num.*9. quia actus ex neceſſitate factus non continetur ſub lege prohibente actum fieri Gylman. 216 *vot. Cameral. tom.* 1.*p.*3.*vot.*11.*num.*8. ſed neceſſitas omnibus legibus derogat & omnem immunitatem excludit; Weſemb. *conſ.*40. *num.*28.*vol.*1. imò eam vim habet, ut & canones ſibi ſubjiciat.Regner.Sixt.3.*conſ.Marp.*11. *n.*5. omnemque ſolvat ac infringat conſtitutionum, conceſſionum ac cujuſcunque prohibitionis cauſam *l.alienationes.*13.*ff.famil.hercíſc.* *l.per diverſas.*22.*verſ.exceptis.* *C. Mandati l.quæ propter.*162.*de R.I.* adeoque in omni diſpoſitione & in quolibet privilegio ſemper intelligitur eſſe excepta, Fulv.Pacian.*conſ.*7.*num.*124. & facit licitum quod alias eſſet illicitum *c.quod non eſt.de R.I.*

Unde Quintilianus: Id vobis Judices facilimè perſuaderi poterit, ſi nõ tam injuſtos tamque imprudentes exiſtimetis legumlatores fuiſſe, ut neceſſitate perſtringerent ea, quæ præſtari non poſſunt, *declamat.*249.

Eamque ſententiam de Contributione Clericorum tempore neceſſitatis non modo Cameralis Judicii uſum, ſed & conſuetudinem totius Germaniæ paſſim receptam comprobaſſe atteſtatur Mynſ.4.*obſ.*70.

Atque ita in diverſis ſupremæ Curiæ Pariſienſis deciſum, veluti arreſto pronunciato 18. Maij Anno 1368. contra Clerum Lugdunenſem, & 10. Junii anno 1378. pro Conſulibus de Sainct Flour en Avergne contra Epiſcopum & Clerum ibidem: nec non 2. Maij Anno 1552. contra Epiſcopum & Capitulum Matiſcenſe, ſeu, ut vulgò appellatur, Maſconenſe, Gallicè de Maſcon. & deniq; menſe Januario Anno 1593. contra Clerum Franciæ, & in ſpecie Capitulum de S. Agnan & Berry: prout refert, & teſtatur Monſieur le Bret *en ſon Recueil, playdoge* 2. ubi deciſionis hujus ex Caroli Magni Conſtitutionibus hanc adducit rationem, quod ita Eccleſiæ ſit conſulendum, ne Reſpublica deſeratur, & quod juxta Philoſophum Taurum apud Aulum Gellium jura ſua retineat natura, nec ulli fortunæ cedat. Sic Cajo Mario & Cn.Carbone Coſſ. bello civili cum L. Sylla diffidentibus, Senatusconſulto aurea atque argentea templorum ornamenta, ne militibus ſtipendia deeſſent conflata ſunt: Cui conſulto, inquit Valer.Max. *lib.*7.*c.*6. non patrum conſcriptorum voluntas, ſed teterrimæ neceſſitati truculenta manus ſtylum impreſſit.

Sic quoque legimus apud Romanos ingruente Gallici belli metu Sacerdotes militiæ vacationem non habuiſſe Plutarch.*in Camill.* Appian.*lib.*2.*bell.civil.* & à quæſtoribus urbanis Q. Fabio Labeone & L. Aurelio privilegiis Numæ parum attentis, ad penſionem bellicam fuiſſe coactos Liv. *lib.*33.

Quin etiam Paulus V. Pontifex ſævientibus 217 in Germania bellorum tempeſtatibus, quæ ad Bohemiam ortum ſuum referunt, de conſilio & aſſenſu Cardinalium Id. Jan. currentis anni 1620. per univerſam Italiam indixit & impoſuit ſed integras decimas omnium & quorumcunque fructuum, redituum, proventuum, jurium, obventionum, diſtributionum quotidianarum & emolumentorum ordinariorum & extraordinariorum omnium & quarumcunque Eccleſiarum, Patriarchialium, Metropolitanorum, Cathedralium, Collegiatarum & Parochialium, Archiepiſcopalium, Epiſcopalium, Abbatialium, Capitularium & Conventualium, Prioratuum quoque Præpoſiturarum, Præceptoriarum, Canonicatuum, Præbendarum, dignitatum, Perſonatuum, Adminiſtrationum & officiorum, cæterorumque Beneficiorum Eccleſiaſticorum, cum cura & ſine cura, ſecularium atque Sancti Benedicti, Sancti Auguſtini, Cluniacenſis, Ciſtercienſis, Præmonſtranenſis, Sancti Baſilii, Silveſtrinorum, & qui proprietates reditusque certos ex privilegio vel aliàs poſſident, Mendicantium ac quorumcunque aliorum ordinum, utriusque ſexus nec non congregationum regularium; Et præterea hoſpitalium etiam Pauperum hoſpitalitatem non exercentium, ſeu bona & reditus ultra infirmorum neceſſitates & alia, pro quibus inſtituta ſunt, pia officia exercenda poſſidentium; nec non Beatæ Mariæ Teutonicorum, S. Lazari de alto paſſu, Templi Dominici, & aliarum Militiarum in Italia univerſa conſiſtentium, ſecundum verum annuum valorem fructuum, redituum, proventuum & aliorum prædictorum, non obſtantibus quibuscunque ſtatutis, conſuetudinibus, ſtabilimentis, cenſibus, privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, in genere & in ſpecie quomodolibet conceſſis, confirmatis & innovatis, etiam ſolutionem decimarum aliter quàm ſecundum antiquam taxam, & niſi in univerſali decimarum per orbem impoſitione fieri prohibentibus, nec non promiſſionibus, donationibus, obligationibus, juramentis & renunciationibus, vinculis & cautelis in aſſignatione prædictarum penſionum factis, quæ omnia contra præmiſſa noluit cuiquam in aliquo ſuffragari.

Similia protſus exempla, ubi Clericis neceſſitatis tempore contributiones impoſitæ ſunt, refert Gregor. *de repub. lib. 3. c. 7. in fin.*

Et ſanè neq; Clerum nec alium quenquam
218 quantumlibet privilegiatum abnuere poſſe, quo minus pro modo ſubſtantiæ ſuæ ad Expeditionem Turcicam contribuat, adparet ex decretis Comiriorum Anno 1500. §. Item iſt auch angeſehen. & paſſim Anno 1542. §. Vnd wiewol in dem Jüngſten. §. Vnd nemblich ſollen. & §. Es ſollen auch alle Churfürſten. Anno 1554. §. Vnd nemblich ſollen. §. Vnd dieweil nun. & §. Vnd zu dieſen Churfürſtlichen. ubi dicitur: Das zu ſolchem Chriſtlichem Mittelwerck ſollen auch alle Stifft/ Capitul/ Clöſter/ Ordensleuth/ Kirchen/ der Kirchen Fabricken vnd Spitäl/ ſie ſein in Stätten oder anderswo/ Geiſtliche vnnd Weltliche Bruderſchafften vnd alle andere Geiſtliche verſamlungen/ Communen vnd Clauſen/ von Mannen vnd Frawen/ ſie ſeyen exempt oder nicht/ jhre Steur vnd Anlag geben/ In betrachtung/ was jhnen an Handhabung des Chriſtlichen Namens vnd Glaubens/ darvon ſie auch jhre Würde einkommen vnd vnterhaltung haben/ gelegen iſt. Abſchied de anno 1582. §. Vnd demnach ſollen. anno 1594. §. Demnach ſollen die Vnterthanen. anno 1598. §. Weil dann nun. & §. *ſeq.* anno 1603. §. Nachdem es nun. & §. Demnach ſollen.

Requirit enim ſubſidium hoc propter communem utilitatem juſtitiæ congruens Symmetria & nulla ſui parte claudicans commenſuratio, cujus auctrix & cultrix Eccleſia
219 eſſe debet *c. 1. §. ſed diverſam. de alien. feud. in uſib. feudor.* Cardin. Mantica *de tac. & ambig. convent. lib. 13. tit. 46. num. 16.* Vaſqu. *illuſtr. controverſ. lib. 1. c. 7. num. 1.* Thoming. *conſ. 9. nu. 77. & conſ. 33. num. 22. volum. 1.* Weſemb. *conſ. 121. n. 12. vol. 1.* Oldendorp. 1. *conſ. Marp. 5. nu. 25.* Joan. Del Caſtillo 2. *quotid. controverſ. jur. c. 5. n. 43.*

Efflagitat idem æquitas, rei humanæ fulcrum, ne videlicet deficientibus nervis patria prorſus exhauſta fatiſcat, atque cladium profundo miſerabiliter immergatur.

Exigit denique id effuſa Turcarum rabies & virulenta Tyrannis, quæ æſtuantis inſtar & exundantis Oceani obvia quæque perrumpit, disjicit ac depeculatur. Intempeſtiva igitur Clericorum poſtulatio fuerit, qui malunt cum amicis opibus perire, quam collatione facta commune periculum à patriæ pomœriis tempeſtive amoliri, præſertim cum Eccleſia ſive Clerici aurum habeant, non ut ſervent cum Joanne XXII. in cujus theſauro vicies quinquies millena aureorum millia, hoc eſt, ducentas quinquaginta tonnas auri fuiſſe repertas teſtatur Perratcha Ammirat. *lib. 3. diſſert. polit. 11. in fin.* Avent. *lib. 7.* neque ut cum Thoma Volſœo Cardinali palatia inde extruant, ſumptibus inſuper factis, qui regum impenſas aut ſuperent, aut adæquent ſaltem. Polyd. *lib. 27.* Stovv. *in Henric. 8.* neque ut cum Leone X. & Joanne Maria de Monte in libidinum ſuarum gurgitem profundant ad caliginoſa luxuriæ gurguſtia identidem confluentes, ſed ut afflictis opitulentur & ſubveniant in
neceſſitatibus *c. aurum Eccleſia. 12. quæſt. 2.* & 220
quicquid congeſſerint, id in uſum pauperum atque egentium miniſtrent text. *in l. omnis. 1. C. de epiſc. & Cler.*

Unde res Eccleſiæ patrimonia pauperum 221
c. quia juxta. & c. fin. 16. quæſt. 1. poſſeſſiones pauperum *c. ult. 12. quæſt. 1.* tributaque egentium animarum appellantur *c. decima. 16. quæſt. 1.*

Idem non obſcurè innuit MAXIMILIA- 222
nus I. quando in Comitiis Auguſtanis Anno Chriſti 1518. prævia Leonis X. & Cardinalium deliberatione ac conſultatione conſtituit, ut Clerici reſervata ſibi portione ad commoditatem victus frugalis pro ratione perſonarum dignitatumque neceſſaria, reliquum omne ad Expeditionem in Turcas propediem ſuſcipiendam conferrent, idque tanto magis, quod patrimonii Chriſti poſſeſſores debeant omnia Deo, & certum exemplum cæteri imitaturi ſint, libentiusque ſua Deo oblaturi. Goldaſt. *Conſtit. Imper. tom. 2. fin. 129.* Et appoſitè dixit Joan. Mariana religioſus ſocietatis Jeſu civitatis Toletanæ *in lib. 1. de reg. & reg. inſtitut. c. 10. lib. 1.* rectè relatus ab Hieronym. de Cevallos *in ſpec. aur. opin. commun. q. 899. num. 190.* quod templorum ornamenta, reditus annui, aurum argentumq; factum ſignatumq; quaſi in quodam ærario ſervatur ad ſupremos Reip. caſus, cum hoſtis bello laceſſit, victoria ferox formidabiliſque aut de religione ſanctiſſima certamen eſt, quia iis copiis remp. ad tuendam publicam ſalutem uti non inconveniens eſſe videtur.

Facit huc *c. apoſtolicos. cum ſeqq. 12. q. 2. l. 21. C. de SS. Eccleſ. Nov. 120. c. 10.* ubi pro redem- 223
ptione captivorum venditio rerum divinatum, & hypotheca & pignoratio fieri conceditur, quoniam non ſit abſurdum animas hominum quibuscunque vaſis vel veſtimentis præferri. Nec ulla major eſt pietas, aut evidentius charitatis documentum, quam ab hoſtibus patriam tueri, debilibus & egenis ſubvenire, & non habentibus ſeu laborantibus ſubſidium ferre.

Eam ob cauſam Socrates *lib. 6. c. 21.* narrat Acaciam Amydenum Epiſcopum vaſis & donariis Eccleſiæ precioſiſſimis diſtractis circiter ſeptem Perſarum millia, qui à Romanis ſub Theodoſio juniore capti erant, redemiſſe. Remberto etiam Ripenſi Epiſcopo in Dania, inde Hamburgenſi Archiepiſcopo, præcipua fuit de redemptione captivorum cura. Quumq; plures tenerentur à Danis ac Vandalis, quam illius poſſent ære redimi, ſacra etiam vaſa diſtraxit, & redemptioni impertivit miſerorum; ſanctius arbitratus precioſas Chriſto animas in libertatem adſerere, quam aurum intra ſacrarium congerere, Crantz. *l. 2. metrop. c. 10. & 11.*

Tradit quoque Victor. *lib. 1. de perſec. Vandalor.* Carthaginenſem Epiſcopum, ut captivos à Vandalis & Mauris liberaret, vaſa aurea & ar-

gentea vendidiſſe. Conſimiliter Joannes VI. ex ærario Eccleſiæ multos redemit Crantz. *in Metropol.lib.2.c.1.*

Extat & aliud exemplum elegans de venditis vaſis Eccleſiæ ob famem publicam à Cyrillo Hieroſolymorum Epiſcopo, cujus meminit Sozom.5.*tripart.37.* Hinc ſolenne Hiſpanis diverbium, in extrema neceſſitate res etiam Deo dicatas non eſſe nefas ex ſacrario tollere, quod refert Anton. Nebriſſ. *in hiſt.rer.Hiſpan. lib.4.c.2.decad.1.* Ut affabrè jam inferas, ſuccurrendum omninò preſſis eſſe, ſeu belli turbines eos divexent, ſeu adverſitatum quarumlibet flabra.

Præcipuè verò eniti decet, quotquot ſub Chriſtiani nominis & numinis vexillo militant, ut Turcarum ferocia reprimatur, vires conterantur, conatus disjecti effectu careant. Idque conjunctâ ope eò ferventius, quò hoſtis atrocior & major ejus potentiâ conſpicitur. Nam non eſt quod perſuadeat ſibi quiſquam, ſe in portu navigare, extra fortunæ jactum, & à periculo longè adhuc abeſſe. Quid enim? Trajiciente Amurathe II. ex Aſia in Europam, quàm longè quæſo Hungaria inde diſtabat? multò certè longius, quam nunc vel Helvetia vel Bavaria, vel Saxonia, vel ipſum quoq; Franciæ Regnum à Turcici Imperii finibus abeſt. Atqui an non potior Hungariæ pars hodie ſub dira & dura Turcarum ſervitute gemit? Mente ergo excidiſſe eos dicam, qui vel fluminis alicujus, vel alterius provinciæ objectu ſecuritatem ſibi ullam pollicentur, quæ omnia dici non poteſt, quam celeriter hoſtis tam potens, tam alacris & improbus perruperit.

Dominus exercituum clementer avertat, ne incendium inteſtinum quod indies, proh dolor, latius in Imperio Romano jam ſerpit, nullâ ejus reſtinguendi, aut languidâ admodum ſpe affulgente, tyranno immani bipatentem ulterius graſſandi januam aperire comprobetur.

224 LIMITA II. concluſionem principalem; ut pro viarum, fontium, pontium, aggerum, foſſarum, pomœriorum, pectoralium, & murorum refectionibus, pro lite termini, paſtusque & ſimilium, quæ in bonum commune, utile & neceſſarium cedunt, Eccleſiaſtici ſubſidia jure conferant. *l. ad inſtructionem.7.C. de SS Eccleſ. l. ult. de quib.muner.nem.lic. l. abſit. C. de privil.dom. Aug. lib. 11.* Natta *conſil.311. num.4.& 5.& conſil.286.num.6* ubi hanc communem dicit Franc.Burſat. *conſil.16.num.24.* Surd.*conſil.524.num.27.* Schurff.*conſil.44. cent.1.& conſ.55.cent.3.* Hyppol.Riminald. *conſil.4.num.19.* Gutier.1.*pract.quæſt.3.num.1. & allegat.10.num.2.* Borgnin.Cavalcan.*deciſion.Fivizan.44.num.100.p.1.* Cacheran.*deciſ.68* ubi *num.4.* de communi & magis communi teſtatur. Vaſq.*de ſucceſſ.lib.3.limit.7.n.181.* Teſſaur.*deciſ.234.n.10.* Nic.Boer.*tract.de cuſtodia clavium,n 48.* Molinæ.*conſ.11.* qui in cauſa Fràncofurdienſis civitatis ibidem conſuluit Nicol. Everh.*conſ.42.num.40.& ſeq.* Idem *in loco à veriſimili num.8.& ſeq.* Marc.*deciſ.68.per tot.& deciſ.460.n.26.* Annæ.Robert. 2.*rer.judicat.c.3.* ubi ita judicatum refert Frider. Huſan. *de propriis hominib.cap.8.num.127.& ſeqq.* Roſenth.*de feud.c.5.concl.81.nu.2.* Herm.Lather. *de cenſu lib.1.c.4.n.3.* noviſſimè Aldovin. Aldovini *conſ.59.num.15.* Camill.Borell.*de magiſtrat. edict.lib.2.c.7.num.57.* Hieron.de Cævallos *in Specul.commun.opin.quæſt.415.& q.576. nu.4.* Florez *d.q.21.num.213.* Trentacinq.*lib.1.Reſolut.var.tit.de jure fiſci reſol.5.n.13.& ſeq.* Arniſæ.*tr.de ſubject.& exempt.Clericor.c.4.n.13.* ubi ita contra Clericos Bituricenſes & Lugdunenſes judicatum legiſſe teſtatur. Gilken. *in d. Auth.actiones.c.10.n.16.* Rittershuſ.*in Expoſit. Novell.p.1.cap.8.n.67.*

Quamvis vero exiſtiment nonnulli *d. l. ad Inſtructionem.7.C.de SS.Eccleſ.* ſublatam eſſe per *auth.Item nulla communitas.C.de Epiſc.& Cleric.* Borell.*conſ.74.num.45.* Vinc.de Anna *allegat. 13.n.8.p.1.* Contrarium tamen ſervatur Caſtrenſ.*conſ.423.n.2. vol.2.* Petr.Ant.de Petra *de poteſt.Princip.c.5 n.21.fol 95.*

Nam quoties verſatur communis utilitas 225
tam Eccleſiæ quam Laicorum, par omnium ſubſidii levamen eſſe debet, & tenetur Eccleſia onus agnoſcere pro portione. Hyppolit. Rimin.*conſ.2.nu.11.& d.conſil.4.n.20.* Joan.Petr. Surd.*conſ.301.n.3.& conſ.490.num.2.* Cravetta *conſ.392.n.5.* Fulv.Pacian.*conſ.7.num.7.& ſeq.* Petr.Weſembec.*conſil.42.num.3.* Et hanc dicit communem ſententiam Canoniſtarum Decian.*reſp.14. num.12.lib.1.* cum juri naturali conſonum ſit, ut qui munitione, ejusque pace & commodo fruitur, neceſſario etiam de e- 226
juſdem onere participet, ſine quo munitio haberi non poteſt, & ut eum ſequantur incommoda quem ſequuntur commoda *l. ſecundum. 10.de R.I.l.1.de inſt.act.*

Ob id Clericos teneri contribuere pro impenſa Academiæ Principis ſecularis, quæ fit in 227
conducendis interpretibus & aliis, eò, quod reſpiciat communem etiam ipſorum Clericorum utilitatem, reſpondit Decian.*d.conſil.14.n.19.25.& ſubſeqq.* quem ſequitur Menoch.*conſil.800.n.26.*

Sicut perſonas Eccleſiaſticas civitatis Biturigum, ad contributionem reſtaurationis murorum, pontium, itinerum, hoſpitalium pauperum & ſalariorum pro Doctorib. Academiæ ejusdem civitatis, 7.Octob. Anno 1550. condemnatas fuiſſe, liquet ex Gregor.3.*de repub.c.7.ſect.26.fol.115.*

Hinc quoq; Eccleſiaſticos teneri ad impenſas, quæ fiunt, ut Ager Territorii, in quo bona poſſident, redigatur ad culturam conſuluit Laderch.*conſ.145.n.1.*

Eodem modo Eccleſias & Eccleſiaſticas perſonas participare de muneribus illis in quibus publica verſatur utilitas, pulcherrimè ex pluribus rationibus & ex multiplici autoritate ſanctorum patrum canonum & legum commonſtrat ac firmat Ludovic. de Penna *in l.2.verb.Eccleſias.col.1.2.3.4. C.de quib.muner.vel præſt.nemin.lic.lib.10.* Cui ſuffragium præbet Petr.Caball. *reſol.crimin.cent.1.caſ.9.*

num,7. Alder.Maſcard.de gener.ſtatut.interpret. concl.1.n.240.

Minus ergo dextre aut diſcrete imo contra jura, æquitatem ac pietatem Clerici paſſim agunt, qui licet omnibus Civitatis, totiusque loci commoditatibus fruantur, tamen ad neceſſarias & graviſſimas mœnium, vallorum, pontium, rerumque ſimilium reparationes ne de communi quidem Eccleſiæ vel Collegii, nedum de propria ſubſtantia conferre aliquid ſuſtinent, quaſi privilegia & exemptiones ſuæ hoc ipſo admodum convellantur & violentur, noviſſimè Petr.Frid.Mindan.tr.de interdict.tit. 4.num.45.& ſeqq.

Non obſtat l.cui muneris.12.ff.de mun.& honor.ſi diſtinguamus inter viæ munitionẽ, quæ munus perſonale eſt l.1.& 2.ff. de muner. & honor.& eam quæ eſt reale ſive patrimoniale munus l.ſunt munera.11.ff. de vacat. & excuſ mun.
228 Illud ſubire non tenentur Eccleſiaſticæ perſonæ, hoc verò etiam ab illis exigitur.

LIMITATUR III. Si conſuetudo etiam bo-
229 na Eccleſiarum & Clericorum Collectis ſupponat. Natta conſ 501.Marcabrun.conſ.40.n. 120.& n.157.Joan.de Amicis conſ.8.n.9.Petr. Ant.de Petra tr.de poteſt. Princ. c.4.p. de conſuet.
230 num.1.Conſuetudinem enim in Collectis omninò obſervandam eſſe arguit, text.in l.litib. 20.§.hac de reditibus.3.C.de agric.& cenſit.lib.11 & tenet Oſaſch.deciſ.Pedement.83.in fin. Rol. à Valle 4.conſ.79.n.17.& ſeqq. Flamin.de Rubeis 1.conſ.1.n.3.Bertazz.conſil.civil.27.nu.10. Pacian.conſ.8.n.80.Weſemb.conſil.103.n.46. vol.3.Alvar.Valaſc.de jure Emphyt.q.17.num.29. M.Ant.de Amatis deciſ.118.num.25.ubi veriſ-
231 ſimam appellitat; idque tam in indicendis quam non exigendis. Burſat.conſil.186.n.11. Grævæ.2.pract.concl.52.num.18.quia conſue-
232 tudo non ſolum legis vim & poteſtatem habet l.de quib.32.§.1.ff.de legib.c.dilecti.de arbitris.Roland.à Valle conſil.13.num.3.vol.4. Thoming.
233 conſ.15.n.46.vol.1.Rerum ipſa etiam lege quodammodo major eſt ac potentior, & legem nõ raro vincit, cap.1.in pr.verſ.legum autem de feud. cognit. Hippol.Riminald.conſil.6.num.110.& conſ.506.num.82. Aym.Cravet.conſ.969.numero 3. Toming.conſ.24.n.1.vol.1. M.Ant. Peregrin.conſ.33.num.26. vol.1. tantumque poteſt, quantum Principis aut Papæ gratia,
234 imo & contra Canones valet conſuetudo. Joſeph.de Seſe tr.de inhibit.c.8. §. 3. num.137.
235 Schrader.conſil.1.num.290. ubi Dd. agmen adducit & conſ.21.num.187. nec ullum eſt jus poſitivum, quod conſuetudine contraria abrogari & tolli nequeat. Camill. Borell.in ſumma deciſ.tit.13.num.120.

236 Unde conſuetudini ſicut matri reverentia debetur Marc.Anton.Peregrin.conſ.5.num.17. vol.2. & conſ.102.num.12.vol.1. poſt Bald. in conſ.318. lib.1. ac transgreſſor ejus perinde ut
237 legis judicandus eſt Franc. Monald. conſil.7. num.5.

238 LIMITATUR IV. Si legatum Clericis fuerit relictum ea lege, ut ipſa Eccleſia pro re ſibi relicta teneatur ad functiones pro tempore occurrentes Florez Diaz de Mena 2. quæſt. 21. nu.236. Thom.Maull.de jur.int.dom.& ſubdit. tit.9.nu.58. Petr.Ant.de Petr.de poteſt.Princip. c.4.part.de valid ſtat.n.17.Cujusmodi ſive conditionem ſive modum apponere rebus ſuis teſtatori licet.

Quemadmodum enim quis de facultatibus ſuis teſtandi liberam habet facultatem; Ita etiam quodvis onus rebus ſuis in teſtamento im- 239
ponere poteſt.Bart.in repet.auth.ingreſſi.Cod.de SS.Eccleſ. Vultej.1.conſil. Marpurg.29.num.37. ipſisque adjicere legem & conditionem pro 240
lubitu, l.in conditionibus.19.ff.de condit. & demonſtr.l.nemo exterus.9.Cod.de Iudæ. dummodo id non redundet in præjudicium tertii habentis jus in illis rebus Borgn.Cavalcan.deciſ.Fivizan.15.n.16.lib.4. quoniam ſola teſtatoris vo- 241
luntas, quæ legibus non repugnat, totum facit l.ex facto.35. §.rerum autem Italicarum.3.ff.de hered.inſtit. & in omnibus dominatur l. cum quæſtio.23.§.1.Cod.de legat. imò tanquam lex omnibus modis ſervanda eſt & adimplenda, Nov.1.pr. Nov.22.c.2.cap.ultima voluntas 13. quæſt.2.ut aliud dici non poſſit, ſi teſtatorem ita voluiſſe adpareat l.cum quidam.4.Cod.de neceſſ.ſerv.hered.inſtit.l.1.Cod.de SS.Eccleſ.Hondedæ.2.conſ.51.n.91.& ſeq. ſufficiatq; pro ratione voluntas Hondedæ.2.conſ.56.n.20. Cephal. conſ.364.n.60.& ſeqq.lib.3.

Unde is, qui ſpernit competentem deficientium diſpoſitionem, omni emolumento & 242
beneficio excluditur auth. hoc amplius.C.de fideicomm. Roland.à Valle conſil.70.num.62.& 63.vol.3.

Nec alteratur hoc caſu favor Eccleſiæ, quia ſi modus iſte adjectus Clerico non placet, di- 243
mittat prædium. Ægid.Thomat.de Collect.§. non obſtat.nu.19. Neque enim ferendus eſt is, qui lucrum quidem amplectitur, onus autem 244
ei annexum contemnit. text. in l.unic.§ pro ſecundo.4.C.de caduc.tollend.

LIMITA V. Si ſtatutum ſit, ut omnia bona immobilia, ſubjecta juriſdictioni ſtatuen- 245
tium ſint tributaria, oneribusque & collectis tam præſentibus quam futuris obnoxia, nam iſto caſu etiam Clerici earum ſarcinã prægravantur, quocunque alienationis titulo inter vivos aut ultima voluntate bona iſta ad illos decurrant Aym.Cravett. de antiq.temp.p.4.§.fin. num.9. Petr. Anton. de Petr. tract. de poteſt. Princip. d. cap 4. part. de valid. ſtatut. numero 1. quia res tranſit cum ſuo onere & cauſa, l.unic. Cod. rem alien. gerent. l.fin. §. 1.ff. de donat.l. & poſt litem.12. §.2.ff.famil.herciſc.l.2. Cod.ſine cenſ.vel reliq.l.Pomponius.13.§.cum quis 1.ff. de acquirend.poſſeſſ. Mynſing. decad.10. reſp.93.numero 6. Vinc.Caroc.deciſ.115.num. 22. etiam in Eccleſiam gl. communiter approbata in cap.1.in verb.bonorum.de immun.Eccleſ.in 6. & teſtatur de communi Bero.conſ.150.vol. 3. numero 19. Tale autem ſtatutum, cum re- 246
ſpiciat ſaltem quærenda, ne Reſp. perdat penſitationum ſubſidia, valere tradit Hyppolit.Riminald.conſil.368.num.61. Gail.2.obſ.32.numero 9. poſt Bart.in l.reſcripto.6.§.ſciendum.ff. de mu- 247

de muner. & honor. ubi duas ponit cautelas ad
faciendum, ut Eccleſia teneatur pro collectis
ratione bonorum, quæ ad eam à Laicis perve-
nerunt.

Hinc quoque decretum Ducis Mantuæ e-
ditum anno 1540. quo immobilia in Eccleſias
tranſire voluit, cum pacto tamen, ut omnia o-
nera ſuſtineant, quæ concedentes antea ſubi-
bant, robur obtinere dicit Franc. Burſat. *conſil.*
42. num. 7.

248 Siquidem ſtatutum dicitur reputaturque
jus commune in patria ac pro lege ſervatur.
Rol. à Valle *conſil. 21. num. 22. vol. 4.* Franc. Viv.
deciſ. Neapolit. 221. num. 1. ubi pluribus id exor-
nat. Simon de Prætis *conſ. 94. num. 6. vol. 1.* & à
jure communi accipit roboris firmitatem *l. o-*
mnes populi. 9 ff. de juſt. & jur. Franc. Cardin.
Mandic. *de tac. & ambig. convent. lib. 11. tit. 11.*
num. 3. ejusque diſpoſitio inviolabiliter obſer-
vabitur, quamvis dura ſit & rigoroſa. Burſ. *con-*
ſil. 179. n. 21. vol. 2.

249 Maximè quando fuit conditum bona fide
ob neceſſitatem & utilitatem publicam, cu-
jus tantus eſt favor, ut nulla legum ſanctio,
nullum privilegium illi præponderet, ſed ea
quæ legibus prohibentur, cenſeantur conceſſa
propter publicam utilitatem per *l. ſi quis. 3. §.*
hi quoque 13. ff. ad Syllan. cum ſimilib. quia ma-
250 jus bonum præponi debet minori bono, text.
notab. *in Nov. 39. c. 1. verſ. ſancimus.* bonum au-
251 tem eò melius eſt & præclarius, quò magis ſe
diffundit. Ariſtot. 1. *Ethic.* Menoch. *conſil. 244.*
num 34. 35.

252 Neque violat aut imminuit tale ſtatutum
libertatem Eccleſiaſticam, quoniam ſi onus
collectarum imponatur rebus, quæ nondum
ad Eccleſiam pervenerunt, ſed pervenire poſ-
ſunt, nihil vere attentatum dici poteſt contra
libertatem Eccleſiaſticam, ſecus ſi impoſitio
fiat tempore, quo res jam ſubjacet dominio
Eccleſiæ, & tali oneri ante affecta non fuit, ut
pulchrè perſequitur Joan. Caldcrin. *conſ. 7. ſub*
tit. de conſtit.

Cui non abſimile eſt, quod tenet Bart. *in l.*
reſcripto 6. § fin. ff. de muner. & honor. quod
etſi Laici non poſſunt condere ſtatutum, per
quod imponatur collecta pro poſſeſſionibus
jam quæſitis Clericis aut Eccleſiaſticis perſo-
nis pro his tamen prædiis, quæ non ſunt ad-
huc eisdem acquiſita, validè ſtatutum fieri po-
teſt, quod ſint obnoxia oneribus Collecta-
rum, dicens ita fuiſſe proviſum per Peruſinos,
qui collectis devinciant omnia prædia per Ec-
cleſias acquirenda.

253 Limita VI. ut ad Collectas quoque Cle-
rici teneantur, ſi mercimoniam aliosve con-
tractus lucrativos exerceant. Petr. Frid. Mind.
de proceſſ. lib. 2. c. 45. nu. 16. Sixt [illegible] *de regalib. c.*
14. n. 113. Card. Tuſch. *lit. O. pract. concluſ. 126.*
254 *n. 16.* Clericus namque negociator & ſecula-
ribus negociis, quæ ab ordine, vita & honeſta-
te Clericorum abhorrent, ſeſe implicans, a-
mittit privilegiũ Clericale, nec Eccleſia à Lai-
corum ſtatutis, legibus & Conſuetudinibus eũ
defendit *c. ſi. de vit. & honeſt. Cleric. cum concor-*
dantib. Guti. *de gabell. q. 94. n. 6.* Vaſq. *de ſucceſſ.*
p. 1. lib. 1. §. 10. n. 648. v. unde infertur intellectus.
Camill. Borell. *in ſumm. deciſ. tit. 7. num. 66.* qua-
ſi Clerici tunc non vice Clericorum ſed Laico-
rum uti videantur, Laicorumque perſonas re-
præſentent. Bonav. Stracha *in tr. de mercat. 3. p.*
n. 9. ubi dicit, quod tales Clerici mercatores &
negociatores non conveniuntur ut Clerici, ſed
ut merè Laici mercatores, & ideo non jure pe-
tunt ad Epiſcopos ſuos remitti, eumque ſequi-
tur Franc. Munnoz de Eſcobar *tr. de ratiocin.*
adminiſtr. c. 7. n. 39.

Quinimò canones & omnia jura mundi ta-
liter execrantur Clericos negociatores ut ipſos
ex ſententia Hieronymi veluti peſtem fugien-
dos mandent. *c. negociatorem. 88. diſtinct.* Franc.
Burſat. *conſil. 461. n. 22. & ſeq.*

Planè olim in ſimili nobiles, qui φιλαργυρίας 255
æſtu concitati, coëmptis frugibus, vino aut a-
liis ſpeciebus rebusque negociationes exerce-
bant, ad torneamenta & ludos equeſtres, ab
Henrico Aucupe circa annum Chriſti 938.
devictis Hunnis in urbe Magdeburgenſi in-
ſtitutos accedere veluti nobilitate extorres
nullatenus poterant, artic. Trojamin. 11. Ge-
org. Rixner. im Turnierbuch. Nam & jure 256
communi interdicitur natalium luce conſpi-
cuis commerciorum tractatio *l. 3. C. de com-*
merc. & mercat. l. 12. §. C. de cohort. l. ne quis. C. de
dignitat. Weſem. 2. *conſ. 57. n. 1.* Andr. Rauchb.
quæſt jur. civil. & Saxon. 12. n. 5. lib. 2. quod de 257
Francico equeſtri ordine ſingulariter quoque
notat Renat. Choppin. *de privil. ruſtic. lib. 3. c. 1.*
fol. 197. Petr. Gregor. Tholoſ. *in ſyntag. jur.*
univ. lib. 21. c. 15. num. 8. quia ſicut nobiles vo-
lunt diſtare à plebeis in honore & dignitate,
Ita etiam diſtare debent ab exercitio, quod fa-
cit plebejum & ex quo plebeius dijudicatur.
Sigiſm. Scaccia *tr. de commerc. & Camb. quæſt. 7.*
p. 3. limit. 17. n. 20.

Unde nobiles mercaturam uſurpando avi-
tæ nobilitatis jure & beneficiis exui poſt alios 258
definit Mynſ. *6. obſ. 54. per tot.* Hyppolit. à Col-
lib. *de nobilit. axiom. 56.* niſi ſtatuta loci aliud in-
duxerint, vel mos & conſuetudo regionis con-
traria inoleverit, Mynſ. *decad. 15. reſp. 1. nu. 78.*
ubi docet, nobiles ſtemmatis natalitii privile-
gio non excidere, quando conſuetudine rece-
ptum eſt, ut cereviſiam coquant, & coctam di-
vendant, aut aliis civium negociationibus oc-
cupentur, ſie machen ſich dadurch jhrer Adeli-
chen Privilegien vnnd Freyheit nicht vnfähig
noch verluſtig/ da es deß Orts vb: vnd gebreuch-
lich/ oder durch eine wonheit eingeführt/ das die
vom Adel von jhrem zuwachs oder auch von ge-
kaufftem Getreydicht/ Maltz vnd Hopffen Bier-
brawen/ daſſelb verkauffen/ oder ſich anderer
Bürgerlichen nahrung gebrauchen.

Quemadmodum etiam apud Venetos, Lu- 259
cenſes, Anconenſes, Genuenſes, Florenti-
nos nobilitas, licet à reliquo populo diſtincta
ſit, citra nobilitatis imminutionem mer-
caturam omnis exercet, ea pariter, quæ eque-
ſtris dignitatis inſignibus decoratur, atte-
ſtante Bonav. Stracha *in tract. de mercat.*
p. 3. n. 18.

*p.*3.*n.*18.quem refert noviſſimè Scaccia *d.tract.*
260 §.1.*quæſt.*1.*n.*76.*&q.*7.*p.*3.*limit.*17.*n.*22.Et in
terra Guineæ nobilitatis noviter comparatæ
privilegium fertur negociationes varias exer-
cere prius interdictas Knich. *de reſtit.pact.p.* 2.*c.*
4.*n.*111.poſt Gorhar. Arthum *Ind.Orient.cap.*
11.*fol.* 86. Prout quoque in Anglia nobilibus
tenuioris fortunæ, quos primogenitus ab here-
ditate excluſit, quæſtuarias artes permitti tra-
dit Betſius *de pact.illuſtr.ſamil.fol.* 620.

Quantumvis vero hæc ſententia, quod no-
biles per exercitium mercaturæ nobilitatis pri-
261 vilegia amittant, ab aliis reprobetur, cum
commerciorum uſus juris gentium ſit, & ideo
nulli infamiam irroget *l.*4.*Cod.ad L.Iul.de adul-
ter.*Bocer.*de regalib.c.*2.*n.*52.Gothofred.*ad d.l.*
262 3. *Cod. de commerc.* attamen mercium negocia-
tio luminibus præclare ſtirpis procul dubio ob-
ſtruit, & gentilitiæ dignitatis ſplendorem non
mediocriter obfuſcat, ut in individuo ſcriptum
reliquit Jacob.Philip. Portius *conſ.* 167. *num.*
90. eſtque communis ſecundum Matth. Ste-
phan. *de jurisdict. lib.* 2.*p.* 1.*cap.* 7.*memb.*2.*nu-
mero* 93. ſive nobiles per ſe ſive per miniſtros
negocientur, maximè quoniam certi juris
263 eſt regula, quod quis ſuo nomine jure exer-
cere prohibetur, id nec per alium ipſum a-
gere poſſe vel debere *l.* 1. *Cod. quib. ad conduct.
præd fiſcal.*expreſſius *l.*2.§.1.*de adminiſt. rer. ad
civit.pertin.*

Et ſanè admiſſa Dd. diſtinctione, qua no-
biles quidem à nundinatione arcent, at vica-
riam interim ſervorum operam eis largiuntur,
Schrader,*conſil.*44.*numero* 13.*& ſequent.*facile
eſſet pleriſque legibus aliquid prohibentibus
fraudem facere, mandando id, quod lex fieri
vetat.

Ubi nec illud prætereundum cenſeo, quod
iſto etiam caſu, quando per alios mercaturam
nobiles exercent, periculum ſit, ne opibus
& potentia ſua commerciorum totam utilita-
tem ad ſe trahant, & ita plebei & infirmio-
res negociatores opprimantur, quæ ratio in-
terdictæ nobilioribus negociationis notari vi-
264 detur *in d.l.*3.*Cod.de commerc.* At quotiens re-
peritur eadem ratio in caſu non expreſſo, quæ
in caſu expreſſo, tunc dicta in expreſſo exten-
duntur etiam ad omiſſum Cravet.*conſ.* 62.*nu-
mero* 14.Petr. Weſemb. *conſil.* 42. *numero* 19.
& facta cenſetur expreſſio exempli ſaltem gra-
tiâ non reſtrictivè. Borgnin. Cavalcan. *de tutor.
& curat.numero* 95. Andr. Kohl. *exercit.* 4. *nu-
mero* 2.

Negociari autem dicitur is, qui rem acqui-
265 rit eo animo & deſtinatione, ut eandem inte-
gram iterum lucrari gratiâ vendat, non autem
emens rem, ut eam reducat ad aliam formam *c.
djiciens.d.diſtinct.*88.Roland.à Valle 4.*conſ.*71.
*n.*11.*& ſeqnent.* Azeved.*ad conſtit.reg.lib.*9.*tit.*
17.*lib.*7.*num.*4.Burſat.*conſ.* 42. *numero* 9. Jo-
an.Kopen.*deciſ.*50. *numero* 30. Jacob. Anton.
Matta *tract.de jurisd.p.*4.*cent.* 1. *caſ.* 3. *numero*
10.

266 Quocirca ſi Clericus vinum, oleum, fru-
mentum reliquosque fructus in agris propriis
natos ad communem uſum diſtraxerit, vel ſi
rem aliquam mobilem aut immobilem, vel ſe
moventem ad domus, familiæque ſuæ pabu-
lum, victumque ac amictum & cætera id genus
emerit, quam rem poſtea ex antecedenti rur-
ſus vendat, ut quia inutilius ſibi eſſe contingit;
precio potius rei, quam re ipſa frui, negociator
propriè non appellatur. Gutierr. *tr. de ga-
bell.q.*93.*n.*17.ex communi omnium ſententia
Ludovic. Molina. *tom.* 2. *de juſt. & jur. diſput.*
342.*n.*14.

Quibus ferè omnibus aſſenſum accommo- 267
dat diſpoſitio Brandenburgenſis, qua cavetur;
daß die Prælaten vnd vom Adel ſich Kauff-
manſchafft zutreiben enthalten / vnd dieſelb den
Bürgern in Stätten / als jhr zugehörige Nah-
rung vnd Gewerb allein bleiben / Was aber ei-
nem jedern wachſe / oder er ſelbſt gezeuget oder
gewunnen / jhme geſampt ſeinen Pächten zu-
verkauffen frey ſtehen ſolle. Joach. Scheplitz
*conſuet.Brandenburg.part.*4.*tit.*4.§.1.

Et tantum de Clericis, an & quatenus extra-
ordinariis collationibus onerari poſſint. Re-
ctâ jam ad forenſes, quique præterea collecta-
rum ſarcinam ferre non tenentur, progredi-
mur.

VERA ET SOLLIDA EX-PLANATIO DICTI CHRISTI

Matth. 17. verſ. 26.

PApiſticus Clerus, & inprimis Jeſuitæ, ſe ab 268
omnibus tributis eximere conantur; abu-
tentes ad id ſententiâ Chriſti *Mat.* 17.*v.*26.Cu-
jus textus explicationem huic capiti inſperge-
re & auctuarii & quaſi ſuperpondii loco, adde-
re lubet. Nam ut Lupini, per ſe amari, aquâ per-
fuſi dulceſcunt; ſic tetrica iſta Legum à mixtio-
ne & temperie ſacrarum & prophanarum Hi-
ſtoriarum aliorumque ſcriptorum qui ex Sa-
pientiæ & prudentiæ libris ſua hauſerunt, miti-
gantur Lipſ.*cent.*2.*ad Belgas epiſt.*39.

Textus itaque ſacer ita habet: *Cum veniſſent
Capernaum, acceſſerunt, qui didrachmam accipie-
bant, ad Petrum, & dixerunt ei; Magiſter veſter
non ſolvit didrachmam? Ait, etiam. Et cum intraſſet
in domum prævenit eum Ieſus, dicens: Simon, Reges
terræ à quibus accipiunt tributum, vel cenſum? à fi-
liis ſuis, an ab alienis. Dixit illi Ieſus;* Ergo liberi
ſunt filii: *Vt autem non ſcandalizemus eos, vade ad
mare & mitte hamum, & eum piſcem qui primus
aſcenderit, tolle. Et aperto ore ejus, invenies ſtate-
rem, illum ſumens,* da eis pro me & te. Quæritur
heîc primò:

TRIBUTUM QUALE?

Non una de eo omnibus mens eſt & opinio.
I. CHRISOSTOMUS exiſtimat, tributum hoc
fuiſſe pecuniam illam pro redimendis primo-
genitis & divinitus mandatam. *Num.*18.*v*16. Et
didrachmum à Chriſto exactum ſecundum le-
gem Moſis, tanquam à primogenito. Sic
enim ſcribit in hoc loco; Quando Ægyptiorũ
primo-

primogenita Deus interfecit, tunc Leviticam tribum accepit, & quoniam hujus tribus minor numerus erat, quàm primogenita Judæorum fuiſſent, pro deficientibus ad ſupplendum numerum ſiclum juſſit deferri. Conſuetudo igitur ex illo tempore obtinuit, ut primogeniti hoc vectigal perſolverent. Cum itaque primogenitus eſſet Chriſtus, Petrus quoque diſcipulorum primus eſſe videretur, ipſum adeunt. *Hactenus Chryſoſtomus.* Sed multa ſunt, quæ hanc ſententiam manifeſtè repellunt, & refellunt. Nam (1) reclamat valor monetæ utrobique diverſus, qui tributi loco exigebatur; quia precium redemptionis primogenitorum erant quinque ſicli, & quidem ſicli ſanctuarii, qui vulgaribus duplo exiſtebant majores. Heic autem ſolvendum erat didrachmum, quod ſicli ſancti erat dimidium (2) precium primogenituræ perſolvebatur tantum ſemel in vita, exacto ſtatim primo menſe à tempore nativitatis: hoc vero poſcebatur quotannis etiam ab adultis (3) illud impoſitum erat Judæis à Deo ſecundum legem dictam, hoc contra ſecundum præceptum Romanorum, quibus illi jam facti erant tributarii. Unde Chriſtus quærit; A quo Reges terræ accipiant tributum? cujusmodi Reges tunc temporis Judæi ex ſuâ ortos proſapia non habebãt. Et Matthæus in Fonte Græco eadem de cauſa utitur Romana dictione κῆνσο⸗.

II. Theophilactus putat, Tributum hoc fuiſſe, quod Judæi juſſi ſunt Domino dare *Nu.* 3. *v.* 46. & 47. propter eos primogenitos, quibus cæteræ tribus excedebant Leviticam. Sed neque hoc probabile eſt quia & illud tributum (1) non niſi ſemel (2) non niſi à primogenitis (3) non niſi à ducentis ſeptuaginta perſonis ſolutum eſt, quibus tunc inventæ ſunt reliquæ tribus Levitarum tribum ſuperare. Quorum certè nullum quadrat ad rem præſentem.

III. Hilarius & ipſe arbitratur, Didrachmum ſolitum eſſe perſolvi ſecundum Legem divinam, illam tamen, quâ *Ex.* 30. *v.* 13. præcipitur, ut omnis, qui eſt in numero filiorum Iſrael, viri ſcil. à vigeſimo anno & ſupra pro redemptione & propitiatione ſua dent in uſus tabernaculi dimidium ſicli. Favet huic ſententiæ æqualitas ponderis: Didrachmum n. efficit dimidium ſicli. Hinc ei non ſolum Cæſar Baronius *to.* 1. *Ann Anno* 33. *n.* 31. Et Bellarminus *c.* 3. *l. de Cler.* è Jeſuitis, è Calvinianis Caſaubonus *exerc.* 15. *ſect.* 19. Sed & è noſtratibus prolixe ſubſcribit Polycarpus Lyſerus *in Harmo. Evang. c.* 91. cujus hæc ſunt verba: Erant Judæi antiquitus liber populus, nullum alium Regem agnoſcens, quam Deum, cujus erant peculium, qui ſe etiam peculiariter ipſis obſtrinxerat, & proinde quoque ſanctus Iſrael dicebatur. Hinc ſuo Domino in recognitionem dominii quotannis ſinguli Judæi, quando ad annum vigeſimum quintum tranſierant, ex præſcripto *Exod.* 30. dimidium ſicli, hoc eſt didrachma ſeu monetam duas drachmas valentem pendebant. Et hic fuit cenſus templi, quo ejus ſarta tecta cum reliquo externo cultu conſervabantur. Hunc ſacrum cenſum Judæi inde ab exitu ex Ægypto per multas annorum centurias, propemodum ad Chriſti usque tempora, uti peculium ſuum conſervarunt. Póſtquam autem poſt Macabæorum tempora Judaicorum, ut hodie Romanorum Pontificum ambitio crevit, ita ut Sacerdotio regiam dignitatem conjungerent, factum eſt, ut duo fratres Hircanus & Ariſtobulus, inter ſe de Sacerdotali hoc regno hoſtiliter pugnantes, populum quoque in partes traherent, ſicque civilis belli authores eſſent. Hoc bellum civile eo usque exarſit, ut utraque pars externa auxilia, inprimìs Romanorum quæſierit. Quâ occaſione Pompejus M. circa Annum Mundi 3887. Hieroſolymam cepit, templum ſpoliavit, totâ Judæâ potitus eſt. Atque tandem, ut Joſephus ſcribit. *lib.* 14. *antiquit. Iudaic. cap.* 8. Hieroſolymam Romanis tributo obnoxiam fecit. Etſi autem ibi non exprimitur, quale tributum tum Judæis impoſitum fuerit, ex omnibus tamen circumſtantiis colligere licet, dimidium illum ſiclum ſeu didrachmum annuatim templo deſtinatum huic ereptum & Fiſco Romano attributum fuiſſe. Sic ille verum, præter conconfuſionem tributi humani, quod hic innuitur à Regibus terræ impoſitum, cum divino hæc opinio non ſatisfacit; quia Pompejus non legitur, etiam Galilæam cujus oppidum erat Capernaum, in quo Chriſtus cenſum perſolvitt, feciſſe tributariam, ſed Judæam tantum & Hieroſolymam.

IV. Marsilius Patavinus (quem eo nomine, quod aſſaruerit, Chriſtum tributum ſolviſſe non ex liberalitate & condeſcenſione, ſed neceſſitate coactum à Joanne XXII. condemnatum fuiſſe ſcribit Ludovic. Molina Jeſuita *de juſt. & jur. tom.* 2. *diſput.* 31. *numero* 3.) *in ſuo Defenſore Pacis p.* 2. *c.* 4. conjicit de ſpeciali tributo hoc loco ſermonem fieri, quod tantum alienigenæ, non autem alii filii regnorum hoc eſt, in Regnis nati & inde oriundi debebant pendere: Hinc etiam Salvator quærit; *Reges terræ à quibus tributum accipiunt, à filiis ſuis, an ab alienis?* Et Petrus reſpondet, *ab alienis*; Dixit Jeſus; *Ergo liberi ſunt filij.* Sed Dominus & Petrus erant ex indigenis, non alienigenæ, qui etiam ante hac tributum iſtud perſolverant, nec ejus nomine ab Exactoribus fuiſſent compellati, ſi alienigenæ tantum debuiſſent cenſum pendere, quippe quibus uterque minimè erat ignotus.

V. Veritati maximè eſt conſentanea Hieronimi & Bedæ ſententia, qui ſtatuunt, hoc vectigal illud eſſe, quod Auguſtus Imperator Judæis compoſuit, quum juſſit, ut univerſus Orbis deſcriberetur *Luc.* 2. *v.* 1. Poſt Auguſtum Cæſarem, ait Hieronymus *in Comment. ſuper c.* 17. *Matth.* Judæa facta eſt tributaria, & omnes cenſi capite ferebantur. Unde & Joſeph cum Maria cognata ſua profectus eſt in Bethlehem. Rurſum quoniam Chriſtus nutritus erat in Nazareth, quod eſt oppidum Galilææ Capernaum urbi ſubjacens, ex more

more poſcunt tributa. Quare autem didrachmi tributum Judæis ſit impoſitum, colligi poteſt ex his, quæ Joſephus ſcribit *lib. 7. de Bello Iudaic. c. 26.* de Veſpaſiano, poſt vi ſibi ſubactos Judæos, ſtipendium (inquit) vel tributum, ubicunque degerent Judæis indixit, binasque drachmas ſingulis annis deferre *in Capitolium* juſſit, *ita ut ante hac Hieroſolymorum templo pendebant.* Quod Veſpaſiani tributum non fuit omnino novum, ſed idem quod Judæis prius fuerat impoſitum ab Auguſto, niſi quod Veſpaſianus id indixerit Judæis promiſcuè omnibus non ſolum in Paleſtina habitantibus, ſed & reliquis procul diſſitis, ubicunque terrarum agerent, ubi Joſephus loquitur. Et credibile eſt, Judæorum plurimos, qui Exactiones ejusmodi valde iniquè tulerunt, tributo ab Auguſto impoſito, rebellando ſeſe emiſſe, ut novâ illâ opus fuerit indictione & coactione. Templi ergo cenſus divinitus olim injunctus Romanis præbuit occaſionem, ut Judæos onerarènt Capitationis tributo: Atque ſic Romano ceſſit Fiſco, quod quondam conſecratum erat templo & cultui divino. Hoc ſi voluit Hilarius contrarios nos non ultra eſt habiturus.

DIDRACHMA ET STATER QUID?

DRACHMÆ vocabulum primam ſuam originem unde ducat, non usque adeò eſt certum, (1) pro Hebræo habet Becmannus *de orig. Latin. Ling pag.* 256. quaſi Dirkemon, quod legitur *Eſd. 2. v. 68. Nehem. 7. v. 69.* 70. 71. neque uſpiam alibi in hac forma; conflatum ſit ex Derech & Manach, ex nomine quod viam, & verbo, quod nunc errare ſignificat, ut idem ſonet, quod ἐφόδιον & viaticum, quod diſtribuitur & numeratur viatoribus. (2) pro Chaldaico agnoſcit Marcus Marius in Arca Noæ, quam vocat *fol.* 122. *B.* indeque dicit Græcos drachma ſuum mutaſſe: Et addit genus id eſſe monetæ aureæ, ſed ignorari, cujusnam fuerit precii. (3) pro Græca venditat Schindlerus *in Lexic. Pentaglot. fol.* 146. Et Scapula *in Lex. Graec fol.* 421. δραχμὴν vult dictam à δράτομαι, quod eſt amplecti, apprehendere, manibus atripere, ut drachma ſit, quæ tantum κερμάτων, id eſt numulorum, ſeu minutiarum æris continet, quantum aliquis manu in pugnum contractâ capere poſſit, ut Theocriti Schol. & alii Grammatici tradunt. Eſt autem drachma nomen ponderis & monetæ, quæ apud Hæbræos quibus & Dſuds nuncupatur, idiomate Chaldaico & Rabbinico adæquat quartam partem Sicli argenti 1. *Samuel. 9. v.* 8. (& quidem ſacri, qui Imperialis ſeu Joachimici erat pars dimidia, non communis & vulgaris, qui quadrans) apud Romanos denarium, apud nos hodiè octavam partem Imperialis ein halben orts thaler. Intelligendum autem hoc eſt de drachma Attica: Sic enim Joſephus *libro 3. antiquit. Iudaic. cap.* 12. Siclus Hebræorum (qui ſemuncialis eſt æſtimaturq; dimidio Thaleri Imperialis, quem novimus eſſe uncialem zwey loth ſchwär) quatuor drachmas Atticas habet. Ex hoc ultro conſtat quod neutrum illud δίγραχμον, cujus heic fit mentio, duos valeat denarios ſiclum dimidium, quadrantem Imperialis. ein Reichsort ϛατὴρ ἀπὸ τῦ ἱςᾶναι quod etiam notat poderare & trutinare, dictus fuit Tetradrachmum nummus, ſiclum valens integrum drachmas quatuor, dimidium Thaleri. Sic ſæpe in Editione vulgata pro eo ſubſtituitur, ut 1. *Reg. 9. v.* 8. Ecce, *inquit*, inventa eſt in manu mea quarta pars ſtateris in Hebraico quarta pars ſicli. Joan. Marina *de ponderib. & menſur. fol.* 45. Eric. Putean. *de pecun. Rom ratione in fin.* Quod confirmat Hieronymus *in c. 3. Ezech.* Siclus ſtater eſt, hoc eſt, drachmæ quatuor. Hat alſo Petrus im munde des fiſches einen halben Reichsthaler / oder ein Loth gepräggetes ſilbers funden/ und für den zinß gegeben.

QUINAM ABUTANTUR HOC ORACULO?

Sententiam Chriſti de libertate filiorum Regni depravant alii in Exceſſu, alii in defectu. In exceſſu Marſilius Patavinus, & Joannes de Janduno qui eò abierunt, ut ſentirent, adſererentque ipſum etiam Salvatorem non fuiſſe liberum à ſolvendis tributis, ſed ad neceſſitatem obligatum, referente Joanne de Turre Cremata *l. 4. Summa de Eccleſ. p. 2. c. 37.* & Ludovico Molina *d. tom. 2. diſputat. 31. n. 3.* In defectu (1) quidam ita accipiunt & exponunt, ut dicant, Chriſtianos ſic eſſe liberos, ut nullo jure, ſed liberâ tantum ſua voluntate ſe ſubjiciant communi politiæ, quia aliter humana ſocietas conſiſtere non poſſit, cum interim jure non debeant. (2) Anabaptiſtæ quoque hoc prætextu labefactant ordinem politicum & magiſtratui ſubjici nolunt, quia ſint filii Dei & proinde liberi. (3) Non minus tala & uncta inter Pontificios & inprimis Jeſuitæ ad hunc provocantes locum ſe omnibus tributis eximere nituntur. Vide ſis Bellarmin. *l de Cler. c. 28. & 30.* Becanum *part. 2. Theolog. Schol. tr. 3. c. 6. q.* 11.

QUÆ NOSTRA DE EXEMPTIONE CLERICORUM SENTENTIA?

Quam Exemptionem Papicolæ ἀδιακρίτως affirmant, nos Clericis ſive rectius perſonis Eccleſiaſticis certis adhibitis diſtinctionibus permittimus & tribuimus, quas ex D. Gerhardi *tom. 6. de Magiſtrat.* §. 440. breviſſimè contraham (1) In perſonis illis conſideranda ſunt non ſolum officium Eccleſiaſticum, quod gerunt, & conſiſtit in verbi prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, clavium applicatione & diſciplinæ Eccleſiaſticæ conſervatione &c. ſed etiam vinculum politicum, quo civili Societati ſunt obſtricti. Ratione illius Magiſtratui adeo non ſunt ſubjecti ut is potius ad illos ſe habeat, inſtar ovis ad paſtorem. Neque Magiſtratus

audere

audere debet aliam illis docendi præſcribere formam quàm quæ eſt præſcripta in verbo Dei. Ratione hujus ſpectantur in iis aut perſonæ aut fortunæ ſeu facultates. Si perſonæ, reſpectu earum Magiſtratui ſunt ſubjecti, quum ſint partes Reipublicæ & in numero Subditorum. Proinde ut legum transgreſſores incurrũt pœnas à Magiſtratu in legibus definitas, ita quoque easdem perſonæ Eccleſiaſticæ effugere non poſſunt, propter inobedientiæ vinculũ. Diſtinguendum tamen (2) partim inter delicta, quæ vel committuntur in officio, & tum delicti cognitio & pœna non pertinet ad ſolũ Magiſtratum, ſed ad totam Eccleſiam, aut ad illos, qui in Senatu Eccleſiaſtico & Conſiſtorio vicem Eccleſiæ ſuſtinent; vel perpetrantur contra civilem Societatem tam capitaliter, quàm non capitaliter, quorum cognitio & pœna Magiſtratus eſt propria: partim inter Magiſtratum ſummum, qui hodiè vigore Pacificationis Paſſavienſis Juriſdictionem Epiſcopalem obtinentes eandem non immediatè exercet nec mediatè, per ſolos Conſiliarios Politicos, ſed per Conſiſtoria, in quibus perſonæ Eccleſiaſticæ & politicæ præſident, & inter inferiores, quibus Clerici non ſunt ita ſubjecti, ut quivis conſul oppidanus & prętor paganus poteſtatem habeat eos in jus vocandi & puniendi. Si fortunæ & facultates, diſtinguendum (3) inter onera perſonalia & realia. Illa miniſtris Eccleſiæ non ſunt imponenda, niſi fortè extrema Neceſſitas ita poſtulaverit, ut ne officii authoritati & neceſſario ad ejus adminiſtrationẽ otio quidpiam decedat. Hæc quod attinet, diſtinguendum (4) inter bona, quæ poſſident Eccleſiaſtici; vel enim non ſunt ſacra, ſed civiliter acquiſita per emptiones, hæreditates jura connubiorum, quæ ſi fuerint tributaria, magiſtratui ꝗ debetur omninò ſolvendum eſt juxta *Rom.* 13.*v.*6. vel ſunt Sacra; quorum reſpectu ad ſolvenda tribnta cogi nequeunt: de quo videatur Lutherus *Tom.* 7. *Ien. Germ. fol.* 449. *in Epiſt. ad quendem Concion. Aulic.* Cogi, *inquam*, nequeunt excepto, ſi vel non eſſent bona illa merè libera, ſed per longum tempus Magiſtratui ad annuas penſiones obſtricta, vel quamvis eſſent Eccleſiæ & Reip. ſalus tempore belli & alterius ejusdem calamitatis publicæ, requireret Contributionem ſpontaneam & extraordinariam quæ interim ad Conſuetudinem ordinariè non eſt trahenda. Exemplum viſitur 2. *Reg.* 18.*v.*15. (5) Diſtinguendum inter immunitatem generalem jurisque divini & inter ſpecialem juris poſitivi & humani, quæ deſcendit ex Principum piorum beneficio ac privilegio in ordinem Eccleſiaſtico erga certas perſonas in aliquibus locis. Priorem impugnamus contra Pontificios, poſteriorem minimè.

ECQUID ACCEDAT NOSTRÆ SENTENTIÆ Ex Loco Præsenti?

Sicut in perſonalibus Chriſtum præſtitiſſe obedientiam Magiſtratui civili, rectè colligitur ex *Ioh.* 19.*v.*11. ubi is ad Pilatum; Non haberes poteſtatem ſuper me ullam, niſi tibi datum eſſet deſuper; ita & in realibus idem ex noſtro loco evidenter confirmatur, indeque à Domino ad ſervos, à majori ad minores firmiter concluditur. Fuit ſanè Chriſtus Dominus omnium; ideò ex neceſſitate (quòd probè notandũ) tributum illud nequaquam ſolvit: interim vitandi ſcandali ergo ſolvere voluit; nimirum ne quis ipſius exemplo libertatis jus ſibi arrogaret. Quod ſi ergo Chriſtus hoc fecit multò magis ipſius miniſtri hoc facere tenentur. Quæ ratio inferendi ſatis eſt efficax, per dicta *Matth.* 11. *verſ.* 28. *Iohann.* 13. *verſ.* 15. *& capite.* 20. 21.

QUID AD HOC EXCIPIANT PONTIFICII?

Bellarminus *d. c.* 28. *l. de Cleric.* 1. excipit, Chriſtum ſolviſſe tributum, quia voluit, non quia debuit. Sed reſpondeo, concedi hoc abs nobis, quod ex arbitrio ſpontaneæ ſubjectionis ac voluntatis, ob cauſam quam ipſe exprimit, videlicet, ne ſcandalum daret, & ut ad obedientiam Magiſtratui præſtandam ſuo exemplo alios invitaret, & nulla ex neceſſitate ſolverit tributum. Interim per id nihil derogatur argumento noſtro contra Exemptionem Clericorum: Nam utraque ratio adducta, tam de vitando offendiculo, quàm de obedientia Superioribus præſtanda, quum ſit generalis & perpetua, uti in aprico poſitum ipſos etiam tangit Clericos, eosdemq; à ſolvendis tributis haudquaquam liberat. II. Subruit idem interpretationem Hieronymi de tributo, quam ſupra fecimus noſtram, dicitque eam minus ſibi videri probabilem, ſcilicet quod hîc agatur de tributo, quod ſolvebatur Cæſari, quia tributũ iſtud Cæſaris non erat didrachmum, ſed denarius *Matth.* 22.*v.*19. Plauſibilis certè primo aſpectu ratio hæc adparet, ideò præfert expoſitionem Hilarii, qui exponit de tributo, quod Deus impoſuerat filiis Iſrael in uſum templi. Sed (1) ex circumſtantiis textus rectè colligitur, tributum illud pro Cæſare fuiſſe exactũ, quia Chriſtus expreſsè quærit de Regibus terræ (2) ad Sophiſma de denario replicat Barradius *l.* 10. *Harmon. c.* 32.*p.* 717. illud numiſma cenſus appellari, quod pars eſſet tributi; duo enim denarii ſolvebantur; vel dici poſſe, tributum à Romanis indictum fuiſſe denarium; numiſma cenſus ob id dictum, tributum verò Herodis, qui Capernaum imperabat fuiſſe didrachmũ. Idem ſtatuit Salmeron. *tom.* 6. *tract.* 37.*p.* 238. Et præter argumenta allata etiam hoc urget; Si in uſus tabernaculi colligeretur hoc didrachmum, non in Caphernaum, ſed in templo Hieroſolymorum id acciperetur, nec pro duobus Chriſto & Petro, ſed pro omnibus & ſingulis Apoſtolis, qui excederent annum vigeſimum. Cum his ſociennis ſuis Bellarminus prius tranſigat.

Quod

QUO PACTO PONTIFICII EX Hoc Loco Stabiliant Immunitatem Clericorum?

Cardinalis quem modò diximus *d. c.* 28. producit deciſionem Domini; Ergo liberi ſunt filii; & exinde inter alia laborat exemptionem ſuam imaginariam juris divini eſſe demonſtrare, in verba illa ita commentatus: Cum filii Regum à tributis eximuntur, non ipſorum perſonæ tantum, ſed etiam ſervi & miniſtri, atque adeò ipſorum familiæ à tributis eximuntur. Certum autem eſt, Clericos omnes propriè ad familiam Chriſti, qui eſt filius Regis Regum, pertinere. Atque id videtur Dominus ſignificare voluiſſe, cum ait Petro, ut autem non ſcandalizemus eos, ſumens ſtaterem da illis pro me & te, quaſi dicat & ſe & familiam ſuam, cujus Præfectus erat Petrus, liberos à tributis eſſe debere. Eò collimat Joan. Maldonatus *ſuper Matth. fol.* 364. *ſcribens*: Videtur mihi Chriſtus (plurali hac locutione Ne ſcandalizemus eos) ſignificare voluiſſe, nec ſe nec diſcipulos ſuos tributum debere: ſe, quia filius Dei erat; diſcipulos ſuos, quia ipſius familiares & Domeſtici cenſebantur. Et non ſolum Regum filii, ſed eorum etiam domeſtici à tributis liberi ſunt. Non deſunt alii, qui confugiunt ad ſpiritualem in Dei filios & Chriſti Regnum adoptionem, & volunt, vel hoc nomine Clericos eſſe Immunes à tributis, quod ſingulariter ſint ſpirituales Regis Regum filii: Patrocinari his videtur Auguſtinus *lib.* 1. *q. Evangelic. q.* 23. qui dictum Chriſti ita exponit, quod quemadmodum in omni Regno filii regni ſunt liberi, hoc eſt non ſunt vectigales, ita multò magis liberi debeant eſſe in quolibet regno terreno filii regni illius, ſub quo ſunt omnia regna terræ. Filii autem regni cœleſtis ſunt inprimis Eccleſiaſticæ perſonæ Vid. etiam ſuprà *c.* 1. *n.* 31. Sed omnes aberrant à linea.

QUOMODO ERGO IPSIS Obviandum?

In Genere urgemus in contrarium 1. maximè communiſſimum & univerſaliſſimum Apoſtoli præceptorum *Rom.* 13. *v.* 1. *Omnis anima poteſtatibus ſupereminentibus ſubdita ſit.* ubi per poteſtates intelliguntur Magiſtratus Politici, qui potentiâ in alios ſunt armati, ſoliq; portant gladium & tributa accipiunt. Utitur verò Paulus vocabulo abſtracto ut non tam de perſonis, quibus ſæpe vitia inſunt & cauſæ non obediendi, quam de ordine ipſo loqui adpareat. Per animam non accipienda eſt ſola pars altera hominis oppoſita corpori ſed per Synecdochen Hebraicam totus homo, perinde ut *Gen.* 46. *v.* 27. Neq; intelligitur per animam, quod obtenditur, homines animales & carnales diſtincti à Spiritualibus: id enim facilius adſeritur, quàm probatur, quum vix uſpiam in Sacro Codice vox animæ hanc ſignificationem admittat. Et præterea rationes in textu adductæ ſunt generales, quæ non minus Clericos obſtringunt, quàm Laicos adeoque Chriſtianos quoſvis & omnes. Apoſtolus enim ratiocinatur (1) *ab honeſto*; Quia magiſtratus eſt ordinatio Dei, cui omnes ſubjectos eſſe convenit *v.* 1. (2) *à turpi*; quia obedientiam denegare Magiſtratui eſt reſiſtere ordinationi Dei *v.* 2. (3) *à pernicioſo*; Quia contemptus & inobedientia pœnas & ultionem attrahit *v.* 2. (4) *ab utili*; Quia obſequium cum laude & commodo eſt conjunctum *v.* 3. (5) *à neceſſario*; ſiquidem neceſſitas eſt obedire, non tantum propter iram, ſed etiam propter bonam conſcientiam, cui omnes ſtudere debent *v.* 5. (6) *à connexu*; Quia ſolvimus tributa magiſtratui, & hac de cauſa obſecundare quoque tenemur *v.* 6. *&* 7. Hæ ſunt rationes Apoſtolicæ concatenatæ pro obedientia Magiſtratui debita. Quæ rationes quos obligant quoque Eccleſiæ miniſtros, quippe qui ſimiliter, ut alii, tenentur honeſtum eligere, turpe & pernicioſum fugere, bonam conſcientiam retinere & tributa ſolvere. Ergo & hi Magiſtratui debent eſſe ſubjecti. Et firma perſtat concluſio: Omnis homo, nullo excepto, debet Magiſtratui eſſe ſubjectus. Ergo & miniſtri Eccleſiæ; ſiquidem hi è textu minimè eximuntur. II. Calculum Adverſariorum quorundam non abs re annotamus, qui hac parte contra alios gregales ſuos nobis ſunt ὁμόψηφοι, cujuſmodi Gratianus ipſe *cap. idem cum Bullam. cauſ.* 2. *q.* 7. Sequentes docent Clericos in Eccleſiaſticis quidem & Spiritualibus jure divino eſſe à poteſtate ſæculari liberos, in aliis verò non, niſi jure humano. Franc. Victoria *de poteſt. Eccleſ relect.* 1. *q. ult.* Dominic. à Soto *in* 4. *diſt.* 25 *q.* 2. *art.* 2. Joh. Medina *in Cod. de reſtit. q.* 15. Covarruv. *pract. q. c.* 31. *var. reſolut. c.* 17. *n.* 2. Barclaius ex profeſſo hoc argumentum tractat contra Bellarminum & Apologiâ in publicum editâ adverſus ejus refutationem ſeſe defendit.

In ſpecie 1. invertimus argumentum Bellarmini & Maldonati, Quia Chriſtus pro ſe & Petro didrachmum ſolvit; Ideò exemplum ejus Clerici imitentur.

II. Totalis Exemptio ab omni Jurisdictione hinc fruſtra probatur, quia agitur ſaltem de ſolutione didrachmi.

III. Chriſtus à filiis Regum terrenorum argumentatur ad ſeipſum & ſe ſolum, non alios ſuos miniſtros, à didrachmi ſolutione liberum eſſe evincit, videlicet, de jure. Quod dixit, liberi ſunt filii, in omni regno intelligendum eſt, liberos eſſe regni filios, id eſt, non Vectigales, ait Auguſtin. *d. loc.* & Hieron. *in d. comment.* Dominus noſter ſecundum carnem & Spiritum filius Regis erat, vel ex Davidis ſtirpe generatus, vel omnipotentis Patris verbum: Ergo tributa quaſi Regum filius non pendebat.

IV. Non obſtat, quod Chriſtus loquitur in plurali, liberi ſunt filii, & ne ſcandalizemus eos, ex quo ineptè colligitur, quaſi & Petrus non fuerit debitor cenſus ſolvendi, niſi ratione Scandali: Nam ut rectè obſervant Janſenius *in Coment. c.* 69. *f.* 522. & Salmeron. *tom.* 6. *tr.* 37. *fol.* 240. Chriſtus de ſolo in numero

plurali

plurali loquitur: Quod ergo de pluribus dicit, id tantum locum habet in Chriſto, habiturum etiam in pluribus, ſi plures eſſent filii naturales. Adde quod ſcandalum Chriſti non pendentis cenſum in Petrum recideret, ut qui ejus negocii adminiſter fuiſſet.

V. Filii regni non ſunt ſpirituales Eccleſiæ filii; alias omnes Chriſtiani à Tributo eſſent exempti, ſed filii Regum naturales, cujuſmodi Chriſtus eſt utriusque naturæ reſpectu, oriundus ſecundum divinitatem à Deo Regum Rege, juxta humanitatem ex regia Davidis proſapia, de hoc ſuo proprio, non de communi fidelium jure loquitur, quod ipſe habeat tanquam filius æterni Regis. Ut jam nihil dicam de eo, ſi maximè ex ſuperabundanti concederemus ſpirituales filios hîc intelligi, quod privilegia ſpiritualis libertatis in Chriſti Regno non importet privilegium Exemptionis ab obedientia in regnis hujus ſæculi: Evangelium enim non tollit Politiam. Quin & hoc obſervent Jeſuitæ; Filius Regis Gallorum non eſt immunis in Regno Hiſpaniæ, ſed tantum in regno paterno, ob regnorum diverſitatem. Ita aliud eſt regnum Dei, aliud Cæſaris. Non igitur quisquam ſub titulo ſpiritualium filiorum Dei corporalem & mundanam immunitatem ſibi polliceatur.

VI. Quod a. Auguſt. *d.q.* 24. differit de libertate filiorum regni non pertinet ad libertatem civilem ſed Eccleſiaſticam, quod nimirum quicquid faciunt, non coactè ſpiritu libero præſtant. Tantum de oraculo hoc controverſo.

Ex quo facilè cuivis poterit eſſe manifeſtum, quid de Venerabilibus (ferè dixerim Veneri-habilibus) Patribus Loylolitis ſtatuendum ſit, qui tam bullis inoculati, adverſus omnem Exactionem Tributorum Valentiſſimi, quàm olim Romani Triumphantes bullis ſuis adverſus invidiam. Multæ ipſis earum ſtrues; multæ merces & meſſes: Quarum hic tenor & ſenſus; ut quia Jeſuitæ nullius fræno regantur, aut jugo ſubjiciantur, quàm ſolius Pontificis Romani, ut cujus lumina ſanguis puri & nervi; viſum quoque fuit Sanctitati ſuæ non minus, quàm ſemetipſum, ab omnibus Contributionibus, vectigalibus, Decimis, cenſibus, etiamſi bona ante ſub cenſu fuerint, à Capitationibus, à publicis & privatis oneribus, planè & in totum liberi, & immunes habeantur. Ita tamen, ut nihilominus cogantur eos, eorumque bona defendere. Bulla quinta eſt, quod illi magnum mare appellant, donata à Paulo III. 17. Octob. Anno 1549. Bulla nona Pii IV. Anno 1561. die 19. Aug. apud Haſenmullerum. Sanè ſi perſonæ Eccleſiaſticæ à perſonalibus muneribus non ſemper ſunt immunes, ut vigiliis, hoſte muris imminente &c. Cur non quoque reſpectu onerum realium, à quibus nullà privilegia præſtant vacationem, Jeſuitæ tegumentum Clericorum exuant, & laicorum calceamentum induant? Leges & pragmaticæ Imperii Sanctiones in Imperio neminem vivere aut defenſione ejus gaudere permittunt, qui pro magna indemnitate non parum commodi reddat. Sit quicunque ſit. Si igitur omnes contribuere tenentur hæc tabes, hæc lues, hæc ſcabies ſolum immunitate gaudere debet? Sola omnes opes corradere, magnas facultates poſſidere, tot ædes baſilicas inhabitare, nec tantillum contribuere? Non ſic. Hi per ſcelera ſplendeſcent Imperiali ſplendore obfuſcato? Hi vigebunt Imperio flaccente? Hi florebunt Eccleſiis mœrentibus, & nobis omnibus? Nihil, nihil: Non minima hæc cauſa eſt, quod evacuatum ſit Imperium, quod privilegiarii hi Pontificis Janizari nimiam immunitatem bonorum ſuorum habere voluerint. Aut dent igitur, aut purgent Imperium. At non dabunt pro tenore privilegiorum: Ergo abeant ad Antyciras, aut Hiſpanos; & ibi videant, an, nudæ appellationis velamine, & prætextu Clericorum, ſe oneribus hiſce ſublevari poſſe putent.

CAPUT XIII.

DE FORENSIBUS, PAUPERIbus & iis, Qui numero Liberorum ipſo jure immunes ſunt.

SUMMARIA.

1. Forenſes *à Collectis regulariter ſunt immunes.*
2. Tributum *in eam Civitatem levandum eſt, in cujus territorio poſſidetur ager.*
3. Collectarum *obligatio dirigitur in perſonam, licet cauſa finalis ſit ipſa res.*
4. Receſſus *Imperii quid hac de re ſtatuant?*
5. Actus Jurisdictionis *in Forenſem & non ſubditum non poteſt exerceri.*
6. Forenſes *nec honores, nec commoda loci percipiunt.*
7. Alienatio *immobilium in forenſes ſtatutis paſſim prohiberi ſolet.*
8. Forenſes *certis quibusdam caſibus collectari poſſunt.*
9. Forenſes *ob publicam & communem utilitatem*

tem contributionum vinculo ſe innodant.

10 Collectæ *exiguntur, ut ſubditi eorumque bona magiſtratus præſidio incolumia ſint ac in tuto.*

11 Æquum eſt, *ut eum ſequantur incommoda, quem ſequuntur commoda.*

12 Collectæ *quandoq; munus ordinarium & merè Reale ſunt.*

13 Privilegium *arctat Forenſes ad contribuendum.*

14 *An & ſtatutum?*

15 Magiſtratuum *Conatus non eſt improbandus, qui quovis modo forenſium bona oneri collectarum illigare nituntur.*

16 Bona *non faciunt aliquem ſubditum.*

17 Statutum *per quod perſona forenſis diſtringatur, non valet, licet res poſſideat in territorio.*

18 Statutum, *diſponere poteſt contra forenſem reſpectu bonorum, quæ poſſidet in territorio ſtatuentium.*

19 Bona *habens in alieno territorio, dicitur ſubditus illius aliquo modo.*

20 Forenſis *poteſt conveniri coram Iudice loci, in cujus territorio ſita ſunt bona.*

21 Curator *datur adulto forenſi pro bonis ſitis in territorio Iudicis dantis curatorem.*

22 Tutorem *Vaſallo impuberi non Iudex Domicilii, ſed Dominus feudi dat.*

23 Interpretatio *ſtatuti dubii ſumitur ex obſervantia poſtea ſecuta.*

24 Forenſis *emens bona ex ſtatuto præcedente oneri collectarum alligata non excuſatur.*

25 Ambitioſa *ſtatuta non valent.*

26 *Inter magiſtratum loci & forenſem ſi de Collectis diſputatio ſit, Superior aditur.*

27 Inferior *contra legem ſuperioris ſtatutum condere nequit.*

28 Statuere *poteſt quilibet populus inter ſubditos contra jus commune etiam ſine Superioris cõſenſu, dummodò de præjudicio ſuperioris non agatur: Et ſtatutum inter ſubditos ſervari debet.*

29 Populus *non debet adponere manus ad Reſervata Principis.*

30 Collecta *imponi forenſibus poteſt decreto generali, non particulari.*

31 *An* forenſibus *pro onere merè perſonali Collecta imponi poſſint?*

32 Onera *perſonalia tenentur ſubire incolæ etiamſi nihil poſſideant in territorio.*

33 Onera *duobus in locis ſubire pro eadem re eſt iniquum.*

34 Statutum *fieri non poteſt, quod onus perſonale ſit mixtum, nec quod mixtum ſit reale.*

35 Hoſpitis recipiendi *munus eſt patrimoniale.*

36 Cuſtodiam *tenentur ſubire, qui habitant in territorio caſtri, quando in caſtro domus habent, in quibus habitant quando volunt, & in eas ſe recipiunt tempore belli, & frumentum important.*

37 Conſuetudine *Forenſes collectari poſſunt.*

38 Conſuetudinem *hanc per totam Italiam vigere nonnulli Dd. teſtantur.*

39 *Quorum tamen atteſtationibus univerſalis cõſuetudo minimè probatur.*

40 Poſſeſſio vel quaſi *collectandi forenſes unico actu acquiritur.*

41 Conſuetudo *hæc quot annorum ſpacio introducatur.*

42 *Tria argumenta eorum, qui decennium ſufficere autumant, expenduntur, & refelluntur n. 43. 45. & 46.*

44 Extenſio *& augmentum ejusdem naturæ eſſe cenſetur, cujus eſt res ipſa.*

47 Civitas *habens Iuriſdictionem, poteſt ſtatuta condere.*

48 Civitates *& caſtra non poſſunt collectas imponere forenſibus ſine Principis authoritate.*

49 Æſtimium *forenſium prædia afficit, ut collectationi ſint obnoxia.*

50 Regiſtratio *inducit obligationem perſonalem & realem.*

51 Immunis *ſe deſcribi patiens in cataſtro cenſetur renunciaſſe immunitati.*

52 Appellare *debet, qui habet immunitatem à collectis, ſi deſcribatur in libro eorum, qui tenentur ad gravamina; alioquin ex omiſſione Appellationis probatur patientia & conſenſus.*

53 Immunitas *à collectis præſumitur, quando bona non leguntur deſcripta in regiſtro.*

54 Emphyteuta *diverſo reſpectu poteſt collectari.*

55 Emphyteuſis *conſtitutio regulariter Iuriſdictionem non operatur.*

56 Ruſticus *dans allodium in feudum Iuriſdictionem feudalem acquirit.*

57 *Quam opinionem in controverſiam vocant Duarenus, Obrechtus & Guerrinus Piſon.*

58 Pauperes *ſunt immunes à Collectarum onere.*

59 Collecta *eſt onus fructuum.*

60 Actio *inanis eſt, quam Adverſarii inopia excludit.*

61 *Diverb. German.* Da nichts iſt verlieret der Keyſer ſein Recht.

62 Collecta *de re ſterili non ſolvenda.*

63 Lapſi facultatibus *à collectis excuſantur.*

64 *Vbi eadem ratio, ibi idem jus.*

65 Ratio *univerſalis comprehendit ſub ſe omnes caſuum ſingularium ſpecies.*

66 Diſpoſitio *eatenus extenditur, quatenus ſe protendit ratio.*

67 Receſſus Impetii *pauperum accuratam rationem habent.*

68 Infirmi corpore, *ſi non plus quàm nuda alimenta habeant, à collectis excuſantur.*

69 Pauperes *cum ad pinguiorem venerunt fortunam, amplius immunes non ſunt à collectis.*

70 Immunitatis *cauſa ceſſante, ceſſat ipſa diſpoſitio.*

71 Paupertate *ceſſante, ceſſat privilegium.*

72 Pauperum *portio gravat alios cives opulentos.*

73 Pauper *quis dicatur? & num. 74.*

75 Paupertas *arbitrio Iudicis diffinienda relinquitur.*

76 Egere *etiam dicitur is, qui vivere nequit pro conditione vel dignitate ſtatus ſui.*

77 Nobilis *poteſt dici pauper, quamvis poſſideat illa bona, quæ ſi ruſticus haberet, diceretur dives.*

78 Pau-

78 Pauper *in materia accuſationis quis dicatur?*
79 Libertus *dicitur pauper, ad excludendum patronum à ſucceſſione, ſi minorem* 100. *aureis habeat ſubſtantiam.*
80 Filiorum 12. *numerus an ab omnibus muneribus, etiam patrimonialibus, parentes eorum excuſet.*
81 Sexdecim liberi *ſecundum aliquos ad hanc immunitatem requiruntur: Quæ opinio tamen reprobatur.*
82 Numerus 12. *liberorum ab omnibus tam patrimonialibus quam perſonalibus excuſat juxta communem Dd. opinionem.*
83 Opinionum *novarum inventores eſſe non debemus.*
84 *Ad civilium munerum excuſationem prodeſt numerus quinq; liberorum, interdum & trium liberorum.*
85 Jura *juribus concordari debent ad contrarietatem evitandam.*
86 Intellectus *l. ſemper* §. *demonſtratur. ff. de jure immunit.*
87 Immunitatis *conceſſio indefinitè facta, ad munera realia non refertur, ubi remiſſio ab homine fit, ſecus ſi à lege.*
88 Legis *in diſpoſitione latior fit interpretatio, quàm in diſpoſitione hominis.*
89 Immunitas 12. *liberorum privilegiata, durat in vita patris, licet illi deceſſerint.*
90 Maſculinum *concipit fœmininum in favorabilibus, & num.* 91.
92 Filii *emancipati,* religionem ingreſſi, legitimati & divites *proſunt patri ad immunitatem conſequendam, & num.* 93.
94 Nepotes *ex filio quomodo proſint avo ad excuſationem obtinendam.*
95 Filii baſtardi *non computantur ad immunitatem cauſandam.*
96 Immunitas *ob numerum liberorum durat patre mortuo.*
97 Diſpoſitio *duabus rationibus ſuffulta non corruit, ſi una ceſſet.*
98 *Ratio hujus immunitatis.*
99 Reip. *intereſt, civitatem liberis repleri.*
100 Immunitas *hæc beneficium, non privilegium eſt, ideoq; latiſſime interpretandum.*
101 Immunitas *competens marito ratione communionis & ſocietatis competit uxori.*
102 Mater *complurium liberorum benedicta, ſterilis autem maledicta.*
103 Mulier *ita pro rebus propriis excuſatur ab omnibus oneribus propter numerum liberorum, ſicut & pater.*
104 Mas & fœmina *in jure ad paria judicantur.*
105 Mater *tenetur filium lactare intra triennium.*
106 Mater *alit filium ultra triennium, ſi pater ſit inops, & filius non habeat aliunde.*
107 Mater *filiam egenam dotare cogitur.*
108 Immunitas 12. *lib. an trahatur ad bona acquirenda?*
109 Immunitas *hæc excuſat ab oneribus patrimonialibus ordinariis.*
110 Lege *non diſtinguente nec nos diſtinguere debemus.*
111 Numerus 4. *vel* 5. *liberorum non excuſat à patrimonialibus.*
112 *Dictio* ſed tamen *eſt adverſativa.*
113 Adverſativa *quoties ponitur poſt generalem aliquam diſpoſitionem, tunc aliud conſtituit in jure & facto.*
114 Indefinita *æquipollet univerſali.*
115 Omne *qui dicit; nihil excludit.*
116 Liberos *habere* 12. *favor eſt publicus.*
117 Textus *in l ſemper* §. *demonſtratur. ff. de jure immunit, declaratur.*
118 Immunes *jure liberorum ab honoribus & prærogativis Civitatis excludi non cenſentur.*
119 *Quod in favorem alicujus inductum eſt, non debet retorqueri in odium.*
120 Immunitas *ob* 12. *filios conceſſa ab omnibus oneribus realibus & perſonalibus non intelligitur reſpectu functionem & angariarum, quæ ſolent per Principes imponi prædiis ex utilitate publica.*
121 Immunitas 12. *liberorum non extenditur ad onera ex contractu debita, ad privatam utilitatem reſpicientia; quod fusè declaratur.*
122 Monetarii *an ſint à Contributionibus immunes?*

CAP. XIII. SECTIO I.

DE FORENSIBVS.

QUoniam ergo ſuperiori capite Clericos onere Contributionum defungi firmavimus, accingimur jam ulterius ad FORENSES, qui & ipſi ab eodem regulariter relevantur; puta, quod alii Ducis Juliacenſis Subditi in Ducatu ejuſdem Domicilium habentes, in Archiepiſcopatu Colonienſi habeant prædia. Hi quin ad onera ordinaria, quæ ſtabili & certo modo legis, aut antiquæ conſuetudinis proviſione perpetua ſeu annalia ſunt & ſingulis annis recurrunt, Archiepiſcopo & Electori Colonienſi ex iſtis prædiis præſtanda obligentur, indubium eſt: Siquidem agri tributum in eam civitatem levari debet, in cujus territorio poſſidetur text. *in l. forma.* §. *is vero. ff. de Cenſib. cum ſimilib.* Gail. *lib.* 2. *obſ.* 52. *numero* 11. *& ſeq.* Sed onera extraordinaria (qualia regulariter collectas eſſe ſuperius *cap.* 2. *numero* 31. probavimus) quorum obligatio dirigitur in perſonam, licet cauſa finalis ſit ipſa res Forenſibus, id eſt, non ſubditis ex defectu juriſdictionis injungi non poſſe, ſed in horum impoſitione perſonam, cum ſit dignior rebus, potius, quam rem attendendam eſſe, juris veritas ſuadet.

1 (margin beside "FORENSES")
2 (margin beside "in eam civitatem")
3 (margin beside "probavimus")

Atque ita per notabilem *l. reſcripto.* §. *fin. l. præterea.* §. *patrimoniorum. ff. de munerib. l. libertus.* 17. §. *ſola.* 13. *ubi* Bart. *ff. ad Municipal. l. cum nec. C. de incol.* & alios textus ex profeſſo poſt alios reſponderunt Auguſtin. Berous *conſ.* 150. *num.* 12. *vol.* 3. Flamin de Rubeis *conſ.* 1. *numero* 21. *vol.* 1. Bartholom. Bertazz. *conſ. civili.*

vili. 27.*numero* 12. Tiber. Decian. *conſil.* 55. *vol.* 1. Franc. Burſat. *conſ.* 16. *numero* 31. *lib.* 1. Tob. Nonius *conſ* 45. Franc. Beccius *conſ.* 73. *num.* 9. Berretta *conſ.* 88. Johan. Fichard. *conſ.* 134. *num.* 4. *vol.* 2. Andr. Fachinæ. *conſ.* 11. *numero* 9. *vol.* 1. Et in Deciſionibus & tractatibus ſecuti ſunt Vincent. de Franch. *deciſ.* 22. Steph. Gratian. *lib.* 1. *diſcept. forenſ.* 29. *num.* 7. Petr. Anton. de Petra *tract. de poteſt. Princip. c.* 4. *part. de ſtatuto num.* 16. Gail. 2. *obſ.* 52. *num.* 13. Mynſing 5. *obſ.* 22. Regner. Sixtin. *d. c.* 14. *num.* 72. *lib.* 2.

4 Quomodo etiam Conſtitutiones & Receſſus Imperii definiunt, unumquemque quoad Collectas Imperiales, in loco duntaxat Domicilii ſive habitationis de omnibus bonis ubicunq; ſitis collectandum, nec ab alio Statu & Magiſtratu cujus territorium bona alioquin complectitur ulterius moleſtandum aut urgendum eſſe, daß ein jeder allein an dem Ort/ da er geſeſſen/ ſeine gebührende Anlage gebe vnd entrichte/ von allen ſeinen Haab vnd Güttern/ ſie ſein oder liegen wo ſie wollen/ vnd das kein ſtand den andern oder deſſelben Vnderthanen dawider tringe/ noch auch anderer/ ſo vnter jhnen nit geſeſſen/ haab vnd Güter/ ob die ſchon vnter jhnen gelegen/ ſolcher anlag halber belege/ hemme noch auffhalte R. A. zu Speyr de Anno 1542. §. Dieweil aber etliche. & §. damit auch ſolcher Ordnung. & de Anno 1544. §. damit nun ſolcher Ordnung. Gylman. *in Symphorem tom.* 1. *p.* 2. *tit.* 6. *vol.* 2. *n.* 4. & 5.

Ratio autem, cur Forenſes Contributiones non ſolvant, eſt; (1) quia Collectæ, ut tetigi, imponuntur ratione Jurisdictionis in perſonam, quæ principaliter ratione rerum obligata
5 eſt, competentis: Actus verò Juriſdictionis non poſſunt in forenſem & non Subditum exerceri Cravetta *conſ.* 195. *numero* 1. Natta *conſ.* 105. *numero* 8. Fulv. Pacian. *conſ.* 5. *numero* 8. (2) Quia forenſes nec honores nec
6 commoda loci percipiunt: Ergo nec Collectis onerandi ſunt. Quæ naturalis ratio unicè placet Nattæ *conſil.* 160. *num.* 7. & 8. quem poſt Alexandrum inter Reſpondentes de jure primas obtinere, ait Bapt. Aymus *lib.* 2. *de alluvion jure c.* 18 *in princ.*

Hinc quemadmodum alienatio immobilium in Clericos; ita & in forenſes, ſeu extrane-
7 os, Statutis paſſim prohiberi ſolet: eorumque validitatem publicâ utilitate metimur ut hac ratione bona apud ſubditos ſub Jurisdictione ſtatuentium & in libro cenſuali remaneant, & poſſidentes immobilia ad ſubeundum onera & collectas facilius cogi queant, uti patet ex iis, quæ de vetita alienatione in Clericos capite præcedenti pertexuimus; & comprobant Dd. *per l. unic. C. non licer. habit. metrop. lib.* 11. Gail. 2. *obſ.* 19. *num.* 2. Joan. Petr. Surd. *conſ.* 276 *num.* 8. & 9. ubi id multis iisdemque graviſſimis autoritatibus illuſtrat. Quibus addo Tiber. Decian. *conſ.* 33. *numero* 1. *vol.* 1. Simon de Prætis *conſ.* 85. *num.* 37. *vol.* 1. Johan. Vinc. Honded. *conſ.* 13. *n.* 1. *vol.* 2. M. Ant. Peregr. *conſ.* 3. *n.* 42. *vol.* 3.

Sunt tamen aliquot caſus, quibus Forenſes 8
ſolutionem vix declinare poſſe exiſtimantur, quorum primus eſt, prout etiam in Clericis 9
ſupra attigimus; Si Publica Utilitas eorum ſubſidia expoſcat. Etenim ſi Collectæ pro tuitione prædiorum, paſcuorum, ſylvarum, & aliarum rerum communium, ex quibus extranei prædia poſſidentes utilitatem perciperent æquè ac ipſi incolæ, ſive pro aliis periculis obviandis vel avertendis indicerentur, & ratio oneris Forenſium bonæ, eorumque commodum unà reſpiceret, hoc ſanè caſu publica utilitas ex æquitate Collectas ſuſtineret. Nam 10
ideò à ſubditis pro rebus collectæ exiguntur, quod ſubditi eorumque bona magiſtratus præſidio incolumia ſint, ac in tuto. Stephan. Bertrand. *conſ.* 133. *numero* 3. *p.* 1. *vol.* 3. Cumque hæc defenſio etiam bona forenſium, qui terræ pinguedine fruuntur, concernat, meritò ipſorum agris onera non minus, quàm ſubditorum imponi poſſunt: Eò, quod ſecun- 11
dum naturam æquum ſit, onera cujusque rei ſequi eum, quem ſequuntur commoda *l. ſecundum naturam. ff. de R. I.* Ita disertè hanc aſſertionem ſtabiliunt Pariſ. *conſil.* 25. *numero* 6. & 7. *vol.* 1. Franc. Burſat. *conſil.* 16. *numero* 24. Tib. Decian. *reſponſ.* 55. *numero* 4. *lib.* 1. Et alii commemorati à Roſenthal. *de feud. c.* 5. *conſil.* 81. *in gl. b.* Quibus accedunt ex recentioribus Petr. Gilken. *in auth. quas actiones. cap.* 10 *numero* 15. *C. de SS. Eccleſ.* Hentic. Bocer. *de Regalib. c.* 3. *numero* 231. *verſ. niſi forenſes.* Sixtin. *de Regalib. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 74. Gylman. *Symphorem. tom.* 1. *p.* 2. *tit* 6. *vol.* 6 *num.* 57. Et noviſſimè Joan. Grivellus *deciſ. Dolan. numero* 36.

Quo reſpectu Collectas quandoque munus 12
ordinarium & merè Reale dici poſſe, ſupra *cap.* 2. *num.* 24. ac Forenſes ſeu Extraneos pro viis publicis muniendis, pontibus inſtruendis, & muris Civitatum aliorumque operum publicorum reparationibus concinnandis, ad collectas obſtringi *cap.* 9. *per totum* intenſius examinavimus.

Secundò Forenſes Collectis prægravari 13
poſſunt à Civitate vel loco, habente ad id particulare privilegium Anton. Gabriel. *tit. de jure immunit. concl.* 2. *numero* 2. Pariſ. *d. conſ.* 25. *numero* 94. & *paſſim vol.* 1. Alexand. *conſ.* 68. *numero* 5. *verſ. Nec dubium. vol.* 2. Et eſt vera & indubitata concluſio, ut ait Curt. Jun. *conſ.* 60. *numero* 8. *verſ. ſuccedit igitur.* & *conſil.* 61. *numero* 10. *in fin.* Gail. 2. *obſ.* 53. *num.* 23. Mynſing 5. *obſ.* 22. *num.* 6. Roſenthal. *d. c.* 5. *concl.* 82. *numero* 7. *gl.* 9. Stephan. Gratian. *diſcept.* 29. *num.* 10.

Tertia eſt concluſio, Quod Forenſes 14
Collectis ſubjugari poſſunt, ſtante ſtatuto condito ab eo, in cujus territorio ſunt bona forenſium. Si enim conſuetudine hoc induci poteſt, uti mox ad viſum oculi demonſtrabitur, quid ni etiam Statuto, cum à pari procedant? Unde non improbandus eſt eorum ordinum conatus, qui extraneorum redi- 15
tus & bona ſuo quoque modo Contributio-

butionibus obnoxia reddere nituntur, teſte
16 Chriſtophoro Beſoldo *tr. de Ærar. cap.* 5. Eoque ſpectat, Quod licet ratione ſolius poſſeſſionis bonorum quis minimè ſubditus fiat, neque reſpectu illorum fidelitatem jurare cogatur, juxta notata *in l. libertus. §. ſola. ff. ad municipal. l. reſcripto. §. fin. ff. de muner. & honor.* Alderan. Maſcard. *d. tract. concl.* 2. *numero* 151.
17 Ideoque Statutum per quod perſona forenſis diſtringatur, non valere voluerit Natta *conſil.* 158. *nu.* 2. *& ibidem Dd. relati.* Attamen cum
18 bona dicantur ſubjecta ſtatuto ratione ſitus, circa illa non prohibetur diſpoſitio: In tantum, ut eadem afficere poſſit res ſuæ Jurisdictionis, ſive poſſideantur à cive, ſive ab advena; & ſive ſtatutum in rem, ſive in perſonam loquatur, prout hanc ſententiam communioribus ſuffragiis adprobatam perhibet Alex. *conſ.* 19. *numero* 7. *vol.* 6. *& conſ.* 111. *col.* 2. *volum.* 9. ſubjungens, quod ſtatutum porrigat effectum ſuum contra perſonam non ſuppoſitam quantum ad res ſitas in territorio ſtatuentium, pulcrè Cravetta *conſ.* 201. *numero* 15. *&* 16. ubi in propoſito dixit, quod licet propter ſola bona & illarum poſſeſſionem quis non poſſit dici ſimpliciter & abſolutè ſubditus, ut generaliter in eum Jurisdictio exerceri valeat, prout in alios, qui ſunt de loco vel ibi habitant, negari tamen non poteſt, quin ſubditus dicatur ſecundum quid, & aliquo mo-
19 do. Idcirco videmus, quod pro tali poſſeſſione bonorum poteſt conveniri coram Ju-
20 dice loci, in cujus territorio ſunt bona, ut *in tit. C. ubi in rem act.* Quod fieri non poſſet, ſi nullo modo eſſet ſubditus *l. fin. ff. de jurid. & in tit. C. ſi à non compet. jud.* Alderan. Maſcard. *de ſtatut. interpret. concluſ.* 6. *numero* 48. *&* 49.

21 Sic videmus, quod valet datio curatoris facta adulto forenſi pro bonis ſitis in territorio Judicis dantis curatorem; quia curator datur principaliter rebus *l.* 1. *ibi, ubi verò ſunt facultates, C. ubi tut. vel curat. pet.* Sic Dominus feudi, non verò ille judex, ſub quo
22 domicilium habet vaſallus impubes, tutorem, ad feuda quod attinet, dare poteſt; uti multis in id adductis comprobat Schrader. *tract. de feud. part.* 10. *ſect.* 19. *numero* 83. *& ſeqq.* Pruckman. *conſil.* 27. *num.* 131. *vol.* 1. quod reſponſum reddidit in cauſa Nobilium de Vetheim contra H. J. Ducem Brunſuicenſem ſuper caſtro Dernburg.

Inque hanc partem condeſcendunt Riminald. Junior *conſ.* 72. *num.* 22. Burſat. *conſ.* 307. *num.* 58. Cephal. *conſil.* 526. *num.* 2. *& conſ.* 568. *num.* 12. *lib.* 4. Claud. Bertazzol. *ad conſ. Patris criminale* 519. *lit. A. verſ. quod clarius.* Tib. Decian. *conſ.* 71. *numero* 2. *& ſeq. vol.* 2. ubi item de communi teſtatur *& num.* 7. magis cõmunem affirmat. Et Socin. Jun. *conſ.* 25. *in fin. vol.* 3. Mandell. *conſil.* 50. *numero* 5. Cui opinioni in puncto Collectarum ſuffragantur Natta *conſ.* 157. *n.* 10. Pariſ. *d. conſ.* 25. *num.* 77. *& ſeq.* Roland. à Valle *conſ* 80. *num.* 10. *&* 40. *verſ ſimiliter. vol.* 4. Erneſt. Cothm. *conſ.* 1. 1. *numer.* 15. *vol.* 1. Gail. *d. obſ.* 52. *numer.* 6. Mynſ. *d. obſ* 22. *nu.* 10. Dominic. Card. Tuſc. *in pract. concl. lit. C. concl.* 484 *n* 7. *& concl.* 450. *num.* 9. Stephan. Gratian. *d. diſcept.* 29. *num.* 11. Gylman. *Symphorem. tom.* 1. *p.* 2. *tit.* 6. *vol.* 3. *num.* 35. *ſ m.* 49.

De cujus aſſertionis veritate tantò minus ambigendum eſt, ſi per longum tempus fuiſſet obſervatum, quod etiam forenſes ob bona ſita in territorio fuiſſent ex diſpoſitione ſtatuti bonorum territorii adſtricti Cravetta *d. conſ.* 201. *numero* 10. *verſ. Sed longius. & numero* 11. ubi plures agglomerat. Sicut & eo 23
caſu hæc concluſio omninò procedit, ſi Forenſis emerit bona in Territorio, quæ ex Statuto præcedente tenentur ad onera: Nam tunc videretur quaſi contrahere cum civitate, ut teneatur ad onera irrogata rebus, ex quo diceretur emiſſe ille cum ſua cauſa, & cum ſuo onere, & proinde ex eis adſtringeretur Dec. *conſ.* 694. *num.* 6. *vol.* 1. Jaſ. *conſ.* 83. 4. *col.* 2. *lib.* 3. Curt. Junior. *conſ.* 60. *vol.* 3. *& conſ. ſeq. col.* 2. *in fin. & col.* 4. 24

Si tamen ejuſmodi Decreta Forenſes Collectarum oneri illigantia magis proprium commodum, quàm forenſium utilitatem reſpicerent, ea uti ambitioſa, non valere inſinuat Henric. à Roſenthal. *d. c.* 5. *concl.* 82. 25
numero 4. imprimis, cum nonnulli contendant, ſi inter magiſtratum loci & forenſes de collectis diſceptatio ſit, non ipſum magiſtratum ſed ſuperiorem futurum Judicem per *l. unic. C. ne quis in ſua cauſſa.* Et authoritates ſuppeditat Roſenthal *d. l. ingl.* E. Cui lubens ſubſcribo inſuperque ejuſmodi magiſtratuum municipalium ſtatuta, ſi in præjudicium & contra autoritatem Domini territorialis directò, vel per obliquum intenderent, vel jus ſuperioris attrectarent, viribus omnino deſtitui arbitror. 26

Illud enim regulare eſt, quod inferior contra legem vel autoritatem ſuperioris non poſſit ſtatutum condere, *c. cum inferiori. de major & obed. l.* 3. *in pr. ff. de alienat. mutand. jud. cauſ. fact. l. minor magiſtratus. ff. de minor. l. ille à quo. §. intempeſtivam ff. ad Trebell.* Dom. Card. Tuſcus *in pract. concl. tom.* 4. *Lit. I. concluſ.* 119. Afflict. *in conſtit. Regn. in prælud. q* 8. *numero* 5. Joan. Vinc. de Anna *in Conſtit. Divæ memoriæ numero* 119. Horat. Carpan. *ad ſtatuta Mediolanenſ. in prælud. num.* 32. Franc. Beccius *conſil.* 173. *num.* 10. Hippolyt. Riminald. *conſ.* 3. *numero* 67. *& ſeq.* ubi dixit, quod inferior non poſſit conſtituere, per quod ſuperioris factum lædatur; additque ex Bruno *conſ.* 20. Statuta Inferiorum non ligare Jurisdictionem ſuperioris & *conſ.* 173. *numero* 10. Horat. Carpan. *d. loc. numero* 35. (ubi ex Cravetta *conſ.* 314. *num.* 1. hoc putat obtinere etiam, ſi ſtatutum ad æmulationem fiat) Peregrin. Jannin. *conſil.* 85. *numero* 88. inter conſilia Proſperi Farinacii Alciat. *conſ.* 39. *numero* 9. *lib.* 5. Burſat. *conſ.* 350. *numero* 18. Cravetta *conſil.* 961. *num.* 1. *& conſil.* 463. *num.* 5. Joan. Vinc. Hondedæ. *conſil.* 4. *numero* 89. *vol.* 1. qui quemlibet popu- 27

28 populum inter ſubditos ſuos poſſe ſtatuere etiam ſine ſuperioris conſenſu affirmat; dummodo de præjudicio ſuperioris non tractetur. Et ex communi inferiorem à Principe ſtatutum contra legem ſuperioris condere non poſſe ſcripſit Franc. Vivius *opin.* 758. Surd. *conſil.* 47. *numero* 17. ubi volunt, Quod Statutum non valeat ſuper eo, de quo ſtatuentes non poſſunt diſponere, nec contra præeminen-
29 tiam ſuperioris, Unde populum non poſſe adponere manus ad Reſervata Principis reſpondit Natta *conſil.* 447. *numero* 6. *in fin.* Tiber. Decian. *in prax. Crimin. lib.* 2. *cap.* 33. *numero* 13. Et in ſpecie Roman. *conſ.* 218. *numero* 6. *in fin.* ad validitatem ſtatutorum ſeu conſuetudinum ab inferioribus introductarum derogantium juris ſuperioris ſcientiam exigit & adprobationem.

30 Planè præmiſſa intelligi debent de ſtatuto generali, non particulari reſpectu unius cauſæ vel perſonæ Curt. Jun. *conſ.* 60. *numero* 7. Andr. Fachin. *conſ.* 11. *numero* 13. & niſi forenſes qui habent poſſeſſiones in loco ſtatuti, ſint ab Imperatore ſpecialiter privilegiati, ne alibi, quàm in loco domicilii poſſint collectari; quod minor non poſſit privilegium ſuperioris tollere.

31 An autem lege municipali caveri poſſit, ut forenſes pro onere merè perſonali in loco rei ſitæ collectam ſolvant? Affirmat hoc Pariſ. *d. conſ.* 25. *n.* 55. Et conſuetudine Italiæ, ut etiam forenſes oneribus perſonalibus diſtinguantur, receptum eſſe aſſerit Rolandus à Valle *conſ.* 32. *n.* 9. *vol.* 1.

Sed verius eſt, ejusmodi ſtatutum non valere eò, quod manifeſtam iniquitatem contineat.

Nam cum perſona non ſit ſubjecta, nihil eſt, in quo ſtatuentes jurisdictionem ſuam poſſint radicare & exercere. Non enim poſſumus dicere, quod in onere perſonali imponendo habita fuerit conſideratio ad rem, ſed ad perſonam tantum, quod ex eo oſtenditur; Quia ad
32 talia onera perſonalia tenentur hi etiam, qui nihil poſſident in territorio.

Accedit, quod Forenſes habeant onera per-
33 ſonalia in loco domicilii. Si ergo eadem in loco, ubi poſſident ſubire deberent, ſequeretur eos duplici onere diſtringi, quod jura non permittunt per ea, quæ ſupra *cap.* 11. *n* 26. digeſſimus.

Inſuper iſtud Statutum præter iniquitatem continet impoſſibilitatem: Quia quod aliquis duobus in locis ſuſtineat continuo onera perſonalia, impoſſibile eſt per rerum naturam; cum perſona dividi nequeat, & idem homo numero nequeat duobus locis uno tempore
34 adeſſe. Sic ſtatuto fieri non poteſt quòd munus perſonale ſit munus mixtum ſicut nec quod munus mixtum ſit reale. Quia impoſſibile eſt appellativa rerum mutare nomina *lib. ſi quis in fund. princ. ff. de legat.* 1. Ita Bald. *in lib. fin. col. pen. C. ſine cenſ. vel reliq.* Ad quod facit text. *in l.* 2. *ff. de uſufruct. ear. rer. quæ uſu conſum. ibi: nec enim naturalis ratio Senatus authoritate commutari potuit.* Indeque hanc partem inclinant Natta *conſ.* 157. *n.* 10. *& conſ.* 158. *per tot.* Fulvius Pacian. *conſ.* 5. *num.* 51. Franciſc. de Claperiis *in cent. cauſſar. fiſcal. cent.* 37. ubi cenſuit Forenſes eſſe immunes à collectis,
quæ pro hoſpitationibus militum (quod cæ- 35
teroquin munus patrimoniale eſſe conſtat) indicuntur. Cujus opinio quoque arridet Gaſpari Theſſauro *in addit. ad Patris deciſ.* 149. *verſ. ſed quid dicendum*, Licet contrarium in ducatu Sabaudiæ & Pedemontium ſervari &
deſuper à Sereniſſimo Duce Edictum noviſſi- 36
mè factum fuiſſe ſubinnuat. Perſonale tamen diurnæ & nocturnæ cuſtodiæ onus ſubire tenentur, qui in caſtro domos habent, in quibus habitant, quando volunt, & in eis ſe reducunt tempore belli & frumenta important. Calderin. *conſ.* 6. *Habet caſtrum ſub tit. de cenſib.*

QUARTÒ principalis enunciatio hanc limi- 37
tationem recipit, ſi magiſtratus loci conſuetudine & uſu obtinuerit, ut non minus à Forenſibus iſtic loci prædia poſſidentibus, quàm à Subditis exigat *l. munerum.* §. *præterea ff. de muner. & honor.* Pariſ. *d. conſilio* 25. *numero* 16. *& ſequentibus & numero* 60. *volum.* 1. Nevizan. *conſ.* 66. *in princ. & numero* 16. *& conſ.* 45. *n.* 1. Roland. à Valle *conſ.* 32. *n.* 8. *vol.* 1. Cravetta *conſ.* 111. *n.* 10. & plures congeſti à Roſenthalio *d. c.* 5. *concl.* 82. *in gl.* A. Quibus adjicio eundem Cravettam *conſ.* 851. *n* 14. *& tract. de antiq. tempor. p* 4. §. *materia iſta n.* 33. Tiber. Decian *conſ.* 55. *n.* 19. *vol.* 1. *& conſ.* 44. *num.* 102 *vol.* 4. Socin. Jun. *conſ* 49. *n.* 26. *vol.* 1. Nattam *conſil.* 215. *num.* 2. *in fin.* Flamin. de Rubeis *conſ.* 9. *n.* 10. *vol.* 2. Fulv. Pacian. *conſ.* 7. *n.* 89. Monald. *conſ.* 11. *volum.* 1. Anton. Scappium *de jure non ſcripto lib.* 2. *cap.* 32. *num.* 10. Anton. Teſſaur. *deciſ.* 257. *num.* 1. *& deciſ.* 149. *numero* 2. Card. Tuſch. *in pract. concl. lit. C. concl.* 448. *num.* 28. Gratian. *d. diſcept.* 29. *num.* 15. Petr. Heig. *lib.* 1. *quæſt.* 17. *num.* 43. Bocer. *de Regalib. cap.* 3. *num.* 234. Gylman. *Symphorem. tom.* 1. *p.* 2. *tit.* 6. *vol.* 4. *num.* 13. *fol.* 54. Quò inclinarunt Dnn. Camerales in cauſa Augſpurg contra Commiſſarios vnd Außſchuß gemeiner Newbürgiſcher Landtſchafft. Poteſt enim quis in alterius territorio ſpeciatim adquirere jus collectandi in prædio, villa, pago: bonaque illa, ſi poſuerit in æſtimium vel Cataſtrum, tunc ex ſpeciali conventione, privilegio, aut præſcriptione, non territorii jure, ad ipſum ſpectare cenſentur Knichen *de jur. territ. cap.* 3. *n.* 350 *& ſeqq.*

Etſi verò plerique Dd. modo enumerati e- 38
jusmodi conſuetudinem per totam Italiam hodie vigere atteſtentur, ut forenſes collectari poſſint pro rebus, quas in territorio collectantis poſſident; adeo, ut etiam conſuetudinem, uti notoriam, probatione non indigere, reſponderint Hyppol. Riminald. *conſ.* 574. *n.* 1. *&* 3. Marcabrun. ab Anguil. *conſ.* 40. *num.* 122.
Non tamen per eorundem dicta Univerſalem 39
& generalem conſuetudinem probari, neque talem conſuetudinem, ſi alicubi recepta ſit de loco

de loco ad locum, neque de perſona ad perſonam extendi oſtendit Burſat. *conſil.* 16. *num* 34. & 37. Etidem vult Natta *conſ.* 160. *numer.* 14. & Bartolom. Bertazzol *conſ. civil.* 27. *num.* 15. Nicol. Loſæus *tract. de jure Vniverſit. p.* 0. *c.* 10. *n.* 28.

40 Acquiri autem hoc in caſu vel ex unico actu quaſi poſſeſſionem, in individuo recolit Maſcard. *de probat. concluſ.* 1180. *numero.* 12. Roſenthal *d. concl.* 82. *num.* 2. & *ibidem in gloſſ.* 6. *relati.*

41 Quoad temporis intervallum in hac conſuetudine requiſitum, non una & concors omnium eſt ſententia. Alii enim conſuetudinem collectandi forenſes decem; alii quadraginta annorum; nonnulli immemorialis temporis lapſu introduci voluerunt. Cujus diſſenſionis commeminit Mynſing. 5. *obſ.* 22. *num.* 7. Cravettam *de antiq. temp. p.* 4. *num.* 127. allegans.

Decennium in tali conſuetudine ſufficere arbitratur poſt alios Gail. *d. obſ.* 52. *n.* 23. Cui Burſatus *conſ.* 86. *num.* 11. & alii à Roſenthalio
42 *d. c.* 5. *concl.* 83. *in gl. D.* recenſiti adſtipulantur; hiſce rationibus nitentes; Quod (1) Jus collectandi forenſes non ſit de Regalibus, ſed ſaltem juris regalis, quoad Collectarum impoſitionem habitu & actu jam ante competentis, extenſio eſſe videatur: (2) quod regulariter decennium ad introducendam conſuetudinem ſufficiat; Et (3) à Statuto (quo Forenſes collectarum oneri illigari modo firmavimus) ad conſuetudinem rectè arguatur.

Sed ſane ut ab illis receſſionem faciam, movet me non ea, quã Ferdinand. Vaſq. *l.* 2. *illuſtr. controverſ. cap.* 83. *numero.* 38. expendit (quod ſcil. in hac conſuetudine vel præſcriptione requiratur factum hominis, quod non poſſit non eſſe diſcontinuum, proindeque ea præſcriptio non contingat breviori tempore, quã immemoriali.) Sed hæc potiſſimum ratio; quod jus collectandi in genere ſit de Regalibus, neq; ulla diverſitatis ratio commode aſſignari queat, ob quam facultas collectandi forenſes legitimè acquiſita non ſit habenda pro Regali. Quinimò cum difficilius in Forenſibus, quàm in ſubditis admittatur Collectatum exactio, uti dulucide conſtare opinor ex iis, quæ ſuper ore *cap.* 11. digeſſimus; magis eſt, ut, Jus Collectandi tam in illis, quam in his Regalium numero cooptemus; nec, niſi immemoriali tempore acquiri confidenter adſtruamus. In quam ſententiam quoque noviſſimè propendent Gratian. *d. deciſ.* 29. *num.* 15. *in fin.* Petr. Gilken. *in d. Authen. Quas actiones. cap.* 10. *numero* 30. *C. de SS. Eccleſ* Sixtin. *d. c.* 14. *num.* 34. & *ſeq.* Florez. *d. quæſt.* 21. *num.* 100.

43 Quibus ita compoſitis obex primo loco ſe ingerens facilè ſubvertitur. Nam id, quod diximus, Jus collectandi de Regalibus eſſe; non minus in forenſibus; quam in ſubditis locum habet, ſive Jus illud principaliter conſideretur, ſive tanquam extenſio & augmentum ejus juris collectandi, quod quis habet in Subditis; cum extenſio & augmentum 44
rei cenſeantur eſſe ejusdem conditionis, naturæ & juris, cujus eſt res ipſa; cui accedit *l. inter ſocerum.* §. *cum inter ff. de pact. dotalib. cum aliis* à Tiraquello *collectis tract. de retract. lign.* §. 1. *gloſſ.* 18. *num.* 51. Menoch. *conſ.* 201. *num.* 143. & 146. Extente Ludovicus de Caſanate *conſil.* 54. *num.* 36. Fab. de Anna *conſ.* 62. *num.* 24. ubi poſt Covarruviam concludit, quod ſi Princeps concedit Juriſdictionem in aliquo caſtro; poteſt exerceri in novos incolas; & augmentum etiam in eos, qui novis conſtructis ædificiis caſtrum auxerunt. Eodemque pertinet quod non ſolum jus exercendi, ſed & augendi vectigalia de Regalibus ſit.

Telum ſecundo loco excuſſum languidius 45
eſt, quàm ut adhærere poſſit. fatemur enim ad conſuetudinem introducendam regulariter decennium ſufficere. Diverſa cauſa eſt hujuſce juris, quod exercetur in Forenſes; quod cum potius referat cauſam præſcriptionis, quàm conſuetudinis, non animadvertimus; quale nomen rebus imponatur; ſed quid in controverſiam deducatur. In controverſiam autem diducitur Jus Regale; quod non niſi immemoriali temporis lapſu acquiri poteſt; Et cum tempus immemoriale præter alios effectus habeat vim conceſſionis & privilegii ac contractus *vulg. l. hoc jure* §. *ductus aquæ. ff. de aq. cottid. & æſtiv. c. ſuper.* §. *præterea de V. S. cum ſimilib.* conſectarium eſt, per conſuetudinem immemorialem jus collectandi forenſes ita acquiſitum cenſeri, ac ſi per pactum & contractum ve vel per privilegium Cæſarium id factum eſſet. Ideoque hic a Statuto ad Conſuetudinem inferri nequit; nec locum habet; quod ſtatutum & conſuetudo paribus paſſibus ambulare, & eandem vim habere dicantur; Sicuti nec ea, quæ ſupra de ſtatuto foren- 46
ſes ad ſolutionem collectarum arctante expoſita ſunt, in vago ſenſu & tam crude, quaſi quodlibet municipium vel caſtrum Regalibus deſtitutum ejuſmodi ſtatuta in vim præcepti condere poſſit; ſed cum grano ſalis accipi velim de iis Civitatibus aliisque inferioribus magiſtratibus, qui jus hujuſmodi Indictiones uſurpandi, vel ex privilegio & conceſſione ſuperioris, vel ex prærogativa temporis, quod nulla hominum memoria definiatur, ſibi adſcribunt; vel denique ex conſenſu & conventione cum ſubditis vel iis, quorum intereſt, ne graventur; initâ, collectas exigunt; Quo poſteriore caſu impoſitio collectarum in claſſem Regalium non refertur; uti *cap.* 3. & *cap.* 5. *num.* 73. oſtenſum eſt. Tantum abeſt, ut quis conqueri poſſit de injuria ſibi illata; quin potius cum ſpontaneo aſſenſu cives in collectam coeant, pro bonis etiam extra territorium ſitis cives ſarcinam contributionum in ſe ſuſcipere; & major pars minorem ad ſolutionem urgere queat.

Unde licet Civitas merum & mixtum im- 47
perium; & conſequenter in eo radicatam ſtatuendi poteſtatem habeat, Carol. Tapia *in l.*

ſit.p.1.cap.2 num 51.ff. de conſtit. Princip. Gutierz.l.1.canon.quæſt.cap.4.num 7.Nicol.Loſæus de jure Univerſit.p.3.cap.15.num.2. Horat. Carpan.in prælud. Statut. Mediolan.p. 1.n. 16.Petr. H.ig.lib.1.quæſt.jur.25.num.30.& ſeqq.Quam opinionem & reſpondendo ſequuntur Roman.conſ 218.num. 2. Andr.Barbat.conſ. 4.n. 5.& 6. vol. 1. Aug. Berous conſil. 28.num. 32. volum.3.Mandell.conſ.64.num.8.Decian.conſ. 19.num 95.vol.3.Franc.Becc.conſ 4.num 4.& conſ.231 n.34.Frideric.Scotus conſil. 11.num. 18.lib.4.tom.1.Joan.Botta conſil. 88. num. 26. Anton. Cioſ. conſil. 61. num. 36. lib. 2. Sur d. conſ.48.n 10.& conſ. 201. num. 8. & conſ. 272. n.7.& conſ.301.num.15.Peregrin. conſ.1.num. 4.volum.1.Nihilominus inde ad jus collectandi, deque eodem ſtatuendi, concludenter inferri non poteſt; Cum hoc potius ex jure Superieritatis & Regalium, quam ex Juriſdictione ſimplici, dependere ſuprà cap. 3. num.135. & multis ſeqq.& infrà cap.14.ſect.2.num.2.& 3. & eo ſaltem caſu, quando collecta poſſeſſio vel quaſi eſt vacans, nec alius iſthic loci Regalia exercet, Jus collectandi Juriſdictioni civili & ordinariæ adſcribi dict. c. 3. demonſtratum ſit. Quo reſpectu Petr. de Ubald. tract. de collect. num. 43. exſertè adnotatum reliquit;
48 Civitates & Caſtra non poſſe Collectas imponere Forenſibus ſine Principis autoritate; ſimulque ſubjicit, Petrum de Peruſio conſuluiſſe, Caſtrum non poſſe Statuta facere, ut homines alterius caſtri ſubeant onera, quæ perſonis imponuntur, licet bona eorum in diſtrictu talis caſtri ſita ſint. Si verò Civitas jure Regalium inſignita vel cum conſenſu eorum, quorum intereſt, ob neceſſitatem vel utilitatem, quæ etiam forenſium bona reſpiciat, Extraneos Statuto ad præſtationem onerum adſtringat, non abs re dicimus, ejusmodi ſtatuta valere & prædia eorundem ratione territorii in librum cenſualem relata penſitationibus obnoxia fieri: Niſi Forenſes in æſtimio deſcripti ab hoc extrajudiciali gravamine appellent: Ita, ut hæc concluſio cum iis, quæ paulò antè circa PRIMUM caſum; quo Forenſes collectari poſſunt n.8.9 & ſeqq. firmavimus, in effectu coincidere videatur.

49 Qua occaſione QUINTAM LIMITATIONEM ſubjicio, ſi bona forenſium cataſtro ſive Æſtimio in loco ſitus ſint inſcripta. Tum enim ad eosdem ſarcina Contributionum transfer-
50 ri vulgò traditur; Cum per Cataſtrationem quaſi contrahatur & inducatur obligatio perſonalis & realis text. à nemine hactenus allegatus in l.4. C. de agricol. lib. 11. tit. 47. facit l.fin.ibi, ſi paſſi ſunt.ff.de veter Bartholom.Socin. conſ.142.num.1.vol.1.Natta conſ. 286.num.6. Burſat.d.conſ.16.num.13.Nicol.Balbus in conſil. ſubjuncto 98 deciſioni Cacheran. num. 19. & 23.Joan Petr.Surd.conſil.162.num. 30. Weſemb.conſil. 27. num. 12. in fin. Thomat. tract. de munerib. §. Exactu. num. 36. & ſeq.fol. 77. Gail.d.obſ.52. num. 24. lib. 2. Anton Teſſaur. deciſ.164.num.3. Ita ut non attendatur poſſeſſio bonorum, ſed ſolum æſtimum, ſive allibratio: Unde quoque Forenſem vel Emphyteutam poſſeſſorem non debere moleſtari, ne contingat pro iisdem bonis Collectam bis ſolvi, in ſpecie determinat Alvar. Valaſc. de jur. Emphyt. q 17.n.20 in fin.

Hinc vulgò traditur, quod ſi immunis à 51
muneribus Civitatis patiatur ſe deſcribi in æſtimo beneficium Immunitatis admiſiſſe & in hoc, quod in poſterum quoque poſthabitis privilegiis, ex eadem cauſa contribuere velit, conſenſiſſe præſumatur Tib. Decian. reſponſ. 41. num. 100. volum. 2. Herman. Vulte. conſil.Marpurg.29.num. 45. volum. 3. Nam ſi cui privilegium datum fuerit ad aliquid non faciendum, vel non dandum, tunc etiam per unicam contraventionem privilegio renunciaſſe cenſetur privilegiatus, & per conſequens illud amiſiſſe, poſt Schurffium conſil. 14. n.2.cent.1.Gœddæus JC. eminentiſſimus conſ. Marpurg.16.n.260.vol.4. Vide Me infra c.16.n. 215.& 216.

Adeò, ut ſi quis ſciat, ſe deſcriptum in com- 52
muni æſtimo, & intra decem dies non appellet, omnino intelligatur renunciaſſe ſuo privilegio, & Collectis ſe ſubjeciſſe arg. l. hi qui 7. ibi: ſi appellationis auxilio non utantur, conſenſu ſuo confirmant nominationem cum l.4.Cod de appellat. Angel.in l. 1.§.ſi quis tutor princ.ff. quando appell: ſubjungens, hoc eſſe mente tenendum, quia pauci ſciunt practicare. Jaſon.in l.3. num. 39 ff.de Conſtit.Princip.& in l.falſo. num. 3.Cod. de diverſ.reſcript. Alex.conſil. 101. num. 10.verſ. Tertio.volum.1.& conſ.336 num.11.vol.2. Bertrand.conſil.227.num.20.verſ.Nono vol. 3.p.2. Cravetta conſil.293. num. 12. Burſat.d. conſil. 16.num.79.Menoch.conſ.702.num.9.Decian. d.reſp.41.num. 92. & reſp. 19. num. 109. volum. 3.Weſemb.conſil.40. num. 75. & 76. Proſper Paſethus conſil.102.num.3.Fulv.Pacian.d.conſ. 5.num.34.Erneſt.Cothman.d.conſ.11.n. 178. vol. 1. Cacheran. deciſ. 91. num. 5. & 9. Marc. Anton. de Amatis deciſ.159.num.9. Capyc.deciſ. 4.numero.7.8 9.Thomat.tract. de Collect. §. 1. num.12.verſ.& tantam vim.& §. retenta.n. 33. Ferd.Vaſq l.1.de ſucceſſ.reſolut.§.5.num.23.& ſeq.Robert.Lancellot.de Attentat.p.2.c.4.limitat.25.n.4.Rob.Marant. de Ord. judic.p.6.tit. de appellat.n.324. & 325. ubi ulterius pro confirmatione hujus ſententiæ adducit l.2. Cod.de decurion.lib.10.l.hi qui.C.de appellat. lib.1.C.de tempor.appellat. Florez. d. quæſt. 21. num. 268. Matth.Coler.de proceſſ.Execut.p.1.cap.2.num.8. Alexand.Raudens tract.lib.1.de Analog.cap.40. n.17.

Sicut vice verſa per Regiſtrationis defectum 53
ſeu omiſſionem probatur liberatio ſeu exemptio poſt Bart.Pacian.conſ.7.n.95.& ſeq.Marc. Cala de modo articulandi & probandi. n. 1255. Florez d q.21.n.108.Surd.conſil.234.n.8.Ant. Sola in Conſtit.Sabaud.de jure. Emphyt. gl.2.p. 3. fol.109.n.9.circa fin.

Obſervandum verò eſt; licet prædicto caſu appellatum non ſit, proteſtationes tamen & contradictiones variis modis interponi, & Supplicationem Supremo Tribunali offerri

ferri poſſe, quæ vice Appellationis ſucceſſit, præſertim jure Imperii Germanorum & Ordinationis Cameræ: pro quo facit, quod tradit Feck. *in cap. quod omnes. n. 1. verſ. quod quidem diligenter de R. I. in 6.* ubi monet, quando tempora Appellationis interponendæ ſunt elapſa, ſupereſſe adhuc, tanquam Sacram quandam Anchoram Supplicationem & querelam apud Principem ſuperiorem inſtituendam.

Ex ſupra deductis itaque ſatis clareſcit, etiã in muneribus extraordinariis Forenſes, ratione bonorum alibi poſſeſſorum, ſubjici in caſibus publicæ utilitatis, ſpecialis privilegii, ſtatuti rem ipſam afficientis, conſuetudinis, itemque ſi bona ſint deſcripta in æſtimo ſive libro cenſuali, im Saalbuch/ de quo vide infrà *c. 17. n. 29. & quamplurimis ſeqq.*

54 Quemadmodum etiam fieri poteſt, ut quis ob perſonam vel bona cenſitica & Emphyteutica à Domino bonorum directo vel limitatam aliquam Jurisdictionem habente ex transactione, præſcriptione, privilegio; & à Domino territorii de reliquis bonis propriis & allodialibus collectetur, ut patet ex *Symphorem. tom. 1. p. 2. tit. 6. volum. 6. num. 59. 60. 26. 72. & ſeqq. Item num. 139. & ſententia d. voto ſubjecta.* Petr. Frid. Mindan. *lib. 2. de proceſſ. Cameral. cap. 46. num. 10. & inde.* Eoque reſpectu aliqualem Jurisdictionem concedi poſſe, ſaltem qua Emphyteutæ & Coloni, debitores cenſuum ad ſolutionem compellantur, ſcripſit Nicol. Boerius *deciſ. 227. num. 12. verſ. nec tale Ius.* Re-
55 gulariter tamen Emphyteuſeos conſtitutio Jurisdictionem non operatur Bald. *in cap. cæterum. num. 11. de judic.* Hinc Placuit in Emphyteuſi Eccleſiaſtica etiam Judicem competentem eſſe, in cujus territorio bona ſita ſunt, Jaſon. *in l. 1. num. 73. Cod. de jure Emphyt.* ubi hoc veriſſimum dixit. Ludolph. Schrader. *de feud. p. 10. ſect. 1. n. 207.* Nicol. Intrigliol. *de feud. cent. 1. num. 207.* Mynſ. *4. obſ. 95.* Gail. *de pignorat. c. 7. n. 7.* Franc. Marc. *deciſ. Delphin. 609. num. 3. p. 1.* Vinc. Caroc. *deciſ. 137. num. 4.* Roman. *conſ. 212. num. 6.* Bartolom. Socin. *conſil. 167. num. 19. volum. 2.* Mynſ. *conſ. 47. num. 25. & ſeq. & conſ. 78. n. 19.* Alvar. Valaſc. *de jur. Emphyt. q. 39. n. 14.*

56 Simili modo privatus vel Ruſticus dans allodium ſuum in feudum, Jurisdictionem, uti quid connexum vel cohærens, in Vaſallum acquirit Schnedewin. *de feud. cap. 6. num. 9.* Vultej. *l. 1. de feud. cap. 3. num. 14.* Et alii mul-
57 ti ab Henrico Roſenthalio allegati. *c. 3. concl. 2. lit. C.* Etſi hanc opinionem in controverſiam vocarit poſt alios Franc. Duarenus *de feud. c. 6. num. 9.* exiſtimans cum. *c. 1. de his qui feud. dare poſſ.* loquatur de Marchionibus, Comitibus & aliis dignitate præditis, ad privatos non eſſe trahendum, maximè quod res dare in feudum & vaſallos habere, contineat dignitatem; Cum & Jurisdictionem in eos exerceat, quam quis ſine Principis conceſſione ſibi arrogare nequit. Cujus argumenta etiam reaſſumit Obrecht. *in diſput. feud. 3. Theſ. 125. & ſeqq.* Sequitur Gverrin. Piſon. *de prælud. feud. cap. 42. num. 12.* nullam tamen mentionem faciens Duareni: Quæ etiam plauſibilis exiſtimari poſſet reſpectu merè privatorum prædia in alieno territorio habentium, ut eadem per infeudationem ordinariæ Jurisdictioni eximi, non facile obtineri poſſe videatur. Qua ratione non poteſt quis vendere bona ſua cum pacto, quod non ſint ſub Jurisdictione illius Domini, in cujus territorio ſita ſint, Paris de Puteo *de redintegr. feud. c. 11. n. 13.*

SECTIO II.

DE PAUPERIBUS.

Cæterum quia ea quandoque humanæ naturæ eſt condicio & fragilitas, ut non omnia, quæ volumus, omnes poſſe, & quæ poſſumus, ſemper velle, ſed pro temporum locorumque oportunitate & nolle & velle & poſſe intelligamur, Collectarum præſtandarum obligatio non poteſt non recipere cauſas, ex quibus impedimentum occurrat, vel in totum tollatur. Agens enim non agit, ex mente Philoſophorum, niſi patiente bene diſpoſito, & actus regulatur ſecundum naturam ſui ſubjecti *l. multum 6. in fin. C. ſi. quis alt. vel ſibi &c. cum ſuper extr. de offic. & poteſt judic.*

Ideoque ob rerum anguſtiam à contributi- 58
onibus eximuntur pauperes *l. cura 4. §. inopes. 2. ff. de muner. & honor.* Weſemb. *conſil. 103. n. 45. vol. 3.* Fulv. Pacian. *de probat. lib. 1. cap. 54. num. 63. & conſ. 73. num. 26.* Proſper Paſethus *conſ. 27. num. 14* Cæſar Manenr. *conſ. 85. n. 67.* Alex. Raudens. 1. *de analog. c. 40. n. 24. & 31.* Rom. *conſ. 369. n. 32* Montispel. *conſ. 1 n. 5.* Flam. de Rubeis *conſ 1. n. 77.* Ægid. Thomat. *tr. de collect. § pauperes. f. m. 400.* Vaſq. *illuſt. q. 41. num. 4.* adeò ut inſcripti æſtimo deleri rurſus debeant Joan. Petr. Surd. *tr. de aliment. tit. 8. privileg. 91. n. 5.* Gaſpar. Baetia *tr. de Deb. inop. Cred. addic. c. 13. n. 19. verſ. Et in hoc caſu* Collectæ enim ratione patrimonii indicuntur & ſunt onus fructu-
um. Quapropter ubi patrimonium fructus- 59
que nulli, ibi nec Collectis locus relinquitur, cum non entis nullæ ſunt qualitates, nulla accidentia *l. ſi Titio. 22. quand. dies legat.* Vult. 1. *conſ. Marpurg. 15. n. 335. & conſ. 29. num. 112.*
Et inanis ac prorſus nulla ſit actio, quæ ob ad- 60
verſarii inopiam effectum non ſortitur *lib. nam. is. 6. ff. de dolo.* Unde frequens & ſolenne
Germanis diverbium; Da nichts iſt da verlieret 61
der Käyſer ſein Recht.

Qua ratione quoque Dd. tradunt, neminem cogi ſolvere intributiones pro rebus ſterilibus, quæ fructum nullum proferunt ob ſterilitatem, quaſi paupertatem. *l. forma. 4. §. illam. 1. ff. de cenſib.* Mynſing. *reſp. 1. num. 30. decad. 15.*
Socin. Jun. *conſ. 33. num. 12. lib. 1. de* Immuni- 62
tate autem iſta gaudent non ſolum hi, qui-
bus fortuna novercans nulllas opes conceſſit 63
unquam,

unquam, ſed etiam qui facultatibus ſunt lapſi Gail *de arreſt. imper. c. 9. num.* 10. Ubi nam-
64 que ratio eadem & ſimilitudo formalis militat, ibi & jus triumphat idem nullo extenſionis adminiculo *l. illud. 32. ff. ad l. Aquil.* Roland. à Valle *conſil. 72. num. 19. vol.* 1. Coler. *conſil. 60. num. 57.* Aym. Cravett. *conſil. 561. numero 7. conſil. 664. num. 20. & conſ. 866. numero.* 16.
65 Ratio enim univerſalis omnes caſuum emergentium ſpecies includit ſub ſe, quomodo genus plures amplectitur ſpecies. Joan. Petr. Surd. *conſil.* 301. *numero* 20. Cravett. *conſil. 183. num.* 3. Octav. Simoncell. *de decret. minor. lib. 2. tit. 6. num.* 18. Et diſpoſitio eatenus ex-
66 tenditur, quatenus ſe protendit ratio gloſſ. *in clem. 1. in verb. eligatur. de elect.* Nec dicitur quis per hujusmodi extenſionem novum caſum adducere, ſed eum qui in expreſſo caſu in ratione continebatur ſeu concludebatur, ſecundum æquitatem detegere & declarare Roland. à Valle *conſil. 14 n. 10. & ſeq l. 3.* Hyppolit. Riminald. *conſil. 4. num. 9. & ſeq.* quia expreſſe dicitur, quod ex mente & ratione tacitè colligitur. Joach. Mynſing. *decad. 7. reſp. 61. n.* 7. Ex eo concinnè Cic. *in Top.* & feudiſtæ *in*
67 *c. unic. de alled.* Æquitatem, *ait*, in paribus cauſis paria jura deſiderare, Et hinc quantum arbitror receſſus Imperii toties commonefaciunt magiſtratus, ut, quoad ejus fieri poſſit, in exactione collectarum rationem habeant eorum, quos ad inopiam forte redactos conſpicentur, daß ſie die verarmete Underthanen mit abforderung der Contribution bedencken ſollen R. A. Anno 1582. §. Und nach dem die anſehenliche. Anno 1594. §. Und das den Underthanen. Anno 1598. §. Und das den Underthanen. Anno 1603. §. Und das den Underthanen. Quod ipſum tempore Matthiæ I. glorioſiſſimi Imperatoris Anno 1613. menſe Octobri in Comitiis Ratisbonenſibus repetitum eſt §. Und das den Underthanen ibi: die erarmete und erſchöpffte.
68 Quin & exemptionis velamento ſeſe muniunt qui cum morborum caterva confligantur, ut ipſis ſubſtantiæ ſuæ fructus vix ad alimenta ſufficiant Petr. de Ubald. *tract. de collect. num.* 23. Regner Sixtin. *de regal. lib. 2. cap. 14. num.* 19.

Quam primum tamen pauperes & infirmi ex inopiæ ac valetudinis incommodo emerſe-
69 rint, & patrimonium incrementum acceperit, contributionis oneri viciſſim adſtringuntur *l. 4. §. deficientium. 1. ff. de muner. & honor. l. ab his onerib. 10. §. acutis. 3. ff. de vacat. & excuſ. cap.*
70 *ſi pauper. de præbend. in 6.* quia cauſa immunitatis ceſſante non poteſt ipſa diſpoſitio non quieſcere *c. cum ceſſante. de appellat. l. adigere. 6. §. quamvis. 2. de jure patronat.* Cravett. *conſ. 656. n.* 10. Marc. Anton. de Amat. *deciſ. 116. num.* 3.
71 Et quod ceſſante paupertate ceſſet & privilegium in ſpecie tradit Menoch. *conſ. 321. n.* 32. Alexand. Raudens *reſponſ. poſt. n. 13. v. 4. moveor. lib.* 2.

Interea verò dum pauperes à muneribus
72 hiſce extraordinariis indigentia eximit, ſi certa ac determinata pecuniæ quantitas alicui univerſitati vel civitati ſit indicta, ea nihilominus integrè præſtanda eſt, & portio pauperum gravat alios cives opulentos *l. omne territorium. 4. C. de cenſib.* Ægid. Thomat. *tract. de collect. §. retenta. num.* 11. Gaſp. Baetia *d. tract. de inope debit. cred. addic. c. 18. num.* 10. Sin autem ſingulis de univerſitate perſonis collecta indicatur tunc unus pro altero non tenetur, ſed ſuam quisq; portionem pro modo patrimonii ſive fructuum dependit, pauperum jure ſalvo.

Porrò quis pauper cenſendus ſit, non usquequaque inter Dd. convenit. Quidam eum 73
pauperem dicunt, qui in bonis non habet quinquaginta florenos Gail. *1. obſ. 42. num.* 8. *ubi teſtatur de communi.* Quibus utique ſuffragatur Statutum Electoratus & Ducatus Saxoniæ, ubi actori, qui paupertatis juramentum deponit quod videlicet ultra 50. florenos uſualis monetæ in bonis non poſſideat, in ſportulis & expenſis totius litis uſque ad determinationem cauſæ parcitur, & gratis adhibetur è publico Procurator, quem vocant pauperum, atteſtante Coler. *de proceſſ. execut. p. 1. cap. 2. num.* 121. Nonnulli pauperum claſſem centum aureis circumſcribunt gl. *in fin in verb. pauper. in auth de exhib. reis.* quam refert Doctor Martæ. *deciſ. Piſan. 21. n. 19.* Hond. *1. conſ. 93. n. 30.* 74

Alii aliter rem definiunt. Nos communio- 75
rem exoſculantes, judicis id arbitrio relinquimus. Schneid. *Inſt. quib. ex cauſ. manumit. n.* 12. Simon de Prætis *conſil. 137. num. 21. cent.* 2. Menoch. *de A. I Q. lib. 2. cent. 1. caſ. 65. num. 7. & conſ. 433. n.* 12. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1159. *num.* 8. Joan. Petr. Surd. *tract. de aliment tit. 7. quæſt 9 num.* 10. Hieron. Papon *conſil.* 24. *num* 11. Marc. Anton. de Amat. *deciſ. 115. num.* 8. Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 120. num.* 9. Sigiſm. Scaccia *de appellat. quæſt* 17. *limit. 40. num.* 8. Rutg. Ruland. *de commiſſ. pap. 1. lib. 6. cap. 13. in fin.* Secundum qualitatem ſeu diverſitatem perſonarum & eorum moderando Fulv. Paci[illegible]n. *de probat. lib. 1. cap. 54. num.* 44. Natta *conſ.* 6[illegible]. *num. 12. volum.* 3. Andr. Fachin. *3. conſil. 46. num.* 12. Carol. Bardelon. *conſ. 164. numero* 35. Mynſing. *4. obſ. 97. num.* 10. Coler. *de proceſſ. execut. p. 1. cap. 7. num.* 163.

Nam egere dicitur non ſolum is, qui non ha- 76
bet neceſſaria ad ſuſtentationem vitæ, ſed etiam qui vivere nequit pro conditione & dignitate perſonæ vel Status ſui. Bald. *in lib. ſi quis ad declinandam. 49. col. 2. verſ. citra tertium. C. de Epiſc. & Cleric.* Natta *conſ. 590. num.* 14.

Ex quo nobilis pauper cenſeri poteſt, quam- 77
vis poſſideat ea bona, quæ, ſi ruſticus haberet, dives diceretur. Maſcard. *d. concluſ.* 1159. *num.* 14. Hering. *de fidejuſſor. cap. 8. num.* 68. id quod à prudentia judicis totum dependet. Hoc enim eſt generale ut in omnibus his, quæ à jure determinata non ſunt ac præfinita, ſemper arbitrio judicis ſtandum ſit *lib. 1. §. fin. ff. de jur. delib.* Unde judex jure ac merito legis auxilium ab Eguinario Barone *de divid. cap. 4. numero.* 11. appellatur. Sed quandoque jus

78 caſum ſigillatim decidit , iſto judicis arbitramento opus non eſt. Sic in accuſationis materia pauperis dicitur, qui minus habet, quam quinquaginta aureos *lib. nonnulli* 10. *ff. de accuſ.* hoc eſt , quinquaginta ſeſtertiorum millia Cujac. 17. *obſ.* 30. *in fin.* mille ſeſtertiis pro uno aureo computandis §. *ſed noſtra Inſt. de ſucceſſ. libert.* Licet ex communi Dd. ſententia talis pauper , dummodo ſit probæ & honeſtæ fidei ac vitæ , & non ſuſpectus propter paupertatem , ab accuſando non repellatur Jul. Clar. *quæſt.* 14. *num.* 19. *& quæſt.* 24. *n.* 11. *pract. crim. poſt.* Beroum. *in cap.* 1. *n.* 54. *verſ. tandem ſit concluſio extr. de accuſ.* aſſerentem , non eſſe ab eo conſulendo aut judicando recedendum. Ita
79 libertus dicitur pauper ad excludendum patronum à ſucceſſione, ſi minorem centum aureis habeat ſubſtantiam *d.* §. *ſed noſtra. Inſt. de ſucceſſ. libert.*

Commentitia verò paupertas non excuſat, nec prodeſt ad munerum fugam *lib. quisquis.* 2. ubi accurſ. *lit. d. C. de cenſib.* Et ut maximè quis pauper ſit, ſi tamen artificium ſciat, eoque quotidie lucrari poſſit, pro illo etiam Collectas ſolvere tenetur Feſtaſ. *de æſtim. & collect. p.* 2. *c.* 1. *n.* 20. Luc. de Penna *in l.* 2. *C. quib. muner. nem. lic. excuſ.* Roland. à Valle *conſil.* 66. *num.* 23. *lib.* 1. Et ita Receſſus Imperii de Anno 1582. allegatus non indiſtinctè vult : ſondern das die Obrigkeit / ſo viel möglich / ſie bedencken ſolle. Ratio igitur ex æquo & bono paupertatis eſt habenda in Exactione Collectarum. Gail. *d. c.* 9. *n.* 20.

SECTIO III.

DE IIS, QUI NUMERO liberorum immunes ſunt.

80

In quæſtione, An numerus duodecim liberorum liberet parentes ab omnibus muneribus , etiam patrimonialibus , & ab his quæ
81 perſonis pro rebus indicuntur ? Varii variè ſenſerunt. Quidam numerum duodecim liberorum non ſufficere , ſed ſexdecim requiri ad prædictam immunitatem conſequendam , voluerunt. Communem alii & benigniorem opinionem in contrarium eſſe & de facto ſervari , quod imo non ſolum in decurione (de quo loquitur text. *in l. ſi quis decurio.* 24. *Cod. de decur. lib.* 10.) ſed etiam in quovis privato
82 numerus duodecim liberorum immunitatem præſtet , tam à patrimonialibus quam à perſonalibus muneribus. Roland. à Valle *conſil.* 66. *numero* 35. *volum.* 1. *& latius conſil.* 52. *numero* 3. *vol.* 2. Simon de Prætis *conſil.* 18. *num.* 1. *&* 2. *cent.* 3. Surd. *conſil.* 146. *numero* 16. Cacheran. *conſ.* 60. *numero* 2. *&.* 3. Ant. Teſſaur. *deciſ. Pedemont.* 267. relatus à D. Marta *in Digeſtis Noviſſ. deciſ. tom.* 4 *tit. Immunitas cap.* 7. Sixtin. *de Regalib. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 96. *& ſeqq.* Florez *d. quæſt.* 21. *numero* 255. Cardinal. Thuſc. *in lit E. concluſ.* 562. *per tot.* Roland. *de commiſſ. p.* 4. *cap.* 6. *num.* 47. Ex quibus authoritatibus conſtat, hanc eſſe receptiſſimam Dd. Sententiam , cui mordicus inhærendum , rejectis ſingularibus aliorum opinionibus , ut diſerte ſcribit Jaſon *in l. ſciendum.* §. *fin. numero* 7. *ff. qui ſatisd. cog.* Joan. Faber *in proœmio Inſt. admonens nos* , ne novarum opinionum inventores 83
eſſe velimus , relatus per Nattam *conſil.* 149. *n.* 7.

Neque huic ſententiæ refragantur textus, qui in contrarium allegari ſolent *l. neque* 5. *Cod. de muner patrim. & l.* 2. §. *Numerus. &* §. *quæ patrimoniorum. ff. de excuſ. mun.* Quibus textibus expreſsè cavetur , quod nemo à Patrimoniorum oneribus Liberorum numero excuſetur. Nam reſpondetur exaudienda eſſe hæc loca de pauciori Liberorum numero , quam duodecim vel ſexdecim : quippe cum variè Liberorum numerus ad excuſationem municipalium munerum proſit, authore Juriscon- 84
ſulto *in l. ſemper.* 5. §. *demonſtratur. ff. de jure immunitat.* Prodeſt enim ad civilium munerum excuſationem quinque Liberorum numerus *l.* 1. *Cod. de his qui num. liber. ſe excuſ.* Nonnunquam numerus trium liberorum excuſat à muneribus *l.* 1. *Cod. de legat. lib.* 10. Sic ab onere Tutelæ ac curæ vacationem præſtat numerus trium liberorum Romæ, in Italia quatuor, in Provinciis quinque liberorum numerus *Inſt. de excuſ. tut. vel curat. in princ. &* §. 1. Reſtringi ergo debent textus indiſtinctè loquentes ad numerum quinque liberorum , non autem extendi ad numerum duodecim liberorum de quo *dict. l. ſi quis decurio* 24. punctim
loquitur ad hoc , ut jura juribus concordentur. 85

Quamvis etiam *in d. l. ſemper* §. *demonſtratur. ff. de jur. immunit.* textus mentionem faciat ſexdecim liberorum , nec iccirco dicendum erit,
liberos duodecim non ſufficere. Quia, ut ibidem advertit Accurſius in verb. ſexdecim, non eſt præciſè neceſſe, ut ſexdecim exigantur, ſed quia ita ibidem in facto acciderat. Atque ita concludunt Borell. *conſil.* 28. *num.* 10. Alexand. Raudenſ. *lib.* 1. *de Analog. cap. vigeſimo ſecundo n.* 136. 86

Neque eſt quod quiſquam objiciat *dict. l. ſi quis decurio* 24. *Cod. de decur.* non complecti patrimonialia munera, cum indiſtinctè de muneribus loquatur, quorum appellatione nô comprehenduntur patrimonialia *lib. qui immunitatem. C. de muner. patrimon.* Quia illud verum eſt, 87
ubicunque ſimpliciter fit remiſſio munerum ab homine ; tunc enim ſtrictè intelligitur de muneribus perſonalibus tantum, non de patrimonialibus: Secus eſt, ubi ſumus in diſpoſitio- 88
ne legis, in qua latior fit interpretatio, quam in diſpoſitione hominis Natta *conſil.* 66. *numero* 1. *lib.* 1.

Eo enim caſu ubi de legis interpretatione agitur , munerum appellatio generaliter intelligitur ; maximè ut contrarietas vel ſuperfluitas legum evitetur. Quæ ſane ſuperfluitas induceretur , ſi eo modo textum *in*

dict. leg.

dict. leg. ſi quis decurio. interpretaremur, ut loquatur de perſonalibus non de patrimonialibus muneribus, Cum reſpectu perſonalium numerus tantum liberorum quinque ſufficiat *dict. l. 1. Cod. de his qui num. lib.* Qua lege cum proviſum fuerit ſuper perſonalibus, ad ea tantum *l. ſi quis decurio.* reſtringi non debebit. Poſſent & aliæ adduci reſponſiones quas ſciens prætereo, cum res clara ſit & nullam patiatur difficultatem.
89

90 Ampliatur I. Principalis concluſio; ut duret hæc immunitas, etſi unus pluresve filii moriantur: Quia nihilominus Immunitati ac Privilegio erit locus Roland. *d. conſil.* 52. *numero* 49. *vol.* 2. (ubi omnibus contrariis reſpondet pluresque congerit & communem appellat) Nam ſufficit filios ſemel exſtitiſſe ſuperſtites, Licet enim poſtea decedant quidam ex eis non per hoc extinguitur talis immunitas ſed perſeverat in vita patris, cui Lex eam conceſſit.; Legemque hanc utilem atque favorabilem Reipublicæ & ſobolis procurandæ atque provocandæ cauſa latam, interpretatione adjuvari neceſſe eſt. Sic in Senatu Pedemontano judicatum teſtatur Anton. Teſſaur. *d. deciſ.* 267. Et reſpondendo comprobat Alemand. *conſil.* 123. *col. pen. & ult. volum.* 5. Hyppolit. Riminald. *conſil.* 434. *numero* 1. Natta *conſil.* 508. *numero* 15. Cardinal. Thuſc. *in lit. E. concluſ.* 563. *numero ſecundo.*

91 Ampliatur II. Nec aliqua maſculorum & fœminarum diſtinctio habenda eſt, quoniam in favorabilibus maſculinum concipit fœmininum.

92 Etiamſi filiæ nuptæ fuerint, atque filii emancipati, aut religionem ingreſſi, Ripa *in l. ex facto. n. 19. ff. de vulg. & pup. ſubſtitut.* Florez *d. n.* 255.

93 Et inter liberos, nepotes quoque adhunc Immunitatis Effectum contineri; Imò, etiam legitimatos; Et ut liberi divites exiſtant, nihil obeſſe ad immunitatem perdendam, Senatus Pedemont. cenſuit atteſtante Theſſauro *de deciſ.* 267. Florez. *d. n.* 255.

94 Cæterum quod de Nepotibus ex filio modò dictum, ita intelligendum eſt: Si filius vivit, nullo modo proſunt; ſi vero mortuus eſt, plures nepotes loco unius ſunt Vincent. de Franchis *deciſ. Neapol.* 259.

95 Baſtardi tamen inter filios numerandi non ſunt, ad immunitatem inducendam; Quia filii eſſe non videntur, nec è domo vel familia & agnatione parentis ſunt. Ex *deciſione* 8. Petr. Garſiæ à Tolleto D. Marta *d. tit. Immunitas. c.* 9.

96 Ampliatur III. Immunitatem ob numerum liberorum durare etiam patre mortuo,
97 dummodò filii inſimul cohabitent. Nam licet una ratio *in d. §. demonſtratur.* expreſsè, nempe ut facilius incumbere poſſit educationi liberorum, patre extincto, verificari non poſſit, Bartholom. Socin. *conſil.* 84. *num.* 2. *vol.* 3. cujus
98 opinionem probat Borellus *d. conſ.* 28. *n.* 121. nihilo ſecius altera ratio & cauſa remanet, videl. favor Reipublicæ, cui pater tot filios procreavit, & propterea privilegium favorabiliter & effusè interpretandum eſt: Intereſt 99
enim Reipublicæ, civitatem liberis hominibus repleri *l. 1. ff. ſolut. matrim.* Roland. *d. conſil.* 52. *num.* 10. *& ſeq. volum.* 2. *ubi dicit*, hanc eſſe principalem cauſſam immunitatis Menoch. *conſil.* 486. *num.* 6. *&* 11. *dicens*, hanc Im- 100
munitatem eſſe beneficium, non privilegium, proindeque latiſſimè explicari debere *num.* 2. *per l. fin. ff. de conſtit. Princip.* Nec verum eſt, quod hoc caſu principaliter immunitas patri competat, licet acceſſoriè & in conſequentiam, proſit filiis: Quia æquè principaliter, quinimo principalius patri propter filios conceſſio facta eſt *Auth. multo magis. C. de SS. Eccleſ.* Ita in puncto determinat Surd. *deciſ.* 123. *per tot.*

Ampliatur IV. Quod immunitas pro- 101
pter numerum liberorum conceſſa patri, ratione communionis & ſocietatis comprehendat quoque matrem, ut pro bonis non dotalibus, quæ ipſa uti propria & patrimonialia poſſidet, excuſetur. Nam & ipſa eſt mater eorundem 12. liberorum. Ac veluti ob 102
ſuam complurium filiorum fœcunditatem plurima benedictione digna eſt, ut è contrariò maledicta ſterilis, quæ non reliquerit ſemen ſuper terram *in cap. recurrat verſ. his ita reſpondetur. 32. quæſt. 4.* Unde Pſaltes filios hæreditatem Domini & ſingulare donum appellat, *Pſalm.* 127. *verſ.* 3. Et generationem rectorum benedictum iri, ait *Pſalm.* 112. *v.* 2. Ita ac tanto magis, eandem ob cauſam ab oneribus & collectis perſolvendis pro ſuis bonis, immunitatem condignè meretur. Quam etiam ſibi jure competere, fundatur, in manifeſta (1) ſententia legis (2) Doctorum (3) concludendi ratione.

Legis ſententia haud inconcinnè elicitur ex 103
textu *in l. pen. C. de his qui num. liber.* ubi mulier quinque filiorum mater exemplo marium excuſatur à muneribus perſonalibus contra eam pro ſua conditione imponendis. Eadem mens & legis prædictæ ſententia videtur, quod mater 12. liberorum excuſari debeat ab omnibus muneribus etiam patrimonialibus & collectis; ſicut pater excuſatur *d. l. ſemper. §. demonſtratur. & d. l. ſi quis Decurio.* ubi gl. & Dd. Eadem ratio eſt, Ergo idem jus eſt.

Dd. Sententiâ idem probatur, Quia Bart. *in l. facultates. C. de his qui num. liber.* ſimpliciter dicit ſummando *dict. l. pen.* quod ſicut pater ita mater excuſatur propter numerum liberorum. Et Lucas de Penna *in dict. l. pen.* dicit, quod in hoc æqua eſt condicio maris & fœminæ. Accedit Joh. de Plat. *in l. fin. C. eod.* & Vincent. de Franchis referens in Conſilio Neapolitano judicatum *deciſ.* 259. *per tot.* Jacob. Anton. Marta *in Digeſt. d. tit. Immunitas. c.* 10.

Ratio denique eſt in promptu; quod ma- 104
res & fœminæ extra caſus in jure notatos, ad imparia judicari non debeant. At mulier, ſicut maſculus, onera patrimonialia bonorum, quæ poſſidet, ſuſtinere debet, *l. 1. C. de mulier.*

in quo

*in quo loc.lib.*10.*l.reſcripto.§.fin.ff.de mun.& hon.* Cumq; pro his indigeat excuſatione, ut maſculus; conſequens eſt (cum ſimus in materia indifferenti) jura tribuentia immunitatem ob numerum liberorum, dum de maſculo patre
105 loquuntur, pariter & complecti mulierem matrem *l.qui duos.in fin.ff.de leg.* 3.*l.ſervis legatis. princ.ff.eod.*Surd.*tr.de aliment.tit.*1.*quaſt.*31.*nu.* 10. Cum etiam mater filiorum educationi, à
106 qua totius humanæ vitæ accivitatis bene inſtituendæ momenta pendere videntur, obnoxia ſit, infantesque intra triennium lactare, gloſſ. *in l.nec filium.Cod.de patr.poteſt.* Garz. *de Expenſ. & meliorat.c.*3.*n.*29.*& ſeq.* Aſcan. Clemens *de patr.poteſt.cap.*4.*n.*2. Ludovic.Molina *lib.*2.*de primogen. Hiſp.cap.*15.*num.*3. ultra triennium verò, patre ad inopiam redacto, illos alere teneatur, text.*in l.ſi quis à liberis. §.verum. verſic. ergo & matrem.* 4.*ff. de lib.agnoſc. l.pen.ff. eod.* Auth.*ſi pater C.de divort.fact.*Novell.117.*cap.*7. Surd *tit.*1.*quaſt.*14.*n.*9. ubi 24.inſignium Dd. authoritatibus hanc ſententiam comprobat &
107 ſequitur. Imò ex cauſa probabili, putà ſi mater ſit dives, & filia egens patre careat, vel inopem maritum habeat, dotare cogitur, *l.neque mater.* 14.*C.de jur.dot.*Cephal.*conſ.*5.*n.*63. Boer.*deciſ.*129.*n.*3.Surd.*tit* 4 14.*num.*13. Et licet ceſſaret alimentorum cauſa; tamen altera, videlicet repletio & favor Reip. univerſalis Chriſtianæ, quæ loco Reip. Romanæ & Imperii Romani ſucceſſit, adhuc remanet; nec inconveniens eſt, ut hoc privilegium quod remanet, duobus uno & eodem tempore proſit, poſtquam ad eſſe filiorum ambo operantur. Et alioqui notum eſt, ſi in una perſona major ſit ratio quàm in alia, inde tamen non effici, quòd privilegium ceſſet in perſona ejus, in quo eſt minor ratio *l.* 1.*§.quod autem.ff.de aleatorib.* Adde, quod ratio, quæ movit Legislatorem ad excuſandam matrem à muneribus perſonalibus ob numerum quinque filiorum, exemplo patris per *d.l. pen.*ſit, & vigeat eadem ad excuſandam à muneribus patrimonialibus propter numerum 12 liberorum, ſicut pater excuſatur. Proinde rectè concludimus & idem jus eſſe in matre *vulg.l.illud.ff.ad L.Aquil.cum ſimilibus.* Et quod diſpoſitum in uno correlativorum, ſibi quoque vendicare locum in altero.

108 AMPLIATUR V. Ut immunitas 12. liberorum, nedum ad bona adquiſita ſed etiam acquirenda trahatur, ut de communi atteſtando firmant Cacheran.*deciſ.*136.*num.*1.Burſat.*conſil.*16.*num.*77.Gallia *conſil.*3.*num.*14. Fab.de Anna *conſ* 61.*num.*15.ubi id ait procedere non ſolum reſpectu concedentis ſed etiam tertii *ibid.n.*16.

109 AMPL.VI. Ut numerus liberorum quoque à patrimonialibus ordinariis oneribus excuſet. Nam etſi nonnulli velint, immunitate 12. liberorum tutum, ſolum ab extraordinariis præſervari, exiſtimantes, id convenire verbis textus in *dict.l.neque & in l.*2.*§.qua patrimoniorum. ff.de vacat.muner.* Roland. *d.conſil.*52.*n.*18.*lib.* 2.Burſat.*conſ.*161.Gallia *conſil.*3.*n.*19.*& conſ.* 85.*num.*12. Tamen ego arbitror parentes hoc caſu in totum & in omnibus immunes, exceptionemque prætenſam cōtra communem ſententiam Dd. ſupra allegatorum indiſtinctè volentium, numerum 12. liberorum excuſare à Collectis & oneribus patrimonialibus eſſe explodendam. Etenim ubi Lex non diſtinguit, 110
nec nos diſtinguere debemus *l.de precio.ff.de Public.act.* neque præbere materiam litigiis & otioſæ ac inutili diſquiſitioni, quæ ſint extraordinaria onera patrimonialia. Et textus ſupra 111
allegati de numero liberorum quatuor vel quinque, non verò duodecim loquuntur gloſſ. & Bart.*in dict.§.demonſtratur.*ex quo textu ſatis perſpicuè intelligitur dum præmittitur regula, patrem propter numerum liberorum, ſcilicet quinque, ut in *l.cura pr.ff.de muner.& honor.* non excuſari ab omnibus muneribus (quia à perſonalibus tantum immunis erat *l.reſcripto. §.fin.ff.eod.*) ſubjungitur in *d.§.demonſtratur.*& 112
datur exceptio, *ibi; ſed tamen quia* 16.*pueros habere per libellum notificaſti &c.* Quæ dictiones, *ſed tamen*, adverſativæ quoties poſt generalem 113
aliquam diſpoſitionem ponuntur, tunc aliud conſtituunt in jure & facto Joan.Grivell.*deciſ. Dolan.*114.*num.*28. In facto; per numerum enarratum ſexdecim liberorum: In jure; *ibi & remitti tibi munera*, id eſt, omnia muneta: Tum, ob indefinitam univerſali æquipollentem *leg. ſi pluribus.ff.de leg.*2. Tum etiam, ut adverſetur 114
præcedentibus *ibi; non ab omnibus muneribus.* Ita ergo numerus 12. liberorum excuſat ab omnibus muneribus perſonalibus & patrimonialibus, ut verbum (*munera*) exponitur per *l.* 1. *in pr.& d.l.reſcripto.§.fi.* Et qui dicit OMNE, nihil excludit *l.*1.*§.Iulian.ff.d.leg.*3. Et quia mu- 115
nus ordinarium extraordinario frequentius eſt: ad illud magis debet aptari diſpoſitio *d.§. demonſtratur.& d.l.ſi quis decurio.arg.l. nam ad ea.ff de legib.*

Argumentum verò ſive rationem, qua Johannes de Platea relatus à Rolando *d.conſil.*52 *ſub num.*18. de nullo excuſato, à patrimonialibus ordinariis, & de æquilitate cenſenda inter omnes cives movetur, minus quam cætera nobis adverſantia moramur. Quia in habente talem & tantum numerum 12. liberorum eſt ta- 116
lis & tantus favor publicus, & tale & tantum onus educandi tot vel tantos filios, quiquidem & quod non eſt in aliis, non habentibus tantos filios. Ergo diverſa in hac hypotheſi valent tantum ad diſtinguendum, non ad concludendum. Et propriè eſt expreſſa ratio in *dict.* 117
§.demonſtratur ibi: non eſt irrationabile, ut concedamus filiorum educationi &c. qua ideo magis ampliat diſpoſitionem *l.cum pater.§.dulciſſimus ubi* Bart.*ff.de leg.*2. quod filiorum educatio in cibariis, calceamentis & veſtimentis magis indiget patrimonio patris & fructibus ejus, quā perſona patris quod eis per vias porrigat manus, ut rerum magiſtra docet experientia. Proinde ex ratione adſcripta in *d. §.demonſtratur. ibi: non eſt irrationabile &c.*& ex verbo ſuperlativo *in dict.l.ſi quis decurio. ibi: honeſtiſſimis &c.* Magis congruum rationabileque eſt tenere, immunitatem hujuſmodi per generalem le-

ſem conceſſam, non ſolum ſimplicem, plenam, pleniorem, ſed etiam pleniſſimam eſſe: Et iſte, judicio meo, eſt propior & verior intellectus *d.§.demonſtratur.& d.l.ſi quis decurio.* quicquid dicant Thomat. & alii, ut ſcilicet numerus 12. liberorum excuſet ab oneribus perſonalibus & patrimonialibus omnibus, & ordinariis & extraordinariis.

118 Limit. I. Regulam prædictam ſalis grano adſpergendam exiſtimo; nempe quod numerus duodecim liberorum, licet excuſet à muneribus, non tamen ab honoribus. Cum enim hæc immunitas ex privilegio, tum à jure communi, tum ex nova Imp. Juliani Conſtitutione proveniat, non debent ab honoribus & prærogativis cenſeri privati & excluſi; ne quod in

119 favorem introductum eſt, retorqueatur in odium, ut nuncupatim tradit & obſervat Alexand. *conſ.* 32. *volum.* 5. Tib. Decian. *conſ* 21. *n.* 25. *lib.* 1. Lancellot. Gallia *conſ.* 85. *n* 1. Marſil. *ſingul.* 519. Azeved. *in conſtit. Reg. Hiſp. lib.* 6. *tit.* 14 *n.* 10. Maximè quando perſonarum qualitas & origo non repugnat Sylvan. *conſ.* 1. *n.* 104.

120 Cui porrò conſequens eſt. Limit. II. Quod numerus liberorum non excuſet à muneribus publicæ utilitatis gratia indictis *l. neque tempore. Cod. de mun. patrim.* Roland. *conſ.* 84. *nu.* 7. *lib.* 2. Hyppolit. Riminald. *conſ.* 2. *n.* 11. *& conſ.* 20. *n.* 13. poſt Baldum *conſ.* 312. *volum.* 3. & Nattam *conſ.* 215. dicentem, quod nec immunes ob numerum 12. liberorum ſint immunes à refectione murorum, pontium &c. veluti neceſſaria, non ſolum utili. Noviter Alduin. *conſ.* 59. *n.* 13.

Limit. III. ſignanter; Numerum 12. liberorum non defendere parentes immunes, niſi

121 ab oneribus & collectis publico collectandi jure imponendis non vero à laudemio, canone, libello, cenſu vel reditu aliquo annuo ex natura contractus & privatæ conventionis debito. Ita declarat Alex. *conſ.* 123. *col* 2. *vol.* 5. inferens ex hoc talem 12. filios habentem non excuſari ab onere ſolvendi ſeu quinquageſimam ratione rei Emphyteuticæ juxta *l. fin. Cod. de jure Emphyt.* vel ſolvendo decimam loco illius ſubrogatam: Quia onus id reſpicit privatam utilitatem cujuſcunque locantis eo modo. Sequitur Natta *conſ.* 508. *n.* 15. & Hyppolit. Riminald. *conſ.* 25. *n.* 41. *&* 42. *& conſ.* 434. *n.* 3. 4. 5. *&* 16. *& conſil.* 628. *n.* 41. Cardin. Thuſc. *d. concl.* 563 *n.* 12. *&* 13. Et probè notandum eſt, habenti immunitatem 12. filiorum, remitti tantum munera civilia ſeu publica de quibus in *dict. l. ſemper. §. demonſtratur. & d. l. reſcripto §. fin.* Exemplum dari in colendis & ad fertilitatem inducendis agris: in hoc enim dicitur utilitas publica verſari *l. colonos. C. de agric. & cenſit. lib.* 11. ubi loquens de colonis adſcriptitiis dicit text. eos ad nullum honorem etiam humilioris militiæ admitti, ne dediſcant ab agris, quia in hac parte, & Dominorum juri, & publicæ conſulimus honeſtati. Ad idem text. *in l. quocunq. C. de omn. agr. deſ.* ubi recipiens prædia deſerta meliorandà cum certa immunitate cavere debet de illis non relinquendis, cum damno Reipublicæ, & ſic de reddendis iſtiselioratis ad publicam utilitatem: de muum que confirmatur *in l qui agros. C. eod tit.* Cui ergo fuit immunitas conceſſa ab omnibus oneribus &c. intelligi debet de publicis, ut ſunt in reducendis ad fertilitatem & meliorandis agris ſuis. Et hoc reſpectu ſibi deſervit privilegium Immunitatis; ſed ſi vellet rem in Emphyteuſin ſuſcipere, ſub annuo cenſu, non poſſet ipſe prætextu dictæ Immunitatis evitare præſtationem laudemii & Canonis annui; quia hoc non eſſet onus publicum, ſed merè privatum, tam reſpectu Emphyteutæ quam domini directi. Et ita diſtinguit Alexand. *d. conſ.* 123. hos duos caſus, in quo reddit rationem quod ille immunis ob numerum 12. filiorum, non ſublevetur à ſolutione quinquageſimæ vel decimæ, quia venit ex natura contractus Emphyteutici, & præſtatur pro conſenſu, quem præſtat Dominus directi dominii alienationi, quæ fit de utili dominio; Unde immunitas illi conceſſa ob unam cauſam, ſcilicet à muneribus publicis, non debet ad aliam cauſam extendi, videlicet ad onus privatum.

Sed ut tandem vela contraham, cenſet Guido Papa *quæſt.* 402. *num* 5 Præfectos rei numariæ & monetarios actu & habitu officium exercentes & continuantes multiplici immunitate gaudere, & à contributionibus exemptos eſſe. Cui adplaudit Rener. Budel. *tract. de monet. & re numaria lib.* 1. *cap* 24. *n.* 36. dicens pluſquam eſſe notorium, quod talis conſuetudo, quæ Monetarum Præfectis, eorumq; liberis & officinariis, den Müntzgeſellen/ immunitatem tribuit à contributionibus, hodierno die in omnibus Monetariorum officinis inviolabiliter ſervetur: Et quod eorundem privilegia a Cæſ. Majeſtate de novo fuerint renovata & confirmata. Quicquid ſit; in Regno Galliæ, & quibus monetarii ibidem gaudeant privilegiis, anxiè inquirere, haud operæ precium duco. Illud conſtat, jure communi monetarios homines vilis & abjectæ conditionis cenſeri, adeò quidem, ut ſemper etiam in hac ſua conditione manere cogantur, nec aliquo dignitatis privilegio inde liberari poſſe, ut ad honores ullum aditum habeant *l. 1. C. de murileg. & Gynæciar. l. ne quis. C. de dignitat. lib.* 12. Sive igitur jam allegatos textus de monetariis, qui Principis monetam cudunt, ſive de corruptoribus monetæ & falſariis juxta Alciati cenſuram *in d. l.* 1. accipiamus; nullam immunitatem, præſertim hoc exulceratiſſimo ſæculo, quo nefarium & nequiſſimum iſtud hominum genus veterno Æruſcationis immerſum, monetam adulterat, pragmaticasque Imperii ſanctiones temerè convellit, illis competere, omninò mihi perſuaſum habeo. 122.

CAPUT

CAPUT XIV.

DE NOBILIBUS, VASALLIS, & Hanſeaticis Civitatibus, an & quatenus ii ab onerum contributione immunes ſint?

CAP. XIV. SECT. I.

SUMMARIA.

1.

ADagium *de Nobilitate.*
2 Nobiles *debent eſſe magnanimi, liberales, dociles & affabiles.*
3 Proverb. *Cicadarum pleni.*
4 Cicadæ *magnanimitas.*
5 Cicadæ *docilitas.*
6 Cicadæ *Liberalitas.*
7 Cicadæ *affabilitas.*
8 Nobilitatis *Hieroglyphicum.*
9 Nobilitatis *definitio.*
10 *Honos alit artes.*
11 Nobiles *à Tutela, aliisq; Civilibus muneribus excuſantur.*
12 *An etiam à muneribus realibus?*
13 Nobilitas *per ſe non tribuit immunitatem: Et n. 14. ubi reſpondetur ad l. 3. §. 1. ff. de muner. & honor.*
15 Immunitas *prædij per Nobilem alienati non tranſit in Ruſticum emptorem.*
16 *Niſi* Immunitas *prædio vendito realiter cohæreat.*
17 Res *qualibet tranſit cum ſuo onere & cauſa.*
18 Nobiles *cum plebeiis contribuere tenentur pro bonis quæ habent plebeia & ignobilia.*
19 Succeſſor *non debet eſſe melioris conditionis, quam ipſius author fuerit.*
20 Privilegii *cauſa ceſſante, ceſſat privilegium.*
21 Nobiles *in perniciem Ruſticorum bona paganica emere & in feudum recognoſcere non poſſunt. Et num. 22.*
23 Regiſtratio *bonorum bona ipſa onere reali afficit.*
24 *An* bona allibrata *in Eccleſiaſticas vel alias exemptas perſonas alienata immunia ſint à Collectis?*
25 Nobiles *non Vaſalli Contributionibus ſunt obſtricti, ſive in Civitatibus degant, ſive Aulas Principum ſectentur.*
26 Nobiles & Domini Caſtrorum *Iuriſdictionem habentes an ratione bonorum paganicorum onera pro Rata cum ſubditis agnoſcant? Et num. 28.*
27 Nobiles *ab aliis excipi, ita ut ad onera cum eis non teneantur, non convenit.*
29 Nobiles *Contributionibus ſunt obnoxij, ſive immediatè ſive mediatè Imperio ſint ſubjecti.*
30 Nobilitas *Franconica, Suevica & Rhenana.*
31 Franconiæ *Equites in ſex loca dividuntur.*
32 Suevi *in quinque.*
33 Nobiles *immediati habent* Außträg.
34 *Iidem cum liberis Imp. Civitatibus comparantur.*
35 *An Nobilibus immediatis* territorialis Juriſdictio *competat?*
36 Goddæi *opinio.*
37 GanErben vnd Burgmanne *qui?*
38 *Nobiles Rhenani reſpectu Caſtrorum Ganerbicorum liberi.*
39 Ganerben *quaſi* Gemeine Erben.
40 Fauſtrecht.
41 Eorum origo.
42 Progreſſus *malitioſus.*
43 *Ab* Imperio *ſublatus quadruplici conſtituta pœna.*
44 Turcicam *ob Expeditionem omnes, quantumvis privilegiati, tributis onerantur.*
45 Nobiles *in extrema Neceſſitate non excuſantur: Et num. 53.*
46 Franckiſche/ Rheinlandiſche vnd Schwäbiſche Ritterſchafft / *pro auxilio peculiariter compellantur,* als der Röm. Kayſ. May. freye Edle knechte.
47 Nobiles *conſuetudo & præſcriptio arctant ad contribuendum.*
48 Nobiles *in Suecia quomodo penſitent?*
49 Nobilitatis *apud Hiſpanos potiſſimus effectus immunitas à tributis.*
50 *An idem in* Germania *uſu obtineat?*
51 Nobilis *immunis collectas ſolutas non poteſt repetere.*
52 *In Sabaudia & Pedemontio non poteſt fieri per* Conſuetudinem, *ut qui ſunt nobiles, non ſint immunes ab oneribus & contributionibus plebeiorum.*
53 Animalium *ratione, quæ Nobiles in feudo habent, an Collecta debeatur?*
54 Scientia *& virtus an ſanguinis nobilitati præferenda ſit?*
55 Nobilitas *inveterata divitiæ.*
56 Nobilitas *non naſcitur in ictu oculi.*

57 Nobilior *eſt, à quo genus incipit, ac in quo deſinit genus.*

58 Vaſallus *nobilis poteſt collectari in extrema Neceſsitate.*

59 *Et quando in defenſione Provinciæ Dominus opus habet auxiliario & ſtipendiario milite.*

60 Immunitatem *habens à muneribus ordinariis & extraordinariis, caſu inſolito ſuperveniente Collectatur.*

61 Camera *hoc probat, & conſuetudo Germaniæ.*

62 *Evincunt hoc publica Comitiorum decreta.*

63 *De* Comitatu frey gerühiglich ohne ſteur *inveſtitus non eſt immunis ab onere Collectarum Imperialium.*

64 Nobiles *non excuſantur, ſi tyrannus Turcicus fines Germaniæ populetur.*

65 *Ipſi* Nobiles *cogitent, haſce expeditiones pro ſui ordinis dignitate ſuſcipi.*

66 Turcæ *nobilitatem ex virtute æſtimant.*

67 Nobilium *magis intereſt, quàm plebeiorum, haſce expeditiones adjuvari.*

68 *Diverſis ex cauſis poteſt quis ad duplices præſtationes obligari.*

69 *An* Nobiles *recens creati, non obſtantibus ſtatutis, Conſuetudinibus vel Privilegiis in contrarium, in Cathedralibus Eccleſiis pro Canonicis, & ad ludos Equeſtres Torneamentaque ſint admittendi?*

70 Nobilitas *perſonæ conceſſa valet ubique.*

71 Nobilitatus *Principis Reſcripto iisdem gaudet privilegiis, quibus cæteri Nobiles.*

72 De Militibus Sacris Rhodiis *& Templariis hoc & num.* 73.

74 Teutonici *Equites qui?*

75 Gladiferi *Equites in Livonia; & S. Iacobi in Hiſpania, Calatravæ, Alcantaræ &c. numero* 76.

77 Aurei Velleris *Equites; eorumque origo inſtituta & progreſſus.*

78 Garterius *ordo* Ritter des Hoſenbandes.

79 Equites S. Catharinæ, *Bandæ, Stellæ &c.*

80 Hieroſolymitani Equites, *& ſimiles, an ſint immunes à Collectis? ſæpiculè in Galliæ Curiis & Parlamentis tractatum.*

CAP. XIV. SECTIO I.

DE NOBILIBVS.

NUnquam felicius leges ad æternitatem memoriæ in ære fuerunt inciſæ, quàm in adagiis artes ſunt deſcriptæ, & Scientiæ. Adagia enim nunquam conſeneſcunt, quæ
1 continenter repueraſcunt cum tempore, quale hoc eſt, in omnium ore: CICADARUM pleni. Nam quæ virtutes nobilitatis ab Ariſt. numerantur quatuor: illæ omnes exprimuntur hac adagii ſignificatione. Magnanimitas:
2 liberalitas: docilitas & affabilitas. Nobilis enim quaſi noſcibilis à virtute videtur deduci; quæ neſcit in occulto latere. Quid? Nobilis in adverſis eſt magnanimus, neſcius frangi in rerum calamitate: in obſcuris ſagax & docilis: affabilis cum inferioribus, & cum ſuperioribus ſuis liberalis. Hoc natura per Cicadam. Iccircò apud Athenienſes inoleverat uſus, ut in pileis viri nobiles. Cicadas geſtarent, tanquam inſigne nobilitatis. Inde
natum adagium: Cicadarum pleni. Quare 3
magnanimitas per Cicadam? Eſt Magnanimitatis, mori potius pro patria, quàm contabeſcere morbo. Idque illuſtris ille Machabæorum Dux non negavit, qui teſtante ſcriptura elegit nobiliter mori potius, quàm ſubditum eſſe peccantibus. Cicada vero dicitur, quod cito cadat, moriaturque in eo loco, in quo eſt nata. Quomodo per cicadam Docilitas? eſt ſine ore, ſine voce, veſciturque po-
tu, & cibo, in quo argumentum eſt docilita- 5
tis. Nam quantum detrahimus ventri, tantum tribuimus ingenio. Omnino hæc inter ſe differunt & multis paraſangis diſtant, Pruden-
tia & gula. Quomodo per Cicadam liberalitas? 6
canit quamdiu vivit, operam ſuam non ne-
gans, eâ frui volenti. Quare denique per cica- 7
dam affabilitas? maſcula perpetuo canit: Obmuteſcit contra pertinaciter fœmella, in quo certum eſt affabilitatis argumentum.

Apud Romanos autem Nobilitatis Hiero-
glyphicum conſtituebatur annulus aureus: 8
Quia ſicut animus eſt infinitus, ita nobilitas infinitæ eſt virtutis, quod belle demonſtratur per annulum, qui eſt infinitus; cum habeat figuram orbicularis ſcientiæ: Ideoque aureus annulus dabatur de publico Senatoribus & Equitibus, quo notabatur nexus, & catena omnium virtutum. Fluxus eſt in annulo: refluxus: ac denique centrum fluxum ſive mentem perficit ſcientia, refluxum ſive rationem informat ars: centrum, id eſt, opinionem perficit experientia. Quid? in rebus gerendis fluxus eſt ex ſcientia, & refluxus ex arte in ſcientiam, circa experimenta; item mens in rationem tendit, & ratio in mentem circa opinio-
nem. Notatur denique per Annulum Nobili- 9
tatis definitio; quæ hæc eſt: Nobilitas eſt animi Patrimonium, virtutum poſſeſſio, & gloriæ hæreditas.

Quandoquidem ergo tanta nobilitatis excellentia, tanta vis, tantus ſplendor & gloria; nil mirum, ſi jura nobilitatis habentes, tum jure cõmuni, tum conſuetudine certis prærogativis, privilegiis & immunitatibus gaudeant, ut ea ratione plures ad ſtudium virtutis inciten-
tur: Donis enim & gratiis, blandimentis & ho- 10
noribus, præmiis & muneribus, invitantur homines ad bonum *c. qui ſincera* 45. *diſt. c. quam pio* 1. *q.* 2. *l.* 4. *ff. de inoff. teſtam. l.* 1. §. 1. *ff. de juſt. & jur. cum ſimilib.*

Inter cætera vero Nobilitatis politicæ le- 11
gitimè acquiſitæ privilegia referendum eſt, quod excuſentur à tutela, aliisq; civilibus perſonalibus officiis, plus oneris, quàm dignitatis ad nexum habentibus *l. honorem* 10. *ff. de muner. & honor. l.* 3. §. 1. *ff. eod. l. non tantum.* §. *Ilienſibus ff. de*

ff. de excuſat. tut. Quod jam fuſius examinare, non eſt noſtri inſtituti.

In quæſtione autem circa munera realia; 12 diſtinguendum eſt, inter Nobiles Vaſallos, & non Vaſallos: Ita, ut hi cogantur contribuere cum aliis in Collectis; illi non item; idque propter onus ſive in remunerationem ſervitiorum perſonalium, quibus ratione feudi Dominis ſuis obſtricti ſunt: Tum, ne duplici onere graventur, quod jura non permittunt, Tiraquell. *tract. de nobilit. cap.* 20. *n.* 166. & 170 Modeſtin. Piſtor. *conſil.* 9. *n.* 46. *vol.* 2. Mathias Stephan. *tr. de Nobilitate cap.* 6. *n.* 31. & *dictum eg ſupra cap.* 9. *num.* 12. Tum ne natura bonorũ feudalium alteretur, quæ jure ad perſonalis operæ præſtationem ſunt deſtinata, Maurit. *in l. unic. C. de mulier. & in quo loco lib.* 12. *verſic. cum tantum.* Atque hanc rationem, quod nobiles non ratione perſonæ vel nobilitatis, ſed potius ratione ſervitiorum perſonalium, quæ intuitu bonorum feudalium exhibent, fruantur immunitate à Collectis ſolvendis, veram eſſe, vel exinde patet, quod ignobiles etiam de bonis feudalibus non præſtent Collectam. Tiraq. *d. c.* 20. *n.* 164.

13 Regula itaque ſit; Nobiles, non Vaſallos, realibus muneribus patrimoniorum, tam ordinariis, hoc eſt, tributis ſeu indictionibus; quàm extraordinariis, hoc eſt, collectis, non minus, quàm plebeios aggregari *l. reſcripto* §. *fin.* ubi gl. *verb. incolis l. munerum.* §. *patrimoniorum.* ubi Bart. *ff. de muner. l. ei qui originem* §. 1. *ff. eod. l. ad inſtructionem C. de SS. Eccleſ. l. abſit C. de privileg. dot.* Tiraq. *d. loc.* Modeſtin. Piſt. *d. conſil.* 9. *num.* 46. Hartm. Hattmanni *tit. de feud. obſ.* 31 14 *n.* 1. & 3. Florez *d. quæſt.* 21. *n.* 245. Pacian. *lib.* 2. *de probat. cap.* 22. *num.* 52. Et ſanè Juſtineanei juris authoritas clariſſimè arguere videtur, Nobilitati neutiquam privilegium tributum eſſe quoad Collectam, ſive munus patrimoniale text. expr. *in l. ſunt munera* 11. *ff. d. tit. l.* 2. *l.* 3. *l.* 6. & *l.* 9. *C. de muner. patrimon. lib.* 10. Quos textus ad hoc inducit Bocer. *tr. de collectis cap.* 11. *num.* 34.

Hallucinantur ergo Tiraquellus *d. c.* 20. *nu.* 168. & Guid. Pap. *deciſ.* 169. & 184. concludentes, Nobilitatem per ſe tribuere vacationem, & Nobiles nobiliter viventes tam de Conſuetudine Delphinatus, quàm etiam de Jure gaudere immunitate ejuſcemodi onerum per text. *in l.* 3. §. 1. *ff. de muner. & honor.* Idem quoque tenet Guid. Pap. *deciſ.* 379. dicens, quod viduæ etiam Nobilium gaudeant eodem privilegio.

Sed facilis *ad d. l.* 3. eſt reſponſio, nempe quod loquatur de militibus actu militantibus, alioquin ſi dimiſſi ſint à militia, tantum annum habent, quo redduntur immunes ab hujuſmodi oneribus, à tempore dimiſſionis, aut biennium aut quadriennium, ſecundum quod diu fuerint in militia *l. ſed & milites* §. 1. & 2. *ff. de excuſat. tut.* perpetua autem exemptio non datur, niſi veteranis *l.* 1. & 2. *ff. de Veteran.* vel iis, qui per viginti annos continuos militaverunt *d. l. ſed & milites* §. *Quandoq.* Unde colligitur, quod nobiles non debent gaudere illa immunitate, niſi quando actu militant.

Præterea à *d. l.* 3. loquitur in muneribus perſonalibus, à quibus eximuntur milites exiſtentes in militia, non autem in oneribus realibus ſeu patrimonialibus à quibus, neque principales, neque veterani, neque alii qui privilegio aliquo ſubnixi ſunt, excuſantur Bart. *in l. munerum.* §. *patrimoniorum ff. de muner. & honor. & in d. l.* 2. *ff. de veteran.*

Quare rectè ſentiunt contrarium Modeſtin. Piſtoris *d. loc. ſub num.* 49. Bidembach. *quæſt.* 18. §. *Cæterum.* Matth. Stephan. *d. tr. de Nobilit. c.* 6. *num.* 38. Paul. Chriſtinæus *deciſ. Belg.* 102 *per tot. vol.* 2. & *alii ſcienter omiſſi.* Neque etiam perſonæ Nobilium ita ſunt privilegiatæ, ſicut Eccleſiæ, per notata Modeſt. Piſtoris *d. conſ.* 9. *n.* 28. & *ſeqq.* & *conſ.* 21. *n.* 20. & *ſeq. vol. eod.*

Ampliat. I. Si ergo Nobilitas per ſe in 15 hac materia non tribuit ſingulare privilegium, ita ut nobiles à præſtatione contributionum & onerum realium releventur; Conſectarium eſt, nec emptores inferioris conditionis, vel ruſticos, in quos nobiles interdum prædia, ſua alienant, ſolutionem horum onerum declinare poſſe Carol. Bardellon. *conſ.* 7. *n.* 15. poſt Alex. Purpurat. & alios. Niſi immunitas prædio vendito realiter cohæreat: 16 cum res quælibet tranſeat cum ſua cauſa *l. fin. C. de præd. & omnib. reb. navic.* Tiraq. *d. c.* 20. *n.* 171 17 Bocer. *d. c.* 11. *n.* 43.

Amplia II. Contra; ſi Nobiles à plebeiis 18 in alieno territorio bona allibrata emerint, aliové legitimo titulo recenter acquiſiverint, ea ſervitiis & oneribus manere obnoxia, aſſerit Natta *conſ.* 460. *n.* 16. Cravetta *conſil.* 642. *n.* 4. *verſ. Argumentis his.* Ant. Fab. *in Cod. deciſ. Forenſ. lib.* 9. *tit.* 49. *diffinit.* 4. & *diffinit.* 14. *num.* 4. Daß nemblich die vom Adel von denen Gütern/ welche ſie in wenig Jahren von Bauren an ſich gebracht/ vnnd zu den Lehengütern gebraucht/ vnd davon ſie den Landesherrn keine ſonderliche Ritterdienſte leiſten/ ſo wol als von den andern/ die ſie mit jhrem leibe nicht verdienen/ gemeine ſtewr vnd Anlag abzurichten verpflichtet ſeyn. Neſcilicet melioris conditionis ſit ſucceſſor, 19 quàm ipſius author fuerit contra regulam *l. invitus* 156. §. *pleranq. ff. de R. I. cum ſimilib.* Et ne fuerit in poteſtate illius, qui vendit; facere conditionem univerſitatis deteriorem, contra *l. non debet* 74. *ff. eod.* 20

Adde, quod ceſſante cauſſa privilegii, quæ in ſervitiorum præſtatione conſiſtit, ceſſet & ipſum privilegium *l. Athletæ.* §. 1. *l. Geometræ. ff. de exc. tutor.* Johan. Bapt. Coſta *conſil.* 18. *numer.* 17.

Enimverò in præjudicium & perniciem a- 21 liorum, ejuſmodi bona Burgenſatica (Bawrengüter) Nobiles emere & recognoſcere non poſſunt. Cravett. *d. conſil.* 642. *nu.* 4. *verſ. argumentis his.*

Ueque reſpiciuntur hoc caſu, ut Domini locorum vel Nobiles, ſed ut poſſeſſores & emptores bonorum paganicorum: Ne ergo vo-

lunt antecedens, ſic non fugiant conſequens, neceſſum eſt, Cravett. *d. conſ. 642. n. 21.* Knich. *lib. 1. de reſtit pact. c. 3. numero 9. ubi in individuo determinat*, quod nobiles comparantes quantivis bona Burgenſatica ſeu ruſticorum non ſint
22 liberandi à Contributionibus, quibus obſtricti fuerant Ruſtici, in quorum jura ſucceſſerint.

Accedit Johan Bidembach. *quaſt. illuſtr. q. 61. n. 9. 10. 11. 17. & 18.* Modeſtin. *d. conſ 9. n.* 47. ubi formaliter reſpondit: Wann ſolche newe erkauffte Hueffen Landes nicht zu Rittergüter gemacht / auch keine ſonderliche Ritterdienſte darauff geſchlagen / daß die vom Adel von denſelben / ſo wol als von andern jhren Gütern die ſie nicht verdienet / dürffen gemeine Steur vnd Anlagen / vnd ſonderlichen dieſe / ſo zu erhaltung des gemeinen Landfriedens angelegt / daran denen vom Adel nicht weniger / als den Stedten gelegen / zuerlegen ſchüldig.

In hanc quoq; ſententiam noviſſimè inclinat Dn. Chriſtoph. Beſoldus non inelegantis ingenii JCtus *in Conſilio ſuo tractatui de Ærario publ. intertexto fol. 123.*

Idem etiam planè tradit plures allegans Ja-
23 ſon *conſ. 83. vol. 3. ubi ait*, Quod prædia allibrata & regiſtrata in libro æſtimii ſeu regiſtri communis pro ſupportandis quibuscunque oneribus ordinariis & extraordinariis, & Collectis, dicuntur eſſe per talem regiſtrationem ſeu æſtimum obligata quibuscunque oneribus & Collectis; Ita, quod forenſes & Clerici, qui de jure exempti ſunt à muneribus mixtis & collectis, emendo talem rem deſcriptam, teneantur ad onera vetera & nova.

Quibus accedunt Roland. à Valle *conſil. 78. n. 2. & ſeqq. vol. 4.* Weſemb. *conſ. 215. n. 5. & ſeq. vol. 5.* Et in individuo Marcabrun. ab Anguillis
24 *conſ. 40. per tot.* Quò loci in utramque partem hanc Quæſtionem; An bona, quantumcunq; allibrata ſint in Æſtimio Communis poſita, alienata tamen in Eccleſiaſticas vel alias perſonas exceptas, immunia ſint ab omni onere Collectarum imponendarum pro tempore futuro poſt dictam translationem? latè exagitat, & tandem concludit, bona ejusmodi non eſſe exempta & immunia.

Et pertinet huc conſideratio Andreæ Barbatiæ *in conſ. 26. n. 20. in fin. vol. 2.* ubi ait, immunitatis Privilegium pro bonis, quæ nunquã fuerunt ſubjecta oneribus, non poſſe dici damnoſum univerſitati, quando ea nunquam habuit collectandi jus formatum; puta, quia bona nunquam fuerunt regiſtrata, quia propriè ea non dicuntur exempta, ſed præſervata in ea libertate, in qua erant ab origine Mundi, ſecundum Baldum *conſ. 257. vol. 2.*

Multa pro Negativa adduci poſſent ex vulgatiſſimis juris regulis, puta; Acceſſorium ſequi naturam ſui principalis *c. acceſſorium de R. I. in 6.* Adhærentia ejusdem eſſe conditionis & de connexis judicari æqualiter. Munnoz de Eſcobar *tr. de ratiocin. c. 31. n. 12.* Surd. *conſ. 338. n. 3. lib. 2.* De unitis diſponi uniformiter Caball. *conſ. 21. num. 10. vol. 2.* Trentacinq. *lib. 1 var. reſolut. 1. de conſuet. n. 9. in fin.* Augmentum ejusdem naturæ, cujus eſt principale, cenſeri. Cephal. *conſ. 773. n. 45. & ſeqq. lib. 5.* Et contentum continentis ſui legibus æſtimari Cothman. *conſ. 84. n. 20. vol. 2.*

At cum teſte Paulo ex regulis generaliſſimis jus non ſumatur *lib. 1.* ubi Philip. Matthæus *n. 19. ff. de R. I.* in contrarium (quod etiam ordinatione Principum Haſſiæ confirmatum Anton. Gothofred. *diſput. feud. 1. th. 2. lib. 2. & diſput. 7. th. 6. li. 2.*) meritò itum eſt à præallegatis authoribus, quibus intrepidè calculum adjicimus.

Fallitur ergo Guido Papa *d. deciſ. 387. ubi cenſet*, quod etiam pro rebus acquiſitis à plebeiis, etiamſi regiſtratæ fuerint, habeant exemptionem: & licet tales res regiſtratæ ſint contributoriæ, quamdiu ſunt in manibus plebeiorum, tamen quando tranſeunt in perſonam Nobilis, ſequuntur ejus conditionem: Et ait Guido Papa hoc procedere, etiamſi bina vel trina vice ſolviſſet eaſdem contributiones; Quia illi actus, ex quo recipiunt iterationem, Nobilibus non præjudicant, niſi pro illis vicibus, pro quibus ſolverunt, non autem pro futuro tempore. Quæ opinio, meo judicio, ſuſtineri non poteſt, niſi Nobiles oſtendant adhoc ſe habere ſingulare & ſpeciale privilegium, vel uſum inveteratum, qui eos ab illis oneribus eximat: Quia nullo jure videtur poſſe hæc Exemptio Nobilium probari. *Et ad d. l. 3. ff. de muner. & honor. reſponſum eſt ſupra num. 14.*

Ampl. III. Sive Nobiles non vaſalli in civitatibus degant, ſive aulas Principum ſectentur: Nam etſi Maurit. *in d. l. unic. C. de mulier. &c.* Nobiles in aulis Principum verſantes excipiat, eosque à Collectis immunes pronunciet; 25
nihil tamen aliud pro ſtabilienda ſua opinione profert, quàm *l. omnium. C. de teſtament.* quæ lex licet præſumat, Principes non eſſe ſine nobilibus, tamen ob hoc nullum dat privilegium Nobilitatis, unde cum text. *in d. §. patrimoniorum.* ab hiſce muneribus, nec primipilarem, nec veteranum, nec militem, nec quenquam alium privilegio aliquo ſubnixum, immunem eſſe dicat, etiam nec Nobiles in aulis Principum verſantes ab hujusmodi contributionibus ſe excuſare poterunt. Compilator Symphorematis Cam. Imper. *tom. 4. p. 1. vol. 30. num. 83.* Thom. Maullius *tr. de jurib. int. Dom. & Subdit. cap. 9. n. 67.*

Ampl. IV. Etiamſi Nobiles Jurisdictionem habeant. Nam etſi nonnulli velint, 26
Nobiles hoc caſu eſſe judices ordinarios, qui ab extraordinariis oneribus ſint immunes; proindeq; ejusmodi Nobiles vel Dominos habentes in loco jurisdictionem à communitate ſibi ſubjecta non poſſe in partem onerum trahi, ita, ut ibi pro allodialibus bonis, quæ poſſident munera agnoſcant Natta *conſil. 535. nu. 11.* Albert. Brun. *conſ. 91. & latius conſil. 103. per tot. ubi ait*, procedere etiam quando bona nunc à Dominis poſſeſſa, aliàs eſſent regiſtrata (in quo tamen contrarium tenuit Alexand. *conſ. 145. vol. 2.* Corneus *conſ. 194. lib. 4.* Guid.

Pap.

Pap.*deciſ.*384.Surd.*conſ.*262.*n.*29.) Franciſc.
Becciusconſ.73.n.3 lib. 1.Surd.conſ.234.n.25.
ubi communem ait. Cum indecens & indeco-
27 rum ſit, quod ad contribuendum cum ſubdi-
tis admittantur Domini; uti ex Bertrando
*conſ.*2.*n.* 2. *vol.* 4. refert Joh. Bapt. Coſta *tract.*
*de ratione ratæ quæſt.*8.*num.*4.Becc.*d.conſ.*73.*n.*
10. quem ſequitur Gutierrez *lib. 3. & 4. quæſt.*
*civil.*15.*n.*19.& 20. Lancellot. Gallia *conſil.*54.
*num.*8. Et Communitas non poſſit impone-
re Collectam niſi civibus & ſubditis; quam
fundamentalem rationem adducit Corneus
*conſil.*199.*numero* 11.*vol.*1.cum multis ibi alle-
gatis.
28 Attamen contrarium communiori calculo
receptum eſt, videlicet Nobiles, Barones ſeu
alios quosvis Domicellos, bona Burgenſati-
ca ſeu paganica in ſuo diſtrictu poſſidentes,
eorum reſpectu, oneribus, in Neceſſitatem
vel utilitatem publicam directis, illigari ea fi-
ni, ut contribuant pro Rata, vel tanto mi-
nus accipiant Bertrand.*conſil* 95.*n.*7.*p.*7. Alex.
& Corn.*dd.locc.* Thomat.§.*Exactis n.*34.*f.*373.
*& ſeq.*Feſtaſ.*de æſtimo p.*4.*c.*3.*n.*13. Ant.Sola *in*
*conſtitut.Sabaud.de jure Emphit.p.*5.*gl.* 2.*n.*9. *&*
*ſeq.fol.*109.Vincent.de Franchis *deciſ.*97.*n.*18.
Quorum ſententia æquitatem ſapit, ſi Colle-
ctæ, quæ regulariter agnoſci propter Princi-
pem ſolent, à Principe ipſo & ſtatibus; non
autem à Subditis in vim Pacti & conven-
tionis imponantur: Cum eo caſu iſta ratio,
nimirum abſurdam rem videri, Superiori one-
ra ab inferioribus imperari, ceſſet, & illud de-
mum agatur, ut particeps in oneribus agno-
ſcendis Dominus fiat, Cravett.*conſ.*643.*n.*21.
v.Tertium.
29 Ampl.V. Sive Nobiles immediatè ſive me-
diatè Imperio ſint ſubjecti, Die Freyen vom
Adell/die Freye Ritterſchafft/welche ohne mittel
30 dero Käyſ.May.vnterworffen / qui in tres claſ-
ſes Franconicam, Suevicam & Rhenanam
diſtribuuntur, Reichsabſcheid de Anno 1500.
von der Ritter vnd knecht ſtewr / *pag.*44. *& tit.*
31 Was man mit den Ritterſchafften zu Franckē/
Schwaben vnd Rheinlanden handlen ſoll. E-
quites Franconiæ in ſex loca dividuntur 1. O-
denwaldt 2. Steigerwaldt / 3. Gebirg. 4. Al-
32 temühl 5. Ban 6. Rohr vnd Weide. Suevi in
quinque 1. Hegaw/Bodenſee vnd Algaw/2. an
der Donaw 3. Am Koeche oder Goochen 4 Am
Schwartzwaldt 5. Im Creichgaw Cluten *in ſyl-*
*logo rer.quotid.theſ.*26.*lit.*K.
33 Iidem Regalia Jus, & privilegium Auſtre-
garum habent ex Ordin.Camer.*p.* 2. *tit.* 34.5.
34 Weſ *conſ.*60.*n.*30.*ult.de feud.l.*1.*c.*5.*n.*7. Six-
tin.*de Regalib.c.*4. *n.* 96. & cenſentur ſubjectio-
nis neſcii, ac comparantur cum liberis Impe-
rialibus Civitatibus, quoad caſtra & territoria
ſua, uti, poſt Gail. 1.*obſ.* 92. *n.* 21. & Wehner.
in obſ. pract. verb. Ritterſchaft Adel *& verb.*
Stände des Reichs notat Beſoldus *de jurisd.*
*Imp.Rom.q.*17.*& in diſcurſu ſuo de ordine equeſtri*
*n.*10.*& aliquot ſeqq.*
Quibus conveniunt Bidembach. *quæſt. nob.*
1.*n.*7.*& ſeqq.* Rutg.Ruland.5. *de commiſſ.c.*4.*n.*
49.*& alii*, Nobilibus immediatis poteſtatem, 35
eminentiam, jurisdictionemque territorialem
qualitate & ſpecie parem cum ea, quam habent
cæteri ſtatus, in ſuis caſtris & pagis adſignantes
& majori libertate eos gaudere, quàm Comites
& Barones Aſtriacos, de quibus in receſſu de
Anno 1548. §. Wiewol auch notat Betſius
*tract. de pact. familiar. c.*2.
Verùm enim vero Goddæus *in Reſponſ. de re-* 36
*ſtitutione Baroniæ Vallendar.n.*370.*&* 371. Nobi-
les Rhenani (*ait*) tantum ex hac libertate (ex-
emptionis videlicet à jure territorii) gaudere
geſtiunt, quod certa ſunt quædam caſtra impe-
rii libera, quibus aſſignati ſunt, & quorum mu- 37
nicipes facti, ſeu Gan Erben vnd Burgmanne/
uti exemplo inter cætera eſt, caſtrum Friedberg
in Wetteravia, & ſimilia. Quæ caſtra cum
territoriali jure Imperatores & Reges Roma-
ni exemerunt, & regali quadam dignitate mu-
niverunt. Atque ita ſingulorum Nobilium
caſtra non gaudent propriè territoriali jure,
ab aliquo Imperatore conceſſo ceſſovè, niſi
fortè ex conſequente. Unde & titulata non
ſunt eorum caſtra, nec ullis ornata regalibus.
Hæc ille.
Quibus innuere videtur vir præſtantiſſi- 38
mus, non omnia, ſed certa Ganerbiorum ca-
ſtra, quibus id ab Impp. ſpecialiter conceſſum
ſit (inter quæ arcem Friedberg nominat) libe-
ro territorii jure frui, eorundemque intuitu
Nobiles Rhenanos ab univerſali omnigenæ
Superioritatis jure exemptos: ſeu (ut preſſius
dicam) in Libertatis poſſeſſione vel quaſi con-
ſtitutos eſſe.
Obiter notandum; haſce arces & Caſtra
Ganerbiorum, quorum Goddæus JCtus non
è multis meminit, ſive Ganerben (qui nihil 39
aliud ſunt, quàm Gemeine Erben.) in Germa-
nia originem accepiſſe, tunc quando in armis
jus poſitum erat, da daß Fauſtrecht im Schwāg
gieng/ Ritterhuſ.*p.*1.*de feud.*17. Cum paſſim 40
itinera eſſent minus tuta ac latrones latrocinia
hinc inde exercerent, alii quidam Nobiles, qui- 41
bus pietas magis, quàm deprædandi illa licen-
tia cordi erat, ſalutis ſuæ tuendæ cauſa contra
invaſionem hoſtium violentam exſtruxerunt
ſibi arces munitas, in quibus cum ſuis tuto vi-
verent. Ut autem conjunctio horum eo major
& firmior eſſet, confœderationes ſuas certis
legibus inierunt, quas den Burgfrieden voca-
runt. Veruntamen hæc confœderatio primi-
tus honeſtiſſima de cauſa inſtituta, tandem de-
generavit in peſſimum ſtatum. Aucta nam- 42
que illorum potentia cæperunt alios invade-
re atque opprimere, alios etiam in ſuam ſocie-
tatem recipiebant, qui in bannum Imperii
incidiſſent, donec tandem audax illorum im-
probitas & improba audacia publicis Imp. In-
ſtitutionibus coerceretur, conſtituta gravis-
ſima pœna in receptatores d. Reichs Abſchied
de Anno 1500. Et in Receſſu Wormat. 43
Anno 1495. in eosdem quadruplex conſtituta
eſt pœna 1. Daß Leib vnd gut aller mennigli-
chen erlaubet ſein ſoll/ vnd niemand daran fre-
veln kan oder mag. 2. Daß alle pflicht vnd recht

auch anforderung/die ſie haben ſollen/gegen denen ſo jhnen verhafftet/tod und abe ſein 3.daß ſie all Lehen verfallen haben 4.daß ſie vor vnredlich gehalten werden.

Ejusmodi arces, Ganerben Häuſer oder Schlöſſer/& Civitates Gabernicas aliquot recenſet Rittershuſ. *d.loc.* Prima eſt arx Rotenburgenſis prope Norinbergum. 2. Fridberga in Wetteravia 3. Arx Saltzburg ad Salam in Francia Orientali. Civitates Gabernicæ ſunt 1. Crucinacum habens condominos Electorem Palatinum & Marchionem Badenſem. 2. Smalcaldia, quæ ex parte dimidia ad Comites ac principes Hennebergenſes, ex altera ad Landgravios Haſſiæ pertinuit, ſed hodie ſtirpe Hennebergenſi exſtincta Laudgravium ſolum Dominum agnoſcit. 3. Gelnhuſa Civitas Imperialis Tob. Paurmeiſter *lib. 2. de juriſd. c.9. numero* 75. Plura qui volet, adeat Rittershuſium *d.loc.* & Kyllingerum tractatu *de Ganerbiis Caſtrorum*, Anno 1620. Tubingæ excuſo; ad quem benivolum Lectorem brevitatis ſtudio remitto.

Sed ut ad propoſitum revertamur; teſtatur Receſſus Imperii mox affatim conglomerandi
44 quod ob Turcicam Expeditionem à publicis contributionibus nemo excipiatur, quantumvis privilegio ſit munitus, & ab oneribus & tributis immunis: Quibus Imperii Sanctionibus, in caſu Neceſſitatis extremæ derogatur omnibus conventionibus, Privilegiis & Exemptionibus, quæ immunitatem indictis collectis tribuunt.

45 Nobiles itaque immediati, univerſa Repub. in diſcrimen inevitabile adducta, in ferendis ſuppetiis ſeſe difficiles præbere non debent, cum illa neceſſaria communis Salutis defenſio ad ipſius quoque Ordinis Equeſtris Nobilitate antiqua conſpicui dignitatem & ſplendorem conſervandum pertineat.

Quo, quæſo, in precio eſſet Nobilitas, Provincia, in qua degit, bello vaſtatâ, direptâ, exinanitâ? Quæ facies foret Religionis Synceræ, quæ omni patrimonio homini Chriſtiano charior eſſe debet, ſi vim, tyrannidem & immanitatem Turcæ aut alterius publici hoſtis experiri neceſſe haberemus?

Quamvis autem Nobiles immediatè Imperio ſubjecti, die freye Ritterſchafft im Fränckiſchen / Rheinländiſchen vnd Schwabiſchen Crayß / in partem etiam onerum vocentur, non tamen à Principibus, in quorum territoriis fortè domicilia fovent, exiguntur, ſed à
46 Cæſaria Majeſtate, als der Röm. Käyſ. May. freye Edle knechte peculiariter requiruntur vmb eine mitleidentliche hülff / ohn einigen gewiſſen anſchlag. Reichsabſchied *de Anno* 1500. *tit.* Was man mit der Ritterſchafft zu Francken ꝛc.

Suevicæ tamen Nobilitatis Privilegia tantum ad nobilia & libera prædia; nequaquam verò ad ea, quæ mediatè Imperio, & alterius Status territoriali Juriſdictioni immediatè ſubjecta ſunt, extendi debent vel poſſunt. Et inde conſequenter, tantummodo de liberis & immediatè Imperio ſubjectis prædiis, in arcam circuli Equeſtris (Rittertruhen) inferri debet Contributio. Compilator Symphorematis *Supplit. tom.* 1. *tit.* 4. *fol.* 299. Bidembach *q. nob.* 18. *&* 19.

LIMITATUR I. Regula prius adornata: Niſi 47
aliud conſuetudine vel præſcriptione introductum ſit Thomat. §. *Exactis per tot. fol.* 231. *& ſeq.* Petr. Gregor. *3 ſyntagm. c.* 8. Garz. *de Nobilit. gl.* 6. *numero* 8. Vincent. de Franchis *deciſ.* 28. Joh. de Cirier *de Primogenit. art* 2. *n.* 3. Wintzler *de Collect. obſ.* 14. *verſ.* 5. In materia enim Collectarum conſuetudo maximi eſt momenti, uti reſpondit Peregrin. *conſil.* 102. Surd. *conſil.* 289. *numero* 13. *& poſt hoſce* Paul. Chriſtinæus *deciſ. Belgic.* 269. *numero* 13. *alios retuli ſupra cap.* 2. *num. & paſſim hoc tractatu.* Sic in Succia No- 48
biles eorumque Subditi nihil utplurimum contribuunt, niſi ſumma Neceſſitas efflagitet: Verum quoties decernuntur bella conſenſu Nobilium, tunc ipſorum Subditi medietatem taxationis pendunt, quam etiam ii, qui mediatè Regi ſubjiciuntur, Majeſtati Regiæ concedunt. Theſoro Politico *in Relat. de Regno Sueciæ fol* 326.

Sic de Galliæ conſuetudine teſtatur Guido Papa *deciſ* 384. *&* 387. Et extat inter priſcas ordinationes Caroli VI. Anno 1408. articulus quidam, in ſtylo Parlam. *tit. de talliis. art.* 19. quo cavetur, ne nobiles pro bonis ignobilibus ſive mobilibus ſive immobilibus, quidquam ſolvere cogantur, quocunque modo ea acquiſiverint, & quamdiu ea poſſident; Cujus meminit Guil. Benedict. *in repet. c. Raynutius verb. & uxorem deciſ.* 4. *in fin.* & arreſtum ad hoc allegat; & morem ſui Delphinatus Guid. Papa *d. deciſ.* 384. De quo latius Tiraquell. *in tract. de Nobilit. q.* 20 *n.* 165. *& ſeqq.* Bodin. *l.* 1. *de Repub. c.* 6. *fol.* 72. *dicens*; Nobilitati apud Gallos nulla imperari tributa; uti fit apud Anglos, Hiſpanos & Germanos. Verum Otalaria *de Nobilit. 3 part. c.* 19. *n.* 10. & Gutierz *lib.* 3. *&* 4. *pract. quæſt. civil. q.* 14. *num.* 87. palam profitentur, apud Hiſpa- 49
nos potiſſimum effectum Nobilitatis eſſe immunitatem à tributis. Nec vero abſimile eſt, hanc Immunitatem propterea acquiſiviſſe Equeſtrem Ordinem; quia onera olim belli portavit ille ſolus. Nemo niſi Nobilis militabat. Inde non honeſtum eſſe, Sebaſtiano Regi Luſitaniæ Nobiles replicabant apud Conneſtag. *lib.* 2. *pag.* 43. ut illi, quorum majores in Regno acquirendo Reges juviſſent, Cenſibus & Tributis, quæ ad bellum conferuntur, obnoxii eſſent.

Nobiles quoque in Germania jam olim fa- 50
ctos eſſe immunes à Collectis & aliis oneribus, ſcribit Roſenthal *d.c.* 5. *concl.* 75. *n.* 14. *in lit. L.* Everhard à Weihe *tr. de ſubſid. c.* 4. *n.* 66. Contra quod tamen diſputat Thom. Maullius *tr. de homag. c.* 9. *n.* 67. Cui quoad bona Ruſticorum à Nobilibus recens empta, planè ſuffragor; Cum notoriè conſtet, quod non ſolum in Germaniâ, ſed etiam apud gentes plerasque Nobiles contribuere teneantur dro bonis, quæ habent plebeia & ignobilia neque tamen eò minus ſint ignobiles. Sita.

Si tamen ſtante tali conſuetudine Nobilis & immunis ultrò vellet tributa ſolvere, fortaſ-
51 ſis motus conſcientia, ne immunitatis privilegio abuti videretur pro bonis à plebeio acquiſitis in perniciem Univerſitatis, non poſſet repetere, & quia videretur donaſſe *l. cujus per errorem* 53. *ff. de R.I.* Et quia ineſſet cauſa pietatis, quæ impediret repetitionem *l. cum is* 32. §. *mulier. ff. de condict. indeb.*

52 Quod ſi Edicto Principis (uti in Sabaudia & Pedemontio) Nobiles privilegium immunitatis ſint conſecuti; quibusdam viſum eſt, non poſſe fieri per conſuetudinem, ut, qui ſunt nobiles, non ſint immunes ab oneribus & contributionibus plebeiorum; propterea, quod Nobilitas ſit qualitas accidentalis, non naturalis, quæque pro poſſeſſoris arbitrio etiam in totum amitti poſſit, ſi quid fortè ille faciat, quod deroget nobilitati: Multo igitur magis fieri poſſit, ut pro Principis voluntate, aut locorum conſuetudine, privilegium amittat, tametſi ipſa nobilitas retineatur. Verum aliis contra placuit, non eſſe recipiendam illam conſuetudinem, quæ non ſolum juri publico repugnaret, ſed etiam publicæ utilitati, ad quam ſane pertinet, ut dignitatum ordo diſtinctioque ſervetur, præſertim apud eos, qui iſto ſemper jure uſi ſunt. Nec enim unquam ferendum eſt, ut conſuetudo vincat legem *lib.* 2. *C. quæ ſit long. conſuet.* Ant. Fab. *d. tit.* 29. *n.* 14. *per tot.*

Declara Prædictam Limitationem; Ne quidem conſuetudine aut præſcriptione Nobiles in hac cauſa ſe tueri poſſe, quò minus etiam pro prædio feudali teneantur ad munera patrimonii, urgente publicâ neceſſitate, belli ſcilicet, redemptionis perſonæ Principis, ac ſtatus ejusdem conſervatione: ad quod etiam videantur M. Ant. Peregrin. *de jure fiſci lib.* 6. *tit.* 8. *n.* 25. *&* 26. Natta *conſil.* 304. *n.* 9. Mandell. *conſ.* 62. *n.* 38. *& ſeq.* Modeſtin. Piſtor. *conſ.* 4. *n.* 24. *& ſeq. l.* 1.

Limita II. Principalem Regulam in iis Nobilibus, qui ex dignitate & virtute ſuâ propriâ nobiles ſunt: ut ſcilicet hi immunitate à collectis fruantur: Quo ſenſu Lucam de Penna *in l. mulieres* 13. *n.* 15. *&* 16. *C. de dignitat. lib.* 10. intelligit Tiraq. *tr. de nobil. d. c.* 20. *n.* 165. *v. ſed adverte quod Lucas.* Ant. Fab. *d. tit.* 29. *definit.* 14. *n.* 4.

Quibus applaudit Henricus à Roſenthal *de feud. c.* 5. *concl.* 78. *n.* 13. *ubi in fin. n.* 16. diſquirit;
53 An Nobiles ratione animalium, quæ in feudo habent ſint collectandi? Et decidit, quod non, ſi ſint pro uſu prædii.

Juridicas rationes prædictæ Limitationis jam miſſas facio: ſtet penes allegatos authores judicium. Hoc fermè cenſuerim: Cum ſcientia tanquam bonum animæ hominem nobilitet atque illuſtret, quidni, tanquam
54 precioſius & nobilius bonum, ſimiliter præferendum credatur carnis nobilitati, tanquam bono corporis? Qui enim propria virtute & moribus animi fulget, ipſe ſibi nobilitatem adſcivit, absque majorum ſuorum meritis. Ex genere autem nobilis, habet nobilitatem ex majoribus. At præſtat propria virtute præditum eſſe, quàm à majoribus ſibi nobilitatem vendicare: quippe quod ex genere nobilis, præſumptione quis duntaxat ſit nobilis, & fortior ſit dignitas, quam quis habet per ſe, præ illa, quam quis habet per alium *arg. l.* 1. *&* 2. *ff. de offic. Proconſul.* Tiraquell. *d. tr. de Nobilit. c.* 5. *n.* 5. *&* 6.

Quo alludit Hieronymus inquiens: Plerunque Nobilitas carnis ignobilitatem parit 55
mentis. Hinc philoſophi & Sapientes, nobilitatem antiquatas divitias dixerunt. Hinc No- 56
bilitatem non naſci in ictu oculi prodidit Bald. *in prælud feud.* §. *alia &* 5. *n.* 55. quem rectè refert Gutierrez *lib.* 3. *&* 4. *pract. quæſt. q.* 17. *num.* 153. *fol.* 118. Et pulcrè Saluſtius *in Oratione ad Marium.* Nam cum æmuli, generis igno- 57
bilitatem ei objeciſſent, in eos ſic invehit; De jure me, ait, deſpiciunt. Faciant idem majoribus ſuis, à quibus virtute ac præclaris geſtis, nobilitas cepit: ſi invident honori, invideant & labori, invideant innocentiæ atque periculis meis. *Et rurſus*: Videte, inquit, quàm iniquè me contemnant; quod enim ſibi ex virtute aliena arrogant, id mihi ex mea non concedunt. Mihi nova nobilitas eſt, quam ut puto, longè ſanctius eſt peperiſſe, quàm, ut illos acceptam corrupiſſe. *Et iterum ſubdit*: Fateor; imagines non habeo, dicere tamen audeo; vita mea, mores, haſta vexillum, & alia militaria dona, cicatrices denique & vulnera illata corpori meo, hæc ſunt meæ imagines, hæc ingenuitas non hæreditate relicta, ſed laboribus, & periculis meis acquiſita. *Hac ille.* Sic D. Chryſoſtomus ſuper Matthæum, melius eſt, *inquit*, ut in te glorientur parentes, quam tu in parentibus.

Num ut Poëta canit:

Stemmata quid faciunt, quid prodeſt Pontice longo
Sanguine cenſeri, pictosq́; oſtendere vultus
Majorum, & ſtantes in curribus Æmilianos?
Quis fructus generis tabula jactare capaci
Famoſos equitum cum dictatore magiſtros?
Si coram Lepidis male vivitur.

Nicolaus Reuſner. *in ſymb. Impp.* 43. *claſ.* 1.

Quid genus ipſe ſuum jactat laudesq́; ſuorum
Inculcat, cum ſit turpiſſimus? atq́; recenſet
Geſta patris, monumenta atavi, patruiq́; tropbæa?
Et quanquam innumeris demens ignarus abundet
Criminibus, virtutis inops, tamen eſſe putatur
Nobilis: Eſt alto quoniam de ſanguine natus:
Cur aliena tibi tribuis, laudemq́; tuorum
Eſſe tuam cenſes?

Rectè igitur pigro cuidam militi, ſtrenuo patre nato ſtipendia petenti paternis æqualia, reſpódit Antigonus: *Pro fortitudine propria, non pro paterna militibus præmia diſtribui.*

Laus eſt creari ſplendidis majoribus:
Sed iſta laus eſt ſortis arbitratoriæ.
Nec tam decorum genere prognaſci bono
Quam turpe avorum gloriam indecentibus
Fœdare factis, obruiſſe ignaviâ.

Lim. III.

58 Lim. III. Denique alterum diſtinctionis præmemoratæ membrum, quod Nobiles Vaſalli ab onere contributionum eximuntur, hanc limitationem recipit, ut illi ratione feudorum, ob imminentem & hautproviſam extremam neceſſitatem, cum aliis ſubditis extraordinaria Contributione poſſint onerari, ut ſentit poſt Jacob. de S. Georg. *tract. de Homag. gl.* 1. *n.* 36. Weſemb. *de feud. c.* 19. *n.* 18. *& alios* Petrus Heigius oculatiſſimus ICtus *lib.* 1. *q. jur.* 18. *n.* 3. contra Joachimum Minſingerum *decad.* 15. *reſp.* 1. & Modeſtinum Piſtoris *d. conſ.* 21. *n.* 82. *vol.* 2. ubi multis ſolidis ex juris & æquitatis rationibus petitis argumentis probat: in caſu inopinatæ & inſolitæ Neceſſitatis publicæ, Vaſallos Nobiles cum aliis quoque gra-
59 vari debere; puta, ſi pro defenſione Provinciæ ſuæ Dominus opus habeat non tantum auxiliario, ſed & ſtipendiario milite, & non tantum cives ipſi, ſed & Vaſalli in Aciem prodire cogantur; ubi onus afficit generaliter totam Provinciam, & concurrit eadem ratio communis utilitas ſubditorum, In tantum ut ne quidem conſuetudine aut præſcriptione Nobiles in hac cauſa ſe tueri poſſint, quo minus etiam pro prædio feudali teneantur ad munera Patrimonii, urgente publica Neceſſitate; belli ſcilicet, redemptione perſonæ Principis ac ſtatus ejusdem periclitatione.

Confirmat hanc ſententiam, quod ex com-
60 muni Dd. placito, Immunitas conceſſa alicui ab oneribus & collectis ordinariis & extraordinariis, ſolitis & inſolitis non extendatur ad onera, quæ ratione belli vel alterius publicæ Utilitatis vel Neceſſitatis, de qua ab initio non fuit veroſimiliter cogitatum exiguntur *l. fin. C. de muner. Patrim. l. neminem* 11. *C. de SS. Eccleſ. l.* 1. *C. de Indict.* Reichsabſchiedt de Anno 1548 §. Wiewol nun Alex. *in l. ſi ex toto* ubi etiam Jaſon *ff. de legat* 1. Idem Jaſon *in l. placet C. de SS. Eccleſ.* Remig. de Gennii *tr. de charit. ſubſid. q.* 59. *n.* 35. Franciſc. Lucan. *de Fiſco & ejus privileg. p.* 3. *n.* 23. Marc. *deciſ.* 458. *n.* 12. *& ſeq.* Cacheran. *deciſ.* 36. Hieron. à Laurent. *deciſ. Avenion.* 150. *n.* 4. Ant. Teſſaur. *deciſ.* 134. *n.* 10. Ant. Faber *in Cod. deciſ. forenſ. de muner. patrim. diffinit.* 26. Plot. *tr. de in lit. jurand.* §. 1. *numero* 17. Schrader. *de feud. cap.* 5. *concl.* 56. *n.* 3. *lit. D.* Gail. 2. *obſ.* 52. *numero* 26. *&* 28. Hartman. *tit.* 52. *obſ.* 6. Mynſ. 4. *obſ.* 70. Cæſar Manent. *conſil.* 84. *numero* 28. præſertim ſi neceſſitas tanta, ut ſuſtineri non poſſit, niſi perveniatur ad exemptos Roland. à Valle *conſil.* 80. *n.* 23. *lib.* 3. Natta *conſil.* 275. *n.* 4. Marta *de Iuriſdict. pag.* 4. *cent.* 1. *caſ.* 9. *numero* 24.

61 Eamque ſententiam non modò Cameralis judicii Spirenſis uſum, ſed & conſuetudinem totius Germaniæ paſſim receptam comprobaſſe refert idem Minſing. *d. obſ.* 70. *inde ſubjiciens*; à collectis Imperii ob publicam Neceſſitatem indictis, nullos ordines excuſari. Quin & ob Turcicam Expeditionem & contributionem neminem excipi, imò omnes quantumvis privilegiatos, tributis ſubjugari,
62 adparet ex Decretis Comitiorum de Anno 1495. in princ. Anno 1500. paſſim Anno 1542. §. vnd nach dem dieſe. Anno 1582. §. vnd dem. nach dieſe Vnderthanen Anno 1594. §. Demnach ſollen die Vnderthanen / ibi: Exempt. oder nicht exempt. gefreyet oder nicht gefreyet / niemand außgenommen ꝛc. Vnverhindert aller vorträg ſtatuten, obligationen, Gewonheiten / herkommen Anno 1598. §. Dieweil dann. Anno 1603. §. Nachdem *& ſeq.* ubi diſertè notandum, derogari omnibus Exemptionibus & conventionibus in Contrarium facientibus.

Adeo, ut is, qui de comitatu quodam ſub 63
clauſula: frey gerühlich ohne Steur inveſtitus, licet exemptus ſit à præſtatione Collectarum Provincialium, non tamen immunis erit ab onere Collectarum Imperialium, uti reſpondit Modeſtin. Piſtor. *conſ.* 4. *princ. numero* 5. *& ſeqq. vol.* 1. Georg. Schonborner. 4. *politic.* 24. Wehner. *in verb.* Schatzung. Et ita noviſſimè ſcribit Gilhauſen *in arb. judic. Civil. p.* 1. *de Iuriſdict. cap.* 1. *n.* 4. Accedit quod dominum vaſallis imponere poſſe Collectam expreſsè voluerit Guerrin. Piſon *in prælud. feud. cap.* 37. *n.* 7.

Qua ratione Principem à ſuo quoque vaſallo extraordinariam collationem ab Imperatore vel Imperii ſtatibus publicè decretam exigere poſſe, præciſè adſtruit Harm. Piſtor. *lib.* 1. *quæſt. jur. q.* 46. *n.* 33. *& ſeq. verſ. proinde & Vaſallus.* Id quod ſentit etiam Modeſtin. Piſtor. *conſ.* 5. *n.* 5. *& ſeqq. l.* 1.

Quò facit, quod Vaſallus uſu fructuario, ſi miles ſit, æquiparetur: Uſufructuarius autem collectarum ſarcinam ſuſtinere cogatur, *l. hactenus* 7. *l. ſi pendentes.* 27. §. *ſi quid* 3. *ff. de uſufr.* Ludovic. Molina *l.* 1. *de Hiſpan. primogen. c.* 27. *n.* 8. *Et alijs ſupra c.* 11. *n.* 15. *& ſeqq. recenſiti.*

Reſtringenda ergo eſt Immunitas Nobilium Vaſallorum, ut non obtineat, quando 64
durum invictæ Neceſſitatis telum, omnes indifferenter fatigat. Forte, ſi Tyrannus Turcicus fines Germaniæ depopuletur, adeoque eadem ratio omnes in commune utilitatibus obedire, & ſubventionem ſine dignitatis privilegio facere ſuadet *l.* 1. *C. de navibus non excuſſ. lib.* 10. Heig. *d. quæſt.* 18. *numero* 23. *& ſeq.* Quo caſu, quis quæſo tam bardus & ſtolidus eſt, qui Nobiles Vaſallos immunes dixerit? Quin potius omnes nobiles ad ſubſidium contra Turcam convolabunt, ſive immediatè ſive mediatè ſint Imperio ſubjecti. Si enim illi, die Freye Ritterſchafft (ut ſupra dixi) non ſunt à ſubſidio Turcico immunes vel exempti; certè nec hi melioris conditionis eſſe poterunt d. R. de Anno 94. §. Nach dem nun. & §. demnach. ibi exempt. oder nicht exempt. gefreyet oder nicht gefreyet / niemand 65
außgenommen. Wintzler *d. tr. c.* 14. Et cogitet nobilitas, an non hujusmodi Expeditiones pro ſui etiam ordinis dignitate & conſervatione ſuſcipiantur. Ut enim taceam præcipuam Religionis & Imperii cauſam, qualem putamus nos, ſi penes Turcam (quod Deus clementer avertat) victoria ſteterit, nobilitatem

66 tem habituros ? Quippe quod apud Turcas nobilitas ex ſola virtute æſtimetur & nemo altero nobilior ſit, niſi cui rectius ingenium & Turcicis artibus aptius: quaprópter nobilium potius intereſt, quàm plebeiorum Expeditiones hujusmodi adjuvari, ubi certior ſpes eſt plebejis in qualicunque etiam fortuna quam nobilitate conſpicuis. Soli enim omnium gentium Turcæ nobilitatem æſtimant ex virtute; & veterum familiarum nuda nomina ibi absque honore jacent, uti ex Busbcquio *Epiſt.* 1. *&*
67 2. *legationis Turcicæ* refert Heig. *d. q.* 18, *numero* 31. Quis igitur non putabit magis intereſſe Nobilium quam Plebeiorum, expeditiones hujusmodi adjuvari, ubi certior plebeiis in qualicunque etiam fortunâ ſpes eſt, quam Vaſallis nobilitate antiqua conſpicuis? Heig. *d. q.* 18. *n.* 31.

Neque eſt, quód objiciant Nobiles Vaſalli, ſe hac ratione duplici onere gravari, ſi, dum ad ſervitia tenentur, ſimul quoque ad pecuniarias Contributiones urgeâtur. Rectè enim id hic fieri negat Heigius *d. loc. n. 36.* Cum interim, dum pro neceſſitatibus urgentibus plebs contribuit, nobilitas nihil præſtet, ſed quieſcat: imo ipſamet plebs belli tempore in aciem
68 progredi nihilominus cogatur. Non autem novum eſt aliqnem ex diverſis cauſis & obligationibus ad duplices præſtationes obligari per allegata ab Heigio *numero* 36. *Et hac de Nobilibus.*

69 Quibus auctuarii loco ſubjicere & indagare lubet; An Nobiles recenter creati non obſtantibus Statutis, Conſuetudinibus & Privilegiis in contrarium, in Cathedralibus Eccleſiis pro Canonicis; Item ad ludos Equeſtres, Torneamentaque admittendi ſint ? Quod utcunque probabiliter quidem defendi, vix tamen in facto obtineri poſſet.

Sanè jure Saxonico in Equitum numero nõ habentur propriè, nec jure Nobilium gaudent, qui non poſſunt in quatuor ſuis generationibus Nobilitatem probare Weſ. *conſ.* 135. *n* 69. Et in Sileſia jus & judicium Equeſtre requirit, daß ein Edelman vierſchiltig / vnd von vier Vätterlichen vnd Mütterlichen Ahnen geboren ſey. Georg Winßky *in tr.* von dem Schleſiſchen Ritterrecht vnd Ehren gericht. Ac ferè ubivis Germaniæ moribus uſitatum eſt, ut octo vel etiam ſedecim generationes Nobilium ex utroque latere ſine defectu probentur Bodin. *l. 6. de Repub. c. 6.* ubi hunc morem pernicioſiſſimum vocat.

Sed non valere Statutum, quod reperitur in pluribus Alemanniæ locis; ſicut etiam Lugduni in Eccleſiâ S. Joannis teſte Bono de Curtili *de nobilit. p. 3. num. 129.* quod in Eccleſiis cathedralib. non recipiantur ignobiles, tenet Dec. *in c. cum adeò. n.* 4. *de præbend. per illum text.* qui hanc rationem adfert, quod apud Deum non ſit acceptatio perſonarum, ſubjicitque, cum conſuetudo *per d. text.* contraria reprobetur, tantò fortius non valet ſtatutum; cum conſuetudo contra Canones ſit majoris roboris, quam ſtatutum, Tiraq. *de nobil. c.* 20. *n.* 18. Roch. Curt. *in c. cum tanto de conſuet. ſect.* 5. *n.* 32. Felin. *in c. ſuper eo l. 2. numero* 5. *de teſtib.* Paleot. *deciſ. Rot. Roman. deciſ.* 492. *numero 6. pag.* 3. *lib.* 3. ubi loquitur de ſtatuto Eccleſiæ Monaſterienſis in cauſa Joan Schenckingk.

Hinc & Mohedan. *deciſ. 2. alias 34. de privil.* in Rota fuiſſe deciſum refert, quendam Michaelem plebeium pro ſufficienti & idoneo ad Canonicatum Cracovienſem fuiſſe habitum menſe Julio. Anno 1538. non obſtante ſtatuto à Leone X. confirmato, diſponente nullum admitti in Eccleſia ad Canonicatum, niſi verè ſit nobilis, eò quod à Rege Poloniæ privilegiũ nobilitatis habuit, & fuit creatus pro nobili, ac ſi ex utrisque parentibus nobilibus eſſet natus, quod privilegium etiam per ſedem apoſtolicam fuit confirmatum: Et ſtatutum hoc reprehendit Franciſc. Viv. *op.* 197. *n.* 27.

Contrarium verò præſupponit Roman. *ſing.* 491. dum dicit Epiſcopum non poſſe diſpenſare contra hujusmodi conſuetudinem, admittendo ignobilem & virtuoſum, quemadmodum refert Tiraq. *d. l. n.* 19. Felin. *in c. ſuper eo. numero 5. de teſtib.* Decian. ſibi contrarius *in c. & ſi Clerici.* §. *de adulteriis. de jud.* Celſ. Hugo *conſil.* 54. *numero* 2. ubi conſuetudinem cujusdam monaſterii S. Benedicti, nullam poſſe recipi monialem, niſi ſit de genere militari, tuetur, reſpondetque ad *d. c. venerabilis. de præbend.* Statutum illud Argentinenſis Eccleſiæ, quod nullus in Canonicum adſumatur, niſi ex utroque parente illuſtris & eminentis ſcientiæ ſit, vix ullibi reperiri: Quod autem difficulter reperitur, illud impoſſibile reputatur maximè in nobilibus, qui, ex quo deſcendunt ex ſtatu nobilium, ita de ſe ipſis præſumunt quod vel ſtudere ducant vile, aut ſaltem per aſſiduum ſtudium nolint ad apicem ſcientiæ conſcendere, cum aliâs ad regimine civitatum debeant adſumi; *l. ad honorem ff. de decurion.* Hæc Celſ. Hugo *d. loc.* qui inſuper addit *d. c. venerabilis.* loqui de Nobilibus, qui ſunt de Ducum, Marchionum & Comitum familia, & illuſtres nuncupantur, non autem de aliis nobilibus. Verbum enim *nobilis* à Papa prolatum illuſtrem denotat. Item & actum in *d. cap. venerabilis.* de removendo jam promotum, quaſi tunc jus eidem quæſitum fuerit, & deciſionem *d. c.* ſuper impoſſibilitate vel difficultate adimplẽdæ qualitatis fundari.

Obiter quoque notandum eſt; Nobilitatem conceſſam reſpectu perſonæ, non rei alicujus particularis, valere ubique Joan. Grivell. 70
deciſ. 32. *numero* 16. Isque, qui Principis Reſcripto nobilitatur, iisdem omnino privilegiis gaudet; quibus de jure Communi gaudere poſſunt & debent cæteri Nobiles in quibus longævæ & diuturnæ Nobilitatis qualitas ex annorum ſuorum gloria elucescit, teſte eodem Grivello *d. deciſ.* 32. *numero* 13. ubi porrò ſubdit, in eam ſententiam inclinâſſe Senatum Dolanum.

Nobilium numero aggregandi ſunt Equites 71
aurati

aurati ab ornamentis aureis & calcaribus inauratis, quæ pro inſigni ipſis attribuuntur, ita vulgò nuncupati, ſive Equeſtres & militares Ordines, quorum duo ferè genera cenſentur.

Prioris generis ſunt Eccleſiaſticæ ſeu Religioſæ militum aliorumque virorum nobilium Societates, quas Germani den Joanniter: vnd Teutſchen Orden & Magiſtros Ordinum Johanſer vnd Teutſche Meiſter/Galli Religiones;
72 Hiſpani Habitus appellant. Hoſce ſacros inter ordines militiæ S. JOANNIS JEROSOLYMITANI, bellicis hodiè laudibus clariſſimi, qui poſt Rhodii, nunc Melitenſes dicuntur, merito palmam obtinent: Ad Rhodum inſulam quod attinet, à qua cognomen diu poſſederunt, ſunt qui ſcribunt, eam à Godefrido Bullonio iiſdem donatam: alii recitant bello ab ipſis captam. Utut ſit, magna gloria hanc ipſi inſulam duobus amplius ſæculis tenuerũt; fruſtra à Mahomete Turcarum Imperatore Anno 1481. oppugnati. Anno tamen 1522. à Solymanno non tam victi, quam innumerabili multitudine ſuperati, ſedem mutare ſunt coacti; ac Melita inſula D. Pauli Apoſtoli naufragio celebris à Carolo Quinto Imp. ipſis eſt adſignata, quam Anno 1565. adverſus Turcarum impetus ſumma fortitudine ſunt tutati.

De hiſce Equitibus Rhodomanus Poëta non incelebris.

——— regia quando
Sceptra adiit Folcon, equitum ſe congregat agmen,
Hoſpitium quis Ioannis cognomina ſancit
His nigro crux in ſagulo eſt argentea, vitæ
Teſſera belligeræ: fuit & cur tunica, ſacram
Si quis adit Solymam, tutos præſtare receſſus
Acceſſusq; mari & terra finesq; tueri,
Excubiasq; agere aſſiduas pro gente piorum.
Hos Equites hodiè Rhodicos cognominat uſus:
Namq; Rhodum poſt ceperunt: qua perdita, in arcta
Se Melitæ contra Turcas feliciter armant.

73 TEMPLARII ampliſſimas olim facultates & oppida inter Chriſtianos ubique terrarum quamplurima poſſidebant, adeò ut eorum reditus integris etiam exercitibus conſcribendis, belliſque gerendis ſufficerent. Et templariis Equitibus divitias, quibus aucti immenſum erant, excidium acceleraſſe ſentit Joan. Mariana *lib. 15. rer. Hiſpan. c.* 10. ſive virtutum indole, quibus res tantas terra marique perfecerant, voluptatibus exſtincta: ſive ex ea re invidiâ apud populum conflatâ, apud Principes ſpe lucri excitatâ: Horum ordo & nomen in Concilio Viennenſi Anno 1311. penitus abolitum: Crudele decretum fuiſſe pleriſque viſum: neque eſt veriſimile, crimina ordini imputata in omnes Provincias manaſſe, contaminaſſe ſingulos; ſed cunctis tamen, ejus Ordinis clade documentum datum ſimilis perfidiæ vitandæ, præſertim viris ſacratis, quorum opes vireſque integra magis probitatis opinione, quam re aliâ nituntur. Bona Equitibus Jeroſolymitanis addicta: quo illi tempore Rhodum inſulam Turcis eripuerunt: Unde major apud populum gratia ſpeſque nata, poſſe per eos bellum in Syria inſtaurari. Interfuere concilio PHILIPPUS Galliæ Rex, filii ejus tres, CAROLUS Valeſius frater, aliorum Principum Legati magno numero: Libet hic Juſti Lipſii ſententiam adnectere: Certiſſimum, *ait*, habetur quod Clementi Quinto Pontifici max. evenit: qui cum Templarios, cœtum religioſum, & diu bonum atque utilem, Viennæ in concilio damnaſſet, vel ut alii, ſæviſſet: à pluribus eorum citatus ad tribunal ſuperum, paulò plus anno poſt obiit, quaſi ad Vadimonium obeundum à ſupremo Prætore acceſſitus. Sub idem tempus (quod admirationem auget) in eadem cauſſa PHILIPPUS Rex Galliæ: cui bono damnationes illæ fuiſſe putabantur, opibus ad eum translatis & confiſcatis. Si à caſu miremur: ſi à Deo, vereamur. De horum excidio idem Poëta:

Tunc & ſolicubans templi ſe miles in agmen
Agglomerat ſacrum: viſta cui ſimbolon offert
Sanguineum chlamys alba crucem: ſtudium incubat urbem.
Divinam templumq; acri defendere nixu
Perpetuo, & ſacras veniunt qui viſere terras
Ducere, ſecure citroq; ultroq; meantes:
Latronesq; arcere vagos per inhoſpita, & hoſtes.
Hi mox per cunctas vario ſe examine terra.
Diffundunt, & opes magnis quoque regibus augent
Suſpectas. ideo tacitâ ſimul arte per omnes
Exſcindunt terras ipſis cum ritibus agmen
Prætextu ſceleris quo ſe gens impia fœdet.

TEUTONICIS Equitibus Boruſſia ſive 74
Pruſſia, per Conradum Maſſoviæ ducem Anno 1216. Maij die 29. atteſtante Hiſtoria ſive libro Ordinis pruſſiæ, donata, & Anno 1330. armata manu ab ipſis occupata, primusque Ordinis in Boruſſia Magiſter fuit Hermannus Salza, vir fortis & magnanimus; qui cum annos triginta laudatiſſimè præfuiſſes, arceſque plurimas ac prædia apud Italos Germanos, Ungaros atque Armenos ſuo Ordini acquiſiviſſet Anno 1240. in Apulia vivere deſiit. Floruitque mirificè hic ordo in Pruſſia tribus ferè ſæculis: donec Albertus Brandenburgicus, ejuſdem Ordinis Magiſter, titulum ducis uſurpavit, cujus poſteri eam Provinciam etiamnum obtinent feudaria lege & fidelitatis juramento Regi Poloniæ devincti. Totius vero Ordinis Teutonici Magiſter etiamnum Princeps Imperii eſt.

Ad formam prænominatorum trium Ordinum Equeſtrium ſeu militarium in Palæſtina natorum inſtituta ſunt & alibi id genus Collegia ſeu ſodalitia. Quorum è numero
ſunt Gladiferi in Livonia, Equites S. Jacobi in 75
Hiſpania (cujus Ordinis ſummam Præfectu- 76

ram

tam Philippus Rex Hiſpaniæ Marchioni Spinolæ uti præmium victoriæ pro tot in obſidione Bredana exantlatis laboribus, Anno 1625. adminiſtrandam dedit Herm. Hugo *in obſidione Bredana fol.* 125.) Equites Calatravæ & Alcantaræ in Regno Caſtellæ, Ordo Equitum S. Mariæ, de Mercede & Redemptione captivorum apud Arragonios celebris, Ordo Equitum Monteſiæ in Regno Valentiæ, Equitum Chriſti & Aviſiorum in Luſitania, Ordo Equitum B. Mariæ, item Sepulcri CHRISTI apud Italos, &c.

Alterius generis ſunt & Procerum Collegia & familiæ, quæ paſſim Ordines audiunt. Eas inter primas tenent Equites Velleris aurei:
77 Quorum Sodalitium longè auguſtiſſimum PHILIPPUS BONUS Burgundiæ Brabantiæque Dux in nuptiis Brugis Flandrorum 3. Januarii Anno 1430. cum Eliſabetha, Johannis Luſitaniæ Regis filia celebratis inſtituit, ducta nimirum origine derivationeque à Jaſone, qui in Colchida cum Argonautis ea profectus eſt navi, quæ maria primùm ſulcaſſe dicitur & nuncupata eſt

Argo, quod Archivi in ea lecti viri
Vecti, petebant pellem inauratam arietis:

Item Dominic. Baudius:

Nullum majus opus miratur & æquat olympo
Fama vetus, quam quod rudibus ſe credidit undis
Lecta virûm ſoboles, Archivæ gloria pubis,
Sulcavitque Thetin auratæ ob pellis amorem.

Et paullò poſt:

Nec ſoli meruêre decus, quos detulit Argo
Phaſidos ad fluvium ſimili ſed honore fruuntur,
Quos eadem virtus, & gloria ducis adegit
Quærere ſepoſitas actio ſub cardine gentes
Longinquum per iter, ſic fertur ad aſtra Columbus.
Sic Dracus, atque novi luſtratur Americus Orbis.
Nulla Magellani nomen ventura tacebunt Sæcla.
Sæcla.

Vel, ſi mavis, à Gedeone, magno illo Iſraelitarum Duce, qui vellus primo ſiccum, deinde rorulentum vidit, eoque ſigno confirmatus trecentos juſſu DEI viros elegit, quibus numeroſas Madianatarum copias profligaret. Ipſum Philippi Boni Diploma, ex Gallico Latinè redditum refert Aubert. Miræus *lib. 2. Origin. Equeſtr. cap. 1. fol.* 33. in quo Jaſonis Argonautæ Philippus diſertè meminit, eoque reſpexit, ut Jaſonis Exemplo Argonautas ſociosque legeret, quibuscum, ut ille in Colchida in Æetem, ſic ipſe in Syriam ad Turcas debellandos proficiſceretur. Singuli Equites torque aureo donantur: torque ſic fabrefacto, ut ex ſilicibus ac ferro, quo ignis è ſilicibus excutitur, conſtare videretur, imâ verò parte Vellus aureum penderet. Quo quidem heroico ſymbolo, ut Guilielmus Paradinus interpretatur, non obſcurè ſignificatur, quanto malo potentes inter ſe Principes bello committantur, quò fit plerumque, ut alter alterum cum publica utrimque clade, in perniciem pertrahat.
78 Garterium Ordinem, Ritter deß Hoſenbandes EDUARDUS III. Rex Angliæ 1350. inſtituit. Utuntur hi Equites pallio cæruleo, crus ſiniſtrũ paullulum infra genu corrigia nomen Ordini inditum conſtat, quod *Garter* lingua Anglica ligaculum ſignificet, quo mulieres tibiarum tegumenta ſibi ligant. Ornatur autem iſta corrigia ejuſmodi titulo, gallicis verbis inſcripto. *Honni ſoit, qui maly penſe, id eſt*, vituperetur ſeu confundatur, qui malum cogitat. De cauſa inſtituendi Ordinis omninò ambigatur: fama tamen apud vulgus etiam nunc tenet, EDUARDUM aliquando è terra collegiſſe Reginæ ſeu amicæ ligamen tibiale quod fortè reſolutum, uti uſu ſolet venire, decideraat: & nõnullis heroibus id videntibus, ac jocosè cavillantibus, dixiſſe, Brevi futurum, ut ejuſmodi cingulo etiam ab ipſis ſummus haberetur honor: atque non multo poſt iſtiuſmodi Ordinem inſtituiſſe, eumque addidiſſe titulum, quo teſtaretur, ipſos heroes contra quàm erat, de ſe judicium feciſſe. Hæc vulgi eſt opinio longa traditione veluti per manus accepta, equeſtre illud Collegium, ab amore, quo nihil eſſe nobilius, vult Ovidius canens,

Nobilitas ſub amore jacet:

profectum eſſe, & ſuam debere Originem faſciolæ heroidis SALBERINÆ, caſu è tibia delapſæ, protinusque à Rege EDUARDO peramante collectæ: Pro qua quidem facere videtur & titulus ipſe equeſtri faſciolæ inſcriptus, Honni ſoit, qui maly penſe: Et venuſtè convenit in hujus Ordinis PERISCELIDIS à Jacobo I. Rege Magnæ Britanniæ, &c. Illuſtriſſimo Principi Auriangię MAURITIO Naſſovio, &c. 4. Febr. Anno 1613.

Memoriale:

Nymphæ olim ligula exciderat cruralis, amanas
Delitias Regi dum facit illa ſuo,
Erubuit, non gnara ſuos ſubſiſtere motus;
Hic clam ſubriſit celſa Corona Deum:
Rex animo hæc penſans, ſumpta Periſcelide. Nympham.
Solatur. ſannam diluit iſta refert;
Iuro equidem toto nuſquam Periſcelis in orbe,
Hac erit aut fama, aut ordine ſplendidior;
Omnis ab eximiis inventus Regibus ordo
Credat, & Herois ſit nota celſa meis,
Fœdere Principibus junctis, ſit & illa perennis
Teſſera, in æterni pignus amoris eat.
Tandem qui Oceano, & diviſis orbe Britannis
Imperat, hos faſceis cui dare dantis honos,
Heroas, Satrapas, Reges, ſummoſque Dynaſtas,
Cingier à Priſco Hac, tempore vidit, ait,
Mars ades ô Batavûm Mauriti, gentis Oranſæ
Gloria, Naſſavi ſtemmatis aura, veni:
Indue te nexu noſtræ Periſcelidis, ultra
Nec mihi, nec vobis Gloria vadit iter.

Accepti verò Ordinis PERISCELIDIS à Principe Mauritio, &c. Memoriale hujus tenoris eſt.

En collata ſuum Periſcelis nacta Dynaſtam
Miratur, Mars hic (credite) dixit, adeſt;
Delitiæ inceſſusque graves, culta Aula, Triumphi
Pacales; ſermo flexanimusque Deum
Sunt fateor: ſed denſa Cohors mihi viſa minacis
Militis, infandum bellica & æra tonant.

Nobilis Haga tremit, commota Palatia, Cœlum
Percrepero invitis nubibus, igne micat.
Æmula Romanis MAURITI, *Mens, Manus, Arma;*
Cæſareos faſceis nunc Periſcelis habet.

Cæterum Guilielmus Cambdenus rerum Anglicarum ſcriptor exquiſitiſſimus, ſed vere-cundè ſuperſtitioſus, fortè timens ne imminutæ Majeſtatis regiæ crimen ſubiret, ſi tale quid ut minus inſigne prodidiſſet à faſciola ſeu periſcelide Regis Eduardi, in prælii, quod feliciter ceſſerat, teſſeram data equeſtri huic Collegio Garterii nomen inditum fuiſſe exiſtimat. Alii ordinem hunc à RICHARDO I. Rege inſtitutum volunt.

79 Eundem ad modum varios Equitum ordines à variis, noſtrâ majorumq; ætate apud Europæos inſtitutos legimus, ut hiſce velut irritamentis, excuſſa vecordia, virtus animi fortitudoque pectoris fervidior exſurgeret atque exſiliret. Sic Equites S. Catharinæ, qui rotam pro nota habent: Sic Bandæ milites olim in Hiſpania nobiles: Sic Equites Stellæ S. Michaelis, S. Spiritus, Genettæ & Lunæ creſcentis in Gallia, ſic Ordo Equitum Redemptoris Jeſu Chriſti apud Mantuanos, Ordo Equitum S. Stephani in Etruria, S. Andreæ in Scotia & Ordo Equitum Annunciationis Mariæ apud Sabaudos floruêre & adhuc florent; & alibi alia excitandis virorum nobilium animis equeſtria ornamenta præclarè ſunt excitata.

Circa quæ auctarii loco meminiſſe juvat; Gallos de D. Michaële vulgò jactare, quod is Hebræis olim jure divinę primogenituræ inter omnes populos gaudentibus attributus ſit; nunc verò Chriſtianiſſimorum Gallo-Francorum Regum (utpote Filiorum Eccleſiæ primorum natu) ſingulariter habeat curam. Unde & ſub ejuſdem tutela Archangeli, Equeſtrem illum Ordinem, cujus modò mentionem feci, inſtituerint Claude Duret. *hiſtor. des langues cap. 67. fol. 671.*

Hiſce quaſi per tranſennam ſubductis, etſi ex Imperii Receſſib. cōſtet, Johanniticos ac Teutonicos Equites non minus ac cæteros Clericos oneri Contributionum Imperialium illigari, proindeq; in Germania ulterior diſquiſitio de eorumdem collectatione vel Immunitate ſupervacanea videatur: Cum privilegium immunitatis contra indictionem ejusmodi Collectarum non admittatur, nec attendatur, ſed omnes tam privilegiati, quàm non privilegiati, tam exempti, quàm non exempti, ac tam Eccleſiaſtici, quàm ſæculares ad Collectas adſtringantur, & ne quidem hoſpitalia pinguioris fortunæ excipiantur, ut ex ipſis Receſſuum verbis planiſſimum eſt, & conſideratum fuit in cauſa Magiſtri Teutonici Ordinis contra Comites ab Ottingen Meiſchner *tom. 2. deciſ. Cameral. lib. 1. deciſ. 6. n. 64.* ubi contra Privilegium Immunitatis Teutonici Ordinis generaliter aſſeritur, quod Receſſus Imperii non admittant Privilegia Exemptionum à Collectis.

Attamen de modo, mediatè vel immediatè Imperio penſitandi nonnunquam lites ſubortas, uti & in Gallia ſæpiculè controverſum & quæſitum memini; An ſcilicet Hieroſolymitani & conſimiles, ſint immunes à Collectis, quæ Clero ſeu perſonis Eccleſiaſticis indicuntur. 80

Quæſtio hæc non ſemel in ſupremis Galliæ Curiis ſeu Parlamentis, cum Clero Collectæ imponerentur, agitata fuit. Erant, qui eos Ordini Eccleſiaſtico annumerandos, & conſequenter Collectationi Eccleſiaſticorum ſubjacere contendebant per *c. quamvis. extr. de decim.*

Profitentur enim caſtitatem, paupertatem & obedientiam; quæ tria ſunt ſubſtantialia veræ & regularis Religionis *c. ad monaſterium. de ſtat. monach. & Canonic. regul.* Quibus ſuffragari videbatur gl. *in c duo ſunt genera 12. q. 1.*

Neque negari poteſt, eos religioni ſeu certo Ordini nomina dediſſe: Unde eos perinde ac alios Clericos, à feudorum ſucceſſione arcendos eſſe, magni nominis JCti ſtatuunt; Barbat. *de præſtant. Card. p. 1. q. 5.* Chaſſan. *conſuet. Burg. tit. de feud. p. 1. verſ. except. les relig.* Menoch. *de A. I. Q. caſ. 231. n. 5. & conſ. 54. nu. 14.* Cravet. *conſil. 303.* Alciat. *reſp. 29. n. 6.* Cotta *in memoriabil. verb. Clericus.* Pro cujus ſententiæ confirmatione adduci poteſt & id, quod in libris Conſtitutionum illorum Equitum *c. 12. in tit. de fratribus & in c. 25. de inhib. & pæn.* cavetur; quod alicui dictorum fratrum non liceat aliquo modo ſe homagio, confœderatione, aut juramento adſtringere alicui perſonæ, ſine ſui magni Magiſtri licentia: & *cap. 28.* inhibetur, ne ſe implicent bellis Chriſtianorum.

At Equites expiebant, ſe militiæ eſſe addictos & gaudere privilegiis militum armatorū, licet pro Eccleſia & Clero contra infideles pugnent. Unde etiam verior & communior Dd. ſententia eſt, eos ad feudorum ſucceſſionem eſſe admittēdos Alvar. *in c. 1. verſ. quæro quid ſi Vaſallus. n. 9. & ibid.* Bald. *n. 4. de vaſallo milite,* Matth. de Afflict. *in c. 1. §. qui Clericus. n. 22. ſi de feud. def.* Curt. Jun. *tract. feud. p. 3. q. 10. n. 29.* Natta. *conſ. 507. n. 9. vol. 3.* Nevizan. *conſ. 30. pr.*

Allegabant, quoque deciſionem Pontificis Adriani Quarti: nec non Conſtitutionem Franciſci I. Henrici II. & Caroli IX. Galliæ Regum: Ordonnons, que doreſnavant ceux de l' ordre de ſaiet ſean de Jeruſalem leurs Commiſſaries commanderies Bailliages Prieurer & autres leurs biens & revenus ſont & ſeront à tous jours francs & excepts de toutes charges, aydes contributions dous, ſecours, ſubventions, qui nous, ou nos ſucceſſeurs pourrious cy appres demander, prendie lever ſur le clerge & biens Eccleſiaſtiques pour quelque cauſe que ce ſoit, ne ſous quelque non tiltre ou nomination aius §. els y eſtoient par erreur ou inadvertence nommez & caprius voulons qu' ils en ſoient agepts.

Atque ita deciſum in ſupremo Galliæ Parlamento, quod eſt Lutetiæ Pariſiorum menſe Aprili Anno 1598. & menſe Majo 1601. prout teſtatur Monſieur de Bret. *en ſon Recueil au plaidoye 27. pag. 151. & ſeqq. Edit. Pariſ.*

CAP.

CAP. XIV. SECT. II.

DE VASALLIS.

SUMMARIA.

1. VAſALLI *immunes ſunt Collectis.*
2. COLLECTARUM *impoſitio ſublimio dominii ac Iuriſdictionis ſymbolum eſt.*
3. Superioritatiſque *poſſeſſionem vel quaſi contra ſubditos arguit.*
4. Vaſallagii *jus non importat Iuriſdictionem ordinariam.*
5. Vaſallus *ex feudo dijudicatur, Subditus ex domicilio.*
6. Subditi *propriè ſunt, qui ratione domicilii Principibus ſunt ſubjecti.*
7. Domicilium *territorii juriſdictionem tribuit.*
8. Domicilium *incolas foro ac legibus iſtius loci ſubjicit.*
9. Domicilii forum *prædominatur vel ſaltem concurrit cum quolibet alio foro contractus, delicti, deſtinatæ ſolutionis, rei ſitæ,*
10. Domicilii Judex *nulla, niſi præventionis & litis pendentiæ Exceptione declarari poteſt.*
11. Vaſallus *quis dicatur? & unde n.82.83.*
12. Vaſallum *olim clientem dicebant, quaſi colentem Dominum.*
13. Feudum *unde deriveturt? & n.14. & 15.*
16. Feudi *ſubſtantia fides eſt.*
17. Turcæ *qua lege feuda ſuis beneficiariis concedant?*
18. Feudi *ex ſola recognitione non reſultat imperium vel ſuperioritas ordinaria.*
19. Carolus V. *Imp. Vaſallus fuit Regis Galliæ.*
20. Electores Seculares *an officia ſua ab Epiſcopo Bambergenſi in feudum recipiant?*
21. Goddæi *Hallucinatio.*
22. Vaſallus *ejuſque bona, quæ beneficio inveſtituræ poſſidet, an collectis onerari queant?*
23. Vaſallus *Uſufructuario ſimilis eſt.*
24. Vaſallus *ratione feudalium bonorum Collectis gravari nequit, hoc & num.25. & 26.*
27. Nemo *duplici onere gravari debet.*
28. Princeps, *Caſtrū vel pagum, una cum ſubditis ibi habitantibus & mero mixtoque Imperio alicui concedens, an ſubditos feudales nihilominus Collectare poſſit?*
29. Controverſia *inter Dominum & Vaſallum de Collectis ratione feudi præſtandis mota ad cognitionem Parium Curiæ ſpectat.*

1 VASALLI ratione feudorum, pro quibus ſervitia perſonalia præſtant, davon ſie jhre Mandienſte leiſten/ contra exactionem Contributionum libertate regulariter nituntur. Natta *conſil.460. num.16.* Cravett. *conſil.497. num.3. verſ.5.* Joan. Petr. Surd. *conſil. 135. num. 12. & conſ.234. num.28.* Menoch. *conſil. 32. numer. 48.* Modeſtin. Piſtor. *conſil 21. num.30. vol. 2.* Alb. Brun. *conſil. 103. nu.2.* Mynſ. *conſil. 11. num. 32. vol. 1. & conſil. 3. num. 296. vol. 4.* Bon. de Curtili *de nobilit. p.5. num.45. & ſeq.* Caſp. Ant. Teſſaur. *quæſt forenſib. 8. num. 2.* Roſenthal *de feud. c.5. concluſ.78. num.3.* Petr. Heig. *quæſt. 18. num. 18.* Cacheran. *conſ. 14. num. 5. & 7.* ubi communem hanc dicit, atque ita ter cenſuiſſe Senarum Ducis Sabaudiæ.

Nam, ut jam aliquoties inculcatum repere- 2 ris, impoſitio & exactio Collectarum ad ordinariam Superioritatis Juriſdictionem pertinet, & ſublimioris dominii ac eminentiæ fructus, atteſtatio, nota, Symbolum atque fundamentum eſt *c. licet cauſas. de probat. c. magnum. 11. q. 1.* Joan. Petr. Surd. *conſ. 275. num. 11. verſ. & talem.* Natta *conſil. 636. num. 78* Decian. *conſ. 41. vol. 1.* Andr. Knich. *de ſubl. territ. jur. c. 3. num. 310. & ſeqq.* Gylman. *Symphor. Cameral. tom. 1. p. 2. tit. 6 vol. 1. num. 45. vol. 2. num. 2. vol. 3. num. 5. 6. & 9. & vol. 6. num. 20. & 59.* Meichſner. *deciſ. Cameral. tom. 2. lib. 1. deciſ. 6. in cauſa* Teutſchen Meiſters contra die Graffen von Ottingen *num. 85. fol. 637.* poſſeſſionemque 3 ſuperioritatis tam contra adverſarium, quàm ſubjectos, importat Weſembec. *conſ. 45. nu. 8. 20. 38.* Knich. *d. loc. num. 341.* Imò ex Superioritate, tanquam effectus ex ſua cauſa aut rivulus ex fonte ſcaturit, adeoque mutua quaſi reciprocatione non niſi ab iis, qui juriſdictionem habent, indici collectæ poſſunt, nec niſi iis, qui ſubjectionem agnoſcunt, hoc eſt, Subditis & municipibus imponi.

Jus autem Vaſallagii die Lehenſchafft/ ſubje- 4 ctionem non operatur. *c. cæterum. de judic. Clem. paſtoralis. §. denique. juncto §. rurſus. de ſent. & re judic. ubi habetur*, quod Imperator Romanus in exterum Regem Vaſallum ſuum, ratione perſonæ illius Regis, nullam ſuperioritatem habeat, ita ut in ſe ab ipſo Rege Majeſtatis crimen commiſſum dicere non poſſit, Natta *conſ. 445. num. 9. & conſ. 313. num. 4.* Cravett. *conſ. 912. num. 51.* Menoch. *conſ. 721. num. 46.* Weſemb. *conſ. 1. num. 57. verſ. itaque.* Molin. *in conſuetud. Pariſ. §. 33. gl. 1. verb. droicts num. 105.* Tiber. Decian. *tract. criminal. lib. 7. c. 8. n. 1.* Gail. *de pignorat. c. 15. n. 3.* Joan. Petr. Surd. *tract. de aliment. tit. 7. quæſt. 31. n. 14. & 15.* Anton. Sala *in conſtit. Sabaud. in proœm. Decret. gl. 2. n. 15.* Roſenthal *de feud. c. 11. concl. 14.* Bidembach. *quæſt. nobil. 2. n. 13.* Sed poteſt eſſe Vaſallus, qui ſubditus non ſit, & è converſo ſubditus, qui non Vaſallus. Et ſic longis inter ſe paraſangis invicem diſtant, juramentum ſubjectionis & feudale, Roſenthal *d. tr. de feud. c. 6. concluſ. 85.* Schrader. *de feud. p. 6. c. 4. nu. 6.* Anton. Faber *in Cod. deciſ. forenſ. lib. 7. diffinit. 5. & 6.* Thom. Maullius *de homag. tit. 1. n. 5. & 6.*

Rationes diverſitatis prolixius perſequitur

 Matth.

Matth. Stephan. *lib. 2. de jurisdict. p. 1. c. 7. num.*
226. & multis ſeqq. & egregiè Martin. Mager.
vir magni judicii & magnæ eruditionis *in nupe-*
5 *ro ſuo tr. de Advocatia armat. c. 9. nu. 154. & ſeqq.*
Vaſallus, ex ſolo feudo dijudicatur, Subditus ex
ſolo habitationis domicilio. Nã qui in territo-
rio alicujus larem rerumque ac fortunarum
ſuarum ſummam conſtituit, eâ intentione, uti
perpetuo conſiſtat, ſi nihil avocet, is verè, pro-
6 priè & unicè eſt Subditus; ein Vnterthan/
Landſaß/ Vnterſaß oder Hinterſaß *l. ſi in pa-*
tria 5. l. cives 7. C. de incol. lib. 10. c. licet ratione. de
for. compet. Coler. *de proceſſ. execut. p. 2. c. 1. n. 32. &*
ſeqq. Tob. Paurmeiſt. *de jurisd. lib. 2. c. 9. nu. 116.*
Cacheran. *conſ. 9. num. 18.* Sigiſm. Scaccia *de ju-*
dic. lib. 1. c. 40. nu. 6. verſ. quod autem quis. Meichſ.
deciſ. Cameral. tom. 2. lib. 1. deciſ. 9. in cauſa Meintz
contra Erffurt *n. 11. f. 843.* Gylm. *Symphor. tom.*
1. p. 2. tit. 6. vot. 3. n. 20. fol. 47.

Domicilium ergo conſtitutum omnimo-
7 dam Domino Territorii jurisdictionem regu-
lariter tribuit, Gail. *de pignorat. obſ. 8. nu. 5.* Surd.
conſ. 313. nu. 66. imò potiſſima eſt juriſdictionis
cauſa, Hippolit. Riminald. *conſ. 353. num. 54.*
Meichſ. *deciſ. Cameral. tom. 2. lib. 1. deciſ. 6. in cau-*
ſa Teutſchen Meiſters *contra* die Grafen von
8 Ottingen *n. 4. f. 612.* & conſtituentes ſive inco-
las foro ac legibus iſtius loci ſubjugat, honorũ
quoque & onerum ſocios ac participes facit, *l.*
juris ordinem 2. C. de juris. omn. judic. Paul. Matth.
Wehner. *pract. obſ. Lit. L. verb.* Landſaſſerey vnd
Landſaſſen Matth. Stephan. *de jurisd. lib. 2. p. 1. c.*
7. n. 221. ita ut juramento ſubjectionis pręſtito
mandatis Domini Territorii neceſſariò ob-
temperare, Provinciæ onera & penſitationes
quaſcunque æqualiter ſufferre & perſolvere, ad
indicta Comitia conceptis verbis vocati com-
parere, & quicquid præterea muniorum ſubdi-
to incumbit, ſedulò & officioſè explere ob-
ſtringantur.

Præcipuè autem in omni cauſa tam reali
quàm perſonali, tam civili quam criminali a-
ctivè & paſſivè judicio Superioris, qui ſublime
& regium territorii jus, die Hoheit/ die Hohe
Landes: oder Landes Fürſtliche Obrigkeit ſibi
vendicat, ſtare eos convenit, müſſen nach vbli-
chen Landrecht bey jhrem Landes Fürſten Herrn
vnd Obern recht nehmen vnd recht geben.

Sive enim ratione oridinis, ſive ratione nego-
tii geſti & celebrati contractus, ſive ratione de-
licti, ſive ratione rei ſitæ, ſive etiam deſtinatæ
ſolutionis, vel quolibet alio modo forum ſor-
9 tiantur, & juriſdictionem alterius ſubeant, cer-
tè forum electi domicilii generale eſt & ordi-
narium. Coler. *de proceſſ. execut. p. 2. c. 1. n. 29.* ac
prædominatur tanquam potentius. Riminald.
d. conſil. 353. num. 56. poſt Ruin. *conſ. 59. num. 9.*
vol. 3. aut ſaltem cum alio quovis foro con-
currit.

10 Nec poteſt judex habitationis ulla exceptio-
ne niſi præventionis & litis pendentiæ declina-
ri. Uſque eo domicilium ſeu habitationis actus
animo perpetuo ibi conſiſtendi junctus ſubdi-
tos efficit; uſque eò etiam domicilium requiri-
tur ad hoc, ut ſubjectio effloreſcat, indeque
ſubditi nomen indi cuiquam genuino ſuo ſi-
gnificatu poſſit.

At Vaſalli appellatione is continetur, cui 11
inveſtitura interveniente res mobilis vel æqui-
pollens confertur ea lege, ut proprietas qui-
dem penes dantem remaneat, uſusfructus au-
tem in accipientem transferatur ſub con-
ditione mutuæ fidei ut plurimum etiam onere
ſervitii certi incertive annexo.

Ob id Vaſalli notationem quidam deducunt
à *vade*, quod obſidem ſonat, quia Vaſallus ſe-
niori & domino ſuo ad fidelitatem & obſe-
quia exhibenda ita ſit obſtrictus, quaſi vades ac
ſponſores ipſi dediſſet. Roland. à Valle 4. *conſ.*
85. n. 33. vel à *Vaſſo* Petr. Heig. 1. *quæſt. 2. nu. 77.*
cum qua ipſum quoque nomen Baſſarum Tur-
cis familiare tantam habet affinitatem, ut ex eo
derivatam nonnemini videri queat, Conrad.
Rittershuſ. *partit. feud. lib. 1. quæſt. 4.* vel à Galli-
co *Vaslet*, quod miniſtrum ſignificat. Roſen-
thal *de feud. c. 1. concl. 6. nu. 10.*

Olim clientem dicebant, quaſi colentem 12
dominum, ut ab eo protegeretur, & qui viciſ-
ſim dignitatem domini tutaretur propter be-
neficium. Joan. Oldendorp. *claſ. 5. de act. benefi-*
cior.

Quomodò plurimi autumant feudum de- 13
ſcendere à germanico Füden/ quod eſt paſcere
vel alere, quoniam feuda, ſive prædia feudalia
in hunc plerumque finem conceduntur Va-
ſallis, ut ſe familiamque & quos inde ſuſten-
tent, & quoties uſus tulerit & evocati adhoc
fuerint, ad expeditiones militares obeundas ac
propulſandam injuriam domino imminentem
ſint quàm promptiſſimi & expeditiſſimi: Licet
alii à *faida* ſeu *feida*, quæ Germanis eſt bellum
& inimicitia, Fheyde/ etymon feudi trahant, 14
vel quod feuda occaſionem à militiis accepe-
rint. Hotoman. *in diſput. feud. cap. 1. verſ. quæ cum*
ita ſe haberent. Vult. *de feud. lib. 1. cap. 2. num. 2.*
vel quod feudum vaſallo debeatur, ut domino
tempore belli & ingruentis guerræ præſto ſit,
eumque juvet *c. 1. de nov. form. fidelit.* Quæ ratio
à prioris Etymologiæ cauſa non uſquequaque
diffidet.

Communis tamen Dd. Schola neutri ſen- 15
tentiæ calculum adjiciens mavult à fide ſive
fidelitate feudum nominari, *c. unic. in fin. per*
quos fiat inveſtit. Roſenthal *de feud. c. 1. concl. 6. in*
gl. Lit. e. Schrader. *de feud. p. 2. c. 1. in fin.* Clar. §.
feudum. quæſt. 5. Menoch. *conſ. 1. num. 32. vol. 1. &*
conſ. 156. n. 13. Vultei. *d. c. 2. n. 1.*

Rem enim ipſam origo iſthæc magis expri- 16
mit, & ad naturam feudi propius accedit,
quum in fide ſeu fidelitate recumbat eſſentia &
ſpecifica feudi forma, qua ab aliis contractibus
ſecernatur, & per quam ſit illud, quod eſt, dum-
modo ita fidem conſideres, quatenus compli-
cata eſt cum jure & re immobili vel æquipol-
lenti conſtituto.

Quippe fides illa tam arctè feudo cohæret,
ut ne pacto quidem effici poſſit, ne fides præ-
ſtetur, Zaſ. *part. ult. n. 34.* Menoch. *conſ. 65. n. 45.*
vol. 1. ex quo Vaſalli fideles, Liebe getrewe appel-
lantur *c. unic. §. 1. & 2. de his qui feud. dar. poſſ. c. ſi*
autem.

autem. in pr. & §. 5. *ſi de inveſtit. controv. fuer. c. quia Supra.* §. *Item ſi. quib. mod. feud. amitt.* Gail. *de arreſt. c.* 7. *n.* 13.

17 Turcæ Timariotas indigitant, quibus *Timar, id eſt*, feudum precario, non tamen diutius, quam ad beneficiarii vitam fruendum tribuitur, iis conditionibus, ut belli tempeſtate obortâ, equitum definito numero ſtipati domino adſint, & pro ſalute ejuſdem maſculè pugnent. Bodin. *lib.* 1. *de republ. c.* 9. *f.* 161.

Quandoquidem igitur ejuſmodi beneficium ſub relatione fidei omnibus concedi poteſt, cujuſcunque ſint Status, qualitatis, conditionis vel ordinis, ubicunque etiam ſedem ſuam fixerint, jam liquet ex Synallagmate illo &
18 reciproco contractu, ex ſola feudi recognitione & communi fidei vinculo, quo inter ſe Dominus & Vaſallus ſunt invicem connexi, nullum reſultare imperium nullam ſuperioritatem, nullam ſubjectionem, cujus reſpectu Subditus quis dicatur, nullam regularem & propriè ordinariam juris reddendi poteſtatem aut juriſdictionem enaſci.

Indeque fortius jurantem ligare dicitur juramentum ſubjectionis, quam fidelitatis, ſive Clientelare Cravett. *conſ.* 517. *num.* 3. Burſ. *conſ.* 147. *n.* 33. Rol. à Valle *cōſ.* 1. *n.* 30. *vol.* 3. Cujac. *lib.* 2. *feud. tit.* 7. Knich. *de jur. territ. c.* 3. *n.* 163. Maull *d. tr. de hom. tit.* 5. *in princ.* Martin. Mager. *de Advoc. armat. c.* 9. *n.* 170. *& ſeq.*

Et Vaſallus, ſi & non ſimul ſubditus exiſtat, aut ex domicilio ſubjectio argui queat, lenius & ad pauciora eſt obſtrictus. Et juriſdictio competens Domino in Vaſallum, in iis tantum rebus fundata eſt, quæ ad feudi conſtitutionem, conſervationem aut privationem ſpectant, Roſenth. *c.* 12. *concl.* 12 *num.* 11. *& nu.* 90. Schrad. *p.* 1. *ſect.* 6. *n.* 31. *& n.* 109. Mynſing. *cent.* 1. *obſ.* 99. Marta. *d. juriſd. part* 4. *cent.* 1. *caſ.* 16. *nu.* 12. *&* 20. Meiſcher. *tom.* 2. *lib.* 2. *deciſ.*

Et hoſce feudales terminos in exercitio juriſdictionis excedere non poteſt, Paurmeiſt. *d. lib.* 2. *c.* 8. *n.* 41. *& c.* 9. *nu.* 84. Scipio Gent. *lib.* 3. *de juriſd. c.* 23. Acac. Enenckel. Baro *lib.* 2. *de privileg. milit. c.* 5. *n.* 17. In reliquis verò actionibus perſonalibus, ex contractu, aut delicto, aliiſve cauſarum figuris deſcendentibus exulat omnes ejuſdem poteſtas *d. Clem. paſtoralis.* Weſ. *conſ.* 1. *n.* 87. Pruckm. *conſ.* 16. *n.* 4. *vol.* 1. Renat. Choppin. *lib.* 1. *de morib. Pariſ. tit.* 2. *n.* 51.

19 Atque hinc cernimus, florentiſſimos Orbis Reges ac Principes non ſolum a paribus, ſed etiam ab inferioribus ſæpenumero feuda accipere. Sic Carolus V. Imperator Vaſallus fuit Regis Galliarum, ratione Flandriæ, Attrebatæ & Hennigavv Vultej. *de feud. lib.* 1. *c.* 4. *n.* 4. *& cap.* 6. *n.* 10. Hotoman. *illuſtr. qu.* 35 Zaſ. *p.* 5. *de feud. num.* 73. Roſenthal *d. tr. de feud. c.* 3. *concl.* 5. *lit. c.* Paurmeiſt. *de juriſd. lib.* 2. *c.* 9. *n.* 9. Adfinis noſter Gerlac. Buxtorff. *in Diſſertat. ad aur. Bullam. concl.*
20 77. *lit. B. &* 83. *lit. A. & concl.* 64. *in fin.*

Sed & quatuor Electores ſeculares in hunc diem officia Pincernæ, Dapiferi, Mareſchalli & Camerarii ab Epiſcopo Bambergenſe in feudum recipiunt, & per vicarios ſuos ex Equeſtri ordine, quos viciſſim ſubinfeudant, adminiſtrare eadem aſſolent.

Originem ejus rei Henrico II. Imperatori, qui & Claudus dictus eſt, & in Sanctorum numerum aggregatus, acceptam ferunt. Nam quum is Comitatum Bambergenſem, ad ſe devolutum in Epiſcopatum erexiſſet, ampliſſimis privilegiis & obventionibus imperitis, nec pro affectu, quo erga locum flagrabat incredibili, grandius quid occurreret, tandem ſummo hoc ornamento eum decoravit & illuſtravit, ut quatuor illos Imperii Officiales & proceres eiſdem officiis & miniſteriis deinceps inveſtiendi ſolâ haberet facultatē, notāte Marqua. Frehero *in addit. ad Petr. de Andlo de Roman. Imp. lib.* 2. *c.* 15. *verb. Sub Camerarius*, ubi ſimul animadvertit, largiter errare eos, qui literarū monumentis conſecrârint, Henricum II. Imperatorem conſtituiſſe, ut ſeculares quatuor Electores Electoratus ab Epiſcopo Bambergenſi recognoſcerent, cum notius ſit, quam ut verbis egeat, illa Electoratus feuda immediatè ab Imperio dependere, & ab Imperatore, ac Aula Cæſarea ſolenni ritu accipi.

Unde etiam hallucinari videtur excellentiſſimus juxta ac Clariſſimus JCtus Johannes 21
Gœddæus in reſponſo ſuo de reſtitut. Baroniæ Vallendar. ejuſque ſublimi territorii jure *n.* 551. *fol.* 309. ubi in eadem eſt opinione, quaſi Electores à Bambergenſi Electoratus recognoſcant.

In dictis autem & ſimilibus caſibus ſubjectionem adſtruere velle, longè fuerit inconvenientiſſimum & abſurdiſſimum Menoch. *reſp. Finarienſ.* 32.

Ex prędictis ſatis conſtare opinor, Vaſallū e- 22
juſque bona, quæ beneficio Inveſtituræ à Domino poſſidet, Collectis moleſtari non poſſe.

Nam licet Vaſallus Uſufructuario ſimilis ſit *ti.* 23. §. *fin. lib.* 2. *feud.* Vide Me ſupra *hoc c. n.* 63. Uſufructuarius autem contributionum o- 23
neri illigetur, uti dictum & evictum eſt ſupra *cap.* 11. *n.* 115. *& multis ſeqq.* Licet quoque eximiæ authoritatis JCti reſponderint, in caſu publicæ Neceſſitatis, ipſum Vaſallum ejuſque bona Collectis provincialibus, mit Land-Steweren/ onerari poſſe; idque à Petro Heigi *lib.* 1. *q. jur.* 18. *n.* 23. *& ſeqq.* operosè quamplurimis ex juris & æquitatis rationibus petitis argumentis adprobetur.

Attamen ego cum Dn. Beſoldo *tr. de juriſd. Rom. Imp. n.* 20. *fol.* 61. contrarium reſponde- 24
rem: Nimirum Vaſallum, ratione feudalium bonorum Collectis gravari non poſſe, propter hanc præcipuè rationem, quia Vaſallus Subditus non eſt, Collectæ autem tantum ſubditis imponuntur.

Accedit Secundò evidens hæc ratio æquita- 25
tis; nempe cum Vaſallus ratione feudi, ad ſervitia perſonalia Domino præſtanda ſit obligatus, ipſe ulterius Collectis, vel aliis oneribus 26
diſtringi nequit: ne duplici onere gravaretur, quod legibus prohibitum, per ea, quæ *d. c.* 11. *n.* 16. inculcavimus.

Et hoc uſque adeò verum eſſe dicit Mynſyn-

Ee 3 gerus

27 gerus, ut nec propter maximam quidem, vel inopinatam & inſolitam neceſſitatem Vaſallus ratione ſive reſpectu feudi, Collectas ſolvere teneatur: quippe cum illa Immunitas Vaſallo ſit conceſſa non gratuitò; ſed propter incommodum, ſive remunerationem ſervitiorum perſonalium, quæ Vaſallus Domino, ratione feudi præſtare tenetur.

Quam ibidem opinionem eleganter defendit Modeſt. Piſtor. *conſil.9. n. 43. & multis ſeqq. vol.* 2. Et noviſſimè Gaſpar. Teſſaur. *lib. ſingulari quæſt. forenſib.* 8. *n.* 16. *ubi refert*, ſe ita pro quodam affini ſuo conſuluiſſe, & obtinuiſſe in dicta cauſa mens. Novembr. Anno 1602. additque, hac de re in Pedemontio novum edictum Ducis Caroli Emanuelis Anno 1606. promulgatum fuiſſe.

Sed ſi Princeps Caſtrum vel pagum, una cum
28 Subditis ibi habitantibus, addito mero mixtoque Imperio, Nobili alicui in feudum concedat; Anne hoc in caſu ejuſmodi feudales Subditos, nihilominus Collectis gravare queat Dominus feudi?

Ego citra ullam hæſitationem, feudi Domino Vaſalli ſui feudales Subditos collectandi facultatem concedo, ſi Dominus ille jus Superioritatis omnigenæ & Regalium (quibus jus Collectandi adhærere ſupra *num.* 2. *& fusè cap.* 3. *num.* 135. *& multis ſeqq.* & paſſim in hoc tractatu, ad viſum oculi demonſtratum eſt) ſibi reſervarit, nec illud in Vaſallum tranſtulerit.

Ex quo enim impoſitio Collectarum ſublimi Territorii & Regalium juri, quod penes Principem remanſit, adſcribitur; conſectarium eſt, non Vaſallum, etiamſi habeat merum mixtumque Imperium in aliquo loco, ſed Principem, vi & & vigore juriſdictionis altæ & Regalis Subditis & hominibus iſtis Collectam imponere poſſe. Idque longo ſtylo exornat Ruding. *lib.2. controv. feud. c.28. per tot.* Dn. Beſold. *d. loc. fol.* 59. *&* 60.

Ac quamvis Subditus & Vaſallus Vaſalli pro Subdito & Vaſallo Domini non habeatur; illud tamen locum ſibi vendicat ſaltem eo in caſu, quando quærimus de juribus, quæ Vaſallo à Domino conceſſa fuerunt; reſpectu vero jurium & juriſdictionis à Domino ſibi reſervatorum, ſubditi illius Vaſalli ſunt & manent feudi Domino ſubjecti: nec abſonum eſt, ut quis duorum dominorum, diverſo tamen reſpectu ſit & eſſe poſſit ſubjectus, Gail. *de arreſt. c.*6.

Exinde juſtâ conſequentiâ diducitur, Subditum in loco feudali habitantem, Vaſallo ſubjectum eſſe, quoad juriſdictionem Vaſallo conceſſam: Subditum verò Domini infeudantis remanere, quoad Iuriſdictionem Regalem Domino feudi reſervatam. Quo ſenſu Subditos ſimpliciter infeudatos non deſinere vivere ſub umbra Principis infeudantis, adpoſitè reſpondit Hippol. Rimin. *conſ.* 601. *num.* 102.

Obſervandum verò eſt, quando inter Dominum & Vaſallum controvertitur de Tributo, vel Collectis, aut ſimilibus oneribus ratione feudi à Vaſallo, eiuſve Subditis, Domino præſtandis, hanc controverſiam ad cognitionem Parium Curiæ pertinere Ludolph. Schrad. *tract. de feud. part.* 10. *ſect.* 5. *n.* 115. 29

CAP. XIV. SECT. III.

DE CIVITATUM HANSA-ticarum Contributionibus.

SUMMARIA.

1. *Origo Societatis* Hanſaticæ.
2. Hanſaticæ *Civitates in fœdere quot hodie reperiantur? dividuntur in quatuor regiones.*
3. Hanſaticæ *urbes cum liberis Nobilibus Francis, Suevis & Rhenanis in Receſſib. Imp. comparantur.*
4. *Eisdem* Matricula *anſam præbuit, ſe publicis Imperii neceſſitatibus ſubducendi.*
5. *Expenduntur* Receſſus *Imp. de Anno* 1542. 1544. 48. 57. 66. 76. 98. *&* 603.
6. Receſſus *Imp. de Hanſaticarum Civitatum Contributionibus diſponentes, an ad eaſdem, uti univerſas, vel ſingulas, pertineant?*
7. *An de* Boruſſicis & Livonicis *Civitatibus ſolummodò loquantur?*
8. Intellectus Receſſuum Imp. *de Anno* 1542. 44. 48. *&* 66.
9. Receſſus *hi an ad metropoles Inferioris Saxoniæ referendi?*
10. Receſſus *prædictos de Hanſaticis Civitatibus, non ut ſingulis, ſed tantum de toto corpore loqui, nonnulli autumant.*
11. *Quorum opinio* 4. *fundamentis ſtabilitur.*
12. Andreæ Knichen *in ſtylo, allegationibus & opinionibus ſingularitatem adfectantis, palpabilis error.*
13. Brunſvicenſes *duplicem ſuſtinent Collectam; unam, ut Provinciales, alteram, ut ſocii Hanſatici.*
14. *Aliud* Univerſitas, *aliud ſinguli.*
15. Univerſitati *quod competit, ſingulis membris diſtributivè conſideratis non debetur.*
16. Hanſaticarum *Civitatum Collectatio Electorum Principumq; juri nihil officit.*
17. Collectæ *ex Iurisdictione & Regal. promanent.*
18. Principum *intereſt, ne Civitates Hanſaticæ ex ſua Taxa ſive æſtimio demantur.*

19 Receſ-

19 RECESSUS *allegati, de iis Civitatibus, quæ nec Imperium nec Principes reſpectu Collectarum Imperialium agnoſcunt, ſunt accipiendi.*

20 *Quod ipſum de Civitatib. in Imperio Romano ſitis intelligi nequit.*

21 Acephalus *nemo eſſe poteſt.*

22 *Refellitur opinio Andreæ Knichen.*

23 Receſſus *Imp. de Contributione Hanſæ loquentes non pertinent ad duplicationem ſed parificationem onerum.*

24 Hanſaticæ *Civitates, tanquam ſingulæ, minimè verò tanquam univerſum corpus,* Collectas Turcicas *Cæſ. Maieſtati immediate ſolvunt.*

25 Principibus *non obeſt, quod Civitates Hanſaticæ iisdem certo reſpectu obſtrictæ, immediatè Imperio penſitant.*

26 Civitates *quoad certa capitula Superiorem recognoſcentes, in cæteris remanent liberæ & immunes.*

27 Libertas *ab onere Collectarum Imperialium præſcribi poteſt.*

28 Subditus *contra Supremam Iurisdictionem præſcribere poteſt.*

29 Imperator *& inferiores ſtatus Imperii multis paraſangis diſtant.*

30 A Rege Superiorem *non recognoſcente ad inferiores magiſtratus non tuto ducitur argumentum, & n. 31.*

32 Moderatores *in Imperio ex æquo & bono an & quatenus in Collectis Imperii cauſa moderationum juſtæ ſint, cognoſcunt.*

33 Territorio *imminuto, minuenda quoque ſunt onera.*

34 *Ad* Boruſſicas & Livonicas *Civitates Receſſus allegati minimè reſtringendi ſunt.*

35 Gedanum & Elbinga *olim ad Comitia Imperialia vocabantur.*

36 Acta Magnum Boruſſiæ Magiſtrum *concernentia à Goldaſto concinnata.*

37 Poloniæ Rex *Dantiſcum & Elbingam ab Imperio exemit.*

38 Imperatorum Legationes *& Commiſſiones in puncto Turcicarum Contributionum, tam ad Prutenicas & Livonicas, quam cæteras Civitates Hanſaticas, ſemper directæ.*

39 Principibus *in Receſſibus Imperii Iura Superioritatis ſarta tecta ſervantur.*

40 *Nonnullæ* Hanſaticæ *Civitates mixtum ſtatum obtinentes ab Imperio immediatè dependent.*

41 Hanſiaticum *fædus an ſapiat conſpirationem?*

42 Hanſiatici *potentia uti neſciunt.*

43 *Non facile in diſputationem vocandum id, quod de jure non valet, ſi de facto fiat.*

44 Hanſiaticum *fœdus quamdiu viguerit.*

45 Hanſiaticum *fœdus non tantum ad commerciorum libertatem & uſum, ſed & ad defenſionis neceſſitatem extenditur.*

46 Hanſiaticum *fœdus probatur.*

47 Collegium Hanſiaticum *plus trecentis annis bella geſſit; multiſque annis belli Duces & militum Tribunos ſibi elegit n. 48.*

49 Confœderationes *& congregationes Civitatum in dubio illicitæ præſumuntur.*

50 Confœderationes, *quæ ob publicam pacem & ſecuritatem fiunt permittuntur.*

51 Natura *nos ad defenſionem noſtri invitat.*

52 Confœderationes, *quæ fiunt ad licitum & bonum finem, licitæ & permiſſæ ſunt.*

53 Fœdus Suevicum *in Conſtitutionibus Imperii adprobatum.*

54 Fœdus *inter Ordines Francici Circuli Anno 1553. initum in Camera pro licito judicatum.*

55 Fœdus *principaliter fit ad defenſionem, ſed in conſequentiam continet etiam offenſionem.*

56 Confœderatio *eſt licita etiam ad offenſam, quando fit ad defenſionem.*

57 Congregationes *pro defenſione rerum temporalium licitæ ſunt*

58 Ordinatio Cam. *permittit colligationes ad recuperandam rem contra pacem publicam alicui ademptam.*

59 Liga Hanſiatica *ex ſola tolerantia cenſetur adprobata.*

60 UNIO *quarundam Civitatum Hanſiaticarum cum Belgii Ordinibus Anno 1615. inita.*

HANSÆ TEUTONICÆ origo ab Anno ſalutis milleſimo ducenteſimo reperitur paulò ante tempora Friderici II. Imp. quo 1
civitatum in Littore Balthico & Cæteris Saxoniæ inferioris regionibus delegati inito fædere ad Commercii libertatem tuendam coierunt, ac privilegiis & immunitatibus à Principibus vicinis impetratis in quatuor exterarum gentium emporiis ſedem ad domicilium ſocietatis conſtituerunt; Quæ ſocietas paulatim fœderatorum multitudine, potentia & opibus in tantum amplificata centum annorum ſpecio crevit, ut ex eo florentiſſima, deinceps Regibus ipſis, quorum beneficio aucta fuerat invidioſa uſque ad hanc ætatem permanſerit.

Civitates autem numero plures octoginta fuerunt: diſtributæ primum in treis, dein Bo- 2
ruſſis accedentibus in quatuor claſſes ſeu metropoles; Lubecam, Coloniam, Brunſvicum & Gedanum; ex quo numero cum anno 1518. ejecta fuiſſent 14. Civitates, adhuc hodiè in Societate remanſerunt ſexaginta ſex.

Primum LUBECA ex aliorum conſenſione caput eſt totius Hanſiatici fœderis, tum ob faciles acceſſus (eſt enim medio penè loco ſitum) tum ob urbis civiumque potentiam. In ea ſunt archiva Societatis, cum jure evocandi vicinas urbes. Habet autem junctas ſibi civitates Vandalicas qninque Hamburgum, Roſtochium, Stalſundam, Wiſmariam & Lunæburgum, ac præterea POMERANICAS VIII. Stetinum, Anclamium, Golnavam, Gripswaldam, Colbergam, Stargardam, Stolpam & Rugenwaldam.

COLONIA AGRIPPINENSIS, quæ anno Chriſti MCCCCLXXI. Hanſiaticarum urbium numero juncta fuit, primaria eſt ſecundæ regionis Civitas, habetque ſibi ſociatas Clivicas Marchicas, Weſaliam, Ducisburgum, Unnam, Hannam. Tum Weſtphalicas Monaſterium, Oſnaburgum, Tremoniam, Suſatum, Hervordiam, Padebornam, Lemgoviam, Bilefeldiam, Lippam, Coosfeldiam. Tum

Geldricas, Noviomagum, Zutphaniam, Rurmundam, Arnheimium, Venloam, Elburgum, Hadervicum. Et Tranſilanas Daventriam, Campos, Zwollam: Septentrionales, Groningam, Bolswerdiam, Staveram.

Brunsviga primaria tertiæ regionis Hanſiaticæ Civitas, habet ſub ſeſe urbes Saxonicas, Magdeburgum, Goſlariam, Embecam, Hildeshemium, Gottingam, Hannoveram, Ulſam, Buxdehudam, Stadam, Bremam, Hameliam, Mindam.

Dantiscum primaria Boruſſiæ Civitas habet ſub ſe Regiomontum, Colmariam, Toruniam, Elbingam, Braunsbergam: Livonicas quoque urbes, Rigam, Dorpatum, & Rivaliam, quæ Germanica utuntur dialecto, ceteris Salvonicam ſonantibus.

Eſt & in Norwegia Berga juris Hanſiatici.

Sunt & quatuordecim controverſi juris, Stendelia, Soltwedelia, Berlinum, Brandeburgum, Francofurtum ad Oderam, Uratislavia, Cracovia, Halla, Aſcherslebium, Quedlinburgum, Halberſtadium, Helmſtadia, Ryla, Northemium, & in agro Leodinenſi Dinantium.

Multa harum Civitatum præclarè geſta refert Crantzius *in ſua Hiſtoria* David Chytræus *Saxon. lib. 23. num. 1554. & multis ſeqq.* Jacob. Aug. Thuan. *lib. 15. Hiſtor. fol. 972.* Georg. Fabric. *lib. 1. Origin. Saxonicar. fol. 48.* Nic. Betſius *tract. de pact. famil. c. 3. fol. 53. & ſeqq.* pulcrè Petr. Bertius *lib. 3. rer. German. c. 4. per tot.* ubi ait, Civitates haſce nomen ſibi indidiſſe, Hanſiaticarum, vel à mari Teutonico, quod ad illud ſitæ eſſent; hoc enim eſt An See / vel à fide, quam dextra pangere receptus gentibus mos eſt; manum enim Germani Hand vocant, vel, ut aliis placet, à fœdere & concilio, quod priſca Germanorum voce *Hanſam* dici ajunt; prolato etiam ex veteri Codice novi Teſtamenti loco inſigni, ubi pro eo, quod Latinè dicitur *Conſilium fecerunt in eum*, Germanicè legitur, *Fecerunt Hanzam.*

Sed horum derivationes explodit Beſold. *in diſſertat. de jur. Imperial. Civitat. circa finem*, exiſtimans, Hanſiaticas Civitates ab antiquo Gotthico verbo *Anſi* denominationem accepiſſe. Vocabulum autem *Anſi* proprium Gotthici Idiomatis (quod Teutonicam fuiſſe dialectum extra controverſiam eſt) multorum teſtimonio denotat eos, qui cæteros mortales fortuna & opibus antecellunt; Heroum & ſemideorum proximi conditioni, ac velut humanæ ſortis terminos egreſſi unde & vernacula noſtra additione adſpiratæ, Hanſos olim proceres nominavit. Quin & nunc hodiè in Helvetiis & Rhetia die Hanſen / Nobiles & optimates à plebeque factionem diverſam foventes, appellantur, Indeque Hadrianus Junius etimon Francorum deducit Fry Anſi, quaſi Freye Hanſen. Vide quoque ea, quæ noviſſimè notat idem Beſold. *in theſaur. pract. verb.* Hanſeeſtadt *fol. 375. & ſeq.*

Hæ civitates Hanſiaticæ, vigore Receſſuum atque formarum pragmaticarum cum Nobilibus Francis, Suevis & Rhenanis comparantur, 3 ac ſingillatim à S. Cæſar. Majeſt. pro auxilio compellantur. Cum n. animadverterent glorioſiſſimus Cæſar Carolus V. & Imperii Proceres talium Civitatum nomina in recentioribus Matriculis non reperiri, eoque illis occaſionem & anſam quaſi in ſinum labi, publicis 4 Imperii neceſſitatibus ſe ſubducendi, conſultum viſum eſt, uti verba habent; mit jhnen handlen zu laſſen / daß ſie in Bedenckung dero Vrſachen / die ein jeder Chriſt billich zu Hertzen vnd Gemüth führet / in den Chriſtlichen Gemeinen vnd gleichen Anſchlag auch mit willigen / vnd denſelben von jhr vnd jhrer Vnterthanen Güttern bezahlen mochten / *hoc eſt*, cum illis agere ut ponderatis cauſis, quas quilibet Chriſtianus meritò apud animum expendit, in piam illam communem & æqualem contributionem conſentirent. Reichs Abſchied de Anno 1542. §. demnach haben wir. & de Anno 1544. 5
1548. 1557. 1556. 1579. 1598. 1603. Electorũ tamen Principumque & Statuũ jure tegro & illibato d. Reichs Abſchied. §. wir wollen auch.

De quo tamen audi Wilhelmum Dilichium *in Chron. Urbis Bremæ fol.* 145. Jam ab Anno 1542. (*ait*) in Imperio receptum erat, ut Civitates Anſeaticæ æquè ac Nobilitas libera Imperii per Cæſarios Legatos ad aliquid in commune conferendum ſolicitaretur: id ut impediret Chriſtophorus Archiepiſcopus Bremenſis, & jus Collectandi civitatem ſibi vendicaret, conſilio cum aliis inferioris Saxoniæ Principibus inito, Anno 1557. illi per literas apud Ferdinandum Regem omnem moverunt lapidem, ut legatio illa intermitteretur, Ferdinandus verò & Electores nihilominus legatos ſuos ad conventum Anſeaticum miſerunt, auxiliaque Imperii ſolicitarunt. Cum verò legati Principum de eo proteſtationem interponerent, Brema cæteræque Civitates, quæ eodem jure ac libertate utebantur, eas proteſtationes & poſtulata nihil ad ſe pertinere oſtenderunt. Hactenus Dilichius *d. loc.*

Neque eſt, ut quis exiſtimet, haſce Deciſio- 6
nes pertinere aut ad corpus Civitatum univerſaliter conſideratum; aut (propter modo alleg. §. Demnach haben wir. ibi: die nicht Churfürſten Fürſten oder andern Obrigkeiten ohne Mittel vnterworffen) ad Emporia Maritima (die An- vnd See Städte) aut denique ad Bo- 7
ruſſicas tantum & Livonicas Civitates, quæ ab Imperio avulſæ ſunt, nec rectà Imperium, nec Status agnoſcunt, quaſi hæ, ut liberalitate ſua ſublevent penſitationes extraordinariè pelliciendæ ſint.

Reſpondet enim Receſſus de Anno 1542. 8
1544. & 1548. §. vnd als erſtlich *& ſeq.* das ſolcher articul allein auff die See vnd An See Städte verſtanden / welche ſolcher hülff halben / weder dem Reich noch andern Churfürſten / Fürſten oder Herren vnterworffen ſeyn wollen / *hoc eſt*, articulum iſtum de maritimis tantum, aut Hanſiaticis illis, quæ quoad hanc Contributionem,

nem,

nem, nec Imperio, nec Electoribus, Principi-
bus alliiſvè Dominis obligatas ſe agnoſcunt ,
intelligendum eſſe. Et de Anno 1566. §. Die
An: vnd SeeStedte/ ibi, ſich von dieſem ge-
meinem Werck nicht abſondern.

Ergo pertinet Receſſus non ad duplicatio-
nem, ſed parificationem onerum , Et d. §. Die
An: vnd SeeStedte/ ibi: Sondern auch an-
dere ſo Churfürſten/ Fürſten / oder andern O-
brigkeiten ohn Mittel vnterworffen/ vnd in deß
H. Reichs Anſchlegen nicht belegt werden. Et
paulo poſt: Soll dieſe Beſcheidenheit gehalten
werden / damit den Churfürſten vnd Obrigkei-
ten an jhrer habenden Gerechtigkeit/ ſuperiori-
tet vnd Obrigkeit nichts abgehe.

Ex quibus conſtat, Receſſus præmemoratos
9 ad mixtum quoque ſtatum obtinentes , atque
adeò Hanſaticas Civitates pertinere , nec de
toto earum corpore ſed certis quibuſdam, iis
nimirum , quæ in puncto contributionis nec
Principibus ſubjectæ, nec publicis Imperii ta-
bulis cenſæ ſunt , in Receſſibus Imperii agi;
ejuſque generis Civitates inferiori Saxonia re-
periri, experimento compertum eſt.

10 Cæterum ſuperius allegatos Receſſus de
Hanſiaticis, non ſingulis, aut in particulari, ſed
univerſis, tanquam de toto corpore (id quod
in libero illo Equeſtri ordine, qui cum mariti-
mis aut Hanſaticis urbibus hac in re compara-
tur, & ut corpus aliquod integrum compella-
tur , eo planè modo fieri obſervarique vide-
mus) accipiendos eſſe hiſce ex rationibus con-
jici poſſe videtur.

11 Primò quod poſtea à S. Cæſ. Majeſtate eum
ipſum ob finem Lubecam Civitates iſtæ evo-
catæ fuerunt. Id quod etiam innuere videtur
12 Andreas Knichen *in Epopſi num.* 364. *& in En-
cyclopædia cap.* 10. *n.* 200. *&* 204. qui & ibidem
n. 201. addit de Brunſvicenſibus, quod poſſint
13 duplicem ſuſtinere collectam: unam ut Pro-
vinciales; alteram, ut ſocios Hanſæ. Aliud
14 autem eſt Univerſitas, aliud perſonæ ſingulæ:
15 Et quod Univerſitati competit, ſingulis ejuſ-
dem membris diſtributivè conſideratis non
debetur: ut poſt alios prolixe firmat Gabriel.
*lib. 6. commun. concl. Rubr. Quod cuiusq. univerſ.
nom. concl. 1. n.* 1. *&* 4. Ita, ut hæc poſtulatio ad
ad extraordinariam quandam Contributio-
nem ſpectet. Knichen. *d. loc. n* 353.

16 Secundò hanc opinionem id porrò confir-
mare videtur; quod in allegatis Receſſibus ex-
preſsè cautum eſt; hanc Hanſaticarum colle-
ctationem Electorum Statuumque juri Terri-
torii & Regalium fraudi eſſe non debere.
Quod ſi ergo Hanſaticæ collectationi ab Ele-
ctoribus Principibus & Statibus Imperii, qui-
bus ſubjectæ ſunt, ſub hoc prætextu; quod in
confœderatione Hanſatica contineantur, ſub-
trahere ſe conaretur, infallibiliter ſequeretur,
Electorum, Ordinumque territoriali Superio-
ritatis & Regalium juri hoc pacto plurimum
17 & manifeſto derogari: Cum Collectæ ex Ju-
riſdictione vel ſuperioritate profluant , vel
ſint de Regalibus, uti frequenter inculcavi-
mus.

Tertiò quod ſanè ipſis eo gravius futurum, 18
ſi ex territorii magnitudine Civitatumque ,
quas Ditionibus & Juriſdictioni ſubjectas ha-
beant, numero, taxam ſeu contributionis ipſo-
rum partem pro ratione Ratæ æſtimatam im-
poſitamque eſſe conſideres: Qua ipſa de cauſ-
ſa, ne civitates ex iſto æſtimio ſubducantur, i-
pſorum quam maximè intereſſe, nullo negocio
intelligitur.

Præter hæc opinio iſta ut prætactis Receſſi- 19
bus conſentanea judicari queat, inde etiam pa-
tet quod in illis diſertè indicatur, hanc Cæſa-
riam Commiſſionem ad eas tantũ ſpectare ci-
vitates, quæ nec Imperio, nec Electoribus, nec
Principibus (quantum ad huiuſmodi ſubſidia
ſeu cõtributiones attinet) ſubjectæ ſunt. Quod
ipſum verò de illis, quæ in Imperio Romano 20
continentur, Civitatibus, vel ideo accipi , aut
intelligi nequit, quod in Imperio Romano
nullæ reperiantur, quæ acephalæ, *hoc eſt*, ſine
capite, atque à ſubſidiis ſupremæ ſuperioritati
debitis immunes aut exemptæ eſſent, Nemo 21
enim debet eſſe acephalus *c. nulla* 8. *diſtinct.* 93.
c. omnis 2. *de cenſib. c. magnum* 28. 11. *q.* 1. *c. cum
non liceat.* ubi Panormitan. *de præſcript.* Gregor.
Tholoſan. *lib.* 6. *de Repub. c.* 2. *ſub n.* 1. ave ſiqui-
dem, quod dicitur, alba rarior eſt Civitas, quæ
in alienam non venerit poteſtatem Scot. *reſp.* 1.
n. 18. *lib.* 1. *tom.* 1.

Verum enimverò non eſt , ut, quiſquam 22
ejuſmodi rationibus moveatur. Quod enim
(1) ex quorundam opinione adducitur; Han-
ſaticas Civitates ab Imperio , non ut ſingulas,
ſed (1) ut univerſum corpus: & quidem (2)
de extraordinaria contributione compellatas
eſſe; certè opinio iſthæc erronea eſt, omnique
fundamento deſtituitur.

Siquidem Receſſus Imperiales oſtendunt,
S. Cæſ. Majeſtatem , Ordineſque Imperii æ-
quum judicaſſe, ut maritimæ atque Hanſaticæ
Civitates in communi hac cauſa ſe non ſepa-
rent , ſed conjungant : ita ut ſanctiones iſtæ
pragmaticæ pertineant , non ad duplicatio-
nem, ſed æqualitatem onerum.

Et ſi eo, quo D. Knichen ex vanâ conceptâ 23
opinione arbitratur, modò res comparata eſ-
ſet , non certè opus fuiſſet diſtinctione inter
Hanſaticas, & eas Civitates, quæ aliis Statibus
Imperii omnimodâ ſubjectione , vel quoad
eiuſmodi Contributiones , obſtrictæ ſunt.
Quod tamen fieri præter Receſſus Imperii, res
ipſa clarè teſtatur.

Et hinc adeo fit, ut à quibuſdam liberis Han- 24
ſaticis Civitatibus, tanquam ſingulis , minimè
vero tanquam ab integro Corpore S. Cæſ. Ma-
jeſtati aliquid pecuniarum, ſalvis nihilominus
Immunitatibus conferatur.

Ac licet Civitates Hanſaticæ ante aliquot
annos per Legatos Imperatoris de extraordi-
nario cenſu ſeu Collecta ad Expeditionem
Turcicam nomine collegii conferenda in Co-
mitiis Lubecæ habitis compellatæ, & ratione
pluſquam mellitâ de conferendo & Cæſariæ
Majeſtati obtemperando tentatæ fuerint; At-
tamen libertatis ſuæ fundamentis in contra-
rium

rium ſubmiſsè motis, ac ne præ aliis Imperii Statibus ut membris duplici gravarentur onere excuſationem meruerunt, atque ita cervices ſuas jugo geminatu exemerunt.

25 Nec quicquam ad rem facit dubium ſecundo loco motum; nempe ſi Hanſaticæ Elect. Principib. & Ordinibus ſubjectæ Civitates immediatè Sacro Imperio Contributiones pendere teneantur, hoc nominatis Statibus fraudi atque detrimento futurum; Idque hac ex ra-
26 tione, quod nonnullæ Civitates alios Principes nunquam, ut Superiores, agnoverint; ſicut nec abſonum nec inauditum, Civitates quaſdam duntaxat quoad certa capita Superiorem recognoſcere & tamen quoad alia Superioritatis jura, in pactis non expreſſa, nec non Collectarum præſtationem, mediantibus præſcriptione & aliis titulis, omninò liberas eſſe
27 poſſe, uti Receſſus de An. 1548. in puncto præſcriptæ libertatis reſpectu Collectarũ Imperia-
28 liũ non obſcurè indicat: Cum etiã à verè Subdito contra ſupremam Juriſdictionem præſcribi poſſit, tanto magis contra Status Inferiores Imperatorem pro Superiore agnoſcentes; Cum
29 inter Imperatorem & Status Imperii eum recognoſcentes, magna ſit differentia.

30 Inde & rectè Carol. Molinæus à Rege Superiorem non recognoſcente ad Inferiores Dominos non tuto duci argumentum firmat *in Conſuet. Pariſ.* §. 3. *gloſ.* 4. *num.* 17. affirmativè
31 videlicet, ut, Imperator vel Rex hoc facere poteſt, Ergo etiam inferior Dominus. Non autem negativè (quoad ſenſum ſaltem) ut Imperator hoc prohibere non poteſt, Ergo ne inferior Princeps: ut; Contra Imperatorem à Subdito Juriſdictio præſcribi poteſt. Ergo etiam contra Statum vel Principem inferiorem &c.

Tertiò quod ſi tamen quidam ex Ordini-
32 bus, ob quaſdam in ſuſtinenda onerum parte deficientes Civitates, plus æquo poſtulari, & ita territorium ipſius amplius, atque re ipſa ſit, æſtimari videatur: liberum certè illis, reſervatumque erit coram peculiaribus Commiſſariis ſive Judicibus ad hoc deputatis, quos moderatores vocant, alleviationem onerum petere, qui dein ex æquo & bono cognoſcant & definiant, an videlicet & quatenus cauſæ juſtæ ſint, & quid, quantumque ex cuiuſque Collecta demi debeat. Reichs Abſchied de Anno 1548. §. Wann dann der. & in aliis de Annis 1576. 1589. 1594. §. Und dann was ſonſten &c. qui §. ſingulis illis tribus Conſtitutionibus eſt inſertus. Minſing. *cent.* 3. *obſ.* 34. Gail. 1. *obſ.* 21. *num.* 2. Sixtin. *lib.* 2. *de Regalib. cap.* 14. *num.* 149. *& ſeqq.* Johan. Vincent. de Anna *allegat.* 16. *num.* 2.

Sicut quando territorium propter perſonas
33 privilegias minuitur, impetrandum eſſe à Principe, ut & minuatur æſtimum, & minuantur onera, inſinuat quoque Jacob Mandell. *conſil.* 8. *num.* 20. *in fin.* Carol. Bardellon. *conſil.* 134. *n.* 31. *per tot.*

Quartò eiuſdem, nec maioris momenti eſt, quod de Boruſſicis & Livonicis Hanſaticis Civitatibus, quaſi & iſtæ in citatis Receſſibus Imperialibus indigitentur, profertur. 34

Nam licet Cæſares eas, imo univerſas illas Provincias ſemper ſibi vendicaverint, & etiamnum vendicent, atque olim ad Comitia Imperialia, præſertimque Anno 1548. eo ipſo 35
tempore, quo de jure, quod Rex Poloniæ in Boruſſiam aſſerebat, diſceptatum fuit, vocaverint, uti de Elbinga & Gedano teſtatur Illuſtris Præſes Jacob. Auguſt. Thuanus *lib.* 5. *Hiſtor. pag. mihi* 133. nec non ex actis Deß Hoch- 36
meiſterthumbs in Preuſſen à Melchiore Goldaſto in publicum productis manifeſto adparet: Quibus addendus Jacob. Thoming. *conſ.* 44. Paulus Windeck *in commentar. de Elector. Imper. c.* 23.

Licet etiam Maximilianus Imp. Anno 1564. Mandata pœnalia contra Gedanenſes decreverit: Rex tamen Poloniæ per Legatum ſuum in Comitiis Imperii Anno 1548. Dantiſcum 37
& Elbingam ad Comitia Imperialia vocari, ægrè ferre ſe ſignificavit, petiitque, cum Civitates illæ Ditionis (ut ipſe quidem prætendebat) Poloniæ ſint, ne Imperium quicquam juris habeat in illas, ut ſuis uti legibus permittantur. Unde cum in Receſſibus Imperii præſupponatur, Civitates tales nec Electoribus, nec Principibus quoad Contributiones (Solcher hülff halben: Secus ergo in aliis caſibus) devinctas eſſe, ſequitur de Boruſſicis, quæ Imperio plenè exemtæ erant, eos nequaquam accipiendos.

Ad hæc publica Imperii obſervantia, quin 38
& quod Hanſaticæ in ipſo S. Rom. Imperii diſtrictu & Territorio ſitæ ſint, Cæſarumque Legationes non magis ad Prutenicas & Livonicas, quam Cæteras Civitates directæ fuerint, vanæ iſti opinioni adverſatur.

Non minus Receſſibus Imperialibus de An- 39
no 1576. & 1587. adjecta clauſula, cujus vi & vigore iſta poſtulatio Electoribus, Principibus & Statibus jus territorii & ſuperioritatis omnigenæ ſalvum atque integrum ſervatur, evidentiſſimè demonſtrat, iſtas Conſtitutiones de illis Civitatibus, quæ in Imperio ſitæ & Electoribus, Principibus atque Statibus immediatis quoad quid & ſuo modo obſtrictæ ſunt, præcipuè intelligendas eſſe.

Idque eo magis, cum aliàs iſta clauſula reſervante, earum civitatum reſpectu, quæ nec Romanum Imperium, nec huius ordines aliquo modo agnoſcunt, opus nullatenus fuiſſet: Cum tamen Sanctiones Imperiales ita accipiendæ ſint, ut ne verbum in eis vanum vel fruſtaneum aut ſine operandi virtute poſitum videri debeat, *jurib. vulgatiſſ.*

Quintò in remotione ultimi Dubii quod 40
nimirum in S. Rom. Imperio nullæ Civitates acephalæ reperiantur, laborandum ideo non eſt, quia in eiuſmodi hypotheſi heîc non verſamur. Siquidem nonnullæ Civitates Hanſaticæ, mixtum ſtatum obtinentes (de quibus heîc potiſſimum controvertitur) reſpectu Collectarum Imperialium, ipſum Rom. Imperium reco-

recognoſcunt,atque ab illo immediate dependent,tutæ omninò legitimâ præſcriptione, de qua infra *cap.17.ſect.2.n.89.&ſeqq.*

41 Et hæc de vero & genuino intellectu Receſſuum Imperii quoad hanc materiam, diſſeruiſſe ſufficerit.

Societatis Hanſiaticæ initio magna fuit utilitas contra Danos & Suecos, qui in Holſatiæ, Lunæb. & Saxoniæ regiones irruebant Crantz. *lib.1. Vandal. c.1.* Waremund. ab Ehrenberg. *tract.de fæderib.c.2.num.44.* exiſtimans, penitius examinata natura hujus fæderis, parum abeſſe, quin ſapiat quoad nonnullas Civitates ſpeciem conſpirationis, & publicas miniterur lites, eò quod multæ Civitates in eo contineantur, quæ Regalia à Cæſare Imperiove non habent & mediatè ſint ſubjectæ Imperio. Cui convenit Andræas Knichen *in ſua velitatione Apologetica; An Civitates Imp. hab.jur. territ. num.* 475. ubi bonum putant, quod ſua potentia uti neſciant, domeſticis inſidiis & privato commodo faſcinati.

42 Sed etſi non omnium Civitatum, hoc fædere innexarum æqualis libertas ſit,in dubium tamen illud revocare, cuius initia ipſis vetuſtatis tenebris propemodum ſunt obſcurata, inanis erit operæ, valdeque periculoſæ; quin potius optandum,ne recrudeſcant lites publicæ, nec unquam poſthac Hanſiaticus populus occaſionem habeat vires ſuas & potentiam experi-

43 undi: Nec enim facilè in diſputationem vocandum illud,quod de jure non valet, ſi de facto fiat Cagnol. *in l.ſi quis maior. num.216. C. de tranſact.* Joan. Koppen. *deciſ.21. num.28.* Imò fœdus hoc inter æquales omnium pulcerrimum & maximi emolumenti potentiſſimumque ſemper fuit in Germania ad Commerciorum libertatem potiſſimum, communemque matis uſum, privilegiorumque illis conceſſo-

44 rum conſervationem inſtitutum, viguitque non per unum aut duo, ſed plura ſecula immutabiliter; & proinde omnibus temporis ultramemorialis prærogativis juribus fulcitur; atq; in Receſſibus Imperii de Anno 1542. 1548. 1566. 1576. & 1599. & potentiſſimorum totius Chriſtianitatis Regum,quin & Moſci pri-

45 vilegiis comprobatur: Ut proinde dubitandum non ſit,confœderationes,quas hodiè cum aliis faciunt Civitates Hanſiaticæ,jure ſubſiſtere; adeò, ut non tantum ad mercaturæ commodum utilemque uſum, ſed etiam neceſſitatem tuitionis ipſarum Urbium illud extendant Hanſiaticarum Civitatum patroni.

Et ſanè qui hoc fædus impugnare velit,& o-

46 leum & operam perdet, immemoriali temporis præſcriptione pro juſtitia Hanſiaticarum, Vandalicarumque Civitatum notoriè militante: Planè ut annoſam quercum transferre qui veſtitos ævi mores in melius mutare conatur, ſcribit Anton.Hering.*tract.de fidejuſſ. cap.30.n.* *n.46.* Ut interim omittantur alia fundamenta, de quibus videri poteſt elegans illud ſcriptum, cujus titulus eſt, Der Vereinigten Teutſchen Hanſe Stätte kurtze nohtwendige Verantwortung ſampt angehengter Proteſtation, &c. juſſu earumdem editum Lubecæ Anno 1609. Et quis neget Collegio Hanſiatico jus belli competere, cum lippis tonſoribuſque notum ſit, Societatem hanc ultra trecentos annos, 47

tam domi, quàm comitiis Hanſiaticis ſcientibus & adſtipulantibus Imperatoribus, de Neceſſaria Defenſione conſilia iniiſſe; Duces belli acciti, militumque Tribuni gratioſo ſtipendio 48

in fidem recepti: milites tam ordinarii & legionarii, quam limitanei ſeu præſidiarii conducti, & num magis lingua in commeſſationibus, quam manu ad prælia prompti forent, probati, cingulo militari, ornati; proprii Subditi ad armorum tractationem & uſum aſſuefacti, ſæpiuſculè luſtrati: armamentaria omni tormentorum æneorum & machinarum fulminalium genere referta, claſſes navales inſtructæ, & in auxilium Confæderatorum emiſſæ, legitima clarigatione ſeu denunciatione hoſti bellum indictum, & ut plurimum feliciter dimicatum, miles revocatus & dimiſſus affulgente pacis aurora, capita pacificationis, ni quid iniquitatis continuerint, abſque Superioris conſenſu acceptata, &c.

Regulariter quidem omnes Confæderationes Civitatum ſunt improbatæ, & de genere 49

prohibitorum, ut ſancitum eſt *in l.3.C. de ſumm. Trinit.& in l.conventicula.C.de Epiſc.& Cleric.l.1. C. ad l.Cornel. de ſicar. & tot. tit.de Colleg.& corp. Aur.Bull.Carol.V.tit.15.* Alphonſ.de Azevedo *in Conſtit.Reg.Hiſpan.lib.8.tit.14.l.1.n.10.* Author incertus inter conſilia Farinacii *conſ.65.nu.55. lib.1.* cum præſumantur fieri ad malum, & ob malam cauſſam Cravetta *conſ.4.n.1.* Menoch. *conſ.28.n.1.& conſ.175.ſub n.7.* Videntur enim fieri in derogationem Juriſdictionis Magiſtratus, ut nempe congregati propria authoritate jus ſibi dicant, quod jura magnopere abhorrent *l.extat.ff.quod.met.cauſ.* Quam etiam rationem deducit Craverta *d.conſ.4.nu.2.* Eoque collimat Franciſc. Lucanus *de fiſco & ejus privileg p.2.princ.n.14.* ubi ex Bartolo *in l.ſodales. ff.de colleg.illicit.* tradit, quod Civitates & Barones, qui ſunt ſub uno Domino, non poterunt facere confæderationem, quia præſumuntur tales Ligæ factæ ad deſtructionem & ruinam Status Principum Roland.à Valle *conſ. 17. nu. 29.&ſeq.vol.1.* Claud.Bertazzol.*ad Conſ.Bartholom.Bertazolli 192. lit. b.lib.1.* Farinac. *in pract. crim.1.tit.4.q.113.nu.169.* Schrader.*de feud.p.10. ſect.10.n.27* Cardinal. Thuſ.*in lit.C.concl.1031.*

Ita cum Anno 1614. tribus civitatis Francofurtenſis ad Mœnum ejeciſſent antiquum Senatum extra urbem, ſeque colligaſſent ad reſiſtendum unanimiter Magiſtratui, Invictiſſimus Imp. Matthias I. per mandatum pœnale illas colligationes contra magiſtratum factas caſſavit & irritavit vid. Froſſard. *lib. 2. Hiſtor.c. 80. ubi refert,* Brugenſes cum Gandavis contra Principem fœdus iniiſſe, ſed Anno ſequenti juſtas rebellionis pœnas luiſſe.

At non intelliguntur prohibitæ confœderationes, quæ fiunt inter Civitates abſente Principe ad protegendum ſe ab oppreſſionibus tyrannorum vel improborum hominum, ad injurias 50

jurias propulſandas & juſtitiam conſervandam; Cum natura ipſa ad defenſionem noſtri
51 nos invitet, & ad fœdera deſcendere jubeat Azeved. *d. loc. n. 5. & 6.*

Quo facit, quod fœdera, quæ ad licitum &
52 bonum finem fiunt, licita & permiſſa ſunt, nec puniri poſſunt, licet fiant ſine auctoritate Superioris Everhard. *in loco à virtute finis* 132. *n.* 3. Curt. Junior. *conſ.* 235. *nu.* 6. *lib.* 3. Mynſ. *cent.* 6. *obſ.* 2. *n.* 4. & 5. Farinac. *d. q.* 133. *n.* 37. & *nu.* 157. Schrader. *d. p.* 10. *ſect.* 10. *n.* 26. Waremund. ab Ehrenb. *d. lib.* 2. *c.* 2. *n.* 128. *in fin.* Bertazz. *conſil. crim.* 77. *n.* 12. *lib.* 1. Vulpell. *conſ.* 96. *n.* 2. Aldov. *conſ.* 20. *n.* 184.

53 Hinc in Receſſu Imp. de Anno 1529. §. Vnd alß im Abſcheid / pro licito & valido habitum fuit fœdus illud, quod Suevici Circuli Ordines pro pace publica contra ſeditioſos Ruſticos inter ſe pepigerant.

Hinc quoque Anno 1553. in judicio Ca-
54 meræ fœdus inter E. Wurtzb. Bamb. Civitatem Norimb. Statuſque Francici Circuli, adverſus Marchionem Albertum initum, pro licito judicatum fuit Waremund. *d. lib.* 2. *c.* 2. *fol.* 192. Imò ad hoc fœdus ipſe Cæſar Norimbergenſes exſtimulavit, referente Sleidano *lib.* 24. *fol.* 433. Hortleder. von Anfang vnd Fortgang Teutſchen Kriegs *pag.* 1558.

Et ſub Friderico III. factum, ut Saxonica, Brandeburgica & Haſſica Domus certis inter ſe fœderibus jungerentur, quæ huc maximè ſpectarent, ut pax firma ſtabilaretur, & ad eam conſervandam auxilia ſubminiſtrarentur mutua. Ita Reiner. Reinecc. *in Orig. ſtirpis Brandenburgicæ fol.* 33.

Quinetiam licet fœdus principaliter fiat ad
55 effectum defenſionis; Quia tamen unum ab alio non poteſt ſeparari, totum intelligitur eſſe permiſſum Cardinal. Mantica *de tacit. & ambig. Convent. lib.* 27. *tit.* 7. *nu.* 7. & 9. Cardinal. Thuſc. *tom.* 1. *verb. bellum. concl.* 35. *n.* 3. & *ſeq.* & *tom.* 2.
56 *lit.* C. *concl.* 631. *n.* 4. Cofœderatio, *inquit*, facta ad defenſam licita eſt, etiamſi adſint capitula offenſionis deviantia à natura defenſionis. Conrad. Brunus *de ſeditioſis lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 4. & *ſeq.* Factiones, *ait*, tunc ſunt licitæ, cum pro defenſione Reipublicæ ineuntur, & ad defenſionem rerum noſtrarum amicos congregare poſſumus Peregrin. Jannin. *de Citat. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 596. Wintzler. *de collect. conſ.* 3. *num.* 3. & 27. ubi allegato Bartolo *in Extravag. qui ſint rebell. verb. occulte.* Et clarius Bald. *in c.* 1. *num.* 9. *de jud.* dicit, Dominos de Caretto adhærentiam & confœderationem ſine Imperatoris licentia & conſenſu facere potuiſſe cum Duce Mediolani, ut ab eo defendantur, ubi etiam citat Alb. Brunum. *conſ.* 86. *n.* 2.

57 Et in individuo de congregationibus factis pro defenſione rerum temporalium ut omnino licitæ ſint, videatur Menoch. *d. conſ.* 28. *n.* 12. *verſ. Tertiò moveor.* Farinac. *d. q.* 125. *num.* 177. ubi plures agminatim congeſſit Molina *de juſt. & jur. tom.* 1. *diſput.* 16. *col. pen. in princ.*

Divitiæ namque ſunt inſtrumenta ad virtutem, & neceſſariæ ad vitæ conſervationem, & proinde licitum eſt, bona defendere ab aggreſſore, & vim vi repellere, non obſtante occiſione alicujus, quæ per accidens ſequitur ex defenſione. Imò ex ſententia Antiphanis divitiæ ſunt propria vita, dum ſcribit:

Sanguis & anima hominibus ſunt pecuniæ,
His ergo quisquis poſſidere non poteſt,
Vivos is inter mortuus deambulat.

Sic etiam pecuniam ſecundi ſanguinis nomen obtinere, poſt alios tradit Menoch. *de arb. jud. quæſt. caſ.* 110. *n.* 6. & *conſ.* 175. *n.* 5. Aldovin. *d. conſ.* 20. *n.* 212.

Sic ordinatio Cameræ contra pacem publi- 58
cam læſo oppreſſove, oblata vi armorum raptori extorquere, & ab hoſte, qui ipſo jure & facto pœnam banni incurrit, violatæ pacis pœnam repoſcere permittit; idque in continenti, vel cum amicorum & confœderatorum copia Ord. Cam. *p.* 2. *tit.* 9. §. So jemand. *verſ.* aber den beſchädigten ibi. ſeine Freunde vnd Helffer Gail. *de pac. publ. c.* 16. *n.* 14. *in fin.*

Unde de fœderis Hanſiatici æquitate du- 59
bitare non licet, quod etiam ex ſola tolerantia videtur adprobatum ab Imperatore *arg. eorum quæ notat* Cardinal. Thuſcus *in lit.* C. *concl.* 156. *in fin. ubi poſt.* Abb. *conſ.* 55. *n.* 5. *in fin. ait*, adprobata dici collegia, quibus Papa ex certa ſcientia concedit indulgentias, & quod ad probatio ex ſola tolerantia inducatur.

Sed in claris non eſt opus conjecturis, cum Hanſæ fœdus ab Impp. aliiſve Regibus Chriſtianis, Electoribus & Statibus Imperii tot ſæculorum uſurpatione & curſu non modò toleratum, ſed & in omnibus fermè Receſſibus Imperii adprobatum ſit.

Memini tamen cum in Aula Cæſ. An. 1617 60
Legationis munere fungerer, de fœdere nonnullarum Hanſiaticarum Urbium cum Potentiſſimis Ordinibus Belgii Anno 1616. inito quæſtionem motam, acriterque diſputatum fuiſſe; pleriſque Conſiliariis Aulicis fœdus iſtud improbantibus, ollæque fractili æneo lebete haud probè convenire, ſubinnuentibus: Tum (1.) quod in conventionum & formularum cautionibus Belgis confœderatis omnium litigiorum cognitio conceſſa, atque ita jus Magiſtratus Imperatoriæ Majeſtati & Principibus ereptum ſit; Tum (2.) quod Civitates in grave detrimentum & damnum Imperii ſe ad Contributiones aliaque auxilia bellica adſtrinxerint; Tum (3.) quod contra tenorem Aureæ Bullæ Caroli IV. aliaſque pragmaticas Imperii Sanctiones, & denique (4.) cum peregrins & exteris fœdus pepigerint.

Ad primum objectum fuit reſponſum, in formula Unionis ne gry quidē reperiri, quo Hanſiaticæ Civitate ullam cognitionem cauſſarum, nedum quid aliud, quo Jus ordinarii Magiſtratus lædi poſſit, in ordines Belgii confœderatos tranſtulerint: Quin potius ex eadem cuivis intuenti obviam eſſe, quod Cæſ. Majeſt. uti & Electoribus aliiſque Principibus & Statibus Imperii omnis Superioritas & Juriſdictio expreſsè reſervata ſit; Planè eo modo, quo in omnibus Confœderationibus Princeps ſeu Dominus de

jure

jure excipi debet *per text. in Aurea Bulla cap. 15.* unde Guntherus Poeta Ligurinus:

Præterea quoties feudali jure recepto
Vaſallus Domino fidei juramina præſtat,
Excipiendus erit Romanus nomine Princeps.

Deinde reſponſum fuit, Reipublicæ intereſſe ut pax & ſecuritas conſervetur, & partes abſque longo ſufflamine ad concordiam reducantur & lites ocyus finiantur; ne finis negocii alterius cauſæ exordium fiat, & modus litium multiplicetur *l. 2. C. de re judic. cum ſimilib.* Auguſtin. Morla *in Empor. jur. p. 1. tit. 3. quæſt. 2. nu. 17.* Jul. Cæſ. Ruginel. *tr. de Appellat.* §. 11. *gloſ. 3. n. 6.* Ant. Scapp. *tr. de jure non ſcript. lib. 3. c. 88. n. 4.* Pruckman. *conſ. 38. n. 92.*

Ratio: Quia lites ex litibus gigni grave & perniciosum, imò nefas eſt *l. terminato 3. C. de fruct. & lit. expenſ.* ideoque reprehenſionem non mereri, ſi diſcidia ratione pacti & fœderis hinc inde pullulantia à Confœderatis Civitatibus & Ordinibus amicabiliter componantur. Nam quemadmodum Imperatores cæterique ſummi Magiſtratus lites ſummopere exſecrantur; Ita quoque Pax in hac civili Societate prænobile & ſingulare Dei donum eſt, cujus gratia licet à regulis juris communis recedere, fuſè & eleganter Gail. *2. obſ. 57. num. 1. & per tot.* Coler. *conſil. 1 n. 95. 96. & ſeqq.* Et dixi ſupra *cap. 8. n. 17.*

Pax enim Juſtitiæ finis & merces eſt, populi ſalus, Religionis teſſera, rerum & actionum humanarum corona: quam optant omnes, norunt pauci, merentur, qui boni ſunt. Et abſque pace neminem fortunis ſuis frui, ſine ſuperventu cibum capere, quietè dormire, ſecurè iter facere, vicino tutò fidere poſſe, ſentit Guevara *in Horologio Principum lib. 3. cap. 14.* In ſumma; Quam diu pax abeſt, ullus non dies mortem minatur, ulla non hora vitæ ultima eſt.

Pax, Scholas & Templa beat ſevero
Iure florentes moderatur urbes,
Vt queat rectè ſobolis doceri
Vita politi.
Pax fovet pingues oleas in hortis,
Pax alit lætis ſegetes in arvis,
Pax dat humanæ bona mille vitæ.
Excolit artes.

Hinc Tibullus *Eleg. 10. lib. 1.*

Interea pax arva colat, pax candida primum
Duxit araturos ſub juga curva boves.
Pax aluit vites, & ſuccos condidit uvæ:
Funderet ut gnato teſta paterna merum.
Pace bidens, vomerque vigent: at triſtia duri
Militis in tenebris occupat arma ſitus.

Pax (*ait*) Auguſtinus *de rer. dom.* eſt ſerenitas mentis, tranquillitas animi, ſimplicitas cordis, Vinculum amoris, conſortium charitatis. Hæc eſt, quæ ſimultates tollit, bella compeſcit, iras comprimit, ſuperbos calcat, humiles amat, ſe cordes ſedat, inimicos concordat, cunctis eſt placita, neſcit extolli, neſcit inflari. Hanc qui accepit teneat, qui amiſit exquirat, qui perdidit repetat. Adde, quod nihil tam communem totius Regionis pacem adverſus extraneos hoſtes aut incolas illius quoſdam illi inſidiantes tuetur, quàm omnium vel præcipuarum illius regionis urbium mutuum fœdus & ſyncretiſſimus.

Omnium verò elegantiſſimè ſcribit M. Ant. Petilius *Exarch. lib. 9. c. 97.* Quid enim cupere potes, *inquit*, quod ex ſola pace tibi non promittas? Vin laborum mercedem? vin belli? vin periculorum precium? pacem colito, clemens eſto.

Pax ſumma laborum,
Pax belli exacti precium, preciumque pericli.
Prudent. *in Pſychomach.*

Times ne tibi? times & tuis? aſſueſce paci; ex timore enim hæc oriunda.

Vin rerum copiam? ſectator pacem τίκτει δ' ἀθανατοῖσιν εἰρήνα μεγάλα πλῦτον, Bacchil. *in fragm.* parit enim mortalibus pax magna divitias. Et qui tibi abundantiam maximam firmamentum audiſti hanc debere te non poſſe ſcito, niſi pax præcedat. Verbum Domini eſt; *fiat pax in virtute tua, & erit abundãtia in turribus tuis.* Reciprocæ alumnæ ſunt pax & rerum copia:

Pax Cererem nutrit, pacis alumna Ceres.
Ovid. *3. de arte.*

Vin hominem te eſſe non ferum; atque hominibus præeſſe oſtendere non feris Paci ſtudeto.

Candida pax homines, trux decet ira feras.

Vin & probitate ornatum videre? pax adſit. Sancta probis pax eſt. Vin facilius imperare? pacem colito.

——Peragit tranquilla poteſtas,
Quod violenta nequit, mandataq; fortius urget
Imperioſa quies

Vin tibi augeatur imperium, ſi parvum habes vin ne minuatur, ſi magnum? ſtudeto paci Concordia parvæ res creſcunt, diſcordia maximæ dilabuntur Saluſt. *in Iugurtha* Vin fructus in vita omnium optimos? quæ ſcilicet ſtirpis reliquias, & ſucceſſores tibi in regno & gaudium? inquire Pacem, & perſequere eam, id eſt, cum deſiderio quære, & cum effectu ſequere ut comprehendas *Iob. 22. Pſ. 33.* Vin tandem & filius Dei fieri? eſto pacificus *Matth. 5. 1. Pet. 2.*

Ex quo fundamento omnia jura Tranſactionum, Compromiſſorum (maximè) inter conjunctos) Pacta familiarum Illuſtrium, Auſtregæ Civitatum, omniumque licitorum collegiorum jura, ſtatuta & juriſdictiones, tanquam è fonte guttatim dimanant & profluunt, quibus mediis ac remediis varios motus compeſci & controverſias graviſſimas paſſim ſedari videmus.

Nullus tamen ſanæ mentis dixerit, ejuſmodi compromiſſis, pactis & collegiorum juribus Cæſ. Majeſtati & Imperii Supremitati, vel etiã Electorum & Principum àuthoritati præjudicium inferri, vel quidquam derogari: Sicut & Experientia, rerum magiſtra, teſtatum reddit, quod Hanſiaticarum Civitatum ope gravia ſæpe bella fuerint compoſita, diſcordiæ vicinorum Regum Principumque ſopitæ, pax reſtituta, eo, quod magnum crederetur momentum ipſorum potentia allatura, ſi ſe alterutri parti adjunxiſſent: meritò ut Societas iſta

Teutonica ſequeſtra pacis, publicæque per Germaniam tranquillitatis procuratrix, multis jam ſæculis habita ſit; Licet ergo infinitæ lites & diſcordiæ arbitrio & pronunciatione conconfœderatorum Ordinum & Civitatum Hanſiaticarum dirimantur; atque hac ratione Juſtitiæ ſubveniatur, eaquè repararetur; eo ipſo tamen numerus cauſſarum in Aula Cæſ. non imminuitur: Neque enim ideo in utroque Conſiſtorio lites defuere, aut hoc exulceratiſſimo ſæculo, quo ſcelera regnant, & tumultuum, rixarum, controverſiarum, litium, diſcordiarum plena ſunt omnia, deerunt unquam; Cum incredibili litigantium vexatione & malitia novæ paſſim lites ſuccreſcant; haud ſecus ac reſecatis hydræ capitibus, nova ſemper pullulant. Quò facit, quod lis ſit generis fœminini, & facilè litem pariat, rarò abortum faciendo. Adam Keller. *lib. 2. de offic. jur. politico jurisd. cap. 7.*

Secundum Dubium, Contributionum aliaque onera & ſubſidia bellica reſpiciens, eo funditus ſubmotum eſt, Quod Unio cum Ordinibus Belgii inita, non nova, ſuſpecta & illicita colligatio; ſed veteris & antiqui fæderis renovatio ſit, uti in remotione Tertii motivi prolixius demonſtrabitur.

Si ergo licita eſt Confœderatio, licitæ quoque erunt, neque reprehenſionem mereri poterunt Contributiones ad Conſervandam Confœderationem neceſſariò deſtinatæ: Cum conceſſo antecedenti, etiam conſequens concedatur, neceſſe eſt; ac principalis & acceſſorii eadem ratio de jure ſit.

Etenim ut vita hominis nullatenus diu in corpore vigere poſſet, ſi naturale ipſi ſubtrahatur aut negetur nutrimentum: ſic membra corporis Hanſiatici facilè diſſiparentur, aut inter ſeſe protenus diſſilirent, niſi Contributio id ſuggereret alimenti, ut inde publica utilitas eò rectius curari poſſet.

Hæ tamen Contributiones Hanſiaticæ cum ex ſingulari pacto deſcendant, nullatenus in præjudicium & damnum, ſed ad ſalutem Imperii, tendunt; quin potius Tributa Cæſ. Majeſtati in ſignum ſupremæ eminentiæ vel aliis Principibus debita & pendi ſolita, iiſdem ſalva manent.

Et ſanè ſi collectam (uti appellamus) naturalem, etiam villa & municipium, pro occurrente neceſſitate communi, omnium voluntate indicere poſſunt; Cujus rei ego illuſtre exemplum memini, quod quidam Subditi, communi conſenſu, ſe ipſos collectarunt, ut Dominis ſuis Comitibus ſubvenirent; de quo Collectantium genere egi *ſupra cap. 5. n. 183. & ſeqq.* Quid ni Societati Hanſiaticæ id permittatur? quæ ultra trecentos & plures annos Ordinarias & Extraordinarias Contributiones pro occurrentibus Neceſſitatibus exegit & ſingulis negociis, publicam totius Corporis utilitatem concernentibus, ſemper expeditionem adjecit cum reſolutione efficaci. Nam ſi fortè ærarii penus non ſufficiat, ſtatim fit computatio, quidnam ſit contribuendum, & quantum cuique in quotiſatione ſua, aut parte ſimpla, dupla, tripla, &c. ſextupla, ſeptupla, &c. vel dimidia ſit rei efficiendæ adjiciendum.

Et inprimis obſervandum eſt, quod tales Contributiones Ordinibus Belgicis, non ut Superioribus, jure Magiſtratus, ſed ut Confœderatis & Sociis, vi pacti conventi, præſtentur; atque ita Cæſ. Maj. aut Electorum Principumve regali Superiori Juriſdictioni nullum prejudicium aut damnum inferatur. Sed de hiſce forſan, in peculiari noſtro Tractatu, de cenſu per legitima media extraordinariè conficiendo, ſub tit. de Sociorum Contributionibus, commodior erit diſſerendi occaſio & locus.

Tertium Dubium, Civitates ſcilicet Hanſiaticas contra Auream Bullam aliaſque Conſtitutiones fœdus toti Germanico Imperio nocivum pepigiſſe, &c. eo ſublatum eſt, quod hæc Unio non nova, ſuſpecta & illicita colligatio, ſed (ut paullò antè dixi) veteris & antiqui fœderis renovatio ſit.

Teſtantur namque annales, quod quàm plurimæ Civitates Belgicæ pridem ante aliquot ſæcula in Confœderatione cum Hanſæ Orientalibus Civitatibus vixerint, & per vetuſtam cum iiſdem conjunctionem, amicitiam & ſocietatem pro conſervatione & propagatione commerciorum, nec non Civitatum libertate ac juribus erexerint.

Et licet Belgicæ civitates, propter periculoſa & diuturna bella, conventus Hanſiaticos ex longo temporis intervallo viſitare haut potuerint; poſtquam tamen, in Belgio per ſingularem Dei gratiam & benedictionem ibi tunc pax ſit reſtituta, ab Hanſa Teutonica decretum & concluſum eſt, quod meritò antiqua illa Societas & Confœderatio cum Belgicis Civitatibus, atque ita cum capite ipſo, quod Generales Status & Ordines Belgicarum Provinciarum referunt, renovaretur.

Hoc omne ſine ullo præjudicio & deſpectu Rom. Cæſ. Majeſtatis, ſicut & totius Sacri Romani Imperii factum eſt; Nec Electoribus atque Principibus in debita addictione, obedientia & ſubjectione quid detractum, ſed multò magis in emolumentum & ſalutem totius S. Imperii Romani ſuſceptum eſt.

Ex tali quoque renovatione per vetuſtæ Societatis Civitatum Hanſiaticarum Emporia, jus Stapulæ & Negociationes eximiè meliorari, & in utilitatem & proſperitatem Germaniæ dirigi; Quin etiam eaſdem urgente inevitabili Neceſſitate & periculo ad concluſionem & confirmationem hujus confœderationis proceſſiſſe, belloque illi, quod Anno 1613. inter Reges Daniæ & Sueciæ tum fervebat adeò, ex parte hujus conjunctionis occaſionem imputandam eſſe. Namque Rex Daniæ non tantum ab initio belli Suecici omnibus mercibus, quæ per mare Balthicum importabantur, aut exportabantur, ingens Vectigal, ut ſic impenſas in illud bellum factas recuperaret, impoſuerat; ſed etiam toties Civitatibus Hanſiaticis privilegia & jura à majoribus non ſine ſanguine & onere ſummo acqui-

ſita

ſita & tradita, imò juramenti fide æterna tam corroborata, confirmare denegarat penitus: Tum quoque & Belgæ & Hanſeatici Legatos miſerant ad Regem rogatum, ut ſe nimio hoc onere Vectigalis liberaret. Verum cum adeò durum eſſet reſponſum Regis, ut aut vectigal Mercatores penderent, aut in tranſitu per fretum Sundicum (à quo ore freti dependent tot ora, teſte Lipſio *in Epiſt.*) ſuas merces in naves Danicas transferrent, quod videant utrinque ſibi damnoſiſſimum, & è contra Danis lucroſiſſimum; non tantum Lubecenſes & reliqui Hanſæ Socii aliquot hoc univerſale incommodum totique Imperio Germanico pernicioſum, item Regis novum adparatum bellicum, &c. ad Imperatorem per Legatos ſuos quærelis ſupplicibus detulerunt; ſed etiam cum Rex Daniæ in conatu adeò ſtrenuè pugnaret, ut Civitatibus Hanſæ & maxumè Lubecę naves cum mercibus retineret, imò ut in portum Lubecenſem hoſtilem impetum faceret, ibi naves mercibus onuſtas illis eripere per archithalaſſum ſuum laborans: inde cum Ordinibus Belgii fædere novo ineundo, ſeu vetere renovando conſilium inceperunt; præſertim cum etiam cernerent, quod ex Aula Imperatoris nulla in præſentibus periculis ſpes effulgeret.

Proinde & quod occaſio majoris effectus, quæ univerſo commercio per tot regiones evidenter prodeſſe & omnia in priſtinum ſtatum redigere poſſet, exinde expectabatur à ſingulis, Fœdus 4. Junii Anno 1613. utrinque certis articulis eſt conceptum, non verò pactum, ut vult illuſtris Præſes Thuan. *lib. 6. Hiſtor. continuat. fol. 358. & 359* Nam Lubecenſes Legati [illegible] tus Hagam miſſi tantum in ſeſe recepe[illegible] quod referre vellent reſolutionem con[illegible] & novum deliberationis obtinuerunt [illegible] actatuſque poſteà plures habiti [illegible] triennium excreverunt, priuſquam in [illegible] ormam potuerint redigi. Etenim varia [illegible]pedimenta ſunt Civitatibus Hanſæ Orientalibus & maxumè Saxonicis objecta, velut etiam hiſce negociis bellum Brunſuicenſe miſcebatur; & aliæ Civitates, quibus tabulæ confœderationis offerebantur toties, de acceptatione dubitabant, cum punctus Contributionis illis videretur difficilior. Nihilominus, ut quaſi cum beneficio Ordines Belgici ad ſe magis allicerent Hanſiaticos, hinc tam promptum Brunſuicenſibus juxta tractatus Luneburgi habitos in ſuæ obſidionis neceſſitatibus ſuccurſum ſub Duce Henrico FRIDERICO Principe Auragnio Anno 1615. præſtiterunt. Hoc fidei ſingularis exemplum cum quaſi probam acciperent Civitates, reliqua omnia inde integritati protinus imputare non dubitarunt; ſed inceperunt ardentiori utrinq; Conſolidationem Societatis diu expeditæ ſtudio ambire. Ideoque & Lubecæ & Luneburgi & Brunſvigæ conventus habiti fuere, & tandem negocium ad finem perductum.

Ex quibus clareſcit, renovatam hanc Confœderationem non contra Auream Bullam aut Leges fundamentales Imperii factam neque eadem Cæſ. Majeſt. ſupremæ poteſtati, aliorumve Principum juri & authoritati quid detractum, quin potius id expreſſe hiſce formalibus *art.* 2. reſervatum & exceptum eſſe; Daß die Erbare Hanſe Städte ſo biß noch anhero in dero Röm. Kayſerl. Majeſt. vnd des H. Reichs Schutz/Schirm/ Verwandtnüß vnd Gehorſam geweſen / auch hinfüro darin vnd darunter ſeyn vnd verbleiben / auch eine jede Stadt die eine mittelbare Obrigkeit hat/deroſelben/was Recht iſt / jederzeit leiſten/ vnd hinwider von deroſelben erwarten ſoll/ꝛc. ubi hæc & alia jam pridem à Correſpondentibus Hanſæ Civitatibus Roman. Cæſar. Majeſt. ſufficienter literis exquiſitis & diſertis explicata ſunt.

Et ſanè extra omnem eſt controverſiam, quod variæ iſtius Confœderationis cauſæ cuique quidem parti propriæ fuerint: ſed nihilominus communis commercii reſpectus in mari non fuit exiguus, ceu id rectè explanat Eman. Meteranus *in Hiſtor. Belgic. lib. 36.* ad Annum 1616. cum eo tempore tot piratarum & Turcarum tempeſtatibus impetuoſis negociatio omnis eſſet expoſita.

Cum autem Confœderatio, *ut ait Meteranus,* memorabilis ſit, & multas ubique paſſa ſit flagellationes, & magna undiquaque præſertim in Aulis Principum diſperſa fama, ut concitarentur ex variis locis diſſimiles opinionum diverſarum ſententiæ, quæ ut plurimum in calumnias & convicia eruperunt; Operę precium duxi eamdem juxta genuinam translationem ex Belgicæ linguæ idiomate huc repetere; in qua probè notandum, quod ſtylus iſte planus & liquidus quid antiquitatis cum majori fide ſapiat, quàm aliàs id mos fert aliorum, qui ſemper aliquid argutarum exemptionum ſubmiſcere ſolent.

Confœderatio Ill. Ord. Belgic. cum aliquod Hanſeaticis civitatib. Orientalis Saxoniæ Anno 1615. Brunſvigæ inita.

Nos Conſules &. Senatus Cæſariæ libertatis & S. Rom. Imperii Civitatis Lubecenſis, manifeſtum his facimus & confitemur quod inter Præpotentes Dom. Staticos Generales unitarum Provinciarum Belgicarum ab una, & communionem Hanſeaticarum Civitatum ab altera parte Confœderatio, & amicabilis unio conſtituta ſit in forma & modo, uti ſequitur.

Poſtquam ante vetuſta & immemorialia tempora, ad commune Fœdus Hanſeaticum, non tantum relatæ fuerint Orientales Hanſæ civitates ad Eoum mare, una cum illis ad Albim & Viſurgim, atque circiter illic: ſed etiã Belgicę Civitates ad Septentrionale ac Auſtrale mare, Moſam, Vahalim, Rhenum, Iſalam & alios fluvios, amneſque in memoratum Septentrionale & Auſtrale ſeſe exonerantes,

 ſitæ,

ſitæ, & invicem ſimultaneè in firma Unione amicitiaq; cohæſerint, nec non in vicinis regnis & terris multas communes libertates, & jura etiam Privilegia, per benè merita contractuſq; obtinuerint, eoſdem quoque communi conſilio mediis ac potentia, interdum etiam armis defenſivis propugnarint, & in poſſeſſione conſervarint: Atque hinc Belgicæ Civitates Hanſæ interea propter diuturnum bellum, & nonnullæ quoque propter intercidentes diſcordias in viſitatione communium Hanſæ conventuum impeditæ, tum ſimul propter propria ſua gravamina communis Hanſeatici fœderis onera non potuerint perferre, quod propè apparentiam diſruptionis, aut ſeparationis apud vicinos aliquot invenit, qui propterea quoque antiqua Privilegia & tranſactiones infringere & annulare tentarunt, donec tandem eò deventum eſt, ut aliquot in locis omnis ſcientia & cognitio de Hanſeaticis Privilegiis diſſimulata fuerit, nedum quod ad obſervantiam eorundem tenerentur, aut ullum Collegium Hanſeaticarum civitatum agnoſcere, aut cum eo tanquam cum communitate aliqua aut Societate quidquam tractare, vel earum Legatos eo loco (quo par erat) habere & cenſere voluerint: Quod proinde intereſſentes de novo in conjunctionem coegit, & neceſſitatē hanc iiſdem impoſuit, ut media & vias omnes excogitarent, quomodo poſt Dei auxilium, erumpenti malo obviam irent, & ſuam communem libertatem, jura, & juris competentiam corroborarent, & conſervare valerent: atque inde jam in hoc curſu annorum maximus numerus Belgicarum civitatum Hanſæ ad conjunctionem Præpotentum Dominorum Staticorum Generalium liberarum unitarum Provinciarum accenſeri cœpit, membraque ſunt hujus ſtatus, ut ita cum illis non ſeparim, ſed cum totius univerſitatis corpore Præpotentum eorum Dominorum longè melius convenientiuſque tractari quidvis poſſit: Quam ob cauſam quoque nunc ab aliquot annis huc uſque iſtud negotium ex omni parte in curioſam & admodum diligentem deliberationem deductum eſt; ſimulque propterea diverſæ communicationes per litteras & Legatos inſtitutæ & habitæ ſunt, veluti quoq; interea Domini Conſules & Senatus liberæ & S. Imperii Civitatis Lubecenſis, cum ſupradictis Dominis Staticis Generalibus jamdudum in Menſe Majo Anni dicti 1613. in hunc finem quid certi concluſerunt. Quapropter hoc inde evenit, quod poſt habitū maturum & tempeſtivum conſilium, honoraſſimi Domini Statici Generales, per infra nominatos Deputatos, & honorabiles Orientales Hanſæ Civitates, per ſuos reſpectivè Mandatarios, Legatos; & Deputatos infra nominatos cum ſupradictis Dominis Staticis Generalibus, antiquam illam Unionem & Amicitiam invicem renovarint, ſe porrò amicabiliter & firmiter conjunxerint, coadunierint & conglutinarint, atque ſubſequentes punctos articuloſque, ſub hodierno dato, tandem conſenſu mutuo contraxerint atque decreverint,

Pro Primo, quod conjunctio hæc aut Unio non debeat eſſe directa ad offenſionem ullius, ſed tantum ad conſervationem & ſuſtentationem liberæ navigationis commerciorum & mercatuum, in Orientali Septentrionalique mari, ſimulac in fluminibus, omnibus & fluentis, ſe in Orientale Septentrionaleque mare exonerantibus; nec aliud quid acceptum heic eſſe debeat, ita ut reſpectivè confœderati, eorum cives, & ſubditi, jure omnium gentium, & impetratis ac obtentis libertatibus, juribus, Privilegiis & à majoribus traditis conſuetudinibus in prędicto Orientali & Septentrionali mari, uſque ad capita extenſo, & in prædictis fluminibus, amnibus & aquis, abſque impedimento ullo uti & frui queant: Atque etiam quod contra illos qui cives, incolas & ſubditos unitorum, vi & illegitimis mediis, impedire, turbare, atque aut uni unitorum præ altero commercia ſupprimere, aut inhibere, vel unius, præ altero, merces vendibiles ſuas ſingulariter vectigali onerare aut prægravare vellent, ſimultanei Uniti, ſuos defendere & tueri debeant, ut multiformes impoſitiones, quę eorum civibus, incolis & ſubditis in immenſam ſuppreſſionem & turbationem communium commerciorum & navigationibus contingunt, penitus removeantur, atque è contra ea navigatio ac commercia S. Imperio, toti Germaniæ, vicinis Regnis & terris, nominatimque una unitis incommodum & utilitatem converti & augeri valeant.

Ideoque hæc Unio nihil præjudicii affert a- 2
micitiæ, quæ à Rom. Cæſ. Majeſt. tum S. Imperio etiam cum Regia Maj. Galliæ, & Magnæ Britanniæ, cumque omnibus Evangelicis Electoribus Principibus & Statibus S. Imperii, huc uſque cum Dominis Staticis excolitur: Velut etiam honorabiles Hanſæ Civitates expreſſè proteſtando ſibi reſervant, quod uti huc uſque ſemper ſub Rom. Cæſ. Maj. & S. Imperii protectione, tutela, addictione & ſubjectione vixerunt, ita etiam in poſterum ſub eadem vivere & permanere velint, nec non unaquæque civitas, quæ mediatum recognoſcit Magiſtratum ea ipſa, quod juſtum eſt præſtare omni tempore cupit, atque talia ſimiliter ab eodem expectare debet: eodem modo cunctis Unitis eorum uniones, Jura, Statuta, Ordinationes & ſimilia omnino in totali & plena dignitate immutabiliter & abſque læſione ulla permanebunt, omne tamen hoc, ſalvo prætenſi fœdere.

Uniti omnes & ſinguli hoſce articulos fide- 3
liter & integrè obſervare, & eoſdem juramento confirmare debent.

Domini Statici Generales Unionum hanc in 4
utilitatem communis Boni dirigent, attamen ita, ut in omni quodcunque ſuſcipietur, unaquæque par liberum ſuum retineat votum; in finem ſemper à parte Orientalium Hanſæ civitatum aliqui Hagam aut in alium locum, ubi Domini Statici Generales conventum ſunt habituri mittentur, qui adeſſe poſſint conſiliis, quæ hanc Unionem, atque inde dependentia tangant:

tangant:

tangant: Atque ita è contra Dominis Staticis Generalibus liberum erit Commiſſarium ſiſtere Lubeccæ, aut ubi neceſſitas id conditioq; exiget, ut conſilia eò melius communicari & illud quod citò faciendum fuerit eò rectius obſervetur.

5 Uniti contributiones ſuas, uti quiſque obligatus tenetur, & quantum præterea quolibet tempore concludetur, ſuis ſumptibus in pecunia, navibus, milite equeſtri & pedeſtri, cum omnibus pertinentiis & debita munitione paratas & bene ordinatas habebunt, & iis in locis, ubi neceſſarium & determinatum fuerit, comparebunt; veluti in ſingulari ſcripto nomina unitarum Hanſæ civitatum earundemque contributiones quotæ & taxationes conſignatæ & expreſſæ ſunt.

6 Quod ſi nunc apud illos, qui commercia & navigationem impediunt, & contra prædicta privilegia & tranſactiones agunt, prævià gratioſâ & amicabili tentatione nequeat obtineri, quod juris rationes & ipſa æquitas poſtulat, tunc defenſivè contra illa cum violentia procedi debet, veluti propterea prius conſtitutum id fuerit, ut prædicta privilegia & tranſactiones ſerventur, & commercia navigationeſque libertati & ſecuritati reſtitui queant: Quod ſi etiam, una aut altera Civitas propter hanc Unionē, aut propter prædicta communia & ſingularia privilegia anguſtetur, infeſtetur, damno afficiatur, aut aliis viis in perniciem abripiatur, tunc illi pro averſione & liberatione memorati oneris, & reparatione damni ſubita & fidelis adſiſtentia præſtari debet.

7 Atque ſi tunc cum utriuſque partis conſenſu ad arma perveniatur, continuò uniti eorum cives, incolas & addictos, tam militarem quam nautarum gentem, quæ adverſæ parti inſervit, ſub amiſſione vitæ & bonorum avocare debent, nec etiam ſimiliter concedent, ut adverſariæ eidem parti ex civitatibus ſuis & ditionibus pecunia, milites, naves, munitiones, arma, victualia aut ejuſmodi quid bonorum tranſmittatur aut concedatur, ſed illud ſub pœna vitæ inhibebunt, idemque, quantum poſſibile eſt, prohibebunt, ne ex aliis fiat locis.

8 Si etiam apud adverſam partem unitorum Subditi, naves bona & debita, in ditione ejus arreſtentur, aut in mari detineantur, abripiantur, & ſpolio exponantur, tunc in unitorum terris, civitatibus atque juriſdictionibus ſimiliter id fieri debet, atque contra quemvis opitulatio talis, defenſio & prohibitio præſtabitur.

9 Unitorum naves unius & alterius portubus & fluvijs liberè & abſque impedimento uti debent, & in iis neceſſaria ſua quæque expedire aut reparare, ita tamen, ne quiſpiam ex illis ulla violentia utatur, ſed quod expetit ſibi comparet, & cum gratia perſolvat.

10 Sic & Unitorum ſubditis undiq; in terris illis hujus Unionis jus civium concedi, & hæreditates quæ ad eam pertinent, irrecuſabiliter tradi debent, ubi perſolvet is tamen cenſum aut Exuſuram trigeſimi, ſive decimi nummi, juxta cujuſque loci conſuetudinem & uſum, atque id omne abſque diſcrimine religionis, quæ in Sacro Imperio recepta aut admiſſa eſt; attamen quiſque civilem ſe præſtabit, & Statutis Dei ſubjectum & conformem exhibebit.

Nemo Unitorum abſque alterius conſenſu & voluntate cum adverſaria parte tranſactionē & complanationem inire debet aut aliàs quid ſuſcipiet, quod alteri præjudicium aut incommodum creare valeat; ſed potius id intendet, ut pax in communi conſervetur, & Unitorum cives, incolæ, ſubditi, naves bona & negociationes ab omni onere (& hanſa) liberentur, & ad priora privilegia & libertates tutò & abſque impeditione rediri queat. 11

Quod ſi etiam pax aut treugæ (ſive induciæ) cum adverſa parte conficiendæ ſint, tunc id fieri debet ex communi conſilio & placito, nec ullo modo aliter. 12

Confœderatio hæc 12. annis durabit, & ex communi placito ulterius continuari poterit. 13 At ſi quis unitorum propter eam, aut quæ inde dependent, ſtante adhuc fœdere, aut poſt finitionem ejus, in mari aut terra impetitione aut damno afficiatur; tunc unus alteri contra unumquemque fidelem opem & adſiſtentiam præſtare debet.

Si quiſquam potentior Dominus, regio aut Status in hanc Unionem pervenire cupiat, cum honeſtis conditionibus recipientur. 14 In rei teſtimonium hujus pro Præpotentibus Dominis, atque pro unitis Hanſæ Civitatibus diverſa in omnibus conſonantia Inſtrumenta erecta, & confecta ſunt, ac ab utriuſque partis Commiſſariis Mandatariis & Legatis ſubſcripta: quæ etiam, facta ab utraque parte relatione, alterius juramenti præſtatione & cujuſq; majori appenſo ſigillo legitimè corroborari debent; quod factum in Menſe Decembri Anno. 1615.

At ſupereſt Quartum adhuc Dubium, nempe Confœderationem præmemoratam cum Ordinibus Belgicis, *uti exteris & peregrinis*, eſſe initam, &c. Ad quod facilis eſt reſponſio. Nam (1.) Hanſiaticarum Civitatum (uti ſupra dictum & deductum) Confœderationes cum Belgii Ordinibus pervetuſtæ, earumque diverſis temporibus reaſſumptæ ſunt renovationes. Quod verò Statici pro exteris & peregrinis, S. Imperium Germanicæ Nationis quod attinet, haberi aſſeritur, hoc in vilipendium Cæſ. Maj. & Imperii, errore & ignorantia adfectata, ad conflandam civitatibus Hanſiaticis invidiam, profertur, & meritò cum nec è re, nec reputatione Majeſtatis Imperii ſit, ſibilis exploditur: Nec enim fideles Status & Imperii Subditos, pro exemptione Belgarum, ſed pro Univerſali S. Cæſ. Maj. & Imperii Superioritate & Dominatu diſceptare decet.

Præterea (2) aliud eſt Germanicum & aliud Romano-Germanicum Imperium, veluti hæc differentia ex omibus Imperii Receſſibus notoriè conſtat, & quoad fundandam Intentionē (Provincias ſcilicet Belgicas neutiquam peregrinas & exteras eſſe) ſubſervit votum ſive Reſponſum in cauſa Finarienſi, nomine ſacri

Conſilii D. Ferdinandi Imperatoris datum, in quo *n. 14.* hæc formalia exprimuntur: *Quicquid ſit de aliis Chriſtianis Provinciis; tamen præcipuè Italia & Alemannia dicuntur eſſe partes Imperii Romani &c.* ubi etiam authoritates in id allegantur. Ex quo infertur, eos, qui Belgicas Hanſiaticas Civitates & Ordines pro exteris & peregrinis habent, grave præjudicium Cæſ. Majeſtati & Imperio inferre & propterea nequaquam audiendos eſſe.

Hiſce accedit; Quod (2) Carolus Quintus auguſtiſſimæ memoriæ Imperator reſpectu Provinciarum Belgicarum Receſſui Auguſtano Anno 1548. §. Nachdem auch von vnſer Burgundiſchen ꝛc. prodidit in quo diſertè cavetur: Daß alle dero Käyſ. M. Burgundiſche vnd Nider Erblande in deß H. Reichs Schutz/ Schirm/Hülff vnd Verthedigung/ gleich andern Ständen begriffen/auch die Fürſtenthumb Geldern/Zutphen vnd Landſchafft Vtricht hinfürter in den Burgundiſchen Craiß gehören/ vnd gemelte Lande dagegen auch zu dem Reich contribuiren ſollen.

Sic & (3) D. Rudolphus II. Imp. Belgicos Status & Ordines ad Imperium pertinere oſtendit in literis à Meterano *lib. 27. Belgic. Hiſt. fol. 417.* relato; Verba formalia hæc ſunt: Ehe ſie aber von ein ander geſcheiden/ hatten ſie ein Schreiben den 9. Octobris Anno 1607. empfangen/ darinn erzehlet würd/ was maſſen Käyſer Maximilian höchſtlöblichſter Gedächtnuß/ vnd er auch groſſen Fleiß vnd Vnkoſten mehrmahlen angewendet/ den Krieg in Niderland zu ſtillen vnd zum frieden zu bringen/ verwundert ſich demnach Käyſ. May. daß die Staden ohn deroſelben Vorwiſſen Rath vnnd Gutdüncken in Handlung getretten/ da jhnen doch gnugſamb bekandt/ daß die Niederlandiſche Provincien von Käyſ. Mayt. vnd dem H. Reich als ein Lehen herrühren/ wie ſolchs auß den Archiven, Inveſtituren, Concordaten vnd vnterſchiedlichen Reichs Abſchieden konte erwieſen werden/ derowegen die Staden wol zuerwegen hetten/ daß von einem ſo herꝛlichen Lehen deß Reichs ohn ſein Wiſſen vnd Willen nichts handlen oder beſchlieſſen ſollen/ ſo aber in ſolchem etwas dardurch die Eigenſchafft deſſen vermeinten ohn ſein als deß Lehenherꝛn Wiſſen vnd Willen verhandelt würde/ konte daſſelb gar nicht/ ja auch in dem Lehenrecht ſelbſt nicht cräfftig oder beſtändig ſeyn/ begehrte demnach die Beſchaffenheit der gantzen Sach zu wiſſen/vnd darneben daß ſie nichtes wolten zulaſſen/ welches J. Käyſ. May. oder dem Heil. Reich zu Nachtheil ſtrecken mochte/ Hactenus Meteranus.

Denique (4) Ordinum Belgii propria coram D. Maximiliano II. Imp. & Electoribus & Statibus Imperii in Comitiis Spirenſibus Anno 1570. facta confeſſio (quæ pro liquidiſſima & probatione probata habenda eſt Cravett. *conſil. 61. n. 3. vol. 1.* Decian. *reſp. 33. n. 58. vol. 1.* Molinæ. *de uſuris q. 20. n. 28.* Eamque ſuperlativam appellat ex Marſilio Flamin. de Rubeis *conſ. 32. num. 61. & ſeq. vol. 1.*) hoc clarè evincit. Verba Supplicationis hoc modo ſeſe habent:

Wir aber allergnädigſter/ gnädige gonſtige Herꝛn pitten aller vnterthenigſt/E. Käyſ. May. Chur: vnd Fürſtl. Gn. vnd gſt. wollen vns arme Vertriebene/ aller Haab vnd Güter beraubete vnd mit vnbilligen Verleumbdungen vnd Armuth durch höchſte Tirannen vnterdrückte allergnädigſtes Bedencken/ in Betrachtung daß vnſer Vatterlandt ein Stück Teutſchlandes iſt/zum theil innerhalb deß Reichs begriffen/ zum theil den Geſetzen vnd Ordnungen deß H. Röm. Reichs von alters hero vnterworffen/daß Braband ein alt Reichs Lehen alle vnd jede zeit geweſen/vnd deſſen Hertzoge von vielen hundert Jahren hero Röm. Kayſern Huldigung vnd Trew/ Lehenshalben geſchworen/ das Antorff ein Marggraffſchafft iſt deß H. Röm. Reichs/ daß Geldern vnd Frießland/ daß Gröningen/ Ober Gülich vnd Cammerreiche er gegend vnd gemarckt/ vnter dem Gebiet vnd Jurisdiction deß Reichs ſeyn/das Holland/ Seeland Hennegaw vnd andere anſtoſſende Länder haben etwan den Fürſten vnnd Hertzogen auß Beyern als erbliche Landſchafften zugehöret/wollet vns entgelten laſſen/der Gemeinſchafft der Sprachen vnd allerhand Werbung/ vnd daß wir von alten dingen nicht viel ſagen/ wollet gedencken/ das hochlöblichſter Gedächtnuß Keyſer Carolus IV. E. Röm. Keyſ. M. Großmechtigſter Vatter kürtzlich mitten auß Flandern/zur Verwaltung deß H. Röm. Reichs als ein geborner Teutſcher ſey fürgezogen worden/das auch E. K. May. hochlöblichſter Anherꝛ Maximilianus daß gantze Niederland dem Allerdurchleuchtigſten Stamm auß Oeſterreich/durch Verheuratung hat zugegeben/ Letzlich auch das hochermelter Keyſer Carl vnlengſt die gantze Landſchafft vnter deß H. Römiſchen Reichs Orden vnd Gezweck mit Verwilligung der Chur: vnd Fürſten vnd ander Reichs Ständen zu Augſpurg alſo bracht hat/daß ſie vnter deß Reichs Schutz vñ Schirm/wider alle Vergwaltigung vnd Vnbilligkeit ſeyn ſollen/derohalben den Geſambten auß Niderland auff alle angeſtelte Reichstag geſchicket worden/ vnd die vfferlegte Türckenſteur willigſt geben/vnd auch noch vff den heutigen Tag ein Spann iſt zwiſchen den Hertzogen auß Braband vnd Biſchoffen von Magdeburg/ welcher auß jhnen zu jhren Reichstagen oben an ſitzen ſollen/ alſo daß das Niderland keines weges ſoll oder kan von Teutſchland frembd geachtet werden.

Ex hiſce omnibus & ſingulis indubitatè conſtat; Fœdus Hanſiaticarum Civitatum cum Belgis initum licitum eſſe, neque ullam, de jure vel æquitate, reprehenſionem mereri.

CAPUT

CAPVT XV.

DE LEGUM DOCTORIbus aliiſque liberalium ſcientiarum Profeſſoribus; An, & quatenus hi ab onere Collectarum immunes ſint?

SUMMARIA.

1. DOctores *dignitate cæteros antecellunt, & appellantur nobiles, nobiliſſimi, Domini, amici & patres Principis num* 2. & 3.
4. Juriſprudentiæ *encomium.*
5. Amaltheæ *cornu.*
6. Legum Doctoribus *nullum perſonale manus injungitur, nec onere Collectarum gravantur.*
7. Munerum *civilium vacationem habens ab extraordinariis excuſatur.*
8. Doctores & Graduati *pro tuenda civitate excubias agere non tenentur.*
9. Intellectus *text. l. ſi duas. §. Roma. ff. de excuſat. tut.*
10. Rationibus *duabus concurrentibus ad fundandam aliquam diſpoſitionem, ut ceſſante, non tollitur diſpoſitio.*
11. Roma *ſecundum veritatem non eſt communis patria alienigenis, ſed eſſe fingitur.*
12. Tutelæ munus *non comprehenditur ſub generali remiſſione munerum.*
13. *An ſolum* Doctores *actu legentes gaudeant immunitatibus?*
14. Advocati ad conſultores *juris profeſſores appellantur.*
15. Advocatorum *officium humano generi neceſſarium.*
16. Advocati *militare dicuntur.*
17. Advocatus *cogitur litigantibus inſervire.*
18. Finis *nobilior eſt his, quæ ſunt ad finem.*
19. Lex publica *reſpicit communes, non particulares perſonas.*
20. Exempti *propter artem non gaudent exemptione, ſi artem non exerceant.*
21. *Privilegia* Doctoribus *conceſſa non habent locum in Doctorellis.*
22. Privilegia *non competunt juriſperitiam non exercentibus.*
23. Privilegii *cauſa ceſſante, ceſſat Privilegium.*
24. Doctores & advocati *in civitate non ſolum in quo profitentur, verum etiam in patria ſua, hoc privilegio gaudent.*
25. Doctores *ſunt immunes ab onere hoſpitandi Principem vel familiares Principis.*
26. Metatores, Furirer / *Doctores & liberalium artium Profeſſores moleſtia afficere non poſſunt.*
27. Licentiati *in favoribilibus æquiparantur Doctoribus, ideoque Doctorum jure fruuntur & privilegiis.*
28. Cancellarius & Conſiliarii *principum ſunt immunes à ſubſidiis.*
29. Cancellarii & Conſiliariorum *viduæ non tenentur contribuere.*
30. Cancellarius *vel quivis Doctor honoratiori præfectus officio præfertur Doctori & nobili ſimul.*
31. Fratres *ſocii bonorum gaudent immunitate conceſſa Doctoribus.*
32. Uxores, Viduæ, & filii Doctorum, *quouſq; conditionem viduitatis & fori non mutant, immunitates conceſſas retinent.*
33. Leges *nihil faciunt, nihilve dicunt fruſtra & & otioſè.*
34. Maledictus, *qui pervertit judicium peregrini, pupilli & viduæ.*
35. Viduæ *quæ in viduitate conſiſtunt, perinde habentur ac ſi virum ſuum adhuc ſuperſtitem habeant.*
36. Vidua *viri mortui perſonam & imaginem repræſentat.*
37. Vidua *alioquin plebeia nobili maritata, viri radiis coruſcat, eiusque familiam, dignitatem & conditionem retinet.*
38. Marchio Saluciarum *porcariam puellam duxit.*
39. Viduæ *vel* filii Doctorum *conditionem ſuam mutantes non amplius gaudent conceſſis immunitatibus.*
40. Doctoribus *eorumque uxoribus veſtimenta, ornamenta & aureas catenas annuloſque gerere, Receſſibus Imperii permiſſum.*
41. *Memorabile dictum* Sigiſmundi Imp. *de Fiſcello Doctore in Equitem creato.*
42. Maximiliani I. *Imper. regium dictum.*
43. Caroli V. *Imper. erga Seldium Doctorem officioſum factum.*
44. Nobiles *nonnulli ordinem Doctorum valde deſpiciunt.*
45. Doctores *in dignitate ſunt conſtituti.*
46. Doctoribus *plus fidei, quàm plebeiis tribuendum.*
47. Doctores *& Nobiles in quibusdam cathedralibus Eccleſiis æquo jure ad canonicatus admittuntur.*
48. Doctores *ad dignitatem Aſſeſſoratus Cameræ Imperialis eligi poſſunt.*
49. D. Mart. Lutheri *de propagatione carnali & ſtolida nobilitatis gloriatione aliquot loca & dicta & n.* 50. 51.
52. Nobilitatis *veræ & falſæ diſcrimen.*
53. Philoſophorum, Poetarum & Theologorum *authoritates in hac cauſa.*
54. Bulgarus, *cum pridiè viduam duxiſſet, mane*

conſequente publicè legere cœpit l. rem non novam aggredimur. C. de jud. & ob id deriſus à diſcipulis ſuis.

55 Nobilitas *ſola, remotis Doctoribus ſi gubernet, multa mala exinde veniunt.*

56 Nobiles, *ob privilegia de veſtimentis & ornamentis æquè Doctoribus ac nobilibus indulta, ſibi præjudicari prætendunt, proptereaque Libellum Electoribus offerunt.*

57 *Supplicatio* Nobilium *ipſa ad Electores Imperii.*

58 *Supplicatio* Doctorum *refutatoria Anno 1548. oblata.*

59 Medici *eadem hac immunitate cum Doctoribus gaudent.*

60 Medici *in dignitate ſunt conſtituti.*

61 Medicorum *ope remota ſanitas periclitatur.*

62 JCti *Medicis præferuntur.*

63 Philoſophi, Grammatici & Oratores & Profeſſores *eodem privilegio cum Doctoribus fruuntur.*

64 Poetæ *verò non fruuntur, & quæ ratio?*

65 *An* Poetæ *ſint cives, & num ferendi?*

66 Poetis *etiam Statuæ ſunt poſitæ, & quæ ratio?*

67 Poetæ *olim lauro ſunt coronati.*

68 *Romani* Franciſcum Petrarcham *laureâ donarunt.*

69 Æneas Silvius & Conradus Celtes *ab Imp. Friderico 3. lauro coronati ſunt.*

70 *Ius coronandi* Poetas *in hunc usque diem permanſit.*

71 Doctores *per reſcriptum vel Bullam non utuntur privilegiis conceſſis Doctoribus.*

72 Bullati *ſive pullati Doctorculi parvam artis ſuæ fiduciam habent.*

73 Plato *nullis, niſi ex ordine probatis medendi exercitium permittit.*

74 Academicæ *ſolennitates neutiquam fruſtranea exiſtunt, ſed certa quædam myſteria præ ſe ferunt.*

75 Privilegia *ita ſunt uſurpanda, ut nemini damnum inferant.*

76 Doctores Bullati *unde dicti?*

77 *Differentia inter Doctores promotos à Collegio Iuridico, & promotos ab Imperatore.*

78 Doctor *ab Imperatore vel Comite Palatino creatus, æquiparatur illi, qui à Collegio juridico promotus eſt.*

79 Scientia *animas noſtras divinitatis participes facit, & eſt de ſubſtantia Doctores promovendi.*

80 Indoctus *non fruitur privilegiis Doctoris.*

81 Doctor *ob notabilem inſufficientiam inſignis ſpoliari poteſt.*

82 Procuratores vel Tabelliones *officium exercentes privilegiis non fruuntur.*

83 Ab Advocato *ad procuratorem non poteſt argui.*

84 Advocationis *officium laudabile, honorificum ac publicum eſt.*

85 Advocatus *dicitur in dignitate conſtitutus ac Doctores appellantur clariſſimi.*

86 Procuratoris *officium eſt onus, non honos, & eſt vile, imò viliſſimum.*

87 *Etiamſi laudabiliter officium ſuum exerceat.*

88 *Fallit 1. in procuratore ad lites conſtituto & Notario in Curiis illuſtrium perſonarum.*

89 Procuratorium *officium ex perſona conferentis, nobile reputatur.*

90 Procuratorum *Cameræ Imperialis munus eſt cum dignitate conjunctum & non vile*

91 *Item quando ex* conſuetudine *admittuntur ad honores & dignitates.*

92 *Et quando ſecundum hominum exiſtimationem officium reputatur nobile & honorificum.*

93 Onera *concernentia publicam utilitatem & univerſalem utilitatem ab omnibus ſufferenda ſunt.*

94 *Immunitas* Doctoribus *à lege conceſſa intelligitur in collectis etiam impoſitis tempore guerræ.*

95 *Limita tamen: niſi in ſubſidium, & ubi vix ſuppetunt aliorum facultates: quia tunc cogi poſſent.*

96 Doctores *hodie tam legentes, quàm non legentes non nullis in regionibus nulla gaudent immunitate.*

97 *De conſuetudine Hiſpaniæ* Advocatus *non eſt immunis à ſolutione Tributorum.*

98 *Idem ſervatur Mediolani & in Sabaudia & Pedemontio n. 99.*

100 Imperatoris *prædia quandoque non ſunt à Tributis immunia.*

101 *An* Doctores & Profeſſores *ab oneribus merè realibus excuſentur?*

102 Negativam *propugnant Thoming. Heigius & alii, à quibus author ſeceſſionem facit n. 104.*

103 Alii *diſtinguunt cum Gailio.*

104 Affirmantis *ſententiæ rationes recenſentur hoc num. & 105. 106. 107. 108. 109.*

110 Negantis *ſententiæ rationes vide ſub hoc & num. 111. 112. 113.*

114 Milites *armati onera patrimonialia ſuſtinent.*

115 Legum & juſtitiæ *Commendatio ex Valerio Maximo & Cic.*

116 *Refelluntur argumenta pro Negativa inducta hoc n. & 117. 118. & 120.*

119 Argumentum *à militia armato ad militiam togatam procedit affirmativè, non negativè.*

121 Doctores & Profeſſores *ab omnibus oneribus perſonalibus & realibus ordinariis & extraordinariis immunes eſſe concluditur.*

122 Perſonæ Cameræ Imp. *an teneantur Spirenſibus ad Collectas ſive Tributa de immobilibus ſub eorum juriſdictione ſitis?*

D*Octores Legum*, qui juſtitiæ ſacrum miniſterium profitentur, præ cæteris majori 1
dignitate fulgent, honoribusq; multis, ac privilegiis ab Imperatoribus ac Principibus virtutis amantibus fuerunt inſigniti. Hinc Doctoratus plerunque cum Equeſtri ordine conjungi
ſolet. Petr. Caball. *reſol. crimin. c. 228. n. 10.* Hinc 2
juris Doctores nobiles *in l. providendum. C. de poſtuland. l. 2. §. ult. in fin.* Et nobiliſſimi *in l. 4. ff. eod.* Imò etiã appellantur Domini *l. 2. C. de offic. div. judic.* & amici principis & eius patres, & nõ fra- 3
tres poſt Chaſſanæum Alphonſ. de Azevedo *in Conſtit. Reg. Hiſp. lib. 6. tit. 2. n. 76.* Et oratores maximi & juſtitiæ ſatellites, & judiciorum athletæ atque gubernatores §. *diſcipuli. in proœm. Digeſt.* Item juſtitiæ & Reipublicæ miniſtri §. *fin. ibidem.* Imò Celſiores viri *d. l. 2. C. de offic. diverſ. jud.* & ſacri

& ſacri Romani Imperii milites, humanarumque fortunarum, rei, ſpei, vitæ, poſteritatisque defenſores *l. Advocati 14. C. de advocat. div. judic.* Dauth. *de teſtament. in explicat. l. omnium 19. n. 5. fol. 572. allegans l. unic. C. de propoſit. labor.* ubi Honorius & Theodoſius ſic reſcribunt: Qui præpoſiti laborum, noſtro judicio promoventur clariſſimi ſint: ita ut ex Conſularibus habeantur. Nam & immunitate digni ſunt, quos noſtri lateris comitatus illuſtrat. Et ſiquidem in Repub. Romana, paulò poſt imperium Imperatoris Auguſti, triplex conſtituebatur ordo dignitatum, Primo illuſtrium, qua in claſſe fuêre Præfecti prætorio & præſides Auguſtales: Dein ſpectabilium; Tertio clariſſimorum, cujuſmodi erant Senatores Romani: ſub titulo & ordine ſpectabilium & clariſſimorum Jureconſulti ſeu Profeſſores juris continebantur.

4 Quid mirum? Cum juriſprudentia Dux ſit communis vitæ & ſalutis, civitatū moderatrix, atque rerum agendarum & vitandarum arx & ſcientia, ſine qua nulla ſocietas poteſt conſiſtere humani generis. Hæc non ſolum, ut Philoſophia, virtutem quærit, ſed etiam inventam præmio exornat: nec ſolum, ut Theologia, vitia ex hominum Societate extrudit, ſed etiam ulciſcitur ſupplicio: nec ut Medicina, remedia tantū habet incolumitatis, ſed etiam honoris & dignitatis: neq; ſicuti Rhetorica, mortales hortatur ad virtutem, ſed impellit: neq; ut Grammatica, rudimenta habet orationis, ſed primordia æternitatis: nec deniq;, ut Dialectica, ſectatur, quod eſt veriſimile, ſed tantum quod verū eſt; Lex ſiquidem nullis vim, nullis injuriam, nullis impetum fieri patitur. Nihil eſt in civitate boni, nihil tuti, nihil honeſti ſine lege; quod ſpiramus, quod lucis huius uſurâ fruimur, quod demum ſumus; id omne legis eſt beneficium. Nam ſine eius pœna, & metu quò difflueret impuriſſimorum hominum libido? quo cupiditatis æſtu flagraret mortalium rapacitas & avaritia? quantam ad necem ferrum iratorum exacueretur? Leges ſunt, quæ nos à tantis periculis tantaque atrocitate, & ſcelerum tuentur ignominia, quæ nos, in ſummo otio, atque in ſumma tranquillitate cuſtodiunt. Nec cornu

5 Amalthеæ cornu erat bovis, ut pingitur, ſed jus & ratio, in qua ſita eſt rerum omnium utilitas & copia, cuius cognitionem ſi poſſideas, imperii artem poſſideas.

6 In numero prædictorum privilegiorum haut poſtremum eſt, Quod legum Doctores & Graduati à perſonalibus & extraordinariis oneribus, quibus Collectæ perſonis pro rebus indictæ regulariter accenſentur, immunes ſunt, per text. quem omnes allegant in puncto *in l. Medicos. 6.* ubi Bart. & Dd. *C. de Profeſſor. & Medic. lib.*

7 *10.* dum ibi dicitur, quod Profeſſores ab omni functione & ab omnibus muneribus vel civilibus vel publicis eximantur. Qui autem civilium munerum habet vacationem, ab extraordinariis excuſatur *l. 6. & l. 8. ff. de Vacat. muner.* text. *in l. jubemus 4. C. de proxim. ſacror. ſcrin. lib. 12.* ubi expreſsè ſancitum eſt, quod ab extraordinariis oneribus ſubleventur. Natta *conſil. 66. n. 2.* Roland. à Valle *conſil. 66. n. 36. & ſeqq. lib. 1.* qui id intelligit in collectis etiam impoſitis tempore belli: atque judicis arbitrio exigentes puniri, ſcribit Menoch. *de arb. jud. quæſt. lib. 2. cent. 4. caſ. 379. n. 2.* Ripa *reſp. 1. de muner. & honor.* etſi ratione publicæ utilitatis eos quandoque teneri ſentiat. Accedit Hieron. Pappon. *conſi. 6. n. 8.* Alphonſ. de Azevedo *lib. 6. tit. 2. n. 73.* Noviſſimè Jacob. Benius *tract. de privileg. Iuriscon-ſult. part. 3. n. 98. fol. 190.* Proinde pro tuenda civi- 8
tate non tenentur excubias agere, nec diurno tempore ad portas, vel nocturno tempore vigilare, nec loricis vel armis, quæ aliis civibus imponuntur, inſtructi eſſe, latè Menoch. *d. caſ. 379.* pulchrè Flamin. de Rubeis *conſil. 1. n. 13. & ſeqq. lib. 1.* Teſſaur. *deciſ. 149. n. 6. 10. & 11. pag. 350.* Heig. 9
p. 1. quæſt. 17, n. 24. Bocer. *in Orat. de privileg. Doctorum tractatui de bello & duello ſubiuncta fol. 347.* Et quamvis Legum Doctores tantum Romæ legentes, ſeu docentes publicè, non autum alibi, videantur huiuſmodi exemptionibus à jure donati, text. *in l. ſi duas 6. §. Romæ philoſophantem 11. & §. ſeq. ff. de excuſat. tut.* gl. *in rubr. C. de profeſſ. & Med.* Cuius rei duplicem excogitavit rationem Petr. Antibolus *tr. de muner. part. 3. princ. n. 53.* Quarum prior eſt; Quia leges propter ſui nobilitatem & eminentiam legi debent in civitatibus regiis; Cuiuſmodi vere ſunt Roma & Conſtantinopolis, propter ſedem Imperii eò loci conſtitutam: Secunda, & melior; Quia ex ſtatuto, ſeu legis ordinatione legi debent in regiis civitatibus, quæ quales ſint, explicat Juſtinianus Imp. *in proœmio Pandect. §. hæc autem tria.* Attamen reſpondetur communiter per gl. & Dd. quod illi textus *in d. §. Romæ & ſeq.* extendantur ad legentes publicè in quacunq; alia regia Civitate in qua Imperatoris & Summi Pontificis auctoritatibus ordinata & erecta ſunt ſtudia, quâ approbatione mediante removetur obſtaculum, & reprobatio locorum, de qua *in d. proœm. §. hæc omnia.* & inde reſultās præſumptio & diſpoſitio ſuper ea, quâ purgatâ & amotâ, eadem reſultat utilitas in docendo publicè jura in dd. locis, quæ ſi legeretur Romæ.

Neque officit ratio, de qua *in d. §. Legum Doctores 12. ff. de excuſat. tutel.* quæ eſt, quod legendo alibi, quàm Romæ non legatur in communi patria; & ideo ceſſante ratione legis, ceſſare quoq; debeat diſpoſitio. Nam reſpondetur in- 10
primis, quod ratio, quâ mediante conceſſum fuit privilegium immunitatis Legum Doctoribus, non fuit illa ſola, quæ perpenditur à JCto *in d. § 12.* Quo fit, ut illa ſufficiat; cum manifeſtum ſit, concurrentibus pluribus rationibus una principali, quæ ſola per ſe ſufficiat, alia, quæ ex accidenti concurrat, nihil immutandum, etiamſi hæc deficiat *l. regula. §. fin. ff. de jur. & fact. ignor.* Tiraq. *tr. ceſſante cauſſ. ceſſ. effect. limit. 22. n. 22.* Maximè, quia iſta ſecunda ratio videtur eſſe magis principalis & ſubſtantialis, utpote quæ innititur veritate, & alia fictione; cum ſe- 11
cundam veritatē Roma non ſit communis patria alienigenis, ſed fingatur eſſe. Præterea ratio *in d. l. ſi duas. 6.* adducta eſt particularis ad caſum, de quo ibi, nempe quoad excuſandū profeſſores

feſſores artium liberalium ab onere tutelæ; quod quidem onus habet ſpecialitatem favore pupillorum, & difficilius detrectatur, quam alia, ut dixit gl. notatu digna *in princ. Inſt. de excuſ.*
12 *tut. verb. publicum.* Et hinc fit, quod generalis remiſſio munerum non comprehendit tutelæ munus *l. ſpadonem. §. qui accepit. ff. de excuſ. tutor.*

Amplia I. Immunitate prolibatâ quoque Dd. gaudere, & ſi illi nō ſint actu legentes, modo extra umbram Academicam vel Scholaſticam, in luce forenſi patrocinando, cōſulendo, judicando, literas & ſcientiam legalem exerce-
13 ant; & in aulis, curiis, foro judiciiſque; velut in adminiſtrationis Reipublicæ ſibi concreditæ piſtrino, ſtrenuè laborent: aut ſi jam ſint veterani: Primò, Quia cum per hoſce non ſtet, perinde haberi debent, ac ſi exercerent officium Roland. *conſil. 66. n. 37. lib. 1.* Natta *conſil. 1. nu. 2. & conſ. 65. n. 1. lib. 1.* dicens communem, & ſubdens, ſatis eſſe advocatos docere jura, inſtruendo clientulos, & de jure reſpondendo, ſententiaſque proferendo Joh. Vinc. Hondedæus *conſi. 81. n. 25. vol. 1* Weſ. *conſi. 40. n. 39. & ſeq.* Octav. Vulpell. *conſil. 141. nu. 8. & ſeq.* Coſta *conſil. 22. n. 43.* Guid. Papa *deciſ. 88. & 388.* Gartz. *tr. de nobilit. gl. 35. num. 5. & ſeq.* Gutierrez *lib. 1. pract. quæſt. civil. 21. & 22. per tot.* Alphonſ. de Azevedo *in conſtit. Reg. Hiſpan. lib. 1. tit. 7. l. 8. & 9. nu. 4.* Greg. Tholoſan. *in Syntagm. jur. univerſ. p. 1. lib. 3. c. 8.* Mynſinger. *reſp. 1. n. 23.* ubi plures convehit Joſeph. Ludovic. *deciſ. Lucens. 6. n. 5. p. 1. & c. 5. n. 3.* Gaſpar. Theſſaur. *lib. ſingulari quæſt. forenſ. q. 99. per tot.* Florez. *d. quæſt. 21. n. 252.* Noviſſimè Fachinæ. *conſil. 82. n. 3. verſic. Quinto moveor lib. 1.* Omnium verò latiſſimè & optumè Erneſt. Cothman. *conſil. Academ. 14. per tot.* Franciſc. Pfeil. *conſ. 197. n. 11.* Farinac. *in prax. Crimin. tit. de carcer. & carcer. quæſt 27. n. 83.* Heig. *d. p. 1. quæſt. 17. n. 22.* Jacob. Benius *d. tr. de privileg. Doctor. p. 3. privil. 96. n. 5.* Franciſc. Merlinus *deciſ. 10. n. 2.* poſt Farinacium *d. loc.* affirmans, recentiores omnes hanc opinionem tenere, uſuque ſervari: eamque æquiorem, meliorem & pietati magis conſentaneam dicit Cothman. *d. conſil. 14. n. 22.*

Et hæc ſententia in jure certo & manifeſto fundatur.

Primum (1) enim ipſa Rubrica *tit. C. de Profeſſ. & Medic.* non ſolos Profeſſores, ſed & Medicos comprehendit, cum de Profeſſoribus & Medicis perſcripta ſit, neque eo loci particula, ET, interpretandi vim habet, ſed propriam ſuam ſignificationem poſſidet.

Porrò (2) ſi Imperator Conſtantinus *in d. l. Medicos.* voluiſſet ea privilegia actu legentibus tantum competere, ſatis erat ab iis muneribus Profeſſores exemiſſe: Cum igitur præter illos, Legum quoque Doctores exemerit, ne ea verba fruſtra poſita videantur, de Advocatis ſenſiſſe dicendum eſt, ut conſiderat Ripa *in l. 1. n. 133. ff. ſolut. matrim. & reſponſ. 1. de muner. & ho-*
14 *nor. n. 9. verſ. alioquin Imperator.* Quinimò & ipſi conſultores & Advocati juris profeſſores appellantur *l. 2. §. juris civilis. ff. de orig. jur.* Natta *conſ. 1. verſ. corroborantur præmiſſa.*

Ipſorum quoque Imp. Leonis & Anthemii 15
verba *in d. l. Advocati 14. C. de Advoc. diverſ. jud.* per quam elegantia, ponderoſa & memoratu digna ſunt: Advocati (*inquiunt*) qui dirimunt ambigua facta cauſſarum, ſuæque defenſionis viribus in rebus ſæpè publicis ac privatis lapſa erigunt, fatigata reparant, non minus providenr humano generi, quam ſi præliis & vulneribus patriam parenteſque ſalvarent. Nec enim ſolos noſtros (*aiunt Imp.*) Imperio militare credimus illos, qui gladiis, clypeis & thoracibus nituntur, ſed etiam Advocatos: Militant nanque cauſſarum patroni, qui glorioſæ vocis confiſi munimine, laborantium ſpem, vitam & poſteros defendunt. Hinc Advocatos decenter utentes legibus, meliorem ducere dicuntur vitam, quàm Religioſi & Prædicatores, Cavalcan. *deciſ. 33. num. 21. p. 1.* Vivius *deciſ. 123. n. 24.* Jacob. Benius *de privileg. juriscon- ſult. p. 3. privil. 71. nu. 1.* Et militantibus pro Republica, hoc eſt, non ora poculis, ſed cervices ſuas & pectora hoſtibus opponentibus Militum privilegia verè competere non inconcinne arguunt. Marc. *deciſ. 66. n. 4. lib. 1.* Azeved. *d. loc. n. 1* Anton. Scappus *de jure non ſcripto lib. 5. cap. 112. n. 9.* Benius *d. tract. p. 2. privileg. 38. n. 2.* Pfeil. *d. conſil. 197. nu. 9.* ubi pro Advocatorum 16
honore dignitate & privilegiis contra Doctoromaſtyges graviſſimè diſſerit.

Cumque non tantum laudabile ac honeſtū ſit advocati officium, ſed etiam publicum habens annexam neceſſitatem text. *in l. cuſtodiis. ff. de public. judic.* ita, ut JCti & Advocati, utpore juſtitiæ Sacerdotes *l. 1. ff. de juſt. & jur.* etiam inviti à poteſtatibus compelli poſſint ad reſpondendum & dandum conſilia in cauſſis, etiam criminalibus Rota Roman. *in antiq. deciſ. 817.* Gail. *1. obſ. 43. num. 1. & ſeqq.* Botta *conſil. 43. numero 18. vol 1.* Vultej. *conſil. Marpurg. 38. n. 1. vol. 3.* Anton. Faber *in cod. deciſ. forenſ. lib. 3. tit. 4. diffinit. 1. lib. 1.* Inſuperq; Doctores illi non Profeſſores æquè ac Profeſſores ab omnibus commerciis, mercimoniis & negociationibus prorſus ſint excluſi, nec ex iſtis cauſis rem ſuam meliorem facere, & ſe familiamque ſuam alere queant; utiq; ſummè æquum, pium & juſtum eſt, ut aliquo ſaltem privilegio in compenſationem aliquam perfruantur. Nam & privilegiis omninò eos privare, & præterea negociationibus interdicere eſt nimis indignum: Cum afflictio non debeat addi afflicto neque duplici onere quiſquam prægravari. Quæ ratio Imperatoribus noſtris invictiſſimis, & totius ſacri Romani Imperii proceribus & Statibus tanti ponderis viſa eſt, ut eius intuitu non ſolis Adſeſſoribus, ſed & Advocatis, Procuratoribus, Amanuenſibus, Pedellis, Nunciis, cæteriſque Cameræ Imperialis membris immunitates ab omnibus Exactionibus fuerint clargiti.

Hiſce accedit & ſuccedit Tertia ratio, quæ eſt, quod quando principium legis eſt generale & ſequitur in fine ſpecialis diſpoſitio, lex eſt generaliter intelligenda. Dec. *conſi. 299. & conſ. 502.* At *in l. Medicos princ.* eſt terminus generalis,

ralis, *Legum Doctores.* Ergo debet generaliter finis legis intelligi.

Quartò arguitur à ſufficienti partium enu-
17 meratione. Nam aut immunitas datur ratione dignitatis Doctoralis, & Doctor ſimpliciter habet dignitates; aut datur exercitio, & tunc magis ſe exercet practicus, quam legens theo-
18 ricus. Nam finis Doctorum eſt, ut ſint, qui jura exerceant, ut *in proœm. Inſt.* Et ſi datur ratione dignitatis, etiam non legentes privilegio gaudebunt, ut de Scholari dicit Dec. *in c.* 1. *nu.* 30. 2. *lect. de judic.*

Quintò ſi ſolos Dd. actu legentes illud Immunitatis privilegium reſpiceret, utiq; admodum pauci illo fruerentur; Cum ſolummodò in Academiis ii reperiantur; & omnis Docto-
19 rum, Patronorum, & Advocatorum turba hoc non gauderet: Et ſic lex non eſſet publica reſpiciens communes, ſed particulares perſonas, contra textum *in c. erit autem lex.* 4. *diſtinct.* Camill. Borell. *in Summa Deciſionum tit.* 65. *n.* 25.

Contrarium tenet Bart. *in d. l. Medicos. in fine*; Quo in loco cenſet, ſupradictam Immunitatē locum non habere, niſi in Doctoribus actu legentibus; non autē in advocatis, Paris. de Puteo *tr. de Syndicatu in verb. Doctor. num.* 1. Matth. Coler. *de proceſſ. exec. p.* 1. *c.* 6. *num.* 132. *&* 134. Matth. Brun. *de ceſſ. bonor. q.* 10. 4. *quæſt. princ. nu.* 10. Et non gaudere Dd. etiam privilegio, quin pro debito in carcere detineantur, egregiè & optimis rationibus probat Gaſpar Baetia *tract. de inop. debit. c.* 16. *n.* 127. *& pluribus ſeqq.* Et melius omnibus pulcerrimè idem facit ac defendit Sylvan. *conſil.* 88. *à n.* 10. *uſque ad fin. lib.* 1.
20 ubi latiſſimè comprobant ſupradictā opinionem Bartoli, eamque defendunt ab impugnationibus Guidonis Papæ & ſequacium. Quorum ſententiam laudat quoque Azeved. *lib.* 1. *tit.* 7. *l.* 8. *& n.* 4. dicens, exemptos propter artem non gaudere tributorum exemptione, ſi nomine tantum & nonne, & cum effectu artem illam exerceant, ſecundum text. *in l. ſemper* §. *negotiatores. &* §. *quibusdam. ibi: Nec omnibus, qui promiſcuè in his collegiis aſſumpti ſunt immunitas datur, ſed artificibus duntaxat ff. de jure immun.*

Verùm enimverò à priori communi & crebriori calculo recepta ſententia recedendum non eſt. Nam etſi Gaſp. Baetia *d. loc. n.* 127. *& ſeqq.* ſpecioſè & ſubtiliter diſputando ad viſum oculi commonſtret, *in d. l. Medicos.* per nomen Doctoris non ſignificari titulatum Doctorem, ſed docentem: quippe quod eo ſeculo titularii Doctores noſtri temporis cogniti non fuerint: & priſca antiquitas noſtros honorum gradus ignoraverit; Itemque quod privilegium hoc principaliter ratione inſtitutionis, ob utilitatem juventutis. Profeſſoribus concedatur, ut ibi latius per eum: Tamen per interpretationem extenſivam *d. l. Medicos.* locum habere rectè dicitur etiam in Doctoribus, qui actu non legunt, ſed ſunt Advocati & cauſſarum patroni, juraque profitentur & Reipublicæ ſunt utiles. Fachinæ *d. conſil.* 82. *n.* 7. *verſ. Secundò reſpondetur. lib.* 1. Quinimò & ipſi Conſultores & Advocati juris profeſſores appellantur *l.* 2. §. *juris civilis. ibi: juris civilis ſcientiam plurimi & maximi viri profeſſi ſunt. ff. de orig. jur.* Nec ea verba *in fin. d. l. Medicos, ut memoraris artibus multos inſtituant*, non legentibus ſolum (*ut Bartolus inquit*) ſed Advocatis quoque conveniunt, dum inconſultos clientulos, ac judices eorum ſcientiâ inſtruunt, *c ſi rector.* 43. *diſtinct.*

Dein ſi accuratius horum ſcripta expendan- 21
tur nemo non videt, eoſdem loqui de ignavis & pigris Doctorculis vel Doctorellis, qui non niſi cum lintribus pugnant, vel ſaltem peregrina & aliena adfectant, literis non vacant, primiſque annis Doctoris titulo ſuperbiunt, & id ſe eſſe opinantur, quod eſſe dicuntur, ſed aliquantò poſt Licentiati ſtationem vix tuentur, tandemque quando gravia negocia tractanda ſunt, ad puri putique Baccalaurei locum honeſtè retinendum omnem ſuam ſapientiam vix ac ne vix quidem ſufficere intelligunt.

Illos vero, qui ad vocationi operam impendunt, & patrocinium præſtando, non abſq; patrimonii, valetudinis & virium exinanitione & attenuatione legalem ſcientiam exercent, privilegiis hiſce omninò honorandos, apertè nunciant arg. *l. qui ſub prætextu.* ubi Bartol. *C. de SS. Eccleſ. l. ſi duas.* §. *pen. ff. de excuſ. tut.* Ripa *reſponſ.* 20. *n.* 9. Natta *d. conſ.* 65. *nu.* 1. pulchre Camill Borell. *in ſumma Deciſionum tit.* 65. *n.* 27. *&* 22
ſeqq Benius *d. tract. p.* 2. *princ. in Summario n.* 8. *&* 9. *dicens*, illis immunitatem minimè competere, qui vel publicè profitendo, vel cauſas agendo, aut conſulendo juris peritiam non exer- 23
cent; cum privilegii cauſâ ceſſante, ceſſet privilegium *l. Titia.* §. *uſuras ff. de leg.* 2. *cum ſimilib. vulg.* Hondedæ. *conſil.* 81. *n.* 59. *vol.* 1.

Et ad hoc, ut quis habeat prælationem & immunitatem, ſeu privilegium officii ſui, requiritur, ut actu illud exerceat Marcabrun. ab Anguillis *conſ.* 16. *n.* 25. *ubi multa jura adducit.* Azev. *in conſtit. Reg. Hiſpan. lib.* 1. *tit.* 7. *l.* 8. *&* 9. *n.* 4. *dicens:* Exemptos propter artem non gaudere tributorum exemptione, ſi nomine tantum & non re & cum effectu artem illam exerceant, ſecundum text. *in l. ſemper* §. *negotiatores. &* §. *quibusdam. ibi: Nec Omnibus, qui promiſcuè in his collegiis aſſumpti ſunt, immunitas datur ſed artificibus duntaxat ff. de jur. immunit.* Conſilium verò 88. Laurentii Sylvani, à quo velut à Moyſe, Leges & Prophetæ, contrariæ opinionis aſſeclæ pendent, ſolidiſſimis rationibus jam pridem confutavit Erneſt. Cothman. *d. reſp. Acad.* 14. *n.* 88. *& ſeq. uſque ad finem.* Cui ſi aliquid addere velimus, nihil aliud foret, quàm ſolem facibus illuſtrare, quod ſupervacui laboris & impendii eſſe reſcripſit Pontifex.

Advocatorum autem nomine & numero non continentur Agentes, quos hodie vocamus Solicitatores vel Procuratores in Aula Cæſaris & alibi, qui plerunque ſunt venditores verborum, & Procuratores in rem ſuam, cenſente Erneſto Cothmanno *in rubr. Cod. Iuſtin. n.* 24. Interdum etiam exploratores & novellarum dubiarum ſeminatores. Dn. Beſold. *in theſaur. pract. lit. A. n.* 18. *fol.* 22.

AMPLIA II. Neque tantum in civitate, in qua

24 qua profitentur, huius privilegii immunitatis participes ſunt, verum etiam in patria ſua, ſi extra eam aliis in locis profeſſionis vel advocationis munere funguntur *l. eos. in princ. ff. de Vacat.* Matth. Stephan. *tr. de nobilit. fol.* 315. *n.* 51. Etſi enim in patria non docent, illorum tamen excellenti doctrina, & præclara docendi induſtria; quamvis in extraneis Gymnaſiis præſtita, patria clareſcit, aliaſque non contemnendas ſæpius ſentit utilitates. Nam illuſtrium Doctorum ſcientia, & aliorum peritorum in quacunq; liberali diſciplina peritia atque excellentia, adeò illuſtravit Civitates, unde nati ſunt, ut reperiatur traditum: ſæpe duces exercituum pepercisse illis, propter memoriam illarum civitatum, ut refert Oddo Sfortia *tr. de reſt. in integr. p.* 1. *quæſt.* 7. *artic.* 14. *n.* 124.

AMPLIA III. Illud quoque certiſſimum eſt,
25 Advocatos, Medicos, Philoſophos, alioſque Profeſſores excuſari ab illis muneribus, quæ extra ordinem indicta, ſumptu patrimonii & detrimento adminiſtrantis expediuntur; qualia ſunt munus hoſpitis militiſve in domo recipiendi, munus muniendi vias, exhibitio angariarum & verhedorum ut probatur *in l.* 3. *C. de muner. patrim. l.* 3. *§. munus hoſpitis* 14. *l. cui muneris* 12. *verſ. cætera omnia. juncta l. Honor.* 14. *§. viarum* 2. *l. fin. § patrimoniorum* 18. *juncto § pen. ff. de mun. & hon. l. ab his* 10. *§. angariorum* 3. *& l. ſeq. ff. de vacat. mun. juncta d. l. Advocati. C. de Advoc. diverſ. jud. l. maximarum* 12. *C. de excuſat. muner. l. Archiatros* 8. *C. de metatis lib.* 12. *& l. fin. C. de Profeſſ. & Medic.* Natta de advocatis loquitur *d. conſil.* 65. *n.* 1. *in fin.* Benius *d. tr.* 2. *privileg.* 97. Azeved. *lib.* 8. *tit.* 10. *l.* 2. *n.* 112. Jacob. Cancer. *lib.* 1. *var. reſolut. cap.* 5. *n.* 72. *&* 73. ubi limitat in caſu neceſſitatis.

Metatoris itaq; (de quibus *in l.* 3. *& l.* 5. *C. de*
26 *Advoc. diverſ. judic. l.* 7. *de prox. ſac. ſcrin. lib.* 12. *& l.* 1. ubi Cujac. *C. de metat. & epid. lib.* 12.) qui præcedentes diverſoriorum & hoſpitiorum deſignant loca, ac poſtibus hoſpitaturi nomen adſcribunt, die Fuhrirer/ hoſpitali moleſtia afficere non poſſunt Doctores aut liberalium artium Profeſſores *d. l. Archiatros* 8. *C. d. tit.* Sed de hoſpitatione militum *cap.* 17. *n.* 200. *& ſeqq.* dicentur plura, Quò lectorem remitto.

AMPLIA IV. in Licentiatis, (de quibus la-
27 tè Albert. Hungerus *part.* 2. *Orat.* 34.) qui Doctoribus æquiparantur; maximè in favorabilibus Roland. *conſ.* 11. *n.* 19. *& ſeq. lib.* 1. Tiraquell. *tr. de legib. connub. gl.* 2. *n.* 2. Heig. *p.* 1. *quæſt.* 17. *n.* 23. Jacob. Middendorp. *lib.* 1. *de Academ. ca.* 7. Joan. Parlador. *p.* 5. *rer. quotid. fin. §.* 6. *num.* 21. Chriſtoph. Cuppener. *ad Auth. Habita. C. ne fil. pro patr. fol.* 48. ubi ad hoc etiam allegat Baldum, *in l.* 1. *ff. ſolut. matrim.* Paul. Chriſtinæus *deciſ. Belgic.* 611. *& ſeq. vol.* 1. Marc. Ant. Genuenſis *quæſt.* 611. Benius *de privileg. ICtor. p.* 3. *pr.* Matt. Stephan. *de Academ c.* 14. *n.* 48. Thom. Lanſius *de Academ. fol.* 73. Ritter. *de homag. cap.* 5. *n.* 96. *fol.* 73. Ruland. *de commiſſ. lib.* 1. *c.* 14. *n. fin.*

Confertur enim Licentia, tanquam peculiaris & Doctoratui proximus Gradus ſeparatim publico quodam actu, in quo omnia illa ſolennia quæ in promotione Doctoris, excepto Bireto ſe Pileo, adhibentur. Hocque Gradu condecoratum in omnibus favorabilibus (ut dixi) & conſequentèr in hac materia Contributionum, pro Doctore haberi, ejuſq; nomine comprehendi, ex generali notiſſimum eſt conſuetudine Matth. Stephan. *de juriſdict. lib.* 3. *part.* 2. *cap.* 14. *n.* 98. Et facit, quod cum publica Imperii lege, Aſſeſſores non nobiles in Camera debeant eſſe JCti titulo ornati Ord. Cam. *p.* 1. *tit.* 3. non magis Doctores, quam Licentiati conſuetis Ceremoniis & ritu in univerſitate publicè inaugurati, idonei habentur.

In Saxonia aliquibus in locis aliquando cómodius & utilius eſt, eſſe Licentiatum, quàm Doctorem: Cum Doctori ſua dignitas alicubi aditum in Ordinem Senatorium reddat difficiliorem; Licentiatus autem, quem Doctorali faſtigio arbitrantur eſſe minorem, facilè cooptetur. Inde Hamburgum in Senatu ſuo & Ordine patritio tot numerat Licentiatos.

Licet quoq; Licentiati indigitentur ii, qui poſt privatim comprobatam Collegio Juridico Doctrinam ſuam, laurea digni commendãtur, & accepta à Superiore licentia ad doctorandũ, inſignia ſolummodo, aliqua de cauſa omittunt, & differunt, hoſque, cum Doctores effici meruerint, inſignia licet, quæ qualitatem potius extrinſecam, quam rei præ ſe ferunt eſſentiam, collata non ſint, Doctorum tamen jure, Privilegiis & Immunitatibus gaudere, docet Bolognet *in l. cum quid. n.* 31. *ff. ſi cert. pet.* Benius *d. tr. in proœm. part.* 3. *n.* 14. ubi ait, Peruſii Licentiatos & illos dici, qui coram aliquibus tantum facto de ſe periculo idonei judicantur, ut ſe publico examini corã collegio & Epiſcopo committere poſſint; hique gradum vel Doctoratus dignitatem promeruiſſe dici nequeunt, cum adhuc in publico examine repelli poſſint.

AMPLIA V. in Cancellariis & conſiliariis 28
Principum, qui omnes excuſantur à Collectis durante eorum vitâ *tot. tit. C. de Palatin. ſacrar. largit. & de agentibus in rebus & privilegiis eorum qui in ſacro Palatio militant lib.* 12. latè Thomat. *tr. de Collect. §. Medicos. n.* 10. *& ſeq.* Guid. Pap. *deciſ.* 376. ubi eos quoq; à muneribus realibus excuſari ſcribit. Weſ. *conſ.* 40. *n.* 42. *& ſeqq.* ubi illud non tantùm in Conſiliariis Imperatoris vel ſummi Principis; ſed & inferiorum Principum in Germania obtinere dicit. Rol. *conſ.* 66. *n.* 42. *lib.* 1. Marc. *deciſ.* 457. *p.* 1. Gartz. *d. gl.* 35. *n.* 39. In tantum, ut, ſi conſiliarii dignitate exuantur, ad contribuendum cum plebejis in ſubſidiis Delphinalibus, etiamnum compelli non poſſint, Guid. Papæ. *deciſ.* 378. Adde, quod vi- 29
duæ conſiliariorum relictæ, viduitate durante, contribuere non debent; quoniam maritorum dignitatem retinent, & cum plebejis compellendæ non ſunt, poſt Guid. Pap. *deciſ.* 380. D. Marta *in Digeſt. noviſſ. tom.* 4. *verb. ſubventi. cap.* 4.
Quinimò Cancellarius vel quivis Doctor alius 30
in honoratiori & digniori loco & munere à Principe conſtitutus, præfertur Nobili & Doctori ſimul, inferiori munere fungenti Policey Ordnung de Anno 1530. & Anno 1548.

AMPL.

31 Ampl. VI. Eadem immunitate Doctoribus conceſsâ uti frui fratres ſocios bonorum gl. ſingularis *in l. fin. C. de muner. & honor. lib.* 10. quæ vult quod ſocius excuſationem conſequatur à muneribus propter perſonam ſocii. In puncto Bald. *in Additionib. Spec. tit. de Magiſtris in fine* Andræ. Barbatia. *conſ.* 1. *col.* 4. *lib.* 2. Natta *d. conſ.* 65. *n.* 2. Benius *d. p.* 3. *privil.* 98. *n.* 3. *dicens*, hoc caſu nō privilegiatum gaudere privilegio privilegiati, poſt Menoch. Sed hoc negare videtur Speculat. *de Cler. conjug. n.* 13. *&* 14. *pag.* 414. etiam eo caſu, ubi bona iſta communia ſunt individua, per textus ab ipſo allegatos. Neque enim obtentu privilegii vacare debet publica utilitas *l.* 2. *in fin. C. de privil. Schol.* Compilator Symphorematis *tom.* 1. *p.* 1. *lib.* 3. *n.* 14. *pag.* 219. Confer *l.* 3. *§. fin. ff. de muner. & honor.*

32 Amplia VII. ut quoq; uxores, Viduæ & filii Doctorū Immunitates ſibi conceſſas retineant, quouſque conditionem Viduitatis & fori non mutant (1) per text. expr. *in d. l. Medicos, ibi una cum uxorib. & filiis*: Tum quia lex infinitè & ſimpliciter loquitur, ideoq; finitè accipi & intelligi non debet, *per vulg.* Tum quia alioqui mentio uxorum & filiorum, quos vivente marito & patre immunes eſſe, non poterat dubitari, planè eſſet ſupervacua & otioſa, quod nō eſt admittendū, cum leges nihil faciant, nilve di-

33 cant fruſtra & otioſè *l. hæc ſtipulatio. §. Divus. ff. ut legat. nom. cum ſimilib.* Tum denique, quod per abſurdū, perq; temerarium foret, Imperialem liberalitatem Doctorib. eorumq; uxorib. & filiis conceſſam aſtuta interpretatione ad diminutionem, & nō ad augmentum eorundem convertere *l. fin. C. de præpoſ. agent. in reb.* Nicol. Reuſner. *lib.* 2. *conſultat.* 3. *nu.* 22. Cum maledictus ſit, qui pervertit judicium peregrini, pupilli & viduæ *Deut.* 27. *verſ.* 19. Viduas ejus be-

34 nedicens benedicat Dominus *Pſ.* 132. Adde, quod à B. Ambroſ. *lib.* 2. *offic. c.* 29. ſcriptum eſt hiſce verbis: Illud ſanè & diligenter tuendum eſt, ut privilegia viduarum intemerata maneant, ſine ulla ſerventur offenſione; non ſolum viduarum, ſed etiam omnium. Fides enim exhibenda eſt omnibus, ſed major eſt viduarum cauſſa & pupillorum. *Hæc ille.*

Cui concluſioni adſtipulantur (2) Reſcripta Imperialia *in l.* 2. *C. de Epiſc. & Cler. l.* 2. *C. de adv. div. judic. & l. quoties. C. de privileg. Scholar. lib.* 12. In primo manifeſtiſſimè & quidem verbis perpetuitatem denotantib. probatur, privilegiatorum Uxores & liberos Semper Immunes eſſe, & in ea Immunitate Perseverare debere: In ſecundo Reſcripto Imp. liberis non ſolum natis, ſed & naſcituris immunitas indulgetur: In tertio verò Immunitates, Privilegia & prærogativæ, perſonis privilegiariis conceſſæ, earundem viduis quoque ſimpliciter & nominatim attribuuntur.

35 Et hanc concluſionis ſive deciſionis cauſſam ratio confirmat, quod nimirum viduæ, quæ in ſua viduitate conſiſtunt ac permanent, perinde habeantur & judicentur, ac ſi virum ſuum adhuc ſuperſtitē haberent *l. fin. C. de bon. matern.*

36 *l.* 1. *§. Exactio. C. de rei Uxor. act.* Quia ſunt pars corporis ejus, & maritus ac pater longè abſens in perſona uxoris & filiorum adeſſe & in loco reſidere videtur, *l. cum ſcimus. C. de agric. & cenſit. lib.* 11. Menoch. *de A. I. Q. caſ.* 379. *n.* 5. Julius Pacius *in d. Auth. habita. n.* 23. Didonis verba de Sicheo marito ſuo hæc ſunt 4. *Æneid.*

Sed mihi, vel tellus, optem, prius ima dehiſcat,
Vel pater omnipotens adigat me fulmine ad umbras,
Pallentes umbras Erebi, noctemq; profundam,
Ante pudor quam te violem, aut tua jura reſolvam,
Ille meos primus, qui me ſibi junxit, amores
Abſtulit: ille habeat ſecum, ſervetque ſepulcro.

Ac præclarè admodum, graviter & honeſtè Valeria Meſſalina Sulpitii conjux poſt mortem mariti interrogata, cūm & ætate adhuc eſſet integra & eleganti forma, nubere iterum an vellet? minimè verò, reſpondit: Nam Sulpitius mihi ſemper vivit. Hinc Baldus *in l. pignoris* 2. *C. de pignor. ſcitiſſimè ſcripſit*; Viduam viri mortui perſonam & imaginem repræſentare. Sic Vidua, a- 37
lioquin plebeja, nobili maritata, viri radiis coruſcat, ejuſque familiam, dignitatem, & conditionem retinet, Tiraq. *de nobilit. c.* 18. *n.* 11. Pacian. *conſ.* 4. *n.* 88. Card. Thuſc. *in lit. D. concl.* 559. *n.* 5 Benius *d. tract. priv.* 98. *n.* 2. Georg. de Cabedo *p.* 1. *deciſ.* 98. *n.* 1. *&* 4. Cujus maritalis radii tanta claritas, ut etſi Saluciarum Marchio, quo 38
nobilium & potentiorum faſtidia fugeret, porcariam puellam, quam in venatione inter ſilvas offenderat, duxerit Sylv. *l.* 1. *Epiſt.* 45. Illa non minus titulo & fulgore Principis enituerit, quā ſi illuſtrioris ſtirpis aliam duxiſſet, ſed & eadem teſte Sylvio *d. loc.* vita & virtute omnes alias illuſtriores fœminas, inferiores ſe fore demonſtravit. Non verò jure reciproco maritus ignobilis conjugio nobili nobilitatur *l. fin. C. de nupt.* Tiraq. *d. c.* 18. *n.* 15. Nihili itaque & jactationes mulierum iſtarum, quæ contra viros generis ſui extollere ſublimitatem ſolent, quemadmodum cujuſdam illuſtriſſimæ fœminæ feſtivā prædicatio, præferentis inferiorem ſuperiori culcitræ Knichen. *de Repub. diſp.* 12. *corol.* 1. *ex Syriaco Spangenbergio in Chronico Hennebergenſi.*

Et ſanè (4.) ſi artificum vulgarium ſtatuta vel conſuetudines locorum in maritorum defunctorum memoriam ſolatium permittunt, ut per conductos ſervos artificium exerceant Coſtal. *in l. fœminæ. circa fin. ff. de Senator.* Multò ſanè magis Doctorum viduis flebile & miſerabile Viduitatis privilegium intactum & illibatum eſt relinquendum; cum harum mariti eò, quod in foro, tanquam in acie pro Republ. dimicantes operati ſint, poſt mortem adhuc vivere credantur, ac veluti ſtellæ in æternitatem manſuræ, & ſicut ſplendor firmamenti (quemadmodum de Theologis *in c. fin. de magiſt.* ait Honorius Pontifex) fulgeant atque coruſcent.

Inque hanc Sententiam (5.) creberrimis votis ac ſuffragiis ſuffultam, plurimas Dd. & interpretum authoritates magno adparatu agminatim congeſſit Cothm. *reſp. Academ.* 15. *n.* 27. *& ſeqq. ubi quoque contraria diluit dicens n.* 30. hanc

ſummè piam & æquam, quæ afflictis viduis & pupillis omni ſolatio deſtitutis, atque à negociationum & commerciorum jure excluſis auxilio & præſidio ſit, ideoque maximè amplectendam *l. in omnibus. ff. de R. I.*

Declara & Sublimita hanc Ampliationem non procedere; Si viduæ vel filii condicionē ſuam mutent, & verbi gratia, viduæ ad ſecundas nuptias convolent *d. l. fœminæ. d. l. quoties.* vel honeſtè vivere deſierint, vel filii alterius politici magiſtratus juriſdictioni ſe ſubjiciant *d. l. quoties. in princ.* puta, ſi filii literarum ſtudia relinquant, aut filiæ illiterato & alterius juriſdictionis ſubjecto marito nubant. Quibus caſibus Viduæ radii conjugalis ſplendorem amittunt, & filii filiæve privilegiis & immunitatibus ſeſe indignas faciunt *dd. ll. arg. & l. his ſolis* 7. ubi Doctores & Tiraquell. *C. de revocand. donat.*

39 (margin number beside "tionem non procedere")

40 Prædictæ Ampliationi pro coronide addere lubet Quod Carolus V. in Comitis Auguſtanis de Anno 1548. itemque Rudolphus II. in Comitiis Francofurtenſibus de Anno 1577. Doctoribus, eorundemque uxoribus facultatem dedit veſtimenta, ornamenta, & aureas catenas, annuloſque juxta dignitatem & privilegia ſua gerendi: Quod tamen non indiſtinctè omnibus, imò aurea catena, ne Nobilibus quidem ex ſtirpe, niſi cum hac moderatione geſtanda permittitur, daß ſolche Ketten nicht vber 200. fl. werth / die ſie doch mit einem Schnürlein vmbwinden / oder durchziehen ſollen / wie von alters herkommen; ut ſcilicet catena, quâ exornari velint, filo quodam quaſi involuta, ducentorum florenorum æſtimationem non excedat. Leges tamen illas veſtiarias ac ſumptuarias hodiè luxus hujus ſæculi glutivit univerſas: & Doctor imprudentiſſimè doctus, & indoctiſſimè prudens fuerit, qui jam in magnis veſtium impenſis gloriolam captare, aut in tali & immodico luxu Nobilitati palmam præripere voluerit.

41 Memorabile eſt illud Sigiſmundi Imp. qui cum ex legum Doctoribus, quos in uſum Reipublicæ majorum more non paucos liberaliter in aula fovebat, Georgium quendam Fiſcellum Equeſtribus ornaſſet inſignibus, & is vocatus in conventum hæſitabundus, quibusnam in conſeſſu ſeſe adjungeret, aliquantulum circumſpiceret, ac tandem relicto ordine ſuo novus Eques ad Equites inclinaret, graviſſimam de Doctorum dignitate & præcellentia ſententiam dixit: Stultè agis, *inquiens*, & nimis ridiculus es, qui militiam Literis præfers; Siquidem ego milites mille una die fecerim, Doctorem unum mille annis haud fecerim. Eheu quot hodiè Fiſcelli? quot in ſcientiam dignitatum matrem, ingratiſſimi cuculi? qui non contenti ſupremo literarum fulgore militatem etiam Nobilitatem ambitioſiſſimè aucupantur, eamque prece & precio quovis conſectantur; atque ut Nobiles ſeſe eſſe dein doceant, Doctoratum magna eruditionis laude olim partum abjurant, & infamia ſe adfici putant, ſi titulis literariorum illorum honorum ſalutentur Mich. Piccard. *decal. 7. obſervat. Hiſtorico-Politic. c. 1.* Quorum Thraſonicè Nobiliturientium, jam non-Doctorum ſtultitiam fortibus argumentis confutare, eorumque fronti quantumlibet à faſtus laboribus calloſæ pudoris colorem nullo negocio poſſemus imprimere, ſi res tanti eſſet.

Maximilianus itidem I. Imper. regiè pronunciavit; ſe nullos homines plus amare, nullis majorem charitatem & reverentiam debere, quàm viris doctis, eoſque non ſubeſſe, ſed præeſſe aliis oportere Cuſpinian. *in vita Maximil. 1. pag. 486. n. 16.* Annon etiam Carolus V. Imp. cui univerſus terrarum Orbis immortalis gloriæ facem prætulit, Seldio J.U.D. Ferdinandi Fratris Romanorum Regis Legato (teſte Chytræo *p. 3. Chronic. Saxon. lib. 19. 204. & in orat. funebri*) cubitum ituro, vehementiſſimè illud recuſanti, Lychnum invito etiā ad cubitū uſque prætulit; id ſe officii, *inquiens*, virtutis & eruditionis nomini ejuſque honori ac venerationi, ad omnem poſteritatis memoriam præſtitiſſe.

24 (margin number beside "Maximilianus itidem I. Imper. regiè pronun-")

43 (margin number beside "1. pag. 486. n. 16. Annon etiam Carolus V.")

44 Quæ cum ita ſint, mirari ſatis non poſſunt, quod nonnulli Nobiles faſtu inflati, eò inſolentiæ procedant, tantamque inſaniam inſaniant, ut alto atque aſpero ſupercilio Ordinem Doctorum deſpiciant, eoſque plebejis contumelioſè adnumerent. Meminiſſe potius debebant, Doctores eſſe in dignitate conſtitutos; Dignitati verò quoad honores, ſalutationem, ſedis adſignationem, & cætera omnia, quæ reverentiam concernunt, deferendum, *l. fin. §. ſedendi. C. ubi Senat. vel clariſſ. l. 2. §. fin. C. de offic. divers. judic.* proindeque eis plus fidei, quam plebeis tribuendum, *l. 2. in princ. ff. de teſtib. Novell. 90. c. 1.* dignitas majorem fidei præſumptionem habere dicitur Pruckm. *conſ. 47. n. 16. lib. 1.* Noſſe quoque debebant, in quibuſdam Cathedralibus Eccleſiis æquo jure ad Canonicatus admitti Nobiles & Doctores Marquard. Freder. *in Not. ad Petrum de Andlo. lib. 2. cap. 11. in verb. Doctor dicitur nobilis. fol. 195.* Et ex Conſtitutionis Imperii & juxta Ordinat. Cameræ Imperialis *part. 1. tit. 3. §.* deßgleichen ſollen die beyſitzer. ad dignitatem Aſſeſſoratus Cameræ Imp. ſolummodò progenie nobiles, vel alios progenie non nobiles, propter juris tamen ſcientiam, gradu dignitatis inſignitos eligi poſſe; quinimo Doctores propter eximiam, qua pollent, Scientiæ & nobilitatis dignitatem, cum aliis in officii vel honoris petitione concurrentes in Electionibus cæteris anteponi debere Angel. per illum text. *in auth. de defenſor. civit.* Unde quamvis Papa ab omnibus circumſtantibus ſe oſculari velit in pede dicit tamen idem Angelus *in l. cum ſalutatus. C. de ſentent. paſſ.* quod ipſe à Summo Pontifice, ſemper, non ad pedum, ſed pacis oſculationem admiſſus fuerit.

45 (margin number beside "Meminiſſe potius debe-")

46 (margin number beside "§. ſe-")

47 (margin number beside "1. Noſſe quoque debebant")

48 (margin number beside "deßgleichen ſollen die bey-")

49 Egregium de nativitate & propagatione carnali locum D. Lutheri in Explicatione *Geneſ. cap. 41. v. 39. fol. 555.* huc transferre lubet: Inanis (*ait ille*) eſt gloria de genere & nobilitate parentum, Sicut Judæi quoque ſuperbiunt, ſe ſemen Abrahæ eſſe, utut reclamaverit Chriſtus: Vos

Vos quidem filii Abrahæ eſtis,ſed opera ejus non facitis.Niſi igitur reſpondeant virtutes & res geſtæ majorum nobilitati, fruſtra mirantur & prædicant poſteri illorum titulos &inſignia. Pyrrhus non æquat patrem Achillem,nec Aſtyanax Hectorem:imò contrarium ſolet fieri,ſicut teſtatur communis ſententia: Heroum filii noxæ. Cæterum plerumque talibus ſuperbia hæc natura inſita eſt, ut propter nativitatem carnis paullò illuſtriorem inſoleſcant,uti videre eſt in poſteris ipſius Joſeph. Non enim aliorum unquam in populo Iſraëlitico major fuit ſuperbia & faſtus,quàm filiorum & nepotum Joſeph; ita enim gloriabantur, præſertim Ephraimitæ.Pater noſter fuit Princeps Ægypti ſapientiſſimus, doctiſſimus, pientiſſimus: igitur meritò ſuperbimus: Quanto ſupercilio murmurant contra Gedeonem & Jephta? & adhuc vivo patre ſumunt arma contra Philiſtæos,qui occidione occidunt omnes Ephraimitas,cum nollent audire oculum videntem, patrem Ephraim. Solus Berla poſteà ſuperſtes eſt,cui à dolore & calamitate nomen inditur *1.Paralip.7.*Stoltze Eſel werden draus/aus den filiis heroum, qui gloriantur de virtute paterna, neque tamen ſtudent eam imitari, ſed ſomniant ſe quoq; heroës & heroibus natos eſſe.

56 Et paucis interjectis *fol.556.*Iſta, *inquit Lutherus*, eſt merces ſuperborum, quod ſcilicet horribiles pœnæ eos ſequantur, atque idem aliquando eveniet noſtris Nobilibus,qui alios omnes inferiores genere ſuperbiſſimè faſtidiunt & conculcant. Quod certiſſimum argumentum eſt perditionis eorum; Deus non feret hanc ſuperbiam.Darumb werden ſie zu grunde gehen/ oportet quidem eſſe diſcrimina perſonarum & ſtatuum in hac vita: ſed qui ſuperbit propter aliquam præeminentiam,is jam mortem obiit coram Deo.Quia ſcriptum eſt: Non ex ſanguinibus,neque ex voluntate viri,&c. Origo noſtra ſanè ex ſanguinibus eſt, & neceſſarii ſunt gradus Regum,Principum,Nobilium, Doctorum, &c. qui omnes non aliunde oriuntur, quàm ex ſanguinibus. Sed non eſt ſuperbiendum origine hac quantumvis clara & generoſa, ſiquidem ex Deo, & non ex ſanguinibus natum eſſe,unica noſtra gloria & ſalus eſt. *Hactenus Lutherus d. loc.* Idem D. Lutherus in Explicatione *Pſalmi 101.* ubi ex profeſſo hoc argumentum tractat, & ubi Principes de aulicorum vita & moribus admodum diligenter,admonet,adfert dictum cujuſdam Marchionis Miſnici, qui ſolitus eſt dicere; Principi non eſſe metuendos homines procul remotos,ſed eos,qui proximè illum à tergo ſe-
51 quantur. Hos enim malle caput ipſius pedibus conculcare. *Et in verſic.6.fol.166.& 167.* in hunc modum ſcribit.Von Kayſer Maximil. ſagt man/ daß ſeine Herrn zu Hoffe verdroſſen hat/wann er eines Schreibers oder Pfaffens (wie ſie reden)zu ſolchen ehrlichen vnd Kayſerlichen Händeln/Pottſchäfften vnd Rähten gebrauchet hat:aber wiederumb hat er darauff geklagt/Er müſſe brauchen weß er künte /weil ſie es nicht thun/noch ſich gebrauchen laſſen wollen/ꝛc. Ja die Hoff Ehre/ Würde/Gewaldt vnd Höhe wolten ſie wol gern haben / aber die Hoffmühe vnd Arbeit wollen ſie nicht mit einem Finger anrühren.Mit Brieffen/ ſchreiben vnd leſen / in der Cantzeley vmbgehen / das iſt ſchreiberiſch/ in Händeln/ Rähten vnd Pottſchafften arbeiten/iſt knechtiſch vnd nicht bauren/ſondern auch Eſels Arbeit/Es kan ein Hoff ſolche Hoff Eſel nicht entbehren / es thue der Fürſt ſelbſt oder wer es für jhn thue. Die Regimen wollen nicht auff dem Polſter ligen vnd rügen oder hinder dem Ofen ſitzen/wie ein faulfreſſiger/ſchläffriger Rüdde/ſie wollen gearbeitet haben.Alſo hat die noth Maximilianum gezwungen zu thun wie David/vnd ſich im Lande vmbgeſehen/wo er hat leute kriegen mügen/ die fleiſſig vnd trewlich arbeiten/vnd ſein Regiment hülffen tragen/es ſeyn Adel/ Schreiber / Pfaffen/oder was geweſt ſeynd. Dann Hoffgaul vnd Hoffmaul iſt gut zu ſeyn/aber Hoff Eſel zu ſeyn/iſt Mühe vnd Arbeit/Vnluſt vnd Vberdruß / Gleichwol wo Hoff Eſel nicht thäte / ſo würde Hoffgaul vnd Hoffmaul nicht vberflüſſig freſſen / ſauffen / müſſig gehen vnd ſpielen. Es kan auch wol ſeyn/daß Maximilian geſehen hat / wie ſie nicht allein vnwillig / ſondern auch vngeſchickt darzu geweſt ſeyn/dann weil der Adell zu Hoffe vnd auch ſonſt von Jugend auff ſich verderbt mit ſchwelgern / ſpielen / bawkündigkeit/ꝛc.vnd in jhrem eigen willen vngeübt/ vngebrochen/vnerfahren erwächſt/ daß darauß nicht viel geſchickter männer werden. Dann wie S.Paulus ſagt / daß auß dem ſchwelgen werden wüſte/wilde/rohe/vnachtſame/ vnleidliche leute/die ſich dann in keine ſachen können recht ſchicken/ſondern mit dem kopff vnd pochen wollen ſie hindurch gehen/ Gerade als were Regiment ſolch ein leicht ding/wie die ſchwelgerey iſt/ vnd ſolten wol gute ſachen böſe machen/ vnd böſe ſachen viel eher ärger machen/dann beſſern. Hæc D. Lutherus *d. loc.* & alibi idem Lutherus, referente Eberhardo à Weihe *de vanitate gloriæ humanæ pag.62.* Videmus, *inquit*, quanta inſolentia & faſtus ſit in Centauris aulicis, propter illam vanam gentis nobilitatem; cum tamen hominum nobilitas in bonitate morum conſiſtat,ſecundum Democritum. Et *in lib. de Magiſtratu ait:*ab illis tibi cave, qui dicunt, clementiſſimè Domine,an aliud mihi non fidis, quam hoc? Quis tibi velit libenter inſervire: Nam iſtiusmodi homo dominium in tua Ditione adfectat,te verò ſibi ſimiam eſſe exoptat. *Hæc Lutherus & alia multa.*

Quæ tamen omnia de inani & ſtolida,quam 52
taximus, non de ſolida & perfecta nobilitate, quam laudamus,exaudienda ſunt. Nam illos tantummodò hoc telum petit,quibus nobilitas & ſanguinis prærogativa, pro ſolido perfectoque bono eſt:etiamſi nihil in ſe habeat virtutis,nihil ſolidæ felicitatis. Hinc Plato vetat
reputare, quot Myriades avorum & proavorum unicuique fuerint, quandoquidem non ſemper divites & reges,& Græci;ſed ſæpè etiam pauperes & ſervi,& barbari inter majores inveniantur. 53

Majorum (inquit Satyricus) *quiſquis fuit ille tuorum.*
Aut paſtor fuit, aut alius; quod dicere nolo.

Ariſtoteles & Vellejus Paterculus eum eſſe generoſiſſimum dixêre, qui ſit optimus: non autem, qui claritate naſcendi, ſed qui virtute excellat maximè, & longè pulchrius eſt, nobilem virtute fieri, quàm naſci Plaut. *in Mered.* Omnes boni (*inquit* Cicero *pro Seſtio.*) ſemper nobilitati favemus: & quia utile eſt Reipublicæ nobiles eſſe homines, dignos majoribus ſuis, & quia valere debet apud nos, ſenex clarorum hominum, de Republ. meritorum, memoria, etiam mortuorum. Seneca generoſum eſſe ait, qui ad virtutem bene eſt à natura compoſitus. Non facit, *inquit,* nobilem atrium plenum fumoſis imaginibus: animus facit nobilem, cui ex quacunque conditione licet ſuprà fortunam ſurgere. Hinc Satyricus:

Tota licet veteres exornent undique Ceræ
Atria: Nobilitas ſola eſt atque unica virtus.

Nam in quo virtus non coruſcat, & qui ſuis viribus & lumine non reſplendet, licet à parentibus generoſiſſimis genus ducat, ignobilis tamen cenſetur; Hinc Poeta ille, qui præter virtutem nullam agnoſcere voluit nobilitatem hoc modo rectè cecinit:

Sint tibi Gallorum rex & regina parentes,
Et maneat virtus pectore nulla tuo:
Non pluris faciam te, quam tibi ruſtica mater
Si ſit, & ignotus ruſticus ipſe pater.

Plutarchus nobilitatem vulgatam nihil aliud exiſtimat quam antiquas divitias, & veterem gloriam: quarum rerum neutra ſit in noſtra poteſtate.

Nam genus & proavos, & quæ non fecimus ipſe
Vix ea noſtra puto.

Simili modo S. Hieronymus nobilitatem mundi, nihil aliud eſſe definit, qum inveteratas divitias, quæ ex iniquitate deſcendunt. Nonne (*inquit* S. Ambroſius) nobilis ſi ultrò conceptus & natus ex utero, quemadmodum & pauper eſt natus? Quid te jactas de nobilitatis proſapia? Soletis & canum veſtrorum origines, ſicut & divitum recenſere: Soletis & equorum veſtrorum nobilitates, ſicut & Conſulum, prædicare? ſed nihil iſtud currentem juvat; non datur nobilitati palma, ſed curſori.

Æneas quoque Sylvius & Poſtea Pius II. ex nobiliſſima Picolhomineorum familia ortum duxit. At quanti nobilitatem ſuam fecerit, ſatis ipſemet teſtatum reliquit, in hiſtoria de Euryalo & Lucretia. Majores, *inquit,* mei nobiles habiti ſunt: ſed nolo mihi blandiri: non puto meliores fuiſſe proavos meos aliis, quos ſola excuſat antiquitas, quia non ſunt in memoria eorum vitia. Mea ſententia nemo eſt nobilis, niſi virtutis amator. Non miror aureas veſtes, equos, canes, ordinem famulorum, lautas menſas, marmoreas ædes, villas, prædia, piſcinas, juriſdictiones, ſylvas. Nam hæc ſtultus aſſequi poteſt; quem ſi quis nobilem dixerit, ipſe fiet ſtultus. Quin etiam nobiliſſimus Udalricus ab Hutten neminem vult pro gentili agnoſcere, qui multarum ſit imaginum & nullius ſtipendii, quemadmodum Saluſtianus ille Marius loquitur. Quo argumento tamen Nobilibus crimini non vertitur, quod proavos & atavos ſuos norint proferre memoriter, & quod in majoribus ſuis inveſtigandis ſint ſoliciti. Non enim hoc culpatur, ſed ſaltem Superbia & vanitas iſta taxatur, quod arbitrantur nonnulli ſolidam & perfectam nobilitatem in tantum conſiſtere, ut proavos & atavos ſuos aliquis poſſit memoriter proferre: Veluti Demiphoni illi Terentiano exprobrat Phormio. Et Herodes Sophiſta Bradeam, cum multa de ſua familia perilluſtri emugiiſſet, tali ſcommate excepit. Tu, *inquiens,* in aſtragalis geſtas nobilitatem. Nam hac opinione ſtultiſſima inflati quidam nobiles, cæteros mortales omnes ex alto deſpiciunt; cum tamen ipſimet præter imagines & cognomen ſæpè nihil habent nobilitatis, ſed minimos cancros, quos Pinnoteras vocant, inanium concharum teſtis, ut tutiores ſint, ſe condentes, imitantur, & majorum ſuorum titulis ſeſe tuentur, dum ſuis diffidant virtutibus, iiſque planè careant; cum tam genus nobilium nihil aliud ſit, quàm inanis fumus obſoniorum. Annon ipſe Imperator Macrinus nihil prodeſſe nobilitatem cenſet, niſi morum adſit benignitas & humanitas? patritia autem nobilitas; ut idem queritur, ſæpenumero in ſuperbiam vertit, quæ alios præ ſe contemnit, tanquam multo inferiores. Et Cicero, cum ipſi quondam generis ignobilitas objiceretur. *in Oratione contra Saluſtium* non minus verè quàm eleganter reſpondit Satius eſt, meis geſtis florere quàm majorum opinione uti; & ita vivere ut ſim poſteris meis nobilitatis initium & virtutis exemplum. Nec profectò fefellit M. Tullius, cum nomen ipſius hodiè decantatius ſit, quàm olim Catulli & Scauri cum ſuis ſtemmatis, ſtatuis & imaginibus.

Certè ſicut rem non novam aggreſſus eſt Bulgarus, quod, cum pridiè viduam duxiſſet, mane 54
conſequente, cepiſſet publicè legere textum *l. rem non novam aggredimur. C. de judic.* deriſus à ſuis Scholaribus: Ita nec heri vel hodiè primum Nobiles occipiunt alios præ ſe contemnere, neque quenquam ſua amicitia dignum cenſent, niſi qui veteres avos poſſint jactare. In primis verò, ut ſupra tetigimus, noſtris nobilibus uſitatum & communiſſimum eſt, ut Doctorum ordinem aculeis laceſſant, Principibus politico ſtratagemate fomentum ſuggerentes, ac perſuadentes; non eſſe ex dignitate Imperii, ut ad plebejas mentes notitia rerum arcanarum devolvatur, ſemet adminiſtris felicius tractari ingentia negocia, quæ difficilimos explicatus habere judicantur: ſeſe multiplici uſu ſolertes, atque idoneos, ut de rebus maximi momenti incorrupto judicio ſententiam ferre poſſint. At enim experimento compertum eſt, ſi ſola Nobilitas, remotis Doctoribus, guber- 55
naculum Imperii teneat, & publico conſilio præſit, ſæpe ſub ſpecioſo boni publici prætextu quemque commodum & privatam utilitatem conſectari, id quod eſt peſſimum veri affectus venenum. Videmus quoque ejuſmodi

ſupre-

ſupremos rerum moderatores ex uno hominum genere ſelectos, ac Nobilium, quorum curæ, tutelæ ac providentiæ civium ſalus commiſſa eſt, familias haud rarò turmatim inter ſe confligere mutuis certaminibus ac diſcidiis, iiſque pari hebeſcere aciem ſuæ authoritatis, & rerum bene gerendarum oportunitates conſumi. Quo fit, ut Principatus & Reſpublica, quæ in medio eſt, conſimili plerunque periculo conflictetur, quo virginem illam functam eſſe, narrat Plutarchus, quæ inter violentos rivalium complexus animam miſerabiliter expiravit. Sed nolo mihi aliquam heîc cenſoriam virgulam ſumere, ne crabrones, juxta proverbium, irritem: Tradam potius illos Marſyas Apollini excoriandos. Jam olim cum in Comitiis Auguſtanis Anno 1548. ageretur de veſtimentis, ornamentis, ac aureis catenis (quarum paulò ante mentionem feci) juxta dignitatem & privilegia ſua, tum Nobilibus, tum Doctoribus earumque viduis adſignandis;
56 nonnulli Nobiles ſive invidiæ ardore ſtimulati, ſive humanæ imbecillitatis vitio impulſi, Proceribus Imperii libellum ſupplicē obtulere, inque eo narrarunt, ſibi & poſteris ſuis grave & præjudiciale fore, quod Doctores non nobiles, non ſolum militaribus & Doctoribus nobilibus æquari, ſed etiam reliquo Nobilium Ordini præferri debeant. Verum Imperator glorioſiſſimus, cum nullam cauſſam perſpiceret ineptæ contradictionis & repugnantiæ, nec ullo modo adduci potuit, ut ipſorum petitis annueret, ſed decretorio judicio conſtitutionem politicam vires habere juſſit. Scripta Nobilium & Doctorum apologetica tum temporis utrinque Cæſ. Majeſtati & Statibus Imperii oblata, cum hactenus, quoad ſciam, lucem non viderint, heic obiter inſpergere, non injucundum, neque ingratum Lectori fore confido.

Supplicatio quorundam Nobilium, ad Electores Imperii, de corrigendo puncto ordinationis Politicæ, in quo Doctores, ex nobili familia non nati nobilibus æquiparantur.

Hochwürdigſte/ꝛc. Nach dem vff vorgangenen jetzigen Reichstag allhie zu Augſpurg Ew. Churf. vnd Fürſtl. Gn. auch gemeine Stände/
57 deß heiligen Reichs Verſamblung/ auff Kayſ. Mayt. Vnſers allergnädigſten Herrn/ ernſtlich beſchehenes fürtragen/ neben andern notturfftigen Reichshändelen / vnd obligen/ auch der Policey wegen/ ſonderlich welcher geſtalt allem löblichen Herkommen gemeeß / ein jeder von Graffen vnd Herrn an / biß auff die Nidrigſten wenigſten Stände vnd Vnterthanen in ſeinem gebührenden Stand vnd Tracht ſich zu halten/ vnd für einander kundt zu werden im Reiches Rahte notturfftiglich berahtſchlaget worden / In welchem der Stande Tracht vnd Haltung vnter andern auch auff die Bahn gewachſen/ welcher geſtalt die Doctores ſo vom Adel gebohren als gefreyte Perſonen in jhrem Stand vnd Tracht/ den Rittergenoſſen gleichmäſſig zu achten vnd halten/ aber die andern Doctores ſo nicht vom Adel geboren/ vnd eines geringen Stands dahin vnd ſo hoch nicht gezogen werden möchten/ noch ſolten/ vnd wiewol in erwentem Reichs Rahte von hoch vnd Niedern Ständen/ die dinge als jetzt gemelt/ zu bleiben bedacht vnd vor gut bewogen/ auch von alters vnd viel hundert Jahren/ bey etwan Römiſchen Kayſern/ Königen/ Churfürſten / Fürſten vnd Potentaten, wie dann auch bey jtziger Kayſ. Mayt. als vnſerm Allergnädigſten Herrn/ löblich/ ehrlich vnd wollherkommen/ daß Ritters vnd Adelsgenoſſen / je vnd allewege den nechſten als ſtandes gleichmäſſige vnzertrennet geachtet vnd gehalten / auch ohne einiges andern Standes vnter oder zwiſchen miſchung/ oder eindringung dabey löblich vnd gnädiglich gehandhabet worden. So iſt doch deſſelben allen vnangeſehen folgender Tage allhie / als von ſolcher Policey durch E. Churf. F. G. Gn. vnd Geſt. weiter berahtſchlaget zu der Vnedlen Doctorn Vortheil derhalb auff ein ander bahn/ vnd vns allen/ Ritters Adelsgenoſſen/ auch vnſern Kindern vnd Nachkommen an vnſerm Stand vnd Herbringen zu Vnterdrückung / Schmälerung vnd nachtheil dahin practiciret vnd gehandelt worden/ daß nicht allein die jenigen Doctores, ſo nit vom Adel in jhrem Stand vnd Tracht den andern Doctoribus die vom Adel gebohren vnd ſonſten Rittergenoſſen gleichmäſſig zuhalten/ ſondern auch allen andern vom Adel ſolten ob- vnd fürgeſetzt / vnd alſo dadurch zwiſchen vns Ritters vnd Adelsgenoſſen (welches doch zuvor nie gehöret) vnſer zu einer Trennung eingemiſchet werden. Wiewol nun an derſelbē Vnedlen Doctorn Tracht oder Kleidung / Ob vnd wie ſie durch Kayſ. May. als das Haupt vnd Obriſten Herrn Vergünſtigung nach gebrauchen mügen oder werden/ wir keine Bemühung tragen/ aber in Betrachtung wie lang/ löblich vnd ehrlich/ als obſtehet/ wir als Ritters vnd Adelsgenoſſen/ bey einander gleichmäſſig vnd vnzertrent vns einmiſchens der vnedlen Doctorn nit allein zum höchſten beſchwerlich/ ſondern auch vns vnd vnſern Nachkommen nachtheilich/ vnd fürnemblich diß darauß erfolgen würde/ ſie auch der Edlen Ritterlichen Lehen wolten fehig ſeyn/ die doch jhre Nachkommen nicht beſitzen konten. Jhnen auch nicht zuſtändig ſeyn/ vor eins/ zum andern/ da ſie auch den Gerichten ſo allein auff die Ritter vnd von Adel/ von Römiſchen Keyſern vnd Königen gewiedemet ſeynd / welche auch allein zwiſchen den Rittern vnd vom Adel zuerkennen haben / ſich eintringen möchten. Solche vnd dergleichen andere beſchwerung haben E. Churfürſtl. vnd Fürſtl. G. Gn. vnd Geſtr. gnädig vnd freundlich zubedencken / daß vns vnd vnſern Nachkommen/ mit Einmiſchung der Vnedlen Doctorn, darauß ſolche Zerrüttung / die doch vormals bey Ew. Churf. Fürſtl. Gn. Gn. vnd Geſtr. löbliche vor Eltern auch vnſern vor Eltern nie gebrau-

gebrauchet noch zugelaſſen worden erfolgen möchte/ vnd derhalb ſo iſt vnſer der Ritter vnnd Knechte hie vntenbenandt vnterthenigſte Bitte/ E. Churf. Gn. vnd Fürſtl. Gn. vñ andere Stände geruhen/ in anſehung oberzehlter Vrſachen/ auch wie trewlich vnd ehrlich vnſer vorEltern ſich gegen E. Churfürſtl vnd Fürſtl. Gn. Gn. vnd Geſtr. auch dero vorEltern Seel. Gedächtnüß allezeit vntertheniglich mit darſtellung jhrer Leib vnd Güter erzeiget / Wir auch zu thun vnd gleicher maſſe zu halten erpietig ſeynd / vnd derhalb E. Churfürſtl. vnd Fürſtl. G. G. vnd Geſtr. in deroſelben Jhrer vorEltern/ ſich gegen vnſern vorEltern auch erzeiget vnd gethan haben/ in ſolchem gnediglich thun bedencken/ vnd mit verbleibung dieſer ohngebührenden einmiſchung/ bey vnſerm alten hergebrachten Stande vnd Gebrauch als obſtehet/ beyeinander vnzertrent gnädiglich handhaben vnd bleiben laſſen/ das ſeynd vmb E. Churfürſtl. vnd Fürſtl. Gn. Gn. vnd andere Stände/ wie auch vnſere vorEltern gethan/ vnd ſich bißhero erzeiget/ wir alles Vermügens mit vnſern Leib vnd Gütern/ vnterthenig zuverdienen gantz willig vnd begierig/ bittend gnädige Antwort.

E. Churfürſtl. vnd Fürſtl.
G. G.

Vnterthenige Ritter vnd Knechte

Hans Edler von der Plonitz Ritter.

SVPPLICATIO DOCTORUM
Anno 1548. oblata.

58 Sacratiſſime, potentiſſime atque inuictiſſime Cæſar, Domine Clementiſſime; cum ſacratiſſima Cæſarea Majeſtas veſtra bonitatis atq; clementiæ ſuæ radios in omnes diffundat, multiſq; prodeſſe, nemini nocere maxime verò contra jus & æquitatem oppreſſos à violentiis tueri atque defendere ſtudeat. Non dubitamus & nos qui quorundam nobis adverſantium invidiæ, atque malevolentiæ iniquius premimur atque moleſtamur, à Cæſ. Majeſt. V. Domino noſtro clementiſſimo auxilium & opem petere. Obtulerunt proximis diebus quidam milites & Doctores ex ordine nobilium Reverendiſſimis ac Illuſtriſſimis Dominis Electoribus, aliiſque principibus ac Statibus Sacri Imperii, Supplicatorum quendam libellum, in quo narrant; cum inter alia S. Romani Imperii negotia de politia reformanda tractatum in his Imperialibus comitiis fuiſſet, bonum atque utile viſum fuiſſe, ut Doctores, ex nobilium genere atque proſapia nati, tanquam liberæ & privilegiatæ perſonæ viris militaribus æquari: Cæteri verò Doctores non nobiles ad talem & tam ſublimem ſtatum provehi neque poſſent, neque deberent. Atque huiuſmodi conſultationem atq; decretum poſt deinde in pu-publico Imperiali conſilio, ab omnibus communiter tam ſupremi; quàm inferioris ſtatus ordinibus confirmatum atque comprobatum fuiſſe. Quod etiam à multis retro ſeculorum temporibus apud Rom. Reges, Principes, Potentatus & nunc quoque apud S. C. M. Veſtram Dominum noſtrum clementiſſimum in uſu ſemper fuerit, quod milites atque nobiles nunquam inter ſe ſeparati, neque aliorum diſparis gradus & Status hominum interventu diviſi, ſed pares ſemper in conditione ſtatus fuerint: Verum his non attentis ſit à quibuſdam in favorem Doctorum non nobilium & ad ſuppreſſionem militarium atque nobilium practicatum; quod Doctores non nobiles non ſolum militaribus & Doctoribus nobilibus æquari, ſed etiam reliquo nobilium ordini præferri debeant. Quod quidem ipſis & poſteris ſuis grave & præjudiciale; eoque tandem redundaturum ſit ut Doctores non nobiles hac ratione in feuda nobilia &, ut ipſi vocant, militaria, tum etiam judicia quædam quibus, ut ipſi aſſerunt ex privilegiis Romanorum Imper. & Regum non alii quam milites præeſſe & intereſſe debent, ſeſe intrudant: Rogantes & ſupplicantes, ut Domini Electores, aliique Principes & ordines Imperii curare atque efficere dignentur, ut Doctoribus non nobilibus ex eorum ordine excluſis, ipſi inter ſe indiviſi manere poſſint: quemadmodum hæc latius in præfata ſupplicatione continentur.

Verum inuictiſſime Cæſar cum & nos de eorum numero ſimus, adverſus quos prædicata ſupplicatio porrecta eſt, demonſtrabimus ea tamen ſolum intentione, animo & voluntate, ut immunitates, privilegia Statum & conditionem Doctorum, ut ex juramento, quod ut Doctores præſtitimus tenemur quantum in nobis eſt, defendamus, hoc quicquid eſt quod contra nos tam frivole proponunt adverſarii noſtri, non ſolum à veritate facti alienum eſſe, ſed etiam nulla prorſus æquitate, juriſque ratione niti.

Nam quod ad factum attinet, cum ex commiſſione Reverendiſſimorum & Illuſtriſſimorum D.D. Electorum, cæterorumque Principum ac ordinum quidam ad hoc per ipſos deputati, de politia reformanda atque inter alia etiam de reformatione veſtium tractaſſent, nobilibus hanc legem eſſe faciendam decreverunt) quæ in præteritis quibuſdam conventibus Imperialibus ſic placuit atque lata fuit) ut aureas catenas non ultra valorem ducentorum aureorum, ſed eaſdam tamen filo aliquo ſerico circumligatas geſtarent, ſc. ut hoc modo inter ipſos majori dignitati præfulgentes diſcrimen aliquod & differentia haberi poſſet: à quibus tamen milites & Doctores ſtatu & conditione eacellentiores excipi deberent, qui catenas ſine aliqua nota & ſigno geſtare poſſint. Cumque de huiuſmodi deputato conſilio in publico Dominorum Electorum, aliorumque Principum ac ordinum conſeſſu relatum fuiſſet, primum hoc omnibus & ſingulis Principibus,

pibus, tam Eccleſiaſticis quam ſæcularibus, aliiſque inferioribus ordinibus unanimiter placuit. Cum autem Principes Electores præſentes & abſentium conſiliarii rem deliberaſſent, factum eſt aliquorum inſtigatu & opera hujuſmodi ordinatione de veſtitu nobilium non obſtante & eorum imprimis qui literatos & doctos omnes manifeſto odio palam & ſine aliqua diſſimulatione proſequi ſtudent, ut præfato conſilio deputatorum quod ob ordinationem & reformationem nobilium milites & Doctores excludit ad verbum, (Doctores) in dicta ordinatione contentum ſequentia verba: qui ſunt nobiles **ſo vom Adel ſeynd** addita & velut clanculum interjecta fuerint, eo videlicet animo ut hujuſmodi additione Doctores non nobiles prærogativa ſtatus dignitatis ſuæ privarentur. Porrò cum de negotio demum per alios deputatos inter quos principes tam Eccleſiaſtici, quàm ſæculares, aliique graviſſimi & prudentiſſimi viri fuerunt, deliberatum atque conſultum fuiſſet, decreverunt iidem deputati ſupradicta verba (**ſo vom Adel**) quæ adverſarii noſtri ad excludendos Doctores à militum ordine, privandoſque privilegiis ſuis, ut diximus addiderunt delenda, eademque deleverunt, atque ſubduxerunt volueruntque ut conſilium primorum deputatorum Dominis Principibus aliiſque ordinibus antea approbatum, ratum firmumque maneret. Atque ex illo liquido jam apparet, vanum eſſe hoc fictitium & à veritate prorſus alienum, quod adverſarii dicunt & fingunt, omnibus Statibus Imperii placuiſſe, bonumque viſum fuiſſe, Doctores non nobiles militibus & Doctoribus nobilibus poſtponi dere. Nam contrarium hujus verum, manifeſtum & notorium eſſe ſciunt omnes, qui tractatibus negotiorum imperialium interfuerunt, neque ex eo, quod per aliquos interpoſitione unius aut alterius ut diximus, verbi immutatum eſt, illud quod majori parti prius placuerat, continuò deducitur, hoc propterea ab omnibns ſic decretum & concluſum eſſe oportere. Non etiam, quod adverſarii temporis antiquitate nituntur, graduque pares eſſe & indiviſi, Doctorumque non nobilium intermixtionem ſeparari volunt, gravantur, Equidem putamus neque Dominos Electores, aliosque Principes & ordines neque Doctores ipſos, neque in hoc præſenti, neque in aliis præteritis conventibus Imperialibus, hoc ipſo quo Doctores in uſu veſtium atque aurearum catenarum militibus æquiparantur, milites ipſos & nobiles à ſtatu ſuo dimovere, aut ulla ratione turbare voluiſſe, & ne hodie quidem velle.

Quos etiam non multum ſolicitat militum & nobilium inter ſe in ſtatu paritas vel diſſimilitudo nec eorum refert, conjuncti ſint, an diviſi: neque putandum eſt, Doctores qui privilegiis, quos à Divis Rom. Imperatoribus ſacriſq; legibus habent, utuntur propterea nobilium ordini immiſcere ſe velle, quibus hujuſmodi immixtio neque prodeſt quicquam neque nocet, quippe qui à Sacratiſſ. & Rom. Imper. per ſe tali ſtatu & dignitate præditi ſint, ut non neceſſe habeant aliunde plumas inſtar corvi Æſopici colligere, aut aliorum radiis ſplendeſcere. Quod ſi ſtatus à vetuſtate & tempore laudem accipit, certè nemo Doctorum conditionem & eminentiam novam eſſe calumniari poterit, cum ante multa ſæcula Doctores in ſummo ſemper habitû ſint honore: Quorum etiam ſtatum à multis retro ſeculis eximiis privilegiis munierunt, atque inſuper eorum prudentia ad gubernandam Rempubl. non infeliciter ſe uſos eſſe teſtantur, multis ob id inſignibus nominibus & honoribus dignantes.

Nam clariſſimos eos vocant, Illuſtres, Magnificos anteceſſores ſuos, quibus & hunc honorem habent, ut non ſolum provincias regere, ſed etiam conſiliarii ad latus eorum, imo cor eorum & eſſe & nominari debeant. Quod ipſum multarum Conſtitutionum Imperialium Sanctionibus contineri: Rempubl. non ſolum armis ſed etiam legibus gubernari atque defendi oportere Rempubl. initio; ut Imperator *in proœm. Inſtit.* teſtatur, de ſtirpe duarum rerum, armorum atque legum veniens, vimque ſuam exinde muniens, felix Romanorum genus omnibus anteponi nationibus omnibusque gentibus dominari tum præteritis offecerit temporibus tum Deo propitio in æternum afficiet. Iſtorum enim alterum alterius auxilio ſemper eguit, & tam militaris res legibus in tuto collocata eſt; quam ipſæ leges armorum præſidio ſervatæ ſunt. Quin & Divorum Imperatorum conſtitutionibus cavetur Doctores defenſionis ſuæ viribus non minus providere generi humano quàm ſi præliis atque vulneribus patriam parenteſque ſalvarent; Nec ſolos imperio militare, qui gladiis, clypeis atque thoracibus nituntur: ſed etiam advocatos, qui glorioſæ vocis munimine confiſi laborantium ſpem, vitam & poſteros defendunt. Ut interim non referamus immunitates & privilegia, quibus Doctorum ſtatus multis nominibus Divorum Imperatorum largitionibus munitus, exaltatus atque decoratus eſt: quæ cum omnibus ac paſſim ex ſacris legibus nota ſint, & obviam, prudentes jam præterimus. Quanquam quæ de privilegiis atque eminentia ſtatus, dignitatiſque Doctorum jam diximus, nolumus de indoctis illis legum Doctoribus ſeu doloribus (ut illi ajunt) intelligi qui ut nihil aliud, quàm titulum Doctorum & vano quidem homine poſſident, nimirum à juratis Doctoribus in rigoroſo examine neque approbati, neque creati, ſic Doctorum privilegiis minimè gaudere poſſunt (Sicut & milites qui militiæ cingulum non ex militari virtute, ſed aliunde, ita ut fit nacti ſunt, aut qui etiam non ſunt in expeditione militum privilegiis uti non poterunt) verum quos morum & Doctrinæ præſtantia commendat, quique à Juratis & probatis Doctoribus examinati atque probati ſunt, tum ſua doctrina, prudentia ut Doctores decet, honoribus, privilegiis & immunitatibus, quibus Doctores à Romanis Imper. ſacris legibus

prædici ſunt,ita dignos eſſe putamus, ut iiſdem neque privari poſſint,neque à quoquam moleſtari; quam potius qui ipſorum privilegia violaverit pœna 60. librarum auri multari debeat. Quocirca quam honeſte & laudabiliter agant Doctores, qui ipſorum contemtores, imò apoſtatæ & perſecutores ſui ordinis Status ſui privilegia jam violare conantur, eorum ipſorum conſcientiis,juramento quod ut Doctores præſtiterunt informatis tum quibuslibet aliis bonis, gravibus & prudentibus viris cogitandũ,perpendendumq; relinquimus. Quandoquidem igitur Rempubl. non tam per milites & arma, quam Doctores & leges gubernari atque ſuſtentari conſtat ipſi neque humiliorem ſtatum Doctores, quàm milites in imperio, apud Divos Romanos Imperatores & Principes ſemper habuerunt juſtum fuerit, & æquum ut qui meritis nec dum defecerunt, hi nec ſtatu ſuo atque honoribus dejiciantur. Neque animus, voluntas & propoſitum Doctoribus unquam fuit,ut nec hodie quidem eſt nobilium ordini ſeſe immiſcere, quod ſciant ſtatum ſuum per ſeſe,ſatis clareſcere, nec clariorem per nobiles fieri poſſe, quos manifeſtũ eſt ſtatu & dignitate Doctoribus, ſi non inferiores,certe non ſuperiores eſſe. Feuda etiam nobilium,judiciaque nobilibus deputata nihil eſt,quod affectant Doctores,neque enim tam imprudentes atque avari, neq; tam indigentes & ſordidi ſunt, ut neceſſe habeant nobilium bonis inhiare,atque aliena,quod dicitur vivere quadra. Hoc curant, ut quemadmodum neminem in ſtatu turbare cupiunt ac lædere, ſic etiam illæſi ab aliis,maneant. Quocirca totum hoc quod adverſarii contra Doctores machinantur, ex mera invidia proficiſci, tum ex his quæ diximus manifeſte apparet ; tum ex hoc etiam facile colligi poteſt, quod tanto ſtudio Doctoribus honorem ſuum adimere ſtudent, cum tamen interim de civibus & eorum uxoribus tametſi ſtatu inferioribus, quibus catenarum uſus in reformatione veſtium indultus eſt, nullum verbum faciant. Neque vero nobilitas generis, de qua tamen gloriantur adverſarii efficere poteſt, quo minus alii Doctores ſuis privilegiis uti poſſint. Nam etſi Doctores nobiles, modo docti ut & examinati atque probati ſint privilegiis Doctorum digni,militibuſq; æqui parãdi ſunt,ob id Doctores non nobiles nihilo ſunt inferioris conditionis ſed quos integritas morum doctrina & eloquentia nobilitat, hos meritò quocunque tandem loco modò honeſtè nati ſint, ad Doctorum honores evehi atque promoveri dignum eſt. Atque ex his omnibus manifeſtum fit, totam adverſariorum noſtrorum Supplicationem nullo prorſus fundamento neque veritatis neque æquitatis niti. Quin potius omnia vana eſſe,frivola & ficta & ex, neſcio, qua invidia proficiſcentia,quorum etiam impudentiam nõ poſſumus ſatis mirari, qui non verentur hoc Principibus ſummâ tum prudentiâ tum rerum uſu plurimarum exercitatis tam ridiculas & omni exploſione dignas impoſturas objicere: quaſi vero tam rudes ſint,atque ſimplices optimi Principes,ut huiuſmodi figmenta non poſſint intelligere.

Atque hæc cum ita ſeſe habeant invictiſſime Cæſar, minimeque conveniat Doctores & ex Nobilium ſanguine non natos,quorum tam numeroſa copia & multitudo tam in generalibus ſtudiis Univerſitatum quam Imperiali Camera, aliiſque judiciis, Principum curiis cathedralibus, aliiſque Eccleſiis Germaniæ aliarumque nationum reperitur, non auditos in defenſos privilegiis & juribus ſuis privari:quod hoc non ſolum tanquam nulliter factum, præſertim ab externis nationibus culpari, ſed etiam derideri ſubſannarique poſſet : præterea cautum quoque ſit jure ut Doctores præ cæteris honeſto precioſo & eleganti veſtitu uti poſſint & debeant.

Iccirco Invictiſſime Cæſar nos præfati Doctores ad Veſtram Sacram Cæſaream Majeſtatem tanquam protectorem noſtrum confugimus, quam ſcimus & prædeceſſorem ſuorum Imperatorum veſtigia libenter ſequi,& ſumma quoque virtute bona facientibus laudem & protectionem ſuam minime denegare, Supplices Orantes Sacra Cæſarea Majeſtas Veſtra dignetur immunitates & privilegia, quæ nobis tanquam Doctorum ordini à Divis retro Romanis Imperatoribus clementer indulta ſunt, illæſa conſervare & hoc non tantum multis laboribus & ſudoribus, qui etiam conſumpto patrimonio Doctoratus gradum adepti ſunt, atque Reipubl. ſtrenuè ſerviunt,virtutum atque laborum ſuorum,præmium, honorem & laudem accipiant, alii vero adhuc currentes huiuſmodi exemplis atque gloriæ calcare compuniti atque commoti ad idem tandem ſtudium maturè contendant.

Quod ut Sacræ Cæſareæ Majeſtati Veſtræ glorioſum, Reipublicæ ac Sacro Romano Imperio utile & neceſſarium, nobis honorificum erit,& quod omnes merito commendare, nos vero omnibus ſtudiis & obſequiis de Sacra Cæſarea Majeſtate perpetuis temporibus promereri debemus.

N. N. Doctores.

AMPLIA VIII. ut Immunitate hâc quam 59
reſpectu onerum perſonalium & Collectarum LL.Doctoribus competere ſupra oſtendimus, Medici quoque gaudeant, quos Juriſconſulti ipſi cæterique legumlatores multis ornârunt privilegiis *l.11.§.3.ff.de muner.l.5.9.10.C. de profeſſ. & Medic.* Nam & ipſi in dignitate conſti- 60
tuti ſunt Cephal.*conſ.117.n.23.& conſ.111.nu.20.lib.1.* Roland.*conſ.67.num.8.lib.3.* Eò quod 61
Medicorum ope remotâ ſanitas periclitatur *l. cum antiquitas.pr.C.de teſtam* quâ neglecta nulla 62
eſt aliarum rerum voluptas. JCti tamen ratione ſubjecti nobilioris Medicis præferuntur, amplè & bellè Benius *d.tr.p.3.privileg.55.per tot.* ubi contrarias rationes ex parte Medicorum motas refellit. Quo fit,quod JCtos quoque qui Principis conſilio & Conſiſtorio verè interce-

intercedunt, his Archiatris ſive Medicis præire videmus, cum illuſtres ſint, & in pari gradu cum Senatoribus *l. quiſquis. C. ad L. Iul. Maieſt.*
63 Menoch. *de A. I. Q. caſ. 68. n. 39.*

Subamplia hanc ampliationem in Philoſophis *l. fin. C. de profeſſ. & Medic.* Grammaticis & oratoribus *l. 2. C. d. tit.* & quibuſcunq; ſcientiarum liberalium Profeſſoribus; Exceptis Poëtis, qui nulla immunitatis (ut ſupra dictum) prætogativa juvantur *l. Poetæ 3. C. d. tit.* forſan ideò;
64 quod Poetæ ſeu graſſatores illi, ut appellati quondam, teſte Agellio, ſunt, tempore Imp. Philippi, nomine tam ſancto abuſi, ſatyris & contumeliis certabant, hominumque vitia inſectabantur, & quandoque etiam nimis liberè majorum gentium deos taxabant, quâ de cauſſâ valdè fuerunt odioſi, ita quidem, ut etiam
65 Plato *in Polit.* Poetas è Republica exigendos eſſe ſtatuerit; de quo videatur Scaliger *lib. 1. Poet. c. 3. pag. 10.* & etiamnum diſputetur à Politicis an Poetæ ſint cives & ferendi in Republica. Et hoc fatum in ipſa Roma illos fuit con-
66 comitatum, ut refert Petr. Crinitus *lib. 5. de honeſt. diſciplin. cap. 4. fol. 179.* Sed & ſtatuas Poetis poſitas eſſe, refert Chemnit. *pag. 4. Exam. Concil. Trident. pag. 15. col. 2.* Et à Paulo *Act. 17. verſ. 28.* horum teſtimonium allegari propterea, quod Poetæ fuerint Ethnicorum Theologi atque Prophetæ, inquit Johan. Brentius *in d. Act. Apoſt. cap. 17. Homil. 82. fol. 161.* Hinc tandem
67 Poetæ & Imperatoribus ſeſe inſinuarunt, & ab illis in maximo precio habiti fuerunt. Quam benevolentiam, ut lauro coronarentur, tandem mos fuit ſubſecutus. Hunc ipſum poſt urbem everſam aliquot ſeculis de ſuefactum
68 Senatus Romanus ad veteris conſuetudinis ſimilitudinem revocavit & Anno æræ Chriſtianæ 1341. Franciſcum Petrarcham magna populi frequentia & congratulatione in Capitolio laureâ donavit, quam ille magnâ Nobilium comitatus turbâ ad templum Petricum detulit, & tholo ſuſpendit. Poſt Petrarcham
69 Æneas Sylvius ab Imp. Friderico III. Lauro coronatus eſt, & primus deinde Germanorum omnium Conradus Celtes natione Francus ab eodem Imperatore lauream accepit.
70 Hinc jus coronandi Poetas vel per ſe vel per alios apud Imperatores in hunc uſque diem permanſit.

Laurus Poetæ nobile præmium
Poſt fata Muſis vivere munerat.
Mortalis eſt quivis; Poetæ
Gloria laurigeri perennis.

71 LIMITA I. Ceſſat verò dicta immunitas ſeu vacatio à muneribus perſonalibus, mixtis & realibus, in Doctoribus & Advocatis Principis Reſcripto (ſicuti Imperatorem etiam ſolo verbo Doctoralem dignitatem impartiri poſſe ſcribunt Mart. Laudens. *de Princip. q. 207.* Petra *de poteſt. Princip. c. 6. n. 109. & ſeq. fol. 144.* Caſtald. *de Imperat. q. 110. privil. 41.* Cacheran. *conſil. 1. num. 30.* Fab. de Anna *conſil. 44. nu. 13.* Peregrin. *conſil. 84. n. 13. lib. 1. & conſ. 3. n. 23. lib. 2.* Et reſervatum Imperatorium eſt, unico verbo creare Doctorem Ohem. *de jur. Epiſc. concl. 17. lit. T.*) vel Bulla gradum recipientibus; Quia non ſunt immunes, ut ſcripſit Guid. Papa *d. deciſ. 88. num. 3. & deciſ. 388. num. 11.* Benius *d. tract. de privileg. ICtor. p. 2. privil. 1. numero 5.* Borell. *d. tit. 65. numer. 30.* Hondedæ. *conſil. 81. num. 58. vol. 1.* Coler. *de proceſſ. Executiv. p. 2. c. 3. num. 179.* Ruland. *d. tr. commiſſion. lib. 1. cap. 14.* Speckhan. *cent. 1. q. 22.* Cenſentur enim mo- 72
dicæ eſſe ſcientiæ, qui ſine Examine creantur ab imperatore Bart. *in l. Profeſſores. C. de Profeſſ. & Med.* Et quod Plato de medicis ſentit; nul- 73
lis, niſi ex ordine probatis, medendi exercitium permittendum eſſe: idem ad juriſperitos merito extendendum, & in illis potiſſimum obſervandum; qui Docturæ gradum nō ſolum ut egregium honoris decus, ſed & virtutis ſuæ præmium & eruditionis teſtimonium ambiunt. Honores ſiquidem Scholaſtici hac 74
præcipuè de cauſa ſunt inſtituti, ut ii, quorum pietas, virtus & eruditio eſt explorata, præmium aliquod exantlati laboris, nec non commendationem & teſtimonium induſtriæ accipiant, afferantque ad eos, qui operâ ipſorum deinceps uti voluerunt: utque ita docti ab indoctis tanquam apes à fucis, ſeparentur ac diſcernantur. Ceſſante igitur hac privilegii ratione, merito & ipſum ceſſabit privilegium: maximè cum indignus honoratus honore collato frui non poſſit; imo plus oneris, quam honoris inde percipiat. Accedit 75
& illud; quod privilegia ita ſunt uſurpanda, ut nemini damnum inferant, aut fraudem faciant, & quàm minimum juri communi derogent. Quod fiet utique in iis, qui non explorati honorantur, & ſpecioſo Doctoris titulo aliis commendantur Docturæque inſignia ſubreptitiè præter meritum ſuum, ſunt conſecuti: qui, quod de pſeudopharmacopolis dicitur, aliud habent in titulo, aliud in pixide.

Qua de cauſa Bullati Dd. in Camera Imperiali neq; ad Adſeſſoratus, neq; Advocationis, Procurationiſve dignitatem admittuntur, ut non injuria dixerit poſt Guid. Pap. *deciſ. 88. n. 3. & deciſ. 388. n. 11.* Hondedæus *d. conſil. 81. n. 58. vol. 1.* Doctoratum per reſcriptum, vel Bullam, & ita per ſaltum privilegiis Doctoribus conceſſis non uti. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 186. n. 70. & ſeqq.* qui tamen hoc potiſſimum reſtringit ad Bullatos à Comitib. Palatinis creatos, *additque n. 74.* hos neque in Hiſpania, neq; Gallia haberi pro Graduatis. Idque & docuit Ægid. Thomat. *tract. de Collect. §. Neſcienter. n. 18. fol. 417. in princ. & in §. Medici. n. 8. fol. 431. addens*, Imperatorem poſſe ſolo verbo iſtud facere ad conſequendam dignitatem, ſed non ad acquirendam juris peritiam ſeu eruditionem & prudentiam, beneficia hæc juris naturæ docente Magiſtro, quæ non poſſunt ſuppleri per Cæſarem *l. 2. C. de his qui ven. ætat. impetr.* Hinc ſi legatum ſit factum alicui, cum doctorabitur, intelligitur præcedente examine rigoroſo, nec verificatur, ſi à Principe per ſaltum ſolo verbo creatus ſit poſt Angel. Bonus de Curtili *de Nobilit. p. 3. n. 24.* Stephan. Gratian. *diſcept. Forenſ.*

Forenſ. 187. *nu.* 75. *&* 77. poſt Jaſon. *in l. ſi quis maior. n.* 30. *de tranſact.* Camill. Gallinius *de V. S. lib.* 10. *c.* 14. *n.* 5. Tapia *in rubr. ff. de conſtit. Princip. c.* 14. *n.* 119. Quintil. Mandos *de Inhibit. q.* 100. *n.* 4. Sic & illi à dignitatibus in Camera arcentur, qui titulum JCti adepti ſunt in Univerſitatibus citra Cæſar. Majeſt. authoritatem erectis, cum Ordinatione Cameræ *tit.* 3. *p.* 1. §. deßgleichen. inter cætera diſertè ſtatuatur, eos duntaxat in Adſeſſores cooptandos ſo in Univerſitäten / welche zum wenigſten von unſern Vorfahren Röm. Kayßl. und Königen / der jetzigen Kayſ. Mayt. oder uns confirmiret, geleſen / ꝛc.

Maximilianus I. fuit dicere ſolitus ad eos, quibus ex privilegio Doctoris inſignia conferebat: *Eſto Doctor ſine literis.* Refert Alban. ad Bartol. *in l.* 1. *num.* 10. *lit. c. C. de nov. Cod. faciend.* Quin etiam, quod ſæpè indignis vidiſſet dignitates literarias conferri, Capuanum Epiſcopum Felinus ſolitum eſſe ſcribit ex Academiis cum privilegio Doctoratus reverſos, denuò examinandos dare, & ſi quos indoctos deprehenderet, eos dignitate rurſum privare, dicendo, tales eſſe bufalos, vel honeſtiori verbo oves, boves & pecora campi; & legum dolores, proditores, aſſaſſinos, atq; Venalitiarios, quippe qui vendant leges, non quas habent, ſed quibus non ſunt digni, velut rem alienam furve & peſſima fide, ipſaſque precio numario dehoneſtent imo eſſe ſilentiarios, legumque ſecretarios, ſiquidem habeant omnia jura in ſcrinio pectoris, quæ nefas fuerit aliis revelare. Felin. *de reſcript. c.* 13. *nu.* 11. ex Nicolao de Neap. *in d. §. ſed & reprobari. ff. de excuſ. tut.* qui ibidem *exclamans*: Utinam *inquit*, idem fieret hodiè. Honores enim vileſcunt, ubi Dignus & Indignus ſimpliciter Ablativos adſciſcunt. Chaſſanæ. *de glor. mund p.* 5. *conſid.* 24. *num.* 91. *fol.* 223. ubi teſtatur Jaſonem retuliſſe, ſe vidiſſe ſemel cum fungeretur officio Legationis, apud Maximil. I. quendam qui voluit Doctorari in Medicina ab Imperatore, & cum ipſi Imperatori præſentatus fuiſſet genibus flexis, ait illi Imp. Eſto Doctor in legibus, quod audiens talis dixit: Sereniſſime Imperator, volo Doctorari in Medicina; & ſtatim reſpondit Imp. Et in Me-
76 dicina: Et ſic in utroque ſcibili fuit Doctor, & non ſine cauſa, quoniam tantum ſciebat de uno, quantum de altero. Bullati verò Doctores non aliunde dicuntur, quam quod literis ſuæ docturæ bullatis, *hoc eſt*, ſigillatis, abſque examine Academico & promotione nitantur Freher. *in Not. ad P. de Andlo lib.* 2. *c.* 5. *in verb.*
77 *Bulla.* præclariſſimus Dn. Beſold. *in theſ. pract. lit. B. n.* 60. *fol.* 132.

Declara hanc limitationem; niſi Dd. tales, præter ſcientiam (ut cum Imperatore loquar) & morum elegantia cum facundia ſint inſtructi; aut prævio rigoroſo examine, ab Imperatore vel Comite Palatino Comitivam
78 habente, creati adeoque judicio ordinis probati decretum curialium mereantur, optimorum conſpirante conſenſu, uti formaliter loquitur text. *in l. magiſtros. C. de profeſſ. & Med.* Siquidem inter eos ratione vel recipientis, vel conferentis gradum, nulla eſt differentia. Recipiens quippe ſive aſſumens gradum vel à Collegio juridico vel à Comite Palatino, utrobique debet eſſe à peritis in arte examinatus; 79
& idoneus repertus admittitur; ſin minus, rejicitur. Scientia enim, quæ animos noſtros 80
divinitatis participes quodammodò facit, eſt de ſubſtantia promovendi Doctoris. Et indoctus non fruitur privilegiis Doctoris. Ne- 81
que enim margaritæ ſuum eſca ſunt. Tholoſan. *lib.* 18. *de Repub. c.* 9. *numero* 9. Unde quoque ab Imp. Gordiano ſancitum eſt, ſemel laureatum propter adparentem inſufficientiam Doctoratus, inſignibus ſpoliari poſſe *l. Grammaticos* 2. *C. de profeſſ & Medic.* Facit *d. l. ſi duus* 6. §. *ſed & reprobari* 6. *ff. de excuſ. tut.* Benius *d. tr. p.* 2. *pr. in ſummar. nu.* 5. Reſpectu conferentis itidem nulla eſt differentia. Sive namque à collegio juridico in aliqua univerſitate, ſive à Comite Palatino dignitas illa conferatur, fit hoc ex ſola authoritate & conceſſione Imperatoris. Quod verò quis per alium facit, ipſe feciſſe videtur; Fusè Matth. Stephani *lib.* 2. *de juriſdict. p.* 1. *c.* 6. *memb.* 1. *num.* 74. *uſque ad num.* 91. Si verò ipſemet Comes Palatinus præcellentem artis juris peritiam non habeat, hac poteſtate frui vix ægrè poteſt. Aſinus Aſinum generat, non leonem: nec plus dignitates illi accipient à coronante, quam quantum roboris Æſopicus iſte 82
aſellus, leoninis exuviis contectus, eſt conſecutus.

Limita II. in Procuratoribus & Tabellionibus. In puncto Guid. Papa *deciſ.* 89. *&* 90. quas rectè allegat D. Marta *in Digeſtis noviſſ. tom.* 4. *verb. Immunitas cap.* 3. *&* 4. Etſi Doctores exerceant officium Procuratorum. Hondedæ. *conſil.* 81. *numer.* 60. *vol.* 1. Procuratores nam- 83
que, tanquam immemores libertatis, lex notat *l. ſi quis procuratorem.* ubi gl. *C. de decur.* Benius *d. p.* 2. *in Summario num.* 10. Nec prærogativa hoc caſu Doctoribus conceſſa, ad Procuratores aut leguleios & formularios noſtros ſeu Rabulas forenſes, (quos Tullius ait circa ſtillicidiorum & parietum jura libellos conficere, & qui in jure municipali Wurtembergico *p.* 1. *tit.* 17. Entenmeyer appellantur, von einem verrüfften Auffwickler deß Nahmens / welcher ſich im Bawren Krieg gebrauchen laſſen / Chriſtoph. Beſold. *in Theſaur. pract. lit. A. n.* 17. *fol.* 22.) ullo modo extendenda eſt. Quo- 84
niam Advocationis officium eſt laudabile & honorabile, ac publicum; In tantum, quod Advocatus eſt in dignitate conſtitutus, & ap- 85
pellatur clariſſimus, & nobilibus æquiparatur, uti ſuprà latè demonſtratum eſt; Unde etiam Theodoſius Imp. *in Novel.* 31. refert, Corpus 86
advocatorum eſſe ſeminarium dignitatum: Officium verò procuratoris eſt onus, non honos, Bart. *in l.* 1. §. *hoc edicto ff. de poſtuland.* & licet non ſit infame, reputatur tamen vile. Covarruv. *pract. quæſt. c.* 19. *n.* 7 *in fin.* Tiraq. *de nobilit. c.* 30. Hondedæ. *d. conſ.* 81. *n.* 56. *vol.* 1. Imò viliſſimum *d. l. ſi quis. C. de decur. lib.* 10. Rol. *conſ.* 66. *n.* 38. *lib.* 1. Botta *conſ.* 43. *n.* 11. *cum ſeqq.* Natta (ubi loqui-

tur in

tùr in Procuratore ad lites) *conſi.376.n.7 lib.2.* Camill. Borell. *d.tr.tit.66.n.65.* Peregrin. *conſil. 111.n.3.vol.3.* Caldas *de in integr. reſtit. min. verb.*
87 *leſis.n.* 101. Coler. *deciſ.* 115.*n.*11. Quin etiam licet Procuratores honorificè ac laudabiliter officium ſuum exerceant, ſintque in practica ac theorica valdè periti, & quoad eos officium procuratoris non ſolum non poſſit appellari vile, ſed valde honorificum ſit; Attamen, cum in eis non militet tanta ratio publicæ utilitatis, quæ in Doctoribus conſideratur, privilegia Dd. conceſſa iiſdem competere, non eſt judicandum Honded. *d.conſ.*81.*n.*57.

88 Sublimita hanc concluſionem (1) locum non habere, in Procuratore vel Notario Prin-
89 cipis & illuſtrium perſonarum: Nam ex perſona conferentis officium nobile reputatur, ad text. *in l. nemo præfectus. C. de dignitat. lib.*12.*l.*1. *C. de mandat. princ.* Tiraq. *de nobilit. c.* 30. *nu.* 8. Cavalcan. *deciſ.*41.*n.*26. Peregrin. *d.conſ.* 111. *n.*3. Borell. *d.loc.n.66.* Gail. 1.*obſ.*43.*num.*5. Octav. Veſtr. *in praxi lib.*2.*tit. de Procurat. cauſ. hac palàr.* loquens de procuratoribus cauſarum Romanæ Curiæ, intra quem ordinem non niſi graves viros toga, & laurea candidatos admit-
90 ti teſtatur. Sicut & Procuratorum Cameræ Imperialis munus non vile eſt, ſed cum dignitate conjunctum. Jacob. Schultes *ad deciſ. Coler.* 115.*n.*31.

91 (2) Prædicta Limitatio non procedit quando ex conſuetudine admittuntur Procuratores ad honores & dignitates Civitatis. Covarr. *d.q.*19.*n.*7. Cavalcan. *d.deciſ.*41.*n.*24.

92 Nec quando (3) Procuratoris officium ſecundum hominum exiſtimationem reputatur nobile & honorificum Ripa *reſp.*14.*n.*9. *in tit. de diverſ. reſcript. qui dixit*, ad cognoſcendum, nunquid aliquod officium reputetur nobile, conſuetudinem & communem exiſtimationem eſſe inſpiciendam potius quam legem. Accedit Cavalcan. *d.deciſ.*10.*n.*3.*dicens*, in civitate Mediolan. nobiles viros ſeſe honorificè exercere in hac profeſſione & dignos reputari, quod connumerentur in numero Excel. Decurionum, & ſupremorum Magiſtratuum illius Reip. gradus obtineant.

93 Limita III. Regulam non procedere in oneribus concernentibus publicam totius Status utilitatem, quæ ab omnibus æqualiter levanda ſunt: Et ideò poſſunt dici munera ordinaria, non extraordinaria, ſecundum magiſtralem diſtinctionem Rebuffi *in rubr. C. de mun. patrim.* Ac licet Natta *conſil.*66.*n.*1.*& ſeqq.* diſtinguat inter privilegium legis ac hominis, & multis adductis rationibus plauſibiliter propug-
94 net, Immunitatem conceſſam intelligi etiam à Collectis, quæ ob caſum ſupervenientis belli imponuntur, affirmetque *num.* 17. Doctores non teneri ad onera bellorum etiam inſolita; Tamen ſe ipſum declarat *d.num.*1. ut non pro-
95 cedat hæc aſſertio in caſu imminentis Neceſſitatis publicæ, cui Princeps providere non poſſit, niſi ſubditis in ſubſidium Collectas indicat: Atque ita intelligendum eſſe Baldum *in l. jubemus in* 2. *notab. C. de SS. Eccleſ.* dixit Bartholom. Socin. *in l. ſi ex toto. col.* 2. *verſ. tertia concluſio ff. de leg.* 1. Roland. *conſil.* 52. *nu.* 34. *& ſeqq. lib.* 2. Quò caſu publica utilitas privatæ præponenda eſt, Benius *d. privileg.*98.*nu.*1.*verſ. quod tamen.*

Limita IV. Prædictam Immunitatē Do- 96
ctoribus tam legentibus quàm non legentibus indultam, non attendi, ſi aliud conſuetudine obtentum ſit. Sic conſuetudo non admittit apud Hiſpanos, ut Advocati immunes ſint à ſo- 97
lutione Regiorum tributorum Gaſpar. Baëtia *d.tr. de inop. Debit. c.*16.*n.*152. licet immunes ſint à muneribus perſonalibus ut in *l. Sancimus C. de advoc. div. jud.* Boët. *d.loc.* Gutierrez *d.lib.*1.*quæſt. civil.*23. Et quod ejuſmodi immunitas non ſer- 98
vetur Mediolani, refert Sylvan. *d.conſil.*88.*n.*27. *lib.*1. Et de Sabaudia, Pedemontio atteſtatur 99
Gaſp. Teſſaur. *d.quæſt. forenſ.* 99.*n.* 7. *ſubjungens* tamen id, quod ſcribit Weſ. *conſ.*50.*n.*27. conſuetudinem hanc in iſtis Immunitatibus & privilegiis attendendam eſſe, ſibi videri iniquum, & ſi hoc controverteretur in judicio, pro Doctoribus & Medicis eſſe pronunciandū. Quid ſi publica Utilitas urgeat? Omnes ſecundum patrimonii ſui vires contribuere tenentur, nulla Immunitatis, nulla privilegii ratione habita. Quamobrem etiam Cæſaris prædia ejuſmodi onera ſuſtinere, neceſſe habent; Et quia tributum communis neceſſitatis ſublevandæ gratia ſolvitur, ferri nullo modo poteſt, ut privilegium Medicis aliiſque Profeſſoribus conceſſum ad ipſius immunitatem extendatur, cum ne Imperator quidem Romanus à tributo vel 100
reliquis muneribus patrimonialibus excuſetur, extentè Jacob. Thoming. *deciſ. Lipſ.* 53. *per tot.* Heig. *d.quæſt.*17.*n.*18.19.*&* 21.*p.*1. Weſemb. *conſ.*40.*n.*33.

Sed an Doctores, Profeſſores & Scholares 101
privilegium habeant immunitatis ita, ut ne quidem munera ſive onera patrimonialia pro rebus & poſſeſſionibus ſuis ſuſtinere cogantur? difficilis eſt reſolutionis articulus. Negant id conſtanter Egid. Thom. *tr. de muner. patrimon.* §. *Medici vero. fol.*241. Weſ. *conſil.*4. *n.*32. *p.*1. Thoming. *d.deciſ. per tot.* Petr. Heig. *quæſt.* 102
17.*n.*18.19.31.*p.*1. Bocer. *de collect. c.*11.*nu.*44. & alii plures ab ipſis relati; qui quidem fatentur Eccleſiaſticis & literatis plenius conſulere jura voluiſſe, ne paſſim oneribus omnibus gravarentur, & operis publicæ rei utilibus avocarentur *l. placet.* ubi Dd. *C. de SS. Eccleſ. d. l. Medicos 6. ibi: nec non & rebus, quas in Civitatibus ſuis poſſident, ab omni functione & ab omnibus muneribus l. fin. C. de profeſſor. & Medic. lib.*10.*tit.*52. *Auth. Habita. C. ne fil. pro patre &c.* Sed hanc immunitatem ad omnia tam patrimonialia quam perſonalia, Ordinaria & extraordinaria pertinere, pernegant, per textus & rationes, quas in refutatione contrariorum adducam.

Alii cum Gailio *lib.*2.*obſ.*52.*n.*12.13. *juncto.* 103
*num.*14. hoc diſtinctionis fœdere attemperandum exiſtimant, ut Clerici & literati immunitatem quidem habeant à patrimonialibus extraordinariis, quæ certam non habent præſtationem, ut ſunt collectæ, quæ tantum ſubditis,

incolis

incolis & municipibus, non autem forenſibus imponi poſſunt, teſte Gailio *d.loc.* (quod tamen non admittit P. Heig. *d.q.17.n.30.* ubi Collectas pro utilitate & neceſſitate publica indictas cum ordinariis & merè realibus comparat) non autem ab ordinariis puta indictionibus & tributis, quæ ex legis pro viſione certam habent præſtationem quotannis recurrentem, quæ muncra non ſolum ſubditis incolis & municipibus, ſed etiam extraneis & forenſibus imponi poſſunt. Cum rei propriè cohæreant, & poſſeſſionibus ſive patrimoniis, non perſonis, indicantur. Et ab his oneribus Clericos atque perſonas exemptas & privilegiatas nullam habere immunitatem tradit Gail. *d.obſ.52. n.12. per l.2.l. obſiſtere 10.C. de annon. & tribut. lib. 10.tit.16.l.1.C de indict. lib.10.tit.41.l.fin.C. de exact. trib. lib.10.tit.19.l. ab his oneribus 10.ff. de vacat. muner. l. reſcripto 6.§.fin. ff. de mun. & honor.* Hieron. Pappon. *conſ.6.n.4.*

104 Verum enimverò ab hac Negativa jure divortium inſtituiſſe videntur Bart. & Bald. *ad d. l. Medicos 6. C. de Profeſſ. & Medic.* Guid. Pap. *quæſt.88.* Natta *conſil.486.n.1.* Burſat. *conſ.16. num.30.vol.1.* Surd. *conſil.515.n.13.* Noviſſimè Fachinæ. *conſil.81 n.1.2.& ſeq. lib.1.* Matth. Stephani *lib.3. de juriſdict. p.2. cap.10. nu.16. & ſeqq. pag.74.* Tiraq. *de Nobilit. cap.18.* Ant. Faber. *in Cod. lib.9. tit.28. definit.24. per tot.* Petr. de Leſnau. *de privileg. Doctor. p.2.q.13.* & alii plures, qui literatis indiſtinctè immunitatem ab oneribus etiam patrimonialibus, tam ordinariis quàm extraordinariis, conceſſam eſſe ſtatuunt. Et meo judicio rectè.

105 Nam 1. hanc ſententiam ſuadet ac tuetur ipſa Æquitas, Utilitaſque publica. Publicè enim intereſt privilegiis ac immunitatibus invitare Doctores, Scholares, alioſq; literatos ad elaborandum in ea ſcientia, quæ publicè & privatim pluribus ſit profutura, per text. aureum in *auth. Habita.* ubi Imp. Fridericus dignum exiſtimat, ut cum omnes bona facientes ipſius (Imperatoriæ Majeſtatis) laudem omni modo mereantur, quorum ſcientia totus mundus illuminatur, & ad obediendum Deo & Imperatoribus eius miniſtris vita ſubjectorum informatur, quadam ſpeciali dilectione illi ab omni injuria defendantur. Unde rectè Imp. *in l. fin. C. de ſtatu. & imagin.* reſcripſit, quod virtutum præmia tribui merentibus conveniat. Similis text. eſt *in l. un. C. de famos. libell.*

106 Neque II. hic Affirmativam adſtruentes expreſſis juris deſtituuntur textibus. Potiſſimum autem huius Quæſtionis deciſio deſumenda eſt ex reſcripto D. Imp. Conſtantini *in d.l. Medicos.6.C. de Profeſſ. & medic.* in qua Imperator pia non minus quam Imperatoria Majeſtate digna voce reſcripſit. Medicos & maximè Archiatros vel ex archiatris Grammaticos & Profeſſores alios literarum & Doctores Legum una cum uxoribus (tantum abeſt, ut hic viris literatis denegetur onerum realium immunitas, ut etiam poſt mortem mariti eamdem immunitatem retineat vidua, donec ad alias non tranſeat nuptias arg. *l. fœmina 8.ff. de Senator. arg. l. fin. ff. de Decurion.*) & filiis nec non & rebus, quas in civitatibus ſuis poſſident. (Ecce etiam immunitates reales ſive patrimoniales: Falſum igitur eſt, quod ſcribunt Thoming. *d. deciſ.55.n.10.* Heig. *d.q.17.* & cum ipſis alii plures hunc textum intelligendum eſſe de ſolis muneribus perſonalibus; utpote de quibus tum temporis nullum erat dubium) ab omni functione (qui omne dicit, nihil excludit *l. Iulianus 68.ff. de legat.3. l. à procuratore 13.C. mandat.*) & ab omnibus muneribus (Nota hic geminationem & repetitionem vocis OMNE. Quæ geminatio multum operatur, & enixam & expreſſiorem diſponentis voluntatem declarat Pacian. *conſil.9.n.16.* Peregrin. *conſ.77. n.51. lib.1.* Schrader. *conſ.39.n.21. vol.2.* Eleganter P. Denais. *in adſert. jur. Camer. verſ. Quarti argumenti fol.49.* ut tantò magis hic dicendum ſit Imp. Conſtantinum, qui generaliter locutus eſt, nihil excluſiſſe, ſed immunitatem tam quoad patrimonialia, quàm perſonalia, literatis conceſſiſſe; maximè cum hoc immunitatis privilegium non ſit odioſum, ſed multum favorabile, ac proinde ampliandum potius, quam reſtringendum arg. *l. beneficium 3.ff. de Conſtit. Princip.* cum pietatis cauſſam concernat, nec tam detur perſonæ quàm Doctrinæ) vel civilibus vel publicis immunes eſſe præcipimus (quibus verbis omnia omninò includuntur munera, etiam patrimonialia tam ordinaria, quàm extraordinaria arg. *l. munerum 18. in pr. & §.1. & ſeqq. ff. de mun. & honor.*) & neque in provinciis hoſpites recipere.

Ex hac literatis indulta immunitate recipiendorum hoſpitum (quæ muneribus patrimoniorum adnumeratur *in l. qui immunitatem 3. C. de muner. patrimon. lib.10. tit.41.*) concludunt Thoming. & Heig. *dd. loc.* hunc textum ad ſola munera perſonalia reſtringendum eſſe; nec eum rectè extendi ad realia ſive patrimonialia, exceptâ unicâ iſta immunitate recipiendi hoſpites: quæ cum hic excludatur, reliquas immunitates reales incluſas cenſeri ajunt: Quia unius muneris excluſio, omnium aliorum ſit incluſio, ſed hi, meo judicio, egregiè falluntur; Cum natura Exemplorum ſit, declarare Regulam, non autem reſtringere. Et quando aliquid ſtatuitur cauſa frequentioris uſus in certis caſibus, locis aut perſonis, illud non videtur negari in alio caſu, loco vel perſona, in quibus eadem ratio militat *auth. caſſa. C. de SS. Eccleſ.* Nicol. Everh. *in loc. à ratione legis larga, ampla ſeu generali ad extenſionem ipſius legis.* Gilken. *in d. auth. Habita num.20. verſ. certum eſt. pag.86. C. ne fil. pro patr.* 107

Neque hanc reſtrictionem admittunt verba illa ſequentia: Nec ullo munere &c. Quæ verba, ut & præcedentia generaliter prolata generaliter quoque intelligenda ſunt arg. *l.1.§. generaliter. ff. de legat. præſtand.* Atque ita quod ex hac ſpeciali nominatione patrimonialis oneris, ſcilicet hoſpites recipiendi ſubinnuat *d.l. Mendicos.* cenſeri Legum Doctores publicos ab omnibus patrimonialibus eſſe ſubductos, in individuo ſentit gl. notabilis *in l. qui immunitatem. C. de mun.*

mun. patrim. quę dat modum cognoſcendi eos; qui ex privilegio relaxantur à ſarcina ſuſtinendi onera patrimonialia, & dicit; Quod hujuſmodi munera duobus modis relaxantur; (1) ſpeciali remiſſione patrimonialium, vel alicujus patrimonialis; (2) generali remiſſione legis ſcripræ, ut ſubjicit contingi Magiſtris artium liberalium, & legum Doctoribus, allegans, *d.l. Medicos. ibi: quo facilius liberalibus ſtudiis aliis inſtituant.* Quæ ratio cum generalis ſit, ad quæcunque munera, etiam realia, eſt porrigenda, etiamſi in ſuperioribus illa lex loqueretur de perſonalibus vel mixtis tantum arg. *l. cum pater §. dulciſſimis. in fin. ff. de legat. 2. cum. ſimilib. vulg.* Bart. *in d. l. Medicos.* Et Alexander *in addit. ad eum* Idem Alexand. ad Bart. *in l. 1. n 22. C. de dignit. lib.* 12. Cujus Bartoli deciſionem adprobant & ſequuntur Cardinal. Zabarell. & Petr. de Ancharano *in Clem. 1. extr. de magiſtr. hic, n. 5. ille n. 16.* ubi firmant, quod Legum publici Profeſſores excuſantur etiam à patrimonialibus. In quam ſententiam ante omnes præallegatos venerat Accurs. *in l. ab his oneribus* 10. *verb. angariarum ff. de vacat. & excus. muner.* dum adſeverat ibi, Profeſſores liberalium ſcientiarum indiſtinctè ab omnibus muneribus, ſive ea perſonalia ſive patrimonialia ſint eſſe immunes. Et hanc opinionem communem pronunciat Johan. Crotus *conſ. 64. lib.* 1. laudatus à Vivio *commun. opin. p. 1. opin. 196. n. 1. in fin.* Quibus ſuffragatur Andreas Fachinæus *d. conſ. 81. n. 1. & 2. & ſeq.* ubi in favorem eminentiſſimi JCti Alexandri Raudenſis conſuluit.

108 Et III. hanc ſententiam, ut & præcedentis Reſcripti Conſtantini interpretationem optumę probat & corroborat Reſcriptum Impp. Honorii & Theodoſii in *l. Grammaticos* 11. *ff. de Profeſſ. & Med. in illis verbis. præter hæc quæ retro latarum ſanctionum authoritate conſecuti ſunt privilegia, immunitateſque, frui hac prærogativa præcipimus, ut univerſi, &c. ibi: ſint ab omni functione, omnibuſque munerib. publicis immunes.* ubi in ſpecie ſubjungitur idem exemplũ, quod eſt in reſcripto Conſtantini in *d. l. 6. Cod. eod. in illis verbis* Nec eorũ Domus ubicunq; poſitæ, militem ſeu judicem ſuſcipianr hoſpitandum. Idq; vel declarationis cauſa, vel qui fortè de eo in ſpecie Impp. fuerãt conſulti, factũ eſſe nõ dubito.

109 Id ipſum quoq; IV. innuit Reſponſum JCti Modeſtini in *l. honorem* 10. *ff. de muner. & honor. ubi dicitur,* honorem ſuſtinenti munus imponi non poſſe. Quod reſponſum itidem generatim conceptum eſt.

110 Negativam adſtruentes moventur (1) textu *d. l. ab his oneribus* 10. *in pr. ff. de vacat. & excuſ. muner.* ubi Paulus reſpondet, ab illis oneribus, quę poſſeſſionibus vel patrimonio indicuntur nulla privilegia præſtare vacationem; niſi quatenus ſpeciali beneficio excuſatio vel immunitas conceſſa fuerit.

111 Unde (2) Imp. Alexander *in l. 3. C. de mun. patrim.* reſcripſit eos, qui immunitatem munerum publicorum conſecuti ſunt, onera patrimoniorum ſuſtinere debere, in quibus cauſis
112 & hoſpites recipiendi ſint. Sic quoque (3) Philoſophis tutelas & munera quidem ſordida remittuntur, non autem ea, quæ ſumptibus expediuntur, teſte Papiniano *in l. in honoribus. §. 4. ff. de vacat. & encuſat. muner.* Idem reſcripſerunt Diocletianus & Maxim. *in l. profeſſio 6. C. de muner. patrimon.* Imò Poetas, licet hi quoque Philoſophi ſint, nulla immunitatis prærogativâ juvari, reſcribit Imp. Philippus *in d. l. Poetæ. 3. C. de Profeſſ. & Med.* Atqui ipſi quoque JCti ſeu Doctores Legum in numerum Philoſophorum reponuntur *in l. 1. § 1. ibi: veram, niſi fallor, philoſophiam, non ſimulatam affectantes. ff. de juſt. & jur.* Ergo nec Doctoribus aliiſque literatis remiſſa eſſe munera, quæ ſumptibus patrimonii & damnis adminiſtrantis expediuntur, ut explicatur *in d. l. muneribus 18. §. patrimoniorum 28. ff. de mun. & honor.* ſive quæ rebus cohærent, dicendum videtur. Licet hic plerique reſpondeant, illud ſpeciali ratione in Philoſophis ita receptum eſſe, quod ſcilicet Philoſophantes pecuniam contemnant, cujus retinendi cupidine fictam adſeverationem detegant, ut loquitur Papinianus *in d. l. honoribus 8. § 4. verſ. Etenim verè philoſophantes ff. de vacat. & excuſ. mun.* Et quod philoſophi avaritiam deteſtentur. Sed hujus reſponſi Imperatorii, ut & reſponſi Papiniani, cauſam ſive rationem adſignatam veram & non ridiculam eſſe credat, qui volet.

Deniq; (4) argumentum ſatis plauſibile ſu- 113
munt, à militibus armatis ad milites togatos.
Milites armati etiam veterani vectigalia & cæ-
tera patrimoniorum onera agnoſcunt, *tot. tit.* 114
C. de excuſ. vet. & C. de privil. vet. l. 2. C. de muner. patrimon. l 2. § 1. ff. de veteran. d. l. muneru[m]. 28. §. patrimoniorum 18. juncto §. ab hujusmodi 24. ubi dicitur, à muneribus patrimoniorum neque Primipilarem, neque veteranum, aut militem aliumvè qui privilegio ſubnixus eſt neque Pontificem excuſari *ff. de muner. & honor.* Textus etiam eſt *in l. ſordidorum* 13. *ibi: neque enim poteſt. C. de muner. lib. 10. tit. 47.* Tiraq. *de Nobilit. c. 20. nu. 165. & ſeq.* plenè Menoch. *conſil. 609.* Laudens. *de milit. q. 16. tom. 16. fol. 456.* Gartz. Maſtrill. *deciſ. 173. n. 15.* Renat. Choppin. *lib. 1. doman. Reg. c. 14 num. 9.* Heig. *d. q. 18. n. 37.* Koppen. *deciſ. 61. n. 8.* Georg. Acac. Enenckel Baro *lib. 2. de privileg. milit. privil. 30. nu. 5. & per tot.* Ergo idem dicendum erit de Doctoribus, Advocatis aliiſque literatis, tanquam militibus togatis: Cum hi quoque militare & Rempub. non minus quam milites armati defendere intelligantur *d. l. Advocati 14. C. de Advoc. diverſ. judic.* ubi dicitur, quod Advocati non minus provideant humano generi, quam ſi præliis atque vulneribus patriam atque parentes ſalvarent
Unde non minus verè quàm eleganter Valer. 115
Maximus *lib. 3. c. 2.* eandem, *ait,* laudem mereri fortitudinem foro, atque caſtris editam. Idem Valer. *d. lib. 2. c 4. in princ.* Quid prodeſt, *inquit,* foris eſſe ſtrenuum, ſi domi malè vivitur? Expugnentur licet urbes, corripiantur gentes, regnis manus injiciantur, niſi foro Curiæ officium ac verecundia ſua conſtiterit, partarum rerum cœlo cumulus æquatus, ſedem ſtabi-

lem non habebit. Quo reſpicit quoque illud Ciceronis. Nihil proſunt arma, niſi ſit conſilium domi. Veriſſimum enim eſt, quod Juſtinianus *in pr. de Juſtinianeo Codice confirmando* effatur; iſtorum alterum alterius auxilio ſemper eguiſſe, & tam rem militarem legibus in tuto collocatam quàm ipſas leges armorum præſidio ſervatas eſſe.

116 Sed quid ad prædictos textus contrarios reſpondendum? Tu hîc diſtingue tempora & conciliabis leges ac Impp. Conſtitutiones diverſimodè loquentes. Primò ſciendum, Profeſſore & literatos paulò poſt tempora Auguſti Cæſaris conſecutos eſſe immunitatem à perſonalibus tantùm, non autem à realibus. Ideoque Phavorinus apud Imp. Adrianum cauſſam egiſſe videtur, pro impetranda immunitate à patrimonialibus: & eum dixiſſe refert Dion. *in vita Adriani*, Muſas conqueſtas fuiſſe de ſervitute, quæ alias ſui natura ſervitutem ſervire hominibus non debent, ſed libertatem potius ab omnibus accipere.

Deinde tempore Imp. Diocletiani graviſſima adhuc fuit de muneribus patrimoniorum diſputatio: Sed hunc Imperatorem tanquam à Chriſtiana Religione ac literis humanioribus prorſus alienum, Profeſſoribus Philoſophiæ immunitates patrimoniales denegaſſe conſtat ex ejus Reſcripto *in d. l. profeſſio 6. C. de muner. patrim.* Quem textum & ſimiles pro ſe allegant adverſarii, non attendentes, in hujus dubii reſolutione ſtandum eſſe poſterioribus Imperatorum Conſtitutionibus, quæ vel prioribus aliquid derogant, vel quod in illis deeſt, ſupplent. Et inter haſce noviores refertur auguſtiſſima ac benigniſſima Conſtitutio D. Conſtantini *in d. l. Medicos. 6. C. de Profeſſ. & Med.* Et Impp. Honorii & Theodoſii in *l. Grammaticos. 11. ibi*: ſint ab omni functione, omnibuſque muneribus immunes. *C. eod. tit.* In quibus literati à bonis iſtis Principibus, inprimis à D. Conſtantino Imperatore Chriſtiano ac magno literarum Eccleſiarumque patrono, etiam patrimoniorum omniumque omninò onerum immunitates; tanquam præmium virtutis, merito conſecuti ſunt, quas à Diocletiano illo Ethnico & ſtudiorum oſore in *d. l. Profeſſio 6.* precibus impetrare haut potuerunt.

Atque ita privilegium Immunitatis, ſuam tandem accepit perfectionem à Divo Conſtantino in *d. l. Medicos 6.* quam ſupra explicavimus. Et poſtremò illud omnium perfectiſſimum anguſtiſſimumque reddidit Imp. Fridericus I. in ſua noviſſima & ſacratiſſima planeq; aurea Conſtitutione, vulgò *Auth. Habita.* dictâ; quam utpote à divina ejus indulgentia profectam omnium pleniſſimè interpretandam eſſe conſtat ex iis, quæ ſcribit Carol. Tap. *ad l. fin p. 1. c. 1. 2. 3. 4. 5. & 6. n. 119. ff. de conſtit. Princip. ubi explicat.* An & quatenus beneficium Imperatoris pleniſſimè interpretandum ſit? (1) quoad verba (2) quoad res (3) quoad perſonas (4) quoad tempus (5) quoad locum (6) quoad ſolennitatem & validitatem, & omnia ea, quæ beneficii favorem reſpiciunt.

Cum itaque ex jam dictis eluceſcat, hoc privilegium immunitatis literatis indultum, inſtar animalis à tempore ad tempus per diverſas Imperatorum conſtitutiones & reſcripta ſuccreviſſe, & tandem ad perfectionem perveniſſe, (non minus, atque ſucceſſionem in feudis pedetentim diverſis conſtitutionibus incrementum ſuum accepiſſe notum eſt) fruſtra Thomingius Heig. & Interpretes vulgò *ad d. l. profeſſio 6. & d. l in honoribus 8. §. 4.* & ſimiles textus confugiunt, ex illis potius, quàm ex poſterioribus Impp. Conſtitutionibus, hujus quæſtionis deciſionem deſumentes. 117

Porrò (2) quod dicitur *in d. l. ab his oneribus 10.* nulla privilegia præſtare vacationem à muneribus patrimonialibus, illud ita accipiendũ eſt, quod nemo etiamſi alias perſona ſit privilegiata, immunitatem onerum quæ poſſeſſionibus vel patrimonio indicuntur, ſibi vindicare poſſit, niſi ſpecialiter tributa ſit. Sic Nobiles, licet multa habeant privilegia, ab onere tamen Collectarum haut quaquam excuſantur: Idque in tantum verum eſt, ut quamvis concurrat qualitas Juriſdictionis, nihiominus ab hoc munere non videantur eſſe immunes, uti in præcedenti *cap.* latius enucleavimus. Et inprimis notanda ſunt *in d. l. 10. §. angariarum.* illa verba: *inter cætera, &c.* quaſi ſentiat JCtus Paulus, non tantum remitti illud onus, quod reſpicit hoſpitationem, ſed etiam omne aliud, illud tamen præcipuè. Ita Fachinæus *d. conſ. 82. nu. 2. lib. 1.*

Neque (3) urget *d. l. 3. C. de mun. patrim.* Nam ibi Imp. Alexander regulam proponit, quod is cui ſimpliciter immunitas munerum publicorum conceſſa eſt, non ſtatim accepiſſe cenſeatur immunitatem patrimoniorum. Et rectè: Nam hæc immunitas in ſpecie conceditur, uti conceſſa eſt literatis *in d. l. Medicos 6. & l. fin. Cod. de Profeſſ. & Med. & in d. Auth. Habita, C. ne fil. pro patre.* 118

Nec (4) nobis negocium faceſſit argumentum à militibus armatis ad milites togatos deſumptum ex *ſupra dd. textib.* Nam illud in præſenti materia privilegiorum ſaltem affirmativè procedit, non negativè; hoc modo: Milites armati gaudent hoc privilegio. Ergo etiam togati ſive literati (Excipio hîc materiam ſive liberrimam teſtandi facultatem militibus in expeditione conſtitutis indultam) *arg. d l. 14. C. de advoc. diverſ judic. juncta l. non poſſunt. ff. de legib.* Gilken. *in d. Auth. Habita, n. 7.* Non autem hoc modo; milites armati non gaudent hoc privilegio. Ergo nec togati. 119

Poſtremò non moveor impia iſta & barbara Conſtitutione Imp. Philippi in *d. l. Poetæ 3. C. de Profeſſ. & Medic. ubi ſcripſit,* Poetas nulla immunitatis prærogativa juvari. Nec placet hîc interpretatio Dionyſii Gothofredi ibidem, ubi pro concilatione adducit, Poetas hoc ipſo, quod Poetæ, immunitatem non habere, non quod eam divini ſpiritus non mereantur; ſed quod hîc lex deficiat. Ego hujus iniqui Reſcripti cauſam præter eas, quas ſupra *num. 64. & ſeqq.* conjeci, rationes quærendam puto in 120

Imp.

Imp. Philippo tanquam authore dictæ legis. Huius enim Arabici militis virtus abſcondita neque poetis cognita: tantum ludos ſeculares fecit ingenti pompæ oſtentatione, teſte Philippo Melanthone *in Chronicis lib.* 3. & Valentino Arithmæo *diſceptat. Academ.* 6. *in Coronid. pag. mihi* 125. ubi poetarum ſanorum, non fatuorum hinc inde diſcurrentium & loculos divitum inconditis verſibus emungentium patrocinium ac defenſionem ſuſcipiens ait, iſtius Imperatorii Reſcripti ſenſum exſenſum in totum reformandum eſſe. Reliqua argumenta leviora ſunt, nec ſcrupuloſa refutatione digna.

121 Concludo itaque, Doctores, Profeſſores, alioſq; literatos privilegio gaudere immunitatis, nō tantum quoad munera ſive onera perſonalia, ſed etiā quoad patrimonialia ſive realia; ſeu ſi mavis, eoſdē tam à Capitis, & mixta, quā ſoli & poſſeſſionis Collecta immunes eſſe. Quod adeo verum eſt, ut eos, qui Academicis & Scholis ejuſmodi privilegium immunitatis eripere, vel quavis ratione labefactare conati fuerint, ut ſacrilegos, excōmunicandos, & exilio deportationis ſubjiciendos ſtatuant Dd. *in l. placet.* 5. *Cod. de SS. Eccleſ.* Matth. Stephani *lib.* 3. *de juriſdict. p.* 2. *c.* 10. *n.* 15. *pag.* 74. Et arbitrio judicis eoſdem puniri ſcribit Menoch. *de arb. jud. quæſt. caſ.* 379. *num.* 2. Ripa *reſponſ.* 1. *de muner. & honor.*

De Perſonis Cameræ Imp. an illæ teneantur Spirenſibus ad Collectas de Immobilibus ſub eorum juriſdictione ſitis? fuſe in utramq; partem diſputatum meminit Gaſpar. Guilielm. *deciſ. Rota Spirenſ.* 72. Quibuſdam (*ait*) viſum eſt, onus illud eſſe reale ac ordinarium; iniquum etiam fore, & in magnum Civitatis detrimentum vergere, ſi illo fraudari debeat: Aliis autem pleriſque Dominis contrarium ſentientibus, negocium ad Procuratores delatum eſt, qui omnes putarunt, paucis exceptis, æquum eſſe, ac juſtum, ut ſolvatur: Aliqui etiam ex illis cum Spirenſibus tranſegerunt, & auditis Procuratoribus latius in conſilio diſceptatum fuit; Tandem per majora concluſum, quod onus mixtum exiſtat vel perſonale potius, quam reale: Cum non tantum immobilibus, ſed etiam mobilibus, ſecundum Subditorum facultates, quas habent ſub juriſdictione Spirenſi & aliis locis imponatur. Res itaque ſit nova. A Doctoribus QQ. & RR. multis annis Spirenſes nihil exegerunt, & in aliis locis, ubi antea Camera fuit, Norimbergæ, Eslingæ & Wormatiæ nihil tale à perſonis Cameræ petitum fuit, an talis cauſa ſit Collegii, vel privatarum perſonarum Cameræ? Et per majora nonnullis contradicentibus, deciſum; privatorum cauſam exiſtere, & ob id Cameram cognoſcere poſſe. 122

CAPUT XVI.

DE IMMUNITATIBUS PRIvilegio & pacto; vel conſuetudine & præſcriptione quæſitis: Cui ſubjuncta eſt Supplicatio Verdunenſium, pro excuſatione & exemptione à Turcica Collecta.

CAP. XVI. SECTIO I.

SUMMARIA.

1. *Tranſitio & ordinis ratio.*
2 Immunitas *acquiritur Privilegio & Pacto; vel conſuetudine & Præſcriptione.*
3 Immunitatum privilegia *concedunt Principes ſuperiorem non recognoſcentes.*
4 Privilegia *civibus rarò & cautè indulgenda; alioquin convulſio Reip. metuenda n.* 5.
6 *Sub* Privilegiorum novitate *ſemper latet aliquid à ſola poſtea experientia detegendum.*
7 Privilegiariis *gratiſſimum eſt, ſuper cæteros eminere.*
8 Principes *cavere debent ne nimii ſint* privilegiatii, *nec plus æquo potentes, ne alios confidentius moleſtent, & Magiſtratus authoritatem illudant.*
9 *Quæ aliis* ex privilegio *conceduntur, ea in fraudem Reip. & civium omnium alienari putantur.*
10 Privilegia *multa concedens, Reip. nervos incidit.*
11 Immunitatum & privilegiorum *conceſſio materiam præbet ſeditioni.*
12 Duces, Comites, Barones *&c. jura Principis ac regalia habentes immunitatem a Collectis indulgere poſſunt: Quod ibidem fusè declaratur.*
13 *Idque non ſolum in proprium, ſed & hæredum præjudicium, ſi privilegium ſit reale.*
14 *Imò & in præjudicium ſubditorum.*
15 Jus collectandi *eſt de jure poſitivo cui Princeps derogare poteſt.*
16 Immunitate *conceſſa per principem onus exempti accreſcit aliis, neque cedit incommodo concedentis. Declara & intellige, ut num.* 21. *&* 22.
17 *Confirmatur hac doctrina textib. juris & rationibus & n.*18.
19 Principis voluntas *debet eſſe certa & arguitur optumè ex cumulatione Clauſularum* non obſtante motu proprio *&c. num.* 20.
23 Contrarium, *& quod onus immunis in damnum ſolius Principis immunitatem concedentis cedere debeat, tuentur alii.*

24 Princeps *concedens alicui* Immunitatem *à ſolutione collectarum, debet illam Ratam ſibi imputare, non autem concivibus vel aliis ſubditis, qui non habent immunitatem.*

25 Privilegium immunitatis *ita reſtringendum eſt, ne alii per illud graventur.*

26 Privilegia *contra ipſum concedentem ſunt interpretanda.*

27 Privilegia Principum *ad cæterorum injuriam non trahenda; maximè ſi conceſſio læderet publicam utilitatem* 28.

29 Onus *quiſque ſuum, non alterius portare tenetur; neque unus alterius odio prægravari debet.* 30.

31 Ratio *non admittit, ut unus ſit Debitor, alius autem pro eo exigatur.*

32 *Pro* Conciliatione *harum opinionum diſtingui ſolet inter Principem habentem jura Imperii, & alium Inferiorem: Et num.* 33. 34. & 35.

36 Princeps Supremus *poteſt alicui concedere privilegium Immunitatis etiam* SINE CAUSA *in præjudicium aliorum ſubditorum; Inferior verò non, niſi* CUM CAUSA, *ſed etiam ſine cauſa bene in ſui ipſius præjudicium.*

37 Juſta cauſa *ſubeſſe cenſetur quando Immunitas conceſſa eſt propter merita.*

38 *In* Summo Principe *ſemper juſta cauſa præſumitur.*

30 *An* Imperator *immunitatem à Collectis Turcicis pro placito petentibus indulgere poſſit?*

40 Contributionum remiſſio *univerſo præjudicat Imperio.*

41 Jura Regia *non ſolùm pro ſuſtentatione Regis, ſed ad onera quoque publica ſupportanda, deſtinata ſunt.*

42 Imperator *ne quidem ex plenitudine poteſtatis jus ſuum alteri auferri poteſt.*

43 Poteſtas abſoluta *tyrannis eſt.*

44 *Receſſu Imperii de Anno* 1529. *diſerte cautum & deciſum in Camera reperitur, Imperatorem non poſſe remittere* Türckenhülff.

45 Privilegium *excuſans à publicis muneribus publicæ utilitati adverſatur.*

46 Collectæ & Tributa *ſunt fructus Imperii & nervus Exercituum.*

47 Princeps *non poteſt viſcera Imperii eviſcerare.*

48 Privilegio *ſpeciali, non generali, immunitas à Collectis acquiritur.*

49 Immunitas *ſimpliciter conceſſa cenſetur regulariter conceſſa à perſonalibus non autem à patrimonialibus oneribus.*

50 Exempti *univerſaliter & indefinite à ſubſidiis intelliguntur quoque immunes à charitativo ſubſidio.*

51 Privilegium *in dubio præſumitur perſonale &* n. 52.

53 Privilegium *cenſetur perſonale, quando perſona eſt cauſa immediata conceſſionis. Nec perſonam ipſam privilegiatam egreditur nu.* 54. *licet privilegium datum ſit perſonæ propter res.* 55.

56 *Niſi in contrarium ſint urgentes conjecturæ vel præſumptiones.*

57 *An* Privilegium *Civitati vel Univerſitati conceſſum ſit reale? Aff.*

58 *Objectio & ad eandem Reſponſio n.* 59. & 60.

61 Privilegium *Univerſitati conceſſum eſt perpetuum & ad poſteros tranſitorium; quod ſimili illuſtratur n.* 62.

63 *An quoddam* Privilegium *ſit mixtum? Aff. Oldendorpius, cuius opinio refellitur n.* 64.

65 *In quovis* Privilegio *à tendenda eſt proxima & immediata cauſa conceſſionis.*

66 Privilegia *ſtricti juris ſunt & ſtrictè interpretanda* 67. *niſi per eadem aditus commune fiat reductio* 68.

69 Privilegia *juribus Tertij derogantia ſtrictam recipiunt interpretationem.*

70 *In* Privilegiis *non ſit extenſio de perſona ad perſonam; nec de loco ad locum* 71. *nec de contractu ad contractum* 72.

73 Immunitas *in contractu radicata realis eſt & ad hæredes tranſitoria.*

74 Immunitas *præſcriptione acquiſita realis eſt.*

75 Signa & conjecturæ, *ex quibus privilegium dignoſcatur perſonale vel reale recenſentur à Menochio, & ab authore hic ſub. n.* 76.

77 Immunitas *alicui conceſſa comprehendit etiam bona poſteà quæſita: Et ampliatur n.* 81. *non ſolum reſpectu concedentis, ſed etiam tertii.*

78 Augmentum *cenſetur eiusdem naturæ conditionis & qualitatis, cuius eſt res, cui adjungitur.*

79 Exemptio *conceſſa alicui pro toto ſuo territorio trahitur etiam ad id, quod per modum acceſſionis adjectum fuit.*

80 Privilegium Immunitatis *extenditur ad novam oneris impoſitionem.*

82 Privilegium Exemptionis *cenſetur conceſſum etiam quoad Villas noviter acquiſitas.*

83 *Generaliter* Jus univerſum *quod poteſt recipere augmentum & diminutionem comprehendit futura.*

84 Obligatio *ſuſcepta per molendinarium de molendo grano, pro tota familia Caij non eſt modificanda, licet eius familia ſupra modum fuerit adaucta.*

85 Diſpoſitio *facta per verba univerſalia collectiva, includit futura.*

86 Territorium *eſt univerſitatis Comprehenſivum comprehenditq; futura, & quæ non acceſſoriè ſed æque principaliter adjunguntur.*

87 Juriſdictio *per alluvionem augetur.*

88 *Text. in c. tua. §. fin. de decim declaratur: & n.* 89. 90. 91. & 92.

93 Privilegia *ex neceſſitate & utilitate publica interpretationem capiunt.*

94 Privilegium, *quod incipit eſſe iniquum, revocandum eſt: & n.* 95. & 100.

96 Privilegium *publicæ utilitati præjudicare non debet.*

97 Privilegiis *ſuis privandus eſt, qui derogat alienis, quique ſuperiorum mandata contemnit.*

98 Privilegium *publicæ utilitati damnoſum non eſt ſervandum.*

99 Subditi *ſervire debent cum timore & reverentia.*

101 Privilegium *vires ſuas amittit, non tantum ſi incipiat eſſe nocivum ipſi concedenti, ſed etiam, ſi ex poſt facto enormiter lædat tertium.*

102 Oldendorpii *aſſertio pro Magiſtratu, populoque Colonienſi contra clerum Colonienſem.*

103 Sta-

103 Statutum *continens iniquitatem & injuſtitiam invalidum eſt.*
104 Albericus Gentilis, *privilegia Hanſeaticis Civitatibus ab Anglis Regibus tributa, adimi aut ſaltem imminui poſſe exiſtimans, taxatur: Et n.* 105.106.107.
108 Privilegium *conceſſum non ſubdito revocari nequit.*
109 Immunitas *conceſſu alicui ab oneribus & collectis ordinariis & extraordinariis non extenditur ad onera, quæ imponuntur ratione belli.*
110 *Eaque ſententia in* Camera *recepta & à probata.*
111 Limitationes *huius concluſionis vide ſub hoc & num* 112.113.114.115.116.117.118. *&* 119.
120 Privilegium *conceſſum ad beneplacitum concedentis, an morte eius finiatur?*
121 *Recenſentur Dd. qui aienti opinioni ſuffragantur.*
122 Rationes pro Affirmativa, *& n.* 123.
124 Rationes pro Negativa; *& n.* 125.126.127.
128 Refutatio Contrariorum *ſub hoc & n.* 129.
130 *An* Princeps *privilegium gratis conceſſum abſque cauſa & pro lubitu ſemper revocare poſſit?*
131 Rationes Dubitandi *ſub hoc & n.* 132.133.
134 Confutatio Rationum Dubitandi *& n.* 136. *&* 143.
135 Intellectus *l. qui fundos. C. de omn. agr. deſert. lib.* 10.
137 Princeps *debet eſſe immobilis, ſicut lapis angularis & polus in cœlo.*
138 Princeps *ab huiusmodi revocatione abſtinere debet, ut inconſtantiæ notam evitet.*
139 Princeps *non poteſt alicui ſine cauſa auferre dominium præſcriptione vel alio modo quæſitum.*
140 Privilegia *ſui natura perpetua ſunt; nec poſſunt revocari n.* 142.
141 Promiſſio *ſpecialis operatur, ne etiã ſimplex & merum privilegium Princeps revocare poſſit.*
144 Privilegium *minimè revocari poteſt, quando res non eſt amplius integra ante mortem vel revocationem concedentis.*
145 Immunitas *revocari nequit, ſive ſit ſubditis ſive Forenſibus conceſſa.*
146 Immunitas *revocari poteſt, ſi detur ſine cauſa cognitione & contra jus.*
147 Immunitas *per modum contractus conceſſa irrevocabilitatem inducit, & nullo pacto infringi poteſt.*
148 Privilegia *illa in contractum tranſire dicuntur, in quibus obligatio aliqua reciproca ſeu compenſativa intervenit.*
149 Lawinga *Civitas in munitate donata.*
150 Auricani *in Friſia Orientali Tranſactione Oſterhuſanâ à ſervitiis aulicis & hoſpitationibus exempti.*
151 Privilegium *mediante contractu quæſitum reale eſt & ad hæredes tranſitorium.*
152 Contractus *ab initio voluntatis ex poſt facto neceſſitatis.*
153 Princeps *in contractibus utitur jure privatorum.*
154 Principum *poteſtati ſubjecit Deus leges, ſed non contractus.*
155 Princeps *non eſt Dominus Elementorum.*
156 Princeps *jure naturali & divino adſtrictus pacta ſervare.*
157 Æqualitas *in conventionibus & pactis ſervanda.*
158 Princeps *ſi pacta non ſervaret, fieret omnium exul, qui omnium eſt præſul.*
159 Princeps *ex ſuo contractu fortius ligatur, quam privatus.*
160 Fidem *fallere turpiſſimum eſt* Principi.
161 *Ad* Principis *exemplum privati mores ſuos vitamque componunt.*
162 *Verba* Principis *inſtar juramenti ſunt.*
163 *In* Principe *præfulgere debet recta fides.*
164 *Inter* Mercatores *ſola veritas & æquitas ſpectatur, ſubtilitatib. & apicibus juris reiectis.*
165 *In* Principum *contractibus veritas, æquitas, & bona fides exuberare debet.*
166 Principes *interdum juramentis haut plus, quam ramentis plumeis ponderis ineſſe magno cũ malo ſuo multoties edocti: ubi & Fabula de Styge ad Fœderum juramenta applicatur.*
167 Regula Rebus ſic ſtantibus, *non ſubauditur in contractibus.*
168 Princeps *tenetur ſubditos conſervare in eo gradu atque ſtatu, in quo illos reperit.*
169 Juramentum *concedentem arctius ligat actumq́ corroborat.*
170 Juramentum *quando accedit actui, pœnitentia locum non habet.*
171 *In* Correſpectivis *unum ineſt alteri, & uno poſito ponitur alterum, ſicuti ſublato uno, tollitur & alterum.*
172 Princeps *ex contractu indifferenter obligatur, ſive contrahat, cum Subditis ſive cum aliis.*
173 *Cum* Principe *certa conventio & compoſitio ſuper Tributis, Collectis & c. fieri poteſt.*
174 Tributa & Collectæ *non debentur, ſi Princeps conventionem non ſervet.*
175 Privilegium, *quod Princeps tollere nequit, ſua quoque declaratione ſive interpretatione corrigere non poteſt.*
176 Clauſula derogatoria *eius eſt efficaciæ, ut quicquid contra factum fuerit, ipſo jure non valeat.*
177 Principis ſucceſſores *privilegia in vim contractus ſubſiſtentia revocare nequeunt.*
178 Privilegia *conceſſa propter merita non ſunt revocationi obnoxia.*
179 Conceſſio ob bene merita *amittit nomen privilegii, & tranſit in beneficium.*
180 Beneficium *non poteſt à Principe pro lubitu revocari.*
181 Gratia *conceſſa propter remunerationem, eſt quædam permutatio; & irrevocabilis n.* 184.
182 Conceſſio *quæ tranſit in contractum, irrevocabilis eſt.*
183 Merita *debent commenſurari remunerationi.*
185 Conceſſio ob merita *eſt actus oneroſus, & eſt realis, ad hæredes tranſitoria n.* 186.
187 Merita *probantur aſſertione Principis? Niſi agatur de præjudicio tertii n.* 188.
189 Tributa & Collectæ *licet remitti non poſſint; ſecus tamen eſt ob cauſam & compenſationem alicuius beneficii vel lucri habiti.*

190 Privilegium precio coemtum *tranſit in vim contractus & non eſt revocabile.*

191 Immunitas *conceſſa per dominium ſubdito, non intelligitur gratis, ſed ex cauſa oneroſa, ideoque late interpretanda.*

192 Privilegium Immunitatis *propter delictum amittitur.*

193 Superior Inferioris Exemptioni *derogare poteſt, quantumvis per modum contractus Exemptio interceſſerit alioquin irrevocabilis.*

194 *In functionibus &* Tributis fiſcalibus *privilegium nullius momenti.*

195 Immunis *ratione privilegii non ſublevatur quoad Collectas Imperij.*

196 Subditi Hoſpitalium *& ſimilium privilegio non juvantur.*

197 Aurei Rhenani *viceſimam partem contribuere tenetur, qui nihil habet in bonis.*

198 Privilegium *per viam Contractus conceſſum revocari poteſt, ſi enormem Imperij diminutionem & præjudicium contineat.*

199 Immunis *ſolvens collectas videtur privilegio renunciaſſe.*

200 Immunis *non præiudicat ſibi, ſi non ſolvit per 30. annos.*

201 Agnoſcens *partem indebiti oneris ſibi præiudicat in ſoluto, non tamen debet cogi ad ſolvendum reſiduum vel ſucceſſive.*

202 In reiteralibus *unicus actus non adfert præiudicium futuris.*

203 *In dubio tales ſolutiones per* metum reverentialem *vel vim extortæ præſumuntur ad evitandum litem; non animo renunciandi privilegio. Intellige, ut n. 206.*

204 Immunis *ſolvens onera ex præcepto Superioris non perdit immunitatem.*

205 Velle *non creditur; qui obſequitur imperio judicis.*

207 Limitationes *reliqua præcedentis quintæ Concluſionis principalis recenſentur hoc & num.* 208. *209. 210.*

211 Privilegium *tollitur per Contraventionem, quæ tamen ſit univerſalis, & reſpiciat futuros actus, non autem ſi ſit particularis & reſpiciat certos actus.*

212 *An* Privilegiatus à Collectis, *ſi ſe patiatur deſcribi in æſtimio, præſumatur renunciaſſe ſuo privilegio?*

213 Affirmantium *opinio probatur & confirmatur rationibus n. 214. & declaratur n. 215.*

216 Contrariũ *tenent Angelus, eiusque ſequaces.*

217 Mater tutrix *ſolvens aliquo tempore Collectas pro filio immuni, non tollit ipſius privilegium.*

218 Tutrix *habet poteſtatem adminiſtrandi bene, non autem malè.*

219 Privilegium *per præſcriptionem temporis immemorialis acquiſitum revocari non poteſt.*

220 Princeps *ſolus de inobſervantia privilegiorũ,* Salvaguardiarum *& ſimilium cognoſcit.*

221 Princeps *cognoſcit de violante Securitatem, tanquam contra committentem crimen læſæ Majeſtatis.*

222 *Appellatione* Privilegii *non venit privilegium tacitum, quod inducitur ex tempore, cuius initii memoria non exſtat.*

CUm de perſonis, quæ IPSO jure & Legis
beneficio immunes ſunt, pro ratione in- 1
ſtituti noſtri ſatis dictũ ſit, poſtulat ordo, ut ad
cæteras Immunitates, quæ vacationem à ſolutione Collectarum præſtant, tranſeamus, & quid de eis etiã juris ſit, diſpiciamus. Hoc verò ita fiet, ut Concluſiones aliquot adornentur, & ſimul, ubi opus erit, Ampliationes, Declarationes & Limitationes juris regularis ſubjiciãtur.

Præmittendum verò eſt; Immunitatem ac- 2
quiri PRIVILEGIO ET PACTO, VEL CONSUETUDINE ET PRÆSCRIPTIONE.

PRIMA CONCLUSIO. PRIVILEGIA hu- 3
juſmodi concedunt Principes Superiorem nõ recognoſcentes indubiè *l. unic. C. de his qui à Princ. vac. acceper. l. 2. in fin. l. eos* 11. *l. maximarum* 12. *& l. final. C. de excuſ. muner. l. Grammat. in fin. Cod. de profeſſoribus lib. 10. l. ſunt munera. ff. de vacat. & excuſ. muner.* Rol. *conſ. 5. n.* 18. *lib. 1. & conſ.* 1. *n.* 30. *lib. 2.* Natta *conſi. 525. n. 3.* Burſat. *conſ. 186. n. 30.* Surd. *conſil. 278. n. 7.* Mynſ. *decad. 15. reſp. 1. n. 51.* Roſenth. *de feudis c. 5. cõcl. 85. n. 1. & in gl. lit. a.*

Quæ tamen privilegia, unde plurimũ nocu- 4
menti Reip. afferri poteſt, civibus rarò & cautè indulgenda, & quorſum tendat eorũ progreſſus & finis, quaſi è ſpecula Principibus prius diſpiciendum eſſe, monent & conſuadent Politi.
Alioquin Rempubl. in qua diſpar illa varietas 5
irrepit, diſcerptum iri, certum eſt. Semper ſub
privilegiorum novitate latet aliquid à ſola po- 6
ſtea experientia detegendum. Gratiſſimum eſt
Privilegiariis ſuper cæteros, eminere, ſed ubiq; 7
datur progenies vitioſior. Iſti de iniqua ſua ſorte queruntur illi de ſua retinẽda plus æquo ſunt ſolliciti. Illi cæteros ut clientes habere volunt, hi illos, ut fratres cupiunt. Tanta affectuum diſparitas & pugnantium animorum concurſatio quid in Repub. aliud, quã indigeſta maleq; cocta in ſtomacho colluvies? Vomitum videbis, in oportuna manu occurreris. Ariadnæ ergo filo Principes labyrinthum ingreſſi, eodem duce egrediantur, & mancipatã aliis Rempub. poſt-
liminio reſtituant, caveantq; ne nimii ſint pri- 8
vilegiarii, nec plus æquo potentes; ne de ſuis indultis confidentes, alios confidentius in jure ſuo moleſtent, & magiſtratuum juriſdictionẽ contemnant pariter & eludant, *c. ne aliqui 5. de privil. in 6.* Sic privilegiorum ſuorũ tenorẽ ſervare diſcant, ut eorum metas non excedant *c. porrò 7. de privileg.* Sed & in peregrina transgreſſi, redire cogantur, ut functionibus ab antiqua ſolemnitate impoſitis, æquè, ut illi ſerviant *l. 1. C. Theodoſ. de priv. corpor. urb. Rom.* Quæ aliis ex 9
privilegio conceduntur, ea alienari putantur in fraudem creditorum, id eſt, civium omnium, qui Reip. creditores ſunt, cui & operã impendunt. Quæ autẽ in ejuſmodi fraudem alienata fuerint, revocanda placuit *l. 1. Cod. de revocand. iis, quæ in fraud. credit.* Admitte ad te alienigenam (ſi vis noſſe, quid facis) & ſubvertet te in turbine, & abalienabit te à tuis propriis Eccleſ.
11. v. 36. Hacq; ratione eum, qui multa privi- 10
legia, immunitateſque concedit, vim & nervos Principatus incidere, ſeditionibus materiam præbere, civeſque & ſubditos contra juſtitiam

ac

ac Rempublicam armare, ſcribit Adam Conzen.*lib.5.Politic.cap.7.in fin.& cap.* 18.*n.4.verſ.*
11 *maximè. Et n.5.verſ.nec ulla.*dicere non veretur, omnium, quæ à ducentis annis Principatus Germaniæ,Civitateſque concuſſerunt,ſeditionum originem à privilegiis, multis magniſque manaſſe.Et Frider.Mindan. *lib.2.de Mand....c.8.nu.*17. Utinam,*exclamat*,Imperatores noſtri non nimium privilegiorum indulſiſſent? Hac enim viâ tota Italia,Polonia & aliæ potentiſſimæ Provinciæ Imperii Romani frænum excuſſerunt.Unde tandem illud Poetæ:

Fertur equis auriga,nec audit currus habenas.

12 AMPLIA I.Sed ex recepta conſuetudine & jure communi Duces, Comites, Baroneſque Germaniæ noſtræ perpetui ac jura Principis ſive Regalia poſſidentes cum Clauſula non obſtante *l.vacuatis.C.de decur.lib.*10.immunitatem à Collectis concedere poſſunt Cravett. *conſ.* 135.*n.2.*Burſat.*conſ.*162.*n.*11.*vol.*2.Compilator Symphorematis *tom.14.p.1.vot.30.num.*195.& 196. Et quidem irrevocabiliter Pariſ.*conſil.69.n.5.vol.*1.Roland.à Valle *conſil.num.128.vol.* 2. & plenius *conſ.76.n.*1.2.3.*vol.*2.Matth. Coler. *conſil.1.n.243.* Supervacui plures in re liquida teſtes.

Ac licet Nicol. Feſtaſ. *tract. de æſtim.part.4.cap.4.n.41.& ſeq.*Ægid.Thomat.*d.tract.de Collect.§.nobilitas.n.*19.& 22.Anchoran.*conſ.*260. & alii ſcienter omiſſi operosè diſpurent, non poſſe cuiquam per Principem Immunitatem dari, quippe quod videatur Immunitatis conceſſio à lege prohibita,adeò, ut nec per Conſtitutionem pragmaticam, neque per divinam annotationem, neque divino oraculo quis excuſari debeat *l.2.C.de quib.muner.vel præſtat.nem.lic ſe excuſ.lib.*10. Attamen hoc verum eſt in Principe aliquo inferiore,jura ſummi Imperii & Regalium non habente,ut Feſtaſ. *d.c.4.n.50.& ſeqq.* & Cacherari.*deciſ.Pedemont.*5.declarant: Secus autem in Principe Superiore per text. *in l. unic.C.de his qui à Princip.vacat.accep.lib.*10.*l.*2.*l.eos.l.maximarum.fin.C. de excuſ. mun. lib.* 10. quique Regalia habet, & reſpectu Subditorum illud in ſuo Ducatu eſt,quod Imperator in toto Imperio Pariſ.*conſ.69.n.3 vol.*1. Roland. à Valle *conſ.76.nu.2.vol.2.*Natta *conſ.* 360.*n.1.& con.*310.*n.*1. Hunc enim poſſe cum effectu immunitatem, non ſolum ab extraordinariis Collectis, ſed etiam ordinariis dare, non dubitatur,prout multis in eam ſententiam diſſerit Feſtaſ.*d.p.4.c.5.6.7.*Pariſ. *conſ. 68.& d. conſ.69.vol.*1.Rolan.*d.conſ.1.n.31.vol.2.* Cacheran.*d.deciſ.95.n.*21. Roſenthal.*d.c.5.concl.85.n.*1. Deinde præmemorati authores inferiori Principi, Comiti vel Baroni jura regalia non habenti, aut Univerſitati indiſtinctè non denegant poteſtatem dandi alicui immunitates à Collectis,ſed ita demum,ut eorum conceſſiones non redundent in præjudicium Superioris: in ipſorum autem præjudicium ratæ jubentur eſſe:Ita poſt Accurſ.Bart.*in d.l.Vacuatis.* & Panormit. declarat Feſtaſ. *d.part.4.c.4.n.54.& ſeqq.*& Roſenthal *d.concl.*85.*n.*2.

Nec obſtat *d.l.Vacuatis.C. de decurion. lib.* 10. *item l.1.C.de immunit.nem.conced.* Quia procedit tantum in privato,puta ſi Exactor Collectarum profiteretur aliquem immunem in ſuis tabulis: Secus autem eſt in habente dignitatem perpetuam regalem & tranſitoriam ad hæredes, quique omnia poteſt in territorio ſuo,quæ poteſt Imperator in toto orbe, poſt Andræ. Barbatiam & Rolan.à Valle Coler.*conſ 1.n.245.* 13

AMPLIA II. Quod Principes concedere poſſunt ejuſmodi immunitates non ſolum in proprium præjudicium, ſed etiam hæredum, ſi privilegium ſit reale:quale etiam eſſe cenſetur, ſi per modum contractus correſpectivi ſeu remunerationis detur: Etiamſi hæredum mentio non fiat Roſenthal *d.loc. ubi plures adducit.*Et dicetur infra *in 4.concluſione num.147.* 14 *& ſeqq.*

AMPLIA III.Quinimò Principes concedere poſſunt dictam Immunitatem in præjudi- 15 cium aliorum Subditorum. Nam jus Collectandi eſt de jure poſitivo, quod à Principe facile tolli,ſicut & jus quærendum pro arbitrio ſubverti poteſt,uti in terminis Collectarum reſponderunt Sylvan.*conſ 66.n.9.*(ubi loquendo de Marchione Montisferrati,potuiſſe eum,inquit,tollere Communitati Balzolæ facultatem Collectandi Dominos Sangeorgios, concedendo eis immunitatem) Natta *conſ.*160.*num.*41.Quò loci ait,jus Collectandi competere Civitatibus jure poſitivo & conceſſione Principis;ideoque poſſe Principem illud imminuere concedendo immunitatem quibuſdam: Cum Princeps ſit ſupra jus poſitivum *c.propoſuit. de conceſſ.præbend.*& in talibus pro ratione Voluntatem ſufficere. Hæc Natta *d.loc.* Accedit Cephal. *conſ.*58.*num.*58.*& ſeq.* Beccius *conſ.56.num.36.& ſeq.* Quodque onus accreſcat cæteris, & teneantur alii de Univerſitate ſuſtinere portionem immunis, probant Dd. qui indiſtinctè dicunt, conceſſâ immunitate, gravati alios ad illius portionem Butrig. & Bart.*in l.ab omnibus.ff.de leg.*1.ubi Imomola dicit,opinionem Specul.contrariam,eſſe contra illum textum,& non eſſe veram. Bald.*in l. generaliter. ff. de pact.* Caſtrenſ. *conſil.* 187. *vol.* 2. Hancque ſententiam latè etiam confirmat Sur. *conſ.278.nu.7.& ferè per tot.* Bocer.*de Collect.c.* 16 11.*n.*48. Neque eſt opus fieri mentionem de jure tertii, cui præjudicatur; quia natura immunitatis conceſſæ per ſe ſatis oſtendit, derogari juribus eorum,qui poſſunt cogi ad collationem munerum,Natta *d.conſ.160.n.*40.Mar. Antonin.Maceraten.*lib.2.variar.reſolut.* 60. & 17 *ult.caſ.*27.

Corroboratur hæc opinio (1) per text.*in l.ab omnibus.ff.de leg.*1.ubi ſi teſtator aliquem ex hæredibus eximit ab onere legatorum, alii hæredes tenentur in ſolidum. Valet enim argumentum à teſtatore ad legem *l.ſervus.ff. de manumiſſion.*Surd.*de aliment.tit.8.privileg.18.n.* 12. Et ideò ſicut in diſpoſitione teſtatoris onus exemti accreſcit cæteris;ita judicandum eſt in diſpoſitione Principis, quando unum liberat à collectis vel oneribus.Quo caſu onus exempti accreſcit aliis, neque cedit incommodo

Principis,cum non fiat diſtinctio inter factum legis & Principis , maximè , ſi Immunitas
18 concederetur ob publicam utilitatem Natta *conſ. 397. num.* 12. Cephal. *d.conſil.* 58.*num.*62. *cum ſeqq.* Surd.*d.conſ* 278.*num.* 15. Cui(2)accedit,quod onera à Principe imponuntur non ſingulis,ſed univerſitati: Idcirco ſi unus eximatur, ſolvitur integrè per alios.Ita decidit Bald. *in c.ſecundò requiris in fin.de Appellat.* Quem ſequitur Jaſon.*in l.avus.num.* 11.*ff.de pact.* Et ratio eſt,quia,uno demto,non deſinit eſſe Univerſitas. Ideoque impoſitâ Collectâ, ſi unus non poteſt ſolvere, gravantur alii ad portionem illius.Feſtaſ.*de æſtimo p.*4.*c.* 2.*num.*67. *communem dicens.*

Concludo ergo,cum in quocunque humano actu Voluntas & poteſtas debeant concurrere , ſi utraque facultas interveniat, non eſſe dubitandum,quin princeps habens jura Imperii,poſſit uni privilegium concedendo , grava-
19 re alios ad ſolvendum illius portionem.

Voluntas verò Principis (quod pro I. Declaratione hujus Ampliationis Tertiæ probè notandum eſt)debet eſſe certa. Cum Princeps non præſumatur velle,etiamſi poſſit. Et arguitur optumè ex adpoſitione Clauſularum Motu Proprio , Ex Certa Scientia Et De Plenitudine Potestatis vel cum expreſsè dicit,non obſtante *l. evacuatis C. de decurion* Purpurat.*conſ.*156.*num.*5. Boſſius *tit. de Principe n.*135.Nam ſi ad partis poſtulationem privilegia concedantur, nec intercedat ſecunda juſſio , aut aliqua ex hiſce Clauſulis , non ſunt ſervandæ hujuſmodi immunitates *l. fin.* ubi Doctores *C.ſi contr.jus vel util.publ;c.l.reſcri-*
20 *pta. C. de precib. Imp.offer l.quicquid.C.de Vectig. l.in fraudem. C. de annon.* Præſumuntur enim obreptitiæ & per importunitatem conceſſæ *l.* 1. *C. de petit.bon. ſublat.lib.*10.*c.motu proprio de præbend.in* 6.Natta *conſ.*66.*n.*11. Si verò cumulentur & ſimul junctæ ſint hæ clauſulæ , operantur ad grave præjudicium tertii belliſſimè Surd.*d.conſ.*278.*n.*17.181.)*&* 20.

21 Declara 2. prædictam Ampliationem maximè procedere in privilegio Exemtionis indulto per eum , ad quem non redit emolumentum principaliter, & immediatè ex Collectis aut Contributione Univerſitatis , ad quem ſpectaret ſolvere Officiali certam pecuniæ ſummam pro ſtipendio vel ſimili cauſſa,ſi eximiatur à tali onere aliquis per Principem, alii non exemti ſubeunt onus privilegiati,& integrum ſalarium ſolvunt.Quoniam non præſumitur , Principem voluiſſe per illud privilegium auferre jus ſuum Officiali à publico de-
22 putato ad emolumentum Reipublicæ. Aliud verò eſt , in privilegio conceſſo per eum cui principaliter debetur onus ab aliqua communitate : Tunc enim illa immunitatis conceſſio non gravat non exemtos, qui præſtabunt pro Rata exemti pauciores collectas ipſi eximenti ; prout in ſpecie concludit Jaſ. *in d.l. avus numer.* 18. *ff. de pact.* hanc veriorem dictitans. Cum quo tranſit Coler. *in c. accedentes. numer.* 7. *&* *ſeqq.de præſcript.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ.* 59. *num.* 4.*&* 5.Surd.*d. conſ.*278.*n.*1.

Hinc communiter diſtingui ſolet: Aut Collectæ Cameræ Principis , aut in utilitatem & neceſſitatem Reipublicæ penduntur. Primo caſu conceſſio immunitatis valet, ita, ut portio privilegiati , in diſpendium concedentis, Fiſco in ſolutione ab Univerſitate detrahi poſſit ac debeat Stephan. Aufrer. *ad deciſ. Tholoſ.* 349.*n.*9.Speculat.*tit.de cenſib.* §.*tunc dicendum. verſ.quid ſi Univerſitas.*Franc.Marc. *deciſ.*437.*n.* 8.*tom.*2.Frider.Mindan.*de mandat.c.*45.*n.*14. Qui alterius non intereſt , & quilibet jus ſuum in ſui tantum præjudicium remittere poteſt. Unde Joh.Stephan.Darant.*quæſt.*17.ait,quod Profeſſores Tholoſani fuerint quidem per privilegium Regis à Collectis liberati, ſed portio illorum non nocuit cæteris , ſed ſubducta fuit. Aut verò Univerſitati certum onus vel Collecta , certa quantitas , vel certus numerus militum pro neceſſitate vel utilitate publica impoſita fuit : Et hoc caſu concludunt Dd. à Nic. Feſtaſio *de æſtimo & Collect. p.*4.*cap.*3. *num.*41.*& ſeqq. & cap.*5.*num.*35.relati;Imperatorem vel Principem quem eximere non poſſe. Et quidem optima ratione : Conſtat enim,quod Univerſitati ex quaſi contractu jus in ſingulorum bonis quæſitum ſit,& ſinguli Univerſitati ſint obligati,ſinguli ſint quaſi correi & ſocii. Princeps autem contractus, qui ſint juris gentium *l.ex hoc jure.ff. de juſt. & jur.* tollere nequit Feſtaſ.*d.p.*4.*cap.*6. Quod igitur directò non poteſt,etiam non poteſt per indirectum,mediante ſcilicet privilegio immunitatis Dec.*conſil.*48. *num.* 4. niſi eo modo & Clauſulis uti velit , de quibus antea dictum eſt.

Verum enim verò contrarium tuetur Carol.Tapia *in Rubr. ff. de conſtit.Princip.cap.*4.*nu.* 23
31.indiſtinctè aſſerens; Eam eſſe Principis in Immunitatibus concedendis libertatem , ut quotieſcunque Immunitatem alicui concedit, ejus portio in concedentis Principis,non autem Univerſitatis detrimentum imputetur per text.*in l.actores.C.de Exactor.tribut.* Et generali- 24
ter Principi jus non eſſe , in perniciem Subditorum quempiam operibus eximere , ut alii onus ejus ſubeant,reſpondit Pariſ.*conſ.*70. *numero* 14. Cravet. *conſil.*945. *numero* 3.*& ſeq. & conſil.*851. *numero* 7.Gallia *conſil.*3. *num.*31. Cardinal.Tuſch.*in lit.E.concluſ.*553. *numero* 7. *& per tot.*Hieron.Papponius *conſil.*157. *numer.* 10. Marcabrun. ab Anguillis *conſil.* 40. *numer.* 179. Nam privilegium uni conceſſum , non 25
debet redundare in alterius præjudicium *l.non debet* 21.*ff. de R. I. l. cum filius.ff.de teſtam. milit.l.nec avus.C.de emancip.liber.* Et beneficia ſunt interpretanda contra ipſum conceden- 26
tem Caſtr *in l.beneficium.n.*2.*ff.de conſtit.Princip.* Principumque privilegia ad cæterorum injuriam non trahenda Ant.Fab.*in Cod.deciſ.forenſ.* 27
*lib.*9.*tit.*29.*definit.*6.*numero* 2. Seraphin. Razzal.*deciſ.*351.*num.*7. Georg. de Cabedo *deciſ.* 65.*num* 6.*p.*2.Pruckman.*conſil.*39. *num.* 85. *vol.* 1. neque ita intelligenda ſunt , ut damnum

ferant

ferant tertio l.2.§.merito.& §.ſi quis à Principe ff.
ne quid in loc.publ.l.impuberi.ff.de adminiſtr. tutor.
præcipuè quando conceſſio uni facta publi-
28 cam læderet utilitatem Auth. res quæ in fin. C.
Commun.de legat.l.utilitas.C. de primipil.lib. 12.
29 cum ſimilib.vulg. Facit, quod quiſque tenetur ſu-
um, non alterius onus portare l.1.C.ut null.ex
vic. lib. 11. ſicuti unus non debet odio alterius
30 prægravari l.ſancimus.C.de pœn In terminis Al-
var.Valaſc.conſultat.12.n.4.lib.1. Et ratio non
admittit, ut unus ſit debitor alius autem pro eo
31 exigatur, Novell.54.c.1. Schrader. de feud.p.9.c.
8.n.9.Hartman.Piſtor.lib.1.quæſt.20.

Pro conciliatione harum opinionum diſtin-
32 guunt Dd. communiter in Principē habentem
jura Imperii, & alium Inferiorem: Ille, ſi onus
33 imponat, & ab eo aliquem eximat, non tene-
tur quicquam de ſuo emolumento detrahere,
ſed adhuc integrum ab aliis recipit. Hic verò
34 privilegium Immunitatis poteſt concedere in
præjudicium ſuum, ut videlicet de ſumma ſibi
debita per Univerſitatem hominum tantum
detrahatur, quantum importat Rata privile-
giati; non autem poteſt ita concedere, ut ejus
Portio aggravet alios, Boer.deciſ.213.n.4. Kni-
chen.in Epopſi Dauthina n.15.Roſenthal de feud.
c.5.concl.85.n.2.

Hancque diſtinctionem approbat Natta
conſ.160.nu.37.Cephal.conſ.58.n.49.& 62.lib.
2.Jacob.Cancerius lib.1.var.reſolut.c.3.nu.33.
Surd.d.conſ.278.n.13.& ſeq.per d.tex.in l.Vacua-
tis.ubi gl.Br.& alii C.de decurion. Ex quo ratio-
35 nem diverſitatis eliciunt: quod ſcilicet Inferior
non poſſit concedere alicui immunitatem, niſi
in ſuum præjudicium: Superior autem poſſit
eam dare in præjudicium aliorum.Pet.Anton.
36 de Petra tract.de poteſt.Princip.limit.12.in 6.9.
principal.ſubinnuens, hoc ita intelligendum eſ-
ſe, ut Supremus Princeps poſſit alicui conce-
dere privilegium Immunitatis etiam SINE
CAUSA in præjudicium cæterorum Subdito-
rum aliàs verò in cæterorum præjudicium non
poſſe, niſi CUM CAUSA, ſed etiam ſine cauſa
bene in ſui ipſius concedentis præjudicium.

Sed eſto; differentiam prætactam inter Prin-
cipem abſolutum, & eum qui Superiorem re-
cognoſcitis, ſubſiſtere, & de jure defendi poſ-
ſe; Nihilominus concors omnium Practico-
rum eſt ſententia, quod Principes, Duces, Co-
mites & Barones Germaniæ in ſuis territoriis,
quoad Subditos, abſolutam habeant poteſta-
tum, ſimilesque hac in parte ſint Italiæ Princi-
pibus, quos Surd. d. conſil. 278. etiam in tertii
præjudicium, præſertim ex rationabili cauſa,
immunitatis privilegium dare poſſe, probat.
Germaniæ quippe Principes aliique immedia-
ri Status Imperii in ſuis Territoriis, liberam
ferè & Regiam poteſtatem habent: ita, ut id,
quod in abſolutis Regnis Majeſtas, hoc ferè
Statibus Imperii jus territoriale, vulgò die
Lands Fürſtliche oder Hohe Landes Obrig-
keit/permittat, Caſpar Ziegler.§.Landſaſſii con-
cluſ.1.per diſcurſ. Waremund. ab Erenberg.
tract.de ſubſid.c.2.num.20.fol.29. extentè Mar-
tin.Mager.tract.de advocat.armat.c.6.num.77.&
ſeqq. Quo reſpectu rectè dici aſſolet: Territo-
rii ſive Superioritatis jus illud imperium eſſe,
quod Status in territoriis ſuis particularibus
exercent, æquale illi Juriſdictioni, quam Impe-
rator habet univerſim, Et omnes Principes,
Duces, Marchiones, Comites, Barones, uti &
liberas Imperii Civitates Freye Reichs Stät-
te regalem dignitatem perpetuò obtinentes,
in ſuis Principatibus, Ducatibus, Marchiona-
tibus, Comitatibus, &c. iiſdem juribus, præ-
eminentiis atque dignitatibus frui, quibus Im-
perator utitur in toto Imperio, ſuffragantibus
Cacherano deciſ.78.num.17.Schrader.de feud.p.
2.ſect.10. num.36. Coler. de proceſſ. Execut. p.1.
cap.2.num.280.Dauth. de teſtam. num.36. We-
ſemb.conſil.27.num.29.Modeſtin.Piſtor.conſil.
24.num.1.Borcholt.de Regalib.num. 60.& aliis
à me ſupra cap.4. num. 143. & ſeqq. relatis.
Nempe Principes, aliique Romano-Germa-
nici Imperii Ordines, vigore perpetuæ ſibi
conceſſæ Juriſdictionis in Subditos ſuos (ſub
fiducia tamen Imperii & Imperatoris) talem
obtinet poteſtatem, quam ante conceſſionem,
illis in territoriis habuit Imperator; vel Impe-
rator haberet, ſi nulli eſſent Status: & quā per
illam conceſſionem, in numerum, vel Sta-
tuum adoptionem (cum ſcilicet in partem ſo-
licitudinis adſciri, & facti ſint Univerſalis Im-
perii participes) Statibus largitus eſt Cæſar.
Hujus itaque vi, Imperatorem & Imperium
ipſum, in territoriis ſuis repræſentare dicun-
tur: ſola Imperatori, Imperioque ſemper & u-
bique, quæ reſervata cenſetur, Superioritate
excepta, Dn. Sobrinus noſter Thomas Micha-
el.de Juriſdict.concl.25.Knichen.de jure territ.c.1.
Beſold.vir juris publici & privati callentiſſimus
conſil.79.nu.23.part.2.Cluten.in Syllog.rer.quo-
tidian.concl. 26.in princ.Bocer.tr.de Collect c.4.
n.5.& ſeqq.Bachov.ad Treutler.vol.1.diſput.3.th.
6.lit.E.& g.Mager.d.loc.

Legitima verò & juſta cauſa hoc caſu ſubeſ- 37
ſe cenſetur, quando immunitas facta eſt pro-
pter merita: nam tunc cæteros ſubditos privile-
giati onus in ſe ſuſcipere teneri, tradunt Carol.
Tap.d.loc.n.32.Cephal.conſ.58.n.49.lib.1. Sur.
d.conſ.278.n.15.Quinimò nonnulli ſtatuunt, in 38
Summo Principe aliquid contra jus conceden-
te vel auferente juſtam cauſam ſemper præſu-
mi. Georg Everhard.conſ.17.n.3.vol. 2. Schrad.
conſ.9.n.69.lib.1.

Quibus ſic præmiſſis, determinanda hoc lo-
co ſe offert. Quæſtio difficillima & à Dd. diver-
ſas in partes exagitata; Numine Imperatori fas 39
ſit, Immunitatem à collectis Turcicis, vi ſu-
premę poteſtatis, pro placito petentibus indul-
gere? Negantium ſententiam æquitati & veri-
tati magis conſentaneam exiſtimo. Quamvis
enim hoc abſolutè negari non poſſit, ſed
poteſtati Imperiali, cæteris paribus, permiſ-
ſum ſit d.l.7.C.ne quis à Princ.vacat.d.l.2.nu.12.
& l.fin.C.de excuſ.muner. Roland. Natta & alii
ſupra num.3. allegati. Quibus adſtipulantur
Quetta conſ.26.num.1.Peregrin.de jur.fiſc.lib.6.
cap.5.n.12.Joſeph.Ludovic.p.1. deciſ. Peruſin.3.
n.4.Tileman.de Benign.Syntagm.1.deciſ.2.vot.3.
Thom.

Thom. Maullius *de homagio tit.4.n.77.* Cujus rei exemplum exſtat in matricula exemprorũ, da etlichen Ständen entweder der Dritte Theil/ oder auch auf eine gewiſſe anzahl Jahre/jhr gantzer Anſchlag nachgelaſſen/ & Auſtriam à Collectis pro refectione fortalitiorum Turcis oppoſitorum excuſatam eſſe, liquet ex Receſſu de Anno 1548. §. Hierauff haben ſich.

40 Quia tamen remiſſio harum contributionum univerſo præjudicat Imperio, eo, quod jura Regia non ſolum pro ſuſtentatione Regis, ſed ad onera quoque publica ſupportanda, de-
41 ſtinata ſint. Luc. de Penna *in l.2.C. de omn. agr. deſert. lib.12.*

Ideo immunitatem à Collectis Turcicis, etiam cum conſenſum Ordinum & Statuum cuipiam, non niſi ex juſtiſſimis cauſis Imperatorem elargiri poſſe, arbitror *arg.l.actores 4.C. de exact. tribut.l.fin.ibi: utilitati publicæ. C.ſi contr. jus vel utilit.publ.*

Secundo hanc Deciſionẽ Negativam commendant Receſſus de Anno 1521.§.Item haben wir uns weiter/ & de Anno 1551.§.Nemlich alſo. & de Anno 1582. §.14. ibi. Dieweil dann in dieſer allgemeinen hochnötigen Contribution Niemand zuverſchonen/ꝛc. in quibus nullum à Collectis imperii ſe excempturos, Cæſar & Proceres Imperii decreverunt.

Tertia Deciſionis ratio inde colligitur, quod Principi Jus non permittat, in perniciem Subditorũ quempiam oneribus eximere, ut paullo ante *num.24.* demonſtratum eſt. Et ſi maximè alicui conceſſam libertatem Princeps tueri velit, cum in præjudicium tertii non poſſit, æquũ eſt, ut ipſemet quo alios levavit onus ferat, per notata Meichſneri *tom.2.lib.1.deciſ.6.n.7.* Quetta *conſil.20.n.4.* Marta *tract.de juriſdict.p.4.cent.1.caſ.96.n.11.* Georg.de Cabedo *deciſ.113.n.3.p.2.* Peregrin. *deciſ.85.n.4.* Franciſc.de Claper. *in cent.Fiſcal.cauſ.23.q.2.* Loſæ. *de jure Univerſit.p.3.c.9.n.24.* Alvar.Valaſc. *conſult.12.* Purpurat. *conſ.146.n.3.* Maſverius *tit.de Tal.num.25.* Alphonſ. Moditius *in §.plebiſcitum.dub.159.n.3.* Knichen. *in Epopſi Dauthina* 154.

Quartò ſuffulcit hanc Deciſionem, quod Imperatoris liberalitas Capitulatione Cæſ. & Receſſib. Imperii reſtricta ſit, & nonniſi ob arduas cauſas ejuſmodi Immunitates indulgeri poſſint, proindeque privilegia in præjudicium tertii tendentia nullius ſint efficaciæ, nec ob vitium ſubreptionis attendi debeant. Cum Im-
42 perator jus ſuum alteri ne quidem ex plenitudine poteſtatis auferre poſſit Menoch. *de A.I.Q.q.7.n.71.& ſeqq.* Gail. *2.obſ.56.n.1.* Quo re-
43 ſpectu nomen abſolutæ poteſtatis juri & juſtitiæ contrarium, & ad tyrannos remittendum non inciviliter dixit Covar. *var.reſol. c.6.nu.8.* Et eorum, qui Principem pro libitu contra jus diſpenſare, & mutare quadrata rotundis poſſe, dicunt; Inſanientium magis, quam juris prudentium loquelam non immerito appellat Alvar. Valaſc. *tr.de jur. Emphyt. q.8.n.34.* Dauth. *de teſtam.in Explicat.l.ex imperfecto 4.C.de teſtam.n.1.in addit.* Pinel. *in Rubr.p.1.c.2.n.20.& ſeq. ad. l.2.C.de reſcind. vendit.* Unde Rex Antigonus etiam lumine fidei deſtitutus (referente Plutarcho *in apophthegm.*) cum ſibi diceretur, regibus, quicquid vellent, licitum eſſe, reſpondit inter barbaros ac tyrannos ita cenſeri, cæteris autem ſolum juſtum & honeſtum licere. Et Chilon, quidam ex ſeptem Sapientibus (ut refert Cælius Rhodig. *lib.8.lect.antiquar.c.1.*) dicebat, Principes inſtar Deorum eſſe, quia tantum id, quod juſtum eſt, exequi debeant. Et Cornelius Tacitus *lib.3.annal.* refert, Cajum Seſtium diſſeruiſſe, Principes inſtar Deorum eſſe, ſed nec à Diis, niſi juſtas preces exaudiri. Et Cicero *de legib.* de ſimili poteſtate ſic ait: Mihi quidem peſtifera videtur quippe quæ in ſeditionem nata ſit. Et Ariſtot. *lib.5.Politic.c.10.* ſic inquit: Eſt tyranno voluptas propoſita, regi honeſtas.

Hiſce accedit. Quintò quod in Receſſu de 44
Anno 1529. expreſsè cautum reperitur, Daß keiner ſich bey der Keyſ. M. umb Nachlaß bewerben ſoll; Sicut etiam Imperatorem non poſſe remittere Türckenhülff/in præjudicium Imperii, deciſum perhibetur in Camera in cauſa Fiſcalis contra Epiſcopum Ratisbonenſem 4. Septembr. Anno 1550. atteſtante Sobrino noſtro Dn. Thoma Michaelis *de juriſdict.concl.27.* ex quo præjudicium hoc quoque allegat Paul. Matth. Wehner. *in obſ. pract. verb.* Schatzung. *verſic. An verò.* Concurrit in eandem ſententiam Matth. Stephani *lib.2.de juriſdict.p.1.membr.1.num.107.* ubi graviſſimam cauſam ad hoc requirit Schonborner. *lib.5 Politic.c.12.* ubi ex urgentiſſima cauſa immunitatem illam concedi poſſe, ex Carolo Tapia *in l.fin.ff. de conſtit. Princip.c.4.n.21.* aſſerit. Atque ita in cauſſa deß Herrn Commenthurn zu Straßburg conſulendo reſpondit Sobrinus noſter JCtus in foro Imperii excellentiſſimus Dn. Thomas Mer- 45
ckelbach. 7. Maji Anno 1601. eò, quod ejuſmodi privilegium cenſeatur adverſari publicæ utilitati Petr. Barboſa *in l.1.part.7.n.57.verſ.poteſt etiam.ff.ſolut.matrim.* per *d.l.vacuatis.C. de decurionib.lib.10.* Petr. Caball. *cent.3.reſolut.criminal.caſ.290.n.22.* Jac. Cancer. *lib.1.var.reſolut.c.3.n.425.* Quinimo ex quo per talem exemtionem à Collectis pro neceſſitate belli vel alterius urgentis Neceſſitatis laceratur Imperium, & nervus Imperii adimitur, vel ſaltem diminuitur, ut eo deficienti corruere Imperium neceſſe ſit; Cum Collectæ & Tributa ſint fructus Im-
perii, & nervus Exercituum ob publicam uti- 46
litatem conſervandam conſtitutus; non mirum, eam non valere *l.fin.* & ibi Dd. *C.ſi contra jus vel util.public.l.omnes.l.nulli.C.de fund. patrimonialib.* Non poteſt enim Princeps viſcera
Imperii eviſcerare, quia eſſet homicida ſuæ di- 47
gnitatis poſt Baldum Roland. *d.conſil.1.n.133.lib.2.* Quapropter (inquit Heig. *d.quæſt.18.n.28.in fin. lib.1.*) videant illi, quomodo immunitatem ſuam à Turcicis contributionibus inevitabilibus defendant, quam Decreta Comitiorũ apertè repudiant, legeſque evacuant *d.l.vacuatis. C de decur. l.in fraudem, C. de annon.& tribut. lib.10.* Chriſtoph. Wintzler *de Collect.c.17.* Niſi immunitas fortè conceſſa ſit ex juſtiſſima cauſa & ne-

& neceſſitate, quæ legem non habet; itemque incolumitas ſubditorum ſuadeat, pro quorum ſalute ſtatuta & leges, imo & pacta transgredi licet. Reichs Abſchied de Anno 1594. §. Nachdem dieſer. §. Nachdem ſollen. Franc. Marc. *deciſ.* 457.

Quandoquidem ergo Cæſariæ Majeſtati immediatè Collectas in præjudicium Imperii remittere non licet; multò minus Generales locum tenentes & Vicarii, vel alii Duces belli hac tempeſtate Provincias & Ditiones Germaniæ miſerè debellantes, deprædantes, vaſtantes (quibus calamitatibus Deos ter. Opt. Max. halcyonia ſubrogare ut velit, animitus orandum) in tranſitu militum immunitates precibus vel precio & corruptione ut plurimum exoratas, ab oneribus, in Salvaguardiis ſive literis protectitiis, in detrimentum Univerſitatis, quæ illos, qui immunes fieri voluêre, jam obligatos habuit, ſive in damnum aliorum, qui ex Immunitate hac Contributionibus nimium gravarentur, concedere poſſunt; Cum majeſtatem nullam habeant, aſſerente Bodino *lib.* 1. *de Repub. cap.* 9. & tales literæ, quæ ad ſuam & bonorum ſuorum tutelam petentibus amicis dantur, nec juriſdictioni alterius ordinariæ quicquam detrahant, nec Collectarum jus invertant Gail. *2. obſ.* 54. Ant. Faber in *Cod. deciſ. forenſ. lib. 3. tit.* 12. ſed ſolum operentur, quod plus reverentiæ protectori & defenſori detur Petra *de jur. quæſit. non toll. c.* 15. *n.* 89. *fol.* 218.

48 Quod verò dictum eſt, Privilegio Immunitatem à Collectis acquiri, id non de generali, ſed ſpeciali privilegio, quòd exſertè à Collectis & oneribus aliis liberat, accipiendum eſt; Nam niſi ad Collectas aliáve oneroſa ſpecificè directa fuerit Immunitas, ab illis etiam ſolvendis nemo liberatur, ut declarant gl. & Dd. *in d. l. ſunt munera* 11. *ff. de vacat. mun.* per illum text. *in fin.* qui textus cum propoſuiſſet regulam, quod nullum privilegium excuſet à talibus muneribus, ſubjicit in fine hanc Exceptionem: Nam nec hinc quiſquam Excuſationem habet, præter eos, quibus Principali beneficio illud conceſſum eſt, & ſi qua ſunt prætetea alia ejuſmodi text. *in l. 1. & tot. tit. Cod. de iis qui vacat à Princ, accep. l. Medicos. C. de profeſſ. lib.* 10 *l. fin.* §. *pen. & fin. ff. de mun. & honor. l.* 1. ubi gl. & Dd. *C. de Epiſc. & Cler.* Weſembec. *conſ.* 206. *n.* 78. *vol.* 5.

Secunda Concluſio Principalis reſpectat interpretationem conceſſæ Immunitatis, circa quam advertendum;

49 *Primò*, Immunitatem ſimpliciter & indefinitè conceſſam de muneribus perſonalibus & extraordinariis tantum, non verò de realibus & ordinariis, intelligendã eſſe *l. fin.* §. *fin. ff. de muner. & honor. l. qui immunitatem 3.* ubi gl. & Dd. *C. de mun. patrimon. l. ſi qui. ff. de vacat. mun.* Decian. *reſp.* 35. *n.* 49. *& reſp.* 51. *n.* 23. *vol.* 3. Pacian. *conſil.* 7. *n.* 64. Azeved. *in conſtit. Reg. Hiſpan. lib.* 6. *tit.* 2. *l.* 1. *n.* 28. Cacher. *deciſ.* 95. *n.* 50. Althuſ. *lib.* 2. *Dicæolog. c.* 3. *n.* 73. Cardin. Thuſc. *in lit. E. concl.*
50 560. *n.* 24. Univerſaliter tamen & indefinitè à ſubſidiis exemptos intelligi etiam immunes à charitativo ſubſidio, ſcribit Decian. *reſp.* 11. *n.* 9.

Secundò, In dubio privilegium præſumitur 51
perſonale *l. ſemper.* §. *immunitatis. ff. de jure immun. l. forma* §. *quanquam. ff. de cenſib.* Quia in obſcuris quod minimum eſt, ſequimur *l. ſemper*
in obſcuris. ff. de R. I. Et quia in dubio præſumen- 52
dum eſt, minus eſſe receſſum à jure communi, quam ſit poſſibile, plenè Natta *conſil.* 163. *n.* 16. *& conſil.* 164. *n.* 28. *& conſ.* 218. *in fin.* Menoch. *conſ.* 70. *n.* 1. Cravetta *conſ.* 404. *n.* 2. *& conſ.* 929. *n.* 35. Surd. *conſi.* 525. Bardell. *conſ.* 137. *n.* 8. Thuſc. *in d. lit. E. concl.* 559. *n.* 3. *& ſeqq.* Maſcard. *concl.* 338.
Et quando perſona eſt cauſa immediata con- 53
ceſſionis, privilegiũ reputatur perſonale Cravett. *conſi.* 239. *n.* 4. Pacian *conſ.* 142. *n.* 6. 7. *& 8. & conſ.* 143. *n.* 1. Marta *vot.* 66. *n.* 9. *&* 12. Gratian.
diſcept. forenſ. 276. *n.* 68. Nec perſonam ipſam 54
privilegiatam egreditur *l. privilegia. ff. de R. I. c. porrò. de privileg.* Roland. *conſ.* 61. *n* 10. *vol.* 4. Surd. *conſ.* 127. *n.* 67. Aldovin. *conſil.* 20. *n.* 168. Schrad. *conſ.* 12. *n.* 43. *lib.* 1. Alphonſ. de Azeved. *conſi.* 17. *per tot.* (ubi latè diſquirit; An & quando privilegium exemptionis ſeu immunitatis in materia Gabellarum ad deſcendentes, & eos, qui cum iis matrimonia contrahunt, pertineat?)
Franciſc. Merlin. *deciſ.* 15 *n.* 3. Licet privilegium 55
conceſſum ſit perſonæ propter res, Laderch. *conſil.* 121. *n.* 4. poſt Nattam & Alciat.

Niſi in contrarium ſint conjecturæ vel præ- 56
ſumptiones Cardinal. Thuſc. *in lit. P. concl.* 743.
num. 5. Quid ſi privilegium immunitatis con- 57
ceſſum ſit civitati, capitulo vel Univerſitati? Et hoc quoque caſu privilegium præſumitur reale. Licet enim regulariter beneficia immunitatis data perſonis, cum perſona etiam extinguantur; Tamen cum generaliter locis, aut Civitatibus, Immunitas datur, tum ſic data videtur, ut ad poſteros transmittatur, text. eſt notabilis *in l. forma* 4. §. *quanquam* 3. *ff. de cenſib.* Menoch. *d. præſumpt.* 103. *n.* 24. Idem *conſi.* 835. *& conſil.* 276. *n.* 8.

Sed objici heic poſſet, ubi materia non ea- 58
dem ſubeſt, quæ prius erat, & ſi loco illius altera ſuffecta ſit, minimè eandem rem dici oportere. Quî enim navis, quæ demtis tabulis & tignis, ex nova materia coaptata eſt, eadem eſſet? Siquidem cum quid idem eſſe dicitur, illud ita demum idem eſſe putandum eſt; ſi nihil ei additum detractumve ſit. Idem judicium de civitate ſive Univerſitate, quæ omnibus Civibus mortuis, qui tempore conceſſi privilegii vixerunt, aliiſq; in eorum locum ſuffectis, eadẽ dici nequit. Ergo videtur dicendum, hoc privilegium civitati ſimpliciter conceſſum intelligi. Verum ad hanc objectionem, reſpondeo *ex l.*
proponebatur 76. *ff. de judic.* ubi Alphenus juris 59
civilis & veterum litterarum, impenſè doctus ſcribit, judicium ubi coram uno pluribuſve agitari cœptum fuit, ſi in illis fato perfunctis alii ſuffecti ſint, idem judicium cenſeri: Et populũ eundem eſſe, qui nunc eſt, & qui ab hinc centum annis fuit. Navim quoque, quæ mutatã veteri materiã nova ſuffecta eſt, non aliam, ſed eandem eſſe exiſtimari. Quod ſi aliter dicimus (ait textus) utiq; foret, ut nos qui immutamur cottidiè, iidem non eſſemus, qui ab hinc anno fuiſſe-

60 fuiſſemus. Eodem modo ſtatuendum erit
de civitate ſeu Univerſitate: Etſi enim omnes
in ea mortui ſint, nec unus ſuperſit ex illis, qui
tempore privilegii conceſſi fuerunt; Nihilo-
minus civibus fato perfunctis alii ſuffecti ſint,
eadem adhuc civitas, eadem Univerſitas cen-
ſetur, quę ab initio tempore dati privilegii fuit,
arg. d. l. 76. ff. de judic. l. mortuo bove. 70. ff. eod. tit.
61 Et hinc privilegium Univerſitati datum per-
petuum eſt, & ad poſteros tranſitorium, ſimi-
lem rationem habemus in grege teſtamento a-
62 licui legato. Licet enim hic grex adeò immu-
tatus ſit, ut ne ovis quidem, quæ ſcripti legati
tempore fuit, hodie ſuperſit, ſed omnis ex ſo-
bole poſtea natâ ſuffectus ſit; Eundem tamen
gregem dici, atq; ideo hoc caſu legatum teſta-
mento deberi conſtat: Quia cum quid in lo-
cum alterius ſufficitur, idem exiſtimari haut
dubium eſt, teſte Pomponio *in l. in grege.* 22. &
Ulpiano *in l. grege 21. ff de legat.* 1. Menoch. *d. loc.*
Eleganter Alex. ab Alexand. *lib.* 3. *Genial. dier.*
c. 1. Marin. Freccia *tract. de ſub feud. lib.* 2. *de au-*
thor. Baron. & in c. Doctores ſcribunt. verſ. comes
63 *creatur. n.* 74. An vero quoddam privilegium ſit
mixtum, & ſic tertia privilegii conſtituenda ſit
ſpecies? Quod affirmare videtur Oldendorp.
tract. de jure ſingulari, in cap. Quotuplex ſit jus ſingu-
64 *lare. circa fin.* Sed pace tanti viri dixerim ego ex-
empla ab eo adducta ad alteram privilegii ſpe-
ciem commodè referri poſſe; ut ejuſmodi be-
neficia connumerentur inter privilegia realia,
& ſic nō opus ſit, aliquod mixtum privilegium
ſive tertiam privilegii ſpeciem conſtituere, ut
quoq; ſtatuiſſe video Philippum Matthæi *ad l.*
65 *in omnibus.* 86. *n.* 31. *ff. de R. I.* in unoquoq; enim
privilegio attendēda eſt proxima & immediata
cauſſa conceſſionis; & ſic à potiori heîc ſemper
fiet denominatio. Qua ratione beneficia mi-
norum, mulierum, filiorum familias (quorum
meminit Oldendorp. *d. loc.*) cum eadem non tā
eorū perſona quam ipſa læſio extorſerit, realia
eſſe & ad hæredes tranſire, judicandum eſt;
Generaliter verò in hac materia obſervandum
66 eſt, Privilegium, cum ſit jus ſingulare contra jus
commune indultum, ſtricti juris eſſe *c. porrò.* ubi
gl. *extr. de privileg.* Gail. 2. *obſ.* 2. *n.* 14. pulcrè &
67 latè Weſemb. *p.* 1. *conſil.* 1. *n.* 56. Et ideò ſtrictè
quoq; eſſe interpretandū, & in ſua forma & te-
nore, qui diligenter inſpici debet, præcisè ſer-
vandū *d. c. porrò. l. quicquid adſtringendæ.* 99. *ff. de*
68 *V. O.* Niſi per privilegium ad jus commune fiat
reductio, quo caſu latè interpretandū eſt Dec.
in l. in omnibus. 69. *n.* 11. *ff. de R. I.* Ant. de Butrio
& Panorm. *in c. cum olim. per illum text. extr. de V.*
69 *S.* Quod ſi privilegium ſit contra jus tertii, tum
id ſtrictam recipere interpretationem conſtat
ex c. ex literarum. de author. & uſu pall. l. jus ſingu-
70 *lariter. ff. de legib.* Weſ. *d. conſil.* 1. *n.* 65. Hinc in
privilegiis non fit extenſio de perſona ad per-
ſonam *c. ſanè. extr. de privileg.* Dec. *in d. l.* 69. *n.* 6.
& conſil. 516. Eleganter Peck. *in c. privilegia n.* 7.
verb. extinguitur. de R. I. Gail. *d. lib.* 2. *obſ.* 144. *n.* 8. ſi
privilegium ſit perſonale; ſecus ſi ſit reale Me-
71 noch. *de præſumpt.* 103. *n.* 46. Nec de loco ad lo-
cum fit extenſio Dec. *in d. l.* 69. *n.* 6. Cagnol. *n.* 8.
Bald. *in l.* 1. *C. de legib.* Coler. *de proceſſ. execut. p.* 1.
c. 4. *n.* 17. Nec de contractu ad contractum An- 72
gel. *conſil.* 272. Dec. & Dd. *dd. loc.* Si immunitas 73
ex contractu deſcendat; realis eſt, & ad hære-
des tranſit, etiamſi illorum nulla facta ſit men-
tio: idque propter naturam contractus & præ-
ſumptam affectionem contrahentis & acqui-
rentis, qui naturæ ductu & ſucceſſori ſuo pro-
deſſe cogitat *l. ſi pactum. ff. de probat. cum ſimilib.*
Burſat. *conſil.* 16. *n.* 44. Cephal. *conſ.* 58. *n.* 38. Gail.
2. *obſ* 2. *n.* 15. Tap. *in d. l. fin. c.* 3. *n.* 21. *p.* 2. Menoch.
de præſumpt. 103. *n.* 21. *&* 24. Cumq; Principū
beneficia latè interpretanda ſint, *l.* 3. *ff. de conſtit.*
Princ. ubi Coſtal. præſumendum eſt, ejuſmodi
beneficia Principes concedere voluiſſe etiam
pro hæredibus & ſucceſſoribus Menoch. 3. *præ-*
ſumpt. 103. *n.* 20. confer eundem *ibid. n.* 31. Simili
modo Immunitas præſcriptione acquiſita cen- 74
ſetur realis; cum ſemper acquiratur rei, cuius
favore acquiritur Crav. *conſ.* 10. *n.* 11. Surd. *conſ.*
525. *n.* 25. De ſignis, ex quibus cognoſcitur & 75
præſumitur perſonam ipſam fuiſſe proximam
dati privilegii cauſſam, prolixè agit Menoch. *d.*
præſumpt. 103. *&* 6. *præſumpt.* 40. Confer Gail.
2. *obſ.* 2. Quid ſi in dubio verſemur, utrum per-
ſonæ, vel cauſæ, vel rei facta ſit privilegii con-
ceſſio? Tum privilegium reale cenſeri, multi
tradiderunt, quos recitat & ſequitur Menoch.
d. præſumpt. 103. *n.* 29. Verū heîc ad conjecturas
recurrendum exiſtimarem cum Bellono *conſil.*
20. *n.* 9. *verſ. præterea.* Menoch. *d. loc. n.* 31. *usque*
ad n. 44. *incluſivè*; quæ conjecturæ & indicia 76
potiſſimum ſumuntur à qualitate (1) ipſius
concedentis, (2) perſonæ, cui facta eſt conceſ-
ſio (3) verborum in privilegii Diplomate ex-
preſſorum, (4) à qualitate ſeu natura ipſius rei
conceſſæ, (5) actus faciendi & exequendi (6)
ab obſervantia, ut ſi privilegium per multos an-
nos continuatum ſit in hæredes primi acqui-
rentis, tum reale eſſe præſumitur; De quibus o-
mnibus & ſingulis fusè Menoch. *d. loc.*

Tertio. Immunitas alicui indefinitè con- 77
ceſſa, nedum ad bona acquiſita, ſed etiam ac-
quirenda & futura, uti & ad novam oneris im-
poſitionem rectè trahitur & extenditur per
text. *in l. ſi ſervitus. ff. de ſervit. urban. præd. l. grege.*
ff. de pign. l. fin Cod. quæ res pign. oblig. poſſ. l. fin. §. fin.
ff. de liber. legat. l. grege. ff. de leg. 1. *l. peculiū. ff. de leg.*
2. *l. mācipia. & l pen. ff. de fund. inſtruct. c. quia circa.*
de privileg. ubi privilegium, de nō ſolvendis de-
cimis, extenditur etiam ad decimas futuras. Ad
idem eſt text. *in c. cognovimus.* 12. *q.* 2. ubi quarta
debetur clericis, etiam de reditibus Eccleſiæ
noviter acquiſitis. Hinc aucta exempti poten-
tiâ, augetur & ipſa Exemptio & caſtro exempto
per Principem, ſi creſcit vel augetur caſtrum,
augetur exemptio. Bald. *in l. cum fundus. ff. de le-*
gat. 1. Gilman. *lib.* 2. *deciſ. Cameral. deciſ.* 54. *n.* 50.
& ſeqq. Augmentum enim cenſetur eodem ju- 78
re, quo res, cui adjungitur, latè Solon. de Pace
quæſt. civil. q. 6. *n.* 16. Tiraq. *de retract. lign.* §. 1. *gl.*
18. *n.* 51. *& ſeqq.* Sixtin. *lib.* 2. *de Regalib. c.* 6. *n.* 25.
Et qui immunis eſt ab ipſa impoſitione, ab au-
ctione quoque immunitatem meretur, ne per
indirectum admittatur, quod ob eandem ra-
tionem,

tionem directò fieri prohibetur Menoch.*conſ.* 105.*n.* 8.ſic vectigal univerſum quid eſt, quod cum augmento & diminutione tranſit: Semel itaque data ab eodem immunitate augmentum, cujus non extat principale exigi non po-
79 teſt. Menoch. *d. conſ.* 105.*n.*27.*& ſeqq.* ut proinde vectigalibus, Principis alicujus territorio impoſitis, exemptum, ab his, quæ in terris noviter acquiſitis ſolvenda ſunt, liberum cenſeri rectè reſponderint Menoch.*conſ.* 201.*n.* 148. *& conſ.* 105.*n.* 8. Natta *conſ.*340.*n.*25. Decian. *conſ.*23.*n.*71.*vol.*3. Fab.de Anna *d. conſ.*61.*n.* 18. Sixtin. *inter conſil. Marpurg. conſ.*14.*nu.*98.*lib.*1. Horat. Carpan. *ad Statut. Mediolan. part.*2.*c.* 66. Tap. *in d.l.fin.p.*1.*c.*4.*n.*7.*ff. de conſtit. Princip.* Sic terrâ cum functionibus fiſcalibus per inveſtituram indefinitè conceſsâ, comprehenduntur etiam futuræ numerationes Joan. Vincent. de
80 Anna *in c.* 1.*n.* 265.*& ſeq. de Vaſal. decrep. ætat.* Atque ita in indivuo privilegium immunitatis extendi ad novam oneris impoſitionem, poſt conceſſionem immunitatis ſupervenientem reſpondit Alexand.*conſ.*168.*n.*11.*& conſ.*195. *n.*8.*vol.*2. Natta *conſ.*160.*n.*27.*& conſ.* 274.*n.*9. Pariſ.*conſ.*68.*n.*11.*vol.*1. Menoch.*d.conſ.*70.*n.* 2. Burſat. *conſ.* 3.*n.*14.*& conſ.*138.*n.*32.*&* 33.*l.*2. 2. Gallia *conſ.*3.*n.*14. Cæſ. Manent. *conſ.*85.*nu.* 60.*&* 62. Surd. *conſ.*262.*n.* 34.*& ſeq.* Coſta *conſ.* 58.*in princip.* Marcabrun.*conſ.*40.*nu.* 151. Egregiè Fab.de Anna *conſ.*61.*n.*1.*& per tot.* Georg. Everhardi *conſ.*27.*n.*39.*lib.* 1. Cardinal. Thuſc. *in lit. E. concl.*560.*n.*10.11.12.*per tot.* amplè Joſeph. de Seſe *lib.*2.*deciſ. Regn. Arragon.*160.*nu.*1.*& ſeqq. uſque ad n.*18. Tap. *in d.l.fin.p.*1.*c.*4.*n.* 7. Pelaez *p.*1.*de majorat.q.*10.*n.*4.

81 Declaratur & ampliatur prædicta concluſio; Licet de gravi præjudicio concedentis, vel etiam de damno tertii agatur, Pariſ.*d. conſil.* 68. *n.*10.*vol.* 1. dicens, hanc eſſe veriorem & communiorem ſententiam. Cacheran. *d. deciſ.*136. *n.*1. Surd. *conſ.*262.*nu.*51. Fab. de Anna *d. conſil.* 61.*n.*16. Caheran. *d. deciſ.*136.*n.*1.*in fin.* Guid. Pap. *deciſ.*265. ubi comitatus adjunctus Delphinatui gaudet eiſdem privilegiis & immunitatibus Delphinatus: *Et deciſ.* 489. ubi con-
82 cludit, Privilegium Exemptionis pedagii à Principe conceſſum cenſeri conceſſum, etiam quoad villas poſtea quæſitas. Ac generalter jus
83 aliquod univerſum, quod poteſt recipere augmentum & deminutionem, comprehendere futura, reſpondit Bertazzol. *conſ. civil.* 72.*n.* 10. *&* 11. latè Menoch. *conſ.*201.*n.*146. Hieron. à Monte *tract. de finib. reg. cap.*3.*in fin.* Contard *in l. unic. C. ſi à mom. poſſ. app. limitat.*3.*n.* 19.*& ſeqq.* Gregor. Tholoſan. *lib.* 2. *de Repub. c.*4. Adpoſitè
84 huc facit doctrina Surdi *conſ.*27. exiſtimantis, ſi quis cum Abbate & capitulo conveniat, quod, molendinum Eccleſiæ teneatur molere ſibi & familiæ pro certa annua penſione; quamvis creſcat familia in tantum, ut unuſquiſque filius per ſe tantam habeat familiam, quantam tunc habebat pater, tenebitur Monaſterium ſervare conventionem, nec augenda erit penſio. Cui tamen traditioni aliquatenus contravenire videtur Steph. Gratian. *deciſ.* 89.*nu.*10. Coſta *tr. de fact. ſcient. & ignor. inſpect.* 26.*n.*7. Propius & ferè in ſpecie accedit quod diſpoſitio facta per nomina univerſalia collectiva (uti eſt Grex, Peculium, Patrimonium, Hæreditas, Collectas, Functio fiſcalis, &c.) ſemper includat augmentum ſuperveniens & comprehendat futura, per text *in d. l. grege. ff. de pignor. & d. l. grege. ff. de leg.* 1.*& d. l. peculium. ff. de leg.* 2. Natta *d. conſ.*160.*n.*24.*& conſ.*340.*nu.* 12. Surd. *conſ.*313.*n.*13. Perquam doctrinam rationes contrariæ ſententiæ majori ex parte dilui ac proſterni poſſunt. Dicitur autẽ nomen collectivum & univerſale, quod plura complectitur corpora collectiva *l. prædia.* §.*fin. ff. de fund. inſtruct.* uti eſt Grex Peculium, Patrimonium, Hæreditas, Collecta, Fũctio Fiſcalis, &c. Et ita Immunitas cõceſſa bonis civiũ, complectur bona futura, etiam in præjudicium tertii, Natta *d. conſ.*340.*nu.*13. Quod ſi dicatur verba debere intelligi Rebus ſic ſtantib. *l. quod ſervus. ff. de condict. ob cauſſ. l. Paulo Callimacho.* §. 1.*ff. de leg.*3 Reſpondeo, quod in univerſalibus ſemper dicitur manere idem ſtatus rerum, licet aliquid addatur, vel diminuatur, *d. l. grege. ff. de pignor. & de legat.* Et hoc procedit in omni verbo univer- 86
ſal: unde privilegium Exemptionis datum Nobili pro toto ſuo diſtrictu, ſi deinde diſtrictus augeatur evidenti & patenti, non latenti incremento; ut quia emit multas univerſitates agrorum, & ſic per modum acceſſionis ſuum auxit territoriũ, extenditur ad tale augmentũ exemptio; Quia territorium & diſtrictus eſt quid univerſale ſeu univerſalitatis comprehenſivum, certit limitibus minimè ſubjectum poſt Bart. & Bald. Joſeph. de Seſe *d. deciſ.*160.*n.*17. Idem dicendum eſt de Juriſdictione, quam per allu- 87
vionem augeri pulchrè tradit Molin. *in conſuet. Pariſ. tit.*1.§.1.*gl.*5.*in verb. le fief. n.*166.*& ſeqq. in noviſſima Editi.* Et omnium fuſiſſimè Joan. Bapt. Aymus *tr. de alluvion. jure lib.*2.*c.*6.*per tot.* Et poſt hunc Bertazzol. *conſ. civil.*72.*n.* 7. 8. *&* 9. & inſinuat poſt alios Roſenthal *de feud. c.* 10. 88
*concluſ.*44.*num.*34. Nec quicquam nocet text. *in cap. tua nobis.* §. *fin. de decim.* ubi conceſſio decimarum facta laico in feudum, non operatur quoad Novalia: Et ſic videtur, quod privilegium non comprehendat futura, ſed ſtrictè ſit intelligendum in his, quæ ex natura rei concedi non poſſunt, prout ſunt Tributa, 89
Collectæ & functiones fiſcales. Reſpondetur enim, in d. textu conceſſionem factam fuiſſe laico, & ſic adeſſe defectum & incapacitatem perſonæ, quæ decimas tenere non poteſt, proindeque conceſſio ſtrictè eſt intelligenda. Abb. *in d. c. tua. n.*7. ſecus quando conceſſio eſſet facta perſonæ habili; quia, etiam quod vergeret in præjudicium tertii, comprehenderet 90
futura, & ſic Novalia *c. ex parte de decim.* Secundò *in* §. *fin.* loquitur de contractu infeudationis, qui cum ſit contractus, intelligendus eſt de terris, quæ erant tempore contractus, non de futuris: ſecus in privilegiis & conceſſionib. quæ largam interpretationem recipiunt etiam in præjudicium tertii, & latiſſimè, quando agi- 91
tur de præjudicio concedentis tantum. Ita Innocent.

nocent. *in d. c. tua.* Tertiò advertendum eſt, quod quando eſt conceſſum jus decimandi, veniunt etiam decimæ futuræ, & ſic Novalium. Secus, ſi eſt conceſſa decima. Ita Riminald. Jun. *conſ.* 504 *n.* 19. *vol.* 5. poſt Dec. *conſ.* 22. *n.* 56. *vol.* 1. Erneſt. Cothman. *conſ* 47. *n.* 31. *vol.* 4. *per*
92 *quia circa. ubi Canoniſtæ extr. de privileg.* Quartò text. *in d. c. tua* §. *fin.* procedit tantum in conceſſione Summi Pontificis; quæ latiſſimam interpretationem admittit. In puncto Dec. *conſ.* 22. *nu.* 39. *vol.* 1. Ad alia, quæ in contrarium adduci ſolent, latiſſimè reſpondet Menoch. *d. conſ.* 201. *à numero* 154. *uſque ad n.* 168. *vol.* 3.

Quartò Privilegia quævis hanc interpreta-
93 tionem ſemper admittunt, ut ex Neceſſitatis vel utilitatis publicæ lege æſtimentur Dd. *in l. jus ſingulare. ff. de legib. & in l. fin. ff. de conſtit. Princip.* Erneſt. Cothman. *conſ.* 47. *n.* 361. *vol.* 3. Quâ interpretatione privilegia illa ita temperantur ac reciduntur, ut civium Exactionibus obnoxiorum numerus augeatur; & plures levius, quam pauci onera portent *l. omnium. C. de omn. agr. deſert. lib.* 11.

Licet ergo Privilegium quodcunque ab ini-
94 tio conceſſum, æquitatis ratione nitatur; ſi tamen in progreſſu iniquitatis colore inficiatur, ſi iniquum eſſe incipiat; ſi enormem læſionem contineat, ſi adverſus publicum bonum tendere deprehendatur; modò eſſet cauſſa diſpenſationis ſeu conceſſionis; ipſo jure expirat & concidit, per text. *in l. ex facto. verb. etenim iniquum.* ubi Bart. *eleganter ff. de condic. & demonſtrat. c. per extr. de Cleric non reſid.* Wameſ. *conſ.*
95 1. *num.* 4. & 34. *cent.* 1. Si verò cauſa non ceſſet, ſed alias poſtea privilegium reducatur ad iniquitatem, etiam, abſentibus partibus, ſuperior illud limitare ac in totum revocare poteſt. Azeved. *in conſtit. Reg. Hiſpan. lib.* 6. *tit.* 1. *l.* 1. *numero* 81. Georg. Everhardi *conſil.* 7. *numero* 8. & 9. *vol.* 1. Hinc Lucas de Penna *in Rubr. C. de ex-*
96 *cuſ. mun. lib.* 10. ait, Immunitates eſſe reſtringendas, eò quod redundent in diminutionem publicæ utilitatis, vel etiam in præjudicium reliquorum, qui ex earum immunitate gravantur. Ideoque peccare immunitates has ſine cauſa concedentes, ſcribit Azeved. *d. lib.* 6. *tit.* 14. *l.* 21. *numero* 4. Hinc Alexander Tertius Pontifex *in cap.* 4. *dilecti. de privileg.* Archiepiſcopis minatur: Pro certo ſciatis, inquiens, quod nos conceſſa vobis privilegia decurtabimus, cum Eccleſiæ Romanæ ſcri-
97 ptis authenticis obviare minimè timeatis. Unde & regulam colligunt interpretes, quod ſuis privandus ſit privilegiis, qui derogat alienis, Et rectè quidem; Maximè enim conſentaneum eſt, ut quiſque juris in alium ſtatuerit, eodem utatur & ipſe.

——— *Neque enim lex juſtior ulla eſt,*
Quam necis artifices arte perire ſuâ:

Cùm & divinitus ita plerumque eveniat, ut eó, ferè puniantur homines, in quo deliquerunt, ſecundam Philonem, vel quiſquis eſt author, *Sap. c.* 11. Et ſane jus abrogari, quo abutuntur in Reipublicæ perturbationem privilegiarii, quid juſtius? Cives cum civibus convenire, quid congruentius? Communi lege diſtringi omnes, quid cautius? Dilectionis neceſſitudinem ſervare, quid manſuetius? ſub una pietate Deum omnes colere; quid ſalubrius? Et tamen id efficitur privilegiis, ut cives à civibus diſſentiant, legum vis non omnes æquè comprimat, mutua odia dilectionem fugent, pietas in Deum paſſim tepeſcat. Ubi enim inæqualis fortuna, inæqualis ſit & voluntas, eſt neceſſe, & ſic diſſenſio, ubi à legum nervis ſolvuntur alii, alii obſtringuntur, juſtitiæ libra propendeat, opus eſt, ubi quis affligi ſe, alium deliniri videt, in odium concreſcat certum eſt, ubi odium, ibi peccatum, ubi peccatum, ibi pietas aut nulla aut adultera ſit, non eſt, qui neget. Petil. *lib.* 7. *Exatch. cap.* 21. *in fin.* Hinc generaliter privilegia, quæ ex poſt facto enormem læſionem & iniquitatem continent, quæque incipiunt eſſe publicæ utilita- 98
ti damnoſa, revocari poſſe decidit Franciſc. Marc. *deciſ.* 529. *numero* 8. & *ante numero* 12. *p.* 1. ubi tradit, Ludovicum Delphinum, cum pædagia & Gabellæ Delphinales vergerent in enormé ipſius præjudicium, propter varias libertates & exemptiones, illas reſtrinxiſſe ad res pro uſu quotidiano & victu, neque amplius permiſiſſe in mercibus & cæteris rebus tranſportatis. Cui ſuffragantur Azeved. *d. lib.* 6. *tit.* 1. *l.* 1. *numero* 80. & *tit.* 5. *l.* 8. *num.* 6. *tit.* 6. *l.* 21. *numero* 1. & 2. Georg. de Cabedo *deciſ.* 19. *numero* 7. & 8. *p.* 2. Cancer. *var. reſolut. cap.* 3. *numero* 425. Conzen *lib.* 5. *Politic. cap.* 18. *numero* 7. *per d. c. dilecti. d. c. ſuggeſtum. de decim.* Rationem poteſtatis revocandi hanc adſignat Alberic. Gentil. *lib.* 3. *de. jure belli cap.* 16. *fol.* 620. ut ſcilicet Subditi ſemper ſerviant cum timore & reverentia. Hinc 99
quoque privilegium ſtatim perdere vires ſuas, quam primum reincidit in iniquitatem voluit gl. *in c. reſcripta.* 35. *q.* 2. Abb. *in c. cum ad* 100
hæc. de Cler. non reſid. Roland. *conſil.* 1. *num.* 162. 163. & 164. ubi ait, hoc procedere non tantum, ſi privilegium illud incipiat eſſe nocivum 101
ipſi concedenti, ſed etiam, ſi ex poſt facto enormiter lædat tertium. Schrader *conſ.* 23. *nu.* 124 *vol.* 2. Surd. *deciſ.* 236. *n.* 22. Marta *lib.* 1. *de Iuriſd. c.* 33. *n.* 103.

Quam in rem elegans & erudita pro Magi- 102
ſtratu populoq; Colonienſi contra Clerũ Colonienſem aſſertio extat Johannis Oldẽdorpii JCti in qua fusè diſputat & oſtendit, privilegia ſimulatq; lædere ac gravare incipiant, tollẽda, & veluti juri divino, naturali, gentium, civili contraria, atque ſocietati humanæ pernicioſa damnanda & exſtirpanda eſſe. Pari ratione ſi lex ab initio utilis, poſtea inutilis & noxia eſſe incipiat, ſecundum eam cives agere non tenentur; Quia tam diu Legiſlator eam vim habere voluiſſe videtur, quamdiu ejus utilitas duraret Dom. Sot. *juſtit. lib.* 1. *q.* 6. *art.* 8. Vaſqu. *ill. quæſt. c.* 46. *lib.* 1. Quo reſpectu quoque Statutum, quod 103
continet iniquitatem & injuſtitiam, invalidum

lidum eſſe ſcribit Tib.Decian. *in pract. crimin. lib.2.c.32.n.28.* Atque ut Statutum validi nomen mereatur, juſtum,honeſtum &rationabile eſſe debet, *c. erit.autem lex.diſt.*4.Dec.*conſil. 606.n.13.*Cacheran.*deciſ.*17.*n.*8.

104 Etſi verò Albericus Gentilis vir alioquin acutiſſimus eadem ratione Anſeaticis Civitatibus privilegia ab Anglis Regibus tributa adimi,aut certè aliquantum imminui poſſe contendat,eò, quod in graviſſimum ipſorum Anglorum Mercatorum exeant damnum, adeoque & in iniquitatem, dum exteros meliori facerent condicione,quàm ſuos,inſuperque Angli æquale ſibi & Anſeaticis petant jus; dum alii exteri multò ferant iniquius: attamen fal-
105 litur in eo Gentilis aliquid humani paſſus. Privilegia namque hæc non ex mera Regum gratia & titulo lucrativo, ſed ob fida & firma confœderatorum Civitatum auxilia, quæ Regnum Angliæ turbidis & anomalis temporibus, præſertim in bello Eduardi III. adverſus Philippum & Johannen Valeſios, Galliæ Reges, feliciter geſto, expertum eſt, Hanſæ Teutonicæ obvenerunt. Quibus ſuppetiis auxiliaribus meritiſque moti Reges ſanciverunt,negotiatores Teutonicos illius Collegii nullis novis vectigalibus, tributis, exactionibus,ſubſidiis, aliiſque præſtationibus onerandos, ſed
106 immunitates illis olim conceſſas indultaſque integras atque inviolatas perpetuò relinquendas eſſe. Eſtque Decretum illud peculiari quoque Diplomate confirmatum & à Richardo II.Henrico IV.V.& VI.religiosè obſervatum: donec ardente inter Anglos & Danos bello, quum in HelleſpontoDanico Anglorum naves interceptæ eſſent, naves viciſſim Teutonicæ ſexaginta à piratis Anglis captę ac ſpoliatæ ſunt, quæ res initium bello triennali Anglis cum civitatibus Anſeaticis præbuit. Neque ante potuerint offenſi animi pacati,quàm interventu Caroli Burgundi, qui Eduardi uxorem duxerat, reſtitutis Hanſicæ Societati veteribus in Anglia privilegiis, Teutonicæ Nationis ſpiritus lenitus eſſet Trajecti ad Moſam Anno 1474. Ab eo tempore annos circiter octoginta ſub Richardo III.Henrico VII.& VIII. atque Eduardo VII. Germani immunitates ſuas in Anglia retinuerunt, privilegiaque illi collegio conceſſa quatuordecim retrò Regum ſigillis confirmata ſunt, quæ inſtinctu Aulicorum quorundam, poteſtatem Regis abſolutam efferè efferentium, & frigidam ſuffundentium, labefactari aut funditus ſubverti, non inhumanum modò, ſed & ab omni juris, juſtitiaque tramite alienum foret.

107 Taceo, quam gtaviter pactorum horum publicorum violatores à pactorum licitorum
108 vindice ſint correpti, & nonnunquam cum proſapiæ deletione caſtigati. Adde, quod communi Interpretum placito receptum ſit Privilegium conceſſum non Subdito revocari non poſſe Loffred.*conſil.38.numero* 27. Purpurat.*conſil.*580.*numero* 27.Paſeth.*conſil.*18. *numero 6.* Gail.2.*obſ.60.numero* 17. Roderic, Suarez *allegat.28.n.*14.Boſſ.*tit.de Principe n.*15. Tap.*in d.l.fin.c.*11.*nu.*57.*p.*2. Sanchez *lib.*8.*de Matrimon.diſput.*33.*n.*5.Sixtin *lib.*1.*de Regalib.c.6.n.8.*

Quinto Obſervandum eſt & illud, Quod 109
Immunitatis privilegium, etiam verbis generalibus conceptum,non comprehendat Collectas, ob bellum vel aliam Neceſsitatem aut utilitatem publicam indictas,& quod à publicis Imperii penſitationibus ob ejuſmodi Neceſsitatem publicam ſupervenientem indictis vix ulla privilegia, libertates,immunitates,indulta, Conſuetudines, perſonarum vel bonorum qualitates excuſent *l.in honoribus §.qui muneris.ff.de vacat.mun.l.*1. *C.de vacat.publ.muner. lib.*10.Franciſc.Marc.*deciſ.*457.*num.*18.*verſ.ſed contrarium.p.1.* Franc. Vivius *in commun. Opin. verb. Immunitas.* Gail.2.*Obſ.52.n.* 26.Menoch. *conſ.*1105.*n.36.& ſeq.*Natta *conſil.*139.*n.* 11.*& conſ.*160. Exempli gratiâ: Dux ſeu Princeps quiſpiam civitati ſuæ Ducali privilegium Immunitatis indulſit, & quidem generaliter & ſimpliciter,ut neque munera perſonalia,neque patrimonialia ſubire cogantur. Dein urgentibus Reip.neceſsitatibus Princeps nihilominus à civibus ſuis privilegio munus Collectas exigit, eoſque compellit ad ſolutionem onerum militarium,& à bello dependentium, pro rata cujuſque æris. At cives in eo Principi contradicunt,exiſtimantes,ſe non teneri ad Contribuendum & inhærent verbis ſui privilegii Ducalis, quo indiſtinctè ipſis à Principe ex certa ſcientia & ex plenitudine poteſtatis Immunitas conceſſa ſit à quibuſcunque muneribus etiam merè patrimonialibus, Quod fieri poſſe adparet *ex l.un.de decret.Decurion.ſuper immunit.quib.conced.lib.*10.*tit.* 46. Bart. *in l. ii qui n.3.ff.de jur.immunit.* Et cur fieri non poſſet, cum Princeps poteſtatem habeat concedendi ejuſmodi Exceptiones *l.ſunt munera.in fin.ff.de vacat.muner.* Sed heîc Replicando urget Princeps contra ſuam Civitatem,quod Privilegium Immunitatis alicui generaliter conceſſum,non includat caſum publicæ utilitati contrarium *l. jubemus nullam.*10.& ibi Bald.*C de SS.Eccleſ.l.*1. *C.ut nemin.lic.ab empt.ſpec.ſe excuſ.& de mun.Sitocomiæ lib.* 10.*tit.*27.text. & gl.*in c. pervenit. extr.de immunit. Eccleſ.* Duplicando inſurgunt Cives, adſerentes, quod in Replicis id, quod in quæſtione eſt,non rectè pro argumento ſumatur: De eo enim heîc quæri ajunt,an prædicto caſu cives, non attentâ privilegii iſtius generalitate, collectari poſsint, ſi neceſſaria & publica occurrat utilitas exigendi Collectas, puta ſi ſubſit timor belli,vel qua alia urgens neceſsitas? Negant hoc Subditi: Sed Triplicando idem affirmat Princeps per prædd. textus, additâ illâ ratione: Quia privilegium illud generaliter indultum, reſtringendum ſit ad onera ſive munera ordinaria (quorum impoſitio certa & generali lege proviſa eſt, ita ut quotannis recurrant, & certam habeant præſtationem, ut Indictiones ſive Tributa, vulgò Steuren: Gail. *d. obſ.* 52. *num.* 9.) Et regulariter etiam ad extraordinaria (quæ

propriè collectæ vocantur, neque certam ac annuam habent præſtationem, ſed ex voluntate Superioris variantur Gail. *d. obſ.* 52. *numero* 10) ſolita nimirum; non autem ad inſolita, quæ ob ſupervenientem caſum inſolitum, & neceſſitatem improviſam indicuntur. Quia ad incognita privilegium, quantumvis amplum, non extenditur: Neque enim princeps tempore conceſſionis privilegii Immunitatis, de caſu inſolito & non veriſimili cogitaſſe cenſetur. Hinc colonus dicitur habere remiſſionem penſionis ob caſum inſolitum, etiamſi ex pacto caſum in ſe receperit fortuitum, cum de eo non intelligatur cogitaſſe, per not. text. *in l. jubemus.* 10. *C. de SS. Eccleſ.* & alios textus, quos allegat Gail. *d. obſ.* 52. *num.* 27. *& obſ.* 23. *numero* 18. *& ſeqq.* Qua de cauſa Menoch. *conſil.* 75. *num.* 28. *&* 29. *per c. privilegia extr. de privileg.* nec non Schurff. *conſil.* 59. *nu.* 23. *cent.* 1. in terminis terminantibus Collectarum exiſtimaverunt, privilegium immunitatis eſſe quàm ſtrictiſſimè interpretandum; Etiamſi ſit per modum contractus conceſſum, cum etiam in contractibus ea interpretatio ſit facienda, quæ minus obliget, quæque minus noceat Menoch. *conſil. num.* 52. Quia videntur contrahentes caſum omiſſum noluiſſe ſub illa conventione comprehendi Menoch. *conſil.* 238. *num.* 9. Pariſ. *conſil.* 21. *num.* 18. *&* 19. *vol.* 4. Anton. de Pratis *tract. de jurisd. Epiſcop. c.* 1. *num.* 8.

110 Et hanc ſententiam, ut de jure veriorem, in Camera Imp. aliſque judiciis inferioribus paſſim receptam uſuque comprobatam videmus, Mynſing. 4. *obſ.* 70. *num.* 3. Sixtin. *d. cap.* 14. *numer.* 125. *& ſeqq.* Heig. *lib.* 1. *quæſt.* 18. *numero* 26. authoritates Dd. affatim ſubminiſtrans. Et dictum eſt ſupra *cap. de Nobilibus* 15. *num.* 60. *& ſeqq.*

111 LIMIT. I. hoc poſterius Enunciatum, Niſi conſtet expreſsè & in ſpecie à talibus collectis immunitatem eſſe conceſſam Mynſing. *d. obſ.* 70. *num.* 9. ibi: poſt hæc ſcripta. Burſat. *conſ.* 16. *n.* 53. plures conglomerans *arg. l. ſunt munera. in fin. ff. de vacat. muner.*

112 LIMIT. II. Si in conceſſione Immunitatis, præſertim Cæſareo privilegio indultæ, verba univerſalia & geminata contineantur, videlicet, quod debeat quis eſſe liber & immunis ab omnibus & quibuſcunque oneribus; Quo caſu Exemptio rectè extenditur etiam ad onera belli Joh. Bapt. Plot. *tract. de in lit. jur.* §. 1. *n.* 17. Franc. Viv. *in verb. immunitas. nu.* 3. Cacheran. *deciſ.* 39. *num.* 17. *&* 20. Alexand. *conſ.* 30. *n.* 4. *&* 14. *vol.* 5. Hippol. Riminald. *conſ.* 2. *n.* 13. *&* 14. *& conſ.* 59. *nu.* 17. *&* 18. Burſat. *conſ.* 16. *nu.* 52. Pariſ. *conſ.* 68. *n.* 21. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 156. *n.* 23. Roſenthal *de feudis cap.* 5. *concl.* 86. *n.* 5. Pruckman. *conſ.* 27. *n.* 25. *vol.* 1.

Idem à Dd. in lecturis, tractatibus, Deciſionibus & conſiliis ſtatuitur, ſi poſt enumerationem aliquot ſpecialium onerum, addatur clauſula, *Et à cæteris gravaminibus* Natta *d. conſ.* 63. *num.* 14. vel clauſula *& alterius cujuslibet oneris*: quæ trahitur ad omnia, quæ quoquo modo ſub verbis generalibus includi poſſunt *l. ſed etſi quis.* §. *quæſitum. ff. ſi quis caution.* non tantum ad ſimilia, ſed etiam majora expreſſis Menoch. *d. conſil.* 156. *num.* 26. *&* 27. Roland. à Valle *conſ.* 5. *num.* 44. *& ſeqq. vol.* 1. Cravett. *conſ.* 780. *num.* 11. *&* 12. *verſ.* 3. ubi quamplurimos citat. Eſt enim Clauſula hæc implicativa univerſalis ejuſque virtutis & potentiæ reputatur, ut comprehendat non ſolum caſus expreſſos, ſed etiam improprios & majores expreſſis Dec. *conſ.* 77. Cravett. *conſ.* 294. *& conſ.* 308. Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 1. *quæſt.* 7. *num.* 20. *& ſeqq.* Et ſub eadem Clauſula venire etiam inſolitiſsima, tradit Crav. *d. conſ. n.* 7. Socin. *conſ.* 200. *vol.* 2. Dn. Beſold. *conſ.* 79. *n.* 1. *&* 2. *part.* 2. 113

De quo tanto minus ambigendum, ſi dictum ſit, quod privilegiatus penitus vel prorſus aut totaliter debeat eſſe liber & immunis: cum ejuſmodi dictiones, *penitus vel prorſus*, præciſam habeant naturam, idemque importent, quod omnino vel ſine diſtinctione: prout in hac ipſa materia conſideravit Natta *d. conſil.* 63. *numer.* 14. & ante eum Decius *conſil.* 113. *num.* 5.

Verba ſiquidem præciſa nullam reſtrictionem vel modificationem admittunt. Alex. *conſ.* 3. *n.* 4. *vol.* 1. & ubi verba præciſa univerſalia appoſita ſunt, privilegium immunitatis latè debet interpretari, quatenus verba ſonant Natta *d. conſ.* 63. *n.* 17. Idque inprimis locum ſibi vendicat, quando verba conceſsionis negativè concepta ſunt; veluti ſi dictum, quod quis non teneatur ad aliqua onera, vel quod nullo modo teneatur: tum enim multò magis omnia comprehenduntur: cum oratio negativa potentius operetur, & magis comprehendat omnia quam affirmativa: quia intenſius negat negativa, quam aſtruat affirmativa glo. *in l. hoc genus. ff. de condit. & demonſtr.* Unde licet indefinita locutio non comprehendat caſum inſolitum & extraordinarium *l. Sejo.* §. *medico. & ibi.* Bart. *de ann. legat.* hoc tamen non procedit in diſpoſitione indefinita negativa, quia ſub ea talis caſus comprehenditur, prout determinat Caſtrenſ. *conſ.* 170. *viſo puncto in ult. dub. lib.* 1. Multò magis itaque hoc locum habet, in negativa univerſali Menoch. *conſ.* 181. *n.* 78 Crav. *conſ.* 780. *n.* 12. Conſil. Marpurg. 19. *num.* 105. *vol.* 3.

Ejuſmodi privilegium & Diploma Cæſ. Majeſtas Sobrino & Amico noſtro certo & ſingulari Dn. GOSVINO MERCKELBACHIO JCto, excellentiſsimo, Comiti Palatino Cæſ. Ducali Br. & Lunæb. Cancellario meritiſſ. Anno 1623. uti & mihi Anno 1623. conceſsit, cujus prægnantia univerſalia, geminata & ullius reſtrictionis neſcia verba ita habent: Es ſoll D. M. mit Belegung vnd Einnehmung deß Kriegsvolcks vnd andern Beherbergungen vnd Gaſtungen/deßgleichen wachens/ reiſens/ Fronen vnd dergleichen dienſtbarkeiten/ für ſich ſelber vñ die ſeinigen/vnd ſonſtẽ aller andern beſchwerden/gantz vnd gar frey/exempt vnd entledigt ſeyn/Item die anzunehmen/keines weges getrungen werden/ Item Er ſoll im H. Reich 114

ſeiner

ſeiner güter halben mit gantz keinerley Stewr/ löſung/ aufflegung/ anſchlagungen hülff vnd anleggeld/wie vnd vmb was ſachen ſolches beſchehen oder fürgenommen/belegt oder beſchwert werden.

115 Ecce,ex hoc contextu(1)ad viſum oculi pater, quod poſt enumerationem aliquot ſpecialium onerum clauſula generalis ſubjiciatur vñ ſonſt aller andern beſchwerden/quę clauſula trahitur ad omnia, quæ quovis modo ſub verbis generalibus includi poſſunt,non tantum ſimilia,ſed etiam majora expreſſis & ſpecificatis, uti ſupra ex Menochio & aliis demonſtratum eſt.

Deinde (2)in continenti ſubjunguntur verba;gantz vnd gar frey: quæ verba, uti præciſa, nullam reſtrictionem vel modificationem recipiunt, uti ſupra oſtenſum. Porrò(3)additur in Diplomate keines weges/ nullo modo, de quarum Dictionum vi & poteſtate tradit Menoch.*conſi.*181.*num.*78.Sequitur(4) mit gantz keinerley Steur/ Löſung: ubi itidem verbum præciſum, gantz/ id eſt,*prorſus, omnino*,cum negativa univerſali voce, keinerley/ conjunctum non poteſt eſſe ſine ſingulari efficacia & virtute operandi,per ſupradicta.

116 Accedit (5) Quod ibidem ferè omnes ſpecies Exactionum, Collectarum, Contributionum, impoſitionum,onerumque tam ordinariorum quàm extraordinariorum nominatim enumeratæ, & nulla ſpecies excogitari poſſit, quæ ſub iſta verborum generalitate non comprehendatur : Quò faciunt tradita per Menoch.*d.conſ.*156.*num.*25.*&* 26.*ubi ait*, nomine ſubſidiorum Hilffgeld / omne genus oneris contineri,etiam quod ex cauſa neceſſitatis imponi ſolet.

Maxumè, cum(6)poſt enumeratas diverſas onerum ſpecies generalis clauſula ſubnectatur,wie vnd vmb was ſachen ſolches geſchehen oder fürgenommen / hoc eſt, quacunque ex cauſa onera iſtiuſmodi indicantur vel imponantur.

Juvat Septimò, quod immunitas conceſſa ob remunerationem vel bene merita etiam ab onerib.bellicis excuſet Hippol.Riminald.*conſ.* 289.*nu.*18.Roland.*conſ.*76.*num.*13.*&* 23.*vol.*2. Hieron.Pappon.*conſil.*157.*nu.*7.quæ benemerita probantur ſola aſſertione Principis concedentis,ex quo verſamur in actu ipſi Principi omninò licito & conceſſo Bart.*in l.ſi forte.nu.* 5.*ff.de caſtr.pecul.*Maſcard. *de probat.verb. bene-merita.concluſ.*184.*n.*4.& dicetur *infra n.* 177. *&* 178.

117 Deniq;extra dubietatis aleam poſitum eſt, ſi de onere belli cogitatum vel expreſſum ſit, quod tum etiam immunitas per Principem ſupremum conceſſa, ab onere belli quem liberum & immunem præſtat Cacheran.*deciſ.*39. *n.*21.*& deciſ.*91.*n.*13.Mynſing.4.*obſ.*70.*n.*9.*&* 10.Roſenthal *de feud.c.*5.*concl.*86.*n.*6.*& in lit. c.*Sixtin.*de Regal.lib.*2.*c.*14.*num.* 134. Idque omnes ſentire ſcribit Natta *conſ.*310.*n.* 1.*in fin. & num.*2.Menoch.*conſ.*156.*n.*32. Roland.de Valle *conſ.*76.*n.*24.*vol.*2.ubi putant ſufficere, ſi in genere cogitatum ſit de bello.Cogitaſſe autem Principem de bello in præſenti hypotheſi evincunt expreſſiſſima verba privilegii ibi,mit Belegung vnd Einnehmung deß Kriegsvolcks/deßgleichen wachens.Et in §.vnd damit gedachter.ubi de Salvaguardia agitur, in verbis,darzu in Kriegs Empörungen vnd andern Zeiten.

Licet igitur Immunitas, ex communi Dd. concluſione non porrigatur ad onera belli, ſi videlicet generaliter & ſimpliciter ſit conceſſa; Attamen præmemorata facti ſpecie,ubi immunitas verbis prægnantibus,geminatis & univerſalibus privilegiato eſt indulta , privilegium hoc extenſionem recipere & onera belli ſupervenientis includere arbitror,ne tantillum ſubdubitans,laterem lavaturum eum, qui vires hujus privilegii temerario auſu infringere , aut quovis modo contra illud attentare præſumpſerit.

Limit.III.Si vel ex ſolis conjecturis intelligi poſſit,fuiſſe de oneribus belli in genere cogitatum;utputa,ſi Immunitas conceſſa ſit tempore guerræ;aut,ſi conceſſio facta ſit ab oneribus cogitatis & incogitatis,ſolitis vel inſolitis: Quibus caſibus exemptio extenditur etiam ad onera belli Jaſ.*in l.ſi ex toto.num.*8.*ff. de legat.*1. Marc.*deciſ.*457.Cacheran.*deciſ* 39. *n.* 21. quem ſecutus eſt Mynſing.*d.l.in fin.*Roſenthal *de feud. c.*5.*concl.*86.*n.*5.*&* 6. Meichſner. *deciſ. Cameral. tom.*2.*lib.*1.*deciſ.*6.*n.*63.ubi id in cauſa Magiſtri Teutonici Ordinis contra Comites ab Ottingen votando adducitur. 118

Limit.IV. ſi publica utilitas vel neceſſitas amplius non duret, cum ea,quæ ab ejuſmodi utilitatem vel neceſſitatem inducta ſunt , non cenſeantur diutius durare , quam utilitas vel neceſſitas durat *c.quid pro neceſſitate.*1.*q.*1.*l.quapropter.*ubi Dec.*n.*3.*ff.de R.I.* 119

Quintò. Sed an privilegium conceſſum ad beneplacitum concedentis, auff wolgefallen/ morte ejus finiatur? Pone caſum: Princeps cōceſſit alicui privilegium hiſce verbis:Concedo tibi privilegium uſque ad meæ voluntatis beneplacitum,ſive quoad voluero, auff wolgefallen / oder ſo lang es mir gefallen wird(cum tali enim Clauſula ſæpius ſummum Principem privilegia conceſſiſſe teſtantur Gail. 2. *obſ.* 60. *n.*15.)numquid eo caſu morte concedentis finitur,vel quaſi per mortem conceſſione exſtinctâ, privilegium illud faciet revocatum cenſetur? 120

Ita volunt gl.& Interpp.*in c.ſi gratioſè* 5.*verb. expirat.de reſcript.in* 6.Cum beneplacitum ſive voluntas concedentis,morte ejus expiret, nec extendatur ultra tempus vitæ ejus, qui privilegium conceſſit. Perinde enim eſſe ajunt,ac ſi dixiſſet, donec vixero, niſi antè revocem; vel, donec moriar ; ideoque privilegium morte concedentis finiri & quaſi tacitè revocatum intelligi,exiſtimant. Quam ſententiam etiam ſequitur Bart.*in l. centeſimis* 46.*verſ. ergo dicas. ff.de V.O.* Carol. Tap.*ad d. l. fin. de Conſtit.Princip.p.*2.*cap.*3.*num.*8.*junctis num.*14.15.17.*&* 18. ubi eam declarat , & limitat. Sixtin. *de* 121

Regalib.lib.1.c.6.n.44. Natta conſil.608.num.5. Joh. Bapt. Coſta conſil.58.num.4. ubi porrò ex Socino tradit, Immunitatem ad beneplacitum conceſſam, nedum expirare morte concedentis, verum etiam illius, cui facta eſt conceſſio: ſubjungens tamen, ſecus eſſe, ſi privilegium non ſimpliciter ad beneplacitum conceptum fuerit, ſed verbis, quæ ſonent in actum poſitivæ novæ voluntatis ipſi conceſſioni adpoſitæ; putà, donec revocavero: Quia tunc beneplacitum morte concedentis non expirat poſt Bart.

122 Moventur Primò arg.d.c.ſi gratioſe.5.ubi diſtinguitur inter duos caſus: aut Pontifex gratioſè alicui conceſſit beneficium uſque ad ſuæ voluntatis beneplacitum; aut conceſſit uſq; ad Apoſtolicæ ſedis beneplacitum. Priori caſu expirare dicitur huiuſmodi gratia ſive beneficiũ, per obitum concedentis: ex eà ratione, quia per eius obitum beneplacitum illud omninò exſtinguatur. Poſteriori verò caſu beneficium perpetuo durat; niſi à ſucceſſore fuerit revocatum: Ratio ibidem ſubjicitur; Quia Sedes ipſa (Apoſtolica ſcil.) non moriatur. Et idem dicendum Dd. ajunt, ſi adponatur illa Clauſula; ad beneplacitum Cæſ. Majeſtatis: Quia hæc clauſula reſpiciat non tam perſonã concedentis, quàm dignitatem quæ perpetuò durat. Ita quoq; diſtinguit Bart. in d.l.centeſimis.46.§.fin. n.9.ibi, & prædicta vera. ſi Judex dixerit, quoad ipſe voluerit, referendo ad perſonam ſuam: Si verò retulerit ſe ad dignitatem, ut, quoad poteſtati placuerit; quia tunc dignitas, quæ non moritur, morte perſonæ non finiretur, per l.annua 20.§.1.ff.de annu.legat.l.proponebatur.76.ff.de judic. Privilegium igitur ad beneplacitum conceſſum tantiſper durat, donec Concedens illud vel revocet (quod quovis tempore poteſt, cum beneplacitum nulli legi ſubjaceat l.fideicommiſſa.11.§.quanquã 7.ff.de legat.3.) vel moriatur: Quia voluntas morte ſolvitur & exſtinguitur d.c.ſi gratioſè.5.de reſcript.in 6.Gail.d.obſ.60.n.15. Neq; requiri ait Bart.d.loc. ut contraria voluntas ſuperveniat, ſed ſufficere, quod prima ceſſet. Unde Peck.in c.decet.16.de R.I.in 6. ait, quod ea, quæ in ſola Principis voluntate conſtituta; morte ejus exſtinguantur, aliter quam ſi aut merita aut contractus præceſſerint.

Secundò probatur ulterius hæc ſententia
123 per text.in l.4.ff.locat.ubi locatio, precariive rogatio ita facta, quoad is, qui eam locaſſet, deſiſſetve, vellet; morte ejus, qui locavit, tollitur.

Verum ab hac opinione, licet valdè probabili, recedere videtur Gail.d.obſ.60.n.15.circa fin.ibi: Sed uſu obſervatur, morte concedentis talia privilegia non revocari &c. Et noviſſimè idem ſtatuit Georg. Acac. Enenckelius Baro lib.3.de privileg.c.2.n.9.& ſeqq. autumans, nullum privilegium (modò perfectum, & legitimum authorẽ habeat) ſola morte concedentis exſtingui, ſed potius ſucceſſoris voluntati ac juri relinqui. Neq; hæc Sententia ratione caret.
124 Nam (1) cur ſtare prohibeatur, quod expreſſè non mutatum invenitur? l.præcipimus.32.C.de
125 appellat. Gail.d.loc. Deinde (2) text. eſt expreſſus in c.ult.3.de precar. ubi præcarium quidem ſolvitur obitu ejus, cui conceſſum eſt, nõ etiam obitu concedentis: imò niſi ab eo expreſſè revocetur, ad hæredem tranſit, per l.quæſitum.8. §.1.ibi: quod à Titio precario quis rogavit, id etiam ab hærede ejus precario habere videtur. Et l.cum precario.12.§.1.ibi: præcariò rogatio & ad hæredem ejus, qui conceſſit, tranſit; ad hæredem autem ejus, qui præcario rogavit, non tranſit, quippe ipſi duntaxat, non etiam hæredi conceſſa poſſeſſio eſt, ff.de precario. Cum itaq;, hoc noſtro caſu privilegia quaſi precariò, hoc eſt, cum exceptione arbitrariæ mutationis ac revocationis concedantur, quis, obſecrò, adeò ſcævus & animi cæcus eſſe poteſt, qui dixerit ea finiri morte concedentis? Privilegium (3) ut 126
revocetur aut aboleatur, contrariâ opus eſt voluntate, quæ per mortem non inducitur arg.c.ſi delegati.7.de offic.& poteſt judic.deleg.in 6.l.ſufficit.56.ff.de Condict.indeb.l.Iuriſperitos.30.in princ. ff.de excuſat. Bart. ſibi contrarius in l.more maiorum 5.n.17.in fin.ff.de juriſd. Angel. in l.certè.l.6. n.2.in fin.ff.de precar. Denique (4) confirmatur 127
hæc Negativa. per l.ambiguitatem.12.verſ.ſin autem.C.de uſufruct. ubi uſufructus alicui relictus, cum hac Clauſula, quamdiu Titius remanſerit in furore, non extinguitur per mortem Titii, ſi in furore deceſſerit: Quia poſſibile erat uſque ad omne vitæ tempus uſufructuarii non ad ſuã mentem venire furentem, vel condicionem impleri. Unde gl. in d.c.ſi gratioſè.5.pr. concludit, non expirare gratiam per mortem concedentis Papæ: quia ſi Papa ſupervixiſſet, fortè non mutaſſet voluntatem; adde textum & gl. in c.maiores.3.de baptiſm.& eius effect.

Concludo igitur, hoc caſu, privilegium 128
morte concedentis non exſtingui. His ita ponderatis ſuſceptæ aſſertionis loco non pellent nos diverſæ partis ſubſidia, quæ ſupra in cauſam deducta ſunt. Etenim ex textu d.c.ſi gratioſè.5. patet, loqui ibi Pontificem non de privilegio vero, juſto ac perfecto; ſed de quacunq; alia levi ac incerta gratia privata, non publica. Et hinc Papa illam conceſſionem, ut ambitioſam, & fortè ſub & obreptitiè impetratam, ibi reſtringendam ait. Ita text. illum etiam accipit Enenckel. Baro d.cap.2.n.33.pag.234. Gloſſa quoq; in d.c.ſi gratioſè.5.verb.expirat.in fin. hunc textum conciliare adnititur, cum d.l.ambiguitatem 12.C.de uſuf. In qua favorem eſſe ait, qui ampliandus: in d.c.ſi gratioſè.5. verò odium ſubeſſe, quod reſtringendum; idque adpatere ex verbis final. Sed ibidem gl. verius eſſe ait, ſi dicamus, redire vel non redire ad ſanam mentem non fuiſſe in voluntate morientis: Sed ſin d.c.ſi gratioſè.5. revocare & non revocare gratiam fuiſſe in voluntate morientis.

Neq; his repugnant ſupra allegata l.4.ff.locat. 129
Quia illa neque de privilegio, neq; de vero & proprio precario loqui videtur, ſed magis de locato: Aliàs enim pugnaret cum d.l.8.§.1.& d.l.12.§.1. de quo videndus Enenckel. Baro d.loc. qui diſtinguit inter precarium ſimplex, & precarium cum condicione, confer Dec. in l.eius eſt non nolle.3.ff.de R.I. ubi docet medium quoddam inter velle & nolle. Sic dormiens nõ

dicitur

dicitur velle; Sed tamen & nolle dici non poteſt. Ita qui moritur, non quidem velle omninò dicitur; Sed tamen nec nolle dici poteſt.

130 Sextò, An vero citra ejuſmodi pactum privilegium omninò gratis conceſſum, Princeps, ejuſvè ſucceſſor abſque cauſa & pro lubitu ſemper revocare poſſit? differentia Dd. & Interpretum reperiuntur vota. Ajenti ſententiæ patrocinium præſtat Angel. *in l. Antiochenſium. ff. de privileg. Credit.* dicens, quod quando ex ſola voluntate Principis acquiritur jus, ipſemet Princeps contraria voluntate poteſt illud tollere; Quod repetit idem Angel. *in l. Lucius. ff. de Evict.* Covarruv. *lib. 3. var. reſolut. c. 6. num. 1.* communem nominans. Roland. *conſil. 66. n. 8. & ſeqq. lib. 2.* Natta *conſ. 431. n. 19.* Bardellon. *d. conſ. 137. n. 13.* Simon. de Prætis *conſil. 21. n. 27. cent. 3.* Schrader *conſil. 23. n. 136. vol. 2.* Mantica *lib. 2. de tacit. & ambig. convent. lib. 13. tit. 40. nu. 8.* Marta *d. lib. 1. de Iuriſdict. c. 33. n. 101.* Gutirez *tract. de Gabellis q. 4. n. 9. & quæſt. 92. n. 5.* Et hanc ſententiam communem eſſe affirmatur in cauſa Epiſcopi Spirenſis contra Chriſtophorum Mœſer. Fiſcalem Rotweilenſem in voto Camerali, quod eſt apud Tilemi. de Benignis *ſyn-*

131 *tagm. 3. decad. 1. vot. 7. n. 28.* Solet pro confirmatione hujus opinionis communiter (1) text. *in l. qui fundos. C. de omn. agr. deſert.* Et (2) ratio hæc

132 allegari; Quod in Immunitatibus, quæ ſtant in terminis privatæ legis, & non pacti, lex non ligat concedentem, Natta *conſ. 512. n. 16.* Nam jus civile ſeu poſitivū ſine cauſa Cravett. *conſil. 119. n. 2. & tract. de antiquit. temp. p. 1. in pr. n. 38.* Alex. *conſ. 2. in fin. vol. 1.* Petra *de poteſt. Princip. c. 24. n. 7.* Ergo & privilegia Princeps tollere poteſt Alex. *conſ. 101. in princ. vol. 2.* Lancellot. Conrad. *in templ. omn. jud. lib. 1. c. 1. §. 4. verb. privilegiare vo-*

133 *care. n. 1.* Porrò (3) ut initium ac vigor privilegiorum eſt à voluntate Principis; ſic & eorum finis ab ejuſdem (concedentis ſcilicet) dependet mutatione, ita, ut quovis tempore privilegia revocare poſſit *arg. l. 1. ff. de conſtit. Princ. §. ſed & quod Principi. Inſt. de ju. nat. gent. & civil.* etſi cauſſam non reddat *l. ſi quis 12. C. de Epiſc. & Cler.* Ea enim ſemper juſta præſumitur in Principe Jaſ. & Dd. *in l. ſi teſtamentum. C. de teſtam.* gl. *in fin. l. relegat. 4. ff. de pœn.* Imò pro ratione eſſe Principis voluntatem ait Bald. *in l. fin. col. 3. C. ſent. reſcind. non poſſ.* Unde vulgò Dd. dicunt, in Principe eſſe ſedem libertatis ut poſſit præferre æquum magis æquo, & minus bonum majori bono, & eſſe eum, ſicut Deum in terris, & poſſe de nihilo aliquid facere, & mortuos vivificare ut ait Guid. Pap. *conſil. 65. n. 4. per l. 1. in pr. C. de rei uxor. act.*

134 Sed quamvis ſit communis opinio de jure, Quod privilegium abſq; cauſa legitima revocari poſſit; non tamen fulcitur ratione. Nam textus *in d. l. qui fundos. C. de omn. agr. deſert. lib. 10.* qui ad hoc allegari ſolet, concluſionem iſtam minimè probat. Non enim loquitur in conceſſione gratuita, ſed in conceſſione facta jure contractus Emphyteutici ibi: qui fundos patrimoniales Jure Privato, canone ſoluto ſuſceperit. Et tamen Princeps illum modificat, non novis condicionibus, ſed eâ tantum modificatione, quæ inerat à principio ex natura cōtractus: Quod, nedum Princeps, ſed quilibet privatus facere poſſet. Et quamvis intellectus iſte non admitteretur, dicendum eſt, ibi Principem modificaſſe illum contractum ex cauſſa, ne ſcilicet unus fruatur fundis fertilibus, & alter ſterilibus: ex eoque diſponit, quod vel is, qui accipit fundos fertiles, illos cum ſterilibus compenſet, vel fertilibus cedat: ne unus fundis fertilibus, & alii reliquis ſterilibus fruantur: ex qua juſta cauſa poteſt Princeps conceſſiones à ſe factas non omninò revocare, ſed illas ad legem æquitatis & juſtitiæ reducere.

Ex quo manifeſtum ſit, quam frivolè ac jejunè text. *d. l. qui fundos.* ad probandum adducatur, Quod Princeps ſine cauſſa poſſit privilegiū à ſe conceſſum revocare; cum non de privilegio, ſed de contractu Emphyteutico diſponat: Et quamvis de privilegio, ut communiter intelligi ſolet, loqueretur cauſſam præciſè requirat ad illius modificationem. Ita Ludovic. de Molina *lib. 4. de Hiſpan. primogen. cap. 3. n. 16. & 17.* Rauchbar. *p. 2. quæſt. 11. n. 34.* Georg. Acac. Enenck. Baro *lib. 3. de privileg. c. 6. & 7. per tot.* Conrad. vom Einſiedel Eq. Miſnicus *tract. de regalib. cap ult. num. 118. & ſeqq.* 135

Ad Secundam dubitandi rationem reſpondeo, Quod à poteſtate Principis circa abrogationem juris communis, ad mutationem juris ſingularis, ad quod referuntur privilegia, quibus, uti juri privatorum quæſito derogari nequit, malè inferatur; cum inconſtantia & variatio Principis præſertim in beneficiis à ſe conceſſis reprobetur: Et quod in Principe, velut in fonte juſtitiæ, debeat eſſe conſtans voluntas; atque illi conveniat dictum Davidis Pſalm. 61. Semel locutus eſt Deus: debetq; habere unum calamum & unam linguam, atque gerere verba Pilati, quod ſcripſi, ſcripſi &, quæ proceſſerunt de labiis meis, non faciam irrita; Et debet eſſe immobilis, ſicut lapis angularis & polus in cœlo; ut poſt alios latè refert Gail. *2. obſ. 55. n. 4.* Bardellon. *conſil. 111. n. 50.* Coſta *conſil. 49. n. 4.* Schrad. *conſil. 21. n. 47. & 48. vol. 2.* Georg. Everhardi *conſil. 54. nu. 93. vol. 1.* Quanta enim virtus ac quantum decus conſtantia eſt, Læl. Zeck. *Polit. c. 6. n. 41.* Franciſc. Picolom. *in Philoſoph. moral. grad. 4. c. 41.* tantum certè vitium, ac tantum dedecus eſt inconſtantia, in Principe præcipue, in quo cumulus exigitur virtutum Læl. Zech. *d. c. 6 n. 1.* Althuſ. *polit. c. 20.* & cui ſubditos regere exemplo convenit Lipſ. *lib. 2. polit. c. 9.* Idcirco neutiquam permittere debet, hujus ſe macula adſpergi. Hinc eleganter Zaſ. *in l. Princeps. n. 25.* ſcribit, debere Principem ita ad revocationem privilegii adduci, ut aliquid ſit, ob quod à levitate & inconſtantia excuſetur. Hiſce accedit, Quod præſcriptio tanti temporis, cujus initii non extat memoria equipollet privilegio jurib. vulgatiſſ. At conſtat Principem non poſſe alicui ſine cauſa auferre dominium præſcriptione vel alio modo acquiſitum Bart. *in l. 2. C. de fund. patrim. lib. 11.* Alexand. *conſil. 11. num. 6. vol. 6.* Bellon. *conſil. 35. in* 139

fin.& conſ.39.in fin.conſil. Surd. *conſ.261.n.65.* Georg. Everhard. *lib.2.19.n.52.* Ergo nec tale privilegium.

Ut interim omittam, Privilegiorum natu-
140 ram eſſe ut perpetuò durent & permaneant *l. digna vox.C.de legib.c.decet. de R.I. in 6.* fusè Cephal. *conſil.342.n.64.vol.3.* Borell. *conſil.1.n.91,* Maximè, ſi civitatibus conceſſa ſint, text. & ibi Bald. *in l. Vectigalia.C. de vectig. & commiſſ.* Ge-
141 org. Everhardi *conſil.18.n.5.lib.1.* vel ſi Princeps promiſerit, non revocare, ſed perpetuo ſervare & ſervari facere privilegiũ; quæ ſpecialis promiſſio operatur, ne etiam ſimplex & merum privilegium Princeps revocare poſſit Cephal. *conſ.342.n.66.* Hippol. Riminald. *556.n.128.* Et quæ in contrarium allegantur per Nattam *conſil.511,n.4.* procedunt, quando alii, quam
142 parti fuit promiſſum; Nam ſi parti promiſi non revocare procuratorem, tunc non poterit revocari, Roland. *conſ.6.nu.50.lib.1.* Et iſta promiſſio dicitur jurata, ſi facta ſit ſub fide Principis, & operatur, ac ſi verum juramentum tactis corporaliter ſcripturis fuiſſet adhibitum Surd. *conſil.419.n.68. in fin.* Sed privilegia de ſui natura perpetua non poſſunt revocari Innoc. & Abb. *in c.novit.de judic.* & Abb. *in c.venerabilem. col.2.de Elect.* Scot. *conſil.1.n.168.tom.1.* dicens, ſaltem, ob honeſtatem, privilegium conceſſum ſine cauſa à Principe revocari non poſſe. Ergo.

143 Ad Tertium dubium Reſpondetur, Privilegia indiſtinctè à Principis voluntate haut dependere, ut latè demonſtrat Enenck. Baro *d. lib.3.c.4.pag.242.* Principiſque poteſtatem moderatam eſſe debere. Sola enim, quæ moderata ſunt, durant, quæ verò modum excedunt, nec ſuſtineri poſſunt nec regi. Quinimò Princeps quo minus revocare tale privilegium queat, & neceſſitatis ſeu juris, & honeſtatis conſtrictus vinculis præpeditur. Neceſſitatis ideò, quod Princeps æquè, ac quivis alius; (uti ſupra demonſtratum eſt) juris naturalis præceptis obedire teneatur. Honeſtate etiam id facere prohibetur duplici de cauſa, (1) ne quicquam abſq; certa ratione nevè inconſtanter agere videatur. Quod pluribus exornat & perſequitur Conrad. von Einſiedel *d.loc.n.121. & ſeq.* Principem conceſſum ſemel privilegium abſque cauſa revocare prohiberi, ne ſc. aliquid præter vel potius contra rationem egiſſe dicatur, nevè inconſtantiæ arguatur, ac vertumnus audiat.

Declara (1) hanc Sextam & ultimam Re-
144 ſolutionem maximè procedere, quando res non eſt amplius integra ante mortem, vel revocationem concedentis, *c.fin.de offic.legat. c.grat. de off.d.leg.* Borell. *de conſ.1.n.94.* puta, ſi per privilegium illud acquiſitum ſit dominium alicujus rei: Quo caſu privilegium ſortitur effectum & tranſit in jus gentium, cui Princeps derogare nequit *l.ex hoc jure.ff.de juſt.& jur.l.fin.* ubi gl. & Dd. *C.ſi cont.jus vel util.publ.* Sanchez *d.diſput. 33.num.2.* Joſeph.de Seſe *deciſ.79.n.36.& 37.* ubi differentiam conſtituit inter privilegium momentaneum & ſucceſſivum. Nam momentaneum Princeps non revocat, quia ſortitum eſt ſuum effectum; prout donatio, quæ momento perficitur, & factâ traditione, ſeu acquiſitione tranſit in jus gentium; Sin autem habeat actum ſucceſſivum, utpote, quod quis non ſolvat onera, vel collectas, poteſt pro libitu revocare, ſaltem quoad actus futuros *c.in noſtra.de iniur.* Natta *conſil.512.num.24.* Thuſc. *in lit.G.concl.67.num.15.* Ratio eſt; Quia tale privilegium habet vim quandam pollicitationis in futurum, unde ante temporis eventum poterit quandocunque revocari. Feſtaſ. *tr. de collect.p.5.cap.1.n.20.* dicens, privilegium immunitis datum ſubdito tolli poſſe ſine cauſa, quia jus aliquod non eſt quæſitum, cum habeat actum ſucceſſivum, & non ſumat effectum niſi de die in diem, unde pro tempore, quo effectum non habuit revocatio, ſine cauſa dari poteſt, quia nemini ſit injuria. Quocirca cavetur, quemlibet invitum cogi munera ſubire *l. ſi quis.ff. de. muner.l.Lucius.ff.ad municip.* niſi apertè conſtet alicui munerum Vacationem fuiſſe conceſſam *l.pen.§.duo genera.ff.de Vacat.mun.*

Declara (2) & amplia hanc Conclusio- 145
nem III. procedere, tã quoad Subditos, quàm forenſes. Nam etſi nonnulli velint, Immunitatem Subditis conceſſam ſemper revocari poſſe, per text. *in c.in noſtra.de iniur.* Gail. *2.obſ.60.n.17.* Attamen conſtat, etiam Supremum Principem, nedum Inferiores, ligari contractibus factis per eum cum Subditis, etiam de plenitudine poteſtatis Decian. *d.reſp.11.n.2.vol.3.* Quinimò obligatio naturalis, quæ ex jure gentium oritur, obligat præcisè Principem poſt Abb. & Felin. *in c. 1.de probat.* Joſeph. de Seſe *d.deciſ.79.n.11.lib.1.* Car. Tapia *in d.l.fin.p.2.c.9.n.57.pag.317.* dicens ſe nunquam hanc Dd. diſtinctionem approbaſſe; cum nullum diſcrimen conſtitui poſſit inter Subditum & non Subditum.

Declara (3) Niſi privilegium detur prorſus 146
ſine cauſæ cognitione, & contra jus; quod ſemper revocari poteſt Nicol. Everhardi præſes *conſil.90.n.17.*

IV. Conclusio Principalis, Immunita- 147
tes, Exemtiones & privilegia, quæ non ex ſola liberalitate concedentis, ſed ob cauſam & per modum contractus fuerunt conceſſa, irrevocabilitatem inducunt *c.1.de probat.* Cravett. *conſil.103.n.15.* Natta *conſ.242.n.3.* Roland. *conſ.76. n.13.vol.2.* Burſat. *conſ.160.n.33.* Menoch. *conſ. 75.n.43.& coſ.103.n.52.& conſ.307.n.7.* Cephal. *conſ.168.n.30.* Surd. *conſ.140.n.38.* Cothman. *reſp jur.Academic.17.n.52.& 53.* Wames. *conſil. 3.n.2.* Principemque perinde, ut quem vis aliũ, ligant ac devinciunt, ſive ſit Papa, ſive Imperator *c.quodam.de præbend. in 6.* Notandum verò 148
eſt, quod illa privilegia in contractum tranſire dicuntur, in quibus factum, datum vel obligatio aliqua reciproca ſeu compenſativa intervenit, ut tradunt Bald. *in l.qui ſe patris.3.col.7.verſ. hoc ſcias, quod ſic Princeps.* Idem *in l.ſi cum mihi. 34.ff.de dolo mal.* Bart. *in l.omnes populi 9.nu.30.* ibique Severin. *n.107.ff.de juſt.& jur.* Tiraq. *in l. ſi unquam.verb.donatione largitus.n.14.C.de revocand.donat.* Felin. *in c.novit.n.8.de judic.* Jaſ. *conſil.56.col.ult.& conſil.121.col.pen.* Ruin. *conſil.196. num.*

*num.*8.*lib.*1.*& conſ.*217.*col.*3.*lib.*2.*& conſ.*130. *num.*15. Georg. Acac. Enenckel. *d.lib.*3.*c.*8.*n.*1.
149 Sic Fridericus IV. Imp. Civitatem Lawingam (in qua Albertus Magnus natus) donavit Abbati Fuldenſi Anno 1458. qui haut multò poſt nuptialis muneris loco eam dedit Duciſſæ Bavariæ, eâ lege, ne cives majore Exactione gravarentur, quam 300. florenis annuis. Quâ libertate illecti multi Nobiles illuc conceſſerunt Petr. Bertius *lib.*3.*rer. German. fol.*587. Sic
150 cives Auricani in Friſia Orientali ab oneribus & ſervitiis aulicis, quorum conſuetudo ſenſim ipſis obrepſerat, præterquam à fœni collectione, ex Transactione Oſtethuſana ſunt immunes: nec, uti ſolent, hoſpitis eorum, qui aulam ſequuntur, gravantur: Pro quorum remiſſione 140. Thaleros Imperiales Comiti quotannis ex conventione ſolvunt, præterquam quod æs mutuum Thalerorum ſimilium mille eidem tum ſtatim, cum Oſterhuſæ ageretur, condonaverint. Ubbo Emmius *de Friſia Orient. pag.*25.
151 Ratio prædictæ concluſionis eſt; Quod quando interveniente contractu quis à Principe accepit privilegium, illud non tantum irrevocabiliter datum intelligitur; ſed & ita accipientis eſt factum proprium, ut illud per non uſum haut amittat, ſed tanquam jus reale ſuaque natura ad hæredes tranſitorium perpetuò retineat, arg. eorum, quæ firmat Herman. Vul-
152 tej. *3.conſil. Marpurg. conſ.*35.*num.*112. Contractus ab initio quidem ſunt voluntatis, ex poſt facto verò neceſſitatis: Factumque in præjudicium ejus, cui ex tali facto jus quæſitum fuit, revocari nequit *l. fin.* ubi Batt. & Bald. *num.* 1. Zaſ. *num.* 4. *& ſeq. ff. de pact. cum ſimilib.* Dec. *conſil.*107.*num.*1.*circa fin.* Burſat. *conſil.*117.*num.* 37.*vol.*3. Gail. 2.*obſ.*9.*n.*3.*circa fin. & num. ſeq.* Pruckman. *de Regalib. §. ſoluta poteſtas. c.*4.*membr.* 2.*effect.*5.*num.*25. Azeved. *in conſtit. Reg. Hiſpan. lib.*5.*tit.*10.*l.*3.*n.*126. Sanchez. *lib.*8.*de matrim. diſp.*33.*n.*3. Meichſner. *tom.*2.*deciſ. Cameral. lib.*
153 1.*deciſ.*6.*n.*130. Cui regulæ ſubjectus eſt Princeps contrahendo, quia tunc jure privati cenſetur *d.l. digna vox. C. de legib.* Marc. *deciſ.*363.*n.* 2.*& ſeq.p.*2. Capyc. *deciſ.* 121. Georg. Ever-
154 hardi *conſ.*8.*num.* 3.*lib.* 1. Et Principum poteſtati ſubjecit Deus quidem leges, ſed non contractus, Marta *d.lib.*1.*de Iuriſdict.c.*33.*num.*104.
155 *&* 105. Aldovin. *conſil.*25.*nu.*3. Et ſicut Princeps non eſt Dominus Elementorum, ita nec contractuum qui à prædeceſſoribus inceperunt, ut dicit Bald. *conſ.*275.*col. fin. vol.* 2. Crav. *conſ.*241.*num.*19. Et non modò jure naturali
156 Princeps pacta, contractus, conventiones & promiſſa ſervare cogitur; ſed etiam jure divino *c. etſi Chriſtus. extr. de jureiur.* ubi præcipit Dominus, quod ſermo noſter debeat eſſe eſt eſt, non
157 non. Eſt enim in pactis & conventionibus æqualitas ſervanda & iis utrinque ſtandum: Niſi
158 enim Princeps pacta & conventiones ſervaret, ſed pro ſua voluntate infringere poſſet, nemo cum eo contraheret, & ſic commercio rerum exueretur, fieretq; omnium exul, qui omnium eſt præſul *l. hi qui, C. de Apoſt.* Bald. *in l. Princeps ff. de legib.* Roman. *conſ.*352.*num.*22. ubi eleganter rem deducit & docet, Quod Princeps contractum cum Subdito initum ſervare teneatur, etiamſi liberalitatem contineat. Quinimo 159
Princeps ex ſuo contractu & promiſſione longè fortius obligatur, quàm quivis privatus Flamin. de Rubeis *conſil.*20. *num.*75. *&* 78. *lib.* 1. Aldovin. *conſil.*110.*num.*61. Mantica *lib.*1.*de tacit. & ambig. convent. fol.*131.*n.*46.*& ſeq.* Georg. Acac. Enenckel. Baro *d.lib.*3.*de privileg.*8.*n.*24. *pag.*285. Cui, ſi turpe eſt fidem fallere turpiſſi- 160
mum eſt Principi, ad cuius exemplum, ceu quoddam ſpeculum, privati omnes mores ſuos, vitamque ut plurimum inſtituunt, & com- 161
ponunt. juxta illud:

Regis ad exemplum totus componitur orbis.

Quia, ut Plato dicebat, quales ſunt Principes in Republica; tales ſolent eſſe cæteri cives: proindeque Claudianus Theodoſium Imp. ad ſubjiciendum ſe legibus à ſe latis hiſce aureis verſibus hortatur.

In commune jubes ſi quid cenſere tenendum,
Primus juſſa ſubi, tunc obſervantior æqui
Fit populus, nec ferre negat, cum viderit ipſum
Auctorem parere ſibi.

Quare regiè & egregiè, ut pleraque alia, Alphonſus Rex Neapolitanus dixit; Solam fidem tantum apud Principem, quantum juramen- 162
tum apud privatos valere debere. Et Archi-Epiſcopus Colonienſis apud Cranzium *lib.* 6. *Sax. c.* 46. Verba, inquit, Cæſariæ Majeſtatis mihi pro juramento ſufficiunt, & ſicut turpe eſt, aliis omnibus, quibus vel minima virtus cordi eſt, fidem fallere; Ita turpiſſimum eſt Principi viro, pacta violare; Quo nomine Cuſpinianus Adolphum Naſſovienſem inter cætera ſolio Imperiali dejectum ſcribit, quod fidem literis & ſigillo roboratam violare ſolitus fuit. Quin nihil eſt, quod lumine clarius præ- 163
fulgeat in Principe, qui cæteros fortunâ præcellit, quàm recta fides, *l. inter claras. C. de ſumm. Trinit.* Natta *conſ.*310.*num.*1.*& conſ.*397.*nu.*10. Roland. *conſil.* 5.*num.*8.*lib.* 1. Bertazzo. *conſil. crim.*331.*num.*6. ubi Claud. Bertazz. *in addit. lit. a.* Malvaſia *conſil.*35.*num.* 13. Azeved. *conſ.* 17. *numer.* 8. Manent. *conſ.* 84. *numero* 54. Mod. Piſtor. *conſ.* 12. *numer.* 47. *vol.* 1. Thoming. *conſ.*24.*q.* 2.*numer.* 4. Cumque inter Merca- 164
tores ſola veritas & æquitas ſpectetur, adeò ut ex pacto nudo efficax inter eos oriatur actio, inque controverſiis inter eos motis ex æquo & bono procedi debeat, ſubtilitatibus & apicibus juris omiſſis Cardin. Pariſ. *conſ.*78.*nu.* 22.*vol.*3. Portius *conſ.*47.*n.*29. Simon de Prætis *conſil.*87.*n.*7.*cent.*1. Decian. *conſ.*108.*num.*56. *vol.*2. Surd. *conſ.* 381.*num.*21. Franc. Munnoz de Eſcobar *tract. de Ratiocin. c.*11.*num.* 2. Gail. 2.*O.* 20.*num.*5.*& obſ.*27.*num.*27. Quod pulchrè explicat Alvar. Valaſc. *de jur. Emphyt. q.*5. *numer.* 14. Bonavent. Stracha *de mercatura tit. quomod. proced. ſit in cauſ. mercat. num.* 1. *&* 10. *& ſeqq.* Borell. *conſil.* 47.*num.* 7. Gamma *deciſ.* 238. *in fin.* Multò magis hoc dicendum eſt inter ſummos Principes & perſonas Regias, in 165
quorum contractibus veritas, æquitas, hone-

ſtas

ſtas & bona fides exuberare debet, ſecundum Bald. *in c.* 1. §. *ſi quis verò. in pr. de pac. conſtant.* Jaſ. *in l. civitas n.8. ff. ſi cert. pet.* Curt. Sen. *conſil.* 48. *num.* 37. Et quantumvis immoderata fuerit promiſſio, Principes tamen rerum magis, quàm famæ datæque fidei jacturam ſubire oportet Sigiſmundi Imp. exemplo, quod refert Æneas Sylvius *lib.* 2. *Commen. de reb. Alphonſ. amplè* Franciſc. Becc. *conſil.* 56. *num.* 11. Guid. Pancicol. *conſil.* 63. *num.* 43. Alexand. Galvan. *conſil.* 20. *numer.* 10. Et ſanè ſi evolutâ verborum conceptione, ſubſcripta & obſignata fuerint omnia, quæ à verſutiſſimis ingeniis ad tollendos omnes cavillos, circuitus & exceptionum anfractus excogitari poſſunt, Quid erunt iſta, præter vocabula artis? præter cautiones formularum? præter literas & voces? Infirma ſanè ſunt hæc fidei vincula, niſi Magnates ultro ſibi legem dicant, ne ulla ſpe vel ingentis commodi, neve ullo prætextu recedere velint à promiſſis. Nihil eſt in hominum ſocietate fide ſanctius, nihil in rebus divinis jurejurando. Sed ſi quis, ut ait Tragicus, linguâ juret, mentem injuratam gerat; præſertim regni gratia, quo precio Julius Cæſar jus violandum eſſe dicebat, & reipſa violavit: jam nihil erit ad decipiendos ſimplices efficacius religione
166 ſacramenti. Nonne magna pars eorum qui in ſummo dignitatis faſtigio verſantur, verum eſſe comprobant id, quod à Lyſandro dici ſolitum accepimus, pueros ludere aſtragalis, Principes perjuriis? Nunquam deerit hominibus ad fraudem paratis color, aut effugium, ne pacto ſtetur, cuius eos pæniteat, idque nullis fœderum aut conventionum formulis vitari poteſt, Baud. *lib.* 2. *de induciis Belgic. pag. mihi* 123.

Huc pervulgata ſpectat fabula de unico illo Juramento, quo DI ſuperi ſe obſtringere ſolebant, cum pœnitentiæ locum ſibi nullo modo relinqui volebant. Illud Juramentum nullam Majeſtatem cœleſtem, nullum Attributum divinum advocabat, & reſtabatur; ſed STYGEM, Fluvium quendam apud Inferos, qui atria Ditis, multis ſpiris interfuſus cingebat. Hæc enim formula Sacramenti ſola, nec præter eam alia quæpiam, firma habita eſt, & inviolabilis; Scilicet incumbebat pœna perjurii, DIs inprimis metuenda, ut qui fefelliſſet, ad Deorum convivia per certa annorum ſpacia nō accederet. Fabula & narratio de Fœderibus, Ligis & Pactis Principum conficta videtur: in quibus illud nimio plus quàm oporteret verum eſt, Fœdera quacunque ſolennitate & religione juramenti munita, parum firma eſſe, adeò ut ferè ad exiſtimationem quandã & famam, & Ceremoniam magis quàm ad fidem & ſecuritatem & effectum adhibeantur. Quin ſi acceſſerint etiam adfinitatis vincula, veluti Sacramenta Naturæ, ſi merita mutua, tamen omnia infra ambitionem, & utilitatem, & Dominationis licentiam eſſe, apud pleroſque reperiuntur. Tantò magis, quod Principibus facile ſit per prætextus varios, & ſpecioſos, cupiditates ſuas, & fidem minus ſinceram (nemine rerum arbitro, cui ratio ſit reddenda) tueri & velare. Idcirco unum aſſumitur verum, & proprium fidei firmamentum, neque illud Divinitas aliqua cœleſtis: Ea eſt Neceſſitas (Magnum potentibus Numen) & Periculum Status, & Communicatio Utilitatis. Neceſſitas autem per STYGEM eleganter repræſentatur, Flumen fatale, & irremeabile. Atque hoc numen advocavit ad Fœdera *Iphicrates Athenienſis*, qui quoniam inventus eſt, qui ea apertè loquetur, quæ plerique tacitè animo volvunt, non abs re ſit, ipſius verba referre. Is cum Lacedemonios varias Cautiones & Sanctiones & Fœderum Firmamenta, & vincula excogitare & proponere animadverteret, interfatus: *Vnum* (ait) *Lacedemonii, nobis vobiſcum vinculum, & ſecuritatis ratio eſſe poſſit, ſi planè demonſtretis, vos ea nobis conceſſiſſe, & inter manus poſuiſſe, ut vobis facultas lædendi nos, ſi maximè velletis, minimè ſuppetere poſſit.* Itaque ſi facultas lædendi ſublata ſit, aut ſi ex fœdere rupto periculum ingruat perditionis, aut diminutionis ſtatus, aut Tributorum, Vectigalium &c. tum demum fœderata & ſancta, & tanquam juramento STYGIS confirmata cenſeri poſſint: cum metus ſubſit interdicti illius, & Suſpenſionis à Conviviis Deorum; ſub quo nomine Imperii Jura, & prærogativæ, & affluentia & felicitas antiquis ſignificantur. Franciſc. Baron. de Verulamio *lib. de Sapient. Veterum tit.* 5.

Huc quoque pertinet, & juvat ſuperiora; 167
Quod in contractibus non ſubauditur Regula, *Rebus ſic ſtantibus*, & quod in iis omiſſum eſt, pro non adpoſito habetur *l. ſi repetendi.* 7. *C. de condict. ob cauſ.* Roland. *conſil.* 76. *n.* 23. *vol.* 2. Gallia *conſ.* 44. *n.* 37. Manent. *conſ.* 84. *n.* 31. Schrader. *de feud. p.* 10. *ſect.* 1. *n.* 130.

AMPL. I. hanc concluſionem maximè pro- 168
cedere, ubi Princeps Provincialibus jurejurando obſtrictus eſt, eis ſua jura, privilegia, immunitates & conſuetudines obſervare, gl. ſingularis *in l. moveor. C. ſi ſer. exp. vend.* quæ dicit, quo ſtatu te invenio, eo te tenebo, donec contrarium videbo. *l. pen. ff. de ingen. manum. l. Barbarius. ff. de offic. Præt.* Et bene probatur *in l. cum ſatis. C. de agric. & cenſit. lib.* 11. Roland. *conſil.* 1. *nu.* 104. *lib.* 1. Wames. *conſil.* 3. *n.* 2. *cent.* 1. Videtur enim jurejurando ob fidelitatis Sacramentum utrinque præſtitum Princeps omne remediũ, quo conveniri poſſet, à ſe abdicaſſe Zaſ. *conſil.* 10. *vol.* 2. Facitque huc, quod juramentum 169
concedentem arctius obliget & actum firmiorem reddat *c. cum contingat. verb. firmando. de jureiur. c. quamvis. verb. firmatum. de pact. in* 6. Et quod pœnitentia negetur locum habere, quan- 170
do juramentum accedit actui, à quo aliàs pœnitendo ac revocando recedi poſſet. Everhard. *in loc. à juramenti vi. num.* 40. plures cumulans & addens, hoc eſſe communi opinione receptum perpetuoque mente tenendum, quia in practica ſit frequentiſſimum. In terminis Collectarum, Decian. *reſp.* 11. *n.* 1. & 5. *vol.* 3. Manent. *conſil.* 85. *n.* 37. Azev. *in conſtit. Reg. Hiſpan. lib.* 1. *tit.* 3. *l.* 14. *n.* 42. & *lib.* 5. *tit.* 10. *l.* 3. *n.* 126. & *lib.* 6. *tit.* 17. *l.* 1. *n.* 53. & *lib.* 9. *tit.* 17. *l.* 1. *n.* 53.

Idque

171 Idque maximè verum eſt; ſi Immunitas, ut dixi, non ex conceſſione ſimplici & gratuita, ſed per viam contractus correſpectivi ſemel, bis, tertiò, quartò & pluries, repetiti, & curſu centum & ducentorum, aut fortè plurium etiam annorum communiti alicui competat. In conventionibus quippe correſpectivis, qui vult ſibi impleri, debet & ipſe alteri adimplere; Cum in correſpectivis unum inſit alteri, & uno poſito, ponatur & alterum ſicuti ſublato uno, tollitur alterum Crav. *conſil.179.n.*13.*& conſ.*246. *n.*4. Menoch.*conſil.264.n.36.& ſeq.vol.3.* De qua correſpectivitatis materia prolixe diſſerit Achilles Pedroccha *conſil. de interpret. & reſolut. Contract.n.382.& ſeq.* Coſta *tr. de fact. ſcient. in-*
172 *ſpect.8.n.5.& ſeqq.* Atq; ita principem ex contractu indifferenter obligari, ſive contrahat cum ſubditis, ſive cum alio, firmat Roland. *conſil. 66.vol.2.& conſil.*13.*volum.*3. Mynſing. 5. *Obſ. 97.& reſp.*98. Gail.2.*obſ.* 56.*& 60.* Afflict. *deciſ.*202. Cacheran.*deciſ.*10.*n.7.& deciſ.90.* Teſſaur.*deciſ.91.* Grammatic.*deciſ.46.& 65.* Bodin. *lib.de Repub.c.*8. Beſſ.*tract.de pact.famil.pag.*47. Nam (ut Bald. dicit *in Rubr.ff. de conſtit.pecun.*) Edictum prætoris (pacta ſervabo) æquum eſt, & ab ore Dei proceſſit, hoc eſt, tam Principi, quam alii poſitum, ſiquidem is Dei lege peræq; ac Subditi obligatur. Ut proinde hîc non militet regula *l.pacta noviſſima.C.de pact.* quia procedit, in iis, qui poſſunt poſteà contrarium paciſcendo, vel ſimpliciter à prioribus placitis mutuo conſenſu recedere *l. ab emptione. ff. eod.* Secus eſt, unâ tantum parte invitâ, vel etiam inſciâ alterâ: Quia tunc habet locum regula *l. in commodato.§.ſicut autem ff.Commodat.* ut quæ ab initio ſunt voluntatis, ex pòſt facto fiant neceſ-
173 ſitatis. Et in individuo, quod fieri poſſit cum Principe certa conventio aut compoſitio ſuper tributis, penſitationibus annuis atque aliis functionibus, & ita ſervari debeat, caſus eſt rotundus *in l.fin.* ubi Dd.*C.de annon. & tribut. lib.* 10. Georg. Everhardi *conſil.*16.*n.5.volum.*1. Unde
174 Tributa & collectas, quæ Principi dantur ex conventione, ſi conventionem non ſervet, non deberi, ſcripſit Molina *d.diſputat.667.numer.*8. *fol.* 221. ſubnectens; ſi ex parte non ſtetit contractui, tenetur pro rata reſtituere, quod accepit, & populi pro Rata poſſunt denegare ei tale tributum, tantumdemvè aliunde compenſare.
175 Amplia II. Quod, ſi Princeps ejuſmodi privilegium tollere nequit, neque etiam interpretatione ſua corrigere poteſt Carol. Tapia. *in d.l.fin.p.2.c.*11.*n.29.* ubi alios agminatim cõgeſſit. Quæ ampliatio multò magis locum habet, quando privilegio inſerta eſt clauſula derogatoria, ad ſequentes actus contrarios. Hæc
176 enim eſt ejus efficaciæ, ut quicquid contra factum fuerit, ipſo jure non valeat. Celſ. Hugo *in tract.Clauſular.n.*127.*& in conſil.*46.*n.* 15. Riminald. Jun.*conſ.88.n.62.*
177 Ampl. III. Ut ne quidem Succeſſores privilegia ejuſmodi in vim contractus ſubſiſtentia reſcindere queant: Maximè, cum à juris ratione alienum non ſit, ſucceſſorem anteceſſoris obligari pacto, per ea, quæ dicentur infra. Et certum eſt, neque concedentem, neque ſucceſſorem eius poſſe talem privilegii interpretationem facere, per quam privilegium perimeretur Schrader. *conſil.*17.*verſ.nonò licet regulariter.* Ac quod Princeps ſucceſſor, confirmationes, ſeu approbationes privilegiorum, ab anteceſſoribus ſuis factas, improbandi facultatem non habeat, ſed eas omninò ratas habere teneatur, multis perſequitur Cravett. *conſ.*455. *n.*11.*vol.*3. quem refert Menoch. *conſ.* 8.*n.*12. *& conſ.508.*

Ampl. IV. Quod hactenus dictum eſt, de 178
non revocanda immunitate conceſſa per viam contractus, obtinet etiam in privilegio, quod in meritorum remunerationem, alicui eſt indultum quamvis ſolâ gratitudinis lege remuneratio debita eſſet, latè Burſat. *conſil. 16.n.* 56. *& ſeq.* ubi expreſsè Rolandum à Valle *conſil. 76.num.17.vol.2.* dicit, huiuſmodi privilegium non revocari. Sequitur Cacheran. *conſil.* 64. *num.* 64. *& deciſ.Pedemont.*139.*n.*28. Menoch. *conſil.2.num.139.& lib.3. præſumpt.*103.*num.* 13. *& ſeq.* Decian. *conſil.*25.*n.30.vol.*1.*& conſ.*556. *num.*107. Berret.*conſ.*1.*num.* 16. Nicol. Reuſner. *conſil.* 1.*num.* 65. *lib.* 1.*& conſil.* 22.*num.* 55.*lib.* 3. Treutler. *conſil.* 59. *num.*57. *vol.* 2. Capic.*deciſ.*121. *numer.16.* Grammatic. *deciſ.* 45.*numer.* 28. *&* 29. Sanchez *d.lib.*8. *de matrim. diſput.*33.*num.*4. Thuſc. *in lit.G. concl.* 67.*n.* 5. Tap.*in d.l.fin.p.2. cap.9.numer.* 6. *& ſeq.* ubi hanc humaniorem & æquiorem fatetur. Neq; id ſine ratione dictum puto. Nam hâc ſententiâ in judicando receptâ & communiter obſervatâ, quis non videt, homines ad ſervitia erga Principes facilius induci poſſe? Rationes ſunt propalam notæ. Primò enim conceſſio 179
ob bene merita amittit nomen privilegii, & tranſit in beneficium. Socin. Jun. *conſ.*37.*num.* 18.*lib.*1. Paſeth. *conſil.18. numer.*39. Surd.*conſil.* 140.*num.* 53.*& conſ.*419. *num.* 51. Menoch. 3.*præſumpt.*103.*num.*14. Beneficium verò non 180
poteſt à Principe pro libitu revocari, quia eſt non contra, ſed præter jus Commune & eſt favorabile *d.l.fin.ff.de conſtit. Princip.* Et quod beneficium non poſſit revocari, firmat Cephal. *conſ.*342.*n.*40.*& 41.*

Secunda eſt ratio; Quia gratia conceſſa pro- 181
pter remunerationem non eſt ſimplex gratia, ſed quædam permutatio, Decian. *conſil.*25.*nu.* 32.*vol.* 1. Vultej. *conſil. Marpurg.* 35.*num.*109. *vol.* 2. Ideoque per Principem, ejuſve ſucceſ- 182
ſores revocari nequit; Cum in contractum tranſeat, & ſucceſſores obſtringat. Joſeph. de Seſe *lib.* 1.*deciſ. Regn. Arragon.* 79. *num.* 40.*&* 41. Cacheran. *d. conſil.* 64. *num.*64. Burſat.*conſil.*160.*num.*15. Gabriel. *lib.*3.*com. concl. tit. de jure quæſit. non toll.concl.6.num. 6.ſeq.* ubi intelligit dummodò cauſa, vel factum ſit commenſuratum gratiæ; Eò, quod merita paria debe- 183
ant eſſe remunerationi, uti cenſent Jaſ. *conſ.* 116.*col.* 1. Alexand. *conſ.* 55.*numero* 2. *& ſeqq. volum.* 1. Cephal. *conſ.* 94. *num.* 16. *volum.* 1. Natta *conſ.* 188. *numero* 2. Roland. *conſ.* 18. *numero* 71. *vol.* 1. Brun. *conſ.* 12. *numero* 17. Reuſner.

Reuſner. *d. conſ.* 22. *numer.* 55. Et conceſſio-
184 nem factam ob bene merita eſſe irrevocabilem, ex aliis probat quoque Borell. *conſil.* 1. *numero* 135. Vultej. *d. conſil.* 35. *numer.* 113. *vol.* 3. ubi plures congeſſit. Anchoran. *quæſt. familiar. quæſt.* 57. *numero* 3. *lib.* 2. Natta *conſil.* 268. *numero* 5. *vol.* 2. ubi aſſerit, id procedere, etiamſi Subdito privilegium conceſſum foret: Quia is, qui ita concedit, non puram ac meram liberalitatem exercet, ſed potius, ut naturæ debitum ſolvat: *arg. l. ſi pater. ff. de donat.* Pruckman. *conſil.* 39. *numero* 51. *vol.* 1.

185 Tertiò Dd. judicant onerosam donationem, quæ fit ob merita; Ideoque cenſent eam, etiam propter ingratitudinem revocari non poſſe. Quando enim conceſſio fit alicui, vel quod concedentem à morte, vel ab hoſtibus liberaverit, nec vitio ingratitudinis revocabitur text. expr. *in l. ſi pater.* §. 1. *ff. de donat.* Tiraq. *in l. ſi unquam. verb. donatione largitus. numero* 14. Natta *conſil.* 122. *num.* 14. Roland. *d. conſ.* 76. *numero* 20. *vol.* 2. Hippol. Riminald. *conſ.* 556. *nu-*
186 *mer.* 128. Quia ratione privilegium ob merita conceſſum eſſe reale & tranſire ad hæredes, re-
187 ſpondit Bald. *conſil.* 355. *lib.* 1. Eoque caſu Principi in Privilegii conceſſione atteſtanti de meritis alicuius plenè credendum eſt Burſat. *conſ.* 138. *numero* 36. Decian. *d. conſil.* 25. *numero* 38. *vol.* 1. Natta *conſ.* 522. *num.* 31. Pacian. *conſil.* 29. *num.* 16. pulchrè Sixtin. *lib.* 1. *de Regal.*
188 Niſi agatur de præjudicio tertii; Nam tunc non creditur ſimplici aſſertioni Principis, Egregiè Cephal. *conſil.* 94. *vol.* 1. Roland. *conſil.* 18. *num.*
189 94. *vol.* 1. Atque ita Immunitatem ob cauſam & compenſationem alicuius beneficii vel lucri conceſſam non poſſe infringi aut alterari, in terminis reſpondit Decian. *conſil.* 11. *num.* 5. *vol.* 3. Licet regulariter Tributum & collectæ debitæ Principi remitti non poſſint *l. cum navarchorum. C. de nav. lib.* 11. *tit.* 1.

Ab hac ſententia recedere videntur Joan. Andreas *in c. privilegium. & ibidem.* P. Peck. *numer.* 7. *circa fin. verſ. an autem.* Alciat. *conſil.* 105. *num.* 22. Jaſ. *conſil.* 89. *col.* 2. *verſ. Secundò facit. lib.* 3. Natta *conſil.* 164. *num.* 20. *verſ. ad iſta omnia. per l.* 1 *ff. de conſtit. Princip.* Sed heîc Menochius *d. lib.* 3. *præſumpt.* 103. *num.* 13. ex Socino Seniore *conſil.* 84. *n.* 13. reſpondet, textum *d. leg.* loqui de remiſſione pœnæ ob meritum, quam ad exemplum trahi non debere. Vereor autem ut hæc eius interpretatio reſtrictiva de jure ſuſtineri non poſſit.

190 AMPL. IV. Hinc Tertiò infertur, Principem nec revocare poſſe privilegium mediante pecuniâ ſeu precio convento & ſoluto conceſſum, Burſat. *d. conſil.* 138. *numer.* 34. Decian. *d. conſil.* 25. *num.* 29. Cravett. *conſ.* 241. *numer.* 10. *conſ.* 894. *numero* 29. *& conſ.* 909. *numero* 4. *conſ.* 951. *num.* 9. *conſ.* 963. *num.* 27. Pruckman. *conſ.* 39. *numero* 26. *lib.* 1. Azeved. *in conſtit. Reg. Hiſpan. lib.* 1. *tit.* 3. *l.* 14. *n.* 42. *& lib.* 5. *tit.* 10. *l.* 3. *num.* 10. Sanchez. *d. lib.* 8. *diſp.* 33. *num.* 3. Marta *d. lib.* 1. *de Iuriſd. c.* 33. *num.* 104. Joſeph. de Seſe *d. deciſ.* 79. *num.* 14. Thuſc. *in lit. Gd. concl.* 67. *num.* 1. ubi citat Socinum *conſil.* 87. *num.* 12. *lib.* 3. hoc admittentem eo ſaltem caſu, quando ſolvitur precium à non ſubdito; ſecus ſi à ſubdito; ſecus ſi à ſubdito. Sed cum ſuperior ex contractu ſuo cum Subditis inito obligetur, ſicut quilibet privatus, inque contrahendo & paciſcendo utatur jure communi, nihil eſt, quod de firmitate & irrevocabilitate conceſſionis, etiam quoad Subditum hæſitemus per ea, quæ in individuo determinat Georg. Everhardi *conſil.* 8. *n.* 1. 2. 3. *&* 4. *vol.* 1. dicens, hoc caſu ſemper præſumi emptionem & venditionem poſt gl. Bald. & alios ibidem relatos. Hodiè 191
Immunitates & Exemptiones non ſolent concedi ſine aliqua cauſa & compenſatione; cum Domini Subditos ſuos potius excorient & eorum Propria auferant, quam illis aliquid donent: Ideoque latam interpretationem recipiunt Decian. *reſp.* 51. *n.* 27. *vol.* 3. Manent. *conſil.* 85. *n.* 10. *& ſeq.*

LIMITA prædictam CONCLUSIONEM IV. eatenus veram eſſe, quatenus Princeps ju- 192
ſtâ revocandi causâ deſtituitur: Nam ſi forte cauſa ex delicto eius, cui privilegium fuit conceſſum oriatur, ſanè Princeps inferiorem privare poteſt. Sicut enim bene meritis plerumq; ſe dignos reddunt ac privilegiorum conceſſionem merentur inferiores Sixtin. *lib.* 1. *de Regalib. cap.* 6. *n.* 23. Pruckman. *de Regal. cap.* 7. *numer.* 8. Ita etiam delinquendo iiſdem ut ſe indignos faciant, ac ea amittant, ſumma ſuadet ratio: cum quibus modis acquirimus aliquid, iiſdem in contrarium actis amittamus illud; ac contrariorum ſemper contrariæ ſint operationes; Quid? quod ſi utilitas publica vel alia gravis cauſa id exigat, etiam immunitatis privilegia, quæ in contractum tranſivere, princeps abrogare non prohibeatur *d. c. ſuggeſtum, de decim.* ubi privilegium immunitatis alicui conceſſum à ſolutione decimarum, non eſt eo caſu obſervandum, quo poſt privilegium ille poſtea acquireret tot prædia, pro quibus ſi decimas non ſolveret, inferretur damnum enorme Eccleſiæ *l. quod ſemel.* 5. *ff. de decret. ab ord. fac.* Roland. *conſil.* 1. *n.* 170. *vol.* 2. Natta *conſil.* 50. *num.* 2. Grammatic. *conſil.* 100. *num.* 100. Lancellot. *in templ. omn. jud. lib.* 1. *c.* 1. §. 4. *verb. privilegia poteſt revocare. num.* 3. *&* §. 8. *ſeq. num.* 6. Extentè Barz. *deciſ.* 118. *n.* 10.

Quo tamen caſu juſtum precium refundendum *arg. l. ſi quando.* 9. *ff. de oper. publ. l. venditor.* 13. §. 1. *ff. comm. præd.* Tap. *in d. l. fin. p.* 2. *c. fin. numer.* 33.

RESTRINGE hanc Limitationem; ut ſaltem procedat in ſummo Principe; non in Inferiore, qui, privilegia in vim contractus ſubſiſtentia, revocare nullo modo poteſt. Cacheran. *deciſ.* 139. *numer.* 27. Georg. Everhardi *d.* 193
conſ. 18. *numer.* 6. Superior autem derogare poteſt privilegiis Exemptionum ab Inferiori conceſſis, quamvis per viam contractus Exemptio interceſſerit, quam alioquin ab omni revocatione, violatione, & obliteratione, tutam & firmam eſſe debere, ac decere, immota ſtat Dd. ſententia Cravett. *conſil.* 463. *n.* 15.

*conſ.*894. *numer.*28. *conſ* 951. *numero* 9. *conſ.*
963.*num.*26.*verſ.in contractum planè.* Man-
dell.*conſil.*132.*num.*12. *conſ.*264.*num* 3. Syl-
van.*conſ.*34. *numero*27 *tom.*1. Quetta *conſ.*
13.*numero*8. Marc. *deciſ.*206.*numero* 2. &
*deciſ.*614.*numero* 6.*p.*1. Vivius *deciſ.*126.*nu-*
mero 11.& *deciſ.*207.*num.*1.& 6. Tap. *in d.l.*
194 *fin.p.*2.*cap.*9.*numero*2.& *ſeq.* Etenim in fun-
ctionibus fiſcalibus & tributis privilegium non
ſublevat *l.*2.*C.ubi qui decur.vel cohor.* Tap.*d.l.*
195 *fin.p.*1.*c.*5.*num.*18. Sic in Receſſibus Imperii
diſertè injungitur Statibus, ut nulla habita Im-
munitatis, Privilegii vel Exemptionis ratio-
ne, Subditos ad Collectas Imperii compel-
lant. Quando enim ſtatuitur, ut privilegiati
& non privilegiati, exempti & non exemp-
ti, contribuere, aut generaliter aliquid præ-
ſtare tenentur, privilegii vel exemptionis al-
legatio non relevat, nec excuſationi defertur
Decian. *reſp.*51.*num.*3.*vol.*3. Idem ſtatuitur
in omnibus omnino Subditis Eccleſiaſtico-
196 rum Hoſpitalium & ſimilium, ut nullis re-
fragantibus contractibus, obligationibus,
ſtatutis & conſuetudinibus Receſſu Anno
1557. §. Vnd alleine die Vnterthanen. §.
197 Demnach ſollen. Receſſu de Anno 1594.
collectarum ſarcinam ferant. Quinimò is, cui
nihil in bonis, ſolidum, putà viceſimam par-
tem aurei Rhenani pendere cogitur, Receſſ.
Anno 1500. von Soldenern/wie die auffgeſetzt/
&c.

Limita II. Niſi conſtaret hujusmo-
198 di privilegium per modum contractus conceſ-
ſum, magnam Imperii diminutionem & præ-
judicium continere Molinæ. *in conſuet. Pariſ.*
§.1.*gloſſ.* 5. *numero* 54. Roland. *conſ.*1.*nu-*
mero 114. & 124. *vol.* 2. Zaſ. *de feud.p.*1.*nu-*
mero 15.

V. Conclusio Principalis. Quamvis Im-
199 munitas amittatur per actus contrarios; Ita, ut
immunis à collectis, Decimis aliisve oneribus,
ſi nihilominus ſolverit, eo ipſo videatur ſuo re-
nunciaſſe privilegio *c.ſi de terra.*ibi: de privile-
gio tamen indulto *c.accedentibus.* 12. *extr.priv.*
Si tamen immunis à Contributionibus, aliisve
oneribus ſemel vel pluries ſolvat, non præju-
dicat ſibi quoad futuras ſolutiones, ſed ſolum
in eo, quod eſt ſolutum: proinde denuò ſol-
200 vere juſſus, poteſt exemptionis & immunitatis
jus allegare, eoque ſe tueri, niſi forſitan totos
annos triginta collectarum ſolutio à ſe & de-
ceſſoribus ſuis facta oſtendatur. Tantum enim
tempus privilegium exemptionis omnino au-
fert & extinguit.

Quæ ſententia ſummam rationem habet.
Cum enim exemptionem & immunitatem à
Collectarum præſtatione aliquis non niſi tri-
ginta annorum curſu acquirat, conſequitur,
acquiſitum immunitatis jus non niſi triginta
annis deperdi & amitti *l. nihil. l. omnia.l.fere.*
*ff. de R.*1. *cum ſimilib.* Cagnol. *in l. nemo.* §.
temporalia.ff.de R.I. ubi dicit, quod conſuetu-
do jam completa non tollitur, niſi eo modo
quo fuit inducta, id eſt, per contrariam Con-
ſuetudinem, Et ſolennitas, quæ requiritur
in confectione actus, eſt etiam neceſſaria in
illius diſſolutione Surd. *conſil.* 842. *numero*
80.

In ſimili partem ſolvens indebiti, ſibi præ- 201
judicat in ſoluto, ſed non propterea compel
li poteſt ad ſolvendum reſiduum text. *in l.cum*
de indebito.verſ.ſed ſi pro parte.ff.de probat. Nat-
ta *conſil.* 446. *num.*18. Surd. *conſil.*112. *nu-*
mero 25.

Facit, quod effectus hujus privilegii reci-
piat reiterationem, nec conſummetur per u-
num vel plures actus, ſed habeat cauſam ſuc- 202
ceſſivam & compleatur tempore & per plures
actus *l. voluntaria.*12. *C.de excuſat.tut l.falsò* 2.
C.de diverſ.reſcript. Et præſumitur talis ſolutio
facta per obedientiam vel metum reverentia- 203
lem non ut ſuæ ipſius immunitati renunciet vel
contraveniat privilegio: Quia non ſponte, ſed
requiſitus ex parte Principis & exactas ſolvit;
Et in dubio tales ſolutiones per vim extortæ
præſumuntur ad evitandam litem, non ani-
mo renunciandi privilegio Innoc. *in c. acci-*
dentibus.de privileg. Surd. *conſ.*262.*num.*74.
75.&78. Et dictum eſt ſuprà *cap.* 7. *num.*40.
41.&42.

Atque ita in terminis docuerunt & conſu-
luerunt per multas legum & Doctorum aucto-
ritates Sylvan.*conſ.*83.*num.*10.& *ſeq.* ubi citat
Gozadinum *conſ.*23.*col.*1. atteſtantem de cō-
muni. Decian.*conſ.*43.*num.*27.*vol.*3. Cephal.
*conſil.*58.*num.*92. Natta *conſ.*446.*n.*16.17.&
19.& *conſil.*627.*num.*18. Surd.*conſ.*419.*nu.*
52. Manent.*conſil.*84.*numero* 85. Raudenſ.
*conſ.*54.*numero* 38. Bardellon.*conſil.*111. *nu.*
59.60.&67. Cothman.*conſil.*11. *nu.*103.&
ſeqq. Cacheran. *deciſ.*91.*n.*22 *verſ.poſſet quar-*
tò. Trentacinq.*var.reſolut.lib.*1.*reſolut.*9.*num.*
3. Feſtaſ. *tract. de Collect.p.*5.*num.*35. Peck.
*tr.de Eccleſ.repar.cap.*10.*numero* 5. Bidembach.
*q.nob.*18.*n.*11. Græ væ. *d. concl.*66. *conſiderat.*
6.*num.*3.

Limita I. Conclusionem. Primum
præmiſſæ Concluſionis membrum, Quod vi- 204
delicet per actus contrarios tollatur privilegi-
um Immunitatis, ulterius hanc recipit declara-
tionem; ſi ſponte, ſecus, ſi coactè quis ſuo con-
traveneritprivilegio, mandato ſcilicet Supe-
rioris ad id compulſus; quo caſu contraveni-
ens non amittit privilegium per text. *in l. cura.*
pr.verſ.nec ſi per vim.ff.de muner.& honor. Bar-
tholomæ. Bellenzinus *tr.de Charitat.ſubſid.q.*61
Menoch.6.*præſumpt.*41.*num.*14 & 15.& *con-*
*ſil.*402.*n.*63.*lib.*1.Surd.*d.conſ.*419.*n.*35. Ca-
cheran.*deciſ.*91.*n.*19.*verſ.ſecundò dato.* Carol.
Tap.*add.c.fin.p.*2.*cap.*2.*num.*5. Vaſqu.*in novis* 205
*ill.quæſt.c.*2.*n.*9. Velle enim non creditur, qui
obſequitur imperio judicis *l. velle. ff. de R.I.*
Quod tamen intelligo de illo caſu, quando
contraveniens expreſſè à Magiſtratu compel-
litur, cum Bart. *in l.Creditor.*102.*col.ult.in fin.ff.*
de ſolut. Dec.*conſil.*407.*num.*3. Secus verò, 206
ſi mandato ſuperioris, per viam juris proce-
dentis, compellatur, nec is privilegium ſuum
alleget, ut ex Ang.& Caſtr.*in l.*2.*de judic.* tradit
Carol.Tap.*d.c.*2.*num.*14. Et hæc egregia li-

Kk mita-

mitatio eſt pro Subditis, quorum privilegia à magiſtratu de facto infringuntur & abrogantur; vel quibus privilegiorum uſus prohibetur mandato pœnali; vel ad actus privilegio directè contrarios adſtringuntur atteſtante Bernh. Græveo *p.2. obſ.60. conſiderat.4. num.1 limit.2.*

207 Secundò limitatur; ſi actus contrarius cum proteſtatione factus ſit, hoc eſt, contraventio non operatur privilegii ſublationem, ſi privilegiatus ſuo privilegio contraveniens, proteſtatus ſit, ſe actu contrario nolle renunciatum ſuo juri ſingulari ſeu privilegiato *arg. l.1.* ubi Bart. & Dd. *& l.2. C. de his, qui ſponte mun. publ. ſub. lib.10. arg l. pen. §. ſi poſt cauſſam. 3. ff. de vacat. & excuſat. muner.* Felin. *in c. cum acceſſiſſent.* 8. *num.30. de conſtitut.* & ibidem Dec. *num.* 85. Carol. Tap. *d. cap.2. num.*11. Georg. Acac. Enenckel. *d.c.15. n.7.* Bern. Græveus *d. concluſ. 60. conſid.5. num.4.* Rebuff. *de decim. q.13. nu. 113.* Nam cum proteſtatio ſit loco Appellationis, quoad declarandum diſſenſum & conſervandum jus proteſtanti competens Joh. Dilect. *de arte teſtandi tit.1. cap 2.* Weſ. *conſ.43. nu. 159.* Schurff. *conſ.14. num.2. cent.1.* ſola Appellationis omiſſio, nullum conſenſum tacitum inducit.

208 Notandum tamen heîc eſt, quandoq; etiam omiſſa proteſtatione privilegium retineri, nec ei per contraventionem renunciatum cenſeri, utpote (1) in privilegiis ad excipiendum, ut notat gloſ. *in c. privilegia. in verb. temporibus.* 25. *q.2.* Item (2) ſi aperte conſtet ex conjecturis, privilegiatum contraveniendo noluiſſe ſuo renunciare privilegio, ſed jure tantum communi uti voluiſſe, reſervato ſibi nihilominus jure ſpeciali ſive privilegiato *arg. l.3. ff. de teſtam. milit. l. quia autem. 6. ff. ſi quis omiſſ. cauſ. teſtam. l. ſi quis ſtipulatus. 102. l. eum qui. 138. §.1. ff. de V.O. l. Clodius. 97. ff. de acq. vel amitt. hæred. l. homine. 18. ff. de opt. vel elect. legat. l. fin. C. de codicill.* Neque enim juri derogant facta voluntaria *d. l. voluntaria. 12. C de excuſ. tutor. l. quiſquis. 6. C. de poſtul.* Georg. Acac. Enenck. *d. cap.15. n.8. & 9.*

Et quamdiu pro conſervatione privilegii alia poteſt capi conjectura, illud per contraventionem haut dicitur ſublatum: cum in dubio renunciatum non cenſeatur privilegio Tap. *d. c.2. n.24.* poſt Alex. Dec. Crav. & Menochium. Et omnem præſumptionem etiam modicam ſufficere, docet Greg. Lopez. *l.24. tit.18. p.3. verb. triginta annos.* Quo & reſpicere videtur Reuſn. *lib.2. conſil.22. num.132.* ubi ait, nunquam per contrarium actum cenſeri privilegium amiſſum, niſi ejuſmodi ſit, per quem neceſſario privilegii inferatur renunciatio, ac proinde ubicunque alia cauſa quàm renunciationis, per interpretationem locum habere poteſt, ſemper eam capiendam eſſe, ne privilegium amittatur. Neque enim renunciatio, quæ eſt quædam donatio, facilè præſumitur *c. ſuper hac. de renunciat. l. cum indebito. 25. de probat.* Contra autem ſemper præſumitur ignorantia, niſi ſcientia probetur *l. verius. 21. de probat. l.6. C. qui milit. poſſ.* ubi Gothofr. Tib. Dec. *d. conſ. 43. n.31.32. & ſeqq.* Quando verò alias proteſtatio facto contraria relevet, vide Vivi. Neapol. *deciſ.251.* Mart. Nigrin. *de proteſtat. verb. Denunciatio. n.115.* Quomodò autem, quando, ubi, cui, à quo, in quem finem &c. fieri debeat quævis proteſtatio v. Felin. *in c. cum M. Ferrarienſis. 9. col.17. & ſeq. de conſtitut.*

Tertiò limitatur prædicta Regula, ut ſi privilegium ſit generale, actus quoque contrarius ſit generalis: Secus verò, ſi contrarius ſit in particulari. Tunc enim privilegium duntaxat, quoad illum caſum particularem exſtinguitur Tib. Decian *conſil.43. num.29. vol.3.* Quem ſequitur Græveus *d. concl.60. conſid.5. n.2.* Pone, alicui conceſſum eſſe privilegium generale ab omnibus muneribus & oneribus Civitatis: Hic ſi immunitati contraveniat, unum ſubeundo, in hoc uno ſaltem, non autem quoad reliqua ſibi cenſebitur præjudicaſſe Felin. *in d. c. cum acceſſiſſent. 8. num.29.* Innoc. *in c. cum olim. de privil.* Gregor. Lopez. *lib.42 tit.18. p.3. verb. triginta annos.* Gail. *d. obſ.60. num.11.* Græv. *d. concl 60. conſid.5. num.3.* Tap. *d. c.2. numero 16.* 209

Imò ne quidem in illo unico actu, in futurum ſibi præjudicaſſe docent Interpp. *per d. l. voluntaria. 12. C. de excuſ. tutor.* pulchrè & fuſè Dec. *in d. c. cum acceſſiſſent. nu.17. verſ. ſed advertendum eſt,* ubi dicit, quod ſolvendo quis ſemel aut pluries non dicitur renunciare privilegio, quia hæc eſt tacita voluntas, quæ non extenditur ultrà, quam ex ipſo actu neceſſariò infertur, per unam aut plures ſolutiones non infertur neceſſariò, quod velit omninò renunciare privilegio. Et ut privilegium tollatur, requiritur actus, qui ſit ex toto contrarius privilegio; ſed unica ſolutio, vel etiam plures ſolutiones non adverſantur in totum privilegio, ſed in parte nempe reſpectu oneris, quod exſolvitur, ideò in totum non tollitur privilegium, quod refertur ad ſucceſſivos omnes actus, & ideo concludit hoc modo; Quod privilegium tollatur per contraventionem, quæ tamen ſit univerſalis & reſpiciat futuros actus; non autem ſi ſit particularis & reſpiciat certos actus. Quam doctrinam tamen reprehendit Acac. Enenckel. *d. lib. 3. cap.15. n.25. pag.322.* 210 211

Sic ubi duo competunt remedia, renuncianſ uni, non utrique renunciaſſe intelligitur, Maſcard. *de probat. concluſ. 1263. num.14.* Ratio hujus limitationis eſſe poteſt: Quia hoc caſu privilegium continet actum ſive effectum ſucceſſivum & reiterabilem, ut Exemplum habemus in conceſſa Juriſdictione civili & criminali, quæ cum quotidiè exerceatur, non tollitur per ſingulares actus contrarios, ſed in his duntaxat, non etiam futuris actibus ei præjudicatur *arg d. c. cum acceſſiſſent. 8.* Bart. *in d. l. fin. ff. de conſtit Princ. & in l.2. §. ult. in fin ff. de Decurion.* Tib. Decian. *d conſ.43. numero 30.* & alii plures, quos ſequitur Nicol. Reuſner. *lib.2. conſil.12. numero 131. pag.89.* Gail. *d. obſ.60. num.11.* Tap. *d. c.2. num.27. pag.213.* Secus autem eſt in privilegio actum momentaneum & non reiterabilem habente, quo caſu

caſu per unicum etiam actum contrarium tollitur privilegium per text. *in d.c.cum acceßiſſent. l.2.C.de jur.dom.imp.tr.l.Commiſſaria. C.de pact. int.empt.& vend.* Dd. *in l.falſo. C. de diverſ.reſcript.* Alex.5.*conſil.*33.*n.*2.*& ſeq.* Trentacinq. *d.reſolut.9.n.6.*

212 Hinc quæritur: An privilegiatus à Collectis aliisve muneribus Civitatis, ſi ſe deſcribi patiatur in æſtimo, præſumatur ſuo renunciaſſe privilegio? De hac quæſtione inter Dd. per omnia non convenit, ut videre licet apud Ca-
213 rol.Tap.*d.p.2.c.2.num.*3.*pag.*209. Nos cum ſanioribus ſtatuimus, quod immunitatem habens à Collectis, aliisve oneribus, amittat ſuum privilegium, ſi ſciens paſſus ſit ſe deſcribi in æſtimo, ſive cataſtro Menoch.*6.præſumpt.* 41.*numero* 4. Surd.*d.conſil.*419.*num.*6. Græværus *d.concl.60.conſid.6.numero 2.* & alii ſuprà *cap.*13.*num.*51.*&* 52. recenſiti, Ratio hujus
214 eſt; Quod hoc caſu contraventum ſit privilegio immunitatis per actum directò & generaliter immunitati contrarium: Qui enim ſciens patitur ſe in æſtimo deſcribi, is non tantum quoad illos actus, quibus jam ſolvit Collectas, ſed & in totum quoad futuros actus, ſuo privilegio renunciaſſe cenſetur, ut ita in poſterum iſto privilegio uti non poſſit: Secus autem eſt, ſi aliàs privilegiatus, per aliquot annos Collectas ſolverit, aliave onera publica ſubierit. Hoc enim caſu licet per actus contrarios ſibi in iis præjudicarit; non tamen (niſi ſolverit 30. vel 40. annos) ipſum tollitur privilegium immunitatis, cum actus habeat ſucceſſivos & reiterabiles *arg.d.c.cum acceßiſſent.* 15.*c.ſi de terra. 6.de privil.& exceſſ.privil.* Surd.*d.conſ.*419.*n.*32 *& ſeqq.* Idem *conſ.*262.*n.*79. Gail.*d.obſ.*60.*n.*11 Quem ſequitur Græværus *d. concl.* 60. *conſid.*6. *n.*13.*in fin.* Tap.*d.c.*2.*n.*1.3.*&* 27. Trentacinq. *d.reſolut.*9.*n.*4.

215 Præcedentia tamen hanc declarationem admittunt, niſi hic privilegiatus à facta inſcriptione appellaverit in continenti, hoc eſt, (ut alii interpretantur) intra decendium à die ſcientiæ *arg.l.*1.§.*ſi quis tutor.*1. ubi Ang.*in princ.ff. quand.appelland.ſit.& int.quæ temp.* Coler. *de proceſſ.Execut.p.*1.*c.*2.*num.*7. Græværus. *d.conſid.* 6.*num.*2. Tap.*d.c.*2.*num.*3.& alii ſuprà *cap.*13. *num.*51.*&* 52. commemorati. Licet nonnulli hoc caſu tempus anni indulgeam prixilegiato, intra quod ab ea inſcriptione provocare ſive appellare poſſit; inter quos eſt Bart.*in l.forma.* 4.§.*ſi quis veniam.* 10.*& ult.ff.de cenſib.* Alex. 1.*conſil.*101.*col.*7. Jaſ.*in d.l.falſo.*2.*C.de diverſ.reſcript.* Quod tacitè improbare videtur Tap. *d.c.*2.*n.*3.

216 Contrarium hic contra doctrinam Angeli & ſequacium defendiſſe videtur Joan.Marc. Aquil.*in l.non ſolum.*§.*morte.n.*194.*ff. de nov.oper.nunc.* Purpurat.*conſ.*483.*num.*11. Confer Gregor.Lopez *l.*42.*tit.*18.*p.*3.*verb.triginta annos.* Anchoran.*conſ.*160. Aliter Angeli doctrinam his verbis declarat Joh.Bapt.Coſta *tr.de fact.ſcient.& ignor.cent.*1.*diſt.*10.*n.*2. ut ſcilicet intelligatur duntaxat quoad onera præteriti temporis, in quibus ſciens ſolvens, quieſt exemptus, ſibi præjudicat. Decian.*conſil.*41.*n.*91 *vol.*1. niſi coactè metuve Executionis eſſet facta ſolutio vel præambulâ proteſtatione & ſalvo jure privilegii foret ſolutum; ſecus intelligatur quoad futura in actu reiterabili.

Quæ declaratio eâ ratione corroboratur, quod conſenſus, qui actum conficit, ſolum quoad actum illum operatur, cui adhibitus eſt *l.*1. §.*Julianus ff.de itin.actuq.priv.l.voluntaria. C.de excuſat.tut.l.jubemus. C.ad SC.Vellej.* Gerhard.de Petra Sancta *ſing.*37. Et ſi aliter diceremus, inde hoc inſurgeret, quod voluntas noſtra operari valeret ultra intentionem noſtram, quod falſum eſſe & natura dictat, & notum eſt ex *l.non omnis ff.de reb.cred.ſi cert.pet.* Itaque dicendum eſt, actus illos in cæteris non adferre præjudicium, uti in hiſce terminis Collectarum reſpondit Menoch.*conſil.*75.*n.*75.*& ſeq.* ubi hanc declarationem confirmat ex Dd. ſententia, quâ affirmant, actus privilegio immunitatis repugnâtes ſolum præjudicare quoad actus iſtos contrarios, & non ultra gl. *per text.in l.2.C.de iis qui ſponte muner.publ.ſub lib.*10 Et textus ſunt ſatis elegantes *in l.nihil.ff. ad municipal.l.Rempub. C.de jur. Reipubl.lib.*10. Unde quoque Tiber.Decian.*reſp.*43.*n.*33.*vol.*3. aſſeruit, quod quando privilegiatus contravenit privilegio, ut aliquibus gratiam faciat, ex tali contraventione non tollatur privilegium: Quia ubicunque poteſt interpretando alia reperiri cauſa, quàm renunciationis, ſemper illa eſt capienda, quia privilegium non amittatur poſt Ant.de Butrio Decian. *d.reſp.*43.*n.*31 *&* 32.*vol.*3. Menoch.*d.conſil.*75.*n.*75.76.*&* 77 Et quod per actus particulares non tollatur, ſed tantum quoad illos actus præjudicetur ei, non etiam quoad actus futuros, præter ſupra allegatos firmant Bart. Jaſ. & Claud.Seyſſel.*ad l.fin.ff.de conſtit.Princip.* Bart.*ad l.*2.§.*fin. in fin.ff.de decurion.* Anchoran.*conſil.*10. *numero* 3.

De privilegiato, qui in parte uſus eſt privilegio, & pro parte non uſus eſt, utrum ſaltem partem, an verò totum perdidiſſe dicendus ſit? Vide differentem Ferdin. Vaſquium *in novis ill.quæſt.c.* 2. *numero* 7. *lib.* 1. & Surd.*d.conſil.*419.*num.*32.*verſ. Nec repugnat quartum motivum.*

Quartò prædicta Concluſio intelligenda eſt quoad perſonam ipſius facientis actus contrarios ipſi privilegio, cui quidem ad ſui præjudicium renunciaſſe præſumitur; ſecus verò quoad alios, quibus præjudicare non potuit Felin.*in d.c.cum acceßiſſent.numero* 28.*verſ. hanc regulam.* Menoch.*d.lib.6.præſumpt.*41.*num.*5. Decian. *d.conſ.*43. *numero* 35.*vol.*3. Quia jus noſtrum non tollitur, niſi facto noſtro *l.id quod noſtrum.ff.de R.I.* & factum unius non debet alteri nocere *l.non debet ff.eod.* Hinc Surd.*d.conſ.*419.*nu.*36. reſpondit, ſolutiones factas ab uſufructuario non præjudicare proprietario, præſertim ſi ſint factæ proprietario ignorante. Quemadmodum 217
nec mater tutrix ſolvendo aliquo tempore collectas pro filio immuni non tollit ipſius privi-

privilegium Sylvan. *conſil. 66. in fin.* Cephal.
218 *conſ.58.in fin.* Surd. *d.conſ.419.n.40.* cum tutrix
habeat poteſtatem adminiſtrandi bene, non
autem malè *l.qui fundum.§.ſi tutor.* ubi Bart.
ff.de uſucap.pro empt. gl. *in l. interdum 56. §.qui tutelam ff.de furt.*
219 VI. Conclusio Principalis eſt, Quod
privilegium revocari non poſſit, ſi præſumptivè ac tacitè per lapſum temporis immemorialis acquiſitum ſit Cacheran. *deciſ.139.numero 12.* Cephal. *conſ.342.numero 55.in fin. & num. ſeqq.* Tap. *d.c.9.n.23.* ubi plures convehit. Nam præſcriptio immemorialis temporis vim habet peculiaris privilegii & conceſſionis, uti ſuprà latius oſtenſum eſt: Quæ æquiparatio tamen in omnibus, maximè quoad cognitionem ſuper privilegiis Imperatoris vel ſummi Principis non procedit: cum privilegiorum violatio potiſſimum quà ob inſertam expreſſam prohibitionem Cæſ. Majeſtatis, cujus authoritas non parum læditur, Imperialem fundet Jurisdictionem. Et quod ſolus Impera-
220 tor, qui Privilegia, Salvaguardiam & codicillos
concedit, cognoſcat etiam de inobſervantia & Contraventione Savalguardiæ, Securitatis & ſimilium, oſtendam infra *cap.20.num.147.* 148.149.150. & 151. & eſt text. *in l. cum de novo. C. de legib. c. cum veniſſent.* ubi gl. *in verb. judicari. de judic. c. 1. de lege Conrad.* Camill. Borellus *tract. de Catholici Regis præſtantia cap. 62.numero 43.* Alphonſ. de Azevedo *in conſtit. Reg. Hiſpan. l.7.tit.1.lib.6.numero 5. & 6.* Et de violante Securitatem Principis, quod ipſe Princeps cognoſcat, tanquam contra commit-
tentem crimen læſæ Majeſtatis, text. eſt *in l.1.* 221
ff.ad L.Iul.Majeſtat. Menoch. *de A.I.Q. lib.2. cent.4.caſ.337. & caſ.338.n.3. & caſ.346.* Bertazzol. *conſil. crimin. 11.num.17.vol.1.* Gail. *1. obſ.1.n.8.* Farinac. *in prax. crim. q.29.n.12. & ſeq. & q.113.n.43.*

Quod vix in præſcriptione Collectarum 222
aut cæteris Regalibus præſcriptione acquiſitis conſiderari poteſt; ut proinde rectè nonnulli videantur affirmaſſe, appellatione privilegii non venire privilegium tacitum, quod inducitur ex tempore, cujus initii memoria non extat in contrarium, poſt Socin. Chaſſanæus *in conſuet. Burgund. rubr. 1. §.2. verb. Et la preune. num.12. & conſil. 34.num.13.* Cravett. *de antiq. temp. p.4.§. abſolutis num.10.pag.392.* Ant. Gabriel. *in Com. opin. lib.5. de præſcript. concl.1. numero 42.*

CAPUT XVI. SECTIO II.

DE IMMUNITATIBUS Conſuetudine vel Præſcriptione quæſitis.

SUMMARIA.

1. Conſuetudo *paris eſt potentiæ cum privilegio.*
2. Conſuetudinis *& Legis eſt æqualis authoritas.*
3. Conſuetudine *Immunitas à præſtandis Collectis æquè ac privilegio poteſt acquiri.*
4. Conſuetudo *etiam liberationem inducit ab oneribus, quæ imponuntur ratione belli.*
5. *Idq; confirmatur* Receſſu Imp. *de Anno 1542.*
6. Libertas *à ſolutione onerum poteſt præſcribi. Et num.10.11.12.14.15.& 16.*
7. Collectarum *Exactio odioſa præſcriptiõe acquiritur.*
8. Libertatis *præſcriptio favorabilior eſt contra ſervitutem, quàm præſcriptio ſervitutis contra libertatem.*
9. Res *facilè redit ad primævam naturam.*
13. *Quæſibile* privilegio, *eſt etiam quæſibile præſcriptione.*
17. Immunitas *à Collectis præſcribi poteſt, exceptis iis, quæ debentur Imperatori in ſignum univerſalis dominii & Superioritatis.*
18. Reſervata Principi *in ſignum Supremæ dignitatis, ne quidem immemoriali tempore præſcribi poſſunt. Et n.19.20.*
21. *A* Collectarum *ſolutione immunis, nihilominus Superioritati ſui Principis manet obnoxius.*
22. Argumentum *à Superioritate ad Collectas non procedit.*
23. Intellectus *text. in cap. ſuper quibuſdam. §. præterea. de V.S.*
24. Libertas *non ſolvendi onera quanto tempore præſcribatur? hoc & n.26.27.*
25. Libertatem hanc præſcribens quibus requiſitis debeat eſſe munitus?
28. Immunitas *regulariter 40. annis præſcribitur: quæ præſcriptio indiſtinctè contra omnes procedit ibid. num.29.*
30. Neganti *ſe ſolviſſe collectas non incumbit onus probandi negativam, ſed ei, qui affirmat, collectas ſolutas fuiſſe.*
31. Negativa *non ſolventis onera ad cautelam probari poteſt, ſi inſpecto libro ſolventium ibi non reperitur.*
32. Tituli allegatio an ad præſcribendam libertatem non ſolvendi onera neceſſaria ſit? Neg.
33. Diſtinctio Balbi *rejicitur.*

34 Præ-

34 Præſcriptio longiſſimi temporis perficitur ſine titulo,& num.36.
35 Tituli allegatio ideo exigitur, ut immunitatem prætendens liberet ſe a mala fide.
37 Præſcriptio Collectarum procedit etiam, ſi quis ſciat, ſe teneri, & num.38.
39 Mala fides etiam obſtat immemoriali præſcriptioni.
40 Exceptio malæ fidei ad decem millia millium opponi poteſt.
41 Bona fides præſumitur, quando agitur de præſcribenda libertate.
42 Bona fides ex juſta cauſa credendi promanans in longiſſimi temporis præſcriptione ſufficit.
43 Bona fides etiam ex injuſtis cauſis & errore juris cauſata ſufficit.
44 Mala fides 30. annis purgatur & in bonam fidem tranſmutatur; tam in perſonalibus, quàm realibus: & infra num.116. Contrarium tenent alii num.45. relati.
46 Bona fides præſumpta ex curſu longiſſimi tẽporis ſufficit ad præſcribendum immunitatem.
47 Bona fides regulariter in quolibet præſcribente & poſſidente præſumitur.
48 Poſſeſſio & præſcriptio 30. annorum præſumitur habere pro ſe juſtitiam permanentem.
49 An in præſcribenda hac libertate de jure requiratur ſcientia & patientia illius contra quem præſcribitur?
50 Poſſeſſio jurium incorporalium ſine ſcientia & patientia adverſarii non habetur.
51 In præſcriptione libertatis patientia adverſarii non eſt neceſſaria: Quod confirmatur in terminis Collectarum num.52.& 69.
53 An ad præſcribendam immunitatem ab onere collectarum neceſſaria ſit interpellatio ex parte collectantis, & recuſatio ex parte collectandi?
54 Rationes pro Affirmativa.
55 In actibus meræ facultatis non currit præſcriptio, niſi quis eam exercere volens prohibitus ſit,& ab eo tempore legitimum annorum ſpacium effluxerit: Quod ampliatur num.56.
57 Collectandi jus eſt actus meræ facultatis
58 In juribus negativis præſcribendis non incipit currere præſcriptio; niſi à die, quo quis voluit facere,& prohibitus deſtitit. Contrarium verius num.82.
59 Vaſallus libertatem à ſervitiis præſtandis non acquirit, niſi interpellatus ſervire recuſet, & poſſeſſionem Domino intervertat.
60 Ex ſilentio & non facto nulla poteſt capi præſumptio: Quod explicatur num.83.
61 Lex per ſimplicem non uſum non abrogatur: Quod declaratur num.84.
62 Conſuetudo negativa non inducitur, niſi interveniat actus legi contrarius.
63 Domino feudi non præjudicatur, etſi per multos annos ſervitia à vaſallo non exigat.
64 Privilegium non amittitur, ſi non data ſit facultas utendi.
65 Præſcriptio non currit contra utentem jurisdictione, ubi quis eâ uti non potuit.
66 Immunitas à Vectigalibus non acquiritur, niſi de requiſitione, ſubſecutaque denegatione conſtiterit: Contrarium verius num.87.
67 Recenſentur Dd. qui Affirmativam opinionem mordicus propugnant.
68 Rationes pro Negativa.
70 In præſcriptione libertatis ſufficit ſola negligentia non petentis.
71 Si negativa conſuetudo ex actibus elici poteſt, præſcribi poteſt; aliàs non.
72 Proteſtatio nulla requiritur, quando intervenerunt tales actus, per quos adparere poſſit animus inducendi conſuetudinem.
73 Voluntas non ſolum verbis, ſed & facto declaratur.
74 Facta magis declarant animum quam verba.
75 Negativa ſententia in præſcriptione temporis immemorialis indiſtinctè procedit.
76 Alii non minoris authoritatis ICti de longiſſimi temporis præſcriptione idem ſentiunt.
77 Recitantur ICti Negativæ ſententiæ, in Lecturis Comment. Tractatib. Reſponſis & Deciſionib. calculum adjicientes.
78 Judicium authoris, qui opinionum harum diſcrepantiam diſtinguendo conciliat: Et numer.88.
79 Collectæ impoſitio obligationem præſupponit.
80 Facultas exigendi quando fundatur in jure formato, nato & radicato, tunc non tam facultas, quam jus, quo facultas fulcitur, præſcribitur.
81 Juribus meræ facultatis non præſcribitur, ſi is cui ea competunt, poſſit iis uti ac frui ex ſe ipſo, absque miniſterio adverſarii.
85 Intellectus l. definimus 12. §. illud etiam. C. de agric.& cenſit.
86 Declaratur & l. Atilicinus 35. ff. de ſervit. ruſt. præd.
89 An Contra Reichs: und Türcken Steur Exceptione præſcriptionis quis ſe tueri poſſit?
90 Tributa Imperatori in ſignum univerſalis dominii debita non præſcribuntur: Quod quomodò intelligendum vide num.110
91 Nemo debet eſſe acephalus; aut præſcribere obedientiam num.92.& 93.
94 Bona fides in omni præſcriptione requiritur.
95 Collectæ Turcicæ ob publicam nominis Chriſtiani & totius orbis utilitatem imponuntur.
96 Præſcriptiones Utilitati publicæ adverſantes non procedunt.
97 Negativa ſententia latè confirmatur ex Receſſib. Imperii.
98 Imperator Collectam Turcicam nemini remittere poteſt: Declaratur num.120.
99 Imperator de bonis ſuis ac Ditionibus quas privato nomine poſſidet, Collectam præſtare tenetur: Quod declaratur num.121.
100 Rationes Decidendi pro Affirmativa.
101 Receſſus Imperii de Anno 1548. §. Und ſoll Unſer & §. Wann auch & §. hette aber. Item Receſſ. de Anno 1544. §. daß auch ſolche hülff. & de Anno 1594. §. und damit unſers pro confirmatione hujus deciſionis adducuntur & explanantur hoc & num.102.103.& 104.
105 Nobiles immediatè Imperio ſubjecti, civitates Hanſiaticæ & Helvetii quomodo in contributionis Societatem allici debeant?

106 Præjudicia Cameralia *in hanc rē allegātur.*

107 Superioritatis jura *ac ſupremæ eminentiæ, quæ apud Imperatorem reſident, tempore immemoriali præſcribuntur.*

108 Signum *non debet fortius eſſe ſignato.*

109 *Solutio Contrariorum Argumentorum.*

111 Præſcriptione *per privilegium, legem vel ſtatutum ſublatâ non intelligitur ſublata centenaria, vel cujus initii memoria non exſtat.*

112 Tempus immemoriale *tollit juris reſiſtentiam.*

113 Acephalus *præſcribens ſibi ipſi eſt caput.*

114 *Intellectus c. cum non liceat, de præſcript.*

115 Batavi *olim à Romanis ſubacti nihilo ſecius manſerunt à Tributis & Collectis immunes.*

117 Intellectus *l. jubemus* 10. *C. de SS. Eccleſ.*

118 Diſpoſitio generalis *non trahitur ad ea, de quibus ſpecialiter eſt diſpoſitum.*

119 Receſſus Imperii *exemptos & non exemptos collectationi ſubjugantes quomodò accipiendi?*

120 Præſcriptio immemorialis *præſtantior eſt privilegio.*

122 *An* Collectis Circularibus *præſcribi poſſit? Aff.*

123 Supplicatio Verdunenſium *pro excuſatione & exemptione à Contributione Turcica.*

EX his, quæ hactenus perſecuti fuimus, adparet, quî & quatenus Privilegia, conventiones ac pacta vacationem à Collectarum ſolutione
1 præſtent. Quibus porrò conſequens eſt, cum Conſuetudo ſit paris potentiæ cum privilegio *vulg. l. hoc jure* 3. §. *aquæductus. ff. de a-*
2 *qua quodit. & æſtiv. cum ſimilibus*; & æqualis ſit conſuetudinis & Legis authoritas *l. 2. C. quæ ſit long. conſuet.* ut interpretatur ejus legis textum Donell. *lib. 1. Comment. cap. 20. p.* 24. Immunitatem hanc Conſuetudine æquè ac privilegio acquiri poſſe. Nam ſicut conſuetudo potens & efficax eſt ad illigandum quempiam Contri-
3 butionum oneri; Sic etiam Conſuetudo contraria non contribuendi operatur liberationem in talibus ſubſidiis. Et in terminis, quod
4 conſuetudo poſſit inducere liberationem ab omnibus oneribus, etiam impoſitis occaſione bellorum, text. eſt *in l. 1. C. de excoct. & tranſlat. milit. annon. lib. 12.* Crot. *conſil. 64. num.* 3. Natta *conſil.* 431. *num.* 1. Surd. *conſ.* 262. *num.* 18. *& ſeq.* Mynſing. *reſponſ.* 1. *num.* 44. 48. *& ſeqq. decad.* 15. Tiraq. *tr. de Nobilit. c.* 20. *num.* 168. Eamque ſententiam confirmat Receſſus Imp.
5 de Anno 1542. §. Vnd wiewol in den Jüngſten. ibi: Altem Gebrauch nach / Item ibi: doch jhnen an jhren alten Gebräuchen vnd Herkommen ſonſt in alleweg vnſchädlich vnnd vnnach-
6 theilig. Cæterum quæ privilegii & Conſuetudinis, eadem & præſcriptionis circa acquiſitionem libertatis à Collectarum ſolutione poteſtas eſt *l. fin. C. de fund. patrim. l.* 1. *C. de erog. milit. annon. c. de quarta. extr. de præſcript.* Cravett. *conſil.* 111. *num.* 3. Natta *conſ.* 406. *num.* 4. *&*
7 *conſ.* 627. *num.* 1. Menoch. *conſ.* 75. *num.* 6. Mynſing. *decad.* 15 *reſp.* 1. *num.* 54. Si enim jus Collectandi & ipſa Collectarum Exactio, quæ odioſa eſt, præſcriptione quæritur Schrader, *conſil.* 44. *n.* 49. *vol.* 2. nil mirum, ſi & libertas eo- 8
dem modo obtingat; cum favorabilior ſit præſcriptio libertatis contra ſervitutem, quam præſcriptio ſervitutis contra libertatem; & res facilius revertatur ad primævam naturam *l. ſi* 9
unus 27. §. 2. *in fin. ff. de pact.*

Repetunt proprios quæque recurſus,
Reduntque ſuo ſingula gaudent.

Neque enim homines, ut onera, Vectigalia & 10
collectas pendant. Ant. Rubeus Alexandrin. *conſ.* 21. *num.* 3. naſcuntur. Natta *conſ.* 486. *nu.* 9. Menoch. *conſ.* 887. *num.* 33. Flamin. de Rubeis *conſ.* 99. *num.* 36. *vol.* 2. Nicol. Everhardi præſes *conſ.* 3. *num.* 17. *& conſ.* 4. *num.* 28. *vol.* 2. Commendat hanc concluſionem, quod Col- 11
lectas & Vectigalia eodem jure cenſeri ſupra in hoc tractatu inculcavimus. Sicut ergo hæc Immunitas tempore immemoriali præſcribi *l. locatio* 9. §. *earum. ff. de public. & vectig.* Mynſ. 5. *obſ.* 29. *num.* 11. Ita & Immunitas à Collectis præſcriptione legitima adquiri poteſt. Præterea Immunitas à Collectis privilegio Principis concedi poteſt, uti ſupra latius oſtenſum eſt. Poteſt ergo & legitima præſcriptione adquiri, 12
cum privilegium & præſcriptio à pari procedant *d. l.* 3. §. *aquæductus ff. de aq. cottid. & æſt.* Hinc commune Dd. effatum: Quod eſt quæ- 13
ſibile privilegio, eſt etiam quæſibile præſcriptione Modeſt. Piſtor. *d. conſil.* 4. *num.* 30. *vol.* 1. Schrader. *de feud p.* 10. *n.* 238. Knichen. *de Sax. jure provoc. neſcio verb. jus. c.* 1. *n.* 121. Denique hæc ſententia firmamentum capit ex Receſſu 14
Imp. de Anno 1548. §. vnd ſoll vnſer. ubi diſertè cautum eſt; Ob einer deß Reichs Anſchlage befreyet / darwider wie in ſolchen fallen recht iſt præſcribiret, oder ſonſten auß erheblichen rechtmäſſigen Vrſachen ſein hülff in das Reich zu thun nicht ſchuldig. Et §. Wann auch ein außgezogener inter cætera hæc extant verba formalia: Im fall daß ein außgezogener oder außziehender Standt außführen wolte / daß er deß Reichs Anſchläg vnd hülff halben privilegiirt ſeye / oder wieder die Reichs Anſchläg vnnd hülff legitimè præſcribirt hab &c. Confert eodem Receſſus ejuſdem §. Wofern auch. ubi Se- 15
natus Imperialis ita ſtatuit: Wo innerhalb Menſchen gedencken der außgezogen Standt dem Reich einmahl / zwey oder mehr geſtewret hette / ſoll ſolcher Standt mitlerzeit Rechtlicher erörterung der Sachen der Stewr nicht befreyet / ſondern dieſelben zu reichen ſchüldig ſein. Ex 16
cujus diſpoſitionis ſenſu contrario intelligitur, ſi quis præſcriptione temporis immemorialis, aut quo alio jure Immunitatem à Collectis adeptus ſit, nec poſtea aliquoties ipſas præſtiterit, liber omninò ſit ab hoc onere.

Neque huic veræ & communi opinioni obſtat text. *in l. competit. l. de præſcript.* 30. *annor.* ubi omnem præſcriptionem adverſus publi- 17
carum functionum ſolutionem prohibet Imperator. Quia procedit in Tributis debitis Imperatori in ſignum recognitionis univerſalis dominii, quæ contra ipſum Imperatorem non præſcribuntur, nec ulla præſcriptione ab 18
eorum ſolutione quis poteſt excuſari. Ratio

eſt;

eſt; quod Reſervata Principi in ſignum ſupremæ dignitatis ac eminentiæ ne quidem immemoriali tempore præſcribi poſſunt Alexand. *conſ.* 30. *num.* 12. *vol.* 3. Natta *conſ.* 226. *num.* 6.
19 Menoch. *conſ.* 887. *n.* 34. Fab. de Anna *d. conſ.* 59. *num.* 65. Florez. *d. quæſt.* 21. *n.* 134. Georg. de Cabedo *deciſ.* 66. *n.* 2. *part.* 2. Hinc, adverſus Superioris poteſtatem præſcriptionis operationem elanguere, dicitur *in c. cum non liceat extr. de præſcript.* Adeò ut nemo cujuscunque temporis beneficio de Principis ſui ſuperiori-
20 tate liberari queat. Modeſt. Piſtor. *conſil.* 4. *n.* 8. *lib.* 1. Gail. 1. *obſ.* 21. *n.* 6. Vaſqu. *ill. controverſ. c.* 2. *n.* 4. *& cap.* 78. *num.* 4. Parlador. *lib.* 2. *rer. quotid. c.* 1. *num.* 15. Acac. Enenck. *lib.* 2. *de privil. jur. civil. c.* 5. *n.* 68. Alberic. Gentil. *lib.* 3. *de jure belli. c.* 2. Quo confert Conſtitutio Imp. Friderici Secundi de Super. Rom. Imp. relata à Goldaſto in den Reichshandlungen *fol.* 19. Sed eſto: Subditum ſolvi Superioritatis vinculis, vel ἀκέ-
21 φαλον fieri non poſſe: Haut tamen inde ſequitur, non poſſe etiam Collectarum præſtatione liberari, à quibus qui liber eſt, nihilo ſecius Superioritati ſui Principis manet obnoxius; ſuntque multis rationibus hæ præſcriptiones, illa, quâ libertas ab onere Collectarum acquiritur, & ea, quâ totalis & omnigena ſubjectio extin-
22 guitur, diverſiſſimæ, uti ad ſenſum patet. Propterea; non procedit à Superioritate ad Collectas hoc argumentum: quemadmodum nec ideò, quod majeſtatem nullo modo adquirere inferiores queant, ſequitur, ejus jura etiam ſive Regalia præſcribi non poſſe.

23 Minus refragatur text. *in c. ſuper quibusdam.* 26. §. *præterea. de V. S.* Nam hic non agitur de acquiſitione juris collectandi ſed de libertatis præſcriptione: Habetur enim pro indubitato, quod præſcribi poſſit libertas non ſolvendi *d. c. de quarta. de præſcript.* gl. *in Clem.* 1. *in verb. legitima. de cenſib.* Cravet. *d. conſ.* 111. *n.* 3. Natta *d. conſ.* 446. *n.* 4. Menoch. *d. conſ.* 75. *n.* 6. *&* 7. latè Surd. *conſil.* 262. *n.* 18. *& ſeqq.* Gallia *conſ.* 54. *n.*
24 2. Et quod in genere poſſit præſcribi libertas non ſolvendi onera ſolo ſpacio 40. annorum contra ipſa etiam Regalia, veluti contra jus percipiendi vectigal, Pædagium, Portorium & id genus alia, firmat poſt alios Regner. Sixtin. *conſil Marpurgenſ.* 9. *n.* 28. *l.* 1.

Ad præſcribendam vero hanc Immunitatem duo neceſſaria ſunt. 1. Tempus legiti-
25 mum. 2. Quaſi poſſeſſio. De temporis intervallo ad inducendam hanc præſcriptionem requiſito, variæ irrepſerunt Dd. opiniones. Nam Sylvan. *conſ.* 61. ſatis audacter defendit, ſufficere tempus decem annorum; ſicut & longum tempus ſufficere exiſtimat Mandell. *conſ.*
26 115. *n.* 5. *vol.* 1. Alii autem triginta annos deſiderant, ut ſolvendi libertas dicatur præſcripta. Ita Cravetta *d. conſ.* 111. *n.* 12. Natta *conſ.* 649. *n.* 3. Borell. *conſ.* 74. *n.* 53. Quò loci ex Natta refert, quod ubi quis non ſolvit onera, ſolventibus aliis, dicto temporis curriculo, non ſolvendi libertatem præſcribat, & ſcientia ac patientia adverſarii iſto caſu traditionem operetur.

Magis verò communiter illa nobis arridet 27
ſententia, ut anni 40. requirantur, per *d. l. fin. C. de fund. patrim. l.* 11. ubi eſt caſus, quod allegans ſibi ſucceſſionem facta de non ſolvendo Collectam, ſi ſtetit per 40. annos quod non ſolverit, eſt tutus à ſolutione futurarum collectarum: iſtudque tempus quadraginta annorum currere incipit à die impoſitionis primæ collectæ Bartol. *conſ.* 59. *n.* 7. *lib.* 1. ubi dicit, quod onus ei non poſſit indici, qui per 40. annos nihil ſolvit. Bald. *conſ.* 257. *vol.* 2. Roman. *conſ.* 275. *col. pen.* Sylvan. *conſ.* 83. *n.* 10. Natta *d. conſ.* 446. *n.* 23. Fab. de Anna *conſ.* 59. *n.* 57. ubi alios agminatim congeſſit. Quibus accedunt ab eo non commemorati Bertrand. *conſ.* 130. *num.* 9. *vol.* 4. *& conſ.* 96. *n.* 3. *vol.* 5. Burſat. *conſ.* 186. *n.* 13. Hippol. Riminald. *conſ.* 589. *n.* 8. Mynſ. *d. decad.* 15. *reſp.* 1. *n.* 57. Ant. Sola *in conſtit. Sabaud. tit. de jure Emphyt. gl.* 2. *p.* 3. *n.* 12. Cancer. *l.* 1. *var. reſolut. c.* 4. *n.* 137. Petr. Ravenn. *ſing.* 849. Gaſp. Anton. Teſaur. *quæſt forenſ.* 8. *n.* 6. Matthias Coler. *conſ.* 1. *n.* 274. Dn. Beſold. *conſ.* 79. *n.* 49. *&* 50. Cum 28
regulariter immunitas 40. annis præſcribatur Bertazzol. *conſ. civil.* 21. *n.* 31. Eaque præſcri- 29
ptio ſine diſcrimine contra omnes procedat *l. omnes. C. de præſcript.* 30. *vel* 40. *annor.* Ant. Sola *d. n.* 12. *in fin.*

Alterum eſt Requiſitum Quaſi Poſſeſſio; ad quam plerique Dd. ſatis eſſe, volunt, quod cæteris omnibus ſolventibus is, qui præſcriptionem objicit, non ſolverit per 40. annos, etiamſi nulla interpellatio & requiſitio præceſſerit. Sufficit enim ſola allegatio, nihil fuiſſe ſolu- 30
tum, pro conſequenda libertate; & onus probandi contrarium incumbit ei, qui affirmativam prætendit Cravet. *conſ.* 57. *n.* 9. *& d. conſ.* 111. *n.* 11. Natta *conſ.* 406. *n.* 12. *& d. conſ.* 446. *n.* 14. Hippol. Riminald. *conſ.* 589. *num.* 1. *&* 2. Menoch. *conſ.* 75. *n.* 8. Surd. *conſ.* 234. *num.* 35. Gallia *d. conſ.* 54. *n.* 4. Fab. de Anna *conſ.* 59. *n.* 64. Et citra veri noxiam poſito, quod alleganti li- 31
bertatem incumberet probatio negativæ, ſatis eſſet ad cautelam, eos in libro Æſtimi non reperiri, *d. l. fin. C. de fund. patrim.* Herculan. *de prob. negat. n.* 171. pulchrè Burſat. *conſ.* 138. *n.* 48. *&* 49. Natta *conſ.* 627. *n.* 4. Quod ſi iſta negativa non ſolvendi eſſet probanda per allegantes, vix poſſet procedere præſcriptio triginta vel quadraginta annorum adverſus debitum: quia ſi aliquid eſſet interim ſolutum, interrupta eſſet præſcriptio *l. cum notiſſimi.* §. *ſed & ſi quis. C. de præſcript.* 30. *vel* 40. *ann.* & eſſet præſcribentibus difficile, imò impoſſibile hanc negativam non coarctatam loco & brevi tempore probare: propterea ſufficit iis, qui nituntur tali præſcriptione, probare ſolum lapſum temporis à die nativitatis actionis; Ita ut ſimpliciter probent, Collectas fuiſſe impoſitas tali & tali tempore, & allegare deinceps, quod ipſi nunquam ſolverint.

An autem tituli allegatio ad hanc præſcriptionem neceſſaria ſit? inter Dd. non convenit. 32
Sunt, qui velint, ad perficiendam præſcriptionem non ſufficere ſolam ceſſationem à ſolutione, niſi ſimul aliquis titulus ſit allegatus, ex quo

bona fides non ſolventis cauſari poterit. Sed horum opinionem reprobat Natta *conſ.* 406. *n.* 12. ubi poſt Bald. & Corneum *docet*, ſolam allegationem ſufficere, nil unquam ſolutum fuiſſe, idque ex ſolo temporis curſu probari. Idem repetit *conſ.* 431. *n.* 27. *& conſ.* 627. *n.* 4. *& ſeqq.* Cravet. *conſ.* 3. *n.* 10. *& ſeqq.* Bretta *conſ.* 88. *n.* 11. *& conſ.* 148. *n.* 1. Pancirol. *conſ.* 23. *n.* 9. *& conſ.* 65. *n.* 7. Surd. 234. *n.* 36. ubi dicit, di-
33 ſtinctionem Balbi, quod non exiſtente titulo requiratur tempus immemoriale, non eſſe veram; multoque minus procedere, quando intervenit ſcientia & patientia partis; tunc enim induci præſcriptionem ſine titulo. Accedit
34 Mynſing. *d. reſp.* 1. *n.* 73. *decad.* 15. Et quod præſcriptio longiſſimi temporis non exigat titulum, ſed ſine eo perfici poſſit, text. ſunt aperti *in l. ſicut. l. omnes. d. l. cum notiſſimi. & l. ſi quis emptionis.* §. 1. *C. de præſcript.* 30. *vel.* 40. *ann. c. de quarta. extra de præſcript. c.* 1. *eod. in* 6. Dein tituli
35 allegatio ideò exigitur, ut immunitatem prætendens ſe liberet à mala fide: Sed in præſcri-
36 ptione longiſſimi temporis titulo non eſt opus *dd. textib.* ſufficitque jus commune, quod ſatis tituli præſtat Mynſing. *decad.* 2. *reſp.* 19. *num.* 29. tum quoque bona fides favore libertatis præſumitur uti mox oſtendam: Imò ſciens, ſe tene-
37 ri ad Collectas, libertatem hanc præſcribit arg. *l. ſequitur.* §. *ſi vero. ff. de uſucap.* Jaſon poſt Bald. *& alios conſil.* 25. *n.* 6. *lib.* 3. *& conſ.* 101. *n.* 29. *l.* 4. Bellon. *conſ.* 39. *n.* 4. Roland *conſ.* 5. *n.* 59. *l.* 1. Berrett. *conſ.* 148. *n.* 1. Fab. de Anna *d. conſ.* 57. *n.* 66. nec mala fides, id eſt, ſcientia,
38 quod quis teneatur ad collectas, impedit Surd. *conſ.* 234. *n.* 29. Quis ergo allegationis Tituli effectus futurus ſit, non video. Compilator Symphorem. *deciſ.* 17. *n.* 160. *lib.* 1. *poſt* Cravettam *tract. de antiq. temp. p.* 4. §. *abſolutis. num.* 49.

Quamvis etiam ob malam fidem centena-
39 ria vel immemorialis præſcriptio de jure Canonum (quod in materia præſcriptionis præ oculis habendum eſt) corrnat Fab. Turret. *conſ.* 59. *n.* 9 Becc. *conſ.* 225. *n.* 18. Surd. *conſ.* 28.
40 *n.* 69. Pancirol. *conſ.* 179. *n.* 12. Ita, ut Exceptio malæ fidei ad decem millia millium opponi poſſit Laurent. Calcan. *conſ.* 6. *n.* 9. Illud tamen apud omnes in confeſſo, ex lapſu 40 annorum, in incorporalibus juribus, quando agitur de
41 libertate præſcribenda, bonam fidem in dubio ſemper præſumi Menoch. *recuper. remed.* 13. *n.* 72. Padill. *in l.* 1. *n.* 37. *C. de ſervit. & aq.* Gutierrez *pract. quæſt. l.* 3. *q.* 14. *num.* 19. Federic. Scot. *reſp.* 10. *n.* 17. *l.* 5. *tom.* 1. Pancirol. *conſ.* 23. *n.* 13. Gallia *d. conſ.* 54. *n.* 29. Surd. *d. conſ.* 234. *n.* 31. *ubi num.* 32. *dicit*, ceſſare etiam malam fidem ex eo, quod præſcribens vel authores ipſius nunquam fuerunt interpellati ad ſolvendum; nam & eum, qui verè debet, præſcribere, & non dici in mala fide, ſi non fuit interpellatus, quia poteſt credere, quod creditor velit remittere vel majorem gratiam facere differendo. Quo etiam reſpectu talem cauſam credendi in longiſſimi temporis præſcriptione ſatis ſuperque ſufficere ſcribit Scot. *d. reſp.* 10. *n.* 17. *&* 18.

Eademque ratione bonam fidem ex injuſtis 42
cauſis & errore juris cauſatam ad præſcriptionem ſufficere docet gl. *in cap. ſi diligenti de præ-* 43
ſcript. Covarr. *in d. c. poſſeſſ. p.* 2. §. *n.* 2. Natta *conſil.* 406. *n.* 23. Quò loci tradit, errorem juris
præbere juſtam cauſam præſcribendi. Quini- 44
mò in poſſeſſione 30. vel 40. annorum præſumitur bona fides, & mala fides, quæ inſurgit ex defectu tituli, purgatur, & quaſi in bonam fidem transmutatur, ita ut mala fides amplius non ſit allegabilis Marc. Ant. Peregrin. *conſ.* 19. *n.* 14. *&* 15. *l.* 1. In quam ſententiam rectè citavit Mandellum *conſ.* 28. *n.* 2. *qui ait*; hanc limitationem communiter eſſe per Legiſtas & Canoniſtas approbatam latè Vaſqu. *p.* 1. *ill. controv. l.* 2. *c.* 81. *n.* 2. Celſ. Bargal. *tract. de Dolo lib.* 5. *c.* 20. *n.* 28. Vultej. *conſ. Marpurg.* 17. *n.* 71. *vol.* 1. *& conſ.* 30. *n.* 178 *vol.* 2. Gaſp. Theſaur. *quæſt. forenſ.* 41. *n.* 9. Bernard. Bombin. *conſ.* 77. *n.* 2. Martin. Mager. *tract. de Advocat. armat. cap.* 9. *n.* 925. ubi ſentit hanc rationem apud nonnullos tanti ponderis & momenti eſſe, ut ſecundum eam Jus Canonicum, quod ob malam fidem præſcriptionem impedit, tam à Canoniſtis quam Legiſtis temperari ſoleat, ut ſcilicet talis mala fides allegari poſſit, duntaxat usque ad 30. annos & non ulterius; Eò, quod elapſo tam longo temporis curſu, lex præſumat in bonam partem id eſt, quod ſupervenerit aliquid, quod habuerit debitor juſtam cauſam non ſolvendi, ſeu verius aliquid, propter quod debuerit creditor non amplius petere ejusmodi creditum, ut eleganter notat Mandell. *d. conſ.* 28. *n.*
2. Idque generaliter procedere, tam in per- 45
ſonalibus, quàm realibus & corporalibus poſt Abb. Aretin. & Alexand. tradit Mager *d. loc.*

Licet affirmativam opinionem, nimirum, præſumptam malam fidem præſcriptioni longiſſimi temporis obeſſe, non inferioris notæ JCti propugnent, ut adparet ex Hondedæo *conſ.* 82. *n.* 40. *vol.* 1. Surd. *conſ.* 296. *n.* 34. *in fin. & n. ſeq.* Menoch. 3. *præſumpt.* 130. *n.* 7. *&* 18.
& 39. poſt Ruynum *acutè dicentem*, curſum 46
quidem longiſſimi temporis tollere præſumptionem malæ fidei; non tamen inducere bonam fidem.

Et in terminis (quod ajunt) terminantibus quod ad præſcribendam immunitatem ſufficiat bona fides præſumpta ex curſu longiſſimi temporis tradit Balb. *tract. de præſcript.* 2. *part.* 5.
part. princ. q. 7. *in fin.* Usque adeò ut illam ſo- 47
lummodò allegare ſufficiat, nec de illa aliter fidem facere neceſſe ſit. Cephal. *conſ.* 129. *n.* 11. Et confirmatur ex eo, quod regulariter in quolibet præſcribente & poſſidente præſumatur
bona fides Vaſq. *l.* 2. *controv. illuſtr. c.* 79. *n.* 15. 48
& c. 81. *n.* 4. Laderch. *conſ.* 75. *ſub n.* 6. Alduin. *conſ.* 50. *n.* 3. Schrader. *conſ.* 20. *n.* 72. inter conſilia Borcholti *part.* 2. In tantum, ut poſſeſſio vel quaſi temporis triginta annorum præſumatur habere pro ſe juſtitiam permanentem, poſt Cynum Bald. *& alios.* Mynſing. *d. reſp.* 1. *n.* 75. *decad.* 15. Contraria autem opinio procedit in mala fide vera, quæ nullo tempore

pore purgatur, uti diſtinguit Feſtaſ. tract. de Æſtimo, p.4.c.4.n.24. ubi dicit, aliud eſſe, quando bona eſſent deſcripta in regiſtro.

49 An quoque in hac præſcriptione requiratur ſcientia illius, contra quem præſcribitur? jucundæ indaginis quæſtio eſt. Et ſane licet ordi-
50 nariè ſcientia injurium incorporalium præſcriptione exigatur, eò quod in corporalibus patientia (quam ſine ſcientia præſtare quis nequit) loco poſſeſſionis ſit l. quoties. §. fin. ff. de ſerv. l. 1. in fin. ff. de aq. pulv. arc. l. 3. §. ſi iter. ff. de ſervit. præd. Burſat. conſ. 277. n. 3. Gœden. conſ. 39. n. 38. Petr. Anton. de Petra tract. de uſufruct. c. 12. n. 27. Coler. de proceſſ. exec. p. 1. c. 3. n. 19.
51 Gilk. de uſuc. p. 1. c. 6. n. 20. Cavalc. deciſ. 4. n. 53. p. 5. ubi ait, in omni præſcriptione requiri ſcientiam adverſarii, præterquam in immemoriali: Attamen (quod mirum) in libertatis præſcriptione, patientia adverſarii non eſt neceſſaria,
52 ſed ſola quaſi poſſeſſio ſufficit per text. in l. ſi partem 18. §. fin. ff. quemadm. ſerv. amitt. Cov. in c. poſſeſſor. p. 2. in præfat. n. 10. ubi communem teſtatur. Et in ſpecie, quod ſcientia & patientia adverſarii ex lapſu temporis longiſſimi præſumatur ad favorem illius, qui immunitatem adverſus Collectas præſcribere vult, ſive ſe contra impoſitionem Collectarum Exceptione præſcriptionis tueri nititur; reſpondit Cephal. conſ. 119. n. 12. Mynſ. de reſp. 1. n. 77. decad. 15.

53 An verò ad præſcribendam libertatem & immunitatem ab onere Collectarum neceſſaria ſit interpellatio ſive requiſitio ex parte Collectantis, & denegatio ſive recuſatio ex parte collectandi & præſcriptionem prætendentis? de eo diſcrepantes ſunt Dd. ſententiæ.

54 Pro parte affirmativa facit 1. quod in actibus voluntariis & meræ facultatis non currat
55 præſcriptio, niſi quis eam exercere volens prohibitus ſit, & ab eo tempore legitimum annorum ſpacium effluxerit: arg. l. 1. §. denique de aq. pulv. arc. l. viam 2. & ibi Bart. de via publ. cum ſimil. Innoc. & Abb. in c. cum Eccleſia Sutrina. ext. de cauſ. poſſeſſ. & propr. Felin. in c. cum acceſſiſſent. n. 27. de conſtit. Gloſſ & Dd. in l. hæc autem Iura. de ſerv. urb. præd. & in l. licet. C. de jur delib. Cyn. in l. cum notiſſimi. §. ſed cum illud. C. de præſcript. 30.
56 vel 40. ann. Balb. de præſcript. p. 4. p. 5. princ. n. 2. etiamſi quis non utatur iis, quæ ſunt facultatis; tanto tempore, cujus initii memoria non extat Flamin. de Rubeis conſ. 8. n. 53. & ſeq. conſ. 19. n. 92. & conſ. 38. n. 107. vol. 2. Sixtin. conſ. Marp. 9. n. 5. vol. 1.

At exactio collectarum eſt actus purè vo-
57 luntarius & meræ facultatis, non minus ac actus altius tollendi domum & conſimiles, cum à libera voluntate & arbitrio collectantis dependeat collectas imponere, & poſtquam impoſuit, exigere, vel non, Weſenb. conſ. 45. n. 5. arg. eorum, quæ Bald. de jurisdictionis & ſervitiorum à Vaſallo exigendorum uſu ſcribit in l. hæc autem jura. ff. de ſervit. urban. præd. & in terminis de jure Collectandi Alexand. conſil. 136. num. 18. verſ. præterea & num. 19. vol. 2. Idem Weſ. conſ. 303. n. 126. & conſ. 320. n. 10. vol. 7. Quod in juribus negativis præſcribendis non incipit præſcriptio ſervitutis niſi à die, quo 58
quis voluit facere & prohibitus deſtitit, Gloſ. Caſtr. & Dd. com. in l. qui luminibus. de ſervit. urb. præd. & in l. 1. ubi Padilla n. 14. & 19. C. de ſervit. & aq. Canoniſtæ in c. ſignificante. de appell. Barr. in l. ſi prius. n. 4. de nov. oper. nunc. Jo. Fab. §. æque n. 20. & ibid. Angel. n. 15. & Jaſ. num. 40. Inſt. de act. Petr. Ant. de Pet. de pot. princ. c. 6. n. 150. & ſeq. fol. 127. Cæpol. in tract. urb. ſervit. rubr. de furn. q. 2. Bald. de præſcrip. 2. p. 4. p. princ. q. 1. n. 16. Cravett. de antiq. temp. §. materia iſta. num. 81. Afflict. in c. licet vaſallus. numero 1. & 2. ſi de feud. defunct. Schrad. de feud. p. 6. c. 6. n. 62. Roſenthal c. 5. concl. 25. & c. 6. concl. 82. lit. a. ubi quod Vaſallus etiam per mille annos libertatem à ſervi- 59
tiis domino debitis non adquirat, niſi interpellatus ſervire recuſet & poſſeſſionem domino intervertat, Menoch. lib. 2. de A. I. Q. caſ. 160. n. 10. Mandoſ. de inhib. q. 62. num. 5. & ſeq. Heig. 1. q. 15. numero 26. Riminald. conſ. 34. num. 29. & conſ. 589. num. 49. & ſeqq. Roland. conſ. 9. nu. 14. & ſeq. & conſ. 22. n. 23. lib. 2. & conſ. 80. numero 39. & ſeq. lib. 3. Nicol. Everh. Jun. conſ. 10. n. 26. & ſeq. l. 1. Surd. conſ. 127. n. 81. & conſ. 130. n. 17. Boer. deciſ. 125. n. 5. Teſſaur. deciſ. 16. n. 6. verſ. limitatur.

Tertiò huc facit quod ex ſimplici non facto, 60
omiſſione vel ſilentio, nulla ſumi poteſt præſumptio, poſt Bald. Gallia conſ. 25. n. 30. Meno. conſ. 395. n. 79. verſ. ſiquidem etſi: Carol. Bard. conſ. 237. n. 49. & 50. vol. 2. multò minus poteſt adquiri poſſeſſio: Cum omnis poſſeſſio incipiat ab aliquo facto, & adquiratur per fieri, non autem per non fieri, Bald. in d. l. hæc autem jura, de ſervit. urb. præd.

Sic quartò per ſimplicem non uſum nulla 61
lex abrogatur juxta Cyn. in l. 2. verſ. expediti ſumus. C. quæ ſit cong. conſuet. Hoſtienſ. in ſum. de conſuet. § fin. nec conſuetudo negativa inducitur, niſi interveniat actus legi contrarius Joh. 62
Andr. in c. Iohannes, de cler. conjug. puta ex eo quod non fuit præſtita cautio de damno infecto, non tollitur lex mandans caveri: neque lex præcipiens jurari de calumnia etſi aliquando Advocati non jurarint; & conſequenter nec lex de ſolvendis collectis, etſi eæ exactæ non fuerint.

Quintò non parum ſententiam hanc confirmat l. cum ſcimus. §. illud quoque. & ibi notata 63
Bartol. C. de agric. & cenſit. unde colligi poſſe videtur domino non præjudicari, ſi per multa annorum curricula ſervitia ab aliquo non exigat.

Sextò pro hac opinione adducitur l. & Atilicinus ait 25. de ſervit. ruſtic. præd. ubi JC. reſpondet, iis, qui non negligentia aut culpa ſua amiſerunt jus ducendi aquam ex fonte alterius, meritò id reſtitui. Sic privilegium non amitti- 64
tur, ſi non data ſit facultas utendi, Jo. Andr. in c. ut privilegia. in fin. gl. ult. de privil. in antiq. & 65
contra non utentem jurisdictione non currit præſcriptio, ubi quis ea non potuit uti, per tradita à Speculat. titul. de jurid. omn. jud. §. 1. verſ. illud etiam, & re tit. de præſcript. §. 1. verſ. ſed quid ſi comes, Innoc. in c. dilectus ſuper gl. poſſeſſorium, de capell. monach.

Accedit

Accedit ſeptimò quod Collectas & vectigalia ejusdem juris eſſe ſupra probatum fuit. 66 Immunitas autem à vectigalibus non adquiritur, niſi de interpellatione, ſubſecutaque denegatione fides facta ſit, Roſenthal *de feud. d. c. 5. concl. 46. lit. 6. & alii* à Conſobrino meo D. Henrico Klock *piæ mem. de jur. vectig. concl. 39. allegati.*

67 Denique hanc concluſionem affirmativam, Interpellationem ſcilicet neceſſariam eſſe, magni nominis ac authoritatis JC. adſtruunt & mordicus defendunt: imprimis in lecturis commentariis & tractatibus Alber. de Roſat. *in rubr. de muner. & honor.* Chaſſan. *in conſuet. Burg. rub. 1. §. 4. verb. non velle Chevallerie, num. 16* Pyrrh. *in conſuet. Aurel. tit. de præſcript. c. 4. in fin.* Horat. Carpan. *ad ſtatut. Mediolan. p. 1. c. 218.* Jacob. de S. Georg. *de homag. 41.* Garz. *de expenſ. c. 8 n. 43.* Roſenthal *de feud. c. 5. concl. 84. lit. c. & c. 6. concl. 82. n. 21. & ſeqq.* Nicol. *allegat. jur. 48. n. 1. & ſeqq.* Villalob. *com. opin. verb. præſcriptio n. 221. & 256.* Compilat Symph. *tom 4. p 1. vol. 30. nu. 129.* Chriſt. Wintzl. *de collect. obſ. 80. n. 3.* In conſiliis & reſponſis Alex. *conſ. 136. n. 19. & ſeq. vol. 2.* Ripa *reſp. 14. n. 24. l. 1.* Curt. Jun. *conſil. 315. n. 2. & conſil. 227. n. 10. & conſ. 489. n. 13.* Purpurat. *conſ. 327. 412. 489. & 580.* Bellon. *conſ. 1. n. 15.* Mandell. *conſ. 249. n. 8.* Brun. *conſ. 32. n. 8.* Grammat. *conſ. 69 num. 13 & ſeq.* Plot. *conſil. 36. n. 7.* Eugen. *conſ. 43. n. 74.* Hppol Riminald. *conſ. 10 num. 29. & ſeqq. & conſ. 26. nu. 47. & 48. & conſil. 34. n. 19. & ſeqq. conſ. 258. n. 20. & conſ. 589. n. 47. & ſeqq.* qui præ cæteris contra Cravettam, quem cauſæ ſuæ potius quam veritati, deſerviiſſe ait, opinionem hanc acerrimè propugnat Burſat. *conſ. 87. nu. 12. & ſeqq. & conſ. 142. n. 21. & 28. ubi de receptiori & veriori teſtatur,* Weſenb. *conſ. 45. n. 5. & ſeqq. vol. 1.* Gallia *conſ. 25. n. 46. & conſ. 115. num. 81.* Franc. Becc. *conſ. 230. n. 42.* Carol. Bardellon. *conſ. 91. n. 15. & conſ. 137. nu. 43.* Mod. Piſtor. *conſ. 4. n. 33. & 36.* Auth. *conſ. 7. apud* Wintzl. *de Collect. n. 3.* In deciſionibus Boer. *deciſ. 264. n. 19.* Rol. Cavagnol. *deciſ. Mediol. 21. n. 30. lib. 1.* Marc. Ant. Macerat. *var. reſol. lib. 1. reſol. 111. n. 36.*

68 Pro parte vero negativa hujus dubii facit, Primò, quod nusquam in jure noſtro ad præſcriptionem illius juris, quod præſcriptioni obnoxium eſt, interpellatio ejus, contra quem præſcribitur, & recuſatio præſcribentis requiritur. Erubeſcimus autem loqui ſine lege, *Nov. 18. c. 13.* Et quod in lege non cavetur, in practica non habetur, ait Bald. *in c. nihil. c. ult extr. de elect.* Et qui ſine lege loquuntur, nimis altè volant ſine pennis, ideò non mirum, ſi cum Icaro cadant, inquit Cagnol. *in l. frater à fratre. n. 250. ff. de condict. indeb.*

Secundò in libertatis præſcriptione ſcientia
69 & patientia illius contra quem præſcribitur non eſt neceſſaria, *per d. l. ſi partem 19. §. fin. quem*
70 *ſerv. amit.* ſed ſufficiat ſola negligentia non petentis, poſt Bart. & Bald. Pet. Anton. Anguſ. *conſ. 13. n. 12. l. 4. & conſ. 4. n. 9. l. 7.* Natt. *conſil. 406. n. 22.*

Tertiò, Quotiescunque negativa conſue- 71
tudo ex actibus elici poteſt, rectè iis præſcribitur poſt Bald. *in l. de quibus. verſ. modo quæritur an ex non actibus ff. de legib.* Natt. *conſ. 406. n. 20.* At ſi collectæ à certis quibusdam perſonis non exigantur, ex actu illo negativo, per tempus ad id requiſitum continuato conſuetudo elicitur, Natta *d. loc.* Ergo eo caſu rectè præſcribitur.

Quartò, Quando ex actibus intervenienti- 72
bus apparere poteſt animus inducendi conſuetudinem, ad præſcriptionem non requiritur proteſtatio, Imol. *ad c. 3. de conſuet. in 6.* & conſequenter, nec interpellatio: proteſtatio enim & interpellatio ſunt Synonima, ſecundum Bart. *in l. non ſolum, §. morte. de oper. nov. nunc.* Natta *d. conſ. 406. n. 24.* Jam verò in præſenti caſu ex actibus negativis ſatis conſtat de
animo non ſolventis collectam. Voluntas enim 73
non verbis tantum, ſed etiam facto declaratur.
Roman. *conſ. 96. n 4.* Imo facta magis declarant 74
animum, quàm verba, *c. dilecti. 52.* ubi Dec. *not. 2. de appellat.* Jaſ. *in l. reprehendenda. C. de inſt. & ſubſtit.*

Quintò Accedit *c. de quarta 4. de præſcript. ubi dicitur,* quod quarta decimarum & funeralium præſcribatur contra Epiſcopum, ſi 40. annorum ſpacio non ſolvatur: neque requiritur interpellatio, ſed hoc tantum, quod paſtoralis ſedes non caruerit paſtore, qui jura Eccleſiæ exigere potuerit.

Atque hanc ſententiam in præſcriptione 75
temporis immemorialis indiſtinctè procedere extra controverſiam eſt, ubi in ſpecie tradit Natta *d. conſ. 406. n. 24. & conſ. 431. n. 28.* Tob. Nonius *conſ. 47. n. 3.* quos rectè refert Macerat.
d. lib. 1. reſol. 111. n. 36. Mynſ. *reſp. 1. n. 68. verſ. &* 76
poſito. decad 15. Alii tamen non minoris authoritatis JCti de longiſſimi temporis præſcriptione idem cenſent: videlicet, ad immunitatem adipiſcendam nihil præterea neceſſarium eſſe quam prædia longiſſimo tempore à collectis impoſitis, velut immunia & libera poſſediſſe, & ſufficere caſum, quo collectæ imponi potuerunt, eveniſſe, atque ab iſto tempore 40. annos elapſos, etiamſi nulla neque interpellatio, neque recuſatio intervenerit, prout expreſsè ſtatuunt, & contrariam ſententiam reprobant. Ant. Sola *ad conſtit. Sabaud. tit. de jur. emphyt. p. 3. gl. 2. n. 12.* Covar. *in c. poſſeſſor malæ fidei. p. 2. §. 2.*
n. 9. de R. I. in 6. Gabriel. *com. opin. lib. 1. de probat.* 77
concl. 6. n. 38. Renat. Choppin. *de legib. And. c. 10. nu. 3.* Jacob. Marchiſel. *l. recoll. q. 122. num. 9.* Franciſc. Balb. *de præſcript. p. 2. p. 5. princ. num. 4. verſ. quarto requiritur.* Cravett. *de antiq. temp. p. 4. §. circa præmiſſa. n. 36. & ſeq.* Otalor. *tract. de nobil. 3 p. cap. 17. n. 9.* Gilken. *in auth. quas actiones n. 11. C. de SS. Eccleſ.* Florez. *q. 21. n. 266.* Sixtin. *de regal. lib. 2. c. 14. n. 118.* Bocer. *de collect. c. 11. n. 73.* Thom. Maull. *de Iurib. int. dom. & ſubd. c. 9. n. 71.* In conſiliis Bald. *conſ. 318. l. 3. & conſ. 268. verſ. licet autem talis. lib. 4.* Cravet. *conſ. 11.* ubi Alexandri doctrinam operoſe refellit, Carol. Ruin. *conſ. 217. n. 13. vol 1.* Menoch. *conſ. 748. n. 37. & conſ. 887. n. 52.* ubi triginta Dd. pro hac ſenten-

ſententia adducit Jo. Cephal. *conſ.* 177. *n.* 45. *&* *conſ.* 528. *n* 51. Burſat. ſibi contrarius *conſ.* 186. *n.* 13. Roland. à Valle *conſ.* 5. *n.* 61. *lib.* 1. Guid. Pancirol. *conſ* 23. *num.* 10. Simon de Præt. *conſ.* 170. *n.* 35. *& ſeq cent.* 2. Surd. *conſ.* 525. *n.* 9. *&* 10. Fab. de Anna *conſ.* 59. *n.* 67. *& ſeq.* Erneſt. Cothman. *conſ.* 11. *n.* 93. *& ſeqq. vol.* 1. *ubi n.* 19. *& ſeq.* Cravettam contra Alexandrum rationibus certiſſimis & argutiſſimis *vehementer dimicare ait.* noviſſimè Dn. Beſold. *conſ.* 233. *n.* 107. *&* 108. Decidendo ſequuntur Joſeph. Ludovic. *deciſ. Peruſ* 3 *n.* 1. *l.* 1. Gratian. *diſcept. forenſ.* 89. *n.* 21. Jacob. Cancer. *l.* 1. *variar. reſolut. c.* 4. *n.* 139. *& ſeqq* Gaſp. Ant. Theſſaur. *quæſt. forenſ.* 8. *n.* 6. Corref. apud Gylm. *tom.* 4. *ſymph. p.* 1. *vot.* 30. *n.* 212. *& ſ. q.*

78 Pro extricanda veritate & concordanda opinionum harum diſcrepantia diſtinguendum eſſe exiſtimo; an caſus, quo collectā imponere neceſſe fuit, acciderit, vel non. Si caſus evenit; & collectæ à nonnullis exactæ: ab aliis verò non; tunc ii, qui Collectam non ſolverint, etiam absque interpellatione, & recuſatione per ſolius temporis lapſum, immunitatem à Collectis præſcribunt: Ita Natta *conſ.* 406. *n.* 21. *&* 16. Sylv. *conſ.* 59. *n.* 11. Mynſ. *d. reſp.* 1. *n.* 70. Florez. *q.* 21. *n.* 266.

Quo præſuppoſitio non repugnant ea quæ pro parte affirmativa adducta. Nam quod (1) adducitur, in actibus voluntariis ac meræ facultatis non admitti præſcriptionem, niſi factâ contradictione: Id multas admittit exceptiones, pro ut latè comprobat Menoch. *conſ.* 748. *n.* 32. *& ſeqq. qui n.* 33. *inter cætera hoc limitat* in

79 facultate, quæ obligationem præſupponit. Facultas autem exigendi collectam neceſſario quandam obligationem perſonalem vel realem præſupponit, à qua curſu & præſcriptione temporis liberatio inducitur, per text. à Menò. adductos.

Quò pertinet, quod poſt Bart. *in l.* 1. *n.* 4. *de cond. ex leg. ſtatuit.* Jo. Koppen. *deciſ.* 1. *num.* 40. quando facultas fundatur in jure formato, nato & radicato, tunc non tam facultatem, quam jus, quo facultas fulcitur, præſcribi: & quod

80 Bart. *in lib. pignori. num.* 1. *de uſucap. dicit.* facultati, quæ eſt ſequela actionis præexiſtentis, præſcribi.

Licet itaque actus collectandi dici poſſit merè voluntarius reſpectu Collectam imponentis: cum tamen tali cum facultate ſit conjuncta actio ad compellendum omnes ad ſolutionem collectarum impoſitarum, huic actioni præſcribi poſſe, certi & indubitati juris eſt.

Deinde tum demum juribus meræ facultatis

81 tis non præſcribitur, ſi is, cui ea competunt, poſſit iis uti ac frui ex ſe ipſo, absque miniſterio adverſarii, ut in jure ædificandi in ſuo &c. ſecus ſi competat aliquod jus dependens à miniſterio alterius, ſine quo illo jure uti non poſſumus, ut in jure collectandi, quo dominus ex ſe ipſo frui non poteſt, ſed opus eſt facto ſubditorum. Ita eleganter Cephal. *conſ.* 176. *n.* 47. *& ſeqq.* ubi citat Cravett. *conſid.* 111. *n.* 23. *& alios.* Idem Cephal. *conſ.* 628. *n.* 89. *& ſeqq. & innuit* Ant. Gabriel. *lib.* 5. *com. opin. tit. præſcript. concl.* 10. *n.* 14. & Cravet. *de antiq. temp. p.* 4. §. *circa præmiſſa. n.* 39.

Ad (2) reſpondetur diſtinguendo inter jus 82
negativum merum ſeu ſimplex, & jus negativum habens implicitum factum. Argumentum adductum loquitur de jure negativo, ſimplici & mero, quando quis neque explicitè neque implicitè ſe aliquid feciſſe allegat: quæſtio autem propoſita de eo caſu concepta, quando quis allegat, ſe non ſolviſſe collectas, & ſic detinuiſſe, ſeu quaſi poſſediſſe debitum.

Pariter tertium & quartum argumentum 83
de mero non facto; ſeu non actu, & ſimplici non uſu loquuntur: nos de actibus negativis, ſeu de actibus, ex quibus oritur & elici poteſt negatio, & qui habent implicitum actum contrarium; uti in noſtro caſu eſt retentio debiti: Imò præſupponimus factum præceſſiſſe, eo ipſo, quod à quibusdam tantum Collectæ ex- 84
actæ. Sic ſi homines lege de præſtanda cautione, & re vindicanda non utantur, non propterea corriguntur vel tolluntur leges ea de re latæ. Sed ſi contra diſpoſitionem legis, quod inter filios æqualiter ſit dividenda hæreditas, contrarium receptum ſit, ut in Galliis, Magna Britannia, & alibi, ubi major natu potiorem partem accipit, lex communis eo ipſo ſublata intelligitur. Ita poſt Anton. de Butrio Paul. de Caſtr. *& alios* diſtinguit Natta *conſ.* 406. *n.* 19.

Ad *l. non ſcimus* 12. §. *illud quoque. C. de agric. & cenſit.* reſpondetur, in caſu illius l. filium co- 85
loni, licet ſe gereret pro libero vivente patre non præſcripſiſſe libertatem, 1. quia dominus ejus opera non indiguit. 2. quia parens, quæ prope eadem cum filio perſona, neceſſaria officia præſtiterat, ac onera ſuſtinuerat. Meritò ergo reſcripſit Imp. dominum non poſſe incuſari propter ſuam deſidiam, & conſequenter contra non negligentem non currere præſcriptionem. Ex quo noſtra ſententia magis confirmatur, quam impugnatur.

Quemadmodum etiam per ſexto loco ad- 86
ductam *l. Atilicinus* 35. *de ſervit. ruſt. præd.* In caſu enim illius l. non currit præſcriptio propter impoſſibilitatem utendi: quia ſcilicet fons exaruerat. Eadem eſt ratio privilegii, jurisdictionis, & jurium conſimilium.

Septimo argumento principium petitur. 87
Nam in præſcriptione vectigalium interpellatione opus non eſſe, receptior & verior ſententia eſt, per tradita à conſobrino meo Henrico Klock. *diſcept. de jur. vectigal. concl.* 39.

Non denique obſtat octavum argumentum ab autoritate petitum. Quia ſi in iis terminis 88
loquantur, quando caſus collectandi non evenit, optime procedunt: non autem quando caſus evenit, quod à quibusdam collectæ exactæ, ab aliis vero non, ut patet per jura ſupra adducta.

Q. An contra Reichs vnd Türckenſtewr *exceptione præſcriptionis immemorialis quis ſe tueri poſ-* 89
ſit?

ſit? Digna hæc quæ... eſt, quæ accuratius reſolvatur, non m... ob egregium ejus uſum, verum etiam ancipitem apud Dd. determinationem. Pro negativa ſententia facere videtur.

90 Primò quod contra tributa & publicas functiones, quæ præſtantur Imperatori in ſignum recognitionis univerſalis dominii, nulla currit præſcriptio *l. competit 6.* ubi Dd. comm. *C. de præſcript. 30. ann. c. jubemus 16. 4.* gloſſ. & Panorm. *in c. cum non liceat. in verb. non obſtante extra de præſcript. in 2. part. 5. part. princ. q. 7. n. 2.* Ludovic. Molina *de juſt. & jur. diſp. 74. verſ. ſecunda concluſio.* Alex. *conſ. 30. n. 12. l. 3.* Menoch. *conſ. 887. n. 34.* Fab. de Anna *conſ. 59. n. 65.* Gail.
91 1. O. 21. *n.* 16. Quò pertinent generales regulæ: Quod nemo debeat eſſe ἀκέφαλος *cap. nulla* 8.
92 *diſt. 93. c. omnis 2. de cenſib. c. magnum* 28. *n. q.* 1. Quod quis non poſſit præſcribere obedientiam *d. c. cum non liceat. de præſcript.* nec de ſupe-
93 rioritate Principis ulla præſcriptione, etſi maxime immemorialis ſit, ſe eximere, *per l. fin. C. ne rei domin. l. 6. C. de oper. publ. c. cum inter. extr. de conſuet.* Gloſſ. *in c. volumus 16. q. 4.* Bald. *in l. 1. col. 4. pr. verſ. idem C. de emancip. lib.* Zoannet. *de Rom. Imp. numero* 121. *& ſeqq.* Parlador. *lib. 2. rer. quot. cap. 1. numero* 15. & ſexcenti alii allegati à Roſenthal. *de feud. cap. 5. concl. 16. lit. a.*

94 Secundò in omni præſcriptione bona fides requiritur ſaltem præſumpta ut ſupra oſtenſum. Ea autem in hoc præſcriptionis caſu eſſe nequit, cum quilibet ſcire debeat, ſe ad ejusmodi Collectarum ſolutionem obligatum eſſe.

Tertiò Collectæ hæ ob publicam nominis
95 Chriſtiani & totius orbis utilitatem indicuntur. Præſcriptiones autem, quæ publicæ utilita-
96 ti derogant, permittendæ non ſunt, *arg. l. jubemus 10. C. de SS. Eccleſ.* Abb. *in c. extirpandæ 5. qui noſtro. n. 27. de præbend.*

97 Quartò Ad Collectas Turcicas omnes, quantumvis omnes privilegiatos, & ab ordinariis contributionibus exemptos teneri, ex decretis Comitiorum liquido apparet: imprimis *ex Receſſu Imperij Wormatienſi Anno* 1495. *tit.* von dem gemeinen pfenning *in pr. ibi*: alle vnd jegliche menſchen / ſie ſein Geiſtlich oder Weltlich / was Würden Sandes / Ordens oder Weſens die ſein / niemands außgeſchloſſen? Auguſtano Anno 1500. *tit.* von Soldenern *& paſſim, & de Anno* 1542. §. vnnd nemblich ſollen 52. niemands außgenommen auch vnangeſehen aller verträg Freyheiten / Indulten vnd herkommen & §. es ſollen auch alle Churfürſten 67. *Nec non Anno* 1544. §. vnd nemblich ſollen alle 27. *Ratiſbonenſi Anno* 1594. §. Nachdem 11. *& ſeqq. & Anno* 98. §. Dieweil dann 12. *& ſeqq. & tandem Anno* 1603. §. Nachdem 18. *& ſeqq.* Quibus locis omnibus conventionibus, exemptionibus & immunitatibus quocunque modo acquiſitis apertè derogatur. Et communiter apud Dd. receptum eſſe, quod immunitas conceſſa alicui à collectis ſolitis & inſolitis, non extendatur ad collectas publicæ neceſſitatis cauſa indictas ſupra à nobis demonſtratum eſt.

Quintò Adeò ut nec ipſe Imperator in præ- 98
judicium Reip. Collectam hanc cuiquam remittere poſſit, juxta doctrinam Anchorani *in clement. 1. de jur. patronat.* uti late oſtenſum eſt *ca. præced. 16. num. 40 & ſeqq.* Quo etiam conferunt ea quæ ſcripſit Zoanett. *de Imp. Rom. n. 150. & ſeqq.* Ægid. Thomat. *in tract. de collect. §. nobilitas per tot. mihi fol. 631. & ſeqq.* Bocer. *de collect. c. 11. n. 50.* Roland. à Valle *conſ. 1. n. 112. & ſeq. vol. 2.* Vide Me *ſupra cap. 16. num. 40. & ſeqq.*

Sextò Imperator de bonis & ditionibus ſuis, 99
quas tanquam privatus poſſidet, collectam hanc præſtare jubetur *R. I. Trevir. & Colon. Anno* 1512. §. vnd ſoll ſolche hülff 6. & §. wo aber 10. *in fin. ibi* auff vns vnd alle Stande / *cum §. ſeq.*

Contra quod hoc etiam in caſu præſcri- 100
ptioni locus ſit evincere videtur (1) *text. in cap. ſuper quibusdam 26. § præterea* ubi Panorm. *extr. de V. S.* quod etiam Zoan. *d. loc. n.* 137. ita interpretatur.

Secundò diſertè hoc ipſum innuit *R. I. ult.* 101
Iun. Anno 1548. §. vnd ſoll vnſer 54. ubi ex profeſſo de iis tractatur, qui à contributionibus Imperii ſe exemptos prætendunt, & Cameræ Imperialis judicibus injungitur ut cognoſcant: Ob ein Stand billich außgezogen vnd wider des Reichs anſchlege præſcribirt oder ſonſten auß erheblichen rechtmeſſigen vrſachen ſeine hülff in daß Reich zu thun nicht ſchüldig: & §. Wan auch 56. ibi oder wider die Reichs Anſchläg vnd hülff legitimè præſcribirt habe.

Tertiò non parum hanc ſententiam confirmat *R. I. de Anno* 1544. §. daß auch ſolche hülff
7. ubi Electores & reliqui Imperii ſtatus exi- 102
mentes promittunt, quod pro illa vice Status exempti citra juris ſui præjudicium Collectas Turcicas ſolvere debeant: vel ipſi pro iis ſolvere velint, *ibi*: ſo von alters hero etliche Stande von vnd auß den Reichshülffen an ſich gezogen / vnd gegen dem Reich vertretten / dieſelbe jhre außgezogene Stande / Jhre gebührende anlagen für diß mahl erlegen laſſen / oder doch für dieſelben ſelbſt entrichten vnd darlegen / doch mit dem geding vnd beſcheidenheit / daß ſolche jhre bewilligung jhnen künfftiglich an jhren alten freyheiten / rechten vnd hergebrachtem gebrauch zu keinem abbruch oder nachtheil gelangen ſoll. Qua proteſtatione opus non fuiſſet, ſi certi juris eſſet à Collectis Turcicis nullum Imperii ſtatum exemptum eſſe poſſe.

Quartò clarius id deciditur *in R. I. Anno 1548.* 103
§. Hette aber 59. ubi quod exempti, qui antea nihil contribuerunt, eximentibus ſine onere adcreſcant, & quod tum demum eximentes pro iis contribuere teneantur, wo ſich befunde / daß ein außgezogener Stand innerhalb menſchen gedencken / eins / zwey / oder mehrmahl hette dem H. Reich geſtewret / vnd alſo daß Reich in quaſi poſſeſſione wehre: Itaque ſolus erit, ſi ultra hominum memoriam non ſolverit, & quid clarius eſſe poteſt §. 63. aber die außgezogene / ſo hiebevohr einige anlage nicht erlanget hetten /

vnd

vnd alſo in poſſeſſione vel quaſi libertatis weh-
ren/dieſelben ſollen biß zu endlichem außtrag der
ſachen darbey gelaſſen vnnd hinwider weder ſie /
noch der außziehender/zu einiger bezahlung nit
gehalten noch gedrungen werden.

104 Quintò idem confirmat R.I.Anno 1594.vnd
damit vnſers 17.ubi diſponitur, quod exempti
ab aliis,qui non ſunt in poſſeſſione vel quaſi li-
bertatis,vel ipſi,vel pro iis eximentes, citra ju-
ris ſui præjudicium ſolvere debeant ibi : vnd
dieweil in dieſem hochnottwendigem werck nie-
mand gefreyet ſein kan/ſollen diejenige Stånde/
ſo durch andere außgezogen/oder nit in poſſeſſi-
one vel quaſi libertatis ſein &c. Idem in aliis
Receſſibus inculcatur. Unde neceſſario ſequi-
tur, quod ii, qui in quaſi poſſeſſione libertatis
ſunt,contribuere non teneantur.

105 Sextò. Hinc de Nobilibus in Imperio libe-
ris,civitatibusque Hanſiaticis,quæ nec ſuperi-
orem alium agnoſcunt , nec Imperii tabulis
publicis cenſi ſunt,diſponitur, quod in Con-
tributionis ſocietatem allici, non cogi debeant
R.I.Auguſt.Anno 1557.§.Wir wollen 23.& §.dan
weiter ſeq. Et ibidem in §.wie auch 25.de Hel-
vetiis dicitur quod à Cæſare rogari debeant de
jungendis in communem neceſſitatem piis
promptisque auxiliis. Vide Me ſupra c.14.ſect.
1.& 3.

106 Septimò. Neque ſententia hæc præjudicio
caret. Nam cum in celebri cauſa Fiſcalis contra
Civitatem Hamburgenſem, procurator Civi-
tatis poſt litem conteſtatam pœnitentia du-
ctus exceptiones quaſdam peremptorias obji-
ceret , & inter alias exceptionem præſcriptio-
nis,quod ſcilicet civitas in poſſeſſione libertatis
conſtituta, & nunquam Imperio collectas ſol-
viſſet,pronunciatum fuit:partes procedere de-
bere non obſtantibus exceptionibus;reſervatis
tamen in genere exceptionibus competenti-
bus impoſterum proponendis: quæ reſervatio
ideo expreſſe facta , ne exiſtimaretur , adem-
ptam eſſe exceptionem præſcriptionis relevan-
tem, prout refert & teſtatur Cameræ Adſeſſor
anonymus ante dec.Maril.obſ.17.& alias in de-
ciſ per Caſp.Guil.Scipionem editis deciſ.126.l.
4.Addatur vot.7.apud Gylm. Symph.tom.2.p.1.
ubi n.27.deciditur, quod etiamſi quis in matri-
cula Imperii reperiatur nihilominus exceptio-
107 nem præſcriptionis opponere poſſit.

Octavò huc denique facit,quod præſcripti-
one immemoriali (qualem hic requirimus,per
d.R.I.Anno 48.§. Wan auch ein außgezogener /
ibi: daß er in menſchen gedechtnüß) jura ſupe-
rioritatis ac ſupremæ præeminentiæ, quæ alio-
quin penes Imperatorem reſident , adquirun-
tur Balb.de præſcript.2.part.5.princ.numero 4.
Cravett.de antiq.temp.p.4.§.materia ſingularis.
n.73.verſ.contrarium.poſt Abbat.Oldrad.Ruin.
Curt.& Anchor.Gabr.l.5.tit.de præſcript.concl.
1.n.25.Hier.de Mont.de fin.reg.c.77.n.3.Marc.
Ant.Pereg.de jure fiſc.l.1.§.2.num.60.& ſeq.ubi
ait,ita magis communiter ſenſiſſe Dd. Quam ſen-
tentiam etiam veriorem credidit Laurent.
Kirchoff.l.8.com.opin.cent.4.concl.68.n.4. Gail.
de arreſt.c.7.in fin. & l.1.de pact.publ.obſ.6.n.11.
Jo.Pet.Surd.deciſ.1.num.10. Et ita reſponde-
runt Alex conſ.34.num.13.in fin.vol.6. Cravett.
conſ.615.num.12.& conſ.973.num.47.& conſ.
983.numero 8.verſ.hoc amplius, Gœden.conſ.3.
q.an regalia Iura,n.10.Hier.Schurff.conſ.72.nu-
mero 23.& ſeq.cent.1.& conſ.83.num.1.cent.2.
Jacob.Mandel.conſ.62.n.24.& conſ.64.n.91.
Decian.conſ.40.n.58.vol.4.ubi ait,hoc commu-
niter receptum eſſe; Et crebriorem innuit Ca-
cheran.conſ.3.num.16.verſ.ſed quia, Nicol.E-
verh.Jun.conſ.1.n.165.vol.2.Bertazzol.conſ.110.
n.16.Ex quo ſequitur,multo magis à collectis,
quæ tantum ſunt ſymbolum ac nota quædam
eminentiæ ſuperioris , poſt Sylvan.Mandel.
& alios Bocer.de collect.c.1.numero 23. & in ſi-
gnum ſuperioritatis dari ſolent, immunitatem 108
adquiri , ne fortius ſit ſignum , quam ſi-
gnatum Saiſon in conſuet.Turonenſ.tit.34.num.
10.Wintzl.de collect.obſ.17.numero 1. cum
etiam alias favorabilior ſit præſcriptio liberta-
tis contra ſervitutem , quàm è contra ut ſu-
prà oſtenſum. Inſuperque præſcriptio qua-
litatis, per quam res deterior fit, vel diminui-
tur, facilius admittitur, quàm præſcriptio, per
quam res tota aufertur, Vaſq.ill.quæſt.l.2.c.78.
num.2.

Quid ad argumenta hæc imprimis allega-
tos Imperii Receſſus , ex quibus quæſtio hæc
potiſſimum decidentia ſufficienter reſponde-
ri poſſit, non video. Etſi enim primo intui- 109
tu textus pro affirmativa adducti de collectis
ordinariis non privilegiatis,von des Reichs ge-
meinen nicht privilegiirten hülffen / explicandi
videantur per R.I.Anno 1548. §. Wan auch
56.ibi In des Reichs gemeinen vnd nicht privi-
legiirten hülffen,antecedentia tamen & conſe-
quentia,ſi rectè ponderentur,& reliqui Receſ-
ſus, qui generaliter von des Reichs anſchlågen
vnd hülffen ; imo in terminis contributionum
Turcicarum loquuntur,aliud evincunt. Neq;
§.allegatus hoc vult, quod tantum contra exa-
ctionem collectarum non privilegiatarum ex-
ceptio præſcriptionis opponi poſſit: ſed quod
exceptio hæc locum non habeat,ſi Fiſcalis pro-
bare poſſit, memoriam extare , quod ille, qui
exemptionem prætendit , Imperii onera non
ſecus,ac alii privilegiati, ſubierit. Si enim de
eo conſtet , facile largimur , eum multò ma-
gis ad expeditionem Turcicam contribuere
debere.

Non quoque adſtipulari poſſum illorum
ſententiæ, qui Dd. textus tantum de eo exem-
ptionis genere accipiunt,quando ſtatus aliquis
ex immediato mediatus efficitur ; quod ſcili-
cet præſcriptione adquiri poſſit , ut eo modo
exemptus non amplius Imperio, ſed eximenti
contribuere cogatur. Nam qui ita exempti
ſunt à collectarum Imperialium ſolutione,non
ſunt immunes : ſed mediatè Imperio contri-
buunt. Unde de iis nulla eſt controverſia, nec
Fiſcali contra eos actio competit,d.I.R.§.vnnd
als durch die Krayß 52.At textus allegati de iis
loquuntur , qui in poſſeſſione libertatis con-
ſtituti nec ipſi , nec alii pro iis quicquam ſol-
vunt.

Neque ab hac ſententia dimovere nos poterunt rationes in partem contrariam allatæ.

110 Nam primò quod attinet ad *l. 6. C. de præſcript. 30. ann. & c. jubemus 16. q. 4.* loquuntur textus de caſu ſpeciali, ſcilicet de tributis & aliis functionibus, quæ dantur in ſignum veræ ſubjectionis: non de iis, quæ Principi reſervatæ in ſignum ſingularis privilegii Abb. *in c. ad audientiam. n. 10. de præſcript.* Bald. *de præſcript. p. 2. p. 5. princ. q. 4. & q. 7. n. 2* Gylm. *tom. 2. ſymph. p. 1. vot. 7. n. 37.* Modeſt. Piſtor. *conſ. 4. n. 28. l. 1.* Concedamus autem ad noſtrum quoque caſum ideo extendi poſſe, quod Imperiales Collectæ non ſequantur conditionem ſingularium Collectarum, ſed potius veterum tributorum, indictionum, quæ in ſignum ſupremi & utilis dominii Imperatoribus præſtabantur, ut conſideravi Referens in cauſa Maintz contra Erffurt primi & ſecundi mandatorum, quæ acta extant intre deciſ. Meichſn. *deciſ. 9. tom. 2.* vix

111 tamen in præſcriptione immemoriali, de qua loquimur, locum habebunt. Quoties enim privilegio, lege vel ſtatuto tollitur præſcriptio non intelligitur ſublata centenaria, vel illa, cujus initii memoria non extat Felin. *in rubr. de præſcript. n. 18.* Angel. de Peruſ. *in l. omnes 4. num. 6. verſ. do tibi regulam. C. de præſcript. 30. annor.* Cravett. *de antiq. temp. p. 4. §. forte materia n. 45.* Bald. *de præſcript. 1. p. 5 princip. q. 9. n. 3.* Tiraq. *de retract. convent. §. 1. gloſ. 2. n. 12.* Ar. Pinel. *in auth. niſi tricennali. num. 20. C. de bon. matern. rer quotid. c. 24. n. 8.* Chaſſan. *in conſuet. Burg. rub. 9 §. 2. verb. par quelque num. 5. & 6.* Molin. *in conſuet. Pariſ. tit. 1. §. 12. gloſſ. in verb. præſcription. num. 14. ubi ait,* præſcriptionem hanc nunquam cenſeri excluſam etiam per legem prohibitivam, & per univerſalia negativa & geminata verba, quamcunque etiam præſcriptionem exclu-

112 dentia. Hinc uno verbo dixit Bertrand. quod tempus immemoriale tollat juris reſiſtentiam, hoc eſt, ea, quibus jus reſiſtit, *conſ 314. num. 5.*

113 *vol. 2. p. 1.* & Cacheran. *conſ. 34. n. 45.* Nec obſtat quod nemo poſſit eſſe ἀκέφαλος & ſine capite, quia juxta Cravett. *de antiq tem. p. 4. §. materia. n. 73. in fin.* ipſe præſcribens erit ſibi ipſi caput.

Neque refragatur *alleg. c. cum non liceat. quod*

114 *præſcribi non poſſit contra obedientiam.* Quia id procedit, quamdiu quis manet ſubditus: tunc enim non poteſt præſcribere, ne ſit obediens ſuo ſuperiori: ſed ſi gerat ſe pro libero tanto tempore, quod ſufficiat ad præſcribendum libertatem, utique libertatem adquiret. Deinde textus ille loquitur de obedientia in ſpiritualibus, quod præſcribi non poſſit, quo minus quis teneatur obedire Epiſcopo. Quia alias eſſet præſcribere, ne quis obediat Deo: aliud eſt in ſecularibus Cravet. *d. loc. numero 76.* Cum qua reſponſione tranſit etiam Vaſq. *p. 1. lib. 2. ill. contr. c. 82. n. 7. in fin.* Huc etiam accommodari poteſt Auguſt. Berous *conſ. 25. num. 14. vol. 1.* quatenus ibidem eleganter docuit, in præſcriptione obedientiæ adverſus ſuperiorem duo eſſe conſideranda: Unum in quantum habet rationem duorum extremorum, & ad quas perſonas tantum, præcipientis videlicet & obſequentis; & tunc procedit id quod dicitur, quod quis non poteſt præſcribere obedientiam, ut non ſit ſubditus ſuo ſuperiori, quia nemo poteſt ſibi imperare, nec obedientiam poſſidere in ſeipſo, *d. c. cum non liceat.* ſed alius in ſubditis alterius bene poteſt præſcribere adverſus ſuperiorem illum obedientiam, ſive ſubjectionem aut ſuperioritatem vel exemptionem; aliud eſſe conſiderandum in præſcriptione obedientiæ, in quantum iſtud præſcribere habet effectum abnegativum, quo mediante quis, hoc eſt, ille, qui erat ſubditus dicit ſe liberum ab obedientia, & tunc talis non dicitur præſcribere obedientiam adverſus ſuum ſuperiorem, ſed libertatem quæ taliter præſcribi poteſt; quam in rem Berous rectè laudavit Oldrad. *conſ. 254. numero 2.* Verum nec ad hanc reſponſionem ut confugiamus, neceſſe eſt, cum noſtra aſſertio non ſit de exemptione omnimoda, quæ univerſum Imperii jugum excutit, ſed de exemptione ab oneribus & præſcriptione collectarum contra Principem aut fiſcum, quæ ſalva ſuprema Jurisdictione ſubſiſtere poteſt. Sic olim Batavi 115

à Romanis ſubacti nihilominus manſerunt à tributis & collectis exempti, Tacit. 4. *hiſtor. & in l. de morib. German.* Sic multæ coloniæ, plures provinciæ immunitate ab oneribus à ſummis Principibus donatæ fuerunt, quæ tamen Romano Imperio æque ut antea paruerunt, *l. 1. l. fin. & paſſim. ff de cenſib.* Imò ita immunes à Cæſare facti multò magis propter id beneficium Imperio ſubſunt Zoannet. *de Imp. Rom. n. 162.*

Pariter non refragatur, quod ſecundo & tertio loco de mala fide & præſcriptione contra utilitatem publicam adductum fuit. Nam 116

ut ex prædictis patet, immemoriali temporis ſuffragio etiam præſcriptibilia adquiruntur: & mala fides tantum intra 30. annos allegari poteſt, poſtea non Bart. & Salic. *in lib. fin. C. unde vi,* Gylm. *ſymph ſuppl. tom. 2. p. 2. vot. 23. n. 28.* Fichard. *conſ. 15. n. 15. tom. 1.* & dixi *ſupra hoc cap. num. 44.* multo minus poſt tempus hominum memoriam excedens: ex eo enim bona fides præſumitur, ita ut nec probatio in cōtrarium admittatur juxta Felin. *in c. fin. n. 8. de præſcript.* Dec. *conſ. 158. n. 18.* Burſat. *conſ. 41. n. 9. vol. 1. & conſ. 127. n. 29. vol. 2.* Mandel. *conſ. 54. num. 56.* quod licet indiſtinctè adfirmare non auſim, cum demonſtrata mala fide centenaria, vel immemorialis præſcriptio jure canonico, quod in hac materia ſequimur, corruat Covar. *in c. poſſeſſor. 2. p. §. 12. num. 1.* Balb. *de præſcript. 2. p. 3. p. princ. q. 7.* Ruin. *conſil. 130. num. 13. vol. 4.* Cravett. *conſ. 146. numero 1. & 2. vol. 1.* Zaſ. *conſ. 16. numero 51. vol. 2.* Surd. *conſ. 28. numero 69.* Pancirol. *conſ. 179. num. 12.* Et dixi *ſupra hoc cap. n. 39.* Illud tamen negari non poteſt, quod ex longiſſimo, nedum immemoriali tempore bona fides præſumatur, & mala fides præſumpta purgetur, *per dicta ſupra num. 44. & 46.* Neque ſequitur: præ-

ſcribens ſcit ſe ad collectarum ſolutionem teneri; Ergo eſt in mala fide. Inde enim multa ſequerentur abſurda, ac omnia jure de præſcriptione ſervitutum, vectigalium ac aliorum regalium everterentur, Coler. *ad cap. quoniam. de præſcript. numero* 30. Nec valet conſequentia. Præſcriptio hæc derogat publicæ utilitati. Ergo damnanda. Nam contra jus publicum 40. annorum præſcriptionem procedere textus apertus eſt *in lib. omnes 4. ibi nullumq; jus privatum, vel publicum, C. de præſcript. 30. ann.*

117 Neque obſtat *l. jubemus.* 10. *C. de SS. Eccleſ.* Ea enim loquitur de privilegiis privatorum contra utilitatem publicam impetratis: & licet jure cautum eſſet, contra utilitatem publicam præſcriptioni locum non eſſe: in noſtro tamen caſu, ubi ſpecialem habemus diſpoſitio-

118 nem id attendendum non eſſet. Generalis enim ſermo nunquam trahitur ad ea, de quibus ſpecialiter eſt diſpoſitum. Surd. *conſ.* 313 *numero* 76. Joan. Vincent. Hondedæ. *conſ.* 70 *numero* 25. *l.* 2. nec generalis diſpoſitio extenditur ad caſum particulariter & ſpecialiter proviſum, Hondedæ. *conſ.* 78. *n.* 22. *& conſ.* 91. *n.* 38. *vol.* 1. *poſt* Simon. de Præd. *lib.* 4. *inſpect. n.* 13. *fol.* 474.

119 Hinc quoque facile reſponderi poteſt ad quartum argumentum ex Receſſibus Imperii, qui tam exemptos, quam non exemptos collectari volunt. Loquuntur enim generaliter de iis qui per privilegium à ſolutione collectarum immunes & ita explicandi ſunt, ne conſtitutionibus ſpecialiter de præſcriptione ſeu obſervantia immemoriali & poſſeſſione libertatis contrarientur. Neque infrequens eſt, ut lex generaliter loquens ab alia lege reſtringatur, *lib. quamvis. ff. de in jus voc. ubi* Alberic. *dicit*, quod ſi lex non diſtinguit, nos tamen non diſtinguere debemus authoritatem alterius legis.

120 Non quoque obſtat, quod quintò adducitur, Imperatorem in præjudicium Imperii immunitatem à collectis Imperialibus nemini concedere poſſe. Præſcriptio enim non ſola Imperatoris authoritate, ſed omnium ſtatuum conſenſu immunitatem tribuit. Deinde præſcriptio immemorialis longè præſtantior & firmior exiſtimatur, Cravett. *de antiq. temp. p.* 1. *v.* 1. *n.* 43. Ludovic. Molina Jeſuita *de majorat. diſp.* 584. *n.* 3.

121 Non denique repugnat quod Imperator de bonis, quæ tanquam privatus poſſidet, Collectam Turcicam præſtare jubetur. Cum enim reſpectu illorum bonorum ſit ſubditus Imperii, merito etiam communia Imperii onera ſuſtinet, inprimis ea, ex quibus præ aliis commodum ſentit.

122 De collectis Circularibus, utpote minus privilegiatis, non videtur eſſe tanta controverſia; In ardua tamen quadam cauſſa id non ita pridem ſeriò diſputatum memini; & lis adhuc indeciſa pendet.

Supplicatio Verdunenſium, pro excuſatione & exemptione à Contributione Turcica.

SErenisſimis, Illuſtriſſimis, Obſervandiſſimisq; Dominis noſtris, Domini Electorib. 123 ac Principibus Regiminis Sacri Romani Imperii: humilimi & devoti civitatis Verdunenſis ad Cameram Imperialem immediatè pertinentis, Rectores, Conſilium, & Cives, omni cum obedientia, reverentia & honore debitis, ut ſequitur, expoſitum iri deſiderant: Inprimis exponunt dicti Rectores, Conſilium, & Cives Verdunenſes, noviſſimè à Sereniſſima Cæſaria Majeſtate literas monitoriales recepiſſe: datas Spiræ 22. Menſis Maji, Anno currente Milleſimo Quingenteſimo viceſimo, ad ſatisfaciendum nonnullis gravibus denariorum ſummis, ut aſſeritur taxatis & impoſitis eorum parti, pro ſubſidio ferendo contra & adverſus ingentem fidei Chriſtianæ hoſtium, & inimicorum Turcarum exercitum & impetum: aut ad comparendum in Camera Imperiali ad certam diem præfixam: dicturi & allegaturi cauſas & rationes, quare ad præmiſſa minimè teneantur pro quorum debito, præſentium Latorem cum rationibus ſequentibus transmitti curarunt.

Notum enim fieri cupiunt dicti humilimi & devoti, exponentes Veſtris illuſtribus Dominationibus ſituationem dictæ Civitatis, cum ejus graviſſimis oneribus & oppreſſionibus, quæ inter Gallos extra limites Germaniæ, & Alemanicæ Nationis prope Ardennas ſita eſt Regno Franciæ, Ducatibusque Luxenburgenſibus & Lotharingiæ, ſola ex Imperialibus Civitatibus intercluſa; ab omni ſolatio, adjutorio, & ſubſidio ditionis Imperialis derelicta & deſtituta: Unde fit, ut tanquam alienigenæ & ibidem relegati ſub tributo & annuis penſionibus (quas *Civadas* vocant) Principibus quorum territoriis & dominiis intercluduntur, ſolventes vivant, aliàs nulla eſſet eidem exponenti annonæ, victualium, & aliorum neceſſariorum communicatio aut diſtributio.

Item eſt adprimè conſiderandum, quod tota jurisdictio & principatus ſpiritualis & temporalis, ab antiquo ex donatione fælicis recordationis glorioſorum quondam Imperatorū, ſpectat & pertinet ad Dominum Epiſcopum, & Canonicos Eccleſiæ Verdunenſis, quibus Canonicis & aliis viris Eccleſiaſticis religioſis ex ſæcularibus in multo numero dicta Civitas populata, nihil jurisdictionis aut Dominii, cenſus, reditus aut proventus intra vel extra ipſam habuit unquam, nec habet de præſenti. Quare ad ipſos tanquam totum emolumentum habentes de omni æquitate ſpectat, & eorum intereſt contribuere ad hujusmodi Imperialia ſubſidia, prout ſemper retroactis annis præfatus Dn. Epiſcopus, tam pro ſe, quam di-

cta Civitate ſemper contribuit & ſatisfecit: neque patiuntur dictus Epiſcopus & cæteri Eccleſiaſtici aliquid acquirere in eorum territoriis, licet acquirant in dicta Civitate

Item cum ſit dicta Civitas diſtans & remota nimis à Germanica & Theutonica natione, & in Regione Limitrophii ſituata, aſſiduis & continuis bellorum & guerrarum inſultibus opprimitur, & indies vexatur. Et maximè plus quàm dici poteſt, proximis præteritis annis vexata exiſtit, & adeo oppreſſa, quod ferè omnes incolæ penuria Victualium, & aliorum neceſſariorum, locum relinquere ſint coacti: Et remanſit pro majori parte inhabitata & deſolata, prout adhuc eſt hodiè omnino deſtituta.

Præterea non eſt omittendum qualiter dicti Rectores, cives & incolæ, tenentur & coguntur ſingulis annis reddere & contribuere ad utilitatem Cæſareæ Majeſtatis ſummam quadraginta florenorum auri, prout annuatim de facto reddunt & contribuunt. Unde pro juſtitia & æquitate non debent aliis vexari aut taxari ſubſidiis aut exactionibus. Quibus omnibus & ſingulis præmiſſis, & aliis per præſentem Latorem exponendis, conſideratis, cum omni, qua decet, humilitate, ſupplicant, petunt, & requirunt dicti humilimi exponentes, eos excuſatos & exemptos taxatis ſubſidiis teneri & haberi &c.

Veſtri humilimi ſubditi Rectores, conſilium & Cives Verdunenſes.

CAPUT XVII.

DE FORMA ET MODO DIStributionis Collectarum æqualiter ſuſcipiendæ.

SUMMARIA.

I.

1 Iuſtitia Diſtributiva Onera *moderatur.*
2 In diſtributione *& impoſitione Onerum juſtitia diſtributiva ſervat convenientiam & analogiam perſonarum & munerum.*
3 In imponendis oneribus *diſpiciendum, ne plus poſcatur, quam neceſſitas exigat.*
4 Onera *commenſurata ſint viribus ſubditorum.*
5 Modus collectarum *ex facultatibus ſubditorum & neceſſitate Reipublicæ ſemper metiendus.*
6 Princeps *tam privatorum, quàm publicorum bonorum Dominus eſt.*
7 Regis *jus eſt, ut à Regno alatur, & quidem pompa Regali.*
8 Collectandi modus *ita ſervandus eſt, ut poſſibilitas locorum & perſonarum attendatur.*
9 *Mos* Imperatorum *fuit ut ad cenſus agendos primarios Reipublicæ viros in Provincias deſtinarent.*
10 *Ab* Auguſto 20. *inculpatæ vitæ viri ad cenſus agendos fuerunt delecti.*
11 Cenſus *à quibus, & quo in loco ſint acti?*
12 Peræquatores *onus tributi, habitâ ratione cenſus, ex æquo inter cives dividunt.*
13 Cenſores *apud Romanos qui? & quæ eorum origo.*
14 *Partes* Cenſuræ *duæ ſuerunt.*
15 *Una* Cenſuræ *pars, mores & luxus civium explorabat & emendabat.*
16 *Altera* Cenſuræ *pars in conditionem, differentiam, facultatem, ætatem, ſtatum, ordinem & numerum civium inquirebat.*
17 *Conſtitutio* Cenſorum *eorumq; officium.*
18 Cenſuræ *exercitium omnibus Rebuspublicis à politicis maximè commendatur.*
19 Collectæ *diſtributio non eſt de Regalibus. Et n. 172.*
20 Major pars *in reformatione tabularum cenſualium prævalet: ſecus in earumdem confectione num. 21.*
22 Univerſitates *ſi diſcrepent, Peræquatores à Dominis Territorii dari & conſtitui ſolent.*
23 Cenſores *jurare debent, ſe officium fideliter exercituros.*
24 Forma cenſendi *deſcribitur in l. forma. §. 1. ff. de cenſib. Et n. 26.*
25 Textus *d. l. forma. aureis literis ad Cameram Collectantium deſcribendus.*
27 Deſcriptio vel æſtimatio *rerum debet fieri præſentibus & legitimè citatis poſſeſſoribus, Et n. 31.*
28 Peræquatores *ſubditorum poſſeſſiones accuratè deſcriptas debent habere in tabulis publicis.*
29 *Liber* cenſualis, *vulgò dicitur* Æſtimum *ſeu* Cataſtrum, *Status verò Imperij vocant* Matriculam; *Germ.* Saalbuch *ſeu* Anlagſtewr oder Einlagregiſter.
30 *In* æſtimatione *alicujus* univerſitatis *territorii ſufficit vocare* Rectores, *Syndicos vel defenſores Univerſitatis.*
31 *In confectione vel renovatione* Cataſtri *præcisè ſinguli poſſeſſores legitimè ſunt citandi.*
32 Æſtimi liber *non conſentientibus non præjudicat.*
33 Cataſtrum *neque Dominium, neque poſſeſſionem probat contra eum, qui ſcripturæ non conſenſit neque interfuit.*
34 Liber æſtimi *non attenditur, ſi vendat ad grave præjudicium tertii.*

35 Æſtimum

35 Æſtimum *quomodo probet? & n.36.*
37 Æſtimum *quomodo omnium conſenſu perficitur, confectio hac loco promiſſionis, & quaſi contractus quidam eſt. Et eſt expreſſa conventio n.38. vel contractus innominatus n.39.*
40 *Per* Cataſtrationem *quaſi contrahitur & perſonalis inducitur obligatio.*
41 *In* Cataſtro *qui deſcribi debeant?*
42 Collectæ *obligatio fundum ſequitur, non perſonas.*
43 Collectarum *ſarcina à nobilibus ad plebeios decurrit.*
44 *Propria & vera* Collectandi forma *eſt, ut æqualiter procedat & decurrat ad omnes; nec* Rurales *gravius cenſeantur, quam* Cives, *nec* Forenſes *gravius, ac* Subditi *n.45.*
46 Forenſibus *majora onera imponuntur, ac ſubditis: Sed male & n.47.*
48 Æſtimum *per æs & libram hoc ordine & forma conficiendum ut omnia omninò bona regiſtrentur, & in collectando proportio Geometrica, non Arithmetica obſervetur.*
49 *Prava quandoq;* Notariorum *&* Deputatorum *conſuetudo.*
50 Æſtimum *olim non ſumpſit effectum, quàm præſidibus provinciæ fuerit intimatum, actibus inſinuatum, eorumq; ſententiis approbatum.*
51 Modus collectandi *in aliquibus locis quis obſervetur.*
52 Adæratio *ſeu* Taxatio *quæ habeat commoda?*
53 Libro antiquo æſtimi *ſtatur, quoad fines & latitudines prædiorum, poſſuntq; ex eo multæ aliæ controverſiæ componi.*
45 *Intermiſſâ bonorum æſtimatione* Tributorum *impoſitio & exactio æqua eſſe nequit: nec pro ratione affectuum* Tributa *imponenda vel exigenda ſunt. n.55.*
56 *De* Modo *ac* Forma conficiendi Æſtimum *ſive librum cenſualem copioſiſſimè diſſeritur.*
57 Prædia *juxta eorum reditus & fructus, non autem ratione & cauſa valoris proprietatis cenſenda: & tam bona magni, quam modici valoris æſtimanda & cenſenda n.58.59. ubi & de effectu hujus æſtimationis, pulcrè diſſeritur.*
60 Prædium *ruſticum, caſu ſi aliquo ſterile effectum, minui debet æſtimum.*
61 Prædia *urbana juxta penſiones cenſenda.*
62 Salinæ *æſtimari & cenſeri debent.*
63 Molendina *ac officinæ ferrariæ æſtimandæ & cenſendæ.*
64 Nomina, Actiones & Annui Reditus *cenſeri debent.*
65 Reditus annui *quomodo Receſſibus Imperij cenſeantur? & n.66.*
67 Mobilia, *è quibus reditus aliqui percipiuntur, cenſenda.*
68 Pecunia *commutata plus lucratur, quam fœnori expoſita; ideo & gravius cenſenda.*
69 Lapides precioſi, *annuli & ſimilia in cenſu appreciari debent.*
70 Mercaturæ *lucra & emolumenta cenſenda.*
71 Artificium *& induſtria cenſendum.*
72 Piſcatores *& negociationem exercentes cenſendi.*
73 Uſufructuarii, Alimentarii, Legatarii, Emphyteutæ, Coloni partiarii *&c. cenſendi.*
74 Collectæ Imperii *omnibus patrimoniis tam Eccleſiaſticorum, quam privatorum bonis ſeu perſonis pro modo facultatum impoſitæ.*
75 *Non ſemper eundem* Magiſtratus *retineat* Cenſorem *& Quæſtorem.*
76 Mos hodiernus Germanorum *in cenſu indicendo, ut ſecundum æs & libram, non ſecundum capita, bona æſtimentur, ac cujuscunq; conſcientia obſtringatur.*
77 Germani *ob antiquam pietatem & morum bonitatem etiam ab Italis laudantur; & n.78.*
79 Modus cenſeudi, *ſi videlicet non capita, ſed bona ſubditorum æſtimantur, omnium eſt æquiſſimus.*
80 Modus cenſendi *Tarquinii Superbi improbatur.*
81 Tributa *non perſonis, ſed rebus indici ſolent.*
82 *Effectus* æſtimi *multiplex.*
83 *Per* æſtimum *contrahitur hypotheca publica, quæ eſt loco promiſſi.*
84 Collecta *eſt ſequela æſtimi.*
85 Obligatio pro collectis *non contrahitur à principio tempore regiſtrationis pro futuro; ſed tantum, quando imponitur Collecta.*
86 Decimæ, *ſi aliquoties non fuerint petita, haud debentur.*
87 Collecta *quando imponitur ſecundum æſtimum, tunc non attenditur poſſeſſio bonorum.*
88 Venditor *ſi poſt traditionem ſolvit publicas functiones, poterit repetere ab emtore id, quod ſolutum eſt.*
89 Deſcripti in æſtimo *ſunt obligati perſonaliter etiam bonis in alium translatis.*
90 Collectæ *æſtimo ritè confecto, pro ratione bonorum & redituum æqualiter ſunt diſtribuenda.*
91 *In modo* Collectarum *definiendo non eſt ſpectandus valor prædiorum, ſed quantitas fructuũ inde perceptorum.*
92 Divites *plurimum, pauperes minimum gravari debent: & n.97.*
93 Vaſtiores piſces *inſidiantur minoribus*
94 Maledictus, *qui panem ſubtrahit pauperi.*
95 Piſces majores *minorum devoratores.*
96 Collectis *gravati ultra, quàm ferre poſſunt, relevari debent.*
98 Fundos *fertiles poſſidentes, defectum ſterilium ſuppleant.*
99 Jugatio *à modo collectandi per æs & librã non multum differt.*
100 Indorum *in collectis conſuetudo.*
101 Romanorum *in Tributis indicendis & exigendis laudabile exemplum: Quod Maximilianus I. Imp. Theodoricus Rex, & Tribuni & Senatores Anno 1625. in Obſidione Bredana ſecuti; num. 102.103. & 104.*
105 *Collatio* Tributorum *ſit æqualis.*
106 Coſmi *apud Florentinos in tributis exemplũ.*
107 Onus perſonale *hæredibus imponendum pro Rata perſonarum, reale verò pro rata bonorum.*
108 Inſcripti in æſtimo *à Cenſitoribus, æſtimum licitè poſſunt exigere.*
109 Æſtimum *etiam ad unius inſtantiam reformari debet.*

110 Quando de intereſſe publico tractatur, quilibet de populo audiendus eſt ad reformationem petendam Quod ampliatur n. 111.

112 Æſtimatio fieri non poteſt, niſi prius legitimè bona ſignificata & inſcripta fuerint.

113 Æſtimo facto & indicta Collecta non poteſt amplius augeri Collecta inſcripta & æſtimata.

114 Conſilium Politicorum de conſervandis tabulis deſcriptionis.

115 Collecta ſolvenda eſt ſecundum tempus impoſitionis, non verò ſolutionis. Et n. 116. 117. 119.

118 Commodum augmenti, æſtimationis ad quem pertineat?

120 Fructus viginti annorum ſpacio adæquant ſortem ipſam.

121 Æſtimum, ſi vitioſum vel injuſtum reperiatur, etiam nemine inſtante, intra decennium mutari & reformari debet; vel de quinquennio in quinquennium n. 122. vel ſingulis quadrimeſtribus n. 123.

124 Cenſuum æqualis ineunda eſt ratio.

125 Precia rerum ſecundum varietatem temporis variantur.

126 Æſtimum unde dicatur?

127 Peræquatio toties facienda, quoties defectorum levamen expoſcitur.

128 Novis Morbis nova antidota opponenda.

129 Æſtimi reviſio & mutatio fit ob publicam utilitatem & æqualitatem reducendam.

130 Æqualitas bonam, & inæqualitas malam fidem arguit.

131 Matricula an, per quos & quando reformari debeat: hoc & n. 132. & 133.

134 Quod in Univerſitatem Imperii eſt receptū, meritò inferiores Univerſitates ſequi debent.

135 Statuta Provincialium Civitatum uti ſe habēt ad ſuorū Superiorum Ordinationes; ita etiā ſe habent ſtatuta Principum, Comitum &c. ad Conſtitutiones Imperatoris, & vice verſa.

136 In æſtimo potius ad fructus, quàm ad bona reſpiciendum, & præſentis non præteriti temporis valor attendendus.

137 Imminutio Territorii imminuit exactionem; non obſtante, culpa Rei diminutionem contigiſſe n. 138. Quod exemplis ulterius probatur n. 139. 140. 141. & 142.

143 Exactionem Collectarum auget auctio territorii.

144 Ad Statum Imperii ſi Comitatus, Baronatus &c. jure ſucceſſionis devolvatur, eundem & Onus Collectarum concomitatur.

145 Collectarum onera debent augeri vel minui ſecundum reditus auctos vel diminutos.

146 Bona non dicuntur, niſi deducto ære alieno.

147 Emphyteuta deductis primum penſionibus & expenſis ad Collectas obſtringitur.

148 Debitor cedens bonis, ob Collectas amplius moleſtari non poteſt.

149 Collecta à Tributo differt, quod in ſignum ſubjectionis tantum detur.

150 Comnenus Imperator quomodo impoſuerit Tributum.

151 Chriſtiani vel Iudæi in Turcia habitantes Tributa ſolvunt.

152 Collecta à Tributo etiam differt, quod dominò confertur ab univerſitate.

153 Civium Univerſitate aucta vel minuta, non augetur vel minuitur Collectarum quantitas.

154 Univerſitas non creſcit, neque decreſcit, ſed ſemper manet.

155 Civium Univerſitati indicta collecta non minuitur ex eo, quod civium quorundam agri aridi vel ſteriles ſunt facti.

156 Singulis de Univerſitate perſonis indicta collecta unus pro alio non tenetur.

157 Vocabulum Stewr generale eſt, & omne id, quod confertur, comprehendit.

158 Collecta differt à vectigali, eo quod auctionem non recipiat.

159 Imperii Status Collectam imponere poſſunt, vectigalia verò exigere nequeunt.

160 Collecta per æs & libram olim frequentiſſima in exactione des gemeinen pfennings.

161 Collecta juxta matriculam Imperij auff dem Römerzug hodiè receptior & crebrior.

162 De utroque Modo Collectandi in Comitiis Ratisbonenſibus Anno 1598. & 1603. acriter diſputatum, atteſtantibus Protocollis, quæ referuntur hoc & n. 163.

164 Ex Tributo Turcico ſæpè plus commodi Collectores & Territoriorum domini accipiunt, quàm ſubſidij contra Turcam Imperator.

165 Collatio ad expeditionem Turcicam antiqua quæ?

166 Capitatio hodierna quæ? & de ejus æquitate n. 167.

168 Contributiones in Belgio noviter impoſita.

169 Dolendum eſt, quod nonnulli Imperii Status è Turcarum Contributionum impoſitione & Exactione lucrum & compendium ſectati ſint.

170 Proceſſus mandatorum ſine clauſula contra plus debito à ſubditis, ſub prætextu publici Imperialis decreti, exigentes, aliquoties in Camera decreti fuere.

171 In Subcollectis ab Imperij ordinibus certus collectandi modus eſt præſcriptus in Reichsabſchieden.

172 Diſtributio Collectæ non eſt de Regalibus; ideoque ab Univerſitatibus fieri poteſt.

173 Factum quorundam Statuum, quaſi per contrariam obſervantiam à Conſtitutionibus imperij receſſum ſit, non excuſatur, nec juſtificatur.

174 Conſuetudo interpretativa contra juris diſpoſitionē, non niſi 30. vel 40. annis præſcribitur.

175 Obſervatio & Conſuetudo difficilis eſt probationis, ob varietatem actuum.

176 Conſuetudo ex actibus difformibus non inducitur.

177 Adprobationem Conſuetudinis requiritur, ut ſit in contradictorio judicio obtenta.

178 Conſtitutiones Imperii pragmaticæ perinde habendæ ſunt, ac ſi ab unoquoque Statu Imperij in ſuo ipſius Territorio promulgatæ fuiſſent: Et n. 179.

180 Solitum in Ditione obſervari ibidem contrahentibus excuſationem præbet.

181 In materia emptionis redituum ob regionis conſuetum morem aliquando 6. vel 7. in centum adjudicari.

182 Depu-

182 Deputation Abſchiedt *de Anno* 1600.

183 Conſuetudo *mechanicorum, ne Tibicinum, Barbitonſorum, Opilionum liberi & id genus homines ad ſodalitates admittantur, ut irrationabilis, non ſubſiſtit.*

184 Clauſula caſſans & irritans *conſuetudinem in futurum & præſcriptionem ſubmovet; etiam quadragenariam n.* 185.

186 Clauſula Decreti irritantis *non impedit immemorialem præſcriptionem.*

187 *Eadem* Clauſula *detentionem infectam & vitioſam reddit; afficitq; ignorantes n.* 188. *& quicquid invenit, deſtruit n.* 189.

190 *Ubicunque in aliqua diſpoſitione adponitur* Clauſula annullativa *à Superiore, tunc conſenſus ambarum partium nihil operatur.*

191 *An* Peræquatores, *ob falſas æſtimationes, habita ratione loci & aliorum onerum, teneantur res ſubjicere propriis oculis, & novam facere æſtimationem in re præſenti?*

192 *Ad* æqualitatem *in diſtributione ſervandam, imprimis origo & cauſa Collectæ inveſtiganda.*

193 *Si* Collecta *loco capitum ſuccedat, merito habetur ratio perſonarum.*

194 *In* Oneribus *non admittitur extenſio de perſona ad perſonam.*

195 Pecuniæ ſubrogatio *cauſam immutat, aut etiam forenſes adſtringit.*

196 Subrogatum *ſapit naturam ejus, cui ſubrogatur: Niſi inter utrumq; diverſitatis ratio ſubſit n.* 197.

198 *An ſtatuto vel conſuetudine induci poſſit, ut* Forenſibus *in loco rei ſitæ onus perſonale vel collecta pro onere merè perſonali indicatur?*

199 *Ad* onera perſonalia *tenentur etiam hi, qui nil poſſident in territorio.*

200 Impoſſibile *eſt, duobus in locis onera perſonalia continuo ſuſtinere.*

201 Idem homo *uno tempore non poteſt eſſe duobus in locis.*

202 Statuto *fieri non poteſt, quod munus perſonale ſit munus mixtum, & contra.*

203 Impoſſibile *eſt, appellativa rerum mutare nomina.*

204 *Ad* onus cuſtodiæ diurnæ & nocturnæ *tenentur hi, qui habitant in territorio caſtri, quando in caſtro domus habent, in quibus habitant; quando volunt, & in eis ſe recipiunt tempore belli & frumentum important.*

205 *Quando* Collecta *imponitur pro Hoſpitio vel expenſa militum, duntaxat conſtringuntur hi, quibus neceſſitas incumbit hoſpitium præbendi.*

206 Hoſpitatio *realibus, non perſonalibus accenſetur oneribus.*

207 *A munere* hoſpitandi *milites nemo generali excuſatur privilegio, ſed ſpeciali opus eſt.*

208 Hoſpitatio *antiquitus militibus tribui ſolita, in quibus conſiſtat, & quidnam è contra militum officium.*

209 D. Johannis Baptiſtæ *ſeverum ad milites mandatum.*

210 Milites *noſtræ ætatis deſcribuntur.*

211 *Commendatio* Roderici *Epiſcopi* Zamorenſis.

212 Juramentum *militis & officium.*

213 Milites *raptores.*

214 Cauponari *bellum, quid?*

215 Leges *gregariæ militum.*

216 I. Vis injuſta *prohibetur.*

217 Finis belli *legitimi eſt, ut omnia ad populi & & pacis publicæ defenſionem dirigantur.*

218 II. Calumniæ *prohibentur.*

219 Calumnia *in milite eſt turpiſſima.*

220 III. Frugalitas *commendatur, & in bello maximè eſt neceſſaria n.* 221.

222 Ageſilai *laudabile dictum.*

223 Peſcennini Nigri *ductum.*

224 Prophetarum *tonitrua.*

225 Militis *& latronis deſcriptio & vivendi ratio.*

226 Ludus Latrunculorum *quid ſit? & ejus origo.*

227 Perſis *bellum & Latrocinium honeſta.*

228 Sparta *jubebat furari.*

229 Militibus Romanis *furtum ſeverè interdictum.*

230 Militaris *in furando licentia.*

231 *Exemplum* Davidis.

232 *Pallium* Achan, *cujus rei ſymbolum?*

233 Milites, *cur dicantur ungues & pennæ?*

234 Milites *Vecordiam & avaritiam vitæ Comites habent.*

235 In hoſpitatione *nomen hoſpitaturi poſtibus vel foribus domus adſcribi ſolet per metatorem.*

236 *Nomen* Hoſpitaturi *delens, pœnam falſi incurrit.*

237 *Ad hoſpitationem pertinent* Paraſangæ, Angariæ & perangariæ.

238 *Neceſſarium eſt, Principem habere veredarios.*

239 Doctores juris *&* Medici *ab hoſpitationibus eximuntur, & quæ ratio?*

240 Doctores & Medici *tenentur contribuere ad collectam de expenſis cibariis militibus transeuntibus præſtandis.*

241 Bellum *multa ſecum trahit mala, à ſingulis æquo animo ferenda.*

242 Jus hoſpitandi *differt à jure Albergariæ Germanicè* Ablager oder Atzung *vide ſupra c.* 1. *n.* 190.

243 Jus Albergariæ *quid? Et n.* 245.

244 Hoſpitia *gratis deſignare ſoli Principi licet.*

246 *Si contribuendum ſit pro ſolvendo ſolario cuſtodibus meſſium, paſtuum aut animalium, imponenda* collecta *per capita.*

247 Domus *ubi orto in vicinia igne devaſtatur; ne ignis ulterius vagetur, damnum communitas reſarcire debet: Et n.* 290.

248 Navis *quando ob tempeſtatem exoneratur; contributio fit ab omnibus.*

249 Exercitu *occupante unius ruſtici prædium, eoq; illud nimium onerante & alia omittente, an vicini ad reparationem vel contributionem teneantur?*

250 Deſtruens ædificium *vicini orto incendio; cauſa defendendi domum ſuam, dolo caret, nec tenetur ad ſatisfactionem damni.*

251 *Pro ſolvenda pœna, quam delinquendo incurrit* Univerſitas, *illi tantum tenentur, qui delictum perpetrarunt, aut ei conſenſerunt, aut ratum habuerunt.*

252 *Ob unius* Judæ *proditoris crimen, totum Collegium Apoſtolorum non eſt plectendum.*

253 Delictum, ut ab univerſitate vel civitate commiſſum eſſe dicatur, quid requiratur?

254 Civis, qui damnum paſſus eſt, tenetur contribuere. quando univerſitas tenetur de damno dato.

255 Collecta ſi imponatur à communitate pro ſolvēdo debito civi ſuo civis ille contribuet pro rata.

256 An Victor municeps à Contributione quam pro ſolutione ſumptuum litis fieri neceſſe eſt, ſit immunis? & n. 257. 258. 259.

260 Quæritur; An omnia damna, impenſæ & ſumptus æquè, ac Collectæ & contributiones, quæ cauſa belli factæ fuerunt, quique ex Imperatorij exercitus hoſpitatione, tranſitu &c. erogatæ ſunt, non tantum ad eos, qui paſſi ſunt, ſed ad totam univerſitatem ſpectent?

261 Bellum eſt caſus fortuitus.

262 Caſus fortuiti à nemine præſtantur.

263 Damnum fortuitum qui patitur, ab alio non repetit, niſi illius culpa accidat.

264 Statuta quempiam ad emendationem damni urgentia non continent caſum fortuitum.

265 Bellum æquiparatur peſti.

266 Intellectus text. l. 2. § ſi navis. ff. ad L. Rhod. de jact.

267 Conductor excuſatur, ſi miles feneſtras & cætera ſuſtulit.

268 Exercitui etiam Imperatoris tranſeunti jure novo ſumptus debentur.

269 De jure milites tronſeuntes nec à volentibus hoſpitibus quicquam accipere poſſunt.

270 Convenire non poſſum eum, qui mihi non eſt obligatus.

271 Quod Socius in re propria & non communi patiatur, de illo ſocium obligatum non habet, nec in actione communi dividundo vel pro ſocio deducere poteſt.

272 Captus ab hoſtibus pro facto ſuæ Communitatis, à Communitate non debet relevari.

273 Deciſio authoris affirmativa.

274 Damnum quod quis ſua culpa ſentit, ſibi imputet.

275 Noxa caput ſequitur.

276 Duo ſi dolo malo fecerint, de dolo invicem non agunt.

277 Delicta paria mutua compenſatiōe tollūtur.

278 Dolus impedit, ne unus habeat regreſſum contra ſocios doli participes.

279 Dolus à pluribus in ſolidum commiſſus intelligitur.

280 Rei turpis & illicitæ nullum mandatum eſt: nec obligatio, neq; actio inde oritur n. 281.

282 Nemo de improbitate ſua actionē conſequitur

283 Indemnitatis promiſſio in maleficiis locum non habet.

284 Doloſi excipientis condicio melior eſt quàm doloſi agentis.

285 Conſuetudo & obſervantia, ut damna & ſumptus militum tranſeuntium æqualiter diſtribuantur, ſervanda eſt.

286 Conventio inter Communitates & homines ejuſdem Ditionis vel Satrapiæ de damnis hoſpitationis conferendis & exæquandis ſervari debet.

287 Collectas, quæ pro defenſione & conſervatione patriæ exiguntur, uniformiter omnes dependere coguntur, & ad haſce omnes ab ipſa natura obligantur.

288 Fortuna adverſa disjungere nequit, quos ſecunda conjunxit.

289 Intellectus text. l. 2. § 3. ff. ad L. Rhod. de jact.

290 Ad incendium reſtinguendum ſine injuria quis ædes alicujus diruit; ſed damnum illud vicini ſarcire debent, quorum ædes ſalvatæ ſunt. Vide etiam hoc c. n. 247.

291 Repræſſaliato pro ſua indemnitate contra illum, cujus odio prægravatus fuit, actio cōceditur; hactenus tamen, quatenus contra fas & æquum repreſſalias decretas fuiſſe, non evincatur n. 292. & 293.

294 Ad repræſſalias ut deveniri poſſit, requiritur quod de ſubditi debito de jure gentium vel juſtitia petitionis adpareat.

295 Damnum injuſtum à militibus datum communitas ſarcire tenetur.

296 Inter concives ac ſubditos Societas & fraternitas quædam eſt.

297 Univerſitas quod debet, ſinguli non debent.

298 Caſum belli fortuitum quod nemo præſtare teneatur, quando & quomodo verum?

299 Damnum, quod quis pro Communitate paſſus eſt, ab ea recuperare poteſt.

300 Cauſa erogationum hoſpitationis eſt communis neceſſitas & utilitas.

301 Hoſpitationis militaris commune periculum: & n. 307.

302 Utilitas ubi communis eſt, & damnum commune eſſe debet: & vice verſa ubi utilitas non eſt communis, etiam damnum illius erit, qui paſſus eſt: n. 303.

304 Si tota navis à piratis redempta eſt, communis eſt utilitas, & omnes ad redemptionem obligati ſunt: ſi quorundam res ablatæ ſunt, illorum tantum damnum, quorum res fuerunt, eſſe debet.

305 Tertius ſi ad damni emendationem ab alio conveniatur, tria probari debent.

306 Intellectus l. 13. & 15. ff. locat.

307 Neceſſitatis & Utilitatis publicæ ratione Societas quædam eſt inter concives.

308 Voluntas licet coacta, tamen voluntas eſt: Quod declaratur n. 309. & 310.

311 In qua Moneta cenſus, annuæ penſiones & extraordinariæ Contributiones ſolvi debeant?

Diſtributiva Juſtitia, qua ſola ſuſtentatur
civilis politia, gravaminibus proportio- 1
nem imponit: Quia niſi eorum proportio
commenſuretur, non ſolum per comparatio- 2
nem ad cauſam; Ita videlicet, ut ratio queſtu-
um & neceſſitas erogationum (cum Tacito
libro 14. *Annal.* loquor) inter ſe congruant,
nec plus exigatur, quam publicus uſus poſtu- 3
let; ſed etiam, ut onera commenſurata ſint viri- 4
bus eorum, quibus imponuntur, ſemper erit
injuſtitia, præſentemque Reip. ſtatum facilè 5
permiſcere & convellere poterit. Propterea
Althuſ. *c.* 21. *Polit. p.* 147. modum Collectarum
ex facultatibus Subditorum (perpensâ ſc. Re-
gione, ejusque proventuum natura) & neceſſi-
tate Reipub. ſemper metiendum eſſe mo-
net, Accedit Clapmar. *l.* 5. *de arcan. Rerump. cap.*
14. Bornit. *de Ærar, l.* 4. *c.* 3. Et pulcrè Arniſæus
lib. 1.

*l.1.Doctr. Polit.c.16.fol.*390.*& l.2.c.5.fol.*558.
ſcribit, omnem circa tributa iniquitatem evitari, ſi omnes ex æquo cenſeantur; & ex cenſu contributio æqualiter fiat, pro ratione, portione & quantitate bonorum, quæ quisque poſſidet.

Non imus inficias ſubditorum partes eas
eſſe, ut ſuo Principi tot vires ſuppetant, quot
6 ad Rempubl. ſuſtentandam & ab extrema vio-
lentia defendendam ſufficiunt. Princeps e-
nim ratione Jurisdictionis & Adminiſtratio-
nis Dominus eſt omnium bonorum, tam pri-
vatorum quam publicorum; In tantum, ut
etiam bona privatorum fictione & ſubtilita-
7 te quadam juris in patrimonium Principis
transfire videantur. Et jus eſt Regis, *ait* Staple-
tonius *in Promptuario morali Dom.22.poſt Pente-
coſt.p.*583. ut à Regno alatur & quidem pompa
Regali; tum ut ei Regnum ſubminiſtret omnia,
quæ neceſſaria fuerint, & ad bella gerenda, &
ad pacem conſervandam.

Sed tam in ordinariis quàm Extraordina-
riis Contributionibus multipliciter & tum
maximè peccari videmus, quando plus poſci-
tur, quàm neceſſitas efflagitat contra *lib. omnes
12.Cod. de operib. publ.* Eleganter Ludov. Molin.
8 Jeſuita *de tribut. diſput.*668.*num.*1. Et quando
per falſas exactorum ad poſſibilitatem locorũ
& perſonarum exemplo Tiberii *in l.1. Cod. de
fund. limitroph.* haudquaquam reſpicientium,
æſtimationes & relationes, alii præ aliis
ultra debitum onerantur: Cum tamen ab
omnibus ſubditis, pro modo fortunarum hæc
munera æqualiter ſint expedienda, quò fa-
cilius ex ipſa æqualitate publicis officiis parea-
tur.

9 Fuit hic mos Imperatorum, ut ad cenſus a-
gendos & onera tributorum exæquanda, pri-
10 marios Reip. viros in Provincias deſtinarent.
Narrat Suidas ex antiquo Scriptore XX. viros
inculpatæ vitæ ad id miniſterium ab Auguſto
fuiſſe delectos, & per omnes provincias di-
miſſos, qui & perſonas deſcriberent & fortu-
nas. Tertullianus cum adverſus Marcionem
ſcribit; Sed & cenſus, *ait*, conſtat actos ſub Au-
guſto in Judæa per Sentium Saturninum. Sic
Druſus in Galliam Comatam miſſus ab Augu-
ſto ad cenſus, inquit Claudius Imperator in æ-
nea Lugdunenſi tabula. Sic Germanicus, cum
eſſet penes ipſum regimen ſummæ rei, juſſu
Tiberii agendo Galliarum cenſui fuit inten-
tus. Sic Julianus & Hellenius, teſte Gregorio
Nazianzeno, in Cappadociam miſſi fuêre, ut
cenſus agerent & inter cives tributorum ſarci-
nam exæquarent: Ita namque in carmine ad
Hellenium ait Gregorius:

Ἕυχ⊙ ὦ Αρμθυίης Ἑλλώνιε ὅς λάγες αἶιν
Στῆσαι ἡμετέρη μέτρα δίκαια φόρων.

hoc eſt, O decus Armeniæ Helleni: cui ſorte obtigit munus, conſtituendæ terræ noſtræ juſtas tributorum menſuras.

Ad diſtributionem itaque & æſtimationem cenſus rectè faciendam publicâ magiſtratus authoritate opus eſt, ut poſtmodum munera belli pacisque patrimonia non viritim, ſed pro viribus patrimoniorum injungantur; utq; hac
ratione Reſpublica ſuam potentiam & vires
noverit, quibus ſe belli & pacis tempore metiri
queat: Cum felix ſit illa civitas quæ tempore
pacis de bello cogitat: Quo ut facilius perveni- 12
tur, Peræquatores & Inſpectores nominandi
ſunt, qui prædiis inſpectis & adæquatis invicem
onera probè moderentur. Nam & levius ſolet
eſſe malum, quod eſt cum multis commune: Et
collecta ſeu onus inter plures diviſum eſt tole-
rabilius Joh. Bapt. Valenzuela Velasques *conſ.
99.n.64.*

*Ferre quam ſortem patiuntur omnes
Nemo recuſat.*

Huic peræquationi qui præerant, Cenſo-
res ſive Cenſitores olim dicti, quorum origo à
parvis initiis orta, eò crevit, ad tantumque fa-
ſtigium pervenit, ut decoris, dedecorisque Ro-
mani discrimen totius Reip. ſupremum Jus
haberent. Primus autem Servius Tullius Rom.
Rex effecit, ut ipſa ſe Reſpublica noſceret, teſte
Floro. Cum enim primo inſtituiſſet, ut in ſin-
gulorum liberorum recens natorum capita
aliquid Junonis Lucinæ templo inferretur, Pa- 13
tresque in cenſu conficiendo, non facultates
modò in Campo Martio in Cenſum deduce-
rent, ſed ſuum quoque & uxoris nomen, æta-
temque & familiæ Capita profiterentur, tan-
dem ſacra publica, ritus, mores & vitæ cujusq;
inſtituta, Vectigalia etiam & publicorum lo-
corum privatorumque arbitrium ſub Cenſu-
ræ curam ac poteſtatem devenit, eaque omnia
in tabulas cenſuales referebantur, ut omnibus
non ſentientibus & applaudentibus jugum in-
tolerabile exactionum omnis generis impone-
retur.

Quæ ergo Cenſuræ partes fuerunt: una a- 14
nimadvertebat in mores Civitatis, quo ſe 15
quisque modo domi ſuæ intra laris penetralia
erga uxorem, liberos, ſervos, propinquos &
vicinos gereret: quæ inſtitutio liberorum,
quæ diſciplina, unde victus & amictus, quis o-
pum uſus, quis abuſus, qui cultus, quæ incuria,
quis focus & menſa &c. Hodie hanc partem
ſupplent propè antiſtites rerum ſacrarum, id-
que objurgationibus & coercitionibus religi-
oſis. Sed cum publicæ Cenſuræ nota & cor-
reptione deſtituantur, nihil agitur inanibus
reprehenſionibus, Sturm. *lib.2. de admin. bell.
Turc.* Bodin. *l.6. de Repub. c.*1. Lipſ. *l.4. civil. doctr.
c.*11.

Altera cenſuræ pars poſſeſſiones & bona 16
ſingulorum inquirebat & adnotabat, ut ſcilicet
conſtaret de numero, conditione, ætate, & fa-
cultatibus ſingulorum. Quæ res innumeris liti-
bus amovendis cauſam præbuit, & tributa in-
dicendi rationem certam, adeoque fecit, ut
Reip. ſemper de ſuis, civiumque viribus con-
ſtiterit: Cenſumque hunc plures oportunita-
tes Romanis attuliſſe, & tributa, quæ quotan-
nis pendebantur, ad æqualitatem reduxiſſe, ex
Sigonio notavimus *c.1.n.29.*

Conſtitutio Cenſorum apud Feneſtell. & a- 17
lios extat his verbis: Cenſores populi, ſoboles
familiasque cenſento, pecunias urbis, templa,
viasq;

vias, ærraria, vectigalia tuentor, populi partes
in tribus diſtribuunto, equitum deditumque
prolem diſtribuunto, cœlibes eſſe prohiben-
to, mores populi regunto, probrum in Sena-
tu ne relinquunto, bini ſunto, magiſtratum
quinquennem habento. O utinam poſtlimi-
nio quaſi revocaretur & conſtitueretur Cen-
ſorum officium? Sicut Carolus M. & Ludo-
vicus Juſtitiæ amantes Commiſſarios & quæ-
ſitores per Provincias mittebant, ad vitia & ab-
18 uſus magiſtratuum cognoſcendos Antima-
chiav. *l. 3. Comm. Theor. p.* 673. ubi multos Ca-
tones Cenſorios exoptat, quos ad Gubernacu-
la Reip. Principes collocarent. Nullo unquam
tempore (*addit*) talibus viris eguit Reſp. ægra,
qui eam tot vitiis atque litibus, quibus cor-
rupta eſt, liberent. Videatur etiam de dis-
tributione generalis Collectæ Goldaſt. *in col-
lect. Conſtit. Imperial. tom.* 2 *pag.* 84. *ubi recenſet*,
Cunradum Imp. Magiſtro cuidam Juſtitia-
rio reſcripſiſſe, ut onera mandet imponi, viam
& modum omnem excogitans, qualiter taxan-
da qualitas æqualiter diſtribuatur inter uni-
verſos & ſingulos, ad facultatem cujuslibet
debitum habendo reſpectum. Sic enim nul-
lus graviter offerret, quod ſub æqualitate per-
ſolvet.

Ante omnia verò tentandum eſt, num ipſæ
Communitates vel cives inter ſe de diſtribu-
tione Collectarum convenire poſſint; quod i-
19 pſis licitum eſt. Diſtributio enim Collectæ
non eſt de Regalibus, ut impoſitio Menoch.
coſ. 28. *n.* 33. *& per tot.* Et dicam infra hoc *cap.*
20 *n.* 172. Quo caſu major pars in reformatio-
ne Regiſtri ſive libri cenſualis prævalet, & ſe-
cundum eam reformatio & moderatio eſt in-
21 ſtituenda; quamvis in erectione omnium
conſenſus requiratur Cravett. *conſil.* 195. *per
tot.* Idque mox ulterius declarabo *num.* 23. *&
ſeqq.*

22 Si autem Univerſitates in ſe convenire non
poſſint, tum à Magiſtratu loci, Domino ſcilicet
Territorii, Cenſores ſive Peræquatores mit-
tendi & conſtituendi ſunt, à peræquando ita
dicti, ut æqualiter pro viribus patrimonii cu-
jusque onera imponant, & omnes agnoſcere
faciant, Florez *d. q.* 21. *n.* 6.

23 Hi cenſores ſive Cenſitores, quos Hiſpani
Repartidores vocant, ante omnia jurare de-
bent, ſe officium ſuum fideliter exerciturus, ita,
ut peræquatis bonis æqua lance Indictio pro-
cedat, & juxta *Novell.* 17. in tabulis exactè
deſcribantur jugera agrorum, jugationes, hoc
eſt, juga boum, ſpacium agri, quantum jugo
boum exarari poteſt; quod ſpacium exactè
menſurandum erat centuriis, verſiculis, & aliis
metris agrorum, ut ex ſingulis jugeris cenſus
24 certus cenſoribus Romanis ſolveretur, quæ
25 cenſendi forma deſcribitur *in lib. forma.* §. *ff. de
cenſib.* Quem textum aureis literis ad Came-
ram Collectantium ſcribendum, monet Tho-
26 mat. *tr. de muner ib.* §. *Retenta. n.* 7. Forma cenſua-
li (*inquit* JCtus) cavetur, ut agri ſic in cenſum
referantur: Nomen fundi cujusque & in
qua civitate, & in quo pago ſit, & quos duos
Vicinos proximos habeat: & arvum, quod in
decem annis proximis ſatum erit, quot juge-
rum eſſe videatur: vinea quot vites habeat: oli-
vetum quod jugerum, & quot arbores habeat:
pratum, quod intra decem annos proximos
ſectum erit, quod jugerum: paſcua, quot juge-
rum eſſe videantur: item ſilvæ cæduæ, omnia
ipſe, qui defert, æſtimet. Illam enim æquita-
tem debet admittere cenſitor, ut officio ejus
congruat relevari eum, qui & in publicas ta-
bulas delato modo frui certis ex cauſis non po-
tuit. Quare etſi agri portio chaſmate perierit,
debebit per Cenſitorem relevari: Sed etſi vi-
tes mortuæ ſint, vel arbores aruerint, iniquum
fuerit eum inſeri numerum cenſui. Quod
ſi exciderit arbores vel vites, nihilominus eum
numerum profiteri jubetur, qui fuit cenſus
tempore: niſi cauſam excidendi probaverit
Cenſitori.

Cui adde text. *in l. ſi quis intra. C. de bon. pro-* 27
ſcript. Et hæc deſcriptio vel æſtimatio rerum
ſingularum, debet fieri præſentibus vel legiti-
mè citatis poſſeſſoribus, niſi fraude abſentes
ſint *l. peræquatores. C. de Cenſib.*

Neceſſum itaque eſt (2) ut Cenſitores præ-
via cauſæ cognitione, ſecundum regionis cu- 28
jusque uſitatum morem librum cenſualẽ con-
ficiant, quo certus deinceps ſit & ſervetur mo-
dus, quid quisque præſtare & conferre ad tri-
buta & Collectas debeat Philip. Corneus *conſ.*
333. *n.* 6. *vol.* 1. Mont. *tr. de fin. regund. c.* 64. *n.* 1.
& à primordio tituli in his formetur eventus
ac ſolutio *lib.* 1. *circa fin. C. de imponend. lucrat. de-
ſcript. l.* 10. Cravetta in terminis Collectarum
conſ. 111. *n.* 18. ubi etiam multis *num.* 5. 6. 7. *&* 8.
per diſcurſum probat, quando pro omnibus
Collectis certa ſumma (Dingſchoß vulgò vo-
cant) quotannis ſolvitur & recepta eſt, exinde
nec amplius exigi, nec minus quoque ſolvi
poſſe.

Librum hunc cenſualem vulgo Æſtimum 29
ſeu Cataſtrum vocant, barbarè tamen, uti no-
tat Alciat. *reg.* 1. *præſumt.* 10. *& in l. in ſuis ff. de lib.
& poſthum.* Pro quo Ulpianus *in d. l forma.* §. *ſi
cum ego.* Profeſſionem *&* §. *ſi cum veniam.* Cauſ-
ſam addictam dixit *ff. de Cenſib.* Status Imperii
matriculam vocant. Nos Saalbuch (cujus
Etymon à Francisco Idiomate *ſale* ſive Saal/
hoc eſt, Aula deducit Chriſtoph. Beſoldus *l.* 1. *de
ſucceſſ. Regn. differt.* 11. *n.* 6. ſeu Anlags: Steur:
oder Einlag Regiſter dicimus.

In æſtimatione alicujus univerſalis territo- 30
rii, Provinciæ vel Civitatis, quæ fit per modum
univerſi, ſufficit vocare Rectores, Syndicos
vel Defenſores Univerſitatis, nec eſt, quod
ſinguli cives vel municipes requirantur, per
doctrinam Bart. *in l. ſuſceptores. C. de ſuſceptor.*
per illum text. & Feſtaſ. *d. c.* 1. *n.* 12. At vero in 31
confectione vel renovatione Cataſtri, quæ fit
ad finem quotizandi ſeu taxãdi ſingulos cives,
præcisè, ad hoc, ut deſcriptio vel æſtimatio i-
pſis noceat, ſinguli poſſeſſores per perclama;
pulſum campanæ &c. legitimè citandi ſunt *d.
l. forma.* §. *ſi cum ego. ff. de cenſib. l. quæ quisque. ff. de
A. R. D. l. cenſualis. cum l. ſeq. C. de donat.* pulcrè
Franciſc.

Franciſc.de Claperiis *in cent.deciſ fiſcal.cauſ.27. q.1.& cauſ.36.q.1.per tot.* Cum & in extrajudiciali actu citari debeat is, cujus intereſt *l.de unoquoque.ff.de re jud.* Natta *conſ 266.num.13.&*
32 *conſil.585.in fin.* Alioquin non recognoſcentibus & his, qui non conſenſerunt deſcriptioni, liber æſtimi non præjudicat, poſt Roman.*conſ. 275.*Alexand.*conſil.101.n.4. vol.4.* Pariſ.*conſil. 104.in fin.vol.1.* ubi de communi reſtatur. Cacheran.*conſil.34.n.26.& conſil. 39.num.25.&*
33 *ſeq.*Papon.*lib.5.tit.11.arreſto* 30. Marcabrun.ab Anguillis *conſil.36.numero 40.verſ.in quantum.* Adeo, ut Caraſtrum neque dominium neque poſſeſſionem probet contra eum, qui ſcripturæ non conſenſit, neque interfuit Montan.*d.c. 64.num.5.*Maſcard.*de probat.concl.273.n.2. 3. & 7.*M.Ant.Peregr.*tract.de fideicommiſſ.art.44.*
34 *num.11.*Eoque minus attenditur liber æſtimi, ſi vergat in grave præjudicium tertii. Tobias Nonius *conſil.16.num.32.*Capyc.*deciſ.107.num. 12.*

35 Quinimò nec inter eaſdem perſonas, quæ conſenſerunt æſtimo, probat, niſi præſumptivè & donec probetur contrarium Hippol. Riminald.*conſil.316.num.13.& 14.*Peregr.*d. art.44. n.12.*Cæſar Barzius *deciſ.Bononienſ.49.num.21.*
36 *& 22.*ubi tamen poſt alios pulchrè docet, Æſtimum hoc caſu inducere præſumptionem dominii ac poſſeſſionis, quæ ſufficit in antiquis pro plena probatione. Videatur omnium latiſſimè & elegantiſſimè Card.Thuſc.*concl.128. in lit.C.& concl.674.num.1.& ſeqq.& concl.675. in lit.E.& concl.345.in lit.L.* Nicol.de paſſerib. *tr.de ſcriptur.privat.lib.1.quaſt.1. & aliquot ſeqq. per tot.*

37 Quando autem Æſtimum ſeu Matricula conſenſu omnium conficitur, confectio hæc loco promiſſionis & quaſi Contractus quidam eſt Bart.*in l. etiam 5. C. de execut. rei judic.l.bipenes.4.C.de agric.& cenſ.*Bald.*conſ.280.*
38 *vol.2.* cum exinde communio inducatur, quæ eſt quaſi contractus §.4.*Inſt.de obligat. quæ ex q. contr.*Imò expreſſa eſt conventio, cum ita ſe in æſtimo deſcribi patiuntur, eo ipſo ſe obligant ad ſolutionem inſcriptæ quantitatis, quæ obligatio neceſſitatem ſolvendi & præſtandi continet *l.3.ff de O.& A.l.ſicut 5. Cod. eod. l. 1.l.5.l.ſti-*
39 *pulationes.ff.de V.O.*& ubique Dd. Et contractus innominatus facio ut facias, qui ſatis efficax eſt ad actionem producendam *tot. tit.ff. de*
40 *præſcript.verb.*Denique per hanc inſcriptionem & cataſtrationem quaſi contrahi, & perſonalem obligationem induci, innuit tex.*in lib.4. Cod.de agric.*Natta *conſil.268 numero 6.*Burſat. *conſil.717.numero 13* Surd.*conſ.162.num.30.* Weſ. *conſil.72.numero 12.* Et dixi *hoc tract. paſſim.*

Porrò in Cataſtro deſcribi debent omnes
41 perſonæ pro omnibus rebus & facultatibus ubique locorum poſſeſſis: Niſi jure, pacto, privilegio, vel præſcriptione immunes ſint, de qui-
42 bus *capp.præcedd.* Obligatio namque Collectæ fundum ſequitur, non perſonas Thomat.§. *Pauperes.num.1.* Et à ſummis nobilibus uſque
43 ad infimos plebeios ac populares ſarcina decurrit *l.1.C.de quib. muner. vel præſtat. nem. lic. ſe excuſ.lib.11.l.1.Cod.de Indict.l.munerum.§.patri-* 44
*moniorum.*ubi Bart.*ff.de muner.& honor.* Quæ propria & vera eſt collectandi forma, ut æqualiter procedat & decurrat in omnes, *l.actores.*ubi Bart.Bald.& Angel.*C. de exact.tribut. l. 10.*late Thomat.*d.tract.in princ.n.4.& 5.* Ne- 45
que hoc caſu Cives, quoad Realia munera (licet ſecus ſit, quoad perſonalia Bellon. *conſ. 12. num. 8.* Natta *conſ.160. n. 11.*) minus gravandi ſunt, quàm rurales Alexand. Raudenſis *de ana-* 46
log.lib.1.cap.40.n.119. Peccatur & maximè hiſce temporibus, ubi Univerſitates vel Magiſtratus interdiu majora onera Forenſibus pro bonis ſuis imponunt, quàm ipſis Subditis & civibus, qui plus protectionis, plus commodi ſentiunt; Nec tantum contenti ſunt reditibus bonorum omnibus, vel majori earum parte, ut pro Collectis retineant, ſed quibusdam in locis anxii ſunt, & curioſi in aliena domo, ac quaſi Domini eſſent, bona Forenſium ſibi pro oneribus aſſertis vel inſolenter addicere, vel aliis hypothecæ nexu devincere non verentur, naturalis æquitatis planè obliti, nec cogitantes, quod Subditi & Cives, tam quoad perſonas, quàm bona, protectionis fructu gaudeāt;
Forenſes tantum in rebus: quod ipſi commo- 47
dius ſuis rebus utantur, quàm abſentes Forenſes: quod ipſi paſcuo & aqua fruantur, quibus carent Forenſes: quod ipſi cum militibus, bey Einquartierungen vnd durchzügen/ comedant & potent, & illud Forenſibus imputare tenentur; quod Forenſes in loco domicilii & rei ſitæ ſua onera ferant, ipſi uno in loco tantum. Iniquius ſanè nihil audiri poteſt, quàm aliquem ultra fructus & reditus rerum ſuarum ad Collectas ſolvendas cogere velle, & eidem alimenta ſubtrahere, cum alimenta ſubtrahens vel denegans necare videatur.

Summatim loquar; Quilibet debet ſuſtinere onera pro bonis ſuis contribuendo pro Rata & debita portione, & non transferre ſuam ſarcinam in inferiorem; debetque proportio
Geometrica non Arithmetica ſervari; ut qui 48
majoribus præditi ſunt facultatibus, locupletioresque exiſtunt, plus ſolvant, quàm ii, qui minus habent: Nec per malam bonamve gratiam hi premendi, iſti ſublevandi. Theſeum illud æqualitatis filum rectè tenendum; nempe ut juſta & uniformis ſit Contributio: Commodaque Civium non divellenda, omnesque eâdem æquitate continendi ſunt, Cic. *2. offic.* ut Sol & Dies omnibus in commune naſcitur Plin.*in Paneg.*Althuſ.*c.8.Polit.pag.85.* Haud rarò tamen evenire videmus id, quod à Gloſſa
uſurpatur *in d.l.1.*ſcilicet Quod Notarii & De- 49
putati auferunt de æſtimo unius & addunt alteri. Et per colluſionem potentiorum ſarcinam transferunt, ut dicitur *in d.l.1.Cod.de cen-*
ſib.& recenſit. Unde ad obviandum dictis frau- 50
dibus olim æſtimum non ſumpſit effectum prius, quàm Præſidibus Provinciæ fuiſſet intimatum, actibus inſinuatum, eorumque ſententiis approbatum *l.1.C.de apoch.publ.*

In aliquibus locis Cenſitores inſpiciunt 51
groſſo

groſſo modo facultates Subditorum, & pro re nata Collectas diſtribuunt, quæ Conſuetudo ſervanda eſt Bart. *in l. fin. Cod. de præd. & om. navicul.* Feſtaſ. *d. tr. c. 2. n.* 38. *p.* 1.

52 Prætacta bonorum æſtimatio (quæ & adæratio, item taxatio dicitur Althuſ. *d. c.* 8. *l.* 1. *Dicæologic. c.* 81. *n.* 39. Keckerman. *lib.* 1. *Syſtem. Polit. cap.* 21. *pag.* 335.) ferè infinita habet incommoda in dirimendis & præcavendis litibus ob

53 ſtatum, poſſeſſiones, tributa moris: Controverſiæ etiam, quæ ubique pullulant de finibus regundis, hæreditatibus, emptione, venditione, donationibus, pignoribus & hypothecis &c. ex cenſualibus tabulis facillimè explicantur Bodin. *lib.* 6. *de Repub. c.* 1. *pag.* 980. Parthen. Litig. *lib.* 2. *c.* 11. *n.* 5. Guilierm. Guidobon. *Advocat.* 104. *n.* 9. Et quatenus per librum æſtimi rei æſtimatio probari poſſit, accuratè explanat Nicol. de Paſſerib. *d. tract. de privata ſcriptura, l.* 5. *q.* 4. *per tot.*

54 Deinde ſine bonorum æſtimatione, Tributorum Impoſitio & Exactio æqua eſſe nequit. Omnis enim circa tributa evitabitur iniquitas, ſi omnes ex æquo cenſeantur, & ex cenſu Con-

55 tributio fit æqualiter. Non ferendum, ut pro bono malove affectu tributa imponantur & exigantur. Sic proſpicitur inopiæ, ac juſtiſſimis tenuium, potiſſimumque agricolarum querelis, qui tanto Vectigalium ac tributorum pondere ſæpe premuntur, ut agris ac ſedibus quaſi foro cedere ſit neceſſe.

56 Modus verò ac forma Collectæ per æs & libram, *hoc eſt*, juxta vires patrimonii fieri debet: Et Collecta in Univerſali æſtimo totius regionis vel Provinciæ imponenda eſt omnibus & ſingulis pro modo & quantitate bonorum. Æſtimum igitur per æs & libram ſive pro modo facultatum hoc ordine & forma conficiendum, ut omnia bona tam mobilia quàm immobilia regiſtrentur ac colligentur. *l. ſi functiones.* ubi Bald. *ff. de donat. l.* 1. *ff. quod cujusque univ. nom.* Weſ. *d. conſ.* 215. *numero* 19. & *paſſim.*

57 Et quidem primò prædia, juxta eorum reditus & fructus cenſenda, & minus infæcunda, quam fæcunda *l. forma* 4. *in princ. ff. de cenſib.* Et tam bona magni, quàm modici valoris æſtima-

58 ri & cenſeri debere, reſpondit Lancellott. Gallia *conſ.* 27. *n.* 71. quod intelligit reſpectu redituum & fructuum, quum illorum cauſa expediatur æſtimum (uti paullo poſt *num.* 65. & *ſeqq.* latius enodabitur) non a ratione & cauſa

59 valoris prodrietatis; uti docent Thomat. *tr. de Collect.* §. *Retenta. n.* 9. Boſi. *tit. de Principe n.* 115. Natta *conſ.* 433. *num.* 4 Gallia *conſ.* 26. *num.* 28.

60 Quæ tamen æſtimatio inter contrahentes certum precium non conſtituit, neque hunc effectum ſortitur, ut res tanti æſtimata, tanti quoque vendi poſſit ac debeat Frideric. Pruckman: *conſil.* 50. *num.* 197. Einen Tax! *inquit*, Germanorum proverbium eſt, kan ein jeder machen / aber leute zu wegebringen / die auff den gemachten Tax kauffen/iſt nicht eines jedern thun. Et videmus bona ſeptem millibus æſtimata, pro tribus tantum divendita eſſe: Teſtor experientiam, rerum illam magiſtram. Hæc Pruckman. *d. conſ.* 50. *n.* 11. & 182. Quo reſpectu æſtimationem, quæ fieri poteſt diverſo reſpectu, alium quoque & alium producere effectum ſecundum finem, ad quem fit, dextrè cenſuit Bart. *in l. ſi ut certo* §. *nunc videndum. ff. commodat.* Salycet. *in l.* 1. *C. eod.*

Contra ſi prædium ruſticum efficiatur aliquo caſu ſterile & infructuoſum, minui debet æſtimum, vel ex ipſo Cataſtro omninò tolli, uti reſpondit Ulpian. *in d. l. forma.* §. 1. *ff. de cenſib.* Et dicetur infra *n.* 71.

Secundò prædia urbana juxta pēſiones, quæ percipiuntur ex domibus locatis Roland. à Valle *conſ.* 66. 32. *lib.* 1. Nevizan. *conſ.* 67. *num.* 8. Feſtaſ. *de æſtimo p.* 2. *c.* 1. *num.* 15. Boſſius *d. tit. de Principe, n.* 125. qui ſcribit, domum precioſam non eſſe æſtimandam reſpectu Valoris, ſed quanti reditus & penſionis eſſe poteſt. 61

Tertiò Salinas æſtimari docet Ulpian. *in d. l. forma.* §. *ſalinæ. ff. de cenſib.* 62

Quartò Molendina æſtimanda ac cenſenda eſſe, reſpondet Menoch. *conſ.* 1201. *n.* 50. als Waſſer- Wind vñ Roß- Kornmühlen/ Oehle- Papier- Balier- Blaw- Walck- vnnd Lohmühlen/ Schleiffkottē/ Glaß- Meßings- Schmeltz- vnd Hammerhutten/ Kupffer vnd Eyſenhämmer/ Steingruben / Steinköhlen- Kalck- vnnd Ziegelöfen / Oſenmund- Dreht- vnnd Stahlſchmitten/ Erbſchmieden/ Drathrollen/ & id genus alia. 63

Quintò Nomina certa & exigibilia, Actiones, & Annui Reditus, ſive perpetui, ſive temporales ſint, & ſive ex re immobili, ſive ex contractu & ſtipulatione perſonaliter debeantur, in æſtimo & libro cenſuum deſcribi debent, per ea, quæ ſupra *c.* 11. *n.* 68. & *multis ſeqq.* affatim digeſſimus. Et tradunt in ſpecie Natta *conſ.* 312. *n.* 10. Menoch. *conſ.* 9. *n.* 5. 8. & 16. Roland. à Valle *conſ.* 66. *n.* 33. *vol.* 1. 64

De reditibus annuis aliisque fructibus ac commoditatibus, item pecuniæ fœnoratitiæ uſu Receſſus Imperii de Anno 1542. & 1544. quidem certam ſummam exigunt, quæ ſumma tamen tam accuratè obſervari nequit, nec Receſſus ille de Anno 1544. qui vom gemeinen Pfennig tractat, ullam neceſſitatem obſervandi ſemper & ubique præſcribit, uti §. Es ſollen auch / apertè innuit: Nam & aliusmodus Anno 1548. conſtitutus eſt. 65

Simplicior igitur & rectior via habetur, ut indiſtinctè pro quantitate fructuum & redituum, deductis impenſis computatio fiat: ubi etiam ſemper ex æquo & bono agendum. Si nunc utilitas rei vel fructus certus eſt, res ipſa facile æſtimationem recipere poterit, ſi pro ſingulis florenis annuis, viginti in ſorte vel Capitali conſtituantur, & ita pro centum ſortis ſeu Capitalis fructiferi debeantur ſingulis annis quinque, vel quod in idem recidit, pro ſingulis florenis annuis viginti in ſorte vel Capitali numerentur. 66

Sextò bona mobilia, è quibus commoditatis uſus percipitur, ut pecunia fœnebris, ſeu ſub Cambiis data argentariis, uti & pecunia in emptio- 67

emptionem prædiorum ſub pacto retro ven-
ditionis collata (welcher widerkaufflicher pfand-
ſchilling für eine werbende pahrſchafft zu halten)
in cenſum referri debent Cravetta *conſil.* 497.
numero 1. Natta *conſ.* 48. *nnmero.* 4. *& conſ.* 418.
n. 6. *& conſ* 433. *num.* 5. Roland. *d. conſ.* 66. *nu-*
mero 17. *l.* 1. Otalora *tract. de nobilit. Hiſpan. fol.*
68 20. *num.* 6. Et dixi Ego ſupra *cap.* 11. *num.* 59.
60. *& n.* 139. *& ſeqq.* Imò quia pecunia com-
mutata plus lucratur, quam fænori expoſita,
ideo & gravius cenſenda, prout in Receſſu
Imperii de Anno 1544. §. Vnd dieweil nun
diſerte cautum reperitur, daß etzliche von jh-
ren parſchafften des Jahrs ein mehrer nutzung
vnd einkommen/ohne jhre ſondere müh vnd ko-
ſten haben/ dã von 1000. Gülden Haubtgeldes
50. Gülden. derwegen auch für gleichmeſſig an-
geſehẽ vnd verordnet/ ſolche parſchafft höher als
andere Güter vnd einkommen zubelegen/vnnd
daß dieſelben/ſie ſein Hohes oder Nidern Stan-
des / darab den zehenden pfennning zu andern
Gülten vnd zinßen / aber von 1000. Gülden
wehrt 50. endrichten ſollen.

69 Septimò Lapides precioſi, annuli, clinodiæ,
vaſa aurea & argentea, & ſimilia, quæ pro cu-
jusque ſtatu & dignitate ad uſus quotidianos
non ſunt neceſſaria, in cenſu appreciari de-
bent, Luc de Penna *in l. fin. num.* 17. *verſ. videtur*
autem. C. de quib. mun. Carol. Tapia *in rubr. ff. de*
conſtit. Princip. c. 4. *n.* 44. Thom. Maullius *de ho-*
magio tit. 9. *n.* 127. Vide tamen Me *cap.* 11. *n.* 61.
& ſeqq.

70 Octavò Mercaturæ lucra & emolumenta
cenſeri debere oſtenſum eſt *d. c.* 11. *n.* 86. *& ſeqq.*

71 Nonò artifices & opifices, qui ſuâ induſtriâ
opes ac pecunias cogunt, collectari & æſtimo
adſcribi debent; adhibito tamen moderamine
& temperamento, de quo ſupra *d. c.* 11. *n.* 98. *&*
hoc c. n. 44.

72 Decimò Piſcatores & Venatores, qui exer-
cent mercaturam & negociationem, in tabulis
cenſualibus reponendos eſſe, innuit Ulpian. *in*
d. l. forma 4. §. *lacus. ff. de cenſib.* & Dd. à me *d. c.* 11.
n. 98. recitati. Quibus addo Jul. Ferretum *tr. de*
Gabellis, n. 64. *&* 555. Idem de pullis, qui ven-
dendi importantur in civitatem, dixit Ferrett,
d. loc. n. 45. *&* 555.

73 Undecimò Uſufructuarii, Alimentarii, Le-
gatarii, Emphyteutæ, Coloni partiarii, Condu-
ctores ad longum tempus, aliiq; de quibus *d. c.*
11. nec non Clerici, Forenſes, Nobiles & alii i-
pſo jure, pacto privilegio vel præſcriptione im-
munes & exempti, in certis caſibus, de quibus
c. 12. 13. 14. 15. 16. *&* 17. & paſſim *in hoc tractatu*
egimus, in librum cenſus referendi ſunt.

74 Ad ſummam; Omnibus patrimonialibus,
tam Eccleſiaſticorum, quam privatorum bo-
nis, ſive perſonis pro modo facultatum & ſic ra-
tione rerum ſunt impoſitæ Collectæ Imperii
in Receſſu de Anno 1495. 1500. 1512. 1518.
1530. 1532. 1542. 1544. & 1557. ubi ſemper
pro facultate rerum, tam Principum, quàm
Subditorum, impoſitas fuiſſe, refert Compila-
tor Symphorematis *p.* 1. *tit.* 6. *vot.* 5. *n.* 18.

Cavendum autem eſt ſedulò Magiſtratui ne
eundem Cenſorem ſeu Peræquatorem & quæ- 75
ſtorem ſeu Exactorem Collationum eſſe patia-
tur. Cenſores tributum imponunto, Quæſto-
res exigunto. His ſi ſtudium ſit, omnem homi-
nem excoriare prædamq; in ſuum ſinum con-
ferre, vel amovendi, vel alio modo coercendi
ſunt. De quibus infra *c.* 19. latius.

Hodie in Germania ut plurimum Cives & 76
Subditi jurejurando adacti fortunarum ſua-
rum æſtimationem apud Magiſtrum deferre
& profiteri jubentur, quâ cognitâ Collecta
per æs & libram diſtribuitur, & factâ æquali o-
nerum partitione Cives eorumque bona refe-
runtur in Cenſum; Quem morem Germa- 77
norum, ut ſcilicet non capita, ſed fortunæ &
bona ſubditorum æſtimentur & cujusque
conſcientia jurejurando obſtringatur in tribu-
tis indicendis & conferendis, ita laudibus ef-
fer Nicol. Machiavell. *lib.* 1. *diſp. de Repub.*
cap. 55. *fol.* 190. *& ſeq.* Si quando (*inquit*)
pecunia opus habent ad uſus publicos, tunc
tributum imponunt, jubentque unumquem-
que, prout ditior & minus dives eſt, plus aut
minus ſolvere, videlicet centeſimam unam,
aut duas ſuorum bonorum partes. Quâ re per
Magiſtratus ita conſtitutâ, vocantur ſinguli &
juramento primum adſtricti ſe tantum ſolu-
turos, quantum ſe debere intelligant, pro
quantitate ſuarum opum ratione, in ar-
cam illud conjiciunt, quod ſe debere putant,
nec quisquam teſtis adhibetur ad proban-
dum, quod juſtè ſolverit tantum, quantum 78
ejus opes requirant, quàm cujusque conſcien-
tia: ex quo facile eſt cognoſcere, quantum in
hiſce hominibus antiquæ pietatis & morum
bonitatis adhuc inſit. *Hactenus Machiavellus.* Et
hic mos, ut ſcilicet in cenſendis bonis mobili-
bus cujusque conſcientia jurejurando obſtrin-
gatur, probatur Joan. Botero *l.* 7. *de illuſtr. ſtatu*
& Polit. c. 7. uti dixi ſupra *c.* 11. *num.* 71. Si ta-
men hoc cuipiam ob metum perjurii durum
eſſe videatur, eò, quod more puerorum aſtra-
galis ludentium juramentis haud ludendum
ſit, ſub pœna confiſcationis commutatio fieri
poterit; & ut ſtipulata manu mit einem handge-
lübde an Eydes ſtatt omnia fideliter revelent.
Et ſane eſt modus hic omnium æquiſſimus, 79
ſi non capita ſeu perſonæ, ſed bona ſubdito-
rum æſtimantur, & ſecundum cujusque cen-
ſum, hoc eſt, æſtimationem rerum atque bo-
norum, tolerabili modo retributiones impo-
nuntur. Bornit. *lib.* 5. *de ærario cap.* 1. *&* 2. ubi
hoc genus Collectarum capitatione aliis-
que impoſitionibus merè perſonalibus æqui-
us judicat, quippe quod perſonales ſive cen-
ſus æquales in capita maximam civibus inju-
riam inferant, quum qui nihil aut parum in
bonis habet, nihilominus æquale rerum grava-
men cum aliis perferre cogatur; at reales ex
compendio rerum privatarum proficiſcantur:
Unde formam cenſus hodie obſervati, ut ſin-
guli cives jurati cenſum profiteantur, quan-
tum in bonis habeant, & quod bona in clino-
diis, veſtibus, pecunia numerata, mobilibus &
immobilibus, & quanti æſtimentur omnia

hodie: Indeque Bornitius nomen Schatzung von Schatzung der Güter deducit *d.loc.* Quod cenſendi inſtitutum manſit à primo tempore Servii Tulii in Romana Republ. teſte Halicarnaſſæo & Livio, ut Cives ſecundum facultatès ſuas obirent munera & Rempublicam
80 adjuvarent: Fuitque improbatus modus Tarquinii Superbi, qui neglecto inſtituto Servii decem denarios pro capite cujusque ſine reſpectu exegit. Tributa enim non perſonis ſed
81 rebus imponi ſolent: Ideo nemo pro his ultra modum poſſeſſionum gravari debet, ut reſcripſerunt Imperatores Diocletianus & Maximianus *in lib. 3. C. de annon. & tribut. lib. 10* Unde Bodinus adverſus tenues modicè tributa exigenda dixit: ne bonis artibus & induſtriæ bellum indici videatur. Unde quoque apud Caſſiodorum legitur, quendam graviter conqueſtum, quod cum unam cauſam haberet, immenſa tamen exactione tributi oneratus eſſet.

82 Effectus æſtimi ritè & legitimè perfecti multiplex eſt.

Primò enim per deſcriptionem bonorum
83 & publicum æſtimum contrahitur hypotheca publica, quæ eſt loco promiſſi, quâ mediante quis obligatur ad præſtandam Collectam prout inſcriptus & in Regiſtrum æſtimi relatus eſt Thomat. *d.tr.de Collect.§.ſanè.numero 3. & 11.* poſt Bald. *in l.ſi negocium. C. de negoc. geſt.* ſubjungens, tali ratione bona affici publica obligatione ſolvendi, quæ ſemper cum re transeat *per l.fin.C.de præd.& omnib.reb.navic.* Roland. à Valle *conſ.79.num.2.vol.4.* Weſembec. *conſil. 215. numero 5. & ſeqq.* Marcabrun. *conſ. 40. n. 142.* quo reſpectu per Cataſtrationem quaſi contrahi & induci obligationem perſonalem & realem notavimus ſupra *c.13.n. 50.& hoc c.n.37.& ſeqq.*

84 Hinc Collectam eſſe ſequelam æſtimi, & ad hunc finem æſtimari & deſcribi bona, ut habentes æſtimum gravari poſſint, ait Bald. *in l.1.col.6.C.de ſent.quæ pro eo, quod intereſt &c.* ſive ſint ſubditi, ſive non Roland. *conſil. 32. numero 14. vol. 1.* Et quod deſcriptus in æſtimo collectandus ſit, voluit Angel *in lib.fin. C. ſine Cenſ. vel reliq.* Dec. *conſil. 285. numero 5.* Curt. Jun. *conſil. 68. in fin.* Natta *conſil. 286.num.6.ubi inquit*, quod deſcribens bona in æſtimo, videatur cum univerſitate convenire de ſolvendis Collectis *& conſil. 338. numero 4.dicens*; Quod æſtimum tendit ad onerum ſolutionem Feſtaſ. *tract. p. 2. c. 1.num.38.*
85 Non tamen obligatio pro Collectis contrahitur à principio tempore regiſtrationis pro futuro; ſed tantum quando imponitur Collecta;
86 Surd. *conſ.263.num.32.* Et ita etiam Decimæ, ſi aliquoties non petitæ fuerint, haut debentur Ant. Faber *in Cod. deciſ. forenſ. tit. de SS. Eccleſ. diffinit.66.*

87 Secundò quando Collecta imponitur ſecũdum æſtimum, tunc non attenditur poſſeſſio bonorum, ſed æſtimum, tanquam cauſa finalis collectandi, & ideo poſſeſſor adſtringi non poteſt. Roland. *d.conſ.32.n.14.vol.1.& d.conſil. 79.num.* Dec. *conſ. 285. col. 3.* Curt. Jun. *conſil. 42.col.2.in fin.* Natta *conſ.611.in fin.vol.3.* Hippol. Riminald. *conſ.25.n.8.l.1.* Lancellot. Gallia *conſ.112.n. 3.& n. 20.& 21.* Ant. Teſſaur. *deciſ.164.n.3.& 5.* Feſtaſ. *d.p. 2.c.4.n.15.& 21.* Alex. Trentacinq. *l.1.reſolut.4.verſ.Principalis. fol.62.& 63.*

Tertiò datur Cataſtro plena fides, ut licet 88
poſitus in æſtimo alienaverit res in illo deſcriptas, cogatur tamen ſolvere Collectas pro poſſeſſore, donec in æſtimum ementis ſint relatæ: Quo tamen, ſi quid ſolvit, utili negociorum geſtorum actione ab emtore ſeu poſſeſſore repetere poteſt Bald. *in lib. ſi negotium geſtum.C.de negoc.geſt.& in lib. 2.C.pro Socio* Caſtrenſ. *in lib.ea, quæ C.de reſcind.vend.& in l.2.col.fin.C.ſine cenſu vel reliq & conſ.8.in 7.dub.* Barthol. Socin. *conſ.143.num.1.verſ.prætereà reſpondeo.* Roland. *d.conſ.32.num.15.vol.1.* Natta *d.conſ.611.* Franc. de Claperiis *d.cauſ.36.q.2.n. 20.* Trentacinq. *d.reſolut.4.verſu ſecundo eſt conſiderandum.*

Quartus Effectus. Si alienatio rei in Cata- 89
ſtro ſolemni deſcriptæ, in non idoneum facta ſit, non præjudicat Civitati, nec liberat venditorem à liberatione Collectarum rei venditæ, ſed requiritur, ut alienatio fiat in æquè idoneum. Barr. *in l.incola.2.quæſt.ff.ad municip.* quem refert & adprobat Bald. *in auth. ſed periculum. C.ſine Cenſu vel reliq. ubi dicit*, quod res poſitæ in æſtimo ſeu Cataſtro, non poſſunt prætextu alicujus alienationis de æſtimo elevari, niſi ponantur ad æſtimum alicujus idonei, & qui ad ſolvendum Collectas cogi poſſit & quidem perſonaliter ſequitur Caſtrenſ. *in lib.inter debitorem.ff. de pact.* qui etiam dicit, quod, quando quis non poteſt compelli perſonaliter, ſemper res debet manere in æſtimo venditoris, quousque emtor ſe obligaverit totaliter, quod fiſco ſit cautum futuro tempore. Roman. *in lib.ſi Publicanus. §.de rebus.ff. de Publican. ubi inquit*, non opus eſſe cautelis, ut Eccleſiæ pro prædiis, quæ in eam transferuntur, ſolvat Collectas, quia Laicus, qui tranſtulit cogetur eas ſolvere, licet prædia non poſſideat, ne Reſpublica ſit in damno: Nunquam enim dicta Prædia potetunt de ejus Regiſtro elevari, ſubdens de hoc eſſe caſum notabilem *in d. auth. ſed periculum.* Eandem ſententiam laudant & communem perhibent Natta *conſil. 260. vol. 2.& conſil. 515. vol. 3.* Alvar. Valaſc. *tract. de jur.Emphyt. cap. 17. numero 31.* Trentacinq. *d.reſolut 4.* D. Marta *de Iuriſdict. pag. 4. cent. 1. caſ. 11. numero 52.* Marcabrun. *d. conſil. 40. numero 12.* Petr. de Ravenna *ſingul. 845.* Petr. Gerard. *ſing. 10. ubi tradunt*, rem venditam non debere removeri de Cataſtro venditoris, niſi ipſe profiteatur, quod Emtor ſit idoneus ad ſolvendum onera fiſcalia, & ſi non reperiretur idoneus, quod ipſe ſolvet. Et dixi ſupra *cap. 2. numero 13. & 14.* Sed certè hanc tam communem opinionem *per d.auth. Sed periculum. & textus, unde ſumitur*, nequaquam probari perſpicuum evincit

vincit Florez Diaz de Mena *d.quaſt.*21.*numero* 76.*concludens*, in puncto juris bona allibrata poſſe liberè alienari, nec venditorem poſt eorum deſertionem, teneri aliquid pro eis ſolvere ex doctrina Bartol. *in l.Is, cum quo.ff.de aq.pluv. arcend.*

90 Cæterum æſtimo ritè confecto Collectæ pro ratione bonorum & redituum æqualiter diſtribuendæ ſunt. Cum enim Collecta ſit onus reale, non per fumantes, Nach den feurſtetten/ aut per capitationem, Nach den Häuptern / ſed per æs & libram, Nach eines jeden Tax unnd vermügen/ hoc eſt, ſecundum vires & quantitatem patrimonii & obventionem cujusque imponi debet, habito nimirum re-
91 ſpectu potius ad fructus, quam ad valorem rei, prout dilucidè oſtenſum eſt ſupra *cap.* 11, *numero* 100.*& ſeqq.* Quare errant illi perniciosè, imò peccant quàm graviſſimè, qui bonorum eorumque æſtimationem, & non fructus ſequuntur. Nihil enim iniquius, quam ſi Collecta ſecundum hanc æſtimationem, & non pro fructuum quantitate exigitur *d. l. forma.* §. 1.*ff.de cenſib.l.fructus.C. de act. emt. cum ſimilib. d. cap.* 11.*n.*100.*relatis.* Weſ. *d. conſil.* 103.*n.*15. Cravetta *conſ.*812.*n.*6. ubi multa allegat. Martin. Laudenſ. *de Fiſco quaſt.* 75. & dixi *d. cap.* 11.*numero* 102. Ergo qui plus habet, plus ſolvat, qui minus, etiam minus *d. lib. forma. ff. de Cenſib.* Petr. de Ubald *de Collect. numero* 12. *verſic. in dubio autem.* Julius Ferret. *de Gabellis, numero* 474. Roland. à Valle *conſil. numero* 15. *vol.* 1. Auguſt. Berous *conſil.* 150. *numero* 51. *vol.* 3. Cravetta *conſil.*872.*num.*11. Philip. Montiſpel. *conſ.*1.*num.*2. Surd. *conſ.*525.*num.*11. Fulv. Pacian. *conſ.*7.*numero* 52.61.*& ſeq. conſ.*73.*numero* 22. Fab. de Anna *conſ.* 80. *numero* 1.*&* 2. Semper enim locupletiores plurimum, tenuiores minimum gravari debent Paul. Buſſius *diſp.*
92 11.*theſ.* 31. Quo temperamento nonnunquam uſa eſt potentiſſima Belgii Reſpublica ut ſcilicet in collectis extraordinariis, ab iis, quorum patrimonium ad mediocrem pecuniæ ſummam non perveniebat, nihil exigeretur, teſte Metterano. Hinc in eos, qui majores fructus percipiunt, in eosdem majus functionum gravamen redundare debet: Ne unus præ alio, lutra beditum oneretur, *l. actores* 4. ubi Bartol. Bald. & Rebuff. *C. de Exact. & Tribut. lib.* 10. *lib.* 1. ubi Bart. & Dd. *C. de indict. cum ſimilib.* fusè
93 Weſembec. *conſ.*103.*numero* 15.*& per tot. vol.* 3. Neve, quod de vaſtiſſimis piſcibus ſcriptum eſt; inhiare videlicet minorum piſciculorum prædam ſibi gratiſſimam; & de accipitre, libentiſſime veſci tenellis paſſerculis, idem con-
94 tingat pauperibus, quibus qui panem ſubtrahunt, maledicti pronunciantur à Sapiente *Prov.*
95 11.*v.*26. Piſces majores nimirum devoratores, atque direptores, deſcribit eleganter Baſilius *hom.*7.*Exam.* & peropportunè in rem præſentem: Major pars piſcium liguriunt alter alterum, atque devorant: & minor apud illos eſca majoris eſt; & ſi unquam evenerit, ut is, qui minorem ſuperaverat, alterius præda fiat, ambo tum ſimul deglutiuntur, & una ultimi piſcis immerſi ventrem ingrediuntur. Quid igitur nos homines aliud agimus, cum vim afferimus? Itaque

Qui pote plus urget; Piſces, ut ſæpe minutos
Magnus comeſt; ut aves enecat accipiter.

Utitur in hanc rem Clemens Alexand. 1. *Stromat.* Heſiodi teſtimonio juſtitiæ legem homini tribuentis, non piſcibus non volucribus;

Humano generi namq; eſt lex à Iove dicta,
Piſces atq; feræ, volucresq; per aëra nantes,
Seſe edunt, cum illis ulli haut ſit notio juris,
Aſt hominum generi juſtum eſt.

Atque ita in puncto Collectarum formaliter ſcripſit Cavalcan. *deciſ.* 22.*numero*7.*p.* 2. piſces groſſos non debere mangire & comedere picolinos & parvulos. Et, quod collectis gra- 96
vati ultra, quam ferre poſſunt, debeant relevari, reſpondit Joan. Baptiſt. Valenzuela Velaſques. *conſ.*99.*num.*46. Heigius *pag.* 1. *quaſt. jur.*18.*num.*32.33.34.35. *ubi ita ſcribit*: Sæpe jam olim conqueſti ſunt tenuiores à proceribus ſe nimium onerari: & condere quidem divites decreta, aſt inopes ſolvere tributa: tempore irruptionum Vandalicarum & Gothicarum ſæpè hujusmodi querelæ auditæ ſunt, teſte Salviano *de Providentia Dei lib.*4.*pag.*106. in verbis inveniuntur plurimi divitum, quorum tributa pauperes necant: & quæ ſequuntur *Item lib.*5.*pag.*157.*& ſeq.* Decernunt, *inquit,* potentes quod ſolvunt pauperes: decernit gratia divitum, quod pendat turba miſerorum: Ipſi enim in nullo ſentiunt, quod decernunt. Quid iniquius eſſe aut indignius poteſt, quàm ut ſoli ſitis immunes à debito, qui cunctos facitis debitores? Addit poſtea, quod hoc ipſo ſeculo in hac ipſa cauſa eſt notandum: & putamus quod pœnâ divinæ ſeveritatis indigni ſimus, cum ſic nos ſemper pauperes puniamus? & miramur, ſi non vincantur à noſtris partibus, Gothi? aut credimus, cum iniqui nos jugiter ſimus, quod Deus Juſtus in nos omninò eſſe non debeat? Principum certè eſt has pauperum querelas admittere, nec ſurdis auribus præterire, Weſembec. *conſil.*45.*numero* 18. Gail. *de arreſt. cap.*9.*numero* 20.*cap.*10.*numero* 7. Bodin. *de repub. lib.* 6. *cap.* 2. *pag.* 928. Choppin. *de Doman. lib.* 1. *cap.* 2. *numero* 8. quemadmodum aliàs eosdem adverſus potentiores pauperum cauſam in moderandis tributis egiſſe deprehendimus, *lib. quoniam. C. de cenſibus & cenſit.* Symmachus *lib.* 2. *variar. epiſt.*24.25.*pag.* 103.105. Petr. de Vineis *lib.*5.*epiſt.*113. Benè Plinius *in panegyrico pag.* 23. & Q. ad M. Ciceronem fratrem Aſiæ Proconſulem ſcribens, illud in eo cum primis laudat, quod effecerit, ut tributa civitatum ab omnibus, qui illarum fines incolunt, tolerarentur æquabiliter. Gothofred. *in not. ad lib.* 1. *lit. G. C. de cenſib.* Fruſtra Principes plebe neglectâ, ut defectum corpo-

corpore caput nutarurumque inſtabili pon-
dere tuentur. Et Ciceronis poſt Platonem
& Ariſtotelem præceptum eſt : Reipublicæ
moderatores non uni tantum parti Reipub.
ſed toti corpori æqualiter ſtudere debere:alio-
qui ſemper fiſcus Trajani judicio lieni compa-
rabitur. Imò niſi animadverterimus, peri-
culum eſt, ne in modum equi Æſopici partem
oneris portare recuſantis, aſino ſuccumbente
ac pereunte, onus integrum aliquando, qui
nunc immunes eſſe volunt, perferre, aut di-
ram (abſit omen!) ſervitutem ferre cogantur,
de quo Bodin.*de repub.l.6.c.2.p.974.* Diſcurſ.
rerum Gallic.*par. 2.pag* 38.39.49. *Hactenus
Heigius.*

Sic & Jacob Zevecotius *in obſervat.politic.*
97 *cap.*43. Ego, *inquit*, ſæpè admirari ſoleo,
multis in locis ditiſſimos quosque ab oneri-
bus excuſari, pauperibus verò omnia incum-
bere. Certè ſi Geometricum æquale ſpectan-
dum ſit, quod beatuli illi ſemper urgent,
manifeſta eſt iniquitas: honore enim præce-
dere debent, non immunitate. Quod a-
pud Venetos tam curioſè obſervatur, ut ſub-
inde Primores Reipublicæ tributis ſe onerent,
quibus eximant plebem. Sed ſi pauci in Orbe
Status ſint, qui tam generoſè & ſanctè dignita-
tem ſuam tuentur; multi autem Venetos imi-
tari vel timeant, vel non curent: Ut minus
exigi oporteret tributa vini, monilium,
mercium peregrinarum, ſumptuoſarum ve-
ſtium & aliorum maximè nomine, quorum
uſum plurimis non præſcribit neceſſitas,
ſed luxuria perſuadet. Nec inconſultum eſ-
ſet, plus exprimi ab iis, quos notum eſt præ-
ſenti Imperii Statui non eſſe addictos, aut et-
iam firmare inimicum: ut & illi pauperiores ef-
fecti minus poſſint, & alii patriam conſtantius
ament. Si deinde pauperum quoque opibus
res gerenda ſit, fiat id parcè. *Hæc ille.*

Quinimo qui fundos habent fertiles, opi-
98 mos ac quæſtuoſos, ſupplere debent defe-
ctum eorum, qui poſſident fundos ſteriles:
Atq; ideo non tantum poſſunt conferre, quan-
tum illi. Neque enim bona immobilia, præ-
ſertim vero fundi & prædia tantum quoad no-
men & ſitum, ſed potiſſimum quoad qualita-
tem, ſive quoad fertilitatem & Sterilitatem,
in tabulis deſcribi debent; ut poſſit fieri ἐπιβα-
λὴ ſive Peræquatio; &, ſi opus, taxæ emenden-
tur & leventur illi, quorum fundis gravior eſt
adſcripta collatio; Contra graventur ii, quo-
rum prædia ſunt fertiliora, levius tamen cen-
99 ſita & adærata. Ab hoc modo Collectandi,
qui fit per æs & libram ſeu pro viribus patri-
monii, non multum diſtat jugatio, quæ fit
pro magnitudine, numero & qualitate poſſeſ-
ſionum & jugerum agri (unde & jugationis
verbum natum Frid.*lib.*1.*de mandat.c.*45.*n.*1.)
impoſita & indicta, ut nempe, qui plura præ-
dia & agros poſſidet, plus etiam conferat ad
publicas neceſſitates incidentes. *Novell.* 17. ubi
Rittershuſ. Bodin.*l.6.c.2.* Tholoſan.*l.3.c.5.*

Incredibile dictu eſt, quàm mirè inæquali-
100 tas Tributorum fiat rebellionibus obtentui. Id
quod probè noverunt Indi, quos Alexander
ab Alex.4.*Genial.dier.cap.*10. propterea æqua-
li onere gravari ſcribit: ſiquidem quartam fru-
ctuum partem Regibus quotannis pendere
coguntur. Apud Romanos, cum Senatus ob 101
Hannibalis bellum vidiſſet maximam ingrue-
re pecuniæ remigumque neceſſitatem, legi-
mus Consules edixiſſe, ut privati ex cenſu
Ordinibusq;, ſicut antea, remiges darent cum
ſtipendio cibariisque ad quod Edictum tantus
fremitus hominum, tantaque indignatio fuit,
ut magis Dux, quam materia ſeditioni deeſ-
ſet, autore Livio *l* 26. dicebantque ſe, ut dent,
quod non habent, nulla vi, nullo Imperio co-
gi poſſe, bona ſua venderent, in corpora, quæ
reliqua eſſent, ſævirent, ne unde redimantur
quidem, quicquam ſupereſſe. Cumque in ma-
ximis difficultatibus conſilium hæreret, M. Va-
lerius Lævius, alter Conſulum Patribus ſuaſit,
ſi quid inferiori injungendum eſſet, id prius in
Senatores, Equitesque ſtatuendum ſic fore, ut
omnes obediant; Ideo eos hortabatur, ut ſin-
guli Rempublicam adjuvarent; effecitque ut
annulos ſibi quisque & conjugi & liberis, quæ-
que ad Deorum cultum ſpectant reſervarent,
Cæterum omne aurum argentum, æs ſigna-
tum ad Triumviros menſarios extemplo
deferrent, nullo ante Senatusconſulto facto,
ut voluntaria collatio, & certamen adjuvandæ
Reip. excitaret ad æmulandum animos omni-
um. In hæc autem *narrat Livius*, tanto ani-
mo conſenſum, tantumque argenti & auri col-
latum fuiſſe, ut nec Triumviri accipiendo, nec
ſcribæ referendo ſufficerent: Ita ſine Edicto,
ſine cohortatione magiſtratus, nec remige in
ſupplementum, nec ſtipendio Respublica e-
guit.

Sic Maximilianus I. Imperator Statibus lau- 102
dabili exemplo prævit: diſertè enim conſti-
tuit; wollen wir als vnſere Erblånder die dem
Reich vnterworffen ſein/ nemlich vnſere håuſer
Oſterreich vnd Burgund/gezogen haben/ vnnd
wollen derſelben vnſer håuſer zugehör/auf nech-
ſtem Reichstag durch einen beybrieff/ anzeigen
vnd benennen. Volumus, inquit Theodori- 103
cus Rex, hoc exemplum à noſtris prædiis in-
choare, ut nulli gravis ſit juſſio, quæ conſtrin-
git & Principem, apud Caſſiodorum *l.5.varior.*
*c.*18.*in fin.* Sic quoque Anno 1625. in Obſi- 104
dione Bredana ſinguli cives juramento adacti,
quantum haberent pecuniæ ad Senatum defer-
rent, eamque Quæſtoribus Ordinum fædera-
torum authoritate creatis, mutuam darent, ad
operum ſumptus militumque ſtipendia per-
ſolvenda, quando Ærario anguſtè erat pro-
viſum. Ne quis falleret, recuſaretque prævire
jusjurandum urbi Præfectus, Tribuni, Prætor,
Senatores Centurionesque militares atque
urbani. Tum plebs authoritate victa haut gra-
vatè ſecuta eſt. Collatum æris in publicum, ad
centum quinquaginta millia ſcutorum, quo
pecuniæ capite, militi hebdomatim ſua ſtipen-
dia numerata, operumque expenſæ perſolutæ,
referente Hermanno Hugone Jeſuita *in Obſid.
Bredan.fol.mihi* 32.

105 Hiſce exemplis clariſſimè confirmatur, diligenter videndum; Ut fiat æqualis Tributorum collatio. Æneas Picolomin. *comment.* 51. refert apud FLORENTINOS temporibus Coſ-
106 mi Medicæi, exorta bella civilia, ob pecuniarum exactiones, quæ tenuiores cives magis, quàm opulentos urgebant. At COSMI conſilio, & juſſu, quisque facultates ſuas in cenſum detulere: quo factum dein, ut æqualitas ubique ſervata fuerit. Prudens me hercule COSMI conſilium, quod etiam oſtendit MODUM per ſolidum & libram diſtribuendi onera æqualitati maximè conducere: ut proinde in dubio, quando non conſtat, quod Collecta per capita imponi debeat, modum hunc præ cæteris in Repub. ſervandum eſſe poſt alios à ſe catervatim congeſtos rectè ſcripſerint Cavalcan. *deciſ.* 63. *fol.* 533. *in addit. n.* 3. Florez. *d. q.* 21. *num.* 110. *& ſeqq.* Et quamvis *num.* 133. Flo-
107 rez limitet hanc concluſionem, concedens eo caſu, quando pro ſolario poteſtatis, Medici, Magiſtri Scholarum, Nunciorum publicorum & aliorum officialium collecta imponitur, imponi per capita, & non per æs & libram. Nobis tamen contraria arridet opinio Nattæ *conſ.* 183. *n.* 1. Licet ad eandem Forenſes teneri haud inficiemur. Et in hoc differt onus perſonale à reali. Quod illud inter heredes agnoſcitur pro Rata perſonarum, hoc verò pro Rata bonorum *l.* 1. *C. de annon. & tribut. l.* 10. Coſta *de rat. q.* 45. *n.* 15.

108 Qua ratione quoque inſcripti ab ipſis Cenſitoribus æſtimum licitè exigere poſſunt Gail. *de arreſt. c.* 9. *n.* 20. Ut poſſit cognoſci, an unus ſit magis gravatus, quàm alter; & pauper, quam dives; ut ſæpè evenit, quia

Contra majorem nemo præſumit honorem.

109 Quod adeò verum eſt, ut etiam ad unius inſtantiam reformari debeat matricula ſive æſti-
110 mum: Nam cum de intereſſe publico tractetur, quilibet de populo audiendus eſt ad reformationem petendam. Intereſt enim Reipub. ne ditiores opprimant pauperes *d. l.* 1. *C. de apoch.* & ut æqualitas inter omnes ſervetur: Et hinc æſtimum cuilibet petenti edi & ad inſpiciendum exhiberi debere, ſcripſerunt Borgn. Cavalcan. *deciſ.* 22. *num.* 7. *parte* 2. Joſeph. Ludovici *deciſ.* 43. *num.* 7. *&* 8. Nicol. Lo-
111 ſæus *tr. de jur. univerſitat. p.* 3. *c.* 9. *n.* 15. Etiamſi major pars contradiceret: Quia dolus & fraus in ea præſumeretur. In terminis Nicol. Feſtaſ.
112 *de æſtim. & Collect. c.* 1. *n.* 21. Et ſicut æſtimatio fieri non poteſt, niſi prius legitimè bona ſignificata & inſcripta fuerint, Franciſc. de Claper. *in cent. cauſ. fiſcal. d. cauſ.* 36. *q.* 2. Bornit. *lib.* 5. *de Ærario c.* 1. (*ubi ait*, primum bona ſingulorum civium deſcribenda; deinde quoque pro ratione & quantitate, quæ quis poſſidet æſtimanda, ut ſinguli ſciant, quantum ærario conferendum, & Reſpub. inde ſuas vires bello & pace metiri poſſit) Reichs Abſchied de anno 1495. *rubr.* von Einnahm der Außlegung. Ita
113 nec facto æſtimo, & indictâ collectâ poteſt eadem amplius alicui augeri pro re inſcripta & æſtimata donec æſtimum in genere de novo fiat, poſt Sylvan. *conſ.* 99. *n.* 21. *vol.* 1. Cavalcan. *d. l. n.* 9.

Politici tamen ſuadent, Cum in deſcriptio- 114
nibus ejusmodi non tantùm nomina, ſed & ætas, ordo & condicio ac numerus ſubditorum, atque adeò Reipubl. vires ac potentia cognoſci poſſint Althuſ. *d. c.* 8. Bodin. *l.* 6. *de Repub. c.* 1. *p.* 978. Idcirco in ſecreto tabulas deſcriptionis ſervari debere, ne innoteſcat extraneis iſta Reipublicæ deſcriptio.

Inſuper in diſtributione Collectæ per æs 115
& Libram ſemper valoris & æſtimationis bonorum (quæ utplurimum ex fructuum ac redituum qualitate & quantitate, Item loci, in quo bona ſita ſunt, condicione colligitur) ratio de præſenti iniri, tempusque impoſitionis non ſolutionis vel Exactionis attendi ſolet. In puncto Bald. *conſil.* 397. *lib.* 3. *Quo loci reſpondit*, quod illi, qui de menſura vel æſtimatione perperam & ultra modum factâ, conqueritur, non ſufficiat probare veterem æſtimationem; Quia precia rerum mutantur in tempore *lib. precia rerum. ff. ad L. Falcid. lib. ſi inter. C. de jure dot.* Ideoque pro varietate temporum mutari æſtimum & quemlibet ſubire debere onera ſecundum vires patrimonii 116
firmat Bald. *d. loc. per l. omnis. C. de Collat. fund. l.* 11. *l. Indictiones. C. de tribut. & annon.* Quod & eleganter Baldo tamen relato tenuit Cravetta *conſ.* 195. *per tot.* ubi *num.* 1. 2. *&* 3. hac utitur ratione: Si, *inquit*, poteſt Superior vel Dominus imponere Collectas ab initio, à fortiore poteſt reformare, ut bona regiſtrata ſeu in Regiſtrum relata ex integro æſtimentur ad valorem præſentis temporis: Facilius enim permittitur actus reformatio, quam nova conſtitutio. *Et n.* 9. *ſubjicit idem Cravetta*, reformationem regiſtri ad eum fieri effectum, ut in præſens tempus æqualitas ſervetur in oneribus ne pauperes compellantur plus æquo ſolvere. Idem Cravetta *conſil.* 497. *numero* 5.

Quam & propugnat Simon de Prætis *conſil.* 117
110. *cent.* 8. ubi in iſta quæſtione circa æſtimum novum immobilium bonorum ſitorum in territorio Caſtri Apiculi fiendum ſeu factum valdè augmentatum, in æſtimatione bonorum ab ea, qua bona eadem æſtimata inveniuntur in æſtimo veteri; An commodum hujusmodi augmenti æſtimationis cedat in utilitatem Comitis dicti Caſtri, ut majorem annuam recipiat ſolutionem ſeu Collectam ordinariam à ſubditis & poſſidentibus bona ſua in territorio & æſtimo novo, quam recipiebat ex æſtimo veteri; vel commodum hoc remaneat inter ſubditos ad eorum utilitatem? veram, ſuo judicio, dat reſponſionem 118
ad dictum Comitem videlicet pertinere hujus æſtimationis incrementum tribuens ei majorem & multiplicatam ſolutionem annuam, pro modo florenorum multiplicatorum in æſtimatione &c. Eamque pulcrè confirmat. Huc quoque inclinant Joh. Philipp. Montiſpel. *conſ.* 1. *n.* 4. Franc. Burſat. *conſ.* 186. 119
n. 4. Joh. Petr. Surd. *conſ.* 146. *n.* 10. *& ſeq.* Weſ. *conſ.* 103. *per tot. & conſil.* 215. Thomat latè & contra-

contraria diſſolvens *d.§.retenta.num.*7. Ferrar. Montan. *de feud.l.6.cap.6.verſ.& eam ob cauſam.* Laudenſ. *de fiſco quæſt.*75. Tileman. de Benign. *vot.9.num.*31 *ſyntagm.* 3. *decad.* 3. Florez Diaz de Mena *d.quæſt.*21.*num* 169.*& ſeqq.* Alphonſ. de Azevedo *in Reg.Hiſp.Conſtit.l.*4.*l.6.tit.*14.*n.* 1. Anton. Faber *in Cod.deciſ. forenſ.l.9.tit. 29. definit.*21. Regner. Sixtin. *l.2.de regalib.c.14.n.*147.

Generaliter verò de jure fructus ita conſi-
120 derantur, ut intervallo viginti annorum adæquent ſortem ipſam; ita, ut juſtum precium dicatur quantitas, ad quam aſcendunt penſiones vel reditus ejuſdem per ſpacium 20. annorum Covarruv. *l.*3.*reſolut. c.9. num.*5. Pincl. *in l.2.p.3.c.4.num.*29. *Cod de reſcind. vend.* Coler. *de proceſſ Execut p.*3.*c.9.num.*129. Joſeph. Ludovic. *deciſ. Peruſ.*65.*num.*14. Franciſc. Merlin. *deciſ.*33.*n.*21. Cravetta *conſ.*940. *num.*7. Menoch. *conſ.*358.*num* 20. Burſat. *conſ.* 84. *num.* 19 *& conſ.*184 *n.6.* ubi hanc receptam nominat ſententiam Pedroch. *conſ.*36.*num.*48. Petr. Caball. *conſ.*145.*n.*211.

121 Porrò facta ſic pro modo facultatum diviſione, liber cenſus ſive æſtimum, etiam nemine inſtante vel petente, inſpici; & ſi vitioſum vel injuſtum inveniatur, corrigi, mutari & reformari, &, vel ad ſummum intra decendium Weſ. *d.conſil.*103.*n.*15. *& conſil* 205. *num.*
32. vel quolibet quinquennio Boſſ. *tit.de Prin-*
122 *cipe num.* 103. Menoch. *conſ.* 1145. *circa fin. & conſ.* 1201. *num.* 47. Lancellot. Gallia *conſil.* 27.*num.*74.*&* 75. (*Quò loci ait*, æſtimum reformari debere de quinquennio in quiquennium, ob id, quod rerum Status tanto tempore varietur Knichen. *in Encyclop.c.*10.*n.* 108. *&*
123 *ſeq*) vel denique in Univerſali Provinciæ æſtimo Reviſio fieri debet ſingulis quadrimeſtribus: ne quid ad relevationem divitum atque pernitiem pauperum protendatur, Sed omnes tam inopes quàm divites pari reviſionis fructu potiantur *d.l.1.C. de Apoch.publ.l.* 1. *C. de Comit. ſacrar. largit.* Iniquiſſimum enim eſſet, alium pro alio conveniri, & onera Collectarum non æqualiter diſtribui, ſed alium minus alium gravius hiſce Exactionibus prægravari *lib.pen. Cod. de annon. & tribut. lib.* 10. *lib.fundos.* 10. *& paſſim, Cod. de fund. patrimon lib.*11.

Ita poſtquam in his aliqua inæqualitas repe-
124 ritur inducta per aliorum fraudem, non obſtantibus veteribus æſtimis, æqualis cenſuum eſt ratio ineunda, ut omnes æqualiter oneribus illigentur pro quantitate & qualitate rerum, quas poſſident *lib.*1.*lib.*2.*lib.*3.*lib.*4. *& paſſim.C. de Agric.& Cenſit.lib.*11.*d.l.forma* 4. *&*
125 *tot.tit.ff. de Cenſib.* Et ſanè cum rerum precia juxta varietatem temporis mutentur *lib. omnis Cod.de collat.lib.*10.*l.indictiones.Cod.de annon.& tribut.l.precia rerum.ff.ad L. Falcid.* mirum non eſt, ſi & æſtimum, quod exinde dicitur; quia æſtimationem patrimonii cujusque continere debet Feſtaſ. *d. tr.c.*1.*n.* 1. *&* 2. mu-
126 tari debeat: ut ſi aucta ſint bona, augeatur; ſi diminuta, minuatur: quia collecta ſine rebus eſſe non poteſt, cum his tanquam onus injunctum, ut ſuo ſubjecto, imponatur Bald. & Dd. *in l prædia 6.C.de fideicom.*

Imò peræquatio facienda eſt toties, quoties 127
defectorum levamen expoſcitur *lib. omne territorium.C.de Cenſ. & Cenſit.* Et ſolutio onerum, ſi tractu temporis efficiatur iniqua vel rerum ſtatus mutetur, & per judicem ad æquitatem reducenda Mandell. *conſil.* 34. *in fin.* Theſaur. *deciſ.*239.*num.* 11. Et res ita temperanda, ut vitia priorum Cenſuum datis novis profeſſionibus evaneſcant, juxta *lib.*2.*& lib.* 4. §. *qui poſt cenſum. ff. de cenſib.* Quæ enim de novo emergunt novo indigent auxilio, *lib. de ætate* 12.§.*ex cauſa.ff.de interrogat. act. cum ſimilib.vulgatiſſimis.* Et novis morbis nova an- 128
tidota opponenda *c. cæterum. de juram. calumn.* Licèt aliàs, quæ antiquam formam ſemper habuerunt, minimè mutanda & variatio in muneribus prohibita ſit, *l. apud Iulianum* 20. *ff. de opt. legat.* Anton Sola *in Conſtit. Sabaud. in gl.decretorum, tit. de jure Emphyt. art.* 24. *num.* 12.

Cumque æſtimi reviſio & mutatio fiat ob 129
publicam utilitatem & æquitatem reducendam; certè illi, qui reclamant & permittere nolunt, in dolo eſſe videntur, cum nemo juſtè exinde lædatur: eſt enim lex ſancta, quæ ob ta- 130
lem caſum fit, *c.erit autem. diſt.*1. *l.*4.*ff. de legib.* Nam cum æqualitas arguat bonam fidem, certè inæqualitas malam arguet, ex vi & natura contrariorum.

Eodemque conferunt plurima in materia æqualitatis ſervandæ allegata ab Achille Pedroccha *conſ.*23.*n.*74.*usq. ad n.*95.*vol.*1. Quibus addo, quod ex *l.ſi ita legatum.ff.de condic.& demonſt.* & ex ſententia Bartoli, Aretini & Socini ſcribit Tiber. Decian. *conſ.*106.*num.*27.*vol.*3. cum inquit, amplectendam eſſe illam interpretationem, quæ æqualitatem onerum conſervat.

Idem de æſtimo ſeu Matricula Imperii Uni- 131
verſali reformanda, & collectis ad æqualitatem reducendis conſtituitur in Receſſu de Anno 1512.§. Vnd ſolches. de Anno 1524. §. Item Wiewol *& ſeqq.* de Anno 1529.§. Vnd wiewol. Anno 1541.§. Vnd wiewohl. Anno 1542. Anno 1548.§. Vnd demnach. Per quos a. & quando 132
Imperialis Matricula reformari debeat, conſtitutum reperitur in Receſſu dict. Anno 1548. §. Vnd wann der. Item de Annis 1576. 1589. 1594.§. Vnd dann was ſonſten.

Hinc videmus, toties in Imperii Conſtitu- 133
tionibus, Æqui Bonique mentionem fieri, & rem ad æquitatis terminos reducendam eſſe, inculcari, ut in alia materia, quam in hoc puncto Contributionis, tam crebro id fiat. Sixtin. *de regal.l.2.c.14.n.*153.

Quia igitur hoc in Univerſitate Imperii eſt
receptum, meritò inferiores Univerſitates ſe- 134
qui debent, juxta ea, quæ tradidit Petr. Belluga *in ſpec.Princ. rubr.* 2. *per tot.* Knichen. *in Encyclop.cap.5.per tot.* Pruckman. *conſ.*8.*n.* 27. *vol.* 2. Matth. Stephan. *de juriſd.l.* 2.*p.* 1.*c.*7.328. Alderan. Maſcard. *de Statut. interpret. concl. 6. num.*98.*ubi dicit*, Subditos & inferiores teneri de

ri de jure recipere & admittere Statuta eis tradita, & demandata à ſuis Superioribus, quibus parere neceſſum habeant *cap. 2. de major. & obed.*

135 Et ſicut ſe habent Statuta provincialium Civitatum ad ſuorum Superiorum Ordinationes; Ita etiam ſe habent Statuta Principum, Comitum, aliorumve Statuum Imperii, ad Conſtitutiones Imperatoris, & vice verſâ Roland. à Valle *conſ. 21. n. 22. vol. 4.* Cephal. *conſ. 414. n. 35. & 67. vol. 3.* Marian. Socin. *conſ. 7. n. 7. vol. 1.* quos ſequitur Borg. Cavalcan. *part. 1. deciſ. 35. n. 30. & num. præced. 29.* ex Baldo refert, Statuta Inferiorum eſſe concordanda cum Conſtitutionibus & Statutis Principum, à quibus permittuntur fieri, ut minus ea lædant, quam fieri poſſit.

At que hæc communis eſt & vera opinio, quod ſcilicet æſtimum, cataſtrum ſeu Matricula propter temporis varietatem etiam, licet nemo inſtet, reformari debeat, ut æqualitas re-
136 ducatur: Et quod in eo potius ſit ad fructus, quàm ad bona reſpiciendum: & quidem præſentis, non antiqui temporis valorem & fructus, an diminuti vel aucti ſint, ſpectandos eſſe arguit *l. 2. C. de præd. navicul. l. 11.* cum ſimilibus mox allegandis.

137 Deficientia igitur facultatum ſuperveniens, puta, ſi chalmate ræs perierit, vel ſi territorium hoſtiliter diſceſſerit, aliiq; caſus fortuiti juſtam cauſam diminutionis Collectarum inducunt text. *in d. l. forma. §. 1. ff. de cenſib. l. cura. §. deficientium. ff. de jur. immunit. l. 2. Cod. de alluvion. l. omnes. Cod. de Cenſib.* Roman. *conſ. 369. num. 32.* Corneus *conſ. 24. num. 16. in fin. vol. 3.* Dec. *conſ. 335. princ. num. 1.* Cravetta *conſ. 195. n. 6.* Menoch. *conſ. 9. n. 5. verſ. quinto.* Simon de Prætis *conſ. 84. num. 3. cent. 1.* Montiſpelienſ. *d. conſ. 1. n. 2. & ſeqq.* Weſemb. *d. conſ. 103. n. 15. verſ. ſecundo, & num. 17. & ſeqq.* ubi latiſſimè probat, augmentum & diminutionem fructuum in Collectarum materia debere attendi. Accedunt Thomat. *d. §. Retenta. num. 7. fol. 556.* Joh. Bapt. Coſta *de rat. ratæ q. 103. n. 7.* Mynſing. *5. obſ. 34. num. 1. & 2. ubi ait*, imminutiones territoriorum jure levamen & diminutionem Exactionum mereri: Wann einem Herren oder Stand ſeine Landſchafft wird geringert deſſelben Anlagen auch deßhalben geringert werden ſollen; atque ita ex Bartoli, Angeli & Durandi Speculatoris ſententia in Camera Imperiali deciſum teſtatur: non obſtante, culpâ Rei diminutionem contigiſſe; propterea,
138 quod Culpa perſonalis ſit, Collectæ autem perſonis non rebus imponi ſoleant. Ideo Reum ultra modum vel vires rerum ſuarum, quas poſſidet, nec conveniendum, nec Imperialibus Collectis gravandum, ſed meritò remiſſionem collectarum pro rata bonorum amiſſorum indulgendam eſſe: Soll der voriger vnd alter Anſchlag des Reichs billich moderirt vnd geringert / vnd denen welche ſolche Lande/Leuthe/vnd Güter zugefallen/was vnd wieviel zu des Reichs Kriegshülffen darauff / vermög der Alten Anſchlag geſtanden / oder auch nochmals darauff/nach billigen träglichen dingen vnd wehrt/derſelben zugelegt werden/Reichs Abſchied de Anno 1582. §. Zum erſten welche. *arg. l. ſi merces. §. vis major. ff. locat. l. licet. Cod. eod. c. propter ſterilitatem. extr. eod. tit.* Gail. *1. obſ. 21. n. 18. & ſeq.* Ruland. *de Commiſſ. p. 2. l. 2. c. 6. n. 77.*

Ita ſæpius apud Romanos actus eſt cen- 139
ſus ob incrementum & decrementum ſingulorum patrimonii *lib. vitia. 2. & d. l. forma. 4. §. 1. ff. de cenſib.* Et cenſores quinto quoque anno bona in cenſum redigere ac recognoſcere ſolitos refert Pomponius Lætus *de magiſtrat. Roman. c. 21.* Calvin. *in Lexic. jurid. verbo cenſus.* Cujus rei exemplum habemus *Luc. 2. cap.* 140
in Octavio Auguſto, qui cenſum egit univerſi Orbis, ut deſcriptis omnium civitatum capitibus intelligeretur, quæ cujusque regionis, urbis, familiæ domus Facultates eſſent. Tremell. *in Notis, in d. c. 2. Luc. lit. b.* Piſcator *ibid. in comment.* Et dixi ſupra *cap. 1. num. 28. & 29.* Ita quoque Aſiæ urbes terræ motibus afflictas 141
in tempus levatas tributis; & Civitati Cibyraticæ apud Aſiam, Ægirenſi apud Achaiam, motu terræ labefactatis tributum in triennium fuiſſe remiſſum, Agaminenſibus terræ motu convulſis, per quinquennium, ex Tacito refert Schonborner. *lib. 4 polit. 21.* Et de Magno 142
Cham Tartariæ Monarcha Paulus Venetus *Hiſtor. lib. 2. cap. 24.* narrat, ſolere eum, ſingulis annis, nuncios ſuos mittere ad Provincias diverſas Imperio ſuo ſubjectas, ad inquirendum; num damnum aliquod à locuſtis, aut aliis vermibus frumento ſit illatum aut alia peſtis ſterilitatem invexerit in Provinciam quandam: Et cum ſibi innotuerit tale quid, remittere eum illi populo tributa, pro illo anno mittereque de horreis ſuis frumenta, pro victu, & ſemente: tempore enim magnæ ubertatis emere Regem copioſam vim frumenti quo defectus ille ex horreis Regiis ſarciri queat. Vendere autem frumentum ſuum minimo precio, ut pro uno modio in quadruplo plus pecuniæ exponendum eſſet, ſi ab alio quopiam emeretur: ſimiliter, quando aliqua peſtis animalia invaſerit, remittere eum, anno illo conſuetum tributum vendereque ſubditis alia pecora & armenta.

Contra aucto territorio vel patrimonio cu- 143
jusque augmenti forma pariter conſideranda venit. Sic enim illi, quos inundatio Nili fluminis reddidit ditiores, pro terris, quas poſſident, tributorum præſtationem agnoſcere jubentur *in d. l. 2. C. de alluvion.* Thomat. *d. lib. num. 557. & ſeq.* Cravetta *d. conſil. 195. num. 6.* ubi propter augmentum bonitatis & majoris reditus, cauſâ diligentioris culturæ, æſtimum augeri & reformari debere, multis argumentis firmat. Joan. Vinc. de Anna. *1. allegat. 16. num. 2.* Si itaque alicui Imperii Statui ac- 144
cedat Comitatus vel Baronatus Imperii, jure ſucceſſionis, eum quoque onus Collectarum ſequi oportet, *lib. ſi divina. 8. Cod. de Exact. tribut. lib. 10.* Gail. *d. obſ. 21. num. 14.* Reichs Abſchied de Anno 1548. §. Dieweil. Ideoque

Mm 4 certis

certis temporibus; imo ad implorationem unius vel alterius æſtimum revideri deber, *per ſupra allegata*. Gail.*d.loc.num.* 14.18.*&*19. Sixtin.*d.c.14.num.* 148. Ruland. *de commiſſ. pag.4.*
145 *lib.2.cap.6.num.*77. Et onera Collectarum habentia reſpectum ad reditus gravati; debere minui vel augeri ſecundum reditus auctos vel diminutos poſt Abb. voluit etiam Fulv. Pacian.*conſ.7.n.* 135. Ac debita eſſe de-
146 trahenda ſcripſit Lucan. *de privileg. Fiſci p.* 3.*n.* 9. Bona enim non aliter dicuntur, quam de-
147 ducto ære alieno *jurib.vulg.* Ideoque & Emphyteutam ad Collectas oſtringi, ita, ut penſionem & Expenſas imprimis deducat, receptius eſſe dixit Alvar. Valaſc. *tr. de jur. Emph. q.17.num.*10. Et remitto me ad ea, quæ ſupra *cap.* 11.*num.* 189.*& ſeqq.* inculcavi, ne actum
148 agere videar. Eoque reſpectu & illum, qui bona ſua Creditoribus in ſolutum dedit; ratione Collectarum amplius inquietari non poſſe, tradidit idem Lucan. *d.p.3.§.ſunt autem n. 7.in fin.per text.in l.cum facultates.C.de hu,qui n. liber.l.*10.

149 Atque in hoc diſcrepat Collecta à Tributo propriè ſic dicto, quod ſaltem penditur in ſignum ſubjectionis aut recognitionis, non autem pro aliis neceſſitatibus Dominorum. Hoc enim certam & quotannis recurrentem præſtationem habet, Gail.2.*obſ.*52.*n.*5. Petr. Ant. de Petra *de poteſt. Princip.c.4.num.*71; proindeque per capita imponitur. Florez. *d. quæſt.* 21. *numero* 128. & augeri nequit Thomat. *d.§.Retenta.num.9.fol.*558. De quo tributo propriè dicto forſan accipi poteſt *l.* 1.*Cod. de paſc. publ. & privat. l.fin. C. de prad. & omn. reb. navical. l.1.C.de immun.nem.conced. l.* 1. *C. de Cenſib. & Cenſit.& peræquat.*

150 Sic Comnenus Imperator Orientis conſtituit Ordinarium tributum, pro vico 30. fumibula habente, aureum unum, argenteos duos, arietem unum, hordei modios ſex, vini menſuras ſex, farinæ modios ſex, gallinas triginta. Pro vico, qui 20. haberet fumibula, aurei beſſem, argenteum, agnum dimidiatum, hordei modios quatuor, vini menſuras quatuor, gallinas viginti. Pro vico 10 fumibulorum argenteos quinque agnum unum,
151 hordei modios duos, gallinas decem. In Turcia qui habitant Chriſtiani, vel Judæi, omnes tributa ſolvunt; contra lege Mahumetanâ eſt cautum ne à Muſulmanis ullum Tributum exigatur Pierre Bellon. *lib.* 3.*ſui itinerarii cap.* 28. Achill. Traduccius *in Turca vincibili fol.*239.

152 Differt quoque Collecta à Tributo, quod
153 ab univerſitate Domino confertur. Hujusmodi enim tributum auctâ vel diminutâ univer-
154 ſitate augeri vel diminui nequit: Quia univerſitas non creſcit neque decreſcit, ſed ſemper manet *lib.proponebatur.ff. de Iudic.l.ſicut.§.fin. ff.quod cujusq. univ. nom.l.ſi grege. §.* 1.*ff. de leg.* 1. Coſtal. *in lib.* 1.*ff. de Evict.* Franciſc de Claper. *d cauſ.27.q.1. num.* 11. Et poteſt reduci ad unum Camill. Borell. *conſ.70.num.*27. Simon de Præd.3.*conſ.100.num.*8. Nicol. Loſæus *tract. de jure Univerſit.p.1.c.1.num.*30. Secus eſt in tributo præſtando à ſingularibus perſonis pro modo eorum patrimonii, ſicut reſpondit Simon de Prætis *d.conſ.100.num.*8. Quod & ſenſit Phil. Montiſpelienſ. *de conſ.* 1. *ubi ſcripſit.* Quod indicto populo aut univerſitati cui- 155
piam munere aliquo patrimoniali vel Collecta, ſi aliquos immunes fieri oporteat, ea de cauſa, quod agri ſteriles, aridi vel omninò inutiles facti ſint, non propterea Principi quicquam deperibit, nec minus Univerſitas illa ſolvet ſed deficientium portionem reliqui Cives pendent, cæterisque indicetur *d. l.omne. C.de Cenſib.* Et id ſecundum Montiſpel.*num.* 11. procedit, quando Civitati alicui & univerſitati, aut corpori aliquid indicitur, quod ſi perſonis ſingularibus & earum gratia tantum, tunc onus pro alio non tenetur, ſed civibus illis, qui aliquatenus patrimonio defece- 156
runt, pro portione detrimenti aliquid remittendum eſt de indicta Collecta poſt Bart. *in l.* 2.*C.de apoch publ.* Accedit Thomat. *d.§ Retenta. n.11.fol.*561. Anton. Faber *in Cod.deciſ.forenſ.l.3. tit.12.definit.*40.*n.*4.

Notandum verò heîc, vocabulum Steur generale eſſe, & omne id, quod confertur comprehendere Compilator Symphorem. *tom.2.pag.2.vot.15.n.*38. Imò adeò generale eſt, ut quemcunque cenſum & reditum denotet, Wehner. *in verb.* Schatzung. *§ ſic &* Steur 157
pag. 291. Knichen *de jure territ. cap.3.num.*316. Quandoque Steuren/pro oneribus merè realibus, quæ principaliter rei cohærent, & poſſeſſionibus, ſive rebus imponuntur, ſumi ſolet: quorum impoſitio certâ & generali lege proviſa eſt; ita, ut quotannis recurrant, certamque præſtationem habeant, unde ordinaria munera dicuntur; ut ſunt Indictiones, ſive Tributa Gail.*d.obſ.52.n.*9. Quandoque etiam pro ſuperindicta, ſeu Collecta extraordinaria accipitur.

Denique differt in hoc etiam Collecta à vectigali, quod auctionem non recipit, Reichs Abſchied de Anno 1576. §. Weiters ſeind. *&* §. Dardurch dan. *&* §. Derhalben damit. Eò, quod vectigalium novorum Exactio, 158
veterumque auctio, ſine Cæſaris & Electorum Conſenſu flagellandæ annonæ, perturbandæque quieti publicæ paſſim inſtituta, pertineat ad Cæſariæ eminentiæ dignitatisque Electoriæ injuriam & quod preciis rerum, in commerciis & iis, quæ ad Victualia ſpectant, auctis, facilè ad impatientiam & ſeditionem ſubditi impellerentur, prout ejusmodi prægnantes & notabiles rationes *in d.§.* Weiter ſeind wir. *& ſeqq.* ſubjiciuntur. Secus eſt, ut dixi, in Collectis, quarum exactionem auget auctio territorii Reichs Abſchied de Anno 1548. §. Wann dann die. Uti è contra imminutio territorii imminuit Exactionem d. R.A.48. §. Vnnd demnach ſolches. R.A. 1594. §. Vnnd das den Vnterthanen. Ita ut quandoque quis relevetur ob interitum vel diminutionem rei ipſius, vel, quod pluris, quam oporteat, publicis Imperii tabulis cenſus ſit: Quo nomine hodie in Imperio mode-

ratio

ratio peti ſolet d.R.A. 1548.§. Weil dann.
De qua infra *cap.* 18.*num.* 165. *& ſeqq.* planius
159 & plenius. Mirari verò hic aliquis non immeritò poſſet, Cur Imperii Status Collectam, ein Landſtewr / ſubditis imponere queant, ex certa cauſa: Vectigalia autem exigere prohibeantur? Rationem hanc adſignat Chriſtoph. Beſold. *tr. de Ærar. cap.* 4. *n.* 16. *in fin.* Quod vectigalia non ſubditos ſolum, ſed extraneos & transeuntes etiam concernant, ut ideo Imp. auctoritas meritò ibi debeat intervenire. Ergo Vectigalia vini & ſimilium rerum jure Regalium inſtituere Ordinum Conſenſu Inferioribus etiam Principibus permiſſum erit: Cum illa prohibitio portoria ſaltem concernere videatur. Hæc Beſold. *d. l.*

Superiori ſæculo Modus per æs & libram
160 collectandi, in Imperio admodum frequens fuit, in Exactione des gemeinen Pfennings / & habetur præ reliquis juſtiſſimus Reichs Abſchied de Anno 1542. §. Vnnd wiewol derhalben. Unde in Comitiis Anno 1608. (prout attigi ſupra *cap.* 2. *numero* 115.) Ordinibus Imperii in Cæſaria propoſitione tantopere fuit commendatus: In quo non tantum Subditi pro modo omnium facultatum & bonorum, etiam extra territorium ſitorum, ſed & ipſi Electores, Principes, Civitates, de omnibus ſuis bonis & reditibus collectantur, nullâ exemtionis ratione habitâ: Idque iis (quæ habet Thomat. *d. tract.* §. 1. *Incipit, Modeſtia. n.*
161 5.) convenienter. Verum hodie alter modus, qui fit juxta matriculam Imperii, Auf den Römerzug / Anno 1548. hucusque in Imperio receptus, priori crebrior & uſitatior eſt. In quo Collectæ principaliter ipſis Statibus, in certis Civitatibus (quæ Leg Stådte vocantur) ſolvendæ imponuntur, poteſtate Subditos in ſubſidium duntaxat ex more priſco collectandi permiſſa; hactenus tamen, ut ultra taxam ſive portionem ab Imperio ſibi adſignatam, à Subditis nihil exigere liceat: uti ſupra *d. cap.* 2. *num.* 15. & latius *cap.* 11. *num.* 43. *& ſeqq.* oſtenſum eſt.

162 De utroque Collectandi modo in Comitiis Ratisbonenſibus Anno 1598. & 1603. acriter diſputatum; Rudolpho II. Contributionem ſecundum communem denarium, poſtulante, cui nonnulli Status conſenſêre, hiſce potiſſimum moti rationibus, Daß dieſer modus der erträglichſte / gleichmäſſigſte vnd billichſte ſey / in erwegung / daß dadurch niemand über ſein vermögen / auch keiner von dem andern beſchweret / ſondern bey männiglich eine durchgehende Gleichheit des vermögens gehalten würde. 2. Durch dieß mittel würde die hülffe nicht allein williger / ſondern auch gewiſſer vnd richtiger nach jedes Angebühr einbracht / würde auch dardurch allerhand ſtreit / ſo ſich bey dem Römerzuge / ſonderlich in Belegung der Vnterthanen zuträgt / verhütet / wie dann auch zwiſchen den Außgezogenen vnnd außziehenden Ständen / 3. Item der Obrigkeit vnnd Vnterthanen vorgegebener übermaſſe halben / ſo von jhnen eingebracht wird / vnnd daß auch etzliche die Anlagen von den Perſohnen / etzliche aber nach den gütern haben wollen / vnnd zwiſchen den Weltlichen vnd Geiſtlichen Obrigkeiten in Belegung der Güter oder Perſohnen ſich Mißverſtände zutrügen / welche alle durch dieß Mittel nachbleiben könten. 4. Sey gewiß / was für groſſe Beſchwerung bey den Stenden vorhanden / den viel die ſich des Anſchlags des Röhmerzugs beſchweren vnd vmb Moderation anhalten / welcher Streit ſich denn auch hiedurch erledigte. 5. Wehre offt angedeutet worden / daß wo man die Vnterthanen mit mehrer Hülffe werde belegen / daß ſich wol an manchem ort / ein Vffſtand vnd Schwirigkeit bey den Vnterthanen zutragen möchte / welche Sorge vnnd Vffſtand der Vnterthanen daher fürnemlich erfolget / daß biß anhero die Vnterthanen die Laſt vnnd Bürden der Türckenſtewr einig vnd alleine tragen müſſen / vnd deßhalben deſto höher vnnd über jhr vermögen angelegt / vnnd zu Bezahlung der Anlag hoch gedrungen werden / dadurch ſie letzlichen gar in Armuht kommen möchten / wie ſichs dann bey etlichen allbereit zugetragen / welches wo der gemeine Pfennig angeſtellet vnd alſo zwiſchen Vnterthanen vnd Herrſchafften Gleichheit gehalten / verhütet bleibe / vnnd die Vnterthanen über jhr vermögen nicht würden belegt.

Sed alii alium modum nach dem Röh- 163
merzuge / urſerunt, hiſce fundamentis ſubnixi, Sie hätten ſich zu erinnern / das Anno 1596. auch auff vielfältigen vorigen Reichstägen viel Bedencken beyderſeits vorkommen / weil ſie dann / aus denſelben befunden / daß dazumahl / vnd von Anno 44. vnd alſo ſechtzig Jahr auff den Römerzug geſchloſſen / ſolche Bedencken / Vrſachen vnnd Motiven / auch noch bey jhnen gieldten / wolten ſie hiemit auf den Römerzug gewilliget haben / den gemeinen Pfenning anzuſtellen / ſey auff dißmahl nicht rahtſam. 1. Dann menniglichen im Römiſchen Reich bekant / daß der Türckenhülffe halben periculum in mora, die zeit ſpaht im Jahre / der Anzug geſchehen muſte / vnd geld darbey ſein / ſolte man nun vff

den

den gemeinen Pfennig ſchlieſſen / würde das werck langſahm fortgehen. 2. Der gemeine pfennig / wehre ſuapte natura alſo geſchaffen / das er langſam ins werck zubringen / gienge darin ſchwer / vnnd mit groſſen vnkoſten zu 3. Dieſe hülf ſey gutwillig / trewhertzig / mitleidig / vñ freywillig / zu welcher ſich alle Stende / willig erbotten / ſolte es nun nit nach dem Römerzuge ſondern nach dem gemeinen pfennig reguliret werden / möchte es etzlichen Stenden præjudicirlich ſein. 4. Wehre nicht thünlich / auf den gemeinen pfennig zugehen / weil er ein bißhero vngewönlich vnd vngewiß mittel / darauf man ſich nit zuverlaſſen / würde auch nit ſo viel ertragen / alß man etwa verhoffete. 5. Würde man darauf gehen / ſo würden bey den Stenden allerley wiederwertige meinungen vnd Confuſiones ſich begeben. 6. Vnnd alß der gemeine pfenning etzliche mahl vorkommen vnnd auch gewilligt worden / hette man befundē / dz er nie hette wollen recht effectuiret werden / auf dem nechſten Reichstage wehre er auch auf die Bahn kommen / aber auß damals angezogenen vrſachen nicht für bequem geachtet worden. wehre noch nicht möglich ſolchē zu effectuiren geſetzet / dz er außträglicher / alß der Römerzug / ſo müſte doch ein mittel gefunden werden / wie er einzubringen / Anno 42. wehre außführlich davon diſcurrirt worden / dennoch aber hetten die Stände / ſo Anno 76. auf den gemeinen pfennig gangen / dafür gehalten es müſte ein newer weg geſuchet werden / wie Er zu practiciren. 7. Die Churfürſten / Fürſten vnd Stände würden nit gerne zulaſſen / daß jhr oder jhrer Vnterthanen vermögen oder vnvermögen ſolte an tag kommen. 8. Die freye Ritterſchaft würde ſich nicht leich darzu bereden laſſen / vnd würde den Fürſten vngelegen ſein zuwilligen / was die geringern Stände nicht eingehen woltē. 9. Zwiſchē Fürſten vnd Vnterthanen / wehren compacta gemacht / welche alſo beſchaffen / daß der gemeine pfennig ohne widerwillen ſich nicht würde practiciren laſſen. 10. Den Vnterthanen würde beſchwerlich ſein / wen ſie ſolten jhren herrn ſtewr geben / vnd vber das auch dem Reich den gemeinen pfenning endrichten. 11. Durch den Römerzug köndte jhre Majeſtät ſo woll mit einer erſchießlichen hülffe alß mit dem gemeinen pfenning entgegen gangen werden / 12. So wehre den Herrſchafftē nachgelaſſen / wie die Reichs Abſchiede mit ſich brächten / die Vnterthanen zubelegen / auch notori vñ kundbahr / dz die außgaben je lenger je mehr ſtiegen / vnd die kam̃er gefälle abnehmen / ob woll möchte geſagt werden / dieß beſchwerete die Vnterthanen alleine / ſo betreffe es doch die herrn auch / den ſie müſten ſich angreiffen / vnd den leuten mit vorlagen beiſpringen. 13. Weil auch jhre Majeſtat d'Türckengefahr halbē eine eilende hülffe bedürftig / vnd zum gemeinē pfennig viel zeit gehörete / ſich auch bey dē Bauwersleuten faſt jährliche verenderungen zutrügen / auch caſus fortuiti, daß einer jetzo arm / den wieder reich würde / ſo müſten alle jahr ſonderliche beſchreibungen geſchehen / mit groſſen vnkoſten vnd verlierung der zeit.

Quamvis verò Principibus aliisque Statibus Imperii (ut paullò ante dixi) Subditos, ultra cenſus ſui modum & taxam deſignatam, gravare prohibitum; Attamen ſæpiculè hanc metam tranſiliunt, & ex tributo Turcico plus cōmodi Collectores & Territoriorum Domini 164
accipiunt, quàm Subſidii contra Turcam Imperator. Eapropter conſultius eſſe videtur, ut cum Vaſallorum mediatorumque Nobilium Subditi collectantur, ab ipſo Territorii Domino immediatè, non à nobilibus illa Contributio exigatur. Hoc quippe ni fiat, ſæpe plus commodi Exactores, quàm ipſi percipiunt Collectores, Althuſ. *Polit.* 13. *n.* 10.

Olim Collatio ad Expeditionem Turcicam quandoque Capitibus ſive perſonis ipſis, non 165
Dominorum tantum, eorumque conjugum & liberorum, verùm etiam miniſtrorum, knecht vnd mägden / indici conſuevit. Reichs Abſchied de Anno 1542. §. Vnd wiewoll. Henric. Bocer. *de Regalib. c.* 3. Vnd nach laut Imp. Maximiliani I. Ordnung des Regiments zu Augſpurg Anno 1500. auffgerichtet haben jede knechte vnd mägde von einem Güilden jhres lohns / jährlich einen 60. theil eines Rheiniſchen Güldens den Pfarleuten in Türcken hülff zu ſtewr kommen / vnnd Fürſten / Graven / Herrn / vnnd andere knechte vñ mägde / ſo in keiner pfarr beſetzet / auch ſo viel: Welche aber auf gnade / auf beſtimbten lohn / dieneten / jeder dannoch Jährlich ein Schilling an gelde geben müſſen: Auch vermüge Reichs Abſchiedß zu Augſpurg Anno 1518. §. vnnd nemlich dieſer. Alle menſchen / ſo zum H. Sacrament gehen / drey Jahr lang zum Türckenzug jedes Jahrs den zehenden theil eines Reiniſchen Gülden erlegen müſſen.

Hodie quandoque apud nos alia quædam Capitatio uſitata eſt; qua non tantum libera 166
hominum, Civium, ſed etiam ſervorum, imò & fœminarum atque beſtiarum ſingularum capita cenſentur, certa proportione; Ita ut mas duos groſſos; unum pendat fæmina, ſervus ſi, minus, beſtia adhuc minus, Gregor. Tholoſan. *lib.* 3. *de Repub. cap.* 5. Bodin. *lib.* 6, *cap.* 7. Althuſ. *cap.* 11. *polit. pag.* 158. Kacheran. *lib.* 1;

*lib.1.ſyſtem.polit.cap.21.pag.*341. Bornit. *l.6.de ærar.cap.2.* De æquitate hujus tributi diſſerit
167 Lipſius *lib.2.admirand.cap.3.* Capitationem hanc quoque extraordinariam collationem eſſe tradit Waremund. ab Erenberg. *cap.5.de oner.ſubdit.numero* 46. Althuſ. *d.cap.*11. à quorum ſententia alieni ſunt Alciat. *in lib.* 8. *num.* 1. *C.de SS.Eccleſ.* Cujac. *in parat.eod.* Alia fuit annonaria Capitatio, poſſeſſoribus agrorum, pro jugerum, & capitum, quibus coluntur & arantur, numero indicta *lib.* 1. *C. Theod. de imponend. Lucrativ.* quæ ferè cum jugatione convenire videtur. Alij item capitationis ratio, habita redituum ratione, refertur à Froiſſardo *tom.1.Hiſtor.c.*155.

In Belgio ac nonnullis aliis locis, uſitata
168 Contributio impoſita, quibusdam rebus, quæ indies venduntur & emuntur, ut vino omnis generis, cereviſiæ cujuscunque generis, frumento ad molendum & comminuendum molendinis oblato, carnibus, beſtiis, aceto, Sali, lignis, ſmegmati, panno, veſtibus precioſis, & ſimilibus rebus, quarum uſus & commercium eſt frequens & quotidianum. Talis Contributio tam Civibus & ſubditis, quàm extraneis & forenſibus, quibusvis emtoribus in foro & territorio noſtro ementibus comparantibusve res illas, quibus certa contributio impoſita eſt, incumbit. Utilis hæc & neceſſaria eſt, quoties ſemper ſeu quotidie præſenti pecuniâ eſt opus: atque illos potiſſimum gravat, qui ſplendidè vivere, vel commerciis & rerum permutationibus & mercatura res ſuas augere volunt, ſive ſint ſubditi, ſive extranei forenſes. Nonnulli Principes & Domini Territoriales in Germania dum factum hoc Belgarum imitari ſtudent, non advertunt, quod horum rationes à ratione ſtatus Belgici tanto diſtant intervallo, quanto ſpacio ſupremum cælum à centro terræ ſejungitur. Vide Me ſupra *c.5.n.*176.

169 Deplorandum verò eſt, *ut dixi*, quoſdam Status cupiditate motos, ſaluberrimis Imperii ſanctionibus non attentis, aliquando ſuperfluas Collectas exigere, & id, quod rationem ratæ Imperatori penſitandæ excedit, ſibi retinere; prout quidam ab Infulis Germaniæ Antiſtes publico prælo Anno 1603. (quod ſanè viro ſacro ingens dedecus) avaritiæ argutus fuit, ſub tali prætextu ultra ſexagies ſepties mille florenos emendicaſſe, nec confectionem in Expeditionis Hungaricæ impenſas veniſſe: Quò fit, quod ea ſubſidia ſanguine & lacrumis ſubditorum coacta haut proſperos effectus producant, quin potius ea ipſa crudelitas fictæ defenſionis in religionem propenſæ pallio adoperta & velata una deplorati exitus cauſa fuit, referente Petro Matthæo Hiſtoriographo Regio *lib.6.Hiſtor.narrat.4.numero 4.pag.* 170.

170 In facto etiam memini, aliquoties ſubditorum querelis hujusmodi injuſtos appetitus refrænatos, & adverſus eos, qui ultra definitam quantitatem Subditos gravando, ſub prætextu publici Imperialis Decreti privatum rerum ſuarum compendium quæſiverunt, proceſſus Mandatorum ſine Clauſula decretos fuiſſe. Sicuti Subditi Dn. G. Baronis de K. ratione der vbernahm coram Cæſareis Commiſſariis Anno 1606. ejusmodi proceſſus intentarunt: Item Incolæ quatuor pagorum in Hatgaw contra Dn. Comitem de H.L. Anno 1607. in Camera Imperiali Mandatum ſine Clauſula impetrarunt, In quo Dn. Comiti injunctum, das der Contribution halber beſchehene Gebott abzuthun / noch gedachte Impetranten vber des H. Reichs Anſchlag zubeſchweren. Cujusmodi præcepta in Receſſibus de Anno 1555. §. Dieweil nun dieſe hülfe *fol.*56.*lat.*2. Anno 1557. §. So ſoll es *fol.* 112. *lat.* 2. Anno 1566. §. Dieweil Anno 1576. §. Vnd nach dem. Anno 1582. §. Vnd nach dem. Anno 1594. §. Nach dem letzlich. Anno 1598. §. Dieweil dan. Et tandem Anno 1603. fomentum ſuum recipiunt, utpote in quibus quoad haſce ſubcollectas
(in quarum Exactione Status ſaltem nudum 171
miniſterium conferunt) Ordinibus Imperii certus & definitus Collectandi modus præſcriptus eſt, daß ſie jhre vnterthanen mit der Steur höher vnnd weiter nicht / dann ſo fern einer jeden Obrigkeit Anlag ſich erſtrecken würd / belegen / auch jhnen die beſtimbte Maß (prout verba formalia Receſſus de anno 1555. ſonant) deroſelben zuvorderſt eigentlich vñ außtrücklich kundbar vnd nahmhaft machen ſollen / id eſt, Ne ultra cenſus ſui modum Subditos gravare, & eandem Ratam, ſeu quantitatem iisdem (ſc. antequam Collecta cogatur) prius expreſsè & ſpecificè exprimere ac manifeſtare teneantur: forſan ideo, ut tanto commodius, pro modo facultatum, haſce Subcollectas Subditi inter ſe compartiri ac diſtribuere poſſint.
Quod ipſis omninò permiſſum videtur: Cum 172
diſtributio Collectæ non ſit de Regalibus, uti Impoſitio, ideoque fieri poſſit ab Univerſitatibus Cravetta *conſil.* 195. Menoch. *conſil.*28.*numero* 33. ut dixi ſupra *hoc cap.numero* 19.

Neque ſanè factum quorundam Statuum 173
plus debito exigentium, ea ratione excuſari vel juſtificari poteſt, quod quaſi per contrariam obſervantiam & conſuetudinem à ſupra memoratis Conſtitutionibus Imperii receſſum ſit, & paſſim Principes aliique Status (cum quorum conſenſu ejusmodi pragmaticæ Sanctiones promulgantur, ut proinde etiam ab iisdem interpretatio earundem dependere videatur; Cum & ejus ſit declarare cujus eſt condere Abb. *in cap.* 1. *numero* 14. *de Conſtit.* Franciſc. Vivius *deciſ.* 401. *numero* 44.) formam in Receſſibus Imperii præfinitam ad unguem non ſervent, ſed plerunque ſuperfluum exigant, ut ſumptus, quid ob difficultatem Exactionis in Salaria miniſtrorum & circa æſtimationem monetæ (cujus augmentum extrinſecum bonitatis ſcilicet extrinſecæ, vel valoris monetæ, quod multas & inex-

& inextricabiles parit lites ſoli libidini avari-
tiæque mercatorum accepto ferendum Fi-
chard.*conſil.* 28.*numero* 4. *volum.* 1. Cothman.
conſil. 36. *numero* 8. *vol.* 1. Pruckman.*conſil.* 12.
numero 1. *vol.* 2. Moller. *ad Conſtit. Sax. pag.* 2.
Conſt. 28. *numero* 2. (impenduntur , facilius
ſuſtineri queant : zumahl wegen eintreibung/
auch lieferung der Reichsſteur in die ördentliche
Legſtatt vnd vorwechſelung deroſelben in gang-
bare Reichs Müntz allerhand vncoſten ange-
wendet werden müſſen/ Ita, ut reſpectu harum
Expenſarum modicus in colligendi cenſus
modo exceſſus perpetratus , vix in conſi-
derationem veniat ; Cum & per ſe Debitor
abſque Creditoris ſumptu & impendio debi-
tum luere cogatur. Non, *inquam*, propterea
factum hoc excuſationem ullam meretur.
Nam non inſpicitur quid Romæ fiat ſed quid
fieri debeat. *lib. ſed licet. ff. de offic. Præſid.* Me-
noch. *conſil.* 75. *num.* 95. Nec ſatis eſt, factum
probare , ſed & ſimul juſtitia , dexteritasque
facti docenda eſt, Cravetta *tr. de antiq. tempor.
pag.* 1. §. *viſo. n.* 19. Tiber. Dec. *conſ.* 54. *num.* 67.
vol. 2.

Deinde conſuetudo interpretativa contra
174 juris diſpoſitionem, non, niſi 30. vel 40. annis
præſcribitur, Simon de Prætis *conſ.* 43. *numero*
5. *vol.* 3. M. Anton. Pergrin. *conſ.* 102. *n.* 13. *vol.*
1. Ex quo rurſus elicitur, ob defectum tempo-
ris in legitima præſcriptione requiſiti , in
prætenſa obſervantia fundamentum tutò col-
locari non poſſe. At licet quidam Status Im-
perii , præſertim ii , quorum calculum &
ſupputationem in exigendis Contributioni-
bus , ob magnitudinem territorii , ſubdi-
tis haut ita facile aſſequi licet , interdiu ultra
ratæ ſuæ rationem aliquid receperint : non
tamen inde conſuetudo uniformis vel univer-
175 ſalis inducitur : Cum non modò obſervantia
& conſuetudo difficilis exiſtimetur probatio-
176 nis , ob varietatem actuum , Menoch. *conſil.*
187. *numero* 57. Sed etiam eadem ex actibus
difformibus & contrariis non inducatur, qui-
bus etiam adparentibus , Jus commune ſer-
vandum eſt, Natta *conſ.* [illegible] *numero* 27. Surd.
conſ. 393. *num.* 22. Simon de Prætis *d. conſil.* 43.
numero 21. *cent.* 3. Menoch. *conſ.* 246 *num.* 84 *&*
lib. 4. *præſumpt.* 81. *num.* 8. Cavalcan. *deciſ.* 10. *n.*
52. *p.* 3. Afflict. *deciſ.* 208. *numero* 9. *& deciſ.* 321.
n. 17. *& ſeq.* Gail. 2. *obſ.* 31. *n.* 15. Myning. *cent.* 6.
obſ. 42. *& reſp.* 10. *n.* 15. Noviſſimè M. Ant. Pere-
grin. *deciſ.* 78. *num.* 2. Garſ. Maſtril. *deciſ.* 121. *nu-*
177 *mero* 31. Quinimò haut pauci conſentiunt, ad
probandam conſuetudinem juri contrariam,
non ſufficere ſimplicem obſervantiam, ſed in-
ſuper requiri , ut ſit in contradictorio Judicio
obtenta Surd. *d. conſ.* 393. *n.* 25. *ubi plures conve-
hit.* Camill. Borell. *conſ.* 65. *numero* 31. Ludolph.
Schrad. *conſ.* 6. *ante n.* 51. *vol.* 1.

178 Præterea certum eſt, omnes omninò Status
atque Ordines Imperii Romani conſilium &
conſenſum ad ejusmodi conſtitutiones , cer-
tum cenſus modum præſcribentes , præſti-
tiſſe & accommodaſſe , nec non easdem
Conſtitutiones ſuſcepiſſe & adprobaſſe : ve-
luti hoc patet ex præfatione & clauſula finali,
omnium ſupra allegatorum Receſſuum :
Conſequens igitur eſt , illas Conſtitutiones
perinde habendas , atque ſi ab unoquoque 179
ſtatu atque Ordine Imperii in ſuo territorio
& quoad ſuos Subditos conditæ & promulga-
tæ fuiſſent , & neminem per hoc , quod iſtæ
Conſtitutiones in certo loco non eſſent rece-
ptæ in uſum , ſe juvare vel tueri poſſe , per ea,
quæ in hiſce terminis prolixè more ſuo firmat
Schrader. *de feud. p.* 10. *ſect.* 20. *à num.* 118. *usq; ad*
153. *&* 154.

Confert huc, quod licet ſolitum in ditione
aliqua obſervari, eodem loci contrahentibus 180
excuſationem tribuat text. *in l. ſi pignus ff. fin. ff.
de pign. act. l. ſi quis fugitivus.* §. *apud Labeonem. ff.
de ædilit. edict.* Tiber. Decian. *conſil.* 29. *num.* 16.
& ſeqq. vol. 1. Ornatè Vincent. Caroc. *deciſ.* 13.
num. 5. Hartman. Piſtor. *lib.* 1. *quæſt.* 49. *num.*
25.

Proindeque in materia Emtionis redituum
ob Regionis conſuetum morem aliquando 181
ſex vel ſeptem in centum adjudicari poſſint
Cothman. *conſ.* 18. *n.* 206. *& ſeq. vol.* 1. ubi plu-
rimos congeſſit. Sicut & in Archiepiſcopatu
Colonienſi publico Edicto Anno 1590. ſex
in centum annuatim recipere permiſſum fuit.
Si tamen negocium ad Cameram Imperialem
devolvatur, id , quod ſupra ſummam in poli-
tica Conſtitutione Imperii Anno 1577. præ-
finitam accipitur, uſurarium pronunciatur , &
fit reductio ad quincunces, Gail. *l.* 2. *obſ.* 7. *num.*
15.

Similiter, etſi in materia Emtionis redituum
noviſſimo jure non tantum pactum repetitio-
nis Sortis in caſu non ſolutionis penſionum
vel moræ adprobetur , ſed & in contractu
mutui, Creditori , id , quod intereſt , à tem-
pore moræ , vel ad rationem quincuncem ,
vel quanti pluris liquidaverit , adjudicetur
Deputation Abſchiedt de Anno 1600. §. Ferner
iſt biß *&* §. So vil nun Denarl. *injur. Camer. tit.* 182
98. *n.* 13. *&* 14. Nihilominus ante promulga-
tionem prætacti Receſſus Cameræ Imp. pe-
culiares locorum Conſuetudines (quarum
probatio etiam difficillima reputatur) nec-
dum completâ præſcriptione hac in re unquam
attendit , ſed conventionem , qua facultas re-
vendendi in arbitrium Emptoris confertur, ex
Politica Conſtitutione Imperii & jure com-
muni , juxta notata Henningi Gœden *conſil.*
79. *n.* 32. Weſemb. *conſ.* 8 *n.* 23. Gail. *d obſ.* 7. *n.*
7. Andr. Rauchbar *l.* 1. *quæſt. jur.* 19. *n.* 6. (qui
tamen pactum hoc in retrovenditione fundi
latè defendit) tanquam pactum uſurarium
ſemper rejecit, neque ex mutuo intereſſe ob
moram abſque prævia liquidatione vi judicati
addixit, prout ſatis innuit præjudicium in cau-
ſa Guttenberg contra Hoya, quod extat *in lib.* 1.
deciſ. Cam. Imp. ſub nomine Johannis Meichſne-
ri *editarum deciſ.* 12.

Eadem ratione conſuetudo mechanico-
rum , ut quod unus incepit , alteri perficere 183
non liceat, was einer auß den zunfftgenoſſen an-
gefangen/ der ander nicht außmachen dörffe/
contra

contra Politicam Imper. Reformationem de Anno 1548.*tit.* von Handwercks Söhnen vnd Geſellen / introducta & Conſuetudo eorumdem ne tubicinum,tibicinum,barbitóſorum ; molitorum ac opilionum liberi,atque id genus homines,ad ſodalitates admittantur, tanquam irrationabilis,non ſubſiſtis *l.unic.C. de monopol.* Rebuff.*ad Conſtit.Galliæ,l.2.tr.de mag.artif.art.* 4.*gl.*2.*n.*18.Moller. 2.*Semeſtr.* 15. Schonborner *l.3.politic.c.48.*

Et recordor , aliquando ſtatutum quoddam Collegii opificum in civitate Roſtochienſi,quo extraneus , qui civitatem ſibi compararat, à certo negociationis genere arcebatur ; à Camera Imp. ſublatum 10. Dec. Anno 1607.

Atque ita non ita pridem in cauſa der Leinweber zu Weringerala contra die Herrn Grafen zu Stolberg Mandati Executorialis Dnn. Comitibus paritio injuncta fuit ; ut Lanios, cæterosque opifices , qui contra prædictam Reformationem Politicam de Anno 1548. Textores à ſuis Conſortiis & Tribubus excluſerant,ad recipiendum eosdem compellerent: Non obſtante , quod reformationem Politicam Imperii in terris & Civitatibus Saxonicis uſu non receptam ; ſed obſervantiam in contrarium eſſe ,ad ſatietatẽ usque deduxerãt.

Concludo ergo , allegationes & Subſidia ejusmodi , quod ſc. univerſales & pragmaticæ Imperii Sanctiones , aliæque Politicæ Conſtitutiones & Reformationes,ob conſuetudines & ſtatuta ſingularium locorum & perſonarum, non ſint in uſum receptæ,nullius eſſe momenti , neque cauſæ nutanti fulcimentum aliquod adferre. Idque maximè verum, ſi clauſula caſſans & irritans,quæ plerunque Receſſibus Imperii inſeri ſolet , adponatur : Cujus clauſu-
184 læ Effectus eſt , quod etiam Conſuetudinem in futurum & præſcriptionem tollat ; Ant. Gabriel.*com.concl.tit.de clauſul.concl.3 n.39 & 44.* Tiraquell.*in l.ſi unquam.verb.revertatur.n.*321.
185 *C.de revocand.donat.* Etiam quadragenariam & immemorialem , ut voluit Mynſing.*conſ.*19.*n.* 58.In quam tamen rem male Mynſingerus abutitur authoritate Schurffii *conſ.* 14. *in fin. vol.*
186 1.(qui potius contrarium docet ; Clauſulam videlicet Decreti irritantis non impedire immemorialem præſcriptionem. Idemque etiam verius eſt ſecundum Molinæum *in Conſue.Pariſ.tit.* 1. §. 12.*gl.in verb. præſcriptionum.* 14.) Ferdinand. Valq. *lib.* 2. *Controv. uſu frequent.c.*37.*numero* 12.*& ſeq.* Celſus Hugo *conſil.*60.*num.*55.*verſ.Et legi.* Alex. Raudenſ. *de analog.d.c.*40.*n.*20.Zoanet.*lib.rer. quotid. c.* 35. *num.*10. (ubi tamen videtur quadragenariam præſcriptionem excipere) & hujuſmodi clau-
187 ſula decreti irritantis non ſolum diſcolorat titulum & poſſeſſionem,ſed & detentionem in-
188 fectam & vitioſam reddit , adeò,ut omni juris adminiculo careat Alvar. Valaſc. *deciſ. Luſitan.* 79.*n.*8. Et afficit etiam ignorantes Stephan. Bertrand.*conſil.* 137.*punctus quæſtionis. num.* 5.
189 *& 6.vol.*Covarruv.*pract.quæſt.c.9.n.*7. atque tam malignantis naturæ eſt,ut, quicquid invenit , deſtruat & in oppoſitum diruat Fulv.Pa-
cian.*conſ.*29.*n.*112.omninò videndus. Et ubi- 190
cunque in aliqua diſpoſitione adponitur Clauſula annullativa à Superiore , tunc conſenſus ambarum partium nihil operatur Cacheran. *deciſ.*171.*n.*8.Peregrin.Jannin.*l.2.de citat. reali c.1.n.169.*

Sed ut è diverticulo in viam ad materiam
partitionis & exæquationis onerum revertamur,ſciendum porrò eſt , quod quæſtione , 191
ob falſas æſtimationes,ad peræquatores delatâ iidem perpensâ commoditate loci & habitâ ratione aliorum onerum,puta cenſuum,tributorum,ſervitiorum &c. ad quæ ſubditi Dominis ſuis devincti ſunt teneantur res ſubjicere propriis oculis,& novam facere æſtimationem in re præſenti Franc.de Claper.*d.cauſ.*36.*q.*2.*n.* 11. ſicut & aliàs Judex Informationem recipit per æſtimatores, quando tractatur de probando rei valore,de præſenti,ſecus ſi de præterito. Egregiè Natta *conſ.*383.*n.* 1. Bartholom. Bertazzol.*conſ.civil.num.*36.*&* 37.Camill.Borell. *conſ.*100.*n.*12.

Inprimis autem,ad æqualitatem in diſtribu- 192
tione ſervandam , origo & cauſa Collectæ inveſtigari debet ; Ita ; ut qui liber eſt à cauſa , etiam ab effectu liber eſſe dignoſcatur. (Dixi ſupra *cap.* 2. *num.* 29. ubi Dd. autoritates ſubminiſtravi) unde ſi loco muneris merè perſo-
nalis,ut Cuſtodiæ &c.Collecta indicta ſit, im- 193
ponitur per capita eorum,qui tenebantur munus illud ſubire,Bart.*in l.* 4. §. *actor.ff. de re jud. & in l.*1.§.36.*v.quæro ergo col.*4.*C.de mulier.* Et Petr.de Ubald.*de Collect.n.*10.11. Petr.Gregor. Tholoſan.*l.*3.*Syntagm.c.*7.*n.*2. Noviter Card. Mantica *l.*3.*de tacit.& ambig.convẽt.tit.*10.*n.*65.

Atque ita reſpõdendo tenuerunt Bald.*conſ.* 112.*n.*3.*l.*1.*& conſ.*47.*n* 5.*l.*3.Socin.Jun.*conſ.*49. *n.*28.*vol.*1.Cravetta *conſ.*583.*n.*16.Natta *conſ.*157 *n.*5.Bertazzol.*conſ.civil.* 27. *n.* 5. Fulv. Pacian. *conſ.*7.*n.*52 *& conſ.*73.*n.*22.

Neque enim in oneribus admittitur extenſio de perſonâ ad perſonam Alexand. Galvan. 194
*conſ.*13.*n.*17. Nec pecuniæ ſubrogatio cauſam immutat,aut etiam forenſes adſtringit: niſi ra- 195
tio oneris reſpiciat etiam forenſes,puta,ſi onus Cuſtodiæ non ſit ordinarium & ſolitum , ſed publicam utilitatem & neceſſitatem concernat: Tunc enim & onus Collectæ ab iis ſuſtineri debet Surd.*deciſ.*275.*n.*8.Roſenthal *de feud.concl.* 7.Alphonſ.de Azeved.*ad conſtit.Hiſpan.l.*7.*tit.*9 *l.*5.*n* 2. Subrogatum namque induit naturam
ejus,cui ſubrogatur.Vulg.*l.ſi cum.§.qui injuria-* 196
rum.ff.ſi quis caut.ſiſt. cum ſimilib.latè adductis per Cravettam *conſ.*873.*n.*Menoch.*conſ.*143.*n.*17. *& ſeq.*Mandell.*conſ.*26.*n.* 6. *& conſ.* 62. *n.* 28. Erneſt.Cothman.*conſ.*95.*n.*1.*& ſeqq.vol.*2.

Niſi inter utrumque diverſitatis ratio vige- 197
at;quo caſu nõ infertur ad ſubrogatum ab eo , cui ſurrogatio facta eſt. Joh. Vinc.Hondedæ *conſ.*70.*n.*27.*vol.*2.Joh.Petr.Surd.*conſ.*448.*n.* *n.*51.qui alios conglomerant.

An autem Statuto vel conſuetudine induci
poſſit,ut forenſibus in loco rei ſitæ onus perſo- 198
nale vel Collecta pro onere merè perſonali indicatur.Iniquum hoc & irrationabile eſſe cen-

ſet Natta *conſ.* 158.*n.* 12.*& conſ.* 447.*n.* 4.*& 16.* Eò, quod perſonæ non ſint ſubjectæ & nihil ſit, in quo Statuentes jurisdictionem ſuam poſſint exercere: non enim poſſumus dicere, quod in onere perſonali irrigando, habita fuerit conſideratio ad rem, ſed ad perſonam tantum:
199 Quod ex eo relucet; Quia ad talia onera perſonalia tenentur hi etiam, qui nihil poſſident in territorio Bald. *in l. unic. Col. 6. verſic ſimile dico. C. de ſentent. quæ pro eo quod intereſt profer.* ubi loquitur in eo, qui ceſſit bonis, & vult, quod debeat munera perſonalia, ſicut excubare & cuſtodire caſtrum vigiliis nocturnis &c.

Præterea Iniquitas prædicti Statuti ex eo oſtenditur. Nam diſponit, quod forenſes ſubeant onera perſonalia in loco ubi poſſident, cum tamen ipſa onera perſonalia ſubeant in Civitate, in qua degunt, larémque fortunarum ſuarum fovent: Unde duobus in locis eadem onera ſubirent, quod non permittitur per ea, quæ ſupra *c.* 11.*n.* 15.*&* 16. adducta ſunt.

Adde, quod illud Statutum præter iniquitatem continet impoſſibilitatem: Quia quod aliquis ſuſtineat duobus locis munera mixta, quæ ſumptu expediuntur, licet ſit iniquum, fieri tamen poteſt, cum hoc caſu Statutum non perſonam afficiat, ſed prædia efficiat tributaria: Sed quod aliquis duobus locis ſuſti-
200 neat continuò onera perſonalia, impoſſibile per rerum naturam, cum perſona dividi nequeat, & idem homo numero non poſſit duo-
201 bus locis uno tempore adeſſe: Sicut nec quis gravari debet, ut uno loco ſubeat mixtas præſtationes, & alibi ſolvat tributum pro eiſdem gl. *in l. uni c. C. de mulier. & in quo loc.*

Sic ſtatuto fieri non poteſt, quod munus
202 perſonale ſit munus mixtum, ſicut nec quod munus mixtum ſit reale: Quia impoſſibile eſt
203 appellativa rerum mutare nomina *l. ſi quis in fundi pr. ff. de leg.* 1 facit text. *in l.* 2 *ff. de uſufruct. ear. rer. quæ uſu conſum.* ibi: *nec enim naturalis ratio Senatus auctoritate commutari potuit.* Sic ſi quis ſit originarius unius & alio tranſtulerit domicilium, non cogitur utrobique ſubire onera perſonalia, ſed in uno loco tantum & præfertur locus originis, *l. libertas* §. *præſcriptio ff. ad municipal.* Cacheran. *conſ.* 64.*n* 68. *in fin.* Eleganter Cavalcan. *d decıſ.* 22.*n.* 34.*p.* 1. *ubi dicit,* quod non ſit æquum & juri conſonum, ut quis locupletetur jactura aliena, & quod pauper ſupportet onera divitis, & qui habet onus capitationis, & perſonale, ſolvat pro onere reali, & pro illo, qui habet prædia, ut faciunt fieri ſæpè magnates, adminiſtratores ac Syndici Civitatum & Caſtrorum in æſtimis conficiendis, & Collectis imponendis poſt Joan. de Platea, Sylv. & Cravett. ibidem citatos.

204 Declara tamen prædictam concluſionem contra eos, qui habitant in territorio Caſtri, quando in Caſtro domus habent, in quibus habitant, quando volunt, & in eis ſe recipiunt tempore belli, & frumentum important. Hi enim cum ex cuſtodia ſentiant commodum propter domos & frumenta, quæ ibi recon-
205 dunt, tenentur ad onus cuſtodiæ diurnæ & nocturnæ, uti in individuo reſpondit Calderin. *conſ.* 6 *ſub tit. de cenſib.*

Ex ſupra deductis manifeſtum fit, quando 205
Collecta imponitur pro Hoſpitio vel Expenſa militum, duntaxat conſtringi eos quibus neceſſitas incumbit hoſpitium præbendi poſt Petr. de Ubald & Chaſſanæum Florez Diaz. de Mena *d. q.* 21.*n.* 114.

Neque tamen eſt, ut proinde quiſpiam exi- 206
ſtimet, hoſpitationem hanc perſonalibus oneribus acceſeri; Cum vero verius ſit, eandem à JCtis in claſſem munerum realium reponi *l.* 3. §. *munus hoſpitis. l. fin.* §. *pen. ff. de munerib.* Franc. Marc. *deciſ. Delphin.* 457.*n.* 10.*p.* 1. Petr. Antibol. *de munerib part.* 3. §. 2. *n.* 17. Alciat. *conſ.* 19. *n.* 3. *l.* 5. *conſ.* 105.*n.* 3. *l.* 8. Roland. à Valle *conſ.* 66 *n.* 3. *vol.* 1. Fulv. Pacian. *conſ.* 5.*n.* 15. *& conſ.* 26.*n.* 86. Petr. Gregor. *l.* 18. *Syntagmat. c.* 20.*n.* 2. Bart. Bertazzol. *tract. clauſul. clauſ.* 21. *gl.* 7.*n.* 3. Natta *d conſ.* 158.*n.* 7.*& conſ.* 409. *num.* 3. *& conſ.* 434 *n* 1. Mar. Antonin. Maceraten. *lib.* 1. *var. reſolut.* 111.*n.* 18. Ant. Faber *in Cod. deciſ. forenſ. lib.* 9. *tit.* 19. *definit.* 26. Ferret. *de Gabell. ex publicanus n* 475. Caſp. Ant. Teſſaur. *d. c.* 93.*n.* 7. Joan. Bapt. Coſta *de rat. Rata. q* 158 *n* 8. Noviſſimè à Martin. Mager. *tr. de Advocat. armat. cap.* 10. *n.* 225 à quibus regulariter nemo excuſatur *l ſunt munera. ff. de vacat. & excuſat. mun.* Natt. *d. conſ.* 158.*n* 7. *& ſeq* Weſemb. *conſ.* 40. *num.* 11. Cacheran. *deciſ.* 95. *num* 44. adeò, ut etiam Eccleſia hoc onus, quatenus rei cohæret, ſuſtinere teneatur Thomat *de Collectis*. §. *ſubjiciunt hoc loco. n.* 22. *& ſeqq. fol.* 242. *& ſeq.* Natta *d. conſ.* 158. *num* 8. Licet aliud ſit, ubi rei non cohæſerit. Thomat. *ibid. per l.* 1. *Cod. de Epiſc. & Cleric.*

Et adprimè notandum eſt, quod ab hoc mu- 207
nere hoſpitandi milites, nemo generaliter excuſetur privilegio, ſed ſpeciali opus ſit, Bertaz. *d. tract. clauſ.* 22. *gl.* 16.*n.* 2. Fulv. Pacian. *d conſ.* 5.*n.* 16. Sicut in Gallia per ſpeciale Diploma regis Anno 1563. Eccleſiaſtici ab hoſpitibus militaribus, annona & aliis, quæ milit. alendo in tranſitu imperari conſueverunt, immunes redditi ſunt, Jacob. Auguſt. Thuan. *Hiſtor. l.* 33. *fol.* 209. *lit. D.*

Antiquitus Hoſpitatio militibus tribui ſolita eſt modeſte & temperanter, non (ut nunc 208
fit) tradendo omnes ſumptus & cibaria equis, famulis & illorum meretricibus, ſed in expeditione euntibus vel hybernantibus dabatur ſola hoſpitatio. Imo nec à volentibus hoſpitibus milites capere poterant *l.* 2. *C. de metat. l.* 12. *lib. un. Cod. de Salgam. hoſpit. non præſtand. lib. eod.* Roland. à Valle *conſ.* 66.*n.* 9. *&* 10. *vol* 1. Et pulcrè advertit Catilin. Cotta *in memoriali verb. militibus medietas.* Unde mirabile eſt, quod refert Procop. *lib.* 4. *de bello Vandalico* Bellisarium in Expeditionem proficiſcentem contra milites fructus pendentes Incolarum, unde exercitus tranſibat, attingentes, acerrimè invectum illis verbis, ignominiam notantibus: *Vim afferre, & ex alienis paſci, turpe ſemper ac probroſum videtur.*

Sic D. Joannes milites juſſit ab illo tertio, & 290
fami-

familiariſſimo vitio abſtinere , avaritia nimi-
210 rum & latrociniis ; Contenti (*inquit*) eſtote ſtipendiis veſtris. Quid dicam de noſtræ ætatis militibus? qui in vaporariis deliteſcunt, generoſi Martis vibices , militibus ad prædam & malitiam, non juſtitiam, latrones, ſicarii, agrorum depopulatores , graſſatores & ſeditioſi , Offentliche Streiffer vnnd Landzwinger / Schnaphanen vnd Raubvögel / qui cum deberent eſſe defenſores oppreſſorum miſeris agricolis, imo Nobilibus, in confiniis lites atque malitias movent. O Pudor? O honos? quo iviſtis? Exules facti à militia ad malitiam rediiſtis in Europa : ut ferè totidem verbis exclamat Anton. Hering. *tr. de fidejuſſor. c. 7. n. 162.* Joan. Godd. *de contrah. Stipulat. cap. 7. concl. 17. num.* 305.

Et graviter in rapacitatem militum hodierni temporis invehunt Luc. de Penna *in rubr. & l. 1. C. de re milit. l. 12.* Rol. à Valle *d. conſ. 66. n. 59. & ſeq. vol.* 1. M. Ant. Eugen. *conſ.* 23. *n.* 28. Cravetta *conſ.* 500. *n.* 17. Menoch. *d. conſ.* 1179 *n.* 8. Conferatur Anton. de Gamma *deciſ. Luſit.* 365. *num.* 2. Petr. de Andlo *tr. de Rom. Imp. lib. 2. cap.* 13. §. *& hujusmodi milites.* Juſt. Lipſ. *lib.* 15. *polit. cap. 8. & de milit. Rom. lib. 5. dial.* 20. Conrad. Ritterhuſ. *in expoſ. method. Novellar. p.* 14. *cap. 16. num.* 13. ubi cenſet, operæ precium eſſe, ut inſignis illa & admodum ſalutaris conſtitutio *Novell.* 130. hodie ubivis locorum obſervaretur, cum conſtet ſæpiſſimè hodiernos milites non ſine maleficio per regiones tranſitum facere.

211 Omnium verò graviſſimè degeneres avi ſui milites deſcribit Rodericus Epiſcopus Zamorenſis , vel propter conſtantiam ſuam , quâ non timuit Pontifici, Cardinalibus & potentiſſimis viris veritatem patefacere , maximè laudandus. Is in ſpeculo vitæ humanæ *lib.* 1. *cap.* 10. inſolentiam militum vellicans ; Militiæ *ait* , ſectatores ac arma gerentes , quod militiæ, quod armorum officium ſit, ac quid ſua profeſſio poſtulet, animo penſare debent.
212 Siquidem miles primò Sacramenti atque profeſſionis, ſibi maximum onus incumbere videbit, ut Rempub. tueatur , injuriam arceat; Et cum Apoſtolo contentus ſtipendiis ſuis , neminem concutiat. Hæc eſt ejus profeſſio, hoc officium , quæ ſi ab eo rectè geruntur , magnâ ſunt laude & gloriâ digna. Si verò ea non geſſerit miles , procul dubio dedecorat illa omnia , quæ ſunt vel officio militis , vel ejus profeſſioni connexa. Cum igitur tutandi officium militis ſit , nil tam turpe , nil tam intolerabile , nil tam pernicioſum, quam ſi ipſe , qui defenſionis nomen obtendit, vim atque injuriam afferat civibus , ut, unde ſalus expectatur , inde & ſcelus naſcatur. A cæteris namque hominibus illatæ adverſus cives injuriæ deteſtabiles admodum ſunt : à milite verò ſi inferantur , ſcelerata, impia atque funeſta ſacrilegia ſunt : & ut paucis videatur , quantum nefas ſit, pauperes à militibus diripi & expilari; hinc intelligi debet, quia ſi inopes debileſque, miles ipſe deſpiciat , nec aliis impugnantibus reſiſtat, meritò proditionis nomen incurrit. Quis enim dubitat, quin proditor flagitioſus ille ſit , qui rem cuſtodiæ fideique ſuæ commiſſam hoſtibus patefecit , aut verius ipſe diſrupit. Milites ergo civium inopumque cuſtodes, non ſolum officio, ſed fide, ſed ſacramento, ſed vi atque natura profeſſionis, ad hoc unum agendum principaliter conſtituti noſcuntur. Si ergo pauperum civiumq; tutamen prætermittunt, quos potius ipſi ſacrilego expilant conatu , ſumma procul dubio proditio exiſtimanda eſt. Sed tantò inſignius facinus erit; ſi per ſe cives impugnent.

Quæ omnia an à militibus armigeriſque 213
noſtri temporis obſerventur, facilè libet agnoſcere. Equidem verſum eſt ad contraria modernorum ſtudium militum. Student nanque cui noceant , cui vim & injuriam afferant , & quæ ſunt planè officio ſuo adverſa, ea exercent impunè. Nec ſunt contenti militiam dedecorare atque fœdare , ſed perimere ejus virtutem naturamque videntur. Hæc Rodericus Epiſcopus *d. loco.* Hujusmodi milites, non tam belligerandi , quàm furandi & rapiendi cupidi ſunt : quos ego non milites , ſed latrones dixerim ; cum milites ideò eſſe velint , ut latrones eſſe poſſint. Hi bellum cauponari di- 214
cuntur , cum pecuniæ causâ omnia faciant ; & donis, auroque magis, quàm ferro , vel viribus bellum gerant. De quibus verè & ſeverè Poëta:

Militiæ quondam partes ac jura fuerunt,
Tutari patriæ dulcia tecta ſuæ:
A ſociis arcere minas, pepuliſſe Tyrannos,
Hoſtis & incurſus continuiſſe vagos.
At tunc quod bellum petitur, niſi præda; nec hoſtem
Sed ſocium vitâ eſt exſpoliaſſe decus.

Des Kriegs Recht von alters wahr /
Das Vatterland für alle Gefahr /
Vnd von der Feinde Tyranney /
Die Freunde ſchützen vnd halten frey :
Nun iſt des Kriegs Zier vnd Recht /
Nicht / das man wieder Feinde fecht /
Sondern die Freund an Leib vnd Gut
Gantz jämmerlich berauben thut.

Longè ille Pyrrhus aliter, de quo Ennius apud Ciceronem:

Nec mi aurum poſco, nec mi precium dederitis, 215
Non cauponantes bellum, ſed belligerantes.
Ferro, non auro vitam cernamus utriq;:

Sed præſtat ſingula Johannis Protobaptiſtæ præcepta , quibus militum petulantiam coercet, penſiculatius examinare; quorum ſumma eſt, ne ſub legitimæ militiæ prætextu populum opprimant, aut latronum more in eos graſſentur, quos defendere debebant.

Primum eſt; *Neminem concutite.* Prohibetur 216
hoc vis injuſta, qua plerunque in cives & agricolas peccant milites præſidiarii , dum ex amicorum etiam, aut ſociorum agris prædas agunt, hoſpites ſuos immaniter tractant, eorumdem uxores, filias & ancillas conſtuprant , nullum 217
denique injuriæ genus prætermittunt. Pugnat hoc cum fine belli legitimi, qui eſt, ut omnia ad

popuii & pacis publicæ defenſionem dirigantur. Et quis, obſecro, fructus ex bello ſperari debet, ſi ea faciunt ſocii, quæ ab hoſtibus timentur? Quod ſi Hiſtorias evolvamus, invenire licebit multos, qui ad hoſtes defectionem fecerunt, & patriam inviti prodiderunt, ut militum præſidiariorum improbitate liberarentur.

218 Alterum mandatum Johannis eſt: *Neminem calumniemini.* Erat hoc frequens admodum apud Romanos milites, ut calumniis eos circumvenirent, qui vel libidini ipſorum reſiſtebant liberiùs, vel ex quibus lucrum ſperare poterāt. Solebant enim Romani eos proſcribere, qui de ipſorum imperio minus honorificè loquebantur, aut alias ob cauſas ſuſpecti erant. Proſcripti verò aut occidebantur, aut deportabantur in exilium, eorundem autem bona militibus in prædam dabantur, aut ſaltem major illorum pars accuſatoribus cedebat. Hodie certè hujus generis multa fiunt, inter eos, qui ab exteris Principibus devicti militum præſidia in urbes & domus ſuas recipere coguntur. At omnibus iſtis Johannes concionatur, ut
219 meminerint, hæc non ſine ſcelere fieri. Etenim cum calumniâ nihil turpius ſit in quovis hominum genere, ea demum in milite turpiſſima eſt, qui ex fortibus factis laudem quærere debet, & cujus eſt, ut Poëta inquit,

220 *Parcere devictis & debellare ſuperbos.*

Quia verò omnis injuſtitiæ & crudelitatis præcipua cauſa eſt Avaritia & Intemperantia, apud milites inprimis, quorum petulantia & libido facit, ut vix quicquam illis ſufficiat, tertio præcepto remedium vitiis hiſce prioribus adhibet, *quando eos jubet ſtipendiis ſuis contentos*
221 *vivere.* Eſt enim in bello maximè neceſſarium Frugalitatis ſtudium; quia ſine hac nullum ſtipendium tàm liberale eſt, quod militibus ſufficere queat: quæ cauſa eſt, quod vel cum hoſtibus proditoria conſilia conferunt, vel amicos & ſocios deprædantur: & plerunque fit, ut ebrii vincantur, qui prius vinci non poterant.

222 Rectè igitur olim Ageſilaus, cum per Thaſiorum agrum cum copiis iter faceret, cibos delicatiores, quos illi offerebant, inter mancipia diſtribuere juſſit, dicens eos qui probitati fortitudinique ſtuderent, non decere hujus-
223 modi ganeis & gulæ irritamentis delectari. Et Peſcenninus Niger militibus vinum petentibus reſpondebat: Nilum habetis, & vinum quæritis.

At quæ noſtri temporis corruptio eſt, reſponſum hoc vix ulli milites admitterent, cum eò res devenerit, ut in caſtris quoque legibus ſumptuariis opus ſit, quibus militum luxus in victu & amictu coerceatur. Et ſi iidem meminiſſent, furtum eſſe, quicquid præter
224 ſtipendium ordinarium, ab aliis extorquetur, procul dubio frugaliores eſſent, & Deum ſibi magis propitium haberent. Audi jactabunde miles vocem Prophetarum interminantium: *Væ, qui prædaris, nonne & ipſe prædaberis? & qui ſpernis, nonne & ipſe ſperneris? cum conſumaveris deprædationem, deprædaberis; cum defatigatus deſieris contemnere, contemneris.* Eſaiæ *cap.* 33. *verſ.* 1. & Jerem. *cap.* 30. *verſ.* 16. *&* 225
17.

Sanè veterani illi milites Latini, ſi non nomine, at re ipſa LATRONES ſe dicunt, & gloriantur apud Virgil. 2. *Æneid.*

Omno ævum ferro teritur, verſaq; juventum
Terga fatigamus haſtâ, nec tarda Senectus
Debilitat vires animi, mutatq; vigorem:
Canitiem galeâ premimus, ſemperq; recentes
Convectare juvat prædas, & vivere rapto. 226

Hinc Latrunculorum Ludus; quem ajunt Palamedem inveniſſe, ad comprimendas ocioſi exercitus Seditiones, ut ludendo, quaſi latrocinando, id eſt, militando, & prædas agendo, pacis tædia depellerent. Sunt enim duæ hoſtium turmæ colore diverſæ, & calculis ita inſtructæ, ut adverſus hoſtem ex præſcripto militaris diſciplinæ procedant, ut bellè in hujus belli deſcriptione ludicri ludit Martialis *l.* 14. *Epigr.* 20.

Inſidioſorum ſi ludis bella virorum,
Gemmeus iſte tibi miles, & hoſtis erit. 227

Neque verò apud Perſas rapto, quàm bello vivere, minus honeſtum: nam CARDACES appellantur ex furto viventes. Quippe, *Carda*, virile ac bellicoſum ſonat, authore Strabone 228
l. 15. *ad fin.* Et Sparta quidem furto æque, ac armis à primis annis pueros exercebat: imò & jubebat furari. Plutarch. *in Lacon.*

Ita res apud priſcos valde conjunctæ, *Latro-* 229
cinium atq; militia: Et quamvis quidem Romani poſteà milites, ſeveriſſimâ lege, ſacramento etiam militari, cuipiam è caſtris furari, aut fortè alienum inventum occultare interdicerentur; ut Agellius *l.* 16. *c.* 14. & Spartianus ſcribit: Peſcenninum Nigrum ob unius Gallinacei direptionem, decem commanipulones, qui raptum ab uno comederunt, ſecuri percuti juſſiſſe. 230
Tamen militarem licentiam in latrocinando, quam oportuiſſet coerceri, lex ipſa illa, atque ſeveritas indicant.

Et latrociniis atque prædis, ſed in commune dividendis per manus Tribuni vacare ſolitos, tradit Polyb. *lib.* 10. Copiis (*inquit*) diviſis in duas legiones Romanas, omnes qui ad prædam, & raptus deſtinati ſunt, ferunt quiſque ea, quæ ceperint, ad ſuas legiones: quo facto Tribuni æqualiter omnibus dividunt, non ſolum iis, qui in præſidiis, aut ſubſidiis fuerunt, ſed & qui caſtra ſervaverunt; itemque ægris, ſauciis, aut ob munus aliquod aliò miſſis.

Hujus quoque rei imaginem videre eſt in Rege David, cum exularet apud Achis 1. *Reg.* 27. *verſ.* 8. *Aſcendit David, & viri ejus, & agebant prædas, & percutiebat David omnem terram, nec relinquebat viventem virum, & mulierem; tollensque oves & boves, & aſinos, & Camelos; & veſtes revertebatur.*

Denique familiare eſſe militari concioni rapto vivere, acutè & ſapienter ſcriptum eſt 231
ab Alexandro Cyrillo *lib.* 54. *de Adorat. ſuper id Ioſuæ* 7. *v.* 21. Vidi inter ſpolia pallium coc- 232
cineum,

cineum. Græcè Pſilen. Pſilen (*inquit*) militarem eſſe ſtolam putant, & chlamydem eſſe dicunt variè contextam. Eſt a. ea veſtis militaris, & iniquitatis ſymbolum. Inſitum namque eſt militari hominum generi, ut libentiſſimè ſibi, plus quàm æquitas patitur vendicet. Sic cum Ezech. *c.17.v.3.* deſcribit Imperatorem potentiſſimum Nabuchodonoſorem, cui exercitus copioſiſſimi parebant, Aquilam, vocat, magnarum alarum plenam unguibus, uti reddunt
233 Septuaginta Interpp. Quod quid opportunius dici potuit in eos, qui rapto vivunt, quàm ut, Ungues illos appelles? ubi pulchrè ſcribit Theodoret. Ungues, *inquit*, Regis ſunt milites, qui extremam obtinent corporis partem; quod ducibus ſubjecti ſunt, & celeres atque validi ad percutiendum & feræ inſtar ad dilaniandum. Adde etiam, eo quod ipſi per ſeſe ſunt aptiſſima inſtrumenta ad rapiendum, & tenaciſſimè retinendum.
234 Denique *Milites* (ſic Nazianzen. *Orat. 3. adverſus Iulianum cenſet*) *Vecordiam & Avaritiam* magna ex parte vitæ comites habent. Adde quoque cum ex inſidiis agant, & vivant, ſive milites frequenter, ſive ſemper viarum obſeſſores, rectè latrones etiam vocari poſſe, cum inſidiæ furta dici apud Latinos ſoleant; quare inſidiatores, fures, aut latrones ejuſdem nominis, atque rei omnes. Qua ratione loquitur Curtius *l.4 hiſtor.* Parmenio peritiſſimus inter Duces artium belli, furto, non prælio opus eſſe ſentiebat: intempeſtâ nocte opprimi poſſe hoſtes. Et Virgil. 10. *Æneid.*

Obvius, adverſoq́; occurrit, ſeq́; viro vir.
Contulit, haud furto melior, ſed fortibus armis.

235 Sed ut è ſemita in viam revertamur; In Hoſpitatione nomen hoſpitaturi poſtibus vel foribus domus adſcribi ſolet per perſonam publicam, nempe metatorem den Furierer: Quod nomen ſub pœna falſi nō eſt delendum *t.t. Cod.*
236 *de metat.* Pertinentque ad hoſpitationem Paraſangæ, id eſt, Curſorum & equorum, quibus illi utuntur, Stationes, certis locis noctu diuque
237 diſpoſitæ; Item Angariæ & Perangariæ, id eſt, ea onera, quæ ſubditi ſuſtinent propter veredarios & curſores publicos; Germanicè die
238 Poſt. Quia valde neceſſarium eſt, Principem habere ſuos veloces Curſores & veredarios, ſive Poſtas, ut vocant; Et quia id inſtitutum conjunctum eſt, cum publica regni ſalute; Ideo Subditi illud onus & iſtud genus hoſpitationis agnoſcere debent.

Doctores tamen Legum, & Medicos lex exi-
239 mit ab hoſpitationibus *l.1. Medicos. C. de Profeſſ. & medic. l.10.* Fortaſſe ideo, ne in eorum ſtudiis & exercitio turbentur, & quod onus hoc perſonalem quandam inferat vexationem, quæ recipientis verecundiam pulſare ac lædere videatur *l.8. C. de metat.* ubi & inde hoſpitalis (ſeu ut alii legunt) hoſpitalitatis moleſtia appellatur. Anton. Faber *in Cod. deciſ. Forenſ. l.9. tit. 29. definit. 26. n.5. & per tot.*

Idque, ſi de hoſpitatione antiquitus præſtari ſolitâ loquamur, expeditum eſt. Quod ſi quæramus de Expenſis cibariis, quas hodie 240
præſtant Incolæ militibus tranſeuntibus, pro quibus eſt neceſſaria Collecta, tunc dicendum videtur Dd. & Medicos teneri contribuere Gaſp. Teſſaur. *l. ſing. q. forenſ. q.39. n.9.* ita judicatum referens, *& n.10. & 11.* ubi tamen moderatam taxam eſſe faciendam, nec extorſiones militum volentium ſibi ſolvi pullos gallinacios, aliasque res contra prohibitionem Principis & legis præcepta exportantium, in conſiderationem venire ſubinnuit, allegans Purpurat. *conſ.* 428.

In Regno Neapolitano multos patrias ſedes deſerere & alio migrare, ut quorundam immunitate gravaminum gaudeant & hoſpitandis militibus eximantur, ſcribit author Theſauri Politici *in Relat. de Regno Neapol. fol.* 284.

Imprimis verò hoc gravamen ſentiunt ii, qui ea loca habitant, per quæ vulgò iter ſolent exercitus facere, Da die Päſſe vnnd Landſtraſſen hingehen / Et ſuperat hoc genus extraordinariæ Collationis interdum ordinariam. Verum Bellum, commune malum, multa ſe- 241
cum trahit mala, à ſingulis æquo animo ferenda.

Diverſum ab hoc jure hoſpitandi eſt jus 242
Albergariæ, quod vernacula lingua vocamus Ablager oder Atzung / de quo gl. *in c. præterea. de jure patron.* quod juri Superioritatis cohæret, ut poteſt colligi ex iis, quæ notat Menoch. *conſ.* 302. *num.* 29. Ant. Sola *in conſtit. Sabaud. tit. de jure Emphyt. part.1. gl.4 n.3.* Quò loci tradi- 243
dit, jus Albergariæ fuiſſe onus ſeu ſolarium conſuetum præſtari Comiti Provinciæ eunti ad Caſtra & loca Provinciæ ad audiendum querelas Subditorum contra Officiales Quod etiam reſpondit Olrad. *conſ. 98. pr.* Bertrand. *conſ.* 179. *n.3.* Domin. Card. Tuſc. *in pr. concl. lit. A. concl.* 250.

Quemadmodum & jus hoſpitandi Regalibus adnumerat poſt Bald. Mutius Surgens *in annot. ad tract.* Matth. Ant. Surgens *de Præfect. Prætor.*

Regulariter enim ſoli Principi gratis licet 244
hoſpitia deſignare *l.2. Cod. de metator. l.12.* Bald. *in l. obſervare. 4. num. 2. ff. de offic. Proconſ.* Lopez. *part.4. tit.25. leg.6. verb. de ven. lac. poſt princ.* Knichen. *de territ. jur. c.4. n.* 422. Confer Dn. Beſoldum *conſ.* 118. *p.3.* ubi hanc quæſtionem decidit; An is, qui per longum tempus jure familiaritatis in hoſpitium receptus fuit; poſſit ſibi aſſerere jus, ut in poſterum ſemper admittendus ſit, vel non?

Videtur hoc jus der Atzung (quod Erneſtus 245
Cothman. *conſil.* 38. *n.*173. *vol.3.* jus epulationis ſeu commeſſationis vocat) ad ſimilitudinē procurationis Epiſcopis Diœceſin viſitantibus intuitu cujuſdam ſubjectionis debitæ Dd. *in c. 1. de cenſib. in 6.* Philipp. Portius *conſ.* 194. *num.* 41. à Laicis, ne hac in re deterioris eſſent conditionis, quam Eccleſiaſtici, fortè introductum: vel (quod veriſimilius eſt) à jure erigendi tabernas vel hoſpitandi, quod in Suevia pertinet vnter ſonderbare Ehehafften / pro-

ut etiam inculcat Additionator ad Martin. Uranii *conſ.* 21.*n.6.lit.A vol.* 2. Quod & mixto imperio non malè adſignatur, poſt me Martin. Mager. *in tract.* incompatabilis eruditionis *de advoc.armat.cap.*10.*n.*264. Et dixi *ſupra c.*1.*n.*109. Videatur idem Magerus *d. cap.* 10. *n.* 299. *& ſeqq.* ubi de Albergandi juris abuſu in Monaſteriis graviſſimè diſſerit, eaque non ad canes aut equos alendos, aut famulitii aulici voracitatem explendam; ſed ad cultum divinum inſtituta; Hoſpitationisque nimiæ avertendæ modum argutum & feſtivum per Herboldum Abbatem Muthartenſem excogitatum & uſurpatum fuiſſe commemorat; plura de hoc Abbate adducens è Martini Cruſii *Annal:b.Svevic.part.*3.*l.*7.*c.*4.

246 Inſuper ex prætacto & jacto fundamento deducitur, ſi contribuendum ſit pro ſolvendo ſolario cuſtodibus meſſium, paſtuum aut animalium, quod debeat imponi Collecta, per capita, conſiderata cauſa, iis duntaxat, qui utilitatem percipiunt ex Cuſtodia ſive exemti ſint, ſive non Florez *d.q.*21.*n.*116.*&* 119. Siccum proviſio Salarii Prætorum, Medicorum ac cæterorum Officialium munus perſonale reſpiciat, illius diſtributio per capita fieri debet Lancellot. Gall. *conſ.* 59.*n.*4.

247 Pari ratione, ſi pro ratione viciniæ arcendi & extinguendi incendii cauſa, ædes unius atque alterius civis nondum incenſæ, ne ignis latius ſerpat, fuerint dirutæ, omnes vicini pro reparatione illarum ædium in commune contribue-

248 re & damnum reſarcire tenentur. Quemadmodum in actu mercium pro ſalvanda nave, hi, qui merces ſuas adhuc ſalvas habent, aliis damnum paſſis adjumento & ſubſidio eſſe debent, *l.*1.*& 2.ff.ad L.Rhod.de jact.* Et in ſpecie ita concludunt Bart. *in l.ſi alius.§.eſt & alia.ff. quod vi aut clā.& in l.de uſu.ff.de var.& extraord.cognit.* (ubi haut multum abſimilem inque hoc turbato rerum ordine uſu frequentem quæſtionem proponens per eandem legem decidit; Quod ſi adveniente exercitu, potiſſima illius

249 portio, in prædio unius, & non in prædio alterius collocetur, quæ tamen per plura prædia diſtribui debuiſſet, omnes illius vicini contribuere teneantur; eaq́ue in re Guilielmum Benedictum ſequacem habet *ad c. Raynutius verb.domum.n.*28. *de teſtam.* (Bald. *conſ.*941.*lib.*4.*& in d.l.*2.& alii, quos refert & ſequitur Gail. 2.*obſ.*24 *n.*5.Cujac. *lib.* 34. *Pauli ad Edictum fol.* 183.Coler. *conſ.*1.*n.*127.Johan. Kœppen. *lib. deciſ.q.*36.*n.*17.*&* 18.Johan.Bapt. Coſta *conſ.* 51.*n.*10.Gallia *conſ.*1.*n.*36. Stephan.Gratian. *l.*1.*diſcept.forenſ.*354.*n.*40.*& ſeqq.* ubi rectè citat Mant. *ſingul.*351.qui illud intelligit de jure, licet de conſuetudine dicat, non teneri vicinos ad damnum reſarciendum.

250 Neque aliqua actio poteſt dari contra deſtruentem: Quia ſi quis deſtruat ædificium vicini orto incendio, cauſa defendendi domum ſuam, dolo caret, nec tenetur naturaliter, nec civiliter ad ſatisfactionem damni *l.*3. §. *Quod Prætor.ff. de incend. ruin. & naufrag.* Cravetta *conſil.* 319.*num.* 6. *in fin.* Menoch. *conſil.* 107. *num.* 6. *&* 9. Quò loci multis ſimilibus comprobat circa eos, qui officio ſuo funguntur, quod non poſſint dici facere animo alium damnificandi. Et prædicta concluſio maximè procedit, ſi is, qui cauſam dedit incendio, non eſt ſolvendo vel inhabilis ad conveniendum Alex. Raudenſ. *deciſ.Piſan.*6.*n* 58.*in fin.& num.*62.Farinac. *in prax.crim.q.*110.*num.*151. *&* 152. Liberantur tamen hoc caſu vicini à contributione, quando probatur, quod omnino domus illa cauſa vitandi incendii deſtructa, fuiſſet combuſta Gratian. *dict.loc.numero* 43.*& ſeqq.*

Elicitur ex prædicto theoremate & illud; 251
Pro ſolvenda pœna, quam delinquendo incurrit Univerſitas, eos tantum teneri qui delictum perpetrarunt, aut ei conſenſerunt, aut ratum habuerunt. Neque enim hoc caſu totus ordo, totque alii innocentes ſunt mulctandi, aut paucorum error communi innoxiorum ſupplicio expiandus, & quaſi ob unius Judæ 252
proditoris crimen totum Apoſtolorum collegium plectendum, per text. *in l.*1.§.1. *ff. de magiſtr.conven.* Bart. *in l.aut facta.§.nonnunquam.n.* 8 *& §.fin.ff.de pœn.* ubi dicit, quod quando univerſitas condemnatur pro aliquo delicto, ab univerſitate commiſſo, illi, qui non deliquerunt, non debent contribuere de jure in ſolutione collectæ pro hac cauſa impoſitæ: Et ait Bart. ibi, ſe hoc vidiſſe in quadam ſententia Imper. Henrici, Tobias Nonius *conſ.*46.*n.*1.*&* 3.Natta *conſ.*157.*n.*5.*& conſ.*215.*num.*6. Cacheran. *deciſ.* 90.*n.*9. Surd. *deciſ.* 275.*n.* 6. *& ſeqq.* Nicol.Loſæus *de jure univerſit. p.* 3.*c.*9. *n.* 20.*& p.*4 *c.*1.*n.*34. Johan. Bapt. Coſta *de rat. Ratæ.q.*8.*num.*12.Florez *d q.*21.*n.*85. Meiſchner. *deciſ.Camer.*27.*n.*16.*tom.*4.

Etenim ad hoc, ut ab univerſitate vel Civitate delictum commiſſum vel mandatum eſſe 253
dicatur, ante omnia requiritur, ut convocatâ Civitate vel Civibus per ſonitum Campanæ vel tubæ vel alium modum conſuetum deliberatè, conſulto & communicato conſilio delictum perpetratum, paxque publica violata ſit, in tantum, ut non ſufficiat totam civium multitudinem, etiam explicato & levato vexillo vim publicam inferre, niſi convocationis ſolennitas præceſſerit, & unanimi conſenſu, atque in forma Univerſitatis arma ſumpſerint vel ſumere mandarint: aliàs verò non ut univerſitas, ſed ut ſinguli feciſſe aut mandaſſe dicantur.

Ideoque acturus ſuper violata pace publica contra univerſitatem, diſertis verbis in Libello narrare debeat qualitatē legitimè factæ convocationis, delictum nimirum ab univerſitate communicato conſilio, Civibus vel multitudine, ſonantibus campanis more majorum convocatis, commiſſum eſſe, eamque qualitatē juris ordine ſervato poſtea luculenter probare, & niſi teſtes in ſpecie de legitima convocatione fidem faciant, puta, delictum in forma Univerſitatis perpetratum eſſe, tum Actor non obtineat, propterea quod aliud ſit, homines univerſitatis feciſſe, & aliud ipſam,

Univerſi-

Univerſitatem feciſſe, per ea quæ firmat Gail. *l.2.de pac.publ.c.9.n.*47.*&* 8. Noviſſimè Thomas Maullius *tract.de jurib.inter Domin. & Subdit.tit.9.n.*12.

Minores itaque 25. annis, Mulieres, Clerici, Senes, infirmi & Abſentes in partem hujus oneris pro delicto expiandi, non ſunt vocandi. Borgnin. Cavalc. *decif.22.ordine 68.n.12.& 13. part.2.*

254 Quod ſi univerſitas imponit Collectam pro quaſi delicto per ipſam commiſſo, velut pro æſtimatione damni dati in ejus territorio, certè ſi is, qui damnum paſſus ſit de eadem Univerſitate, contribuet etiam ipſe ad ſolutionem Collectæ pro Rata, ad quod allegari poteſt elegans text. *in l.1.& 2.§.1.ff.ad L. Rhod. de jact.* ubi omnium contributione ſarciri æquum eſt, quod pro omnibus factum eſt D. Marta *tr. jurisd.p.4. cent.1.caſ.96.n.*12.

Et idem generaliter dicendum eſt in quovis Creditore Reipubl. ut ſcilicet, ſi etiam muni-
255 ceps ſit, pro ſua parte unâ cum aliis contribuat: Nam ſi & Contributio facienda eſt inter municipes pro ſolvenda pecunia, quæ uni ex civibus debeatur, perinde Creditori pars ea imputabitur, quam pro ſuo capite ſolvere debet, ac ſi alius Creditor proponeretur, tanquam qui ſui ipſius Creditor & debitor ſit diverſis reſpectibus. Cum fieri nequeat, ut quod ab Univerſitate debetur, non afficiat omnes qui ex univerſitate ſunt, non quidem tanquam ſingulos, ſed tanquam univerſos: poſt Bart. Bald. & Caſtrenſ. Loſæus *d. loc.numero* 21. *& p.4.c.1.in fin.* Bapt. Coſta *de rat. Ratæ quæſt.* 80. *num.*3. Florez *d.q.*21. *num.* 172. *per l. ab omnibus.* §. *ſi Titio. ff. de legat.* 1. Noviter & pulcrè Ant. Faber *d. lib. 9. tit. 29. definit. 27. per tot.* ubi ita in Senatu Pedemont. judicatum teſtatur.

Imo & à Contributione, quam pro ſolutio-
256 ne ſumptuum litis fieri neceſſe eſt, Victorem municipem haut immunem fore tradit Parpal. *in l.placet.C.de SS.Eccl.* Cavalcan. *d.decif.* 22. *n.* 20 *pag.*2. Ant. Fab. *d.loc.* & Bapt. Coſta *d. q.* 80. *num.*1.

Quorum opinio duabus rationibus fulciri poteſt. (1) Si enim communitas aliunde haberet, unde ſolvere poſſet huic Creditori, puta ex bonis Univerſitatis, certè conſtat, quod ſatisfaciendo ex illis bonis (prout ſatisfieri poſſet) pars iſtius particularis civis in Contributione veniret. Ergo deficientibus bonis communibus, cum neceſſario ad Collectam deveniendum ſit (prout dixi *cap.*15.*num.* 114.) videtur hunc particularem tanquam municipem, poſſe Collectari & pro parte ſua teneri.

Accedit ſecunda ratio: Si communitas vi-
257 ctoriam litis cum ſumptibus reportaſſet, utiq; potuiſſet condemnatus poſt ſolutionem ſummæ pro Expenſis taxatæ, petere, ut pecunia illa divideretur inter illos de communitate, vel ut in rem communem expediretur, ſicque ille partem habuiſſet, licet condemnatus & victus arg. eorum quæ firmat Bart. *in lib.ab omnib.* §. *ſi. Attio.n.*3 *ff.de legib.*1. Ergo ut contrariorum ſit eadem diſciplina, in partem condemnationis contribuere debet, licet vicerit.

Verum hiſce non obſtantibus, verius & æquius cenſet Joan Grivell. *decif. Dolan.* 69. *n.* 6. 258
hunc non teneri: alias ipſe vincens litis Expenſas quas obtinuit, ſibi ſolvere pro parte teneretur, quod quodammodo abſurdum eſſet & contra *l.properandum.*§.*ſi autem alterutra C.de judic.* Cumque hæ Expenſæ in pœnam temeræ litigationis adjudicatæ ſint, debent cedere aliorum damno, & ejus lucro, qui obtinuit, absque ulla diminutione neque directo neque per indirectum *per lib. id quod pœnæ. ff. de ſolut.*

Et pro hac opinione, quam Antibol. Bertrand. & alii à Grivello relati propugnant, egre- 259
giè facit Panormit. *in c.cum inter Canonicos extr. de Elect. & elect. poteſt n.6. in fin.* ubi poſt gl. *ait*: Quod quando eſt diſſenſio inter illos de capitulo ſuper juribus capitularibus, ſi litigat major pars adverſus minorem; major illa pars poteſt conſtituere procuratorem, qui habebit Expenſas à Capitulo. Nam hoc appellatur Capitulum, ubi eſt major pars: Et in dubio præſumendum eſt pro majori parte, donec minor oſtenderit cauſam legitimam contra majorem. Sed ſi lite finitâ judicatum ſit majorem partem injuſtam cauſam foviſſe, debet (*inquit*) ſatisfacere de proprio.

Sæpiſſimè de eo quæri ſolet; an damna, impenſæ & ſumptus æque, ac Collectæ & con- 260
tributiones, quæ cauſa belli factæ fuerunt, quique ex militum tranſitu, hoſpitatione, aliaque ejus occaſione erogatæ ſunt, nō tantum ad eos, qui paſſi ſunt, ſed ad totam Univerſitatem ſpectent, adeo ut ſinguli & omnes de Univerſitate partem ſuam pro viribus agnoſcere teneantur, & quod ab uno vel altero expenſum eſt, ab iis repeti poſſit?

Prima fronte dicendum videtur; ſumptus illos & damna quemque, extra Collectas Univerſitati indictas, ferre debere, nec ullam propterea adverſus convives actionem habere: Eo, quod (1) bellum adnumeretur caſibus fortuitis *lib.* 18. *ff. Commod.* Cardinal. 261
Thuſc. *pract. concl.* 427. *verb. fortuitus caſus*, *numer.6.* quos nemo præſtare tenetur, nec à quopiam illorum eventum ſarcire æquum eſt 262
*lib.contractus in fin.*23 *ff.de de R.I.lib.quæ fortuitis, C. de pign.act. lib. in ratione* 30. *pr. ff. ad L. Falcid.* Johan. Philip. Montiſpelienſis *conſil.* 15.*numer.*3.*& conſil.*45. Pacian. *conſil.*84.*num.* 18. Alduin. *conſ.*19.*num.*58. Trentacinq. *lib.*3. *reſolut.tit.*27.*num.*1. Farinac. *conſil.*60.*n.* 117. *lib.*1.

Niſi culpa aut dolus præcedat caſum fortuitum, aut vim majorem: Nam tunc de caſu aut 263
vi culpoſus tenetur, Montiſpel. *conſ.* 45.*n.*44. Pacian. *conſ.*85.*n.*89. Cæſ. Manent. *conſ.* 84. *n.* 2. Sixtin. *conſil. Marpurg.* 20. *numer.* 22. *&* 28. *vol.*2.

Qua ratione Statuta quempiam ad emen- 264
dationem damni arctantia, cum à jure communi & æquitate degenerent, non comprehē-

dere caſum fortuitum, reſponderunt Bald. *conſ.* 174 *n.2. verſ. ſi vero incendium. vol.* 2. Roman. *conſ.* 7. *num.* 8. *vol.* 4. quos rectè refert & ſequitur Cardinal. Thuſc. *pract. concl. in lit. S. concl.* 498.

265 Hiſce accedit quod bellum æquiparatur peſti, quæ non nocet, niſi tacto; & tempeſtati, grandinibus ac flumini, quod iis, quos non ferit, non nocet, poſt Purpuratum *conſil.* 428. *n.* 70. Gaſpar. Theſſaur. *q. forenſ.* 73. *n.* 6.

266 Secundò facit huc text. *in l.* 2. §. *ſi navis. ff. ad L. Rhod. de jactu*; ubi JCtus è L. Rhodia, quæ tamen æquiſſima nititur ratione, contributionem fieri debere negat, illarum rerum, quas prædones abſtulerunt, licet in eadem fuerint navi: Ita quoque noſtro in caſu licet in eadem ſint Univerſitate, interim tamen damnum non ad alios, quàm qui paſſi ſunt ſpectabit.

267 Tertiò Conductor excuſatur, ſi exercitus feneſtras & cætera ſuſtulit *l.* 13. §. *exercitu. ff. locat.* Et in *l.* 15. §. 2. *ff. eod.* dicitur, quod dominus, & non colonus, damnum, quod incurſus hoſtium facit, præſtet. Ex quo manifeſtum fit, quod damnum pertineat ad Dominum, qui paſſus eſt, nec ab alio concive repeti poſſit, cum hic conductor fuerit etiam civis, & adhuc ſingulariter obligatus, & tamen non tenetur Domino quicquam contribuere.

268 Quartò nulla hoc caſu ſubeſt obligatio. Nã exercitui tranſeunti nullo jure debentur ejusmodi ſumptus; etiamſi ſint Imperatoris milites vel nomine Imperii collecti *tot. tit. C. de ſalgam. & tot. tit. C. de metat. & epidem.* Novell. 130.

269 Ord. Camer. *p.* 3. *c.* 15. adeò ut nec à volentibus hoſpitibus etiam milites quicquam accipere poſſint *l. unic. C. de ſalgam. hoſpit. non præb.* Ideoque ſi quid per milites à Subditis quibusdam exactum eſt, illud non debitum fuit, & delictum, pro quo alii non tenentur. Et qui læſi ſunt, vel ſibi imputent, vel ab aliis repetant, qui acceperunt, non à Tertio, ut qui innocens

270 eſt, nec quicquam debet. Nullum enim convenire poſſum, qui mihi non eſt obligatus, vel rem meam tenet. A licet ob factum vel culpam communitatis ſolviſſent, tamen injuſtè & indebitè eſſet illud factum: Ergo repetitio ceſſat Gaſpar. Theſſaur. *d. quæſt. forenſ.* 73. *n.* 3. *per l. ſi per imprudentiam. in princ. ff. de evict.* Nec etiam ratione communionis hæc damna repeti poſſunt à concivibus, quia ſcilicet rei communi non fuerunt illata, ſed rebus propriis. Quod autem ſocius in re propria & non com-

271 muni patitur, de illo ſocium obligatum non habet, nec in actionem communi dividundo vel pro ſocio deducere poteſt. text. *in l. cum duobus.* 52. §. *quidam* 15. *ff. pro ſoc.* Fachinæus *l.* 2. *controverſ. c.* 95.

Ex quibus concluſivè aſſerendum videtur, quod ſi ſingulares perſonæ, vel etiam pagus unus vel alter, ratione hoſpitationis, tranſitus & aliorum ſumptuum bellicorum, damna paſſi ſint, illud his ipſis ſolum, & non aliis Civitatibus, villis vel pagis, vel aliis ſingularibus, qui ejusdem ſint Satrapiæ vel Præfecturæ, impu-

272 tari debeat, prout in ſimili de capto ab hoſtibus pro facto ſuæ communitatis, quod is à communitate non debeat relevari, reſpondit Gaſp. Teſſaur. *d. deciſ.* 73. *n.* 6. ita judicatum referens.

Verum hæc nihil impediunt, quo minus 273
in contrariam ſententiam eamus ac juri & æquitati magis conſentaneum pronunciemus; omnia ſcilicet illa damna, quæ Ditioni ſive Præfecturæ alicui per exercitum in tranſitu & hoſpitationibus, Durchzügen vnd einquartierungen / illata ſunt, ab omnibus ejus Ditionis incolis pro Rata & Quota ſarciri debere.

Præmittendum verò eſt, ſi fortè unius vel alterius ſingularis perſonæ, vel etiam culpâ unius pagi vel communitatis damnum tale acciderit, vel illatum fuerit, quod tunc illud commune eſſe non debeat; ſed illius cujus culpâ accidit. Damnum enim, quod quis ſuâ culpâ 274
ſentit, ſibi imputet, nam ſentire non videtur *jurib. vulg.* Cum noxa caput ſequatur §. *omnis.* 5. 275
Inſt. de noxal. act. l. crimen. ff. de pœn. l. 18. *ff. de furt. lib.* 74 *ff. de R. I.* Althuſ. *lib.* 2. *Dicæolog. cap.* 7. *num.* 34.

Idque maximè procedit, quando cæteri de Univerſitate talis culpæ vel doli participes ſunt. Quo caſu, ſi particulares quidam de communitate damnum, ob tranſitum & hoſpitationem militum, paſſi ſint, ii à cæteris concivibus & ſociis doli vel culpæ participibus ſumptus & expenſas nequaquam repetere poſſunt. Cum juris ſit expeditiſſimi; 276
ſi duo dolo malo fecerint, quod de dolo invicem non agant *l. ſi duo. ff. de dolo l. ſi domum. inf. ff. de contrah. empt. lib. de viro, & ibi* Petr. Barboſa *ff. ſol. matrim.* in qua paria delicta mutuâ 277
compenſatione tolluntur *l. cum mulier. ff. eod. l. ſi. alius.* §. *belliſſimè. ff. quod vi aut clam. lib. ex facto. inf. ff. de negot. geſt.* Celſ. Bargal. *tr. de dolo lib.* 6. *arg.* ... *numer.* 1. *& ſeq.* Et dolus impediat, ne unus habeat regreſſum contra ſocios doli participes: Etenim ſi unus ex 278
ſociis obſtrictis in ſolidum conventus totum ſolverit, repetit à ſociis, *l. in rem communem.* ubi Bald. *C. ſi. cert. petat.* Bart. *in lib. reos. in* 4 *quæſt. numer.* 5. *ff. de duob. Reis.* Sed ſi omnes dolo fecerint, vel plures, & ex his unus vocatus in judicium ſolidum præſtiterit, nullam habet contra Socios actionem: Cum etiam à 279
pluribus dolus in ſolidum commiſſus intelligatur, Alciat. *in lib.* 4. §. *Cato. numero* 90. *ff. de V. O.* Celſ. Bargal. *d. tr. de dol. lib.* 4. *c.* 4. *numero* 15.

Hinc rei turpis & illicitæ nullum mandatum, nullam Societatem conſiſtere *l. ſi remunerandi.* §. *rei turpis. l. ſi vero non remunerandi.* §. *ſi adoleſcens. l. ſi mandavero.* §. *qui ædem. ff. mandat. lib. ſi à reo.* 20. §. *fin. ff. de fidejuſſ. lib.* 35. §. 2. *ff. de contrah. empt.* Weſemb. *in parat. ff. mandat. numer.* 5. Nicol. Reuſner. *conſ.* 19. *numero* 45. *& ſeq. volum.* 3. Natt. *conſil.* 438. *numero* 32. 280

Ideoque neque obligationem, neque conſequenter actionem inde oriri poſſe, textus eſt ele- 281

eſt elegantiſſimus *in lib.* 1. §. *nunc tractemus. ff. de tut. & ration. diſtrah.* Cujus verba aurea appellat Celſus Bargal. *d. l.* 4. *c.* 4. *n.* 36. Planè (*inquit ICtus*) ſi ex dolo communi conventus præſtiterit tutor, neque mandandæ ſunt actiones, neque utilis competit: Quia propii delicti pœnam ſubiit; quæ res indignum eum fecit, ut à cæteris quid conſequatur doli participibus. Nec enim ulla ſocietas maleficiorum, vel communicatio juſta damni ex maleficio eſt. *Hactenus ICtus.*

282 Nemo quoque conſequitur de improbitate ſua actionem, Bargal. *d. tr. lib.* 6. *reg.* 48. *n.* 3. ubi textus allegat.

283 Hinc generaliter proditum eſt, indemnitatis promiſſionem in maleficiis locum non habere, Bart. *in d. l. ſi à reo* 20. §. *fin.* per illum text. *ff. de fidejuſſ.* Ant. Sola *in conſtit. Sabaud. rubr. de falſ. gl.* 5. *n.* 10. Petr. Gregor. *Syntagm. jur. univerſ. l.* 27. *c.* 5. *n.* 12. *& ſeq.*

Sed & doloſi excipientis condicio melior 284 eſt, quàm doloſi agentis, poſt Innoc. Flamin. de Rub. *conſ* 42. *n.* 12. *l.* 2. Quam in rem eſt text. *in l. apud Celſum* 4. §. *Marcellus* 13. *ff. de dol. mal. except.* ubi Marcellus *ait*, adverſus doli exceptionem, non dari Replicationem doli. Labeo quoque in ea opinione eſt; Ait enim, iniquum eſſe, communem malitiam petitori quidem præmio eſſe, ei verò, cum quo ageretur, pœnæ eſſe; Cum longè æquum ſit ex eo, quod perfidè geſtum eſt, actorem nihil conſequi. *Hactenus verba textus.*

Extra hunc caſum igitur, ubi ſcilicet per unum vel plures damnum acceleratum vel ab accelerantibus ſolum ferendum eſt, peræquatio juxta æs & libram inſtituenda eſt, ut de hoſpitationum expenſis latè conſuluit Bertrand. *conſ.* 57. *l.* 3. *part.* 1. relatus à Gaſp. Teſſauro *q. forenſ.* 93. *n.* 7.

Secundò advertendum eſt; Si ſpecialis con-285 ſuetudo & obſervantia, vel etiam Statuta, Edicta & Proclamata, ejusmodi ſumptus & expenſas militares æqualiter diſtribuentia, ac communitates ad reparationem damnorum in earum confinibus datorum diſtringentia adſint, hæc de jure valida, & ſervanda eſſe; prout pluribus adductis probant & communem dicunt Jaſon *in l. de quibus. n.* 56. *& ſeq. ff. de legib.* & alii quos recenſet Cacheran. *deciſ.* 58. *n.* 18. Berous *conſ.* 213. *n.* 2. *vol.* 3. Menoch. *de A. I. Q. caſ.* 345. *n.* 15. *& ſeq.* Horat. Carpan. *ad Statut. Mediol. p.* 2. *caſ.* 375. *num.* 11. *&* 12. Petr. Caball. *reſolut.* 1. *criminal. caſ.* 149. *n.* 15. *usq. ad n.* 32. Stephan. Gratian. *tom.* 3. *diſcepat. forenſ.* 469. *n.* 1. 2. *& ſeqq.*

286 Idem judicium eſto, ſi conventio & pactum inter communitates & homines ejusdem Ditionis vel Præfecturæ de damnis hiſce conferendis & exæquandis exiſtat. Quo caſu conventio pro lege ſervanda eſt *l.* 1. *ff. de pact. cum ſimilib. vulgatiſſ.*

His ſic præmiſſis ſuccedit Quartus caſus; ut ſcilicet etiam ſemotâ culpâ vel dolo, excluſâ quoque cõſuetudine vel Statuto, Collecta imponatur & contributio fiat æqualiter; eò, quod (1) Collectas pro defenſione & conſervatione 287 patriæ uniformiter omnes, quicunque illi ſint, teneantur ſolvere; naturâ ad hoc omnes impellente *l.* 2. *ff. de juſt. & jur. l.* 1. §. *generaliter. ff. de ventr. in poſſ. mittend.* Neque adverſa fortuna ſejungere poteſt, quos ſecunda conjunxit. 288 Quando igitur milites tranſierunt, hoſpitia acceperunt, pro ſalute totius patriæ, etiam ab omnibus particulares damnum paſſi ſublevari, & onera pro ratione Ratæ & Quotæ æqualiter ſuſtineri debent.

Secundò hanc deciſionem corroborat text. 289 *in l.* 2. §. 3. *ff. ad L. Rhod. de jact.* ubi, ſi navis à prædonibus redempta fuerit, omnes conferre debent. In hoc caſu nemo prædonibus, nec univerſa navis quid debebat: interim tamen ex æquitate naturali quæ legem Rhodiam ſuſtinet *lib.* 11. *ff. de eod.* ſi unus ſolvit, omnes retribuere debent. Pari ratione tota Satrapia vel Præfectura, ſi ipſi tale periculum ab hoſte immineat, illis, qui ſoli ſuſtinuerunt, contribuere tenentur, ne incendiis, homicidiis & devaſtationibus omnia 290 perderentur. Planè, ut eo caſu, quando pro ſalute viciniæ, arcendi & exſtinguendi incendii causâ, ædes unius atque alterius civis nondum incenſæ, ne ignis latius ſerpat, fuerint dirutæ, omnes vicinos pro reparatione illarum ædium, in commune contribuere & damnum ſarcire ſupra *hoc c. n.* 247. & 250. probavimus.

Similiter & pro Tertio ei, qui alieno odio 291 prægravatus, & (ut Dd. loquuntur) repræſſaliatus eſt, pro ſua indemnitate contra illum, cujus cauſa repreſſaliæ fuerunt decretæ, actio tribuitur; *lib. nam & Servius. in princ. ff. de negoc. geſt.* In quam rem & alios textus Menoch. *conſil.* 244. *num.* 58. *& ſeqq. & num.* 59. Doctores quàm plurimos retulit; Quibus ego addo Alexand. *conſ.* 147. *numero* 2. *vol.* 2. Ruyn. *conſil.* 107. *num.* 3. *&* 11. *vol.* 5. Nicol. Everhard. *præf. conſ.* 4. *n.* 4. Franciſc. Caldas *conſ.* 23. *n.* 17. Bertazzol. *conſ. criminal.* 288. *n.* 3 Burſat. *conſ.* 345. *n.* 56. Surd *conſ.* 12. *n.* 41. *& deciſ.* 326. *n.* 24. Simon Piſtor. *conſ.* 13. *n.* 13. *poſt conſilia* Modeſt. Piſtor. *vol.* 1. Afflict. *ad conſtit Regn rubr.* 8. *l.* 1. *n.* 42. Cæſ. Urſill. ad eundem Afflict. *deciſ.* 265. *n.* 110. Franciſc. de Claperiis *in cent. deciſ. fiſcal. cap.* 14. *quæſt.* 2. Coler. *de proceſſ. execut. p.* 1. *cap.* 2. *numero* 386. Joan. Bonifac. *tr. de furt.* §. *animo lucri. num.* 57. Heig. *lib.* 1. *quæſt. jur. quæſt.* 12. *numero* 65. qui plerique voluerunt, repeti poſſe non tantum, quod ſolutum eſt, ſed etiam damnum acceptum & Intereſſe; Hactenus tamen 292 quatenus contra fas & æquum repræſſalias cõceſſas fuiſſe, non doceatur arg. *d. l. ſi per imprudentiam. ff. de evict. l. ſed ſi de damno. ff. locat. conduct.*

Idque in ſpecie tradidit Ægid. Boſſius *in pract. tit. de damno dato, n.* 8. Ruyn. *d. conſ.* 107. *n* 11. *vol* 5. Cæſ. Urſill. *d. l. num.* 111. Nam, *inquit Vrſillus*, ſi aliquis mihi exiſtit injurioſus, non ego propria authoritate alteri debeo inferre 293 injuriam.

Quæ ſententia etiam placuit Nicolao Morono

tono *de fide & pace quæſt.* 154. *numero* 3. Mynſing. *cent.* 6. *obſ.* 1. *numero* 10. Heig. *d. quæſt.* 12. *num.* 66. Petro Santernæ *de aſſecurationibus & ſponſionibus pag.* 4. *num.* 34. *in fin.* Franciſc. Vivio *lib.* 1. *opin. com.mun. opin.* 86 *num.* 1. qua de cauſa ut ad repræſſalias deveniri poſ-
294 ſit, inter cætera requiritur, quod de Subditi debito de jure gentium vel juſtitia petitionis ſuæ adpareat. Burſat. *d. conſ.* 138. *num.* 21. Camill. Borell. ad Petr. Bellugæ *Specul princip.* § *jam ſupra. verſ. repræſſaliis verb. declara hanc limitationem.*

295 Quartò confirmatur hæc affirmativa deciſio ex eo, quod in damno injuſto à militibus dato juris ſit, ut hoc à communitate emendetur, prout in individuo & punctualiter determinant Dd. à Gaſp. Teſſauro *d. quæſt.* 93. *ſub. n.* 2. recenſiti:

Quibus accedit Garzia Maſtrillus *deciſ. Sicil.* 164. *n.* 14. 15. & 16. *l.* 2. *ubi ait*, damnum hoc, quod, ob adventum exercitus, unus plus altero ſolvit, dici publicum, licet obveniat particularibus perſonis, & per adæquationem repeti & ab omnibus reſarciri debere; refertque ita in ſupremo Regni Siciliæ Tribunali judicatum fuiſſe.

296 Quintò ſententia hæc maximam ſapit æquitatem, quæ vel inde elucelcit, quod inter hos concives & Subditos ſit ſocietas quædam, & illis tanquam in Societate & Communitate exiſtentibus &, ut univerſis, non verò ut ſingulis, hoſpitationes aliaque onera imponerentur.
297 Heic ergo locum habet, quod univerſitas juſſa eſt, & debet, ſinguli non debent *l.* 7. *ff. quod cujusq; univ. nom.* Et periculum & damnum pertinet in communi ad ipſos ſocios, niſi quis ex illis ſit in culpa vel dolo, uti ſupra dictum fuit: Idcoque ſi communitas quorundam particularium damno ſublevata, & majus damnum evitatum eſt, meritò juxta L. Rhodiam contribuere & damnum ſarcire debet. Vide ſupra *hoc c. n.* 248.

Etſi verò per adductas hactenus Decidendi Rationes, deciſionis noſtræ veritas ſufficienter demonſtrata ſit; tamen ne quis propter objecta initio dubitandi argumenta, à recto juris tramite diſcedendi cauſam habeat, non gravabimur ad ſingula nominatim reſpondere.

298 Primò igitur non adverſatur præmiſſæ Deciſioni, quod fortuitum belli caſum nemo præſtare teneatur. Nam hoc verum eſt, quando caſus fortuitus Subditos & cives, ut ſingulos, & unum vel alterum, tangit; Secus, ſi tota Univerſitas, & ita omnes tacti ſint: Quo caſu, licet unus vel alter ſolverit, tamen non tantum pro ſe, ſed & reliquis ſociis ſolvit; propterea que ſecundum Rationes Decidendi repetendi jus
299 habet *d. l. nam & Servius. ff. de negoc. geſt.* & damnum ſocietati illatum, vel quod quis pro com-
300 munitate paſſus eſt, ab ea recuperare poteſt. Cauſſa quippe harum contributionum extraordinariarum, ſumptuum & expenſarum militarium, fuit communis Neceſſitas & Utilitas. Idcirco enim hoſpitationes datæ & erogatio-
301 nes factæ fuerunt, ne ſcilicet tota patria devaſtaretur, quare cum ita ſint damna pro conſervatione totius patriæ & Communitatis perpeſſa, à patriæ civibus eadem refundi omninò convenit.

Secunda ratio è *l.* 2. §. 3. *ff. ad L. Rhod. de jactu* deſumpta potius confirmat, quam infirmat ſententiam affirmativam. Nam ex eodem §. contraria opinio fulcitur. Ita enim 302
JCtus diſtinguit. Aut utilitas communis eſt, & damnum commune eſſe debet: aut non eſt communis, & damnum illius erit, qui paſſus 303
eſt. Priori caſu omnes contribuere jubentur; poſteriore non. Si enim tota navis redempta eſt, communis eſt utilitas: & meritò omnes ad redemptionem obſtricti dicuntur: Si verò quorundam res tantum ablatæ ſint, nullum commune periculum, nulla communis utili- 304
tas eſt: Ergo illorum tantum, quorum res fuerunt, damnum eſſe debet.

Applicando nunc ad noſtrum caſum: Commune fuit periculum: Niſi enim hoſpitationes, cibaria, pecuniæ præbitæ fuiſſent, tota Univerſitas rapinæ, incendii & devaſtationis periculo obnoxia fuiſſet, à quo cum per aliquos ſit redempta, meritò ipſis precium & damna refundi debent, Nec enim particularibus perſonis, ut ſingulis, ſed toti Univerſitati, talia damna illata fuerunt.

De quo in præſenti hypotheſi tantò minus ambigendum, quod juris ſit manifeſti, ſi Ter- 305
tius quiſpiam (nedum concivis & ſocius) ad damni reparationem ab alio quodam factam ex hominis vel juris diſpoſitione conveniatur, quod tria pro ſubſtantia Damni & Actionis deſuper proponendæ neceſſariò probari debeant; (1) quod Tertius is, qui convenitur, damnum avertere potuerit; (2) quod revera Actoris patrimonium diminutum ſit; & (3) quod damnificatio aliunde, quam à Tertio illo, damni ſui reparationem & emendam habere non poſſit: Quæ omnia & ſingula heic concurrere nemo inficias ibit.

Nihil etiam momenti adverſativi habet tertia Ratio dubitandi, utpote quæ noſtrum ca- 306
ſum non attingit, & à diverſis procedit. In adductis enim textibus *l.* 13. & *l.* 15. *ff locat.* non quæritur; an damnum ab exercitu transeunte illatum ſit commune & refundendum ab Univerſis: ſed an conductor teneatur locatori refundere? & hoc negatur. Inde tamen non ſequitur; Ergo locator ſolus ferre tenetur. Nam ob alias rationes communitatem teneri demóſtratum eſt.

Quartum inſuper argumentum plus coloris, quàm difficultatis habet. Nam quod aſſeritur, nullam hoc in caſu inter communitatem & damnum paſſos adeſſe obligationem, falſum eſt; Cum pro rebus Univerſitatis damna illa impoſita fuerint, & non reſpectu ſociorum, & ſupra probatum eſt. Neque enim Titio vel Sempronio, ut Titio, ut Sempronio, vel quà talibus, hoſpitationes, cibaria & expenſæ injunctæ fuerunt; ſed Univerſitati: Unde eum, qui ſolvit plus ſuo debito, re ipſa cæteros ſibi obligaſſe, credendum eſt. Et cum ratione 307

Neceſſi-

Neceſſitatis & utilitatis communis, ac publicæ ſocietas quædam ſit inter concives, damnum vero citra ſocii culpam accidens ſit commune & ab omnibus ſarciri debeat, ſequitur, quod unus ferendo reliquos ſibi obliget.

Nec inde hæc obligatio ex re ipſa & æquitate naturali proveniens impeditur, quod damnum injuſtè ſit illatum, vel hoſpitationes illicitè fuerint exactæ: nam qui præbuerunt, per imprudentiam non peccarunt, ſed juſto fecerunt metu, & ita Univerſitatem ſalvarunt; ita, quod ipſis nihil ſit imputandum.

Et ſanè ſi illi, qui nihil ſolverunt, commodo pacis frui volunt, ſi res ſuas ſalvas retinuerint, ſi tam diu communitatis bonis uſi ſunt, ſique in futurum uti volunt, quid iniquius erit, quam non etiam damna ſentire, & illa concivibus imponere velle? Hoc enim abſurdum dixit JCtus *in l. is qui. ff. de legat. præſtand.*

Quin etiam ſufficit, per vim majorem, Hoſpitationes & Collectas aliasve erogationes fuiſſe imperatas & exactas, & communitatem
308 & Univerſitatem in id conſenſiſſe, ut Collectæ ſolverentur & hoſpitationes præſtarentur, ne tota Univerſitas & communitas perderetur & diriperetur: quæ voluntas licet coacta, tamen voluntas fuit *l. 21. ff. quod met. cauſ.*

Sic nulla voluntas fuit vectorum, cum navis 309
à piratis eſſet capta; & tamen omnes ad redemptionem pro quantitate mercium conferre jubentur *d. l. 2. §. 3. ff. ad Rhod. de jactu.* nulla vera
voluntas, ut merces ejicerentur *l. 1. & 2. ff. eod.* 310
nulla voluntas vicinorum, quod incendium ortum & domus propterea diruta, & tamen conferre tenentur, uti ſupra dictum: nulla voluntas captivorum à Luſitanis; tamen quod unus ſolvit ab altero repetit *l. 21. ff. de negoc. geſt.* Id autem omnes voluerunt, ut navis redimeretur, ut per jactum ſervaretur, incendium reſtinguetur, captivi dimitterentur, & ex hac voluntate & conſenſu obligatio ad contribuendum, & actio in factum vaga & ſubſidiaria vel negociorum geſtorum extraordinaria nata eſt, ut latius explicabitur infra *c. 19 n. 334. & quāplur. ſeqq.*

Denique notandum eſt, teneri omnes Magi- 311
ſtratus in Moneta currente, ſecundum valorem præſentem, ſi is publico conſenſu ſtabilitus & receptus ſit, cenſus penſionesque annuas & multò magis extraordinarias contributiones recipere, nec poſſe aliam probitatem, aut Valorem monetæ in ſuum emolumentum ſtatuere, quàm qui communi lege aut conſenſu ſolutionis faciendæ tempore obtinet, poſt Cominæum Nicol. Betſius *tract. de pact. famil. c. ult. p. 733.*

CAPUT XVIII.

DE EXACTIONE SEU EXSEcutione Collectarum.

SUMMARIA.

1. Collectæ *legitimè impoſitæ paratam merentur executionem.*
2. *In exigendis* Collectis *ſummariè proceditur.*
3. Citatio *non requiritur.*
4. *Quomodo in his executivè proceditur.*
5. *A* Sententia *ſuper debitis fiſcalibus lata, non licet Reo appellare.*
6. *Quod maximè verum, ſi* Collectæ *ex pragmatica quadam ſanctione, lege vel ſtatuto debeantur.*
7. Judex *cum exequitur legem, lex gravat non Iudex.*
8. Gravamen *ubi non eſt, non datur appellatio.*
9. Lite pendente *debitor ad collectarum ſolutionem adigi poteſt.*
10. Appellatio *nullum hoc caſu effectum parit.*
11. Clericos, Nobiles *&c. non relevat, ſi Privilegia à Collectis obtendant.*
12. Fiſcus *ratione Collectarum omnibus Creditoribus præfertur.*
13. Bona Subditorum *Fiſco tacitè ſunt obligata pro Collectis.*
14. *Agri* Eccleſiæ *ſolvunt tributum.*
15. Tacita hypotheca *anterior, præfertur expreſſæ poſteriori.*
16. Bona ſubditorum *tacitè quidem, ſed ſine prælatione ſunt obligata.*
17. Corruptus mos *eſt, quo Domini terrarum ſemper primas habere volunt.*
18. Fiſcus *an ad ſumptus executionum criminalium à ſubditis exigi ſolitos, prærogativâ aliquâ gaudeat?*
19. Executivus proceſſus *non debet fieri ex abrupto, neq; pro libidine & affectione.*
20. Proclama *& ſignificatio, Collectas ſolvendas eſſe, præcedere debet.*
21. Terminus *aliquis debitoribus indulgeri debet.*
22. *In* perſonalibus *condemnatus habet quadrimeſtre.*
23. *In* realibus *in continenti fit executio ſecundùm quosdam: Attamen arbitrio Iudicis hoc potius committendum.*
24. *In* Camera Imperiali *ſolet eſſe tempus ſex ſeptimanarum & trium dierum.*
25. *Apud* Saxones *eſt quatuordecim dierum.*
26. Fiſcus *quando ordinariè vel ſummariè procedat.*
27. Deſcriptio in æſtimo Fiſci *facit veros debitores;*

bitores, niſi intra decennium à deſcriptione appellent.

28 *Pro Collectis ſolvendis* fiſcus *an die feriata rectè agitur.*

29 *Ut* ſummariè *procedatur, requiritur, ut* obligatio Collectarum *præſtandarum ſit liquida.*

30 *Item, ut agatur de* Collectis præſentibus *& necdum perſolutis, non verò de præteritis.*

31 Facta publica *malè expediuntur, quando non ſummariè proceditur, & interim reſpublica periclitatur.*

32 *Similiter requiritur* imminens damnum *publicum.*

33 *Ubi non imminet* damnum, *nil differt Collecta præterita à præſente.*

34 *Si* Reus *habeat Exceptionem, ordinariè proceditur, ſi non habet, ſummariè.*

35 *Iuxta normam formæ pragmaticæ ad amuſsim eſt procedendum.*

36 Cultura agrorum *prohiberi non poteſt.*

37 Agriculturæ *laus.*

38 Agricultores *ab omni vi & invaſione ſecuri eſſe debent.*

39 Pœna *violantium ruſticos.*

40 Agrorum *cultura nemini interdicenda.*

41 Agricolæ *frugibus inſiſtentes, ad onera extraordinaria non ſunt avocandi.*

42 Inſtrumenta aratoria, *Iure pignoris capi non poſſunt.*

43 Mandatum ſine clauſula *obtineri poteſt, contra impendentem agrorum culturam.*

44 Publicè *intereſt, ut agri colantur.*

45 Lite pendente *ſuper inſolito gravamine Exactoris, debitor non cogetur ad integram ſolutionem, ſed tantum juxta ſolitum.*

46 *In quo* Exactor *excedit, non eſt debitor, & exceſſus non eſt ejuſdem naturæ & qualitatis, cujus eſt res ipſa principalis.*

47 *Ab* executione *non appellatur, ſed ab illius exceſſu.*

48 Exceſſus *& cauſa executionis ſpecificè exprimenda.*

49 Refractarii *in præſtandis Collectis, pignoribus captis coercentur, & prædia ex primo decreto occupantur.*

50 Moratoria cautio *non impedit pignoris diſtractionem, ob tributum ſtatuto die non redditum.*

51 Executori *injuſtè faciendo excedenti modum poteſt reſiſti, non tamen vis & injuria inferri.*

52 Collecta *eſt correſpectiva fructuum.*

53 Debitores moroſi *per ſequeſtrationem ad collectationem poſſunt compelli.*

54 Prædia *in æſtimum redacta, à non ſolventibus collectas, auferri & vendi poſſunt: Sunt enim affecta obligationi publicarum collationum, quæ ſemper rei adhæret, & tranſit in quamvis perſonam n.* 55.

56 Differentia *inter tributum & Collectam.*

57 Exactor *an poſſit compellere emtorem ad ſolvendas Collectas præteritas?*

58 Re æſtimo allibratâ *propter non ſolutas Collectas perditâ, emptor contra venditorem evictione agere poteſt.*

59 Evictio *affectata procedens culpa emtoris imputatur ei, & actio denegatur.*

60 *Similiter, quando ea provenit ex facto authoris, niſi ſpecialiter ſit promiſſa.*

61 Requiſita, *ut venditio prædiorum propter penſitationes non ſolutas valeat.*

62 Tempore ſolutionis *effluxo, ſtatim poſſunt vendi bona, pro tributis præteritis.*

63 Dies *interpellat pro homine.*

64 Licitatio bonorum fiſci *intra quod tempus finiri debeat?*

65 Venditio *ut valeat, neceſſe eſt, ut precium de præſenti ſolvatur; & revocari nequit.*

66 Tributorum *cauſa eſt potior.*

67 Facta ſubhaſtatione, *plus offerenti bona dantur.*

68 Subhaſtatio *non probat juſtū precium, ideoq; ſolenni Iudicis auctoritate opus eſt.*

69 Judicis decretum *facit omnem doli & læſionis ſuſpicionem ceſſare.*

70 *In* auctionibus publicis *poſt addictionem, non auditur plus offerens.*

71 Haſtæ publicæ *fides non facilè convelli debet.*

72 Venditio ſub haſta *an reſcindatur ob exiguitatem precii?*

73 Mulctâ *pecuniariâ compelli poſſunt ſubditi, ad Collectarum præſtationem.*

74 Mandatis *pœnalibus ſolutio Collectarum injungi ſolet.*

75 Prædia *non ſolventium poſſunt vendi, tam pro Collectis, quàm pro pœnis incurſis.*

76 Mulctæ *ac pœnæ ſub amiſſione etiam rerum imponi poſſunt.*

77 Statuto *an induci poſſit, ut bona in commiſſum cadant, ob non ſolutas Collectas?*

78 Superiorem recognoſcentes, *an habeant* jus confiſcandi?

79 Confiſcatio *in illis tantum caſibus locum habet, in quibus jure communi pœna Confiſcationis eſt præſtituta.*

80 Gubernatores *ac Præſides Provinciæ contra jus commune ſtatuere non poſſunt.*

81 Statuta *condere contra jus ſupremæ eſt jurisdictionis.*

82 Confiſcatio *in crimine læſæ Majeſtatis locum habet.*

83 Contributiones Turcicas *non ſolventes ultra pœnam dupli conveniri nequeunt.*

84 *De Iure Saxonico quæcunque bona in ſolutione Collectarum non ſignificantur, ea* Fiſco *cedunt.*

85 *Non ſolventes* tributum *patiuntur tranſlationem dominii rerum ſuarum.*

86 *Hodiè in nonnullis locis, bona, quemadmodum æſtimantur,* Magiſtratus *emere poteſt.*

87 Actio commiſſoria *exercetur contra eum, qui bona Collectis obnoxia non profitetur.*

88 *Qui rem fraudulenter minoris æſtimat, quod* æſtimationem *excedit, in commiſſum cadit.*

89 Pœna veterum *in eos conſtituta, qui ſe cenſeri nolebant, vel bona minoris, quàm valerent, æſtimabant.*

90 Manu militari *fruſtrantes coërcentur.*

91 Moroſi *primum exigendi.*

92 Prin-

92 Principes quidam copias, imo & hoſtes in propria regione conſcribunt & alunt, unde multa mala & incommoda oriuntur.

93 Multorum Principum iniquitas.

94 Flagitium nullum Deus ſinit impunitum, & Crudelitatem imprimis deteſtatur.

95 Dei voluntas tam clarè nobis præſcripta eſt, ut nulla excuſatio ſit habitura locum.

96 Subditis privilegia & immunitatem à Collectis obtendentibus, Superior adeundus eſt.

97 Diſſidiis emergentibus, primo verbis, deinde herbis, deniq; lapidibus utendum.

98 Deo & Legibus plus, quàm Legionibus confidendum.

99 Armis offenſivis ſe inſtruens in culpa eſt, qui arma defenſiva opponit, nihil peccat.

100 Primum ictum exſpectare non eſt neceſſe.

101 Juſtum metum maturè depellere licet.

102 Impreſſio facta cenſetur, cum ſubeſt juſtus metus futuræ impreſſionis.

103 Magiſtratui non licet in re illiquida contra ſubditos via facti & executivè procedere.

104 Via facti à Republica exterminanda.

105 Principem non debet pudere potentiorem pro Executione implorare.

106 Imperatorem non pudet miniſterio Cameræ ad cauſam cognoſcendam uti.

107 Creditor, qui per vim rem ſibi debitam extorquet, jus debiti perdit.

108 Debitor quando rem pignoratam Creditori vi aufert, dominium illius rei amittit.

109 Magiſtratus extrajudicialiter vi procedens, à privato non differt.

110 Contumaces in ſolvenda Collecta incarcerari poſſunt.

111 Senſus l. nemo carcerem. 2. Cod. de exactor. Trib. l. 10.

112 Quomodo cum obdurato nequam procedendũ?

113 Lycurgus prohibuit ob vectigalia non ſoluta quenquam in carcerem detrudere.

114 Forenſes, quibus ratione bonorum, vel ex Conſuetudine Collecta imponitur, ob non ſolutas collectas, cuſtodiæ tradi non poſſunt.

115 Collectam ibi patiatur, ubi quis poſſidet.

116 Mulieres, infantes & impuberes, pro debito civili capi non debent.

117 Idem etiam in militibus & Doctoribus eſt à jure ſtatutum.

118 Perſonæ, quæ pro debito carcerari non poſſunt, an propter moram, vel ſuſpicione fugæ imminente, poſſint capi?

119 Cauſis duabus concurrentibus, permiſſivâ & prohibitivâ, hæc in dubio attenditur.

120 Poſteriora ſemper derogant prioribus.

121 Quod non reperitur prohibitum, cenſetur permiſſum.

122 Fiſcus optionem habet, utrum velit prius debitorem carceri mancipare, an ad bona pervenire.

123 Electio unius remedii executivi, non præcludit viam alius.

124 In executivis non obſtat Exceptio litispendentiæ.

125 Princeps vel Status ſi pœnam dupli, ob denegatam ſolutionem Collectarum Imperii, à Subditis per viam mandati conſequi velit, non poteſt pignoratione, vel aliâ extrajudiciali executivâ viâ uti.

126 Ordinarium remedium facit ceſſare extraordinarium.

127 Extraordinaria & executiva via qui procedere potuit, & ordinariam viam primitus ingreſſus eſt, ab ea recedere & ad remedium ſummariæ Executionis redire nequit.

128 Eligens viam Ordinariam renunciaſſe cenſetur remedio executivo.

129 Mandata ad pœnam dupli adverſus ſubditos, partes ſuas viriles, moniti, ad diem non inferentes, in Camera decernuntur.

130 Dictionis, vorgeſetzter/ natura eſt, repetere præcedentia cum omnibus ſuis qualitatibus.

131 Dupli pœna quando introducta?

132 Vectigalia fraudantes tenentur duplum ſolvere ejus, quod vectigalis nomine erat pendendũ.

133 Mandata ad pœnam dupli, etiam pro Exactionibus in circulis factis decernuntur.

134 Status quidam, ſi in Contributiones conſentire nolint, an major pars præjudicet minori?

135 Quid in hoc caſu de Circulorum Contributionibus ſentiendum?

136 Status Statui, vel par pari, vix præjudicare poteſt.

137 Subſtantia Receſſuum Imperii, ex quibus Mandata ad pœnam dupli extrahi ſolent, in quo fundetur?

138 Superioritas & Subjectio obſoluta ubi nõ concurrunt, Collectis Turcicis non eſt locus.

139 Effectus à ſua cauſa dependet.

140 Cum Subdito quomodo agendum, alio domicilium transferente?

141 Status, ſi à Subditis Collectas Imperii non exegerint, vel exactas non ſolverint, Regalibus privantur.

142 Eſt in arbitrio judicis, ut hæc pœna banni vel amiſſionis Regalium & privilegiorum, in pœnam pecuniariam convertatur.

143 Reviſio executionem non ſuſpendit, ſi quispiam eam petendo, Contributionem pro Cameræ ſuſtentatione ſolvere detrectet.

144 Ab Appellatione ad Reviſionem licitè arguitur.

145 Appellatione prohibitâ, Supplicationi & Reviſioni non datur locus.

146 Alimentorum cauſa Appellationem reſpuit.

147 De Contributionibus Turcicis idem ſentiendum.

148 Querela de calũnioſa protelatione Executiõis.

149 In puncto Executionis, quando ſententia principalis in judicatum tranſiit, an Reviſio imperari poſſit?

150 Caſus in quibus Reviſio non habet locum.

151 Reviſionem à prima ſententia non petentes, in executione ejusdem non ſunt audiendi.

152 Intellectus Deputation Abſchieds de Anno 1600. §. Als auch. & §. Belangend.

153 Reviſio reviſionis non eſt concedenda.

154 Excepto caſu Turcicæ Contributionis, Clerici ad Collectas per Eccleſiaſticum Iudicem compellendi.

155 Principis Edictum ſpernens punitur, & pœna ad Principem ſpectat.

156 *Ex ſententia omnium* Clericus *puniri non poteſt à Laico, etiam in illis caſibus, quibus Edictum promulgatum eſt pro utilitate publica.*

157 *Iudex ſecularis non poteſt eſſe Iudex contra* Clericum.

158 Limitatio *regulæ præcedentis.*

159 *In* exactione collectarum, *competens moderatio obſervari debet.*

160 Exactores *poſſunt pignora ex* Clericorum *domibus ſumere.*

161 *In ordinariis & realibus oneribus* Clerici *coram Iudicibus ſecularibus, immediatè conveniri poſſunt.*

162 Exceptione Impoſſibilitatis *debitores Collectarum plerumq; ſe tuentur, quæ non ſaltem peremptoria, ſed etiam dilatoria eſt.*

163 *Quamvis relevans eſt, tamen in Camera non attenditur, cum moderationem reſpiciat: cujus cognitio non ad Cameram, ſed Iudices deputatos pertinet. n.* 164.

165 Moderatores *ſuper dubiis Cæſarē conſulere, cauſam tamen principalem ipſi decidere debent.*

166 *A* Moderatorum *ſententia appellatur.*

167 Moderatoribus *plerumq;* inquiſitores *ſubdelegantur.*

168 *Formula* juramenti Inquiſitorum.

169 Exceptionem Compenſationis *nonnulli opponunt.*

170 *Hæc* Exceptio *regulariter in Executione Tributi opponi non poteſt, nec in Exactione Collectarum.*

171 Limitatio *regulæ prædictæ.*

172 Inopia *num ab actore vel reo ſit probanda?*

173 Paupertas *præſumitur, donec de divitiis conſtat.*

174 Paupertas *ſatis probatur ex præſumptione legis.*

175 *Quo ad* Contributiones, *quæ communi voto, ad publicam Imperii utilitatem indictæ, aliud dicendum.*

176 Pauper *quis dicatur?*

177 Cedens bonis *non liberatur, niſi eo caſu, quo paupertas excuſat.*

178 Cedere bonis *cuilibet licitum.*

179 Exceptio *à regula.*

180 Debitor fiſci *poteſt cedere bonis.*

181 Fiſcus *utitur Iure communi.*

182 *Nulla lex dicit* debitorem Fiſci *non poſſe cedere bonis.*

183 Intellectus *l. propter honorem. C. qui bonis ced. poſſ.*

184 Cedens bonis *à carcere liberatus ne poteſt conveniri, niſi quatenus facere poteſt. n.* 185.

186 Debitores Collectarum *ad Aſylum confugere nequeunt, nec gaudent Immunitate Eccleſiaſtica.*

187 *Anguſtiâ preſſi ad Davidem convolarunt.*

188 Aſyla *unde originem traxerint?*

189 Statii *verſus de Aſylis.*

190 *Romæ ſacer quidam locus inter collem & Capitulum,* Aſyli *loco fuit.*

191 Virgilii *verſus &* Ovidii *de* Aſylis.

192 Aſylorum *uſus Iure civili non eſt comprobatus, niſi ad temporariam ſecuritatem.*

193 *Homicidæ, Adulteri, Virginum raptores &c. in* aſylis *non fuerunt ſecuri.*

194 Cautela *ſacrorum locorum, non nocentibus, ſed laſis datur.*

195 *Tiberius* Aſyla *in toto orbe ſuſtulit.*

196 *Idem fecerunt Sixtus V. & Franciſcus I. Rex Galliæ.*

197 Aſyla *Chriſtianis an retinere liceat?*

198 Facinoroſos *punire, publicè expedit.*

199 *Reprehenſio* Canoniſtarum Molinæi.

200 Fundus *per dedicationem non eximitur à Iuriſdictione territorii.*

201 Judex Secularis *poteſt punire delinquentem in Eccleſia, nec poteſt illum Epiſcopus capere.*

202 *c. Cum Epiſcopus. de offic. Ordin. in 6. nullam habet vim, niſi in locis, in quibus* Papa *habet Iuriſdictionem temporalem.*

203 Papæ *non licet condere leges in temporalibus, nec in præjudicium Iuriſdictionis ſecularis.*

204 Polydorus Virgilius *improbatur, quod originem* Aſylorum *Moſi attribuat.*

205 Moſes *quomodo intelligendus* Deut. *c. 9.*

206 *In* Gallia & Allemannia *confugiens ad Eccleſiam non gaudet immunitate.*

207 Communem dolorem *capere cum ſontibus intempeſtiva eſt miſericordia & dolo proxima.*

208 Aſyla *quare inventa?*

209 Immunitas *ſacrorum locorum nullo jure eſt fundata.*

210 *Conſuetudo* Aſyla *introducere non poteſt.*

211 Domus Dei *non debet eſſe ſpelunca latronum.*

212 Immunitatis *privilegium abiit in deſuetudinem.*

213 Miniſtris Juſtitiæ *delinquentes perſequi, & domus privatorum penetrare licet.*

214 Homicida *doloſus arcetur ab Aſylo.*

215 Diſcordantibus condominis, *Subditi utri Collectas ſolvere teneantur?*

216 Lite *inter duos Dominos pendente ſuper dominio directo, Vaſallo quid faciendum? & num.* 217. 218.

219 Duobus *alicui controverſiam moventibus ſuper eadem re, de Iure Saxonum Poſſeſſor rei non tenetur cum aliquo iſtorum litem ſuſcipere.*

220 Exactores *intra annum exactionem finire & rationem reddere debent.*

221 Tutores ac Curatores *ſingulis annis rationem reddere debent, Iure Canonico & noviſſimo n.* 222. *Quod omnibus contrariis Statutis ac Conſuetudinibus derogat n.* 223.

224 Cenſitionem *quotannis fieri tutius eſt.*

225 *Ad* rationalem *hodie defertur in 3. vel 4. ſeptimanam, à penſitationis cujusq; die, quid & à quibus illatum ſit.*

226 Officiali *ſi ſolvatur collecta, & is poſteà aufugiat, ſolventi non imputatur.*

227 Pœna Officialium *ultra debitum exigentium.*

228 Tributa publica *exigentes, privatas res tractare non debent.*

229 Debitor Contributionum *ſi dicat quendam alium ſibi debere, hunc Exactori moleſtare non licet, ſi prior debitor ſolvendo ſit.*

230 Tributorum Exactores *non poſſunt prorogare terminum ſolutionis, nec habent poteſtatem remittendi n.* 231.

232 Pœna *negligentium & minus exigentium & inferentium, quàm olim exactum & ærario illatum eſt.*
233 Exactores *non ſtatim oblatum ſuſcipientes puniuntur.*
234 Collectarum *pecuniâ lucrari prohibentur.*
235 Pecuniam *debent ſemper uſibus Reipublicæ paratam habere.*
236 Receptoribus pecuniarum publicarum, *non permittitur cambium vel mutuum contrahere cum ſubditis, etiam de pecuniis privatis.*
237 Depoſitarius *ſi utatur re depoſita, uſuras commodi percepti præſtare tenetur.*
238 *Idem ſentiendum de* Mandatario, Tutore, Curatore, *Negociorum geſtore, Commodatario & aliis: n.*239.& 240.
241 Exactorum *aliquid retinentium, vel in proprios uſus convertentium pœna.*
242 *An* Exactores *pecuniam publicam ſibi concreditam in proprios uſus convertentes, & acceptam in rationes referentes in L. Iuliam peculatus, vel de reſiduis incidant? & num.*243. 244. 245.246.&247.
248 Reſiduorum & peculatus *crimina diſtinguuntur, & diverſas habent pœnas.*
249 Reſiduorum crimen *comparatur cum crimine furti, eidemq; eſt æquale: Vide tamen num.* 250 251.252.
253 Officialis *furti pœna plectendus, quando Domini pecunias conſumeret, & non ſufficientes haberet facultates pro ſolvendo pecuniam: & n.* 256.
254 Reſiduorum crimen *extraordinariè arbitrio judicis punitur: Quod tamen arbitrium ad pœnam mortis vel corporalem non extenditur n.* 255.
257 Exactores Collectarum *ſcienter & doloſè plus debito exigentes, non ſolum civiliter in duplum, triplum, quadruplum (imò etiam octuplũ num.* 262.) *Verum etiam criminaliter puniuntur n.*258.
259 Exactores & Officiales *dolo libros rationum corrumpentes, & Collectarum proventus vel omninò vel pro parte non deſcribentes, omittentes vel delentes quibus pœnis afficiantur?*
260 Officiales *circa publica fiſci tributa delinquentes, totum ſalarium præteriti temporis perdunt.*
261 Theſaurarius Principis *ſi per reviſores computorum compertus fuerit debitor vel negligens, ſtatim per Iudicem abſq; Citatione condemnari poterit.*
263 Exactorum *rapacitas legibus & pœnis coërcenda.*
264 Deus *hujusmodi* Exactores *deteſtatur.*
265 *Maximum eſt beneficium liberatio ab* Exactoribus, *iudem verò exponi, ira Dei ſignum.*
266 Tiberii Imp. *reſponſum &* Helvetiorum *defectio, ejusq; cauſa.*
267 S. Johannis dictum ad milites; *Nihil amplius, quam quod conſtitutum eſt vobis, exigite &c. omnibus publicanis & Exactoribus congruit.*
268 Violentia & Impoſtura *Exactoribus vitanda: & n.*293.
269 Violenta exactio *quantum noceat.*
270 Subditorum *erga Principes ſuos natura, ut quam ferè imperata facere recuſent, niſi injuſta imperentur, aut injuriis primum afficiantur.*
271 Collectæ *cogendæ cum modeſtia & lenitate.*
272 *A* ruſticis *leonina ſit* exactio.
273 *Secundum rumorem populi* tributa *non exigenda.*
274 Ærarium *non debet eſſe prædarum receptaculum.*
275 Extrema *fugienda & n.276.*
277 Exactio *impia eſt, quæ excedit fructus.*
278 Exactio *debet eſſe delibatio bonorum, non diminutio.*
279 Præſides Provinciarum *diligenter ad tributa advigilabunt, intractabiles duriter, devotos paternè tractabunt.*
280 *Qui* ſemen *dicit, & meſſem dicit.*
281 Prætor *Edictum propoſuit de publicanis & vectig. ad compeſcendam* publicanorum *audaciam.*
282 *Apud Athenienſes publicani valde inviſi, apud Iudæos infames habiti fuerunt; n.*283
284 Publicani *plebem ad novarum rerum ſtudia interdum concitarunt.*
285 *Sæviſſimæ feræ in montibus ſunt* Urſi & leones, *in urbibus* publicani *& calumniatores.*
286 Tenuiores *quid ſublevet?*
287 Exactores *onera populi tolerabilia reddere debent & n.*288.
289 Roboami *exemplum.*
290 Lacedæmonii *per Præfectos & Officiales ſuos imperia in Subditos avarius exercentes ſibi & toti Græciæ odia & bella concitarunt.*
291 Lex repetundarum *apud Romanos & num.* 292.
293 Rationales *quales eſſe debeant? ſi fallant, quomodo puniendi? n.*293.
294 *Veterum* Romanorum *in exigendis Tributis ſedulitas.*
296 Quæſtorum *fraudes coërcentur, ſi Princeps eorum numerum recidat.*
297 Exactorum *fraus in Scotia.*
298 *Laus* Andronici Comneni *Imp. Orientis.*
299 Trajani Imperatoris *factum & dictum.*
300 Exactorum *aſtutia.*
301 Spes *mali lucri eſt initium damni.*
302 *In Belgio Vectigalia, tributa aliiq; reditus conducuntur à publicanis.*
303 Hiſtoria *de quodam Pariſienſi novarum Exactionum conſultore.*
304 Speculum *eorum, qui quotidiè novas excoriationes excogitant.*
305 Tributa *& vectigalia graviora, non quævis regio ferre poteſt.*
306 Exactores *Principis rem quovis modo augere ſtudent.*
307 Pii V. Pontificis *pia vox.*
308 Malum *non aufert, qui ſaltem avertit, non evertit.*
309 Odium *oritur ex nimia in exigendo tributo ſeveritate.*

310 *Tumultus & ſeditiones ob immoderatas exactiones ſæpe exortæ.*
311 Seditio *Leodienſis.*
312 Ægyptii *Ptolomæum regno expulerunt, ob conquiſitam undiq; pecuniam.*
313 Hæmi *montis accolæ, cum multis urbibus finitimis ob tributa exacta, ab Iſaacio Comneno Imp. Orientis defecerunt.*
314 Galli *ob multa onera à Ludovico XI. populo impoſita rebellarunt, & potentiam Regis coarctare cogitaverunt.*
315 Hungari *Regem ſuum ob nova tributa removerunt.*
316 Flandria *ob cottidianas exactiones à Richildâ deſcivit.*
317 Tumultus *Lubecenſis & n.* 318.
319 Bremenſes *ob novum vectigal Epiſcopo ſuo ſe fortiter opponunt: Eorumq; tumultus in civitate An* 1357. *n.* 320.
321 Burdegalenſis *rebellio.*
322 Cornubienſis *conſpiratio.*
323 *Graves* Exactiones *in Belgio multa bella cõcitarunt.*
324 Decima *rerum venalium, non ſcatebra auri, ſed bellorum civilium ſcaturigo fuit.*
325 Vectigal *vix gravius eſſe poteſt, quam Belgicum; ubi refertur elegans Hiſtoria ex Meurſio de Harlemenſi obſidione n.* 326.
327 Ruſticorum rebellio *ex inſolitis oneribus orta.*
328 Suſatum *ob immoderatam Collectarum exactionem ab Archiepiſcopo Colonienſi deſcivit.*
329 Fridericus Burggravius Sorbeci, *ob inuſitatas Collectas oppreſſus eſt.*
330 Græci *multi ob nimia tributa Turcæ ſe dederunt.*
331 Friſii *jugum excuſſerunt.*
332 Tributorum *acerbitas Barbaris ad Imperiũ Romanum viam ſtravit: Vandalos à Religione Chriſtiana teterruit n.* 333.
334 *Ob* decimarum exactionem, *magni motus ſæpè exorti.*
335 Reges infideles *Cuch & Tramezinus ob injurioſum tributum à vera fide deterriti; ubi & elegans Hiſtoria de Solimane Turcarum Imp. refertur.*
336 Regna tributaria *ſemper fuerunt ſeditioſa.*
337 Reges & Principes *ob gravia indicta tributa, ſæpè in ſummum diſcrimen venerunt.*
338 Balſamum *ferro læſum emoritur.*
339 Subditi, *ſi nimis rigidi habeantur, aut deficiunt, aut rebellionem excitant.*
340 Ethnici *quidam ſedulo curaverunt, ne populi gravarentur.*
341 Reſpublica *eſt corpus ex variis membris cõpactum.*
342 Princeps *Reipublicæ malis gaudens, non eſt Princeps, ſed prædo.*
343 *Immodica* tributorum exactio *nota eſt tyrannidis.*
344 Dionyſius Syracuſanos *quinquennii tributo omnibus fortunis exuit.*
345 Tyrannus *quis ſit?*
346 *Omnia prius experiri conſilio* ſapientem, *quam armis decet.*
347 Tyranno *an armis reſiſtere liceat?*
348 *Dictum* Orſapi *Hungariæ Palatini.*
349 Tyranni, *ſicut ſterilitates & nimii imbres, ferendi ſunt.*
350 *Contra* Tyrannos *ſcuto magis, quam gladio utendum, & vindicta Deo permittenda.*
351 Regibus *ſuſpiriis & lacrumis reſiſtendum eſt: & n.* 352. 353. 354. & 370.
355 Reges *non habent alium Iudicem & ultorẽ, quàm ſolum Deum.*
356 Tolerandum *eſt patienter quicquid Princeps facit.*
357 *Scitum* Vetulæ Syracuſanæ *votum.*
358 Populo *ſi liceret à ſolio deturbare Reges, aperiretur via ad homicidia Regum, & multa alia crimina conſequerentur.*
359 Populus *odit otium & quietem, nova expetit, ex opinione multa, ex veritate pauca judicat.*
360 Palingenii *dictum.*
361 Servi *debent obedire etiam difficilimis dominis, liberi auſteris parentibus, uxores duris maritis, Subditi impio magiſtratui, & n.* 363.
362 Anabaptiſtarum & Donatiſtarum *error.*
364 *Non* armis, *ſed* piis precibus *liberatio petenda & n.* 365. 366. 367. 368. 369.
371 *An* peregrini *vel non ſubditi in Reges & Principes tyrannicè imperantes jure animadvertant vel in eosdem læſæ Majeſtatis committant? Et n.* 372. 373. 374. 375.
376 *Refellitur ſententia ſtatuens inferiorib. Magiſtratibus* (Land Stånden) *licitum eſſe bellum adverſus ſummam poteſtatem.*
377 *Quid ſentiendum ſit, ſi ſumma & alioqui inevitabilis ſit neceſſitas?*
378 Tributorum *juſtorum exactionem Subditi effugere nequeunt.*
379 Cautio, *ne propter indicta onera oriatur ſeditio.*

Collecta ita legitimè impoſita & diſtributa vel in matriculam recepta, paratã Executionem meretur. Eſt enim Collectarum cauſa ejus naturæ, ut in iisdem exigendis contra ſubditos extra ordinem, de plano & levato (ut ajunt) velo regulariter procedi, & à præceptis Executivis incipi poſſit, *l. miſſi opinatores* 7. *C. de Exact. tribut. l. unic.* & ibi gl. *C. de vend. rer. fiſc. l.* 10. *l. publicas* 5. *C. de feriis, l. abſtinendum. C. quorum appell. non recip. Novell.* 17. *c.* 8. Baldus *conſ.* 138. *n.* 3. & 4. & *conſ.* 238. *num.* 5. & *conſ.* 433. *n.* 1. & *ſeqq. vol.* 1. & *conſ.* 434. *vol.* 3. latè Cravetta *conſ.* 111. *n.* 1. & 19. & *conſ.* 191. *n.* 1. Menoch. *conſ.* 75. *n.* 103. Roland. *conſ.* 32. *n.* 5. & 38. *vol.* 1. Surd. *conſ.* 168. *in fin.* Erneſt. Cothman. *conſ.* 11. *n.* 187. & *ſeqq. vol.* 1. & *conſ.* 8. *num.* 100. *vol.* 3. Gail. 1. *obſ.* 20. *n.* 5. Coler. *de proceſſ. Execut. lib.* 1. *c.* 2. *num.* 170. & *cap.* 3. *n.* 86. Cacheran. *deciſ.* 86. *n.* 3. & 4. Teſſaur. *deciſ.* 164. *num.* 2. Marius muta *in capite Regni Siciliæ c.* 21. *num.* 47. & 48. Carol. Tapia *in annotat. ad jus Regni Neapolis in tit. de judic fol.* 1. *col.* 2. Joan. Parlador. *l.* 2. *rer. quotid. c. fin.* §. 8. *n.* 1. *p.* 1. Joſeph. de Seſſe *tract. de inhibit. c.* 4. §. 3. *n.* 1. Joan. Grivell. *deciſ. Dolan.* 69. *n.* 9. Frid. Mindan *tract. de Interdict. tit.* 5. *n.* 40. & *ſeqq. fol.* 454. & *ſeq.*

Ratio à Juſtiniano præfuſa eſt, ubi ait, Militares

… …ſiones multâ
… … non poſſunt hæc citra pe-
… agi, causâ nullam recipiente Citatio-
nem. Competens igitur eſt, ut à fiſco tributa
ſine imminutione & devotè, & ſecundum de-
finita tempora exigantur *Novell.8.c.10.Nov.16.
cap.2.*
3 In tantum verò præmiſſa concluſio proce-
dit, ut ne quidem Citationem in Tributis, Da-
tiis & collectis requiri ſcripſerint Joh. Baptis.
Aſinius *in prax.§.7.c.5.limit.23.* Alphonſ. de
Azevedo *in Conſt. Regn. Hiſpan. l.4.tit.21.l.14.
n.2.& l.6.tit.14.l.6.n.2.*
Et quamvis Surd. *d.conſ.168.n.56.& ſeq.* vi-
deatur tenere contrarium, quod imò, licet
executivè pro futuris Collectis, fiſcalibusque
functionibus procedatur, nihilominus ſub-
ſtantialis ordo judicii non remittatur; attamen
nihil hoc dictum Surdi non placet, quia multò
magis poteſt procedi executivè pro Collectis
præteritis, quàm pro futuris: Nec valet argu-
mentum ab alimentis præteritis, & futuris;
Ideo ordo eſt, non ſervare ordinem juris, per
ea, quæ firmat Rovitus *in pragm. 5. Regni Nea-
polu tit. de admin. univer. n.14.* Franc. Claper. *in
cent. Cauſſ. fiſcal. cauſſa 48.*
4 Executivè verò ita rectè proceditur, ut pi-
gnora capiantur, vel res ipſa, pro qua Collecta
debetur, ejusque fructus auferantur & diſtra-
hantur pro quantitate oneris, vel ſaltem ſeque-
ſtratio eorum fiat; vel mulcta indicatur, vel
manu militari exigatur, vel ipſa perſona, quæ
ad collectas tenetur, capiatur & in cuſtodia de-
tineatur: de quibus omnibus ſigillatim infra
agemus, modò nonnullas declarationes & re-
ſtrictiones præmiſerimus.
5 Ampliatur itaque & declaratur principalis
Concluſio I. Ut in ſententia lata ad favorem fi-
ſci ſuper tributis ſeu debitis fiſcalibus, non de-
tur appellatio ei, qui ſolutioni tributorum ob-
noxius eſt, Dominic. Card. Tuſc. *in pract. concl.
lit. A. concl. 402.n.4.* Julius Cæſar Ruginell. *tr.
de Appell. §.2.c.3. ſub n.95.& ſeqq.& n.131.* Si-
giſm. Scaccia *tract. de Appell. q.17. limit.17.n.1.p.*
454. Confer Joan. Gutierez *tr. de Gabellis, q.171.
per tot.*
Idque maximè verum exiſtimo, ſi Collectæ
6 ex pragmatica quadam ſanctione, lege vel ſta-
tuto debeantur: Quo caſu cum Judex exe-
quatur diſpoſitionem iſtius legis, ſeu ſtatuti
(prout facere tenetur) non poteſt dici, quod
gravet, & quatenus adeſſet aliquod gravamen,
cum illud proveniat à lege, non à Judice;
7 ipſa eſt, quæ gravat, & non Judex, qui exequi-
tur illius diſpoſitionem Roland. à Valle *conſil.*
43.n.7.l.1. Surd. *conſ.134.n.10.* Franciſc. Mer-
lin. *deciſ. Lucenſ.4.n.3.* Et ubi non adeſt grava-
men, nec etiam datur aliqua appellatio ſive re-
curſus Cardinal. Thuſcus *in pract. concl. lit. A.
concl. 361.*
8 In Repub. Batavica ſex ſunt in Deputato-
rum Collegio; qui ex nobilibus & præcipuis
civitatibus legi conſueverunt in annum, ju-
rejurando obſtricti, ſe quicquid injunctum
ipſis, cum diligentia & fide; nulla habitâ
perſonarum ratione, ſervaturos; neminis ſe
obligaturos, à nemine honoraria, penſiones,
dona qualiacunque accepturos. Habent ii-
dem cognitionem & juriſdictionem contro-
verſiarum, quæ publicarum impoſitionum,
ſubventionum, penſitationum & ſimilium oc-
caſione moventur, *nulla conceſſa Appellatione.*
Ampliatur II. Ut Appellatione rejecta vel 9
lite etiam pendente, abſque metu attentato-
rum, debitor Collectarum ad ſolutionem ea-
rundem adigi poſſit: Cum ejusmodi appellatio 10
neque devolutivum, neque effectum ordina-
rium ſuſpenſivum operetur, Bald. *conſ.138.n.*
3.l.1. Burſat. *conſ.16.n.76.l.1.* Cacheran. *d. de-
ciſ.86.n.4.* Gylman. *in Symphorem. tom.4 pag.1.
vot.30.n.267.*
Quocirca Clericos, Nobiles, aliosve non re- 11
levat, ſi privilegia vel immunitatem à Collectis
obtendant: Cum Superior hoc caſu nunquam
procedat revocãdo attentata ob favorem Col-
lectarum, niſi conſtet apertè de malitia exacto-
rum, aut de notoria injuſtitia Florez *d.q.21.n.*
246. Tametſi admittatur Interceſſio, poſtmo-
dum ad repetitionem pro futura, ſi ex poſt fa-
cto juſtam eam fuiſſe adparuerit. Anton. Faber
*in Cod. deciſ. forenſ. l.9. definit.18.n.5. ita pronun-
ciatum referens.*
Atque hoc eſt, quod pendente Exemptionis
lite, vindiciæ dantur, ſecundum Imperii Liber-
tatem, donec alterutrum ultimo judicio defi-
niatur: daß ſolcher Standt dem Reich biß zu er-
örtering der ſachen zu reichen ſchüldig ſey Re-
ceſſ. de Anno 1548. §. Wo aber. Anno 76. §.
Wo aber. uti in illuſtri, nondum ſopita cauſa
Schwartzburg & Stolberg contra Braun-
ſchweig Litigioſæ poſſeſſionis, factitatum me-
mini, ubi tam eximens, quàm eximendi, plus-
quam vano & irrito conatu, pro aſſerenda poſ-
ſeſſione vel quaſi immediatè Imperio contri-
buendi penſitarunt.
Declaratur III. ut fiſcus vel magiſtratus, ra-
tione Collectarum, tributorum, aliarumque
publicarum exactionum, als da ſein Schoß 12
Stewr &c. in concurſu & puncto prioritatis,
omnibus omninò creditoribus, etiam expreſ-
ſam hypothecam anteriorem habentibus præ-
feratur textus *in l. ſatis notum 4. C. in quibus cauſis
pign. tac. contrah.* & text. elegans *in l.1. C. ſi propt.
publ. penſit. vendit. fuer. celebr.* ubi expreſſe ſta-
tuitur, quod cauſa tributorum præ omnibus
Creditoribus; Jura hypothecæ ſeu pignoris
prætendentibus præferatur.
Atq; ita per d. text. in terminis declarat poſt
Baldum Roland. *conſ.79.n.5.vol.4.* Cacher. *de-
ciſ.91. ſub n.32. verſ. Imò* Statil. Pacific. *tr. de Sal-
viano Interdicto inſpect.3.c.4.n.535.*
Ratio eſt in promptu: Quia bona Subdito- 13
rum, pro muneribus in communi neceſſitate
ſubeundis fiſco taciti pignoris nexu ſunt ob-
ſtricta, *d.l.1.* ubi gl. Bartol. Bald. Cyn. & alii *C. in
quibus cauſ. pign. vel hypothec.* cum ſimilibus rela-
tis per Thom. *d. tract. de Collect. §. ſubjiciunt. num.
31.p. mihi 155.* Neguſant. *de pign. memb.2. part.
princ. n.126.* Petr. Antibol. *de mun. p.1.& 2.§.
nũc tranſeo* Ferrar. *de feud. l.6.c.4.* Nat. *conſ.636.*

*n.*78. Lancellot. Gallia *conſ.* 23. *n.* 23 Surd. *conſ.* 146. *n.* 1. Weſ. *conſ.* 45. *n* 4 Lud. Molin. Jeſuita *de tribut. diſp* 675. *in princ.* Cardinal. Mantica *tract. de tacit. & ambig convent. lib* 9. *tit.* 18. *num.* 15. (quo loci hoc intelligit de iis oneribus quæ certam formam & uniformem præſtationem habent) Gail. 1. *Obſ.* 52. *n.* 21. Rauchbar.
14 *l.* 1. *q. jur.* 16. *n.* 4. Inde Ambroſius; Si tributum, *inquit*, Imperator petit, non negamus: agri Eccleſiæ ſolvunt tributum: ſi agros deſiderant, poteſtatem habet vindicatorum, tollas eos, ſi libitum eſt.
15 At verò juris eſt decantati: Quod ubi quis bona alicui, pro penſione tacitè obligata, tempore intermedio, ubi nil quicquam penſionis deberetur, alii expreſsè obligavit, tacita hypotheca anterior, præfertur expreſſæ poſteriori, text. *in l qui balneum* 9 *l. potior* 11. *ff. qui potior. in pignor.*

Atque ita in individuo concludunt Ferrar. Papiens *in forma act. hypothec. ſub eadem obligatione bonor. n.* 16. Cacher. *deciſ* 95. *n.* 32. *per l.* 1. & ibi Cyn. Bald. *C. ſi propt. publ. penſit.* Petr. Nicol. Mozz. us *tr. de contr. tit. de pignor. n.* 57. Joan. Koppen. *deciſ.* 28. *num.* 18. *& ſeqq.* Hieronym. Schutff. *conſ.* 83. *n.* 8. *cent.* 2 ubi communiter ita ſervari in Civitatibus *ait*, quod Senatus pro tributis, & ita pro ordinariis oneribus & debitis præferatur omnibus aliis creditoribus, in bonis Civium.
16 Quibus convenit Conſtitutio Auguſti Elect. Saxon. 28. *poſt princip. ubi* Dan. Moller. *n.* 28. tamen ejuſmodi bona pro tributis & penſionibus publicis, tacitè quidem, ſed ſine præ-
17 latione eſſe obligata aſſerit. Quod & Sichard. *in d. lib.* 1. *C. ſi propter publ. penſit.* notandum monet, contra corruptum Germaniæ morem, quo domini terrarum ſemper primas habere volunt.
18 An idem ad ſumptus Executionum Criminalium à Subditis alicubi exigi ſolitos extendatur, ut ſcilicet fiſcus horum reſpectu, in Creditorū concurſu, prærogativâ aliqua gaudeat? disquirit in individuo poſt Afflict. *in cap.* 1. §. *& bona committentium crimen læſæ Majeſtatis n.* 47. *verſ. Item quæro.* M. Anton. Peregrin. *tract. de jure fiſci, lib.* 5. *tit.* 1. *de publicat. bonor. n.* 193. *&* 194. ubi ejus deciſioem refert & ſequitur, ac novis quibusdam fundamentis comprobat Petr. Cabellus *cent.* 3. *reſolut. crimin. cas.* 201. *num.* 23. *& ſeqq.* Petr. Heig. *p.* 2. 23. *num.* 15. ubi meminit, Collegium Lipſienſe ad ipſa bona & utrùm intuitu eorum perſolvenda, adeoque onera realia ſint, reſpexiſſe, & idem in eo caſu, quod in aliis publicis Cenſibus magiſtratui debitis, ob rationis paritatem, reſpondiſſe. Videatur etiam noviſſimè Chriſtoph. Beſold. *conſ.* 36. *vol.* 2.
19 Limitatur ergo PRIMÒ Quod Executivus ille proceſſus non debet fieri ex abrupto Bald. *conſ. fin. n.* 5. *vol.* 3. Surd. *conſ.* 168. *n.* 56. *vol.* 2. neque pro libidine & dictatoria affectione vel voluntate: *Hoc volo, ſic jubeo.* Joan. Lupus *tract. de libert. Eccleſ. q.* 4. *num.* 1. neque per finantiam Petr. de Vergenia *apud Iacobum Butrigar in l. placet. C. de SS. Eccleſ.*

Etſi verò Onerum publicorum præſtatio celerem exactionem deſideret, hæc tamen deciſio multis modis temperanda, & ad juſtitiæ & æquitatis regulam reducenda eſt, ita, ut præcedēte Judicis ordinarii & legitimi cogni- 20
tione & decreto, prius proclama præcedat, & abunde, collectas ſolvendas eſſe, ſignificetur, Cravetta *d. conſ.* 111. *num.* 19. Roland. *d. conſ.* 32. *num.* 38. *vol.* 1. Cothman. *d. conſ.* 8. *num.* 101. *vol.* 3. *& reſp. Academ.* 27. *num.* 82. *& ſeq.* Alphonſ. de Azevedo *in Conſt Hiſpan. d. l.* 6. *tit.* 14. *l.* 5. *n.* 1. Petr. Peck. *tract. de Eccleſ. reparand.*
c. 29. *n.* 2. Et terminus aliquis debitoribus, ad ſe 21
præparandum & ſolvendum, indulgeri debet text. *in l.* 2. *C. de Indictionib.* Florez *d. q.* 21. *num.* 142.
Sic in perſonalibus condēnatus habet qua- 22
drimeſtre ſeu quatuor menſes *l.* 2. *& fin. C. de uſur. rei jud.* Johan. Bapt. Aſinius *in prax. pag.* 1. §. 31. *cap.* 2. *limit.* 4. *num.* 1. *&* 2. *Et de Execution.* §. 9. *cap.* 101. *num.* 8. Matth. Coler. *de proceſſ. execut p.* 3. *cap.* 6. *numer.* 4. fusè & pulchrè We-
ſembec. *conſ.* 110. *num.* 35. *vol.* 3. Et licet in rea- 23
libus in continenti fieri Executionem probent Coler. *d. c.* 6. *num.* 14. *& cap.* 9. *num.* 11. Cæſar Contard. *in l. un. C. ſi à moment. poſſ. appell. in notab. numer.* 10. Attamen Menochius arbitrio Judicis tempus hoc rectius committit, *l.* 2. *de arb. Iud. quæſt. caſ.* 28. *&* 8. *remed. recuper. poſſeſſ. num.* 28. In Camera Imp. ſolet eſſe ſex ſepti-
manarum & trium dierum Gail. *obſ.* 113. *num.* 24
1. *lib.* 1. Quod paſſim conſuetudine videtur receptum Valent. Franc. *de fidejuſſ. cap.* 3. *numero* 270. qui & *ibidem numer.* 269. teſtatur,
tempus hoc apud Saxones brevius eſſe, nem- 25
pe 14. dierum Weichbildt *art.* 46. Landrecht *l.* 3. *art.* 8.

Secūdò Collectarum proceſſus Executivus, præſentiſſimum moræ periculum & imminens
damnum publicum, quodque hujus neceſſa- 26
rium antecedens eſt, collectas præſentes, aut futuras expoſcit, quarum ſcilicet liquida & definita ſit cauſſa & quantitas: Aliâs enim defenſio admittitur, & Juris ordine atque cognitiōe opus eſt, text. expreſſ. *in l. prohibitum.* 5. *l. defenſionis. C. de Iure fiſc. l. quoniam.* 3. *ibi rationalis noſter Iuris ordinem ſequetur, C. de conven. fiſc. debit. l. un. C. de conduct. & proc. l.* 11. & utrobique Dd. Neque enim aliter jure communi apud pragmaticos Dd. hoc dogma de proceſſu in penſitationum materia executivo & ſummario expeditum eſt. Ita namque communiter illi diſtinguere ſolent.

Quidam debitores non ſunt redacti in numero debitorum; ſed an ſint debitores, vel non ſint, dubitatur: & contra iſtos debet Fiſcus agere ordinariè Archidiacon. *in c.* 1. *num.* 4. *de immunit. Eccleſ.* Bartol. *in lib. pen. n.* 3. *C. de conven. Fiſc. debit.* 10. *per l. facultas. alias incipit: defenſionis facultas. de jure fiſci lib.* 10. Luc. de Penna *in l. un. C. de Superindict. l.* 10. Jacob. de S. Georg. *in tract. de homag. n.* 33. Franc. Lucan. *de fiſco p.* 1. *num.* 56. Boer. *deciſ.* 132. *num.* 3. *&* 4. *& deciſ.* 136. *num.* 3. Cacheran. *deciſ. Pedemont.* 86. *per tot, maximè num.* 7. Ferrar. Mont. *de feud. lib.* 6. *cap.*

lib.6.cap.5. Menoch. *lib. 2. de arbitr. Iud. quæſt. caſ.* 181. *num.* 4. *&* 5. Gail. 1. *obſ.* 20. *num.* 5. *&* 8. Coler. *d c.* 3. *n.* 86. Robert. Lancellot. *de attent. cap.* 4. *lim.* 25. *num.* 3. Erneſt. Coth. *d. conſ.* 11. *n.* 190. *l.* 1. text. *in c. plerique. ad fin. de immunit. Eccleſiæ.*

27 Quidam ſunt debitores fiſci, jam in æſtimo deſcripti (quæ deſcriptio videtur eos conſtituere debitores, niſi intra decendium à tali deſcriptione appellent vel ad extraordinarium ſupplicationis & mandatorum remedium querulantes recurrant prout ſupra *cap.* 13. *num.* 52. *&* 53. firmavimus) & redacti in numero debitorum, & illi conveniuntur (cæteris tamen paribus, de quibus poſtea) ſummariè & executivè; Quando ſcilicet collectandos eſſe veros debitores, neque aliqua exceptione legitimâ ſolvendi neceſſitatem declinare poſſe, evidenter, liquidoque conſtiterit per text. *in l.* 4. *C. de Conv. fiſci debit.* Hi qui (*inquiunt Impp.*) fiſco noſtræ manſuetudinis obnoxii ſunt, omiſſa fruſtratione teneantur & cogantur exolvere, reſervatis, & cum compleverint, allegationibus propriis, ſi quas adverſus quoscunque ex ſuis contractibus debitores competere ſibi ex jure crediderint. Florez *d. quæſt.* 21. *n.* 155. Nicol. Loſæus *tract. de Iure Vniverſit. p.* 3. *c.* 9. *num.* 29. Magon. *deciſ. Florent.* 66 *num.* 28. Gail. *d. obſ.* 20. *n.* 5. 6. *&* 7. *lib.* 1. Coler. *de proceſſ. Exec. p.* 3. *c.* 2. *num.* 34. *& ſeqq.* univerſam doctrinam hanc; judicis ſcilicet officium in cauſa Collectarum eſſe tantum in exequendo, Collectarumque cauſas ſummarii eſſe proceſſus; ita ut ab executione incipi, eaque ab ipſomet fieri poſſit, qui eas impoſuit; ita demum procedere ſtatuentes; ſi Collectæ ſine controverſia ſint debitæ, perinde ac ſi ordinaria eſſent munera, vel intentio Exactoris adpareat fundata: Secus autem, ſi propter immunitatis privilegia vel cauſæ juſtitiam in controverſiam vocantur, ſeque ad ea teneri prætenſus Debitor negat: quo caſu tantùm abeſt, ut etiam fiſci favore executivè procedi poſſit, ut etiam requiratur ſolennis libelli oblatio & litis conteſtatio, & probatio Coler. *d. p.* 3. *c.* 2. *num.* 37. & exceptio ſive defenſio, Thomat. *d. §. Retenta. n.* 1. *in fin. & n.* 35. *verſ. non obſtat.* neque aliter procedi debeat, quàm cauſa rectè cognita, Cacheran. *d. deciſ.* 86. *num.* 6. *&* 7. Crav. *d. conſ.* 111 *num.* 19. Cothman. *d. conſ.* 11. *num.* 190. Gœddæ. *conſ. Marpurg.* 16. *n.* 43. 56. *&* 141. *vol.* 4.

Cæterùm in caſu liquido, & ſi conſtet & certum ſit, Collectas deberi, etiam die feriata, pro ejusmodi Collectis ſolvendis, rectè agi,
28 &, ut tales collectæ exigantur, pœnas imponi poſſe, cenſuit Bartol. *in d. l. pen. num.* 3. Cui tamen aſſenſum vix præbere auſim, cum *l. fin. C. de feriis*, haut obſcurè innuat, Magiſtratum diebus feſtis abſtinere debere ab omnium Exactionum, Contributionum, pignorationum & Exſecutionum vexationibus, quinimò ab omni cauſarum judicialium cognitione: adeo ut nulla quenquam urgeat admonitio, nulla fidejuſſionis flagitetur exactio, taceat apparitio (publicorum viatorum in foro & in curiis) advocatio deliteſcat, præconis horrida vox (in ſubhaſtandis debitorum bonis, aut contumacibus proſcribendis) ſileſcat, reſpirent à controverſiis litigantes, & habeant fœderis) divini ſcilicet cum ipſo Deo, & humani, quo ad ſecularia negocia) intervallum &c.

Quod ſi res eſſet in ancipiti nec manifeſta, contra collectantem militaret præſumptio; hoc caſu propter favorabilem Reipublicæ cauſam ac neceſſitatem, cum proteſtatione potius ſolvendum, ac deinde legibus & judiciis experiundum eſſe, verius crediderim, *arg. d l. pen, C. de conven. fiſc. debitor.*

Verùm enimverò membrum hoc poſte- 29
rius, quod liquidam Collectarum præſtandarum obligationem præſupponit, pragmatici non crudè & perfunctoriè, ſed cum grano ſalis, & ita, ut juri congruat, accipiendum monent.

Ad hoc enim, ut penſitationum materia exſecutiva & ſummaria ſit, ultra nexum obligationis ac ſolvendi neceſſitatem, preciſè requiri-
tur, ut agatur de collectis præſentibus & nec 30
dum perſolutis, non verò de præteritis, ita omnia jura de executivo proceſſu, in penſationum materia mentionem facientia, ita omnes, quotquot extant Imperii Receſſus, ita omnes Dd. loquuntur: Quò fit, ut præcitatam Bartoli Theoricam, juri convenienter intelligant Cacheran. *d. deciſ.* 86. *n.* 8. Lancel *d. cap.* 4. *limit.* 25. *numer.* 5. *& cap.* 12. *limit.* 43. *n.* 11. Noviſſimè Sigismund. Scaccia *d. quæſt.* 17. *limit.* 17. *n.* 2. *&* 3.

Idemque ratio decidendi irrefragabiliter
convincit. Decidunt enim Jura & Dd. Colle- 31
ctas ſummariè & executivè exigendas eſſe, ideo, quod malè facta publica expedirentur, ſi absque ſolenni proceſſu & cauſæ cognitione tales talliæ exigi non poſſunt, & interim Reſpublica ob collectas non ſolutas periclitaretur.

Huc reſpectat Bartol. *in d. l. pen. n.* 3. adducens textum *dicti §. oportet.* ubi rationem decidendi deſignatam eſſe dicit. Idem diſertè Baldus profitetur *d. conſ.* 434. *num.* 1. Hæc ratio decidendi tantum collectis præſentibus nec dum perſolutis, non etiam præteritis convenit.

Sed neque hoc ſufficere Jura & pragmatici volunt ad proceſſum executivum, ut de
collecta præſenti agatur; Niſi ſimul immi- 32
neat damnum publicum, ſi ſtatim non exigeretur.

Diſtinguendum ergo, utrum immineat da- 33
mnum publicum, an non; Nam ubi non immineat damnum, nil differt collecta præterita à præſente, ſed diſpiciendum, utrum reus exceptionem idoneam habeat, nec ne: Si
habet exceptionem, proceſſus eſt ordinarius: 34
ſi nullam habeat, proceſſus eſt executivus, Cacheran. *d. deciſ.* 86 *num.* 7. *&* 8 Lancell. *d. limit.* 25. *num.* 5. *& dicta limit.* 43. *num.* 11. 12. 13. *&* 14.

13. & 14 ubi rationem decidendi ponit Thomat. *d.* §. *retent. numer.* 30. Suarez. *in l. poſt rem judicatam. not.* 7. *numer.* 4. *ff. de re Iudic.* Coler. *de proceſſ. execut. p.* 3. *c.* 2. *num.* 37. Et ita reſponderunt Bald. *d. conſ.* 434. Surd. *conſ.* 168. *numer.* 57. Collegium Lipſienſe *conſil.* 36. *num.* 60. *lib.* 1. *conſil. var. German.* Et votando in Camera Imper. in quadam cauſa approbatum fuit, ut videre eſt apud Gylman. *rer. judic. lib.* 2. *deciſ.* 51. *n.* 54. & *tom.* 4. *Suppl. Cam. Imp. p.* 1. *vol.* 3. *n.* 67.

Quinimò & Tertiò, omnibus pro Executivo proceſſu in materia penſitationum paribus atque concurrentibus, inſuper hoc quoq;
35 jura civilia atq; Dd. exigunt, ut juxta normam formæ pragmaticæ, ad amuſſim procedatur, text. inſignis *in d. l. ducennarii.* ubi Bartol. *C. de Exact. tribut. l.* 10. Corlett. *ſingul.* 44. Teſſaur. *d. deciſ.* 164. *n.* 3. atque ita omnes receſſus Imperii loquuntur.

Quartò etiamſi per pignorationem, ſequeſtrationem vel alia remedia Executiva contra debitores collectarum ſummariè procedi poſſit, ut ſupra dictum eſt; tamen
36 prohibitio fieri non poteſt, ne quis interim, donec collectas ſolverit, agros colat, facit text. *in l.* 15. *C. de agric. & Cenſit.* Colonos (*inquit ibidem Imperator*) nunquam fiſcalium debitorum ullius exactoris pulſet intentio: quos ita glebis inhærere præcipimus, ut ne puncto quidem temporis debeant amoveri, Regner. Sixtin. *l.* 2. *de Regalib. c.* 14. *n.* 174. *ubi* ex Rolando, perperam tamen citato *addit*, id notatum eſſe in Cam. Imperiali in cauſa Proen contra Meckelnburg.

37 Nam cum omnium ſubditorum utiliſſimi, maximeque neceſſarii ſint agricolæ & paſtores, quibus tanquam fundamento tota Reip. machina innititur, ſecundum Scipionem Amiratum *lib.* 12. *diſſertat. politic. in Tacitum diſcurſ.* 3. *p.* 174. *in princ.* meritò fovendi & tuendi inprimis, neque negligendi, ſed contra vim omnem & injuriam ſtudioſâ cura vindicandi ſunt, Chriſtoph. Beſold. *claſſ. diſput. politic.* 11. *theſ.* 74. ubi olim ſceptra in aratri formam effigiata fuiſſe refert ex Pierio *in Hieroglyph. fol.* 345. Summis enim virtutibus conſentanea eſt Agricultura, atque ſingulari laudatione frequentata. Neque enim Heſiodum Homero ulla ratione prætulerunt Euboei, niſi quod magis probarent Agriculturam, quàm virtutem bellicam: & Poëtæ eam cum vellent commendare Atalantem finxerunt etiam tanta celeritate, ut illam in curſu ſequi poſſent multi, nemo poſſet aſſequi. Procis igitur, quos inflammabat ſui amore, ut ſpem oſtenderet voti, eos in certamen, ad currendum provocabat, hac lege, ut victi necarentur, ipſa verò victa nuberet victori. Nam quid eſt Atalanta, niſi virtus; quæ citato curſu, iter in cœlum tendens, ſui amantiſſimos quosque in certamen laceſſit; in quo victi turpiter pereunt; victores contra unà cum virtute, quæ ſibi eſt deſponſa, omni gloria in cœlum efferuntur? Multis itaque à virtute tanquam ab Atalanta, in hoc vitæ curſu, ſeparatis: tandem ab uno Hyppomene, qui vulgato nomine Agricola dicitur, unde virtus ſuccubuit victori, eique nexu & conjugio ſic eſt conſtricta, ut non ſolum ruri, cum Muſis jam videatur Agricolæ cohabitare, ſed etiam ejus pabulo, & parcimonia nutriri.

Qua ratione omnium rerum, ex quibus aliquid acquiritur, nihil agricultura melius eſſe, nihil uberius, nihil dulcius, nihil homine libero dignius, oſtendit Cicero 1. *Offic.* quem ſequitur Franc. Patric. Senenſ. *lib.* 1. *de Rep. tit.* 7. Verè enim agricola ſemper, ut ſibi conſulat, in ſuis laborat: aliena non appetit, lucrum magis, quàm honores ſequitur. Ariſtot. 7. *Politic. c.* 4.

Extat quoque Friderici II. Imperat. Conſtitutio *in fine l.* 5 *feud. tit.* 17. *de ſtatut. & conſuetudine contra libert. Eccleſ.* §. 11. *de immunitat. Agricol. quæ ſic habet*: Agricultores & circa Ruſticitatem occupati, dum villis inſident, dum agros colunt, ſecuri ſine quacunque parte terrarum: 38
ita ut nullus inveniatur tam audax, qui perſonas vel boves, agrorum inſtrumenta, aut ſi quid aliud ſit quod ad operam ruſticalem pertinet, invadere, capere aut violenter auferre præſumat. Si quis autem hujusmodi ſtatutum auſu temerario violare præſumpſerit, in quadruplum ablata reſtituat, infamiam ipſo Jure incurrat, Imperiali animadverſione nihilominus puniendus. 39

Hinc nemini culturam agrorum interdicendam *l. Cod. de collat. fund. patrim.* neque ſtationibus vel frugibus inſiſtentes agricolas, ad onera extraordinaria avocandos eſſe *l.* 1. *Cod. de agric. & cenſit l.* 11. neque inſtrumenta ad culturam deputata jure pignoris capi, neque in executionem trahi poſſe tradunt Mantua *ſingul.* 497. Card. Thuſc. *pract. concl. lit. A. concl.* 247. *num.* 1. 2. & 3. Fortun. Garzias. Hiſpan. *ad l. item quia* 4. *ff. de pact. n.* 14. & *ſeqq.* Renat. Choppin. *l. de privileg. Ruſt. c.* 7. Sichard. *Cod. quæ res pign. oblig. poſſunt n.* 5. Idque propter utilitatem rei ruſticæ & agriculturæ, text. *in l. Executores* 7. ubi pulchrè Gotofred. & *l. pignorum.* 8. *Cod. quæ res pign. oblig poſſ.* 40 41 42

Ideoque mandatum ſine clauſula ex *tit.* 23. *part.* 2. *Ordinat. Camer.* obtineri poteſt, contra impedientem culturam agrorum, cum nullo jure illud juſtificari poſſit, & publicè interſit, ne cultura agrorum impediatur. 43

Quintò videntur præmiſſa limitanda, ut non procedant, quando lis penderet ſuper hoc, 44
quod diceretur exactorem plus ſolito ſubditum gravare: quoniam hac lite pendente, debitor non cogeretur ad integram ſolutionem, ſed tantùm juxta ſolitum text. *in l.* 1. *ibi, priſtinam profeſſionem agnoſcant. C. de Cenſib.* & *in* §. *Coges. Auth. de mandat princ.* Alphonſ. de Azevedo *in conſt. Hiſpan. d. l.* 6. *tit.* 14. *l.* 6. *n.* 5. 45

Nam Collecta ſemper debet exigi juxta ſolitum, & non eſt recedendum ab æſtimo, ac conſueta, declarata, formata ac determinata taxa arg. eorum, quæ ſcripſit de taxa Marius Muta *in Rutu cap.* 189. *num.* 3. *tom.* 4. Et

poſt

poſt Ant. Solam Joan. Bapt. Coſta *conſ.* 1. *n.* 86. *lib.* 1.

Aliam rationem ſuggerit Lancellot. *d. lim.* 25. *num.* 6. Quia in quo Exactor excedit, ille non eſt debitor, eò, quod exceſſus non eſt ejusdem naturæ & qualitatis cujus eſt res ipſa principalis: Idque ſatis ex eo colligitur, quod licet ab executione non appelletur *lib. ab Execu-*
47 *tore. ff. de appellat. lib. ab Executione. C. quorum appell. non recip.* ab illius tamen exceſſu bene admittatur appellatio, Surdus *conſil.* 358. *num.* 2. *&* 9. Roland. à Valle *conſ.* 43. *num.* 6. *vol.* 1. Farinac. *in prax. criminal. q.* 18. *num.* 58. Cardinal. Thuſc *practic. concl. lit. A. concl.* 410. *n.* 23.
48 *& ſeq.* Joſeph. de Seſe *d. tract. c.* 2. §. 3. *n.* 82. modò cauſa & exceſſus executionis ſpecificè exprimatur Surd. Roland. & Card. Thuſc. *dd. locc.* qui quot modis committatur, latè examinat Scaccia *d. tract. de appell. q.* 17. *limit.* 9. *num.* 30. *& ſeqq.*

Cæterum ſubditos, ſi ſe in præſtandis collectis refractarios præbeant, variis juris remediis cogi poſſe, ſupra meminimus.

49 Primò enim Exactores Collectarum, à debitoribus renitentibus, pignora licitè capiunt, & diſtrahunt, qui modus pignorandi admodum uſitatus eſt *lib.* 1. *Cod. ſi propt. publ. penſit. lib. edicto. Cod. ſi adverſ. fiſc.* ubi prædia ex primo decreto occupantur, dato ad ſolvendum termino, quo elapſo irrevocabiles fiant alienationes *lib.* 1. *&* 2. *Cod. de capiend. & diſtrahend. pignor. trib. cauſ. lib.* 10. *lib. etiam furti* 8. *Cod. de*
50 *furt.* Feſt. *d. tr. part.* 3. *cap.* 1. *num.* 1. *&* 14. adeò, ut pro pecunia tributi, quod ſua die non eſt redditum, quo minus prædium jure pignoris diſtrahatur, oblata moratoria cautio non admittatur text. expreſſ. *in l. cum poſſeſſor.* 5. §. *fin. ff. de Cenſib.*

51 Si tamen pignorando vel alia injuſtè faciendo excedunt modum, poteſt ei reſiſti de facto, & licebit provinciali, ſi probetur obnoxius Executor, contra vetitum ſibi exactionem vendicantis temeritatem legitimè repellere text. *in l. contra* 5. *Cod. de Exec. & exact. l.* 12. *l. prohibitum.* ubi Bartol. *C. de Iur. fiſci. l.* 10. Nam officiali de facto exequenti poteſt impunè reſiſti text. expreſſ. *in l. omnes. in fin. C. de decur. l.* 10. Pacian. *conſ.* 110. *n.* 25.

Quod tamen in Regno Galliæ non ſervari teſtantur Molinæ *in conſuet. Pariſ. p.* 1. §. 1. *gl.* 4. *à n.* 35. Rebuff. *in tom.* 1. *ad leges Galliæ in proœmio gl.* 5. *à.* 118. *in fin.* Sed gravatus debet recurrere ad Judicem, & interponere querelam Executorum: aliâs ſi reſiſtat, poterit puniri, niſi Exactor exequatur extra territorium, vel non oſtendat literas ſuæ commiſſionis, vel non gerat ſolita inſignia, ex quibus cognoſcatur, vel niſi periculum ſit in mora & damnum immineat irreparabile, ut hæc omnia latè notat Chaſſanæ. *in conſuet. Burgund. verb. des juſtices Rubr.* 1. *verb. de ſimpleri ſcose n.* 8. *& ſeq.* Omniumque latiſſimè & noviſſimè Sigiſmund. Scaccia *l.* 1. *de Iudic. cauſ. civil. crimin. & hæret. c.* 46 *per tot.* Et pulchrè Anton. Faber *in Cod. deciſ. forenſ. lib.* 2. *tit.* 2. *defin.* 9. *n.* 10. *ubi ait*, ſi apparitor per injuriam quid fecerit, poſſe quidem ei de facto reſiſti, adeoque domo eum expelli; non tamen vim, aliamve injuriam ei inferendam eſſe, ne magiſtratus auctoritas læſa videatur.

Adhæc Secundò, cum Collecta propriè ſit 52 cotreſpectiva fructuum Johan. Bapt. Coſta *tr. de rat. ratæ. q.* 157. *n.* 4. & dictum eſt ſupra *c.* 11. *n.* 103. 104. *& cap.* 13. *n.* 59. conſequens omninò 53 eſt, debitores moroſos per viam ſequeſtrationis, ad collationem onerum compelli poſſe; Quæ videtur eſſe ordinaria, *l. ſi quis. Cod. de conv. fiſc. debit.*

Quinimò Tertiò ipſa prædia allibrata vel 54 in æſtimum redacta, à non ſolventibus collectas, auferri & vendi voluit Roland. à Valle *conſ.* 79. *n.* 3. *&* 4. *alios agminatim conglomerans.* Petr. Ant. de Petra *de poteſt. Princip. c.* 4. *n.* 40. per text. *in l. fin. C. ſine Cenſ. & c. l.* 1. *&* 2. *C. ſi propter publ. penſit. vendit. fuer. celebrat.* text. etiam in *l. ſi divina* 8. *Cod. de Exactor. tribut.* ubi reſcribunt Impp. ſi impoſitas Reip. functiones non agnoverint, omnibus modis poſſeſſiones eorum publico vindicentur. Afflict. *in verb. vectigalia. n.* 54. *C. quæ ſint regal.* (*qui tamen loquitur in tributo*) Florez. *d. q.* 21. *n.* 143.

Quamprimum enim prædia fuerunt in eſſe 55 producta, reperiuntur affecta obligationi publicarum collationum, quæ ſemper rei adhæret, & rem concomitatur, & tranſit in quamvis perſonam quavis dignitate munitam, uti pulchrè & formaliter loquitur Thomat. *d. tractat. de collect. in princ. col.* 5. Eſtque tantum 56 hoc caſu differentiæ inter Tributum & Collectam, quòd in tributis incipit hypotheca ab initio, quo tributa fuerunt impoſita, nec multiplicantur ſingulis annis, cum illa ſint uniformia, & ſemper & uniformiter præſtentur: Sed in Collectis, quæ ſunt onera extraordinaria, multiplicatur obligatio ex qualibet indictione, & antequam ſit indictum onus, bona non ſunt tacitè obligata, Caſtrens. *in l. Imperatores. ff. de publican.*

Et probè notandum eſt, quod ad collectas præteritas debitas à venditore, non poteſt 57 compellere Exactor emptorem alicujus rei, niſi ſolum ratione ei, illam pignorando, vendendo &c. nec poteſt convolare ad alias res proprias ipſius Emptoris text. *in l. his quæ. de præd. & omnib. reb. navicul. lib.* 11. *l. fin. Cod. de debitorib. Civitat. lib.* 10. Bald. *in lib.* 2. *C. ſine Cenſu vel reliq.*

Quod ſi ita novus emptor rem æſtimo alli- 58 bratam propter non ſolutas collectas perdiderit, eundem contra anthorem ſive venditorem ſuum evictione agere poſſe, omninò crediderim. Nam tum demum emptori denega- 59 tur Evictionis actio, quando eidem poteſt aliquid imputari, quare rem emptam amiſit, Carol Bardellon. *conſ.* 112. *n.* 3. *&* 4. vel quan- 60 do ea provenit ex facto & præordinatione authoris, ut quando eſt res feudalis, Emphyteutica vel fideicommiſſo ſubjecta; niſi expreſsè & ſpecialiter hoc caſu ſit promiſſa evictio per text. *in l. fundum meum. ff. de Evict.* Surd. *conſ.* 67. *num.* 53.

*n.*53.ubi citat Beccium *conſ.*24.*n.*36.dicentem, quòd ubi res evincitur præordinatione authoris, locum habet regula *l.vindicantem.ff.de Evict.* Idem Surdus *conſ.*70.*n.*17. Menoch. *l.* 3 *præſumpt.*118.*n.*11.*per tot.* Card. Tuſch. *in lit.* E. *concl.*367.*n.*39.*&*64.

61 Ad hoc autem ut venditio prædiorum, propter penſitationes non ſolutas valeat, quinque requiruntur. 1. Quòd debitum ſit, & quod ceſſatum ſit in non ſolvẽdis Collectis. 2. Quod bona fide res vendatur. 3. Quod juſto precio venditio fiat. 4. Quòd res ſubhaſtetur. 5. Quod Præſidiis auctoritas interveniat. Ita ponderat gl. *in l.* 1 *in verb. vili precio, C. de præſcript.* 30. *vel* 40 *annor.*

Circa primum variæ ſunt Dd. opiniones; quanto ſcilicet tempore debeat ceſſatum eſſe, in non ſolvendo tributo: Sed vera opinio eſt Baldi *in d.l.*1.*C. ſi propt.publ.penſit. vend.fuer. ce-*
62 *lebr.* qui docet, ſtatim ac effluxit tempus ſolvẽdi, poſſe bona pro tributis præteritis.

Ratio eſt; Quia cum dies interpellaverit
63 pro homine, Judex poteſt contra eum procedere, tanquam contra inobedientem, & tempus ſtatuere 30. dierum, vel minus, prout ei videbitur, infra quos ſi ille ſolvat, purgabit moram ſuam *l. auctuarii* 5. *Cod. de erogat. milit. annon. l.* 12. Si vero non ſolverit, poſſunt ejus bona occupari loco primi decreti, poſtea novus terminus, præviâ legitimâ citatione, ad ſolvendum ſive luendum, aſſignari, quo elapſo, fieri debet ſubhaſtatio, perpetuam emtioni concilians firmitatem, text. *in l. ſi quis fundum.* 3. *C. ſi propter publ. penſit.* Cui in loco pub. finiendæ tri-
64 buitur tẽpus viginti dierum *Auth. hoc Ius porrectum.* ubi per 20. dies oportet rem eſſe venalem *Cod. de SS. Eccleſ.* Fabian. de Monte *tract. de Empt.& vendit.*5.*quæſt.princ. num.* 86. Guil. Redoan. *tr. de reb. Eccleſ. non alien. rubr. de cauſis propter quas num.* 23. Roland. à Valle *conſil.* 33. *num.* 14. *vol.* 1. Menoch. *de arb. jud. quæſt. lib.* 2. *cent.* 2. *caſ.* 129. Octav. Simoncell. *tract. de decret. l.* 1. *tit.* 1. *n.* 64. Joan. Grivell. *deciſ. Dolan.* 44. *n.* 10.

65 Et ad hoc ut venditio valeat, neceſſe eſt, ut precium de præſenti ſolvatur, nec ſufficit habere fidem de precio, ut eſt text. cum gloſſ. *in lib. ſi procurator. ff. de Iure fiſci.*

Atque ita venditionem ob tributorum ceſſationem factam revocari non oportet: nec priore dominio precium offerente; nec creditore ejus Jus hypothecæ, ſive pignoris præten-
66 dente. Potior enim eſt cauſa tributorum, quibus priore loco omnia bona ceſſantis obligata ſunt, text. expreſſ. *in d.l.* 1. *C. ſi propter publ. penſitat.*

67 Factâ itaque ſubhaſtatione plus offerenti
68 bona dantur *d.l.* 3. *C. ſi propt. publ. penſit.* Quæ tamen ſubhaſtatio non probat neceſſariò juſtum precium: Ideoque neceſſe eſt, ut ſolenniter interveniat Judicis authoritas & decretum
69 per text. *in l.* 2. *Cod ſi propt. publ penſit.* Quod facit omnem doli & læſionis ſuſpicionem ceſſare, & propterea in ſubhaſtatione bonorum,
70 quæ fit ex decreto Judicis, illud regulare eſt, ut poſt addictionem alicui, bona fide factam, non audiatur etiam, quantumvis plus offerens, *l. quæcunq. C. de fide & jur. haſt. fiſc. l.* 10. *l.* 1. *C. de vendend. reb. Civit. l.* 11.

Cujus rei hæc eſſe poteſt ratio, quia ſi poſt addictionem ultimo licitatori factam, alius adhuc plus offerens admitteretur, nullus unquã eſſet licitationum finis, & foret inanis ac omninò illuſoria hujuſmodi addictio, nulliusque penè authoritatis, contra *l. ſi hypothecas.* 8. *Cod. de remiſſ. pignor.* ubi fides haſtæ publica non fa- 71
cilè convelli debet: Quo caſu tributariarum re- 72
rum venditio ſub haſta reſcinditur ob exiguitatem precii, per text. *in l.* 2. *Cod de fid & jur haſt. l.* 10. Menoch 2. *præſumpt.* 75. *n.* 34. Cagnol. *in l.* 2 *C. de reſcind. vendit. n* 158.

Quanquam hæc traditio non careat contradicentibus, & omninò dubium ſit, an venditio ſub haſta reſciſſionis expers, ut conſtat ex Nicol. Vigelio *Method. jur. controvers. l.* 5. *c.* 6. *reg.* 12. *Except.* 9. *repl.* 3. Et diſputatur à Gomezio 2. *Reſol.* 2. *n.* 23. Moller. *ad conſtit. Auguſt.* 32. *par.* 1. *num.* 10. *& ſeqq. & l.* 3. *Semeſtr.* 12. Damhuder. *tract. de ſubhaſt. c.* 4. *n.* 25. *& c.* 5. *n.* 6. Andr. Rauchbar. 1. *q. Iuris* 46. *n.* 25. Fachin. 2. *controverſ.* 20. *&* 21. Anton. de Gamma *deciſ. Luſitan.* ubi pro reſciſſione judicatum refert à Senatu Regni Luſitaniæ. Et conſuluit Fulv. Pacian. *conſil.* 87.

Præterea & pro QUARTO mulctâ pecunia- 73
riâ compelli poſſunt ſubditi ad Collectarum præſtationem. Gail. 1. *obſ.* 52. *num.* 10. Thileman. de Benignis *Syntagm.* 1. *deciſ.* 1. *voto.* 7. *n.* 91. Ita B. ſubditis in Odenheimb & conſortibus, ſub mulcta ſolutionem. der Tranßſtewr/ aliquando præcepit, qui tergiverſantes in pœnam declarati & poſtmodum per mandatum Executoriale in Camera Imperiali à Magiſtratu impetratum & injunctâ ibidem paritione tam ad mulctæ, quam Collectæ ſolutionem condemnati 8. Febr. Anno 1598. Et plerum- 74
que in Imperio ſub mandatis pœnalibus & pecuniariis, vel certis vel dupli &c. ſolutio Collectarum imperari ſolet; prout infra latius declarabimus.

Conſentiunt Roland. à Valle *conſil.* 32. *n.* 3. *vol.* 1. & Alexand. Trentacinq. *variar. reſol. l.* 1. *de* 75
Iur. fiſci reſol. 7. *n.* 17. ubi tradunt, prædia non ſolventium poſſe vendi, nedum pro Collectis, ſed etiam pro pœnis incurſis, eò, quod Tributa vel Collectæ non fuerunt ſolutæ in termino, poſt Bald. *in l. fin. n.* 4. *Cod. ſi adverſ. fiſc.* Idq; in forenſibus omninò verum eſſe, reſpondit 76
Natta *conſ.* 158. *num.* 4. *ubi vide.* Ita ut mulctæ ac pœnæ ſub amiſſione rerum etiam imponi poſſint, ex ſententia Wintzleri *de collect. obſ.* 26.

Verum an Status vel Civitas Imperii ſtatutum inducere poſſit, ut bona ipſo facto in com- 77
miſſum cadant, ob non ſolutas vel non rectè ſolutas collectas?

Id quidem quoſdam eximios JCtos aliquando in facto præſuppoſuiſſe vidimus; ſed nos, uti ambitioſum, non valere, æquius & tutius arbitramur.

Nam

78 Nam præterquam quod diſcrepari poſſit, An ſuperiorem recognoſcentes habeant jus confiſcandi (quod tamen in præſenti, reclamante potiſſimum quotidianâ experientiâ, in caſibus de Jure expreſſis, non firmamus, ob ea, quæ dicta ſunt ſupra *c.5.n.62.*) certum eſt confiſcationem tantùm in illis caſibus locum habere, in quibus Jure communi pœna confiſcationis eſt præſtituta.

79 Quotiescunque enim à lege non invenitur expreſsè, generaliter ſive ſpecialiter impoſita ob delictum pœna confiſcationis, non poſſunt Gubernatores & alii judices, qui non ſunt poſiti in ſuprema poteſtate ac Magiſtratu, ſine Principis juſſu, contra juris communis diſpoſitionem hujusmodi ſtatuta condere *l. unic.* ubi Angel. *Cod ne ſine Iuſſ. Princip. &c.* Chaſſanæ. *in conſuet. Burgund. rubr.* 2. §. 1. *n.* 1. Lancell. Conrad. *de Offic. Præt. in Criminalib. tit. de publicat. bonor. n.* 1. *fol.* 738. Clar. *recept. ſentent.* §. *fin. q.* 78. *n.* 5. *v. quæro.* Proſper. Farinac. *in prax. crimin. q.* 25. *n.* 19. Bartholom. Bertazzol. *conſ. crimin.* 247. *num.* 3.

80 Et generaliter Gubernatores ac Præſides Provinciæ contra Jus commune ſtatuere non
81 poſſunt Farinac. *d. n.* 19. Cum ſtatuta condere contra diſpoſitionem juris, ſupremæ ſit Jurisdictionis, Carolus *de Graſſis de Except. ad mater. ſtatut. Except.* 1. *numero* 6. *&* 7. innumeros laudans. Vide Me ſuprà *cap.* 5. *numero* 158. *& ſeqq.*

82 At verò, Confiſcatio in paucis caſibus, ut in crimine læſæ Majeſtatis, & aliis nonnullis locum habet, inter quos præſens caput non reperitur.

83 Adde, quod in Contributionibus Turcicis, (quæ tamen maximè favorabiles & privilegiatæ ſunt, & à quibus nemo immunis eſt) in totum non ſolventes, ultra pœnam dupli conveniri nequeant, per dicenda infra *num.* 129. *& ſeqq.*

Aliud tamen fortè dicendum videtur Jure Saxonico, ob notabilem gl. in Weichbild *art.* 48.
84 *ubi dicitur*, Was er ſo benent/verſchoßt/das iſt ſein / hat er darüber ichtwas anders verhelet / das beweißlich iſt vnd befindlich / das iſt der Stadt verfallen. Quod verbum, Iſt verfallen / eſt præteriti temporis, & denotat privationem ipſo jure Franc. Cremonenſ. *ſingul.* 7. *n.* 1. re-
85 latus à Colero *conſ.* 42. *n.* 37. Et eſt text. *in l. placet.* & ibi Dd. *C. de SS. Eccleſ.* Quod non ſolventes tributum, patiuntur translationem dominii ſuarum rerum. *Et in l. de iis. Cod. de Epiſc. & Cleric.* Excipiuntur enim ibi bona Eccleſiarum, & includuntur bona laicorum, quoad translationem dominii rerum, propter tributa non ſoluta. Idem probat text. *in l. fin. Cod. de Exact. Tribut. l.* 10.

Sed cum hanc Quæſtionem infra *cap.* 19. *numero* 541. *& quàm plurimis ſeqq.* accuratius & ex profeſſo diſcutiendam ſusceperim, eò Lectorem amicum brevitatis gratia remitto.

86 Hodie nonnullis in locis uſu eſt receptum, das die Obrigkeit das vermögen vmb ſo hoch es von einem geſchezt wird / an ſich zu lōſen / befugt iſt.

Itidem contra eum, qui bona publicis collectis & exactionibus obnoxia non profitetur, exerceri actionem commiſſariam; at ſi quis 87
profitetur quidem rem, ſed in fraudem minoris æſtimat; id tantum, quod iſtam æſtimatio- 88
nem excedit, non totam rem incidere in commiſſum, ſcribit Thomas Maullius *de homag. d. c.* 9. *n.* 106.

Olim pœna de his qui ſe cenſeri, bonaque 89
æſtimari nollent, vel mala fide minoris, quam valerent, æſtimari paterentur, & lege à Servio Tullio lata (*teſte Livio*) erat vinculorum mortisque aut (*ſecundum Dyoniſ. Halicarnaſſæum*) ut publicatis bonis verberati venderentur.

Inſuper Quintò manu etiam militari fru- 90
ſtrantes & in obdurata nequitia non ſolvendi perſeverantes, usque dum obediant, coërcentur: qui modus non omninò extra periculum eſt; licet apertè probetur *in l.* 1. *Cod. de offic. Præfect. Auguſt.* ubi in Tributis ſolvendis audaces,
id eſt, moroſos, primum exigendos, deinde ſi 91
opus ſit, per militare etiam auxilium, ad ſolutionem compellendos eſſe reſcribitur: *Et in Novell.* 134. §. *item ſi in provinciis &c.* hiſce verbis: *Si in provinciis vel vindices vel ſusceptores ſint publicorum Tributorum, indigeantque aliquo auxilio, jubemus, ut provinciarum Præſides, & eorum cohortes omnem intentionem atque ſtudium eò conferant, quo magis publicorum tributorum exactio absque ullo impedimento procedat.* Simile remedium datur *Novell. Conſtit.* 17. §. *ferent autem.*

Ut ut ſit, Quosdam Principes copias, imò
& interdum hoſtes, in propria regione con- 92
ſcribere & alere videmus, qui Superexactiones à ſubditis extorqueant: qui Exactores pignorationibus & ſtipendiis ea de cauſa ipſis debitis, occaſionem longè majorum ſumptuum, moleſtiarum ac inquietudinum conciliant. Et quid inde mali exſpectandum ſit, etiam Ruſtici explicare poterunt. Odium oritur, contemptus ex odio: contemptus conſpirationes gignit: advocantur & invocantur potentiorum auxilia; iis vocatis vaſtantur agri, vici exuruntur, oppida evertuntur, commercia impediuntur, ſubditi ad paupertatem rediguntur, virtute clari repelluntur; Juventutis flos è medio tollitur, cæteri in ſervitutem & perpetuam miſeriam abducuntur.

Magna certè eſt multorum Principum ini-
quitas, *inquit* Philippus Cominæus *lib.* 10. 93
Comment. pag. 691. qui pecuniam pro libidine ſuis imperant, & amplum alunt ſatellitium, ut miſeram multitudinem in metu contineant, eamque deinde pecuniam temerè & voluptuariè profundunt, nullo cum Reipub. bono, & de quotidianis ſumptibus nihil remittunt, & ſuos exhauriunt, & aſſentatorum ſtipati ſunt turba. Sed eſt Deus, qui flagitium nullum ſinit impunitum & crudelitatem imprimis deteſtatur, qui tametſi non lo-

quitur

94 quitur hominibus hodierno die, ſicut priſcis illis temporibus; tamen quæ ſit ſua perpetua ſententia, & quid à nobis fieri velit, clarè præſcriptum reliquit, ita quidem, ut nemo planè,
95 qui modò ſit ſanæ mentis, & qui ad juſtam aliquam pervenerit ætatem, excuſandi ſit habiturus locum.

Dixi, modum hunc exequendi Collectas, non omninò eſſe extra periculum; Quid enim, Si Magiſtratus inferiores vel ſubditi conventionati jura & privilegia, quibus immunitatem à Collectis in vim contractus & nexu vicisſitudinario obtinere prætendant? Hoc ſanè in certamine, utriusque tam ſublimioris, quàm
96 inferioris poteſtatis Magiſtratus Superior adeundus eſt; Et rectè faciunt Magiſtratus inferiores, qui in ejusmodi controverſiis & diffidiis emergentibus & incidentibus, initio *Verbu*, tum *herbis*, denique *lapidibus utuntur*, vel
97 quod perinde eſt, primum preces, ſolicitationes & amicabiles tractationes proponunt & tentant, tum juris remedia adhibent & Judicis officium auxiliumque implorant, tandemque, ſi neceſſitas cogat & poſtulet utilitas, arma defenſiva ſuſcipiant Bald. *in cap. olim n.* 22. *extr. de reſcript.*

Quod ſi intra hosce cancellos ſeſe contineant & pro aris & focis, pro lege & grege, ſummiſſas compellationes, petitiones, interceſſiones faciant, & jurisjurandi præſtiti memores, privilegia & jura univerſitatis ſibi commiſſa, pro poſſe & pro noſſe, legitimâ Juris viâ defendant, & ad Judicem competentem provocent, tandemque neceſſitate urgente & utilitate poſtulante, armis offenſivis arma defenſiva opponant, & tamen in utrumque parati, plus Deo & legibus, quàm
98 legionibus confidant; id profectò ab eo Jure, quod literis divinis & humanis deſcriptum extat, & naturæ quoque impreſſum, atque cum ipſo hominum genere natum & proditum eſt, nullatenus exorbitat *l. ſi quis.* §. *Prætor ait,* ubi Baldus & Caſtr. *num.* 3. *ff. de in jus vocand.* Zaſius *in l quamvis. n.* 2. *ff. d. tit.* Dec. *conſ.* 410. *num.* 5. *& conſ.* 528. *num.* 4. *& conſ.* 606. Gail. 1. *obſ.* 17. *& lib.* 1. *de pac. publ. cap.* 3. *num.* 4. Mynſ. *obſ.* 43. *cent.* 2. Fichard. *conſil.* 141. *num.* 4. *vol.* 2. Herman. Vult. *conſil. Marpurg.* 13. *num.* 100. *vol.* 1.

99 Indubitati namque Juris eſt, eum, qui armis offenſivis ſe inſtruit, tantum in culpa eſſe, & eum, qui arma defenſiva opponit, nihil peccare *lib.* 1. *in fin.* & ibi Bald. *ff. ne quis eum, qui in jus vocat.* Bartol. *in Conſt. qui ſint rebelles, verbo rebellando* Bald. *in lib.* 1. *num.* 12. *Cod unde vi.* Ludov. Rom. *conſ.* 320. *num.* 6. Joan. Imol. *in c. dilectis filiis. num.* 32. *& ibi* Abbas *num.* 4. *Extr. de appellat.* Alexand. *in lib. ſed eximendi.* §. *item ſi quis. num.* 3. *ff. ne quis eum qui in Ius.* Jaſon. *conſ.* 27. *num.* 19. Schurf. *conſ.* 12. *n.* 8. *cent.* 2. *& conſ.* 21. *n.* 6 *cent.* 3. Dd. uno ore *in l. ut vim. ff. de I. ſt. & Iur.*

Atque iſtis caſibus primum ictum exſpectare;
100 vel quoad adverſarius ſe inſtruat & muniat; otioſum, non eſt neceſſe *d. lib.* 1. ibi gl. *in verb. moderatione.* & Bald. *ibid. numero* 4. Dd. *in d. lib. ut vim.* Sed ſufficit juſtus metus, cui 101
depellendo maturè contraire, & quæ ad defenſionem ſpectant, moliri permiſſum eſt. Caſtr. *conſ.* 277. *num.* 2 *pag.* 2. Alexand. *conſ.* 39. *num.* 7. *vol.* 3. Hippol. de Marſill. *in lib.* 1. *n.* 33. *ff. ad L. Cornel. de Sicar.* Weſemb. *conſ.* 19. *num.* 34. *l.* 1.
Hinc verè & rectè dici aſſolet, impreſſionem 102
factam cenſeri, ſi ſubſit juſtus metus futuræ impreſſionis, etſi nulla ſequatur impreſſio Gail. *l.* 1. *de pace publ. c.* 2. *n.* 7.

Quare magiſtratui non licet in re non- 103
dum omninò liquida, contra ſubditos aſſertos, viâ facti ac propriâ authoritate ab Executione incipere & procedere ad Exactionem; Quin potius hoc factum ex bene conſtituta Republica & quæ æquitatis ullam rationem 104
habere videri vult, longiſſimè eliminandum eſt.

Neque enim debet Principem juſtitiæ Præ- 105
fectum & amantem pudere, vel alium potentiorem pro Executione implorare, ſicut nec 106
Imperatorem ipſum pudet, miniſterio Cameræ in exigendis Contributionibus Imperii, præviâ cauſæ cognitione potius uti, quàm illicò fulmina Banni aut alia pœnalia torquere, *bellè* Meichſner. *deciſ.* 27. *numero* 28. *tom.* 4. *fol.* 742. Si quas, *inquit* JCtus *in l. extat ff quod met. cauſ.* putas te petitiones habere actionibus expetiaris.

Unde Creditor qui per vim (*hoc eſt, propriâ* 107
auctoritate) pecuniam vel rem etiam notoriè ſibi debitam, accipit vel ſibi ſolvi facit, jus debiti perdit, adeoque omne jus, quod in re vel pro re habet, Bartol. *in d. l.* Sicut & debitor, quando rem pignoratam Cre- 108
ditori violenter aufert propriâ authoritate, non tantùm poſſeſſionem illi reſtituere tenetur, verùm etiam dominium illius rei pignoratæ amittit, Menoch. *recup. remed.* 9. *numero* 197.

Et quamvis magiſtratum quis gerat, is tamen alterius poſſeſſionem occupando, in eandem pœnam incidit, ſi absque ordine judiciario, propriâ authoritate, & extrajudicialiter poſſeſſionem illi auferat, & ſic procedendo 109
non differt à privato homine *l. injuriarum.* §. 1. *& l. nec Magiſtratibus. ff. de Injur.* Vincent. Hondedæ. *conſ.* 82. *n.* 24 *vol.* 1. Georg. Everhard. *conſ.* 7. *n.* 3. *vol.* 2.

Denique Sexto inobedientes & contumaces in ſolvendo ſub ſecura cuſtodia (quæ carcer 110
eſt *l.* 1. *C. de cuſtod. reor.*) collocari, & ita militari cuſtodiæ committi poſſe, diſertè Imperator inſinuat *in l. nemo carcerem* 2. *C. de Exact. Tribut. lib.* 10. Peregr. Jannin. *lib.* 2. *de Cu. real. cap.* 10. Anton. Sola *in conſt. Sabaud. Decret. Abuſionib. gl.* 2. *numer.* 8. M. Ant. Pereg. in. *de jure fiſci. lib.* 6. *tit.* 7. *numer.* 5. Surd. *conſ.* 39. *numero* 21. Multos plures & alios refert Menoch. *conſil.* 916. *num.* 1.

Non tamen clauſo noxiorum hominum carcere nec moleſtâ & aſperâ, ſed honeſtâ & liberâ cuſtodiâ detineri debent. Et hic eſt verus ſenſus *d. l. nemo carcerem.* Franciſc. 111
Burſat.

Burſat. *conſ.34 5. n.37.* Menoch. *lib. 1. de arbitr. Iud.quæſt.quæſt.88.n.1.* M. Ant. Peregrin. *d.tract. de Iure fiſci lib.6.tit.7.n.7.* Florez *d. quæſt.21.nu. 145.* Alexand. Trentacinq. *lib.1.variar.reſol.ſub tit.de jure fiſci reſol.6.n.6.* Gaſpar Baetia *tract. de inope Debitore Creditori addicendo c.13.n.15.& 17.*

112 Si quis verò in obdurata nequitia permanebit ad res ejus omnemq; ſubſtantiam Exactor accedit, ſolutionis obſequio cum ſubſtantiæ proprietate ſuſcepto *d.l.nemo carcerem. 2.de qua l.uti & l.2.C.Theod.de Exactorib.* quæ à Conſtantino illo Magno latæ ſunt multa ſingularia tradit Cæſar Baronius *in Annalib. Eccleſiaſt. tom. 3. pag.188.n.8.& pag.349. num.55.& num.60.& pag.350.*

Plutarchus refert in vita decem Oratorum
113 Lycurgum prohibuiſſe, ob vectigalia non ſoluta, quemquam in carcerem detrudere, & liberaſſe Xenocratem, eam ob cauſam carceribus incluſum, & publicanum in eos conjeciſſe. Vide Gregor. *Syntagm.22.cap.10.num.3.usque finem.*

114 Forenſes verò in alieno territorio prædia poſſidentes, quibus ratione bonorum, vel ex conſuetudine Collectarum onus injungitur, non poſſunt cuſtodiæ tradi ob non ſolutas collectas Domino territorii; ſed fructus ipſorum prædiorum jure detinentur & ſequeſtrantur Caſtrenſ. *in l.inter debitorem.ff. de pact.* Et ante eum hoc voluit Baldus *in l. etiam. col. pen. verſ. ſed tu dices, Cod. de execut.rei judic.* Generalis (*inquit*) conſuetudo ſervat, quod ubi quis poſſi-
115 det, ibi & collectam patiatur; non præcisè, cauſativè: quia ſi non ſolvit, non ponitur in carcerem, ſed aufertur ei res ſeu rei fructus. Sequitur Natta *conſ.389.num.6.* Hyppol. Rimінald. *lib.1.conſ.10.num.22.* Hieron. Magon. *deciſ.Florent.66.num.12.* Gail. *d.obſ.52. numer. 22.* Quod factum pro pignoratione prohibita haberi non poteſt, Frider Mindan. *lib.1.de proceſſ. Camer.cap.36.num.13.* Denaiſ. *de jure Cameral. tit. Mandata ſuper conſtit.pignorat.num.23.* Confert eodem, quod ſcribit Gail. *lib.de pignorat.cap. 15.num.12.& 13.*

Mulier quoque (M. Ant. Peregrin. *d.l.num. 9.* per text. *in l. 1. C. de offic. diverſ. Iudic.* Florez. *d.quæſt.21.nu.15. de jure Regio Hiſpaniæ loquens*) & Nobilis & Impubes pro Collectis carcere premi nequeunt. Florez *d.loc.num.152.& ſeq.*
116 Regulariter namque mulieres, Infantes & impuberes, pro debito civili capi non debent, Gail. *1.obſ.48.ſub n.14.& 16. Et 2.obſ.90.n.3.*

117 Quod etiam in Militibus & Doctoribus fuit à jure ex privilegio ſtatutum *l. medicos.* ubi gl. *in verb.exhiberi, C. de Profeſſorib. & Medic. lib. 10.* Farinac. *in prax.crim.lib.1.quæſt.27.num.77. & ſeqq.*

118 Sed nunquid hujuſmodi perſonæ, quæ pro debito carcerari non poſſunt, ſuſpicione fugæ vel moræ periculo imminente poterunt capi? Negat Farinac. *d.loc. num. 64.* loquens de muliere ſuſpecta de fuga; moveturque eo fundamento, quia in ea licet militet ratio ſuſpicionis fugæ ob quam conceditur captura, non tamen urget honeſtas ſexus, in qua jus ſe fundans conſtituit, mulieres non poſſe carcerari *l.1.C.de off.diverſ.Iudic.*

Adde, quod ſi eſt prohibita captura, pro executione debiti, erit etiam prohibita pro ſuſpicione fugæ, cum hæc tendat in ordine ad illã, *arg.cap.num.quid prohibeatur.de R.I. in 6.*

Juvat hanc opinionem Regula, quæ habet, quod concurrentibus duabus cauſis, permiſſivâ & prohibitivâ, prohibitiva in dubio attenditur, Vant. *tract.de nullitat.rubr. Quod & quibus modis ex n. 55.verſ. Et nota.* Et faciunt quæ tradit Menoch. *lib.1.de A.I.Q.quæſt.80. n.27.* 119

Et ratio hujus regulæ eſt, quia poſteriora ſemper derogant prioribus; & cauſa prohibitiva, ſemper ſe habet per modum poſterioris ad cauſam permiſſivam. Nam generalis concluſio eſt, quòd omne, quod non reperitur prohibitum, cenſetur permiſſum, ſicque prohibitio ſe habet per modum limitationis ſeu ſpeciei ad permiſſionem, & ſic conſideratur, uti poſterior, & per conſequens eſt attendenda. Unde cum in muliere concurrant prædictæ cauſæ, attendenda eſt prohibitiva, videlicet honeſtas. 120 121

Quicquid ſit, nos quoad capturam faciendam, vel non faciendam, & quo ad modum Exactionis Conſuetudinem loci, ubi fit Executio, potiſſimùm attendendam, in memoriam revocamus, & probè obſervandum eſſe ducimus, quod Fiſcus (ſemota conſuetudine) optionem habet, utrum velit prius debitorem carceri mancipare, an ad bona pervenire. *l. 2.* ubi Bartol. *C.de Exact.tribut.lib.10.* 122

Neque hoc caſu Electio unius remedii Executivi præcludit viam aliis, quando per primũ non eſt ſatisfactum *arg.l.hæres. §. quod ſi ſtipulator. ff. de fidejuſſ.* Anton. Hering. *tract. de fidejuſſ.cap.20.§.35.nu.2.* Eò, quod in Executivis cauſis & paratam Executionem habentibus, non obſtet Exceptio Litiſpendentiæ; proindeque variatio licita ſit, de uno remedio ad alterum, item de perſona ad rem, ex reg. *l. mutuam. ff. mandat.* probat prolixè Cavalcan. *deciſ.Forolov. 1. numer. 15.pr. qui plures comportavit.* Seraphin. *in tract. de privileg. jurament. privil.77.num.81.* D. Marta *tract. de Iuriſd.p.4. cent.2.caſ.177.num.8.& 9.* Lancell. *de Attentat. p.2.cap.4.limit.2.num.50. & 76.* Mandos. *tract. de Inhibit.q.121.num.6.* Carol. Bardellon. *conſ. 197.n.10.& 11.* Matth. Coler. *de proceſſ. Execut.p.4.cap.1.n.59.* 123 124

Si tamen in Collectis Imperii Princeps, vel alius Imperii Status, ob denegatam ſolutionem, pœnam dupli, quam Subditi eas non ſolventes incurrunt, per viam mandati in Camera conſequi velit, non poteſt pignoratitiâ vel aliâ extrajudiciali executivâ viâ uti. Ordinarium quippe remedium facit ceſſare extraordinarium. Et qui extraordinariâ ſummariâ & executivâ viâ procedere potuit; & ordinariam viam primitus ingreſſus eſt, in poſterum ab ea recedere & ad remedium ſummariæ Executionis redire nequit *l.de pupillo. §.meminiſſe.ff. de novi oper. nunciat. l.minor 25. annis, cui fideicommiſſum. ff. de minorib.* Marant. *conſ.95. a nu.* 125 126 127

13. usque ad fin. conſ. maximè n. 28. Thom. Grammat. *conſ. civil. 95. per tot.* ubi ad omnia quæ allegantur in contrarium, reſpondet, hanc opinionem confirmando. Alvar. Valaſc. *conſultat. Luſitan. 88. numer. 9. verſ. Ego cèrte* Carol. de Graſſis *d. tract. de Except. in præl. num.* 53. qui ambo hanc in judiciis ſervari teſtantur. Gutierez *l. 3. pract. quæſt. 39. numer. 3.* Surdus *deciſ. 92. in fin. qui numer. antepen.* ex Alexandro *addit* aliqua ad rem facientia; de quibus prius dixerat *conſ. 104. num.* 8. *vol.* 1. Cavalcan. *d. deciſ.* 1. *numer. 16. ubi dicit*, quando quis principio intentavit ordinarium judicium; & eo pendente convenit reum alio judicio executivo, hoc ei facere non permittitur; cum ſemel elegerit viam ordinariam, per quam dicitur re-
128 nunciaſſe remedio executivo. Eleganter Martin. Monter. *deciſ. Arrag. 25. numer. 5. verſ. 8.* ubi *num. 10.* dicit hanc communionem & de Jure veriorem. D. Marta *d. tract. de Iurisd. p. 4. cent. 2. caſ. 177. numer. 3.* Et latiſſimè Coler. *d. tract. de proceſſ. Execut. p. 3. q. 2. n. 22.* Johan. Parlad. *lib. 2. rer. quotidian p. 1. §. 11. n.* 20.

Quamvis contrarium teneant Vinc. Caroc. *ſingul. 381. verſ. limitatur.* 8. *& tract. de ſequeſtro. p. 3. num. 8.* Robert. Lancellot. *de Attentat. p.* 2. *c. 4. limit.* 30. *per tot.* Felician. de Solis *tract. de Cenſib. lib. 3. c. 2. n. 9. qui alios allegant.*

129 Mandata hæc ad pœnam dupli adverſus ſubditos; ſi quando partes ſuas viriles moniti ad diem non inferunt, in Camera Imp. decernuntur, ſive Clerici ſint, ſive Laici.

De Clericis in Receſſu Imperii de Anno 94. §. Dargegen aber / diſertè cautum eſt, Wir Churfürſten / Fürſten vnd Stende vorgeſetzter / id eſt, So wol Geiſt- als Weltliche (utpote quorum in præcedd. §§. expreſsè mentio facta fuit) Ihrer Vnterthanen verwegerung oder widerſetzlichen Vngehorſambs halber / gegen dieſelb am Keyſerlechem Cammergericht / zu einbrengung der aufferlegten vnd auffgeſetzeten Anlag vnd verwürckter Poen Dupli Mandata pœnalia
130 ad ſolvendum zuerlangen / Cum dictionis vorgeſetztern / id eſt, prædictorum, natura ſit repetere præcedentia cum omnibus ſuis qualitatibus Dd. *in l. fin. C. de hæred. inſtit.* Cravetta *conſ.* 98. *n.* 8. Tib. Decian. *conſ. 51. n. 5. vol.* 1. Cum ſit vox relativa & repetitiva præcedentis Decian. *conſ. 17. n. 10. vol. 1.* Roland. *conſ. 56. num. 27. vol. 8.* Surd. *conſ. 163. n. 14. & conſ. 313. n. 40.*

De Laicis loquuntur Receſſus de Anno 76. §. vnd nachdem. *& ſeqq. &* §. dawider auch. & de Anno 82. §. vnd nachdem. *& ſeqq.* §. Dieweil dann. *& ſeq.* & de Anno 94. & 98. *dd. ſupra* §§.

131 Videtur autem hæc pœna dupli primum in-
troducta Ann 66. §. Derowegen haben. ad Ex-
132 emplum fraudantium vectigalia, qui tenentur duplum fraudantium vectigalia, qui tenentur duplum ſolvere ejus, quod vectigalis nomine erat pendendum *l. fin. §. Divi. ff. de public. & vectig.* Roland. *conſ. 42. n. 13. vol. 3.* Auguſtin. Berous *conſ. 64. n. 4. vol. 3.* M. Ant. Peregrin. *d. tract. de Iure fiſci lib. 6. tit. 5. n. 35.*

Atque hoc reſpectu ad conſequendas publicas Collectas vel Exactiones agi ſolere conditione ex conventione publica ſcripſit Mynſinger. *cent. 3. obſ. 34.* Idque quoad Contributiones Turcicas indubitatum eſt.

Sed an talia mandata etiam pro Exactioni- 133
bus in Circulis factis decernuntur? Omninò. Sive Status expreſſa conventione in cauſa motæ & negligentiæ ſe ad pœnam dupli obligârint, ſive non. Licet enim ex eo, quod duo ſaltem modi Exactionis Collectarum in Receſſibus Imp. præſcripti ſint; Unus, quo Fiſcalis ad pœnam banni ſeu privationis, alter, quo Magiſtratus ad pœnam dupli agit; unde concludendum videbatur, das ein Obriſter deß Craiß von wegen der Craißhülff gegen einem Craißſtand nicht ad pœnam dupli procediren könne; Contrarium tamen concluſum & pronunciatum in cauſa Mandati ad pœnam dupli der Fränckiſchen Craißſtände contra Wertheim *2. Iun. Anno* 1593.

Quid verò; ſi quidam ſtatus in Contribu- 134
tionem conſentire nolint, an major pars præjudicabit minori, ad hunc effectum, ut mandata impetrari poſſint? Quod intrepidè adſtruimus de ſubſidiis in Comitiis Imperii indictis per ea, quæ ſupra *c. 6. per tot.* firmavimus.

De Contributionibus, In den Crayſen ver- 135
willigt / res eſt ancipitis deciſionis, cum vix Status Statui, vel par pari; præjudicare poſſit.
Ideoque Mandatum ſuper pœna dupli impe- 136
tratum in dicta cauſa der Fränckiſchen Ritterſchafft / contra der Herrſchafft Wertheimb Einhabere fuit caſſatum quoad pœnam dupli die Crayßhülff betreffend / aliàs paritio injuncta, quoad ſolutionem der Türckenhülffe 9. Januarii Anno 1593. Confer tamen huc ea, quæ ſupra *cap. 6. per tot.* digeſſimus.

Sic Civitas Imperialis, Lubeca, ratione Collectarum Circularium contra Status Saxoniæ Inferioris Circuli Mandatum Inhibitorium & de non offendo ſine clauſula 21. April. Anno 1621. in Camera impetravit; quod, propter frequentem materiæ utilitatem & fili ac ſtyli elegantiam heîc intexere lubet:

Wir Ferdinand ꝛc. Entbieten den Ehrwürdigen / Durchleuchtigen vnnd Hochgebornen / vnſern beſondern lieben Freund Oheimen / Fürſten vnd Andächtigen / Herrn Chriſtian dem Vierdten zu Dennemarck / Norwegen / der Wenden vnd Gotten König / Chriſtian Wilhelmen / Johan Friederichen / Chriſtian / Friederich Vlrichen / Adolff Friederichen / Hans Albrechten / Friederich Auguſten Adminiſtratorn **deß Primats Ertz-Stifftern vñ Poſtulirten Biſchoffen zu Magdeburg / Bremen / Halberſtadt / Lübeck / Münden / Ratzeburg vnd Schwerin / Hertzogen zu Schleßwick / Holſtein / Braunſchweig vnd Lüneburg / Meckelburg vnnd Sachſen Lawenburg** reſpectivè, **So dañ deß Reichsgetrewen**

N. N.

N. N. Burgermeiſtern vnd Rähten der Stadt Goßlar/ Mülhauſen vnd Nordhauſen vnſer Gnad vnd alles Guts: Ehrwürdig/ Durchleuchtig/ Hochgebornen/ beſonder lieber Freund/ liebe Oheimen/ Fürſten vnd Andächtige/ auch Getrewe/ vnſerm Keyſerlichen Cammergericht haben die Erſame/ vnſere vnd deß Reichs liebe getrewe N. Bürgermeiſter vnnd Raht deß Heiligen Reichs Stadt Lübeck ſupplicirend zuerkennen geben/ Demnach vor nunmehr etlich vnnd zwantzig Jahren bey wehrenden Kriegs Vnruhen in den Nider-Burgundiſchen Landen/ wegen einbrechenden Hiſpaniſchen Kriegsvolcks in den Weſtphaliſchen Craiß faſt groſſe Gefahr ſich ereugen wolten/ vnd derohalben auff etlichen Verſamblungen deß Nieder-Sächſiſchen/ als negſt daran gelegenen vnd in etwas Gefahr mit begriffenen Kreyſes/ die in den Reichs Abſchieden verordnete Execution vnd Handhabe deß heilſamen Land Friedens wieder gedachtes Spaniſchen Kriegsvolcks gefehrlichen Einfall auff deß Heiligen Reichs Grund vnd Boden einhelliglich bewilligt worden/ das derowegen auch ſupplicanten/ als benanten Craiſes Mitglied daß jhrige darbey gantz getrewlich gethan/ vnd ſich die Zeit über/ darinn die Gefahr am gröſten/ vnd das Hiſpanniſche Kriegsvolck über Rhein in Weſtphalen eingelägert geweſen/ den Pflichten nach/ damit ſie dem heiligen Reich verwandt/ vnd wie daß beſagte Executions Ordnung von jhnen erfordert/ mit beſtell: vnd annehmung erfahrner Kriegs-Officirer vnnd Soldaten in guter Bereitſchafft/ vnd zur defenſion gehörigen Verfaſſungen ſich mit groſſem Vnkoſten gehalten/ Als ſich aber inmittelſt vnd bald hernach begeben/ daß nicht allein angeregt Spaniſch Kriegsvolck deß Teutſchen Bodems ſich etlicher maſſen geeuſſert/ ſondern auch damahliger vnſer geliebter Hert Vorfahr am Reich/ geweſener Römiſcher Keyſer/ Chriſtmiltſeligen Angedenckens/ ſich ins Mittel geſchlagen vnd ſolch weit außſehendes Weſen auff andere Wege vnd Mittel zu ſtillen gnedigſt vnternommen/ auch zu dem ende an Fürſten vñ Stände deß heiligen Reichs/ auch verſchiedene Craiſe gantz Vätterliche Warnungs: vnnd Abmahnungs ſchreiben abgehen/ vnd theils durch ſchickungen erſuchen laſſen/ daß ſie von vorhabender Kriegsverfaſſunge gegen die Spannier abſtehen/ vnd die verwilligte Türckenhülffe gegen Vngarn verfolgen laſſen wolten/ in ſonderbahrer Erwegung/ daß der mit den Spaniern ſich begebende Fall keines wegs fürter zu achten/ davon die Executions Ordnung in den Reichs Abſchieden diſponirte/ So were darauff in etlichen Craiſen/ vorauß aber auch von Fürſten vnd Ständen deß Nieder Sächſiſchen Craiß im Monat Majo deß fünffzehenhundert neun vnnd neuntzigſten Jahrs dahin geſchloſſen/ daß in ſolch billigmeſſiges begehren vnterthenigſt gewilfahret/ vñ angeregtes Kriegsweſen mit ehiſtem abgelehnt werden ſolte/ Es hetten aber von ſolchen Schluß etliche Fürſten vnd Stende mehrgedachten Nieder Sächſiſchen Craiß bald einen Abſprung genommen/ vñ hernacher auff etlicher jhrer Zuſammenkunfften welche gleichwol ſupplicanten wegen ehehaffter behinderungen nicht beſuchen können/ eine continuationem der angemaſten Execution vnnd defenſion wider gemeltes Spanniſche Kriegsvolck von newen eingewilligt/ vnd ſolchs jhnen/ ſich darnach haben zu achten/ notificirt vnd angemeldet/ Wiewol nun dieſelbe gegen ſolches befrembdtliches zumuhten jhre dapfere redliche Entſchüldigung vorgeſchützet/ vnd zwar daß nicht allein ſie in ſolche vermeinte Craißhülffen niemahls weder tacitè noch expreſſè gewilligt/ ſondern derſelben außtrücklich widerſprochen auch daß nicht erwieſen/ noch beygebracht/ daß beſagte Craißanlage vnd newe contribution den publicirten Craißabſchieden gemeß/ vnd daß dieſelbe von allen Craißſtänden ins gemein vnnd purè beliebet/ ſondern nur von etlichen Anweſenden/ vnd zwar nur auff ratification vnnd ad referendum angenommen vnd daß auch die Craißſtände noch vngleicher Meinung/ ob Majoritas votorum jedesmahl vñ zwar in Contributions fallen vor ein allgemeinen Craiß Schluß zu achten/ vorauß aber/ daß damahliger Römiſcher Keyſer ſolche expedition, darumb den Stenden dieſer Laſt auffgebürdet werden wollen/ vor ohnnötig erachtet/ derowegen auch die Abſtellung deß ohnnötigen Kriegsweſens/ vnd daß man dem trewhertzigen Keyſerl. Warnungsſchreiben gehorſambſte Folge leiſten wolte/ ſchon zuvor bewilligt/ weiln zumahl die in den Reichs Abſchieden verordnete

ordnete Executions-Hülffe in dieſem Fall / Ihrer Mayt. vnnd vieler hoher Churfürſten vnd Stände hochvernünfftigen Ermeſſen nach / nicht ſtatt hette/ vnd man alſo nicht in terminis neceſſitatis verſirete / darzu die Stadt Lübeck allbereit Ihr eufferſtes dargeſchoſſen/ vñ faſt mehr gethan/ als Ihr die Execution vfferlegte / Inſonderheit vnd zwar fürnemblich/ daß zu der Zeit / als die Expedition in Weſtphalen angeſtellet / der Stadt Lübeck vnd deroſelben handtirenden Bürgerſchafft von einen benachbarten mechtigen Potentaten wol ſo hart wider den allgemeinen Frieden feindſelig zugeſetzt/derſelben Schiff vnd Güter abgenommen/ alle commercia zu vnnd abführen/ abgeſtricket / als etwa einer Stadt in Weſtphalen geſchehen ſeyn möchte / alſo daß ſupplicirender Rath von Fürſten vnnd Ständen deß Nieder Sächſiſchen Craiß / vielmehr der leiſtung einer defenſion hülffe/ als deß vnfreundlichen zumuhtens/andern aſſiſtentz zu leiſten/ vnd alſo jhre eigene Wolfahrt contra ordinatam caritatem, quæ à ſe ipſa incipiat, in die Schantz zu ſetzen/ſich hetten vorſehen ſollen / zugeſchweigen/ Reichskundbar vnnd auff den Nothfall auß deß Reichs Matricul erweißlich/daß die Stadt Lübeck allzuſehr vnd derogeſtalt mit der geſetzten Anlag beſchwert vnd übernommen/ daß weiln ſie den höhern Standen in Craißſachen gleich belegt / ein vnerzwingliches Angelt auff einen dritten Theil einer Tonnen Goldes ſich erſtrecket/ zu bemelten Hiſpaniſchen Kriegswesen hette auffwenden vnnd bezahlen müſſen / welches aber jhnen dazumahl bey den kurtzzuvor bewilligten Türckenſtewr vnnd zur See erlittenen Schaden zu erzwingen allerdings vnmüglich wehre / ſo hetten doch ſolche in æquitate ipſiſſima wolgegründete excuſationes nicht verfangen noch ſtatt finden wollen / ſondern wehren nicht allein ſupplicanten auff dem Craißtag zu Braunſchweig im Julio Anno Funffzehenhundert Neuntzig neun / gehalten/ von etlichen Ständen deß Craiſes zu ſolcher Contribution ernſtlich vnnd eiffrig mit faſt ſchärpfer Betrohung ermahnet/ dieſelbe auch hernach durch weiland Hertzog Henrich Julii zu Braunſchweig L. Secretarium vnd Pfenningmeiſtern gleicher geſtalt gar ernſtlich vnd betrawlich abgefordert/(dagegen ſie gleichwol von mehrgedachter Keyſerl. M. verſchiedene Monitoria vnd Inhibitiones, Inhalts deren Beylagen Lit. A.B. erhalten, auch gedachten Hertzogen inſinuiren laſſen) ſondern hetten auch theils Stände deß Nieder Sächſiſchen Creyſes in Anno ſechszehenhundert vnnd zwey an vnſerm Keyſ. Cammergericht ein Mandatum de ſolvendo wider ſupplicirenden Rath zu Lübeck außzubringen ſich angemaſſet/ dagegen aber derſelbige außführliche vnnd erhebliche Exceptiones eingewendet/ vnd alſo bey vnſer höchſten Juſtitz lis pendens worden derhalben ad acta gezogen/ob nun wol ſich in alle weg gebühret hette / daß ſolcher von den Craiß Ständen ſelbſt eingeführter Sachen Endſchafft vnnd richterlicher Außſchlag gewartet worden wehre / als aber jedoch deſſen vnerwogē nicht allein EEE. LLL. vnd jhr vnterſtehen dürfften / den Rath zu Lübeck/ dem ſie doch als einem ohngemittelten Reichs Standt nichts zu gepieten/ eum par in parem non habeat imperium, die Bezahlung offtgedachten ſtreitigen Kriegs Vnkoſten ernſtlich vffzuerlegen / ſondern auch damahliger Hertzog Henrich Julius zu Braunſchweig in dero Stadt Münden einen Bürger der Stadt Lübeck Friederich von Antorff genandt/neun vnd zwantzig Koppelpferde vmb dieſe Reſtantien, durch dergleichen repreſſalien zuerzwingen einen Anfang zumachen eigenthetlich abnehmen laſſen/ So weren ſupplicanten nicht vnzeitig gemüſſiget/ ſich deſſen zu beklagen/ vnd vmb ein Keyſerlich Mandatum de reſtituendo & amplius non offendendo, ſupplicando anzuhalten / geſtalt dann auch daſſelbe / nach beſag fürgelegter Beylage Lit. C. ſignirt, den ein vnd zwantzigſten Junii Anno ſechszehenhundert vnd fünff erkant/ vnd gedachten Hertzogen inſinuirt worden / Nun hetten zwar ſupplicanten ſich nicht ohnbillich vorſehen ſollen/ EEE. LLL. vnd jhre Stände vff vorbemelte an ſie vnd euch ergangene Keyſ. Monitoria vnd in Camera noſtra erkandte Mandata Inhibitoria mit ferner Abnahm vnnd Einforderungen vielgedachter übermeſſigen vnd der Stadt Lübeck ohnerzwinglichen Kriegscoſten zumahl lite pendente ceſſiren vnd inſtehen würden/ es hab aber ſolchs alles nicht attendirt noch angeſehen werden wollen/ ſondern nach dem ſie vnd jhr vff einſtendiges Getrieb vnd Allhalten der Hertzog Frie-

Friederich Vlrichen zu Braunſchweig L. faſt auff allen ſeithero vorgeweſenen Kriegsverſamblungen in vielgedachten Raht dieſer vermeinten reſtantien halbẽ/ zumahlen hart getrungen / ſo hetten ſie fürnemlich vff dẽ letztẽ zu Braunſchweig im Monat Octobri deß ſechszehenhundert neunzehenden Jahrs gehaltenen Craißtage/ mehrbeſagte Craiß anlagen zu den Weſtphaliſchen Kriegsweſen mit ſonderbahrer Acerbitet zu exigiren angefangen/mit angehenckter ſehr hefftiger Commination,daß im fall weitern Verwiderns/ mit der in der Execution Ordnung geſetzten Poen wider offtgedachten Raht verfahren/ vnd auff mittel gedacht werden ſolte/ durch welche die angegebene Gebürnuß de facto von denſelben zu erlangẽ wehrẽ/ Inmaſſen auß überreichten Extracten nicht allein deß Braunſchweigiſchen Abſchieds / ſondern auch deß an Clagendẽ Raht abgangenẽ ſchreibens der zu Braunſchweig geweſenen Geſandten vnd Deputirten der Stände Lit. D. E. zuvernehmen / vnd ob wol der Raht ſolch Schreiben gebührlich beantwortet/vnd mit widerholung der zuvorn offtmahls eingeführeten erheblichen Entſchüldigungsvrſachẽ ſich bey gleich vnd Recht zulaſſen/ vnd darüber mit den angetroheten Extremitäten lite pendente wider die gemeine Recht vñ Reichs Conſtitutiones nicht zu beſchweren / inhalts vorgelegten Extract ſchreibens Lit. F. ſignirct, höchſtes fleiſſes gebettẽ/vnd derowegẽ in guter hoffnung geſtandẽ/ EEE. LLL. vnd Ihr würden ſich vnd Euch daran ſättigen/vnd mit dieſer Forderung zu Ruhe zu begeben/bewegen laſſen/ ſo hetten ſie doch auß einem / Ihnen den drey vnnd zwantzigſten Martii Jüngſthin einbehandigten Außſchreiben zu einem vff Miſericordias Domini ſchirſtkünfftig zu Lüneburg zu haltenden Creißtage nicht ohne befrembdung vermercket/daß jhres erklärens/ flehens vnd bittens ohnerachtet/ dieſe ohnzeitige Prætenſion abereins vff die Bahn kommen/ vnd die gewohnliche Exactiones widerholet werden ſollen / Außweiß vorgezeigten Extracts ermeldten Außſchreibens Lit. G. gezeichnet / dahero dann ſupplicirender Raht ſich abermahln zum höchſten zu befahrẽ/ daß man thatlich in ſie ſetzen / vnd etwa mit anhaltunge der Lübeckiſchen Bürger vnd Gütern / da ſie durch EEE. LLL. Lande ohnvermeidentlich reiſen oder geführet werden/ oder in andere geſchwinde wege berührte reſtantien jhnen würcklich de facto abzwingen / vnd bey dieſer ohne das zerrüttetẽ Zuſtande deß Reichs noch mehr Beſchwerdt vnd Vnruhe anrichten möchten / ſeitemahl dann ſolche wider clagende Stadt vorhabende thatlichkeit / zumal aber nicht allein den außgangenen Käiſ. Monitoriis vnd in Camera erkandten Mandatis, ſondern auch den Anno Fünffzehenhundert Sechtzig ſechs auffgerichteten Reichs Abſchied geſtracks zuwider / als drinnen clärlich diſponirt, daß in dergleichen Sachen wider die ſäumende Stände etiam in illo caſu, wenn das gantze Werck deß Heiligen Reichs Ordnunge gemeß / allein mit jedesmahls regierenden Römiſchen Keyſers conſens vnd vorbewuſt vff ein Executions Mittel geſchloſſen werden ſoll / vnd dann je im heiligen Reich nicht nachzuſehen/daß einem gehorſamen Stande/ wie gering der auch ſey/ dergleichẽ Contributiones, die man doch ſine Cæſareo Decreto zu erlangen nicht ſchuldig/eben zu der Zeit/ da derſelbig Stand / ohne daß/beläſtiget/ vñ auffs euſſerſte beträngt/folgends de facto thatlicher weiſe abgetrungen werde/ zumahln auch auff offentlichen Reichsverſamblungen der vnvermöglichen Stände mit allgemeinen Reichsanlagen pflegt verſchonet zu werden/ So dann die Supplicanten ſich deß jhnen angetroheten Vnweſens vnnd würcklicher Thätlichkeiten ohnfehlbar zubefahren/ auch EEE. LLL. dermaſſen mächtig / daß ſie ſolche jhre Minas wol ins Werck richten mögen / vnd mehrertheils/wie vbiges Exempel bezeuget / zu wercke richten pflegen / gleichwol aber mit keinem ſchein rechtens zu juſtificirẽ/ daß der Stadt Lübeck vnſchuldige Bürger an Leib vnd Gut in odium Magiſtratus ſui ſolten gefangen/ gepfendet oder in andere Wege betrübet werden / welchs dann zu groſſer Vnruhe vnd Kriegsempörungen auch vffwiglung der Vnterthanen gegen jhre Obrigkeit leichtlich gereichen könte/ vnd man dahero in caſu omni jure prohibito & nulla juſtitiæ ſpecie excuſabili verſirt , vnnd derhalben vermöge Cammergerichts Ordnung *part. 2. tit 23.* à Præcepto wol angefangen werden könne/ vnd möge. Derhalben vmb dieſe vnſer Keyſerl. Mandat vnnd Ladungen wider EEE. LLL. vnd Euch zuertheilen vnterthenigliche anruffen vnd

bitten laſſen/auch erlanget/ das gebetene Proceß an heut dato erkant worden ſind/ Als gebieten wir EEE. LLL. vnd euch von Römiſcher Keyſ. Macht/ vnd bey Poen zwantzig Marck lötigs Goldes / halb in vnſere Keyſerl. Cammer / vnd den andern halben Theil offtgedachten Clägern ohnnachläſſig zu bezahlen / hiemit ernſtlich vnd wollen/daß ſie vnd Ihr dem nechſten nach überandtwort/oder verkündigung dieſes Brieffs/ohne Verzug vnd Einred mit angetroweter Thätlichkeit clagender Stadt vnnd all deren Angehörigen verſchonen / vnd ſie damit auſſer dem von EEE. LLL. vnd Euch ſelbſt ergriffenen ordentlichen Rechtens nicht moleſtiren noch beläſtigen / ſondern ruhiglichen verbleiben laſſen/ deme alſo gehorſamlich nachſetzen / vnd zu wider nicht thuen / als lieb jhnen vnnd euch ſeyn mag/angetrohete Poen zu vermeiden/ꝛc.

137 Cæterum ſubſtantia ſupra memoratorum Receſſuum Imperialium, ex quibus Mandata ad pœnam dupli extrahi ſolent, fundatur in Superiorum debita authoritate, & Civitatum aliorumque ſubjectione moraque in ſolvendo admiſſâ; Quorum requiſitorum ſi unum, alterumve deficiat, proceſſus ejuſmodi periculo caſſationis ſubjacere, dubitandum non eſt.

138 Et maximè iſto caſu, ubi Superioritas & Subjectio omnigena ſeu abſoluta, mutuiter non concurrunt, ob hujus requiſiti defectum

139 Collectis Turcicis negatur locus, quod Effectus à ſua cauſa dependeat.

Atque hæc circa punctum Mandatorum ad pœnam dupli diſſeruiſſe ſufficiat.

140 Quod ſi ſubditus alio domicilium transferat, & Collectas communi Provincialium placito prius indictas ſolvere detrectet, ob moram bona capi, vel bona prehendi & translatio eorumdem impediri poteſt Gail. *de arreſt. c. 9. n. 21.* ubi rationes huius ſententiæ adducit Alphonſ. de Azevedo *in conſt. Hiſpan. lib. 6. tit.* 14. *l. 10. n. 1. & 2.*

141 Ipſi Principes & Status Imperii, ſi à Subditis Collectas Imperii non exegerint, vel exactas non ſolverint, Regalibus, privilegiiſque reſpectivè proſcribuntur privanturque: à Fiſcali ad videndum ſe declarari in pœnam citantur, primæque Citationi omnium penſionum termini inſeruntur, nec citatis debitæ Ex-

142 ceptiones denegantur: Et eſt in arbitrio Judicis ut hæc pœna banni vel amiſſionis Regalium & privilegiorum, habitâ ratione circumſtantiarum, in pœnam pecuniariam convertatur, juxta pragmaticas ſanctiones Imperii de Anno 1570. §. Es ſollen auch. de Anno 1576. §. Darneben ſollen. de Anno 1582. de Anno 1594. §. Dawider auch. *verſ.* Da aber einiger. & de Anno 1603. in quibus tribus poſterioribus d. §. Darneben ſollen. repetitur. Denais. *In Iure Camerali tit. Contributiones Turcicæ num. 99.*

Ratio diverſitatis, quare Archiepiſcopi, Epiſcopi, Prælati, Abbates &c. Eccleſiaſtici Principes Regalibus & Privilegiis priventur, Politici verò Status Imperii banno feriantur, hæc ſubeſſe videtur, quod ſuper perſonis non adſit tacita hypotheca reſpectu Juriſdictionis, ſed ſaltem ratione bonorum Feudalium Imperii, Privilegiorum & Regalium, quæ ab Imperatore & ſacro Rom. Imperio habent, eorumque nomine forum Cæſaris ſortiuntur, Von wegen deß Heiligen Reichs Regalien vnd Weltlichkeit oder weltliche Obrigkeit/ quorum reſpectu ejuſdem cum Politicis Principibus & Statibus Imperii condicionis ſunt, & eadem ſuperioritatis Jura habent, quæ Duces Comites, & alii in ſuis territoriis, adeoque præceptis Cæſaris & Imperii parere debent, &, in caſu contraventionis & inobedientiæ, Regalibus, Privilegiiſque privari poſſunt, Principes autem ſæculares, utpote contra quos & perſonalis actio oritur, proſcribi poſſunt, per ea, quæ ſupra *cap. 16. num.* 8. *& multis ſeqq.* notavimus. pulchrè Guid. Pap. *conſil. 72. num. 5. ubi dicit,* quod licet Rex non poſſit Clericum in perſona punire; tamen in patrimonio, quod Regi ſubeſt, eum mulctare queat, *per text. in l. de his. Cod. de epiſc. & Cleric.* Gail. *de pac. publ. cap. 1. num. 15.* Caſpar. Ziegler. *tr. de Roman. Imp. ſubject. Inſtant concl. 1. num. 13.* Adfinis & amicus noſter D. Buxtorff. *ad cap. 5. Aur. Bull. concl. 69. lit. I.*

Quid? ſi ſtatui cuipiam, quoad Contributionem pro Cameræ ſuſtentatione paritio injuncta ſit & is Reviſionem petendo adhuc ſolvere detrectet, Anne Reviſio executionem ſuſpendet? Neg. 143

De eo enim inter omnes convenit, ab Appellatione ad Reviſionem, quoties in jure non reperitur ſcripta differentia, licitè argui Bender. *de Reviſion. concl.* 23. *num.* 3. Marius Giurba *deciſ. 30. num.* 1. Et Appellatione, non propter excellentiam Judicis, ſed reſpectu cauſæ jure communi prohibitâ, ad Supplicationis & Reviſionis remedium non patere additum. Idem Bender. *concl. 28. n. 22.* Sigiſmund. Scaccia *de appellat. q. 19. remedio 3. n. 7.* 144 145

Ad hæc alimentorum cauſa eſt, quæ Appellationem prorſus reſpuit Alphonſ. de Azevedo *in Conſt. Hiſpan. lib. 4. tit.* 18 *l. 6. numer.* 20. Ergo nec Reviſio Effectum Executionis ſuſpenſivum operatur Deputation Abſchied de Anno 1600. Denaiſ. *in verb. Reviſio actorum nu. 271. in fin.* 146

Idem quoad Contributiones Turcicas judicium eſto, ut eo promptius obviam veniri poſſit periculo imminenti ex irruptione Turcæ, prout hæc ratio in Receſſibus Imperii expreſſa eſt. 147

Dolendum verò eſt, quod litigantes hodie remedio Reviſionis, in vilipendium Cameræ Impe- 148

Imperialis, tam malitioſè & calumnioſè, protelandæ ſaltem Executionis ergò, abutuntur: Cujus materiâ indies magis magiſque ſuccreſcente, nullus litium finis, nec Executio unquam litigaturientibus ſperanda; imò deſperandum.

149 Memini quoſdam eò audaciæ progreſſos fuiſſe, ut in puncto etiam Executionis, cum ſententia principalis in judicatum tranſiiſſe, Reviſionem impetraverint; ex eo capite, quod
150 vigore d. Deputation Abſchieds de Ann. 1600. tres tantum caſus (videlicet liquidationis Articulus & Mandatorum de relaxandis captivis, Alimentorumque decretorum cauſæ) ſint excepti, in quibus Reviſionem petere non liceat; Cum quibus Executionis punctus nihil habeat commune, proindeque remaneat de genere permiſſorum.

151 Verum hi cum à prima ſententia Reviſionem petere neglexerint, in Executione ejuſdem minimè, audiendi ſunt, per ea, quæ in ſimili, de Appellatione à Mandatis de exequendo rem judicatam prohibita, ſcripſêre Alexander *conſil.95.num.4.lib.2.* Hieron. Magon. *deciſ.62.num.7.* Barnab. Cornazzan. *deciſ. Lucenſ.200.num.1.* Rota Roman. *in noviſſ. deciſ. 100. n.13.p.1.*

Et in terminis, in puncto Executionis, cum ſentententia principalis vim judicati haberet, fruſtra quæſitam fuiſſe Reviſionem, non ita pridem in cauſa Ratzeburg contra Sachſen Lawenburg 12. Septemb. Anno 1617. Hodenberg contra eundem Sachſen Lawenburg 15. Januarii Anno 1618. Item Kayſerl. Fiſcal contra Stadt Speyr/ der Cameralium Freyheit betreffend 30. April. Anno 1618. judicatum fuiſſe recordamur.

Neq; negocium faceſſit pravus intellectus d. Deputation. Abſchieds de Anno 1600. §. Als
152 auch. & §. Belangend. Nam Statuum mens non fuit, tradere Regulam & Exceptiones, quando Reviſio admitti debeat, nec ne: Sed tam in quibus caſibus effectum ſuſpenſivum ſortiatur. Dato igitur, extra tres ibi propoſitas ſpecies, omnes Reviſiones ſuſpendere Juriſdictionem Cameræ, tamen ex eo non ſequitur, Reviſionem, quæ Jure communi interdicta eſt, illum effectum habere: Cum Jus commune intactum & illibatum manſerit.

153 Reviſio verò Reviſionis ad evitandam litium infinitatem, neutiquam concedenda eſt *per l.4.Cod.de precib. Imper. offerend.* Afflict. *deciſ.23.n.5.* Vincent. de Franchis *deciſ. 135.n.3. lib.1.* Petr. Heig. *p.1.quæſt.Iur.q.10.n.84.* Marius Giurba *deciſ.66.per tot.*

154 Porrò extra caſum Turcicæ Contributionis Clerici illis Caſibus, quibus de rebus ſuis aliquid in publicum conferre tenentur, non per ſecularem, ſed per Eccleſiaſticum & ordinarium ſuum judicem ad id compelli debent, *Auth. Item nulla communitas. Auth. ſtatuimus. C. de Epiſc. & Cleric.* & ibi interpp. *c. non minus & c. pervenit.* & utrobique Innocent. alii Canoniſtæ *extr. de Immunit. Eccleſ.* Bald. *in l. ſi aliena. num. 1. & 2. ff. de Iudic.* Idem Bald. *conſil. 246. in fin. vol.* 3. Alber. de Roſate *in l. ad contributionem. num. 3. Cod. de SS. Eccl.* quem in eo cum elogio, quod nempe ſit magnus practicus, *ſequitur* Caſtrenſis *conſil.423.num.2.verſ. Sed Innocentius p.2.* Hypolit. Riminald. *conſil. 574. num. 9. vol. 5.* Surd. *conſil.301.num.35.vol.3. & conſil.490.n.10. vol.4.* Mandell. *conſ.8.n.3.* Petr. Anton. de Petra *de Poteſt. Pcincip. c.4 ſub tit. de validitate Statuti n.34.pag.89.*

Parili ratione licet is, qui ſpernit Edictum 155
principis puniatur & pœna ad Principem ſpectet, cùm contraveniens efficiatur de foro prohibentis, qui injuriæ ultionem habere & juriſdictionem ſuam tueri debet; Nihilominus fa- 156
tentur omnes, quod Clericus puniri non poteſt à Laico etiam in illis caſibus, quibus Edictum promulgatum eſt, pro utilitate publica, & quibus Clerici ad onera tenentur. Sur- 157
dus *d.conſ.301.n.33.* Judex enim ſæcularis nullo modo poteſt eſſe Judex contra Clericum, nec principaliter, nec incidenter: Neque ratione contumaciæ poteſt Clericus à Judice ſæculari mulctari, poſt Abb. *in c. ſi diligenti. col. pen. de foro compet.* Roland. à Valle *conſil. 12. n. 38. & ſeqq. vol.3.* Proſp. Farinac. *in prax. crimin. lib. 1. tit. 1. quæſt. 8. num. 17. & 25. in ſublimitat. 1.*

Si tamen Eccleſiaſtici judices moniti detre- 158
ctent hujuſmodi contributionem, aut periculoſè tergiverſentur, ſeu in exigendo torpeſcant, hoc caſu Princeps ſæcularis partes ſuas accommodare poteſt. Cum, ceſſante uno, implorari alterius auxilium queat; dummodo ta- 159
men in Exactione habeatur competens moderatio, ut pro juſta proportione ad collationem Eccleſiaſticorum bona adigantur Affiict. *deciſ. 85. num. 2. & deciſ.24.* Cacheran. *deciſ. 68.num.22.&ſeqq.* Nicol. Balb. *in conſ. d. deciſ. ſubjecto, num. 29. & ſeqq.* Petr. *d. cap.4. num.36. in fin.* Alexand. Raudens. *lib.1. de analog. cap. 39. n.* 147. Florez *d. quæſt. 21. n. 225.* ubi etiam Exactores poſſe pignora ex eorum Domibus ſu- 160
mere, ſcripſit.

Et hæc in oneribus mixtis & extraordinariis 161
indubitatò obtinent: In ordinariis verò & Realibus Clerici coram Judicibus Sæcularibus immediatè conveniri poſſunt Gabriel Sarayna *in Apoſtill. ad Matheſilani ſingularia 10. num. 34.* Petra *d. c.4. nu. 38. (qui tamen propriè loquuntur in patrimonialibus Clericorum)* Idem Stephan. Aufrer. *de poteſt. Sacul. in Eccleſiaſt. reg. 2. fallent.17.* ſenſit de Cenſibus & Tributis, quatenus res Clericorum eorum nomine ſint affectæ, & ejuſmodi onera fuerint invariabilia.

Debitores Collectarum proceſſus executi- 162
vos contra ſe intentatos plerumque Exceptione impoſſibilitatis & inopiæ ſi non elidere ſaltem eludere adlaborant: Quæ Exceptio non modò principaliter peremptoria, ſed & potentialiter dilatoria eſt; ita ut inops judicium pati non cogatur. Ita dixit Baldus *in c. paſtoralis. n.20. de Except.*

Et quamvis relevans eſſe reſpectu Collecta- 163
rum videatur juxta *l. cura. 8. deficientium. ff. de*

Iure Immunit. Roman. *conſ* 369. *num.* 23. (Facit
huc Mynſing. *cent.* 3. *obſ.* 34. Gail. 1. *Obſerv.* 21.
164 *n.* 18.) in Camera tamen non attenditur Mynſ.
d. obſ. 34. *n.* 5. Cum moderationem reſpiciat,
cujus cognitio ad eandem non ſpectat, ſed ad
peculiares Commiſſarios ſive Judices depu-
tatos pertinet, qui de hujuſmodi cauſis ſum-
marie cognoſcunt & definiunt ex æquo & bo-
no, an videlicet & quatenus juſtæ ſint, & quid,
quantumque ex cujuſque collecta demi de-
beat. Reichs Abſchied de Anno 1554. §. Und
demnach. & de Anno 1594. §. Es ſollen. De-
nais. *in jure Cameral. num.* 190. Et ſi quid circa
procedendi Ordinem modumque dubii in-
165 cidat: Moderatores Cæſarem conſulere de-
bent, ita tamen, ut cauſam principalem ipſi de-
cidant ex Conſtit. de Anno 1555. §. Und
wiewol wir. & ab eorum ſententia ad Cæſarios
166 Commiſſarios & Electores, alioſque depu-
tatos Status, aut ab iis ablegatos appellari poſ-
ſit.
167 Solent ab hiſce MODERATORIBUS ple-
rumque inquiſitores ſubdelegari, qui ſuper
gravaminibus oblatis ſumptu Statuum peten-
tium ſimpliciter & de plano teſtes aliaſque li-
terarias probationes recipiendo procedunt;
præſtito tamen prius Jurejurando, cujus for-
ma ferè talis eſt: Jch globe vnd ſchwere/
168 daß Jch vber jüngſt allhier von etzli-
chen dieſes N. Crayſſes Ständen /
new einkommene mir behandliche Be-
ſchwerden vnd gravamina, vnd was
darauff mir / Krafft vnd Jnhalt nech-
ſten Regenſpurgiſchen vnd voriger
Reichs Abſchiede / dißfals obgele-
gen / ſich eignet vnd gebührt / ei-
gentlich / getrewlich vnd fleiſſig in-
quiriren / Regiſter / Rechnung /
Briefliche Vhrkunden / Land / Leu-
te / Nützungen / Gefell / Einkom-
men / vnd anders erkündigen / er-
forſchen / erfahren / beſchreiben /
vnd das nicht vnterlaſſen vmb einige
Geſchenck / Gab / Nutz / Gunſt /
Haß / Freundſchafft / Furcht oder
anders / wie Menſchen Sinn das er-
dencken mochten / auch beſagter Stän-
de Beſchwerung vnd Erkundigung
hernacher den Moderatoribus, ver-
ſchloſſen zuſtellen / vnd in geheimb be-
halten / vnd niemand / dann dem es
der Erkundigung oder anderer noht-
wendiger Vrſachen halber / gebührt /
offenbahren wolle / getrewlich vnd
ohne gefehrde. Atque ita Anno 1596.
obſervatum in Cauſa Maintz contra
Pfaltz & Stollberg / der Herrſchafft
Königſtein / Ortenberg / vnd Vog-
tey zu Sultzbach / vnd anderer Dorff-
ſchafften betreffend.

Memini tamen in cauſa Fiſcalis contra Herrn Johan von Hohenfels / Herrn zu Reypolßkirchen die in Anno 1594. zu Regenſpurg bewilligte Türckenhülff betreffend / Dn. Baronem prætactæ Exceptioni Impoſſibilitatis mordicus inhæſiſſe; tum quod nulla ab Imperatore vel Imperio feuda recognoſcat, ratione quorum contribuere teneatur; & quicquid hactenus factum, id factum voluntariè & ad reverentiam Cæſariæ Majeſtatis: tum quod ditiones ſuæ tam exiguæ, pauperes ſteriles ſque ſint, ut qui tantum contribuant, ſubditi non adſint. Nam 1. Baroniam *Hohenfels* ultra 160. annos, non in ſua ſuorumque majorum manu fuiſſe adſeverat, ſed eam Comites Palatinos Sponheimenſeſque poſſidere, ut præter nomen nihil inde habeat; 2. Baroniam verò *Reipoltzkirchianam*, nec etiam feudi titulo ab Imperio promanare; Ditionem quoque exilem eſſe in loco montoſo & infrugifero ſitam; unde exiguis proventibus gaudeat. 3. Et tam Dux Johannes quam Elector Palatinus ſuos proprios homines, die in der Herrſchafft Rypolßkirchen wohnen / Reo zuſetzen / ut nec eos, qui in ditionibus eorum habitant, nicht zulaſſen. Domum *Verbach* cum aliquot pagis à Lothringen in feudum ſe recognoſcere, ſed Ducem, ut Dominum directum, ſubditis tributa & Exactiones indicere, nec ſibi quidquam relinquere, aſſerit. Quamvis autem reliquos ſubditos ſuos æſtimet, ad maximum tamen ſummam 151. florenorum excedere non poſſit. Si verò proventus annuus cum annuis expenſis & penſionibus comparetur, multò major expenſarum ſumma, quàm proventuum erit. Cum ergo tutores Rei poſt mortem parentis ſui hanc impoſſibilitatem viderent, Weil ſonderlich der alte Anſchlag zuviel vnerzwinglich vnd vngleich / moderationem in multis Deputationibus petiiſſe ait, quæ tamen ſemper & in hunc uſque diem dilata ſit: Unde etſi Reus ad dictam uſque moderationem nihil contribueret, excuſandus foret. Ne tamen contumax & inobediens videretur, ſuos omnes ſubditos, quotum quidem poteſtatem habuerit, ſe ad ſummum collectaſſe, quod tamen 151. fl. excedere non potuerit; Quod omne, nullo planè retento, in Legſtadt Franckfurt miſerit; Inde cum Reus, quicquid in ſuis viribus erat, præſtiterit, nec amplius, niſi ad impoſſibile adigi, vel ex ſuo ſolvere velit, facere potuerit, ſperat ac judiciali cognitioni ſubmittit, ſe à petitione Fiſcalis, extractoque monitoriò, ac ei adjunctâ Citatione, abſolvendum fore, & dictum monitorium caſſatum iri.

Specioſæ ſunt Exceptiones hæ, ac admiſſione vel ſola commiſeratione dignæ. At Fiſcalis Actor replicando, examinationem earum non huc, ſed ad moderatores ſpectare, allegat; Interim quòd ſuam intentionem, ob confeſſionem à Reo judicialiter factam, non tantum fundatam ſed etiam probatam habeat, concludit, Reum ad ſolutionem reſtantis ſummæ in hoc ſummario judicio,

per

per ſententiam nochmals Endlich / condemnandum eſſe,cum Expenſis.

Quæritur quid juris? & quid pronunciandum?

Dn referens Reum,ſi modò id ſtyli eſſet,vel ſit, ob ſummam æquitatem & ad parentem impoſſibilitatem, ad probationem Exceptionum admittere voluit. Verum cum id magnæ futurum ſit conſequentiæ, & præterea in Reo quædam negligentia hoc ipſo quodammodo appareat,quod ſibi ſua Jura per Principes Palatinos præripere ſinat, nec Jure vendicet, juncto etiam, quod moderationem non multum urgere videatur, ſic pro petitione Fiſcalis ad ſolutionem ejus, quod reſtat,pro nunc condemnat, non refragaturus, ſi Domini æquiorem viam monſtrent,in hac tam dubia ancipiti cauſa,eos libenter ſequi. *Salvo.*

Dn.Correferens N.Quia moderatio coram moderatoribus, non in Camera, petenda eſt, prout eadem etiam jam dudum petita eſt; Camera verò tam diu ſubſiſtere teneatur,donec per Status vel eorum deputatos aliud decidatur, putat impoſſibilitatem aliaſque cauſas in Exceptionibus deductas, Reum à Collectis nullatenus excuſare poſſe,tum,quod de allegata impoſſibilitate aliiſque cauſis Cameræ nondum conſtet, tum, quod ejus rei deciſio etiam ad Cameram non ſpectet; tum,quod Imperio, nomine ejuſmodi collectæ, non ſubditi ſed Status obligentur; quamvis eam à ſubditis repetere poſſint,unde ſubditorum inopia Statibus, non Imperio, nocere videtur: Ideoque Dn.Correferens arbitratur, paritionem Exceptionibus non obſtantibus injungendam hoc modo, Iſt D. Kremern glaublich anzeig gebührlicher erlegung zuthun/ Zeit 4. Monat ex officio angeſetzet/ſub comminatione, daß alsdann/ auff etmeldtes Fiſcalis ferner anruffen/ der declaration pœnæ der Acht halber / nochmals endlich ergehen ſoll/was recht iſt.

Ita in multis cauſis pronunciatum,in hac ipſa Anlag/ut ſuo ipſius Dn. Correferentis votò in cauſa Fiſcalis contra Pfaltzgraff Johanſen/ das erſt vnd ander Ziel eilender Türcken hülff/Anno 1594.zu Regenſpurg/ belangend/ præjudicium ratione impoſſibilitatis allegatæ quidem ſed non attentæ exſtet; Item in cauſa Fiſcalis contra Ortenburg / den gantzen nachſtand dero in Anno 82. bewilligter Türckenhülff betreffend/5.Januarii Anno 93. Quod autem deciſio cauſſæ wieder Eſſen ob allegatam Impoſſibilitatem juſſu Dn. Judicis ſuſpenſa,id factum tantum,biß Fiſcalis wieder anruffe/nedum quod inopia ibi propter tumultus bellicos pluſquam fuit notoria, *salvo.*

Aliud votum Dn. N. injungit paritionem, quia Exceptiones videntur quidem relevantes,non tamen reſpectu judicis,ſed Statuum & Imperii. Si admitteretur ad probandum,graviſſimi eſſent præjudicii,quia reſiduum nicht ſo hoch. In eventum tamen, da es ad declarationem kommen ſolte/die ſache in fernere deliberation zu ziehen / daß es præſcitu Dn. Judicis geſchehen möchte.

Aliud votum Dn. N. Si conſtaret in continenti de Impoſſibilitate,admitteret Exceptiones ad ſiſtendum proceſſum,vel probandum, ſuo tamen modo. Quia verò hic punctus eſt Executionis, in quo non admittitur probatio Exceptionis, quæ reſpicit altiorem indaginem, vel quæ non fit in continenti, id eſt, intra id tempus, intra quod punctus expeditur; Idcirco paritionem injungit,maximè & ideo,quod Impoſſibilitas ſatis ſit dubia; Cum non dicat Reus daß ers nicht thun könne/ſed,daß ers von ſeinem muß bezahlen mit beſchwerden / quod non mirum, cum etiam alii in eo graventur. *Salvo.*

Aliud votum Dn.N. Reus in hoc proceſſu non tam ſuper ſæpiùs petita,in hunc verò diem procraſtinata moderatione,ſed principaliter ſuper ſubditorum ſuorum paupertate, ditionis ſterilitate,ſicque impoſſibilitate principaliter ſe fundat: Quam Exceptionem relevantem putat;quo etiam videtur inclinare ipſe Actor in Replicis, quod ullum Statum ultra vires ſuas & poſſe urgere,adve impoſſibile adigere ipſi animus non ſit, & quod ſibi de Rei impoſſibilitate ante hac non conſtiterit. Ex quibus Actoris motum non obſcurè colligere licet,ejuſmodi Exceptiones propter earundem relevantiam, in hoc ſummario proceſſu, etiam aliquando fuiſſe ad probandum admiſſas, quia in eventum ſingulariter ſingulis reſpondet,quod neutiquam faceret,ſi nullæ planè in hoc proceſſu Exceptiones ad probandum admitterentur.

Inſuper Exceptio hæc Impoſſibilitatis eſt fundata in Jure Communi.Etenim

Vltra poſſe ſuum nullum lex juſta coëgit.
Nec putat eſſe reum,qui toto poſſe peregit.

Cagnol *in l.ad impoſſibile de R.Iur.in 6.*

Nec refert ſi allegetur contractus vel conventio, quia licet in contractu quis conſentiat, non tamen videtur cónſentire ſuper re impoſſibili, *l.non ſolum.ff.de O.& A.*

Quid?quod ignoranter contrahens ſuper re impoſſibili,quam credebat poſſibilem, præſumatur errare;ideoque non conſentire *l ſi per errorem.ff.de Iurisd.omn.Iud.l.2.de jur.& fact.ignor.* Sicque deficiente conſenſu,nulla,nec naturalis quidem contrahitur obligatio,ut cujus cauſa efficiens eſt conſenſus *l.1.ff.de pact.* Dyn. *in c. nemo poteſt.de R.I.in 6.*

Nec obſtat Receſſus Imperii,in quo ſe fundat Fiſcalis, quia ille in ſumma æquitate eſt fundatus, & ſaltem contumaces debitamque portionem ſolvere detrectantes, mandatis pœnalibus coërcere jubet, §. Darwieder auch/ Receſſu Imperii de Anno 94. Quæ contumacia cum hic in Reo noſtro ceſſet, ſiquidem exſolvit, quantum ipſe à ſubditis ſuis aliàs miſeris & egenis in locis mentoſis & infrugiferis degentibus, per Exactionem colligere poſſibile fuit,ceſſabit etiam pœna. Ceſſante namque ratione legis,ceſſat ipſa lex: Quanquam neque legis authoritas quem ad impoſſibile adigere poſſit, cum lex debeat eſſe poſſibilis & honeſta *c.erit autem lex.diſt.4.* Et

quia

quia Reus ſaltem, quoad reſiduum der jhme gebührenden anlag/ impoſſibilitatem tam propriam, quàm Subditorum allegat, impoſſibilitas autem facti ſit; & facta probari debeant, ideo, ne proceſſus in infinitum excreſcat, probationem ſaltem certorum articulorum de Impoſſibilitate agentium injungit. Utcunque enim cauſæ fiſcales ſint ſummariæ, tamen in iis veritas facti inſpicienda & ſecundum eam procedendum Gail. 1. *Obſ.* 20. *numer.* 5. Quæ veritas non de intentione Actoris, utpote quæ in Receſſibus & matricula Imperii fundata, ſed de Rei Exceptionibus intelligenda erit. *Salvo.*

Tandem per majora placuit cauſam ſeponere, donec Fiſcalis denuò contra Reum imploret 30. Julii Anno 1599.

169 Nonnulli opponunt Exceptionem Compenſationis, uti factum in cauſa Fiſcalis contra Goßlar Citationis, die Anno 98. bewilligte Türckenſtewr betreffend / Quæ compenſatio videtur attendenda, in cauſis fiſcalibus ſi debitum ſit liquidum, *l. fin. ff. de compenſat.* fusè & pulchrè Petrus Barboſa *in l. divortiis* 8. §. *ob donationes. ff. ſolut. matrim.* Zanger. *de Except. p.* 3. *c.* 6. *per tot.* Carol. de Graſſis *d. tract. Except.* 16. etiam in fiſcalibus; Si verò non ſit liquidum, concedi debet debitori Fiſcalis tantùm temporis ad liquidandum, quantum indulgeretur ad ſolvendum, *l. aufertur.* §. *compenſatio. ff. de Iure fiſci.* ubi Bart. Tiraquell. *de retr. ligna.* §. 3. *gl.* 3. *n.* 11. *& ſeqq.* Medic. *de compenſat. quæſt.* 38. *nu.* 1. Sicque procedit *l.* 1. *C. de compenſat.* Peregrin. *de Iure fiſc. lib.* 6. *tit.* 7. *n.* 15. *& ſeqq.* Tindar. *de Compenſat. art.* 5. *n.* 32.

Quibus & aliis rationibus moti aliquando Domini in Senatu Camerali cenſuerunt, mutuum 4000. florenorum (quod per editionem originalis Obligationis facilè liquidari potuiſſet) eò quod inter Imperatorem & Goslarienſes non ita ſimpliciter fuerit contractum, ſed intuitu illius negocii, cuius nomine proceſſus à Fiſcali contra ipſos fuerit impetratus, videlicet in ſubſidium adverſus Turcam cum petitione Fiſcalis compenſandam eſſe.

Quid enim intereſt, ſi jam anteà ſolutum (quod tunc tamen non debebatur) nunc cum deberi cœperit, compenſetur, ne idem bis exigatur? Accedente maximè pacto illo, in quo ſe Rei potiſſimum fundarunt, das es jhnen künfftig an der Türckenſtewr abgezogen werden ſoll/ quod pactum utique ſervandum, ſuadente id æquitate naturali, præſertim cum intervenerit egeſtas & extrema paupertas, darüber billich niemand zubeſchweren.

170 Verùm enim verò per majora in contrariam itum eſt ſententiam, & deciſio hujus negocii ſuſpenſa;

Nam Fiſco in tributis favore Reipublicæ nulla planè poteſt opponi compenſatio. Panormitan. *in c. tua nobis. num.* 10. *extr. de decim.* Lucian. *de privileg. Fiſc. p.* 1. *num.* 3. Roman. *ſingul.* 551. *per l.* 3. *C. de Compenſat. & d. l. aufertur.* §. *ut debitoribus. ff. de Iur. Fiſci.* Multò minus in Turcicis Contributionibus, quæ maximè privilegiatæ ſunt; Fiſco aliqua compenſatio objici poterit. Quo argumento à majoritate rationis etiam in Decimis utitur Roman. *d. ſingul.* 551. 171

Deinde quia ejuſmodi Collectæ alimentis militum toti Reipublicæ Chriſtianæ inſervientium & eorum ſumptibus atque ſtipendiis deſtinatæ ſunt; Quibus caſibus etiam compenſatio objici nequit text. expreſſ. *in d. l.* 3. *& d.* §. *ut debitoribus.* Et ſi quæ in ullo *in d. l.* 3. *& d.* §. expreſſorum caſuum militat ratio, ea certè omnium maximè in hoc Contributionum negocio, negocium faceſſit.

Faciunt notata Deciani *conſ.* 4. *numero* 76. *volum.* 2. *ubi dicit*, ſi per viam legis omnibus ſubditis quædam onera imponantur, quod tunc Compenſatio locum non habeat.

Num verò in ſupra dicto caſu Impoſſibilitatis & inopiæ, ab Actore vel Reo, Paupertas probanda veniat? non inconcinnè quæritur. 172

Et quidem paupertatem præſumi, donec de divitiis conſtet, firmat Maſcard. *de probat. concluſ.* 159. *num.* 1. *& ſeqq. per ibidem allegata*, qui & *num.* 7. in terminis apertè ſtatuit, Quod eo caſu, quando contra aliquem agitur, tanquam contra divitem, & ille excipiat de paupertate, non habeat neceſſe eandem probare: cum paupertas ſatis probata dicatur, quando excipiendò deducitur, concomitante legis præſumptione, juxta Bertazzol. *conſ. criminal.* 249. *n.* 1. De quo tamen videri poteſt Covarruv. 2. *variar. reſolut. cap.* 6. *per tot.* 173 174

Utut ſit, quoad haſce Contributiones, quæ ob publicam Imperii utilitatem, communi Statuum voto determinatæ ſunt, aliud dicendum videtur per not. Bald. *in l. ſi vero.* §. *qui pro rei. num.* 3. *verſ. Unde ſi villa. ff. qui ſatisdare cogant.* Afflict. *deciſ.* 377. *num.* 3. *&* 6. Peregr. *conſil.* 98. *n.* 13. *lib.* 3. Pacian. *d. cap.* 54. *n.* 13. (ubi loquitur in Villa, quæ petit ſe eximi ab æſtimo ratione paupertatis) Gutirez *de Iurament. confirm. p.* 1. *cap.* 1. *n.* 22. *& ſeq.* 175

Quis autem pauper dicatur? arbitrio Judicis relinquitur. Maſcard. *d. concl.* 1159. *num.* 8. *& per tot.* Menoch. *de A. I. Q. caſ.* 65. *num.* 7. Florez *d. quæſt.* 21. *num.* 130. Franciſc. Merlin. *deciſ. Lucenſ.* 22. *num.* 13. Surd. *conſ.* 491. *nu.* 11. *& conſ.* 534. *nu.* 23. *volum.* 4. Hieronym. Pappon. *conſ.* 11. *n.* 11. 176

Sed an liberetur quis à Collectis, ſi utatur beneficio ceſſionis bonorum? pulcræ indaginis quæſtio eſt.

Et non liberari eum cedendo bonis, niſi eo caſu, quo paupertas excuſat, adſerant Guid. Papæ *deciſ.* 211. *num.* 3. Aufrer. *in deciſ. Capell. Tholoſ.* 134. Peregrin. *de Iure fiſci lib.* 6. *tit.* 7. *num.* 37. Girond. *tract. de Gabell. p.* 4. §. 1. *numer.* 35. per text. *in l. propter honorem.* ubi Doctores *C. qui bon. ced. poſſ.* Et Jaſon in §. *fin. Inſt. de Action. num.* 10. conſtituit Regulam, quod cuilibet debitori eſt licitum cedere bonis, ſive maſculo ſive fœminæ, ſive patri ſive filio, &c. Jaſon. *d. loc. n.* 11. ubi *à numero* 12. *usque ad* 23. id limitat pluribus modis 178

179 modis *& d. num.* 14. ponit dictam limitationem in favorem fiſci, quæ etiam Jure Regio Hiſpaniæ adprobata eſt Alphonſ. de Azeved. *in Conſt. Reg. lib. 9. tit. 9. l. 5. n. 2.*

Contrarium tuetur Jaſon ſibi contrarius *in l. 2. n. 26. C. de Iur. Emphyt.* Salycet. *in l. 1. numero 7. verſ. aut eſt debitor fiſci, C. qui bon. ced. poſſ.* eâ ra-
180 tione: Quod debitor fiſci poteſt cedere bonis, in caſibus, in quibus debitor privati poteſt.
181 Nam fiſcus utitur Jure communi, niſi in caſibus, gl. *in l. 1. C. de petit. hæred.* Nulla eſt autem
182 lex, quæ dicat, Debitorem fiſci non poſſe cedere bonis, in caſibus, in quibus debitor privatus poteſt.

Cui ſuffragatur Surd. *conſ.* 491. *in fin.* Marius Muta *in Capit. Regni Siciliæ c. 21. n. 36. & 37. arg. l. nemo. C. de exactor. tribut. lib. 10. l. in obligatione generali. ff. de pignor.*

Non imminuit deciſionem hanc *d. l. propter honorem. C. qui bonis cedere poſſ.*

183 Loquitur enim de eo, qui per ceſſionem relinquit de induſtria bona, ut cogatur munus impoſitum ſuſcipere vel collectam ſolvere: Et hanc eſſe legis mentem, manifeſtè perſpiciet, quisquis textum attentè perpenderit: Ibi namque malitia punitur, quod generale eſt in omnibus debitoribus malitiam committentibus Gaſpar Baëtia *d. tract. de debitore inope Creditor. addicendo c. 13. r. 17. & 18.*

184 Cæteroquin duo effectus ceſſionis ſunt: 1. Quod Debitor ſtatim facta ceſſione à carce-
185 re liberatur. 2. Quod debitor cedens bonis non poteſt conveniri, niſi quatenus facere poteſt, Ranchin. *in addit. ad Guid. Papæ d. deciſ.* 211.

186 Ad Aſylum verò tanquam ad templum miſericordiæ Debitores Collectarum & Tributorum confugere non poſſunt, neque gaudent immunitate Eccleſiaſtica *Novell.* 17. ubi hoc annotavit Cujacius plurimos congerens Camill. Borell. *in ſumma deciſ. Orb. univerſ. tit. 3. nu. 91. 92. & 93. & tr. de Catholici Regis præſtantia c.*
187 71. *caſ. 50. n. 129. Et conſ. 57. n. 6. cent. 2.* Licet ad Davidem congregaverit ſe quilibet preſſus anguſtia & cuicunque erat exactor, & quiſquis amaro erat animo, ut eſſet ipſis præfectus. Caſp. Facius *in Polit. Liviana art. 10. fol. 61.*

188 Mos Aſyli (ut hoc obiter attingamus) ab Ethnicis & Idololatris, originem traxit. Nam Cadmum, cum Thebas conderet, primum ferunt Aſylum inſtituiſſe: quanquam Servius Herculis prognatis Aſyli primordium ſive inventum adſcribat, adducens locum Statii:

189 *Fama eſt defeſſos acie poſt buſta paterni*
Numinis, Herculeos ſedem fundaſſe Nepotes
Sic ſacraſſe loco, commune animantibus ægris
Confugium.

190 Hos alii poſtea ſubinde ſunt imitati. Et Romæ, ſacer quidam lucus inter collem & Capitolium, Aſyli loco fuit Liv. *lib. 1. ab urbe cond.* Unde Virgil. 8. *Æneid.*

191 *Hinc lucũ ingentem, quem Romulus acer Aſylũ*
Rettulit, & gelida monſtrat ſub rupe Lupercal.

Et Ovid. 4. *Faſtor.*

Quilibet huc, inquit, confuge: tutus eris.

Quin in genere Romani & Athenienſes templum Aſylum vocarunt, ex quo nemo poterat ad vindictam extrahi, dictum idcirco eſt Aſylum ab α particula habente vim privandi, & συλάω rapio, quia inde rapi nemo poſſit.

Nunquam autem uſus Aſylorum, licet ve- 192
tuſtiſſimus, jure civili toleratus & comprobatus fuit, niſi ad temporariam ſecuritatem dun-
taxat: nec id abſolutè, ſed exceptis homicidis, 193
adulteris, virginum raptoribus & alia hujuſmodi crimina perpetrantibus, ut *in. d. Novell.*
17. *c. 7.* ubi dicitur, templorum & ſacrorum lo- 194
corum cautelam non nocentibus, ſed læſis à lege clari. Ideoque ex cauſa à Principe revocari 195
poteſt: Quemadmodum Tiberius olim immunitatem aſylorum ſemel in toto orbe, ne qua eſſet peccandi licentia, abrogavit, quod retulit Molinæus *in Apoſtill. ad Alexand. conſ. 45. n. 3. lit. a. vol. 7.* Joan. Bapt. Bajard. *in Apoſtill. ad Iulii Clari recept. Sentent. §. fin. q. 30. n. 32. & 33.* ubi teſta- 196
tur, etiam Sixtum V. hujusmodi Franchiſias & Aſyla Cardinalium ſuſtuliſſe.

Hinc etiam Franciſcus I. Rex Galliæ generali Conſtitutione lata Anno 1535. teſte Molinæo ibidem, immunitatem Aſylorum ſuſtulit in Civilibus, ne hac occaſione (etiam propter opiniones, de quibus per Oldrad. *conſ.* 54. & Aufret. *ad deciſ. Capell. Tholoſ.* 433. Vide etiam Bonvent. Stracham. *tr. de mercat. tit. decoctor. p. 3. num.* 40. & latiſſimè de aſylis diſcurrentem Nicol. Serrarium Jeſuitam *tom. 2. Commentar. in Ioſuam cap. 406. & ſeqq.*) Creditores debitorum fruſtrationem paterentur, & etiam in criminalibus, ut Reus comprehendi, & judicium exerceri poſſit, ſalvâ reintegratione cauſâ cognitâ, videlicet ſi veniâ dignus inveniatur, nec de atroci crimine convictus.

Non tamen negat Molinæus ibidem, quin hanc immunitatem Chriſtianis retinere & ob- 197
ſervare liceat, miſericordiæ & charitatis cauſa, præſertim cum ſancto illo Juſtiniani in *d. Novell. 17. c. 7.* & Regis Galliæ moderamine, videlicet, ne qua fraus alteri fiat, & ne pœnæ ſubducantur facinoroſi, in quos publicè animadverti expedit.

Reprehendit etiam ibidem Molinæus Cano- 198
niſtas, quod immunitatem hujuſmodi, ultra Ethnicos, ad perpetuam perſonæ immunitatem extendant, ad quam repromittendam ſæ- 199
culares Judices adigendos cenſeant, & extenderint etiam ad triginta paſſus ſive ducentos pedes in circuitu ædis majoris, &c. Item, quod exiſtiment Principem contra ſtatuere non poſſe, & illam Juſtiniani Novellam nullam eſſe, nec Juri civili, ſed Canonico ſtandum eſſe; Cum nec 200
fundus per dedicationem eximatur à Jure territorii, ſed nihilominus remaneat locus & templum ibi conſtructum & conſecratum de territorio & juriſdictione dominii etiam ſæcularis ſeu temporalis poteſtatis, ut tenet Bald. *in l. jusjurand. l. ſi quis in hoc, C. de Epiſcop. & Cleric. & in rubr. Extr. de judic.* Ita quod cognitio & punitio 201
delicti commiſſi in Eccleſia æquè ſpectet ad Judicem Sæcularem loci (quod & docuit Farinac. *lib. 1. prax. crim. q. 28. n. 62. poſt alios*) & ad eum dicitur remitti, ac ſi eſſet commiſſum in

loco

loco prophano *d.l.ſi quis*. Et expreſsè decidit Bartol.*in l.ſi cui.§.fin.ff.de accuſat.*

Plures in hanc ſententiam laudat Molinæus *in conſuet.Paris.tit.*1.§.21.*gl.2.n.6.*qui & *n. 66.* hoc ampliat,ut Clericum delinquentem intra Eccleſiam & templum, non poſſit Epiſcopus vel alius Prælatus aut Judex Eccleſiaſticus vi Juriſdictionis ſuæ capere, ſed captura etiam Clerici & in Eccleſia ſpectet ad Judicem ſæ-
202 cularem, ſeu habentem Juriſdictionem temporalem vel territorium,non obſtante *c. cum Epiſcopus.de Offic.Ordin. in 6.* Quia iſtud c. nullum habet Juris vigorem,niſi in locis,in quibus Papa habet Juriſdictionem temporalem, alioquin non ſpectat ad eum, condere leges in
203 temporalibus: nec in præjudicium Juriſdictionis Sæcularis vel temporalis.

Ita pulchrè Molinæus *in d.Apoſtill.ad Alex. d.*
204 *conſ.*145.*lib.* 7. improbans Polydorum Virgil. *lib. 3.cap.* 12. quod originem Aſyli attribuat Moſi *Deuter. cap. 19.* quod ibi non loquatur de
205 nocente & punibili,ſed de innocente,cuius vita ſervanda eſt, qui neſciens caſu fortuito amicum ſuum occidit, ut poſſit profugere & recipi debeat in unam, quam maluerit ex civitatibus ad hoc deſignatis, ad vitandum furorem,odium injuſtum & vindictam parentum occiſi.

Quo etiam Aſyli jus,de quo *Deut.4.*reſtrinxit Petr. Gregor.*lib.33.Syntagm.c.21.n.*15.*& 22.*
206 *& num.* 5. retulit ſupra memoratam Franciſci I. Conſtitutionem *& num.* 4. teſtatur, quod in Gallia & Alemannia Secundum Papienſem in forma Inquiſitionis. *verſ. Ex his.* Confugiens ad Eccleſiam non gaudeat immunitate: quod ipſi placet, & hanc opinionem juſtiorem opinatur,quia intereſt Reipublicæ delicta puniri; & eleganter locum ex Philone Judæo *in lib. de*
207 *ſpecial. legib.* adduxit,ſimul hanc ſententiam inde confirmans, quod intempeſtiva videatur hæc miſericordia & dolo proxima, ut dicitur ab Ulpiano *in l.ſi hominem.7.ff.depoſit.*

208 Et inſuper introductio Aſylorum maximè primum obtinuit, ut ſpplices innocentes conſervarentur & defenderentur ab injuriis, non ut lædentes alios impunitatem conſequerentur: Addo Alciat. *de præſumpt.reg.3.præſ.* 33. Covarruv. *lib.2.variar.reſol.c.*20.*n.2.verſ.Prima concluſio,& verſ.Secunda concluſio*; ubi hanc im-
209 munitatem Eccleſiarum & ſacrorum templorum,neque jure naturali neque lege divina ſtatutam eſſe ait.

210 Cui conſequens eſt, quod conſuetudo in contrarium induci non poſſit: Quod in terminis Aſyli voluit Alciat.*d.præſ.*33. *nu.* 4. Ne Do-
211 mus Dei fiat ſpelunca latronum Damhoud. *in prax.crim.c.*10.*n.*21. *& ſeq.*

212 Et privilegium hoc immunitatis abiiſſe in deſuetudinem, non obſcurè aſſerit Clarus §. *fin. prax.crimin.q.*30.*verſ.ſcias tamen.* Nicolaus Moron. *de treug. & pace quæſt.* 103.*fin.* Boſſ. *in pract.de captur.nu.*31. Tib. Decian. *lib. 6.pract. crimin.c.29.n.6.*

213 Idque Juri Communi magis conſentaneum videtur, quo Juſtitiæ miniſtris qui delinquentes perſequuntur,domus privatorum adire penetrareque licitum eſt,*l.2.C.de ſerv.fugitiv.l.*1.§. *hoc autem l. divus Pius.ff.de ſerv.fugit.* Anton. de Padilla *in l.per agrum.nu.*3. *C. de ſervit. & aqua.* Vide quoque Guidam Pancirol *lib.*1.*res memorabilis tit.de Aſylo pag.mihi* 220.*& ſeqq.*Hippolyt. à Collib. *de incremento Vrbium cap.* 18. Melch. Junium *p.2.quæſt.polit.* 65.*per tot.* Althuſ. *lib.* 1. *Dicæolog.cap.*11.*num.*8. Kekerman. *lib.1.Syſtemat.Polit.cap.17.pag.*295.*& ſeq.* Et à privilegio
hoc Aſyli arcet etiam homicidam doloſum Joſeph.Ludovic. *deciſ.Peruſ.16.n.34.& ſeq.*Adam Contzen *lib.*5.*Pol.7.n.3.* 214

Ut verò eò, unde digreſſi ſumus revertamur, probè etiam menti infigendum eſt; Quod diſcordantibus Condominis ſubditi neutri tenentur ſolvere Collectas, ſed depoſi- 215
tione pecuniæ debitè facta, & proteſtatione interpoſita, meo arbitrio tuti ſunt; Exemplo Vaſalli, qui dominio directo in controverſiam 216
vocato, liteque inter duos dominos adhuc pendente neutri ſerviet, ſed proteſtabitur, ſe ſerviturum ei, qui feudum obtinuerit. Zaſ. *in l. in ſtipulationibus. numer.* 8. *ff. de Verb. Oblig.* ubi hoc ad quemvis debitorem, diſcordantibus hæredibus Creditoribus, accommodat. Videatur idem Zaſ. *de feud.p.* 7. *numer.* 217
7. Hartman. Hartmanni *lib.* 1. *tit. de feudo. obſ.* 25. *in poſtrema Editione* Roſenthal. *de feud. c.* 6. *concl.*52.*numer.*4. Vultej. *tract. de feud. cap.* 7. *numer.* 77. qui poſteriores volunt conſultius eſſe, ut à petitore vel poſſeſſore Domino reco- 218
gnoſcatur feudum, verùm hâc addita proteſtatione,quod non intendat illi, quem jus habere ex ſententia apparebit, præjudicare. Confer Vincent.Caroc. *de depoſ.p.*1.§.*ſi uni ex hæredibus. n.3.pag.*43.

Sic & Jure Saxonico, duobus alicui controverſiam moventibus ſuper eadem re, poſſeſſor rei non tenetur cum aliquo iſtorum li- 219
tem ſuſcipere, ſed aut rem petitam penes ſe retinere,aut Judici reſervandam tradere poteſt, donec ipſorum competitorum Jura, per ipſos invicem litigantes liquidata & legitimè diſcuſſa fuerint; Quo facto res petita ei, quem juſtiorem cauſam habere adparuerit, attribui, & poſſeſſor omninò liberatus eſſe debet Fachſ. *in differ.* Zobell. *p.* 1. *differ.* 19. *numero* 11. *& ibid.* Reinhard. *numer.* 112. Coler. *deciſ.*112.

Illud quoque meminiſſe oportet, Exactores intra annum tributa exigere debere ope & auxilio judicum ſub pœna ipſis & judicibus in- 220
juncta ſolvendi de proprio *l. miſſi.* 7. *C. de Exactorib.Tribut.l. optionibus.* 11. *C. de erogat. militar. annon.* atque intra annum, ad finiendam ſuam exactionem & redditionem rationum obſtringi *l.ſicut.C. de Exact. & peræquatorib.lib.* 10. Feſtas *de tract.p.*1.*numero* 26. ut innoteſcat,quibus titulis ſuſcepta diſperſerint, quò facilius, ſi quis in furto fuerit deprehenſus, recentem queat redintegrare jacturam *l.neminem.*8.*C.de Canon.largit.titul.*

Haut ſecus, ac Jure Canonico indiſtinctè, tàm Tutores quàm Curatores ſingulis annis de 221
admi-

221 adminiſtratione tutelæ & curæ,rationem reddere tenentur, text. *in Clem.quia contingit.2.§. ut autem promiſſa 1. tit.de religios. domib. ut Epiſcop.ſint.ſubject.* Et in hoc caſu jus Canonicum ſecutus eſt noviſſimè Cæſar invictiſſimus CA-
222 ROLUS Quintus in Conſtiturione Imperii publica Anno 1548. Auguſtæ Vindelicorum promulgata, cui titulus eſt Reformatio promulgata , cui titulus eſt Reformatio Politiæ. *tit.* Von der Pupillen vnd Minderjährigen Kinder tutorn.§.Item, daß er nach befohlener Verwaltung. Ac quamvis illa Conſtitutio id ita demum fieri jubeat,ſi rationes à magiſtratu loci ordinario exigantur , tamen jus illud novella invictiſſimi Imperatoris Rudolphi Conſtitutione politica Francofurti Anno 1577. publicata *eod.tit.§.Item* daß nach beſchehener Verwaltung. in melius eſt productum & ſancitum,ut Tutores ſponte ſua ex officii ſibi demandati lege & juſſione ſingulis annis rationes reddant,atque data ac accepta
223 conferant. Quæ Conſtitutio omnibus in univerſum contrariis Statutis & Conſuetudinibus, ſi quæ ante invaluerint,ſimpliciter derogat, ita ut ſecundum eam omninò conſulendum, reſpondendum ac pronunciandum ſit, Ludolph.Schrad.*tr.de feud.p.10.ſect.20.n.* 118. *in fin.& n.119.& ſeq.* Et dictum eſt ſupra *cap.17. n.179.& ſeqq.*

224 Sic etiam ob migrationes, mortes , opum augmenta aut imminutiones Cenſitionem quotannis fieri tutius cenſet Lipſ.4. *Polit.c.11.* Nam meliorato & aucto fundo, augetur quoque & ejus tributum:quemadmodum contra deminuto fundo ejusq; æſtimatione,tributum quoq; deminuitur *l.2.& 3.C.de alluvionib.* Niſi latens ſit incrementum,ut per alluvionem,non per inundationem *d.l.3.in princ.* vel niſi diligentia & ſumptibus poſſeſſoris prædia ſint meliorata & aucta *l. ſi quis 16.C.de omn. agro deſert.l.2.C.de fund.rei privat.*

225. Hodiè à penſitationis cujuſcunque die,intra tertiam vel quartam ſeptimanam, quid à quibus illatum ſit , ad Rationalem defertur. Reichs Abſchied.de Anno 1594.§. vnd damit.

226 Quod ſi ſolvatur alicui Officiali Collecta,ſi poſtea aufugit,non imputatur ſolventi. Caſus eſt & ibi notat Bartol.*in l.pro his quæ C. de naufrag.lib.11.*

227 Si quid ultra debitum fuit à provincialibus exactum , iiſdem reſtitui protinus oportebit: Si quis autem exactorum,ſuper Exactionis crimine fuerit confuratus,capitali periculo cupiditas ejus amovenda atque prohibenda eſt,ſi in iiſdem ſceleribus perſeveret text.ad literam *in l.un.C.de ſuperexactorib.l.medios.9.ibi: Ita ut ſi quis,C.de ſuſceptorib.l.fin.C.eod.*

228 Nullam quoq; privatarum rerum executionem in fidem ſuam recipere poſſunt, qui publicorum Tributorum Exactionem tractant. Quin ſi ejus generis aliquid tractandum ipſis committatur,nulla tamen ratione audeant id facere,ne ſub hoc prætextu publicarum contributionum collatores oblædantur *Novell.c.128.hoc quoque.*

Quod ſi quis,cum revera publicas Contribu- 229
tiones debeat, Executori dicat quendam alium ſibi debitorem eſſe ; non licet Executori moleſtiæ aliquid nominato inducere,niſi prior debitor nullo penitus modo ad publicas Contributiones ſolvendas comprobetur eſſe idoneus *l.hac definitione.12.C.de omn.agr.deſert. l.fin.C.eod.d.Novell.*128 *§.item nemo.* Sic quoq; ab ipſo Domino prædii,non à Colono tributũ exigi debet,niſi fortè Colonus habeat proprias poſſeſſiones *l. hi penes. 4. C. de agric. & cenſit.l. Colonos.15.C.eod.* Sed & poſſeſſor fundi, qui fructus percipit,non author,de tributo conveniri debet *l.1.C.de annon.& tribut.*

Conſtat quoque,Exactores Tributorum de- 230
bitoribus non poſſe prorogare terminum ſolutionis,neque formam Commiſſionis excedere
Alphonſ.de Azevedo *in Conſt.Reg.Hiſpan. lib.6.* 231
tit.14.§.5.n.2. multò minus habent poteſtatem remittendi,& ſi quid remiſerint , de propriis dare facultatibus compellentur text.*in l.3.C.de annon.& tribut.l.3.§.illud.ibi.providentibus. C. de Canon.largit.tit.* Alphonſ.de Azevedo *d.tit. 14. l.3.n.24.*

Alia pœna & quidem vicenarum librarum 232
auri condemnatio proponitur *in l.4.C.d.tit.* ſi quid minus exactum vel illatum fuerit ſacro ærario,quam priſca & inveterata conſuetudo ſacris largitionibus inferri conſtituit.

Exactores circa profliganda ærarii publici compendia negligentes puniuntur *in l.1.C. de annon. & tribut.* ita ut omnia, quæ in adminiſtratione poſiti perceperunt , emolumenta reddere cogantur.

Oblatum non ſtatim ſuſcipientes puniun- 233
tùr *in l.1.& ult.C.de ſuſceptorib* & in duplum Fiſco tenentur;licet non ſolidum offeratur *l.placuit.4.C.de Collat.fund.patrimon.* Particularis namque ſolutio fieri poteſt,& id,quod offertur,quandocunq; intra annum Exactores ſuſcipere coguntur *l.miſſi.7.C.de exact.tribut.* Leander.Galganett.*lib.4.de jure publico tit.9.n* 18.*& 24.* Exacta verò pecunia ſtatim ad theſaurarios Provinciæ referri , ac conſignari debet, nunciarique ab Executore,quid exactum ſit, quidque perlatum,ratioque ſingulis annis reddenda *l.1.C.de Canon.largit. tribut.l.diu.6.C.de ſuſceptorib..l.1.in fin.C.de offic.Comit.ſacr.largit.l.1.C.de aur.publ perſecut.l.apparitiores.5.C. de exact.tribut.l.neminem.8.§.integro. C. de ſuſceptor.* Et dictum eſt ſupra *hoc cap.n.220.*

Quin etiam cum pecunia collectarum, lu- 234
crari prohibentur;& ſi lucrantur , totum lucrum eſt Reipublicæ:Quia ſemper debeat eam 235
paratam habere auſibus Reipublicæ *l. un. C.de auri public.perſecutorib.lib.*10. ut proficiat ab initio , in quibus deputata eſt operibus *Novell.*
128.cap.16. poſt Bartol.Decium & alios Florez 236
d.qu.21. num.162. ubi *in fin.* hanc opinionem malè in praxi ſervari ait. Eleganter M.Anton. Peregrin.*conſ.98.num.7.vol.3.* D.Marta *voto 2. num.2.& 3.* Stephan Gratian. *lib.2. diſcept. forenſ.cap.304.num.22.* ubi amplius addit , receptoribus pecuniarum publicarum aut ærarii , non permitti Cambium , mutuum

vel aliud ſine licentia Comitis largitionum, et-
iam de pecuniis privatis, neque contrahere
cum Subditis illius Provinciæ, per *l.* 1. *C. de Con-
tract. Iudic.* Et allegat ad hoc Franc. Marcum *de-
ciſ. Delphin.* 202. *n.* 3. *&* 4. *p.* 2.

237 Sic depoſitarius ſi utatur re depoſita utroq;
jure civili & Canonico, uſuras commodi per-
cepti præſtabit *l. Lucius Titius* 24. *& l. de die.* 25. §.
qui pecuniam. l. quintus. 28. *l. ſi ſacculum.* 29. *ff. de-*
238 *poſiti.* Et qui mandato meo exegit pecunias me-
as, & convertit in uſus ſuos, in uſuras conde-
mnandus eſt *l. idemque* 10. §. *ſi Procurator meus.
ff. Mandat. cum ſimilib.*

239 Idemque ſtatuendum eſt in Tutore, Cura-
tore, negociorum Geſtore Commodatorio &
aliis id genus. Iniquum enim judicatur, ut quis
240 ex re mea lucrum & commodum percipiat; id-
eoque in naturali conſiſtit æquitate uſura hu-
jus percepti commodi recompenſativa Feli-
cian. de Solis *tr. li.* 1. *de cenſib. c.* 3. *n.* 13. *verſ. Ergo ſi
depoſitarius* Franc. Munnoz. de Eſcobar. *de Ra-
tiociniis c.* 14. *n.* 21. *& ſeqq.* novè & extentè Ja-
cob. Cancerius *var. reſol. cap.* 7. *de pactis n.* 23. *&
ſeqq.* Erneſt. Cothman. *conſ.* 9. *num.* 66. *& ſeqq.
vol.* 4.

241 Jure Civili ſi quid Exactores retinuerint,
vel in ſuos uſus converterint, in duplum tenen-
tur *d. l. miſſi.* 7. § *quod ſi ad nos. Cod. de Exact. Tri-
but. l.* 1. 2. *&* 3. *Cod. de his, quæ ex publica collat. illa-
lat. ſunt, non uſurpandis.* Galganett. *d. tit.* 9. *nu-
mer.* 24.

242 Non tamen pecuniam ratione adminiſtra-
tionis ſibi concreditam in proprios uſus con-
vertentes, atque acceptam in Rationes refe-
rentes, in L. Juliam peculatus incidunt, ſed in
L. Juliam de reſiduis tantùm committunt:
Cum hoc caſu pecuniam publicam non fu-
rentur, neque rem alienam malitiosè interver-
tant vel ſubtrahant, per text. *in l. unic. C. de crim.
pecul.* (ex qua deſumptus eſt §. *Item L. Iulia pe-*
243 *culatus.* 9. *Inſt. de publ. judic.*) ubi reſcribitur: Ju-
dices, qui tempore adminiſtrationis publicas
pecunias ſubtraxerant, L. Juliæ peculatus ob-
noxios eſſe, & capitali animadverſioni ſubden-
dos: qui textus de eo caſu exaudiendus eſt, ubi
Judices pecunias, quas vel non adminiſtrant,
ſubtraxerunt, vel licet eas adminiſtrant, ſubtra-
xerunt, vel licet eas adminiſtrent, tamen oc-
cultaverunt eo fine, ne unquam ad Dominum
pervenirent, non qui reſiduam & confeſſam
244 pecuniam, haut congruo tempore ſolverunt.
Id quod etiam ipſa proprietas verbi, *ſubtraxe-
rant*, ſuggerere videtur. *d. tit. Cod. de his. quæ ex
publ. collat. illata ſunt non uſurpand. lib.* 10. *& lib.
eod. Cod. de his qui ex public. rat. mut. pec. accep.*
Angel. *in* §. *ſunt præterea. verſ. fin. Inſt. de publ. ju-
dic.* Paris de Puteo *tr. de Syndicatu* §. *Syndican-
tur & Officiales de ſubtractis, &c.* Laurent. Kir-
chov. *conſil. var. German.* 24. *n.* 16. *vol.* 4. Virgil.
245 Pingizer. *quæſt.* 47. ubi agit de quodam Quæ-
ſtore, qui tàm malè adminiſtravit res ſui domi-
ni, & eas in proprios uſus convertit, ut circiter
4000. florenorum ſummam conſumpſerit, de
qua domino ſuo rationem reddere non po-
tuit, multò minus illud grande æs ei perſolvere
aut reſtituere, neque verò eo contentus, pecu-
niam quoque penes ſe, tanquam Judicem, de-
poſitam, contrectavit, & tanquam pro ſua ex-
pendit. Et tamen ibidem decidit, pœnę corpo-
rali locum non eſſe inter alia ita ſcribens: Ta-
lis Officiatius vel Quæſtor & ſimiles Admini-
ſtratores publicam pecuniam exigentes, & in
uſus ſuos convertentes, non poſſunt puniri in
corpore, quia eorum periculo pecuniam reci-
piunt, & de ea rationem reddunt.

Conſentit Berlich. *part.* 5. *concl.* 57. qui *n.* 13. 246
ſcribit: ubi quis pecuniam publicam Principis
vel Civitatis non furatur, ſed pecuniam ſuo pe-
riculo & fidei commiſſam & concreditam dun-
taxat retinet in totum, vel pro parte intercipit,
& in propriam utilitatem vertit, tunc L. Juliam
de reſiduis locum ſibi vindicare: Et *n.* 30. mul-
tis Dd. authoritatibus adductis comprobat, e-
jusmodi Officiales dolosè & fraudulenter pe-
cunias in proprios uſus convertentes, crimina-
liter quidem, non tamen pœna ordinaria, ſed
extraordinaria puniri. Quibus ſuffragatur Be-
ſold. *part.* 3. *conſil. Tubingenſ. conſ.* 141. *per tot.*

Hæc duo autem crimina reſiduorum & pe- 247
culatus non ſolùm accuratè diſtinguuntur, ſed
etiam diverſas habent pœnas *l.* 3. *l.* 4. §. *qua lege.*
5. *ff. ad L. Iul. peculat.* ubi depeculatores depor-
tatione, de reſiduis verò damnati amplius ter-
tia parte, quàm debent, puniuntur: prout et-
iam fatetur Petr. Caballus. *cent.* 1. *reſolut. crimi-
nal. caſ.* 99. *nu.* 30. & pluribus firmat Farinac. *de
furt. quæſt.* 171. *n.* 57. *& ſeq.*

Quo etiam reſpectu Auctores conſulat, Sa- 248
xonic. in Editione Frideri Mindani *lib.* 5. *quæſt.*
70. diſtinguunt inter delicta per ſe tantum
conſiderata, & inter delicta ducentia ortum,
vel occaſionem, à præcedenti contractu. In il-
lis infligitur pœna ſecundum naturam cujuſq;
delicti. In his rurſum diſtinguitur; ita ut ſi quis
rem ex contractu teneat, ejuſque adminiſtra-
tionem agat & circa illam delinquat, non fur-
tum, ſed ſolum perfidiam committat. Magna
ſiquidem differentia eſt, contrectare rem, a-
pud dominum adhuc exiſtentem, quàm ſi
contrectet quis rem, ratione negocii, ſincerè
atque integrè contracti, apud ſe conſiſten-
tem.

Ac quamvis nonnulli Dd. velint, quod per- 249
fidi & doloſi Officiales & Adminiſtratores pe-
culatus ſive furti publici crimine teneantur, &
crimen reſiduorum æquale ſit crimini furti.
Clar. *lib.* 5. *ſentent.* §. *fin. quæſt.* 68. *n.* 30. Weſemb.
in parat. ff. ad L. Iul. peculat. & in §. *Lex Iulia. Inſt.
de publ. jud.* Cæpoll. *conſil.* 39 *ſub. num.* 5. *dicens*,
quod qui tenetur de reſiduis, tenetur etiam
furti, per *l. ob pecuniam.* 38. *ff. de furt.* Bonifac. de
Vitalin. *tr. de malefic. rubr. ad L. Iuliam. peculatus.
in fin. ſub num.* 2. *verſ. ſed hodiè.* Jacob. Alemann.
in palæſtra conſultationum juris conſultat. 2. *fol.* 59.
Confer *conſtit. crimin. Caroli V. art.* 170.

Attamen crimen reſiduorum revera furtum 250
non eſt, neq; tale, quod mortis pœna plectatur
Matt. Coler. *dec.* 207. ubi tradit; Jure Civili de-
linquentes in officio, ſubtrahendo videlicet id,
quod debetur Magiſtratui, pœna furti teneri, id-
que

que ideo, quia furti pœna jure Pandectarum arbitraria & pecuniaria erat. Jure autem moderno, quandoquidem pœna furti furca eſt, & ita criminalis, non eſt talis interpretatio, ſed mitior facienda.

251 Idque comprobat Berlich. *d. concl. 57. n. 27. dicens:* Quæſtores Præfectos & ſimiles Officiales ex quorundam opinione, de Jure Civili furti teneri; ſed id ad noſtra tempora, ubi pœna eſt criminalis, & quidem capitalis, extendi non poſſe. Beſold. *d. conſ.* 141. *n.* 27.

252 Et licet Petr. Caballut. *d. caſ. 99. n.* 4. 40. 47. tradat, Statutum puniens furtum, non ſolùm habere locum in crimine peculatus, ſed & in crimine reſiduorum: Contrarium tamen placet Farinacio *de furt. d. q.* 171. *num.* 19. ubi docet, crimen peculatus ſe de reſiduis committentem; propriè furtum non perpetrare, præſertim eum, qui publicæ pecuniæ exactor, ſeu adminiſtrator exiſtit: cum tunc non adſit fraudulenta contrectatio de loco ad locum, quæ requiritur in furto.

253 Tunc autem Officialem verè furtum committere, & ut furem puniendum eſſe, tradunt Dd. quando Domini pecunias conſumeret, & non ſufficientes haberet facultates pro ſolvendo pecuniam Caball. *cent. 2. reſolut. criminal. caſ.* 136. *n.* 24. ubi talem circumſtantiam inprimis perpendit. Ut & Don. Garzia Maſtrillus *deciſ.* 238. *n. n.*

254 Ex quo inſuper clareſcit, crimen reſidui extraordinariè pro arbitratu puniri, pro modo delicti, & delinquentium qualitate. Bonifac. *de furt.* § *alienæ rei* 5. *n.* 78. Berlich. *d. concl.* 57. *n.*
255 30. Beſold. *d. conſil.* 141. *n.* 37. Quod tamen Judicis aibitrium uſque ad pœnam mortis vel corporalem, maximè ſi delictum tale ſit, cui de jure communi non inſugeretur pœna mortis, non extenditur, Clar. *lib. 1. §. fin. quæſt. 33. & 83.* Menoch. *de arb. jud. quæſt. caſ. 86. in princ.* Boer. *deciſ.* 317. *num.* 2. Cævallos *opin. commun. contra comm. quæſt.* 304. Fachinæ. *conſ. 99. n. 27. lib. 1.* In iis quippe caſibus extra controverſiam eſt, non poſſe dici crimen capitale, quod capitale à jure expreſsè ſtatutum non fuit, & conſequenter ubi crimen capitale ſtatui nequit, ibi nec pœnam mortis imponi poſſe efficitur: Quemadmodum ex Felino *in c. literis. extr. de conſtitut.* declarat Marant. *diſputat.* 3. *num.* 19. poſt Johan. Marian. Monticell. *in pract. crim. reg. 2. n. 4. verſ. octavo limita.* Et Michaël Craſſ. *in communib. opinion. lib. 2. c. 6. quæſt. 1. in fin.* Farinac. *quæſt.* 17. *n.* 56.

256 Et quamvis Petr. Caballus *d. caſ. 99. cent.* 1. Camerario ob crimen reſiduorum mortis pœnam imponat, attamen de eo caſu loquitur, ubi Officialis ex arca ſeu capſa in loco officii retenta, aliquid ſurripuit, & expectato opportuno tempore ad propriam domum clam detulit, & inſuper ſciens, ſe non ſolvendo eſſe, hoc fecit.

257 Quod ſi officiales & Exactores Collectarum (quorum malitiam pauperes aperire verentur ne graviora moliantur in eos, & fiant poſteriora pejora prioribus) ſcienter & doloſè plus debito exegerint, non ſolum civiliter in duplum, triplum vel quadruplum Roland. à Valle *conſil. 34. num. 15. vol. 3.* verum etiam cri-
minaliter vel vi bonorum raptorum, vel pecu- 258
latus, vel furti, vel extraordinariè, & ſi perſeverent & ſæpiùs id faciant, pœna quoque capitis puniri poſſunt, prout hoc thema fusè perſtringunt & exſequuntur Menoch. *de arb. jud. quæſt. caſ. 586. per tot.* Fachinæ. *conſil. 61. per tot. lib. 2.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forens.* 304. *n.* 11. Caſtellus à Bobadilla *in Politica Prætorum lib. 5. c. 4. n. 81.* Nicol. Betſius *tract. de pact. familiar. cap. fin. pag. mihi* 737. Frider. Mindan. *lib. 2. de proceſſ. extrah. cap. 13. num. pen. & ult.* Theodor Petræus *concl. criminal. theſ. 47. & 53.* Jacob. Alcman. *d. conſultat.* 2. Berlich. *d. par. 5. concl. 57. per tot.* Virgil. Pingizer. *d. quæſt.* 47. Conſultat. Saxon. *d. lib. 5. quæſt. 70.*

Sic ſi Exactores vel Officiales dolo liberos
rationum corrumpant, & Collectarum pro- 259
ventus vel omninò vel pro parte non deſcribant, omittant vel deleant, virgis cædi poſſunt cum relegatione perpetua, aut præciſione vel amputatione manus locus erit Cæpolla *in auth. ſed novo jure. n. 15. Cod. de ſerv. fugitiv.* Roman. *ſingul.* 379. Conſultat. Saxon. *d. quæſt. 70. n. 3.*

Sic quoque Officialem circa publica fiſci 260
tributa delinquentem in non colligendo vel ea defraudando, totum ſalarium præteriti temporis perdere, ſcripſit Joſeph. de Seſe *deciſ. Aragon.* 174. *nu.* 4. ita in Curia Juſtitiæ Aragonum judicatum referens. Sic & theſaura-
rium Principis, ſi per reviſores computorum 261
compertus fuerit debitor vel negligens, ſtatim per Judicem abſque citatione condemnari poſſe, reſpondit Carol. Bardellon. *conſil. 142. num. 1.*

Aliquando & Octupli judicium datum le- 262
gimus Cicer. *Verr.* 5. Fuêre & alii, qui ignominioſa miſſione crimen hoc plectendum conſtituerint Leo *Novell. 61.*

Gravior certè videtur Provincialibus Exa- 263
ctorum rapacitas & crudelitas, qui ſæpè, pro modico debito & tributario ære, bona ſubditorum prædantur, vel eoſdem aliis vexationibus carceribus & impendiis onerant, quorum nonnullis in locis tanta eſt multitudo, quanta locuſtarum, ut alii, quod ex parte fuerit devoratum, devorent exitialiter & conſumant: impleturque eis illud propheticum; *Reſiduum erucæ comedit locuſta, reſiduum locuſtæ comedit bruchus, reſiduum bruchi comedit ærugo.* Canes hi ſunt, qui & Actæona ſuum diſcerpunt: Læl. Zæch. *lib. 2. de Princip. cap. 1. num. 15.* Quibus 264
Princeps obſiſtere, & legibus & pœnis, operæ precium eſt, exemplo Dei, qui in ſuis mandatis deteſtatur hujuſmodi exactores *Exod. c. 22. v. 25.* & pro maximo beneficio populo ſuo dato
illud recenſet, quod ab Exactoribus his libera- 265
vit eum *Iob. cap. 3. v. 21. & 19. v. 10. Zach. 9. verſ. 8.* Hyppolit. à Collib. *in princ. cap. 33.* ut contra in ſignum iræ, *ait*, ſe cum Exactoribus, expoſuiſſe *Eſa. 3. verſ. 12. Luc. 11. verſ. 58.* Gregor. *lib. 3. de Republ. c. 9. nu. 19. fol. 139.* Alth. *lib. 1. Dicæolog. c. 113. n. 43.*

266 Tiberio Imp.roganti,quare Illirii ab Imperio ſuo defeciſſent,rectè reſponſum eſſe refert Dio: *quia ad ſubditos veſtros non paſtores, ſed lupos mittitis.* De Auſtriacorum Præfectorum tyrannide in Helvetia,& quem exitum illa demum ſortitá fuerit, teſtimonium perhibet Joſias Simler.*de Repub.Helvet.lib.*1.Et Daniel Heremita *in Epiſtola ad Ferdinandum Conzagam de Helvet.Repub.& moribus* ſcribit; Auſtriæ præclaræ domui, velut conciliante naturâ, ſeſe inſinuarunt verius,quàm ſubjecerunt,& manebat procul dubio felix Imperium,ſi felicitati Principum proregum ſubſecuta eſſet modeſtia; moduſque gente;ii gentem in libertate natam, & quod magis, ſervitio voluntario detentam magis indies magisq; laceſſere,caſtellis, munitiſque locis coercere, ac tanquam metus major per injurias fieret,ubiq; inſolentia uti:quoad privatæ injuriæ in publicum tandem exitium erupêre,& ne vindictæ comites deeſſent, ſumptus libertatis prętextus,ad ſumenda arma, irritandoſque ac movendos animos haut tenue monumentum, paulò poſt, pauciſque primo Præfectorum odio tumultuantibus, mox crevit latè malum,auctumque pertinaci & per naturam inſito libertatis ſtudio ac negligentia dominorum,cum tolli poterat; poſtquam adolevit ingenti crimine Principum,peſſimoque ſeditioſorum exemplo ſtetit ac viguit.

At verò præmemoratarum Harpyarum machinationes vetari vel vitari qui poſſunt? non magis, quàm Pandati ſagitta à Menelao arceri; quam ille furtim & à ſociis tectus immiſit. Unde hæ fraudes à petulantibus & improbis ingeniis ſunt mali exempli, C Principibus meritò caſtigandi.

267 S. Joannes interrogatus aliquando tum à publicanis tum à militibus,quo facto opus, ut vitam æternam conſequerentur; illis quidem præcepit,ne amplius,quàm quod conſtitutum eſſet(tributo exigendo)facerent; his autem, Neminem,*inquit*,concutiatis,neque calumniam faciatis: & contenti eſtote ſtipendiis veſtris.O utinam omnium publicanorum & Exactorum auribus intonaret Joannis noſtri vox! *Nihil amplius,quam quod conſtitutum eſt vobis, exigite.*

268 Quapropter duo potiſſimum ſcopuli Exactoribus evitandi ſunt; VIOLENTIA & IM-
269 POSTURA. Violenta enim Exactio multis hominibus nocet.Clapmar.*de arcan. Rerumpubl.c.* 25.*fol.*150.Et facilimè exulcerat plebejorum animos:ipſam vitam parvi faciunt adempta re vel minimi pręcii.

270 Ea quidem eſt Subditis ingenita(ut Curtii verbis utar)erga Principes ſuos natura,ut nunquam ferè impetrata facere recuſent,niſi injuſta imperētur,aut injuriis primum afficiantur. Injuncta imperii munera(ut de Britannis ſcribit Tacitus) impigrè obeunt,ſi injuriæ abſint: ſas ægrè tolerant. Ea etiam eſt Principum erga Subditos ſuos paterna affectio,ut aliorum pravis conſiliis ſæpius quàm ſuis peccent.

271 Omni ergo modeſtia & lenitate ſive manſuetudine,ſine flagitio,ſine noxa, ſine fraude, ſine crudelitate,ſine injuria Exactores Collectam cogant,& non acerbos,nec contumelioſos ſe præbeant,ſed moderatos & cum efficacia benignos & cum Inſtantia humanos, uti de Creditore loquitur Ulpianus,*in l. ſi bene* 13. *ff. de uſur.*Magon.*d.deciſ.*66.*n.*15.Roſenth.*d.tr. c.* 10. *concl.*33. *n.*81.habeantque ſe paternali modo (quod,proh dolor,non ſervatur contra miſellos & pauperes Ruſticos, à quibus noſtra 272
tempeſtate leonina fit Exactio Gail.*de pac.publ. c.*21. *verſ. qua in re*) & ſecundum rumorem po- 273
puli tributa exigant, longè pluris civium gratiam quam pecuniarum magnitudinem faci- 274
endo. Ne Ærarium fiat ſpoliarium cruentarumque prædarum receptaculum;ut eleganter ait Althuſ.*cap.*11.*Polit.fol.*148. Keckerman.*lib.*3. *Syſtemat.Polit.c.*1.*fol.*334. Quippe demum diu, 275
tutoque imperant & tributa aliaque ſubſidia exigunt,qui non metum ex crudelitate,ſed amorem ex bonitate civium ſuorum animis inſtillant. Neque enim quos ſervire neceſſitas coegit, ſed quos obtemperare ſua quemq; voluntas adegit, ii ſunt in agendo patiendoque à ſuſpicione omni,aſſentationeque vacui, nunquamque imperium detrectant,niſi violenter, contumelioſeque ſint habiti.

Abſint igitur,quantum poteſt,illa extrema: 276
ne oves,boves ipſos,mox agros,poſtremò corpora ſervitio aut pœnæ tradant Tacit.4. *Annal.* 277
Intolerabilis enim eſt & planè impia exactio & collatio, quæ ita excedit laboris fructum,ut rebus malint poſſeſſores ipſis cedere, quàm pro illis taxatam erogationem præſtare,quæque omnem prorſus ſpem victus parandi poſſeſſori adimit: Ejuſmodi quippe Exactio debet tantum eſſe delibatio bonorum,non dimi- 278
nutio Althuſ.*d.cap.*11. Ante omnia (*ait Imperator in Nove*§.8.§.*proinde cum ita*) Præſides Provinciarum ſtudio habere oportet,ut diligenter, ut diligenter ad tributa advigilent, 279
& indevotos quidem ac intractabiles,& qui compulſione indigent,cum ſumma vehementia exigant,in nullo cedentes,neqne eo nomine lucri aliquid captantes:erga devotos verò paterno ſe gerant affectu.

Quantæ audaciæ, quantæ temeritatis ſint publicanorum factiones,nemo eſt,qui neſciat, inquit Ulpian.*in l.*12.*ff. de publican.* Factiones dixit,ut multum diceret,fortè & parum dixit, licet qui ſemen dicat, & meſſem dicat. Nam 280
quid ſecum factiones ferant,cuivis obviam eſt. 281
Idcirco Prætor ad compeſcendam eorum audaciam, Edictum propoſuit de publicanis & vectigalibus.

Erat apud Athenienſes ita inviſum hoc munus,ut,ſi qui honeſti nominis id exercuiſſent, 282
eos odio haberent,quod telonium agerent. Apud Judæos ita infame, ut nonniſi cum pecca- 283
toribus quaſi in pari lance publicanos nominare aſſueviſſent. *Marc.*2.*Luc.*5. Improbi ſemper, ſemper rapaces, quique nihil impenſius ſtudeant,quàm ut lucrum ex alieno damno faciant; quomodo præter imperatam ſummam, aliam ad privata ſua compendia extorqueant. Cæſ.*lib.*3.*Bell.Civil.*

Quantum

184 Quantum verò avarum, tantum & odioſum eſt genus hoc hominum, & plebem ad novarum rerum ſtudia, ſuam ob improbitatem & petulantiam, nonnunquam concitare ſolitum. Exempla, cui vacat, quæri poſſunt apud Liv. *lib.* 25. *&* 35. Tacit. *lib.* 13.

185 Sæviſſimas feras in montibus eſſe Urſos & Leones, in urbibus publicanos & calumniatores dixit amicus noſter Waremundus ab Erenberg *tr. de regn. ſubſid. ac onerib. ſubdit. c.* 6 *nu.*
186 11. *fol.* 91. Tenuiores mirè ſublevat, ſi ſenſim & quaſi ſine ſenſu per partes diſtinctis, diverſiſque temporibus, quæcunque ex præſcripto debent, inferant Dion. *lib.* 52.

187 Studeant ergo Exactores & Officiales publici potius ſuâ facultate onera populi tolerabiliora reddere, & Principibus ejus generis conſilia ſuggerant. Ita enim & his fidi erunt, & populum ingenti beneficio ſibi demerebuntur, & ad Reipublicæ incolumitatem, plurimum adjumenti conferent.

188 Contra ſi nimii ſint & Principibus auctores ſint, ut populus novis tributis atque Exactionibus gravetur, ſe ipſos quidem graviſſimo ſcelere polluunt, & alienæ libidinis miniſtri fiunt, ſimul autem non ſibi ipſis ſolùm, verùm etiam Principibus ſuis invidiam atque odium conflant, & ſæpè ſeditionum graviſſimarum ſemina jaciunt.

189 Exemplum hujus rei evidens in Roboami hiſtoria ſupra *cap.* 1. *n.* 385. relata Sacræ literæ proponunt. Cum enim populo Tributorum alleviationem poſtulanti, ex juniorum & coætaneorum ſuorum conſilio durius reſpondiſſet, omnium animos abs ſe alienavit, & mox regni ſciſma ſecutum eſt, quod tandem genti univerſæ excidium attulit.

190 Similiter Lacedæmonii olim, poſtquam à majorum frugalitate degeneres per ſuos Præfectos & officiales, imperia in ſubditos avarus exercuerunt, tam ſibi ipſis, quà toti Græciæ odia & bella concitarunt exitialia.

191 Ideò apud Romanos prudenter obſervata fuit lex repetundarum, quam primo L. Piſo cognomento Frugi tulit, poſtea autem Julius Cæſar inſtauravit: quâ cavebatur, ne quis in Provinciam miſſus cum poteſtate pecuniam ullam à Provincialibus aliiſque acciperet, præterquam à perſonis ſanguine conjunctis: item ut Urbani Magiſtratus ab omni ſorde abſtinerent: quâ etiam plectebantur, qui ob rem judicandam; vel non judicandam, ob denuntiandum vel non denuntiandum teſtimonium ac-
192 cepiſſent. Et ut Cicero in Verrinis dicit, Lex iſta inprimis ſociorum causâ lata fuit ne videlicet Proconſulum aut Præſidum avaritiâ & iniquitate gravarentur, cujus legis authoritatem minus valuiſſe ſuo tempore vir prudentiſſimus non ſine cauſa queritur, quod eadem opera Rempublicam vehementer labefactatam eſſe videret.

Certè ſi noſtri temporis mores inſpiciamus, hæc ferè omnium malorum in Republ. cauſa eſt, quod, qui rebus adminiſtrandis præſunt, immodicâ habendi cupiditate accenſi opes undique corradunt, & authoritate publicâ ad ſuum compendium abutuntur.

Alter ſcopulus, IMPOSTURA, ſanguine viperino cautius evitandus, & imperiſè curandum eſt, ut nonniſi ſpectarioribus, gravioribus, integrioribus, munus id conferatur, quiq; & à publica & à privata pecunia abſtinuiſſe ſint ſoliti; qui perſonarum fortunarumque ſubditorum rationem, humaniter, æquè & diligenter, perinde ac propriarum, dimetiantur. Sic quoque veteres Romanos non minorem diligentiam in cenſibus & tributis exigendis ac ſuſcipiendis, quàm in illis indicendis adhibuiſſe, vel ex eo liquet, quod in continuanda vexandorum provincialium poteſtate, velut concuſſionum dominatione, Exactores nequaquam perpetuos eſſe, ſed per annos ſingulos judiciariâ ſedulitate mutari voluerint; Niſi aut Conſuetudo Civitatis, aut authoritas ordinis eos per biennium eſſe compellat text. *in l. neminem.* *8. §. fin. C. de canon. largit. titulor.* 293 294

Quod ſi Exactores in dolo vel inexcuſabili culpa deprehendantur, coercendi, & ad exemplum, (quo nocentis pœna, etiam innocentium terror ſit) puniendi atque ab officio removendi ſunt, cum nota infamiæ, publicationis bonorum, vel pœna talionis; ut inſtar ſpongiarum humentium exprimantur, poſtquam affatim biberunt. 295

Ereptum alienas pecunias iverunt? Perdant has, quas habent Lips. *4. Politic. c.* 11. Schonborner *lib.* 4. *politic. c.* 22. Chokier. *lib.* 2. *Aphoriſm. Polit. c.* 10. *ubi p.* 96. *ſubjungens.* Principem fraudibus atque captionibus Quæſtorum & Exactorum optumè mederi, ſi eorum numerum recidat. Nam quo pauciores erunt, hoc facilius eorum cupiditati occurret, aut certè ſi quid detrimenti neceſſariò ferendum eſt, multò minus à paucis ſuſtinebit. Enim verò vix credibile eſt, quàm inexplebilis ſit iſtorum hominum cupiditas & avaritia, Nam ſi populus debeat vendere viginti, ob ſumptus & expenſas 50. aut 60. exigant; Nec ſine maximis ſubditorum lacrumis & querelis. 296

Et notat Buchanan *lib.* 10. *Hiſtor. fol.* 357. Exactores in Regno Scotiæ partem Tributorum falſis rationibus aut nomine impenſarum ſæpius antevertiſſe. Idem Buchananus *d. lib.* 10. *pag.* 100. *&* 101. in hunc modum ſcribit: Cum æſtimatione rerum mobilium, cujuſcunque generis facta, viceſima imperaretur in magna pecuniæ penuria, rerumq; aliarum ſumma copia, ac proinde utilitate, hominibus tributorum inſolentibus, & exemplum in poſterum magis, quàm præſens detrimentum, metuentibus, res viſa eſt intolerabilis: nec potentiores in vulgus calumnia caruere, velut inclinato ab ipſis in pauperiores onere. Maximè autem plebem gravabat, brevis ſolutioni dies ſtatutus: nam intra decimum quintum diem dependere tributum jubebantur: &, ſi quis non ſolviſſet, pecus ejus ad dominum fundi vel Juridicum cujuſque conventus præfectum trahebatur, nec æris alieni aut cenſus, quem, pro penſione, quiſque domino fundi ſolvebat 297

Exceptio quicquam, ad imminuendum tributum valebat; nec minimum malum in acerbitate Coactorum erat, qui non ſolùm plebem vexabant,ſed,aut falſis rationibus, aut, nomine impenſarum,magnam ejus pecuniæ, quæ in publicum uſum colligebatur, partem avertebant. Hæc Buchanan. *d. loc.*

298 Laudatur eo nomine Andronicus Comnenus Imperator Orientis,qui teſte Nicæta Choniate *in Annalib. pag. m.* 161. Procerum avaritiam ita mulctavit, & manus alieni avidas ita compreſſit, ut eo Imperante multæ Provinciæ colonis auctæ ſint, cum quiſque ſecundum Propheticum dictum, ſub umbra ſuarum arborum recubaret, & vindemiâ peractâ & frugibus comportatis,hilariter epularetur & ſuaviter dormiret, non Quæſtoris minas timens, non Exactorem avarum expectans: ſed ſi Cæſari dederat quæ erant Cæſaris, nemo erat qui plus ab eo poſtularet, aut etiam tunicam aliquando eriperet,& violenter ad necem adigeret. Nam Quæſtores ad Andronici appellationem ita terrebantur, ut rapaces alioquin manus,facilè ab alieno abſtinerent, ac munera ultrò à Provincialibus oblata tanquam peſtes aliquando averſarentur. Hæc Nicetas *d. loc.*

299 Trajanus Imperator ab initio Procuratores habebat rapaces, qui Provinciales calumniis expilabant: Quorum unus fertur unumquemque divitum ſic convenire ſolitus: Quid habes? Unde habes? Hæc ubi didicerat addebat tertium: Pone,quod habes. Sed admonitus à Pompea Plotina Uxore cohibuit ejuſmodi vexationes provinciarum,addens vocem optimo jure laudatam: Fiſcum eſſe lienem,quod, eo creſcente,reliqui artus contrabeſcant. Senſit optimus Princeps iniquum eſſe,ſic explere fiſcum unius, ut nihil habeant ſubditi,præſertim cum boni Principis ſit,quicquid habet populus.

300 Exactores hi (quid domini Tributorum vocantur à Connano *lib.* 7. *Comment. c.* 12. *nu.* 8.) plerumque extranei ſunt, authore Chriſtophoro Beſoldo *de Ærario publ. c.* 7. *pag.* 161. & hoc medio ad magnas dignitates favoris aura adſpirant. Accommodant ſe ad ingenium Regis, partim indagando modos inveniendi argentum, partim removendo obſtaculo, quæ Regis conſilio & propoſito,moram aliquam injicere poſſe videntur. Non hi principi, ſed ſibi conſulunt. Certè verum quod Demoſthen. *in ſent. diverſ. cap. de injuſt.* ait, ἐλπὶς κακοῦ κέρδους ἀρχὴ ζημίας, *Spes mali lucri initium damni eſt.* Quod ſi lucrum cum invidia, periculoſum Caſſiodor. *var.* 1. *Epiſt.* 26. quod tamen juſtum alioquin eſſe poteſt; quanto nequius cum Injuſtitia?

302 In agro Friſiæ inter Amaſum & Lavicam fluvios, inque ipſa urbe Groninga,imò in omnibus ferè Belgii confœderatis Provinciis, vectigalia, portoria, tributa, & ſiquid aliud cenſus hujuſmodi eſt, ad Romanorum illum veterem,conducunt Publicani, locante Collegio Provinciali,certamque Reipublicæ ſummam promittunt, prædeſque dant: ipſi ſuo periculo colligunt, atque interdum acerbius, quàm gratum provincialibus,exigunt,ut indemnes ſe Præſtent. Quos fraudis compertos habent, ex legibus graviſſimè mulctant: interdumque fit, ut ſi nimis magno conduxerint, cedere foro aut facultatibus,aut cum Republica tranſigere cogantur. Miniſtris utuntur compluribus,& in omnes res,omniaque loca intentos oculos habent, ne qui per fraudem ſibi decedant. Ubb. Ummius. *in hiſtoria ſua de agr. Friſ. intr. Lav. & Amas. pag.* 68.

303 De Pariſienſi quodam Hiſtoriam hanc Eraſmus *in lib. de lingua fol.* 50. narrat: Lutetiæ, *ait*, in foro frumentario oſtenditur os cloacæ, in qua ſe ſepeliri juſſerat quidam, quem ſero pœnituit mali conſilii. Viderat Regem triſtem ac ſolicitum causa mœroris erat anguſtia rei pecuniariæ. Is quo Regem ſublevaret, ſuaſit, ut ex minutis etiam rebus,quas Ruſtici deferunt in urbem,unum aut alterum æreum nummulum exigeret,idque in biennium duntaxat. Ex eo cum viderent in urbe frequentiſſima colligi magnam pecuniæ vim, remiſſum eſt, quod ſemel ceptum eſt dari. Imò ad hoc exemplum plures Exactiones excogitatæ ſunt. Qui dederat conſilium, cum videret, ſe non idem authoritatis habere in diſſuadendo quod habuerat in ſuadendo,quo de ſe ipſo pœnas ſumeret inconſulti conſilii,ſimulque monere alios, ne ad eundem impingerent lapidem, teſtamento cavit,ut in ea cloaca ſepeliretur,in quam totius illius fori ſordes confluunt, in quo manet etiamnum in hunc uſque diem Exactionis executio *Hactenus Eraſmus.*

304 Habent heic ſpeculum, in quod intueantur illi, qui, ut grati ſint Dominis cottidiè novas excoriationes excogitant, quibus miſerorum ſubditorum ſanguinem eliciunt. Bonum prædicant, quod peſſimum eſt in Regno. At nulla res ſic exterminat bonum, ac ſimulatum bonum. Nam malum quaſi malum fugitur & cavetur; malum autem ſub ſpecie boni celatum, dum non cognoſcitur, nec cavetur, ſed quaſi bonum ſuſcipitur, & idem conjunctum bono exterminat bonum Dn. Beſold. *d. cap.* 7.

305 Non omnis Regio Tributa & Vectigalia graviora ferre poteſt; proindeque prima cura eſſe debet, ut ratio ordinariorum vectigalium & erogandi neceſſitas inter ſe congruant; ne,ſi modum excedant, Reſpublica majoribus malis implicetur, & ad novam indies imperandi tributa neceſſitatem obſurdeſcant aures Provincialium, Subditorumque animi exacerbentur.

Multum quoque contulerit conſueta Vectigalia & Tributa diligenter curari, ne à pravis hominibus,qui omnes pecuniæ vias norunt, omneſque fraudes pecuniæ cauſa ſuſcipiunt, minuantur; ſive publicani ii ſint, ſive quibus cura Vectigalium Reip. credita eſt; qua peſte vix ulla magis tetra excogitari poteſt. Quam grave Reip. bonis,& invidioſum, pleroſq; ad eam procurationem accedere exſuccos, ſine cenſu eoſdem intra paucos annos copioſos & beatos

evadere:

evadere: à quibus profectò exigendum eſſet, ut rationem quæſitarum exactam ponerent; auferrentur, quarum certas origines nominare non poſſent. Joan. Mariana *lib.* 3. *de inſtitut. Reg.cap.7.pag.262.*

Caveant quoque prætacti Exactionum illi-
306 citarum Architectones, ne dum aliis aurum parant, illi animæ jacturam ferant. Quamvis enim in hoc ſedulo incumbant, ut Principis rem modis omnibus & malis artibus, auctiorem & meliorem reddant, eiuſq; gratiam hoc nomine aucupentur, parum tamen cõſiderant, quod ejuſdem favor mutabilis, uniceque adamati in crucem tandem acti, aut aliis ſuppliciis affecti ſint. Luther. *in Comment.ad Geneſ.16.*

307 Illuſtri exemplo hic omnibus Principibus & Magiſtratibus præit Pius V. Pontifex, qui ſordidulum quempiam, exigendæ pecuniæ modos, abſque populorum damno (uti ipſe dicebat) ſibi proponentem, tantum abſuit, ut audiret, ut Roma quamprimum cedere juſſerit, fieri non poſſe dicens, ut id ſine populi detrimento efficeretur. Piè quidem Pius, ac ſanctè, at ſi Severus puniviſſet; ut à quo ſe corrumpi non ſiverat, ad alios corrumpendos via
308 non pateret. Nec enim malum auferre dicitur, qui avertit, non evertit; Sicuti nec lupum fugare, qui ex ovium grege ad porcorum gregem tranſmittit.

309 Frequenter etiam videmus, odium Subditorum oriri ex tributis; & nimiam in exigendo tributo ſeveritatem movere ſubditos ad ſeditionem Tacit. *lib.4.annal.* Eſt enim inviſa tri-
310 butorum collatio multitudini; non modò quia conferunt de ſuo, ſed quia metuunt, ne quotidiè ſint graviora penſuri.

Ita graves tumultus & ſeditiones, ob immoderatam Contributionum extorſionem paſſim extitiſſe, JCti & Hiſtoriographi memorant. Nicol. Boerius *tract.de ſeditioſ.n.31.& ſeq.* Damhoud. *in prax.crim.c.99.n.10.& ſeqq.* Buchanan. *lib.10.Hiſt.Scot.fol.*100.& 133. Gaguin. *lib.9.rer. Gallic.* Heresbach. *de educand. & erud.Princip.liber.lib.2.c.5.in prin.* Warem. ab Ehrenberg *in medit.pro fœder.c.2.p.193.& d.tra. de Regn. ſubſid. & oner.Subd.c.7 n.33.* Theod. Zuinger. *in Theatro vitæ vol.3.lib.8.pag.909.910.911.* Joan. à Chokier *lib.2.Polit.Aphoriſm.c.10.pag.92.* Quò loci
311 refert, in Civitate Leodienſi propter Vectigal quoddam à Magiſtratu, non aſſentientibus omnibus opificum tribubus Anno 1602. publicatum, inter cives & magiſtratum, funeſtas cõtentiones & Tragædias excitatas fuiſſe Bernhard. de Girard. *lib.2.fol.124.* ubi ingentẽ ſeditionem ob exactionem unius oboli à muliere, ratione herbarum factam, exortam fuiſſe narrat.

312 Sic Ægyptii Ptolomæum Regno pepulerunt, quòd conquiſitâ undique pecuniâ, Romanam Societatem admercari laboraret. Dn. Arniſæus *lib.2. de Repub. c.3.ſect.6.num.5.* Sic
313 Barbari, Hæmi montis accolæ & multæ urbes Anchiolo finitimæ ab Iſaacio Comneno Imp. Orientis, eò, quod ex tenacitate, nuptias cum Belæ Hungariæ Regis filia, ex fiſci pecunia celebrare reformidans, ſumptus illos & tributa ab urbibus & provinciis affatim exigeret, apertè defecerunt. Nicet. Choniates *in Annal.fol. mihi*, 183.

Sic Cominæus *d.lib.10.Comment.pag.109.v.24.* & Arniſæus. *lib.2.de Repub.c.3.ſect.6.n.51.* adſeverant, Ludovicum XI. Galliæ Regem 314
(qui jactitavit ſibi pratum eſſe aureum, quod metat. Vide ſupra *c.4.num.47.*) propter onera multiplicia populo impoſita, tametſi avarè nihil ageret, pecuniamque omnem impenderet in ædificia, munitioneſque locorum & locupletationes Eccleſiarum, à quibus cum abſtinuiſſe præſtitiſſet, ne ditando locupletes, tenuiores ad inopiam redigeret, ita Subditorum animos à ſe abalienaſſe, ut poſt ejus obitum Principes & reliqui Ordines factâ rebellione adverſus filium ejus Carolum Septimum vel alium Regem conſtituere vel ejus potentiam ita coarctare cogitaverunt, ut pro libidine & beneplacito exercere eam non poſſet. Sic Hungari Matthiam Corvinum deſtituerunt in 315
medio regni curſu, quòd exhauſto per longa bella ærario, ad nova Vectigalia & Tributa cogeretur confugere.

Sic Flandria nihil magis, quàm quod Ri- 316
childis novis cottidie Exactionibus plebem exhauriret, & præter alia vectigalia quaternos à ſingulis lectis exigeret denarios, ſtudia magnæ partis hominum ad Imperium Roberto Hollandiæ Friſiæque Comiti deferendam accendit. Quippe Plebs alias ad obſequium parata pecuniarum conquiſitionem & immodicas rapinas ægrè tolerat. Igitur contrariis ſtudiis diſtracta univerſa Flandria, in duas ſe partes diviſerat, plerique enim Roberto ſeſe promittunt; Richildi adhærent pauciores, Jan. Douſa F. *lib.10.Holland.Annal.fol.473.& ſeq.*

Anno ſalutis 1375. tumultus gravis ſeceſſio- 317
ne plebis à patribus, Lubecæ exortus eſt. Multas & magnas fecerat ſenatus impenſas & crebris expeditionibus contra Danos per mare, per terras, ſuſcipiendo, item Imperatore Carolo IV. æs contraxerat alienum non mediocre. Inſtituerat ergo ut præter annuam collectam, per ſingula civium capita ſolveretur una Lubecenſis marca: & ut futuro tempori proſpiceretur, aucta eſt menſura, quam molentes publicis uſibus ſervituram, detrahunt in molendinis. Eam rem acerbiſſimis animis accepere plebeii: eviſcerari ſe queruntur, ſanguinem prius quam pecuniam daturos. Concurritur in ædem D. Catharinæ, fratrum minorum Eccleſiam. Itaque Senatus civium voluntati conceſſit Cranzius *lib.9.Vandal. cap.1.*

Anno 1408. Lubecenſis populus, propter 318
novi tributi inſtitutionem itidem contra Senatum inſurrexit, rationem expenſarum ab illo petens. Senatus maxima pars urbe exceſſit. Eodem exemplo exiti vicini Wiſmarienſes & Roſtochienſes, Senatus auctoritatem imminuere, conſtitutis utrobique ſexaginta viris, qui capiendis conſiliis & rebus gerendis inter-

 eſſent.

eſſent. Hinc audaciâ creſcente, Senatores loco moverunt, alioſque ſublegerunt donec tandem Anno 1416. Sigiſmundi Imperatoris legati duo Lubecenſes ab Imperio proſcriptos, & nuſquam tutos, eo deduxere, ut Exules priſtinæ dignitati honorificè reſtituerint & ſupplices ab illis offenſæ veniam ſint precati. Wiſmarienſes etiam, cum male ſibi timerent, Lubecenſium opem jam deſperantes, ſubmiſſis autem Principes Megapolitanos amicis peregerunt, ut veteri Senatu reſtituto & promiſſis decem millibus marcarum, noxa omnis & disſidium aboleretur, Roſtochienſes vero vix ac ne vix quidem Senatum ſuum recepêre, quemadmodum memoriæ prodidit Cranz. *lib.* 10. *Vandal.c.14. & ſeq.*

319 Anno 1221. GERARDUS Archiepiſcopus Bremenſis arcem erexerat, quam Albam vocavit, ſuper Viſurgim, Vectigal exigens ab univerſis aſcendentibus & deſcendentibus per fluvium. Refragantibus Bremenſibus capti aliquot per terram iter facientes. Sed ita invium quoque flumen Archiepiſcopus facere ſtudebat, palis defixis, & catenâ extensâ. Bremenſes expeditâ magna navi, uſi valido vento, catenam perfringunt, palos navibus applicatis evellunt. Tandem convenit inter partes, ut Archiepiſcopus arcem hanc civitati permitteret demoliendam, ipſis verò impenſis civitatis arx in loco Langvedel ædificaretur. Cranz. *lib.* 7. *Metropol. cap.* 49. Wilhelm. Dilichius *in Chron. Vrb. Brem. fol.* 80. & 81.

Iidem Bremenſes à Communione Anzæ Anno 1357. ejecti & à Comite de Hoyæ, cui bellum movebant, circumventi, ſuperati, cæſi & capti, cum ad redimendos captivos Collectam indicerent, inde novi extitit tumultus cauſa & conſpiratio, quam grandem appel-
320 larunt Ligam: Hæc urbem tumultu complet: Mercatorum ordo, quod videret, civitatem è communione Anzæ ejectam, eò miſeriæ prolabi, & res civium ita diffluere, ut paucitate commeantium, in publicis locis gramina ſuccreſcerent, indictæ Collectæ ſe ſubmittit, ſi de reſtitutione Senatus ſe laboraturum polliceatur: Hoc impetrato paſſus indictionem cum Patribus ſe conjungit, eoque cum tumultus ductores plerique ad ſupplicium improviſò abrepti, partim etiam proſcripti, eorumque bona ad captivorum redemptionem collata eſſent, tumultus compoſitus. Dilich. *d. Chron. fol.* 110. & 111.

Anno 1547. magna ſeditio per Aquitaniam fuit propter ſalinas & vectigalia. Cum
321 primis autem Burdegala totius regionis principatum obtinens rebellarat, & Præfectum Regium trucidarat. At occupata urbe ab Henrico II. Rege Conneſtablio & Aumalio ducibus, præter reliquas pœnas Conneſtablius cives adegit, ut terram, qua textus erat & humatus præfectus Regius, nullo cum inſtrumento, ſed unguibus atque digitis revellerent: Et ſic inventum cadaver maxima cum pompa Monachorum & ſacrificorum terræ mandatum fuit. Sleidan. *lib.* 21.

Similiter Bello Scotico incumbente tributum imperaverat Anglis Henricus VII. Rex. 322
Id Cornubienſes, qui inſulæ partem ſterilem valde incolunt, pendere negarunt, factaque conſpiratione Thomam Flammuchum legulejum & Michaelem Joſephum fabrum ferrarium, duces elegerunt, Quibus tamen armata manu Londinum petentibus rex non ſtatim obſiſtere, ſed quàm longiſſimè domo eos avocare ſtuduit, ne à ſuis ſublevari poſſent. Jamque Londinum obſidentes aggreſſus, vicit, duceſque ipſos ultore ferro proſtravit. Michaelem ferunt, dum ad mortem traheretur, ſeipſum conſolatum, quod ob id facinus ſe ſperaret ad hominum famam profluere. Polydor. *lib.* 26 *Angl. Hiſt.*

Quot & quantas ſeditionum procellas con- 323
citarit in Belgio Exactio centeſimi numi omnium bonorum mobilium & immobilium, & decima rerum venalium, quæ licet inſtar ſcatebræ auri quibuſdam videretur, attamen ferri 324
cudendis armis civilibus ſcaturiginem potius fuiſſe, ætas noſtra didicit.

In Decimis auri ſcatebram Dux quærit & æris,
Pelle leonina vulpecula tecta. ſed auri
Offuſcant ſcatebram latebræ. civilibus armis
Ferro cudendis ſinuoſos agmine denſo
Anfractus aperit, fauſtoq; dat omine Belgis
Iura Magiſtratus, Libertatemq; tueri.

Annon nova Politiæ Belgicæ forma fluxit ab intolerabili ſævitia eorum, qui ſub largo Regiæ authoritatis prætextu inclementius ſe geſſerunt, quàm Belgarum ingenia concoquere potuerunt? Annon ad exuendam obſequii reverentiam acceſſerunt violatio privilegiorum? neglecta ſacramenti fides? contempti mores & inſtituta majorum? fas omne divinum humanumque indignis modis ruptum ac violatum? rapinæ & injuſtæ Exactiones? Sed nullum acrius audendi telum exſtitit, quàm ſacer obtentus Religionis. Cœleſte enim Dei verbum conſcientias, animis fortium & piorum hominum tyranni evulſum ſatagebant. De quibus omnibus & ſingulis ample Baud. *in præfat. lib. de induciis Belgic.* Illuſtris Præſes D. Jacob. Auguſt. Thuanus *lib.* 4. *Hiſtor. pag.* 515. Joan. Boterus *lib.* 7. *de illuſtr. Polit. c.* 4. *p.* 423. Chytræus *in Chron. Saxon. lib.* 21. Pier. Mathieu 3. *des derniers troubl. fol.* 88. Eman. Meteranus *lib.* 4. *Hiſtor. Belg* ubi catalogum facinorum crudelium Albani texit. Et author Libelli *de jure belli Belgici* refert, cum paucis illis annis, quibus præfuit illi bello, 18000. hominum & 600. in utroque ſexu, tum palàm, tum clanculum furialibus carnificinis ſuſtuliſſe. Quo factum, ut in Ordinum ſolenni conſeſſu in Unione Ultrajectenſi, 4. Idus Febr. Anno 1579. publici conſulti authoritate, renunciatum ſit dominationi Regis Hiſpaniarum, & cives Provinciarum ſoluti legibus externorum Principum viverent, & pro libera Repub. cenſerentur. Quod decretum pignus imperii & Palladium publicæ ſecuritatis eſſe, inſinuat Baud. *lib.* 3. *de induc.*

Decima hâc vix illud gravius vectigal exco- 325
cogitari

gitari potuiſſe, cenſet Bodin. *lib.6. de Repub.c.2.* Eman. Meteran *d.lib.4.Hiſt.Belg.à pr.* Cum una & eadem res brevi intervallo, decies ac pluries vendi poſſit: Quemadmodum Hiſpanus quidam ſcribit, unius & ejuſdem diei ſpacio res promercales, quæ in Belgio venierant, ferè quingentis ſeſtertium, hoc eſt, ſeptingentis ducatorum millibus æſtimatas eſſe.

326 Eodem Albano, ſive Friderico Toletano Anno 1573. Caſtra ad Harlemum producente, obſeſſi captivis XII. in furcam actis, XI. capita, barbâ comaque ad mendicorum modum raſa (quando ita vulgus fœderatus per convicium appellabant) in vas compacta, è propugnaculo in Hiſpaniorum caſtra dejecerunt, cum hac inſcriptione: Siquidem ob Decimam non ſolutam bellum hoc Albanus gereret, ipſoſque oppugnaret, iſtud illi vaſculum ferrent, in quo X. capita haberet; & pro uſura, ne de mora quereretur, additum undecimum Meurſ. *lib.4.rer.Belgic.pag.mihi* 210. Acutè obſervavit eruditione multiplici, judicio exacto vir Chriſtoph. Beſold. *de juriſdict.Imp.Roman. c. 6.* hominum adhuc memoria Belgas Imperatorem Romanum recognoviſſe; & eius clientelam contra tyrannidem Hiſpanorum ambiiſſe, ſtudio operoſo: Tamen cum ab Imperatore derelicti, libertatem proprio ſanguine recuperarint, nunc Imperium Romanum nullo jure eos recognoſcere.

327 Ruſticorum rebellio & tumultus ex inſolitis & intolerabilibus Exactionibus & oneribus in Suevia, Alſatia, Franconia, Thuringia, Saxonia, Auſtria, Styria, Archiepiſcopatu Salisburgenſi, Bojaria originem traxêre. Matth. Wehner. *in Metamorph.Rerumpubl.c.12.pag.*181. Ut diſſimulem interim, quæ arma vel hodiè in Europa, ob hoc ipſum, contra ſuum Principem rutilent.

328 Susatum quoque celebrem Weſtphaliæ urbem ob immoderatam collectarum exactionem ab Archiepiſcopo Colonienſi ad Ducem Clivenſem deſciviſſe, ſcribit Georg. Fabric. *de Orig. Saxon. fol.* 417. Quam Hiſtoriam quoque referunt Æneas Picolomineus Senenſis Cardinalis, poſtmodum Pontifex electus & Pius II. nominatus, *in tractatu de Europa ſtatu ſub Frid. III. c.29. de Weſtphalia,* qui inſertus eſt diverſis ſcriptoribus Germaniæ editis à Marquardo Frehero *in edit. Francof. Anno 1602. tom. 2.fol.*74. Et Trithemius Abbas *in Chron. Sponheimenſi circiter annum* 1444. Cyriac. Spangenberg. *in Chron. Saxon. cap.* 328. & 329.

329 Fridericus Burggravius Sorbecci, ob inuſitatas Subditis impoſitas Exactiones, in tumultu ideo excitato oppreſſus eſt, Anno Chriſti 576. Elias Reuſn. *in Baſilic. Genealog. in ſtirpis Wide-*

330 *kindea Stemmate 2.fol.* 269. Antiquitus etiam Græcorum non paucos Bucellarios ſcilicet, Mariandenos, Paphaglonas, à ſuo Imperatore ad Turcam ſe dediſſe, recolit Pachym. *lib.3.*

331 Sic quoq; Friſii ob nimia tributa jugum excuſſerunt, non ſine grandi Romanorum fraude Tacit. *4.Annal.n.72.* Georg. Schonborn. *4.Politic.c.23.*

Similiter Tributorum acerbitatem Barbaris 332
ad Romanum Imperium diſſolvendum viam ſtraviſſe Salvian. *lib.5. de gubernat. Dei pag.* 156. Et Vandalos à Religione amplectanda ita deterruiſſe, ut Chriſtianiſmi inde odium concipe- 333
rent, & Saxonibus ſubeſſe, morte gravius exiſtimarent, refert Cranz. *lib.4. Vandal. c. 6. & cap. 26. & c.40. & lib.3. Metropol. c.31. 39. & 43.* Et 334
*lib.1. Metrop. cap.*31. recenſet, ob exactionem decimarum, magnos ſæpe motus recruduiſſe, quæ Saxonum genti dudû liberæ gravis videbatur. Quomodo etiam Carolo V. in Algiram profi- 335
ciſcente duo Reges Cuch & Tramazinus fidei Chriſtianæ avidiſſimi, ob injurioſum & infinitum tributum deterriti, in avita ſuperſtitione manſiſſe, exiſtimantur. Devoluto Turcarum in manus Boſnæ Regno multæ hominum millia uno atque eodem tempore à Solimano Imperatore locum veniamque ad Turcicam religionem, Chriſtianâ fide abrogatâ, poſtulaſſe ferunt; miratum Solimanem huius rei cauſam percontatum, ab eis reſponſum hoc habuiſſe, ut Tributis, quæ loci eius indigenis Chriſtianis imponebantur, eâ ratione levare poſſent; ſtomachatum eiuſmodi fœda hominum impietate Solimanem pro ſimplici tributum impoſuiſſe duplex; eorumq; filios ad Janizerorum prætorii numerum ordinario puerorum delectu ſupplendum cum cæteris deſtinaſſe dicunt.

Quid multis? in genere regna tributaria 336
ſemper fuiſſe ſeditioſa commonſtrat Anton. de Guevara *in vita M. Aurelii Imp. lib. 1. cap. 20.* plenæque ſunt exemplorum Hiſtoriæ, in quantum ſæpè diſcrimen Reges & Principes ob impera- 337
ta multa & gravia tributa ſeſe conjecerint, quanquam eæ ſæpius inevitabilis Neceſſitatis lege fuerint exactæ.

Sicut Balſamum ſi vim ferri adhibeas, læ- 338
ſum emoritur Tacit. 5. *Hiſtor. c. 2. princ.* Thom. Freig. *lib.28. Phyſ. pag.*782. Et ſicut

Ozymum eſt fragrans, ſi leni pollice tractes
Plus aquo preſſum, ceu grave virus, olet:

Ita Subditi, ſi nimis rigidè habeantur, aut deficiunt, aut ingratum rebellionis vel impatientiæ odorem exhalant. Temperata cohibent animos; aſſidua verò & acria, extremaque in audaciam jacentes excitant, & omnia experiri ſuadent Senec. *1. de clement.* Idem Seneca, quem ſapientiæ fontem appellat Lipſius, admodum utilia & ſalutaria præcepta præſcribit: *in Thieſte* inquit:

Vos, quibus rector maris atque terræ
Ius dedit magnum necis atque vitæ,
Ponite inflatos tumidoſque vultus;
Quicquid vobis minor extimeſcit,
Hoc vobis maior Dominus minatur,
Omne ſub regno graviore regnum eſt
Quem dies vidit veniens ſuperbum
Hunc dies vidit fugiens jacentem,
Nemo confidat nimium ſecundis,
Nemo deſperet meliora lapſis,
Miſcet hæc illis prohibetque Clotho
Stare fortunam, rotat omne fatum.

In Hercule furente.

Quod quiſque fecit patitur, autorem ſcelus
Repetit,

Repetit, ſuoque premitur exemplo nocens;
Vidi cruentos carceri includi duces.
Et imponentis terga plebeja manu
Scindi tyranni. Quisquis eſt placidè potens.
Dominusque vitæ ſervat innocuas manus,
Et incruentum mitis imperium gerit,
Animoque parcit; longa permenſus diu
Fælicis ævi ſpacia, vel cælum petit,
Vel læta felix nemoris Eliſii loca
Iudex futurus. Sanguine humano abſtine
Quicunque regnas.

Et alibi.

Sequitur ſuperbos ultor à tergo Deus.
In Troade.
Violenta nemo imperia continuit diu:
Moderata durant. Quoque fortuna altius
Evexit ac levavit humanas opes,
Hoc ſe magis ſupprimere fœlicem decet,
Varioſque caſus tremere: metuentem Deos.
Nimium faventes. Magna momenta obrui
Vincendo didici.

340 Quâ ratione & Ethnici meliores olim Principes advertentes, hiſce rebus animos plebis irritari & exaſperari, ſedulò curarunt, ne populi gravarentur, aut per ſuos officiarius expilarentur ſubditi: cumque Reſpublica corpus quoddam ſit ex variis membris compa-
341 ctum, in quorum numero ſint Principes ipſi licet eximii, ſemper eâ moderatione ſunt uſi, ut omnibus ex æquo bene eſſet, non ut attenuatis cæteris, unum aut alterum vegetum ac ſaginatum evadat. Verum admodum difficile eſt, quibuſdam, in magna licentia, æquitatis & moderationis limites tenere; idque ferè eſt, quod Hæduus ille Aſdrubal olim conqueſtus fuit: Rarò ſcilicet Deos hominibus cum bona fortuna ſimul bonam mentem inducere. Id primum autem quo difficilius, eò glorioſius eſt.

Quod ſi Princeps Reipublicæ malis gaudet,
342 & à populo alitur, neque pars eſt Reip. neque Princeps, ſed Prædo. Quis dicat utile hominem incommodo alterius ſuum commodum augere, & alterum alteri aliquid detrahere? hoc eſt magis contra naturam, quàm mors, quàm paupertas quàm dolor: nam principio convictum hominum tollit. Si enim hæc affectio nobis inſit, ut quiſq; propter ſuum emolumentum ſpoliet, aut violet alterum, neceſſe eſt dirumpi ſocietatem humani generis, quæ eſt ſecundam naturam: & ſi unumquodque membrum putaret ſe plus valere, ſi proximi membri ad ſe valetudinem traduxiſſet, debilitari & interire totum corpus neceſſe eſſet: ita eſt & in humana ſocietate: nam ſicut conceſſum eſt, ut quiſque malit ſibi acquirere, quod ad uſum vitæ pertineat, quam alteri; & hoc natura non repugnante: ita non patitur natura, ut aliorum ſpoliis noſtras facultates augeamus. Et ſicut contra naturam magis detrahere alteri, ſui commodi cauſa, quàm mors, quàm dolor: ita magis ſecundum naturam, pro omnibus, ſi fieri poſſet, labores & moleſtias in maximis voluptatibus Cic. *in Rethor.*

Inde Ariſtotel. *lib.* 1. *Polit. c.* 11. immanem Tributorum exactionem, notam tyrannidis 343
conſtituit; Et inter cauſas conſervandæ tyrannidis ponit ut cives ad inopiam redigantur. Quod accidiſſe ſcribit Syracuſis, quos Diony- 344
ſius Tyrannus quinquennii tributo, fortunis & facultatibus omnibus ſpoliavit & exhauſit.

Etſi verò tributorum ſevera Exactio quàm proximè ad tyrannidem, ex Ariſtotelis ſententia accedat, ad fidem tamen proniuseſt, neque 345
ex vitiis privatis, neque ex ſævitia vel nimia aſperitate in tributis cogendis, ſed ex ſupino officii publici neglectu Tyrannum deſcribendũ eſſe; ut proinde, ſi de cætero bene conſulatur, nihil cauſſæ habeant ſubditi, quare non Neceſſitati potius parere, quàm contra Magiſtratum, plus æquo exigentem, manus levare debeant: eò, quod verus Tyrannidis index ac character ſit obfirmata malignitas, quæ ad cõvellendum ſtatum publicum legeſque fundamentales Regni deſtruendas & evertendas omnibus nervis adnitatur.

Adde & iſtud. Quamvis juſta occaſio reſiſtendi manifeſtæ tyrannidi quandoque in ſinum quaſi civibus labatur, meditandum tamen ſubinde atque pro re nata ſequendam eſſe hominis Ethnici ſententiam: *Omnia prius experiri conſilio ſapientem, quam armis decet.*

Sanioribus enim ſuffragiis comprobatur 346
ſententia illorum, qui ſubditos Magiſtratui tyrannicè imperanti ſeditionem movere vel arma inferre poſſe negant; Fruſtra ſubditi con- 347
tra Tyrannum arma capiunt, fruſtra abruptâ patientiâ jugum excutiunt, niſi peccata, quibus promeriti ſunt iſtud Dei flagellum, emendent, agant pœnitentiam ac divinam liberationem vel mitigationem fide expectent *Thren.* 3. *v.* 39. *&* 40.

Inſigne illud apud Curtium: *Regium nomen gentes, quæ ſub Regibus ſunt, pro Deo colunt.* Nec immerito Artabanus Perſa: *Nobis inter leges multas easque bonas hæc optuma eſt, Regem colendum & adorandũ, ut Dei cuncta ſoſpitantis effigiem. Nec enim fas, nec licitum, Regis corpori manus inferre.* Memorabile quoque eſt dictum Orſapi Hungariæ Palatini, qui, cum Proceres quidam 348
Matthiam Regem (cujus paulò antea mentionem feci) exturbare Regno vellent, ſocium hiſce ſeſe anjungere recuſavit: & quemcunq; *inquit,* ſacra corona coronatum videris; etiamſi bos fuerit, & adorato & pro ſancto Rege ducito. Bonfin. *in Hiſtor. Hungar. lib.* 3. *decad.* 4.

Itaque ferendi ſunt tyranni & magiſtratus imperioſi, ut ſterilitates & imbres nimii Tacit. 349
lib. 4. *annal.* Et alibi ait idem Tacitus; *bonos Imperatores voto expetendos, qualeſcunque tolerandos.* Apud Perſas, laudante Claudiano:

——— ——— *crudelibus æquè*
Paretur dominis.

Contra eos ſcuto magis, quàm gladio utendum Liv. *lib.* 3. Vindicta permittenda Deo; Jerem. 350
cap. 29. *verſ.* 7. ubi Judæos in Aſſyria exulantes hortatus eſt, idque divinitus, ut pro ſalute Regis ac Regni Babylonici Deum orarent: eorumque temeritatem, qui vanis promiſſis & ſpe libertatis immaturæ eos ad rebellandum incitabant,

tabant, graviter reprehendit, dicens: Denique quærite proſperitatem illius Civitatis, quo deportavi vos, & orate pro ea Dominum: quia in pace illius erit pax vobis. *Baruch. cap. 1. v. 11.* & D. Apoſtolus Paulus 1. *Timoth. 2. verſ. 2.* monet,
351 nonniſi ſuſpiriis & lacrumis ad Deum fuſis, Regibus reſiſtendum: Adhortor (*ait*) ante omnia, ut fiant deprecationes, preces, poſtulationes, gratiarum actiones pro quibuſvis hominibus, pro Regibus & quibuſvis in eminentia conſtitutis &c.

Huc ſpectant exempla *Tobiæ cap. 1. verſ. 19.* & *Daniel. 3.* & Reprehenſio Sedechiæ Regis Judæ, quod fidem datam Nabuchodonoſori Regi fregiſſet 2. *Paralipom. 36. verſ. 13. Sapient. 6. verſ. 26. Rex ſapiens populi ſtabilimentum eſt.* Et Fulgent *lib. 1. ad Traſimundum cap. 2.* Traſimundo Regi profitetur ſe honorem habere, & Petri præceptum repetit.

342 Scilicet cogitandum eſt, igneas Heroum mentes à Deo in poſſeſſionem miſſas, nec Subditorum arbitratu expellendas per *l. 1. Cod. de ſerv. fugit. Novell. 82. cap. 4.* Bodin. *lib. 2. de Repub. cap. 5. nu. 212.* Quò loci Martinum Lutherum eruditiſſimum Theologum, vocat, quod Germanorum Principes ab armis contra Cæſarem ſuſceptis dehortatus fuerit. Cogitandum, Prin-
353 cipis vocem cœli vocem eſſe, nec ejus decreta, modò non palàm improba, improbanda *Nov. 105. cap. 2. in fin. cap. 92. 97. 98. 101. cauſa 11. q. 3.* Marta *tr. de juriſd. par. 1. cap. 8. nu. 13.* Azeved. *in Conſtitut. Reg. Hiſpan. tit. 5. leg. 1. n. 10. lib. 8.* Parlador. *lib. 2. rer. quotid. c. fin. p. 1. §. 7. n. 7.* Cogi-
354 tandum, ſacra iſta capita à Deo eſſe, nec prophana manu immolanda Alberic. Gentil. *de injuſt. ſemper vi adv. reg.* Scipio Gentil. *lib. 2. de conjurat. fol. 219.* Gregor. *lib. 26. de Repub. cap. 7.* Caſſus *lib. 4. Sphær. Civit. cap. 10.* Lipſ. *lib. 1. politic.* Barclaj. *contra monarchom. lib. 6. cap. 22. & 24.* Monſ. de la Nove *diſcurſ. 10. opin. 3.* Monſ. Reuſſel *in antimariana cap. 13. 14. 15. & 16.* fusè Zoann. *in tract. defenſ. tripart. part. 3.* Waremond. ab Erenberg *de regn. ſubſid. cap. 11.* Hoſce & alios refert Zacharias Vietor *de cauſ. exempt. Imper. concl. 14. circa fin.*

Quòd pulchrè & latè exſequitur Jacobus
355 Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ Rex Sereniſſimus, in diſſertatione de jure Monarchiæ liberæ *pag. mihi. 13.* exiſtimans, Reges Deum ſolum Judi-
356 cem & Ultorem habere. Et Æneas Silvius *in lib. de ort. & author. Imper. Rom. cap. 16.* ait, tolerandum eſſe patienter, quicquid Princeps facit iniquè, expectandamque vel ſucceſſoris emendationem vel ſupremi Judicis correctionem, qui violentias atque injurias non ſinit eſſe perpetuas. Ac licet ſubditis tributa atque alia onera imponantur ſubinde plura & majora, patienter tamen hæc in ſe recipiant, exemplo Iſraëlitarum *Exod. 5.* Non moveant propterea ſeditiones, ſed petant iterum atque iterum tolerabilem ſaltem onerum & Exactionem mitigationem.

De fœmina quadam Syracuſana feſtivum & notabile exemplum refert Valer. Maxim. *lib. 6. cap. 2.* hujuſmodi ferè verborum ornatu uſus: Senectutis ultimæ, *ait*, quædam Syracuſis, omnibus Dionyſii Tyranni exitium propter nimiam morum acerbitatem & intolerabilia onera, votis expetentibus, ſola cottidiè matutino tempore Deos, ut incolumis & ſibi ſuperſtes eſſet, orabat. Quod ubi is cognovit, non debitam ſibi admiratus benivolentiam accerſit eam, & quid ita hoc, aut quo ſuo merito faceret, interrogavit. Tum illa, certa eſt, *inquit*, ratio propoſiti mei: Puella enim, cum 357
gravem Tyrannum haberemus, carere eo cupiebam: quo interfecto aliquanto tetrior arcem occupavit; eius quoque finiri dominationem magni æſtimabam; Tertium te ſuperioribus importuniorem habere cepimus rectorem. Itaque timens ne ſi tu fueris abſumptus, deterior in locum tuum ſuccedat, caput meum pro tua ſalute devoveo. Tam facetam audaciam Dionyſius punire erubuit. *Hæc ille.*

Et ſanè ſi exſtirpandi aut à Solio Regali de- 358
turbandi tyrannos poteſtas concederetur populo, aperiretur via ad homicidia Regum ac Principum quorumcunque, ad violationem fidei & juramenti, ſi liceret impunè eos propriâ auctoritate necare, aut in eos fraudes moliri; daretur & occaſio ſubditis rebellandi & contemnendi Principes. Nemo enim ambitioſus aut à Principe caſtigatus non fingeret in eum ingentia crimina, ut eum populo exoſum redderet, nulla eſſet imperandi ſecuritas, nulli Magiſtratus, etiam boni, tuti eſſent futuri; quandoquidem populi hæc natura, ut nova 359
expetat, odio otium & quietem habeat, ex opinione multa, ex veritate pauca judicet: Et juxta illud Palingenii:

—— *Inviſa eſt vulgo ſapientia propter*
Diſſimiles nimium mores —— —— 360
Iudicium vulgi inſulſum, imbecillaq́; mens eſt.

Servi jubentur obedire etiam σκολιοῖς duris ac difficilibus dominis 1. *Petr. 2. v. 18.* liberi 361
auſteris ac moroſis parentibus; uxores duris maritis, quidni etiam ſubditi impio & iniquo Magiſtratui? Nam ut rectè ratiocinatur S. Thomas 22. *q. 10. art. 10.* jus dominii, vel prælationis introductum eſt jure humano gentium: diſtinctio verò fidelium & infidelium ſecundum legem gratiæ, quæ non tollit illud jus humanum, quod ratione naturali nititur. Sicut etiam non diſſolvitur ipſo facto matrimonium infidelium, licet uxor convertatur, quæ adhuc manet ſubdita viro infideli. Imò ſi Rex gentilis juſto bello occuparet civitatem Chriſtianorum, verum dominium adquireret. Quemadmodum etiam ſi legitimo jure ſucceſſionis in ditionem, antea Chriſtiano Principi ſubjectam, deveniret.

Quidam temporibus Apoſtolorum, Scripturam abſurdè interpretantes, & Chriſtianam libertatem latius, quam Evangelii ſimplicitas pateretur, protendentes affirmabant, indignum eſſe, ut qui à Dei filio eſſent emancipati, à Dei ſpiritu regerentur, ſub ullius hominis poteſtate eſſent. Poſt hos Anabaptiſtæ, 362
eorumque poſteri Donatiſtæ execrationi piaculari

culari digni, magiſtratus imperium ſimiliter rejiciebant. Noviſſimè omnium Pontificii cavillantur, Clericos non poſſe à Judice politico puniri, vel ullo modo trahi ad ſæcularis Magiſtratus Tribunal; & eorum bona libera eſſe à Tributis Principum ſecularium. Quorum omnium errores Spiritus Sanctus optimè refellit, & Subditorum erga Principes officium elegantiſſimè deſcribit Paulus *ad Romanos cap. 13. verſ. 1.* Omnis anima poteſtatibus ſupereminentibus ſubdita ſit. Et *paulò poſt*: Reddite igitur omnibus quod debitis, cui tributum, tributum: cui vectigal, vectigal: cui timorem, timorem: cui honorem, honorem. Et *ad Titum 3. verſ. 1.* Admone ipſos, ut ſeſe ſubjiciant principatibus, ac poteſtatibus, ut obtemperent, ut ad omne opus bonum ſint parati: ubi monet Hieronymus, non rarò Apoſtolum hoc præceptum inculcare, quamvis civile potius, & politicum, quàm Eccleſiaſticum, quod putaret eo tempore cum primis neceſſarium, non ſolum propter ea, quæ Judas Galilæus & Theodas apud Judæos docuerant; Nullum eſſe iis verè Dominum præter Deum, quod magna ex parte Phariſæi probabant, ſed etiam quia apud gentiles malè audiebant Chriſtiani, quaſi Regum imperia, qui idolis ſacrificare nollent, omninò detrectarent. Et Petrus *1. Pet. 2.* Proinde, *inquit*, ſubjecti eſtote cuivis humanæ Ordinationi propter Dominum: ſive Regi, ut qui ſupereminea. Et *paullò poſt*: Deum timere, Regem honorate &c.

Non eripit mortalia.
Qui regna dat cœleſtia.

363 Ex quibus omnibus planum evadit, obedientiam, honorem, reverentiam, tributa, & id genus alia Regibus à Subditis deberi. At quibus Principibus jubent Apoſtoli hæc omnia deferri? non ſolum bonis & piis, ſed etiam impiis, infidelibus & omnibus, qui unquam fuerunt crudeliſſimi, Tiberiis, Caligulis, Claudiis, Neronibus; nam iis ferè æquales ſunt Pauli & Petri epiſtolæ.

364 His eruditus D. Auguſtinus *lib. 5. de Civit. cap. 21.* Non tribuamus (*ait*) dandi Regni & Imperii poteſtatem, niſi vero DEO, qui dat felicitatem in regno cœlorum non niſi ſolis piis: Regnum verò terrenum, & piis & impiis, ſicut ei placet, cui nihil injuſtè placet. Ille igitur unus verus Deus, qui nec judicio, nec adjutorio deſerit genus humanum, quando voluit, Romanis Regnum dedit, qui dedit Aſſyriis, vel etiam Perſis; qui & Mario, ipſe Cajo CÆSARI, qui Auguſto, ipſe & Neroni, qui Veſpaſianis, vel patri, vel filio ſuaviſſimis Imperatoribus, ipſe & Domitiano crudeliſſimo. Et ne per ſingulos ire neceſſe ſit, qui Conſtantino Chriſtiano, ipſe Apoſtatæ Juliano, cujus egregiam indolem decepit amore dominandi ſacrilega & deteſtanda curioſitas. Idem *lib. de Natura Boni contra Manichæos*: Etiam nocentiū poteſtas non eſt, niſi à DEO. DEUS igitur dat REGNUM inter generis humani bona, præclarum. Omne autem datum optimum, & omne donum perfectum eſt *Iacob. 1. verſ. 17.* Unde & Rex, Miniſter Dei, miſſus ad vindictam maleſactorum, laudem verò bonorum *Rom. 13. verſ. 7. 2. Petr. 2. v. 14.*

Eluceſcit porrò ex prædictis & illud, non armis, ſed piis precibus & vera converſione ad 365
DEUM (qui fecit nobiſcum miſericordiam ſuam, & dignos nos fecit adoptione, in partem ſortis Sanctorum, quæ eſt bonum agere & malum pati *Coloſſ. 1. verſ. 12.*) liberationem ab iniquis Principibus & Exactoribus obtineri debere abſque ullo armorum metu.

Ambroſius cum injuriam non ſibi tantùm, 366
ſed & gregi ſuo, & Chriſto fieri crederet à Valentino Valentiniani filio, populi ſatis concitati motu ad reſiſtendum uti non voluit: Coactus, *inquit*, repugnare non novi: dolere potero, potero flere, potero gemere adverſus arma, milites Gothos quoque, lacrumæ meæ arma ſunt: Talia enim munimenta ſunt Sacerdotis. Aliter nec debeo, nec poſſum reſiſtere. Mox: Exigebatur à me, ut compeſcerem populum: referebam in meo jure non eſſe, ut excitarem, in Dei manu, ut mitigaret. Bernhardus *ad Ludovicum Francorum Regem epiſt. 221.* Profectò, *ait*, ſtabimus & pugnabimus uſque ad mortem, ſi ita oportuerit, pro matre noſtra (*Eccleſia*) armis, quibus licet: non 367
ſcutis & gladiis, ſed precibus fletibuſque ad DEUM. Et *epiſt. 170.* Si totus orbis adverſus me conjuraret, ut quippiam molirer adverſus regiam majeſtatem, ego tamen timerem, & ordinatum ab eo Regem offendere temerè non auderem. Nec enim ignoro, ubi legerim: Qui Poteſtati reſiſtit, DEI ordinationi reſiſtit &c.

En Patres affirmantes Principibus, quan- 368
tumvis malis, in omnibus, quæ non ſunt mala, obtemperandum eſſe; honorem, tributa, & id genus alia legitimis Principibus debita reddenda eſſe; nihilque ſibi adverſus eorum injurias eſſe remedii, præter lacrumas & preces ad Deum.

Quid? adeòne viribus deſtituti erant, ut vim vi repellere, & injuriam propulſare non poſſent? Vires certè, ſi Tertulliano *in Apologet. adverſ. Gent. cap. 37.* credimus, ad reſiſtendum rebellandumque non defuere. Sic enim ſcribit *d. loc.* Sed abſit, ut aut igni humano vindicetur divina ſecta, aut doleat pati, in quo probatur. Si enim hoſtes extraneos, non 369
tantùm vindices occultos agere vellemus, deeſſet nobis vis numerorum & copiarum? Plures nimirum Mauri & Marcomanni, ipſique Parthi, vel quantæcunque unius tamen loci, & ſuorum finium gentes, quam totius orbis? Externi ſumus & veſtra omnia implevimus, urbes, inſulas, caſtella, municipia, conciliabula, caſtra ipſa, tribus, decurias, palatia, ſenatum, forum. Sola vobis relinquimus templa. Cui bello non idonei, nō prompti fuiſſemus, etiam impares copiis, qui tum libenter trucidamus, ſi non apud iſtam diſciplinam, magis occidi liceret, quam occidere? Sic Julianum defectorem, cum peſſima conſilia agitaret, lacrumis Chriſtiano-

ſtianorum repreſſum, ait Nazianzenus orat. 1. in Julianum addens, *quia hoc ſolum erat contra perſequutorem remedium.* Atqui exercitus ejus fermè omnis ex Chriſtianis conſtabat. Adde, quod, ut obſervat idem Nazianzenus, ſævitia illa Juliani, non tantùm in Chriſtianos erat injuria, ſed & Rempubl. in ſummum adduxerat periculum.

Hinc conſpicuum fit, non difficile fuiſſe, Chriſtianos Imperatores illos, à quibus ſuperbâ dominatione graviſſimè premebantur, coercere; ſi Subditis in ſuum Principem inſurge-
370 re licuiſſet. Preces & ſuſpiria ſunt propugnaculum & vallum illud firmiſſimum adverſus injurias Principum Subditos in prædam corripientium, vel tributa graviora & iniqua imperantium. Hæc ſunt arma illa. Subditis in Principes impios ſtringenda. Hæc denique eſt via illa evertendæ tyrannidis expeditiſſima.

371 Peregrinos verò in Principes tyrannicè imperantes jure animadvertere non diffitemur. Cuivis enim licet publica arcere mala, qui arcendo non peccat, quem nulla Religio à facinore perpetrando prohibet. At nulla eſt Religio, quæ peregrinos à tali facto deterreat: nullo namque vinculo fidelitatis Principi alieno obſtricti ſunt, nec crimen læſæ Majeſtatis in eum committunt Henning. Arniſæ. *lib.3. de jur. Majeſt. cap.16. n.12.*

372 Idque communi Dd. ſententia comprobatum eſt, videlicet ab eo, qui neque originis, neque ratione domicilii ſubditus eſt, crimen læſæ Majeſtatis non committi text. *in clem. paſtoralis. de ſent. & re judic.* ubi gl. *in verb. non ſubfuit.* Clar. *in §. læſæ Majeſtatis, num.6. ubi de communi teſtatur.* Tib. Decia. *in prax. crim. lib.5. cap.8. numer.5. & cap.32. & cap.49. numero 5. conſil. 18. numer. 320. vol.1.* Menoch. *conſil.99. num. 19. & ſeq. & n.95.* qui de conſpiratione Genuæ contra Auriam inſtituta (cujus hiſtoriam retulit Jacob. Auguſt. Thuan. *lib.2. Hiſtor. fol. mihi 176. & ſeqq.* Et ejus meminére Sleidan. *lib.18. Hiſtor.* & Pontus Heuterus *Hiſt. Belgic. lib.12. fol.595.*) reſponderunt.

373 Idem probavit in non Subdito Cephal. *conſ. 75. num.56.* Martin. Laudens. *de crim læſ. Majeſt. quæſt.34.* Hortenſ. Cavalcan. *de teſtib. p.1. numer. 41.* Hieron. Gigas *de crim. læſ. Majeſt. lib.1. quæſt. 68. per tot.* qui *num.7.* ibidem ex Laudenſe adſerit, locum commiſſi delicti ad hunc effectum non prodeſſe. Quod & probat ex Olrado Petr. Rebuff. *tract. de crim. læſ. Majeſt. nu. 21.* Flamin. Chartar. *tract. de Exec. ſentent. capt. bannit. c. fin. n.259.* Muſcatell. *in prax. crimin. tit. de crim. læſ. Majeſt. n.14. & ſeq.* Boſſius *in pract. crim. tit. de crim. læſ. Majeſt. n.80. & ſeq.* qui *num. 94.* idem in bannito decidit & hunc, ſi ante bannum non fuiſſet ſortitus forum ratione domicilii vel originis in loco, contra quem rebellionem machinatus eſt, non dici commiſiſſe crimen læſæ Majeſtatis, licet ſecus ſit, ſi ante bannum domicilium ibi habuiſſet; retinere enim tunc in ſui odium domicilium cenſendus eſt. Burſat. *conſil. 225. num. 182.* Farinac. *in prax. crimin. quæſt. 51. num. 88.* infinitos recenſens, Fabius de Anna *conſil.67. num. 29.* Caheran. *conſil.69. num.27. & conſ.64. num.11.* Barbatia *conſil.22. num.2. & 3. vol.3.* Carol. Bardellon. *conſil.101. num.34. & 35. vol.2. (ubi notabiliter ait,* quod etſi non Subditus non dicatur committere crimen læſæ Majeſtatis, quoad omnes effectus; attamen ſi talis delinquens non ſubditus fuerit Vaſallus alicujus Principis, tunc reſpectu privationis feudi incurrat Feloniam & rebellionem, adeò quod Vaſallagium, licet quoad omnes effectus non faciat ſubditum in reatu Majeſtatis læſæ, faciat tamen Subditum quoad feudi privationem & amiſsionem) Gail. *2. de pac. publ.13. num.9.* Roſenthal *in ſynopſi feudal. cap.5. concl.69. num.5.* Sixtin. *de regalib. lib.2. cap.20. num.29.* D. Mart. *de juriſdict. part. 4. cent. 2. caſ.133. num.5.* Utcunque ſi hodie Subditus caderet in manus Principis, quem offendiſſet, vix illud accuratè obſervaretur juxta Tib. Decian. *d. lib. 7. cap.38. num.7. ubi in fin. ſubjungit,* id tantum de facto, de jure autem fieri non poſſe.

Unde adparet, immeritò taxatum eſſe Bodinum à Tobia Paurmeiſtero *lib.1. de juriſd. c.3. n.22.* quod ille definierit Majeſtatem tantum reſpectu Subditorum, eò quod vim quoque habeat in peregrinos, qui vel delinquunt vel contrahunt in Repub. aliena, vel res in Ditiones talis Reipublicæ ſitas habent; Sicut pluribus pulcrè hoc ſequitur Arniſæus *d. cap.6. numer.12.* 374

Hinc Hercules Buſyridem Regem Ægyptium, qui hoſpites ad ſe venientes immolare ſolitus erat, Diodor. Sicul. *lib.5.* alioſq; tyrannos ac monſtra hominum edomuit, & incredibili virtute proſtravit & interemit: quibus rebus præclariſsimè geſtis hoc meritus eſt, ut in Deorum numerum referretur. Sic laus Tamerlanis fuit illuſtriſsima, qui Gilderonem Bajacetem Turcarum Imperatorem, hominem nefarium, fratricidam tyrannum, indicto bello compeſcuit, & ferreæ caveæ incluſam ad diem uſque mortis ſecum circumduxit: Joan. Leunclav. *in Hiſtor. Turcica.* Joſeph. Scaliger *lib.2. canonum Iſagogicor.* Philip. Melanthon. *in Chron. lib.5.* At de Subitis manus ſuas tyrannorum ſanguine cruentantibus meritò dici poteſt, quod de Oreſte matrem ſuam propter mariti necem punientе canit Ovidius: 375

——— *Patris malus ultor Oreſtes.*

Inventi ſunt noſtro ſæculo viri, eruditi quidem illi, ſed temporibus & locis nimium ſervientes, qui ſibi primum, deinde aliis perſuaderent ea, quæ de tyrannis ferendis dicta ſunt, locum habere in privatis, non etiam in magiſtratibus inferioribus quibus jus eſſe putant reſiſtendi injuriis ejus, cujus ſummum eſt imperium; imò & peccare eos, ni id faciant; Quorum ſententiam refellit Hugo Grotius *lib.1. de jure belli ac pacis cap.4. num.6. fol.77.* Nam ſicut, *inquit,* in dialecticis ſpecies intermedia, ſi genus reſpicias, eſt ſpecies, ſi ſpeciem infra poſitam, genus: ita magiſtratus illi, inferiorum quidem ratione habitâ ſunt publicæ perſonæ; at ſuperiores ſi conſiderentur, privati ſunt. Nam 376

omnis facultas gubernandi; quæ eſt in magiſtratibus, ſummæ poteſtati ita ſubjicitur, ut quicquid contra voluntatem ſummi imperantis faciant, id defectum ſit eâ facultate: ac proinde pro actu privato habendum. Locum enim hîc quoque habet: quod dicunt Philoſophi, ordinem non dari niſi cum relatione ad aliquid primum; *ut ibi latius per eum.*

377 Gravior illa eſt quæſtio; an lex de non reſiſtendo Magiſtratui nos obliget in graviſſimo & certiſſimo diſcrimine? Barclajus regi imperii aſſertor fortiſſimus, hûc tamen deſcendit, ut populo & inſigni eius parti jus concedat ſe tuendi adverſus immanem ſævitiam; cum tamen ipſe fateatur totum populum Regi ſubditum eſſe *lib. 3. contra Monarchom. cap.* 8. Hugo Grotius quidem aſſentitur, quo pluris eſt, quod conſervatur, eò majorem eſſe æquitatem, quæ adverſus legis verba exceptionem porrigat: attamen indiſcriminatim damnare aut ſingulos aut partem populi minorem, quæ ultimo neceſſitatis præſidio ſic utatur, ut interim & communis boni reſpectum non deſerat, non audet; idq; confirmat exemplo Davidis *1. Samuel. 22. verſ. 2. & c. 23. verſ. 13. pag. mihi 80. & ſeqq. ubi omninò vide.*

378 Quod ſi autem Principibus tributa iniqua exigentibus, aut res Subditorum ſuorum temporales auferentibus, Subditis ſine ſcelere non licet reſiſtere, multò minus tributa juſta ad Reipub. incolumitatem neceſſaria, cum ſua certa pernicie; & totius Reipub. Chriſtianæ ſummo diſcrimine denegare, eorumque Exactionem effugere poſſunt. Neque enim audiendi ſunt Theologaſtri inſipidi; & rerum mundanarum imperitiſſimi, qui ex Scoto, Aquinate, ex Poſtillis, ex Summulis, & id genus aliis obſcuris libris ſua axiomata ſtabiliunt, & aſſerunt, *Telonia ſine conſcientiæ ſcrupulo nec exigi, nec ſolvi poſſe*: idque aliis atque aliis perperam ſuadentes, geminum ſcelus committunt, & quòd ſeditioſo conſilio propriam animam lædunt & occidunt; deinde quòd populum adverſus Principum leges inſtigant, ad ſeditiones excitant, & ad omnem rebellionem inſtruunt.

Quâ verò cautione Princeps uti debeat, ne 379
propter indicta onera oriatur ſeditio, ornatè docet Cyro de Spontone *del Governo di Stato lib. 9. cap. 4. fol. mihi 249.*

Atque hæc de modo exigendi & Exactorum officiis ſint dicta. Reſtat, ut de Actionibus ac Probationibus Collectarum nomine competentibus videamus, & ad metam Operis properemus.

CAPUT XIX.

DE ACTIONIBUS COLLECTARUM NOMINE COMPETENTIBUS.

SUMMARIA.

1. *Tranſitio & Ordinis ratio.*
2. *Parum eſt jus noſſe, ſi viam juris noſtri tuendi ignoremus.*
3. Actionem *nullam nomine Collectarum competere cenſuit Baldus.*
4. Status Imperii *Collectam non ſolventes banno feriuntur, & Regalibus privantur.*
5. *An* Camera *abſque conſenſu Imperatoris Principem bannire poſſit?*
6. *Adſeſſores* Cameræ *inconſulto Cæſare, Electorem Brandeburgicum, ob gravem motum & tumultum in Germania, banno notare noluerunt: Contrarium tamen obſervatum in cauſa Marchionis Alberti, n. 7.*
8. Abſolutionis *& declarationis banni diverſa ratio eſt.*
9. Condemnatio *fit via juris, reſtitutio per modum gratiæ.*
10. Bannitos *ad patriam revocare eſt de Reſervatis Principi.*
11. Imperator *an abſque Ordinum conſenſu Principem Imperii bannire queat?*
12. Camera *an contumaces excommunicare poſſit.*
13. Curia Parlamenti Pariſienſis *non poteſt excommunicare, quantumvis ſit mixta ex Clericis & laicis.*
14. *Quæ opinio Ordinatione Cameræ p. 3. tit. 48. probatur.*
15. Raymundus *Cardinalis & Legatus Pontificis tempore Friderici III. Imp. maiores Indulgentias dedit, indeque multum pecuniæ corraſit.*
16. Poſſeſſor Domus gentilitiæ deß Stammhauſes/ *Collectas præſtat, & partes viriles à conſortibus repoſcit.*
17. Fiſcalis *in* Matricula *Imperii fundatam intentionem habet ratione exemptionis.*
18. Fiſcalis *inquirit in eos, qui eximunt Imperii membra, ſegetemq; publico exitio ſibi metunt.*
19. Fiſcus *Actor eſt: Reus uterque, tam eximens, quàm exemptus.*
20. Fiſcus *pro Veſalia, Suſato, Dusburgo & Hervordia ex Matricula Imperii diſputat.*
21. Sententia in cauſa Fiſcalis *contra Duces Holſatiæ & Civitatem Hamburgum 6. Iulii anno 1618. publicata.*
22. Modus procedendi *in cauſis fiſcalibus Exemptionum.*

23 l. pro-

23 l. properandum. C. de judic. *ob multitudinem cauſarum in Camera obſervari nequit.*

24 Privilegia Fiſci *in procedendo recenſentur hoc n.* 25.26.27.

28 Fiſci actio *eſt Condictio ex lege : Cui quandoque Citatio ex* l. Diffamari. *præmittitur numer.* 29.

30 Fiſcus *habet intentionem fundatam ubique.*

31 Exemptionem *allegans difficile onus probandi in ſe recipit.*

32 *Ad colorandam quaſi poſſeſſionem Imperii ſufficit, eximendum* Matriculæ *inſcriptum.*

33 Auguſtus Cæſar *primam Orbis Matriculam fieri curavit.*

34 Matriculæ *Imperii Romano-Germanici communi Imperatoris & Statuum conſenſu confectæ.*

35 Matricula *Imp. paratam Executionem meretur, & fundatam intentionem, pro immatriculato parit, Quod declaratur num.* 36.

37 Matriculæ *editio per Compulſoriales ex Archivis Imperii peti poteſt.*

38 Regiſtris Fiſcalis *fides adhibenda eſt.*

39 Liber Æſtimi, *ſi aſſervetur in archivo publico, pro publica ſcriptura habetur.*

40 Archivum *ſcripturæ etiam non authenticæ robur tribuit, concurrentibus quatuor requiſitis hoc num. &* 41.42.43.

44 Conſuetudo notoria *ſi allegetur in judicio, ultiorem probationem non requirit.*

45 *In* Conſuetudine notoria *Iudex per modum informationis procedere, eamq; ex officio ſupplere poteſt.*

46 Scripturæ *in publico* Archivo *repertæ, in dubio habentur pro Authenticis.*

47 Scriptura in Archivo reperta *probat duntaxat inter Subditos, non etiam extra locum & territorium Archivi: Contrarium verius numer.* 49. & 50.

48 *Quod maximè verum eſt, ſi agatur de commodo eius, cuius eſt archivum.*

51 *Sub Ottonis IV. Imperio nulla adhuc* matricula *extitit.*

52 Matricularum *initium ſub Sigiſmundo Imp. cœpit.*

53 Matricula *illuſtris ſub Friderico III. contexta.*

54 Matricularum *variatio: & ratio variationis tanta quæ ſit? & n.* 55.

56 Matricularum *innovatio, & Principum cum civitatum nonnullarum taxis permixtio & confuſio grave præjudicium Imperio attulit.*

57 Imperii *intereſt, ut Status & membra eiusdem integrè conſerventur.*

58 Imperator *non poteſt Statum alteri ſubjicere, & Imperio eximere.*

59 Matricula Imperii *duplicem probationem præſtat.*

60 Matricula *confert Imperio q. poſſeſſionem ſubiectionis; & exemptio, tanquam privatio, præſupponit ſubiectionem.*

61 Negativa *ex Inſpectione Matriculæ probatur.*

62 *Semel in* Matriculam *receptus, ſemper Status Imperii præſumitur; licet in poſterioribus non reperiatur; & n.* 79.

63 *Deletio ex* Matricula *ſine nota exiſtimationis & dignitatis fieri non poteſt.*

64 *Minus rectè deletus ex* Matricula *pro non deleto habetur.*

65 *Quæſtionis ab innovatione* Albi *de Anno* 1521. *emergentis reſolutio: & n.* 66.

67 Forma *pragmatica non ſervata, nihil actum intelligitur.*

68 *Aliud diletio, aliud* verſchiedene Stände und dern Romzüge *copulatio eſt.*

69 *Qua de cauſa à Friderico III. Imp. Collecta Principum & Civitatum coniunctæ ſint.*

70 Civitatum Anſchläge *cum Principum* Romzügen *ſuo modo & principaliter, non per ſuppreſſionem aut exſtinctionem juris Statuum, unitæ ſunt.*

71 Hamburgum *libera Imperii Civitas cum Rege Daniæ & Ducibus Holſatiæ conjuncta eſt.*

72 *In* Matricula *Anno* 1489. *compilata diverſi Epiſcopatus quoad* Anſchläge und Romzüge / *coniuncti ſunt.*

73 Unio *alia ſit æquè principaliter de duobus mixtis, alia acceſſoriè de una re ad aliam.*

74 *In perfecta* unione *virtus unitorum facilius communicatur utrinque, ac in non perfecta, in qua non ita faciliter fit tranſitus propter minus ſymbolum.*

75 Unio *eſt odioſa, ideoque ſtrictè interpretanda.*

76 *An* Civitatum præteritio *in cenſualibus tabulis pro deletione habenda? & n.* 77.78.

80 Litigioſæ poſſeſſionis *remedium: Quod etiam eo caſu locum habet, quando alter ſervitutis, alter verò libertatis poſſeſſionem vel quaſi prætendit n.* 81.

82 *Ita in cauſa* Augſpurg *contra* Augſpurg *ratione* Collectarum *in momentaneo poſſeſſorio actum.*

83 Summariiſſimo *quoque judicio locus, ſi lis incepta ſit.*

84 Summarium *cur dicatur?*

85 Extraordinarium *quare appelletur?*

86 *In* Summariiſſimo poſſeſſorio *neque Libellus, neque Litis conteſtatio num.* 87. *requiritur; ſed ab articulis incipi poteſt, num.* 90. *nec reſponſiones ad articulos, n.* 91. *nec probationes plenæ exiguntur, num.* 92. *nec articuli communicantur, n.* 94.

88 Litis conteſtatio *regulariter in judiciis ſummariis non adhibetur.*

89 *Primus* actus, *qui immediatè poſt litis conteſtationem in aliis cauſis fieri ſolet, in ſummariis operatur effectum litis conteſtationis, ſcilicet, quando Iudex de meritis cauſæ cognoſcere cœperit.*

93 Teſtibus *nulliter examinatis in* ſummariiſſimo *poſſeſſorio fides habetur.*

94 Exceptiones ſub: & obreptionis *an in* ſummariiſſimo *judicio admittantur.*

96 Cautela *pro Advocatis hoc n. & n.* 99.

97 Articulos *impertinentes ſive dominium vel titulum*

tulum reſpicientes & altiorem indaginem deſiderantes hoc judicium reſpuit.

98 Tituli *juſtificatio ad judicium proprietatis rejicitur.*

100 Litigioſæ poſſeſſionis *judicium ſimile eſt Interdicto uti poſſidetis; quod non datur niſi poſſidenti, n. 101.*

102 *In* poſſeſſorio ſummariiſſimo *quilibet prætendit ſe poſſidere: & attenditur in hoc judicio ſtatus præſens, etiam injuſta poſſeſſio, n. 103. ſufficitque, ut doceatur de poſſeſſione unius anni præteriti, n. 104.*

105 *Ex* Conſtitutione Litigioſæ poſſeſſionis *agi poteſt ordinariè & ſummariè.*

106 Ordinarium poſſeſſorium *quid?*

107 Ordinarius proceſſus *in cauſis litigioſæ poſſeſſionis quando obſervetur?*

108 Summariè *quando agatur?*

109 *Deſcribitur ſuccinctè* proceſſus momentaneæ poſſeſſionis.

110 Requiſita *Conſtitutionis* litigioſæ poſſeſſionis *ſunt tria.*

111 Primum eſt, *ut partes litigantes immediatè Imperio ſubſint.*

112 *Inter* Officiales, *licet ſit poſſeſſio dubia, tamen cum illis Domini vel ſingillatim, conveniri poſſunt.*

113 Officiales *quod faciunt, jubente & ſciente Domino facere præſumuntur.*

114 Secundum Requiſitum *eſt, ut poſſeſſio ſit dubia, incerta & litigioſa.*

115 *Si* poſſeſſio *certa & indubitata ſit, huic* Conſtitutioni *locus non eſt relictus.*

116 Tertium requiſitum *eſt, ut præſens periculum armorum adſit: & n. 117.*

118 Partes litigantes *an ob timorem ſcandali & armorum poſſint cogi ad compromittendum?*

119 Quartum *litigioſæ poſſeſſionis* requiſitum eſt, *quod Iudex de metu armorum & partium procinctu, ex inſtrumentis vel miſſivis &c. certior eſſe debeat.*

120 Turbatio *ſimplex ad ordinarium judicem pertinet.*

121 Summarium *hoc & extraordinarium judicium quando degeneret in ordinarium? & n. 123. 124. & 125.*

122 Probationum *facultas non eſt coarctanda.*

126 Partibus *quando utrinque inhibeatur?*

127 *A* ſententia *in ſummariiſſimo poſſeſſorio lata an* appellare *liceat? & n. 128.*

129 Appellatio *non conceditur, quando Iudex in momentaneo poſſeſſorio præcipit, poſſeſſionem vel quaſi exigendi Collectas pendente lite continuari.*

130 *Pro* poſſeſſione *vel quaſi* juris Collectandi *Interdicta adipiſcendæ, Retinandæ & Recuperandæ competunt, & num. 134.*

131 *Ex* diverſitate *perſonarum & titulorum diverſæ quoque ad adipiſcendum actiones emergunt.*

132 Interdictum Quorum bonorum *pro regali Collectandi jure, ſi allodiale ſit, intentari poteſt.*

133 Regalium *& aliorum jurium incorporalium in remediis poſſeſſoriis, tanta habetur ratio, ut quaſi poſſeſſio eorum & poſſeſſio corporalium cenſeantur eſſe una & eadem res in ſubſtantia varientque duntaxat rebus poſſeſſis.*

135 Rerum incorporalium *propriè nulla ſpoliatio eſt.*

136 Remedium can. redintegranda. 3. quæſt. 1. *omnium Recuperandæ pleniſſimum ac tutiſſimum: & n. 137. 138. 140. & 141.*

139 *Praxis* Interdicti de vi & vi armata *hodie ab aula receſſit.*

142 *Periti* Advocati *qualitatem* can. Redintegranda. *verbo aliquo exprimere ſolent.*

143 Poſſeſſorium *remedium non exigit ſolennem Libellum.*

144 Requiſita *in judicio* Recuperandæ *ſunt; Poſſeſſio de præterito, & Spoliatio de præſenti.*

145 Spolium *eo ipſo probatum intelligitur, dum probatur, Actorem poſſediſſe.*

146 Poſſeſſio *nova habetur pro invaſione.*

147 Poſſeſſionem *non probant actus per aliquem geſti, ſed potius turbationes, quando conſtat de antiquiori poſſeſſione alterius.*

148 Recuperandæ *poſſeſſionis caſus magis eſt privilegiatus quàm adeptionis.*

149 Interdictum Recuperandæ *favorabilius & potentius eſt Interdicto Vti poſſidetis.*

150 Remedium can. Redintegranda. *datur etiam nudo detentatori. Et depoſitario accommodatario, n. 151. nec non ſimplici conductori, n. 152. & precario poſſidenti n. 153.*

154 Hæres *ſpoliati Interdictum Recuperandæ poſſeſſionis, intentare nequit, niſi poſſeſſione corporaliter demum apprehenſa.*

155 Remedium can. Redintegranda *datur hæredi quando in vita defunctus cecidit à poſſeſſione ſine culpa rei facto ſuo.*

156 Remedium d. can. *tranſit quoque ad hæredem hæredis, qui agere poteſt ex perſona primi defuncti ejecti: Et n. 158.*

157 Hæres *hæredis uſque ad milleſimum gradum primi teſtatoris hæres eſt.*

159 Remedium can. Redintegranda. *an detur contra ſingularem ſucceſſorem, ſin. titulo poſſidentem? Aff. Contrariam & Negativam opinionem adprobat author num. 160.*

161 Dominii notorii Exceptio, *ſpoliati reſtitutionem remoratur: Et n. 165. & 166.*

162 Dolo *facit, qui petit, quod mox reſtituere eumdem oportet: Quæ Regula in omnibus poſſeſſoriis Remediis vulgò locum habere creditur n. 163. contrarium vide n. 170.*

164 *In* notoriis *ordo juris non ſervatur.*

167 Exceptiones *quoquo modo ad cauſam facientes admitti debent. Vide tamen n. 174.*

168 Dominii Exceptio *in remedio* can. Redintegranda. *non admittitur, ſed ſpoliatus ante omnia reſtituendus & n. 169. 171. 172.*

173 Proprietatis *ſeu* Caducitatis *quæſtio poſt redintegrationem poſſeſſionis ad petitorium rejicitur.*

175 Spoliatus *quando intentavit petitorium & poſſeſſorium ſimul, poteſt petitorium ſuſpendere in*

quacun-

quacunque parte judicii ante cauſæ concluſionem, & inſtare, ut in ſolo poſſeſſorio procedatur.

176 Judex *in petitorio non poteſt pronunciare, poſtpoſito poſſeſſorio.*

177 Judicis *intricatio non nocet partibus.*

178 Præſcriptionis Exceptio *in judicio ſpolii regulariter non dimittitur.*

179 Remedium can. Redintegranda. *non niſi poſt lapſum* 30. *annorum expirat: Alii hoc perpetuo & ſine temporis præfixione durare & competere ſentiunt. num.* 180. *Secundum quam opinionem in Rota Romana judicatum n.* 181.

182 Interdictum uti poſſidetis *nomine Collectarum competit. Eaque ſententia Cameræ Imp. præjudicio confirmatur. n.* 183.

184 Requiſita *in hoc Interdicto ſunt, Poſſeſſio ex parte Actoris, & Turbatio ex parte Rei.*

185 *An &* juſtificatio tituli, *in hoc judicio neceſſaria ſit? Aff. & declaratur n.* 186.

187 Titulum *infectum & vitioſum non producere melius eſt, quam producere: & n.* 188. *Quod denuo explicatur & declaratur. n.* 189.

190 Turbatio *in Interdicto Uti poſſidetis non indiget exquiſita probatione. & n.* 191.

192 *Non ſufficit probare* turbationem, *niſi probetur, quod turbans poſſeſſionem & jus non habuerit.*

193 *Qualem poſſeſſionem agens* judicio Retinendæ *probare debeat, ſaltem præſumptivè?*

194 Bona fides *in poſſeſſione incorporalium eſt probanda: nec præſumitur. n.* 196.

195 Titulum *probans bonam fidem probare non cogitur.*

197 Interdictum Retinendæ *non competit poſſidenti per præcepta & violentas Exactiones.*

198 Violenta poſſeſſio *in hoc Interdicto nihil proficit, ſed magis partis adverſæ poſſeſſionem confirmat.*

199 *Is, qui in plena manutentione obtinere vult, ſufficienter de poſſeſſione, juſto teſtium numero probare debet.*

200 *Quando utriusq; probationes pares ſunt,* Reus *obtinere debet.*

201 Reo magis *favendum eſt, qui excipit, & eſt provocatus.*

202 *Quando partes non probant æqualiter de* poſſeſſione *præſenti, ſed unus de præſenti, alter verò probat de antiquiori tantum; Tunc præſentem poſſeſſionem probans obtinere debet, Quod ampliatur n.* 204. *& limitatur n.* 203.

205 Poſſeſſio *recentior, & non antiqua attenditur niſi conveniat cum ea præſens ſtatus: & numer.* 206.

207 Poſſeſſio *antiquior quando præferatur in Interdicto Uti poſſidetis, declaratur.*

208 *In* Interdicto Retinendæ *poſſeſſionis, is obtinere debet, qui antiquiorem poſſeſſionem probat.*

209 Poſſeſſio *antiquior quænam dicatur?*

210 *In probanda* antiquiori poſſeſſione *unius horæ anterioritas ſufficit.*

211 Poſſeſſionem antiquiorem *probans ſine titulo obtinere debet, licet junior titulum habeat.*

212 Poſſeſſio *antiqua præſumitur juſtior, violenta junior.*

213 Interdictum Uti poſſidetis *non favet vi, clam vel precario poſſidenti.*

214 Poſſeſſio titulata *præfertur non titulatæ, datâ paritate probationum.*

215 Poſſeſſio titulata *magis juſtificatur per viam rationis.*

216 *An* pars Victrix *propria authoritate*, ſententiam *in Interdicto* uti poſſidetis *ſuper jure Collectandi latam, Exſecutioni mandare poſſit?*

217 Sententia *ſuper Interdicto Retinendæ lata ſecum trahit exſecutionem: Et n.* 222.

218 Actus poſſeſſorios *quis lite pendente exercere poteſt.*

219 Sententia *in Interdicto Uti poſſidetis lata non conſtituit novum jus, ſed id, quod ante fuit declarat.*

220 Sententia *ſuper jure incorporali lata immediatè poſſeſſionem in victorem transfert.*

221 *In incorporalibus* per ſententiam *transfertur civilis & naturalis poſſeſſio.*

223 Victor *regulariter non poteſt* ſententiam *pro ſe latam propria authoritate exequi.*

224 Emtor *poſſeſſionem rei emtæ propria authoritate ingredi nequit: Quod limitatur n.* 225.

226 *In* poſſeſſorio Retinendæ *victus ad Cautionem de non amplius turbando condemnari ſolet. Et n.* 279.

227 *In* factis negativis *per cautionis impoſitionem Executio fieri ſolet.*

228 Cautioni *huic totus tenor ſententiæ pro Stylo Cameræ inſerendus.*

229 Cautioni *huic ſi contraveniatur, Executoriales, nec non citationem ad præſtandum Intereſſe ratione commiſſæ Cautionis, impetrare quis poteſt.*

230 Præjudicia *Cameræ in hanc rem allegantur.*

231 Salvianum Interdictum *intentari poteſt, contra bona allibrata pro præſtanda Collecta: Declaratur num.* 233.

232 Bona *pro Collectis tacitè ſunt obligata.*

234 Bona *tranſeunt cum ſuo onere.*

235 Eccleſia *tenetur præſtare tributum rei impoſitum, quando onus eſt certum & mere reale.*

236 Collectæ *actione perſonali peti poſſunt, ſi bona in æſtimum ſine redacta; Sin verò omiſſa, hypothecaria agi poteſt.*

237 *Quæ* Requiſita *probanda in hoc Interdicto?*

238 Collectarum *ratione quoque Mandata cum vel ſine clauſula ex Imperii Conſtitutionibus de pignorationibus arreſtis &c. decerni ſolent.*

239 *Etiam* lite pendente.

240 Proceſſus *pignorationem hodie frequentiſſimi.*

241 Pignorans *ſi non plus ademerit, quam Collectæ nomine ſibi deberi aſſerat; An hoc factum pro pignoratione habendum? hoc & num.* 242. 243. 244. 245. *&* 246.

247 *Quis in judicio* pignorationis *pro Actore vel Reo habendus?*

248 Actor *eſt, qui primus ad judicium provocavit: Idque ſtylus Cameræ comprobat n.* 249.

250 *In* Pignorationum proceſſibus *prima inſcriptio ſemper immutata & abſque ulla variatione retinetur.*

251 Argumentum *ab appellatione ſeu nomine deſumptum validum eſt.*

252 *Ad dijudicandum, quis ſit Actor vel Reus, attendenda eſt naturalis origo cauſæ, non autem accidentalis.*

253 Pignorans *prætenſum jus pignorandi, tanquam fundamentum ſuæ Intentionis deducere ac probare tenetur.*

254 Actore *non probante, Reus abſolvitur, etſi nihil præſtiterit: & n.* 448.

255 *Ex* Actoris *perſona jus metiendum eſt: & n.* 449.

256 Exceptio *Rei eſt actionis ab Actore inſtitutæ excluſio.*

257 Pignorationum *proceſſus cum iis, qui ex* l. Diffamari. *impetrantur, magnam adfinitatem habent.*

258 *In* proceſſu l. Diffamari. *non is, qui ad judicium primò provocavit, ſed ipſe diffamans Actor eſt.*

259 *Reſpondetur ad contraria hoc & numer.* 260. *&* 261.

262 Actionis *intentatæ genus ex concluſione Libelli colligitur.*

263 Punctus Citationis *proceſſibus pignorationum cohærens ſui natura merum poſſeſſorium Retinendæ reſpicit.*

264 Dominii *& proprietatis allegationem poſſeſſorium judicium reſpuit.*

265 *Quando* perpetuum *pignoranti injunctum eſt* ſilentium *an hoc ad præſentem pignorationem ſolum referatur? ubi refellitur doctrina Mynſingeri* 2. *obſ.* 81. *hoc & num.* 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277.

278 Turbantes *legitimis remediis ac pœnis, ne impoſterum turbent, vel moleſtent, coerceri & inobedientes mulctari poſſunt.*

280 Mandata de relaxandis arreſtis *ob jus Regale Collectandi quandoque decernuntur.*

281 *Eiusmodi* Mandatum Wolffgangus *Elector Moguntinus contra Georgium Landgravium Haſſiæ obtinuit. In qua cauſa vota Dn. Referentis & correferentis recitantur num.* 282. 283. *&* 284.

285 Mandatum *ſimile de relax, arreſto & reſtituendo in cauſa* Hildeßheim *contra* Braunſchweig den Scheffelſchaß betreffend / *decretum.*

286 Mandata *quoque* Inhibitoria *& de abrogandis novis & inuſitatis Contributionibus, uti & de non offendendo in Camera emanarunt hoc & num.* 287. 288.

289 *Magiſtratus ſupra quantitatem & taxam in Receſſibus Imperii nominatam Subditos ſuos gravare non debent.*

290 *Contra* Subditos *non ſolventes Collectam Mandata ſub pœna Dupli decernuntur.*

291 Subditi *ultra cenſus ſui modum gravati Mandata ſine clauſula vigore* Ordin. Cam. p. 2. *tit.* 21. *contra Magiſtratum impetrare poſſunt. Et num.* 298. 299.

292 Taxa & quantitas Collectæ *Subditis manifeſtari, neque ultra gravari debent.*

293 *Plus debito ſolutum per* condictionem indebiti *rectè recipitur.*

294 Collectæ *& penſitationes indebitæ & ultra ſolitum exactæ repeti poſſunt.*

295 *Superior* Collectas *indebitas & inconſuetas exigens, exactas reſtituere, & in futurum à talibus Exactionibus abſtinere tenetur.*

296 *Quo caſu &* officium judicis *datur.*

297 Thomati *traditio hac de re.*

300 Mandata *non facilè Subditis contra Superiores ſuos decernenda, niſi prius ad eos ſcribatur: Limitatur in Mandatis cum clauſula numer.* 301.

302 *Pro* Magiſtratu *ſemper eſt præſumptio, quod nihil iniqui in ſuos ſtatuere velit; præſertim in cauſa Collectarum. Limitatur num.* 303. 304. *&* 305.

306 *Contra* Magiſtratum *extrajudicialiter de facto procedentem de jure præſumitur; eoque caſu ſpoliatus à Superiore reſtituendus.*

307 Judex *ſi nulliter & inordinatè proceſſit, Iudicis authoritas nihil operatur.*

308 Exſecutio, *quæ ſine aſſiſtentia & ordine juris fit, continet iniuriam.*

309 Superior *ex officio providere debet Subditis, ne indebitè & plus æquo divexentur.*

310 Collectarum *indictione gravatus Appellationis ſolum, non etiam Supplicationis vel alio remedio uti poſſe videtur, maximè hodie propter novam Conſtitutionem Imperii Ratisb. de Anno* 1594. *hoc & n.* 313. *Sed malè n.* 314.

311 Ordinario remedio *competente extraordinarium non habet locum. Vide declarationes num.* 317. 318. 319.

312 Appellationi *renuncians ſupplicare non poteſt.*

315 Appellationis *remedio ceſſante, ſupplicationis remedium competit.*

316 *Pluribus competentibus remediis* electio *eſt Actoris, & uno neglecto, alterum ei non eſt denegandum.*

320 Legum correctio, *utpote odioſa, per tacitos vel ſubauditos intellectus introduci nequit. Et n.* 322. 323.

321 Appellatio *extrajudicialis in effectu nihil aliud eſt, quam conventio ſive provocatio ad cauſam; Ideoque coram Auſtregis experiundum.*

424 Actione *in factum ſubſidiaria, ſive negociorum geſtorum extraordinaria experiri poteſt is, qui ſe plus ſolviſſe aſſerit, adverſus illos, qui nihil vel minus ſolverunt.*

325 Univerſitas *conſtat ex ſingulis, tanquam partibus ſuis integrantibus, & concretum ex ſingulis, tanquam corpus conflatum ex diſtantibus, non collectivè, ſed diſtributivè.*

326 Univerſitati *ſi Collecta impoſita, ſinguli non ut ſinguli tenentur, ſed quia pars ſunt Univerſorum: ſinguli debent, non ut proprium, ſed ut publici partem.*

327 Univerſitas *ex veritate nihil ab hominibus differt, tamen diverſum quid ab ipſis ſingulis eſt eſt quoad fictionem & diſpoſitionem juris.*

328 *Si onus* Univerſitati *impoſitum aliqui tantum exſolverint, reliqui illis, qui ſolverunt, obli-*

gati

gati manent, & actione negociorum geſtorum extraordinariâ conveniri poſſunt: Et n.330.

329 *Si quis ſolverit, quod ego debeo, ſive ſciens ſive ignorans hoc faciat regreſſum adverſus me habet.*

331 *Si quis pro alio ſolvit, non naſcitur adverſus accipientem* condictio.

332 *Naſcitur tamen* negociorum geſtorum actio *pro alio ſolventi, etiam tunc, cum animus non fuit alium liberandi.*

333 Onus *aliorum ad alios deferri Imp. non ſuſtinet.*

334 Navis *cauſa ſi merces alicuius jactæ, aut navis à piratis redempta damnum contributione omnium ſarciri debet.*

335 Æquiſſimum *eſt commune detrimentum fieri eorum, qui ob res aliorum amiſſas conſecuti ſunt, ut ſuas ſalvas haberent.*

336 Æquum *eſt, illos, qui ſolvendo Contributionem*, Univerſitatem, *tanquam navem ſalvam ſervarunt, eam repetere, ab iis, pro quibus dederunt.*

337 Navi *à piratis redemptâ omnes conferre debent.*

338 Æquitas *ſuggerit, ut refundantur iis Collectæ, qui eas expenderunt.*

339 Redimens *aliquem ab hoſtibus, non ſolum ſuum repetit, ſed & obligatum habet redemptum, donec ſibi ſatisfiat.*

340 Univerſitati *ſi injunctum ſit, præſtare angarias, plauſtra & naves, & quidam ex ea animalia ſua vel plauſtra incurſu hoſtium amiſerint, damnum paſſis ab Vniverſitate ſubveniendum.*

341 *Omnes de* Univerſitate *ſunt Correi debendi; & unus Correorum ſolvens, ab aliis partem repetere poteſt, etiamſi ſolverit nomine proprio & debitore ignorante vel invito numer. 342.343. maximè ſi neceſſitate belli ſolvit, numer.344.*

345 Æqualitatis *in rebus cuiusque civium conſervatio benivolentiam multitudinis conciliat, & ſocietatem civium tuetur.*

346 *Inter concives* ſocietas *& fraternitas quædam eſt.*

347 *In* ſocietate *iniquiſſimum & improbatum, ut unus ferat damnum, alter lucrum.*

348 Socius *adverſus ſocium actionem habet, & jure repetit, quæ pro ſocietate expendit.*

349 *Solventibus quibusdam* Collectas totius Univerſitatis *ob æquitatem actio in factum vaga & ſubſidiaria, contra nihil vel minus ſolventes danda eſt, vel etiam per medium exceptionis, denegationis & compenſationis ab ipſa Vniverſitate ſuum conſequi poſſunt.*

350 Militum Societas *ſi ulterius territorium invadat animo Subditos deprædandi, comburendi, depopulandi agros, animalia abigendi, homines malè tractandi, & Dominus, ut Subditos ſuos liberaret, certam pecuniæ ſummam promiſit, omnes contribuere tenentur.*

351 *Si* Civitas *vel pars antè diſtributionem Collectæ, quid ſolverit, reliqui poſtea contribuere, & damna pro Quota & Rata reſarciri debent.*

352 Peræquatione Collectæ *ſi læſum ſe quis queratur, eo nomine peræquatorem convenire, & compenſationem ſuperfuſi intra annum petere debet.*

353 Actio ad intereſſe *in puncto Contributionis datur ei, qui ignorans ab altero deceptus eſt.*

354 Enormis læſio *alterius partis ſupra dimidiū, ut &, ſi res fraudem habet, ante omnia ad æquitatem reducenda.*

355 Æſtimiis *per ſe nullis & inæqualibus, atque adeò retractandis, confirmatio Superioris robur addere nequit.*

356 Univerſitates *læſæ ob falſam relationem obventionum in æſtimio deſcriptam & vitium inæqualitatis, jure minorum utuntur & in* integrum reſtituendæ *tàm contra læſionem, quàm contrà ſolutionem.*

357 *Etiam contra* Civitates *ſimiliter privilegiatas, & decretum ac ſententiam ordinum, quando agitur de damno vitando.*

358 *An contra* ſententias Cameræ Imp. *præſertim à minoribus*, reſtitutio in integrum *obtineri poſſit?*

359 Judex Inferior *contra* propriam ſententiam reſtituere *poteſt.*

360 *Adverſus* Principis ſententiam (*quamvis rarius*) reſtitutio *datur: Quod declaratur n.361.*

362 *Non auditur, qui* Principem *de iniuſtitia vult redarguere.*

363 *An & quatenus novarum cauſarum deductio ad* reſtitutionem in integrum *requiratur? hoc & num.365. ubi inter* primariam & ſecundariam reſtitutionem diſtinguitur, *& in illa antiquas ſufficere, in hac vero novas deſiderari oſtenditur.*

364 Novæ cauſæ *quæ dicantur?*

366 *Vtrum præmiſſæ diſtinctionis membrum etiam eo caſu procedat, quando contra tres conformes* reſtitutio prima *vice à* Majore *poſtulatur? hoc & num.367.368.*

369 *Et quid, ſi à* Minore?

370 *An vigore Ord. Cam. p. 3. tit. 52. indiſtinctè in omni cauſa, etiam quando prima vice contra ſententiam Cameræ* reſtitutio in integrum *petitur, neceſſariò cauſæ novæ deductio requiratur?*

371 Rationes *pro Affirmativa hoc & num. 372. 373.374.*

375 Negativæ ſententiæ *rationes hoc & n.376. 377.*

378 *Quæritur; Si in* reſtitutione in integrum *poſtulata neceſſario requiratur nova cauſæ deductio, an id non ſolum in majore, ſed etiam minore procedat?*

379 Ratio *Dubitandi.*

380 *Per* generalem legem derogatoriam *non intelligitur derogatum privilegio ſpeciali.*

381 Diſpoſitione *juris correctoriâ non comprehenduntur perſonæ privilegiatæ minorum.*

382 Contraria opinio *authori probatur.*

383 Minor *generali lege ligatur, etiamſi eius ſpecialis mentio facta non ſit.*

384 Diſpoſitio generalis *etiam includit perſonas privilegiatas, quando in illo caſu non reperiuntur ſpecialiter privilegiata.*

385 *Inter effectum deciſivum & ſuſpenſivum* reſtitutionis *accuratè diſtinguendum eſt.*

386 *An durante proceſſu* Reſtitutionis in integrum Executio *ſententiæ in Camera prolatæ ſuſpendatur? ubi ſubnectuntur* Rationes pro Negativa.

387 Supplicatio *non remoratur Executionem.*

388 *Idem dicendum de* reſtitutione *contra ſententiam Principis vel ejuſdem Senatus petita:*

389 *Maximè, ſi* Cautio de reſtituendo *offeratur.*

390 Rationes pro Affirmativa *hoc & nu. 391: 392. 393. & 394. ubi ampliatur hæc concluſio procedere etiamſi contra tres conformes* reſtitutio *poſtulata ſit.*

395 Reſtitutio in integrum *contra tres conformes ſententias petita non ſuſpendit Exſecutionem: Niſi aliquid adpareat, quod præſumptionem calumniæ ſilere faciat, n. 396. 397.*

398 Sententia Cameræ *per* Nullitatis *querelam in Camera impugnari nequit.*

399 Nullitatis *querela, reſervatâ contra Procuratorem pœnâ, rejici ſolet; quod præjudiciis Cam. confirmatur.*

400 *Coram* Reviſoribus *Cameræ ſententiam* nullitatis *arguere non eſt interdictum.*

401 Reviſores, *ſi de meritis cauſæ principalis conſtet ob* nullitates *juris poſitivi, Cameræ ſententias non infringunt.*

402 Nullitates *ex jure poſitivo emergentes ſententiam à Principe, eiusve conſiſtorio latam non infirmant.*

403 Petitoria *judicia ſunt perſonalia vel realia. Perſonalia quæ & quo caſu dentur? num.* 404. *&* 405.

406 Præjudicia *Cameræ.*

407 Actio Confeſſoria & Negatoria, *uti & Petitio Hæreditatis pro jure Collectarum competunt. Et num.* 418.

408 Actio petitionis hæreditatis *datur ſi Regalia & iis annexum Ius Collectandi in hæreditate defuncti reperiantur, ſive ut allodialia, ſive titulo feudi à defuncto ſint poſſeſſa. Et n.* 409 410.

410 Confeſſoriæ *actioni quando locus ſit.*

411 Utilis confeſſoria *actio quando competat? & n.* 412. 415. 416.

413 Utilis confeſſoria *datur pro juribus incorporalibus.*

414 *Eadem actio in cauſa* Teutſchmeiſter *contra* Donawerde *inſtituta.*

417 Vaudi *opinio refellitur.*

419 Confeſſoria *ut locus ſit, quæ requirantur? & num.* 420. 421. 422.

423 Confeſſoria *eliditur per formulam Negatoriæ.*

424 Negatoria *experiri poteſt Immunitatem prætendens à Collectis, adverſus Magiſtratum urgentem ſolutionem Collectarum.*

425 Extrema *duo in hac actione probanda.*

426 *Pro* libertate *rerum & perſonarum præſumitur.*

427 Conſtitutiones Imperii *aliam qualitatem pro collectantis intentione non exigunt,* dann daß Collectandi Collectantium Unterthanen ſeyn.

428 Actio Confeſſoria & Negatoria *cum Interdicto Uti poſſidetis cumulari poſſunt: Quod præjudiciis Cameralibus confirmatur numer.* 429.

430 *An ex eo, quod in libello tam turbationis, quàm deſiſtentiæ ab impediendo, præſtandæq; Cautionis mentio fieri ſolet;* cumulatio petitorii & poſſeſſorii *concludenter arguatur?*

431 Petitorium & poſſeſſorium *ſi ſimul intentantur, ac de petitorio conſtat, tunc poſſeſſorium à petitorio abſorbetur: Et vice verſa num.* 432. *Ratio adſignatur n.* 433.

434 *Cum* poſſeſſorio Retinendæ *cumulari poteſt petitio pœnæ privilegio, quo Regalia conceſſa ſunt, inſertæ.*

435 *An ex* clauſula, omni meliori modo, *libello adjecta cumulatio petitorii & poſſeſſorii arguatur? Aff. Meichſnerus & Ruland. Sed Negativam probat author n.* 436, 437. 438.

439 Remedia *plura ubi competunt, uno electo tollitur alterum: quod declaratur num.* 440. 442.

443 Libellus *qualis eſt in cauſa principali, talis eſt in cauſa Appellationis.*

444 Appellationis *cauſa non alterat vel immutat qualitatem litis.*

445 Reviſionis *gravamina ex Actis prioribus juſtificari debent.*

446 *An Dominus per* ſententiam abſolutoriam *in punctis, quibus abſolutus, jus Collectas vel ſervitia imponendi conſequatur, maximè, ſi nunquam fuerit in poſſeſſione vel quaſi juris Collectandi &c. neque etiam lite pendente poſſeſſione uſus ſit?*

447 Res judicatas *ſub prætextu novorum Inſtrumentorum poſtea repertorum reſtaurari grave eſt.*

450 Sententia abſolutoria *præſumitur ob id lata, quod Actor nihil probaverit: Declaratur num.* 451.

452 Sententia *eſt ſtricti juris.*

453 Acta *quoddam vehiculum dicuntur ad ſententiam.*

454 Sententia *novum jus non conſtituit, ſed ſi quod eſt, declarat.*

455 Reo *non quæritur jus ex ſententia abſolutoria contra petitorem, niſi declaratum fuerit, jus ad Reum pertinere.*

456 Petitorio *cum* poſſeſſorio *cumulato ſuſpenſio petitorii ad inſtantiam partis omnino concedenda eſt, etiam invito & reluctante Reo: Nec per exceptionem Dominii vel Notorietatis impediri poteſt n.* 457.

458 *In* poſſeſſorio *triumphans, licet in petitorio poſtea ſuccumbat, fructus reſtituere non tenetur.*

459 Petitorii *cauſa cauſam Poſſeſſionis abſorbet.*

460 *Si* Suſpenſio petitorii *non ſit expreſſè petita, in petitorio pronunciandum erit, utcumque etiam in poſſeſſorio duntaxat fuiſſet concluſum: Quod ampliatur num.* 462.

461 Princeps *ſummus debet judicare ſecundum veritatem, non ordinem judiciarium: Ideoque ſententiam libello non conformem ferre poteſt.*

463 Ex-

463 Extraordinariâ & executivâ viâ qui procedere potuit, ſi ordinariam viam primitus ingreſſus ſit, impoſterum ab ea reſilire, & ad remedium ſummariæ Executionis redire nequit.

464 Actio utilis beneficiaria, ſive condictio ex l. fin. C. de revocand. donat. ad revocationem privilegiorum Principibus contra civitates competit.

465 Requiſita huius actionis quæ?

466 Facti Species in cauſa Franciſci Ducis Brunſvic. Luneb. contra civitatem Luneburgenſem.

467 Collectæ Principi ſine injuria & nota ingratitudinis denegari non poſſunt à Subditis.

468 Indictio Collectarum, quæ ob publicam neceſſitatem & utilitatem fit, obligationem naturalem producit.

469 Pro conſervatione Status vel dignitatis ſuæ Princeps ſubditis ſuis Collectam imponere poteſt.

470 Privilegiorum amiſſio quomodo probetur?

471 Privilegiatus ſi ſemel ſolvat Collectas, præjudicat ſibi in futurum, niſi fuerit proteſtatus.

472 Proteſtatio eſt quædam animi declaratio.

473 Proteſtatio cedit emolumento proteſtanti in dependentibus à nutu liberaq; voluntate eius, & num. 448.

474 Proteſtatio in his non relevat, quæ neceſſitatem & obligationem important à lege vel homine.

475 Proreſtatio bene cantat & malè ruſpat.

476 Privilegia per non uſum tolluntur: Et per abuſum num. 477.

478 Privilegia, quando incipiunt eſſe nociva & adverſari publicæ utilitati, abrogari poſſunt.

479 Quantò plures Subditi erunt locupletes, tantò facilius incumbentia onera portabunt.

480 Privilegia publicè nociva, etiam privatim nocent.

481 Privilegia ad injuriam alterius non trahenda.

482 Privilegia magnam Principatus imminutionem continentia, nulla ſunt.

483 Omnes quod tangit, ab omnibus adprobari debet.

484 Civitatis Luneburgenſis Exceptiones contra intentatam Actionem recenſentur & probantur: Et refutantur contraria argumenta Intentionem Dn. Actoris fundantia reſpectivè hoc & num. 485. 486. 487. 489. 490. 491. 492. 493. 494. & 495.

496 Condictio ſine cauſa ſive Remedium ex l. ſi me & Titium. ff. ſi cert. petat. quando & quomodo competat? Et num. 497.

498 Actio, quæ competebat contra principalem Debitorem, ſi ſolvendo non eſt, inſtitui poteſt, in ſubſidium contra poſſidentem bona ſua.

499 Caſus petitionis in eadem cauſa Luneburgenſi nonæ conventionis.

500 Excipiens non cenſetur fateri intentionem Actoris: Quod declaratur num. 501. & n. 514.

502 Exceptio Præſcriptionis & Transactionis: & num. 506.

503 Exceptio non competentis actionis.

504 Mala fides præſumitur in præſcribente, niſi aliud circumſtantiis adpareat.

505 Exceptiones ex æquitate Canonum promanantes debet Iudex admittere.

507 Transactio eſt ſpecies alienationis.

508 Tranctio ſuper una re vel ſuper uno debito non extenditur ad alia.

509 Condictio certi ſpecialis ratione Collectarum proponi poteſt.

510 Requiſita huius actionis duo ſunt: 1. Obligatio præcedens 2. ſubſequens mora in non præſtando id, quod ex obligatione debetur.

511 Clerici tempore Neceſſitatis ad Collectas ex præcepto charitatis obligantur.

512 Intellectus Auth. item multa. Cod: de Epiſc. & Cleric. &c. non minus extr. de immunit. Eccleſ.

513 Romani Pontificis conſenſus in impoſitione onerum.

515 In obligationibus facti poſt moram ſuccedit obligatio ad intereſſe.

516 Intereſſe lucri ceſſantis regulariter peti non poteſt, nec debetur, niſi mercatori ſolito cum pecunia negociari.

517 Intereſſe damni emergentis de Intereſſe taxato & ad tempus non ſoluto peti poteſt.

518 Uſuræ compenſativæ damni paſſi indiſtinctè à Reo refundendæ ſunt: maximè ſi intervenerit interpellatio num. 519.

520 Mora quando commiſſa dicatur?

521 Interpellatio non requiritur, quando certum tempus ſtipulationi adjectum eſt.

522 Debitor ſciens debitum & non ſolvens in mora eſſe dicitur.

523 Moram cauſat ſupina negligentia, quæ ſine ſcientia committitur.

524 Ob vaſtationes & incendia ex bellis accepta vicini ad conferendum gravari poſſunt.

525 Diligentia nemini debet eſſe nociva.

526 Negligentiæ fructus damnum eſt.

527 Morâ ceſſante ceſſat petitio.

528 Privilegia publicæ utilitati contraria non ſubſiſtunt.

529 Neceſſitate impendente nemo excuſatur, omniumq; ceſſat immunitas.

530 Clauſula regularis in privilegiis contenta non extenditur ad veriſimilia.

531 Privilegium quantumvis generale, etiam pio loco conceſſum, nunquam includit caſum publicæ utilitati contrarium.

532 Quod non eſt quæſibile per privilegium, id nec præſcriptione, nec conſuetudine acquiritur.

533 Rei vindicatio & actio commiſſi exerceri poſſunt contra eum, qui bona publicis Collectis & Exactionibus obnoxia non profitetur.

534 Libellus in hac actione quid continere debeat?

535 Reo defenſio concedenda, ut Negativam loco & tempore coarctatam probare poſſit.

536 Requiſita huius actionis quæ ſint?

537 Libellus obſcurus & ineptus in hac actione ex officio, etiam parte non opponente, rejicitur.

538 Cautela pro Advocato prudenti ſubminiſtratur ne pedem ſuum proprio quaſi ligone vulneret.

539 Do-

539 Dolus, uti ſubſtantiale & neceſſarium Requiſitum, in cauſa defraudati Vectigalis probandus eſt. Et n. 565.

540 Vectigal ex errore vel ignorantia non ſolvens pœna commiſſi affici nequit, ſed ſaltem ad duplum tenetur.

541 An pœna commiſſi & confiſcationis mercium fraudatori Vectigalium à lege irrogata, ad alios caſus per Statutum extendi poſſit?

542 A Vectigalibus ad Collectas probabiliter arguitur.

543 Vectigalia Regalium jure competunt.

544 Vectigalia & Collectæ ex juſta & legitima cauſa imponuntur.

545 Vectigal defraudans incidit in commiſſum, & perdit bona ipſo jure hoc num. & 546.

547 Dictio STATIM quid importet?

548 Elegans in materia privationis diſtinctio.

549 Vectigalis fraudati crimen afficit hæredem: & num. 550. 551. 552. Vide tamen num. 607. 608. 609.

553 A Tributis ad Collectas arguere licet. Et numer. 555.

554 Tributum non ſolventes patiuntur tranſlationem dominii rerum ſuarum.

556 Iura caſibus ſimilibus applicantur, & nova per vetera explicantur.

557 Simile legis & ſimile Statuti ſive Conſuetudinis ſi concurrant, Iudex ſimile legis ſequi debet.

558 Venditio ob Tributorium ceſſationem facta non retractatur.

559 Res allibrata poteſt à non ſolvente Collectas auferri.

560 Receſſus Imp. de Anno 1544. §. Doch ſollen. inducitur, & explicatur num. 628.

561 Confiſcationem bonorum, pœnam omiſſæ profeſſionis eſſe, nonnulli Dd. ſentiunt.

562 Statuto induci poteſt, ut res ipſo facto, ob non ſolutas Collectas in commiſſum cadant. Vide tamen num. 638.

563 In Collectarum Exactione contra fraudantes & non profitentes conſuetudo plurimum valet.

564 Deciſio Authoris Negativa de illis Civitatibus accipienda, quæ Superiorem recognoſcunt, & Regalibus deſtitutæ ſunt.

565 Ob omiſſam profeſſionem mercium nemo privatur, niſi fuerit in dolo.

566 Ob non ſolutam Gabellam, qualibet cauſa excuſat à pœna commiſſi.

567 Privationis pœna nemini eſt irroganda, niſi in caſu expreſſo. Et n. 568. & 578.

569 Bona delinquentium hodie non ſunt publicationi obnoxia, ſed proximioribus relinquenda: Niſi Statuto vel conſuetudine aliter diſpoſitum ſit: n. 570.

571 Privationis ſententia Nullitatis labe laborat, & ſine ſolemni provocatione caſſatur.

572 Mandata ſine clauſula in Camera Imp. decernuntur adverſus lege prohibitam bonorum privationem.

573 Subditi in Contributionum Turcicarum ſolutione ceſſantes, ultra pœnam Dupli nihil pendunt.

574 Statuta condere ſupremæ Iuriſdictionis effectus.

575 Civitates Superiorem recognoſcentes non poſſunt condere Statuta juri communi contraria. Contrarium ſtatuentes recenſentur numer. 576. Quorum aſſertio declaratur numer. 577.

579 Bona civium ob non ſolutas Collectas & alias penſitationes publicas non publicantur, niſi Statuto ſingulari id cautum ſit.

580 Statutis inductum, paſſimq; receptum eſt, ut bona non adſignata in cataſtrum habeantur pro publicatis.

581 Authoritates Dd. recenſentur, qui in puncto hanc Quæſtionem negativè determinarunt.

582 Extenſio in pœnalibus de uno caſu ad alium ob eandem vel etiam maiorem rationem fieri non debet.

583 Extenſio in pœnalibus ceſſare debet, quantumvis odium ſit rationabile.

584 Collectæ appellatione Vectigalium non veniunt.

585 Vectigalium & Collectarum quoad caſum commiſſi diverſa ratio eſt.

586 Vectigalia defraudantes pedes in ſtapedio habent; & ſuſpecti præſumuntur num. 587. ideoque contra eos ſequeſtrum facilè decernitur, numer. 588. quod tamen datis fideiuſſoribus ſolvitur n. 589.

590 Pro bonis Tributo & Collectæ obnoxiis quilibet publicas functiones ſubire cogitur.

591 Tributa cum cenſu comparantur.

592 Cenſibus accenſentur, quæ civitati de bonis allibratis debentur.

593 Cenſitica bona non cadunt in commiſſum, licet cenſus centum vel mille annorum ſpacio non ſolvatur; ejuſque ratio num. 594.

594 Merces improfeſſæ quod committatur, & in Fiſcum tranſeant ipſo jure, ſingulare eſt in Vectigalibus.

596 Ad pœnam commiſſi irrogandam citari debet pars rea, cum poſſit ſubeſſe legitima defenſio.

597 Sententia declaratoria requiritur, ubi agitur de pœna incurrenda ipſo jure.

598 Dominium quando transfertur ipſo jure, non intelligitur tranſlata poſſeſſio. Quocirca requiritur factum hominis, & declaratio num. 599. 600. 602. & 620.

601 Poſſeſſione ſua nemo de facto privandus eſt.

603 Privatio bonorum præſupponit Dolum malum.

604 Rei vindicatio fruſtra daretur publicano in caſu commiſſi, ſi paſſim ſine judice ipſe ſibi ſententiam dicere poſſet.

605 Dominium cui damus, rei vindicatio competit.

606 Poſſeſſionem apprehendere nequit Fiſcus, niſi latâ prius ſententiâ commiſſi facti declarativâ.

608 De dolo defuncti non datur in hæredes actio, niſi quatenus pervenit ex dolo ad hæredes.

609 Pœna commiſſi ad hæredem tranſit, ſi vivo eo, qui deliquit, quæſtio mota ſit.

610 Profeſ-

610 Portorio mercium *quando non eſt omiſſa, ſed ſolutio tantum, tunc duplicatur, quod ſolvi debet.*

611 Vectigalis *domino apprehenſio poſſeſsionis permiſſa, de Generali Germaniæ conſuetudine: Quæ conſuetudo optuma ratione nititur numer.* 612.

613 Arreſta *ex cauſa* der Nachſtewr *& vectigalis impoſita, Conſtitutioni Arreſtorum locum non faciunt.*

614 Spoliatus *non auditur, quando ex ipſius confeſsione vel inſtrumentis publicis & ſententia de Dominio ſpoliantis notoriè conſtat.*

615 *Ab* obligatione *ad ſolvendum, ad privationem non valet argumentum.*

616 Collecta *in multis differt à Tributo.*

517 Argumentum à ſimili *non procedit, quando ſubeſt diverſitas inter ea, quæ comparantur: neq; procedit in his, in quibus à jure vel conſuetudine diverſum receptum eſt n.* 618.

619 Simile *omne eſt diſsimile.*

521 Exactor, *poſſeſsionibus viliori precio diſtractis, non debet plus conſequi ex gratia, quam debitor ex precio.*

622 Solennitates *à jure circa ſubhaſtationem bonorum requiſitæ ad amuſsim obſervandæ & n.* 623.

624 Tributa *non ſolventes tum demum dominium, ſuarum rerum amittunt, ſi res & bona ordinario proceſſa per rei vendicationem evincantur: Quo caſu diſtractio ſive translatio bonorum ad ſolam oneris quantitatem reſtringenda eſt num. 625. 626. & 627. ubi ratio rationis redditur.*

629 Paria *ſunt, aliquid ſine, vel contra legem fieri.*

530 Diſpoſitiones *odioſæ reſtringendæ, non ampliandæ.*

631 Clementiæ *magis, quam ſeveritatis ſtudioſi eſſe debemus.*

632 *Contra* Fiſcum & Collectam *in dubio judicandum.*

633 *In cauſa* Fiſci *ſeu Cameræ ſingulare eſt, ut quando eſt debitum liquidum, procedatur ex officio per modum Inquiſitionis ſummariè & executivè.*

634 Civitates municipales *in caſu commiſsi jus Fiſci ſibi vindicare non poſſunt, niſi hoc habeant ex Privilegio vel conſuetudine. n.* 635.

636 Civitates Municipales *Dominum territorialem pro ſuperiore recognoſcentes Burſam vel arcam communem, non Fiſcum habent.*

637 Inveſtitio *cum mero & mixto Imperio ad Iurisdictionalia in cauſis civilibus & criminalibus; non verò ad jus ſuperioritatis, aut Reſervata Regalia pertinet.*

639 *Contra* violatores privilegiorum *Immunitates à collectis largientium quodnam genus actionis inſtituendum ſit?*

640 Privilegia *Cameræ & parti inſinuanda ſunt hoc & n.* 643.

641 Citatio *partis in exemplatione ſtatuti neceſſaria eſt.*

642 Privilegiorum *Cameræ inſinuandorum modus ac praxis.*

644 Privilegia *ſunt facti; non præſumuntur, numer.* 645.

646 Privilegii *notitiam habere debet is, contra quē conditio ex lege vel privilegio inſtituitur.*

647 Exemplis *ſive tranſumptis privilegiorum non creditur. Quod confirmatur numer. 648. & declaratur num. 649. 650. 651. 655. 656. 658. & 662.*

652 Tranſumpta *non ſolenniter facta fidem faciunt, ſi iis ab initio non contradicatur: Et num.* 653. 654.

657 *Circa* tranſumptionem *multum valet arbitrium judicis.*

659 Excipiens *non videtur fateri, & n.* 661.

660 Actor *licet ſe non poſſit fundare ſuper probationibus circa Exceptionem factis.*

663 Documenta *duplici modo exemplari ſeu tranſumi poſſunt.*

664 Dolus *requiritur ad extrahendos contra violatores Privilegiorum proceſſus.*

665 Dolus *nunquam præſumitur: maximè, ubi, actus poteſt eſſe ſine dolo, num.* 666.

667 Doli *qualitas in ſpecie probari debet.*

668 Interpretatio *doli excluſiva in dubio facienda eſt.*

669 *A* Dolo *quævis frivola, temeraria & beſtialis cauſa excuſat.*

670 Fama *& rumor communis excuſant à dolo & à pœna.*

671 Delinquere *non dicitur, qui habet aliquam rationem credendi vel communi errore errat numer.* 672.

673 Reus *non condemnatur, niſi Actor de vero & manifeſto dolo, non etiam de præſumpto doceat.*

674 Doloſa violatione *non edocta caſſatur* Citatio *vel abſolutio in Camera decernitur.*

675 *Ad citationem impetrandam propter* violationem privilegii, *continua eius poſſeſsio allegandâ.*

676 Privilegia *ex poſſeſsione æſtimanda & declaranda veniunt; & ex obſervantia ſecuta vires acquirunt n.* 677.

678 Obſervantia *fidâ conceſsionum interpres.*

Expoſuimus hactenus atque ad umbilicum 1
duximus Remedia Collectarum in modū Exſecutionis competentia: Reliquum eſt, ut de iis, quæ in modum Actionis expediuntur, poſtrema ſubjiciatur diſquiſitio. Parum enim 2
eſt jus noſſe, quod nobis competit, niſi etiam ſciamus rationem & viam juris noſtri tuendi, conſervandique aut perſequendi poſitam in actionibus, aliiſque jurium remediis; ſicut parum eſſe dicitur, Jus in Civitate eſſe, niſi ſint qui jura regere poſſint, authore Pomponio *in l.1.ff.de Orig. jur.* Priuſquam vero poſſeſſoria & petitoria judicia, Actioneſque Perſonales & Reales Collectarum nomine competentes evolvamus, de Immediato Imperii Fiſco, ejuſque Proceſſu contra Status Imperii in Collectarum ſolutione ceſſantes, uti & in cauſſis Exemptionum contra eximendos & eximentes hactenus inſtituto, quædam præmittere & deliberare operæ precium ducimus; & ante omnia

Cory-

3 Coryphæum illum juris Baldum,quem mate-
ria Collectarum quoad actiones,adeò impli-
catum reddidit, ut nullam,neque realem,ne-
que perſonalem actionem,eò nomine compe-
tere ſcripſerit,referente Thomatio *tr.de Collect.
in §. Retenta.n.33.fol.181.* riſu, ſibiliſque meritò
explodimus.

DE FISCALI CONTRA Immediatos Imperrii Status procedente.

Ex noviſsimis Imperii Conſtitutionibus,con-
4 tra Principes & alios Status,Collectam Impe-
rialem non ſolventes,banni & Regalium Pri-
vilegiorumque pœna locum habet; cauſſaque
miſsis ambagibus celeriter ad finem perduci-
tur,& plerunque hæc pœna banni vel amiſsio-
nis Regalium & Privilegiorum in pœnam pe-
cuniariam convertitur,uti dictum & edoctum
eſt *ſupra c.18.n.141.& ſeq.* Sed ſunt, qui bannire
5 principem ſine præſcitu vel conſenſu Impera-
toris Cameram non poſſe arbitrantur ratio-
nibus non adeò ſtringentibus utentes. Negat
id Petr.Heigius *lib.1.qu.9.n.42.& ſeqq.vol.1.*
& Adſeſſor anonymus *in obſervationib. ſimul ex-
cuſis cum Hieronym.Mariliani deciſionibus obſ.6.* re-
ferens,quod 1550.Elector Brandeburgicus in
6 bannum declarari debebat; Verùm Adſeſſores
ſine conſenſu Cæſaris id facere noluiſſe propter
motum & tumultum,qui tum temporis in Ger-
mania fuit, eò, quod Elector Brandeburg.&
Mauritius Saxoniæ Civitatem Magdeburgen-
ſem nomine Imperii obſiderent,ita quod ſi di-
ctus Elector fuiſſet declaratus,illi fortè contra
illum arma ſuſcepiſſent, in magnum Imperii
detrimentum & damnum,quod & Cæſari pla-
cuit. At hoc exemplum ob turbulentum Impe-
rii Statum non videtur hoc evincere, quod
Cameræ non liceat Principem,cæteris paribus,
7 banno ferire. Et contra obſervatum in cauſa
Marchionis Alberti conſtat, quæ tamen ban-
niſatio cum magnos peperiſſet tumultus, Cæ-
ſar dicitur Cameræ reſcripſiſſe, ne poſthac
Principem ſine conſenſu Imp. in bannum de-
clararet: Quod quidem ita obſervatum,non
tamen ullâ lege vel neceſſitate cogente & præ-
ter morem,ut ait Mynſ.*cent.5.obſ.58.n.9.* Cum
Cæſar ſolus hanc legem Cameræ dicere non
poſſit. Meminit etiam ac Ampliſſimo viro,Dn.
Denaiſio Cam. Imp. quondam Adſeſſore ex-
cellentiſſimo aliquando me audiviſſe,in reſcri-
ptum illud Caroli V. diligentiſſimè inquiſitum,
nullibi tamen hactenus repertum eſſe.

Non obſtat,quod de abſolutione banni præ-
tenditur Ord. Cam.*par. 2.tit.18.in fin.* Gail.*de
pace publ.c.18.n.18.* Cum longè alia ratio ſit; ibi
8 enim vertitur Intereſſe Fiſcalis Cæſaris ob pœ-
nam;ſecus in declaratione. Et longè majus eſt
reſtitutio: damnare quivis poteſt,non autem
damnatum reſtituere. Condemnatio fit viâ ju-
9 ris,quæ Cameræ commiſſa eſt,reſtitutio autem
per modum gratiæ, quâ Cameræ indiſtinctè
uti non licet. Vide Petr.Gilken.*de præſcript. fol.*
10 *92.num.135.& ſeqq.* Præſertim cum bannitos
ad patriam revocare ſit de Reſervatis Princi-
pi Hippol.Riminald.*conſ.33.n.23.29.& ſeq.*
Sanè, niſi banni poteſtatem Cameræ in contu-
maces relinquamus,quis erit modus ſententias
ſerius & ſeverius exequendi & contumaces
coërcendi? nullus planè; adeoque minor erit
poteſtas Cameræ in Principes, quàm officialis
cujusdam,cum hic ſtatim inferiores contuma-
ces banno coercere poſſit,nec pro executione
ſententiæ ſæculares vel alios,implorare neceſſe
habeat: Cameræ verò eouſque progredi non
poſſet,ſed ante ſententiam condemnatoriam
brachium alterius neceſſe habeat.

Magni quoque momenti quæſtio eſt; An
Imperator abſque communi Procerum con- 11
ſenſu,poſsit Statum Imperii banno notare? De
qua vide Beſoldum *tr.de ſtatu mixto fol.217.* Id-
que diſputatum fuit, nec adhuc lis ea ſopita
videtur, in proſcriptione Friderici Palatini.
Certè ſi periculum ſit in mora,ſi Imperium fa-
ctionibus ſit diviſum: non improbabiliter heîc
affirmativè reſpondent nonnulli. Sed manum
de tabula.

Excommunicare inſuper an Camera queat
contumaces? non inconcinnè disquiritur, 12
Quod non admitto, utcunque inter Judices
& Adſeſſores exſtiterint Eccleſiaſtici. Ex quo
enim Camera habet juriſdictionem ab Impe-
rii Ordinibus (qui hoc caſu,ut temporales Do-
mini,conſiderantur) Juriſdictionem aliam ex-
ercere nequeunt,quam illi habent, qui dede-
runt. Ita ferè de ſuprema Curia Parlamenti,
quantumvis mixta ex clericis & laicis,ut non 13
poſsit excommunicare,neque de ſpiritualibus
cognoſcere, ſcripſit Petr. Rebuffus *de Decim.
qu.10.nu.36.* Alex.Moneta *de Decim.c.8.num 4.*
Quam opinionem & ordinatio Cameræ *p.3.tit.
48.§.* vnd ob der Oberſten. *verſic.* vnd will die 14
Kayſ. Mayt. confirmat, ubi dicitur daß die
Kayſ. Majeſt. wolle fleiß haben bey Päpſtlicher
Heiligk. zuerlangen / daß ſolcher Bann nach 15
der Bull Reymundi (qui fuit Cardinalis &
Legatus Pontificis in Germaniam tempore
Friderici III. & majores indulgentias dedit,
indeque multum pecuniæ cotraſit. Cujus et-
iam meminit Crantzius *lib.12.Metropol. cap.12.
& lib.14.Vandal. cap.30.num.31.*) deßhalben
zuvor außgangen durch Cammerrichter oder
Beyſitzer / ſo Geiſtlich wehren / erkent werden
möchte. Vide Erklärung deß Landfriedens de
Anno 1500.*fol.28.*§. Wir ordnen. Cammerge-
richts Ordnung de Anno 1507.*fol.41.lat.2.*§.
Wo ſich aber. Confer text. *in auth.Habita,C.ne
fil.pro patre,* ubi etiam Rebuff. *in verb.Epiſcopo-
rum.fol.557.* Anton. Corſet. *de poteſtate Regia,
p.5.quæſt.92.num.53.* Modeſtin. Piſtor.*conſ.43.
n.26.vol.1.* Vaſq.*de ſucceſſ.creat.lib.3.§.30.n 311.
& ſeqq.* Schurff.*conſ.72.n.50.cent.1.* Boſſ. *in pract.
tit.de Principe nu.209.* Marc. Anton. Surgens *de
præfect.prætor.lib.1.c.27.n.30.* Peregr. Janninius
de citat.reali lib.1.c.1.n.828. & Gail.*1.obſ.37.n.7.
v.Sextò fallit.*

Si territorium aliquod inter plures commu- 16
ne ſit,Fiſcalis in caſu moræ Collectas à poſſeſ-
ſore Domus gentilitiæ exigit;qui poſt à conſor-
tibus

tibus partes viriles in Camera repoſcit Reichs Abſchied de Anno 1575. §. Bey Berahtſchlagung. Et dixi *c.* 11. *n.* 111.

De Fiſcali & Statibus eximentibus & exemptis.

17 Immediatus Imperii Fiſcus non modò Collectarum, ſed & perſonarum reſpectu ex Matricula (quæ convenienter album appellari poteſt, teſte Budeo *in l.* 1. *ff. de edend.* fundatam intentionem habet ratione exemptionis; ut conſtet, quis Imperii ſubditus & Vaſallus ſit. Sæpè enim hinc controverſiæ oriuntur, in cauſis Exemptionum, inter fiſcũ, eximendum & eximentem: Et compages Imperii quò conſiſte-

18 ret, generali lege ſancitum eſt, ut Fiſcus inquireret in eos, qui eximunt Imperii membra, ſegetemque publico exitio ſibi metunt: Wir haben vns verglichen daß vnſerm Kayſerl. Fiſcal der außgezogenen vnd außziehenden Stände ein verzeichnüß durch die Meintziſche Cantzley zugeſchicket werden ſoll: vnd ſoll vnſer Kayſ. Fiſcal hiemit befelch haben/wider die außgezogene zu procediren, vnd die außziehende vor jhr intereſſe darzu citiren. Receſſ. 1548. §. Etliche

19 andere aber. Fiſcus ergo Actor eſt: Reus uterq; tàm eximens, quàm exemptus, ſi conſenſerint in Imperii damnum, ſo die außgezogene Stände ſolches außziehens zu friedẽ ſeyn d. Receſſ. §. vnd alſo durch *& ſeqq.* Gail. 1. *obſ.* 41. Sin exempti nõ conſpirent, ſed reſiſtant in ſolos eximentes cauſæ principalis jus & proſecutio ſalva manebit d. Receſſ. §. vber ſolches aber. Ita pro Ve-

20 ſalia, Suſato, Dusburgo & Hervordia, *&* pro Comitibus in Waldeck contra Landgravium Haſſiæ Fiſcus ex Matricula Imperii diſputat.

21 Et 6. Julii Ann. 1618. in cauſa Fiſcalis Actoris contra Duces Holſatiæ pro Intereſſe, & Civitatẽ Hamburgum, Ream, ſententia publicata eſt, daß beſagte Stadt J. Kayſ. Mayt. vnd dem H. Reich zuſtändig vnterworffen vñ verwandt/ vnd von menniglich dafür zuerkennen/vnd deßwegen Sie Bürgermeiſter vñ Raht deſſelbigen Reichs Anlagen/Steur vnd bürden zutragen/ auch deroſelben außſtand zu entrichten vnd zu bezalen ſchuldig/vñ zu ſolchem allein zu condemniren vnd zu verdammmen / jedoch mehrgemelten Hertzogen/Jhre Spruch vnd forderung/ ſo Sie ſonſten gegen erwehnte Stadt zu haben vermeinen ordentlicher weiſe Rechtens/ob Sie wollen außzuführen hiemit ohnbenommen/ſondern vorbehalten. Compenſis

Modus procedendi ſummarius eſt, levato

22 quod ajunt, velo & de ſimplici & plano, in petitorio & poſſeſſorio, omnibus modis accelerandus & biennio lis finienda *d. Receſſ.* 48. §. Etliche andere aber. Denaiſ. *in jur. Cameral. verb.*

23 *Contributiones Turcicæ, n.* 11. Quòd tamen æquè ac *l. properandum. C. de judic.* in Camera ob multitudinem cauſarum obſervari nequit Gail. 1. O. 20. *n.* 5. *&* O. 21. *n.* 1. Matth. Stephan. *lib* 2. *de juriſd. p.* 1. *c.* 3.

24 Privilegia in procedendo hoc modo ſua Fiſco ſunt, (1) Juramentum calumniæ non præſtat; quoniam quicquid facit, juſſu & mandato Ordinum vel Deputatorum facit. (II) nec 25 ſatisdationem præſtat, utpote legum opinione prædives. (III) Licet ſuccumbat non tamen, ni- 26 ſi ob manifeſtiſſimam calumniam in expenſas condemnatur (IV.) Reum adigere poteſt, ut 27 de domo propria inſtrumenta & arma depromat in ſui ipſius perniciem, De quibus Zach. Vietor *de cauſſ. exempt. Imp. concl.* 40.

Actio Fiſci (ut ordinarias ex jure communi 28 ſilentio involvamus) eſt condictio ex lege in Comitiis Auguſtanis lata Anno 48. da der Fiſcal Befelch ertheilet / wider die außgezogene zu procediren. Tileman. de Benign. *deciſ. Cam. Syntagm.* 1. *decad.* 4. *vot.* 1. *n.* 13. Knichen *in Encylopæd. c.* 10. *n.* 74. Cui quandoque Citatio ex *l.* 29 *Diffamari.* præmittitur Borcholt. *conſ.* 11. *circa fin. lib.* 1. quem refert Viet. *d. loc.*

Probationes Cæſarii Fiſci quod attinet; 30 Intentionem habet fundatam ubique Cacheran. *conſ.* 13. Cephal. *conſ.* 369. *nu.* 69. Peregrin. *de jur. fiſc. lib.* 1. *tit.* 2. *nu.* 41. *& ſeq.* Gail. 1. *obſ.* 21. *n.* 24.

Et qui exemptionem allegat, difficile pro- 31 bandi onus in ſe recipit. Gail. *d. obſ.* 21. *n.* 4. *&* 11. Roſenth. *de feud. c.* 5. *concl* 4. *n.* 1. Ad colorandã 32 enim quaſi poſſeſſionem Imperii ſufficit eximendum matriculæ inſcriptum. Nam velut primum Romani Imp. breviarium ſeu primam 33 Orbis Matriculam Cæſar Auguſtus Senatusconſulto intercedente (ut ex *Euſebio* refert Marloratus) fieri curavit: Ita & Imperii Romano-Germanici Matriculæ ſeu Inſcriptiones communi Imperatoris & Ordinum conſenſu 34 interveniente confectæ, atque in ſolemnem & authenticam Scripturam authoritate publicâ redactæ ſunt; quæ exinde paratam Executionem merentur *l. inter chartulas. fin. C. de conven.* 35 *fiſc. debit.* Schurff. *conſ.* 90. *n.* 9. Meichl. *lib.* 3. *deciſ. Cameral.* 3. *n.* 11. *& ſeqq.* fundatamq; Intentionẽ pro immatriculato pariunt, adeò, ut ſi hiſce indicibus quempiam contineri, & ſubſidia omnis generis Imperio ſolviſſe deprehendatur, etiamſi nihil aliud adminiculi haberet: tamen pro eo & in poſſeſſorio & in petitorio pronunciandum ſit. d. Receſſ. 48. §. Hette aber.

Maxumè verò ejusmodi Matriculis & li- 36 bris Indictionum fides habenda eſt, ſi in archivo publico aſſerventur, & ex eo depromantur *c. ad audientiam. de præſcrip.* Lancellot. Gallia *cõſ.* 27. *n.* 26. Cardin. Thuſc. *concl.* 674. *n.* 22. *in lit. E.* Nicol. de Paſſerib. *lib.* 1. *de privat. ſcript. q.* 3. *n.* 6. Sicuti in Imperio matricularum editio apud E- 37 lectorem Moguntinum peti ſolet, quod conſideratum in cauſſa Fiſcalis contra Bayern vnd Ditnberg: Quæ petuntur per compulſoriales, quibus ſchedulæ adjunguntur, & ad eas reſponſum rogatur, quod & Elector impertitur: ſicuti hujus præjudicia & teſtimonia in cauſa exemptionum allegant Tileman. de Benign. *ſyntagm.* 2. *dec.* 4. *vot.* 1. *n.* 24. Ruland. *de Commiſſ. lic.* 5. *p.* 2. *c.* 4. *n.* 11. *& ſeq. & c.* 8. *n.* 10. *& c.* 24. *n.* 7. Arumæ. *in nupero tract. de Comitiis, c.* 8. *n.* 67.

Si enim præeminentia Supremæ Curiæ rationum Regni Franciæ hoc privilegium habet,

ut Præſidium eorumdem atteſtatio & ſubſcri-
ptio exemplis eorum juſſu confectis tribuat
plenæ fidei pondus contra omnes, de iis, quæ in
ſcripturis Archivi Regni Franciæ continen-
tur, etiamſi nec judicis ſuperioris authoritas,
nec eorum, quorum intereſt, citatio interrvene-
rit Molin. *in conſuet. Pariſ. tit.* 1. §. 5. *n.* 26. Si item
hujusmodi privilegium habet ſuprema Curia
Dicariæ Regni Siciliæ Afflict. *ad Conſtit. Regn.*
Sicil. ad l. prima cum univerſis lib. 3. Multò magis
id aſſerendum erit de Archivo Imperii & Ar-
chicancellario Electore Imperii Archivi cuſto-
de; cum Imperium præcellat dignitate & Ma-
jeſtate omnibus Regnis mundi. Hinc etiam
Anno 1550. 7. Octobr. Senatusconſultum in
38 Camera prodiit, quod Regiſtris Fiſcalis fides
adhiberi debeat. Et hoc expreſsè cautum eſt in
d. Conſtitut. Imp. de Anno 1548. §. Wiewol auch
39 in der Ringerung. Hac quoq; ratione Librum
æſtimi aſſervetur in Archivo publico, pro pu-
blica ſcriptura haberi, reſpondit Lancellot.
40 Gallia *conſ.* 27. *n.* 26. Cardin. Thuſc. *concl.* 674.
n. 22. *in lit. E.* Ratio eſt, quod Scripturæ etiam
non authenticæ archivum robur tribuat, con-
currentibus quatuor requiſitis: (1) Quod pu-
blicus officialis Archivo præſit: (2) Quod con-
ſtet Scripturam productam inter alias publicas
ſcripturas aſſervatam eſſe; (3) Quod fides ex
conſuetudine archivo detur; (4) Quod officia-
lis cuſtodientis ſubſcriptione producta Scri-
ptura munita vel judicis authoritate facta ſit
exemplatio arg. *auth. ad hæc.* ubi Dd. communi-
ter *C. de fide inſtrum. c. ad audientiam. de præſcript.*
cum ſimilib. Rom. *conſ.* 318. Corn *conſ.* 171. *nu.*
10. *verſ. & ideo vol.* 1. Alex. *conſ.* 245. *in fin. verſ.*
præterea vol. 6. Maſcard. *de probat. concl.* 111. *n.* 10.
Men. *lib.* 2. *de arb. jud. q. cent.* 2. *caſ.* 113. *n.* 8. Crav.
de antiq. tempor. §. *quartò limitatur n.* 1. *quem ſequi-*
tur Joſeph. Ludov. *concl.* 29. *fol.* 72. *verſ. amplia.*
15 Molin. *d. tit.* 1. §. 5. *n.* 26. Statil. Pacif. *tr. de Sal-*
41 *vian. Interdict. inſpect.* 2. *c.* 7. *n.* 73. *& ſeqq.* Et licet
Tertium Requiſitum infringat Gravetta du-
plici ratione: Tum quod (1) textus præallegati,
& ſimiles, adprobent fidem ſcripturæ in archi-
vo repertæ & conſequenter conſuetudo non
ſit neceſſaria: Tum (2) ſi conſuetudo ſola per ſe
ipſam poſſet tribuere fidem Scripturæ, tunc fi-
42 des non diceretur oriri ex archivo, ſed ex con-
ſuetudine: Removetur tamen oppoſitio hæc
authoritate Felini *in d. c. ad audientiam. ſub. nu.*
111. profitentis, conſuetudinem in caſu, de quo
ſermo eſt, non ſimpliciter, ſed tum demum va-
lidare Scripturam; ſi concurrāt (1) locus archi-
vi, & (2) authoritas officialis deputati ad cu-
ſtodiam. Nec impedimentum præſtat replica-
tio Cravettæ *n.* 4. aſſerentis; quod attenta iſta
ſolutione, producens Scripturam ex archivo,
teneretur probare conſuetudinem, & conſe-
quenter (*ait*) probatio non ex authoritate ar-
43 chivi, ſed ex conſuetudine orietur. Nam re-
ſpondet Sigiſmundus Scaccia *lib.* 2. *de cauſſ. civil.*
crim. & hæretic. c. 11. *n.* 770. *pag.* 608. nihilo ſecius
rectè dici poſſe, quod orietur ex archivo, eo,
quod cauſa hujus conſuetudinis eſſet authori-
tas archivi, & quicquid eſt cauſa cauſæ, eſt cauſa
cauſati. Deinde reſpondet Scaccia *d. loc.* verum
non eſſe, quod producens teneatur probare
iſtam conſuetudinem, cum ſit notoria in judi-
ciis, quæ ſi allegetur, ulteriorem probationem 44
non exigit, Gail. 1. *obſ.* 36. *n.* 16 *& lib.* 2. *obſ.* 31. *n.*
17. Knichen *de pact. veſtit. p.* 2. *c.* 5. *n.* 203. Gilken
de præſcript. p. 2. *c.* 1. *n.* 45. Rodet. Suarez. *in pro-*
œm. fori nu. 34. Pereg. *conſ.* 5. *n.* 19. *vol.* 2. *& conſ.*
11. *n.* 28. *vol.* 3 Alduin. *conſ.* 100. *n.* 39. Statil. Pa-
cific. *d. c.* 7. *n.* 89. Sed Judex ſolus in ea per mo- 45
dum informationis, tanquam ſuper notorio,
procedere, eamque ex officio ſupplere poterit
l. ea quidam. C. de accuſat. c. bonæ memoriæ. de Elect.
Cravet. *conſ.* 850. *n.* 5. *verſ. & cum noviſſima* Me-
noch. *lib. de A. I. Q.* 26. *in fin.* Scaccia *d. lib.* 2. *c.* 8. *n.*
337. *pag.* 274. Rauchb. *lib.* 1. *qu.* 34. *nu.* 95. Kni-
chen *de jur. Sax. verb. Ius. c.* 2. *nu.* 97. Roſenth. *de*
feud. c. 1. *concl.* 8. *nu.* 6. Godd. *lib.* 1. *conſ. Marpurg.*
25. *n.* 91. Pacific. *d. loc. n.* 90. Adde, quod in du-
bio Scripturæ exiſtentes in publico archivo de 46
conſuetudine habentur pro authenticis, niſi
probetur contrarium arg. *l.* 2. §. *iisdem temporib.*
juncto §. *præced. poſtea cum Appius in fin. ff. de O. I.*
ſicq; ſecundum iſtā ſolutionem ſufficit, quod i-
ſtud requiſitū concurrat, ſi non probatum ſit,
præſumptivè. Quartū quoq; Requiſitum intel-
ligunt cōmuni voto Dd. procedere dundaxat
inter Subditos; non etiam extra locū & territo-
riū archivi Alex. *conſ.* 16. *n.* 5. *vol.* 5. Decian. *conſ.* 47
24. *n.* 49. *& conſ.* 40. *n.* 79. *vol.* 4. Roland. *conſ.* 75.
n. 30. *vol.* 4. Monald. *cōſ.* 17. *n.* 4. *lib.* 1. Valaſ. *tr. de*
jure Emphyt. q. 9. *n.* 29. Quod maximè verū eſſe,
ſi agatur de cōmodo ej⁹, cujus eſt archivū, ſub- 48
innuit Molin. *in conſuet. Pariſ.* §. 8. *gl.* 1. *n.* 13. *in fin.*

Verum diverſa opinio, quod ſcilicet archivali
ſcripturę etiam credatur, ſi contra habitantem 49
extra territorium & forum archivi producatur,
arridet Bartol. *in l.* 1. *q.* 7. *princ. C. de ſumm. Trinit.*
& fid. Cathol. Nam circa fidem ſcripturæ inſpi-
citur locus, ubi confecta eſt, licet ubiq; poſtea
producatur Guid. Pap. *quæſt.* 262. Noviter Nic. 50
de Paſſerib. *lib.* 5. *de Scriptura privat. c.* 1. *num.* 18.
ubi Dd. contrarium ſtatuentes toto cœlo ab
errare ait.

Etſi verò Collectæ Romani-Germani Impe-
rii cum ipſo Imperio natæ ſit, & illa quoq; pen-
ſitationum ſpecies, quam Romzūg appellamus
(quo nomine hodiè Collectæ Imperii commu-
niter indigitantur) antiquiſſimis temporibus
apud Romano-Germanos Cæſares in uſum ve-
nerit, multaſque Imperii Matriculas exſtare in
propatulo ſit: Sub Ottonis tamen IV. Imperio, 51
nullam adhuc omnium Statuum certam de-
ſcriptionem exſtitiſſe, ex Hiſtoria deſſelben
Romzugs pulcrè à Mattheo Dreſſero *in Chron.*
Saxon. fol. 265. *Witteberga Anno* 1596. *excuſo*
demonſtratū eſt. In Comitiis namq; Auguſta-
nis tūc habitis, concluſum fuit: Was für Geiſt-
liche Prælaten vnd Fürſten/mit dem Keyſer in
der perſon nach Rom verreiſen/vñ daß die/ſo zu
hauſe pleibē 22000. Marck/den Romzug deſto
ſtattlicher zubefürdern/erlegen ſolten. Quare qui 52
hiſtorias Matricularum contexunt, ferè à Si-
gismundi Imperio initium ſuarum recitatio-
num faciunt, proferuntque Anſchläg de
Anno

53 Anno 1397. 1431. 1466. 1467. Exemplum
quoque illuſtre ex tabulis publicis, quas Fride-
ricus Tertius Imperator in Comitiis Ratisbo-
nenſibus Anno 1471. conſcribi & in Acta Im-
perialia referri mandavit, exhibet Amicus no-
ſter Dn. Goldaſtus *in Collectione Conſtitut. Im-*
54 *perial. tom. 1. fol.* 12. 13. *& ſeqq.* Hinc oritur di-
verſarum Matricularum productio, quam pro
diverſitate earumdem partes collitigantes in
judicio facere ſolent. Verbi gratiâ: In cauſa
Braunſchweig contra Braunſchweig produ-
ctæ ſunt Matriculæ de Annis 1431. 1467.
1471. in quibus Brunſuicenſis Civitas inter
Imperiales & Liberas Civitates collocata eſt
Lehman. *lib. 7. Chronic. Spirenſ. c.* 112. Acta
Brunſuicenſia *tom. 2. num.* 174. *& ſeqq.* Verum
in Matriculis de Annis 1474. 1486. 1487.
55 1489. Civitatis illius nulla fit mentio. Lehman.
d. lib. 7. c. 114. *& ſeqq.* Ratio variationis hæc fu-
iſſe videtur, quod cum olim Status & Civitates
per Edictum ad Comitia Imperialia vocaren-
tur, licuit omnibus, ad quos Edicti notitia per-
veniebat, ad Comitia venire: Sed poſtquam
Status omnes Fridepico III. clavum tenen-
te, per literas vocari cœperunt, multi in Can-
cellaria Cæſaria qui anteà veniebant, in Curia,
neſcio qua de cauſa omiſſi ſunt: quam occaſio-
nem Principes arripientes, Status tenuiores &
nonnullas Civitates exemerunt; quas etiam
non invitas citatoriis libellis præteriri ſe paſſas,
ut hoc pacto mitigat omnem & exemptionem
onerum, der gewiſſen Anſchläge impetrarent,
& tolerabiliores fierent Contibutiones illæ,
quæ ad peculiares Cæſaris Expeditiones con-
feruntur, plauſibiliter arbitratur Henric. Bru-
ning. *de Var. Univ. ſpecteb. concl.* 18. *circa fin.*

Sanè quamdiu veterum Matricularum in-
doles viguit, quæ Civitates quasdam à Princi-
pum Collectis diſtinxit, præclarè cum S. Rom.
Imperio eſt actum. Poſtquam autem nonnullæ
Civitates mit ihren Romzügen Anno 1487.
56 1488. 1489. 1491. & 1507. cum Principum ta-
xis, bono conſilio (ut ſcilicet Collectarum ſo-
lutio tanto expeditior redderetur) permixtæ:
quædam etiam planè omiſſæ ſunt; & Principes
illam innovationem, alíorſum puta ad Exem-
ptiones torquere voluerunt, non leve præjudi-
cium Imperio hinc natum fuit.

Si Principes Collectas Imperii ex propriis
ſumptibus & ordinariis ſuorum Territorio-
rum reditibus pendere tenerentur, & juxta ve-
terum Matricularum normam procederetur,
neque Statibus Subditos in ſubſidium Colle-
ctandi concederetur facultas; ceſſaret omnis
57 controverſia, & graviſſimum S. Rom. Imp. In-
tereſſe, quod heîc verſatur, liquidò adpareret.
Intereſt namque Imperii, ut Status illius inte-
grè conſervetur; & numerus Statuum atque
Vaſallorum amplietur potius, quàm diminua-
tur; cum in illis conſiſtat robur & dignitas Im-
58 perii: Imò Imperator ipſe non poteſt Statum
alteri ſubjicere & Imperio eximere; multò
minus ergo licebit pari & etiam Statui idem
facere; & quod contra fit, à Statu Statui, dum
ſcilicet par pari mandare vult, & Jurisdictio-
nem in aliorum extendere territorium, nullo
jure poteſt juſtificari, ſed eſt falcem in alienam
meſſem mittere, & ob hoc Mandata etiam ſine
clauſula Statui moleſtato decerni poſſe & de-
bere ſentit D. Referens in voto ſuo, quod repe-
ritur apud Gylm. *lib. 2. deciſ. in variis deciſionibus*
in calce libri addictis n. 10. 11. *&* 12. *pag.* 784. *&* 785.

Album itaq; Imperii duplicem probationem 59
præſtat. Qui enim Cæſaris Principū, Comitum,
Statuumq; omniū conſenſu in Matriculam re-
cipitur, ille authoritate formæ illius pragmati-
cæ duo efficaciter probare poteſt; Quod & ante
inſcriptionē, pro Statu, qui per totū Imperium
& Statum creatus & cooptatus atque pro Sta-
tu reputatus, & deinde eadem authoritate, ut
Status, in Matriculam relatus. Atque ita ſe-
mel in Matriculam relatus, tantiſper juris præ-
ſumptione pro Statu Imperii habetur, donec
Exemptio probetur *l. 1. ff. de alb. ſcribend.* Matt.
Mager. *tr. de Advoc. arm. c. 6. n.* 147. Nam Matri-
cula cōfert Imperio, cujus nomine Procurator
Fiſcalis agit, quaſi poſſeſsionem ſubjectionis:
& Exemptio, tanquam privatio, præſupponit
Subjectionem tanquam habitum Gail. 1. *obſ.* 60
21. *n. 4. & ſeqq.* Maſcard. *de probat. concl.* 1036. *n.*
1. *& ſeqq.* Matt. Steph *lib. 2. de jurisd p. 1. c. 4. n* 37.
Wintzler. *de Collect. obſ. 9.* Noë Meurer. *in pro-*
ceſſup. 10. *fol.* 305. Sicut & vice verſa Negantis
Intentio ex Inſpectione Matriculæ probatur, i-
ta, ut ſi diſtrictus vel terra quæpiam in Catala-
go der Anſchläge non reperiatur, non præſuma- 61
tur eſſe per ſe Territorium, & alicui immediatè
ſub Imperio competere, ſed eſſe de alicujus
Provincia, & ejus Superioritati ſubjecta, ut ipſi
contribuat. Cacher. *conſ.* 1. *n.* 25. Flamin. de Ru-
beis *conſ.* 45. *n.* 4. Gail. *1. obſ.* 134. *n.* 15. Aldovin.
conſ. 43. *n.* 16. *ubi dicit.* ex lectura ſcripturæ: li-
quidò probari, an aliquid contineatur in ſcri-
ptura, necne poſt Cephal, *conſ.* 144. *lib.* 1. Me-
noch. *conſ.* 99. *n* 3. Pereg. *conſ.* 78. *n.* 18. *lib.* 2. Idem
in Scripturarum, Teſtamentorum, Inventarii
actorum & ſimilium inſpectione obtinet Cra-
vetta *conſ.* 497. *n.* 19. Beretta *conſ.* 88. *num.* 171.
Quetta *conſ.* 71. *n.* 5. Burſat. *conſ.* 24. *n.* 29. *lib.* 1. *&*
conſ. 307. *n.* 77. *lib.* 3. Surd. *conſ.* 28. *n.* 114. Hond.
conſ. 51. *n.* 67. *vol.* 2. Pacian. *conſ.* 7. *nu.* 96. *& ſeqq.*
Franc. Herculan. *de probat. negat. n.* 167. *& ſeqq.*

Ex eodem fonte promanat nota illa deciſio;
Quod ſemel in Matriculam receptus, ſemper
ſtatus Imperii præſumatur, licet in poſteriori-
bus Matriculis nomen ejus amplius non repe-
riatur: Quia hoc Imperio fraudi ac nocumento 62
eſſe non debet, niſi legitimè probatum ſit, eum
Cæſaris & Statuum voluntate ex Matricula
expunctum eſſe Frider. *lib. 2. de proceſſ. cap. 67. n.*
4. quod ſine nota exiſtimationis & dignitatis
vix fieri poteſt Gail. *d. obſ.* 21. *n.* 11. ex Baldo *do-*
cens, quod minus rectè deletus ex Matricula
pro non deleto reputetur: Eam ob cauſam,
quod aliquid non fieri vel minus legitimè fie- 63
ri, paria ſint.

Quò facit Regula trita: Olim dominus etiam 64
hodiè præſumitur, niſi facta mutatio probe-
tur. Menoch. *lib.* 1. *præſumpt.* 48. *nu.* 5. Maſcard.
concl. 551. 874. 1078. 1346. 1446. Graff. *com-*

mun.opin.lib.2.c.20.q.3. Mantua.*ſing* 441. Quocirca ſi allegare poteſt Fiſcus, Eximendum reperiri in Matricula Gail.*d.obſ.21.n.*11. Meichſn. *tom.3.vot.6.n.*1. Gylman.*tom.2.p.1.vot.7.nu.* 2. Collectas Imperio ſolviſſe Reichs Abſchied de Anno 1548.§. Wann auch. M. Stephan. *de juriſdict lib.2.p.1.c.4.n.*40. in Comitiis comparuiſſe, ad conventus circulares, tanquam epitomen Comitiorum convocatum fuiſſe, Regalia ab Imperatore acquiſiviſſe *d.*§. Wann auch Meichſner.*d.loc.n.*29. denique fideliter & firmiter Imperio adhæſiſſe: VIVAT LIBERTAS, ſicut poſitiones haſce articulatim extendit Zach. Vietor. *de cauſ.exempt.Imper.concl.*40. *circa fin.* poſt Gail. Roding. & Borcholt.

Atque hinc dubitationis illius; quæ ab innovatione albi Anno 1521. emerſit, diſſolutio
65 pendet. Cum enim in hiſce Comitiis novum album confectum ſit; in quo Civitatum quæ cum Principum taxis (Anſchlägen) in prioribus Matriculis expreſsè conjunctæ erant, nulla mentio facta eſt, inde dubitari cœpit; An hæc omiſsio ſeu præteritio pro deletione & prætactæ Civitates pro exemptis per Principes ab Imperio habendæ ſint? Vera reſolutio eſt, quod illa præteritio, pro deletione neutiquam ſit reputanda: & ſi pro deletione habenda, quod civitatibus nullatenus præjudicialis, ſed pro eo habendum foret, ac ſi Civitates illæ, uti jam anteà, mit jhren Anſchlägen / matriculis inſertæ eſſent.

66 Primò quia illa mutatio circa pragmaticam formam; inſciis & abſentibus Civitatum Deputatis facta eſt, Civitatesq; novam hanc matriculam ex intervallo ſibi oblatam non receperunt, aut adprobarunt; quin potius eidem contradixerunt, & proteſtando jus ſuum ſartum tectumque conſervarunt; Quæ Proteſtatio pro ſtylo Imperii neutiquam rejecta, ſed in Archivo Civitatum Imperialium; quod eſt Spiræ, etiamnum originaliter aſſervatur, teſte Dn. Goldaſto in Deductione von Freyheiten / Rechten vnd Privilegien der Stadt / Burg vnd
67 Hoffgerichts ſtuel Magdeburg *tit.* 8. von den Reichs *Matriculn.* Quare forma pragmatica non ſervata, nihil actum intelligitur *vulg.l.nihil. tam naturale, ff.de R.I.*

68 Secundò aliud deletio, aliud Vnterſchiedener Stände vnd dero Römerzüge copulatio eſt, Ocularis ſenſus & inſpectio veterum Matricularum de Annis 1431. 1471. & 1480. evincit, quod ejusmodi Civitates ſemper pro Statibus reputatæ ſint, & peculiares à Principum Collectis diſtinctas Taxas habuerint. In Receſſu autem Norimbergenſi Anno 1487. & Francofurtenſi Anno 1489. FRIDERICUS Imp. III. ex Cæſaribus Collectas Principum
69 & Civitatum conjunxit: Non ut in ſubſtantia priorum Matricularum (ſo viel der Fürſten vnd Städte vnterſchiedene Romzüg betrifft) aliquid mutaret, ſed ut Collectarum Imperialium ſolutionem, tantò expeditiorem faceret & promoveret. Quemadmodum nec complicatio Principum unius familiæ, qui poſſeſſori Gentilitiæ Domus Collectas pendunt, jus ſtatus eorundem convellere aut evertere poteſt. Eoque Impp. auguſtiſsimi Maximilianus I. &
Carolus V. digitum intenderunt, ut Civitatum 70
Anſchläge cum Principum Romzügen ſuo modo & principaliter (non per ſuppreſsionem, aut exſtinctionem juris Statuum) unirentur. Ita in Indice Francofurtenſi Friderici III. Anno 1483. ſub titulo Frey vnd Reichs Städte.
Hamburgum cum Rege Daniæ & Ducibus 71
Holſatiæ conjunctum eſt, cum indubitanter Imperii libera Civitas ſit, & pro tali etiam nupera (uti ſupra dictum) Cameræ ſententia Anno 1618. declarata fuerit: Quia in parte allegare plura exempla odioſum forſan fuerit. Quinimò oſtendit obiter Rubrica ejuſdem Matriculæ (Frey vnd Reichs Städte) quod ibidem deſignatæ civitates atque aliorum Principum Collectis agglutinatæ à Cæſ. Majeſtate, Electoribus, Principibus cæterisque Statibus
pro Liberis & Imperialibus Civitatibus reputatæ fuerint. Sic & in Matricula Anno 1489. 72
confecta, & ab authore Chronici Spirenſis *lib.* 7.*c.*120. relata, diverſi Epiſcopatus quoad Anſchläge vnd Romzüge conjuncti ſunt. Nam ſub Rubr. Biſchoffe / Epiſcopatus Halberſtadienſis cum Archiepiſcopatu Magdeburgenſi copulatus eſt. Quod & denuò factum in Matri-
cula de Anno 1521. Unde planè conſtat, etſi 73
Unio plurium formarum ſit, & per exſtinctionem vel aliter, & ſi aliter, aut principaliter, ut unita principaliter per ſe ſtent, aut ratione principalis & acceſſorii fiat Joan. Bologatt. *in l.* 1. *numer.* 96. *ff. de leg.*2. Cavalc. *deciſ.* 4. *numer.* 6. 7. *&* 8. *& verb. unio numer.* 8. Card. Thuſc. *concl.*229. *numer.*9. *& concl.*230. *in lit.V.* Egregiè Hieron. Pappon. *conſ.*59.*n.* 11. 12. *&* 13. Quò loci tradit, in perfecta unione virtutem
unitorū facilius communicari utrinque, quam 74
in caſu imperfectæ unionis, ubi non ita de facili ſit tranſitus propter minus ſymbolum inter ipſa unita. Hanc tamen diverſorum Principum & Civitatū Romzüge oder Anſchläge unionē, neq; per exſtinctionem, neq; ratione principalis & acceſſorii, ſed principaliter & ita, ut omnes Taxæ ſeu Romzüge per ſe principaliter ſubſiſtant etiamſi certo fine atque reſpectū ob faciliorem (ut dixi) Collectarū Exactionem, ſalvâ Statuum diſtinctione & ſubſtantia, in unū quaſi corpus cōpactæ & coagmētatæ ſint. Quo ad-
primè facit, quod unio ſui natura odioſa ſit, & 75
ob id ſtrictè interpretādā, & facilè impediēda; cum ſit ſpecies cujuſdā ſervitutis, & grave præjudicium inferat Subditis Card. Thuſc. *d. concl.* 229.*n.*9. Ludov. de Caſanate *conſ.*43.*n.*69. Fab. de Anna *conſ.*44.*n.*55. *& conſ.*66.*n.*12. *&* 31. *ubi ait*, per verba enunciativa non probari Unionem poſt Dec. Rebuffum & alios.

Tertiò ſive illa Civitatum totalis prĕteri- 76
tio, pro deletione reputetur, ſive nō reputetur; nihil aut Imperio, aut Civitatibus illis in jure ſuo ſtatus, & immediatè Imperio ſerviendi, atque Collectas penſitandi, præjudicare poteſt.
Si enim pro deletione reputanda foret (Quod 76
Carolus V. & Status non voluêre, cum damnū ingens S. Rom. Imp. intuliſſe non præſumantur

tur) tum illa totalis prætermiſſio,pro juridica
deletio non reputaretur:imò pro non facta eſ-
ſet habenda Gail.*d.obſ.21.n.11.& 12.* Si pro
78 deletione reputari non poſſit,bene eſt. Mini-
mè autem prætermiſſionem illam pro deletio-
ne habendam,ex eo planum evadit,quod uti
in feudiſticis Inveſtituris in dubio ad tenorem
primæ Inveſtituræ recurrimus,ita & heîc ſeſe
79 res habeat:Cum aliquem ſemel inſcriptum eſſe
ſufficiat, licet ejus nomen in novis Matriculis
non reperiatur Gail.*d.Obſ.21.n.11.*

DE POSSESSORIO MOmentaneo ſive ſummariiſſimo.

Aliquando inter duos Status Imperii de
80 jure exigendi Collectas controvertitur. Quod
ſi uterque ſe in ejus poſſeſſione vel quaſi eſſe
contendat,& reformidandum ſit,ne res ad ar-
ma,violationem pacis publicæ aut ſimiles mo-
tus deducatur;Judex ex officio,vel ad inſtan-
tiam partis,ſummariè & abſque figura judicii,
uter interea,dum poſſeſſorii cauſa plenè defi-
niatur,poſſidere debeat, interdicit. In puncto
Gail.*1.obſ.5.n.1.*Ordin.Cam.*p.2.tit.21.in princ.*
& §.Ob auch.*Conſultat.Cam.de Anno 1576.dub.*
*26.*Denaiſ.*jur.Camer.tit.221.n.6.*Andræ.Clud.
81 *rer.quotidian.c.4.n.116.* Quod etiam eo caſu lo-
cum ſibi vendicat,quando alter ſervitutis,alter
verò libertatis poſſeſſionem vel quaſi præten-
dit *l.liberis.§.fin.ff.de liber.cauſ.*Covarr.*pract.qu.*
82 17.*n.*1.Ita in cauſa Augſpurg contra Augſpurg
ratione Collectarũ & Libertatis in ſummariiſ-
ſimo judicio actum.Sententia lata 16. Martii
Anno 1581.Confer Jul.Ruginellum *tr.de ap-*
83 *pellat.§.2.c.3.n.692.&ſeq.*Eſt quoque ſumma-
rio poſſeſſorio locus , ſi lis incepta ſit Cæſar
Barz.*deciſ.47.n.6.*Laderch.*conſil.95.n.5.* (ubi
ait, ſummarium judicium , plerunque locum
habere lite jam mota,& alio judicio inchoa-
to)vel in ſecunda Inſtantia ventiletur Capyc.
*deciſ.96.num.10.& deciſ.209.n.1.*Menoch. *re-*
84 *med.ult.Retinend.n.1.*Caſp. Rodericus *tr.de an-*
*nuis cenſib.lib.1.p.17.n.42.*Razzal. *deciſ.299.n.*
2. Summarium ideò dictum, quod ſummariè,
nullo juris ordine ſervato,ſine longo ſufflami-
ne litis celeriter,& ſolâ facti veritate probabi-
liter inſpectâ in eo procedatur *Clem.ſæpe. de V.*
S.l.ſi ſi Coloni.14.Cod.de agric.& cenſit.cum ſimi-
*lib.*Gail.1.*Obſ.7.n.5.*Pancirol.*conſ.63.n.19.*Co-
86 ſta *de fact.ſcient & ignor.inſpect.60.in fin.*Ex qui-
bus ſimul liquet,quare idipſum extraordinari-
um appelletur,cum ſine ordine judiciario ex-
pediatur, & extra ordinem competat. Judex
motu proprio & ex officio,ut ſcandala eviten-
tur,mandatis pœnalibus litigatores compe-
ſcere,& ut quieſcant,ſub gravi pœna præcipe-
re , vel quoque informationes aſſumere po-
teſt , & videre,quis poſſideat, & contra non
poſſidentem Mandata pœnalia ſtatim decer-
nere Menoch *d.ult.Ramed.Retinend.poſſ.num.4.*
&ſeq.

Inde quàm plurima deducuntur : in hoc
ſummariiſsimo poſſeſſorio, neque Libellum,
Cavalcan.*deciſ.21.n.105.p.2.*Græveæ.*concl.6.*
*n.4.*Gail.*d.lib.obſ.6 in pr.*Alduin.*conſil.46.num.* 87
41.neque litis conteſtationem requiri,Gail. *d.*
*loc.*Menoch.*d.remed.ult.nu.32.*Plot.*in l.ſi quan-*
do 9.§.3.num.43.ff.de in lit.jurand. quæ & regu- 88
lariter in judiciis ſummariis non adhibetur,
Mynſ.*1.obſ.1.conſil.6.num.34.* Cum primus a-
ctus,qui immediatè poſt litis conteſtationem 89
aliis cauſis fieri ſolet, in ſummariis operetur
effectum litis conteſtationis,ſcilicet,quampri-
mum Judex in meritis cauſæ cognoſcere cœ-
perit. Roman.*conſil.174.lib.2.* Berous *conſil.*
187.*num.66.vol.1.*Aſin.*in prax.§.17.cap.4.nu.*
*4.*Balb.*de præſcript.p.3.ſextæ & ultimæ partis in*
4.quæſt.pr.num.32.in fin. Garz. *de expenſ.cap.9.* 90
*num 82.*Cæſ. Urſill. *ad Afflict.deciſ.191.num.7.*
Sed in illo remedio ſtatim à capitulis ſive arti-
culis incipi poteſt , Nevizan. *conſil.8.num.5.*
Roland.*conſ.8.num.30.vol.4.* Nec Reſponſio- 91
nes ad Articulos, Natta *conſil.121.num.10.in* 92
*fin.*aut probationes plenæ exiguntur,Menoch.
d.remed.ult.num.32. Quinimò fides teſtibus, 93
ſtante tergiverſatione Adverſarii,nulliter exa-
minatis , tribuitur Razzal.*deciſ.1144.num.2.*
Neque etiam Articuli aut probatorialia com- 94
municantur parti adverſæ,ſed obſignata judi-
cialiter producuntur Gail.*d.obſ.6.nu.3.*& Pro-
curatoribus communicationem petentibus
per ſententiam reſponderi ſolet, Iſt N. ſein
wegen Abſchrifft der Probatorial articul, be-
ſchehen begehren abgeſchlagen / uti factum in
prædicta cauſa Augſpurg contra Augſpurg
momentaneæ poſſeſsionis die Türckenſteur be-
treffend/ 5. Septembr. Anno 1567. Sailer.*in*
*Indic.Sent.Cameral fol.61.*Item in cauſa Speyr
contra Chur Pfaltz die Gelaids Irrung betref-
fend 9. Decembr.Anno 1549. & 30. Junii
Anno 1550.Sailer.*fol.403.&423.*Et in cauſa
N.contra M.Z.B.litigioſæ Poſſeſsionis 7.Feb.
Anno 1598.

Exceptiones quoq; ſub & obreptionis Reo 95
oppoſitas in cauſa Schwartzburg & Stollberg
contra Braunſchweig 17.Martii Anno 1597.
rejectas,atque ita pronunciatum fuiſſe memi-
ni,Daß Beklagten/ Ob er wolle / ſeine ange-
maßte Gerechtigkeit der beyden Häuſer Lohre
vnd Clettenberg in articul geſtellet / auch die
Benennung der Zeugen/ ſo darüber zuverhö-
ren / Inhalt außgangener Proceß/an dieſem
Kayſ.Cammergericht vorzubringen/zeit drey-
er Monat pro termino & prorogatione ange-
ſetzt/ſub pœna præcluſi &c. Producti, ergo ſunt
Articuli probatorii , junctis nominibus Te-
ſtium : Itemque Supplicatio pro decernenda
Commiſsione.

Omninò Advocati heîc monendi ſunt,ut 96
cautè concipiant & forment Articulos,iisque
reſectis ambagibus,illud tantum inſerant, ad
poſſeſsionem quod ſpectat, & ad cauſſam ne-
ceſſariò pertinet. Nam articulos non neceſſa- 97
rios,impertinentes,prolixos,ſuperfluos, altio-
rem indaginem requirentes,dominiumve ſive
titulum concernentes,hoc judiciũ prorſus re-
ſpuit Gail.*d.obſ.6.*Juſtificatio enim tituli in hoc
ſummariiſsimo non admittitur , ſed ad judi- 98
cium preprietatis rejicitur *l.2.Cod.quor.bonor.*

Natta d. conſil.121.num.4.& 5.Clud.rer.quoti-
99 dian cap.5.num.18. Cavendum etiam eſſe in
hoc proceſſu, ne quis adſeveret, ſe ſpoliatum
100 fuiſſe, monet Covarr.q.17.num.3. Nam ſimile
eſt Interdicto uti poſſidetis, Becc.conſ.21.n.10.
Botta conſ.76.n.3.ut non detur, niſi poſſidenti,
101 l.1.§.2.& 4 ff.uti poſſid. Menocc.d.remed.ult.Re-
tinend.in princ.n.12.
102 Sufficit autem probaſſe nudam inſiſtentiam.
In poſſeſſorio enim ſummariſſimo quilibet
prætendit eſſe in poſſeſſione, & ſic uterque
103 fungitur Actoribus & Rei partibus. Unde Jus
metiendum eſt ex melioribus probationibus
circa detentationem ſaltem adparenter; &
quoad ultimum ſtatum temporis ſcilicet, quo
facta fuit turbatio, patefactam Laderch. ſingu-
lariter conſil. 95.& Teſſaur.deciſ.206. quos re-
ctè refert Coſta de fact.ſcient.& ignor. inſpect.
60.n.6. Neque enim is vincit in hoc judicio,
qui juſtiorem habet poſſeſſionem, ſed qui in-
ſpecto ſtatu præſenti adparentibus & melius a-
ctualem ſuam poſſeſſionem probat: aliàs verò
ſi veritas poſſeſſionis, & juſtitia in hoc judicio
examinaretur, jam plenarium eſſet poſſeſſo-
rium, nec differret ab Interdicto Uti poſſide-
tis. Hæc eſt propria & germana hujus poſſeſſo-
rii natura, nuncupatim ſtabiliente Laderchio
104 d.conſil 95.num 4. Et ſufficit, ut agens in poſſeſ-
ſorio ſummario & ſummariſſimo doceat de
poſſeſſione unius anni præteriti Botta conſil.
42.num.4. De proceſſu in ſummariiſſimo poſ-
ſeſſorio plura qui volet, conſulat Pruckman.
conſil.23.per tot.vol.1. Cothman.conſil.20.25.&
ſeqq.vol.1. Et Cludium d.lib.1.rer.quotidian.cap.
5.per tot.
105 Obſervandum verò eſt, ex Conſtitutione li-
tigioſæ poſſeſſionis dupliciter agi: ORDINA-
RIE & SUMMARIE. Gail.d.lib.1.obſ.7.nu.1.ubi
Ordinarium dicit poſſeſſorium, in quo juris
106 Ordine ſervato proceditur & principaliter at-
que abſolutè poſſeſſione partium diſceptatur;
107 & hic plenæ probationes requiruntur. Ex.§.1.
Ordinat.p.2.tit.21. agitur ordinariè per actio-
nem ſive Interdictum Retinendæ, Uti poſſi-
detis, quod definitivam in poſſeſſorio parit,
petitorio tamen ſalvo reſervato: Idque proba-
tur ex verbis d.Ordinationis in princ.ibi: Deß ſol-
len beyde Theil zu endlichem Außtrag/ꝛc. Et
tunc juris ordine ſervato libellando, litem
conteſtando, reſpondendo & reliquis per o-
mnia proceditur, ut in aliis ſimplicis Quære-
108 læ cauſis de quibus habetur in Ordinat.p.3.t.
12.& ſeqq. Ex §.fin.d.Ordinat.p.2. ſummariè
agitur, quando non ſolùm certiſſimus armo-
rum eſt metus, ſed partes etiam in procinctu
jam verſantur, idque fit implorato judicis offi-
cio per ſuccinctam informationem d.Ord.§.ult.
verb. Vnd alsbald darauff ſummariè ohne eini-
gen Gerichtlichen proceſſ oder andere weitleuff-
tige Außführung der Sachen/ꝛc. Reſervatis
hoc caſu tam poſſeſſorio, quàm petitorio in
Ordinario judicio parti proſequendis. Et
tunc maturè abſque tela judicii ſummariè
proceditur, & talis (uti quoque ſupra attigi)
109 obſervatur proceſſus: Factâ inhibitione vel ſe-
queſtratione poſſeſſionis utrique parti injun-
gitur; ut in Cameræ judicio certo termino
comparentes jura ſua poſſeſſoria per articulos
ſummatim exhibeant. Productis deinde utrin-
que Articulis poſſeſſoriis cum Nominatione
Commiſſariorum atque teſtium (quæ ſtatim
cum articulis exhibetur) decernitur Commiſ-
ſio in communi forma, & certus terminus pro
omni dilatione ſecundum qualitatem perſo-
narum & cauſæ aſſignatur. Teſtibus examina-
tis, & Rotulo expedito Atteſtationes utrinque
producuntur, & nullâ factâ publicatione con-
cluditur, tandemque ſuper momentanea poſ-
ſeſſione in favorem melius probantis pronun-
ciatur, ſalvo ordinario poſſeſſorio & petitorio,
coram competente Judice intentando, ſecun-
dum formam ſententiæ in Camera latæ quam
refert Gail. 1.obſ.6.num.5. omninò viden-
dus.
110 Ad obtinendos verò in Camera ſuper hac
conſtitutione proceſſus inprimis utroque ca-
ſu (ſive ordinariè ſive ſummariè agatur) requi-
ritur, partes immediatè ſubjectas eſſe imperio 111
d.Ord.p.2.tit.21.in princ.verbis: Zween oder
mehr/ſo dē H.Reich ohne mittel vnterworffē/ꝛc.
Niſi bona de quibus lis eſt, ſub diverſis Jurisdi-
ctionibus ſita eſſent. Tunc enim ob cauſæ con-
tinentiam Camera judex foret competens d.
Ord.p.2.tit.21.§. Wo auch.
Et locus eſt huic conſtitutioni, etiamſi inter 112
Officiales litigioſa poſſeſſio fiat. Nam & ipſos
Dominos unà cum Officialibus, vel ſingilla-
tim conveniri poſſe, tradit Magenhorſt.p.2.tit.
21. ubi ita in cauſa Leuttenbergk contra Roſe-
naw obſervatum refert. Ratio eſt, quia, quic-
quid Officiales præfecti faciunt, hoc ipſum, ju- 113
bente, ſciente & adprobante Domino, facere
præſumuntur. Et ad præfectos ſpectat, ut jura
ſuorum Dominorum defendant; Ideo-
que Domini ex Præfectorum facto rectè con-
veniuntur.
SECUNDO requiritur, quod poſſeſſio ſit li- 114
tigioſa, hoc eſt, ut uterque vel plures ſe poſſi-
dere conſtanter affirment, & contendant, ju-
ſtioremque poſſeſſionem allegent d. Ord. in
princ.verbis: Daß ſich ein jeglicher für einen Be-
ſitzer/ꝛc. Item Deſſen redliche Anzeig hette/ꝛc.
Et hoc requiſitum etiam ad utrumque caſum
(quando ſcilicet ordinariè vel ſummariè agi- 115
tur) ſpectat. Cui conſectarium eſt, ſi poſſeſſio
adpareat certa & indubitata, & poſſeſſor ma-
nifeſtus ſit, remedio hujus Conſtitutionis lo-
cum non eſſe relictum Gail.d.obſ.5.n.5 Pacian.
lib.1. de probat.cap.56.num. 27. Bender. de reviſ.
concl.20.num.134.& ſeqq. Si enim conſtet al-
teram partem poſſidere, alteram non, tunc ob
deficientem qualitatem, lis non ad Cameram,
ſed ad placita Ordinum arbitria, hoc eſt, ad
Auſtregas, pertinet Frid.Mindan. lib.1. de pro-
ceſſ.extrah.c.44.in princ. Gravæ.ad obſervat.Gailii
concl.5.n.4.
TERTIO requiritur, quod ſubſit & timea- 116
tur ex rixis quotidianis ſcandalum, ſeditio &
tumultus. Alſo daß ſorgliche Empörung/ Wei-
terung oder Auffruhr darauß zubefahren/ d.

Ord. tit. 21. §. 1. & Noë Meurer *ibid.* Petr. Frider. Mindan. *de proceſſib. cap. 45. in princ.* ubi expreſſis verbis ſtatuit, Daß dieſe Constitution **nicht ſtatt habe / ſo fern man ſich nicht eines Krieges Empörung oder beſchwerlichen Vberfals zu beſorgen vnd zubefahren.** Et hoc in ſup-
117 plicatione narrandum eſſe monet, cùm aliàs ſimplex tantum diduceretur turbatio vel ſpolium, quo caſu alia patent remedia, ut Mandata de non offendendo, actio unde vi, vel fractæ pacis publicæ Plot. *d. l. ſi quando. Cod. unde vi* §. *3. num.* 37. ubi alia remedia confinia oſtendit. Menoch. *d. remed. Retinend. ult. num. 1. ibi: uterque armis bene munitus, bene ſociis & auxiliis ſtipatus.* Contard. *in l. un. Cod. ſi à mom. poſſ. app. in quinta ratione decidendi, num.* 7. *ibi. quoniam videt Adverſarium colligere gentes. & num.* 11. & 12. ubi tradit, quod Judex perſonarum qualitatem conſiderare debeat: Aſin. *tr. de Execut.* §. *3.*
118 *cap.* 124. *num. 3.* Et ita in ſimili quæſtione; Utrum partes litigantes poſſint cogi ad compromittendum ob periculum ſcandali & armorum diſtinguitur: Ut ſi lis ſit inter Magnates & potentes ad evitandum tumultum cogantur compromittere; ſin verò inferiores, quia iſtorum cervices facilè deprimuntur, ad compromittendum nemo compellitur Scaccia *de judiciis lib. 2. cap. 2. q. 1. num. 19. & ſeqq.* Aſin. *d.* §. 3. *cap. 139.*

119 QUARTUM Requiſitum eſt, Quod Judex cogniturus de metu armorum & partium procinctu certior eſſe debet, ſaltem ſummariiſſime, utpote ex miſſivis, inſtrumento deſuper confecto, vel etiam propria judicis ſcientia d. Ordin. §. *fin. verbis:* **Auß redlichen Anzeigungen.** Quod Requiſitum pro hac Conſtitutione bene notandum eſt, ne cum turbata poſſeſſio-
120 ne commiſceatur Simplex enim turbatio ad ordinarium vel judices Ordinationis pertinet, vel ſi pignus ablatum vel quis captus eſt, ad conſtitutionem de pignorationibus ſpectat. Et ſi rixæ tantum & quotidiana jurgia intercedant, ex quibus quidem periculum armorum
121 tandem ſit metuendum; Summarium hoc judicium denegatur; & convertitur in ordinarium Denaiſ. *in jure Camer. tit.* 221. §. 5. & partes citantur ad recipiendam informationem, Cavalcan. *deciſ. 23. num.* 109. *p.* 1. teſtiumque repulſa admittitur Cæſ. Urſill. *ad Afflict. deciſ. 351. num. 2.* & plenæ probationes requiruntur; & Judex in plenario poſſeſſorio ſententiam
122 ferre debet. Nec enim probationum facultas eſt anguſtanda Urſill. *d. loc. num. 3. & 5.* ubi rectè diſtinguit inter judicium ſummarium & ſummariiſſimum. Maſcard. *de probat. concl. 1198. nu. 16. vol.* 3. Berous *conſil.* 43. *num.* 53. Ploc. *in d. l. ſi quando. Cod. unde vi* § 3. *num. 28.* ubi inter pro-
123 bationes ſummarias & ſummariiſſimas in hoc momentaneo judicio clarè diſtinguit; Eamq; ſententiam Dnn. Camerales ſingulari Conſulto adprobarunt Denaiſ. *d. loc.* §. *5.* ubi primum Conſtitutionis paragraphum accipit de ordinario poſſeſſorio, non obſtante, quod clatis verbis ibidem agatur de periculo facti & tumultus. Et eleganter Rebuffus *de ſentent.*

execut. art. 1. gloſſ. 5. num. 31. nunquam, *inquit*, Sententia recredentiæ vel ſummariiſſimi poſ- 124
ſeſſorii concedi debet, quando integrum eſt judicii, plenum poſſeſſorium expedire, quia duo capita poſſeſſionis non ſunt facienda, quando in uno poteſt fieri utriuſque deciſio; omni tamen caſu, excepta probatione in hoc ordinario poſſeſſorio ſummariè proceditur & breviores dantur dilationes, neque ſolennitates judiciorum in eo ſervantur, ut tradit Maranta *de ordin. judic. diſt. 9. num. 43. & ſeqq.* Maſcard. *d. concl. 1198. num.* 12. Gylman. *in præjudiciis Cameralib. ſub rubr. poſſeſſio momentanea*, ubi ſcribit, proceſſus hoſce ſæpè ultra 20. annos ventilatos fuiſſe. Ex quo conjicere licet, 125
quod licet proceſſus, ab initio ſummariiſſimus fuerit, ſi tamen Judex poſtea compererit periculum vel non eſſe tam magnum vel præſentaneum, conniventei permittere poſſit, ut judicium hoc notiſſimos ſui terminos egrediatur, & degeneret in ordinarium poſſeſſorium Cavalcan. *deciſ. 23. n. 108. p. 2.* ubi expreſsè ſtatuit; Quando uterque litigans prætendit ſe in præſentanea poſſeſſione inveniri, quod tunc ſummariiſſimum ceſſet, & plenarium poſſeſſorium ſuccedat, addens, quod bonus Practicus & Judex hoc caſu debeat admittere poſitiones & capitula ſuper plenario poſſeſſorio, & ſi in examine capituli videt & cognoſcit, capitulantem non probaſſe præſentem poſſeſſionem, non debeat ad adulteriores examinationes ſuper plenario & petitorio procedere, ſed quieſcere: Secus verò, ſi præſens poſſeſſio ab alterutro fuerit probata.

Notandum quoque eſt, in cauſa litigioſæ 126
poſſeſſionis, quando narratur utrinque extremum & præſentiſſimum armorum periculum ſubeſſe, decerni citationem, & utrique parti inhiberi Schwanman. *obſ. pract. Camer. 59. nu. 4.* ubi præjudicium allegat. Si cauſa in Camera pendeat, Supplicans judicialiter remitti ſolet Schwanm. *obſ. 60. per tot.*

A ſententia in ſummariiſſimo poſſeſſorio 127
lata tàm de jure Civili, quàm Canonico, ne quidem quoad effectum devolutivum, appellari nequit Gail. 1. *obſ. 7. in fin.* Peregrin. *de fideicommiſſ. artic. 46. num.* 44. *& ſeqq.* ubi receptiorem & de jure probabiliorem appellat. *Et conſil. 96. num. 4. lib.* 3. Federic. Scotus *conſil. 36. num. 30. & ſeqq. lib. 5. & conſil. 11. nu. 6. lib. 6. tom.* 1. Hondedæ. *conſ. 22. num. 45. & ſeq. vol.* 2. Joſeph. Ludov. *deciſ. Peruſ. 20. n. 9.* Gutirez *lib. 1. Canon. quæſt. cap. 34. num.* 10. *& ſeqq.* Quod tamen limitatur quando damnum illatum non 128
poteſt reparari in petitorio: Tunc enim Appellatio à momentaneo poſſeſſorio conceditur Surd. *deciſ. 36. num. 16.* ubi Contardum plures referentem allegat. Et in ſpecie, quod non 129
detur Appellatio, ſi Judex in momentaneo poſſeſſorio mandet poſſeſſionem exigendi Collectas pendente lite continuari, decidit Benintend. *deciſ. 79. num.* 1. Quicquid in contrarium conſuluerit Marcabrun. ab Anguillis citatus à Ruginello *tract. de Appellat.* §. *2. cap. 3. n. 692. & ſeq.* Scaccia *tr. de appellat. q. 17. limit. 6. membr. 2.*

num. 30. Et hæc; de poſſeſſorio momentaneo ſive ſummariiſſimo delibaſſe ſufficerit.

DE INTERDICTIS ADIPIſcendæ, Recuperandæ ac Retinendæ poſſeſſionis vel quaſi, in puncto Collectarum.

130 Ordinariè ad poſſeſſionem Collectarum a-
dipiſcendam agimus interdicto. Quorum bo-
norum; ad retinendam Interdicto Uti poſſi-
detis; & poſſeſſore ab alio de poſſeſſione eo-
rum atrociter dejecto, pro ea recuperanda In-
terdicto Unde vi, Condictione ex Lege, vel
can. Redintegranda. 3. *quæſt.* 1. Singula au-
tem in hoc genere Interdicta & actiones ſcire
deſiderantem; & inprimis Dominos Colle-
ctantes eorumque Advocatos, ad fontem & ri.
vulos ex quibus Jus Collectandi promanat (de
quo *ſuprà cap.* 3. 4. 5. *&* 6.) uti & ad legitimas
Collectandi cauſas (de quib. *cap.* 7. 8. 9. *&* 10.
per tot.) Collectandos verò & eos, qui pro li-
bertate & Immunitate Collectarum, tanquam
pro aris & focis pugnant *ad cap.* 11. 12. 13. 14. 15.
131 16. *&* 17. recurrere oportet. Nam ex diverſi-
tate perſonarum & titulorum acquirendi ejuſ-
modi jura ac immunitatum privilegia, diverſæ
quoque ad adipiſcendum actiones oriuntur,
quas in ſpecie proſequi, nimis operoſum & ſu-
perfluum foret.

Ad adipiſcendæ poſſeſſionis remedium
quod attinet, quemadmodum Petitio Hæredi-
tatis de Regalibus & jure Collectandi compe-
tit. Vide Me *infra hoc c. n.* 408. *& ſeqq.* & ita
132 illud Interdictum ab hærede defuncti rectè
inſtituitur: Idque in caſu, quo jus illud regale
Collectandi allodiale eſt, omni dubio caret;
Cum jure communi generaliter hoc remediũ
detur hæredi necdum poſſeſſionem rerum hæ-
reditariarum habenti *l.* 1. *ff. quor. bonor.* §. *adipi-
ſcenda. Inſt. de Interdict.* & non ſolum pro rebus
corporalibus ſed & in corporalibus, & ſic et-
iam pro regali Collectandi jure competat
Weſ. *in parat. ff. eod. num.* 8. Menoch. 1. *rem. adi-
piſc. num.* 83. ubi communem teſtatur & ſimul
ibidem nu. 84. egregiis rationibus comprobat.
133 Et generaliter in remediis poſſeſſoriis tanta
habetur Regalium aliorumque jurium incor-
poralium ratio, ut quaſi poſſeſſio eorum &
poſſeſſio corporalium cenſeatur una & eadem
res in ſubſtantia, varientq; tantum in rebus poſ-
ſeſſis, atque ideo ius idem ſit in utraque poſſeſ-
ſione, ut adpoſitè ait Zaſ. *in l. posſideri. num.* 4.
ff. de acquir. poſſeſſ. Qua ratione quoque de Re-
galibus & aliis juribus incorporalibus hæredi-
tariis remedium adipiſcendæ poſſeſſionis ex *l.
fin. Cod. de edict. D. Hadr. toll.* competere exiſti-
mant. Dd. ſcienter omisſi.

Neque hoc caſu præcisè inhærendum eſt
exemplis *in tit. de interdict.* traditis; quia exem-
pla non reſtringunt regulam ſive diſpoſitio-
nem *l.* 1. §. *quod vulgo. ff. de vi & vi armat.* Sunt
enim plura remedia adipiſcendæ, quorum ſex
recenſet Ruland. *tr. de commiſſ. p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 1.
num. 4. plura Menochius & alii. Interim tutius
fortaſſe fuerit eo caſu poſſeſſorium cum peti-
torio cumulare. Quod fieri poteſt, ſive Inter-
dictum adipiſcendæ, ſive recuperandæ una cum
actione confeſſoria inſtituatur, de quo *infra la-
tius n.* 428. *& ſeqq.*

DE REMEDIO RECUPERANdæ poſſesſionis.

Non ſolum vero, ſi quis non habet poſſeſ- 134
ſionem Regalium & juris Collectandi, utile
adipiſcendæ remedium, ſed & ſi quis eam ha-
buit, & per ſpolium amiſit, recuperandæ poſ-
ſeſſionis remedium adhiberi poteſt Menoch.
1. *rem. recup. num.* 81. *& ſeq.* Et in terminis juris
Collectandi Tileman. de Benign. *Syntagm.* 2.
decad. 4. *vot.* 1. *num.* 12. Licet rerum incorpo- 135
ralium propriè nulla ſpoliatio fieri poſſit Tile-
man. *Syntagm.* 1. *vot.* 7. *num.* 7. Menoch. *d. rem.
num.* 83. Omnium verò recuperandæ pleniſ- 136
ſimum & tutiſſimum eſt remedium juris Ca-
nonici *cap. Redintegranda.* 3. *quæſt.* 1. *cap. ſapè. de
reſtit. ſpoliat.* quod amplitudine & exuberantia 137
quadam præponderat, & cætera Canonica &
Civilia Remedia ſuo ambitu complectitur,
Alexand. *conſ.* 91. *numer.* 4. *vol.* 5. *& conſ.* 117.
num. 1. *& ſeq.* ubi dicit eſſe generaliſſimum & 138
in dubio propoſitum intelligi Menoch. 15. *re-
cup. remed. num.* 5. *& in Reſponſo Finarienſi artic.* 2.
num. 1. Surd. *conſil.* 28. *num.* 26. Gail. 2. *obſ.* 75.
num. 10. Meichſner. *tom.* 3. *deciſ. Camer.* 13. *num.*
136. *& ſeqq.* Tileman. de Benign. *Syntagm.* 2.
decad. 2. *vot.* 1. *num.* 2. Unde & praxin Interdi- 139
cti de vi & vi armata hodie ab aula receſſiſſe ait
Weſemb. *in parat. numer.* 13. *ff. de vi & vi arm.*
ubi Remedium can. Redintegranda. ampliſſi- 140
mum eſſe, teſtis eſt locupletiſſimus. Et quam-
vis Jure Canonico in favorem potiſſimum Cle-
ricorum ad introductum ſit; non minus ta-
men Laicis, quàm Clericis illud concedi, ex
praxi quotidiana notiſſimum eſt. Atque ita 141
communiter Interpp. ſentiunt omnes, eorum-
demque opinionem eſſe communem atteſta-
tur Tib. Decian. *conſ.* 45. *num.* 4. *vol.* 1. & cre-
briorem dicit Menoch. *de remed.* 15. *numer.* 13.
Licet ipſe ab ea diſcedat. Roland. à Valle *conſ.*
50. *n.* 3. *vol.* 2. Plot. *tr. de in lit. jurand.* §. 3. *num.* 4.
Stephan. Aufrer. *in addit. ad Capel. Tholoſan. deciſ.*
487. Gail. *d. obſ.* 75. *n.* 11. Proindeq; periti Ad- 142
vocati in materia Spolii in Summaria petitio-
ne (poſſeſſorium enim remedium nullum exi-
git ſolemnem Libellum Camill. Borell. *conſi.* 4.
num. 11.) qualitatem dicti Canonis verbo ali- 143
quo exprimere ſolent; ſcilicet petendo reſtitui
& redintegrari poſſesſionem.

Requiſita in judicio Recuperandæ ſunt 144
poſſesſio de præterito, & ſpoliatio ſive deje-
ctio de præſenti Ferrarienſis *in forma libell. in
cauſa ſpoliat. poſſ. gl.* 5. *num.* 1. Covarruv. *in c. poſ-
ſeſſor. part.* 2. *Relect.* §. 1. *numer.* 4. *de R. I. in* 6.
Boſſius *in pract. criminali tit. de plurib. violent. nu-
mer.* 4. Menoch. *d. rem.* 15. *recup. num.* 383. *&
in Reſp. Finar. art.* 2. *num.* 10. Cavalcan. *deciſ.* 45.
num. 6. *lib.* 1. *& deciſ.* 23. *num.* 37. *lib.* 2. Maſcard.

concl.

concl. 1321. *num.* 1. *vol.* 3. Gail. 2. *obſ.* 129. *nu-
mer.* 10. Guid. Pancirol. *conſil.* 48. *num.* 1. Hon-
dedæ *conſil.* 23. *num.* 39. *vol.* 2. Mynſing. *conſil.* 52.
num. 7. *& conſ.* 25. *num.* 10. *& ſeq.* Nicol. Everh.
præſes *conſil.* 76. *n.* 3. Stephan. Gratian. *deciſ.* 193.
num. 15.

145 Dejectio ſive ſpolium eo ipſo probatum in-
telligitur, dum probatur, Actorem poſſediſſe:
atque ita ſufficit ad victoriam, ſi probatur an-
tiquior poſſeſſio ex parte Actoris & recentior
ex parte rei; quia poſſeſſio nova habetur pro
146 invaſione Weſemb. *conſ.* 6. *nu.* 61. *&* 76. *& ſeq.*
Menoch. *d. rem.* 15. *n.* 383. *&* 384. Maſcard. *d. loc.*
Mynſing. *conſ.* 28. *n.* 7. Gail. *d obſ.* 75. *n.* 12. *lib.* 2.
Joſeph. Ludovic. *deciſ.* 17. *nu.* 5. *&* 6. Franc. Vi-
vius *deciſ.* 194. *n.* 3. Gœden. *conſ.* 105. *n.* 5. Pan-
147 cirol. *conſ.* 130. *n.* 1. Neque poterit ullus actus,
qui habet contradictionem & reſiſtentiam an-
tiquioris poſſeſſionis, pro legitimo actu poſſeſ-
ſorio allegari Menoch. *1. recup. num.* 201. Hon-
dedæ. *conſil.* 20. *n.* 21. *vol.* 1.

148 Recuperandæ poſſeſſionis caſus magis quã
adeptionis, privilegiatus eſt Jaſon. *in l.* 3. §. *in ad-
mittenda. nu.* 1. *in fin. ff. de acquir. poſſ.* Rota Ro-
man. *deciſ.* 14. *n.* 1. *in fin. de reſtit. ſpoliat. in noviſſ.*
Elegantiſſimè Surd. *conſil.* 160. *n.* 46. *&* 48. Et
149 poſſeſſorium Recuperandæ longè favorabilius
eſſe atque potentius & magis privilegiatum in-
terdicto retinendæ Contard. *de moment. poſſeſſ.*
150 *limit.* 2. §. 9. *num.* 2. Qua ratione Remedium
dicti Canonis datur etiam nudo detentatori
per text. *in d. cap. Redintegranda* 3. *q.* 1. (cujus
tamen contrarium tenet Alvar. Valaſc. *conſul-*
151 *tat.* 70. *n.* 10. Depoſitario & Commodatario.
Gabriel. *tit. de reſtit. ſpoliat. concl.* 5. *n.* 4 Plot. *d.*
152 *tract. de lit. jur.* §. 3. *n.* 3. nec non ſimplici condu-
ctori ejecto Contard. *de mom. poſſ. limit.* 21. *n.* 11.
Vincent. Caroc. *tract. de locat. & conduct. rubri-*
153 *ca de Remedio Canonis Redintegranda. n.* 1. & de-
nique precario poſſidenti Menoch. *d. remed.* 15.
n. 55. Caroc. *d. loc. n.* 2.

154 Ac quamvis Hæres ſpoliari Interdictum
Recuperandæ poſſeſſionis, niſi poſſeſſione
corporaliter demum apprehenſa; intendere
minimè poſſit: ad quod, ut uno citentur om-
nes, adduco Jacob. Thomingium *deciſ.* 11. *per
tot.* ubi hoc argumentum ex profeſſo tractat, &
155 ad amuſſim enuclear: Attamen remedium
prædictum tranſit omninò ad hæredem, quan-
do in vita defunctus cecidit à poſſeſſione per
juſtas cauſas, & ſine culpa & facto ſuo Roland.
à Valle *conſil.* 32. *n.* 4. *& ſeqq. vol.* 4. referens ex
Cagnolo, quod licet Remedium *d. can. Redinte-
granda.* competat tantum ſpoliatis & ejectis, ut
verba canonis indicant, & non competat illi,
qui nunquam poſſedit; & hæres qui non fuit
poſſeſſor rei, ſi eo remedio ageret, ſuccumbe-
ret; aliud tamen eſſet, quando intentaret ex
perſona defuncti: Quia tale jus, ſicut cætera,
ad hæredem tranſit. Et *num.* 6. *ex Socino* aufert,
156 Remedium *d. can.* etiam tranſire poſſe ad hære-
dem hæredis, qui etiam agere poterit ex perſo-
157 na primi defuncti ejecti. Nam hæres hæredis
uſque ad milleſimum gradum primi teſtatoris
hæres eſt, *jurib. vulgatiſſ. & nu.* 9. ex Auguſt. Be-
roo. *conſ.* 61. *n.* 12. *vol.* 2. *dicit*; Quod agens hoc
remedio non habet neceſſe juſtificare ſuam
poſſeſſionem: Quia hoc remedium eſt ſolum 158
fundatum in poſſeſſione antiquiori, quæ dica-
tur antiquior reſpectu poſſeſſionis moderne &
novæ, quam Reus conventus habet. Idem Ro-
land. *conſil.* 6. *n.* 14. *vol.* 3. Carol. Ruin. *conſil.* 45.
n. 10. *verſ. & eâdem ratione vol.* 1. *fol. mihi* 70. Nat-
ta *conſil.* 439. *n.* 4. Cacher. *conſ.* 7. *n.* 2. Menoch.
remed. 13. *recup. n.* 54. *& ſeq.* Covarruv. *lib. pract.
quæſt. cap.* 26. *verſ. Quinto ex eo.* Eleganter Petr.
Benintend. *deciſ. Bononienſ.* 12. Magon. *in deciſ.
Lucenſ. p.* 2. *ſubiuncta deciſionibus Ioſephi Ludovici
deciſ.* 4. *n.* 9. 14. *&* 15. Cavalcan. *d. deciſ.* 23. *nu.* 65.
p. 2. Stephan. Gratian. *diſcept.* 173. *nu.* 5. *& ſeqq.
lib.* 1. ubi in effectu luculentè decidit, jus recu-
perandi poſſeſſionem, quando defuncto ante
mortem incepit competere ad hæredem tran-
ſire, ex quo in perſona defuncti, qui in vita ſpo-
liatus eſt, fuit formatum, & ideo adeò ad hæ-
redem tranſmiſſibile eſt poſt Corn. Cagnol. &
Gabriel. Accedit Joh. Vinc. Hondedæus *conſ.*
18. *n.* 18. *vol.* 2.

Nonnulli quoque Interpp. Remedium *can.* 159
Redintegranda. contra ſingularem ſucceſſorem,
quantumvis bona fide, dummodò ſine titulo
rem poſſideat, rectè proponi autumant. Me-
noch. *d. remed* 15. *num.* 67. ubi hoc uno ore tra-
dere omnes ex Socino refert Cacheran. *deciſ.*
93. *num.* 4. *& ſeq.* Bertazzol. *conſil. civil.* 20. *num.* 2.
ubi etiam ſecundum hanc pluries judicatum
atteſtatur. Sed melius ſentiunt ii, qui rei alicu- 160
ius ſucceſſorem ſingularem à ſæpe dicto Re-
medio immunem eſſe volunt, quos retulit Ca-
cheran. *d. deciſ.* 93. *n.* 1. Addo Mynſing. 3. *obſ.* 85.
Plot. *d.* §. 3. *num.* 5. Franciſc. Perſonal. *in Corona
quæſt. juridicar. q.* 1.

Similiter Exceptio Dominii notorii, ſpolia- 161
ti reſtitutionem remoratur *c. ad decimas.* ubi
Domin. de S. Gemin. *numer.* 5. *de reſtit. ſpoliat.
lib.* 6. *cum ſimilib.* Vaſqu. *lib.* 2. *illuſtr. controverſ.
cap.* 86. *num.* 19. plenè Menoch. 1. *recup. à nu-
mer.* 186. *uſque ad numer.* 205. *incluſivè & remed.*
15. *numer.* 479. Contard. *de mom. poſſ. quæſt.* 10.
num. 13. Meichſner. *tom.* 3. *deciſ. Cameral.* 13.
num. 26. 27. *&* 28. Dolo enim facit; qui petit 162
quod mox reſtituere eumdem oportet *l. dolo fa-
cit. de R. I. in* 6. *cum ſimilib.* fusè Natta *conſil.* 563.
n. 30. *& ſeqq.* Cravetta *conſil.* 302. *num.* 6. Quæ
Regula in omnibus remediis poſſeſſoriis vul- 163
gò locum habere creditur Erneſt. Cothman.
conſ. 9. *n.* 29. Et ex quo adparet, ſpoliato notorie
nullum jus competere; ita, ut tergiverſationi
non ſit locus, ſpolians deinde detinet ex hac æ-
quitate, ne reſtituat. Qua ratione inutilis evi-
tatur circuitus; quod plurimum leges amant:
Etenim in notoriis ordo juris non ſervatur & 164
non eſt cognoſcere ſed cognitum eſſe *c. fin. c.
veſtra. de cohabitat.* Coler. *de proceſſib. Executiv.
p.* 3. *c.* 1. *num.* 12. Schrader. *de feud. p.* 2. *nonæ part.
principal. ſect.* 9. *n.* 29. Et ita etiam contra eum, 165
qui ſpoliatus fuit, vi compulſiva, opponi poſſe
Exceptionem reſpicientem Dominium, in
ſpecie tradunt Menoch. 1. *recup. numer.* 102.
Gabriel. *d. lib.* 5. *de reſt. ſpol. concl.* 1. *numer.* 145.

Et Reum poſſeſſorem poſſe dare objectas contra agentem de non jure ſuo decidit Rota Roman. *deciſ. 7. ſub tit. de Except. in antiq.* Et
166 quando notoriè per publicum inſtrumentum conſtat de Dominio rei ac de non jure petentis reſtitutionem ſpoliationis, ſpoliatum non reſtitui, poſt plurimos à ſe adductos inculcarunt. Cravett. *conſ. 302. num. 6.* Rota Roman. *deciſ.* 1138. *num.* 1. *p.* 3. *diverſ.* Lancellot. *de attentat. p.* 2. *cap.* 24. *q.* 1. *num.* 28. amplè Maſcard. *concl* 1326. *numer.* 3. *& numer.* 6. *& ſeqq.* Et in terminis terminantibus Menoch. *d. rem.* 1. *recup. q.* 17. *numer.* 123. Hondedæ. *d. conſ.* 23. *num.*
167 4. *vol.* 1. Quò facit, quod jure communi Exceptiones, quæ ad cauſam quoquo modo facere poſſunt admitti debeant Tib. Decian. *conſil.* 75. *num.* 10. *vol.* 3. Menoch. *conſ.* 2. *n.* 363. *vol.* 1. Cravett. *conſ.* 637. *num.* 9. *& conſ.* 901. *nu.* 8. Burſat. *conſ.* 260. *n.* 1. *vol.* 3.

168 Aſt verò in Remedio can. Redintegranda. ſpoliatus ante omnia reſtituendus, nec admittenda eſt Exceptio Dominii: Et ut maximè illud verum ſit in remediis aliis, non tamen obtinet in *d. Remedio can. Redintegranda.* ex quo quovis modo ſua poſſesſione facto injuſto ſpoliatum redintegrari debere ad ſuam poſſesſionem deducit Menoch. *d. remed.* 15. *numer.* 102. Imò ſi quis vi compulſiva dejectus eſt, jam tum
169 Exceptionem notorii Dominii, eò quòd poſſesſio pervenit ad poſſeſſorem ſine vitio, contra ſpoliatum objici non poſſe, expreſsè poſt Bart. Socin. Dec. & Menochium in terminis reſpondit Hondedæus *d. conſil.* 23. *num.* 38. *vo-*
170 *lum.* 1. Ita quoque Regulam; Dolo facere eum, qui petit, quod mox reſtituturus eſt, duntaxat in judicio Retinendæ & adipiſcendæ; non verò Recuperandæ poſſesſionis procedere, individualiter determinant Dyn. *in d. c. dolo facit. de R. I. in* 6. *num.* 3. Neguſant. *tr. de pignorib. in* 2. *membr.* 5. *part. princ. numer.* 6. Vaſqu. *d. lib.* 2. *ill. controv. c.* 88. *num.* 2. Cacheran. *deciſ.* 133. *nu.* 3. Mynſinger. *conſil.* 26. *num.* 12. Nec obſtat al-
171 legata Deciſio Rotæ Romanæ, quâ dicitur, Reum poſſeſſorem poſſe dare objectas contra agentem de non jure ſuo. Nam reſponderur, Rotam loqui, quando agitur judicio petitorio; ſicuti ipſamet ſeſe declarat *deciſ.* 4. *ſub tit. de re*
172 *judic. in noviſſ.* Et quod non admittatur ſpoliator ad diſcolorandum hoc poſſeſſorium allegando contrarium titulum, qui petitorium reſpiciat, decidit Puteus *deciſ.* 99. *num.* 19. *vol.* 1. *& deciſ.* 293. *in fin. vol.* 3. Capyc. *deciſ.* 77. *in fin.* Et accedit, quod ſcripſit poſt Bart. Zuchardum & alios Menoch. *d. remed.* 1. *recup. numer.* 183.
173 *& ſeqq.* Uti & quæſtionem proprietatis ſeu caducitatis, poſt Redintegrationem poſſesſionis ad petitorium rejici, in puncto docet Contard. *de mom. poſſ. d. q.* 15. *numer.* 42. *fol.* 534.

Nec adverſatur allegatio, Exceptiones ſci-
174 licet & capitula regulariter admittenda eſſe: Quia reſpondetur, id verum eſſe in dubio, non cum notoriè & evidenter ſunt impertinentes, ex quo reſpiciunt petitorium, quod nihil commune habet cum poſſeſſorio *vulg. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poſſ.* Et quia jure ſancitum eſt, ſpoliatum non eſſe in petitorio audiendum, antequam ſpoliatus ſit ad ſuam poſ- 175
ſesſionem reſtitutus. Et in fortioribus terminis, quando videlicet ſpoliatus propoſuit petitorium & poſſeſſorium, poteſt petitorium ſuſpendere in quacunque parte judicii ante cauſæ concluſionem, & inſtare, ut in ſolo poſſeſſorio procedatur text. eſt *in clem.* 1. *de cauſ. poſſ. & proprietat. c. paſtoralis. eod. tit.* Hondedæ. *d. conſil.* 23. *numer.* 17. *vol.* 1. *ubi inſuper* Capyc. Put. Socin. Alexand. Gabriel. & Decianum *adduxit.* Quinimò nec Judici in pe- 176
titorio pronunciare licere, poſtpoſito poſſeſſorio, manifeſtum eſt ex iis, quæ notat Contard. *d. tr. limit.* 2. §. 5. *numer.* 25. ubi in effe- 177
ctu probat intricationem judicis non nocere partibus Rota Roman. *deciſ.* 645. *numer.* 4. *p.* 1. *in novis.*

Denique probè notandum eſt, Exceptio- 178
nem Præſcriptionis in judicio Spolii regulariter non admitti; Cravetta *conſil.* 124. *num.* 14. Roland. à Valle *conſil.* 6. *numer.* 48. *in fin. volum.* 3. Contard. *d. tract. limit.* 2. *ratione mixturæ num.* 14. *fol.* 180. in ſpecie verò Remedium 179
can. Redintegranda. non niſi poſt lapſum 30. annorum elanguere Cravett. *d. conſ.* 124. *numero* 4. Roland. *conſil.* 72. *numero* 19. *& ſeq. volum.* 2. Hondedæ *conſil.* 17. *numer.* 11. *& conſ.* 82. *numero* 46. *volum.* 1. Surd. *conſ.* 28. *& ſeq.* Simon de Prætis *conſ.* 91. *numer.* 50. *cent.* 1. qui infinitas inſuper comportarunt authoritates.

Imò multi hoc Remedium perpetuo & ſine 180
temporis præfixione competere firmarunt: Quorum opinio probari videtur per *d. c. redintegranda.* 3. *q.* 1. *ibi quacunque conditione temporis nonobſtante.* Quam ſæpius Rotam Roma- 181
nam tenuiſſe teſtatur Contard. *d. tr. limit.* 2. *ratione mixturæ* §. 4. *numer.* 23. *& ſeqq.* ubi *num.* 25. dicit, in Curia Romana dictam opinionem te ſequi, nolis velis, neceſſe eſt; & ſecundum eum, facilius eſſet clavum de manu Herculis extorquere, quàm hanc tam perſuaſam & receptam opinionem dejicere in dicta Curia poſſis, *aſſerens*, fruſtrà aliàs tentaſſe nonnullos magni nominis Advocatos, illas Deciſiones revangare. Eandem ſententiam ſequuntur Robert. Lancellot. *tract. de attentat. p.* 3. *cap.* 23. *n.* 64. *& ſeqq.* Camill. Borell. *conſil.* 41. *nu.* 9. Mynſing. 3. *Obſ.* 85. *in fin.*

DE INTERDICTO VTI Poſſidetis.

Collectarum quoque nomine competit In- 182
terdictum utile Uti poſſidetis, quo agit vel Imperii Fiſcalis vel alius Magiſtratus contra eum, qui collectas præſtare ſolitus eas ſolvere amplius detrectat, atque ita in poſſeſſione illius juris actorem turbat. Guid. Pancirol. *conſil.* 119. *n.* 14. Ruland. *lib.* 3. *de Commiſſ. c.* 8. *num.* 9. *&* 13.

Eaque

183 Eaque ſententia deciſione Cameræ Imperialis comprobata fuit in cauſa Epiſcopi Herbipolenſis contra Comitem Henricum Adolphum de Caſtel.

184 Ad fundandum verò hocce Interdictum duo ſubſtantialia & principalia Requiſita ſunt deducenda; Poſſeſſio ſcilicet ex parte Actoris, & turbatio ex parte Rei conventi §. *retinendæ. &* §. *commodum. Inſt. de Interdict.* text. *in l.* 1. §. *Hoc interdictum.* ubi Bart. *numer.* 5. *ff. uti poſſidet.* Ferrar. *in form. libell. pro turbata poſſeſſione gl.* 4. *numer.* 1. Virginius de Boccatiis *de manutent. in poſſeſſ. c.* 149. *nu.* 2. Menoch. 3. *remed. Retinend. num.* 456. Mynſing. *conſil.* 16. *numero* 5. *& conſil.* 25. *numero* 10. Gall. *de pignorat. obſ.* 22. *num.* 3. Nec immerito utriuſque probatio

185 quàm turbatio in facto conſiſtat. Facta verò non præſumuntur, ſed probatione indigent *l. in bello.* 12. §. *facta. ff. de capt. & poſtlim. reverſ. cum ſimilib. vulgatiſſ.*

Quibus tamen in præſenti caſu, ubi de poſſeſſione Regalium & juris Collectandi lis eſt, & juſtificatio tituli pro Tertio addenda eſt; eum eo non probato in ejuſmodi poſſeſſorio judicio poſſidens obtinere non poſſit arg. *l.* 3. §. *Hoc autem* 13. *verſ. Itaque. ff. de itin. actuq. privat. l.* 1. §. *fin. ff. de aq. cottid. & æſtiv: c.* 1. *de præſcript. in* 6. Menoch. *d. remed. Retinend.* 3. *num.* 590. *& Recuper. rem.* 15. *num.* 469. Contard. *in d. l. un limit.* 2. *ratione mixturæ* §. 7. *nu.* 5. *& ſeqq. &* §. 8. *num.* 25. *&* 27. Maſcard. *de probat. concl.* 1371. *num.* 76. Burſat. *conſil.* 190. *numer.* 2. *&* 3. Bertazzol. *conſil. civil.* 31. *n.* 8. *&* 37. *& ſeq.* Peregrin. *conſil.* 2. *n.* 2. *& ſeqq. & n.* 12. *& conſil.* 3. *n.* 17. *& ſeqq. & conſil.* 102. *n.* 8. *volum.* 2. Pappon. *conſil.* 5. *n.* 40. *& ſeqq.* Achilles de Graſſis *in deciſ. Rotæ Romanæ* 246. *num.* 2. Oct. Veſtrius *in practica lib.* 7. *cap.* 3. *numer.* 7. Grammatic. *deciſ.* 59. *num.* 15. *&* 17. Joh. Lup. de Palat. Rubeos *in repetit. c. per veſtros.* §. *ſed eſt pulchra dubitatio num.* 43. *verſ. Imo ultra. fol.* 303. *de donat. int. vir. & uxor.*

186 Illud verò, quod de titulo in poſſeſſorio Juriſdictionis & Regalium allegando modò dictum eſt, de titulo legitimo & valido accipi

187 velim: Cum aliàs titulum infectum & vitioſum non producere melius ſit, quàm producere. Burſat. *conſ.* 424. *numer.* 30. Peregrin. *conſ.* 92. *numer.* 26. *in fin. lib.* 1. Cavalcan. *de-*

188 *ciſ.* 46. *num.* 223. *p.* 1. Ideoque non malè dixerit poſt Innocentium Molinæus, deterius eſſe malum titulum habere, quàm prorſus carere titulo, *in conſuet. Pariſ.* §. 8. *gl.* 1. *numer.* 109. Sequitur Harmann. Piſtoris *quæſt. feud.* 46. *numer.* 25.

189 Quod tamen iterum cum temperamento de titulo omninò à jure reprobato, & cui lex reſiſtit, minimeque vitioſo intelligendum eſt, prout eleganter explicat poſt Cravettam *de antiq. temp.* §. *materia iſta. num.* 12. Covarr. *in c. poſſeſſor. p.* 2. §. 7. *num.* 5. *verſ. hæc autem* Ludov. Molina *de Hiſpan. primogen. lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 68. Peregrin. *conſil.* 19. *n.* 22. *vol.* 1.

190 Turbatio ex parte Rei conventi in hoc judicio facilè probatur. Nam ſolam negationem poſſeſſionis per ſe eſſe turbationem, authoritate plurimi à ſe allegatorum docet Menoch. *d. rem.* 3. *Retinend. numer.* 468. Maſcard. *concl.* 1390. *numero* 13. *& ſeq. volum.* 3. Maxumè ſi is, qui ſe Adverſario in lite opponit, & ſuam poſ- 191
ſeſſionem ſe defendere continuando litem judicialiter prætendit, ſeu qui negat adverſarium ſuum poſſidere, aſſerens, ſe ſolum poſſeſſorem eſſe, turbare dicatur *arg. l. is qui ſe obtulit* 25. *cum ll. ſeqq. ff. de R. V. arg. l. fin. C. quib. ad libert. proclam. non lic.* Maranta *in ſpecul. p.* 4. *diſt.* 7. *numer.* 15. Franc. Vivius *deciſ.* 226. *num.* 11. *lib.* 2. Weſemb. *conſil.* 20. *numer.* 12. Snedewin. *in* §. *Retinendæ. numer.* 4. *& ſeqq. Inſt. de Interdict.* Et qui non poteſt re liberè frui, turbari dicitur *l. vim facit. ff. de vi armat.*

Obſervandum verò, aliud eſſe, turbare aliquem, aliud defendere ſuum prohibendo alium, ne jus ſuum uſurpet: Proindeque haud ſufficienter probatur poſſeſſio probatâ turba- 192
tione; ſed probandum, quod turbaverit is, qui non poſſidet, nec jus habet, ut eleganter reſpondit Pariſ. *conſil.* 112. *n.* 10. *vol.* 1.

Poſſeſſio quomodò & cujus temporis per 193
Actorem in hoc Interdicto probanda ſit, præter Maſcardum eleganter explicat Schnedewin. *d.* §. *retinendæ. à num.* 46. *usque* 57. Weſembec. *conſil.* 355. *num.* 3. *& ſeq.* ubi poſt Ferrar. & alios *ait*, Actorem duobus temporibus debere probare, ſe poſſediſſe; tempore litis conteſtatæ, & turbationis: quorum utrumque ſaltem præſumptivè probandum eſt ex antiquiori & juſtiori poſſeſſione, id quod ſufficit.

Deinde ad victoriam obtinendam neceſſe 194
habet Actor probare, ſe bonâ fide poſſediſſe. Pariſ. *d. conſil.* 112. *numero* 66. quæ non præſu- 195
mitur, niſi Actor probet juſtum titulum Abb. *in c. cum Eccleſia. numero* 31. *de cauſ. poſſeſſ.* Et bona fides in incorporalibus ubi opus eſt pa- 196
tientia tantum, non præſumitur, ſed eſt probanda Pariſ. *d. conſil.* 112. *num.* 47. *& ſeq.* Dn. Beſold. *conſil.* 118. *num.* 105. *volum.* 3. maximè, ubi eſt præſumptio contra agentem *c. ad decimas. de reſtit. ſpoliat. in* 6. Alexand. *conſil.* 42. *num.* 5. *volum.* 1. per communem doctrinam *in c. ſi diligenti. de præſcript.*

Interdictum itaque Retinendæ non com- 197
petit poſſidenti per præcepta & violentias Exactiones Guid. Pap. *conſil.* 1. *numer.* 11. *& conſil.* 67. *numer.* 3. Ruin. *conſ.* 111. *numero* 2. *& ſeq. volum.* 5. Bertazz. *conſil. civ.* 1. *numero* 89. Et inquieta vel violenta poſſeſſio in In- 198
terdicto uti poſſidetis nihil proficit, ſed magis partis adverſæ poſſeſſionem confirmat *tot. tit. ff. de uſucap. pro emt.* Cephal. *conſil.* 441. *numero* 36. Bertazzol. *conſil. crimin.* 418. *num.* 9. *& conſil. ſeq. numer.* 1. *volum.* 2. Et de inquieta poſſeſſione Cravetta *conſil.* 658. *num.* 4. *verſ. Quartò reſpondetur.*

Communis verò Dd. traditio eſt, eum, qui 199
in plena manutentione obtinere velit, ſufficienter de poſſeſſione, juſto teſtium non reproba-

probatorum numero probaſſe oportere: Nam
200 aliâs, ſi utriuſque litigantium probationes pares reperiantur Reus obtinere debet. Et licet ambo ad eundem finem ut manuteneantur, tendant, & ſic utraque pars Actoris &
201 Rei locum obtineat, Reo magis favendum eſt, qui excipit & eſt provocatus Paul. Chriſtinæ. *deciſ. Belgic.* 142. *numero* 8. *&* 12. *volum.* 4
202 Quando autem partes contendentes de poſſeſſione in judicio uti poſſidetis non probant æqualiter de poſſeſſione præſenti, ſed unus tantum probat de poſſeſſione de præſenti, alter de antiquiori tantum; Hoc caſu præſentem poſſeſſionem (niſi ea vi, clam aut preca-
203 rio acquiſita ſit: Tunc enim qui de antiquiori poſſeſſione docet, præferendos eſt *l.* 1. §. *fin. l. un. C. uti poßidet.* Natta *conſ.* 46. *numero* 10. Urſill. *ad Afflict. deciſ.* 351. *numero* 2. *in fin.* Caroc. *de ſequeſtr. p.* 1. *q.* 6. *numero* 8. Cornazzan. *deciſ.* 57. *numer.* 1. *verſ. hoc fixo fundamento)* probantem obtinere, etſi titulum non doceret, punctualiter determinat Plot. *de in lit. jurand.* §. 3. *numer.* 30. poſt Socin. jun. Angel.
204 Aretin. & alios; adeo, ut præferatur antiquiori poſſeſſori, etiam cum titulo; cum conſtituatur Reus, & in ipſa poſſeſſione defendatur, ſalvo jure alteri parti agendi ſuper poſſeſſorio antiquiori ſive plenario: potiſſimum quippe conſideratur recentior poſſeſſio, neque attenditur antiqua, niſi conveniat cum ea
205 præſens ſtatus. Res enim judicanda in eo ſtatu, in quo reperitur *l. item apud Labeonem.* § *ſi quis vir. ff. de injur.* Cravetta *conſil.* 32. *numer.* 5. Thom. Triviſan. *lib.* 2. *deciſ. Venet.* 54. *n.* 6. Weſ. *conſ.* 4. *n.* 87. Nam hîc locum habet illud vulga-
206 tum; Quo in ſtatu te invenero, in eo te judicabo & tenebo, donec contrarium videbo gl. *in l.* 1. *verb. à judice, C. ubi cohort. vel cur.* Panormit. *in c. fin. n.* 13. *de for. compet.* Tiraquell. *de Retract. proxim.* §. 1. *gl.* 8. *n.* 25.

Sed hoc ſingulare eſt in ſummariiſſimo poſ-
207 ſeſſorio: In ordinario enim ſuper jure collectandi inſtituto poſſeſſorio, quod probationem tituli deſiderat, prædicta concluſio non procedit; Niſi quando antiquior poſſeſſor, adhuc præſentaneam poſſeſſionem habet; Quo caſu antiquior juniori præfertur. Quæ declaratio probè notanda & à Weſembecio cavendum eſt, qui *in parat. Digeſt. tit. Uti poßidetis num.* 5. ſcriptum reliquit, antiquiori poſſeſſori, qui etiam multo tempore non poſſedit, hanc actionem competere, eumque præferri. Præſentaneam enim poſſeſſionem hîc requiri ex modò adductis, pluſquam manifeſtum eſt.

208 Regulariter verò is, qui antiquiorem poſſeſſionem probat, in ordinario poſſeſſorio & Interdicto Retinendæ obtinere debet, *c. licet cauſam. de probat.* ubi Felin. *num.* 8. & Dec. *numero* 9. Menoch. *conſil.* 612. *nu.* 20. Borell. *conſ.* 52. *num.* 30. *& conſ.* 87. *nu.* 8. Peregrin. *conſil.* 69.
209 *num.* 8. *lib.* 3. Alduin. *conſil.* 48. *nu.* 23. Poſſeſſio autem antiquior illa judicatur, quam quis non ſolum per ſe, verum etiam ſuos anteceſſores habet; hæc enim poſſeſſiones tempora conjunguntur *l. Pomponius.* 13. §. *cum quis. ff. de acquir. poſſeſſ. l. id tempus.* 14. *ff. de uſurpat. & uſucap.* Menoch. 3. *rem. Retinend. n.* 726.

Et in probanda antiquiori poſſeſſione etiam 210
unius horæ momenti vel puncti anterioritas ſufficit. Peregrin *de fideicom. art.* 47. *numero* 39. *& tr. de privileg. fiſci lib.* 6. *tit.* 7. *numer.* 35. Maſcard. *concluſ.* 1193. *num.* 23. Natta *conſil.* 572. *numero* 7. 13. *&* 19. Cotta *in memorabilib. verb. hora eſt.* Pacian. *lib.* 2. *de probat. cap.* 11. *num* 9. *& ſeq.* Moller. 3. *ſemeſtr. cap.* 44. *numer.* 13. Clud. *lib.* 1. *rer. quotid. cap.* 8. *ſect.* 4. *numer.* 23. In quo jus Canonicum (quod uſus ſequitur) recedit a jure civili, quo ſatis eſt, tempore litis conteſtatæ poſſidere §. *ſed interdicto. Inſt. de Interdict.*

Sed & qui antiquiorem poſſeſſionem pro- 211
bat ſine titulo, obtinere debet, præ illo, qui juniorem cum titulo probat Bart. *in l. ſi de eo.* 40. §. *ult. in fin. ff. de acq. poſſeſſ.* Afflict. *deciſ.* 363. *numero* 4. Alexand. *conſil.* 88. *col.* 3. *volum.* 5. *ubi ait*, quod ſi ille titulus fuit acquiſitus, poſt antiquiorem poſſeſſionem, nihil valet. Et Riminald. *conſil.* 219. *num.* 30. tradit, quod hoc caſu titulus nihil proſit. Eo quoque i- 212
pſo, quod quis de antiquiori poſſesſione probat, præſumitur poſſesſio alterius junior, clandeſtina, vitioſa *d. c. licet cauſam. de probat. c. ult. de reſtit. ſpol.* Menoch *d. rem Retinend.* 3. *num.* 755. Bellon. *conſil.* 11. *numer.* 413. Natta *conſil.* 338. *num.* 3. *& conſ.* 572. *numer.* 17. *&* 19. Roland. *conſil.* 46. *num.* 41. *lib.* 1. *& conſ.* 9. *num* 29. *&* 30. *lib.* 3. Cephal. *conſ.* 441. *num.* 5. Anguſola *conſ.* 1. *numer.* 10. *lib.* 4. Flamin. de Rubeis *conſ* 40. *numer.* 18. *lib.* 2. Surd. *conſ.* 117. *num.* 18. Hondedæ. *conſ.* 20. *num.* 22. *vol.* 1. Joſeph. Ludovici *deciſ. Peruſin.* 20. *numer.* 4. *& deciſ. Lucenſ.* 65. *num.* 27. *&* 28. quæ in Interdicto Uti poſſide- 213
tis non attenditur: Cum hoc non faveat ei, qui poſſidet ab Adverſario vi, clam vel precario *l.* 1. *in pr. ff. uti poßid.* Flamin. de Rubeis *conſ.* 76. *n.* 59. Bertazx. *conſil. civil.* 1. *n.* 89. Cavalcan. *deciſ.* 45. *n.* 60. *p.* 1.

Quod ſi antiquior & titulata poſſesſio ſi- 214
mul concurrant abſque dubio titulata poſſesſio præfertur non titulatæ, & data parietate probationum ſemper pro eo pronunciandum eſt, qui titulum probavit text. *in d. c. licet cauſam. de probat.* Bald. *in l. un. num.* 10. C. *uti poſſid. dicens*, æqualitatem ſic reduci ad inæqualitatem. Item *in l. qui accuſare, n.* 4. C. *de edend. ubi inquit*, quod titulata poſſesſio ideò præfe- 215
ratur, quia magis juſtificetur per viam rationis. Flamin. de Rub. *conſ.* 34. *numer.* 68. *p.* 2. Rota Rom. *in noviſsimis deciſ.* 595. *num.* 1. Gomez. *ad l. Tauri* 45. *verſ. Quarta concluſio.* Gail. *de pignorat. cap.* 22. *num.* 9. Meichſner. *deciſ.* 3. *n.* 10. *&* 16. *tom.* 3. Franciſc. Merlin. *deciſ. Lucenſ.* 71. *n.* 11. *in edit. Veneta.*

Ubi vero ſententia ſuper Juriſdictione vel 216
Jure Collectandi in rem judicatam tranſiit, ne ea effectu deſtituatur, Executione opus eſt, quam

quam an pars authoritate propria facere poſſit?in facto quæſitum recordor. Extra terminos Interdicti uti poſſidetis, Jurisdictionis & aliorum Jurium incorporalium,non facile Victori fuerit hoc indulgendum Joh.Bapt.Coſta *d.tr.de fact.ſcient.& ignor.cent.* 2. *diſtinct.* 84. *numero* 10.Anton.Faber.*in Cod,lib.7.tit. 20.definit.*45.*ubi tradidit*,eum qui obtinuit, ut in ſua poſſeſſione retineatur, nulli judicis aut Executoris facto indigere,cum ſit ipſe jam in poſſeſſione.

217 Idque eſt,quod dici ſolet,ſententiam ſuper Interdicto Retinendæ redditam, ſecum trahere Executionem;In quam ſententiam videtur concedere Joh. Petr. Surdus *conſil.* 160. *numero* 47.*verſ.non etiam movet.* Et confirmatur per notata Aug.Beroi *conſ* 45.*num.*25.*vol.* 3.Lancellot. *de Attentat.p.2.cap.* 11.*num.* 36.*& ſeqq.*

Sanè cum lite pendente licitè quis actus poſ-
218 ſeſſorios exercere poſſit Gail.1.*Obſ.* 145.*nu.*2. Joſeph.Ludovic.*deciſ.Peruſ.*69.*num.*7.Quidni
219 poſt latam in Interdicto uti poſſid.ſententiam? utpote quæ non novum jus conſtituit, ſed id, quod fuit, declarat,ut loquitur Marian.Socin. *conſ.*146.*n.*23,*vol* 3.

Hinc Cavalcanus *deciſ.*18.*num.*12.*p.*1.*docuit*, quod ſententia lata ſuper poſſeſſorio facti quando fit præceptum alicui,ne turbet & moleſtet alium in poſſeſſione talis fundi, habita ſummaria cognitione per judicem & facta confirmatione præcepti operatur, ut ille, ad cujus favorem fuit factum præceptum & confirmatum,dicatur fuiſſe & eſſe in tali poſſeſſione, & altera pars dicatur non fuiſſe nec eſſe in poſſeſſione,adeò, quod ipſi incumbat experiri ordinario jure ſuper proprietate vel vera poſſeſſione juris poſt Dec.Curt.& alios *ibidem citatos.*

220 Hiſce accedit quod Sententia ſuper jure incorporali & Jurisdictione lata immediatè poſſeſſionem in victorem transfert Innocen. *in c. cum noſtris. de conceſſ.præbend.*eleganter Roderic. Suarez. *de comprecendinat.num.* 21. Aſin.*in prax.*§ 31.*c.2.ampliat.*4.

221 Et per ſententiam transferri nedum civilem ſed etiam naturalem quaſi poſſeſſionem & in incorporalibus ſcripſit Capyc.*deciſ* 121. *numero* Grammatic.*deciſ.*59.*numer.*19.*& numer.*44. Petra *de fideicom.q.*12.*numer.* 134. Unde & Natta *conſil.*636. reſpondit, poſſeſſionem in incorporalibus ipſo jure & facto per ſententiam perdi.

Tametſi hanc opinionem falſam contendat Franc.Cald.*lib.*2 *quæſt.forenſ.c.*29.*num.*24. Cujus ſententia poteſt admitti,ſi jus corporale rei incorporali inhæret Grammatic.*conſ.*82.*n.* 5.*&* 6.Natta *conſ.*456.*nu.*12.Peregrin.*conſ.*24. *num.*19.*lib.*1. Rota Roman.*deciſ.*70. *num.* 2.*p.*
222 2.*in noviſſimis.* Bart.*in l.miles.*§.*judicati.ff.de re jud.*ubi ſententiam,qua pronunciatur, Jurisdictionem alicujus loci ad N. ſpectare, ſecum trahere Executionem contrà homines illius loci docuit. Quod tamen ibidem Johanni Franciſco Ripæ *num.* 9. non videtur benedictum, quia Jurisdictio cohæret territorio, ſicut nebula ſuper palude.

Ad acquirendam autem poſſeſſionem juris incorporalis cohærentis fundo requiritur inductio in naturalem poſſeſſionem fundi, etſi poſſeſſio conſiſtat in patientia adverſarii *l.* 3.§. *dare ff.de uſufruct.* Ergo Dominus eſt ponendus in poſſeſſionem Tribunalis,in quo ſolet jurisdictio loci exerceri. Salvari tamen poterit ſecundum Ripam Bartolus, quando Dominus ante ſententiam etiam in poſſeſſione Tribunalis fuit,Subditi verò denegabant obedientiam prætendentes,illum non habere Jurisdictionem:Tunc ſententia pro Domino lata ſecum traheret Executionem;quia hoc caſu Executio conſiſtit in ſola patientia Subditorum. *l. quoties.ff.de uſufr.* & hoc caſu uſus patientia inducitur officio judicis, ſecundum Socinum *in l.*3.*in pr. ff.de acq. poſſ.* uti formaliter loquitur Ripa.*d.loc.*monens ſimul,iſta in actu practico eſſe notanda.

Sed ut è diverticulo inviam ad confirmationem noſtræ aſſertionis progrediamur, Victor 223
regulariter non poteſt ſententiam pro ſe latam authoritate propria exequi Aufrer.*ad Capell. Tholoſan. deciſ.* 444. *numero* 2. Surd.*d. conſil.*160.*numero* 13. In tantum, ut incidat in Edictum D Marci & facti actione ac vi bon. rap. teneatur *d.l. miles.*ubi Doctores *ff. de re jud.* Aſin.*in prax.p.*1.§.31.*cap.2.ampl.*2.*numero* 2. *& ſeq.* Coler. *de proceſſ. execut.in præfat.numero* 13. *p.* 1. *cap.* 1. *numero* 21.& à jure ſuo cadat Cravett. *conſil.* 819. *numero* 4.*in fin.* Coler. *in d. præfat. numero* 12. Johan. Bonifac. *tr. de furt.numero* 42.*juxta l.ſi quis in tantam.C.unde vi.*Uti quoque nec emtor 224
poſſeſſionem rei emtæ authoritate propria poteſt ingredi *l. ſi ex ſtipulatione.ff. de acq.poſſ.*ubi Caſtr. Jaſ. Zaſ. & alii. Aufrer. *ad d. deciſ.* 444.*numero.*3.Caroc.*deciſ.*134. Peregrin. *conſil.*96.*num.*12.*lib* 3. Quod tamen non obtinet, 225
ſi Judex Victori permiſerit,ut intret poſſeſſionem rei contentioſæ aut judicatæ, authoritate propria Tiraquell. *de Conſtit poſſ.p.* 3. *limit.*17. *numero* 14. Franciſc.Cald.*lib.*1.*quæſt.forenſ.c.*8. *numer.*2.Alexand. Raudenſ.*deciſ.Piſan.* 13.*numer.*114.

Quò magis quoque partis victricis proſpi- 226
ciatur ſecuritati,rebusque judicatis ſua conſtet authoritas, victus ad cautionem de non amplius turbando ut plurimum in poſſeſſorio Retinendæ condemnari ſolet. In factis enim negativis, puta quod quis amplius non turbet, per Cautionis impoſitionem Executio fie- 227
ri ſolet Zaſ.*in d.l.miles.*§ *qui judicati. num.* 12.*ff. de re jud.*Contard.*in l. diffamari. cap.* 1.*num.* 41. *& in l.un.Cod ſi à mom.poſſ.in notabil.* 15. Cravetta *conſ.*170.*n.*9.Hippol.Riminal. *conſ.*726. 228
*num.*37.Vincent.de Franchiſ.*deciſ.*193.*num.*9. Gail.1.*obſ.*116.Hujuſmodi verò Cautioni totus tenor ſententiæ inſerendus: uti judicatum in cauſa Drechſel contra Elwangen & conſortes 11.Martii Anno 1578.& quidem abſque reſtrictione: Sicut in eadem cauſa 5.Decembr. & ſimilibus deciſum; Daß Præpoſitus in

Elwangen & conſortes für ſich vnd alle Jhre Nachkommen vnd Erben bey verpfandung deß Stiffts:vnd Stamhäuſer (hic conſors fuit) gegenwertigen vnd künfftigen haab vnd güteren/gantz kein/ dann allein das Lehen außgenommen vnd vorbehalten/wie ſolches gebühret/ in ſchrifften vnter Jhr beyder vnd deß Capituls zu Elwangen Jnſiegell reſpectivè rechtmeſſig zu caviren ſchuldig.

229 Quod ſi huic cautioni porrò contraveniatur, Executoriales, nec non Citationem ad præſtandum Intereſſe ratione commiſſæ cautionis, impetrare quis poteſt. Ita Executoriales
230 obtinuit Herr Chriſtoff Freyherr zu Walpurg/ Erb Truchſeß contra herrn Prælaten vnd Abten zu Kempten wegen einer den 17. Junii Anno 1573. von Kayſ. Commiſſariis in Poſſeſſorio Retinendæ eröffneter Vrthell/vnd darauff nicht geleiſteter Caution, paritioque non obſtante Exceptione Præſcriptionis 3. Septembr. Anno 1610. injuncta. Ita quoque Mandatum de non turbando contra rem judicatam & Cautionem, & Citatio decreta in cauſa Helffenſtein contra Erb Truchſeſſen 7. Jul. An. 1598. wider die in poſſeſſorio retinendæ die hohe Obrigkeit zu Stauffen betreffend am 9. Decemb. Anno 1551. eröffnete Vrtheil von Erbtruchſen turbirt. Jn welchem caution proceß das Intereſſe, wegen gebrochener caution, außgeführet/ auch die Einräumung der in der caution verpfändeter Güter ſo lang begehret worden / biß angeregtes Intereſſe völlich bezahlt.

DE SALVIANO INTERDICTO.

231 Inſuper Salvianum interdictum intentari poteſt contra bona illibrata ſive æſtimium redacta pro præſtanda Collecta. Ratio eſt, quod bona pro Collectis tacitè ſint obligata *l.1.* ubi Bart. Bald. Angel. Salicet. & Dd. com-
232 muniter *Cod. in quib. cauſ. pign. vel hypothec. tac. contrah.* Thomat. Neguſant. & alii ſuprà *c. 19. num. 13.* à me catervatim adducti Surd. *conſ. 168. num. 51.* ubi dicit, firmatam concluſionem
233 procedere, dummodò bona ſint allibrata in perpetuum: Secus; ſi eſſent cataſtrata pro oneribus extraordinariis, & non ex cauſſa ſucceſſiva. Quam materiam fusè proſequitur idem Surd. *conſil. 146. num. 17. & ſeqq. & conſil. 262. n. 1.* Crav. *conſ. 872. num. 4. & 5.* Cacheran. *deciſ. 91. n. 4.* Cardinal. Mantica *de tacit. & ambig. convent. lib. 11. tit. 18. n. 5.* Et dicta bona tranſeunt cum illo onere, adeò, ut ſi Clericus in ejusmo-
234 di bonis ſucceſſerit; poſtquam eſſent in æſtimium poſita, & onus injunctum, licet ipſe ſit exemptus, nihilominus teneatur onus injunctum agnoſcere Surd. *d. conſ. 262.* Vide Me ſupra *c. 12. nu. 38. & ſeqq.* Statil. Pacific. *tr. de Salv. Interdict. Inſpect. 3. c. 4. nu. 525.* ubi *num. ſeq.* ampliat, idem eſſe in Eccleſia, quæ tenetur præſtare cenſum vel tributum rei impoſitum, ſcilicet,
235 quando onus eſt certum & merè reale Pacific. *d. loc.* poſt Surdum *d. conſil. 262. ſub num. 31.* & Cacheranum *deciſ. 591. num. 22.* Idem Pacific. *d. lot. 527.* ubi agit de Forenſi, qui tenetur etiam ad ſolutionem Collectæ, ex quo ipſe ſeu ejus anteceſſores permiſerunt illa deſcribi, & alienari, propter quod videtur conſenſum præſtitiſſe, & pati, ut imponi poſſent. Quò facit, quod ſupra *d. cap. 19. num. 12.* dixi, tacitam hypothecam pro collectis in tantum eſſe privilegiatam, quòd omnibus aliis Creditoribus præferatur.

Huc pertinet doctrina Thomati *tr. de Collect. fol. mihi 559. cum ſeqq.* ubi tradit, quod is, jure collectandi qui utitur, Collectas actione 236
perſonali petere queat, ſi bona in æſtimo ſint deſcripta. Sin verò omiſſa ſint, quod ei actio hypothecaria: ratione Collectarum non ſolutarum, competat. Wintzler. *de Collect. obſ. 26. n. 1. & ſeqq.*

Duo autem extema in hoc judicio veniunt probanda ſcilicet (1) creditum cum hypotheca, & (2) debitorem poſſediſſe rem hypothe- 237
catam tempore obligationis, vel poſtea; de quibus extentè Statil. Pacifi. *d. tr. inſpect. 1. c. 5. & 6. per tot.* ad quem Lectorem remitto, ne ex ſcriptis ſcripta conficiam.

DE PROCESSIBUS MANDATORUM CUM VEL SINE CLAUSULA.

Porrò notatu dignum eſt, quod in materia Collectarum extraordinaria etiam & ſumma- 238
ria remedia mandatorum cum vel ſine clauſula locum habent & inter eos, qui utrinque Imperio immediatè parent, ex Imperii Conſtitutionibus de pignorationibus, de arreſtis, &c. decerni poſſunt; quando ſcilicet vicinus vel alius jus collectandi ſibi arrogat, & propter hoc aſſertum jus bona vel perſonas capit, pignorat vel arreſtat; Quod ipſum experientia & praxis Cameræ certum & teſtatum facit: ex qua & illud conſtat, non ſolum, nullo omninò exſiſtente ordinario proceſſu, ſed &, lite adhuc pendente, ejusmodi extraordinariis viis locum eſ- 239
ſe, & talia Mandata rectè impetrari.

DE MANDATIS PIGNORATIONUM.

Hodierna praxi frequentiſſimè proceſſus 240
ſuper Conſtitutione pignorationis Collectarum nomine inſtituuntur Gail. *de pignorat. obſ. 1. num. 1.* Chriſtoph. Schwanman *obſ. Cameral. 99.* ubi Mandatum pignorationis decretum, Mandatum verò de non offendendo denegatum fuiſſe ſcribit, & ibidem aliud præjudicium in cauſa T. contra D. refert. Pluribus præjudiciis id evincere poſſem; ſed res adeò nota, ut noctuas Athenas deferret operam in his colligendis impendens.

Si tamen Jus Collectandi in controver- 241
ſiam vocetur, & pignorans eo nomine nō plus ademerit, quam Collectæ vel alterius juris ratione ſibi deberi prætendat; An hoc factum

pro

propignoratione habendum, quandoquidem id,quod oblatum eſt,pleno jure. penes pignorantem repertum ſit, in obligatione nunquam fuerit,& propterea non pro re ipſa,ſed pro re tertia habendum?Diverſæ in hac quæſtione opiniones fuerunt;Alii diſcrimen obſervandum eſſe voluerunt,utrum pecunia oblata ad hunc finem & uſum deſtinata & ſeparata fuerit, per Dominum ſeu quaſi pignoratum,quo caſu non extra obligationem , ſed pro reipſa habenda ſit;Quemadmodum in Decimis non expoſitis
242 vel deſtinatis obſervaretur. Sed communior opinio eſt,hujuſmodi factum,ſi nimirum cuipiam non plus,quàm pecunia ipſa,& ſic ipſum debitum prætenſum,citra perſonæ ipſius injuriam, extorqueatur, non pignorationem, ſed nudam turbationem eſſe. 1. Quia deſtinatio illa Domini ſeu pignotati tantam vim non habet,ut naturam & Dominium rei mutare poſſit.Quin Dominus moderator ipſius pro arbitrio maneat , ita ut impunè animum mutare poſſit; Et ſicut deſtinanti nihil, ita nec alteri inſcio quicquam per illam deſtinationem decedit. Imò ſcitu difficile eſt,an aliquid, & quantum pecuniæ ſolutioni deſtinatum ſit, vel non ſit , nec facile deſtinationi locus eſſe poteſt , cum præſupponatur invito rem auferri.

243 Accedit II. quod uſus juris collectandi,mulctandi,&c. in nummis, illorum jurium nomine extortis conſiſtat,nec unquam pecunia illa alicui invito extorta per eundem ad ſolutionem collectæ , mulctæ vel vectigalis deſtinata dici poſſit,adeoque tali caſu, tanquam ſuper ſpolio & ſimplici turbatione pignorationis Conſtitutio locum non habeat:Et ſic ſi conſtet vectigal deberi,& non plus auferatur,quàm ſolitum vectigal, tunc ſive volenti,ſive invito ſolvatur, conſtitutioni locus non eſt; Quia hic non innocenti aut tertio pecunia aufertur , ſed ipſi debitori , & ſic deficit quartum requiſitum Conſtitutionis.

244 Eadem ratione III. ſi mulctam commiſſam eſſe, & perſona nocens mulctetur, Conſtitutioni locus non eſt.Si verò alius Magiſtratus ab eodem poſtea tantundem vectigalis exigeret,tum Conſtitutionem locum habere putant.

245 Et pro hac ultima opinione)ſi videlicet pignorato non plus,quam ipſum debitum, ſine perſonarum gravamine , ablatum ſit, pro pignoratione ejuſmodi factum non habendum, nec Conſtitutioni locum eſſe)per Deputatos Imperii Status Spiræ Anno 1594. concluſum
246 eſt. Mindan.*lib.1. de proceſſ. cap.36.num.* 10. Schvvanman *obſ.Cam.79.per tot.* Optumè ergo Domini Territorium ſibi conſulunt,ſi ob denegatas Collectas tantundem vini, frumenti, graviminis, &c. ex fundo litigioſo nati, cujus precium non excedat quantitatem debitæ Collectæ,auferant. Qua ratione etiam Mandata effugere poſſunt,cum illa fructuum ablatio mera turbatio ſit,& pro pignoratione non habeatur : Sicuti clarè deciſum eſt in Deputation Abſchied de Anno 1600. §.41. Wann zwiſchen zweyen. Denaiſ.*in jur. Cam. rubr. Mandata ſuper Conſtitutione pignorationis n.* 25. Mindan.*d.c.36.num.* 10. In terminis tamen vectigalis in cauſſa Brückſſel contra Chur Pfaltz 7. Jul. Anno 1604. & 23. Decembr. Anno 1606. paritionem injunctam fuiſſe in facto meminimus.

Commoda ſe hîc offert occaſio diſquirendi;Ecquis in judicio pignorationis pro Actore 247
vel Reo habendus ſit? Et prima facie dicendum videtur , quod Actor verè ſit habendus, qui primus ad judicium provocavit *l. in tribus* 248
13. *juncta l. inter litigantes 62. ff. de judic. l.* 1. §. 1. *ff. comm. divid. c. forus.* §. *extr. de V. S.* Bartol. *in l. libertus. ff. de in jus voc.* Joh. Faber *in* §. *Tertia. Inſt. de Interdict.* Anguſola *conſil.* 11. *num.* 4. *lib.* 4. Joh. Bapt. Coſta *tract. de feud. ſcient. & ignorant. Inſpect.* 60. *num.* 5. *ubi ait*, quoad onus probandi & ſuſtinendum pondus Inſtantiæ aut legalis, aut ſtatutariæ, inſpiciendum eſſe, quis prius provocaverit;Hunc enim appellari Actorem ex Cœpolla & aliis aſſeruit Decius *conſil.* 487. *num.* 9. *&* 10. *& conſil.* 686. *num.* 22. *& ſeq.* Fab. de Anna *conſil.* 58. *num.* 1. 2. *&* 5. Cavalcan. *deciſ.* 17. *nu.* 614. *& ſeq.* ubi in terminis Retinendæ ſive interdicti Uti poſſidetis eum pro Actore haberi, qui prius ad judicium provocat, pluribus adductis authoritatibus confirmat *lib.* 1. Quod & 249
ſtylus Cameræ Imp. adprobat, de quo teſtatur Gail. *de pignorat. obſ.* 21. *n.* 5. ubi pignoratum , ad cujus inſtantiam Citatio decreta fuit, pro provocante & ſic Actoris loco haberi, etſi revera Actor non ſit, docet. Sic & totâ die in hujus- 250
modi Pignorationum Proceſſibus in cauſa principali ſeu puncto Citationis prima inſcriptio ſemper immutata & abſque ulla variatione retinetur,& is, qui cauſales producit, Reus, alter verò, qui contra eosdem Peremptoriales porrigit, Actor in omnibus interlocutoriis & definitivis Sententiis nominitatur, prout ex vulgata & etiam nunc in cauſis pignorationum recepta formula ſententiæ, quam Gail. *d. lib. de pignorat. obſ.* 23. *n.* 2. retulit, videre eſt: Cu- 251
jusmodi argumentum ab appellatione ſeu nomine deſumptum validum eſſe adſtruit Cravetta *conſ.* 111. *n.* 18. Mynſ. *reſp. decad.* 13. *reſponſ.* 3. *num.* 25. *& ſeqq.* Si enim re priveris nec nomen habere mereris *gl. in cap. admonere.* 33. *q.* 2. Crav. *conſ.* 952. *n.* 9.

Verum hiſce non obſtantibus , verius eſt, 252
quod ad judicandum, quis ſit Actor vel Reus, attendenda ſit naturalis origo cauſæ, non autem accidentalis , & ob id non conſiderari, quis prior vocatus ſit, vel compareat, ſed cauſam ſaltem originariam & petitionem principalem *l. qui habet pr. ff. de tutel.* ex Alexandro & Decio Cravett. *conſ.* 182 *n.* 2. Fulv. Paccian. *lib.* 1. *de probat. c.* 56. *nu.* 25. *& ſeqq.* Contard. *in l. diffamari. c.* 5. *nu.* 25. *Cod. de ingen. & manum.* Coſta *d. tr. de fact. ſcient. inſpect.* 60. *n.* 4.

Secundò neminem latere arbitror , in hoc 253
judicio pignorantis proprium eſſe prætenſum jus pignorandi, tanquam fundamentum Intentionis ſuæ deducere & probare, ſanciente id ipſum Ordinatione Cameræ *par.* 2. *tit.* 21. *verſic.*

Vnd dann weiter ſeine Gerechtigkeit der Pfan-
254 dung/in Recht/wie ſich gebühret/ fürzubringen
vnd darzuthun/ꝛc. Cum verò non Rei ſed A-
ctoris propriæ qualitatis ſit, jus ſuum deducere
& probare, ex quo Reus, etſi nihil præſtiterit
abſolvitur *l. ei qui dicit ff. de probat. l. actor, qui aſ-
ſeverat. Cod. eod. l. accuſare.* Cod. *de eden.* Nec enim
curamus de jure Rei, ſed Actoris *l. fin. Cod. de R.*
255 *V.* Et ex ejus perſona jus metimur Bart. *in Auth.
hoc locum. num.* 12. *Cod. de ſecund. nupt.* Surd. *con-
ſil. 1. num.* 71. Conſequens certè eſt, & hoc caſu
eum, cui probatio incumbit verum actorem
eſſe.

Tertiò quoque ex notorio hujus proceſſus
ſtylo conſtat, ad pignorantis productos cauſa-
les poſtmodum Exceptiones peremptoriales,
ſive Defenſionales à pignorato offerri: Unde
ſatis liquet, eum, qui cauſales produxit, Acto-
256 ris partes & onera ſuſtinere. Nam ex quo Exce-
ptio Rei eſt actionis ab Actore intentatæ Ex-
cluſio *l. 1. ff. de Except.* actionem jam præceſſiſ-
ſiſſe oportet, antequam ea Exceptione produ-
cta elidi poteſt. Excludi enim, ſeu tolli non po-
teſt, quod nondum fuit *l. Decem.* ubi Dd. *ff. de
V. O.*

257 Cui Quartò ſuffragatur, quod pignoratio-
num proceſſus cum iis, qui ex *l. Diffamari. Cod.
ingen. & manum.* impetrantur, fermè ejuſdem
naturæ & qualitatis ſint; prout rectè notavit
258 Gail. *d. obſ. 21. num. 4.* In hiſce verò non is, qui
primò ad judicium provocavit, ſed ipſe diffa-
mans, qui cauſam judicio ſubſecuto ſua diffa-
matione præbuit, Actor eſt, ut docent Capyc.
deciſ. 18. num 4. Cacheran. *deciſ. 151. num. 3. ubi
hanc magis communem dixit.* Mynſing. *cent. 5. obſ.
11. num. 1.* Blarer. *in d. l. Diffamari. cap. 4. num. 5. &
ibidem* Contard. *cap. 5. num. 6. & ſeqq.* Cagnol.
num. 9. Covarruv. *lib. 1. var. reſolut. c. 18. nu. 5. &
ſeqq.* Et ita reſpondit noviſſimè Peregr. *conſ. 82.
n. 8. lib. 1.* Fab. de Anna *conſ. 58. n. 9. ubi plures al-
legat.*

259 Nec impedimentum præſtat, quod ſupradi-
ctum eſt, eum, qui prius ad judicium provoca-
vit, pro Actore judicandum. Nam hoc eo caſu
locum habet, ſi origine & naturaliter eſt A-
ctor, cum (uti oſtenſum eſt) an Actor, vel Reus
quis ſit, principium, non autem accidens cau-
ſæ inſpici oporteat arg. *l. non cogendum. §. fin. ff. de
procurat.* At turbans vel pignorans alium, origi-
ne Actor: turbatus vel pignoratus autem Reus
eſt, & provocatus præſens judicium inſti-
tuit. Igitur licet hic ex accidenti prius ad ju-
dicium provocat, non tamen propterea im-
mutatur naturalis cauſæ origo, ex qua poſte-
rior formatur eventus *l. unic. C. de impetr. lucrat.
deſcript. lib. 10.* ſecundum ea, quæ Pacianus,
Contardus & alii ſupra adducti docuêre.

260 Deinde quod ex Gailio de ſtylo Cameræ al-
latum eſt, contraria opinio eo fulciri aut cor-
roborari nequit; Cum iſtud quoad cauſam
Mandati ſive punctum Citationis intelligen-
dum & accipiendum ſit. In illo enim is, qui im-
peravit judicium, non habito reſpectu ad ori-
ginem cauſæ, meritò judicatur Actor, ex quo i-
ſte primus punctus nihil commune habet cum
cauſa principali Gail. *1. obſ. 8. n. 6.* Unde & im-
petranti probationis onus ibidem incumbit,
juxta notata Gail. *de pignorat. obſ. 5. n. 13. & ſeq.
& obſ. 16. n. 9. & ſeq.* Sed in hoc puncto Citatio-
nis longè ſecus eſt, cum ibi ad cauſam princi-
palem, & ejus naturalem originem, habeatur
reſpectus, ut jam antea probavimus: Haut ali-
ter, ut in proceſſu *l. Diffamari.* quoad judicium 261
diffamationis, eum eſſe Actorem, qui diffama-
tus eſt; in ſubſequenti autem cauſa principali i-
pſum diffamantem eſſe Actorem, & eum, qui
antè in priori judicio Reus fuerat, Actorem
fieri, docuit Fab. de Anna *d. conſil. 58. num.* 10.
Quod ipſum etiam in cauſis pignorationum ex
perpetuo ſtylo Cameræ, licet is olim tempore
Gailii varius fuerit, hodie obtinere teſtis eſt
Meichſnerus *in ſuis Relationibus Camer. voto 3.
deciſ. 42. & deciſ. ſeq. n. 3. lib. 1. & lib. 2. deciſ. 1. vot.
1. in princip.* Ac quamvis impetrantes etiam in
puncto citationis, ad vitandam confuſionem,
Actores appellentur; Nihilominus ad naturam
cauſæ, quam ad ſimplicem intitulatam vel de-
nominationem magis reſpiciendum eſt, arg.
l. quæro. in princ. l. ſi uno. in pr. ff. Locat. Ferrar.
*in form. libell. quo agitur ad pœnam ex promiſſo gl. 8.
num. 1.*

Licet quoque ex Concluſione libelli genus 262
intentatæ Actionis colligi debeat Bart. & Dd.
in l. certi condictio. in pr. ff. ſi cert. petat. Gail. *1. obſ.
61. num. 13.* Rebuff. *in Conſtit. Regi. tract. de Ma-
teria poſſeſſ. artic. 7. gl. 1. num. 5.* Honded. *conſ. 22.
n. 32. & ſeq. vol. 2.* Alexand. Raudenſ. *deciſ. Piſa-
na 17. n. 22.* & quandocunque concluſio ad jus
Actoris tendit, petitorium intentatum judice-
tur *l. qui petitorio ubi* gl. *ff. de R. V.* Bald. *in l. com-
muni. §. qui in rem. in fin. ff. com. divid.* Contard. *de
moment. poſſ. q. 13. num. 17.* Cum poſſeſſio ſit fa-
cti, non juris *l. 1. §. 4. & l. 29. ff. de acquir. poſſeſſ.*
Ideoque in poſſeſſorio mera concludatur poſ-
ſeſſio; non jus *l. is qui deſtinavit. ff. de R. V. l. ſi duo.
§. fin. ff. uti poſſid.* Alexand. *conſ. 29. n. 6. lib. 5.* At-
tamen hiſce & aliis non attentis, cùm punctus 263
Citationis proceſſibus pignorationum cohæ-
rens ſui natura merum poſſeſſorium Retinen-
dæ reſpiciat, in eoque fomentum & fundamen-
tum ſuum recipiat. Gail. *d. tr. de pignorat. obſ. 3. n.
3. & obſ. 21. n. 2. & obſ. 22. n. 2. & ſeqq. & obſ. pract.
lib. 1. obſ. 8. n. 8.* Judex eo caſu ſponte ex narratis
actionem negocio & cauſæ propoſitæ conve-
nientem elicere tenetur *l. ſi quis intentione. ff. de
judic.* Gail *1. obſ. 61. num. 9. & ſeqq.* Mynſing. 4.
*obſ. 55. num. 4. & ſeq. & conſil. 18. num. 12. & con-
ſil. 25. num. 6. & conſ. 59. num.* 15. Ita, ut ſi quæ- 264
ſtio dominii & proprietatis in hoc poſſeſſorio
judicio refricetur, hoc ad invertendam pro-
priam Interdicti naturam nequaquam redun-
det: Cum Dominii & juris allegatio probatio-
que etiam interdicto Uti poſſidetis pertinens
ſit. Contard. *in d. l. uni. limit. 2. §. 9. nu. 28. & ſeq.*
Gail. *1. obſ. 81. num. 6. & ſeq.* Burſat. *conſ. 40. nu.
39. verſ. quæ etiam. & n. 42. vol. 2.* Honded. *conſil.
22. n. 14. vol. 2.*

Quanquam verò Mynſ. *2. obſ. 85.* notet, in 265
cauſis pignorationum injuncto pignoranti
perpetuo ſilentio, id referri ſolum ad præ-
ſentem

ſentem pignorationem, & tantum operari, ne reſtitura pignora poſſit repetere pignorans; id tamen ex forma pronunciandi (daß jhme wegē ſeiner angemaſten gerechtigkeit/angezogener Pfandung vnd gefengnis halben/ weiters fürzubringen hiemit verſchloſſen / vnd der Verſtrickter von ſeiner gefengnis erledigt ſeyn ſoll) quæ hactenus in Camera non obſervatur, & nulla alia ratione propoſita colligit. Quare cum nunc indefinitè & generaliter ſoleat pronunciari, niſi pignorans cauſas & jus ſuum deducat, viam id ſibi faciendi præcluſam fore, & perpetuum eo ipſo imponi ſilentium; Ego
266 penſata intentione Actoris ſeu impetrantis, pignoranti in puncto Citationis (quæ eſt, quod pignorans, qui in cauſa principali vigore dictæ Conſtitutionis futurus eſt Actor, cauſas ſeu jus ſuum, ob quod pignora capta ſunt, deducat, & ſi id nō faciat, eo prætenſo jure excidat, ipſumque amplius deducere & uſurpare non poſſit, ſe verò in quieta poſſeſſione conſervet) & deſuper conformi ſententia ſecuta, cum etiam prællegata Mynſingeri annotatio tum mihi in mentem non veniret, negociorum inſuper varietate diſtractus propriam verborum ſignificationem, & eam præcisè ſecutus ſum ratio-
267 nem, ne ſententia debito careret effectu. Cum enim pignoranti injungatur, ut cauſas pignorationis ſeu jus ſuum intra certum terminum in jure deducat, & id niſi faciat, ſciat perpetuum ſibi deſuper ſilentium decretum fore, & amplius admitti non debere; Non video, ſi præfixum terminum elabi, & ſic juri ſuo præſcribi, ſibique præjudicari patiatur, decreto poſtmodum & impoſito ſibi per ſententiam ſilentio, cum id non ad jus quod deducere debuit, ſed ad conſequens & ad acceſſorium ſolum (nimirum reſtituti pignoris reſtitutionem) dicat. Si verò ita ſe res habeat, ut per ſententiam jure ſuo ſaltem in poſſeſſorio exciderit, id amplius deducere permittendus non ſit, multo minus, quod in jure obtinere non poteſt, de
268 facto conſequi & uſurpare permittendus eſt. Et cum ea ſit natura judicii poſſeſſorii Retinendæ (quo cauſæ pignorationum plerumque referri debent) ut victor in ſua poſſeſſione quaſi manere & ab adverſario amplius inquietari non debeat, ideoque ab eo cautum habere, non abs re & ſine ratione, cui ſuper jure, ob quæ pignora capta ſunt, fuit impoſitum ſilentium (quod perinde eſt, ac ſi pronunciatum ſit, non debere eum amplius ſuum Adverſarium inquietare, per ea quæ tradit Bald. *in l. quæ licitam 3. Cod. ut lit. pend. vel poſt provoc. null. lic. prov.*) mandari potuit, ne ejuſdem juris gratia
269 amplius pignorando adverſarium turbet. Eandem rationem ſecuti fuere Dnn. Camerales, qui in cauſa Diepholtz contra Minden Mandatum Inhibitorium ſine Clauſula decreverunt, quo mandabatur ſucceſſori, non etiam hæredi pignorantis, ne jus illud, ſuper quo poſſeſſori fuerat impoſitum ſilentium, denuo prætendat aut uſurpet.
270 Deinde præter id quod omnis ſententia jus faciat perpetuum pendere verborum ſignificationem cum Baldo *in l. generaliter. Cod. de revoc. donat.* (*ubi num. 3. ex eo textu colligit*, ſilentium id eſſe, quod excitari non poteſt, quod applicat ad ſententias, quibus impoſitum fuit ſilentium, ut nec prima vox contravenientis in judicio debeat audiri; cui adſtipulatur verbum expreſsè additum (perpetuum) cum perpetuum dicatur non habens certum finem) notat Bartol. *in l. Iuriſperitos. 35. ff. de excuſat. tutor. n. 2.* Quomodo a. perpetuum erit ſilentium, ſuper eo jure decretum, quod confeſtim repetitâ viâ facti reſuſcitari poterit? Tum illa inculcatio &
geminatio perpendenda eſt, quod non ſolum 271
in ſententiâ hac perpetuum imponatur ſilentium, ſed via etiam poſtmodum prætenſum jus in jure deducendi præcludatur: quæ præcluſio certè fruſtranea & nullius eſt momenti, ſi repetitâ pignoratione ſuper eodem jure denuò debeat audiri pignorans. Exiſtimo igitur, cui jus ſuum perſequendi per ſententiam impoſito ſibi perpetuo ſilentio abrogatum, & via id amplius in jure deducendi præcluſa eſt, eundem ſuper eodem jure non amplius admitti ad diſceptationem in poſſeſſorio, ſed à via facti etiam arceri debere, niſi aliàs juris novi gratia fiat pignoratio. Si objiciatur, tot eſſe actiones, quot ſunt pignorationes ſeu turba-
tiones; Reſpond id quidem in favorem pigno- 272
rati ſeu turbati Actoris verum eſſe, ſed ſi jam ſuper eo jure, de quo controvertitur, turbanti ſit impoſitum ſilentium, quod perinde eſt, ac ſi impoſterum ſit prohibita turbatio ex Baldi ſupra allegata ſententia *in l. 3. Cod. ut lit. pend.* certè condemnato repetente turbationem eamdem, impunè eſſe non debet, quinimò cogen-
dus eſt, de in poſterum non turbando cavere. 273
Si etiam objiciatur non valere præceptum ejusmodi comminativum, ut quis amplius non audiatur, ut tradit Jaſon *in l. nec quicquam. §. ubi decretum. n. 9. ff. de offic. Proconſ.* id idem diluit ibidem allegata limitatio Baldi, id verum eſſe, niſi poſt lapſum termini feratur ſententia excluſiva, quam ferri poſſe, etiam tradit Bart. *l. 2.*
num. 3 Cod. de edend. Etſi dicatur, hanc ſen- 274
tentiam non definire negocium; ſed inſtantiam perimere, velim perpendi, num id verba patiantur, quæ non de inſtantia, ſeu proceſſu, ſed de ipſo jure cauſæ ſonant, & non de momento temporis ſeu dilatione, ſed de perpetua peremptione conſtituunt.

Eumdem verè admodum de eadem materia 275
in cauſa Elwangen contra Ottingen Dn. Præpoſito in Elwangen 12. Octobris Anno 1604. reſponſum fuit: E. F. G. Schreiben/ hab ich mit gebührender reverentz empfangen/ vnd deſſen Inhalt ableſend vernommen / Darauff ſoll deroſelben vnterthäniglich nicht verhalten/ daß die in Sachen contra Ottingen Mandati der Pfandung Martin Kiſtners verſtrickung betreffend/eröffnete Vrtheil/ vermittelſt dern/ wegen zu ſpaht einkomener cauſalium, den herrn Gegētheiln ein ewiges ſtillſchweigen am 12. Jan. fürlauffenden Jahrs aufferlegt / meines ringfügigen ermeſſens pro ſententia definitiva in hoc

poſſeſſorio judicio (Jedoch daß dem verlichrenden Theil das petitorium bevorſtehet) zu achten ſeye/ per not. Boerii *deciſ.* 255. *num.* 12. *verſ. ſed ſi poſt ſententiam.* Burſat. *conſil.* 330. *num.* 131. Menoch. *rem.* 3. *Retinend. num.* 839. Contard. *in l. diffamari c.* 5. *n.* 139. *& ſeq. ubi* eleganter æqua ratione hujusmodi ſententiam condemnato plenum præjudicium afferre *dixit.* Gail. *obſ.* 12. *num.* 5. Wiewol aber jetzerzehlte Dd. authoritates in terminis l. diffamari eigentlich dieſen Schluß beſtetcken/ So iſt doch daſſelb nicht weniger auff deß H. Reichs Pfandungs Conſtitution zuziehen Gail. *de pignorat. obſ.* 21. *n.* 4. *& ſeq. ubi etiam addit,* pignorationem eſſe quandam
276 diffamationem, Inde rectè etiam interdicto Retinendæ, uti poſſidetis, accommodat ſententiam perpetui ſilentii. Menoch *d. rem.* 3. *n.* 819. 836. *& ſeq.*) Allermeiſt aber/ quod ex lapſu termini ad probandum vel faciendum aliquid adſignati dem einen Theil jus irrevocabile generaliter zuwachſen thut. Chaſſan. *in conſuet. Burgund. rubr.* 10 §. 1. *verb. dedans. n.* 1. *in addit.* Afin. *in praxi jud.* §. 15. *c.* 3. *n.* 2. *&* §. 22. *c.* 2. *n.* 2. *& ſeq.* Conferunt huc notata Fulvii Paciani *lib.* 1. *de probat. cap.* 65. *numer.* 54. *& ſeq* Hierumb vnd dieweiln durch vorberührte Vrtheil impoſitionis perpetui ſilentii die Gegentheil in poſſeſſorio verluſtig/ vnd denſelben ſolchs ferner mediante proceſſu außzuführen abgeſtrickt/ vmb ſo viel do mehr ad eludendam rei judicatæ authoritatem ſich in das aberkente poſſeſſorium via facti wider zu tringen verwehrt ſeyn muß/ Bevorab das in poſſeſſorio erlangte præjudicium ſo lang vñ viel bey ſeinen Kräfften bleibt/ biß von Herrn Gegenern ein anders in petitorio ordentlich außgewonnen/ welchem nach auch Mynſ. 83. *obſ. cent.* 2. darin er vermeint / quod pignorans intra præfixum terminum cauſas factæ pignorationis deducens, via id denuo faciendi præcludatur, ſaltem quo ad præſentem pignorationem, gar nicht zu trawen. zumahl daß die am Kayſ. Cammergericht wie von Mynſingero vorgeſchriebene formula in pronunciando nunmehr nicht gebraucht/ beſondern dem pignoranti ejusque ſucceſſori tam ſingulari, quam univerſali, juxta Burſat. *d. loc. numer.* 131. ein ewig ſtillſchweigen reſpectu intentati poſſeſſorii judicii eingebunden wird/ Inmaſſen ſo wol für ſich ein jede Definitiv. in rem judicatam geſchrittene vrtheil
277 jus perpetuum würcket als auch das wort perpetuam ſolchs ſignificanter bedeutet; Cum & id ſilentium dicatur, quod excitari nequit Bald. *in. d. l. generaliter. numer.* 4. *C. de revocand. donat.* applicans hoc ad ſententias, quibus imponitur ſilentium, illudque perpetuum exiſtimetur, quod non habet certum finem. Bart. *in d. l. Iuriſperitos.* 33. *in pr. ff. de excuſ. tutor.* Quomodo autem erit perfectum ſilentium ſuper eo jure decretum, quod confeſtim repetita via facti reſuſcitari poſſet? Es ſtellen ferner die Rechtslehrer ſolch Mittel an die hand / dardurch die verlierende Parthey auff vnterſtandene turbation vnd Beunruhung zur Schuldigkeit angetrieben werden möge / Solcher geſtalt / ut turbantes legitimis remediis ac pœnis, ne 278
impoſterum turbent vel moleſtent, coerceri & inobedientes mulctari, Burſat. *d. conſil.* 330. *nu.* 279
133. *poſt Blarer. & alios;* quin etiam ad Cautionem de non amplius turbando urgeri poſſint, Blarer. *ibidem cap.* 11. *num.* 35. *& ſeq.* Et dixi ſuprà *num.* 226. Vnd bin ich der Meinung daß deßwegen am Kayſerl. Cammergericht Mandata, ohngeachtet/ daß ſonſten die Vrtheil ipſo facto die Execution mit vffm rücken trägt/ wol außzuwürcken/ wie dann in terminis ſimilibus in Sachen Diepholz contra Minden ein Mandatum Inhibitorium ertheilet worden/ ꝛc.

Et hæc de Mandatis & proceſſibus pignorationum delibaſſe, digitumque ad praxin intendiſſe ſe ſufficerit.

DE MANDATIS ARRESTORUM.

Inſuper non raro decernuntur Mandata 280
cum vel ſine clauſula, ſi forte ob jus regale Collectandi, quod alter ſibi arrogat, tres aut perſonæ captæ, arreſtove nexæ ſint. Ita Wolffgangus Elector Moguntinus contra Georgium Land- 281
gravium Haſſiæ 22. Novembr. Anno 1589. obtinuit Mandatum de relaxando arreſto dern zu Ober Vrſell vnd Bomerßheim arreſtirte. früchte für Freulein Steur betreffend; narrando, quod dicti Subditi hactenus collectis pro elocatione filiarum indictis immunes fuerint, nuper autem ob denegatas ejusmodi Collectas, Reum per Præfectum ſuum immobilia eorum in præmemoratis locis ſita arreſto innodaſſe, animo turbandi eos in ſua Immunitate. Mandatur itaque relaxatio arreſti ad cautionem ſine clauſula. Contra quod Landgravius excipit, Ruſticos ſibi teneri ad Collectas, quas ſolvere detrectarint; ideoque arreſtaſſe; arreſta verò ob non ſolutas collectas eſſe licita, nec prohiberi per conſtitutionem Imperii de Anno 1594. Eheſtewr eſſe onus reale Gail. 2 *obſ.* 52. *num.* 4. & 5. ſe eſſe in poſſeſſione der Eheſtewr/ idque productis regiſtris probat. Moguntinus replicat ſolviſſe illos quidem die Schatzung vnd andere Stewren / ſed nunquam Eheſtewr / nec forenſes collectari poſſe.

Votum Dn. Referentis in hac cauſa. Poteſt 282
videri huc pertinere Dubium 12. de An. 1594. Sed non puto nos verſari in terminis illius Dubii, quod accipio de arreſtis rerum ſoli, ne pugnet cum Dubio 22. eod. Anno. Niſi forte dicamus, aliud eſſe in fructibus nec dum avectis, tametſi ſeparatis; aliud in iis, qui avecti ſunt à fundo, ſed nondum extra provinciam pervenerunt; aut aliud judicandum de fructibus arreſtatis, antequam ſeparentur, aliud in iis qui poſt ſeparationem factam transvehuntur: non eſſe autem hic arreſtatos ipſos fundos, adparet ex Num. 5. Cui Actor nihil contra dicit. Unde putat Dn. Referens aliud hic nihil niſi frumentum Anni 89. quod in agris relictum fuit, pro arreſtato haberi poſſe: Quod cum ſit, dubitatione vocaret, an non potius

hæc

hæc cauſſa in Dubium 32. de Anno 94. quadraret. Et magnopere optarem mihi indicari rationem, cur ibi contrarium majoribus ſit deciſum, atque in d. dubio 12. Item quid ſibi velit, quod quidam Domini in dubio 32. talem limitationem addiderunt, ne in cauſſa principali Juriſdictioni arreſtari, ſi qua eſt, præjudicetur; cum mihi videatur hoc ipſum Conſtitutioni Arreſtorum ineſſe, nec quicquam commune habere cum puncto paritionis. Ego rationem hanc eſſe exiſtimo, quod Dominis territorii plus juris & juriſdictionis competere videtur in res ſoli, in territorio ſitas, quam in res mobiles, quæ caſu ibi ſunt, vel transvehuntur; Quia ſcilicet mobiles magis perſonam poſſidentis reſpiciunt; Immobiles autem territorium in quo ſitæ ſunt Bald. *in l. Mercatores. n. 1. C. de commerc.* Gail. 2. *obſ.* 124. *n.* 18. Et ſi vera eſt hæc ratio de fructibus ſtantibus, idem quoq; de rebus ſoli erit dicendum; & per conſequentiam admodum dubium relinquitur; An noſtra cauſſa ad 12. vel 32. Dubium pertineat, cum non conſtet, an admonitio Præfecti facta ſit ſtante frumento, an jam ſeparato, nondũ tamen avecto. Sed magis me movet, quod Reus dicit, Ruſticos à ſe citatos in foro competente rerum ratione non comparuiſſe, & in contumaciam condemnatos eſſe; Deinde admonitos frumentum in agris reliquiſſe. Multum autem intereſt, utrum alicui res arreſtetur, an incuſſo metu ad cauſſam dimittendã compellatur. Itaque neſcio, an hîc verſemur in terminis veri arreſti, aut ſi verſemur, & ſanè arreſtum juris ſub prætextu rei judicatæ factum. Deniq; etſi eſſet verum arreſtum, quale eſſet, ſi ipſi fundi eſſent in verbott gelegt/ adhuc tamen non eſſet qualificatum, propter text. *in Receſſu de Anno* 1594. §. Beyden arreſten. *verſ.* vnd ſo viel. *ubi* arreſta ratione rerum judicatarum facta excipiuntur.

283 De competentia Judicis aut ſententiæ Nullitate importunum eſſet hic diſputare, cum requirat ſpecialem proceſſum inſpectionem Actorum, & pertineat ad cauſſam principalem. Utilius feciſſet Actor, ſi egiſſet ſuper nullitate ſententiæ, omiſſo medio judice, tanquam ad quem cauſa ipſa directò pertinet, & ſic ſuſpectus eſt, vel pro ſuo Intereſſe ad Cameram appellaſſet. Itaque Mandatum caſſandum putat, Nec obſtat, quod Mandatum ſit antiquius dicto Receſſu de Anno 94. Quia magis eſt ut videatur procedere interpretando, quam de novo aliquid ſtatuendo Bart. *in l. cunctos populos. C. de ſumm. Trinit.* Quia verò Receſſus reddit rem retrò dubiam, ideo Expenſas compenſarem. Facit ad cauſſam principalem Gail. *d. obſ.* 52. *nu.* 20. *& ſeq. ubi ait*, quod res forenſium ſint pro Collectis pignorum nomine obligatæ, & quod do nomine poſſint ſequeſtrari & pignorari. *Salvo.*

284 Dn. Correferens concludit cum Dn. Referente, propter rem judicatam, & quia poſſeſſio Rei probata quoad Collectationem: tandem, quia eſt notorium, collectam per æs & libram pro modo agrorum impoſitam; Cujuſmodi collectis realibus etiam Forenſes, ſubjugantur. Expenſæ compenſandæ Reſervationem nõ annecteret: Ratio enim decidendi eſt res judicata; Ideo illa novo proceſſu retractari nequit.

Mandatum caſſatum, compenſatis expenſis 3. Aug. Anno 1597.

Ita quoque in cauſſa Hildeßheim contra 285 Braunſchweig Mandatum ſine Clauſula de relaxando arreſto & reſtituenda decretum, die vff gemeiner Cleriſey Geiſtlicher Güter geſetzte Scheffel: oder gedoppelte Schatzung betreffend. Acta in hac cauſſa ventilata 19. Novembris Anno 1597. in Camera Imp. relata ſunt; Quorum Protocolla unâ cum Extractu Actorum de ſuperq; conceptis votis Cameralibus ex authographo, quod nondum publici juris factum, pro ulteriori Informatione infra *in calce operis ac Faſciculo ſelectiorum Conſultationum, votorum ac Deciſionum ad Materiam hancce ſpectantium*, plenè relata ſunt.

DE MANDATIS INHIBITOriis, & abrogandis novis & inuſitatis Contributionibus.

Non diſpari modo in cauſſa Greineyſen Wittibe contra Speyr Mandatum emanavit 286 prohibitivum, ne Collecta à privilegiata perſona exigantur. Hoc tamen caſu, cum Mandatum rite inſinuatum & Citatio ad videndum &c. decreta & declaratio pœnæ petita eſt, dicitur actione in factum ex hoc Mandato agi; vel officium judicis imploratũ: quia Rei mandato emanato nõ paruerunt, & ſic in pœnam inciderunt. Quæ etiam non ſolum juxta Mandatum venit adplicanda; ſed peti etiam quanti ea res eſt, poteſt *l. unic. ff. ſi quis jus dic. non obtemp.* uti & hac in cauſa non ſolum pœnam Mandati pro parte dimidia ſibi applicari; ſed & Mandatum corroborari, & ulterius etiam proceſſus pro damnis & intereſſe decerni ab Actoribus fuit petitum, nominatim id aſſerente Rulando *d. tr. de Commiſſ. lib. 3. cap. 8. n. 6.*

Sic Mandatum inhibitorium & de non offendendo ſine clauſula in cauſa Lübeck contra 287 Nider Sächſiſchen Craiß ratione Circularium Contributionum 20. April. Anno 1621. in Cam. Imp. decretum fuiſſe *cap.* 18. *num.* 132. meminimus. Sic denique Mandatum de abrogandis & non exigendis novis, inſolitis & indebitis Contributionibus Provincialibus ad 288 inſtantiam Burgermeiſtern vnnd Rahts zu Corbach contra die Herrn Graffen zu Waldeck Anno 1620. emanatum. Exceptiones huic Mandato oppoſitas vid. *in d. Faſciculo ſelect. conſultat. & votor.*

DE CONDICTIONE INDEBITI, officio iudicis, Actione in factum utili, negociorum geſtorum extraordinaria, actione ad intereſſe, aliiſque Remediis, quæ competunt ſubditis indebitè ultra modum vel ſolitum Collecta gravatis.

289 Magiſtratus à ſuis Subditis cuiuſcunq; conditiones ſint ſubſidia publica ordinaria exigere ex more priſco, non tamen ſupra cenſus ſui modum poſſunt decretorum tributorum quãtitate prius expreſſa & habita ratione egenorum Reichs Abſchied de Anno 1594. Nach dem nun. Partes ſuas viriles ſi ſubditi non infe-
290 rant, in pœnam Dupli facto incidunt & Mandatis pœnalibus per Magiſtratus in Camera obtentis ad ſolvendum &c. cum annexis Citationibus ad docendum vel vidend. urgentur *d.* §. Nachdem. *& ſeqq.* Et dictum eſt ſupra *d. c. 18. n. 129. & ſeqq.* Vide quoq; Schwanm. *obſ. Cam.*
291 *128. per tot.* Subditi verò plus ſolito aut ultra modum Collectis, aliiſq; oneribus provincialibus gravati, Mandata ſine clauſula (de quibus in Ordinatione Cameræ *part. 2. tit. 21.*) contra Magiſtratum obtinere poſſunt Gail. 1. *obſ.* 17. Mynſing. *5. obſ. 8.* Thomat. *d. tr. de collect.* § *ſanè ſi negocium. n. 33.* Quod maximè verum eſt, ſi Ordines Imperii & Magiſtratus in exactione Collectarum Imperialium (in qua ſtatus ſaltẽ nudum miniſterium conferunt) ſubditos ſuos ultra definitam quantitatem & Taxam; quæ
292 ſubditis, priuſquam Collecta cogatur, expreſsè & ſpecificè manifeſtari debet, gravent: Quo caſu Receſſus Imperii de Anno 1555. 1557. 1566. 1576. 1582. 1594. 1598. & 1603. ſupra *c. 18. n. 90. & ſeq.* à me relati clare evincunt, daß der Stände Gewalt ſolche Reichsſtewren einzuheimbſchen auff ihren anſchlag der geſtalt außtrücklich reſtringirt, daß Sie darüber die Vnterthanen zu beſchweren nicht befügt / ſondern den überſchuß zu reſtituiren oder in künfftigen Contributionibus compenſandò abgehen
293 zu laſſen ſchüldig ſeyn; Planè ut jus commune diſponit, quod plus debito ſolutum per condictionem rectè recipiatur ut ait text. *in l. ſi is qui. 45. in fin. ff. de Condict. indeb.* Et facit *l. ſi non ſortem. 26. §. ſi centum. l. is qui plus. 31. l. qui exceptionẽ 40. §. ſi pars. ff. eod.* Oldend. *claſſ. 6. act. 6.* Mozz. *de contract. tit. de condict. indeb. l. non amplius 84.* ubi
294 Petr. Faber. *ff. de R. I.* Et magis in ſpecie; Quod indebitæ & ultra conſuetũ exactæ penſitationes & collectæ reperi poſſint, probatur per *l. 1. C. in quib. cauſ. colon. cenſ. l. pen. §. caveant. C. de agric. & cenſit.* Novell. 80. c. 6. Ludolph. Schrader. *de feud. part. 10. ſect. 5. n. 119. ubi ait,* quod ſuperi-
295 or, qui tributa vel collectas indebitas, inſolitas vel inconſuetas à Subditis vel vaſallis ſuis exegit, & exacta reſtituere, & in futurum à talibus exactionibus abſtinere teneatur. Quo reſpectu Bartol. *in d. l. pen. §. Caveant.* diſertè ſcri-
296 bit, quod læſis quidem nulla actio naſcatur, ſed in ſubſidium officium judicis detur: Quod & affirmat Speculat. *lib. 4. rub. 100. de cenſibus §. 2. n. 2.* (ubi quoque formam libelli hoc in caſu propoſuit) & officium præſidis implorare poſſe, ſi quis dicat ſe gravatum in collecta ultra modum debitum notat Andræ de Barulo *in l. ultra. fin. num. 1. C. quemad. civil mun. indic per l. 3. §. præſes ff. de muner. & honor.* Et facit *l. illicitas. 6. in princ. ff. de offic. præſid.* Quid ſuper hac facti ſpecie & in puncto der Frondienſt vnd Haupt: oder Todtfälle in cauſa deß Freyherrn von Königgeck contra deſſen Vnterthanen reſponſum ſit; Vide *in d. Faſciculo.*

Similem in terminis ferè quæſtionem movet, & de ea in utramque partem latè ac eleganter diſputat Ægid. Thomat. *tract. de Collect. c. fin. num. 11.* ubi ita ſcribit: Finge Eccleſiaſticos proceres, Nobilesvè aut alios quoſvis aſſerentes ſe habere privilegium & ob eam cauſam, certo tempore, de facto ſuffragio, precibus, favore, aut alio quæſito modo, vel fortè per imprudentiam univerſitatis, liberos evaſiſſe à præſtatione munerum; Cæteris de univerſitate bonâ fide indicta munera pro ipſis ſolventibus, deinde explorato jure communi compertum fuerit, ipſos alligari præſtationi dictorum munerum: Utrum pro ſumma munerum patrimonialium indebitè ſoluta, ipſis de Univerſitate aut Reipublicæ, condictio indebiti, peræquationis remedio competat? Et tandem concludit: Univerſitati competere jus peræquandi onera præterita ex cauſa indebiti, etiam ſoluta vel ſolvenda ex cauſa indebiti, prout Fiſcus reliquorum nomine Tributa præterita exigit: dummodo extrinſecus non veniant. Nec etiam conventio ſuper ipſis admittitur, ea ratione, ne unus pro alio gravetur. 297

Porrò quando Dominus ex omni etiam 298
parte abſolutus, nimia aſperitate erga Subditos utitur ad inſolitas & non conſuetas Collectas, impoſitiones, Exactiones & ſimilia onera ipſos compellando; tunc certum, & dictum eſt ſupra, Subditos quoque Superioris auxilium implorare poſſe, ut Domino ſub gravi pœna mandetur, ne plus ſolito eos gravet. Siquidem Dominus judicis officio fungi nequit, nec ſibi ipſi, velut in propria cauſa, jus dicere, juxta Bald. *in c. 1. col. ult. tit. de Capitan. qui cur. vend.* Idque propter impoſſibilitatem & contradictionis implicationem, quæ ex actionis & paſſionis in eadem perſona circa eandem rem, eodem tempore, ſecundum idem concurrentis confuſione, eſſet eventura. Et tali caſu (ſi Dominus Imperio immediate ſubſit) Mandata ſine clauſula in Camera decerni ſolent ac debent, ſi modò ex narratis Supplicationum de nimia aſperitate, atrocitate atque ſævitia ipſius Domini conſtet, ita ut factum ejus omni jure prohibitum atque injuſtum cenſeri poſſit; putà ſi novas atque inſolitas exactiones, aliaque onera præter modum atque morem antiquum, proprio motu, pro ſua libidine, abſque ſubditorum conſenſu & ſummi Principis (puta Imperatoris) authoritate imponat Mynſing. *d. obſ. 8. numer. 12. & 13. cent. 5.* Gail. *d. lib. 1. Obſ. 17. & Obſ. 19 num. 20. 21. & 22.* Frider. Mindan. *de mandat. judic. cap. 13. numer. 4. & ſeqq. & cap. 44. in princip. lib. 2.* Et dixi ſupra *num. 291.* Et ſcandali evitandi, item- 299
que impediendi cauſa, uti & in cauſis magni præjudicii & irreparabilis damni, libertatis ſcilicet amiſſionis, vel quando periculum eſt in mora, rectè quid per judicem fieri prohibetur, etiam ſine clauſula, nedum cum clauſula juſtificatoria, quia omninò fieri non debet,

ipſoque

ipſoque jure prohibitum eſt Gail. *d.lib.* 1. *Obſ.*
13. *numer.* 3. Frider. Mindan. *d.lib.*2.*de man-*
dat.jud.cap. 11. *numer.* 3. *verſ. ita omni jure pro-*
hibitum. Gœddæ. *conſil. Marpurgenſ.* 16. *nu.* 148.
149. & 151. *vol.* 4.

300 Nec adverſatur, quod in Receſſu Imp. An-
no 1594. apertè cautum reperitur, ut deinceps
Mandata ſine vel cum clauſula ſubditis adver-
ſus ſperiores ſuos magiſtratus non facile decer-
nantur: quod & ante Anno 1577. in Memo-
riali §. nachdem. & in deputationis receſſu
301 Wormat. Anno 86. §. So ſoll auch zum fünff-
ten. decretum, ne ſcilicet fiducia ejuſmodi
Mandatorum Subditi fiant contumaces & re-
fractarii: ideoque prius ſcribi debere & admo-
neri, ſimulque utrum res ita ſeſe habeat, explo-
rari, vult Gail. 1. *obſ.* 22. *num.* 4. & *obſ.* 31. *n.* 7. *verſ.*
quarto. Nam hoc caſu præcedens exploratio
vel admonitio nequaquam neceſſaria, ſed uſu
receptum approbatumq; eſt, ut ſi querelæ Sub-
ditorum in continenti probabiles reddantur,
mandata & proceſſus adverſus Dominos in
Camera Imperiali decernantur. Imò verò & d.
Receſſ. de Anno 1594. §. So ſoll auch zum
fünfften. & Receſſ. Wormat. agunt de man-
dato ſine clauſula, quod nolunt facile decerni
adverſus magiſtratum; cum clauſula autem ju-
ſtificatoria, quin facilius decernere liceat, à
ſenſu contrario colligitur; & ita interpretatur
Frid. Mindan. *d.lib.*2. *cap.* 7. *n.* 2. idq; rationem
habet, ut apud Gail. 1. *obſ.* 19. videre eſt.

302 Non urget quoque, quod regulariter in hac
Collectarum ſuperindictione præſumptio pro
magiſtratu, maximè verò pro Principe, militet
Roland. à Valle *conſ.* 1. *n.* 84. 90. & 94. *vol.* 2. quod
nihil injuſti, nihilque iniqui velit in ſuos ſubdi-
tos ſtatuere, ſed hoc tantum, quod lex vult &
permittit *arg. l. ex facto.* ubi Dd. *ff. de vulg. & pu-*
pill. ſubſtit. Marc. Mantua *ſingul.* 21. *n.* 6. Hippol.
de Marſil *ſing.* 6. Roland. à Valle *conſ.* 5. *nu.* 24.
vol. 1. & *conſ.* 72. *n.* 75. *vol.* 3. Weſ. *conſ.* 40. *n.* 29.
vol. 1. Nicol. Everhardi Junior *conſ.* 55. *nu.* 34.
tom. 1. Coler. *de proceſſ. Execut. part.* 4. *c.* 1. *nn.* 32.
303 Quia hoc verum eſt; Niſi aliæ conjecturæ ſint
in contrarium, vel evidentiora indicia iniqui-
tatem Principis vel Magiſtratus arguentia Al-
ciat. *de præſumpt. reg.* 3. *princip. præſumpt.* 8. *n.* 5. 6.
& 7. Gail. *d. obſ.* 17. *n.* 7. & *lib.* 1. *de pac. publ. cap.*
2. *n.* 19. 20. & 21. ut, ſi ſolitus ſit exequi minas, vel
ſubditos ultra modum novis exactionibus, in-
dictionibus, collectarum impoſitionibus & ſi-
milibus oneribus implicare, vel aliud quid in-
juſtè facere. Nicol. Everh. Jun. *conſ.* 17. *nu.* 34.
tom. 1.

304 Et quod dicitur, in dubio præſumi pro facto
Magiſtratus, ita intelligi debet, ſi ſcilicet fa-
ctum, quid ſit à Magiſtratu, pro quo præſumi
poſſit, & niſi contrarium reperiatur in jure
cautum Nicol. Everh. Jun. *d. conſ.* 55. *num.* 43. &
44. Secus ſi ſcandalum vel gravamen ſubdito-
rum cum Principis utilitate conjunctum ſub-
305 ſit Tib. Decian. *reſp.* 25. *nu.* 9. *vol.* 1. vel apertum
adſit commodum Principis vel agatur de jure
immunitatis per modum contractus quæſito,
& negetur Neceſſitas & utilitas, ſive juſta cau-
ſa collectæ; ita ut ea de re omninò cognoſci o-
pus ſit. Thomat. *tr. de Collect.* §. *Retenta. num.* 1.
Cravett. *conſil.* 111. *n.* 9. Pariſ. *conſil.* 25. *n.* 43. *lib.*
1. Cacheran. *deciſ.* 86. *n.* 1. 6. & 7. Quibus caſibus
iſta pro Principe in dubio militans præſumptio
tanti ponderis non eſt, ut factum Principis o-
mni jure juſtificet, omnemque turbationis
qualitatem removeat.

Adde, quod quando Magiſtratus vel Judex 306
extrajudicialiter & de facto procedit, tunc non
pro eo, ſed contra ipſum præſumitur, & ideo
ſpoliatus tali caſu à ſuperiori reſtituitur *c. con-*
querente. & ibi Abb. per illum text. *in* 2. *notab. de*
reſtit ſpoliat. l. extat. ff. quod met. cauſ. l. meminerint.
C. unde vi. l. 1. *l. fin. C. ſi per vim vel al. mod. l. fin. C. ſi*
contr. jus l. un. ubi Bart. Jaſ. & amplè Gilken. *C.*
de prohibit. ſequeſtrat. Menoch. *remed. recup.* 8. *n.* 8.
9. 10. 11. & *n.* 50. 60. & *ſeqq.* Alvar. Valaſc. *con-*
ſultat. 291. *n.* 3. Joſeph. de Seſe *tr. de Inhibit. c.* 6.
§. 2. *n.* 6. Alduin. *conſil.* 43. *n.* 31.

Et ſi Judex extrajudicialiter proceſſit, non 307
ut Judex, ſed ut privatus proceſſiſſe intelligitur
Menoch. *d. remed. recup.* 8. *n.* 13. Vinc. Honde-
dæ. *conſ.* 82. *n.* 24. & *ſeq. vol.* 1. Si enim Magiſtra-
tus vel Judex facit quod ad officium eius non
pertinet, non dicitur factum à Magiſtratu vel
Judice, cum ejus poteſtas videatur eſſe limita-
ta reſpectu eius officii.

Et quamvis Executio juris nullam injuriam
importet *l.* 13. §. 1. *ff. de iniur.* Attamen Execu-
tio, quę ſine aſſiſtentia & ordine juris fit, omni- 308
nò in ſe injuriam habet Ant. Faber *in Cod. deciſ.*
forenſ. lib. 1. *tit.* 11. *definit.* 4. & *lib.* 2. *tit.* 16. *defin.* 8.
& *lib.* 17. *definit.* 26. Et hanc concluſionē adeo
veram eſſe affirmant Dd. ut procedat non ſo-
lum, quando ſubditi de aſperitate Domini con- 309
queruntur, ſed etiam ſi non conquerantur:
Quia Judex ex officio providere debet Subdi-
tis, ne indebitè & plus æquo, vel ultra modum
ſolitum vexentur per *l. illicitas.* §. *ne potentiores.*
ff. de offic. præſid. Eleganter Grammatic. *deciſ.*
104. *n.* 15. poſt Boetium *deciſ.* 304. *nu.* 4. Mat-
thias Coler. *conſil.* 1. *n.* 241.

Prædictæ quoq; veriſſimæ Concluſioni non 310
obſtat, quod eum qui immunitatem à datiis &
collectis habet, ſi à Principe ſuo indictione
munerum gravetur, vel in librum debentium
inſcribatur, ordinario Appellationis remedio
in continenti uti poſſe & debere, ex Angelo a-
liiſque authoribus ſupra *cap.* 13. *num.* 52. & *hoc*
19. *num.* 27. firmavimus: Quo ordinario reme- 311
dio neglecto non dari locum extraordinario,
complures autumant, à Me *d. hoc cap.* 19. *nu.* 127.
affatim conglomerati. Facit, quod is, qui ex- 312
preſſim aut tacitè Appellationi renunciavit, be-
neficio Supplicationis uti non poſſit, poſt Ca-
ſtrenſ. *in l. ſi quis. n.* 3. *C. de precib. Imp. offer.* Erneſt.
Cothman. *conſil.* 12. *n.* 93. *vol.* 4. Eoque minus ho- 313
diè Subditis ad hoc extraordinarium Suppli-
cationis & mandatorum remedium confugere
licere, multi arbitrantur quod in d. Receſſu
Anno 1594. §. Darumb ſetzen/ordnen vnd wol-
len. diſertè nunc proviſum eſt, id quod Anno
1586. à Deputatis Wormatiæ §. Aber nach
dem die Extrajudicial Appellation. *arg. Novell.*

ut non

ut non fiant pignorat. concluſum erat, nempe, ut ſi non jure partis, ſed magiſtratus quis à Superiore extra ordinem per modum Executionis gravaretur, is appellaret, ejuſque appellatio reciperetur: Ut ita ſecundum novam hanc Conſtitutionem quiritantes Subditi non per viam Supplicationis, ſed Appellationis ſibi meritò conſulere debuiſſent.

314 Nam (1) reſpondetur; Appellationem omiſſam vel neglectam eatenus quidem nocere, aut gravamen illud extrajudiciale non poſſit per remedium Appellationis emendari: At propterea gravati Subditi à juris communis remediis, puta nullitatis, & præſertim ab imploratione officii judicis interdicto, & ſi quod aliud remedium oppreſſis & immerito moleſtatis *in tit.* 23 *part.* 2. *Ordinat. Camer.* conceſſum eſt, non ſunt excluſi: quinimò ad ejuſmodi admitti debent per *c. concertationi* ubi gloſ. & Ge-
315 minia. *de appellat. in* 6. Et Appellationis remedio ceſſante, nihilominus remedium preces offerendi ſive ſupplicandi concedi fulcitur & comprobatur textu *in l. un. ff. de offic. præfect. Prætor. Auth. quæ ſupplicatio C. de precib. Imp. offerend. Novell.* 119. *l. fin. C. ut lit. pendent.* Erneſt. Cothman. *conſil.* 7. *n.* 1. *vol.* 4. Cui etiam ſuffragatur illud quod Mynſing. *d. obſ.* 8. *cent.* 5. Gail. 1. *obſ.* 17. Mindan. *d. lib.* 2. *cap.* 11. *&* 13. tradunt; ex quorū doctrina hoc quoq; colligitur, præter remediū Appellationis, quod in materia onerum & collectarum Jus commune Juſtineaneum obſervat, ſuccurri etiam ſubditis per *d. Ord. Cam. p.* 2. *tit.* 23. ejuſq; ſtylum remedio Supplicationis, ita ut merito agere volentium electio eſſe debeat, utro experiri velint? *arg. l. quod in hæredem.* §. *eli-*
316 *gere. ff. de tribut. act. cum ſimilib.* Ideoque ſi unum eorū competere deſiit, alterum non debet eis denegari *per l. ſi ſtrictum* 16. ubi Cujac. *l. ſi duo* 128. §. 1. *ff. de V. O. l. ſi in emptione.* §. *ſi emptio. ff. de contrah. empt. l. ſi ſervus* 24. *ff. de act. empt.*

Quod autem dicitur, ubi competit ordinarium remedium nō eſſe confugiendum ad extraordinarium, multas recipit declarationes Menoch. *lib.* 4. *præſumpt. p.* 2. *præſumpt.* 190. *n.* 37.
317 *& ſeq.* & præſertim hoc ita eſt, ſi utrumque adhuc ſuperſit & utroque poſſit æquè plenè agere volenti proſpectum eſſe: At ſi alterum eorū evanuit fruſtra hæc regula prætenditur, cum nullus remediorum concurſus amplius metuatur: meritoque extraordinarium, quo plenius & melius conſultum eſſe poteſt agenti, præfertur ordinario minus utili ſecundum Bartol. *ad l. Æmilius per illum text. ff. de minorib. & ad l.* 1. §. 1. *ff. de nov. oper. nunc.* Petr. Coſtal. *in l. in cauſæ* 16. *ff. de minor.* Menoch. *d. præſumpt.* 190. *num.* 38. aut certè extincto; quo caſu officium judicis in auxilium & ſubſidium juris ordinarii ſubrogatum eſt Coſtal. *ad l. quædam. in princ. & fin. ff. de edend.* Cum itaque hoc officii judicis implorandi remedium per Ordinationem *Cam. in d. tit.* 23. *&* 29. *in princ. verſ.* oder der ſach verwand *part.* 2. in auxilium & ſubſidium juris ordinarii ſit ſubrogatum per ea quæ tradunt Gail. *d. obſ.* 17. *lib.* 1. Mynſing. *d. obſ* 8. *cent.* 5. Mindan. *d. cap.* 11. *cap.* 13. 42. 43. *&* 44. nihil vetat, omiſſa appellatione Cameræ judicium implorare pro inhibitione, & ferendo auxilio: idque eo magis 318
in cauſſa Collectarum & inſolitorum munerum quod ſummus ſit favor libertatis, & quatuor cauſſarum *in tit.* 23. *part.* 2. expreſſarum: cum in cauſſis favorabilibus quandoque poſſint cum ordinariis extraordinaria concurrere & cumulari ſecundum Marc. Mantuan. *ſingul.* 361. *num.* 2. *& ſingul.* 57. *n.* 2. ut & tum quan- 319
do extraordinarium ad jus commune non venit deſtructivè, ut facit reſtitutio in integrum ſed conſtructivè Jaſon. *in l.* 3. §. *ſi in loco communi. num.* 9. *verſ. limita primo ff. de nov. oper. nunc.* adeò etiam, ut electione unius quoad alterum non fiat eligendi præjudicium Menoch. *d. præſumpt.* 190. *n.* 33.

Neque etiam credendum eſt hæc quæ tam ex jure Juſtinianeo ejuſq; interpretibus, quam ex conſtitutionibus Imperii & ſtylo Cameræ adduximus, per Receſſum Ratisbon. Anno 1594. in d. §. Darumb ſetzen. correcta & ſub- 320
lata eſſe. Nam præterquam quod legum correctio uti odioſa, nunquam præſumenda ſit neque etiam per tacitos vel ſubauditos intellectus introduci queat; vult d. Receſſus novus, ut ita demum appellationes extrajudiciales in Camera recipiantur, ſi ab ejuſmodi gravamine appellatum ſit, quod ordinarius magiſtratus tanquam judex, intulit: Secus, ſi appellat o extrajudicialis à judice, velut à parte, extrajudicialiter gravamine interponatur; Quo caſu cum 321
hæc appellatio in effectu nihil aliud ſit, quam provocatio ad cauſſam; ideo non ad Cameram ſaltandum, ſed gradatim procedendum & cauſæ examen per viam ſimplicis quærelæ inſtituendum & coram auſtregis vel Imperii vel Provinciæ, vel coram competente judice, experiundum fuerit Gail. 1. *obſ.* 120. *num.* 4. Mynſing. 4. *obſ.* 43. Cothman. *conſ.* 33. *nu.* 63. 66. *&* 67. *vol.* 4. Et dixi ſupra *cap.* 2. *num.* 60. *verſ. Verum enimvero.* Quod ſi jam illa verba, ſollen ſolche Sachen an Richter erſter Inſtantz gewieſen werden/ hunc ſenſum habere deberent, ut in cauſa collectarum, vectigalium ac ſimilium onerum, in quibus ſubditi potuiſſent ſibi per appellationis remedium conſulere, deinceps non admittatur imploratio Cameræ Imp. *ex tit.* 23. *&* 29. *p.* 2. ſed cauſa ſemper remitti debeat ad judicem der Außträge / vel quem alium inferiorem correctio juris per exauditionem & tacitum intellectum introduceretur: Quod cum jura abhorreant, ut modò di- 322
ctum, minimè concedendum eſt, à prædicto jure per hanc novam Conſtitutionem receſſum eſſe: De quo tantò minus ambigendum, quod eadem conſtitutione in d. §. So ſolte auch zum fünfften. Subditis abſolutè non au- 323
fert implorationem Cameræ per ſimplicem querelam *ex d. tit.* 23. *p.* 2. ſed quod nolit, niſi ex magna & gravi cauſa Mandatum ſine clauſula eis adverſus ſuperiores Magiſtratus decerni. Sed nec verba Conſtitutionis illa, ſollen ſolche Sachen an Richter erſter Inſtantz gewieſen werde patiuntur illam correctionem, cum oporteat ea quoque verificari in illis Imperii ſtatibus

ſtatibus & Cameræ immediatè ſubjectis, qui nulla privilegia der Außträge habent, de quibus *in tit.* 27. *p.* 2. Ideoque etiam cæteris paribus ſub verbis an Richter erſter Inſtanß comprehenditur Judex Imp. Cameræ. Ita fuse & pulcrè Gœdd. *d. conſ.* 16. *n.* 71. *vol.* 4.

Actione quoque in factum utili vel ſubſi-
324 diaria, vel etiam negociorum geſtorum actione experiri poterunt ii, qui in Dynaſtia vel Provincia quapiam prætendunt ſe plus ſolviſſe, adverſus illos, qui dicuntur nihil vel minus ſolviſſe. Nam etſi hoc caſu nulla obligatio cõtracta, nullumve jus hypothecæ tacitæ, vel expreſſæ in bonis non ſolventium ipſis ſolventibus conſtitutum ſit; inſuperq; textus, qui de legali ſive tacita hypotheca pio Tributis & Collectis introducta loquuntur, ſaltem quoad Principem, Fiſcum Rempub. procedant; Attamen ſi Univerſitati ſeu communitati certa ſumma ſive Collecta imperetur, eaq; ab aliquibus tantum exſoluta, & ita Univerſitas liberata ſit, cæteri de univerſitate, qui nihil exſolverunt, obligati ſunt, & tam diu obligati manent, donec ſuas
325 viriles portiones ſolverint. Conſtat enim Univerſitas ex ſingulis civibus, tanquam partibus ſuis integrantibus; & eſt concretum ex ſingulis, tanquam corpus conflatum ex diſtantibus collectivè, non diſtributivè: & ſinguli, nõ
326 ut ſinguli hoc caſu tenentur, ſed quia pars ſunt univerſorum, ut Seneca *l. 6. de benefic. cap.* 19. & 20. *ait*: Si quis patriæ meæ pecuniam credat, non dicam me illius debitorem, nec hoc æs alienum profiteor, ad exſolvendam tamen meã portionem dabo, & unus è populo non tanquam pro me, ſed tanquam pro patria conferam, & ſinguli debent, nõ tanquam proprium, ſed tanquam publici partem. Univerſitas e-
327 nim licet per fictionem diverſum quid ab ipſis ſingulis eſſe videatur; id tamen verum tantum eſt quoad fictionem & diſpoſitionem juris: cum ex veritate nihil ab hominibus differat. Singulæ partes Univerſitatis integrantes ſunt: Quod juris autem in toto, idem & in parte *jurib. vulg.*

328 Sive igitur Univerſitas per quoſdam tantum liberata eſt, & exinde illi, qui nihil vel minus contribuerunt, liberati ſint, illis, qui ſolverunt, actio negociorum geſtorum competit. Si e-
329 nim aliquis ſolverit, quod ego debeo, ſi ignorans & errans ſe ſolvere debere, ſive ſciens & ſponte hoc faciat, regreſſum adverſum me habet text. *in l. ſolvendo.* 31. & *l. cum pecuniam.* 43. *ff. de negoc. geſt. l. ſi negocium.* 16. *Cod. eod. l.* 8. *ff. mandat.* Et generaliter eſt receptum, ſi quis pro alio
330 Tributa vel Collectas ſolvat, quod eas ab eo, pro quo ſolvit, actione negociorum geſtorum repetere & conſequi poſſit text. expr. *in d. l. ſi negocium.* 16. *Cod. d. tit. d. l. ſolvendo* 31. §. 1. *ff. eod.* Nicol. Feſtas. *tract. de Æſtimo & Collect. p.* 3. *cap.* 1. *num.* 59. & *ſeqq. ubi plures convehit.* Licet enim
331 hoc caſu, ubi quis pro alio ſolvit, non naſcatur adverſus accipientem condictio *l. repetit. ff. de condict. indeb.* interim tamen naſcitur actio ne-
332 gociorum geſtorum extraordinaria, quæ multis caſibus accommodatur, etiam tunc, cum animus non fuit alium liberandi *l. quæ utiliter.* §. *fin. ff. de negoc. geſt.* Hinc Imperator *in Novell* 143. 333
cap. 1. Non ſuſtinemus, *inquit*, aliorum onus ad alios deferri.

Idque pro Secundo ſuadet æquitas L. Rho- 334
diæ in toto mundo celebris & receptæ, quâ diſertè cautum eſt, ſi quando navis causâ merces alicuius jactæ eſſent, ut damnum contributione omnium ſarciatur. Æquiſſimum enim eſt, commune detrimentum fieri eorum, qui ob 335
res aliorum amiſſas conſecuti ſunt, ut ſuas ſalvas haberent, *l.* 1. & 2. *ff. ad L. Rhod. de jact.* Si ergo æquiſſimum hoc eſt; Cur nõ etiam æquum, 336
ut illi, qui ſolverunt, & ita Univerſitatem, tanquam navem, ſalvam ſervarunt, Contributionem ab illis pro Rata repetere, pro quibus erogarunt. Hæc certè intentio fuit ſolventium, ut ſcilicet communi ſaluti, ſervata nave proſpiceretur, & ut Imp. *in l.* 4. *Cod. Theodoſ.* dicit, vexatam fluctibus navem levi jactura defenderent. Nec enim cujuſquam damnam magnum eſſe poteſt, quod à multis communi omnium Contributione ſarcitur. Et multò levius fit onus, quod fertur à pluribus. Et quis Judex propitiis auribus eum audiat, qui Rectoribus civitatum & communitatum vel concivibus imputare velit, cur non periclitari aut peſſundari communitates paſſi ſint potius, quam ſolvi Collectas, ut querelæ cauſam hodie non haberent? *arg. l. ſi extraneus* 33. *l. cum in fundo* 78. §. *quod ſi mulier. ff. de jur. dot.*

Tertiò confirmatur textu *d. l.* 2. §. 3. *ff. ad L.* 337
Rhod. ſolventes & redimentes navim captam, piratis & prædonibus obligati non fuerunt; nec etiam reliqui: interim tamen omnes retribuere jubentur. Ad idem propoſitum text. eſt *in l.* 21. *ff. de negoc. geſt.* ubi cum à Luſitanis tres capti eſſent, & unus eâ condicione miſſus, ut pecuniam pro tribus adferret, & niſi rediiſſet, ut duo pro eo quoque pecuniam darent, iſque reverti noluiſſet, & ob hanc cauſam illi pro tertio quoque pecuniam ſolviſſent, Servius reſpondit, æquum Prætorem in eum reddere judicium. Quod judicium Anton. Faber *in coniectur.* rectè de actione ſubſidiaria explicat: Nihil enim revera inter hos tres captos erat conventum; nec ipſorum negocium propriè geſtum dici poteſt: interim tamen ob æquitatem, quia tres erant obligati naturaliter, datur hoc judicium. Sic ergo & hoc caſu, licet illi, 338
qui nihil vel minus ſolverunt, dicant, ſolventes ipſorum negocia non geſſiſſe, interim tamen æquitas ſuggerit, ut refundatur, quod expenderunt.

Quartò fulcit hanc ſententiam *l.* 15. *l.* 20. *ff.* 339
de captiv. & poſtlim. reverſ. l. 2. *Cod. de poſtlim.* ubi is, qui aliquem ab hoſtibus redemit, non ſolum ſuum repetit, ſed etiam obligatum redemptum habet, donec ipſi ſolvatur.

Quintò facit, quod Lucas de Penna *ad l. fin.* 340
C. de navib. non excuſ. lib. 11. & Alciat. *ad l. neminem. in verb. plauſtris. Cod. de SS. Eccleſ.* determinarunt, quod ſi Univerſitati alicui ſit injunctũ onus angariarum, plauſtrorum vel navium, & quidam ex Univerſitate animalia ſua vel plauſtra

plauſtra in curſu hoſtium amiſerint, ab Univerſitate damnum illud iis, qui paſſi ſunt, reſtituendum eſſe.

341 Sextò, omnes de Univerſitate, à qua certa ſumma exacta eſt, ſunt correi debendi. Quando ergo unus è correis ſolvit, ab alio partem
342 repetere poteſt Teſſaur. *deciſ. 191. nu.* 4. *& ſeqq.* Cephal. *conſ.* 174. *num* 46. *lib.* 3. Ronchegall. *de duob. reis in l. reos. n.* 4. *& in l. eandem. §. ſi quis. n.* 25.
343 etiamſi ſolverit nomine proprio & debitore ignorante; imò invito, Surd. *conſil.* 188. *num.* 17.
344 Rot. Genua *deciſ.* 111. Et hoc maximè procedit, ſi ex neceſſitate ſolvit gl. Caſtrenſ. & Salycet. *in l. ſive pro fratre. Cod. de negoc. geſt.* Et ſi quis ratione & neceſſitate patriæ coactus quid facit vel expendit, illud ipſi è communi refundi debet *l. venditor.* 13. §. 1. *ff. comm. præd. l.* 2. *C. pro quib. cauſ. ſerv. c. non debet. de R. I. in* 6.

345 Septimò & ultimò ſuadet hoc ratio politica. Nam nihil magis benivolentiam multitudinis & ſocietatem civium tuetur, quàm in rebus cauſiſque civium facta æqualitas conſervatio. Æqualitate enim continetur concordia: inæqualitas autem diſcordiarum mater eſt. Maximè verò inæqualitas eſſet, ſi quibuſdam tantum onera irrogarentur, alii autem ſe ſubducerent, & res ſine juſta cauſa liberas habe-
346 rent. Quò facit, quod inter cives ſit quædam
347 ſocietas *l.* 63. *ff. pro ſoc.* in qua iniquiſſimum & & improbatum, ut unus damnum ferat, alter lucrum *l. ſi non fuerint. §. fin. ff. eod.* Sed ſi nihil inter ſocios expreſſum ſit, damnum erit æquale, pro quantitate ſcilicet ſortis illatæ *d. l. ſi non fuerint. Et §.* 1. ubi Schneidew. *n.* 11. *Inſt. de ſociet.* Ita in hac communi ſocietate damnum æqualiter pro facultatibus ſuis ſufferre debent. Socius
348 adverſus ſocium actionem habet, & jure repetit, quæ pro ſocietate expendit: vel etiam, ut agnoſcant partem damni, quod non culpa unius accidit *l. cum duobus. §. damna. ff. eod.* Pari ratione illi, qui Collectas integras ſolverunt, non fuerunt in culpa, & niſi in Communitate, tanquam ſocietate, fuiſſent, etiam nihil expendere juſſi eſſent: & quod quis pro ſocio Reipub. cauſa ſolvit, actionem ex æquitate habet *l.* 2. §. §. *actio* 9. *ff. de adminiſtr. rer. ad civit. pertinent.*

349 Ex hiſce concluditur, quod illi, qui minus vel nihil ſolverunt, teneantur illis, qui plus portione ſua contribuerunt, refundere, vel etiam illi, qui plus ſolverunt, per medium exceptionis & compenſationis ab ipſa Univerſitate pro qua ſolverunt, ſuum conſequi poſſint. Idque maximè verum eſt eo caſu, quando Collectæ provinciæ & Univerſitati, ut corpori Myſtico, quod etiam, mutatis ſpeciebus & ſublatis individuis, ſemper manet, indicuntur: uti vulgo fit. Secus; ſi perſonis ſingularibus, & earum gratiâ tantum; uti nonnunquam in Belgio & Gallia Contributiones extraordinarias ditioribus & potentioribus indici videmus; quas in Gallia vocant *Emprumpts ſur les bien ayſez.* Tunc enim unus pro alio non tenetur, ſed pro ſe quiſque tantum; ita ut quod deficit, Princeps vel Reſpub. acceptum ferat Montiſpel. *conſ.* 1. *n.* 11. *& conſ.* 17. *n.* 8. *& conſ.* 37. *n.* 8.

Atque ita in terminis Ant. de Butrio *in c.* 1. *de immunit. Eccl. ſ. in* 6. determinat, dicens; ſi ſocietas quadam militum venit in alterius territoriū animi deprædandi ſubditos, comburendi, depopulandi agros, animalia abigendi & homines malè tractandi, & Dominus, ut liberaret Subditos, certam pecuniæ ſummam promitrit; quod tunc omnes ſine ullo privilegii reſpectu, etiam Clerici, teneantur, Cui convenit Thom. Maullius *in tract. de homag. cap.* 9. *nu.* 128. *& ſeq.* ubi ampliat, ſi fortè una Civitas vel pars ſolverit quid, antequam cæteris collecta imponeretur, quod poſtea reliqui contribuere, & contributione damna cæteris reſarcire teneantur, *noviſſimè* Facultas Juridica Marpurgenſis *in conſilio ſolivago* von Anlage, *Contribution*, Kriegs⸗ſtewren vnd Schaden/vnd wie ſolche *peræquirt*, vnd gleichmäſſige Anſchläge darüber gemachet werden ſollen. *Marpurgi typis Caſparis Chemlini hoc Anno* 1633. *impreſſo.* Et conferunt huc Receſſus Imperii de Anno 1542. §. Doch ſoll dieſer Zuzug. Anno 1570. §. Als auch. Anno 1576 §. Wann die auch. 350 351

Si quis verò iniqua per æquatione Collectæ ſe læſum vel gravatum queratur, & ſe plus ſolviſſe, quam alios, & ſupra modum facultatis ſuæ; eo nomine non Syndicos Univerſitatis, ſed cenſitorem vel peræquatorem convenire, & compenſationem ſuperfluſi intra annum petere debet. Ant. Faber *in Cod. deciſ. forenſ. lib.* 9. *tit.* 19. *defint.* 1. ubi hæc Senatum tractaſſe refert: Chriſtoph Beſold. *conſil* 37. *n.* 6 *part.* 2. Emenſo autem anno actio ſive adæquatio denegatur *d. l.* 5. ubi gl. & Bartol. *lit. r.* 352

Datur inſuper in hac materia Contributionum & Æſtimii publici, actio ad intereſſe ei, qui ignorans ab altero deceptus eſt *l. unic.* ubi gl. *verb. quod intereſt conſequatur. Cod. de impon. lucrat. deſcript. lib.* 10. Weſemb. *conſil.* 103. *n.* 26. Idque maximè verum eſt, ſi adſit enormis læſio alterius partis ſupra dimidium; quæ non obſtantibus pactis & conventionibus contrariis, ante omnia ad æquitaté reducenda, *ex l* 2. *Cod. de reſcind. vendit.* ac licet abſit dolus, tamen quando res fraudem habet, id eſt, læſionem, idem eſt *l. ſi quis cum aliter* 36. *ff. de V. O* Ideoque tali caſu diviſiones & diſtributiones Collectarum ob inæqualitatem retractantur, & ad æquum reducuntur *arg. l.* 3. *Cod. commun. utriuſque judic.* Weſemb. *d. conſ* 103. *n.* 27 adeò, ut æſtimiis ſive cataſtris per ſe nullis & inæqualibus, Superioris confirmatio vires dare non poſſit Weſemb *d. conſ.* 103. *n* 28. *& ſeqq.* 353 354 355

DE RESTITVTIONE in integrum.

Communitates quoque ex Matricula ſive æſtimo ob falſam relationem obventionum & vitium inæqualitatis læſæ, in ſubſidium reſtitutionem in integrum poſtulare poſſunt; quia, hac in parte, jure minorum utuntur per *l. reſpub. C. quib. ex cauſ. maior.* ubi gl. Bald. Salycet. & Dd. *communiter.* Imo Univerſitatibus enormiter læſis tam quoad læſionem, quàm ſolutionem, contra 356

contra Univerſitates vel Status Provinciales atque privilegiatos,& contra decretum ac ſen-
357 tentiam Ordinum reſtitutio datur, quando agitur de damno vitando Carol. Molinæus *conſil. 9. num. 22.* ut hîc non obſtet argumentum, quod reſtitutio non indulgeatur adverſus ſimiliter privilegiatum *l. ſi minor. 24. ff. de in integr. reſtit. minor. c. t. de præſcript.* Parlador. *lib. 1. rer. quotidian. c. 17. n. 28.* Idem Weſemb. *conſ.* 215. *n. 47. & ſeqq. Et conſil.* 103. *n. 25. & 26. ubi ait*, peræquationes, conventiones & diſtributiones Collectarum præteritas non obſtare; eò, quod falſis ex relationibus & æſtimis fraudulenter inductæ ſint.

358 Prædicta concluſio ampliatur & declaratur, ut etiam cæteris paribus contra ſententias Cameræ Imp. (præſertim à minoribus fusè & eleganter Sfort. Odd. *tr. de reſt. integr. p. 2. q. 72. artic. 1. n. 2. & quamplurimis ſeqq.*) reſtitutio in integrum obtineri poſſit text. expr. *in Ord. Cam. p. 3. tit. 52. juncto rubro*; Variaque præjudicia in Camera obtentæ reſtitutionis allegari poſſent, niſi res omnibus nimis nota eſſet. Qua ratione non perperam laudat Camerales Zaſ. *in l. judex. num. 10. ff. de re judic. dicens*, ſe apud eoſdem ſententiæ ejuſdem definitivæ revocationem per in integrum reſtitutionem ob-
359 tinuiſſe. Et jure communi quilibet etiam inferior Judex contra propriam ſententiam reſtituere poteſt text. *in l. in cauſa. 17. §. fin. cum l. ſeq. ff. de minor.* Bender. *de reviſionib. concl. 14. n. 26. & concl. 1. n. 13.*

360 Facit, quod etiam adverſus ſententiam Principis, quamvis rarius text. *in l. minor. 18. §. 1. ff. de minor.* Molinæ *d. conſil. 9. num. 3.* Tiraquell. *de nobilit. cap. 28. num. 17.* Boer. *deciſ. 63. num. 2.* Franciſc. Caldas *in l. ſi curatorem. verb. læſis num. 85. in fin. Cod. de in integr. reſt. min.* Odd. *d. tract. p. 2. quæſt. 72. art. 3. per tot. num. 61.* Pariſ. *conſ. 118. lib. 1.* Afflict. *deciſ. 356. num. 5.* Marc. *deciſ. 53. num. 6. p. 1.* Rebuff. *de reſt. in integr. art.*
361 *1. gl. 1. n. 42.* reſtituo datur: Ita tamen ſi condemnatus reſtitutionem peteret ob errorem vel imprudentiam propriam, non reſpectu injuſtitiæ ipſius ſententiæ, ad hoc, ut ex eiſdem a-
362 ctis melius judicetur: Tunc enim non auditur, tanquam qui vellet Principem de injuſtitia redarguere Odd. *d. q. 72. art. 3. nu. 63.* Cui Addo Afflict. *d. deciſ. 356. num. 4.* Et poſt Roland. à Valle *conſ. 38. num. 20. lib. 2.* Menoch. *conſ.* 818. *num. 98. & conſil.* 1044. *num. 1.* ubi refert Aufrer. *ad Capell. Tholoſ. deciſ.* 480. *n. 5.* Rebuff. *in Conſtit. Regn. tit. de ſupplic. in præfat. n. 11. & art. 1. gl. 12.*

363 An vero & quatenus novæ cauſæ ad reſtitutionem in integrum requirantur? non uſque quaque apud Interpretes expeditum eſt.

364 Novæ cauſæ autē in hoc judicio non ſolum eæ dicuntur, quæ de novo emerſerunt; verùm etiam illæ, quæ anteà quidem exſtiterunt, ſed allegatæ non fuerunt gl. Bart. & Dd. *in l. fin. C. de in integr. reſtit.* Contard. *ad l. un. limit. 8. num. 57. Cod. ſi à mom. poſſ.* Cald. *in d. l. ſi curatorem. verb. implorandum. n. 35. Cod. d. tit.* Odd. *p. 1. q. 16. art. 6.* ubi poſt multos *n. 26.* de cōmuni teſtatur, reprobata opinione gl. & Innoc. *in c. fin. de reſt. in integr.* exiſtimantium, nullas hujuſmodi cauſas de novo emergere poſſe.

Plerique tamen Dd. facta inter primariam & ſecundariam reſtitutionem diſtinctione, in 365
illa antiquas ſufficere Maſcard. *concl.* 1274. *num. 23.* Contard. *ad d. l. un. limit. 8. num. 4. & ſeq.* Rebuff. *ad Conſt. Regn. d. tit. d. reſt. in integr. art. 2. gl. ult. num. 8.* Odd. *d. q. 72. art. 4. num. 72. arg. l. 2. & fin. Cod. ſi ſæp. in integr. reſt. poſtul.* in hac novas omninò deſiderari exiſtimant per text. expr. *in d. l. 2. & fin. Cod. d. tit. c. ult. extr. de reſtit. in integr.* Maurit. *tract de reſt. in integr. cap. 257. & cap. ſeq. in princ.* Rebuff. *d. tr. art. 2. gl. ult. num. 8.* Capyc. *deciſ. 165. num. 2.* Odd. *d. p. 1. q. 16. art. 5. per tot.* Cald. *in d. l. ſi curatorem. verb. implorandum n. 34.* ubi allegat Antonium de Gamma *deciſ. Luſitan.* 110. *num. 7.* Dec. *conſil.* 436. Mynſ. 1. *obſ. 52.*

Verum de illo gravior eſt pugna, Utrum 366
præmiſſæ diſtinctionis membrum etiam eo caſu procedat, quando contra tres conformes ſententias reſtitutio prima vice à majore poſtulatur? Et quid ſi à minore?

Quoad prius membrum, quidam ſtatuunt, 367
reſtitutionem non dari ex cauſis antiquis contra res bis terve conformiter judicatas per *d. l. minor. 18. §. ſed & Perſcennio.* ubi gl. *verb. examinari. ff. de minor.* Rota Roman. *deciſ. 1. tit. de reſt. in integr. in novis.* Dec. *conſ. 456. n. 4.* Octav. Veſtrius *lib. 8. cap. 3. num. 8.* Contard. *d. limit. 8. num. 57.* Maſcard. *d. concl.* 1274. *num. 1. & ſeq.* Alii contra exiſtimant, in reſtitutione con- 368
tra tres conformes neceſſariò non requiri cauſas novas, ſi prima vice poſtuletur, ut Sfortia Odd. *d. q. 72. art. 4. num. 72.* Mynſing. 3. *obſ. 84. num. 5.* Mili. *in repertorio, verb. reſtitutio, ubi dicit*, ita demum novam cauſam in reſtitutione adverſus tres conformes neceſſariam eſſe, cùm poſtrema ſententia primæ reſtitutionis lata, eaque denegata ſit; quo caſu iterata reſtitutionis petitio ſine novis cauſis non admittitur, non propterea, quod tres ſint conformes, ſed quod poſterior in puncto reſtitutionis lata ſit; idque omnis Dd. in contrarium allegatos ſentire; inde colligi poteſt, quod ſe in juribus de ſecunda reſtitutione loquentibus fundent, adeò ut meritò ex allegatis intelligi debeant. Leges autem non diſtinguunt in hoc caſu, utrum reſtitutio petatur, adverſus unam, duas vel tres ſententias, ſed generaliter loquuntur *d. l. minor. c. cum ex literis. de reſtit. in integr.* nec ratio ſufficiens differentiæ dari poteſt, quare minus contra plures ſententias, quam contra unam ob antiquam cauſam relevantem dari debeat.

Quoad ſecundum membrum Ægid. Bella- 369
mera *deciſ.* 409. tenet, minorem non reſtitui adverſus tres conformes, niſi de nova cauſa doceat. In quam ſententiam etiam poſt Rot. Romanam à ſe allegatam condeſcendit Aufrer. *ad Capell. Tholoſ. deciſ.* 54. & Johan. Maurit. *d. tr. c. 268. in fin.* Verum ab hiſce diſſentiunt alii ſtatuentes, minorem reſtitui adverſus tres conformes ex cauſis tam antiquis, quam novis, ſi aliquid

quid appareat, quod præſumptionem calumniæ ceſſare faciat Odd.*d.q.72. art. 4. num.5.* Marc.*deciſ.54.p.2.*Bender.*d.tr.de reviſion.concl. 20.n.70.*& alii ab his relati.

370 Quamvis autem hæc de jure communi ita ſe habeant, nunc alia de intellectu Ordinationis Cameræ *part.3.tit.52.* ſuboritur dubitatio; An videlicet eo jure indiſtinctè in omni caſu, etiam quando prima vice contra ſententiam Cameræ reſtitutio in integrum petitur, neceſſariò cauſſæ novæ deductio requiratur?

371 Pro Affirmativa facit, quod in d.tit. §. Sollen tres caſus, in quibus petita reſtitutio attendi non debeat, enumerentur; (1) ſi calumnioſè & malitioſè, (2) ſi ex cauſis in Actis prioribus deductis & allegatis (3) ſi ex novis quidem, injuſtis tamen & irrelevantibus reſtitutio in integrum petatur. Vides igitur, quod Ordinatio in genere (& quidem præceptivè Sollen Cammer Richter vnd Beyſitzer) Reſtitutionem ex cauſis in actis prioribus petitam non attendere jubeat, abſque diſtinctione, utrum prima vice vel ſecunda ea petatur. Ergo ſcriptæ legi inhærendum *l.Divus.4.ff.de jur.patron.* neque poteſt contrarium ex ullo verbo Ordinationis colligi.

372 Deinde cum ex meris veteribus cauſis jamque ante deductis reſtitutio poſtulatur, tunc ſententia Cameræ iniquitatis vel nullitatis, Judex autem negligentiæ, erroris & imperitiæ arguitur & inſimulatur. Tali autem caſu remedium Reviſionis (à Reſtitutione planè diverſum) gravato reſervatum *part.3.tit. 53. Ord.* non reſtitutionis, utpote quod non iniquitatis querelam, ſed erroris proprii veniæ petitionem, vel adverſarii circumventionis allegationem, teſte Hermogeniano *in l.præfecti.17.ff.de minor.* continet.

373 Quibus accedit Tertiò, quod adverſus ſententiam Principis, quaſi injuſtam, in integrum reſtitutio peti nequeat. Sententia autem in Camera lata dicitur per Imperatorem lata Gylman.*deciſ.6.n.44.p.2.*Marant.*de ordin judic.p.6. act.2.num.240.ubi dicit.* ſacri concilii Neapolitani ſententiam, cenſeri Senatusconſultum Regis.

374 Et in hac opinione, quod etiam eo caſu, quando prima vice reſtituo petitur contra ſententiam Cameræ, novæ cauſæ allegatio requiratur, reſidet quoque Meichſner. *tom. 4. deciſ. Cameral.deciſ.36.num.9.verſ.accedit.* Tileman. de Benignis *Syntagm.4.decad.4 deciſ.1.vot.6.* uti & compilator Symphorematis *tom. 2. par. 2. vot.46.n.10.* Quod votum redditum eſt in cauſa Lißaw von Falckenberg contra Hanſen von Falckenbergs nachgelaſſener kinder Vormundere/ Et ſecundum illud ſententia reſtitutionis denegatoria publicata fuit 14. April. Anno 1559. Et ita quamvis variantibus, tamen majoribus votis obtinuit & judicatum exſtitit in nobili illa cauſa Marx Honolts kinder Vormunder Appellanten contra Magdalenam Honoltin Appellatin, ubi reſtitutio denegata 8. Jan. Anno 86.

375 Pro contraria ſententia haud parum urget, quod Ordinatio generaliter & ſine diſtinctione caſuum loquens, ex jure commnni interpretationem capere, & ad terminos juris communis reſtringi debeat. Id enim in novis Ordinationibus & Statutis obſervari debere, communiter placuit per *l. 2. Cod. de nox. act. cap. cum dilectus.§.quid nobis.de conſuet.* Gail.1.*obſ.50.nu. 8.* Mynſing.1.*obſ.5.n.4.*Contard.*ad d.l.un.q. 8. n.9.*Cravetta *conſ.259.num.2.* Quod maximè 376 tunc locum habet ſi inde alias induceretur juris communis correctio Cravetta *d.loc.* Atque probatum eſt ſupra, quod jure communi in ſecundaria reſtitutione, tantum novæ cauſæ deductio requiratur.

Ergo Ordinatio ad illum quoque caſum eſt reſtringenda, ne alias inde ſequatur juris communis correctio.

Idque Secundò tantò magis, quod ipſa ordinatio *d.tit.52.* non videatur velle corrigere 377 jus commune, ſed Dominos Aſſeſſores ad id remittere, ibi: Vermüge der Rechten verfahren/ Et hunc intellectum Ordinationis ſecutus videtur Mynſingerus 1.*obſ.52.* ubi illam de ſecundaria reſtitutione accipit. Verum, ut dictum, an allegata cauſa Honoltina accipit. Verum, ut dictum, in allegata cauſa Honoltina reprobata eſt hæc Mynſigeri ſententia.

Porrò ſi in reſtitutione in integrum poſtulata neceſſariò deſideretur novæ cauſæ deductio, quæritur; An id non ſolum in majore, ſed etiam minore procedat? 378

Videbatur, minorem etiam abſque cauſa nova reſtitutionem contra ſententiam Cameræ prima vice petere poſſe, ut de jure communi poſſunt, nec per hanc ordinationem generalem, derogatum eſſe privilegio minorum, 379 quia per generalem legem derogatoriam non intelligitur derogatum privilegio ſpeciali Ruin.*conſil.21.num.9.lib.3.*Cravett.*conſil. 126.per tot.* Et diſpoſitione juris correctoria non comprehenduntur perſonæ privilegiatæ minorum Menoch.*in terminu reſtitutionis conſil. 110.num. 127. & 159.* Facit etiam text. Ord.*part.3.tit. 54.in princ.* Daß in allen fällen/ſo in ordinatione nicht außtrücklich vnd ſonderlich vorſehen/ daß gemeine Recht ſtat haben ſoll. 380 381

Contraria tamen opinio, præſuppoſitis iis, quæ paullò ante deduximus (videlicet, quod Ordinatio generaliter loquens etiam minorem comprehendat) verior videtur. 382

Primò, quia minor generali lege ligatur, etiamſi ejus ſpecialis expreſſio facta non ſit Bald. *in l.fin.num.3.verſ.& ideo facit.* & ibi Alexand. *num.7.*Caſtrens, *num.4.*Salycet. *num.1.C.de in integr.reſtit.minor.* Idem Bald. *conſil. 358. num. 2. lib.3.* Alex.*conſ. 119. numer.35.* cum multis adductis per Quintil.Mandoſ.*in tract.de minor.ætat.q.8.* Joſeph.Ludovic.*deciſ. Peruſin. 54. n.4.& 5.p.1.*Menoch.*conſ.100.n.130.*Maurit. *d.tr.c.93.per tot.* 383

Secundo, quia diſpoſitio generalis, etiam includit perſonas privilegiatas, quando in illo caſu non reperiuntur ſpecialiter privilegiatæ text.*in l.in fraudem §.ſi quis ſe ſcribat & §.fin.ff.de* 384

Reg.

Reg.jur. Vaſqu.*illuſtr.controverſ.c.*103.*n.*5. *& de ſucceſſ. procreat.* §. 2.*n.*58.*ubi ait*, hanc opinionem communem & veram eſſe. Sed minores in præſenti caſu non ſunt ſpecialiter privilegiati: Ergo includuntur quoque hac generali lege. Et hanc ſententiam, quamvis nonnullis diſſentientibus, tamen majoribus votis, & pronunciando ſecuti ſunt Domini Camerales in d. cauſa Marxen Honolts Kinder Vormunder contra Magdalenam Honolting.

Cæterum altius cogitandum relinquo, anne Ordinatio cauſas novas non effectum deciſivum reſtitutionis, ſed ſaltem ſuſpenſivũ. Exe-
385 cutionis (quæ duo inter ſe diſtinguenda Petr. de
Benintend.*deciſ.*85.*num.*15.) requirat ut videlicet, ſi nullæ novæ cauſæ, ſententia Executioni demandetur, non etiam, ut ſtatim propterea petita reſtitutio denegetur, qui intellectus non parum confirmatur ex præmiſſa narratione, ibi, zu verhinterung der Execution.

386 Sed nec illud ſcrupulo caret; An durante proceſſu reſtitutionis in integrum Executio ſententiæ in Camera prolatæ ſuſpendatur?

387 Quod prima facie negandum videtur. Nam quemadmodum interpoſita Supplicatio non remoratur Executionem *Auth.quæ Supplicatio.C.de precib.Imp.offerend.* Natta *conſ.*608. *num.*9. Caldas *in d. l.ſi curatorem. verb. per quod priſtinum jus* 32.*fol.* 535. *C. de in integr. reſtit.* Maurit. *d. tract. c.* 32.*num.*9. Afflict.*deciſ.*355. *num.* 2. Capyc. *deciſ.* 53.*num.* 2. Stephan. Gratian.*deciſ.*92. Gabriel.*commun.concluſ.lib.* 2. *tit. de appellat.concluſ.*1.*num.*5. Contard. *d. limit.* 8.
388 *num.*55. Alvar. Valaſc.*conſultat.*51.*num.*57. Ita nec reſtitutio contra ſententiam Principis vel ejusdem Senatus, qui vice ejus judicat, petita, *c.ſuſcitat. de reſtit.in integr.* Covarr.*pract. quæſt. c.*25.*num.*7. Capyc.*deciſ.*53.*num.*2. *& ſeq.* Caſtald.*de Imperatore q.*110. Martin. Laudenſ. *de Principe q.* 446. Joan. Bernhard. Muſcatell. *in praxi ſecundæ inſtantiæ.p.*1.*gl.*1.*verb.ſententia nu.* 121. ubi etiam citat Vincent. de Franchis *deciſ.* 86.*num.*8. Afflict.*deciſ.*356.*num.* 4. *&* 5. Pariſ. *conſ.* 100.*num.*82.*lib.*1. Grammatic.*conſ.*123. *num.*8. Aſin. *in prax. judic.*§. 31.*cap.* 2.*limit.*5. *num.* 3. *&* 5. Marc.*deciſ.*475.*per tot.p.*1. Idque etiam ad ejus Conſiſtorium extendunt Affl. *d.deciſ.*356 *num.*4. Capyc.*d.deciſ.* 53. Caldas *d. loc.num.*26.*fol.*534. Lancellot. *de attentat.p.*2. *c.*
389 18.*num.*101.*& ſeq.* Menoch.*conſ.*479.*num.*28. *& 29. ubi alios citat*, maximè, ſi cautio de reſtituendo offeratur Cald.*d.loc.numer.*28. Valaſc. *d.conſultat.*51.*num.*57. Lancellott.*d. loc. numer.* 111. Et huic ſententiæ adſtipulatur Dn. Correferens in cauſa Wirmund contra Wirmund apud Meichſnerum *tom.*3.*deciſ.*14.*num.*128. & Symphorem.*tom.*2.*part.*2.*vot.*49.*n.* 49. *&* 50. Executionem remorari videbatur.

390 Verum hiſce non attentis, ſi nec calumniosè nec ex cauſis in prioribus deductis, nel exiri elevantibus reſtitutio petatur. Executionem ſuſpendi arbitramur; Ordinatio quippe *d.part.*
391 3.*tit.*52. Dominis Aſſeſſoribus tres tantum caſus præfigit, in quibus, non attenta petitione reſtitutionis, ſententia Executioni mandari debeat. Ergo à contrario in aliis ſuſpendenda venit. Et ita quoque Ordinationem intelligendam cenſet Author *voti* 6. in d. cauſa Wir-
mund contra Wirmund. Et Meichſner.*d. deciſ.* 392
14 *num.* 189. in Ordinatione (*inquit*) non conſideratur quantum ad ſuſpenſionis effectum, quæ ſententia lata ſit in auditorio Principis, ſed utrum ex juſtis cauſis petatur, & ita demum nobis permittitur Executio, wann wir befinden / das die reſtitutio calumnioſè gebetten. Cum quo conſentit Author *voti* 8.*ibidem. num.* 199.*hiſce verbis.* eodem modo videtur intelligenda Ordinatio, ut quando non calumnioſè, ſed bona fide reſtitutio petitur, Executio ſuſpendatur.

In quam rem facit, quod multi magni no- 393
minis JCti ſtatuunt, ſententiam Principis non mandari Executioni, ſi probabili aliqua de cauſa reſtitutio bona fide petita ſit, ut Thom. Grammatic.*conſ.civil.*162.*numer.*11.*& ſeq.* Afflict.*d.deciſ.*356.*in fin.* Quam ſententiam eo in caſu omninò veriorem exiſtimat Odd. *d. tract.p.*1.*q.*43.*numer.*86. plures congerens Florez. Diaz. de Mena *lib.*1.*pract.quæſt.c.* 5.*numer.* 94. Statil. Pacific.*tract.de Salvian. Interdict. inſpect.*4.*cap.*4.*num.*19. maximè ſi cauſa petitæ reſtitutionis liquida ſit, vel in continenti probari poſſit, Covarr. *d. cap.* 25. *numer.* 7. Aſin. *in prax.d.*§.31.*cap.*2. *limit.* 5. *num.* 3. ubi adducit Pariſ.*conſil.*100.*numer.*8.*lib.*1. Bapt. Villalob. *in commun. opin. lit. E. opin.* 139. Cephal. *conſil.* 116.*num.*4. *&* 8. Lancellot. *d.p.*2. *cap.* 18. *num.* 29. Benintend. *d. deciſ.* 85. *num.* 16. Anton. Teſſaur. *deciſ.* 181. *numer.* 4. Bernh. Wurmſer. *pract. obſ. tit.* 25. *obſ.*1.

Atque hæc ſatis firmata concluſio, quod ſci- 394
licet petita reſtitutio Executionem ſuſpendat, ampliatur procedere, etiamſi contra tres conformes poſtulata ſit dummodo aliquid adpareat, quod præſumptionem calumniæ ceſſare faciat.

Nam quamvis contra tres conformes, in in- 395
tegrum petita reſtitutio, Executionem non ſuſpendere, ſcripſerint poſt Bald, Alex. & alios Maſcard.*d.concl.*1274.*num.*16. Aſin.*d.*§.31.*c.*2. *limit.*5.*num.*4.*&* 5. Covarr.*d. c.*25.*num.*7. Pariſ.*conſ.*109.*num.* 15.*& ſeqq. vol.* 4. Benintend. *d. deciſ.*85.*num.*14. Mynſ. 3. *obſ.*84.*nu.*4. Caldas *d.loc.n.*25.

Si tamen aliquid adpareat, quod præſum- 396
ptionem calumniæ ſilere faciat, tunc frequentius Salyceti opinio *in l.*1.*C. ne lic. ter. provoc.* obtinuit, eamque illo caſu Camera ſequi ſolet, teſte Mynſingero *d.obſ.*84.*n.*5. Idem Mynſing. *reſp.*53.

Et ita ſæpius judicatum fuiſſe per recentio- 397
res Rotæ Romanæ Dominos, ex Mohedano refert Maſcard.*d.loc.num.*18. ubi allegat Kuyn. *conſ.*34.*num.*25.*vol.*5. qui hanc communem dicit: omnesque in hanc opinionem deſcendiſſe, teſtati ſunt Jaſ.*in l.*4.§. *condemnatum. num.* 27. & Ripa *numer.* 30. *ff.de re judicat.* Covarr.*pract. quæſt.c.*27.*num.*7.*verſ.*12. Guid. Pap.*deciſ.*215. *num.*6. Gabriel. *comm. concl.lib.* 2.*tit.de Execut.*

rei jud. concl. 1. *num.* 17. Menoch. *de A.I.Q. lib.* 2. *cent.* 1. *caſ.* 9 *num.* 3. Eamque communiorem & veriorem appellat Robert. Lancellott. *d. cap.* 18. *n.* 88. *& ſeqq.*

389 Quæ verò hactenus de Reſtitutione in integrum deducta ſunt, ad remedium Nullitatis
porrigi non poſſunt. Nam ſententiam Came-
399 ræ per Nullitatis querelam in Camera impugnare volens nequaquam audiri, ſed eadem, reſervata contra procuratorem pœna (uti factum in cauſa Vehlen contra Raßfeldt 31. Januarii Anno 1589. ubi contra D. Gronberg von wegen ſeiner Exception einverleibter vngegründeter vnd vnbeſcheidener Anzeig die ſtraffe ein Marck ſilbers vorbehalten & quidem ea de cauſa, quod exceptiones notoriæ Nullitatis intitulaſſet, ſed & cauſam principalem in puncto Executionis diſputaſſet) rejici conſuevit;
400 Quam tamen coram Reviſoribus nullitatis arguere non eſt prohibitum, per text. *p.* 3. *Ord. tit.* 53. *in princ. ibi:* Vnrechtmeſſig vnd nichtig Vrtheil *& §.* darauff. *& §.* ob ſolche Nichtigkeit. Bender. *de Reviſ. concl.* 18. *numer.* 17. *&*
401 *ſeq.* Reviſores tamen, ſi de meritis cauſæ principalis conſtet, ob nullitates juris poſitivi, Cameræ ſententias non infringunt Ben-
402 der. *d. concl.* 18. *numer.* 44. *usque ad fin.* Nullitates enim ex jure poſitivo promanantes ut ſententiam à Principe Pariſ. *conſ.* 118. *numero* 10. *& ſeq. lib.* 1. Menoch. *conſ.* 818. *numer.* 86. Gail. 1. *obſ.* 42. *numer.* 1. *& obſ.* 75. *numer.* 10. Ita etiam ab eius Conſiſtorio latam non infirmant Gail. *d. obſ.* 42. *numer.* 2. *& d. obſ.* 75. *num.* 5. *&* 6. Rebuff. *ad Conſtit. Regn. de Supplic. art.* 7. *gl.* 1. *numer.* 2. 3. 4. Hartman. Vultei. *conſ. Marpurg.* 22. *num.* 88. *vol.* 3. ubi citat Guid. Pap. & Covarr.

ULTERIOR DISQUISITIO.

DE ACTIONIBVS PERSONAlibus & Realibus in Judicio petitorio competentibus.

403 Petitoria Judicia ſunt vel Perſonalia, vel
Realia. Perſonalia omnia innominata ſunt,
404 & vocantur Condictiones, & dantur I. eo caſu, quo ſupra in poſſeſſoriis dictum eſt, agi ex Lege vel Canone. II. ex Lege ſeu Conſtitutione Imperii ratione Collectarum cum Fiſco Gail. 1. *obſ.* 20. *numer.* 5. *& ſeqq.* Et conſideratum in cauſa Fiſcalis contra Braunſchweig &
405 Rittershauſen III. Nonnunquam etiam datur ex privilegio condictio; ſi Regalia vigore privilegii competant: quamvis & hoc caſu de natura actionis aliquo modo conſtet: quod ob-
406 ſervatum in cauſa Teutſchmeiſters contra Donawerde; ubi licet dicebatur actum utili negatoria; tamen concludebatur eidem competere condictionem ex lege vel privilegio: Quia Actor in iis intentionem ſuam præcipue fundabat. Sic & in cauſa Speyr contra Eelningen tam condictione ex Privilegiis Cæſarum ad pœnam, quam Negatoria ex jure communi & conſtitutionibus Imperii actum. Vota Cameralia, quorum pleraque hactenus nondum publici juris facta, *in Faſciculo Conſiliorum huic Tractatui ſubjuncto* lucem adſpicient; Quò benevolum Lectorem brevitatis gratia remitto.

DE CONFESSORIA ET NEgatoria Actione, ac petitione Hæreditatis.

Ex petitoriis præter cætera realia ad aſſe- 407
rendum jus collectandi competentia remedia, actio confeſſoria & negatoria utilis inſtitui poteſt, uti & actio petitionis Hæreditatis.

Atque ut inverſo ordine à poſteriori actio- 408
ne ordiar, petitio hæreditatis competit, ſi fortè Regalia & iis annexum Jus Collectandi in hæreditate defuncti reperiantur, ſive ut allodialia, ſive jure & titulo feudi à defuncto ſint poſ-
ſeſſa. Nam cum actio petitionis hæreditatis
univerſalis ſit, Regalia, & conſequenter Jus 409
Collectandi non per ſe, ſed cum univerſitate in hanc actionem veniunt, Roſenthal. *de feud. cap.* 7. *concl.* 12. *numer.* 4. *lit.* C. *& cap.* 12. *concl.* 2. *numer.* 6. Schneid. *in §. actionum. numer.* 54. *Inſt. de act.* Weſembec. *in parat. ff. de petit. hæred. numer.* 11. De iis verò Regalibus, quæ allodialia ſunt, adeò verum eſt, hæreditatis petitionem rectè intentari, ut id procedat non ſolum, ſi ea unà cum aliis bonis allodialibus, ad hæreditatem defuncti pertinentibus, uno eodemque libello petantur, ſed & ſi ſeparatim, & de iis ſolis, ut allodialibus, petitione hæreditatis agatur; Cum de ſingulis etiam rebus hæreditariis hæc actio rectè intentetur *l. regulariter. ff. de hæred. petit. l.* 1. *§. quia hæreditatem. ff. ſi pars hæred. pet.* adeò, ut in minima etiam re locum habeat *l. licet minimam. ff. de hæred. petit.* Sixtin. *de Regalib. cap.* 7. *n.* 24. *lib.* 1.

Confeſſoriæ verò actioni ita locus erit, ſi 410
adverſarius neget vel impediat uſum Servitutis vel faciat aliquid contra id, quod ſe ea in re
non facturum promiſit. Utilis verò confeſ- 411
ſoria actio competit, ſi quis impediatur in receptione Collectarum, Tributorum, Pedagiorum &c. aliorumvè redituum ac jurium incorporalium ſive per Inveſtituram, ſive per privilegium, ſive per præſcriptionem vel conſuetudinem jus regale Collectandi acquiſitum ſit, *c. tua. c. prohibuimus. extr. de decim.*

Sic utilem confeſſoriam actionem pro quo- 412
libet jure reali, nimirum Juriſdictione, jure patronatus & præſtationibus ſimilibus competere tradit Fab. *in §. æque. numer.* 13. & ibidem Jaſ. *numer.* 55. *Inſt. de act.* Koppen. *deciſ.* 12. *num.* 7. *&* 8. Et in puncto, quod pro
juribus incorporalibus detur actio confeſſoria 413
utilis, & non directa, oſtendit Bald. *in rubr. ff. de uſufruct. numero* 1. *in fin.* Jaſon. *in l. ſi prius. ff. de nov. oper. nunc. numer.* 3. *& ſeqq.*

Quod-

Quodque pro omni jure incorporali, maximè, ſi ſpeciem aliquam ſervitutis præ ſe ferat, confeſſoria vel negatoria utilis intentari poſſit & ſoleat firmat quoque Ruland. *lib.* 3. *de articulis cap.* 1. *per diſcurs.* conſentit Oldend. *claſſ.* 3. *act.* 4. *fol.* 283. ubi ad confeſſoriam actionem pertinere *dicit*, annuas præſtationes ex fundis, aliasque conceſſiones, quæ ad utilitatem aut voluptatem conſtitui videntur, veluti jus piſcandi, jus ſpatiandi & cætera id genus.

414 Sic quaſi confeſſoria in prætacta cauſa Teutſchmeiſter contra Donawerde intentata eſt; ubi Actor dicebat, in articulatis pagis jus Collectandi ſibi competere.

415 Sic in ſimili pro jure Decimandi Alex. Moneta *tr. de decim. cap.* 8 *n.* 39. pro jure Vectigalium Bart. *in l. ſi publicanus.* §. *in omnibus ff. de publican.* Jaſon *in l. ſi prius. n.* 3. *ff. de nov. oper. nunc.* pro jure protegendi poſt Maullium *tr. de homag. tit.* 11. *n.* 17. Martin. Mager. *tr. de advocat. armat. cap.* 17. *num.* 9. & 21. pro jure Venandi Jaſ. *in* §. *æque. numero* 124. *Inſt. de act.* Ruland.

416 *tr. de commiſſ. part.* 3. *lib.* 3. *cap.* 10. *n.* 8. pro jure paſcendi, lignandi, præſentandi, eligendi & quibusvis juribus incorporalibus hæc ipſa actio parata eſt.

417 Licet verò Joan. Vaudus *lib* 2. *quæſt.* 27. exiſtimet, hanc ſententiam juri civili adverſari, & confeſſoriam ac Negatoriam uſusfructûs & ſervitutum proprias actiones eſſe per text. ibidem adductos, atque adeò non niſi ad tuendas & vendicandas eas dominis prædiorum ſolis, non etiam aliis, aut ad alias inſtituendas competere *l.* 2. *in pr. l. ſi forte.* §. *hæc autem actio ff. ſi ſervit. vind.* Utiles autem ad ſervitutes duntaxat fructuariis, ſuperficiariis & creditoribus dari ſolere *l.* 1. §. *pen. ff. de ſuperfic. l.* 1. §. *idem Julianus. ff. de remiſſ. cum ſimilib.* Proinde actiones certas certis cauſis conſtitutas, ad alia velle extendere, Prætoriæ illud, non Interpretum juriſdictionis eſſe *l quia actionum ff de præſcript. verb. l ſi menſor.* §. *fin. ff ſi mens ſalſ. mod. dix.* Conſuetudine tamen ac praxi Camerali has actiones communiter introductas eſſe teſtatur experientia & tradit Matth. Stephani *lib.* 1. *de juriſdict. cap.* 4. *numero* 10. Martin. Uranius *conſil.* 2. *numero* 46 *vol.* 1. Joan. Fichard. *conſil.* 32. *numero* 3. *vol.* 1. pulchrè Erneſt. Cothman. *conſil.* 31. *numero* 35. *volum.* 1.

418 & *conſil.* 1. *numero* 17 *vol* 4. ubi in ſpecie tradit confeſſoriam & Negatoriam pro jure Tributorum, Collectarum, cenſuum &c. dari & competere. Et negatoriam utilem in Camera receptam tribus præjudiciis confirmat Ruland. *d. lib.* 3. *p.* 3. *cap.* 18. *numero* 9.

419 Hujus autem actionis eadem ſunt requiſita, quæ in rei vindicatione aſſignantur. Nam quemadmodum in rei vindicatione à parte Agentis requiritur Dominium, & à parte Rei conventi poſſeſſio vel facultas rei reſtituendæ: juxta *l unic. cum ibi notat. C. d. alienat. jud mut. cauſ f. ct.* Ita in confeſſoria principaliter à parte Actoris exigitur, ſervitutem ſive collectas deberi; à parte vero Rei, impedimentum vel turbatio. Faber *in* §. *æque. numero* 14. *Inſt. de act.* Schneidew. *ibid. numero* 17. & *ſeqq.* Beſold. *conſil.* 75. *numero.* 27. *lib.* 2. Arnold. ab Hærſolte *part.* 2. *act.* 19. *numero* 6. & *numero.* 9. & 10. Quo loci ait, in confeſſoria Reum non conveniri ratione rei æſtimandæ, ſed ratione impedimenti vel turbationis; ac propter impedimenta venire in eam intereſſe, fructus & damna: item ut impediens ceſſet ab impedimento, & præſtet patientiam de præſenti, ac in futurum caveat, neque ſe, neque ſucceſſores ſuos impedimento fore. Et ſi caverit, abſolvetur: Si vero neque patientiam, neque cautionem præſtiterit, tanti condemnabitur quanti Actor in litem juraverit *l. ſi diuturno.* §. *fin. l. harum. ff. ſi ſerv. vindic.* Succinctè & nervosè hæc omnia comprehendit Nicolaus Everhardi *in Lampade ſeu Face. Jud. Iuris cap.* 14. *pag.* 58. *Quo loci ait*, Libellum in actione confeſſoria complecti debere (1) quod Actor 420
ſit dominus directus vel utilis, vel quaſi dominus fundi dominantis, vel habeat jus in eo; (2) quod aſſerat ſervitutem competere & deberi fundo ſuo &c: (3) quod actor alleget turbationem, qualiter impeditus ſit (4) petat talem ſervitutem vel jus ſibi competere (5) ut propter impedimentum imploret actor officium judicis ſuper intereſſe: Veniunt enim in hac actione intereſſe fructus, & damna (6) Quod impediens ceſſet ab impedimento, & præſtet patientiam de præſenti (7) quod Reus caveat, ſe & ſucceſſores ſuos non impedituros Actorem uti ſervitute vel jure. Quæ omnia latius etiam perſequitur Schneidewin. *in d.* §. *æque, in cap.* 2. ubi actionem confeſſoriam declarat, & qualiter in ea libellus formandus ſit, edocet *numero* 23. Ferrariens. *in pract. tit.* 30.

Nonnulli Dd. agentem confeſſoriâ tria poteſſimum probare debere aſſerunt. (1) Dominium; Et hoc caſu, quia dominium non principaliter in judicium deducitur, ſed incidenter, ſufficit ſecundum Angel. *in d.* §. *æque numero* 9. ſi actor probet, ſe eſſe in poſſeſſione fundi dominantis. Nec enim actor petit ſe declarari dominum fundi dominantis, ſed principaliter agit de ſervitute ſibi debita, & conſtituta, ac petit talem ſervitutem declarari fundo ſuo deberi. (2) Tenetur Actor probare, ſervitutem conſtitutam eſſe, eamque ſibi vel fundo ſuo deberi (3) Debet ab actore probari turbatio ſeu impedimentum, quod facilè fieri poteſt per aliquem actum quo impeditus eſt uti ſervitute. Imo eo ipſo, quod Reus in judicio verbaliter ſeſe opponit, & negat ſervitutem deberi, videtur turbare & impedire. 421

Et quamvis ſuper jure collectandi utili 422
confeſſoria agatur, tamen cum utiles actiones inſtar directarum dentur; ex ſimilitudine quoque earum requiſita ſunt colligenda, per ea quæ notat Petrus Jocobi *rubr.* 12. *n.* 8. & 9.

Schurff.*conſ.69.n.13.cent.2.*Meichſner.*tom.2. lib.2.deciſ.ult.num.51.pag.242.*

423 Eliditur Confeſſoria per formulam Negatoriæ quæ per modum Exceptionis rectæ confeſſoriæ opponitur *l.ex hoc jure.ff.de juſt. & jur. l.ſicuti emero.ff.ſi ſervit.vindic.*

Negatoriâ actione experiri poteſt immuni-
424 tatem prætendens à Collectis adverſus Magiſtratum, urgentum Collectarum ſolutionem Dd.*in dict.§.æquè.Inſt.de act.*Bart.*in l.ſi publicanus.4.§.in omnibus.ff.de publican.*Ruland. *tr. de commiſſ.cap.8.n.17.*

425 Duo autem ſunt hujus actionis Requiſita: (1) ut actor habeat dominium vel jus in re, in cujus uſu impediatur. (2) Alterum eſt, quod Reus ſibi jus in ea re competere affirmet Dd.*in d.§.æque.*Mynſ.*reſp.11.num.5.&6.* Vultei. *conſil.Marpurg.*30.*vol.*2. Et quod uſus ex parte Rei attentatus ſit, per quem impediatur libertas rei Arnold.ab Haerſolte *tr.de action.p.2.act.* 20.*num.*4.Unde conſtat de natura hujus actionis eſſe, ut ſufficiat actorem negare, jus adverſæ parti competere, dummodo ſe Dominum illius rei commonſtret, in qua alter jus prætendit. Nec aliud Actor probare tenetur, ſed ſtatim illius intentio probata dicitur, per
426 probationes dominii: Pro libertate enim rerum ſicut & perſonarum præſumitur *l.ſi tibi.*C. *de ſervit.*Et unaquæque res cenſetur libera, donec per adverſarium probetur ſervitus conſtituta. Quæ præſumptio onus probandi in adverſarium transfert, liberatq; negatoria agentem, à neceſſitate probationis, & niſi Reus probet ſibi jus competere, ſuccumbit Mynſing. *d.*
427 *reſp.11.numero* 12.Nec Conſtitutiones Imperii regulariter aliam qualitatem pro fundanda collectantis intentione requirunt, quam hanc Dominii, ut ſcilicet quis Dominus & Superior eorum ſit, quibus Collectas imponere intendit, vel ut earum verba habent, daß Collectandi Collectantium Unterthanen ſeyen / In qua qualitate unica probanda utraque pars deſudare ſolet.

428 Quin verò Actio Confeſſoria & Negatoria cum utili Interdicto uti poſſidetis vel quaſi in Regalibus & aliis juribus incorporalibus conjungi vel cumulari poſſit, ambigendum non eſt. Et prolixe dictum in cauſa Erffurt contra Meintz / præſertim in prima conventione Meichſner.*tom.3.deciſ.Cameral.33.numero 24. & 25.fol* 1067. Quodque actio negatoria vel confeſſoria, quæ reales ſunt, & petitorium concernunt, pro juribus incorporalibus, ſimul cum Interdicto Retinendæ cumulari queant, poſt Bart.tradit idem Meichſner. *tom. 2.lib.2. deciſ.ultim.numer.48.&ſeqq.*In puncto Erneſt.
429 Cothman.*d.conſil.1.numero 19.vol.4.* Atque ita communiter à Dd.receptum, in Camera imperiali quoque in cauſa Ingelheim contra Churpfaltz obſervatum eſt.Et notatum in cauſa Augſpurg contra Pfaltz Newburg: ubi narrata promiſcuè erant propoſita, ſed petitio Libelli erat poſſeſſoria: Ideoque Dn.Referens poſſeſſorio inhærendum concludit, non obſtante, quod facta ſit mentio proprietatis; quia id non principaliter factum, ſed ad colorandum Mynſ.*reſp.15.numer.4.* nec petitorii ratio habenda eſt, quando in poſſeſſorio nec principaliter ad reſtitutionem, ſed potius ad poſſeſſionem libertatis concluſum: Verbum reſtituere quoque duplici intellectu poteſt accipi Mynſing.*reſp.28.n.4.* Et quando libellus poteſt potentialiter cōſiſtere ſuper duabus actionibus, tunc illa ſumenda, quæ minoris eſt præjudicii *l.1.C.ſi à moment. poſſ.* Contard. *in ampliat.numer.59.*Bellon.*conſ.11.*Adde hiſce, quæ in Symphoremate *p.3.tit.7.vot.7.numer. 2. & ſeqq.*& à Rulando *tract.de Commiſſ. lib.4.cap.4.* in eandem ſententiam diſputantur.

Ex eo vero, quod in libello tam turbationis, 430
quàm deſiſtentiæ ab impediendo, præſtandæque cautionis mentio fieri ſolet, cumulatio petitorii & poſſeſſorii concludenter non arguitur; ſed tum demum remedia illa cumulata cenſentur, ſi per ſeparatas petitiones, diverſo reſpectu minimeque ſe contingentes inſtituantur, & ſub ordinentur, per text. *inc. dilectus. extr. de ord. cognit. l.fundum. & l. fundi.ff. de except.*poſt Jaſ.& Alexandrum Ruland.*de articulis,lib.2.cap.3.n.26.*Indeque cum petitorium 431
& poſſeſſorium ſimul intentantur, ac de petitorio conſtat, tunc petitorium poſſeſſorium liquidem ſit, priusquam de petitorio adpareat, petitorium reſervari ſolet Alex.*conſ.117.num. 3.vol.2.*Ruland.*d.lib.2.c.3.n.20.*Sixtin.*lib.1.de Regalib.c.7.n.34.* ubi in cauſa Brandeburg contra Nürnberg petitorium una cum poſſeſſorio per ſententiam non fuiſſe deciſum *ait,* eò, quod de petitorii non æquè, ac de poſſeſſorii meritis conſtiterit, & in poſſeſſorio res fuerit ſatis clara, juriq; conſonum ſit, ut quoties 432
poſſeſſorium & petitorium ſimul intentatur, id prius decidatur, de quo judici prius conſtat *c.2.de cauſſ.poſſ & propriet.Simulq; ſubjungit,* rationem hujus juris, quo prædicta cumulatio 433
admittitur, hanc eſſe, quod illud petitorium, quo vindicantur Regalia & alia jura incorporalia, competat etiam poſſeſſori *l.ſicuti.§.Ariſto. ff.ſi ſervit.vindicet d.§. æq.* ubi Dd.*Inſt.de act. l. uti frui.§.fin.ff ſi uſusfruct.pet.ur.*Ideoq; impedimentum contrarietatis ceſſet. Et paullo poſt ex Pfeilio *conſil.194 n.48.*addit; ita quoq; poſ- 434
ſeſſorium Retinendæ de Regalibus inſtitui poſſe, ut cum eo cumuletur petitio, pœnæ, privilegio, quo ea conceſſa ſunt, adjectæ.

Quamvis verò Meichſnerus *d. tom. 2.lib. 2.* 435
deciſ.ult.n.41.&ſeq. tradat, quod ſalutaris clauſula, omni meliori modo, Libello inſerta, ex communi interpretum ſententia, inter varios effectus hoc quoque operetur, ut utrumque judicium tàm petitorium, quàm poſſeſſorium, intentatum cenſeatur, quia prædicta clauſula poteſt complecti utrumque, præſertim, quando in narratione facta eſt mentio de utroque, licet concluſio in ſolo poſſeſſorio ſit facta; Quæ verbatim repetit Ruland.*de articul. lib.4.c.4.*

Attamen uterque horum Auctorum de ca- 436
ſu Juriſdictionis agunt, ubi alias dici ſolet, illud judicium habere admixtam cauſam proprie-

prietatis, cum non poſſit ſine titulo, aut aliis adminiculis, dominium probantibus defendi Contard. *ad l. 1. C. ſi de moment. poſſeſſ. limit.* 2. §. 8. *n.* 21. & Bald. *ibidem ſub numer.* 6.

437 Præterea cum per jura vulgata poſſeſſorium nihil cum petitorio, commune habeat, locus eſſe videtur vulgaræ theoricæ juris, ſcilicet, quod ea clauſula haud opereter effectus ſuos, quando ſumus certi, quod propoſitum eſt remedium omnino diſformeab eo, quod competit: ut quia competit perſonalis, & proponitur realis hypothecaria, aut alia. Ita docet Socin. *in cap.* 2. *numer.* 21. *de libell. oblat.* quem ſequitur Alciat *reſp.* 75. *tom.* 2. *lib.* 6. Clauſula enim iſta non admittit contraria: ideoque ſi quis intentat, unam actionem, & addit dictam Clauſulam, non poteſt obtinere in actione competenti, quæ ſit contraria intentata Alex. *conſil.* 121. *numer.* 11. *verſ. non obſtat, cum ſeq. lib.* 1. Item *conſil.* 96. *numer.* 7. *lib.* 5. Parif. *conſ. ult*

438 *numer.* 12. *lib.* 1. Quod & in terminis ſentit Compilator Symphorematis Supplicat. Camer. *p.* 2. *tit.* 6. *vot.* 6. *numer.* 2. nempe ſi narratum & petitum ſit de Dominio, clauſulam ſubjectam ſalutarem hoc non operari, ut poſſeſſorium ſimul cumulatum cenſeatur: Tunc enim verè obtinet Regula; viam quam quis eligit, ſequendam eſſe *l. ſi mulier. in fin. ff. quod met. cauſ.*

439 At cum ex concluſione libelli certum actionis genus deprehenditur, in aliis autem productis ſeu ſcriptis mutatum hoc reperitur tunc priori ſimiliter inhærendum: quia remedia plura ubi competunt, uno electo, tollitur alterum *l. in delictis,* §. *Si detractat. ff. de noxal. act. l quod in hæredem.* §. *eligere. ff. de tribut. act.* Surd. *conſil.* 374. *num.* 6. Cacheran. *decis.* 97. *num.* 5. Cæſar Argelus *tract. de legitim. contradict. quæſt.*

440 10. *num.* 33. & 34. ubi tamen *num.* 45. declarat id ipſum procedere, quando remedia iſta inter

441 ſe repugnantiam continent. Idque maxime procedit in ſecunda Inſtantia Ord. Camer. *part.* 3. *tit.* 33. § Und ſoll. Et notatum in cauſa Joachim Steckman contra Barthold Steffen. Et in cauſa Herrn Caſpar Abten zu S. Blaſii im Schwartzwald contra Herrn Johann Joachim und Eytel Friederich Graffen zu Lüpffen/ Appellaten: ubi dicebatur, quod licet ex novis cauſis liceat jus ſuum deducere in Appellatione conformet tamen articulos debere

442 eſſe actioni prius intentatæ. Et in ſpecie exemplo hoc comprobatur, *in deciſ.* nomine Gilmanni *editis part.* 1. *deciſ.* 19. *num* 6. quæ ſic habet: Sed pro parte negativa, quod hoc caſu novum capitulum & cauſa petitionis rerum controverſarum; locum non habeat, videtur inde dicendum; quia quando nova capitula ſuper re nova & novo libello producuntur, tunc ea non ſunt admittenda, quia appellatio naturam

443 litis non mutat *Clement. ſæpè. de V. S.* Et qualis eſt libellus in cauſa principali, talis eſt cauſa appel-

444 lationis. Nam qualitatem litis cauſa appellationis non immutat; ut ſi prima cauſa erit de depoſito, alia non poteſt eſſe de mutuo; quia hoc eſt, novum Capitulum *l. per hanc. Cod. de temp. appellat.* Philipp. Franciſc. *in cap. cum in Eccleſia. de appellat.* Simili modo gravamina Reviſionis petitæ ex iiſdem Actis, quæ in priori 445 Inſtantia ventilata ſunt, juſtificati debere, proditum eſt in Ord. Cam. *part.* 3. *tit.* 53. §. Erſt ſoll die Clagende Partheÿ.

Eleganter quæritur: Subditi nonnulli contra Dominum Negatoria egerunt, quod ſolito 446 plus illos Collectis & aliis oneribus ac ſervitiis gravare intenderet. In quibusdam punctis Dominus condemnatur; in reliquis abſolvitur. An in punctis, quibus abſolutus, jus onera vel ſervitia imponendi per ſententiam ſit conſecutus, maximè, cum nunquam fuerit in poſſeſſione, neque etiam pendente lite poſſeſſione uſus ſit? Dicendum videtur hanc ſententiam abſolutoriam nullum jus Reo tribuiſſe. Etſi enim abſolutoria à petitis definitiva videatur, ejusque effectus ſit, ut actor de novo agere nequeat, licet probationes de novo ſuperveniam; quia ſub prætextu novorum Inſtrumentorum 447 poſtea repertorum res judicatas reſtaurari grave ſit *l. ſub. ſpecie. Cod. de re judic.* ut hæc adfert Pacian. *lib.* 1. *de probat. c.* 67. *n.* 67. *& ſeq.* Tamen hoc ita verum eſſe credo ſi jam Reus in poſſeſſione alicujus juris ante abſolutoriam conſtitutus fuiſſet. At hoc in caſu, ob non impletam ab actore probationem veroſimiliter duntaxat fuit abſolutoria lata. Nam Reus abſolvitur Actore non probante, etiamſi conſta- 448 ret, Reum in cauſa nullum jus habere *l. fin. Cod. de R. V.* Unde Baldus dixit, quod non curamus de juribus rei, vel poſſeſſoris, niſi conſtet de jure petitoris: Quia Actor debet metiri jus agendi ex perſona ſua, non autem ex perſona Rei, 449 Pacian. *dict. loc.* 1. *cap.* 61. *num.* 5. Hondedæ. *conſil.* 36. *num.* 37. *vol.* 1. Alduin. *conſil.* 14. *num.* 5. & *conſil.* 18. *num.* 5. & *conſil.* 19. *num.* 25. *conſil.* 49. *num.* 1. *conſil.* 60. *num.* 1. *conſil.* 61. *num.* 6. *conſil.* 80. *num.* 1. & *conſil.* 81. *num.* 5. Eo igitur caſu, quando merè lata eſt abſolutoria, eò, quod nihil ab Actore fuerit probatum; debitor non cenſetur liberatus, quin contra eum iterum agi poſſit, etiamſi ſententia tranſiiſſet in judicatum Jaſ. *in l. Julianus. n.* 21. *ff. de condict. indeb.* Menoch. *conſil.* 795. *num.* 30. qui & *num.* 31. dicit ex magis recepta opinione, quod ſen- 450 tentia abſolutoria præſumatur ob id lata, quia nihil ab Actore probatum ſit Contard. *in dict. leg. unic. limit.* 2. §. 6. *n.* 8. & 9. Bart. *in l. duobus.* §. *à fidejuſſore. n.* 4. *ff de jurejur.* Idē innuit Jaſon *in l. admonendi* 78. *in* 2. *repetit. per l. ſi quis ad exhibendum. in gl. fin. ff. de exec. rer. jud.* à qua tamen præſumptione ſecundum Menochium *dict. loc. n.* 451 32. receditur, quando abſolutio ipſa eſt generalis & complectitur omnem cauſam; ſicuti eſt, quando Judex dixiſſet: abſolvimus Reum conventum, quia nullo modo decet Jaſon *in dict. l. Julianus. num.* 21. *verſ iſtam concluſionem.* Addo Bartholomæum Socin. *conſil.* 49. *num.* 6. ubi in effectu ſtatuit, quando ſententia abſolutoria fertur ſuper Exceptione, quia nihil probatum per actorem, non obſtet poſtea agenti Exceptio rei judicatæ, ut ibi latius per eum. Et hic ſententiæ Cameralis intellectus etiam inde confirmatur, quod Reus nunquā Exceptiones

peremptorias vel Defenſionales produxerit: Quò facit à contrario ſenſu illud Jaſon. in dict. leg. Iulianus. numero 26. verſ. Quarto. ubi dicit, quando ſententia abſolutoria eſſet lata propter objectum Exceptionis peremptoriæ verè competentis, quod tunc talis ſententia tollat non ſolum civilem, ſed etiam naturalem obligationem. Ergo innuit, imò & apertè voluit Jaſon dict. loc. ſi nihil ſit objectum, quod ſententia hujusmodi effectum non habeat. Nunc in noſtro caſu per Defenſionales vel objectum peremptorialium Reus nullam jus aſſeruit; Imò ne quidem ejus generis quid produxit: Proinde nec abſolutoria eidem hoc de novo
452 tribuere potuit, maximè, cum ſententia ſit ſtricti juris, ejusque ſenſus ex ipſis Actis & Actitatis eruendus ſit Olrad. conſil. 473. nu-
453 mero 14. & conſil. 647. numero 16. Acta enim ſunt veluti vehiculum quoddam ad ſententiam poſt Balduin. Marian. Socin. conſil. 181. numero 79. Menoch. conſil. 390. ſub numero 35. Cacheran. deciſa. numero 39. Alduin. conſil. 17.
454 numero 4. Nec etiam ſententia jus novum conſtituit, ſed, ſi quod eſt, declarat Marian.
455 Socin. conſil. 146. numero 23. vol. 3. Denique tralatitium eſt, Reo non quæri jus ex ſententia abſolutoria contra petitorem, niſi declaratum fuerit, jus ad Reum pertinere l. ſi inter me. in fin. & l. ſi quis rem. ff. de excep. rei jud. ubi Caſtr. Cravetta conſil. 503. numero 7. Et hæc conſideratio mihi juridica videtur, quæ non modo in civilibus, ſed & criminalibus obtineat ut videre eſt apud Clarum §. fin. quæſt. 57. num. 3. & quæſt. 62. n. 2. ubi & formam abſolutoriarum proponit.

456 Meminiſſe quoque oportet, intentato poſſeſſorio ſimul ac petitorio, prudentis advocati eſſe, ut expreſſè petat, ſi jura, in continenti liquidari poſſint, Exceptionesque Rei altiorem indaginem requirant, in ſolo poſſeſſorio pronunciari, & petitorium ſuſpendi usq; ad concluſionem in cauſa: Quæ ſuſpenſio ad inſtantiam partis omnimò concedenda eſt, etiam invito & reluctante Reo per cap. paſtoralis. extr. de cauſſ. poſſ. & propriet. l. 1. Cod. de Carbon. edict.
457 Cravett. conſil. 279 num. 5. nec per Exceptionem Dominii aut notorietatis illiquidam, quæ exigit probationes extrinſecas pro ſcripturarum declaratione & verificatione, perimi aut enervari poteſt Achill. Perſonalis de adipiſc. poſſeſſ. num. 112. & in tract. quor. bonor. numero 496. per l. fin. Cod. quor. bonor. Menoch. de A. I. Q. cas. 12. lib. 2. cent. 1. Egregiè Socin. Junior conſil. 75. num. 18. & 19. vol. 1. Roland. à Valle conſil. 1. numero 71. & 72. vol 1. Cacheran. deciſ. 26. numero 16. & 21. verſ. ex præmiſſis. Alexand. Raudenſ. de analog. cap. 36. numero 121. lib. 1. Quo loci ait, Exceptionem altioris exiſtimari indaginis, ubi eſt conflictus ſcripturarum.

Commodum, quod ex hac cautela Actor conſequitur, hocce eſt, quod omnes fructus lucratur, etiamſi poſtea in petitorio ſuccumbat: Cum juris ſit recepti, quod triumphans in 458
poſſeſſorio, licet poſtea in petitorio ſuccumbat, fructus reſtituere non teneatur Natta conſil. 535. num. 14. Sard. conſil. 166. num. 3. Flamin. de Rubeis conſil. 60. num. 45. vol. 2. Beer deciſ. 340. in terminis Uti poſſidetis: Contard. in d. l. unic. limit. 6 n 64. & quæſt. 12. n 8.

Si verò Patronus cauſæ hocce cancellos & ſepta tranſiliendo & ingrediendo petitorium, proprio gladio pedem vulneraverit, etiam ſuper petitorio (cujus cauſa, uti major, cauſam 459
poſſeſſionis, tanquam minorem, abſorbet l. poſt ſententiam. Cod. de ſentent. & interlo. omn. jud. cap. 1. ubi omnes extr. de reſtit. ſpoliat. c. cum Eccleſia. §. verum. c. cum ſuper §. verum. c. paſtoralis. § ſi verò. c. cum dilectus. de cauſſ. poſſeſſ. & propriet. Crav. conſ. 248. num 4. & 5. poſt Belliamer. Ferret. Alciat. Riminaldum & alios Johann. Vincent. Hondedæus conſil. 23. num. 38. ubi inquit; quando ex probationibus factis ab utraque parte clarè conſtat de juribus in petitorio, ſuper eo tantum ferri debet ſententia, etiamſi ab initio non fuiſſet intentatum ſolum petitorium, ſed poſſeſſorium & petitorium ſimul. Quod etiam firmat Cacheran. deciſ. 47. num. 460
3.) pronunciandum erit, utcumque etiam in poſſeſſorio tantummodò fuiſſet concluſum. Idem Cravett. conſil. 299. num 6. verſ. nec iſto caſu. & num 8. circa fin. verſ. quarto. M. Ant. Peregrin. conſil. 3. num. 23 & ſeqq. vol. 1 Roland. à Valle conſil. 41. num 8. vol. 3. Mynſing. conſil. 18 num. 13. & conſil. 25. num. 8. Et mente tenendum eſſe jubet Ernest Cothmannus conſil. 42. num. 108. Nicol. Everhard. Topic. legal. ab effect. num. 7. Gail. 1. obſ 61. num. 12. Mynſing. obſ 93. cent. 3. Idque omnium maximè in ſummo 461
Principe (cujus vicem Imp. Camera repræſentat) obtinet, qui etiam non conformem libello ſententiam ferre poteſt: Ex quo debet judicare ſecundum veritatem, nec tenetur ſervare ordinem judiciarium. Afin. in praxi judic. §. 3. cap. 6. num. 2. & alii, quos ſequitur Sixtin. conſil. Marpurg. 14. num. 45. lib. 2. Gail. 1. obſ 42. num. 3. & obſ. 75. num. 7. Adeò, ut interpoſitâ 462
ex poſt facto proteſtatione, cognitio ſuper probationibus in petitorio admixtis impediri nequeat, Cravett. conſil. 302. num. 61. verſ ſed. dicet aliquis. Eleganter Menoch recup. remed. 5. num. 167. cum ſeqq. Hondedæ. conſil 24 num. 44. & ſeqq. vol. 1. Brunus conſil 21. num. 8. dicens, quod non licet hoc caſu Actori recedere, & omittere petitorium; Et reſpondet ad id, quod dicitur, titulos adduci ad colorandum poſſeſſorium. Idem Brunus conſil. 19 num. 29. & ſeqq. ubi ait, non ſufficere, proteſtationes eſſe factas pendente judicio, ut eum rectè retulit Cacheran. conſil. 97. num. 3. ubi plures laudat. Non ſecus, ac, qui cum extraordinaria & exe- 463
cutiva via procedere potuerit, ſi ordinariam viam primitus ingreſſus ſit, in poſterum ab ea reſilire & ad remedium ſummariæ Executionis redire nequit, per dicta & deducta ſupra cap. 18. n. 127. & hoc cap. n. 311.

DE

DE ACTIONE BENEFICIaria utili ſive Condictione ex *l. fin. C. de revocand. donat.*

464 Nonnunquam Principes vel alii Status Imperii agunt ad revocationem vel amiſſionem Privilegiorum Civitatibus vel aliis conceſſorum; quo caſu actio utilis beneficiaria, ſive condictio ex *l. fin. Cod. de revocand. donat.* competit. Nam ſicut directò agitur ad amiſſionem feudi aperti per vaſallum *cap. 1. quæ ſit prima amitt. feud. cauſ. c. 1. §. item ſi fidelis. quib. mod. feud. amitt.* Ita utiliter agitur ad amiſſionem ſeu revocationem privilegiorum condictione ex *d. l. fin.* Siquidem uti generaliter donationes ab ingrato revocantur, ita etiam conceſſa privilegia *cap. ſuſpectum.* ubi gloſſ. *extr. de decim.*

465 Proponuntur in hac actione beneficiaria, Agentis reſpectu, Privilegia Immunitatum; ex parte verò Rei ingratitudo, cum aliis quibusdam cauſis, ex quibus, ſecundum præſcriptum juris beneficia amittuntur *c. cum acceſſiſſent. extr. de Conſtit. c. ſuggeſtum. extr. decim. cum ſimilib.*

466 Sic FRANCISCUS OTTO Dux Brunſuicenſis & Luneburgenſis, ſimul ac gubernaculis Imperii admotus fuit, cepit Luneburgenſes litibus moleſtare ad revocationem & amiſſionem Privilegiorum, Immunitatum ac Jurisdictionem, quas prædeceſſores ſui à centum & pluribus annis non quidem ex mera liberalitate, ſed partim, accepta magna pecuniæ quantitate, partim ob merita Principibus uſque ad ſanguinis profuſionem exhibita indulſerant: Opponentibus ſeſe Lunæburgenſibus ac ſe deſcendentibus propter jus ex prætactis conceſſionibus quæſitum. Cumque in beneficiaria Utili actione probandum veniat, Juſtas ſupereſſe cauſas, ex quibus privilegia amiſſa ipſo jure, vel per renunciationem demonſtretur; Dux Actor intentionem ſuam, nempe ipſo jure ſublata vel propter ingratitudinem revocata Privilegia, quam Rei conventi Lunæburgenſes exhibuerint Illuſtriſſimis retrò Principibus, continuatam in præſens tempus, primò in negatis Collectis extraordinariis probavit.

Principi enim, quamvis Inferiori, debentur
467 Collectæ, quæ ſine injuria & nota ingratitudinis recuſari non poſſunt à Subditis: Quia juxta Apoſtoli dictum; Nemo propriis militat ſtipendiis *cap. cum ex officii. extr. de præſcript.* Et nemo de ſuo beneficium facere cogitur *cap. precaria. 10. quæſt. 2.* Ex quibus liquet, dum Rei conventi hujusmodi Collectas denegarunt publicæ Utilitatis tempore, pro honeſto ſtatu Principis ſui conſervando, quod ingratitudinem admiſerint: & ob eam à privilegiis exciderint, quaſi privilegiis ſuis abutentes.

468 Nec enim dubitandum eſt, vel ob hanc ſolam rationem, Collectarum Indictionem & exactionem juſtam & legitimam videri debere, in tantum ut ſecundum doctrinam Baldi *in leg. ex hoc jure. in fin. ff. de juſt. & jur.* Roland. à Valle *conſ. 1. num. 63. vol. 2.* Nattæ *conſ. 380. num. 3.* Thomat *§. ne ſcienter. num. 5.* naturalem produxiſſe videatur obligationem; quia pro bono 469
ſtatu Principis conſervando indicta, per doctrinam Archidiac. *in c. quia cognovimus. 10. quæſt. 3. col. 3.* Bald. *in l. neminem. Cod. de SS. Eccleſ.* Surd. *de aliment. tit. 1. quæſt. 57. num. 3.* & deciſionem Ant. Teſſauri *deciſ. Pedemont. 257. num. 9. conſ. 487. num. 12. & 13.* qui adſeverant, poſſe Principem Subditis ſuis charitativum ſubſidium pro defenſione ſtatus & dignitatis ſuæ imponere.

Secundò prabavit Dux Actor amiſſionem 470
privilegiorum de non faciendo, id eſt, non præſtandis Collectis per actus contrarios *l. cum pater. §. libertis. ff. de leg. 2. l. auxilium. ff. de minor. cap. ſi de terra. extr. de privil. ubi traditur;* Immunitatis privilegia ſublata quorundam civium præſtatione.

Pro qua ſententja facit *l. 2. Cod. de jur. domin. impetr.* ubi ſi creditor pignus jure dominii poſſidere petiit, & poſt formam reſcripti alio anno uſuras accipit, à beneficio impetrato receſſiſſe videtur. Bartol. *in l. 1. Cod. de his, qui ſpont. mun. ſuſcip. lib. 12. ubi dicit:* Quod Privilegiatus 471
ne ſolvat præſtantias, ſi ſponte ſemel ſolvit, præjudicat ſibi in futurum, niſi fuerit proteſtatus. Roman. *conſ. 252.* Bald. *in cap. plerunque. extr. de reſcript.* qui proteſtationis hanc rationem adſignat: Quoniam actus voluntarii poſſunt proteſtatione limitari *l. 2. ff. ſi quis caution.* præſer- 472
tim cum proteſtatio quædam ſit animi declaratio, Joan. Grivell. *deciſ. Dolan. 100. nu. 2.* quæ locum invenit in dependentibus à poteſtate 473
proteſtantis *l. 1. Cod. de repud. hæred.* Bertrand. *conſ. 78. num. 7. vol. 1. part. 1.* Burſat. *conſ. 172. nu. 29. lib. 2.* Secus autem in dependentibus ab a- 474
nimo coacto tàm juris authoritate, quàm judicis *dict. l. 1. Cod. de repud. hæred. l. cum aliquis. Cod. de jur. deliber. l. cum proponas. Cod. de hæred. inſtit.* Ctavett. *conſ. 621. num. 14.* Hondedæ. *conſ. 89. n. 38. vol.* Joſeph. de Seſe *deciſ. Regni Aragon. 143. num. 17.* Garz. *de Hiſpan. nobilit. gl. 6. num. 6. ubi n. ſeqq. dicit,* nullam proteſtationem poſſe derogare juris communis diſpoſitioni: Inde conſectarium, ut illa contra factum, quod omninò exercendum eſt jure ſanciente, prorſus vitietur. Hinc facetè Bald. *conſil. 181. num. 1. ad fin. lib. 3.* Proteſtatio bene cantat, & malè ruſ- 475
pat. Cui convenit Propertianum illud: *Cineri nunc medicina datur.* Jactaturque vulgò, eum qui proteſtatur, idem facere cum pariete caput impingente Federic. Scot. *tom. 1. lib. 6. reſp. 7. num. 7.*

Porrò Dux contendit, Privilegia per non u- 476
ſum diuturnum vel decennalem extingui. Vide Me ſupra *cap. 3. num. 182. & 183.* Cum ergo caſus exiſtant, in quibus Privilegiis contravenerint, pecuniam pro Collecta dando, & Vectigalia de cereviſia civium præſtando, uti conſtare dicit ex Privilegio ab Henrico Dn. Actoris avo Lunæburgenſib. conceſſo, & privilegio Magni Ducis Brunſuicenſis, & Wen-

celai

celai & Alberti Saxonum, qui ſuperindictum à Civitate Lunæburgenſi acceperunt, atque ita acceptis beneficiis non ſint uſi; relinquitur ex prædictis, eos à jure ſuo excidiſſe.

477 Tertiò probat Dn. Actor amiſſa privilegia per abuſum manifeſtum, turbando Principem in quaſi poſſeſſione Jurisdictionis & Imperii. Eſt autem decantati juris, Privilegia per abuſum tolli *cap. privilegia* 11. *quæſt.* 3. Et omninò privilegium meretur amittere, qui commiſſa ſibi poteſtate abutitur *l. fin. C. de jur. domin. impetr.* Vide Me *d. cap.*

Quartò probat amiſſa privilegia propter da-
478 mnum; Cum beneficia Lunæburgenſibus tributa enormiter tum Rempub. tum ipſum Principem lædant, incipiantque publicæ utilitati adverſari. Vide Me *c.* 16. *num.* 94. 95. 98. *& ſeqq.* Reddunt enim propriam & vicinam urbem gravem ac duram & potentem *l. quod ſæpè. §. vult. ff. de contrah. empt. l. ſi ſi cui fundum. ff. de leg.* 2. *l. fin. §. fin. Cod. de agn. & mancip. domi lib.* 11. quæ jura innuunt, quantum mali præbeat vicinus potens & gravis ibi. *qui forte conſortibus gravis & moleſtus exiſtat.* Vnde patet eadem beneficia repugnare publicæ Vtilitati. Minus enim commodè tranquillitas & concordia Ducatus conſervari poteſt, & hoſtes minus profligari poſſunt. Minuunt quoque talia privilegia honorem Principis, ac Reverentiam. Eſt autem honor Principis quoque honor ſubditorum. Et univerſis redditur, quod pro voto omnium indulgetur *l. reſtituendæ. Cod. de advoc. diverſ. jud.*

Præterea hinc eniteſcit contrarietas publicæ Vtilitatis. Nam quantò plures Subditi e-
479 runt locupletes, tantò facilius incumbentia onera portabunt *l.* 1. *Cod. de commerc. & merca. l. actoris. C. de Exact. Tribut. lib.* 10.

Cum itaque in his obſervatis conſiſtat publica Vtilitas & rerum publicarum ſalus, ſequitur, iisdem neglectis & diminutis interitum ac ruinam proximè conſequi: Facit regula *l.* 1. *in fin. C. de navib. non excuſ.* ut quicquid contra jus vel utilitatem publicam in quolibet negocio proferatur, non valeat *l.* 2. *C. eod.* Omnes in commune, ſi Neceſſitas exegerit, convenit neceſſitatibus publicè obedire & ſubventionem ſine dignitatis prigilegio celerare *d. l.* 1.

480 Ex his jam dictis pars Actrix aliud fundamentum intentionis elicit privilegiis evertendis, nempe, ſi tantum publicæ Vtilitati noceat, quidni & privatim damnoſa viderentur, atque ob eam cauſam è medio tollenda, ſiquidem reliqui Subditi Principis Actoris ex hujusmodi Immunitate ſinguli haud mediocriter læduntur circa collectarum præſtationes, Lunebur-
481 genſibus ſua Immunitate exemptis. Eſt autem manifeſti juris, Privilegia à Principe quoque conceſſa ſit moderanda eſſe, ut quoad fieri poſſit, ſine cujuſque injuria (quæ maximè à Principe remota eſſe debet) vel damno intelligantur & fiant, ita tamen, ut aliquod Beneficium accipienti conferant, *l. impuberi. ff. ad SC. Trebell. l. nec avus. C. de emanc. lib. c. quamvis. de reſcript. in eum ſimilib.* Et hic intellectus de interitu privilegiorum non ſolum refertur ad tempus conceſſionis, ſed etiam ad futurum. Vnde dato, quod Privilegium ab initio ſit æquum, ſi tamen ex poſt facto incipiat ad iniquitatem & damnum declinare, fiatque ex æquo iniquum, tunc ceſſabit privilegium; uti *ſupra & cap.* 16. pluribus oſtenſum eſt.

Quintum fundamentum Dn. Actoris inde 482
ſumitur, quod hujuſmodi Privilegia concernunt Regalia, Juriſdictionem, Mixtum quoque & Merum Imperium; & ob id magnam contineant Principatus diminutionem, ſintque ob eam cauſſam nulla. Quando verò Princeps concedit ea, quæ ſunt Principatus, veluti abdicando dominium, dignitatem vel Juriſdictionem, non tenet, ſiquidem hoc nihil foret aliud, quam deformare Ducatum & Principatum *cap. intellecto. extr. de jurejur. cap. in apibus* 7. *quæſt.* 1. Quod autem prætenſa privilegia talem deformationem contineant, ex eorumdem tenore ſatis eluceſcit. Tribuunt enim civitati exercitium meri & mixti Imperii non tantum in Urbe, verum etiam extra Urbem, nedū quod licentiam præſtent ſuum ipſorum Principem excludendi: Quod quæſo, quid aliud eſt, quam Dominium alteri concedere? præſertim Statibus & Subditis cæteris Ducatus non conſentientibus, quorum tamen conſenſus ad eam rem de jure requiritur. Tales enim conceſſio- 483
nes ſunt juris publici & omnes tangunt, proindeq; quod omnes tangit ab omnibus comprobari debet. Quoniam ex tali conceſſione totus Principatus læditur & novitatem ſentit periculoſam *l. in concedendo. l. in diem. ff. de flumin.* Et tali caſu beneficium conceſſum revocare poteſt is, qui indulſit *l. jubemus. C. de SS. Eccleſ.* Præterea Princeps concedendo feudi Regalia nihil agit, niſi id faciat ex certa ſcientia vel motu proprio *l.* 1. *Cod. de petit. bon. ſublat. lib.* 10. Verum enim verò hæc privilegia neque ſunt à Principe, id eſt, Imperatore conceſſa; nec ſonant proprium motum vel certam ſcientiam, teſtantibus idipſum omnibus privilegiis à parte adverſa productis: quapropter præſumuntur per importunitatem & ambitionem impetrata & obtenta: qualia privilegia, tanquam juri publico contraria reprobantur.

Hiſce argumentis atq; rationibus Illuſtriſ- 484
ſimus Princeps ſuam Intentionem ſtabilire & corroborare molitus eſt.

Utitur itaque pars Rea Exceptione Intentionis, innuens, Dn. Actorem prætenſam ſuam Intentionem nec in jure, nec in facto probaſſe, ſeſe Reos conventos ex juſtis cauſis à privilegiis jurato ſibi conceſſis, per Imperatores ex certa ſcientia confirmatis, ultra memoriali tempore præſcriptis, inveterato uſu roboratis non concidiſſe.

Secunda Exceptio ex eodem fonte promanat, nempe, quod poſito, non tamen conceſſo, 485
quod Privilegia ipſo jure conciderint, juſtam cauſſam tamen nullam ſubſiſtere revocationis privilegiorum: Quarum utraque Exceptio eſt peremptoria & totam Dn. Actoris Intentionem elidit.

Primò

Primò enim nulla tanta ingratitudo apud Reus invenitur probata, quæ beneficiorum Energiam, & Effectum enervare poſſit. Ut enim hic producatur Effectus, non quævis Ingratitudo requiritur, ſed ea tantum, quæ & delictum comitem & ducem habeat *cap.1.verſ. de illa.ex quib.cauſ.feud.amitt.* Et Donatio revocatur non ex quavis levi,ſed magna tantum Ingratitudine,veluti ſi donatarius donantem capitis reum arguat; vel ſtatus quæſtionem moveat *l.1.& fin.Cod. de revocand. donat.* Ita quoq; non minor ingrati animi ratio privilegium extinguit aut revocat.

Cæterum huiuſmodi nullam cauſam in Lunæburgenſium impetitione probari plus quam evidens eſt. Nam dum ſibi conceſſa Immunitate fruuntur & merum mixtumque exercent Imperium, in & extra urbem in ſuo diſtrictu delinquentes capiunt ac puniunt, rogantibus comitatum benignum præbent, dum homagium Principi juxta morem acceptare nolenti non præſtant, ut conſuetudini inveteratæ & pactis conventis utrinq; ſtetur expetunt. Tantum abeſt,ut quicquid culpæ, delicti aut Ingratitudinis ea res habeat, ut etiam optumo jure,& ſumma æquitate nitatur.Quilibet enim rei ſuæ & ſibi competentis moderator & arbiter eſt. Quod autē in his jure nitantur,probant evidenter privilegia Wenceslai & Alberti Anno 1381. Henrici & Bernhardi Anno 1388. Henrici Ottonis filii Anno 1412. Wilhelmi Ottonis & Bernhardi Anno 1420. & pleraq; alia in judicium deducta.

486 Nam ut ad primum Ingratitudinis prætenſæ argumentum veniamus, in quo propter negatas Collectas Actor Ingratitudinem colligit, id neque in facto, neque in jure ſubſiſtit, præſertim cum id non per culpam, ſed conceſſam omnimodam Immunitatem faciant,quam Privilegia Juramenti religione munita, quæ ut majus robur habeant, extremæ neceſſitatis caſus, nempe famis & belli excipiunt, in ſignum eminentiæ & ſubjectionis. Quod autem hactenus in Homagio & Collectis præſtandis, mora interceſſerit, Actori, non Reis venit imputandum,quoniam Dn. Actor privilegiis parere noluit, quæ Rei manutenenda putaverunt; qua de re non ſervanti,fidem non ſervandam duxerunt æquum.

Ex quibus infertur, non ſolum privilegiorum authoritatem, verum etiam non ſervati pacti negligentiam Collectarum ſummè neceſſariæ præſtationi moram attuliſſe; quæ cum jure permittente fiant non poſſunt Ingratitudinis notam mereri, maximè cum Turcicum auxilium alia ratione per Reos conventos ſolutum fuerit.

487 Porrò quòd Princeps arguit Privilegia commiſſa propter actus contrarios interpoſitos,dum quidam Civium vectigalia & Tributa, contra Immunitatem, ſolverint; primum ex eo convellitur, quod non ſciente ac patiente Magiſtratu id fecerint. Eſt autem facti alieni probabilis ignorantia *l. fin. in fin. ff. pro ſuo. l. plurimum. ff. de jur. & fact. ignor.* Atque ut præjudicare poſſit hujusmodi contraria ſolutio, neceſſaria foret eorundem tum ſcientia tum patientia cum tractatu præcedente Felin. *in c. cum acceſſiſſent.extr.de privileg.* ubi privilegium conceſſum Eccleſiæ, ſi perſonæ eidem contraveniant, non perditur. Idem tenet Innoc. *in d. c. accedentibus.* Et poſt eum Abb. *in d. c. cum acceſſiſſent.* Et infert ibidem Felin. Quod ſingulares de populo, qui privilegio contraveniunt, quod univerſitati conceſſum fuerit, per hujusmodi actum contrarium non tollatur privilegium, niſi tractatus præceſſerit.

Hujusmodi autem Requiſita in contrariis actibus Civium, nempe patientia, ſcientia, tractatus, cum heic non intervenerint non potuerunt actibus hiſce Privilegia Lunæburgenſium tolli è medio, quibus ceſſantibus corruunt etiam, quæ de requiſita proteſtatione ab adverſa parte adducta fuerunt. Siquidem in his, quæ non ex no- 488
ſtro pendent arbitrio, non prodeſt proteſtatio *d. l. 1. C. de repud. hæred.* Quibus 489
etiam illud accedit, quod jura in diverſum allegata loquuntur & intelliguntur de iis privilegiis,quæ conſiſtunt in finibus meræ liberalitatis. Illa enim per tales actus contrarios extinguuntur & revocantur; maximè ſi à Principe & Imperatore ſint conceſſa. Nos autem in alio caſu verſamur, ubi partis Reæ privilegia tranſiverunt in contractum ultro citroque obligatorium, qui citra utriusvis conſenſum revocari nequit. Nec obſtat, 490
quod Decius tradit *in l.ſi quis ſe. C. unde lib.* videlicet Privilegium conceſſum ſubdito etiam recepta pecunia,dici tamen liberalitate Principis tributum,id enim verum eſt, quando pecuniæ ad privilegiū nulla eſt commenſuratio: In caſu autem præſentis controverſiæ privilegia redempta ſunt non ſolum æquivalente pecunia,ſed etiam virtute ac ſanguinis profuſione,in ſalutem atque dignitatem ſuorum Principum ſunt parta.

Similiter non relevat Tertium Actoris fun- 491
damentum, quod omninò in facto eſt poſitum, continens abuſum privilegiorum, quod quoniam non eſt per Dn. Actorem probatum, conſequitur Reos eo in caſu abſolvendos.

Ad Quartum fundamentum quod attinet 492
parum aut nihil prodeſt: Quia neque publicæ, neque privatæ Utilitati tantum nocet, quantum Actor arbitratur.Sunt enim privilegia regulariter ita exaudienda,ut ſine gravi præjudicio conceſſa videantur:& privilegium non intelligitur includere caſum neceſſitatis: Quamobrem is caſus in Privilegiis Lunebergenſium exceptus eſt, nempe, quod propter incidentem neceſſitatem præſidia conferre velint, ut licet videre in literis Henrici Ducis Brunſuicenſis Actoris Avi Anno 1517.cæteris tamen paribus,ſi pactis conventis ſatisfieret.

Præter

Præter hæc tantum abeſt, ut privilegia controverſa noceant, ut etiam plurimum proſint. Faciunt enim locum mercatoribus celebrem, urbem locupletem, quæ hoſtibus armis ſe opponere queat. Quantum autem negociationes Reipub. conferant, vel inde conſtat, quod mercatores æque in Principatu ſunt neceſſarii atque agricolæ *c. quod ſuper. extr. de vot. & vot. redd.* Hinc Plato in ſua Repub. tertio loco ponit Mercatores, qui invehendis & evehendis mercibus dant operam. Jura quoq; in contrarium inducta loquuntur de eo caſu, quando privilegia ſunt vel propter importunitatem vel ambitionem conceſſa. Ea nanque ſi damnoſa incipiunt publicè eſſe concidunt, vel ſaltem revocantur. Privilegia verò ſunt ſervanda quamvis aliquatenus damnoſa, quæ motu proprio conceſſa ſunnt, qualia ſunt hæc quæ ob merita tributa ſunt Reis conventis. Veruntamen cum heîc in præſenti caſu Ducatus enormiter læſus non ſit, æquanimiter ferre debebat modicam læſionem, cuius gratiâ etiam reſtitutio in integrum non datur *l. ſcio. ff. de reſtit. minor.* maximè, cum Principi ſit Jus Superioritatis & ſupremæ eminentiæ, omninò ſalvum obſervatis privilegiis.

493 His accedunt ſuperius adducta, quod heîc non loquamur in caſu ſimplicis privilegii, ſed eius, quod in vim contractus migravit, eiusque non ſimplicis privilegii, ſed jurati; quod licet nihil aliud contractibus adjiciat, quam religionis vinculum *l. Titius. ff. ad Trebell.* ſupplet tamen omnem ſolennitatem contractus *c. cum contingat. extr. de jurejur.* propter quod jurans amittit privilegium reſtitutionis in integrum *Auth. Sacramenta puberum. C. ſi adverſ. vend.* præſertim attenta diſpoſitione juris Canonici, quod in his prævalet, & ſeriò cavet & deteſtatur perjuria.

494 Ad enervandum Quintum probandi medium, in quo cardo probationis conſiſtit, facit notabile dictum Baldi *in prælud. feud. dum inquit*, Principem alienare poſſe ea, quæ ſunt Principatus ſui, idque ratione confirmat; contractus enim Principis habet vim legis *jurib. vulg.* Et quamvis alienando Juriſdictio & dignitas deformetur Principatus, & ob cauſam revocari poſſit: Tamen quoniam ex juſta cauſa facta fuit alienatio, non revocatur. Et quando alinnat Princeps Juriſdictionem retento directo Dominio & Superioritate, tunc indiſtinctè

495 valet. Cum ergo ex juſtiſſima cauſa, utpote ſeſe liberando ex captivitate (ut ex dictis privilegiis conſtat) & pro reponenda gratia optimè meritis, alienatio & privilegiorum conceſſio à Principe facta ſit, & inſuper receptũ æquivalens ſex mille marcarum precium, dubitatio nulla reſtat, quin ea irrevocabiliter teneat. Caſus eſt ſingularis in *c. fundamenta. de Elect. in 6.* Quod ſi Princeps infeudat alteri Regalia, quod actus teneat, ſi motu proprio factus ſit, qui hoc loci interveniſſe præſumitur *d. l. 1. C. de petit. ſublat.* Quanto magis, ſi tantum Immunitatem ab ordinariis Collectis & exercitium mixti & meri Imperii tribuat, idque inferior à Principe faciat, cui non lata poteſtas conceſſa eſt circa revocationem eorum, quæ ſemel placuerunt.

Ex hiſce & aliis in Actis latius deductis rationibus Rei abſoluti fuere, compenſatis expenſis.

DE CONDICTIONE SINE cauſa ſive remedio ex *l. ſi me & Titium. 32. ff. ſi cert. petat.*

In eadem cauſa Lunæburgenſi in Nona petitione propoſita eſt condictio ſine cauſa vel ex *l. ſi me & Titium. ff. ſi cert. petat.* Quæ Actio datur, quando res mea ſine juſta cauſa eaque lucrativa ad te pervenit, veluti quia indebita eſt, 496
vel contra judicis decretum vel contra pacta conventa tradita ſit: Tunc enim ex naturali æquitate ſtatutum eſt, ne eadem res mea apud te taliter maneat, & tu cum meo incommodo fias locupletior Cardinal. Pariſ. *conſil. 131. numer. 25. vol. 4. ubi reſpondit*; Quando pecunia, quæ mihi debebatur ad alium pervenit, de æquitate indictum eſt, etſi inter me & iſtum, ad quem iſta pecunia pervenit; nullum negocium ſit geſtum; nec contractus celebratus quod tamen is condictione certi generali teneatur ad reſtituendam dictam pecuniam per *d. l. ſi me & Titium.* Quam legem aureis literis putat ſcribendam Paris. *d. loci* Quod remedium ſuggerunt quoque Petr. Anton. Anguſola *conſil. 52. numer. 42. lib. 2.* Natta *conſil. 147. numer. 2.* Eleganter Simon de Prætis *conſil. 87. numer. 6. cent. 1.* (ubi diſertè ſcripſit, quod bonorum falliti detentor poſ- 497
ſit à Creditoribus conveniri ex æquitate *d. l. ſi me & Titium.*) Accedit Mynſing. *conſil. 18. num. 17.* Surd. *conſil. 420. num. 2. in fin. & conſil. 157. n. 5.*

Quemadmodum etiam actionem, quæ 498
competebat contra principalem Debitorem, ſi ſolvendo non eſt; intentati poſſe in ſubſidium contra poſſidentem bona ſua poſt Alexandr. *conſil. 92. num. 8. vol. 1.* Cravet. *conſ. 7. n. 15.* Covar. *lib. 2. var. reſol. cap. 3. nu. 10.* rectè citatos firmat Menoch. *conſil. 64. n. 21.* Boer. *deciſ. 204. n. 47.* Cæſar Urſill. *ad Afflict. deciſ. 347. n. 2.* Decian. *conſil. 108. n. 43. ubi plures refert vol. 2.* Hondedæ *conſ. 38. n. 48. vol. 2.*

Caſus verò Petitionis talis fuit: Civitas Lu- 499
næburgenſis quondam impoſuit Collectas Monaſteriis & Capitulis Ducatus Brunſvicenſis propter ſalinas. Monaſteria & Capitula quamvis per ſententiam & cenſuras Eccleſiaſticas eſſent immunia, tamen coacta ſolverunt Collectas, & cum ſolvendo non eſſet in promptu pecunia, ſuas Salinas & proventus earumdem Lunæburgenſibus conceſſerunt tam diu, donec impoſita Collecta ſit ſoluta, datâ obligatione literariâ, quam hæc Monaſteria & Capitula ita gravata inde ceſſerunt Ducibus Lunæburgenſibus, quia in ſua Neceſſitate Collectas iiſdem Monaſteriis & Capitulis impoſuerunt,

ſunt,ſed quando Salinis & earum proventibus fuerunt deſtituta,conſuetas & debitas Collectas non potuerunt ſolvere ſuis Principibus. Unde factum eſt , quod Princeps neceſſariis præſidiis & auxiliis deſtitutus multis annis fuerit , atque ex eo magnum damnum ſenſerit. Motus igitur Princeps Lunæburgenſes in jus vocavit, ut ſuis Monaſteriis Salinas cum ſuis proventibus reſtituerent liberas, & pro ſuo intereſſe etiam pecuniæ ſummam perſolverent.

Actorum intentio ſatis fundata eſt per Exceptionem Reorum. Quamvis enim regulari-
500 ter jure ſit cautum, Excipientem non fateri intentionem Actoris: Hoc tamen caſu diverſum obtinet , quando Exceptio hîc de neceſſitate fundat Intentionem Actoris. Rei enim con-
501 venti allegando Transactionem cum Duce Henrico ſic volentes actioni præſcriptum;neceſſariò fatentur actionem hoc nomine competiiſſe, & ſe per Transactionem & Præſcriptionem liberatos per ea, quæ ſupra ex Paciano *lib.* 1.*c.*22.*& ſeq.*adducta ſunt.

Probatur quoque Dn. Actoris Intentio per literas dictæ Transactionis quæ ſatis arguunt, qualiter Salinæ & earumdem proventus ad Reos conventos pervenerint. Nec Exceptio ſolum Adverſariorum probat Intentionem Dn. Actoris,ſed etiam Exceptionum probatio. Iisdem enim literis,quibus Adverſarii Transactiones & præſcriptiones probant,probat etiam Actor ſuam intentionem,nimirum, quod Rei proventus Salinarum indebitè detineant, iisdem quoque viribus; atque ita non tam exceptione nititur Reorum , quam earumdem probatione.

502 Rei Exceptionem præſcriptionis opponunt , quam probant ſic,quia titulus Transactionis & longiſſimum tempus 80. videlicet annorum intervenit. Verum enim vero licet Transactio regulariter non præbeat titulum circa rem,quæ conceditur alteri tranſigentiũ; tamen Exceptionem parit litis finitæ & tantum producit effectum,ut etiam remedium *l.2.C. de reſcind. vend.* eam non poſſit dirimere quamvis enormem læſionem contineat: Accedit,quod Transactio & Sententia æquiparantur. Sententia autem non retractatur vigore alicujus læſionis. Ergo nec tranſactio, quando in actu liberatorio non videtur locum habere remedium *d.l.*2. Quæ omnia præcipuè locum habent in jurata Transactione,qualis eſt hæc cum Duce Henrico Anno 1517.inita. Juramentum enim excludit omnem reſciſſionem *l.*1.*C.ſi adverſ.vendit.* Quin & Transactionis hic Effectus eſt,ut id,quod ante erat indebitum, deinceps faciat eſſe debitum *l.*2.*C.de tranſact.* Præſertim cum hîc non ſit nuda tranſactio,ſed ultro citroque obligatoria,atque ita per ſtipulationem(quæ facit contractum nominatum) munita,inſuperque ſuper omnibus litibus generaliter concepta , ut procul dubio & hæc controverſia extincta videatur.

503 Tertiò à Reis cõventis propoſita eſt Exceptio non competentis actionis,quæ(1)probatur ex eo,quòd cum Dn.Actor Eccleſiis & Monaſteriis ſuis non potuerit Collectas indicere Vide Me *c.*12.*hoc tr.*conſequenter de nullo Intereſſe Princeps agere poſſit.Sublato enim principali, hoc eſt, Collecta,corruit intereſſe: Præſertim cum longiſſimo tempore Rei conventi in quaſi poſſeſſione levandi proventus fuerint,ex quo huic actioni eſt præſcriptum.

Sed quod Rei conventi ſuas Exceptiones non legitimè neque ſufficienter probarint vel inde eluceſcit,quod huic actioni non ſit præſcriptum, propter malam fidem, & conſcientiam rei alienæ.Præſumitur enim mala fides in
præſcribendo,niſi aliud ex circumſtantiis ad- 504
pareat,veluti,quia à fide dignis dictum ſit,ſibi talem ſervitutem deberi,vel ſi reperit anteceſſores in quaſi poſſeſſione hujusmodi juris; vel ſi per famam vicinorum probetur,tale jus præſcribendi competere,quorum nullum hîc invenitur. Sed contrarium eſt notorium,dum Rei conventi tales proventus detinent propter onera Monaſteriis & Eccleſiis,quæ Actor jam poſſidet,impoſita,contra rem judicatam,contempto Papæ & Principis banno. Sicut enim Jus civile ſolam non petentis negligentiam conſiderat ; non attenta poſſeſſione ex parte præſcribentis ; Ita jus Canonicum conſiderat bonam fidem præſcribentis ; & ceſſationem malæ fidei poſſeſſoris, ac in dubio peccat, qui debitum,quo alteri obligatur,per præſcriptionem uſurpare contendit. Et dicit alibi Bartolus,Quod cum poſt talem præſcriptionem remaneat naturalis obligatio,quod poſſit per viam denunciationis is,qui præſcripſit,ad hujusmodi debitum conveniri in foro Eccleſiaſtico propter peccatum. Si ergo poſſet conveniri, multò magis in foro civili per exceptionem ex-
cludi,cùm trita ſit Regula: Quod Exceptiones 505
deſcendentes ex æquitate Canonum debeat Judex ſecularis admittere *c.licet.de jurejur.in* 6. *c.cum quidam.de except.eod.lib.* Atque ita jam conſtat,in præſcribente malam fidem prçſumi, atque propterea præſcriptionem ſine bona fide nunquam admitti.Quò facit vulgata Theorica, qua dicitur, res prohibitas alienari non poſſe uſucapi,nec præſcribi *l. alienationis.ff. de V.S.*

Secunda Exceptio Transactionis pati ratio- 506
ne non eſt probata,nec ſubſiſtit jure. Quia indubitati juris eſt, Transactionem poſt rem judicatam interpolitam non valere. Atqui hoc caſu Monaſteria & Eccleſiæ habuerunt pro ſe rem judicatam,& cenſuras contra Lunæburgenſes ; quibus dum Rei conventi nondum pareient , transactio hujusmodi interpoſita fuit , ut ex Actis conſtat , & rei conventi non negant , tacitè confitentes non reſpondendo ; quod jus ſubſecuta Transactione tolli non potuit Monaſteriis & Eccleſiis. Præ-
terea cum Transactio ſit ſpecies alienationis 507
Roman. *conſil.* 166. præſertim ubi ex ea alteri quidpiam datum eſt *l.ſancimus.C.de reb.Eccl.non alienand. l. alienatum.ff. de V.S.* ipſa tranſactio hæc fieri nequit,non adhibitis ſolennitatibus in alienatione Salinarum vel proventuum (cùm ſint loco immobilium) requiſitis ;

de quibus *in c.pen.de reb.Eccleſ.non alienand. in 6.* Porrò quod aſſeritur, ſub generali Transactione hanc quoque litem comprehendi, non procedit. Eſt enim communis & vera concluſio, quod transactio, quantumcunque generalis non extendatur ad ea, quæ jure dominii vel quaſi vindicari poſſunt, ut ſunt Salinæ & proventus gl. *in l.ſub prætextu.C.de transact.* Et eſt hujus ratio: Quia Transactio fit à debitis perſonalibus, quorum hic nihil præceſſit, quando Monaſteria & Eccleſiæ per ſententiam ab impoſito onere exempta fuerint, & ſemper poteſt Dn. Actor Salinas vindicare. Quamobrem facta Transactio ad hanc ſpeciem litis non extenditur, cum ex ſeparatis nulla fiat illatio.

Juvat, quod Transactio, quantumcunque generalis reſtringatur ad cauſas & debita, ſuper quibus iis fuit *l.ſi de certa.C.de tranract. l. licet.C.de judic.cum ſimilib.* & quod Transactio 508 ſuper una re vel ſuper uno debito non extendatur ad alia, text. eſt *in l.1.C.de transact. l. Imperatores.in princ.& ibi* Bald. *in §.fin.ff.de transact.* Sicut enim pactum ſuper una re ad alia non extenditur, ita nec transactio. Ex quibus liquidò adparet, Exceptionem Transactionis nec prodeſſe Reis conventis, nec prout oportebat, probatam eſſe.

Terria & ultima Exceptio non prodeſt Reis conventis. Omnia ſiquidem Jura de Immunitate Eccleſiarum adducta ad evincendum, Dn. Actorem pro Intereſſe agere non poſſe, non obſtant: Quia caſus Neceſſitatis bellorum & egeſtatis Principis omnia illa jura excludunt, & ſubjiciunt etiam Clericos actionibus Laicorum Vide Me ſupra *d.cap.12.* Competit ergo tam pro eo quod intereſt, quam pro liberatione ſalinarum & proventuum Monaſteriorum & Eccleſiarum actio condictitia ſine cauſa non obſtante Exceptione tertia.

Ex præmiſſis Juribus & Actitatis Reconventi non ſolum ſecundum petitionem Actoris, prius tamen liquidato eo, quod interſit ſed & in expenſas condemnati ſunt moderatione relictâ diſcretioni judicantium.

DE CONDICTIONE
Certi Speciali.

Sic & Condictio certi ſpecialis in iisdem actis Lunæb. ratione damni perpeſſi in puncto Collectarum propoſita fuit in hunc modum: Dux Erneſtus Brunſuicenſis conſtitutus in extrema Neceſſitate æris alieni, quod propter Majorum ſuorum graviſſima bella conflatum erat, Extraordinariam Collectam cum con- 509 ſenſu ſuorum Subditorum imperavit, & eam extraneis poſſeſſoribus Salinarum in ſuo tamen territorio impoſuit: Quorum nomine Lunæburgenſes, qui tum temporis earumdem poſſeſſione fruebantur & commodis, ſeſe principi oppoſuerunt, & Collectam de dictis Salinis pendere recuſarunt. Ex quo contingit, ut cenſus & uſuræ cottidiè magis atque magis inſurgerent, adeò ut interuſurium ad ſexaginta florenorum aureorum millia excreverit; Quod ſi prædicta Collecta, prout æquum fuerat, depenſa fuiſſet, nunquam eveniſſet. Hujus igitur accepti damni pertæſus ac juſtitia cauſæ invitatus Dux Franciſcus Otto Erneſti Filius Actor, Lunæburgenſes in jus vocat & petit Intereſſe damni emergentis à Lunæburgenſibus tanquam hujus grandis interuſurii authoribus.

Quandoquidem verò duo Requiſita in 510 hac actione præcipuè probanda ſunt; (1) Obligatio præcedens *l. certi condictio. ff.ſi cert. petat.* & (2) ſubſequens mora in non præſtando id quod ex obligatione debetur; Obligatio probata eſt ex impoſitione Collectarum cum conſenſu Statuum & Subditorum Ducatus decretâ. Onus enim Collectarum non inhæret rei, ſed perſonæ quæ ad Collectas adſtringitur; & perſonis imponitur pro rebus. Si ergo perſona imponenti vel originis vel domicilii ratione ſubjecta ſit, tunc ei Collecta irrogari poteſt, maxumè accedente legitimâ obligationis causâ, Neceſſitate ſcilicet & Utilitate publica, quæ etiam extraneos Salinarum poſſeſſores & Clericos ex propria obligatione, atteſtantibus id literis & Receſſibus deſuper confectis, ad Collectarum præſtationem devinciunt. Nam quamvis regulariter Clerici ab extraordinariis Collectis ſint immunes, per ea, quæ prolixè ſupra *cap.11.* digeſſimus: Neceſsitatis tamen tempore ex præcepto charitatis obligantur, ad 511 Chriſti Exemplum & Petri Apoſtoli. Hæc enim Eccleſiaſtici Ordinis Principia & Capita tributum ſolverunt ſeculari poteſtati. Cum autem omnis Chriſti actio ſit noſtra inſtructio & inſtitutio, meritò ejusdem veſtigia in hac Collecta pendenda ſequemur, Nec caret ratione, quod dicitur: Juſtum enim & æquum eſt Laicis à Clericis conferri præſidia, qui de ipſorum cuſtodia & ſaluti ſoliciti ſint, & ſedulò excubent *c.de lapſis. 16. qu. 2.* Quin etiam in natura hæc res cauſam habet *l. ſecundum naturam. ff. de R. I. cum ſimilib.vulgatiſſ.*

Nec obſtant Auth.*item multa. C. de Epiſc. &* 512 *Cler.c.non minus.extr.de immunit.Eccl.ubi dicitur,* ad relevādas communes utilitates vel Neceſsitates, ubi Laicorum non ſuppetunt facultates, ſubſidia per Eccleſias ſibi æſtiment conferenda: Unde duobus duntaxat caſibus Clerici videntur ad Collectarum ſolutionem compellendi publicæ videlicet Utilitatis neceſsitate, & cum facultates Laicorum non ſufficiunt; quæ cauſæ ubi deſunt, aliter ſtatuitur. Nam hujusmodi jura loquuntur in Communitatibus, Prælatis, Comitibus & Baronibus, qui tot onera frequenter imponebant Clericis, ut durius ſub iis eſſet Sacerdotium quam ſub Pharaone. Nam cuncta onera imponebant Eccleſiæ, ut meritò cum Propheta clamaret: Princeps Provinciarum facta eſt ſub tributo; quippe ſive foſſæ fodiendæ, ſive Expeditio inſtituenda eſſet, totum id ab Eccleſia petebatur, quod ſatis eniteſcit ex *c. adverſus.d.tit.de Immunit.Eccl.* Id enim

enim tantùm in eo agitur ne in arbitrio cujus-
vis ſit Officialis aut poteſtatem habentis, no-
vum opus imponere. Cæterum prorſus æquita-
ti & juſtitiæ, honèſtati deniq; eſt contrarium,
Eccleſias vel Clericos commodo Territorii ac
Salinis participare, onera verò detrectare, quæ
circa eas contigerint, antequam ad Eccleſiæ
dotem venerunt, & quod pauci Laici ad hoc
adſtringerentur *l. non tamen ff. de decurionibus l.*
cum ad feliciſſimam. C. de quib. mun. nem. lic. ſe ex-
cuſ. lib. 10.

Nec impedit Romani Pontificis non habitus
513 conſenſus: is enim tunc demum requiritur,
quando contra legum diſpoſitionem grava-
rentur Clerici, fingendo utile, quod utile non
eſt, ut ſub prætextu & velamento Utilitatis pu-
blicæ nova inuſitata onera imponerentur. Ve-
rum quando ſecundum legum diſpoſitionem
onera imponuntur, & utrisq; tam Laicis, quàm
Clericis æque expedit, reſpiciendo directò
commune bonum, conſenſus Pontificis non re-
quiritur neceſſario. Ita docet Hoſtienſ, *in Sum-*
ma de Immunit. Eccleſ. ubi ſecundum ante di-
ctum modum interpretatur *c. non minus. & c.*
adverſus. extr. d. tit. Quod probatur *in l. nullus. C.*
de curſ. publ. ubi dicitur: Nullus penitus cujusli-
bet ordinis & digntatis vel SS. Eccleſia vel Do-
mus Regia tempore Expeditionis excuſatio-
nem angariarum vel perangariarum habeat: *u-*
bi Bartolus *ait*; Nota iſtam legem contra Cleri-
cos, quod propter iſtam ſocietatem, quæ venit
in comitatum deprædando, incurſando, occi-
dendo poſsint gravari Clerici ad datias & Col-
lectas & ſimilia onera ſordida, ut contra incur-
ſiones reparetur *in c. extr. de immun. Eccl. l. jube-*
mus nullam. C. de SS. Eccl. ubi dicit Panormit. Cle-
ricos teneri ad cuſtodias murorum tempore
belli imminentis, & privilegium quantumvis
generale non includat caſum publicæ utilitari
contrarium, quem ſi includeret, non valeret.
Sed çum de hoc argumento ſupra *d. c.* 11. *n.* 212.
& multis ſeqq. usque ad n. 229. prolixius diſcepta-
tum ſit, eò nos brevitatis ſtudio referimus.

Ex prædictis liquidò adparet, Actorem fun-
datam habere intentionem, quo ad obligatio-
nem natam ad ſolvendas Collectas tempore
inſtantis Neceſsitatis impoſitas tum in Extra-
neis, tum in Clericis; idque ex fundamentis
juris communis & ſpeciali obligatione in Actis
Lit. B. ſignata.

Quod etiam tales Collectæ indictæ fuerint,
ſatis inde probatur, quoniam Rei conventi ex-
cipiendo de ſua & Extraneorum Immunitate
& Privilegiis circa Salinas & earumdem Colle-
ctas, intelliguntur confiteri, Collectam indi-
ctam fuiſſe. Quamvis enim juris communis ſit
514 Regula; Excipientem non fateri Intentionem
Actoris, ut etiam dubiam ejus probationem
non declarat: Tamen quia concurrit hîc præ-
ſumptio contra Reos conventos, quoniam re-
liqui Subditi ejusdem Principatus Collectas
ab Erneſto indictas ſolverunt, quod veroſimi-
liter non erant facturi, niſi petita fuiſſet, & per
Status Ducatus decreta; cum nemo præſuma-
tur jactare ſuum *jur. vulg.* omninò hoc caſu Ex-
cipiens confiteri dicitur, docente Felino *in c.*
cum venerabilis. in 3. *limit. extr. de Except.* Atque
hoc modo Dn. Actor alterum requiſitum ad
formam propoſitæ Actionis ſatis plenè proba-
vit, obligationem videlicet ad id, quod inter-
eſt, natam. Conſtat enim in obligationibus 515
facti, id eſt, negligendo ſolutionem Collecta-
rum, quod poſt moram ſuccedat obligatio ad
intereſſe *l. ſtipulationes non dividuntur. verſ. Cel-*
ſus. l. eum qui ita §. fin. ubi gl. & Bart. *ff. de V. O.* Et
quoniam in præſenti lite cauſam agendi præ-
beat tantum Intereſſe damni emergentis,
quod tanquam favorabilius Dn. Actor ample-
xus eſt, alio Intereſſe lucri ceſſantis poſthabito,
quaſi eo, quod regulariter peti nequeat & non
debeatur, niſi Mercatori ſolito cum pecunia 516
negociari *l.* 3. *§. fin. ubi* Bart. Jaſ. *& alii ff. de eo*
quod cert. loc. Pancirol. *conſil* 147. *numero* 7.
Barboſa *in l.* 2. *p.* 1. *in princ. numer.* 47. *verſ. eſt &*
alia differentia. rectè hoc caſu Intereſſe de In-
tereſſe habendam rationem ex Dec. & Hon-
dedæo probat. Johan. Bapt. Coſta *tract. de*
Rat. Ratæ quæſt. 142. *numer.* 8. Et in damno e-
mergente, quod quis patitur ex vera ſorte &
Intereſſe taxato non ſoluto ad tempus, com- 517
munem & veram eſſe ſententiam, quod In-
tereſſe de Intereſſe taxato peti poſsit, ait Ca-
valcan. *deciſ.* 26. *num.* 25. *verſ. tamen vera & com-*
munis, fol mihi 313. Reſtat itaque, ut de reliquo
videamus nempe mora commiſſa per Reos
conventos. Eos autem in mora fuiſſe non ſolu-
tæ collectæ, inde patet; Quia ultra neceſſitatis
tempus protraxerunt, ex quo factum eſt, quod
uſuræ in ſummam 60000. aureorum excreve-
rint: eò quod Dominus Actor & Ordines Pro-
vinciæ ab aliis pecuniam ſub uſuris accipere
coacti ſint; Quo caſu inter omnes conſtat ejus-
modi uſuras, uti recompenſativas damni paſſi 518
indiſtinctè à Reo refundendas eſſe, Dd. com-
muniter *in l. curabit. C. de act. emt.* Hondedæ.
conſil. 30. *numero* 23. *&* 24. *volum.* 1. quod ita
ſe conſulente judicatum refert. Communem
probat Vaſqu. *lib.* 6. *contr. uſu freq. cap.* 50. *num.*
7. *& c.* 60. *n.* 22. *& ſeq.* Idque etiam jure divino
permiſſum docet Bald. *in l.* 2. *nu.* 1. *& ſeq. C. de u-*
ſur. Anton. Faber. *in Cod. deciſ. forenſ. lib.* 4. *tit.* 24.
definit. 8. Quod dubium non habet, ſi acceſſe- 519
rit inſuper interpellatio, ut hîc, de qua paulò
poſt Barboſa *in l.* 5. *num.* 28. *verſ. & in his. ff. ſolut.*
matrim. Non enim fuiſſet neceſſe, uſuras pro-
pter nomina in neceſſitate bellorum conflata
diuturniores ſolvere, quæ propter moram ta-
lem, tantum incrementum ſumpſerunt; quod
Actor ſe juramento confirmaturum obtulit,
non ignarus neque immemor hujusmodi In-
tereſſe ſolo juramento probari, præſertim cum
diuturnior mora Adverſarii difficultatem pro-
bandi fecerit. Dicitur autem tunc mora com- 520
mitti, quando debiti ſolutio potuit fieri, & fa-
cta non fuit *l. ſi ſtipulatus eſſem à te. l. continuus. §.* 521
cum ita ff. de V. O. Atq; ea ſentẽtia communis eſt;
neque requiritur interpellatio, quando certum
tempus ſtipulationi adjectum fuerit. Tempus
autem Neceſſitatis hic partim interpellavit,
partim ipſe Princeps, petendo Collectas ſibi

præſtari, cui interpellationi adeò Rei non acquieverunt, ut non ſolum ipſi contumaces extiterint, ſed etiam Extraneos in non ſolvendo 522 defenderint: Unde manifeſtò conſtat, Reos conventos in moram incidiſſe, cum Debitor ſciens debitum & non ſolvens dicatur in mora eſſe *l. quod. te. ff. ſi cert. pet. l. ſi ex legati cauſa. ff. de V. O. ubi dicitur*, moram ſine ſcientia committi 523 non poſſe. Moram enim cauſat ſupina negligentia, quæ ſine ſcientia non committitur, quam Rei conventi in dubio admiſerunt, non ſubveniendo Principi in ſumma Neceſſitate, 524 cum etiam jure cautum ſit, ob vaſtationes, incendia ex bellis accepta vicinos gravari ad conferendum pro ſarciendis incommodis *l. omne territorium. Cod. de cenſib. & cenſitorib. lib.* 11 De quo Vide Me latius differentem ſupra *cap.* 18. 525 *num.* 153. *& ſeqq.* Sicut enim diligentia nemini nocere debet *l. fin. Cod. de alluvion.* Ita contra negligentia ſua nemini debet eſſe proficua *l. ſi-* 526 *cut Cod. de falſ.* Negligentiæ enim fructus damnum eſt *l. 2. Cod. de cond. in publ. horr. lib. 10.* Qui enim poteſt bene, multò magis rectè faceret, & qui negligit, nulla venia dignus eſt *l. Imperiali. C. de nupt.*

Unde concluſivè dicendum, Dn. Actoris Intentionem inviolatam ſubſiſtere, nec per 527 Exceptiones Reorum eliſam eſſe. Nam quod primò opponitur, Eum qui exceptione tutus eſt, non poſſe moram committere & moram nullam eſſe ibi, ubi nulla petitio eſt *l. ſi pupillus. ff. de V. O. l. lectâ. ff. ſi cert. pet. cum ſimilib.* Et ceſſante morâ, Intereſſe quoque ceſſare Cravetta *conſil.* 837. *num.* 17. Surd. *deciſ.* 80. *num.* 2. Hæc licet Dubitandi Ratio ad enervandam Actoris Intentionem Reis parum aut nihil prodeſſe poterit.

528 Quamvis enim Rei conventi gaudeant Immunitatis Privilegio, illud tamen eam vim non habet, ut publicæ Utilitati vel honeſtati obſiſtere poſſit, quæ ſubſiſtit in ſublevando Principe ex bellis damna paſſo: Cum talia Privilegia non teneant, tanquam bonis moribus repugnantia. Quia ubicunque impendet Neceſſitas 529 ab angariis & perangariis, nullus excuſatur, quantumvis privilegio munitus; Quemadmodum & à refectione murorum; comparatione frumenti tempore famis omnium ceſſat immanitas *l. 1. 2. & 3. Cod. de quib. muner. l.* 530 *nullus. Cod. de curſ. publ.* Nam regularis clauſula in privilegiis Reorum contenta non extenditur ad non veriſimilia *cap. de decimis. in 6. cum ſimilib.* Atqui veriſimile non eſt, quod Duces ac Majores Domini Actoris favorem privatum Reorum publicæ ſaluti præferre in ſuis privilegiis voluerint *cap. ſcias 7. q.* 531 1. *l. actionem. §. Labeo. ff. pro ſoc.* Similiter privilegium quantumvis generale etiam pio loco conceſſum, ad privatam tamen utilitatem, nunquam includit caſum publicæ Utilitati contrarium *d. l. jubemus. Cod. de SS. Eccleſ.* Vide Me ſuprà *cap. 16. num. 93. & ſeqq.* Cum igitur hujusmodi immunitas in tanta Neceſſitate conceſſa non mediocriter lædat Rempubl. & Illuſtriſſimi Principis Erneſti ac ſucceſſorum Jurisdictionem, quippe ea durante tandem Ducatus exinaniri & in nihilum poſſet redigi, dum neceſſitatis nullum ſuperforet præſidium & auxilium; certè hoc caſu ſubſiſtit privilegium, etiam Juramento confirmatum *c. intellecto. extr. de jurejur. cap. non eſt obligatorium. de R. I. in 6.* Et hunc ſenſum eſſe Privilegiorum, in quibus exempti ſunt Rei conventi, & quod contra publicam Neceſſitatem & honeſtatem porrigi & extendi nequeant, ex illorum tenore ſatis liquet. Reſtringuntur enim ad caſus Neceſſitatis, belli, captivitatis Principis & Elocationis filiarum: quæ omnia utrumque & publicæ neceſſitatis & honeſtatis rationem reſpiciunt. Cum ergo in præſenti caſu ſimilis Neceſſitas & honeſtas adfuerit; ut bello amiſſa & vaſtata reſtaurati poſſent, collapſa refici, ne futuris temporibus ſimilis tempeſtas impendere poſſet, ut infamis multitudo nominum & debitorum ex bello contractorum, ab illuſtriſſimâ Ducum familiâ tolleretur, ignominioſa Uſura quieſceret, &c. idem meritò jus in hoc caſu ſtatuendum erit. Secundò non obſtat per Reos conventos adducta præſcriptio immemorialis, temporis; ſiquidem eſt recta Juris Doctrina: Quod quicquid non eſt quæſibile per privile- 532 gium, id ipſum nec præſcriptione nec conſuetudine acquiritur. Quod autem tanta Immunitas contra publicam Neceſſitatem & honeſtatem acquiri non potuerit; ſupra abundè monſtratum eſt. Ergo nec præſcriptibilis.

Ex hiſce & aliis in Actis latius deductis rationibus & argumentis Rei condemnati ſunt ad præſtandum quod intereſt, una cum refuſione Epenſarum.

DE REI VINDICAtione.

Rei Vindicatio & actio commiſſi exerceri 533 poſſunt contra eum, qui bona publicis Collectis & Exactionibus obnoxia non profitetur: In qua actione, cum agatur de pecuniaria Fi- 534 ſco vel Ærario applicanda, Libellus exhiberi debet, qui contineat omnia, de quibus *in l. libellorum. ff. de accuſat.* ita, ut ſi in his ſubſtantialibus deficiat, judicium totum nullum ſit, & Rei nomen aboleatur Flamin. de Rubeis *conſ.* 94. *n.* 4. *vol.* 2. Idque hoc caſu ſpecialis libellus certi cri- 535 minis loco & tempore circumſcripto exigitur, quo Reo non adimatur defenſio, isque Negativam loco & tempore coarctatam probare queat juxta Clar. *§. fin. quæſt. 12. per tot.* Gail. 1. *obſ.* 62. *num.* 13. Coler. *in c. dilecti. n.* 41. *de præſcript.*

Præcipua actionis intentatæ Requiſita ſunt, 536 ut agens rei vindicatione ad commiſſum primum deducat & probet, Jus Collectandi ſibi competere; & Dolo cenſum eſſe defraudatum, ut in terminis Vectigalis reſpondit Roland. à Valle *conſ.* 42. *num.* 7. *vol.* 3. Quod ſi li- 537 bellus in hac actione criminali & famoſa ſit obſcurus & ineptus, Judex eum, etiam parte non opponente, ex officio rejicere tenetur Gail. *dict. obſ.* 62. *numer.* 8. Capyc. *deciſ.* 5. *num.* 9.

n.9. Si Reus contra talem obſcurum & Ineptum libellum excipere velit, Actori quaſi in gremium labitur occaſio, libellum in proſecutione cauſæ declarandi; Quod & in proceſſu fieri
538 poſſe, docet Socin. *in c. ſignificantibus n.* 118. *circa med. de libell. oblat.* Ideoque juris Interpretes hanc Cautelam Reo ſuggerunt, uti contra Libellum obſcurum ſimpliciter alleget, Libellum non procedere, quod ſit generalis, incertus, obſcurus, neque habeat cauſam ſpecificam, non autem petat declarari Libellum, aut exprimi cauſſam, quod iſto caſu inſtrueret Actorem, & proprio quaſi ligone vulneraret pedem ſuum, ut poſt Jaſon. & Cynum monuit Coler. *in d. c dilecti. num. 4. de Except.* Modeſtin. Piſtor. *conſ.* 50. *num.* 16. *lib.* 1. qui tamen *num.* 17.
539 huic Cautelæ non multum videtur fidere. Inprimis verò veluti in cauſa defraudati Vectigalis commiſsi Dolus, uti neceſſarium & ſubſtantiale Requiſitum, probandus venit, Rolan. *d. conſil.* 42. *n.* 11. *&* 15. *vol.* 3. Surd. *conſ* 307. *n.* 19. Bertazzol. *conſil. criminal.* 256. *n.* 13. *& conſ.* 454. *num.* 4. Joſeph. Ludovic. *concl.* 15. *n.* 79. Ita quoque hoc caſu, cum utrobique eadem ſit ratio, per concludentes & efficaces probationes Dolus & maligna intentio defraudandi cenſum
540 manifeſtari debet. Nam ille, qui ex errore vel ignorantia Vectigal non ſolvit, pœnâ commiſſi vel Confiſcationis affici nequit, ſed ſaltem de jure tenetur, ut duplum ſolvat ejus, quod Vectigalis nomine erat pendendum *l. fin.* §. *Divi. ff. de publican. & vectigal.* Roland. *d. conſil.* 42. *nu.* 13. Auguſtin. Berous *conſil.* 164. *num.* 4. *vol.* 3. Peregrin. *de jure fiſci lib.* 6. *tit.* 5. *n.* 35.

541 Sed heîc creberrimè in quæſtionem venit; An pœna commiſſi & proſcriptionis mercium, fraudatori vectigalium à lege irrogata, ad alios caſus per Statutum extendi queat? Vigent enim in multis Germaniæ civitatibus leges particulares, municipum bona, quæ incenſum dolosè non retulere, Fiſco tanquam commiſſa adjudicantes, quas ſequentibus rationibus ſuſtineri, nonnulli arbitrantur.

542 Primò exiſtimant à Vectigalibus ad Collectas, & Indictiones extraordinarias probabiliter duci argumentum; eò, quod in multis pari paſſu ambulent, eandemque habere videantur
543 naturã. Exiguntur namq; Vectigalia ab eo, cui regalia competunt jura *l.* 10. *ff. de publican. & Vectigal. tot. tit. Cod. nov. Vectig. inſtit. non poſſ.* Mynſinger. 3. *obſ.* 29. *num.* 8. *& ſeqq.* Cacheran. *conſil.* 31. *num.* 3. *& ſeqq.* Frider. Mindan. *lib.* 2. *de mandat. judic. cap.* 43. *concl.* 3. & numeratur jus Vectigalium inter Regalia *cap. un. quæ ſint regal.* Cravett. *conſil.* 701. *num.* 30. *& conſ.* 818. *num.* 4. Burſat. *conſil.* 190. *num.* 2. Nicol. Everhardi Præſes *conſil.* 3. *n.* 7. *&* 23. Menoch. *conſil.* 302. *n.* 24. *& ſeqq.* Pancirol. *conſil.* 24. *n.* 4. Mynſing. 4. *obſ.* 24. Weſemb. *conſil.* 12. *num.* 37. qui omnes Vectigalia juri Superioritatis & Territorii adhærere probant. Quod & comprobat Receſſus Imp. de Anno 1576. §. Weiter ſind. & §. Dadurch den. Ac de Collectis idem ſtatuitur: uti adparet ex Joh Kœpen. *quæſt.* 32. *nu.* 4. *&* 8. Sixtin. *lib.* 2. *de Regal. c.* 14. *nu.* 16. *& ſeqq.* Et dixi ſupra *c.* 3. *n.* 136. *& ſeqq.* Similiter non ſolum Collectæ, ſed & Vectigalia, ex legitima 544
cauſa juſtaq; urgente neceſſitate, eoque caſu, ſi ordinarii reditus deficiant, & tenuitas Provinciæ hoc efflagitet, imponuntur; uti oſtenſum eſt ſupra *c.* 7. *per tot.*

At verò juris eſt enucleati, quod res, de qui- 545
bus erat Vectigal pendendũ, incidant in commiſſum, dominiumq; earum amittatur, & Fiſco acquiratur, ſi quis eaſdem loco debito, & ad ſolvendum Vectigal deſtinato, non fuerit profeſſus *l.* 1. 2. *& tot. tit. Cod. de vectig. & commiſſ.* Roland. *d. conſ.* 42. *vol.* 3. Gail. 2. *obſ.* 51. *numer.* 5.

Et quod fraudator Gabellarum perdat bo- 546
na, de quibus Gabellas non ſolvit; adeò quidem, ut id, quod commiſſum eſt, ſtatim deſinat eſſe ejus, qui crimen contraxit, dominiumque rei vectigalis tranſeat in Fiſcum ipſo jure, text. eſt expreſſus *in l. commiſſa. verb. ſtatim deſinat. ubi* Bartol. *C. de Vectigal. & commiſſ.* Ex qua dictione 547
STATIM manifeſtè atq; ad viſum oculi patet, fraudantem Gabellas vel Collectas, perdere res non collectatas ipſo jure; neque requiri alium proceſſum vel ſententiam Chriſtoph. Beſold. *p.* 3. *conſ.* 1. *n.* 84. Pro qua deciſione militat & alia Theorica Dd. qui in materia privationis 548
diſtinguunt, an quis contra prohibitionem Legis deliquerit circa rem ipſam, prout in hoc caſu, circa res non collectatas; ut tum dicatur dominium rerum ipſo Jure perdi in perſona delinquentis, & ſtatim applicari Fiſco: Secus eſt; ſi non circa rem ipſam committeretur crimen, ſed circa aliud, puta perpetrando homicidium, adulterium, vel aliud ſimile; Tunc enim ad hoc, ut publicentur bona, de neceſſitate requiritur ſententia. Ita Bartol. *in l Imperatores* 11. *per multa allegata, quæ ibi videri poſſunt. ff. de publ. & Vectig.* Alberic. Gentil. *Hiſpan. Advocat. lib.* 1. *c.* 13. *fol.* 52. Matth. Coler. *conſ.* 42. *n.* 37.

Prædicta quoque in tantum vera ſunt, ut cri- 549
men fraudati Vectigalis etiam afficiat hæredes, & ad eos commiſſi ratione transmittatur *l. fraudati Vectigalis* 8. *ff. de publican. & Vectig ubi* Papinianus JC. *ait*, fraudati Vectigalis crimen ad hæredem ejus, qui fraudem contraxit, commiſſi ratione transmittitur. Et Ulpianus *in l. ſi publicanus.* 14. *ff. eod.* inquit, commiſſa Vectigalium nomine etiam ad hæredes transmittuntur, &c. Quia nempe, ſive locupletiores facti 550
fuerint, ſive non, cum omni cauſſa & intereſſe, bona civium pro modo impoſitarum Collectarum, hypothecæ nexu ipſo jure ſunt obligata *l.* 1. *&* ibi gl. *Cod. ſi propt publ. penſit.* Et idcirco 551
hæredes, non aditæ hæreditatis, ſed apprehenſæ poſſeſſionis ratione conveniuntur. Et in terminis facit Bertachin. *d. tr. de gabell. p.* 9. *& ult. n.* 10. *&* 12. In ſumma, *dicens*, quemadmodum res, 552
de quibus non eſt ſoluta gabella, incidunt in commiſſum, & à Fiſco vel gabellario vendi poſſunt, vel vendicari etiam ab hærede fraudantis mortui: Ita etiam de bonis, de quibus non fuit ſoluta Collecta, quæ ſolvi debuerat; quam in rem quoque jura & authoritates adducit.

553 Secundò à Tributis ad Collectas arguere licet. Neque enim ullam dubitationem recipit, quin omnes leges antiquæ, loquentes de Tributis, etiam hodie adhuc locum habeant in Collectis. Nam licet (propriè loquendo) onus tributi ceſſaverit, ex quo deſiit eſſe Romanum Imperium eo modo, quo tempore illarum legum fuerat; Attamen Domini terrarum & Civitates imponunt alia quædam onera ad ſimilitudinem antiquorum Tributorum, veluti Collectas, Steuras, & alias penſitationes, quæ pariter redacta ſunt ad munera ordinaria, & ſucceſſerunt in locum Tributorum, uti ex Caſtrenſe & aliis ſupra *cap.2.nu.106. & ſeqq.* probatum eſt Feſtas. *de æſtimo & Collect.p.2.c.1.n.131.& ſeqq.*

554 Atqui non ſolventes tributum patiuntur translationem dominii ſuarum rerum per text. *ſupra cap.18.n.85.& 86.* allegatos. Et quod pro-
555 pter non profeſſionem rei tributariæ, res cadat in commiſſum ipſo jure, innuit tot.tit. *Cod.ſi propt.publ.penſitat.* Batt. & Salycet. *in l.fin. Cod. eod.* Proinde quoque in iſtis ſubrogatis, jura illa antiqua de Tributis diſponentia, hodie procedunt Bald. *in l.fin.Cod.ſi adverſ.fiſc.* formaliter dicens: Sicut pro Tributis & Collectis bona poſſunt vendi, ita etiam pro pœnis incurſis, ex eo, quod Tributa vel Collectæ non fuerunt ſolutæ. Idem Bald. *in l. placet. Cod. de SS.Ec-*
556 *cleſ.* Gœden. *conſil.10.num.9. & 10.* Inprimis cum non ſit novum, jura caſibus ſimilibus accommodari, & nova per vetera explicari *l. non eſt novum 26. cum ſeqq.& ſimilib.ff.de juſt.*
557 *& jur.* Roſenthal. *de feud. 10. concl. 23. numer. 16. in fin.* Ita ut ſi ſimile Legis, & ſimile ſtatuti vel conſuetudinis concurrant, ſimile Legis ſequi debeat Judex, poſt Auguſtin. Beroum *in cap. de cauſis numer. 19. de offic.delegat.* Marius Giurba *conſil. 6.num. 16. in fin.*

558 Tertiò confirmat hanc ſententiam text. *in l. 1. Cod.ſi propt. publ. penſit. vendit.fuer.celebr.* ubi Imp. Antoninus reſcripſit hiſce verbis: Venditionem ob tributorum ceſſationem factam, revocari non oportet; neque priore Domino precium offerente, neque Creditore ejus, jura hypothecæ ſive pignoris prætendente. Cui Conſtitutioni conſonant & alii juris textus *l. 2. & 3. Cod.d.tit.l.1.& 2.Cod. de capiend. & diſtrah. pignor.tribut.cauſ.l.cum poſſeſſor.5.§.fin.ff.de cenſib.l.prædiis.36.ff.de jur.fiſc.* Feſtaſ. *d.tract.p.2.c.3. n.10.& 13.Item p.3.cap.1.n.11.* Roland. à Valle *conſ.32.n.3.4.& 8..ib.1.* Weſemb. *conſ.103.n.9. in fin.*

559 Quartò à non ſolvente Collectas poſſe rem allibratam vel in æſtimum redactam auferri & vendi, voluit Roland. à Valle *conſil.179.n.3.& 4.vol.4.ubi & alios citat.* Petra *de poteſt. Princip. cap.4.num.40.fol.91.* Et dixi ſupra *cap.18. n. 54. & ſeqq.*

560 Quintò juvat hanc opinionem Receſſus Imp. de Anno 1544.§. Doch ſollen.ibi: Würde einer unter den Unterhanen habendes Vermügen nicht gebührlich anzeigen / daß Er nach groſſe oder kleine ſeines Verſchweigens / und nach der geſtalt deſſelben unnachläſſig zu beſtraffen / Quò facit text. *in l.vacantia.Cod. de bon. vacantib.* ex qua colligitur, in cauſis fiſcalibus, ordine vel proceſſu judiciario nequaquam opus eſſe.

Sextò: Atque ita nonnulli Dd. in genere 561
pœnam omiſſæ profeſſionis eſſe ipſarũ rerum publicationem ſtatuunt Claud. Bertazzol. *ad conſil. Patris Bartolomæi Bertazzolii conſ.crim.179. lit.a.* ubi tamen refert in contrarium Cephalum *conſ.451.num.288.& ſeqq.* qui loquitur in terminis conſignationis vel profeſſionis rerum à Gabellis exemptarum: ſed & quod contra eum, qui bona publicis Collectis & Exactionibus obnoxia non profitetur, actionem commiſſi exerceri eaque confiſcari, Statutoq; 562
induci poſſe, ut res ipſo facto ad commune deveniant, ob non ſolutas Collectas præſupponunt, & in individuo determinant Bald. *in l.3. Cod.ſi propt.publ.penſitat. in fin.* Surd. *conſ.276.n. 30.* Gœden. *d.conſ.10.* Sichard. *in Auth.qui ſemel. n.26.Cod.quomod.& quand. Iud.* ubi hujusmodi Statutum Hallæ Suevorum & Winſpurgi extare teſtatur, Matth. Coler. *conſ.42.* Georg. Everhard. *conſ.3.per tot.vol.1.* Franciſc. Pfeil. *conſ. 191.* qui & Libellum format, quomodo contra talem defraudantem commodè agi poſſit. Thom. Maullius *tr.de homagio tit.9.de Collect.n. 136.cum ſeq.* ubi allegat Lud. Fachſium *conſ. 41.* quod reperitur *in tom.2. Conſiliorum illuſtr. Iuriſconſul.& Academ.noſtri tempor.&c.*

Verum hiſce omnibus, quæ prima facie ſtringere videntur, nõ obſtantibus, contrariã ſententiam amplectimur, ac Statuta, quę bona publicis Collectis & Exactionibus obnoxia, ob miſſam profeſſionem, Fiſco applicant, uti ambitioſa & à juris tramite deviantia eliminanda eſſe cenſemus.

Quod ut clarius oſtendamus, ſcire inprimis convenit; (1) Si Statutum ejusmodi ante caſum evenientem conditum, vel conſuetudo in aliquo loco vigeat, hanc omninò eſſe attendendam. In Collectis enim earumque Exactione, 563
ac conſequenter in pœnis contra fraudantes & non profitentes, conſuetudinem plurimum valere, notum, & dictum eſt ſuprà *c.2.n.96.*

Deinde (2) moderationis & declarationis 564
loco ſciendum eſt, Deciſionem noſtram Negativam de illis Civitatibus accipiendam, quæ Superiorem recognoſcunt, & Regalibus, omnimodaq; Jurisdictione deſtitutæ ſunt. Nam ſi Regalia, Jus fiſci & merum mixtumq; Imperium habeant, & vigore ſuæ Jurisdictionis Collectas imponant; iisdem quoque, quoad Exactionem & Exſecutionem, poteſtatem, bona incenſita & in præſtatione Collectarum celata, Fiſco applicandi, deſuperque actionem commiſſoriam exercendi, liberè indulgemus, non ignari, Civitates ejusmodi jura Principis obtinere, inque ſua Provincia, & diſtrictu, ſuo ſenſu (uti Dd. Itali vulgò loquuntur) abundare.

Tertiò notandũ eſt; Neminem ob omiſſam 565
profeſſionẽ mercium vel bonorũ pœnam privationis affici poſſe, niſi fuerit in dolo Bald. *conſ.229.num.2.lib.5.* Roland. à Valle *d. conſ.42. n.19.*

num.19.vol.3. Schrader. *de feud.p.9.2.part.princ.*
566 *ſect.7.num.9.* Quo reſpectu quoque quamlibet cauſam ſufficere, ut quis excuſetur à pœna commiſſi, ob Gabellam non ſolutam, reſpondit Cravetta *conſil.905.n.8.* Menoch. *conſ.98.n.22.* Surd. *conſ.307.n.20.*

567 Hiſce ita præmiſſis, primò aſſertio noſtra fulcitur eo, quod pœnæ privationis bonorum nunquam ſit locus, niſi vel lege vel Statuto ab iis, qui Regalia vel Jus Fiſci habent, expreſsè imponatur Roman. *conſ.325.n.3.* Tib.Decian. *conſ.16.n.42.conſ.59.n.7.vol.5.* Roland. à Valle *conſ.27.n.14.vol.3.* Cravetta *conſil.205.num.35.* Becc. *conſ.18.num.18.& conſil.35.n.5.* Cephal. *conſil.39.num.44.* Monald. *conſil.2.num.51.& conſil.104.num.18.vol.2.* Menoch. *conſ.85.num.107.* Burſat. *conſ.292.num.11.* Mandell. *conſ.347.num.11.* Schrader. *conſ.4.nu.147.& conſ.36.n.25.* Valenzuel. *conſ.93.* Cacheran. *deciſ.77.n.3.& deciſ.147.n.4.* Magon. *deciſ.Florent.50.num.34.* Mantic. *deciſ.108.num.4.* Gaſpar. Teſſaur. *lib.1.quæſt.forenſ.23.num.6.* Seraphin. Razzal. *deciſ.286.num.6.* Mareſcott. *lib.2.reſolut.72.num.6.* Gutirez *lib.2.can.quæſt.12.numer.20.* Surd. *de aliment.tit.1.quæſt.51.num.14.& quæſt.55.num.5.tit.8.privil.64.num.9.* Thuſc. *lit.P.concl.716.num.1.5.& 6.* Azeved. *in Conſtit.Reg.Hiſpan.l.9.n.3.tit.5.lib.3.& l.1.n.105.tit.19.lib.8.*

568 Nullibi autem commiſſi pœna ob non rectè ſolutas Contributiones indicitur, ſed ſi quiſpiam, quo declinet fidem cenſuum, mentiatur callidæ paupertatis ingenium; mox detectus competenti Principis indignationi tantum ſubjacet, *l. quisquis 2.C.de cenſib.& cenſit.lib.11.*

569 Secundò expeditum eſt, quod hodie, de jure noviſſimo, delinquentium bona minimè confiſcationi ſubjecta, ſed proximioribus relinquenda ſint, Auth. *bona damnatorum. Cod. de bon. proſcript.* Clar. *pract.quæſt.§.fin. quæſt.78. in princ.* Roland. à Valle *conſ.98.numer.3.& 4.vol.2.* Et in terminis Farinac. *prax. crim. quæſt.25. numer.9. ait*; Quicquid ſit de jure, omnes ta-
570 men ſervare contrarium, quod ſcilicet bona non confiſcentur in aliquo caſu, excepto crimine hæreſeos, vel læſæ Majeſtatis: niſi ſtatuto aut conſuetudine aliter diſpoſitum fiet. De quo etiam Decian. *conſ.257.n.6.& conſ.446.num.6.*

571 Hinc ſententia, in qua Judex, confiſcationis ſive privationis bonorum imponit pœnam; nullitatis laborat vitio & etiam abſque ſolenni provocatione caſſatur; licet à Judice, latam & generale arbitrium habente, fuerit prolata Bald. *in c.1.in pr.col.3.verſ.ſed pone judex, de pac. tenend.* Peregrin. *tr.de jure fiſci lib.5.tit.1.num.7.*

572 Quod adeò verum eſt, ut Mandata quoque pœnalia ſine Clauſula in Camera Imp. decernantur; adverſus lege prohibitam bonorũ privationẽ Sixtin. *lib.2.de Regalib.c.12.n.12.*

Quibus tertiò accedit, quod Subditi in ſo-
573 lutione Contributionum Turcicarum favorabilium valde, & publicè Chriſtiano Orbi utilium ceſſantes, ultra pœnam Dupli, nihil pendere teneantur: Reichs Abſchied de Anno 1544. §. Und damit ſolche Anlagen. & de An. 1566. §. Derowegen haben. Et de Anno 76. §. Nachdem. & ſeqq. Et de Anno 94. §. Darüber. Et de Anno 98. §. Dargegen aber. Compilator Symphorematis *tom.1.p.1.tit.2.fol.58.& ſeqq.* Cum tamen hi ſua inobedientia & malitioſa tergiverſatione in ſalutem & tranquillitatem Imperii publicam gravius peccent, ac ii, qui bona ob Collectas non profitentur; pariter, ut is, qui vim adhibet, majori pœna dignus eſt, quã qui, in alterius præjudicium, clam aliquid committit. Sic & in Turcico Imperio vectigalia defraudantibus; non auferuntur continuò bona; ſed vectigal duplicatur Joan. Bapt. Montalban. *in comment.rer.Turcic.tit.Fratrem occidendi mos.pag.mihi 43.*

Quartò deciſionem hanc adprimè compro- 574
bat; quod Statuta condere Supremæ Juriſdictionis effectus, quem civitatibus Superiorem recognoſcentibus adſcribere non poſſumus, ut pulcrè reſpondendo *ad l. omnes populi. ff. de juſt. & jur.* concludit Tob. Paurmeiſt. *tract. de juriſd.c.8.num.12.verſ.ſed hiſce. lib.1.* maximè ve- 575
rò, ſi jus commune evertere tentarẽt Carol. de Graſſis *ad mater.Statut.c.1.n.6.& 7.*

Ac quamvis nonnulli Dd. & Interpp. Civi- 576
tates Superiorem recognoſcentes, Statuta, contraria etiam juri ſcripto, condere poſſe ſtatuant Joan. Bolognet. exquiſitiſſimus JCtus *in d.l. omnes populi.* qui contrariis abundè reſpondet, & quem ſanior & communior Dd. ſchola tuetur, Caſtrenſ. *ibidem n.4.* Natta *conſ.12.n.1.* Franciſc. Monald. *conſ.83.n.7.vol.1.* Federic. Scot. *conſ.11.num.18.lib.4.tom.1.* Petr. Caball. *conſ.128.n.5.vol.2.* Joan. Galeat. Malvaſia *conſ.10.num.12.& conſ.17.num.12.* Horat. Carpan. *ad Statut.Mediolanenſ.in prælud.p.1.n.16.* Carol. Tapia *in l.fin.§.1.c.2.num.5 ff. de conſtit. Princip.* Plures & alios allegavi ſupra *cap.5.n.125.& cap.13.n.47.*

Attamen horum traditio, ad adminiſtrationem & poteſtatem condendi jura & Statuta; 577
municipii utilitatem & neceſſitatem concernentia, præciſè reſtringenda, nequaquam verò ad Jus Fiſci & Regalium extendenda eſt. Cum enim hæ Civitates jus fiſci & omnigenæ juriſdictionis privilegio vel præſcriptione non acquiſiverint; ſed Principes, Comites vel alii immediatè Superiores Magiſtratus illud ſibi vendicent; conſectarium eſt; eas ad æmulationem vel in præjudicium ſuorum Superiorum, quorum jura ut ab Inferioribus attrectentur, nefas eſſe dixit Cravett. *conſ.463.num.5.* nihil ſtatuere poſſe, per ea, quæ ſupra *dict.cap.5.num.158.& multis ſeqq.* à me latè deducta ſunt. Nam hoc caſu cum materia, de qua diſponunt, ſit extra commercium ipſorum; ut evenire ſolet, quando de Reſervatis Principi Statuta condere ſatagunt; illis poteſtatem Statuta condendi meritò denegamus, cum Bologneto *in d.l. omnes populi.n.105.* Vide Me *dict.cap.5.n.158.& ſeqq.*

Quintò, Quotieſcunque à lege expreſsè vel generaliter non invenitur pœna, ob delictum 578
impoſita, gubernatores, & alii judices, qui non

ſunt poſiti in ſupremo magiſtratu, ſine juſſu Principis contra juris diſpoſitionem confiſcationis pœnam inducere nequeunt *l. unic. C. ne ſin. juſſ. Princip.* Bertazz. Lancellott. Conradi, Farinac. & alii ſupra *cap. 19. numer. 79.* à me relati.

579 Sextò, Quod pœna commiſſi, ob omiſſam profeſſionem bonorum pro Collectis ipſo jure obligatorum, locum minimè habeat, vel exinde conjicere licet, quod ad hoc ſpecialia Statuta requirant Bartol. *in dict. loc. commiſſa. in princ. ff. de publican.* Bertachin. *de Gabell. d. p. 9. & ult. numer. 5. circa fin.* Hocque luculenter probat *l. 1. 2. & 3. Cod. ſi propt. publ. penſitat. d. 1. 2. 3. & tot. tit. Cod. ſine cenſ. vel reliq.* ubi propter moras & reſtas publicarum penſitationum, bona civium non publicantur, neque committuntur, ſed juſto precio venduntur, ut inde publicè ſatisfiat *l. 2. l. fin. Cod. ſi propt. publ. penſit. ubi* Baldus, qui etiam vult hac ex cauſa non publicari, niſi ſit hoc diſertè ſtatutum. At idem in terminis Collectarum Bart. *in l. his conſequenter. §. ſed an. num. 1. & per totum.* & ibi Alex. *in addit. ff. famil. erciſc.* ubi proponit hanc quæſtionem: quando hæredes volunt bona jure ſucceſſionis occupare, & illis opponitur hæc Exceptio; quod illa bona non ſint in æſtimum vel Cataſtrum bonâ fide relata; an hæc illis obſtet? Et decidit, non obſtare, niſi diſertè Statuto cautum ſit, quod ipſo jure bona ex tali cauſa Fiſco applicata ſint; Addit etiam ibi Alexander: quod ſtante tali ſtatuto, non tamen alius poſſit hanc Exceptionem hæredibus objicere, niſi Fiſcus. Fiſci autem jus non habent Civitates Superiorem recognoſcentes etiam in hac Tributorum materia, latè Bertachin. *d. tr. de gabell. p. 1. n. 5.*

580 Nec ab hac ſententia alienus eſt Thomat. *in l. commiſſa. in fin. ff. de publican. & vectig.* ubi ſtatutis inductum, receptumque eſſe dicit, ut bona non adſignata in cataſtrum habeantur pro publicatis. Ex quo liquido adparet, quod ſecundum Bartoli ſententiam in locis, in quibus talia Statuta non ſunt, ob bona apud Collectarum Exactores non profeſſa, confiſcationi minimè locus ſit.

581 Atque hujus enunciationis partes in individuo implere videntur authoritates Weſembecii *d. conſil. 336. in reſolutione ſecunda quæſtionis per tot. volum. 7.* Chriſtoph. Beſoldi *conſil. 91. n. 38. & ſeqq. vol. 3.* & fratris eius Johan. Georg. Beſoldi *conſ. 224. in quæſt. 1. per tot vol. 5. Tubingenſ. conſil.*

Miſſis igitur plutibus rationibus ac authoritatibus, ut amplius conſtet, hanc eandem indubitam Deciſionem per ea, quæ in principio propoſitæ quæſtionis, dubitationis ergo allata ſunt, non infringi neque labefactari; Idcirco eadem quoque nominatim reaſſumendo, ordine diluemus.

582 Ad primum ergo à vectigalibus ad Collectas ductum argumentum reſpondetur; quod licet extenſio, de uno caſu ad alium, ob eandē rationem licita ſit *vulg. l. illud. ff. ad L. Aquil. cum ſimilib.* In odioſis tamen & pœnalibus extenſio, ne quidem ob omnimodam ſimilitudinem vel etiam ob identitatem aut majoritatem rationis fieri debeat *c. in pœnis. & c. odia. de R. I. in 6.* Hondedæ. *conſ. 95. n. 99. vol. 1.* Menoch. *de arb. jud. quæſt. caſ. 286. n. 22.* Purpurat. *conſil. 321. n. 23. vol. 1. & conſ. 446. n. 5. vol. 2.* Eugen. *conſ. 68. n. 15.* Cæſ. Urſil. *ad Afflict. deciſ. 334. in fin. & deciſ. 369. n. 4.* Thuſc. *lit. P. concl. 216. n. 3. & lit. E. concl. 661.* Et quantumvis odium ſit rationabile, ſemper 583
tamen in pœnalibus extenſio ceſſare debet Surd. *conſ. 386. in fin.*

De quo pro Secundo in præſenti hypotheſi tantò minus dubitandum, quod præſtationes & functiones publicæ, quæ Collectæ indigitari ſolent, ad Vectigalia non pertineant, nec ap- 584
pellatione Vectigalium veniant Sixtin. *lib. 2. de Regalib. c. 6. n. 13. in fin.*

Tertiò Vectigalium & Collectarum, quoad 585
caſum commiſſi, diverſa ratio eſt. Illa enim pro reparatione viarum, pontium & fluminum imponuntur, quæ tranſeuntes advenæ & ex- 586
tranei, qui pedes in ſtapedio habent, facilè defraudare, reſque mobiles aliò tranſportare & 587
aufugere poſſunt Bertachin. *tr. de Gabell. p. 4. n. 7. 8. cum multis ſeqq.* proindeque ſuſpecti præ- 588
ſumuntur, præſertim quando immobilia non poſſident, contra quos etiam ſequeſtrum (quod tamen datis prædibus ſolvitur Beneckendorff. ad Seraphin. *de privileg. juram. privil.* 589
14. num. 3. Gratian. *diſcept. forenſ. 398. num. 23.*) rectè decernitur, Coler. *de proceſſ. execut. c. 3. num. 84. & deciſ. 190. num. 5.* Alberic. Gentil. *lib. 1. Hiſpan. Advocat. c. 13. fol. 52.* ut non mirum ſit, graviorem & ſeveriorem pœnam in Vectigalia defraudantes eſſe conſtitutam *in d. l. commiſſa. & l. fin. ff. de publican. l. 1. & tot. tit. C. de vectig. & commiſſ.*

At verò bona Tributis & Collectis obno- 590
xia ſunt, & quilibet pro agris & fundis tributariis quos poſſidet, remotâ omni pactione illicita, publicas penſitationes agnoſcere tenetur *l. 1. 2. & tot. tit. C. ſine cenſ. vel reliq.* & ſemper à Magiſtratu loci exigi poſſunt: Unde & 591
Tributa cum cenſu comparantur, & cenſus nominantur *d. l. 1. & l. fin. & tot. tit. C. ſine cenſ. vel reliq. l. 1. C. in quib. cauſ. pign. l. 1. C. de cenſib. & cenſit. lib. 11.* Benedict. Bonius *de cenſib. lib. 1. art. 2. num. 8. & art. 4. num. 15.* ubi cenſibus ac- 592
cenſet, quæ civitati de bonis in æſtimum vel cataſtrum redactis debentur per *l. cenſus ff. de prob.* Molinæ. *in conſuet. Pariſ. tit. 2. de cenſib. in princ. num. 9. 11. & ſeqq. Et num. 17. & 18. ubi ait,* præſtationem cenſuum nunc de publicis iſtis tributis in toto jure accipi, & præſtari in auxilium rectæ gubernationis, ac recognitionem Superioritatis, pro bonis, quæ ſunt in pleno dominio poſſeſſorum.

Conſtat autem bona cenſitica nunquam ca- 593
dere in commiſſum, etiamſi cenſus centum vel mille annis non ſolvatur; ſed tantum jure quodam hypothecæ ſolutio exigi poteſt, prout multis probat Molinæ. *d. rubr. 2. de cenſib. §. 52. & §. 63. per tot.* Ratio eſt, quia dominium non 594
pertinet ad Magiſtratum, ut in Emphyteuſi ſed pleno jure dominii poſſeſſoris bona tenent, ex

quibus

quibus cenſum præſtant Molinæ. *d. loc. num.* 17. *& ſeqq.*

595 Quartò licet merces improfeſſæ committantur, & dominium earum ipſo jure in fiſcum tranſeat, uti ſupra dictum: attamen hoc tanquam ſingulare in Vectigalibus notandum monet Petr. Ravennas *ſingular.* 852. cum aliàs traditionibus, non pactis rerum dominia transferantur *l. traditionibus. C. de pact.*

596 Quintò, ut maximè pœna privationis ipſo jure ſit commiſſa, tamen ad tale pronunciatū, de commiſſa pœna, debet citari pars rea, cum poſſit ſubeſſe legitima defenſio *l. defenſionis* 7. *Cod. de jur. fiſc. l. fin. Cod. de bon. vac. lib.* 10. *cap. licet*

597 *Epiſcopus. de præbend. in* 6. Et quod requiritur declaratio, etiam in caſu, ubi agitur de pœna incurrenda ipſo jure, textus eſt *in cap. cum ſecundum. extr. de hæretic. in* 6.

Sextò, etiamſi probaretur, bona non profeſſa, de quibus gabella vel Collecta non fuit ſoluta, ipſo jure in commiſſum cecidiſſe, atque Fiſco, vel Magiſtratui accreviſſe: nihilominus eo ipſo poſſeſſio illorum bonorum non

598 fuit translata: cum etiam in caſibus, ubi dominium transfertur ipſo jure, non transferatur poſſeſſio, quæ facti eſt, & in facto conſiſtit. Unde Baldus in *l. ſi quis in tantam. num.* 19. *Cod unde vi.* id, quod dicitur applicari rem Fiſco, ſic intelligendum monet, quod ipſo jure tranſeat dominium, ſed requiratur factum hominis, hoc eſt, ut auferatur poſſeſſio.

599 Ideo requiritur ſaltem ſummarium judicium & ſententia declaratoria *l.* 1. *& tot. tit. ubi* Bart.

600 Bald. & Dd. *Cod. de decur.* qua res pro gabellis aſſignentur, & commiſſæ declarentur *l. fin.* §. *Divus.* ubi Bart. Alberic. & Dd. *ff. de publican.* Extentè Bertachin. *de gabell. par.* 9. *& ult. num.* 20. *& ſeqq.* textus in terminis *l. fin. Cod. de jure fiſc. l. res quæ. ff. eod.* dato etiam, quod ipſo jure commiſſæ eſſent Bertachin. *d. tr. par.* 4.

601 *num.* 17. *verſ. Reſponde.* Eſt enim hoc juſtum & regulare, ne quis poſſeſſione ſua de facto privetur *c.* 5. *de reſtit. ſpoliat.* ne quidem à Magiſtratu *c. conquerente. eod. tit.* Menoch. *rem. recup.* 8. *nu.* 3.

602 ſed per Judicem ordinarium, cauſa cognita & probata, & per ſententiam deſuper latam, poſſeſſio eſt evincenda *d. l. ſi quis in tantam. C. unde vi l.* 1. 2. *&* 3. *C. ſi per vim. vel al. mod. l. exſtat.* 13. *ff. quod met. cauſ. latiſſimè.* Menoch. *rem. recup.* 1. *& remed.* 8. *n.* 3. *&* 4. *pene usque ad fin. cum infinitis propemodum ibi adductis.*

Ex quibus omnibus clareſcit, publicanos ſine authoritate Judicis, rem propria authoritate intercipere vel occupare non poſſe; ſed cauſæ cognitionem (maximè, cum omne com-

603 miſſum, omniſque rei privatio præſupponat dolum malum Firmian. *tr. de gabell. p.* 8. *part.* 9. *& ult. numer.* 2. *&* 3. ſine quo nullus re ſua, à Superiore, ne quidem domino, privari jure poteſt; ſic, ut Fiſcus revocans dolum & ſcientiam committentis plenè probare debeat) & factum Judicis, id eſt, ſententiam declaratoriam ad avocandam poſſeſſionem omninò re-

604 quiri: aliàs fruſtra publicano daretur rei vindicatio in caſu commiſſi, ſi paſſim ſine judice ipſe ſibi ſententiam dicere poſſet. Dominium 605

enim cui damus, rei vendicatio competit Peregrin. *lib.* 5. *de iur. fiſc. tit.* 1. *num.* 52. Hector Felic. *allegat.* 63. *num.* 16. *p.* 2. quæ adverſarium poſſidere præſupponit Sixtin. *lib.* 1. *de Regalib. c.* 3. *n.* 39. Poſſeſſionem ergò apprehendere nec 606

poteſt Fiſcus, niſi latâ prius ſententia commiſſi facti declarativâ Becc. *conſ.* 134. *n.* 37. Bardellon. *conſ.* 131. *n.* 17. Sylvan. *conſ.* 25. *num.* 34. Berous *conſ.* 61. *dub.* 1. *& conſ.* 176. *nu.* 89. *volum.* 1. Egregiè Roland. à Valle *d. conſil.* 42. *n.* 5. *&* 6. *vol.* 3. Grammatic. *deciſ.* 105. *n.* 56. Joſeph. Ludovic. *commun. concluſ.* 15. *n.* 75. Trentacinqu. *var. reſolut. lib.* 1. *tit. de iure fiſci reſol.* 5. *in fin.* Coſta *de fact. ſcient. & ignor. cent.* 1. *diſtinct.* 46. *numer.* 5. Coler. *de proceſſ. Execut. p.* 1. *c.* 3. *n.* 84. *& d. conſil.* 42. *n* 12. Gail. 2. *obſ.* 51. *n.* 5. Borcholt. *in c. un. quæ ſint Regal. n.* 49. Guazzin. *de confiſcat. bonor. concl.* 15. *n.* 13. Horat. Carpan. *ad conſtit. Mediolan. c. omnium. n.* 59. *&* 192. Sixtin. *de Regalib. lib.* 2. *c.* 6. *n.* 71. Stephan. *de iuriſd. p.* 1. *c.* 7. *membr.* 1. *n.* 250. Schoner. *diſput. feud.* 4. *theſ.* 53. *lit. c.* Noviſſimè in terminis Collectarum Wel. *conſil.* 336. *n.* 107. 108. *& ſeq. vol.* 7.

Nec Ampliatio ſive Declaratio primæ Rationi Dubitandi ſubtexta, quenquam à veritatis tramire abducere debet. Nam quamvis 607

extra dubietatis aleam poſitum ſit, in Vectigalibus, ob profeſſionem mercium non recitatam, pœnæ commiſſi locum eſſe; attamen hoc tantum obtinet, quando ipſo jure, ut in vectigalibus, res commiſſa eſt, & crimen adeò notorium, ut nullo pacto negari aut defendi queat; Sed ſi egeret aliqua probatione vel poſſit aliquo colore excuſari, de delicto defuncti, ad præjudicium hæredis, qui non deliquit agi non poteſt Bald. *in c. Imperialem.* §. *inſuper. n.* 7. & ibi communiter FF. *de prohib. alienat. per Frideric.* quem omnes ſequuntur, aſſerente Jacobino *in inveſt. verb. dictique Vaſalli n.* 53. Clar. *de feud. quæſt.* 63. *per tot.*

Præterea omne commiſſum præſupponit 608

dolum. De dolo autem defuncti non datur in hæredes actio, niſi quatenus pervenit ex dolo ad hæredes *l. ſi plures. ff. de dol. mal.* Ergo ubi non datur præſuppoſitum, ceſſat diſpoſitum. Et ubi non eſt dolus aut fraus, nec pœna eſſe debet tam gravis rei privationis. Accedit, quod pœnæ non egrediantur authores *l. ſcimus. C. de pœn.* quodque actiones ex delictis, non tranſeant adverſus hæredes, niſi lite cum defuncto conteſtata *l. ſicuti pœna* 38. *ff. de R. I. l. pupil.* 111. §. *in hæredem. ff. eod. ubi* JC. Cajus inquit; in hæredem non ſolent actiones tranſire, quæ pœnales ſunt ex maleficio, veluti furti, damni, injuriæ, vi bonorum raptorum &c. Textus quoque eſt eadem de re *in l. unic. C. ex delict. defunct. in quant. hæred. conven.* Et in ſpecie magis propinqua Regner. Sixtin. *lib.* 2. *de Regalib. c.* 6. *num.* 166. expreſsè tradit, quod prædi- 609

cta commiſſi pœna, ad hæredes eius, qui fraudati Vectigalis crimen commiſit, tum demum tranſeat, ſi vivo eo, qui deliquit, quæſtio mota ſit. Hancque ſuam ſententiam adſtruit ex textu *l. fin.* §. *pœna* 13. *ff. de public. & Vectig.*

ubi

ubi JC. Marcianus *ait*; pœnæ ab hæredibus peti non poſſunt, ſi non eſt quæſtio mota, vivo eo, qui deliquit. Et hoc ſicut in cæteris pœnis, ita & in Vectigalibus eſt.

610 Quinimò nec pœna dupli poteſt hîc contra hæredes obtinere. Nam ſi profeſſio non eſt omiſſa, ſed ſolutio tantũ, tunc duplicatur, quod ſolvi debuit *l. fin. §. Divi. 2. l. commiſſa. ff. de publican.* Weſ. *d. conſ. 336. n. 33. & 39 vol. 7.*

611 Meminiſſe tamen juvat, quod à prædicta concluſione, per generalem conſuetudinem Germaniæ receſſum ſit, quâ apprehenſio poſſeſſionis Vectigalis domino permiſſa atteſtante Hartm. Hartm. *lib. 2. pract. obſ tit. 48. num. 14.* Modeſt. Piſtor. *conſil. 48. n. 18. vol. 2.* Koppen. *deciſ. 50. n. 11.* Sixtin. *lib. 2. de Regalib. c. 6. numer. 173.* Nicol. Ever. Junior *conſil. 2. n. 41.* Claud. *in addit. ad Berttazz. conſ. crim. 7. lit. a.* Et hanc

612 conſuetudinem optimo jure niti, probat Agnatus noſter Dn. Henric. Klock *in diſceptat. de Vectigal. concl. 86. lit. C. ſubdens*, hunc diſcurſum eò conducere, ut in Camera Imperiali Mandatum ſine clauſula fundata juriſdictione in Ordin. *p. 2. tit. 23.* vel citationis proceſſus ex Interdicto unde vi impetraturi diligenter caveant, ne tale quid narrent, ex quo defraudatio Vectigalis colligi poſſit. Sine judice enim bonorum poſſeſſio à publicano apprehendi poteſt: Ergo pro facto omni jure illicito non debet cenſeri, & intereſt Reip. delicta non manere impunita, ut conſideratio illa libertatis & commercii, ſecuritatiſque, quam plerique ſupplicationibus inſerere ſolent, in hoc caſu merito non attendatur. Confert huc

613 Receſſ de Anno 1594. §. Vnd ſo viel die Vngleiche Meinungen. ubi arreſta ex juſta cauſa privilegii, conſuetudinis, der Nachſtewr / & Vectigalis impoſita, locum Conſtitutioni Arreſtorum non facere dicuntur: & quod juris eſt receptiſſimi, ſpoliatum quoties ex ipſius confeſſione, Menoch. *rem recup. 1. numer. 212.* Gratian. *diſcept. 142. num. 1.* inſtrumentis pu-

614 blicis, actis judicii, & ſententia de dominio ſpoliantis conſtat, non audiri Natta *conſil. 563. n. 30.* Coler. *d. conſil. 42. n. 86.* Menoch. *d. remed. num. 332.* Capyc. *deciſ. 77. n. 4.* Cavalcan. *deciſ. 36. num. 460. p. 2.* Lancellott. *de attentat. p. 3. cap. 24. q. 1. n. 66.*

Aſſurgens Secunda ſede obex nullius eſt ponderis. Nam etſi pro Tributis & publicis penſitationibus bona hypothecæ nexu ipſo jure ſint devincta *l. 1. & ibi gl. C. ſi propt. publ. penſit.* non tamen inde ſequitur, quod in caſu non

615 ſolutionis Tributorum bona in commiſſum cadant. Ab obligatione enim ad ſolvendum, ad privationem, non valet argumentum; quoniam hæc diverſa ſunt, ex quibus nihil infertur *vulg. l. fin. ff. de calumniat.* & obligatio parit actionem ad exigendum, quod debetur, nõ rei privationem *princ. Inſt. de obligat.* ubi gl. & Dd. *tot. tit. C. de pact. pignor.*

616 Secundò Collecta in multis differt à Tributo, ut dixi ſupra *c. 18. num. 74. & 77. & ſeqq.* Tributum imponitur rebus; Collecta perſonis propter res. Tributum eſt onus rerum; Collecta onus fructuum. Tributum penditur in ſignum ſubjectionis, ac habet certam & quotannis recurrentem præſtationem: Collecta verò ſolvitur pro aliis Neceſſitatibus Dominorum; ac eſt incerta, & pro re nata aliquando major, aliquando minor indicitur, ut oſtenſum eſt ſupra *cap. 2. n. 98.*

Quare licet Tributa vetera & Contributiones novæ æquiparentur, tamen quoad Exactionem & Exſecutionem multis paraſangis diſtant. Notum verò eſt, quod argumentum à 617
ſimili vel pari non procedat, quotieſcunque monſtrari poteſt aliqua diverſitas inter ea, quæ comparantur per tradita Dd. *in c. translato. de conſtit.* Matth. Stephani *in dialect. iur. loco 94. à ſimili vel pari n. 6. lib. 2.* Nicol. Everhard. *in top. legal. loc. à ſimili n. 11. ubi ait*, argumentum à ſimili 618
non procedere in his, in quibus à Jure vel conſuetudine diverſum receptum eſt. Unde rectè dicitur, nullum ſimile, alteri per omnia eſſe ſimile Vaſq. *ill. contr. c. 21. n. 32.* Sylveſt. Aldobrand. *Inſt. de iur. perſon. in pr. n. 39.* Quinimò o- 619
mne ſimile eſſe diſſimile, ſtatuit Pruckman. *conſil. 50. n. 66. vol. 1.*

Tertiò citra veri noxiam poſito, quod pœna commiſſi in Collectis æquè ac in Vectigalibus, locum habeat, proindeque dominium mercium, ob profeſſionem prætermiſſam, ipſo jure cadat in commiſſum; in ea tamen auferenda, facto hominis, citatione, cauſæ cognitione & ſententia declaratoria opus eſſe, in Reſolutione primæ Rationis Dubitandi affatim demonſtravimus. Quamvis enim confiſcatio, 620
vel alia pœna, ipſo jure incurratur; Judex tamen, Reum criminis eſſe ſontem, pronunciare debet *c. ſecundum. de hæretic.* Felin. *in c. Rudolphus. n. 25. extr. de reſcript.*

Quartò forma & ſolennitas à jure vel Statuto circa ſubhaſtationem bonorum exactè & ad 621
amuſſim obſervanda erit; ne poſſeſſionibus viliori precio diſtractis, plus exactor ex gratia, quam debitor ex precio conſequatur *arg. l. ſi quis debitorum mole. C. de reſcind. vendit.* Coler. *de proceſſ. Execut. par. 3. c. 9. n. 78.* Hinc eleganter Imp. Gordianus *in l. 1. & 2. C. de fid. & iur. haſt. fiſcal.* reſcripſit hiſce verbis: Duplex ratio deſi- 622
derium tuum juvat, & quod prætermiſſa haſtarum ſolennitate, poſſeſſiones tuas ex officio diſtractas ſuggeris; & quod precii vilitate & ob exiguum debitum, gratioſam emptionem in fraudem tuam, in utilitatemq; rationũ mearum, adverſarium commentum eſſe dicis. Quapropter illicita iſta redargue &c. Similis eſt textus *in l. 1. C. de præſcript. 30. vel 40. annor.* Et confert etiam text. *in l. fin. C. ſi adverſ. fiſc. & l. fundus 8. ff. de reſcind. vendit.* Surd. *deciſ. 108. n. 56. ubi dicit*, executivè quod procedatur in exactione Col- 623
lectarum, verum quidem eſſe; dummodo ſerventur ſolennitates neceſſariæ, aliàs rem venditam pro Collectis, revocationi obnoxiam eſſe. Accedit Roland. à Valle *conſil. 34. n. 17. vol. 1.*

Quintò & ultimò reſpondetur, tum demum 624
tributa non ſolventes, dominium ſuarum rerum amittere, ſi res & bona ordinario proceſſu per rei vendicationem evincantur Bertachin.

d. tr.

d.tr.de gabell.p.4.n.17.ubi num.ſeq.ſubdit, ab A-
ctore defraudationem, ut cauſam commiſſi,
& medium concludendi, atque alia probanda
eſſe. Idem Bertachin. *d.part.9.n.35.& ſeqq.* Quo
625 caſu quoque iſta diſtractio ſive translatio bo-
norum ad ſolam oneris quantitatem reſtrin-
genda eſt, ita, ut reſiduum, ex venditione bo-
norum legitimè ſub haſta fiſcali peracta, debi-
tori Collectarum reſtituatur, uti in ſequentis
tertiæ & quartæ Rationis dubitandi confuta-
tione mox plenius elucidabitur.
626 Tertiam itaque & Quartam objectionem
ſufficienter pervellit hæc ratio; quod res, pro
qua Collecta debetur, pro oneris ſolummodò
quantitate diſtrahenda ſit, poſt Cravettam
Feſtaſ. Roland. & Tileman. de Benignis Sixtin.
627 *d.lib.2.de Regalib.c.15.n.169.* Ratio rationis ſatis
eſt manifeſta: Cum enim bona Tributorum
ceſſationem Fiſco ſint obligata & pignoris ju-
re nexa *l.1.C.ſi propt.tribut.ceſſat.* Feſtaſ. *de æſti-
mo p.2.tit.& quand.forenſ.n.10.* proinde Fiſcus,
ſi hypothecariâ intentatâ actione, ea occupet,
ac ſubjiciat haſtæ; conſentaneum eſt, ut pro ea
ſolum parte, pro qua obligata ſibi fuere bona,
precii ſeſe participē faciat, & reliqua ſundi do-
mino reddat. Eſt enim à juris noſtri ſimplicita-
te alienum, ut per hypothecariam actionem,
ultra debitum agatur; cum non pluris in-
terſit creditoris Oldendorp. *de action.claſſ. 3.a-
ction.10.*
628 Ad ſcrupulum Quinto loco motum reſpon-
demus; Verba illa illa *in d.Receſſu de Anno 1544.*
etſi pœnæ Dupli vel confiſcationis bonorum
nullam faciant mentionem, nihilominus ita
exaudienda eſſe, ut delinquens puniri poſsit,
prout de jure cautum reperitur. Atqui nullibi
in jute diſertè ſancitum eſt, ut Civitates Muni-
cipales, quæ privatorū loco habentur, eo in ca-
ſu, quando non gaudent jure collectaudi, ſed
ſaltem diſtributionem & adæquationem Col-
lectæ habent, ob omiſſam profeſsionem bo-
norum vel ſolutionem Collectarum, aliarum-
ve publicarum functionum & penſitationum
ipſa bona Fiſco addicere queant. Erubeſcimus
ergo ſine lege loqui *Novell. 18. de triente & ſe-
miſſe c.5.l.ſi verò.§. de viro.ff. ſolut. matrimon. l.ſi*
629 *ſervum.§.non dixit Prætor.ff.de acq.hæred.* Et paria
ſunt, aliquid ſine, vel contra Legem fieri, juxta
Bald. *in c. in Geneſi.circa fin. de Elect.* Inde ejus-
dem Baldi jactatur dictum: Quod lege non
cavetur nec in practica habetur. Cum præſer-
tim in pœnis benignior ſit facienda interpre-
630 tatio *c.in pœnis de R.I.in 6.* Et odioſæ diſpoſitio-
nes reſtringendæ potius, quam ampliandæ ſint
631 *c.odia.d.tit.* Atque clementiæ magis, quam ſeve-
veritatis ſtudioſi eſſe debeamus *l.reſpiciendum.
ff.de pœn.l.unic.§.fin.* ubi Dd. *C.de caduc.tollend.*
632 Hinc in dubio contra Fiſcum *l.10.ff.de jur.fiſc.*
Covar. *lib.1.reſolut.c.18.* ac contra Collectam,
uti odioſam, interpretationem fieri & judicari
debere patet ex Corneo *conſil.194.col.3.lib.4.*
Cravett. *conſ.111.in fin.* Weſ. *conſil.103.n.18.*
Cothman. *conſ.111.n.46 & ſeq.vol.1.* Mar. Ant.
Macerat. *lib.1.var.reſol.111.n.15.per l.ſi pupillus.
ff.ad.L.Falcid.* Et dixi ſupra *c.5.n.143.& c.7.n.37.*

Ac ſpeciale porrò eſt in cauſa Fiſci ſeu Ca- 633
meræ, quando debitum eſt liquidum, ut proce-
datur ex officio per modum Inquiſitionis ſum-
mariè & executivè Bart. Angel. & Luc. de Pen-
na *in d.l.vacantia.col.2.in princ. C. de bon vacant.*
Bald. *in l.1.col.2.prope fin.verſ.item procedendo de
facto.C.de hæred.vel act.vend.* Quæ omnia pluri-
bus firmat Coler. *d conſ.42.n.48 & ſeq.*
Nihil denique faciendum eſt quæſitum ex
authoritatibus Dd. ſexto loco ſubſidium; Nam
Dd. allegati loquuntur de Civitatibus Impe- 634
rialibus & jura Principis habentibus. Noſtræ
verò controverſiæ ſtatus reſpectat Civitates
Municipales, Land Stätte/quælicet privilegiis
quibusdam interdum fruantur, jus tamen fiſci
vel confiſcationis tam in bonis vacantibus,
quam in aliis commiſſis ſibi arrogare neque- 635
unt: Niſi hoc habeant ex Privilegio ſingulari,
vel conſuetudine præſcripta Coler. *d.conſ 42.n.
46.& ſeq.* Quodque in terminis Coler. *d. conſil.
42.* & Georg. Everhardi *conſ.3.vol.1.* tradunt,
Civitates habere jus confiſcandi, vel mulctan-
di, ſi tributa defraudentur, hoc ipſi intelli-
gunt de tali Civitate, quæ merum & mixtum
imperium habeat, & vigore ſuæ Jurisdictionis,
non autem vi pacti vel conventionis ſingularis,
Collectas exigit. At verò Civitates Municipa- 636
les Dominum Territorialem pro ſuo Superio-
re recognoſcentes, licet etiam mero & mixto
imperio ſint inveſtitæ & amictæ, non tamen
Fiſcum & Jus confiſcandi, ſed tantum Buſam
aut arcam communem habent *l.1. §. quibus au-
tem.ff.quod cujuſq.Univerſ.nom.* Schurff. *conſ. 83.
n.2.cent.2.* Thoming. *conſ.41.n.34.* Pereg. *de jur.
fiſc.lib.1.tit.2.n.70.& 72.* Utpote cum talis in- 637
veſtitio cum mero & mixto Imperio ad juris-
dictionalia in cauſis civilibus & criminalibus,
non verò ad Jus Superioritatis, aud Reſervata
vel Regalia pertineat Pereg *d.loc.n.82.* Dauth.
in hypothypoſi ſect.5.
Nec officit Thomæ Maullii traditio. Is quip- 638
pe cum juris textibus deſtitutus ſit, ſola Ludo-
vici Fachſii nititur authoritate: qui licet *d. conſ.
41.* actionem commiſſi, cui in Vectigalibus
locus, ad Collectas quoque extendere videa-
tur; attamen non ſolum ex facti narratione a-
pertè cōſtat, quod in caſu ſibi propoſito, Com-
miſſi pœna ſingulari introducta fuerit Statuto;
ſed etiam ipſe Fachſius nihil certi conſuluit, &
(ut ipſe dicit) quædam ſolummodò, pro mate-
ria altius cogitandi anſam præbere voluit.
Privilegio Immunitatis Colle- 639
ctarum ſi quis nitatur, & ad videndum ſe inci-
diſſe in pœnas contempti Privilegii queratur;
ad obtinendos contra violatores Privilegio-
rum in Aula vel Camera Imp. proceſſus qua-
tuor præcisè requiruntur.
Primò Inſinuatio Privilegii Cameræ & par- 640
ti facta; citatis ſcilicet iis, quorum intereſt Gail.
1. obſ.1.n.9. Zanger. *tr.de Except.p.2.nu.134.&
ſeq.* Wurmſ. *lib.1.pract. obſ.tit.20.de inſtrument.
edit. obſ. 1.n.4.* ubi præjudicium refert. Uti &
in exemplatione Statuti requiri citationem 641
partis, reſpondit Bertazzol. *conſ.civil.1.n.157.*
Privilegiorum autem Camera Imperiali in- 642
ſinuando-

ſinuandorum modum ac praxin, oſtendit & docet Author præjudiciorum *verb.privilegium.*
643 §.*Tenor* der Schrifft/ꝛc. Parti verò inſinuatio fieri poteſt per Notarium in præſentia duorum teſtium hac fini, ut privilegii pœnæque ei inſertæ ſcientiam habeat,neq; ignorantiam obtendere poſſit: Quia, cum privilegia ſint facti
644 alieni,*c.1.de conſtit.in 6.*Pariſ.*conſ.95.n.8.vol.4.* ideò eorum ignorantia,ommiſſa prævia inſi-
645 nuatione,præſumitur Vultej.*conſ Marpurgenſ.* 35.*n.210.vol.*3. Hinc cum aliquando Camera in cauſa Bemelberg pro intereſſe vnd Flach principal Appellanten, contra Philips von Freyberg als Vormündern / Fraw Vrſuln von Baumgarten Citatio & inhibitio petita eſſet, vigore privilegii, ſuper quo Appellantes fundabant, illud autem non eſſet Cameræ inſinuatum, nec allegatum, quod Judici à quo inſinuatum fuerat, tantum Citatio, periculo partis decreta fuit 2. Januarii Anno 88. Ruland.*tr.de Commiſſ.p.3.lib.3.c.6.n.*4. Hanc ergo ob cauſam,& ut conſtet de fundata Jurisdictione,neceſſarium eſt,ut in Supplicatione pro Impetranda Citatione ; ad videndum Reum incidiſſe in pœnam privilegii, narretur, privilegium & Cameræ & parti legitimè inſinuatum eſſe.

Quod ſi autem Privilegium prius non fuerit præſentatum Cameræ,tunc SECUNDÒ præcisè requiritur,ut unà cum Supplicatione exhibeatur ipſum autographum, & narretur,
646 quod privilegium pervenerit ad notitiam ejus, contrà quem ſupplicatur:alias proceſſus denegantur Gail.*d.obſ.1.num.9.* Otto Melander *in comment.Cameral.p.1.num.7.fol.72. verſ.* Item
647 zu erſcheinen. Exemplis enim ſive transſumptis, quando inſinuatio non præceſſit,hoc caſu non creditur & privilegium non legitimè præſentatum Judici neque parti,nihil prodeſt Gail. & Meland.*dd.loc.*Burſat.*conſ.119.num.35.*Tib. Decian.*conſ.18.num.12.& ſeqq.*Weſemb.*conſil.* 18.*num* 39.Fichard.*conſ.128.num.1.& 2. lib.2. per c.1.de fide Inſtrument.l.2.ff.eod.* Auth. *ſi quis.*
648 C.*eod.*Cujus ratio redditur,quod inſtrumento non poteſt probari, niſi id, de quo Tabellio rogatus, cujusque rogationis tempore geſtum fuit. Is verò, qui exemplum deſcribit, nec de originali rogatus eſt, nec eo tempore, quo requiritur,quicquam magis atteſtari de ea re in authentico ſcripta poteſt, quàm teſtis de re ab altero audita Alciat. *in l.procurator. num.* 14.C.*de edend.* Quo fit, ut parum referat, etiamſi exemplum publica manu confectum ſit,unusve id ſcripſerint an plures,etiamſi centum eſſent Notarii Turzan. *com. opin. q.149.* Franciſc. Beccius *conſil.129.num.71.ubi* poſt Specul.Bart.Caſtr.Jaſ.& Socinum *dixit* exemplum non probare, etiamſi plures Notarii aſſerant,ſe Originale ſine macula vidiſſe, auſcultaſſe, reperiiſſeque concordare. Verum
649 tamen ſi acceſſerint ſolennia, quæ annotant Doctores *in d.c.fin.* de quibus Mynſinger.*6. obſ.73.num.13.& ſeq.* Exemplum, ut Originale,imò exempli ſolenniter tranſumpti exemplar authoritate judicis factum probat Graſſ. *com.opin.lib.2.cap.18.q.18.*Maxumè quoad eos, qui ad primam exemplationem citati ſunt Covarr.*pract.quæſt.cap.21.num.*4. Poſſunt verò Requiſita ſecundum *d.cap.fin.* quo Doctores nituntur,ad hæc redigi:(1) Ut juſta de cauſa 650
exemplatio petatur, qualis eſt,ſi Originale ob tumultum bellicum, &c. aliò ſit transferendum Alciat.*dict.loc.num.*37.Mynſing. *dict. obſ.* 73.*num.16.* (2) Ut Origanale ordinario judici vel ad hoc ab eo ſpecialiter delegato præſentetur. (3) isque diligenti facta inſpectione in nulla ſui parte vitiatum reperiat. (4) publicæ perſonæ illud præcipiat exemplari. Cui (5) addi poteſt,ſi cuidam in ſpecie præjudicet, is citetur Alciat. *dict. loc. num 38.* quo eidem præjudicet, plenè Covarr.*dict.cap.21.num.6.* De forma verò in- 651
ſtrumenti extrinſeca ulterius ambigi nequit, quando inſtrumentum judicialiter recognitum fuit ; quæ recognitio licet de contentis inſtrumenti fidem non faciat, tamen ſigillum & ſcripturam verificare ; extra dubium eſt, eſt,Hieron.de Cævallos *part.2.quæſt.39.num.* 2. Et forma Documenti exteriori approbata ſtatur tamdiu ejusdem contentis donec ex adverſo probetur, cauſſam falſam ſubeſſe. Quin etiam Tranſumpta non ſolenniter 652
facta,ſi iis ab initio non contradicatur,in ſpecie fidem faciunt, juxta Maſcard.*de probat. concluſ.711. num. 34. & 79.* Cravetta *conſil.150. num.2.*Marc.Anton.de Amatis *deciſ.29.num.* 6.Rota Genua *deciſ.15.num.15.& ſeq.* ubi appoſitionem in ſpecie, non in genere, fieri debere, ut attendatur, probat. Nec at- 653
tenditur contradictio ſive oppugnatio ſerius, & quidem non aliter, quam exceptione juris facta.

Nam quando Dd. oppoſitionem fieri in 654
ſpecie requirunt, exceptionem facti (quod ſcilicet fortè raſum, vel cancellatum, ſimulatum, falſiſſimum ſit) non autem exceptionem juris, cùm ea per ſe judici nota, requirunt. Unde ejuſmodi oppoſitionem non in allegationibus juris, ſed in proceſſu facti efflagitat Guid.Pap.*deciſ.221.num.6.& deciſ.404. num.1.*

Porrò Tranſumptum probandi efficacia 655
non deſtituitur,ſi Actor non petierit ſibi originale edi arg.*l.procurator.ibi:id deſiderante,C.de edend.*Rota Genua *d.deciſ.15.num.15.*Et exem- 656
pla ſine authoritate judicis facta conſenſu partium plenè probare,ſentit Mynſ.*d.obſ.74.nu.2.* Graſſ.*2.com.opin.c.18.q.17.*Et multum valere, 657
circa tranſumptionem arbitrium judicis, ſcripſit Menoch.*d.arb.jud.quæſt.187.in princ.n.* 29. Et ſi non plenè tranſumptum probare exi- 658
ſtimetur, aliis adminiculis juvari,& aliqualem probationem & præſumptionem operari atque ita plenam fidem merere,tradit Maſcard. *d.conc.711.n.56.*

Neque heîc locum habebit, quod dicitur, 659
excipientem non videri fateri *l.non utique. ff. de except. c.exceptionem 36. de R.I.in 6.* latè Pacian.*lib.1.de probat.cap.22.& ſeq.* Nam licet ex- 660
cipiens non fateatur,nec Actor poſſit ſe fundare

dare

date in Exceptione Rei , tamen ſecus eſt,
quoad probationem , ſuper exceptione fa-
ctam , ſuper qua ſe Actor fundare poteſt,
ex quo probationes in judicio factæ utrique
parti communes ſunt poſt Ant. de Butrio &
661 Alex. de Nero Pacian. d. cap. 22. num. 34.
Nedum , quod ex ſententia Dyni in d. cap.
Exceptionem. dicta regula intelligenda ſit , ſi
quis excipiat ſub conditione, vel etiam ſimpli-
citer, citra tamen confeſſionem intentionis A-
ctorum.

662 Inprimis verò tunc non obtinet ; quando
præſumptio eſt pro Actore, ex Zaſ. Peck. in d. c.
n. 10. quo caſu ſi non plenè ex tranſumpto, ad
minimum præſumptivè inducitur probatio;
Quæ præſumptio & probatio operatur Acto-
ri ad victoriam, quando Rei Exceptiones irre-
levantes eſſe adparet, poſt alios Pacian. d. lib. 1.
c. 46. n. 54.

663 Denique notum eſt , Documenta duplici
modo exemplari, ſeu tranſumi poſſe, nempe
vel per Notarium juratum, qui ſe Originale
vidiſſe, & cum illo concordaſſe atteſtetur; vel
cum authoritate judicis Ordinarii & Citatio-
ne partis cujus intereſt. Priori modo tranſum-
pta eò ſaltem conducunt, ut ſciri poſſit, quid
inſtrumento contineatur, non autem de con-
tentis fidem facere probat d. auth. ſi quis. C. de e-
dend. Specul. de Inſtrument. edit. §. oſtenſo. 4. num.
1 & 4. in fin. & ſeq. Maſcard. d. concluſ. 711. num.
11. Soarez. in com. opin. lit. E. nam. 204. Poſte-
riore verò modo in forma probante recipi ità
ut non minus ex tranſumpto, quàm ipſo Ori-
ginali exactio fieri poſſit, notat idem Specul. d.
loc. n. 6. Maſcard. d. loc. num. 17. & ſeq. prout hæc
& alia ad hanc materiam pertinentia in cauſa
Nagell contra Lipp/à Dn. Referente & Cor-
referente 12. Decembr. Anno 1606. latius de-
ducta ſunt: Quæ ut & alia à me collecta Vota
Cameralia ſanè digna, ut lucem aliquando ad-
ſpiciant.

664 Tertiò ad extrahendos contra Violates Pri-
vilegiorum in puncto Immunitatis Collecta-
rum proceſſus præcisè requiritur Doli mali, ſi-
ve ex propoſito contra privilegium eſſe com-
665 miſſum, &c. definitio. Dolus autem nunquam
666 præſumitur vulg. l. meritò. ff. pro. ſoc. maximè u-
bi actus poteſt eſſe ſine dolo, & ab eo ſepara-
tus l. quoties. §. qui dolo. ff. de probat. l. dolum. C. de
dol. cum ſimilib. Surd. conſ. 12. n. 17. & conſ. 39. nu.
9. & conſ. 60. n. 28. Pacian. conſ. 113. n. 37. Sera-
phin. Olivar. Razzal. deciſ. 455. num. 3. p. 1. Celſ.
Bargalius tract. de Dolo lib. 5. c. 2. n. 61. & ſeqq. &
667 lib. 6. reg. 8. fol. 723. Nec ſufficit in genere Do-
lum proponi, aut probari, ſed certam, ſpecia-
lem, limitatamve doli probationem eſſe opor-
tet, quomodocunque dolus vel culpa opponа-
tur agendo, ſive excipiendo per l. Prætor. ff. de in-
jur. Cravett. conſ 994. n. 9. Becc. conſ. 37. n. 13. &
19. Surd. conſ. 12. n. 19. & conſ. 39. n. 12. & conſ.
228. num. 16. Decian. conſil. 7. num. 23. vol. 4.
Razzal. deciſ. 636. num. 3. Hieronym. Ma-
rillan. deciſ. 84. num. 2. Cæſar de Graſſis Rot.
668 Roman. deciſ. 140. num. 2. Et ſemper ample-
ctendam eſſe interpretationem monent Dd.
quæ ſit Doli excluſiva Cravetta conſil. 205. nu.
8. & conſil. 247. ad fin. Menoch. conſil. 82. num.
22. Simon de Prætis conſil. 82. in fin. cent. 1. Gal.
lia conſil 118. num. 35. Laderch. conſil. 181. num.
26. Hienonym. Papponius conſil. 103. num. 6.
Martin. ab Azpilcueta conſil. 12. de Simonia nu.
lib. 5. Cardinal. Thuſ. pract. concl. lit. B. concl. 330.
num. 17. & lit. V. concl. 107. Pacian. lib. 2. de pro-
bat. cap. 16. num. 5. & cap. 17. num. 9. & cap. 25.
num. 37. & conſil. 52. num 47. Alexand. Gal-
van ad l. Gallus. nu. 430. fol. 81. ff. de liber. & poſt-
hum. Cardinal. Mantica de tacit. & ambig. con-
vent. lib. 5. tot. 15. num. 42. Petr. Gaball. tract.
de homicid. num. 281. Stephan. Gratian. tom. 3.
diſceptat. 525. num. 23. Joh. Grivell. deciſ. Dolan.
num. 15. & deciſ. 87. num. 16. A Dolo quippe 669
quævis etiam injuſta , fatua & beſtialis cau-
ſa de jure excuſat, text. in l. igitur. §. 8. ff. de liber.
cauſ. Tiraqu. de pœn. cauſ. 42. nu. 1. & ſeqq. Crav.
conſ. 46. nu. 14. Franciſc. Herculan. de probanda
n. 2. & 3. Pancirol. conſ. 5. n. 8. Cacheran. conſil.
64. n. 17. Pruckman. conſil. 4. nu. 138. Schrader.
de feud. 2. part. 9. part. principal. ſect. 7. n. 33. Vide
tamen omninò Joſeph de Seſe deciſ. 122. vol. 1.
Caball. reſol. crim. caſ. 101. nu. 18. & tract. de ho-
micidio num. 110. & 116. & num. 377. & n. 142.
ubi ait, cauſam etiam per ſe injuſtam excuſare à
dolo, quando doloſa non fuit, & à mera ipſius
delinquentis malitia non proceſſit. Etiam 670
communis rumor & fama præſtant juſtam cau-
ſam, & excuſant à dolo, & à pœna; etiam in his,
quæ ſunt de genere prohibitorum Farinac. in 671
prax. crim. tom. 1. p. 2. q. 90. num. 45. Unde & de-
linquere non dicitur, qui habet aliquam ratio-
nem credendi, ſibi licere id facere Bertazz. con-
ſil. crim. 62. in fin. lib. 1. Neque puniendus eſt fa-
ciens, quod ſibi licere credit l. ſi ſervum. §. non
duxerit. verb. amover. ff. de acq. hæred. l. quamvis. ff.
de condic. & demonſtr. Cravett. conſil. 8. n. 31. Et
qua communẽ errorem ſequitur, nõ eſt in do- 672
lo, licet injuſta ratione ductus credat ipſum va-
lere, & propter hanc rationem & injuſtam cre-
dulitatem liberatur quis à pœna l. 1. de abigeis.
Joſeph. de Seſe deciſ. 108. num. 2. & ubi ab-
eſt lucrum ; Dolum conjicere non poſſu-
mus Alphonſ. de Azevedo conſil. 40. nume-
ro 39. ubi alios conglomerat.

Similiter etiam requiritur contemptus, id-
eoque etiam probandum eſt, violatorem poſt
factam admonitionem nach beſchehener ver-
warnung verächtlicher weiſe/ ejusmodi privile-
gium violaſſe atque infregiſſe Author præju-
dic. Cameral. dict. loc. tit. de perſon. privilgiat. verſ.
Quomodo procedatur in cauſis commiſſæ pœnæ pri-
vilegiorum, &c. Reus enim non aliter conde- 673
mnatur ad pœnam privilegio inſertam, quàm
ſi de vero & manifeſto dolo ; non etiam de
præſumpto doceatur, quoniam ejusmodi pri-
vilegia ſemper & ubique doli veri mentionem
faciunt , dum eis inſeruntur verba , fürſätz-
lich vnd geſährlich / quæ denotant dolum
verum Mynſing. 3. obſ. 98. & reſponſ. 19. nu-
mer. 2.

Si ergo doloſa violatio (utpote qualitas Ju-
risdictionem fundans) non probetur, Caſſa-

tio Citationis vel abſolutio in Camera decernitur, & cauſa principalis ad judicem compe-
674 tentem remittitur. Nam recepta inter Camerales Judices opinio eſt, ſi in puncto Citationis ad videndum ſe incidiſſe in pœnam privilegiorum à pœna quis abſolvatur, quod nec tunc cauſa principalis ibi determinanda vel ventilanda ſit, ſi de cauſis fractæ pacis in Receſſ. Imp. de Anno 1594. §. Dieweil dann. 70. verſ. ſoſetzen/ordnen &c. expreſsè ſancitum eſt. Et hoc etiam in cauſis privilegiorum in Camera obſervari, & ibidem nulla ferè in pœnas privilegiorum condemnationis, compluria verè abſolutionis, notata hactenus fuiſſe præjudicia, Dn. Conſobrinus noſter Thomas Merckelbach Adſeſſor quondam Cam. Imp. eminentiſſimus in conſilio W. nondum typis divulgato teſtatur, ubi idem ſuper violatione privilegiorum agendi periculoſum & lubricum vocat remedium.

675 Quartum ad impetrandam Citationem, ad videndum ſe incidiſſe in pœnas privilegiis Immunitatem inſertas, Requiſitum eſt, ut in narratis Supplicationis, continua privilegiorum poſſeſſio allegetur, & in cauſæ deductione probetur Surd. *deciſ. 309. num. 3.* Mynſing.
676 *reſp. 19.* Cujus ratio perhibetur, quod Privilegia ex poſſeſſione æſtimanda atque declaranda ſint, Vinc. de Franch. *deciſ. 56. num. 6. & de-*
677 *ciſ. 397. num. 12.* & ex obſervantia ſubſecuta vires ſortiantur *l. ſi de interpretatione. ff. de legib.* Menoch. *conſil. 748. num. 19.* Decian. *conſ. 44.*
num. 28. vol. 4. Obſervantia namque fida con- 678
ceſſionum interpres eſt Peregrin. *conſil. 3. num. 48. & conſ 8. num. 4. vol. 3.* Coſta *de fact. ſcient. & ignor. inſpect. 47.* Et ideo Baldus reſpondit *conſil. 245. in fin. vol. 3.* quod in venditione Caſtri, an veniat Juriſdictio, inſpiciatur, quid poſtea fuerit obſervatum, an videlicet emptor Juriſdictione uſus ſit, nec ne. Natta *conſ. 406. num. 28.* Surd. *conſil. 94. num. 37.* Becc. *conſil. 101. num. 49.* Georg. Everhardi *conſil. 17. n. 56. lib. 1.*

Concurrentibus igitur ſuperioribus Extremis & Requiſitis, condictio ex privilegiis Immunitatum utiliter intentatur: Quocirca ad obtinendam Citationem quatuor hæc Requiſita, quæ hactenus copioſè explanavimus, nominatim in ſupplici Libello conjunctim commemorari, & cœpto judicio luculenter probari debent; ſcilicet (1) Privilegium eſſe Cameræ & parti legitimè inſinuatum, vel (2) Originale Diploma tranſmiſſum (3) contra tenorem privilegii à Reo, vel juſſu & ratificatione ejus dolosè ex propoſito certaq; ſcientia aliquid attentatum vel factum (4) privilegium in obſervantiam veniſſe.

Atq; hæc de Mandatis & Actionibus ad materiam Collectarum ſpectantibus pro Praxeos tyronibus ſufficere ſperamus.

CAPUT XX.

DE PROBATIONIBUS Collectarum.

SUMMARIA.

1. Actio *inanis eſt, cujus probatio deficit.*
2. Fundamentum intentionis *ſuæ quiſque probare debet; ſive affirmativam ſive negativum ſit num. 4.*
3. Probatio *Actoris debet eſſe certa & concludens.*
5. Libelli *narrata verificanda ſunt.*
6. Intentio *cujusque probanda, ſive quis agat, ſive excipiat.*
7. *Sicut* actio *inanis eſt, quæ per Exceptionem infirmatur, ſic & inanis eſt Exceptio, quæ per Replicationem eliditur.*
8. Actor *actionem prius probat, quàm Reus Exceptionem.*
9. *Quando quis nititur* uſu *alicuius* actus, *probare debet, uſum illum fuiſſe in illo ſpeciali actu introductum.*
10. Color *inducit præſumptionem tituli adparentis, ſed non probationem veri tituli.*
11. Probatio *debet eſſe concludens & plena, quando in contrarium eſt juris præſumptio: & num. 12. 13.*
14. Collectandi jus *probatur per* Notorietatem.
15. Inveſtitura Imperatoris *juſtus Regalia poſſidendi titulus.*
16. *Per* Inveſtituras *& conceſſiones omnia Regalia dimanant ad Inferiores.*
17. Inveſtitura propria *nihil aliud eſt, quàm poſſeſſionis traditio.*
18. Inveſtitura abuſiva *quid?*
19. *Inveſtitura abuſiva non tribuit jus in re, ſed ad rem.*
20. *Ab* Inveſtitura *facta extra rem in feudum conceſſam non arguitur ad actualem poſſeſſionem ipſius rei.*
21. Inveſtitura abuſiva *quando fit in re abſenti, tantùm ſignum eſt conceſſi feudi.*
22. Imperator *per ſolam* Inveſtituram *neque dominium neque poſſeſſionem transfert: Contrarium ejusq; Limitationes vide numer. 34. 35. 36. 37.*
23. *Nulla realitas ſine corporali* Inveſtitura *acquiritur.*
24. *Poſt adeptam* poſſeſſionem *inveſtito demum datur* rei vindicatio.
25. Poſſeſſio *non niſi animo & corpore ſimul acquiritur.*

26 Feu-

26 Feudalis contractus *in duos actus, perfectionis & conſummationis, commodè diſtinguitur.*
27 Perfectio *quid? & quomodo conſideranda? & n. 29. 30. & 31.*
28 Conſummatio *quid?*
32 *Inter* abuſivam & propriam Inveſtituram *quæ ſit differentia?*
33 Inveſtitura abuſiva *duos parit effectus, ut ſcilicet inveſtitus propria authoritate poſſeſsionem ingredi, & contra Dominum ad traditionem feudi agere poſſit.*
38 Abuſiva *ſigni* traditio *ſi fiat in repræſenti, poſſeſſio rei feudalis per hanc Inveſtituram tranſlata cenſetur.*
39 Poſſeſſio rei *non tantum manibus aut pedibus, ſed etiam oculis, quaſi longis ac fictis manibus apprehenditur.*
40 Inveſtituris *qui nituntur, probare debent de jure inveſtientium, eos ſcilicet tempore Inveſtituræ poteſtatem rei concedendæ habuiſſe.*
41 Inveſtituræ *& ſimiles conceſsiones nil operantur reſpectu* Tertii, *niſi probetur, quæ & qualia jura concedens habuerit.*
42 *Succeſſor non debet eſſe melioris conditionis, quàm ipſius author.*
43 *Ad* Dominii *probationem non ſufficit allegare titulum habilem, niſi etiam oſtendatur, quod author ſit Dominus.*
44 Inſtrumentum *eſt probatio probata: Et facit rem liquidam ac notoriam n. 45.*
46 Liquidum in continenti *non dicitur, quod deſiderat interpretationem vel probationem extrinſecam.*
47 Liquidum *quid dicatur? Et numer.* 48. *49. 50.*
51 Notorium *vires ſuas amittit, & inſtrumenta evidentem probationem non præſtant, quando quid allegatur, per quod æqualiter effuſcentur.*
52 Notorietas *evaneſcit, quando probatio per oppoſitionem partis redditur dubia: Et numer. 53.*
54 *Antequam* Notorium *quid dicatur, ſententia declaratoria præcedere debet.*
55 Poſſeſſio *non æquè firmiter ex Inſtrumentis, quàm actibus poſſeſſoriis probatur.*
56 Confeſſio *probat Regalia & Ius Collectandi: Et nocet non ſolùm confitenti, ſed & hæredibus, & ſingularibus ſucceſſoribus numer.* 57. *ac publico Inſtrumento & depoſitionibus teſtium prævalet num.* 58. *& probatio liquidiſsima cenſetur n. 59.*
60 Confeſsio *debet eſſe concludens de neceſsitate: Quod declaratur n.* 61. *62.*
63 Confeſsio, *quæ dubium recipit intellectum, non præiudicat confitenti.*
64 Recognitio *per ſe, niſi juſta & habili cauſa fulciatur, nihil juris tribuit; ſed fovet tantùm jus quod invenit n. 65.*
66 Recognitio *ut quid operetur, quænam ſint neceſſaria?*
67 Verba enunciativa *incidenter prolata non probant, quoad diſpoſitionem, vel quando contingit de enunciato principaliter diſputari: Et num.* 68. *69.* 70. 71.

72 Recognitio *vel* Confeſsio erronea *non præjudicat recognoſcenti, neque in poſſeſſorio, neque in petitorio n. 73.*
74 Confeſsio *cum animi deliberatione emiſſa, detecto errore, ad ſententiam uſque revocari poteſt.*
75 Error *ſive facti ſive juris perpetuò tolli & emendari poteſt.*
76 *Per* errorem *non debet quis rem ſuam vel jura emittere.*
77 Error *probatur per coniecturas; vel per teſtes & inſtrumenta n. 78.*
79 Error *in facto proprio allegari poteſt, ſi de damno vitando agatur: etiam in Appellationis judicio n. 80. licet jurata & in judiciis repetita n.* 81. *vel ſi fuerit acceptata n. 82.*
83 Confeſsio *ſive* recognitio ſubjectionis *indebitè facta tantùm confitentibus, non etiam filiis parentum nocet: Et num.* 84. 85.
86 Confeſsio *elicitur in judiciis interrogatione partis.*
87 Conſuetudo *in materia juriſdictionis & Regalium ſufficientiſsimus titulus perhibetur.*
88 Conſuetudo *origo, forma ac principium omnium Iuriſdictionum & Regalium eſſe judicatur: Et num.* 8*9. 90. 9*1.
92 Obſervantia *ſubſecuta declarat, quid comprehendatur in generalitate vel actu dubio.*
93 Sequela facti *demonſtrat, qualis fuerit præcedens conventio.*
94 Obſervantia *talis non eſt inductiva, ſed interpretativa actus præcedentis; ideoq; in ea non requiritur longum tempus, ut in præſcriptione.*
95 Privilegiorum *tenor facit rem liquidam & notoriam: Ampliatur num 96. 97. 98.*
99 Confirmatio Privilegiorum *an ſit præciſæ neceſſitatis?*
100 Affirmativam *opinionem quinam defendant?*
101 Negativa *verior, & confirmatio privilegiorum potius conſilii, quàm neceſsitatis eſt.*
102 Privilegia *ſui natura ſunt perpetua.*
103 Privilegiorum confirmationes *utiles quidem, & maioris cautelæ gratia, non autem ex neceſsitate petendæ ſunt: Et n.* 104. 105. *106.*
107 Confirmatio *nihil novi dat, ſed vetera jura ſolummodò confirmat.*
108 Confirmatio *intelligenda eſt ſecundũ naturã & cum qualitatibus diſpoſitionis confirmatæ.*
109 Confirmatio *nihil operatur, quando nullum ſubeſt confirmabile.*
110 Privilegium *an ad ſui validitatem & eſſentiam requirat ſcripturam? & n.* 111.
112 Gratia *verbo conceſſa non expirat morte concedentis, ſed ſucceſſor debet facere eam expediri.*
113 Privilegia *poſſunt per teſtes probari, quando Inſtrumenta deperdita ſunt.*
114 Privilegia *per teſtes probari poſſunt, ſi de parvis, & non magnis privilegiis agatur.*
115 *Quæ ad hoc, ut* privilegiorum amiſſorum tenor *teſtibus ſufficienter probetur, neceſſaria ſint? Et num.* 11*6.* 1*17.*118.11*9.120.*121.
122 Privilegii amiſsio *vel perditio non probatur juramento: & n.123.124.*
125 Juramentum *probatio ficta dicitur, & irregularis, privilegiata, ſubſidiaria n.* 126.

127 Non intelligitur probaſſe, qui probavit per juramentum.

128 Inſtrumenti amiſſi tenorem juramento probari quinam aſſerant?

129 Inſtrumenti amiſſio per juramentum probatur, quando quis ad id exhibendum tenetur officio judicis: & n. 130.

131 Inſtrumenti deperditi tenor quando per juramentum ſuppletorium probatur, jurans ſufficienter debet eſſe informatus: & num. 132. 133.

134 Privilegium lite pendente obtentum non valet: & num. 135. licet motu proprio conceſſum ſit n. 136.

137 Clauſula motus proprii in præjudicium tertii nihil operatur: Quod declaratur n. 138.

139 Jus ſuperveniens præſtat Reo Exceptionem, licet non proſit ad actionem intentandam.

140 Exceptio ſuperveniens Reo etiam quandocunque, pendente judicio, ipſi quoad abſolutionem prodeſt: & n. 141. 142.

143 In gratioſis non eſt neceſſe, litis mentionem facere: & n. 144.

145 Jus ſuperveniens ex cauſa de futuro non prodeſt Actori ad victoriam cauſæ, ſed tantum jus ſuperveniens ex cauſa de præterito: Quod tamen fallit de æquitate Canonica n. 146.

147 Quæſtiones de Privilegiorum validitate vel invaliditate exortæ, earumq; dijudicatio ſoli Imperatori reſervatur: & n. 148. 149.

150 Ejus eſt declarare & interpretari, cujus eſt condere: Et n. 151. 152. 153.

154 Paria ſunt, aliquid probari per teſtes, vel per ſcripturas.

155 Probatio per teſtes cæteris eſt nobilior.

156 Teſtes duo Ius Collectandi legitimè probant.

157 Teſtes in iis, quæ non ſenſu corporeo, ſed judicio intellectus percipiuntur, qualia ſunt jura incorporalia, ſemper tenentur reddere rationem dicti & ſcientiæ: Quod exemplificatur n. 158.

159 Collectarum, cenſuum, aliorumq; onerum ſolutio probat ſubjectionem.

160 Superioritas & Subjectio probant jus Collectandi.

161 Onerum impoſitione ceſſante ſubjectio quoq; ceſſat.

162 Collectarum ſolvendarum onus arguit Iuriſdictionem Imperij immediatam, & probat aliquem Imperii eſſe ſtatum.

163 Teſtes quando in hac materia aptas ſuarum depoſitionum rationes adferre dicantur? & num. 164.

165 Teſtes per diverſas rationes vel media deponentes non ſunt ſingulares.

166 Teſtes ſingulares non ſunt, ſi ad eundem finem tendunt.

167 Teſtes ſi concordant in ſubſtantialibus, depoſitio eorum non vitiatur.

168 Jus Collectandi probatur teſtibus ſingularibus.

169 Teſtium diverſitas in loco aut tempore, non vitiat eorum dicta, ſi vis non eſt in tempore.

170 Teſtium ſingularitas non nocet ſi quid in genere probandum eſt.

171 Juriſdictionis actus probantur, licet teſtes in loco & tempore non concordent: & numero 172.

173 Teſtis unus ſi deponat de majori, alter verò de minori ſumma; minor ſumma probatur.

174 In dubio ſit interpretatio, ut teſtes ſint conteſtes, non autem ſingulares.

175 Teſtes in probanda Collectandi conſuetudine conteſtes in ſingulis actibus eſſe, & formiter deponere debent.

176 Collectandi jus vel conſuetudo per duos teſtes probatur.

177 Teſti unico non creditur: Quia eſt contra jus divinum & humanum n. 178.

179 Dictum unius, dictum nullius.

180 Teſtis unicus non probat in ſummariiſſimo: nedũ in ordinario poſſeſſorio vel petitorio n. 181. Niſi ſit omni Exceptione major. n. 182.

183 Princeps ſtatuere nequit, ut unius teſtis dicto in alterius præjudicium ſtandum ſit.

184 Teſtis unius atteſtatio nec condemnat, nec juſtificat.

185 Teſtes ſingulares, licet ſint mille, non probant plus, quàm unus.

186 Princeps cæteris paribus mandare poteſt, ut probationibus minùs legitimis fides adhibeatur.

187 Teſtis omni exceptione major quis dicatur?

188 Vacillatio, contrarietas & variatio in teſte reprobantur: ubi & latè de probatione Negativa in puncto Collectarum num. 189.

190 Interrogatoria teſtium quomodo formanda & concipienda ſint?

191 Jus Collectandi an probetur per teſtes de Univerſitate? ad quod reſpondetur negativè, ſi agatur de particulari commodo illorum, & utilitas pertineat immediatè ad ſingulos de communi, non ad Univerſitatem: Quod exemplificatur num. 192. in jure paſcendi, lignandi &c.

193 Secus; ſi commodum principaliter ad Univerſitatem redundet: & num. 194. 195. 196. 197. 198. 199.

200 Collectandi jus probatur per actus poſſeſſorios jure Superioritatis & Regalium exercitos.

201 Actus ſeu uſus & exercitium ſunt indices poſſeſſionis, eamq; manifeſtiſſimè probant in juribus incorporalibus: & n. 207.

202 Juriſdictionis quaſi poſſeſſio probatur per exercitium.

203 Sicut in corporalibus poſſeſſio acquiritur apprehenſione, ita in incorporalibus uſu & exercitio, quod eſt loco apprehenſionis: & num. 204. 205.

206 Venandi poſſeſſio vel quaſi non aliter probatur, quàm per actus poſſeſſorios.

208 Actus ab Officialibus geſti poſſeſſionem non minùs conſtituunt, ac ſi ab ipſo principali geſti fuiſſent.

209 Actus geſtus, altero in poſſeſſione conſtituto meram turbationem ſapit, & pro actu poſſeſſorio allegari nequit.

210 Actus violenti & meticuloſi in juriſdictionalibus ad acquirendam poſſeſſionem nihil proficiunt & n. 211.

212 Con-

212 Contributio metu extorta in futurum non præjudicat.

213 Collectarum coacta ſolutio ab exempto & immuni facta, privilegio ejusdem non derogat.

214 Actus Poſſeſſorii probantur per teſtes de facto vel actu collectandi deponentes.

215 Teſtis unicus in ſummariiſſimo, duo verò in ordinario poſſeſſorio vel petitorio judicio ſufficiunt: Quod tamen rectius judicis arbitrio committitur n. 216.

217 Pignoratio probat ejus eſſe poſſeſſionem, qui pignorat.

218 Pignoratio eſt ſpecies quædam interruptionis, qua mediante Dominus conſervat jus ſuum.

219 Præcepta, mulctæ, capturæ & aliæ Exſecutiones probant ejus eſſe poſſeſſionem Iurisdictionis & Collectarum, qui mulctam recuſantibus indixit, vel alias pœnas irrogavit n. 220.

221 In actu permiſſo non eſt locus pœnæ.

222 Ejus eſt ulciſci, pœnamq́ exigere, cujus Juriſdictio principaliter eſt læſa.

223 Ex ſententiis condemnatoriis contra defraudatores Collectarum latis Ius Collectandi arguitur.

224 Argumentum ab effectu ad cauſam validum eſt: & n. 525.

226 Poſſeſſionis fundamentum & vis conſiſtit in patientia & taciturnitate adverſarii.

227 Patientia adverſarii in incorporalibus idem operatur, quod Immiſſio in poſſeſſionem in bonis corporalibus.

228 Poſſeſſio incorporalium nihil aliud eſt, quam patientia adverſarii: & n. 229.

230 Poſſeſſio in incorporalibus habetur pro continua traditione.

231 Traditio eſt vacuæ poſſeſſionis datio.

232 Præſcriptio vim conceſſionis, privilegii, pacti, legis habet.

233 Præſcriptio legitimus Regalia acquirendi modus eſt.

234 Vectigalia contra Principem abſq́ titulo 20. vel 10. annis præſcribuntur.

235 Collectandi Jus, ut & cætera Regalia, præſcriptione immemoriali acquiritur: & n. 236.

237 An quis poſſit ſe tueri Præſcriptione & Privilegio ſimul? Aff.

238 Ex diverſis cauſis & titulis quis poſſidere, ſeq́ juvare poteſt.

239 Titulorum multiplicatio quandoque prodeſt.

240 Quæ in præſcriptione Collectarum ulterius requirantur? remiſſivè.

241 Præſcriptio quævis maximè verò immemorialis difficilis eſt probationis.

242 Teſtes inducti ad probandum hominum memoriam quid deponere debeant? & n. 244.

243 Teſtes ſuper tali probatione inducti debent eſſe annorum 54. vel ſaltem tot annorum ultra 40. annos, quod fuerint tunc capaces ad intelligendū hoc, quod viderunt olim, ſuper quo deponunt.

245 Teſtes in probatione temporis immemorialis de communi opinione & fama deponere debent.

246 Licet quilibet ex teſtibus non deponat omnia requiſita, ſufficit tamen, quod unitè de omnibus illis teſtimonium ferant.

247 Teſtes inducti ad probandum tempus immemoriale an debeant eſſe vicini? & n. 248. 249.

250 Jus Collectandi contra Imperatorem immemoriali, contra inferiores verò Principes ac Dominos 30. annorum ſpacio abſque titulo præſcribi poteſt: & num. 251.

252 Exemptionis quæſtione pendente, an exempti in ſua libertate & exemptione ſint manutenendi?

253 Privilegium allegans ſi eſt in poſſeſſione Libertatis in ea manutenendus eſt, nec contra eum procedere licet ad Exſecutionem: & num. 254. 255.

256 Privilegium eſt favorabile: Secus in præſcriptione, contra quam in dubio pronunciandum n. 257.

258 Nobiles notorii ſeu Hidalgi ſi collectentur, poſſunt ſuſpendere petitorium & deducere poſſeſſorium.

259 Exemptionem allegans ſi adducit præſcriptionem tantùm, non eſt manutenendus, ob odium præſcriptionis & reſiſtentiam juris: Et numer. 260. 261.

262 An poſſeſſor ab onere probandi relevetur, quando levis ſaltem præſumptio juris reſiſtit?

263 Quando juris præſumptio vehementer reſiſtit uni, & adſiſtit alteri, hoc caſu allegans & probans poſſeſſionem alicuius juris non debet manuteneri lite pendente niſi productione tituli juſtificet poſſeſſionem ſuam: & n. 264.

265 Reſiſtentia juris vehemens multa ſingularia in jure & foro operatur; quæ recenſentur n. 266 267.

268 Exemptionis quæſtione ſuper Libertate vel Immunitate pendente, an exempti debeant in ſua Libertate & exemptione conſervari? & n. 273. & 276. Quam in rem allegantur præiudicia Cameræ n. 269. 270.

271 Lite ſuper cenſus ſolutione pendente, cenſus uſque ad definitionem litis ſolvi debet.

272 Lite ſuper nullitate vel reſciſſione contractus pendente cogitur quis ea præſtare, ad quæ lege contractus tenetur.

273 Exemptionem prætendens poteſt violenter expelli, donec exemptionem ſuam probaverit.

274 Privilegium & Præſcriptionem ſimul allegans lite pendente in poſſeſſione exemptionis manuteneri debet, modò producat illud privilegium: & n. 276. & 277.

275 Sola Exemptionis allegatio non ſufficit ſine authentica exhibitione privilegii.

278 Privilegia & inſtrumenta in judicio non exhibita, non dicuntur eſſe in rerum natura.

279 Præſcriptio immemorialis malæ fidei præſumptionem tollit.

280 Præſcriptio immemorialis non procedit, ſi probetur vitioſum poſſeſſionis initium: & n. 281. 282. 283.

284 In præſcriptione an requiratur ſcientia Principis?

285 Contra quadragenariam præſcriptionem, ex capite ignorantiæ, reſtitutio in integrum conceditur: & n. 286.

287 An contra præſcriptionem 30. annorum ex capite ignorantiæ detur reſtitutio? & n. 288.

289 Ignorantia non veriſimilis nec probabilis habet vim ſcientiæ.

290 Reſtitutionem in integrum petens non eſt audien-

audiendus ob ſupinam, craſſam & adfectatam ignorantiam: & n.291.

292 Tempus immemoriale centum annorum curriculo vulgò definitur.

293 Centenaria & immemorialis præſcriptio & poſſeſſio multum differunt: & n.294.

295 Tempus immemoriale nonnulli Dd. 80. annis definiunt.

296 Jus Collectandi juris præſumptione Superioritati & Regalibus cohæret.

297 Quod juris eſt de toto quoad totum, idem de parte quoad partem.

298 Perſonæ & res in eius territorio ſita præſumuntur, cuius eſt territorium.

299 Ex finibus arguuntur media.

300 Media cenſentur eius naturæ, cuius ſunt extrema.

301 Superioritas loci in medio ſiti eius eſſe præſumitur, cuius eſt Iurisdictio circumjacentium locorum.

302 Civitatis diſtrictus, Landwehr vnd gezirck/ Dominii & Iurisdictionis jure ad Civitatem ſpectant.

303 Civitates, pagi, villæ &c. ſunt de Territorio vel Principatu, quando intra fines & ſub confinibus continentur.

304 Vicinitas præbet aptitudinem & argumentum dominii.

305 Collectarum perceptio eſt ſignum Superioritatis; & indicat, locum vel villam Collectas ſolventem eſſe de territorio, cui ſolvit.

306 Intentio Territorii abſorbet actus, etiamſi plures & antiquiores adverſarius deduxerit.

307 Titulo non edocto remedium attentati pendente lite obtinet locum.

308 Præſumptio ex Territorio reſultans, probatione contrarii eliditur.

309 Argumentum ab extremis præſumptione tantùm concludit, & data inſtantia corruit.

310 Exemplo diverſo allegato & data inſtantia ſubvertitur neceſſitas illationis generalis.

311 Ad tollendam conſequentiam ſufficit dare inſtantiam.

312 Territorii univerſalis præſumptio ceſſat, alio exiſtente in poſſeſſione vel quaſi Iurisdictionis, vel actus terrendi exercente: & n.313. 314.

315 Multi Comites & Nobiles Principi alicui in perſonalibus, vel etiam certorum bonorum ratione in realibus ſubjecti ſunt, & tamen alia bona à ſubjectione eiusdem libera & immunia poſſident.

316 Contraria non ſunt, aliquem eſſe in libertate reſpectu unius, & in ſervitute quoad alium.

317 Caſtra & Civitates hodiè de conſuetudine habent diſtincta territoria.

318 In ipſo Territorio poteſt eſſe locus exemptus.

319 Paria ſunt, Exemptum vel extra Territorium eſſe.

320 Loca contentioſa ſi ad Territorium non pertinent, de Iurisdictione quæri nequit.

321 Præſumptionem univerſalis Juriſdictionis & Territorii nonnulli duntaxat in Imperatore: alii ſaltem quoad proprietatem, non etiam quoad poſſeſſionem procedere exiſtimant num. 322.

323 Juriſdictio cum proprietate nihil habet commune.

324 Territorii præſumptio ceſſat, quando conſtat de alio ſuperioritatis poſſeſſore.

325 Magiſtri Ordinis Teutonici & Johannitici Principes Imperii ſunt: & regulariter fundatam habent intentionem Territorii n.327.

326 Bona eorundem paſſim per Imperium diſperſa, & Regalia in vago ſunt n.328.

329 Georgius Schilling à Canſtat primus Iohannitici Ordinis Princeps creatus.

330 Collectandi jus ex præſtatione homagii præſumptivè probatur.

331 Homagium comprehendit omnes alios actus Iurisdictionis, puta Collectarum, Tributorum &c.

332 Homagium facit, ut Subditi jurati devinctiores Dominis exiſtant in ſubſidiorum exhibitionibus.

333 Invaſio Domini peregrini & civium ad jurandum facta illegitima compulſio verum Dominum ſua poſſeſſione non privat: Et n.339. 340. 343. 344. & 345.

334 Subditi poſſidentur, non poſſident.

335 Per Subditorum rebellionem non aufertur Domino poſſeſſio.

336 Homagium coactè factum non valet.

337 Dominus antiquus non amittit poſſeſſionem Subditorum, ſi de eorum contraria voluntate adpareat.

338 Confeſſio contra libertatem facta, nulla eſt.

341 Imperator nec violentum poſſeſſorem inveſtire, nec Tyrannum in dominio confirmare poteſt n.342.

346 Subjectionis juramentum præſtare non tenetur, qui in territorio alicuius Domini domicilium non habet, tametſi plura bona immobilia in eo poſſideat.

347 Subjectionis juramentum perſonale eſt, & perſonarum ſubjectionem, non rerum, tantùm reſpicit.

348 Subditus propriè is eſt, qui domicilium in Iurisdictione, non etiam, qui bona ſaltem habet.

349 Domicilium paſſivam in habitantem tribuit jurisdictionem.

350 Acta temporè Tyranni geſta ob publicam utilitatem ſuſtinentur: Licet ſucceſſor ea non teneatur confirmare n.351.

352 Jus Collectandi quando ex Jure Protectionis arguatur?

353 Abbas ac conventus Monaſterii Brumbach Comitibus Wertheimiis Protectoribus Collectas ſolvunt: Quod ibidem declaratur.

354 Collecta imponitur ratione Iurisdictionis competentis in perſonas obligatas principaliter ratione rerum.

355 Collectandi jus eſt munus extraordinariũ, quod imponitur principaliter perſonis & incolis.

356 Collectæ pro modo facultatum & viribus patrimonii indicendæ.

357 Protectorem clientum ſecreta perſcrutari inconveniens eſt.

358 Rei familiaris vilitatem detegi, vel divitias invidiæ ſubjicere grave eſt.

359 Pro-

359 Protectio neque Iuriſdictionem neque Collectandi poteſtatem tribuit: & n.360.
361 Collectæ regulariter præſtantur ob protectionem & tuitionem ei, qui exhibet defenſionem.
362 Schutz & Schatz ſunt correlativa: Quod ibidem declaratur n.363.364.
365 In controverſia Collectarum plerunque probatio deſumitur ex libris cenſualibus ſive cataſtris Stewr: vnd anſchlags Regiſtern.
366 Cenſuales tabulæ teſtibus prævalent.
367 Liber Collectarum oſtendit id, quod adparet obſervatum per 10. annos, debere in futurum quoque obſervari.
368 Æſtimum quo fine conficiatur?
369 Libris Officialium, quorum fides de publico probata eſt plenè creditur & numer. 372. Quod Dd. exemplificant in ſuſceptore gabellæ n. 370. & Maſſariis à Caſtro vel villa deputatis n.371.
373 Libri Collectantium quatenus probent?
374 Libri theſauriorum probant.
375 Libri Mercatorum an & quatenus probent? & n.417.418.419. & 421.
376 Scriptura privata fidem non meretur.
377 Apochæ ſtatur, ubi eſt talis conſuetudo: Quod declaratur n.422.
378 Liber æſtimi regulariter non probat; maximè contra Tertium n.379. Limitatur n.384.385. 386.391.393.396. 397.
380 Quando agitur inter perſonas in illo æſtimo deſcriptas.
381 Libri Monaſteriorum, licet antiqui non probant in tertii præjudicium: & plenius numer.447.
382 Libri Collectantium, etiam ab Officiali publicò cuſtoditi, in præiudicium Superioris ignorantis nihil probant.
383 Æſtimum producens debet quoque illi ſtare contra ſe.
387 Archivum dat robur ſcripturæ etiam non authenticæ.
388 Antiquitatis magna eſt authoritas.
389 Cenſuales libri antiquitate donati plenè probant: Idque conſuetudine receptum n. 390.
392 Deſcriptus in æſtimo ſubjectionem immediatam refert.
394 Cataſtrum ſive æſtimum per ſe ſine reali ſolutione non probat poſſeſſionem vel quaſi juris Collectandi.
395 Per locationem non probatur dominium neque poſſeſſio, ſine perceptione mercedis.
398 Cataſtrum licet non probet plenè, deſervit tamen pro adminiculo.
399 Pro Matricula & Æſtimo præſumitur.
400 Æſtimum probat, quando agitur inter Subditos & perſonas eidem Territorio ſubiectas.
401 Æſtimum probat, quando Tertius in æſtimo deſcriptus deſcriptioni conſenſum præbuit: & num.402.403.404. & 405. Vide tamen num. 413.414.
406 Inveſtitura per ſe non probat dominium vel poſſeſſionem in præiudicium tertii.
407 Deſcriptus in æſtimo ſi infra decem dies nō appellet, cenſetur ſe Collectis ſubjeciſſe: & num. 408.409.
410 Æſtimi effectus à Ioh. Baptiſta Coſta notati.
411 Æſtimum præſumptivè probat dominium.
412 Præſumptioni ſtandum eſt, donec contrarium probetur.
415 Intellectus text. in l. 2. C. de conven. fiſc. debit. Et n.416.
420 Subſtantia debiti probata, quantitas eiusdem Creditoris vel Debitoris juramento probari poteſt.
423 Matricula Imperii quid probet, & quomodò Imperio quaſi poſſeſſionem Subiectionis immediatè conferat? remiſſivè.
424 Jus Collectandi Hiſtoricorum teſtimonio & authoritate probatur.
425 Imperatores multos Ducatus, Marchionatus, Comitatus ac Baronias per Germaniam conſtituerunt, definitiſq; territoriis diſtinxerunt, atteſtantibus Hiſtoricis.
426 Jus patronatus, Advocatiæ, præcedentiæ, Nobilitatis &c. per libros Hiſtoriarum, annalium & Chronicorum probantur.
427 An & quatenus Hiſtoricorum libri probent?
428 Annotationes privatæ nullam fidem faciunt: maximè contra Tertium, licet in archivo repertæ ſint n.429.
430 Hiſtoricorum ſcripta ſunt privatæ annotationes.
431 Teſtium injuratorum dictis nulla fides adhibenda eſt: Vide tamen num.523.
432 Libri juris & ſcripta Dd. nihil aliud ſunt, quàm teſtimonia juris.
433 Hiſtoricorum libri ſunt ſolummodò atteſtationes, & teſtimonia ſcribentium.
434 Cuius teſtimonium vivum non admittitur, eius nec ſtriptura recipitur.
435 Scripturæ minus, quam vivæ voci ſcribentis creditur.
436 Scripturæ & teſtes parificantur in materia probationum.
437 Viva vox teſtis mortuæ ſcripturæ prævalet.
438 Probatio vivæ vocis præfertur probationi mortuæ.
439 Doctori, quantumvis magnæ authoritatis, de conſuetudine atteſtanti non creditur etiam præſumptivè n.440. Contrarium n.527.
441 Principis aſſertioni non creditur in iis, quæ in facto conſiſtunt, in præjudicium tertii. Vide tamen n.528.
442 Imperatori hiſtoricè quid aſſerenti fides adhibenda non eſt.
443 Princeps ſummus facere non poteſt, ut ſcritura alicuius privatæ credatur.
444 JCtorum mortuorum ſcriptis de conſuetudine atteſtantibus fides non habetur.
445 Quod ab initio vitioſum eſt, tractu temporis non poteſt convaleſcere.
446 Sola antiquitas ſcripturæ non operatur fidem: & n.448.449.
450 Privilegiis antiquis non creditur, ſi ſigilla ſint conſumpta.
451 Scripturæ publicæ non creditur in præjudicium non conſentientis.
452 Hiſtoricorum ſcripta multis erroribus ſcatent, & plena errorum & falſitatum ſunt: & nu. 453.454.455.456.

457 Falſus in uno, fidem perdit in aliis.

458 Hiſtorici plerique adulationis labe laborant, & in fautorum gratiam & aliorum odium calamum deflectunt.

459 Hiſtorici præciſè non probant ſine aliis adminiculis: Et n. 460. 461.

462 Incivile eſt, aſſertione privati Hiſtorici fidem facere.

463 Hiſtoricos etiam in judicio probandi vim habere demonſtratur ex jure divino num. 464. 465. 466. jure civili num. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. iure Canonico num. 474. 475. 476. & aliarum gentium & populorum moribus n. 477.

478 Argumentum à teſtimonio humano ſive ab auctoritate validum eſt.

479 Peritis in arte ſua credendum: & n. 480.

481 Libri antiqui probant in factis antiquis, ubi leviores probationes ſufficiunt: & n. 482.

483 Libri antiqui probant, quando illis ab antiquo à maioribus fides habita fuit: Et num. 484. 485.

486 Recenſentur authores, qui Hiſtoricorum & Chronographorum ſcripta probationis loco etiam in iudiciis induci poſſe profitentur in Lecturis iuris civilis hoc n. iuris Canonici n. 487. in Tractatibus n. 488. ex Germanis n. 489. Gallis 490. Hiſpanis 491. In Conſiliis Italis num. 492. Hiſpanis 493. Germanis 494. In Deciſionibus n. 495.

496 Hiſtorici non ſolùm in extraiudicialibus, ſed & in iudiciis & cauſis iudicialibus probant: & n. 497. 498. 499. 500.

501 Judicium authoris.

502 Probationes regulariter omnes iudici ſunt arbitrariæ.

503 Arbitrio judicis committendum, an & quatenus credendum ſit tam teſtibus hoc n. quàm libris num. 504. 505. & Hiſtoricis num. 506. Quod etiam ſentire videntur Alciat. & alii n. 507. 508. 509. 510. relati: Vide quoque n. 517. & 518.

511 Hiſtoriæ magno iudicio ſunt legendæ & attendendæ.

512 Hiſtoriarum diverſitas, variatio & errores unde & quando irrepſerint, hoc & num. 513. & 516.

514 Hiſtorici in Aulis & Curiis Principum verſari debent, quò tantò magis comperta habere poſſint ea, quæ deſcribunt: & n. 515.

519 Reſponſiones ad Rationes pro negativa inductas.

520 An Hiſtoriarum libri ſpeciem quandam inſtrumenti publici conſtituant? hoc & n. 521. 522.

524 Libris defunctorum magis creditur, quàm viventium: maximè in antiquis n. 525.

526 Nemo præſumitur, immemor ſalutis æternæ decedere.

529 Liber in uno falſus, in alio verus eſſe poteſt.

530 Hiſtoria non propterea, quod fabulas & figmenta permixtim referat, reiicienda; & num. 531.

532 Vinum non deficit eſſe vinum, licet quædam aquæ guttæ permixtæ ſint.

533 Quæ Requiſita ad hoc, ut Hiſtoricis & Chronicis fides habeatur, neceſſaria ſint? remiſſivè.

534 Fama inter Collectarum probationes non poſtremum locum habet.

535 Fama probationem ſuggerit in probando Territorii & Dominiorum Univerſalium jure & n. 536.

537 Fama, licet plenè probata, plenam probationem non facit.

538 Fama regulariter probat præſumptivè.

539 Fama quam proximè ad Deum accedit, ideoq; eius effigies veneranda: transfert onus probandi in adverſarium n. 540.

541 Teſtimonium de auditu præſumptivè ſaltem probat.

542 Fama probat plenè in his, in quibus aliàs probatio eſt difficilis.

543 In antiquis ob difficultatem probandi, ſufficiunt leviores probationes, nec non ſemiplenæ & conjecturales.

544 Fama in obſcuris magnam præbet conjecturam & cæteris conjecturis præfertur.

545 Fama, in antiquis plenè probat, & pro plena ſcientia habetur.

546 Sola fama in antiquis probat dominium & poſſeſſionem hoc & num. 549. etiam ad effectum gravis præiudicii, maximè concurrentibus adminiculis numer. 547. & habetur pro veritate 548.

550 Fama antiqua vera eſſe præſumitur; & notorium inducit n. 551.

552 Fama ut probet in antiquis, in his, quæ ſunt magni præiudicii, requiritur, quod antiquum, quod eſt probandum, excedat metam 100. annorum.

553 Fama ab allegante per duos teſtes omni exceptione maiores probari poteſt; & quomodò hi teſtes deponere debeant? n. 554. & 556.

555 Famæ probatio perrarè intercedit.

557 Fama formiter probata non facit plenam probationem regulariter, ſed ſemiplenam adiuvat, & quandoque ſemiplenam facit in civilibus.

558 Probatio de fama quando non fuit facta plenè, nec ſemiplenè, nec aliquis probationis gradus inductus eſt circa famam, non poteſt conjungi ad ſupplendum fidem alterius.

559 Rumor quid à fama differat?

560 Collectandi Jus qualiter per Notorietatem & Evidentiam ac communem exiſtimationem & reputationem patriæ probetur?

561 Collectandi jus an etiam per vehementem hominum opinionem edoceri poſſit?

562 Opinio vehemens plenam probationem inducit.

563 Collectandi Jus probatur per inſtrumentum ſententiæ hoc num, licet acta judicii non producantur num. 564. 565.

566 Sententia facit de albo nigrum, & de nigro album, & verum commutat in falſum; & jus irrevocabile inter partes conſtituit n. 567.

568 Sententia ut pariat Exceptionem rei judicatæ in aliquo articulo, quæ requirãtur? n. 569. 570.

571 Sententia ſive res judicata ut obſtet, tria concurrere debent.

572 Sententia uſu non recepta viribus caret.

573 Res judicata præſcriptione 30. annorum ſubmovetur.

574 Præ-

574 Præjudicium *Cameræ Imp.*

575 Jus Collectandi *probatur ex pacto vel conventione cum Subditis inita.*

576 Probationes *fortiores elidunt imbecilliores; & plures ſuperant pauciores, & ſpeciales vincunt generaliores n.* 577.

578 Probatio *ubi à Lege vel Statuto requiritur; præſumptiones iuris ad obtinendum non ſufficiunt.*

579 Præſumptiones *iuris transferunt onus probandi & num.* 581. *& liquidiſſimæ probationes dicuntur num.* 580. *atque ad reportandam victoriam ſufficiunt* 582. *& adverſarium graviori onere probandi afficiunt n.* 583.

584 Judex *ex concurrentia plurium præſumptionum, quæ ex variis rei propoſitæ circumſtantiis deſumi poſſunt, ad credulitatem indubitatam induci poteſt.*

585 Probationes *duæ ſemiplenæ poſſunt coniungi ad perficiendam plenam probationem hoc num. Quod quomodò verum n.* 586.

587 Concluſio *Operis.*

1 CÆterum cum omnis actio, cuius probatio deficit, inanis eſſe cenſeatur, adprimè notandum eſt, ut qui præmemoratis remediis maximè ordinariis, experiri voluerit, probationem intentionis ſuæ præſtare poſſit.

2 Fundamentum enim intentionis ſuæ unuſquiſque probare tenetur *l. ei qui dicit. ff. & l. actor qui aſſeverat. C. de probat.* Roland. à Valle *conſil.69. num. 47. & conſ. 72. num. 97. & conſ. 58. num. 72. lib. 3.* Auguſtin. Berous *conſ. 19. num. 13. lib. 2.* Simon de Prætis *conſ. 9. num.* 8. *& conſ. 137. num. 40. & conſ. 138. numer.* 117. Carol. Bardellon. *conſil. 175. numer. 3.* Gallia *conſil. 25. num. 89. & conſ. 27. num. 36. & conſ. 91. num.* 8. Tiber. Decian. *reſp.* 58. *num. 1. lib.* 2. *& reſp. 41. num. 4. lib. 3. & reſp. 24. num. 61. lib.*
3 1. *ubi ait*, quod probatio Actoris debet eſſe certa & concludens, non autem dubia & incerta: neque ſufficit, ut concludat per poſſibile, ſed per neceſſe, & quilibet tenetur probare fundamentum ſuæ intentionis, ſive affirmati-
4 vum, ſive negativum ſit Bertrand. *conſ. 79. num. 5 & conſ. 57. num. 4. lib. 2. ubi dicit*, quod fundamentum intentionis venit in omnibus actionibus probandum.

5 Nec ſufficit, in libello aliquid enunciare, niſi probetur Dec. *conſ. 60. num. 2. & conſ. 403. num. 12. & 17. ac ſeq.* Cacheran. *deciſ. 171. numer. 9. in fin. & deciſ. 108. numer. 9.* Et ampli-
6 ant, quod ſit probanda cuiuſcunque intentio, ſive quis agat, ſive excipiat, ſive aſſerat, ſive abneget Roland. à Valle *conſ. 10. ſub num. 8. lib. 4. per l. 2. ff. de procurat.* Cravett. *conſ. 226. num. 8. ubi dicit*, quod tam Actor, quam Reus tenetur probare ſuam intentionem: Et de exceptione per Reum conſuluit Cephal. *conſ. 48. num. 11. & conſ. 133. num. 38. ubi inquit*, hoc procedere, etiamſi negativam reſpiceret *conſil. 82. num. 10. & conſ. 86. n. 14.*

7 Et quemadmodum inanis eſt actio, quæ per exceptionem infirmatur, ſic inanis eſt Exceptio quæ per replicationem, ob defectum probationis, eliditur *l. 2. §. replicationes. ff. de except.* Joan. Grivell. *deciſ. Dolan. 11. n. 25.*

Actor item tenetur probare ſuam actionem 8
antequam Reus ſuas Exceptiones Cacheran.
deciſ. 144. n. 15. Ac quando quis nititur uſu ali- 9
cuius actus, probare debet, uſum illum fuiſſe in illo ſpeciali actu introductum, non autem ita generaliter fuiſſe ſervatum Olrad. *conſ. 237. col. 1.* Aretin. *conſ. 23. n. 3. dub.* Cravett. *conſil. 96. col. 2.* Menoch. *conſ. 75. n. 93. lib. 1.*

Inprimis verò is, contra quem militat præſumptio juris, plenè & concludenter probare, poſſeſſionemque ſuam titulo juſtificare de-
bet, adeò ut non ſufficiat qualis qualis juſtifi- 10
catio illius, probando de titulo colorato tantùm talis poſſeſſionis, ex quo colore inducitur ſolùm præſumptio tituli adparentis; non au-
tem probatio veri tituli. Ubi enim ille, qui 11
debet probare aliquid, contra quod eſt præſumptio juris, gravatur ad id probandum concludenter & pleniùs, quàm ſi deberet probare aliquid ſimpliciter, à lege non prohibitum *l. non eſt veriſimile. in fin.* ubi Bart. *ff. quod. met. cauſ.* Cravett. *conſil. 322. col. 2. verſ. ſecundò
conſidero: ubi reſpondit*, quod in poſſeſſorio 12
beneficii Eccleſiaſtici in caſu, in quo præſumptio juris eſt contra agentem, neceſſaria ſit probatio veri & legitimi tituli, nec ſufficiat probatio tituli colorati. Et idem etiam ſentit Cravett. *conſil. 258. num. 9. verſ. & maximè. & num. 12.* egregiè Rebuff. *in prax. tit. de reſcript. ad benefic. vacant. num. 26.* Alciat. *reſp. 408.* Roland. à Valle *conſ. 89. num. 22. & ſeq. vol. 2.* Beret. *conſil. 21. n. 6.* Capyc. *deciſ. 78. n. 7.* Marc. *deciſ. 542.* Boſſ. *tr. de Principe num. 333.* Menoch. *recup. rem. 15. n. 466.* Quorum ſententia fulcitur textu *in cap. ad decimas. de reſt. ſpoliat. in 6.* quatenus dicit, illos Canonicos, qui conqueſti fuerint, ſe eſſe ſpoliatos quaſi poſſeſſione percipiendi decimas de prædiis ſitis in aliena parochia, non eſſe audiendos, niſi evidenter do-
cuerint, quod earum poſſeſſionem legitimè 13
aſſecuti fuerint: Nam doceri evidenter de aliquo non dicitur, quando tantùm circa illud inducitur præſumptio hominis, ſed quando circa illud factæ ſunt plenæ & concludentes probationes, vel ſaltem illæ præſumptiones inducuntur per conjecturas à lege adprobatas, & in jure ſcriptas, ut docet Alexand. *in l. licet Imperator. num. 4.* & ibidem Jaſon. *num. 16.* poſt Bald. & alios *ff. de legat. 1.*

Probatur autem Jus Collectandi in petito- 14
rio, directò.

I. Per SPECIALEM IMPERATORIS CONCESSIONEM. in puncto Weſemb. *conſ. 27. n. 20. verſ. aliis. vol. 1.*

Nullam enim dubitationem recipit, quin 15
Inveſtitura Imperatoris juſtus Regalia, & ex hoc culmine dimanans jus Collectæ poſſidendæ titulus ſit *cap. de inveſt. de re alien. fact. c. 1. quib. mod. feud. conſtit. juncto cap. un. quæ ſint Regal.* Menoch. *conſil. 702. n. 90.* poſt plures quos allegat Weſemb. *conſ. 21. nu. 47. & ſeq. & d. conſil. 27.
num. 20. verſ. Aliis.* Ex quo per Inveſtituras & 16
Conceſſiones ad cæteros omnia & ſingula

fluunt

fluunt Regalia, & quicquid eſt denique Juriſdictionis *cap.1.in princ.de feud.March.l.un.ff.ad L. Jul. de ambitu. l.1. §.4. ff. de offic. Præfect. Vrb. l. quidam.57.in fin. ff. de re judic.* Carol. Tapia *ad rubr.ff.de conſtit.Princip. cap.4. numer. 6. & ſeqq.* Ferrar. Montanus *in uſus feudor.lib.5.cap.7.verſ. Igitur Regalia.* Alvar. Valaſc. *tract. de jur. Emphyt. quæſt.8. num. 21.* Pacian. *lib. 2. de probat. c. 43.n.7.& ſeq.* Petra *de fideicommiſſ.cap.13.n.564.* Magon. *deciſ.Lucenſ.30.num.2.* Grammattic. *deciſ. 46.n.1.& 4.* Natta *conſil.640.n.7.* Menoch. *conſ.2.n.7.* Celſus Hugo *conſ. 60. n. 7.* Gœden.
17 *conſ.38.n.4.* Et vera ſive propria Inveſtitura nihil aliud eſt, quam poſſeſſionis traditio; unde etiam per poſſeſſionem definitur *in cap.1.princ. tit.2.lib.2. Feud.* Flamin. de Rub. *conſ.78.n.31. lib.1.* Peregrin. *conſ.26.lib.1.* Meichſner. *deciſ.9. num.46.p.3.* Aliud dicendum de impropria vel
18 abuſiva Inveſtitura. Nam qui haſtam, gladium vel aliud corporeum ſignum tradit, & cum hoc ſigno ſe inveſtituram facere dicit, is ſignum tantum poſſeſſionis non rem ſignatam, ſeu ipſam poſſeſſionem tradit Meichſner. *d.deciſ.9. n.46.& ſeqq.* Menoch. *conſ.402.nu.7.& conſ. 701.n.47.* Roland. *conſ.53.n.5.lib.1.* Cephal. *conſ. 458.n.57.* Cacheran. *conſ.21.nu.24.* Peregrin. *conſ.26.n.8.lib.1.& conſ.17.nu.2.lib.2.* Zaſ. *conſ. 10.n.4.lib.1.* Valaſc. *de jure Emphyt.q.18.num.18.* Hos agminatim congeſſit Gilken. *tr. de uſucap.*
19 *p.2.memb.3 c.10.n.4.* Nec enim jus in re, ſed ad rem tribuit. Iſern. *in c.1.n.4.verſ.Hoc non videtur.* & ibidem Afflict. *n. 3. & 4. quid ſit inveſtit.* poſt Baldum Alciatus *conſ.3.num.16.lib.3.* Petr. Anton. Anguſola *conſ.8.n.1.6.& 7. lib.4.* Simon de Prætis *conſ.52.n.6. cent. 3.* Modeſtin. Piſtor.
20 *conſ.14.n.12.lib.1.* Unde eſt, quod non valere conſequentiam ex inveſtitura facta extra rem in feudam conceſſam ad actualem poſſeſſionem ipſius rei, dixit Cacheran. *conſ.26.n.4.* At-
21 que hæc in Inveſtitura abuſiva procedunt, ſi illa fiat in re abſenti, ut ſignum tantum & argumentum ſit conceſſi feudi *tit.33.in princ. verſ. licet.lib.2.F.tit.4.§.ſimiliter.lib.1.Feud.*

22 Imò per ſolam Inveſtituram verbalem etiam Cæſarem non transferre dominium, neque poſſeſſionem, aut jus in re, ſed tantum ad rem, poſt alios teſtatum reliquit Paris. *conſ. 22. n.58.vol.1.* Sequitur Petr. Ant. de Petra *de fidei-*
23 *commiſſ.quæſt.13.n.342.* Siquidem nulla realitas ſine corporali Inveſtitura poteſt acquiri Jaſ. *conſ.6.n.46.vol.3.* Molinæ. *ad conſuet. Pariſ. §.1.*
24 *gl.4.n.47.circa fin.* Et poſt adeptam poſſeſſionē inveſtito demum datur rei vindicatio Weſem. *conſ.7.n.6.verſ.tametſi verò.* Thoming. *conſil. 2. n.137.* Hinc etſi nonnullorum Interpretum opinione affirmatum, ſolâ Inveſtiturâ poſſeſſio-
25 nem transferri; attamen hoc aliorum JCtorum ſanioribus ſuffragiis & placitis reprobatū: cum poſſeſſionem non niſi animo & corpore ſimul acquiri natura nos doceat, quam neque legis fictio, neque Imperialis poteſtas, etſi alioquin utraque maxima eſt, evertere vel obumbrare poteſt Erneſt. Cothman. *conſ. 4. nu. 273. & ſeq. vol.4.*

26 Ea propter contractum feudalem in duos actus perfectionis ſcilicet & conſummationis, non incommodè diſtinguit Vultej. *lib.1.de feud. cap.10.n.6.& ſeqq.* Perfectionem intelligit quo- 27
uſque res in qua feudum conſtituitur, tradatur.
Per conſummationem intelligit, quæ perfe- 28
ctioni ſunt conſequentia, puta traditionem rei vel patientiam domini, quæ loco traditionis eſſe cenſeatur. Quod ad actum perfectionis 29
attinet, is iterum vel in promiſsionis terminis ſubſiſtit, vel ulterius progreſſum eſt, eouſque, ut nihil amplius ad contractum ipſum deſideretur, ſed tantum conſummatio eius exſpectetur. Illud fit pacto vel ſtipulatione, hoc inveſtitura, quam vocant abuſivā vel impropriam.
Utroque caſu is, cui feudum eſt conſtituendū, 30
nihil dum juris habet in re ipſa; ſed ſpem duntaxat juris conſequendi, caſu tamen poſteriori aliquantò ampliorem, quam priori. Cum enim negocium in promiſsionis terminis ſubſtitit, promittens non tenetur præciſe eum, cui promiſit inveſtire, ſed intereſſe præſtando liberatur. At cum promiſsioni acceſſit actus aliquis inveſtituræ citra traditionem, quæ inveſtitura ut dixi, eſt abuſiva, contractus feudalis eâ omnino perficitur, tametſi nondum eâ conſummetur. Cum autē contractus modus ſit acqui- 31
rendæ obligationis, nō etiam dominii vel poſſeſſionis, malè nonnulli inveſtitura dominium transferri dixerunt; Cum verius ſit, neutrum illorum fieri; adeò, ut ne tum quidem poſſeſsio translata eſſe intelligatur, cum inveſtiens dixit, ſe Vaſallo poſſeſsionem tradere, vel cum inveſtitura facta eſt per Principem, eò quod dominii transferendi ſui ſint modi, & poſſeſsio non niſi corporali apprehenſione acquiratur.

Specialiter autem inter abuſivam & propri- 32
am Inveſtituram hæc differentia conſtituenda eſt, quod abuſiva tantum condictionem, & moribus ad rem conſequendam contra inveſtientem; propria verò & realis Inveſtitura reales actiones contra quoſcunq; poſſeſſores producat, Roſenthal. *de feud.cap.12.concl.11.n.24. & ſeq.* Et notabiliter inquit Anguſola *d.conſil.8.* 33
num.6. quod tantum duos effectus pariat Inveſtitura abuſiva, ut ſcilicet inveſtitus poſsit propria auctoritate poſſeſsionem ingredi (quæ facultas, ſi occupata ſit ab alio, poſſeſsio emoritur Joan. Gutierrez *in repetit. l. nemo poteſt.nu. 361.ff.de legat.1.*) & agere contra Dominum ad traditionem feudi. Verum quod poſſeſſorium & actionem realem tribuat contra quoſcunq; ſe legiſſe apud neminem, præter unum Afflictum, qui ſine lege loquatur, & cui Dd. ab ipſo allegati contradicant.

Ac quamvis nonnulli ſentiant, Principem 34
per ſolam Inveſtituram abuſivam etiam in re abſenti factam, conferre dominium utile & poſſeſsionem Menoch. *conſil. 910. n. 21. & ſeq.* Borell. *conſ.1.n.41.& 47.* & ibidem relati; At- 35
tamen illi de Summo Principe & Imperatore loquuntur. Deinde traditio hæc in privile- 36
giis Principis, non vero in contractibus, locum habet. Nam ſi contractus cum Principe celebrentur, traditio neceſſaria eſt Carol. Ruin *conſ.32.numer.18.vol.1.* Menoch. *conſ.1007. num.*

num. 114. Sixtin. *lib. I. de Regalib. cap.* 5. *num.* 35.
Tob. Paurmeiſt. *de juriſdict. lib.* 1. *cap.* 19. *num.* 10.
37 *& ſeqq.* Tertiò prædicta concluſio procedit, ſi
Imperator feudum poſſideat. Nam in caſu
contrario, quando ſcilicet ab alio poſſeſſio eſt
occupata, aut non vacat, ſummus Princeps ne-
que dominium neque poſſeſſionem transfert
Natta *conſil.* 390. *num.* 27. Joh. Vincent. de An-
na *allegat.* 53. *num.* 19. Menoch. *conſil.* 701. *num.*
7. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.* 310. *num.*
38 14. Jacob. de Leonardis inter conſilia Alberti
Bruni *conſ.* 114. *num.* 477. Sanè ſi abuſiva illa tra-
ditio ſigni in re præſenti fiat, hoc caſu poſſeſſio
rei feudalis per ejusmodi Inveſtituram tranſla-
39 ta intelligitur Meichſner. *d. deciſ.* 9. *nu.* 48. Quia
non tantum manibus aut pedibus, ſed etiam
oculis quaſi longis ac fictis manibus (ut loqui-
tur Cujac. *lib.* 2. *Feud. tit.* 2.) poſſeſſio rei appre-
henditur.

40 Qui autem Inveſtituris aliisve Inſtrumentis
nituntur, eos probare oportet de jure inveſti-
entium, ſcilicet quod tempore Inveſtituræ e-
jusdem concedendæ vel ſuper omnimoda Ju-
riſdictione disponendi poteſtatem habuerint
Bartolom. Socin. *conſ.* 86. *num.* 1. *vol.* 1. *fol.* 162.
41 Caſtrenſ. *conſil.* 133. *vol.* 2. Franciſc. Merlin. *de-
ciſ.* 16. *num.* 1. Unde hujusmodi conceſſiones
nihil operari reſpectu Tertii, niſi probetur, quę
& qualia Jura concedens haberet, reſpondit
Menoch. *conſ.* 395. *num.* 23. *&* 72. Et conceſſio-
nem pertinentiarum probare quidem contra
concedentem, ſed non contra Tertium, dixit
Cravett. *conſ.* 58. *num.* 9. Cum ſucceſſor non de-
beat eſſe melioris conditionis, quam ipſius Au-
thor *vulg. l. qui in jus. ff. de R. I. l. fin.* §. *1. ff. ad SC.
Vellejan. l. alienatio. C. de contrah. emt. l. cum res. C.
de probat.* Caſtrenſ. *d. conſ.* 133. *lib.* 2. *per tot.* Fla-
min de Rubeis *conſ.* 23. *n.* 141. *vol.* 1. *& conſ.* 38.
43 *nu* 75. *&* 76. *vol.* 2. Hinc eſt, quod ad probatio-
nem dominii non ſufficit allegare vel oſtende-
re titulum habilem ad ipſius Dominii acqui-
ſitionem, niſi etiam probetur, quod auctor ſit
Dominus. Ideò probatio Dominii redditur
difficilis Dd, *in d. l. cum res C. de probat.* Caſtrenſ.
d. conſ. 133. *lib.* 2. *per tot.*

44 Quamvis verò Inſtrumentum ſit probatio
probata, & non probanda, non indigens diſce-
ptatione fori, ut inquit Bald. *in l. Imperator. in
prima lectur. ff. de ſtat. homin.* & eſt text. *in l. cum
precibus. C. de probat. cum ſimilib.* Johan. Vincent.
Honded. *conſ.* 23. *n* 3. *&* 4. Camill. Borell. *conſ.*
8. *num.* 2. Simon de Prætis *conſ.* 12. *n.* 36. *cent.* 3.
Marc. Anton. Peregr. *conſ.* 4. *n.* 87. *vol.* 1. Schra-
der. *de feud. p.* 10. *ſect.* 12. *n.* 14. Proſper. Farinac.
in prax. criminal. lib. 1. *tit.* 3. *q.* 21. *n.* 23. Petr. Heig.
45 *lib. quaſt. jur. q.* 7. *n.* 13. Et faciat rem liquidam ac
notoriam Cephal. *conſ.* 458. *n.* 45. Cravetta *conſ.*
882. *n.* 12. Weſ. *conſ.* 21. *n.* 59. qui docent in anti-
quis etiam poſſeſſionem juriſdictionis per in-
ſtrumentum probari.

46 Attamen illud neutiquam in continenti li-
quidum dicitur, quod requirit interpretatio-
nem vel probationem extrinſecam Schrad. *de
feud p.* 2. *quartæ part. principalis ſect.* 11. *n.* 61. Sed
47 iſtud demum liquidum exiſtimatur, quod qua-
cunque Exceptione oppoſita tergiverſari ne-
quit, Carol. de Graſſis *de Except. ad mater. Sta-
tut. except.* 36. *n.* 12. Cavalcan. *deciſ.* 46. *nu.* 195. *p.*
1. *ubi ſubdit*, præſumptionem pro Inſtrumento, 48
quod verum ſit, procedere, quando ei nihil po-
teſt opponi, aut nullas pati poteſt exceptiones;
alias ſecus Martin. Monter. *deciſ. Arragon.* 30. *n.*
2. Nec ex eo probatio fit liquida & clara quan- 49
do exceptiones duntaxat coloratæ fiunt Natta
conſ. 388. *n.* 4. Joh. Bapt. Aſinius *tr. de Execut.* §.
1. *c.* 60. *n.* 6. *verſic. nam licet ſecundum.* Nec ob- 50
ſtare Inſtrumentum tali caſu Remedio *can.
Redintegranda* 3. *q.* 1. ſentire viſus eſt Menoch.
de remed. recup. 1. *n.* 235. & poſt eum Honded. *d.
conſ.* 23. *n.* 37. *vol.* 1.

Qua ratione notorium vires ſuas amittere, 51
& Inſtrumenta neutiquam evidenter proba-
tionem inducere, quando aliquid allegatur,
per quod aliqualiter offuſcentur, reſpondit
Burſat. *conſ.* 343. *num.* 9. *& ſeqq. vol.* 4. Maſcard.
concl. 1106. *n.* 26. Contard. *d. tr. limit.* 9 *nu.* 31. *&
ſeqq.* Farinac. *d. lib.* 1. *quaſt.* 21. 16. 17. *&* 18. *& paſ-
ſim d. q.* omninò videndus. Et generale hoc i- 52
pſum eſſe in omni probationum genere, ut
ſemper excludatur Notorietas, ubi talis pro-
batio per oppoſitionem redditur dubia, ibi-
dem *n.* 29. aſſerit. Quod etiam probavit Colle-
gium Ticinenſe in cauſæ Finarienſis *reſp.* 1. *nu.*
39. Idemque de probatione, quam in promptu 53
habere, ſeu in continenti adduci poſſe, dicitur,
ut quando aliquam dubietatem continet pro-
babilem, non dicatur in continenti probata,
poſt alios ſtatuit Surdus *conſ.* 99. *num.* 9. & la-
tius *conſ.* 252. *n.* 9. *& ſeqq.* omninò etiam viden- 54
dus. Hincque ſuper Notorio præceſſiſſe ali-
quam ſententiam declaratoriam antequam
quid notorium jactetur, requirit Ant. Sola *in
Conſtitut. Sabaud. tit. de reſtit. ſpoliat. gl. una n.* 16.

Meminiſſe autem hoc loco convenit, poſſeſ- 55
ſionem non æq; firmiter ex Inſtrumentis, quā
actibus poſſeſſoriis probari. Ferret. *conſ.* 2. *nu.* 7.
& ſeq. Federic. Scot. *conſ* 10. *n.* 34. *lib.* 8. *tom.* 2.

II. Secundò probatur Jus Collectandi per 56
CONFESSIONEM. Comfeſſio ſiquidem & re-
cognitio firmiſſimè probat Superioritatem,
Regalia, & conſequenter jus Collectandi inde
dependens, ejus eſſe, qui pro Superiore reco-
gnoſcitur Guilielm. Benedict. *in c. Raynutius. in
verb. Et uxorem nomine Adelaſiam. deciſ.* 5. *n.* 445.
& ſeq. latiſſimè Petra *d. tr. de fideicom. q.* 13. *nu.*
313. *& ſeq.* Burſat. *conſ.* 330. *n.* 32. Cephal. *conſil.*
168. *n.* 71. Decian. *conſ.* 40. *n.* 44. *vol.* 1. Menoch.
3. *præſumpt.* 91. *n.* 54. Knichen *tr. de jure territ. c.*
3. *n.* 178. *& ſeq.* Statil. Pacific. *tr. de Salvian. In-
terdict. inſpect.* 1. *c.* 7. *n.* 36. *& ſeq.*

Et nocet non ſolum ipſi confitenti, ſed & ſu- 57
is hæredibus adeoque etiam ſingulari ſucceſſo-
ri, qui contra eam venire non poteſt. Cravett.
conſ. 29. *n.* 1. *& reſp.* 1. *pro genero num.* 429. Hinc
confeſſionem partis, ut principaliorem & o-
mnium aliarum probationum majorem, Jo-
ſeph. de Seſe *deciſ. Arragon.* 115. *n.* 31. & publico 58
Inſtrumento ac quibuscunque depoſitionibus
teſtium prævalere, tradunt Cravett. *conſ.* 31. *nu.*
3. *& conſ.* 61. *ſub num.* 3. Alex. *conſ.* 127. *n.* 2. *vol.* 4.
Bald.

Bald.conſ.192.num.8.lib.2. Grat.conſ.110.nu.9.
59 vol.2.Surd.conſ.94.num.25. Et probationem liquidiſſimam cenſeri arguit text.in l. generaliter. Cod.de non num.pec.l.1.ff.de interrog. act. c. per tuas.de confeſſ.cum ſimilib. Hyppol. in Rubr. Cod. de probat.num.70.Bald.in l.vim. Cod. de Confir. ubi dicit, confitentem haberi pro teſtificante, aut ſaltem à probatione agentem relevare;
60 Debet autem confeſſio eſſe concludens de neceſſitate, l.non hoc.ubi Bald.nu.1.Cod.unde legit. Cravett.conſ.157.n.9.Surd.conſ.n.44. Certa, & non obſcura, l.certum.ff. de confeſſ. Natta conſ.245.num.3.& conſ.520.num.13. Roland. conſ.27.num.10.vol.3. Alios recenſet Surdus d. conſ.5.n.49. Aliàs, ſi eſſet obſcura, contra pro-
61 bantem eſſet facienda interpretatio, Natta conſ.
62 592.n.3.Surd.d.conſ.5.n.48.Sic quando conſtat ex confeſſione alicujus de Juriſdictione, ſi alter eam limitatam dicat, limitationem & exemptionem iſtam probare tenetur.Socin.Sen. conſ.22.n.3.vol.3.
63 Et confeſſio, quæ dubium recipit intellectum, non præjudicat confitenti, & non concludit de neceſſitate, ſed interpretatio fit contra illum, qui ſe in ea fundat, ut ſuam impleat probationem Jaſ.in l.non hoc.n.6.Cod.unde legit. Roland.à Valle conſ.1.num.50.vol.3. Natta conſ. 885.n.2.
64 Nam recognitio per ſe, niſi juſta & habili cauſa fulciatur, nihil juris tribuit: Imò per ſe verus titulus non eſt; ut quemadmodum ſi quis pro Domino feudi aliquem recognoſcat, qui non eſt, ita & ſi eum pro Ordinario Magiſtratu, für ſeinen Landesfürſten oder andere hohe Obrigkeit/ recognoſcat, qui non eſt, ex iſta nuda recognitione Dominus aut Magiſtratus
65 Ordinarius ejusdem non efficiatur: Quia fovet tantùm Recogniti Jus, quod invenit cap. quia diverſitatem. extr. de conceſſ. præbend. cap.cum inter dilectos.de re judicat Sylvan.de feud.recognit. quæſt.34.num 1.& 2.Jacob.de S.Georg.in verb. dictique Vaſalli promiſerunt recognoſcere. num.26. Molinæ.in conſuet.Pariſ.tit.1.de fiefs.§.1.gl.5.in verb.le fief.num.26.& §.51.gl.1.num.9.& tract. de uſur.n.203.Felician.de Solis tract.&.de cen-
66 ſib.lib.3.cap.6.num.4.Et ut Recognitio quid operetur, & rem ab altero recognitam eidem ſubjiciat, neceſſe eſt, omnia ſcienter & animo ſubjiciendi acta fuiſſe, & ut de eo non per verba confeſſionalia ſeu enunciativa alicujus Inſtrumenti vel partis; ſed per verba diſpoſitiva & inductiva translationis dominii conſtet: alioquin uno ex his deficiente non transfertur jus rei in alium. Ita eleganter Ant. Sola in Conſtit.Sabaud.tit.de jur.Emphyt.Decreti Rempublic. ſecundæ partis gl.5.n.11.& ſeq. Burſat. conſ.46.n. 18.19.& ſeq.
67 Quò facit, quod verba enunciativa non ad hunc finem, ſed incidenter & propter aliud in ſcriptura prolata regulariter non inducunt fidem, quoad diſpoſitionem, ſeu quando principaliter contingit diſputari de enunciato etiam easdem partes arg.l.16.ff.de donation. Ant. de Butrio in c.illud de præſumpt. Dec.conſil.213.n.
9.& conſ.348.num.6.Cacheran.deciſ.76.nu.12. Pancirol.conſil.194.num.21.& ſeqq. Flamin. de Rubeis conſil.77.n.n.444.& ſeq.vol.2. qui infinitos in hanc ſententiam laudat. Fab. de Anna conſ.59.num.41. Paul. Æmilius Verallus deciſ. 68
Rotæ Roman.p.3.deciſ.336.ubi idem amplificat in verbis enunciativis geminatis & juratis. Erneſt. Cothman.conſ.47.num.22.& ſeq.vol.1. Et pro 69
ſomnio haberi verba enunciativa propter aliud prolata dixit Natta conſ.288.n.6.adeò ut nec antiquis verbis enunciativis ſtandum ſit, 70
cum veritas in contrarium demonſtretur. Peregrin conſ.26.n.3.vol.2. de quo prolixè Cravett.tract. de antiquit.temp.part.1.§.propoſitum noſtrum per tot. Verall. d.p.3.deciſ.337.Maſcard. concl.106.& concl.621.num.15.& ſeq. Et verba 71
enunciativa inſtrumenti contra contrahentes probare enunciatum, reſpondit Abb.conſil.85. lib.2. Dec.conſil.36. num. Peregrin. conſil.85. num.1.vol.3.quos rectè citat Alduin.conſil.80. num.14.

Quinimò erronea & ſine juſta cauſa ema- 72
nata Recognitio vel Confeſſio in nullo præjudicat recognoſcenti, etſi vel ſaltem error juris intervenerit; poſtquam rem aliter ſe habere conſtat, ut pluribus oſtendit Surd.conſ.135.nu. 120.& ſeqq.Honded.conſ.66.n.57.vol.1.& conſ. 21.n.41.vol.2.Idem probat Molinæ.in Conſuet. 73
Pariſ.tit.1.de fiefs.§.1.gl.5.in verb.le fief.n.22.& ſeqq. ubi talem confeſſionem erroneam non præjudicare recognoſcenti neque in poſſeſſorio nec in petitorio dixit.

Quo etiam reſpectu Confeſſionem cum a- 74
nimi deliberatione emiſſam, detecto errore, ad ſententiã usq; revocari poſſe per l.ſancimus. Cod.de error.advoc.firmat Hondedæ.d.conſ.66. num.66.& 68.vol.1. Cephal.conſ.377. circa fin. & conſ.688.num 20.Decian.conſ.10.num.81.vol. Berous conſil.211.num.15.vol.3. Bimius conſil. 296.num.83.& conſil.189.num.22.Turret.conſil.45.num.13.& conſil.56.num.8.& conſil.51. num.19.& 22.vol.2.Bertazzol.conſ.crim.103.n. 21.& conſ.162.n.14.Anton.Monach.deciſ.Bonon.60.n.22.& deciſ.64.n.2.3. Franciſc.Merlin. deciſ.59.n.6.Marius Antonin.Macerat.lib.3.reſolut.21.n.1.Farinac.in prax.crim. quæſt.39.nu. 100.& ſeq.& quæſt.43.n.20.& quæſt.81.nu.215. Petr.Caball.crimin.reſolut.caſ.186.n.1.Mancin. de Confeſſ.c.1.n.75.& c.7.n.2.

Error enim, ſive facti ſive juris ſit, eo ipſo, 75
quod rem aliter ſe habere conſtet, ſemper tolli, & revocari poteſt, atque perpetuo emenda- 76
ri; Cum per errorem non debeat quis rem ſuam & jura amittere l.ſi procurator.ff.de acq. rer.domin.Cephal.conſ.308.num.37.& conſ.466. n.34. Decian.conſ.32.num.34.vol.3.Roland.à Valle conſ.69.nu.48.& ſeqq.vol.3. Batta conſ.83. num.9.& ſeq.Marcabrun.ab Anguillis conſ.86. n.89.Vegius conſ.19.n.17.Surd.conſ.349.n.20. & conſ.202.n.13.Turret.conſ.17.n.12.vol.1.& conſ.1.n.138.& conſ.51.n.22.vol.2.Alduin.conſ. 96.n.20.Pappon.conſ.26.n.27.Peregr.conſ.130. n.2.vol.3.Valenzuela conſ.100.n.99.Beec.conſil. 90.n.11.& conſ.55.n.33. Anton.Monach.deciſ. Lucenſ.50.num.21.& ſeq. Gratian.diſcept.501. n.4.

77 n.4.Cancer.3.reſolut.c.3.n.230.Cavalcan.deciſ.
27.num.43.p.1. Nec tantum per conjecturas
Mandell.conſ.9.nu.48.& conſ.19.nu.8.Bec.conſ.
95.n.13.Surd.d.conſ.202.n.21.Alex. Galvan.
conſ.22.nu.65.Gratian.deciſ.16.n.6. Bajard. ad
Clar.§.fin.quæſt.55.n.54.Caball.crim.reſolut.
caſ.186.n.10.Hector.Felic.allegat.8.nu.3.p.1.
78 Sed & per teſtes, vel per inſtrumenta proba-
tur error Claud.Bertazz.in addit.ad Patris ſui
conſ.crim.103.lit.C.Hond.conſ.60.n.69.& conſ.
102.n.44.n.1.Farinac.crimin.quæſt.81.n.343.
Maſcard.concl.636.Guaz.reor.defenſ.3.c.12.n.2.
Maceraten.d.reſolut.21.n.11.
79 Et maximè tunc in facto proprio allegari
poteſt error, ſi de damno vitando agatur Ro-
land.conſ.100.num.15.vol.3. Lancellot. Gallia
conſ.89.n.10.Honded.d.conſ.102.num.44. Nat-
ta conſ.630.numer.11.Cravet.conſ.157.num.8.
& conſ.188.n.10.Farinac.d.quæſt.81.num.343.
80 Macerat.d.reſol.21.num.4. Etiam in Appella-
tionis judicio Capyc.deciſ.28.num.5. Mancin.
de confeſſ.3.art.4.nu.61.& c.4.n.6.Farinac.d.qu.
81.num.328.& quæſt.101.n.151.Joſeph.de Seſe
81 deciſ.Arragon.138.num.14.Licet jurata & in ju-
diciis repetita confeſſio ſit; Decian. conſ. nu-
mero 26.vol.2.& conſ.33.numero 61.vol.1. Gallia
conſ.125.num.32.Bim.conſ.192.num 8.& conſ.
242.n.35.& conſ.250.num.11.& conſ.255.n.10.
Turret.d.conſ.31.num.20.Honded.d.conſ.102.
num.42.& ſeq.vol.1.Morat.conſ.29.num.34.&
conſ.46.numer.33.Farinac.d.q.81.numer.318. vel
82 ſi fuerit acceptata Riminald. Jun. conſ.130.nu-
mer.24.
83 Confeſſio quoque ſive Recognitio Subje-
ctionis indebitè facta tantùm confitentibus,
non etiam filiis parentum, multoque minus a-
liis ſucceſſoribus nocere; vel in ſubjectione
præjudicare poteſt, ut ſentit Cephal.conſil.154.
numer.23.Coſta tr.de fact.ſcient.& ignor.inſpect.
53.nu.2. In his enim, quæ concernunt ſubje-
84 ctionem perſonæ, obligatio patris non deſcen-
dit ad filium, ut probat Bald.in l.1.num.1.& 2.
C.de patr.qui fil.diſtrax.ubi ait, quod fidelitas vel
homagium patris non obligat filium. Idem
Bald.in l.transactione matris C.de transact. numer.
2 ubi formaliter dicit, quod licet aliquis ſe re-
cognoſcat ut Vaſallum vel hominem alterius
hoc tamen non nocere filiis, niſi faciant ſimi-
85 lem recognitionem per iſtum text. Sequitur
Jaſon in l.8.§.patronum.numer.3.ff.de in jus vo-
cand.alios citat Nevizan.conſ.11.n.7. quem al-
legat Surd.conſ.390.n.13.
86 Elicitur autem in judiciis hæc Confeſſio In-
terrogatione partis, quæ hodiè fit plerunque
ad articulos poſitionales Maranc. de Ord. judic.
p.6.rub.de poſit.numer.13. ad quos pars adverſa
medio juramento per verbum glaub wahr / o-
der nicht wahr / ohn alle vorwort vnd anhang
reſpondere tenetur Ord. Cam.p.3.tit.45.§.
zum andern.

III. Tertiò Collectarum impoſitio & ex-
actio probatur per CONSUETUDINEM
ET OBSERVANTIAM.

87 In materia enim Juriſdictionis & Regalium
Conſuetudo per ſe ſufficientiſſimus titulus
perhibetur; Cum ex duobus, quibus mundus
regitur, maxima & potiſſima pars conſuetudo
exiſtat, ut ex Baldo conſ 319.circa fin. reſpondit
Camill.Borellus conſ.3.n.13. Et origo, forma 88
ac principium omnium Juriſdictionum & Re-
galium eſſe judicetur Cravett.conſ.238.num.7.
Principiſque poteſtatem habeat, ac tribuat Ju- 89
riſdictionem meram, mixtam, imperioſam; al-
tam, baſſam Follet. in addit. ad Marant.p.4.di-
ſtinct.9.n.87.Marian. Socin.in c.cum contingat.
n.9.& ſeqq.extr.de for. compet. Achilles Perſo-
nalis de acquir.poſſeſſ.n.157.Gail.1.obſ.1.n.18.&
obſ.57.n.14. tam voluntariam, quàm contentio- 90
ſam Vivius deciſ.470.n 8.lib.3.Borell conſ.73.n.
34.& ſeq.Ego ſuprà c.2.96. Gregor. Tholoſan.
lib.32.Syntagm.jur.univ.c.16.in fin.ubi ait: Tota 91
Juriſdictionis materia, criminalium & civilium
cauſarum diſtinctio, & Magiſtratuum ab ordi-
ne & diſtributione, quam Principes conſtitue-
runt, & à receptis conſuetudinibus pendet: ut
ad harum probationes recurrendum cenſeam,
& quo jure utantur Municipes. Unde pro Re-
gula obſervandum; uſum & conſuetudinem
(das Herkommen / was nemblich Jeder für A-
ctus exercirt) circa Juriſdictionalia inprimis
ſpectandam, adeoque juri ſcripto omninò præ-
ferenda eſſe Bidembach.quæſt.nob.n.5.
Obſervantiâ enim ſubſecutâ declaratur, quid 92
comprehendatur in generalitate vel actu du-
bio l.ſi de interpretatione.ff.de legib. Decian. conſ.
44.n.28.vol.4. Quemadmodum & alias ſeque-
la facti demõſtrat, qualis fuerit præcedẽs cõ- 93
ventio Bal.in l.ſi certis annis.C.de pact.Burſat.cõſ.
16.num.39.Natta conſ.406.n.28.Cravett.conſ.
101.n.4.& conſ.118.n.2.latè & usque ad ſatie-
tatem Becc.conſ.101.n.49.ubi multas congerit
deciſiones.Surd.conſ.94.nu.37. Peregrin. conſ.
34.n.6.vol.3.ubi plures ex recentioribus cu-
mulat.
In tali autem obſervantia non requiritur 94
longum tempus, prout in præſcriptione Cra-
vett.conſ.459.n.21. Quia non inductiva, ſed in-
terpretativa eſt actus præcedentis Cravett.conſ.
828.n.11.Decian.d.conſ.44.n.28.vol.4.fuſè de
effectibus obſervantiæ Joſeph. Ludov. in com-
mun.concluſ.concl.38.per tot. Georg. Everhardi
conſ.17.n.56.vol.1.

IV. Quartò Jus Collectandi vel etiam
Immunitas à Collectis probatur per PRIVI-
LEGIA.

Privilegiorum ſiquidem tenor rem notoriam 95
liquidam & evidentem efficere ſolet c. cum
contingat.extr.de reſcript.Abb.in c.1.n.9.de con-
firm.util.& inutil.Felin.in c.licet cauſam.n.10.de
probat.Alex.conſ.197.vol.2.Pariſ.cõſ.17.n.2.vol.
1.Camill.Borell.conſ.1.n.36. Maximè ſi nihil
poſſit opponi Contard.in l.unic.C.de mom.poſſ.
limit.9.nu.30.Surd.conſ.465.nu.28. Farinac.in
prax.crimin.d.quæſt.21.n.28.
Inprimis verò ab Imperatore (qui omnium 96
eſt ſupremus, neminem Superiorem habens,
cedum recognoſcens) conceſſa Privilegia vim
& robur obtinere debent, ſi à ſucceſſoribus plu-
ribus, ex intervallo confirmationes obtentæ
& impetratæ fuerunt. Etenim ſæpius facta, 97

proprio motu & certa ex ſcientia prodiiſſe intelliguntur, ut firmat Vultej.*conſil.Marpurg.*35.*n.*101.*vol.*3.Reuſner.*conſil.*12.*num.*44. *& ſeqq.*
98 *lib.*2.tollitque hoc omnem cujuscunque Exceptionem. Tib.Decian.*conſil.*18.*numer.* 288.*volum.*1.

Cæterum cum in more omnium ferè gentium poſitum eſſe videamus; ut, defuncto Principe, à ſucceſſore ejusdem initio Principatus, Privilegia, conceſſiones & Immunitates prædeceſſorum Principum confirmentur; non im-
99 maturè diſquiri poteſt; An confirmatio ejusmodi privilegiorum præcisè neceſſitatis, vel ſaltem utilitatis & majoris cautelæ gratia peti debeat?

100 Neceſſitatem innuere videtur Hering.*tr. de fidejuſſ.c.*27.*p.*5.*n.*10. *aſſerens,* non petentibus confirmationem à ſucceſſore privilegia adimi; ubi ejus aſſertionis aſſeclas laudat Cujac. *ad l. 6.ff.de excuſat.tut.*Modeſt.Piſtor.1.*conſil.*37.*per tot.*Gail.2.*obſ.*1.Idem ſubinnuere videtur Borell.*conſ.*1.*n.*31.*ubi ait,* conceſſionem per ſucceſſores Reges ac Dominos pro tutiori cautela confirmari debere. Unde Tiberius Imperator beneficia à Superioribus Principibus conceſſa, niſi ſequentes ea confirmaſſent, ac veluti novo quodam beneficio conceſſiſſent, rata minimè illa eſſe cenſuit.

101 Sed magis eſt, ut concludamus, confirmationem privilegiorum potius conſilii eſſe, quam neceſſitatis, per ea, quæ punctualiter determinarunt Alexand.*conſ.*33.*num.* 16.*volum.*5.Bertrand.*conſ.*193.*num.*9.*vol.*5.*& conſ.*108.*nu.*2.*vol.*3.*p.*1.Natta *conſ.*122.*num.*18.Modeſt. Piſtor.ſibi contrarius *conſil.*11.*numer.*111.*vol.*2.Surd.*conſ.*419.*num.*26.Peregrin.*conſ.*4.*nu.* 66.*volum.*1. Bertazzol. *conſil. civil.* 27. *num.* 28.Fichard.*conſ.*78.*num.*4.Reuſner.*conſ.*12.*num.* 48.*vol.*2.Vultej.*lib.*3.*conſil.Marpurg.*35.*num.* 100.Afflict.*deciſ.*128.*numer.*1.Idem afflict. *in Conſtit.Regn.lib.*3.*rubr.*4.*num.*ex Cyno *in l. privilegia.C.de SS.Eccleſ.*tradidit, quod defectus confirmationis novi Regis non inficit privilegium, licet ſit conſilii, quod confirmetur. Grammatic.*deciſ.*283.*num.*3.Vivius *deciſ.*206.Hart. Hartmanni *lib.*2.*pract.obſ.in miſcell.obſ.*3.*num. num.*4. Ant.Sola *in conſtit. Sabaud. de feud.* §. *Carolus.gl.unic.numer.*5.(ubi dicit, tutum quidem eſſe à ſucceſſore obtinere confirmationem, quam etiam ſine injuria nequeat denegare poſt Bald.*conſ.*112.*numer.*7.*vol.*1. qui ibidem ſcripſit, quod privilegium ab initio validè conceſſum non indiget confirmatione; nec exſtincto Principe concedente privilegium corruit cum dignitas Principalis non extinguatur (Acac.Enenckel.Baro *tr.de privileg. lib.* 3.*cap.*20.*num.*2. Carol. Ant. Puteus *conſil. unic.* poſt Sfortiæ Oddi conſilia *n.*111.qui ex Caccialupo *in l.omnes populi.ff.de juſt.& jur.*ſubjicit, confirmationem privilegiorum & ſtatutorum eſſe cauſam coloratam exigendi donativa à Communitatibus, & tempore dicti Caccialupi in Provincia Mantuæ Anconitanæ pecudes penè fuiſſe tonſas.

102 Ratio eſt; Quia privilegia ſui natura ſunt perpetua & quando privilegia valida confirmantur, illa confirmatio nihil relevat; quia fiat cauſa dubitationis tollendæ. At verò, quæ fiunt dubitationis tollēdæ causâ, fiunt ad abundantem cautelam; & cautela, quæ abundat, non eſt neceſſaria, uti ad ſenſum patet, & juris eſt manifeſti. Ergo jura nolunt, quod confirmatio fieri debeat neceſſariò.

Nec obſtant præallegatæ Dd.authoritates. 103
Nam intelligendi ſunt, ut loquantur, confirmationes utiles quidem, & majoris cautelæ gratia, non autem ex neceſſitate petendas eſſe, uti Borell.*d.conſ.*1.*numer.* 196. *& ſeq.* disertè reſpondit, quod ſucceſſoris Imperatoris aut Regis confirmatio non exigatur. Et quod 104
confirmatio ac renovatio à ſucceſſore non ſit neceſſitatis, ſed tantum beneplaciti, ac ad bene eſſe, poſt Alex.& Bald.*dd.ſupra locc.* Et quod 105
talis confirmatio, non neceſſitatis, ſed conſilii appelletur, plurimis allegationibus congeſtis voluit Afflict.*in conſtit.Dignum.numero* 9.*& paſſim ibidem.*Unde & aſſenſum ſucceſſoris, neceſ- 106
ſarium non eſſe, quando à prædeceſſore Principe ſemel habitus & impartitus fuit, poſt Burſatum *conſil.*29.*&* 30.*vol.*1.reſpondit idem Borell.*d.loc.num.*198.Cancer.*d.lib.*1.*var.reſolut.c.*3.*num.*175. Quo loci quærit; an Privilegia ſint confirmanda à ſucceſſore, ad ſui validitatem? Et ait, dubiam eſſe iſtius quæſtionis reſolutionem: Veritatem tamen eſſe, quod licet non confirmet, remaneat validum privilegium, poſt Cyn.Alberic.& alios ibidem relatos.
Confirmationis quippe natura eſt, nihil novi 107
dare, ſed vetera jura ſolummodo confirmare *c.*1.*de confirmat.util.& inut.*Gail.2.*obſ.*1.*nu.*3.*&*
8.Hinc confirmationem intelligendam eſſe ſe- 108
cundum naturam & cum qualitatibus diſpoſitionis confirmatæ poſt Bart. Jaſ. & Alciatum ſcripſit Honded.*conſ.*86.*n.*9. *vol.* 2. Ita etiam, ut ſi nullum ſubſit confirmabile, nihil 109
quicquam confirmatio operetur *c. ex parte. de conſtit.c.cum inter vos.de re judic.* Cravett. *conſil.* 407.*nu.*12.Surd.*conſ.*180.*num.*14.Hieronym. Pantſchman.*lib.*2.*quæſt.*23.*n.*29. Thom. Triviſan.*lib.*4.*deciſ.Venet.*15 *n.*17 Cancer.*d. cap.*3.*n.*177.ubi tamen hoc intelligit, ſi confirmatio eſt in forma communi; ſecus ſi in forma ſpecifica, ſeu ex certa ſcientia; ut ibi latius per eum *n.*178.*& multis ſeqq.*

Requirit autem Privilegium ad ſui validita- 110
tem & eſſentiam ſcripturam *l.*1.*C.de mandat. Princip.*Philip.Portius *conſil.*25.*n.*15.Celſ. Hugo *conſil.*16.*n.*6.*dicens,* quod licet verbo Principis prolato, habeat gratia effectum, tamen ejus probatio non poteſt fieri, niſi per ſcripturam. Cardinal.*in proœm.Clement.verſ.hac fine n.*3. *ubi ait.*ad probationem gratię Principis, nō admitti teſtes propter abſurda, quæ ſequerentur, permittendo probationem per teſtes, apud quos difficillimum, & quaſi impoſſibile eſſet, ſcire omnem continentiam gratiæ, & omnem formalitatem. Ideoq; Boſſius *d. tit. de Principe nu.*239.dixit, Privilegium ſive gratiam Princi- 111
pis, viva voce conceſſam, & antequam ſit confecta ſcriptura valere, tamen non poſſe oſtendi,

oſtendi, niſi per ſcripturam:& ſic ſentit, quod mortuo illo Principe non facta ſcriptura de gratia,ſive privilegio,non eſſe exſtinctum privilegium ; Verumtamen non habiturum effectum,niſi ſucceſſor, facta mentione de diſpoſitione prædeceſſoris, faciat fieri privilegium in ſcriptis.Idem ante eum docuit Bald. *in l. humanum.in fin.C.de legib.*Belluga *in Specul. Princip.*& ibi Borell *in addit.rubr.14.in fin.*& Ludo-
112 vic.Molina *de Hiſpan.primogen.lib. 2.cap.8. n. 63.* quò loci *inquit*,gratiam verbo conceſſam, non expirare morte concedentis, imò ejus ſucceſſorem debere facere eam expediri, *ſubjungens numero* 64.id procedere, ubi gratia perfectum quid contineret:Secus, quando gratia contineret, ut prius aliquid fieret, tunc morte concedentis literis non expeditis,expirare,Idem annotavit Belluga *in d.Specul. Princip.rub.47.§.ſciendum.numero 6.& amplè* Natta *conſil.647.per tot.*ubi *numer.5.poſt Baldum* ſubdit,gratiam æquiparari legatis, ut abſenti & ignoranti jus quæratur,& ſufficere,quod poſtea perveniat ad notitiam privilegiati, & ipſe eam acceptet.

113 Etſi verò quibusdam placuit, poſſe etiam per teſtes privilegia probari,prout generaliter, quando Inſtrumenta deperdita ſunt, receptum eſſe teſtantur poſt alios Cancer. *lib. 2. reſolut. cap. poſt numer.* 10. Pruckman. *conſil. 18. numer. 28. & ſeq.* Petr.Weſemb. *conſil. 33.*
114 *num.17.& ſeq.*Hoc tamen non aliter accipiendum autumant, quam ſi de parvis, non verò de magnis privilegiis agatur Anguſol. *conſil.62.num.23.*Ruland.*lib.2.de interrogat.cap.4. n.9.& 24.*

115 Præterea ad hoc,ut privilegiorum in ſcriptis redactorum igne,aquâ aut vi hoſtium deperditorum tenor teſtibus ſufficienter probetur; tria copulativè articulanda ſunt: nempe (1)actum eſſe ſic celebratum: (2) ſcripturam
116 inde confectam fuiſſe:& quod(3)amiſſum & deperditum fuerit Inſtrumentnm. Ita enim hujusmodi probandi formam in hunc modum perſtrinxit Bart.*in l. teſtium. numer. 15.*& Caſtrenſ.*ibidem numer.14.C.de teſtib.*Cacheran. *deciſ.69.numer.1.* Maſc.*concl. 909. in princ. verſ. ut tria prius*,qui *num.8.& 7.*addit,teſtes,quibus inſtrumenti amiſſi tenor probatur, ſaltem legere & ſcripturam intelligere teneri: quodque teſtes,ubi ſolum deponerent de perditione inſtrumenti,& non aliud,nihil efficere poſſint;& opus eſſe,ipſos deponere, quod in tali inſtrumento, quod eſt perditum, continebatur, quemadmodum Titius mutavit decem Sejo, & quod ipſi ita legerunt in d. inſtrumento.Quod etiam ſequitur Lanfranc. de Oriano *in ſua praxi cap.9.numer.47.* Hippolit. *in repet.rubr.C.de probat.numer.358.& 359.ubi nu-*
117 *mer.365.inquit*,cautum debere eſſe illum, qui vult per teſtes probare ſcripturam, ſive tenorem inſtrumenti amiſſi, ut in capitulo ponat diem,& locum inſtrumenti,quoniam illi ſunt de ſubſtantia inſtrumenti,*arg.c.quoniam contra extr.de probat.c. Abbate. de re jud.in 6.* Alexand.
118 *conſil.196.num.11.volum. 2. ſubdens.* hoc caſu quoque neceſſe eſſe,in ſcriptura privilegii ſive inſtrumenti nullum extare vitium:puta, quod teſtes viderunt & legerunt inſtrumentum non vitioſum, nec abraſum nec aliqua ſui parte ſuſpectum:Item erit articulandum factum ſuper quo fuit inſtrumentum confectum,& alia, quæ facti qualitas expoſcit Alex.qui hanc praxin ſuggerit *conſ.196.numer.9.verſ.quod teſtes deponentes.vol.2.* Roderic. Suarez. *conſil.1. numer.* 173.Bellug.*in Specul. Princip. rubr.* 47.*§. ſciendum.n.13*

Nec hoc caſu ſufficit,quod teſtes dicant, ſe 119
credere inſtrumentum amiſſum eſſe, ſed debent affirmativè loqui poſt Cardinal. Felinus *in c.ſicut.col.7.n.9.in fin.de re judic.Cephal. conſil.* 170.*n.3.lib.2.*Et non ſolum debet probari te- 120
nor inſtrumenti,ſed & amiſſio caſualis ejus,ne fraudulenter allegari poſſet ejus perditio, ne deprehenderetur falſitas,ut dicit Suarez.*d.conſ.* 1.*n.*174.

Hoc unum quoque à Lectore animadver- 121
ſum volo, quod ubi ad probationem & ſubſtantiam diſpoſitionis alicujus ſcripturæ requirerentur plures,quam duo teſtes (uti in teſtamentis, ſeptem teſtes juxta diſpoſitionem juris communis adhiberi ſolent) ubi ſemel ſolenniter eſſet facta ſcriptura,ſi eſſet deperdita, poſſet ejus tenor, per duos teſtes probari ut notat Bald. Alber. Jaſ. & Alexand. qui declarat,cujusmodi debeant eſſe iſti duo teſtes *in l. 2.C.de bon.poſſeſſ.ſecund.tabul.*Afflict. *deciſ. 14.n.* 5. eſtque. optimus text. ubi Bald. *numer. 5. in l.teſtium. C. de teſtib.* & ibi Angel. hoc reputat ſingulare.

Regulariter ergo non probatur juramento 122
Privilegii ſive inſtrumenti & Scripturæ perditio Alexand. *conſ. 58. numer. 5. volum.* 1. Thom. Grammattic.*conſ.civil.*12.*numer.*4. Hippol. Riminald.*conſ. 268. numer. 32. & ſeq. lib. 3.* Plot. *in repet.l.ſi quando.numer.488.C. unde vi.* Quo ſpectat,quod tradit Weſemb. *conſil. 72. num. 20.& ſeq.ubi*,non ſatis,*ait*,erit probari ab eo amiſſionem inſtrumenti prætenſi, in quo ſe fundat,ſed contenta in inſtrumento & tenorem Scripturæ probare debebit, ſeu, ut inquit Caſtrenſ. *numer. 3. in l. 1. C. de fid. inſtrum.* ſubſtantia negocii & debitum ei probandum 123
erit: hoc eſt, revera tot & tot florenos ſibi deberi, oſtendere Actor tenebitur per *d. l.* 1.ubi Bart.Salycet. & Caſtr. *C. de fid. inſtrum.* 124
qui addunt in fine, adeò manifeſtam probationem amiſſo inſtrumento ab Actore requiri, ut etiam non deferatur illi juramentum in ſupplementum probationis. Cum enim lex exigat hoc caſu manifeſtum, & plenam probationem *d.l.1.verb.manifeſtis probationibus.* Auguſtin. Berous *conſil. 9. numero 20. volum.3.*conſectarium eſt, per ſupplementum juramenti non poſſe tale debitum probari; 125
quia juramentum non eſt manifeſta, nec plena ſed cum ſit contra jus commune, & reddatur in cauſa propria, probatio ficta dicitur *l.fin. §. in computatione.* ubi Doctores *C.de jure de lib.* & irregularis, privilegiata, & aliis probationibus deficientibus conceſſa in ſubſi-

dium Doctores in l. admonendi. ff. de jurejur. Menoch de A.I.Q. caſ. 186. num. 6. Pacian. lib. 1. de probat. cap. 39. num. 14. Heig. p. 1. quæſt. jur. q. 40. num. 43. Celſ. Bargalius tract. de dolo lib.
127 2. cap. 1. num. 47. Carol. Bardellon. conſil. 146. numer. 47. Quo reſpectu etiam non cenſetur probaſſe, qui probavit per juramentum l. Publia Mævia. ubi gl. ff. depoſ. l. cum de indebito ff. de probat.

128 Ac licet tenorem amiſſi inſtrumenti, juramento probari poſſe aſſerant Guid. Pap. deciſ. 244. Marcell. Cala de modo articulandi ſub num. 253. & ſeq. Borell. in ſumma deciſ. tom. 2. cap. 18.
129 num. 305. Attamen tunc ſolum amiſſio inſtrumenti probatur per juramentum, quando quis ad exhibendum inſtrumentum tenetur officio judicis, ut declarat Alexand. in l. hujusmodi. §. ſi ita. ſub numer. 4. ff. de leg. 1. per l. fin. ubi & Cyn. in 2. oppoſit. n 5. C. de fid. inſtrument. in aliis autem caſibus debet probari amiſſio inſtrumentorum per legitimas probationes, ſicut amiſſio cujuslibet alterius rei Alexand. d. loc. num. 4. Marſil. in d. rubr. C. de probat. num. 141.
130 verſ. item alio caſu. Quodque aliud ſit exhibere inſtrumentum, privilegium, ſeu aliam Scriptutam, judices officio tantum, aut verò ad ſui commodum, & ad fundandam actionem; quodque hoc poſteriori in caſu juramentum non ſufficiat, arguere etiam videntur notatâ Hondedæi conſil. 19. vol 1. Quo ſenſu etiam Maſcard. concl. 87. numer. 7. & ſeq. ſcribit, quando de amiſſione juramento partis creditur, id tunc fieri, cum onus probandi non ſpectat ad eum, ſed potius ad adverſarium; eſſeque illud juramentum magis purgationem quandam & exonerationem, ab onere probandi, quàm probationem.

131 Deinde poſito, tenorem deperditi inſtrumenti per juramentum ſuppletorium poſſe probari; Nihilominus tunc neceſſe eſt, ut jurans ſufficienter ſit informatus Decian. reſp. 20. numer. 31. volum. 1. Cravett. conſ. 117. num. 17. & conſ. 157. numer. 17. Ruland. à Valle conſ. 52. numer. 8. volum. 1. Natta conſ. 35. numer. 1.
132 Quando enim quæſtio eſt non de ipſo contractu in inſtrumento deſcripto, ſed de ipſius inſtrumenti tenore & qualitate: tunc teſtes debent eſſe docti vel literati & periti Schrader. conſil. 144. numero 13. & ſeqq. Cui convenit Vivius deciſ. 165. numero 1. aliique recitati à Borello in ſumma deciſ. tom. 2. tit. 12. numero 312. ad
133 fin. Et locum quoque habet hic, quod docet Maſc. concl. 88. in caſu amiſſionis inſtrumenti, juramentum non habere locum, quando quis vellet probare factum alienum, nempe, ſi filius dixiſſet, patrem ſcripturam ſive inſtrumentum amiſiſſe, & ad probandum tenorem ejusdem, vellet præſtare juramentum; tunc enim tenorem non probari tali juramento.

134 Non etiam illud heîc intactum relinquam; Privilegium lite pendente obtentum non valere Speculat. de inſtrument. edit. §. nunc autem videndum num. 5. per c. fin. & ibi Abb. ut lit. pend. c. dudum. de privileg. c. 1. & ibi gl. de confirmat. util. & inutil. c. cauſam. de teſtibus. Capyc. deciſ. 182. numer. 13. Bertrand. conſil. 130. numero 4. volum. 2. p. 1. Roland. conſil. 31. numer. 17. & ſeq. volum. 2. ubi citat etiam Afflict. deciſ. 220. numero 13. Hondedæus conſil. 81. numer. 61. vol. 1. quo loci formaliter ſcripſit, quod Privile- 135
gium ſeu Reſcriptum obtentum lite pendente, nullâ litis factâ mentione non afferat præjudicium juribus alterius, poſt Lancellot. de attentat. p. 2. c. 4. in præfat. numer. 631. & ſeqq. & alios Addo eundem Lancellott. p. 2. c. 12. limit. 52 numer. 19. Cancer. d. cap. 3. de privileg. nu. 34. & 35. ubi ampliat, licet eſſet proprio motu con- 136
ceſſum; Cum clauſula proprii motus, in præjudicium tertii nihil operetur poſt Abbatem & 137
Felinum Laderch. conſ. 106. numer. 7. qui dicit, jus ſuperveniens ex gratia, lite jam mota, nihil adjuvare. Quod tamen ita declarandum & 138
intelligendum eſt, ubi Princeps privilegium concedendo, & ſic veluti legem particularem in favorem alicujus faciendo aliquid ſtatueret, ſeu concederet, ex qua conceſſione particulari Tertius aliquis læderetur: quia talis gratia, non facta litis mentione, nullius eſt momenti. Secus; cum non de privilegio; ſed de mero Principis beneficio, & ſic de ejus mero jure ageretur. Pone; Baro vel Nobilis quispiam ante litem motam Caſtrum poſſidet: Pro jure ſuo conſervando & ſtabiliendo, infeudationem & gratiam à Superiore petit? In hac non dici poteſt attentaſſe Georg. de Cabedo deciſ. 120. numero 11. part. 1. Caldas de Perei p. 3. de jur. Emphyt. c. 10. numer. 30. in fin. ubi dicit, jus ſuperveniens licet ex cauſa de fu- 139
turo, præſtare Reo Exceptionem, licet non proſit Actori ad actionem. Quo reſpectu Schrader. de feud. p. 10. ſect. 6. num. 35. eleganter ſcripſit, Exceptionem ſuperve- 140
nientem Reo etiam quandocunque pendente judicio, ipſi quoad abſolutionem prodeſſe. Nizol. allegat. juris 32. numer. 13. fol. 190. ubi 141
jus ſuperveniens validare actionem propoſitam ſed non facere aliam oriri, ait. Idem ante eos notavit Bartol. in l. cogi. C. de petit. hæred. ubi tradi. titulum quæſitum poſſeſſori convento 142
petitione hæreditatis, excludere intentionem Actoris agentis dicta hæreditatis petitionis actione. Alios ad propoſitum refert Ant. Gabriel. de jud. concl. 3. n. 6.

Hiſce accedit, quod in gratioſis, non eſt ne- 143
ceſſe litis mentionem facere, ut firmant relati per Felin in c. cæterum nu. 5. in fin. de reſcript. Afflict. deciſ. 220. numero 15. Joan. Anton. Lanarius conſil. 17. numero 7. Eſtque ratio; quia ibi non agitur de Tertii præjudicio, ſed tantum de 144
proprio & mero jure Principis, quod in judicio nondum deductum eſt, pulchrè Ægid. Bellamera deciſ. 748. num. 2. & 3. Georg. de Cabedo d. deciſ. 120. numer. 7. & ſeq. p. 1. Lanar. d. conſ. 17. num. 2. verſ. ſecundo dicunt. Et ante eos Olrad. conſ. 299. nu. 4. ſubdens, permiſſum eſſe unicuique rem ſuam meliorem facere ſine aliorum præjudicio. Et licet jus ſuperveniens ex cauſa de futuro nõ proſit Actori ad victoriam cauſæ, 145
ſed tantum jus ſuperveniens ex cauſa de præterito,

terito,ut latè explicat Gabriel.*d. concl.3*,Rota
146 Roman. *in noviſſimis deciſ.47.num.13.p.2.*Fallit
tamen de æqnitate Canonica , ſecundum
quam , etiam jus ſuperveniens Actori ex cau-
ſa de futuro,prodeſt ei ad obtinendam ſenten-
tiam *c.abbate.de ſent.& re jud.in 6.*Gabriel. *cum
innumeris per eum relatis d.concl.3. n. 26.* & Rot.
d.deciſ.47.n.18.p.2.
147 Quæſtiones verò de Privilegiorum Cæſ.
validitate & invaliditate exortæ , ſoli Cæ-
ſari reſervantur *arg.l.ex facto 43.* ubi Jaſ. *num.*4.
*ff. de vulg.& pupill. ſuſtit.c.inter alia. ibi.ut igitur.
extr. de ſent. excomm. c. 1.de poſtul.prælat.c.1.ubi*
Canoniſtæ *communiter.de confirmat.util.vel inu-*
148 *til.*Et de intellectu privilegii ipſe Imperator ju-
dicat Joan.Vincent.de Anna *ſingul.644.*Pere-
149 grin. *lib.2.conſil.25.num.8.* (*ubi ait*,cum agitur
de moderando privilegium,& de ratione &
cauſa ejusdem , recurrendum eſt ad conce-
dentem , vel eo non exſtante , ſucceſſorem)
Franciſc.de Claperiis *in centur. deciſ.fiſcal.cauſ.
23.q.1.num.11.* Et privilegium interpretatur
Boſſ. *in tit.de Principe,n.177.fol.549.*Dec.*conſ.
51.num.3.*Bertazzol.*conſ.crimin.392.numer.5.*
Schrader.*conſ.1.num.556.* Cavalcan. *in repert.
deciſ.p.1.lit.I.verb. Iudex. inferior.* Rota Roman.
150 *deciſ.83.num.3.& ſeqq.p.2.in noviſſimis.* Ejus e-
nim eſt interpretari & declarare,cujus eſt con-
dere *l.omni innovatione.C.de SS.Eccl.c. cum veniſ-
ſent.* ubi Dd *de judic.* & ibi gl.in *verb. judicari*
Bald.*in prælud.feud. nu.18.* Lancellot. *in templo
omn.judic.fol.289.n.3.*Rot.Rom.*d deciſ.83.n.4.
p.2.in noviſſ.*Ant.Sola *in Conſtit.Saband.de clau-
ſularum Mandatorum Principis ſignificatione gl. 1.
n.3.& 8.fol.321.*Conſil.Ferdinand.*in cauſa Fi-
narienſi n.27.& conſ.156.n.2.*Hippol.Riminal.
151 *conſ.399.nu.81.qui ait*,inde debere interpreta-
tionem procedere, unde jus procedit. Caval-
can.*in repert.deciſ.1.tit. 1. verb. judex nullus infe-
rior.*Vaſqu.*1.illuſtr.contrv.46.n.7.* Vide Me ſu-
pra *c.16.n.220.& 221.*
152 Si ergo privilegium per Cæſarem conceſ-
ſum fuerit,cauſa ex violatione ejusdem enata,
vel ad judicium ejus aulicum , an den Käy-
ſerlichen Hoff / vel ad Cameram Imperialem
pertinet , & propter violatum privilegium
ad pœnam ejusdem apud aulam Imperialem
vel in Camera Spirenſi , prout offenſo libue-
rit , agi poteſt. Cum enim judicium Imp.
Cameræ , utpote quod Imperatoris & re-
liquorum Electorum, Principum ac Statuum
Perſonas , quoad contentioſam Jurisdictio-
nem repræſentat,concurrentem cum Impera-
153 tore jurisdictionem obtineat; Ideò cauſæ Pri-
vilgiorum à Cæſare Conceſſorum,quoties de
ſubſtantia ſenſu vel intellectu eorumdem dis-
ceptatum , vel ea ipſius Imperatoris jus tan-
gunt,in eadem Imperiali Camera rectè pro-
ponuntur, & immediatè quis neglecto primæ
inſtantiæ privilegio Imperatorem vel Came-
ram adire, & adverſus violatorem Imperialis
privilegii pro Citatione ad videndum ſe inci-
diſſe, &c. ſupplicem libellum offere poterit
Otto Meland.*in Comment.Cameral.* Noe *Meurer
n.54.*

V. QUINTÒ Jus Collectandi probatur per
TESTES.

Paria enim ſunt aliquid probari per teſtes 154
vel per ſcripturam *l.in exercendis. C. de fid. in-
ſtrum.*Natta.*conſ.609.n.21.*Surd.*deciſ.71.num.
6.*Leander Galganettus *tract.de jure publico lib.
2.tit.31.nu.10.* Quinimò probatio,quæ fit per 155
teſtes,cæteris omnibus validior ac dignior eſt,
nuncupatum id ſtabilientibus Abb. *in rubr. de
teſtib.*Innocent.*in c.cum.§ Tabellio.n.1.extr.de fid.
inſtrum* ubi ait,probationem per teſtes eſſe na-
turalem,& congruere cum jure divino, ex illo
divinæ vocis teſtimonio;*in ore duorum vel trium
conſiſtit omne verum.*

Si itaque duo pluresve teſtes aſſerant, penes 156
hunc vel illum Donminum Jus Collectandi;
& hunc vel illum locum collectas ſolviſſe, &
de territorio Collectantis eſſe,poteſtas Colle-
ctandi ſufficienter probata cenſebitur ; dum-
modò tamen iidem teſtes apras & legitimas
aſſertionum ſuarum rationes adducant: Nam 157
in iis,quæ non ſenſu corporeo, ſed judicio in-
tellectus percipiuntur , qualia ſunt jura in
corporalia , teſtes ſemper tenentur reddere
cauſam ſcientiæ & rationem dicti : Cum ea
jura tantum verificentur per diſcurſum ratio-
nis ſumptum ex actibus objectis,ſenſu tamen
corporeo ; unde in hiſce , niſi teſtis dicat,
ſe ſcire ex actu aliquo ſenſus,ut quia vidit poſ-
ſidere, &c. nihil probat Weſembec. *conſil.
345.num.98.volum.7.*Maſcard.*concl. 1369. nu-
mer. 2.* Roland. à Valle *conſil.3. numer.52. &
ſeq. volum.* Bertazzol. *conſil. 379. numero 9.
in fin.volum. 3.* Cacheran. *conſil.66. poſt nu-
mer.17.*Alexand. Stiat. *in pract. judic. cap.16.
num.67.*

Sic teſtes deponentes de jure decimandi, 158
venandi, lignandi ac ſimilibus,etiam non in-
terrogati,debent reddere cauſam ſcientię Ma-
ſcard.*d.concluſ.1369.num.5.& 36.*Farinac.*lib.3.
de teſtib.tit.7.9.70.n.71.* Weſemb.*d. conſ.345.
n.98.vol.7.*

Hinc ſolutio cenſus, Collectarum & reli- 159
quorum onerum probant Dominarum & Ju-
risdictionem,ita ut ſub ejus Territorio & Ju-
risdictione bona præſumantur, cui ſolvuntur
Collectæ,Tributa,onera Ruin.*conſ.2.n.4.vol.
4.*Socin.Sen.*187.col.4.num.15.vol.2.* Et ſubje- 160
ctionem,vel è diverſo Jus Superioritatis potiſ-
ſimum probari ex jure collectandi firmat Bald.
*in l.3.nu.4.*per illum text.*C.de natur.liber.*Cra-
vetta *conſil.662.num.10.*Natta *conſ.672.num.1.
& ſeqq.*Mandell.*conſ.62.numer.3.* Prückman.
conſ.37.num.35.vol.1. Sicut è contra, ceſſan- 161
te ejusmodi onerum impoſitione , ſubjectio
quoque ceſſat; ut idem operetur propoſitum
in propoſito, quod oppoſitum in oppoſito, *l.
fin.§.fin.ff.de legat.3.* Knichen *de jur. territor. c.
3.n.314.*

Sic & collectarum ſolvendarum onus ar- 162
guit Jurisdictionem Imperii immediatam, &
probat, aliquem Imperii eſſe Statum. Quod
adparet ex Receſſu Auguſtano Anno 1548.
ubi inter reliquos probãdę Subjectionis Impe-
rialis immediatæ, hic ponitur modus:ſi doceri

poſſit, eum, qui ſe Imperii ſubjectum imme-
diatum negat atque ita libertatem allegat, poſt
hominum memoriam Collectas Imperio, ut
cæteros Imperii ſtatus, contribuiſſe. Ita decre-
tum in §. Wann auch. *illis verbis*; vnd darge-
gen wider jhn nicht vorgebracht werden möch-
te / daß er in Menſchen Gedächtnuß in deß
Reichs gemeiner vnd nicht privilegirter Hülff
contribuirt, vnd einen anſchlag gereicht vnd ge-
macht habe.

163 Cenſentur autem teſtes aptas dictorum
ſuorum rationes afferre, ſi dicant, ſe vidiſſe a-
ctus collectandi exerceri in ſubditos hujus vel
iſtius loci Marſil. *in rub. numer. 276. C. de probat.*
Bald. *in l. data opera. num. 28. verſ. item bona ratio
eſt. C. qui accuſ. poſſ.* ubi declarans, quomodo te-
ſtes deponere debeant, locum aliquem eſſe de
alicujus jurisdictione, inter cætera, bonam ra-
tionem dicti aſſerit; ſi teſtis dicat, quia vidit
homines illius loci collectas ſolvere, quem re-
ferendo ſequitur Maſcard. *concluſ. 546. num. 1.*
Idem ſcriptum reliquit Weſ. *conſil. 78. nu. 9. &
10.* Gail. *obſ* 21.

164 Nec opus eſt ad probandam Collectarum
Exactionem vel ſolutionem, ut ſinguli teſtes de
omnibus iſtis actibus deponant, ſed ſufficit, ſi
unus de iſto, & alius de alio actu fidem faciat;
quia teſtes ad eumdem finem concordantes
plenè probant illud, quod habet plures actus
vel plura media, quæ tendunt ad genus, ut pul-
chrè tradit Bald. *conſ. 514. vol. 5.* ubi dicit,
quod tendere ad eumdem finem intelligitur
is, qui deponit per idem medium, vel ſimiles a-
ctus; & ideò in uſu Jurisdictionis, ſi teſtis unus
dicat de uno actu, & alter de alio, communis
opinio eſt, quod Jurisdictionem in genere pro-
bent; & ſubjungit hanc eſſe rationem, quod
eadem Juriſdictio utrique actui inſit, ſicut ge-
nus ineſt ſpeciei.

165 Nec in iſto caſu teſtes dici poſſunt eſſe ſin-
gulares, licet per diverſa media deponant; quo-
niam illa diſpoſitio per diverſa media non ex-
tenditur ad probandum illud medium vel ali-
quem actum particularem, ſed efficax eſt pro
reddenda ratione vel cauſa ſcientiæ. Et quam-
vis ipſi reddant diverſas rationes vel cauſas ſci-
entiæ, tamen nec iſtud eos facit ſingulares:
Cum legem habeamus, quæ adſtringat teſtes,
ad reddendam unicam & eandem cauſam ſci-
entiæ Pacian. *lib. 2. de probat. c. 14. n. 15.* Imò è
contrario lex magis favet teſtibus per diverſas
rationes concludentibus, quàm per unum
eumdemque meditatum ſermonem deponen-
tibus ut habetur *in l. 3. §. ideoque Divus. ff. de teſti-
bus.*

166 Cum igitur teſtes non ſint obligati ad red-
dendam unam duntaxat rationem, ſed poſſint
reddere plures, ſecundum quod ſibi & ſuis
ſenſibus magis convenire arbitrabuntur, meri-
tò concludere oportet, teſtes non poſſe dici
ſingulares ex eo, quod reddant diverſas cauſas
ſcientiæ, modò illæ diverſæ rationes ſint bonæ
& tendentes ad eumdem finem, ſuper quo te-
ſtes examinati ſunt Gabriel *lib. 1. commun. con-
cluſ. tit. de teſtibus, concluſ. 2. nu. 77.* Alduin. *conſ.*
53. num. 16. Turret. *conſil. 23. num. 20. & ſeq. lib.
1.* Botta *conſil. 2. num. 30.* Marius Giurba *conſil.
criminal. 79. num. 32.* Guttirez *lib. 3. pract. quæſt.
12. n. 7.*

Et ſufficit, ut teſtes ſint concordes in ſubſtan- 167
tialibus, & in eo, de quo principaliter agitur, ut
eorum depoſitio non vitietur Gabriel *d. concl.
2. n. 64.* extentè Farinac *quæſt. 66. p. 1. nu. 24.* Pe-
regrin. *conſil. 92. nu. 9. vol. 2.* Marc. Anton. Ma-
cerat. *lib. 3. var. reſol. 16. num. 2.* Weſemb. *conſil.
345. num. 116. & 117. vol. 7.* ubi in terminis ju-
ris collectandi ait; quando agitur non de uno
facto ſpecifico, ſed jure univerſali, quod com-
prehendit ſub ſe plura individua, ut eſt jus col-
lectandi, decimandi, &c. quod non ſit conve- 168
niens probari per teſtes ſingulares: vel ſi con-
cordant in principali: & quod ſufficiat eſſe con-
cordes in facto principali, licet diſcordarent in
circumſtantiis, poſt. gl. Johan. Andr. Alex. &
Cravettam.

Hiſce accedit, quod teſtium diverſitas in lo- 169
co vel tempore non vitiat eorum dicta, ſi vis
non eſt in tempore Cravetta *conſ. 78. n. 2. & tr.
de antiq. tempor. p. 4. num. 17.* Botta *d. conſ. 2. n. 30.*
Bertazz. *conſ. crim. 111. n. 4.* Hondædæ. *conſ. 87.
n. 124. vol. 2.* Farinac. *q. 64. n. 75.* Imò addit La-
derch. *conſ. 181. nu. 3.* non nocet ſingularitas, ſi 170
quid in genere probandum eſt Cavalcan. *de te-
ſtib. p. 4. n. 128. & 138.* Farinac. *d. q. 64. n. 182.*

Similiter Jurisdictonem probari in genere 171
per actus jurisdictionales, licet teſtes in loco &
tempore non concordent, firmat Guid. Pap.
deciſ. 544. n. 2. Borell. *in ſumma deciſ tit. 41. num.
255.* Petra *de fideicom. qu. 12. n. 571.* Farinac. *qu.
64. n. 189.*

Sic quoque quod ſi unus teſtis deponat de 172
quinquennio, & alter de quadriennio non di
cantur ſingulares, ſed brevius tempus probent. 173
Sicut & ſi unus deponat de majora, alter verò
de minori ſumma; nam minorem ſummam
probant Gabriel. *d loc. n. 79.* Joh. Bapt. Lupus *de
uſuris comment. 2. §. 5. n. 142.* Et in dubio ſemper 174
fit interpretatio, ut teſtes ſint conteſtes, non au-
tem ſingulares Cravett. *conſ. 78. n. 9. & conſ. 151.
n. 15.*

Teſtes verò in probanda Collectandi con- 175
ſuetudine conteſtes in ſingulis actibus eſſe &
formiter deponere debent; alioqui minimè
probant Cacheran. *deciſ. 99. n. 8.* qui poſt plures
ibidem relato aſſerit, hanc eſſe magis commu-
nem concluſionem, quam etiam fovent & am-
plectuntur aliis quoque citatis Menoch. *conſil.
187. ſub num. 57.* Peregrin. *conſ. 75 ſub. num. 27.
vol. 1.* Borell. *conſil. 65. num. 29.* Gail. *2. obſ. 31.
n. 16.*

Ad minimum verò per duos teſtes Colle- 176
ctandi jus vel conſuetudo probari debent *l. ubi
ff. de teſtib. cap. licet. de teſtib.* latiſſimè Farinac. *d.
quæſt. 63. n. 232.* Marius Antonin. Maceraten.
lib. 2. var. reſolut. 7. n. 3.

Nam unico teſti nulla fides præſtanda eſt, 177
quamvis legaliſſimo & in dignitate conſtituto
*l. jurisjurandi. Cod. de teſtib. c. novit. de judic. c. in o-
mnem de teſtib.* etiamſi eſſet Pontifex vel Cæſar,
quorum culmine nihil eſt excellentius; quia eſt 178
contra

contra jus Divinum & humanum;cum Sacra pagina requirat duos vel tres conteſtes,& ex uno neminem damnet *Numer.* 35. *Deuteronom.* 17. *Matth.* 18. *Luc.* 17. *Iohan.* 18. poſt Garzon. & Menoch. Aldovinus Aldovini *conſil.* 19. *num.* 27. *& conſil.* 24. *num.* 10. Maceraten. *d. lib.*
179 3. *var. reſolut* 1. *num.* 38. Hinc vulgò circumfertur; dictum unius, dictum nullius Gabriel *de teſtib. concluſ.* 1. *num.* 1. Franc. Merlin. *deciſ. Lu-*
180 *cenſ.* 85. *in fin.* Adeò, ut teſtis unicus ne quidem in judicio poſſeſſorio ſummariiſſimo Farinac. *de oppoſit. contra perſon. teſt. quæſt.* 63. *num.* 32. *&* 34. Franciſc. Merlin. *deciſ.* 71. *num.* 6. nedum in
181 ordinario poſſeſſorio vel petitorio ſemiplenam probationem inducat. In puncto Weſemb. *d. conſil.* 345. *num.* 48. *vol.* 7. poſt Gratum *conſil.* 75. *num.* 8. *& conſil.* 135. *num.* 46. *vol.* 1. imò nec
182 ullum indicium faciat; Niſi ſit omni exceptione major Cravett. *conſil.* 9. *num.* 11. *& conſil.* 99. *num.* 4. Laderch. *conſil.* 192. *num.* 3. Fab. Turret. *conſil.* 56. *num.* 16. *& conſil.* 59. *num.* 2. *lib.* 3. plurimos conglomerans. Borell. *conſil.* 48. *num.* 2. Coſta *reſponſo in ſuo tractatu de fact. ſcient. & ignor diſtinct.* 9. *num.* 15. *cent.* 1. Quinimò nec
183 Princeps, ut unius teſtis dicto in alterius præjudicium ſtandum ſit, ſtatuere poteſt *c. indicas.* 3. *quæſt.* 9. Petra *de poteſt. Princip. c.* 31. *n.* 1. Giur-
184 ba *conſil.* 90. *num.* 20. Non enim condemnat, nec juſtificat unius atteſtatio *c. admonere.* 13. *quæſt.* 1. Et teſtes ſingulares, licet ſint mille
185 (Quod tamen de ſingularitate obſtativa, non adminiculativa accipiendum eſt Sfort. *conſil.* 21. *num.* 12. Paſeth *conſil.* 183. *n.* 8. Bimius *conſil.* 205. *num.* 45. Pappon. *conſil.* 14. *num.* 4. Marta *vot.* 117. *num.* 5. Barz. *deciſ.* 81. *num.* 19 Ant. Monach. *deciſ. Lucens.* 35. *n.* 15. Razzal. *deciſ.* 1302. *n.* 1.) non probant plus, quàm unus Maſcard.
186 *concl.* 347. *n.* 56. Menoch. *conſ.* 701. *nu.* 27 Licet mandare poſſit Princeps, ut probationibus minus legitimis fides adhibeatur Surd. *deciſ.* 312. *n.* 4. Si alia concurrant, quæ rectam judicantis conſcientiam informare poſſint ex Menochio *de A. I. Q. quæſt.* 25. Bardellon. *conſ.* 182. *nu.* 33. *& ſeq.*

187 Ut autem quis verè dici poſſit omni exceptione major, requiritur, ut non ſolum nulla ei exceptio opponi poſſit, ſed etiam, ut ſit talis conditionis, ut fides ejus in aliquo non vacillet; & omnem amplius frivolam exceptionem ſuperet Pedroccha *conſ.* 17. *num.* 3. 4. 5. *& 6. ubi ait*; ſi judex de teſte aliquo modo dubitet, eum non dici omni exceptione majorem Alexand. Galvanus *conſ.* 39. *n.* 29. Turret. *conſ.* 20. *nu.* 10. *& ſeq.* Magon. *deciſ.* 46. *nu.* 21. Franciſc. Merlin. *d. deciſ. Lucenſ.* 71. *n.* 9. Cæſ. Barzius *deciſ.* 147. *n.* 7. *&* 8.

188 Vacillatio quoque contrarietas, & variatio reprobantur: iſque non auditur qui ſibi contrarius eſt; qui mendax præſumitur *cap.* 1. *de beneſic. Eccl.* & ibi gl. Et quod teſtes etiam plures inter ſe contrarii nihil probent, imò pro falſis habeantur, multis probat. Farinac. *de teſtib. q.* 65. *in princ.* ubi etiam *nu.* 21. tradit, quod teſtes pro diſcordantibus habeantur, ſi in notabili circumſtantia diſſonent. Quodque teſtis varius & ſibi ipſi contrarius nihil probet text. eſt *in c. licet cauſa. extr. de teſtib.* Et hoc etiam pluribus illuſtrat Farinac. *quæſt.* 66.

Cæterum & Negativa aliquando per illos te- 189
ſtes probatur, ſine quorum præſentia non potuit fieri, quod factum eſſe negatur Fulv. Pacian. *lib.* 1. *de probat. c.* 37. *n.* 10. Quod etiam ante hunc docuit Franciſc. Herculan. *in tract. de probat. negativa n.* 164. ubi negativam per illas perſonas probari dicit, per quos actum affirmativum fieri oportebat, & non eſt factum; poſt Bartol. Quæ etiam negativa determinata dicitur & coarctata ad factum certarum perſonarum uti notat poſt Socin. & alios Joan. Campeg. *tr. de teſtib. reg.* 346. *verſic. quinto probatur.* Et quamvis ejusmodi teſtes rationem non allegent, & ita eorum depoſitiones enervari poſſe videantur; cum teſtes ſuper negativa deponentes etiam non interrogati rationem reddere debeant Farinac. *d. quæſt.* 65. *num.* 230. Celſus Hugo *conſ.* 11. *n.* 20. *in fin.* Surd. *conſ.* 414. *num.* 8. Decian. *conſil.* 39. *num.* 6. *vol.* 4. Attamen crediderim hunc defectum ob numerum aliorum conteſtium poſſe ſalvari, eo præſertim caſu, ſi ex horum dictis veriſimiliter ratio poſſit colligi: Tunc enim eâ etiam non expreſsâ valet depoſitio Farinac. *d. q.* 65. *num.* 233. Herculan. *d. loc. num.* 323. vel quando ſeſe exſerit ratio, puta ſi non ſit veriſimile, Collectas eſſe à Subditis præſtitas, quin ipſi ejus, uti facti proprii, meminiſſent, id vidiſſent, vel etiam audiviſſent; Ita ut hac ratione ſi non explicitè teſtes actum removeant à ſenſu, videlicet deponendo, Collectas non fuiſſe exactas, & quod ipſi hoc ſciant per ſenſum & præſentiam ſuam, quia exactio fieri non potuiſſet, quin illi vidiſſen, &c. quod requiritur in teſtibus de negativa deponentibus Stephan. Bertrand. *conſ.* 107. *num.* 10. *vol.* 4. Celſus Hugo *conſil.* 82. *n.* 3. Surd. *conſil.* 196. *num.* 10. *& d. conſil.* 414. *n.* 49. Franciſc. Curt. *de teſtib. concl.* 27. *nu.* 57. Farinac. *d. q.* 65. *nu.* 228. ſaltem implicitè hoc deponere videantur.

Quæ verò ratio & conſideratio in Interro- 190
gatoriis teſtium conficiendis adhiberi debeat, operosè magis quàm fructuosè deducit Ruland. *d. tract. de commiſſ. lib.* 2. *c.* 6. *per tot.* ubi *nu.* 1. monet Interrogantem, omnes controverſias, quarum ratione articuli in Camera in materia Collectarum formari & exhiberi ſolent, ad tria capita reduci poſſe; quorum primum perſonas; ſecundum res, quarum ratione Collectæ petuntur, & tertium modum finiendi ſeu tollendi Collectas reſpicit; ut ibi *latius per eum.*

Sed an poſſeſſio vel quaſi juris Collectandi, ſive etiam præſcriptio libertatis Collectarum ab Univerſitate quapiam allegata probetur per teſtes de Univerſitate? Creberrima ſententia & communiter hæc recepta eſt diſtinctio, 191
ut teſtes Univerſitatis non admittantur, ſi agatur de particulari commodo illorum, & utilitas pertineat immediatè ad ſingulos de communi, non ad univerſitatem. Ita in jure paſcen- 192
di, lignandi, ſecandi, faciendi herbas & fœnum

Zz 4 Craveta

Cravetta *conſil.37.num.*4.Surd. *conſil.* 28.*nu.* 3. Peregr.*conſ*92.*n.6.lib.*1.pulcrius *conſ.*114.*nu.* 16.*lib.3.*Pancirol.*conſil.*49.*ſub.num.*11. *& conſ.* 63.*n.*33.Honded.*conſ.*17.*n.*8.*& conſ.69.num.* 27.*& ſeqq.vol.*1.Flämin.de Rubeis *conſ.*40. *nu.* 15.Bertazzol.*conſ.*178.*num.*5.*lib.*1.*in criminalib.& conſ.*1.*num.*135.*& conſ.*2 *n.*40.*in civilib.* Ant.Galeat.Malvaſ.*conſ.*45.*nu.*4.Alduin.*conſ.* 43.*n.*35 *& conſil.*44.*n* 4.*& conſ.*45.*n.*31.*& 32.* *& conſil.*55.*n.*3.5.*& 6.infinitos cumulans* Jacob. Marchiſell.*quæſt.*13.*nu.*10.*& quæſt.*122.*n.*125. Horrenſ. Cavalcan.*tr. de teſtib. in 2.part.2.p.n.* 116.Farinac.in *prax. crimin. q. 60.num. 6.lib.1.* Meichſ.*deciſ.33.n.6.& ſeq.vol.3.*Barz.*deciſ.* 140. *n.*24.

193 At ſi commodum principaliter ad Univerſitatem, in conſequentiam verò ad ſingulos redundet, teſtes Univerſitatis ut ſuſpecti, nequaquam à teſtimonio repellēdi ſunt. Meichſner.*d.deciſ.*33.*num.62.& ſeq.& alii mòdò cæteratim. adducti.*

194 Indeque communiter concludunt Dd. quod ubi de territorio, Jurisdictione & finibus tractatur in judicio admittendi ſit cives & oppidani; quia in Univerſitatem commodum ipſum defertur, non in ſingulos. Eleganter Peregr.*d.conſ.*114.*n.*16.Et alios plu-

195 res caſus, in quibus teſtes Univerſitatis recipiendi ſunt, cum commodum vel incommodum quod à cauſæ exitu provenit, ſolum Univerſitatem, & non ſingulos de Univerſitate afficiat, crudite recenſet Menoch.*de A.I.Q. caſ.*

196 106.*n.4.& 6.*Et propriè & directè, non autem in ſubſidium admittuntur in his caſibus Alduin.*d.conſ.*55.*num.6.*Marcabrun.ab.Anguill. *conſ.*28.*n.*1.*& 2.*

197 Atque ita cives, cum ex vectigali, quod Civitatibus dependitur, non ſentiant commodum particulare, pro adſtruendo jure Univerſitati competente, ad teſtimonium admittunt Riminald.Jun.*conſ*26.*n.*39.& 40.Modeſt.Pi-

198 ſtor.*conſ.6.nu.*29.Pancirol *conſ.*23.*nu.*8. ubi tamen voluit, omni Exceptione majores non eſſe. Quod in concurſu aliorum & parium non exiſtentium, in civitate verum eſſe poteſt Burſat.*conſ.*235.*n.*68. Nam cum Exactio pedagio-

199 rum, Collectarum, &c. in plurium notitiam veniat, non modò ex civitate & vicinia, ſed aliunde teſtes peti poſſunt Nicol.Everhardi Junior *d.conſ*39.*n* 14.*& ſeq.vol.*1. Agnatus noſter Dn.Henricus Klock *in ſua diſceptat.politico-juridic.concl.*23.*ſub.lit.e.*

200 VI. Sextò probatur Jus Collectandi per ACTUS POSSESSORIOS jure Superioritatis & Regalium exercitos, puta exactionibus, pignorationibus, præceptis, mulctis, executionibus, &c patientia & ſcientia Adverſarii confirmatos.

201 Expeditum quippe eſt, actus ſeu uſum & exercitium eſſe indices poſſeſſionis eamque manifeſtiſſimè demonſtrare, prout generatim in terminis poſſeſſionis jurium incorporalium, docet Menoch.*d.rem.3.Retinend.n.576.& conſ.*

202 701.*num.*10.Roman.*conſil.*311.*n.7.& ſeq.*Petra *d.tr. de fideicom.q.12.num.*146.*& num.*153.*ubi* Jurisdictionis quaſi poſſeſſionem probari per exercitium *dixit* Paris de Puteo *tract.de Syndicatu verb.Iurisdictio c.*1.*num.2.in fin.* Rebuff. *in conſtitut Reg.de materia poſſeſſ.in præfat.num.*151. *& ſeq. ubi* ad quærendam poſſeſſionem rerum incorporalium requiri exercitium ſeu factum, *arт.l.ſi partium.§.1.ff. quemadmod. ſervit. amitt. l.* 203 *arboribus.§.de illo.ff.de uſufruct.* Ut enim in corporalibus poſſeſſio acquiritur apprehenſione *l.3.ff.de acq.poſſeſſ.*ita in corporalibus uſu & ex- 204 ercitio, quod eſt loco apprehenſionis. Imò nihil aliud eſt quaſi poſſeſſio, quam uſus & exercitium *l.quoties ff.de ſervit.*Menoch.*ad rem.3.n.* 205 147.adeò, ut ſine exercitio & uſu acquiri non poſſit, poſt Rebuff.Meichſn.*deciſ.*23.*num.* 39. *p.*2. Bertazz. *conſ.civil.* 376.*num.*2. Brun.*conſil.* 206 34 *num.*14.Unde etiam poſſeſſionem venandi vel quaſi non probari aliter, niſi per actus poſſeſſorios ſeu Venationis, dixit Gail. 2.*obſ.66. num.*4.Mohr.*tr.d. jure venandi p.2.c.5.n.4.* Et 207 actibus; veluti adminiculis, quæri poſſeſſionem vel quaſi ex Ruino *conſil.* 55. *numer.* 1. *tom.*4.dixit Knichen *d.tract.de jur.territ.c.3.numero* 82.

Etſi actus ii ſaltem geſti ſint ab Officialibus; 208 Cum hi non minus poſſeſſionem conſtituant, atque ſi ab ipſo principali geſti fuiſſent *l.9.l. quod meo.*18.*ibi;nam poſſidet; cujus nomine poſſidetur,ff.de acq. poſſeſſ.cum ſimilib.*Knichen *d.c.* 3. *n.*81.ubi citat Menochium *conſ.*1000.*n.8.verſ. Quintò*; quem tamen quicquam de eo agere non reperio: ſed idipſum firmavit *conſ.* 701. *n.* 44.*& ſeq.*ubi Jurisdictionis exercitium & uſum etiam mediante Officiale geſtum ſignificare ipſum poſſediſſe, cujus Officialis eſt, *dixit.*

Altero autem in poſſeſſione conſtituto, a- 209 ctus geſtus meram turbationem ſapit, & pro actu poſſeſſorio allegari nequit *c.fin.extr. de reſtit.ſpol.*Menoch.1.*Recip.num.* 201. Vaſq. *lib.* 2. *illuſtr.controverſ.c.88.n.6.*Honded.*conſ.20.n.21. vol.*1.

Violentos quoque actus ad acquirendam 210 quaſi poſſeſſionem non prodeſſe in materia Jurisdictionis, notavit Cephal. *conſ*441.*n.*36. 211 Idemque in actibus meticuloſis, juſſu alicujus potentis factis obtinere oſtendit Burſat.*conſil.* 360.*n.*81.*& 82.vol.4.*Et Contributionem per 212 metum factam in futurum non præjudicare reſpondit Cephal.*conſ.*154.*n.*18.*& ſeq.*neque coactam Collectarum ſolutionem ab exempto 213 & immuni factam, privilegio ejus derogare vel præjudicare *ex l.4.princ.ff.de muner.& honor.firmat.*Menoch.*lib.6.præſumpt.*41.*n.*14.

Probatur autem actus poſſeſſorii per teſtes 214 de facto vel actu collectandi deponentes; ut dixit *ſupra hoc cap.n.*156.

Unicus quoque in ſummariiſſimo poſſeſſorio; (vide tamen Me ſupra *hoc cap. num.* 180. *& ſeqq.*) duo verò ad minimum in ordinario poſſeſſorio vel petitorio judicio ſufficiunt; Quam 215 diſtinctionem communiter adprobari, ex Alexandro firmat Menoch.*remed.Recuper.*15.*nu.* 413.*& de A.I.Q.c.72.in fin.*Peregrin.*de fideicom. art.46.n.*31.*& ſeq.*Achil.Perſonal.*tr.de acq. poſſ. n.*488. Gail.1.*obſ.7.n.2.*Caroc.*deciſ.*126.Hondedæ.*conſil.17.num.7.volum.*1.Contard.*ad l. un. in*

216 inprimaRationeDecidendi n.18.&ſeqq.qui tamen,
ut hunc ſcopulum evitet,totum negocium ju-
dicis arbitrio committit nu.25.Quod & facit
Menoch.lib.2.de A.I.Q.caſ.160.n.4.Afflict.deciſ.
67.n.1.
Sic pignoratio probat ejus eſſe poſſeſſionem,
217 qui pignorat l.pupillus.§.Territorium.ff.de V.S. Ja-
cobin.de S.Georgio de inveſtit.feud.verb.& cum
Vaſallus.n.2.Cravetta conſ.400. num.27.Burſat.
conſ.235.n.25.Brun.conſ.34.nu.4.verſ.& ex quo
218 Honded.conſ.17.num.44.vol.1. Unde etiam
eſſe ſpeciem quandam interruptionis,quâ me-
diante Dominus coſervet jus ſuum,quod alias
propter inquietationem Adverſarii futurum
erat deterius,dixit Coler.tr.de proceſſib.Execut.
p.1.c.3.n.89.&ſeqq.
219 Sic præcepta,.mulctæ, capturæ & aliæ Exe-
cutiones(de quibus amuſſim ſupra cap.19.ferè
per tot.diſceptatum eſt)probant ejus quaſi poſ-
ſeſſionem Jurisdictionis & Collectarum, qui
mulctam denegantibus & retractariis indixit,
vel eos aliâ pœnâ affecit,argumento eſt l.mul-
ctarum 5.C.de mod.mulctar. docetque Paris.de
Puteo tract.de Syndicatu verb. Iurisdictio c.1. nu-
mer.2.verſ.Dic quod per.Petra d.q.12.num.151.
158.&ſeq Menoch.d.3.Retinend.num.582. Ro-
man.conſil.70.n.10.verſ.Secundò.Cravett. conſil.
220 673.numer.12. Et dum Collectandi mulctam
ſolverunt, incarcerationem & alias pœnas ob
denegationem Collectarum paſſi ſunt,ſignum
evidens eſt,Actori in hoc interdicto jus ipſos
Collectandi habuiſſe, & adhuc competere:
Cum in actu permiſſo non ſit locus pœnæ l.
221 Gracchus.ff.ad L.Iul.de adulter..c.cum Eccleſia.de e-
lect.Clem.unica de rer.permutat.c.qui peccat.23.q.
222 4.Nec enim cujusvis,ſed ejus eſt ulciſci, pœ-
namq; exigere,illique mulctã adplicari debet,
Jurisdictio principaliter læſa fuit, ut ſuæ inju-
riæ habeat ultionem l.cum emancipati.§.Emanci-
patus filius.ff.de collat.bonor.l.1.ff.ſi quis jus dic. non
obtemp.c.un.§.denique.ibi: ut hanc habeat injuriæ
ſuæ ultionem.quæ fuit prim.cauſ.benef.amitt. in u-
ſib. feudorum. Schurff. conſ.26.n.5.cent.1.Surd.
conſ.152.n.16,Natta conſ.580.n.16.& ſeq.Teſ-
ſaur.deciſ.266.2.
223 Ex ſententiis quoque condemnatoriis con-
tra defraudatores Collectarum latis, tanquam
ex effectu ipſum Jus collectandi eidem, tan-
quam unicam cauſſam, competere fortiſſimè
224 evincitur.Cujusmodi argumenti ab effectu ad
cauſſam validitatem probat Everhard.in loco
ab effectu n.2.& omnes probationes ſuperare,
225 ait Cravetta conſ.647.n.26.Et ab Effectu rectè,
imò ſæpiſſimè in legibus definiri cauſſam, o-
ſtendit Johan.Apellus in Methodica Dialectices
Ratione ad jurisprudentiam accommodata ca.1.ſub
tertio definiendi genere.
226 Poſſeſſionis etiam fundamentum & vis con-
ſiſtit in patientia & taciturnitate Adverſarii,
quæ facit,ut in juribus incorporalibus quis in
poſſeſſione conſtituatur l.quoties.§.fin.ibi: ut a-
liquid patiatur.ff.de ſervit.l.1.in fin.ff.de aq.pluv.
arc.l.3.§.ſi iter.2.ff.de act.empt.l.6.§.1.in fin.ff.ſi
ſervit.vindic.l.11.§.1.ff.de public.in rem act.l.1.fin.
ff.de ſervit.præd.ruſtic.Jaſon.in l.1.§.in operis.n.3.
ff.de nov.oper.nunc.Coler.de proceſſ.Execut.p.1.c.
3.n.91.Burſat.conſ.227.n.3.Peregrin.conſ.92.n.
12.lib.1.Schrader.conſil.4.num.159.&178.Al-
duin.conſil.46.num.64.Johan. del Caſtillo tr.
de uſufruct.c.12.n.27. Patientia enim Adverſa- 227
rii in incorporalibus idem operatur,quod Im-
miſſio in poſſeſſionem in rebus corporalibus,
ut ait Jaſon in l.ſi prius.n.25.ff.de nov. oper. nunc.
Gilken.tr.de uſucap.p.1.c.6.num.20.qui patien-
tiam in rebus incorporalibus loco poſſeſſionis
ſuccedere, & illum, qui patitur quem poſſeſ-
ſionis jura exercere ; ſtatim poſſeſſione vel
quaſi ſe exuere per l.2.Cod.de acquir.poſſeſſ.l.3.§.
in amittenda.ff.eod.aſſeruit. Quod in terminis
Jurisdictionis firmat Alex.conſil.6.num.3.vol.1.
quem refert Petra de fideicom.quæſt.12.nu.132.
Unde & Bartolus in l.1.§.Hoc interdictum nu.1.
10.ff.de itin.actuq.priv. quaſi poſſeſſionem in- 228
corporalium nihil aliud eſſe,quàm patientiam
adverſarii determinavit. Quod ipſum repetiit
in l.1.§.denique.n.4.ff.de aq.pluv arc. Cui acce-
dit Abbas conſil.18.col.pen.vol.2.dicens. ſolam
patientiam eſſe quaſi poſſeſſionem,nec eam a- 229
liter haberi poſſe. Quo & ſenſu patientiam in
incorporalibus haberi pro continua traditio- 230
ne,dixit Bald.in c.bonæ memoriæ.l.2.n.18.ext.de
poſtulat.prælator.per l.3.§.dare.ff.de uſufruct.Tra-
ditio autem eſt vacuæ poſſeſſionis datio,ut de-
finit Cujac.11.obſ.19.per.l.28.l.52.§.1.ff.de V.O. 231
l.3.ff.de act.emt.
VII. Septimò Jus Collectandi, vel Exem-
ptio & Immunitas non ſolvendi onera proba-
tur per PRÆSCRIPTIONEM.
Hæc enim vim conceſſionis & privilegii ha-
bet; ita, ut non ſit neceſſe, probare titulum: 232
Cum ipſa per ſe undequaque legitimus titulus
ſit text.in l.1.§.ſin.ff.de aq.cottid.& æſtiv.cap.1.in
fin.de præſcript.in 6.Roman.conſ.166.nu.8.Paris.
conſ.107.n.39.vol.1.Menoch.lib.3.præſumpt.31.
n.43.Balb.de præſcript.2.p.3.princip.qu.6.nu.13.
Cravett.de antiq.temp.p.4.§.abſolutis differentiis.
n.3.Maſcard.concl.1214.n.48.Garz.de Expenſ.&
meliorat.c.9.n.16.&ſeq.Hieron.à Laurentiis de-
ciſ.Aven.128.n.23.Teſſaur.deciſ.Pedæmont.16.n.
4.Cacher.deciſ.29.n.7.& deciſ.30.n.15.& de-
ciſ.91.n.14.Petra de poteſtat.princ.c.6.n.25.Fab.
de Anna conſ.59.n.11.Flamin.de Rubeis conſ.
39.n.15.& 16.& conſ.44.n.48.49.& 50.& conſ.
78.n.119.vol.2.Ludov.Molin.de Hiſpan.primog.
lib.2.c.6.n.13.Et præſcriptionem immemoria-
lem habere vim Conſtitutionis Imperialis,
Schurff.conſ.45.n.4.cent.3.Pacti, Menoch.d.
præſumpt.31.n.44.Legis,Gabriel.lib.5.com.con-
cluſ.1.de præſcript.concl.1.n.72.Burſat.conſ.160.
num.64.& quidem expreſsè Maſcard.d.concl.
1214.num.48. Legisque reſiſtenti derogare,
Vaſq.controverſ.uſu frequent.c.3.n.14.(utcun-
que alii diſſentiant,quos refert & ſequitur Lu-
dolph.Schrader.conſ.4.n.179.& ſeq.vol.1.) &
pro veritate indubitabili haberi,firmat Maſc.
d.concl.1214.n.51.
Adeoque ejusmodi præſcriptionem juſtum
eſſe modum omnia Regalia acquirendi ab o- 233
mnibus ad probatum ſit text.in 1.ſuper quibus-
dam §.præterea de V.S.Covarr.in c.poſſeſſor malæ
fidei

*fidei p.2.§.2.num.*11.*& ſeq.& §.3 .numero.3. de R.I.in 6.*Alvar.Valaſc.*tr. de jure Emphyt. quæſt.* 8.*num. 36.*Mynſing.5. *obſ.* 29.*num.* 8. *& ſeqq.* Gail 2.*obs.31 .num.*4.Coler.*in repetit.c.cum vobis.num.*10.(*ubi* de Regalibus ſeu juribus, quæ ſunt de Reſervatis Principi,*agit*) *extr. de præſcrip.*Nicol.Everhardi præſes *conſil.* 3.*num:* 23. Guid.Pancirol.*conſil.*23.*num.9 &* 10.*& conſil.* 154.*num.*8.Decian.*conſil.* 124.*num.*45.qui ve-
234 ctigalia contra Principem 20.annis præſcribi, etſi de titulo non doceret,ait Cacheran.*c. conſ.* 35.*num.*1.*&* 54.ubi exactionem & receptio-
235 nem Vectigalis 10.annis præſcribi voluit Weſemb. *conſil.* 320.*num.* 25. ubi jus Collectandi præſcriptione immemoriali acquiri ſtatuit.
236 Gail.*tr.de arreſt.cap.7.num.*15.*& ſeqq.*Idem in præſcriptione juris aſſerendi Regalia & Gabellas,ex communi ſcribit Cacheran. *conſil.* 2. *n.*13. Idem Cacheran.*conſil.34.n.39. & ſeqq.* Maſcard.*d.concl.*1214.*num.50.* Borcholt. *in c. unic.quæ ſint regal.num.*15.*& ſeq.*Longovall.*in l. imperium ff.de jurisdict.fol.mihi* 277.*n.* 42. Vide Me *ſupra cap.3.n.*179.*& ſeqq.& cap.*17.ubi de præſcriptione Immunitatis Collectarum latiſſimè diſceptatur.

237 Sed an aliquis tueri ſe poſſit præſcriptione & privilegio ſimul?non inconcinnè diſquiritur. Affirmativæ ſententiæ calculum adjicimus, ſive privilegium illud principaliter, ſive incidenter,ſive per modum præoccupationis alle-
238 getur.Nã & ex diverſis cauſis & titulis quis poſſidere,*l.non ut ex pluribus.*ubi Dec.*ff.de R.I.* Flamin.de Rub.*conſ.*31.*n.*158.*vol.* 2. ſeque juvare poteſt Decian.*conſ.*24.*nu.*119.*in fin.& nu.*121.
239 *vol.*1.Bertazzol.*conſ.criminal.*230.*n.*13. Et ſæpè prodeſt titulorum multiplicatio Abb. *in c. poſt electionem.n.4.de conceſſ.præbend.*Olrad.*conſ.* 856.*num.*3.Marc.*deciſ.*494.*num.*10.*lib.*1.Cravett.*conſ.16.num.6.* & poſt eum Fab.de Anna *conſ.*53.*nu.*52.*& ſeq.* Huc facit Hotoman. *conſ.* 57.*n.*2.

240 Cæterum quid in hac præſcriptione ac poſſeſſionis vel quaſi probatione ulterius requiratur,accuratè expendit Maſcard.*de probat. concl.* 1213.*& ſeqq.*& poſt ipſum Marell.Cala *de mod. art.& proband.ſub tit.de prim ſpec.probat.quæ ſit teſtib.n* 520.ad quos Lectorem remitto.

241 Circa prædicta etiam illud non eſt omittendum generaliter quamvis præſcriptionẽ. Maſcard.*d.concl.*1213.*n.*1.poſt Bald.maximè verò immemorialem eſſe difficilis probationis Corn.*conſ.*47.*n.3.vol.*3.Pariſ.*conſ.*101.*nu.* 104. *vol.*1.Bertazzol.*conſ.civ.*71.*nu.* 61. Burſat.*conſ.* 87.*n.*26.

Multa enim ad probandum uſum tanti temporis,præſertim in juribus diſcontinuis,de jure
242 ſunt neceſſaria:ſcilicet,quod teſtes inducti ad probandum hominum memoriam non extare in contrarium , debent deponere ; quod fuit ſemper ita viſum , & auditum à prædeceſſoribus & quod ſemper ita fuit communis opinio, & communis vox & fama publica, de tali jure prætenſo,& quod nunquam fuit obſervatum contrarium,& ita viſum fuit obſervari à quinquaginta,vel ſaltem quadraginta quatuor annis,& ultra,&c. Atque de his ſingulis ut fidem 243
faciant conjunctim,neceſſe eſt, adeò, ut ſi teſtis depoſuiſſet, quod ſemper viderit & audiverit dici à ſenioribus,& quod ſit publica vox, de immemoriali tempore non concludat: quia non dicit,quod unquam viderit,vel audiverit contrarium,& quod communis ſit vox & fama,nec dicit,quod memoria hominum non extet in contrarium. Quò fit, ut neceſſe ſit, teſtes ſuper tali probatione inductos eſſe, ætatis quinquaginta quatuor,vel ſaltem tot annorum ultra quadraginta annos , quod fuerint tunc capaces ad intelligendum hoc , quod viderunt olim , ſuper quo nunc deponunt gl. notab.*in c.relatum 37.diſt.& in l.* 3.§.*lex. Iulia. ff.de teſtib.*poſt Johan.Andreæ,Bart. & Speculat. Natta *conſil.98.nmer.*20. Molina *de Hiſp. primog. lib. 2. cap.6.numer.*40. Paul. AEmil. Verall. *deciſ.*71.*numer.2.p.* 2. ita quod nunc de viſu proprio poſſint ſaltem probare quaſi poſſeſſionem & præſcriptionem quadraginta annorum, in reliquo verò admittetur probatio de auditu alieno , quod ita audiverint à prædeceſſoribus & majoribus natu. Cum enim in hac materia,tam antiqua, difficilis(ut paullò ante evicimus) ſit alioquin probatio, fulcitur ea quaſi adminiculis quibuſdam, per probationem de communi voce , & fama. Et ideò debet quoque articulari per 244
Advocatos , quod ita ſit , & fuerit communis opinio hominum : Uti de teſtibus hoc in caſu,quod iis videlicet quinquaginta & quatuor anni deſiderentur, loquuntur Paris. *conſil. 27.numer.98.lib.*1.Menoch.*conſil.* 142.*num.* 20.*& conſil.* 160.*numer.* 24. Nicol. Everhardi Junior *conſil 39.nu.*13.*& ſeqq. volum.*1. Berous *conſ.*152.*num. 6. volum.3.* Bertazzol. *conſil.civil.* 71.*numer.*48.Mndeſtin.Piſtor.*conſ.*12. *numer.* 44.*volum.*1.Mynſing.1.*obſ.30.& conſil.*11.*numero* 20.Cacheran.*conſil.*1.*numer.*98. Pacian. *de probat lib.1.cap.49.nu.*17. Balb. *de præſcript.2. p.3.princ.q.6.numer.*24. *& ſeq.* Petra *de poteſt. Princip. c. 6. de ſervitutibus num. 6.in fin.fol.*125. vel quinquaginta anni & dimidius exigantur, ut voluerunt Lud. Molina *d. lib. 2. de Hiſpan. primogen. cap. 6. numer. 40. & ſeq.*Ludovic. Molina Jeſuita *de juſt.& jur.diſput.*76.*verſ. centenaria.* Garz. *de Expenſ. & meliorat. cap.9. numer.*9.Alexand.Raudenſ.*deciſ.Piſan.5.num.* 31. Et de reliquis requiſitis Nicol. Everhard. *d. conſil.39.numer.*10. *& ſeq. volum.* 1. Coler. *in c.cum nobis numer.*23.*& ſeqq.de præſcript.* Et Menoch.*d.loc.* Hondedæus *conſil.79. numer.* 36.*volum.*1. Weſembec. *conſil.* 339. *numer.* 95.*& ſeqq. volum.7.* Seraphin. Razzal. *deciſ.*1102.*& deciſ.*1367.*numer.*1. Georg.de Cabedo *deciſ.109.num.6.p.2.*Cavalcan.*deciſ.7. nu.* 16.*lib.5.* Marchiſellus *libro Recollectarum quæſt.* 128.*n.*13.

Etſi verò de communi fama & voce publica 245
teſtes deponere debeant, non tamen neceſſe eſt,ut de communi opinione & fama populi , ſed ſufficit , quod deponant de communi opinione & fama eorum , qui veriſimiliter ſcientiam talis rei habuerunt,aut ſcire potue-

potuerunt Ludov. Molina *d. lib. 2. cap. 6. numer.* 31. Bertazzol. *d. conſil. civil.* 71. *numer.* 48. Et
246 ante hos innuit Balb. *de præſcript. 2. part. 3. princ. quæſt. 6. numero* 24. Et quamvis quilibet ex teſtibus non deponat præmemorata omnia requiſita; ſufficit tamen, quod unitè de omnibus illis teſtificentur Molina *d. cap. 6. numer.* 34. Vinc. de Anna *ſingul.* 526. Zaſ. *conſil. 6. per tot, vol. 2.*

247 Licet quoque Johan. Andræ. & Domin. de S. Gemin. *in c. 1. de præſcript. in 6.* velint, quod teſtes inducti ad probandum tempus immemoriale ſuper jure, vel uſu juris alicujus diſcontinui, debeant eſſe circumvicini, qui veriſimiliter majorem notitiam habere præſumuntur, *l. 1. §. 1. ibi: exiſtimatione circumcolen-*
248 *tium. ff. de flumin.* Attamen hoc verum & intelligendum eſt eo caſu, in quo tractatur de tali materia, cujus ſcientia veriſimiliter non cadit, niſi in vicinos: Secus eſt, ſi quæſtio ſit de tali re, vel materia, quæ tranſire conſuevit in ſcientiam multorum, etiam extraneo-
249 rum, ut de jurisdictione, pedagio, jure collectandi, & aliis Regalibus, quæ communiter præſcribuntur tanto tempore, cujus initii memoria non extat *d. c. ſuper quibusdam. §. præterea, de V. S.* Nam in his etiam alii, quàm circumvicini teſtificari poterunt Balb. *d. loc. n. 26.* Nicol. Everhard. Junior *d. conſil. 38. n. 15.*

Ex prædictis manifeſtum fit, Jus collectandi per præſcriptionem acquiri præſcriptionemque hanc per teſtes, aliisve adminiculis probari poſſe; hoc tamen temperamento
250 adhibito, ut cotra Imperatorem & Summum Principem, non niſi immemorialis ſive centenaria, contra alios autem particulares Dominos Superiorem recognoſcentes præſcriptio minoris & longiſſimi temporis procedat, juxta Marin. Frecc. *de feud. lib. 2. in* 13. *authorit. numer.* Otalor. *de nobilit. p. 3. cap. 7. numer. 9. in fin.* quem refert Joſeph. de Seſe *tr. de Inhibit. cap. 5. §. 10. numer.* 51. Gilken. *de præſcript. p. 3. cap. 8. numer.* 8. Koppen. *deciſ.* 57. *numer.* 75. ubi in ſpecie tradit; Jus collectandi, quod diſcontinuum eſt, & perſonæ adhæret, ſpacio lon-
251 giſſimi temporis etiam abſque titulo præſcribi.

Quemadmodum verò jus Collectandi; ita quoque Libertas & exemptio à præſtatione Collectarum, aliorumque onerum publicorum præſcribi poteſt; uti latè ſupra *c. 16. n. 26. & quàm plurimis ſeqq.* oſtenſum eſt eſt.

252 Sed an, Exemptionis quæſtione ſuper Libertate aut Immunitate pendente debeant exempti in ſua libertate & exemptione conſervari? pulcra, momentoſa, ac in tribunalibus frequens cottidiana quæſtio eſt: Cujus deciſio ex famoſa illa decretali *c. cum perſonæ. de privileg. in 6.* colligi poteſt.

Communiter tres caſus diſtingui ſolent. Primus eſt, quando quis aſſerit ſe exemptum à Collectarum ſolutione, & ad eam exemptionem ſolum allegat, & exhibet privilegium
253 tantum: quo caſu ſi allegans privilegium eſt in quaſi poſſeſſione Exemptionis, conſervandus & manutenendus eſt in poſſeſſione vel quaſi Libertatis, nec contra eum, pendente articulo probationis, ad executionem procedi poteſt *d. c. cum perſonæ. verſ. ſi verò privilegium ſufficiens, &c.* argumento ſumpto à contrario ſenſu, prout omnes ibidem deducunt, & declarat gl. *in verb. turbentur.* dicens id, quod dictum fuerat in caſu allegati privilegii ſimul, & præſcriptionis, ut ſcilicet conſervetur interim in ſua poſſeſſione exemptus, habebit etiam locum, ſi ſolum privilegium allegetur, quod tamen 254
ita eſt, ſi allegans privilegium (ut ſupra dixi) eſt in quaſi poſſeſſione exemtionis ut *in verſ. ſi privilegium exhabitum, &c.* dicitur & probatur *in cap. 1. ut lit. pend. extr.* ubi datur titulus, & poſſeſſio; & ſic conſervatur il- 255
la. Alias ſi allegans exemptionem non eſſet in quaſi poſſeſſione illius, ſed Ordinarius potius in poſſeſſione ſubjectionis; tunc ordinarius & Superior, lite pendente, poterit uti jurisdictione, contra ipſum, ſicut contra alios ſubjectos, non exemptos.

Deciſionis hujus ratio adducitur per Doctores. Quia privilegium eſt favorabile, & ſic 256
datur ei favor iſte Razzal. *deciſ. 728. numer.* 2. *& deciſ. 1492. numer.* 1. Lancellott. Gallia *conſil.* 58. *numer. 46. & 47.* Quod ſecus eſt in præ- 257
ſcriptione, quæ odioſa eſt; & contra quam in dubio pronunciandum Petra *tract. de fideicommiſſ. q. 14. numer. 24. & 260.* Cævallos *in commun. opin. quæſt. 173. numer. 3.* Seraphin. *de privileg. juram. privil. 33. numer. 157.* Honded. *conſ. 79. num. 46. vol. 1.* Vultej. *lib. 3. Conſil. Marpurg. conſ. 30. num. 77. & ſeq.* ubi plures convehit.

Atque hoc reſpectu Gutierez *lib. 1. quæſt. Canon. 14. numer. 104. & ſeqq. & numer. 107.* 258
cum ſeqq. fusè explanat; Quod nobiles notorii (quos Hiſpani *Hidalgos* vocant) ſi collectentur, poſſint ſuſpendere petitorium; & deducere poſſeſſorium; petendo ut de eo ſummariè cognoſcatur, & offerendo probationem in continenti, ut ſpoliati reſtituantur. Videatur omnino Gutierrez *d. loc.* Et Vaſquius *tom. 3. lib. 1. de ſucceſſ. reſolut. §. 5. num.* 24. in hiſce terminis expreſsè concludi; quod, ſi quis per 20. annos Vectigalia vel alia onera aut munera non ſubierit, aut non perſolverit, conſtituatur in quaſi poſſeſſione Exemptionis & Nobilitatis ſeu *Hidalguiæ*, &, etiamſi aliter de titulo Exemptionis vel jure ſuæ Nobilitatis non adpareat, interea non poſſit collectari, ſed etiam lite pendente ſuper quæſtione Exemptionis ſeu Nobilitatis cœpta & ineunte in ea quaſi poſſeſſione Exemptionis tuendus ſit.

Secundus caſus eſt, quando quis ad Exem- 259
ptionem ſuam allegat, & adducit, præſcriptionem tantum: Quo caſu ſive Superior & Ordinarius ſit in poſſeſſione ſubjectionis & juris collectandi, ſive non; poterit ob fundatam generalem intentionem, uti ſuâ Jurisdictione contra illum, quousque allegans præſcriptionem

ptionem eam probet in judicio *d.c.cum perſona in fin.*

260 Ratio hujus Regulæ eſt, odium præſcriptionis *d.c.cum contingat.cum ſimilib.* & quia reſiſtit jus commune *c.1.de præſcript.in 6.c.ad decimas.*
261 *de reſtit. ſpoliat.* In quo articulo tamen rurſus communiter diſtingui ſolet: Aut enim poſſeſ-
262 ſioni alicujus reſiſtit leviter tantum jus commune, & ſic eſt levis præſumptio contraria: tunc ad conſervationem & manutentionem illius poſſeſſionis, non requiritur titulus aliquis verus, nec coloratus, ſed ſola poſſeſſio ſufficit, pro qua dabitur remedium Retinendæ & Recuperandæ, &c. Exempli gratiâ, ſi quis prætendat jus paſcendi, lignandi, &c. in alieno fundo & territorio; hoc caſu, licet res præſumatur ab ejusmodi ſervitute libera, quià tamen hæc eſt levis præſumptio, ideò non eſt juſtificanda poſſeſſio Covarr. *pract. quæſt. cap. 17.*
263 *num.6.* Sed quando juris præſumptio vehementer reſiſtit uni, & adſiſtit alteri; hoc caſu adamantina conficitur concluſio, quod allegans & probans poſſeſſionem alicujus juris non debet manuteneri lite pendente, niſi productione tituli juſtificet poſſeſſionem ſuam *d.c.cum perſona.d.c.ad decimas.de reſt. ſpol.d.c.1. de præſcript.in 6.l. vis ejus.15.C.de probat.* Cæſ. Contard.*in l.diffamari.C.de ingen. & manum.c.4.n.26.* Alvar. Valaſc.*de jure Emphyt.q.8.nu.27.* Hartm. Piſtor *quæſt.feudal.lib.2.p.2.q.46.nu.6. & ſeq.* Fulv. Pacian.*de probat.lib.2.c.20.n.26.& ſeq. & n.48.& n.50.*

264 Hæcq; Regula ſuadetur ratione vivâ: Quià cum jus commune præſumat contra talem poſſeſſionem, reputando eam injuſtam, vitioſam, &c. & ſic adſiſtat uni, & reſiſtat fortiter alteri; inde fit, ut ex ſola poſſeſſione, (cum hæc præcaria præſumatur Menoch.*conſ.307.nu.61.* Virgin. de Bocat.*de manut.in poſſ.c.9.n.4.*) absque probatione tituli non debeant hujusmodi poſſeſſores defendi, niſi poſſeſſionem, quam afferunt, juſtificent, exhibendo titulum ſaltem coloratum, vel probando immemorialem præſcriptionem Indeque ſi quis ſe exemptum ſatagit, juris reſiſtentia vehemens, documentum Exemptionis poſcit; & in ſpecie de exemptione vel Privilegio docere cogitur, qui in ea fundat; efficitque fundata intentio, ut non obſtante Exemptionis prætenſione, Dominus Territorii contra pſeudo-exemptos jurisdictionem exerceat, donec exemptionem legitimè deducant; etiamſi ſint in quaſi poſſeſſione exemptionis.

265 Juris enim reſiſtentia vehemens multa ſingularia in jure & foro conſtituit, & inter
266 alia potiſſimum duo operatur. Unum eſt, ut cogatur quis oſtendere titulum ſuæ poſſeſſionis, quam prætendit habere contra juris diſpoſitionem Capyc. *deciſ. 77.* Rebuff. *de materi.poſſeſſor. art. 1.gl. 1.numer. 21.* Curt. Jun.*conſil.90.numer. 2.* Knichen *de jure territ.cap. 5. numer. 156. & ſeqq.* Cardinal. Thuſc.*pract.concluſ.lit. P. concluſ. 439. numero 5.* ubi etam hanc regulam, poſſeſſorem ſcilicet non teneri docere de titulo ſuæ poſſeſſionis; limitat eo caſu, quando Actor probaſſet intentionem ſuam contra Reum poſſeſſorem, quia tenetur docere de titulo ſuo.
Alterum eſt, quod ille, cui reſiſtit jus com- 267
mune, non ſit manutenendus in poſſeſſione, lite pendente, adverſus alterum litigantem, cui jus adſiſtit, præterquam ſi titulum exhibeat, vel immemorialem probet præſcriptionem *d. cap.cum perſona.* Boſſius *tr.de Principe numer.235.* Capyc.*d. deciſ.77.* Joſeph. de Seſe *tract.de inhibit.cap.5.§.10.numer.33.& multis ſeqq.* Thuſc.*in lit. P. concl.441.numer.16.*

Hinc exemptionis quæſtione pendente, 268
poſſeſſor tam diu ſolvere tenetur Contributiones, donec aliud in petitorio decernatur, poſt Baldum *conſil. 138. volum. 1.* Boſſ. *d.tit.de Principe numer. 148.* Zachar. Victor. *in diſput.de cauſ.exempt.Imp. concl.39.in Scholiis circa fin.* Qua in re Anno 1614. in Camera 269
Imp. præjudicium auditum eſt, ubi cum poſſeſſionis bonorum tuendæ cauſſæ, duo Imperio ſolverent, alterque poſſeſſione excideret, pendere hic in poſterum juſſus eſt, quia ante pependerat, non obſtante exceptione poſſeſſionis amiſſæ; nuncupatim id atteſtante Martino Mageto *tract.de Advocat. armat.cap.14.numer.295.* Idem contigit in cauſa 270
Schwartzburg vnd Stolberg contra Braunſchweig Litigioſæ poſſeſſionis die Honſteiniſche Herſchafften Lohra vnd Clettenberg betreffend.

Sic lite, ſuper aliqua annua præſtatione 271
vel cenſus ſolutione, pendente, cenſus vel annua præſtatio non poteſt deponi, ſequeſtrari vel arreſtari, ſed uſque ad litis deciſionem exſolvi debet Lancellott. *de attentat.p. 2. cap. 4. numer. 4.* Quo facit in ſi- 272
mili, quod lite pendente in petitorio ſuper nullitate vel reſciſſione contractus, cogitur tamen ea quis præſtare, ad quæ lege contractus hinc inde exſequi & ſortiri effectum, uti punctualiter determinat Carol. Molinæus *in conſuetud. Pariſ. §. ſi gl. 1. numer. 28. vel in altera editione §. 52. gl. 1. in verb.arreſt.oubrandon. numer. 87.* Hinc quoque is, qui prætendit ſe exemptum ab oneribus, donec pro- 273
baverit ſuam Exemptionem vel præſcriptionem immemorialem, poteſt violenter expelli, ſicut is, qui poſſidet vi, clam vel precario, & non manutenebitur in poſſeſſione libertatis quamvis eſſet in poſſeſſione vel quaſi poſt Bald. & Ruynum Card. Thuſcus *d. concl. 441.n.16.*

Tertius caſus eſt, quando quis ad exem- 274
ptionem ſuam allegat Privilegium & Præſcriptionem ſimul, quod fieri poſſe, ſupra *numer. 229.& ſeqq.* demonſtratum eſt; & confirmat ulterius, poſt Anton. Olibanum *in repetit.uſat. alium namque cap.13.numer.8.9.* Jacob. Cancerius *lib.1.var.reſolut.cap.3.num.240.& 241.* Et hoc in caſu ob favorem privilegii, eadem deciſio locum ſortitur: modò tamen, ut dixi, non ſolum alleget, ſed & exhibeat & producat illud privilegium. Sola enim Exemptionis al- 275
legatio

legatio non ſufficit ſine authentica exhibitione privilegii Philip. Franc. *in d. c. cum perſonæ. verſ. quod ſi tales. numer. 3. ubi notabiliter*
276 *ait*; Quod lite pendente non debet quis turbari vel privari poſſeſſione, etiamſi poſſideat contra jus commune; dummodo talis poſſeſſio adjuta ſit titulo, non ſolum allegato, ſed etiam producto: aliâs ſi non ſit adjuta titulo, & jus commune reſiſtat, non juvaretur poſſeſſio. Idem repetit Gemin. *in d. c. nu.* 5. Johan. Andr. *in 2. col. in princ.* ubi ait; ſi eſt poſſeſſio adjuta titulo non ſolum allegato, ſed etiam exhibito illâ non poterit poſſeſſorem privare ordinarius, pendente articulo probationis. Videatur omninò Joſeph. de Seſe *d. cap.* 5. §. 10. *n. 9. & quamplurimis ſeqq.* ubi egregiè refellit
277 Capycium *d. deciſ.* 189. qui arbitratur, & mordicus defendit, ſufficere ſolam allegationem privilegii, licet non exhibeatur, nec probetur; imò quod debeat quis manuteneri in poſſeſſione, abſque titulo, licet jus commune fortiter & vehementer reſiſtat. Quò adprimè facit, quod ſcribit Franciſc. Merlin. *deciſ. Lucenſ.* 85. *numero*
278 2. Privilegia ſcilicet Inſtrumenta & probationes debere exhiberi in judicio; aliàs, quod non eſt exhibitum, quoad Judicem non dici eſſe in rerum natura, poſt Bald. *in l. 1. num. 7. C. de procurat.*

279 Porrò notandum eſt, quod etſi præſcriptio immemorialis malæ fidei præſumptionem tollat *d. cap.* 1. *de præſcript. in 6.* Ma-
280 ſcard. *concluſ.* 1213. *numer.* 54. *& ſeq.* Si tamen probetur vitioſum poſſeſſionis initium, tunc præſcriptionem immemorialem excludi poſſe, communius exiſtimatur per *c. vigilanti. & c. fin. de præſcript. c. 2. de R. I. in 6.* Covarruv. *in d. c. poſſeſſor malæ fidei. 2. relict.* §. 3. *numer. 8.* pulcrè Garz.
281 *d. cap. 9. n. 31.* Burſat. *conſil.* 127. *n.* 30. Quando enim de titulo ipſo vitioſo adparet, curſus temporis immemorialis vim tituli non habet Menoch. *d. lib. 3. præſumpt.* 131. *n. 49.*

282 Quocirca ſi ex inſtrumentis vel plantatione terminorum alicui de finibus territorii conſtet, non poteſt allegari præſcriptio etiam immemorialis ad inducendum titulum ex contractu iſto invalido ob malam fidem cauſatam ex ſcientia dicti inſtrumenti, vel plantationis terminorum, ſicut docet Cravett. *conſil.* 2. *numer.* 7. *&* 8. *& numer.* 16. *& conſil.* 3. *numer.* 16. *ubi* ex ex, quod Epiſcopi Aſtenſes ſciverint donationes ab Imperatoribus ipſis factas continere Clauſulas reſervativas Superioritatis, certum eſſe, ex tali ſcientia induci malam fidem, quæ omnem præſcriptionem impediat, tam de jure Canonico, quam civili, *ait.*

283 Verior enimverò, receptior & in conſcientia tutior eſt opinio; nulli actioni vel reali, aut perſonali præſcribi, ſi in mala fide præſcribens exiſtat: Imò ne quidem immemorialem currere, ſi conſtet de titulo vitioſo, aut nullo Bartol. *in l. omnes populi. numer.* 22. *ff. de juſt. & jur.* Gail. 2. *Obſ.* 18. *num.* 7. Mynſing. 74. *Obſ.* 6. *& conſil.* 48. *numer.* 17. Alexand. *conſil.* 102. *numer.* 9. *volum.* 1. Bertrand. *conſil.* 41. *num.* 10. *volum.* 1. Celſ. Hugo *conſil.* 34. *numer.* 28. Roland. à Valle *conſil.* 21. *numer.* 19. *volum.* 2. Riminald. Junior *conſil.* 339. *numer.* 169. Tib. Decian. *conſil.* 2. *numer.* 192. Hondedæ. *conſil.* 89. *numer.* 40. *& ſeqq. volum.* 1. *& conſil.* 8. *numer.* 77. *volum.* 2. Burſat. *d. conſil.* 127. *num.* 30. *volum.* 2. Weſembec. *conſil.* 14. *numer.* 24. Vultej. *conſil. Marpurg.* 30. *num.* 69. *volum.* 2. Covarruv. *in c. poſſeſſor.* §. 11. *in* 2. *p. relect. numer.* 4. Ludov. Molina *de Hiſpan. primogen. lib. 2. cap. 6. num. 66. & ſeqq.* Valaſc. *d. tr. de jure Emphyt. q. 8. num.* 24. Peregrin. *de jure fiſci lib. 6. tit. 8. numer. 12.* Vaſqu. *illuſtr. controv. c.* 84. *num.* 9. Franciſc. Caldas *in l. ſi curatorem. verb. ſua facilitate. num. 74. & ſeqq. C. de in integr. reſtit. minor.* Surd. *deciſ. 28 numer.* 69. Cacheran. *deciſ.* 101. *numer.* 27. *& conſil.* 2. *numer.* 11. *& conſil.* 3. *numer.* 16. Schrader. *conſ.* 4. *numer.* 184. ſecundum quam aliquoties in Camera Imperiali pronunciatum memini.

Inſuper in præſcriptione tanti temporis, 284
cujus origo hominum memoriam exceſſit, ſcientia Superioris non requiratur Natta *conſ.* 98. *num.* 19. Cacheran. *deciſ.* 101. *num.* 20. Hieron. Montan. *de finib. reg. c.* 77. *numer.* 7. Balb. *de præſcript. 2. p. 4. princip. numer.* 14. *q.* 1. Molina *de jure primogen. lib. 2. cap. 6. numer.* 15. Ut nec ex capite juſtæ ignorantiæ, contra præſcriptionem immemorialem datur, ſecundum communem Burſat. *conſ.* 160. *num.* 73. Menoch. 1. *præſumpt. q.* 71. *num.* 2. Boer. *deciſ.* 39. Communiorem teſtatur Pinel. *in Auth. Niſi tricennale. num.* 58. *C. de bon. matern.* Joſeph. Ludovic. *deciſ. Lucenſ.* 48. *n.* 24. Maſcard. *concl.* 1214. *num.* 52. accuratiſſimè Covarr. *in d. c. poſſeſſor malæ fidei. p.* 2. §. 3. *n.* 2.

Quin & contra quadragenariam præſcriptio- 285
nem, ex capite ignorantiæ, reſtitutionem in integrum non concedi, operosè propugnant Bertrand. *conſil.* 54. *numer.* 6. *vol.* 6. Surd. *deciſ.* 4. *num.* 8. ubi plures commemorat. Et magis communem nominat Pacian. *conſ.* 20. *n.* 14. Et nervosè defendunt Pinel. *d. loc. numer.* 58. *& ſeq.* Teſſaur. *deciſ.* 134. *per tot.* ubi *n.* 9. poſt omnium Dd. revolutas & conſideratas opiniones conſtanter tenet, contra præſcriptionem quidem longi temporis intra quadriennium à die ſcientiæ dari reſtitutionem, modò quadriennium ſtatim poſt decurſam præſcriptionem longi temporis non inutile, ſed continuum ſit: Secus adverſus 30 aut ad ſummum 40. annorum curriculum hanc ullo modo dari: Et ſimul *num.* 15. atteſtatur, Senatum Pedemontanum cenſuiſſe, non eſſe dandam reſtitutionem ex capite ignorantiæ adverſus præſcriptionem
quadraginta annorum. Eandem quoque ſen- 286
tentiam multis rationibus tuentur Corne. *conſ.* 244. *lib.* 4. Sarmient. *lib. 2 ſelect interpret. cap.* 10. & latiſſimè Vaſquius *p. 1. ill. controv. lib. 2. c.* 75. Fichard. *conſ.* 16. *num.* 21. *& conſ.* 72. *num.* 9. *& ſeqq. vol.* 1. de jure veriorem ſcribens: Quamvis

Fichard. *d. loc. in fin.* ob dubium litis eventum & diſcrepantes in hoc paſſu Dd. opiniones (de quibus etiam videatur Odd *tr. de reſtit. in integr. q.90.*) ſuadeat in iſto caſu, ſuper quo conſuluit, concordiam, ſi tolerabilibus æquisque condicionibus obtineri poſſet; modeſtiam imitatus Pauli Caſtrenſis, qui propter diverſas opiniones, quæ ſolummodò inter Bartolum & Johannem Andreæ quodam in puncto fuit, reveritus authoritatem utriusque decidere noluit, ſed partibus ut ultrò ſeſe concordarent, conſuluit *conſ.58.vol.1.*

287 Sed & hæc opinio, ut ne quidem contra præſcriptionem triginta annorum ex capite ignorantiæ detur reſtitutio; placuit Sereniſſimo Electori Auguſto Saxoniæ Duci *in novell. Conſtitut. p. 2. c. 9. ubi etiam* Dan. Moller. Pro qua ſententia, cum in diverſis Electoratus Saxoniæ Tribunalibus & Collegiis hæc quæſtio graviſſimè agitata & diſcuſſa fuerit, tantò magis præſumendum eſt Vinc. de Franch. *deciſ. 61.*
288 *n. 20.* Quò facit, quod ex capite ignorantiæ difficilimè, reſtitutionem indulgeri ſcripſit Weſemb. *conſ. 42. num. 105. & conſ. 11. 33.* Maximè ubi præſumpta ſcientia eſt in contrarium; quo caſu reſtitutionem adverſus præſcriptionem 30. vel 40. annorum non dari, Dd. communi-
289 ter ſtatuunt. Nam ut ignorantia operetur hoc caſu, debet eſſe juſta, veriſimilis & probabilis? Cum non probabilis habeat vim ſcientiæ. Imò dicit Bald. *in l. qui contra. C. de inceſt. nupt.* quod ignorantia non juſta, non veriſimilis, non probabilis dicatur nequitia & potius diſſoluta. Ita ferè Benintend. *deciſ. 69. num. 2. &*
290 *ſeqq. ubi plures recitat.* Et quempetentem reſtitutionem non audiendum ob ſupinam & craſſam ignorantiam poſt Felin. & alios voluit Balb. *de præſcript. p. 4. principal. q. 28. numer. 8.* Honded. *conſ. 83. nu. 63. volum. 1.* poſt Cravettam *de antiq. temp. p. 4. §. materia. numer. 6.* Covarr. *in d. c. poſſeſſor. p. 3. §. 3. num. 3. de R. I. in 6.* Pinel. *in d. auth. numer. 6.* Pariſ. *conſil. 23. numer. 226 lib. 1.* Cephal. *conſil. 180. numer. 30. & ſeq. & conſ. 215. num. 8.* Roland. à Valle *conſil. 3. numer. 99. & 100. volum. 1.* Surd. *deciſ. 4. nu-*
291 *mer. 7.* ita, ut nec illa ſufficeret ignorantia, quæ adhibita diligentia inveſtigando potuiſſet removeri Cravett. *conſ. 693. num. 6. & conſil. 930. numero 21.* Hondedæ. *d. conſil. 83. numer. 70. vol. 1.*

292 Cæterum tempus immemoriale centum annorum ſpacio à Dd. vulgò definitur *arg. l. an uſusfructus. 56. ff. de uſufruct.* Balb. *d. tract. 2. p. 3. pincip. q. 6. numer. 24. fol. 126.* De communi teſtatur Maſcard. *concl. 429. numer. 9. & d. concl. 1214. numer. 53.* Communiſſimam opinionem dicit Cavalcan. *deciſ. 30. numer. 27. p. 2.* Bertazzol. *conſil. civil. 72. numer. 38.* In terminis præſcriptæ juriſdictionis Mandell. *conſ. 64. numer. 43. 48. & ſeqq.* Burſat. *conſ. 160. numer. 59.*
293 Quamvis inter centenariam & immemorialem multæ ſint differentiæ: Sicut diverſitatem eſſe magnam inter centenariam & temporis immemorialis poſſeſſionem in præſcriptionum materia, adſtruit Cravett. *d. tract. de antiq. temp. p. 4. abſolutis differentiis. n. 1. 2. 3. & 4. per l. ſi arbiter. 28. ff. de probat.* dicens, eſſe præſcriptionem immemorialem, quæ non ſit centenaria: Burſat. *conſ. 127. n. 22. vol. 2.* De qua diverſitate etiam agit Coler. *in d. c. cum vobis. num. 22. de præſcript.* Molina *de Hiſpan. primogen. lib. 2. cap. 6. numer. 43. & ſeqq.* Molina Jeſuita *diſput. 76. per tot.* Communem tamen opinionem cen- 294
tenarium tempus obſervare ſolere; ait Hieron. à Laurent. *deciſ. 40. numer. 5.* Et Alexandro magis communem aſſerit Alex. Moneta *tract. de decim. cap. 5. num. 75.* Videatur quoque Molinæ *in conſuet. Pariſ. §. 5. n. 63.* Mynſ. *conſ. 13. n. 21.* Farinac. *lib. 1. prax. crim. q. 47. n. 112. & ſeqq.* Covarr. *in d. c. poſſeſſor. §. 3. n. 6. & ſeqq.* textus elegans in *d. l. ſi arbiter. 28. ff. de probat.* Aliqui 80. 295
annis definiunt Cavalcan. *deciſ. 1. n. 31. p. 5.* vel etiam 60. & 90. Alex. Raudenſ. *deciſ. 5. n. 30.* Sed de hiſce ſatis; cum relati & alii Dd. hanc præſcriptionis immemorialis materiam ubertim proſecuti ſint, ad quos, ne opuſculum hoc ultra deſtinatos excreſcat limites, benivolum Lectorem remitto.

VIII. Octavò Jus Collectandi probatur 296
per PRÆSUMPTIONEM juris, quâ, quicquid eſt intra limites & fines Principatus alicui competentis ſitum ratione Superioritatis, Regalium & Juriſdictionis, ac conſequentes ratione juris collectandi (quod à Superioritate, Regalibus & Juriſdictione dependere ſupra *c. 3.* firmavimus) eidem cum Principatu cedat *cap. 2. de reſt. ſpol. in 6. c. cum Epiſcopi 7. de offic. ordinar. in 6. cap. omnes Baſilicæ. 16. quæſt. 7. cum aliis relatis* à Cacheran. *conſ. 3. num. 3.* In terminis Modeſt. Piſtor. *conſil. 14. quæſt. 3. lib. 2.* (ubi jus collectandi ad eum, in cujus territorio bona ſita ſunt, pertinere reſpondit) Et Weſemb. *conſ. 345. n. 17. vol. 7.* (ubi jus collectandi juris præſumtione Juri Superioritatis & dignitatibus, ac feudis regalibus ineſſe ſtatuit) Knichen *d. tr. de jur. territ. c. 3. n. 90. & ſeqq. & c. 5. n. 97.* Coler. *de proceſſ. execut. p. 1. c. 1.* Kœppen. *deciſ. 48. n. 9. 12. & 13.* Paurmeiſter *tr. de Iurisd. Imp. Rom. c. 8. nu. 8. & ſeqq.* qui omnes adſerant, Principis juriſdictionem generalem, in ſuo territorio eſſe notorium juris & de jure, eamque ſibi in univerſos ſingulos vindicare.

Qui enim ſe fundat in toto, in qualibet quo- 297
que parte ſe fundet, neceſſe eſt, *arg. l. quæ de tota 76. ff. de R. V.* ita ut perſonæ & res in territorio ſitæ ejus præſumantur quoad juriſdictio- 298
nem, cujus eſt territorium Chaſſanæ. *in conſuet. Burg. rubr. 3. §. 4. num. 13. & ſeq.* Hieron. à Monte *de fin. reg. c. 96. n. 9.* Covarr. *pract. quæſt. 1. nu. 9.* Weſemb. *conſ. 62. nu. 3.* Gail. *2. obſ. 62. num. 9. & de pignor. obſ. 8. num. 6. & ſeq.* Menoch. *lib. 3. præſumpt. 100. num. 1.* Cravetta *conſil. 673. nu. 1. & conſ. 882. num. 1.* Mynſing. *conſ. 16. num. 35.* Valaſc. *de jure Emphyt. quæſt. 8. nu. 21. & ſeq.* Flamin. de Rubeis *conſ. 49. n. 75. lib. 1. & conſ. 34. n. 67. lib. 2.* Hieron. Pappon. *conſ. 5. num. 44.* Sicut 299
ex regulariter ex finibus arguuntur media *l. Celſus 6. ff. de uſucap.* Burſat. *conſil. 235. num. 36.* Surd. *d. conſ. 126. nu. 13. ubi formaliter ait,* media cenſeri ejus naturæ, cujus ſunt extrema,

late

300 latè Monter.*in deciſ.Arragon.in reſponſo pro Vxo-*
*ris amita p.3. num.181.& ſeq.*Fab.de Anna *conſ.*
59.num.20.& ſeqq. ita ut ejus cenſeatur eſſe Su-
301 perioritas loci in medio ſiti, cujus eſt Juriſdi-
ctio circumjacentium locorum Cravett.*conſil.*
618.num.1. Pruckman.*conſ.27.num.4.* vel cujus
eſt juriſdictio magis propinquorum locorum
Hieron.de Monte *d.tr.cap.83.n.1.& ſeqq.* Fab.
de Anna *d.loc.*
302 Unde diſtrictum civitatis Landwehr vnd ge-
zirck Civitatis eſſe non ſolum jure dominii, ſed
& juriſdictionis, reſpondit Schurff. *conſil. 26.*
303 *num.3. cent.* 1. Et quando comprehenduntur
caſtra, civitates, pagi, villæ, &c. ſub confinibus
& intra fines ipſius Territorii vel Principatus
alicui in feudum conceſsi, ſufficienter probari,
civitates, pagos, villas. &c. eſſe de eodem Prin-
cipatu vel Territorio, reſpondit Alb. Brunus
conſil.34.num. 5. Natta *conſil. 204.num.6.* Ber-
tazzol. *conſil. 366.num. 11.lib.2.in criminalib.&*
conſil.civil.1.num.6. Knichen *d.tr.de jur.territ.c.*
304 *3.num.100.& 101.* ubi hanc ejus rationem eſſe
dicit, quod vicinitas præbet aptitudinem &
argumentum dominii, & quod adjacentia e-
juſdem juris habentur, cujus ſunt ea, quibus
305 adjacere videntur. Hinc Collectarum perce-
ptionem eſſe ſignum Superioritatis & denota-
re confines, & locum vel villam Collectas ſol-
ventem eſſe de territorio, cui ſolvit, Dd. paſſim
inculcant Alex. *conſil. 35.num.4.vol.4.* Tho-
mat.*tract.de collect.in princ. num. 6.* Gutirez. 3.
quaſt.civil.15.num.2. Compilator Symphore-
matis *d.tom.1.p.2.tit.6.vot.7.n.27.* Vide Me ſu-
prà *c.3.n.146.& ſeqq.*
306 Quæ intentio fundata ejus cenſetur eſſe ef-
ficaciæ, ut abſorbeat actus, etiamſi adverſus il-
lam plures & antiquiores quis deduxerit.
Quando enim evincitur, ſine cauſa poſſideri;
etiam effectus, ipſa nimirum poſſeſſio, hoc in
caſu nullius erit momenti: Quia Domina Ter-
ritorii, & ad quam illud conceſſionibus Impe-
ratoriis ſpectare edocetur, jus commune fa-
vet; aliì verò, actum aliquem Superioritati
connexum exercenti, jus ipſum reſiſtit Kni-
307 chen *de jur.territ.cap.5.n.106.& multis ſeqq.* ad-
eò, ut non edocto titulo contrario, nequidem
remedium attentati, etiam pendente lite, con-
tra Territorii Dominum, locum ſibi vendicet
eò, quod adfectanti refragetur jus commune
& defectus tituli notorius poſt Franciſc. Mar-
cum *deciſ.* 80.*n.4.& 5.p.1.& deciſ.542.nu.3.&*
ſeq.p.2. Knichen *d.c.5.n.141.& 142.*
308 Probatione tamen contrarii prædictam
præſumptionem elidi vel proſterni non diffi-
teor, qualem admittit Frid. Pruckman.*d. conſil.*
27. Molina *de juſt.& jur.diſput.75.verſ.Quoniam*
aliud puto. Cum argumentum ab extremis præ-
309 ſumptione tantum concludat & datâ inſtan-
tiâ, corruat Colleg. Ticinenſe *in reſp. Finar. nu.*
10.*conſil.Ferdinand.n.39.* Afflict.*deciſ.156.* Eſt
310 cum generale, quod data inſtantia, ac exem-
plo diverſo allegato ſublata ſit neceſſitas illa-
tionis generalis. In terminis Albert. Brun. *conſ.*
156.in fin.verſ.& quia. quatenus ibidem reſpon-
dit, quod is, qui habet Caſtrum non jure feu-
di, ſed ex conſuetudine dominandi, ut loquitur
Bald.*in c.imò delegatorum.in fin. de offic. de leg.*
Imperatori tamen, ut Univerſali Domino, ſit
ſubjectus; Et in fine innuit, quod præſumptio
ceſſet, ubi conſtat de contrario; Cum etiam ad
tollendam conſequentiam ſufficiat dare in-
ſtantiam. Cui convenit Cravett.*conſ. 987.n.7.* 311
Decian.*conſ.92.nu.55.vol.2.* Schurff.*conſ.1.nu.*
23.cent.2. Cacheran.*deciſ.169.n.13.* Hieron.à
Laurentiis *deciſ.128.n.18.* Vaſq.*p.1.illuſtr.Con-*
troverſ.lib.1.c.37.n.7.

Et in puncto, quod præſumptio ex territo- 312
rio, alio exiſtente in poſſeſſione vel quaſi Ju-
riſdictionis, vel actus terrendi Juriſdictionis-
ve exercente, nihil operetur, eleganter confir-
mat Cravetta *conſil.673.nu.11.verſ. Quintò.* Ca-
valcan.*deciſ.63.num.89 p.2.* Cum veritas præ-
ſumptionem ſuperet, & juris ſit explorati, ſi ca-
ſtra in alicujus Territorio undequaque ſita 313
Juriſdictionem, per ſe exerceant, quod tunc
ceſſet illa Territorii Univerſalis præſumptio
Cravett.*d.conſ.673,num.11.verſ. Octavo, & con-*
ſil.615.num.13. Afflict.*deciſ.267.n.4.* Quemad- 314
modum etiam loca habentia dominium ſepa-
ratum, non cenſeri de illo Regno ſeu Provin-
cia, in qua illa fortè ſita ſunt, ex Hoſtienſe Jo-
han. Andr. & aliis docuit Schrader.*tr.de feud.p.*
2.nonæ partis principalis ſect.3.n. 157.

Nec novum, ſed quotidianum eſt, ut Comi- 315
tes aut nobiles certorum horum, vel etiam per-
ſonæ reſpectu, Principi alicui in perſonalibus,
vel etiam certorum bonorum ratione in reali-
bus, als Landſaſſen/ ſubjecti ſint, & tamen ali-
qua bona, Caſtra vel prædia planè ab omni
ſubjectione Principali libera jure ſuo proprio
poſſideant text. in Receſſu Imperii de anno
1548.§. Wiewol auch. & patet ex iis, quæ an-
notavit Gail.*tract.de arreſt.cap.6.& ſeq.* Cum 316
contraria non ſint, aliquem eſſe in libertate re-
ſpectu unius, & in ſervitute quoad alium *arg l.*
loci corpus.§.competit.ff.ſi ſervit. vindic. Bald. *in c.*
cum ſuper.n.1.de ſent.& re judic. Quod pluribus
demonſtravit Ampliſſimum Collegium Ca-
meræ Imperialis in Reviſionis judicio illuſtris
cauſæ Ortenburg contra Bayern *voto ſuo nu.*
22.& ſeqq. relato ſub falſa titulatura à Chriſto-
phoro Schwanmanno in Deciſionibus, quas
ſuis practicis Obſervationibus ſubjunxit, *deciſ.*
10. Mynſing.*conſ.16.n.45.in fin.* Quod & velle
videtur Maſc.*de probat.concl.217.n.3.* ubi rectè
adduxit Pariſium affirmantem, de conſuetudi- 317
ne hodie Caſtra, Civitates, &c. dici habere di-
ſtincta territoria etiam quoad Juriſdictio-
nem. Quod & in villis ſtatuit Natta *conſil.636.*
nu.31. Quò facit, quod in ipſo Territorio poſ- 318
ſit eſſe locus exemptus Vant.*de Nullitat.c.9.nu.*
108. Socin. Junior. *conſil.68. num.7.vol.1.* Jo-
han. Kœppen.*decad.1.Enucleat.2.nu.74.& ſeq.*
Et paria ſunt; Exemptum vel extra Territori- 319
um eſſe. Jaſon.*in l.extra territorium nu.5.n.ff.de*
juriſ. Weſemb.*conſil.30.n.17.& conſ.32.n.* 26.
Surd.*conſ.63.nu.31.& deciſ.129.num.17.* Hinc
ſi loca contentioſa ad Territorium non per- 320
tinent, non etiam de ejus Juriſdictione per-
hibentur Tib.Decian.*conſil.40.num. 25.vol.4.*

& poſt eum Knichen.*d.c.5.n.105.* Quod idem
illuſtribus Cam. præjudiciis confirmatur apud
Meichſnerum *tom. 2. lib. 1. deciſ. 6.* in cauſa
Teutſchen Meiſters contra die Graffen von Ot-
tingen *n.9. & ſeq. & eodem tom 2. lib. 1. deciſ. 8.* in
cauſa Hyrnheim contra Chur Pfaltz *nu. 42. &*
ſeqq. Bidembach. *quæſt nob. 1 n. 18.*
321 Prætereà non deſunt Dd. qui hanc præſum-
ptionem Univerſalis Juriſdictionis ex Terri-
torio reſultantem duntaxat in Imperatore ad-
mittant, ut poſt Henricum Borch & Cardina-
lem ſentire videntur Gabriel. *com. concl. lib. 1. de*
probat. concl. 9. princ. verſ. contrarium. Cravett. *d.*
conſ. 615. num. 13. Non etiam quoad alios infe-
riores, vel quoad poſſidentes Caſtra, Civitates
322 & Provincias in Dominio Majoris Principis,
Alii verò hujumodi præſumptivam Domino-
rum territorii intentionem ſolummodò quo-
ad proprietatem, non etiam quoad poſſeſſio-
nem fundare contendant Abb. *in c. olim. inter*
col. 3. num. 2. de reſtit. ſpoliat. Capyc. *deciſ. 28. num.*
41. p. 1. poſt Rotam & Lancellotum *de attentat.*
p. 2. c. 4. limit. 1. num. 50. & 73. Guilielm. Bene-
dict. *in cap. Raynutius. verb. & uxorem deciſ. 1. nu.*
24. de teſtament. Quorum tamen opinio erro-
nea eſt. Licet enim Princeps vel alius quis, in
qualibet parte territorii fundatus ſit quoad
juriſdictionem, non tamen quoad dominium
323 rerum particularium; Quia juriſdictio cum
proprietate nihil habet commune Guid. Pan-
cirol. *conſ. 195. numer. 40.* pulcrè Marc. Ant.
Pereg. *conſ. 16. numer. 45. & 6. lib. 1.* Hondedæ.
conſ. 84. n. 3. & 4. vol. 2. Vultei. *conſil. Marpurg.*
30. n. 159. & 161. vol. 2. Gail. *2. obſ. 92. n. 9.* Kni-
chen. *d. tr. de jur. territ. c. 3. n. 101. & ſeq.*
324 Denique prædicta Territorii præſumptio
in dubio procedit; at ceſſat, quando conſtat de
alio Superioritatis poſſeſſore Maſcard. *de pro-*
bat. concluſ. 317. num. 16. Quod & innuit Kni-
chen. *d. c. 3. n. 362. & ſeq.* Et dixi ſuprà *n. 312.*
Ea verò, quæ de intentione & præſumptio-
ne generali pro Domino Territorii militante
paullò ante *n. 197. & ſeqq.* deducta ſunt, non
ſolùm de Epiſcopis, quorum duntaxat ſupra *c.*
325 *4. num. 148. & ſeqq.* mentio fuit facta, ſed & de
Magiſtro Ordinis Teutonici, & Johannitici
accipi velim: cum & hi inter Eccleſiaſticos nu-
merentur; ac quod Principes imperii ſint, no-
326 torium exſiſtat. Eſt autem in his ſingulare,
quod bona utriusque Ordinis paſſim per to-
tum Imperium ſita ſunt, ut adparet ex cauſa,
quæ de Collectis inter Magiſtrum Ordinis
Teutonici & Ottingen. in Camera Imp. agita-
ta & deciſa fuit; ut videre eſt in ejusdem cauſæ
voto, quod eſt apud Meiſnerum *tom. 2. lib. 1.*
deciſ. 6. ubi *n. 19.* à Referente additur, ex Inve-
ſtitura in eadem cauſa ſub lit. E. exhibita con-
ſtare, quod hic Ordo Regalia habeat. Sixt. *lib.*
327 *1. de Regalib. c. 4. n. 130. & ſeqq.* Ex quo etiam pa-
teſcit, Magiſtrum Ordinis Johannitarum re-
gulariter fundatam habere intentionem, ra-
tione omnimodæ Juriſdictionis & Regalium,
328 in omnibus ſuis bonis, ubivis locorum ſitis. Sic
quoque ordo Teutonicus, in vago dicitur Re-
galia habere, eò, quod bona ipſorum paſſim
per Imperium ſint ſparſa. Meichſn. *d. deciſ. 6. nu.*
120. Sic & Georgius Schilling à Canſtat No- 329
bilis Suevus, ob egregiam operam Carolo V.
Imp. in periculo Algeriano navatam ex Priore
Equitum Ord. S. Johannis. Imperii Princeps
creatus illiusque Ordinis Regalia renovata fu-
ère Anno 1543. Henric. Pantaleon *de Ord. Io-*
hannit. rebus geſt. lib. 10. Cujus Inveſtituræ, uti &
antecedentium, inter cætera, tenor hic eſt, ut
nulla Eccleſiaſtica vel ſæcularis perſona, Ro-
mani Imperii Ditioni ſubjecta in ordinis Do-
mos & ipſarum bona, Juriſdictionem aliquam
exerceat vel moleſtiam creet: Vide Me ſupra
c. 14. n. 72. & Paurmeiſterum *lib. 2. de Iuriſd. c 9.*
n. 72. & c. 10. n. 8.
IX. Simpliciter & Nonò ex PRÆ- 330
STATIONE HOMAGII prægnantiſſima
oritur præſumptio contra Subditos, ut ad Col-
lectas teneantur Homagium enim ſive die
Erb-und Landes huldigung habetur pro actu 331
univerſali Juriſdictionis, ſub quo omnis alius a-
ctus, puta Collectarum, Tributorum aliarum-
que functionum & onerum præſtatio conti-
netur. Quando enim Princeps curat jurare
Subditos obedientiam, tunc eſt in quaſi poſ-
ſeſſione juriſdictionis & conſequentiæ, quia
nervus obedientiæ complectitur omnes alios
actus Juriſdictionis. Et homagium facere, ut
Subditi jurati devinctiores Dominis ſuis exi- 332
ſtant, in ſubſidiorum exhibitionibus, ſcripſit
Ferr. Montan. *lib. 6. de feud. cap. 18. pag. 157.* &
dixi ſuprà *cap. 3. numer. 274. & cap. 11. numer.* 333
3. & ſeqq. Adeò, ut ſi quis alienos Subditos
(prout hodie, proh dolor, exempla paſſim
obvia ſunt) fecerit abjurare juriſdictionem
prioris Domini; & ab eis juramentum fide-
litatis exegerit, & confeſſionem, quod
ſint homines ſui, etiamſi illi ſponte hoc præ-
ſtiterint: non privatur tamen Dominus
ſuâ poſſeſſione; nec aliqua poſſeſſio vel
quaſi jurium territorialium & Regalium iis-
que adhærentis juris collectandi, transfer-
tur in recognitum; niſi ceperit Juriſdi-
ctionem exercere; & Dominus prior poſ-
ſeſſor ſcienter paſſus ſit Subditos illi, tan-
quam Domino obtemperare; quoniam
cum tales Subditi, non poſſideant, ſed
poſſideantur, nullam poſſeſſionem vel qua-
ſi in aliam transferre poſſunt Bart. *in l. quod* 334
meo. numer. 8. ff. de acquir. poſſ. Molinæ. *in*
conſuet. Pariſ. tit. 1. §. ſi gloſſ. 1. in verb.
des membres numer. 13. Cui deciſioni ſuffra-
gatur Bald. *in l. ſi aquam. numer. 50. Cod. de*
ſervit. & aq. Tiraquel. *de conſtit. poſſeſſ. par.*
2. ampliat. 34. numer. 4. & ſeq. Auguſt.
Berous *conſil. 21. numer. 15. vol. 3.* Tib. De-
cian. *in pract. criminal. lib. 7. cap. 32. numer. 13.*
Coler. *de proceſſ. Execut. p. 2. cap. 3. numer. 344.*
Gail. 2. *obſ. 54. numer. 8.* Hieronym. Gi-
gas *de crimin. laeſ. Majeſt. tit. de rebell. quæſt.*
11. numer. 4. ubi etiam dixit, quod per re-
bellionem Subditorum Dominus non pri- 335
vetur ſua poſſeſſione; quod & ita docuit Re-
buff. *in tract. de crimin. laeſ. Majeſt. numer. 28.*
Hinc Homagium à Civitate Domino, qui 336
aliâs

âliâs hujus Civitatis Dominus non eſt , coa-
ctè factum non valere putatur ; Cum per
talem meticuloſam & violentam Exactionem
ſubjectio non acquiratur Knichen *de jur. ter-*
337 *rit.dict.cap.3.num.17.* Et antiquus Dominus
non amittat poſſeſſionem ſubditorum , ſi
ab alio inviti ſint detenti , & de eorum con-
traria voluntate adpareat *arg l.1.§.per ſervum.*
ff. de acq. poſſeſſ. Gail. *de arreſt. cap. numer.*
22. *& ſeq.* Matth. Stephani *lib.* 2. *de ju-*
338 *risd. par.* 1. *cap.* 7. *numer.* 22. Hinc confeſ-
ſio contra libertatem facta non valet, quia eſt
facta contra naturalem hominis ſtatum: mul-
tò minus, quando quis compulſus fidem de-
dit Scripturâ , ſe non liberum eſſe *l.nec ſi vo-*
339 *lens.* ubi gl. & Cald. *Cod. de liber. cauſ.* I-
dem Baldus ibidem ſignanter docet , ſi Im-
perator, Papa & Rex Francorum faceret a-
liquam Civitatem ſibi jurare , cum ſua non
eſſet , non valere : quia tunc hoc faceret in-
ſtar Tyranni. Et hinc concluſum in Came-
ra, in cauſa deß Städtlein Wangens contra
Alle Borcken zu Labiß / Jurmentum tale eſſe
ipſo jure nullum. Ruland. *deciſ. jur. contro-*
340 *verſ. quæſt.* 21. Imò talis Domini cujusdam
peregrini invaſio , & violenta occupatio ci-
vitatis , & civium ad jurandum illegitima
compulſio, adeò non operatur ad ſubjectio-
nem , ut etiam non purgetur hoc vitium , li-
cet Principis confirmatio accedat *l. authorita-*
*tem.*3.C. *unde vi.* Gail. *d. obs.* 54. *numer.* 8.
Adam. Keller. *de offic. juridico-politic.lib.2.cap.*
*9. in fin.fol.*343. Martin. Mager. *tract. de*
Advocat. armat. cap. 9. *numer.* 11. *in fin. fol.*
341 423. Pacian. *conſil.*20. *numer.*28. Hinc ta-
li violento poſſeſſori Imperatorem non poſſe
concedere inveſtituram, reſpondit Alciat. *conſ.*
132. *numer.*44. *lib.*5. *& conſil.*26. *numer.* 3.
342 *lib.6.* Et privilegia Cæſaris confirmantia Ty-
rannum in dominio non valent Ægid. Boſſ.
*tit.de Principe quæſt.*536. Adde Martin. Laudenſ.
*de prinsipe quæſt.*12. *ubi formaliter ait* , ſi vio-
lento occupatori Civitatis vel Provinciæ Prin-
ceps conceſſerit , civitatem vel provinciam
violenter occupatam , non valere conceſſio-
nem vel confirmationem *l.meminerint.Cod.un-*
de vi. niſi ex cauſa vera & juſta Princeps faceret
conceſſionem, non obſtante dicta violentia *l.*
Lucius.ff. de evict. Hæc Laudenſ. *dict.loc.* Ra-
tio eſt ; Quia Princeps talis , ut Tyrannus
343 procedit, cum quo acta ob potentiæ formidi-
nem metu facta præſumuntur , adeoque ipſo
jure nulla ſunt Bald. *in l.nec ſi voles. Cod. de li-*
ber.cauſ. & nominatim *in l.* 2. *num.* 50. *&*
ſeq. Cod. de ſervit. & aq. Decian. *pract. cri-*
min. lib. 6. *cap.* 11. *num.* 42. Brun. *conſil.* 20.
*num.*21. Coler. *de proceſſ.Execut.par.2.cap.3.nu.*
358. Gail. *d.loc.*
344 Etſi verò hoc ipſum ratione duntaxat domi-
nii, non etiam poſſeſſionis obtinere, nonnulli
adſtruant, ita, ut quoad poſſeſſionem Subditi
Domino præjudicare poſſe videantur Petr. *tr.*
*de fideicom.quæſt.*12.*num.*278. *& ſeqq.* Zaſ. *in l.*
ſæpe num. 39. *ff.de judic.* Covarr. *pract. quæſt.*
345 *cap.*13.*num.*9. Indiſtinctè tamen verius credi-
derim, ut per obedientiam Vaſallorum & ſub-
ditorum non probetur poſſeſſio Caſtri vel vil-
læ niſi talis poſſeſſio fuerit vacans Johann. Ja-
cob. de Leonard. inter conſilia Alberti Bruni
*conſ.*114.*n.*489.*vol.*1.

Quæ verò de præſtatione homagii ſupra di-
cta ſunt, non procedunt , ſi quis in territorio
domicilium non habet , tametſi bona etiam
immobilia ſive pauca ſive multa in eo poſſidet.
Nam is homagium præſtare non tenetur , ut 346
dixi ſupra *c.*11.*n.*5. Vultei. *lib.*1.*de feud. c.* 6. *nu.*
5. Idque in Germania obſervari frequentius,
ita ut non dubiter, generalem eſſe conſuetu-
dinem, inquit Roſenthal *de feud.cap.6.concl.*85.
*num.*8.*lit.*K. Cum enim hoc juramentum per- 347
ſonarum ſubjectionem, non rerum, tantum re-
rum, tantum reſpicere videtur. Ac propriè is 348
eſt Subditus, qui domicilium in alicujus juris-
dictione habet, non qui ibi, ſine illo bona quæ-
dam poſſidet *l.domicilium.ff.ad municipal. l.ſi in*
patria. Cod.de incol. Razzal. *deciſ.*843.*numer.*1. 349
Domicilium enim paſſivam inhabitantem tri-
buit jurisdictionem Menoch. *conſil.*1000. *num.*
23.*lib.*11. Hondedæ. *conſil.* 5. *volum.* 1. Cache-
ran. *conſil.9.numer.* 11. Surd. *conſil* 313. *numer.*
66. qui infinitos conglomerat : ac ſæpius in
Camera Imp. imò quotidiè ſic obſervari, no-
tat Roſenthal *d. concluſ.*85. *numer.*9. *lit. M.*
ubi Multos in hanc allegat ſententiam. I-
dem Roſenthal. *cap.*11. *concluſ.*14. Bertazzal.
*conſil. crimin.*443.*num.*5. *&* 10. idque ex pro-
ceſſu inter Ducem Bavariæ & Comitem Or-
temburgicum, in Camer. Imp. habito , pluri-
bus evincit Paul. Wehnerus *in pract. obſ. in*
verb. Landſaſſeren vnd Landſaſſen. Noviſſimè
Rudinger *ſingul.obſ cent.*3 *obſ.*27.*n.*3. à quibus
diſſentit Laudenſ. *d.tr.de principe qu.*534. Vide
etiam Me *d.c.*11.*n.*5. *&* 6.

Circa ea quoque, quæ de violenta peregri- 350
ni invaſoris & Tyranni occupatione paullo an-
te notata ſunt, meminiſſe oportet, acta Tyran-
norum hujusmodi tamdiu, donec ſuperveniat
verus & juſtus Dominus, & contra eum fera-
tur ſententia, ob publicam utilitatem, ſuſtine-
ri, poſt alios à ſe relatos Surd. *conſ.*371.*num.*60.
pulchrè Dauth. *de teſtament.in princ.n.*152. Vid.
etiam de Tyranno omninò Farinac. *in prax.*
*criminal.de crim.læſ.Majeſt.quæſt.*112.*num.*26. *&*
ſeqq. Licet geſta per tyrannum funditus nulla 351
eſſe, nec ſuceſſorem teneri ea firmare ſentiant
Decian. *conſ.*191.*num.*5. Paris. *conſil.* 1. *numer.*
57.*vol.*1. Petra *de poteſt.princip.cap.* 32. *quæſt.*2.
2.*n.*189.*fol.*553.

Verum enim verò, qui præter jus ac meritum
acquirunt Principatum, præ oculis habere de-
bent Epigramma, quod eſt *lib.*2.*antholog.*

Non fortuna favens te ad ſummos vexit honores;
In te, ſed docuit cuncta licere ſibi.

Nonnunquam arcana DEI Opt. Max. conſilio,
ac ſingulari providentia, optimus Princeps ab
alio pellitur, injuſtique invaſoris actiones, fe-
lices progreſſus ſortiri videntur. At qui ſcit
rerum fines, & veram ſententiam de mundi
gubernatione , nunquam homines nequam,
malè feriatos , æque nefarios potentes , fe-

liceſque arbitrabitur. Sæpè jus Principis, vel Civitatis, juſtum, oppreſſum conſpicitur: Sed tamen ſub cineribus ſcintilla latet, magnam olim datura flammam; qua forſan combureretur is, qui nunc injuſtè triumphat Beſold. *diſſertat. de Republ. curand c. 2. in fin.*

352 X. Decimò ex JURE PROTECTIONIS Jus Collectandi non arguitur, niſi protectio ordinario Territorii & Univerſalis Superioritatis; Marte competat. Idque in primis oſtendit Author Wehrtheimiſchen Gegenbericht contra Würtzburg *par. 1. cap. 3. fol. 45. verſ.* Fürnemblich aber hat ſich beſagte Graffſchafft der Schatzung halber nicht allein in affirmativa, ſondern auch in prohibitiva, vnd tam percipiendi quàm prohibendi poſſeſſione gegen Würtzburg/ dieſes Cloſters halben/ allezeit vnverwirꝛlich befundē. Ubi ex multis actib. cōpro-

353 bat, Abbatem & Conventum Monaſterii Brumbach/ Comitibus Wertheimiis, tanquam Protectoribus, Collectas ſolviſſe, atque ad earundem ſolutionem ab immemoriali tempore obligatos fuiſſe, nominatim per Mandatum Cæſarium in cauſâ Löwenſtein contra Brümbach ad pœnam Dupli Anno 1586. emanatum, eodocere intendit: Quæ tamen Collectarum Exactio non intuitu, aut reſpectu juris clientelaris protectitii, ſed ea de cauſa, quod idem cœnobium in Territorio & Jurisdictione Comitum ſitum eſſe contendebatur, fomentum recepit & radices egit, nuncupatim hoc aſſerente Dn. Martino Magero *tract. de Advocat. armat. cap. 10. num. 191. vers. Præterea.*

354 Alioquin Clientes à Protectoribus nullatenus Collectis gravari poſſunt; Cum Collectæ imponantur ratione jurisdictionis, in perſonas, quæ principaliter ratione rerum obligantur, competentis; Protector verò nec in perſonam, nec in bona Clientis ullam habet Jurisdictionem, & per conſequens nec Collectandi facultatem per ea, quæ ſupra *c. 3. n. 136. & ſeqq. & n. 203. & ſeqq.* delibavimus. Atque ita in terminis tradit Gail. *d. obs. 54. num. 2. lib. 2.* Advocatum ſcilicet tutelarem, ſive protectorem aut defenſorem non poſſe jure clientelæ ſive protectionis eos, qui in fidem ac clientelam patronorum ſe contulerant, penſitare ſive

355 collectare: cum jus collectandi regulariter ſit extraordinarium & perſonale, quod non imponitur occurrente neceſſitate, niſi incolis & municipibus, pro rebus & prædiis in territorio cenſitorum ſive collectantium ſitis *l. reſcriptio §. fin. in fin. ff. de muner. & honor. l. libertas. §. ſi. a: ff. ad municipal. l. cum neque. Cod. de incol. lib. 10.* Schurff. *conſ. 50. n. 26. cent. 1.* Schönborner. *lib. 4. politic. 26. dicens*, tributum & Collectam ideò pendi, ut quandam ſubjectionis teſſeram habeat magiſtratus. Quæ ratio aliam, quâ cumuletur, pleniorem producit ex perſonis clientium.

356 Conſtat enim per Collectarum impoſitionem ſecreta rei familiaris ad eum, qui collectatur pertinentis, pandi & detegi: ſiquidem per æs & libram, hoc eſt, pro modo facultatum & viribus patrimonii Collectæ imponi debeant per ea, quæ *cap. præced. 18. ſub nu. 51. & ſeqq.* fusè digeſſimus.

At verò inhumanum eſt, protectori, ad quē hoc non ſpectat, permittere, ut ſecreta domus perſcrutetur, cum admodum grave ſit, vel rei familiaris vilitatem detegi, vel divitias Advocari clientelaris invidiæ ſubjicere §. *conceptum. vers. Cum enim requiſito.* ubi Mynſing. & Schneidewin. *n. 1. Inſt. de Oblig. quæ ex delict. naſc.* Ex quibus infertur, durum & iniquum eſſe Protectoris curioſitati bona clientis ſervire debere. 357 358

Et ita ultra Dd. *ſupra cap. 1. numer. 274. & d. cap. 3. numer. 203.* à me relatos apertè definiunt Frider. Mindan. *lib. 2. de Mandat. judic.* Georg. Everhard. *conſil. 55. numer. 64. volum. 1.* Waremund. *lib. 1. de fœderib. cap. 4. numer. 13. ibi.* Protectio namque nec Jurisdictionem, 359 nec collectandi poteſtatem tribuit. Caſp. Ziegler. *in concl. ad praxin. Calvoli. §. Landſaſſii concl. 1. numer. 159. ubi diſertè ait*; Patronum, ut maxumè annuum cenſuum ob jus protectionis recipiat à clientibus, eoſdem tamen collectare non poſſe. Maull. *de homag. tit. 11. numer. 10. & 13.* Schœnborner. *d. lib. 4. cap. 6. quo loci* 360 expreſsè firmat, Protectorem non poſſe jure clientelæ à clientibus ſuis penſitationem vel collectam exigere. In eandem ſententiam concurrit noviſſimè ICtus Dn. Martin. Mager. *dict. c. 10. n. 175. & ſeqq.* Et Dn. Beſold. *de jure fœderum cap. 5. num. 12. ſubdens*, Protectores haut etiam poſſe clientibus arma indicere, aut eadem prohibere, non agere delectum, non caſtra metari, nec in cæteris juribus militaribus ullum ſumere arbitrium, extra caſum defenſionis poſt Knichen *de jur. Saxon. pro voc. neſc. verb. Ducum. c. 5. in fin.*

Nec obſtat huic veriſſimæ Deciſioni, quod 361 Collectæ præſtentur, ob protectionem & tuitionem, ei, qui exhibet defenſionem; & quod Schutz vnd Schatzung ſint correlativa, quorum ea eſt conditio, ut poſito ac debito uno, 362 ponatur ac debeatur & alterum; Quodque de uno dictum eſt, de altero quoq; dictum cenſeatur. Nam id verum eſt, reſpectu magiſtratus 363 ordinarii protegentis, non Advocati defendentis Vultei. *conſil. Marpurg 35. nu. 145. vol. 3. ubi inquit*, Collectas & Cōtributiones ob hanc cauſam Dominis ſuis præſtari à Subditis, quod ab illis defendantur & protegantur, itemque ipſis jus & juſtitia adminiſtretur. Nevizan. *in* 364 *ſylv. nupt. §. ut meliùs. num. 100. dicens*, Principes eſſe conſtitutos ad juſtitiam conſervandam, & liberandam oppreſſos de manibus calumniantium, ut boni inter malos, qui longè excedunt numerum bonorum, vivere poſſint, & quod ad hanc cauſam Subditi eis obediant, ac pendant vectigalia, cenſus & Gabellas, quæ Principibus quaſi quædam ſtipendia ſint conſtituta, quem citat & ſequitur facultas Iuridica Lipſenſ. *conſil. 36 numer. 11. & ſeq.* Et dixi ego ſupra *d. cap. 1. numer. 64. & 65. & cap. 7. num. 68.* Et adprime huc confert, quod Principes Subditos contra vim ingruentem tueri & defendere, imò ſalutem Regni & Subditorum pro-

prii

prii corporis liberorum & familiæ ſaluti præponere debent, & ſi hoc non faciunt, ſed vinculum illud mutuæ obligationis, (quod fœdus vel pactionem appellat Cambyſes apud Xenephontem *lib. 8. Cyropæd.*) ex ſua parte diſſolvit & rumpit, non debet expectare quod oportet, ſed populus jure ſolutus eſt Author *Vindic. contra Tyrrann. q. 3.* Et non coguntur Principem habere, ut Principem, qui eos non habet, ut Subditos Martin. Mager. *d. tr. de advocat. armat. cap. 6. numer.* 350. Nec caret ſcrupulo Societatis occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obviare.

365 XI. Undecimo, In controverſia cum quis
ad ſe pertinere contendit Collectas Superioritatis jure, alter verò negat, plerunque ex CATASTRIS ET ÆSTIMIIS ſive libris cenſualibus Tributorum & Indictionum Steur: Schatz: vnd Anſchlags Regiſtern / uti indubitatis ſolutionum & Exactionum indicibus, probatio deſumitur. Et ejusmodi Regeſta, quæ vulgò malè Regiſtra vocant, probare, clarè innuit text. *in l. 4. ff. de cenſib. l. 2. C. de fund. rei privat. l. 1. C. de exactor tribut. l. cenſus. 10. ff.*
366 *de probat.* ubi JCtus Marcellus cenſus, id eſt, cenſuales & publicas cujusque territorii tabulas, & monumenta publica potiora teſtibus eſſe, ait, *l. 4. C. de fid. inſtrument. l. pen. C. ſi propt. penſit. publ. Novell.* 17. Maſcard. *concl. 977. & praced.* Boer. *deciſ.* 105. Menoch. *lib. 2. de A. I. Q. caſ. 91.* Camill. Borell. *conſ. 41. num. 41.* quem refert & ſequitur Knichen *tr. de jure territ. cap. 3.*
367 *n.* 345. Althuſ. *lib. 3. Dicæolog. cap.* 41. *num.* 32. Ac in ſpecie, quod Liber Collectarum oſtendat illud, quod adparet obſervatum per decem annos, debere in futurum quoque obſervari, tradit Cæſ. Urſill. *in addit. ad Afflict. deciſ. 303. num. 7.* Franciſc. Monald. *conſ. 11. per tot: volum. 1.* Et poſt hoſce Nicol. de Paſſerib. *tract: de Scriptura privata lib. 5: tit. de libris Collectarum*
368 *fol. 965. & 966.* Eo liquidem fine duntaxat conficitur Æſtimium; ut onera exigantur & ſupportentur pro Rata quemlibet tangente; indeque coniiciatur, quinam Contributioni ſint addicti, non verò deſignati liberi & immunes ab illius portione dignoſcantur poſt Curt. Jun. *conſil. 42. num. 4. & ſeq.* Galliam *conſ. 44. num. 26. & conſil. 112. num. 3. & 21.* Knichen. *d. cap. 3. n.* 55. Joh. Bapt. Lupus *de uſur. Comment. 2. §. 5. num.* 158.

369 Sic & in genere libris Officialium, quorum
fides eſt de publico probata, creditur juxta Maſcard. *d. concl. 975. numero* 35. Cravett. *de antiq. temp. p. 1. limit. 4. numer. 62.* Marant. *p. 6. ſub tit. de teſtium productione numero* 36. Menoch. *d. caſ. 91. numero 12. &* 15. *in fin.*
370 Joſeph. Ludovic. *d. concl. 29. numer. 37.* Socin. Senior *conſil. 208. num. 2. lib. 1.* qui omnes ferè exemplificant in ſuſceptore Gabellæ. Ber-
371 tazzol. *conſil. criminal. 482. numer. 24. & conſil. 508. numero 4.* Et in Maſſariis à Caſtro vel Villa deputatis loquuntur Cravett. *d. loc. num. 63. & ſeqq.* Maſcard. *d. loc. numer. 43.* Joſeph.
372 Ludovic. *numer. 58. 59. & 68.* Quo caſu Libri Rationum plenam probationem faciunt Menoch. *d. caſ. 91. num. 12.* Gail. *2. obſ. 20. num. 7.*

An verò & quatenus ejusmodi Cataſtra, alii- 373
que Collectantium libri ac ſcripturæ jus collectandi ſive Collectarum ſolutionem probent? non usquequaque expeditum eſt.

Prima facie dicendum videtur, huiusmodi Regiſtra & Scripturas Collectantium ple- 374
nè probare, ut de libris theſaurariorum proditum eſt *in l. 2.* ubi Bald. *C. de conven. fiſc. debit.* Ripa *in l. admonendi. numero 230. ff. de jurejur.*

Secundò Libros Mercatorum rectè ſcriptos 375
plene pro ipſis ſcribentibus probare; etiamſi ſcribentes poſtmodum decoxerint, de conſuetudine Italiæ affirmat Cardin. Pariſ. *conſil. 82. numero 71. in fin. & numer. 72. volum. 1.* Sequitur Nicol. Everhardi Junior *conſ. 6. num. 76. verſ. Et huiusmodi, volum. 2.* & alii ſcienter omiſſi. Ergo multo magis tabulis Collectantium in archivo repertis, vel Statuto vel Conſuetudine recepta & publica ſolemni fide atq; authoritate munitis & comprobatis credendum eſt.

Tertiò licet privata ſcriptura fidem non 376
mereatur, latè Maſcard. *concl.* 975. Joſeph. Ludovici *concl.* 29. Fulv. Pacian. *lib. 1. de probat. cap. 63. & conſil. 103.* qui jura & authoritates allegant: Attamen Apochis, quæ publicarum
functionum gratia ſive in ſolidum ſive ex parte 377
ſoluta eſſe conſcribuntur nulla exceptio non numeratæ pecuniæ poteſt opponi *l. fin. C. de apoch. public. l. in contractibus. 14. §. ſed quoniam. C. de non numer. pecun.* Leand. Galganett. *lib. 2. de jur. public. tit. 32. num.* 47. Et Apochæ ſtatur, ubi eſt talis conſuetudo *c. tum dilectus. de conſuetud.* Quid ni ergo Regiſtris & Libris Collectarum, uti publicis territorii cuiusque tabulis & rationibus fides adhibenda ſit?

Sed verior eſt eorum ſententia, qui Librum
Æſtimii regulariter non probare docuerunt 378
Hieronym. de Monte *tract. de finib. regund. cap. 64. numero 5.* Maſcard. *de probat. concl. 273. num. 1.*

Declaratur & ampliatur hæc Concluſio, ut 379
maximè procedat, quando agitur contra tertium: Eo enim caſu cataſtrum nihil probat;
ſecus quando agitur inter perſonas in cataſtro 380
comprehenſas Anton. Capyc. *deciſ. 107. n. 12.* Æſtimi liber, *ait*, quamvis probet inter Communitatem & deſcriptum in æſtimo, ut ſic adpateat, quid, & quantum ſolvi debeat minime functionum tamen non probat inter deſcriptum & tertiã perſonam ſingularem. Maſcard. *de probat. concl. 273. num. 3.* quem ſequitur Menoch. poſt plures à ſe relatos *d. lib. 2. cent. 1. caſ. 91. numer. 27.* Socin. Junior *conſil. 61. numer. 2. lib. 3.* Botta *conſ. 86. num. 21.* Nicol. de Paſſerib. *lib. 5. de privat. ſcriptura tit. de libro Æſtimi quæſt. 1. num. 2.*

Quemadmodum nec libri Monaſteriorum 381
licet antiqui aliquam fidem faciunt contra tertium. Aldovin. Aldovini *conſil. 80. num. 24. & conſ. 81. num. 11.* poſt Menoch. *conſ. 708. num. 17. verſ. reſpondetur primò.* & alii infra *hoc cap. num.*

382 *numer.*447.relati.Multoque minus libri Col-
lectantium probant,licet ſint cuſtoditi ab Of-
ficiali publico , in præjudicium Superioris
ignorantis,& in univerſali poſſeſſione vel qua-
ſi juris collectandi exiſtentis, & de cujus ſci-
entia & patientia nihil eſt probatum Afflict.
*deciſ.*303.*num.*4.*&* 5.Magon.*deciſ. Florent.* 10.
numero 47.*& deciſ.*37.*numer.*9.Weſemb.*conſ.*
345.*numer.*54.*verſ.deinde antea volum.*7.ubi in
terminis juris Collectandi pro Ducibus Saxo-
niæ contra Comites Schwartzburgicos con-
ſuluit.Ut enim Statutum ſumit vires à poteſta-
te ſtatuentium & illi commenſuratur Nicol.
Everhardi Præſes *conſ.*136.*num.*30.Ita ſcriptu-
ræ ejusmodi inter Subditos tantum & ſubje-
ctos faciunt fidem, iisdemque non omnes in-
differenter utuntur, quia non ad omnes perti-
nent.Neutiquam verò contra forenſem tales
ſcripturæ officialium & receptorum univerſi-
tatis probant.Weſ.*d.conſil.*345.*numer.* 53. *vo-
lum.*7.
383 Succedit Tertia Declaratio, quæ vult, quod
producens pro ſe Cataſtrum debeat etiam illi
ſtare contra ſe,cum per productionem fatea-
tur,deſcriptionem eſſe bonam,maximè quan-
do productio eſt geminata Seraphin. Olivar.
Razzal. *deciſ.*505.*num.*1.*&* 2 *per l.generaliter.C.
de non numer.pecun.l.*1.*C.de confeſſ.l.precum.C.de
liber.cauſ.*Etiam quod aliter Cataſtrum non fa-
ceret fidem poſt Bald. & Ruinum Razzal. *d.
loc.*
Limitatur autem hæc eadem communis
concluſio variis modis.
384 Primus eſt,ſi liber æſtimii authoritate pu-
blica confectus ſit à publicis perſonis ad hoc
generaliter deputatis & electis cum poteſtate
ſcribendi & conficiendi inſtrumenta abſque
Notario. Liber enim authoritate Principis ita
ordinatus & confectus fidem facit , ſaltem
quoad præſumptionem , quæ transfert onus
probandi in Adverſarium: haud ſecus,ac præ-
ſumptio militat pro quolibet actu perſona pu-
blica facto.
385 Secundus modus eſt,ſi Libri hi inter ſcri-
pturas publicas reſpiciantur publicati , & eis
præſit Magiſtratus publicus ac demum ipſis fi-
des vigore conſuetudinis adhiberi conſueve-
rit,& tam judices quàm aliæ perſonæ iis veluti
publicis utantur:Tunc enim plenè probant fu-
sè id aſſerentibus Andræa Barbatia *conſ.* 6. *nu.*
16.*& ſeq.* Maſcardo *de probat.concl.*272.*nu.*12.
*& ſeqq.*In puncto Collectarum Weſem.*d.con-*
386 *ſil.*345.*num* 51.*vol.*7.Ratio eſt;Quia cum libri
æſtimorum,ut mos eſt aſſerventur in archivo
publico uti publicæ ſcripturæ plenam fidem
faciunt,bellè Cardinal.Thuſc.*concl.* 674. *num.*
22.*in lit.*E.Cacheran.*conſ.*3.*num.*4. Garz. Ma-
ſtrill.*deciſ.*43.*per tot.*Nicol.de Paſſerib.*d. tr. de
privata ſcriptura lib.* 5.*q.* 6.*tit. de libr. Chronic.*
387 Meichſ.*deciſ.*8.*numer.*46.*tom.*2.*lib.*1. Archi-
vum enim ſolum dat robur ſcripturæ, quan-
tumvis alias non authenticæ Matth. Coler.
*conſ.*42.*n.*77.ubi plures convehit & ex Roma-
na *conſ.*165. *& conſ.*319. hanc concluſionem
ampliat , quod ſcriptura ſumpta ex archivo
publico prævaleat etiam probationi teſtium
Lancellot. Gallia *conſ.* 27. *nu.*26.Quæ verò ad
hoc requirantur ut Archivum ſcripturæ etiam
non authenticæ robur tribuat ſupra *cap.* 19. *n.*
44.*& multis ſeqq.*explanavimus,quò Lectorem
remittimus,ne actum agamus.
Idq; maximè procedit,quãdo tale Cataſtrũ 388
vel Æſtimium diu habitum fuit pro publico &
authentico:eo quod magna antiquitatis eſt au-
thoritas, quæ legis vim obtinet *l.*2.*ff.de aq.&
aq.pluv.arc.*Barbatia *d.conſ.*6.*n.*17.*in fin. & nu.*
18.Maſcard.*d.concl.*273.*n.*15.
Sic & cenſuales libri antiquitate donati ple- 389
nè probant , publicamque fidem merentur *l.
rura.*14.ubi Bart.*C.de omn.agr.deſert.lib.*10.Ru-
land.*de Commiſſ.part.*2.*lib.*5.*cap.*6.*n.* 12.*& ſeqq.* 390
*fol.*156. Idque conſuetudine receptum teſta-
tur poſt Marantam *conſ.*93.*nu.* 7. Knichen. *d.c.*
3.*n.*348.Sicut & antiquis codicibus rationum,
Alten Erbbüchern ab adminiſtratoribus redi-
tuũ cenfectis fidẽ tribuit Knichen.*d.loc.n.*352.
Tertius principalis caſus,in quo fallit præ-
memorata Concluſio,eſt, quando ipſum Ca-
taſtrum ſeu Liber Æſtimii producitur , una
cum ſolutione cenſus & Collectarum:Tunc e- 391
nim plenè probat,locum vel villam ſolventem
cenſum vel Collectas,eſſe de territorio Colle-
ctantis Bald.*in l.*3. *C.de natural.liber.*per text.*in
§.ſi quis igitur.in Auth.Quib.mod.nat.effic.legit.*ubi
illius contextus authoritate motus obſervat,
per Collectas & cenſus rectè deſignari ſubje-
ctionem,& per eam probari, Caſtrum vel vil-
lam eſſe territorii illius,cui ſolvuntur onera &
Collectæ *& per l.verſ.ſub quo vicus vel poſſeſſio cen-
ſeatur. C. de jur. Emphyt.* Gallia *d. conſil.* 27.*n.*27.
Knichen *d.cap.*3.*num.*351.*ubi dicit* , Æſtimum
probare loca contentioſa in eo deſcripta
eſſe de territorio per *d.Auth.*Quo etiam ſenſu 392
æſtimium probare ſubjectionem per *c.omnis.de
cenſibus* firmarunt Bald.*in l.data opera.nu.*28.*C.
qui accuſ.non.poſſ.*Mandell.*conſ.*111.*n.*4. Quos
laudat & ſequitur Knichen *in Encycloped.c.*10.
*n.*54.
Secus verò eſſet, ubi Cataſtrum per ſe ſine 393
ſolutione produceretur; quo caſu non proba-
ret Maſcard.*d.concl.*273.*n.*4. *& ſeq.* Nicol. de
Paſſerib.*l.lib.*5.*quaſt.*1.*de libro æſtimi n.*14.Et æ- 394
ſtimium ſine ſolutione reali quaſi poſſeſſio-
nem juris collectandi non probare per *l.ſolen-
nibus.C.de R.V.*reſpondit Alex.Raudenſ.*reſp.*32.
*n.*62.*lib.*2.Knichen.*d.cap.*10.*n* 71.Beretta *conſ.*
89.*n.*44.*vol.*1.ubi expreſsè tradit, quod ſolum
cataſtrum non probet abſque ſolutione cenſus
cõtra illos, quod non adparet conſenſiſſe ne-
que interfuiſſe ſcripturæ ; adducitque Felin.
Cravettam & alios. Vide Me ſupra *c.*18.*nu.*24. 365
& 25. Sicuti nec locatione ſine perceptione
mercedis probatur dominium, neque poſſeſ-
ſio *c.inter dilectos.§.per inſtrumenta.de fide inſtru-
ment.*Natta *conſ.*672.*n.*20.Coſta *conſ.*31.*n.*45.
Videatur quoque Cardinal.Thuſc. *concl.*450.
*in lit.*C.ubi ſe remittit ad Maſcardum ampliſ-
ſimè differentem,quando & qualiter probetur
Collectas fuiſſe ſolutas nec ne.
Limitatur Quartò principalis Concluſio 396
quoad

quoad aliqualem præſumptionem. Nam licet
397 ex Cataſtro vel Æſtimio plena regulariter pro-
batio minimè oriatur ; inducitur tamen ali-
qualis procul dubio præſumptio in gratiam e-
jus, cui ſunt bona deſcripta Corne. *conſ.* 333. *nu.*
9. verſ. ſin autem probaretur. lib. 1. ubi adſeverat;
Cataſtrum præbere non mediocre ſignum &
argumentum quod bona in illo deſcripta ſint
illius territorii cujus eſt cataſtrum. Maſcard.
concl. 273. *n.* 8. *& 18. in fin.* Magon. *d. deciſ. Flo-*
rent. 37. *nu.* 8. Peregr. *de fideicommiſſ. artic.* 44. *nu.*
398 12. plures glomerans. Et Cataſtra licet non ple-
nè probent, deſervire tamen pro adminiculo,
ſcribit Seraphin. Olivar. Razzal. *deciſ.* 1061. *n.*
5. & deciſ. 1077. *n.* 2.

399 Hinc pro matricula, ut & pro æſtimo præ-
ſumi tradit Knichen *in Encycloped. cap.* 10. *n.* 63.
& ſeq. Eò quod conficiatur, ad Effectum Col-
lectandi conſenſu Collectas dependentium
poſt Bald. & Nattam *conſ.* 286. *n.* 6. Knichen. *d.*
c. 3. *n.* 64. Joſeph. de Seſe *deciſ. Regni Aragon.* 143.
nu. 1. 2. 3. 4. *&* 5. *ubi ait*, rem poſitam in æſtimo
meo præſumi meam, & in terminis meræ præ-
ſumptionis conſtituere me in quaſi poſſeſſio-
ne; ſed non excludere hanc præſumptionem
veræ poſſeſſionis & dominii probationem
poſt gloſſ. & Bartol. *in l. fin. n.* 13. *C. de præd. navi-*
cul. lib. 11. Vide Me ſupra *c.* 19. *n.* 59. *& ſeqq.*

400 Nec indignum cognitu eſt; omnes haſce Li-
mitationes locum habere, & procedere dun-
taxat, quando agitur inter Subditos & perſo-
nas ejuſdem territorii; ſecus verò, ſi agatur
contra eos, qui alieni ſunt territorii *arg. l. regula.*
§. pen. ff. de jur. & fact. ignorant. Maſcard. *d. concl.*
273. *n.* 17. Johan. Bapt. Coſta *conſ.* 31. *n.* 50. *vol.* 1.
Farinac. *deciſ. Rotæ Roman.* 53. *nu.* 2. *in noviſſ.* Ni-
col. de Paſſerib. *d. lib.* 5. *quæſt.* 1. *n.* 20. *fol.* 939. *&*
quæſt. 5. *n.* 11. *fol.* 954. Vide tamen & confer ea,
quæ ſupra *d. c.* 19. *num.* 47. *& ſeqq.* punctualiter
examinavimus.

401 Limitatur poſtremò ſupradicta Conclu-
ſio eo caſu quando Tertius deſcriptus in æſti-
mo conſentit, vel paſſus fuit, rem ſuam deſcri-
bi ad nomen puta Titii: Tunc enim ſine dubio
ſibi præjudicat; videtur namque illam Titio
donaſſe, ac ideo ipſimet Titio acquiritur
per text. *in l. cenſualis. C. de donat.* Bart. Bald.
Salycet. & alii *in d. l. rura. C. de omn. agr. deſert.*
lib. 11. Roland. à Valle *conſ.* 4. *num.* 20. *vol.* 2. u-
bi ultra deſcriptionem ad æſtimum docuit, re-
402 quiri etiã quod ipſemet Titius functiones pu-
blicas ſolverit. Idem, quod ab amotione unius
ad æſtimum alterius, rem in hunc translatam
quoad jus dominii & poſſeſſionis arguit & de-
cidit. Dec. *conſ.* 146. *num.* 13. Et ante eum Ale-
xand. *conſ.* 146. *vol.* 5. quos refert & ſequitur Ni-
403 col. de Paſſerib. *d. lib.* 5 *quæſt.* 1. *num.* 27. *fol.* 941.
ubi tamen hanc concluſionem temperandam
eſſe monet, ut non procedat, quando ex ali-
qua alia cauſa, quam donationis deſcriptio illa
poſſet videri facta, & ſic fictè & ſimulatè quo-
ad illius perſonam per *d. l. cenſualis. C. de donat.*
404 & eſt caſus apertus *in l. ſi præſes. C. eod.* ubi Do-
ctores veluti ob timorem creditorum aut fi-
ſci, vel quia mater permiſiſſet poni ad æſtimum
filiorum, ut ditiores viderentur: vel etiam alia
conjectura poſſet capi, ut quia ſolitum in loco
eſſet in Cataſtro alieno deſcribere bona pro-
pria, ſicuti conſideravit Corneus *conſil.* 225. *lib.*
2. ubi ſic limitat illam Bartoli traditionem *in d.*
l. rura. Nota tamen (*inquit*) quod conſtare de-
bet de ejus expreſſo conſenſu; alias ambigua
probatio non relevaret. Idem Corne. *conſ.* 282.
col. 4. *lib.* 1. Roland. à Valle *d. conſ.* 4. *numer.* 18.
lib. 2. Et ſic ex facto fuiſſe deciſum, retulit M.
Ant. Peregr. *tract. de fideicommiſſ. art.* 44. *nu.* 10. *in*
fin.

Ac quod ultra recognitionem & ſolennia 405
à jure requiſita adeſſe ſcipturæ publicæ & au-
thenticæ exigatur ; quod conſtet de ſcientia
confectionis Cataſtri; & de conſenſu accom-
modato deſcriptioni in æſtimo, plurimorum
teſtimonio comprobat Cacheran. *atteſtans de*
communi conſ. 29. *num.* 25. *& ſeqq.* Et dixi ſupra
cap. 18. *num.* 32. 33. *& 34.* Simile eſt in Inveſti- 406
tura, etiam antiquiſſima quæ ex ſe non probat
dominium, nec poſſeſſionem in præjudicium
Tertii quando poſſeſſor convenitur actione
reali & de probatione dominii principaliter
tractatur Cacheran. *conſ.* 6. *numero* 30. *& ſeq.* Et
optumè Alvar. Valaſc. *tr. de jure Emphyt. quæſt.* 9. *n.*
15. *& ſeqq.*

Ex quo etiam rivulo dimanat; Quod ſcili- 407
cet is, qui ſcit ſe deſcriptum in communi æſti-
mo, & intra decem dies non appellet, omninò
intelligatur renunciaſſe ſuo privilegio, & Col-
lectis ſe ſubjeciſſe: Quæ Dd. traditio fusè ſupra
cap. 13. *num.* 52. textibus juris & ſelectiſſimis
Doctorum authoritatibus à nobis ſtabilita eſt.
Quibus accedit Joſeph. de Seſe *deciſ. Regni Ara-*
gon. 143. *num.* 18. *&* 19. ubi amplius dicit ve- 408
tiorem eſſe opinionem, quod poſſit appellari
intra duos menſes in materia & cauſa privile-
giorum & immunitatis *l.* 1. *C. de tempor. appellat.*
in aliis autem actibus, qui non pertinent ad im-
munitatem, debeat interponi appellatio intra
decem dies, & ſi non appellet, non perdat re-
medium querelæ: imò non noceat ſibi in toto 409
jure, ſed quantum una ſolutio noceret Garz. *de*
nobilitat. gl. 4. *num.* 14. *in fin.* contra Angelum.
Confer ea quæ ſupra *cap.* 19. *n.* 310. *& quam-*
plurimis ſeqq. pleniore cornu digeſsimus.

Alios effectus Æſtimi notatu digno recen-
ſet Coſta *d. tr. de fact. ſcient. & ignor. diſtinct.* 97. 410
num. 5. 6. *&* 7. *cent.* 2. videlicet deſcriptionem
æſtimi ſeu Cataſtri hoc operari, quod ſi unus
ex fratribus rem nomine ſuo emerit, & illius
rei dominium ſibi quæſierit, deinde ſit deſcri-
ptũ in æſtimo communi ſibi, & fratribus &
communiter ſolvantur functiones & Colle-
ctæ, utique præjudicat ſibi in portione domi-
nii, & poſſeſsionis, ita ut res cenſenda ſit com-
munis facta: Dummodò ſciente fratre, qui ac-
quiſiverit, facta reperiatur deſcriptio non niſi
ignoranter ea contigerit. Sicuti è contra uno
ex pluribus fratribus ſociis omnium bonorum,
emente bona nomine proprio definit eſſe ſo-
cietas omnium bonorum , vel quando ipſi
fratres nomine proprio ſinguli emerent omni-
bus ſcientibus, quia non ſunt actus ſociales: Et-
iamſi

iamſi poſtea communicentur fructus prædiorum, nomine proprio quæſitorum, quando non idcirco inducitur communio proprietatis; æliud namq; eſt communicatio, aliud verò ſocietas poſt Caſtrenſ. Rom. Peregr. Menoch. & Beretram *conſ.19.n.4.*

411 Licet verò Æſtimum prædictis & aliis caſibus dominum plenè non probet. Joh. Bapt. Coſta *tract. de fact ſcient. & ignor. cent.2. diſt.97.* Attamen qui habet rem aliquam deſcriptam & comprehenſam in æſtimo rei illius præſumitur Dominus Maſc. *concl.273. nu.* 8. Simon de Prætis *de interpret. ultim. volunt. lib.5. dubit. ult. n.300. & ſeq.* Turret. *conſ.9. n.22. lib.3.* Guid. Pancirol. *conſ.189. num.17. &* 20. Aldovin. *conſ. 43. n.14.*

412 Et huic præſumptioni ſtandum eſt, ſaltem donec contrarium probetur *l. generaliter. §. ſi precium. in fin. ff. de fideicom. libertat. l. fin. pr. ff. quod met. cauſ.* Menoch. *lib.1. præſumpt. q.* 33. Schrader. *conſ.1. n.449. lib.1.* Borcholt. *conſ.* 7. *col.14. p.1.* Feſtaſ. *de æſtimo p.1. c.1. n.59.* Quos laudat & ſequitur Aldovin. *d. conſ.43. n.15.* Et æſtimum præſumptivè poſſeſſionem probare poſt Feſtaſ *d. p.1. c.1. n.45. & ſeq.* Menoch. *conſ.* 302. *n.42.* reſpondit idem Aldovin. *d. conſ.* 43. *n.21.*

413 Quod ſi verò Tertius non conſenſit deſcriptioni æſtimi de fundo aliquo ad nomen puta Titii, tunc procul dubio dominium, quod erat penes illum Tertium, & poſſeſſio ab eo non amovetur, nec tranſit in illum, ad cujus æſtimum res illa reperitur deſcripta, quamvis ille ſolvat functiones publicas *d. l. cenſualis. in princ. d. l. ſolemnibus. C de R. V.*

414 Ad quem effectum ſæpè aliena propriis cenſentur bonis, ut rectè ex eo, quod bona in cenſum relata ſunt, non probari, illa ejus eſſe, qui cenſum ſolvit, dixerit Gabriel Mudæus *ad verſic. at cum eo. Inſt. de action.* Si quis enim aliena cenſendo pto propriis ſua facere poſſet, is maxima habiturus eſſet dominia, inquit Cicero *pro Flacco.*

Hiſce ita ſubductis non obſtant ea, quæ paulò ante in contrarium adducta ſunt; Et quidem
415 primò, quod libros theſauriorum plenè probare innuat text *in allegata l.2. C. de Conv. fiſc. debit.*

Nam non loquitur generaliter, ſed de Rationali Fiſci, & Summi Principis, cujus jure officiales inferiorum Magiſtratuum contra ſuum Superiorem uti non debent.

416 Deinde nihil aliud ibi probat text. & Bald. quàm quod cautio officialis, ſuper ſolutione omnia probet contra ipſum: non verò ſequitur, quod pro eo, aut contra Tertium, de cujus re non eſt actum. Ripa quoque in generalibus terminis tantum loquitur, ſecundum declarationem ſupradictam ut probet contra Officialem, non pro eo aut ejus Domino, niſi quoad ſubditos, vel quorum res geſta eſſet in præjudicium tertii, præſertim Superioris & ignorantis.

Secunda Ratio Dubitandi quâ plenam fidem Libris Mercatorum tribuendam eſſe, nonnulli ſtatuunt Dd. eo ipſo diluitur & ſub- 417
movetur; quod tralatitium ſit Mercatorum libris (1) non aliter credi, quam ſi fuerint legales & probata fidei Guid. Pap. *deciſ.* 441. Capell. Tholoſan. *deciſ.492.* Joſeph. Ludovic. *deciſ.199. nu.1. verſ ſecundo.* Franc. Vivius *deciſ.445. nu.13.* Maſcard. *d. concl.975.* Menoch. *conſ.214. n.3. in fin.* Roland. à Valle *conſ.92. n.6. vol.3.* Pacian. *lib.1. de probat. c.63. n.20.* Idem *conſil.103. num.* 22. Nicol. Everh. Jun. *d. conſ.6. nu.76. vol.2.* ubi allegat Noricam Reformationem *tit.8. leg.4.* quà diſertè ſtatuitur, daß der Kauffleuth Schuld: vnd Handelsbücher/ſo dieſelbe ordentlich nach erbarer Kauffleuth gebrauch geſchrieben ſeyn/für dieſelbe Kauffleuthe zu beweiſung Ihrer daſelbſt eingeſchriebener Schulden vnd Handlungen dermaſſen angenommen werden ſollen/do dieſelbe Kauffleuthe ſonſten in Ihrem gewerb auffrecht vnd erbar befunden vnd eines guten Leumuths ſeyn/vnd das gegentheil ſolche bücher durch keine gegenbeweiſung oder rechtmeſſige vermuthung kan ableinen/In welchem fall Ihnen der endlich aidt zu volliger beweiſung ertheilet werden mag.

Quinimò non deſunt, qui Librum ratio- 418
num ſcriptum à viro probo probitate præexcellenti, duntaxat ſemiplenam probitatem facere exiſtiment, adeò ut ſi ſit bonitatis ordinariæ, ne quidem ſemiplenè probet Honded. *conſ. 39. n.50. & ſeq. vol.2.* cum ibidem adductis.
Præterea (3) quando & quatenus Libris Mer- 419
catorum credendum ſit diſcretioni & arbitrio Judicis æſtimandum committit Menoch. *d. lib. 2. de A. I. Q. caſ.39. n.2.* qui perpenſis omnibus circumſtantiis & qualitatibus dignoſcere debeat, an plenè vel ſemiplenè, vel nihil probatum ſit: adeò, ut Judex, etiam parte non petente, quandoque juramentum in ſupplementum probationis Actori vel Reo, prout viſum fuerit, deferre, atque tunc maximè ad probationem juramentalem devenire poſſit, quando ſubſtantia debiti eſt probata: Cum eo caſu 420
quantitas ejuſdem Creditoris vel Debitoris juramento probari queat *c. ex literis. de jurejurand.* Cravetta *conſ.662. n.31. & tr. de antiq. tempor. §. vidimus. verſ. ſecundo limitatur. p.1.* Natta *conſ.102. n.2. verſ. nam poſtquam vol.1.* Boer. *deciſ. 243. in fin. & deciſ.339. in fin.* Rota Genua *deciſ. 141. col. fin.* Joſeph. Ludovic *deciſ. Peruſ.* 10. Pacian. *d. lib.1. de probat. c.63. n.112. & ſeq.* ubi plures allegat. Joan. Parlador. *lib.1. rer. quotidian. c.18. n.1. & per tot.* Surd. *conſ.94. nu.27. & conſ. 246. nu.5.* Vivius *deciſ.108. n.1.* Cacheran. *deciſ. 96. n.3.*

Ex quibus omnibus clareſcit, Libros & Ra- 421
tiones Mercatorum plenam fidem minimè inducere; ideoque & ab illis ad Libros Collectarum indictionum, Tributorum, &c. perperam argumentum duci.

Quod denique de Apocha in Tertia Ratio- 421
ne Dubitandi adductum, id intelligendum eſt, ſecundum jus commune, prout conſuetudines & ſtatuta intelligenda ſunt, ſcilicet ut probent contra ſcribentem *l. Publia. §. fin. ff. depoſit.* non verò contra Tertium, præſertim

Supe-

Superiorem & ignorantem, de cujus jure agitur.

423 De Matricula Imperii, & quam probationem præſtet, & quomodo Imperio quaſi poſſeſſionem ſubjectionis conferat *d. cap. 19. nu. 59. & multis. ſeqq.* laxiori ſtylo diſſeruimus, quo benivolum Lectorem remiſiſſe ſuffecerit.

424 XII. Duodecimò haud dubiè etam probatur Subjectio & conſequenter Jus Collectandi TESTIMONIIS HISTORICORUM authenticorum, præſertim vetuſtiorum, qui in literas retulerunt, huic vel illi in Ditione vel Provincia quapiam jus univerſale Dominii & Superioritatis competere. Ex Nevizano *conſ. 12. n. 8. inter conſilia Alb. Bruni* Octavian. Cachera. *conſ. 3. nu. 3. & 4.* Roland. Cavagnolius *lib. 2. deciſ. 53. n. 5. & 6.*

Quando enim Superioritas omnimodaque Jurisdictio & regalis dignitas antiquitus ab Imperatore ſeu Cæſare aliquo Romano (à quo omnes dignitates regales & territoria titulata profluere, & ad eundem refluere ſupra oſtendimus) ita plantata eſt territorio, & in eo tam altè radices egit, ut ab eo divelli nequeat, utique Duces, Comites vel Barones vi hujus Superioritatis & Regalium, accedente præſertim Hiſtoricorum teſtimonio, jus imponendi Collectas, Landvnd Tranckſtewren/ ꝛc. anzulegen/ ſibi in tali Provincia & diſtrictu jure arrogare poſſunt.

425 Ita multos Ducatus, Marchionatus, Comitatus & Baronias per Germaniam Imperatores conſtituiſſe, definitisque territoriis diſtinxiſſe, ac regali poteſtate inſignivíſſe, eosque quos ita Duce, Marchiones, Comites & Barones crearunt, jure beneficiario, clientelarique Sacramento ſibi obſtrinxiſſe, indultâ ad hæredes futuros & ipſos pari jure & Sacramento eodem Dominis, eorumque ſucceſſoribus obſtrictos, transmiſſione; atteſtantur paſſim Hiſtorici, JCti & Politici Sebaſt. Munſter. *in Coſmograph. p. 3.* ubi de origine & progreſſu Principatuum, Comitatuum & Baronatuum in Germania fuſè agit. Martin Freccia *de feud. lib. 2. tit. quis dicatur Comes.* Raland. à Valle *conſ. 100. num. 2. & ſeqq.* Federic. Scotus *tom. 1. lib. 6. reſp. 3. n. 4.* Knichen *de territ. jur. c. 1. n. 300. & ſeq. & c. 3. n. 110. & 123. & c. 4. nu. 52. & ſeqq.* Roſenthal. *de feud. c. 2. concl. 1. & c. 5. concl. 4.* Paurmeſt. *de Iurisdict. c. 8. n. 31. 39. & ſeqq.*

426 In ſimili Jus patronatus Cardin. Thuſc. *tom. 6. verb. libri. concl. 346. n. 16.* Maſc. *de probat. concl. 230. n. 1. & 2.* Menoch. *conſ. 512. n. 30. verſ. id quod manifeſtè. & n. 15.* Everhard. Speckhan. *cent. 3. quæſt. 41. n. 9.* Jus Advocatiæ Martin. Mager. *d. tract. c. 18. n. 40. & 102. & 192. & 193. poſt alios ibidem relatos.* Jus præcedentiæ Farinac. *in deciſ. Rot. Roman. noviter noviſſ. deciſ. 718. n. 1. & 2.* Joan. Aloyſ. Riccius *var. reſolut. 102. n. 3.* ac Nobilitatis Rota Roman. *lib. 2. deciſ. criminal. Proſperi Farinacii deciſ. 290. n. 6. & 7.* Gutirez. *lib. 3. pract. civil. quæſt. 13. n. 23. & ſeq.* Tib. Decian. *reſponſ. 66. nu. 54. vol. 3.* Joan. Bapt. Valenzuela Valaſquez *conſ. 96. nu. 136. & 137.* per libros Hiſtoriarum Annalium & Chronicorum probatur.

Verum enimverò An & quatenus Hiſtoricorum libri & ſcripta probent, in judicio & cauſis judicialibus? frequenter dubitari & in controverſiam vocari ſolet. Et ſanè libros Hiſtoriarum per ſe ſine aliis adminiculis in judiciis ullam probandi vim mereri, primo aſpectu non ſine ratione quis negandum putaverit. 427

RATIONES PRO NEGATIVA.

Primò ſiquidem aperti juris eſt, privatas ſcripturas & annotationes nullam fidem, nullamve probationem facere, ſi non aliis adminicula muniantur, ſicuti conſtitutum eſt *in l. inſtrumenta 5. l. exemplo. 7. Cod. de probat. l. in donatione. Cod. de donat.* Auth. *ſi quis vult. in fin. Cod. qui pot. in pign. c. 2. de fid. inſtrument.* Innocent. *in cap. 1. nu. 3. extr. de fid. inſtrument.* Marc. Luſcov. *conſ. 33. nu. 15. lib. 1. var. German. Kirchovii.* Weſ. *conſ. 36. num. 4. lib. 1.* Aldovin. *conſ. 66. n. 1.* Chriſtoph. Terniol. *conſ. 74. nu. 11.* Franciſc. Caldas *conſ. 32. nu. 58.* Purpurat. *conſ. 467. nu. 14.* Hotoman. *conſ. 89. nu. 2.* Afflict. *deciſ. 85. nu. 6. & deciſ. 803. n. 4.* Imò ne quidem ſcripturis privatis in archivis repertis credi, maximè pro tertio contra tertium, probat Pruckman. *conſ. 1. nu. 631. lib. 2.* 428 429

Hiſtoricorum verò ſcripta nihil aliud ſunt quàm privatæ illorum annotationes & ſcripturæ Georg. Everhardi *conſ. 27. n. 9. lib. 1. ibi. & illis magis credendum, quàm Munſtero & ſimilibus, qui more Chronographorum undique ex diverſis conquiſita privata manu annotarunt & congeſſerunt.* Zaſ. *conſ. 16. n. 40. lib. 2.* Gylman. *deciſ. Cameral. 11. n. 7. lib. 1.* Ergo iſtæ privatæ Hiſtoricorum ſcripturæ nullam fidem faciunt in judicio. 430

Pari modo (2) conſtat; teſtium injuratorum teſtimoniis nullam fidem tribui *l. jusjurandum. 9. Cod. de teſtib. cum ſimilib. vulg.* ac ſicuti libri juris & ſcripta Doctorum nihil aliud ſunt, quàm teſtimonia juris, & Doctores ſeu ſcriptores teſtes juris, juxta Andr. Alciat. *l. 1. ff. ſi cert. petat. & reſponſ. 22. nu. 1. lib. 7.* Federic. Scot. *tom. 1. lib. 6. reſp. 1. nu. 1. & lib. 6. reſp. 6. nu. 5.* Lancellot. Gallia *conſ. 104. n. 67. arg. l. 2. §. fin. ibi: aut teſtabantur: ff. de Orig. jur. ibique* Zaſ. & Cagnol. Ita & ſcripta Hiſtoricorum nihil aliud ſunt, quàm atteſtationes & teſtimonia ſcribentium, & ipſi Hiſtorici nihil aliud, quàm teſtes temporum, juxta Cicer. Idque in confeſſo eſt apud omnes tam Hiſtoricos, Robert. Bellarmin. Cardinal. *de translat. Imp. Rom. lib. 3. c. 3. ibi: quia verò quæſtio hiſtorica, atque à teſtium idoneorum fide dependet, proferamus nos primum teſtes noſtros.* Pierre Matthieu *dans l' invertiſſement ſur le primier litere de l' hiſtoire; ibi. l' hiſtoire n' eſtant que la depoſition d' un teſmoin.* quàm Juriſconſultos, Guid. Turrian. *conſil. 8. num. 40. verſ. accedat ſecundo lib. 3. varior. à Ioh. Bapt. Cæſare editorum.* Ant. Gamma *deciſ. Luſitan. 336. num. 7.* Joſeph. de Seſe *deciſ. Arragon. 162. num. 4.* Martin. Mager. *d. tract. de advocat. armat. cap. 18. num. 40.* Illis ergo Hiſtoricorum teſtimoniis ſine ullo juramento, ſine ulla citatione, in abſentia utriusque partis emiſſis & conſarcinatis fidem tribuere 431 432 433

buere velle, à jure & ratione abhorrere vide-
tur.

434 Tertiò abſonum eſt, ſcriptam alicujus atte-
ſtationem pluris facere velle, quàm ejus vivum
teſtimonium valuiſſet. Sed cujus teſtimonium
vivum non admittitur, cujus nec ſcriptura re-
cipitur: ſique non creditur vivæ voci, multò
minus creditur voci mortuæ Bald. *in l.1.col.fin.*
verſ. ſed quid in his, qui ſcribunt ea. Cod. de edend.
Maſcard. *de probat. concl. 1036. num.* 7. Proſp. Fa-
rinac. *tract. de teſtib. quæſt. 61. num.* 412. Per An-
choran. *conſil. 28. num. 9.* Camill. Gipſ: *deciſ. Bo-*
435 *non. 29. num. 39.* multoque minus ſcripturæ ali-
cujus plus, quàm vivæ voci ſcribentis credi de-
bet: Cum idem ſit ſcribere, quod loqui, latè
436 Anton. Hering. *de fidejuſſor. cap.* 11. *num.* 26. Et
in materia probationis ad minus parificantur
ſcripturæ & teſtes *l. in exercendis. C. de fid. in-*
ſtrum. ibique Dd. Imò viva vox teſtis, mortua
437 ſcriptura potior eſt *Novell. 73. de inſtrument. cau-*
tel. & fid. c. ſi verò tale aliquid. 3. Nos (*ait Impe-*
rator) exiſtimamus ea, quæ viva dicuntur voce
& cum jurejurando, digniora fide, quam ſcri-
pturam. Marc. Luſcov. *conſ. 33. nu. 17. lib. 1. var.*
438 *German.* Et probatio vivæ vocis præfertur pro-
bationi mortuæ vocis Cacheran. *deciſ. Pede-*
mont. 128. *n.* 8.

Si verò Hiſtorici illa, quæ ſcripſerunt vivi o-
retenus & extrajudicialiter ſine juramento &
forma juris depoſuiſſent, fides illis vivis in judi-
ciis nulla tributa fuiſſet. Ergo idem de ipſorum
libris & ſcriptis teſtimoniis ſtatuendum.

Quemadmodum etiam Quartò frequen-
439 ter traditur, ne quidem Juriſconſulto, quan-
tumvis magnæ authoritatis, de conſuetudine
(quæ facti eſt) quid aſſerenti, fidem accom-
modandam eſſe arg. *arg. cap. 1. de conſtit. in 6.*
Maſcard. *concl.* 426. Gilken. *de præſcript. part.* 3.
c. 3. *n.* 202. Frideric. Scot. *tom. 2. lib. 1. reſponſ.* 3.
440 *n. 170. dicens*, Doctor quantumvis excellenti
atteſtanti de conſuetudine non credi etiam
præſumptivè. Ludolph. Schrader. *conſil. 9. num.*
60. *lib.* 1. ubi catervam adſtipulantium exhi-
bent.

Quod ſi itaque non creditur Juriſperitis in
facto quid atteſtantibus, certè pari modo nec
Hiſtoricorum ſcriptis & aſſertionibus circa
ea, quæ facti ſunt, major fides tribuenda vide-
tur.

441 Quinimò (5) ne quidem Principis aſſertio-
ni creditur, in iis, quæ in facto conſiſtunt, in
præjudicium terrtii. Cum in facto etiam peri-
tiſſimus & ſummus Princeps errare poſſit *d. c.*
442 *1. de conſtitut. in 6.* Purpurat. *conſ. 577. n.* 5. Et in
ſpecie ne quidem ipſi imperatori quid hiſtori-
cè aſſeveranti ſtari innuunt Gilken. *d. part. 3. c.*
3. *n. 198. & ſeq.* Joh. Gryphiand. *tr. de Weich-*
bild. Saxon. c. 55. n. 1. & ſeqq.

Multò minus igitur ſtandum iis, quæ facti
ſunt, privati alicujus Chronographi aſſertioni.

443 Similiter & (6) ne quidem ſummus Prin-
ceps facere poteſt, ut ſcripturæ alicujus priva-
tæ credatur *c.* 1. & ibi Doctores *extr. de fide in-*
ſtrum. Luvic. Roman. *ſingularia* 101. Bertazzol.
conſ. civil. 14. n. 16. Purpurat. *conſ. 581. n. 29.*

Nec quicquam (7) ſublevat vel mors au- 444
ctoris, vel antiquitas temporis. Si enim nec
JCtorum mortuorum ſcriptis de conſuetudi-
ne teſtantibus fides tribuitur Guid. Turrian.
conſ. 5. n. 40. verſ. accedat lib. 3. var. Bapt. Caſar. ubi
in ſpecie de Hiſtoricis loquitur; nec etiam
temporis antiquitas, & quod antiqui libri ſint, 445
juvat, ſed quod ab initio non valet, nec tractu
temporis convaleſcere poteſt *l. quod initio.* 29.
l. quæ ab initio. 210. ff. de R. I. cum ſimilib. Sicut hoc
argumento ad evincendum, quod ne quidem
antiquis libris privatis credendum ſit, utitur
Carol. Molinæus *in Conſuet. Pariſ. tit. 1. §. 8. num.* 446
17. Et ſola antiquitas ſcripturæ non operatur
fidem, Alexand. *conſ. 150. n. 9. vol. 6.* Gryphiand.
d. tr. de Weihbild. Saxon. c. 17. n. 22. & ſeq.

Unde etiam ne quidem antiquis libris Mo- 447
naſteriorum & religioſorum, in quibus deſcri-
ptæ ſunt res emphyteuticæ, maximè contra
tertium, fides tribuitur Menoch *conſ. 708. n.* 17.
verſ. reſpondetur octavo. Aldovin. *conſ. 80. n. 24. &*
conſ. 81. n. 11. Trentacinqu. *lib. 2. reſolut. tit. de pro-*
bat. reſolutione 6. nu. 1. & per tot. Hartm. Piſtor.
in obſerv. 159. n. 1. & ſeq. Alciat. *conſ. 12. n. 9. lib.* 1.
dicens, libros anniverſariorum Eccleſiæ non
facere probationem, ſi alia adminicula non
concurrant, in præjudicium tertii. Quomodò
& latè Bartholom. Socin, Senior *conſ. 158. n.* 5.
& per tot. lib. 2. docet. privatam ſcripturam non
probare in præjudicium tertii, etiamſi antiqua 448
ſit, ſed tantum adminiculari juxta Hoſtienſ. &
Joan. Andreæ *in c. cum cauſam. de probat.* cum a-
liâs quis facere poſſet ſcripturam, quod talis
parochia pertineat ad Eccleſiam, & lapſis 100. 449
annis fidem faceret; unde non debet hujus-
modi ſcripturę non facilè fides adhiberi: idque
confirmari ex eo, quod non credatur antiquis
privilegiis, ſi ſigilla ſint conſumpta *c. inter dile-*
ctos de fid. inſtrument. Unde pateat ſolam ſcri- 450
pturam privatam, quamvis antiqua ſit, non
probare. Hæc Socin. *d. loc.* ubi *& num 7.* in fine
ſubjungit; cum ſcriptura privata non probet
per ſe, nec poſſe juvare temporis antiquita-
tem.

Quin etiam (8) ne quidem ſcripturæ publi- 451
cæ ſine alicujus voluntate confectæ creditur
in præjudicium non conſentientis, ſed tantum
eorum, qui conſenſerunt Zaſ. *d. conſ. 16. nu. 40.*
lib. 2. ubi iſto argumento in hoc ipſo themate
utitur. De quo & videtur Trentacinqu *lib. 2.*
var. reſolut. tit. de probat. concl. 6. n. 2. Et dixi ſupra
n. 378. & multis ſeqq.

Hæcque omnia (9) tantò magis ſtatuenda 452
videntur, ex quo Hiſtoricorum ſcripta multis
erroribus ſcatere, & plena errorum & falſita-
tum eſſe videmus. Sicuti fatentur & deplorant
tam JCti Hiſtorici Marquard. Freher. *de legit.*
tutel. Elector. Palatin. fol. 46. & ſeq. Theodo.
Zuinger. *in theatro vitæ humanæ vol. 6. lib. 2. tit. de*
hiſtoric. mendac. fol. 1590. *& ſeq.* Reiner. Rei-
necc. *in præfat. ad Chron. Albert. Abb. Stadens.*
Pandunt, *inquit*, hiſtoriæ fontes, non quidem
illos ſemper limpidos, ſed velut è tempeſtate
aut nymbo alicubi turbidos & cœno coinqui-
natos. Quomodo & Bartholom. Keckerman. 453

tract.

tract.de natur.& propriet.hiſtor.cap.3.canone 5.& *ſeq.*oſtendit nullam hiſtoriam indubitatæ fidei eſſe, excepta Sacra Hiſtoria, omnes alias complures lapſus & mendacia continere; inter cætera adducens Flavium Vopiſcum *lib.3.in Aureliano Imperatore*, dicentem; neminem ſcriptorum, quantum ad hiſtoriam pertinet, non eſſe aliquid mentitum, & eſſe, in quo Livius, in quo Saluſtius, in quo Tacitus, in quo denique Trogus manifeſtis teſtibus convinci poſſint. Quod & latius proſequuntur Picus Mirandula *tom.2. lib.2.in examine doct.vanitat.cap.*37. Cornel. Agrippa *de vanit. ſcient. c.*5. Ludovic. Vives *lib.6.*
454 *de cauſ.corrupt.art.* Auguſtin. *de Civitate Dei lib.* 4.*cap.6.* qualibet, *ait*, fide rerum vel iſte vel Trogus ſcripſerit, quædam illos fuiſſe mentitos aliæ fideliores literæ oſtendunt. Franciſc. Balduin. *lib.*1. *de inſtitut.hiſtoric.fol.*65. Philip. Camerar.*cent.*1.*horarum ſubceſivarum c.*49. Frideric. Tileman.*in diſcurſu de hiſtoricorum delectu pag.*8.& 9. Quibus ex noſtræ profeſſionis luminibus addo Menoch.*conſ.*112.*n.*71.*lib.*2.*ubi teſtatur*; Si percurrantur Hiſtoricorum ſcripta,
455 multa falſa ab iis conſcripta reperiri. Quod & ante eum annotarunt Pariſ.*conſ.*23.*n.*253.*lib.*1. Marian. Socin. Junior.*conſ.*132.*n.*11.*lib.*3.

456 Cum igitur tam ſæpe errare ſoleant Hiſtorici maximè in Chronologia Tileman.*d. diſcurſ.fol.*92. nullum ſanè fundamentum in illo-
457 rum ſcriptis collocari poſſe videtur: Ex quo falſus in uno fidem perdit etiam in aliis, prout in terminis de hiſtoricis concludit Menoch. *d. conſ.*112.*nu.*71.& *conſ.*913.*n.*12.*lib.*10. Pariſ.*d. conſil.*23.*num.*253. Socin. Junior. *d. conſil.* 132. *n.*11.

Decimò ab abſurdo hæc opinio confirmari poſſe videtur. Nam alias de facili ſubordinari quis poſſet, qui vel illa in ſcripta conjice-
458 ret, & in hujus vel illius præjudicium adſereret: Sicuti & Hiſtoriarum ſcriptores plerunque vitio adulandi laborare, & in fautorum gratiam & aliorum odium calamum deflectere videmus, quæ ſi poſt longiſſimi temporis curſum fidem mereri deberent, ſæpius poſſet quis in juribus & privilegiis iniquiſſimè gravari, uti rectè conſiderarunt Dd *in c. cum cauſam.extr.de probat.* Bartholom. Socin. Sen. *d.conſil.*258. *n.*5.& *ſeq.*

459 Unde etiam (11) Franciſc. Curt. *in l.*1.*n.*50. & 51.*ff.ſi cert.petat.* in terminis ſtatuit, judicem quidem ex Hiſtoricis animi motum habere, ſeque informare poſſe, ſed illos præciſè non probare ſine aliis adminiculis, prout eum allegat Georg. Everhard. *d.conſ.*27.*n.*3.& 4.*lib.*1. Et in eandem opinionem inclinare videtur Decian. *in dict. c. cum cauſam.*13.*n.*3.& *ſeq.extr. de probat.* quatenus tradit *dictum cap.* conjunctivè loqui, & libros antiquos per ſe ſolummodò ſine aliis adminiculis non probare. Hinc & ſolis publicis & authenticis ſcripturis credi de-
460 bere, non privatis libris hiſtoriarum, concluditur apud Tilemann. de Benignis *Syntagm.*2.*decad.*4.*vot.*1.*n.*77.& 80.*fol.*279.& Compilatorem Symphorematis *tom.*1.*part.*2.*tit.*11.*vot.*1.
461 *n.*77.& 80.*fol.*231. Uldaric. Zaſ. *conſ.*16.*n.*40. *dicens*, incivile imò impium eſſe, aſſertione privati, ſeu ſcriptura privata, fidem facere velle, minus ergò probare poſſe, maximè in præjudicialibus ſcripturam privatam Chronicæ. Et 462
Compilator Symphorem.*deciſ.Cameral.*11.*nu.* 7.*lib.*1.*cenſet*, incivile eſſe aſſertione privati Hiſtorici fidem facere.

RATIONES PRO AFFIRMATIVA.

Utcunque autem hæc ſpecioſa ſint, commu- 463
nius tamen in contraria caſtra deſcenditur, Hiſtoricosq; etiā in judicio probandi vim habere concluditur, quæ ſententia etiam firmatur.
Primò ex jure divino Exodi *c.*17.*verſ.*14. *Di-* 464
xitque Iehova ad Moſen: Scribe hoc ob monimentum in libro, trade auribus Ioſuæ. Et Deuteronom.*cap.*31.*verſ.*9.*Scripſitque hanc legem, eamque Sacerdotibus & omni Iſraelitarum Senatui tradidit.* Sic & Jeremiæ mandatur, ut dicta & geſta in librum conſcribat Jerem.*c.*36.*n.*2.& 28. Et in libro Eſteræ *c.*6.*verſ.*1.& 2. Cum Rex inſomnis eſſet, juſſit adduci & legi libros annalium ſui rerum geſtarum commentarios, & num in iis ſcriptum inveniret de facta à Mardachæo conjuratione, præcepit ut remuneraretur. Et
Eſdræ *lib.*1.*cap.*4.*verſ.*14.& *ſeq.* regii ad Arta- 465
xerxem ſcribunt: *Hoc tibi Rex ſignificandum curamus, ut librum hiſtoriarum ſeu geſtorum majorum tuorum inſpicias: invenies enim in iis commentariis & cognoſces hanc urbem rebellem eſſe, & Regibus atque Provinciis incommodam; in eaque defectiones olim factas eſſe eousque ut vaſtata ſit. Tunc Rex reſpondit: Quam ad nos miſiſtis epiſtolam, explicata coram me eſt, meoque juſſu cum quæſitum eſſet, compertum eſt, urbem iſtam jam olim regibus repugnaviſſe, & in ea rebelliones ac defectiones extitiſſe.* Sic & Regum Judæorum geſta ſolebant 466
in Chronicis conſignari, prout videre licet de rebus geſtis Jeroboami *lib.*3.*Reg.cap.*14.*verſ.*19. Roboami *ibidem verſ.*29. & ſubſequentium Regum *d.lib.*3.*cap.*15.*verſ.*7.23.31.& *c.*16.*verſ.*14.22.& *cap.*22.*verſ.*46.& *lib.*4.*Reg.c.*1.*verſ.*18.*cap.*8.*verſ.*23.*cap.*10.*verſ.*34.*cap.*15.*verſ.*19.*cap.*20.*verſ.*20.*cap.*21.*verſ.*17.*cap.*33.*verſ.*28.*cap.*24.*verſ.*5.*lib.*2. Paralip.20.*verſ.*34.& *c.*35.*in fine.*

Ex quibus omnibus elucet, libros Chronicorum & Hiſtoricos in Bibliis & populo DEI probationis cauſa conſcriptos, iisque vim probandi tributam fuiſſe.

Idem patet: Secundò ex variis textibus 467
juris Civilis, ubi antiquorum ſcripta & libri ad probandum & decidendum allegantur & inducuntur: ut in *l.*1.*in princ. ff. de offic. quæſtor.* Gracchanus (*dicitur in textu*) denique Junius lib. 7. de poteſtatibus & ipſum Romulum & Numam Pompilium quæſtores habuiſſe refert: Sed ſicuti dubium eſt, an Romulo & Numa regnantibus quæſtor fuerit; ita Tullio Hoſtilio Rege quæſtores fuiſſe, certum eſt. Sanè crebrior apud veteres opinio eſt; Tullium Hoſtilium primum in Rempublicam induxiſſe quæſtores. Et in §.1. ibidem ſubjicitur, à ge-

nere quærendi quæſtores initio dictos & Junius & Trebatius & Feneſtella ſcribunt : ubi videtur , antiquorum ſcripta ad probandum induci.

468 Idem fit *in l. 1. in princip. ff. de offic. præfect. prætor.* dum in quæſtione , unde origo conſtituendi Præfectum Prætorio manaverit, ad hiſtoricos recurritur?ad vicem magiſti equitum præfectos prætorio antiquitus inſtitutos à quibusdam ſcriptoribus traditum eſſe dicitur. Similiter tota *l.2.ff.de O.I.* ex Hiſtoriis Romanis deprompta eſt.

469 Sic & *in l. antiqui. ff. ſi pars hæred. petat.* ex Hiſtoricis allegatur, non leves auctores tradere, mulierem quinquies quaternos liberos enixam Peleponeſis; multas verò Ægypti in utero ſeptenos. Sed & Lælium ſcribere, ſe vidiſſe in palatio mulierem liberam, quæ ab Alexandria perducta ſit, ut Hadriano oſtenderetur, cum quinque liberis , ex quibus quatuor eodem tempore enixa dicebatur, quintum poſt diem quinquageſimum.

Idem *in l. ſi pater. 36. ff. de ſolution.* ex Ariſto-
470 tele probatur hiſce verbis: Nam & Ariſtoteles ſcripſit, quinque naſci poſſe, & eſſe mulierem Romæ Alexandriam ab Ægypto perductam, quæ quinque ſimul pepererit.

471 Conſimilis hiſtoria probatu *in l. Cicero 39. ff. de pœn. ex Cicerone.* Cicero (*ait textus*) in Oratione pro Cluentio Avito ſcripſit Mileſiam quandam mulierem, cum eſſet in Aſia, quod ab hæredibus ſecundis accepta pecunia partum ſibi medicamentis ipſa abegiſſet, rei capitalis eſſe damnatam.

472 Simili modo *in l. 1. ff. de cadaver. punit.* ab Ulpiano in vim probandi allegatur hiſtoria Divi Auguſti: Corpora (*inquit,*) qui capite damnantur, cognatis eorum neganda non ſunt, & id ſe obſervaſſe Divus Auguſtus libro decimo de vita ſua ſcribit. Sic & Ulpianus *in l. 1. in princip. ff. de reb. cred.* ſe fundat in auctoritate Celſi. Hinc
473 Ciceronis ſcripta & auctoritatem ſæpius à JCtis probationis loco inductam videmus *in d. l. 2. §. poſt hos quoque. ff. de O. I. l. Fulcinius. §. latitare ff. ex quib. cauſ. in poſſ. cat. d. l. Cicero. 39. ff. de pœn. l. littus. 1. ff. de V. S. §. apud Catonem. Inſt. de adopt.* Ariſtotelis in *d. l. ſi pater. 36. ff. de ſolut.* Hypocratis *l. ſeptimo menſe. 12. ff. de ſtat. homin. ibi: Septimo menſe naſci partum perfectum, jam receptum eſt, propter auctoritatem doctiſſimi viri Hypocratis.* Quod & inſinuat Paul. *lib. 1. ſentent. 9.* §. 14 Homeri *§. 1. Inſt. de donat. l. 1. ff. de contrah. empt. & §. item precium. Inſt. de empt. l. legatis ſervis. 6. §. pecoribus. ff. de leg. 3 l. legata. ff. de ſupellect. leg.* Virgilii *l. in tantum. 6. §. fin. ff. de R. D. l. Ifimini. §. fin. ff. de R. D. c. forus. 10. ibi. de quo Virgilus extr. de V. S.*

474 Stabiliunt idem Tertiò varia loca juris Canonici, uti *in c. Valentinianis 3. ibi: ut refert Hiſtoria Eccleſiaſtica.* (ſcilicet Hiſtoria Tripartita
475 *lib. 7. cap. 8.* uti habet inſcriptio) Similiter Can. *Hadrianus.* 22. deſumptus eſt ex Hiſtoria Eccleſiaſtica, & *c. Agatho. 21. diſtinct. 63.* depromptus ex geſtis Romanorum Pontificium. *c. 1. in fin. ibi: tum propter hiſtoriam de ſacra unctione. c. cum Apoſtolica ſedes. 7. de his quæ fiunt à Prælat. ſine conſil. capit. ibi: ſeque auctoritate Hieronymi munitos. & ibi: e contrario pars allegabat adverſa auctoritatem Leonis Papæ.* Sic in *c. quamvis 3. diſt. 21.* al-
legatus ev Hiſtoriis Petrum & Paulum una die 476
glorioſa morte ſub Merone coronatos.

Quod ſi etiam Quartò aliarum gentium 477
& populorum mores excutere vellemus, ubique Hiſtoriis & annalibus probandi vim tributam fuiſſe, facilè doceri poſſet, ſicuti & ex infra allegandis ſatis elucebit.

Sicuti & notum eſt argumentum à teſtimo- 478
nio humano; ſeu ab auctoritate docti alicujus viri in jure validum eſſe Dd. *in l. 1. ff. ſi cert. petat.* ibique Jaſon *n. 24 verſ. nota.* Salycet. *nu. 13. verſ. tranſeo.* & alii Dd. *in l. 1. Cod. & l. ſi de interpretatione. 33. ff. de legib.* Nicol. Everhard. *in loc. legali ab auctoritate. n. 3. & per tot.* Joan. Gutirez. *conſ. 12. nu. 15.* Purpurat. *conſ. 328. nu. 17. lib. 1.* Marian. Socin. Junior *conſ. 180. nu. 63. & 76. lib. 2.* & credendum eſt viro bono & bonæ famæ Bertazzol. *conſil. civil. 41. nu. 102.* Simon de Prætis *conſ. 17. n. 15. cent. 1.* & ſcriptis viri boni & legalis credendum Carol. Bardellon. *conſ. 37. n. 21.* Cæſ. Barz. *deciſ. 24. n. 8.*

Inprimis autem Quintò peritis in arte ſua 479
credendum *l. 1. in princ. ibi: & ibi tres obſtetrices probatæ & artis & fidei. ff. de ventr. inſpic. d. l. ſeptimo menſe. 12. ff. de ſtat. homin. c. fraternitatis. extr. de frigid. & malefic.* Marian. Socin. Jun. *conſ. 35. nu. 11. lib. 2.* Federic. Scot. *tom. 1. lib. 2. reſponſ. 8. n. 8.* latè Sigiſmund. Scaccia *lib. 1. de judic. c. 47. n. 14. & per tot.* Valenzuela *conſ. 25. n. 25.* uti hoc argumento in materia hiſtoriarum utuntur Joan. Bapt. Aſinius *de execut. in princip. n. 8.* Kuichen *in comment. ad jus Sax. verb. Elector. c. 1. nu.*
298. & ſeq. Jacob. Philip. Portius *conſ. 167. n. 3.* 480
Et perſonis peritis in tangentibus munus fides habetur Valenzuela *conſ 26. n. 4.* Ergò enim Hiſtoricis, utpote peritis in ſua arte & tangentibus munus eorum credendum.

Omnium verò maximè Sextò in factis an- 481
tiquis, ubi leviores probationes ſufficiunt, libri antiqui probationem ſubminiſtrant *d. c. cum cauſam. 13. extr. de probat. Mandamus quatenus ſecundum diviſiones, quæ per antiquos libros probantur, nec non teſtes famam, & quæcunque alia adminicula, in negocio procedatis.* Dum enim ibi ſta- 482
tuitur, libros antiquos probare, bonum argumentum ab aliis libris antiquis ad librum hiſtoriarum duci poteſt Ripa *in l. 1. n. 72. ff. ſi cert. pet.* Sic & libris antiquis cenſualibus creditur *c. ad audientiam. 13. extr. de præſcript.*

Inprimis autem Septimò libri antiqui tunc 483
probant, cum illis ab antiquo à majoribus fi-
des habita fuit & adhiberi conſuevit. Hinc ſcri- 484
pturam privatam longo tempore obſervatam
probare reſpondit Bertazzol. *conſ. crimin. 147.* 485
n. 14. & accedente hominum opinione & adprobatione fidem facere Georg. Everhard. *d. conſ 27. n. 7. lib. 1.*

Cum igitur libri hiſtoriarum à bonis, doctis & fide dignis viris confecti & ab antiquo recepti probati ſint, & his à nobis credendum.

Atque ita Octavò in terminis Hiſtorico- 486
rum

rum & Chronographorum ſcripta probationis loco induci poſſe & probare, tradunt in Lecturis juris civilis. gl. *in proœm. Digeſt. §. hæc autem. verb. regiis urbibus. & in l. 1. Cod. de fund. limitroph.* Bart. *in l. 1. n. 22. & ſeq. ff. ſi cert. pet.* Bald. *in l. 1. n. 2. ff. de offic. quæſtor. & in c. inter dilectos. n. 19.* ſtandum eſſe, *dicens*, Chronicæ Martinianæ vel ſimili, *extr. de fid. inſtrum.* Bartholom. Socin. Sen. *in d. l. 1. ff. ſi cert. pet. num. 36.* Fulgoſ. *ibidem num. 27.* Joan. Niger *ibidem. num. 56. & ſeq. tom. 1. repertoriorum variorum.* Purpurat. *in eadem l. 1. num. 156 & ſeq.* Decian. *in d. l. 1. in 1. lectura num. 21. & ſeq.* Secunda, *ait*, concluſio eſt, quod libris Hiſtoricis & Chronicis credendum eſt, ſicuti aliis libris antiquis. Idem repetit *in 3. lectura. num. 76. & ſeq.* Joan. Franciſc. Ripa *ibidem num. 72. & ſeq.* Stat igitur, *inquit*, concluſio, quod libris hiſtorialibus credendum: Quod ingeminat in *c. cum Eccleſia Sutrina. num. 97. in fin. extr. de cauſ. poſſ. & propriet.* Jaſon *in d. l. 1. ff. num. 25.* Alciat. *num. 53.* Alexand. *num. 30. & 34. ff. ſi cert. pet.* Joan. Faber *in §. item precium. nu. 5. Inſtit. de empt. & vendit.* libris non apocryphis, quos uſus communis conſuevit habere pro auctoribus, credendum eſſe docet. Et apertius in *tit. de ſumma Trinit. & fid. Cathol. col. 2.* dicit, facta antiqua, quæ excedunt hominum memoriam, per communem relationem antiquorum, & per libros antiquos, & per hiſtorias antiquas probari. Sebaſt. Nævius *in remiſſ. legal. lib. 1. n. 3. C. de fund. limitroph.*

487 Sic & in Lecturis juris Canonici argumento à Chronicis utitur, & obiter mentionem facit gloſſa juris Canonici *in d. c. inter dilectos. 6. verb. magis. de fide inſtrument. & in c. venerabilem 34. verb. tranſtulit. de election. & in Clem. 1. verb. Urbano. de reliq. & venerab ſanct. c. in nomine domini. verb. Trapezitas. diſt. 23. cap. quamvis. diſt. 321.* Dominic. de S. Gemin. *in c. placuit. diſtinct. 10. ac in c. quamvis. circa fin. diſt. 21.* Abb. Panormitan. *in d. c. cum cauſam. 13. n. 1. extr. de probat. & c. inter dilectos. 6. n. 13. in fin. extr. de fide inſtrum.* Felin. *in d. c. inter dilectos. 6. n. 12. & in d. c. cum cauſam. 13. n. 1. de probat.* Joach. Mynſing. *in d. c. cum cauſam n. 7. & decad. 11. conſ. 3. n. 138.*

488 In tractatibus confirmant ex Italis Socin. Sen. *in regul. verb. libris. regula 228. n. 3.* Nicol. de Milis *in Repertorio, verb. ſcriptura novi teſtamenti. fol. 426.* Scripturæ, *ait*, non adprobatæ nec reprobatæ à Papa vel Imperatore ſunt duplicis generis: quædam enim ſunt enunciativæ, ut libri hiſtoriales & Chronicæ, & illis credere debemus, ſi antiqui noſtri eis crediderint, ſicut ſcripturis aliis Matth. de Afflict. *in Conſtit. Regn. Neapol. in prælud. quæſt. 19. n. 7. & ſeq* Maſc. *de probat. concl. 105. n. 9. & ſeq. & concl. 217. per tot. & concl. 398. n. 5. & ſeq.* Bartol. Niger *in addit. ad Maſcard. d. concl. 398.* Dominic. Cardin. Thuſc. *tom. 4. pract. concl. lit. H. concl. 139. per tot. & tom. 6. lit. L. concl. 346. n. 6. ubi dicit*, communem eſſe, quod ſcripturæ Hiſtoriarum ſeu Chronicarum regulariter probent Hieron. de Monte *tr. de finib. c. 62. n. 5. & 6.* Nicol. de Păſſerib. *tr. de privata ſcriptura lib. 5. quæſt. 6. verſ. libris Chronicorum. fol. 443. & verb. libris annalium. fol. 468.* Antonin. Maceratenſ. *var. reſolut. lib. 1. cap. 46. nu. 5.* Andræ. de præſtant. Cardinal. *part. 1. quæſt. 1. numer. 6. extante in tractatu tractatuum.* Horat. Carpan. *in ſtatu Mediola part. 1. c. 17. n. 5. dicens*, libris hiſtorialibus & Chronicis credendum eſſe. Fulv. Pacian. *lib. 1. de probat. c. 4. num. 19. & & 22.* Scaccia *d. tr. de judiciis lib. 2. c. 11. nu. 265.* Aſin. *d. tr. de execut. c. 4. n. 8.* Marc. Anton. Surgens *de præfect. prætor. lib. 1. c. 12. n. 1.*

Ex Germanis Ludolph. de Bebenb. ſeu Leopoldus Bamberg. Epiſcopus *in lib. de jure Regn. & Imper. Roman. cap. 5.* Veritatem, *inquit*, eorumdem articulorum per hiſtorias & Chronicas antiquas probo, quæ probatio videtur ſufficiens præſertim in hac materia, quæ hominum memoriam excedit. Quem ſequitur lumen noſtri ævi Melch. Goldaſtus ab Haimensfeld *in Replicatione pro Imperio c. 34. fol. 346. & c. 11. §. ſed multa. pag. 108. & ſeq.* Knichen *d. loc. verb. Electorum. c. 1. n. 297. 298. & ſeq. edit. noviſſ. Et in Epopſi n. 407.* Rutger. Ruland. *de Commiſſ. p. 1. lib. 1. c. 18. n. 1.* Bernhard. Grævæ. *pract. concl. lib. 2. obſ. 149. num. 5.* Everh. Speckhan. *cent. 3. claſſ. 1. quæſt. 41. n. 9.* Nicol. Everh præſes *in topic. legal. in loco ab auctoritate n. 9.* Dominic. Arumæ. *tom. 1. de jur. public. diſcurſu 12. de Conſiliariis theſ. 231. & ſeq. & diſcurſu 33. cap. 1. theſ. 8. fol. 1010.* Die Stadt Frideberg in jhrem gründlichen bericht *part. 1. in ſecundo puncto. nu. 3. fol. 40.* Parthen. Litigioſ. *lib. 2. c. 3. n. 12.* Ludov. Gilhauſen *in arb. judic. c. 6 part. 3. n. 24.* Martin. Dobercin. *in repertor. verb. de probatione per ſcripturas. fol. 426.* Martin. Mager. *d. tr. de advocat. armat. c. 18. n. 40. & 193.* Joan. Bapt. Schwartzenthal *in proceſſu judiciar. lib. 2. act. definit. judic. c. 5. n. 10.* 489

Ex Gallis Joan. Cirier. *de primogenit. quæſt. 12. n. 8. lib. 1.* Guilhelm. Benedict. *in tr. de Ducatu Normaniæ* (qui poſt repetitionem *c. Raynutius extr. de teſtam.* ſubjectus eſt) *num. 50.* Quibus, *ait*, tanquam ex Hiſtoria excerptis quo ad hæc facta ſatis antiqua fidem habere poteſtis, veluti probantibus: Ad hoc enim Hiſtoria operatur, ut per eam geſta antiqua, ac ſi de præſenti viderentur, & præ oculis geſta forent, cognoſcantur. 490

Ex Hiſpanis Hieron. Cævallos *in commun. opin. contra commun. lib 3. quæſt. 82. n. 30.* Joan. Gutierez *lib. 3. pract. quæſt. civil. q. 13. n. 23. & 29. inquiens*, hanc eſſe communem. Aviles *in proœm. ad cap. prætor. in gl. Rayna. n. 9.* Garz *de nobilit. gl. 18. n. 10. & gl. 7. n. 18.* Mexia *in l. Regia Tolet. in 24. fundamento. part. 2. n. 19.* Molina de Mediano *in ſuis allegat. pro Vice Rege extero nominando in Regno Aragon.* qui plures refert: Sicuti hos allegat Gutirez *d. loc.* Baraona *in addit. ad Lup. de Palat. Rub. de donat. inter vir. & uxor. in rubr. in introductione. n. 2. lit. a.* Cerolam. *in prax. Epiſcop. part. 1. verb. arma. verſ. ſecundo.* pro ut hoſce duos allegat Mager. *d. loc.* Quibus addo Petr. Bellugam *in Specul. Princip. rubr. 14. §. reſtat. circa fin.* Ignat. Laſſarte *tr. de Alcavala ſeu decima vendit. in præfat. n. 23. & in addit. ibidem n. 22.* 491

In Conſiliis ex Italis Academia Paduana *conſ. 2, num. 27. poſt Conſilia Franciſci Zabarellæ.*

492 Mandell. *conſil.64. num.27 & 28. dicens*,ſi tractetur de negocio antiquo, poſſe probari per quaſcunque ſcripturas antiquas,quæ in ſe habeantur pro veris, ſaltem ex opinione hominum,ut ſunt libri hiſtoriarum.Roland.à Valle *conſil.2.numer.60.lib.1*. Hector. Felic. *allegat. 161.numer.8.ibi:hiſtoricis fides adhibetur. part. 2.* Nevizan.*inter conſilia Alberti Bruni conſil. 12.numer.80 lib.1.*Jac.Phil.Portius*conſil.164. numer. 48.& conſil.167.numer.3.* Anton. Faber *in Conſultat.pro Montisferrati Ducatu part.1 fol.21. dicens*, oportere hiſtoriæ fidem adhibere Pariſ. *conſil. 1. numer.* 50.*& conſil.23.numer.*233.*& ſeq.& numer.*252.*& ſeq.lib.*1.Natta *conſil.636. numer.41.& 91. ibi: hiſtoriis fidem habendam. & conſil.475.numer.6.verſ.& ea* Menoch. *in cauſa Finarienſi reſp.2.numer.125. ubi inquit*, Chronicis & Hiſtoriarum ſcriptoribus, in antiquis maximè, eſſe credendum, neminem eſſe, qui ambigat.Idem Menoch. *conſil. 1. numer.* 274. *conſil.378 num.8.conſil.512.num.15. verſ. id quod manifeſtè probatur ex annalibus. conſ.701. nu.* 8.*& conſ.816.num.*48.*& ſeq.ubi ait*, annalium libris, quos Chronicas appellamus,fidem adhibendam eſſe,ſcribere omnes.*in l. ff. ſi cert. petat. & conſil.1003. numer.*81. annalibus,*inquit*, à fide dignis auctoribus conſcriptis credendum maximè in antiquis.Hieron.Grat.*conſ.9.num.5.& ſeq.lib.1* Burſat.*conſ.124.num.49.lib. 1.* Purpurat.*conſ.402.num.29.& ſeq & num.82.in fin. lib. 2.* Pacian. *conſil. 20. num. 90. & 91.* Peregrin. *conſ.16 num.2.lib.1.* Cacheran. *conſil.3. numer. 4.* Marian. Socin. Junior *conſil.76. numer. 64. & ſeq.volum.1.* Tiber. Decian. *reſponſ. 21. num. 29. lib.1.* certum eſſe, *ajens*, quod in antiquis libri hiſtorias continentes probant. Idem repetit *reſp.7.numer.31.& reſp. 19. numer.8. lib. 3.* Federic.Scot.*tom.1.lib.6.reſp.28.num. 103. & ſeqq.* Joan.Botta *conſ.18.n.108.* Guid. Pancirol. *conſ.6.num.* 47. Flamin.de Rubeis *conſ. 65. nu. 94.lib.2.* Guid.Turrian.*conſ.8.n.40.*& Joſeph. Altograd.*conſ.45.n.222.lib.3.varior.Ioan. Bapt. Cæſaris.*Non tamen(*ait Altograd.*) vanæ aut ſuperfluæ ſunt in propoſito Hiſtoricorum auctoritates, quibus antiqua facta, quæ hominum memorias excedunt,ex juris permiſſione in judiciis probari uſus admittit, omneſque undique Dd.affirmant.

Ex Hiſpanis Roderic.Suarez *allegat.6. n. 11.*
493 *& allegat.8.n.21.& 22.*Unde,*inquit*,in caſu noſtro Chronicis antiquis, quibus à Majoribus noſtris fides communiter adhibita eſt, credere debemus.Jacob. Valdeſ.*in addit. ad Suarez d. allegat.6.n.11.*ubi inſuper adducit Vigli.*in l. c. cum cauſam de probat.* Joan. Bapt. Valenzuela Valaſques *conſ.33.n.84.* Et cum,*ait*, iſta Chronica ſit multum antiqua & adprobata propter veritatem & gravitatem auctoris, debet illi fides adhiberi;qui porrò laudat Vigli, *in l. 1. nu. 67. ff ſi cert.pet.* Guid.Pap.*conſ.88.nu. 2. ubi tradit*,quod facta antiqua,quæ excedunt hominis momoriam, probantur per communem relationem antiquorum, vel per libros antiquos, vel per hiſtorias. Idem ingeminat Pap. *conſil. 244.n.3.*

Ex Germanis Udalric.Zaſ.*d.conſil.16.num.1.* 494
*lib.2.*Hiſtoriæ,*ait*,non reprobatæ in antiquis fidem faciunt. Nicol. Everh. Junior *conſil. 81. n.8.lib.1.*Georg. Everhardi *conſil. 27. numer. 1. 2.& ſeq.lib 1. ubi dicit*, libris Hiſtoriarum,ſi iſtis à noſtris antiquis creditum videamus, & nos credere debere. Jacob. Thoming. *conſil.26.numer.22. lib.1.* Libri, *inquit*, hiſtoriarum à Majoribus noſtris adprobati fidem merentur.

Idem decidendo confirmatur ab Ægid.
Bellamera *deciſ.1201.num.70.*Guid.Pap. *deciſ.* 495
193.in fin. Farinac. *in deciſ. Rotæ Roman.noviter noviſſ.718.n.2.Quò loci tradit.*hiſtoricis in materia antiqua credi,& ita non ſemel dictum fuiſſe in Rota.Aloyſ.Riccius *variar reſolut.* 102.*num.*3. Anton.Gamma *deciſ. Luſitan.*335.*n.*7.Joſeph. de Sele *deciſ.Arragon.162.num. 4. inculcans*, hiſtoricis de rebus præteritis teſtificantibus credendum. Nicol. Boer. *deciſ. Burdegal.*288.*numer.2.*Roland.Cavagnolius *deciſ.53.numer. 6. lib.2.*Dnn. Camerales in cauſa Mentz contra Erffurt Symphorem.*tom.1.part.1.tit.2.de reconventione.n.110.fol.94.verſic.& quidem & part.2. tit.8.vot. 8.numer.* 18. Et apud Tilemann. de Benignis *Syntagm.1.decad. 2. vot. 1. num. 12. & 13.* Et in cauſa Fiſcalis contra Duces Holſatiæ de Exemptione Epiſcopatus Sleſwicenſis apud Adrian. Gylman. *deciſ. Cameral. lib. 1. deciſ. 11. n. 7. & ſeq.*Probantque Hiſtorici non 496
modò in extrajudicialibus,ſed & in ſpecie in judiciis & cauſis judicialibus,juxta Abb.*in d.c. inter dilectos.6.n.13.in fin.ubi dicit*, Chronicam etiam in judicio probare. *de fide inſtrum.* Idem inculcat ibidem Felin.*numer.12.*ibi per iſtam gloſ. dicunt hic Bald. & Anton. de Butrio, quod Chronicis creditur etiam in judicio.Quod & ingeminat Felin. *in c. ex parte. in fin. extr. de reſcript.*Et poſſe judicem decidere cauſam, moverique ex libro Hiſtoriarum ad credendum firmat Cardinal. Thuſc. *d. tom.4. verb.Hiſtoria.concl.139.n.4.*Et ita Hiſtoricis vel 497
Chronicis fidem adhiberi etiam in judiciis adſtruit Parthen.Litigioſ.*lib.2.c.3.n.12.*Nicol.de Paſſerib.*tr.de privata ſcriptura lib.5.quæſt.6.verb. de libris Chronicorum ibi:liber Chronicorum etiam in judicio probationem inducit.*

Atque ita antiquis Chronicis debere credi
& fidem adhiberi etiam in judiciis, reſpondit 498
Marian.Socin.Junior *d.conſ.76.n.64 lib.* Pariſ. *conſil.23.n.135. vol.1.* Quod & ſcriptum reliquit Andræ.Barbatia *tr.de præſtant.Cardinalium part.1.quæſt.1.n.6.*& tam in judicando, quàm
conſulendo fidem tribuendam Hiſtoricis aſ- 499
ſerunt Roland.à Valle *conſ.1.n.60.lib.1.*Joan. Bapt.Valenzuela Valaſques *conſ.33. numer.84.* Georg. Everhardi *conſil. 26. nu. 1. & ſeq. lib.1.*
Quomodo libris hiſtoricorum etiam in judiciis, quoad probationem faciendam, fidem 500
habendam eſſe,ait Nicol.Everhardi Junior *cõſ. 47.n. 8. lib. 1.* maximè,ubi contrarium non oſtenditur poſt Bart.Jaſ.Dec.& alios Chriſtoph. Beſold. *in theſauro practico lit. H.nu.40.fol.413.* Et antiqua facta etiã in judiciis per Hiſtoricos probari,reſpondit Joſeph, Altograd. *conſil.45.*

numer.

n.222.lib.3.Varior. Ioan.Bapt.Caſar. ac etiam ad deciſionem Cauſarum admitti probationem ex Chronicis dicit Anton. de Gamma *d. deciſ. 335.n.7.* Chronicisque fidem adhiberi etiam in judiciis, reſolvunt Dnn. Camerales Symphorem.*d.tom.1.part.1.tom.2.not.1.n.* 10.*verſ. & quidem.fol.94.* Beſold.*d.loc.fol.*414.Idemque ſentiunt omnes alii præcitati Doctores.

JUDICIUM AUCTORIS.

501 Ego ruminatis utriusque opinionis rationibus hoc judicis arbitrio committendum cenſeo, qui pro varietate librorum & auctorum, rerumque locorum, temporum, & aliarum circumſtantiarum æſtimabit & dijudicabit, an Hiſtoricis in hoc vel illo caſu & negocio fides tribuenda ſit, nec ne;

Sicuti enim omnes probationes regulariter judici arbitrariæ ſunt Martin.Mager.*d.tract.de advoc.arm.c.*18.*n.*103.M.Ant.Peregrin.*lib.2.de judic.n.*43.Thom.Grammatic.*deciſ.24.nu.*47. Natta *conſ.*283.*n.9.* Sicuti etiam judicis arbi-
503 trio committendum, an & quatenus tam teſtibus *l.3.§.Ideoque Divus. ibi: Tu magis ſcire potes, quanta fides habenda ſit teſtibus, qui & cujus dignitatis & cujus æſtimationis ſint, & qui ſimpliciter viſi ſint dicere, utrum unum eumdemque mediatum ſermonem attulerint, an ad ea, quæ interrogaveras, ex tempore veriſimilia reſponderint. ff. de teſtib.* Barr.
504 *de teſtib.in princ.num.*1.quam libris credendum ſit, nec ne arg.*l.Publia Mævia.26.in fin.ibi: judicem æſtimaturum.ff. depoſit.* Socin.*in regul.*228. *verb.libri.in princ.*Menoch.*lib.2.A.I.Q.caſ.*93.*n.*
505 2.Scaccia *lib.2.de judic.c.*11.*n.*293.*art.1.& ſeq.* Idque hac de cauſa, quod ſumma diverſitas perſonarum, librorum & auctorum, rerum & temporum, unde certa & ad omnes quadrans definitio dari nequit, ſed meritò judicis arbitrio committendum eſt, an & quatenus fides libris antiquis tribuenda, juxta Molinæum *in Conſuet.Pariſ.tit.*1.§.8.*n.*19.*in fin.* Non poteſt *(inquit)* abſolutè reſponderi propter varietatem & librorum & rerum & perſonarum & locorum & aliarum circumſtantiarum, quæ poſſint fidem addere, demere, auferre minuere
506 libris; ideò judicis arbitrio hoc committendum erit: Ita & cum in hiſtoricis perſonis, eorumque ſcriptis magna varietas occurrat res ſimiliter judicis arbitrio concredenda, qui pro qualitate perſonarum, librorum, rerum & temporum, aliarumque circumſtantiarum dijudicabit: an huic vel illi Hiſtorico fides tribuenda ſit, nec ne.

Ac quamvis hoc à nemine noſtrorum hactenus animadverſum expreſſivè traditum
507 reperiam, tamen in effectu hoc ſentire cenſeo Andr. Alciatum juris & hiſtoriarum peritiſſimum *in l.1.ff.ſi cert.pet.n.*53.*& 54.* Cæterum *(ait)* & ab auctoritate veterum in ſua cujusque arte legitima eſt probatio, quales ſunt, qui communi ſtudiorum calculo per Academias jam diu adprobantur, ut Hypocrates & Galenus Medici, Ariſtoteles & Plato Philoſophi, Livius, Saluſtius, Tacitus Hiſtorici. Idem de vetuſtis Chronicis Doctores hic ſentiunt, & libris, qui provinciarum archivis fideliter conſervati ſunt, in quibus tamen omnibus judicio opus eſt, quia pleraque vetuſtas per imperitos & adulatores corrupta ſunt.
Quo ſenſu quoque Petr. Lopez *in tract. de la* 508
buena educacion, titulo de la hiſtoria, ſummam prudentiam in lectione hiſtoriarum requiri dicit, quem refert & ſequitur Rutger. Ruland. *de Commiſſ.part.1.lib.1.cap.*18.*circa finem.* Idem
graviter inculcat Marquard. Freher. ſummus 509
JCtus & Hiſtoricus *in tract. de tutela Electorali Palatina fol. 46. & 47.* Ego *(inquit)* ne ipſius Titi Livii Patavini, Romanæ Hiſtoriæ parentis, nedum Boicorum illorum Liviorum Andreæ & Leonardi commentarios periculo meo eſſe velim, an verò monendi à me demum eſtis, ſcriptis Monachorum & Clericorum (quorum ſolis manibus tractari per aliquot ſæcula fatum fuit Hiſtoriæ) qua diſcretione & circumſpectione fides ſit adhibenda? nimirum ut plerunque è fabellarum & nugarum congerie, quosdam auri grumos, velutique è ſterquiliniis gemmas eruamus: à quibus annalium conditoribus ut dolus & fallendi propoſitum abfuerit, certè civilium rerum ſolida cognitio, conſiliorum & eventuum variorum cum circumſtantiis ſcientia & notitia non fuit exigenda. Audite magnum in eo ordine virum (Sidon Apollinarem *lib.4.epiſt.* 22.) de ſe hoc fatentem: præcipuè gloriam nobis parvam ab hiſtoria petere fixum; quia per homines clericalis officii temerariè noſtra, jactanter aliena, præterita infructuosè, præſentia ſemiplenè, turpiter falſa, periculosè vera dicuntur. *Et paulò poſt:* Veſtra igitur, non mea culpa erit, ſi ejusmodi dubiæ ſubtectæque fidei ſcriptoribus ſemiplenè & perfunctoriè res magnas tractantibus fidem minus facilè tribueritis. Quem adprobat Dionyſ. Gothofred. *de tutel. Electoral. Palatin. lib.6. replicat.33* Joan. Bodin. 510
*in Method.hiſtoriar.cap.*4. Ut *(ait)* ab Hiſtoris rerum veritas habeatur, ſingulari non modò delectu, ſed etiam in iis legendis, illud meminiſſe debemus, quod ab Ariſtotele ſapienter dictum in hiſtoria legenda; neq; nimis credulũ, neque planè incredulum eſſe oportere, nam ſi omnia omnibus aſſentiemur, ſæpè vera pro falſis habebimus ac turpiter in Republica gerenda labemur. Keckerman. *de natur.& propriet.hiſtor.d.cap.3.n.can.5.& ſeq.* Et Dominic. Armmæus.*tom.1.de jure publico diſcurſu 33. c.1.*
*theſi 8.fol.*1010. Hiſtoriæ *(ait)* magno judicio 511
ſunt legendæ & attendendæ; authorum ſiquidem magna eſt diverſitas, & maxima pars Monachi.

Sic quoque hanc diverſitatem inde effluxiſſe, quod præcedentibus ſæculis ut plurimum 512
ergaſtulis incluſi, & à rerum publicarum & civilium tractatione remoti Monachi hiſtorias conſcripſere, rectè notarunt Aventin. *lib.5.annal.Bojor.* Simon. Schard. *de Elect. German.princ.cap.4.verſ.video equidem.& cap.6.verſ.*

nec hiſtorici. Gewold. *tract. de Septemviratu ſive*
513 *Elector. c. 7.* Marianus (*inquit*) Scotus & Urſpergenſis ſcripſerunt pro more ſuorum temporum communiter recepto, & in Monaſteriis conſtituti, atque à foro civili, popularique converſatione longius remoti, non quæ videbant, ac quibus ipſi interfuerant, ſed quæ rumor & fama vulgi anceps ipſis ſuppeditabat, in Commentarios ſuos retulerunt. Et his quidem accidere non ſolum potuit, ſed etiam revera accidit, quod Wippovitæ Cunradi Secundi concinnator ſibi eveniſſe fatetur, qui deprecando culpam plus vel minus, vel aliter, quam ſe integritas rerum habeat, ſcribendo vel dicendo contraxerit, non ſibi ſcribenti, ſed narrantibus vult imputari.

Idem confirmant Reiner. Reinecc. *in Orat. de hiſtor.* Franciſc. Balduin. *lib. 1. de inſtit. hiſtor. fol. 657.* prout eum allegat Frider. Hortleder. *in præfat. tom. 1.* Von der rechtmeſſigkeit deß Teutſchen Kriegs. *lit.* R. ultra Reineccium & Baldun. allegando Alberic. Gentil. *lib. 2. de armis Roman. cap.* 1. Frider. Tileman. *part. 2. dis-*
514 *curſ. philoſoph. fol.* 183. Hinc Hiſtoricum in aula & Curia Principis vel Reip. verſari debere, quò tanto magis comperta habere poſſe ea, quæ deſcribit, bellè ſentit Guilhelm. Bellajus Langeus *in præfat. de rebus geſtis Franciſci I. Galliæ Regis.* Et poſt eum Hortleder. *in præfat.* in rechtmeſſigkeit deß Teuſchen Kriegs. *Lit. D.* Quod & ante eos inculcavit Polyb. *lib. 12. hi-*
515 *ſtor. in fin.* Ego, *ait*, tum vigorem Hiſtoriæ rectè habere dixerim, quando vel ii ſcribere hiſtorias conantur, qui rebus gerendis ſunt exercitati, non obiter, quemadmodum nunc accidit; ſed hoc quoque ſibi & ſummopere neceſſarium & optimum eſſe judicantes, ut indivulſi per vitam ſuam huic parti incumbant, vel qui ſcribere aggrediuntur habitum ex ipſis rebus contractum conſcribendæ hiſtoriæ neceſſarium cenſent: ſi hoc fieret, non eſſent tam multa ignorata Hiſtoriographis.

516 Evenerunt & hi errores & variationes, præſertim circa annos & menſes in Chronicis, ex eo, quod ante inventionem artis impreſſoriæ libri hiſtorici ſæpius à Monachis deſcripti poſtmodum à Typographis excuſi ſunt, per quos in uno alterove apice vel numero facilè errare potuit, & ſæpius erratum exſtitit.

517 Opinioni jam firmatæ calculum ſuum adjicit Chriſtoph. Lehman. *in Chron. Spirenſ. in dedicatione libri primi col. 2.* Ein hiſtoricus muß ein menge der auctorn wiſſen / eine gute wahl anzuſtellen / welche mit angewandtem fleiß / glaubwürdigen umbſtenden und kundſchafften ſeine hiſtorien beſchrieben / deßgleichen in was zeiten er gelebet / ob er ſelbſt bey den geſchichten geweſen / oder aber was er beſchrieben / von andern gehöret / oder andern / ſo vor jhme gelebt / nachgeſchrieben. Idem ſentit Joan. Gryphiander *de Weichbild. Saxon. in præfat. n. 92. & ſeq. ubi dicit*, debere ſolicitè conſiderari temporum & locorum circumſtantiam, quo quisque author vixerit & ſcripſerit.

Æſtimabit tamen Judex ſecundum ratio- 518
nes pro affirmativa jam ante adductas, regulariter cæterisque paribus, niſi aliud circumſtantiæ ſuadeant, Chronicis fidem adhibendam & pro iis præſumendum eſſe Dominic. Cardinal. Thuſcus *tom. 4. pract. concl. verb. Hiſtorici. concl.* 139. Martin. Mager. *d. c. 18. n.* 193.

Reſponſiones ad Rationes pro Negativa inductas.

Hanc opinionem nequaquam labefactant 519
rationes pro negativa inductæ.

Primum enim quod attinet, Hiſtorias privatas ſcripturas eſſe, proindeque nihil probare; Equidem haud ignoro, Ludovicum Gilhauſen *in arbore judiciaria civili claſſ. 6. part. 3. de* 520
inſtrumentis. n. 24. putare libros Hiſtoriarum quandam ſpeciem inſtrumenti publici conſtituere, ac pro ea opinione etiam laudare Beuſt. *in l. admonendi. ff. de jurejur.* (apud quem lumen hoc reperire potui) fateorque poſſe Hiſtorias palam publicatas eo reſpectu ſcripturas publicas nuncupari prout & eo in ſenſu Dionyſ. Halicarnaſſ. *lib. 2. hiſtor. n. 7. fol. 167.* Hiſtorias publicas appellat, *ibi: ex publicis hiſtoriis accepimus:* Verum ſi perpendere & attendere volumus, 521
quæ publica inſtrumenta in materia probationum dicantur & cenſeantur (ſicut inſtrumenta publica, quæ manu publica tabellionis in publica & ſolemni forma conſcripta ſunt, definit Joan. Bapt. Aſinius *de execut. in prolegom. c. 5. per tot.*) neutiquam propriè loquendo publica inſtrumenta cenſeri poſſunt privatorum Hiſtoricorum ſcripta, cum reſcriptis illis omninò careant, quæ ad publici Inſtrumenti ſubſtantiam deſiderantur à Felino, Panormitano & aliis *in d. c. inter dilectos. de fide inſtrument.* Sed privata ſcripta ſunt & manent, juxta Doctores in prima ratione allegatos, quantumvis divulgentur publicè: Neque enim privata ſcriptura, in publicum vulgata, privata eſſe deſinit.

Ideoque ſi verum fateri velimus, hæc ratio 522
haud parum Hiſtoricorum fidem elevat, evincitque, nihil magis hiſtoriarum libris, quàm privatis aliorum fide dignorum ſcriptis & relationibus privatis tribuendum eſſe: quibus præſumptivè, in antiquis maximè, creditur pro circumſtantiis & ſubjecta materia, ſecundum arbitrium judicis.

Sic quoq; Secundò injuratis teſtium depo- 523
ſitionibus quidem plena fides non tribuitur; interim tamen aliquam fidem faciunt fide dignorum etiam injuratæ relationes. Inprimis 524
defunctorum libris magis creditur, quam viventium Surd. *conſ.* 245. *n.* 18. Natta *conſ.* 283. *n. 6.* Franciſc. Purpurat. *conſ. 599. n.* 13. Maximè in antiquis, ubi jurata teſtimonia haberi ne- 525
queunt. Taceo, quod Hiſtorici initio profeſſionem ſuarum, ad veritatem, tanquam artificii illius tegere fundamenta, ſeſe obſtrinxiſſe videantur.

Itidem & Tertiò mors ſcriptis defuncti a- 526
liquid roboris addit, cum nemo immemor ſalutis æternæ obiiſſe, & falſa ſcripta relinquere voluiſſe præſumatur.

Pari

527 Pari modo & Quartò communius placuit, JCto de cōſuetudine illius loci, in quo verſatur teſtanti præſumptivam fidem tribui Petr. Gilken. *in l. pactum quod dotali. n.* 88. *C. de pact.* ubi infinitos allegat. Et dixi ſupra *hoc tract. cap.* 8. *n.* 33.

528 Id quod multò magis Quintò & Sextò de Principibus ipſis ſtatuendum.

Quod ſeptimò & Octavò in antiquis credatur præſumptivè ſcripturis privatis, id jam ante demonſtratum exſtitit.

Et quamvis Nonò aliquando in hoc vel illo puncto ab Hiſtoricis erratum reperiamus, non tamen propterea omnia illorum ſcripta rejicere poſſumus. Nam ne deterrimo quidem
529 evenit, teſte Plauto *in Phædro,* ut in omnibus erret, ſeu falſus ſit. Et poteſt libet in uno falſus, in aliis verus eſſe Trentacinqu. *lib.* 2. *var. reſolut. tit.*
530 *de probat. concl.* 6. Et Hiſtoriam non propterea, quod fabulas & figmenta permixtim referat, rejiciendam, pulcrè ſentit Cambiſen, *in præfat. tom.* 1. *Anglic. fol.* 39. *& ſeq.* Et Pierre Matthieu *in Hiſtor. Gallica in proœmio ſeu admonitione* dicit
531 prudentiſſimè, etiam hiſtoricos hallucinari; hiſtoriam tamen propterea, quod aliquid erroris admixtum contineat, non deſinere eſſe hiſtoriam: ſicuti vinum non deficit eſſe vinum,
532 quamvis quædam aquæ guttæ permixtæ ſint.

Abſurdum Decimo loco allegatum evitatur per modificationem ſuperius allegatam & adhibitam.

Undecimò & ultimo loco inducti Doctores enervantur per ſuperius in multò majori numero & pondere cumulatas auctoritates contrarias.

Manet ergo Concluſio noſtra, totum hoc negocium arbitrio judicis committendum, regulariterque & cæteris paribus, niſi aliud circumſtantiæ ſuadeant, Hiſtoricis & Chronicis fidem adhibendam, & pro iis præſumendum eſſe.

533 Quæ verò ad hoc, ut Hiſtoricorum ſcriptis fides habeatur, neceſſaria ſint? quæ item Dubia & Quæſtiones circa talia Requiſita occurrant? Nec non Ampliationes & caſus aliquot ſpeciales, in quibus Hiſtorici probent? item, qualem fidem ac probationem generent? ac quatenus probent comparativè concurrentib⁹ vel contrariantibus aliis probationibus? Item, an & quatenus Hiſtoricis in concurſu inſtrumentorum, diplomatum, privilegiorum, aliorumque monumentorum cum publicorum tum privatorum, credendum ſit? Hæc & alia cum altiorem indaginem requirant, & ego hanc materiam ſpeciali & abſoluto tractatu digeſtam propediem prælo committere, publicique juris facere in animum induxerim, eò brvitatis ſtudio benivolum Lectorem remitto.

534 XIII. Deductæ jam probationis formulæ adfinis eſt Decimus tertius modus fidei faciendæ ſuper jure Collectandi, per FAMAM nempe: De qua Poetæ memorant, Gygantes è terra procreatos, Jovi & Superis bellum intuliſſe, & fulmine diſiectos & devictos fuiſſe; Terram autem Deorum ira irritatam, ut vindictam natorum ſuorum FAMAM progenuiſſe extremam Gyganticus ſororem.

Illa terra parens ira iritata Deorum
Extremam (ut perhibent) Cæo Enceladoque ſororem
Progenuit ——— ———

Contra Famam proximè ad Deum accedere, ſolamque ejus effigiem venerandam eſſe, ſcribit Hippol. Riminald. *d. conſ.* 6. *n.* 61 *vol.* 1. Ideoque ſicut famam publicam probationem ſuppeditare, & optimam perhiberi in probando 535
Territorii & dominiorum univerſalium jure poſt Baldum & Gratum Knichen *d. tr. de jure territ. c.* 3. *nu.* 82. *&* 83. & in antiquis ad demon- 536
ſtrandam Juriſdictionis & Superioritatis quaſi poſſeſſionem non parum conducere, profitetur Sobrinus noſter Dn. Thomas Michaelis 537
JC. & Cameræ Imperialis quondam Adſeſſor eminentiſſimus *de juriſd. concl.* 53. *lit. C.* Weſ. *conſ.* 339. *nu.* 218. *vol.* 7. Ita quoque Fama inter Collectarum probationes non poſtremum ſibi locum vendicat.

Nam licet fama plenam probationem non 538
faciat, quantum ipſa plenè & legitimè probata fuerit, uti punctualiter deciſum eſt à Rota Roman. *deciſ.* 236. *de præbend.* Bellamera *deciſ.* 564. Celſ. Hugo. *conſ.* 62. *n.* 8. *& ſeq.* Burſat. *conſ.* 539
20. *n.* 31. Berous *conſ.* 193. *nu.* 23. *vol.* 3. Plerique tamen ſtatuunt famam regulariter probare præſumptivè *cap. illud. ext. de probat.* ſumpto argumento tam ex nigro quàm ex rubro.

Cui conſectarium eſt, quod fama transfe- 540
rat onus probandi in adverſarium Natta *conſ.* 460. *n.* 17. *vol.* 2. Martin. Mager. *d. tr. de advocat. armat. c.* 18. *nu.* 197. Quod illa commune 541
habet cum teſtimonio de auditu: illud enim ſimiliter in caſibus, quibus non probat, ſaltem præſumptionem facit, & transfert onus probandi in adverſarium poſt Archidiac. Roman. Dec. & alios Mager. *d. loc. n.* 198.

Tantò autem magis impoſitio vel exactio Collectarum, vel etiam Libertas non ſolvendi oneta per famam probari poteſt, ſi jus vel conſuetudo Collectandi vel etiam exemptio & poſſeſſio vel quaſi Libertatis valdè antiqua fuerit, aliterque probari non poſſit: Quia fama probat plenè in his, in quibus aliàs probatio 542
eſt difficilis Bald. *conſ.* 37. *col. ult. vol.* 1. Et generaliter in antiquis exploratum eſt, ob difficul- 543
tatem probandi, ſufficere leviores probationes, nec non ſemiplenas, & conjecturales: Et quod in aliis facit qualem qualem tantum probationem, idipſum in antiquis plenè probare firmat Menoch. *lib.* 2. *de A. I. Q. caſ.* 115. *cent.* 2. latiſſimè Portius *conſ.* 39. *n.* 10. *& ſeqq.* Tib. Decian. *conſ.* 76. *n.* 19. *vol.* 3 *& conſ.* 40. *ſub n.* 7. *& ſeq. vol.* 4. & Jacob. Beret. qui cum Deciano in eadem cauſa, ac pro eadem parte reſpondit *conſ.* 89. *n.* 9. *&* 10.

In omnibus verò illis caſibus, quibus res 544
conjecturis & præſumptionibus poteſt probari, poteſt etiam per famam, docente Bartolo *in l. de pupillo.* §. *ſi quis ipſi. n.* 17. *ff. de nov. oper. nunc.* Quia fama in obſcuris magnam præbet conje-

ćturam,& cæteris conjecturis præfertur Dd. *in*
545 *c.illud.de præſumpt.* Quinimò communi Dd.
calculo receptum eſt, quod forma publica &
communis opinio in antiquis (ut quarum diffi-
cilis ſit probatio) plenam fidem faciat, & pro
plena ſcientia habeatur *arg. text. in l. ſi arbiter.*
28. ff. de probat. & in l. 2. §. item Labeo. ff. de aq.
546 *pluv.* gl. *in l. atquin. 59. ff. de negoc. geſt.* quam Dd.
prædicant ut ſingularem. Flamin. de Rubeis
conſ. 38. nu. 56. dicens, in antiquis ſolam famam
probare dominium & poſſeſſionem. Seraphin.
Olivar. Razzal. *deciſ. 330. n. 9. & deciſ. 449. nu. 4.*
547 *ubi ait,* famam in antiquis etiam ad effectum
gravis præjudicii, maximè concurrentibus ad-
miniculis plenè probare Afflict. *deciſ.* 277. Ma-
ger. *d. c. 18. nu. 41. & 202.* ubi ex Bald. *conſ.* 104.
508 *lib. 2* refert famam in antiquis haberi pro veri-
509 tate. Et famam in antiquis probare poſſeſſio-
nem & dominium, etiam in præjudicium ter-
tii, licet de gravi præjudicio agatur, ſentit Ber-
ret. *d. conſ. 89. n. 7. &* 8. Erneſt. Cothman. *conſil.*
42. nu. 31. vol. 1. & conſ. 1. nu. 79. & 81. vol. 4. Ale-
xand. Galvanus *conſ. 19. n. 2. edit. Patavin.* Et in
terminis Collectarum Compilator Sympho-
550 rematis *tom. 1. par. 2. rot. 4. n.* 118. Famam enim
vetuſtam veram eſſe præſumimus, cum veriſi-
mile ſit, quod diu in ore hominum fuerit Me-
noch. *lib. 1. præſumpt. quæſt.* 18. *n.* 15. Bald. *conſil.*
551 *73. verſ. 3. lib.* 3. Quo loci inquit, famam multum
antiquam, quæ tranſcendit ſenſum hominum
viventium, facere notorium & probare in vim
notorii Zaſ. *conſ. 6. nu. 8. & conſ. 16. n. 21.* Vivius
commun. opin. verb. Famæ. Marquard. Freher. *tr.*
de fama lib. 1. c. 8. n. 4. Ad hoc autem, ut fama
552 probet in antiquis, in his, quæ ſunt magni præ-
judicii, requiritur, quod antiquum, quod eſt
probandum, excedat metam centum anno-
rum, poſt alios à ſe relatos Burſat. *conſ. 330. n. 13.*
lib. 3. Cravetta *conſ. 434. nu. 3.* Hieron. Pappo-
nius *conſ. 49. num.* 11. Marcabrun. ab Anguillis
conſ. 59. n. 69.

553 Fama verò ab allegante legitimè probatur
per teſtes duos habiles ſpectatæ fidei & inte-
græ opinionis, atque omni exceptione majo-
res, etiam ſingulares, in loco, tempore, re, vel
perſonis, nec non per literas & inſtrumenta
Farinac. *in praxi crim. quæſt. 47. n. 208. & ſeqq. &*
n. 265. & ſeqq. & n. 274. & ſeqq. lib. 1. Maſcard.
554 *concl.* 749. Pacian. *lib. 1. de probat. c. 49.* qui depo-
nant, ſe audiviſſe ita publicè dici & à pleraque
ſeu majore parte populi, perſonas & authores
exprimant, à quibus fama originem ſumpſerit:
deinde teſtes addant cauſas probabiles, pro-
pter quas fama iſta orta, & ex quibus populus
fuerit inductus ad ſic credendum, licet de his
non interrogentur: & quod ante litem inchoa-
tam fama orta ſit, expreſsè deponere tenentur.
De quibus omnibus & ſingulis extentè Fari-
nac. *d. quæſt. 47. n. 237. & ſeqq. & n. 229. 230. &*
ſeqq. & n. 216. 228. 229. Maſcard. *concl.* 748. *&*
d. concl. 749. n. 1. & ſeq. & n. 12. & ſeqq. Pacian.
d. cap. 49. n. 28. Burſat. *conſ. 20. n. 30. & conſ. 34. n.*
20. lib. 1. & conſ. 98. nu. 14. & conſ. 331. nu. 10. &
conſ. 435. nu. 43. lib. 4. Roland. à Valle *conſ. 54.*
n. 17. lib. 1. & conſ. 3. n. 51. & ſeqq. vol. 2. Cravetta
conſ. 260. n. 7. Natta *conſ. 473. nu. 16. & conſ. 382.*
n. 9. Cacheran. *conſ. 1. nu 95. & conſ. 66. num.* 30.
Hondedæ. *conſ. 102. n. 69. & ſeq. & n. 73. vol. 1.*
Portius *conſ. 39. nu.* 24. Laderch. *conſ. 181. nu. 13.*
verſ. & veriſimilius. Bertazzol. *conſil. civil.* 134. *nu.*
6. & conſil. criminal. 548. *n.* 4. Vulpell. *conſ. 30. nu.*
10. & ſeq. Et penè innumerabiles congerit Bo-
rell. *conſ. 45. nu.* 53. amplè Turret. *conſ. 59. nu. 91.*
Marcabrun. *conſ. 50. n. 43. & n.* 100. 101. *& 102.*
& conſ. 112. n. 12. Pappon. *conſ. 38. n. 45.* Aldovin.
conſ. 26. n. 29. & conſ. 54. n. 30. Weſemb. *conſ. 13.*
n. 61. & 62. Cothman. *conſ. 12. n. 167. & quam*
plurimis ſeqq. lib. 1. Matth. Coler. *conſ. 7. n. 73. &*
74. Hieronym. à Monte *tr. de fin. reg. c. 56. n. 2. &*
3. Hieron. à Laurentiis *deciſ. Avenion. 15. n. 12.*
& deciſ. 20. n. 14. Razzal. *deciſ. 1103. n.* 4. Aſin. *in*
pract. p. 2. c. 1. §. 1. n. 90. Menoch. *de A. I. Q. caſ.* 89.
n. 87. Simon de Prætis *de interpret. ult. volunt. lib.*
5. fol. 115. n. 162. & ſeqq. Mynſing. *obs. 46. cent. 5.*
Scaccia *de judic. civil. & criminal. c.* 84. *n.* 31. Al-
thuſ. *lib. 3. Dicæolog. c. 37. n.* 3. Thom. Sanchez *tr.*
de matrimonio lib. 2. diſputat. 46. n. 16. Ut non 555
immeritò Burſat. *conſ.* 330. *n.* 157. ſe verè adfir-
mare poſſe, quod nullibi in proceſſibus famam
viderit probatam, dixerit. Quod etiam aſſerit
Knichen *d. c. 3. n. 38. dicens,* famam potius arti-
culando proponi, quam ejus probationem ſuſ-
cipi, poſt Grammatic. *conſ. 42. n. 8.*

Et propterea teſtes authores nominare de- 556
bent, ut dignoſcatur, num fama proceſſerit à
perſonis honeſtis & fide dignis, ut eleganter
per Scacciam *d. cap. 84. n.* 31. *vers. unde cum de-*
beat, Cothman. *d. conſ. 12. n. 174 vol. 1.*

Fama ita formiter probata non facit ple- 557
nam probationem regulariter, ſed ſemiple-
nam adjuvat, & quandoque ſemiplenam facit
in civilibus Natta *d. conſ.* 460. *n.* 19. & quando-
que plenam probationem, ſi concurrat cum a-
liis præſumptionibus faciat pro judicis arbitrio
Farinac. *d. quæſt. 47. nu. 3. & ſeqq. & nu* 50. 51. *&*
ſeqq. Maſcard. *d. conclus.* 753. Mynſing. *d. obſ.* 46.
cent. 5. Marcabrun. *dict. conſ. 59. n. 71.* Quando 558
autem probatio de fama non fuit facta plenè
nec ſemiplenè, nec aliquis probationis gradus
inductus eſt circa famam, non poteſt conjungi
ad ſupplendum fidem alterius. Cum enim ipſa
probatio famæ nil fidei habeat, impoſſibile
eſt, quod alteri, cui adjungitur, fidem præſtet
l. nemo plus juris ff. de R. I. cum ſimilib. vulg. Pap-
pon. *d. conſ. 38. n. n. 48. &* 49.

A fama hac differt rumor, qui eſt ſermo 559
quidam ſine certo authore diſperſus, qui mi-
norem, quàm fama probationem facit Myn-
ſing. *d. obſ.* 46. Farinac. *d. quæſt.* 47. Pacian. *dict.*
c. 49.

XIV. Deficientibus aliis probationum ad- 560
miniculis Jus Collectandi edoceri poteſt vel
per Evidentiam Facti & Notorietatem,
ut quando omnibus notoriè ac manifeſto con-
ſtat, hunc vel illum Principem ac Dominum
in hac vel illa Provincia, pago vel villa, &c. jus
Collectandi habere arg. eorum, quæ firmat
Gutirez *lib. 3. & 4. pract. quæſt. q. 14. nu.* 100. *&*
ſeq.

XV. Vel per Vehementem Hominum 561
Opi-

Opinionem ac communem æſtimationem & reputationem patriæ, ut quanodo communiter omnes in vicinia certo exiſtimant, Jus Collectandi ad hunc vel illum pertinere arg. *l. 18. §. 3. in fin ff. de inſtrument. legat. l. 1. §. 1. de flumin. l. 1. in fin. Cod. ſi ſerv. aut libert.* Covarruv. *lib. 1. var. reſolut. c. 16. n. 10.* Menoch. *de A. I. Q. caſ. 67. n. 4. & conſ. 729. num. 6.* Farinac. *deciſ. crimin. 290. num. 3.* Razzal. *deciſ. 207. n. 6. & 7. p. 1.*

562 Quod autem per vehementem opinionem inducatur & fiat plena probatio, aſſerit Bald. *in repetit. Rubr. C. de probat.* Imò, quod inducat notorium actus permanentis, ſcribit Hippol. Marſil. *in eadem repet. n. 173.* Requiritur autem, ut ejusmodi vehemens opinio ſit veritati conſona: quæ caſu idem operatur, quod conſuetudo poſt gl. & Baldum Martin. Magerus *d. c. 18. n. 248.*

563 XVI. Jus Collectandi ad viſum oculi probatur per Instrumentum Sententiæ, qua olim hoc jus, à majoribus ejus, qui id adfectat, vel edocere cupit, mediante judicis declara-

564 tione obtentum fuit. Quia inſtrumentum ſententiæ, in quo fit mentio de cauſa controverſa, & actis judiciariis, plenè probat, quantum expreſſè narrat, licet acta judicii in illa cauſa, cujus facta mentio, non producantur Nicol. Everh. Jun. *conſ. 41. n. 144. lib. 1.*

565 Et quod per ſententiam latam res judicata inducat probationem, firmat Bald. *in d. Rubr. & ibidem* Hippol. Marſil. *n. 151. Cod. de probat.* per rationem, quod res judicata pro veritate habe-

566 atur *l. res judicata. ff. de re judic.* adeoque tantæ authoritatis & tantæ potentiæ eſt, ut faciat de albo nigrum & de nigro album, & falſum in verum commutet, non eſſentialiter, ſed quoad effectum Roland. à Valle *conſ. 83. nu. 12. & ſeq. vol. 1.* Maſcard. *concl. 129. n. 14.* & jus irrevoca-

567 bile inter partes, ac præſumptionem juris & de jure importet, neque poſſit impugnari Cavalcan. *deciſ. 19. nu. 7. p. 3.* & non minus operetur, quàm dicta teſtium & inſtrumenta ad probandum allegata Arnold. de Reyger *in theſaur. jur. lit. P. de probationibus n. 504.*

568 Ut autem ſententia pariat Exceptionem rei judicatæ in aliquo articulo, neceſſe eſt, quod de eo principaliter fuerit tractatum, & exactè diſcuſſum, & agatur principaliter propter ſe, non autem incidenter propter aliud Dd. *in l. 2. C. quib. mod. res judic.* ubi Bald. *num. 4.* Surd. *conſ. 189. n. 41.* Peregr. Jannin. *de Citat. reali lib. 2. c. 1.*

569 *n. 415. vers. Sextò.* Cum in his, quæ incidenter in judicium fuerunt deducta, ſententia rem judicatam non gignat Modeſt. Piſtor. *conſ. 21. n.*

570 *15. vol. 2.* Et ut ſententia pariat exceptionem rei judicatæ, neceſſe eſt, ut cognitio facta fuerit in ordinario, non in ſummario & executivo proceſſu *l. à Divo. §. ſi ſuper. ff. de re judic.* Bart. *in l. 1. in ult. col. verſ. videndum eſt Cod. quand. provoc. non eſt nec.* Caſtr. *conſ. 116. num. 3. vol. 1.* Surd. *d. conſ. 189. n. 41.* Jannin. *d. loc. n. 415.*

571 Quinimò ut res judicata obſtare poſſit, tria debent copulativè concurrere (1) Quod eadem ſit res cum ea, ſuper qua judicatum fuit (2) quod lata fuerit inter eaſdem perſonas, (3) quod ſit eadem ratio, vel cauſa petendi *l. cum quæritur. cum duab. ſeqq. ff. de Except. rei judic. cap. fin. de except. in 6.* Surd. *conſ. 14. n. 2.* omninò videndus. Fab. de Anna *conſ. 17. n. 1.* Erneſt. Cothman. *conſ. 5. n. 60. & ſeq. vol. 4.* Herman. Vultej. *conſ. 30. n. 103. & ſeqq. inter conſilia Marpurgenſ. vol. 2.* Videatur quoque Covarruv. *pract. quæſt. 13. n. 7. vers. tandem.*

Sententia verò uſu non recepta viribus caret Cravett. *conſ. 10. n. 5.* Sequitur Cephal. *conſil.* 572
96. n. 18. Et non obſervata allegari nequit, perinde ac ſi lata non fuiſſet Crav. *conſ. 425. nu. 89.* Tib. Dec. *conſ. 22. n. 21. vol. 2.* Peregr. *conſ. 102. n. 21. vol. 1.* ubi dixit, quod ſententia per ejus inobſervationem poſt curſum 30. annorum a mittat vires ſuas adeò ut ejus executio peti nequeat. 573 Nec mirum hoc cuipiam videri debet, cum res judicata præſcriptione 30. annorum tollatur Canoniſtæ *in c. ult. de præſcript.* Balb. *de præſcript. in 4. part. 4. part. princ. q. 31.* Menoch. *conſ. 257. n. 100.*

Atque ita in auguſtiſſimo Imperii Prætorio 574
in cauſa Hanaw contra Hattgaw jus Collectandi adjudicatum fuit in caſibus ad publicam neceſſitatem & utilitatem ſpectantibus, referente Roſenthalio *de feud. c. 5. concl. 74. n. 6. in lit. F.* Licet iidem Subditi & incolæ aliquot pagorum in Hattgaw à præſtatione Collectarum pro elocatione filiarum indicta per ſententiam abſoluti fuerint Chriſtian. Barth. *tom. 2. ſentent. Cameral. fol. 132.* Et dixi ſupra *c. 8. numer. 28.*

XVII. Jus Collectandi probatur ex Pacto 575
vel conventione cum Subditis inita; ut dixi ſuprà *c. 3. n. 177.*

Ea verò, quæ de præſumptivis probationibus in jurisdictionali Collectarum judicio admittendis digeſſimus, hanc declarationem 576
recipiunt, ut ſicuti in concurſu diverſarum probationum probationes fortiores & ponderoſiores prævalent *l. ob carmen. 22. §. ſi teſtes. ff. de teſtib. c. licet cauſam. 9. circa fin. extr. de probat.* Et majus lumen effuſcat minus *c. quod in dubio, extr. de conſecrat. Eccleſ. c. 1. eod. tit. in 6.* firmiorq; probatio imbecilliorem elidit Federic. Scot. *tom. 2. lib. 2. reſp. 6. n. 61.* ſic quoque per plures 577
præſumptiones ſuperentur pauciores, & ſpeciales ac fortiores præſumptiones vincant generaliores ac debiliores Nicol. Everh. Junior *conſ. 41. n. 67. lib. 1.* Knichen. *d. 5. n. 135.*

Ac licet eo caſu, quando Lex vel Statutum 578
requirit probationem, præſumptivæ probationes non ſufficiant Pruckman. *conſ. 50. n. 22. vol. 1.* Et ubi probari aliquid debet, ibi Juris præſumptionem allegaſſe ſatis non ſit Rauchbar. *lib. 1. q. 26. n. 29.* Attamen in puncto Collectarum aliter ſeſe res habet, prout ex iis, quæ ſupra *hoc cap.* opellam noſtram pertenui, & qualis expectari poterat à mediocri ingenio, ad umbilicum deducendo, latè examinavimus, luce meridiana clarius pateſcit.

Eſt autem præſumptio juris tantæ potentiæ, 579
ut transferat onus probandi in Reum. Nam 580
juris præſumptiones dicuntur liquidiſſimæ probationes text. *in l. licet Imperator.* ubi gl. & Dd.

Dd.*ff.de leg.* 1.Surd.*deciſ.* 170.*n.* 8.Eumque pro quo militant, ab onere probandi relevant *l. fin. ff.quod met.cauſ.d.l.ſive poßidetis* C.*de probat.* Ludolph. Schrader. *conſ.* 1.*n.* 449. *&* *conſ.* 9.*n.* 45.
581 *lib.* 1. Atque ad reportandam victoriam ſufficiunt. Felin. *in Rubr.n.* 2.*de probat.* Schrader. alios adducens *conſ.* 3.*ſub n.* 103.*lib.* 1. Aldovin. Aldo-
582 vini *conſ.* 10.*n.* 35. Onusque probandi contrarium in Adverſarium rejiciunt *l.generaliter.§.ſi precium.in fin.ff.de fideicom. libert.* Cephal. *conſil.* 130.*n.* 9.*lib.* 1.*& conſ.* 351.*nu.* 40.*& ſeq. & conſ.* 365.*n.* 47.*& conſ.* 359.*n.* 76.Cravett.*conſ.* 60.*n.* 7.*& conſ.* 198.*n.* 3.Fulv.Pacian.*lib.* 1.*de probation. c.* 8.*n.* 1.*& c.* 51.*nu.* 10.Joh.Petr.Surd.*deciſ.* 104.
583 *nu.* 5.Eumque graviore probandi onere afficiunt Cephal.*conſ.* 138.*n.* 18.Flamin. de Rubeis *conſ.* 77.*nu.* 220. *vol.* 2. Aldovin. Aldovini *d.conſ.* 10.*n.* 37.Schrad.*d.cons.* 3.*n.* 103.*lib.* 1.

Et hactenus nos, juvandæ rei literariæ deſiderio potiſſimos juris Collectandi & deſuper conceſſarum Immunitatũ probandarum modos expoſuiſſe arbitramur, reliquos ſolertibus Advocatis (ſicubi caſus inciderit) ad indagandum relinquentes, & appendicis loco ſubnectentes, cum probationum materia ſit arbitra-
584 ria, quod Judex non tantùm ad unam probationis ſpeciem animum adplicare debeat Franciſc.Munnoz *de Ratiocin.c.* 16.*n.* 46.*in fin.* ſed ex pluribus concurrentibus præſumptionibus & conjecturis, quę ex circumſtantiis negocii propoſiti variis eniteſcant ad credulitatem indubitatam permoveri & induci poſſit. Hinc duæ
585 ſemiplenæ probationes, conjungi poſſunt ad faciendam plenam probationem in civilibus Flamin.de Rubeis *conſ.* 38.*n.* 59.*vol.* 2.Petr.Caball.*reſolut.crim.caſ.* 200. *nu.* 138. Giurba *conſ.*
586 37.*n.* 48.Quod tamen ita intelligendum eſt, ſi hæ ſemiplenæ probationes reperiantur in ſpecie ſua perfectæ, juxta Alexandr. *conſ.* 21. *col.* 1. *vol.* 4. *ubi diſtinguit*, An ſpecies ſemiplenæ ſint perfectè probatæ, & ſimul conjungantur ad perficiendam unam integram probationem, an verò minus ſint probatę, & non conjungantur: Et eſt veriſſima diſtincti à Dd.ubique recepta Cephal.*conſ.* 206.*n.* 19.*& latius conſ.* 225. Burſat.*conſ.* 117.*nu.* 19.*&* 20. Mynſ.*obs.* 100 *cent.* 2.*latè* Maſcard.*de probat.concl.* 1229. Roland. à Valle *conſ.* 50.*nu.* 10.*&* 17.*vol.* 4.Honded.*conſil.* 98.*n.* 16 *& ſeq.vol.* 1. Quam etiam concluſionem procedere in iis, quæ difficilis ſunt probationis, firmavit Marc.Ant.Peregr.*conſ.* 75.*n.* 30. *lib* 1.

Perteximus omnia ſimplici ſtylo, ac quaſi 587
jurati verbis cõceptis, & ex animi ſententia, ſic, bonorum ut his gravatum iri confidamus neminem. De aliis neque magnopere ſoliciti ſumus, & diſplicere noſtra illis, quàm grata acceptaque eſſe malumus. Ut iſta autem proferremus atque ederemus, id quod verè cum Poeta affirmare poſſumus;

—— —— non gloria nobis
Cauſa, ſed utilitas, officiumque fuit.

Scilicet ea, quæ Carneadi olim commendata fuit.

—— Utilitas juſti propè mater & æqui.

In eam curam, ſtudium noſtrum, quàm potuimus, diligenter intendim⁹: quæſivimusque, quod capitis videri poſſet continens filum, & apta conſtansque rerum, quæ in hac Contributionum materia occurrunt, conſecutio. An aſſecuti ſimus, alii judicabunt; ſecuti certè ſumus.

Sed jam tempus equum fumantia ſolvere colla.

Tu, Lector benivole, ſi ea humanitate, quæ candidos animos, ac ingenuos decet, noſtrum laborem amplexabere; perficies profectò, ut alia, quæ apud nos in tuum uſum elaborata premuntur, in publicam lucem aliquando prodeant. Vale.

SOLI DEO GLORIA.

INDEX

INDEX

Rerum, Sententiarum, Legum Declaratarum & Conciliatarum, Deciſionum, Materiarum ac Verborum memorabilium omnium,

QVÆ IN HOC TRACTATV

CASPARIS KLOCKI JC.

CELEBERRIMI CONTINENTVR

Locupletiſſimus.

SECVNDVM TAM CAPITVM QVAM SVMMARIORVM ET COLVMNARVM ſeu paginarum numeros fideliter conſcriptus, & alphabeticâ ſerie diligenter congeſtus.

A.

ABBAS.

ABbates, Abbatiſſæ & Præpoſiti *eadem ratione, quâ Politici Principes ad vitam inveſtiri ſolent* c.4.*n*.170. *& ſunt eiusdem cum illis condicionis n*. 171.

Abbas *ac Conventus Monaſterii* Brumbach *Comitibus* W*ertheimiis Protectoribus Collectas ſolvunt* c.20.*n*.353.

Academicæ ſolennitates *neutiquam fruſtraneæ exiſtunt, ſed certa quædam myſteria præ ſe ferunt* c.15.*n*.74.

Acciſia *onus conſecutivum contractus*, vmbgeld/ c.1. *nu*.306. *de eo idem, quod de contractu judicandum n*.307. *Vide quoque n*. 308. 309. 310.

Acephalus *nemo eſſe poteſt* c.3.*nu*.3. *&* c.14. *ſect* 3.*n*.21. *&* c.16. *ſect*.2.*n*.91.92.93.

Acephalus *præſcribens ſibi ipſi eſt caput dict*.c.2. *n*.113.

ACTA *ſunt vehiculum ad ſententiam* cap. 19. *n*.453.

Acta *tempore Tyranni geſta ob publicam utilitatem ſuſtinentur* c.20.*nu*.350. *licet ſucceſſor non teneatur ea confirmare n*.351.

ACTIO.

Actio *inanis eſt, quam adverſarii inopia excludit* c.13.*n*.60. *&* 61.

Actio *inanis eſt, cuius probatio deficit* cap. 20. *num*. 1.

Actionis *intentatæ genus ex concluſione Libelli colligitur d*.c.19.*n*.262.

Sicut actio *inanis eſt, quæ per Exceptionem infirmatur, ſic & inanis eſt Exceptio, quæ per Replicationem eliditur* c.20.*n*.7.

Actiones & jura *illius loci eſſe cenſentur, in quo habitat creditor* c.11.*nu*.73. *non circumſcribuntur loco numer*.77. *Quomodo illud intelligendum? numer*.78.

Actionem perſonalem *habens ad Collectas non tenetur d*.c.11.*n*.81.

Actionem *nullam nomine Collectarum competere cenſuit Baldus: ſed malè* c.19.*n*.3.

Actio *Confeſſoria & Negatoria, uti & Petitio Hæreditatis, pro jure Collectarum competunt.*

Actioni Confeſſoriæ *ut locus ſit, quæ requirantur d*.c.19.*n*.410. *&* 419. *&* 420.421.422.

Actio utilis Confeſſoria *quando competat? n*.411.412.415.416. *datur pro juribus incorporalibus n*.413. *eadem actio in cauſa* Deutſchmeiſter *contra* Donawerde *inſtituta n*.414.

Actio Confeſſoria *eliditur per formulam Negatoriæ n*.423.

Actione Negatoria *experiri poteſt Immunitatem prætendens à Collectis, adverſus Magiſtratum urgentem ſolutionem Collectarum n*. 424.

Actio Confeſſoria & Negatoria *cum Interdicto Vti poßidetis cumulari poſſunt num*.428. *Quod præjudiciis Cameralibus illuſtratur n*.429.

Actio Commiſſoria *vel Rei vindicatio exercetur contra eum, qui bona Collectis obnoxia non profitetur* c.18.*n*.87. *&* c.1.*nu*.533. *& quam plurimis ſeqq. & latiſſime* c. 19.*n*.533. *& ſeqq.*

Actio-

Actione in factum ſubſidiaria *ſeu negociorum geſtorum extraordinaria experiri poteſtis, qui ſe plus ſolviſſe aſſerit, adverſus illos, qui nihil vel minus ſolverunt* c.19.*n.*344.

Actio intereſſe *in puncto Contributionis datur ei, qui ignorans ab altero deceptus eſt, d.* c.19. *n.*353.

Actio *quæ competebat contra principalem debitorem, ſi ſolvendo, non eſt intentari poteſt, in ſubſidium contra poſſidentem bona ſua d.* c. 19. *numer.* 498.

Actio utilis beneficiaria, *ſive condictio ex l.fin. C. de revocand. donat. ad revocationem privilegiorũ Principibus contra Civitates competit* d.c.19.*n.*464. *Requiſita huius actionis quæ? n.*465.

Actor *eſt, qui primus ad judicium provocat* c. 19 *n.*248. *Idque in Camera Imp. obſervatur n.*249.

Actore *non probante, Reus abſolvitur ibid. num.* 254. *ex eiusque perſona jus metiendum eſt nu.*255. *& n.*448.449.

Actor, *an Reus quis ſit, ut rectè dijudicetur, attendenda eſt naturalis origo cauſæ, non autem accidentalis n.*252.

Actor *licet non poſſit ſe fundare ſuper Exceptione Rei, poterit tamen ſe fundare ſuper probationibus circa Exceptionem factis d.c.*19.*n.*660.

Actor *actionem prius probare debet, quàm Reus Exceptionem* c.20.*n.* 8.

Actoris *probatio debet eſſe certa & concludens d.* c.20.*n.*3.

Actori *optio datur in cognitionibus mixti fori, coram quo judice velit contendere* c.10.*ſect.*1.*n.*104.

Actus *alicuius uſu ſi quis nititur, probare debet, uſum illum fuiſſe in illo ſpeciali actu introductum* c. 20.*n.*9.

Actus perfectionis & conſummationis contractum feudalem conſtituunt c.20.*n.*26. *perfectio quid? & quomodò conſideranda n.*27.29.30. *&* 31. *conſummatio quid? n.*28.

Actuum humanorum *duo potiſſimum ſunt principia connexa, voluntas & poteſtas* c.12.*n.*55.

Actus *præſumuntur geſti ſecundum illam poteſtatem, quam quis gerere poteſt, non eam, quam habere nequit* c.3 *n.*211.

In omni actu *ſemper eſt neceſſaria illius vocatio & præſentia, qui intereſſe debet* c.6. *n.*98.

In actu *permiſſo non eſt locus pœnæ* c.20,*n.*221.

Actus *poſſeſſorios lite pendente quis exercere poteſt* c.19.*n.*218.

Actus *ſeu uſus & exercitium ſunt indices poſſeſſionis, eamque manifeſtiſſimò probant in juribus incorporalibus* c.20.*n.*201. *&* 207.

Actus *ab Officialibus geſti poſſeſſionem non minus conſtituunt, ac ſi ab ipſo principali geſti fuiſſent d.* c. 20.*n.*208.

Actus *geſti, altero in poſſeſſione conſtituto, merã turbationem ſapiunt, & pro actibus poſſeſſoriis allegari nequeunt* d.c 20. *n.*209. *violenti & meticuloſi in Iurisdictionalibus ad acquirendam poſſeſſionem nihil proficiunt n.*210.211.

Actus poſſeſſorii *probantur per teſtes de facto vel actu colletandi deponentes n.* 214.

Actus univerſitatis *fermè omnes ſingulos concernunt, & tamen per majora vota expediuntur* c. 6.*n.*118.

Actus Correspectivi. *In correſpectivis unum ineſt alteri, & uno poſito ponitur alterum,* c.16.*n.*171.

Adagium *de Nobilitate* c.14.*n.*1.

Adæratio *ſeu Taxatio quæ habeat commoda?* c. 17.*n.*52.

Adolphi *Epiſcopi Merſburgenſis & Polydori Virgilii opinio de cælibatu* c.12.*n.*50.51.

Adpoſitio Militum *in Fortalitiis,* die Veſtung mit Soldaten beſetzen/ *actum Iurisdictionis ſuggerit, & ad jus aperturæ, quod* Offnung *vulgò vocant, non incommodè referri poteſt* c.7.*n.*116.117.

Adſeſſores, Advocati & Procuratores Cameræ Imp. *an teneantur Spirenſibus ad Collectas ſive Tributa de immobilibus ſub eorum jurisdictione ſitis* c.15.*n.*122.

Advocati & Conſultores *juris profeſſores appellantur* c. 15. *& dicuntur militare numer.* 16. *eorumdem officium humano generi neceſſarium nu.* 15. *ibid.*

Advocatus *cogitur litigantibus ſervire n.*17.

Advocatus *in dignitate conſtitutus n.*85. *eiusq; officium laudabile, honorificum & publicum eſt nu.* 84. *nec ab Advocato ad Procuratorem argui poteſt ibid. n.*83.

Aeri & funeribus *Tributum impoſitum* c. 1. *n.* 117. *&* 120.

Ædificium *vetus reficienti novum opus non poteſt nunciari* c.10.*ſect.*1.*n.*3.

Ædificium *funditus everſum quando reficitur, tenet nunciato d.*c.10.*ſect.*1.*n.*5.6.7.

Privatorum in ædificiis *magnificentia Superioribus ſuſpecta eſt propter dominandi libidinem* c.9.*n.* 4. *&* 6. *Bodini hac de re diſſertatio n.*5. *ibidem.*

Ægyptus *populoſa* c.1.*n.*38.

Ad æmulationem *& injuriam alterius ædificare non licet* c.12.*n.*192.

ÆQUITAS, ÆQUUM ÆQUALITAS.

Æquum *eſt, ut eum ſequantur incommoda, quem ſequuntur commoda* c.13.*n.*11.

Æqualitas *in conventionibus & pactis ſervanda* c.16 *ſect.*1.*n.*157.

Æqualitas *bonam, & inæqualitas malam fidem arguit* c.17.*n.*130.

Ad æqualitatem *in diſtributione Collectarum conſervandam in primis origo & cauſa Collectæ inveſtiganda n.*192.

Æquiſſimum *eſt commune detrimentum fieri eorum, qui ob res aliorum amiſſas conſecuti ſunt, ut ſuas ſalvas haberent* c.19.*n.*335. *&* 336.

Æqualitatis *in rebus cuiusque civium conſervatio benivolentiam multitudinis conciliat, & ſocietatem civium tuetur d.*c.19.*n.*345.

Æquitas *ſuggerit, ut refundantur iis Collectæ, qui eas expenderunt n.*338. *ibid.*

Ærarium *non debet eſſe prædarum receptaculum* c.18.*n.*274.

Æs alienum *an Vaſalli teneantur ſolvere pro Domino feudi? Neg.c.*8.*n.* 111.

Æs alienum *inter caſus Neceſſitatis & Vtilitatis publicæ refertur* c.8.*n.*50.

Ad æris alieni diſſolutionem *tenetur is, qui hæreditario jure in Regno vel Principatu ſuccedit d.c.* 8.*n.*76.

Æris

Ætis alieni *diſſolvendi cauſa eſt neceſſaria & juſta cauſa, ut poßit Collecta imponi* d.c.8.*n*.84.

Ob æs alienum *Princeps Collectam indicere poteſt, quando debita ſua ipſius culpa non contraxit* c.8.*n*.92.95.96.97.98.

Æſopi *fabula de corpore & aliis corporis partibus* c.8.*n*.86.

ÆSTIMATIO.

V. Licitatio, Subhaſtatio, Venditio.

Qui rem fraudulenter minoris æſtimat, *quod* æſtimationem *excedit, incommiſſum cadit* c.18. *n*.88.

ÆSTIMUM.

Vid. Cataſtrum, Liber cenſualis, Matricula, Deſcriptio.

Æstimum *vulgò vocatur liber cenſualis, ſeu Cataſtrum*, Saalbuch/Anlagsſtewr: oder Einlags-Regiſter c.17.*n*.29.*unde dicatur? n*.126.

Æſtimi *liber non conſentientibus non præjudicat num*.32.

Liber æſtimi *non attenditur, ſi tendat ad grave præjudicium tertii n*. 34.

Æſtimum *quomodò probet? n*.35.36.

Æſtimum *quando omnium conſenſu perficitur, confectio hac loco promißionis, & quaſi contractus quidam eſt n*.37. *& eſt expreſſa conventio n*.38. *vel contractus innominatus n*.39.

Æſtimum *per æs & libram hoc ordine & forma conficiendum, ut omnia omninò bona regiſtrentur, & in collectando proportio Geometrica, non Arithmetica obſervetur n*.48.

Æſtimum *olim non ſumpſit effectum, quàm Præſidibus Provinciæ fuerit intimatum, actibus inſinuatum, eorumq́; ſententiis approbatum* d.c.17.*n*.50.

In æſtimatione *alicuius univerſitatis territorii ſufficit vocare Rectores, Syndicos vel Defenſores univerſitatis* d.c.17.*n*.30.

In confectione vel renovatione Æſtimi *præcisè ſinguli poſſeſſores legitimè citandi ſunt n*.31.

Effectus æſtimi *multiplex n*.82.

Per æſtimum *contrahitur hypotheca publica, quæ eſt loco promißi n*.83.

Collecta eſt ſequela Æſtimi *n*.84.

Inſcripti in æſtimo *à Cenſitoribus æſtimum licitè poſſunt exigere n*.108.

Æſtimum *etiam ad unius inſtantiam reformari debet* d.c.17.*n*.109.110.111.

Æſtimatio *fieri non poteſt, niſi prius legitimè bona ſignificata & inſcripta fuerint n*.112.

Æſtimo *facto & indicta Collecta non poteſt amplius augeri Collecta pro re inſcripta & æſtimata n*.113.

Æſtimum *ſi vitioſum vel injuſtū reperiatur, etiā nemine inſtante intra decendium mutari & reformari debet; vel de quinquennio in quinquennium n*.122.*vel ſingulis quadrimeſtribus n*.123.

Æſtimi *reviſio & mutatio fit ob publicam utilitatem & æqualitatem reducendam* d c.17.*n*.129.

Æſtimum *an, per quos & quando reformari debeat? n*.131.132.133.

In æſtimo *potius ad fructus, quam ad bona reſpiciendum & præſentis, non præteriti temporis valor inſpiciendus n*.136.

Deſcripti in æſtimo *ſunt obligati perſonaliter, etiā bonis in aliū trāslatis* d.c.17.*n*.89.*&* c.18.*n*.54.

Æſtimi Libro antiquo *ſtatur quoad fines & latitudines agrorum, poſſuntq́; ex eo multæ aliæ cōtroverſiæ componi* d.c.17.*n*.53.

Æſtimatione *bonorum intermiſſe, impoſitio & exactio æqua eſſe nequit n*. 54.

De modo ac forma conficiendi æſtimum *ſive librum cenſualem copioſißimè diſſeritur* d.c.17.*n*.56. 75.58. *& quamplurimis ſeqq*.

Secundum æſtimum *quando Collecta imponitur tunc non attenditur poſſeßio bonorum* c.11.*n*.87.

Æſtimo *ritè confecto Collectæ pro ratione bonorū & redituū æqualiter ſunt diſtribuendæ* c.17. 90.

Commodum augmenti æſtimationis *ad quem pertineat? n*.118.

Deſcriptio in æſtimo *Fiſci facit verum debitorem, niſi intra decendium à deſcriptione appellet* c. 18.*n*.27.

Æſtimi liber, *ſi aſſervetur in Archivo publico, pro publica ſcriptura habetur* c.19.*n*.39.

Æſtimiis *per ſe nullis & inæqualibus, atq́; adeò retractandis, confirmatio Superioris robur addere nequit* d.c.19.*n*.355.

Æſtimum *quo fine conficiatur?* c.20.*n*.368.

Æſtimi liber *regulariter non probat* c.20.*num*. 378.*& quamplurimis ſeqq*.

Æſtimum *producens debet quoq́; illi ſtare contra ſe* d.c.20.*n*.383.

Æſtimum *probat, quando agitur inter Subditos & perſonas eidem territorio ſubjectas* d.c.20.*n*.400. *Item, quando Tertius in æſtimo deſcriptus deſcriptioni conſenſum præbuit n*.401.402.403.404.*&* 405.*Vide tamen n*.413.414.

Æſtimi *effectus à Ioh. Baptiſta Coſta notati n*.410.

Æſtimum *præſumptivè probat dominium num* 411.

Pro æſtimo *ſive Matricula præſumitur* d.c.20. *n*.399.

Ager *totus non poßidetur, cuius pars ab alio eſt occupata* c.3.*n*.197.

Ageſilai *laudabile dictum* c.17.*n*.222.

Aggerum *molitiones* c.9.*n*.58.

Aggeres *moliri atque exſtruere, haut novitii, ſed antiquisſimi inventi res eſt ibd.n*.59.

Agnoſcens *partem indebiti oneris ſibi præjudicat in ſoluto, ſed non in futuro* c.16.*n*.201.202.

Agriculturæ *laus* c.18.*n*.37.*quæ interdicenda n*.36. *&* 40. *eius privilegia n*.41.42.43.

Agri *cultores ab omni vi & invaſione ſecuri eſſe debent n*.38.

Publicè intereſt, ut agri *colantur n*.44.

Agrorum deſertores *poſſeßionibus, quas incultas reliquerant olim privabantur* c.5.*n*.183.

ALBERGARIÆ Jus.

Vid. Hoſpitatio.

De ALBERGARIÆ *ſive Hoſpitaturæ jure, vulgò* Ablager/Atzung *Vid. plenè* c.1.*n*.190.*&* c.17. *n*.243.*&* 245.

Albinagium *quid?* c.1.*n*. 245.*quibus præter Gallos commune? n*.246. *& ſeqq*.

Alexandro Magno *vel olitor inviſus, qui radicitus exſcindat olera* c.1.*n*.27.

Alexius Comnenus *avaritæ ſitim templorum donariis & ſepulchrorum effoſorum ſpoliis explevit* c.1.*n*.134.

ALIENATIO.

Alienatio rerum immobilium *in Forenſes Statutis paſſim prohiberi ſolet, ut hac ratione bona apud Subditos ſub juriſdictione ſtatuentium & in libro cenſuali remaneant* c.13.*n*.7.

Alienatio immobilium *in Eccleſiaſticas perſonas vergit ad diminutionem & detrimentum Reipublicæ* c.12.*n*.261.

Alienatio fundi dotalis *jurati facta non retractatur* d.c.12.*n*.132.

Alienatio bonorum hæreditariorum *extra familiam teſtamento prohiberi poteſt* d.c.12.*num*. 175.

Alienatio rerum Eccleſiaſticarum *requirit juſtum alienandi cauſam, & debitam ſolennitatem* d.c.12.*n*.210.

Alienatio ſive translatio dominii *non impeditur per hypothecæ conſtitutionem* c.11.*n*.216. *Niſi in ſpecie adjecta ſit Clauſula prohibitiva alienationis n*. 217.

Alimentarii *an pro fundo ad alimento obligato Collectarum ſolutioni ſint obnoxii?* c.11.*n*.109.

Amaltheæ *cornu* c.15.*n*. 5.

ALLIBRATIO.

Vid. Æſtimum, Cataſtrum.

Re æſtimo allibrata *propter non ſolutas Collectas perditâ, an emptor contra venditorem evictione agere poſſit?* c.18.*n*.58.

Contra bona *pro Collectis præſtandis allibrata Salvianum Interdictum intentari poteſt* c.19. *n*.231. & 233.

Res allibrata *poteſt à non ſolvente Collectas auferri* d.c.19.*n*.559.

Bona allibrata *& collectari ſolita, immunitate fruuntur poſtquam ad Clericos pervenerunt* c. 12. *num*. 83.

Res allibratas *non poteſt quis vendere pro evitandis oneribus, niſi alteri æque idoneo vendat* c. 2. *num*. 15.

Alphonſi Regis *de Caſ. Majeſtatis eminentia modeſtiſſimum reſponſum* c.4.*n*.13.

Ambdſlade *quid?* c.5.*n*.185.

Amor populi, *Principis cuſtodia* c.8.*n*. 105.

Amor Subditorum *generale Imperii cuiuslibet munimentum eſt* d.c.8.*n*.106.

Amor Principum *in Subditos ſuos quantum poſſit* d.c.8.*n*.108.

Anabaptiſtarum *& Donatiſtarum error taxatur* c.18.*n*.362.

Anaſtaſius Imp. *auri argentum ſuſtulit, nec memoriam eius voluit exſtare* c.1.*n*.133.

Andræas Knichen *in ſtylo, allegationibus & opinionibus ſingularis* c.14.*ſect*. 3.*n*.12. *Eiusdem error de Contributione Hanſaticarum Civitatum refellitur ibidem n*.22. *& ſeqq*.

Angariæ & Perangariæ *quid? deque eius Etymo* c.1.*n*.163.

Angliæ Regis ordinaria & extraordinaria Tributa & reditus quibus conſtent? c.1.*num*.335. 336. 337.

Anglorum, Moſchovitarum, *nec non Orientis, & Africæ Reges ne ruſticas quidem domos munire patiuntur* c.9.*n*.10.

Angliæ Ordines *Regi flagitanti ſæpius denegarunt ſubſidia* c.4.*n*.59.

Angliæ Reges *Cæſari olim faſces ſubmiſerunt* d.c.4.*n*.99.

Animalium *ratione; quæ Nobiles in feudis habent, an Collectæ debeantur?* c.14.*ſect*.1.*n*.53.

Animus nocendi *non præſumitur* c.12.*n*.139. *ratio eius attexitur n*.140.

Annatæ *quid?* c.7.*n*. 93.

Annis *centum omnia vacillant*, c.7.*n*.143.

Annotationes privatæ *nullam fidem faciunt, maximè contra Tertiũ; licet in archivo repertæ ſint* c.20.*n*.428. 429.

Annonæ extractio *à Magiſtratibus prohiberi poteſt ubertatis in patria conſervandæ cauſa* c.1.*nu*. 354.355. *ſed tantùm in extrema neceſſitate n*. 356. *& qua condicione n*.357.

Annonæ flagellatio *eſt ſpecies tyrannidis adfectatæ* c.1.*n*.361.

Annonæ *precium taxari poteſt tempore cariſtiæ* c.1.*n*.367. *& quo pacto gubernandi ſint ſubditi quoad annonæ precium n*.368.369.

Annonæ *& mercium extractio de jure gentium & communi licita* d. c.1. *n*.371.

Annui reditus *inter immobilia commutantur* c. 11.*num*. 69. *Intellige tamen, ut nu* 70.71.79. & 80.

Annui reditus, *quoad effectum Collectandi, remanent ſub certa ſpecie; quæ conſtituit ſolum jus & actionem ad illos exigendum: quæ actio non comprehenditur etiam appellatione mobilium vel immobilium* d.c.11.*n*.75. *Quod declaratur n*.76.

Antichriſis *jure Canonico improbata, ſed in Imperio & ubivis locorum permiſſa* c.11.*n*.220.221.

Antichriſis *ob incertitudinem fructuum valet, etiamſi fructus interdum legitimarum uſurarum modum excedant* d.c.11.*n*.223.224.

Antigoni *cordata vox, quâ filii inſolentiam ac ferocitatem compreſſit* c.1.*n*.82.

Antigoni *excuſatio de expilatione Subditorum: quod Alexandro ipſa totius Africæ meſſis, ſibi ſpicarum tantùm collectio ceſſerit* d. c.1. *n*.153.

Antigoni *dictum* c.12.*n*.156.

Antiquitatis *magna eſt authoritas* c.50.*n*.388.

Antiquitas *ſola ſcripturæ non operatur fidem* c. 20.*n*.446.448.449.

Apochæ *ſtatur, ubi eſt talis conſuetudo* c. 20.*n*. 377. & 422.

APPELLATIO.

Vid. Gravamen, Reviſio.

APPELLATIONUM *recipiendarum Ius pertinet ad Ius Majeſtatis* c.3.*n*.88.89. *& præſcribi nequit n*.90. *& Principes illud, ſalva Superioritate à ſe abdicare non poſſunt n*.91.

Ab Appellatione *ad Reviſionem licitè arguitur* c.18.*n*.144.

Appellatione *prohibita, Supplicationi & Reviſioni non datur locus* d. c.18.*n*.145.

Appellationem *non admittit alimentorum cauſa ibid. num*. 146. *neque Contributio Turcica num*. 147.

Appellatio *non conceditur, quando Iudex in momentaneo poſſeſſorio præcipit, poſſeſſionem vel quaſi exigendi Collectas pendente lite continuari* c. 19.*n*.129.

Appellari *non poteſt à Supremo Principe* c. 3.*n*. 92. *neque à Sententia Senatus n*.93.

An appellari *poſſit à Sententia Imperatoris juxta relatio... aliorum pronunciantis? Neg. d.c.3. n.94 95.96.97.98. Contrarium verius n.99. Expenduntur Rationes n.*100.101.102.103.

Appellatione *prohibita nunquam cenſetur Supplicatio interdicta d.c.3. n.*106.

Appellationis *loco Supplicatio in Aula Cæſ. ſubrogata honeſtior eſt, & minus gravat judicis ſententiam d.c.3. n.*105.

Appellationi *renuncians ſupplicare non poteſt* c.19 *n.*312.

Appellationis *remedio ceſſante, Supplicationis remedium competit n.*315.

Appellatio extrajudicialis *in effectu nihil aliud eſt, quam conventio, ſive provocatio ad cauſam; ideoq; coram Auſtregis experiundum d.c.*19.*n.*321.

Aquila *quando deplumari cepta?* c.1. *nu.*198. *& ſeqq. & n.*200.201.203.

Aratores *an Collectis onerari poſſint?*c.11.*n.99.*

Arbitrio judicis *committendum, an & quatenus credendum ſit tam teſtibus* c.20.*n.*503. *quam libris n.*504.505. *& Hiſtoricis n.* 506. *Quod etiam ſentire videntur Alciatus & alii n.*507.508.509. 510. *relati. Vid. quoque n.*517. *&* 518.

ARCHIVUM.

ARCHIVUM *ſcriptura etiam non authentica robur tribuit, concurrentibus quatuor requiſitis* c. 19.*n.*40.41.42.43. *& in dubio ſcriptura in archivo reperta habetur pro authentica n.*46. *Vide etiam* c.20.*n.*387.

In archivo *ſcriptura reperta probat duntaxat inter Subditos, nō etiam extra locū & territorium archivi d.*c.19.*n.*47. *Contrarium verius n.*49.50. *Quod ampliatur n.*48.

ARCHIDUCES AUSTRIÆ *inter ſeculares Imperii Principes Principem locum tenent* c.4.*num.* 188. *& proximam à dextra Electorum ſeſſionem occupant n.*189. *paribusque privilegiis cum Electoribus gaudent* 190. *Iurisdictione Cameræ exempti ſunt n.*191.

Contra Archiduces *Fiſcus in Camera nomine Contributionum non procedit n* 193. *ibid.*

Archiduces *Auſtriæ quando Actorum partes ſuſtinent, Principes alioſque Imperii Status* vermüg der Außträg / *& immediatos in loco domicilii conveniunt d.c.*4.*n.*195.

Archiduces *ſi Principem vel alium Statum Imperii eiusq; Subditos contra Conſtitutiones Imperii pignorent, aliove modo offendant, an coram Cæſ. Majeſtate vel Imp. Cameræ forum ſortiantur?* c.4. *n.*196.197.198. *& quamplurimis ſeqq. usque ad n.*226. *incluſivè.*

A R X.

Vid. Caſtrum, Citadella, Munitio.

Arces *plurimæ avorum memoria deſtructæ fuerunt quod eſſent prædonum latebræ* c.9.*n.*11.

Arcium & Munitionum *exſtruendarum jus Regium eſt n.*23.

Arces *liberarum urbium inutiles n.*42.

Arcium & Caſtrorum *licentiam poſterioribus ſeculis multos ſibi ſponte ſumpſiſſe, veriſimile eſt d.*c. 9.*n.*46.

Arces & Citadellas *in primariis urbibus condi, an Principi expediat, nec ne? d.* c.9. *num.*37. *& ſeqq.*

ARDUA *Statumq; concernentia ſine Procerum Ordinumque conſenſu expediri non debent* c. 4.*n.*27.

De ARELATENSI *Regno & Cypro Vid* c. 4. *num.*110.

Arelatenſe *Regnum Carolus IV. unius prandii gratia Regi Galliæ tradidit; quod poſtea approbavit Sigiſmundus Imp. ibid.*

Argumentum *à pacto ad Statutum valet affirmativè* c.12.*n.*180.

Argumentum *hoc, quod ſucceſſor non teneatur ex facto anteceſſoris ſui, niſi eidem in hæreditate ſucceſſerit, eſt nugatorium* c. 8.*n.*80.

Argumentum *de potentia ad actum in materia jurisdictionis eſt validum* c.4.*n.*77.

Argumentum *ab Imperatore ad alios Inferiores Principes non ſemper tutum d.*c.4.*n.*323.

Argumentum *à Collectis ad Gabellas, tanquam à majori ad minus, non rectè procedit* c. 5.*n.*147.

Argumentum ab effectu *ad cauſam validum eſt* c.20.*n.*224.225.

Argumentum à militia *armata ad militiam togatam procedit affirmativè, non negativè* c. 15. *n.*119.

Argumentum ab appellatione *ſeu nomine deſumptum validum eſt* c.19 *n* 251.

Argumentum *ab obligatione ad ſolvendum, ad privationem non valet d.* c.19.*n.*615.

Argumentum à ſimili *non procedit, quando ſubeſt diverſitas inter ea, quæ comparantur: neque procedit in his, in quibus à jure vel conſuetudine diverſum receptum eſt d.*c 19. *n.*617.618.

Argumentum ab extremis *præſumptione tantùm concludit, & data inſtantia corruit* c. 20. *num.*309.

Armamentaria, Zeughäuſer vnd Artolerey c.3.*n.*320.

Armis *offenſivis ſe inſtruens in culpa eſt: qui arma defenſiva opponit, nihil peccat* c. 18. *numero* 99.

Armorum *tractandorum meditationes & exercitia apud Philippum Macedoniæ Regem* c. 3. *num.* 240. *Æmilianum n.*241. *C. Iul. Cæſarem* 242. *Athenienſes* 243. *Lacedæmonios* 244. *Venetos* 245.

Armorum uſus *regulariter interdictus d.* c. 3. *n.*265.

Armorum portatio *in Italia prohibita d.* c. 3. *num.* 318. *Eadem Edicto Regis Galliæ interdicta n.*319.

Arreſta *ex cauſa* der Nachſtewr *& Vectigalis impoſita, Conſtitutioni Arreſtorum locum non faciunt* c.19.*n.*619.

Artis *contemptus parit artificium* c.1.*n.*10.

ARTICULOS *impertinentes, ſive dominium vel titulum reſpicientes & altiorem indaginem requirentes judicium ſummariſſimū reſpuit* c. 19. *n.*97.

Artificium *& induſtria cenſeri debent* c.11. *n.* 98. *&* c.17.*n.*71.

A S Y L U M.

ASYLORUM *origo* c.18.*n.*188. *&* 204.

Aſylum *unde dictum n.* 191.

Aſylorum *uſus jure civili nō eſt comprobatus, niſi ad temporariam ſecuritatem n.* 192. *neq; in iis ſecuri fuerunt homicidæ, adulteri, raptores &c. n.*193.

Tiberius aſyla *in toto orbe ſuſtulit d.* c. 18. *num.* 195. *& 196.*

Aſyla *an Chriſtianis retinere liceat? nu.* 197. *& ſeqq.*

An Collectarum Debitores ad aſyla *confugere poſſint, & gaudeant immunitate Eccleſiaſtica? d.*c. 18.*n.* 186. *& ſeqq.*

Aſyla *quare inventa n.* 205.

Aſyla *conſuetudo introducere non poteſt num.* 210.

Ab aſylo *arcetur homicida doloſus n.* 214.

Atalanta *celerrima curſu, qui ſignificet?* c. 18. *num.* 37.

Avaritia & Simonia *Romanenſium* c. 1. *numer.* 146.

Avaritiæ *nec modus, nec finis d.*c.1. *n.* 152.

Avaritiæ *cauſa Licinius menſes auxit: ſed vix vitam, corraſtis præter fas pecuniis, potuit redimere d.*c.1.*n.* 375. *Eius imitatores hodiè, ſed non ſine damno apud Principes laudantur nu.* 376. *laqueo digniſſimi n.* 363.

AUGMENTUM.

Vid. Extenſio.

Augmentum *& extenſio eiusdem naturæ cenſetur, cuius eſt res ipſa* c.13.*nu.* 44. *&* c. 16. *ſect.* 1. *n.* 78. *& ſeqq.*

Auguſtanam Confeſſionem *amplectentes nō poſſunt à parentibus exhæredari, vel à Statibus Imperii pœna capitali affici* c.10.*ſect.*2.*n.* 39.

Auguſtanæ Confeſſioni *addicti Principes & Status an ſalvâ conſcientiâ Militem Papanum ſive Ligiſticum contra ſe apertè militantem alere poſſint?* c.10.*ſect.*2.*n.* 97.

Auguſtus Cæſ. *primus Orbem cenſuit, & quomodo?* c.1. *n.* 28. *Eius cenſus tres oportunitates in Romana Repub. n.* 29.

Auguſtus *ſucceſſoreſq; in Imperio jure Contributionum parcè uſi d* c.1.*n.* 42. *& quinam Reges optimi n.* 43.

Auguſti *tempore quid Tributum? quid ſtipendium?* c.1. *n.* 264. *& quid tributaria à ſtipendiariis prædiis differant? num.* 265. *Itemq; Tributa ex cenſu n.* 267. *&* 162.

Aulici *corripiuntur, qui pravis Dominorum cupiditatibus adulantur* c.7.*n.* 99.

Aurei Rhenani *viceſimam partem contribuere tenetur, qui nihil habet in bonis* c.16.*ſect.* 1. *numer.* 197.

Auri argentum *à quo, quo fine, & unde ſumptum?* c.1.*n.*131. *Eiusdem primi collectores Reip. Foricarii dicti n.* 132. *Anaſtaſius Imp. id ſuſtulit n.* 133.

Auricani *in Friſia Orientali Tranſactione Oſterhuſana à ſervitiis aulicis & hoſpitationibus exempti* c. 16.*ſect.*1.*n.* 150.

Aurum Coronarium c. 1. *numer.* 108. 109. 110. 111.

Aurum Luſtrale *quid? d.*c.1. *n.* 112.

Auſtriæ Archiduces *inter ſæculares Imperii Principes principem locum tenent* c. 4. *n.* 188. *& ſeqq.*

Auſtriaca privilegia *recenſentur num.* 192. *de quorum tamen viribus magna adhuc ſub judice lis, & prudentis eſt, in huiusmodi ambiguis & perplexis quæſtionibus judicium ſuſpendere n.* 194.

Vid. in verb. ARCHIDUCES.

B.

BALSAMUM *ferro læſum emoritur* c.18.*numer.* 338.

Baumeile *quid?* c.9.*n.* 9.

BANNITUS, BANNUM Imperiale.

BANNITUS *ab Imperatore pacis conſervandæ cauſa reſtitutus recuperat bona in Tertium à Fiſco tranſlata* c.8.*n.* 18.

Bannitos *ad patriam reſtituere eſt de Reſervatis Principis* c.19.*n.* 10.

Imperator *an abſq; Ordinum conſenſu Principem Imperii* bannire *queat? n.* 11.

Abſolutionis & declarationis banni *diverſa ratio eſt n.* 8.

BARONES *unde dicti?* c.4. *n.* 285. *eorum dignitas, authoritas & ordo nu.* 286. 287. *eandem, quam Principes & Comites in Principatibus & Comitatibus, poteſtatem obtinent n.* 289.

Baronum *alii dicuntur*, Freyen / Freyherrn / *ſemper* Freyen / Herrn / Edle Herrn / *vel ſimpliciter* Edle *num.* 290.

Baronum *in Belgio anguſtis limitibus circumſcripta poteſtas in tributo imperando d.* c. 4. *num.* 291.

Baro *guerram habens Subditis præcipere poteſt ad ſe juvandum, ad quod obſtricti ſunt jure homagii* c.3.*n.* 279.

Barones *quod Imperatoris nomine exigere poſſunt, id proprio jure non videntur facere* c.8.*n.* 3.

Barragium *in Gallia pro itinerum conſtructionibus deſtinatum eſt* c.9.*n.* 30.

BATAVI *olim à Romanis ſubacti nihilo ſecius manſerunt à Tributis & Collectis immunes* c. 16. *ſect.*2.*n.* 115.

Belæ *Hunnorum Regis in Subditos humanitas* c.7.*n.* 127.

In Belgio *quando agitur de Contributionibus & Subventionibus, quod maior pars decernit, ratum habetur* c.6.*n.* 53.

Bellarmini *& ſequacium opinio de impetranda continentia verbo divino deſtituitur.* c.12.*n.* 34.

BELLUM *multa ſecum trahit mala, à ſingulis æquo animo ferenda* c.17.*n.* 241.

Bellum *eſt caſus fortuitus d.*c.17.*n.* 261. *æquiparatur peſti ibid.n.* 265.

Bellum *non eſt legitimum medium ſanando Eccleſiæ vulneri* c.10.*ſect.*2.*n.* 4.

Belli *ſuſcipiendi primarius finis pax. d.ſect.* 2. *num.* 51.

Bella *ærariorum everricula* c.7.*n.* 78.

Bella *noſtra pleraq; vel ab ambitione, iracundia, libidine, ſimilive morbo proficiſcuntur n.* 79.

Bellorum *omnium fomes nocendi cupiditas, ulciſcendi crudelitas & dominandi ardor n.* 80.

Belli *variæ prætexuntur cauſæ; ſed vera ſubticentur n.* 82.

Belli *calamitas quod introduxerat, pacis lenitas ſopire debet d.*c.7.*n.* 109.

Belli prodigia d.c.7.*n.* 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163.

Bella *non ſunt ex levi cauſa ſuſcipienda* c. 3. *num.* 51.

Bellum *foris gerere tutius eſt, quàm hoſtem propius*

propius intra terminos receptum ignaviter ſuſtinere c.4.n.45.

Belli indicendi jus inter maiora Regalia & Majeſtatis jura refertur d.c.4.n.311.

Bellum ab inferiore ſuſceptum præſumitur iniuſtum ibid.n.312.

Beneficium ſi ſentiat populus, non ſervitutem, hoc regium planeq; divinum eſt c.1.n.84.

Beneficium non poteſt à Principe pro lubitu revocari c.16.ſect.1.n.180.

Benevolentia Bittſchatz à quo excogitatum? c.1.n.291. & à quibus poſtea uſurpatum? n.292. & 293.

Benevolentiæ & tolerantiæ via expeditior in religionis negocio c.10.ſect.2.n.55.

Bernates jus monetandi ex Imperiali obtinent libertate c.4.n.249.

Beth quid? c.7.n.120.

Bodini impudentia contra Germanos pro popularibus ſuis mentientis cenſoria virgula ſatis notata c.4.n.29.

Bohemorum tributum Carolo M. quotannis pendendum c.1.n.169.

Bohemiæ Reges Imperio parent c.4.n.111.112.113.114.115.116.117.118.119.

BONA.

Vide PATRIMONIUM, DIVITIÆ.

BONA non dicuntur, niſi deducto ære alieno c.11.n.101.& c.17.n.146.

Bona tranſeunt cum onere c.19.n.234.

Bona non faciunt aliquem ſubditum c.13.numer.16.

Bona habens in alieno territorio, dicitur ſubditus illius aliquo modo c.13.n.19.

Bona Subditorum tacitè ſunt obligata pro Collectis c.18.n.13. ſed ſine prælatione n.16. Vide quoque c.19.n.232. c.11.n.114.

Bona civium ob non ſolutas Collectas non publicantur niſi ſingulari ſtatuto id cautum ſit d.c.19.n.579. Vide in verb. Statutum.

Pro bonis Tributo & Collectæ obnoxiis quilibet publicas functiones ſubire tenetur d.c.19.n.590.

Bona allibrata & collectari alioquin ſolita immunitate fruuntur, poſtquam Clericos pervenerunt c.12.n.83.

Bona oneribus jam affecta tranſeunt in Eccleſiam & Clericos cum oneribus iſtis d.c.12.n.87.

Bona immobilia ſunt nervi Reipub. & felicitatem eius conſervant c.12.n.159. adaugent numerum Subditorum n.168.

BONA FIDES.

Vid. Mala fides.

BONA FIDES in omni præſcriptione requiritur c.16.ſect.2.n.94.

Bona fides præſumitur, quando agitur de præſcribenda libertate d ſect.2.n.41.

Bona fides ex juſta cauſa credendi promanans in longiſſimi temporis præſcriptione ſufficit n.42.

Bona fides præſumpta ex curſu longiſſimi temporis ſufficit ad præſcribendam immunitatem numer.46.

Bona fides regulariter in quolibet poſſidente & præſcribente præſumitur ibid.n.47.

Bona fides in poſſeſſione incorporalium non præſumitur, ſed probanda eſt c.19.n.194.

Bonifacius Papa ad coronam ſuſcipiendam conceſſit Ruperto Bavaro decimas à clero totius Germaniæ exigendi poteſtatem c.1.n.195.

Bonum publicum privatorum commodis præferendum eſt c.12.n.213.

Bonum reip. non tantùm æquiparatur bono Eccleſiæ, ſed eidem etiam prævalet d.c.12.n.193.

Bonum maius præponendum eſt minori c.12.n.250. eò melius, quò magis ſe diffundit n.251.

Cum bono aliquo exorto mox malum pullulat c.10.ſect.2.n.54.

BREMENSES ob novum vectigal Epiſcopo ſuo ſe fortiter oppoſuêre c.18.n.319. eorumq; tumultus in civitate n.320.

BRUNSVICENSES duplicem ſuſtinent Collectam, unam, ut Provinciales, alteram, ut ſocii Hanſæ c.14.ſect.3.n.13.

Bulgarus cum pridie viduam vetulam duxiſſet, mane conſequente puplicè legere cepit l. rem non novam aggredimur. C. de judic. & ob id deriſus à ſuis diſcipulis c.15.n.54.

Bullati Doctores unde dicti? c.15.n.76. non gaudent immunitate Doctoribus conceſſa n.71. ibidem. Vide tamen n.77.78.

Bullati ſive pullati Doctorculi parvam artis ſuæ fiduciam habent n.72.

Burgundiæ Ducatus liber eſt & immunis c.4.n.231.

Burgundiæ Dux adverſus Electores loci prærogativam obtinuit in Concilio Baſilienſi c.4.n.125. an ſit Status Imperii? n.227.

Burgundia feudum eſt Imperiale d.c.4.num.228.

Burgundiæ Dux ad ordinaria Imperii onera, quantum duo Electores ad Rhenum, & ad Expeditionem Turcicam, quantum tres contribuere tenetur: eoq; nomine per Fiſcalem in Camera contra eum procedi poteſt d.c.4.n.229.

Burgundiæ Transactionis fit mentio in Receſſibus Imperii d.c.4.n.231.

C.

CAducitatis ſeu proprietatis quæſtio poſt redintegrationem poſſeſſionis ad petitorium rejicitur c.19.n.173.

Cœlibatus & conjugium utrinque Deo placet in perſonis idoneis c.12.n.25.

Cœlibatus ex fine & intentione ſuſcipientium eundem bonus vel malus judicatur d.c.12.num.31.

Cœlibatus temerè, pertinaciter & ſuperſtitioſè adfectati fructus d. c.12.n.38.39.40.41.42.43.44.45.46.47.

Vid. Vota cœlibatus, continentiæ donum.

CÆSAR.

Vid. Imperator.

CÆSAR non debet faſtigium Romani Imperii deprimere & exinanire c.5.n.24.

Cæſaria dignitas aſſidua occupatio c.1.numer.93.

Cæſariæ Majeſtati ut vigore Ordinat. Cam. part.2.tit.7. cognitio de Ducatibus, Comitatibus &c. competat, quæ requirantur? c.4.n.279.280.281.282.283.284.

CALIGULA *ex quæſtu meretricio, itemq́ litigiis tributum exigit c.1.n.137.*

Calumnia *prohibetur c 17.n.218. & eſt in milite turpiſſima n.219.*

Calviniani *Hæreticos ultimo ſupplicio afficiunt c.10.ſect.2.n.45.*

Camelo *à Iove cornua poſtulanti, etiam aures reſciſſæ c.7.n.81.*

Camera Imperialis *an abſque conſenſu Imperatoris Principem banno ferire poſſit? c.19. num.5. 6. & 7. an contumaces excommunicare poſſit? Aff. n.12. & comprobatur* Ord. *Cam.p.3. tit.48. ibidem n.14.*

Campanæ *quot eſſe debeant in Eccleſia? & quorum impenſis conſtitui & reparari? c.9.n.94.*

Campanarum *uſus Turcis interdictus, ut & in Aquitania n.95, 96. Earum uſus in obſidionibus urbium n.97.*

Campanarum *uſus prodeſt in incendiis, tumultibus & convocatione populi num. 98. Earum origo num. 99.*

CANCELLariorum *trium in Imperio Ordinatio argumento eſt, Civitates Italiæ non eſſe ab Imperio exemptas c.5.n.26.*

Cancellarii & Conſiliarii *Principum ſunt immunes à ſubſidiis c.15.n.28. Quod ad earumdem viduas extenditur n.29. 32.*

Cancellarius *vel quivis Doctor honoratiori præfectus officio præfertur Doctori & Nobili ſimul ibid. num.30.*

Canisportatio *ignominioſa apud veteres Germanos & illuſtres nobileſque perſonas in uſu fuit c. 3.n.231.*

Canonici *compelli poſſunt ad reparationem Eccleſiæ c.10.ſect.1.n.49.*

Canoniſatio *auro, non ſanctitati defertur, ob id à Iulio II. Pontifice Henrico VII. Anglorum Regi negata c.1.n.144.*

CAPITATIO *hodierna quæ? & de eius æquitate c.17.n.166.167.*

Capitationis *Synonyma c.12.n.76. eiusdem exactores quomodo dicti? ibid. n.77.*

Capitatio, *Tributum & cenſus differunt cap. 1. num. 34.*

Capitalis ſive perſonalis cenſus *à quibus exigatur c.1.n.250. apud quos uſitatus? nu. 251. 256. unde ortus? n.252. quid exigat vivente homine proprio? nu. 253. quid eodem demortuo? num. 254. eo cenſu fundatus ab Henrico II. mons D. Michaëlis extra Bambergam n. 255. Idem mos in pluribus Hiſpaniæ locis obtinuit, vocaturq́* jus luctuoſum *num.256.*

Capitatio, Hauptgeld / *qua & ſtipendium dicta c.1.n 294. à quibus & quantum exactum? eiusque emolumentum n.29.*

Capiti *languenti ab omnibus membris ſuccurrendum c.8.n.87.*

Captus *ab hoſtibus pro facto ſuæ communitatis à communitate non debet relevari d.c.17.n.272.*

Cardinali *Armellino Exactionum Epeo pellis detrahi ſuadetur ad ſtipem colligendam c.1.n. 392.*

Caritas *ubi non proficit, exhibenda eſt poteſtas c, 11.n.52.*

Carolus V. *Vaſallus fuit Regis Galliæ cap.14.ſect. 2. num.19.*

Caroli V. Imp. *erga Seldium Doctorem officioſum factum c.15.n.45.*

Caroli V. *cura c.12.n.155.*

Carolus IV. *diſſipator & vitricus Imperii à Maximiliano dictus c.12.n.162.*

Carolum V. *pœnituit belli in Proteſtantes moti c. 10 ſect. 2. num.7. Eius exemplo ſapere Pontificios deceret, atque à ſanguinolentis molitionibus abſtinere n.8.*

Caroli IV. *Imp. Majeſtati parum convenit, quod ſalvum conductum à Duce Bavariæ requiſiverit c.8.n.7.*

Carolus *Magnus ob belli gravitatem ab Eccleſiis etiam munia bellica & æs militare exegit d.c.1.num. 167. Idem Eccleſiaſticorum habentiam omnem, & privam ſuppellectilem deſcriptam habuit ad tributa pro cuiusque condicione imperanda n.168.*

Caroli IV. *judicium de conſervandis & augendis civitatum juribus & privilegiis c.5.n.13.*

CASTRUM.

Vid. Arx. Citadella, Munitio. Fortalitium.

CASTRUM *in finibus Imperii ædificare non licet c.9.n.8.& 15.*

Caſtrorum prohibitionis *cauſa nulla alia eſt, quam quod materiam ſeditionis præbeant d. c. 9. num.13.*

In Caſtri *territorio habitantes tenentur ad cuſtodiam Caſtri, quando in Caſtro domus habent, in quibus habitant, quando volunt, & in eas ſe recipiunt tempore belli, & frumentum important c.13. n. 36. & cap.17.n.204.*

Caſtra *& Civitates hodiè de conſuetudine diſtincta habent territoria c.20.n.317. & proprias pertinentias c.9.n.32.*

Caſtra *multi neceſſitate coacti exſtruxerunt, ad latronum inſidias avertendas d c.9. n.47.*

Caſus fortuiti *à nemine præſtantur cap. 17. num.262.*

Caſum belli *fortuitum quod nemo præſtare teneatur, quando & quomodo verum? n.298.*

CATASTRUM.

Vid. Æſtimum, Liber cenſualis, Regiſtrum Matricula.

CATASTRUM *neque dominium, neque poſſeſſionem probat contra eum, qui ſcripturæ non conſenſit, neque interfuit c.17.n.33.*

In Cataſtro *qui deſcribi debeant? n.41.*

Per Cataſtrationem *ſive regiſtrationem inducitur obligatio perſonalis & realis c.13.n.50. & c. 14.ſect.1.n.23.& c.17.n.40.*

Cataſtrata ſeu allibrata bona *in Eccleſiaſticas vel alias exemptas perſonas an ſint immunia à collectis? d.c.14.ſect.1.n.24.*

Cataſtrum *per ſe ſine reali ſolutione non probat poſſeſſionem vel quaſi juris collectandi c. 20. n. 393.*

Cataſtrum *licet non probat plenè deſervit tamen pro adminiculo d.c.20.n.398.*

Cauponari *bellum quid? c.17.n.214.*

Cauſis *duabus concurrentibus, permiſſiva & prohibitiva, huc in dubio attenditur c.18. n.119.*

Ex cauſis *diverſis obligatus ad duplicem præſtationem obligatus eſſe cenſetur c.11. n.28.*

A cauſa *liber, ab* effectu *etiam liber cenſetur c. 2.n.92.*

Cauſa Collectæ ceſſante, ceſſat ipſa Collecta c.8. n.94. & c.7.n.104.

Cauſa quando reducitur ad non cauſam, perinde eſt, ac ſi à principio ſine cauſa Collecta fuiſſet impoſita d.c.7.n.106.

De Cauſis incrementorum & decrementorum Rerumpp. c.7.n.146. 147. 148.

Cauſa vera mutationis Rerumpp. petenda eſt ab eo, à quo ſunt omnes cauſarum cauſæ d.c.7.n.154.

Cautelæ tres pro Principe qui ære alieno Subditorum ſuccurſu eſt ſolutus c. 8. num. 100. 101. 102.

Cautela qua præjudicio & abuſui collectantium occurritur c.8.n.38.

Cautio moratoria non impedit pignoris diſtractionem ob tributum præſtituto die non redditum c. 18. n.50.

Cautio, ne propter indicta onera oriatur ſeditio c.18.n.377.

In factis negativis per Cautionis impoſitionem Executio fieri ſolet c.19.n.227.

Cedens bonis an à Collectis earumq; exactione & exſecutione liberetur. v. c. 18. num. 177. & ſeqq.

CENSOR, CENSUS.

V. Cenſuales tabulæ, Peræquatores, Æſtimum, Cataſtrum.

CENSORES apud Romanos qui? & quæ eorum origo ſit? c.17. num.13. eorum conſtitutio & officium n. 17.

Cenſuræ partes duæ fuerunt n. 14. quarum una mores civium emendabat n.15. altera condicionem, facultatem, ſtatum & numerum civium inquirebat num. 16. Quod cenſuræ exercitium omnibus Rebuspubb. à Politicis maximè commendatur n.18.

Cenſores jurare debent, ſe officium fideliter exacturos n.23.

In cenſualium tabularum reformatione maior pars prævalet; ſecus in earumdem confectione num. 20.21.

Cenſus lactis unde colligatur? c. 1. n. 142.

Cenſus & Tributa debentur Magiſtratui, quæ Neceßitatem, quæ æquitatem reſpicias c.1.n.91.

Cenſus, uti & Collecta, ex diſsimilibus cauſis ſolvitur c.3.n.212.

Cenſus recenſioni in Rom. Repub. ſerviebat c. 1. n.37. eiuſdem numiſma erat ſignum ſubiectionis n. 36. & intolerabile Iudæis n.37.

Cenſus tres in Repub. Romana oportunitates c. 1.n.29.

Cenſuum æqualis ineunda eſt ratio d. cap. 17. num.124.

Cenſibus accenſentur, quæ Civitati de bonis allibratis debentur c.19.n.592.

Cenſitica bona non cadunt in commiſſum, licet cenſus centum vel mille annorum ſpacio non ſolvatur c.19.n.593.594.

Cenſui agendo viri 20. inculpatæ vitæ ab Auguſto Imp. fuere delecti d.c.17.n.10. Vide quoq; n. 9.

Mos cenſendi Tarquinii Superbi improbatur d. c.17.n.80.

Cenſorem & Quæſtorem eundem Magiſtratum non ſemper retinere debet c.17.n.75.

Mos hodiernus Germanorum in Cenſu indicendo, ut ſecundum æs & libram, non ſecundum capita, bona æſtimentur, ac cuiuscunq; conſcientia obſtringatur d.c.17.n.76.

Cenſitionem quotannis fieri tutius eſt c. 18. num.234.

Cenſuales tabulæ teſtibus prævalent cap. 20. num.366.

Cenſuarius vel Dominus Cenſus an de prædio cenſuario Collectas dependat? c.11.n.157. ob defectum ſolutionis etiam mille annis non cadit à re, ſuper qua eſt cenſus conſtitutus n.161.

Cervorina opinio quæ? c.2.n.89.

Charitativum ſeu precarium ſubſidium Bittſchatz Liebgeld à quibus exigatur. c.1. n.257. differt à Collecta n.258. Quid? & quomodo vulgò appelletur? n.259.260.

Charon inferorum portitor precium ſubinde maius exegit c.1.n.155.

Chriſtiani non debent eſſe deterioris condicionis, quam Iudæi c.10 ſect.2.n.11.

Chriſtianos Civitatibus excedere juſsit Senatus Romanus c.10. ſect. 2. n. 11. Contrarium Edictum publicavit Tiberius Imp. n. 12. Quod à Claudio Imp. confirmatum n. 13.

Chriſtianus IV. Daniæ Rex Ieſuitarum ſcholis publice interdixit d.c.10.ſect.2.n.84.

Chriſtus ſiclum templi pro ſe & Petro ſtatere ſolvit c.1.n.31.

Chriſtus non arma, ſed fugam perſequentibus opponendam docuit d.c.10.ſect.2.n.85.

Chronicon Magdeburgenſe manuſcriptum c.3. num.288.

Churfürſtliche Sächſiſche Stewr Außſchreiben c.11.n.138.140.141.

Cicadarum pleni Proverb. c.14. ſect.1.n.3.

Cicadæ magnanimitas n.4. docilitas n. 5. liberalitas n.6. affabilitas n.7.

Cicero aliud ſtans, aliud ſedens de Repub. ſenſit. c.6.n.40.

Circulis in ſingulos Ordines vel Ducibus & Adjunctis in Circulos præter eam, quæ Conſtitutionibus Imperii defertur, nulla eſt permiſſa authoritas c.6.n.87.

Quod Circenſium Ducum & Adjunctorum maiori parti placuerit, ratum eſſe debet n.86.

In Circularibus Collectis an maior pars minori præjudicet? v. c. 18.n.135.

Circulares Collectæ quænam? & quis exigat? c.2.n.137.

Circulares Collectas exigentes exinde nihil in reliquos ordines Circuli Superioritatis ſibi acquirunt d.c.2.n.138.

Circuli conventus ſunt generales & particulares n.139 generales quinam? n.140. particulares quinam? n.141.

Circularium Conventuum negocia quænam? d.c.2.n.142.

Circulares conventus quandoque pro re nata extra ordinem ad inſtantiam Imperatoris inſtituuntur d. c.2.n.143. De talibus Conventibus Ordines Imperii in Comitiis Ratisbonenſibus conqueſti ſunt, & extraordinarios hoſce convocandi modos in poſterum omittendos petierunt n.144. Rudolphus II. ſæpiſsimè ad hoc remedium confugiens, Anno 1605.

denuo ſubſidium extraordinarium metu Turcico perculſus apud circulos poſtulavit n. 145.

CIVITAS CIVIS.

V. Communitas, Vniverſitas, Incola.

CIVIUM *collatio expilationem præſentem & ſervitutem futuram inducit* c. 5. *n.* 136.

Civis, *qui damnum paſſus eſt tenetur contribuere, quando univerſitas tenetur de damno dato* c. 17. *n.* 254.

An concivis victor *à Contributione, quam pro ſolutione ſumptuum litis fieri neceſſe eſt, ſit immunis? Vide* c. 17. *n.* 256. 257. 258. 259.

Inter concives *& Subditos ſocietas & fraternitas quædam eſt* d. c. 17. *n.* 296. & c. 19. *n.* 346.

Cives Roſtochienſes *evocati, Ducibus Megapolitanis ad* Landfolg *&* Hulff *tenentur* c. 3. *n.* 284. *Quod declaratur n.* 285.

Civitates *omnes, quantum vis ampliſſimæ, privatorum loco habentur* c. 5. *n.* 34. *quod quomodò intelligendum? Vide n.* 38. *ibidem.*

Civitates *quoad certa capitula Superiorem recognoſcentes in cæteris remanent liberæ & immunes* c. 5. *num.* 96. 97. & c. 14. *ſect.* 3. *n.* 26. & c. 5. *n.* 5. & 96.

Civitatibus *opulentis invident Principes* c. 5. *n.* 76.

An in Civitates *Superiorem non recognoſcentes crimen læſæ Majeſtatis committatur?* d. c. 5. *n.* 42.

Civitates *quomodò Iuriſdictionem perpetuam & Statum in Imperio nactæ* c. 5. *n.* 67.

Civitas *habens Iuriſdictionem poteſt Statuta condere* c. 13. *n.* 47.

Civitates *nonnullæ* Provinciales *in Sequela præſtanda peccant* c. 3. *n.* 307.

Civitatis *habendæ jus tribuere eſt de Regalibus maioribus* c. 5. *n.* 1.

Civitas *an fiat per Epiſcopi conſtitutionem?* d. c. 5. *n.* 2.

Civitates *olim maximæ, magnæ & parvæ n.* 3. *earum hodiè in Imperio tria genera* 4. *Imperiales quæ? n.* 6. 7. 8.

Civitates Imperiales *in ſuo diſtrictu & territorio Iura Printipis & Regalia obtinent num.* 9. *dicuntur nobilia Imperii membra n.* 15. *antiquam Romanæ libertatis indolem retinuerunt n.* 40. *& cum Rebuspubb. Italicis merito comparantur n.* 41. *& ob recognitionem, quam præſtant Imperatori, non debent deterioris condicionis eſſe Civitatibus Italiæ, quæ ſe de facto ab Imperii recognitione ſubtraxerunt n.* 47. *in matriculam Imperii ſunt relatæ num.* 55. *ad Comitia Imperii vocantur num.* 58. *Statibus imperii annumerantur, nec nudum conſilium dandi, ſed ſuffragii etiam jus* 49. *uti & ſalvi conductus* 60. *fiſci.* 62. *religionis* 63. *fœderum* 64. *vectigalium* 65. *collectandi* 70. *& libertatem ſuam à Chriſtianitate habent nu.* 73. *cur ſanctæ dicantur? n.* 74. 75. *earum potentia in tantum crevit, ut etiam Principibus non cedant num.* 12. *ibid. de iisdem Guicciardini notatu dignus locus num.* 11.

Civitatibus Germaniæ liberis *quidam jura territorialia in ſuis diſtrictibus denegant n.* 33. *Contrarium teſtantur obſervantia & praxis Germaniæ num.* 52.

Civitates Imperiales *vocantur ad circulares conventus* c. 5. *n.* 61.

Civitatum *Regalibus utentium poteſtatem in jus vocare eſt revangare mundum* c. 5. *n.* 96.

De Civitatibus *nonnullis, quæ à Dd. Italis, pro liberis habentur, in dubium à quibusdam Dd. & ſcriptoribus vocatur, an liberæ ſint?* d. c. 5. *n.* 16. *ubi notatur Dd. Italorum levitas in extollendis earum juribus n.* 17.

Civitates Lombardiæ *Regalia ex Conſtitutione Friderici I. habent, per quam tamen ab Imperii Superioritate non ſunt exemptæ* d. c. 5. *n.* 31.

Civitates *Superiorem recognoſcentes efflagitante neceſſitate cum conſenſu populi, abſque authoritate Principis Collectam imponere poſſunt d.* c. 5. *n.* 124.

Civitates Imperiales *abſque conſenſu Imperatoris gabellas imponere nequeunt* c. 5. *num.* 150. *& ſeqq.*

Civitatum Anſchläge *cum Principum* Romzügen *ſuo modo & principaliter, non per ſuppreſſionem aut extinctionem juris Statuum, unitæ ſunt* c. 19. *num.* 70.

Civitatum *præteritio in Matricula Imperii an pro deletione habenda?* d. c. 19. *n.* 76. 77. 78.

Civitatum Provincialium *non omnium eadem eſt ratio* c. 5. *n.* 78. *quædam dicuntur anomalæ n.* 79. *& quæ? n.* 60.

Civitates *eiusmodi ſi Regalia habent, abſque conſenſu ſui Superioris Collectas indicere poſſunt d.* c. 5. *num.* 100.

Civitates Metropolitanæ *habent jus gladii tutelaris atque judicii* c. 5. *n.* 88. *à jure gladii quæ dependeant? n.* 89.

Si Civitas *vel pars ante diſtributionem Collectæ quid ſolverit, reliqui poſtea contribuere, & damna pro Quota & Rata reſarcire debent* c. 19. *n.* 351.

Civitatis *diſtrictus,* Landwehr vnd Gezirck / *Dominii & Iuriſdictionis jure ad Civitatem ſpectant* c. 20. *n.* 302.

Civitates, *pagi, villæ &c. ſunt de Territorio vel Principatu, quando intra fines & ſub confinibus continentur d.* c. 20. *n.* 303.

Civitates in Auſtria *ex perceptione redituum reparatione publicorum operum provident* c. 9. *numer.* 31.

Civitates Municipales *ſtatuta condere poſſunt etiam ſuper Datiis & Collectis* c. 5. *num.* 125. 126. *Quod tamen quomodò intelligendum. Vide n.* 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164.

Civitates municipales *in caſu commiſſi Ius Fiſci ſibi vendicare non poſſunt, niſi hoc habeant ex privilegio vel conſuetudine* c. 19. *n.* 634. 635.

Civitates municipales *Dominum territorialem pro Superiore recognoſcentes Burſam vel arcam communem, non Fiſcum habent d.* c. 19. *n.* 636.

Civitas *Principi ſubiecta Collectam imponere poteſt, non verò gabellam* c. 5. *n.* 133. *Quod ampliatur n.* 134. & 177.

CLAUSULÆ

Judiciorum, Libellorum, Privilegiorum & Reſcriptorum.

CLAUSULA ex certa ſcientia & motu proprio *ſubreptionem tollit, & juſtam cauſam concedentis inducit* c. 3. *n.* 128. 129. 130.

Clau-

Clauſula derogatoria eius eſt efficaciæ, ut quicquid contra factum fuerit ipſo jure non valeat c.16. ſect.1.n.176.

Clauſala caſſans & irritans conſuetudinem in futurum & præſcriptionem ſubmovet c.17.num, 184. etiam quadragenariam num.185. non tamen impedit immemorialem præſcriptionem num. 186. detentionem vitioſam reddit numer. 187. afficitq; ignorantes 188. & quicquid invenit, deſtruit n.189.

Clauſulâ annulativâ à Superiore in aliqua diſpoſitione adjectâ, conſenſus ambarum partium nihil operatur n.190.

Clauſula regularis in privilegiis contenta non extenditur ad veriſimilia c.19.n.530.

Clauſula motus proprii in præjudicium Tertii nihil operatur c.20.num.137. Quod declaratur n.138.

Clementiæ magis, quàm ſeveritatis ſtudioſi eſſe debemus c.19.n.631.

Clepſydræ deſcriptio c.9.n.88.

Clerici an an Collectas per Eccleſiaſticum vel ſecularem judicem ſint compellendi? c.18.nu.154. 156.157.158,159.160.161.

Clerici tempore Neceſſitatis ad Collectas ex præcepto charitatis obligantur c.19.n.511.

Clerici Eccleſiæ regulariter à Collectis immunes c.12.num.1. & à Iurisdictione Laicorum exempti ſunt n.2. nec ad judicium ſæculare trahi poſſunt n.4. niſi continentia cauſæ illud ſuadeat nu.5. vel ſuper cauſa feudali controvertatur num.6. Quod etiam procedit in poſſeſſorio n.7. in reconventione ac ſimilibus n.8.

Clerici conjugati an pari immunitate in ſolvendis Collectis gaudeant? d.c.12.n.9.& ſeqq.

Clerici quoad bona patrimonialia non fruuntur privilegiis Eccleſiæ d.c.12.n.69, nec habent reſtitutionem in integrum n.72.

Clericorum bona patrimonialia ſpacio 30. annorum præſcribuntur, Eccleſiæ non niſi 40. annis d.c.12.num.70. in iisdem locum habet jus retractus n.71.

Clerici gaudent privilegiis Eccleſiæ in patrimonialibus, quando perſona principaliter conſideratur & bona acceſſoriè veniunt n.73.

Clerici ad onera, quæ bonis ante fuerunt indicta, quam ad eos pervenirent, præſtanda tenentur d.c.12.n.74.& 87.

Clericos Statuta laicorum neutiquam ligant num.90.

Clerici largo modo dicuntur ſubditi num.149. ligantur Principum edictis, quæ certum annonæ precium definiunt num.150. ſubjacent Principis ſecularis edicto, ne extra urbem annona exportetur num.151.

Clerici cum quocunque idoneo de re quavis alienari non prohibita contrahere poſſunt d.c.12.num. 195.

Clerici occurrente Neceſſitate Collectarum ſolutioni obnoxii ſunt n.212. ad Expeditionem Turcicam n.218. pro refectione murorum, pontium, fontium & c.n.224. & ad impenſas Academiæ Principis ſecularis n.227. confert tenentur.

Clerici ſunt liberi à perſonalibus muneribus publicis d.c.12.n.228.

Clerici à Collectarum ſarcina non liberantur; quando conſuetudo eſt in contrarium d.c.12.num. 229.

Clerici Contributionum onus portant, ſi legatum ipſis fuerit relictum ea lege , ut teneantur ad functiones quaſcunque pro tempore occurrente numer.238.

Clericis ſolutio Collectarum incumbit, ſi à Laicis comparent immobilia, ſtatutoq; ſit cautum, ut iſthæc ſint tributaria & Collectis tam futuris quam præſentibus obnoxia d.c.12.n.245.

Clerici mercaturam exercentes à Collectis non ſunt immunes n.253.

Clerici negociatores amittunt privilegium clericale n.254.

Clericus vel Nobilis vinum, frumentum & reliquos fructus in agris ſuis natos vendens negociator propriè non appellatur n.266.

Clericorum Hæreditas jacens Contributionibus non ſubjacet d.c.12.n.78.

Clerici etiam beneficiati reparationi Eccleſiæ inſervire debent c.10.ſect.1.n.42.

Clericus beneficiatus æquiparatur uſufructuario n.45.

Clericis tantum relinquendum quantum ad vitam honeſtè traducendam ſatis eſt n.48.

Clerici tenentur ad contribuendum in opera publica Civitatis n.55.

Clericorum exemptio perſonalis eſt c.11.num. 195.

Clientes non efficiuntur Subditi Domini Protectoris, ſed ſunt inſtar forenſium , remanentq; ſub Iurisdictione ordinaria c.3.n.206.

Collatio ad Expeditionem Turcicam antiquâ quæ? c.17.n.165.

COLLECTA.

Vide TRIBUTUM, CONTRIBUTIO. Collectandi Modus, Collatio, Capitatio, Subcollectatio, munus, onus.

COLLECTÆ Definitio c.2.n.97.

Collecta eſt incerta, & pro re nata aliquando maior, aliquando minor indicitur d.c.2.n.98.

Collecta quare dicatur imponi perſonæ pro rebus? c.2.n.102.

Collectæ ſunt materialiter onera rerum, formaliter perſonarum n.103.

Collectæ principaliter imponuntur perſonis, licet acceſſoriè ad facultates & bona reſpectus habeatur c.2.n.126.

Collectæ impoſitio obligationem præſupponit c.16.ſect.2.79.

Collectarum obligatio dirigitur in perſonam; licet cauſa finalis ſit ipſa res c.2.n.126. c.13.n.3. & 4.& c.12.n.80.& c.10.ſect.1.n.63.

Collectarum impoſitio ſublimioris dominii ac Iurisdictionis ſymbolum eſt c.14.ſect.2.n.2. Superioritatiſque poſſeſſionem vel quaſi arguit ibid.n. 3.& ſect.3.n.17.

Collecta imponitur ratione Iurisdictionis competentis in perſonas obligatas principaliter ratione rerum c.20.n.354.

Collectis non niſi Subditi gravantur c.11.n.1. & c.3.n.147.

Colle-

Collectarum *impoſitionis cauſa ſubiectio eſt, quâ ceſſante etiam effectus, hoc eſt, Collectarum impoſitio ceſſabit* d.c.11.n.2.

Collectam *Subditus non ſolvit, ſi in alio loco, ubi ſita ſunt bona eandem ſubiit* n.25.

Collectæ, *quæ perſonis pro rebus imponuntur, in loco Domicilii ſolvuntur* d.c.11.n.30.

Collectandi Jus *eſt de jure poſitivo, cui Princeps derogare poteſt* c.16.*ſect*.1.n.15.

Collectarum *generalium & Imperialium Indictio ad jus Majeſtatis pertinet* c.3.n.124.

Collectæ *jure Superioritatis & Regalium imponuntur* c.3.n.13. *Idque per textus* n.137. *relatos affirmant Feudiſtæ* n.138. *Legiſtæ* n.193. *ICti Germaniæ* nu.140. *Quorum ſententia conſulendo & decidendo* nu.141. *& generali conſuetudine recepta* n.142. *& denique in Cam. Imperiali votando ſæpius comprobata* 143.

Collectæ *an Regalibus accenſeantur?* d.c.3. n.135.

Collectæ impoſitio *eſt actus Univerſitatis in quo majoris partis conſenſus prævalet* c.6.n.112.

Collectam *qui accipit, protectionem debet* c.1. num.64.

Collectandi Jus *eſt munus extraordinarium, quod imponitur principaliter perſonis & incolis* c.20.n.355.

Collectæ *quandoq; munus ordinarium & merè reale ſunt* c.13.n.12.

Collectæ & Vectigalia *eiusdem naturæ eſſe cenſentur* c.12 n.67.

Collecta differt à cenſu, Tributo, Vectigali c. 1 n. 161.162. & c.17.149.152.& 158. & c.18.n. 56. & c.19.n.616. & c.12. n.75.

Collectæ *exiguntur, ut Subditi eorumq; bona magiſtratus præſidio incolumia ſint, ac in tuto* c.13. n.10.

Collectæ *vocabulum de omni genere impoſitionum accipiendum eſt* c.5.n.229.

Collecta *una diverſo reſpectu munus patrimoniale & mixtum cenſeri poteſt* c.11.n.31. & c.2. num.87.

Collectæ cauſa *potiſſimum attendenda* c. 11. num.33.

Cauſa Collectæ *pro reparatione Eccleſiæ indicta non magis concernit forenſes, quam alios quoslibet exteros & peregrinos* c.10.*ſect*.1.n.68.

Collectarum *ſolutio arguit, terram eſſe de territorio Collectantis* c.3.n.146. *Idque verum eſt, licet unica tantùm vice Collectæ fuerint impoſitæ vel ſolutæ* n.149.

Per Collectarum *perceptionem probantur fines & imperium* d.c.3.n.148.

Collectæ *nonnunquam imponuntur ratione Iurisdictionis civilis & ordinariæ* d.c.3. num.156. *Quam in rem allegatur præjudicium Cameræ Imperialis* num. 163. *Limitatur, ſi alius iſthic loci Regalia & huiusmodi Ius poſſideat* num.164.165. *earum executio fit vigore Iurisdictionis & Imperii, etiamſi ipſa Collecta & illarum impoſitio ſit de Regalibus*.n.167.

Collectandi Jus *mero imperio malè adſignatur* d.c.3.n.174.

Collectæ *nonnunquam indicuntur vi conventionis cum Subditis facta* n.177. *vel etiam poteſtatis privilegiatæ & conceſſæ* n.178. *vel per longiſſimum tempus uſurpata* n.179.

Collectæ *dicuntur vitalis Reipublicæ ſpiritus* c. 12.n.160.

Collecta *non eſt munus mixtum, ſed reale in ſecundo gradu differentiæ* c.2.n.22.

Dd. Collectas *mixtis muneribus adnumerantium opinio erronea* d.c.2.n.78.

Collectæ *hodiè ordinariis muneribus annumerantur* c.2.n.111.

Collectæ Imperii *ad Expeditionem Turcicam indicta Ordinarium munus cenſentur* d.c.2.n.112. *uti &* Römerzug/ Bawgeld/ Cammergerichts vnterhaltung n.113.

Collectæ Imperii *diverſimodè imponuntur, & quando primum indicta?* c.2.num.114. *V. Modus Collectandi.*

Collectæ Imperii *non penduntur, niſi evidenti prius & Statibus probata Neceſſitate imponantur, iisque jus Subditos ſuos ſubcollectandi concedatur* d. c.2.n.119.

Collecta *omnium aut maioris partis populi conſenſu indicitur* d.c.2.n.121.

In Collectis *indicendis de Neceſſitate Imperatoris conſtare, & fides fieri debet juxta Receſſus Imperii* d.c.2.n.122.

Collectæ Extraordinariæ *tantùm Subditis, Incolis & municipibus, non autem Clericis, nec Forenſibus imponuntur* d.c.2.n.129.

Gailii opinio de Collectis Imp. *reprobatur ibid.* n.128.

Collecta *eſt onus fructuum* c. 11. n.103. *quod declaratur* n.104. & c.13.n.59. *vide quoq;* c.18.n.52.

Collectæ *obligatio fundum ſequitur, non perſonas* c.17.n.42.

Collecta *de re ſterili non penditur* c. 11. n. 65. 66. & c.13.n.62.

Collectarum *ſarcina à Nobilibus ad plebeios decurrit* c.17.n.43.

Collecta *quando imponitur ſecundum æſtimum, tunc non attenditur poſſeſſio bonorum* d.c. 17.n.87.

Collectis *gravati ultra, quàm ferre poſſunt, relevari debent* d.c.17.n.96.

Collecta *ſolvenda eſt ſecundum tempus impoſitionis, non verò ſolutionis* d.c.17.num.115.116. 117.118.

Collecta *ſi loco capitum ſuccedat, meritò habetur ratio perſonarum* n.193.

Collecta *per capita imponitur, ſi contribuendũ ſit pro ſalario cuſtodibus meſſium, paſtuum aut animalium* n.246.

Collecta *ſi imponatur à Communitate pro ſolvendo debito civi ſuo, civis ille contribuet pro Rata* c.17.n.255.

Collectas, *quæ pro defenſione & conſervatione patriæ exiguntur, uniformiter omnes dependere coguntur* c.17.n.287.

Collectam *ibi patiatur, ubi quis poſſidet* c. 18. n. 115.

Collectam *Subditi agnoſcere tenentur pro bonis ubicunq; ſitis* c.11.n.17. *Quæ doctrina abſq; diſtinctione in nobilibus procedit* nu.18. *Contrarium defendunt alii* nu. 20. *alii diſtinctione rem temperandam eſſe arbitrantur* n.21.22.23.24.

Collectæ *appellatione Vectigalium non veniunt* c.19.*n.*584.

Collectandi Jus vel Conſuetudo *per duos teſtes probatur* c.20.*n.176. an etiam probetur per teſtes de Vniverſitate. nu.* 190. *probatur per actus poſſeſſorios jure Superioritatis & Regalium exercitos* c. 20.*n.*200.

Collectandi Jus *contra Imperatorem immemoriali, contra Inferiores verò Principes ac Dominos* 30. *annorum ſpacio præſcribi poteſt d.* c.20. *nu.* 250.251.

Collectarum *coacta ſolutio ab exempto & immuni facta privilegio eiusdem non derogat d.* c. 20. *num.213.*

Collectandi Jus, *ut & cætera Regalia, præſcriptione immemoriali acquiritur d.* c. 20. *num.* 235.236.

In Collectarum *præſcriptione quæ requirantur? n.*240.

Collectandi Jus *præſumptione juris Superioritati & Regalibus cohæret d.*c.20.*n.*296.

Collectarum *perceptio eſt ſignum Superioritatis, & indicat, locum vel villam Collectas ſolventem eſſe de territorio, cui ſolvit d.*c.20.*n.*305.

Collectandi Jus *ex præſtatione homagii præſumptivè probatur d.* c.20. *nu.*330. *quando ex jure Protectionis arguatur? n.* 352. *& ſeqq.*

Collectæ *regulariter præſtantur ob protectionem & tuitionem ei, qui exhibet defenſionem d.*c. 20.*n.*361.

In Collectarum *controverſia plerunque probatio deſumitur ex libris cenſualibus ſive cataſtris;* Stewr vnd Anſchlags Regiſtern.

Collectandi Jus *an Hiſtoricorum teſtimonio & authoritate probetur d.* c. 20. *numer.* 424. *& ſeqq. an per famam? n.* 534. *& ſeqq. an per Notorietatem & Evidentiam? num.* 560. *an etiam per opinionem hominum vehementem probetur? num.* 561.562.

Collectandi modus *Vid.* Modus Collectandi.

Collectandi Jus *amittitur non collectando* c. 3. *num.* 183.

Collectandi Jus *qui in prædio, villa &c. alterius quæſierit, non ordinario Territorii & Superioritatis, ſed ex ſpeciali jure, acquiſitione & conſuetudine id habere intelligitur ibid. n.* 184.

Collecta *non indicitur pro ſublevatione particularium* c.6.*n.*125. *&* 126.

Collectarum finis, *qui conſiſtit in publica neceſſitate & utilitate, principaliter eſt conſiderandus d.* c.6 *n.*114. *nec attenditur id, quod ſecundariò & in conſequentiam fit n.*115.

A Collectis *perſonis pro rebus impoſitis non liberatur quis renunciando* c.2.*n.14.*

Collecta *ſemel inhærens rei tranſit ad quemcunque poſſeſſorem d.*c. 2.*n.17.*

Collectæ *actione perſonali peti poſſunt, ſi bona in æſtimum ſint redacta; Sin verò omiſſa, hypothecaria agi poteſt* c.19.*n.*236.

Collectæ *& penſitationes indebitæ & ultra ſolitum exactæ repeti poſſunt d.*c.19.*n.294.*

Collectas *indebitas & inconſuetas exigens exactas reſtituere, & in futurum à talibus Exactionibus abſtinere tenetur num.* 295. *Quo caſu & officium Judicis datur num.* 296.297.

Collectarum *indictione gravatus Appellationis ſolùm, non etiam Supplicationis vel alio remedio uti poſſe videtur d.*a.19. *nu.* 310. *maximè hodie propter novam Conſtitutionem Ratisb. de Anno* 1594.*n.313. Sed malè n.*314.

Collectæ *Principi ſine injuria & nota ingratitudinis denegari non poſſunt à Subditis d.*c.19.*num.* 467.

Collectarum *indictio, quæ ob publicam utilitatem, & neceſſitatem fit, obligationem naturalem producit n.*468.

Collectæ *hodiè formantur ad modum Comitatus Romani,* auff den Römerzug/ c.1.*n.*221. *quæ in Subditos fermè ſolos recidunt n.* 222.

COLLECTA Turcica *Vid.* Turcica Contributio.

Collectæ *hodiè ſunt Vniverſales ſive Imperiales, vulgò* Reichs Stewr/ Anlag/ Türckenhülff/ *& ſpeciales* c.2.*num.*134. *ſpeciales ſunt vel Circulares vulgò* Craiß Stewr/ *& Provinciales, vulgò* Land-Stewr *n.* 135.

Collectarum extraordinariarum indictio *hodiè ſimultaneo Imperatoriæ Majeſtatis & Statuum Imperii conſenſu fieri conſuevit* c.4. *num.*22. *Quod Capitulationibus in Electione Imp. cavetur num.* 23.

Collectæ Imperiales *non ex debito, ſed ſpontaneo & condolenti animo proficiſcuntur* c. 11.*n.*51. *An ſubjectionem inducant quoad Principes Cæſare inferiores n. 58.*

Collecta Imperialis Reichs Stewr/ c. 1. *n.* 224. *eius finis & nomina ex cauſis puta* Türcken-Stewr *n.*225. Römerzug 226. Reichsraht *nu.* 227. zu vnterhaltung deß Cammergerichts *n.* 228. *Quæ eò alia nomina tituliq; referendi? num.* 229.

COLLECTÆ CIRCULARES.

Craiß Stewr V. Circulares Collectæ.

Collectæ Circulares, Craiß Stewren/ *ubi etiam Circulorum numerus & commoditas ſeu uſus* c.1.*n.*230.

In Circularibus Collectis *an maior pars minori præjudicet? V.* c.18.*n.*135.

Collectæ Provinciales Land Stewren / *à quibus exigantur?* c.1.*num.*231. *eò refert Collectas dotis* Frewlinſtewr *n.*232. *item Cauponariam acciſam:* Tranck: oder Bierſtewr *n.*233.

Collectæ Provinciales *quænam?* c.2.*n.*146. *&* c.4.*n.*335. *differt ab Imperiali Collecta, quod hæc magis in modum Conventionis & Executionis, quàm jure quodam proprio; illa verò jure proprio & Regalium petatur n.*336.

Collectæ *aliæ ſunt Præfecturales, vulgò* Ambts-Stewr/ *alia Municipales vel Rurales d.*c.2.*n.*147. *præfecturales quænam? nu.* 148. *rurales quænam? n.* 149.

Collectæ *per impreſſionem, metuq; vel vi extortæ, atque ita violentum & vitioſum initium habere præſumuntur* c.7.*n.*40.41. 42. *&* c. 16. *ſect.* 1. *n.* 203.206.

Collectæ, *uti ſervitutis ſpeciem præ ſe ferentes, odioſæ ſunt* c.7.*n.36.*

An Collectæ *hæreticorum expellendorum cauſâ indici poſſint?* c.10. *ſect.2. per tot.*

Collectæ,

Collectæ, pro reparatione murorum, Caſtrorum &c. cogi poſſunt c.8.n.26.

Collectæ imponi poſſunt, ſi collectandi jus habentes ſingulari neceßitate premantur, & propriis reditibus huic neceßitati occurrere nequeant c.7. num.59.

Collectæ non debent in alium uſum, quàm in deſtinata ſunt, converti d.c.7.n.84. Quod illuſtratur n.85.86.87.89.90.91.

Collectis ad alium finem abutentes graviter peccant n.88.

Collectarum uſus quandoq; intervertitur, & ad queſtum transfertur nu.97. quæ fraus etiam in aliis Regnis non eſt incognita n.98.

Collectam ſine cauſa imponens peccat mortaliter c.7. n.107.

Collecta non imponitur prædiis ſterilibus c.11. n.65. neque penditur de pecunia otioſa n.66. neq; de catenis, annulis aureis &c.n.67.

Collecta non ſolvitur de incertis nominibus vel Debitis, von vngewiſſen Schulden n.82.

Collecta præſtatur à poſſeſſore non tantum pro futuro, ſed & præterito tempore c.11.n.113.

Collectæ ſunt reſtituendæ ei, cui evincitur poſſeßio n.129.

Collectæ levandæ ſunt in domicilio Mariti d.c. 11. num.132. mulier ibidem de paraphernalibus & receptitiis Collectam ſolvit: Quod declaratur n.135.

Collectas urgente Neceßitate etiam illi, qui Regalia non habent, ſed tantùm Iurisdictionem exigere poſſunt, ſi unanimi decreto Vniverſitatis ac conventione cum ea inita imponatur c.5. num.103. Quo tamen caſu Collectæ impoſitio non eſt de Regalibus, ſed in vim pacti & conventionis ſubſiſtit n.104.

Collectandi legitima & juſta cauſa quæ c.7. num.15.

Collectæ ſi cauſa in Comitiis cognita & approbata exigantur, non reprehenſionem, ſed laudem & populi favorem meretur Princeps c.4.n.61.

Collectæ blandis vocabulis ſolent impetrari, nō imperari d.c.4.n.48. & ibidem Themiſtoclea Suada, quâ nihil efficacius, ſuadetur n.50.

Collectas vel Tributa ſine conſenſu Subditorum, niſi Tyrannus, nemo imponit n.49.

Collectandi Jus minus Regale eſt, & Principibus Inferioribus aliisque Regalem dignitatem habentibus competit d.c.4.num.332. Quæ opinio munita n.333. & judicando in Camera Imp. adprobata n.334.

Collectæ nonnunquam ſpontaneo motu, vel ex mutua conventione & Neceßitate præſtatur c.3. n.207. quæ tamen in vim pacti & conventionis ſubſiſtit, neque cenſetur eſſe de Regalibus n.208. & c.5. n.103. & ſeq.

Collecta alia publica, alia privata dicitur d.c. 3.n.209. publica jure Regalium & Superioritatis, privata vi pacti & conventionis exigitur n.210.

Collecta & Cenſus interdum ex diſsimilibus cauſis ſolvitur n.213. & præcisè Iurisdictionem nō arguit n.213.

An Collectæ in locum Sequelæ ſucceſſerint, & propterea à Subditis pendantur, ut ab hoc onere per Principem releventur? d.c.3.n.290.

Collecta & Sequela ſunt ſeparata n.297. ibid.

Collectæ & Sequelæ connexio non eſt individua, ut alterum ſine altero ſtare nequeat, ſed ſub uno genere diſcreta & diſtincta n.299.

Collectæ pro modo facultatem & viribus patrimonii indicendæ c.20.n.356. & c.9.n.100.

Collectarum Liber oſtendit id, quod adparet obſervatum per decem annos, debere in futurum quoq; obſervari c.20.n.367.

Collecta legitimè impoſita paratam executionem meretur c.18.n.1. & in iis exigendis proceditur ſummariè n.2. & executivè n.4. nec Citatio requiritur n.3. ibidem.

Collectæ exigendæ ſunt cum modeſtia & lenitate d.c.18.n.271.

Collectandi Ius probatur per Notorietatem c. 20.n.14. per inveſtituras aliaq; inſtrumenta num. 16. & quamplurimis ſeqq. confeßionem num.56. & ſeqq. conſuetudinem & obſervantiam numer. 87. & ſeqq. per privilegia 95. & ſeqq. teſtes num. 154. & multis ſeqq. actus poſſeſſorios num.200. & ſeqq. pignorationem, præcepta, mulctas, capturas & c.217. & ſeqq præſcriptionem 250. & ſeqq. præſumptiones juris n.296. & ſeqq. homagium 330. jus advocatiæ & protectionis 352. & ſeqq. libros cenſuales officialium, theſauriorum &c. n.365. & ſeqq. Hiſtoricorum 427. & ſeqq. famam 534. & ſeqq. evidentiam facti n.560. opinionem hominum vehementem n.561. & 562.

Collectarum, cenſuum, aliorumq; onerum ſolutio probant ſubjectionem d c.20.n.159.

Collectarum ſolvendarum onus arguit Iurisdictionem Imperii immediatam, & probat aliquem Imperii eſſe Statum d.c 20.n.162.

Collectæ cauſa ceſſante, ceſſat ipſa Collecta c.8. n.94. & c.7.n.104.

Contra Collectam in dubio judicandum c.19. n.632. & c.7.n.37.

Collegii proventus, præſtat Marti, quàm Baccho impendere c.5.n.187.

Colonus partiarius proportione colonica ad Collectas tenetur c.11.nu.171. Cum hoc caſu non tam Locatio & Conductio, quam Societas contracta intelligatur n.172.

Colonus ſive Inquilinus ſimplex non ſibi, ſed Domino poßidet d.c.11.n.173. neq; interdicta de vi turbativa eidem competunt n.174.175.

Colonus tenetur ſolvere onera realia & gabellam pro porta, decimam & ſimilia n.177.

Cominæi locus de Arcium & Munimentorum præſidiis c.9.n.45.

COMES COMITATUS.

Comitum origo & dignitas c.4.n.250.

Comites in ſuis Territoriis habentur loco Principis, in iisdemque omnia facere poſſunt, quæ Imperator per univerſum orbem n.251. nec differunt ab Imperatore, niſi ambitu minoris circuli num.252. ibid.

De Comitatu frey/ gerühiglich ohne Stewr inveſtitus non eſt immunis ab onere Collectarum Imperialium c.14.ſect.1.n.63.

Comites & Nobiles multi Principi alicui in perſonalibus, vel etiam certorum bonorum ratione in realibus ſubjecti ſunt, & tamen alia bona ab eiusdem ſubjectione libera & immunia poßident c. 20.n.315.

Quic-

Quicquid eſt in Comitatu, *in Iuriſdictione Comitis eſſe præſumitur, donec contrarium probetur* c. 4.*n*.253.

Comitum *vicaria adminiſtratio in autocratiam commutata* d.c.4.*n*.254.

Comites *ad Comitia Imperialia vocantur, deliberationibusq; interſunt n*.255.

Comitum & Baronum *Ordo in Comitiis Imperii duo duntaxat ſubſellia habet, unũ* die Schwabiſche *alterum* die Wetterawiſche Banck *d*. c.4. *n*.256.

Comites *olim Ducibus præferebantur n*.257.*in Gallia Marchiones antecedunt n*.258.*illuſtres, generoſi & incluti appellantur* : Graff *quaſi* krafft *dictum putant*,263.*alii à foſſa* graben *n*.264. *vera notatio quæ? n*.265.

Comitum *nonnullorum heroica virtus & indoles impensè laudatur d* c.4.*n*.261.

Comites *quidam Comitatum ſuum ab Imperio immediatè, alii mediatè recognoſcunt* d.c.4.*n*.270. *ubi & de Receſſu Imperii Anni* 1548. §. Wiewol auch / *qui de novis Comitibus & Baronibus accipiendus eſt , qui nec in Matriculam relati , nec cum Regalibus inveſtiti , nec Status Imperii ſunt num*.271.

Non ſequitur ; Comes *eſt , vel Baro: Ergo & Status Imperii n*. 272.

Comitatus & Baronatus *multi reperiuntur , qui ab inferiori aliquo Principe conferuntur, & tamen Regales dignitates ſunt n*.274.

Comites *vel Barones , ſi per ſubinfeudationem ab inferiore Principe inveſtiantur, etiamſi non immediatè , tamen mediatè ab ipſo Supremo Principe eiusmodi Regale feudum cum eidem annexis Regalibus conſequuntur d*.c.4.*n*.276.

Comiter *obſervare quid denotet ?* c.4.*n*.11.

Commodum *participans dicitur participare diſpendium* c.12.*n*.226.& c. 9.*n*.81.

Communio *mutua ſupplet naturæ defectum* c.6.*n*.34.

In re communi *pluribus, ut ſingulis , injuſta contradictio aliquorum, non tollit effectum juſtæ voluntatis aliorum d*. c.6. 100.

In re communi *melior eſt condicio prohibentis d*.c.6.*n*.107.

Communitas *titulo præſcriptionis rectè Collectas generales Cameræ fiſcali applicandas ſine licentia Principis imponit* c. 3.*n*.180.

CONCESSIO.

Vid. Privilegium, Immunitas , Gratia, Merita.

Conceſſio ob bene merita *amittit nomen Privilegii, & tranſit in beneficium* c.16 *ſect*.1.*n*.179. *quod non poteſt à Principe pro lubitu revocari num*. 180.*ibid*.

Conceſſio ob merita *eſt actus oneroſus, & eſt realis, ad hæredes tranſitoria n*.185.186.

Conceſſio *qualibet regulari debet ſecundum formam præcedentis petitionis* c.10.*ſect*.1.*n*.93.

Conceſſio *Imperatoris intelligenda eſt eo modo, quo Inferior reſervata exercere poteſt* c.3.*n*.22.

Concordia *res parvæ creſcunt , diſcordia mgnæ dilabuntur* c.10 *ſect*.2.*n*.87.

Condemnatio *fit via juris , reſtitutio per modum gratiæ* c.19.*n*.9.

Condictione indebiti *plus debito ſolutum rectè repetitur* c.19.*n*.293.

Condictio ſine cauſa , *ſivè Remedium ex l. ſi me & Titium.ff.ſi cert. petat. quando & quomodo competat? d*.c.19.*n*.496.497.

Condictio certi ſpecialis *ratione Collectarum, proponi poteſt ibid. n*. 509. *Requiſita huius actionis num* 510.

Condominis diſcordantibus , *utri Subditi Collectas ſolvere teneantur ?* c.18.*n*.215. *Et quid in Vaſallo ? n*.216. 218. *Et quid in debitore duobus Creditoribus ſive hæredibus non convenientibus obtineat ? n*.217.

Conductor *habet utile dominium & jus in re* c.11.*n*.165.

An Conductori *vel Locatori Collectæ onus imponatur ?* c.11.*n*.164. 166. 168. 169. 178. 179. 180.187.188.

Conductor, *qui ſe obligavit ad quæcunq; onèra, an teneatur ad extraordinaria ? n*.176.

Conductor ad longum tempus *utile dominium acquirit d*.c.11.*n*.182. *uti & naturalem poſſeſſionem* 183. *Idem novum opus nunciare* 184. *arbores fructiferas incidere* 185. *& Interdictum Unde Vi intentare poteſt n*.186.

Conductor *excuſatur , ſi milites feneſtras & cætera ſuſtulit* c.17.*n*.207.

CONFESSIO.

Vid. Recognitio.

Confeſſio *probat jus Collectandi* c.20. *nu*. 56. *& nocet non ſolùm confitenti, ſed & hæredibus , & ſingularibus ſucceſſoribus nu*.57. *ac publico inſtrumento & depoſitionibus teſtium prævalet n*. 58. *& probatio liquidiſſima cenſetur n*. 59.

Confeſſio *debet eſſe concludens de neceſſitate d*. c.20.*n*.60. *Quod declaratur n*.61.62.

Confeſſio, *quæ dubium recipit intellectum, non præjudicat confitenti n*. 63.

Confeſſio *cum animi deliberatione emiſſa , detecto errore, ad ſententiam usque revocari poteſt num*.74.

Confeſſio *ſive recognitio ſubiectionis indebitè facta tantùm confitentibus , non etiam filiis parentum nocet d*.c.20.*n*.83.84.85.

Confeſſio *elicitur in judiciis interrogatione partis n*.86.

Confeſſio *contra libertatem facta, nulla eſt* c. 20.*n*.338.

CONFIRMATIO.

CONFIRMATIO *nihil novi dat , ſed vetera jura ſolummodò confirmat* c.20.*n*.107. *intelligenda eſt ſecundum naturam & cum qualitatibus diſpoſitionis confirmata n*.108.*nihil operatur, quando nullum ſubeſt confirmabile n*.109.

Confirmatio Privilegiorum *an ſit præciſæ neceſſitatis ? d*.c.20.*n*.99. *Affirmativam quinam propugnent n*.100. *Negativa verior n*.101.

CONFISCATIO.

Vid. Jus confiſcandi.

CONFISCATIO *in illis tantùm caſibus locum habet, in quibus jure communi pœna Confiſcationis eſt præſtituta* c.18.*n*.79.

Confiſcandi jus *an habeant Superiorem recognoſcentes?n.78.ibid.*

Confiſcatio *in crimine læſæ Majeſtatis locum ſibi vendicat n.*82.

Confiſcationis *pœna fraudatori Vectigalium à lege irrogata an ad alios caſus per Statutum extendi poſſit?*c.19.*n.*541.

Confiſcationem *bonorum, pœnam omiſſæ profeſſionis eſſe, Dd.nonnulli ſentiunt d.c.*19.*numero.*561.

CONFOEDERATIO.

Vid. Congregatio, Fœdus.

Confœderationes *& congregationes Civitatum in dubio illicitæ præſumuntur* c.14.*ſect.* 3.*numero.*49.

Confœderationes, *quæ ob publicam pacem & ſecuritatem fiunt,permittuntur n.*50.

Confœderationes, *quæ fiunt ad licitum & bonum finem,licitæ & permiſſæ ſunt n.*52.

Confœderatio *eſt licita etiam ad offenſam, quando ſit ad defenſionem n.*56.

Congregationes *pro defenſione rerum temporalium licitæ ſunt d.ſect.*3.*n.*57.

Congregationes & colligationes *permittit Ordinatio Cameræ,ad recuperandam rem contra pacem publicam alicui ablatam n.*58.

CONJUGIUM.

Conjugio *nulli hominum generi interdici debet* c.12.*n.*10.

Conjugii *author & fautor eſt Deus n.*13.

Conjugium *eſt vitæ genus ſanctum, incontaminatum,purum, precioſum & honorabile in omnibus ſine ullo diſcrimine n.*14.*ejuſdem utilitas & Encomium n* 17.

Cyclopicum de conjugio *dogma Saturnini, Lucianiſtarum, Severiani, Andronicorum & Tatiani taxatur & refellitur n.*20.

Conjugium *citra conſcientiæ vulnus aut labem petere poſſunt,quotquot libidinum Oceano jactantur n.*22.

Conjugium *propter libidinis lepram, quæ poſt lapſum generationis operi adhæſit, non deſinit eſſe ſancta Dei ordinatio n.*23.

Conjugium *Patriarchæ, Prophetæ, Apoſtoli & ſanctiſſimi quique viri ſemper coluerunt & amplexi ſunt d.c.*12.*n.*15.

De Conjugali vita *Pontificiorum traditio d.c.* 12.*n.*19.

Ad Conjugalem vitam *D. Paulus ſedulò hortatur illos,qui non continentiæ, ſed carnis ardorem identidem ſentiunt n.*18.*ibid.*

Connexorum *alterum ſine altero tractari nequit,alterumq́; eorum ad alterius perfectionem tendit cap.*3.*n.*300.

Conſiliarii Principum *in cenſu conficiendo, paupertatis publicæ & privatæ confeſſionem deprecari debent,ne excogitatum tributum ſolvatur* c. 7. *n.*101.

Conſilium *plurium ſequendum* c.6.*n.*52.

Conſiliarii *fideles prudentesq́; laudandi, Exactores & aucupes pecuniarum non admittendi* c. 1. *n.*389.

CONSENSUS.

Vid. Ratificatio.

Conſenſus Collegarum *in ipſo collegio fieri debet* c.6.*n.*132.

Conſenſus *omnium ſpecialis requiritur ad hoc, quod tangit ſingulos,ut ſingulos d.c.*6.*n.*144.

Conſenſus *utriusq́; contrahentis omnium contractuum eſt ſubſtantia & fulcrum* c.22.*n.*98.

Conſiliorum authoritas *ita non officit, ut pars ſumma tribuenda ſit Optimatibus* c. 4.*num.* 26.*& ſeqq.*

Constitutiones Imperii *pragmaticæ perinde habendæ ſunt, ac ſi ab uno quoque Statu Imperii in ſuo Territorio promulgatæ fuiſſent* c.17.178. 179.

Contra Conſtitutiones & Statuta *quæ fiunt, in præjudicium juris tertio quæſiti,ſemper de dolo & iniquitate excipere licet* c.6.*n.*149.

Conſtitutiones Imperii *in dubio ſecundum juris communis diſpoſitionem intelligendæ cap.*2.*numero.*130.

Conſtitutio ſive Receſſus Imperii, *quod quilibet de bonis,etiam extra territorium collectantis,alibi ſitis,collectari debeat,limitatur ibid.n.*131.

CONSUETUDO.

Vide Obſervantia

Consuetudo *in Collectis tam imponendis quàm exigendis attendenda* c.5.*n.*115.*&* c. 12. *n.* 230.231.

Conſuetudo *origo,forma ac principium omnium Iurisdictionum & Regalium eſſe judicatur* c.20. *n.*88.89.90.91.

Conſuetudo *in materia jurisdictionis & Regalium ſufficientiſſimus titulus perhibetur d.c.*20.*numero.*87.

Conſuetudines *vis & poteſtas* c.12.*num.*232. 233.234.235.236.237.

Conſuetudo *contractum omnem corroborat,& ab omni ſpecie illiciti reddit alienum* c 11.*n.*222.

Conſuetudo,*uti quid facti, probanda eſt* c. 10. *ſect.* 1.*n.*19.*& quidem in ſpecie illius caſus,qui venit in controverſiam n.*20.*&* c.8.*n.*35.

Conſuetudo & Obſervantia *difficilis eſt probationis,ob varietatem actuum* c.17.*n.*175.

Conſuetudo *paris eſt potentiæ cum privilegio* c. 16.*ſect* 2.*n.*1.*& cum lege n.*2.

Conſuetudine *Immunitas à præſtandis Collectis æquè ac privilegio poteſt acquiri ibid.n.*3.4.5.

Conſuetudo negativa *non inducitur, niſi interveniat actus legi contrarius n.*62.

Coſuetudo negativa *quando ex actibus elici poteſt,præſcribi poteſt;aliàs non n.*71.

Conſuetudinem,*quâ Forenſes collectantur,per totam Italiam vigere nonnulli Dd. teſtantur* c. 13. *n.* 38. *quorum tamen atteſtationibus conſuetudo univerſalis minimè probatur,ibid.n.*39.

Conſuetudo *collectandi Forenſis quot annorum curriculo inducatur ? numero* 41.42.43.45. *&* 46.

Conſuetudo interpretativa *contra juris diſpoſitionem non niſi* 30.*vel* 40.*annis præſcribitur* c. 17.*n.*174.

Conſuetudo *ex actibus difformibus non inducitur* c.17.*n.*176.

Ad Conſuetudinis probationem requiritur, ut ſit in contradictorio obtenta d. c. 17. n. 177.

Conſuetudo mechanicorum, ut Tibicinum, barbitonſorum, Opilionum liberi, & id genus ad ſodalitates admittantur, ut irrationabilis non ſubſiſtit d. c. 17. n. 183.

Conſuetudo & obſervantia ut damna & ſumptus militum tranſeuntium æqualiter diſtribuantur, ſervanda eſt d. c. 17. n. 285.

Conſuetudo in nonnullis Germaniæ civitatibus recepta, ut in cenſendis bonis cuiusque conſcientia jurejurando obſtringatur, adprobatur c. 11. num. 61.

Conſuetudinis probatio difficilis & penè impoſſibilis c. 10. ſect. 1. n. 21. 22.

Conſuetudo quomodo in materia reparationis Eccleſiarum probetur? d. ſect. 1. n. 23.

Conſuetudo in Collectarum exactione contra fraudatores & non profitentes plurimum valet c. 19. n. 563.

Conſuetudo ut probetur, requiritur diuturnitas temporis, actuum frequentia, illoſq; fuiſſe geſtos palàm, ita ut ſit veriſimile, deveniſſe ad notitiam populi, vel maioris partis c. 10. ſect. 1. n. 24.

Conſuetudo præter jus debet eſſe decennalis. ut relevet n. 25. requirit actus conformes n. 26. difformiter obſervata nullius eſt momenti n. 27. non inducitur ex actu metu dolove geſto n. 30.

In Conſuetudine probanda deduci debet, & à teſtibus deponi, ita factum fuiſſe, vigore conſuetudinis d. ſect. 1. n. 28.

Ad Conſuetudinis probationem exiguntur actus judiciales n. 29.

Conſuetudo habens violentum initium improbatur n. 31.

Conſuetudo non eſt de loco ad locum, neque de perſona ad perſonam, neque de caſu ad caſum extendenda c. 8. n. 34.

Conſuetudo ne Civitas Collectas abſque licentia Superioris exigat, attendenda eſt c. 5. n. 109.

Conſultationes & Deciſiones juris in terminis multum valent c. 6. n. 139.

Continentiæ donum non indifferenter quibusvis tributum eſt c. 12. num. 29. & 37. particulare eſt, nec de impetrando illo certa promiſſio extat d. n. 37.

Continentia incredibilis D. Bernhardi, Nicetæ & Xenocratis Chalcedonii d. c. 12. n. 26. 27. 28.

Contractus ab initio voluntatis, ex poſt facto neceſſitatis c. 16 ſect. 1. n. 152.

Non Contractu ſolum & Delicto, ſed & natura, neceſſitate, aliiſq; modis obligamur c. 7. n. 10.

Contradictio particularis alicuius Civitatis non impedit ea, quæ Ordines conſtituunt quo ad impoſitionem Collectarum & Onerum c. 6. nu. 79. 80. 81. 82. 83.

Contradictio injuſta aliquorum in re communi pluribus ut ſingulis, non tollit effectum juſtæ voluntatis aliorum c. 6. n. 100.

Contradictio unius tantùm operatur, ut de voto majoris partis non ſit curandum d. c. 6. numer. 108.

Contraria ſunt, aliquem vinculis ſolutum, & nihilominus iiſdem conſtrictum teneri c. 10. ſect. 1. n. 91.

Contraria juxta ſe poſita magis eluceſcunt c. 6. num. 95.

Contraria non ſunt, aliquem eſſe in libertate reſpectu unius, & in ſervitute quoad alium c. 20. n. 316.

CONTRIBUTIO.

Vide Collecta, Tributum, Gabella, Datia, Tallia, Vectigal, Immunitas, Privilegium, Æſtimum.

Contributionum origo tam antiqua eſt, quàm Imperiorum & Rerumpubb. exordia c. 1. n. 11. earum in jure divino initium num. 13. & proprius finis, videlicet publica ſalus & tranquillitas n. 12.

Contributionum cauſæ indagantur c. 1. n. 45. & ſeqq.

Contributionum finis primus utilitas publica, non enervatio c. 1. n. 62.

Contributiones ut ſint juſtæ, ac debeantur, imponi ex juſta cauſa debent, & quænam ſit talis cenſenda c. 7. n. 3. 5. 6. 7.

Contributiones, omnium Subditorum conſenſu, in publico conventu indicendæ d. c. 7. n. 20. idq; in Auſtria & Hiſpania ſervatur n. 21. 22.

Contributionis actus concernit omnes, ut univerſos, non ut ſingulos c. 6. n. 113.

Contributionum ortus & incrementum cum Crocodylo comparatur c. 1. n. 156.

Contributiones pro operibus publicis impoſitas quilibet expedire debet c. 10. ſect. 1. n. 61.

Contributio præter nomen & prætextum nihil de primæva origine retinet c. 1. n. 157.

Contributiones aliquot variis ex cauſis c. 1. n. 205. 206. uſq; ad num. 213.

Contributionum remiſſio toti Imperio præjudicat c. 16. ſect. 1. n. 40.

Contributio metu extorta in futurum non præjudicet c. 20. n. 212.

Contributiones in Belgio noviter impoſitæ c. 17. n. 168.

Conventio an valeat, ut Debitor, mutuam qui accipit pecuniam, non Creditor, præſtet Collectam univerſo patrimonio indictam? c. 11. n. 142. 143. 144. 145.

Conventio, qua quis promittit aliquem indemnem, à Collectis conſervare, an valeat? d. c. 11. n. 146. 147.

Conventio de Collectis ex bonis rebus venalibus, cerevisia & aliis non ſolum valet, ſed etiam vicinis ratione intereſſe nulla competit actio c. 5. n. 108.

Coronatio vel oblata à Pontifice à Friderico Barbaroſſa repulſa c. 1. n. 182, à Rudolpho I. recuſata n. 183. à Maximiliano, Ferdinando, Rudolpho II. Matthia I. & Ferdinando II. neglecta n. 184.

Coronarium aurum datum ad quid? c. 1. nu. 108. à quibus? n. 109. quæ forma? n. 110. & quare? n. 111.

Correſpectivitas vid. actus correſpectivi.

CREDITOR.

Vide Debitor.

Creditor, qui per vim rem ſibi debitam extorquet, jus debiti perdit c. 18. n. 107.

Creditor an Collectis ſubjugandus? c.11.num. 136.137. Receſſus Imperii in hanc rem num. 138. ibid.

Creditores ex primo & ſecundo Decreto prædia poſſidentes Collectis ſubjugantur d. c. 11. numer. 208.

Quid juris in Creditore, cui pignus conventionale traditum eſt? d. c. 11. n. 209. 210. 211. 212. 213. 214.

Creditor fructus ex prædio oppignorato percipiens in ſortem ſeu rationem exonerandi debiti computare non habet neceſſe d. c. 11. n. 218. Quod declaratur n. 219.

Cuilibet conceſſum eſt ſuo maximè commodo inſervire, etiam cum detrimento alterius c. 12. n. 138.

Curatores Aquarum & Aggerum Sylrichter/ Schepper c. 9. n. 61.

Curia Parlamenti Pariſienſis excommunicare nequit, quamvis ſit mixta ex Clericis & Laicis c. 19. n. 13.

De Cypro vide c. 14. ſub n. 110. in fin.

Cyro & Cambyſi Perſarum Monarchis dona voluntaria offerebantur c. 1. n. 24.

D.

DAmnum fortuitum qui patitur, ab alio non repetit, niſi illius culpa accidat c. 17. numer. 263.

An damna, impenſæ & ſumptus æquè ac Collectæ, quæ cauſa belli factæ fuerunt, tantùm ad eos, qui damna paſſi ſunt, vel ad totam Univerſitatem pertineant? Vide latiſſimè c. 17. n. 260. 261. & quam plurimis ſeqq.

Damnum, quod quis ſua culpa ſentit, ſibi imputet c. 17. n. 274.

Damnum injuſtum à militibus illatum Communitas ſarcire tenetur c. 17. n. 295.

Damnum, quod quis pro Communitate paſſus eſt, ab ea recuperare poteſt c. 17. n. 299.

Damnum commune eſſe debet, ubi utilitas communis eſt c. 302. & 303.

Tertius ſi ad damni emendationem ab alio conveniatur, tria probare debet d. c. 17. n. 305.

Danai filiarum fabula tacta c. 1. n. 4.

Daniæ Regnum Imperii portio fuit; de quo latè c. 4. n. 100. 101. 102. 103.

Dardanarii in legibus qui ſint? c. 1. n. 358. unde appellentur? n. 359. eorum pœna n. 360.

Darius Rex Perſarum primus tributa imperavit, & ob id inſtitoris agnomen meruit d. c. 1. n. 25. tolerabilia tamen ea fuerunt, & dimidia ex parte poſteà remiſſa n. 26.

Debita vide Nomina.

DEBITOR.

Vide Creditor.

DEBITOR quando rem pignoratam Creditori vi aufert, dominium illius rei amittit c. 18. num. 108.

Debitor cedens bonis, ob Collectas amplius moleſtari non poteſt c. 17. n. 148.

Debitores Collectarum moroſi per ſequeſtrationem ad Collectationem poſſunt compelli c. 18. num. 53.

Pro Debito civili capi nequeunt Mulieres, Infantes & impuberes d. c. 18. n. 116. uti nec Milites & Doctores n. 117.

Is, qui pro Debito carcerari non poteſt, an propter moram, vel ſuſpicione fugæ imminente, poſſint capi? d. c. 18. n. 118.

Debitor ſciens debitum, & non ſolvens in mora eſſe dicitur c. 19. n. 522.

DECIMÆ, ſi aliquoties non fuerint petitæ, haud debentur c. 17. n. 86.

Decima rerum venalium, non ſcatebra auri, ſed bellorum civilium ſcaturigo fuit c. 18. n. 324. Qua vix Vectigal gravius eſſe poteſt n. 325. & 326.

Ob decimarum exactionem magni motus ſæpè exorti n. 334.

Decimæ jure poſitivo debentur c. 10. ſect. 1. nu. 35. ad quos uſus adplicandæ? n. 36.

Decimis & fructibus deficientibus, refectio pertinet ad Epiſcopum & Rectorem d. ſect. 1. n. 40.

Eius eſt declarare, cuius eſt condere, c. 20. n. 150. 151. 152. 153.

Decreta omnium conſenſu per majorem partem antiquantur c. 6. n. 54. Cuius ratio in publica utilitate conſiſtit, n. 55.

Decumæ & Scriptura apud Romanos quid? c. 1. n. 103. 104.

Decurionum ordo & Conſilium urbis repræſentat Civitatem c. 5. n. 118. Collectam imponere non poteſt, niſi de conſenſu totius Univerſitatis n. 119.

DEFENSIO.

DEFENSIO eſt juris naturalis c. 12. n. 169.

Ad defenſionem natura nos invitat c. 14. ſect. 3. n. 51.

Defenſione territorii conceſſâ, delectus, luſtratioq́; conceſſa cenſentur c. 3. n. 272.

Delictum ut ab Univerſitate vel Civitate commiſſum dicatur, quid requiratur? c. 17. n. 253.

Delicta paria mutua compenſatione tolluntur n. 277.

Delicti excluſiva interpretatio in dubio facienda eſt c. 19. n. 68.

Delinquentium bona hodiè non ſunt publicationi obnoxia ſed proximioribus relinquenda c. 19. n. 569. Niſi Statuto vel Conſuetudine aliter diſpoſitum ſit n. 570.

Delinquere non dicitur, qui habet aliquam rationem credendi, vel communi errore errat d. c. 19. n. 671. 672.

Depoſitarius ſi utatur re depoſita, uſuras commodi percepti præſtare tenetur c. 18. nu. 237. Idem obtinet in Mandatario, Tutore, Curatore, negociorum geſtore, Commodatario &c. 239. 240.

Deſcriptio in æſtimo ſubjectionē immediatam infert c. 20. n. 392.

Deſcriptus in æſtimo ſi infra decem dies non appellet, cenſetur ſe Collectis ſubjeciſſe d. c. 20. num. 407. 408. 409.

Detractio Abzug/ pars decima & alicubi tertia c. 1. n. 234. Exigitur, cum transfertur vel delata hæreditas n. 235. vel domicilium n. 236. & 241. aut ſolum religionis, exilii alteriusve rei cauſa vertitur n. 240. Ea introducta exemplo viceſimæ Romanæ n. 237. alicubi nimis iniq́; exigitur n. 238. eius cauſa, ſi bona ſiſtantur, ſit illud non ex arreſto, ſed hypothecæ jure n. 239.

Detractionis jus *cum jure Gallico Albinagii comparat Bodinus,ſed perperam* c.1.*n*.244.

Deus *nullum flagitium finit impunitum , & crudelitatem inprimis deteſtatur* c.18.*n*. 94.

Dei voluntas *tam clarè nobis præſcripta eſt, ut nulla excuſatio ſit habitura locum n*. 95.

Deo *& Legibus plus quam Legionibus fidendum d*.c.18.*n.98*.

Dei dona *alia communia ſunt & ad ſalutem neceſſaria,alia ſpecialia ſive ſingularia* c. 12.*n*.36.

Deus *mutationes Rerumpp. & impendentes calamitates plerunque ſignis vel prodigiis revelat* c.7. *n*.156.*& ſeqq*.

DICTIO.

Dictio adverſativa, *quoties ponitur poſt generalem aliquam diſpoſitionem , tunc aliud conſtituit in jure & facto* c.13.*n*.112. 113.

Dictio indefinita *æquipollet univerſali ibid. num*. 114.

Dictionis vorgeſegter *natura eſt, repetere præcedentia cum omnibus ſuis qualitatibus* c. 18. *numer*. 130.

Dictio STATIM *quid importet?* c. 19. *numer*. 547.

Dictum *unius,dictum nullius* c.20. *n*.179.

Dienſt vnd Reiſe *præcipua Iuriſdictionis & Superioritatis ſpecies* c.3.*n*.283.

Dies *interpellat pro homine* c.18.*n*.63.

Difficilius *tollitur id, quod competit jure communi,quàm quod jure ſingulari* c.12.*n*.102.

Dignitates *omnes ab Imperatore procedunt*. c.3.*n*.56.

Dignitatis Ducalis *creatio poteſt etiam conſiſtere ſine juribus Regalibus* c.5.*n*.44.

Dignitatis *nomine contrahi dicitur,quando contrahitur de re pertinente ad ipſam dignitatem* c.8. *num*.69.

Quæ dignitatis nomine *contracta ſunt, non in perſonam, ſed in rem contracta ſunt; ideoque cum perſona non moriuntur, ſed in ſucceſſorem tranſeunt d*.c.8.*n*.70.71.72.

Dignitas *non moritur,nec contractus eius nomine celebratus extinguitur n*. 73.

Dignitatis *& præeminentiæ ordine diſtinguuntur Electores à Principibus; Principes à Comitatibus & Civitatibus &c. Sed quo ad Regalem dignitatem par potentia juris omnium eſſe cenſetur* c.5. *num*.71.

Diligentia *nemini debet eſſe damnoſa* c. 19. *nu*. 525.

Diocæſis *appellatione propriè Territorium non venit* c.4.*n*.151.

Diocæſis *eſt in Spiritualibus, quod Territorium in temporalibus n*.152.

Diogenis *ad Philippum Macedonem ſapientiſſima reprehenſio* c.10.*ſect*.2.*n*.9.

Dionyſii Syracuſanorum Tyranni Stratagema c. 4.*n*.58.

Dionyſius *Syracuſanos quinquennii tributo omnibus fortunis exuit* c.18.*n*.344.

DISPOSITIO.

Diſpoſitio *odioſa reſtringenda, non amplianda* c.19.*n*.630.

Diſpoſitio *eatenus extenditur,quatenus ſe protendit ratio* c.13.*n*.66.

Diſpoſitio *duabus rationibus ſuffulta non corruit,ſi una ceſſet,n*.97.

Diſpoſitio *facta per verba univerſalia collectiva,includit futura* c.16.*ſect*.1.*n*.85.

Diſpoſitio generalis *non trahitur ad ea,de quibus ſpecialiter eſt diſpoſitum d*.c.16.*ſect*.2.*n*.118.

Diſpoſitio generalis *etiam includit perſonas privilegiatas,quando in illo caſu non reperiuntur ſpecialiter privilegiatæ* c.19.*n*.384.

Diſpoſitione *juris correctoria non comprehenduntur perſonæ privilegiatæ minorum d*.c.19.*n*.381. *Contrarium verius* 382.

Diſpoſitio generalis *generaliter eſt intelligenda* c.12.*n*.65. *idque locum habet tam in favorabilibus,quàm odioſis n*. 66.

Ex diſpoſitionibus *privativis non reſultat habitus* c.10.*ſect*.1.*n*.90.

Diſpoſitio *legum tertiam partem publicorum proventuum pro reparatione Civitatis deputantium ex cupiditate fiſci antiquata eſt* c.9. *n*.34.

Diſpoſitio *quælibet recipit interpretationem à jure communi ad intellectumque juris reducitur* c. 6.*n*.211.

In omnibus diſpoſitionibus *dignius & principalius ſpectatur* c.4.*n*.30.

Diſpoſitio *loquens in Imperatore, obtinet etiam in Principibus, ſed iis, qui Superiorem non recognoſcunt d*.c.4.*n*.321.*non verò in illis, qui ab Imperatore habent Principatum in feudum n*.322.

Diſſidiis *emergentibus* (1) *verbis* (2) *herbis* (3) *lapidibus utendum* c.18.*n*.97.

Ex diverſitate *perſonarum & titulorum diverſa ad adipiſcendum actiones emergunt* c. 19. *num*. 131.

Divites *plurimum, pauperes minimum Collectis onerari debent* c.17.*n*.92.*&* 97.

DOCTOR.

Vid. Advocatus, Juriſperitus.

Doctores *dignitate cæteros antecellunt, & appellantur nobiles,nobiliſſimi,Domini,amici & patres Principis* c.15.*n*.1.2.3. *illisque nullum perſonale, nec Collectæ onus injungitur n*.6.

Doctores & Graduati *pro tuenda civitate excubias agere non tenentur n*. 8.

An ſolùm Doctores actu *legentes gaudeant immunitatibus? n*.3.*& quamplurimis ſeqq*.

Privilegia Doctoribus *conceſſa non habent locum in Doctorellis n*. 21.

Doctores & Advocati *in Civitate non ſolum, in qua profitentur,ſed etiam in patria ſua hoc privilegio gaudent n*.24.

Doctores *ſunt immunes ab onere hoſpitandi Principem vel familiares Principis ibid. num*. 25. *nec poſſunt à metatoribus*, Furirern/ *moleſtia affici num*.26.

Doctorum *jure ac privilegiis fruuntur quoque Licentiati n*.27.

Doctorum *immunitate gaudent etiam fratres ſocii bonorum n*.31.

Doctores *in dignitate conſtituti nu*. 47. *iisque plus fidei,quàm plebeis tribuendum n*.48.

Doctores & Nobiles *in quibusdam Cathedralibus Eccleſiis ad Canonicatus nùm*. 49. *nec non Adſeſſoratus Cam. Imperialis nu*. 50. *admittuntur & eliguntur*.

Doctores bullati *Vid. Bullati Doctores.*

Doctoris *privilegiis non fruitur indoctus d. c. 15. n.* 80.

Doctor *ad notabilem inſufficientiam inſigniis ſpoliari poteſt n.*81.

Doctorum immunitas *etiam effectum ſortitur tempore guerræ n.*94. *Quod limitatur n.*95.

Doctores *hodiè tam legentes quàm non legentes nonnullis in regionibus nulla gaudent immunitate n.*96. *Idque de conſuetudine Hiſpaniæ, Mediolani, & in Sabaudiâ & Pedemontio ſervatur n.*97. 98. 99.

An Doctores & Profeſſores *ab oneribus merè realibus excuſentur? nu.*101. *Pro Negativa Vide n.*102. 110. 111. 112. 113. *Alii diſtinguunt cum Gailio num.* 103. *Pro affirmativa rationes recenſentur num.* 104. 105. 106. 107. 108. 109. *Argumenta pro Negativa inducta refelluntur nu.*116. 117. 118. *&* 120.

Doctores & Profeſſores *ab omnibus oneribus perſonalibus & realibus, ordinariis & extraordinariis immunes eſſe concluditur n.*121. *ibid.*

Doctores *juris & Medici ab hoſpitationibus militum excipiuntur, & quæ ratio?* c. 17. *n.*239.

Doctores *& Medici tenentur ad collectam pro expenſis cibariis militibus tranſeuntibus præſtandis; ibidem n.*240.

Doctori *quantumvis excellenti & magnæ authoritatis de conſuetudine atteſtanti non creditur etiam præſumptivè* c. 20. *n.*439. *&* 440. *Vide quoque* c. 8. *n.* 28. 32.

Doctori *de Conſuetudine atteſtanti præſumptivè creditur, quatenus verſatus eſt in loco vel foro, de quo teſtatur d.c.*8. *n.*33.

Doctoribus *de Conſuetudine atteſtantibus, non aliter credendum; quam de locis ubi iidem verſati ſunt* c. 3. *n.*109.

Doctorum *mortuorum ſcriptis de conſuetudine atteſtantibus fides non habetur d.c.*20. *n.*444.

DOLUS.

V. Culpa lata.

Dolus *impedit, ne unus habeat regreſſum contra ſocios doli participes* c. 17. *n.*278.

Dolus *à pluribus in ſolidum commiſſus eſſe intelligitur d.c.*17. *n.*278.

Duo ſi dolo malo *fecerint, de dolo invicem non tenentur ibid. n.*276.

Doloſi *excipientis condicio melior eſt, quam doloſi agentis n.*284.

Dolo *facit, qui petit, quod mox reſtituere eundem oportet,* c. 19. *num.*162. *Quæ Regula in omnibus poſſeſſoriis remediis locum habere vulgò creditur n.* 163. *Contrarium vide n.* 170.

Dolus, *uti ſubſtantiale & neceſſarium Requiſitum, in cauſa defraudati Vectigalis probandus eſt d.* c. 19. *n.*439. *&* 565.

De dolo defuncti *non datur in hæredes actio, niſi quatenus pervenit ex dolo ad hæredes d.* c. 19. *num.*608.

Dolus *nunquam præſumitur d.*c. 19. *nu.* 665. *maximè ubi actus poteſt eſſe ſine dolo n.* 666.

Doli *qualitas in ſpecie probari debet n.* 667.

Dolus *requiritur ad extrahendos contra violatores Privilegiorum proceſſus ibid. n.*664.

*A dolo quævis frivola temeraria & beſtialis cauſa excuſat n.*669.

Doloſa *violatione Privilegiorum non edoctâ, caſſatur Citatio, vel abſolutio in Camera decernitur d.*c. 19. *n.*674.

DOMICILIUM.

Domicilii *novi, non veteris locus ſpectandus* c. 11. *n.*7.

Domicilium *territorii juriſdictionem tribuit* c. 14. *ſect.* 2. *n.*7. *incolas foro ac legibus iſtius ſubjicit ibid. n.* 8. *eiusque forum prædominatur vel ſaltem concurrit cum quolibet alio foro contractus, delicti, deſtinatæ ſolutionis, rei ſitæ n.*9.

Domicilii Judex *nulla, niſi præventionis & litis pendentiæ Exceptione declinari poteſt d.*c. 14. *ſect.* 2. *num.* 10.

Domicilium *duobus locis haberi poteſt, ſi utrobiq; æquè paterfamilias inſtructus ſit* c. 11. *ſub numer.*9.

Domicilium duplex *ſi quis habeat, utrobiq; Collectis ſubiugatur d.* c. 11. *n.*8. *Quod declaratur & reſtringitur n.*9.

Quid juris? ſi Domicilium *Originis & Incolatus concurrant? n.*10.

Domicilium *paſſivam in habitantem tribuit juriſdictionem* c. 20. *n.* 349.

Dominus loci *migrationem certo modo prohibere, eamq; ob cauſam jure ſuo decuſſem exigere poteſt* c. 1. *n.*242. 243.

Domino proprietatis *ſuis hominibus propriis caſu neceſſitatis Contributionem imponere licet* c. 3. *n.*214. *qui tamen in eos Iuriſdictionem non habet n.*215. *ſed ſaltem monitionem n.*218.

Dominica poteſtas *Oeconomica eſt d.*c. 3. *numer.*217.

Dominus Juriſdictionis *propter emolumenta juriſdictionalia tenetur expenſas & onera ſubire, & Subditos eorumq; bona defendere d.* c. 3. *num.* 293. *propter repentinas hoſtium incurſiones Subditus præcipere poteſt, ut congregentur & ſe ſequantur nu.*301. *ad quod Subditi favore Reipub. tenentur n.*302.

Domini *contra hoſtes & turbatores pacis publicæ. Subditos extra territorium ad loca diſſita evocare poſſunt ad ſuppetias ferendas d.*c. 3. *n.*310.

Domino *in ſervum fugitivum perpetua eſt manus injectio* c. 5. *n.*29.

Dominus feudi *tempore belli Caſtrum Vaſalli occupare & munire poteſt* c. 7. *num.* 114. *ceſſante tamen bello tenetur Dominus caſtrum reſtituere num.*115.

Dominus *non debet per longinquum ad arma ſumenda ſubditos evocare* c. 3. *n.*76. *niſi ſolitus fuerit* 277. *& expenſas ſubminiſtraverit* 278.

An Domino *ob æs alienum vel maleficium carcerato Collectis ſubveniendum?* c. 8. *n.*10.

Dominus *an pro militia ſuſcipienda ſine auctoritate Imperatoris Collectandi provinciam occupare poſſit?* c. 8. *n.*8.

An Dominus *pro elocanda filia Subditos ad contribuendum cogere queat?* c. 8. *n.*12. *Affirmant nonnulli n.*13. *quorum opinio rejicitur n.* 17. *Alii hanc opinionem in Germania receptam eſſe teſtantur & ad univerſalem praxin extendunt n.*14. 15. *&* 29. *Quod declaratur n.*30. 31. 36. 37. 41. *&* 42.

Negati-

*Negativa ſententia Authori probatur, & recenſentur eiusdem propugnatores n.*27.28.

Dominus *an ob donationem pronuptiis filii Collectam indicere poſſit?* c.8.*n.*43.

Domini & Subditi *unum corpus ſunt d.* c. 8. *num.*85.

Dominorum *Regalibus utentium poteſtatem in jus vocare nihil aliud eſt, quam revangare velle mundum* c.4.*n.*302.

Domini terrarum *ſemper primas habere volunt* c.18.*n.*17.

Dominus *antiquus non amittit poſſeſſionem Subditorum, ſi de eorum contraria voluntate adpareat* c.20.*n.*337.

Dominos novos *comitantur novæ leges* c. 8. *num.*91.

DOMINII notorii Exceptio *ſpoliati reſtitutionem remoratur* c.19.*n.*161.165.*&*166.*in remedio Cam. Redintegranda. non admittitur, ſed ſpoliatus ante omnia reſtituendus num.* 168. 169. 171. 172.

Dominium *quando transfertur ipſo jure non intelligitur translata poſſeſſio : ſed requiritur factum hominis & declaratio* c.19.*n.*598.599.600. 602.*&* 620.

Dominium *cui damus, rei vindicatio competit n.* 605.

Ad Dominii *probationem non ſufficit allegare titulum habilem, niſi etiam oſtendatur, quod author ſit dominus* c.20.*n.*43.

Dominium *eſt cauſa remota obligationis Collectarum, poſſeſſio vero & perceptio fructuum cauſa propinqua* c.11.*n.*105.

Dominia privata *licet ratione Originis & temporis, juris gentium ſint , tamen, quà ad Rempublicam referuntur , tanquam pars toti adhærent* c.7.*n.*2.

Donatio *omnium bonorum præſentium & futurorum non valet* c.12.*num.*122. *quamvis juramentum interveniat n.*123.

Donatio omnium bonorum *ſuſtinetur, ſi uſumfructum vel aliud quid donator ad teſtamenti factionem reſervet d.* c.12.*n.*202. *quantum oporteat reſervari, ut donatio omnium bonorum, itemq́ pactum de ſuccedendo valeat n.*208.

Ducatus *olim* 12. *Comitatus continebat* c.4. *num.*71.

Duces *Papæ ſubjecti non tenentur in terris ſuis ſervare Ius Canonicum d.*c.4.*n.*165.

Duces, *ut Duces, ad Reſervata Superiori manum adponere nequeunt d.*c.4.*nu.*307. *neque ſpurios vigore Regalium legitimare, neque famæ reſtituere, aut Comites Palatinos &c. creare poſſunt n.* 308.309.310.

Duces *ab Imperatoribus creati* c.3.*n.*63.64.

Duces *abdicati, quod ſuum eſt, acceperunt, neq́ quidquam prætereà petere poſſunt* c.8. *n.*46.

Dux Wirtembergicus *ſolo ſucceſſionis jure, ſine ſpeciali Imperatoris creatione, Dux efficitur* c. 4.*n.*181. *Vid. in verb.* Princeps.

E.

ECCLESIA.

Vid. Clerici.

ECCLESIÆ favor *Reipub. & privatorum favori antefertur* c.10.*ſect.*1.*n.*14.

Ad Eccleſiæ *reparationem quinam teneantur? d.ſect.*1.*nu.*15. *& ampliatio & reparatio Eccleſiæ quomodò differant? ibid. n.*9.

An pro Eccleſia *conſtruenda vel amplianda vicini rem propriam vendere cogantur? n.*12.13.

Eccleſiæ reparatio *& fabrica ſi conſuetudine ad Parochianos pertinet , cogendi ſunt d.ſect.* 1. *num.*16.

Eccleſiæ reparatio *ad quem pertineat de jure communi , ceſſantibus ſtatutis & conſuetudine d. ſect.*1.*n.*33.

Eccleſia *ex teſtamento poteſt capere* c.12. *numer.*94.

Eccleſia *ex ſola venditione vel donatione etiam ante traditionem dominium conſequitur n.*95.

Eccleſia *cultrix debet eſſe juſtitiæ d.* c.12.*num.* 219. *debetq́ afflictis ſubvenire in neceſſitatibus numer.*220.

Eccleſia *bona dicuntur patrimonia & poſſeſſiones pauperum ibid. n.*221.

Eccleſiæ *res tempore neceſſitatis, veluti pro redemptione captivorum, & ſimilibus, diſtrahi poſſunt d.c.*12.*n.*223.

Eccleſia *præſtat Collectas, ubi cauſa earum reſpicit utilitatem tam Laicorum, quam Clericorum n.*225.

Eccleſiæ *in acquirendis præjudicare licet* c. 12. *n.* 188.

Eccleſia *eſt in Republica, & non vice verſa Reſpublica continetur ab Eccleſia* c.10.*ſect.*1.*nu.*99. *&* c.3.*n.*53.

Eccleſia *tenetur præſtare tributum rei impoſitum, quando onus eſt certum & merè reale* c. 19. *num.* 253.

Eccleſiaſtica libertas *quando dicatur infringi?* c.12.*n.*96.

Eccleſiaſtica libertas *quid propriè ſit? d.c.*12. *num.* 185. *non violatur , quoties Statutum diſponit de rebus merè prophanis in favorem publici boni n.*186. *nec læditur per Statuta Laicorum, quæ fovent æquitatem naturalem & civilem n.*194.

Eccleſiaſtica prædia *ad Laicos translata immunitatem amittunt, & novi poſſeſſores Collectarum onere gravantur c.*11.*n.*201.

Eccleſiaſticorum redituum *antiqua diſtributio ab aula receſſit* c.10.*ſect.*1. *n.*37.

Eccleſias *ab hoſtibus everſas Epiſcopi reſtaurare non tenentur d.*c.10.*ſect.* 1. *n.*50.

Eccleſia *reficitur à populo , quando Rector eſt pauper quoad beneficium, dives quoad patrimoniũ d.ſect.*1.*n.*56.

Eccleſiaſticis *cognitionem in cauſa reparationis Eccleſiarum competere, indubium eſt n.*73.

Eccleſiaſticorum bonorum adminiſtratio *merè prophana & plebeia eſt d.* c.10.*ſect.*1.*n.*100.

Eccleſiaſticarum rerum procuratio *in Orientali Eccleſia manſit apud Magiſtratum d.ſect.* 1. *num.*103.

Eccleſia *eſt publici juris d.ſect.*1.*n.*60.

Eccleſiis Reformatis *libertas circa adiaphora integra conſtare debet d.ſect.*1.*n.*87.

Eccleſiaſtici *tenentur ad refectionem viarum, itinerum &c.* c.9.*n.*67. *in verb. Clerici.*

Eccleſia *ab Extraordinariis immunis, ad ordinaria tamen munera tenetur* c.2.*n*.105.

Eccleſiaſtici Principes *an ſacularis Iuriſdictionis capaces ſint? eandemq; recte exerceant?* c. 4.*n*. 154.

Eccleſia *habens Iuriſdictionem temporalem, tanquam laica exiſtimanda, ligaturq; Conſtitutionibus Regiis* d.c.4.*n*.161.

In Eccleſiaſticorum *terris ab Imperio dependentibus Appellationes ad Caſar Majeſtatem & Cameram Imp. devolvuntur n*. 163. *nec attenditur in iis diſpoſitio cap. cum eſſes. de teſtam. n*.164.

Eccleſiaſticorum *ſacularem Iuriſdictionem plerique acceptam ferunt Carolo M. d.c.4.nu*.166. *uti & Henrico Saxonia Regi n*.167. *Alii Ottoni I. vel II. eam adſcribunt n*. 168.

Eccleſiaſtici *ſuper pacifragio quoque condemnantur* c.4.*n*.173. *& à ſententia eorumdem non ad Pontificem, ſed ad Caſarem vel Cameram provocatur n*. 147.

Edicta *monopolicam pravitatem redolentia de jure invalida, nec illis parere Subditi tenentur* c.1.*n*. 346.347. *usque ad n*. 352.

Edicta Regia *à Curiis Francia approbantur & confirmantur* c.4.*n*.31.

Eduardus III. *Anglorum Rex Damonem auro tributario inſidentem videns, Subditis reſtituit imitandus omnibus bonis Principibus* c.1.*n*.386.

Effectus *à ſua cauſa dependet* c.18.*n*.139.

Electione Imp. *ritè per acta Imperator omnia Imperii jura adminiſtrandiq; poteſtatem ſtatim adipiſcitur* c.1.*n*. 181.

Ad Electionum *ſubſtantiam requiritur, ut collegialiter fiant, nec particularia ſuffragia ſufficiunt* c.6.*n*.130.

Electorum *Origo, dignitas, utilitas* c.4.*n*.121.

Electores ſeculares *an officia ſua ab Epiſcopo Bambergenſi in feudum accipiant?* c.14.*ſect*.2. *numer*.20.21.

Electores, Duces, *aliiq; Principes Germania, qui ex ſingulari Imperatoris privilegio, vel quia cum Regalibus inveſtiti ſunt, Ius Collectandi in ſuis territoriis habent* c.4.*n*. 120. *appellantur Imperii columna, baſes &c. n*.122. *propinquiora Imperii membra n*. 123. *pars corporis Imperatoris n*. 124.

Electoribus *proximi ſunt Epiſcopi, Duces, Marchiones, Landgravii, aliiq; Principes Germania, qui in ſuis territoriis jus Collectandi rectè ſibi adſcribunt* c.4.*n*.126. *ubi removetur objectio, qua eſt in l*.1. *Cod. de ſuperindict. lib*.10.

Electio *unius remedii executivi non pracludit viam aliis* c.19.*n*.123.124.

Emigratio *liberi arbitrii eſt* c.10.*ſect*. 2. *numer*.16.

EMPHYTEUTA.

Vide Colonus.

Emphyteuta Eccleſiæ *an Domino ſeculari ſolvat Collectas ex pradiis emphyteuticis?* c.11.*n*.189. *Affirmativam tuetur author num*. 190. 191. 192. 193. *Et ad contraria reſpondet ſub num*. 194. *&* 197.

Emphyteuta *diverſo reſpectu poteſt collectari* c. 13.*ſect*.1.*n*.54.

Emphyteuta *deductis primum penſionibus & Expenſis ad Collectas obſtringitur* c.17.*n*.147.

Emphyteutæ Principis *refectioni publicorum operum contribuere tenentur* c.9.*n*.65.

Emphyteuſis conſtitutio *regulariter Iuriſdictionem non operatur* c.13.*ſect*.1.*n*.55.

Emptor *poſſeſſionem rei empta propria authoritate ingredi nequit* c. 19. *num*. 224. *Quod limitatur n*. 225.

EPISCOPUS.

Episcopos *Iehova altari alligat, à ſceptris arcet* c.4.*n*.147.

Epiſcoporum *appellatione Archiepiſcopi continentur nu*.148. *eorum in Germania maxima eſt dignitas & inſignis poteſtas n*.150.

Epiſcopi *à* Ludovico Pio *Imp. in numerum Principum adſciti n*. 149.

Epiſcopi *licet habeant intentionem fundatam in diœceſi quoad Spiritualia, non tamen quoad temporalia & poſſeſſiones* c.4.*n*.153.

Epiſcopi, *Abbates, Abbatiſſa & Prapoſiti eadem ratione, quâ Politici Principes, ad vitam inveſtiri ſolent d.c.4.n*.170. *& ſunt eiusdem cum illis conditionis n*. 171.

Epiſcopus *Cathedralem, Rector parochialem Eccleſiam reficit* c.10.*ſect*.1.*n*.41.

Ad Epiſcopum *ſpectat Eccleſiarum & Capellarum reparatio d.ſect*.1.*n*.74.

Epiſcopalia jura *an vigore Tranſactionis Paſſavienſis & Pacis Religioſa in Principes & Status Imperii ſint translata? numer*. 81. *an ex poſt facto per ſupervenientem conſuetudinem Statibus acceſſerint? num*. 82.

Epiſcopus *an ſibi adminiſtrationem bonorum Eccleſiaſticorum ſub pratextu Viſitationis arrogare poſſit?* d.c.10.*ſect*.1.*n*.101.

Ab Epiſcopis *ad Oeconomos olim ea cura tranſlata num*.102. *Quid in Orientali Eccleſia obtinuerit? n*. 103.

Epiſcopalis Juriſdictio *non diſcernitur territorio, ſed diœceſibus* d.c. 10.*ſect*.1.*n*.92.

Epitheta Sacræ Scripturæ, *quibus iniqui Exactores ſignantur* c.7.*n*.72. *Leones, lupi, urſi, dracones, pardi, hirci &c. appellantur n*.73.74.

EQUITES.

Vid. Nobiles, Milites.

Equites *Rhodii qui?* c.14.*ſect*.1.*nu*.72. *Templarii n* 73. *Gladiferi in Livonia, S. Iacobi, Calatrava, Alcantara in Hiſpania n*.75. *Catharina, Banda, Stella &c. n*. 79.

Equites *Garterii Ordinis*, Ritter deß Hoſenbandes *n*. 78.

Equites *Hieroſolymitani & ſimiles, an immunes ſint à Collectis? ſapius in Gallia quaſitum, ibid. num*. 80.

Error *ſive facti ſive juris perpetuò tolli & emendari poteſt* c.20.*n*.75. *probatur per conjecturas, vel per teſtes & inſtrumenta n*.77.78.

Error *in facto proprio allegari poteſt, ſi de damno vitando agatur n*. 79. *etiam in Appellationis judicio n*.80. *licet jurata & in judiciis repetita n*. 81. *vel ſi fuerit acceptata n*.82.

Per errorem *non debet quis rem ſuam vel jura amittere ibid. n*.76.

Ethnici *in toleranda Religione Chriſtianis benigniores* c.10.*ſect*.2.*n*.10.

Ethnici *quidam ſedulò curarunt ne populi gravarentur* c. 18. n. 340.

Evictio *adfectata procedens culpa emptoris imputatur ei,& actio denegatur* c. 18. *num.* 59. *Idem, quando provenit ex facto authoris, niſi ſpecialiter ſit promiſſa* n. 60.

EXACTIO EXACTOR.

Exactio Collectarum *ſummarium & executivum efflagitat proceſſum* c. 18. n. 1. *& per tot. nec in eo locum habet Appellatio* n. 5. *& ſeqq.*

Exactio *tributorum violenta multis nominibus nocet* c. 18. n. 269.

Exactio *debet eſſe delibatio bonorum, non diminutio* n. 278. *impia eſt, quæ excedit fructus* n. 277. *ibid.*

Exactionum *varia nomina jam pridem uſitata* c. 1. n. 315. *& noviter poſt excitatas in Bohemia turbas excogitata* n. 316. *culpatur ob exceſſus & varia incommoda* n. 317. 318. 319.

Exactionum *neceſſaria & moderata initia pro imperantium, non parentium, utilitate ſubinde aucta* c. 1. n. 98. *ad eam rem varia & fermè ſuper numerum excogitata prædandi vocabulum* n. 99.

Exactionum *varia nomina; unde exigi ſolita?* d. c. 1. n. 115.

Exactiones *Romanorum neceſſitas reddidit tolerabiles* n. 121.

Exactionum *genera alia apud Romanos ex fructibus agrorum, viridariorum, hortorum; ex capitibus jumentorum, tegulis ædium, fluminibus, pontibus, portubus, portis, rebusque adeò putidiſſimis* d. c. 1. *num.* 122. *Confer etiam num.* 315. 316. 317. *& ſeqq.*

Exactionum *incommoda ſeu fructus, querelæ, odia conſpirationes, apertæq; tandem ſeditiones* d. c. 1. n. 159. *earundem nomina quædam* n. 160.

Exactor *an poſſit compellere emptorem ad ſolvendas Collectas præteritas?* c. 18. n. 57.

In exactione Collectarum *competens moderatio obſervari debet* d. c. 18. n. 159.

Exactores *intra annum exactionem finire & rationem reddere tenentur* d. c. 18. n. 220. *non poſſunt prorogare terminum ſolutionis* n. 230. *nec habent poteſtatem remittendi* 231. *non ſtatim oblatum recipientes puniuntur* 233. *Collectarum pecuniâ lucrari prohibentur* n. 236.

Exactoribus *ſive receptoribus pecuniarum publicarum non permittitur cambium vel mutuum contrahere cum ſubditis, etiam de pecuniis privatis* d. c. 18. n. 236.

Exactores *iniqui quibus epithetis in S. Scriptura ſignentur?* c. 7. n. 72. 73. 74.

Exactores *cenſuum & tributorum apud Romanos ſingulis annis mutari ſolebant* c. 18. *ſub numer.* 294.

Exactorum *aliquid retinentium vel in proprios uſus convertentium pœna* d. c. 18. n. 241.

An Exactores *pecuniam publicam ſibi concreditam in proprios uſus convertentes, & acceptam in rationes referentes in L. Iuliam peculatus vel de reſiduis incidant?* ibid. n. 242. 243. 244. 245. 246. *&* 248.

Exactores *Collectarum ſcienter & doloſè plus debito exigentes, non ſolùm civiliter in duplum, triplum, quadruplum, octuplum, verum etiam criminaliter puniuntur* d. c. 18. *num.* 257. 258. *&* 262.

Exactores *& Officiales duo libros rationum corrumpentes, & Collectarum proventus vel omninò, vel pro parte non deſcribentes, omittentes vel delentes quibus pœnis ſubjaceant?* n. 259.

Exactorum *rapacitas legibus & pœnis coercenda num.* 263. *iidem onera populi tolerabilia reddere num.* 287. *& rem Principis quovis modo augere debent* 306. *Eorum aſtutia nu.* 300. *& fraus in Scotia* 297.

EXCEPTIO.

Exceptio *Rei eſt actionis ab Actore intentatæ excluſio* c. 19. n. 256.

Exceptio *inanis eſt, quæ per replicationem eliditur* c. 9. n. 7.

Exceptio Litis pendentiæ *non obſtat in executivo judicio* c. 18. n. 124.

Exceptio præſcriptionis *in judicio Spolii regulariter non admittitur* c. 19. n. 178.

Exceptio ſuperveniens *Rei etiam quandocunque, pendente judicio, ipſi quoad abſolutionem prodeſt* c. 20. *num.* 140. 141. 142. *Vid. Ius ſuperveniens.*

Exceptio præſcriptionis & Transactionis c. 19. n. 502.

Exceptio non competentis actionis *ibid. numero* 503.

Exceptio inhabilitatis *excludit etiam agentem poſſeſſorio, & admittitur hæc, etſi à Statuto omnes Exceptiones rejiciente rejiciatur* c. 5. *num.* 36. 37. *&* 51.

Exceptiones *ex æquitate Canonum promanantes Iudex admittere debet* c. 19. n. 505.

Exceptio Impoſſibilitatis *an in puncto Collectarum attendatur*, c. 18. n. 162. 163. 164.

Quid de Exceptione Compenſationis dicendum? d. c. 18. n. 169. 170. 171. *& ſeqq.*

Exceptiones ſub & obreptionis *an in ſummariiſſimo admittuntur?* c. 19. n. 95. *ubi ſuggeritur Cautela pro Advocatis* n. 96. *&* 99.

Excipiens *non cenſetur fateri intentionem Actoris* d. c. 19. n. 500. 501. 514. 659. *&* 666.

Exceſſus *non eſt eiusdem naturæ & qualitatis, cuius eſt res ipſa principalis* c. 18. n. 46.

Exceſſus *& cauſa Executionis ſpecificè exprimenda* d. c. 18. n. 48.

Executori *injuſtè faciendo excedenti modum poteſt reſiſti, non tamen vis & injuria inferri* d. c. 18. *num.* 51.

Ab Executione *non appellatur, ſed ab illius exceſſu* d. c. 18. n. 47.

Executio *quæ ſine adſiſtentia & ordine juris fit, continet injuriam* c. 19. n. 308.

Exemplo *diverſo allegato & data inſtantia ſubvertitur neceſſitas illationis generalis* c. 20. *numer.* 310.

EXEMPTIO.

Vid. Immunitas, Pivilegium.

Exemptio *omnis in dubio perſonalis eſſe cenſetur, non realis* c. 11. n. 196.

Exemptio *alicui conceſſa pro toto ſuo territorio, trahitur etiam ad id, quod per modum acceſſionis adjectum fuit* c. 16. *ſect.* 1. n. 79.

Exemptionem *allegans difficile onus probandi in ſe recipit* c.19.*n*.31.
Exemptionis *quæſtione pendente, an exempti in ſuo libertate & exemptione ſint manutenendi?* c. 20.*n*.252.
Exemptionem *allegans ſi adducit præſcriptionem tantùm, non eſt manutenendus ob odium præſcriptionis & reſiſtentiam juris d.*c.20. *num*.259. 260.261.
Exemptionis *quæſtione ſuper Libertate vel immunitate pendente, an exempti debeant in ſua libertate & Exemptione conſervari d.*c. 20.*n*.268. *Et n*.273.276. *Quam in rem allegantur præjudicia Cameræ n*.269.270.
Sola Exemptionis *allegatio ſufficit ſine authentica exhibitione privilegii n*.275.
Exempti *univerſaliter & indefinitè à ſubſidiis, intelliguntur quoque immunes à charitativo ſubſidio* c.16.*ſect*.1.*n*.50.
Exemptioni *inferioris Superior derogare poteſt, quantumvis per modum contractus Exemptio interceſſerit alioquin irrevocabilis d*.c. 16.*ſect*. 1. *n*.193.
Receſſus Imperii exemptos & non exemptos *Collectationi ſubjugantes quomodò accipiendi? Vid. d*.c.16.*ſect*.2.*n*.119.
Exempti *propter artem non gaudent exemptione, ſi artem non exerceant* c.15.*n*.20.

EXEMPLATIO Documentorum, Privilegiorum &c. Vid. Tranſumptum.
Exemplis *ſive tranſumptis privilegiorum non creditur* c.19.*num*.647. *Quod confirmatur n*.648. *& declaratur num* 649.650.651.655.656.658. *&* 662.
In exemplatione Statuti *Citatio partis neceſſaria eſt d*.c.19.*n*.641.
Exemplatio *fit duplici modo d* c.19.*n*.669.*& circa eandem multum valet arbitrium judicis ibid. n*.657.
Exemplum *omne magnum ſemper habet aliquid ex iniquo, quod contra ſingulos utilitate rependitur* c.7.*n*.45.
Exercitu *prædium unius ruſtici occupante & nimium onerante, an vicini ad reparationem vel Contributionem teneantur?* c.17.*n*.249.
Exercitui Imperatoris *tranſeunti jure novo ſumptus non debentur* c.17.*n*.268.
Expeditio Romana *Vid. Romana Expeditio.*
Explicatio *dicti Chriſti Matth*.17.*verſ*.26.
Extenſio *in pœnalibus de uno caſu ad alium ob eandem vel aliam majorem rationem fieri non debet d*.c.19.*n*.582.
Extenſio *in pœnalibus ceſſare debet, quantumvis odium ſit rationabile n*.583.*ibid.*

EXTRAORDINARIUM & Ordinarium Remedium.
Ordinarium remedium *facit ceſſare extraordinarium* c.18.*n*.126.*&* c.19.*n*.311.*ubi vide Declarationes, ſub n*.317.318.319.
Extraordinaria *& executiva via qui procedere potuit, & ordinariam viam primitus ingreſſus eſt, ab ea recedere & ad remedium redire nequit d*.c.18. *n*.127.*&* c.19.*n*.463.
Ordinariam *eligens viam renunciaſſe cenſetur remedio executivo n*.128.
Electio *unius remedii executivi non præcludit viam aliis, ibid.n*.123.*&* 124.
Extraordinaria *onera plerunq; migrant in legis neceſſitatem* c.7.*n*.118.
Extrema *fugienda* c.18.*n*.275.*& ſeq. ſemper vitioſa ſunt* c.10.*ſect*.1.*n*.95.

F.

FAbula *de* STYGE *applicatur ad Fœderum juramenta* c.16.*ſect*.1.*num*. 166. *verſ. Huc ſpectat.*

FACULTAS.
Facultas *exigendi quando fundatur in jure formato nato & radicato, tunc non tam facultas quàm jus, quo facultas fulcitur, præſcribitur* c. 16. *ſect*.2.*n*.80.
Facultatis *meræ actibus non præſcribitur, niſi quis præſcriptionem exercere volens prohibitus ſit, & ab eo tempore legitimum annorum ſpacium effluxerit d*.c.16.*ſect*.2.*n*.55.*&* 56.
Facultatis *meræ actus eſt Ius Collectandi n*.57.
Facultatis *meræ juribus non præſcribitur, ſi is, cui ea competunt, poſſit iis uti ac frui ex ſe ipſo abſq; miniſterio adverſarii n*.81.
Facta *magis declarant animum, quàm verba d*. c.16.*ſect*.2.*n*.74.
Facti via *à Republica exterminanda* c.18. *numer*.104.
Falſus *in uno, fidem perdit in aliis* c.20. *n*.257.

FAMA.
Vid. Opinio, Rumor.
Fama *& rumor communis excuſant à dolo & à pœna* c.19.*n*.670.
Fama *inter Collectarum probationes non poſtremum obtinet locum* c.20.*n*.534.
Fama *probationem ſuggerit in probando Territorii & Dominiorum Vniverſalium jure d*.c. 20. *n*. 535.536.
Fama, *licet plenè probata, plenam probationem non facit n*.537.
Fama *regulariter probat præſumptivè n*.538.
Fama *quàm proximè ad Deum accedit, ideoq; eius effigies veneranda n*. 539. *transfert onus probandi in adverſarium n*. 540.
Fama *probat plene in his, in quibus aliàs probatio eſt difficilis n*.542.
Fama *in obſcuris magnam præbet conjecturam, & cæteris conjecturis præfertur n*.544.
Fama *in antiquis plene probat num*. 545. *dominium & poſſeſſionem num*. 546. *&* 549.*etiam ad effectum gravis præjudicii, maximè concurrentibus adminiculis num*. 547. *& habetur pro veritate* 548.
Fama antiqua *vera eſſe præſumitur n*. 550. *notorium inducit* 551.
Fama *ut probet in antiquis in his, quæ ſunt magni præjudicii requiritur, quod antiquum, quod eſt probandum, excedat metam* 100. *annorum n*.552.
Fama *ab allegante per duos teſtes omni exceptione maiores probari poteſt d*.c.20.*n*.553.*& quomodò hi teſtes deponere debeant? n*.554.556.

Famæ

Famæ *probatio perrarè intercedit n.*555.

Fama *formiter probata non facit plenam probationem regulariter, ſed ſemiplenam adjuvat, & quandoque ſemiplenam facit in civilibus d.* c. 20. *n.* 557.

Probatio de fama *quando non fuit facta plenè, nec ſemiplenè, nec aliquis probationis gradus inductus eſt circa famam, non poteſt conjungi ad ſupplendum fidem alterius n.* 558.

*A fama quid differat rumor? d.c.20.n.*559.

Familiarum *dignitatem & honorem conſervari, Reipub. intereſt c.12.n.*163.

*Familiæ ſine bonis immobilibus facilè ad inopiam prolabuntur d.c.12.n.*164.

Fang/Schließ/vnd Coſtgeld c.1.*n.*311.

Fatui *ſunt, qui mutationes Rerumpubb. Fato aut ſecundis cauſis adſcribunt* c.7.*n.*150.

Fauni *uxor fatua dicta eſt, quod mulieribus Fata canere conſueviſſet* c.7.*n.*151.

Fauſtrecht/ c.14.*ſect.*1.*n.*40.

FEUDUM.

Feudum *unde dicatur?* c.14.*ſect.* 2.*num.* 13. 14.15.

Feudi *ſubſtantia fides eſt n.*16.*ibid.*

Feudi *ex ſola recognitione non reſultat imperium vel Superioritas ordinaria numer.* 4. & 18. *ibid.*

Feudi Domino *non præjudicatur, etſi per multos annos ſervitia à Vaſallo non exigat* c.16. *ſect.* 2. *n.* 63.

Feudali *quæſtione emergente, tenor inveſtituræ inſpiciendus c.5.n.85.*

An Fideicommiſſarii & hæredes gravati *ad Collectas teneantur?* c.11.*n.*206.

Filiam ſpuriam *pater alere & dotare tenetur* c. 8.*n.*45.

Ex finibus *arguuntur media* c.20.*n.299.*

Finis *belli legitimi eſt, ut omnia ad populi & pacis publicæ defenſionem dirigantur c.17.n.217.*

FISCALIS, FISCUS.

Fiscalis, *in Matricula Imperii fundatam intentionem habet ratione exemptionis* c.19.*nu.*17. & 32. *inquirit in eos, qui eximunt Imperii membra n.*18. *pro Veſalia, Suſato, Duisburgo & Hervordia ex Matricula Imperii diſputat numer.* 20. *Actor eſt; Reus uterque tam eximens, quam eximendus n.19. ibidem.*

Fiſci *actio eſt Condictio ex Lege; cui quandoque Citatio ex l. Diffamari. præmittitur d.* c. 19. *num.* 28.29.

Fiſcalis Regiſtris *fides habenda eſt d.* c. 19. *numer.*38.

Fiſci privilegia *in procedendo recenſentur* c. 19. *n.24.25.26.*27.

In cauſa Fiſci *ſingulare eſt, ut quando eſt debitum liquidum, procedatur ex officio per modum Inquiſitionis ſummariè & executivè d.* c.19. *n.*633.

Fiscus *ratione Collectarum omnibus creditoribus præfertur* c.18.*n.*12.

Fiſco *bona Subditorum tacitè ſunt obligata pro Collectis n.13.*

Fiſcus *an ad ſumptus executionem criminalium à Subditis exigi ſolitos, prærogativa aliqua gaudeat d.* c.18.*n.18.*

Fiſcus *quando ordinariè vel ſummariè procedat? n.26.29.30.31.32.33.34.*

Fiſcus *an die feriata pro Collectis ſolvendis rectè agat? n.*28.

Fiſcus *optionem habet, utrum velit prius debitorem carceri mancipare, vel ad bona pervenire d.*c.18. *num.*122.

Fiſcus *habet fundatam intentionem ubique* c.19. *n.30.*

Modus procedendi in cauſis fiſcalibus *Exemptionum ibid.n* 22.

Contra Fiſcum *& Collectam in dubio judicandum n.*632.

Fiſcus *ratione bonorum confiſcatorum, nec non poſſeſſores bonorum ad Collectas obligantur* c. 11. *n.* 207.

Florentini *fruſtrà ſe exemptos glorientur à Superioritate Imperii* c.5. *n.*21.

Fodrum *quid?* c.1.*n.*186.& 189.

FOEDUS.

Vid. Congregatio, Colligatio, Liga, Vnio.

Fœdus Hanſaticum *an ſapiat conſpirationem* c.14.*ſect.*3.*n.*41.*quandiu viguerit n.* 44. *non tantum ad commerciorum libertatem & uſum, ſed & ad defenſionis neceſſitatem extenditur n.*45. *& approbatur n.*46.59.

Fœdus *principaliter fit ad defenſionem, ſed in conſequentiam continet etiam offenſionem n.*55.

Fœdus Suevicum *in Conſtitutionibus Imperii probatur n.*53.

Fœdus *inter Ordines Francici Circuli Anno* 1553. *initum in Camera pro licito judicatum. numer.*54.

Fœdus *Hanſaticarum Civitatum cum Belgii Ordinibus Anno* 1615. *initum n.60.*

Ad Fœderum juramenta *Fabula de* Styge *applicatur* c.16.*ſect.*1. *n.*166. *verſ. Huc pervulgata ſpectat Fabula.*

FORENSIS.

Vide Extraneus, civis, Incola, Subditus, advena, peregrinus.

Forenses *regulariter à Collectis ſunt immunes* c.13.*ſect.*1.*n.*1. *Ratio, quod actus jurisdictionis in eos non exercetur; & quod honores & commoda loci non percipiunt n.* 5. *& 6.*

Forenſes *certis quibusdam caſibus collectari poſſunt* c.13.*n.*8. *puta, ob publicam utilitatem n.* 8. *& ſeqq. ac ſtante Privilegio n.*13. *vel Statuto n.* 14.15. *16.17.18.19. & ſeqq. vel conſuetudine n.37.38.39. vel etiam, ſi bona forenſium Æſtimo loco ſitus ſint inſcripta, ibid.n.49. & ſeqq.*

Forenſis *emens bona ex Statuto præcedente oneri Collectarum alligata non excuſatur* c.13.*n.*24.

Forenſem *inter & Magiſtratum loci ſi de Collectis diſputatio ſit, Superior aditur, ibid.n.26.*

Forenſibus *imponi poteſt Collecta decreto generali, non particulari* c.13.*n.30.*

Forenſibus *an pro onere merè perſonali Collecta imponi poſſit? ibid. n.*31. *& ſeqq.*

Poſſeſſio vel quaſi collectandi Forenſes *unico actu acquiritur* c.13.*n.*40.

Forenſibus *non poſſunt Collectæ imponi à Civitatibus ſine Principis authoritate n.*48.

Foren-

Forenſibus *majora onera imponuntur, ac Subditis* c. 17. n. 46. *Sed malè num.* 47.

Forenſis *poteſt conveniri coram judice loci, in cuius territorio ſita ſunt bona* c. 13. n. 20.

Forenſi *adulto datur Curator pro bonis ſitis in territorio judicis dantis curatorum ibid.* n. 21.

An Statuto vel Conſuetudine induci poſſit, ut Forenſibus *in loco rei ſita onus Collecta pro onere merè perſonali indicatur?* c. 17. n. 198.

Forenſes *quibus ratione bonorum Collecta imponitur ob non ſolutas Collectas, cuſtodiæ tradi non poſſunt* c. 18. n. 114.

Forenſibus *an ratione bonorum, quæ in loco poſſident Collecta pro reparatione Eccleſiæ imponi poſſit?* c. 10. *ſect.* 1. n. 57.

Forenſes *non tenentur ad Collectam pro impenſa utili & non neceſſaria impoſitam d. ſect.* 1. *numer.* 65.

Forenſes *an per Conſuetudinem urgeri poſſint ad Collectam?* d. *ſect.* 1. n. 69. *An per Statutum?* n. 70. *an per Privilegium?* n. 71.

Forenſes *extraordinaria onera ſubire non tenentur* d. c. 10. *ſect.* 1. n. 64.

Forenſes *ad ſolutionem gabellæ arctari non poſſunt* c. 5. *numer.* 166. & 172. *habentes ignorantiam Statuti de Gabella contra jus commune facti excuſatur* n. 180.

FORMA.

Forma Collectandi *propria & vera eſt, ut æqualiter procedat ac decurrat ad omnes; nec Rurales gravius cenſeantur, quam cives; nec Forenſes gravius, ac Subditi* c. 17. n. 44. 45.

Formâ Pragmaticâ *non ſervatâ nihil actum intelligitur* c. 19. n. 67.

Forma impoſitionis onerum *ſola eſt, quæ diſcernit munera realia ab aliis, quæ perſonis pro rebus indicuntur* c. 11. n. 32.

Forma & Conſuetudo *in Collectis attendenda* c. 5. n. 115. *quæ ſi non adpareat, forma juris ſervanda eſt* n. 116. *ea in quibus conſiſtat* n. 117.

Fortalitium *non licet ædificare, ſi ſeditionis & ſcandali materiam præbeat* c. 9. n. 7.

Fortuna *adverſa disjungere nequit, quos ſecunda coniunxit* c. 17. n. 288.

Frater *ſorori ſuæ Dotem conſtituere tenetur* c. 8. *num.* 25.

Fridericus I. *Palatinus fulmen prædonum* c. 9. *num.* 12.

Fridericus *Burggravius Sorbeci ob inuſitatas Collectas oppreſſus eſt* c. 18. n. 329.

Friſii *ob Tributorum gravitatem jugum excuſſerunt* c. 18. n. 331.

Fructus *dicuntur deductis omnibus ſumptibus & expenſis* c. 11. n. 102.

Fructus *viginti annorum ſpacio adæquant ſortem ipſam* c. 17. n. 120.

Frugalitas *commendatur* c. 17. n. 220. & *eſt in bello maximè neceſſaria* n. 221.

Fundamentum *intentionis ſuæ quisq; probare debet* c. 20. *num.* 2. *ſive affirmativum, ſive negativum ſit* n. 4.

Fundos *fertiles poſſidentes defectum ſterilium ſupplent* c. 17. n. 98.

G.

GABELLA.

Vid. Accifia, Dativum, Vectigal.

Gabellas *an Civitates Principibus ſubiectæ civibus ſuis pro victualibus & potabilibus imponere poſſint?* c. 5. n. 121. & *ſeqq.*

A Gabellis *ad Collectas, & vice verſa argumentum valet* d. c. 5. n. 123.

Gabella, Vectigal, Collectæ *ſunt Synonyma & parificantur* n. 128. & *eiusdem juris ſunt* n. 130. *earum exactio de jure communi prohibita* n. 132.

Contra gabellam *exigentes de jure præſumitur* d. c. 5. n. 135.

Gabella *nova exacta reſtitui debet, tanquam indebitè exacta* n. 137.

Gabellæ *exactio non ſolum cives, ſed & Forenſes, Clericos, advenas, peregrinos &c. gravat* d. c. 5. n. 138.

Gabellæ *Forenſibus & rebus ad vitæ ſuſtentationem neceſſariis imponi non poſſunt* n. 139. 141. 142. *odioſæ ſunt, niſi ex ſpeciali privilegio ſeu conſuetudine exigantur nu.* 143. 181. *extorſionem ſapiunt, ideoq; reſtringendæ* n. 145. *easdem exigentes plectuntur pœna capitali* n. 140.

Gabellarum & Danarum *impoſitio Civitatibus ſubjectis cautè permittenda* n. 148.

Gabellæ jus *majus eſt, quam Collecta* d. c. 5. *num.* 149. *an Civitates Imperiales easdem abſque conſenſu Imperatoris imponere queant? num.* 150. & *ſeqq.*

Gabella *rebus & mercibus imponitur, ideoq; ſui natura eſt generalis & illicita* n. 155. 156. *quomodocunq; impoſita intelligitur prohibita* n. 165.

Gabellæ *inter Maiora Regalia referuntur* c. 5. n. 167.

Gabella & Collecta *differunt* d. c. 5. *num.* 169. 170. 171.

Gabellam *injuſtam fraudare licet nu.* 178. *juſtam fraudans peccat mortaliter* n. 179.

Ob gabellam *non ſolutam qualibet cauſa excuſat à pœna commiſſi* c. 9. n. 566.

Gabella *onus, cenſu creato debitum, pertinet ad venditorem, qui reditum annuam bonis ſuis impoſuit* c. 11. n 162.

Gailii *dictum* 2. *obſ.* 57. n. 8. & *de arreſt.* c. 9. n. 2. *quomodò accipiendum?* c. 5. n. 82.

Galliæ Reges *ſacro oleo in coronatione unguntur.* c. 4. *nu.* 81. *inde dicuntur Chriſtianisſimi numer.* 82.

Galliæ Reges *ſe nullum unquam, niſi Deum ſolum pro Superiore recognoviſſe profitentur* n. 83. *quod de facto fieri dicit Hoſtienſ.* n. 84. *Contra nu.* 89 90. 91.

Galliæ Reges *de jure Subditi ſunt Imperio* d. c. 4. n. 85.

Galliæ Reges *non moriuntur* c. 8. n. 75.

Galli *fraudibus agunt dum publicam fidem frangunt eo colore, quod non hæreditario, ſed Salica lege Regnum obtineant* d. c. 8 n. 74.

Gan Erben *quaſi* Gemeine Erben c. 14. *ſect.* 1. *num.* 39. *eorum origo* n. 41. *progreſſus malitioſus* num-

*num.*42.*ab Imperio ſublatus, quadruplici conſtituta pœna num.* 43.

Gemeiner Pfenning *quid?* c.1.*n.*216.217. *& ſeqq. De hoc in Comitiis Imperii Anno* 1471. *anxiè diſputatum, qui differat à* Römerzug *d.* c. 1. *n.* 223.*&* c.2.*n.*115.*&* 125.*& latè* c.11.*n.*45.46. 47.48.49.*& n.*53.54.55.56.57.

Georgius Schilling à Canſtat, *primus Iohannitici Ordinis Princeps creatus* c.20.*n.*329.

Geranii & Stapulæ *privilegium ſpectat ad jus Majeſtatis* c.3.*n.*87.

Germani *ob antiquam pietatem & morum bonitatem etiam ab Italis laudantur* c.17.*n.*77.*&* 78.

Germania *diſſidii quid foveat?* c.5.*n.*77.

Germania *ſi concordiam foveat, invicta foret* c. 10.*ſect.*2.*n.*92.

Glaid *inter Regalia & Superioritatis jura refertur* c.5.*n.*53.

Græci *multi ob acerbitatem Tributorum ſe Turcæ dederunt* c.18.*n.*330.

Graff oder Greve *judicem denotat* c.4.*n.*265. *Vnde* Pfaltzgraffen / Landgraffen / Burckgraffen / Gohgraffen / Freygraffen / Centgraffen / Dinggraffen / Wyhgraffen / Holtzgraffen *&c. n.*266.267.

Graffſchafft *nomen eſt Vniverſitatis collectivum* c.6.*n.*11.

GRATIA. Vid.
Conceſſio, Immunitas, Privilegium.

Gratia *conceſſa propter remunerationem eſt quadam permutatio* c.16.*ſect.*1.*n.*181. *& irrevocabilis n.* 184.

Gratia *verbo conceſſa non expirat morte concedentis, ſed ſucceſſor debet eam facere expediri* c. 20. *n.* 112.

Ingratioſis *non eſt neceſſe litis mentionem facere d.*c.20.*n.*143.144.

Gravamen *ubi non eſt, non datur Appellatio* c. 18.*n.*8.

Guidagium Glaitgeld *pro ſalvo conductu in itinere* c.1.*n.*295.

H.

Habitatio *ubi conſtituta dicatur?* c. 11. *num.*6.

Habitatores villarum, *qui ad Caſtrum tempore belli fugiunt, ad cuſtodiam caſtri compelli non poſſunt* c.9.*n.*66.

Hadriani Imp. *vox verè regia* c.1.*n.*89.

Hæres, *non Legatarius, Collectas præteriti temporis ex legato fundo ſolvit* c.11.*n.*204.*&* 205.

Hæres *hæredis usque ad milleſimum gradum primi teſtatoris hæres eſt* c.19.*n.*157.

Hæres *adita hæreditate conferre tenetur* c. 12. *num.*61.

Hæreditas jacens *defuncti locum obtinet* c.12. *n.*79.

Hæreditariæ *res per acquiſitionem fiunt proprium hæredis patrimonium d.*c.12.*n.*82.

Hæreticus *quis?* c.10.*ſect.*2.*n.*35.36.

Hæretici *deterioris condicionis ſunt, quàm Iudæi* c.10.*ſect.*2.*n.*29.

Hæreticorum *infidelitas gravius eſt peccatum, quàm infidelitas Iudæorum & gentilium* c. 10.*ſect.* 2.*num.*30. *Quo argumento Ieſuitæ Sebaſtiano Regi diſſuaſerunt Expeditionem in Africam contra Saracenos n.*31.

Hæretici *non reperiuntur in Germania & Gallia, qui huius criminis ſint apertè convicti ac declarati d.*c.10.*ſect.*2.*n.*37.38.

Hæretici *occidi poſſunt n.* 40. *Quod alii præſertim Auguſtanæ Confeſſionis Theologi improbant n.*41. 42.43.44.

Hæreticos *Calviniani ultimo ſupplicio afficiunt d.*c.10.*n.*45.

Hæreticæ Inquiſitionis *prætextu non debent turbari Reſpublicæ, aut bona injuſtè occupari numer.*47.

Hæretici *non debent Contributionibus opprimi, aut bonorum, divitiarumque promiſſione ad Religionem allici d.*c.10.*ſect.*2.*n.*48.

Hæreticorum *expellendorum cauſa an Collectæ indici poſſint d.ſect.*2.*per tot.*

Hamburgum *libera Imperii Civitas cum Rege Daniæ & Ducibus Holſatiæ in Matricula Imperii conjuncti eſt* c.19.*n.*71. *iisdem paret ſalvis libertatibus* c.5.*n.*81.

HANSA, HANSATICÆ, CIVITATES.

Hanſaticæ *Societatis Origo* c.14.*ſect.*3.*n.* 1.

Hanſaticæ *Civitates in fœdere quot hodiè reperiantur? dividuntur in quatuor regiones num.* 2. *& comparantur cum liberis Nobilibus Francis, Suevis & Rhenanis n.* 3.

Hanſaticis *Civitatibus Matricula Imperii anſam præbuit, ſe publicis neceſſitatibus ſubducendi nu.* 4. *In quam rem expenduntur Receſſus de Annis* 1542. 1544.48.57.66.76.98.*&* 605. *ibidem n.* 5.

Receſſus Imperii de Hanſaticarum Civitatum Contributionibus *diſponentes, an ad easdem, uti univerſas, vel ſingulas pertineant? n.*6.10. 11.12. *& ſeqq.*

An de Boruſſicis & Livonicis *Civitatibus ſolummodò loquantur? d.*c.14.*ſect.*3.*nu.*7. 34.35. 36.37.38.

Intellectus Receſſuum *Imp. de Anno* 1542. 44.48.*&* 66.*n.*8.

Receſſus hi *an ad metropoles inferioris Saxoniæ referendi? n.* 9.

Hanſaticarum Civitatum *Collectatio Electorum Principumque juri nihil officit n.*16.

Principum intereſt, ne Civitates Hanſaticæ *ex ſua Taxa ſive æſtimio demantur n.* 18.

Receſſus Imp. de Contributione Hanſæ *loquentes non pertinent ad duplicationem, ſed parificationem onerum num.* 23.

Hanſaticæ Civitates, *tanquam ſingulæ, minimè verò tanquam univerſum corpus, Collectas Turcicas Cæſ. Majeſtati immediatè pendunt nu.* 24. *quo Principibus nihil decedit n.*25.

Nonnullæ Hanſaticæ Civitates *mixtum ſtatum obtinentes ab Imperio immediatè dependent n.*40.

Hanſatici *potentia ſua uti neſciunt n.* 42.

Hanſaticum Collegium *plus trecentis annis bella geſſit n.*47.48.

Albericus Gentilis privilegia Hanſiaticis Civitatibus *ab Anglis Regibus tributa, adimi vel ſaltem imminui poſſe, exiſtimans taxatur* c.16.*ſect.* 1.*nu.* 104.105,106.*&* 107.

Haſtæ fiſcalis *fides non facilè convelli debet* c. 18. *n.* 71.

Sub haſta *facta venditio an reſcindatur ob exiguitatem pretii? n.*72.

*Heliogabali artificium pecuniam conflandi ex Deorum nuptiis & Lenonibus n.*138. *&* 142.

Helvetii *Immunitatibus & Exemptionibus, quas à Cæſ. Majeſtate habent, ſalvis, etiamnum Imperii Subditi ſunt* c.4.*n.*244. *Suitenſes ab Henrico VII. & Tigurini à Corolò IV. privilegiis donati n.*247. *ibid.*

Helvetii *à Sigismundo eximiis privilegiis ornati, quæ Carolus V. & Ferdinandus confirmarunt d.* c.4.*n.*248.

Henckergeld ſive Expenſa juſtitiæ *criminalis & Exſecutionis* c.1.*n.*311. *Eius origo, improbatio & nomen apud Haganoenſes n.*313. 314.

Henrici VI. *Imp. Legatio ad Alexium Angelum, Principem Byzantinum* c.3.*n.* 229.

Henricus Auceps *Hunnis Tributum poſtulantibus ſcabioſum canem miſit d.* c.3.*n.* 230. *nonum quemq; virum ex agro in oppida tranſtulit n.* 287. *unde Patriciarum familiarum origo n.*289.

Henricus VIII. *in Italiam ingreſſus Mediolanenſi Romanoque populo aurum coronarium imperavit* c.1.*n.*193.

Herodotus *triginta annis novum ſuccedere ſeculum exiſtimat* c.7.*n.*145.

Herrſchafft / *æquè ut* Graffſchafft / *nomen eſt univerſitatis collectivum* c.6.*n.* 11. *neq; importat ſimplicem aliquam dominationem; ſed territorialem jurisdictionem, ſive Superioritatem n.* 12.

D. Hieronymi *querela de cupidinum flammis* c.12.*n.*30.

Hieroſolymæ Civitati *poſt captivitatem Babylonicam valdè attenuatæ tributa remiſſa cap.* 7. *n.*112.

Hirſavienſibus & Schildanis *ridicula quæque tribuuntur* c.10.*ſect.*2.*n.*67.

Hiſpanicæ gentis *ingenium & Crocodylum imitatur* c.10.*ſect.*2.*n.*76.

Hiſpaniarum Regis *tributa & reditus in quibus conſiſtant?* c.1.*n.*338.

Hiſpani *præter ſubſidia temporibus antiquis præſcripta Regi nihil pendunt* c.4.*n.*40.

Hiſpaniæ Rex *Dæmones à corporibus hominum fugat n.*79.

Hiſpania *olim Imperio fuit ſubdita d.*c.4.*n.*92. 94. 95. *Contrarium n.*93.

Hiſtoria *ridicula de vitio redimendo inportorio.* c.1. *n.*233.

Hiſtoricis & Chronicis *ut fides habeatur, quæ Requiſita neceſſaria ſint? d.*c.20.*n.*533.

Hiſtorici *in aulis & Curiis Principum verſari debent quo tanto magis comperta poſſint habere ea, quæ deſcribunt* c.20. *n.* 514. 515.

Hiſtoricorum libri *an ſpeciem quandam inſtrumenti publici conſtituant? d.* c. 20. *num.* 520. 521. 522.

Hiſtoriæ *magno judicio ſunt legendæ* c. 20. *numer.* 511.

Hiſtoriarum *diverſitas, variatio & errores unde & quamdiu irrepſerint? n.*512. 513. *&* 516.

Hiſtoria non *propterea, quod fabulas & figmenta permixtim referat, rejicienda n.*530. 531.

Hiſtoricos *etiam in judicio vim probandi habere demonſtratur ex jure divino* c.20.*nu.*464. 465. 466. *jure civili n.*467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. *jure Canonico* 474. *& aliarum gentium & populorum moribus n.*477. *Vide quoq; n.*486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 494. 495.

Hiſtorici *non ſolum in extrajudicialibus, ſed & in judiciis & cauſis judicialibus probant d.*c.20. *n.* 496. 497. 498. 499. 500.

Hiſtoria *de quodam Pariſienſi novarum exactionum conſultore* c.18. *n.*303. *ſpeculum eorum, qui cottidiè novas excoriationes excogitant n.*304.

Hiſtoricorum libri *an, & quatenus probent?* c.20.*n.*427. *& quàm plurimis ſeqq.*

Hiſtoricorum *ſcripta ſunt privatæ annotationes d.*c.20.*n.*430.

Hiſtoricorum libri *ſunt ſolummodò atteſtationes & teſtimonia ſcribentium n.* 433.

Hiſtoricorum *ſcripta multis erroribus ſcatent, & plena errorum & falſitatum ſunt d.*c.20.*n.*452. 453. 454. 455. 456.

Hiſtorici *pleriq; adulationis labe laborant, & in fautorum gratiam & aliorum odium calamum deflectunt* c.458.

Hiſtorici *præcisè non probant ſine aliis adminiculis d.*c.20.*n.*459. 460. 461.

Homagium *comprehendit omnes alios actus Iurisdictionis puta Collectarum, Tributorum* c. 20. *n.* 331. *facit, ut Subditi jurati devinctiores Dominis ſuis exiſtant in ſubſidiorum exhibitionibus n.* 332. *coactè factum non valet n.* 336.

Homagium *facit, ut ſubditi, etiam hi, qui jus Civitatis habent, in expeditionem cum armis & militari adparatu Dominum ſequi cogantur, ad viritim, vel pro certo armatorum numero* c.3. *nu.*274. *idque magis ad patria defenſionem, quam in externis bellis n.*275.

Homines proprii *tempore Neceſſitatis ad ſuppetias ferendas Domino & excubias agendas evocari poſſunt* c.3.*n.*286.

Homines *ad diſſentiendum faciles ſunt* c. 6. *n.*56.

Horologia *non ſolum pro Commodo & utilitate publica introducta ſunt, ſed imò propter neceſſitatem* c.9.*n.*79.

Horarum uſus *Romæ prius incognitus n.*80.

Horologiorum inventores *qui? ubi de miraculo diei geminatæ per auxeſin horologicam tempore Ioſuæ d.*c.9.*n.*83. 84.

Horologium *in Campo Martio ab Auguſto conditum n.*87. *Aqueum horologium ibid.*

Ad Horologii *conſtructionem vel refectionem quinam contribuere debeant? d.*c.9.*n.*77. *&* 93.

HOSPITATIO.

Vid. Jus Albergariæ.

Hoſpitatio *realibus non perſonalibus accenſetur muneribus* c.17.*n.*206. *&* c.13.*n.*35.

A munere hoſpitandi *milites nemo generali excuſatur privilegio, ſed ſpeciali opus eſt d.* cap. 17. *n.* 207.

Hoſpitatio *antiquitas militibus tribui ſolita, in quibus conſiſtat? n.*208.

Collectâ pro hoſpitio *vel expenſis militum impoſitâ duntaxat conſtringuntur hi, quibus neceſſitas incumbit hoſpitium præbendi n.*205. *ibid.*

In hoſpitatione nomen hoſpitaturi poſtibus vel foribus domus adſcribi ſolet per metatorem d. c. 17.

Hoſpitandi jus differt à Iure Albergariæ ibid. num 242.

Hoſpitia gratis deſignare ſoli Principi convenit, n. 244.

Hoſpitationis militaris commune periculum d. c. 17. n. 301. & 307.

HOSPITALIA, Xenodochia, Orphanotrophia & ſimilia pia loca Contributionibus non adſtringuntur c. 12. n. 58.

Hoſpitale dicitur locus pius d. c. 12. n. 59. juriſdictionem Laicorum non agnoſcit n. 60. gaudet Eccleſiarum privilegiis n. 61.

Hoſtenditiæ Reiſegeld / Heerſlohn ſolvuntur ab iis, qui militiæ laborem redimunt c. 1. n. 296. ejus nomina antiqua n. 297.

Hoſtium vim an præſtet in aliena Ditione experiri, quam in propria? c. 3. n. 314.

Hungaria maximum Orbis Europæi propugnaculum & præſidium c. 4. n. 44.

Hungaricum Regnum ab Imperio diverſum d. c. 4. n. 46.

Hungaria olim Imperii faſces amplexa fuit d. c. 4. 105. 106. 107. 108.

Hypothecæ conſtitutio non impedit alienationem vel translationem dominii c. 11. n. 216. Niſi in ſpecie adjecta ſit Clauſula prohibitiva alienationis n. 217.

I.

Ictum primum nemo tenetur exſpectare cap. 18. num. 100.

Jeſuitæ ſive Loiolitæ novelli Pontificis Ianitzari c. 10. ſect. 2. n. 60. horum ingenium, mores & ſtudia vivis coloribus depicta n. 61. 62. 63.

Jeſuitæ aut Iberi, aut Ibero intimè addicti n. 73. conſcientiam in caputio ſimul geſtant, eamque cum caputio abijciunt n. 74.

Jeſuitica Factio cum acuto gladio, cujus capulus penes Romanam & Hiſpanicam Aulam, rectè comparatur n. 75. malè paſſim audit omnium ſcelerum conſcia, & turbarum Æolus n. 66. & 69.

Jeſuiticæ artis experimenta per totam Europam noviſſimè in florentiſſimis Bohemiæ, Hungariæ Regnis & finitimis Regionibus, & univerſa Germania, ubi inteſtinis bellis, mutuisq; gladiis omnē ſalutem cum ipſo jure profligavit d. ſect. 2. n. 70. 71. 72.

Ignorantia non veriſimilis nec probabilis habet vim ſcientiæ c. 20. n. 289.

IMBRIAMI Turcici Legati de potentia, actionibus & conſiliis Germaniæ Principum nimis vera ſimilitudo c. 10. ſect. 2. n. 90.

IMMUNITAS.

Vid. Libertas, Privilegium.

IMMUNITAS acquiritur Privilegio & Pacto; vel Conſuetudine & Præſcriptione cap. 16. ſect. 1. num. 2.

Immunitatum Privilegia quinam concedunt Imperator & Principes Superiorem non recognoſcentes n. 3. uti & Duces, Comites, Barones: Quod ibidem fusè declaratur, ac ampliatur n. 13. 14.

An Immunitate conceſſa per Principem, onus exempti accreſcat aliis, vel cedat incommodo concedentis? Vide pro & contra n. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38.

Immunitas non includit caſum publicæ utilitati contrarium c. 8. n. 34. Vide Privilegium.

Immunitas prædii per Nobilem alienati non tranſit in Ruſticum emptorem c. 14. ſect. 1. n. 15. niſi prædio vendito realiter cohæreat n. 16.

Immunis ſe deſcribi patiens in æſtimo cenſetur renunciaſſe immunitati c. 13. n. 51.

Immunis ſi deſcribatur in libro cenſuali, appellare debet; alioquin ex omiſſione Appellationis probatur patientia & conſenſus c. 13. n. 52. & d. c. 16. ſect. 1. n. 212. & ſeqq.

Immunitas à Collectis præſumitur, quando bona non leguntur deſcripta in cataſtro ibid. n. 53.

Immunitatem an præſtet 12. vel 16. liberorum numerus ab omnibus muneribus etiam patrimonialibus? c. 13. n. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. & n. 109. 120. 121.

Immunitas liberorum durat in vita patris, licet illi deceſſerint n. 89. & durat parat patre mortuo n. 96. latiſſimè interpretanda n. 100.

Ad immunitatem hanc conſequendam proſunt patri filii emancipati, religionem ingreſſi, legitimati, & divites n. 92. 93. non tamen filii baſtardi num. 95.

Ad immunitatem hanc obtinendam quomodò proſint ovo nepotes ex filio? n. 94.

Immunitatis conceſſio indefinitè facta, ad munera realia non refertur, ubi remiſſio ab homine fit ſecus ſi à lege c. 13. n. 87.

Immunitas competens marito ratione communionis & ſocietatis competit uxori n. 101.

Immunitas 12. liberorum an trahatur ad bona acquirenda n. 108.

Immunes jure liberorum ab honoribus & prærogativis Civitatis non excluduntur, ibid. n. 118.

Immunitas hæc competit æquè matri ac patri n. 103.

Immunitatem habens à muneribus ordinariis & extraordinariis, caſu inſolito ſuperveniente collectatur c. 14 n. 60. Quod probat Camera Imp. & Conſuetudo Germaniæ n. 61. & indicant publica Comitiorum Decreta num 62. Vide quoq; cap. 16. ſect. 1. n. 109. 110. & Limitationes hujus concluſionis ibidem n. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. & 119. Vid. etiam c. 12. n. 214.

Immunitas ſimpliciter conceſſa cenſetur regulariter conceſſa à perſonalibus, non autem à patrimonialibus oneribus d. c. 16. ſect. 1. n. 49.

Immunitas in contractu radicata realis eſt, & ad hæredes tranſitoria d. c. 16. ſect. 1. n. 73. & 147.

Immunitas præſcriptione acquiſita realis eſt num. 74.

Immunitas alicui conceſſa comprehendit etiam bona poſtea quæſita n. 77. Quod ampliatur n. 81.

Immunitas revocari nequit, ſive ſit Subditis ſive Forenſibus conceſſa n. 145.

Immunitas revocari poteſt, ſi detur ſine cauſæ cognitione & contra jus n. 146.

Immunitas conceſſa per Dominum Subdito non cenſetur gratis, ſed ex cauſa oneroſa, ideoque latè interpretanda n. 191.

Immunis *ſolvens Collectas videtur privilegio renunciaſſe d.c.16.n.199. non præjudicat ſibi, ſi non ſolvit per 30. annos n.200. Declaratur & reſtringitur hæc concluſio num. 207.208.209.210.*

Immunis *ſolvens onera ex præcepto Superioris non perdit immunitatem n.204.*

Immunitas à Vectigalibus *non acquiritur, niſi de requiſitione, ſubſecutaq; denegatione conſtiterit d. cap. 16. ſect. 2. numer. 66. Contrarium verius num. 88.*

Immunis *ſolvens Principi Collectas poteſt repetere ab illo, qui illum indemnem conſervare promiſit* c. 11. *n.* 149.

Immunitatum *conceſſio ſoli Principi, non Subditis competit* c. 6. *n.* 154.155.

IMPERATOR.

Vid. Cæſar, Rex, Princeps.

IMPERATOR *quin Collectam ſuperindicere poſſit, dubio caret* c. *4. n. 1.*

Imperatori *propriè jus & nomen Majeſtatis, aliis Serenitatis vel Celſitudinis nomen competit d.* c. *4. n. 4. & 5.*

Imperator *Monarcha & totius Orbis Dominus eſt d.* c. *3. n. 8. Quæ ſententia Bartoli ridicula videtur Molinæ Ieſuitæ num. 9. & limitatur ab Arniſæo num. 10.*

Imperator *omnes Reges in Orbe anteſtat; quod ex imperii antiquitate, majeſtate & potentia nec non ex tacito omnium Regum conſenſu d.* c. 4. *n.* 12.

Imperator *dicitur Dominus mundi reſpectu Iuriſdictionis & poſſeſſionis univerſalis, non reſpectu dominii rerum ſingularum n.* 34.

Imperator *pro libitu Iuriſdictionem revocare, Duces, Comitesq;, ut Papa Cardinales, deponere poteſt d.* c.4.*n.*134.135.

Imperator, *ut Aquila, non curat in omnibus epulis os adponere d.* c.4. *n.* 136.

Imperator *in Eccleſiaſticos Principes, ratione Regalium, Privilegiorum & bonorum ab Imperio dependentium, Iuriſdictionem in eos exercet d.* c.4. *n.* 172.

Imperator *fons & ſcaturigo omnis Iuriſdictionis* c. 4. *n. 2. & 3. &* c.*9.n.68.*

Imperatoris *ſuprema poteſtas & Iuriſdictio eſt incommunicabilis* c.3.*n.*1. *& ſeqq. in ſuo ſtatu non poteſt habere parem, nec Superiorem d.c.3.n.4. & 11. alios in partem ſolicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis ſibi aſſumere poteſt n.8. &* 13.

Imperator *poteſt alteri Ducatum infeudare & poteſtatem abſolutam communicare, ſalva tamen Majeſtate Imperii & Superioritate* Imperiali *d.* c.*3. n.* 14.15.

Imperatoris *abſoluta poteſtas conceſſionis neſcia perhibetur n.* 16.

Imperator *non poteſt ſibi legem dicere, ut non cognoſcat in cauſis Subditorum n.* 24. *neceſſitate urgente leges abrogare poteſt n.* 48.

Imperator *& inferiores Status Imperii multis paraſangis diſtant* c. 14. *ſect.* 3. *n.29. neque ab hoc ad inferiores magiſtratus tutò ducitur argumentum n.* 30. 31.

Imperator *an Immunitatem à Collectis Turcicis pro placito petentibus indulgere poſſit?* Neg. c.16. *ſect.*1.*n.*39. *Quæ opinio confirmatur n.*40.41,42, 43.44.45.46.47. *Vide quoq; d.* c. 16.*ſect.*2.*99. &* 121.

Imperator *ne quidem ex plenitudine poteſtatis jus ſuum alteri auferre poteſt d.*c.16.*n.*42.*ſect.*1.

Imperator *non poteſt viſcera Imperii eviſcerare n.*47.139.*ibid.*

Imperatores *multos Ducatus, Marchionatus, Comitatus & Baronias per Germaniam conſtituerunt, definitisq; territoriis diſtinxerunt, atteſtantibus Hiſtoricis* c. 20. *n.* 425.

Imperator *Principes & Status feudis ac dignitatibus exuere poteſt c. 3. num. 65. ſive id privativa contra Eccleſiaſticos n. 66. ſive banni declaratoria contra ſeculares fiat ſententia n. 67. feuda Imperio aperta reinfeudare poteſt n. 68. Quod jus reinfeudandi nonnulli per Capitulationem cum Carolo V. initam reſtrictum putant num. 69. Sed contrarium probabiliter defendi poteſt n. 70. 71.*

Imperator *Datia vini, cereviſiæ,* Umbgeldt *&c. abſq; Electorum conſenſu poteſt impartiri d.* c. 3. *n.* 123. *majora quoq;* Regalia *& Reſervata, accedente aliqua juſta & urgente cauſa aliis communicare n.* 125. 126. *privilegium vectigalis abſq; Electorum conſenſu, ex juſta cauſa, ſolus concedere poteſt n.* 119.

Imperator *habet poteſtatem diſpenſandi ratione vectigalis d.* c. 3.*n.*121.

Imperator *poteſt Majora Regalia & Reſervata, accedente aliqua juſta & urgente cauſa aliis communicare d* c. 3.*n.*125.*&* 126.

Quod in Imperii univerſitate *receptum eſt, merito ſequi debent inferiores* c.17.*n.* 134.

Imperator *non poteſt in totum abalienare ſeu eviſcerationem facere territorii & dignitatis.* c. 4. *n.326. commoda tamen eiusdem & utile dominium Salva Superioritate concedere poteſt n.* 327.

Imperatoris *prædia non ſunt à Tributis immunia* c.*15.n.*100. *&* c. 16.*ſect.*2.*n.*99.*&* 121. *&* c. 9.*n.* 69. *Ejusque Ditiones & Provinciæ hodiè in cenſum relatæ d.*c.*9.n.*70.

Imperatori *in tranſitu hoſpitia & omnia humanitatis officia debentur* c. 8. *n.*4.

Imperator *quacunq; regione peragret, non rogat ſalvum conductum à particularibus territorium Dominis d.* c. 8. *n.* 5. 6. *&* 7.

Imperatoris Juriſdictio *præſumitur in cauſas & perſonas, donec probetur exemptio* c. 5. *n.* 28.

Imperator *non poteſt Statum alteri ſubijcere, & Imperio eximere* c. 19.*n.*58.

Imperatorem *non pudet miniſterio Cameræ ad cauſam cognoſcendam uti* c.18.*n.*106.

Imperatori *hiſtoricè quid aſſerenti fides adhibenda non eſt* c. 20. *n.*442.

Imperium *non eſt in marſupio aut ſacciperio Principis* c.*4. ſub n.* 110. *circa med.*

Imperii *intereſt, ut Status & membra ejusdem integrè conſerventur* c. 19. *n.* 57.

Imperii Status *Collectam imponere poſſunt, Vectigalia verò exigere nequeunt* c. 17.*n.*159.

Imperio *civili tuendo tributa neceſſaria cap.* 1. *n.* 46.

Imperium *juſtum eſt, cura ſalutis aliena* c. 1. *n.* 87. *& finis eius, commodum obedientium n.* 88.

Imperium merum & mixtum *habens, jus etiam Collectandi habet* c. 3. *n.* 162.

Imperia *non continentur ignavia, ſed virorum armorumque faciendum eſt certamen d. c.* 3. *numer.* 239.

Imperium *cum Regno & Sacerdotio quandoq; conjunctum* c. 4. *n.* 155. 156. 157.

Impoſtura *vitanda* c. 18. *n.* 293.

Impreſſio *facta cenſetur, cum ſubeſt juſtus metus futuræ impreſſionis* c. 18. *n.* 102.

Improbamus *meritò in nobis ea, quæ improbamus in aliis* c. 10. *ſect.* 1. *n.* 84.

Incapaci non prodeſt præſcriptio c. 5. *num.* 37. & 51.

Incendio *orto ædificium vicini deſtruens cauſa defendendi donum ſuum, dolo caret* c. 17. *n.* 250. *& damnum Communitas reſarcire debet n.* 247. *& n.* 290. & c. 19. *n.* 524.

Incola *eſt, tam qui habitat intra, quàm extra, intra tamen fines Civitatis* c. 9. *n.* 72.

Incolæ *ad onus refectionum adſtringuntur d. c.* 9. *num.* 89.

Incolis novis *poteſt ſaltem Collecta imponi ob neceſſitatem, quæ poſt eorum adventum & non ante emerſit* c. 11. *n.* 16.

De incrementis *& decrementis Rerump.* c. 7. *n.* 146. 147. 148.

Indemnitatis promiſſio *in maleficiis locum non habet* c. 17. *n.* 203.

Indemnitatis promiſſor *alterum à ſolutione Collectarum relevare præciſè tenetur* c. 11. *n.* 148.

Indictiones *à Baldo improbantur* c. 1. *n.* 44.

Indictionibus *adjecta ſupraindicta* c. 1. *n.* 110.

Indignum *Principe, ex quavis occaſione lucrum captare* c. 1. *n.* 139.

Individuum *pertinet ad plures* c. 6. *n.* 148.

Indorum *in Collectis conſuetudo* c. 17. *n.* 100.

Inferior *Superioris legem in vertere aut tranſgredi non debet* c. 12. *n.* 33.

Inquiſitio Hiſpanica *& Monarchia Hiſpanica ſuave ſomnium faceſſere jubentur* c. 10. *ſect.* 2. *num.* 58.

Inſtantiam *dare ſufficit, ad tollendam conſequentiam* c. 20. *n.* 311.

. INSTRUMENTUM.

Instrumentum *eſt probatio probata* c. 20. *n.* 44. *facit rem liquidam ac notoriam* 45.

Inſtrumenta *aratoria pro Collectis jure pignoris capi nequeunt* c. 18. *n.* 42.

Inſtrumenti amiſſio *per juramentum probatur, quando quis ad id exhibendum tenetur officio judicis* c. 20. *n.* 129. 130.

Inſtrumenti amiſſi *tenorem juramento probari quinam aſſerant? ibid. n.* 128.

Inſtrumenti *deperditi tenor quando per juramentum ſuppletorium probatur, jurans ſufficienter debet eſſe informatus d. c.* 20. *n.* 131. 132. 133.

Intellectus *l. ſi duas. §. Romæ. ff. de excuſ. tut.* c. 15. *n.* 9.

Intellectus *l. qui fundos. C. de omn. agt. deſert. lib.* 10. c. 16. *ſect.* 1. *n.* 135.

Intellectus *text. in c. tua. § fin. de decim. d. c.* 16 *ſect.* 1. *n.* 88. 89. 90. 91. & 92.

Intellectus *l. non ſcimus* 12. *§. illud quoq;. C. de agric. & cenſit.* c. 16. *ſect.* 2. *n.* 85.

Intellectus *l. Atilicinus* 35. *ff. de ſervit. ruſt. prædior.* c. 16. *ſect.* 2. *n.* 86.

Intellectus *text. c. cum non liceat de præſcript. d. c.* 16. *ſect.* 2. *n.* 114.

Intellectus *l. jubemus. C. de SS. Eccleſ. ibidem n.* 117.

Intellectus *l. competit* 6. *C. de præſcript.* 30. *annor. d. ſect.* 2. *n.* 90. & 110.

Intellectus *text. in c. ſuper quibusdam §. præterea de V. S. d.* c. 16. *ſect.* 1. *n.* 23.

Intellectus *text. in l.* 2. *§. ſi navis ff. ad L. Rhod. de jactu* c. 17. *n.* 266. & 289.

Intellectus *l.* 13. & 15. *ff. locat. d. c.* 17. *n.* 306.

Intellectus *l. nemo carcerem.* 2. *C. de exactor. tributor. lib.* 10. c. 18. *n.* 111.

Intellectus *l. propter honorem. C. qui bon. ced. poſſ.* c. 18. *n.* 183.

Intellectus *Auth. item multa. C. de Epiſc. & Cleric. & c. non minus. extr. de immunit. Eccleſ.* c. 19. *n.* 512.

Intellectus *text. in l.* 2. *C. de conven. fiſc. debit.* c. 20. *n.* 415. 416.

Intentio *cuiusq; probanda, ſive quis agat, ſive excipiat* c. 20. *n.* 6.

INTERDICTA ADIPISCENDÆ Retinendæ & Reciperandæ poſſeſſionis. Item Remedium Can. redintegranda. Vid. poſſeſſorium.

Interdicta adipiſcendæ retinendæ & recuperandæ poſſeſſionis *pro poſſeſſione vel quaſi juris Collectandi competunt* c. 19. *n.* 130. & 134.

Interdictum Quorum bonorum *ibid. num.* 132.

Interdictum de vi & vi armata *eiusq; praxis hodiè ab aula receſſit* c. 19. *n.* 139.

Interdictum Uti poſſidetis *nomine Collectarum competit d. c.* 19. *n.* 182. *Quod Cameræ Imp. præjudicio comprobatur num.* 183. *Ejus requiſita n.* 184.

An in hoc judicio *juſtificatio tituli neceſſaria ſit? n.* 185. 186.

Interdictum *Retinendæ non competit poſſidenti per præcepta vel violentas Exactiones n.* 197. 198. *nec favet ei, qui clam vel precario poſſidet n.* 213.

In Interdicto *Retinendæ is obtinere debet, qui antiquiorem poſſeſſionem probat d. c.* 19. *n.* 208.

In Interdicto uti poſſidetis *an pars Victrix ſententiam pro ſe ſuper jure Collectandi latam propria authoritate Executioni mandare poſſit? d. c.* 19. *n.* 216.

In poſſeſſorio Retinendæ *victus ad Cautionem de non amplius turbando condemnari ſolet d.* c. 19. *n.* 226. 227. *Cui Cautioni totus tenor ſententiæ pro ſtylo Cameræ inſerendus n.* 228. *ſi contra veniatur, Executoriales nec non Citatio ad præſtandum intereſſe ratione commiſſæ Cautionis impetrari poteſt n.* 229. & *n.* 230. *ubi præjudicia Cameræ hanc in rem recenſentur.*

Interdictum Recuperandæ poſſeſſionis *magis eſt privilegiatum, ac favorabilius & potentius remedio adipiſcendæ & retinendæ* c. 19. *num.* 148. 149.

Interdictum Salvianum *intentari poteſt contra bona allibrata pro præſtanda Collecta* c. 19. *n.* 231. *Quod declaratur n.* 233. *Requiſita in hoc Interdicto probanda n.* 237.

Interdictum Salvianum *non datur contra bona Forenſium pro recolligenda Collecta, niſi bona ſint allibrata in perpetuum: ſecus, ſi pro oneribus extraordinariis* c.10.*ſect*.1.*n*.67.

INTERESSE.

Vid. Uſura.

Intereſſe lucri ceſſantis *regulariter peti non poteſt, nec debetur, niſi mercatori ſolito cum pecunia negociari* c.19.*n*.516.

Intereſſe damni emergentis *de intereſſe taxato & ad tempus non ſoluto peti poteſt n*.517.

Interpellatio *non requiritur, quando certum tempus ſtipulationi adjectum eſt* c.19.*n*.521.

Interpretatio *in dubio fit, ut teſtes ſint conteſtes, non autem ſingulares* c.20.*n*.174.

Interrogatoria teſtium *quomodò formanda & concipienda ſint?* c.20.*n*.189.

Invaſio *Domini peregrini & civium ad jurandum facta illegitima compulſio verum Dominum poſſeſſione ſua non privat* c.20.*n*.333. 339. 340. 343. 344. & 345.

INVESTITURA.

Investitura *Imperatis juſtus Regalia poſſidendi titulus* c.20. *numer*. 15. 16. *an per eam dominium & poſſeſſio transferatur? Neg. num*. 22. *Contrarium, eiusq; Limitationes vide n*.34. 35. 36. 37.

Sine Inveſtitura *corporali nulla realitas acquiritur n*.23.

Inveſtitura propria *nihil aliud eſt, quàm poſſeſſionis traditio n*.17. *abuſiva quid?* 18. *non tribuit jus in re, ſed ad rem* 19.

Ab Inveſtitura abuſiva *facta extra rem in feudum conceſſam non arguitur ad actualem poſſeſſionem ipſius rei n*.20.

Inveſtitura abuſiva *quando fit in re abſenti, tantùm ſignum eſt conceſſi feudi n*.21.

Inveſtito poſt adeptam demum poſſeſſionem datur rei vindicatio n.24.

Inveſtitura abuſiva & propria *quid differant? n*.32.

Inveſtitura abuſiva *duos parit effectus, ut ſcilicet inveſtitus propria authoritate poſſeſſionem ingredi, & contra Dominum ad traditionem feudi agere poſſit: n*.33.

Per inveſtituram abuſivam *poſſeſſio rei feudalis translata cenſetur, ſi abuſiva ſigni traditio fiat in repræſenti n*.38.

Inveſtituris *qui nituntur, probare debent de jure inveſtientium n*.40.

Inveſtituræ *& ſimiles conceſſiones nil operantur reſpectu Tertii, niſi probetur, quæ & qualia jura concedens habuerit n*.41.

Inveſtitura *per ſe non probat dominium vel poſſeſſionem in præjudicium tertii d*.c.20.*n*.406.

Inveſtitio *cum mero & mixto imperio ad juriſdictionalia in cauſis civilibus & criminalibus, non verò ad Ius Superioritatis aut Reſervata vel Regalia pertinet* c.19.*n*.637.

Johannis II. Regis *Arragoniæ cygnea cantio* c.12.*n*.157.

Joannes Fridericus Saxoniæ Elector *& Georgius Fridericus Marchio Brandenb. diſſimulato habitu vicos & oppida perluſtraverunt, ut cognoſcerent, quid vulgus de ſe ipſis & Officialibus ſuis loqueretur* c.7.*n*.128.

Joas *reſtauravit templi ruinas* c.10.*ſect*.1. *num*.94.

Josiæ *Regis exemplum d*.c.10.*ſect*.1.*n*.96.

Judæi *perſonæ infames & odioſæ* c.10.*n*.22. *pejores Saracenis n*.23. *& in multis deterioris conditionis ſunt, ac Chriſtiani ſunt n*.24.25.

Judæi *pacificè viventes non ſunt expellendi d*.c.10.*n*.26.27.

A Judæis *ad Chriſtianos non rectè ducitur argumentum n*.28. & 32.

Judæorum *fides habet primordium veritatis d*.c.10.*n*.33.

Judæorum *collegia licita & adprobata numer*.34.

Ob unius Judæ *proditoris crimen, totum collegium Apoſtolorum non eſt plectendum* c.17. *numer*.252.

Judex competens *quis ſit in cauſa reparationis Eccleſiarum?* c.10.*ſect*.1.*n*.72. & *ſeqq*.

Judex *in petitorio non poteſt pronunciare poſt habito poſſeſſorio* c.19.*n*.176.

Judex *cum exequitur legem, lex gravat, non judex* c.18.*n*.7.

Judex *ſi nulliter proceſſerit, & inordinatè, Iudicis authoritas nihil operatur d*.c.19.*n*.307.

Judicis *intricatio non nocet partibus d*.c.19.*n*.177.

Judicium *integrum eſt, quod plurimorum ſententia comprobatur* c.6.*n*.59.

Judicium *multi rectius, quàm ſinguli ferunt n*.60.

Jugatio *à modo Collectandi per æs & libram non multum differt* c.17.*n*.99.

JURAMENTUM.

Juramentum *concedentem arctius ligat, actumq; corroborat* c.16.*ſect*.1.*n*.169. *& quando accedit actui, pænitentiæ locus non eſt n*.170.

Juramentum *probatio ficta dicitur & irregularis, privilegiata ſubſidiaria* c.20.*n*.125.126.

Per juramentum *qui probavit, non intelligitur probaſſe n*.127.

Juramentum *non debet eſſe vinculum iniquitatis* c.12.*n*.56. *contra bonos mores, non eſt obligatorium n*.117. *non firmat actus jure communi reprobatos & nullos n*.118.

Juramentum *ſequitur naturam actus, cui opponitur, d*.c.12.*n*.119. *Mercurio aſſimilatur n*.121. *facit valere actum omni meliori modo, quo poteſt n*.124. *ſupplet omnes ſolennitates n*. 125. *actum etiam de jure civili invalidum firmat numer*. 126. *contractus alioqui revocabiles facit irrevocabiles n*. 127. *jurantem præciſè obligat ad obſervationem n*. 128. *paratam Executionem & vim Guarentigiæ importat n*. 129.

Juramentum *exactè ſervari debet, neglectis omnibus bonis temporalibus d*.c.12.*n*.130. *Quod declaratur n*.131.

Juramentum *minorem facit majorem num*. 135.

Jura Regia *non ſolùm pro ſuſtentatione Regis, ſed ad onera quoq; publica ſuſtentanda deſtinata ſunt* c.16.*ſect*.1.*n*.41.

Jura

Jura *caſibus ſimilibus applicantur, & nova per vetera explicantur* c.19.n.556.

In jure *toto generi per ſpeciem derogatur* c. 5. *num.86.*

JURISDICTIO.

Vide Imperator, Princeps, Regalia, Reſervata Principi, Superioritas.

Jurisdictio Suprema *quid perfectum quum ſit, neq; creſcere, neque diminui poteſt* c.3.n.5. *oſſibus Imperatoris adhæret n. & à Sceptro vel corona Caſ. divelli nequit n.7.*

Jurisdictione *in aliquo Caſtro conceſſa ſemper intelligitur reſervata major jurisdictio & poteſtas d.c.3.n.17.19.20.21.*

Jurisdictio Suprema *præſcribi poteſt ex ſententia Bartoli & aliorum n.31.*

Jurisdictio *cum proprietate nihil habet commune* c.20.*n.*323.

Jurisdictionis actus *probatur, licet teſtes in loco ei tempore non concordent* c.20.*n.*171.172.

Jurisdictionis *quaſi poſſeſſio probatur per exercitium n.*202.

Cujus Jurisdictio *principaliter læſa eſt, ejus etiam eſt ulciſci injuriam pœnamque exigere d.* c.20. *n.*222.

Jurisdictio *radices habet publicarum functionum* c.3.*n.*158. *& fundamentum eſt omnium Onerum & Collectarum n.159.*

Jurisdictionis *vocabulo poteſtas ſumma vel Jurisdictio Regalis*, die hohe Landes Fürſtliche Obrigkeit *aliquando denotatur n.166.*

Jurisdictio criminalis *in materia adjutorii ſive ſubventionis nihil operatur c.3.n.176.*

Jurisdictio *per alluvionem augetur* c. 16. *ſect.* 1.*n.*87.

Jurisdictionem *vel diſtrictum habens dicitur publica perſona* c.3.*n.*39.

Jurisdictio *cohæret territorio* c.4.*n.*182. *& in territorio eſt, ut acidum in vino, & ut ſervitus in fundo, & nebula ſuper palude n.*184.

Jurisdictio *in Gallia prædiaria ſeu patrimonialis habetur d.*c.4.*nu.*185. *perſonis activè, territorio autem paſſivè & materialiter cohæret nu.* 187. *ibidem.*

Jurisdictiones *hodiè non ſunt manuales ſeu revocabiles d.c.4.n.*138.

Jurisdictio *Inferiorum non quieſcit, licet præſens eſſet Imperator d.c.4.n.*139.

Jurisdictio *per infeudationem conceſſa ne quidem ex plenitudine poteſtatis revocari poteſt d.*c.4. *n.*140.

Jurisdictionis ſuſpenſio *non arguit tranſlationem in alium* c.10.*ſect.*1.*n.*88. *& aliud eſt ſuſpenſio, aliud ademptio n.89.ibid.*

Jurisdictionem *qui præſcripſit, ſi cognoviſſet longo tempore ſaltem per accuſationem de maleficiis commiſſis, non minus etiam poſſidet jus per viam Inquiſitionis cognoſcendi c.* 3. *n.* 199.

Jurisdictione præſcripta, *non eſt præſcripta poteſtas coercendi, ſine qua illa exerceri non poteſt d.c.*3.*num.* 193.

Jurisprudentiæ *Encomium c.* 15.*n.*4.

Jus univerſum, *quod poteſt recipere augmentum & diminutionem, comprehendit etiam futura c.*16.*ſect.* 1.*n.*83.

Jus ſuperveniens *præſtat Res Exceptionem, licet non proſit ad actionem intentandam c.*20.*n.*139.

Jus ſuperveniens *ex cauſa de futuro non prodeſt Actori ad victoriam cauſæ, ſed tantùm jus ſuperveniens ex cauſa de præterito d.*c. 20.*n.* 145. *Quod tamen fallit de æquitate Canonica n.*146. *Vid. verb. Exceptio ſuperveniens.*

Jus naturæ *immutabile eſt, & omnibus promiſcuè conceſſum* c.12.*n.*12.

Juſtini Imp. *edictum* 10.*ſect.*2.*n.*46.

L.

Laberii Mimi *jocus de Cicerone c.6.n.*41.

Lacedæmonii *per Præfectos & Officiales ſuos imperia in ſubditos ſuos avarius exercentes ſibi & toti Græciæ odia & bella concitarunt* c. 8. *num.* 290.

Lacedæmoniorum *laudabile inſtitutum c.* 6. *num.* 43.

Læſio enormis *alterius partis ſupra dimidium, ut &, ſi res fraudem habet, ante omnia ad æquitatem reducenda* c. 19. *n.* 354.

Landſchafft neben ihren Ständen *eſt quid univerſale* c. 7. *n.* 6. *Idem in Ducatu, Provincia & Comitatu n.*8. 9. 10. *ibid.*

Landsknechte *qui? & eorum erigo* c.3.*n.*264.

Lapides precioſi, *annuli & ſimilia in cenſu appreciari debent* c.17.*n.*69. *Vide tamen etiam* c. 11. *num.* 67.

Lawinga *Civitas immunitate donata* c. 16. *ſect.* 1. *num.* 149.

LEX.

Lex *nulla ſatis commoda omnibus eſt* c.7.*n.*46

Lex *Curiæ Romanæ* c.6.*n.* 37.

Lege *non diſtinguente nec nos diſtinguere debemus* c.13.*n.*110.

Leges *nihil faciunt, nihilve dicunt fruſtra & otioſè* c.15.*n.*33.

Legum & juſtitiæ *commendatio ex Valerio Max. & Cic. n.* 115.

Legum correctio, *uti odioſa, per tacitos vel ſubauditos intellectus introduci nequit* c.19.*n.*320. 322.323.

Lex publica *reſpicit communes, non particulares perſonas* c.15.*n.*19.

Lex *per ſimplicem non uſum non abrogatur* c. 16.*ſect.*2.*n.*61. *Quod declaratur n.* 84.

Per Legem generalem derogatoriam *non intelligitur derogatum privilegio ſpeciali* c.19.*n.*380.

Lex magiſtratus politici *pro communi utilitate lata ligat etiam Clericos ſaltem vi juſtitiæ naturalis* c.12. *n.* 147.

Lex *uſu recepta, non autem abrogata in dubio præſumitur* c.9.*n.*107.

Legis abrogationem *alleganti incumbit onus probandi d.c.9.n.*108.

Leges *de Tributis loquentes extenduntur etiam ad Collectas* c.2.*n.*110.

Leges *extra Comitia & Ordinum conſenſum latæ, quæ Rempub. ſpectant non valent* c. 4. *n.* 32. *idq; in Hiſpania, Anglia, Scotia, Polonia, Bohemia, &c. ſervatur, ibid.*

Lex Repetundarum *apud Romanos* c. 18.*n.* 291.292.

L.Properandum. C. de judic. *ob multitudinem cauſarum in Camera obſervari nequit* c. 19. *n.*23.

Legatarius *non tenetur ſolvere Collectas niſi re ſibi tradita* c.11.*num.*107.*Quod intellige ut num.* 108.

Legati Civitatum Imperialium *cum Imperatorum, Electorum,&c. Legatis ad exteros Reges emittuntur* c.5.*n.*56.*eadem cum illis commoda & incommoda ferunt n.*57.

LIBER CENSUALIS.

Vide Æſtimum, Cataſtrum, Matricula.

Liber æſtimi *regulariter non probat* c. 20.*nu.* 378.*maximè contra tertium n.*379.*Limitatur. nu.* 384.*& ſeqq.*

Libris Officialium , *quorum fides de publico probata eſt, plenè creditur* c.20.*num.*369.*&* 372. *Quod Dd.exemplificant in ſuſceptore gabellæ num.* 370.*& Maſſariis à Caſtro vel villa deputatis num.* 371.

Libri Collectantium *quatenus probent? num.* 373.*& quid de libris theſaurariorum n.* 374. *Mercatorum dicendum? num.* 375.417.418.419.*&* 421.

Conſilium Politicorum de conſervandis libris cenſualibus c.17.*n.*114.

Libris defunctorum *magis creditur, quam viventium* c.20.*num.*523.*maximè in antiquis num.* 525.

Liber *in uno falſus, in alio verus eſſe poteſt d.c.* 20.*n.*529.

Libri Monaſteriorum, *licet antiqui non probant in tertii præjudicium* c.20.*nu.*381.*& plenius n.*447.

Libri Collectantium, *etiam ab Officiali publico cuſtoditi, in præjudicium Superioris ignorantis nihil probant d.*c.20.382.

Libri cenſuales *antiquitate donati plenè probant* c.20.*n.*389.390.

Libri antiqui *probant in factis antiquis, ubi leviores probationes ſufficiunt n.* 481. 482.*& probant, quando illis ab antiquo à majoribus fides habita fuit n.*483.484.485.

Libellus *qualis eſt in cauſa principali, talis eſt in cauſa Appellationis c.*19.*n.*443.

Libellus *in rei vindicatione quid continere debeat?*c.19.*n.*534.

Libellus *obſcurus & ineptus in hac actione ex officio, etiam parte non opponente, rejicitur. n.* 537. *ubi & Cautela Advocatis ſuggeritur, ne pedem ſuum proprio quaſi ligone vulnerent n.*538.

Libelli *narrata verificanda ſunt* c.20.*n.*5.

Libera *unicuique contrahendi & diſtrahendi facultas conceditur* c.12.*n.*100.

LIBERTAS.

Vide Immunitas, Præſcriptio, Turcica Contributio.

Libertas *favorabilis res*, c.7.*n.*39.

Pro libertate *rerum & perſonarum præſumitur* c.19.*n.*426.

Libertas *ab onere Collectarum Imperialium præſcribi poteſt* c.14.*ſect.*3.*n.*27.Et c.16.*ſect.*2.*nu.*6. 10.11.12.14.15.*&* 16.

Libertatis præſcriptio *favorabilior eſt contra ſervitutem, quam præſcriptio ſervitutis contra libertatem d.*c.16.*ſect.*2.*n.*8.

Libertas non ſolvendi onera *quanto tempore præſcribatur d.*c.16.*ſect.*2.*n.*24.26.27.

Libertatem *hanc præſcribens quibus requiſitis debeat eſſe munitus? ibid.num.*25.*& quamplurimis ſeqq.*

Libertas *hæc præſcribitur etiam ſi quis ſciat, ſe ad Collectarum ſolutionem teneri n.*37.38.

An in præſcribenda hac Libertate *de jure requiratur ſcientia & patientia illius contra quem præſcribitur, n.*49.

In præſcriptione Libertatis *patientia adverſarii non eſt neceſſaria n.*51.*Quod confirmatur in terminis Collectarum n.*52.*&* 69.

An ad præſcribendam Libertatem *ab onere Collectarum neceſſaria ſit interpellatio ex parte collectantis? n.*53.*Rationes pro Affirmativa Vide ſub n.* 55.56.57.58.59.60.61.62.63.64.65.66.67.

*Rationes pro Negativa num.*70. 71.72.73.74. 75.76.77.

*Judicium Authoris, qui opinionum harum diſcrepantiam diſtinguendo conciliat n.*78.*&* 88.

In Libertatis præſcriptione *ſufficit ſola negligentia non petentis ibid.n.*70.

Libertas *vaga diſſidiorum ſeges* c.5.*n.*91.

Libertas Principis *in hoc conſiſtit, ut faciat, quod juſtè poteſt* c.4.33.

Licentia *omnes ſumus deteriores* c.2.*n.*113.

Licitatio bonorum *fiſci intra quod tempus finiri debeat;*c.18.*n.*64.

Liquidum *quid dicatur;*c. 20. *numer.* 47.48. 49.50.

Liquidum in continenti *non dicitur, quod deſiderat interpretationem vel probationem extrinſecam ibid.n.*46.

Lite pendente *in poſſeſſione Exemptionis manuteneri debetis, qui privilegium & præſcriptionem ſimul allegat, modò producat illud privilegium c.* 20. *n.*274.*&* 277.

Lite pendente *Debitor ad Collectarum ſolutionem adigi poteſt* c.18.*n.*9. *neque Appellatio hoc caſu ullum effectum ſortitur nu.*10.*nec clericos aut Nobiles relevat, ſi privilegia obtendant n.*11.

Lite pendente *ſuper inſolito gravamine Exactoris , Debitor Collectarum non cogetur ad integram ſolutionem , ſed tantùm ad ſolitum d.*c.18. *n.*45.

Lite *inter duos Dominos pendente ſuper dominio directo, utri Vaſallus ſervire debeat? d.*c.18.*nu.*217. *& ſeqq.*

Litigioſæ poſſeſſionis *remedium* c. 19. *num.*80.*etiam eo caſu locum habet , quando alter ſervitutis , alter verò libertatis poſſeſſionem vel q. prætendit num.*81.*ſimile eſt interdicto Uti poſſidetis, n.*100.

Ex Conſtitutione Litigioſæ poſſeſſionis *agi poteſt ordinariè & ſummariè nu.*105. *ordinarium poſſeſſorium quid? n.*106.*Summariè quando agatur?* 108.

108. *& quinam proceſſus in cauſis litigioſæ ſive momentaneæ poſſeſſionis obſervetur? n.* 109.

Requiſita Conſtitutionis litigioſæ poſſeſſionis *d.* c. 19. *n.* 110. 111. 114. 115. 116. 117. 118. 119.

LITIS CONTESTATIO *regulariter in judiciis ſummariis non adhibetur* c. 19. *num.* 88. *ſed actus primus, qui immediatè poſt litis conteſtationem in aliis cauſis fieri ſolet, in ſummariis operatur effectum litis conteſtationis, ſcilicet, quando judex de meritis cauſæ cognoſcere cœperit num.* 89.

Per locationem *ſimplicem neque dominium, neque poſſeſſio transfertur* c. 11. *n.* 167.

Per locationem *non probatur dominium, neque poſſeſſo, ſine perceptione mercedis* c. 20. *n.* 395.

Locus *Luc.* 3. *v.* 13. *&* 14. *à plerisque Theologis ICtis ad Collectas transfertur c.* 8. *n.* 9.

LOTHARINGIA *an ab Imperio avulſa & exempta?* c. 4. *num.* 232. *olim Imperio fuit ſubjecta num.* 233. *& adhuc Imperio eiusdemq; legibus paret num.* 234.

Lotharingiæ Duces *quomodo ad Contributiones Imperii vocentur, & ex Conſtitutione pacis publicæ in Camera forum ſortiantur? d.* c. 4. *numer.* 235.

Lotharingiæ *Ducem in terris Imperii pignorantem, in Camera Imp. conventum, & ſententia adparendum adductum præjudiciis demonſtratur d.* c. 4. *n.* 236.

Lucrum *captans non poteſt declinare onus annexum* c. 12. *n.* 244.

Ludovico Sfortiæ *Legato ad Genuenſes, pecuniæ extorquendæ gratiâ, miſſo, flos baſilica commendatur* c. 4. *n.* 68.

Ludovici XI. *Galliæ Regis de prato ſuo gloriatio* c. 4. *n.* 57. *idem ad Burgundiæ Ordinum Libellum ſupplicem, nova tributa, eorumque Legatos utcunq; placatos, cum bona in poſterum ſpe domum remiſit num.* 60.

Ludus Latrunculorum *quid ſit? & ejus origo* c. 17. *n.* 226.

Luſitania *Romano Imp. fuit ſubdita* c. 4. *n.* 97. *licet hodiè ſe ſubtraxerit n.* 98.

Luſtrationis & Sequelæ *Ius Regali Collectarum adfine eſt* c. 3. *n.* 232.

Luſtrationis *variæ denominationes in variis Nationibus & linguis n.* 234. *ejusdem inventor Fabius Maximus n.* 235. *antiquum inſtitutum exercendi tyrones n.* 236. *conſiſtit in Delectu & Diſciplina n.* 260. 261.

Luſtratio *hodie jure Superioritatis & Regalium competit d.c.* 3. *n.* 268. *eiusdem effectus eſt Ius Sequelæ n.* 273.

De Luſtratione *Leges Hiſpanicæ d.* c. 3. *n.* 270. *& Conſtitutiones Imperii noſtri Romano-Germanici n.* 271. 272.

Ad Luſtrationem *Princeps & Dominus Subditos ſuos cogere poteſt d.c.* 3. *n.* 269. *non tamen debet per longinquum ad arma ſumenda eos evocare num.* 276. *Niſi ſolitus fuerit* 277. *& expenſas ſuppeditarit* 278.

Luſtrationum *uſus & abuſus d. c.* 3. *n.* 316.

D. Lutheri *dictum:* **Man werde noch das Evangelium außhungern** / *cap.* 10. *ſect.* 1. *numer.* 53.

D. Lutheri *gravis querela de aulico luxu* c. 7. *num.* 71.

D. Lutherus *Gamalielis conſilium repetens vapulat, & atheiſmi arguitur immeritò* c. 10. *ſect.* 2. *num.* 6.

Lycurgus *prohibuit ob vectigalia non ſoluta quenquam in carcerem detrudi* c. 18. *n.* 113.

M.

MAchiavelliſtæ *& novi Statiſtæ taxantur c.* 1. *n.* 95.

Magiſtri Ordinis *Teutonici & Iohannitici Principes Imperii ſunt, & regulariter fundatam habent intentionem territorii* c. 20. *n.* 325. *eorumdem bona paſſim per Imperium diſperſa & Regalia in vago ſunt n.* 326. 328.

MAGISTRATUS.
Vide Superior, Subditus, Officialis.

MAGISTRATUS officium *quale ſit? cap.* 12. *num.* 154.

Pro Magiſtratu *ſemper eſt præſumptio, quod nihil iniqui in ſuos ſtatuere velit; præſertim in cauſa Collectarum* c. 19. *n.* 302. *Limitatur n.* 303. 304. 305.

Contra Magiſtratum *extrajudicialiter de facto procedentem de jure præſumitur, eoq; caſu ſpoliatus à Superiori reſtituendus n.* 306.

Magiſtratus *ex officio providere debet Subditis, ne indebitè & plus æquo divexentur d.* c. 19. *num.* 309.

Magiſtratus politicus *ſecundum modum jurisdictionis ſuæ pro bono Reip. ſtatu perſonas & res ſibi ſubjectas licitè legibus devincit* c. 12. *n.* 136.

Magiſtratus *utilitatem publicam ſedulò promovere debet d.c.* 12. *n.* 153.

Magiſtratus *ſupra quantitatem & taxam in Receſſibus Imperii definitam Subditos ſuos gravare non debent* c. 19. *n.* 289. *eaq; quantitas Subditis prius manifeſtari debet n.* 292.

Magiſtratui *incumbit* Remp. *providè tutari, & adverſus omnes ictus firmam præſtare* c. 12. *num.* 173.

Magiſtratus *non debet eſſe deterioris condicionis, quam privati d. c.* 12. *n.* 178.

Magiſtratui *non licet in re illiquida contra Subditos viâ facti & executivè procedere* c. 18. *n.* 103.

Magiſtratus *extrajudicialiter vi procedens à privato non differt n.* 109.

Magiſtratuum *conatus non eſt improbandus, qui quovis modo Forenſium bona oneri Collectarum illigare nituntur* c. 13. *n.* 15.

Magiſtratus *niſi contra deſolationes Eccleſiarum provideas, reddet rationem Deo in extremo judicio* c. 10. *ſect.* 1. *num.* 98.

Magiſtratus *ingraveſcente annona Cives cogere poteſt, ut frumentum viliori precio vendant cap.* 8. *num.* 21.

Magiſtratus jus *in tributis exigendis à D. Paulo aſſertum ab æquitatis ratione* c. 1. *n.* 90.

Magiſtratus *pro Subditorum incolumitate variæ moleſtiæ & labores exantlandi d. c.* 1. *n.* 92.

Magiſtratui *an expediat Regnicolis potius, quam*
auxi-

auxiliaribus & conductitiis militibus uti; an Subditos Contributionibus onerare, vel exercitiis militaribus aſſuefacere? c.3. n.317.

Magiſtratus Municipales & Defenſores Civitatum ſimplicem tantùm jurìdictionem habent c.5.n.102.

Magniloquentiam nonnulli adfectant cap. 1. num.7.

MAJESTAS.

Vide Imperator, Princeps, Reſervata, Regalia, Superioritas.

MAIESTAS dicitur quaſi major poteſtas c. 4. n. 6. & conſiſtit in Supremo Imperii jure & totius mundi dominatu n.7.

Majeſtas extra & ſupra Imperium nulla eſt num. 21.

Majeſtatis primum Ius Legum univerſalium condendarum & interpretandarum poteſtas c. 3. n.42.43.44.45.46.47. alterum Ius belli indicendi & movendi n. 50. & ſeqq. Tertium jus conſiſtit increandis magiſtratibus num. 54. & ſeqq. Quartum jus extremæ provocationis nu.88. & ſeqq. Quintum, Vectigalium imponendorum & augendorum facultas n. 112. & ſeqq. Sextum Collectarum generalium & Imperialium indictio n.124.& ſeqq.

Majeſtati adhæret Ius Academias erigendi, Doctores, Licentiatos, Comites Palatinos &c. creandi c.3.n.75.

Majeſtatis juri accenſetur, unire, dividere ac ſeparare Provincias d. c. 3.n.72.

Majeſtas illa juſta & legitima cenſetur, quæ viribus modum imponit c.4.n.36.

Majeſtatis læſæ crimen an committant peregrini ſive non Subditi, ſi in Reges & Principes tyrannicè imperantes animadvertant c.18.n.371.

Majeſtas à perſona Imperatoris inſeparabilis, d. c.4.n.324. nec partitionem admittit n. 325.

MAJORITAS; MAJOR PARS.

Vide Minor pars, Votorum pluralitas.

MAIOR pars in iis, quæ ad plures ſpectant, ut Collegium ſeu univerſitatem quandam, regulariter ſufficit, & geſta à maiori parte rata ſunt c.6.n.14.

Maior pars regentium & univerſitatis obligat ſingulos ad Collectam d.c.6.n.17.& c.5.n.120.

Majoritas votorum in terris Imperii ſaltem attenditur, non Sanioritas d.c.6.n.64.

Major ubi eſt numerus ibi & Zelus dexterior præſumitur c.65. num.66. Quod tamen declaratur n.67.

Major pars Creditorum præjudicat minori parti in remiſſione debiti vel moderatione dilatoria concedenda n.68.69.70.71.72.73.74.

Major pars Univerſitatis minorem arctat ad contribuendum etiamſi min.. pars, quæ contradicit, majorem debeat ſolvere pa.. d.c.6.numer. 75.76.

Majoris partis factum cenſetur factum ab omnibus de Regno d.c.6.n.77.

Major pars poteſt minori præjudicare in iis quando agitur de eius utilitate & neceſſitate num. 89.90.

Majori parti præjudicat minor pars in iis, quæ ex neceſſitate ſunt. n.91

Major pars conſideratur, non bonorum, ſed perſonarum reſpectu d.c.6.n.127.

Majoris partis factum ut attendatur, ut omnes ſimul, non ſeparatim conſenſum præbeant num. 128.

Major pars quod facit, eſt ac ſi omnes egerint d. c.6.n.134.

Major pars non poteſt præjudicare minori exempta & in univerſitate comprehenſa n.142.

Major pars non poteſt præiudicare ei, cui ſingulariter jus quæſitum eſt d.c.6.n.143.

Majoris partis conſenſus non ſufficit quando ſtatuitur contra privilegia n.145.146.147.

Major univerſitatis pars non præjudicat minori, ſi poteſtatem quid decernendi Vniverſitas non habeat d. c.6. num. 151. vel cauſa ad eius officium non pertineat num. 156. 157. aut ſingulos concernat n.158.

Major pars in Collectarum impoſitione prævalet, & tàm abſentes quàm contradicentes obligat d. c.6.n.18.19.21.22.23.24.

Major partis factum habetur pro facto omnium in cauſis confœderatoram d.c.6. nu. 28. in conſilio bellico 29. collegio artificum 30. in ſententia ferenda n.31. in Collegiis Canonicorum 32.& in monetæ mutatione n.33.

Major pars Ordinum Belgii quod decernit in puncto Contributionum & Subventionum ratum habetur c.6.n.53.

Ad hoc, ut major pars poſſit præjudicare minori in his quæ communia ſunt pluribus, ut ſingulis quæ requirantur? vid.d.c.6.n.132.

Quanto quisque majoribus & pluribus præeſt, tantò ipſe major eſt c.4 n.73.

MALA FIDES.

Vide Bona fides.

Mala fides etiam obſtat immemoriali præſcriptioni c.16 ſect.2.n.39.

Exceptio malæ fidei ad decem millia millium opponi poteſt n.40.

Mala fides 30 annis purgatur & in bonam fidem transmutatur; tàm in perſonalibus quàm realibus & infra n.116. Contrarium tenent alii n.45. relati.

Mala fides præſumitur in præſcribente, niſi aliud ex circumſtantiis adpareat c.19.n.504.

Maledictus, qui pervertit judicium peregrini, pupilli & viduæ c.15.n.34.

Maledictus, qui panem ſubtrahit pauper c. 17. n. 94.

Malitiis hominum non eſt indulgendum.

Malum non aufert, qui ſaltem avertit non evertit c.18.n.308.

MANDATA CUM ET SINE CLAUSULA.

Vide Pignoratio, Arreſtum.

Mandata ſine clauſula contra plus debito à Subditis, ſub prætextu publici Imperialis Decreti, exigentes aliquoties in Camera emanarunt c. 17. n.170.

Mandatum ſine clauſula obtineri poteſt, contra impedientem agrorum culturam c. 18. numero 43.

Mandata

Mandata cum vel ſine clauſula *ratione Collectarum ex Imperii Conſtitutionibus de pignorationibus, arreſtis &c. decerni ſolent* c.19.n. 238.*etiam lite pendente* n. 239.

De Mandatis pignorationum *vide verb. pignoratio.*

Mandata de relaxandis arreſtis *ob jus regale Collectandi quandoque decernuntur* d.c.19.n.280. *ubi præjudicia quædam & Vota Cameralia hactenus necdum divulgata referuntur* n. 281.282.283. 284.285.

Mandata *quoque* Inhibitoria *& de abrogandis novis & inuſitatis Contributionibus, uti & de non offendendo in Camera emanarunt num.* 286. 287.288.

Mandata ſine Clauſula *vigore Ordinat.* Cam. *p.* 2.*tit.* 21. *Subditis ultra cenſus ſui modum gravatis contra Magiſtratum quandoque decernuntur* d.c.19.

Mandata *non facile Subditis contra Superiores ſuos decernenda niſi prius ad eos ſcribatur nu.* 300. *Limitatur in Mandatis cum Clauſula n.* 301.

Mandata ſine clauſula *in Camera decernuntur adverſus lege prohibitam bonorum privationem* d. c. 19.*n.*572.

Mandata inhibitoria *ſine clauſula de non impediendo fieri venditionem vel alienationem Camera Imp. ſæpenumero decernit* c.12.*n.*101.

Mandata *ad pœnam Dupli adverſus Subditos, partes ſuas viriles, moniti, ad diem non inferentes, in Camera decernuntur* c.18, *n.* 129. *&* c.19. *n.*290.*&* 573.

Mandata ad pœnam dupli; *etiam pro Exactionibus in Circulis factis decernuntur* d. cap. 18. *n.*133.

Dupli pœna *quando introducta? n.*131.

Subſtantia Receſſuum Imperii, ex quibus Mandata ad pœnam dupli *extrahi ſolent, in quo fundetur n.*137.

Manſionaticum *quid?* c.1.*n.*188.

Marci Imp. *dictum egregium & memorabile* c.8.*n.*107.

Marchio Saluciarum *porcoriam puellam duxit* c. 15.*n.*40.

Maris *atque fœminæ conjunctio ex jure naturali deſcendit* c.12.*n.*11.

Maritus *eſt dominus prædii dotalis; & per conſequens ad Collectas obligatur* c.11.*n.*132. *Quod intellige, ut n.* 133.

Mas *& fæmina in jure ad paria judicantur* c. 13.*n.*104.

Maſculinum *comprehendit fœmininum in favorabilibus* c.13.*n.*90. *&* 91.

Mater *complurium liberorum benedicta, ſterilis autem maledicta* c.13.*n.*102.

Mater *tenetur filium lactare intra triennium n.*105.*alit filium ultra triennium, ſi pater ſit inops, & filius non habeat aliunde n.* 106. *filiam egenam dotare cogitur n.*107.

Mater *tutrix ſolvens aliquo tempore Collectas pro filio immuni, non tollit ipſius privilegium* c.16. *ſect.*1.*n.*217. *habet enim poteſtatem adminiſtrandi bene, ſed non male n.*218.

MATRICULA.

Vide Æſtimum, Cataſtrum.

Matricula *Imperii Ordinum conſenſu perfecta* c. 19.*n.* 34.*paratam executionem meretur; & fundatam intentionem pro immatriculato parit* 35. *Quod declaratur nu.* 36. *duplicem probationem n.*59. *confert Imperio quaſi poſſeſſionem ſubjectionis num.*60.*ex eiusque inſpectione Negativa probatur n.*61.

Matriculæ *editio per Compulſoriales ex Archivo Imperii peti poteſt n.*37.

Primam Orbis Matriculam *Auguſtus Cæſar confici curavit* 33.

Nulla Matricula *ſub Otthonis IV. Imperio exſtitit n.*51.

Matricularum initium *ſub Sigismundo Imp. cepit n.*52.*& illuſtris matricula ſub* Friderico III. *contexta n.*53. *earum variatio & ratio variationis n.*54.

Matricularum veterum *indolis quamdiu viguit; præclare cum S. Rom. Imperio actum eſt numer.* 55.

Matricularum innovatio *ex Principum cum Civitatum nonnullarum taxis permixtio & confuſio grave præjudicium Imperio attulit num.* 56. 65.66.

Semel in Matriculam *receptus, ſemper Status Imperii præſumitur, licet in poſterioribus non reperiatur n.*62. *&* 79.

Deletio ex Matricula *ſine nota exiſtimationis & dignitatis fieri nequit n.*63.

Minus recte deletus ex Matricula, *pro deleto non habetur n.* 64.

Matricula Imperii *quod probet; & quomodo quaſi poſſeſſionem Subjectionis immediate conferat?* c.20.*n.*423.

Matrimonium *contrahens non debet odio prægravari* c.12.*n.*16.

Matthiæ *Imp. Decretum de pluralitate votorum* c.7.*ſub n.*87.

Maximiliani I. *Imp. Conſtitutio de Contributione Clericorum ad Expeditionem Turcicam cap.* 12. *numer.* 222. *Eiusdem de viris doctis regium dictum* c.15.*num.*44. *liberalitas erga ſalutem Imperii* c. 1.*n.*213.

Maximiliani I. & Caroli V. *dicteria* c. 4. *numer.* 317.

Maximiliani II. *dicterium de Rege Franciæ d.* c. 4.*n.*47.

Media *cenſentur eius naturæ, cuius ſunt extrema* c.20.*n.*300.

Medici *immunitate cum Doctoribus juris gaudent* c. 5.*n.*59. *in dignitate ſunt conſtituti n.* 60. *ſed non pari paſſu cum ICtis n.*62.

Medicorum *ope remota ſanitas periclitatur n.*61.

Membra *debent caput ſuum defendere, neque ab illo ſeceſſionem facere, niſi caput illiciti quid attentet* c.8.*n.*86.

Menelaus *non m[illegible], ſed arguta loqui ſolitus* c. 1. *num.*2.

Menenii Agrippæ *apologus, Rempub. ventriculo, tributa lieni comparat* c.1 *n.*54.

Mercatorum *merces an ſint Collectationi obnoxiæ?* c.11.*n.*86.87.88. 89.90.91. 92.93. 94.95.

Mercatus *omnibus permiſſus cap.* 3. *num.* 84. *ejusq;*

*ejusque ſecuritas & immunitas manat à Principe num.*85.

Mercatus hebdomarii, Wochenmärckte *ſine privilegio inſtitui poſſunt d.c.*3.*n.*78.

Mercaturæ *lucra & emolumenta cenſenda* c. 11.*n.*86.*& ſeqq.&* c.17.*n.*70.

Merces improfeſſæ *quod committantur, & in Fiſcum tranſeant ipſo jure, ſingulare eſt in vectigalibus* c.19.*n.*595.

Mercede *ſua dignus operarius* c.1.*n.*94.

MERITA *debent commenſurari remunerationi* c.16.*n.*183.*probantur aſſertione Principis n.*187. *Niſi agatur de præjudicio Tertii n.* 188.

Metum *juſtum maturè depellere licet cap.*18. *n.*101.

MILITES *armati onera ſuſtinent patrimonialia* c.15.*n.*114.

Milites *noſtræ ætatis deſcribuntur* c. 17.*num.* 210.213.*eorum juramentum & officium n.*211. *leges gregariæ n.*215.*vis injuſta nu.*216. *in furando licentia n.*230.

Militis *& latronis deſcriptio & vivendi ratio n.* 225.

Militibus Romanis *furtum ſeverè interdictum num.*229.

Milites *cur dicantur angues & pennæ?* c.17.*n.* 233. *vecordiam & avaritiam vitæ comites habent n.*234.

Milites *tranſeuntes de jure nec à volentibus hoſpitibus quicquam accipere poſſunt* c.17.*n.*269.

Militum ſocietas *ſi alterius territorium invadat animo Subditos deprædandi, comburendi, depopulandi agros, animalia abigendi, homines malè tractandi, & Dominus, ut Subditos ſuos liberaret, certam pecuniæ ſummam promiſit, omnes contribuere tenentur* c.19.*n.*592.

Militum adpoſitio *in fortalitiis actum Iuriſdictionis ſuggerit* c.7.*n.*116.*&* 117.

Militum exercitatorum paucitas *ſemper ad victoriam promptior extitit, quàm rudis multitudo* c.3.*n.*248. *Quod ex Hiſtoriis amplè confirmatur n.* 249.250.251.*& ſeqq.*

Militum probandorum jus *Princeps ſolus ex Conſtitutione Zenoniana habuit* c.3. *num.*266. *ſed ante Zenonem Duces belli & Magiſtri Militum id habuere n.*267.

MINOR *generali lege ligatur, etiamſi eius ſpecialis mentio non ſit facta* c.19.*n.*383.

Minor pars *recuſare non poteſt, quod alii Provinciales faciunt* c.6. *num.*120. *etiam maiori parti præiudicat in iis, quæ ex neceſſitate fiunt* c.6.*n.*91. *Vid.* Major pars.

MOBILIA *ſequuntur locum domicilii* c. 21. *n.*19.

Mobilia, *è quibus reditus aliqui percipiuntur, cenſenda* c.17.*n.*67.

MODERATORES *in Imperio ex æquo bono, an & quatenus in Collectis Imperii cauſa moderationum juſtæ ſint, cognoſcunt* c. 4. *ſ. ct.*3.*n.* 32.*ſuper dubiis Cæſarem conſulere, cujam tamen principalem ipſi decidere debent* c.18.*nu.*165.*ab eorum ſententia appellatur n.*168.

*Moderatoribus plerunque Inquiſitores ſubdelegantur n.*197. *eorum juramentum n.*168.

MODUS COLLECTANDI.

Vid. Collecta, Contributio cenſus, Tributum, Peræquatio Collectarum, Forma Collectandi.

MODUS Collectarum *ex facultatibus Subditorum & neceſſitate Reipub. ſemper metiendus* c.17. *num.*5.

Modus Collectandi *ita ſervandus eſt, ut poſſibilitas locorum & perſonarum attendatur d.* c. 17. *num.*8.

Modus Collectandi *in aliquibus locis quis obſervetur n.*51.

Modus Collectandi, *ſi videlicet non capita, ſed bona Subditorum æſtimantur, omnium eſt æquiſſimus d.*c.17.*n.*79.

In Modo Collectarum *definiendo non eſt ſpectandus valor prædiorum, ſed quantitas fructuum inde perceptorum* c.17.*n.*91.

Modi Collectandi *duo ſunt in Imperio recepti, de quibus in Comitiis Ratisbonenſibus Anno* 1598. *&* 1603. *acriter diſputatum, atteſtantibus Protocollis quæ referuntur d.*c.11. *nu.* 162. *&* 163. *&* c. 11.*n.*43. *& ſeqq.*

Modus Collectandi *per as & libram olim frequentiſſimus in actione* des gemeinen Pfennings *d.*c.17.*n.*160.

Modus Collectandi *juxta Matriculam Imperii* auff den Römerzug *hodie receptior & crebrior, n.*161.*&* c.11.*n.*47.

Modus alter Collectandi, *putà* Gemeiner pfenning *placuit Ordinibus Imperii in Comitiis Anno* 1474.1486. 1489. 1495. 1500. 1512. 1542.

Modi Collectandi *præmemorati differunt* c. 11.*n.*53. *Et in quibus? n.*54.55 56.57.

Modus *& forma Contributionum unde petendus?* c.1.*n.*213. *ille non uniformis n.* 215.

MOGUNTIA *urbs olim immediatè Imperio paruit* c.5.*n.*54.

MOLENDINA, *& officinæ ferrariæ cenſeri & æſtimari debent* c.17.*n.*62.

MONETARII *an ſint à Contributionibus immunes?* c.13.*n.*122.

In qua moneta *cenſus, annuæ penſiones & extraordinariæ Contributiones ſolvi debeant?* c. 17.*numer.*311.

MORA *quando dicatur commiſſa?* c.19.*n.*520.

Moram *cauſat ſupina negligentia, quæ ſine ſcientia non committitur* c.19.*n.*523.

Morâ *ceſſante, ceſſat petitio d.*c.19.*n.*527.

MULCTA.

V. Pœna.

MULCTA *pecuniariâ compelli poſſunt Subditi ad Collectarum præſtationem* c.18.*n.*73.

Mulctæ ac pœnæ *ſub amiſſione etiam rerum imponi poſſunt d.*c.18.*n.*76.

Mulctæ, *captura & aliæ Executiones probant, eius eſſe poſſeſſionem Iuriſdictionis & Collectarum, qui mulctam recuſantibus indixit, vel alias pænas irrogavit* c.20.*n.*219.220.

Mulhemii *prope Coloniam munitio proximis annis exſtructa, Mandato Imp. viciſſim diruta eſt* c. 9.*n.*22.

Mulier

Mulier *de rapacium genere ſemper melior* c. 1. n. 329.

Mulier, *alii nupta an dicatur ſubdita, durante præſertim matrimonio?* c. 12. n. 14.

Mulieri, *quæ in patria viri retinet domicilium & in loco originis non fovet larem, nec habet bona ibidem, onera imponi non poſſunt* d. c. 11. n. 13.

Multiloquio *ſerviens judicii rectitudinem amittit* c. 1. n. 5.

MUNERA.

Vid. Onera, Collecta. Contributio.

MUNERUM *materia non dextrè à Dd. vulgò enodata* c. 2. n. 1.

Munera *quædam ordinaria & Extraordinaria* n. 2. *ordinaria quænam?* n. 3. & 5. *extraordinaria quæ? & quomodò vocentur?* n. 4. & 7.

Munerum civilium *diviſio* d. c. 2. num. 8. 28. & ſeqq.

Munera perſonalia *quæ?* nu. 9. *mixta quæ & quibus imponantur?* n. 10.

Munerum patrimonialium *ſubdiviſio* n. 11. & 83.

Munera merè realia, *& modo quodam realia quæ? & quomodò differant?* d. c. 2. num. 12. & 85. mixta *quæ? & quomodò diſtinguentur à realibus?* n. 21. *hodiè ſublata* nu. 23. & 84. *eorum ſpecies* n. 24.

Munus merè reale *ex intrinſeca ipſius rei qualitate dignoſcitur, idque tripliciter juxta Bart.* d. c. 2. n. 20.

Munera *municipibus & Incolis pro neceſſitate rei & occaſione temporis, modò maiora vel minora impoſita, collectæ indigitantur* d. c. 4. n. 81.

Munera perſonalia & Realia incerta, *quæ perſonis pro rebus indicuntur, variè appellantur; horumq; munerũ hodiè frequentiſſimus eſt uſus* n. 86.

Munus patrimoniale & mixtum *diverſo reſpectu poteſt eadem Collecta* n. 87.

Non nomina munerum, *ſed imponentis poteſtas, origo & cauſa impoſitionis primæva reſpicienda eſt* n. 91.

Munerum extraordinariorum *in publici muneris vacatione non idem eſt effectus* d. c. n. 94.

Muneris generalis vacatio *ad Turcicas Collectas & ſimilia onera non extenditur* n. 95.

Munus extraordinarium *poteſt fieri ordinarium & merè reale* n. 99. 100.

Munerum *civilium vacationem habens ab extraordinariis excuſatur* c. 15. n. 7.

Munera, *quæ publicæ utilitatis gratiâ indicuntur, omnibus ſubeunda ſunt* c. 9. nu. 82. & nu. 90. 91. 92.

MUNITIO.

V. Arx, Caſtrum.

MUNITIONES *& propugnacula cautiſſimè Subditis permittenda, ne frænum imperii excutiant* c. 9. n. 50. *in iiſdem non eſt ſpes fida collocanda* n. 52. 54. 55. *de iiſdem Sabini venuſtum Epigramma* n. 53.

Munitionum jus *ad arcana dominationis refertur* d. c. 9. n. 51.

Quoad muniendi artificium *terrâ potius, quàm lapide ſecto utendum* n. 57.

Mures *non ſaginandis felibus conditi* c. 1. n. 96.

Murmuratio Subditorum *tacita præſcriptionem impedit* c. 7. n. 42.

MURI *Civitatum ſancti* d. c. 9. num. 35. *eoſdem violantium pœna* n. 36.

Muros *non licet reficere abſq; Principis authoritate* n. 2. & 14. *ſi ſententia dejecta ſint, eoſdem reædificare prohibitum* n. 16. 17. 18. 19. 20. 21. *Eorum reparationes hodiè fieri poſſunt ſine licentia Principis* n. 24. *& fiunt ab univerſitatibus* n. 26.

Ad murorum, viarum *&c. refectionem omnes contribuunt, ceſſante quocunque privilegio* d. c. 9. n. 62. *An Forenſes?* V. n. 63.

Murus Longus *Anaſtaſii Imp.* d. c. 9. n. 37.

Muſcoviæ Magni Ducis *Tributa & reditus in quibus conſiſtant?* c. 1. n. 343.

MUTUI *contractus uſurarum conventionem reſpuit* c. 11. n. 150. 151. 152. 153.

In mutuo *ſi intereſſe petatur, ut* Zinß/ *in Camera Imp. Reus abſolvitur* d. c. 11. n. 154. *Præjudicia allegantur ſub* n. 155. 156.

A mutuo *vel fænore belli negocia auſpicari Reip. pernicioſum* c. 7. n. 48.

Mutuum *non eſt ita petendum, ut ad calendas Græcas reddatur* d. c. 7. n. 58.

N.

NAſſas pecuniarias *omnes recenſere, Herculis labor* c. 1. n. 151.

Natura *rei, non ars inſpicienda* c. 1. n. 9.

Natura *nunquam dat eſſe, quin ſimul tribuat arma quaſi tuitiva ſui* c. 12. n. 170.

Navis *quando ob tempeſtatem exoneratur, Contributio fit ab omnibus* c. 17. n. 248.

Navi *à piratis redemptâ, omnes conferre debent* c. 19. n. 337.

NECESSITAS.

NECESSITAS *omnibus legibus derogat, & licitum facit, quod aliàs eſſet illicitum* c. 12. n. 216.

Neceſſitate, *natura aliisq; modis æquè obligamur, ac contractu & delicto* c. 7. n. 10.

Neceſſitate *impendente nemo excuſatur, omniumq; ceſſat immunitas* c. 19. n. 529.

Neceſſitatis *tempore quandoq; privilegia ceſſant* c. 12. n. 215.

Neceſſitas *in publicis conventibus populo exponenda* c. 7. n. 16. 17. 18. 19.

Neceſſitatis & belli *tempore ad mutuandũ quis cogi poteſt* d. c. 7. n. 49. 50. 51. 52. 55. 56. & 57.

Neceſſitatis *invictæ legibus ruunt vel transferuntur Regna* c. 7. n. 144. & ſeqq.

Neceſſitas *Exactiones Romanorum reddidit to-* [illegible] n. 121.

Neceſſitate *ceſſante, ceſſat onus* c. 3. n. 306.

NEGA[illegible]TI *ſe ſolviſſe Collectas non incumbit onus probandi negativam, ſed ei, qui affirmat, Collectas ſolutas fuiſſe* c. 10. *ſect.* 1. n. 30.

Negativ[illegible] *ſolventis onera ad cautelam, probari poteſt, ſi in* [illegible] *libro ſolventium ibi non reperiatur* n. 31. *ibid.*

In negativis *factis per cautionis impoſitionem Executio fieri ſolet* c. 19. n. 2[illegible]7.

Negociari *quis dicatur?* c. 12. n. 265.

Neronis *tributi remiſſuri voluntatẽ laudarunt Senatores Romani, ſed cum diſſolutione Imperii* conjun-

conjunctam eſſe, rectè, prudentiſſimeq; judicarunt c. 1. n. 56.

NOBILITAS.

Vid. Immunitas. Equites, Milites.

Nobilitatis Hieroglyphicum c. 14 ſect. 1. num. 2. & 8.

Nobilitatis definitio n. 9.

Nobiles tutela, aliisq; civilibus muneribus excuſantur n. 11.

Nobiles an à muneribus realibus immunes ſint? n. 12.

Nobilitas per ſe non tribuit immunitatem nu. 13. & n. 14. ubi reſpondetur ad l. 3. §. 1. ff. de muner: & honor.

Nobiles cum plebeis contribuere tenentur pro bonis, quæ habent plebeia & ignobilia n. 18.

Nobiles in perniciem Ruſticorum bona paganica emere & in feudum recognoſcere nequeunt num. 21. 22.

Nobiles non Vaſalli Contributionibus ſunt obnoxii n. 25.

Nobiles & Domini Caſtrorum Iuriſdictionem habentes an ratione bonorum paganicorum onera pro Rata cum Subditis agnoſcere teneantur? n. 26. 27. 28.

Nobiles Contributionibus ſubjugantur ſive immediatè ſive mediatè Imperio ſint ſubjecti n. 29.

Nobiles Franconiæ, Suevi, Rhenani d. c. 14. nu. 30. pro auxilio peculiariter compellantur, alß vero Röm. Kayſ. Mayt. freye Edle Knechte n. 46. Franconiæ Equites in ſex nu. 31. Suevi in quinque loca dividuntur n. 32.

Nobiles immediati habent außträg n. 33. & cum liberis Imp. Civitatibus comparantur n. 34.

Nobilibus immediatis an territorialis Iurisdictio competat? n. 35 36.

Nobiles Rhenani reſpectu Caſtrorum Ganerbicorum liberi cenſentur n. 38.

Nobiles in extremâ Neceſſitate non excuſantur n. 45. 53. 64 65. 67. 68.

Nobiles Conſuetudo & præſcriptio arctant ad contribuendum n. 47. an, & quomodò in Suecia nu. 48. Hiſpania 49. Germania 50. Sabaudia & Pedemontio 52. penſitent?

Nobilis immunis Collectas ſolutas repetere nequit n. 51.

Nobilitati ſanguinis an præferatur ſcientia & virtus? n. 54.

Nobilitas inveterata divitiæ n. 55. non naſcitur in ictu oculi n. 56.

Nobilior eſt, à quo genus incipit, ac is qui deſinit genus n. 57.

Nobiles recens creati an in Cathedralibus Eccleſiis pro Canonicis, & ad ludos Equeſtres Torneamentaque ſint admittendi? n. 69.

Nobilitatus Principis Reſcripto iisdem gaudet privilegiis, quibus cæteri Nobiles n. 71.

Nobilitas perſonæ conceſſa an valeat ubique n. 70.

Nobiles nonnulli ordinem Doctorum valdè deſpiciunt c. 15. n. 46.

D. Lutheri de propagatione carnali & ſtolida nobilitatis gloriatione aliquot loca & dicta d. c. 15. num. 51.

Nobilitatis vera & falſa deſcriptio, Philoſophorum, Poetarum & Theologorum authoritatibus illuſtrata d. c. 15 n. 52. & 53.

Nobilitatem ſolam gubernaculis Imperii admoveri periculoſum n. 55.

Nobiles ob privilegia de veſtimentis & ornamentis æquè Doctoribus ac ſibi indultis ſibi præjudicari prætendunt proptereaq; in Comitiis Auguſtanis Anno 1548. Libellum Electoribus offerunt n. 56.

Nobilium Supplicatio ad Electores Imperii nu. 57. & Doctorum Supplicatio refutatoria n. 58.

Nobiles immediatè Imperio ſubjecti, Civitates Hanſiaticæ & Helvetii quomodò in Contributionis Societatem allici debeant? Vid. d. c. 16. ſect. 2. n. 105. & ſect. 1. n. 46.

Nobiles notorii ſeu Hidalgi ſi collectentur, poſſunt ſuſpendere petitorium & deducere poſſeſſorium c. 20. n. 258.

Nobiles per negociationem à ludis equeſtribus olim arcebantur c. 12. n. 255. iisdem interdicitur commerciorum tractatio n. 256.

Nobiles Franciæ ad mercimonia non admittuntur n. 257.

Nobiles mercaturam uſurpanda privilegiis ſuis & nobilitate excidunt ſecundum quoſdam n. 258. quod declaratur n. 259.

Nobiles Veneti, Lucenſes, Anconenſes, Genuenſes, Florentini, citra imminutionem nobilitatis mercaturam exercent d. c. 12. n. 259. In terra Guineæ quid obtineat n. 260.

Nobilitas negociatione ſi non aboletur, ſaltem ſplendor eius plurimum offuſcatur, d. c. 12. n. 261. & ſeq.

Ex Nobilitate Francorum Reges pecuniam venati c. 1. n. 379.

Nobilitas venalis ambitur à pecunioſis, ſed ordinem deturpat & vileſcit n. 380.

Nobiles nobiliumq; miniſtri olim tantum militabant; ſed hodiè belli gerendi onus à Nobilibus recidit ad plebem c. 3. n. 263.

Nobiles etſi Regali dignitate non ſint inſigniti, nihilominus Regalium incapaces ſunt c. 5 n. 46.

Nobiles Regalium capaces eſſe quidam malè ſentiunt c. 4. n. 292. 293.

Nobiles, ſi jus vectigalium vel ſimile quid habent, non habent hoc, ut Regale, ſed jus quoddam in Regalibus; ut emolumenta inde percipiant d. c. 4. n. 294.

Nobilibus, quantumvis immediatis, habitus Regalia poſſidendi, adſignari non poteſt d. c. 4. nu. 295.

Nobiles immediati Subjectionis, quam alii Principes in Nobilitatem ſuam ſibi vendicant (vulgò Landſaſſerey) perhibentur neſcii, & cum liberis Civitatibus quoad ſua Caſtra comparantur n. 296. & Conſtitutionibus Imperii de arreſtis, de pignorationibus, de Pace Religionis &c. comprehenduntur n. 298. Auſtregarum, aliisq; multis privilegiis gaudent 299. in Matricula tamen non reperiuntur, neque ad Comitia Imperialia vocantur n. 300.

Nobiles immediati maiori libertate fruuntur, quam Comites & Barones Auſtriaci num. 301.

NOMI-

NOMINA.
Vid. Debita, Actio.

NOMINA *& Actiones cenſeri debent* c. 11. *n.* 68. *&* c.17.*n.*64.

Nomina *certa ſaltem,& exigibilia in Inventario deſcribi debent d.c.*11.*n.*83.

Nomina *non ſtabilis Exactionis habens non eſt ſolvendo d.*c.11.*n.*84.

Nomen *Debitoris quando dicatur indubitatum? n.*85.*ibid.*

Notariorum & Deputatorum *prava quandoque conſuetudo in conficiendis tabulis cenſualibus* c.17.*n.*49.

NOTORIUM.

NOTORIUM *vires ſuas amittit, quando quid allegatur,per quod aliqualiter offuſcetur* c.20.*n.*51.

Notorietas *evaneſcit, quando probatio per oppoſitionem partis redditur dubia d.*c.20. *n.*52.53.

Notorium *ut quid dicatur, ſententia declaratoria præcedere debet n.*54.

In notoriis *ordo juris non ſervatur* c.19.*n.*164.

Per Notorietatem & Evidentiam *probatur Ius Collectandi* c.20.*n.*560.

Novalia *ad quem ſpectant?* c.1.*n.*229. *In Camera acriter de illa re diſceptatum n.*302. *Ordines conqueſti à Pontifice & Clero rapi n.*300.

Novalium decimæ Rottgeld/ *vel* Reuttgeld c.1.*n.* 298. *ubi etiam taxatus error in appellatione Novalium.*

Novalium decimas *an comprehendat jus univerſi territorii? d.* c.1.*n.*301.

De Novalium decimis *ſæculares in Gallia cognoſcunt* c.1.*n.*304.

Novis morbis *nova antidota opponenda* c.17. *n.*128.

Novi Politici *novos & varios ſubinde Neceſſitatum & periculorum impendentes caſus comminiſcuntur* c.7.*n.*24. *qui taxantur n.*25.26. 27.28. 29.30.31.32.33.34.35.

Novos Dominos *comitantur novæ leges* c. 8. *num.*91.

Novitates *abſq; conſenſu Superioris Civitatibus non ſunt inducendæ* c.5.*n.*110.

Noxa *caput ſequitur* c.17.*n.* 128.

NULLITAS.

Per Nullitatis querelam *Sententia Cameræ impugnari nequit* c.19.*n.*398.

Nullitatis querela, *reſervatâ contra Procuratorem pœnâ,rejici ſolet; Quod præjudiciis Cameralibus fulcitur n.*399.

Nullitates *ex jure poſitivo emergentes ſententiam à Principe eiusve Conſiſtorio latam non informant d.*c.19.*n.*402.

Numen *tribuerunt ſibi Lotharius & Fridericus Imperatores: quo exemplo?* c.1.*n.*178.

Numerus incolarum *Imp. Romani ſub Auguſto* c.1.*n.*39.

Numerorum *Pythagoricorum, Platonicorum & Hebræorum perluſtratio Rerumpp. converſionibus inveſtigandis utilis ac neceſſaria eſt* cap.7.*numer.*139.

Numerus ſeptenarius *rerum omnium limes ac terminus n.* 140.

Numiſma cenſus *ſignum erat ſubjectionis & ſervitutis* c.1.*n.*45. *idipſum Iudæi admodum deteſtabantur n.* 36.

Numus Imperii publicus, Gemeiner pfenning *olim exigebatur d.*c.1.*n.* 216. *qua forma?* c. 217. *à quibus & ubi? n.* 218. *quo nomine?* 219. *quaq; condicione ſeu reſervatione? n.* 220.

Numi publici *& Comitatus Romani ſive* Römerzugs *differentia* c.1.*n.*223. *&* c. 11, *nu.* 25. *& ſeq.*

Nundinalis Collecta, Stett: oder Marcktgeld/ *unde & cui ſolvatur?* c.1.*n.*305.

Nundinarum Jus *Majeſtati accenſetur: Quod & tempore immemoriali præſcribi poteſt* cap. 3. *num.*76.

Nundinis *plena debet conſtare libertas d.* c. 3. *n.*79. *quæ in quibus conſiſtat, explicatur nu.* 80. 81.82.83.

Nundinæ *diebus feriatis non ſunt celebrandæ d.* c.3.*n.*86.

O.

OBLIGATIO.
Vid. Actio.

OBligatio pro Collectis *non contrahitur à principio tempore regiſtrationis pro futuro, ſed tantum,quando imponitur Collecta* c. 17.*n.*85.

Obligatio *ſuſcepta per molendinarium de molendo grano, pro tota familia Caji non eſt modificanda,licet eius familia ſupra modum fuerit adaucta* c.16.*ſect.*1.*n.*84.

In obligationibus facti *poſt moram ſuccedit obligatio ad intereſſe* c.19.*n.* 515.

In obligatione munerum *ſemper attenditur cauſa proxima & immediata* c.11.*n.*106.

Obſervantia *oſtendit,an & quatenus Princeps Subditos ad ſequendum vel militandum cogere poſſit* c.3.*n.*315.

Obſervantia *fida conceſſionum interpres* c. 19. *n.* 678.

Obſervantia *ſubſecuta declarat, quid comprehendatur in generalitate vel actu dubio* c.20.*n.*92.

Obſervantia *talis non eſt inductiva ſed interpretativa actus præcedentis; ideoq; in ea non requiritur longum tempus,ut in præſcriptione n.*94.

OFFICIALI *ſi ſolvatur Collecta, & is poſtea aufugiat ſolventi non imputabitur* c.18. *n.*228.

Officialium *plus debito exigentium pæna numer.*229.

Offic[illegible]alis *furti pœna afficiendus, quando Domini p[illegible]cun[illegible]as conſumit, & non eſt ſolvendo num.* 25[illegible]

C[illegible] [illegible]*rca publica fiſci tributa delinquentes, totum ſola[illegible]um præteriti temporis perdunt n.* 260.

Officiales *quod faciunt, jubente & ſciente Domino facere præ[illegible]tur* c.19.*n.*113.

Inter Officiales *licet ſit poſſeſſio dubia, tamen cum illis Domini, vel ſingillatim conveniri poſſunt n.*112.

Officiorum venditio *in Gallia ipſam juſtitiam facit promercalem,ideoq; ab Henrico IV. ipſisq; Gallicis Doctoribus ut turpiſſima,iniquiſſima & noxia judicata* c.1.*n.*381.

Officiorum *emtione juſtitia venditur, fiuntq́ ex paſtoribus prædones, ex cuſtodibus lupi* c. 1. *nu.* 382.

Omissio. *Ex* omiſſione *& non facto nulla poteſt capi præſumptio* c. 16. *ſect.* 2. *n.* 60.

Omne *qui dicit, nihil excludit* c. 18. *n.* 115.

ONUS.

Vide Munus, Collecta.

Onera *diſtributivâ Iuſtitia moderatur* c. 17. *numer.* 1. *quæ in impoſitione & diſtributione onerum ſervat analogiam perſonarum & munerum n.* 2. 3. 4.

Onera *perſonalia tenentur ſubire Incolæ, etiamſi nihil poſſideant in territorio* c. 13. *n.* 32.

Onera *duobus in locis ſubire pro eadem re, eſt iniquum n.* 33.

Onere *duplici gravari nemo debet* c. 14. *ſect.* 2. *n.* 27. *&* c. 11. *n.* 26.

Onera *concernentia publicam utilitatem ab omnibus ſufferenda ſunt* c. 15. *n.* 93.

Onus Collectarum *concomitatur Statum Imperii, ſi Comitatus, Baronatus &c. ad eundem jure ſucceſſionis devolvatur* c. 17. *n.* 144.

Onera Collectarum *debent augeri vel minui ſecundum reditus auctos vel diminutos d.* c. 17. *nu.* 145.

Onus *quiſq; ſuum, non alterius portare, neq; unus alterius odio prægravari debet* c. 16. *ſect.* 1. *nu.* 29. 30. 31.

Onus *perſonale hæredibus imponendum pro Rata perſonarum, reale verò pro rata bonorum* c. 17. *n.* 107.

In Oneribus *non admittitur extenſio de perſona ad perſonam n.* 194.

Ad onera perſonalia *tenentur etiam hi, qui nihil poſſident in territorio* c. 17. *n.* 199.

Onera perſonalia *in duobus locis continuo ſubire, impoſſibile eſt n.* 200. 201.

Ad onus cuſtodiæ *diurnæ & nocturnæ tenentur hi, qui habitant in territorio Caſtri domos habent vel frumenta recondunt* c. 13. *n.* 36. *&* c. 17. *n.* 204.

Onerum *impoſitione ceſſante ceſſat quoq; ſubjectio* c. 20. *n.* 161.

Onus *injunctum rebus antequam ad Eccleſiam perveniant, non imminuit libertatem Eccleſiaſticam* c. 12. *n.* 252.

Onus reparandi Eccleſiam *an ſit perſonale, an reale?* c. 10. *ſect.* 1. *n.* 62.

Onera extraordinaria *Forenſes ſubi[illegible] non tenentur d.* c. 10. *ſect.* 1. *n.* 64.

Onere *deficiente, deficit præſta[illegible] [illegible]* c. 7. *n.* 105.

Onera extraordinaria *pleru[illegible] migrant in legis neceſſitatem* c. 7. *n.* 118.

Onerum *impoſitio dep[illegible]det à ſubjectione* c. 2. *n.* 104.

OPERÆ RUS[illegible]ORUM.

Vide Servit[illegible], Ruſticus.

Operæ unde promanent? c. 2. *n.* 37. *in dubio proprietatis Domino adjudicandæ* 35. *nam Iuriſdictio cum iis nihil habet commune num.* 36. *unde & Dominus Territorii præſtationem Operarum ſibi deberi aſſerens præcisè eas probare tenetur n.* 39. *ibid.*

Operarum Exactio *eſt contra jus commune* c. 2. *n.* 40. *& in dubio poſſeſſio earumdem vitioſa, & ſervitia per Dominorum impreſſionem & vim extorta eſſe, præſumitur n.* 44.

Operarum exactiones *licitas eſſe dicenti tituli probatio incumbit n.* 45.

Operas *præſcriptione acquiſitas an licitè exigere Dominus poſſit? d.* c. 2. *n.* 46.

Operarum *moderatio ad magiſtratum ſuperiorem ſpectat d.* c. 2. *n.* 57. 58.

Operæ ruſticorum *quoad modum exercendi ſunt duplices,* Wagendienſte vnd Handdienſte: *& quænam illæ? d.* c. 2. *n.* 52. *quoad quantitatem ſunt certæ & definitæ, vel incertæ & indefinitæ, vulgò* gemeſſene vnd vngemeſſene Frondienſte / *& quænam illæ? n.* 52.

Operæ *definitæ non ſunt extendendæ, nec indefinitæ aggravandæ, ſed ad arbitrium boni viri reducendæ d.* c. 2. *n.* 54.

An Operæ Ruſticorum *in pecuniam converti queant?* c. 2. *n.* 64. *vid. verb. Ruſticus.*

Opes *nullæ certiores ſunt, quàm quæ à Subditis conſervantur* c. 12. *n.* 167.

Opinio *vehemens plenam probationem inducit* c. 20. *n.* 562.

Opinio *Cervotina quæ?* c. 2. *n.* 89.

Opinionum *novarum inventores eſſe non debemus* c. 13. *n.* 83.

Optio *Actori datur in cognitionibus mixti fori, coram quo judice velit contendere* c. 10. *ſect.* 1. *n.* 104.

Oratio Samuelis *1. Sam. 8. diſſuaſoria videtur, revera tamen proteſtans & conteſtans eſt* c. 1. *n.* 19. *& ſeqq.*

Originarius *non eſt vicinus* c. 11. *n.* 12.

Origo *penſitationum publicarum tàm antiqua eſt, quàm Imperiorum & Rerumpp. exordia* c. 1. *num.* 11.

Origo *ignorantiæ Status Civitatum* c. 5. *n.* 83.

Ottho *I. Bohemicum tributum Wenceslao Regi remiſit, ſed à Boleslao fratricida repetiit* c. 1. *n.* 170.

Ottho *II. Imp. Regibus Franciæ bellum inferebat, quod Romano Imp. juſta non perſolverent* c. 4. *n.* 88.

P.

Pacis *Encomium* c. 8. *n.* 19. *&* c. 14. *ſect.* 3. *n.* 60.

Pacem *emere quandoque utile & neceſſarium eſt* c. 3. *n.* 221.

Pax Conſtantiæ 1381. *an ſit perpetua, vel temporalis? d.* c. 3. *n.* 32.

Pactum de futura ſucceſſione *vel de quota etiam hæreditatis utrum valeat?* c. 12. *n.* 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. *Et n.* 203.

Pactum, *ne fundus efficiatur ſacer, valet d.* c. 12. *n.* 177.

Pactum de ſuccedendo *in certis bonis ratum eſt, juxta communem d.* c. 12. *nu.* 203. *neque eſt pactum de quota hæreditaria n.* 204.

Pactum de ſuccedendo *in re particulari non tollit jus teſtandi d.* c. 12. *n.* 206.

Pactum

Pactum de futura ſucceſſione *dici nequit, ubi hæredum non ſit mentio ibid. n.*205.

Pallium *quid?* c.1.*n.*145.

Paphnutii *ſalutaris ſententia de conjugio præſertim Sacerdotum* c.12.*n.*49.

Paraſangarum & Poſtarum *inſtitutio, origo & notatio* c.2.*n.*25.

Parata *quid?* c.1.*n.*187.

Paria *ſunt conſentire, vel ſine juſta cauſa diſſentire* c.6.*n.*61.

Paria *ſunt, exemptum vel extra territorium eſſe* c.20.*n.*319.

Paria *ſunt, ſine, vel contra legem aliquid fieri* c. 19.*n.*629.

Paria *ſunt, aliquid probari per teſtes, vel per ſcripturas* c.20.*n.*154.

Parium Curiæ *majora vota prævalent* c.6.*n.* 163.

Parochiani, *qui ibidem divina percipiunt, in ſubſidium tenentur ſupplere ad ratam indigentiæ* c. 10.*ſect.*1.*n.*54.

Parſimonia *magnum vectigal* c.7.*n.*75.

Parum *& nihil æquiparantur* c.12.*n.*207.

Paſcua & nemora publica *Communitati ad culture ducere licet* c.6.*n.*94.

Paſcua *poteſt vendere Vniverſitas, invitis jus paſcendi habentibus* d.c.6.*n.*92.

Patientia *adverſarii in incorporalibus idem operatur, quod immiſſio in poſſeſſionem in bonis corporalibus* c.20.*n.*227.

Patriarchæ, Prophetæ, Apoſtoli *& ſanctiſſimi quique viri conjugium ſemper coluerunt & amplexi ſunt* c.12.*n.*15.

Patriciatum familiarum *in Civitatibus origo* c.3.*n.*239.

Patronorum *plures voces vel major pars vocum in præſentationibus prævalet* c.6.*n.*23.

Patronus Eccleſiæ *non poteſt ſeipſum præſentare n.*26.

Paulus *Ethnico Principi tributum exigenti jubet tributum dependi* c.7.*n.*103.

Pauli Æmilii *graviſſima oratio de Germaniæ diſcordia & falſo Religionis prætextu* c. 10.*ſect.* 2. *n.*84.

Paulus *V. indicit Clericis Collectas per univerſam Italiam* c.12.*n.*217.

PAUPER, PAUPERTAS.

Vide Dives, Impoſſibilitas, Exceptio impoſſibilitatis, inopiæ.

Pauperes *ſunt immunes à Collectarum onere.* c.13.*ſect.*2.*n.*58.*& ſeqq.*

Pauperes *ſi ad pinguiorem fortunam pervenerint, amplius immunes non ſunt à Collectis n.*69.

Paupertate *ceſſante ceſſat privilegium n.*71.

Pauperum *portio gravat alios cives opulentos n.*72.

Pauper *quis dicatur? n.*73.74.*&* c.18.*n.*176.

Paupertas *arbitrio judicis determinanda relinquitur n.*75.

Pauper *dicitur is, qui vivere nequit pro conditione vel dignitate ſtatus ſui n.*76.

Pauper *poteſt dici etiam Nobilis, quamvis poſſideat illa bona, quæ ſi Ruſticus haberet, diceretur dives n.*77.

Pauper *in materia accuſationis quis dicatur? n.*78.

Pauper *dicitur libertus ad excludendum patronum à ſucceſſione, ſi minorem* 100. *aureis habeat ſubſtantiam n.*79.

Pauperum *accuratam rationem habent Receſſus Imperii* c.13.*n.*67.

Paupertas *num ab Actore vel Reo probanda?*

Paupertas *præſumitur, donec de divitiis probetur* c.18.*n.*173.174. *Quod limitatur quoad Contributiones Imperii n.*175.

Pauperes *per gabellam pro rebus ad victum quotidianum neceſſariis impoſitam maximè gravantur* c.5.*n.*146.

PECUNIA *commutata plus lucratur, quàm fœnori expoſita; ideò gravius cenſenda* c.17.*n.*68.

Pecuniæ *ſubrogatio cauſam immutat, neq; forenſes adſtringit n.*195.

Pecunia publica *ſemper parata eſſe debet uſibus reipublicæ* c.18.*n.*237.

Pecunia *ſine peculio res fragilis* c.12.*n.*165. *&* c.7.*n.*133.

Pecunia *ſolida Imperii compages & ſine opibus nihil fit, quod opus* c.1.*n.*60. *experti id Lacedæmonii magno ſuo cum malo n.*61.

Pecuniæ *corradendæ cauſa etiam immunitas ab honeſtiſſimis maximeq; neceſſariis officiis datur* c.1. *n.*320.

Pecunia mulctatitia *à pecuniariis damnatis exacta, in quem uſum verſa?* d.c.1.*n.*106.

Pedagium *Accis pro mercibus* c.1.*n.*271.

Penſionarius *quatenus ad Collectas teneatur?* c.11.*n.*158.159.

Penſionem *ſolvimus de re aliena, cenſum de re noſtra* d.c.11.*n.*160.

Penſio *annua Turcarum Sultano præſtita non inducit ſubjectionem, neque Imperii dignitatem imminuit* c.3.*n.*219.

PERÆQUATORES.

Peræquatio onerum. Vide Cenſor, Modus Colleetandi. Æſtimum, Cataſtrum, Liber cenſualis.

PERÆQUATORUM officium c.17.*n.*12.

Peræquatores *Subditorum poſſeſſiones accuratè deſcriptas debent habere in tabulis publicis n.* 28.

Peræquatores *à Dominis Territorium conſtitui & dari ſolent, quando Vniverſitates diſtributione Collectæ inter ſe convenire nequeunt ibid. n.*22.

Peræquatio *toties facienda, quoties defectorum l[illegible] expoſcitur* c.17.*n.*127.

[illegible] Peræquatores *ob falſas æſtimationes, habita ratione [illegible] & aliorum onerum teneantur res ſubjicere prop[illegible] oculis & novam facere æſtimationem in repræſen[illegible]?* d.c.17.*n.*191.

Peræquatione Collectæ *ſi læſam quis ſe queratur, eo nor[illegible] peræquatorem convenire, & compenſationem [illegible] intra annum petere debet* c. 19.*n.*352.

Periodus *uſitata m[illegible]tionum Rerumpublicarum incidit in annum quingenteſimum* c. 7. *num.* 140.141.

Periodi *centeſimæ ſeu ſæculares Regnis maximè ſunt fatales* d.c.7.*n.*142.

Periodi *ſeptingentorum annorum adferunt mutationes Regnis & Rebuspub.d.c.7.n.149.*

Peritis *in arte credendum c.10.num.479.& 480.*

Perſii *elogium c.1.n.6.*

Perſis *bellum & latocinium honeſta cap.17.num.227.*

Perſonâ *mutatâ mutatur condicio rei c.12.*

Perſona *ſi eſt privilegiata, augetur jus in eam translatum ex ipſo privilegio d.c.12.n.86.*

Peſcennini Nigri *dictum c.17.n.223.*

PETITORIUM.

Vide Poſſeſſorium. Cumulatio petitorii & poſſeſſorii.

PETITORIA Judicia *ſunt perſonalia, vel realia c.19. n.403.perſonalia quæ? & quo caſu dentur? n.404.& 405.*

Petitorii & poſſeſſorii *cumulatio an concludenter arguatur ex eo, quod in Libello tàm turbationis, quàm deſiſtentiæ ab impediendo præſtandaq; cautionis mentio fieri ſolet? d.c.19.n.430.*

Petitorium & poſſeſſorium *ſi ſimul intentantur, ac de petitorio conſtat; tunc poſſeſſorium à petitorio abſorbetur num.431.Et vice verſa nu.432.433.*

Petitorio cum poſſeſſorio *cumulato ſuſpenſio petitorii ad inſtantiam partis omninò concedenda eſt, etiam invito & reluctante Reo num. 456. nec per Exceptionem Dominii vel Notorietatis impediri poteſt n.457.*

Petitorii *cauſa cauſam poſſeſſionis abſorbet numer.459*

Si petitorii ſuſpenſio *non ſit expreſſe petita, in petitorio pronunciandi merit. utcunq; etiam in poſſeſſorio duntaxat fuiſſet concluſum 460.462.*

Petitorii & poſſeſſorii *cumulatio an ex clauſula omni meliori modo Libello adjecta eliciatur? d.c.19.n.435.436.437.438.*

Pfaltzgravii, Laudgravii, Burggravii qui? c.4.n.266.

PHILOSOPHI, Grammatici, Oratores & Profeſſores *pari privilegio & immunitate cum Doctoribus Legum fruuntur c.15.n.63.Poetæ verò non n.64.*

PHOCÆ *Imperatoris deteſtandum refertur exemplum c.1.n.387.*

PIGNORATIO.

Vide Mandata, cum vel ſine clauſula.

PIGNORATIONUM proceſſus *ho[illegible] frequentiſſimum c.19.n.240.*

In pignorationis judicio *qu[illegible] pro Actore vel Reo habendus n.247.*

Pignorans *ſi non plus ademerit, [illegible] tàm Collectæ nomine ſibi deberi aſſerat; An [illegible] pro pignoratione habendum? d.c.19.nu. [illegible]4.243.244.245.246.*

In pignorationum proceſſibus *prima inſcriptio ſemper immutata [illegible] abſque ulla variatione retinetur n.250.*

Pignorans *prætenſum jus pignorandi tanquam fundamentum ſuæ intentionis deducere ac probare tenetur n.253.*

Pignorationum proceſſus *cum iis, qui ex L. Diffamari. impetrantur, magnam adfinitatem habent n.257.*

Pignorationum proceſſibus *cohærens punctus Citationis ſui natura morum poſſeſſorium Retinendæ reſpicit n.263. & dominii ſeu proprietatis allegationem reſpuit n.264.*

Pignoranti *quando perpetuum eſt injunctum ſilentium, an hoc ad præſentem pignorationem ſolùm referatur? ubi refellitur doctrina Mynſingeri 2.obſ.81.n.265.266.267.268.269.270.271.272.273.274.275.276.277.*

Pignoratio *probat, eius eſſe poſſeſſionem, qui pignorat d.c.20.n.217.*

Pignoratio *eſt ſpecies quædam interruptionis, quâ mediante Dominus jus ſuum conſervat d.c.20.n.218.*

Pignus *in dominio & bonis Debitoris permanet c.11.n.215.*

Pii V. Pontificis *pia vox c.18. n.307.*

Piſcatores, *Venatores, Opifices & omnes artifices an Collectationi ſubjaceant? c.11.numer.96.97.98. quid de aratoribus ſentiendum? num.99. ibid.*

Piſcatores *& negotiationem extercentes cenſendi c.17.n.72.*

Piſcatorem *tandem ictus ſapere oportet c. 10. ſect.2.n.91.*

Piſcatione præſcripta, *quæ retis jactu fit, alia, quæ excipulis, verriculis, ſagenis &c. fit, præſcripta intelligitur c. 3.n.201.*

Per unicum piſcationis actum *quis in poſſeſſione vel quaſi totius juris piſcandi conſtituitur d. c. 3. n. 202.*

Piſces *vaſtiores inſidiantur minoribus c.17.nu.93.& 95.*

Piſiſtratus *Athenienſibus Decimas impetravit, eaſq; & quare, remiſit c.1.n.341.*

Platani *umbræ vectigal poſitum c.1.n.117.iſti arbori quantus honos habitus n. 118. Xerxes quantum eis umbram redemerit n. 119.*

Plato *nullis, niſi ex ordine probatis medendi exercitium permittit d.c.15.n.73.*

POENA *arbitraria & extraordinaria an poſſit ad pœnam mortis vel corporalem extendi? c. 18. n.255.*

Pœna *veterum conſtituta in eos, qui ſe cenſeri nolebant, vel bona minoris, quàm valerent, æſtimabant c.18.n.89.*

Pœna *banni vel amiſſionis Regalium & Privilegiorum, in pœnam pœcuniariam arbitrio judicis converti poteſt c.18. n.142.*

POETÆ *an in Repub. ferendi? c.15.n.65.*

Poetis *Statuæ poſitæ, & cur? n.66.*

POETÆ *olim laurea ſunt coronati n. 67.68.69.quod jus in hunc uſq; diem remanſit n. 70.*

Politici *novi novos & varios ſubinde Neceſſitatum & periculorum impendentes caſus comminiſcuntur c.7.n.24. qui taxantur n.25.26.27.28.29.30.31.32.33.34.35.*

De Poloniæ *Regno. Vide c.4.n.104.*

Ponderatio *mercium c.1.n.272.*

Pontifex *ſolus ſine Cardinalibus de abſoluta poteſtate explicare nequit c.4.n.28.*

Pontificia avaritia *veterum Impp. corradendæ pecuniæ*

pecuniæ inſaniam æmulari, ſed & ſuperare jamdudum conſuevit c.1.n.141.

Pontificum *aucupia pecuniarum d.*c.1.*n.*142. *& ſeqq.*

Pontificia coronatio *gravis habita Imperatoribus* c.1.*n.*179. *nec quicquam Imperatori confert Pontifex n.*189. *ideoq; à multis contemta & neglecta n.*182.*& ſeqq.*

Pontifices *ipſi ſæpius non tam ad coronationem, quàm ſui defenſionem Impp. evocarunt, & ſumptuum media ſuppeditarunt n.*194.

Pontificum *fucus, qui annatas in alium uſum converterunt c.7.n.*94.

Pontificiorum *traditio de vita conjugali* c.12. *n.*19.

POPULUS.

Vide Princeps, Subditus.

Populus *non debet adponere manus ad Reſervata Principi* c.13.*n.*29.

Populus *odit quietem & otium, nova expetit, ex opinione multa, ex veritate pauca judicat* c. 18. *n.*359.

Populo *ſi liceret à ſolio deturbare Reges, aperiretur via ad Regicidia, & multa alia crimina conſequerentur ibid. n.*358.

Populus *an compellatur de jure communi ad reparationem Eccclesiæ?* c.10.*ſect.1.n.*51.

Populus *debet honeſtè ſuſtentare miniſtros Eccleſiæ, ne occupati illi familiaris rei curis minus Legi DEI vacent d.ſect.*1.*n.*52.

Populi *recens ſubacti, ut novis aſſueſcant Regibus, tributis elevandi* c.7.*n.*131.

Populus *in Regem ſuum jus transfert, at quomodo?* c.1.*n.*78.

Portorium *quid?* c.1.*n.*102.

Portugalliæ Regnum *partim ex Luſitania; partim ex Gallicia conſtat* c.4.*n.*96.

POSSESSIO.

Possessio *ſola non facit Subditum* cap. 11. *num.*5.

Poſſeſſio & præſcriptio 30. *annorum præſumitur habere pro ſe juſtitiam permanentem* c.16. *ſect.*1.*n.*48.

Poſſeſſio jurium incorporalium *ſine ſcientia & patientia adverſarii non habetur ibid.n.*50.

Poſſeſſio *nova habetur pro invaſione* c. 19. *numer.*146.

Poſſeſſionem *non probant actus per aliquem geſti, ſed potius turbationes, quando conſtat de antiquiori poſſeſſione alterius n.*147.

Poſſeſſione *ſua nemo de facto privandus eſt* c. 19.*n.*603.

Poſſeſſionem *apprehendere nequit Fiſcus, niſi lata prius ſententia commiſſi facti declaratoria d.* c. 19.*n.*606.

Poſſeſſio *non niſi animo & corpore ſimul acquiritur* c.20.*n.*25.

Poſſeſſio *non æquè firmiter ex inſtrumentis; quàm actibus poſſeſſoriis probatur d.*c.20.*n.*55.

Poſſeſſio *incorporalium nihil aliud eſt, quam patientia adverſarii d.*c.20.*n.* 228. 229. *& habetur pro continua traditione n.* 230.

Poſſeſſionis *fundamentum & vis conſiſtit in patientia & taciturnitate adverſarii d.c.* 20. *numer.*226.

Poſſeſſio *in corporalibus acquiritur apprehenſione, in incorporalibus uſu & exercitio, quod eſt loco apprehenſionis d.*c.20.*n.*203. 204.205.

Poſſeſſores *novi Ditionum contribuere ſolitarum onus illud ſuſtinere debent* c.11.*n.*110.

Poſſeſſor *rei non tenetur de jure Saxonico, duobus ſuper eadem re controverſiam moventibus, uni vel alterutri reſpondere* c.18.*n.*219.

Poſſeſſor Domus gentilitiæ des Stammhauſes/*Collectas præſtat, & partes viriles à conſortibus repoſcit* c.19.*n.*16.& c.11.*n.*111.

Poſſeſſionem de præſenti *quando partes æqualiter non probant, ſed unus de præſenti, alter verò de antiquiori tantùm, tunc præſentem poſſeſſionem probans obtinere debet* c.19.*n.*201. *Quod ampliatur n.*204. *& limitatur n.*205.

Poſſeſſio recentior *& non antiqua attenditur, niſi conveniat cum ea præſens ſtatus d.*c.19.*nu.* 205.206.

Poſſeſſio antiquior *quando præferatur in Interdicto Uti poſſidetis, declaratur nu.* 207. *antiquior quæ dicatur n.*209.

In poſſeſſione antiquiori *probanda unius horæ anterioritas ſufficit n.*210.

Poſſeſſionem antiquiorem *probans ſine titulo obtinere debet, licet junior titulum habeat numer.* 211.

Poſſeſſio antiqua *præſumitur juſtior, violenta junior n.*212.

Poſſeſſio titulata *præfertur non titulatæ num.* 214. *& magis juſtificatur per viam rationis num.* 215.

An poſſeſſor *ab onere probandi relevetur, quando levis ſaltem præſumptio juris reſiſtit* cap. 20. *nu.* 262.

Poſſeſſio jurium *ſe non extendit, niſi ad ea, quæ minora ſunt uſurpatis non autem ad ea, quæ iis majora ſunt* c.3.*n.*196.

Poſſeſſio *juris incorporalis de modo ad modum extendi poteſt* c.3.*n.*198.

Poſſeſſio *juris vehandi. Vid. in verb. Venatio.*

POSSESSORIUM MOMENTANEUM ſive Summariiſſimum.

Vide Extraordinarium. Litigioſa poſſeſſio.

In momentaneo poſſeſſorio *ratione Collectarum actum in cauſa* Augſpurg contra Augſpurg c.19.*n* 82. *eidem judicio locus eſt, ſi lis incepta ſit nu.*83. *[Su]mmarium & extraordinarium quare dicatur? n.*84.85.

In ſ[ummar]iiſſimo poſſeſſorio *neque Libellus; neq[ue] [...]teſtatio d.c.*19.*num.*86. 87. *requiritur: ſed ab ar[ti]culis probatoriis incipi poteſt* 90. *nec reſponſio[ne]s [a]d articulos num.*91. *nec probationes plenæ exiguntur nu.* 92. *nec articuli communicantur n.*94.

In poſſeſſorio ſummariiſſimo *quilibet prætendit ſe poſſidere: & a[tt]enditur in hoc judicio ſtatus præſens etiam injuſtæ poſſeſſio n.*102. 103. *ſufficitq;, ut doceatur de poſſeſſione unius præ[te]riti anni n.*104.

Summarium *hoc extraordinarium judicium quando degeneret in ordinarium? d.*c,19. *n.*121. 123.124.& 125.

POSSESSORIUM ORDINARIUM.

Vide Interdictum. Petitorium.

Poſſeſſorium remedium non exigit ſolennem Libellum c.19.n.143.

Cum poſſeſſorio Retinendæ cumulari poteſt petitio pœnæ privilegio, quo privilegia conceſſa ſunt, inſertæ c.19.n.434.

In poſſeſſorio an judex pronuntiare tenetur, poſthabito petitorio c.19.n.176.

In poſſeſſorio triumphans, licet in petitorio poſtea ſuccumbat, fructus reſtituere non tenetur d.c.19.n.458.

Poſſeſſorios actus quis lite pendente exercere poteſt c.19.n.218. Vid. actus.

Postæ moderni à curſibus publicis differunt, earumq; conceſſio eſt Regale Imperatorium c.2.numer.26. à Rudolpho II. Anno 1597. confirmatum, & reliquis privatis, Meʒgerpoſten / interdictum num.28.

Poſtarum Magiſtri aliis Imperatoriæ conceſſione deſtitutis interdicere poſſunt d.c.2.n.27.

Poſtis Belgicis & Italicis ex officio Imperator Anno 1579. interdixit d.c.2.n.29.

Poſtarum privilegium Domui Burgundicæ conceſſum originaliter non editum, ſed abolitum numer.30.

Poſtas & curſus publicos Regnum Neapolitanum ſuſtendat n.21. Vid Paraſangæ.

Poſteriora ſemper derogant prioribus, c.18. n.120.

Potentiorum emolumentis qui blandiuntur, non ſunt Iuriſconſulti, ſed iniquitatis miniſtri; non boni nec æqui artem exercentes, ſed perditiſſimi homines; non ſacerdotes, ſed apoſtatæ; non philoſophantes, ſed hypocritæ improbuſſimi cap.7.num.100.

POTESTAS.

Potestas abſoluta tyrannis eſt c.16.ſect.1. n.43.

Poteſtas ab immortali Deo propter homines regendos fovendosq; conceſſa c.1.n.71.

Poteſtas Regia certis legibus arctata coercetur d.c.1.n.79.

Supra poteſtatem ſupremam non datur aſcenſus c.3.n.29.

Poteſtas Principis civilis re deliberata populoq; conſentiente agit, non pro libidine & jactantia c.4.n.55.& 56.

PRÆDIA.

Vide Venditio. Bona. Imperatorii prædia.

Prædia in æſtimum redacta à non ſolventibus Collectas auferri & vendi poſſunt .. o.n.54.

Prædia obligationi publicarum functionum ſunt affecta, quæ ſemper rei .dl e .t & tranſit in quamvis perſonam n.55.

Prædia non ſolventium Collectas poſſunt vendi tàm pro Collectis quàm pro pœnis incurſis d.c.18. num.75.

Prædia juxta eorum reditus & fructus, non autem ratione valoris & proprietatis cenſenda: & tàm bona magni, quàm modici valoris æſtimanda & cenſenda c.17.n.57.59.

Prædium ruſticum, caſu ſi aliquo ſterile effectum, minui debet æſtimum d.c.17.n.60.

Prædia urbana juxta penſiones cenſenda numer.61.

Prædia regulantur ſecundùm conſuetudinem loci c.10.ſect.1.nu.50.

Prædia forenſium an ſint tacitè obligata pro Collectis? d.ſect.1.n.51.

Prædia tributaria à ſtipendiariis quid differant? c.1.n.265.

Prædia Italica immunia à Tributo c.1.n.266. & c.2.n.108.

Præjudicium quod venit in conſequentiam, non attenditur c.6.n.117.

Prælati decimas percipientis ratio habenda eſt, ne in reparatione Eccleſiæ nimium oneretur c.10. ſect.1.nu.38. in Gallia trientem ad reparationem Eccleſiæ conferunt n.39.

Prælati non poſſunt charitativum ſubſidium exigere, niſi abſque culpa ſua ſint impares oneri ferendo c.7.n.69.

Prælati ratione temporalium præſtant homagium, niſi exemptionem doceant c.4.n.162.

PRÆSCRIPTIO.

Vide Conſuetudo. Obſervantia.

Præscriptio non procedit ſine poſſeſſione c.3.n.26.

Præſcriptione acquiritur Collectarum exactio c.16.ſect.2.n.7.

Præſcriptione eſt quæſibile, quod eſt quæſibile privilegio n.13.

Præſcribi poteſt immunitas à Collectis, exceptis iis, quæ debentur Imperatori in ſignum univerſalis dominii & Superioritatis ibid.n.17.

Præſcriptio Collectarum procedit etiam, ſi quis ſciat ſe teneri n.37.& 38.

Præſcriptio non currit contra utentem juriſdictione, ubi quis ea uti non poteſt n.65.

In præſcribendis juribus negativis non incipit currere præſcriptio, niſi à die, quo quis voluit facere, & prohibitus deſtitit ibid.nu.58. Contrarium verius n.82.

An contra Reichs vnd Türckenſtewr Exceptione præſcriptionis quis ſe tueri poſſit? Vid. in verb. Turcica Contributio.

Præſcriptiones utilitati publicæ adverſantes non procedunt d c.16.ſect.2.n.96.

Præſcriptione per Privilegium, Legem vel Statutum, ſublatâ, non intelligitur ſublata centenaria d.ſect.2.n.111.

Præſcriptio immemorialis præſtantior eſt privilegio ibid.n.120.

Tantum præſcriptum quantum poſſeſſum c.3. n.186.

Præſcriptio vim conceſſionis, privilegii, pacti, legis habet c.20.n.232.

Præſcriptio legitimus Regalia acquirendi modus d.c.20.n.233.

Præſcriptio quævis, maximè immemorialis, difficilis probationis d.c.20.n.241.

An quis præſcriptione & Privilegium ſimul allegans lite pendente in poſſeſſione Exemptionis manuteneri debet, modò producat illud privilegium d.c.20.n.274.

Præſcri-

Præſcriptio *immemorialis mala fidei præſumptionem tollit num.* 279. *non procedit*, *ſi probetur vitioſum poſſeſſionis initium num.*280.281.282. 283.

Præſcriptio *immemorialis & centenaria multum differunt d.c.*20.*n.*293.294.

In præſcriptione *an requiratur ſcientia Principis? n.*284.

An contra præſcriptionem quadragenariam *ex capite ignorantiæ detur reſtitutio in integrum?* d.c.20.n.287.288.

Præſcriptio *tanti ponderis eſſe nec poteſt, nec debet, ut contractum unum in alium transformet* c.2. *num.*68.

Præſcripta una ſpecie Collectandi *non fit extenſio ad aliam, licet ſit eiusdem naturæ* c. 3. *nu.* 185.

Præſcripta Juriſdictione *non eſt præſcripta poteſtas coercendi, ſine qua illa exerceri non poteſt d.c.3.n.*193.

Præſcriptio *contra Supremam & directam Imperatoris Iurisdictionem nunquam procedit, nec etiam contra ea, quæ Principi reſervantur in ſignum Supremæ poteſtatis* c.3.*n.*25.27.*28*.30.

Præſcriptio & Privilegium *ſecundum ſubſecutam poſſeſſionem & obſervantiam ſunt interpretanda d.c.*3.*n.*181.

Præſcripta *una ſpecie Collectandi, non fit extenſio ad aliam licet ſit ejusdem naturæ n.*185.

Præſcriptis certis quibuſdam Regalibus, *Ius Superioritatis non eſt præſcriptum n.*191.

Præſcripta Juriſdictione *non eſt præſcripta poteſtas coercendi, ſine qua illa exerceri non poteſt d.c.3.n.*193.

Præſcripto jure fuſtigandi *non ſtatim cenſetur præſcriptum jus mulctandi, vel omne merum imperium*, d.c.3.*n.*192.

Quæ in vim ſingularis privilegii Imperatori tributa, præſcriptibilia, *quæ verò in ſignum Superioritatis & Univerſalis Dominii conceſſa*, impræſcriptibilia *ſunt d.c.*3.*n.*133.

Præſentatus *de genere, quia & ipſ[illegible] vocem habet, auget numerum votorum ad ſui commodum c.* 6.*n.*27.

Præsumptioni *ſtandum eſt donec contrarium probetur* c.20.*n.*412.

Præſumptio juris *quando vehementer reſiſtit uni, & adſiſtit alteri, hoc caſu allegans & probans poſſeſſionem alicuius juris non debet manuteneri litependente, niſi productione tituli juſtificet poſſeſſionem ſuam d.c.*20.*n.*263 *&* 264.

Præſumptioni *fraudis excluſivæ tam diu ſtandum donec probetur contrarium* c.12.*n.*190.

Precario *primum data, temporis progreſſu debita facta c.1.n.*158.

Preces armatæ c.4.*n.*53. *violentiæ genus in ſe continent, & incutiunt metum cadentem in virum conſtantem n.*54.

Precia *rerum ſecundum temporis varietatem variantur* c.17.*n.*125.

Precioſi *lapides, annuli, Clenodia, vaſa argentea &c. hiſce moribus rarò collectantur* c.11.*n.*62. *uti nec vaſa, donaria & ornamenta Eccleſiaſtica num.*63.

Primordia *cuiusq; rei inveſtiganda* c.1.*n.*1.

PRINCEPS.

Princeps *tam privatorum, quàm publicorum bonorum Dominus eſt* c.17.*n.*6.

Princeps *vehementiori Subditorum emunctione Tyranni nomen meretur* c.1.*n.*74.

Principis *eſt prodeſſe & benefacere exemplo Apis electæ in Regem, quæ amittit aculeum, ne poſſit offendere d.c.*1.*n.*81.

Princeps *Caſtrum vel pagum unà cum Subditis ibi habitantibus & mero mixtoque Imperio alicui concedens, an Subditos feudales nihilominus collectare poſſit?* c.14.*ſect.*2.*n.*28.

Princeps *debet eſſe immobilis, ſicut lapis angularis & polus in cœlo* c.16.*ſect.*1.*n.*137.

An Princeps *privilegium gratis conceſſum abſq; cauſa & pro lubitu ſemper revocare poſſit? in utramq; partem latè diſputatur d.c.*16.*ſect.*1. *n.*130. 131.134.135.136. *& multis ſeqq.*

Princeps *ab huiusmodi revocatione abſtinere debet, ut inconſtantiæ notam evitet n.*139.

Princeps *non poteſt alicui ſine cauſa auferre dominium præſcriptione vel alio modo quæſitum*, *ibid.n.*139.

Principis *voluntas debet eſſe certa, & arguitur optumè ex cumulatio clauſularum non obſtante motu proprio &c.* c.16.*ſect.*1.*n.*19. *&* 20.

Princeps Supremus *poteſt alicui concedere privilegium immunitatis etiam* SINE CAUSA *in præjudicium aliorum Subditorum; Inferior verò non, niſi* CUM CAUSA *ſed etiam ſine cauſa in ſui ipſius præjudicium d.c.*16.*ſect.*1.*n.*36.

In Summo Principe *ſemper juſta cauſa præſumitur n.* 38. *præſertim quando immunitas conceſſa eſt propter merita n.*37.

Princeps *Vaſallo concedens omne jus, quod in Caſtro habet non cenſetur tranſtuliſſe id, quod ei, tanquam Principi competebat* c.3.*n.*171.

Principum *fortuna in ſobolem tranſit* c. 4. *nu.* 316.

Princeps *in contractibus utitur jure privatorum* c.16.*ſect.*1.*n.*153.

Principum *poteſtati ſubjecit Deus leges, ſed non contractus n.* 154.

Princeps *non eſt Dominus Elementorum num.* 155.

Princeps *jure naturali & divino adſtrictus eſt pacta ſervare n.*156. *ſi pacta non ſervaret, fieret omnium exul, qui omnium eſt præſul n.*158.

Princeps *ex ſuo contractu fortius ligatur, quàm privatus n.*159.

Princip[illegible] *turpiſſimum eſt, fidem fallere n.* 160. *verba* [illegible] *ſunt n.*162. *in eoq; præfulgere devet* [illegible] *n.*163.

Ad Princip[illegible] *ex*[illegible]*mplum privati mores ſuos vitamq; componun*[illegible] *n.*161.

In Principu[illegible] *contr*[illegible]*ibus veritas, æquitas & bona fides exubera*[illegible] *n.*165.

Principes *interdu*[illegible] *juramentis haud plus quàm ramentis plumeis, pon*[illegible]*eris ineſſe, magno cum malo ſuo multoties edocti n.*166.

Princeps *tenetur Subditos conſervare in eo ſtatu, in quo illos reperit n.* 168.

Princeps *ex contractu indifferenter obligatur, ſive contrahat cum Subditis, ſive cum aliis numer.* 172.

Cum

Cum Principe *certa conventio de impoſitione ſuper Tributis, Collectis &c. fieri poteſt n.*173.

Principis ſucceſſores *privilegia in vim contractus ſubſiſtentia revocare nequeunt n.*177.

Princeps *ſolus de inobſervantia privilegiorum Salvaguardiarum & ſimilium cognoſcit d. cap.* 16. *ſect.*1.*n.*220.

Princeps *cognoſcit de violante Securitatem, tanquam contra committentem crimen læſæ Majeſtatis n.* 221.

Princeps *privilegium, quod tollere nequit, ſua quoque declaratione ſive interpretatione corrigere non poteſt d.*c.16.*ſect.*1.*n.*175.

Principes *nonnulli copias, imò & hoſtes in propria regione conſcribunt ac alunt, unde multa mala & incommoda oriuntur* c.18.*n.*92.

Principum *multorum iniquitas n.* 93.

Principem *non debet pudere, potentiorem pro Executione implorare d.*c.18.*n.*105.

Princeps vel Status *ſi pœnam Dupli, ob denegatam ſolutionem Collectarum Imperii à Subditis per viam Mandati conſequi velit, non poteſt pignoratione, vel alia extrajudiciali executiva via uti d.*c. 18.*n.*125.

Princeps *Reip. malis gaudens, non eſt Princeps, ſed prædo d.*c.18.*n.*342.

Princeps *ſummus debet judicare ſecundum veritatem non ordinem judiciarium: Ideoque ſententiam Libello non conformem ferre poteſt* c. 19. *n.*461.

Princeps *cæteris paribus mandare poteſt, ut probationibus minus legitimis fides habeatur* c. 20. *n.* 186.

Princeps *ſtatuere nequit, ut unius teſtis dicto in alterius præjudicium ſtandum ſit d.* cap. 20. *num.* 183.

Principis *aſſertioni non creditur in iis, quæ in facto conſiſtunt, in præjudicium tertii d.*c.20.*num.* 441.*&* 528.

Princeps *ſumma facere non poteſt ut ſcripturæ alicuius privatæ credatur ibid. n.*443.

Principes Chriſtiani *non verbo, ſed ferro Religionem propagare ſtudent, in hoc etiam religioſi magis, quàm religentes* c.10.*ſect.*2.*n.*83.

Principes *& Status Auguſtanæ Confeſſioni addicti an ſalva conſcientia Militem Papanum ſive Ligiſticum contra ſe aperto Marte militantem alere poſſint?* c.10.*ſect.*2.*n.*97.

Principes reformatæ Religionis *hodiè in territoriis ſuis Iurisdictionem Eccleſiaſticam exercent* c.10.*ſect.* 1. *num.* 80. *An eiſdem Iur. Epiſcopalia vigore Tranſactionis Paſſavienſis [illegible] ex [illegible] facto per ſupervenientem conſuetud[illegible] [illegible]erint? d.ſect.*1.*n.*81.82.

Principes *non ſunt Epiſcoporum imperiorum ſucceſſores, ſed nutritii & educatores Eccleſiæ numer.*83.

Indignum Pontificii cenſu[illegible]runt, Principes *quaſi Epiſcopos Epiſcoporum conſtitui d.* c. 10. 10.*ſect.*1. *n.* 85.

Principes *pro Eccleſiaſticorum brachio ſiniſtro olim habiti d.ſect.*1.*n.*86.

Princeps *publicæ pacis & tranquillitatis gratia bona privatorum auferre, & damna ſubditis illata remittere poteſt* c.8.*n.*17.

Princeps *poteſt præcipere Vaſallo, ut Caſtrum reficiat d.*c.8.*n.*20.

Princeps *verendus potius, quàm metuendus d.* c.8.*n.*104.

Principum *amor in Subditos ſuos quantum proſit d.*c.8.*n.*108.

Princeps *anteceſſoris ſui facto contravenire non poteſt* c.8. *n.*79.

Princeps *hactenus ob æs alienum Collectam indicere poteſt, ſi debita ſua ipſius culpa non contraxerit* c.8.*n.*92.95.96.97.98.

Princeps *cum de ſuo non habet, nec ejus reditus ſuppetunt, pro communi utilitate & tutela ſui Imperii Subditos collectare poteſt* c.7.*n.*4.

Principes *pro defenſione totius Status Collectas imponere poſſunt d.*c. 7. *nu.* 8. *Quod ampliatur & declaratur n.*9.

Principes *mendicant, tributa à Subditis exigendo d.*c.7.*n.*14.

Principes *ſuum marſupium ante omnia excutere debent, nec ad placitum Collectas imperare poſſunt: Idque evidenter colligitur ex Conſtitutione Imperii de Anno* 1542. *Licet hodiè onus Collectas Turcicas ex ſuis Cameris & proventibus ſolvendi Principibus & aliis Statibus Imperii remiſſum, & peculiariter proviſum ſit, ut eas ex ſolis Subditorum ſuorum facultatibus præſtare poſſint d.*c.7.*n.*60.*&* 66.67.

An Principis *juſtam cauſam eſſe dicentis aſſertioni ſtandum ſit? n.*61.62.63.

Principes, *qui Subditorum pellem excoriant & precarium ipſis vix Spiritum relinquunt, Tyrannelli dicuntur d.*c.7.*n.*64.

Principibus *inſtituti ſunt reditus, ut ex illis viventes à Subditorum ſpoliationibus abſtineant d.* c. 7. *n.* 68.

Principi *honeſta recreatio non eſt invidenda nu.* 76.*ibid.*

Principes *Collectis ad alium finem abutentes graviter peccant d.* c.7.*n.*88.

Principibus *in memoriam revocatur conſuetudo quæ barbarica, ſed Chriſtianis imitanda numer.*92.

Principis *ſui proditor eſt, qui multas ipſi accumulando pecunias, animos interim Subditorum ab eo alienat d.*c.7.*n.*102.

Principis *eſt prudentiſſimi, graviter imminutis tributariam functionem remittere d. cap.* 7. *numer.* 108.

Principis *divitiæ populi amor dict. cap.* 7. *numer.* 123.

Principatus *& Regna quælibet ſuos Angelos & Genios tutelares habent ibid.n.*164. *horum officium in quibus conſiſtat n.*165.

Princeps *quando non dicatur habere de ſuo* c.7. *num.*70.

Principes & Reges *laudantur, qui tributum Subditis remiſerunt* c.7.*nu.*121.122.124.125. 126.129.*&* 130.

Principibus *ſi protectionem non præſtent, negari poſſunt introitus Regni* c.1.*n.*66.

Principatus *& Regales dignitates omnes Subditorum utilitati deſtinati* c.1.*n.*68.

Principes *Subditis præfecti, ut eos æquis legibus ac rationibus regant, defendantque* c.1.*n.*73.

Inter Principem *& populum mutua eſt ſervitus, niſi quod illius eſt cum dignitate d.c.1.n.83.*

Principes *non pauci malos Nationum exterarum mores peregrinando imbibunt* c.1.*n.*384.

Principibus *Laverniones nonnulli perſuadent exactiones, ut juſtas & acceptabiles Subditis* c.1. *n.* 303. *quorum tamen exſecrationes potius provocant n.*371.

Principes *Imperatore inferiores poſſunt uti plenitudine poteſtatis ex ſpeciali privilegio* c.3. *n.* 12.

Principes, *qui plenam præſcripſerunt libertatem contra Imperatorem, irrident contrariam opinionem* c.3.*n.*23.

Principes *inflati fortunis ſuis nonnunquam abutuntur, quemadmodum* Civitates *libertate* c. 3. *n.* 90.

Principis libertas *in hoc conſiſtit, ut faciat, quod juſtè poteſt* c.4.*n.*33.

Princeps *omnia imperio poſſidet, ſinguli dominio d.c.4.n.*35. *inſtar boni patrisfamilias cum ſubditis agit: Quo ipſo invidiam vitare, Majeſtatemq; firmare poterit n.* 37.38.

Principum preces *minæ ſunt d.c.4.nu.*52. *& armatæ appellantur num.* 53. *violentiæ genus in ſe continent, & incutiunt metum cadentem in virum conſtantem n.*54.

Principes, Comites, Barones *olim in Imperio Romano nudi fuerunt Officiarii regimini Imperatoris præpoſiti d.* c.4.*nu.* 127. *Idque ante Carolum Magnum n.*128.

Principum poteſtas *quieſcit Imperatore præſente d.c.4.n.*129. *Idque Ius Majeſtatis exigit nu.* 130. *Quod & Iuri Saxonico conſentaneum n.*131. *non ſecus; ac ſplendor Lunæ Sole exoriente evaneſcit n.*132.133.

Princeps *non poteſt feudum auferre ſine cognitione d.c.4.n.*141. *dignitates & imperia non minus propria ſibi vendicat, quam ſi eſſet Rex aut Imperator n.*142.

Principes *idem poſſunt in ſuo Territorio facere, quod Imperator in univerſo Imperio nu.* 143. *Quæ Theorica quomodò intelligenda? Vid.*c.4.*nu.*302. 303.304.305. 306. 307. 308. *& ſeqq. abuſivè dicuntur habere Iura Maieſtatis n.* 314. *& reſpectu Succeſſionis plus juris habent in ſuis ditionibus, quàm Cæſar in Imperio n.*315.

Principes Germaniæ *in ſuis terris privilegio & reſervatis Imperialibus utuntur d.c.*4.*n.*144. *à Regibus nihil diſtant num.* 319. *non tamen poſſunt uti Clauſula Non obſtante, niſi ita in Inveſtituris ipſorum disertè ſit cautum n.*320.

Principis *nomen non debet eſſe inane d.* c. 4.*n.* 176.

Principes, *Duces &c. de omnimoda Iurisdictione inveſtiti fructibus Iurisdictionalibus & Iurisdictione gaudent in tantum, ut Imperator eandem in ipſorum diſtrictu neque ſupprimere, neque pro lubitu uſurpare, nec impedire valeat d.c.4.n.*186.

Principes Eccleſiaſtici. *Vid.* Eccleſiaſtici Principes.

Principale *attenditur, non illud, quod per accidens & ſecundariò venit* c.12.*n.*189.

Principatus *conditi, ut vi ſublata ex naturæ & rationis imperio agantur res humanæ* c.4.*n.*62.63. 64.65.66.

De Principatu vel Ducatu *inveſtitus jura Principis univerſaliter conſequitur d.*c.4.*n.*175.

Privationis *ſententia Nullitatis labe laborat, & ſine ſolenni provocatione caſſatur* c. 19.*n.*571.

Ad pœnam privationis *ſive commiſſi irrogandum citari debet pars rea, cum poſſit ſubeſſe legitima defenſio n.*596.

Privatio bonorum *præſupponit Dolum ibid. n.* 597.

Privationis ſive commiſſi pœna *ad hæredem tranſit, ſi vivo eo, qui deliquit, quæſtio mota ſit d.* c. 19.*n.*609.

Ab obligatione ad ſolvendum, ad privationem *non valet argumentum n.*615.

PRIVILEGIUM.

Vid. Immunitas. Exemptio. Conceſſio. Gratia.

Privilegia Immunitatum *quinam elargiri poſſint V. Immunitatum privilegia.*

Privilegia *civibus rarò & cautè indulgenda; alioquin convulſio Reip. metuenda* c. 16.*ſect.*1.*n.*5. *& n.*8.9. 10.11.

Sub Privilegiorum *nomine ſemper latet aliquid à ſola poſteà experientia detegendum n.*6.

Privilegiariis *gratiſſimum eſt ſuper cæteros eminere n.*7.

Privilegium immunitatis *ita reſtringendum eſt, ne alii per illud graventur n.*25. 26.27. *&* 28.

Privilegium *excuſans à publicis muneribus publicæ utilitati adverſatur d.c.*16.*ſect.*1.*n.*45.

Privilegio ſpeciali, *non generali, Immunitas à Collectis acquiritur n.*48.*ibid.*

Privilegium *in dubio præſumitur perſonale nu.* 51.52. *Vide quoq; n.*75.*&* 76.

Privilegium *cenſetur perſonale, quando perſona eſt cauſa immediata conceſſionis n.*53. *Quod declaratur & limitatur n.*54.55 56.

An Privilegium *Civitati vel Vniverſitati conceſſum ſit reale? Vide d.c.*16.*num.*57.58.59.60.

Privilegium *Vniverſitati conceſſum eſt perpetuum & ad poſteros tranſitorium n.* 61.62.

An quoddam Privilegium *ſit mixtum? Vid. nu.* 63.64.

In quovis Privilegio *attendenda eſt proxima & immediata cauſa conceſſionis n.*65.

Privilegia *ſtricti juris ſunt nu.*66. *& ſtrictè interpretanda num.*67. *niſi per eadem ad jus commune fiat re[illegible]uctio n.*68.

Privil[illegible]gia *juribus Tertii derogantia ſtrictam recip[illegible]unt interpretationem n.*69.

[illegible] *non fit extenſio de perſona ad perſonam n.*70. *nec de loco ad locum n.*71. *nec de contractu ad con[illegible]um n.*72.

Privilegium Immunitatis *extenditur ad novam oneris imp[illegible]itione[illegible] d.c.*16.*ſect.*1.*n.*80.

Privilegium [illegible]mptionis *cenſetur conceſſum etiam quoad Vill[illegible] noviter acquiſitas n.*82.

Privilegia *ex neceſſitate & utilitate publica interpretationem capiunt n.*93.

Privilegium *publicæ utilitati præjudicans non eſt ſervandum d.c.*16.*ſect.*1.*n.*96. *&* 98. *& c.* 19. *n.*528.531.

Privilegiis *ſuis privandus eſt, qui derogat alienis, quique Superiorum mandata contemnit n.*97. *ibid.*

Pri-

Privilegium vires ſuas amittit, non tantùm, ſi incipiat eſſe nocivum ipſi concedenti, ſed etiam, ſi ex poſt facto enormiter lædat tertium. n. 101. & c. 19. n. 478.

Privilegium conceſſum non ſubdito revocari nequit d. c. 16. ſect. 1. n. 108.

Privilegium conceſſum ad bene placitum concedentis, an morte eius finiatur? in utramq; partem fuſè examinatur n. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129.

Privilegium gratis conceſſum an Princeps abſq; cauſa & pro lubitu ſemper revocare poſſit? Vid. in verb. Princeps.

Privilegia ſua natura perpetua ſunt, nec poſſunt revocari n. 140. 142.

Privilegium minimè revocari poteſt, quando res non eſt amplius integra ante mortem vel revocationem concedentis n. 144.

Privilegia illa in contractum tranſire dicuntur, in quibus obligatio aliqua reciproca ſeu compenſativa intervenit n. 148.

Privilegium mediante contractu quæſitum reale eſt, & ad hæredes tranſitorium n. 151.

Privilegia conceſſa propter merita non ſunt revocationi obnoxia d c. 16. n. 178.

Privilegium precio coemtum tranſit in vim contractus, & non eſt revocabile n. 190.

Privilegium Immunitatis propter delictum amittitur n. 192.

Privilegia per non uſum perduntur c. 3. n. 182.

Privilegium per viam contractus conceſſum revocari poteſt, ſi enormem Imperii diminutionem, & præjudicium contineat d. c. 16 ſect. 1. n. 198.

Privilegium tollitur per contraventionem, quæ tamen ſit univerſalis, & reſpuit futuros actus, non autem, ſi ſit particularis, & reſpiciat certos actus num. 211.

An Privilegiatus à Collectis, ſi patiatur ſe deſcribi in æſtimio, præſumatur renunciaſſe ſuo privilegio? Vid. pro & contra n. 212. 213. 214. 215. 216. Et c. 13. n. 51. 52.

Privilegium per præſcriptionem temporis immemorialis acquiſitum revocari nequit n. 219.

Privilegii appellatione non venit privilegium tacitum, quod inducitur ex tempore, cuius initii memoria non extat n. 222.

Privilegiatus ſi ſemel ſolvat Collectas, præjudicat ſibi in futurum, niſi fuerit proteſtatus c. 19. n. 471.

Privilegia ex poſſeſſione æſtimanda & declaranda veniunt d. c. 19. n. 676. & ex obſervantia ſecuta vires acquirunt n. 477.

Privilegiorum tenor facit rem certam & liquidam & notoriam c. 20. n. 95. Ampliatur n. 96. 97. 98.

Privilegia, & inſtrumenta in judicio non exhibita, non dicuntur eſſe in rerum natura c. 20. n. 278.

Privilegium & præſcriptionem ſimul allegans lite pendente in poſſeſſione exemptionis manuteneri debet, modò producat privilegium nu. 274. ibid.

Privilegio & præſcriptione an quis poſſit ſe tueri ſimul? d. c. 20. n. 237.

Privilegii cauſa ceſſante, ceſſat privilegium c. 14. ſect. 1. n. 20. & c. 15. n. 23.

Privilegium non amittitur, ſi non data ſit facultas utendi c. 16. ſect. 2. n. 64.

Privilegiorum amiſſio quomodò probetur? c. 19. n. 470.

Privilegium quantumvis generale, etiam pio loco conceſſum nunquam includit caſum publicæ utilitati contrarium d. c. 19 n. 531.

Privilegia facti ſunt; non præſumuntur num. 644. 645.

Privilegia ſui natura ſunt perpetua c. 20 n. 102.

Privilegiorum confirmationes utiles quidē, & maioris cautelæ gratia, non autem ex neceſſitate petendæ ſunt d. c. 20, n. 10. 104. 105. 106. Vid. in verb. Confirmatio.

Privilegium an ad ſui validitatem requirat ſcripturam? d. c. 20. 110. 111.

Privilegia poſſunt per teſtes probari, quando inſtrumenta deperdita ſunt d. c. 20. num. 113. & ſi de parvis, & non magnis privilegiis agatur n. 114. Et quæ ad hoc, ut privilegiorum tenor teſtibus ſufficienter probetur, neceſſaria ſint? n. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121.

Privilegii amiſſio vel perditio non probatur juramento n. 122. 123. 124.

Privilegium lite pendente obtentum non valet d. c. 20. n. 134. & 135. licet motu proprio conceſſum ſit n. 136.

Privilegia ita ſunt uſurpanda, ut nemini damnum inferant c. 15. n. 75. Et ſi privilegia incipiant eſſe nociva, revocanda ſunt c. 16. n. 94. 95. & 100. Quod inſuper declaratur n. 101.

Privilegia per non uſum tolluntur c. 19. n. 476. & per abuſum n. 477.

Privilegia publicè nociva etiam privatim nocent n. 480.

Privilegia ad injuriam alterius non trahenda d. c. 19. n. 481. magnam Principatus imminutionem continentia nulla ſunt 482.

Privilegia Cameræ Imp. & parti inſinuanda ſunt d. c. 19. n. 640. & 643. modus inſinuandi Cameræ n. 642.

Privilegii notitiam debet habere is, contra quem condictio ex privilegio vel lege inſtituitur n. 646.

Contra Privilegiorum & Immunitatum violatores quodnam genus actionis intentandum? Vide plenè d. c. 19. n. 639. & ſeqq.

Quæſtiones de Privilegiorum validitate vel invaliditate exortæ, earumque dijudicatio ſoli Imperatori reſervatur c. 20. n. 147. 148. 149.

Privilegium allegans ſi eſt in poſſeſſione libertatis, in ea manutenendus eſt, nec contra eum procedere licet ad Executionem d. c. 20. num. 253. 254. 255.

Privilegium eſt favorabile: Secus in præſcriptione, contra quam in dubio pronunciandum d. c. 20. n. 256. 257.

Privilegiis antiquis non creditur, ſi ſigilla ſint conſumpta c. 201. n. 450.

Privilegium conceſſum certo generi perſonarum ad alias perſonas privilegii ambitu non comprehenſas haudquaquam porrigitur c. 11. n. 200.

Privilegii cauſa ceſſante, ceſſet ipſum privilegium d. c. 11. n. 203.

Privilegia Immunitatis à Principe Univerſitati vel caſtro data, ab omnibus Subditis) niſi propriis, ſi quæ

quæ habent, privari velint) obſervanda ſunt c. 6. *n.* 152.

Privilegiorum *conceſſio Ius Superioritatis in privilegiatis arguit* c.4.*n.*246.

PROBATIO.

PROBATIO *debet eſſe concludens & plena, quando in contrarium eſt juris præſumptio* c. 20. *n.* 11.12.*13.*

Probationum *facultas non eſt coarctanda* c. 19. *n.*122.

Probatio per teſtes *cæteris eſt nobilior* c. 20. *n.* 155.

Probatio *vivæ vocis præfertur probationi mortuæ d.*c.20.*n.*438.

Probationes *regulariter omnes judici ſunt arbitrariæ n.* 502.

Probationum *paritate datâ Reus abſolvi debet* c. 19.*n.*200.

Probatio de fama *quando non fuit facta plenè nec ſemiplenè, nec aliquis probationis gradus inductus eſt circa famam, non poteſt conjungi ſupplendum fidem alterius* c.20.*n.*558.

Proceſſus executivus *non debet fieri ex abrupto, neque pro libidine & affectione,* c.18.*n.*19. *Sed Proclama, Collectas ſolvendas eſſe, præcedere, n.*20. *& terminus aliquis debitoribus indulgeri debet, n.21,*

Procuratores vel Tabelliones *officium exercentes privilegiis Doctorum non fruuntur* c.15.*n.*82.

Procuratoris *officium vile eſt, d.*c. 15.*n.*86.87. *Limitatur n.*88.89.91.*&* 92.

Procuratorum *Cameræ Imperialis munus eſt cum dignitate conſtitutum & non vile. n.*90.

Proditor *eſt Principis ſui, qui multas ipſi accumulando pecunias, animos interim ab eo Subditorum alienat* c.7.*n.*162.

PROHIBITIO.

PROHIBENTIS *melior eſt condicio in re communi* c.6.*n.*107.

Prohibitum *quod non reperitur, cenſetur permiſſum* c.18.*n.* 121.

PROMISSIO *jurata de prorogando revocari nequit* c. 12.*n.*133.

Promiſſio *ſpecialis operatur, ne etiam ſimplex & merum privilegium Princeps revocare poſſit* c. 16.*n.*141.

Prophetarum *tonitrua in raptores & milites noſtri ævi* c.17.*n.* 224.

Proprietatis *ſeu Caducitatis quæſtio poſt redintegrationem poſſeſſionis ad petitorium rejicitur* c.19. *n.*173.

PROTECTIO.

Vide Tutelaris cenſus. Cliens. Patronus.

Protectio *neque juriſdictionem, neque Collectandi poteſtatem tribuit* c. 1.*nu.*273.274. *&* c.3. *n.*203. *&* c.20.*nu.*359.360. *Niſi in protectionem recepti ad Collectas ſe ſpecialiter obligaverint d.*c.3. *n.* 204.

Protectorem clientum *ſecreta perſcrutari inconveniens eſt d* c.20.*n.*357.

Ex Protectionis jure *quando Ius Collectandi arguatur? ibid. n.*352.

Ob protectionem *& tuitionem ei, qui defenſionem exhibet, regulariter Collectæ præſtantur d.*c.20. *n.*361.

Ad protectorem *quid propriè & quid non pertineat?* c. 1. *n.* 279. *Cautio in protectionis capitulis adhibenda n.* 286.

Ex protectionis *officio multi tranſiêre in uſurpationem poteſtatis* 281. *de illa re pulcer Tigonii Apologus n.*282.

Protectionis *cauſa facta inferiorum ſubmiſſio etſi non inſolita, periculo tamen caret, nec temerè aut in præjudicium Superioris præſtanda* c. 1 .*num.*283. *Cauſæ huius rei adducuntur n.*284.285.286. 287.

Protectiones *aliorum Subditorum ſuſcipere vetitum legibus Imperii d.* c.1. *n.*288. *& eo nomine lata ſententia contra Erfurdienſes n.*289.

Protectores *in tutelam ſuam receptos armis poſſunt & debent defendere* c.3.*n.*205.

PROTESTATIO.

PROTESTATIO *quædam animi declaratio* c. 19.*n.*472. *bene cantat, ſed malè ruſpat n.*475.

Proteſtatio *cedit emolumento proteſtanti in dependentibus à nutu liberaq; voluntate eius, d.* c. 19. *n.*473.*&* 488.*in his verò relevat, quæ neceſſitatem & obligationem important à lege vel homine n.*474.

Proteſtatio *nulla requiritur, quando intervenerunt tales actus per quos adparere poſſit animus inducendi conſuetudinem* c.16.*ſect.*2.*n.*72.

Provinciæ *Imperii ſingulæ ſe capiti & Imperio conformare debent* c.6. *n.88.*

Provincia *quaſi tota arca Principis eſt* c.7.*n.*12.

Provincialium bona *ad uſum & Neceſſitatem Principis ſunt ibid. n.* 11.

Provinciam *non alienari, aut non alterius dominio ſubjici, tàm Subditorum, quàm Reipub. intereſt* c.8.*n.*90.

Provincialis Collecta Landſtewr *à quibus exigatur?* c. 1. *n.*231.

Prudentii *verſus* c.6. *n.* 38.

Publica utilitas *Vid. Vtilitas publica.*

Publicè utilia *aliquo modo quæ ſunt, eis cedunt, in quibus maior eſt publica utilitas* c. 12.*n.*143.

Publicæ utilitatis *gratiâ à regulis juris communis receditur d.*c.12.*n.*146.

Publica utilitas *ſuadet Statuta de non transferendis immobilibus d.*c.12.*n.*158.

Ob publicam utilitatem *multa contra juris regulas inducuntur* c.8.*n.*21.

Publicani *plebem ad novarum rerum ſtudio interdum concitarunt* c.18 *n.*284. *cum Vrſis & leonibus comparantur n.* 285. *prætoris edictum de compeſcenda eo[illegible]um audacia ibid, n.* 281. *apud Athenienſes odioſi n.*[illegible]82. *& apud Iudæos infames habiti fuere n.*283.

Pr[illegible] *matri tutrici, uti originariis, ſi ad alium locum tranſtulerint incolatum, non poteſt imponi Collecta* [illegible] *nonis in loco Originis ſitis?* c. 11. *n.* 15.

Pyriander *Qu*[illegible] *Athenienſis creditus proditor ob ſur*[illegible]*nem tritici* c. 1.*n.*365.

Q.

QUadruplatores *qui?* c. 1.*n.*373.

Quæſtorum fraudes *coercentur, ſi Princeps eorum numerum recidat* c. 18.*n.*296.

Querelæ *de exactionibus nimiis jam olim apud omnes auditæ* c. 1.*n.*154.

Querela *de turbato Imperii ſtatu* c.6. *n.* 1.

Querela *de calumnioſa proteſtatione Executionis* c.18.n.148.

Querela *de diſcordia Principum Germanorum ob Religionis negocium* c.10.*ſect*.2.n.80.

Quinctiliani *de Logodædalis cenſura* c.1.n.8.

R.

Raiß vnd folge *Regalis Superioritatis indicium* c.3.n.282.

RATIFICATIO *vel conſenſus ex intervallo in actibus Collegiorum, qui ſimul & ſemel peraguntur, nihil operatur* c.6.*num*.129.& 136. *Vid.* Conſenſus.

RATIO univerſalis *comprehendit ſub ſe omnes caſuum ſingularium ſpecies* c.13.n.65.

Rationibus *duabus concurrentibus ad fundandam aliquam diſpoſitionem, una ceſſante, non tollitur diſpoſitio* c.15.n.10.

Ratio caſus expreſſi *& non expreßi quando eſt eadem, tunc dicta in expreſſo porriguntur etiam ad omiſſum* c.12.n.264.

Rationales *quales eſſe debeant?* c.18.n.294. *ſi fallant, quomodo puniendi.*

Rationum *redditio Dominii eſt effectus, non Imperii* c.11.n.50.

Raymundus Cardinalis *& legatus Pontificis tempore Friderici III. Imp. maiores indulgentias dedit, indeq; multum pecuniæ corraſit* c.19.n.15.

Receſſus Imperii *de Anno* 1518. 1526. & 1594. c.9.n.96.

Receſſus Imp. *de Anno* 1544. Doch ſollen *explicatur* c.19.n.560.

RECOGNITIO.

Vide Confeſſio.

Recognitio *per ſe niſi juſta & habili cauſa fulciatur, nihil juris tribuit* c.20.n.64 *ſed fovet tantum, quod invenit nu.* 65. *ut quid operetur quænam ſunt neceſſaria?* n.60.

Recognitio vel Confeſſio *erronea non præjudicat recognoſcenti* n.72. *neq; in poſſeſſorio neque in petitorio* n.73.

Recognitio *non immutat vel alterat habilitatem perſonæ poßidentis* c.5.n.48.

Recuperandæ poſſeſſionis *caſus magis eſt privilegiatus quam adeptionis* c.19.n.148.

Recuperandæ poſſeſſionis *interdictum hæres ſpoliati intentare nequit, niſi poſſeßione corporaliter demum apprehenſa* n.154.

REDITUS annui *qui* c.7.n.65.

Reditus annui *quomodo Receſſ[...]us Imperii cenſeantur?* c.17.n.65.66.

In materia emptionis redituum *ob [...]egionis conſuetum morem aliquando* 6. *vel [...] cenſum adjudicantur* c.17.n.181.

Reditus *& bona Eccleſiaſtic[...] inter quos dividantur?* c.10.*ſect*.1.n.34.

Reficere & reparare *ide[m e]ſt* c.10.*ſect*.1.n.1.

Reficiendi & Reparandi *verbum quo pacto in jure accipiatur?* c.10.*ſect*.1.n.2.

Reficienti *vetus ædificium novum opus non poteſt nunciari d.ſect*.1.n.3.

Reficienti *non poſſunt opponi attentata* n.4.

Pro refectione ſeu reparatione Eccleſiæ *faciendaquomodo & de quibus fructibus taxatio fieri debeat?* n.47.

Refectione putei *in controverſiam, non auditur, qui renunciavit tum putei commoditati aliis invitiis* c.5.n.167.

Refractarii *in præſtandis Collectis pignoribus captis coercentur, & prædia ex primo decreto occupantur* c.18.n.49.

Refractarii *& moroſi Collectarum debitores primum exigendi* n.91. *& manu militari coercendi* n.90. *incarcerandi* n.119.

REGALIA.

Vide Superioritas, Reſervata, Juriſdictio.

REGALIA *acquiruntur etiam præſcriptione immemoriali* c.3.n.131.

Regalia *ſub Principatu tacite continentur* c.4.n.177. *jus tamen Superioritatis non complectuntur* n.178. *quamvis ſæpe confundantur* n.179.

Regalia *apud Civitates & oppida eſſe poſſunt citra præjudicium univerſalis iuriſdictionis* c.5.nu.101.

Regalium *conceßione generali non veniunt Reſervata Principi* c.4.n.329.& 330.

Regalium *& aliorum jurium incorporalium in remediis poſſeſſoriis tanta habetur ratio, ut quaſi poſſeßio eorum & poſſeßio corporalium cenſeantur eſſe una & eadem res in ſubſtantia, varientq; duntaxat rebus poſſeßis* c.19.n.133.

Regalia formata *longi vel longiſſimi temporis ſpacio acquiri & præſcribi poſſunt* c.3.n.134.

Regalia *ſibi non ſunt ſimilia, ſed ſeparata* d.c.3.n.188.

Regalibus *quibusdam præſcriptis, Ius Superioritatis non cenſetur præſcriptum* d.c.3.n.191.

In Regalium *conceßione nonnunquam Electorum conſenſus requiritur* d.c.3.n.127.

Nihil prohibet, quin certa Regalia *alicuius ſint, apud quem non ſit Univerſalis Territorii Iuriſdictio* d.c.3.n.189.

Regalia, *quæ ſunt facultatis à reliquis Iuriſdictionis partibus ſeparanda* d.c.3.n.155. *ſui natura individua ſunt, & communicari cum nemine unquam poſſunt, nec tranſeunt etiam in caſibus licitis niſi ubi expreßè conceduntur* n.169.

A Regalium *ſpeciebus diverſis ad effectum Superioritatis Univerſalis argumentatio frequens eſt* d.c.3.n.298.

Regalibus *adnumeratur Ius muniendi & militum adpoſitio* c.9.n.1.

Regalia *omnia Imp. Friderico I. fuerunt in Italia adjudicata* c.5.n.20.

Regalia *etiam ſine Regali dignitate in Caſtro exerceri poſſunt* c.5 n.45.

REGNUM, REX.

Vide Princeps.

Rex *populi, non hic illius cauſa conſtitutus* c.1.n.69.

Rex *leges violans Tyrannus evadit* d.c.1.n.80.

Regis *futuri potentia, ut pœna temeritatis, populo Iſraelitico* 1.*Sam*.8.*denunciatur* c.1.n.16.

Regii ſtatus *affectatio in populo Iſraelitico orta fuit ex faſtidio* c.1.n.14. *& fuit amentia & libertatis cum ſervitio permutatio* n.15.

Regnum *omne cum ſuis Statibus unum corpus & Collegium repræſentat* c.6.n.7.

Regna *propter injuſtitiam & peccata de gente ad gentem transferuntur* c.7.n.153.155.

Reges

Reges *quinam optumi?* c.1.n.43.

Regnum *ſine reditibus, eſt corpus humanum ſine brachio* c.1.n.59.

Regum & Principum *officium & epitheta* d. c.1.n.63.

Regium *eſt plumbi inſtar aliorum commodo atque ornamento ſe impendere* d.c.1.n.72.

Regni introitus *ſunt redhoſtimentum gravaminis & oneris in adminiſtranda juſtitia ſufferendi* c.1.n.67.

Regis *infinitam poteſtatem nec quiſquam mortalium nec æquitas concedit* c.1.n.75.

Reges *in Scriptura DI audiunt, ſed magnâ ad Deum differentiâ* d.c.1.n.77.

Regum & Principum *officium intendi debet circa reparationes Eccleſiarum* c.10.*ſect.*1.n.75. 76.*& ſeqq.*

Reges *debent accipere coronam de manu Imperatoris* c.3.n.55. *Quod confirmatur & exemplis illuſtratur* n.57.

Reges Judæ, *pacis obtinendæ gratia, penſionem Aſſyriacis mittere ſoliti ſunt* d.c.3.n.224.

Reges Idumæorum & Ammonitarum *Davidi annua ſolverunt ſtipendia* d.c.3.n.225.

Regiam dignitatem *ſuperat, qui eam aliis confert* c.4.n.18.19.20.

Rex Franciæ *quomodò exigat Collectas à Provincia Occitaniæ?* c.4.n.67.

Regum *poſt Imperatorē ſumma dignitas eſt, qui parum ab Imperatore potentia diſtant* d.c.4.n.69.

Regium *decus eſt, augeri dignitatibus Subditorum* n.74.

Regis *gloria in multitudine populi* d.c.4.n.75.

Reges quoad Regna *ſua cum Imperatore comparantur* d.c.4.n.76.

In Reges *multa dona divinitus collata* nu.78. *Rex Hiſpaniæ Dæmones à corporibus hominum fugat* n.79. *Rex Galliæ fœdâ impetigine ſtrumarum percuſſos ſanat* n.80.

Rex *decem Duces ſub ſe habet* d.c.4.num.70. *Quod tamen non perpetuum* n.72.

Regis *jus eſt, ut à Regno alatur, & quidem pompa Regali* c.17.n.7.

Reges *præter Deum alium Iudicem & ultorem non habent* c.18.n.355.

Reges *infideles Cuck & Tramezinum à vera fide deterruit incurioſum tributum* c.18.n.335.

Reges & Principes *ob gravia indicta tributa ſæpè in ſummum diſcrimen venerunt* d.c.18.n.337.

Reges & Principes *omnium pauperrimi* c.7. num.13.

Regna *omnia habent ſuas fatales periodos, quibus exactis transferuntur aut mutantur* c.7.n.134.

Regna *tributaria ſemper fuerunt ſeditioſa* c.18. n.336.

REGULA, Rebus ſic ſtantibus *non ſubauditur in contractibus* c.16.*ſect.*1.n.167.

REI VINDICATIO *& actio commiſſi exerceri poſſint contra eum, qui bona publicis Collectis & Exactionibus obnoxia non profitetur* c.19.n.533. *Requiſita huius actionis quæ ſint?* n.536.

Rei vindicatio *fruſtra daretur publicano in caſu commiſſi, ſi paſſim ſine judice ipſe ſibi ſententiam dicere poſſet* d.c.19.n.604.

REI familiaris *vilitatem detegi, vel divitias invidiæ ſubjicere grave eſt* c.20 n.358.

Rei turpis *& illicitæ nullum eſt mandatum* c. 17.n.280.*& 281.*

Rei incorporalis *nulla ſpoliatio eſt* c.19.n.135.

Res *qualibet tranſit cum ſuo onere* c.14.*ſect.*1. n.17.*&* c.12.n.246.

Res *facile redit ad primævam naturam* c.16.*ſect.* 2.n.9.

RELIGIO *non humanum, ſed divinum jus, neque cuiquam vi obtrudenda* c.10.*ſect.*2.n.2. *Inſignis hac de re Lactantii ſententia, aliorumq; teſtimonia* n.3.

Religionem *nulli cruciatus, nec Phalaridis boves perſuaſerint. Ea ſiquidem omnes ſpernit dolores, quiq; eâ ducitur, non quid paſſurus, ſed quid facturus cogitat* n.5.*& 6.*

In Religione *toleranda Ethnici Chriſtianis benigniores* d.*ſect.*2.n.10.

Religionis *favor non impedit manifeſtam teſtatoris voluntatem* c.12.n.176.

Religionis Conſtitutio, *Subditos pacificè viventes ad hanc vel illam Religionem amplectendam, vel ad emigrandum cogere non permittit* c.10.*ſect.* 2.n.15.

Religionis *conciliatio optanda, non ſperanda:* d.*ſect.*2.n.52. *imò potius deſperanda, ob cauſas nu.* 53.*allegatas.*

Religio *hodie hedera, quæ omnibus pugnis ſuſpenditur; Helena, de qua certatur, omniumq; ſcelerum prætextus* d.c.10.*ſect.*2.n.81.82.

Religionis Pacificatio *plus commodat Pontificiorum, quàm Evangelicorum ſecuritati* d.*ſect.*2. num.14.

In Religionis negocio *benivolentiæ & tolerantiæ via expeditior* c.10.*ſect.*2.n.55.

Religio *an ſit juſta belli inferendi cauſa?* c.3. n.52.

REMEDIUM Can. redintegranda 3. quæſt.1. *omnium Recuperandæ pleniſſimum ac tutiſſimum eſt* c.19.n.136.137.138.140.*&* 141. *Eius qualitatem periti Advocati verbo aliquo exprimere ſolent* n.142. *Eiusdem Requiſita* n.144.

Remedium Can. redintegranda. *datur etiam nudo detentatori* c.19.n.150. *depoſitario & commodatario* n.151. *necnon ſimplici conductori* nu. 152.*& precario poſſidenti* n.153.

Remedium Can. redintegranda. *datur hæredi, quando in vita defunctus cecidit à poſſeſſione ſine culpa & facto ſuo* n.155. *tranſit quoq; ad hæredem hæredis, qui agere poteſt ex perſona primi defuncti ejecti* n.156.*&* 158.

An detur contra ſingularem ſucceſſorem, ſive titulo poſſidentem? Aff. n.159. *Sed Negativæ adſtipulatur auctor* n.160.

Remedium Can. Redintegranda. *quamdiu duret?* d.c.19.n.179.180.181.

Remediis *pluribus competentibus electio eſt Actoris, & uno electo, alterum ei non eſt denegandum* d.c.19.n.316.

Remedia *plura ubi competunt, uno electo, tollitur alterum* d.c.19.n.439. *Quod declaratur* n.440. 441.442.

Renuncians *uſui Eccleſiæ an liberetur à reparatione* c.10.*ſect.*1.n.17. *Quid? ſi vicinus renunciet uſui communis putei?* n.18.*&* c.2.n.19.

Renunciando *bonis, quæ Collectis ſunt obnoxia an quis liberetur?* c.2.*n*.16.

Reo *magis favendum eſt, qui excipit & eſt provocatus* c.19.*n*.201.

Reo *non quæritur jus ex ſententia abſolutoria contra petitorem, niſi declaratum fuerit, jus ad reum pertinere* d.c.19.*n*.455.

Reo *defenſio concedenda, ut Negativam loco & tempore contractam probare poſſit n*.535.

Reparatio & ampliatio Eccleſiæ *quomodo differant?* c.10.*ſect*.2.*n*.9.

Repreſſaliato *pro ſua indemnitate contra illum, cuius odio prægravatus fuit, actio datur* c.17. *n*.291.292.293.

Ad repreſſalias *ut deveniri poſſit, requiritur, quod de Subditi debito de jure gentium vel juſtitia petitionis adparrat ibid.n*.294.

RESERVATA PRINCIPI.

Vid. Imperator, Princeps, Majeſtas, Superioritas, Regalia, Juriſdictio.

Reservata *Principi & Ius ſupremæ poteſtatis non veniunt in conceſſione generali* c.3.*n*.23.

Reſervata *ſunt, quæ non communicantur* d.c.3.*n*.33.*& appellantur Iura Majeſtatis n*.34.*merè Regalia* 35. *perſonaliſſima* 36. *perſonæ & oſſibus Principis cohærentia* 37. *coronæ annexa* 38. *individua, Sancta ſanctorum n*.39.

Reſervata *ſine diminutione Majeſtatis concedi nequeunt* d.c.3.*n*.40.

Reſervata *Principi ſæpè à Dd. per excellentiam nuncupantur, licet aliàs & minora Regalia appellatione Reſervatorum deſignentur n*.41.

Reſervata *multa ſunt, quæ inter Regalia non connumerantur* d c.3.*n*.154.

Reſervata *non veniunt appellatione Regalium* c.4.*nu*.330. *imò ſub generali conceſſione Regalium non comprehenduntur n*.329. *ibidem*.

Reſervata *& Imperatori in ſignum Superioritatis conceſſa ſunt impræſcriptibilia*. d. c.4.*nu*.331. *Vide in verbo* Præſcriptio.

Residuorum crimen *differt à crimine peculatus* c.18.*n*.247. *æquiparatur furto n*.249. *quod quomodo verum? Vid.n*.250.251.252. *extraordinariè arbitrio judicis punitur n*.254.

Reſiſtentia juris *vehemens multa ſingularia in jure & foro operatur* c.20.*n*.265.266.267.

Res Judicatas *ſub prætextu novorum inſtrumentorum poſtea repertorum reſtaurari grave eſt* c.19.*n*.447. *Vid. Sententia*.

RESPUBLICA.

Reipublicæ jus *pactionibus immutari nequit* c.5.*n*.22.

Reipublicæ *intereſt, fœminas dotibus inſtructas eſſe* c.8.*n*.24.

Reipublicæ *intereſt, libertatem conſervari* c.12.*n*.152. *& Subditos habere locupletes n*.166.

Reipublicæ *intereſt, Civitatem liberis repleri* c.13.*n*.99.

Reipublicæ *nihil pernicioſius quàm à mutuo vel fœnore belli negocia auſpicari* c.7.*n*.48.

Reſpublica *eſt corpus ex variis membris compactum* c.18.*n*.341.

Reſpublica fato *regitur nunc ad ſumma evehitur, nunc ad minima retrahitur* c.7.*n*.135.

Rerumpublicarum *viciſſitudines, earumq; cauſas aliter Theologus, aliter Iuriſconſultus, aliter Politicus, aliter Aſtrologus dijudicat* d.c.7.*n*.136.137.138.

De Rerumpublicarum incrementorum & decrementorum cauſis. *Vide latè* c.7.*nu*.146.147.148.

Rerumpublicarum mutationes *qui Fato aut ſecundis cauſis adſcribunt, fatui ſunt* d.c.7.*n*.150.

Rerumpublicarum mutationis *vera cauſa petenda eſt ab eo, à quo ſunt omnes cauſarum cauſæ* d.c.7.*n* 154.

Reipublicæ conventus *ſi ex omnibus civibus cogatur, inq; tres ordines distribuatur, nihil à duobus decerni poteſt, ſi res ad ſingulos ordines ſeorſim pertineat: Aliud, ſi ad univerſos* c.6.*n*.78.

Reipublicæ *ſeu corpori civili continendo gubernandoq; nervis æquè ut corpori Phyſico opus eſt* c.1.*n*.50. *tales nervi ſunt bona & pecunia n*.51.

Reipublicæ *procuratio in modum tutelæ ad aliorum utilitatem gerenda* c.1.*n*.86.

RESTITUTIO IN INTEGRUM.

Reſtitutio in integrum *an contra ſententias Cam.Imp. præſertim à minoribus, obtineri poſſit?* c.19.*n*.358. *an adverſus Principis ſententiam? Aff. n*.360. *& declaratur n*.361.

An & quatenus ad reſtitutionem in integrum *novarum cauſarũ deductio requiratur? n*.363.365. *& novæ cauſæ quæ dicantur? n*.364. *Quid? ſi reſtitutio contra tres conformes ſententias à Majore vel minore poſtuletur? n*.366.367.368.369.

An vigore Ordin. Cam.p.3.*tit*.52. *indiſtinctè in omni cauſa, etiam quando prima vice contra ſententiam Cameræ* reſtitutio in integrum *petitur, neceſſariò cauſa novæ deductio requiratur? n*.370.

Rationes pro Affirmativa n.371.372.373.374.

Negativæ ſententiæ rationes nu.375.376.377.

Si in Reſtitutione in integrum *poſtulata neceſſariò requiratur novæ cauſæ deductio; an id non ſolùm in Maiore, ſed etiam Minore procedat? num*.378.*& ſeqq*.

Inter Reſtitutionis *effectum deciſivum & ſuſpenſivum accuratè diſtinguendum eſt n*.385.

An durante proceſſu Reſtitutionis in integrum *Executio ſententiæ in Cameræ prolatæ ſuſpendatur? n*.386. *ubi ſubnectuntur Rationes pro Negativa*.

Pro Affirmativa Vid nu.390.391.392.393.*& 394. ubi ampliatur hæc concluſio procedere, etiamſi contra tres conformes reſtitutio poſtulata ſit*.

Reſtitutio in integrum *contra tres conformes ſententias petita non ſuſpendit Executionem; Niſi aliquid adpareat, quod præſumptionem calumniæ ſilere faciat n*.395.396.397.

Reſtitutio *contra ſententiam Principis vel eiusdem Senatus petita an ſuſpendat executionem? nu*.388.

Reſtitutionem in integrum *petens non eſt audiendus ob ſupinam, craſſam & adfectatam ignorantiam* c.20.*n*.290.291.

REVISIO.

Revisio *in quibus caſibus non habeat locum?* c.18.*num*.150. *an in puncto executionis impetrari poſſit? n*.149.*& 151*.

Reviſio *reviſionis non eſt concedenda n*.153.

Reviſio *Executionem non ſuſpendit, ſi quiſpiam eam*

eam petendo, Contributionem pro Cameræ ſuſtentatione ſolvere detrectet? d.c.18.n.143.

Ab Appellatione ad Reviſionem *licitè arguitur* d.c.18.*n.*144.

Reviſionis Gravamina *ex Actũ prioribus juſtificari debent* c.19.*n*445.

Reviſores, *ſi de meritis cauſæ principalis conſtet, ob Nullitates juris poſitivi, Cameræ ſententias non infringunt d.c.19.n.401.*

Coram Reviſoribus *Cameræ ſententiam nullitatis arguere non eſt interdictum d.*c.19.*n.*445.

Ritterſchafft / Mannſchafft / *Vniverſitatem denotant c.6.n.*13.

Roboamum *Exactiones mitigare recuſantem decem tribus Iſraelitarum repudiarunt* c.1.*n.*385. *&* c.18.*n.*289.

Rolandus *Caroli M. ex Sorore nepos fuit* c.5. *n.*93.

Rolandinæ Statuæ, *quæ in Saxonis Civitatibus paſſim conſpiciuntur, unde originem traxerint? ibid.n.92.*

De Rolandina *Statua Hamburgenſium n.*95. *& an Principibus mediatis debita ſubjectio per eamdem elevetur? vid.n.94.*

Roma *ſecundum veritatem non eſt communis patria, ſed eſſe fingitur* c.15.*n.*11.

Romana expeditio Römerzug/*quando in uſu, quibus imperata c.1.n.171.172. quanto numero ac tempore n.173. quo ſine ſuſcepta 174. Hiſtoricis Germanicis dicta Tranſalpizare n.* 175. *mos in illa ſuperatis jam Alpibus ab Impp. obſervatus num.*176. *Eius ubi mentio in libris Feudorum? n.*177.

Romana Expeditio *etſi non ſuſcepta, attamen annonaria & militaris pecunia pendenda fuit* c.1. *n.*191. *eius quantitas n.* 192.

Roſnius *in Gallia tributum Regno æquivalens promiſit, & ex immunitatibus ab oneribus publicis quæſivit c.1.n.*378.

Rudolphi I. *Cæſaris Conventiones cum aliquot Hetruriæ Civitatibus initæ non ſubſiſtunt* c. 5. *n.*13.

Rumor *quid differat à fama?* c.20.*n.*559.

Rusticus. V. Operæ. Servitia.

Rustici *juſtum horologium in ventre habent* c.*9.n.*78.

Ruſticus *dans allodium in feudum jurisdictionem feudalem acquirit* c.13.*n.*56. *Quam opinionem in controverſiam vocant Duaren. Obrecht. & Guerrin. Piſon n.*57.

Ruſticos *violantium pœna* c.18.*n.*39.

Ruſticorum *rebellio ex inſolitis oneribus orta d.* c.18.*n.*327.

A ruſticis *leonina fit Collectarum exactio d,*c.18. *n.*272.

Ruſticorum *hodiernorum operæ unde deſcendant? quo jure introducta? & leges de operis libertorum latæ ad hos referendæ* c.2.*n.*33.

Ruſtica ſervitia *ſi præſtentur à re immobili, inter immobilia referuntur d.*c.2.*n.*34.

Ruſticorum operæ *in dubio proprietatis domino ſunt adjudicandæ n.*35.*ibid.*

Ruſticis *operas ſuas Nobilibus præſtantibus alimenta generaliter non debentur, niſi in caſibus exceptis d.*c.2.*n.*50.

Super Ruſticorum *malitiam nulla eſt malitia ibid.n.59.*

Ruſticorum *remedia adverſus dominum nova imponentem ſervitia* c.2.*n.60.*

An Ruſtici *per longiſſimum tempus loco operarũ annuatim uniformem pecuniæ ſummam exſolventes, jus ſervitiorum præſcribant?* c.2.*n.*65.*Rationes dubitandi; ubi de vocula* Dienſtgelder *n.* 66. *Authoris ſententia & deciſio quæſtionis n.*67.

S.

Sabaudiæ Dux *an recognoſcat Superierem?* c.4.*n.*237.

Sabaudia *eſt juris Imperialis n.*238.

Sabaudiæ Dux *Princeps & Vaſallus Imperii eſt* d.c.4.*n.*239. *Idque evincitur ſub n.*240.241.242. 243.244.

Salinæ *cenſeri & æſtimari debent* c.17.*n.*62.

Salinarium vectigal *à quo inſtitutum & auctum? n.*116.

Salomon *elegantiarum amator* c.9. *n.*28.

Salomonis *tributa iniqua, injuſta & damnata,* c.7.*n.*111.

Salvianum. *Vide* Interdictum Salvianum.

Saluti *communi propria poſtponenda* c.1.*n.*70.

Sanctum quid? c.5.*n.*75.

Saxonia *a Carolo Magno ſubacta, immunis & libera relicta à Tributis; non idem à Pontificiis Decimis* c.1.*n.*165.

Saxones *aſſueta libertati pectora n.*166.

Schatzung/ Schoß vnd Schützen *ſunt correlativa* c.1.*n.*65.

Schiaterica *quid?* c.9.*n.*86.

Schlägelſchatz *quid?* c.5. *n.*184.

Schütz & Schatz *ſunt correlativa*, c.1.*n.*65. *&* c.20.*n.*362. *Quod ibidem declaratur, n.*363. 364.

Scientia *animas noſtras divinitatis participes facit, & eſt de ſubſtantia Doctoris promovendi* c.15.*n.*79.

Scriptura privata *fidem non meretur* c. 20. *n.* 376.

Scripturæ *minus, quam viva voci ſcribentis creditur d.*c.20.*n.*435.

Scripturæ publicæ *nõ creditur in præjudicium non conſentientis d.*c.20.*n.*451.

SEDITIO. Vid. Rebellio. Tumultus.

Seditiones *& tumultus ob immodicas Tributorum actiones ſæpius exortæ* c.18.*n.*310.311.312. 313.314.315.316.317.318.319.320.321.322. *& ſeqq.*

SENTENTIA.

Vid. Res judicata.

Sententia *eſt ſtricti juris* c.19.*n.*452. *novũ jus non conſtituit, ſed ſi quod eſt declarat n.*254.

A ſententi. *ſuper debitis fiſcalibus lata non licet Reo appella*. c.18 *n.*5. *Quod ampliatur n.6.*

Sententi *in cauſa Fiſcalis contra Duces Holſatiæ & Civitatem Hamburg.6.Iulii An.*1618.*publicata* c.19.*n.*1.

A ſententia *in ſummariiſſimo poſſeſſorio lata an appellare liceat? d.*c.19.*n.*127.128.129.

Sententiam *ſuper jure collectandi in interdicto uti poſſidetis latam an pars victrix propria authoritate executioni mandare poſſit? n.*216.

Sententia *ſuper interdicto retinendæ lata ſecum trahit exſecutionem n.*217. *&* 222.

Sententia *in interdicto uti poſſidetis lata non*

conſtituit novum jus, ſed id, quod ante fuit, declarat n.217.

Sententia ſuper jure incorporali lata immediate poſſeſſionem in victorem transfert d.c.19.n.220.

Per ſententiam transfertur civilis & naturalis poſſeſſio in incorporalibus n.221.

Sententia abſolutoria præſumitur ob id lata, quod Actor nihil probaverit d.c.19.n.450.451.

An Dominus per ſententiam abſolutoriā in punctis, quibus abſolutus, jus collectas vel ſervitia imponendi conſequatur, maximè, ſi nunquam fuerit in poſſeſſione vel quaſi juris collectandi, neque etiam lite pendente poſſeſſione uſus ſit? n.446.

Sententia declaratoria requiritur, ubi agitur de pœna incurrenda ipſo jure d.c.19.n.597.

Ex ſententiis condemnatoriis contra defraudatores collectarum latis jus collectandi arguitur c. 20.n.223.

Sequela facti demonſtrat, qualis fuerit præcedens conventio c.20.n.93.

SERVI, SERVITIA.

Vid. Operæ Ruſticorum, Ruſticus.

Servi debent obedire etiam diſcolis dominis c.18. n.361.

Servitia & operæ ruſticorum mixtis muneribus adnumeranda vulgo Fronen/Frondienſt. Hinc Fronbott/ Fronfaſt/ Froncreutzen/ Frongart/ Fronzerdt/ & unde dicantur? c.2.n.32.

Servitia univerſali Germaniæ conſuetudine in conſequentiam jurisdictionis & jure homagii Domino territorii debentur d.c.2.n.38.

Dominus ſervitia ſeu operas jure ſuo à ruſtico exegiſſe allegans, probare tenetur, etiamſi ruſticus ſe precario illas præſtitiſſe dixerit d.c.2.n.41.

Dominus in ſervitiorum, ſive operarum taxatione vel impoſitione ſibi ipſi jus dicere prohibetur d. c.2.n.42. ubi Gailii opinio limitatur n.43.

Servitia Cyclopica & extorſio inſolutorum ſervitiorum pure improbatur n.55.

De ſervitiis ruſticorum peculiaris Conſtitutio Novæ Marchiæ d.c.2.n.62.

Pro ſervitiis præſtatio pecuniæ in ditione Electorali Saxonica longiſſimo tempore præſcribi poteſt n. 74. Quam Elector Brandeburgicis in terris ſuis ſuſtulit n.75.

Inter ſervitiorum & pecuniæ præſtationem commenſuratio ſervanda n.70.ibid.

Siciliæ Regnum Rom. Imperio ſubeſt c.4.num. 109.

Siclus an proprie numus apud Iudæos fuerit ad penſionem tributi deſtinatus? c.1.n.32.

Sigiſmundi Imperatoris de Fiſcello Doctore in Equitem creato memorabile effatum c.15.n.43.

Sigiſmundus Imp. Superioritatis actum in Parlamento Pariſienſi exercuit c.4.n.86.87.

SIGNUM non debet eſſe fortius ſignato c. 16. ſect.2.n.108.

Simile legis & ſimile ſtatuti ſive conſuetudinis ſi concurrant, Iudex ſimile legis ſequi debet c.19. num. 557.

Simile omne eſt diſſimile d.c.19.n.619.

Socius moram quadrimeſtrem committens in ſumptibus, ſocio, qui ædificavit, reſtituendis dominiū rei communis amittit c.9.num.101.102.103.104. 105.106.

Socius non poteſt reficere communem parietem invito ſocio c.10.ſect.1. n.66.

In ſocietate iniquiſſimum & improbatum, ut unus ferat damnum, alter lucrum c.19.n.347.

Socius adverſus ſocium actionem habet, & jure repetit, quæ pro ſocietate expendit n. 348.

Socius ſi quid in re propria & non communi patitur, de illo ſocium obligatum non habet, nec in actione dividundo vel pro ſocio deducere poteſt c. 17. n.271.

Solarium quid? c.1.n.107.

Solaria quid? c.9.n.85.

Solennitas extrinſeca non præſumitur c.6.num. 133.

Solennitates à jure circa ſubhaſtationem bonorum requiſita ad amuſſim obſervanda c.19.n.622. 623.

Solonis Elegia c.7.n.152.

SORBONÆ Pariſienſis in Ieſuitas rogata lataque ſententia, in qua præclarum illorum elogium c. 10.ſect.2.n.65.

Sparta jubebat furari c.17.n.228.

Sphacelus morbi genus c.1.n.341.

Spes mali lucri eſt initium damni c.18. n.300.

SPOLIUM.

SPOLIUM eo ipſo probatum intelligitur, dum probatur, actorem poſſediſſe c.19.n.145.

Spoliatus quando intentavit petitorium & poſſeſſorium ſimul poteſt petitorium ſuſpendere in quacunq; parte judicii ante cauſæ concluſionem, & inſtare, ut in ſolo poſſeſſorio procedatur c.19.n.175.

Spoliatus non auditur, quando in illius confeſſione vel inſtrumentis publicis & ſententia de dominio ſpoliantis notorie conſtat d.c.19.n.614.

Scapulæ & Geranii privilegium ſpectat ad jus Maieſtatis c.3.n.87.

STATUS IMPERII.

Status Imperii hodierni mixtus eſt, ex Ariſtocratia & Monarchia, ita quidem, ut Ariſtocratia præponderet, ſed Imperatori ſua quæque jura integra, & cum ſumma poteſtate relinquantur c.5.n.66.

Status Imperii collectam non ſolventes banno feriuntur, & Regalibus privantur c.19.n.4.

Status ſtatui vel par pari vix præjudicare poteſt c.18.n.136.

STATUTUM.

Vid. Conſuetudo. Obſervantia.

STATUTA condere ſupremæ jurisdictionis effectus eſt c.19.n.574. & c.12.n.91.

Statutum inferior contra legem ſuperioris condere nequit c.13.n.27.

Statuere poteſt quilibet populus inter ſubditos contra jus commune etiam ſine ſuperioris conſenſu dummodo de præjudicio ſuperioris non agatur c.5.n. 158.159.160.& ſeqq. c.13.n.28.

Statuta condere contra jus, ſupremæ eſt jurisdictionis c.18.n.81.

Statutum continens iniquitatem & injuſtitiam invalidum eſt c.16.ſect.1.n.103.

Statuta Provincialium Civitatum uti ſe habent ad ſuorum Superiorū Ordinationes; ita etiam ſe habent ſtatuta Principum, Comitum &c. ad Conſtitutiones Imperatoris, & vice verſa c.17.n.135.

Statuto fieri non poteſt, quod munus perſonale ſit munus mixtum, & contra d.c.17.n.202.

Statuta

Statuta *quempiam ad emendationem damni urgentia non continent caſum fortuitū d.c. 17. num. 264.*

Statuta *laicorum Clericos neutiquam ligant* c. 12.*n.*90.

Statutis *ligari & forum ſortiri, paria ſunt d.*c. 12.*n.*92.

Statuta *de non transferendis ſtabilibus in Clericos Eccleſiaſtica libertati videntur adverſari d.*c. 12.*n.*93. *& ſeqq.*

Statutum *vetans translationem immobilium ſummam continet æquitatem d.*c. 12.*n.*171.

Statutum *quando dicatur favorabile, & quando odioſum n.*172.

Statutum *diſponere poteſt contra forenſem reſpectu bonorum, quæ poſſidet in territorio ſtatuentium* c. 13.*n.*18.

Statuto *caveri non poteſt, quod onus perſonale ſit mixtum, nec quod mixtum ſit reale ibid.n.*34.

Statuto *an induci poſſit, ut bona in commiſſum cadant ob non vel rectè ſolutas collectas?* c. 18.*n.*77. *& multis ſeqq.*

An per Statutum *pœna commiſſi & confiſcationis mercium fraudatori vectigalium à lege irrogata, ad alios caſus extendi poſſit?* c. 19.*n.*541.

Statuto *induci poteſt, ut res ipſo facto ob non ſolutas collectas in commiſſum cadant d.c.* 19.*n.*562. *Vide tamen n.*638.

Statutis *inductum paſſimque receptum eſt, ut bona non adſignata in cataſtrum, habeantur pro publicatis d.*c. 19.*n.*380.

Statutum *bono publicò & neceſſitate exigente conditum Clericos etiam ligat* c. 12.*n.*184.

Statutum *laicorum contra Clericos quoad acquirenda ſubſiſtit d.*c. 12.*n.*187.

Statutum *animo præjudicandi Clericis factum, non valet d.*c. 11.*n.*191.

Statutum *ut conjux conjugi aut nihil, aut non ultra certam ſummam relinquat, vel ut omnino relinquere quid cogatur, de jure valet d.*c. 12.*n.*200.

Statuta ambitioſa *non valent* c. 13.*n.*25.

Statutorum interpretatio *ſumitur ex obſervantia poſtea ſubſecuta c.*13.*n.*23.

Statutum *irritam decernens alienationem immobilium abſque ſuperioris licentia Clericis factam maximè toleratur n.* 209.

Statutum, *ut omnia bona immobilia ſint, maneantque tributaria, valet d.*c.12.*n.*247.

Statutum *pro lege ſervatur n.*148.

Statutum *arctans colonum ad collectarum ſolutionem, eſt iniquum* c. 11.*n.*170.

Statuto *induci non poteſt, ne ex pluralitate ſuffragiorū ſed tantum ex communi omnium conſenſu in collegio quicquam conſtitui poſſit* c.6.*n.*16.

Statutum *in odium Tertii conditum, officio judicis reſcindendum eſt, & nunquam tranſit in judicatum, etiamſi appellatio fuerit omiſſa* c.6.*n.*150.

Statutum Hamburgenſe *ne bona patrimonialia diſtrictui Civitatis ſuppoſita obligentur, aut diſtrahantur, juſtum eſt, & Clericos etiam tenet d.*c. 12.*n.*173.

Statuti *maior eſt authoritas, quam hominis, qui illi ſubeſt n.*179.

Statutum *de aſſervandis immobilibus in ſubditos tantum & eorum bona conceptum eſt, ideoque defectus poteſtatis in perſonas Eccleſiaſticas frivolè opponitur d.*c.12.*n.*181.

Statutum *prohibens immobilia in extraneos transferre, validum eſt d.*c.12.*n.*182.

Steẅr *eſt vocabulum generale, & omne id, quod confertur comprehendit* c. 17.*n.*157.

Stipendium *unde dictum?* c. 1.*n.*261.

SUBCOLLECTATIO.

V. Collecta, Contributio.

Subcollectatio *in collectis Imperii non fit virtute Regalium* c.2.*n.*116.

Subcollectandi *poteſtas in Imperii Receſſibus limitata & reſtricta n.* 120.

In ſubcollectis *ab Imperii Ordinibus certus collectandi modus eſt præſcriptus in receſſibus Imperii* c.17 *n.*171. *&* c.2.*n.* 127.

SUBDITI.

Subditum *non ſervitus perſonalis, ſed domicilium facit* c.3.*n.*216.

Subditi *Domini infeudati non deſinunt vivere ſub umbra Principis infeudantis* c.4.*n.*275.

Subditi *qui propriè & verè dicantur?* c. 11.*n.*4. *&* c. 14.*ſect.*2.*n.*6. *&* c.20.*n.*348.

Subditi *collectam agnoſcere debent pro bonis ubicunque ſitis; d.*c.11.*n.*27. *Quæ doctrina abſq; diſtinctione in mobilibus vera eſt nu.* 18. *Contrarium tuentur alii n.*20 *alii diſtinctione rem temperandam eſſe cenſent n.*21.22.23. 24.

Subditum *non facit ſola poſſeſſio bonorum d.*c. 11.*n.*5.

Subditi *immediate juramento fidelitatis obſtricti, ad collectarum ſolutionem tenentur d.* c.11. *n.* 2.

Subditorūm *erga Principes ſuos natura, ut nunquam fere imperata facere recuſent, niſi injuriis laceſſantur* c.18 *n.*270.

Subditi *ſervire debent, cum timore & reverentia* c.16.*ſect.*1.*n.*99.

Subditus *contra ſupremam juriſdictionem præſcribere poteſt d.*c.14.*ſect.*3.*n.*28.

Subditi *poſſidentur, non poſſident* c.20.*n.*334. *neque per eorum rebellionem Domino auſertur poſſeſſio n.* 335.

Subditi *ſi opem non ferant, Reſpublica facile ære alieno conſumi, & in alienas manus pervenire poteſt* c.8.*n.*89.

Subditi *an ad cuſtodias caſtrorum & nocturnas operas teneantur?* c.2.*n.*63. *&* c.3 *n.*294. 303.

Subditus *extra territorium & locum conſuetum ſervire non cogitur d.*c.2 *n.*61.

Subditi *ſi nimis rigide tractentur, aut deficiunt, aut rebellionem excitant* c.18.*n.*339.

Non Subditi *ſive peregrini an in Reges & Principes tyrannice imperantes animadvertendo crimen læſæ Majeſtatis committant?* Neg. *d.* c.18 *n.* 371. *& ſeqq.*

Subditis *privilegia & immunitatem à collectis obtendentibus, ſuperior adeundus eſt* c.18.*n* 96.

Subditi *non debent ventilare rationes & negotia ſuperiorum* c.8.*n.*103.

Subditi *& cives nexu juramenti liberantur, Magiſtratu contra reciprocam obligationem delinquente* c.5.*n.*98.

Subditi *collectas non ſolum pro immobilibus, ſed & pro mobilibus bonis pendunt d.*c.11.*n.*59. *Quod intellige ut n.*60.

Subditi Hoſpitalium & ſimilium privilegio non juvantur c.16.ſect.1.n.196.

Subditi pro debitis Magiſtratuum & Dominorum non poſſunt capi, arreſtari & perſonaliter detineri c.8.n.93.

Subditorum taciturnitas in tolerandis gravaminibus Collectarum, quas Domini imponunt, non habetur pro conſenſu, cum præſumantur tacere propter metum & reverentiam c.7.n.41.

Subditorum tacita murmuratio præſcriptionem impedit d.c.7.n.42.

Subditi compenſare vel occultare poſſunt tributa, ſi Princeps iisdem male utatur d.c.7.n.95.

Subditorum adverſus injuſtas exactiones remedia c.2.n.56.

Subditi tam juriſdictionis, quam feudi ratione tenentur juvare & ſequi ad bellum perſonaliter Principem c.3.n.280. niſi excuſentur propter ætatem n.281.

Subditi, qui ſaltem reſpectu domicilii vel jurisdictionis Superiorem recognoſcunt, ab onere ſequelæ eximuntur d.c.3.n.292.

Subditi tempore neceſſitatis & belli ad cuſtodiam caſtri adſtringuntur c.3.n.303. (vide tamen n 294. & ſeqq.) nec poſſunt ſe ſubtrahere, quamdiu ducat neceſſitas n.305. & Dominum aliquando extra territorium ſequi tenentur n.308. quo tamen caſu ſumptibus levandi ſunt à Domino, ſi id eius facultates & proventus ferant n.313.

Subditi delecti ſuo victu & impenſis Dominos bellum gerentes ſequi non coguntur n.311. ſed tota provincia contribuere & providere debet de ſumptibus n.312.

Subditi arctius Domino, quam vaſalli adſtringuntur d.c.3.n.309. Aliud eſt forum ſortiri, aliud Subditum eſſe c.4.n.278.

SUBHASTATIO.

Vid. Licitatio, Haſta fiſcalis, Venditio.

SUBHASTATIONE facta, plus offerenti bona dantur c.18.n.67.

Subhaſtatio non probat juſtum precium, ideoq; ſolenni judicis authoritate opus eſt n.68.

In Subhaſtationibus ſive auctionibus publicis poſt addictionem non auditur plus offerens n.70.

Circa Subhaſtationem ſolennitates à jure requiſita ad amuſſim obſervandæ c.19.n.622.623.

Subjectionis juramentum præſtare non tenetur, qui in territorio alicuius Domini domicilium non habet, tametſi plura bona immobilia in eo poſſideat c.20.n.346.

Subjectionis juramentum perſonale eſt, & perſonarum ſubjectionem, non rerum tantum reſpicit n.347.

Subjectio, quæ mediatis Principibus debetur, per Rolandinam ſtatuam non enervatur c. .n.94.

Subinfeudatio ſub eadem lege & conditione fit, qua infeudatio ipſa c.4.n.277.

Subrogatum ſapit naturam eius, cui ſubrogatur c.17.nu.196. Quod limitatur n. 197. & c. 2. n.109.

Subſtantia debiti probata, quantitas eiuſdem debitoris vel creditoris juramento probari poteſt c. 20.n.420.

SUCCESSOR.

Succeſſor non debet eſſe melioris conditionis, quam ipſius author fuerit c.14 ſect.1.nu.19. & c. 20.n 42.

Succeſſores in Regno, Ducatu, vel alia dignitate regali an & quatenus ad debitorem à prædeceſſoribus contractorum ſolutionem diſtinguantur? c.8.n.51.

Succeſſionum duo ſunt genera; Vnum, quod per electionem, alterum, quod per ſucceſſionem fit d. c.8.n.52.

Succeſſores in Ducatu, Comitatu &c. non ſingulares, ſed univerſales ſucceſſores ſunt c.8.n.78.

Sueciæ Rex quæ tributa à ſuis ſubditis exigat? c.1.n.340.

SUPERIOR SUPERIORITAS.

Vid. Reſervata Principi Regalia. Territorium. Juriſdictio. Inferior.

SUPERIORITATIS jura ac ſuprema eminentiæ, quæ apud Imperatorem reſident, tempore immemoriali præſcribuntur c.5.nu.19. & 50. c. 16. ſect.2.n.107. Vide tamen d.c.5.n.18. & d. c. 16. ſect.1.n.18.19.20. ubi ſtatuitur, reſervata Principi in ſignum ſupremæ jurisdictionis, ne quidem immemoriali tempore præſcribi poſſe.

Superioritati ſui Principis manet quis obnoxius, licet immunitatem à collectis habeat d.c.16 ſect.1. num.21.

Argumentum à Superioritate ad collectas non procedit ibid. n. 22.

Superioritas & Subjectio probant jus collectandi c.20.n.160.

Superioritas loci in medio ſiti eius præſumitur, cuius eſt jurisdictio circumjacentium locorum d. c. 20.n.301.

Superioritates quæ in uno Imperio conſtitui nequeunt c.3.n.10.

Supra Superioritatem non datur aſcenſus c.3. num. 29.

Superioritas & Regalia ſæpe permiſcentur & confunduntur d.c.3.n.152.153.

Superitas univerſalis unico actu probatur c. 3. n.150.

Superioritas & Regalia non niſi jure Principatus exerceri poſſunt, ex ſententia Andreæ Knichen d.c.5.n.35.

Superioritas non proprie & tantum dicitur Landsfürſtliche/ ſed & Landes Hoch: vnd Obrigkeit/ Item hohe Obrigkeit d.c.5.n.71.

SUPPLICATIO loco appellationis in Aula Cæſ. ſubrogata honeſtior eſt, & minus gravat judicis ſententiam c.3.n.105.

Supplicationem tenetur Princeps admittere & recipere d.c.3.n.197.

Supplicatio non remoratur executionem c. 19. n.387.

SUSATUM ob immoderatam collectarum exactionem ab Archiepiſcopo Colonienſi deſcivit c. 18. n.328.

Suſpenſio juriſdictionis non arguit translationem in alium c.10.ſect.1.n.88.

Aliud eſt Suſpenſio, aliud ademptio ibid.n.89.

Syracuſanæ vetulæ ſcitum dictum c.18.n.357.

T.

TAciturnitas ſubditorum in tolerandis gravaminibus collectarum, quas Domini imponunt,

nunt, non habetur pro conſenſu, cum præſumantur tacere propter metum & reverentiam c.7. *n.*41.

Temporalia *Eccleſiarum ſunt de foro ſæculari* c.4.*n.*160.

Temporalitas *& qualitas* Territoriorum, *Dominiorum, Regalium & bonorum ſæcularium dependet ab Imperio* c.4. *n.*158.

Tempus immemoriale *centum annorum curriculo vulgo* c.20.*n.*292. *alii* 80. *annis definiunt n.*295.

Tempus immemoriale *tollit juris reſiſtentiam* c.16.*ſect.*2.*n.*112.

Tenuiores *quid relevet?* c.18.*n.*286.

TERRITORIUM.

Territoria *conſtituta ſunt ſingulis Civitatibus & caſtris* c.3.*n.*10.

Territorium *eſt ſpacium terræ jurisdictione munitum* c.4.*n.*183.

Territorio *imminuto, minuenda quoque ſunt onera* c.14.*ſect.* 3.*n.*33.

Territorium *eſt univerſitatis comprehenſivum, comprehenditq; futura, & quæ non acceſſorie, ſed æque principaliter adiunguntur* c.16.*ſect.*1.*n.*86.

Territorii imminutio *imminuit exactionem collectarum* c.17.*n.*137.*non obſtante, culpa Rei diminutionem contigiſſe n.*138. *Quod exemplis ulterius probatur n.*139.140.141.142.

Territorii *auctio auget exactionem collectarum n.*143.

In Territorio *perſona & res ſitæ eius eſſe præſumuntur, cuius eſt territorium* c.20.*n.*298.

Territorii univerſalis *præſumptio ceſſat, alio exiſtente in poſſeſſione vel quaſi jurisdictionis, vel actus terrendi exercente d.*c.20. *nu.*312.313.314. *Ceſſat, quando conſtat de alio ſuperioritatis poſſeſſore n.*324.

Territorii univerſalis *præſumptionem, nonnulli Dd. in Imperatore duntaxat; alii ſaltem quoad proprietatem, non etiam quoad poſſeſſionem, procedere exiſtimant d.*c.20.*n.*321.322.

Territorii *intentio abſorbet actus, etiamſi plures & antiquiores adverſarius deduxerit d* c.20.*n.*306.

Ex Territorio *reſultans præſumptio probatione contrarii eliditur d.*c.20.*n.*308.

In Territorio *poteſt eſſe locus exemptus d.* c.20. *n.*318.

Ad Territorium *ſi loca litigioſa non pertinent, de jurisdictione quæri nequit d.*c.20.*n.*320.

Ad Territorii Dominum *pertinent decimæ novalium* c.1.*n.*301.*uti & loca deſerta & inculta n.*303.

De Territorio *adhuc cenſentur, qui non penitus ab Imperio ſunt exempti* c.5.*n.*27.

Territorialia jura *& Regalia ad civitates devoluta ſunt, ex eo tempore, quo Imperium eiusque jura ſciſſa ſunt d.*c.5.*n.*49.

Testamentum, *quoad ſolennia, juris civilis, quoad cætera, juris naturalis* c.12.*n.*105.

Teſtandi liberam voluntatem *ne quidem Princeps adimere cuiquam poteſt* c.12.*n.*104. *eaq; privari iniquum eſt & duriſſimum n.*106.

Teſtandi libertas *nec per pactum cum alio, nec propria voluntate, nec alio quolibet modo tolli poteſt, aut conſtringi n.*107.

Teſtandi libera facultas *tolli quidem nequit d.* c.12. *nu.* 197. *ſed tamen ad juris & æquitatis normam poteſt exigi & n.*198.199.

Teſtandi libertas *adimi non cenſetur, quando aliquid ſupereſt, de quo diſponere poſſit n.*201.

Teſtator *rebus ſuis legem imponere poteſt, quam vult d.*c.12.*n.*239. *Quod declaratur n.*240.

Teſtatoris voluntatem *qui ſpernit, omni emolumento caret* c.12.*n.*242.

TESTES.

Testis *omni exceptione maior quis dicatur* c.20.*n.*187.

Teſtibus *nulliter examinatis in ſummariiſſimo poſſeſſorio fides habetur* c.19.*n.*93.

Teſtes *duo jus collectandi legitime probant* c.20.*n.*156.

Teſtes *in iis, quæ non ſenſu corporeo, ſed judicio intellectus percipiuntur, qualia ſunt jura incorporalia, ſemper tenentur reddere rationem dicti & ſcientiæ d.*c.20.*n.*157. *Quod exemplificatur n.*158.

Teſtes *quando in materia collectarum rationes depoſitionum ſuarum aptas adferre dicantur num.* 163.164.

Teſtes *per diverſas rationes vel media deponentes non ſunt ſingulares n.*165.

Teſtes *ſingulares non ſunt, ſi ad eundem finem tendunt n.*166.

Teſtes *ſi concordant in ſubſtantialibus, depoſitio eorum non vitiatur n.*167.

Teſtibus *etiam ſingularibus probatur jus collectandi n.*168.

Teſtium ſingularitas *non nocet, ſi quid in genere probandum eſt d.*c.20.*n.*170.

Teſtium diverſitas *in loco aut tempore, non vitiat eorum dicta ſi vis non eſt in tempore n.*169.*ibid.*

Teſtis *unus ſi deponat de maiori alter vero de minori ſumma; minor ſumma probatur n.*173.

Teſtes *in probanda collectandi conſuetudine conteſtes in ſingulis actibus eſſe, & formiter deponere debent d.*c.20.*n.*175.

Teſti *unico non creditur nu.*177. *quia eſt contra jus divinum & humanum n.*178.

Teſtis unicus *non probat in ſummariiſſimo nu.* 180. *nedum in ordinario poſſeſſorio n.*181. *Niſi ſit omni exceptione major n.*182.

Teſtis *unius atteſtatio nec condemnat, nec juſtificat n.*184.

Teſtes *ſingulares licet ſint mille, non probant plus, quam unus n.*185.

Teſtes univerſitatis *non admittuntur, ſi agatur de particulari commodo illorum, & utilitas pertineat immediate ad ſingulos de communi, non ad univerſitatem d.*c.20.*nu.*191. *Quod exemplificatur n.*192.*in jure paſcendi, lignandi, &c. Secus ſi commodum principaliter ad univerſitatem redundet n.*193.194.195.196.197.198.199.

Teſtes *inducti ad probandum hominum memoriam quid deponere debeant? d.*c.20.*n.*242.*&* 244.

Teſtes *ſuper tali probatione inducti debent eſſe annorum* 54.*vel ſaltem tot annorum ultra* 40. *annos quod fuerint tunc capaces ad intelligendū hoc, quod viderunt olim, ſuper quō deponunt n.*243.

Teſtes *in probatione temporis immemorialis de communi opinione deponere debent n.*245.

Teſtes *inducti ad probandum tempus immemoriali debeant eſſe vicini n.*247.248.*&* 249.

Teſtium injuratorum *dictis nulla fides adhibenda eſt* c.20.*n*.431.*Vide tamen n*. 523.

Teſtes *& Scriptura parificantur in materia probationum n*.436.

Teſtis *viva vox mortua ſcriptura prævalet d*.c.20.*n*.437.

Cuius teſtimonium *vivum non admittitur, eius nec ſcriptura recipitur d*.c.20.*n*.434.

Teſtes *Negativam quomodo in materia collectarum probent? Vid. ample d*.c.20.*n*.189.

Thomæ Stapletoni *media, quibus Hæreſis poſſit arceri* c.10.*ſect*.2.*n*.49.*ubi & D. Lutheri hac de re judicium n*.50.

Tiberius Imp. *Edictum promulgavit, Chriſtianos civitatibus excedere nō debere; quod à Claudio Imp. confirmatum* c.10.*ſect*.2.*n*.12.13.

TITULUS.

Titulus *ſeu habitus Ducalis &c. an ad capacitatem Regalia poſſidendi præciſe requiratur?* c.5.*n*.43.

Tituli *allegatio an ad præſcribendam libertatem non ſolvendi onera neceſſari ſit? Neg*.c.16.*ſect*.1.*n*.32. *ubi diſtinctio Balbi rejicitur n*.33.

Tituli *allegatio ideo exigitur, ut immunitatem prætendens liberet ſe à mala fide n*.35.

Tituli *juſtificatio ad judicium proprietatis rejicitur* c.19.*n*.98.

Titulum *infectum & vitioſum non producere melius eſt, quam producere d*. c. 19. *nu*.187.188. *Quod explicatur & declaratur n*.189.

Titulum *probans bonam fidem probare non cogitur n*.195.

Color inducit præſumptionem tituli *ad parentis, ſed non probationem veri tituli* c. 20.*n*.10.

Titulorum *multiplicatio quandoque prodeſt d*. c.20.*n*.239.

Ex titulis *& cauſis diverſis quis ſe juvare poteſt n* 238.

Titulo *non edocto remedio attentati pendente lite obtinet locum d*.c.20.*n*.307.

Tondere, *quam deglubere pecus, ſatius* c.1.*nu*.377.

Traditio *eſt vacuæ poſſeſſionis datio* c.20.*n*.231.

Traiani *Imp, dictum & factum* c.18.*n*.299.

Tranſactio *eſt ſpecies alienationis* c.19.*n* 507. *ſuper una re facta non extenditur ad aliam n*. 508.

Tranſumpta *nō ſolenniter facta fidem faciunt, ſi iis ſolenniter non contradicatur* c.19. *num*.652.653.654.

TRIBUTUM.

Vide Collecta. Contributio. Exactor.

Tributum *in eam civitatem levandum eſt, in cuius territorio poſſidetur ager* c.13.*n*.2.

Tributa & collectæ *ſunt fructus Imperii & nervus exercituum* c.16.*ſect*.1.*n*.46.

Tributa & collectæ *non debentur, ſi Princeps conventionem non ſervet d*.c.16.*ſect*.1.*n*.174.

Tributa & collectæ *licet remitti non poſſint; ſecus tamen eſt ob cauſam & compenſationem alicuius beneficii vel lucri habiti n*.189.

In Tributis & functionibus fiſcalibus *privilegium conceſſum nullius eſt momenti* c. 16. *ſect*. 1. *n*. 194.

Tributa *Imperatori in ſignum univerſalis Dominii debita non præſcribuntur d*.c.16 *ſect*.2.*n*.90. *Quod quomodo intelligendum Vid. n*. 110.

Tributa *non perſonis, ſed rebus indici ſolent* c 17.*n*.81.

Romanorum in Tributis indicendis & exigendis *laudabile exemplum: Quod Maximil. I. Imp. Theodoricus Rex, & Tribuni & Senatores Anno 1625 in obſidione Bredana ſecuti d*.c.17.*n*.101.102.103.104.

Tributorum *collatio debet eſſe æqualis n*.105.

Cosmi *apud Florentinos in* Tributis *exemplum n*.106.

A Tributo *differt collecta, cenſus, vectigal* c. 1. *n*.161.162.*&* c.12.*n*.75.*&* c.17.*n*.149.152.*&* 158 *ac* c.18.*n*.56.*&* c.19.*n*.616.

A Tributis *ad collectas arguere licet* c.19.*num*. 553.*&* 555.

Tributum *quomodo Comnenus Imp. impoſuerit?* c.17.*n*.150.

Tributa *ſolvunt Chriſtiani vel Iudæi in Turcia habitantes* c.17.*n*.151.

Tributum *ſolvunt agri Eccleſiæ* c.18.*n*.14.

Tributorum *cauſa eſt potior d*.c.18.*n*.66.

Tributum *non ſolventes patiuntur translationem dominii rerum ſuarum d*.c.18.*n*.85 *&* c.19.*n*.554.

Tributa *publica exigentes, privatas res tractare non debent d*.c.18 *n*.230.

Tributorum exactores *non poſſunt prorogare terminum ſolutionis n*. 232. *neque habent poteſtatem remittendi n*. 233.

Tributorum *legitime indictorum exactionem ſubditi effugere nequeunt d*.c.18 *n*.336.

Tributorum *acerbitas Barbaris ad Imp. Romanum viam ſtravit d*.c.18.*n*.332. *Vandalos à Religione Chriſtiana amplectenda deterruit n*. 333.

Tributa *gravia non quævis regio ferre poteſt ibid*.*n*.305.

Tributa *in Friſia, aliiſque Belgis provinciis publicanis locantur n*.302.

Tributa *non ſunt exigenda ſecundum rumorem populi d*.c.18.*n* 273.

Tributa *cum cenſu comparantur* c.19.*n*.591.

Tributa *non ſolventes tum demum dominium ſuarum rerum amittunt, ſi res & bona ordinario proceſſu per rei vindicationem evincantur* c.19.*nu*.624. *Quo caſu diſtractio ſive translatio bonorum ad ſolam oneris quantitatem reſtringenda eſt n*.625.626.*&* 627.

Tributa *olim Calendis Martii accito populo, eiuſque aſſenſu inſtituta* c.7.*n*.23.

Tributa illicita *ſubditi abſque peccato fraudare poſſunt d*.c.7.*n*.38.

Tributa & vectigalia *ſunt veluti ſtipendia ad Reip. tuitionem collata d*.c.7.*n*.83.

Tributum *ob neceſſitatem inſolitam impoſitum non recte dicitur tributum d*.c.7.*n*.110.

Tributa *omnia remittere non eſt conſultum* c.7.*n*.132.

Tributa Salomonis *iniqua, injuſta, damnata* c.7.*n*.111.

Tributa *à primis Imperiorum incunabulis Magiſtratui perſoluta* c. 1.*n*. 23.

Tributi *à cenſu, & capitationis differentia* c. 1. *num*. 34.

Tributorum *impetrandorum effrenata libido deſcriptione cenſus ab Auguſto Imp. per totum Orbem acti*

acti non probatur, ſed contrarium potius e vincitur d. c.1.n.41.

Tributis non illatis Reſp. conſervari nequit c. 1. n. 52.

Sine Tributis nec ſtipendia, nec arma, nec quies haberi poteſt d.c.1.n.55.

Tributa & cenſus debentur Magiſtratui, quà neceſſitatem, quà æquitatem reſpicias d.c.1 n.91.

Tributorum Magiſtratui vindicandorum jus à D. Paulo aſſertum ab æquitatis ratione c.1.n.90.

Tributum aëri & funeribus impoſitum d. c.1.n. 117. & 120.

Tributorum cenſuumque ratio inde à Caroli M. uſque ad Caroli V. tempora in obſcuro ferme latet c. 1.n.164. eruenda, ex probatæ fidei authoribus n.165. & ſeqq.

Tributa quædam priſca Italiæ urbibus à Francorum Regibus impoſita Ottho M. retinuit d.c.1.num. 185. & ſeqq.

Tributi ſignificatio generalis & ſpecialis c.1.n. 267. utriuſque diſcrimen nu.269. & varia æſtimatio atque exſecutio ibid.

Tributum quid proprie Varroni? c.1.nu.262. eius genera tria ex Feſto n.263.

Tributa & vectigalia in Belgio inſtituta c. 1.n. 342.

De Tributis leges loquenter extenduntur etiam ad collectas c.2.n.116.

Tributa dare Principi nō eſt honorificū c.3.n.220.

Turbantes legitimis remediis ac pœnis, ne in poſterum turbent vel moleſtent, coerceri & inobedientes mulctari poſſunt c.19.n.278.

Turbatio ſimplex ad ordinariam judicem pertinet c.19.n.120.

Turbatio in interdicto uti poſſidetis non indiget exquiſita probatione 191.

Turbationem probare nō ſufficit, niſi probetur, quod turbans poſſeſſionem & jus nō habuerit. n.192.

TURCA, TURCICA, CONTRIBUTIO.

Vid. Collectā, Contributio.

Turcarū aſſidua in armis exercitatio c.3.n.246.

Turcarum Imp. tributum ducentorum millium numûm Æthiopum Regi pendit d.c.3.n.223.

Turcæ nulli Chriſtiano, niſi commodi ſui cauſa, amici c.19.ſect.2.n.89.

Turcæ diſſenſionem Principum Chriſtianorum omnibus artibus, conatibus & impendiis fovent, promovent d.ſect.2.n.88.

Turca eminentiam Cæſari non invidet c.4.nu. 14.15.16.& 17.

Turcica collecta an mixtis vel mere realibus muneribus accenſeri debeat? c.11. nu.35. Rationes pro affirmativa n.36.37.38.

Turcicas contributiones patrimonialibus muneribus aggregandas eſſe evincitur ibidem n.39.40. 41.42.

Turcicas collectas ſi Status à ſubditis non exegerint, vel exactas non ſolverint, Regalibus privantur c.18.n.141.

Turcicas contributiones non ſolventes ultro pœnam dupli conveniri nequeunt c.18.n.183.

Turcicis collectis nō eſt locus, ubi ſuperioritatis & ſubjectio abſoluta non concurrunt d.c.18.n.138.

Turcicam ob expeditionem omnes, quantumvis privilegiati collectis gravantur c.14.ſect.2.n.44.

Turcæ nobilitatē ex virtute æſtimant n.66. ibid.

Turcæ qua lege feuda ſuis beneficiariis concedant d.c.14.ſect.2.n.17.

Turcicæ collectæ ob publicam nominis Chriſtiani & totius Orbis utilitatem imponuntur c.16. ſect.2.n.95.

An contra Reichs: vnd Türcken Stewr exceptione præſcriptionis quis ſe juvare poſſit d. c.16. ſect.2.n.89. Rationes pro Negativa Vid. ſub nu.90. 91.92.93.94.95.96.97.98.99. Rationes pro Affirmativa n.100.101.102.103.104.105.106.107.& 108. Confutatio Rationum pro Negativa adductarum n.111.112.113.114.115.117.118.119.120.

Turcicæ Collectæ omnibus patrimoniis tam Eccleſiaſticorum bonis ſeu perſonis pro modo facultatum imponuntur c.12.n.218. c.17.n.74.

E Turcica Contributione ſæpè plus commodi collectores & Domini Territoriorum accipiunt, quam ſubſidii contra Turcā Imperator c.17.n.164.& 169.

Turpe Lucrum plus damni, quam emolumenti adfert, c.1.n.140.

Turpiſſimis rebus honeſta ſæpe nomina imponendò, hominibus impoſitum, d.c.1.n.128.

TUTOR.

Vide Curator, Minor, Pupillus.

Tutorem Vaſallo impuberi non Iudex Domicilii, ſed Dominus feudi dat c.13.n.22.

Tutelæ munus non comprehenditur ſub generali remiſſione munerum c.15.n.12.

Tutores ac Curatores ſingulis annis rationem reddere debent c.18.n.224.

Tutelaris cenſus, Schutzgeld / protectionis cauſa datur; ſed nec dominiū mutat, nec Iuriſdictionem tribuit c.1.n.273.274. Nec, ſi Cæſar ipſe in clientelam ſuam aliquem peculiariter recipiat n.275.

Tutelares receptiones parum operantur c. 1. n.276.277.278.

TYRANNUS.

Tyrannus quis? c.18. n. 345. an eidem armis liceat reſiſtere? n.347. ferendi ſunt, ſicut ſterilitates & imbres n.349. iisdemq; ſuſpiriis & lacrumis reſiſtendum, vindicta Deo permittenda n. 349. 350.351.352.353.354.356.& 370.

Tyrannidis nota & character eſt immodica tributorum exactio d.c.18.n.343.

Inter Tyrannorum veterum arcana tritum fuit, belli occaſiones conquirere, ut tributis Subditos, etiam bello confecto, urgeant c.7.n.54.

Tyrannicum eſt, ſi Principi optumè, populo ſit peſſimè, ſi illius felicitas ex huius creſcat calamitate c.1.n.85.

V.

VAcillatio, contrarietas & variatio in teſte reprobatur c.20.n.188.

VASALLUS.

VASALLI ratione feudi, & ex forma fidelitatis Domino ad militarem ſequelam obligati ſunt c. 3.n.291.

Vaſalli immunes ſunt à Collectis c.14.ſect.2.n. 1.& n.22.24.25.26.

Vaſallus quis dicatur? & unde d.c.14.ſect.2.n. 11.82.83.

Vaſallum olim clientem dicebant, quaſi colentem Dominum n.12.

Vaſallus uſufructuario ſimilis eſt ibid.n.23.

Vaſallus

Vaſallus nobilis *poteſt collectari in extrema neceſſitate* c.14.*ſect.*1.*n.*58. 59.

Vaſallagium *non importat Iuriſdictionem ordinariam d.c.*14.*ſect.*2.*n.*4. *& n.*18.*ibid.*

Vaſallum *inter & Dominum controverſia de Collectis ratione feudi præſtandis mota ad cognitionem Parium Curiæ pertinet d.ſect.*2.*n.*29.

Vaſallus *libertatem à ſervitiis præſtandis non acquirit, niſi interpellatus ſervire recuſet, & poſſeſſionem Domino intervertat* c.16.*ſect.*2.*n.*59.

Vaſalli *an teneantur ſolvere eis aliquum pro Domino feudi?* c.8.*n.*11.

Vaſallus vel Emphyteuta *refutando feudum vel Emphyteuſin non liberatur à ſervitio vel canone invito domino* c.2.*n.*18.

VECTIGAL.

VECTIGALIA *Regalium jure competunt* c. 19.*n.*543. *ex juſta & legitima cauſa imponuntur n.*544.

Vectigalium *tertia pars reſtaurationi mœnium jure ſcripto conferri debet* c.9.*n.*27. *Quæ tamen legum diſpoſitio ex cupiditate fiſci antiquata eſt n.*34.

Vectigalia, *quæ vulgo* Acciſe *vocant, cur inſtituta? d.c.*9.*n.*32.

Vectigalia *fraudantes tenentur duplum ſolvere eius quod vectigalis nomine erat pēdendū* c.18.*n.*132.

Vectigal *defraudans incidit in commiſſum, & perdit bona ipſo jure* c.19.*n.*545. *&* 546.

Vectigalis *fraudati crimen afficit hæredem d.c.* 19 *n* 549.550.551.552. *Vide tamen num.*607. 608.609.

Vectigalium & Collectarum *quoad caſum commiſſi diverſa ratio d.c.*19.*n.*585.

Vectigalia *defraudantes, pedes in ſtapedio habent n.*586. *& ſuſpecti præſumuntur n.*587. *ideoq; contra eos ſequeſtrum facile decernitur n.*588. *quod tamen d[ic]tis fideiuſſoribus ſolvitur n.*589.

Vectigalis *Domino apprehenſio poſſeſſionis permiſſa de generali Germaniæ cōſuetudine; n.*611.612.

Vectigalium *appellatione non veniunt Collectæ n.*584. *ibid.*

A vectigalibus *ad Collectas probabiliter arguitur d.c.*19.*n.*542.

Vectigal *ex errore vel ignorantia non ſolvens pœna commiſſi affici nequit, ſed ſaltem ad duplum tenetur d.* c.19.*n.*540.

In vectigalibus *ſingulare eſt, quod merces improfeſſæ committantur & in Fiſcum ipſo jure tranſeant d.c.*19.*n.*595.

Vectigalia *Imperii patrimonium, pacis ornamentum belliq; ſunt ſubſidium* c.1.*n.*53.

Vectigalium *remiſſio in Nerone, Q. Metello & Sylla improbata* c.1.*n.*56.57.58.

Vectigalium *Romanorum tria genera; Portorium, Decumæ & Scriptura d.*c.1.*nu.*101.102. 103.104.

Vectigal *ex arboribus captum d.c.*1.*n.*107.

Vectigalium Summa *in Curia Romana annuatim coacta* c.1.*n.*147.

Vectigal *quidà Tributo & cenſu differat? tum quid hac inter ſe?* c.1.*n.*161.

Vectigal *& Tributum quomodo à Collecta diſtinguantur? d.*c.1.*n.*162.

Vectigalia Salis *d.* c.1.*n.*321. *Boum & Corii n.*323. *litium, chartarum, hoſpitiorum n.*325. *tegularum n.*326. *matrimonii & dotis n.*327. *virginitatis redempta, ubi apud quos defloratio virginum ante nuptias uſitata n.*330.

Vectigal *chartarum luſoriarum & Serici in Regno Neapolitano & Hiſpania d.*c.1.*n.*333.

Vectigalium *novorum impoſitio & veterum auctio ſpectat ad Ius Majeſtatis* c.3.*n.*112.

Vectigaliū *origo & inſtitutio unde? d.*c.3 *n.*114.

Vectigalia *aucta dicuntur nova n.*115.*ibid.*

An Vectigalia *citra Electorum conſenſum hodie augeri queant? d.*c.3.*n.*116. *quid in Capitulatione hac de re proviſum ſit? n.*117.

Vectigalium *imponendorum facultas non eam ad libidinem explendam, quam ad publicas neceſſitates Principi indulta eſt d.*c.3.*n.*118.

Vectigalis privilegium *Imperator abſque Electorum conſenſu ex juſta cauſa ſolus indicere poteſt d.*c.3.*n.*119.

Vectigalium jus *Imperatoris arbitrio eſt relictū d.*c.3.*n.*120. *&* 121. *Capitulationem tamen in hoc paſſu Imperatoris manū ligare fatetur author n.*122.

Velle *non creditur, qui obſequitur imperio judicis,* c.16.*ſect.*1.*n.*205.

VENATIO.

Jus Venandi.

VENATIO *ſive juris venandi poſſeſſio vel quaſi in iis ferarum ſpeciebus, in quibus eſt obtenta, ſaltem manuteneri, non verò ad alias ſpecies extendi debet* c.3.*n.*195.

Et, qui jus Venandi *ex præſcriptione nactus eſt, non licet illos, qui furtim feras inſectantur vel irretiunt, punire d.*c.3.*n.*194.

Venatio *ſi Statuto permittetur Subditis jactu lapilli vel baculi, etiam venari per tormenta manuaria ferasq; bombardis trajicere, permiſſum cenſetur* c.3.*n* 200.

Venandi poſſeſſio *vel quaſi non aliter probatur, quam per actus poſſeſſorios* c.20.*n.*206.

Vendi *poſſunt bona pro Collectis præteritis, quam primum tempus ſolutioni præfinitum effluxerit d.*c.18.*n.*62.

Venditio *prædiorum ob tributorum ceſſationem ut valeat, neceſſe eſt, ut precium de præſenti ſolvatur d.*c.18.*n.*65. *&* c.19.558.

Vendendi *libertas coërceri poteſt*, c.12.*n.*196.

Venditor *ſi poſt traditionem ſoluit publicas functiones, poterit repetere ab emptore id quod ſolutum eſt* c.17.*n.*88.

Venditio *prædiorum propter collectas non ſoluta, ut valeat, quæ requirantur?* c.18.*n.*61.

Veneti *Turcarum Regi quotannis octo aureorum millia dare ſunt polliciti* c.3.*n.*227.

Veneti *neminem ad magnum conſilium admittunt, niſi genere Patritium, & qui annum* 25. *exceſſerit* c 6.*n.*50. *eorumdemque mos ineundi ſuffragia n.*51.*ibid.*

Veneti Legati Oratio *ad Maximilian. I. Imp. ubi multa de Venetiarum, Genuenſium, Mediolani, Florentiæ, Senarum, Lucæ, & aliarum Civitatum Italiæ libertate & ſubtractione* c.5.*n.*30.

Verba *enunciativa incidenter prolata non probant quoad diſpoſitionem, vel quando contingit de enunciato principaliter diſputari* c.20.*nu.*67.68. 69.70.71.

Verba Curialia *& per modum Complacentiæ*

prolata

prolata non ſunt obligatoria c.7.num. 119.

Verbum vnder Recht iſt *in Receſſibus imperii quomodo intelligenda?* c.2.n.132.

Idem Verbum *propriè & impropriè accipitur, quoties perſonis rebusq; diverſis adjicitur, in quibus ad eundem modum accipi nequit d.c.2.n.* 133.

Verbum *in uno loco æquivocè poſitum explicari debet eo modo, quo fuit clarè poſitum in alio loco* c. 5.*n.*168.

Verba von Gottes Gnaden *in Edictis & Reſcriptis ſuis Principes non minus, quam Imperator adhibent: Qua tamen intitulatura & olim & nunc multi alii Principibus inferiores uſi* c.4.*n.* 145.& 146.

Verbum POTEST *facultatis, non neceſſitatis eſt* c.10.*ſect.2.n.*20.

Verbum Endlich *quid denotet?* c.4.*n.*284.

VERDUNENSIUM *Supplicatio pro excuſatione & exemptione à contributione Turcica, cap.*16. *ſect.2.n.*123.*in fin.*

Veritas *non indiget verborum fuco* c.1.*n.*3.

Veſpaſianus Imp. *ſiclum templi, qui valebat duas drachmas, Iovi Capitolino conſecravit* c.1.*nu.* 30.*ex lotio & mendicis vectigal pecuniamq; quæſivit n.*135.& 141.*Officiarios, ut ſpongias habuit n.*136.

Viarum & *fluminum tutela protectiore Imperatori potiſſimum incumbit* c.3.*n.*113.

Viarum *refectioni quam ſtudioſè conſuluerint Romani* c.9.*n.*29.

Vibius Gallus Hoſtilianus Imp. *populum Romanum barbaræ nationi tributariū fecit c.3.n.*228.

Viciniras *præbet aptitudinem & argumentum dominii* c.20.*n.*304.

Vicinus *quis?* c.11.*n.*11.

Vicinus *renuncians uſui putei communis an liberetur ab onere refectionis?* c.2.*n.*19.

Vicini *an poſſint indicere Collectam pro Conſtructione aggerum,&c.* c.5.*n.*106.

Victor *regulariter non poteſt regulariter ſententiam pro ſe latam propria authoritate exſequi* c. 19.*n.*223.

Victor *an propria authoritate ſententiam in Interdicto uti poſſidetis ſuper jure Collectandi latam Executioni mandare poſſit? d.c.*19.*n.*216.

VIDUA *viri defuncti perſonam & imaginem repræſentat* c.15.*n.*36.

Viduæ, *quæ in viduitate conſiſtunt, perinde habentur, ac ſi virum ſuum adhuc ſuperſtitem haberent n.*35.*ibid.*

Viduæ *alioquin plebeia Nobili maritata, viri radiis coruſcat, eiusq; familiam, dignitatem & condicionem retinet n.*37.

Vidua & *filii Doctorum condicionem ſuam mutantes non amplius gaudent conceſſis immunitatibus, n.*41.

Viehſchatzung *eſt Collecta, quæ pro numero pecorum pendi conſuevit* c.11.*n.*270.

Vinum *non deſinit eſſe vinum, licet quædam aquæ guttæ permixtæ ſint* c.20.*n.*352.

Violentia & *Impoſtura Exactoribus Collectarū vitanda* c.18.*n.*268.*& quantum noceat violenta exactio n.*269.

Violenta poſſeſſio *in Interdicto Vti poſſidetis nihil proficit, ſed magis partis adverſæ poſſeſſionem confirmat,* c.19.*n.*198.

Virginitatis *redempti vectigal* c.1.*n.*330.

Virtutes *vitiorum nominibus traducere; Vitiis contra virtutum nomina prætexere, vetus, at malus mos obtinuit* c.1.*n.*129.

Virtus *non minor eſt, ſcire deſinere, quam ſcire dicere* c.5.*n.*99.

Vis & metus *omne negociū ſubvertit,c.2.n.*99.

De vitiis *generalis diſputatio nullius perſonæ continet iniuriam* c.1.*n.*396.

VNIO *alia fit æquè principaliter, de duobus mixtis, alia acceſſoriè de una re ad aliam* c.19.*n.*73.

In perfecta Unione *virtus unitorum facilius communicatur utrinq; ac in non perfecta, in qua non ita faciliter fit tranſitus propter minus ſymbolum d.c.*19.*n.*74.

Vnio *eſt odioſa, ideoq; ſtrictè interpretanda n.*75.

Vniones *Germanorum Principum verè* DISUNIONES *ſunt, & pernicies ſancitæ pacis* c.10.*ſect.* 2.*n.*94.

Vnionis *Epitaphium & Encomium n.*95.

Vnio *Civitatis Brunſvicenſis & Lunæburgenſis* c.3.*n.*73.

Vnionis *privilegium Duci Iuliacenſi indultum ibid.n.*74.

Vnire, *dividere & ſeparare Provincias juri Majeſtatis accenſetur d.c.*3.*n.*72.

UNIVERSITAS.

UNIVERSITAS *quod debet, ſinguli non debent* c.17.*n.*297.

Vniverſitas *aliud eſt, aliud ſinguli* c.14.*ſect.* 3, *num.*14.

Vniverſitas *unum corpus cenſetur* c.6.*n.*134.

Vniverſitati *quod competit, ſingulis membris diſtributivè conſiderata non debetur d.c.*14.*ſ.*3.*n.*15.

Vniverſitas *non creſcit, neque decreſcit, ſed ſemper manet* c.17.*n.*154.

Vniverſitati Civium *aucta vel minuta, non augetur vel minuitur Collectarum quantitas d.* c.17. *n.*153.

Vniverſitate Civium *indicta Collecta non minuitur ex eo, quòd civium quorundam agri aridi vel ſteriles ſunt facti d.*c.17.*n.*155.

Singulis de Vniverſitate *perſonis indicta Collecta unus pro alio non tenetur d.*c.17.*n.*156.

Vniverſitas *ſi pænam incurrat delinquendo, illi tantum pro ſolvenda pæna tenentur contribuere, qui delictum perpetrarunt aut ei conſenſerunt, aut ratum habuerunt* c.17.*n* 251.

Vniverſitas *conſtat ex ſingulis tanquam patribus ſuis integrantibus; & concretum ex ſingulis; tanquam corpus conflatum ex diſtantibus non collectivè, ſed diſtributivè* c.19.*n.*325. *ex veritate nihil ab hominibus differri tamen diverſum quid ab ipſis ſingulis eſt qu... ad fictionem & diſpoſitionem juris ibid.n.*327.

Collecta Vniverſitati *impoſita, ſinguli non ut ſinguli tenentur, ſed quia pars ſunt univerſorum; ſinguli debent, non ut proprium, ſed ut publici partem n.*326.

Si onus Vniverſitati *impoſitum aliqui tantum exſolverint reliqui illis, qui ſolverunt, obligati manent, & actione negociorum geſtorum extraordinaria conveniri poſſunt d.*c.19.*n.*328.& 330.

Vniverſitati *ſi injunctum ſit, præſtare angarias, plauſtra & naves, & quidam ex ea animalia ſua vel plauſtra*

plauſtra incurſu hoſtium amiſerint, damnum paſſis ab Vniverſitate ſubveniendum n. 340.

Omnes de Vniverſitate *ſunt correi debendi; & unus correorum ſolvens, ab aliis partē repetere poteſt,* 19. *nu.* 341. *etiamſi ſolverit nomine proprio & debitore ignorante vel invito n.* 342. 343. *maxime, ſi neceſſitate belli ſolvit n.* 344.

Vniverſitates *læſæ ob falſam relationem obventionum in æſtimo deſcriptam & vitium in æqualitatis, jure minorum utuntur & in integrum reſtituenda tam contra læſionem quam contra ſolutionem n.* 356. *ibid.*

Vniverſitas *poteſt vendere paſcua, invitis jus paſcendi habentibus c.*6.*n.*93.

Vniverſitatis actus *fermè omnes ſingulos concernunt, & tamen per majora vota expediuntur c.* 6.*n.*118.

Vniverſitates *in Hiſpania ultra* 3000. *Marapetinorum Collectas abſque licentia Regis cogere non poſſunt* c.5. *n.*111.

Vniverſitas *debet inprimis de burſa ſua & bonis ſuis ſolvere debita ſua d.c.*5.*n.*112. *ſi pro debito ſolvendo, quod neceſſitate inducta contraxit, Collectam imponere recuſet, officio judicis ad hoc cogi poteſt n.*113.

Ad univerſos *refertur, quod publicè fit per maiorem partem c.*6.*n.*15.

Voluntas *non ſolum verbis, ſed & facto declaratur c.*16.*ſect.*2. *n* 73.

Voluntas *licet coacta, tamen voluntas eſt c.* 17. *n.* 308. *Quod declaratur n.* 309. *&* 310.

Voluntas *hominis eſt ambulatoria uſque ad mortem c.*12. *n.*103.

Voluntatis *eſt, quod ſit libera, & quod non poſſit cogi neceſſitate præciſa* c.10.*ſect.*2.*n.*17.

Voluntarius actus *quis dicatur? n.* 18.

Voluntas coacta *non continetur ſtatuto ſimpliciter de voluntate loquente n.* 19. *ibid.*

Voluntaria collecta *quæ dicatur? c.*6.*n.*109.

VOTUM.

Vid. verb. Deliberatio. Major pars ſuffragium.

Vota Maiora *in Cauſis Religionis & Contributionis an in Comitiis Imperii diſſentientis ligent? c.*6.*n.*1.2.3.

Votorum pluralitas *in cauſis fidei locum non habet d.c.*6.*n.*4.

De Votorum pluralitate *Decretum Matthiæ Imp. d.c.*6.*ſub n.*87.

Vota *quando ſunt paria, Superioris arbitrio res committenda d.c.*6.*n.*137.138.139.140.141.

Votorum pluralitas *prævalet in Senatu Neapolitano c.*6.*n.*44. *Pedemontano* 45. *Parlamento Pariſienſi* 46. *in Curiis Regni Hiſpaniæ* 47. *Luſitaniæ* 48. *& in Germanorum Comitii n.*49.

Voti ſanioritatem *magis, quam maioritatem numeri, in Electionibus requirit Ius Canonicum d. c.*6 *n.*62. *Secus de jure civili n.*63.

Votorum ſanioritas *non attenditur in terris Imperii, ſed ſufficit ſola* Majoritas *n.* 46.

Vota cœlibatus *maximè à juvenibus emiſſa temeraria ſunt & ideo reſcindenda c.*12.*n.*53.

Vota *de rebus poſſibilibus rectè fiunt d.c.*12.*n.*54.

USUFRUCTUS, USUFRUCTUARIUS.

Vſufructuarii, Alimentarii, Legatarii, Emphyteutæ, Coloni *partiarii &c. cenſendi c.*11 *n.* 115. *& ſeqq. c.*17.*n.*73.

Vſufructuarius *pro ſolutione præteriti temporis validè & cum effectu conveniri nequit c.* 11.*num.* 127.128.

Vſufructuarius *non tenetur, ſi in tantam ſummam excreſcat Collectarum ſolutio, ut æquivaleant perceptioni fructuum d.c.*1.*n.*130.

Vſufructuarii *perſona ſi privilegium aliquid habeat, non ob id minus eo privilegio gaudere debet, quod & proprietarii perſona, & bonorum conditio privilegium nullum mereatur d.c.*11.*n.*131.

Vſufructuarius *tenetur bona conſervare in bono ſtatu, & ſarta tecta præſtare c.*10.*ſect.*1. *n.*46.

VSVRA.

Vid. Intereſſe.

Vſuræ *moderatæ in mutuo coacto peti & recipi poſſunt, c.*7.*n.*53.

Vſuræ *recompenſaticæ damni paſſi indiſtinctè à Reo refundendæ ſunt, c.*19.*n.*518. *maximè ſi intervenerit interpellatio, n.*519.

Vtilitas publica *ſemper prævalet c.*9.*n.*64.

Vtilitas publica *ſuadet ſtatuta de non transferendis immobilibus* c.12.*n.*158.

Vtilitas publica *omnibus rebus præponderat, d. c.*12.*n.*249.

Vtilitati publicæ *prudentiores impenſe favent d.c.*12.*n.*141.

Vtilitas publica *privatæ præferenda c.*8.*n.*16. *& c.*6.*n.*57.

Vtilitati communi *cedunt omnia privata c.* 7. *num.*47.

Vulturum *corvorumq; mos tangitur c.*1.*n.*150.

W.

Weſtphalorum occultum judicium; *& quid de eo ſentiendum? c.*4.*n.*268.269.

Wirtembergicus Ducatus *feudum eſt Archiducum Auſtriæ c.*4.*n.*273.

X.

Xenia Willkomſchatz *c.*1.*n.*290.

Xerxes *quanti platani umbram redemerit c.*1. *num.* 119.

FINIS.

FASCICULUS SIVE DECAS CONSULTATIONUM INSIGNIORUM AD MATERIAM CONTRIBUTIONUM PRINCIPALITER PERTINENTIUM, AC A CELEberrimis JCtis, THOMA MERCKELBACHIO quondam Adſeſſore Cam. Imp. excellentiſſimo, GERLACO BUXTORFFIO, & ab authore huius Tractatus CASPARO KLOCK, nec non FACULTATE IURIDICA INGOLSTAD. conſcriptarum, & antea nunquam editarum.

Quibus acceſſerunt

VOTA ALIQVOT CAMERALIA E COLlectaneis manuſcriptis eruta.

FRANCOFURTI,

Typis ANTONII HUMMII,

Sumptibus CASPARI WECHTLERI, & SEBASTIANI ROHNERI Bibliopolæ.

M DC LVI.

CONSILIUM I.

Dn. THOMÆ MERCKELBACHII, JC. CELEBERRIMI ET CAM. IMPERIALIS QVONdam Adſeſſoris eminentiſſimi

DE

CONTRIBVTIONIBVS IMPERII:

In quo elegans tractatur quæſtio; An contra Reichs vnd Türcken-Stewr/ ſive Collectas Turcicas Exceptione Præſcriptionis quis ſe tueri poſſit?

A DOMINO CONSILIVM.

WAs es de jure communi mit den Indictionibus vnd Collectis vor ein beſchaffenheit gehabt/daſſelb weitlenftig diß orths außzuführen/ wird für eine vnnotturfft erachtet/zumahl daß ſelchs ex Juris Interpretibus zuvornehmen/ Es geben gleichwol hiervber etwas Nachrichtung Ægid. Thomat. *in tract. de Collect.* Petr. Gregor. *in ſyntag. Iuris univerſ. lib. 3. cap.* 5. 6. *&* 7. Petr. Heig. *libr.* 1. *quæſt. jur. quæſt.* 17. noviſſimè Johan. Bocer. *in tract. de Regalib. c. 3. n.* 196. *& ſeqq.*

Vide Me in tract. de Contributionibus Imp. 1. n. 164. & ſeg.

Aber wie es damit von Caroli Magni Zeiten hero im Heiligen Reich eygentlich bewandt geweſen/davon wird man/ meines wiſſens/ weder bey den Hiſtoricis, noch den Juris Interpretibus einige beſtändige Nachrichtung nicht bald antreffen.

Einmahl iſt nicht ohn/dz Anno 801. & ſeqq. Carolus Magnus, in erwegung jhre Mayſt. hin vnd wieder/ſonderlich mit den Sachſen ſchwere Krieg geführet/ von den Vnterthanen Stewr erfordert/vnd hiervnter auch ſo gar Geiſtlichen/ ohngeachtet/jhre Mayſt. den Kirchen vnd deren Perſonen/ ſo hoch favoriſirt, nicht verſchonet haben/teſte Aventino *in hiſtor. Boiorum fol* 277. *n.* 2. *ubi ſcripſit;* Carolum Magnum ne templis quidem munia bellica, & æs militare, utpote nervos, ſine quibus Reſpub. nequaquam ſalva eſſe poſſet, condonaſſe.

Wie dann die Collectæ hauptſachlich vom Krieg jhren Vrſprung genommen/ Thomat. *d. tract. §. exactio munerum. fol.* 24.

Man findet ferner auß den jüngſt in öffentlichen Trück à Marquardo Frehero vnnd Melchiore Heiminsfeldt Goldaſto gegebenen Conſtitution Caroli Imperatoris de Anno 890. de Expeditione Romana, Daß der Römerzug vnd Abholung der Keyſerl. Cron/auch damahls im brauch/ vnnd darinn lauter verſehen geweſen/ welcher geſtalt nicht allein Fürſten vnd Stände dẽ Keyſer majori aut minori numero & apparatu, pro Principatuum & feudorum ſuorum ratione, in ſolchem Römerzug begleitẽ/ vnd darzu nicht wenig jhre eygne clientes & beneficiarios in profectionem ſimili proportione beneficiorum facultatumque habitâ auffmahnen vnd ziehen/ ſondern auch die Coloni, Bawrsleuthe vnd andere Vnderthanen jhren Herren zu dieſer expedition wiederumb contribuendo beyſpringen ſollen.

Bey Regierung Ottonis Magni, ſo ſich vmb das Jahr 973. zugetragen/ ſeind in den Stätten folgende tributa [quæ ille à Francis inſtituta retinuit] in vblichem brauch geweſen/ Nemblich *Fodrum*, quæ fuit ſumma quædam frumenti, quam adventanti in Italiam Regi Romano populi ſolvere tenebantur, pro quo ſæpe etiam æſtimata pecunia pendebatur (2) *Parata*, quæ fuit ſumptus, quem quidem in vias pontesque fluminum, quà tranſiturus aut quò aditurus Rex erat, reparandos [unde nomen fortè Paratæ] impendere, & (3) *Manſionaticum*, ſumptus in recta & cætera; quæ regio exercitui in agro hoſpitanti neceſſaria præbere jubebantur juxta Carol. Sigon. *lib. 7. de Regno Italiæ ſub Ottone Magno fol.* 175. Et de Fodro videatur etiam Choppin. *de Doman.*

*Franciæ l.1.tit.3.n.18.& l.2.14.n.3.fol.*359. noviſſimè Regner Sixtin. *de Regalib.l.2.c.*14.*n.*2. *& ſeqq.*

Vnd damit Jch wiederumb zu beſagtem Römerzug komme / haben die Heimgelaſſene Fürſten vnd Stände vnd Vnterthanen deß Reichs / ſo den Keyſer nicht begleitet / Gelt contribuiren, oder ſonſt Volck ſchicken müſſen / Solcher geſtalt iſt bey zeiten Ottonis deß vierdten vmb daß Jahr 1208. wie Jhre Mayſt. Coronationis cauſa nach Rom ziehen wollen / auff dem zu Augſpurg gehaltenem Reichstag beſchloſſen worden / welche Fürſten vnd Stände perſönlich cum ſuo comitatu ſeu miniſterio ziehen / vnd daß die vbrige Fürſten vnd Prælaten, ſo im Lande bleiben 22000. Gülden an Gelt erlegen ſollen Matth. Dreſſer. *in Chron. Saxon. fol.*261.

Es wird auch von Henrico VII. Lucelburgenſi vermeldet / quod cum multis Principib. Comitibus Baronib. militibus & ſtipendiariis Principum & Civitatum Germaniæ Italiam ſit ingreſſus, Culpinian. *in Henrico VII. fol.* 364. *n.* 10. Qui etiam Mediolanenſi Romanoque populo, quantumvis frementi, Aurum Coronarium indixit, Paul. Æmil. *de reb. geſt. Francorum l.8. fol.* 360. *lat.* 2. *& ſeqq.* Quid vero de jure noſtro fuerit aurum Coronarium, videatur Cuiac. *in tit. Cod. de auro coronario*, Petr. Gregor. *Syntagm. Iur. Vniverſ. l.3.c.7.n.*5. Renat. Choppin. *de Doman. Franc. l.1.c.9.n.9. ubi ait*, Aurum Coronarium penſitatum à Judæis *l. penult. C. de Iudæis* vel à Satrapis Cæſari. *l. ult. C. de auro Coronar.* vel à Decurionibus urbium offerri ſolitum Principi, ſub coronarum ſpecie, ſeu amore proprio indulgentiarumve lætitiâ aut rebus proſperè geſtis *l.4. C. Theodoſ. de auro coronar.*

Auch haben die Römiſche Päbſte / in Anſehũg / die offtmahls von andern beträngt worden / Die Römiſche Könige / vmb Abholung der Cron / vnd conſequenter jhrer Rettung willen / erfordert / vnd denſelben / damit Sie auch ſolche Vnkoſten deſto beſſer tragen möchten / andere Vortheil an die Hand geben.

Ita Pontifex Bonifacius Ruperto Bavaro ſive Palatino, qui ſecutus Wenceslaum Caroli IV. filium Romanorum Regi, ut Romam coronationis cauſa proficiſcens impenſas haberet, conceſſit à clero totius Germaniæ decimas exigere, recuſantibus tamen Moguntino, Trevirenſi & Colonienſi Archiepiſcopis Electoribus Cuſpinian. *de Ruperto fol.* 396. *n.* 30.

Ob nun wol vermutlich / daß nicht allein in Kriegsleufften / wañ das Römiſche Reich oder die Römiſche Keyſer vnd Könige in jhren Erblanden angefochten / ſo dann gegen Außländiſche ſchwere Kriegs-expeditiones geführet / ſondern auch zu Friedens zeiten / die im Heil. Reich geſeſſene Vnterthanen der Contribution halber / damit man gleichwol in Vorrath ſchöpffen möchte / cum & felix cenſeatur Reſp. quæ tempore pacis de bello cogitat; Quo faciunt notata Rolandi à Valle *conſ.1.n.*195. *& ſeqq. vol.* 2. nicht allerdings gefreyet geweſen.

So iſt doch auch hingegen gläublich / daß die Stände vnd Vnterthanen in vorigen zeiten vmb deß willen nicht ſo hoch mit Stewren beſchweret / daß die Römiſche Könige vnd Keyſer vom H. Reich ſtatliche Gefälle vnd Einkommen gehabt / inmaſſen dann tempore Friderici Barbaroſſæ der Keyſer auß Teutſch-vnnd Welſchlanden noch bey 60. Tonnen Goldes jährliche Intraden genieſſen können / uti teſtatur Schnedew. *in Inſtit. de ſucceſſ. Fiſci n.*5. quod etiam noviſſimè ex eodem retulit Joan. Bocer. *de regalib. c.4.n.* 17.

Bey folgenden Römiſchen Keyſern vnd Königen / ſonderlich Rudolpho I. Ludovico Bavaro vnd deren ſucceſſorn am heiligen Reich / dem nach die Jura fiſci je länger je mehr geſchwächet / viel vom Reich Pfandes weiſe verſetzet / oder auch gäntzlich vereuſſert / wie dann vom Keyſer Carln dem vierdten damit Jhr Mayſt. Sohn Wenceslaus zur Würde vnd Hoheit eines Römiſchen Königs erhoben / nebenſt andern die Zoll am Rhein den Churfürſten anfangs / vorbehaltlich der reluition, aber folgends vnablößlich eingeraumbt / vnd dardurch Imperii Aquila nicht wenig [uti Hiſtorici paſſim conqueruntur] deplumirt oder berüpffet worden / Albert. Granz. *in Saxon. l.*10.*c. & Vvandal. l.*11.*c.*26. Johan. Cuſpinian. *in Carolo IV. fol.*185. Renat. Choppin. *de Doman. Franc. l.2.c.14.n.*12. *in fin.* Haben ſich auch die Contributiones je länger je mehr gehäuffet.

Von Baldo wird zwar ex gloſſ. *in l. ager* §. 1. *ff. de verb. ſign.* angezogen / quod Ruſtici olim non tenebantur Imperatori ſolvere, niſi 26. denarios pro quolibet capite vel fumante quia plus non indigebat Imperium *lib. ex hoc Iure num.* 64. *ff. de juſt. & jur.* quem etiam retulit Boer. *deciſ.* 304. *num.* nec non Thomat. *d. tract. de Collect.* §. *Neſcienter. num.* 7. *mihi fol.* 397.

Worauß ohn beſchwer abzunehem / dieweil Baldus tempore Caroli Quarti, Wenceslai & Sigismundi gelebet / vnd ohngefährlich vmb das Jahr 1420. Todts verblichen / daß man damahls die Vnterthanen mit ſtewren allgemachſam höher zubelegen angefangen; Quod etiam inſinuat Renat. Choppin. *de privileg. ruſticorum lib.1. cap.4. verſ. Aſt meritò exclamat fol.*6.

Wie dann nit ohn / daß bey Regierung Keyſers Sigiſmundi, nach außweiſung deß heiligen Reichs Anſchlägen bey vnterſchiedlichẽ Reichsverſamblungen / wegẽ deß Zugs wieder die Huſſiten in Boheimb ab Anno 1420. (juxta Cuſpinianum *in Sigismundo n.*50. *fol.* 396.) 1426. 1427. 1431. ſuper modo collectandi allerhãdt Conſultationes gepflogen / auch von den Vnterthanen anſehenliche Stewr vnd Hülff geleiſtet worden.

Ebener maſſen / hat Keyſer Friedrich der dritte ſich mit den Ständen deß heiligen Reichs vber einen Anſchlag wieder den Türcken Anno 1454. 1456. 1467. 1470. 1471. 1480. auff vorgehende tractation verglichen / Hierzwiſchen auch vnnd hernach aller höchſtgedachter Keyſ. May. wieder Hertzog Carln zu Bürgundt

von den

von den Ständen Anno 1474. 1475. Sodann Anno 1486. 1487. Wie [Matthias Corvinus is fuit] der König in Hungarn Oſterreich einge- nommen/wie nit weniger anno 1489. wider die von Gendt/vmb deß willen/Sie Ihrer Mayſt. Sohn Maximilianum nachgehendts Röm. Keyſer gleichſamb gefänglich gehalten / weiter Anno 1491. zu Nürenberg die Cron Hungern vnd Britanien betreffend / von deß heiligen Reichsſtänden Hülff an Gelt vnnd Volck be- willigt worden.

Nicht weniger erenget ſich auß den Reichs- handlungen/daß mehr aller höchſtermelter Key- ſer Maximilian der Erſt / ſo auch in ſchweren Kriegsvbungen geſtanden/deß heiligen Reichs hülff contra Regem Galliæ Anno 1495. wieder Pfaltzgraff Rupperten vnd deſſen Vatter Pfaltz- graff Philipſen Churfürſten Anno 1504. [cu- jus belli cauſam & eventum retulit Pontus Heuter. *in hiſtor Bellic. l. 6. in Maximil. I. fol. mihi* 267.] So dann Anno 1510. wieder die Vene- diger vnd ſonſt/ſich gebraucht.

Auff was weiß aber vnd welcher geſtalt in vorgehender Hülff die Vnterthanen ſo wol in den Stätten/als auffm Landt/angelegt worde/ das wird man auß jedes orths archivis, vnnd darinn verwahrten Schatzungs Regiſtern oder Stewrbüchern / vnd dabey zuerlehrnen haben/ daß auff begebende fäll kein uniformis modus oder durchgehende gleichheit in collectando ge- halten/ſondern hierin variirt worden.

So viel die von hundert Jahren hero auff- gerichtete Reichs Abſchiede anlanget / wird darauß vermercket/daß bey aller höchſtermeltes Keyſers Maximiliani deß Erſten zeiten der ge- meine Pfenning vmb das Jahr 1495 zu Wormbs auff begehren Ihrer Mayſt. von Chur-Fürſten vnd Ständen der geſtalt bewil- ligt worden/das jhre Vnterthanen denſelben in loco domicilii reichen ſolten.

Im Abſchiedt zu Augſpurg vom Jahr 1500. iſt diſponirt, daß deß heiligen Reichs frey: vnd Reichsſtätte vnd alle andere communen von jhren einkommen ſtewren / wie auch die Ritter vnd Knechte deß heiligen Reichs / auch etwas nach jhrem vermügen thun ſolten / welcher An- ſchlag gleichwol im Heiligen Reich kein her- kommen bringen auch niemandt an ſeiner frey- heiten abbrüchig ſein ſol (*fol.* 26.)

Dēnach aber jetzbeſagter gemeiner Pfenning ſo Anno 1495. auffs 4. Jahr bewilligt/von dem wenigern theil erlegt/(juxta Abſchiedt de Anno 1500. zu Augſpurg *fol 28. lat. 1. in fin.*) haben die Keyſerl. Mayſt. mit den Ständen zu Cölln Anno 1512. wiederumb einer gemeinen Auff- ſatzung ad aliquot annos ſich verglichen *fol.* 50. vnd vnter andern *fol. 546. in fin. & fol. 55. in* §. Item ſollen/ꝛc. angeordnet/daß die jenige/ſo den Ständen von alters/vnd nicht von dem Reich/ geſtewret/auch (2) dem Reich ohn mittel nicht zuſtendig vnd verwandt ſeind/ oder (3) nichts vom Reich haben/den Ständen ſo ſie zuſtehen/ in dieſer eilenden Hülffe / folgen vnd vorbehal- ten ſein ſollen/ damit auch ſonſt ein jeder bey ſei- nen Würden/Standt vnd Weſen verbleibe wie jhme daß zuſtehet / ſeine vorfahren von alters / auch Er/das hergebracht haben.

Weilen aber dieſe Anlag/ ſo auff etliche Jahr allein bewilligt wieder expiriret geweſen geſtalt dann der Anſchlag de Anno 1518. zu Augſpurg bloßlich auff drey Jahr lang gezogen worden / Als haben die Keyſerl. Mayſt. auffm Reichstag zu Nürenberg Anno 1522. die jhr von Chur: Fürſten vnd Ständen bereits zuvor Anno 1521. (§. vnd als wir. *& ſeq. fol. 806.*) zu Wormbs bewilligte 4000. zu Roß vnd 20000. zu Fuß 6. Monat vmb erlangung willen der Cron / zu wiederſtandt der Türcken verwendet/ (*fol.* 89.) Auch Anno 1529. verordnet daß niemandt vmb deren nachlaß bey der Keyſerl. Mayſt. ſich bearbeiten ſoll.

Folgends vnd im Abſchiedt de Anno 1530. zu Augſpurg (*in* §. vnd dieweil *fol.* 122.) iſt erſt- lich einem jeden Chur: Fürſten vnd Standt er- laubet/wegen der damahls nach dem Römerzug bewilligten eylenden Hülffe/ſeine Vnderthanen vmb hülff vnd ſtewr zu erſuchen/zu Regenſpurg wirdt im Jahr 1541. der halbe Anſchlag deß Römerzugs benendtlich 2000. zu Roß vnnd 10000. zu Fuß auff 4. Monat an Geldt bewil- ligt (*fol.* 151. §. vnd wiewol.

Sintemahl aber dieſe Contribution nit be- harrlich geweſen / hat man Anno 1542. zu Speyr beſchloſſen / daß alle vnd jede Chur: Fürſten/ geiſt: vnd Weltliche Prælaten/ Gra- ven/Freyherrn / die vom Adel / auch Frey: vnd Reichsſtätte / vnd alle andere in Stätten vnd auff dem Lande / was Standes Würden oder Weſens die ſein/niemandt außgenommen/ohn angeſehen aller Verträg/Freyheiten/Indulten vnd herkomen/ſo dieſer bewilligung vnd Anlag zu wieder ſein möchten/von 100. fl. rechts wehrts ein ½ fl. von 20. fl. 6. Cr. vnd vnter 20. fl. 4. Cr. (*fol.* 159.) reichen ſollen / in welchem Abſchiedt auch diß Statuiret, daß die jenige/ſo Vndertha- nen haben / dieſelbe in jhrem Anſchlag nit ziehen ſollen/ in betrachtung / daß ſie die Vnterthanen für ſich ſelbſt jhre Anlag deß gemeinen Pfen- nings geben müſſen/ (*fol.* 160. §. Es ſollen auch alle Churfürſten) welches in dem Abſchied de Anno 1544. (*fol.* 174. vnd §. Es ſollen auch, ꝛc. 176. *in pr.*) verbo tenus erholet worden.

Nach dem nun bey vorgehenden Contribu- tionibus geſpüret worden/ daß die freye Ritter- ſchafft in dem Landt zu Schwaben / Francken vnd am Rhein/wie auch die Hänſe. vnnd See- ſtätte (wie ſie in den Reichs Abſchieden genent) vmb deßwillen / daß ſie in deß heiligen Reichs Anſchlag nicht begriffen / oder auch ſonſten quoad Collectas in poſſeſſione vel quaſi liber- tatis befunden/bißhero nichts contribuiret, vnd gleichwol keines geringen vermügens wehren / So habe jhr Keyſerl. Mayſt. erſt in berührtem Jahr 1542. zu Speyr auff der Churfürſten vnd Stände anſuchen/vber ſich genommen/ berür- te Ritterſchafft vnd Hänſe- vnd See Stätte (1) die nit Churfürſten oder anderer Obrigkeit ohn mittel vnderworffen vnd zugehörig ſein (2) vnd in deß heiligen Reichs Anſchlägen nicht belegt worden / vermittelſt einer ſonderbahren beſchi-

ſtung dahin zuerklaͤrẽn / in dieſen Anſchlag zuwilligen.

Solches iſt auch in dem Abſchiedt de Anno 1544. zu Speyer auffgerichtet / wortlich repetirt worden.

Vermuͤge erſt angerechten Abſchiedes iſt ohn vnderſchiedt / Laut deß Abſchiedeß de Anno 1548. §. vnd als erſtlich. An alle See- vnd Haͤnſſtaͤtte / ohngeachtet / dieſer Articul allein von See- vnd Haͤnſeſtaͤtte / die ſolcher Huͤlff halber weder dem Reich noch andern Churfuͤrſten oder Herrn vnderworffen ſein wollen / verſtanden / eine Commiſſion außgangen / darauß erfolget / daß etliche Fuͤrſten vnd Herrn Staͤtte / Jhrer Landes Fuͤrſten beſchehene publication obgehoͤrten Abſchiedes vnnd darauff geſchehene Gebott de Contribuendo nichts geachtet / noch jhren gemeinen Pfenning befordern / vielweniger in jhrer Landesfuͤrſten vnd Fuͤrſtenthumb gemeine Kiſten vberantworten / vnd einwerffen wollen / zu nicht geringer beſchwerung vnd vnrichtigkeit / ſo ſich allwegen ſonderlich im Niederſachſiſchen Craiß derwegen zugetragen / auch den Staͤnden / ſo ſolche Staͤtte haben / an jhren hohen Ober- vnd Gerechtigkeiten zu nachtheilichem Abbruch / ut ferè ſonant verba formalia deß Abſchiedes de Anno 1548. dannenhero angeordnet / daß ein jeder Craiß ſich erkuͤndigen / vnd dem Herrn Churfuͤrſten zu Maintz bericht thun ſol / wie es vmb die See- vnd Haͤnſeſtaͤtte bewandt / wer dieſelbe ſeindt / wie die genant / wo ſie gelegen / ob vnd wie ſie dem Reich oder andern Staͤnden vnderworffen / mit andern nothwendigen vmbſtaͤnden.

Gleicher geſtalt wirdt in dem Abſchiedt de Anno 1566. die Haͤnſe- vnd Seeſtaͤtte vermeldet / ob wol nicht allein die Staͤtte / welche keinen Chur-Fuͤrſten oder anderer Obrigkeit ohne mittel vnderworffen vnd zugehoͤrig ſeind / vnd in deß heiligen Reichs Anſchlaͤgen nicht benent worden / von der Keyſerl. Mayſt. nacher Luͤbeck beſchrieben / daß doch in bevorſtehender handlung dieſe beſcheidenheit gehalten werden ſol / damit den Churfuͤrſten vnnd jhren Obrigkeiten an jhren habenden Gerechtigkeiten / Superioritet, Obrigkeit / vnd was in jhre Contribution ſtewr vnd Anſchlag gebuͤhret vnd zuſtehet nichts benommen werden moͤge.

Weiter vnd in dem Abſchiedt de Anno 1576. §. wir wollen auch. Item Anno 1582. §. Wir wollen. erbieten ſich jhre Mayſt. mit den Haͤnſen- vnd Seeſtaͤtten handlen zu laſſen / daß ſie dahin zuvermuͤgen / jhre huͤlffliche Stewr auch darzu zugeben / doch den Chur-Fuͤrſten vnd Staͤnden / ſonſten an jhrer herobrachten Ober- vnd Gerechtigkeiten nichts benommen / welche Clauſula reſervatoria folgenden Abſchieden de Anno 1594. 1598. vnd 1603. nicht einverleibet / ſondern vermuthlich aus bewegenden Vrſachen außgelaſſen / vnd ſchlechter dings indiſtinctè verſehen / daß die Haͤnſe- vnd Seeſtaͤtte auch vmb Huͤlff durch Keyſerl. Commiſſarios erſucht werden ſollen.

***

QVAESTIO.

QUibus ita loco evidentialium ea potiſſimum intentione præmiſſis, ut anſam & occaſionem ulterius in archivis & antiquis literariis documentis indagandi ſuper hoc pũcto Collectarũ, quid nimirum in ſupra memoratis caſibus vel exactum vel præſtitum ſit, ſubminiſtrarem, zu der Hauptfrage vnd deren deciſion zu greiffen / ob die loͤbliche Statt A. als eine Haͤnſe Statt / ohngeachtet / dieſelbe mit ſonder maß den Herrn B. vor jhren Landesfuͤrſten erkennet / ſich auff ſolche Reichs Abſchiedt der Haͤnſe halber ziehen vnd poſſeſſionem vel quaſi libertatis wieder die Reichsſtewren / im ſtandt rechtens vorſchuͤtzen / auch des vorgeſchlagenen vñ von andern Landtſtaͤnden bewilligten modi collectandi ſecundum deſcriptionem bonorum ſich erwehren koͤnne?

Rationes Dubitandi.

ERſtes anblicks moͤchte pro Negativa geſchloſſen werden / daß beruͤhrte Statt A. weder einiges privilegium oder exemption noch præſcription dißfahls wieder hoͤchſtermelten Herrn B. als jhren Landesfuͤrſten / ſo viel die Reichsſtewren betrifft zu ſtatten kommen werde.

Zumahl daß nicht allein keine immunitates vnd Freyheiten / wieder die Stewren / ſo ob neceſſitatem publicam ſupervenientem aufferlegt / in den Rechten guͤltig ſein / Petr. Heig. *lib.* 1. *quæſt. jur. q.* 18. *n.* 26. ubi plures ſubminiſtrat, quod etiam Dnn. Camerales cenſuiſſe, teſtis eſt Mynſing. *cent.* 4. *obſ.* 70. Regner. Sixtin. *de Regal. lib. l.* 2. *&* 14. *n.* 125. *& ſeq.*

Vide Me... *cap.* 14. *n.* 60. 61. 62. *&c.* 16. *ſect.* 1. *n.* 109. *& ſeqq.*

Sondern auch pro Secundo in vnterſchiedlichen Reichs Abſchieden außtruͤcklich verſehen worden / daß die Staͤtte vnd jhre eingeſeſſene Buͤrger / ſo Churfuͤrſten / Fuͤrſten / vnnd andern Staͤnden ohn mittel vnderworffen / denſelben in ſolcher Huͤlff zu ſtewr kommen ſolten / ohnverhindert aller Vertraͤg / obligationen / ſtatuten / gebrauchen / gewonheiten vnd herkommen / ſo einige Statt mit jhren Landesfuͤrſten in dieſen faͤllen haben / anziehen vnd fuͤrwenden muͤchte / wie dann auch vorlaͤngſt vnd in obangezogenem Abſchiedt de Anno 1529. lauter verordnet / daß keiner ſich bey der Keyſerl. Mayſt. vmb nachlaß bewerben ſoll / ſicut etiam Imperatorem non poſſe remittere Tuͤrcken Huͤlff / in præjudicium Imperii, deciſum perhibetur in Camera in cauſa Fiſcalis contra Epiſcopum Ratisbonenſem 4. Septembr. Anno 1550. Ideoque nec privilegium deſuper indulgere poſſe videtur; cũ & tale privilegiũ excuſans à pub. muner. cenſeatur adverſari publicæ utilitati Petr. Barboſa *in lib.* 1 *p.* 7. *n.* 57. *verſ. poteſt. & ſolut. matr. per l. vacuatis. C. de Decurionib. l.* 10. Quinimo ex quo per talem Exemptionem à Collectis pro neceſſitate belli vel alterius urgentis neceſſitatis laceratur Imperium & nervus Imperii adimitur

mitur vel ſaltem diminuitur, ut eo deficiente corruere Imperium neceſſe ſit, cum Collectæ & Tributa ſint fructus Imperii, & nervus exercituum, ob publicam utilitatem conſervandam conſtituta, non mirum, eam non valere *l. fin. & ibi Dd. C. ſi contra jus vel utilit. public. l. omnes. l. nulli Cod. de fund. patrimon.* Non poteſt enim Princeps viſcera Imperii eviſcerare, quia eſſet homicida ſuæ dignitatis Roland. à Valle *d. conſ. 1 n. 133. vol. 2.*

Dieweil dann Ehrngemelte Statt A. hochgeſtermelten Herrn B. Jure ſubjectionis vnnd dahero verfolglich / der Subcollectation vntergeben / hat auch dieſelbe hochſtermeltes Herrn B. verordnung in modo exigendi Collectas ohne maßgebung ſich zubequemen / ſonderlich aber mit fügen nit zu difficultiren, daß auch nach außweiſung der Rechten vnnd Reichs Abſchieden / ſecundum vires patrimonii ſolche Reichsſtewren von jhrer Bürgerſchafft in particulari erhoben / vnd alſo darinn verfahren werden / daß ein Rechte proportion gehalten / vnd erſchöpffte Vnderthanen / ſo viel müglich / verſchonet bleiben möge.

Collectæ enim, quæ de jure debent imponi, debēt æqualiter & pro rata tam magnis, quàm parvis, per ſolidum & libram imponi, ut qui plus habet, plus ſolvat, & qui minus habet, minus ſolvat, & non è contra, ut formaliter loquitur Aug. Berous *conſ. 150. n. 51. vol. 3.* poſt Bart. *& alios* & ſecundum quantitatem patrimonii & facultatem uniuscujusque poſſeſſoris Rol. à Valle *conſ. 66. n. 15. vol. 1.* Julius Ferrett. *de Gabellis. n. 474.*

Bevorab vnd zum Dritten / daß auff den von B. außgeſchriebenen Landtägen / von den andern fürnembſten Ständen daſelbſt / uti à majore parte, ſolcher modus Collectandi per majora beliebet worden / alſo daß diß Orths nicht auff eines Standes Contradiction, ſondern deß gröſſern theilß bewilligung zuſehen.

Licet enim, dum diverſa corpora conjunguntur in unum, ut unum corpus faciant, computentur voces ſecundum capita, & conſideretur numerus ſingulorum; aliud tamen obſervatur, quando conveniunt plura genera hominum, ut diverſa & diſtincta corpora, ut fit in Statibus, quia tunc non capita aut voces ſingulorum, ſed tantum generalem conſenſum corporum conſideramus, Ita Elbert. Leoninus *conſ. 24 n. 10. & conſ. 71. n. 8. per c. ſcriptum & ibi* Panormitan. *de elect.* Roman. *conſil. 99. in princ.*

Allermeiſt / daß man in Collectis ob publicam Neceſſitatem & utilitatem indictis allhie verfaſſet iſt / in welchem fall der gröſſer theil den wenigen mit vberſtimmen / vnd verbinden kan.

Vide Me t. 6. per tot. Ita in terminis Collectarum tradidit Guido Pap. *deciſ. 424. & 631. n. 7. verſ. ſed juxta.* Cravett. *conſ. 195. n. 8.* Schrad. *de feud. p. 10. ſect. 11. num. 2.* Stephan. Gratian. *deciſ. 217.* Modeſtin. Piſtor. *conſ. 2. n. 45. & 85. cum ſeqq. vol. 2.* fusè Weſemb. *conſ. 18. n. 30. & ſeq.* Coler. *de proceſſ. executiv. p. 2. c. 3. n. 365.* Roſenthal. *de feud. c. 8. concluſ. 75. num. 1.*

Weil dann in der zwiſchen der Fürſtl. Münſteriſchen Regierung wieder die Statt Münſter / (ſo auch vnter die Hänſeſtätte gehörig) am Keyſerl. Cammergericht in vnerörterte Rechte ſchwebenden ſachen / eben diß fundament ſtarck gerüttelt wirdt.

Es wil ferner zum Vierdten vermuthlich fallen / daß / was oben der Hänſe- vnd Seeſtätte halber eingeführet / daß dieſelbe nit / uti ſingulæ & in particulari, ſondern als ein Corpus (geſtalt es auch mit der freyen Ritterſchafft / als welche den Hänſe- vnd Seeſtätten æquiparirt, vnd als ein Corpus auch darumb angelanget / ebenmäſſig gehalten) vmb Hülffe erſucht / wie ſie dann zu dem Endt nacher Lübeck von der Keyſ. Mayſt. beſchrieben werden / Quod etiam videtur innuere Andræas Knichen *in Epopſi n. 364.* qui & ibidem addit de Brunſvicenſibus, quod poſſint duplicem ſuſtinere collectam, unam, ut provinciales, alteram, ut ſocii Hanſæ. Aliud autem eſt Univerſitas, aliud perſonæ ſingulæ.

Alſo daß diß erſuchen auff ein extraordinari contribution gemein iſt Knich. *d. loco numero 353.*

Fürnemlich auch vnd in betrachtung / daß pro QUINTO, in angerechten Reichs Abſchieden / lauter verſehen / daß ſolche der Hänſeſtätte Collectation den Churfürſten vnd Ständen / an jhrer Ober- vnd Gerechtigkeit ohnvergreifflich ſein ſol / wann nuhn ermelte Hänſeſtette / d' Stewrbarkeit gegē Chur-Fürſten vnd Ständen denen ſie vnterworffen / vnter dieſem prætext, daß ſie auch vnter der Hänſe Confœderation begriffen wehren / ſich entbrechen ſolten / alsdann würde ohnfehlbarlich folgen / daß höchſternandten Churfürſten vnd Ständen dadurch an jhrer Superioritet, Regalien vnd Obrigkeit mercklich derogirt würde.

Cum Collectæ ex Juriſdictione vel Superioritate profluāt, vel ſint de Regalibus; quod & multis Dd. authoritatibus firmat Dn. N. in ſuo Conſilio, poſſemque ego plures recenſere, ſi non paſſim eſſent obviæ: potiſſimum verò eſſe ſignum ſubjectionis perſolvere onera, dixit Jacob. Mandell. Alb. *conſ. 62. n. 3.* Vide Me c. 3. per tot.

Welches jhnen deſto beſchwerlicher / daß jhr Anſchlag pro magnitudine territorii vnd nach beſchaffenheit: daß ſie in jhren Chur-Fürſtenthumb vnd Herſchafften anſehenliche Stätte liegen haben / höher gemacht werden / dahero ſie auch daß die Stätte nicht auß ſolchem jhrem Anſchlag gerückt am meiſten vnd zum höchſten / intereſſirt ſein.

Nebenſt dem vnd zum Sechſten möchte B. berührter Reichs Abſchieden dahero genieſſen / daß darinn mit hellen dürren Worten vermeldet / daß mit der Keyſ. Commiſſion allein die Stätte / ſo weder dem Reich / noch Chur vnd Fürſten / der Hülff halber vnderworffen gemeint ſein ſollen / welches ſich auff die im heiligen Reich gelegene Stätte darumb nit wol außdeuten läſt /

a 4

ten läſt/ daß in Imperio keine Civitates befunden ſo acecphalæ oder ohne Oberhaupt / auch ſelber in ſignum Supremæ Superioritatis gebührender Stewrbarkeit befreyet wehren / Nemo enim debet eſſe accephalus *cap. nulla* 8. *diſtinct.* 93. *cap. omnis* 2. *d. cenſib. cap. magnum* 28. *num. q.* 1. *c. cum non liceat.* ubi Panormit. *de Præſcript.*

Endtlich vnd zum Siebenden/dieweil etliche wollen/Quod Imperiales Collectæ non ſequantur conditionem vulgarium Collectarum, ſed potius veterum Triburorum Indictionumque, quæ in ſignum ſupremi & utilis dominii Imperatoribus præſtabantur, ut conſideravit referens in cauſa Maintz contra Erfurt/primi & ſecundi mandatorum, quæ vota extant inter deciſiones Joan. Meichſneri *deciſ.* 9. *tom.* 2. Aber dawieder nit præſcribirt werden kan / Cum contra tributa & publicas functiones, quæ præſtantur Imperatori in ſignum recognitionis univerſalis dominii, nullam currere præſcriptionem per *l. competit, C. de præſcript.* 30. *annor.* voluerit Alex. *conſ.* 30. *num.* 12. *lib.* 3. Balb. *de præſcript.* 2. *p.* 5. *part. princ.* 9. Menoch. *conſil.* 887. *num.* 34. Fab. de Anna *conſil.* 59. *num.* 65. Ludovic. Molina *de Iuſtitia & jure diſputat* 74. *verſic. ſecunda concluſio.*

Vide Me *cap.* 16. *ſect.* 2. *n.* 90. & 110.

Hierumb es daß anſehen gewinnen wil/daß der Statt A. weder die præſcriptio immunitatis, noch andere behelffe wieder B. mehr gerührter Reichsſtewren halber / mögen erſprießlich ſein.

Rationes Decidendi.

Vide Me *d. c.* 16. *ſect.* 2. *n.* 89. & *ſeqq. per tot.* & *c.* 14. *ſect.* 3. *ferè per tot.*

Wiewol nuhn obſtehende motiven keinen geringen ſchein haben / ſo will mich doch / in reuffer erwegung aller vmbſtände / bedüncken / daß wol ermelte Statt A. auff die immemorialem poſſeſſionem vel quaſi libertatis reſpectu Collectarum, ſonderlich gegen B. ſich beſtendiglich gründen könne.

Sinthemahl am Erſten / wol in acht zu nehmen / daß im H. Reich Teutſcher Nation fürnehmlich in Sachen etliche Hänſe Stätt verhanden / welche der geſtalt mixtum Statum haben / daß ſie weder vnter die Reichs-noch Landtsfürſtliche / vnd municipales civitates zu ziehen ſeindt.

Fürs Ander iſt nicht allein in den Rechten ohnfehlbar vnd richtig / Quod contra præſtationem Collectarum præſcribi poſſit Cravett. *conſ.* 111. Fab. de Anna *conſ.* 59. *n.* 57. & *ſeqq.* ubi plures cumulat. Ex quo etiam contra Superioritatem Imperatoris præſcriptio currit, Cravett. *de antiq. temp. p.* 4. §. *materia n.* 73. *in fin.*

Nec obſtat ſecundum Cravettam, quod nemo poſſit eſſe ἀκέφαλος & ſine capite, quia ipſe præſcribens erit ſibi ipſi caput.

Nec refragatur *d. c. cum non liceat.* ubi præſcribi non poteſt contra obedientiam; Quia verum eſt, quamdiu quis durat ſubditus, non poteſt præſcribere, ne ſit obediens ſuo Superiori; ſed ſi gerat ſe pro libero, tanto tempore, quod ſufficiat ad præſcribendam libertatem, tum libertatem acquirit.

Deinde textus ille loquitur in obedientia in Spiritualibus ita ut præſcribi non poſſit, quo minus quis teneatur obedire Epiſcopo, quia alias eſſet præſcribere, ne quis obediat Deo, ſecus eſt in terrenis Cravett. *d. loco nu.* 76. *mihi fol.* 476. cum qua reſponſione tranſit etiam Vaſquius *p.* 1. *lib.* 2. *Illuſtr. Controv. c.* 82. *num.* 7. *in fin.*

Huc etiam accommodari poteſt Auguſt. Berous *conſ.* 25. *n.* 14. *vol.* 1. quatenus ibidem eleganter docuit, in præſcriptione obedientiæ adverſus Superiorem duo eſſe conſideranda, unum in quantum habet relationem duorum extremorum, & ad duas perſonas tantum præcipientis videlicet & obſequentis, & tunc procedit id, quod dicitur, quod quis nõ poteſt præſcribere obedientiam, ut non ſit ſubditus ſuo Superiori, quia nemo poteſt ſibi imperare, nec obedientiam poſſidere in ſe ipſo *d. c. cum non liceat.* ſed alius in ſubditis alterius bene poteſt, præſcribere adverſus Superiorem obedientiam ſive ſubjectionem aut Superioritatem vel exemptionem: aliud eſſe conſiderandum in præſcriptione obedientiæ, in quantum iſtud præſcribere habet effectum abnegativum, quo mediante quis, hoc eſt, ille, qui alias erat ſubditus dicit ſe liberum ab obedientia, & tunc talis non dicitur præſcribere obedientiam adverſus ſuum Superiorem, ſed libertatem, quæ taliter præſcribi poteſt. Quam in rem Berous rectè laudavit Oldradum *conſ.* 254. *n.* 2.

Beſonders es wirdt auch zum Dritten eben daſſelbig mit obangeregtem deß H. Reichs Abſchiedt / ſonderlich de Anno 1548. vnd ſo viel erweiſen / daß im H. Reich Vnterthanen ſein mögen / welche in totum à præſtatione Collectarum befreyet ſein / Geſtalt dann in §. vnd ſol vnſer ꝛc. & §. Wann auch ꝛc. *fol.* 7. außdrücklich geordnet daß das Cammergericht nicht allein ſoll/ob ein Standt billich oder vnbillig angezogen / ſondern auch do einer deß heiligen Reichs Anſchläg befreyet/darwieder/wie in ſolchen fällen recht iſt / præſcribirt, hierauff auch zuerkennen/vnd laut deß §. Hette aber ꝛc. *in fin. fol.* 7. der exemptus, ſo in den Reichs Anſchlägen begriffen / aber dem Reich vor oder hernacher nie nichts geleiſtet/dem obſiegenden theil ſine onere zu adjudiciren iſt.

Was geſtalt auch Stätte vnd Vnterthanen im H. Reich vorhanden/ſo ſolcher Stewr halber weder dem Reich/noch andern Ständen vnterworffen/ das wirdt mit dieſem abſchiede de Anno 1548. in §. Vnnd als erſtlich ꝛc. *fol.* 6. von See-vnd Hänſeſtätten in ſpecie bewehret / alſo daß die præſcriptio ratione Collectarum Imperialium verſtattet / auch in deciſione cauſarum darauff geurtheilet werden muß / quod maximè de immemoriali tempore verum exiſtimo, argumento §. wo aber innerhalb Menſchen gedencken/d. Receſſ. de Anno 1548. cum ibidem ſtatuatur, quod exemptus ſtatus, wo derſelbe innerhalb Menſchen gedencken [itaque ſecus

ſecus erit, ſi ultra hominum memoriam non ſolverit] dem Reich einmahl zwey oder mehr geſteẅret/ lite pedente etiam contribuere teneatur.

Vnd da man wieder diß einwenden ſolte/ daß der Abſchied de Anno 1548. durch folgende Abſchiede vnd denſelben inſerirte Clauſul vermittelt dern auch den exemptis vnd privilegirten/ non obſtante aliqua conſuetudine, die Stewren aufferladen in effectu auffgehoben/ So iſt doch hingegen wahrzunehmen/ daß nit allein bereiths zuvor vnd im Jahr 1542. die Keyſerl. Mayſt. vnd Stände ſich dieſer Caſſatori clauſuln in effectu gebracht/ wie oben in evidentialibus §. zu Regenſpurg von mir beſchienen/ ſondern es iſt auch beſigter Abſchiedt de anno 1576. §. damit auch ꝛc. aber die außgezogenen ꝛc. *& ſeq. fol.* 211. außtrücklich confirmirt vnd beſtettiget worden.

Nicht weniger vnd zum **Vierdten**/ weil faſt in allen Reichs Abſchieden/ darinn beſagte clauſula derogatoria zufinden/ der Hänſe vnd Seeſtätte abſonderlich gedacht wirdt hierumb kan auff dieſelb mehrangezogene Clauſula keines weges außgedeutet werden.

Seitemahl auß fündigen Rechtens/ Quod generalis ſermo nunquam trahatur ad ea, de quibus ſpecialiter eſt diſpoſitum Joan. Petr. Surd. *conſ. 313. n.* 76. Joan. Vincent. Honded. *conſ.* 70. *num.* 25. *lib.* 2. nec generalis diſpoſitio extendatur ad caſum particulariter & ſpecialiter proviſum Joan. Vinc. Hond. *conſil.* 78. *num.* 22. *& conſ.* 91. *num.* 38. *vol.* 1. poſt Simonem de Præt. & alios ibidem congeſtos.

Zum Fünfften iſt in materia Collectarum ein ſonderes auffmerckens zufaſſen/ auff die Obſervantz vnd ohnverrückte herbringen/ inmaſſen diß in Weylandt Herrn D. N. rechtlichen Bedencken mit mehreren Rechtsgründen außgeführet worden.

Es haben aber die Röm. Keyſerl. Mayſt. vermöge der vnterſchiedlichen in daß H. Reich publicirter Abſchiedt die Statt A. als ein anſehnlich Glied von den freyen Hänſe: vnd Seeſtätten vmb ſolche Hülff allergnädigſt erſucht/ welche auch zu dero gnädigſten begnügen ſich erzeigt hat.

Ebener maſſen vnd zum **Sechſten** wirdt diß in conſideration zuziehen ſeyn/ daß die Statt A. in deß H. Reichs alten matricul vnd deſſen Anſchlägen begrieffen geweſen/ aber hernacher der geſtalt darauß gelaſſen/ daß B. vnd die Statt A. zuſammen conjungirt worden/ welchs gleichwol dem H. Reich quoad immediatam dependentiam ohnverfänglich bleibet/ juxta Andr. Gail. *lib.* 1. *obſ. pract.* 21. *num.* 11. auch ſo viel zuverſtehen gibt, daß höchſtermelter Herr B. dero Statt A. in modo collectandi kein Maß oder Ordnung vorzuſchreiben/ Fürnemblich auch daß dieſelbe dem heiligen Reich in vorigen Jahren immediatè mit Reiß vnnd Folg gedienet/ auch die Contributiones, ſoan deren ſtatt ſubrogiret, Weylandt Keyſer Friederich en dem dritten/ ſo dann der jetzt regierenden Keyſerl. Mayſt. gereichet haben.

Vide Me *cap.* 19. *n.* 68. *& ſeqq.*

Vber welches pro SEPTIMO ex parte B. nit darzuthun ſeyn würde/ daß von der Statt A. Bürgern Ihrer Fürſtl. Gn. Vorfahren der bewilligte gemeine Pfenning jemahls were erlegt worden/ vnd würde daſſelbe nicht vnterlaſſen ſeyn/ do die Statt A. dem Herrn B. der Stewr halben vnterworffen geweſen/ In Betrachtung/ daß der gemeine Pfenning in loco domicilii, vermöge deß Anno 1500. auffgerichteten vnd anderer Abſchiedt/ zuerlegen/ ut ita anterioribus temporibus, ſicut etiam Anno 1542. & 1544. munus perſonale, ſeu veræ Collectæ in loco domicilii ſolvendæ fuerint impoſitæ; ſequentibus vero annis munus reale, ſi quis rectè Imperii Receſſus intueatur; quamvis non ignorem, quod hic paſſus valde ſit controverſus.

Dieweil dann mehrgemelte Statt A. vnnd dero Bürgerſchafft. reſpectu B. von ohnverdencklicher zeithero/ ſo viel die Reichung deß H. Reichsſtewren betrifft/ in poſſeſſione vel quaſi libertatis geweſen/ vnd noch ſeyn/ Solchem nach beſchleuſt ſich/ daß im Standt Rechtens ſie ſich auch deß Rechtlichen Obſiegs zugetröſten haben.

Confutatio Rationum Dubitandi.

BEvorab/ daß auch obeingeführte Rationes Dubitandi deroſelben intention nichts derogiren, noch abbrechen/ ſonderlich was **Erſtlich** de invalida immunitate & exemptione contra Collectas ob publicam neceſſitatem indictas vorgeſchützt worden/ Alldieweil der Hänſe vnnd Seeſtätte halber eine ſpecialis diſpoſitio ſich erzeiget/ quæ generali iſti clauſulæ derogat; juxta ea, quæ in Tertia Ratione Decidendi attigimus.

Obwol aber in obangerechten Reichs Abſchieden/ [deveniendo nunc ad ſecundam rationem dubitandi] alle exemptiões, Gebräuch/ Herkommen vnd Gewonheiten der Reichsſtewren halben auffgehoben/ ſo kan doch daſſelb ſo crude vnd generaliter auff die immemorialem obſervantiam darumb nicht außgedehnet werden/ Quod quando privilegio vel ſtatuto tollitur præſcriptio, nunquam tamen intelligatur ſublata centenaria, vel illa, cujus initii memoria non extat, Felin. *in Rubr. extra de præſcript. n.* 18. Tiraq. *de retract. l. §. gl.* 7. *num.* 18. *& retract. convent. §.* 1. *gl.* 2. *n.* 12. Molinæ *in conſuetud. Pariſ. tit.* 1. *§.* 12. *gl. in verb. præſcript. n.* 14. ubi ſcripſit; Præſcriptionem immemorialem nunquam cenſeri excluſam etiam per legem prohibitivam, & per univerſalia negativa & geminata verba quamcunque præſcriptionem excludentia Arius Pinel. *in auth. niſi tricennali. n.* 20. *C. de bonis matern.* Cravett. *de antiq. tempor. p.* 4. *§. materia n.* 45. Alex. *conſ.* 60. *inf. vol.* 1. Natta *conſ.* 154. *n.* 7. Tiber. Deciani. *conſ.* 24. *n.* 114. *vol.* 1.

Keinen Vortheill hat auch höchſtermelter B. dahero zuſchöpffen/ daß die privilegia contra Collectas ob publicam neceſſitatem indictas, utpote

utpote per quæ vires Imperii lacerentur, nicht beſtehen können/vorab/daß man allhie nicht in terminis conceſſi privilegii Imperialis, ſondern viel mehr præſcriptionis vel conſuetudinis immemorialis, quæ longè præſtantior ac firmior privilegio exiſtimatur Craveit. *de antiq. temp. part.1.§.1.num.43.* Ludovic. Molina *de majorat. diſputat.584.n.3.* eygentlich verfaſſet iſt.

Vnd geſetzet / daß dieſer Sachen Grūdfeſt auff ein Keyſerl. privilegium zu ſetzen were / könde doch daſſelb wol ſalvirt werden / Cum etiam Imperator, per ſuum privilegium donare poſſit uni civitati plenam libertatem, ita quod in nihilo recognoſcat eum in Superiorem, ut evenit in Florentia & Luca Bologner. *d.conſ.1. n.162.* Petr. Anton. de Petra *de jure quæſit. per Princip. non tollend. c.22.n.91. fol.303.* tantò magis eximere à Collectis Bologner. *ibid.* Cum conceſſio exemptionis à futuris Collectis ſit confirmatio poteſtatis, ut quis percipiat fructus rerum ſuarum, & alteri non cogatur dare, ita quod hæc conceſſio exemptionis ſit potius quædam non adquiſitio, quam alienatio verè, Et paſſim permittitur hæc non adquiſitio, etiam inter prohibitos jus ſuum alienare *l. quod autem. §. 1. ff. de his quæ in fraud. credit. l. ſi ſponſus. §. maritus. ff. de donat. inter vir. & uxor.* Eleganter Bologner. *d. conſ n.168.* unde ſanè manifeſtum fit, ineptè prætendi alienationem vel lacerationem Jurium Imperii.

Zu dem wirdt von gemelter Statt A. nicht omnimoda libertas à Collectis, ſondern allein diß eingewendet/ daß ſie anderer geſtalt nicht / dann (1) auff Erſuchung der Keyſ. Mayſt. (2) zu zeiten auch derſelben contribuendo beyſpringen / alſo daß mehrgemelte Statt bey ſolchem ohnverrückten Herkommen deſto mehr zulaſſen / daß die Reichs Abſchiede lauter verordnen / daß man mit Einziehung der Stewren procediren ſol / wie rechtmäſſig herkommen vnd recht iſt Gail. 2. *obſ. pract.* 53. *n.9.*

Eben durch dieſe Antwort wird auch Tertia Ratio Dubitandi confutando hintertrieben / daß major pars den wenigern theil mit vberſtimmen adſtringiren könne/ In anſehung/ daß die Statt A. vor einen ſolchen Standt deß Landes N. nicht anzuſehen ſo den Herrn B. ſtewrbahr were / alſo daß die vbrige Stände dero Landtſchafft der Statt A. (als welche ſolcher Stewren halber dem B. wie gehöret / nicht verwandt iſt) zu nachtheil nicht votiren oder ſchlieſſen können / Cum & major pars in Collectis non poſſit præjudicare minori exemptæ Joan. Bolognet. *conſ.1. n.94. & ſeqq.*

Vide Me *d.c.6.n. 142. & 143.*

Welchem fundamento man fürnemblich anhangen muß/ dann die von Herrn D. N. eingeführte reſponſiones, wann die Statt A. deß Landes N. mitſtewrbarer Standt ſeyn wirdt / den ſich nicht wol halten möchten / fürnemblich wann der Herr B. als Landesfürſt / denn per majora vota modum collectandi ſecundum deſcriptionem bonorum noch ferner confirmiren würde.

Man hat ſich auch daran nicht zukehren/ was pro Quarta Ratione Dubitandi angeregt/ vnd daß etlicher meinung nach / die Hänſeſtätt nicht/ uti ſingulæ, ſondern (1) als ein Corpus vnd zwar (2) pro extraordinaria Contributione vmb die Contribution erſucht werden / in erwegung / daß ſolche opinion jrrig vnd vnbegründet iſt.

Einmahl weiſen die Reichs Abſchiede auß / daß die Keyſerl. Mayſt. vnd Stände vor billich erachtet/ daß die See: vnd Hänſeſtätte ſich von dieſem gemeinen Werck nicht abſondern / ſondern auch darein verwilligen ſolten / ita ut Receſſus pertineant non ad duplicationem, ſed parificationem onerum, Vnd da es die von D. Knichen auß einem eytelen Wohn vbel vorgebildete Beſchaffenheit hette / were nicht von nöthen geweſen/ eine diſtinction vnter den Hänſe- vnd Seeſtätten/ vnd denen/ ſo andern Ständen omnimoda ſubjectione auch quoad Contributiones vntergeben/ zu machen: Quod tamen fieri, præter Receſſus Imperii obſervantia clarè teſtatur, dahero dann auch von etlichen gefreyeten Hänſeſtätten/ uti ſingulis, vnd gar nit/ uti ab univerſo corpore, dero Keyſerl. Mayſt. etwas an Gelt / ſalvis immunitatibus gereicht wirdt.

Nichts thut auch der Fünffte Gegenwurff zur Sachen/ vnd nemblich das / wo die Hänſe- vnd Seeſtätte ſo Chur: Fürſten vnd Ständen vnterworffen/ dem heiligen Reich die Collectas reichen müſſen / ſolchs hochermelten Ständen an Jhrer Landesfürſtl. præeminentz verfänglich were/ vnd zwar auß der vrſachen/ daß etliche Stätte vnd inſonderheit die Statt A. den Herrn B. ſolcher Stewr halber pro Superiore niemahls erkandt/ Wie dann nicht vngereimbt / noch vnerhört iſt / ut Civitas duntaxat quoad certa capita ſuperiorem recognoſcere, & tamen quoad alia Superioritatis Jura, in pactis non expreſſa, nec non Collectarum præſtationem, mediantibus præſcriptione vel aliis titulis, omninò libera eſſe poſſit, Wie obangezogener Reichs Abſchied de Anno 1548. in puncto præſcriptæ libertatis, reſpectu der Reichsſtewren außweiſet/ Cum etiam à verè ſubdito contra ſupremam jurisdictionem præſcribi poſſit, tantò magis contra Status inferiores Imperatorem pro ſuperiore recognoſcentes; Cum inter Imperatorem & Status Imperii eum recognoſcentes magna ſit differentia. Inde & rectè Molinæus à Rege ſuperiorem non recognoſcente ad inferiores dominos non tuto duci argumentum firmat *in conſuet. Pariſ. §. 3. gl. 4. n.17.*

Da auch vnter den Ständen etliche wegen ſolcher jhnen gleichwol quoad ſuſtinendam partem onerum abgehenden Stätte zu hoch angeſchlagen / oder jhr territorium gröſſer gehalten / weder es iſt/ ſtehet jhnen frey vnd bevor / an gebürenden orthen/ ſich vmb moderation vnnd Ringerung zubearbeiten Myſing. *cent. 3. obſ. 24.* Andr. Gail. *l.1. obſ. pract.21. n.2.* Joan. Vincent. de Anna *alleg.16. n. 2. l. 1,* ſicut quando territorium propter perſonas privilegiatas minuitur, impetrandum eſſe à Principe, ut & minuatur æſtimum, & minuantur onera, inſinuat quoque

quoq; Jac. Mandell. Alban.*conſ.8.n.20.in fin.*

Gleichen vnd nicht beſſern Schlags iſt/was der Preuſſiſchen Quartier Stätte halber / in Sexta Ratione Dubitandi, vnd daß dieſelbe mit mehr gedachten Reichs Abſchieden gemeynet ſeyn/herfür gerücket.

Sintemahl zum Erſten ohnvermeinlich / daß die Preuſſiſche Stätte zu dem heiligen Reich von alters gehöret / auch auff die Reichs verſamblung beſchrieben worden / uti de Elbinga & Gedano hoc teſtatur Thuan. *hiſtoriar.ſui temp.l.5.mihi fol.*133. Welchs auch auß den jüngſt hin in offentlichen Truck von Melchiore Hemingsfeldt Goldaſto gegebenen Acten vnd Handlungen betreffend das groß Meiſterthumb in Preuſſen/gnugſamb erſcheinet.

Fürs Ander thut die Reichskündige obſervantia, vnd daß eben die Anſee- vnd Seeſtätt/ſo auff deß H. Reichs ohngezweiffelten Bodem gelegen/dieſer eyteln Denteley entgegen ſtreben.

Gleicher maſſen vnd am Dritten gibts die clauſula deß Reichs Abſchieds de Anno 1576. vnd 1582. vermittelſt deren ſolch erſuchen / den Chur-Fürſten vnd Ständen an jhrer Obrigkeit ohnnachtheilig ſeyn ſoll/lauter zu erkennen/ daß die Abſchiede fürnemblich von den im H. Reich gelegenen vnd andern Chur-Fürſten vnd Ständen ſuo modo verwandten Stätten eygentlich zuverſtehen.

Fürnemblich vnd angeſehen / es ſonſt dieſer reſervatori Clauſul reſpectu derer / ſo weder das Reich/noch deſſen Stände/reſpectu alicujus Superioritatis, erkennen / nicht von nöthen geweſen. At Conſtitutiones Imperii ita accipiendæ, ne verbum in eis vacuum vel fruſtratorium, aut ſine virtute operandi videatur appoſitum, Juribus vulgatiſſimis.

In Ableitung deß Letzten Gegenwurffs/daß im heiligen Reich keine Civitates acephalæ, oder ſo kein Oberhaupt haben / zufinden / noch auch die præſcriptio contra Collectas Imperii zuläſſig ſey / hat man ſich darumb nicht auffzuhalten / daß man in ſolcher hypotheſi nicht verfaſſet / ſonſt auch zum vberfluß darauff in ſecunda ratione decidendi geantwortet / vnnd ſo viel erſtritten / contra ſupremi principis Superioritatem in temporalibus præſcribi poſſe. Quam ſententiam magis communem perhibet Cravett.*de antiq.temp.part.*4.§. *Materia ſingularitatis.n.*73.*fol.mihi* 475. Et hanc opinionem veriſſimam audet dicere Vaſq.*l.* 2. *Illuſtr. Controv.d.c.82.n.8.verſ.tenendo.* ſpacioque 100. annorum etiam contra Imperium vel Romanam Eccleſiam ea præſcribi, quæ reſervantur eis, in ſignum ſpecialis prælationis vel præeminentiæ reſpondit & Nicol.Everh.*conſ.*10.*n.37. l.*2. Et cum ſubjectio poſſit præſcribi, tantò magis ſignum ſubjectionis, videlicet cenſus vel Collectæ, ne fortius ſit ſignum, quam ſignatum. Saiſon *in conſuet.Turonenſ.tit.*34 *n.*10. poſt Abbatem. Inſuperque præſcriptio qualitatis, per quam res deterior fit vel diminuitur, facilius admittitur, quàm præſcriptio per quã res tota aufertur Vaſq.*illuſtr.q.l.2.c.*78.*n.*2.

Dannenhero mehrgedachter Statt A. immemorialis temporis præſcriptione wieder den B. Ja auch dz H. Reich verhoffentlich gnugſamb geſichert/ſonderlich auch der vrſachen/dz dieſelbe ſich wie obverſtanden/in totum von deß heiligen Superioritet nit außzuhalfftern/ſondern daſſelbe quoad Juriſdictionem gehorſamb erkennen/ wie nicht weniger demſelben ſuo modo die Contributiones reichen thut.

Vnd iſt von den Herrn D.N ſeligen appoſitè angeregt worden / daß in H. Reich indictione Collectarum, ſo viel die Stätte berührt nicht ad capitatioẽm vel univerſalem bonorum deſcriptionem geſchehen wirdt / welches meines bedünckens mit den Stätten richtig iſt/ ſintemahl dieſelbe uti Univerſitas) So die Collectas darnach wegen der Bürger vmblegen/oder auch jährliche Stewr von jnen erfordern/ auff ein gewiſſes anſchlagẽ/auch bey dieſem anſchlag/ohngeachtet ſie ex poſt facto volckreicher werden/vnnd alſo am Vermögen vnd Reichthumb wachſen oder zunehmẽ/ohn ferner auffſatz gelaſſen werdẽ/Quod utiq; non fieret; do die Collectæ ſecundùm deſcriptionem bonorum à ſingulis erhobẽ würdẽ/ juxta ea, quæ reſpõdit Simon de Præt.*conſ.*106. *n.8.cent.*3. Joan.Philip.Montiſpel.*conſ.*1.*n.*10.

Obwol aber auch pro Septima Ratione Decidendi auff deß Reichß matricul, an der Statt A. ſeiten / auch etwas fundamenti geſetzet werdẽ köndte/jedoch möchte daſſelbe ſonderlich da man auch auff die von Keyſer Friderichen dem Dritten vnnd vielleicht andere noch jüngere Keyſerl. habende Quittung der erlegten Stewr halber ſich beruffen ſolten / zu allerhand verfänglichen nachgrübelen/ja auch anlaß geben/daß der Keyſerl. Fiſcal wieder die Statt A. auffgemuntert / vnd ſich der Abſchied de Anno 1548. in §. hette aber ꝛc. vnd §. wo aber/Item de Anno *1576.*§. wo aber ꝛc. darinn außtrücklich verſehen / daß ein Standt/wo derſelb dẽ Reich einmahl zwey oder mehr geſtewret hette/auch hinfüro biß zu rechtlicher erörterung der Stewren reichen ſolle / zum ſchein gebrauchen würde/do aber derhalben kein gefahr obhanden were/bin Jch nicht in Abrede / daß auß den alten Reichs matriculn der Statt A. dependentiam ab Imperio vnd Jura libertatis wieder höchſtermelts B. angemaſſete Landesfürſtliche Obrigkeit vnnd Stewrbarkeit ſich nicht vbel behaupten laſſen.

Zumahln weiln gläublich/dz (1) auff dẽ Herrn B. practiciren hernacher die Statt A. welche den Reigstägen (2) vielleicht zu erſparung der Vncoſten nicht beygewohnet (3) ſondern die Herrn BB. ſie diß falls wegen der ſtarcken Conjunction vnd Verwandtnuß zuvertretten erſucht / den folgenden Reichs matriculn nit ſonderlich einverleibt/ gleichwol zu etwas anzeigt / was es mit offterwehnter Statt von alters vor eine beſchaffenheit gehabt/dieſe Wort (der B. zu A. mit der Stätt A. gibt monatlich ꝛc.) gebraucht worden.

Vnd hab Jch diß zu meinem Gutachtẽ/welches mit mehrern Juris allegationibus zubeſtärcken/in hoc puncto Contributionum, doch männiglichs verbeſſerung ohnbegeben/alſo eröffnẽ/ vnd dadurch dieſem Werck tieffer haben nachzuſinnen / etwas Anleitung mittheilen wollen. Actum den 29. Junii Anno *1609.*

CON-

CONSILIVM II.

GERHARDI BUXTORFJ JC.

Articulus I. agit de Jure Luſtrationis generalis & particularis; ſive de delectu, diſciplina & exercitatiōe militari: An, & quomodo hoc Jus Principibus, Comitibus, aliisvè Imperii Statibus competat?

II. De Jure Sequelæ; An, & quatenus Subditi Superiorem & Vaſalli Dominum ad bellum pro defenſione ſtatus Patriæ, Provinciæ, & ad cuſtodiam Caſtri, vel capiendum malefactorem &c. in Territorio vel extra locum conſuetum determinatè vel indeterminatè ſequi, & ſuo ipſius vel Dominorum ſumptu & ſtipendio ſervire cogantur?

III. De Jure ſtatuendi; An, quatenus & quomodo Inferiores Magiſtratus ac Civitates mero mixtoque imperio munitæ vel gratioſè amictæ Statuta condere, vel Superiorum ſuorum Principum, Comitum &c. Ordinationes, Proclamata, Edicta & Statuta recipere & admittere teneantur?

Vide Me c.4.6.& 7.per tot. IV. De Jure Collectandi: (1) An Principes, Comites, aliiq́ue immediati Status Imperii Subditos ſuos collectare poſſint? (2) Quæ juſtæ & legitimæ ſint collectandi cauſæ? (3) An, & quando Major pars in puncto Contributionis Minori præjudicet?

VBer die von den Wolgebornen Graffen vnnd Herrn / Herrn N. vnnd Herrn N. Gebrüdern / Graffen zu W. ad conſultandum auffgegebene vnterſchiedliche Fragen / mein vnterthänig rechtgründig Gutachten zueröffnen / erachte Jch zwar eine ohnnotturfft wegen der erſten von der Löbl Juriſten facultet zu Gieſen formirte Fragen / Ob nemblich die Statt C. gleich andern dero Graffſchafft W. Ritterſchafft vnnd Stätten erſt wolermelten Herrn Graffen omni ſubjectionis nexu vnterwürffig / einige außführung zu thun. Zumahl daß deſſen affirmativa deciſio, auß der von C. eygnen Bekandtnüſſen lauter herfür bricht / vnd gleichſamb caſus indurabilis iſt / ut quis reprehenſionem Jurisconſulti incurrere poſſit, qui hic magno ingenio de Jure apertè reſpondere velit juxta *l. à teſtatore.* 109 *ff. de condit. & demonſtr.* Franc. Hotoman. *conſ.* 7. *n.* 31. *verſ. porro.* beſondern daß auch in dem von Ehrengemelter Juriſten facultet abgefaſtem Conſilio zum vberfluß außfündig gemacht.

Alſo im Nahmen Gottes Jch zu der vbrigen Fragen Erledigung ſchreiten / vnnd mich deſſen inſonderheit befleiſſen wil / daß deren Erörterung

tung nicht ſo vielex generalibus & brocardicis fundamentis, quæ minus ſtringere intellectúque practicum illuminare ſolent, uti ex Bald. retulerunt Carol. Molinæ. *conſ.* 45. *n.* 5. Et Weſemb. *conſ.* 18. *n.* 20 als ſpecialibus & ferè in terminis loquentibus Deciſionibus [potiſſimum enim in jure habetur id, quod ad ſpeciale directû eſt Papin. *in l. in toto* 80. *ff. de R. I.*] geſchöpffet werden möge.

Bevorab / quod plus valeat una deciſio in terminis, quam mille generalia argumenta & conjecturæ Thom. Triviſan. *in præfat. deciſ. libr.* 7. Rot. Genua *de mercator. deciſ.* 20. *num.* 5. Cavalcan. *deciſ.* 26. *numer.* 1. *part.* 4. Franciſc. Viv. *deciſ.* 135. *num.* 4. *& ſeq. qui ſubjicit*, refugium eſſe pauperis Doctoris regulas citare generales, ubi in terminis reperiri poteſt deciſio inſignis alicujus Doctoris, ideoque laborandum eſſe monet Franc. Beccius, ut deciſio in terminis inveniatur *conſ.* 129. *n.* 63. *l.* 2. Barth. Bertaz. *conſ. civil.* 15. *n.* 20. Cum bonum & ſecurius ſit hodie habere deciſionem non ſolum legis, ſed etiam alicujus Doctoris in terminis, etiam ſine lege loquentis Hypp. Rimin. *conſ.* 689. *n.* 120. Imò authoritas plus moveat multò maximam partem judicum, quàm leges & rationes Fed. Scotus *conſ.* 14. *num.* 8. *tom.* 3. *lib* 4. illud tamen rectè reprehendens: quemadmodum etiam Johannes Rubeus Alexandrinus conqueritur, nos ad ea deveniſſe tempora, quod rationibus & legibus non creditur, ſed ſolis deciſionibus *conſ.* 2. *n.* 24.

Secundæ Quæſtionis deciſio Von der Muſterung.

Hierauff der andern Frag / ob nemblich vnnd was geſtalt JJ. GG. befügt die particular Muſterung / ſo dann einen Außſchuß auß der von C. Muſterung / ſo wol als die gemeinen Herrſchaw vnd Muſterung von jhnen zuerfordern etwas näher zutretten / iſt anfangs männiglich ohnverborgen / daß es ein gemein nützliges vñ hochnothwendiges Werck ſey / daß Fürſten / Graffen vnd Herrn / zu Schutz vnnd Schirm jhrer von Gott anbefohlener Landt vnd Leuth / von etlichē zum Streit tauglichen vnnd qualificirten Perſonen einen Außſchuß anzuſtellen / vnnd dieſelbe im Drillen / Scharmützeln vnnd andern militaribus Exerciciis vben vnd anführen laſſen / ſich deren auff den nothfall haben zugebrauchen / immaſſen darzu nicht allein die Politici vnd Juriſten rathen / uti videre eſt apud Veget. *de re milit. per tot.* maximè *l.* 1. Juſt. Lipſ. *l.* 5. *polit. c.* 8. Et aliquot ſeqq. Giovian. Boter. *del Ragione di Stato lib.* 9. *in pr. & rubr. della Scella de Soldati.* Joan. Redin. *de jure Maj. verb. non armis ſolum in hoſtilib. prælijs victor n.* 12. *& ſeq.* Claud. Catarc. *de re milit. c.* 19. *& c.* 239. Ant. Surgens *de præfect prætor. l.* 1. *c.* 13. Georg. de Cabedo *deciſ.* 44. *n.* 7. *& ſeq. p.* 7.

Beſondern es gebens auch die alten Römer vnnd anderer berühmeten Völcker exempla zuerkennen / welche jre junge etwachſende Manſchafft auß Stätten vnd Flecken erwehlet / vnd embſig in den Kriegswaffen gevbet haben / prout reſpondit *lib. pro tyronibus* 3. *de privil. dom. Aug lib.* 11. *l.* 2. §. *hac autem C. de præf. prætor. Afri. tot. tit. C. de tyron.* Cujus rei Exempla apud Livium & alios obvia ſunt, latiusque hoc comprobat *d. tr. de re militar.* Sigon. *de antiq. jure civ. Rom. c.* 15. *per tot.* Claud. Contar. *de re milit. l.* 1. *c.* 27. Marc. Ant. Surgens *d. lib.* 1. *c.* 13. Et ibi addit Mutius Surgens *n.* 60. Camil. Borell. *de Cath. Reg. præſtantia b.* 32. *num.* 20. *& ſeq.* Exemplis Athenienſium, Plutarch. *in vita Phocionis.* Et Alex. Surd. *de mor. gent. lib.* 3. *cap.* 2. Perſarum Petr. Gregor. *lib.* 11. *de repub. c.* 3. *n.* 9. Armeniorum, Dion. *lib.* 55. ubi refert 3500. tyrones in Armenia fuiſſe electos; & in ſcholas novas ſub totidem Præfectis fuiſſe diſtributos: Judæorum, Sam. *c.* 8. *verſ.* 14. *& in fin. c.* 23. *verſ.* 8. *c.* 24. *verſ.* 3. *c.* 26. *verſ.* 2. Hiſpanorum, Joan. Redin. *de Maj. princip. verb. non ſolum armis. num.* 27. Neapolitanorum, Mut. Surgens *in annot. ad M. Ant. Surgens d. tr. lib.* 1. *cap.* 17. *fol.* 343.

Dannenhero Boter. *d. l.* 9. *rubr. della Selta de Soldati* vnd inſonderheit Juſtus Lipſius *l.* 5. *polit. c.* 8. *& ſeq.* nicht ohn vrſach hiervber / daß heutiges tags von vielen Herrſchafften ein ſolch nützlich vnd heilſamb mittel auß der acht gelaſſen / eine Klag führen / vnnd dieſelb eyfferig dahin ermahnen / weiln jhn vmb jhr Landt vnnd Leuth auch gemeinen Nutzens Befürderung / ſo wol die alte erſprießlich zum theil in abgang gerathen / wiederumb herfür zubringen / als newe ſachen zuerfinden obliegen thut / vor allen dingen dieſe beyde Stück / delectum & diſciplinam, ſive exercitationem, oder den Außſchuß / Muſterung vnd Vbung ſola probæ germanæque militiæ & defenſionis, vel fundamenta vel firmamenta in vorigen vblichen gang vnnd ſchwang zurichten / damit in vorbrechenden ſorglichen Kriegsempörungen vnd Nöthen das liebe Vatterlandt geſchützet vnd errettet werden möge *lib. milites* 3. *C. de loc. & cond.* præſertim quod & felix illa cenſeatur Reſp. quæ tempore pacis de bello cogitat, juxt. not. Rol. à Vall. *conſ.* 1. *n.* 196. *vol.* 2.

Auß welchem dann ſo viel erſcheinet / das wolermelter Herrn Graffen Vorhaben / in dem ſie Jhre Vnterthanen in militaribus exercitiis, damit dieſelbe / wann es zum treffen vnnd ernſt gehen ſoll / bereith / ohnverzagt vnnd beherzt ſeyn mögen / recht anführen wollen / nicht allein löblich / vnd bey dieſen ſchwürigen vnrühigen Leufftennothwendig / beſondern auch die Vnderthanen vnnd in ſpecie die Statt C. hierinn gegen Jhre G. Gn. ſich gehorſamblich zuerzeigen verpflichtet ſeyn.

Dann obwol weniger nit / daß ermelte Statt mit dem mero & mixto Imperio von den Herrn Graffen begabet / jedoch hat ſie einen Außſchuß anzuordnen / auch die Wehren auffzuſetzen / ſich darumb nit anzumaſſen / daß ſolches den Herrn Graffen / krafft habenden hohen Landes Ober-Herrligkeit vnnd Regalien vnd juris territorii, allein gebühret.

Geſtalt auch erſtgedachtes jus dem Juri Superioritatis Territorii & Regalium zugeeygnet wirdt / quod facultas juridica Giſſenſis authoritate Andreæ Knichen *depriv. Sax. verb. Ducum c. 5. circ. fin. n. 511. & de territ. jur. c. 3. n. 352. & ſeq.* Et Frider. Pruckmanni *conſ. 10. n. 45. lib. 2.* comprobat: Quibus nos addimus eundem Pruckm. *conſ. 37. num. 34. & 40. lib. 1.* Renat. Choppin. *de doman. Franc. l. 3. tit. 26. num. 19.* ubi delectum habere Symbolum eſſe Regalium dixit Joan. Bidenbach. *quæſt. nob. 7. fol. 57. & ſeq.* quo loco ad jura Superioritatis refert Regner. Sixtin. *de regalib. l. 2. c. 1. n. 27.* Jus, *inquit*, delectum habendi & arma imponendi eſt de Regalibus. Et Henr. Bocer. *de regalib. cap. 2. n. 14.* Et ante hos Lucas de Penna *in lib. quod Tyronib. 3. C. de privileg. Dom. Aug. lib. 11.* Idem inculcat *in l. 1. col. 8. in fin. C. ne ruſtici ad obſeq. milit. voc.* Marin. Frecc. *de ſubfeud. l. 2. de auth. & poteſt. Baron. erga ſubditos auth. 12. num. 20. fol. 267. ubi* poſt Luc. de Pen. *ſcribit*, quod licet Baro vel Rex non poſſit cogere ſubditos feuda non tenentes ad armatam, poſſe tamē tyrones & idoneos ex civitate eligere, eosque accepto ſtipendio pro publica expeditione cōpellere: hocq; dictum rectè referunt & ſequūtur Joan. Petr. Surd. *conſ. 83. n. 7.* Petr. Ant. de Petra *de poteſt. Princ. c. 6. n. 39. f. 132.* Jacob. de Ayello *de jure adoha. n. 43.* Idem inſinuat Mutius Surgens *in annot. ad Marc. Ant. Surgens de præfect. prætor. libr. 1. cap. 22. fol. 401.* Tyronem, *inquit*, eligere ſeu in militum numerum aliquem aſſumere, ad ſolum Principem ſpectat, poſt Luc. de Penna *in lib. 1. C. qui milit. poſſ.* & Chaſſ. *in Catal. glor. mundi p. 5. conſ. 22. n. 36.* adde Marc. Ant. Peregrin. *de jur. fiſci l. 1. tit. 1. num. 14.* ubi affirmat armandias, & quæ ad armorum ſpectant negocium, Principis eſſe, non privati negotii. Ideoque milites pedeſtres vel equeſtres aut Capitaneos deligere, ad Principem ſpectare, non ad alios, niſi ex ſpeciali conceſſione. Georg. de Cabedo *deciſ. 44. num. 3. & 7. p. 2.* dicens, Reges & Principes poſſe eligere Tyrones ex Subditis, hocque eſſe de Regalibus.

Andem umb ſo viel weniger zu zweiffeln / daß obgehörte Meinung in gemeinem beſchriebenem weltlichem Leben / Ja auch Göttlichem Rechten ſtattlich begründet. Et quidem jure communi neminem præter Principem poſſe agere delectum arguit text. *in lib. 3. ibi delectum agere. ff. ad L. Iul. Mai. lib. neminem 17. Cod. de re milit. lib. 11.* Paul. *libr. 5. ſentent. tit. 29. §. 1.* Ita & jure feudali armorum jus regalib. adnumeratur *cap. 1. verb. armandia, quæ ſint regal.* ubi FF. Menoch. *conſ. 102. n. 23.* Renat. Choppin. *de dom. Franciæ lib. 3. tit. 26. num. 19.* Petr. Gregor. *de repub. lib. 9. c. 1. num. 13.* Mart. Neapol. *de jurisd. p. 1. cap. 39. per tot.* Regner. Sixtin. *libr. 2. de regalib. c. 1. per tot.* Henr. Bocer. *d. loc.* idque & paulò poſt latius ex eo confirmatur; quod de jure belli indicēdi adducitur ex jure divino text. *1. Sam. 8. verſ. 11. & 12.* Das wirdt deß Königs Recht ſeyn / ſpricht daſelbſt der Prophet Samuel, der uber dich herrſchen wirdt / Ewer Söhne wird er nehmen zu ſeinen Wagen / und Reutern / die für ſeinem Wagen hertraben / und Hauptleuthen uber tauſendt und uber 50. Tametſi alii exiſtiment, ibi non declarari jus regium ex divina inſtitutione, ſed magis per Prophetam pronunciari ex eorum tyrannica uſurpatione, qui poſtquam Reges ſunt, jus iniquū conſtituunt Par. de Puteo *de Syndic. cap. 1. de Exceſſib. Regum num. 62.* Guil. Benedict. *in cap. Raynutius. verb. condidit. num. 33. pag. 1. de teſtam.* Molinæ. *ad conſuet. Pariſ. §. 1. gl. 5. num. 65. & ſeq.* Frid. Scotus *conſil. 1. num. 235. lib. 1. vol. 1.*

Wiewol aber dißfalls geſtritte werden köndte / ob vermelten Herrn Graffen oder andern Ständen / ſo Superiorem recognoſciren, ohn ſonderbar Vorwiſſen und conſens der Keyſerl. Mayſt. ſolchen delectum anzuſtellen verſtattet ſeye / Alldieweil diß ein ſonderbar Keyſerl. reſervat, und kein ander ſich deſſen zu unterfangen hat / in tantum, ut etiam abſque permiſſu Imp. delectum habens crimen læſæ Majeſtatis incurrat *d. lib. 3. ibi: delectum agere ff. ad L. Iul. Mai.* Reſtaur. Caſtald. *de Imperat. q. 108. num. 2.* Affl. *in Conſtit. Regn. libr. 1. rubr. 9. in pr. numer. 3.* Joan. Redin. *de jure Majeſt. verb. non armis ſolum num. 162.* Petr. Gregor. *Syntag. jur. univerſ. libr. 35. c. 1. num. 5. & de Repub. lib. 9. cap. 1. num. 16.* Camill. Borell. *de præſtant. reg. Cathol. cap. 6. num. 3.* Henning. Arniſæ. *de jure Majeſt. lib. 2. cap. 5. num. 10.* Guid. Pancirol. *conſil. 119. num. 2.* ubi in facto conſultus reſpondit, Marchiones Aſtriæ ex quo recognoſcunt ſuperiorem, jus cogendi ſubditos ad militiam, nec [ut addit *n. 3.*] poſſe delectum habere, idque tantū ad Imperatorem, non ad alios inferiores qui Superiorem recognoſcunt, ſpectare. Idē tenet poſt Guido Pap. *conſ. 1. n. 13.* Georg. de Cabedo *d. deciſ. 44. num. 3. pag. 2. tradens,* Dominos inferiores non poſſe cogere Subditos & Vaſallos ad bellum, cum hoc ad ſolum Principem ſpectet. Quo & facit Deputation Abſchiedt de Anno 1564. §. Demnach declariren. quem D. Petr. Denais. *in jure Camer. tit. 190. §.* ita reddit: nemo intra Imperii fines, ſuis alienisvè ditionib. militem colligito.

Inmaſſen auch erſt hochermeldte Keyſerl. Mayſt. daß jus armorum belliquè indicendi, denunciandivè allein zuſtehet *lib. un. C. ut arm. uſus inſcio Principe interdictus ſit libr. 11.* ubi Cujac. *Novell. 85. de armis.* Molinæ. *in conſuet. Pariſ. §. 1. gl. 6. num. 13. & 14.* Corār. *in c. peccatum p. 2. § 9. num. 1. de Reg. jur. in 6.* Alvar. Valaſc. *de jure Emphyt. quæſt. 27. num. 13. verſ. procedit.* Peregrin. *de jure fiſci lib. 1. tit. 1. num. 15.* Andr. Gail. *1. de pac. publ. c. 4. n. 6.* Celſ. Bargal. *de dolo lib. 1. c. 5. n. 22.* Rittm. ſenior *conſil. 81. n. 7. & 12.* Menoch. *conſ. 3. n. 27.* Ludolph. Schrader. *conſ. 9. n. 11.* Guid. Papæ *deciſ. 191. n. 4.* Unde effectum ſupremæ jurisdictionis eſſe movere bellum, & proprium ſummi duntaxat Principis ſtatuit Marta Neap. *de jurisd. pag. 1. cap. 39. num. 1.*

Alſo daß die Inferiores à ſummo Principe, da ſie zu den Waffen greiffen / unnd Kriegsempörungen erregē / ſich dardurch deß criminis læſæ

Majeſtatis

Majeſtatis theilhafftig machen würden / Julius Ferret. *in tr. de bello num.* 170. Hieron. Gigas *de Crim. læſæ Majeſt. q.* 31. Tiber. Decian. *in tr. crim. l.* 7. *cap.* 9. Petr. Gregor. *d. loc.* Flam. de Rubeis *conſ.* 15. *n.* 13. *l.* 1.

Jedoch läſt ſich dieſer Gegenwurff auff Chur: Fürſten vnd Stände deß Reichs erſtlich nicht wol accommodiren, daß einem jeden Fürſten / Graffen vnd Herrn in ſeinem territorio, eben der Gewalt vnd Macht / ſo dem Keyſer im Reich gebühret / heutiges tags zugenieſſen / ſicut de Principibus Germaniæ adſtruit Zaſ. *conſ.* 1. *n.* 21. *libr.* 2. Modeſtin. Piſtor. *conſ.* 24. *n.* 1. *l.* 1. Weſemb. *conſ.* 27. *num.* 29. Joan. Dauth. *de teſtam. in pr. num.* 36. Andr. Rauchbar. *lib.* 2. *q. jur. q.* 28. *num.* 46. Et quo ad Comites idem prodiderunt Curt Jun. *conſ.* 61. *num.* 9. Cacher. *conſ.* 9. *n.* 2. *&* *n.* 4. Sichard. *conſ.* 8. *n.* 14. Hyp. Rimin. *conſ.* 221. *num.* 1. *& ſeq.* Petr. Anton. de Petra *de jure quæſito non tollendo. c.* 3. *q.* 4. *num.* 52. Sigiſmund. Scaccia *de Appellat. q.* 16. *lim.* 1. *n.* 111. infinitos congerens Ludolph. Schrader. *de feud. p.* 10. *ſect.* 1. *num.* 34. nec non Facultas Juridica Giſſenſis.

Darumb auch viel dahin ſchlieſſen / dz heutiges tags die Jura Superioritatis nicht bey dem Keyſer allein / ſondern gleichſamb von einander geriſſen / vnd vertheilt ſeyn / ita ut ex quo perpetui Præſides Provinciis præfici, juraque Superioritatis iis communicari conſueverunt, Imperium ejusque jura ſciſſa ſint gl. *in rubr. C. de Stud. lib. urb. Roman. & Conſtantinop. libr.* 11. Jacob. de S. Georgio *de feud. verb. & cum piſcatorib.* Jacob. de Belloviſo *in pr. crim. lib.* 2. *cap.* 14. *& n.* 17. Matth. de Afflict. *in conſtit. Regni lib.* 1. *in prælud. quæſt.* 2. *num.* Boer. *de cuſtod. clav. num.* 69. *& ſeq.* Dauth. *de teſtam. in pr. num.* 86. *verſ. hæc ad Principes.* Philippert. Buggon. *de legib. abrog. lib.* 1. *Satyra* 16. *fol.* 29. Modeſt. Piſtor. *conſ.* 30. *num.* 12. *lib.* 1. Weſemb. *conſ.* 60. *n.* 30. Et inſinuat Domin. Gardin. Thuſc. *in pract. concl. lit. I. concl.* 33. *num.* 28.

Bevorab vnd zum Andern / weiln im Heil. Reich ſo wol das jus armorum nach Außweiſung deß Abſchieds de Anno 1530. §. wiewol auch der Abſchied ꝛc. daſelbſt einē jeden Standt erlaubt / Statuta zumachen / daß man keine Büchſen zu Fuß tragen / oder zu Roß führē ſoll / als auch vermög eines durchgehenden gemeinen gebrauchs Chur: Fürſten vnnd Ständen beſagten delectum ohnverhindert der Keyſerl. Mayſt. nicht allein anzuordnen / deſſen dann Exempel mit der Chur Pfaltz / Beyern / Braunſchweig / Gülich / Heſſen / Würtenberg / Naſſaw / Hanaw / vnnd andern Fürſtl: vnnd Gräfflichen Häuſern menniglich bekādt ſeyn / beſondern auch Kriegsvolck zu werbē / vnd damit frembden potentaten, gleichwol ohn alles beleidigē deß Vatterlandes / zu dienen haben / in maſſen es von alters im Heil. Reich eine ſolche löbliche geſtalt Teutſcher Freyheyt gehabt / in dem Abſchiedt de Anno 1570. §. derſelben wie dann ꝛc. außtrücklich vermeldet cujus conſuetudinis Germaniæ meminit Jacob. Aug. Thuan. *lib.* 61. *Hiſtor. fol.* 270. Liberum eſt, *inquit*, Imperii legibus delectum habere. Et Watemund. ab Erenberg *de fœder. lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 56. Sed & Alciatus vi iſtius conſuetudinis jus belli gerendi Principibus Germaniæ tribuit *conſ.* 132. *num.* 15. *lib.* 5. Quod actiones ſuas ſecundum legum terminos non moderentur, ſed videantur in quaſi poſſeſſione belli indicendi, & injurias ſuas more militari ulciſcendi, nec ideo vocētur in diſquiſitionem l. Juliæ, Corneliæ, aut ſimilium, quæ ſunt publicorum judiciorum &c. tametſi poſterius hoc reclamet conſtitutioni pacis publicæ, quod etiam non diſſimulat Alciat. *d. loco n.* 20. *&* 38. *in fin.*

Daſſelb iſt pro Tertio noch weiters mit deß Landtfriedens Executionordnung vnnd Verfaſſung zubeſtercken / darinn lauter verſehen / daß ein jeder Standt / ſich vnd ſeine Vnterthanen gleichſamb in procinctu alſo bereith vnd gefaſt machen / vnnd halten ſoll / damit er in nothfällen nicht allein ſich ſelber gegen die Friedbrecher vnd andere Rottirer verthädigen / ſondern auch dem in der Nachbarſchafft geſeſſenen / vnnd etwann angefochtenem vnd betrāugtem Standt ohngeſāmbt zu Hülff kommen möge / Hierober auff die Reichs Abſchiedt de Anno 1495. von Handthabung deß Landtsfrieden *rubr.* vō nachcylen zu friſcher that de Anno 1522. in Erklehrung deß Landtfriedens *rubr.* ſo niemandt recht den Landtfrieden ꝛc. beſchedigt & ſeq. de Anno 1548. §. Ferners zu noch Et de Anno 1530. §. Demnach ſoll eines jeden Churfürſten & ſeq. de Anno 1548. Ferners zu noch. Et de Anno 1564. § ferners dieweil. Ordin. Cam. *part.* 2. *tit.* 9. Dn. Pet. Denais. *in jure Camer. tit.* 212. *per tot & §.* 49. *ubi dicit*, Status eos ex ſuis Subditis eligere, vel ſi idoneos in iis non habeant, alios ad hoc ære conducere debere & d. §. ferners ꝛc. vmb anmütiger kurtz willen gezogen. Itaque conceſſo Imperii Comitibus & Statibus conſequente, defenſione ſui territorii, vel perſecutione pacifragorum, concedendum eſt antecedens, vel jus delectus, ſine quo illud commodè expediri nequit, juribus vulgatiſſimis.

Inmittelſt deſſen vnd Vierdtens zugeſchweigen / daß dieſer Auſchuß hauptſachlich zu Beſchützung Landt vnd Leuth angeſehen / welche defenſion den Reichsſtänden / ja menniglichen vnverwehrt iſt / Ad ſui enim ſuorumvè defenſionem ſedum delectum agere, ſed etiam bellū absque authoritate Superioris & Subditis inferre licet, ſicut arg. *l. ut vim. ff. de Iuſt. & jur.* tradit Martin. Laudenſ. *de bello q.* 38. Innoc. *in c. olim. num.* 8. *verſ. reſpondemus de reſtit. ſpol. qui addit*, hoc eſſe de ſententia totius legalis philoſophiæ. Schenck Baro *libr.* 3. *feud. tit. hic finit. lex.* Chaſſanæ. *in Catal. glor. mundi part.* 9. *conſiderat.* 1. *in princ.* Dom. Card. Thuſc. *pract. concluſ. tom.* 1. *lit. B. concluſ.* 35. *num.* 1. *& ſeq.* Conrad Brun. *de ſeditioſis lib.* 5. *c.* 2. *num.* 8. Joan. Calder. *tit. de treg. & pace conſ.* 1. *n.* 1. *&* 2. Henning. Gœden. *conſ.* 42. *n.* 8. Alciat. *conſ.* 132. *num.* 27. *lib.* 5. *dicens*, hoc eſſe clarum, & non tantum lege civili, ſed etiam naturali permiſſum. Quam ſententiam latè propugnat Collegium quoddam

Juridicum in conſilio wegen der Braunſchweigiſchen außfäll D. Joach. Willer D. Johan. Ludovic. Bender, D. Joan. Harthb. Imper. Cameræ Exadſeſſorum Et Dn. Joan. Herl. Reipub. Norib. Advocati ſuffragiis confirmato & excuſo *tom. 2. pr. fol.* 2115. in den getruckten Braunſchweigiſchen homogial acten.

Iſt demnach obangedeuteter Regul, daß keiner citra Cæſ. Maj. conſenſum einigen delectū anzuſtellen bemächtiget / den Herrn Graffen ſo gar nicht entgegen / daß dardurch vielmehr JJ. GG. intention vnd ſo viel im gegenſiñ erfochten/daß der Statt C. im wenigſten verantwortlich fallen wirdt/ do ſie in vermelten Herrn Graffen Ober: Hoch Landes Herrligkeit greiffen / oder darinn die Handt vermeſſentlich ſchlagen ſolte/ juxta Matthæum de Afflict. *rubr. quæ ſint Regal. num.* 73. quem citat Jacob. Thoming. *conſil.* 24. *q.* 6. *n.* 13. *lib.* 1. in ducendo *lib. compcrimus C. de prox. ſacr. ſcrin. lib.* 11. neque enim populus ſubditus manus ad Reſervata Superioris apponere debet, uti infra paſſim demonſtrabitur.

Quibus ita præmiſſis, den Puncten wegen der Muſterung (quam Cicero *lib.* 15. *Epiſtol.* 14. & alii luſtrationem *lib.* 2. §. *unumquemque ducem. C. de off. præfect. prætor.* Exercitationem tyronum Valer. Maxim. *lib.* 2. *de inſtit. antiq.* Probationem Sueton. *in Auguſto cap.* 38. recenſitionem exercitus, & recognitionem turmarum, Itali *la moſtra* Marc. Aut. Surgens *de præfect. prætor l. c.* 26. *n.* 29. Hiſpani *la alarde* Joan. Redin. *de jure Majeſt. verb. non ſolum armis. n.* 27. Galli *la monſtre ou la revene* Jean. *l'oyes eou des Seigneurs de Franc. lib.* 1. *c.* 3. appellant. Et à Fabio Maximo inventam eſſe tradunt Valer. Max. *d. l.* 2. *de inſt. antiq.* Liv. *lib.* 9. *in fin.* Marc. Ant. Surgens *d. l.* 1. *c.* 26. *fol.* 269. Et Joan. Coras. *lib.* 1. *miſcell. c.* 15.) ferner abzuhandeln / iſt man hinc inde ſo weit einig/ daß ermelter Rath zu C. den Herrn Graffen der general Muſterung/vnd wie ſie darauff zuerſcheinen verbunden / geſtehen / aber der ſpecial luſtration, Vbung vnd Drillen jhrer zum Außſchuß verordneten Bürger in Abrede ſeyn / gleichwol jhre Bürger durch einen Kriegs erfahrnen vnnd geübten beſtellten Hauptmann dergeſtalt ſelbſt anführen laſſen wollen/daß man bey gemeinen heers Landtsſchawungen zu Jhrer Gnaden gnädigen begnügen mit jhnen beſtehen könne.

Rationes Dubitandi.

ZV beſtettigung erſt angedeuteten der von C. vorgefaſten intention, wirdt diß zuvorderſt angeregt/daß wol die general vnd Landes Muſterung der hohen Landts Ober Regalien vnnd Herlichkeit anhengig / jedoch mit der particular luſtration oder Muſterung es eine weit andere vnnd dieſe beſchaffenheit habe/ daß dieſelbe à mero & mixto Imperio entſpringen/ vnnd alſo einen Raht zu C. krafft ſolcher in Peinlichen vnd Bürgerlichen ſachen habenden ohnmittelbahren jurisdiction erſtbeſagten ſpecial Muſterung zuſtehen thue.

Inmaſſen dann auch pro Secundo von den Herrn Graffen ſolche ſpecial Muſterung die Bürger zu C. nicht beſitzlich herbracht / derwegen jhnen dergleichen newrung mit dem Drillen/vnd andern vbungen contra antiquam cōſuetudinem nicht auffzuſatteln / daß ſie auch dadurch ſonderlich/wann ſie auß der Statt C. evocirt, an jhrer Handthier-vnd Nahrung vielfaltig verhindert werden / Ex quo & juris, Subditos à Dominis non poſſe gravari novis & inconſuetis ſervitiis angariis vel parangariis, prout reſpondendo tenet Ald. Brun. *conſ.* 117. *n.* 54. *& conſ* 182 *vol.* 2. Barth. Socin. *conſ.* 257. *n.* 8. *& ſeq. l.* 2. Aug. Berous *conſ.* 81. *n.* 41. *vol.* 1. Nat. *conſ.* 185. *n.* 3. Joan. Petr. Surd. *conſ.* 83. *n.* 6. Cravett. *conſ.* 258. *num.* 16. *& tr. de antiq. temp. pag.* 4. §. *tranſeo. num.* 26. *mihi fol.* 302. Gylman. *deciſ. Cam. lib.* 2. *deciſ.* 4. ubi ita judicatum in cauſa Hattgaw contra Hanaw. Quo etiam argumento utuntur in terminis noſtris verſantes Georg. de Cabedo *d. deciſ.* 44. *n.* 7. *pr.* & facultas Ingolſtadienſis in favorem Civitatis Roſtochienſis contra Duces Megapolitanos *conſil.* 24. *n.* 221. *& ſeq. lib.* 5. *var. Germ.* Neque enim poſſunt Subditi vi jurisdictionis cogi ad præſtandum Servitia Johan. Franciſc. Purpurat. *conſ.* 205. *n.* 5. *&* 10. Unde & Dominus territorii quoad operarum præſtationem non intelligitur fundatam habere intentionem contra ſubditos, ſed eas ſibi præciſe deberi adſerens debet probare. Ant. Sola *in Conſtit. Sabaud. de jur. Emphyt. gl.* 6. *n.* 4.

Hingegen aber vnd zum Dritten wirdt vō Raht zu C. eingewendet/daß derſelb in poſſeſſione, vel quaſi jhre Bürgerſchafft ſelber abſonderlich zu Muſtern befunden. Alſo darbey ohnangefochten vnd vnbetrengt von Rechtswegen gelaſſen werden ſoll/Cum ne quidem Subditus à Domino in poſſeſſione turbari & moleſtari debeat Bald. *in l.* 1. *C. de manumiſ.* Gylm. *l. c. deciſ.* 3. *n.* 5. Sed ſint in eo ſtatu, in quo Dominus eos reperit, relinquendi & conſervandi Rol. à Valle *conſ.* 1. *n.* 104. *vol.* 1. Et in ſpecie ita decidit Joan. Meichſner. *deciſ. Imper. Cam. tom.* 2. *deciſ.* 22. *n.* 239. in cauſa Teutſchmeiſter contra Heilbrun ubi concludit, habere tam Civitates, quàm ipſos Principes poteſtatem convocandi & armandi cives.

Rationes Decidendi.

DJeſem jedoch vnd was auff gleichen ſchlag ferner vorgeſchützt werden möchte ohnangeſehē/halte Jchs dafür daß wolermelte Herrn Graffen nicht weniger der particular, als general Muſterung/gleichwol mit der moderation, maß vnnd beſcheidenheit ſich würcklich zu vnderziehen haben / daß dieſelbe in der nähe vnd ohnfern bey der Statt C. gelegenen orthen vnnd alſo ſelten vorgenommen/damit gleichwol den zum außſchuß verordneten Bürgern jhrer Nahrung nachzutrachten nicht abgeſtrickt werde. Dann

Dann einmahl iſt bereits angedeutet / vnnd ohnfelbar / daß die luſtratio armorum, ſive exercitatio tyronum vnd Muſterung ein ſonderbahr der hohen Landes Ober- vnd Herrligkeit anklebendes regal, vnd ohn mittel dem ſuperiori oder Landtsherrn keines wegs aber den Vnderthanen gehörig ſey / ſicut per textum in lib. neminem 17. C. de re milit. Andr. Knichen. de privileg. Sax. verb. Ducum. c. 5. n. 511. Et de jure territ. c. 3. num. 352. & ſeq. Et in Encyclop. cap. 11. Henr. Boce. tr. de bello lib. 1. cap. 9. Frid. Pruckm. conſ. 10. n. 41. l. 2. à Facultate Juridica in d. conſilio laudatos ulterius comprobant idē Pruckman. d. conſ. 37. n. 37. & 40. lib. 1. ubi dicit, evocare ad luſtrationem armorum habendam, manifeſtiſſimum eſſe ſuperioritatis ſignum, & nemini niſi ſuperiori licere Bellon. conſ. 49. n. 1. & ſeq. ubi de facto conſultus reſpondit, homines Luxovienſes poſſe cogi à Principe, & domino ſuo ad faciendas monſtras & oſtentationes armorum, & ſi Princeps faciat præconizare, quod quilibet debet comparere cum armis ad faciendam monſtram, quemlibet debere ſecūdum qualitatem ſuam comparere, baliſtarium cum baliſta, equitem cum equo, recte quoad hoc ultimum citato Baldo in lib liberti libertaq; numer. 13. C. de oper. libert. Joan. Gœddæ in reſponſo pro Comitib. de Sain & VVitgenſtain, contra Dominum Electorem Trevirenſem ratione Baroniæ Vallendar. reddito, num. 335. & 398. ubi poſt Andr. Knich. dd. locis die Muſterung juri ſuperioritatis & territorii accenſet Joan. Bidemb. quæſt. nob. 7 fol. 57. & ſeq. à quo ſimiliter die Muſterung ad jura ſuperioritatis refertur, ex fundamento, quod cum olim jure Rom. portatio armorum apud ſolum Principē ſummum, nec illorum uſus ſubditis conceſſus fuerit, is verò ſtatus in totum nunc ſublatus ſit nō ineptè ſua opinione uſum & portationem armorum ad illos, penes quos omnimoda juriſdictio, & ſummum Imperium reſidet, jam accommodari poſſe, ut ſcilicet ſubditis ſuis pro qualitate perſonarum arma imponere poſſint, Daß ſie jhren Vnderthanen wehren aufflegen mögen quod jus armorum noſtra lingua die Muſterung vocant. In hanc opinionem & olim inclinare viſus Guid. Pap. deciſ 631. n. 11. ubi ad quæſtionem, an ipſi Domino Bannorito comperat facere fieri per dominos ſuos monſtras? affirmativè reſpondit, ita ut poſſint ad hoc homines compelli per text. in cap. pervenit. extra de immun. Eccleſ. [qui loquitur de vigilia & cuſtodia Civitatis] quia publicæ utilitatis gratia indicūtur ipſis hominibus, & ab ipſis ſunt ſubeūda per text. in lib. placet, verſ. circa 8. C. de SS. Eccleſ. quem locum Guid. Papæ referunt ſequunturque Joan. Franciſc. Ripa in tr. de peſte, tit. de remed præſerv. num. 201 Joan Petr. Surd. conſil. 38. num. 7. Petr. Ant. de Petra de poteſtate Principis c. 6. n. 30. fol. 132. Idemque legib. Hiſpaniæ proviſum eſſe teſtatur Joan. Redin. de Majeſt. Princip. verb. non ſolum armis decoratam. numer. 27. quam in rem faciunt ſupra allegati Receſſus Imperii de Anno 1568. §. Ferner dieweil ohn daß. vnd de Anno 1555. Nachdeme aber hiebevor daſelbſt die Stände ermahnet / ſich vnd die ſeinigen dermaſſen gefaſt zuhalten / damit ſie ſich ohnverſehends vberfalls enſchütten / auch rettung thun konten / zu welchem zweck ohn dergleichen Muſterung vnd Kriegs vbungen nit zu ziehlen iſt. Vnd obwol die von C. einen vnterſchiedt inter generalem & ſpecialem luſtrationem vorzubilden / vnd ſpecialem mero & mixto Imperio, aber generalem juri Superioritatis zu zueygnen / vermeinen / ſo iſt doch dieſe erſpintiſirte diſtinction weder mit juris allegationibus, noch Dd. authoritatibus zubeſtettigen / welche indiſtinctè tam particularem, quam generalem luſtrationem dem juri Superioritatis einheimſchen.

Vorab / daß nicht allein pro Secundo keine ratio differentiæ, darumb die general Muſterung viel mehr der Landts Obrigkeit / dann die particular, zuzuſchreiben / eygentlich zuerſinnen.

Beſondern auch zum Dritten / daß man mit mehrem beſtandt einzuſprengen / idem juris eſſe de ſingularium Civitatum luſtratione, quod de tota Provincia. Tralatitium enim eſt, idem jus de ſingulis partibus, quod de toto ſtatuendum, text. in l. quæ de tota 76. ubi Dd. ff. de R. V. Matth. Coler. conſ. 6. n. 11. Joſeph. Ludov. deciſ. Perus. 106. num. 14. Joan. Zanger. de except. par. 3. c. 2. n. 39. Daniel Moller. in conſtit. Noviß. Saxon. p. 3. conſt. 18. n. 7. Joan. Petr. Surd. de alim. tit. 8 privileg. 100. n. 13.

Et argumentum à toto ad partem affirmativè valet d. l quæ de tota latè Nicol. Everh. in loc. à toto. Dan. Moller. d. loc. p. 2. conſtit. 3. num. 1. Maximè, cum eadem ſubeſt ratio Menoch. conſ. 72. n. 5. Et conceſſo toto omnes quoque partes conceſſæ intelliguntur lib. ſi is qui ducenta §. utrum ubi Bart. & Dd. ff. de reb. dub. Cacher. conſ. 11. num. 55. Fulv. Pacian. conſil. 35. num. 313. quique fundatam habet intentionem in toto, etiam fundatam habet in qualibet parte Petr. Belluga in Spec. Princip. rubr. 22. §. & quia num. 46. Petr. Gregor. in Syntag. jur. libr. 15 cap. 12. n. 33. Olrad. conſil. 176. in fin. Chaſſan. conſil. 158. num. 24. Alvar. Valaſc. de jure Emphyt. q. 8. num. 42. verſ. ſexta concluſio. Eademque res diverſo jure non debet cenſeri l. eum qui ædes. in pr. & §. fin ff. de uſu c. Ern. Cothm. conſ. 68. n. 43. l. 2.

Vber diß vnd am Vierdten / wirdt die ſpecial Muſterung vor eine præparation oder Vorbereitung der general Muſterung geachtet / welche ohn ſolch particular. luſtration nicht ins werck zurichten / ut ita conceſſo conſequente, neceſſariò etiam antecedens ſit concedendū, ſine quo cōmodè conſequens haberi non poteſt vulg l. 2. de jurisd. Et præparatorium exiſtimatur de dependentibus & connexis ipſius præparati Hypp. Rimin. conſ. 741. n. 36.

An der Statt C. ſeithen / wirdt zwar vorgegeben / daß ſie ſelbſt einen Hauptman zu Vnderrichtung jhrer Bürgerſchafft erkieſen vnnd anſtellen wollen / ſie iſt aber deſſen nicht bemächtigt / juxta ea, quæ in terminis docent Matth. de Affl. in Conſtit. regn. libr. 1. rubr. 48. numer. 12, & ſeq. ubi diſertè ſcribit, Civitatem tempo-

re Guerræ vel turbationis [multò minus ergo tempore pacis] Capitaneum ad defendendum terram facere non poſſe, ſed ambo incidere in pœnam: ſicuti quando tempore pacis fit creatio officialis ad juſtitiam ſine mandato Regis per ibid. alleg. maximè ſi recurſum ad Regem pro conſtituendo habere poſſit, uti ampliat *ibid. num.* 13. Et Marc. Ant. Peregrin. *de jure fiſci lib. 1. tit. 1. n. 14. ubi dicit*, jus deligendi Capitaneos ſpectare ad Principem vel ad eum, qui jura Principis habet, & non alium, Sonderlich daß die gemittelte Vnterthanen/ſo kein Reichsſtandt/ oder mit anſehenlichen regalibus nicht begabet ſeyn/ſich deß juris armorum, quod propriè ad Cæſ. Majeſt. pertinet, & cum Principibus & aliis Imperii Statibus communicatum eſt, uti ſupra attigimus, eygenes gewalts nicht bald zu vnterfangen haben.

Einem ſolchen nach der Schluß ſich ſelbſt gibt/ daß offt wolvermeldte Herrn Graffen/ ſo wol die particular, als general vnd Landts Muſterung/ ſo dann Hauptleuthe/ Befehlchabere vnd Drillmeiſters [quos antiqui Campi Doctores appellabant Veget. *lib. 1. de re milit. cap.* 8. Juſt. Lips. *lib. 5 polit. cap.* 13.] einzig vnnd allein anzuordnen/ auch vermittelſt deren information, die junge Mannſchafft/oder die jenige/ welche zum Außſchuß deputirt, wie ſie jhre Spieß/vnd runde Daſchen recht anlegen/ führen vnd brauchen Veget. *d. lib. 1. cap. 4.* Lips. *d. l. 5. c.* 13. Petr. Gregor. *de Republ. lib. 1. cap. 9. num.* 15. Boter. *della Ragione di Stato lib. 9. rubr. della Scalta de Soldati* gleiche Glieder machen/ſchlieſſen/ außſpreiten vnd erweitern Veget. *d. cap.* 4. Lipſ. *d. cap.* 13. Gregor. *d. c.* 15. *num.* 11. Boter. *d. loc.* bald langſamb/ bald geſchwind marchiren Veget. *lib. 1. cap. 9.* lencken vnd wenden/ in modum juſtæ pugnæ zuſammen lauffen/ treffen/ vnd wieder in guter Ordnung von einander weichen Liv. *lib.* 26. Lips. & Boter. *dd. locc.* vnd ſonſt ſich recht in die Waffen vnnd deren Gebrauch ſchicken ſolten/ verſtändlich anzuweiſen haben *lib. milites 31. C. locat. l. milites 2. C. de re milit. lib. 12. l. 2. §. unumquemque. C. de off. præfect. prætor. Afric.* Veget. *d. lib. 1. cap.* 8. Gregor. *d. cap. 9. num.* 11. Boter. *d. rubr.* Chaſſanæ. *in Catalog. gloriæ mundi p. 9. conſiderat.* 13. *&* 31. ita ut doceant ſigna ſequi tympanorum, certis pulſibus ſcienter obtemperare, convertere dirigereque aciem, in cochleam decurrere & denique multa arte hoſtem ferire, exactèque ordines ſervare, uti loquitur Paulus Jovius *in hiſtor. lib. 4. fol* 149.

Confutatio Rationum Dubitandi.

MAn hat ſich auch von dieſem alſo beſterckten Schluß durch die herfür, geklaubete rationes dubitandi nit abtreiben zulaſſen.

Sintemahl ſo viel den erſten Gegenwurff berührt/ iſt in rationibus decidendi vnnd ſonſten außfündig gemacht/ daß die particular Muſterung ex jure Superioritatis & Regalium, deren man von den Herrn Graffen ex adverſo bekandtlich ſeyn muß/ principaliter herrühren/ vnd mit dem mero & mixto imperio keine gemeinſchafft/ Alſo die von C. ſich ſolcher prætenſion deſto mehr zu euſſern haben/ quod Subditi Regalia in præjudicium Superioris affectantes audiendi non ſint. Rol. à Valle *conſ. 1. n. 130. l.* 2. quod & ſupra inculcavimus.

Von gleicher ohnerhebligkeit iſt Secunda Objectio, zumahl daß die Dd. in den terminis verfaſt/ da den Vnterthanen indebita Servitia, darzu ſie von rechtswegen nicht verbunden/ newlicher weiſe auffgetrungen würden/ darfür das jus luſtrandi, welches zu der Vnterthanen eigenen Wolfahrt/ vnnd mehrer Sicherheit hauptſachlich gemeinet/ keines weges verſtewret nerden kan/ ohnangeſehen/ wann gleich der Landtsherr dieſer gerechtſamb in geraumer zeit/ forſan quod temporibus tranquillioribus occaſio utendi non adfuerit, ſich nicht gebraucht hette/ quemadmodum hoc pulchrè in terminis reſolvendo decidit Guib. Papæ *d. deciſ. 631. n. 12 & ſeq. dicens*, ſubditos non poſſe propterea à monſtra ſe excuſare, quod Dominus hactenus illud jus non exercuerit, cum in hoc fundata ſit Domini intentio de jure communi. Deinde quia clarum eſt, quod is qui juribus incorporalibus & juriſdictionibus in parte ſeu in uno utitur, etiam in cæteris poſſeſſionem retineat, *per ibid. allegat.* In facto verò certum eſt, quod Domini Comites ſemper uſi ſunt & utuntur juriſdictione & jure Superioritatis in ſuo territorio. Ergo etiamſi reperirentur quod in uno uſi non fuiſſent, attamen quia in aliis capitulis juriſdictione uſi, retinerent etiam in aliis, in quibus uſi non ſunt: Tertiò, quia hic agitur principaliter de juribus incorporalibus reſpectu Subditorum negativis, quod ſcilicet non teneantur ad monſtram, reſpectu Dominorum affirmativis, ſed in acquiſitione jurium negativorum, ad hoc ut alicui poſſint competere jura negativa, & ab alio avelli jura affirmativa, duo neceſſariò concurrere debent, videlicet prohibitio ſive contradictio, qui negativum, & patientia illius, qui affirmativum jus ſe habere prætendit, ſed dicti homines non allegant aliqua ex iſtis, ſed allegant tantum puram & meram abſtinentiam, & non uſum Domini. Quartò, quia loquimur de jure publico, & juriſdictione, quæ magis difficulter evellitur ab illo, qui ipſam habet, quam alia jura privata, ſi ergo in juribus privatis hęc requiruntur, quantò magis in publicis. Hæc ferè formaliter Guid. Papæ *d. n. 12. & ſeq.* quem locum, uti appoſitum, omiſſis generalibus, quibus facile illuſtrari poteſt, totum hic inſerere placuit.

Non inepte quoque huc quadrat, quod Joan. Borch. *in conſil. 9. n.* 12. pro Domino in Riedt contra ejuſdem Subditos reſpondit, daß er die Vnterthanen mit andern Wehren/ dann ſie von alters gebrauchet/ zubelegen habe/ angeſehen/ daß wegen ohngewöhnlichen vorhandenen Gefahr man ſich dargegen mit newer Wehren müſſe gefaſt machen/ cum ea, quæ de novo emergunt, novo indigeant remedio.

Können

Können demnach ermelte von C. mit keiner præſcription wieder J.J. G.G. ſich behelffen.

Zu deme vnd geſetzt/daß man die Muſterung an der Herrn Graffen ſeithen viel Jahr hero nit exercirt,oder getrieben / ſo iſt gleichwol dadurch keine immunitas den von C. zugewachſen / noch wieder die Herrn Graffen einige Freyheit præſcribitt worden.

Vnd obwol Cravetta *de antiquit. tempor. p.* 4. §. *circa præmiſſa. num.* 36. *& ſeq. & conſ.* 111. in propria cauſa vertheidigen wil / daß ad præſcribendam immunitatem, à collectis ut aliis omnibus nicht einmahl einiger requiſition,vnd darauff erfolgenden Verweigerung von nöthē/ beſondern ſolo tempore 40. nimitum annorum lapſu & negligentia non petentis, ſolche Freyheit zuerlangen vnd darumb Alex. *in conſ.* 136. *lib.* 2. widerwertig Meinung zuverwerffen ſey / wie dann Cravettæ aſſertion einen beyfall gibt Natta *conſil.* 105. *num.* 21. *conſ.* 446. *num.* 15. Rol. à Valle *conſ* 5 *num.* 61. *lib.* 1. Ceph. *conſil.* 177. *num.* 45. Guid. Pancirol. *conſ.* 23. *num.* 9. *verſ. tertio.* Et Burſat. *conſ.* 186. *n.* 13. Menoch. *conſ.* 748. *num.* 37. *conſ.* 887. *num.* 54 Petr. Ant. Anguſola *conſ.* 13. *num.* 12, *lib.* 4. Joan. Petr. Surd. *conſ.* 234. *num.* 34. *& conſil.* 525. *num.* 10. Mynſ. *decad.* 15. *conſ.* 1. *n.* 67. *&* 68. Fab. de Anna *conſ.* 59. *num.* 64. Tob. Nonius *conſ.* 47. *num.* 4. *&* 5. Simon de Prætis *conſ.* 170. *n.* 35. *& ſeq.* Erneſt. Cothman. *conſ.* 21. *num.* 97. *& ſeq.* Ant. Sola *ad conſtit. Sabaud. de jur Emphyteut. p.* 3. *gl.* 2. *num.* 12. Covarr. *in c. poſſeſſor malæ f. p.* 2. §. 2. *n.* 9. *de R.I. in* 6. Ant. Gabriel *in commun. opin. lib.* 1. *de probat. concl.* 6 *num.* 38. Joan. Marchieſel. *lib. recollectarum q.* 122. *num.* 9. Petr. Gilk. *in auth. quas actiones num.* 9. *& ſeq.* C. *de SS. Eccleſ.* [ubi tamen videtur hoc ad eum caſum reſtringere, ſi occaſio ſubſidia exigendi adfuerit] Regner. Sixtin. *de Regalib. l.* 2. *c.* 14. *num.* 118. qui omnes ferè loquuntur in materia Collectarum.

Dannoch wirdt von andern anſehenlichen JCtis dieſer opinion wiederſprochen / vnnd die von Alexandro *d. conſil.* 136. *num.* 19. *lib.* 2. geſetzte meinung/ſonderlich/da kein titulus ex parte præſcribentis vorhanden/in den Rechten vnd Billigkeit mehr ergründet zu ſeyn / auch communior geachtet Chaſſanæ. *in conſuet. Burgund. rubr.* 1. §. 4. *verb. novelle. n.* 6. Rimin. Sen. *conſ.* 31. *num.* 50. *&* 52. quam & veriorem & communiorem appellat Burſat. ſibi contrarius *conſil.* 142. *num.* 21. *&* 25. *verſ. quia & ab impugnationibus Cravettæ.* Hipp. Riminal. *conſ.* 10. *n.* 33. *& ſeqq.* Eum ſequitur Franc. Bec. *conſ.* 230. *n.* 42. [addens Cravettæ minus credendum, qui cum ſuam cauſam ageret, meritò ſuſpectus eſt] Nicol. Everh. Jun. *conſ.* 10. *num.* 11. *&* 16. *lib.* 1. Jacob. Mandell. *conſ.* 62. *n.* 38. Weſemb. *conſ.* 148. *num.* 128. [ubi loquitur de ſervitiis Vaſallorum] *& conſ.* 198. *num.* 44. Joſeph. Ludovic. *deciſ. Peruſ.* 3. *nu.* 3. *& deciſ.* 160. *num.* 15. *& ſeq.* Horat. Carpan. *ad ſtatuta Mediolan. part.* 1. *cap.* 218. *n.* 18. Nicol. Boer. *deciſ.* 264. *num.* 19. Henr. Roſenth. *de feud. cap.* 5. *concl.* 84. *num.* 3. *lit.* C. *& cap.* 6. *concl.* 82. *num.* 21. *& ſeq.* Et Alexandri opinionem indiſtinctè veram putat Michael Nizolius *allegat.* 48. *num.* 6. *per verba l. competit.* C. *de præſcript.* 30. *vel.* 40. *annorum* videtur huc inclinare in ſerviriis Vaſallorum Andr. Gail. 2. *obſ* 60. *num.* 4. Sed & hanc opinionem videtur ſecuta Imperialis Camera in cauſa 30. Aug. anno 1581. deciſa Zollner contra Brandenburg Mandati, uti ex voto 30. *tom.* 4. *p.* 1. Symph. inſerto *num.* 129. *& ſeq.* adparet tamerſi Correferens ibidem *n.* 212. non ſit alienus à Cravettæ opinione.

Keines beſſern Schlags iſt auch die Tertio loco vorgeſchobene poſſeſſion vel quaſi, in Betrachtung daß nicht allein die berühmte poſſeſſion noch nit der gebühr verificirt oder beygebracht/ſondern auch nach geſtaltſamb dieſes der hoher Landts Ober: vnnd Herrligkeit anhängigen juris luſtrandi ſolch angegebene poſſeſſion vel quaſi aliquo titulo zu colorirn vnnd zubeſteiffen/*arg l.* 3. §. *hoc autem. ff. de itin. actuq́ privat. l.* 1. §. *fin. ff de aqua quotid. & æſtiva c.* 1. *de præſcript. in* 6. Joan. Lup. de Palat. rubeos *in c. per veſtras.* §. *ſed pulchra dubitatio num* 43. *de donat. inter vir. & uxor.* Menoch. *rem.* 3. *retin. n.* 590. *& in remed. recuper. n.* 409. Contard. *in l. un. ſi à moment. poſſ. appell. lim.* 2. §. 7. *n.* 5. *& ſeq. &* §. 8. *n.* 25. Octav. Veſtr. *in prax. l.* 7. *c.* 3. *num.* 7. Maſcard. *de probat. concl.* 1371. *n.* 76. Marc. Ant. Peregrin. *de fideicommiſſ. art.* 52. *num.* 141. *verſ. Ego addo. & conſ.* 2. *num.* 2. *&* 3. *conſ.* 3. *num.* 17. *lib.* 1. Alciat. *conſ.* 50. *num.* 9. *lib.* 8. Rol. à Valle *conſ.* 89. *num.* 21. *& ſeq. vol.* 2. Tiber. Decian. *conſ.* 45. *n.* 8. *vol.* 1. Burſat. *conſ.* 190. *n.* 2. *&* 3. Bertaz. *conſ. civil.* 34. *num.* 8. 37. *& ſeq.* Grammar. *deciſ.* 59. *num.* 15. *&* 17. Achil. de Graſſ. *deciſ. Rot. Roman.* 246. *num.* 2.

An ſolchem titulo, ſchein vnd ankunfft es denen von C. ſonderlich gegen jre gnädige Landtsherrn weit fehlet.

Zu dem wirdt das berühmen der poſſeſſion von der Juriſten facultet zu Gieſſen mit dieſer diſtinction nit vneben auß dem wege geraümbt/ daß die luſtratio, quæ jure territorii & Regalium fit, ab ea, quæ jure privato fit, weit abgeſondert vnd vnterſchieden/vnd der Statt C. privatim geſchehene Muſterung / jedoch ohn abbruch der Herrn Graffen Landts Ober: vnnd Herrligkeit/connivendo verſtattet/dardurch aber J.J. G.G. kein præjudicium zugezogen worden / Cum actus præſumatur geſti ſecundum illam poteſtatem, quam quis gerere poſſit, non ſecundum illam, quam quis habere non poteſt Cæſ. Manent. *conſ.* 77. *num.* 7. Eadem diſtinctio in Collectis à Domino Territorii & Univerſitate indictis adhiberi ſolet, ut illa jure Regalium & Superioritatis Tiraq. *de jure primog. q.* 69. *n.* 7. Joan. Garz. *de Expenſ. & meliorat. c.* 12. *n.* 64. Alphonſ. de Azeved. *in conſtit. Hiſp. libr.* 3. *tit* 6. *leg.* 25. *n.* 2. Petr. Gilken. *in auth. quas actiones. c.* 10 *n.* 4 *de SS. Eccleſ.* Joan. Bolognet. *conſ.* 1. *n.* 9. *verſ. & & quamvis.* Joan. Botta *conſ.* 87. *n.* 38. [ubi reſervatis adnumerat] hæc vi pacti vel conventionis, neutiquam Regalium, exigatur, Guid. Pancirol. *conſ.* 119. *n.* 64. Menoch. *conſ.* 28. *n.* 34. Weſemb. *conſ.* 45. *n.* 11. Regner. Sixtin. *de regalib. l.* 2. *c.* 14. *n.* 30.

Von den Raiß vnd Folg.

ZVm Dritten wird gefraget / ob erſmelte Rath vnd gemeine Bürgerſchafft zu C. nicht auch die Folg/ſo lang vnd fern JJ. G. deren von nöthen/ſonderlich in der Graffſchafft W. zu deren defenſion , gleich andern Vnterthanen/zuleiſten ſchuldig ſeyn?

Es erkennen zwar erſtgerührte von C. biß auff den alten gewöhnlichen Platz der Landtsmuſterung / gleichwol der geſtalt zu folgen ſich verpflichtet/ daß ſie wiederumb bey ſcheinender Sonnen zu Hauß gelangen können / Weiters aber verneinen ſie auß nachgeſetzten vrſachen nicht verbunden zu ſeyn.

Rationes Decidendi.

DAß zum Erſtē wolermelte Herrn Graffen ſich auff kein ander Herkommen gründen mögen / als hierinn das alte vnverruckte Herkommen in acht zunehmen/ noch dſe Vnterthanen hiervber zutreiben ſeyn / Obſervantia enim ſubſecuta declarat, ad quid teneantur ſubditi erga Superiorem , ut in materia Collectarum reſpondit Menoch. *conſil.* 748.*n.*21. Et in ſpecie, an & quatenus Principes , vel Comites Subditos ad ſequendum in militiam , vel ad militandum cogere poſſint , conſuetudinem ſervandam , reſpondit Bald. *conſ.*383.*Magnificus Dominus in fin. lib.*1. Guid. Panciroll. *conſ.*119.*num.*2. Ferrar. Montan. *lib.* 6.*de feud. cap.*3.*fol.*157 Joan. de Lignan. *de bell. c.* 61.*verſ. qui non poteſt nec conſuevit.* Albert. Brun. *conſ.*117.*n.*204. Facultas Jurid. Ingolſtad. *conſ.* 24.*numer.* 22. *& ſeq lib.* 5. *variorum German. ICtorum.*

Allermeiſt vnd fürs Ander/ daß die Vnterthanen extra locum conſuetum vel extra territorium zu leiſtung Frohn vnd anderer Dienſten nach anleitung der Rechten nit angeſtrengt werden können *l. opera 21 ff. de oper. libert.* Joſeph. Cumia *in Capit. Regni ſi aliquem verb. ſervitij conſuet. num.* 39. *& ſeq.* Marin Freccia *de ſubfeud. Baron. lib.*1.*auth.*5.*num.*14. Henr. à Roſenthal. *de feud. c.*5.*concl.*71.*num.* 5. addens, ita determinaſſe Cameram in cauſa Hatgaw contra Hanaw [cujus vota ſuæ nomine Gylm. *lib.* 5. *deciſ.*4.*num.*8.*& per tot.* publicata ſunt] Camill. Borell. *de Reg. Cathol præſtantia c.*20.*n.*53. *& ſeq.* Faculsas Jurid. Ingolſt. *d. conſ.* 24.*n.*221. *& ſeq.* in terminis. Sicut nec tenetur Vaſallus extra territorium ſervire Joan. Vincent. de Anna *ſing.*560.

Inſonderheit zum Dritten thut auß dem Gräfflichen Reversbrieff erhellen/daß ein Rath vnd Bürgerſchafft zu C. den Herrn Graffen vormahls keiner andern geſtalt Beyſtand vnd Folg zuleiſten verhafft geweſen / dann wann ſie darzu durch ſonderbare pacta vnnd Geding ſich obligirt vnd verbunden gehabt/alſo offterwehnte von C. auſſerhalb ſolcher Bewilligung indefinitè zureyſen vnnd zu folgen nicht zu nöthigen ſeyn/Si enim ipſi Cives C. ad hoc Illuſtrib. Comitib. obligati extitiſſent, minimè opus fuiſſet particulari conventione , pacto vel etiam precibus ab illis hoc primum impetrare , Cum fruſtra precibus impetretur , quod jure communi conceditur *lib.*1.*C. de Theſaur. l.*10. Cravett. *conſ.*701.*num.*52. Burſat. *conſ.* 235.*n.* 32. Menoch. *conſ.*442.*n.*9. Alphonſ. de Azev. *conſ.* 39.*n.*27. Nicol, Boer. *deciſ.*247.*n.*13. Franciſc. Milan. *deciſ.*8.*n.*238.

Zu welchem effect fürnemblichen der Reversbrieff de anno 1442. reifflich zuerwegen / darinn vielermeldten Herrn Graffen löbliche Voreltern rund teutſch bekennen/daß die Statt C. von wegen ihres vhralten Herkommens vnd Freyheit nicht pfedepflichtig ſeyn ſoll ohngeacht/ die Pfede vnd Verwahrung nicht allein den Herrn Graffen/ſondern auch dern Landt vnnd Leuthe geſchehen/Quæ ſanè verba, daß ſie nicht pfedepflichtig ſeyn ſollen / C. Cives ab omni ſequela & obſequio militari videntur eximere , perindè quaſi diceretur, eos uti alios ſubditos non adſtringi, ad juvandum contra diffidantes Dominos Comites, quantumvis etiam eorum Comitatui diffidatio facta ſit.

Nicht weniger vnnd pro Quarto haben die von C. diß zum fundament anzuziehen/ daß obwol die Vaſalli ratione feudi dem Lehnherrn ad militarem ſequelam, Raiß vnnd Folg verbunden text. *in c.*1. *de nov. form fid.* Henr. à Roſenth. *de feud. c.*8 *concl.*4. *& aliquot ſeqq. cum ibid. alleg.* Quibus accedunt Petr. Bellin. *de re milit. p.*2.*tit.* 3.*& ſeq.* Curt. Jun. *conſ.*137.*n.*9. *& ſeq.* Fab. de Anna *conſ.*3.*per tot.* Georg. de Cabedo *d. deciſ.* 44.*n.*1.*p.*2. Dannoch die Vnterthanen/ſo allein ihrer Obrigkeit quoad jurisdictionem vel protectionem vnterworffen/vnd erſtgehörter Raiß vnd Folg befreyet ſeyn/Ita ut inviti ad comitandum Regem vel dominum ad bellum cogi nequeant, ſicut arg. *l.*1.*& ult. C. ut ruſtic. ad nulla obſeq. l.* 11. tradidit ibidem Lucas de Penna *col.* 3.*verſ igitur quæritur.* & poſt Bald. Sylvan. Panorm. Cravetta *conſ.*518.*num.*7. Georg. de Cabedo *d deciſ.*44.*num.*2.*&* 5 *p.*2. Petr. Gregor. *lib.*11.*de Repub. c.* 3.*n.*13. Qua ratione nec ſubditi tempore belli cogi poſſunt ad cuſtodiendū caſtrum, ſecundum Natt. *conſ.*185.*per tot.* Joan. Petr. Surd. *conſ.*83.*num.*7.*& ſeqq.* qui alios cumulant. Cæſar Manent. *conſ.* 84.*n.*91. vel ad fugandum & accipiendum malefactorem Marin. Freccia *de ſubfeud. Baron. l.*2. *Auth.*12.*nu.* 2. Surd. *d. conſ.*83.*n.*4.*& per tot.*

Vber diß vnd zum Fünfften kompt den von C. zu ſtatten/ daß Chur:Fürſten Graffen vnnd Herrn von jren Vnterthanen/darumb Schoß/ Schatzung/ Stewren/Zoll/Zinß/vnnd andere fructus jurisdictionales erheben / daß ſie in Kriegs vnd andern gefährlichen Zeiten jhre anhörige Vnderthanen/ ohne jhre zubuß vnnd beſchwerung/hinwieder verthätigen/ſchützen vnd ſchirmen/quemadmodum hanc quæſtionem , an ſcilicet ſubditus teneatur dominum ſequi ad bellum , examinans ſcribit Luc. de Penna *in l.*1.*col* 7.*C. ut ruſt. ad nulla obſeq.* tributa , *inquit* , Regibus conſtituta ſunt , ut Subditos protegant , eaque ad repellendos hoſtes erogent.

Hin-

Hinc poſt Affl. reſpondit Albert. Brun. *conſil.* 117.*n.*58. *& ſeq.* debere eſſe Principem contentum ſolitis & conſuetis ſtipendiis, quæ ſunt pro adminiſtranda juſtitia, & ut cuſtodiat ſubditos ab incurſu latronum, neque eos propterea gravare.

Deſſen Endlich vñ pro ſexto zugeſchweigen/ daß viel Dd. Germani der meinung ſein / daß heutiges tages die Collectæ in locum der Folg vnd Raiß ſuccedirt oder getretten / inmaſſen ſolches in Sachen Ingelheimb contra Chur Pfalz / item in Sachen Mainz contra Erfurt angezogen worden / davon die apud Joan. Meichſn.*tom.2.l.*1.*deciſ.*6.*num.*64.*fol.*629. *Et Symphor.tom.*1.*tit.*2.*vot.*1.*num.*120.*fol.*96. an-zutreffen/quem retulit Chriſt. Wintzler *de collectis deciſ.*1.*n.*39. Joan. Bidenbach. *d. q. nobil.*7. *fol.*58.

Solten nun die Vnderthanen die Collectas zu erſtatten vnnd nichts doweniger zugleich zu Raiß vnd Folg verpflichtet ſeyn/würden dieſelb mit dobbelter beſchwerung wieder alle Recht vnd billigkeit beladen/Cum nemo duplici Collecta vel onere gravandus ſit; Weſemb.*conſil.* 128.*n.*28. Bertrand. *conſ.*115.*num.*2.*vol.*3.*p.*1. Rol. à Valle *conſ.*1.*num.*25.*vol.*2. Menoch.*conſ.* 21.*num.*13.*& conſ.*32.*&* 40.*& ſeq.* Vincent. de Franchis *deciſ. deciſ.*22.*num.*3. Hieron. de Laurent.*deciſ. Avenion.*140.*num.*1. And. Gail. 2.*obſ.* 23.*n.*3. text. in Reichs Abſchid de anno 1541. §. vnd nach dem *fol.*152.

Ratio Decidendi.

Quibus tamen non obſtantibus wirdt es dafür geachtet / daß offtwolernante Herrn Graffen dieſes puncten halben am beſten fundirt vnd befuegt ſein / in vorfallenden nothzeiten jhre Vnderthanen zur Raiß vnd Folg nicht auff einen tag oder eine Meile/ſondern indiſtinctè ſo lang man in nöthen / ſorgen vnd gefahr ſchweben wirdt/zu evocirn, vnnd ſie hierin jhrer Obrigkeit zugehorſamen ſchüldig ſein / welches dann juri divino gemeß / prout ex text. 1.*Sam.* 8.*verſ.*9.*c.*24.*verſ.*3.*c.*23.*verſ.*8. *& c.*26.*verſ.*2. *Iudith.cap.*18.*verſ.*5.*&* 6. ubi omnis urbs [ſicut habet verſio latina] Electam juventutem mittit armatam text. *in c. igitur* 7. *cap.* 23. *q.* 8. ubi Papa ita ait, quidam in Romanorum portum Saracenos, clam furtiveque venturos dicebant; pro quo noſtrum congregari fecimus populum, maritimumque ad littus deſcendere decrevimus, & egreſſi ſumus Roma, Idemque ſupra in puncto der Muſterung ex receſſib. Imperii evicimus, daſelbſt verordnet/daß ein jeder ſtandt mit den ſeinen den Friedbrecher verfolgen/auch ſeinen nachbarn mit Hülff vnnd Rettung nicht einen Tag/ſondern ſo lang es nötig/ erſcheinen/vnd beyſpringen ſoll.

Zu deſſen mehrer befrefftigung der Reichs Abſchiede de anno 1530. §. Dergleichen ſoll/ vnd *ſeqq.* nit auſſer acht zu laſſen / daſelbſt verordnet/ daß wo einer Obrigkeit Vnderthanen ferner zuſammen lauffen/vnnd Empörung erwecken würden/alsdann die anſtoſſende Stände ſolcher Obrigkeit zu Roß vnd Fuß nemblich mit jhrer auß den Vnderthanen gemachten außſchuß zu Hülff zuziehen/vnd derſelben auff ein Monat auff jhr ſelbſt eygenen Coſten vnnd ſchaden/hernacher aber gegen gebührliche erſtattung wieder die vngehorſame Vnderthanen beyſtehen ſoll/auß dem ſo viel erſcheinet/ daß die Obrigkeit auch auſſerLandts/vnd zwar nit eben einen/ſondern/nach gelegenheit der gefahr/mehr Tag ſich der Folg gebrauchen könne.

Eben daſſelbe thut auch mit den gemeinen Rechten vnnd dero bewehrten Lehrern vbereinſtimmen/ die ohn vnderſchiedt/ daß jus ſequelæ Raiß vnd Folg / damit die Vnderthanen jhren Oberherrn zugethan/vor ein ex jure Superioritatis & Regalium defendirende oder herflieſſende ſchüldigkeit erkeñen/uti præter Andr. Knich. *de jur. territ. cap.*3.*num.*357.*& ſeq. & in Encyclop. cap.*9.*& ad privileg. Sax. verb. Ducum cap.*5.*num.* 310. & Frider. Pruckman. *d. conſ.* 10. *num.* 14. *l.* 2. olim tenuit Bald. *conſ.*483. *Magnificus Dominus.n.*4.*& ſeq. lib.* 1. quo loci de facto reſpondit, Marchiones poſſe imperare ſubditis ut ſe ſequantur ad cavalcatam & bellum juſtum, Idem præſupponit idem Bald. *in lib. etiam. num.* 29. *C. de execut. rei jud.* ponens caſum in Duce Mediolani, mandante Mediolanenſibus, ut mittant mille armigeros, quam deciſionem Baldi ſequuntur Dom. Card. Thuſ. *in pr concl. lit.B.* Zilet. *in repert.* poſt Alb. Brun. *conſ. verb. Dominum.* Alex. Raudenſ. *var. reſolut. cap.*73.*n.* 3. Petr. Bellin. *de re milit. p.*2.*tit.*2.*num.*7.*tit.*6. *& tit.*7.*num.*6. Eoque ſe remittit Chaſſan. *in conſuet. Burg. rubr.*1.§ 4.*in pr. nu.*8. Erroneè tamen Bald. *conſil.* 486. *allegans.* pulchrè Joan. Ferrar. Montan. *lib.*6.*de feud. cap.* 3.*fol.*157. ubi adſtruit, homagium illud facere, ut jurati devinctiores dominis ſuis exiſtant, non modo in operis præſtandis atque ſubſidiorum exhibitionibus, ſed etiam qui jus Civitatis habent, Dominum contra hoſtem juvare, inque expeditionem cum armis & militari apparatu ſequi cogantur, ſive hoc viritim, ſive pro certo armatorum numero; quæ expeditiones tamen magis ad patriæ defenſionem fieri debent, quã ut extrema bella quærantur. Qua de cauſa non debet Dominus ſuos per longinquum ad arma ſumenda evocare, niſi ſolitus quoque ſit eminus educere atque pugnare, atque expenſas quadantenus ſuppeditarit, rectè citatis Spec. *lib.*4.*p.*3.*de feud.* §.*quoniam ſemper homagiis verſ.* 15.*q.*20.*num.*29. & ibi Joan. Andr. ubi tractando quæſtionem an homines Baronis, magis Baronem quàm Regem juvare teneantur, præſupponit Baronem guerram habentem ſubditis præcipere poſſe ad ſe juvandum, ſubditosque ad hoc vigore homagii adſtrictos eſſe. Sequitur Joan. Bidenbach. *q. nob.*7 *fol.*57. Pariter & Gail. *d.p.p. lib.*1.*cap.*4.*num.*12. tradidit, ſubditos ad militiam jure ſubjectionis poſſe vocari. Martin. Laudenſ. *de bello q.*41. *dicens,* Subditos ratione jurisdictionis, quamvis etiam ratione feudi, teneri juvare Principem & ſequi ad bellũ perſonaliter, niſi excuſentur propter ætatem, quod & firmat Franciſc. Aarrias *de bello tom.*

lo tom. 15.*tract. tractat. n.* 176.& Joan. Lignan *de bello cap.* 43.*per tot.* Duodecimo, *inquit ibidem*, quæritur, an ſubditi ratione jurisdictionis tantum teneantur accedere & ſequi Dominum ad bellum vocati? & reſpondeo, quod ſic. Flor. Diaz de Mena *var. quaſt. lib.* 2.*q.* 21. *num.* 114. *& ſeq.* Chriſt. Winßler *de Collect. deciſ.* 1.*n* 100. Regner. Sixtin *de Regal. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 28. Sequela, *inquit*, qua ſubditi Principem, ſi bellum moveat, vel alius contra eum moliatur, ſequi tenentur, & quæ Folg appellari ſolet, ad Regalia pertinet, poſt Rutger. Ruland. *de commiſſ part.* 4. *lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 4. *& cap.* 3. *num.* 9. Illud Domini Adſeſſores in d. cauſa Maintz contra Erfurth Symph. *tom.* 1. *p.* 1. *tit.* 2. *vol.* 1. *num.* 60. *verſ. ſecundo* conſiderarunt, regalisque ſuperioritatis indicium appellarunt, quod Erfurdienſes auxiliares copias Folg vnd Raiß ſive angarias præſtare teneantur, quod Dd. dicunt, Exercitium vel Cavalcatam facere, citato Bruno *conſ.* 100. (qui tamen inibi nihil de eo tractat) & rurſum *num.* 129. *fol.* 96. *verſ. præterea.* ubi Raiß vnd Folg der Landtsfürſtlichen Obrigkeit adſcribitur. ita & Joan. Meichſ. *tom.* 2. *deciſ. Cam. lib.* 2. *deciſ.* 4. in cauſa Ingelheimb contra Chur Pfaltz *num.* 177. ubi Dienſt vnnd Raiß inter præcipuas Jurisdictionis & Superioritatis ſpecies collocat Joan. Goddæ *d. conſ. in cauſa* Sain *contra D. Electorem Trevirenſ. nu.* 398. Georg de Cabedo *d. deciſ* 44. *num.* 3. *p.* 2. *ubi dicit*, cogere Subditos ad bellum eſſe regale, rectè citando Peregrin. *de jure fiſci lib.* 1. *tit.* 1. *num.* 14. Eleganter Matth. Coler. *conſ.* 1. *q.* 22. *num.* 263. *& ſeq.* ubi in terminis fortioribus reſpondit, Cives Remenſ. mutato nomine pro Roſtochienſ. à Landtfolg vnd Hülff à Ducibus Megapolitanis evocatos comparere, iisque ſuppetias ferre teneri, quamvis aliàs immunitatis habeant privilegium, quia prætextu privilegii nemo excuſatur tempore guerræ; declaratque hoc *num.* 275. ita intelligi, quando neceſſitas vel privilegium Ducatum ipſum Megapolit. concernat, veluti ſi quis Ducatum contra Conſtitutionem Imperii de pace publica adoriatur, aut à militibus deſertoribus tranſitus attentetur. Nam his & ſimilibus Caſibus à Ducibus ad auxilia evocari poſſunt, cui evocationi ſub pœnis conſtitutioni inſertis parere tenentur.

Wol iſt nicht ohn / daß etliche Dd. von oballegirten diß in Subditis ratione domicilii vel jurisdictionis, ſo kein feudum recognoſcirn, keines wegs paſſiren laſſen wollen / aber es wirdt nicht allein à majori parte Dd. ſolcher opiniō wiederſprochen / ſondern ſie ſein faſt ohne ſpaltung in dem einig / Principem vel Dominum poſſe eo caſu, quando metuitur, ne provincia ab hoſtibus invadatur, ſubditis præcipere, ut congregentur, & ipſum ad defenſionem provinciæ vel patriæ ſequantur per text. *in d. c. igitur.* 23. *q.* 8. Luc. de Penna *in d. l.* 1. *col.* 5. *C. ut ruſtici ad null. obſeq.* Afflict. *in rubr. quæ ſint. regal. n.* 75 Georg. de Cabedo *d. deciſ.* 44. *n.* 9. *p.* 2. Bellon. *conſ.* 1. *num.* 1. Joan. Petr. Surd. *conſ.* 289. *n.* 5. *&* Chaſſanæ *in conſuet. Burg. rubr.* 1. §. 4. *in pr.* *n.* 17. ubi ad quæſtionem, an ſubditi à Domino ad bellum vocati, ire teneantur? affirmativè eo caſu reſpondet, quod ſi Dominus invaditur, & timor improviſus adſit, omnes ad pugnam favore Reip. teneantur.

Iſt demnach auß oberzehlten fundamentis ſchließlich abzunehmen / daß die Vnterthanen von der vnlimitirten Raiß vnd Folg / ſo lang die Notturfft vnd Gefahr vorhanden ſich nicht loß würcken / ſondern jhrem Oberherrn auff begebenheit / wegen mehrerwenter Raiß vnd Folg gehorſamblich auffwarten müſſen / ut in ſpecie poſt Tiber. Decian. *conſ.* 41. *n.* 74. *& ſeq. vol.* 2. inſinuat Petr. Ant. de Petr. *de poteſt. Princip. d. c.* 6. *pag.* 2. *numer.* 39. *fol.* 132. ubi formaliter ſcribit, ſubditos teneri ad cuſtodiam Caſtri, quam diu durat neceſſitas, ea verò ceſſante onus quoque ceſſare debet, Es ſey dann / daß die von C. das Gegenſpiel vnnd wie ſie allein auff einen Tag zu raiſen vnd zu folgen ſchuldig / vnd hierinnen den gemeinen Rechten contraria conſuetudine derogirt worden ſey / der gebühr gläublich beybringen. Deſſen die Herrn Graffen dahero wol geſichert ſeyn / daß die von C. vermittelſt jhrer geſchwornen huldigung J.G.G. ſimpliciter gewertig vnd gehorſamb zu ſein / vnd das jenig / was getrewen Vnterthanen jhren Ober: vnd Landtsherrn von Gott vnnd Gerechtigkeit / altem herkommen vnd Rechtes wegen / gebührt / zu leiſten hochbetewrlich verſprochen / vnd ermelte von C. bißhero ohn vnterſchiedt vnnd reſtriction gegen Einhaimbſchung deß halben theils der außbeuthe verbunden ſein / der Herrn Graffen Feind vnnd wiederwertigen zu verfolgen.

Wie dann Jhre G.G. noch heutigs tags ohn wiederſprechen in poſſeſſion vel quaſi indeterminatæ ſequelæ in aliquibus ſpeciebus ohnvermeinlich gefunden / in dem die Bürger von C. auff gnediges erfordern bey den Gräfflichen Hochzeiten Kindtauffen / vnd Landtagen in jhrer Rüſtung bißhero erſchienen / vnnd etlich tage vnterthänig auffgewartet.

Confutatio Rationum Dubitandi.

BEy welcher poſſeſſion vel quaſi die Herrn Graffen deſto mehr zu handthaben / daß auch die wiedrigen behelffe / vermög deren mehrgeſagte von C. der Raiß vnd Folg ſich zum theil zuentbrechen / oder darinn den Herrn Graffen maß vnd ziel zuſtecken vermeinen / keiner ſonderlichen importantz oder würcklichkeit ſeyn.

Seitemahl ſo viel die erſt eingeſtrewete rationem dubitandi berühret / obwol nicht ohne / do circa jus ſequelæ durch einen wiedrigen brauch ichtwas eingeführet / das demſelben nachzuſetzē were / Geſtalt die Dd. in den terminis reden / ſo werden doch die von C. vermeinten wiedrigen herbringens erligen. Es wirdt wol von jhnen angezogen daß offt wolernandte Jhre G.G. die C. Bürger von etlichen Jahren hero / auff den gemeinen Muſterplatz dergeſtalt evocirt, daß ſie ſelbigen

ſelbigen tags ſich widerumb nach Hauß verfügen können / man hat aber ex illo non uſu juris keine præſcriptionem oder conſuetudinem inerzwingen / quia fortè nulla neceſſitas vel occaſio fuit. Deinde cùm hoc jus in mera tantum Illuſtriſſimorum Comitum voluntate conſiſtat, non poteſt ex non uſu vel omiſſione aliter conſuetudo inferri, quam ſi per C. Cives probetur, ſe à Dominis Comitibus ulterius ad ſequelam evocatos, ſequi recuſaſſe, ipſorum Celſitudines in eo acquieviſſe, & exinde 30. vel 40 annos effluxiſſe *arg. l. Proculus. ff. de dam. infect. l. 1. § denique. l. ſi in meo. ff. de aq. pluv. arc.* Balb. *de præſcript. p. 4. p. 5. principali q.* 1. Cravett. *de antiq. tempor. p. 4. §. materia iſta. num.* 85. Rol. à Valle *conſ. 13. n. 28. & ſeq. lib.* 12. Matth. Coler. *conſil. 1. n.* 306. Id quod nequidem allegarunt, multò minus probarunt. Et ita in puncto hanc objectionem removet Guid. Pap. *d. deciſ.* 631. *num.* 12. & 13. uti ſupra meminimus circa articulum luſtrationis, & alias authoritates longâ ſerie in hoc puncto præſcriptionis ſub fine Confutationis Secundæ Quæſtionis adduximus.

In ableinung deß andern Gegenwürffs hat man darumb ſich nicht lang auffzuhalten / daß auch derſelb ſeine Abfertigung ex præmiſſa Guid. Papæ deciſione nimbt / Ut enim conſuetudo dici nequit, quod tantum C. Cives evocati ſint ad locum generalis luſtrationis, ita nec conſuetus locus, alſo daß ſie nichts dieweniger weiters erfordert / vnd auff den nothfall auſſer Landts jhrer hohen Obrigkeit mit der aſſiſtentz zuerſcheinen nicht verweigern können / Wie dann auch die Lehnleuth zu Nothfälle dem Lehnherrn vel extra territorium mit der Hülff gewertig ſeyn müſſen Henr. Roſenth. *de feud. c.* 8. 9. 25. Menoch. *conſ.* 1003. *n.* 68.

Ob aber à Vaſallis ad Subditos ſich keine beſtändige Folgerung flechten leſt / zumahl daß die Vaſalli reſpectu feudi jhre Dienſt leiſten / So wollen doch etliche Dd. quod Subditi arctius Domino, quàm Vaſalli, adſtringantur, Natta *conſ.* 554. *num.* 19. Rol. à Valle *conſil.* 1. *num.* 30. *vol.* 3. Cephal. *conſ.* 451. *n.* 323. Burſat. *conſ.* 147. *n.* 33. Welches gleichwol ſuo modo zuverſtehen iſt.

Nebenſt dem ſeyn die Herrn Graffen der milden diſcretion, daß Jhre G G. nicht ohn vrſach jhre Vnterthanen ad loca diſſita vel extra territorium zur Raiß vnnd Folg auffmahnen werden / in maſſen dann daſſelb nicht bald zuverſtatten / juxta ea, quæ ſupra ex Joan. Ferrar. Montano *lib. 6. de feud. c. 3. fol* 157. adduximus: Es ſey dann / daß man Landtsfriedbruchiſchen Perſonen nacheylen müſte / qualis utique perſecutio extra territorium fieri poteſt, Reichs Abſchied de anno 1559. §. Vnd wiewol D. Petr. Denais *de jur. Camer. tit.* 213. §. 8. Gail. *l. 1. pp. c. 16. n.* 26. Mynſ. 2. *obſ.* 28. Oder aber die Herrn Graffen vermöge der Execution Ordnung dem betrangten benachbarten Standt auſſerhalb der Graffſchafft zu Hülff zuerſcheinen vom Crayß Obriſten erſucht wurde / juxta Reichs Abſchiede de anno 1558. §. Nach dem aber rc. in welchen vnd andern Nothfällen die von C. der Herrn Graffen Befelch ſich gehorſamlich zu bequemē haben / auch extra territorium zur Raiß vnnd Folg verbunden ſeyn würden.

Tertium ex reverſalibus erutum effugium hat etwas mehr ſcheins in dem vermeldet / die von C. nit pferde pflichtig ſeyn ſollen / aber nebenſt dem dieſe wort keinen ſolchen verſtandt auff dē Rucken tragen / gleichſam weren ermelte von C. allerdings wegen der Raiß vnd Folg exempt, ledig vnd frey / So iſt daſſelbe pro ratione iſtorum temporum, do noch der Landtfried ſolcher geſtalt / wie hernacher beſchehen / in das Reich nit publicirt, noch auffgerichtet geweſen / vnnd dahin zuverſtehen / daß wegen der damahls auch bey privat-Perſonen gewohnlicher feindtlicher diffidation vnd Abſagung / ſo den Herrn Graffen geſchehen / die von C. etwas eximirt worden / das ſie auff dergleichen diffidirn vnnd befehden nicht jedesmahls zuerſcheinen pflichtig geweſen / Damit es nun mehr nach dem außgekündeten Landtfrieden eine andere bewandtnuß gewinnet / alſo / daß ſowol mediati als immediati in feindtlichen Kriegsempörungen vnd Nöthē / einer dem andern die hülffliche handt zubieten ſchuldig / vorab / daß auch in deß Landtfriedens Ordnung Anno 1521. alle Freyheiten / ſo dem zuwieder / auffgehaben ſeyn.

Vnd obſchon der Herrn Graffen wollöbliche Vorfahren in der güte die von C. vmb Hülff zu zeiten angelanget / ſo iſt doch nit ſeltzamb / noch ohnerhört / daß man offtmahls vmb mehren glimpffs willen etwas gütlich geſinnet / darzu einer / ohn daß / von Rechtswegen gehalten / oder auch authoritate propria hette gezwungen werden können / Per talem autem impetrationem nemo ſibi in jure ſuo præjudicaſſe, ſed prudentius vel civilius ſibi conſulere voluiſſe videtur, ut per *c. 1. §. cum autem. de obſerv. jejun.* tradunt Decius *conſ* 197. *num.* 4. Tiber. Decian. *conſ.* 42. *num. 21. lib.* 4. Menoch. *conſil.* 901. *num.* 46. Car. Ant. Puteus poſt Oddi Sportiæ conſilia *num.* 110.

Man wil dabey nicht viel rütteln / daß ſolche preces parendi neceſſitatem implicirn, vnd gleichſam auff dem Rucken tragen / Eſt orare ducum ſpecies violenta jubendi Bald. *conſ.* 121. *n. 1. vol.* 3. Bart. *conſ. 97. n. 5. vol. 2. p.* 2. Weſemb. *conſ. 45. n.* 11. Gail. 2. *obſ. 93. n.* 20. Franciſc. Viv. *deciſ.* 394. Ea propter & hujusmodi preces armatas appellavit Menoch. *l. 2. de arbit. jud. caſ.* 461. *n.* 20 *& ſeq.*

Was pro Quarto eingeſprenget / daß allein die Vaſalli vnnd keine Subditi ad militarem ſequelam zu nötigen ſeyn / iſt deſſen contrarium oben in ratione decidendi erſochten / ſicut etiam quod ſubditi tempore neceſſitatis & belli ad cuſtodiam caſtri teneantur, quamvis non propriis ſumptibus, tradidit Guid. Papæ *ſæpe d. deciſ.* 631. *n. 12. & ſeq.* Jacob. de S. Georgio *de Homagio n.* 13. Bellon. *conſ. 1. n.* 1. Et Rebuff. *in l. ſi pœnas. C. de agric. & cenſib. lib.* 11. relati à Domino referente in ſupra memorata cauſa Hatgaw contra Hanaw apud Adrian. Gylm. *lib.* 1. *deciſ. 1. num.* 227. Polyd. Ripa *de tempore noctur-*

noc.

*noc.45.num.*14.Domin.Card. Tuſch. *in pract. concl.lit.G.concl.*80.*num.*2. Idque etiam aliorum authoritate firmat Petr. Ant. de Petra *de poteſtate Princip.c.6 p.2. num.38. & ſeq.fol.*132. Adde Chaſſanæum *in conſuet.Burgund.rubr.*1. §.4.*in pr.num.*17.*ubi dicit*,quod omnes ſubditi apti ad pugnam & cuſtodiam, à Domino vocati, ſi is invaditur, & ſit timor ſubitaneus & improviſus,teneantur favore Reip.Cæſ.Urſill. *in addit.ad Matth.deciſ.265.num 61.* ubi teſtatur, quod ſubditi tantum in jurisdictione teneantur expenſis propriis Dominum concomitari per 30.dies,citans Chaſſan.quem tamen nondum invenire licuit.

Ebener maſſen haben die von C. ex Quinta & Sexta ratione dubitandi keinen vortheil zuerwarten / bevorab / daß man ultrò bekandtlich nachgibt/wann ein Fürſt/Graff/ Herr dermaſſen in ſeinem ærario, oder Cammer mit einem Vorrath verſehen / daß derſelb ohn Hülff der Unterthanen ſein Land vnnd Leuthe wieder antringende Gefahr zuſchirmen/ vnd zuretten vermag/daß die Vnterthanen alsdann zuverſchonen/Aber im wiedrigen fall/ da die defenſion in deß Oberherrn Vermög vnnd Krefften nicht ſtunde / es eine andere meinung erreicht/Ita ut tum ipſimet Subditi vel in perſona ſtatum defendere, vel pecuniam ad conducendos milites contribuere teneantur, ut expreſsè limitat Andr.de Iſern.*in c.*1.*quæ ſint regalia verb. Vectigalia.* Joan.Garſ.*de expenſ.c.*21.*num.*15.Joan. Gutierez *l.*1.*pract.quæſt Civil.c.3.*latè Franciſc. Munoz.de Eſcobar.*de ratiocin c.*25.*num.*23. *& ſeq.*

Zu dem ſeind die Collectæ & jus ſequelæ diverſa & ſeparata jura, wie dann per jus Collectandi das nachfolgen vnnd raiſen der Vnterthanen nicht eingeſtellet / Alſo daß de veritate illius ſententiæ, qua collectæ in locum ſequelæ ſimpliciter ſucceſſiſſe dicuntur, nicht ohn vrſach gezweiffelt werden mag / fürnemblich / daß derſelben vel quotidiana experientia auch widerſpricht.

Gleichwol iſt danebenſt zuerinnern / wann der Außſchuß zur Folg vnd Raiß erfordert/daß derſelb mit gebürendem Soldt vor den andern heimbgelaſſenen Vnterthanen zuverſehen iſt / Cum hi delecti non teneantur ſequi Dominos & militare propriis ſumptibus, quia nemo ſine ſtipendio militare cogitur, ut in ſpecie docent Luc.de Penna *in l.*1.*C.qui milit.poſ.vel non l.*12. Petr.Jacob.Aurel.*in pract.tit.ex quib.cauſ.feud. amit.num.*32 *fol.*115. Marin.Frecc.*de ſubfeud. Baron.lib.2.auth.*12.*num.*20.*fol.*267. Chaſſan. *in conſuet.Burgund.rubr.*1.§.4 *in pr.n.*11. Ferd. Vaſq.*illuſt.quæſt.l.*1.*c.6.num.*4. Florez Diaz de Mena *lib.2.var quæſt.c.21.n.*114.*& aliis ex ſupra allegatis.* Ideoque quod hoc in caſu ſumptibus hujusmodi à tota Provincia contribuendum ſit, poſt alios firmat Nicol.de Ubald.*de Collect.n.*5.Chaſſan.*d.loco verb. des juſtices rub.*1. 4.*verſ.& fur.num.*45.Florez.*d.q.*21.*num.*114. Vaſq.*d.c.6.num.*4. Joan.Ferrar.Montan. *lib.6. de feud.c.* 3. *n.*157.Georg.de Cabedo *d.deciſ.* 4. *n.*116.*fol.*852. nec non ſuffragatur Cæſ. Manent.*d.conſ*84.*n.*91.quatenus ibi ſcripſit,quod homines ſubditi non poſſint cogi ſervire cum armis vel pro militibus propriis ſumptibus poſt Joan.Petr.Surd.*deciſ.*83.*n.*5.

Wie dann ebener geſtalt in den Rechten ergründet/daß die Vnterthanen/wann ſie auſſerhalb jhrer Herrſchafft jurisdiction vnnd pottmeſſigkeit in Kriegs verfaſſungen begriffen nit auff jhren eygenen Seckel / ſondern expenſis Domini, da es derſelbe in ſeinem vermögen haben würde/zu dienen haben Lud. à Peguer. *deciſ.* 57.*n.*13.Menoch.*d.conſ.*1003.*n.*72.poſt Olrad. Bart.Bald.Iſern.Alex.& alios.

RESOLVTIO Quartæ quæſtionis Dubitandi ratio.

BEy dem Vierdten Puncten darinn de jure ſtatuendi dieſe Frage fürgetragen / Ob die von C. Gräfflichen W. Policeyordnung / jedoch ſalvis ipſorum privilegiis, vnterworffen ſeyn / erreuget ſich zu beſtettigung der von C. exemption am Erſten diß dubium, daß ſie merum & mixtum Imperium in ruhigen beſitz vnnd ohne contradiction der Herrn Graffen ohnvernainlich hergebracht/ vermög deſſen jhnen ſtatuta, Satz:vnd ordnungen zumachen erlaubt iſt/Bart.*in l. omnes populi. n.*3.*ff.de juſtitia & jure.* Cravett.*de antiq.temp.p.* 4.§.*circa præmiſſa num.*5.*mihi fol.*501.Tiraq.*de jure primog.q.*16.*num.*2. Vaſq. 1. *controverſ.uſu freq.c.*4.*num.*2. Maſcard.*de probat.concl.*946.*n.* 23.Car.Tap.*in l.fin.p.*1.*c.*2.*num.*51.*ff.de conſtit. princip.* [ubi & mero Imperio jus ſtatuendi adſcribit] Joan.Gutirez *lib.*1.*canon.quæſt.c.*4.*n.*7. Nicol.Loſæ.*de jur.univerſ.p.*3.*c.*15.*num.*2.Rob. Marant.*diſp.*8.*num.*27.Petr. Heig.*lib.* 1. *quæſt. jur.*25.*num.*30.*& ſeq.*Hotat.Carpan.*in prælud. ſtatut.Mediolan.p.*1.*num.*16. Quam opinionem & reſpondendo ſequitur Rom.*conſ.*218.*num.*2. Andr.Barbat.*conſ.*4.*num.*5.*& 6.vol.*1.Aug.Bero.*conſ.*28.*n.*32.*vol.*3. Jacob.Mandell.*conſ.*64. *num.*8.Decian.*conſil* 19.*num.*95. *vol.* 3. Rol. à Valle *conſ* 33 *num.*38 *vol.*3.Franciſ.Becc.*conſil.* 4.*n.*4.*& conſ.*231.*num.*34.Joan.Botta *conſ.*88. *num.*26.Ant.Ciof.*61.num.*3.*l.*2. [ubi jurisdictionem exercere & ſtatuere converti dixit] Joan.Petr.Surd.*conſ.*48.*n.*10.*conſ.*210.*num.*8. *conſ.*272 *n.*7.*& conſ.*301.*n.*15. Marc.Anton. Peregrin.*conſ.*1.*num.*4.*vol.*1. Fed.Scotus *conſil.* 11.*num.*18.*lib.*4.*tom.*1. Et poteſtatem ſtatuendi & jurisdictionem eſſe annexam dixit Cæſ. Ant.Put.*in conſ.un poſt Oddi conſ.n.*100. Marc. *deciſ.*801.*n.*1.*p.*1.

Ebener geſtalt vnnd zum Andern iſt zu recht verſehen / daß in ſtreitigen Feelern zuvorderſt dem juri ſtatutario civitatis, hernacher aber/do deren Erledigung drauß nicht/ſondern anderswohero zu ſchöpffen/alsdenn gleichſamb in ſubſidium den ſtatutis Superioris & loci dominantis nachzugehen ſey. Ita ſtatuta Civitatis ſuperioris non eſſe ſervanda, in civitate inferiori quæ ſunt propriè ſtatuta, reſpondit Caſtrenſ.

ſtrens.*conſ.39.in caſu num.2.p.2.* Neviz.*conſil.* 58.*n.6.& 7.* Burſat.*conſ.* 189.*num.37.& n.*41. ubi & citat Beroum *conſ.*124.*num.*9.*vol.2.& conſ.65.n.99.vol.1.* Cuman.*conſ.*144.*inf.*Marc. Ant.de Amat.*deciſ.2.n.1.& ſeq.*Horat.Carpan. *ad ſtatut.Mediolan.p.1.in prælud.n.9* non ſolum obtinet in ſenſu directo, ſed & contrario Burſ. *conſ.*189.*n.*41.Cavalc.*deciſ.*1.*n.*23 *p.*1. *addens*, ita obſervari non obſtante Decio *conſ.*538. Et Cephalo *conſ.299.num.* 16. qui in hoc malè loquuntur.

Ad Statuta enim loci ſuperioris & dominātis tum curritur, quando nō extant ſtatuta loci ſubjecti particularia Neviz.*d.conſ.58.* Roman. *conſil.*218.*num.4.& ibid.*Mandos.*lit.*H. Dec. *conſ*429.*num.*5.*&* Aug.Bero *d.conſ.*124.*n.*19. *vol.2.& conſ.65.n.99.vol.1.* Cuman.*conſ.*144. *in fin.*Rimin,ſen.*conſ.*72.*num.*20.*& conſ.*575. *num.*3.Bartholom. Bertaz.*conſil. civ. 95. num.* 1.Sforr.Odd.*conſil.86.num.* 9.Joan. Vincent. Honded.*conſ.*13.*n.*11.*& n.*58.*vol.*1. Riminal. *conſ.*37.*n.6.*Ceplal.*conſ.*32.*conſ.* 169. *n.*7.*& conſ.*338.*num.6.conſ.* 414. *num.* 2. *& num.* 67. Fulv.Pacian.*conſ.70.n.25 & ſeq.*Tiber.Decian *conſ.32.n.*17.*l.2.& in tr.crim.lib.2.cap.33.num.* 9.Andr.Fachin.*conſ.*100.*n.*1.*lib.* 1. Menoch. *conſ.*227.*n.*75.Barth.Bertaz.*conſ.crim.*467.*n.* 3.Jacob.Philip.Port.*conſ.*21.*num.*72. Cavalc. *deciſ.30.n.8.p.1.& deciſ.9.n.39.& deciſ.13.n.*15. *& n.*18.*p.8.* Alex.Raudenſ.*deciſ.Piſan.*13.*n.*98. Joſeph.Ludov.*com.concl.55.*Alder.Maſcard. *de Statutorum Interpretatione concl.2.n.*86. Quin imò ſi & in ſtatutis C. cautū eſſet, ut in caſibus non deciſis ad jus commune recurratur, tum nequidem ſtatuta loci dominantis vel ſuperioris forent attendenda Jacob.Philip.Port. *conſ.* 55.*num.*28.Borgnin.Cavalcan.*deciſ.*35.*n.*31. *p.*1.Alderan.Maſcard.*de ſtat.interp.concl.2.n.87. & ſeqq.*

Seitemahl nun die von C. jhre ſonderbare Statuta hergebracht/als ſeyn ſie in cauſis per ſtatuta deciſis zu haltung der Gräfflichen W. Landtsordnung nit anzuſtrengen.

Welches zum Dritten deſto mehr auſſer allē zweiffel zu ſeyn erſcheinet/daß auch die Herrn Graffen dero Statt C. jura municipalia confirmiret vnd beſtettiget.

Dann obwol die von C. vi mixti & meri Imperii ſtatuta auffzurichten/vnnd zu publiciren bemächtiget/vnd darzu keiner confirmation bedürfftig ſeyn/ ut Dd. in principio hujus articuli citati omnes ſtatuunt, inprimis verò Car.Put. *in conſ.*poſt Odd.*conſ.un.num.99.& ſeqq.*Rot. Roman.*deciſ.*556.*num.*1.*& deciſ.*78.*n.*3.*p.*1. *in noviſſ.*ubi de communi teſtatur, quantumvis in civitatibus & populis immediatè Sedi Romanæ ſubjectis ſtatuta ſine authoritate ſuperioris non poſſe condi receptum tradat. Quēadmodum etiam aliâs civitates ſubjectæ, jurisdictione carentes ſtatutorum condendorum jus ſine authoritate & confirmatione principis ſibi non vendicant Rim.Jun.*conſ.548.num.*19. Guid.Pancirol.*conſil.84.n. 6.* Joan.Petr.Surd. *conſ.*48 *n.*10.Horat.Carpan.*d.loc. in prælud.n.* 24.*& ſeq.*Joan.Gutierez *l.3.pract.q.civil.q.23.n.* 5.præſertim pœnalium Cravett.*conſ.*811.*n.*1. Franc.Viv.*com.opin.*743.

Jedoch weil noch ferner die Herrn Graffen die C. Statuta vnd andere Recht vnd Gerechtigkeit bey eingezogener Huldigung hochbeteurlich bekrefftiget/daññenhero beſchleuſt ſich widerumb/ daß die von C. bey jhres ſonderbaren Statt Rechtens Gebrauch zulaſſen / noch darüber der W. Landtordnung in caſibus jure municipali proviſis ſich bequemen anzutreiben / Ex quo jurans ſervare ipſa ſtatuta, cenſetur per tale juramentum ſtatuta confirmare, poſt Bald. *conſ.* 248.*vol.*1.*ubi dicit*, quod ſi Princeps capiens aliquam civitatem jurat ſervare ſtatuta ſua, talia ſtatuta cenſentur confirmata, quod uti ſingulare ſequitur Hypp.de Marſil.*ſingul.*71. Tiber. Decian.*in tr.crim.l.2.c.37.n.6.*

Rationes Decidendi.

Aber vorgehender vnnd anderer Einrede ohnverhindert/wil mich beduncken / daß vielerwehnte von C. ſub obtentu peculiarium Civitatis ſtatutorum der Gräfflichen Policey- vnnd Landtsordnung mit beſtandt nicht zuentſchütten haben.

Zuvorderſt walter auſſer allem zweiffel / daß Churf. Fürſten Graffen vnd Herrn/welche cum omnimoda Jurisdictione & Regalibus von der Keyſ. Mayſt. perpetuò belehnet / in jhren Herrſchafften Policey- vnnd andere nützliche Ordnungen auffzurichten bemechtigt ſeyn. Petr.Ant.de Petra *de poteſt.Princip.c.6.p.2.n.62. & ſeq.fol.*136.Camill.Borell.*de Cathol.Reg.præſtantia c.*31.*n.*27.*& ſeq.* Ant. Sola *in Conſtit. Sabaud.in proœm.gl.3. num.* 15. Horat.Carpan. *de Statut. Mediolan. in prælud. num.* 28. *& ſeq.* Lancell.Conrad. *in templo omn. judic l.*1.*cap.*1. §.4.*verb.condere leges,num 6.* Alex *conſ.*124.*n* 5. *lib.*4.Hypp.Rimin.*conſ.*68.*n.*17. Joan.Ceph. *conſ.*58.*n 68.*Franc.Becc.*conſ.*4.*n.9.* Joan.Petr. Surd.*conſ.*152.*n.*20.Idque in ſpecie de aliquib. Ducib.tradiderunt, uti de Duce Sabaudiæ Cacher.*deciſ.155.num.1.*Mediolani, Raph.Fulgos. *conſ.8.*Marchione Montisferratenſi Petr.Paul. Pariſ.*conſ.*1.*num.*25.*& ſeq.l.*1.Urbinati Joan. Jacob.Leonard. *conſil.* 117. *per tot. inter conſilia Bruni.* Et de noſtris Germaniæ Principibus & Comitibus Ludolph. Schrad. *de feud. p.* 10. *ſect.*8.*num.*28.Andr.Knich.*de jur.territor. c.* 1. *n.*367.*& ſeq.*Matth.Coler.*conſ.*56.*n.*16.*& ſeq. & n.*37.*& ſeq.* Facultas Juridica Tubingenſis *conſ.*38.*n.*53.*& ſeq. tom 2.var. German. Francofurti impreſſo.*

Geſtaltſamb daſſelbe nicht allein mit der im Heil. Reich publicirten vnd anno 1577 reformirten Policeyordnung *tit.* 20. von Juden. §. *fin.ibi,* doch ſolle hiedurch den Chur- Fürſten vnd Ständen an jhrer vom Keyſ. habenden Regalien, privilegien, vnd zuſtehenden Gerechtigkeiten Ordnung zumachen / nichts præjudicirt oder benommen/ſondern jhnen vorbehalten ſeyn/ Item der Cammergerichts Ordnung *p.* 1. *tit.* 13.*& 57.& p.2.tit.*1.außtrücklich bewehrt.|

Beſondern es thut auch auß den in offentlich

licht truck vnd theils von Röm. Keyſerl. Mayſt. confirmirten Chur Pfaltz / Brandenburgiſchen/Beyeriſchen/Braunſchweigiſchen/Güliſchen / Münſteriſchen / Würtenbergiſchen / Manßfeldiſchen/ Solmiſchen vnd andern vielen mehr/der Stände ohn verruckt Herkommen Landtsordnung gnugſam berhellen.

Welchen Landts Ordnungen dann die Vnterthanen ſchuldig gehorſam zu leiſten verpflichtet ſeyn/juxta ea, quæ tradidit Petr. Bell *in Spec. Princip. rubr. 2. per tot.* Andr. Knich. *in Encyclopæd. cap. 5. per tot.* Frid. Pruckm. *conſ. 8. num. 27. vol. 2.* Facultas Juridica Tubingenſis *d. conſ. 38. num. 52.* Matth. Steph. *de juriſd. lib. 2. pag. 1. cap. 7. num.* 325. Alderan. Maſcard. *de Statutor. interpret. concl. 6. n. 98. ubi dicit*, ſubditos & inferiores teneri de jure recipere & admittere ſtatuta eis tradita & demandata à ſuis ſuperioribus, quibus parere neceſſe habeant *c. 2. de major. & obed.*

Rationum Dubitandi Confutatio.

ES haben auch mehrbeſagte von C... den Gräfflichen W... Landt Ordnungen der urſachen ſich nicht loß zu winden / daß ſie mit dem mero & mixto Imperio verſehen ſeyn.

Dann neben dem geſtritten werden könde/ ob ex mero mixtoque Imperio, quatenus illud reſtringitur ad poteſtatem judiciariam, ſich poteſtas ſtatuta condendi erzwingen leſt / welches auch von Jo. n. Bolognero *in l. omnes populi n. 4. ff. d. juſt. & jur.* verneinet wirdt / quatenus ibidem docuit, poteſtatem condendi ſtatuta & legē, eſſe juriſdictionis, non tamen judiciariæ, ſed alterius juriſdictionis habentis ſuū ſeparatum principium, indeq; ei, cui judicandi poteſtas eſt conceſſa, non ſtatim poteſtatem condendi ſtatuta eſſe conceſſam & tributam cenſeri; *& num. 68* poteſtatem legis ferendæ non eſſe de juriſdictione & Imperio judiciario, ſed eſſe genus ſubalternum ſeparatum à juriſdictione Principis & genere generaliſſimo. & Jaſ. *ibid. n. 34.* dixit, Magiſtratum bene habere juriſdictionem in cognoſcendo & judicando de cauſis, non etiam ſtatuendo.

So können auch die Städte / ſo ihre ſonderbare ſtatuta herbracht/dannenhero keine exemption von der Landts Ordnung gründen / wie dann im H. Reich nit ohnerhört vnd ſeltzamb dz ſo wol immediatæ Imperii Civitates; als mediatæ, in ſonderheit auch dieſelbe particularia ſtatuta aufzurichten [illegible] dowenniger deß heiligen Reichs Policey vnd andern löblichen Ordnungen ſich vnterwerffen müſſen/ deßwegen Ich eins am Keyſerl. Cammergericht vorgangenen præjudicii in friſchem andencken nach noch zu erinnern weiß in cauſa videlicet Dn. Sebaſtiani Roders Witiben contra Heinrich Kruen appellationis in effectu ſtatutorum Hamburgenſium, quod ſui veſtis ſericæ contra dictam Ordinationem politicam dictæ vid. [illegible] interdixerant; & maritum contravenientem puniverant; rejectum, & 26. Junii anno 1609. pro appellantibus pronunciatum fuiſſe.

Ut enim ſe habent Statuta Principum Comitumve Imperatorem recognoſcentium ad Conſtitutiones Imperatoris; Ita etiam ſe habent ſtatuta Provincialium Civitatum ad ſuorum Superiorum ordinationes Rol. à Valle *conſil. 21. num. 22. & ſeq. l. 4.* Joan. Cephal. *conſ. 414. n. 35. & n. 67 l. 3.* Mar. Socin. *conſ. 7. num. 7 vol. 1.* Quos ſequitur Borgnin. Cavalcan. *deciſ. 35. n. 30. p. 1.*

Inſonderheit iſt allhie in auffmercken zu ſehen/daß denen von C. ihre Statuta von der Herrn Graffen noch ferner confirmando bekräfftiget worden/ alſo es faſt das anſehen gewinnet / daß die C. ſtatuta viel mehr vor die W. zu achten ſeyn/ ſicut ſuperioris ſtatuta confirmantis ſtatuta eſſe, non pauci Dd. prodiderunt Matth. de Afflict. *in Conſt. Regn. lib 1. in prælud. quæſt. 3. num. 4.* Jaſ. *conſ. 122. num 2. vol. 4.* Marcabrun. ab Angull. *conſ. 40 num. 33.* Joan. Ceph. *conſ. 694. num. 49.* Hyppol. Rim. *conſ. 525 n. 64. & ſeq.* Finder Scotus *conſ. 5. n 28. lib. 5. tom 1.* Hieron. Gabr. *d. conſ. 127. n. 23.* Simon de Præt. *conſ. 48. n 20 cent. 3.* Joan. Vinc. Honded. *conſ. 4. n. 98. vol 1. & conſ. 5. n. 43. vol. 2.* Ille enim dicitur ſtatuta condere, cujus authoritate fiunt Fab. de Anna *conſ. 22. n. 12.*

Dannenhero es das anſehen gewinnet / dz in der Herrn Graffen Gewalt alleine ſtehe/ die Statuta abzuthun / zuerleutern vnd zuvermindern/ Cum Statutorum interpretatio pertineat ad eum, à quo fuerint confirmata Simon de Præt. *conſil. 138. num. 13. cent. 2.* Tiber. Decian. *in tr. Crim. lib. 2 c. 39. num. 8.* Et ſtatuta confirmata à Superiore non poſſint ſine licentia confirmantis revocari, niſi fiat reductio ad jus commune Tiber. Decian. *conſ. 63. n. 12. vol. 4. & in tr. crim. lib. 2 c. 37 n. 41.* Horat. Carpan. *ad ſtatuta Mediolan. p. 1. in prælud num. 82.* Cravet. *conſ. 980 n. 1.* Cavalcan. *deciſ. 11 n. 49* [ubi tamen hoc videtur reſtringere ad populum, qui non poteſt abſolute condere ſtatuta [*pag.* 1. nec declarari Cravet. *conſil. 349. num. 11. in fin.*

Seitemahl aber vorgehörte Opinion, quod Statuta ex [illegible] confirmantis von etlichen dahin reſtringirt vnd eingeſpannet/ ut obtineat in eo caſu, quando ad validitatem ſtatutorum confirmatio eſſet neceſſaria, ita, ut ſine ea invalida forent Rim. Sen. *conſ. 338 num. 27. & conſ. 101 n. 2* Joan. Ceph *conſ. 18. num. 26. & conſ. 571. n. 75* poſt Felin. *in c. cum acceſſiſſent. num. 5. & 6. de conſtit.* Menoch. *conſ. 351. num. 19.* Horat. Carpan. *ad Statuta Mediolan. p. 1. in fin ad diploma Pontificiū num. 6.* Et in effectu ſentit Joan Petr. Surd. *conſ 58. n. 21.* quatenus ex communi ſcripſit, Statuta poſſe tolli, quando erant valida, etiam nulla accedente confirmatione, Oder auch auff den fall außgedeutet / wann die Landtsherrn alle Statuta in ſpecie vnd nit in genere confirmirn würden/ ut primo caſu ſtatuta confirmantis, non etiam ſecundo cenſeantur, quemadmodum poſt alios hoc explicat Menoch. *conſ. 138. num. 16 conſil. 250. num.*

250.n.16.& 17.& conſ.351.num.2.& 3. Hier. Gabr.conſ.127.n.24.vol.1.

Der Vrſach läſt ſich ſolch traditio anhero nicht wol accommodirn, vorab/ weiln in rationibus dubitandi außgeführet / daß in civitatibus mero & mixto Imperio munitis die Confirmatio Statutorum keines weges præciſæ neceſſitatis, ſondern ad bene eſſe ſeyn.

Wol iſt nicht ohn / daß die löbliche Facultet zu Gieſſen bey Erledigung dieſer Frage §. dann Vierdtens ꝛc. dahin ſchlieſſen thut / gleichſamb were die confirmatio neceſſitatis, Aber die von derſelben eingeführete authoritates geben das contrarium zuverſtehen Zaſ. in lib. de quib. num. 12. & num. 25. de legib. honeſtius putat adhiberi confirmationem, itaque non præſupponit neceſſitatem confirmandi, Vaſq. 1. illuſtr. 47. n. 9. hoc accipit de populo, qui omnem jurisdictionem, & poteſtatem in Principem tranſtulit, ſecus ſi eam poteſtatem ſibi retinuiſſet, & movet etiam num. 11. poſſeſſionem hac in re alterius conſiderandam Bodin. lib. 1. cap. 11. de Rep. malè allegatur cum tot capita non habeat, aliquid tractat de confirmatione fol. 195. ut eundem Heig. citat. Apud Petr. Gregor. de Repub. lib. 1. cap. 1. num. 10. nihil hujusmodi invenitur Cavalcan. deciſ. 28. num. 35. pag. 1. loquitur de univerſitate, quæ non habet à ſe authoritatem ſtatuendi. Fr. Bec. conſ. 4. num. 4. nihil aliud dixit, quàm quod poteſtas ſtatuendi à Principe dependeat Rol. à Valle conſ. 92. num. 9. vol. 3. Quatenus loquitur de collegio lanificum, præſupponit illud jurisdictione carere. Laur. Calcan. conſ. 7. num. 33. & ſeq. verſatur in ſtatutis Laicorum, quæ tantum Clericos ligare admittit, ſi à Papa ſint confirmata, & num. 36. Clericis poteſtatem Statuendi non aliter concedit, quàm ſi Papa confirmet. Corneus conſil. 77. vol. 4. malè allegatur: nec enim tot ſunt in iſto volumine vel alio conſilia ejusdem. Petr. Heig. lib. 1. quæſt. 23. n. 28. hoc accipit de ſtatuto contra jus commune à municipio condito, quod olim requirebat approbationem Principis & num. 33. ſequitur. Car. Ant. Put. d. conſil. qui confirmationem cum Zaſio duntaxat ad bene eſſe putat. In reliquas authoritates ſcrupuloſius inquirere, eſt hominis otio abundantis.

Wohero ferner zuſchlieſſen iſt/ daß denen von C. auch absque interventu Dominorum Comitum jhre Statuta auß bewegenden Vrſachen zu endern/ zu derogirn, vnd abzuthun/ uti etiam voluit Ceph. d. conſ. 38. n. 23. Crav. conſ. 488. n. 10. Ferd. Vaſq. lib. 1. illuſtr. controverſ. c. 35. n. 13. [ubi hoc in ſtatuto ſuperioris ad inferioris ipſius utilitatem inducto admittit] Ja auch die Straffe zu ſcherpffen/ vnnd zuerhohen zugelaſſen/ Cum inferior poſſit ſtatutum in auxilium ſuperioris condere poſt Cravet. 314. n. 2. verſ. ſecundo licet. Rol. à Valle conſ. 3. n. 20. vol. 2. Horat. Carpan. d. loc. in prælud. num. 34. Tiber. Decian. in pr. crim. l. 2. c. 33. n. 4. Obwol ſonſten den inferioribus ohn vrſach/ vnd da nicht neceſſitas vel utilitas publica das erfordert/ ſonderlich ohn erſucht der Vnterthanen/ gewohnliche Straffen zu augirn, verbotten iſt Antibol. de muner. §. 4. n. 196. Bertrand. conſ. 238. n. 3. vol. 2. p. 1. Claud. Bertaz. ad patr. conſ. crim. 164. l. 6. in tantum, ut augentes pœnas per jus determinatas in ſuis proclamatibus contra l. quid ergo. §. pœna. infames reddantur Joan. Franc. Purpur. conſ. 525. n. 1. & 2. Poſt Rom. ſingul. 77.

Deme ſeye aber wie jhme wolle / So hats doch weit eine andere geſtaltſamb/ da der inferior mit ſeinen ſtatutis in die hohe Landts Ober: vnnd Herrligkeit oder Regalia vermeſſentlich greiffen/ oder derſelben zu Abbruch ichtwas einführen ſolte / in welchem Fall die Dd. ohne diſcrepantz dahin einhelliglich außſchlagen / daß dem inferiori hierin kein Gewalt einzuräumen ſey.

Illud enim regulare eſt, quod inferior contra legem vel ſtatutum ſuperioris, non poſſit ullam legem vel ſtatutum condere c. cum inferior. de major. & ob. lib. 3. in pr. ff. de alien. mutand. jud. cauſa fact. lib. minor Magiſtratus. ff. de min. lib. ille à quo. §. intempeſtivum. ff. ad Trebel. Rom. conſ. 218. num. 4. Dom. Card. Thuſc. in pract. concl. tom. 4. lit. T. concl. 119. Affl in conſtit. Regn. in prælud. lib. 9. 8. num. 5. Joan. Vinc. de Anna in conſtit. divinæ memoriæ num. 119. Horat. Carpan. d. loco in prælud. num. 32. Franc. Becc. conſ. 173. n. 10. Hipp. Rimin. conſ. 3. n. 67. & ſeq. ubi dixit, quod inferior non poſſit conſtituere, per quod ſuperioris factum lædatur, additque ex Brun. conſ. 20. Statuta inferiorũ non ligare jurisdictionem ſuperioris & conſ. 173. n. 10. Hipp. Rimin. conſ. 9. num. 39. Horat. Carpan. d. loc. n. 35. ubi ex Gravetta conſ. 314. n. 1. hoc putat obtinere, etiamſi ſtatutum ad æmulationem fiat. Peregrin. Jannin. conſil. 85. num. 88. inter conſilia Proſperi Farinacii Alciat. conſ. 39. num. 9. lib. 5. ubi dicit, ſtatuentes non poſſe derogare legi ſuperioris. Franciſc. Burſat. conſ. 350. num. 18. Cravett. conſ. 961. n. 1. & conſ. 463. num. 5. [ubi dixit inferiori jus attrectare nefas eſſe] Joan. Vinc. Honded. conſ. 4. num. 89. l. 1. qui quemlibet populum inter ſubditos ſuos poſſe ſtatuere etiam ſine ſuperioris cõſenſu adfirmat, dum̃odò de præjudicio ſuperioris non tractetur. Et ex communi inferiorem à Principe ſtatutum contra legem ſuperioris facere non poſſe, ſcripſit Franc Viv. opin. 758. Joan. Petr. Surd. conſ. 47. num. 17. ubi volunt, quod ſtatutum non valet ſuper eo, de quo ſtatuentes non poſſunt diſponere, nec contra præeminentiam ſuperioris & conſ. 59. num. 18. ſcripſit, ſtatuto non poſſe effici, ne ad dominum devolvantur appellationes. In quam ſententiam & conceſſit Joan. Bologn in d. lib. omnes populi. num. 104. Exemplificans hoc in ſtatuto contra libertatem, vel authoritatem ſuperioris, puta ſi diſponeret, quod ſuperior non poſſit officiales ponere ad arbitrium ſuum, vel non poſſit munire vel ingredi civitatem, item ſi diſponeret de reſervatis Principis, unde populum non poſſe apponere manus ad reſervata Principis, reſpondit Narra conſ. 447. num. 6. in fin. Tiber. Decian. in tr. Crim. lib. 2. cap. 33. num. 13. ſane & hoc in caſu confirmatio neceſſaria eſt, quod vel inſinuat Cephal. d. conſil.

38 *n.* 23. & 24. Cum voluit tum non eſſe neceſſariam confirmationem, quando ſtatutum jus Principis non tangit Tiber. Decian. *in tr. Crim.lib.* 2.*c.*37.*num.*21. ubi firmat ſtatutum abſque confirmatione ſuperioris, quando agitur de intereſſe ipſius, nullum eſſe, & non valere poſt Bald. & Caſtrenſ. Hinc & in ſpecie Rom. *d.conſ.*218.*n.*6.*in fin.* ad validitatem ſtatutorum ſeu conſuetudinum ab inferioribus introductarum derogantium juri ſuperioris ſcientiam exigit & approbationem.

Fürnemblich aber haben die von C. mit jhrē ſtatuirn jhrer hohen Obrigkeit / Policey: vnnd Landtsordnung / auch den gemeinen Rechten darumb nichts zu derogiren, daß etliche Rechtslehrer der Mainung ſeyn / quod ſtatuendi poteſtas ſit de maximo Imperio Marant. *diſp.* 8. *n.* 27. quinimò de Regalibus poſt Bart. Caccialup. & Decium Menoch. *conſ.*60.*n.*2. Et de reſervatis Principis Fulv. Pacian. *de probat. l.* 2. *c.* 2.*num.*28. ſicut & leges generales condendi facultatem Regalibus adnumerat Regner. Sixtin. *de Regalib.l.c.* 2. *num.* 9. Inprimis verò ſtatuta facere contra jus commune, ſupremæ dixit, eſſe jurisdictionis, poſt alios Carol. de Craſſis *de Except. ad Statut. except.* 1. *n.* 6. qui & hanc poteſtatem adimit illis, qui merum & mixtum Imperium exercent, Item ſupremi Imperii, ut vult Joan. Ant. Rub. Alex. *conſ.*50.*n.*11. Marta *deciſ. Piſan.* 160.

In welche Regalia die privati, quorũ utique loco maximè municipales & minorum gentiũ habentur *l. qui cum vectigal. ff. de V.S.* Signorol. Homod. *conſ.*39.*num.*7. Rom. *conſ.*111.*num.*1. Hier. Schurf. *conſ.*83.*num* 2.*cent.*2. Nic. Boer. *de cuſtod. clav. n.* 38. *& ſeq.* Marc. Ant. Peregrin. *de jure Fiſci lib.* 2.§.2.*n.*70. Gail. 2.*obſerv.*57.*n.* 8. Capel. Tholoſ. *deciſ.*334. Guil. Forner. *lib. ſelect. c.* 22. ſich wieder einzumiſchen noch vnterziehen haben.

Was geſtalt es aber mit etlichen der von C. Stattbuch eingerückten articuln alſo eygentlich bewandt / daß dadurch der Herrn Graffen jura ſuperioritatis in mehr weg violirt, geſchwechet vnd peſſundirt werden wollen / das iſt von der löblichen Juriſten Facultet zu Gieſſen mit mehrem in ſpecie außfündig gemacht / vnnd vor vnnötig ermeſſen worden / derowegen mit verdrießlichen retexiren & cum nauſea allhier weiter Außführung zuthun.

So wenig können offtgedachte von C. einig vortheil auß der general confirmation erjagen / dann geſetzt / daß jhr vermeinlich ernewerts Statutenbuch were confirmirt worden / Jedoch würde durch die berühmte confirmation, der Herrn Graffen ſuperioritet keine Schmelerũg oder Nachtheil zugefüget / weiln ohngezweifelten Rechtens / quod confirmatio generalis non ſit ad ſtatuta illicita injuſta vel juri communi adverſantia extendenda Rom. *d.conſ.*218. *num.*4.*verſ. ad hoc.* Corn. *conſ.*155.*num.*9.*vol.*1. Jaſon. *conſ.*122.*n.*8.*vol.*4. Natta *conſ.*193.*n.*3. Rol. à Valle *conſ.* 29.*n.*32.*vol.*1. Feder. Scotus *conſ.*1.*n.*178.*lib.*1.*vol.*1. Joan. Petr. Surd. *conſ.* 275.*n.*24. Tiber. Decian. *in tr. Crim. l.* 2.*c.*37. *n.*3. & 5. Alderan. Maſcard. *de ſtatut. interpret. concl.*2.*n.*270. Rot. Roman. *deciſ.*780.*n.*6.*p.*1. & *deciſ.*103.*n.*27.*p.*2.*in Noviſſ.* Marc. Ant. de Amat. *deciſ.*2.*n.*23. Vincent. de Franch. *deciſ.*2. *n.*33. Et quaſi in terminis reſpondit Cravett. *conſ.*961.*n.*3.*verſ. hoc amplius.* ſi quæ in ſtatutis deſcripta eſſent, quæ jus ſuperioris tangerent, ad ea confirmationem non trahi. Sed & ſtatutum loci inferioris, non dici honeſtum, ſi contradicit ſtatutis loci ſuperioris, Voluit Marc. Ant. de Amat. *d. deciſ.*2.*n.*21. poſt Decium *conſ.* 538.*n.*13.

Derowegen wolermeldte Herrn Graffen vmb handthab aller Jhrer GG. hoher Landts Obrigkeit denen von C. ſolcher newerlich Eingriff fürderlich wiederumb abzuſchaffen / davon ab vnnd einzuſtehen per mandata pœnalia von Rechtswegen wol einbinden mügen / hierüber auff die bey folgender Fürſten Frage deciſion zu ende eingeführete authoritates brevitatis gratia gezogen.

QVAESTIONIS QVINTAE *Reſolutio.*

De jure Collectandi.

NAch dem ferner auff wolermeldten Herrn Graffen gnädig geſinnen Ritterſchafft / Statt vnd Vnderthanen der löblichen Gräff. W. nicht allein reifflich erwogen / durch was erſprießliche Mittel / die auff berührter Graffſchafft hafftenden Beſchwerung vnd ſchulden laſt abgetilget / vnd davon die Graffſchafft allerdings erlediget werden möchte / beſondern auch endtlich für rathſamb befunden / daß auff ein Anzahl Jahren eine ſonderbare Tranckſtewr / ſolche Schülden abzutrucken / gereicht / Jnmaſſen ſie darin gewilliget / ſo wollen gleichwol Burgermeiſter vnd Rath der Statt C. ohnangeſehen / die mit dem Bierbrawē faſt die beſte Nahrung haben / darzu nicht verſtehen / derhalben gefragt würd / Ob die von C. weil ſie einmahl mit dem Bierbrawen die beſte Nahrung treiben / nicht ſchuldig der Ritterſchaffe vnd Statten ſich gleichſamb zuvezeigen / die Tranckſtewr einzugehen oder per æquipollens zum wenigſten zuerſtatten.

Damit nun erſtgeſetzte Frag erörtert / ſeind folgende drey Puncten wolbedachtlich zuerwegen / vnnd erſtlich / Ob die Herrn Graffen jhre Vnterthanen mit Stewren vnd Collectis von Rechtswegen belegen können / falls ſie deſſen bemächtigt / Ob dan zum andern eine rechtmeſſige Vrſach ad Collectandum allhier vorhanden / denn drittens / Ob in anſehung Ritterſchaffe Statt vnd andere Vnterthanen ſolch Tranckſtewr vnterthänig eingewilliget / ſie auch durch jhre majora die von C. wieder jhren willen zu Raichung ſolcher Stewr zu adſtringirn oder zubinden haben? Auß welcher drey Fragen Erledigung dieſer Hauptfragen deciſion ſelbſt herfür leuchten wirdt.

Primus Articulus.

SO viel den erſten Puncte berührt/ iſt ohnnötig / denſelben auß den gemeinen Rechten weitleufftig beſtercken/ zumahl daß de conſuetudine Germaniæ Chur-Fürſten vnd Ständen jhre Vnterthanen auß billichmeſſigen Vrſachen zu collectirn vnd zuſtewren zugelaſſen Wel.*conſ* 198. *num.* 1. ubi de Comitibus loquitur, & hoc indubitatum aſſerit Alciat.*conſ*.19.*n.* 13.*lib.* 5. [quo loci Barones & Dominos terrarum jure utilis Dominii Collectas imponere ait] Card. Pariſ. *conſil.* 22.*num.* 63.*& ſeq.vol.* 1. Nicol. Felas.*de Collectis,p.*2.*c.*2 *n.* 12.*& ſeq.* Matth. Coler. *d. conſ.* 1.*n.* 229. Chriſtoph. Winzler.*de Collectis obſerv.* 3. Georg. à Breitenbach.*conſ.* 15.*n.* 14. *l.* 5.*var.Germ.* Joan. Meichſ.*tom.* 2.*deciſ.Camer. lib.* 1.*deciſ.* 4.*& Symph.tom.*1.*lib.*2.*vol* 1.*n.* 119. *fol.* 96.*in fin.* Quæ opinio & in Imper. Camera rerum judicatarum authoritate ſæpius fuit confirmata, ut in cauſa Teutſchmeiſter contra Brandenburg Meichſ. *tom.* 1.*libr.* 1. *deciſ.* 48. in cauſa Flerßheimb contra Trier mandati der pfandung die Landtſchatzung zu Lorchweiler betreffendt/ in qua ſententia lata 7. Octobr. Anno 1594. & in cauſa Maintz contra Heſſen mandati de relaxando Areſto die zu Obervrſell vnd Gommerheimb arreſtirte Frucht betreffendt & aliis ſimilib.

Vnd daſſelb gegenwertigs falls pro Secundo vmb deſtomehr/ weiln vielwolernädte Herrn Graffen in poſſeſſione vel quaſi der Fräwleinſtewr / der Erdbede / der avis befunden. Qui autem eſt in poſſeſſione vel quaſi collectandi in una ſpecie [quantò magis igitur, ſi in pluribus] is cenſetur quoque eſſe in poſſeſſione reliquarum, uti poſt Bald. Cyn. Caſtr. docet Jaſon *in l. Imperium.num.*23.*ff.de jurisd.* Maſcard. *de probat.concl.* 1053. *num.* 25. Alex.*conſil.*68. *num.*18.*& ſeq.lib.* 2. Cardin. Pariſ.*conſ.*25.*n.*86. *& ſeq.l.*1. Roman.*conſ.*368. Hier. Schurff.*conſ.* 59.*n.*28.*& ſeq.cent.*1. quam opinionem & Domini Camerales ſecuti ſunt in cauſa Teutſchmeiſter contra Ottingen Meichſ. *tom.* 2.*l.* 1.*deciſ.*6.*n.*56.*& tom.*2.*l.*2.*deciſ.*4 *num.*56.*& tom.* 2. *l* 2.*deciſ.* 4.*n.* 133. & in dicta cauſa Flerßheimb contra Trier.

Geſetzt auch daß keine andere actus collectandi beyzubringen / So were doch der zum Dritten von J.J. GG. in 607. Jahr verübter actus ad probandam poſſeſſionem vel quaſi Collectandi gnugſamb / Cum quis ex unico actu conſtituatur in poſſeſſione vel quaſi Collectandi Weſemb.*conſ.*27.*num.*20.*verſ.unde vel unicum.* Hent. à Roſenth.*de feud.c.* 5. *concl.* 85.*n.* 20. Alb. Brun. *conſil.* 188.*col.* 2. §.*ſecundo moveor verſ.& talis conſuetudo.* Joan. Fr. Ripa *conſ.* 153.*num.*4.

Secundus Articulus de juſta Collectandi cauſa.

ANfangs iſt bey den Rechten vnnd dero Lehrern richtig vnd offenbar / daß die Vnterthanen ohne erhebliche fürtringende Vrſachen von den Herrſchafften mit extraordinariis collectis nicht zubeſchweren ſeyn/ Nicol. Feſtal.*de æſtim.& collect.pag.* 2.*cap.* 4. *num.* 48. ubi cauſam neceſſariam & legitimam aſſerit, poſt Jaſon.*conſ.*71.*num.*11.*vol.*3. Joan. Parlador.*lib.* 1.*rer. quotid.cap.* 3.*num.* 5. Alphonſ. de Azeved.*in Hiſpan. conſtit.lib.* 9.*tit.* 17.*leg.* 1.*n.*25.63.*&* 64. Steph. Aufret.*ad Capell.Tholoſ.deciſ.*452.*n.*3.*in fin.* Petr. Heig.*lib.* 1.*quæſt.jur.*18.*n.* 6. Frider. Scotus *conſ.* 1.*num.* 218.*l.*1.*tom.*1. Hypp. Riminald. *conſ.* 667.*n.* 15 [ubi urgentem neceſſitatem exigit] Cacher. *conſ.*31.*num.*22. Quò loci ſubjicit Principem absque juſta cauſa Collectas imponentem mortaliter peccare. Conſentiunt his Thom. Gram. *conſ* 98.*num.*14. Roland. à Valle *conſ.*91.*num.* 3.*lib.*2. Cacher.*conſ.*31.*num.*26. *& ſeq.* Jacob. Thoming.*conſ.*18.*num.*29.*l.*2. Reger. Sixtin. *de Regalib. lib.*2.*cap.* 14. *num.*47. ubi nec charitativum ſubſidium ſine juſta & rationabili cauſa exigendum Franciſc. Marc. *deciſ.*471.*n.* 1.*p.*1.

Vorab da der Superior mit Cammer vñ andern Gefällen dermaſſen verſehen / daß er ohne zubuß ſeiner Vnterthanen die Beſchwerung ſelber tragen/ auß ſeinem eygenen Seckel erſtatten köndte / Siquidem ante omnia Princeps proprium excutere debet marſupium, reditusque ſuos ordinarios expendere, quàm ad extraordinarias hujusmodi Exactiones deveniat *l. neminem.in fin.C de SS.Eccleſ.* Camill. Borell.*de Cathol.Regis præſtant.cap.*2.*num.*38. Franciſcus Munoz de Eſcobar *de ratiocin.cap.* 25. *n.*23 *& ſeq.* Rol. à Valle *conſ.*1.*n.*51.*& n.*69.*vol.*2. Burſat.*conſ.*1.*n.*16.*&* 17. Natta *conſ.*195.*n.*11. *& conſ.*506.*num.*13. Hypp. Rim.*conſ.*10.*num.*2. Joan. Bap. Coſta *conſ* 49.*n.*18. Gail. *de arreſt.c.* 10.*n.*17. Ob nun der auff der Graffſchafft W. ſchwebender ſchulden laſt / pro juſta & legitima Collectas indicendi cauſa zuhalten/ daß iſt nit auſſer zweiffel.

Rationes Dubitandi.

DAnn obſchon mehrbeſagte von C. dieſe die Graffſchafft W. nicht wenig druckenden ſchulden nit außfellig oder in Abred ſein / ſo wird doch noch ferner ad exactionem collectarum ein ſolche neceſſitas erfordert / quæ nec per culpam propriam collectantis contracta, nec ab ejus anteceſſoribus cauſata ſit, qualem in conflatione hujus æris alieni eſſe C. Cives contendunt allegando Cravettam *in reſp.pro genero*, *num.* 32.*& ſeq. num.*87.*&* 88.*& ſeq.* Menoch. 2.*de arbitr.jud. quæſt.caſ.*182.*num.*51. (tametſi neuter de collectis, ſed uterque de alienatione rerum alienari prohibitarum loquatur) Quemadmodũ quoque Vaſalli non tenentur Domino ob delictum, vel ad inſtantiam Creditorum ob æs alienum Carcerato ſubvenire Matth. de Affl.*in Conſtit.regn.lib.* 3.*rubr.*17.*num.*4. Lud. Schrad.

 de feud.

de feud.p.9.c.8.n.9. Joan. Sich. *in l. ob cauſam. n. 4. C. de action. & oblig.*

Fürnemblich vnd fürs Ander könne daſſelbe damit befleiſſet werden / daß zu eintreibung der Stewren dieſe vor eine erhebliche vrſachen zu conſideriren welche entweder die gemeine noth oder aber gemeinen nutzen berühren Cacher. *conſ.* 31. *n.* 26. Joan. Vincent. Honded. *conſ.* 89. *n.8.l.1.* pulchrè Lud. Molin. *tom.* 3. *p.* 1. *de tribut. diſp.* 667. *n.* 1.

Gantz ohne / das angeregte ſchulden die Landtſchafft vnnd alſo publicam neceſſitatem haubtſächlich angehen / beſondern wirdt die Abſtattung derſelben vielmehr zu der Herrn Graffen privat vortheil vnd nutzen vorgeſetzet.

Auß welchem fundament dann von etlichen bewehrten Dd. geſchloſſen / daß der Herr wegen ſeiner eigenen privat ſchulden / einige Stewren den Vnderthanen nicht aufzuſetzen habe / ita reſpondit Georg à Breitenb. *conſ.* 15. *num.* 15. 23. *& ſeq. vol.* 5. *var. Germ.* IC. dato, quod Princeps ingens æs alienum deberet, attamen ob id non poteſt dici, adeſſe neceſſitatem publicam, ob quod collecta imponi poſſit, cum & illud tractu temporis ſolvi queat. Idem ſentit Hypp. Rimin. *conſ.* 10. *num.* 18. 11. *&* 17. *ubi tradit*, Collectam à Domino non poſſe pro ſua neceſſitate privata ſed tantum pro publica imponi, perperam Alexandro, rectè tamen Bald. *in lib. Cum multa.n.*6. *C. de bon. quæ lib.* laudato, Quod & ingeminat Idem Rimin. *conſ* 667. *num.* 15. *&* 16. Accedit Lud. Molina *d. diſp.* 667. *num.* 1. Ceſſante, *inquiens*, publica neceſſitate Princeps in ſuam privatam utilitatem non poteſt tributa imponere, neque enim populus eſt propter Principem, ſed Princeps propter populum, & in bonum & utilitatem ejus, eaque de cauſa tributa non ad voluntatem vel utilitatem Principis ſunt admetienda, ſed ad utilitatem & neceſſitatem publicam ejus communitatis, cui tanquam defenſor, cuſtos vel Rector conſtitutus, contentusque eſſe debet, quæ ad competentem ſuſtentationem & ſumptus ipſi pro qualitate ſtatus conſtituta ſunt. Hæc Molina.

Quorum opinio tum maximè obtinet, ſi Princeps vel Dominus æs illud alienum ſua culpa contraxerit, veluti in ædificiis vel ædibus ſuperfluis, vel aliis pomposis & delitioſis rebus, uti poſt Iſern. *in cap.* 1. *quæ ſint regal. verb. Extraordin. collatio num.* 13. & ibidem Affl. *num.* 2. & Anton. Capic. *in Inveſtitura ſua verſ. collectis.* ſcribit Camill. Borell. *de Reg. Cathol. præſtantia cap.* 20. *num.* 39. Petr. Ant. de Petra *de Poteſtate Principis cap.* 4. *num.* 36. Lud. Molin. *d. diſp.* 667. *num.* 3. *&* 4. Albert. Brun. *conſ.* 182. *col.* 4. ubi reſpondit ſubditos non teneri ſolvere debita Dominorum. Qua etiam de cauſa pro ære alieno à Dominis contracto repreſſaliari vel exigi nequeunt Alex. *conſ.* 11. *n.* 9. *vol.* 1. Matth. Coler. *de proceſſib. execut. p.* 2. *c.* 3. *n.* 318. *& ſeqq.*

Rationes Decidendi.

Nach reiffer Erwegung aber aller ſich in præſenti hypotheſi erzeigenden vmbſtenden / fürnemblich auch daß die Herrn Graffen durch verſchwendung vnd vnnützlich haußhalten ſich in den ſchülden nit vertiefft / ſondern dieſelbe mehrentheils per Succeſſionem auff ihr G. G. devolvirt vnd gewalzet / auch jhre G. G. zu abdruckung deroſelben von jhrem Cammergeſellen / ſo viel ſie immer davon zu jhrem Gräfflichen Vnterhalt endtraihen können / ſelbſt zu contribuirn geneigt / kan mann nicht erſinnen / mit was beſtendigem grunde / die von C. gleich andern gehorſamen Vnderthanen mit einer ergibigen Stewr jhren Landsherrn vnder die armen zugreiffen verweigern / vnd hierinn jhrer Obrigkeit ſich entgegen ſetzen möchten / bevorab daß die Rechtslehrer in dem einig / daß die Vnderthanen in caſu æris alieni ſich der Stewrbarkeit nit zuendtſchütten / quemadmodum prodiderunt Domin. Card. Thuſc. *pract. concl. tom.* 5. *lit.* P. *concl.* 128. *num.* 5. *ubi dicit*, Principem Regalia habentem poſſe collectas indicere, ob ſuum æs alienum ſi prius expendat, non quicquid habet, ſed quod poteſt Petr. Ant. de Petra *de poteſtate princip. cap.* 4. *num.* 35. urgente neceſſitate, *inquit*, ſi Dominus non habet modum faciendi de Suo, utique Subditis Collectas indicere poteſt Andr. Knichen. *in comment. ad privileg. Sax. verb. Ducum. cap.* 5. *num.* 288. *ubi ſcribit*, Ducibus pro ſatisfactione æris alieni permiſſum eſſe Collectas indicere, allegatque Gail. 2. *obſ.* 52. [qui tamen ibidem hoc in ſpecie non dixit] Schurf. *conſil.* 59. *num.* 1. *&* 2. *cent.* 1. Matth. Coler. *de proceſſib. execut. p.* 2. *c.* 3. *num.* 369. appoſitè idem determinat Petr. Bellug. *in ſpec. Prin.* 41. §. *quamvis. n.* 6. Quoties, *inquit*, major pars Curiæ dignitatis reſpectu contributiones, vel pro bono publico, vel [quod probè notandum] pro ſubvenienda Principis neceſſitate, vult decernere; hoc videtur factum à tota Curia, & alii minoris dignitatis, & Zeli non obſtante contradictione contribuent. Suffragatur his Weſemb. *conſ.* 45. *n.* 4. *conſ.* 198. *n.* 4. *&* 39. *ubi reſpondit*, Comites Collectam ad exſolvendum æs alienum ſubditis imperare poſſe, eamque juſtam & ſufficientem Collectandi cauſam eſſe, rectè citando Bald. *in l. etiam non. num.* 15. *&* 28. *ibi*: *Collecta imponitur pro publica neceſſitate ſolvendi æs alienum jam contractum. C. de execut. rei jud.* & Rebuff. *in l.* 1. *C. de ſuperind. lib.* 10. Eamque opinionem pro Ducibus Megapolitanis contra Civitatem conſulendo approbat Mynſ. *decad.* 13. *reſp.* 1. *num.* 104. *& ſeq. ubi dicit*, Quoties neceſſitas vel publica vel privata poſtulat, Dominos ſubditis Collectas imponere poſſe, idq; principaliter ſub juramento fidelitatis contineri, ut ſubditi tempore neceſſitatis, vel publicæ vel privatæ auxilium Domino præſtare cogantur *cap.* 1. *de form. fidel.* in qua cauſa quoque reſpondit Facultas Ingolſtadienſ. *d. conſ.* 24. *n.* 226. *lib.* 5. *var. Germ. ICtor.* cauſam diſſolvendi æris alieni eſſe neceſſariam & juſtam cauſam; ut poſſit Collecta imponi. Hinc & notantes

Ludov.

Ludov. Molina *d. diſp. 667. num. 4.* ſcripſit, ſubditos eo caſu, quando Princeps devenit ad egeſtatem, vel ad ſtatum in quo non habeat competentes ſumptus pro ratione ejus Reip. quam adminiſtrat, teneri contribuere, ut habeat competentes ſumptus ad defenſionem & conſervationem Reip. atque ad ſplendorem pro ejus dignitate inprimis ſubjiciens hoc dicendum, ſi ſine ſua culpa deveniſſet ad eum ſtatum, teneri omnino Subditos maxime de æquitate poſt D. Thomam *ad Duciſſam Brabantia Epiſt. 21. in reſp. ad 6. interrogat.* Joan. Medin. *de reſtit. q. 13.* & Dd. communiter; Quando vero ſua culpa ad eum ſtatum deveniret, dicendum teneri inprimis ſubditos contribuere, quæ neceſſaria eſſent ad conſervationem ſuæ reip. Item teneri contribuere ad ſumptus competentes Principi attenta qualitate ſtatus ipſius & Reipub. Quoniam illi ſumptus computantur inter res neceſſarias Reipub. Hæc Molina *d. loco.* Accedit Chriſt. Wintzler *de collect. obſ. 7. num. 3.* Principis, *inquit*, æs alienum & privata ejus neceſſitas, modo juſta ex cauſa proveniat, juſta Collectandi cauſa eſt, laudando eam in rem Ayello *de jure Adoha num. 29.* & Antibol. *de muneriq p. 3. cap. 94.* Et in genere reſpondit Cardin. Pariſ. *conſ. 25. num. 64. vol. 1.* Quod Duces Comites Barones etiam nulla ſtante conſuetudine poſſint Collectas imponere pro neceſſitatibus Caſtri & loci, Cui ſententiæ accedit Rol. à Valle *conſ. 1. num. 12. & paſſim vol. 2.* Cravet. *conſ. 241. num. 10.* ubi itidem firmat, Principes poſſe imponere Collectas & ſubſidia ad ſublevandas neceſſitates, & noviſſime Herm. Vultei. *conſ. 35. num. 36. vol. 3. Marpurg.* pro Duce Holſatiæ ita reſpondit, juſtam cauſam exigendi charitativum ſubſidium exiſtimari relevationem oneris debitorum Chaſſ. *in conſuet. Burg. rub. 1. §. 4. & ſur les homines, num. 33.*

Quæ omnia etiam confirmantur per ea quæ tradidit Petr. de Gregor. *de conceſſ. feud p. 7. q. 8. num. 25. & ſeq. ubi ſtatuit*, quod Baro ære alieno ſine ſua culpa, ex facto anteceſſorum oneratus poſſit à ſuis Vaſallis adjutorium petere, Idem etiam pulchrè confirmat Cæſ. Manent. *conſ. 51. num. 22.* inducendo argumentum à minore ad Majus. Nam, *inquit*, ſi ſubveniendum eſt principi ementi caſtrum ſtatui ſuo contiguum Olrad. *conſ. 104. circa propoſitum per tot.* Natta *conſ. 557. num. 4.* [addo Ant. Borin. *de cavalc. p. 4. §. pro terra emenda.* Marc. Freccia *de feud. lib. 2. auth. 2. num. 24. & ſeq.* nec diſſentit nullum tamen horum allegans Henr. Roſenth. *de feud. c. conclu. 76. 11. & ſeq.*] quantò fortius pro redimendo Caſtro proprio, eidem ſubveniendum erit? Jacob. *in Inveſtitura verb. & promiſerunt. num. 5.* Cum redempto favorabilior fit, quam emptio Tiber. Decian. *reſp. 2. num. 73. & 74. vol. 5.* Hæc Manent. Quomodo & conſuluit Domin. de S. Geminiano *conſ. 74. num. 7. 8. & 9.* Pontificem pro recuperatione & redemptione caſtrorum Eccleſiæ Subſidium charitativum imponere & exigere poſſe; quem hoc ad Epiſcopos applicando rectè laudarunt & approbarunt Nicol. Boer. *deciſ. 134. numer. 2.* Menoch. *de arbitrar. Iud. lib. 2. caſ. 178. num. 3.* quem ſequitur Roſenth. *d. concl. 76.* Idem ſentit. Franc. Marc. *decis. 472. n. 4. p. 1.* Sichard. *in l. n. 19. C. de oper. libert.*

Hierumb vnd weiln obberührte ſchulden/ damit die Graffſchafft W. von der jetz regierenden Herrn vorfahren wollöblicher gedechtnüs/ vnd zwar dahero entſpringen/ daß der Herrn Graffen vor etlichen Jahren hero viel geweſen/ denen vnterſchiedlich Hoffhaltungen/ bey den ohn das geſchwinden thewren Zeiten zu führen/ die Gräffliche Frawlein der gebühr außzuſtewren/ vnd andere gehauffte außgaben oblegen vnnd wollermelter Graffen jahrlib einkommen/ nach abkürtzung deſſen/ was zu vnderhaltung dero Grafflichen Stands nothwendig erfordert/ zu dempffung ſolcher ſchuldē laſt nit erklecken mag/ ſo können auch die von C. mehr angeregten/ von der Ritterſchafft vnd andern Stätten bewilligten Tranckſtewren deſtoweniger ſich entziehen/ daß angeregte Collectæ zu mehrer wolfahrt/ vnnd gedeylichen auffnehmen der Vhralten Graffſchafft auch dahin angeſehen iſt/ daß einmahl der Herrn Graffen/ als gleichwol der von C. angeborner Ober: vnd Landsherrn/ in gutem weſen erhalten/ vnd von fernerm Vnheil verſichert werden/ vnd alſo jhre anbefohlene Vnderthanen beſſer ſchirmen mögen.

Welches/ do die Vnderthanen jhrem Oberhaupt die Hülffliche Handt nicht biethen/ ſondern darinn ſich beharlich ſperren würden/ ſo gahr nit ins Werck zurichten/ daß allerhandt weit außſehende Zerrutligkeit darauß erwachſen/ hierüber auch endtlich die Vnderthanen ſelbſt zu ſcheitern gehen möchten/ Sunt enim Domini Comites caput Provinciæ, Civitates & ſtatus membra. Languenti igitur capiti ab omnibus membris ſuccurrendum eſt vel natura ipſa dictante, quando omnium & ſingulorum ſalus à capite dependet, ut ferè in ſimilib. terminis ſcripſit Mur. Surgens *de præfect. prætor. l. 1. c. 22. fol. 388.* & naturaliter omnia membra debent caput ſuum defendere Lud. à Pegvora *deciſ. 57. num. 2. verſ. & ea eſt ratio* neque illud deſerere Feder. Scotus *conſil. 28. num. 158. l. 6. tom. 1.*

Confutatio Rationum Dubitandi.

VNd daß vmb ſo viel deſtomehr/ daß zu befleiſſung der von C. wiederwertigen intention herfuro geſuchten ſcheingründe allerdings baufellig ſeindt.

Seithemahl was zum Erſten de neceſſitate non per culpam propriam Collectantis cauſata eingeſprenget/ iſt vor ſich notorium, daß auff die Herrn Graffen/ der Löblich Voreltern wegen/ vnter dieſelbe die Graffſchafft theilen/ vnd vnderſchiedliche Hoffhaltungen mit Koſten führen müſſen/ ſolche ſchulden ohn alles vervrſachen devolvirt worden/ Es hetten aber die von C. ſich mehrer beſcheidenheit befleiſſen/ noch

ihre Obrigkeit eines vbelhausen halben insimuliren, sondern vielmehr sich dero Ritterſchafft/ vnd andern Stätten gehorſamblich conformiren ſollen/ Cum ſubditi inquirere non debeãt, quibus rationibus Superiores & Principes gubernent Joan. Petr. Surd. *conſ.* 574. *n.* 16. Matth. de Afflict. *in Conſtit. Regn. l.* 1. *rubr.* 4. *n.* 5. Hypp. Rimin. *conſ.* 118. *num.* 8. poſt Joan. de Leonard. *conſ.* 117. *n.* 32. Facit huc Alciat. *conſ.* 4. *n.* 13. *lib.* 5.

Nichts thut auch ermelte von C. vberführen/ daß man die Tranckſtewr nicht zu Befürderung deß gemeinen beſten / oder abwendung deſſen nöten / ſondern allein wolermelten Herrn Graffen privat ſchulden damit abzutrucken/ gemeint iſt.

Zumahl in nechſtfolgender Frag in Sexta ratione decidendi mit mehrem erſtritten/ daß der Herrn Graffen Wolſtandt/ auch JJ GG. anbefohlenen Landt vnnd Leuth zum beſten außſchlag/ welches dieſes orths cum nauſea zuerholen/ ohnnötig iſt.

So iſt das dritte fundament, daß die Herrſchafften in jhren nöthen vnnd ſie truckenden ſchulden jhre Vnterthanen/ vmb/ denſelben mit anlagen adſiſtentz zuleiſten / zuvermögen vnnd zubewegen ohnbefügt / nicht allein gleichſamm contraria obſervantia & conſuetudine auffgehaben / beſondern auch nicht allerdings richtig.

Jnmaſſen deſſen Contrarium, vnnd daß nemblich ob æs alienum die Obrigkeit jhre Vnterthanen anzulangen habe/ auß bewehrten Juriſten in ratione decidendi dargethan / auch ſolches damit noch weiter befrefftigt wirdt/ daß auch ein Statt oder gemein Flecken / wegen ſchulden laſt/ vnd dazu abrichtung deren nichts in ærario vel burſa vbrig verhanden / jhren Bürgern eine Contribution proportionabiliter aufffetzen mag / adeò ut Cicero *l.* 2. *offic.* dixerit, non eſſe dubium, quin ob ærarii tenuitatem tributum ſit conferendum. Quam aſſertionem ex JCtis noſtris ſtabiliunt Joan. Fr. Ripa *de peſte tit. de remed. præſervat. contra peſtem num.* 182. Alp. de Azeved. *ad Conſtit. Hiſp. lib.* 5. *tit.* 25. *l.* 1. *n.* 27. Matth. Coler. *de proceſſ. execut. p.* 2. *c.* 3. *num.* 369. *&* 370. Florez Diaz de Mena *pract. quæſt. lib.* 2. *q.* 21. *n.* 72. Nicol. Loſæus *de jur. univerſ. p.* 3. *cap.* 9. *num.* 1. *& ſeq.* Dom. Card. Thuſc. *pract. concl. tom.* 8. *lit. V. concl.* 33. *num.* 9. Franciſ. Burſat. *conſ.* 10. *n.* 16. Weſemb. *conſ.* 198. *num.* 39. Cacher. *deciſ.* 95. *n.* 9. Ant. Teſſ. *deciſ.* 257. *n.* 1. *& ſeq.* Borgnin. Cavalc. *deciſ.* 22. *n.* 4. *p.* 2. Steph. Gratian. *deciſ.* 217. *num.* 1. *&* 2. Gail. *de arreſt. cap.* 9. *n.* 19. Joan. Koppen. *deciſ.* 60. *n.* 17. *&* 18. In tantum, ut ſi ſponte Civitas Collectam hoc caſu imponere nolit, officio judicis & per ſuperiorem ad hoc cogi poſſit ut per *lib.* 1. §. *quod ſi nemo. ff. quod cujusque univerſ. nom.* tradit gl. *ibi. ubi* Gail. *d. c.* 9. *num.* 19. Chaſſ. *in conſuet. Burg. rubr.* 1. §. 4. *verb. domines Juſtices, num.* 47. *læſa d. cap. num.* 6. Gratian. *d. deciſ.* 217. *num.* 3. Thom. *de Collect. verb. expoſuimus. ſupra num.* 22. Jaſon. *in l. ſi ſe non obtulit. num.* 20. *ff. de re jud.* Petr. Gregor. *Syntagm. jur. univers. l.* 3. *c.* 7. *n.* 10.

Tertius Articulus.

BEy dieſem articul wil es prima fronte das anſehen gewinnen/ als wann der mehrertheil den geringern quoad Collectas nicht vberſtimmen/ vielweniger wider ſeinen willen zu Reichung dergleichẽ Stewr nöthigen köndte.

Alldieweil menniglichen bekandten/ vnnd in der Vernunfft vnnd natürlichen Billigkeit ergründeten Rechtens was alle angehet / dafern es krefftig vnd verbindtlich ſeyn ſoll / auch von allen müſſe bewilligt vnd gut geheiſſen werden / *vulg. cap. quod omnes tangit. de R. I. in* 6. quemadmodum hoc argumentum in terminis inducunt Ant. Fab. *in Cod. lib.* 9. *tit.* 29. *Definit.* 18. & Joan. Meichſ. *tom.* 4. *deciſ.* 27. *n.* 4.

Vorab vnnd vors Ander da die Sache/ darvber man tractirt, nicht vielen / uti collegio, ſondern uti ſingulis gemein ſeyn wirdt / in welchem fall einmahl omnium & ſingulorum cõſenſus vor nötig ermeſſen/ alſo/ daß majoris partis conſenſus den geringeren wiederſprechenden Theil weder mit ſeinem Schluß binden/ noch einig præjudicium zufügen kan ſicuti per text. *in l. per fundum* 11. *ff. de ſervit. ruſt. prædior.* tradunt Sigiſmund. Loffred. *conſil.* 51. *num.* 1. *& ſeqq.* Joan. Petr. Surd. 65. *n.* 17. Franciſ. Marcus *deciſ.* 465. *n.* 1. *& deciſ.* 889. *n.* 1. *p.* 2. Alex. Raudenſ. *deciſ. Piſan.* 2. *n.* 127. Vincent. de Franch. *deciſ.* 2. *num.* 4.

Nun iſts mit der zugemutheten vnd von andern Ritterſchafft vnnd Stätten bewilligten Tranckſtewr alſo bewandt / daß dieſelbe nit ins gemein von berührten Stande von einem jeden in particulari vnd abſonderlich eingezogen / uti in puncto ſcribit Lucas de Penna *in l ſ. q.* 24. *C. de quib. muner. vel præſtat. nem. lice ſe excuſ. lib.* 10. Cujus verba paulò poſt ſumus relaturi, Derowegen auß eines jeden Seckel vnd keines wegs ex communi totius provinciæ ærario oder gemeiner Landtſchafft Truhen erſtattet wirdt / ita ut pecunia à ſingulis ſubditis, vel Statibus Collecta dici poſſit.

Ferners vnnd zum Dritten iſt auch vnverneinlich/ daß die von C. eben ſo wol / als die Ritterſchafft/ vnnd andere der Graffſchafft W. angehörige Stätte ein Glied vnnd Standt der Landtſchafft machen / Hierumb die andern Stände / tanquam partes, nicht bemächtigt ſeyn / Jhnen der Stewren halben ichtwas wider jhren willen aufſzulegen / Par ſiquidem in parem nullum habet Imperium *lib. nam Magiſtratus. ff de arbit. l. ille à quo.* §. *intempeſtivum. ff. ad Trebellian. c. innotuit. de Elect.* Quemadmodũ in terminis Collectarum arguit Modeſt. Piſtor. *conſ.* 21. *n.* 44. *vol.* 2.

Geſtaltſamb dann auch pro Quarto nicht wenig Dd. dahin außſchlagen / daß in den ab Univerſitate, vel Communitate angelegten Stewren der mehrertheil den mindern nicht verbin-

verbinden könne. Ita tenet Luc. de Penna *in d. l. fin. q. 24. C. de quib. mun. non lic. ſe excuſ. libr.* 10. hiſce verbis: Univerſitas poteſt imponere Collectam, ſi tamen omnes conſentiant ad hoc *l. fin. C. de auth. præſt.* nolentes autem & invitos ad hoc cogere non poteſt, quamvis adſit cauſa ſummæ utilitatis. Quia id, ſuper quo ſtatuit, non eſt commune ſibi ut plurib. nec ut collegio, ſed potius diviſum, & quod ad hoc eſt text. *in l. venditor. §. 1. ff. comm. præd.* ubi dicitur, neminem in lapidicina ſua, ſive privato ſive publico nomine lapides cædere poſſe *c. e. docetur. de reſcript. in 6.* Hactenus Penna Cum quo tranſit Nicol. Loſæ. *de jur. univerſ p. 3. c. 9. n. 11.* Univerſitas, *inquit*, quando collectam imponere vult, pro ſolvendo ære alieno expediendisve aliis negociis, debent citari omnes de univerſitate, de quorum intereſſe tractatur, & Conſenſu omnium imponi, nec ſufficit Conſenſus maioris partis. Iisdem verbis eandem ſententiam, amplectitur Alphonſ. Villagut. *de reb. Eccleſ. vel univerſ. non rite alien. recuper. lib. 1. c. 122. n. 4.* Borgnin. Cavalc. *deciſ. 22. n. 4. p. 2.* Guid. Papæ *deciſ. 424. ubi dicit*, de jure communi maiorem univerſitatis partem Collectam imponere non poſſe, relatis Barr. & aliis [qui tamen recte ibid. monente Apoſtill. in locis citatis id non habet] Ant. Fab. *in Cod. lib. 9. tit. 29. defin. 18.* Univerſitatis nomine indicta ſingulis municipib. contributione, licet maior pars conſenſerit, non tamen idcirco qui non conſenſerunt præciſe urgendi ſunt ad ſolutionem, ſi velint intercedere & interceſſionis cauſas reddere, quia quod omnes tangit, ut ſingulos, ab omnibus approbari debet *d. l. fin. C. de auth. præſt. addens*, ita in publico auditorio tractatum fuiſſe.

Allermaſſen daſſelbe nicht allein in terminis terminantibus, daß ob gleich der mehrertheil der Landſtände ein Stewr vnd Anlag bewilliget/ dannoch der mindertheil dadurch zu reichung derſelben nit könne gezwungen werden/ reſpondendo mit nachgeſetzeten Wörten bewehrt worden/ à Matthia Colero *in d. conſ. 1. pro Civitate Roſtochienſi contra Ducem Megapolitanum num. 233. & ſeq.* Certum, *inquit*, eſt, nullam Collectam Civib. invitis imperati poſſe, ſed ad imponendam Collectam requiri, ut ſubditi, quibus imponuntur citentur ad hoc, atque ita conſenſu omnium imponantur. Quemadmodum & per totum Imperium de conſuetudine ſervatur, ut Electores vel Principes Collectam exigere volentes primo Status ſuorum Ducatuum convocent, cum iis de Collectatione communicent, & ſic [ſcilicet omnium conſenſu] impetrent. Hinc Principes Imperatore inferiores ſubditos quidem urgente neceſſitate collectare, omnium tamen conſenſum requiri; Et ſi conſenſus unius tantum, vel plurium intervenerit, illos & non alios teneri, authoritate Alb. de Roſate Joan. Boerii & aliorum notabiliter comprobat Dn. Correferens in cauſa Civitatis Brunſvicenſis contra Ducem Brunſvicenſem mandati ſine clauſula, das abgenommene Zehendtkorn betreffend/ apud Joan. Meichſ. *tom. 4. deciſ. 27. num. 20.* privatæ, *ſubjungit*, contributiones, tam quæ ex uſu communis provinciæ, quam quæ principem ipſum & filios concernunt, minime parem cum Imperii publicis cauſam habent, aut ſimilem obligationem pariunt, vel etiam aliquibus, quantumvis maiore parte in præiudicium tertii, etiam unius ſimul poſſunt recipi; nam quod omnes tangit ab omnibus approbari debet, & non poteſt maior pars illius provinciæ alios non conſentientes obligare. Extat totidem verbis Im Braunſchweigiſchen hiſtoriſchen Handel *tom. 2. ſect. 1. fol. 638. & ſeqq.*

Beſondern es iſt auch zum Fünfften auß den auff Reichstägen gepflogenen Handlungen/ vnd deßwegen gehaltenen protocollis bekandt/ welcher geſtalt die proteſtirende Stände etliche mahl ſtarck gerüttelt/ daß man ſie in puncto Contributionis per maiora auffeſſeln vnd gefähren wolle/ darvon etwas nachrichtung bey Waremundo ab Ehrenberg *in tr. de jurib. & ſubſid. Reg. c. 6. num. 53.* zufinden/ qui ibidem reſtatur, aliquot ex Electoribus & Principibus Imperii Anno 1598. oppoſuiſſe ſe fiſco in Camera Imper. ex eo capite excipientes, quod maiora vota & in cauſa Religionis & Contributionis diſſentientes non obſtringant, in qua opinione & Mauritium S. Elect. fuiſſe ex Sleidano patet *libr. 24.* cum etiam nondum definitum ſit quæ dicantur maiora, cuius diſputationis deciſio ad privatos non pertinet hactenus Waremundus.

Hierüber noch weiter auff die Acta Comitiorum Anno 1603. 1608. vnd inſonderheit deß 1613. Jahrs/ anmütiger kürtz halben/ gezogen/ daſelbſt die Correſpondirende vnd Vnirte proteſtirende Stände ſteiff darauff beharret/ daß die maiora quoad punctum Contributionis, vnd ſonſten/ nicht zu vberſtimmen hetten.

Vnd ob zwar erſtgehörte meinung abſque contradictione nicht paſſiret noch allerdings zubehaupten/ nichts doweiniger vnnd zum Sechſten möchte dieſelbe allhie durchtringen/ weiln die von den Herrn Graffen den Vnterthanen zugemuthete vnd à maiori parte bewilligte Stewr/ vel ipſis Receſſuum verbis atteſtantibus nicht auß ſchuld oder pflicht/ ſondern freyen willkühr/ & ita non ex neceſſaria, ſed voluntaria cauſa, hergefloſſen.

Nach demmahl ergründeten Rechtens/ quod in actibus voluntariis maioris partis conſenſus non ſufficiat, ſed omnium conſenſus requiratur, adeoque vel unius contradictio obſit And. Barbat. *conſ. 7. in fin. lib. 1.* Celſ. Hugo *conſ. 196. num. 8.* Fr. Bec. *conſ. 163. num. 18.* Cravett. *conſ. 592. num. 20.* Cephal. *conſ. 176. num. 41.* Burſat. *conſ. 159. n. 8. & ſeq.* Natta *conſ. 215. num. 5.* Joan. Mar. Rimin. *conſ. 438. num. 83. & ſeq & conſ. 7. num. 87.* Thom. Grammatic. *conſ. 71. num. 7.* Joan. Fr. Ripa *conſ. 93. n. 14. & conſ. 186. n. 9.*

So gibt ſich die illation ſelbſt/ daß in dergleichen freywilligen contributionibus ob maioris partis conſenſum der geringer theil ad contribuendum nicht könne obligirt werden/ Quod

& in punĉto ita determinarunt Jacobin. de Rimin. conſ. 709. num. 6. Collecta, inquit, ubi imponitur ex aliqua cauſa voluntaria, tunc non poteſt fieri in præjudicium non conſentientium. Quæ opinio & placuit Guid. Papæ. deciſ. 631. num. 8. verſ. alioqui ſi non immineret neceſſitas, Immol. in l. 4. §. actor. ff. de rejudic. ubi dicit, univerſitatem Collectam imponere poſſe ex cauſa, puta pro ſolvendis debitis Univerſitatis, ſecus ex cauſa voluntaria, quia id forte non poterit in præiudicium non conſentientium. Cardin. Jacobat. in tr. de conciliis, tom. 16. tract. tractat. tit. 6. art. 3. num. 32. & ſeqq. ubi movet quæſtionem, utrum maior pars univerſitatis per impoſitionem oneris gravare omnes & ſingulos de univerſitate poſſit? concluditque quod ſic, ſi ex cauſa neceſſaria Collecta indicatur; ſecus ſi ex cauſa voluntaria, citando Felin. in c. cum dilecta. num. 43. [qui tamen non in ſpecie de collectis, ſed in genere de actib. voluntariis loquitur] de reſcript. adde Bald. in d. l. etiam num. 28. C. de execut. rei iud. dicentem, in collectis voluntariis neminem eſſe neceſſarium Fr. Purpur. conſil. 438. num. 84. qui itidem tradidit, in caſu voluntario non conſentientes neutiquam obligari, etiamſi maior pars conſenſerit, ſed vel unam fabam nigram actum impedire l. ambitioſa. ff. de decret. ab ord. faciend. In eandem ſententiam Natta conſ. 215. num. 4. & 5. reſpondit, Collectam à maiori parte imponi poſſe pro neceſſitate publica, puta pro debitis Univerſitatis ſolvendis, vel pro ſolvendo cenſum Principi; ſecus ſi imponeret pro faciendo principi donum. Idque etiam ſentit Ant. Teſſaur. deciſ. 527. num. 4. & Camill. Borell. de Reg. Cathol. præſt. c. 20. num. 24. & ſeq. qui ſcribit, non ſufficere maiorem partem Civitatis ad imponendam Collectam, pro donando Principi, ſed obligari tantum conſentientes, non etiam diſſentientes, ſeque ita ampliſſime conſuluiſſe pro civitate Bergatii contra D. Azevinum Pignacellum eius Dominum Steph. Gratian. deciſ. 217. n. 3. dicens, maiorem partem non poſſe obligare minorem ad collectam, ſi collecta illa fiat, ut donum fiat; Illudque decretum eſſe ambitioſum: & ita in terminis terminantibus ſeipſum declarat & reſtringit. Quamvis aliam opinionem contrariam probet Modeſt. Piſtor. conſ. 21. num. 90. libr. 2. hiſce verbis; Man muß aber hierauß nicht inferiren, daß die von N. ſo offt als der mehrer theil der Landſchafft auch eine Stewr extra caſum publicæ utilitatis vel neceſſitatis bewilligt / ſolche Stewr propter conſenſum maioris partis zugeben ſchuldig weren / Nam quod ſupra dictum eſt, quod maior pars decrevit ab omnibus decretum videri, in iis demum locum habet, quæ facit univerſitas ex neceſſitate; ſecus in aliis, ita formaliter Mod. Piſtor. d. loco.

Man will zum Siebenden darauff nicht hoch tringen / quod maior pars in approbatione Collectarum non poſſit præiudicare minori exemptæ, uti in ſpecie reſpondit Joan. Bolognet. conſ. 1. num. 94. & ſeq. quò & facit Joan. Neviz. conſ. 12. n. 116.

Daß aber die von C. einer exemption vnd befreyung ſich anzumaſſen / möchte damit verificirt werden / daß die Herrn Graffen lauth der Statt ertheilten vnnd ſub lit. G. gezeichneten Reverß verſprochen / daß die von C. vber die von alters gewöhnlich 45. Marck Erbgülde / vnd noch 100. Marck bewilligter beyde von keinerley mehr hinfür gebetten werden ſollen.

Quæ utique promiſſio vel pactum de non petendo vel non onerando ulterius collectis, & ſucceſſores obligat, ut fuſius deductum fuit in conſilio Gieſſenſi.

Vorab daß die Herrn Graffen bey eingezogener Huldigung noch weiter verſprochen / die von C. bey alten Freyheiten vnd alter Gewohnheit zulaſſen / noch dawieder zubeſchweren. Conventiones autem Domini cum Subditis initæ etiam à ſucceſſore ſervandæ ſunt Barthol. Bertaz. conſ. crim. 420. num. 16. & ſeq.

Nebenſt dem allen & ceſſantibus & præmiſſis fundamentis kan den von C. maioris partis conſenſus quoad Collectarum præſtationem auch pro Octavo zu keinem nachtheil oder vorfang gereichen / daß auch die Bewilligung nicht collegialiter vnnd in geſambter verſamblung vorgangen / beſondern dieſelbe bey einem jeden abſonderlich zuwegen gebracht.

At de jure actus univerſitatum vel collegiorum non aliter valent, quam ſi collegialiter peragantur, nec ſufficit ſi poſtmodum ſeparatim vel particulatim conſenſus interveniat arg. l. 2. C. de decurion. l. 10. l. nulli 4. ff. quod cuiusque univerſit. nom. c. omnes. de Conſtit. Bald. in tr. de Statut. verb. univerſitas. num. 1. & 2. ubi dicit, ſi in eo, quod commune eſt, univerſitatis minor pars aliquid faciat, quamvis maior pars id ratificet, tamen ratificationem nihil operari, cum à principio nullum fuerit per cap. ex cauſis de Elect. ſed ratificationem collegialiter faciendam eſſe Cardin. Pariſ. conſ. 90. num. 21. & 22. vol. 4. Joan. Bolognet. in l. omnes populi. num. 83. ff. de juſt. & jur. ubi hanc putat veram, quæ & in practica ſervetur. Nicol. Loſæ. de jur. univerſ. p. 1. c. 3. n. 82. Villagut. de reb. Eccleſ. vel aliter univerſ. non rite alienat. recuper. libr. 2. c. 5. num. 140. & ſeq. Hieron. Cævall. in ſpec. com. opin. contra com. quæſt. 436. Laurent. Calcan. conſ. 45. num. 7. Et in terminis noſtris de conventu Statuum loquens Joan. Bodin. de Repub. l. 3. c. 7. num. 336. & ſeq. ſed eum, quem diximus, collegarum conſenſum, in ipſo collegio fieri neceſſe eſt, alioquin nihil proficit, collegas omnes ſeorſim conſentire Joan. Sichard. in rubr. n. 4. C. de reſcind. vendit.

Endlich vnd zum Neundten wirdt auch von denen von C. exceptio impoſſibilitatis vorgeſchützet / daß ihren Bürgern von wegen allerhandt Verkauffung der Gerſten / Brauhung deß Biers vnd ſonſten vorfallenden Beſchwernuſſen vñ vngelegenheiten obangeregte Tranckſtewr einzugeben vnnd zu reichen ohnmüglich vnd ohnerſchwinglich fallen thue / Quæ utique Exceptio impoſſibilitatis ut principaliter peremptoria relevat. Bald. in c. paſtoralis. num. 20. de except. Cum actionem elidat l. nam is. ff. de dol.

Roffred.

Roffred.*in quæſt.Sabbath.*17.*n.*7. Et in Collectis paupertas & inopia immunitatem præſtat text.*in l.cura.§.inopes.ff.de minor.l.fin. C. qui n. lib.* Reichs Abſchiedt de anno 1576. §. Vnnd nachdem *mihi fol.*204.cujus §.diſpoſitio, Daß der erarmten vnnd erſchöpfften Vnterthanen mit Abforderung der Türcken contribution, ſo viel müglich / verſchonet werden ſoll / reperitur in Abſchiedt de anno 1582. Anno 1594. anno 1598. & 1603. Et in hanc ſententiam reſponderunt Roman.*conſ.*369.*num.*32. Aug. Berous *conſ.*150.*num.*52.*lib.*3. [ubi addit pauperes in æſtimo deſcriptos, rurſum eſſe cancellandos] Rol.à Valle *conſ.*66.*num.*20.*& ſeq.vol.*1. Joan. Montiſpel.*conſ.*1.*num.*5. Flam.de Rub.*conſil.* 1.*n* 77.*vol.*1. Fulv.Pacian.*conſ.*73.*n.*26. Weſemb.*conſ.*103.*n.*23. Florez.*d.lib. quæſt.pract.q.* 21.*num.*129 *& ſeq.& n.*260. Gail.*de arreſt.c.*9. *num.*20. Nicol.Loſæ.*de jur.univerſ.p.*3.*c.*9.*n.* 23. Surd.*de alim.tit.*8.*privileg.*91.*num.*5. Chaſſ. *in conſuet.Burg. rub.* 1. §. 4. *verb. & ſur les hommes.num.*53. Regner.Sixtin.*de Regalib.l.*2.*c.* 14. *num.*88.

Rationes Decidendi.

WIewol aber die vorgehende rationes zuerhärtung der von C.intention keinen geringen ſchein vnd anſehen haben / Jedoch wan die ſach mit jhren vmbſtänden / remotis affectibus tieffer erwogen thut ſich ſo viel / daß ermelte von C. ſich von der Ritterſchafft vnd anderer Stätten gemeinen ſchluß in puncto collectarum nicht abzuſondern / aber viel mehr demſelben gehorſamblich zubequemen von Rechts vnd Billigkeit wegen anzuweiſen ſeyn.

Solches etwas ſpecialius zubeleuchten / werden die von C. ohne abrede deſſen geſtehen müſſen / daß eine Landtſchafft vnd deren Stände pro univerſitate, collegio vel corpore zuachten / ut de Regno ſcripſit Jacob.de Ajello *de jure adoha & ſubſid.n.*38. poſt Innoc. *in c. quanto. de jurejur.* Ducatu Marchionatu, Domin. Cardin.Tuſc.*tom.*6.*pract.concl. lit. R. concl.* 87. *num.*7. Ruin.*conſ.*22.*num.*5.*lib.*1. Bart.*in l.Imperium.num.*7.*ff.de jurisd.* Bald.*in c.num.* 5. *de capit.qui cur. vend.* Quos allegat & ſequitur Mod.Piſtor.*conſ.*21.*num.*85.*lib.*2. & in ſpecie de comitatu tractant Alex. Raudenſ.*var. reſol. c.*45.*n* 5. & Franciſ.Curt.ſen.*conſ.*56.*n.* 8.*verſ. quia regnum eſt Comitatus*, vnd alſo conſequenter der mindertheil dem jenigen / was in univerſitate per majora geſchloſſen / zugeleben ſchuldig ſey.

Ex quo juris eſt non incogniti, in actibus univerſitatis & collegiorum majoris partis conſenſum ſufficere, minoremque partem non obſtante diſſenſu & contradictione compelli poſſe, ad id, quod à Majori univerſitatis parte conſtitutum approbatumque fuit text. *in lib. quod minor.*19.*ff.ad municip.* ubi Dd. *l.nulli.*3.*ff. quod cujuscunque univerſ.lib. nominationum.*45. *C.de decurion.* Villalob.*in com.opin.lit.M.num.*2. Laurent.Kirchoff.*conſ.*27.*n.*18.*& ſeq.l.* 2. Alp. de Azev.*conſ.*39.*n.*2.

Vnd noch näher ad ſpeciem zugehen / wirdt vors Ander von vornehmen Juriſten eben daſſelb vnd ſo viel bekräfftiget / daß der mehrertheil den geringern an ſich ziehe vnnd binde Ægid. Thomat.*de Collect.§ retenta.num.* 17.*fol.* 520. *ubi concludit*, aſſenſum majoris partis civium collectam pro conſtructione putei imponere volentium adſtringere omnes, nec minorem partem reclamare poſſe Nicol.Feſtaſ.*de æſtimo p.*2.*c.*2.*n.*21. quoque affirmat, majorem partem Regentium collectam indicere poſſe, Alph. Villag.*d.tr.de reb.Eccleſ.lib.*1.*cap.*20.*n.*7. ſcribit, majorem partem univerſitatis obligare ſingulos ad Collectam Schrad.*de feud. pag.*10. *ſect.*11.*num.* 2. *in fin.* in impoſitione Collectarum, *ait*, conſenſus majoris partis ſufficit, & aliis præjudicat, quod & placuit Joan. Borch.*in c.*1.*quæ ſint.regal.num.*54. Henr.Roſenth.*de feud c.*5.*concl.*75.*n.*1. Chriſt. Wintzler.*de Collectis obſ.*6.*num.*3. in collectis, *inquit*, ſi pro majori parte conſentiant, valet, quod agitur, & tam abſentes, quàm contradicentes obligantur. Conſentit his Regner. Sixtin. *de Regalib.lib.*2.*c.*14.*num.*28. Univerſitas, *inquit*, communi vel majoris partis conſenſu collectã imponere poteſt. Boſſius verò Rol. Meichſner. à Sixtin.alleg.non in ſpecie hoc, ſed illud tantum proponunt, univerſitatem ſibi ipſi Collectam imponere poſſe. Accedit Petr. Gregor. *Syntagm.jur.univerſ.lib.*3.*d.c.*7.*num.*10. à Civitate, *inquit*, contra ordinem imponuntur collectæ, vel in comitiis Patriæ vel conſilio civium, de quorum negociis agitur communibus, ſi pecunia in arca deficiat, vocatis omnibus quorum intereſt, quos omnes oportet conſentire vel majorem partem Dom.Card. Thuſ. *pract. concl.tom.*3.*lit.C.concl.*450.*num.*15. *& tom.*6. *lit.O concl.*258.*num.*37. qui ibidem docuit, in impoſitione Collectarum & onerum valere, quod fit à Majori parte univerſitatis, etiamſi minor pars contradicat. Alex. *d.conſ.*68.*num.* 7.*verſ.nec obſt.lib.* 2. *ubi dicit*, in impoſitione Collectarum requiri, quod duæ partes & tribus univerſitatis conveniant, & quod major eorum pars conſentiat. In eandem ſententiam reſpondit Joan. Calderin.*conſ.*6.*per tot.tit.de his quæ fiunt à Majori parte cap.* majorem univerſitatis partem poſſe Collectam imponere toti univerſitati, etiamſi minor pars contradicat Bertrand.*conſ.*141.*num.*8.*& ſeq.lib.*1.*p.*1. Hinc Cravet.*conſ.*27.*in fin.* arbitratur Enymondum ſolum collectas recuſare non poſſe; ſed ex facto & ſolutionibus majoris partis obligari. Idem Cravet. *conſ.*195.*num.*8. Ita & Steph. Gratian.*deciſ.*217.*n.*3. decidit, majorem poſſe obligare ſingulos ad Collectam: ideoque in fine ſubjicit fuiſſe concluſum, omnes ad contributionem teneri, non obſtantibus excuſationibus, quæ pro particularibus allegabantur. Confirmat etiam hanc opinionem in terminis Collectarum Guid.Papæ *d.deciſ.*631.*n.*8. Franc. Marc.*deciſ.*885.*n.*4.*p.*2. Garzias Maſtrill. *deciſ.* 49.*n.*7.*&* 8.*p.*1.

Welches

Welches auch in tantum vnd dahin exten dirt, vnd außgeredet wurd / daß ohnangeſehen / der minderthail ſeines ſtattlichen vermögens vnd Reichthumbs halben ein mehrers wieder der gröſſer theil contribuiren würden / Den noch major pars denſelben ad contribuendum arctiren vnd binden thue / uti hanc concluſionem Felin. *in c. cum dilecta n.* 20. *de reſcript.* extendit, dicens, majorem univerſitatis partem poſſe collectam imponere toti univerſitati, etiam ſi minor pars, quæ contradicit, majorem debeat ſolvere partem, per *c. fin. de his quæ fiunt à Major. part. cap.* Idem formaliter reſpondit Joan. Calderin. *d. conſ.* 6. *per tot.* Et Domin. Card. Thuſc. *d. tom* 8. *lit O. concl.* 128. *num.* 1. *& ſeq. & concl.* 258. *num* 37. *& ſeq.* ubi itidem notat, in Collectarum impoſitione ſufficere majoris partis perſonarum univerſitatis, etiam ſi alii contradicentes plus contribuant, Cui ſententiæ & ſuffragatur Fr. Marc. *d. deciſ.* 885. *n.* 4. *p.* 2. Frid. Prenninger. *in Apoſtill. act.* Mart. Uranii *conſ.* 37. *tom.* 2. *lit. A.*

Am meiſten aber iſt dieſem Schluß beyfall zugeben / daß gleichſamb in terminis von fürtrefflichen Juriſten pro Tertio ſtattlich bewehrt worden / wann der Landtſtände mehrertheil eine Hülff oder Stewr ihrem Herrn verwilligen wirdt / daß ſich der wenig theil hierin nicht ſperren / ſondern auch ad contribuendum angetrie werden könne / ſicuti appoſitè determinat Petr. Bellug. *in ſpec. Princip. rubr* 45. §. *quamvis. num.* 6. quoties, *inquit*, major pars curiæ [ita enim conventum ſeu Comitia Regni, verbo & noſtris Antiquis hiſtoriographis per quam uſitato appellare conſuevit] uti patet *ex rubr.* 1 *per. tot.* dignitatis reſpectu contributiones pro bono publico, vel ſubvenienda Principis neceſſitate vult facere & ſic ſubvenire, hoc videtur factu à tota curia, & alii minoris dignitatis & Zeli non obſtante contradictione contribuent Anton. Corſet *de poteſtate Reg. n.* 4. *q.* 53. *num.* 20. Quæro, *inquit*, an factum majoris partis, majorum Regni cenſeatur factum ab omnibus de Regno? & dicas, quod ſic *lib.* 2. § *ſin autem C de jurjam. Calum. d. l. quod major. ff. ad municip.* Ita pulchrè dicit Innoc. *in c quanto de jurejur.* quod negocium Regni cenſeatur negocium univerſitatis. & ideo ſufficit conſenſus majoris partis majorum Regni &c. Quod & ſupra ex Petro Gregor. *lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 10 & Joan. Bodino *de Repub. lib.* 3. *cap* 3 *num.* 335. *& ſeq.* evicimus, Ait ibidem Bodinus, de conventu ſtatuum Galliæ, Quamobrem ſi Reipub. conventus ex omnibus Civibus cogantur, & in tres ordines diſtribuantur nihil in duobus decerni poteſt, quo uni ex tribus præjudicium inferatur, ſi res ad ſingulos ordines ſeorſim pertineat; At ſi ad univerſos maximam partem omnium eorum præponderare. Guid. Pap. *deciſ.* 424. *ubi dicit*, de generali conſuetudine Delphinatus ſervari, ut in ſubſidiis, quæ indicuntur in congregationibus trium ſtatuum à Delphino compellantur ad contribuendum in iis etiam illi, qui non conſenſerunt, ubi major pars vocatorum conſenſit, & eam opinionem tenere quoque Petr. de Ravenna. Sed & Elbert. Leonin. *conſ.* 24. in controverſia, quæ vertebatur inter reliquos ſtatus Brabantiæ contra gubernatores Civitatis A. [fortè Antuerpiæ] de executione collationis 200. lib. ad uſum Cæſ. Majeſt. factæ reſpondit *num.* 1. Civitatem A. in conventu ſtatuum, non eſſe ſtatum per ſe, ſed unius ſtatus membrum Bart. *in l omnes. de juſt. & jur.* Joan. Fab. *in* §. *omnium. Inſt. de pœn. tem. lit.* ſatisque eſſe ad inducendum ſtatuum conſenſum, reliquas Civitates tertium ſtatum repræſentantes cum aliis concordes eſſe, quia omnes Civitates cum omnibus aliis ſtatibus pro una parte admittantur, rectè adducendo Rom. *conſ.* 99. *per tot.* poſtmodumque *num.* 3. ſubjunxit, contradictionem vel diſſenſum particularis alicujus Civitatis non impedire ea, quæ ordines conſtituunt, ſufficereque generalem conſenſum, & concordiam ipſorum ſtatuum, non curata contraria ſententia Civitatis A. nam cum facilè diſſentiant homines, difficulter expedirentur negocia univerſitatis, ſi ſingulorum conſenſus requireretur eadem repetit Leonin. *conſ.* 71 *n.* 3. *&* 8.

Quam ſententiam utcunque aliàs civitatibus faventes & addicti jure fundatam fateri coguntur Lud. Gremp. & Hier. Agninus. Rerumpub. Argentinens. & Francofurt. Advocati in conſilio Solivago ad inſtantiam Civitatum Imperialium pro earundem jure & voto in Comitiis Imperii reddito, & in ſpecie, an ipſi Contributiones aliave à majori ſtatuum parte approbata inviti ſolvere & approbare teneantur? Nam cum in ſeptima ratione dubitandi §. zum Siebenden iſt bey den Rechts gelarten ein opinion &c. deduxiſſent, pars poſſit gravare per impoſitionem oneris ſingulos & contradicentes, juxta Bart. Immol. & Roman. *in l* 4. §. *actor. ff de re jud.* gl. *in l aliud.* §. *refertur. ff. de R. I.* poſtmodum in reſponſione ad 7 oppoſitionem in effectu arbitrantur, hanc opinionem für beſtendig vnd gegründet / Cum quibus etiam tranſit author conſilii in eadem cauſa redditi, quod extat inter conſilia anonymi cujusdam Imp. Cam. Advocati non ita pridem hic Spiræ impreſſa *conſ.* 6. *fol.* 381 & Th. Paurmeiſter *de juriſd. lib.* 2. *cap.* 2 *num.* 31. *fol* 347. Quatenus ibidem tradidit, ſi omnium Electorum ſcil. cet Principum & Civitatum] vel duarum pars major abſque variatione conſentiat, ex parte ordinum rem eſſe confectam Matth. Weſemb. *conſ.* 103. *num* 1 Major, *inquit*, pars univerſitatis vel provinciæ, in forma & modo Collectandi quod ſervari debeat, concludere poteſt, perperam tamen in teſtimonium vocato Corſet. *ſing.* 54. Et Calcan. *conſil.* 4 E Paril *conſ* 25 *num.* 4. *lib* 1. Ita & reſpondit Hieron. Schurf. *conſ.* 59. *cent.* 1. Erfurdienſes teneri non obſtante contradictione ad Collectas à majori parte placitatas, Sententiam ſequitur Chriſtoph. Winzler. *de Collect. obſ.* 6. *num* 3.

Inprimis verò hanc quæſtionem clarè decidit Mod. ſt. Piſtor *conſ* 21. *lib* 2. Dann wie also da [uti formaliter habent verba in facti ſpecie ibidem

ibidem præmiſſa] Hertzog zu E. N. daß Landt bey antrettung ſeiner Fürſtl. G. Regierung mit vielen ſchulden beſchweret funden / vnd derwege Räthe vnnd Landtſchafft vor noth erachtet / daß zu vnderhaltung deß Landsfürſten / vnd gemeiner Lands wolfahrt müſten Schatzũg / Hulff vnd Stewr angelegt werden / vnnd aber die Statt P. ſich verweigern / vnd die von andern Ständen bewilligte Stewr vnnd jhren zu jhrer quot zugetheilete 60. fl. nicht abrichten wollen / Iſt dahero dieſe Frag entſprungen / Ob gemelte Statt P. zu ſolchem ſtewr / dieweil der mehrertheil der Stände deren conſentirt vnnd gehelet / nicht mit Rechte könne getrungen vnnd gezwungen werden? hierauff Piſtor *in q. 4. num. 84. & ſeq.* ſeinen Rechts gründigen Anſchlage dahin gibt / daß die Statt P. nicht alleine ſolche per majorem partem bewilligte ſtewer / vñ jnen aſſignirte Sum / ſondern auch darzu daß durch jhr wiederſetzen cauſirtes intereſſe, Coſten vnd Schaden zuendtrichten ſchuldig ſey.

Inſonderheit aber iſt dieſẽ Schluß conſulẽdo & judicando beyzupflichten / daß nit allein derſelb communioribus ſuffragiis, wie auß obſtehenden ohnſchwer zu erlernen / approbirt, beſondern auch pro Quarto In den Reichs Abſchieden vnd in ſpecie de Anno 1512. §. Es ſollen ꝛc. von der Keyſerl. Mayſt. vnd den Ständen beliebet / daſelbſt von der contribution vnnd Hülff / welche zu vertheidigung eines wieder den Landtfrieden beträngten Stands notwendig gehandelt / vnd ſo viel lauter ſtatuirt wordẽ / was die ſtänd / ſo erſchienen ſeindt / oder der mehrertheil auß jhnen ſchlieſſen wirdt / dem ſoll von allen Ständen gefolget / nachkommen vnd vollenſtrecket werden / ohne alle Wiederred vnd weigerung.

Eben daſſelb iſt auch im Abſchiedt de anno 1555. §. vnd damit verordnet / daß nemblich daß jenig / was durch die in jeden Krayß beſtelten Obriſten vnnd den jhren zuverordneten (mehrentheils) beſchloſſen wirdt / getrewlich nicht weniger als wan ſie alle beyſammen geweſen vollenzogen werden ſolle.

Welcher der Keyſerl. Mayſt. vnd Ständen gemeiner Reichs verordnung man in der löblichen Graffſchafft W. billich nachgeſetzt / Cum ſingulæ Imperii provinciæ ſe capiti & imperio conformare debeant. Tib. Decian. *conſil. 39. num. 17. vol. 4.* Quo facit Sigiſm. Loffred. *conſ. 1. num. 56.* Burſat. *conſ. 131. num. 10. & num. 88.* Hypp. Rimin. *conſ. 780. n. 39. & ſeq.* Covar. *libr. 3. var. reſol. cap. 5. num. 5. verſ. Quarto ad hujus* Ludolphus Schrad. *de feud. p. 10. ſect. 1. num. 88.* Joan. Gutierez *lib. 2. q. pract. civil. q. 80. n. 2. & l. 5. q. 67. n. 36.* quatenus ibidem prodiderũt in terminis ſucceſſionis, quod quicquid ſtatutum eſt in ſucceſſione Regni, id etiam in membris & ſucceſſionibus inferiorum obſervandum ſit.

In noch weitern betrachtung / daß ſo wol in der Graff. W. als andern benachbarten Fürſtenthumben Graff: vnd Herſchafften / was alſo de præponderante majori parte quo ad Collectas geſchloſſen / auch durch die ohnverrückte obſervantz vnnd herkommen bekrefftiget wirdt / Qualis utique ſubſecuta obſervantia, & conſuetudo attendenda Joſeph. Ludovic. *concl. com. 38. n. 145.* Cum & viciniæ conſuetudo ad locum vicinum extendatur *l. venditor. §. ſi conſtet. ff. com. præd. cap. ex parte. cap. ſuper cap. cum olim. de Conſuet.* Crav. *conſ. 94. num. 5.* [ubi idipſum quoque in cauſis odioſis procedere adſtruit] *& conſ. 118. n. 9. & conſ. 985. num. 58.* Burſat. *conſ. 46. num. 33. conſ. 161. n. 20. & 62.* Joan. Petr. Surd. *conſ. 315. n. 6.* Camill. Borell. *conſ. 3. num. 11.* Marc. Anton. Peregrin. *conſ. 33. num. 24. lib. 1.* Weſemb. *conſ. 95. num. 23.* [qui ibidem rectè ſumi argumentum à conſuetudine reliqua regionis & vicinorum, maximè in declaratione facienda, autumat] Nicol. Everhard. Jun. *conſ. 1. num. 210. vol. 2.* Nicol. Boer. *deciſ. 263. n. 8.* Alex. Raudenſ. *deciſ. Piſan. 21. num. 4.*

Vber welches alles vnnd zum Sechſten die von C. von mehrgemelten per majora bewilligten Collectis, auch ſich darumb nicht außzuhalfftern haben / weiln nicht allein juſta, legitima & neceſſaria cauſa, wie oben angerührt / ſolche ſtewren zu geſinnen vorhanden / ſondern auch zu dempffung daß auff der Graffſchafft ſtehenden ſchweren ſchulden laſts / vnd alſo zu deß gantzen Lands gemeinen nutzẽ gedeylichen auffnehmen vnnd wolfahrt principaliter angeſehen vnd gemeindt ſeindt / juxta ea, quæ Mod. Piſtor. *d. conſ. 21. num. 85.* deduxit, ita ut quemadmodum publice Dominorum intereſſe, locupletes & nullo ære alieno obſtrictos haberi ſubditos Bald. *conſil. 410. num. 5. in fin. vol. 5.* Chaſſan. *in conſ. Burg. rubr. 6. §. 4. verb. ſi par le pere. num. 16.* quod plurib. illuſtrat Cravett. *conſ. 933. n. 25.* Natt. *conſ. 506. n. 13.* Aug. Berous. *conſ. 141. num. 5. vol. 3.* Alciat. *conſil. 10. num. 9. lib. 2.* Sic vice verſa publice & Subditorum quàm maximè interſit, Dominos habere minimè obæratos, ſed potentes, quo ipſos tãtò melius defendere, tueri, ac protegere poſſint Guil. Bened. *in c. Rainut. verb. & uxorem. deciſ. 4. num. 9. & 10.* Natta *d. conſ. 506. num. 14.* Cum & periculoſa res ſit in Imperante tenuitas Roland. à Valle *conſ. 1. num. 66. vol. 2.* Jacob. Ayello *de jure adoha n. 47.* ubi & putat pro bono ſtatu Principis cõſervãdo poſſe indici Collectas, illudque intereſſe tanti exiſtimatur, ut ea de cauſa ſubditi inviti in minus potẽtes Dominos alienari nequeant Cravett. *conſ. 241. n. 14. conſ. 592. num. 88.* Natta *d. conſ. 506. num. 5.* Joan. Neviz inter conſ. Alb. Brun. *conſ. 12. num. 107. & ſeq.* Curt. jun. *conſ. 174. num. 17.* Albert. Brun. *conſ. 162. verſ. aut vult alienare* Hypp. Rimin. *conſ. 601. n. 22.* [qui tamen *n. 75.* ſubinfeudationem Subditorum admittit] Petr. Ant. de Petra *de jure quæſit. non tollendo c. 22. n. 137.* Petr. Heig. *lib. 1. quæſt. jur. q. 19. n. 42. & ſeq.* Alphonſ. Moditius *ad §. plebeſcitum. dubio 95. n. 1. Inſt. de I. N. G. E. C.* Cum & ſub potentiori Domino Subditi gaudeant majori ſecuritata Joan. Fr. Ripa *Conſil. 179. n. 10.* Ant. Borrin. *in tr. de Cavalcata & ſervitiis Vaſall. pap. 4. cap. 1. §. 4.* de qua Subditorum alienatione latius diſcurrit

d Ferd.

Ferd. Vaſq. l. *Illuſtr. controverſ. in præfat. n.* 30. *&* *c.* 5. *n* 5. *& ſeq.*

Deſſen einmahl vnd vngleich beſſern vertheidigung vnter jhrer G. Herrſchafft Flügeln die Vnderthanen wann die Herrn Graffen von dem ſchulden laſt / mit jhrem zuthuen erledigt / ſich empfindlich zu erfrewen / aber in vnderlaſſung vñ verbleibung deſſen beſorglich zugewarten haben / daß die Graffſchafft je länger je mehr / durch die auffſchwellende penſiones in eüſſerſten verderben geſtürtzet / ja auch wol durch oppignoration oder auch vereuſſerung in frembde Handt / vnnd geringer Standsperſonen gerathen / lacerirer, zerreiſſen getrennet / vnnd den Vnderthanen in dieſer gefährlichen Zeit / der ſchutz vnd ſchirm nit dergeſtalt / wie bey wolhabenden dingen zuerhoffen geleiſtet werden möchte. Alſo daß die von C. reſpectu vel neceſſitatis vel publicæ utilitatis (qualis etiam conſideratur, quę non tantum publicum favorem totius orbis, ſed etiam alicujus provinciæ vel loci complectitur Alex. *conſ.* 101. *n.* 7. *vol.* 1. Petr. Ant. de Petra *de Princ. poteſtate c.* 32. §. *ſupereſt. n.* 14. *& 16. fol.* 579 Lud. à Pegvora *deciſ.* 57. *n.* 4.) ſich dem per majora getroffenen Schluß mit keinen fügen endtgegen zuſetzen / oder davon zu trennen haben.

Alldieweil wiederumb verſehen Rechtens / quod in caſibus publicam utilitatem vel neceſſitatem concernentibus (in quibus terminis hic indubitato verſamur) ſufficiat aſſenſus majoris partis univerſitatis & Provinciæ Petr. Philip. Corn. *conſ.* 181. *n.* 31. *vol.* 2. ubi planè convenienter reſpondit; id quod dicitur, majorem partem non præjudicare minori in Collectis voluntariis, intelligendum eſſe de merè voluntariis, non etiam illis, quæ ad utilitatem tendunt. Garz. Maſtrill. *deciſ.* 49. *n.* 7. *&* 8. *p.* 1. quoque adſtruit partem majorem poſſe obligare minorem contradicentem in impoſitione onerum, tam in caſu utilitatis, quàm neceſſitatis poſt Joan. Petr. Surd. *conſ.* 65. *n.* 3. Vinc. de Franch. *deciſ.* 192. *n.* 8. *& ſeq.* Capyc. *deciſ.* 112. Crav. *conſ.* 27. *n.* 8. *& conſ.* 195. *n.* 8. Franc. Bec. *conſ.* 163. *n.* 19. Gylm. *l.* 1. *deciſ. Imp. Cam. deciſ.* 1. *n.* 211. Imò in iis, quæ ex neceſſitate fiunt, etiam minor pars majori præjudicat Vinc de Franch. *deciſ.* 2. *n.* 24.

Confutatio Rationum Dubitandi. 6

NVnmehr die rationes dubitandi auß dem weg zu reumen vnd abzufertigen / leſt man ſich anfangs daß in frontiſpicio geſteltes gemeines brocardicum, ab omnibus nimirum eſſe approbādum, quod omnes tangit, nicht jrren / zumahl daß ſolches alsdann nichts verfahren mag / da man in actu univerſitatis begriffen iſt / in dem majoris partis conſenſus von Rechtswegen obſieget Alphonſ. Moditius *in* §. *plebeſcitum* 54. *num.* 22. *Inſt. de I. N. G. & Civil.* ut ſupra luculenter oſtenſum eſt.

Man vnderſtehet wol dieſen ſtreich mit dem andern Einwurff zubrechen oder zuendtfliehen / dz nemblich actus contributionis die Vnderthanen nit uti univerſos, ſondern als ſingulos, vnd einen jeden inſonderheit berührte / alſo major pars dem contradicenti kein nachtheil gebe. Es iſt aber in rationibus decidendi daß gegenſpiel / vnd ſo viel zur gnüge erweißlich dargethan / daß dergleichen von einer Landtſchafft oder dem groſſern theil bewilligte Contributiones pro actu univerſitatis anzuſehen / vnd verfolglich dem jenigen / was per majora beliebt / dem mindern theil zugeleben vnd nachzuſetzen ſey / prout & in terminis hanc objectionem diluit Mod. Piſtor. *d. conſ.* 21. *num.* 85. *lib.* 2. ſubjungendo inſuper, Wann man auch finem bedencket / warumb dieſe ſtewren angelegt / ſo iſts publica utilitas & neceſſitas, quæ quidem utilitas & neceſſitas concernit omnes ſtatus provinciæ & univerſos.

Vnd ob gleich angeregte ſtewren ſecundario einen jeden inſonderheit in ſeinen Seckel ſchneiden vnd greiffen / ſo iſt doch vielmehr dahin auffmerckens zu haben / was primariò vel principaliter vnd nit ſecundariò vnd in conſequentiam geſchicht Tiraquell. *in tr. ceſſante cauſa. lim.* 22. *num.* 23. Alciat. *conſ.* 11. *n.* 16. *l.* 8. Joan. Petr. Surd. *conſ.* 67. *num.* 31. Wie dann bey nahe alle actus univerſitatum auch ſecundariò ſingulos betreffen / vnd nichts do weiniger per majora erlediget werden.

Alſo wirdt auch mit angehörter diſtinction der dritte gegenwurff de pari in parē deficiente Imperio beiſeiths gethedigt / dieweil ohngezweiffelten Rechtens / daß in actibus univerſitatis major pars ſchlieſſen vnnd den weinigern theil binden könne.

Dann ob wol die andern Stände der Landtſchafft uti pares deren von C. vi alicujus juriſdictionis nichts haben auffzulegen / dieweil aber ſolche ſachen ſie ſambtlich / ut univerſos, als Stände die zu einer Landtſchafft gehören belanget / ſo gilt allhie decretum der andern Stände / ut majoris partis, vnd iſt eben ſo viel / als hetten die von C. do ſie nicht gern willigen wolten / nimmer zur Stewr könten gebracht werden. Ita ferè formaliter dubium hoc removet Modeſt. Piſtor. *ſæpe d. conſ.* 21. *n.* 88.

Von gleicher vnwürde annd ohnerhebligkeit iſt quarta & quinta dubitandi ratio in erwegung oben in rationibus deciſivis mit mehrem außfundig gemacht / daß in Collectis univerſitatis vel provinciæ major pars dem mindern wiederſprechendt zu nachtheil furtringe / alſo / daß man durch die Dd. ſo die wiederwertig meinung verfechten / vnd omnium conſenſum vor nötig halten wollen / ſich nit wendig machen zulaſſen.

Wiewol auch nicht ohn / daß etlich von den proteſtirenden Ständen bey vnderſchiedlichen Reichs-Tagen vnd ſonderlich der Jungſt in negſt abgewichenen 613. jahr zu Regenſpurg bevor geweſener Reichs verſamblung ſich dahin proteſtando rotundè erklehret / den majoribus Catholicorum in puncto Contributionis ſich keines weges zu vndergeben / Jedoch iſt notorium

rium, daß dieſelbe nõ obſtante contradictone mit Fiſcaliſchen proceſſen angefaſſet / auch zu Zahlung deſſen / was per majora in Comitiis bewilliget / bißhero vermacht/vnd nebenſt dem von proteſtirenden Ständen nach außweiſung ihrer derentwegen angegebenen ſchrifften / daß nicht indiſtinctè von allen Reichsſtewren/beſõdern de voluntariis Contributionibus zu verſtehen ſey / quales non ſunt Collectæ à ſtatibus Comitatus W. approbatæ, ſed neceſſariæ & utiles eidem, præſertim quod exinde liberatio ab ære alieno contingat, quæ utique ſpecies acquiſitionis intelligitur Alph. Moditius *in d. §. plebeſcitum. dub.* 25. *n.* 13.

Dannenhero auch vor ſich zu grunde gehet / was zum Sechſten vorgeſchoben / wie in voluntariis Collectis major pars dem mindern kein præjudicium auffbinden könne / ſonderlich daß neceſſitas & utilitas harum Collectarum vnd ſo viel weiter erhellet / daß man habito reſpectu non ad perſonas cõtribuentium, ſed ad cauſam ipſam, ob quam ſubſidia hęc petuntur, nicht in caſu merè voluntario, ſed publicæ neceſſitatis, utilitatisque totius provinciæ eigentlich ſchwebe / ohnangeſehen / ob gleich vmb mehrern glimpffs willen in der propoſition diß ein freywillig Stewr genahmbſet iſt worden/ Cum verba urbanitatis & curialitatis non præjudicent. Sed & conſtat Collectas nonnullas Beeth ſive precarias, vel charitativum ſubſidium indigitari, quæ tamen neceſſitatem præſtationis hodie ſecum trahunt.

Anlangendt zum Siebenden der von C. võ der Stewrbarkeit berühmbte exemption, gleichſamb wehr jnen von der Herrn Graffen wollöblichen vorfahren Chriſtmilten andenckens/ vermög angezogenen revers gegen bewilligung der 100. Marck Beede verſprochen daß ſie vmb keiner Beede mehr gebetten werden ſollen / iſt derẽ Bawfelligkeit vñ wie ſie weder den ſtich noch ſtreich halten mag / von der Löblichen Juriſten Facultet zu Gieſſen in jhrem Conſilio gnugſamb entdeckt / vnd denen von C. nach außweiſung ſolches revers weiters nicht verſprochen / als daß ſie vmb keine Beede weiters gebettẽ werden ſollen / Ita ut hujusmodi immunitas ſi quæ data eſt, dumtaxat ad Beeth reſtringenda, neutiquam ad alias ſpecies, ut Landtſtewr vel univerſalem immunitatem extendenda vel dilatanda ſit, ſicut in puncto reſpondit Joach. Mynſ. *d. dec.* 13. *conſil.* 1. *num.* 103. ut in caſu, do die von R. gleicher geſtalt auß dem grunde daß ſie von der Landsbeeth gefreyet/ſich auch von der Landtſtewr eximiren, vnd davon loß würckẽ wollẽ/reſpondit, illos nihilominus quoad Collectas reliquas, quæ nunc de novo emergunt, teneri, nec propter exemptionem ab uno genere Collectarum Univerſale Exemptionis, & immunitatis jus inferri poſſe, & latius *decad. ead. conſ.* 2. *num.* 17. quò etiam loci exiſtimat Landtbeeth / & Landtſtewr eſſe diſtinctas Contributionis ſpecies, & privilegium quod tantum dat immunitatem à Landtbeeth / non eſſe ita intelligendum, ut etiam comprehendatur Landtſtewr.

In cujus rei confirmationem quadrat Modeſt. Piſtoris *d. conſil.* 21. *lib.* 2. qui *numer.* 65. formaliter ſcripſit, daß ſich die von P. von ſolcher gemeinen Landtsbürden durch das privilegium, ſo ſie von Herrn Magno erlanget/ nicht außziehen können / dann ob wol Jhre G. vor ſich vnd Jhre Erben ſich verpflichtet / von den von P. keinerley noch der Vrſachen halber ichtswas zu heiſchen oder zu fodern (quæ verba magis prægnantia ſunt, quàm in noſtro caſu) So iſt doch darauß nicht zuerſehen / daß darinne gemeine Landtsbürden erwehnet / vielweniger/daß die von P. deren befreyet/ *& num.* 82. ſo der ſchulden laſt ſo gros / daß ſie den andern Ständen zutragen ohnmüglich/ (quemadmodum & in noſtra hypotheſi) in ſolchem fall können auch privilegirte Perſonen angeſtrengt werden.

Bey dieſem man nit viel anregen wil/ was geſtalt die von C. per unam atque alteram ſpontaneè factam contributionem der angemaſten Freyheit ſich ſelber begeben/davon abgewichen/ vnnd derſelben verlüſtig gemachet / Cum de jure privilegiatus vel ſemel Collectas ſolvens privilegium immunitatis amittat text. *in l.* 1. *& 2. C. de his qui ſponte mun. pub. ſub.* Batt. & Dd. *in d. l.* 1. Alex. *conſil.* 136. *num.* 10. *l.* 2. Carol. Ruin. *conſ.* 125. *n.* 2 *lib.* 4. Petr. Anchor. *conſil.* 260. *num.* 3. Lud. Roman. *conſ.* 252. *in fin.* Fr. Burſat. *conſ.* 162. *num.* 46. *qui communem perhibet.* Florez. *pract. quæſt. l.* 2. *q.* 21. *num.* 245. Nicol. Feſtaſ *de æſtimo & Collect. p.* 5. *c.* 1. *num.* 31. *& ſeq.* qui tamen *n.* 38. hoc reſtringit ad eum, qui ſe paſſus eſt deſcribi in æſtimo, vel libro Collectarum, & ita in actu non reiterabili, ſecus putans obtinere in ſolvente Collectas, qui ſibi in futurum non præjudicat, niſi per 30. annos ſolverit poſt Alex. *conſ.* 33. *conſ.* 192. Chaſſan. *conſ.* 64. *n.* 28. *& ſeq.*

Zu deme muſte auch das berühmbte privilegium alſo zu moderirn vnd zu miltern ſeyn/ daß dadurch einem tertio vnnd benandtlich den andern Ständen vnd Stätten nichts abgebrochen vnd ein præjudicium auffgeladen würde / uti in terminis poſt Andr. ſcribit Mynſ. *d conſ.* 1. *num.* 108. *& & ſeq. q.* 21. *ibid. per tot.*

Nec tempore recepti homagii facta privilegiorum confirmatio Civitati immunitatem à Collectis tribuit, ſi nullum ante adſit immunitatis privilegium vel illud contrario actu amiſſum ſit, ſicut in terminis tradidit Schurf. *d. conſ.* 59. *num.* 12. *& ſeq. cent.* 1. Mynſ. *d. conſ.* 1. *q.* 13. *per tot.* Mod. Piſtor. *d. conſ* 21. *num.* 68. *& ſeq. lib.* 2.

So viel die Achte eingeſtrewete objection berührt / wann angegebener maſſen die bewilligung der Tranckſtewren à majori parte nit collegialiter, ſondern particulatim vnnd abſonderlich beſchehen wehre / hetten vielermelte von C. darauff beſtendiglich zu fueſſen/ vnnd die vorgangene actus ex capite nullitatis anzufechten / Aber die Herrn Graffen den mangel vnd defect dermaſſen zuerſetzen / daß abermahl ein Landtag außgeſchrieben / Ritterſchafft vnnd Stätte von newen beruffen / deſſen was ſie

per majora bewilligt umbſtåndtlich erinnert/vñ wiederumb eine Umbfrag ratione votorum vorgenommen/oder repetendo anteacta, do es Ritterſchafft vnd Ståtte bey vorigem Schluß bewenden laſſen / auch die von C. auch zubefragen/inmaſſen die Juriſten Facultet auch dahin anweiſen thut.

Wo fern aber der Ståtte mehrertheil auff dẽ zu C. gehaltenen Landtag in mehr erwehnte Tranckſtewr collegialiter bewilliget / vnd die vbrige vor vnd nach ad majorem partem getretten / alsdann hette man den actum contributionis ex capite nullitatis nicht zubeſtreiten / uti docet Lancellott. Conrad. *in templ. omn. jud. l. 1. c. 1. §. 2. q. 4.*

Zum Beſchluß auff die Nono loco vorgetragene Exceptionem impoſſibilitatis zukommen/iſt dieſelb vnd zwar dabey inopia intolerabilis ita ut talem prætendens poſſit vix vivere zuvorderſt der gebühr wahr zumachen / prout pluribus exequitur Alex. Raudenſ. *in analog. l. 1. c. 40. n. 24. & ſeq.*

Nicht bald aber werden mehrgedachte von C. reſpectu aliarum civitatum, in betrachtung ſie die meiſte commercia, Gewerb vnd Handtierung treiben / auch dieſe Tranckſtewr meiſtentheils frembde / ſo das Bier von ihnen hauffig abholen/dann ſie ſelbſt/treffen würde.

Hiervber dann auch vielwolernandte Herrn Graffen der milten diſcretion vnd beſcheidenheit ſeyn/daß ſie die von C. Jhrer GG. Vnderthanen vber jhr vermögen zubeſchweren im wenigſten gemeindt ſeyn werden.

Auß welchem allen dann der Fürſten Hauptfragen deciſion ſchließlich erfolget / daß die von C. nullo juris prætextu der per majora vota beliebten Tranckſtewr/ ſonderlich weiln man dieſelbe zu bezahlung der ſchweren Schulden / damit die löblich Graffſchafft behafftet/nützlich zuverwenden reſolvirt, ſich nicht zuentſchütten haben.

Es ſeind aber auch die Collectæ zu keinẽ andern end dann darzu ſie deſtiniret vñ gewidmet als in ſpecie ad exolvendum æs alienum allein zuverwenden. Zum fall daß in ohnverhofften wiedrigen fall ſolche eingetriebene Stewren anders wohin / vnd nicht eben zu dempffung mehr angeregter ſchuldenlaſt der löblichen Graffſchafft zum beſten angelegt / es wieder obwolermelte Herrn Graffen/noch derſelben Råthe vñ Beampten in ihrem Gewiſſen zuverantworten haben würden / Darumb auch die Keyſerl. Mayſt. bey den bewilligten Türckenſtewren/dieſelbe allein zu beſchützung der Chriſtlichen Wolfahrt/vnnd zu keinem andrn end noch nutzen zugebrauchen / ſondern daß allerding trewlich vnd auffrichtig damit vmbgangen werden ſoll / zuverfügen ſich verbindtlich adſtringirt, geſtalt, ſamb auß dem Abſchiede anno 1526. §. weiter alſo Königlich. *fol.* 100. Anno 1582. §. wir ſeind auch *fol.* 227. vnd anno 1594. §. vnd wiewol zuerſehen iſt.

Solch löblich exempel der Keyſerl. Mayſt. billich alle andere Stånde vnd Herrſchafften ad imitandum für augen ſtellen ſollen / præſertim quod non tantum de jure Collectæ in alium uſum, quàm in quem fuerunt deputatæ, non ſint expendendæ *lib. 1. Cod. de his qui ex pub. collat. l.* 10. Florez. *q.* 21. *n.* 16. ſed etiam Principes & Dominos, qui abutuntur Collectis ad alium finem, quam ad quem impoſitæ fuerunt, graviter adverſus Deum peccent, ut poſt Hern. *in c. 1. verb. vectigal. n. 16. quæ ſint Regal.* Matth. Coler. *d. conſil.* 1. *n.* 241. præclarè Ludov. Molina Jeſuita *d. tom. 3. de tribut.* 667. *n.* 2. Alph. de Azeved. *in Conſtit. Hiſp. l. 9. tit. 17. l. 1. num. 42.* Petr. Heig. *l. 1. quæſt. jur. q.* 18. *num.* 10. quo loci Principes admonet, ut meminiſſe velint conſuetudinis licet Barbaricæ ſeu Turcicæ, at revera Chriſtianis imitandæ, quâ iidem pecuniam pro publicis neceſſitatibus exactam & ſepoſitam, ſacrum populi ſanguinem appellant, ac non magis ſibi collatam pecuniam, in turpes & inhoneſtos uſus, quam ipſum ſanguinem effundere licere putent Georg. Breidenbach *d. conſ.* 15. *num.* 29. *&* 30. *lib. 1. var. Germ. ICtorum* ubi formaliter dixit, ſi Principes exactiones extra ordinem à ſubditis percipiunt, quibus poſſunt ſatisfacere Creditoribus & non ſolvunt æs alienum videntur eſſe conſtituti in culpa, & ſic ſuccedit regula, qui non facit quod debet non poteſt poſtulare, quod ei debetur *l. ſi non fuerit. ff. de jurejur.*

Quinimo exactores qui pecunias ita collectas in utilitatem privatam, & non in uſum jam deſtinatum expendunt, in duplum puniuntur poſt Bart. *in l. 1. C de his qui ex publ. collat. l.* 10. *per l. fin. C. de frum. urb. Conſtant. l.* 12. Jaſon. *conſil.* 229. *n.* 34. *vol* 2. Nicol. Feſtaſ. *de æſtim. & collect. p. 3. n.* 30. qui etiam hoc *num.* 31. ampliat in obtenta à ſuperiore licentia, eò quod illa à jure cenſeatur ſubreptitia Fr. Curt. jun. *conſ.* 19. *nu.* 13. *& ſeq.*

Man will hierbey nicht viel rütteln / daß die Herrſchafften in geſetztem fall / da die ad certum uſum eingezogene Stewren anders wohin verbraucht / ihren Vnterthanen dieſelbe von Recht vnd Billigkeit wegen gut zumachen hetten Lud. Molin. *d. diſp.* 667. *num.* 2. quo loci docuit Principem, qui non inſumit in eo, ad quod collata à ſubditis ſunt, ſed in aliis, ad quæ ſubditi non tenentur præſtare tributa, teneri id Subditis reſtituere, Subditosque poſſe illud compenſare denegando, & occultando alia tributa, ſicuti etiam eo caſu poſtquam Reſpub. à periculo & anguſtia ex collationibus liberata fuit, iisdem aurum reſtituendum eſſe tradidit in Ferdin. Vaſq. *in præfat. ill. controv. num.* 31.

Jnmaſſen daſſelbe mit vnderſchiedlichen Reichs Abſchieden wegen der einbewilligten Türckenhülff eintrifft/in denen lauter verſehen, daß den Stånden vnd Vnderthanen die Hülff/ wann mann deren nicht bedurfft wieder herauß gegeben vnd eingeantwortet werdẽ ſoll/deſ wegen auff die Reichs Abſchiedt de anno 1518. zu Augſpurg §. vnnd nemblich *fol.* 62. zu Speyr vnd Eßlingen anno 1526. reſpective es haben ſich auch *fol.* 100. *lit.* 2. vnnd ſoll nichts deſtoweniger

weniger.*fol.*103.*lat.*2.vnd zu Regenſpurg Anno 1598.§. vnd damit ꝛc.auffgericht / anmutigen kürtze halben/gezogen.

Welches man darumb zuerinnern nit vmbgehen können / daß heutigs tages bey andern wegen ſolcher eingezogenen Stewren ein mißbrauch offtmahls verſpüret / alſo daß der armen Vnterthanen mit blutigem ſchweiß eroberte Armuthey vbel verſchwendet / darzu auch von den Rähen ohn alles ander rück ſehen ſtillſchweigend non citra morſum conſcientiæ vbel connivirt wirdt / quod à Conſiliariis,præſertim iſtis, qui clavum Reip.tenent longiſſimè abeſſe debet, ne alioquin potentiorum blandiendo emolumentis non JCti, ſed iniquitatis miniſtri, nec non æqui boniqueartem exercentes, ſed perditiſſimi homines, non ſacerdotes,ſed apoſtatæ,non philoſophantes,ſed hypocritæ improbiſſimi audiant,uti poſt Salamonium *in repetit.l.*1.*in verb.veram. num.* 6.*ff. de juſt.&jur.*dixit Rol.à Vall.*conſ.*91. *num.*55. *vol.*2. iisdemque illud Pii Secundi objiciatur, quod Principibus & Dominis complacere cupientes ambulent inter Laudem & Placentiã, non autem Veronam verſus Petr. Gregor. *de conceſſ Feud.p.*1.*in pr.n.*10.

Durch was mittel nun die von C. auff beharrlich wiederſetzen zur Schuldigkeit anzutreiben ſeyn/hiervber hat die löblich Juriſten Facultet ſich reſolvirt.

Solches auch mit wenig worten zuberühren / weiß man ſich auß den Rechten vnd dero Lehrern zubeſcheiden / daß die Vnterthanen/ wann ſie einmahl die Stewren zureichen ſchuldig darzu per viam paratæ executionis vermöcht werden mögen *lib. miſſi.* 7.*C. de exec. trib. l.publicas.C.de feriis l.abſtinendum.C.quer. appell. non recip.*Novel.17.*cap.* 8. Joan. Bapt. Aſin.*in pr.*§.7.*c.*5.*limit.*23. Thomat. *de Collect.* §.*retentan.*30 *fol.*570.*& ſeq.* Matth Coler *de proceſſ.execut.p.*3.*c.*2.*num.*35.Lancel.*de attent.p.*2.*c.*4.*lim.*25.*num.*2.Sigiſm.Scaccia *de appell q.*17. *limit.*17.*num.*2. Alphonſ.de Azeved.*in conſtit. Hiſp.l.*6.*tit.*14.*leg.*6.*num.*2. Joan.Parlador.*l.*2. *rer quotid c.fin.*§.8.*n.*1.*p.*1.Florez.*d.q.*21. Regn. Sixtin.*de regalib.l.*2.*c.*14.*num.*165.*& ſeq.* Crav. *conſ.*111.*n.*19.Rol.à Valle *conſ.*32.*n.*5.*l.*1.Menoch.*conſ* 75.*n.*103.Joan.Petr.Surd.*conſ* 168. *n.*12.*n.*56.*& ſeq.*

Ob nun wol dieſem Folgig / daß die Herrn Graffen authoritate propria gegen gedachte von C. pignorando, ſequeſtrando, præcipiendo, & mulctando ſo lang vnd viel zuverfahren hetten / biß ſie zu ſchuldigem gehorſamb gebracht / Cum quilibet Magiſtratus juriſdictionem ſuam mandatis pœnalibus contra refractarios ſubditos tueri poſſit *lib.*1.*ff. ſi quis jus dicen: non obtemp.*ubi Bart. Jaſ.& alii Weſemb. *conſ.*33.*num.*17. Jacob.Thoming.*conſ.*24 *n.*27. *l.*1.Matth.Coler.*conſ.*14.*n.*7.*&* 9. Boer.*deciſ.* 304.*n.*3.Gail 1.*obſ.*39.*n.*5. Dom.Card.Thuſc. *tom.*7.*pract.concl.lit.s.concl.*.712.& in terminis Collectarũ Guid.Pap.*d deciſ.*631.*n.*11. Matth. Coler.*conſ.*1.*q.*22.*n.*275. Mynſ.*decad.*13.*reſp.* 1.*q.*22.*n.*130.*& ſeq.*

Vnd weiß mich zu erinnern / daß der frey Adelich Ritter Stifft zu Bruchſell wegen der im Rheiniſchen Craiß bewilligten Craißſtewr jhren Dorffſchafften Odenheimb/Gertach vnnd andern bey nahmhafften Geltſtraffen / die Anlagen zuentrichten anbefohlen / vnd wegen jhrer beharrlichen vnzimblichen Verweigerung / in die den befehlich einverleibte pœn erklehret gehabt/Hierauff dañ wolermeldtes Stiffts beruhete befehlich in rem judicatam geſchritten an dem Keyſ.Cammergericht nicht allein den 4. Martii Anno 1588. ein mandatum ſine clauſula vermittelſt deſſen den Vnderthanen die Hülff an Gelt zu jhrer Angebernuß zuerlegen / dann auch propter contemptam Magiſtratus authoritatem die angeſetzte verwürckte pœn zuenrichten anbefohlen/erhalten/ Beſondern es iſt auch durch ein am 9. Octobr. anno 1605.eröffnete paritoriam ſolch mandatum confirmirt worden/jedoch weiln die von C. von ſolcher declaration pœnæ an den Herrn Landgraffen zu appelliren veranlaſſet werden / auch do man mit erlaubter Pfandung vnnd Arreſtis (welches ſonſt das ſchleinigſte mittel were) jhnen zuſetzen würden / ſich mehr weitleufftigkeiten erengen mochten.

Hierumb köndte mã ſich bey dem Keyſ.Cammergericht oder Keyſ. Mayſt. vmb ein mandatum bewerben / jnmaſſen dann faſt in gleichen terminis im nahmen deß Churfürſten zu Cölln/ als adminiſtratorn deß Stiffts Münſter/ wieder die Stätt deß Stiffts Münſter / vmb deß willen ſie dann per majora / vnnd nemblich durch beyde höhere Ständt das Thumb-Capitull vnd Ritterſchafft beliebtes/auch von Jhrer Durchleuchtigkeit approbirtes Mittel / wegen Einziehung der Mullerſtewr zu Abſtattung der Reichs Anlagen den 1. Septemb. anno 1604. Ein mandatum ſine clauſula ad pœnam dupli am Keyſ.Cammergericht ertheilet / in welcher ſach auch / ob die majora vota fürtringen / vnd den geringern theil binden / hinc inde diſputirt, aber noch zur zeit kein parition vrtheil eröffnet worden.

Vnd ob ſchon die Reichsſtewren etwas mehr privilegirt vnd begünſtiget/ weder die Ländtſtewren ſeyn/auch ratione Collectarum provincialium einig mandatum ad pœnam dupli nicht baldt zuerheben / zumahl daß deßwegen in den gemeinen Rechten nichts verordnet/beſondern die pœna dupli durch den Abſchied de Anno 1566.§.Derowegen haben ꝛc.erſt eingeführt vnd in pœnalibus kein extenſio zuläſſig iſt *l. factum* 153.§.*in pœnalib.ff.de R.I.* Jaſon. *conſ.* 118.*n.* 5. *vol.*1.*& conſ.*86.*n.*33 *vol.*1. Rol.à Valle *conſ.*27.*n.* 19.*vol.*1.*& conſ.*86.*n.*33.*vol.*2. Cravet. *de antiq. temp.p.*4.§.*tranſeo.n.*156.

Nichts deſto weniger ſtehet zuverhoffen/dz geſtalter ſach nach man die narrata recht eingefiedert / vnd das allein die von C. ſtudio contradicendi von ſich allein gegen jhre Herrſchafft auffzubawen / von dem per majora getroffenem Beſchluß ſich abſondern wollen / ein mandatum außzuwürcken ſeyn möchte/Præſertim quod & nonnulli velint, juramentum fidelitatis

 com-

comprehendere etiam collectas Mynſ. *decad.* 11. *num.* 105. Et ſubditos quando de particulari & iuſto intereſſe domini conſtat, etiam non vocati ſuccurrere teneri propter naturalem obligationem, & vinculum originalis fidelitatis præſtiti, inſinuat Hortens Cavalc. *de Brach. Regio p. 2. n. 69.*

Seitemahl aber am Keyſerl. Hoff ſonder difficultirn, vnd ſcrupulirn dergleichen mandata leichter weder am Keyſ. Cammergericht (da man/ohn das/die Tranckſtewr pro ſpecie illiciti vectigalis, quod utique imponi nequeat *l. 2. nov. Vectig. inſtit. non poſ.* Joan. Franciſ. Purpur. *conſ.* 556. *num.* 8. anſehen möchte) zuerheben/ auch man am Keyſ. Hoff der heutiges tages gar zu viel mißbrauchen revision gevbriget ſeyn köndte/ were meines wenigen ermeſſens/ zum faſt wolermeldte Herrn Graffen die von C. zu ſchuldigem Gehorſamb authoritate propria ohn Weitleufftigkeit zubringen nicht vermöchten/ oder auch deſſen bedenckens trugen/ der nechſt weg/ daß wieder ernandte von C. am Keyſ. Hoff ein mandatum außgezogen wurde/ wie dann kurtz verruckter Jahren auff anruffen deß Hertzogen von Holſtein wieder die Ritterſchafft berührtes Hertzogthumbs nicht allein ein mandatum cum clauſula die Erbhuldigung vnd Fräwleinſtewr betreffendt erkandt/ beſonder auch den 12. Decemb. Anno 605. jhnen vorgewendeter Einrede ohnverhindert paritio aufferlegt worden/ hiervber dann D. Vulteius *conſ.* 35. *vol.* 3. conſil. Marpurg. gute Nachrichtung gibt.

CONSILIUM III.

CASPARIS KLOCKI JC.

I. An ſuper feudo Imperii, ejusdemque juribus compromitti poſſit?

II. Superioritas quomodo in concurſu ex potioribus Regalibus & Iuribus dignoſcatur ac dijudicetur? Et quatenus à ſeparatis ſpeciebus Regalium, puta Appellationum, Collectarum Imperialium & Provincialium, Salvi conductus, vectigalium, Fodinarum metallicarum, meri mixtique Imperii, mulctarum, pœnarumque compendiis &c. ad omnigenum & univerſale Territorii Ius dexterè arguatur?

III. An, & quatenus teſtes ab incompetente, non citatâ parte, & aliis ſolennitatibus à jure requiſitis omiſſis, examinati in antiquis probent?

IV. De Iure Venandi & Convenandi.

V. Cui cedant fructus ſeu mulctæ Iuriſdictionis foreſtalis?

A DOMINO CONSILIVM.

DEmnach der Wolgebohrner Herr Herr/ Jacob/ Herr zu Hohe Geroltzeck vnd Sültz/ ꝛc. Mein gnädige/ Herr/ vber die zwiſchen Jhrer Gn. vnd den Edlen/ Veſten Clauß vnnd Reinhardt Ködern von Dierſperg/ ſchwebende differentz vnd Mißhelligkeit/ mein rechtlich gutachten gnädiglich geſonnen.

So hab/ obwolermeldter Jhrer Gn. Jch pro juſtitia vnterthänig zu willfahren/ zuvorderſt alle zu mehrerm bericht mir zugeordnete acta mit embſigem fleiß verleſen vnd erwogen/ auch damit auff die vorgetragene Fragen meine reſolution;

ſolution, vnd jedes theis fueg vnd vnfueg deſto beſſer vernommen / vor rathſamb ermeſſen/ per Rationes Dubitandi & Decidendi zuverfahren.

Zumahl daß auß ſolcher gegenſatzung vnnd diſputation die Warheit/vnd was man ſich im Standt Rechtens / deß Obſiegs halben / zugetröſten/heuter herfürleuchten thut/ Cum diſputando & opponendo veritas ſplendidior emergat *lib. mulierum fin.* §. *mixta ff. de muner. & honor.* Et contraria juxta ſe poſita magis eluceſcant, juxta Philoſophum: Ac ferro viam aperire dicatur, qui per contraria tranſit, juxt. Bald. *in lib. precibus num.* 73. *C. de impub. & aliis Subſtitut.* quem referunt Socin. Jun. *conſil.* 39. *num.* 19. *vol.* 3. Rol. à Valle *conſ.* 43. *n.* 7. *vol.* 1. Flamin. de Rubeis. *conſ.* 20. *n.* 3. *& ſeq. vol.* 1.

QVÆSTIO PRIMA.

An Illuſtris & Generoſus Dominus Baro de Gerolzeck irrequiſito SS. Cæſ. Maj. conſenſu ſine pœna privationis ſuper feudo Imperii ejusdemque juribus compromittere poſſit?

Anlangendt jetzt gehörte erſte Frage/vnd ob Jhre Gn. dieſe dero Lehnbahre Herrſchafft betreffende Streittigkeit ohn gefahr der Lehnfelligkeit zum Compromiſs veranlaſſen mögen? wil es erſtes anblicks dieß anſehen gewinnen/ als wann ſie citra pœnam privationis ſich in ſolch compromiſs nit einlaſſen könte.

Alldieweil Rechtlicher anleitung nach der Vaſallus in Lehenſtrittigen Sachen ohn vorgehenden conſens vnd bewilligung deß Lehenherrn nicht zu compromittiren Socin. Junior *conſil.* 77. *num.* 77. *vol.* 1. qui juſtiorem & poſt Curt. Jun. deciſionem in contrarium periculoſam eſſe dicit. Eamque juridicam aſſerit Roland. à Valle *conſil.* 22. *num.* 6. *& ſeq. vol.* 4. ac crebrius Interpretes affirmaſſe reſpondet Menoch. *conſ.* 2. *num.* 239. *vol.* 1. Flamin. de Rubeis *conſ.* 77. *num.* 48. *& 49. vol.* 2. Arius Pinel. alios laudans *in l.* 1. *part.* 3. *n.* 44. *C. de bon. matern.* Marc. Anton. Blancus *de Compromiſſ. q.* 4. *num.* 28. Camill. Borellus *de Compromiſſ.* §. 2. *gl.* 1. *num.* 128. Deciſ. Rotæ Lucenſ. 19. poſt princ. Franciſc. Milanenſis *deciſ.* 1. *num.* 7. *lib.* 1. & latè perſequitur Joan. Vinc. de Anna *in Conſtit. Conſtitutionem Divæ memoriæ à num.* 278. *usq; ad fin.* Nicol. Intrigliol. *tract. de Subſtitut. cent.* 3. *q.* 73. *num.* 95.

Oder aber deſſen zugewarten hat / daß gleich wie er durch die ohn conſens vnd belieben deß Lehensherrn vorgenommene alienation daß Lehen verwürcket *c.* 1. *de prohib. alienat. per Lothar. c.* 1. *de prohib. alien. per Frider.*

Alſo vnd nicht weniger/ ſolches abſque conſenſu Domini eingewilligtes compromiſſum pœnam commiſſi gleichſamb auff'm rücken trage.

Seitemahl wiederumb Rechtens/Quod illi cui alienatio eſt interdicta, nec in arbitrum compromittere liceat *cap. pervenit.* ubi gl. & Abb. *extra de arbitr. cap. cum tempore. eod. tit* cum aliis adductis à Ludolpho Schradero *tract. de feud. p.* 10. *ſect.* 1. *n.* 167. Aurel. Corbul. *tr. de jure Emphyt. c.* 14. *ampliat.* 33. *n.* 3. M. Ant. Peregrino *conſ.* 74. *n.* 3. *vol.* 3.

Welches zum Andern vmb ſo viel mehr allhie ſtatt findet / daß wolermeltes Herrn Lehenbare Herrſchafften mit allen Regalien, Ober: Herrlich vnnd Gerechtigkeiten vom H. Reich immediatè herrühren Marian. Socin *d. conſ.* 77. *num.* 79. *vol.* 1. Vber welche der Käyſerl. Mayſt. ſelbſt die Cognition in ſignum præeminentiæ & Supremæ Jurisdictionis eintzig vnd allein lauter vorbehalten worden iſt / text. in Ordinat. Camer. *p.* 2. *tit.* 7. Sub quo titulo & Baronias comprehendi docuit Schrader. *d. part.* 10. *ſect.* 2. *num.* 67. Cum Barones in Germania non minus, quàm Duces & Comites dignitatem regalem habere dignoſcantur, ut expreſſe tradiderunt Henric. à Roſenthal. *in Synopſi feudal. cap.* 2. *concl.* 2. *& cap.* 9. *concl.* 55. *& ibidem ſub lit. b. relati.* Quibus accedunt Henning. Gœden. *conſil.* 1. *num.* 7. Schenck Baro à Tautenbergk *in cap.* 1. *quis dic. Dux.* Schrader. *d. tract. p.* 10 *ſect.* 1. *num.* 22. Frideric. Bruckman. *conſ.* 27. *num.* 17. Andreas Knichen *de Sublimi territorii jure c.* 1. *n.* 300. Tobias Paurmeiſter *de Iurisd. Imperii l.* 2. *c.* 10. *n.* 42 *fol.* 560.

Zudem vnd Drittens möchte das Hochlöblich Keyſerl. Cammergericht mit dieſem compromiſs ſich zubeladen / dahero difficultiren, daß die Sach vor die außträgliche Richter [qui pro delegatis habentur Gail. 1. *obſ.* 1. *num.* 52] gehörig / vnd vermög der Rechten keine compromiſſa in Ordinarium [dafür hochermelts Cammergericht zuachten] zuläſſig ſeyn/ Non enim poteſt in Judicem Ordinarium tanquam arbitrum compromitti *lib. ſed & ſi ſervum.* 9. §. *ſi quis judex.* ubi Bart. & Bald. *ff. de arbitr. cum ſimilib. adductis* à Schradero *d. p.* 10. *ſect.* 6. *num.* 18. Camill. Borellus *tract. de compromiſſ.* §. 2. *gl.* 4. *n.* 49. Menoch. *conſ.* 495. *Cum copioſè n.* 1. Modeſtin. Piſtoris *conſ.* 2. *num.* 10. *vol.* 1.

RATIONES DECIDENDI cum implicita Confutatione Rationum Dubitandi.

Aber dieſer gegenwurff vngeachtet/wirdt mit beſſerm beſtand geſchloſſen/ daß mehr wolermelter Herr Conſulent zu abkurtzung weitleufftigen vnnd koſtbahren

procedirens in daß hochlöblich Keyſerl. Cammergericht wegen der ſtreittigen Gerechtigkeit citra pœnam commiſſi ſicherlich compromittiren möge.

Jumaſſen dann ſolchem Rechtsſchluß/ vnd nemblich daß der Vaſallus die vorfallende Lehnſtreit zum Rechtlichen compromiſs zuveranlaſſen bemechtiget ſeye/ dummodò ſyncerè & ſine fraude fiat, viel fürnehme Juriſten beypflichten/ Quam poſt allegatos à Schradero *d. pag.* 10. *ſect.* 1. *num.* 168. *verſ. & licet in contrarium.* & Henrico Roſenthalio *d. concl.* 22. *ſub lit. E.* amplexãtur Joan. Bapt. Caccialupus *de feud. recognit. cap. ult. num.* 7. Everhard à Middelborch *in loco à feudo ad Emphyteuſin num.* 32. qui argumentum ducit à ſimilitudine & identitate naturæ feudi & Emphyteuſis *d. loc. num.* 1. *& ſeqq.* Mynſing. *conſil.* 92. *num.* 41. Laurens Kirchovius *libr.* 1. *Conſil. German. IC. conſil.* 17. *num.* 7.

Zu beſterckung deſſen/ auch ablainung der vorgeſchützter Rationum Dubitandi ſonderlich wahrzunehmen/ daß die in Rationibus Dubitandi benambſete Dd. welche in cauſis feudalibus kein Compromiſs verſtatten wollen/ entweder de Compromiſſo facto in arbitratorem (quem longe eſſe alium ab arbitro manifeſtũ eſt Menoch. *conſ.* 1. *num.* 267. Joan. Petrus Surdus *conſ.* 132. *num.* 15. Camill. Borell. *de Compromiſſ.* §. 3. *gl.* 1. *num.* 21. *& ſeqq. usque ad n.* 32. Gail. *lib.* 1. *obſ.* 150. *num.* 4.) zuverſtehen, oder aber derſelben meinung dahin zu reſtringiren ſeye/ geſtalt ſie dann ſelbſt ſich alſo erkleren/ wann de ipſo feudo geſtritten worden/ Schrader. *d. loc. num.* 16. Auch den Lehenherrn ein mercklich ohnwiderbringlicher ſchade durch dergleichen beſchehene willkürliche außſpruch zuwachſen ſolte/ Roland. à Valle *d. conſil.* 22. *num.* 12. *&* 13. Julius Clar. §. *feudum. q.* 39. *ubi de magis communi teſtatur.* Cui aſſentitur Harim. Hartmanni *ſub tit. de feud. obſ.* 34. *per tot.* Ferrar. *in forma libel. ad revocat. feud. verſic. nec Superſtitibus num.* 20. Borcholt. *de feud cap.* 8. *num.* 45. Unde eſt, quod nec ob compromiſſum Vaſalli feudum committi Dd. tradunt, Niſi ejus traditio & vera alienatio realiter inde ſubſecuta ſit, per ea, quæ notant Schrad. *d. p.* 10. *ſect.* 1. *num.* 175. Roſenthal. *d. c.* 9 *concl.* 12. Non ſecus, atque Transactio Vaſalli non valet, ſi ea cum præjudicio Domini conjuncta, & non tam deciden-di (ut Cujac. cum veteribus JCtis eleganter loquitur) quàm alienandi aut diminuendi cauſa facta ſit, latè Roſenthal *d. c.* 9. *concl.* 21. Quo ingentem textuum & auctoritatum cumulum conportavit. Quibus addi poſſunt Tiber. Decian. *reſpons.* 28. *num.* 9. *vol.* 3. Weſemb. *conſ.* 41. *num* 166. Nicol. Vigel. *method. feudal. cap.* 2. *q.* 7. *reg* 14. Cacheran. *conſ.* 31. *num.* 65. *& ſeq.* Corbul. *tract. de jure Emphyteut. c* 14 *limit.* 18. *& c. eod. ampliat.* 33. *num.* 1. *qui loquitur in Emphyteuſi.*

Wie dann ferner ermelte Juris Interpretes jhre meinung auff den fall mit ziehen/ Quando ad Judicem loci Ordinarium ſpectat cognitio, Quo caſu quin Domino etiam non conſentiente, citra amiſſionis pœnam compromitti de feudo poſſit, hæſitationem non patitur Schrad. *d. loco n.* 168. *verſ. Nec obſtat text.*

Nun wirdt auß J. Gn. ſchreiben ſo viel vermercket/ daß die ſtreitende Partheyen nit in arbitratorem, ſondern in arbitros ſecundum juris ordinem proceſſuros, oder viel mehr/ wann von denſelben als auditoribus & directoribus der Proceß allein geführet/ In daß hochlöblich Keyſerlich Cammergericht jhre mißhelligkeit vnd Streit zuveranlaſſen/ alſo wolermelten Herr von Gerolßeck hierinn etwas zu abbruch ſeines vom Heil. Reich empfenglich tragenden Lehens nichts einzugehen/ aber vielmehr via juris daſſelb vnd deſſen Gerechtigkeit zu handthaben entſchloſſen ſeyn.

Hierumb dann J. Gn. ohnerſucht der Keyſerl. Mayſt. in ſolchen compromiſslichen proceſs ohnbefahrt zutretten/ auch ſich an die vbrige ration dubitandi vnd nemlich daß in Judicem ordinarium nit compromittirt werden möge/ im wenigſten zu jrren haben.

Seytemahl demſelben daß jus Canonum ſchnurſtracks zu wiederlaufft/ utpote quo in Ordinarium etiam talem, ad quem illius cauſæ cognitio pertinet actu & potentia, tanquam in arbitrum compromitti poteſt *c. cum tempore* ubi gl. & Dd. *extr. de arbitr. c. ex parte extra eod. c. literas extra de præſumpt* Cardinal. *in c. cum inter notab.* 7. *arg. illius textus extra de Elect.* Joan. Baptiſt. Caccialupus *tract. de arbitr. l.* 4. *q* 11. M. Ant. Blancus *de compromiſſ. q.* 2. *n.* 47. *& per tot.* Franciſc. Marcus *deciſ. Delphin* 464. *n.* 2. *&* 3. ubi poſt Guid. Papæ *deciſ.* 69. poſſe fieri compromiſſum in Dominos Parlamenti Delphinalis teſtatur.

Mit welchem vbereinſtimmet der Reichs Abſchiedt de anno 1594. §. als auch der compromiſs &c. (So auß dem Wormbſiſchen Abſchiedt de anno 1586. genommen) darinn hochermelten vom Adel ſo die außträgliche Richter haben/ in puncto compromiſſi Sachen anzunehmen/ zugelaſſen wirdt.

Vnd obwol beſagter §. deren zwiſchen ohngemitteten Stänten ſich zutragenden zweiung anregung thut/ vnd ſub nomine Status die ohngemittelte vom Adel/ ſonderlich in particulari, davon proprie zureden/ nit begriffen ſein möchten/ ſo erſcheinet doch allem anſehen nach/ daß diß falls daß wort Stände in einem weitern ſenſu auff alle immediatos, vnd daher auff die von der Ritterſchafft außzudehnen ſey/ inmaſſen ſolches Herr D. Petrus Denaiſius *in ſuo jure Camerali ſub rubr. compromiſſa n.* 3. omiſſo verbo Status auff die Immediatos implicitè vnnd in genere zeucht/ derentwegen man ſich auff dem tota die im ſchwang gehenden praxin Cameræ Imperialis, vnd vnderſchiedtliche præjudicia anmüntiger kürtz halben/ beruffen/ vnd hiemit der Erſten Frag reſolution enden thut.

* *
*

QVÆSTIO SECVNDA.

Cui Competat in pago Reuchenbach Superioritas?

BEy der andern Fragen/ ob nemblich offtwolermeltem Herrn Conſulenten die hohe Obrigkeit in Reüchenbach Zwing vnd Bann in ſolidum einzig vnd allein/ oder aber in vnzertheilten halben theil den Rödern zuzueignen ſeye? Erzeigen ſich an der Röderer ſeithen allerhand ſcheinbahre furtringende motiven.

Rationes Dubitandi.

DAnn erſtlich wird in dem de dato 1466. erhandelten Vertrag im wenigſten dieſem oder jenem die hohe Obrigkeit in berührtem Dorff Reüchenbach zugeeignet / ſondern ſimpliciter vermeldet / wie Reüchenbach im Schütterthal liege / dardurch ſo viel angedeutet / daß die hohe Obrigkeit zwiſchen beyden tranſigenten gemein vorblieben / Cum alioqui, ſi in hujus vel illius territorio pagum communem ſitum eſſe expreſſum fuiſſet, hujusmodi expreſſio & nominatio jus territorii vnd die Landt Ober Herrligkeit arguiſſet Cravett.*conſ.*400.*n.*33.*& conſ.*673.*n.*12.*verſ. Ipſa etiam nominatio.* Barthol.Bertaz.*conſ.*366. *n.*16.*vol.*2.*in criminalib.*

Fürs Ander / wann gleich der Vortrag dahin gelautet/auch ſolches in facto richtig wehre/ daß Reüchenbach in der Herrſchafft Geroltzeck diſtrict gelegen/ vnnd damit rings vmbgeben.

So iſt doch menniglichen im Heil. Reich Teutſer Nation ohnverborgen/auch mit vnderſchiedlichen exemplen ohnſchwer zubelegen/ daß in eins Chur-Fürſtenthumb/ Graff: vnd Herſchafft / offt andere Chur: Fürſten / Graffen/ Herr/ vom Adel vnd Stätte/ Flecken/ Dörffer vnd andere Gütter liegen haben / welche gleichwol den Dominum territorii Univerſalis vor ihre Lands fürſtliche oder andere Obrigkeit nicht erkennen / ſondern nichts desweiniger als ohnmittelbahre Stände deß Heil. Röm. Reichs ſolch Dörff vnnd Gütter mit aller Ober: Herrlich: vnd Gerechtigkeit inhaben/ auch derentwegen der Pfandungs vnd anderer Reichs Conſtitution activè & paſſivè fähig ſeyn. Dahero bezeugt auch Mynſing. *conſil.*16.*num.*45.*in fin.* non eſſe novum, ſed quotidianum, ut Comites, Barones, Nobiles Caſtra cum juriſdictione in alterius Principis diſtrictu habeāt, Quod & non obſcurè confirmatur per Bart. *in l.*1.*ff. de damn.infect dicentem*, hodie de conſuetudine Caſtra diſtincta habere territoria etiam reſpectu juriſdictionis quantumvis in alterius Regno, Principatu vel Comitatu ſita ſint: Quia nihilominus ab alia Juriſdictione libera præſumuntur. Accedit Anton. Gabriel. *in Comm.concl.*1.*de probat.concl.*9 *princ.verſ. Contrarium.* Maſcard.*de probat.concl.*217.*num.*3. ubi rectè adduxit Pariſium dicentem; Caſtra habere diſtincta territoria etiam quoad Juriſdictionem. Et hodie poſſe Caſtra & villas habere proprium territorium adfirmat Natta *conſil.*636.*num.*31.*&* 54.*cum ſeqq.* Et in ipſo territorio poteſt eſſe locus exemptus juxt. Sebaſt. Vantium *de nullitat.c.*9 *num.*108. Socin. jun.*conſ.*68.*num.*7.*vol.*1. Ac paria ſunt, exemptum vel extra territorium eſſe Welemb.*conſ.* 30.*n.*17.*& conſ.*33.*n.*20. Joan.Petr.Surd.*deciſ.* 129.*n.*17.

Inſonderheit vnd Drittens wil vermuthlich fallen/ daß nicht vmb ſchlechte gerechtſamb/ ſondern hauptſachlich der hohen Obrigkeit halben beyde theil geſtritten/ vnnd ſich hierauff verglichen haben / inmaſſen daſſelb zum theil ipſa verba Tranſactionis andeuten/ ibi: daß ein jeder (prout ipſiſſima verba in Tranſactione ſonāt) zuvor ſeinen theil nach ſeinem willen vnd wolgefallen mit Leuthen/ Gericht vnnd Herrligkeiten/ vnd andern zu regieren ꝛc. die hohe Obrigkeit vnd regalia auffm rücken tragen / wie nicht weniger Juſtitiæ adminiſtrationem einführen: Ex cujus adminiſtratione Juriſdictio ejusdemque poſſeſſio vel quaſi luculenter evincitur Bart. *in l.fin ff.uti poſſid.* Petr.Ant.de Petra *de fidei-comm.q.*12.*n.*158.*& num.*409. Decius *conſil.* 694.*num.*12.Burſat.*conſ.*160.*num.*67.*& ſeq.* Flamin.de Rubeis *conſil.* 69. *num.* 72. *&* 78. Unde vulgatum illud: *Qui te judicat, Dominus tuus eſt.* Roman.*conſ.*70.*viſo themate num.*5. *verſ. Quinto quia proba.* Menoch.*conſ.*75. *Hæc jam diu num.* 22. *& conſ.*21. *Eſt mea quidem ſententia.num.*10. Etſi per Subſtitutos jus dicentes eā expediatur; cum & jus eligendi judices & magiſtratus Principis ſit, ejusque Superioritatem arguat text.*in l.*1.*ff. ad L. Iul. de ambit.* *Nov.*15.*c.*1.*§.*1.Bald.*in l.fin.num.* 2.*C. de legib. & in l.Barbarius lect.*2.*num.*13.*ff. de offic. Prætor.* Menoch.*conſ.*270.*Etſi per acutis num.*32.*& conſ.* 302.*qui honoris num.*30. Natta *conſ.*636.*num.* 67.Cravetta *conſ.*673.*num.* 14.*verſ. ſecundo Iuriſdictio.* Henning.Gœden.*conſ.de jure civitatum* 2.*num.*2.Flamin.de Rub.*conſ.*69.*num.*73. Eademque ratione banchum Juſtitiæ eſſe de Regalibus rectè reſpondit Roman. *conſ.*271. *verſ. totan.* 2. in quam ſententiam Mandoſius *ibid.ſub lit.C.* citat Curtium Seniorem. Et habere tribunal paratum ad jus reddendum eſſe ſignum Juriſdictionis, ait Petr.Ant.de Petra *d.q.*12.*n.*436. Et baculum Juſtitiæ inſigne Juriſdictionis appellat And.Barbatia *conſ.*34.*n.*1. *vol.*4.

Eben daſſelb vnd daß beyden theilen die hohe Obrigkeit vnd deren folgige jura zuſtendig/ auch darauß zum Vierdten noch lauter erſcheinet/ daß die tranſigentes bekennen; Wie das Dorff Reüchenbach mit zwingen/ bannen/ vnnd aller zugehör ꝛc. & mox: mit Leuthen/ Stewren/ Freveln/ Buſſen/ Vngelten/ allen andern Dienſten/ vnd Nützung/ wie oder wohero die an den enden mögen werden vnd gefallen/ in rechter/ gleicher/ vngetheil-

vngetheilter vnd redlicher Gemeinſchafft ſollen gehalten vnd genoſſen werden / zum haben theil gen Gerolzeck / vnd zum andern halben theil gen Dierſperg ꝛc. Cum per ſequentia præcedentia declarentur Cravett. *conſ.663.num.8.verſ.Ergo idem.*

Dieweil nun gehörte Wort (mit Zwing / Bann / vnd aller zugehör / Item, allen andern Dienſten vnd Nützungen) univerſalia ſeyn / als thun auch dieſelbe omnimodam Jurisdictionem in ſuo ambitu begreiffen / Cum qui dicit OMNE nihil excludat *lib.Iulianus.ff.de legat.3.* Tiber.Decian.*conſ.57.num.11.vol.1.* Natta *conſ.120.num.20.& conſ.397.num.2.* Siquidem & dictio OMNE tantæ exiſtimatur potentiæ, ut tollat etiam id, quod à jure erat diſpoſitum, idem Natta *conſ.63.num.13.& conſ.154.num.3.* Et ea inſuper complectatur, quæ alias non includerentur Mandell.*conſ.17.num.4.* Roman.*conſ.271.* ubi loquitur in conceſſione facta Comiti, in qua primo fuerunt expreſſi aliqui caſus regalium, deinde ſubjecta ſunt verba univerſalia &c. dicit Romanus, Quod verba univerſalia comprehendant etiam regalia non expreſſa Mynſing. *decad.13.reſp.3.n.43.* (*ubi tamen Romanum malè allegat*) Cravett. *conſil.209.num.5.& 6.* Fulv.Pacian.*conſil.161.num.10.* Borcholt. *de regalib. cap.1.num.11.& 12.*

Obwol aber in ſolcher Gemeinſchafft außgeſchloſſen vnd vorbehalten / was jedweder Herrſchafft in berührten gerichten / zwingen / bannen vnd enden vormahls gehabt.

So iſt doch pro Quinto erſtverſtandene reſervation auff acht vnderſchiedlich hernacher ſpecificirte Stück / als nemblich / Wildbann / Silberberg / Güter von Ackern / Matten / Zinſen / Gülten / Waſſern vnd Wälden ꝛc. an der Herrn zu Gerolzeck ſeithen in ohnverſchraubten Buchſtaben dermaſſen reſtringirt vnd eingezogen / daß alle vbrige vnter ſolchen benambſeten nicht befundene / aber ſonſten dero hohen Obrigkeit anhangende jura in die gleich ohnzertheilte Gemeinſchafft eingeſchloſſen bleiben / Cum Exceptio firmet Regulam in omnibus aliis non exceptis *l.nam quod liquidæ.§ fin.ff.de penu.legat. l.quæſitum.§. deniq; Neratius.ff.de fund. inſtruct. leg.* ubi gl. *cum ſimilib.* Mynſing. *decad.15.reſp.1.num.18.* Modeſtin.Piſtor. *conſ.4.num.3.vol.1.* Surd. *conſ.230.num.17.& ſeq.* ubi excludens unum reliqua omnia includere exiſtimari probavit. Et nominatim quædam eximens, videtur cætera omnia conceſſiſſe Jaſon *conſ.161.n.1.verſic.Quinto vol.1.* ubi infert, quod dum Marchio Montisferrati in conceſſione Caſtri ſolum ſibi reſervarit & exceperit altum dominium, alia omnia jura Caſtri tranſiviſſe in Ceſſionarium. Quod ipſum ſimiliter probat Decius *conſ.197. num.3. verſ Tertiò ad prædictum.* Mandell.*conſ.16.num.15.* Brunus *conſ.35.num.6.* Burſat.*conſil.4.num.7.* pluribus Bartholom. Bertazzol.*conſ.366.num.5.p.2.in criminal.* Menoch.*conſil.201.num.142.* Frider. Pruckman. *tract.de regalib. ad rubr. quæ ſunt regal. c.5.num.66.& ſeqq.* Ac reſervatio alicujus rei ſeu juris oſtendit, omnia alia non reſervata eſſe conceſſa *l.alumnæ.§.qui filias.ff de adimend legat. cum ſimil.* Natta *conſ.661.num 20.lib.4.* Joan.Vinc Hondedeus *conſil 84 num.10.vol.1.* Et reſervatio in caſibus non reſervatis conceſſam Jurisdictionem arguit; In caſibus reſervatis non æquè, Vincent.de Franch *deciſ 116.num.11. verſ Item reſervatio.* Joan.Petr.Surdus *deciſ.173.num.18.ubi ait,* Reſervationem eſſe quandam Exceptionem, quæ modificat actum; Ideo quæ hic ſunt introducta ad diminutionem, operari debent argumentum, ut diſpoſitio locũ habeat *l.Paulus.ff.de uſufr.leg. l.denique.§. interdum.* ubi Bart. *ff.de pecul.legat.* in terminis Mynſing.*decad.13.reſp.3.n.53.*

Ohn iſt gleichwol nit / daß auß oberzehlten Acht ſtücken mehrer theil in theſi an offtwolvermeltes Herrn von Gerolzeck ſeithen das jus Superioritatis etwas zuerzwingen / Welches aber darumb in præſenti hypotheſi keine ſchließliche probation würcken möchte / daß auff wolermelten Herrn von Gerolzeck non vi univerſalis Jurisdictionis vel etiam jure publico, ſondern vermög eins / aller vermuthung nach / durch allerhandt thätliche zunötigung erzwackten Vertrags dergleichen jura erwachſen / wie dann die tägliche Erfahrung zuerkennen gibt / daß die potentiores vnnd deren Beampte den Jurisdictionalien mit ſolchen vbergreiffen hefftig nachtrachten / vnd die ſchwechere ſich dern allgemachſamb zubegeben nötigen / Quod etiam innuit Hoſtienſis *in cap.1. de offic. Ordin. in 6. ubi dicit,* illum textum eſſe contra Principes & Provinciarum Præſides, qui licet in aliquibus locis ſibi ſubjectis non habeant Jurisdictionem, niſi in certis caſibus, tamen quoad illos caſus conſtituunt tales Officiales, qui quodammodo per alluvionem & latenter trahunt ad ſe omnẽ Jurisdictionem. Nam potentioribus pares eſſe non poſſumus. Hæc ad corticem refert Anton.Capyc. *deciſ. Neapol.27.num.34.* ſubjiciens ibidem hoc vulgare proverbium: Ubi Leo tenet pedes, cætera animalia quieſcunt Mynſing.*decad.13.reſp.3.n.100.*

Läſt ſich derowegen ab hujusmodi ſeparatis ſpeciebus Regalium ad univerſale Superioritatis jus mit beſtändiger connexion deſtoweniger ſchlieſſen / daß ſie die Röderer ohn zweiffel vmb Friedlebens willen / vnd verhütung allerhand mehr beſorgenden weitleufftigkeit von ſolchen particular Rechten tranſigendo, doch in andern ohnaußbedingten Fällen ohnverfänglich / abgewichen.

Bevorab / daß nicht allein alle Transactiones ſtrictiſſimi Juris, vnd auß dern darin begrieffenen Fällen / keines wegs außzudehnen ſeyn / gl.& Dd. *in lib.ſub prætextu. C. de tranſact.* Mandell.*conſ.1.num.11.* Cravett.*conſil.898.num.38.* Menoch.*conſil.845.num.45.* Weſemb.*conſil.15.num.4.* Cavalcan.*deciſ.22.num.23.p.1.* Sicut & laudum ſtricti juris eſſe intelligitur Cravett.*conſ.967.n.* Erneſt.Cothman. *conſil.11.num.113.* per text. *in l qui cum.§.1 ff.de tranſact.*

Sondern auch im Heil. Reich nicht frembd

noch

noch ohnerhört/ daß dergleichen hohe Regalien vnder den benachbahrten Ständen fruſtulatim oder ſtückweiß dergeſtalt zertrennet vnd vertheilet/ daß ein Herrſchafft oder Standt / citra tamen jus omuigenæ jurisdictionis in eins andern Standts Ober: vnd Pottmeſſigkeit / die Maleſitz/ Glaidtlich: Jagens: Zolls: vnd andere Gerechtigkeit tractu temporis erobern mag/ derentwegen vnderſchiedliche præjudicia im nothfall wol eingeführet werden können.

De qua Imperii ſciſſura & communicatione Jurium Superioritatis poſt gl. *in rubr. C. de Stud. lib. urb. Rom. lib.* 11. Jacobin. de S. Georg. *de feud. ad verb. Et cum piſcationibus.* Jacob. de Belviſo *in pract. crimin l. 2. c.* 14. *n.* 17. Alberic. *in lib. fin. col. 9 C. de Iuriſdict.* quem allegat Nicol. Boerius *de Cuſtod. Clavium n. 69. & ſeq.* Weſemb. *conſ.* 60. *n.* 30.

Nach dem nuhn in den außbedingten fällen die hohe Maleſitz vnnd Fraiß dero Herrſchafft Gerolzeck allein vnnd exceptivè nicht zugeeignet / Beſchleüßt ſich auch / daß ſich derſelben die Rödere pro indiviſo & rata zu vnterfangen haben.

Vnd ohnvergreifflich zuſetzen / daß offtwolermelter Herr Conſulent vermittelſt der Verjährung ſolche Maleſitziſche vnnd peinliche Obrigkeit an ſich gezogen/ jedoch iſt darauß die Univerſalis Superioritatis oder Landts Ober: Herrligkeit vber den gantzen Reüchenbacher diſtrict vnd bemarckung nit beſtendiglich zuerſtreitten.

Fürnehmlich vnd in erwegung / das vielmehr ex civili Jurisdictione, der Vogteylicher Obrigkeit / daß Jus Territorii Univerſalis bewehrt wirdt / Cum potius civilem habens Jurisdictionem dicatur verè Dominus illius terræ, non autem is, cui Criminalis Jurisdictio competit, pro vero Domino habeatur, niſi quoad cauſas Criminales Capyc *deciſ.* 27. Marian. Freccia *de feud. lib. 2. in 47. authoritate n.* 1. Idem *in quarta auctoritate n.* 14. ubi in quadam cauſa determinatum teſtatur, ejus inſignia muris adponenda, qui Jurisdictionem civilem, non qui criminalem habet: Cum illâ præditus Univerſalis Dominus Territorii dicatur, Hac verò, exceptis cauſis criminalibus, nequaquam, Roſenthal *de feud. cap. 6. concl.* 85. *num.* 10. Capyc. *d. deciſ. 27. num.* 31. *& ſeq.* Surdus *conſ.* 323. *num.* 38. Hinc maleficus non dicitur ejus ſubditus in cujus Jurisdictione deliquit. Gail. 2. *obſ. 36 num.* 15. Cavarr. *pr. qq. cap.* 11. *num.* 4. Nec concluditur Superioritas ex facta Inquiſitione delicti in territorio litigioſo commiſſi Cacheran. *conſ. 1. num.* 102. *&* 113. quicquid in contrarium moliatur Knichen *de jur. territ. cap. 3. num.* 272. *& ſeq.* Sed ea omnirinò ex civili Jurisdictione & Domicilio concludenter infertur, cum domicilium propriè ſubditum faciat & Jurisdictionem in perſonam conferat.

Auß Obgeſetzten grundt nit weniger volget/ wan gleich wolermelter Herr vō Gerolzeck noch anderer regalien, vnd benentlich deß juris recipiendi Appellationes, erhebung der Reichsſteweren / Glaitt / Zoll ꝛc. in Rechtmeſſiger welbeglaubter poſſeſſion vel quaſi wehre / daß dannoch ab his ſeparatis ſpeciebus ad effectum univerſalis Superioritatis kein ſchlieſſende Illation geflochten/ ſondern allhie/ do dero Gerolzeckiſchen Herrſchafft ſolche vnd andere mehr jura per præſcriptionem ſenſim & quaſi ſine ſenſu angewachſen / dieſer Rechtſchluß dem Herrn Conſulenten ad excludendam Superioritatem Univerſalem entgegen geſetzt werden möchte / Quod quantum poſſeſſum, tantum præſcriptum *lib. quod meo* 18. *§. fin.* ubi Dd. *ff. de acq. poſſ. cum ſimil.* Cum etſi hæc jura videantur connexa, tamen eorundem connexio non ſit omnino individua, & inſeparabilis, ita, ut alterum ſine altero ſtare nequeat, ſed talia ſint connexa, quæ ſub uno generali quidem jure comprehendantur, & tamen ratio unius ſine alio diſcerni poſſit, prout eruditè declarat Fulvius Pacianus *de probat. lib. 1. c. 26. n. 18.* 19. 21. *&* 28. Unde rectè reſpondit Cravet. *conſil.* 673. 15. *verſ. Tertio reſpondetur.* nihil prohibere, quin certa aliqua jura Regalia alicujus ſint, apud quem non ſit Univerſalis territorii Jurisdictio & ex Roland. à Valle *conſ. 1. num.* 142. *vol.* 2. in uno eodemque territorio uni Regalia poſſe concedi univerſaliter, alteri verò in ſpecie, ſeu in certis caſibus, puta jus cudendi monetam &c. Frideric. Pruckman. *de regalib. cap. 5. num. 8.* Similiterque Joan. Borcholt. *tract. de feud. c. de regalib. num.* 20. præſcriptis quibusdam Regalibus Jus Superioritatis ſeu ſupremam Jurisdictionem neutiquam præſcriptam eſſe: Quod ipſum eâ juris ratione ſuadetur, quâ dicitur, quod quandocunque alius eſt in poſſeſſione Univerſalis Jurisdictionis, ſeu quando jus commune fundat Intentionem alterius, tunc illud cenſeri præſcriptum, quod in ſpecie reperitur poſſeſſum; Iniquiſſimum enim eſt, authore Papiniano, aufferre Domino, quod uſus ei non abſtulit *lib. 20. ff. ex quib. cauſis maj. d. l. quod meo 18. cap. cum olim. de præſcript.* Jaſon *in l. 3. in pr. num. 35. & ſeq. ff. de acquir. poſſeſſ.* Non autem, ut de ſimilibus ad ſimilia argui poſſit Modeſt. Piſtor. *conſ.* 70. *num.* 15. *vol.* 1. Auffrer. *in addit.* ad Capell. Tholoſ. *q. 324. n. 1. & 2.*

Rectiſſimè igitur in terminis der gleidlichen vnd Maleſitz Obrigkeit verbis formalibus ſcripſit Noë Meurer *in tract. ſuo* von Jagen vnnd Forſtrecht *p. 2 ſub rubr.* Ob der hohen Obrigkeit die Forſtlich anhange *mihi fol.* 35. Ob es wol bey vielen darfür wil gehalten werden / als ob hohe Obrigkeit / Forſtliche vnd glaidlich gemeinlich einander anhangen vnnd connexa ſeyn / ſo mach doch ſolch argument nicht allweg beſtehen Bart. Bald. & Jaſon *in lib. Imperium. ff. de Iuriſdict.*

Dann gleich geſetzt / daß jemandt durch die Keyſerl. Mayſt. mit hohen vnd niedrigen gerichten/ aller Obrigkeit / dieſen vnnd dergleichen Worten vnd gemeinen Clauſulen belehnet würde/ ſo volget darumb nit nothwendig / daß auch Forſtliche Ober: vnd Herrligkeit vnd alle andere regalia mit erlangt/ Ex ſeparatis nihil infertur, nec contingit hoc eſſe quod ab hoc contingit

abeſſe,

abeſſe, darzu gibts den verſtandt neben der erfahrnuß / daß glaidliche von Maleſitzen vnnd andern Ober: vnnd Herrligkeiten wol mögen geſondert / eine ohne die ander gebraucht oder nit gebraucht werden / alſo diß kein ſchließlich argument &c. Hæc formaliter Noe Meurer *d.loc.*

Nebenſt dem vnd pro Sexto, do die tranſigenten zwiſchen der hohen vnd nidrigen Obrigkeit ein vnderſchiedt zu machen vnd ein theil den andern einige prærogativam oder vorzug zuverſtatten vorhabens geweſen / würden ſie deſſen gewißlich zum wenigſten an einem Orth anregung gethan vnnd nicht indiſtinctè iteratis aliquot vicibus, ja zum Siebenden mahl / zweyer Herrſchafften gedacht haben / Cum ea, quæ ſpeciali nota indigent, exprimi ſoleant Afflict. *ad Conſtit.regn.lib.*1.*rubr.*47.*num.* 25. Itaque quod diſpoſitio non dicit, nec nos dicere debemus, ſed illud probat, quod cantat Bald. *in l. intereſt.in ult.notabil.C.de ſolut.* Roland.à Valle *conſ.*39.*num* 4.*vol.*1.Gail.2.*obſ.*33.*num.*2. Nec cenſentur partes aliter ſentire, quàm loquuntur *l.Labeo.ff.de Supell.legat.* Et ubi nulla eſt in verbis aut mente ambiguitas, ibi etiam nulla admitti debet interpretatio, minus cavillatio *lib.ille aut ille.§.cum verbis.lib.non aliter.ff. de leg.* 3. Et quod ſatis eſt certum, non ulteriore indiget declaratione *lib.* 1.*in fin. ff. de dot. prælegat.* Hartm.Piſtoris *q.*24 *n.*80.*l.* 1. Nec actus operari debet ultra intentionem agentium *lib. non omnis.* ubi Bart.*n.* 1.& alii *ff.ſi cert.pet.cum ſimilib.vulgatiſſimis.*

Ferner vnd zum Siebenden gibt den Rödern kein ſchlechten beyfall / ſonderlich aber zu verification jhres rechtmäſſigen tituli, ſchein vnd ankunfft der hohen Obrigkeit / daß jhnen Schloß Dierſperg vnd der halbe theil an Reüchenbach ſampt aller Obrigkeit / Regalien, Herrlich: vnnd Gerechtigkeit von der Fürſtl. Margrafſchafft Baden zum Pfandt: vnnd Mankehen angeſetzt / vnnd beweißlich / daß hochermelte Margrafſchafft vermög Kauffbrieffes den atteſtationibus teſtium inſerirt &c. den Vierdten theil von hohen vnnd niedern gerichten von Burckart Humell von Stauffenburg vnd Elſen Röderin ſeiner Ehelichen Haußfrawen in Anno 1438. erkaufft hat: Nullam tamen dubitationem recipit, quod Inveſtitura juſtus Regalia poſſidendi titulus ſit *cap.*1.*de inveſt.de re alien.fact.cap.*1.*quib.mod.feud.conſtit.* Menoch. *conſ.*702.*num.* 90. poſt plures, quos allegat Weſemb.*conſ.*21.*num.*47.*& ſeq.* Et quemadmodum per inveſtituras & Conceſſiones Imperatorias ad cæteros omnia & ſingula fluunt regalia, & quicquid denique Jurisdictionis *cap.*1.*in pr.de feud.March.l.un.ff.ad L. Iul. de ambit.l.*1.*§.*4.*ff.de off.præfect. urb. l.quidam.* 57. *in fin.ff.de re judic* Carolus Tapia *ad rubr.ff.de Conſtit.Princip.cap.*4.*num.*6. *& ſeqq.* Ferrar.Montanus *in uſus feudorum lib* 5.*cap.*7.*verſ. Igitur regalia.* Alvar.Valaſc. *de jur.Emphyteut.q.*8.*num.* 21.Pacian.*de probat.lib.*2.*c.*43.*num.*7.*&* 8.Covarr.*pract.qq cap.*1.*num.*2. 3.*&* 9. Vantius *de nullit.ex defect.jurisd.n.* 10. Petr.Ant.de Petra *de fideicommiſſ.cap.*13.*num.*564. Hieron.Magon.*deciſ.Lucenſ.*30.*num.*2. Thomas Grammatic.*deciſ.*46 *num.*1.*&* 4.Cravett.*conſil.*337.*num.*1.*& conſ.*592.*num.*99. Menoch.*conſ.*2.*n.*7.Celſus Hugo *conſ.*60.*num.*7. Henning.Gœden *conſ.*38.*num.*4.Natta *conſ.*640.*num.*7. Ita etiam non minus Principes Inferiores cum omnimoda Jurisdictione inveſtiti omnia regalia & Jura Superioritati adhærentia procul dubio conſequuntur: Cum & hi in ſuis regionibus ea facere poſſint, quæ Imperator in Imperio Rol.à Valle *conſ.*86.*n.*20.*& ſeq.vol.*1. Et pluribus congrmat Henning.Gœden. *conſil.* 1. *num.* 4. *& conſil.* 2.*pr.* Et teſtantur adducti. Eodem modo & emptio titulum juſtum & legitimum confert, referendo me ad vulgata.

Weniger nit vnd zum Achten haben die Röder / damit jhr intent zubeſtercken / daß laut etlichen vhralten vrkunden vor vngefehr 200. Jahren Gborne vnd Herrn Stands perſonen Dierſperg ſampt Reuchenbach eingehabt / vnd vor vnd nach ſtuckweiß ſolches auff die Margrafſchafft Baden transferirt.

Wie nun beſagte Herrn der Orther die Jurisdiction per omnes gradus aller muthmaſſung nach würcklich exercirt haben / Cum Comites, Barones & Nobiles in eorum territoriis obtineant jura Principis, nec præſumatur carere Jurisdictione per dicenda infra.

Alſo vnd gleicher geſtalt wil glaublich fallen / daß omnimoda Jurisdictio auff die Margrafſchafft gelanget ſey. Quandoquidem ſi inter pares dignitate & conditione alienatio Caſtri, pagi vel Jurisdictionis fiat, nihil omnino juris, præſertim Superioritatis reſervatum intelligatur, latè & eleganter Fulv.Pacian. *de probat. l.c.* 43.*n.*26.

Vber diß alles vnd am Neundten wirdt der Röderer poſſeſſion vel quaſi altæ Jurisdictionis damit bekrefftiget / daß ſie ſo wol in peinlichen / do die Leibsſtraff auß gnaden oder andern Vrſachen in ein Geldtſtraff verwandelt / als Bürgerlichen Sachen zugleich mit dem Herrn Conſulenten die Straff erhoben vnnd eingezogen.

Nuhn iſt bewehrten Rechtens / Quod mulctæ & pœnæ ſint fructus Jurisdictionis, eorundemque perceptione Jurisdictionis quaſi poſſeſſio evincatur, ut latè probant Andr.Tiraq. *de retract.Conſang.§.*5.*gl.*4.*num.*18.Chaſſanæ. *in conſuet.Burgund.rubr.*9.*§.*18.*num.*35. Molinæ.*in conſuet.Pariſ.mihi tit.*1.*§.*1.*gl.*1.*in verb.le ſeign.feudal.num.*51.*& ſeq.* Petr.Peck. *de arreſt. cap.*29.*num.*2.Conſtant.Roger.*de dote q.*11.*n.* 28. Ludovic.Molina *de jure Hiſpan.primog.lib.* 1.*cap.*25.*num.*22. Caballinus *milleloquio* 576. Joan.Guttirez.*de tut.& curat p.*3.*cap.* 24.*num.* 6.Garzias *de Expenſ.cap.*21.*num.*22. Theſſaur. *deciſ.*266.*num.*5. Gail.*de pignor.cap.*20.*num.*4. *& de arreſt.cap.*8.*num.*5. Hieron.de Monte *de finib regund.cap.*52.*num.*5. Schrad.*de feud.pag.* 10.*ſect.*3.*num.*93.*& ſect.*2.*n.*51 *part.ead.* Menoch.*conſ.*604.*n.*38.Natta *conſ.*580.*num.*15. Roland.*conſ.*78.*n.*8.*vol.*2.Decian.*conſ.*40.*num.* 3.*vol.*4.

3.*vol.4.*Surd.*conſ.*152.*num.*2.*&* 23. Mandell. *conſ.*389.*n.*2.*&* 4.*l.* 2. Borell. *conſ.*1.*num.*59. *& ſeq.*

Rationes Decidendi.

WIewol obſtehende Rationes Dubitandi prima fronte keinē ſchlechten ſchein habē/ſo wil mich doch nach beſtendiger erwegūg aller einlauffender vmbſtände bedüncken/daß wolermelter Herr zu Gerolzeck weit beſſer begründet ſeye.

Zu deſſen behauptung man ipſam poſſidendi vel quaſi cauſam zuvordert anziehen / vnd darauff ein ſtarck grundtfeſt legen kan / daß die Herrſchafft Gerolzeck ꝛc. In welcher bezirck Reüchenbach rings vmb eingefangen / wie ſolches ex ſitu loci im ohnbetrieglichē augenſchein evidens vnd richtig ſeyn ſoll / von Röm. Keyſ. Mayſt. vnd dem Heil. Reich ohn mittel mit aller Hoch: vñ Nieder Obrigkeit/Regalien, Herrlich vnd Gerechtigkeiten/vor zwey/dreyhundert vnd mehr Jahren/laut habender Keyſerl. Inveſtituren, ſucceſſorio velut ordine zu Lehen empfangen vnd getragen / auch ins gemein in gedachter Herrſchafft J. Gn. die hohe Obrigkeit zuſtändig/alſo vnd weiln Reüchenbach/ wie gehört/ohn mittel in berührter Herrſchafft gelegē/ vnd derentwegen keine ſpecial exemption erwieſen wirdt / dieſe rechtliche Vermuthung entſpringt / daß berührts Dorff wolgedachtem Herrn quoad ſupremam & univerſalem Juriſdictionem vnterworffen ſeye.

Cum quicquid intra fines Principatus, Comitatus &c. alicui per inveſtituram conceſſi ſitum eſt, ratione Superioritatis univerſali & ordinario jure competentis, Regalium & Juridictionis eidem cum cum Principatu Comitatu &c. cedat *lib.* 1.*§* 4.*ff. de off. præfect. urb. l. Inſulæ Italiæ ff. de judic. lib. a de ſacra. ff. de contrah. empt. l. pupillus. § territorium. ff. de V. S.* & ibi Dd, *cap. omnes Baſilicæ* 16.*quæſt.*7.*cap. fin.* ubi gl. *in verb. ſit ſitum*, *extra de offic. Archidiac.* Hieron. à Monte *tr. de fin. reg. cap.* 88.*num.*1. Chaſſanæ *in Conſuet. Burg. rubr. des mains morts.* 9. §. 4. *num.* 3. *& ſeq.* Molinæ. *in Conſuet. Pariſ.* §. 68. *gl.* 7. *in verb. Franc. aleu. num.* 5. Covarr. *pract. quæſt.* 1, *num.* 9. Valaſc. *de jure Emphyt. q.* 8. *n.* 21. *& ſeqq.* Ant. Gabriel. *in com. concluſ. lib.* 1. *de præſumpt. concl.* 9. *num.* 1. *&* 2. *& num.* 15. Boer. *deciſ.* 227. *num.* 8. Gail. 2. *obſ.* 62. *num.* 9. *& tract. de pignorib. obſ.* 8. *num.* 7. Petra *de fideicom. q.* 13. *n.* 421. *& ſeqq.* Joan. Bapt. Aymus *tr. de alluvion. jure l.* 2. *cap.* 6. *num.* 10. Menoch. 3. *præſumpt.* 100. *n.* 1. Cavalcan. *deciſ.* 1 *n.* 4. *p.* 5. Joan. Lup. de Palat. Rubeos *in repet. c. per veſtras. § ſed eſt pulchra dubitatio mihi fol.* 303. *n.* 43. *verſ. quod reſiſtat jus*, *extra de donat. int. vir. & uxor.* Meichſner. *deciſ. Cam. tit.* 1. *l.* 1. *deciſ.* 7. *n.* 80. *fol.* 90. *& tom.* 4. *deciſ.* 16. *n.* 22 *fol.* 406.

Et ita reſponderunt Olrad. *conſ.* 176. *num.* 3. *in fin.* Roman. *conſ.* 444. *n.* 7. Anchoran. *conſ.* 142. *n.* 1. Joan. de Amicis *conſ.* 149. Bertrand. *conſ.* 49. *n.* 4. *vol.* 1. *p.* 1. *& conſ.* 39. *num.* 1. *vol.* 2. Alexand. *conſ.* 76. *n.* 6. *vol.* 2. Cravett. *conſ.* 376. *num.* 1. *& conſ.* 673. *num.* 1. *& conſ.* 681. *num.* 11. *& conſ.* 882. *n.* 1. Barthol Cæpolla *conſ.* 17. *n.* 25. *vol.* 3. Cephal. *conſ.* 441. *n.* 15. *&* 24. *& conſil.* 458. *num.* 19. *& conſ.* 529 *num.* 1. Roland. *conſ.* 46. *num.* 51. *vol.* 3. Natta *conſil.* 636. *n.* 180. Burſat. *conſ.* 235. *n.* 46. *vol.* 3. Decian. *conſ.* 40. *num.* 18. *vol.* 4. Bertazzol. *conſ. civil.* 1. *n.* 6. Cacheran. *conſ.* 3. *n.* 5. Flamin. de Rubeis *conſ.* 34. *num.* 67. *vol.* 2. Peregrin. *conſ.* 16 *num.* 4. *l.* 1. Borell. *conſ.* 20. *num.* 34. *& ſeqq.* Schurff. *conſ.* 26. *n.* 3. Gœden. *conſ. in ordine* 42. *n.* 13. *& ſeqq.* Weſemb. *conſ.* 75. *n.* 4. Nicol. Reuſnerus *conſil.* 21. *num.* 62. *vol.* 1. Laurent. Kirchovius *conſil.* 1. *n.* 18 *tom.* 5. *varior. German. ICt.* Mynſing. *reſp.* 16. *num.* 34. ubi poſt Panormitanum & Hoſtienſem dicit, quod hac ratione communiter Domini temporales fundant ſuam intentionem quoad res ſitas intra terminos ſuæ terræ, ſaltem quoad Juriſdictionem, non autem quoad dominium rerum particularium. Cui aſſentiunt Molinæus *in Conſuet. Pariſ. d.* § .68 *gl.* 7. *in verb. Franc, aleu n.* 6. Petra *de fideicom. d. q.* 13. *n.* 446. *& num.* 528. *ad fin. cum ſeq. & n.* 534. Peregrin. *d. conſ.* 16. *n.* 4. 5. *&* 6. Guid. Pancirolus *conſ.* 165. *num.* 40.

Et in terminis, quando comprehenduntur Caſtra vel Civitates [tantò magis pagi & villæ] ſub confinibus & intra fines ipſius territorii in feudum per Inveſtituram conceſſi, ſufficienter probari, iſta Caſtra vel Civitates etiam de eodem territorio cenſeri, reſpondit Alberic. Brunus *conſ.* 34. *num.* 5. Natta *conſ.* 204. *in princ. & num.* 6. Bertazzol. *conſ.* 366. *n.* 11. *l.* 2. *in crimin. & d. conſ. Civil.* 1. *num.* 6.

Conceſſo enim Caſtro juriſdictio notabiliter cohærere cenſetur, ut poſt Bartol. & Brunum notat Petr. Ant. de Petra *de jure quæſit. per Princip. non tollend. cap.* 18. *num.* 35. *fol. mihi* 247. Johan. Bapt. Aymus *de tract. de alluv. jure l.* 2 *cap.* 6. *num.* 45. qui & *num.* 12. *&* 46. contendit, Ordinariam & Univerſalem Juriſdictionē ſine territorio eſſe non poſſe poſt Bart. *in lib.* 2. *§ fin. num.* 7. *ff. de oper. legat.* Bald. *in auth. Habita. num.* 48. *C. ne fil. pro patr. &c.* *Et in l. à procuratore. num.* 2. *C. mandat.* Alex. *conſ.* 35. *num.* 19. *ibidem*, præſertim Baldus & Alexander ſtatuentes, quod territorium ſit de eſſe ordinariæ Univerſalis Juriſdictionis, non tamen de eſſe ordinariæ Juriſdictionis certarum perſonarū. Non ſecus ac dicitur de Juriſdictiōe Domino inter Vaſallos competente; quæ eo ipſo, dum dominus feudi efficitur, mediāte conſuetudine & lege ineſſe putatur, late Schrader. *d. tr. de feud. p.* 10. *ſect.* 4. *num.* 88. *& ſeqq.*

Vnnd obwol etliche bewehrte Rechtslehrer dahin ſchlieſſen/daß obangezogene ex territorio herflieſſende præſumption a[illegible] in Imperatore vnd nicht in Inferioribus etwas verfahren vnd miltern möge/ut poſt Henric. Boich, & Cardinalem ſentire videtur Gabriel. *in comm. concl. lib.* 1. *de probat. concl.* 9. *in princ. verſ. contrariam opinionem.* Cravett. *conſ.* 615. *num.* 13. Vaſq. *controverſ. uſu frequent. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 10. *verſ. ſed licet &c.*

So iſt jedoch/ſo viel die die Principes Imperii

e betrifft/

betrifft/ohnverneinlich/daß dieſelbe wegen ihrer ehngemelten vom H. Reich herrührenden Lehen ohngezweiffelt ſolche præſumptionem Univerſalis Jurisdictionis in ihrem diſtrictu territorio oder Pottmeſſigkeit nit weniger für ſich haben / Ita ut relatione habita ad ſubditos ſuæ provinciæ, eandem vel ſimilem, quam Imperator in Univerſos, habere videantur Jurisdictionem, Menoch. *conſ.* 250. *num.* 101. *verſ. non obſtat.* Natta *conſ.* 608. *num.* 3. Peregrin. *conſ.* 2. *num.* 17. *pag.* 1. Idem *tract. de fideicomm. art.* 52. *num.* 124. Schrad. *defeud. p.* 10. *ſect.* 1. *num.* 33. *& ſect.* 6. *num.* 87. *& p.* 10. *ſect.* 17. *num.* 46. elegantiſſimè Anton. Sola *in Conſtit. Sabaud. in proœm. Decretorum gl.* 3. *num.* 12. *verſ. ſecundo.* Guid. Pancirol. *conſ.* 119. *num.* 40. ubi infinitos allegando hanc communem eſſe aſſeruit. Petra *de jur. Princip. non tollend. c.* 21. *num.* 9. *& ſeqq. & c.* 3. *q.* 4. *n.* 52. *& ſeqq. & n.* 74. Bernh. Muſcatell. *in prax. civil p.* 7. *gl. in verb. ſententiam, n.* 66.

Et de Principibus Germaniæ poſuerunt Schurff. *conſ.* 18. *n.* 9. *& ſeqq. cent.* 3. Modeſtin. Piſtor. *conſ.* 24. *num.* 1. *vol.* 1. Gœden. *conſ.* 1. *de aur. & arg fodin. in ordine conſ.* 2. *num.* 4 Weſemb. *conſ.* 27. *num.* 29. Dauth. *tr. de teſtament. num.* 36. Borcholt. *de feud. d. cap. de regalib. num.* 7. ubi hanc communem & approbatam magno tamen errore introductam ex Jacobino teſtatur.

Unde & Baldus Principes & Duces Germaniæ Reges appellat *in l. fin. C. de teſtament.* Qui proinde in ſuis Edictis & Reſcriptis nō minus, quàm Imperator & alii Reges Superiorem non recognoſcentes utuntur his verbis: Von GOttes Gnaden ꝛc. quaſi ſoli gratiæ DEI ſuum Principatum acceptum ferre videantur: Qua tamen intitulatura & olim non ſolum Principes & Duces, ſed & his Inferiores uſos teſtatur Bodinus *de Repub. l.* 1. *c.* 10. Et de multis Prælatis, ſo doch nit Fürſtmeſſig / ego compertum habeo.

Eo ipſo autem quo quis de Principatu, Ducatu &c. inveſtitur, jura quoque Ducis, Principis &c. univerſaliter conſequitur, Bald. *in c. un. quæ ſint regal. verſ. Ultimò nota.* Ferrar. Montan. *de feud. lib.* 5. *cap.* 7 *verſ. Igitur.* Boſſius *tit. de regalib. num.* 9. *&* 23. Felin. *in c. cum nobis. col.* 2. *num.* 6. *verſ. tertia declaratio. de præſcript. ubi plures adducit* Cardin. Thuſcus *verb. Baro, concl.* 28. *num.* 7. adeò ut ad Principis Reſervata hujus poteſtatem extendat Surd. *conſil.* 210. *num.* 24 Cum nomen Principis non debeat eſſe inane Bald. *in tract. de Schiſmate in princ. num.* 10. Tiber. Decian. *conſ.* 40. *quæritur ergo. num.* 21. *vol.* 4.

Welches nicht allein in Fürſten vnnd Fürſtmeſſigen / beſondern auch Graffen / Freyherrn vnd Herrn Standtsperſonen ſtatt findet / ut hi non minus in ſuis territoriis habeantur loco Principis, & in iiſdem poſſint omnia facere, quæ Imperator poteſt per univerſum orbem, poſt alias Cravett. *conſ.* 135. *num.* 2. *& conſ.* 404. *n.* 15. *& conſil* 983. *num.* 1. Weſemb. *d. conſ.* 27 *num.* 29. Proſper Farinacius *in prax. crim q.* 29. *n.* 110. Roland. *conſ.* 40. *n.* 39. *vol.* 3. Matant. *in ſpecul p.* 4 *diſt.* 5. *n.* 11. *loquens in Baronibus.*

Vnd wirdt allhie ferner diß axioma verificirt vnd beſtettiget/ Territorium cenſeri de eſſe Ordinariæ univerſalis Jurisdictionis, & Jurisdictionem territorio inhærere, ſicut ſervitutem in fundo; Cum non reperiatur perſona, cum qua finiatur Jurisdictio. De quo Bald. *in d. cap. un. quæ ſint regal. num.* 4. *& lib.* 1. *§. initio. num.* 2. *ff. de off. præfect. urb.* Natta *d. conſ.* 636. *num.* 180. *& latè conſ.* 149. *num.* 19. *vol.* 1. Idem Bald. *in l. fin. num.* 48. *C. de Edict. D. Hadr. toll. ubi dicit*, quod appellatione territorii Jurisdictiones & honorificentiæ veniant Contard. *de moment. poſſeſſ. limit.* 2. § 8. *num.* 31. Et denotare territorium jus Superioritatis poſt Olrad. *conſ.* 176. Chaſſanæ. *in Cõſuet. Burg. rubr.* 1. §. 1. *verb. au territoire num.* 1. 2. *&* 4. Cravett. *conſ.* 411. *n.* 35 ubi ex Baldo Jurisdictionem ſe habere in territorio dicit, ſicut nebulam ſuper palude, ex qua generatur per activam potentiam Solis, Quod etiam refert Boerius *deciſ.* 227. *num.* 7.

Fürnemblich aber thut obdeducirte rechtliche vermuhtung dißfalls/ da de Jure Superioritatis vber den halben theil deß in der Gerolzeckiſchen Herrſchafft Bezirck gelegenen Dorffs Reichenbach in univerſali, vnnd nicht in particulari geſtritten wirdt/ ſo viel würcken/ daß andere der Röderer angegebene actus Jurisdictionales dardurch gleichſamb abſorbirt oder vernichtet werden.

Cum oſtensâ poſſidendi causâ, omnes ii actus, licet plures & antiquiores, deſtituantur effectu, qui ſine causâ ſcilicet juris adminiculo & quidem fortiori [Quia Illuſtris Dn. Gerolzeccius Dominus territorii] Cui jus commune favet conſiderari nequit Socinus jun. *conſil.* 146. *numer.* 20. *vol.* 2. Boer. *deciſ.* 239. *num.* 4.

Auß dieſem fundament auch in Sachen Brandenburg contra Nürnberg / ubi utraque pars ſe Dominum aſſerebat, Marchio verò fundatam haberet intentionem, quod edocuerat territorium ad ſe ſpectare, für den Herrn Maggraffen den 15. Septembr. Anno 1583. am Keyſerl. Cammergericht geſprochen / vnnd hernacher ſolche vrtheil in reviſorio judicio beſtettigt worden.

Ex quo enim uterque contendit in ſolidum ad ſe pertinere territorii Jus & Superioritatem, fieri ſanè non poteſt, ut idem territorium eademque Superioritas eodem jure ſimul etiam ad alium ſpectet Guid. Pancirol. *conſ.* 63. *n.* 7. Cacheran. *conſ.* 34. *n.* 46. *in fin.* Siquidem fundans ſe in toto territorio, in qualibet ejus parte ſe fundet, neceſſe eſt, *l. quæ de tota* 76. *ff. de R. V.* Myning. *conſ.* 16. *num.* 34. Chaſſanæ. Hieron. de Monte. Covarr. Cravett. Menoch. Weſ. Gail. *dd. ſupra locc.* Maximè, ſi totum eſt exactè circumſcriptum cum ſuis limitibus, id eſt, ſi Baronatus Gerolzeck cum ſuis finibus terminis & extremitatibus, wo dieſelbe kehren vñ wenden/eſſet abſolutè deſignatus [Cujus probatio non difficilis ex literis Inveſtituræ procul dubio

bio reſultabit [Quo caſu de toto ad partem rectè arguitur Mynſing. *d. conſ. 16. num.* 35. Unde alteri idem prætendenti territorium minimè competere videtur: Tum etiam, quia quilibet Princeps, Comes, Baro eſt Imperator in ſuo territorio, Superioritas Superioritatis, ſupra quam nullus exiſtimatur aſcenſus, ſibi locum vendicare nequit, Bald. *conſ. 439. num. 1. verſ. 12. ſic arguo. vol.* 3. Non ſecus, ac ſi quis contra Imperatorem vellet Superioritatem aſſerere; Quapropter nec eam adverſatius Princeps, Comes vel Nobilis &c. obtēdere poteſt. Conſequenter igitur pro Domino territorii pronunciandum.

Ein andere meinung möchte es erreichen / da nicht vmb die hohe Obrigkeit im Dorff Reüchēbach univerſaliter, ſondern etliche deroſelben anhängige Jura particularia, als nemblich glaidtliche Obrigkeit / Zoll / Jagens Gerechtigkeit allein geſtritten würde.

Seithemahl in erſtgeſeztem fall / da offternandte Röderer vō Dierſperg ältere actus poſſeſſorios, weder Jhr Gn. der Herr von Gerolzeck ꝛc. auffzuweiſen hetten / die ex territorio herrührende præſumption, wenig vortragen oder vberführen kōndte Cravett. *conſ.* 673. *n.* 11. *verſ. Quinto.* Borgnin. Cavalcan. *deciſ.* 23. *n.* 89. *part.* 2. Derentwegen hiervnter ferner Anregung beſchehen ſoll.

Quibus ita generaliter prælibatis & loco Evidentialium præmiſſis, nunmehr ad ſpecialia [in quibus pondus diei & æſtum conſiſtere dicit Bald. *conſ.* 218. *verſ. nunc de forma. circa fin. vol.* 3.] zuſchreiten / wirdt mehr wolermeldts Herrn von Hohen Gerolzeck univerſal hohe Landts Oberherrligkeit vnd derſelben poſſeſſiō vel quaſi in ohnverhofften fall beſtreitens / mit viel ſtarckern vnd mehr fürtringenden actibus, quibus univerſale ſupremæ Jurisdictionis exercitium in pago Reüchenbach & ſic quaſi poſſeſſio immemorialis edocetur, allem anſehen nach / bewehrlich darzuthun ſeyn.

Wie dann ohnlaugbarlich / quod per tales actus in incorporalibus inferatur & probetur quaſi poſſeſſio; Quia nihil aliud eſt quaſi poſſeſſio quàm uſus & exercitium *lib. quoties. ff. de ſervitut.* Menoch. *remed. retinend.* 3. *num.* 147. adeò ut ſine exercitio vel uſu acquiri non poſſit poſt Rebuff. Meichſner. *deciſ.* 23. *n.* 39. *p.* 3. proindeque actus poſſeſſionem vel quaſi manifeſtò demonſtrare reſpondit Menoch. *conſ.* 725. *n.* 10. Bertazzol. *conſ. civil.* 376. *n.* 2. Brun. 34. *n.* 14. Ruynus 55. *n.* 1. *tom.* 4. Mor. *tract. de jure venand. c.* 5. *n.* 4. *p.* 2.

Vnd nur etliche actus hujusmodi univerſalem Superioritatem inferentes zuerzehlen können die Röderer nicht in Abrede / noch außfällig ſeyn / daß von dem Gericht vnd deſſen eröffneten Vrtheiln zu Reüchenbach niemahls einige appellationes an Gerolzeck vnd Dierſpergen / als gemeine Herrſchafft zugleich / ſondern ohn mittel an den Stein Gerolzeck allein je vnd allewege vorgenommen worden.

Nun wirdt das jus appellationum devolvendarum, quod reſortus vocant, als ein ſonderbahr reſervatum vor ein ohnfehlbar Kennzeichen der Landts Oberherrligkeit / præeminenz vnd Hoheit geachtet *c. ſi duobus. & deniq. de appellat.* Rebuff. *in Conſtit. Regni de appellat. n.* 78. Molinæ. *in conſuet. Pariſ. tit.* 1. §. 1. *gl.* 5. *verb. de fief. num.* 49. Marian. Fieccia *de feud. lib.* 2. §. 13. *authoritas. num.* 8. *verſ. Et eſt jus quoddam Superioritatis.* Franciſc. Marcus *deciſ. Delphin.* 366. *num.* 24 *p.* 1. Cacheran. *deciſ.* 101 *n.* 9. Covarr. *pract. qq.* 4. *n.* 6. Maſcard. *de probat. concl.* 946. *n.* 13. Vincent. de Franchis *deciſ.* 511. *num.* 5. Gail. *de arreſt. c.* 7. *n.* 14. Joan. Parladorius *l.* 2. *rer. quotidianar. c.* 1. *n.* 16. *in fin.* Renat. Choppin. *de civilib. Pariſienſ. morib. lit.* 1. *tit.* 1 *fol. mihi* 18. *ſub num.* 2 *& tit.* 2. *n.* 46. *cum ſeq. fol.* 85. *ubi ait*, Appellationes adeo ad Superioritatis jura referri, ut altæ juſtitiæ cōceſſione ꝓvocationum judicia nō contineantur. Et ita conſulendo tenuerunt Mandell. *conſil.* 63. *n.* 8. *&* 64. Cravett. *conſ* 209. *Illuſtriſſimus num.* 9. *& ſeq. & conſ.* 64. *n.* 8. *& conſ.* 411. *num.* 43. Roland. *conſ.* 75. *n.* 19. *vol.* 3. Natta *conſ.* 580. *n.* 24. *& conſil.* 636. *num.* 73. Menoch. *conſil.* 75. *num.* 3. Surd. *conſ.* 210. *num.* 49. *& conſ.* 323. *n.* 19. Cravett. *conſ.* 71. *num.* 2. *comprobans*, civitatem Tridentinam Romano Imperio ſubditam, quod à ſententiis Epiſcopi & Principis provocetur, non ad ſedem Pontificiam, ſed Cameram Imperialem Pacian. *conſil.* 149. *num.* 89. Peregrin. *conſil.* 1. *num.* 42. *lib.* 1. Weſemb. *conſil.* 43. *num.* 70. *&* 132. Roſenthal *de feud. cap.* 5. *concl.* 5. *n.* 12.

Quoniam Appellationes ſemper dirigi ſolent & debent ad Superiorem immediatè proximum in Jurisdictione *l. Imperatores* 21. *ff. de appellat. l. præcipimus. C. eod. tit.* Marant. *p.* 6. *de appellat. num.* 368. Mynſing. 1. *obſ.* 67. Gail. *obſ.* 19. *num.* 2. Hartm. Hartmanni *lib.* 2. *obſ. tit.* 19. *de appellat. obſ.* 5. Joan. Zanger. *de Except. pag.* 2. *cap.* 1. *num.* 148. *& c.* 19. *num.* 4. Roland. *conſ.* 48. *n.* 33. *vol.* 2. Flamin. de Rubeis. *conſ.* 12. *n.* 19. *vol.* 2. Franc. Marc. *deciſ.* 346. *n.* 4. *& deciſ.* 281. *n.* 4. *p.* 1.

Unde etiam in Regno Neapolitano Prælatos, Marchiones, Comites, Barones primas appellationes ſibi vindicare ſcribit Petr. Gregorius *de conceſſ feud. p.* 7. *q.* 2. *num.* 19. Hinc etiam reſervatio juris Superioritatis in conceſſione Caſtri accipitur de provocandi jure Ant. Sola *in Conſtit. Sabaud. tit. de jur. Emphyt. ſuper decret. Rerumpubl. gl.* 2. *num.* 13. Johan. Tilman. de Benignis *deciſ.* 2. *vot.* 5. *num.* 14. *verſ. cæterum ſi.* Ruland. *de Commiſſ. pap.* 4. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 8. quos poſteriores allegat Knichen *in Epopſi Dauthina.*

Darumb auch keinem Inferiori zu Abbruch angeregten Juris Superioritatis in Appellationum ad Superiorem devolutione vel ſtatuendo vel præſcribendo ein anders einzuführen oder angedeutete devolution zuverbiethe vnnd zuhemmen zugelaſſen iſt.

Ita Statuta prohibentia Appellationem nō valere, nec in Camera attendi, Cum de jure Superioris diſponere videantur, tradunt Gail. 1. *obſ.* 135. *num.* 11. Mynſing. 1. *obſ.* 14. Quibus accedunt

cedunt Molinæ *in Conſuet. Pariſ. tit. 1. §. 1. gl. 5. num. 52.* Cravett. *de antiq. tempor. pag. 1. §. viſo n. 30. fol. 89.* Cæſar Contard. *de moment poſſeſſ. limitat. 22.* Tiber. Decian. *in tract. criminal. lib. 2. c. 34. num. 20.* Lancellott. *de Attent. p. 2. c. 12. ampliat. 5. num. 15. & ſeq.* Andr. Barbat. *conſ. 44. num. 1. & ſeqq. lib. 4.* Natta *conſ. 636. num. 33.* Rnland. *conſ. 29. n. 3. vol. 1.* Cacheran. *conſ. 69. num. 29.* Paciani. *conſ. 149. num. 51.* Alex. Raudenſis *deciſ. Piſan. 13. num. 147. in fin.* Petr. Peckius *in c. quod ob gratiam. num. 7. de R. I. in 6.* Petra *de jur. quæſit. per Princip. non toll. c. 6. num. 88.* Andræas Knichen *in Comment. ad jus Saxon. prov. neſcium in verb. jus cap. 2. fol. 237. §. Secundo.* Et facit huc ordinatio Cameræ. *p. 2. tit. 28. §.* Vnd dieweil ꝛc. Meichſner. *deciſ. Cam. p. 2. tom. 3. deciſ. 28. vot. Refer. in princ. fol. 954.* Etſi non ineleganter contra diſputet Martinus Monterus *deciſ. Arragon. 8. num. 23.* Petr. Johan. Ancharan. *quæſt. 43. num. 2.* Quorum ſententia fortè tum admitti poſſet, ſi Statutum ſit conditum à non recognoſcente Superiorem juxt. Hieron. Magonium *deciſ. Lucenſ. 15. n. 10. & ſeq.*

Eadem ratione nec jus Superioritatis poſſe præſcribi, ne quidem tempore immemoriali, poſt alios [quos ſciens prætereo] ſuggerit Joã. Parlador. *d. l. 2. rer. quotid. c. 1. num. 16.* decidens hoc in terminis appellationum.

Licet conſuetudinem & præſcriptionem, ut appelletur ad Superiorem omiſſo medio, quãdoque valere, inficias iri non poſſit text. *in cap. Romana. §. ab Archidiaconis. verſ. niſi aliud. de appellat. in 6.* Mynſing. *1. Obſ. 67. in fin.* Petra *de jur. quæſit. non tollend cap. 28. num. 97. fol. 452.* Zoanett. *de Imperio Romanorum. 128. in fin.* Calderin. *conſ. 1. de appellat.* Berous *conſ. 114. num. 12. & conſ. 25. num. 3. vol. 3.* Menoch. *conſ. 466. num. 33.* Simon. de Prætis *conſ. 116. num. 28. cent. 2.* Et in regno Neapolitano Regio Caſtellani, appellationes omiſſo medio Judice, ad Regem dirigi poſſe teſtatur Covarr. *pr. qq. c. 4. n. 9.* facit gl. *in c. enim putamus. ad verb. officiali, in fin. de Conſuet. in 6.* Et reſcriptum Severi & Antonini *in d. l. Imperatores. ff. de appellat.* jam olim raro fuiſſe obſervatum, receptis à quocunque ad Principem rectà factis appellationibus notat Cujac. *lib. 21. obſ. 33. in fin.*

Man wirdt auch ex parte obwolermeldtes Herrn von Gerolzeck / wann gleich keine andere actus vorhanden / auff dieſen einigen actum recipiendi appellationes der ſtreitigen hohen Obrigkeit grundveſt legen / vnd wieder die Rödern diß vorſchützen können / daß dieſelbe / was ſie in ſpecie vnd particulariter in dem Reiichenbacher Zwing vnd Bann durch Verträge oder præſcription nicht erſt erworben vnd zuwege gebracht / In allem vbrigen Ihrer Gn. dem Herrn von Gerolzeck der Univerſal hohen Obrigkeit werden geſtändig ſeyn müſſen.

Alldieweil bewehrte Juris Interpretes in dem faſt ohne ſondere Spaltung einig ſeyn / Quod in quæſita & formata Jurisdictione per exercitium unius actus, univerſalis territorii & Jurisdictionis quaſi poſſeſſio quæratur, ut ex Abbate ceu ſingulare refert Jaſon *in l. 3. in pr. n. 40. ff. de acquir. poſſeſſ. & in l. Imperium. n. 23. q. de Iurisd.* Bartholom. Socin. *conſ. 187. num. 19 vol. 2.* Decian. *40. n. 41. vol. 4.* Mynſ. *conſil. 16. n. 31.* Modeſt. Piſtor. *conſ. 40 n. 37. vol. 1.* Vantius *de Nullitat proceſſus cap. fin n. 40.* Cæſar Urſillus *in addit* ad Afflict. *deciſ. 67. num. 1.* Autrer ad Tholoſan. *deciſ. 324. n. 1.* Maſcard. *concl. 946. n. 6.* Rebuff. *in Conſtit. Regn. in præfat. de mater. poſſeſſor num. 156.* Tiraq *de jur. primog. q. 39. n. 2. & ſeq.* Petr. Gilkenius *de uſu cap. p. 1. cap. 5. num. 17.*

Et inveſtitus cum titulo omnigenæ Jurisdictionis ab eo, cui jus condendi competit, ſi Jurisdictione utitur, unico actu in omnibus retinere dicatur Bart *in l. 1. §. ſi quis hoc interdicto. ff. de itin. actuq. privat.* Quod tanquam aureum commendat Laurent. Kirchovius *conſil. 8. num. 33. tom. 5. German. ICtorum.* Flamin. de Rubeis *conſ. 38. num. 26. vol. 1.* Borell. *conſil. 86. num. 21.* ubi plurimos convehit. Cravett. *conſ. 55. num. 1. in fin.* Mandell. *conſ. 34. num. 2. & conſ. 64. num. 19. & 79. lib. 1.* Petra *de fideicomm. q. 12 n. 699. & ſeq. & quæſt. 13. num. 408. & ſeq.* Lud. Molina *de Hiſpan primog. lib. 2. c. 6. num. 18.* Menoch. *conſ. 1000. num. 2. & conſil. 902. n. 78. & conſ. 402. num. 41. & conſ. 725. num. 11. & ſeq. & lib. 2. de arb. Iud. quæſt. caſ. 160. num. 2. & 3.* Weſemb. *conſ. 32. n. 17. & conſ. 48. num. 20.* Gabriel. *in com. opin. libr. 5. tit. de præſcript. concl. 2. n. 20.* qui alios laudat.

Quo ſenſu etiam per actum ſingularem retineri poſſeſſionem totius juris in univerſo dixit idem Bartol. *in l. arborib. §. de illo ff. de uſufr. & in lib. ſi unus. §. fin. ff. de ſervit. urb. præd. ubi ait*, quod retinet totum, qui uno utitur; Et eum, qui generalem Jurisdictionem conceſſionis titulo habet, licet in unico tantum gradu vel unica ſpecie per longiſſimum tempus uſus fuiſſet, tamen retinere poſſeſſionem in omnibus conſuluit Schurff. *conſil. 32. num. 25. vol. 2.* Surd. *conſ. 390. num. 37. & ſeq.* Cravett. *conſil. 124. n. 15.* Idque quoad conceſſionem Superioris [ut dictum eſt] locum ſibi vendicat. Acquiſitio verò frequentia actuum vel conſuetudine, vel præſcriptione conſtans ſtrictè accipitur in actibus nimirum exercitis *d. l. 1. §. ſi quis hoc interdicto,* ubi Bart. *ff. de itin. actuq. privat.* Cacheran. *conſ. 34. n. 34. verſ. Secundo reſponderi poteſt.* Et procedit hoc caſu tralatitium illud: *Tantum præſcriptum quantum poſſeſſum.*

Gegenwertigs Falls aber iſts darumb nicht von nöthen dieſem fundament allein zu inhæriren, daß noch viel andere hohe Obrigkeitliche ohn menniglichs wiederſprechen bißhero geübte jura & regalia enixè & inconvincibiliter Superioritatem ejusdem Domini à Gerolzeck arguentia ebenmeſſig herfür tretten.

Vnter welchen das Jus exigendi Collectas Imperiales nicht das geringſte iſt.

Seithemahl die vnverneinliche Warheit / daß Ihr Gn. ſo wol von den Reiichenbachiſchen ins gemein vnd vberall / als auch andern derõ

Herr-

Herrſchafft Vnderthanen die jederzeit verwilligte Reichs: vnnd Craißſtewren zuerheben / in wolbeglaubter rühiger [poſſeſſion vel quaſi Nun von 30. 40. vnnd mehr Jahren laut habender Schatzungs Regiſtern [quibus Cataſtris ſeu libellis cenſualibus fides adhibenda eſt, Maſcard. *concl.* 274. *& concl.* 664. *per tot.* Borell. *conſil.* 41. *num.* 41. *& ſeqq.*] befunden.

Auſſer zweiffel aber werden die Collectæ jure magiſtratus indictæ, uti ex Superioritate dependentes auch vor kein ſchlechtes Kenn: vnd Merckzeichen ſolcher hohen Landts Obrigkeit vnd de Regalibus gehalten *l. nulli. C. de Epiſc. & Cleric. lib.* 1. *C. de Superindict. cap.* 2. *de cenſib.* Choppin. *de Civil. Pariſ. morib. lib.* 1. *tit.* 3. *fol.* 108. Petr. Gregor. *de Repub. l.* 9. *c.* 1. *n.* 11. *circa med.* Petra *de fideic. q.* 12. *n.* 164. *&* 160. *&* 392. *& n.* 405. *cum ſeq.* Tiraquell. *de jure primogen. q.* 69. *num.* 7. Garzias *de Expenſ cap.* 12. *num.* 64. Mandell. *conſ.* 62. *num.* 3. Cravetta *conſ.* 195. *num.* 1. Menoch. *conſ.* 32. *num.* 30. *&* 70. *& conſ.* 983. *n.* 26. Surd. *conſ.* 275. *n.* 11. *verſ. & talem.* Schurff. *conſ.* 59. *in præſenti num.* 26. *cent.* 1. Modeſtin. Piſtor. *conſ.* 9. *num.* 19. *vol.* 2. Weſemb. *conſ.* 27. *n* 20. 27. *& ſeqq. & conſ.* 45. *n.* 8. & paſſim, plurimos allegat Johan. Borcholt. *d. c. de regalib n.* 53.

Quod adeò verum eſſe ſcribunt, ut locum habeat, etiamſi unica tantum vice Collectæ impoſitæ ſint. Nam hoc caſu unico actu probari univerſalem Superioritatem receptum eſt: Quemadmodum è converſo ex Collectarum ſolutione ſubjectionem immediatè evinci tradunt Gail. 1. *obſ.* 21. *num.* 9. *verſ. Quartò probatur.* Maſcard. *concl.* 940. *num.* 1. Hipol. de Marſil. *de probat. num.* 276. Natta *d. conſ.* 636. *n.* 78. Franciſ. Beccius *conſ.* 73. *n.* 9. Johan. Bonifacius *de furt.* §. 4. *n.* 24. Quia Collectis, non niſi ſubditi gravari poſſunt *l. reſcripto.* §. *fin.* ubi Batt. *ff. de muner. & honor.* gl. *in l.* 2. *C. de annon. & tribut. l.* 10.

Unde etiamſi loco muneris perſonalis, ut Cuſtodiæ &c. Collecta per æs & libram indicta ſit, tamen pecuniæ ſubrogatio cauſam minimè mutabit, aut forenſes adſtringet Bart. *in lib.* 4. §. *actor. ff. de re judic. & in l.* 1. §. 30. *verſ. Quæro ergo. col.* 4. *C. de mulieribus lib.* 10. quam ſequitur & commendat Natta *conſil.* 157. *num.* 5. Socin. jun. *conſil.* 49. *num.* 28. *vol.* 1. Petr. de Ubaldis *tr. de Collectis. num.* 10. *&* 11. *conſi.* 583. *num.* 16. Bertazz. *conſ. civil.* 27 *num.* 5. Pacian. *conſ.* 5. *num.* 2. Petr. Gregorius *lib.* 3. *ſyntagm. jur. univerſ. c.* 7. *n.* 2. Niſi ratio oneris reſpiciat etiam forenſes, Surd. *deciſ.* 275. *n.* 8. Roſenthal. *cap.* 5. *concl.* 7. Tunc enim & onus Collectæ ab iis ſuſtineri debet.

Vide Me *d. tract. c.* 12. *n.* 182. *& ſeqq.*

Hinc etiam pro cautela ſtatutis alienatio immobilium in forenſes paſſim prohiberi ſolet. Quæ Statuta reſpectu publicæ utilitatis ſubſiſtere exiſtimant Dd. ut hac ratione bona apud ſubditos ſub Jurisdictione Statuentium remaneant, & ab iis Collectarum Exactio facilius peti poſſit, quàm à forenſibus Gail. 2. *obſ.* 19. *n.* 2.

Wol iſt nicht ohn / daß viel Dd. das jus Collectandi der Jurisdiction [quod forſan de ſimplici Jurisdictione intelligendum videtur] uti connexum inſeparabile zuſchreiben / *lib. munus, ff. de V. S. d. l. reſcripto.* § *fin. ff. de muner.* Alberic. *in lib.* 3. *ff. de Iurisdict.* Alexand. ad Bartol. *in lib. un. verb. Collectas C. de ſuperindict.* Corneus *lib.* 1. *conſ.* 333. *num.* 2. Socin. jun. *conſ.* 33. *num.* 23. Natta *d. conſ.* 636 *num.* 78. Cravett. *conſ.* 662. *n.* 10. Weſemb. *conſ.* 27. *num.* 20. qui alios citat Gœden. *conſ.* 34. *num.* 4. Alb. Brunus *conſil.* 29. *num.* 9. *vol.* 1. Franciſc. Lucanus *de privil fiſci part.* 3. *princ. num.* 3. Borcholt. *de regal. num.* 53. Petra *de fideicomm. q.* 12. *n.* 392. [ubi impoſitionem Collectarum appellat actum Jurisdictionalem] Cum ſtatim ubi Jurisdictio fuit in eſſe deducta, habuerit radices publicarum functionum, cenſus, tributi &c. ut eleganter ait Thomat. *de Collect. pr. n.* 6. *verſ. Hujus quæſiti.* Unde poſt Anchoranum & Decianum 1. *conſ.* 41. *n.* 41 Jurisdictionem appellat fundamentum & radicem omnium onerum & Collectarum, Erneſt Cothman. *conſ.* 11. *n.* 43. *vol.* 1. Eodem modo, quo ex Exactione Collectarum deprehendi locum vel illam eſſe de territorio ſeu Jurisdictione Civitatis, cui ſolvit, reſpondit Alex. *conſ.* 35. *n.* 4. *vol.* 4.

Etliche wollen daſſelbe dem mero Imperio oder Graißlichen Obrigkeit heimbſprechen / Bal. *in l. etiam. num.* 13. *C. de execut. rei judic.* Johan. Fichardus *conſ.* 20. *num.* 8 *&* 9. *p.* 2. ubi citat Alexandrum *conſ.* 78. *vol.* 6. & Cravett. *conſ.* 195. *num.* 1. qui duo tamen de mero Imperio nihil, ſed ſimpliciter dicunt, Collectas Jurisdictionis eſſe, & ſubditis imponi, Darwieder gleichwol in Sachen Teutſchmeiſter contra Fugger / als Inhabern deß Reichs Pfleg / Donawerdt / ſo auch die Stewrbarkeit / ex jure meri Imperii behaupten wollen / den 10 Martii Anno 63. am Keyſerlichen Cammergericht geurtheilt worden.

Ob aber erwehnte Reichsſtewren vigore Superioritatis vel jure Regalium, aut Jurisdictionis civilis & ordinariæ, vel denique ex demandata Cæſaris poteſtate ac conceſſione den Reichsſtänden von den Vnterthanen eingezogen werden / daſſelb iſt nit wenig zweiffelhafft.

Zwar ſcheints der Warheit nicht ohnänlich zuſeyn / daß deß heiligen Reichs Stände berührte Subcollectation allein in vim Executionis, tanquam nudi adminiſtratores & miniſtri, ex delegata poteſtate abfordern / vnnd derò Keyſerl. Mayſt. mediatè leiſten / Alſo daß dannenhero der Reichsſtewren Einſamblung vielmehr ad effectum Jurisdictionis ſimplicis vel delegatæ außgedehnet / dann die hohe Landts Obrigkeit darauß concludenter erzwungen werden könde.

Welche Landts Ober: vnd Herrligkeit ſich ſonſten auß den Landtſtewren / ſo den Rödern ebenmäſſig im Vortrage heimbgewieſen / viel ſchließlicher erzwingen läſſet / Cum hujusmodi

provincialis Collecta oder Ländtſtewr non modo quoad authoritatem, ſed etiam effectum à Turcica Contributione differat. Hæc enim auctoritate Imperatoris & Statuum in modum magis Executionis exigitur, & taxativè ad ſummam cuilibet ſtatui in matricula deſignatam reſtringitur; Illa jure proprio & Regalium à Domino ſtatibus indicitur; Hæc ad utilitatem Imperii vel Regni Ungariæ convertitur: Illa cujuslibet Domini territorii neceſſitatibus deſervit; quemadmodum etiam hoc conſideratum fuit in Camera Jn Sachen Hirnheimb contra Churfürſtlich Pfaltz.

Jedoch weiln der Herr Conſulent, ſo wol die Vogtthеylich Jurisdiction zu ſeinem Anheil als auch die hohe Landts Obrigkeit allein hat / wirdt diſſfalls angedeutete Einnehmung der Reichsſtewren von den ſämptlichen Reuchenbachiſchen Hinderſaſſen mit gutem Fueg mehr dem juri Superioritatis, dann ſimplici Jurisdictioni zugewieſſen / juxt. Jaſon. *in l. Imperium. 3 ff. de Iurisdict.* Cum in mixtis principalius & potentius attendi, & ſecundum illud de toto negocio judicari debeat, poſt alios Schrader. *de feud p.10. ſect. 4. n. 117. & ſect. 9. n. 186. & ſect. 11. n. 82. & ſect. 18. num. 163.* Menoch. *9. recuper. poſſeſſ. remed. n. 15.*

Vorab / weiln ohn das beſagtes Jus Collectandi als dero hohen Obrigkeit regulariter anhängig / in claſſem regalium gezogen wirdt / ut teſtantur Dd. ſupra relati: Quibus addo Petrum Anton. Anguſolam *conſil. 5. num. 1. lib. 7.* Joan. Anton Strigonium *in ſing. 23. in fin.* Roſenthal. *d. c. 5. & concl. 72. & concl. 74. num. 1.* ubi ſententiam receptiorem nominat Nicol. Loſæ. *de jure univerſitat. p. 3. c. 9. num. 2.* Auch do den geringern / vnd ſo allein civilem Jurisdictionem hetten / der hohen Obrigkeit in impoſitione Collectarum Imperialium der Vorzug zuverſtatten / daſſelb in deß heiligen Reichs Abſchieden zweiffels frey gedacht worden were / Idcoq; cum ejus rei mentio diſertè facta non ſit, vocabulum Obrigkeit in Receſſibus Imperii poſitum per ſe & ſine adjectione ſupradictæ qualitatis in potentiori ſignificatu accipiendum eſt.

Es hat auch mit den Reichsſtewren vnnd Contributionibus, ſo wieder den Ertzfeind in Vngern vorwendet / die Beſchaffenheit / daß ob gleichwol Jhre Mayſt. dieſelb zu Rettung deß Königreichs Vngarn / als deß Heil Reichs Teutſcher Nation Vormawr / von den Ständen gereicht / Dannoch ſolche eine freye willkührliche Hülff vnnd dieſelb zubewilligen in der Chur: Fürſten vnd Stände Freyen ohngenötigten willen / vnd hingegen in der Keyſerl. Mayſt. Macht allein nicht ſtehe / mit dergleichen Contributionibus, ſo in conſequentiam vnnd nicht directo dem Heil. Reich zum beſten kommen / als da ſeindt die Collectationes zu zu dem Römerzug handthab deß Landtfriedens vnd adminiſtration der Juſtitien vnd abtreibung deß H. Reichs Feindt / die Stände oder dero Vnderthanen zu belegen.

Proinde in Imperatoris Electione caveri ſolet, ne absque Statuum conſenſu etiam urgente neceſſitate Imperatori liceat nova tributa imponere Albin. *ad Acta pacificat. Colonienſ. Anno 79. 4. Maij inſtituta*, Unde clauſula in Imperii receſſibus frequens & uſitata; Darüber wir Vns mit jhnen vnd Sie hinwieder mit vns verglichen.

Quod idem in Regnis Galliæ, Hungariæ, Angliæ, Daniæ, Poloniæ frequentari conſtat, Ne ſcilicet absque Ordinum Conſenſu & juſta cauſa nova tributa imponantur Brut. *in Vind. Contr. tyrann. q. 3. p. 121. & ſeq.* Bodin. *de Repub. l. 1. cap. 8. pag. 118. & l. 2. c. 2.* Franc. Hotoman. *in Franco Gallia c. 15. & 25. & de jure ſucceſſ. reg. c. 6. & 7.*

Quo conferunt Vaſq. *lib. 1. ill. qq. c. 6. n. 4. & cap. 7. num. 3 & cap. 8.* Marius Salomonius *in l. Princeps ff. de legib.* Franc. Marcus *deciſ. 65. p. 2.* Garzias *de Expenſ. cap. 21. num. 31.* Johan. Parlador. *l. 1. rer. quotidian. cap. 3 fol. 37.* Jacob. de Ayello *de jure Adoæ num. 1. & ſeq. & num. 38.* Innocent. Gentilett. *adverſus Machiavellum fol. mihi 32. 34.* Ærod. *lib. 5. rerum judicatar. tit. 16. c. fin.*

Et blandis vocabulis, Subſidii, ſubventionis, auxilii, adjutorii, adoæ, Relevii, [Nos vulgò loquimur Stewren] imperari; non durioribus illis Tributorum, Impoſitionum &c. Collectas paſſim imperari videmus.

Solchem nach ob gleich beſagte Reichsſtewren reſpectu der Stände nicht anders / dann ein vnd willkührliche Hilffreichung ſeyn / nichts doweniger werden dieſelbe den Vnderthanen vi Superioritatis & Jurisdictionis von den Ständen abgefordert.

Ohn Abbruch der Warheit aber geſetzet / daß obangeregter ſubcollectation demandatæ poteſtatis ratione die Stände ſich allein anzumaſſen hetten / Dieweil jedoch in den Reichs Abſchieden de Anno 66. zu Augſpurg 76. zu Augſpurg 82. zu Augſpurg 92. zu Regenſpurg 603. zu Regēſpurg außtrücklich verſehē / dz mit ſolcher Reichs Contrib. allein die Vnderthanē zu belegē ſeyn / Jetzo aber wolgemelter Herr zu Gerolzeck in rechtmeſſigen ohn allen vnderbruch hergebrachter poſſeſſion, vbung vnd gebrauch / von den ſämptlichen Reüchenbachiſchen Hinderſaſſen vber all die beſagte Stewr zuerheben / befunden wirdt. Als iſt offenbahr vnd ohnverneinlich / daß die Reüchenbachiſche Einwohner vnd Vnderthanen Jhrer Gn. mehr reſpectu omnimodæ Jurisdictionis zugethan / vnd arctiori nexu, weder den Rödern / welchen ſie allein limitato modo, der Vogtthеylichen Obrigkeit halben obſtringirt, verbunden ſeyn.

Sonſten da offtwolermeldter Herr Conſulent ſich nicht einer hohen Obrigkeit vnd ſtattlicher gerechtſamb vber das gantz Dorff Reüchenbach gantz zu vnterziehen hette / würden ohn zweiffel die Röderer pro rata beſagte Stewren / vigore Jurisdictionis civilis & ordinariæ vel delegatæ, quam habent cum Generoſo Domino Barone communem, bißhero erhoben / vnd der Elſaſſiſchen Ritterſchafft truhen entrichtet haben.

Solche

Vide Me c.3.tit.de Sequela & Luſtratione.

Solche Meinung hat es auch mit den Craiß Anlagen/welche den Herrn zu Hohen Gerolzeck nicht weniger von den ſämptlichen Reüchenbachiſchen Vnderthanen bißhero erſtattet / auch Jhrer Gn. bey jhnen die Muſterung/ Auffſezung der Wehr/ Harniſch/ Raiß/ Folge/ ſo dem juri Collectandi, quaſi notabiliter anhängig/ vnd merckliche teſſeræ Superioritatis ſeyn/ allein hergebracht haben.

Ferner vnd pro tertio wirdt offterwehnte hohe Landes Ober: vnd Herrligkeit concurrentibus aliis Superioritatis juribus dardurch ſtattlich beſtärcket daß die Röderer deß Strüttbanns vnd Glaides zu Reüchenbach Jhre Gn. rundt bekändtlich ſeyn.

Daß nun deß glaidtens gerechtſamb de notoria Germaniæ conſuetudine vnter die hohe Regalien vnd Herrligkeiten gerechnet/ auch für ein ohnzertrennlich connexum der hohen Obrigkeit ins gemein gehalten/ in dem ſeyn die Juriſten faſt einig / vnd bezeugt es die tägliche Erfahrung/ Weſemb. *conſ.33.num.*3. & 19. [qui tamen ibidem malè ad hoc allegat, Alex. & Schurff. Cum illi non de ſalvo conductu, ſed de Collectis loquantur] ubi jus ſalvi conductus eſſe partem Imperii & Juriſdictionis dixit: Et facultatem concedendi ſalvos conductus præſertim bannitis, inter ſoli Principi reſervata retulit Proſp. Farinac. *in prax. criminal. lib.*1.*q.*29 *num.*80. Menoch. *de arb jud. quæſt. caſ.*336.*n.*27. Andræas Knichen *in Commen. in Ius Saxon. verb.* Glaidt *fol. mihi* 133. *verſ. Tertiò ſumitur.* Cum viæ publicæ, ſicut olim populi, ſic hodie Domini territorii univerſalis ſint *arg. l.littora* 3 *ff ne quid in loco publ.* Gail.2.*obſ.*64.*n.* 2. & 3.

Viel Juris Interpretes wollen dieſe glaidtliche Obrigkeit dahin erweitern/ daß die jenige/ ſo das Glaidt auff den Freyen Keyſerl. Landtſtraſſen hergebracht/ die darauff verübte Frevel vnd mißhandlung auch zu buſſen vnnd zu ſtraffen haben ſollen / Cum talis defenſio ſeu tuitio & ſecuritas ſit meri Imperii; quo malis hominibus præſes provinciam purgare jubetur, *ut in l.*3.*in fin.l.congruit.ff.de offic.præſid. l.*1.§.*quies* 12.*ff.de off.præf.urb.l.*2.*C.de offic. præfect. prætor. Afric.* Gail.*d.obſ.*64.*num.*2. Mynſing.*cent.*5.*obſ.* 7. Wurmſer.*pract.forenſ.tit.ult.obſ.*5. Eleganter Johan. Zanger.*de Except.p.*2.*c.*1.*n.*90.*mihi fol.*77.

Welches ob wol nicht allerdings in praxi; ſonderlich ſo viel die auſſer wehrendem Glait vorgehende vorwürckung contra dominum territorii qui absque regali viæ baſilicę merum habuerit Imperium zubehaubten ſein möchte / Henric. à Roſenthal *de feud. cap.*5.*concluſ.*21. *num.*1.

So iſts doch darumb allhie richtig / daß den Herrn von Gerolzeck / wie mehr verſtanden/ daß merum Imperium vnd Malefitz Obrigkeit bekandtlich eingeraumbt wirdt.

Gleicher geſtalt vnd Vierdtens wirdt wolermeltes Herrn zu Gerolzeck Jus Superioritatis vnd Regalium durch den habenden Zoll notturfftiglich bewehrt.

Zumahl daß derſelbe nicht allein vnter die Regalia gezehlet/ *c.un.quæ ſint regal.* poſt allegatos à Roſenthal. *in Synopſi feudali cap.*5 *concl.*33. *num.*1.*ſub lit.A.* Cravett.*conſ.*701.*num.*30 & *conſ.*818.*num.*4. Burſat.*conſ.*190.*num.*2 Nicol. Everh. præſes *conſil.*3.*num.*7.& 23. Menoch. 302.*num.*24.& *ſeqq.verſ.Quinto.* Guid. Pancirol.*conſ.*24.*num.*4. Weſemb.*conſil.*12.*num.*37. & *conſ.*109.*num.*43. Alciat.*conſ.*136.*num.*8. *lib.*5. Petr. Anton. Anguſola *conſ.*13.*num.*33. *lib.*3. Ubert. Zuchard.*conſ.*7.*num.*26. Quetta *conſil.*3.*num.*2. Hieron. Gabriel. *conſ.*156.*num.* 7. Horat. Carpan. *ad ſtatut. Mediolan.p.*2.*c.*328. *num.*3. Choppin. *de Domanio Franciæ lib.*1.*tit.*1. *num.*6. Peregrin. Jannin. *de citat.real.lib.*1.*num.* 188. Kœppen *deciſ.*50.*num.*3. Cardin. Thuſc. *pract.concl.*1.*lit.G.concl.*1.& *lit.P.concl.* 204.*n.* 1. Mynſing.4.*obſ.*24. Et de gabellis idem confirmat Barbat.*conſ.*32.*n.*19.*vol.*4.

Beſondern auch durch deſſen Exaction daß jus ſubjectionis erweißlich gemacht wird.

Ita Vectigalia exigere eſſe ſignum ſervitutis & ſubjectionis reſpondet Menoch. *conſ.*901. 59. Bonifac.*tract. de furt.*§.*fraudulosa.num.*24. Et citra jus Soli & Juriſdictionis imponi non poſſunt Cravett.*conſ.*881.*num.*2.*verſ. Quarto.* Menoch.*d.conſil.*901.*num.*60. Unde & meri imperii eſſe juxta Cravettam *conſil* 673.*num.* 16. Et in vim Superioritatis competere idem Cravett.*conſil.*814.*num.*4. Et ejus Juriſdictionem, Imperium atque dominium ipſius provinciæ eſſe, in cujus finibus exiguntur, plurimos citans reſpondit Burſat.*conſ.*235.*n.*2.& *ſeqq.* Menoch.*conſ.*1000.*n.*7. Cephal.*conſ.*441. *num.*18.

Wie dann von vielen Interpp. dahin geſchloſſen/ daß angeregtes jus Vectigalis pro jure reali, quod territorio cohæret zuachten ſeye / *lib.*1.§.1.*Imperatores. ff. de publican. & Vectigal. lib.*3.*C.nova Vectig.inſtit.non poſſ.* Bald.*conſ.*289. *num.*1.*vol.*4. Menoch.*conſ.*901.*num.*51. & 52. Quo ſenſu etiam jus Vectigalis eſſe Juriſdictionem territorio cohærentem, poſt Schraderum *de feud.p.*3.*cap.*4.*num.*38. & *ſeq.* dixit Roſenthal. *in Synopſ.feud.d.cap.*5.*concl.*33.*in fin.*

Weniger nit vnd zum Fünfften thut wolermeltes Herrn zu Gerolzeck intention in aſſerenda univerſali Superioritate keinen ſchlechten beyfall / daß jhre Gn. bißhero der Silberberg/ Wildfuhr vnnd Forſtlichen gerechtſahm / deren ſich Gerolzeck in den Reüchenbacher Zwing vnd Bann allein vnterwunden / in anſehung/ daß erſt angedeutete jura hohe regalia, vnd deren fürnemblich hohes Standes Perſohnen vähig ſeyn.

Cum argentifodinę [olim vigore aureę bullæ *tit.*9. Electoribus tantum, hodie vero etiam inferioribus permiſſæ Simon. Piſtoris *conſil.*4. *num.*7. & *ſeq. per tot.* poſt Conſilia Modeſtini *vol.* 2.] inter regalia numerentur *d cap. un. quæ ſint regal.* Gœden.*conſ.* 1. *num.*6.*verſ. Et quod argentariæ, & num.*9.*verſ.Et Iacobinus.* Weſemb. *conſil.*60.*num.*4. quos poſt plures rectè retulit Roſenthal *d.cap.*5.*concl.* 88. *num.*4.*ſub. lit. D.* Quibus addo Petr. Heigium *lib.* 1. *quæſt. jur.*

13 *num.26 & ſeqq.* Andræ.Rauchb.*quæſt.jur.* 22.*pag.* 1. Petr.Barboſam *in lib.divertio.* §.*ſi vir num.*17.*verſ. His ita.& ſeq.ff.ſolut.matrim.* Ludov.Molinam Jeſuitam *de juſt. & jure diſputat.*54.

Pari ratione illum intelligi Dominum foreſtæ qui habet Jurisdictionem, docuit Chaſſanæ *rubr.*13.§.5.*ad verb.au ſeigneur,pr. & num.* 4. Modeſtin.Piſtoris *conſ.* 14.*num.* 23.*vol.*2. Decian.*conſil.*22.*num.*12.*vol.*4. Menoch.*conſ.* 302.*num.*31. Quint.Mandoſ.*de Inhibit.q.*62.*num.*2. Et Venationem ſervitutem Jurisdictionis ſeu Jurisdictionalem appellat Franc. Zoanettus *in l.*2.*num.*206.*C.de pact int.emt.& vendit.*Sebaſt.Medices *de Venat.q.*2 *p.*2.*num.*4. *& ſeq.ſubjungens*, Venationem cohærere Jurisdictioni, ita, ut ſi quis privatur alicujus territorii mero & mixto imperio cum Jurisdictione, quam habet, ſimul jus venandi amittat. Cui convenit Zaſius *conſil.*6 *vol.*2. Cacheran.*deciſ.* 45.*num.* 12. ubi ſub omnimoda Jurisdictione venire jus venandi oſtendit. Quod & probat Decius *conſ.*197.*num.*2.*in fin.verſ.Præterea.*Petr. Jacobi *in pract. de libell. de Iurisdictione verſ. de mixto Imperio &c.ubi ſcribit*, quod jus bannizandi in nemoribus, hortis & paſcuis mixti Imperii ſit. Et de conſuetudine altæ Alemaniæ jus foreſtæ & Merum Imperium, quod altam Jurisdictionem appellant, ita eſſe connexa & inſeparabilia, ut apud quem unum eorum reſideat, apud eum etiam ſit alterum, teſtatur Martinus Uranius *cônſ.*32.*num.*104.*vol.*2. Johan. Biermoſt. inter Conſilia Henningi Gœden *conſ*76.*num.*11.*verſ.Præſumuntur.& num.* 14. Nec diſſentit Roſenthal *d.c.*5.*concl.*24.*num.*3. *& concl.*94 *num.*8.*ubi dixit*, inſpecta Germaniæ conſuetudine & diſpoſitione textus *in* §. *Nemo retia, de pace tenend.*ferè eſſe, ut Venatio in dubio Imperio, aut Jurisdictioni aut Regalibus cohæreat. Quo etiam intuitu Venationem hodie inter commoda & fructus Jurisdictionis referri ſcripſit Andræ. Knichen. *de jure territor.cap.*4.*num.*94.Idem *in Comment.in Jus Saxon.cap.* 5.*rubr.* Walde/Wiltbann/Jagten ꝛc.*fol.* 142.*verſ. Ita & permittitur &c.* Et hodie per quandam patientiam ſubditorum jus Venandi ſolis dominis territoriorum in ſuis territoriis competere prodidit Hermannus Vulteius *in* §.*feræ.numer.* 10.*Inſt. de rer. diviſ.*

Beſchließlich vnd pro Sexto iſt auß der Maleſitz vnd fraißlichen Obrigkeit ad inferendam Superioritatem kein geringer behelff vnnd ſonderlich der vrſachen zu ſchöpffen / daß Jhre Gn. der Herr Conſulent allein / vor vndencklichen Jahren auch vor Anno 1466. auffgerichteten Vortrag im Reüchenbacher bezierck / Stock / Galgen vnd andere hochfraißliche zeichen (per quam furcarum erectionem probatur merum Imperium Natta *conſil.* 672.*num.* 7. Bertazz. *conſ.*1.*num.*43.*in civil* Burſat.*conſil.*235.*n.*25. Menoch.*conſ.* 147.*num.* 15.*& remed.* 3.*retinend.poſſ num.*585.*& ſeq.* Hieron.de Monte *tract.fin.regund.cap.*52.*num.*4.Covar.*lib.*3.*var. reſol.cap.*5.*num.*6.Maſcard.*de probat,concl,*1053. Marcus *deciſ Delphin.*189.*num.*3 *p.*2. Petra *de fideic.quæſt.*12.*num.*400.*&* 409. Hail.2.*obſ*60. *num.*7. Coler.*de proceß.Execut.p.*1.*cap.*6 *num.* 91. Petr.Gilckenius *de præſcript.p.*1.*cap.*6.*num.* 91.[allzeit propriis ſumptibus auffſtellen auch auch auff begebenheit die im Reüchenbacher Zwing vnd Bann betrettene Maleficanten nit weniger als andere in den angrenzenden vnnd jhrer Gn. angehörigen Thälern vnnd Vogtheyen beyfahen / vnd nach befindung Jhres verbrechens peinlichen juſtificiren laſſen.

Quæ meri Imperii Exercitatio [Nos Halßgericht/Blutbahn/die hohe Obrigkeit dicimus] Jurisdictionem loci, in quo exercetur, & Superioritatem omninò probat *Auth. Item nulla communitas.C.de Epiſc. & Cleric.* Bartholom. Socin.*conſ.*187.*n.*20.*verſ.nec obſtat.*poſt Alciat. *in cap.quod ſedem.num.*27.*de offic.Ordin.*Roland. *conſ.*42.*num.*7.*vol.*2.Menoch.*de præſumpt.lib.*3. *præſ.*97 *num.*27.*& ſeqq.* Cravett.*conſ.*701.*tumultuarie num.*46.*& conſ.*895.*rei propoſita.num.* 1.Peregrin.*de jure fiſci lib.*1.*in pr.num.*10. Zaſ. *de feud.pag.*5.*num.* 11.*in verb. & cætera regalia* Boſſius *tit.de Principe num.* 18.*ubi dicit*, Dd. hoc mille locis præſupponere. Herman.Vultei.*de feud.cap.*5.*num.* 7.*verſ. Atq; hæc ſunt regalia &c.*

Auß oberzehlten actibus Jurisdictionalibus & terrendi à jure Superioritatis potiſſimum dependentibus nun ſo viel am tage ligt / daß vielwolgedachter Herr Conſulent der hohen Ober: vnd Herrligkeit / vnd deroſelben quaſi poſſeſſion halben / ſo viel die Röderer anlangt / vngleich beſſer fundirt ſeye / derhalben auch krafft derſelben aller andern Regalien vnd Hoheiten / als Erbhuldigung/Schutz/Friedſchatz / Muſterung/Raiß/Folge/ vnnd dergleichen/wie die nahmen haben mögen/ſo die Röderer in ſpecie durch Verträge oder beſitzlichen Herbringen nicht erobert/ Vber das gantze Dorff Reüchenbach/ vnd deſſen Einwohnere ſich mit gutem beſtandt zu vnterziehen habe.

Cum edoctis potioribus Superioritatis juribus cætera præſumantur Meichſner.*tom.* 2. *deciſ.Cameral.lib.*1.*deciſ.*9 *num.*11.*verſ. Et puto, fol.*843. Idem nomine Gylmanni *tit.*2.*num.* 70. *in præjudicio cauſæ* Maintz *contra* Erfurdt. Et major pars trahat ad ſe minorem partem, quamvis diverſæ ſint qualitatis, poſt Tiraquell. Weſemb.*conſ.*18.*n.*32.Boer.*deciſ.*5.*n.*5.*&* 6. ubi loquitur in caſu, quãdo plures ſunt Domini ejusdem Caſtri, ut unus habeat majorem partem in Jurisdictione, quod emenda & mulcta debet dividi pro rata Jurisdictionis, ita, quod ille, qui habet plus de Jurisdictione, habeat plus de pœna.

Vorab / weiln jetzberührte mit andern benambſeten der hohen Obrigkeit angehörigen Stücken vnnd Regalien ins gemein ohnzertrennliche connexa, alſo ad paria dergeſtalt zu judiciren ſeyn / daß weme das eine zuſtändig/ deß andern ſich vnterfangen möge.

Ex quo connexorum idem judicium atque eadem determinatio intelligitur *l. quid.ergo* 3. §.*pen.ff.de contr.judic.tutel.l.ſed ſi plures.* §.*filio.ff. de vulg.*

de vulg ubi Jaſon infinitas leges cumulat Surd. *deciſ.*78.*n.*13. Ut ea ſibi invicem jura ſua communicent, latè Fulv. Pacian. *de probat. l.*1.*c.*26. *n.*15.*&* 16

Qua ratione probando me eſſe dominum in certa parte integri fundi, præſumi me eſſe dominum partis vel jurium ejus docuit Pariſ. de Puteo *de finib. feudor. c.*30.*num.*2.*& ſeqq.* Et, ſi plura ſint feuda, unius apprehenſionem ad omnium poſſeſſionem acquirendam ſufficere, tradunt Zaſ. *de feud. p.*6.*n.*29. Borch. *eod. tract. c.*7.*num.* 11. Mynſing. 3. *obſ.*39. Schrader. *de feud. p.*5.*c.*2.*num.* 25. [ubi in terminis adjicit, eum, qui de Jurisdictione alicujus loci alia ve re incorporali inveſtitus eſt, eò quod unicum actum Jurisdictionis exercet, totius Jurisdictionis quaſi poſſeſſionem acquirere] Herm. Vultei. *de feud. c.*10.*num.*12.*lib.*1. Wel. *conſil.* 1.*n.*51. Ubi etiã ait, quod apprehenſo Caſtro, tanquam principali, poſſeſſio omnium adpertinentium apprehenſa dicatur. Quo faciunt ſuperius in prima Ratione Decidendi confertim adducti.

Sonderlich daß die Jurisdiction, Superioritet vnnd Regalia ſich vbel von einander trennen oder ſcheiden laſſen / ſondern zuſammen bey einem bleiben ſollen vnd müſſen.

Jurisdictio quippe, regales dignitates, eorumdemque jura ſunt individua & partitionem reſpuunt Alberic. *in l.*1.*ff. de eo, cui mand. eſt Iurisdict.* Bald. *in cap.*1.*num.*6.*verſ. Octavo de Capitan. qui cur. vend. in uſib. feudor.* Ubi Jurisdictionem Caſtri & territorii in ſe unam eſſe incorporalem & per conſequens indiviſibilem ſtatuit Petr. Ant. de Perra *de poteſt. Princip. c.*18. *num.*10.*fol.*241. Zaſius *in lib.*4. §. *Cato. num.* 11.*ff. de V. O.* Hieron. de monte *tract. fin. regund. cap.*11.*num.*13. Weſemb. *in parat. ff. de Iurisdict. num.*4. Hartm. Hartmanni *lib.*2.*obſ. tit.* 1.*obſ.*11.*num.*1. Camillus Borellus *conſ.*39.*n.* 35.*& ſeqq.*

Confutatio Rationum Dubitandi.

MAn hat ſich auch die oben eingewendete Rationes Dubitandi nicht jrren noch anfechten zulaſſen.

Am Erſten wirdt die nomination territorii ohngereimbt ad arguendam Superioritatem vorgeſchützet / Alldieweil der locus rei ſitæ, daß nemblich Reüchenbach im Schütterthal gelegen / vmb mehrer nachrichtung vnd Gewißheit willen alſo in individuo außtrücklich deſigniret vnd vermemeldet worden.

Wie dann gemeinlich allen Inſtrumenten die nechſt angrenzende örther de conſuetudine darumb herzugeſetz werden / ut per talem circumſcriptionem res magis reddatur certa; Unde Dd. tradunt, fines & rei qualitatem, an ſcilicet concordent cum re, de qua agitur, magis inſpiciendam eſſe, quam vocabulum, ut pulchrè deducit Hieró. à Monte *tract. fin. regund. c.* 84.*n.*3.*& ſeqq.*

Auß der per modum prolepſeos eingeführter Andern ration dubitandi werden die Röderer auch keinen ſondern Vortheil erzwingen.

Dann ob man wol nicht in Abred / daß offtmahls ein Standt in eins andern ohnmittelbaren Standts territorio Güter vnnd darauff hafftende hohe Obrigkeit vnd Regalien de conſuetudine Germaniæ, quâ diviſum Imperium cum Cæſare Principes habent, beſitzlich herbringen mag.

Alldieweil aber die Röderer der poſſeſſion vel quaſi ſolcher actuum Jurisdictionalium & terrendi, welche vi univerſalis territorii & Superioritatis den Landesherrn gebühren / auſſerhalb was jhnen durch den Anno 1466. getroffenen Vertrag zugelaſſen / allerdings in mangel ſtehen / Solchem nach bleibt die ex territorii ambitu entſpringende præſumption bey kräfften.

Ex quo & tum demum veritas præſumptionem ſuperet & ceſſet illa ex adverſo allegata territorii univerſalis præſumptio, ſi Caſtra in territorio undequaque ſita Jurisdictionem per ſe exerceant, ut docet Ancharan. *conſ.* 437. *num.*3. ex Ruyno & aliis Cravetta *conſil.* 615. *num.*13.*& conſ.*673.*num.*11.*verſ. Octavo.* Affl. *deciſ.*267.*num.*4. Quemadmodum & loca habentia dominium ſeparatum, non cenſeri de illo regno ſeu provincia, in qua illa forte ſita ſunt ex Hoſtienſ. Johan. Andræa Ant. de Burt. & Abbate poſuit Schrader. *de feud. p.*9. *ſecundæ part. principal. ſect.*3.*n.*157. Welche beſchaffenheit allhie / wie gemeldt / bey den Rödern nit anzutreffen iſt.

Es wirdt auch das pro Tertio & Quarto auffgetriebenes fundament, vnd nemblich / wie der hohen Obrigkeit halben zwiſchen beyden Tranſigenten hauptſachlich ſtreit obhanden geweſt / vnd / darumb auch der Vertrag davon zu verſtehen ſey / die Röderer nicht vberführen.

Seithemahl die (Wort mit Leuthen / Gericht vnd Herrligkeiten ꝛc.) nach vieler bewehrter Rechtslehrer Meinung / alle hohe vnd niedrige Obrigkeit angedeutet / Cum poſito vocabulo (Gericht) Jurisdictione ſimpliciter, ponatur Imperium merum & mixtum & Jurisdictio in in ſpecie: Maximè, cum omne analogon per ſe poſitum ſtet in potentiori ſignificatu *lib.*1.*ſi in perpetuum. ff. ſi ag. vectig. pet. lib. hoc legatum.* ubi Bart. *ff. de leg.*3. Contard. *de moment. poſſeſ. in rub. n.*51. Ergo habens Jurisdictionem dicitur habere omnes qualitates jurisdictionis de qua generaliter diſponitur, arg. text *in c.*1. §. 1. *verb. in Iurisdictione tàm criminalibus quàm civilibus, de pace conſtant.*

Ita in propriis terminis arguit Chaſſanæ *in Conſuet. Burgund. rub.*1.*num.*24.*& ſeqq. fol.*13. Mynſing. *decad.*13.*reſp.*3.*numer.* 20.*& ſeqq. & ibidem allegati.* Quibus accedunt Pariſ. *conſil.* 8.*num.*45 *&* 6.*vol.*1.*& conſ. ſeq. num.* 14. Covarr. *pract. qq. cap.*1.*num.* 10.*in* 10.*concluſ. verſ. at ubi ſimpliciter Caſtrum &c. & verſ. incipiente.* Boer. *deciſ.*227.*num.*18. latè pro confirmatione hujus ſententiæ Rol. *conſ.*24.*vol.* 2. Schurff. *conſ.*26.*diligenter num.*2.*cent.*1. Weſemb. *conſ.* 95.*num.*18.19.*& fermè per tot.* Schneidewin. *de feud.*

feud.p.2.num. 85. qui tres poſteriores in ſpecie reſponderunt, in conceſſa Jurisdictione per Germanicum vocabulum **Gerichte**.

Jedoch können allem anſehen nach / ingegenwertigem hypotheſi ſolche Wort ꝛc. auff alle caſus Jurisdictionis vel etiam omnimodam Jurisdictionem der Vrſachen nicht außgebreitet werden / daß der Herr von Gerolzeck zu der zeit in der fürnembſten der hohen Landts Obrigkeit anhangenden Stücken poſſeſſion vel quaſi allein geweſen / vnnd noch: **Für Eins.**

Zum Andern iſt der vorbenambſeten Doctorn deciſion in viel andern vnd dieſen terminis verfaſt / ubi nimirum vel Papa vel Imperator & ſic ſummus Princeps, Jurisdictionem alicujus Caſtri, paſſivè apud eos reſidentem ac manentem, ad liberam eorum diſpoſitionem ſimpliciter concedunt, ut ſcilicet tunc merum & mixtum Imperium translatum cenſeatur; Idque propter regulam, qua dicitur, beneficia Principum latiſſimè interpraetanda eſſe, uti in individuo ſuggerunt Covarr. *d. cap.* 1. *numer.* 10. *verſ. primum etenim.* Roland. *d. conſil.* 42. *num.* 24. poſt plures, quos allegat Carol. Tapia *in lib. fin. pag.* 1. *cap.* 2. *num.* 6. *ff. de Conſt. Princip.* Nos autem verſamur in caſu inferioris à Principe.

Praeterea Dd. hanc limitationem expreſsè adjiciunt; Niſi ſubſit aliqua ratio, quae ſtrictam interpretationem ſuadeat, puta praejudicium tertii, ut in noſtra facti ſpecie; Quo caſu Jurisdictionis conceſſio favorabilis dici nequit, ideoque non extendenda, per ea quae notat Cov. *d.c.* 1. *n.* 10.

Denique non deſunt, qui contrariam opinionem veriorem aſſerunt, nimirum, ex ſimplici conceſſione Jurisdictionis merum & mixtum Imperium nequaquam transferri, ſed baſſam Jurisdictionem tantum, Quam ex recentioribus etiam amplexantur Molinae. *in Conſuet. Pariſ. tit.* 1. §. 1. *gl.* 5. *num.* 48. Chaſſanae. *in d. rubr.* 1. *des juſtices. & droits n.* 19. Zaſius *in l. Imperium* 3. *ad fin. ff. de Iurisdict.*

Welchen ferner nicht zuwieder iſt / daß offterwehnter Vortrag etliche dictiones univerſales (mit aller zugehör ꝛc. Item allen andern Dienſten vnd Nützung) einverleibt worden / Nam etſi dicatur OMNEM Jurisdictionem &c. adhuc tamen non ſemper neceſſariò continetur merum & mixtum Imperium; Quia illa univerſalis [OMNEM] non praedicatur de pluribus differentibus numero, ut notabiliter tradit Bald. *in c. quanto.* 5. *col. pen. de judic.* quem referunt Chaſſanae. *d. n.* 19. Mynſing. *d. reſp.* 3. *n.* 87. *decad.* 13. Licet, ſi dicatur, Jurisdictio pleniſſima & omnimoda; tunc benè Jurisdictio ſumatur ut genus, & comprehendat ſub ſe merum & mixtum Imperium, & ſimplicem Jurisdictionem, poſt Bald. & alios Chaſſan. & Mynſ. *dd. locc.*

Zu dem iſt ein ſonderbare auffachtung zuziehen / daß berührte Dictio univerſalis allein nicht mit den Worten Gericht / Herrligkeit ꝛc. ohn mittel conjungirt, Sondern erſt hernach den Worten: Zugehör: Item Nützung beygeſetzt werden.

Caeterum ſub alienatione pertinentiarum non contineri merum & mixtum Imperium expreſsè tradidit Matth. de Affl. *deciſ.* 122. *per tot.* Et quamvis Emolumentorum nomen ſit generaliſſimum Boer. *deciſ.* 224. *num.* 6. Bertazzol. *conſ.* 458. *n.* 10. *cum ſeq. in criminalibus*, nec non verbum [Pertinentiarum] ſit quoque ſatis amplum *l. verbum pertinere. ff. de V.S.* Unde emolumenta fructus, reditus, proventus, penſiones ſynonima ſunt, iisque promiſcuè utuntur Dd. Surd. *conſil.* 162. *num.* 1. *cum ſeqq. & n.* 37. Attamen eorundem appellatione non venit Superioritas, Andraeas Knichen *de jure territ. cap.* 1. *numer.* 246. *fol.* 23. *in edit. ſecunda.*

Dahero erſtbeſagter Vertrag / ſo viel die Röderer belangt / auff die Vogthenliche Obrigkeit zu coarctiren ſeyn wirdt / alſo daß jhnen krafft derſelben ein niedergerichts zwang in bürgerlichen ſachen / vnd da benebenſt leviorum criminum animadverſio zu jhrem halben theil eingeraumbt iſt. Quae Vogtheilica Jurisdictio etiamſi non leve Superioritatis ſymbolum & indicium ſit, per adducta ſupra in tertia Ratione Dubitandi; Tamen hoc in caſu tam praeſumptae omnimodae Jurisdictionis & antiquioris tituli & Inveſtiturae, quam praecellentiorum & potiorum actuum Jurisdictionalium ratione, quibus praefulget Illuſtris Dn. Gerolzeccius, Roderis non in vim Superioritatis, ſed ex cauſa ſingulari, generoſo verò Domino Baroni jure Superioritatis in communi pro quota competere rectè dicitur: Non ſecus, ac Glait / ſi ſit commune, geſambt Glaitt / illi, cujus eſt territorium, jure ordinario, alteri verò ex cauſa ſingulari adſcribitur Andr. Knichen *de jure territ. c.* 4. *n.* 4.

Quinta Ratio Dubitandi ſo auß der Reſervatori Clauſul erzwungen werden wil / thut offtwolermeltem Herrn von Gerolzeck auch kein Abbruch / in Anſehung / daß die acht benambſete Stück mehr Exempels weiß / als quoad Excluſionem Superioritatis ſoli Baronatui competentis erzehlet ſeyn / Exempla autem declarant, non reſtringunt regulam *l. damni infecti* 18. *ff. de damn. infect. cũ ſimilib.* Schrader. *de feud. p.* 6. *c.* 6. *n.* 6.

Bevorab weiln die Herrn zu Gerolzeck nach ſolcher Transaction noch andere Obrigkeitliche Jura, Regalien, Herrlich: vnd Gerechtigkeiten (de quibus in Rationibus Decidendi fusè egimus) für vnnd für allein exercirt haben / vnnd noch würcklich üben / dern weder ein noch kein bey den Rödern zufinden iſt / Quâ obſervantiâ ſubſecutâ declaratur, quid comprehendatur in generalitate vel actu dubio *l. ſi de interpretatione. ff. de legib.* Unde Bald. reſpondit *conſil* 243. *vol.* 3. quod in venditione Caſtri, an veniat Jurisdictio, inſpiciatur, quid poſtea fuerit obſervatum, an videlicet Emptor Jurisdictione uſus ſit, nec ne Menoch. *conſil.* 748. *num.* 19. & 21. Natta *conſ.* 406. *num.* 28. Cravett. *conſ.* 101. *n.* 4. & *conſ.* 118. *num.* 2. latè & uſque ad ſatietatem

tem Beccius *conſ.* 101.*n.*49. multas congerens deciſiones ibidem, ut eum rectè allegat Surd. *conſ.*94.*n.*37. Ex quo etiam obſervantiam non inductivam, ſed interpretativam actus præcedentis appellat Cravett. *conſ.*828.*num.*11. De cujus obſervantiæ effectibus latè Joſeph. Ludovici *in com. concl 38. per tot.* Idque maximè in præſenti obtinet, eum ex potioribus juribus exercitis præſumatur ac probetur Superioritas per ſupra dicta.

Vnd ohnbegebener Warheit zuſetzen / daß vermög obangeregten Clauſul die hohe Obrigkeit der Herrſchafft Gerolzeck in ſolidum vnnd allein nit heimb gewieſen / dieweil jedoch dieſelbe in beſagten Vertrag den Rödern pro quota außtrücklich nicht reſervirt, So wirdt den Herrn von Gerolzeck / utpote in ejusdem prægnantiore poſſeſſione vel quaſi etiam antiquiore titulo ac juris præſumptione munita conſtitutis ſolcher hohe Obrigkeit exercitium vnd würcklichen Vbung in caſibus non exceptis mit mehrerm beſtandt verſtattet / Cum caſus omiſſus etiam in contractibus relinquatur diſpoſitioni juris communis Decius *conſ.*555.*num.*3. Et transactionis verba ſtrictiſſimè etiam cum præjudicio tertii interpretanda ſint, *juribus vulg.*

Zwar ob man wol nicht außfällig / daß auß obeingeführtem jure appellationum, Malefiz / glaidtlichen vnd andern gerechtſamb ſonderlich da ein ander in poſſeſſione vel quaſi der hohen Obrigkeit befunden wirdt / die Superioritet legitima & neceſſaria conſequentia nicht zuerhärten ſeye / Jedoch iſt hinwieder nicht ohn / daß ex tali præcellentium jurium concurſu die Identitas territorii ſtarck gemuthmaſſet wirdt / das beſagte jus Appellationum devolvendarum, deſſen die Röderer / wie auch anderer Regalien mehr / in kundtbarem mangel ſtehen / ex parte Dominorum à Gerolzeck in modum Superioritatis durch den Reüchenbacher Zwing ſich in dem offentlichen erzeiget / daß der Stein Gerolzeck tanquam judex appellationis wieder die appellanten vnd Judices à quibus Compulſoriales, Inhibitiones vnd andere Mandata per viam præcepti außgehen läſſet / Qui actus coactionem importantes ſuperiorem Jurisdictionem omninò demonſtrat, cum iidem ſine hac geri non poſſint *l.*1 *ff. de offic. ejus, cui mand eſt Iurisdict.* Franc. Marcus *deciſ. Delphin.* 204.*n.*6.*p.*2. Johan. Vincent. Hondedeus *conſ.*100.*n.*21. *vol.*2.

Wie dann auch in præſenti themate die Fraißlich Obrigkeit mit mehrerm grundt / dann die Vogtheyliche / ob concurrentiam aliorum potiorum Regalium, quæ in ſæpedicto diſtrictu Illuſtres Domini Barones excluſis Roderis in ſolidum exercent, dem juri Superioritatis, uti digniori, zugeſchrieben wirdt / Cum ſecundū dignius & potentius de toto negocio judicari debeat; prout in Secunda Ratione ſupra monuimus.

Ferner der Sechſten Ration Dubitandi, auch confutando näher zutretten / läßt man ſich / daß offt in Inſtrumento Transactionis erholete Wort Herrſchafft / ad extruendam communionem pro indiviſo der hohen Obrigkeit / wenig anfechten.

Seithemahl beſagtes Wort / Herrſchafft / ein recht amphybolon vnd verbum ambiguum, dahero dieſes Falls an der Röderer ſeithen (dieweil dieſelbe ſich ſo anſehnlicher vieler fürtrefflicher actuum poſſeſſoriorum jus Superioritatis arguentium, wie die Herrn zu Gerolzeck / nicht zuberühmen haben) blößlichen von der Vogtheyligen Obrigkeit vnd Niedergerichs Zwang / aber gar nicht de jure Superioritatis & territorii verſtanden werden muß / prout ferè in terminis declarat Mynſing. *ſæpe d. reſponſ.*3.*n.*113. *decad.*13.

Welches dann nit ſeltzamb noch ohngereimbt iſt / Cum poſſit contingere diviſio reſpectu Jurisdictionis & adeſſe unitas ſive communitas proprietatis reſpectu territorii, ut in individuo admittit Covarr. *pract qq. c.*37.*num.*6.*verſ. Supereſt. & num.*7.*verſ. ſecundò major eſt dubitatio &c.* quem ſequitur Borgnin. Cavalcan. *deciſ.*4. *ante num.* 8. *part.* 2. Vincent de Franchis *deciſ.* 22 *p.*1. Et poſt hos Fabius de Anna *conſil.*59. *n.*44. Andræas Knichen. *de jure territ. c.*1.*num.* 241. *fol.*22. ubi citat etiam Caſtrenſ. *conſ.*56.*n.* 2.*vol.*

Hierumb auch obſchon beyde Herrſchafften das Vogtgeding vnnd deſſen emolumenta vnnd Nützung vnder ſich theilen / Jedoch kein Gemeinſchafft reſpectu Superioritatis in conſiderationn zuziehen iſt / alldieweil die Herrſchafft von Gerolzeck vi territorii Jurisdictionisque univerſalis jure publico deſſen berechtigt / aber die Herrſchafft Dierſperg angeregt / Vogtgeding vnd davon herrürende Nutzbarkeiten krafft beſagter Transaction an ſich gebracht hat.

Bey dieſem Paß vmb mehrer erleuterung / willen man ſich auch auff das jenig / was oben von geſambtem Glaidt eingeführet / geliebter kürtze halben ziehen thut.

Eaque interpretatio, cum ab obſervantia [quâ ſæpè diſtrictis Herrſchafften nominantur, qui tamen non deſtituuntur omnimoda Jurisdictione] roboretur, omninò teneri debet *d. l. ſi de interpretatione. ff. de legib.*

Zu Stürtzung der Siebenden auff die Marggräffiſche Badiſche Inveſtituren erbaweten Gegenwurffs / Obwol ſonſt nicht ohn / demnach in interdicto Retinendæ [quod hîc intentati apprimè convenit] nach geſtaltſamb dieſer Jurisdictional Sach probatio tituli erfordert *lib.* 2. *§. quadam, ibi nam proprietatis cauſam continet hoc interdictum ff. de interdict. l.*3. *§. ait Prætor.*11. *& §. hoc autem.*13. *verſic. Itaque. ff. de itin. actuq. privat. l.*1. *§. fin. ff. de aq. cottid. & æſtiv.* Et ita in quaſi poſſeſſione Jurisdictionis & Regalium tradunt Maſcard. *de probat. concl.*1371.*num.*76. Menoch. 3. *retinend. remed. num.*590. *&* 15. *recup. num.*469. Contard. *de mom. poſſeſſ. limit.* 2. *ratione mixtum §.* 8. *num.* 25. Achilles de Graſſis *in deciſ. Rotæ Romanæ* 246.*n.*2. Quod & reſpondendo tenent Tiber. Decian. *conſil.* 45. *verſ Item tunc dicunt vol.* 1. Peregrin. 2. *num.* 2. *& ſeqq. & num.* 12. *&*

12.*& conſ.3 n.*17.*& ſeqq.vol.*1.*& conſ.* 102.*n.* 8.*vol.*2.Bertazz.31.*n.9.& 37.in civilib.* Nicol. Everhard.*conſ.*76.*n.*4. Daß durch angeregte Inveſtituras ſolcher titulus cæteris paribus, vnd ſonderlich/ do die poſſeſſion vel quaſi richtig were/ juſtificirt werde.

So können doch in præſenti hypotheſi berühmte Inveſtituren den Herrn von Geroltzeck / uti tertiis, maximè contra Imperiales conceſſiones & inveſtituras einig præjudicium deſto weniger gebehren noch zufügen/ daß auch ſummi Principis conceſſiones ſalvo jure tertii außzulegen ſeyn / *lib.*2.§.*merito.& §.ſi quis à Principe.ff. ne quid in loc.pub. l. nec. avus. C. de emancipat.c.quamvis.de reſcript.in 6 cum ſimilib.* Bartholom.Socin.*conſil.*59.*n.* 10.*vol.* 1. Cravett. *conſ.*271.*melius n.*8.Natta *conſil* 4.*num.*5. Menoch.*conſil.*426.*n.*27. Bertazzol.*conſil.*105. *num.*15.*in civilib.*Socin.Jun.*conſil.65.n.3.vol.3.* Decian.*conſil.*33.*num.*126.*& ſeq.*Cephal.*conſ.* 186.*n.*33 *lib.*2.Brun.*conſ.*13.*princ.*Borell.*conſ.* 70.*n.*38.Weſemb.*conſ.*45.*num.*42.Pruckm. *conſ.*39.*n.*76.& alii,quos ad longum recenſere ſuperfluum exiſtimo. Tantò minus igitur credendum eſt, dictos Illuſtriſſimos Marchiones Badenſes, tanquam Inferiores ab Imperatore, voluiſſe vel etiam potuiſſe Jurisdictionem ante trecentos annos, & ultra Illuſtribus Baronibus in eorum territorio jam quæſitam, per ſupradictam Inveſtituram auferre ac Roderis eandem concedere; Cum nec ſumus Princeps [ut dictum eſt] id facere potuiſſet, Menoch. *de arb.jud.quæſt.*48.*n.* 6. *l.* 1. Nec de plenitudine poteſtatis Cravett.*conſ.*741.*n.* 10. Niſi juſta ſubſit cauſa *l jubemus. C. de SS. Eccleſ.* Menoch.*d.q.*48 *n.*8. Quæ non præſumitur, quando adeſt præjudicium tertii Menoch.*d.q* 48.*n.* 9.*l.*1.

Quò optimè facit, quod à Dd. aliàs traditur, Quod ſi Princeps concedat Jurisdictionem alicujus Caſtri diverſis temporibus, non præjudicetur primæ conceſſioni per ſecundam, ut expreſsè tenet Ferrar. *in form. Libell. in act. Confeſſoria pro ſervit.in gl. verb. plenam & omnimodam &c.* Et notat Dynus *in reg. qui prior. de R.I.in 6.* Etſi ſecunda conceſſio facta eſſet motu proprio, ut voluit Bartol, in *lib. prædia C. de locat prædior.lib.*11. Et plures quos allegat Gabriel. *in Comm. concl. lib. 6. de Clauſul. concl.* 2. *num.*23.

Betreffende die zum Achten angegebene ältere briefliche Vhrkunden / dieweil dieſelben nicht vorgezeigt / hat man ſich derentwegen mit verdrießlichen Confutation divinando quaſi dißmahls nicht zubemühen / Cum referenti nō credatur, niſi conſtet de relato *auth.ſi quis in aliquo.C.de edend.l.*1.*C.de mandat.Princip.l.un.C de Superindict.*ubi Bart.& Angel.Rol à Valle *conſ.* 59 *n.*5.*vol.3.& conſ.8.n.*21.*vol.eod.* Surd. *deciſ* 231.*n.*2.

Falls aber dergleichen berühmte Documenta vorhanden / vnd ans Tags Liecht zubringen weren ſo würde gleichwol den Rödern zubewehren obligen/ daß dieſelbe Herrſchafft/ welche den halben theil vom Dorff Reüchenbach beſitzlich eingehabt/ auch die hohe Obrigkeit vnd andere Regalien darüber hergebracht/ vnd auff die Kayſer transferirt hette.

Nam titulus Jurisdictionis non dicitur probari, per Inſtrumenta & Inveſtituras, niſi ea fuerint confecta ab eo, qui ſuper Jurisdictione potuit diſponere, & qui inveſtituræ concedendæ poteſtatem habuit, Barth.Socin.*conſil.* 86.*n.*1.*vol.*1.*fol.mihi*162. Caſtrenſ.*conſ.*133.*vol.* 2. Unde hujusmodi conceſſiones nihil operari reſpectu tertii, niſi probetur, quæ & qualia jura concedens haberet, reſpondit Menoch. *conſil.*395.*num.*23.*&* 72. Et conceſſionem pertinentiarum probare quid contra concedentem, ſed non contra tertium, dixit Cravett. *conſ* 38.*n.9.*

Quamobrem ſi Roderi noſtri nitātur Inveſtituris, tum oportet eos probare de jure inveſtientium, ſcilicet, quod habuiſſent tempore Inveſtituræ omnimodam Jurisdictionem; Cum ſucceſſor non debeat eſſe melioris conditionis, quàm ipſius author, vulg. *l. qui in jus ff. de R.I.l fin.* §. 1. *ff. ad S. C. Vellejan. l. alienatio. C. de contrahend. emt.l. cum res. C. de probat.* in terminis Caſtrenſ.*d.conſ.*33.*lib.*2.*per tot.* Flamin.de Rubeis *conſ.*23.*num.*141.*vol.*1.*& conſ.* 38.*num.*75 *&* 76.*vol.*2.Hinc eſt, quod ad probationem dominii non ſufficit allegare vel oſtendere titulum habilem ad ipſius Dominii acquiſitionem, Niſi etiam probetur, quod auctor ſit Dominus. Ideo probatio Dominii redditur difficilis Dd. *in d. l. cum res. C. de probat.* Caſtrenſ.*d.conſil.*133.*lib.*2 *per tot.in terminis.*

Alſo die Rödere mit den niemahls auffgezeigten vnd vermutlich verlegenen Vhrkunden/ wann dieſelbe in rerum natura vorhanden/ jhren berühmten titulum ſchwerlich beſcheinen möchten.

Solten auch ermeldte Rödere/ wie zuvermuthen/ nebenſt dieſem in præſcriptione immemoriali jhres angemaſſen tituli Pfeiler vñ Grúndtfeſt ſetzen/ vñ vorwenden/ Quod hujusmodi immemorialis poſſeſſio habeat vim & effectum conceſſionis & privilegii, indultique ſpecialis ex certa ſententia conceſſi tituli, text. *in l.* 1. §. *fin.ff.de aq.pluv arc.*& ibi gl. *in verb. Interdictum. lib. hoc jure.* §. *ductus aquarum. ff. de aq. cottid. & æſtiv.c.*1. *de præſcript. in 6.* Roman.*conſ.* 166. *num.*8 Pariſ.*conſ.*107.*n.*39.*vol.*1. Menoch. 3. *præſumpt.*31.*num.*43. Cacheran.*deciſ.*29.*num.* 7.*& deciſ.*30.*num.*15.*& deciſ.*95.*n.*14. Hartm. Piſtoris *quæſt.feud.*46.*num.*22. Mynſing. 5.*obſ.* 29.*num.*13.Borcholt.*de regalib.num.*17.Petra *de poteſt.Princip.c.*6.*num.*25.Fabius de Anna *conſ.* 59.*num.*18. Flamin.de Rubeis *conſil.*39.*num.* 15.*&* 16.*& conſ.*44.*n.*48.49.*&* 50. *& conſ.*78. *n.*119 *vol.*2.

So werden ſie doch eben ſo wenig mit probation derſelben gefaſt aufſkommen / Sondern jhnen ſolch fählſtreich damit zum Vberfluß zuverſetzen ſeyn / daß / wie obgehört / die Herrn zu hohen Geroltzeck in antiquiore poſſeſſione vel quaſi prægnantiores actus Jurisdictionales & pinguiora jura exercendi [Ex quo Superioritas

tas præſumitur & probatur præciſè, uti in Rationibus Decidendi deduximus] Jederzeit geweſen / vnd noch ſeyn / Quo ipſo, quod quis de antiquiore poſſeſſione probat, præſumitur poſſeſſio alterius junior, clandeſtina, vitioſa, *cap. licet cauſam. de probat. cap. ult. de reſiſt. ſpol.* Bart. Bald. Anchor. Alex. Socin. Curt. ſenior, Decius, Afflict. Curt. junior, Ruyn. Gozodin, & alii relati à Menochio 3. *remed. retinend. n.* 755. Bellon. *conſ.* 11. *n.* 413. Natta *conſil.* 338. *n.* 3. *& conſ.* 572. *num.* 17. *&* 19. Roland. *conſ.* 46. *n.* 41. *vol* 2. *& conſil.* 9. *num.* 29. *&* 30. *vol.* 3. Cephal. *conſil.* 441. *n.* 5. Anguſola *conſ.* 1. *num.* 10. *lib.* 4. Surd. *conſ.* 117. *n.* 18. Honded. *conſ.* 20. *n.* 22. *vol.* 1. Flamin. de Rubeis *conſ.* 40. *n.* 18. *p.* 2. Joſeph. Ludovici *deciſ. Perſin.* 20. *n.* 4. *& deciſ. Lucenſ.* 65. *n.* 27. *&* 28. Maſcard. *concl.* 1193.

Allermeiſt / daß noch ferner die Gerolzeckiſche poſſeſſion mit einem vhralten titul befeſtigt / welche an der Röderer Seithen nach Außweiſung obiger deduction gantz vnrichtig vnnd breſthafft vermercket wirdt.

Es iſt aber ergründeten Rechtens / Quod titulata poſſeſſio præferatur non titulatæ, & data paritate probationum ſemper pro eo pronunciandum ſit, qui titulum probavit text. *in c. licet cauſa de probat.* Bald. *in l. un. num.* 10. *C. uti poſſid. dicens*, æqualitatem ſic reduci ad inæqualitatem. Idem *in l. qui accuſare. n.* 4. *C. de edend. ubi dicit*, quod titulata poſſeſſio ideò præferatur, quia magis juſtificatur per viam rationis Flamin. de Rubeis *conſ.* 34. *n.* 68. *p.* 2. Rota Roman. *in noviſſimis deciſ.* 595. *n.* 1. Meichſner. *deciſ.* 3. *n.* 10. *&* 16. *tom.* 3. Gomez. *ad l. Tauri* 45. *verſ. Quarta Concluſio.* Gail. *de pignorat. c.* 22. *n.* 9.

Nebenſt dem die vermeinte præſumption darumb keiner Erhebligkeit / Quod veritas in contrariũ exiſtens efficit, ne locus ſit incertis conjecturis vel præſumptionibus, *juribus vulgatiſſ.*

Endtlich vnd zum Neundten haben offtermänte Röderer Jhr Intent ger gemeinen hohen Obrigkeit mit einheimbſchung der Freveln / Straff vnd Buß nicht zubeſteiffen / angeſehen / dz nicht allein das jus mulctandi regulariter dero Vogthеylichen Obrigkeit anhängig / ſondern auch die Jurisdiction nicht jederzeit / ſi non & alia occurrant, ex mulctarum perceptione neceſſariò vnnd ohnfehlbarlichen geſchloſſen werden mag. Cum aliud ſint fructus Jurisdictiõis, aliud ipſa Jurisdictio, arg. *l. ſi uſus fructus.* 66. §. *fin. ff. de jure dot. l* 8. §. *fin. ff. de peric. & commod. rei vend.* Nec infrequens eſt, ut ad alterum tranſeat Jurisdictio, apud alium verò maneat fructus Jurisdictionis, uti reſpondit Natta *conſ.* 636. *n.* 128. Bertrand. *conſ.* 2. *n.* 52. *vol.* 3. *p.* 1. Crav. *conſ.* 217. *n.* 14. Peregrin. *conſ.* 75. *n.* 19. *vol.* 1.

Auß dieſem allen nun ſcheinbar erhellet / daß die Röderer Jhrer pretenſionum halben / quoad hunc punctum Superioritatis maximè Univerſalis weder in poſſeſſorio noch petitorio, ſondern in beyden offtwolermeldter Herr zu Gerolzeck beſſer begründet ſeye.

Damit alſo obgeſetzte andere Frag jhre Erledigung nimbt.

TERTIA PRINCIPALIS QVAESTIO.

DE

Jure Venandi.

ZV dem Dritten Punct der Jagtbahrkeit ferner zuſchreiten muß dieſe gleichſam præjudicialis quæſtio, Ob nemblich die Anno 1488. auffgenommene Kundſchafften dermaſſen beſchaffen / daß dieſelbe in vim probandi wieder offtwolermeldten Herrn von Gerolzeck beſtändiglich anzuziehen ſeyn / zuvorderſt erörtert werden.

Solche deciſivè zuerledigen / Obwol berührte Atteſtationes ratione Nullitatis dahero angefochten vnd denſelben jus probandi entzogen werden möchte / daß ſolch examen von Churf. Pfaltz tanquam Judice in hoc caſu incompetente nach gewaltthätiger Eroberung der Herrſchafft Gerolzeck non citatâ parte adverſa & ante litem conteſtatam auff blößlich Anruffen der Röderer angeſtellet vnd vorgenommen.

Cũ teſtium Examinatio non poſſit fieri per Incompetentem *l.* 3. *Idem Divus. ff. de teſtib. l. fin.* ubi Bald. *C. eod.* Cravett. *conſ.* 2. *n.* 7. Farinac. *de teſtib. q.* 80. *num.* 118. Hieron. à Laurentiis *deciſ. Avenionenſ.* 91. *num.* 4. Gail. 1. *obſ.* 93. *num.* 1. Et teſtes examinati Reo non citato non probent nec faciant indicium *l. ſi quando. §. ſed eum oportet. & auth. ibi poſita. C. de teſtib.* ubi gl. & Dd. *comm. c.* 2. *extra de teſtib.* Socin. ſen. *conſ.* 12. *n.* 5. *& ſeqq. vol.* 1. *& conſ.* 13. *num.* 6. *& ſeq vol.* 4. Cacheran. *conſ.* 64. *n.* 22. *& deciſ.* 69. *num.* 18 *&* 19. Honded. *conſ.* 101. *num.* 6. *vol.* 1. Maſcard. *de probat. l.* 2. *in præfat. q.* 5 *n.* 36. *&* 85. *& lib.* 2 *concl.* 682. *n.* 1. *& l.* 3. *concl* 1366. *poſt n.* 2. Farinac. *q.* 72. *n.* ubi tredecim ampliationes ſubjicit Gail. 1. *obſ.* 102. *n.* 4.

Et non citatâ parte ad videndum ipſis juramentum deferri, examinati nihil probant etiãſi mille eſſent, poſt Aretin. Grammat. Tiber. Decianus *conſil.* 92 *circa primum num.* 33 *vol.* 2. Maſcard. *concl.* 1306 *num.* 1. *&* 2. *vol.* Burſat. *conſil.* 201. *num.* 43. *&* 48. *vol.* 2. Honded. *conſ.* 15. *n.* 25. *vol.* 1. Et ne quidem quale quale indicium faciunt tam in criminalibus, quàm civilibus, tàm in ordinariis quàm ſummariis, etiam iis, in quibus procederetur de plano manu regia ex argumentis & præſumptionibus, ſola facti veritate inſpecta, prout ſingula hæc plurimorum Dd. authoritatibus firmat Cacheran. *d. conſ.* 64. *n.* 22. Idem *deciſ.* 78. *n.* 14. 18. *& ſeqq* Burſat. *conſ.* 20. *num.* 65. *& ſeq. lib.* 1. Honded. *d. conſil.* 101. *n.* 6. *& ſeqq. vol* 1. M. Anton. Peregrin. *conſ.* 52. *n.* 17. *vol.* 3. ubi loquitur de examinatione ad memoriam, & tamen hanc opinionẽ reſtringit; Similiterque ſi fiat ante litem conteſtatam, ei omnis fides derogetur *c. quoniam frequenter.* ubi CC. *Vt lit. enim cõteſt.* Socin. jun. *conſ.* 34. *num.* 4. *verſ. actori vero. vol.* 1. Roland.

conſ.23.num.8.verſ.nec obſtare videntur &c. vol 3.& num.15.ubi dicit, quod hæc eſt indubitata juris concluſio. Maſcard.*de probat.l.1.in præfat q.5.n.43.& concl.683.n.1.& concl.1367.num 1.& ſeq.* Et infinitos allegat noviſſimè Farinac *d.tract.de teſtib.q.76.n.2.*

Jedoch weiln man dißfalls in antiquis ſchwebet / läſt es ſich anſehen / daß berührte Kundtſchafft/ohngeachtet dieſelbe ohn bewilligung der Herrn von Gerolzeck geführet (Cum Examinatio parte altera invita fieri non poſſit) geſtalten ſachen nach nicht allerdings als glaubloß zuverwerffen ſeye.

Ex quo per diuturnitatem temporis præſumuntur omnia ſolenniter acta,& quod ea omnia, quæ ad actus validitatem requiruntur, interceſſerint *l.qui in aliena.pr.verſ. Sed ſi non audiverint. ff. de acquir. hered. lib. ſi filius. C. de petit.heredit.cap.continebatur.cap. ea noſcitur.de his,quæ fiunt à Prælat.ſine conſenſ.Capit.cap. pervenit.de emt.& vendit.* Lud.Roman.*conſ.275. n.3.* Socin.ſenior *conſ.15.n 54.vol.1.* Socin. jun.*conſ.26. num. 22. vol. 2.* [ubi tamen dicit, quod præſumptio ex ãtiquitate temporis promanans admittit probationem in contrarium, & contrarium ſatis probari ex eo, ad elidendum dictam præſumptionem, ſi ex ſcriptura (uti in noſtro caſu, quo ex Rotulo manifeſtè conſtat, ſereniſſimum Comitem Palatinum fuiſſe incompetentem: Quod ſolers advocatus poſtmodum attendat) quæ producitur ex modò allegandis etiam docuerunt Maſcard. Menoch. Gabriel. Honded. & alii.] Cravett. *conſil.6.num.70.de antiq.temp.pag 3.incipit.Venio nunc ad tertiam &c.per tot.* Natta *conſ.162. num.29.vol.1.* Roland.*conſ.2.num.128.vol.1.* Honded.*conſil.82 n 1.& n.26.vol.1.* in terminis Peregrin.*conſil.16.num.2.vol.1.* Maſcard.*de probat.concl.1316.num.3.& ſeqq.* Menoch. *lib. 3 præſumpt.132.n.61.& ſeq.* Ant.Gabrielius *comm.concl.tit.de præſumption.concl.1.n.1.& 57.* Octavian.Simoncell.*de decret.l.3 tit. num. 35.* Afflict.*deciſ.345.n.6.* Gail.*l.2.obſ.71.n 9.10.& 11.* Johan.Petr.Surdus *deciſ 231.num.19 & conſ.28.n.15.*

RATIONES DUBITANDI tertiæ Quæſtionis.

QUa examinis prædicti validitate præſuppoſitâ die Dritte Hauptfrag auff deme berühet / Ob nemblich die Röderer von Diersperg in angedeutetem bezirck ſich deß Jagens / Hagens / vnd andern Weidwerckes / nebenſt offtwolgemelten Herrn zu Hohen Gerolzeck convenando anzunehmen vnd zugebrauchen / auch ſolches im Stande Rechtens zubehaubten haben / grundtlich abzuhandeln / Möchte prima fronte den Rödern der Außſchlag entgegen lauffen.

Vnd Erſtlich / weiln die Herrn zu Gerolzeck / deß Wiltbanns vnd was dem mit Hagen / Jagen / Gebott / Verbott anhängig / deßgleichen juris paſcendi, glandis legendæ, aquam ducendi, apponendi Cuſtodes, mulctandi &c. Jederzeit von vnverdencklichen Jahren hero in rechtmeſſigem Beſitz / Jnhaben vnd Vbung geweſen vnd noch / deſſen auch die Röderer nicht außfällig / ſondern rund vnd lauter geſtändig ſeyn.

Vnd obwol geſtalten ſachen nach / do die gehörter maſſen poſſeſſio immemorialis erwieſen dieſelb loco tituli vnnd ferner nicht von nöthen / ſich vmb einigen titulum weiter zubemühen: So wirdt doch pro Secundo angedeuteter titulus durch die Keyſerl. Belehnung erſtattet.

Jnmaſſen dañ heutiges Tages die Jagtbarkeit / ſo ex communi conſuetudine vnter die regalia & quidem magna & jura Principis zurechnen / per tales conceſſiones & Inveſtituras Cæſarias andern Fürſten vnd Hern ins gemein verliehen / vnd angeſetzet wirdt / docente id ipſum quotidiana experientia, de qua in individuo atteſtatur Andræas Knichen *in Comment.ad jus Saxon.p.4 q.8.n.12.* Jacob.Cujac. *lib. 5. feud. ad Conſtit. Friderici de pace tenend. mihi fol.303.ubi formaliter dixit*: Et ſane ab Imperatore hodie in Inveſtituris feudorum ſpecialiter jus Venandi Principibus & Nobilioribus Vaſallis pro beneficio concedi ſolet. Quo etiam intuitu mores ubique jus gentium ſubegiſſe, ut in propriis agris venari non liceat, ſcripſit idem Cujac.4.*obſ.*2. Idem probat & inter regalia Venationes refert Petra *de poteſt. Princip.c.7.num.5.verſ.Verus ſenſus.* Mandos.*de Inhibit.q.62.num.2.* Sebaſt.Medices *tract. de Venat.q.27 part.princ.n.1.* Menoch.*conſ.302. num.31.* Tiber.Decian.*conſ.22.num.22.vol.4. & conſ.123.num.92.verſ.Præterea conſtat.vol.3.* Modeſt.Piſtor.*conſ.14.n.23.vol.2.* Nic.Everh. jun.*conſil.10.num.9.* Schrader.*de feud.p.3.c.4. num.47.* quem rectè refert Roſenthal *de feud. c.5.concl.94.num.6.* Pruckman.*de Regalib.§. Venatio. cap. 1.* cujus meminit Rutgerus Ruland.*de Commiß.p.4.lib.2.cap.8.n.3.* Noe Meurer. *in tract. ſuo* Jagen vnd Forſtrecht *p. 2. rub.* Welcher geſtalt die Forſtlich Ober: vnnd Herrligkeit durch die gebührende Straff handt zuhaben *rc.verſ.* Nach dem aber *rc.mihi fol.49 & part. ultima rubr.Venationes de reſervatis Principum.n. 130.in fin.*

Cujusmodi argumentum, ex quotidiana Conſuetudine & Experientia, utpote omnium rerum magiſtra, ductum validum pronunciat Cravett.*conſil. 489.num. 5.* ubi Experientiam lumen Veritatis, & fruſtra demonſtrari, quod rerum uſus docet; dixit *per l.ſi chorum.§.His verbis.ff.de leg.3.l per hanc. in fin.* ubi Salycet. *C. de temp.appellat.* Surdus *conſ.132.n.23.& deciſ. 23.n.14.* Everhard.*in Topicis in loco à Communit. accident.n.2.* Cacheran.*deciſ.44.n.4.& deciſ. 108.n.10* Honded.*conſ.96.n.26.vol.1.*

Keinen ſchlechten Vortheil gibt auch den Herrn von Gerolzeck / daß die Wildbann in allen Wälden vnd Hölzern / zwiſchen den dreyen flieſſenden Waſſern / dem Rhein / der Bleichen vnd der Küntzing gelegen / vnd ſonderlich dieſer

Dörfft

Dörffer/Friſſenheimb/Oberweyler/Schopffen vnd Zunßweyer Bännen / die dann nechſt an vnd vmb das Schloß Dierſperg gelegen / vnd Steins Gerolzeck vhrſprüngliche Glieder ſeyn/ von Römiſchen Keyſern vnd Königen vnd dem H. Reich vor etlich hundert Jahren per modum Inveſtituræ & Conceſſionis perpetuæ den Herrn zu Gerolzeck eintzig vnd allein auffgetragen worden.

Alſo/daß die Herrn von Gerolzeck in andern mit ſolchem diſtrict vmbfangenen Orthern ſich deß Jagens privativè vnnd deſtomehr zum Dritten zu vnterziehen haben/daß die Rechtslehrer einmütig dahin ſtimmen / Quod quandocunque ex privilegio ſeu inveſtitura Cæſaria vel præſcriptione jus alicui competit, illud ipſi non cumulativè, ſed excluſivè, ſeu privativè etiam, quoad Majorem ſeu Superiorem acquiſitum eſſe, ut de præſcriptione eſt text *in c. auditis. ibi. adjudicantes pleno jure ſubjectos. extra de præſcript.* Et docet in terminis Jurisdictionis præſcriptæ Felyn. *in c. paſtoralis. n. 2. & 5. extra de offic. Ordinar.* Panormitan. *in d. cap. auditis. num. 7.* Et poſt ipſum Colerus *ibid. num. 9. extra de præſcript.* adſerendo, quod Jurisdictionem Univerſalem exercẽs in alterius territorio, per tempus à lege requiſitum intelligatur præſcripſiſſe omnimodam Jurisdictionem loci non tantum accumulativè, ſed & excluſivè; adeo, ut Dominus loci, ad quem aliàs ordinariè ſpectabat Jurisdictio, non amplius aut ſolus aut cum præſcribente concurrendo admittatur, ad exercitium Jurisdictionis ſive univerſaliter, ſive in illis articulis aut capitibus, quibus contra ipſum præſcriptum fuit. Idem Coler. *de proceſſ. Execut. c. 1. p. 2. n. 137.* & poſt Calderin. *conſil. 2. de præſcript.* tradidit Balb. *tract. de præſcript. p. 1. quintæ principalis. q. 11. n. 8.* Surdus *conſ. 130.* Johan. Parlador *l. 2. rer. quotid. c. 1. n. 14. & ſeq.* Etiam in eo, qui ex privilegio ſibi Jurisdictionem aſſerit, eam quoque ad alios privativè, non cumulativè obtinere ſcribit Tiber. Decian. *in pract. Crim. l. 4. c. 27. n 6.*

Nam cum venari in alieno cuique liceat de jure gentium, ut infrà latius comprobatum eſt, ad quid facultatem impetraſſet ab Imperatore in iis, quæ à lege & communi jure conceduntur *l. unic. C. de theſaur. l. 10.* Ne igitur conceſſio ſit ſine effectu operandi, intelligi debet conceſſũ jus cæteros prohibendi. Verba enim intelligi debent, ut aliquid operentur *lib. ſi quando. ff. de leg. 1. cum ſimilib.* Et ejusmodi interpretationem in Senatu Mantuano ſemper habuiſſe hujusmodi Inveſtituras, ut ſcilicet comprehendant alios eodem jure Venandi utentes, aſſerit Surd. *conſ. 390. n. 15. & ſeqq.*

Oder diß vnnd wenn gleich die Fürſtliche Obrigkeit in ſpecie in den Lehenbrieffen nicht begrieffen/jedoch vnnd nichts deſtoweniger hetten die Herrn zu Gerolzeck pro Quarto das jus Venãdi, wie auch andere verliehene Regalia, in angedeutetem diſtrict vnd Bezierck auch darumb allein zutreiben/ Quod jus Venandi [uti in quinta Ratione Decidendi, præcedentis quæſtionis demonſtravimus] inter fructus Jurisdictionales referatur, & nomine Pertinentiarum veniat ut ex Corneo *conſ. 321. lib. 1.* & Parid. de Puteo aſtruit Carol. Tapia *in l. fin. p. 1. c. 2. n. 10. ff. de conſtit. Princip.* Cum Venatio fructus agri, ſeu prędii eſſe credatur, & ideò in dubio magis prędio ſeu territorio, quàm Jurisdictioni adhærere putetur, Perr. Heigius *l. 1. quæſt. jur. q. 15. n. 4. & n. 54. & ſeq.* qui fructus omnes ad inveſtitum, ſeu ad eum, cui perpetuo fuit conceſſa Jurisdictio, & quidem quoad ipſum concedentem privativè, ita ut huic, nedum alii, in perceptione commodorum & fructuum nihil juris remaneat, tranſlati ſunt, arg. *l. 9. in pr. §. 2. & §. 5 §. de uſufruct.* Martin. Laudenſis *tract. de Principe q. 145.*

Imperator enim magnificus & glorioſus, ſicut Aquila, diſtribuit prædam ſuam, & non curat in omnibus epulis adponere, tãquã ſit inſatiabilis, inquit Jaſon *in l. qui Romæ. §. Seja. n. 15. & ſeq. ff. de V. O.* quem & refert & probat Reſtaurus Caſtaldus *tract. de Imperatore q. 95. num. 2.* Ut proinde turbari Jurisdictionem infeudati à concedente, ſi is ſimul uti Jurisdictione vel de ejus fructibus concurrendo quicquam percipere velit, Cum generaliter Jurisdictio per contractum quęſita quoad transferentem privativè interpretanda ſit, rectè reſponderint Bertaz. *conſ. 14. num. 1. p. 1. & conſil. 363. per tot. in criminalib.* Cacheran. *conſ. 9. num. 39. & ſeqq. & conſ. 69. num. 6.* Idem *deciſ. 29. n. 8.* Cravett. *conſ. 411. num. 31. 33. & 36.* Peregrin. *conſ. 13. n. 15. vol. 1.* Brunus *conſ. 169. verſic. Hoc tamen non procedit.* Natta *conſil. 408. num. 7. & 10* Decian. *conſ. 35 num. 60. vol. 2.* Roland. *conſ. 48. num. 26. vol. 2.* Burſat. *conſ. 391. num. 7. verſ. Tertio attribuitur.* latiſſimè Pancirolus *conſil. 185. num. 4. verſ. His tamen non obſtantibus.* Coler *de proceſſ. Execut. p. 2. c. 3. num. 318. & ſeq.* Teſſaur. *deciſ. 177. num 11.* Boſſius *tit. de pœnis n. 27.* Menoch. *2. præſumpt. 16. n. 23.* infinitos in hanc rem laudans. Schrad. *de feud. p. 10. ſect. 1. n. 125. & ſeq.* Quò facit doctrina Bartholi *in l. 2. §. videndum. ff. ad SC. Trebell.* Quod quando quis removetur à lucro vel commodo cõtemplatione alterius, tunc commodum intelligitur applicari illi, cujus intuitu & reſpectu ſit illa remotio vel privatio; Quam Bartoli doctrinam adprobant Bald. *conſ. 88. n. 2. vol. 3.* Rom. *conſ. 43. n. 7.* Et communiter ita teneri teſtatur Curt. Jun. *conſ. 93. num. 7.*

Dahero vnd vmb ſo viel mehr/ weil kein titulus an der Röderer ſeithen beſcheinet werden mag / das Hagen vnd Jagen der Herſchafft Gerolzeck allein billich zugeeygnet wirdt.

Cum titulata poſſeſſio fortior ſit non titulatâ in interdicto uti poſſidetis; & data paritate probationum, is obtinere debeat, qui de dominio quoque probavit, per ea, quæ in deductiõe prioris quæſtionis juribus confirmavimus.

Vnd wan ſchon die Rödere etliche berühmte Documenta, Kauff- vnd Lehenbrieffe zu Erweiſung deß tituli auffzreiben köndten / So weiß mã ſich doch wol zuerinnern/ Quod hujusmodi cõceſſio pertinentiarum probet quidem contra concedentem, non verò contra tertium

Cravett. *conſ.* 58. *num.* 9. Et quod hujuſmodi Inſtrumenta nihil operentur reſpectu tertii, niſi probetur, quod vendentes vel concedentes jus Venandi habuerint, per jura jam adducta.

Mit dieſem allen dann pro Quinto deß Dritten Zeugen Hans Schnellen auff dem Langenhart Außſag in dem einſchlagen thut / daß er nemblich von ſeinem Vatter gehört / wie ſolch gemein Jagen an der Röderer ſeithen auß einē vergönnen geſchehen.

Cujus teſtis dictum tantò magis attēdi debet, quod conſtet, Intentionem Illuſtris Domini Baronis etiam de jure communi ex præſumptione libertatis fundatam eſſe, quod quælibet res præſumatur eſſe libera *vulg. l. altius C. de ſervit.* Et duo eandem rem in ſolidum poſſidere nequeant text. *in l.* 3. §. *ex Contrario.* ubi gl. & Dd. *Comm. tam theorici quàm practici ff. de acquir. poſſeſſ. lib. duo* 19 *ff. de precar. l. ſi ut certo. ff. Commod.*

Cujus rationem reddit JCtus *in d. l.* 3. evidentem, & quidem à natura petitam, quod ſcilicet qua ratione per naturam non conceditur, ut tu conſiſtas eo loci, ubi ego ſto, vel ſedeas, ubi ego ſedeo, ita etiam non permittatur, ut ego apprehendam poſſeſſionem fundi vel rei, quam alius occupatam habet Dynus *in c. ſine poſſeſſione. num.* 19. *de R. I.* Flamin. de Rubeis *conſil.* 34. *num.* 72. *vol.* 2. Borell. *conſ.* 87. *num.* 6. Surd. *conſ.* 179. *num.* 27. adeò, ut ne quidem diverſa poſſeſſionis ſpecie duo in ſolidum unam eandemque rem poſſidere queant, ex ſententia Zaſii *in d. l.* 3. §. *ex contrario. ff. de acquir. poſſeſſ.* Connan. 3. *Comment. jur. civil. c.* 10. Cujac. *l.* 9. *obſ.* 33. & *l.* 18. *obſ.* 24. Eguin. Baro *in manual. ſub tit. de bonor. poſſeſſ. fol. mihi* 506. Donell. *in l. un. C. uti poſſidet.* Petr. Gilkenius *tract. de uſucap. & præſcript. p.* 3. *c.* 12. *n.* 16. Farinac. *in prax. crim. lib.* 3. *tit.* 5. *q.* 65. *n.* 215. ubi eleganter probavit, teſtes deponentes Titium poſſediſſe, implicitè atteſtari, Seium non poſſidere, & hoc modo ex illa affirmativa reſultare probationem negativæ, ita ut non minus credatur eis, quàm teſtibus ſuper ſimplici affirmativa deponentibus ob regulam, Quod duo in ſolidum poſſidere non poſſint.

Daß auch angerechtes precarium auß lauterer Vergünſtigung umb Erhaltung guter Nachbahrſchafft die Herrn von Geroltzeck in ihrem Gebieth und obangeregten Gemarckung dem Hauß Dierſperg mehr ohnverfänglich und nicht der Meinung nachgeſehen / ſich ihres Rechtens zu begeben / oder den Rödern einige ſervitutem Venandi auff ihrem Eygenthumb einzutrennen / Wil dahero vermuthlich fallē / quod quandocunque ex prætenſis actibus cujusdam alterius juris renunciatio neceſſariâ conſequētiâ induceretur, tunc magis jure familiaritatis id toleratum, quàm ut ſuo juri renunciari voluerit, judicatur, ut reſpondit Crav. *conſ.* 747. *num.* 18.

Angerechter rechtlicher præſumption hat obvolgemeldter Herr Conſulent deſto ſteiffer anzuhangen / quod generaliter obtinuerit, quandocunque quis utitur re aliena, ſemper præſumitur actus interpoſitus jure familiaris, non jure proprio, ut docet Innoc. *in cap. bonæ memoriæ. poſt princip. de poſtulat. prælator.* & *ibid.* Abb. *dicens*, quod nunquam præſumatur quis poſſidere jure proprio, quando potuit poſſidere jure familiaritatis, Caſtrenſ. *in lib. qui jure. num.* 2. *verſ. Et allegatam ff de acquir. poſſ.* Ruyn. *conſ.* 161. *num.* 25. *vol.* 3. Cavalcan. *deciſ.* 3. *num.* 7. *l.* 5. Surd. *conſ.* 260. *num.* 17. & *deciſ.* 177. *num.* 3. Et facit huc admodum accommodatè id, quod poſuit Caſtrenſ. *conſ.* 179. *num.* 4. *verſ. non obſtat. itemq. poſtea. vol.* 1. *ubi dicit*, quod ſi Juriſdictio ex Diſpoſitione authorum ſpectet in ſolidum ad fratrem primogenitum & tamen is ſimul cum aliis longo tēpore actus faciat Juriſdictionales, non videri Juriſdictionem aliis communicaſſe, ſed ad exercitium Juriſdictiōis eos admiſiſſe ex quadam familiaritate fraterna. Sequitur Ruynus *conſ.* 54. *n.* 13. *vol.* 1. & *d. conſ.* 161. *n.* 25. *vol.* 3. Alciat. *de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 23. *num.* 4. Natta *conſ.* 502. *n.* 16. Ceph. *conſ.* 4. *n.* 40. quos refert & ſequitur Surd. *conſil.* 260 *num.* 17. & *ſeq. vol.* 2. Idem probat Rebuff. *in Conſtit. Regni tract. de mater. poſſeſſ. in præfat. n.* 172.

Ut proinde noſtro in caſu, quo conſtat Generoſo Domino Baroni, ut domino Juriſdictionis & proprietatis in ſæpedicto diſtrictu jus Venandi & alios prohibendi duntaxat deberi, ille autem nihilominus Dominos Roderos ad exercitium Venationis admiſit, id pótius quodam familiaritatis & gratiæ, quam ſervitutis jure feciſſe, ſimiliter exiſtimandum ſit.

Zumahl / dz auch zu außſchlieſſung erſtberührter rechtlichen muthmaſſung / nempe actus Venationis non jure familiaritatis, ſed ſervitutis geſtos fuiſſe, deß utentis außtruckliche declaration unnd Erklehrung unnd wie er nemblich dern nicht jure familiaritatis, ſondern ſervitutis ſich anmaſſen / auch ſeine verübte actus anderer geſtalt nicht verſtanden haben wolle / præciſè erfordert wirdt / ut poſt alios docet Cavalcan. *lib.* 5. *deciſ.* 1. *num.* 32. *ubi tradit*, quod niſi teſtes deponant, quod ille, qui volebat acquirere jus alicujus ſervitutis expreſsè declaraverit, ſe uti frui jure ſuo quod adverſarius ſciverit, illum nō jure amicitiæ vel familiaritatis, ſed jure ſuo, ſervitutis actus iſtos interpoſuiſſe, non probēt poſſeſſionem & ex eâ provenientem præſcriptionem; Et ex Felyno ſubjungit, quòd re alienâ utens ſimpliciter cēleatur jure amicitiæ uti, & nunquam præſcribere, niſi ſpacio temporis, cujus initii memoria non extat. Idem confirmavit idem Cavalcan *deciſ.* 3. *num.* 6. *verſic. Et etiam requiritur.* & *n. ſeq.* & *n.* 55. & *rurſus deciſ.* 7. *n.* 13. *d. l.* 5. Honded. *conſ.* 79. *num.* 49. & *ſeqq. vol.* 1.

Demnach nun erſtgeſagte declaration nicht fürgangen / und aber widerumb offenbaren Rechtens / Quod ea, quæ jure familiaritatis, amicitiæ & pacis gratia, aut ex liberali tolerantia aut urbanitate facta aut tolerata ſunt, neque agenti jus vel poſſeſſionem, neque toleranti, vel patienti ullum præjudicium, aut in futurum

turum

turum obligationem pariant *l. fluminum. §. item videamus. l. Proculus. ff. de damn. infect. l. 1. §. denique. & lib. ſi in meo. ff. de aq. pluv. arcend. lib. viam. ff. de via publ. qui jure. lib. generaliter ff. de acquir. poſſeſſ.* Rebuff. *tract. de mater. poſſeſſ. in præfat. num.* 165. qui id ipſum *num.* 170. *& ſeqq.* inductione multarum exemplorum declarat Menoch. *de A. I. Q. caſ.* 160. *num.* 12. *& ſeqq. cent.* 2. Burſat. *conſil.* 360. *num.* 50. Malcard. *concluſ.* 1214. *num.* 13. *vol.* 3. Idem Menoch. *conſ.* 201. *num.* 64.

Et in actibus ratione Vicinitatis toleratis Honded. *conſ.* 39. *num.* 1. *vol.* 1. *p.* 1. Bertazzol. *conſ. civil.* 21. *num.* 65. qui loquitur in actibus factis ratione amicitiæ obſequii vel gratiæ, & in tolerantia, quæ jure familiaritatis & fraternitatis poteſt videri facta Peregrin. *conſ.* 91. *num.* 23. *p.* 1. Molinæ. *in Conſuet. Pariſ. tit.* 1. *gl.* 4. *num.* 14. ubi exploratiſſimum eſſe dixit, ea, quæ ex civilitate vel urbanitate fiunt, non præjudicare juri nec publico, nec privato, nec in petitorio, nec poſſeſſorio, & ex Caſtrenſi ſubjungit non præſumi derogatum juri ſemel quæſito, ſed ex gratia & civilitate factum, niſi probetur tanquã ex debito factum eſſe *per l. fin. ff. quemadmodum ſervit. amitt.*

Einem ſolchen nach werden die Röderer auß jhren fürgebildeten actibus in offt beſagtem Bezierck die vermeinte poſſeſſion vel quaſi ſchwerlich beybringen.

Fürnemblich/weilen vber diß noch ferner beweißlich/daß im Gerolzeckiſchen Wiltbann zwiſchen dem Rhein/Kintzing vnd Bleich viel vom Adel vnd Stätte / auch das Fürſtliche Straßburgiſche Ambt Extenheimb geſeſſen vnd begriffen ſeyn / die ſonſten alle Obrigkeit vber jhre angehörige auch eygne Bann/vnd doch der Wildtfuhr jure proprio ſich nicht anzumaſſen haben/ Sondern ſolche die Herrſchafft Gerolzeck von vnverdencklichen Jahren hero in ruhiger ſtettigen obſervantz vnd Vbung / ohn menniglichés Eintrag privatè vnd allein hergebracht.

Dahero wiederumb zuvermuthen / daß gedachte Röderer (ſo an obbeſtimpten örthen keinen eygnen zu dem Schloß Oterſperg gehörigẽ Bann/ſondern allein in einem Waldt/ſo ohne mittel gen Schöpffen gehört / das jus paſcendi vnd lignandi haben) vor auffhebung vielerwehnter Kundtſchafften/mit den Herrn zu Hohen Gerolzeck precario, oder auß nachbarlichem willen/ keines wegs aber jure proprio vel etiam feudalis conceſſionis das Weidtwerck getrieben haben.

In materia enim Juriſdictionis & Regalium conſuetudo per ſe ſufficientiſſimus titulus perhibetur, cum ex duobus, quibus mundus regitur, maxima & potiſſima pars conſuetudo exiſtat, ut ex Baldo *conſ.* 319. *circa fin.* reſpondit Camill. Borellus *conſil.* 3. *num.* 13. Et origo, forma ac principium omnium Juriſdictionum & Regalium eſſe judicetur, Cravett. *conſ.* 238. *n.* 7. Principisque poteſtatem habeat, ac tribuat Juriſdictionem meram, mixtam, imperioſam, altam baſſam Poller. *in addit. ad Marant. p.* 4 *diſtinct* 9. *num.* 87. Marian. Socin. *in cap. cum contingat. num.* 9. *& ſeqq. extra de foro compet.* Achilles Perſonalis *de acquir poſſeſſ. n.* 157. Gail. 1. O. 1. *n.* 18. *& obſ.* 57. *num.* 14. tam voluntariam, quam contentioſam Vivius *deciſ.* 470. *num.* 8. *lib.* 3. Borell. *conſil.* 37. *num.* 34. *& ſeq.*

Quæ quidem Conſuetudo licet in ſpecie non probetur, recepta in loco controverſo, tamen ad eam extenditur ob Conſuetudinem viciniæ *lib. venditor. § ſi conſtet. ff. Comm. prædior. cap. ex parte. cap. ſuper. ibi: illud obſervare tenetur, quod in vicinis prædiis obſervatur. cap. cum olim. extra de Conſuet.* Et ita decidit Boerius *deciſ.* 263 *num.* 8. Alex. Raudenſ. *deciſ.* 21. *num.* 4. qui Conſuetudinem laudabilem extendi ad vicinum ſtatum dicit Joſeph. Ludovic. *in comm. concl.* 38. *n.* 18.

Reſpondendo ſequuntur & probant Crav. *conſ.* 94. *n.* 5. ubi id ipſum quoque in cauſis oneroſis, procedere adſerit. Idem *conſ.* 118. *num.* 3. *& conſ.* 985. *n.* 58. *& conſ.* 1000. *n.* 317. *verſic. Hoc amplius.* Burſat. *conſ.* 46. *num.* 33. *& conſil.* 161. *n.* 20. *&* 62. Peregrin. *conſ.* 33. *n.* 24. *lib.* 1. Borell. *conſil* 3. *n.* 11. Surd. *conſ.* 311. *n.* 16. poſt Menoch. *conſ.* 9. *num.* 22. *&* Beccium *conſil.* 27. *num.* 12. Et ex Germaniæ JCtis poſt Schurff. à ſe adductum Weſemb. *conſil.* 95. *n.* 23. qui rectè ſumi argumentum à conſuetudine reliqua regionis & vicinorum nobilium, Cum conſuetudo Viciniæ maximè valeat in declaratione faciẽda, quaſi in terminis affirmat Mynſ. *reſp.* 3. *decad.* 13. *n.* 14 *& ſeqq.* Zaſius *conſ.* 15. *n.* 13. *& ſeq.* Nicol. Everhardi Junior *conſil.* 1. *num.* 210. *vol.* 2.

Gleich ſo wenig haben auch letzlich offtgedachte Rödere jhr intent mit der præſcription vnd verjahrung/als daß Sie à tempore habiti examinis vber bewehrte Zeit Rechtens daß jus Venandi erſeſſen/zubeſtercken.

Dieweil nach außweiſung beygelegter vnnd Anno 1539. 1540. 1542. 1545. 1546. 1547. 1551. 1552. 1564. vnd ſonſten gewechſelter Miſſiven/alle vorgangene actus, do ſie ſich derſelben jure proprio vnderzogen/jederzeit poſt ſæpedictam teſtium receptionem contradicendo geandet / vnd die Röderer alſo von offtwolermelten Herrn zu Hohen Gerolzeck jhres vnfugs vberzeuget.

Quæ certè denunciatio & contradictio extrajudicialis, quã ſimul informatur conſcientia partis adverſæ, in facto per oſtenſionem juriũ ſuorum malam fidem inducit, præſcriptionemq; interrumpit Bald. *de præſcript. p.* 6. *part. principal. q.* 4. *n.* 18. Cum & poſſeſſio [ſine qua nulla currit preſcriptio] non acquiratur adverſario contradicente Crav. *conſ.* 400 *n.* 8. Flam. de Rub. *conſ.* 40. *n.* 11. *vol.* 2.

Quod autem mala fides etiam preſcriptionẽ immemorialem impediat, indubitati juris eſt: Quo ipſum in his terminis juris Venandi docet Crav. *conſ.* 643. *n.* 8. *& ſeq.*

Alſo dz erſtageregte vbergriff nicht pro actibus poſſeſſoriis, ſondern vielmehr turbativis, violentis vnd informibus zuverſtehen ſeyn / Qui ſanè vim & effectum legitimorum actuum

 poſſeſſo-

poſſeſſoriorum nequaquam ſortiuntur: Quapropter ad poſſeſſionem acquirendam neutiquam proſunt *l. Improba C. de acquir. poſſeſſ.* Natta *conſ.408.n.15.* Roland.*conſ.13. num.48. vol.3.* Alban.*conſ.78.n.15.* Bertazzol.*conſ. criminal.*418.*n.9.* Gail. *de arreſt. cap.1. n.22.* Lancellot. *de attentat. p.2. cap.4. declar.4. num.*50. Neque in Interdicto retinendæ aliquam conſiderationem merentur *tot. tit. ff. de vi & vi armat.* Cravett. *conſ.658. num.4. verſ. Quartò reſpondetur.* Bertazzol. *d. conſ.*441.*num.36.*

Darauß geſchloſſen werden möchte daß die Herrn zu hohen Geroltzeck deß ſtreitigen Wildtbañs vnd Jagens Regal ſich allein zu vnterfangen / vnd offterwehnte Röderer à iure Convenandi mit gutem Grundt Rechtens abzutreiben haben.

Rationes Decidendi.

WAnn ich aber das Werck citra affectatum partium ſtudium etwas reifflich ponderire vnd anſehe / trage ich die beiſorge / daß Vorgehörte Rationes mehr apparentes quam exiſtentes zu achten / alſo verfolglich den Rödern daß ius Convenandi oder MitJagen nicht abzuſtricken ſeye.

Seytemahl man mit einhelligem aller eingeführten Zeugen diſpoſition ohnwiederſprechlich zu bewehren / daß die Röderer in rühigem beſitz vnd herbringen ſeyn / ſo wol das groß als klein Wiltprät in obbeſtimbten ſtreittigen gemarckung hin vnd wieder zu Jagen / hagen vnd zu fahen / vnd durch die Herrn zu Geroltzeck ſo gar nicht (auſſerhalb was ohngefährlich innerhalb Sechs Jahren / ehe vnd bevor die Kundſchafft Anno 1488. auffgehoben worden) daran gehindert worden / daß auch wolermeldte Herrn zu Geroltzeck ſelbſt mit Jhnen coniunctim daß exercitium iuris Venandi getrieben vnd alſo jhre poſſeſſion vel quaſi gleichſamb tacito conſenſu ratificirt vnd beſterckt.

Scientia enim & patientia in iuribus incorporalibus, quale eſt ius Venandi, pro iuſto titulo habetur *l. fin. ff. de ſervit. l.1. §. fin.* ubi gl. *ff. de ſervit. ruſtic. præd. l. ſi quis diuturno* 10. *ff. de ſervit. vindic. l.3. §. dare ff. de uſufr. l.2. C. de ſervit.* Marian. Socin. *in cap. cum contingat. extra de foro compet. num.* 24. Petr. Aug. Morla *in Emporio juris p.1. tit.2. de Iuriſdictione num.62. in fin.* Petra *de fideic. q.*12. *num.* 13 *& ſeqq.*

Eo, quod tolerantia indicat conſenſum, per iura allegata reſpondit Surd. *conſil.* 371. *num.* 56. maxime, ſi ea diuturna ſit, ex veriori & abſque dubio receptiori Burſat. *conſil.* 87. *num.* 22. Flamin. de Rubeis *conſil.*13. *num.* 23. (qui contra patientem per uſum longi temporis præſumi titulum probavit.) Tunc enim idem operatur quod expreſſus conſenſus, authoritas ſeu licentia, etiam in iis caſibus, in quibus à lege vel Statuto Principis vel alterius conſenſus ſeu authoritas vel licentia ad actum aliquem expediendum requireretur, ita ut nullâ ulteriore tituli probatione opus ſit, quemadmodum infinitis Dd. allegationibus comprobat Ferdinand. Vaſquius *libr.2. illuſtr. controverſ. cap.63. num.* 14.

Wiewol nun beſagte Atteſtationes in ſpecie anhero zuerholen ohnnöttig / vnd ein lauter vberfluß / Cum quicquid rei ſatis demonſtratæ additur, id fruſtra ſit juxta Ulpian. *in l.1. §. ſi quis uxori. ff. de dote privileg.*

Jedoch vmb mehrer nachrichtung willen nur etliche einzuführen Iſt deß erſten Zeugen Gebhard von Bern / atteſtation wol in acht zu nehmen / der dann bekundtſchafftet wie Juncker Diebolts Jäger vnd Hans Röder mit einander gejagt / vnd Schwein im angedeuteten bezirck getroffen, dieſelbe zu Dierſpergen auff der Stuben getheilet / hab auch nie gehört / daß den Rödern ſolch Jagen verwehret ſey.

Wie dann der Sechſte Vogel Hänſelein bejahet / daß die von Geroltzeck vnd die Röder in der Gemeinſchafft miteinander gejagt / daß Wiltprät getheilet / vnd Jeder ſein theil genommen.

Ebenmäſſig atteſtirt der Siebende Blaſius Wißner / daß die Röder mit Juncker Diebolts Jägern offt in Gemeinſchafft gejaget / vnd zu Zeiten das gefangene Wildprät mit einander getheilet vnd Jeder ſein theil Wildpräts vnd Jagrecht genommen.

Gleicher geſtalt berichtet der Acht Remen Jacob, Er habe vor Zwantzig Jahren lang vnd ſeithero zu vielmahln den Rödern geholffen Hagen vnd Jagen rc. Vnd ſey dabey vnd mitgeweſen / daß die von Geroltzeck vnd die Röder etwann in gemein auch zu Zeiten die Röder für ſich ſelbſt an den jetzo ſtreitigen Orten gejagt / vnd das Wildprät / wann ſie in gemein gejaget / miteinander getheilt haben.

Inmaſſen ſolches auch der 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 17. 18. 19. 20. 22. 25. 33. 39. Zeugen einmütiglich beſtercken.

Durch welche Zeugen kundtſchafften dann / quia cum optima cauſa ſcientiæ deponunt, quod ſcilicet ipſi viderunt & interfuerunt venationi, der Röderer Jagen Gerechtſam zum kräfftigſten beſteiffet wirdt.

Ex quo enim feræ captæ Venationis fructus ſunt *l. item ſi fundi 9. §. aucupiorum. l. uſufructuarium 62. ff. de uſufruct. l. Venationem 26. ff. eod.* rectè ex fructu Venationis & dicta æquali carnis ferinæ partitione & iuris Venatorum Jägerrechts ipſum ius Venandi, eius poſſeſſio concludenter arguitur, prout & noviſſimè in puncto infert Hardewigus à Daſſel *conſult.5. n.34. & 36. ibi: Item partitio carnis ferinæ &c. & n.38.*

Quemadmodum ex perceptione fructuum feudi poſſeſſionem eius eſſe, cui fructus reſtituuntur, probat text. *in l. Pomponius 29. ff. quibus mod. uſufr. amittat.* Et docet Maſcard. *concl.* 1183. Cephal. *conſ.63. n.10. & ſeqq.* Peregrin. *conſ.92. num.1. p.1.* Michael. Nizolius *allegat.* 28. *n.1.* Pancirol. *conſ.24. num.9.* Cravett. *conſ.* 978. *num.15.* Honded. 17. *num.16. vol.1.* Borell. 67. *n.15.* Cacheran. *deciſ.43. num.3.*

Et ex perceptione fructuum Juriſdictionalium poſſeſſionem Juriſdictionis demonſtrari, oſten-

oſtendit Pariſ. de Puteo *tract. de Syndicatu verb. Iuriſdictio c. 1. n. 2. verſ. Dic quod per perceptionem* Surd. *conſ.* 152. *n.* 23. Menoch. 3. *retin. n.* 582. Weſemb. *conſ.* 1. *n.* 53. Schurff. *conſ.* 26. *num.* 1. *cent.* 1. & plurimis adductis auctoritatibus firmat Schrad. *de feud. p.* 10. *ſect.* 3. *n.* 93. & 2. *part. nonæ p. principalis ſect.* 3. *n.* 12.

Nicht weniger gehen die 4. 5. 16. 21. 23. 24. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 34. 37. 38. mit jhrer atteſtation dahin/daß ſie theils vielfältig geſehen / theils den Rödern geholffen Jagen in ſylvis quæſtionis, ohn eintrag der Herrſchafft Geroltzeck / biß ohngefährlichen vor 6. Jahren (à tempore habiti examinis) zwiſchen Junckern Diebolt vnd den Rödern deß Jagens halben ein gezanck entſtanden / doch ſein die Röder keine Stunde ſtill geſtanden in dem gezirck / noch ſich deß Jagens enthalten.

Ex quibus ſæpè iteratis actibus ſeu exercitio Venationis concludenter eiusdem iuris poſſeſſionem probari, dubitationem non recipit Menoch. 3. *retinend. n.* 576. & 585. & *conſil.* 701. *n.* 10. & *alii infiniti*, Adeò, ut unicum actum tàm ad acquirendam quàm conſervandam poſſeſſionem univerſalis iuris incorporalis ſufficere vulgò exiſtimetur per text. *in c. cum Eccleſia Sutrina*, *extra de cauſa poſſeſſ. & propr.* Jaſon. *in l. poſſideri. in pr. num.* 34. *ff. de acquir. poſſ.* Rebuff. *in Conſtit. Reg. tract. de mater. poſſeſſ. in præfat. n.* 188. & *ſeqq.* Padilia *in repetit. l. ſi quas actiones. n.* 22. 23. & 24. *C. de ſervit. & aq.* Maſcard. *concl.* 1214. *n.* 4. & *ſeqq. vol.* 3. Rot. Roman. *deciſ.* 2. *de præſcript. n.* 3. *in Novis* Ex Bartolo, Mynſing. 3. *obſ.* 39. Balb. *de præſcript.* 2. *p. tertiæ principalis q.* 2. *num.* 26. Bardus *de tempore utili & continuo c.* 14. *n* 5. Garzia *de expenſ. c.* 9. *n.* 47. Coler. *in c. auditis. n.* 21. *extra de præſcript.* Celſus Hugo *conſil.* 44. *n.* 2. Everh. à Middelborch *conſ.* 3. *n.* 24. Fab. de Anna *conſ.* 80. *n.* 13. & *ſeq.* Alios recenſuimus in antecedentis articuli Reſolutione in ſecunda ratione Decidendi, qui huc referri poſſunt.

Inſonderheit aber iſt dabey wahr zu nehmen/ daß vnter erſtgemelten Zeugen Jhr viel 50. 60. 70. Ja 80. Jahr erreicht / vnd alſo mit Jhrer gleichlautenden atteſtation auch einen ohnverdencklichen Beſitz vberflüſſig erwieſen haben.

Teſtes enim ad minus 54. annorum ſecundum Mynſing. 1. *obſ.* 30. & *conſ.* 11. *n.* 20. Cacheran. *conſ.* 1. *n.* 98. Burſat. *conſ.* 87. *n.* 31. & *conſ.* 142. *n.* 20. & *conſ.* 160. *n.* 24. Rebuffus *tract. de decimis q.* 13. *n.* 99. Menoch. *conſ.* 437. *n.* 27. Bertrand. *conſ.* 167. *n.* 4. *vol* 3. *p.* 2. Monet. *de decim.* 7. *c.* 77. Peregrin. Janninius *de Citat. reali libr.* 1. *cap.* 1. *n.* 280. Nicol. Everh. Junior *conſ.* 39. *n.* 13. *vol.* 1. Berous *conſ.* 152. *num.* 6. *vol.* 3. Bertazz. *conſ.* 71. *n.* 48. *in civil.* Modeſt. Piſtoris *conſ.* 12. *n.* 44. *vol.* 1. Petra *de poteſt. Princip. c.* 6. *de ſervitut. n.* 6. *in fin. fol.* 125. Pariſ. *conſ.* 27. *n.* 97. *lib.* 1. Gabriel. *lib. com. concl. de præſcript. concl.* 1. *num.* 84. Vt poſſint eſſe memores & exponere quid actum fuerit 40. annis Covarr. *in d. c. poſſeſſor. p.* 2. §. 8. *num.* 8. *de R. I. in* 6. Chaſſan. *in Conſuet. Burg. rub.* 13. *num.* 2. *in verb. quelque laps temps v.* 1. *verſic. ſed multum.* ubi addit, quod teſtes debeant deponere; Et ita viſum fuit obſervari à 50. vel 44. annis & ultra.

Aut ſecundum veriorem Dd. Opinionem ad minus quinquageſimum & dimidium vel undecimum annum ſuperſint 40. anni, quibus deponant (Cum à decimo anno & dimidio doli capaces intelligamur, ideoque de his, quæ eo tempore vidimus, legitime teſtificari poſſimus. Qua ratione motus hanc poſteriorem opinionem probavit Molina *de Hiſpan. primogen. lib.* 2. *c.* 6. *n.* 40. & *ſeq.* Garzia *de Expenſ. c.* 9. *n.* 9. Quam & ſequitur Coler. *in c. cum vobis. num.* 22. *extra de præſcript.* Alexand Raudenſis *deciſ.* 5. *n.* 31. Quo & inclinat. Hieronym. de Cævallos *pract. qq. comm. contra comm. q.* 45. *n.* 3. Et ante hos id ipſum adſeruit Philipp. Francus *in c.* 1. *n.* 16. *extra de præſcript.*) ſe vidiſſe toto illo tempore, quo recordentur, & nunquam vidiſſe contrarium fieri factumque aut geſtum eſſe, audiviſſeque Seniores ita quoque adſerentes atteſtantes, optime concludunt immemorialem poſſeſſionem text. *in l. in ſumma.* §. *Idem Labeo. ff. de aq. pluv. arc. CC. in cap.* 1. *de præſumpt. in* 6. Gabriel. *in com. opin. lib.* 5. *de præſcript. d. n.* 81. Molina *d. lib.* 2. *c.* 6. *n.* 31. Garzia *d. c.* 9 *n.* 9. Mynſing. *d. cent.* 1. *obſ.* 30. *in fin.* & *d. conſ.* 11. *n.* 20. Pacian. *lib.* 1. *de probat. c.* 49. *num.* 17. Cavalcan. *lib.* 5. *deciſ.* 1. *n.* 33. Franc. Burſat. *d. conſil.* 87. *num.* 31.

Ob nun wol ſolche legitimi temporis curſus ſeu præſcriptio vor ſich dero Würck- vnd Erheblichkeit ſeyn / daß ſie vim conceſſionis & privilegii einführen / ita ut non ſit neceſſe probare titulum, cum ipſe per ſe, undequaque legitimus titulus ſit, per ea, quæ in Octavæ Rationis Dubitandi Confutatione in proximè præcedenti quæſtione adducta ſunt: Quibus addo Gabriel. *in Comm. concl. tit. de præſcript. concl.* 1. *num.* 44. Theſaur. *deciſ.* 16. *num.* 4. Molinam *de Hiſpan. primogen. libr.* 2. *cap.* 6. *num.* 13. adeoque eiusmodi præſcriptionem juſtam eſſe modum omnia Regalia acquirendi ab omnibus adprobatum ſit text. *in c. ſuper quibusdam.* §. *præterea. de V. S. c.* 1. *de præſcript. in* 6. Jaſon *in l. imperium. num.* 20. *ff. de Iuriſdict.* Hier. à Monte *tr. fin. regund. c.* 77. *num.* 2. & 3. Covarr. *in c. poſſeſſor. m. fidei p.* 2. §. 2. *num.* 11. & *ſeq.* & §. 3. *num.* 3. *de R. I. in* 6. Valaſc. *de jur. Emphyt. q.* 8. *num.* 36. Maſcard. *concl.* 1214. *num.* 50. *vol.* 3. Mynſing. 5. *obſ.* 29. *num.* 8. & *ſeqq.* Gail. 2. O. 31. *num.* 4. Longovall. *in d. l. Imperium. num.* 42. *fol.* 277. Borcholt. *in c. un. quæ ſint regal. num.* 15. & *ſeq.* Coler. *in repetit. c. cum vobis. num.* 20. ubi in ſpecie de regalibus ſeu juribus, quæ ſunt de reſervatis Principi, agit, *extra de præſcript.* Curt. junior *conſil.* 68. *num.* 2. Cacheran. *conſil.* 34. *num.* 39. & *ſeqq.* Pancirol. *conſ.* 154. *num.* 8. Everhard. à Middelb. *conſil.* 3. *num.* 23.

So iſt jedoch pro abundanti auch an der Röderer titul, Auffnunfft vnd Schein gar nicht zu zweiffeln / zumahl daß derſelb durch den

anno 1438. auffgerichteten Kauffbrieff/darinn vnter andern auch deß Wildtbanns außtrücklich meldung geſchicht / zur notturfft bewehret vnd erhärtet wirdt.

Juris eſt autem exploratiſſimi, emptionem ad translationem juris & dominii titulum habilem & ſufficientem cenſeri, referendo me ad vulgatiſſima jura.

Drittens haben die Röderer noch ferner ex juris communis diſpoſitione jhren titulum leichtlich zubeſteiffen / Quod vi ejusdem etiam in fundo alieno venari permittatur, non habito ullo reſpectu, cujus loci iſtius Jurisdictio vel proprietas ſit §. *feræ. verſic. Nec intereſt.* ubi gl. & Dd. communiter *Inſt. de R.D.I. quod enim. 3. §. nec intereſt. 1. ff. de acq. rer. domin. libr. Divus Pius. ff. de ſervit. præd. ruſtic.* Boſſius *tract. de Principe tit. de regalib. numer. 43.* Pyrrhus *in Conſuet. Aurelian. rubr. de ſtagnis & cuniculis. cap. 1.* Saiſon *in Conſuet. Turonenſ. tit. 5. art. 1. gl. 2. in pr.* Cujac. *4. O. c. 2.* Roland. à Valle *conſil. 9. num. 22. vol. 2.* quos refert Frideric. Pruckmannus *in §. Venatio. cap. 6. num. 1.* Stephan. Bertrand. *conſil. 374. vol. 4. ubi dicit*, quod cuilibet licitum & de jure permiſſum ſit, Venari leones, apros, cervos & alia animalia tam in ſuo, quàm in publico loco & alieno Cravett. *conſil. 518. num. 18. & conſil. 643. numer. 2. verſ. argumentum. & conſil. 945. num. 6.* Ludovic. Molina *de juſtit. & jure tract. 2. diſput. 41. in pr.* Berous *conſil. 81. num. 30. vol. 1.* Claudius Bertazz. ad conſilium Bartholomæi Bertazz. *conſ. crim. 285. lit. D.* Roderic. Suarezz. *allegat. 16. in pr. & n. 1.* Petra *de poteſtat. Princip. c. 7. n. 6 fol. mihi 147.*

Nebenſt dieſem vnd zum Vierdten kompt den Rödern nicht wenig zuſtatten/daß der mehrertheil Rechtslehrer die Jagens Gerechtigkeit oder Jus Venandi inter res ſoli cohærentes & ſervitutes prædiales rechnen / Ita ut à ſylvis vel fundis, tanquam prædiis ſervientibus ſervitus illa venandi Caſtro vel villæ, tanquam fundo dominanti, debeatur, ut docet Choppin. *de LL. Andium, l. 1. c. 36. num. 3. pr. & de civil. Pariſ. morib. lib. 1. tit. 1. num. 19. in pr. & num. 22. circa fin.* Zaſius. *n. §. §. æque. num. 24. Inſt. de act. & in ſingul intellect lib. 1. c. 11. & reſp. 6. num. 30. vol. 2.* Frider. Preunninger. *in addit. ad Vranÿ conſil. 15. num. 39. lit. n.* Gail. *2. O. 66.* Modeſt. Piſtoris *conſil. 14. n. 29. vol 2.* auctor Conſilii per Noam Meur. *tract. ſuo de jure foreſti.* inſerti *p. 4 fol. mihi* 107. Gregor Mor. *de jur. Venand. p. 2. c. 3. num. 4. & ſeqq.* Sebaſt. Medices *de Venat. quæſt. ſecundæ partis ſecundæ per tot.* Longovall. *in d. l. Imperium. p. 4. §. Lex autem foramen. n. 16. verſic. addit. idem fol. 262.* Kohl. *in Exercitat. lib. 2. c. 40. num. 4.* quem refert Ruland. *de Commiſſ. lib. 2. cap. 8. num. 74.*

Nun wirdt in facto præſupponirt, daß eben die ſtreitige örther / in welchen die Röderer der Jagens Gerechtſamb ſich anmaſſen / ohnfern von dem Schloß Dierſpergen vnd gleichſamb daran gelegen ſeyn / Dahero nicht wenig zuſchlieſſen iſt / daß ermelten Rödern in denſelben das Jagen gebühre / Ne contra naturam ſervitutem prædialium non vicinis, ſed magis remotis prædiis ſervitus præſtetur contra *l. 1. ff. Communia prædior.* ubi Dd. communiter.

REFUTATIO argumentorum pro fundato titulo Illuſtris Domini Baronis ſuprà adductorum.

WElcher alſo beſtettigter deciſion nicht entgegen iſt / was oben pro fundamento Generoſi Domini Baronis titulo auch außſchlieſſung der Röderer von der Mitjagens Gerechtſamb eingeführet worden.

Dann Erſtlich können die Keyſerl. Inveſtituren vnd Belehnungen den Rödern (ſo die Jagtbarkeit vber bewehrte zeit Rechtens beſitzlich hergebracht/auch jhre poſſeſſion vel quaſi, wie gehört / ebenmeſſig mit einem in recht paſſirenden titulo zubeleuchten haben (zu keinem Vorfang oder Nachtheil außgedeutet werden.

Imperator enim, ſi jus Venandi & bannum ſylveſtre tanquam acceſſorium Principatus, Ducatus, Marchionatus &c. alicui Principi, Duci vel Marchiõi in feudũ concedat, per hujusmodi conceſſionem iis, qui in uſu, exercitio & quaſi poſſeſſione juris Venandi longo tempore fuere, nullum fieri præjudicium, cum nõ præſumatur, quod ii juri Venandi de natura & gentium jure ſibi licito ceſſerint, illudque à ſe abdicarint, adeoque nec illis ab Imperatore & reliquis Principibus jus auferri poſſe, quaſi in terminis rectè ſcripſit Georg. Mor. *d. tr. de jur. Venandi c. 2. p. 1. n. 66. & ſeq.*

Quo intuitu conceſſionem Reges Franciæ ſuper Venatione ferarum factam non eſſe cum alterius damno & injuria probandam, rectè docuit Renatus Choppinus *lib. 1. de Iurisd. Andegavenſium cap. 34. verſ. At ſi Princeps.* Cum Princeps gratiam alicui faciens cenſeatur eam impartiri ſine injuria aut præjudicio tertii &c. Carol. Tapia *in repetit. rubr. de Conſtit. Princip. c. 2. num. 23. & ſeq.* & alii jam ante citati: adeoque clauſula illa, Salvo jure tertii in conceſſionibus Imperialibus etiam non expreſſa, tacitè ſubintelligitur Schrad. *tr. de feud. p. 5. c. 2. num. 47.* Cum ſint res inter alios actæ, quæ rerum bonorumque alienorum naturam nihil imminuunt Menoch. *l. 3. præſumpt. 101. num. 13. & 15.*

Vnd obwol nach obiger deduction moribus hodiernis die Jagtbarkeit vnter die Regalia gezehlet wirdt / ſo iſt doch ſolche Conſuetudo als à jure communi devians auff die örther/da dieſelbe in ſpecie nit eingeführet / keines weges zuerweitern noch außzudehnen.

Cum conſuetudo jure communi contraria ſit ſtricti juris, nec de loco ad locum extendatur *l. 1. §. Iulianus. ff. de itin. actuq. privat. lib. jus ſingulare. l. quod vero. ff. de legib.* Bald. *in lib. 2. num. 7. C. quæ ſit long. Conſuet.* Cravett. *conſil. 121. num. 8.* Cephal. *conſ. 709. num. 25. & ſeq. lib. 5.*

*lib.*5. Surd.*conſ.* 323.*num.* 13.in individuo Frideric.Suarez *alleg.*15.*num.*5.*verſ. Et ſi dicatur hanc conſuetudinem.* Maſcard.*concl.*423.*n.*12.*& ſeq.* Et quia Roderi jus reſcriptum pro ſe habent, ei omninò ſtandum eſt, donec de contrariâ conſuetudine iſtorum locorum conſtet. Quoniam conſuetudo ab eo, qui illam allegat, & quidem ejus loci, de quo controvertitur, probanda eſt, aliàs ejusdem allegatio non relevat, maximè ad derogationem juris communis *c.*1.*de Conſtit.in* 6. Maſcard.*d. concl.*423.*n.*20.Surd.*conſ* 74.*n.*13. Rol. *conſ.* 53.*n.*11.*vol.*2.

Adeoq; nec creditur in hoc ipſo Dd.ſi fortè de univerſali conſuetudine atteſtarentur, ut ex magis communi Dd.opinione in Rota Romana approbata ſcribit Vincent. Honded. *conſil.* 110.*num* 91.*vol.*1. Et communiorem magisque receptam atteſtatur Mynſing.6.*obſ.* 68.*n.* 3. Burſat.*conſ.*16.*n.*37.*& conſ.*201.*num.*47. Teſſaur.*deciſ.*149 *n.*2. Coler.*de proceſſ.Execut. p.*3.*c.*11.*n.*66.*& ſeq.* Johan.Bapt.Aymus *tract. de alluvion.l.*1.*c.*9.§.1.*n.*5. Hieron. de Cævallos *pract.qq.comm.contra communes.q.*1.*num.*1. Muſcatell. *in prax. civil. Inſtantiæ ſecundæ.gl.* 1. *verb.ſententia.p.*1.*n.*51.*in fin.& n.ſeq.* Caballin. *tract.de Evictíon.n.*33.*&* 39.

Haben demnach offtgemeldte Röder ſich auff der gemeinen Rechten diſpoſition ſo lang vnd viel mit gutem beſtandt zugründen/biß daß Gegenſpiel/vnd eben auch an den ſtreitigen örthern die Jagtbarkeit für ein hohes Regal vber bewehrtezeit Rechtens geachtet/an Jrer Gn. deß Herrn von hohen Gerolzeck ſeithen in ſpecie erwieſen vnd dargethan wirdt.

Zu dem ohnverfänglich zuſetzen / Es were durch die Conſtitution Friderici *de pac. tenenda in* §. *Nemo retia.* die Jagt den privatis vnd plebejis gäntzlich niedergelegt vnd verbotten / Ita, ut Venandi jus de Reſervatis Principi eſſe exiſtimentur, Jedoch vñ inbeſtändiger Erwegũg/ daß diß orths das Schloß Dierſperg die Jagens-Gerechtſamb von vndencklichen Jahren hero jmmerdar in rechtmeſſigem brauch erſeſſẽ/ vnd herbracht / welcher Beſitz auch zum Vberfluß / wie oben angerührt / mit rechtmeſſigem titul corroborirt vnd bekrefftiget worden iſt.

Alß kan jhnen fürthers das Weidtwerck daſelbſt zutreiben nicht abgeſtricket noch verwehrt werden/Qui enim longo [nedum longiſſimo & immemoriali] tempore jure Venandi uſus fuerit, ex hoc ſolo uſu ſe deinceps tueri poteſt, non obſtante eo, quod Venatio de Reſervatis Principi eſſe putetur, ut probè reſpondit Decius *conſ.* 197. *num.* 3.*verſ. Quartò confirmatur & verſic. Præterea poſito.* adeo, ut nec villæ earumque ruſtici ita incapaces ſint juris Venandi, meri mixtique Imperii, quin ejusmodi jura conſuetudine obtinere queant, quemadmodum rectè docuit ex Bartolo idem Decius *d conſ.*197.*n.*3.*in pr.* Unde pariter eſt, quod ruſticum poſſe emere feuda, dignitates & Jurisdictiones, quæ ſint in patrimonio vendentis, ex Curt jun.*conſ.*140.*num.*7. ſcripſerit

Petr.Ant.de Petra *d.tract.de poteſtat.Princ.* [illegible] 8. *num.*31.

An welchen allen dann vmb ſo viel do weniger einig zweiffel obhanden / daß ſolcher geſtalt vnd per ejusmodi uſum, das vhralte allgemeine jus gentium, quo omnibus indiſtinctè libera eſt Venatio, wiederumb eingeführet / vnnd alſo illud, quod ex conſuetudine vel præſcriptione regale fuit factum, contrario uſu ad non regale, vnd alſo zu ſeiner vrſprünglichen Eygenſchafft/ welche es anfangs gehabt/redigirt vnd gebracht wirdt.

Facilimè autem res quælibet ad ſuam primævam naturam redit *l.ſi unus .ff. pactus ne peteret. verſ.quod etiam ſpecie.ff. de pact.* Burſat. *conſil.*127.*num.*115.Cravett.*conſ.*616.*num.*15. ubi facilem ad priſtinam naturam haberi recurſum, & favorabilem hanc Interpretationẽ judicari, per quam ad primævum jus reſtitutio fit, multis confirmat. Cum quo convenit Curt. jun *tract.feud.*1.*p.*3.*princ.n.*33. Vaſqu.*l.*2.*illuſtriſſ.controverſ.c.*82.*n.*4. ubi Boetium canentem allegat

Repetunt proprios quæq; recurſus,
Redituq; ſuo ſingula gaudent.

Garzias *tr.de Expenſ.c.*10.*num.*26. Peck *tr.de teſtam.Conjug.lic.*3.*c.*16 *in pr.* Borcholt.*tr.de pact. cap.*17.*num.*10.*in fin.* Boer. *conſ.*42.*n.*7.*in fin.* Mynſing.*decad.*14.*reſponſ.*4.*n.*96. Fab.de Anna *conſil.*55.*n.*18.Guid. Pancirolus *conſ.* 116. *num.*14.

Was auch zu Stürtzung der Dierſpergiſchen actuum poſſeſſoriorum de jure familiaritatis eingemengt / daß gibt der Röderer Intention kein ſtoß/ Cum eſſet illa præſumptio familiaritatis, quotiescunque quis animum poſſidendi, & qua intentione actus iſtos exercuerit, verbis vel facto [uti hic factum] declaravit, Rebuff. *in Conſtit. Regni tract. de mater. poſſ. in præfat.n.*186. poſt Alex. & Decium *locis ab ipſo citatis.* Tunc enim in claris meritò ceſſat præſumptio *jurib.vulgatiſſ.*

Bevorab / dieweil ohn das angeregte præſumptio juris familiaritatis, vel gratiæ vel amicitiæ wieder denen nicht ſtatt findet / ſo etwann einen andern titulum, ſeines erlangten Beſitzes auffzuweiſen hat.

Qui enim alium titulum habet, etiam inutilem, cauſamvè aliquam uſurpatæ ſervitutis oſtendere poteſt, nunquam jure familiaritatis, ſed jure proprio poſſediſſe judicatur, uti reſpondit Barthol.Socin.*conſil.*13,*n.*17.*& num.* 25.*& conſ.*15.*vol.*4. Curt.jun.*conſ.*168.*n.*33. Menoch.*caſ.*160.*n.*20.*lib.*2.*& lib.*6.*præſumpt.* 67.*num.*13. Maſcard.*concl.*1197.*n.*1.*& ſeqq.* Alex.*conſ.*69.*num.*6.*vol.*5. Nevizan.*conſ.*80. *num.*21. Cravett.*conſ.*61.*num.*2. Natta *conſil.* 502.*num.*14.*& ſeq.* Cephal.*conſ.*4.*num.* 37. *&* 39.Roland.*conſ.*46.*n.*44.*vol.*3. Surd. *conſ.* 221.*n.*29. Weſemb.*conſ.*2.*n.*179.*& conſ.*48. *n.*21. ubi in dubio non præſumi actum gratioſum dixit.

Hinc ad præſcribendum idem valere titulum putativum, coloratum & dubium de jure, quod verum tradunt Balbus *in l. Celſus.num* 6.

ff.de

ff.de uſucap. Covarr.*in cap.poſſeſſor.pag.*2.§.10.*n.9.*Mandell.*conſ.64.n.57.* Eademque ratione bonam fidem ex injuſtis cauſis & errore juris ad præſcriptionem legitimam ſufficere docet gl.*in c.ſi diligenti.de præſcript.* Covarr.*in d.c.poſſeſſor.p.2.§.8.n.2.* adeoque cum plures,quam 30.anni elapſi ſint,ceſſat meritò omnis de mala fide quæſtio *l.fin.*ubi Bart.*C.Vnde vi* Weſemb. *conſ.4.n.84.& ſeq.* Vaſq *d.c.79.& c.77.n.81.* Balb.*in d.l.Celſus.p.3.n.1.& ſeq.* Covar.*d.*§.8.*n.*3.Surd.*conſ.234.n.30 & ſeq.*

Qua etiam ratione in cauſa Wolmerhauſen contra Brandenburg tertii Mandati der Pfandung [quæ relata eſt 8. Martii Anno 80.] ubi etiam ſuper jure venandi diſceptabatur, Domini Marchionis fundamentum,quo Actores ratione officii & partim ex gratia & jure familiaritatis venenatos eſſe prætendebatur, per iſtam allegatam præſumptionem dejectum, & contra ipſum Dominum Marchionem pronunciatum fuit.

Eben ſo wenig läſt ſich obgeſetzt fundament mit dieſem Rechtſchluß ex parte deß Herrn Conſulenten zu Gerolzeck elidiren oder hindertreiben/Quod dicitur titulum vitioſum inficere cauſam proprietatis & poſſeſſionis, ita, ut melius foret ipſum non producere,quàm vitioſum exhibere ex Bellamera *deciſ.* 50. 287. & 639. M.Ant.Peregrin.*conſil.92.num.*26.*in f.p.*1.Honded.*conſil.86.num.*18.*vol.*1. Burſat. *conſil.424.num.*30. Cavalcan.*deciſ.46.num.*222.*pag.*1. ut non malè dixerit poſt Innocent. Molinæus, deterius eſſe malum titulum habere,quam prorſus carere titulo,*in Conſuet.Pariſ.* §.8.*gl.*1.*n.*109. Qua de cauſa ejusmodi titulum,qui habetur pro non titulo, non impedire remedium poſſeſſorium, communiter teneri, dixit Molina *de Hiſpan primogen.lib.* 3.*cap.* 13. *n* 55.

Cum hoc accipiendum ſit de titulo à jure penitus improbato,veluti uſurario,ſimoniaco ſimulato, aut reſpectu incapacitatis perſonæ, puta laici ad Spiritualia.Ejusmodi enim titulus inficit quidem quamlibet poſſeſſionem:Aliud autem obtinet in titulo Roderorum [emptionis videlicet] à jure non damnato, ſed approbato, & ex quo incapacitas poſſeſſorum, eorumvè dolus ex propoſito concludi neutiquã poterit. Ejusmodi enim tituli,cui jus non adſiſtit neque reſiſtit, vitium non impedit præſcriptionem neque poſſeſſionem, ut paulò ante ex Molina probavimus; Cum quo convenit M.Ant.Peregrin.*conſ.19.n.*18.*verſ.Attamen.& n.22.verſ. Tertio reſpondeo.p.1.eodemq; modo declarat* Surd.*conſ.28.n.76.*

Inmittelſt deſſen nicht zugedencken / daß die Röderer nicht allein auß obverſtandenem Kauffbrieff de Anno 1438. Sondern auch/ ſo viel diß orths in poſſeſſorio pro juſtificatione tituli vnnd zu dem effect allerdings gnugſamb / ex diſpoſitione juris communis denſelben leichtlich zubeſteiffen haben / wie daſſelbe in vorgehende Rationibus Decidendi außgeführet vnd erſtritten/Item daß nicht weniger multitudo horum actuum, de quibus teſtes unanimiter deponunt, & temporis longævi,adeoque immemorialis poſſeſſio, dergleichen præſumptam familiaritatis & amicitiæ poſſeſſionem gäntzlich enerviren, hingegen aber actus jure proprio factos eſſe, gnugſamb darzuthun vnd beweiſen/juxt.ea,quæ notat Rebuff.*de præfat.n.139.& ſeq.* Alex.Raudenſ.*deciſ.Piſan.5.num.29.*Ror.Romana *deciſ.126.num.2. in noviſſimis.*

Auff die in Quarta Ratione Dubitandi deß dritten Zeugen / als welcher bekundtſchafftet/ dz der Röder Jagen auß einem vergönnen beſchehen/ depoſition, kan man keines wegs beſtändiglich fuſſen / Cum ſit unicus & ſingularis, & tantum de auditu absque alia cauſa ſcientiæ deponat:Præterea ſuſpectus eſt, ut qui Judicem ſe facit dicendo,Nobiles Roderos jus Venãdi exercere jure familiaritatis,& ex precaria conceſſione, quod tamen ei compertum non eſt.Teſtis enim de facto & non de jure deponere debet Innoc.*in c.cum cauſam.de teſtib.* Dd.*in l.teſtium.C.eod.* Maſcard.*concl.*458.*num.* 8.& *l.3.concl.*1363.*num.*1. Cacheran.*deciſ.*122.*num.*1.Magonius *deciſ.Florent.2.n.36.& deciſ.97 num.*14. Bertazzol:*conſ.96.num.19.& conſ.283.n.2.in crimin.*Menoch.*conſ.82.num.*161. Flamin.de Rubeis *conſ.95.n.20.vol.*2. Pacian. *conſ.31.num.* 13. Michael Nizolius *allegat.*35.*num.*18.Farinac.*de teſtib.q.68.num.32.& ſeqq.*

Welchem man die andern Zeugen in gröſſer Anzahl/vñ nemblich deß 4.5.9.15.16.39.gleichlautende Kundtſchafft entgegen ſetzet/ die dann ſo viel atteſtando auſſagen / wie ſie nie anders gewuſt/noch von den Alten anders gehört/dann daß die Röderer vnd jhre Voreltern je vnd allewege in den ſpennigen Höltzern gehetzet/gejaget/ vnd gehegt haben / vnnd nichts anders gewuſt/ dann daß ſie deſſen fug vnnd macht haben ꝛc. referendo me deſuper ad ſingula eorum dicta.

Ebenmeſſig iſt ex conſuetudine & ab exemplo ſimilis in eodem diſtrictu Nobilibus cæteris aliisque non competentis juris Venandi geſchöpfftes argument zu geſuchtem effect gantz geringer Würckung/In anmerckung / daß angeregte Conſuetudo (dern probation auch etwas mühſamb fallen möchte) der örther Univerſalis zu ſeyn / der Warheit nit ähnlich ſcheine auch vielleicht etliche ander vom Adel oder Hern erſtangedeutete Jagens Gerechtſamb zwiſchen dem Rhein/Kintzing/vnd Bleichen dero Herrſchafft Gerolzeck eintzig vnnd allein in ſolidum privatè & excluſivè ſchwerlich geſtehen ſondern auch dern in übung ſeyn / dardurch die illation geſchwechet werden möchte.

Cum argumento à conſuetudine vicinorũ & ab exemplo deducto optimà ſatisfiat, ſi ei detur inſtantia,& diſſimile exemplum in facto exiſtere oſtendatur Nicol. Everh.*in loco à ſimil.num.*12.Afflict.*deciſ.*350.*num.*11. Ludv. Benderus *tract.de Reviſione concl* 12.*num.*5.noviſſimè Pruckman.*conſ.* 15.*num.* 52. Et eſt generale, quod datã inſtantiã & exemplo diverſo allegato, ſublata ſit neceſſitas illationis

generalis

generalis §. *Pavonum. ibi: nam & apes idem faciunt. Inſt. de R. D.* Cravett. *conſ.* 987. *num.* 7. Hieron. à Laurent. *deciſ. Avenion.* 128. *num.* 18. ubi ad tollendam conſequentiam ſufficere, dare inſtantiam, ait. Cacheran. *deciſ.* 169. *n.* 13. Decian. *conſ.* 92. *n.* 55. *vol.* 2.

Vber diß ohnverfänglich geſetzt/es were erſtberührte Conſuetudo in derſelben gegendt faſt gemein vnd durchgehend/ auch Gerolzeck zwiſchen obgedachten dreyen Waſſern deß Jagens allein/ excluſis omnibus aliis, ohn allen vnterbruch jederzeit in poſſeſſione vel quaſi geweſen/ vnd noch.

So köndte jedoch hierauß in ſpecie ad loca iſta ſeparata, de quibus controverſia eſt, kein ſchließlich folgerung geflochten werden/ uti in terminis probavit Roderic. Suarez. *allegat.* 15. *num.* 5. *verſ. Et ſi dicatur hanc conſuetudinem.* Et confirmatur ex eo, quod traditum eſt, conſuetudinem de loco ad locum non extendi per adductas paulò ante auctoritates, Quibus accedunt Burſat *conſil.* 16. *num.* 36. Honded. *conſ.* 29. *num.* 37. *& conſil.* 46. *num.* 24. *vol.* 2. Flamin. de Rubeis *conſ.* 65. *num.* 80. *vol.* 2. Franciſc. Vivius *deciſ.* 517. *num.* 9. *lib.* 4.

Vorauß/dieweil/was oben de interpretatione ex conſuetudine viciniæ angezogẽ/ allein de locis contiguis & connexis, ſimilia planè jura cum vicinis habentibus ſecundum Gabriel. *in comm. opin. lib.* 5. *tit. de præſumpt. concl.* 2. *num.* 15. Cephal. *conſil.* 709. *num.* 25. Vnd darzu allein in favorabilibus, gar aber nicht in cauſis à jure communi exorbitantibus & oneroſis verſtanden werden muß / Cravett. *conſil.* 30. *num.* 3. *& ſeq.* Gabriel. *d. concl.* 2. *num.* 16. ubi hanc magis communem dixit, Honded. *conſil.* 87. *num.* 49. *& ſeqq. vol.* 2. Faciunt notata Ludd. Molinæ *de Hiſpan. primogen. lib.* 2. *c.* 6. *num.* 29. *& ſeq.*

Daß aber die Röderer gantz ſeparatum jus à Vicinis auch der Herrn von Gerolzeck vnterfangene, Excluſio alterius juris Venandi den gemeinen beſchriebenen Rechten è diametro zu zuwiderlaufft/ ſolchs iſt auß obiger deducirter Rechtlichen titulirten poſſeſſion vnd nicht wenig darauß heuter zuvernehmen / Quod juris apertiſſimi ſit, alteri per alterum non debere iniquam conditionem inferri *lib. non debet. de R. I.* Et non mereri pænam eum, qui jure ſuo utitur *vulg. lib. injuriarum* 13. §. 1. *ff. de injur. lib. Gracchus. C. ad. L. Iul. de adult. lib.* 55. *lib.* 155. §. 1. *ff. de R. I.*

Dannenhero nicht weniger das letzſt fundament in Brunnen fäldt/in anſehung/daß ob wol poſt receptionem atteſtationum de Anno 1488. wolermelten Herrn Conſulenter den Rödern jederzeit durch Schreiben vnd widerſprechen/vnd alſo interruptionem præſcriptionis zuverurſachen vnterſtanden/ jedoch ſolches darumb in keine conſideration zu ziehen iſt/das die præſcriptio legitimo titulo vallata lang zuvor/vnd ehe berührte Kundtſchafft auffgenommen / auch dergleichen interpellationes eingewendet worden/an der Röderer ſeithen per longiſſimi & quidem immemorialis temporis lapſum reichlich erſetz vnd vollendet werden.

Unde quāvis hujuſmodi actus, quibus contradictum fuit, non conferant poſſeſſionem *l.* 1. *ff quod vi aut clam.* Cravett. *conſ.* 554. *n.* 3. Tamen hoc non obtinet, quando præſcriptio jam decurſa & impleta eſt, Tunc enim ad contradictionem alterius nemo poſſeſſionem ſuā dimittere tenetur, per not. Balb. *tr. de præſcript. p.* 6. *quæſt. princ.* 4. *num.* 52. *mihi fol.* 597. *& ſeq.* Anton. Padilla *in l. cum talis quæſtio. num.* 8. *C. de ſervit. & aq.* Berous *conſ.* 15. *num.* 46. *& ſeqq. vol.* 1. qui tradunt, præſcriptionem perfectam, completam & formatam non interrumpi per actus contrarios Vaſq. 2. *illuſtr. controverſ. c.* 74. *n.* 1. Imò contradictionem & reſiſtentiam iſtā non eſſe curandam, ſed per eam præſcriptionem cœptam fortificari, inquit Cæpolla *tract. de ſervit. n.* 29. *in* 6. *requiſito.*

Inſuper & placuit præſcriptionem non interrumpi per denunciationem vel proteſtationem extrajudicialem Bernh. Wurmſer. *l.* 1. *obſ. tit.* 45. *de præſcript. obſ.* 9. *n* 5. Peregrin. *conſ.* 60. *n.* 21. *vol.* 1. Surd. *deciſ.* 5. *n.* 6. *qui & n.* 7. *ſubjicit*, per literas familiares non induci interruptionem.

Nebenſt dem wollen auch die Rechtslehrer/ quod interruptio non vitiet præſcriptionem immemorialem Garz. *de Expenſ. cap.* 9. *num.* 34. *verſ. Itaque maximè* poſt Olrad. Corn. Pariſ. & Molin.

Hierumb/vnd dieſem allen nach/ zubeſorgen iſt/daß offtwolerwehnter Herrn zu Hohen Gerolzeck das jus Venandi an obbeſtimbten örthen dermaſſen/ daß die Röderer von dem jure Convenandi vnd Mit Jagens Gerechtigkeit gäntzlich außgeſchloſſen bleiben/ ſchwerlich erfechten werde.

Inmaſſen dann in H. Reich Teutſcher Nation nit ohnerhört/ ut à duobus in eodem loco ſucceſſivè jus Venandi exerceatur, In welchem fall der Richter circa has Venationum Controverſias, quaſi undam ſecando & utrique parti conſulendo, gleich mitten durch zu gehen/vnnd daß mit Jagen vnd deſſen vbung hinc inde in einem diſtrict vnd abgeſteineten gezirck æqualitatem ad inæqualitatem reducendo, keinem in ſolidum vnd allein / ſondern in gemein in hoc Interdicto Uti poſſidetis zu adjudiciren vnd ertheilen pflegt.

Quod nec exemplo nec ratione caret, Bart. *in l. fin. num.* 3. *& ſeq. ff. uti poſſid.* Zaſius *in l.* 3. §. *ex contrario. concluſ.* 14. *& ſeq. ff. de acq. poſſeſſ.* Quo reſpectu etiam rectè dicit Petr. Gilkenius *tract. de præſcript. pag.* 1. *cap.* 6. *num.* 285. Jus Venandi promiſcuum & utrique commune eſſe poſſe, & Abb. *in cap. auditis. num.* 18. *de præſcript.* quod ubi probatur poſſeſſionem alicujus rei fuiſſe æqualiter apud duos, utrique illam adjudicandam eſſe Fab. *in* §. *retinendæ. n.* 30. *Inſt. de interdict. dicens*: multa exempla occurrere poſſe, in quibus Judex pro quolibet partium judicare debeat. Et ipſe ibidem duo exempla ponit; Unum in terminis noſtris, Ponamus, *inquit*, quod ego habeo uſum & exple-

expletum in uno nemore, Non dubium, quin poſſit pronunciari pro utroque & inhiberi, ne alter alterum impediat, Et ſi concurramus Judex ex officio debet intervenire & ordinare, quomodo utamur per text. *l. ſi duo. ff. uti poßidet. l. quoties ff. de uſufruct. l. ſignificavi. §. fin. ff. de leg. 1.* Boer. *deciſ.* 239. *n.* 2.

Unde etiam in cauſa Teutſchmeiſter contra Würtzburg Mandati pignorationis zu Albingen Epiſcopus ſibi in ſolidum jus Venandi adſcribebat, volens ſimul excludere Magiſtrum Ordinis Teutonici. Cæterum quod non minus Magiſter Ordinis Teutonici jus Venandi, quam Epiſcopus probâſſet, 10. Martii Anno 96. in Camera Imperiali pronunciatum, daß Beklagten nit gebühret habe / Clegern in ſeiner poſſeſſion vel quaſi deß mit Jagens vñ Weidtwercks Gerechtigkeit auff den in actis ſpecificirten örthern zu turbirn vnd zuverhindern / ſondern daran zuviel vnd vnrecht gethan habe / vnd deſſen hinführo ſich zuenthalten / auch deßwegen gnugſame Caution zu thun ſchuldig ſeye.

Et præjudicium de 12. Maij Anno 68. refert Compilator Symphorematis *tom. 2. pag. 1. voto 23. fol. mihi* 157. Ac ſimiliter Anno 1605. 12. April. in ſachen weylandt Herrn Friederichs Graffen zu Ottingen jetzo deſſen Erben Vormundern / Clägern / wieder auch weylandt Herrn Georg Friederich jetzo Herrn Joachim Ernſten Margraffen zu Brandenburg ꝛc. Beklagte / Mandati die verſtrickte Ottingiſche Pfleger Jäger / vnd Diener betreffend / daß gedachte verſtrickte ſich wieder einzuſtellen nicht ſchuldig / ſondern davon zu abſolvirẽ vnd zuerledigen ſeyn / vnd daß keinem theil gezimbt noch gebühret den andern anhergebrachtem gebrauch vel quaſi poſſeſſion deß Mitjagens in geklagten Forſt zu pfanden vnd turbiren, ſondern daß man zu viel vnd vnrecht gethan / auch deſſen ſich fürther zuenthalten gnugſame Caution zu thun ſchuldig ſeye / Compenſatis Expenſis pronunciatum eſt.

Quin & noviſſimè 19. Martii habente hoc 1607. Anno in cauſa Landaw contra Churfürſtl. Pfaltz ita ſententiatum fuit. Et hoc caſu, etſi neuter vincat, nec poſſeſſionem quam habet, reſtituere cogatur: tamen uterque vincit in eo quod prohibetur alter alteri vim inferre: Item hoc modo poterit etiam uterque vinci, ut condemnentur invicem ad intereſſe præteritæ turbationis, & ne de futuro alter alterum turbet. Ita ferè notabiliter loquitur Bart. *in d. l. ſi duo. in pr. ff. uti poßidet.*

Vnd ſo viel von der Dritten Frag.

QVARTA QVAESTIO.

Cui cedant fructus ſeu mulctæ Jurisdictionis foreſtalis in ſæpedicto pago Reuchenbach?

ZV dieſer Letſten vnd Vierdten Frag decision zugreiffen / Obwol wie gehört / die Röderer das jus Convenandi vnd deſſen quaſi poſſeſſion zubehaupten / So folget doch nicht / daß jhnen auch an den örthen / do ſie alſo jure ſervitutis gejaget / die Forſtliche Obrigkeit zu gehörig ſeye.

Zumahl daß die Jagens Gerechtſamb ſonderlich do einer dieſelbe jure ſervitutis vel præſcriptionis [quæ ſtricti juris eſt] erlangt / von der Forſtlichen Obrigkeit bißweilen abgeſondert werden mag.

Inde eſt, ut is, qui jus Venandi habet, non continuò intelligatur habere jus Saltuarios conſtituendi oder Forſtknecht anzuſtellen / vel etiam jus cingendi ſylvas oder zu hagẽ / Quemadmodum etiam in Camera Anno 1578. 15. Octobr. judicatum exiſtit, In Sachen der dreyen Gemeindt S. Johann. Deſſenheimb vnd Steinberg contra Hanaw / Liechtenberg S. Q. ubi Domino Comiti Jus Venandi in den Klägern eygenthumblichen Wälden per abſolutoriam implicitè permiſſum, ſed ſylvas cingendi zu Hagen ꝛc. Item Förſter: vnd Beywarter zuſetzen aberkandt.

Aber eine andere Meinung erreichts / wann einer mit der Forſt Gerechtkeit / ſambt der Wildtbann belehnet / Welches vor ein hoges regal geachtet / per notata Petri Gregorii *Syntagm. Iur. Vniverſ. lib. 3. c.* 16. ubi jus regium ad ſylvas porrigi, Et illud conſiſtere etiam in arborum cæſura, glande, paſcuis & aliis ſimilibus commodis, in conſtitutione cuſtodum & Saltuariorum oſtendit. Darunter auch an vielen orthẽ Teutſcher Nation de Conſuetudine begrieffen wirdt das Jagen vnd Hagen / Forſt Ordnung vnd Mandat zu machen / in Limitibus Forſt edict anzuſchlagen / zu publiciren, ſein Forſt Gerechtigkeit mit gebührlicher Straff contra prævaricatores zu handthaben / vnd dergleichen mehr Gerechtigkeit.

Einem ſolchen nach / dieweil wolermeldter Herr Conſulent vor den Forſtherrn allein erkẽt / wirdt auch obbeſagte Vierdte Frage in favorem jrer Gn. auß dieſem Rechtſchluß erledigt / Quod ejus videlicet ſit ulciſci injuriam pænamq; exigere, illique mulcta adplicari debeat, cujus Jurisdictio principaliter læſa fuit, ut ſuæ injuriæ habeat ultionem *l. cum emancipati. §. Emancipatus filius. ff. de Collat. bonor. l. 1. ff. ſi quis jus dic. non obtemp. cap. un. §. deniq; ibi: ut hanc habeat injuriæ ſuæ ultionem quæ fuit prima cauſa benef. amitt. in uſib. feudorum.* Schurff. *conſil.* 27. *num.* 5. *cent.* 1. Surd. *conſ.* 152. *num.* 16. Natta *conſ.* 580. *num.* 16. *& ſeq.* Teſſaur. *deciſ.* 266. *num.* 2. Ne alioqui unus ſeminet & alius metat, ut loquitur in hisce terminis Surd. *d. conſ.* 152. *num.* 22. Menoch. *conſ.* 604. *n.* 24.

Dannenhero / vnd in anſehung / die Röderer das bloß Mitjagen hergebracht / ſonſt aber (uti in facto præſupponitur) der Forſtlichen Obrigkeit vnd Wiltfuhr durch den gantzen Reüchenbacher Zwing vnd Bann allein offtwolermeldtem Herrn zu Geroltzeck rundt vnnd lauter geſtehen /

ſtehen/iſt nicht zu zweiffeln/ daß auff begebene Fäll/ Ihre Gn. vmb handthab willen der Gerechtſamb die frevẽntlich vnd vberfahrende Perſonen mit Waldſtraffen vnd Buſſen allein zubelegen/ vnd gedachte Röderer nichts an ſolchen mulctis zu participiren haben.

An dem auch nicht irret/ daß lauth vielberührter Transaction abgeredet/ wie die Rödere in ohnzertheillter Gemeinſchafft aller Frevel/ Straffen/Buſſen/wie die Nahmen haben/vnd wohero die an: oder enden mögen/ werden vnd gefallen/ mit den Herrn von Gerolzeck zugleich theilen ſollen.

Seithemahl ſolche generalitas ad habiles terminos, vnd allein dahin coarctirt werden muß/ was vnter beyden Herrſchafften in communione gelaſſen worden/ Cum etiam generalis diſpoſitio nunquam extendatur ad ea, ſuper quibus fuit ſpecialiter diſpoſitum Johan. Vincent Hondedæus *conſ.70.n.25.vol.2.*

Was nun oben auff jede Frag geſchloſſen/ das halte ich dem Rechten vnnd aller Billigkeit gemeß/jedoch männigliches Verbeſſerung ohnbegeben.

Actum Spiræ 1. Junii Anno 1607.

LAVS DEO:

CONSILIVM VI.

CASPARIS KLOCKI JC.

I. Requiſita pignoratitiæ actionis.

II. An Civitas jure Regalium deſtituta in caſu inevitabilis Neceſſitatis acciſias, vectigalia & collectas imponere poſſit?

III. An quoad eas fundatam intentionem habeat, ac ſola juris præſumptione tuta ſit, contra Dominum Territorii?

IV. Reparationes murorum, cuſtodiæ, & alia diſpendia publicam utilitatem concernentia, an ab Vniverſitatibus vel Principibus fieri debeant? Et an etiamnum Principes hac fini tertiam partem vectigalium & aliorum redituum, qui à ſubditis Fiſco ſolvuntur, Civitatibus conferre teneantur?

V. De Exceptione plus petitionis, Præſcriptionis & Dominii.

VI. An & quando Comparationi literarum, quoad effectum probandi, locus ſit?

ES hat Weylandt der Hochwürdiger/Durchleuchtiger vñ Hochgeborner Fürſt vnnd Herr / Herr Johan Wilhelm Hertzog zu Gülich/ Cleve vnd Berge/ꝛc. geweſener Biſchoff zu Münſter wieder die Statt Bocholt wegen der acciſs daſelbſt am Fürſtlichen Münſteriſchen Hoffgericht den 19. Februarii Anno 1583. ein Klage erhoben/ auch endlich ſo viel erlangt/ daß/ vermittelſt einer Anno 1594. 7. Octobr. eröffneter Vrtheil/ Beklagte die geforderte acciſſen, laut fürbrachter Reverſaln, gegen Empfahung deß erlegten Pfandtſchillings allerdings vnnd gäntzlich mit wieder herauſsgebung der Original pfandtverſchreibung/ abzutretten / vnnd Herrn Klägern einzuantworten/ auch alle/ Sie der dem offerirten vnd hinterlegten Pfandtſchilling auffgehobene Nützungen/ zu ſambt den Gerichtskoſten/ nach rechtlicher Mäſſigung/ Klägern zuentrichten/ fällig ertheilt.

Demnach dann ermeldte Statt Bocholdt von erſtgehörtem Vrtheil an das hochlöbliche Keyſerl. Cämmergericht appellirt, vnd daſelbſt/ vermöge dero am 20. Maii nechſt verſchienen 1606. Jahrs außgeſprochenen Vrtheil / die am 6. Novemb. Anno 95. einkommene gravamina, als vberflüſſig nicht / ſondern die Sach für beſchloſſen angenommen / Darauff vnd allē Vorbringen nach zu Recht erkandt / daß durch Richter voriger Inſtantz vbel geurtheilt/ wol darvon appellirt, vnd Appellanten von angeſtalter Klage / compenſatis Expenſis, zu abſolviren vnd zuerledigen ſeyn / Aber/ ob ſolche reformatori Vrtheil an ſtatt Ihrer Churfürſtl. Durchl. deß jetz regierenden Herrn Adminiſtratoris löbliche Münſteriſche Regierung ſich beſchweret zu ſeyn erachten wil. So iſt von deroſelben zu dem in H. Reichs Abſchieden beſtimbtem Remedio Reviſionis geſchritten/ auch ſolche bereits angekündet worden.

Dieweil aber/ weſſen man ſich künfftig in judicio reviſorio der reformatori Vrtheil zugetröſten / mein rechtgründiges Gutachten erfordert. Ob Ich dann wol mich mit dieſer Conſultation auß allerhandt bewegenden Vrſachē viel lieber verſchonet ſehen wolte / Jedoch weiln pro juſtitia mein ohnpartheyiſch Bedencken geſonnen wirdt/ Solchem nach habe Ich mich mit der Sache beladen / die Acta priora, auß welchen die Vrtheil geſchöpffet / auch hiernechſt gravamina Reviſionis allein zu ziehen ſeyn/ *p. 3. Ord. tit.* 53. §. Erſt ſoll die klagende Partheyen reifflich erwegen/ vnd vmb mehrer Richtigkeit/ willen/ gegenwertige Conſultation in Drey punct abtheilen/ alſo/ daß im Erſten vnnd Andern das genus actionis, vnd ob ſolches mit ſeinen requiſitis probando notturfftiglich erſtattet? Im Dritten aber / Ob durch der Beklagten Exceptiones hochermeldtes Herrn Klägern Intention elidirt vnd hintertrieben worden ſeye? ad juridicum examen gezogen werden ſoll.

PRIMUS ARTICULUS

De Actionis genere.

VNd zum Erſten Punct zugreiffen/ vnd das genus actionis zuerkundigen ſind zuvorderſt die Anno 83. 19. Februarii gerichtlich eingelegte Reverſaln in acht zunehmen / ſo dahin lauthen / wie daß alle acciſen vnd Vngelt von Wein/ Bier/ Butter/ Hering vnd aller Kauffmanſchafft einem Ehrbarn Rath vnnd Gemeine der Statt Bocholdt Pfandtsweiſe vorſetz/ vnd alſo zweiffel ohn / dieſer Contract für ein Pfandt / vnnd nicht für ein Verkauff zuhalten ſeye / vnangeſehen/ daß etliche dißfalls vnter der Pfandtſchafft / als wann ein Gut Pfandtsweiſe vorſetzt / vnd vnter einem Verkauff darinnen dem Verkäuffer der Wiederkauff oder Wiederlöſung vorbehalten wirdt / einen ſchlechten oder gar keinen Vnterſchiedt machen/ auch gemeinlich ſolche pacta de retrovendendo pignorationes vñ Pfandtſchafften genennet werden/ juxta Bart. Bald. & alios, quos refert Andr. Tiraq. *de retract. convent. in fin. n.* 125.

Wiewol aber dahero obangedeuteter Cōtract viel mehr ein Kauff / dann eine Verpfändung möchte getaufft werden / daß gedachte Statt Bocholdt die acciſen bißhero ſelbſt erhoben/ vnd würcklich genoſſen / da ſonſten die von den pfändtlich verſchriebenen Stücken auffgenommene Nützung nicht den Gläubigern / ſondern dem Pfandtsherrn zugehören / oder aber in die Hauptzinß zuſchlagen ſeyn.

Ex quo fructus rei oppignoratę non cedunt lucro Creditoris, ſed aut pignori accedunt, ſi extent *lib. 3. C. quib. mod. pign. vel hypothec. ſolv.* aut ſi conſumpti ſunt, ſortem extenuant *lib. 1. 2. 3. & ult. C. de pignor. act. l. 1. C. de diſtract. pign.* Cacheran. *deciſ.* 115. *num.* 11. adeò, ut Creditor ſtatim, atque ex fructibus debitum ſuum recepit hypothecam dimittere teneatur, cum pignus iſto caſu ipſo jure relaxetur *dd. textib. lib. 9. C. de pignor. lib. 1. & 2. C. de part. pign. & omni cauſ. l. 11. C. de uſur. cum ſimilib.* Auguſtin. Berous *conſil.* 71. *num.* 17. *& conſ.* 200. *num.* 2. *& 19. vol.* 3. Camill. Borell. *conſ.* 83. *num.* 26. *& ſeq.* Joh. Petr. Surdus *conſ.* 166. *n.* 21. *& conſ.* 194. *per tot.* Weſemb. *conſ.* 109. *n.* 31. *& conſ.* 32. *num.* 15. Mynſing. *obſ.* 70. *num.* 10. *cent.* 6. *& decad.* 13. *reſponſ.* 2. *num.* 3. Fachinæ. *conſ.* 16. *num.* 44. *& conſ.* 28. *num.* 26. *lib.* 1. Molinæ *in conſuet. Pariſ.* §. 85. *num.* 27. *gl.* 1. Ludovic. Molina Jeſuita *de juſtit. & jur. cap.* 5. *num.* 7. Cavalcan. *deciſ.* 13. *num.* 24. *p.* 2. Anton. Monachus *deciſ. Bonon.* 40. *num.* 52. *part.* 3. Felician. de Solis *tract. de cenſib. lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 20. *&* 21. Coler. *de proceſſ. executiv. p.* 3. *c.* 9. *num.* 33. *& ſeq.*

Dieweil aber ſolches mehr ex ſpeciali cōventione vel pacto antichriſios, dann naturâ contractus pignoratitii herrühret / vnd ſo wol im heil. Reich Teutſcher Nation, als anderswo angeregtē

geregtē

geregte antichriſis paſſirt wirdt / Nicol.Boer. deciſ.44.num.34. Alciat.lib.2.diſp.3. Cujac. 3.obſ.35.[ubi tamen de jure Cod.& auth hanc pactionem illicitam innuit] Mynſing. 6. obſ. 71.& d. reſp.13.num.16.& ſeq. & num. 100. Gail.2.obſ.3.Carol.Molinæ.tr.de commerc.& uſur.q.35.num.259.& ſeqq. Weſemb.conſ.8. num.44.verſic.Cæterum.latè.Andr.Rauchbar. lib.1.q.jur.c.20.num.13.& ſeqq. Franciſc.Caldas in l.ſi curatorem.verb.ſua facultaten. 103.fol. 308.Paul.Buſius ad l.11.§.1.ff.de pignor.& hypothec.

Quamvis de jure Canonico Antichriſin, ut uſurariam & illicitam, reprobari teneant Cavalcan.deciſ.48.num.33.& deciſ.49.n.13.p.2. Ant.Teſſaur.deciſ.78.num.3.Annæus Robert. l.2.rer.judicat.c.8.fol.430. Menoch.conſ.110. n.7.& 8. Modeſtin.Piſtor.conſ.13.n.10.& 11. & n.34.vol.1.Coſtal.in l.33.ff.de pignor. Et ante hoſce Panormitan.in c.1.n.2.de uſur. Alex. conſ.31.n.13.vol.1.

So wirdt man den getroffenen contractum nichts destoweniger pro contractu pignoris, verſtewren/auch dafür halten müſſen/daß actio pignoratitia in præſenti hypotheſi angeſtellet worden ſeye.

SECVNDVS ARTICVLVS

De probatione Actionis.

BEtreffendt nun beſagte pignoratitiam, werden zu Anſtellung derſelben folgende Requiſita, vnd deren probation für nöttig ermeſſen.

1. Rem fuiſſe pignoratam.
2. Debitum, pro quo pignorata erat exſolutum eſſe, aut certè Debiti cauſam ſublatam.
3. Pignoris reſtitutionem à Creditore negari.

In Erweiſung deß Erſten / weil nit gnugſamb / Quod quis rem pignori nectat, niſi etiã rem in ejus bonis tempore conventionis fuiſſe probetur l.15.§.1.ff.de pignor.l.2.l.6.& ult.C.ſi res alien.pign. Als möchte erſtes Anblicks ex parte Reverendiſſimi Dn. Epiſcopi ſolch Dominium vel quaſi der pfändtlich verſetzten acciſen, auß den gerichtlich vorbrachtẽ Reverſaln glaubwürdig erhärtet werden.

Cum Inſtrumentum ſit probatio probata & non probanda, non indigens diſcrepatione fori, ut inquit Bald. in lib. Imperator in prima lectur.ff.de ſtat.homin. Et eſt text.in l.cum precibus. C. de probat. cum ſimilib. ſcienter omiſſis. Honded.conſil.23.num.3.& 4.vol. Simon de Prætis conſ.12.cent.3.num.36. Peregrin.conſ.4. n.57.vol.1. Borell.conſ.8.n.2. Farinac.in praxi criminali lib.1.tit.3.q 21.num 23. Heig.lib.2. quæſt.jur.cap.7.num.13. fuſiſſimè Schrader.tr. de feud.pag.10.ſect.12.n.14.qui infinitos convebunt.

Fürs Ander iſt ohnverneinlich / daß Weylandt Herr Otto Biſchoff zu Münſter / als der Vorſtänder / wie auch S. F. Gn. Succeſſorn in der Statt Bocholdt / die Landtsfürſtliche Obrigkeit vnd deroſelben anhangende Regalia vnd Herrligkeit/krafft von dero Keyſerl. Mayſt. vnd Heil. Reich vber dergleichen jura vnd Weltligkeiten habende Belehnungen zuſtendig geweſen.

Cum omnia Regalia, Superioritatis jure, Principes in ſuis territoriis vendicent Bald. in c.un. quæ ſint regal. verſ. ultimo nota. In ſpecie Ferrar.Montan.de feud.lib.5.cap.7. verſ. Igitur. Burſat.conſ.138.num.3.& ſeq. Schrad.d.tract.p. 3.cap.4.numer.38.& ſeq. Ægid. Boſſius tit. de Regal.num.7.& 23.Felyn.in cap.cum nobis col. 2.num.6.verſ. Tertiò declaratur, de præſcript. ubi plures adducit. M.Ant.Peregrin.tr.de jure fiſci, rubr.2.de iis qui jura fiſcalia habent.num.76. Cæpolla de ſervit.ruſtic præd.cap.28.de port. num.2. adeò, ut ad Principis Reſervata hujus poteſtatem extendant Surd.conſ.210.n.24. Cum nomen Principis inane eſſe non debeat Bald.in tr. de Schiſmate pr.n.10. Tiber.Decian.conſ.40.n. 21.vol.4.

Dieweil nuhn die anſprüchige acciſen ſpecies Vectigalis, vnd männiglich ohnverborgen iſt/ daß der Zoll nicht allein vnter die Regalia begriffen/cap.un.quæ ſint regal.Cravett.conſil.70. n.30.& conſil.818 num.4.Burſat.conſ.190.num. 2.Menoch.conſ.302.n.24.& ſeqq.verſ. Quinto. Nicol. Everhardi præſes conſil 3. num. 7.& 23.Guid.Pancirol.conſil.24.num.4. Mynſ.4. obſ.24. Weſemb.conſil. 12.num. 37. Et de gabellis idem affirmat Barbat. conſil. 32. num. 19.vol.4.

Beſondern auch durch deſſen erhebung die Jurisdiction vnd Subjection ſtattlich erwieſen wirdt.

Cum Vectigalia exigere ſignum ſervitutis & Subjectionis eſſe poſt Signorol. dixerit Menoch.conſ.901.num.59. Johan.Bonifac.in tr. de furtis §.fraudulenta.num.24. Et citra jus ſoli & Jurisdictionis imponi non poſſe Cravett. conſil.881.num.2.verſ.Quartò. Cum non niſi à ſummo Principe jus in Provincia & Dominio, ubi exiguntur, habente imponi poſſint l.Vectigalia.l.non ſolent.C.nova Vectig.imp.non poſ. Menoch.d.conſ.901.n.60.

Unde & meri Imperii eſſe Cravett.conſ.673. n.16.Et in vim Superioritatis competere Cravett.conſ.814 n.4.Et ejus Jurisdictionem atq; dominium ipſius Provinciæ eſſe, in cujus finibus exiguntur, plurimos citans reſpondit Burſat.conſ.235.n.21.& ſeqq.Menoch.conſ.1000. n.7.Cephal.conſ.441.n.18.

Quin & jus reale cenſetur, quod territorio cohæret Schrader. d.loc. Roſenthal in ſynopſi feudali cap.5. concl. 33. in fin. & in claſſem Regalium refertur Roſenthal d. concl. 33. num. 1. ſub lit. A. Rénat.Choppin. de Domanio Franciæ.lib.1.tit.1.num.6. Peregrin.Jannin.de citat.real.lib. 1.cap.1.num. 188. Koppen deciſ. 50.num.3. Horat.Carpan.ad ſtatut.Mediolan. part.2.cap.328.num.3.Mynſ.4.obſ.24.Cardin. Thuſc.pract.concl.jur.lit. G.concl. 1.& lit. P. concl.204.num.1.Alciat.conſ.136.num.8.lib.5. Petr.Ant.Anguſola conſ.13.n.33.l.3. Anton. Quetta conſ.3.n.2. Hier.Gabriel.conſ.156.n.7.

So wirdt auch dannenhero an der Herrn Cleger ſeithen daß Dominium gnugſam beſcheinigt.

Allermeiſt vnd Drittens / das es ſich dafür anſehen läſt / wie die Statt Bocholt / als eine Landesfürſtliche Statt / ſolch dero Landtsfürſtlichen Obrigkeit ohne Mittel anhangender Regalien vnd Herrligkeiten nicht fähig ſein könne.

Zumahl dz die capacitas poſſidendi vel quaſi Regalia & jura Territorii in den Erb: Frey vnd Reichs Stätten von etlichen Juriſten dahero in ſtreit gezogen werden will / Quod excepta Roma nova & veteri nulla civitas dignitatis gradui annumeretur *l. 3. §. quod ſi alterutram. C. de natur. liber.* Sed omnes privatorum loco ſint *l. eum qui vectig. ff. de V. S.* Boer. *de cuſtod. clavium num. 38. & ſeq.* Capell. Tholoſan. *deciſ. 344.* Gail. 2. *obſ. 57. num. 8.* Et impropriè Res. publicæ appellentur Cephal. *conſ. 615. n. 72. & ſeqq.* Nic. Loſæus *tract. de jure Univerſit. lib. 1. c. 2. num. 34.*

Alſo vnd weil keinem / ſo nicht zuvor aliqua dignitate regali per creationem in Ducem, Comitem &c. gewürdigt / einige Regalia weder in univerſum, noch in particulari, mit beſtendigem titul zugeeignet werden können.

Requiritur enim habitus alicujus dignitatis Regalis, qualis eſt Ducalis, Marchionalis &c. ut quis capax Regalium ſit *cap. un. poſt princip. 1. F. 1. verb. aliqua regali dignitate, de feud. March. ubi* Alvorat. *num. 2.* Quod ipſum contra Bartolum clare docet Curtius Senior *in conſil. 68. num. 5. verſ. Et minus. & num. ſeq.* Et eſt de mente Petri Antonii de Petra *tract. de jure quæſit. per Princip. non toll. cap. 22. num. 140. fol. 308.* ubi neminem habere dignitatem regalem, niſi ſit inveſtitus in Comitatum, ex Socino dixit, Noviſſimè Andr. Knichen. *tr. de jure territ. cap. 1. num. 148. & ſeqq.* ubi, non allegando Curtium, neque Petram, hoc ipſum ſibi ex profeſſo propugnandum ſumpſit, & inde infert, Civitates Imperiales jura territorialia non habere, ſed ea penes Imperatorem reſidere, & plerunque Electores & Principes Vicinos in diſtrictu Civitatum Imperialium ſibi quæſiviſſe. Quod ipſum prius in *d. tract. num. 116. & ſeqq.* notavit. Et rurſus *in Velitatione ſua Apologetica per tot.* exequutus eſt.

Vide Me- latè *cap. 5. n. 33. & ſeqq.*

Aber weil dergleichen Dignitet bey der Statt Bocholdt / ſo auch weder einige Special Keyſ. conceſſion, noch præſcription zu docieren hat / nit geſpüret wirdt / gibt ſich die folge ſelbſt / das angeregts regals deß Zolls dominium bey ihrem Landesfürſten verblieben / vnd auff Sie allein die Nutzbarkeit / die acciß zu erheben / ad tempus transferirt, derwegen dem Regierenden Landesfürſten ohnverwehret ſeye / die acciß gegen erlegung deß außgedingten pfandtſchillings Seiner Fürſtl. Gn. beliebens Jederzeit wieder an ſich zu ziehen.

Juri enim reluendi pignoris, ſecundum ſententiam in camera receptam, nullo unquam tempore præſcribitur Gail. 2. *obſ. 18.* Mynſ. 1. *obſ. 16.* latè Menoch. *conſ. 101. num. 61. & ſeqq.* Quam & Elector Saxoniæ Auguſtus in novis ſuis Conſtitutionibus, reprobata Lipſenſium diſſentientium opinione, ſecundum Wittenbergenſes approbavit *part. 2. conſtit. 1.* Quam & noviſſimè tuetur Frideric. Martini *de cenſib. cap. 8. num. 14. & 134. cum ſeqq.* Johan. Koppen. *deciſ. 1. num. 23.* Cacheran. *deciſ. 118.* Ant. Faber *in Cod. deciſ. forenſ. tit. de luit. pignor. definit. 19. & de præſcriptione triginta vel quadraginta annorum definit. 7.* Daniel. Moller. *libr. 3 ſemeſtr. cap. 10. & in comment. ad Conſtit. Saxon. p. 2. q. 1.* Johan Fichard. *conſ. 41. n. 2. l. 2.* Hieron. de Cævallos *in Speculo commun. opin. contra comm. q. 8.*

Nicht weniger wirdt daß Secundum intentatæ Actionis Requiſitum damit erſetzt / daß Ihnen den Beklagten der pfandtſchilling nemblich 60. gülden Schilden [qui videntur eſſe Coronati, quos appellant in Gallia & Italia Scutos] ſo zu 1104. Reichs Thalerern / Jeder Thaler zu 28. Schilling gezehlet / den 9. Martij. Anno 83. würcklich offerirt, vnd wie Sie denſelben anzunehmen abgeſchlagen / verpitſchiert / vnd in den Domthurn zu Münſter hinterlegt worden.

Qua pecuniæ oblatione, conſignatione & depoſitione facta actio pignoratitia debitori naſcitur *lib. ſi rem alienam. 9. §. omnis 3. ff. de pign. act. lib. nec creditores.* ubi gl. & Dd. *C. eod. lib. acceptum. C. de uſur.* Surdus. *deciſ. 262. num. 2.* Mynſinger *decad. 13. reſp. 2. num. 26.* Johan. Zanger. *tract. de Except p. 3. cap. 2. per tot.* Tiraq. *de retract. convent.* qui poſt multa concludit, quoad agendam ſolam oblationem ſufficere, conſignationem vero & Depoſitionem pecuniæ non eſſe neceſſariam, niſi quoad lucrandos fructus; Licet Creditor rem pignori datam propria authoritate occupare non poſſit Matth. Colet. *de proceſſ. Executiv. pag. 1. cap. 3. num. 95.* Roſenthal *d. tract. cap. 10. concl. 41. n. 57. in lit. 11.*

Daß Dritte Requiſitum iſt ob Notorietatem proceſſus, vnd das Beklagte den Herrn Clägern acciſen abzutretten beharlich vorweigern einiger weiter außführung nit bedürfftig.

Welch nach erſcheinet / das hochermelter Cläger oder Ihrer Churfürſtl. Durchl. löbliche Regierung dero Intent ad reportandam victoriam zum begnügen verificirt habe.

TERTIUS ARTICULUS

De Eliſione Actionis intentatæ.

Wer deſſen alles ohnangeſehen / erzeugt ſich auß den actis ſo viel / daß Dn. Judex appellationis die Beklagte beſchehener maſſen ob Eliſionem actionis von angeſtalter Clage zuendtbinden / gnugſam im Rechte gegründete Vrſach gehabt habe.

Zu mehrer erleuterung deſſen in conſideration zu ziehen / daß gleich als andern Stätten vnd Gemeinden gewiſſe reditus, qui ſerviant uſibus & indigentiis illius Civitatis vel Caſtri, deputirt

deputirt vnd zugeordnet/poſt Innoc. Joh. And. Olrad. Alexand. Ruyn. M. Ant. Pergrin. *conſ. 2. n. 7. vol. 3.* ubi *nu.* 8. addit, ſine hiſce pertinentiis non poſſe ſuſtentari Civitates & honeſtè vivere; Alſo vnd nicht weniger auch berührte acciſen ein ohngezweiffelt pertinentz vnd zugehör dero Statt Bocholdt ſeyn/vnd derhalben Exceptione Dominii proprii vel quaſi ermelte Statt ſich ſicherlich ſchirmen möge.

Es ſeyn auch erſtverſtandene acciſen nicht jure Regaliũ & Superioritatis (dardurch dann/ was in primo Requiſito intentatæ Actionis vorgeſchützt guten theils zu grund gehet) ſondern ſpontaneo & voluntario civium conſenſu ad ſolatia anguſtiarum præſtationemque munerum & reparationem murorum, viarum & munitionum auffgeſetzt vnd nach erforderung der Notturfft zu vnderſchiedlichen mahlen mit einẽ höhern Anſchlag geſteigert worden/ Quomodo in caſu neceſſitatis inevitabilis [licet regulariter Civitates Vectigalia imponere nequeant Petr. Ant. de Petra *tr. de jure quæſit. per Princip. non toll. cap. 6. n. 74. & ſeqq.*] quin à quali bet Univerſitate & villa etiam Regalia & Juriſdictionem non habente, etiam ſine conſenſu Superioris Vectigalia & Collectæ imponi poſſint dubium non eſt, Cùm non ſit actus imperii, nec Juriſdictionis, ſed conventionis ratione indicatur arg. *l. 1. in fin. ff. de injur. l.* 34. *C. de tranſact. cum ſimilib.* Bart. & Dd. *in l. 1. §. 2. ff. Quod cujusque Vniverſ. nom.* Angel. & cæteri *in l. 4. § actor. ff. de re judic. ibidem* Alexand. *n.* 13. *& 17.* Quos ſequitur Chaſſanæ *in Conſuet. Burg. § 4. n. 47. rubr. 1. des juſtices*, Franc. Lucan. *tr. de fiſco & privileg. ejus p. 3. princ. n. 3.* Petr. de Ubaldis *de Collectis n.* 1. Rebuff. *in l. un. C. de ſuperindict.* Boſſius *tr. de Principe & privil. ejus nu.* 95. *& ſeq.* Ruyn. *conſ. 116. n.* 13. *vol.* 4. Pariſ. *conſ.* 25. *n.* 3. 58. *69.* 71. *& 93. & conſ. 29. nu.* 93. *vol.* 1. Natta *conſ.* 105. *num.* 6. Albert. Brunus *conſ 29.* Burſat. *conſ.* 10. *num.* 16. *vol. 1 & conſ. 159. num. 1. & 2. vol.* 2. Hieron. Papponius *conſ. 34. n. 1. & 2.* Univerſitas Ingolſtad. *diverſor. conſil. 1. num. 49. tom. 1.* Lipſenſis ibidem *conſ. 37. num. 18. & ſeqq.* Schurff. *conſ. 59. cent. 1. de decurion. n. 94.* Weſ. *conſ. 27. num. 26. & conſ. 45. num. 15. & ſeqq.* Joſeph. Ludov. *deciſ. 43.* Ant. Theſſaur. *deciſ.* 257. Petr. Gregor. *in Syntagm. jur. univ. lib. 3. cap. 7. num.* 10. Roſenthal *d. tr. c. 5. concl. 75.* Borcholt. *in cap. un. quæ ſint regal. nu.* 51. *& ſeqq.* Coler. *de proceſſib. executiv. p. 2. c. 3. n. 369. & 370.* Alphonſ. de Azevedo *ad Conſtitut. Regn. Hiſpan. lib. 5. tit. 25. l. 1. n. 27.* Cardinal. Thuſc. *tom. 5. pract. concl. jur. lit. o. concl. 123. n. 2. & ſeqq. & tom. 6. lit. V. concl. 33. n. 9.* Cardinal. Mantica *libr. 3. de tacit. & ambig. convent. tit. 10. nu.* 65. Camill. Borell. *in deciſ. Orbis. univerſ. tit.* 44. *n.* 429.

Vide Me planius & plenius c. 5. n. 103. & ſeqq. ferè uſque ad fin.

Adeò, ut ſi exiſtente neceſſitate vel utilitate publica Univerſitas Collectas imponere accuſaverit, judicis officio cogi poſſit Gail. *de arreſt. cap. 9. num.* 19. Lucan. *d. loc. per l. fin. C. de muner. patrim. lib.* 10. Bertrand. *conſil.* 141. *numer.* 8. *& 11. vol. 1. p.* 1. ubi haſce Collectas rurales appellat Nicol. Loſæus *d. tract. de jure Vniverſit. p. 3. cap. 9. numer. 6.* Johan. Bapt. Coſta *de Quota & Rata q. 27. num.* 7. Lancellott. Gallia *conſil 6. num. 6.* Marc. Ant. de Amatis *deciſ.* 130. *numer. 6.* Stephan. Gratian. *deciſ.* 217. *num.* 2. Florez Diaz de Mena *quæſt.* 21. *n.* 14.

Einem ſolchem nach beſagte tributa, quæ in Civitatibus pro certis rebus frumento, vino & aliis mercibus inferuntur, & privatâ magiſtratus authoritate pro uſu Reipublicæ inſtituuntur, & propriè Zyſe/ acciſe oder aßiße nominantur, teſte Friderico Mindano *libr. 2. de Mandat. cap.* 42. *num.* 16. ſolang dero Statt Bocholt eygenthumblich pertinentz zuhalten ſeyn / biß das Dominium ex parte Reverendiſſimi Sonnenklärlich beygebracht wird.

Ex quo vel ob ſolam præſumptionem juris quâ poſſidere quis præſumitur, ut Dominus, & jure proprio, dicta communitas tuta eſt; donec contrarium probetur Curt. Jun. *conſil.* 168. *numer.* 33. Cephal. *conſil. 4. numer.* 39. Surd. *conſil. 19. numer. 7. & conſil. 74. numer. 7. & conſil. 94. numer.* 35. poſt Alex. Natt. Roland. & alios Weſemb. *conſil. 96. num.* 11. Menoch. *de arb. jud. quæſt. caſ.* 160. *nu.* 20. *& libr. 3. præſumpt. 91. n. 4. & 15. recuper. poſſ. remed. n.* 495. Joſeph. Maſc. *de probat. concl.* 197. qui alios catervatim adducunt.

Inſonderheit wird ſolche præſumption dardurch merckliche bekrefftiget/ Quod vectigal ſervitutis ſit; *c. ſervitium 18. q.* 2. Bald. *conſil.* 370. *numer. 1. volum.* 3. Surd. *deciſ.* 305. *numer.* 45. *& alii*, quos ad longum recenſere ſuperfluum exiſtimo.

Alſo daß dem jenigen/ ſo ſich juris ſervitutis vber ein andern vnterziehen wil / ſtante præſumptione pro Libertate ejuſdemque poſſeſſione vel quaſi der Beweiß billich aufferlegt wird.

Gantz ohne / daß hochermeldter Landsfürſt die ſervitutem levandi acciſias der gebühr beſcheint hette/ beſondern es iſt hingegen nottürfftiglich dargethan / daß ermelte Statt Bocholt/ mit beſondern privilegien, prærogativen, Stattrechten vnd denſelben anhangenden pertinentien von Weyland Herrn Biſchoff Ditterich von Iſenburg auff vorgehenden conſens vnd Bewilligung eines Hochwürdigen Thumb Capitels im Jahr 1221. den 16. Jan. mit: vnd wolbedächtiglich begabt/ vnd in allem vnd jeden ohne einigen vnterſcheid dero Hauptſtatt Münſter quoad privilegia parificirt vnd vnd ähnlich gemacht.

Dieweil nun die Statt Münſter vnd andere benachbarte Stätte dergleichen acciſen von aller Kauffmanſchafft jederzeit würcklich erhoben/ vnd zu jhrer Statt Nutzen vnd Vortheil gebraucht / So hat ſich auch die Statt Bocholdt ſolcher Gerechtigkeit jure proprio mit Beſtand zu vnterziehen.

Cum non modò privilegia ad inſtare conceſſa in tantum valeant, ut etiamſi Civitas prima, cui privilegia indulta ſunt, deficiat, vel eadem privilegia amittat, nihilominus tamen alia Civitas privilegia retineat, pulchrè Vin-

cent. de Anna allegat. 46. per tot. Sed etiam conſuetudo Univerſalis totius Provinciæ extendatur ad omnia loca, etiamſi in ſpecie non probetur recepta in loco controverſo l. venditor. § ſi conſtet. ff. Comm. præd. c. ex parte c. ſuper. ibi, illud obſervare tenetur, quod in vicinis prædiis obſervatur, c. cum olim. extr. de conſuet.

Et ita decidit Nicol. Boer. deciſ. 263. num. 8. Alex. Raudenſ. deciſ. 21. num. 4. qui conſuetudinem laudabilem extendi ad vicinum ſtatum Joſeph. Ludovici in comm. concluſ. 38. n. 18. Reſpondendo ſequuntur & probant Cravett. conſil. 94. numer. 5. ubi idipſum quoque in cauſis onerosis procedere aſſerit. Idem conſil. 118. numer. 3. & conſil. 985. numer 58. & conſil. 1000. numer. 317. verſ. Hoc amplius. Burſat. conſil. 46. numer. 33. & conſil. 161. numer. 20. & 62. M. Ant. Peregrin. conſil. 33. numer. 24. lib. 1. Camill. Borell. conſil. 3. numer. 11. Surd. conſil. 311. num. 16. poſt Menoch. conſ. 9. n. 22. & Beccium conſ. n. 12.

Et ex Germaniæ JCtis poſt Schurff. à ſe adductum Weſemb. conſil. 95. numer. 23. qui rectè ſumi argumentum à conſuetudine reliqua regionis & vicinorum, & maximè valere in declaratione facienda affirmat Mynſing. reſp. 3. decad. 13. numer. 14. & ſeqq. Zaſ. conſil. 15. num. 134. & ſeq. Nicol. Everhardi junior conſ. 1. nu. 210. vol. 2.

Et aliàs Vectigalium & Collectarum, aliorumque onerum Exactio ex ipſa exigendi conſuetudine & obſervantia interpretanda & declaranda, & ea potiſſimum attendenda eſt l. fin. ubi Dd. C. de Vectig. Cravett. conſ. 705. num. 5. & conſil. 111. num. 10. Anguſola conſ. 5. num. 6. libr. 7. Gallia conſ. 25. num. 94. Becc. conſ. 73. nu. 7. vol. 1. Simon de Prætis conſil. 84. num. 14. cent. 1. Surd. conſil. 289. num. 13. Bertazzol. conſil. crimin. 285. num. 13. Flamin. de Rubeis conſil. 1. num 16. & 65. vol 1. Fulv. Pacian. conſil. 7. num. 80. Peregrin. conſil. 102. numer. 11. vol. 1. Weſemb. conſil. 27. num. 28. & conſil. 181. num. 118. Nicol. Reuſner conſ. 2. n. 27. & 52. lib. 1. Alvar. Valaſc. de jure Emphyt. q. 17. n. 29. Gail. 2. obſ. 52. num. 18. Cacheran. deciſ. 83. in fin. Floret. Diaz. de Mena d. quæſt. 21. n. 59.

Auch wird deß regierenden Landesfürſten Dominium der acciß halben / damit nicht weniger elidendo auß dem weg geraumet / aber hingegen daſſelb den Beklagten zugewieſen / daß geklagter acciſen Abforderung ſo wol auff die Wahren / ſo proprii uſus & quotidiani victus cauſa, vnd zu eygenem Gebrauch / als auch die / ſo commercii gratia vnd zuverkauffen durchgeführet werden / außtrücklich gerichtet / damit dann ſo viel zubewehren / daß hochermeldter Landesfürſt jure Regalium & ſub iis comprehenſi Vectigalis die acciſen alſo in effuſa generalitate nicht abfordern können.

Cum abhorreat à natura Vectigalium & omni jure, ut de re proprii uſus cauſa empta vel delata ſolvatur Vectigal: Sed tum demum id præſtandum eſt, cum negotiationis cauſa empta fut l. fin. §. Divus. ff. de publican. & Vectigal. l. ſi publicanus. §. de rebus ubi Bart. ff. eod. Roland. à Valle conſil. 34. numer. 15. vol. 3. & conſil. 71. numer. 15. & ſeqq. vol. 4. Johan. Petr. Surdus tract. de aliment. tit. 8. privileg. 91. num. 2. & 3. & conſil. 71. num. 15. & ſeqq. vol. 4. & conſil. 307. numer. 1. & conſil. 41. num. 3. & ſeq. Burſat. conſil. 42. num. 4. Bellon. conſ. 28. num. 9. Claud. Bertazzol. ad patris Bartholomæi Bertazzoli conſ. criminal. 36. lit. A Franciſc. Hotoman. conſ. 11. n. 7. & 8. Nicol. Everhardi junior conſ. 2. nu. 24. vol. 2. Paul. Fuſc. ſingul. lit. G. n. 2.

In tantum, ut nec officiat, ſi quis ex poſt facto mutato propoſito poſtmodo rem ſui proprii uſus cauſa delatam venderet Surd. d. conſil. 41. n. 4. & conſil. 205. num. 16. poſt Afflict. deciſ. 12. num. 86. Marſil ſing. 86. Franc. Perſonatis de Gabell. numer. 100. & 103. Gœden. conſil. 7. numer. 118. & conſil. 8. Nic. Bellon. conſil. 28. numer. 9. Hotoman. conſil. 11. numer. 7. & 8. Claud. Bertazzol. ad conſil. patris Bartholomæi Bertazzoli conſil. crim. 207. numer. 4. Nic. Everhard junior conſil. 2. num. 24. vol. 2. Burſat. conſ. 42. n. 4.

Neque etiam valet conſuetudo in contrarium tanquam irrationabilis Joſeph. Ludovici d. concluſ. 15. numer. 56. & 58. Ant. Sola in Conſtit. Sabaud. in proœm. decret. gl. 5. & ult. numer. 13. Saiſon. in Conſuet. Turonenſ. tit. 7. art. 2. gl. 1. Marchiſell. recollect. quæſt. 7. numer. 2. Alexand. Trentacinqu. lib. 1. reſolut. tit. de jure fiſci reſolut. 5. numer. 25. Borell. tract. de Magiſtrat. Edict. lib. 3. cap. 14. num. 22. Sixtin. de Regalib. libr. 2. c. 6. num. 128. poſt alios ibidem relatos.

Vber diß den Fall geſetzet / es wehren die anſprüchigen acciſen jure Vectigalium zuachten / alſo hochgedachtem Landesfürſten / krafft habender hohen Ober: Regalien vnd Herrligkeit zuſtändig.

So weiß man ſich doch auß den Rechten zubeſcheiden / Quod Principes teneantur tertiam partem Vectigalium & aliorum redituum, qui à ſubditis fiſco ſolvuntur, deputare pro ædificatione reparatione & cuſtodiâ Civitatis, & quod illa tertia parte non ſufficiente, debeat in ſubſidium populum Collectari l. fin. C. de Vectigal. l. ne ſplendidiſſimæ. C. de operib. public. l. 3. C. de diverſ. præd. lib. 11. Chaſſanæ. in conſuet. Burgund. rubr. 2. des confiſcations. §. 1. n. 35. fol. 90. Camill. Borell. conſ. 2 num. 25. Franciſc. Marc. deciſ. Delphinat. 420. num. 3. p. 2. Sixtin. de Regalib. libr. 2. c. 6. num. 55. Fulvius Pacian. conſ. 101. nu. 31. qui tamen num. 32. ſubjicit ex Ægidio Thomat. de Collect. fol. mihi 203. in pr. quod hodie ex inveterata conſuetudine dictæ leges quoad tertiam partem à Principibus ſolvendam non ſervantur, ſicut nec etiam ſervantur Canones deputantes tertiam partem fructuum beneficiorum ad reparationem Eccleſiæ Petrus Gregor. de Repub. libr. 2. c. 3. num. 7. Pacian. conſ. 101. n. 32. Peregr. d. conſ. 102. num. 9. verſ. ad ſextum.

Ita Alexandrum Severum Vectigalia civitatibus ad proprias earum Fabricas deputaſſe teſtatur Ælius Lamprid. in vita ejusdem. Et Reges Galliæ à multo tempore portorium ſeu

barragium

barragium quoddam,quod in ingreſſu portarum urbis pendi & exſolvi conſuevit,ad itinerum conſtructionem deſtinaſſe, ejuſque exactionem Curatoribus Civitatum committi, referunt Petr. Gregor. Tholoſan. *lib.3. ſyntagmat.c.13.n.15.* Annæus Robert. *lib.2. rer. judicat.c.3.pr.*

Unde in genere ſingulis Civitatibus & Caſtris ſive ex ſtatutis & proviſionibus Superiorum,ſive ex conſuetudine immemoriali deputata eſſe certa Territoria cum ſuis pertinentiis,quæ ſerviant ejusdem uſibus ac indigentiis,poſt alios à ſe allegatos ſcriptum reliquit Peregr *conſ.2.nu.7.vol.3.* Cavalcan. *deciſ.4.poſt princip.p.2.* Cardinal.Thuſc. *in lit.c.concl. 116. n. 4.* Jacob. Cancerius *variar. reſolut.c.13.nu.23. lib.1.*

Et Juvenalis rectè hac de re ſentit,non eſſe ſpoliandas provincias tributis,alioquin imminere bella,dum ait:

Curandum inprimis,ne magna injuria fiat
Fortibus & miſeris:tollas licet omne, quod usquam eſt
Auri atque argenti,ſcutumque gulamque relinques,
Et jacula & galeam : Spoliatis arma ſuperſunt.

Petr.Gregor. *in ſyntagm.juris univerſi, libr.3.c.3. nu.11.* Petr. Ant. de Petra *tract.de fideicomm.q. 13.n.574.circa med.* Quò loci ſcribit de Civitatibus & municipiis Italiæ,quod Vectigalia ratione publici ſoli ad ſe ſpectantia percipiant; Quod ita obſervatum videmus [*inquit*] nec poſſumus mundum revangare, & jamdiu obſervata immutare.

Hierumb vnd dieweiln vel ex hoc capite hochgemeldter Herr Kläger die Anforderung zu hoch geſpannet/plus debito petendo, derſelb ſich ſeines habenden Rechtens vel etiam ex hoc fundamento verluſtig gemachet / Cum plus petens incidat in pœnam amiſſionis jurium *l.un. C. de plus petit.* Franc. Vivius *deciſ. 427.per tot.*

Man hat aber deſtoweniger den beklagten der acciſen vel etiam quoad duas partes reſiduas aberkennen ſollen oder können / daß ſie oder jhre Voreltern die Statt erbawet/mit Thürnen/Mawren/Wällen/Grafften vnd Waſſern befeſtiget/vnd noch täglich ſo wol zu deß Stiffts Münſter/ als jhrer ſelbſt Wolfahrt befeſtigen verſehen vnd bewachen müſſen.

Sicut cuſtodias & murorum reparationes & alia diſpendia publicam utilitatem reſpicientia fieri ab Univerſitatibus & non à Principibus tradunt *per l. omnes, l. 2. C. de oper. publ.* Fulv. Pacian. *d.conſil.101.num. 30.* Petr. Ant. de Petra *tr. de jure quæſit.per Princip.non toll.c.8.num. 18.& 19.* Johan. Vincent. Honded. *conſ.100. num.5.vol.2.* Fab.de Anna *conſ.72.nu.4.* Hotoman. *conſ.6.num.4.* Cancer. *d.c.13.num.56.* Borell. *conſ.1.num.25.vol.1.& lib.4.de Magiſtrat. Edict.c.10.n.44.& ſeqq.* Joh.Philipp. Montiſpel. *conſ.50.n.24.* Alphonſ.de Azeved. *ad Conſtit. reg. Hiſpan.in l. 1.tit.1.libr.7.nu.7.* Petr. Gilken. *in auth.Quas actiones,c.10.n.11. C.de SS.Eccl.*

Licet Angelus *in l.turres C.de op.pub.* exiſtimaverit,Civitates & Caſtra debere per ipſum Prrincipem reparari & defendi impenſis ejusdem tàm tempore belli quàm pacis: Quem tamen ibidem loqui in fortalitiis privatis ad privatum uſum deſtinatis animadvertit Nicol. Boer. *deciſ. 212. in pr.* Natta *conſ. 185.pr.* Surd. *conſ.83.n.7.vol.1.*

Darzu Sie auſſerhalb der acciſen keine Intraden noch einkommen haben/alſo daß reſpectu onerum jhnen der Vortheil mit den acciſen zuverſtatten geweſen / ex regula , quod ſi ſentit onus,ſentiat & commodum.

Zu dem vnd wann die reluition der acciſen zuläſſig geweſen/hette man an deß Herrn Klägers ſeithen beſagte acciſen weiters nicht dann ad concurrentem quantitatem vnd ſo viel dieſelbe zur zeit fürgeweſener verpfändung ertragen/ geſinnen vnd darvon die ex conſenſu civium der Statt Bocholt zu mehrem gedeylichem auffnehmen verwilligte action abſondern ſollen.

Cum auctio harum acciſiarum per privatum ſpontaneæ libertatis ac facultatis actum occurrentibus variis difficultatibus & efflagitante neceſſitate à communi Bocholdienſe ſuper addita tanquam reſervata,ad Reverendiſſimum Principem jure reluitionis tranſire,ideoque ab ejuſdem Celſitudine peti nequiverit, ſed mutata perſona mutetur conditio rei, per ea , quæ in non abſimilibus terminis reſpondit Fulv.Pac. *d.conſ.102.n.13.* poſt Matth. de Afflict. *in c.un.verb.angariæ,n.15.verſ.ſed juxta hoc.col.pen.quæ ſint regal.*

Maximè,cum & alias pedagium auctum dicatur novum, nec veteris Vectigalis naturam ſapiat Chaſſanæ. *in conſuet.Burgund. rub.des juſtices.§.4.verb.Indire impoſer num.29.* Roland. à Valle *conſ.42.nu.12.vol.3.* Weſemb. *conſ.45. n.45.*

Der Vrſach dann nicht allein widerumb plus petendo der Herr Biſchoff ſich ſeines Rechtens verluſtig gemachet/beſondern es hat auch wegen ſolcher ohngewißheit vnd obſcuritet, Dn. Judex Appellationis ſententiam abſolutoriam vnd zwar deſtomehr ergehen laſſen/ Quod contra gabellam & Vectigal [quæ maximè jure ſervitutis exigitur] in dubio ſemper pronunciandum Franc. Perſonalis *d. tr. de Gabellis num.38.* Cacheran. *d conſil.31.num. 56.* Et illud non deberi judicandum ſit Joh. Petr. Surd. *conſ.307.num.21. Idem deciſ.96.n.7.& deciſ.305.num.44.* Guid. Pancirol. *conſ.23.nu.19.* Joſeph.Ludovi *de concl.15.n.19. ubi hanc communem dixit* Stephan. Gratian. *deciſ. 17.nu.17.* Garzia. Maſtrill. *deciſ.Regn. Siciliæ 87.num. 26. libr.1.*

Ferner wird auch der Beklagten eygenthumliche Gerechtigkeit an den acciſen damit ſtattlich bewehret/daß ſie auß den acciſen mit wiſſen jres Landesfürſten auch hochermeldtes Thum-Capituls/andern jährliche penſiones vnd Gültern öffentlich vorſchrieben/alſo daß ſie berührte acciſen zu mehrer adſecuration deß Gültkäuffern pfändlich vorlegt/uti in actis prioribus de-

ductum, & per productionem documentorum 8. Jan. anno 1588. ſufficienter probatum eſt; At pignus & hypotheca non poſſunt conſtitui in re, quæ non ſit in dominio noſtro, poſt Neguzant. Petr. Anthon. Petra *de fideicom. q.* 8. *n.* 107.

Immittelſt zugeſchweigen / daß Beklagten die immemorialis præſcriptio, ſo ſie auch defendendo vorgewendet zuſtatten kompt / vnd obwol erſtverſtandene ohnverdenckliche Verjährung derò Würck: vnd Erhebligkeit iſt / daß ſie vim conceſſionis & privilegii einführet / Ita ut non ſit neceſſe probare titulum, cum ipſa per ſe undequaque legitimus titulus ſit text. *in l. 1. §. fin. ff. de aq. cottid. & æſtiv. c. 1. de præſcript. in 6.* Roman. *conſil. 166. num.* 8. Paris. *conſil.* 107. *num. 39. vol.* 1. Menoch. *lib. 3. præſumpt.* 31. *num.* 43. Cacheran. *deciſ. 29. num. 7. & deciſ. 30. num. 15. & deciſ. 95. num.* 14. Petr. Ant. de Petra *de jure quæſit. per princip. non toll. c. 6. num. 25.* Fabius de Anna *conſil. 59. num.* 18. Flamin. de Rubeis *conſ. 39. nu. 15. & 16. & conſ. 44. nu. 48. 49. & 50. & conſ. 78. n. 119. vol.* 2. Lud. Molina *de Hiſpan. primog. lib. 2. c. 6. n.* 13.

Adeoque ejuſmodi præſcriptionem juſtum eſſe modum omnia Regalia acquirendi ab omnibus adprobatum ſit, text. *in c. ſup. quibusdam. §. Prætered. de verb. ſignific.* Covarr. *in c. poſſeſſor. malaſ. p. 2. §. 2. num. 11. & ſeq. & §. 3. num. 3. de R. I. in 6.* Alvar. Valaſc. *tract. de jure Emphyt. q. 8. num.* 36. Maſcard. *de probat. concl.* 1214. *nu.* 50. *vol.* 3. Mynſing. 5. O. 29. *num. 8. & ſeqq.* Gail. 2. O. 31. *num.* 4. Colerus *in repetit. c. cum vobis. num.* 20. ubi de Regalibus ſeu juribus, quæ ſunt ac Reſervatis Principi, agit *extra de præſcript.* Guid. Pancirol. *conſil. 23. num. 9. & 10. &* 154. *num.* 8. Tiber. Decian. *conſil.* 124. *num.* 45. qui vectigalia contra Principem 20. annis præſcribi, etſi de titulo non doceret, ait Cacheran. *conſil. 35. num. 1. & 54.* ubi exactionem & receptionem vectigalis 10. annis præſcribi voluit.

Nichts doweniger wird auch von der Statt Bocholdt zu allem vberfluß ſolcher habenden accisen beſitzlich einhaben / durch ein ſondern titul, Schein vnd Ankunfft in deme juſtificirt, daß die Graffen von Eulenberg angeregte accisen, vermöge eines durch Weyland Herrn Heinrichen Biſchöffen zu Münſter außgeſprochenem laudi, im Jahr 1448. derò Statt Bochold zu einer eygenthumblichen Erbgerechtigkeit aufgetragen / eingeraumbt vnd vbergeben haben.

Dannenhero deß Herrn Klägern intention, ſo wol per Exceptionem Dominii proprii als præſcriptionis gäntzlich hintertrieben wird / Inmaſſen dann den Beklagten zugelaſſen auch Contrariis Exceptionibus ſich zu ſchirmen.

Vnd ob wol auß obigen auch die in Secundo articulo bey der Deduction Requiſitorum actiones vorgetragene rationes dubitandi vor ſich verſchwinden / jedoch können dieſelbe noch ferner in ſpecie ohne mühe vnd nachgeſetzter Geſtalt abgelehnet werden.

RESPONSIONES AD FUNdamenta Dn. Epiſcopi.

ANfangs jrret nit / was hiebevor de probatione Inſtrumenti, eingewendet worden / als ſolte dadurch die poſſeſſio vel quaſi ſublevandi vectigalia ex parte Reverendiſſimi Epiſcopi Sonnen heuter herfür blicken.

Seitemahl der vorgebrachten Reverſaln contenta eorumque veritas dardurch mercklich elivirt werden / daß die communitas nicht more ſolito mit glaut der Glocken convocirt, verſambelt vnd auff gebührende Vmbfrag vnd einhelligen Schluß vnd Bewilligung die accisen pignoris loco auff: vnd angenommen / Quæ tamen omnia ad obligandam Univerſitatem concurrere debent Gail. *lib. 2. de pace publ. cap. 9. num.* 4. Juridica facultas Ingolſtad. *conſil. 1. num. 39. vol. 1. ICtor. German.* Flamin. de Rubeis *conſil. 69. num. 210. lib.* 2. ubi plures citat Proſp. Farinac. *in praxi criminal. q. 24. num. 107. & ſeq.* Mynſing. 4. *obſ.* 79. Hieronym. Magonius *deciſ. Lucenſ. 72. per tot.* Roland. à Valle *conſ. 66. n. 32. 64. & ſeq. vol.* 2.

Vnd ob wol nicht ohn / daß zu zeiten ob antiquitatem temporis ſolennium interventus in den Rechten vermuthet wird *l. ſi filius.* ubi Dd. *de petit. hæred. l. qui in aliena pr. verſ. ſed ſi non audierint. ff. de acquir. hæred. c. continebat. c. ea noſcitur. de his quæ fiunt à Prælat. ſine conſenſ. cap.* Cephal. *conſil. 47. num. 8. vol.* 1. Alciat. *conſil. 45. num. 9. lib.* 3. Cravet. *conſ. 6. num.* 70. Anton. Gabriel *tit. de præſumpt concl. 1. nu. 1. lib 1. fere per tot.* ubi plurimos allegat Joh. Vinc. Honded. *conſ. 82. n. 1. vol.* 1.

Dieweil jedoch ex ipſo tenore literarum Reverſalium klärlich erſcheinet / Quod ſolennitates præfatæ videlicet convocatio populi, deliberatio & communicatio conſilii non intervenerint.

Als iſt obgeſetzte præſumption in keiner beſondern Auffachtung zu haben / Cum hoc in caſu veritas attendatur & non præſumptio *l. fin.* ubi Bart. *C. de reb. cred.* Cravett. *conſil.* 134. *num.* 44. Roland. à Valle *conſil. 99. num. 32. lib.* 2. Curt. Junior *conſil. 131. num.* 4. Franc. Perſonalis *in Corona quæſt. Iuridic. q. 14. num. 72. fol. mihi.* 150. Joh. Vincent. Honded. *d. conſil. 82. n. 25. & 28. circa med.* Menoch. *libr. 3. præſumpt.* 132. *n.* 79. Maſcard. *de probat. concl.* 1316. *num. 33. & ſeqq.* Natta *conſil. 162. num. 29. vol.* 1. ubi etiam tradit dictam regulam *l. ſi filius. C. de petit. hæred.* non procedere, quando agitur de gravi præjudicio.

Nebenſt dem iſt ohnfehlbaren Rechtens / Quod per Inſtrumentum regulariter Dominium non probetur concludenter Maſcard. *de probat. concl. 540. per ibid. allegat.* Ruin. *conſil. 26. num. 1. vol. 1.* ubi dicit; licet per inſtrumenta inveſtiturarum probetur, rem eſſe feudalem, per hoc tamen non probari dominium inveſtientis.

Welches diß fals vmb deſto mehr fürtringen thut /

thut / daß die eingelegte reverſales in prima Inſtantia vielfaltig angefochten vnd zweiffelhafft gemacht/Alſo daß man deßhalben ad comparationem [quæ dicitur ſubſidiaria probatio, & tantum in defectu aliarum probationum concedi ſolet, ut notant Bart, Sichard. & Dd. *in lib. Comparationes. C. de fide inſtr.*] ſchreiten müſſen.

Quæ comparatio an hoc in caſu ubi non de lana caprina, ſed jure vectigali & cauſa magni momenti controverſum fuit, rectè obtinuerit, etiamnum dubitari poteſt; Ex quo juris, Quod Comparationi non ſit locus, quando negotiũ excedit valorem unius libræ *Auth. ſi contractus. C. de fide Inſtrum.* poſt Angel. & Anchor. Surd. *conſ.* 187. *n.* 29. Cæſar Urſilius ad Afflict. *deciſ.* 181. *n.* 4. Joan. Petr. Anchatanus *l.* 2 *famil. quæſt.* 62. *n.* 10. *&* 11.

Bey dieſem paſſu auß dem grundt der comparation effectus probandi entzogen werden möchte/daß die ſolennia requiſita ad comparationem nicht fürgangen / dan vnter andern nothwendig erfordert wirdt/ ut is, qui comparationem petit, juret non habere aliam de veritate probationem, & quod circa id aliquid egerit, quod poſſit veritatem immutare text. *in* §. *ſi vero nihil. in Auth. de fid. inſtum.* M. Ant. Peregrin. *conſ.* 101. *n.* 8. *vol.* 2. Item requiritur, ut, quoniam in celebri aliqua Civitate controvertitur, duo ad minimum [cum tamen in præſenti negocio unus aurifaber tantum adfuerit] in arte periti adhibeantur, Joſeph. Ludov. *deciſ. Peruſ.* 7. *n.* 9. & alia requiruntur, de quibus Menoch. *d. caſ.* 114. *n.* 25. *& ſeqq. poſt alios.*

Aber deren Requiſitorum iſt weder eins/noch keins allhie zuvermercken/ſondern viel mehr auß den actis lauter am tag / daß nachdem beyder theil Procuratoribus das juramentum calumniæ von Richtern voriger Inſtantz Anno 1588. den 2. Octobr. aufferlegt / auch ſie ſelbſt zu leiſten anerbotten / gleichwol daſſelb per incuriam in vergeß geſtellet vnd vnterlaſſen haben.

Quæ omiſſio juramenti calumniæ cum ſit de ſubſtantialibus Judicii, quando à parte petitum fuit, vitiat proceſſum, & ſententiam latã nullam reddit, latè Roland. à Valle *conſ.* 71. *n.* 7. *usq; ad n.* 13. Socin. jun. *conſ.* 59. *n.* 1. *vol.* 2. Marant. *in ſpeculo p.* 6. *in* 2. *part. jud. rubr. de juramento act.* 1. *n.* 2. Gravat. *ad pract. Veſtrij l.* 3. *c.* 2. *lit.* F. *in verb. Et ſi pars. n.* 10. Gail. 1. O. 84. *pr. &* 2. O. 46. *n.* 16. Ant. del Re *tract. de juram. calumn c.* 7. *n.* 6.

Es muß auch der Goldtſchmidt bey Beſichtigung der diffitirter Pittſchafft geſtehen / daß die circumferentz deß Siegels etwas verletzet oder zerſchmettert/vnd die litern nicht eygentlich zukennen geweſen.

An verò quando ſigillum nõ bene adparet, vel forma Impreſſionis ſe non clarè oſtendit, aut literæ ſigilli non legibiles, ſeu inſculptæ characteres non conſpicuæ ſunt, nullam adhiberi fidem ſigillo Documentove, cui adfixum fuit. text. eſt *in c. inter dilectos extr. de fide inſtrum.* Crav. *conſ.* 46. *num.* 6. poſt Socinum dicentem; Quod alias mille fraudes committi poſſent: Ex Ruin. Simon. de Præt. Frid. Pruckm. *conſ.* 12. *n.* 105. Menoch. *caſ.* 113. *num.* 12. *& ſeq. & lib.* 2. *præſumpt.* 57. *n.* 45.

Das ander ex parte Reverendiſſimi vorgeſchützte fundament nimbt auß deme / was oben in eliſione actionis außgeführet worden / vnd daß nemblich diß jus percipiendi acciſias nicht ex jure territorii vel Regalium, ſondern ex propria civium conventione vrſprünglich herflieſſe ſeine Abfertigung.

Hiebey man auch loco ulterioris confutationis nicht ohnangeregt laſſen kan / daß die eygenthumbliche Gerechtigkeit der Statt Bocholdt an den acciſen vnnd Vngeldt ex ipſis reverſalibus hell herfürbricht / in deme darinn vermeldet wirdt / wie Weylandt hochermelter Biſchoff Otto einem Rath zu Bocholdt alle acciſen daſelbſt **gelaſſen vnd geſetzet / In alle der weiſe / als Sie die von Ihren Vorvätern vntergehabt / ꝛc.**

Cum ſi communitas in poſſeſſione vel quaſi percipiendi tales acciſias anteà ſemper fuit, Dn. Epiſcopus eas ſibi jure Superioritatis vel Regalium vindicare neutiquam poſſit: Duo enim ejusdem rei in ſolidum poſſeſſores eſſe nequeunt, *jurib. vulgatiſſ.* Et ſi cives ante factam oppignorationem acciſias habuerunt, abſurdum eſt, eas denuò per pignoratitium aut alium contractum iisdem conferri; Quod enim meũ eſt, amplius meum fieri nequit; nec pignus in re propria ullo modo conſiſtere poteſt *l. ſi rem alienam.* 9. *ff. de pign. act. l. neq; pignus. ff. de Reg Iur.* Joh. Petr. Surdus *deciſ.* 76. *n.* 1.

Dieſer außdeutung dañ vmb ſo viel domehr / tanquam Catrocio Bononienſi ſteiff iſt anzuhangen / Quod in dubio interpretatio ex Inſtrumento facienda ſit contra illum, qui fundat ſe in illo inſtrumento gl. not. *in l. veteribus. ff. de pact. cum ſimilib.* Tiber. Decian. *conſ.* 22. *n.* 72. *vol.* 4. Et judex proclivior eſſe debeat in pronunciando, pro illo, qui certat de damno vitando, contra illum, qui certat de lucro captando Modeſt. Piſtor. *conſ.* 12. 62.

Dieſem allen nach dann ſo viel ſchließlich abzunehmen / daß die löbliche Regierung in bevorſtehendem judicio reviſorio ſich keiner reformatori: ſondern viel mehr einer confirmatori Vrtheil zuverſehen habe / Bevorab / dz die Herrn Reviſores ohn das in dubio deß Kayſerlichen Cammergerichts authoritet in acht zunehmen ſchuldig / vnd Judices ad quos dahin angewieſen werden / die vorgehender inſtantz Vrtheil ad judicium à quibus honorem ſalvandum zubeſtettigen Cephal. *conſ.* 223. *num.* 53. quem citat Rota Lucenſ. *deciſ.* 119 *fol.* 421. *verſ. ſed quando.* Borgnin Cavalcan. *de uſufr. mulier. relict. ſect.* 3. *n.* 68. §. *Ego quidem. fol.* 419. Bernab. Cornazzanus *deciſ. Luc.* 84. *n.* 12.

Welches Ich alſo zu meinem Rechtlichen vnpartheyiſchen Außſchlag vber die verübte acta. prioris inſtantiæ verfaſſen wollen / jedoch in allwege menniglichen vorbeſſerung ohnbegeben.

Actum Spiræ 30 Julii Anno 1607.

CON-

CONSILIVM V.

THOMÆ MERCKEL-BACHI JC.

I. Quibus jurium remediis Subditis ultra cenſus ſui modum gravatis contra ſuperiorem Collectas Imperiales indebitè exigentem ſuccurratur?

II. An condictio indebiti à Subditis contra Dominum intentata cum actione Injuriarum à Domino per modum Reconventionis inſtituta legitimè compenſari poſſit?

III. An in Collectarum Provincialium impoſitione & bonorum æſtimatione valor præſentis temporis attendendus? vel quænam ratio ineunda? Et an aucto vel diminuto Territorio Exactiones quoque augeantur vel diminuantur?

IV. De Operis & Servitiis Subditorum determinatis & indeterminatis: Et an Dominus Territorii, quoad operarum præſtationem, intentionem fundatam habeat contra Subditos, vel eas aſſerens probare debeat?

V. Quantò tempore ſervitia Ruſticorum præſcribantur?

VI. De jure manus motuæ, **Todtfäll/Hauptrecht/Weidmahl.**

NAch angehörter Relation deß Edlen vnd hochgelehrten Herrn Johannis Philippi Cabelii Fürſtlichen Kemptiſchen Cantzlers / auch fleiſſiger Erwegung der in Sachen Herrn Geörg Freyherrn zu Königſeck/ꝛc. wieder deſſen Vnterthanen vor den Herrn Keyſ. Commiſſarien gepflogenen Handlungen/befinde Jch/daß in calculo ſententiæ ferendæ ſich allerhande dubia, hauptſachlich aber vber die Reichs: vnd Landſtewr/Frondienſt vnd Haupt: oder Todtfäll der Leibeygen halben erreugen.

So viel den Erſten Puncten der Reichsſtewr berührt / haben die Vnterthanen wieder wolermelten Herren von Königſeck vmb / daß ein höhers/ weder ſeine Anlagen beleufft / jhnen abgenommen / conditionem indebiti angeſtellet/auch zum theil die vbermaß erwieſen. Dieweil aber nicht allein anderer benachbartē Herrſchafften Vnterthanen ſolchs zur Nachfolg ziehen / vnd deßwegen newe ſtreit erwecken / Sondern auch deß Reichs Contribution ſperren möchten. Als wil es vmb beſorgender weit außſehender conſequentz willen bedencklich fallen / den von Königſeck ad reſtitutionem pure zu condemniren.

Von

Von den Augſpurgiſchen Herrn Conſulenten iſt vor Rathſamb ermeſſen worden / erſtgehörte erforderung mit der Injurien Clag zu compenſiren.

Hingegen ſeind die Herrn Reviſorn der meinung / daß weiln einmahl berührte compenſatio ſaltem aliquam condemnationem auffm rücken trage / man angeregten Punct jetzo ſuſpendiren, vnnd ſich darvber mit anziehung der dahero beſorgten Weitleufftigkeit bey Ihrer Keyſerl. Mayſt. beſcheides erholen ſolte.

Wann aber / meines bedünckens / die von allen Ständen approbirte Reichs Abſchiedte vnd benentlich de Annis 1555. 57. 66. 67. 82. 94. 98. vnd 1603. vermittels dern der Obrigkeit anbeſöhlen / die Vnderthanen mit Stewren hoher vnd Weiters nit / dann ſich Ihre gebührende Anlag erſtreckt zubelegen / hierinn lauter vnd clar / auch es ein ſeltſahmes anſehen / bey allerhöchſtgedachter Keyſ. Mayſt. gewinnen würde / ſub hujusmodi prætextu angeregte wollbedachte ſo viellmahls in dieſem paſſu erfriſchete Reichs Ordnung bey ſeiths zuſetzen / vnd mit ſolchen anbringen zu verſtehen zu gebē / daß von allen Ständen in dieſem Paß die heilſahme Reichs Satzungen / Ja auch gemeine beſchriebene in der Natürlichen Billigkeit ergründete Rechte mit höchſter beſchwerung Ihrer Armen Vnterthanen vberſchritten / welches vmb deſto ohnverandtwortlicher fallen würde / daß die Reichsſtewren den Ständen nicht zuſtehen / Sondern dieſelbe in erhebung derſelben daß nudum miniſterium allein leiſten / Vermeinte Ich / daß man dieſen Punct nicht weniger erörtern / vnd entweder es bey der Auſpurgiſchen Herrn Conſulenten vrtheil verbleiben laſſen / oder aber in anſehung / daß ermelte Herrn Conſulenten in Ihrer Information *fol.* 192. andeuten / daß geklagte vbernahm noch nit allerdings der gebühr liquidirt, ſondern ferner inveſtigation bedürfftig ſeye / eine abſolutoriam, geſtalten Sachen nach ſonderlich alsdann ergehen laſſen köndte / do ſich auch ex actis befinden würde / daß die vbermaß gering / vnd Königſeck wegen eintreibung / auch liefferung der Reichsſtewr in die ordentlich Legſtatt vnd Verwechſelung derſelben in gangbahre Reichsmüntz allerhandt Vnkoſten angewendet hette.

Auff daß aber künfftig die Vnderthanen nicht höher / weder Ihrer Herrſchafft Anlag ſich erſtrecket / belegt / möchte Ihnen den Vnderthanen die Reichsſtewr / ſo weit ſich Ihres Hern Anſchlag belaufft / vnnd in Reichsmüntz zuerſtatten / aufferlegt werden / ſolcher geſtalt Sie auch vermercken würden / daß die abſolutio à condictione indebiti vel potius ab Imploratione officii Judicis [quod & rectè tribuunt ſubditis hoc in caſu Dd. Auguſtani Cōſulentes, & confirmat Schrad. *de feud. p.* 10. *ſect.* 5. *n.* 19. *poſt Speculat.*] auch zum theil wegen abgang der Müntz vnnd anderer Vnkoſten erfolget wehre.

Falls dieſe Meinung alſo belieben ſolte / könte auch in cauſa Injuriarum dieweil einmahl pœnitentia in actione Injuriarum & delictis conſummatis nicht ſtatt findet. Gail. 2. *obſ.* 106 *num.* 3. entweder den Bawren deßwegen ein Abbitt bey Ihrer Herrſchafft zu thun / oder aber Ihnen aufferlegt werden / vermittelſt aydts ſich zu purgiren, daß der von Ihnen erwehlter advocat N. von den Vnterthanen geklagter maſſen den Freyherrn von Königſeck in ſchrifften ehrnrührig anzugreiffen kein befelch gehabt / do ſie ſich alſo purgiren würden / köndten Sie wol abſolviret werden.

Damit aber die Streitende Partheyen deſto ehe zur ruhe kommen / vnd den beſorgten Weiterungen fürgebieget werden möge / wil daß ſicherſt vnd rathſambſt ſeyn / daß man ſo wol die / der Injurien als vbermäſſig Schatzung halben angeordnete Clag / geſtalten Sachen nach / ex officio Judicis compenſando auffgehebt / vnnd beyde theil reſpectivè der Obrigkeit allē gebührenden reſpect vnnd Ehrerbietung zuerzeigen / vnd die Vnterthanen nicht mit der Stewr vber den Anſchlag zu ſpannen / etwas angewieſen hette.

Inmaſſen dann am Keyſerl. Cammergerichte zu Zeiten nach befindung dergleichen compenſationes fürgehen / ut factum 15. April. Anno 1578. Item 29. April. Anno 1583. in cauſis Injuriarum Con. & Reconventionis.

Zu dem andern Punct der Landtſtewr zugreiffen / wollen die Vnterthanen ein beſetzte Stewr von Ihren liegenden Gütern / wie dieſelbe von alters vnd gar nicht ſecundum valorem præſentis temporis angeſchlagen / außrichten / auch ſolche Ihre Intention mit Vnterſchiedtlichen Zeügen / ſo mehrentheils Ihre mit Conſorten vnd membra Univerſitatis ſeyn / beweiſen.

Ob nuhn wol die Herrn Augſpurgiſche Conſulenten Ihnen den Vnterthanen quoad collectanda immobilia beypflichten / vnd ſolche opinio damit zum theil confirmirt werden möchte / daß die Landtſtewren nicht anders / als Tributa ſeyn / quæ certam & quotannis recurrentem præſtationem habeant, Gail 2. *obſ.* 52. *num.* 5. Petra *de Poteſt. Princip. c.* 4. *num.* 71. Ideoque cum ſint annuæ præſtationes, augeri nequeant Thomat. §. *retenta. n.* 9 *fol.* 558.

So halte Ich es doch dafür / daß man dergleichen Landſtewren / ſo nicht blößlich in ſignum Subjectionis & Superioritatis, ſondern auch pro fructibus & emolumentis Jurisdictionis, Item pro curis & laboribus, necnon recompenſatione Expenſarum, quas Domini facere & pati debent, pro pace & quiete tenenda inter ſubditos; pro ſua dignitate conſervanda, pro ſalariis officialium, & ad juſtitiam adminiſtrandam exiguntur, prout ferè loquitur Simon de Pratis *conſ.* 10. *num.* 1. *vol.* 3. Nicol. Everh. Junior *conſ.* 10. *num.* 28. *vol.* 1. gereicht werden / die Güter nach Jederzeit lauffenden gangbahren Werth zu verſtewren ſeyn / Cum & Collectæ ſecundum vires patrimonii per æs & libram ſolvendæ ſint. Vide Me ſupra *cap.* 17. *n.* 90. *& ſeqq.*

Nuhn muß aber eines Jedtwedern vermögen tempore Impoſitionis Collectarum & ita de præ-

de præſenti æſtimirt vnnd angeſehen werden / welches dann gleichſamb in terminis à Baldo *conſ.397. lib.3.* beſtettigt wirdt / ubi reſpondit, quod illi, qui de menſura vel æſtimatione perperam & ultra modum facta conqueritur, non ſufficiat probare veterem æſtimationem, quia precia rerum mutantur in tempore *l. precia rerum ff. ad Falcid. lib. ſi inter. C. de jur dot.* Ideoq́; pro varietate temporum mutari æſtimum, & quemlibet ſubire debere onera ſecundum vires patrimonii, firmat Bald. *d. loc. lib. omnis. C. de collat. fund. lib. 11. l. Indictiones. C. de trib. & annon.*

Quod & eleganter Baldo tamen non relato tenuit Cravett. *conſ. 195. per tot.* Quo loci *& num.* 1. 2. *&* 3 hac utitur ratione; Si, *inquit*, poteſt Superior vel Dominus imponere collectas ab initio, à fortiore poteſt reformare, ut bona regiſtrata ſeu in regiſtrum relata ex integro æſtimentur ad valorem præſentis temporis. Facilius enim permittitur actus reformatio, quã nova conſtitutio. Et *num. 9.* ſubjicit idem Cravetta, reformationem Regiſtri ad eum fieri effectum, ut in præſens tempus æqualitas ſervetur in oneribus, ne pauperes compellantur plus æquo ſolvere.

Quam & propugnat Simon de Præt. *d. conſ.* 100. *cent.* 3. ubi in iſta quæſtione circa æſtimum novum immobilium bonorum ſitorum in territorio Caſtri apiculi fiendum ſeu factum valdè augmentatum in æſtimatione bonorum ab ea, qua bona eadem æſtimata reperiuntur, in æſtimo veteri, an commodum hujusmodi augmenti æſtimationis cedat in utilitatem Comitis dicti Caſtri, ut majorem annuam recipiat ſolutionem ſeu Collectam ordinariam à ſubditis & poſſidentibus bona ſua in territorio & æſtimo novo, quam recipiebat ex æſtimo veteri, vel commodum hoc remaneat inter ſubditos ad eorum utilitatem? veram ſuo judicio dat reſponſionem, ad Dominum Comitem videlicet pertinere hujus æſtimationis augmentum tribuens ei majorem & multiplicatam ſolutionem annuam pro modo florenorum multiplicatorum in æſtimatione; Eamque pulchrè confirmat. Huc quoque inclinat Florez *q. 21. n. 169. & ſeqq.*

Dieſem Schluß dann pro ſecundo, quoad præſentem hypotheſin deſto mehr judicando nachzugehen daß der mehrertheil Zeügen Vermelden / wie die Vnterthanen vaſt nach Dreyẽ Jahren den Stewraydt geleiſtet / vnnd jhr vermögen angezeigt / ſolches Stewraydts nit von nöthen / wann nach dem alten Werth die Güter zu æſtimiren weren.

Vnd läßt ſich dieſe Illation mit der Vnterthanen außlegung / als nemblich / daß die Andtſtewr nit wegen auff: noch abſchlags der Güter / ſondern allein wie viel Jeder Vnderthan an Gütern beſitze / Ab: oder zunehme / angeſehen / vnd daß alsdann die Güter jhren gewiſſen Anſchlag auffm rücken tragen / gar nicht verſtreichen.

Zumahl daß die Formb deß Stewraydts ſolcher Interpretation zu wiederlaufft / daſelbſt dann gemelt / daß die Vnterthanen Jhre Güter / was dieſelb der Zeit werth (hoc eſt tempore impoſitionis) ſein mögen / getrewlich. Verſtewren ſollen.

Fürnemblich daß auch etlich Zeügen eben geſetzten effectum beſagten Stewraydts in dem zuerkennen geben / daß / nach befindung eines jeden Vermögen vnnd Nahrung oder derſelben Abgang / die Stewr geringere werden.

Dieweil nuhn dero Herzſchafft diminuto vel decreſcente cujusque patrimonio auch proportionabiliter an den Stewren abgehet text. *in l. forma §. 1. ff. de cenſib.* Quem textum aureis literis ad Cameram Collectantium ſcribendum monet Ægid. Thomat. *tract. de munerib. §. Retenta. num.* 7. Forma cenſuali (*inquit ICtus*) cavetur, ut agri ſic in cenſum referantur: Nomen fundi cujusque & in qua civitate, & in quo pago ſit, & quos duos vicinos proximos habeat: & arvum quot in decem annis proximis ſatum erit, quot jugerum eſſe videatur: vinea quot vites habeat: olivetum quot jugerum, & quot arbores habeat: pratum, quod intra decem annos proximos ſectum erit, quot jugerum: paſcua, quot jugerum eſſe videantur: item ſilvæ cæduæ omnia ipſe, qui defert, æſtimet. Illam enim æquitatem debet admittere cenſitor, ut officio ejus congruat relevari eum, qui & in publicas tabulas delato modo frui certis ex cauſis non potuit. Quare etſi agri portio chaſmate perierit, debebit per cenſitorem relevari: Sed etſi vites mortuæ ſint, vel arbores aruerint, iniquum fuerit eum inſeri numerum cenſui. Quod ſi exciderit arbores vel vites, nihilominus eum numerum profiteri jubetur, qui fuit cenſus tempore: niſi cauſam excidendi probaverit Cenſitori. *lib. cura. §. deficientium. ff. de jur. immunit. l. 2. C. de alluvion.* Cravetta *conſ.* 195. *num.* 6. Menoch. *conſ. 9. num. 5. verſ. quinto.* Egregiè Johan. Philip. Montispelienſis *conſ.* 1. *num. 2. & ſeq.* Weſemb. *conſ.* 103. *num.* 15. *verſ. ſecundo. & num.* 17. *& ſeqq.* ubi latiſſimè probat, diminutionem fructuum in Collectarum materia debere attendi. Johan. Bapt. Coſta *de ratione Ratæ quæſt.* 103. *num.* 7. Mynſinger. 5. *obſ.* 34. *num.* 1. *&* 2. *ubi ait*, imminutiones territoriorum jure levamen & diminutionem Exactionum mereri.

So muß auch zu deroſelben mehrerm vortheil das augmentum gereichen / prout etiam argumentatur Cravetta *d. conſ.* 195. *num.* 6. ubi propter augmentum bonitatis & majoris reditus, cauſa diligentioris culturæ, æſtimium augeri, & reformari debere, multis rationibus comprobat. Johan. Vincent. de Anna. 1. *allegat.* 18. *n.* 2. Gail. 1. *obſ.* 21. *n.* 14. Fulv. Pacian. *conſ.* 7. *n.* 135.

Hinc, ſi alicui Imperii Statui accedat Comitatus vel Baronatus jure ſucceſſionis eum quoque onus Collectarum ſequi, cautum eſt in Receſſu Imperii de Anno 1548. §. dieweil Gail. *d. loc.*

Wie dann Vierdtens auch die benachbarte Vnterthanen Jhrer Herrſchafft ja allenthalben im Heil. Reich Teutſcher Nation ein ohnbeſetzte

beſetzte

beſetzte Stewr nach gelegenheit jhres Wachſenden oder Abſteigendem Vermögens ſecundum tempus Impoſitionis ohnwahgerlich außrichten.

Cæterum rectè ſumi argumentum à conſuetudine vicinorum, cum conſuetudo viciniæ maximè valeat in declaratione facienda reſponderunt Weſ.*conſ.*95.*n.*23. Mynſ.*decad.*13. *reſp.*3.*n.*14.*& ſeqq.* Nicol. Everh. Jun. 2.*conſ.*1. *n.*210.

Welchem dann nicht zu wieder iſt/ was oben de tributo, & quod illud habeat perpetuam & invariabilem prꝍſtationē, angeregt / Cum hoc procedat vel in tributo propriè dicto, quod ſaltem prꝍſtatur in ſignum ſubjectionis aut recognitionis, non etiam pro aliis Neceſſitatibus Dominorum, de quo tributo propriè dicto forſan accipi poteſt, *l.*1.*C. de paſc. pub. & privat. l. fin. C. de præd. & omnib. reb. navicul. l.*1. *C. de immun. nem. conced. l.*1. *C. de cenſib. & cenſit. & peræq.* vel etiam de tributo, quod ab Univerſitate Domino præſtatur: Hujusmodi enim tributum aucta vel diminuta Univerſitate augeri vel diminui nequit, quia Univerſitas non creſcit neque decreſcit, ſed ſemper manet Coſtal. *in l.* 1. *ff. de evict.* per text. *ibid. citatum*, & poteſt reduci ad unum; Secus eſt in tributo præſtando à ſingularibus perſonis pro modo eorum patrimonii, ſicut reſpondit Simon de Præt. *d. conſil.* 100.*n.*8. Quod & ſenſit Montiſp. *d. conſ.* 1. *nu.* 10. *ubi ſcripſit*, quod indicto populo aut Uunverſitati cuipiam munere aliquo patrimoniali vel Collecta, ſi aliquos immunes fieri oporteat, ea de cauſa, quod agri ſteriles, aridi, vel omninò inutiles facti ſint; non propterea Principi quicquam deperibit, nec minus univerſitas illa ſolvet, ſed deficientem portionem reliqui Cives pendent, cæterisque indicetur *l. omne C. de cenſib. libr.* 11. Et id ſecundum Montiſpel. *n.* 11. procedit, quando Civitati alicui & Univerſitati, ut corpori, aliquid indicitur, quod ſi perſonis ſingularibus & earum gratia tantum, tunc unus pro alio non tenetur poſt Bart. *in l* 2. *C. de Apoch. publ. libr.* 10. Ant. Faber *in Cod. deciſ. forenſ. libr.*3.*tit.*12.*definit.*40.*nu.*4. Thomat. *in §. retentan.*11.*fol.*561.

Nichts thut zur Sachen/ ob gleich etliche Zeugen ein beſetzte Stewr vnd nach dem alten Werth der Güter befundſchafften wollen.

Seytemahl dieſelbe nicht allein jhrer außſagen keine Vrſach anzeigen vnd ſonſten gar perplex, verwirret vnd vnrichtig/ ſondern auch dahero allerdings ſuſpect, vnd verwerfflich/ dz Sie litis conſortes vnd auß der Gemeinde ſeyn/ Alſo wann gleich ermelte Zeugen mit Jhren depoſitionibus richtig außgeſchlagen/ dannoch dieſes Orths keines wegs zu conſideriren wehre.

Cum juris ſit receptiſſimi, Quod teſtes de Univerſitate quando agitur de commodo ſingulorum ipſius Univerſitatis non modò ſint idonei Farinac. *de teſtib. q.*60.*nu.*484. Sed ne quidem ad teſtificandum admittendi Farin. *ibid. n.* 496. ubi infinitas ſubminiſtrat authoritates, idque exemplificat *d. q.*60.*num.* 533. *ubi ſcripſit*, quod in cauſis onerum & Gabellarum teſtes Univerſitatis non ſint idonei pro univerſitate poſt Afflict. *deciſ.*400.*n.*6.*&* 7. Cacheran. *deciſ.* 99.*n.* 39. *verſ. & quod teſtes* ubi Cacheranus ſubjicit, hos teſtes ideò non probare, cum re ipſa ſint partes, ita ut ne quidem numerus horum teſtium plures patientium Exceptiones hunc defectum poſſit ſupplere Farin. *q.*62. *nu.* 322. Sicut etiam teſtes Inhabiles non admittuntur in iis actib. in quibus etiamſi alii teſtes actu non intervenerint, habitu tamen intervenire potuerunt Farin. *q.*62. *n.*62.

Vnſers falls aber/ quoad Collectas, haben auch Frembde Zeugen/ vel ſaltem habitu, was vorgangen / per facti poſſibilitatem erfahren können.

Deßgleichē wird auch erſt verſtandener defect⁹ durch die Frembde Zeugē vñ derē atteſtation im wenigſtē erſetzt/ dz dieſelbe mehrern theils võ der berühmtē Beſtewrung nit wiſſen/ ja etliche/ als der 32. vnd 35. befundtſchafften/ daß in der benachbarten Herrſchafften Höheneck/ ſo dann im Stifft Augſpurg die Stewrē ohnbeſetz ſeyn.

So viel ferner die Viehewerdt vnd außzüg belanget/ welche d' Gemeindt Almende vñ Güter/ vnd von aller Stewr bißherò exempt vñ befreyet geweſen/ wollen die Vnterthanen dieſelbe auch/ wann ſie ſolche vnter ſich erblich verpartieren/ vnd kauffen/ in eadem libertate haben.

Aber dieweil einmal ohnverneinlich/ daß die Vnterthanen dardurch jhre Nahrung in particulari erhöhen/ auch von dem geld/ dadurch ſie ſolche Viehewerden an ſich gebracht/ die Stewr erlegt/ muß dißfalls billig res ipſa loco precii tretten/ maximè, quod etiam mutatione perſonæ rei conditio mutetur Petra *de poteſt. Princ. c.*4.*n.*45.*fol.*68.

Idque in terminis Collectarum tradidit Alex. 4. *conſ.*36.*n.*15.*&* 16. Aliud enim eſt Univerſitas, aliud ſinguli.

Wann auch beſagte Viehwerden alſo der Gemeindt in communi verbleiben vnd keinem privato zugeeignet/ gibts dem Domino Territorii ſo viel vortheils/ daß ſinguli; qui habent communia paſcua, mehrer Viehes halten vnd auch davon die Stewr außrichten können/ hierumb ſo viel vorgehende beyde Poſten der Landſtewr halben betrifft/ die Vrtheil etwas anders zu reformiren ſeyn wird.

Es ſey dann/ daß man in ſonderer betrachtung/ die arme Vnterthanen ohn daß mit Land: vnd Reichsſtewren zimblich hoch belegt / die Viewerden ohngeachtet dieſelben particulari auff etliche Vnterthanen kommen / in priſtina libertate laſſen/ vnd dabey daß bedencken wolte/ daß wegen ermelter Weyde die Vnterthanen mehr Viehes halten können/ als denen auch die Stewren von fahrender Haab gefolget werden; poſſet etiam forſan in futurum prohiberi ſolcher Allmende ſich zu enthalten/ ꝛc.

Ferner ob die Schulden/ ſo auff den ligenden Gütern ſtehen/ in ineunda Colllectarum ratione abkürtzen/ vermercken Wir/ daß die Herrn Reviſorn ein vnterſcheidt machen wollen/ ob ſie Vnterthanen anderer Jhrer Herrſchafft mit Schulden verhafftet / oder aber frembden vnd

außmercken/ ut poſteriori caſu teneantur ad collectas, non etiam priori; zumahl daß der ander Vnterthan welcher wegen ſolcher ſchulden deſto reicher vnd Haabſeliger geachtet / die Stewr außrichten müſſen.

Aber bey dieſem Paß ſchlieſſe Ich dahin/ daß die Schulden dergeſtalt/wann die Vnterthanen nicht gleich dafür haben/ohn das auffgenommene geldt zu jhrer Handthierung brauchen vnd alſo jhren Nutzen damit treiben würden/ Quo caſu ſi non, uti immobilia, ſaltem uti mobilia collectationi nihilominus ſubjacerent, in der Beſtewrung abzuziehen ſeyn / per text. in Reichs Abſchiedt de Anno 1500. Et quod collectæ de bonis ſolvendæ; Bona autem non aliter dicantur, quam deducto ære alieno *jurib. vulg.* Ideoque & Emphyteutam ad collectas obſtringi, ita ut penſionem & expenſas inprimis deducat, receptius eſſe, dixit Valaſc. *de jure Emphyt q.*17.*n.*10.

In den Dritten Puncten der Fronen vnd Scharwercken/wird diß hauptſachlich geſtritten/ demnach die Vnterthanen ermeltes von Königſeck der gemeſſenē Fron bekändtlich ſeyn/ ob nicht die Herrſchafft dißfalls Intentionem fundatam quoad ſervitia indeterminata biß ſo lang vnd viel habe/ daß von den Vnterthanen die gemeſſene Frohn erwieſen werde/ dafür es dann von den Herrn Reviſorn auß folgenden motiven gehalten/vnd in effectu den Vnterthanen die probation heimbgewieſen werden will.

Erſtlich dz der Herrſchafft vi Jurisdictionis die Frohnen gebühren/ Quod & confirmat Ferrar. Montan. *de feud. lib.*5.*c.*3.*pr.* Gail. *de arreſt. c.*10. *pr.* ubi ſervitia retulit inter fructus Jurisdictionis welches allhie deſtomehr ſtatt findet/ daß der von Königſeck die Frohndienſten mit der Graffſchafft Rottenfels definite erkaufft.

Fürs Ander/ dz auch beklagter Freyherr nit allein der in dē Clagatticuln ex adverſo geſetztē/ ſondern noch andere Frohnen/ laut etlicher Zeugen außſag/in beſitzlichem herbringen/ alſo billig den Vnterthanē/ ſo limitata ſervitia prætendiren, daß onus probandi auffzuſenden ſeye / per notata Friderici Huſani *de propriis hominib. c.* 5. *quæſt.* 3. *principal n.* 3. Facit. *l.* 1. *C. in quibus cauſis colon. cenſit. libr.* 11. ubi colono quod Dominus plus exegerit, quam antea conſueverat, probandi neceſſitas incumbit.

Am Dritten/ daß es difformiter vnd vnterſchiedlich mit klagenden Flecken gehalten einer höher weder der ander/ mit Dienſten angeſpannet worden.

Ex hujusmodi autē difformi præſtatione ſequi incerta ſervitia. Quemadmodum etiam ex difformibus actibus non probatur conſuetudo Natta *conſ.*979.*n.*27. Surd. *conſ.*393.*num.*22. Si-[illegible] de Præt. 3. *conſ.*43.*n.*21.

Vierdtens/ daß die Zeugen/ ſo das widrige deponiren, in jhren Auſſagen gantz ohnſchließlich/ ohnbeſtändig vnd wanckelmütig/ auch teſtes in propria cauſa, vnd darumb jhre atteſtationes ohngültig ſeyn.

Welchem nach die Herrn Reviſorn faſt dahin ſchlieſſen / daß dem Herrn von Königſeck die ohngemeſſene Frohn ſalvo tamen boni viri arbitrio lediglich zu adjudiciren vnd heimbzuſprechen ſeyn.

Solchs dann pro Quinto damit ferner behauptet werdē könde/ dz/ obwol ſonſten die vermutung geſchöpfft/ q hujusmodi ſervitia jure familiaritatis & obſequii cauſâ citra obligationis vinculū præſtita ſint, ideoq; nec in poſſeſſorio nec petitorio exhibentibus præjudicent Molin. *in Conſuet. Pariſ. tit.* 1. §. 1. *gl.*4 *n.*14. Jedoch daſſelb der Vrſach allhie nicht ſtatt habe/ daß Königſeck titulū ſuæ poſſeſſionis vñ nemblich den contractū exemptionis (wie oben angerühret) auffzuweiſen hat/ Qui autē titulū habet, etiam inutilem, cauſamve aliquam uſurpatæ ſervitutis oſtendere poteſt, is nunquam jure familiaritatis, ſed proprio poſſediſſe judicatur Menoch. *conſ.*160.*nu.*20. *& lib.* 6. *præſumpt.* 67. Maſcard *concl.*1197.*n.*1. *& ſeq.*

Hingegen erzeigen ſich ex parte ſubditorum auch ſcheinbare motiven vnd Gründe/ worauß allein limitatæ operæ zu erzwingen.

Dann Erſtlich wollen die Dd. Quod Dominus territorii quoad operarum præſtationem intentionem haudquaquam fundatam habeat contra ſubditos, ſed eas aſſerens probare debeat Anton. Sola *in Conſtit. Sabaud. de jur. Emphyt. p.*2. *gl.*6.*n.*4. *ubi ſubjungit ex Alex. & Nevizano,* jus neminem ad hæc ſervitia cogere, cum potius exactio operarum ſit contra jus commune ejuſque prohibitionem *l. un. C. ne oper. à collat. exig. libr.*10. & ibi gl. *l.* 1. *C. ne ruſtican. ad ull. obſeq. devocent. libr.* 11. Guil. Benedict. *in c. Raynutius. verb. condidit. num.* 26. *de teſtam.* Natta *conſ.*185.*n.*10. Chaſſan. *in conſuet. Burg. rubr.* 9. *n.* §. 18. *verb. corveables. n.*22. *ubi ea de cauſa operas odioſas appellat.*

Fürs Ander wird ins gemein vermuthet/ daß den Vnterthanen ſolche Dienſte per violentas impreſſiones abgetrungen ſeyn Sola *d. loc. nu.*7. Maſcard *concl.*1301.*n.*1 *&* 2. Molin. §. 76. *nu.* 16 *& ſeq* qui & ideò, quod ſubditi potius ex timore, quàm debito ſervilia gravamina præſumantur præſtare, non currere præſcriptionem ſtatuit.

Zum dritten ſind etliche Dd in dem Wahn/ quod ne quidem 30. annorum præſcriptio ſufficiat in ſervitiis Cavalcan. *deciſ.* 27.*n.*33.*p.*1. ubi dixit, ſubditos non teneri Carregia & vecturas & operas facere dominis, non obſtante quavis longitudine temporis & conſuetudine quæ eſt irrationabilis & corruptela & non obligat. Magis clarè hoc expreſſit Guil. Benedict. *in d. c. Raynutius. verb. n.*65. quamvis [*ibidem inquiens*] ut ex præſtatione ruſticus obligetur, 30. annorum præſcriptionem requiratur Specul. & alii; tamen ait Benedict. illos loqui de præſtatione cenſus à jure non reprobati, ſicut eſt reprobata præſtatio operarum: à qua ſententia non abhorret Afflict. *ad Conſtit. Regni. rub.*9.*n.*4. *ubi dicit,* quod poſſeſſor ſervitiorum non debet defendi, etiam quod ſit poſſeſſio legitima minus centum annorum poſt gl. communiter approbatam *in c. pervenit. de cenſibus.* Citat etiam Archidiac, *in c. ſervitium.* 18. *q.* 2. in

in angariis & perangariis tradentem, quod quando poſſidentur iſta ſervitia jure reſiſtente, longiſſima poſſeſſio non tueatur poſſidentes, niſi adſit privilegium, vel id, quod habetur loco privilegii.

Et obſervantiam centum annorum in exactione onerum deſiderat Bertazz. *conſil. crimin.* 402. *nu.* 3. eo caſu, ubi quis non habuerit titulum à Principe, quem ſi habuerit putat 30. annorum ſpatium ſufficere, poſt Decian. 2. *conſ.* 41. *n.* 114. *& ſeq.* Inde angariam non probari, niſi privilegio vel tempore, de quo non ſit memoria, poſt Grammat. *conſ.* 98. concludit Cæſ. Urſill. *in addit. ad Afflict. deciſ.* 265. *n.* 78. & idem ad deciſ. Affl. 334. *nu.* 6. *quo loci n.* 7. *infert.* malè conſuluiſſe Alex. *conſ.* 123. *vol.* 4. quatenus voluit, per præſtationem factam à ſubditis de aliqua re per decem annos obligari in futurum. Facit huc Cravetta *de antiq. temp. p.* 4. *pr. n.* 36. *fol.* 302. Menoch. *conſ.* 437. *nu.* 27. *ubi dicit,* quod præſcriptio immemorialis iſtis in caſibus locum habet, quando conſtat aliquando dominos nō obſtante recuſatione ſubditorum exegiſſe ſervitium aliquod jure minimè debitum, & ſubditi voluntati dominorum acquieverunt. Et noviſſimè Peregr. *d. conſ.* 19. *n.* 20. *vol.* 1. ubi & Alex. notat, nō ſufficere, quod domini conſueviſſent imponere novas angarias, niſi docerent de uſu & cōſuetudine immemoriali. Idē ſenſiſſe videtur Rebuff. *in Bulla Cœnæ Domini art.* 3. *in fin.*

Quinimò ex ſolo immemoriali tempore, niſi titulus aliquis, vel tituli aliqua adminicula probentur, non exiſtimat pro dominis judicandum Ant. à Padilla *in l. ſi aquam nu.* 38. *C. de ſerv. & aqua.* Cùm tempus immemoriale vitium impreſſionis non excuſet: quoties enim inferior patitur aliquid in rem ſuam committi per Superiorem, patientia hæc non habetur pro conſenſu arg. *l.* 1. *C. de bon. mat.* Padilla *d. loco n.* 39. Accedit his Joan. Bapt. Coſta. *tr. de fact. ſcient. & ign. cent.* 2. *diſt.* 27. *nu.* 6. *& ſeq.* ubi innuit, præſcriptionem in ſolutione onerum intolerabilium, etiamſi perduraverint tempore diutiſſimo & longævo non currere tum ob continuum gravamen potentia vel impreſſione ſuperioris illatum, tum etiam, quia tacita murmuratio populorum interrumpit præſcriptionem per *c. nullus. in fin.* 1. *q.* 1. *c. quia cognovimus.* 20. *q.* 3. Citat ſimul Gregor. Lopez. *ad L. part. Hiſp.* invehentem contra dominos terrarum fundantes exactionem onerum in ſolo tempore immemoriali, & contra quoſcunque nullum alium titulum habentes, quam conſuetudinem in his ſervitiis, quæ à jure ſunt indebita. Hæc ferè Coſta *d. loco n.* 8. Quò etiam inclinare videtur Natta conſ. 106. n. 12. Quod & diſtinctione extricat P. Ant. de Petta *de jur. quæſito per princip. non toll. c.* 6. *n.* 15. *& ſeq. fol.* 127. ut videlicet immemoriale tempus exigatur, ſi dominus ſit tam potens ut populus non poſſit contradicere; ſecus verò in dominis inferioribus, contra quos de facto apud eorum ſuperiorem poteſt haberi recurſus appellando, vel alio modo, &c.

Nun wird aber der Freyherr von Königſeck/ ſo erſtlich Anno 67. von den Herrn Graffen zu Montfort/ die Graffſchafft an ſich erkaufft/ einig immemorialem præſcriptionem, viel weniger darthun/ daß Montforth der Frohn/ ob gleich J. Gn. dieſelbe mit verkaufft/ alſo indefinitè ſich gebraucht habe.

Dabey will auch gläublich fallen/ dieweil Montforth mehr Herrſchafften/ auch anderswo ſeine Gräffliche Reſidentz vnd Hoffhaltung gehabt/ daß die Vnterthanen ſelten zum Frohndienſt erfordert worden.

Welchem nach dieſe erſte opinion im Standt Rechtens wol zubehaupten/ vñ obige eingeführte Rationes Dubitandi dergeſtalt auß dē weg geraumbt werden möchten/ daß Erſtlich hic neceſſariò Domino Juriſdictionis die ſervitia zuſtändig ſeyn/ Cū & Juriſdictio nihil habeat commune cum operis Knich. *de veſt. pact. c.* 3. *nu.* 1. *p.* 2. quamvis non diffiteamur de cōſuetudine Germaniæ contrariam opinionem receptam eſſe.

Ebenmeſſig ſtringirt nit ſo ſtarck/ dz die Graffſchafft mit Frondienſtē verkauft/ weiln daſſelb de terminatis ſervitiis verſtandē werdē möchte/ vñ weiß mā ſich dabey ex jure zuerinnern/ quod hujuſmodi conceſſio Pertinentiarū probet quidem contra concedentem, non etiam tertiū Cravet. *conſ.* 58. *n.* 9. Et quod hujuſmodi conceſſio pertinentiarum nihil operetur reſpectu tertii, niſi probetur, quæ & qualia jura cōcedens haberet; dixit Menoch. *conſ.* 395. *n.* 23. *&* 72. Roland. 2. *conſ.* 82. *n.* 13. Sur. *conſ.* 151. *n.* 57. Hieron. Montan. *de fin. regund. c.* 89. *n.* 10.

Daß aber die Vnterthanen das onus probandi, quod non teneantur ad indeterminata ſervitia, auffgeladen werden ſoll/ cùm fateantur determinata, wiſſen wir vns ſo viel zuerinnern/ dieweil man in materia odioſa & juri communi contraria ſchwebet/ dabey auch violentæ extorſiones ſuperioris vermuthet werden/ daß viel mehr den Herrſchafften das onus probandi am Keyſ. Cammergericht in vnterſchiedlichen Sachen bey wenig Jahren hero angewieſen/ ſintemal allhie diß axioma gelten thut/ Quantum poſſeſſum, tantum præſcriptum.

Vnd obwol Huſanus ſich auff die Gegenmeinung neigen will/ daß die poſſeſſio die Herrſchafft à probando relevire, jedoch iſt ſeine adſertion gleichſamb petitio principii, cum hoc adſumat pro confeſſo, quod adhuc eſt in lite & controverſia poſitum, id eſt, an Dominus ſit in poſſeſſione indefinitarum operarum.

Es iſt ferner *d. l.* 1. *C. in quib. Colon. cenſit. libr.* 11. den Königſeckiſchen Vnterthanen ohnabbrüchig/ fürnemblich vnd in Betrachtung/ berührter textus de colonis cenſitis redet/ derentwegen die Eygenthumbsherrn ſich auff eine poſſeſſion reſpectu colonariæ penſionis zugründen. Ex eo enim vocabantur cenſiti, quaſi pars reputarentur fundi, cui ſunt adſcripti, & à quo nequibant ſeparari *l.* 3. *l. quemadmodum l. cum ſatis. C. de agric.* & una cum fundo in publicum cenſum referebantur, & ſic non cenſebantur per ſe, nec erant in proprio cenſu, ſed alieno, quia cum ipſo prædio cenſebantur idcirco hujuſmodi adſcriptitii cenſiti coloni nul-

la Fiſco ſuo nomine tributa pendebant *l. Colonus. C. de agric. & cenſit.* vel etiam Dominis ſuis tributario nexu tenebantur *l.un.C.de Colon. Illir.lib.* 11. Sed duntaxat ſolvebant Dominis Colonariam penſionem, quæ modum conſuetum excedere non poterat *d.l.colonus.l.cum ſatis.§.caveant C.de agr. lib.* 11. prout eleganter explicat Valaſc. *de jure Emphyt.q.*32.*n.*5.

Solche Vmbſtände ſich bey den Königſeckiſchen Vnterthanen/ ſonderlich ratione poſſeſſionis, quoad ſervitia, quę ſunt contra jus commune, ut ſupra attigimus, keines wegs erreugen.

Anlangendt difformem præſtationem operarum, hat ermeldter Freyherr darauß kein poſſion zuerjagen in Erwegung die Vnterthanen ſich derentwegen nun etliche Jahr hero beſchwert / dahero auch vnter andern ſich dieſe Rechtfertigung erſponnen.

Was pro Quarto der Zeugen halben angerühret/thut ſolchs meines erachtens wenig zur Sachen in Anſehung/ daß die Bawren diß falls keines Beweiß bedürfftig/ hierumb in qualitates teſtium eorundemque dicta zu inquiriren nicht nöttig iſt.

Betreffend die Fünffte Rationẽ Dubitandi, wird derſelben entgegen geſetzt/ was in Tertia Ratione Cecidendi eingeführet/ daß nemblich in cauſa odioſa & libertatem imminuente eine ſolche zeit ad præſcriptionem erfordert wird/ ſo keines Menſchen Gedächtnuß erreichen kan/ an dem es ermeldtem Freyherrn ermangelt.

Es hat zwar jure proprio vel ſubditorum confeſſione Königſeck die gemeſſene Frohnen erfordert/ aber die vbrige ſeind entweder ex urbanitate vnd keiner verpflichteter Schüldigkeit/ oder auch vi & metu geleiſtet / Aber weiln die Vnterthanen vel tacitè murmurando, ut Dd. loquuntur, ſolches geändet/ iſt die præſcription derenthalben vnterbrochen worden.

Demnach gleichwol auß obigen pro & contra angezogenen motiven zuvernehmen / daß dieſer Punct zimblich zweiffelhafftig ſeye/ vnd einmahl der Freyherr von Königſeck nicht allein der von den Vnterthanen einhabenden Güter directus Dominus, ſondern auch der mehrer theil Leibherr/ auch allem anſehen nach/ vber die in der Klag beſtimbte ſervitia, noch in anderer mehr Frohndienſt poſſeſſion vel quaſi ſich eingeſchwungen hat/ Quando enim quis longiſſimo tẽpore ei pro bono pacis jura familiaritatis ſibi jure ſuo uſurpanti nõ contradicit, ſed obtemperat & acquieſcit, tunc uſurpantẽ in poſſeſſione conſtitui placuit poſt Balb. Ruland. *2.conſ.22.n.*24. Teſſaur. *deciſ.*16.*n.*7.

So ſtehet zubedenckẽ/ ob in hoc dubio, damit dannoch weder die Vnterthanẽ vbermeſſig beſchwert/ noch der Herrſchafft zu viel abgezwackt/ die Frohnen nit auff wenig Tage weiter extendirt, vnd nichts desto weniger die Herrſchafft dahin anzuweiſen ſey/ die Vnterthanen zu den Frohnen zu keiner vnbequemen zeit/ vnd/ wann ſie eben mit jhrer Feldt: vnd anderer nothwendigen Arbeit am meiſten zuthun/ anzutreiben.

Sonſten indefinitè dero Herrſchafft die Frohn zu adjudiciren, iſt in viel wege bedencklich/ zumahl daß/ wann gleich jetziger regirender Herr ſich einer gebührender Beſcheidenheit hierinn gebrauchen/ jedoch ſeine poſteritet, ſonderlich do auch die Herrſchafft inter plures heredes getheilet werden ſolte/ die Vnterthanen ſub hoc prætextu operarum indefinitarum außmergeln möchten.

Vmb Verhütung dieſer beſorgender conſequentz/ erachte Jch/ daß man die Vnterthanen allein zu den jhren articulis bekändtlich geſtandenen Frohnen vnd Scharwercken condemniren, vnd doch dabey anweiſen ſoll/ wann die Herrſchafft jhrer in andere weg bedürfftig/ auch zimbliche Atzung zu reichen vrbietig iſt / vnd ſie nichtes ſonderlichs verſaumen/ alsdann jhr mit Dienſten willfahrig zuerſcheinen/ Ita pronunciare furſan tutius & utrique parti conſultius fuerit, ne ſubditi alias ad majorem cervicoſitatem & obſtinatam malitiam quaſi animentur.

Auff den Letſten Puncten wegen der Leibeygenen/ Todtfällen oder Hauptrecht/ zukommen/ davon die Vnterthanen den Dritten theil participiren wollen/ bin Jch ſchließlich der Meinung / daß die Vnterthanen deſto weniger ſich deſſen zu vnterziehen haben/ weil ſie nicht allein jhres ſuchens einigen Schein nicht einwenden / beſondern es hingegen richtig / daß dergleichen Gerechtigkeit dem Leibherrn / oder auch domino Juriſdictionis von Alters hero zuſtändig/ ut tradidit Avent. *libr.*7. *Annal. Boior. fol.*595. Knichen *libr.* 2. *de veſtit. paction. c.*3.*n.*24. *& ſeqq.* Johan. Stumpf. *in Chron. Helvet. lib.* 4. *c.* 27. Cruſius *annal. Suevic. part.*3. *lib.* 10. *cap.* 15. Bruſch. *de Monaſter. German. fol.*87. Gartz. *de Expenſ. c.*9. *nu.*1. *& ſeqq.* Gutierez *libr.* 2. *Canonic. qu. c.*21.*n.*160.

Ob wol aber die Herrſchafft auß milten Gnaden das Hauptrecht zu zeiten leiblich angeſchlagen / oder auch den dritten theil darvon nachgelaſſen hat/ So benimbt doch daſſelb dero Herrſchafft gar nichts/ Cumm illa ex libera facultate & voluntate promanaverint; In voluntariis autem nulla currit præſcriptio.

Zu dem haben auch keine Zeugen/ daß dieſer oder jener Vnterthan ſich deß dritten theils am Todtfall jure proprio angemaſſet / im wenigſten bekundſchafftet/ hierumb Jch in dieſem den Vnterthanen jhre prætenſion purè abzuſprechen veranlaſſet werde.

Welches Jch alſo auff gnädig geſinnen deß Hochwürdigen Fürſten vnd Herrn/ Herrn Joh. Adam, deß Fürſtl. Stiffts Kempten Abt/ auch Wolehrwürdigẽ/ Edlẽ/ Geſtrengẽ Herrn Chriſtoff Thumb von Neuburg Teutſches Ordens/ Landt commenthuren der Baley Elſaß ꝛc. Vnſerer gnädigen Fürſten vnd Herrn pro Rationibus meæ Deciſionis, ſo viel Jch mich dern inter conſultandũ vorgefallenen motiven noch erinnert auffs fürtzſt vnterthänig verfaſſen wollen/ jedoch in alle weg hochermeldter Jhrer Fürſt. Gn. auch Gn. vnd menniglichs verbeſſerung ohnbegeben.

Actum Spiræ 30. Auguſti Anno 1607.

CON-

CONSILIUM VI.

THOMÆ MERCKELBACHI JC

In cauſa **Hanaw** contra **Halgaw.**

DE COLLECTIS CIRCULARIBUS.

I. An circulares Collectæ Subditis imponi, eoque nomine Mandata in Camera Imp. decerni poſſint?

II. An, & quando in Collectis procedatur ſummariè & executivè?

III. An & quomodo indebitè & ultra conſuetum exactæ penſitationes & Collectæ repeti queant?

VFf vorgehende Erſte Frag kürtzlich zu antworten/halte Ich dafür / vnd weiß auch/ daß es von andern Ständen würcklich practicirt wird / daß die Vnderthanen nit weniger mit den Craiß Contributionen, als auff Reichstagen ins gemein bewilligten Stewren belegt / vnd im fall verweigerns per Mandata ad pœnam dupli zur Bezahlung angeſtrengt werden/Wie Ich dann ſelbſt in newligkeit/ wegen deß freyen Adelichen Ritterſtiffts zu Bruchſell contra Odenheimb vnd Rhorbach hierüber ein ſolch Mandatum außgezogen hab.

Es ſeynd auch dieſe Crayß-Contributiones ſo wol als die durch alle Stände bewilligte Reichshülff/dieweil ſie ad eundem finem gerichtet werden/befreyet/ Alſo daß kein Vnterthan ſich derſelben ſub quocunque etiam prætextu libertatis vel exemptionis entbrechen mag/Allein iſt dieſer Vnterſcheid vorhanden/ daß die Craiß-Contributiones nicht uniformes, ſondern in ſolchen willkührlichen Hülffen von einem Craiß zu Zeiten etwas mehr/als dem andern/bewilligt vnd gereicht wird.

Hieran möchte gezweiffelt werden / ob die Crayß Stände ſich zuforderſt ſelbſt angreiffen vnd auß jhren Cammergeſellen daran ein theil zuerlegen ſchuldig ſeyn.

Von den Reichs Anlagen gegen dem Erbfeinde/finde ich in dem Abſchied de Anno 76. daß die Stände vorgewendet/ wie jhnen ſolche damahls bewilligte eylende Hülffe auß jhren eignen Cammergütern vnd Einkommen allein (uti verba ſonant) zuleiſten vnd abzurichten/ohnerzwinglich fallen wolle / ſolchs wird auch im Abſchied de Anno 1582.§. vnd nach dem / ꝛc. mit gleichlautenden Worten erholet/ dahero vnd ob particulam allein dieſe Illation erzwungen werden möchte/ daß die Stände in partem onerum zuziehen/vnd ſolche contributiones den Vnderthanen nit allein auffzuſatteln weren.

Aber dieweil nit allein in dem Abſchied de Anno 1563.§. dieweil *fol.* 147. vermeldet/daß den Ständen/die hiebevor mercklich vnd kündlich beſchwert (ita habent verba formalia) ohnerzwinglich / dieſe Hülff auß jhren eygenen Cammergütern vnd Gefällen darzuſtrecken/ beſondern auch ſo wol berührter Abſchiedt de Anno 66. als folgende 76. 82. 94. deßgleichen 603. den Ständen vnd Obrigkeiten diß Ziel ſtecken / daß ſie jhre Vnterthanen höher vnd weiter nicht/dann ſo fern jeder Obrigkeit gebührende Anlag ſich erſtrecken thut / mit Stewr belegen ſollen/Als iſt dannenherò abzunehmen daß die völlige Anlage ohn zuthun der Stände bey den Vnterthanen allein einzutreiben ſeye.

Welches dann der Billigkeit deſto mehr gemeß/daß die Herrſchafft zu Vnterhaltung deß Keyſ. Cammergerichts/ Item jhren Standt außzuführen / wie nicht weniger beſchützung Land vnd Leut/vnpartheiſcher adminiſtration der Juſtitien, auch beſoldung jhrer Diener vnd officianten/ vnd in andere weg / ohn daß/ mit vielen außgaben täglich vberhäufft werden/

derwegen Sie dann von jhren vnterthanen Landſtewren cæteris partibus einzufordern bemechtigt ſein juxta Simon de Prætis *conſ.* 100. *n.1.cent* 3. Nicol. Everh. *conſ.* 10. *nu.* 28. *vol.* 1.

Eben obverſtandene meinung hat es mit den Craißſtewren/ daß dieſelbe bey den Vnderthanen allein gemeinlich eingezogen werden/ daruber vff die im H. Reich durchgehende ohnverruckte obſervantz vnd herkommen gezogen/ Quæ utique obſervantia in præſtatione Collectarum potiſſimum attendenda erit. Beitrund. *conſ.* 126. *nu.* 1. *libr.* 1. *p.* 2. Jos. Ludov. *com concl.* 138. *n.* 69.

Hierumb es dann bey mir auſſer zweiffel iſt/ daß die Vnderthanen mit mehrgemelten Craißſtewren beſetzt werden mögen/ Inmaſſen dann auch in Sachen gedachten Freyen Adelichen Stiffts contra Odenheimb Mandati 38. die Craißſtewr betreffend/ den Vnterthanen/ vorgewendter einred ohnverhindert/ paritio aufferlegt worden/ Bevorab dißfals/ da die am Keyſ. Cammergericht den 8. Martii 1553. eröffnete Vrtheil den Herrn Graffen zu Hanaw zuerkent/ daß ſie die Haigawer zu gemeinen deß Reichs jederzeit bewilligten Anlegung vnd ſchatzung auch Ihrer Gn. Landſchafft deß Haigaws erhaiſchenden nutz vnd fürfallenden Notturfft mit zimblich gebührlichen Schatzung vnd Anlag belegen mögen/ darunter die Craißhülff/ vmb daß dieſelbe dem H. Reich zum beſten erſprieſſen thut/ in effectu begriffen iſt.

Reſolutio Secundæ Quæſtionis.

Betreffend die Andere Frag/ deren deciſion gleichwol ex reſolutione Tertiæ Quæſtionis, uti præjudicialis, fürnemblich zu ſchöpffen iſt/ ob nemblich die Vnderthanen/ vngeachtet daß am Keyſ. Cammergericht erlangten letſten Mandati zu Außrichtung der Craißhülff genötigt werden mögen/ ob wol nicht ohn/ daß man zur Execution wegen Erlangung der Collecten auch pendente lite ſchreiten mag Bald. *conſ.* 138. *nu.* 3. *libr.* 1. Cum in Collectis procedatur executivè & ſummariè per viam paratæ Executionis, ita ut incipiatur à præceptis Executivis *l. niſi opinatores. C. de Exec. tribut. libr.* 10. *l. publicas. C. de feriis. l. abſtinendum. C. quor. appell. non recip.* Roland. à Valle *conſ.* 32. *num.* 5. *vol.* 1. Cravett. *conſ.* 111. *n.* 1. Menoch. *conſ.* 75. *n.* 103. Erneſt. Gothman. *conſ.* 11. *n.* 187. *& ſeqq. vol.* 1. Teſſaur. *deciſ.* 164. *num.* 2. Thomat. *fol.* 576. *& ſeq. n.* 30. Joan. Parlador. *libr.* 2. *rer. quotid. c.* 5. §. 8. *nu.* 1. *p.* 2. So wolt Ich doch auff den Fall/ wann die Vnderthanen verificiren könten/ daß meines gnedigen Herrn Beambten ein mehrers/ weder Ihrer Gn. Anlag ſich thut erſtrecken/ bereits eingenommen/ wegen der dem Keyſerl. Mandato einverleibter pœn/ zu jetzt angedeuteten executionsmitteln nicht gern rathen.

Fürnemblich vnd in mehrer erwegung/ daß einmahl/ ehe vnd bevor man zur execution greiffet/ ohnverneinlich richtig vnd lauter ſein muß Collectandos eſſe veros debitores, neque aliqua Exceptione legitima ſolvendi neceſſitatem declinare vel effugere poſſe Cravett. *d. conſ.* 111. *n.* 19. Cacheran. *deciſ.* 86. *n.* 4. *& ſeqq.* Parlador. *& alii ſupra citati.* Erneſt. Gothm. *d. conſ.* 11. *n.* 290. Lancellot. *de attent. p.* 2. *c.* 4. *nu.* 3. *lim* 25. *qui & n.* 5. aliam addit limitationem, ut Executio tum lite pendente fiat, quando ſcilicet agitur de Exactione Collectarum præſentium, & quæ ſi tunc non exigerentur, imminerét aliquod damnum publicum, ſecus, ſi ageretur de Collectis jam præteritis poſt Cacheran. *d. deciſ.* 86. *n.* 8. quem ſequitur Cothm. *d. conſ.* 11. *n.* 192. Surd. *conſ.* 168. *n.* 57. Sed & *n.* 6. in terminis idem Lancellottus hanc addit limitationem, ut non procedat, quando lis penderet ſuper hoc, quod diceretur, Exactorum plus ſolito ſubditum gravare, quoniam hac lite pendente debitor non cogeretur ad integram ſolutionem, ſed tantum juxta ſolitum *l.* 1. *C. de Cenſib.* Et ratio videtur in promptu, quia in eo, in quo Exactor excedit, ille non eſt debitor. *Hæc Lancellottus.* Accedit Florez. Diaz. de Mena *quæſt* 21. *n.* 155.

Nun wird aber/ ſo wol in dem Erſten den 11. Octobr. Anno 1605. cum; als letſten den 21. Novembr. anno 600. ſine clauſula erkanten Mandato geklagt/ daß Ihr Gn. die Haigawer viel zu hohe vnd mehr/ als doppel/ den Craiß Abſchieden zu wieder angeſchlagen/ vnangeſehen/ daß Ihrer Gn. Vnterſchiedliche anſehenliche Ampter vnd Landſchafften Monatlich höher nit/ als vmb 160. fl. in gemeinen Reichs Contributionibus angeſchlagen worden.

Derwegen/ da diß an der Vnderthanen ſelbſten beyzubringen wehre/ wärn dem Keyſerl. Mandato, deſto mehr wird gehorſamen müſſen/ daß ſolchs cum aliquali cauſæ cognitione ertheilt worden/ alldieweil ſich das letſte auff das erſte mit außgedrückten Worten referirt, vnd vnd dahero vermuhtlich iſt/ daß der Referens ſolchs ſampt den Einkommenen Exceptionibus wird haben nachſuchen laſſen/ vnd zugleich die eingewandte Exceptiones erwogen/ aber nicht der erhebligkeit befunden haben/ deßwegen daß de novo gebettenes Mandatum, welches auch ſine clauſula außgangen/ abzuſchlagen wehre.

Reſolutio Tertiæ Quæſtionis.

Vff die dritte Frag nunmehe zukommen ob im fall von den Vnderthanen ein mehrers/ dann Ihrer Gn. Anlag ſich thut belauffen/ wehre erhoben/ man ſolchen vberreſt wiederumb herauß zugeben/ oder künfftig zu defalciren, angehalten werden könte ſonderlich/ daß faſt alle Stände Ihre Vnderhanen hoher/ dann Ihre portion ſich thuet erſtrecken/ ins gemein anſchlagen? Da ſchlieſſe Ich dahin/ daß die Obrigkeit den vberſchuß zu reſtituiren oder in künfftigen Contributionibus wiederumb compenſando abgehen zulaſſen/ ſchüldig ſeye.

Alldieweil nicht allein in vorangezogenen Reichs-

Reichs-Abſchieden de Annis 1555 §. dieweil nun dieſe Hülff. *fol.* 56. *lat.* 2. 1557. §. So ſoll es. *fol.* 112. *lat.* 2. 1566. §. dieweil. 76. §. vnd nach dem. 82. §. vnd nach dem. 1594. §. Nach dem/ꝛc. vnd letzlich 1598. §. dieweil dann/ꝛc der Stände gewaldt ſolche Reichs Stewren einzuhaimbſchen auff Ihren Anſchlag dergeſtalt außdrücklich reſtringirt, daß ſie darvber die Vnderthanen nicht beſchweren ſollen.

Sondern auch in beſchriebenen Rechten verſehen / quod plus debito ſolutum per condictionem rectè recipiatur, ut ait text. *in l. ſi is qui. 45. in fin. ff. de condict. indeb.* Et facit *l. ſi non ſortem 26. §. ſi centum. l. is qui plus 31. l. qui expoſitionem 40. §. ſi pars. ff. eod.* Oldendorp. *claſſ. 6. act. 6.* Mozz. *de contract. tit. de cond. indeb. l. cum amplius* 84. ubi Petr. Fab. *de Reg. jur.*

Vnd etwas mehr ad ſpeciem zu tretten / daß die indebitæ & ultra conſuetum exactæ penſitationes & Collectæ wiederumb repetirt vnd eingefordert werden mögen / ſolches wird mit nachfolgenden juris textibus ſtattlich erſtritten/ als nemblich *per l. 1. C. in quibus cauſis colon. cenſ. l. pen. §. caveant. C. de agric. & cenſ.* Nov. *80. c. 6.* Schrad *p. 10. ſect. 5. n.* 119. ubi ait, quod Dominus feudi, qui tributa vel collectas indebitas inſolitas, vel inconſuetas à Vaſallis ſuis exegit, & exacta reſtituere, & in futurum à talibus exactionibus abſtinere teneatur.

Zu dem Ende dann ferner à Bartolo *in d. l. pen. §. caveant.* geſchrieben worden / quod læſis quidam nulla actio naſcatur, ſed in ſubſidium officium judicis detur, quod & affirmat Specul. *libr. 4. rubr.* 100. *de cenſib. §. 2. n.* 2. [ubi & formam libelli hoc in caſu propoſuit] & officium Præſidis poſſe implorare, ſi quis dicat ſe gravatum in Collectâ ultra modum debitum notat Andr. de Barulo *in l. ultra f. num. 1. C. quemadmod. civil. mun. indic. per l. 3. §. præſes. ff. de mun. & bon.* Et facit *l. illicitas 6. in princ. ff. de offic. præſid.*

Bey dieſem paſſu Ich mich faſt eines gleichmeſſigen zwiſchen einem Freyherrn von Königseck vnd ſeinen Vnderhanen zugetragenen falls erinnere / da auch die Vnderthanen vor Keyſerl. Commiſſarien ein ſolche Clag wegen der Vbernahm vorgebracht haben.

Welchem allem nach das erlangte letzte Mandatum excipiendo ſchwerlich zu enerviren oder zu hintertreiben ſeyn wird/ es ſey dann / daß es ſich anders vmb die geklagte geſchichte / weder Supplicando vorgebracht / thue verhalten/ welchs Ich/ uti facti, nit errathen kan/ Cum & IC. non de facto [Quod prudentiſſimos etiam quosque non rarò ſolet fallere *l. 2. ff. de jur. & fact. ingnorant.*] Sed de jure reſpondere debeat Thoming. *conſ. 5 n. 68. vol. 2.*

Da es nuhn hiemit anders bewand/ möchte man ohngefehrlich auff folgenden ſchlag Excipiendo dem Keyſerl. Mandato ſich wiederſetzen vnd deſſen caſſation bitten/ daß erſtlich den Wiederſpenſtigen vnd vngehorſamen Vnderthanen in terminis Contributionum wieder die Obrigkeit am Keyſerl. Cammergericht kein proceſſ zuerkennen/ vnd alſo/ da dieſelbe ſub & obreptitiè außgebracht/ wiederumb zu caſſiren ſein/ Geſtalt daſſelb in mehr angeregten Abſchieden de Annis 1566. 76. 82. vnd 94. § darwieder ſo dann de Anno 1603. lautter verordnet.

Zum Andern/ daß man der geclagten Vbernahm inficiando rundt wiederſprochen / deren verification Ihnen Impetranten obliege/ Cum impetrans reſcriptum, ejusdem narrata verificare teneatur Crav. *conſ.* 592. *num.* 1 & *conſ. 716. num.* 22. etiam eo caſu, quando nihil opponitur Tiber. Decian. *conſ.* 58. *n.* 11. *vol.* 3. poſt Johann. Andreæ & alios.

Drittens vnd geſetzt citra veritatis præjudicium, daß ein mehrers der ſupplicanten fürbilden nach/ wehre erhoben/ ſo wiſſe man ſich doch zuerinnern/ daß zu einziehung ſolcher Contribution, wie nit weniger mit dem Wechſel der Reichs Müntz vnd liefferung / kein geringe Vncoſten angewendet werden müſſen/ alſo/ daß wegen dieſer Expenſen, wol ein weiters von den Vnderthanen gefordert werden mag/ Fürnemlich/ daß ein Jeder debitor ſeine Schuldt ohn deß Creditoris Vncoſten außrichten ſoll. Inmaſſen dann zum Vierdten es alle Chur: Fürſten vnd Stände / welche nebenſt der Keyſerl. Mayſt. die Reichs Abſchied auffrichten helffen/ vnd derwegen als ſtatuentes ſolche Abſchiede zu erclären vnd zuerleuttern haben/ Cum & ejus ſit declare, cujus eſt condere Abb. *in cap. 1. nu. 14. de conſtit.* Vivius *deciſ.* 401. *num.* 44. eben an Ihren Anſchlägen ſich nit binden/ ſondern noch ein weiters von den Vnterthanen einfordern laſſen / darvber man ſich ad communem obſervantiam, [quæ in Collectis attendenda eſt] beruffen könte.

Vnd hab ich diß alſo diſcurs weiß in groſſer gröſſer Eyll zu meinem gutachten verfaſſen/ Jedoch ob hoch Wolgedachter Ihrer Gnad. vnd dero löblichen Räthe verbeſſerung in alle weg ohnbegeben.

Actum Spiræ den 7. Martii Anno 1607.

CONSILIVM VII.

IN EADEM CAVSA.

IN Verleſung deß Dritten von den vier Dörffern im Hatgaw contra Herrn Johan Reicharden Graffen zu Hanaw vnd Zweybrück / Herrn zu Lichtenberg / Bitſch vnd Ochſenſtein/ꝛc. den 7. Julii jüngſthin erlangten Keyſ. Mandati ſine clauſula, vermittelſt deſſen Jhrer Gn. aufferlegt/daß/der Contribution halben/ beſchehenes Gebot/ abzuthun/ noch Impetranten vber deß H. Reichs Anſchlag zubeſchweren/ꝛc. Befinde Jch gleichwol ſo viel/daß man gegen daſſelb auff den Schlag/ wie von Herrn D. N. angedeutet/wol excipiren, aber doch deß anderen erworbenen Mandati, darauff gegenwertigs erbawet/vires nicht ſchwechen möge.

Seithemahl ſo viel guten theils in meinen vorigen dieſen Sachen halben vnterthänig vgefaſten kurtzen Bedencken eingeführte Reichs-Abſchieden vnd benendtlich de Anno 1555. 1557. 66. 76. 82. 94. 98 vnd 1603. erholet/ daß die Vnterthanen mit der Stewr höher vnd weiter nicht/dann ſo fern einer jeden Obrigkeit Anlag ſich erſtrecken wird/zubelegen auch ihnen die beſtimbte maß (wie die Wort deß Abſchieds de Anno 1555. lauten) derſelben Hülff zuvorderſt eygentlich vnd außtrücklich kundbar vnd nahmhafft zumachen ſeye.

Welchs der Vrſach beſchehen / damit die Vnderthanen die Stewr deſto beſſer vnter jhnen ſecundum æs & libram vmbzulegen vnd außzutheilen haben / Jnmaſſen dann dergleichen diſtribution, cum non ſit Jurisdictionis, uti Impoſitio Collectarum, den Vnderthanen zuverſtatten iſt/ poſt Cravet. *conſ. 95*. Menoch. *conſ. 28 n. 33*.

Man wird auch ſchwerlich ſich damit ſchützen / daß Churfürſten vnd Stände deß H. Reichs / uti ſtatuentes, gleichſamb contrariâ obſervantiâ & conſuetudine von ſolchen Reichsſatzungen abgewichen.

Dann Erſtlich iſt nicht dahin zuſehen/ quid ſæpe fiat, ſed quid fieri debeat *l ſed licet. ff. de off. præſid.* Menoch. *conſ. 75. n. 95*. Nec ſatis eſt, factum probare, ſed & ſimul juſtitia dexteritasque facti docenda eſt Cravett. *de antiq. temp. p. 1. §. viſo. nu.* 19. Tiber. Decian. *conſ. 54. nu. 67. vol. 2*.

Fürs Ander ſo kan keine ohnverzückte obſervantz oder auch verjährter Brauch erwieſen werden/ in Erwegung/ daß vermög der Rechten ad inducendam conſuetudinem interpretativam contra jurisdiſpoſitionem dreyſſig oder viertzig Jahr erfordert werden Simon. de Præt. 3. *conſ. 43. n. 5*. Peregr. 1. *conſ. 102. n. 13*.

Gantz ohne/ daß erſtbeſtimpte Zeit verfloſſen were / Beſondern es iſt eben noch in dem Anno 1603. auffgeerichtetem Abſcheidt / daß die Vnderthanen vber der Stände Anſchlag nicht höher zu collectiren, wiederumb ſtatuendo renovirt oder erfriſchet/ auch von der Keyſerl. Mayſt. vnd Ständen per modum contractus zu ende deß Abſchiedts verſprochen worden/ Alle vnd jede beſagtem Abſchiedt einverleibte articul ſtett/ fäſt/ auffrichtig vnd ohnverbrochen zuhalten vnd zu vollnziehen/ alſo/ daß von ſolchen ſo offtemals ins Reich publicirten vnd in allen Rechten vnd Billigkeiten ergründeten Satzungen ein Abſpruch zunehmen/ ſich deſto weniger läſt verantworten.

Zum Dritten ob gleich etliche Stände mit Eintreibung der Stewr bey jhrem Anſchlag nicht verbleiben/ So wird doch von andern deß H. Reichs Abſchieden hierinn præciſè nachgeſetzt/ alſo/ daß / wo gleich die Reichs Abſchiede vns dißfalls nit entgegen / dannoch angeregte conſuetudo uniformis vel univerſalis nit zuerweiſen were.

Cum non modo obſervantia & conſuetudo difficilis exiſtimetur probationis ob actuum varietatem Menoch. *conſ.* 187. *n. 57*. ſed etiam eadem ex actibus difformibus & contrariis non inducatur, quibus etiam apparentibus jus commune ſervandum eſt Natta *conſ. 575. n. 27*. Surd. *conſ. 393. n. 22*. Simon. de Præt. *conſ. 43. n. 21. cent. 3*.

Jnmittelſt vnd pro Quarto zugeſchweigen/ daß etlich fürnehme Juriſten der Meinung ſeyn/ quod ad probandam conſuetudinem juri contrariam non ſufficiat ſimplex obſervantia, ſed inſuper requiratur, ut ſit in contradictorio judicio obtenta Surd. *conſ. 393. n. 25*. ubi plures allegat. Videatur etiam Græværus *in addit. ad Gail. obſ. 31. libr. 2. tit. de conſuetudinibus & ſtatutis, n.* 18. *& ſeqq.* ubi diſſentientes & conciliationes utriusque opinionis *refert*.

Welchem dann nach ein hochlöblich Collegium Cameræ ſtante pragmaticâ Imperii ſanctione & ob difformitatem actuum univerſali conſuetudine neutiquam probatâ ſich daran/ daß etliche Stände an Jhren Anſchlag ſich nicht laſſen binden/ in beſtewrung Jhrer Vnderthanen denſelben vberſchritten / wenig kehren / ſondern ſo lang vnd viel obberührten Reichsſatzungen/ biß ein anders von der Keyſerl-

ſerl. Mayſt. vnd gemeinen Ständen verordnet/ ſt iff inhæriren, auch angeſehen die Reichs Abſchiede hierin lauter vnd clar / vnd die Herrn Reviſorn fünfftig dieſelbe in acht nehmen müſſen/vnd vor jhnen nichts newes vorzubringen iſt/der reformatori vrtheil halben wolgeſichert ſein wird.

Derwegen obwolermelten Jhrer Gn. vnd dero löblichen Räthen Jch Vnterthäniger meinung zuerwegen anheimbſetzen thue / ob es nach geſtaltſam gegenwertigen ſachen rathſamb zu der angedeuteten gantz ſchlipfferigen vnd gefährlichen Mittel der reviſion zu greiffen.

Vnd iſt männiglichen ohnverborgen / wie es vor dieſer Zeit am Keyſerl. Cammergericht in contractu mutui gehalten / daß / ohngeachtet/ die Keyſ. Mayſt. ſelbſten Chur : Fürſten vnd Ständen in Jhren Landen vnd Herrſchafften vblich practiciret , vnd ſolchs notori vnd Reichskündig geweſen / daß den Gleübigern Jährlich fünff von hundert/an ſtatt der landtleüffigen Zinß/auch ohne liquidation einiges Intereſſe, geraicht worden/jedoch hochermeltes Keyſerl. Cammergericht ſolchs nicht / ſondern die Geiſtliche Rechte vnd Reichs Abſchiede/ ehe vnd zuvor der Deputation Abſchiedt Anno 1600. auffgerichtet/præcisè in acht genommen hab/wie dann nicht weniger an ermeltes Cammergericht die in contractu emptionis redituum im Ertz Stifft Cölln vnd anderswo non tamen vi conſuetudinis Verſchriebene 6. von 100. fl. ad quincunces zu revociren vnd dißfals ebenmeſſig auff die Policey Ordnung zu gehen pflegt.

Ob nun wol dieſem alſo/ſo köndte doch damit die Bawren/ wie ſie ein gewonnen Spiel erobert/ nit zugleich zuſtoltzieren/ ein kurtze Exception ſchrifft auff folgende ohngefährliche meinung ohnverleugt vbergeben werden.

Daß man zuvorderſt die eben dieſer Sach halben / in cauſa Primi & Secundi Mandati einkommene Exceptiones loco ulterioris confutationis auch erfriſchet/ vnd ferner in ſpecie Excipiendo angezeigt hette/daß die in frontiſpicio geſtelte propoſition , wie allen Keyſ. Mandatis gehorſamblich gelebet werden müſſe/ nicht ſo crude, ſondern auff den fall zuverſtehen ſeye/da cauſa ſufficienter cognita daß erworbenes Mandatum confirmirt , vnd den Beclagten paritio aufferlegt were / dergleichen vmbſtände nit allein diß Orths keines wegs erëüglich / ſondern auch gedachtes Mandat per fucatas preces ſub : & obreptitiè erlangt/ vnd deſſen narrata, der ſchuldigkeit nach/ im wenigſten bißhero verificirt, vielweniger aber die dagegen eingewendte Exceptiones replicando abgelaint weren/vnd hab gleichwol Dominus judex beſagte Exceptiones in cauſa prætenſi Mandati dero erheblig keit ermeſſen/daß Er die Impetranten vermög eines den 10. Septembris eröffneten Beſcheidts zur ſpecial Handlung angeſtrenget.

Zum andern/ſeye auch verſehenen Rechtens daß keiner pendente lite ſeiner poſſeſſion vel quaſi ſich begeben/ ſondern dieſelbe nichts doweniger beharlich ſo lang vnd viel continuiren ſoll/daß der gegentheil daß contrarium mit ordentlichen Rechten außgewonnē. Gail. 1. O. 147. & paſſim Dd.

Nun müſten die Impetranten vel invitis dentibus bekentlich geſtehen vnd einraumen/ daß hoch ermelte Jhre Gn. in wolbeglaubten auch rei judicatæ authoritate vorlängſt beſterckten poſſeſſion vel quaſi Collectandi je vnd allzeit geweſen.

Derhalben dann Sie von ſolcher poſſeſſion vel quaſi durch widrige außgebrachte Mandata ſich nicht abtreiben laſſen könten noch woltē.

Vorab vnd zum Dritten/daß nach geſtaltſam gegenwertiger Sachen/ubi agitur de Collectis Imperii moræ impatientibus, vielmehr dero Obrigkeit mit Mandaten beyzuſpringen/ dann die Vnderthanen in jhrem vngehorſamb zuſtercken / oder wieder die Obrigkeit zu armiren seyn.

Vnd ſolches am Vierdten vmb deſto weniger, daß die Vnterthanen/ do ſie ſich beſchwert befinden/den ordentlichen weg Rechtens vel appellando, vel per viam quærelæ an die Hand zunehmen / juxta ea, quæ notat Ant. Gabriel. *lib. 6. com. op. tit. de eo, qui immunis eſt à ſolutione Collectarum, &c.* quod deſcriptus in æſtimo legitimè appellare debeat, niſi velit ſibi præjudicare, keines wegs aber per Executiva remedia, uti odioſa & extraordinaria, ſich der ſchuldigkeit zuentbrechen haben / maximè, cum contra jus commune ſit proceſſum , à præcepto inchoare.

Sonderlich auch vnd Fünfftens daß das Keyſ. Cammergericht durch den Anno 1594. ins Reich publicirten Abſchied dahin angewieſen den Vnterthanen wieder Jhr Obrigkeit ohne ingezogenen Bericht keine mandata zuertheilen.

Vber welchs alles vnd zum Sechſten bereits in den Exceptionibus Secundi Mandati außfündig gemacht/quod in Collectarum Exactione obſervantia cum primis veniat attendenda.

Dieweil nun Chur : Fürſten vnd Stände uti ſtatuentes es alſo in vblichen Brauch halten / daß Sie zwar Jhren Vnterthanen die Contributiones kundbar machen / aber / wie hoch ſich Jhr Anſchlag belaufft / nicht eigentlich ſpecificiren , Jnmaſſen wegen allerhand Abgangs mit den Müntz vnd andern Vnkoſten zu einſamblung vnd lifferung derſelben in die ordentliche Legſtatt vnd Beſoldung der diener ſolcher Anſchlag nicht ſo gewiß beſtimbt werden kan / So weiß Jhr Gn. von gehörter obſervantz nicht abzuweichen/Zumahl daß Sie die Impetranten, ſo vermüglich ſeyn/mit keiner ohnerſchwinglichen Schatzung / ſondern dermaſſen leidtlich belegt/daß Sie reſpectu Jhrer Benachbarten bey nahe Frey durchgehen.

Dabey man auch diß zum Siebenden nicht ohnangeregt laſſen mag / daß major pars der Gräffl. Hanawiſchen Vnterthaneen ohn alles queru-

querulirẽn mit geklagter Contribution wol zufrieden / vnd dieſelbe ohnwaygerlich leiſten/ Derwegen dann Impetranten, uti particulares, mit Ihrer muthwilligen Clag nicht zuhören ſey/ per notata Cravett: *conſ.* 195. *n.* 9. & 10.

Fürnemblich / daß es nicht weniger ohngereumbt were/ do die Obrigkeit allen vnd Jeden Vnterthanen in particulari, wie hoch ſich der Anſchlag thue belauffen in ſpecie anzufügen/ adſtringirt ſeyn ſolte/ hierüber man die Zeit verlihren vnruhigen Vnterhanen gleichſamb Thür vnd Thor eröffnen würde/ ſich qualicunq; prætextu in ſolch gemein nützig Werck/ derentwegen periculum in mora ſchwebet/ Frevenlich zu ſperren oder auch die Herrſchafft eine geraume Zeit cum irreparabili Reipub. detrimento vergeblich vmb die Weg zu ſprengen.

Daß aber ſolches mens & Intentio der Keyſerl. Mayſt. vnd Stände/ uti ſtatuentium nicht geweſen / iſt dahero pro Octavo abzunehmen/ daß dero Obrigkeit billigmeſſigen arbitrio die vmblegung der Schatzung vnd zugleich ſo wol in dem letſten Abſchiedt / als vorgehenden anbefohlen wird/ die erarmbte vnd erſchöpffte Vnterhanen mit Abforderung beſagter Contribution ſo viel müglich/ vnd ſich thun laſſen kan/ zubedencken / vnd wie vorlängſt in dem Anno 1518. auffgerichteten Abſchiedt *mihi fol.* 62. vermeldet/ ſolch Einſehens zuhaben/ damit der Arme gegen dem Reichen nicht ſo hoch beſchweret werde/ Quod utique fieri non poſſet, ſi modus ſolvendi diſtribuendi Collectas Subditorum permitteretur arbitrio.

Auß dem allein mit ſchlechter Vernunfft zuberechnen/ ob das jenig/ was Ihre Gn. zubefürderung deß H. Reichs Contribution jure magiſtratus vorgenommen / pro tali exorbitanti facto, quod contra auguſtiſſimi Judicii Cameræ Imp: authoritatem, contra ſacri Rom. Imperii debitam obedientiam, denique contra omnia jura, & peſſimi exempli, nulloque jure ſit juſtificandum, zu achten ſeye/ inmaſſen die Impetranten vnd jhr vngehaltener patron auß ſchmächſüchtigem Gemüth jhr mitte von Gott vorgeſetzt Obrigkeit bey dieſer höchſten Juſtitien in jhren ohnbeſtändigen narratis gantz freventlich vnd durſtiglich beſchuldigt.

Welchs man Ihrer Fürſtl. Gn. vnd menniglichs vnpartheyſchen Erkändtnuß heimbſetzen/ vnd nichtsdoweniger wegen gehörter boßhafften diffamationen die Rechtliche Andung Ihrer Gnaden hiemit vorbehalten / auch ſich ferner von Rechts vnd Billigkeit wegen verſehen haben wolte / Daß hochermeltes Keyſerl. Cammergericht obberührtes ſub & obreptitiè außgewürcktes Mandat, ſo im wenigſtẽ auff die vier Fälle *tit.* 23. *p.* 2. *ordin.* qualificirt werden könte/ widerumb cum expenſis caſſiren werde/ hierumb man auch beſter geſtalt bitten / vnd das hoch Adelich mitrichterlich Ambt in Vnterthänigkeit anruffen thue/ Doch in allem diß obwolermelten Ihr Gn. vnd dero Löbl. Herrn Rähten Verbeſſerung ohnbegeben.

Raptim 12. Septembr. Anno 1607.

CONSILIUM VIII.

THOMÆ MERCKELBACHI JC

I. Eccleſiaſtici per quem Iudicem ad ſolutionem Collectarum Imperialium cogantur?

II. Collectæ Turcicæ an Ordinariis vel Extraordinariis oneribus accenſendæ?

III. Impoſſibilitas & Paupertas in puncto Collectarum probanda?

Nach

NAch Außweiſſung der gemeinen Rechten müſſen Geiſtliche Perſonen/ wann dieſelbe jhr Stewr vnd Anlagen zuerlegen ſich verweigern/ durch jhre ohngemittelte Obrigkeit darzu zwänglich vermöcht werden Bald. *conſil.* 246. *in fin. volum.* 3. Jacob. Mandell. *conſil.* 8. *numer.* 3. Natta *conſil.* 280. Petr. Ant. de Petra *in tract. de poteſt. Princip. cap.* 4. *ſub rubrica de validitate ſtatuti. num.* 34. *fol.* 89. Joan. Petr. Surdus *conſil.* 301. *num.* 305. *volum.* 3. *& conſil.* 490. *num.* 10. *vol.* 4. Hippolyt Riminald. *conſil.* 574. *num.* 9. *vol.* 5. Zum fall aber dieſelbe in verfügung der ſchuldigkeit ſich hin: vnd fahrläſſig erzeigen würden/ iſt der Weltlichen Herrſchafft bey den Geiſtlichen Perſonen per viam paratæ Executionis, capiendo de bonis & fructibus eorum, ſolche Stewren einzubringen der weg eröffnet Affict. *deciſ.* 85. *n.* 2. *& deciſ.* 24. Cacheran. *deciſ.* 68. *nu.* 22. *& ſeqq.* Nicolaus Balb. *in conſ. poſt d. deciſ.* Cacherani *impreßio num.* 29. *& ſeqq.* quem ſimpliciter refert Alex. Raudenſ. *de analog. lib.* 1. *cap.* 39. *num.* 147. Petr. Ant. de Petra *d. loc. num.* 36. *in fin.* Florez. Diaz. de Mena *quæſt.* 21. *num.* 225. ubi etiam, Exactores poſſe pignora è Clericorum domibus ſumere, ſcripſit.

Welchs alles gleichwol de oneribus mixtis & extraordinariis zuverſtehen iſt / ſeithemahl belangend die onera ordinaria & realia , ſo gleichſamb auff die Güther geſchlagen / von etlichē bewehrten Rechtslehrern dahin geſchloſſen / daß derentwegen die Geiſtliche immediatè vor dem weltlichen Stab vorgenommen werden mögen/ Gabriel Satayna *in apoſt. ad Matth. Matthes ſing.* 110. *num.* 24. Petra *d. loc. num* 38. [qui tamen propriè loquuntur in patrimonialibus Clericorum] Idem Stephan. Aufrer. *de poteſt. ſecul. in Eccleſiaſt. reg.* 2. *fallent.* 27. ſenſit de Cenſibus & Tributis, quatenus res Clericorum eorum nomine ſint affectæ, & ejuſmodi onera fuerint invariabilia.

Alſo vnd dieweil deß H. Reichs Anlagen auch den Geiſtlichen durch die Keyſer. Mayſt. vnd aller deß H Reichs/ ſo wol Geiſt: als Weltlichen Chur: Fürſten/ vnd andere Stände Belieben vnd conſens nicht allein aufferlegt/ Sicuti Eccleſias Imperatoris mandato collectari poſſe , non autem à Communitatibus, volunt Joſeph. Ludovic. *in concluſ.* 38. *numer.* 91. *per l. placet. & Auth. ibi poſit. & ibidem.* Bald. *C. de SS. Eccleſ.* Corneus *conſil.* 205. *num.* 6. libr. 1. Vnd ohne daß dergleichen heutiges Tags bräuchliche Collectæ oder Reichsſtewren von fürtrefflichen Rechtslehrern pro ordinariis & realibus oneribus gehalten werden/ Afflict. *in c.* 1. *quæ ſint regal. in verb. Extraordinaria Collatio. num.* 23. Pariſ. *conſil.* 25. *num.* 74. *& ſeq. libr.* 1. Thomat. *de collect.* §. *Exactio. numer.* 21. Cacheran. *deciſ.* 95. *num.* 43. *& ſeq.* Modeſtin. Piſtor. *conſil.* 4. *num.* 13. *libr.* 1. Et Simon. Piſtor. *conſil.* 2. *num.* 22. *& ſeq.* pulchrè Petr. Heigius 1. *quæſt.* 17. *num.* 31. *& ſeqq.* Quò loci improbat Andr. Gail. 2. O. 52. *num.* 10. & aliorum ſententiam Collectas, eò, quod præter morem & legem extraordinario Magiſtratus Imperio imponantur, & varient ſingulis annis pro neceſſitate Reipub. & fortunis, ad extraordinaria munera referentium. Et arguitur etiam Gail. *in obſ.* 53. *nu.* 4. ab eodem Heigio *n.* 37. *& ſeqq.*

Beſondern auch die von allerhöchſtermelter Keyſ. Mayſt. vnd gemeinen Ständen in das H. Reich publicirte Abſchiede / ſonderlich de Anno 1576. zu Regenſpurg §. Vnd nach dem. *& ſeqq & §.* darwieder auch. Et de Anno 1582. zu Augſpurg §. Vnd nach dem. *& ſeqq. & §.* dieweil dann. *& ſeq.* Et de Anno 1594. zu Regenſpurg. §. Nach dem nun. *& ſeq. &* §. dawieder auch ſolchen. Item de Anno 1598. zu Regenſpurg §. Dieweil dann. *& ſeqq.* Wie die Vnderthanen / ſo ſich der Contribution verweigern nebenſt andern zwänglichen Mitteln am Keyſ. Cammergericht per Mandatum ad pœnam dupli zur Bezahlung anzutreiben/ lauter Maß vnd Ordnung geben / vnd ſo wol der Geiſtlichen/ als Weltlichen/ Quoad effectum obtinendi Mandata ad pœnam dupli, Anregung/ inmaſſen daſſelb auß erſtgerührten Abſchieden de Anno 1594. *in d.* §. darwieder. Et de Anno 1598. §. dagegen aber/ ꝛc. in deme erſcheinet / daß daſelbſt verordnet/ wie Churfürſten/ Fürſten vnd Stände/ vorgeſetzter/ id eſt, ſo wol Geiſtliche als Weltliche (deren dann in vorigen §§. außtrücklich gedacht worden) ihrer Vnderthanen Verweigerung oder wiederſetzlichen Vngehorſambs halben/ gegen dieſelben am Keyſerl. Cammergericht zu Einbringung der aufferlegten vnd auffgeſetzten Anlag vnd verwürckten pœn dupli, Mandata pœnalia ad ſolvendum zuerlangen/ Cum dictionis, Vorgeſetzter/ id eſt, prædictorum, natura ſit, repetere præcedentia cum omnibus ſuis qualitatibus Dd. *in l. fin. C. de hæred. inſtit.* Cravet. *conſil.* 98. *nu.* 8. Tiber. Decian. *conſil.* 51. *num.* 5. *vol.* 1. Cum ſit vox relativa & repetitiva præcedentium Decian. *conſ.* 17. *nu.* 10. *vol.* 1. Roland. à Valle *conſ.* 56. *n.* 27. *vol.* 3. Surd. *conſil.* 163. *n.* 14. *& conſ.* 313. *n.* 40.

So iſt dannenhero zuermeſſen / daß der Hochwürdig mein gnädiger Fürſt vnd Herr/ Herr Weiprecht/ deß Ritt. S. Johans Ordens Obriſter Meiſter in Teutſchen Landen etliche Ihrer Fürſtl. Gn. angehörige / ſo einmahl ſolche Bürde zutragen verpflichtet/ do ſich dieſelbe in Erlegung erwehnter Reichsſtewren ſperren würden/ vermöge obangezogener Rechten vnd Reichs Abſchieden / durch an hochermeldtem Keyſ. Cammergericht außgewürckte Mandata zur Bezahlung zuvermögen/ wol befügt were.

Demnach aber hienebenſt in vorbemeldten Abſchieden ein jede Obrigkeit erinnert wird/ die erarmbte vnd erſchöpffte Vnterthanen mit Abforderung ſolcher Contribution , ſo viel müglich/ vnd ſich thun laſſen kan/ zubedencken/ vnd vermuthlich Ihrer F. Gn. angehörige wegen der örther ſchwürigen Kriegsleufften

Ihr

Jhr vnd deroſelben angehörigen Ohnvermü-gigkeit vnd euſſerſte Erſchöpffung excipiendo ſtarck anziehen werden. Quæ quidem Exceptio Inopiæ uti relevans receptu Collectarum juxta text. *in l. cura. §. deficientium. ff. de jure immunit.* Roman. *conſ. 369. n.* 32. Facit huc Mynſing. 3. o. 34. Et Gail. 1. *O. 21. n.* 18. non modò principaliter peremptoria, ſed etiam potentialiter dilatoria eſt, ita, ut inops judicium pati non cogatur; prout dixit Bald. *in c. paſtoralis. num. 20. de Except.*

Solchem nach wird die Notturfft erfordern/ daß hochermeldte Jhre Fürſtl. Gn. wie es allenthalbē mit dieſer angezogenen Ohnvermüglichkeit ein eygentliche geſtaltſamb vnd gelegenheit habe/ zuvorderſt vmbſtändigen Bericht vnd Kundtſchafft einziehen laſſe.

Seitemahl dißfalls die rechtliche Vermutung ratione inopiæ & paupertatis für die Vnterthanen ſtreiten thut/ prout firmat Maſcard. *de probat. concl.* 1154. *n.* 1. *& ſeqq. per ibidem allegat.* qui & *n.* 7. apertè ſtatuit, quod eo caſu, quo contra aliquem agitur, tanquam contra divitem, & ille excipiat de paupertate, non habeat neceſſe eandem probare, cum paupertas ſatis probata dicatur, ex quo excipiendo deducitur concomitante legis præſumptione, juxta Bertazzol. *conſ. 249. in criminalib. n.* 1. De quo tamen videri poteſt Pacian. *libr.* 1. *de probat. c.* 36. *n.* 33. *& ſeqq. & c.* 54. *per tot.* Covarr. *lib. 2. var. reſol. c. 6. per tot.*

Bey dieſem gleichwol nicht ohn/ daß es mit mehrberührten Reichsſtewren ob publicam utilitatem ein andere Gelegenheit erreichen möchte/ Cum ſi villa petierit ſe ab æſtimo eximi ratione paupertatis debeat paupertatem probare Bald. *in l. ſi vero. §. qui pro rei. numer.* 3. *verſ. unde ſi villa ff. qui ſatisd. cogant.* quem refert & ſequitur Pacian. *d. libr.* 1. *cap.* 54. *numer.* 13.

Aber zu Abkürzung allerhandt Verzüglig-keit/ auch beſorgenden excipirens/ köndten ohnvermerckt ſolche Kundtſafften eingeholet/ vnd der geſtalt künfftig der beklagten Exception replicando deſto beſtändiger geſtürtzet werden.

Ob nun wol obgehörtes Mittel wegen Außziehung eines Mandati am Keyſerl. Cammergericht in Rechten vnd Reichs Abſchieden vngegründet/ vnd am fürträglichſten dardurch allerhandt beſorgten circuitibus vnd Vmbſchweiffen/ vorab/ wann der ſäumigen Perſonen vermögen gerichtlich zu dociren, fürzubiegen were/ jedoch weil daſſelb nicht allein bedencklich fallen/ beſondern auch dahin wiederſinniſch mißdeutet werden möchte/ als wann man wegen deß Ritterlichen Ordens habenden anſehenlichen Freyheiten vnd Exemptionen ratione fori ſecularis ſich ſelbſten begeben/ vnd davon ein Abſprung nehmen/ zumahl auch diß auſſerhalb der Contribution in andern Forderungen zubeſchwerlicher weitaußſehenden conſequentz gezogen werden möchte.

Solchem nach vnd in Erwegung anderer mehr Vmbſtänden/ könte in hochgedachter Jhrer Fürſtl. Gn. Nahmen/ do ſich dero angehörige ohnbefüget Vrſach von ſchuldiger Bezahlung außzuwürcken vnderſtehen ſolten/ bey dem Herrn Großmeiſtern zu Malta diß Werck angebracht/ auch wolerſprießliche Hülff dardurch die ſäumige zum Gehorſamb ernſtlich angewieſen/ verhoffentlich erlangt werden.

Vnd were alſo diß auff die von hochermeldtem meinem gnädigen Fürſten vnd Herrn mir gnädig auffgegebene Frag mein vnterthänigs Gutachten/ jedoch menniglichs/ inſonderheit aber Jhrer Fürſtl. Gn. vnd dero Löbl. Rähten Verbeſſerung ohnbegeben/ Actum den 20. Septemb. Anno 1602.

CON-

CONSILIUM EIUSDEM IX.

DE REPARATIONE ECCLESIARUM Et quinam ad eam contribuere teneantur?

Vide Me latè *cap. 10. ſect. 1. per tot.*

VOn welchem vnd woher o das Onus Fabricæ mit Reparation der bawfälligen Kirchen zutragen / darüber geben die Recht vnd dero Lehrer Maß vnd Ordnung/vnd wollen zuforderſt/daß deßwegen eines jeden Orths Gebrauch vnd Herkommen in acht genommen werden ſoll / Bertrand. *d.conſ.* 126.*n.* 11.*vol.* 1.*pag.*2.*& conſil.*150.*num.*1. *& conſil.* 181.*c.ſi quereretur.num.* 1.*&* 2.*vol.* 7. Alſo wann die Parochiani, ſo in der Kirchen Pfarrig ſeyn / ex conſuetudine darzu verbunden weren / dieſelbe ſich hinfüro deſſen nicht verwiedern kondten Abb. *in c.*1.*num.*3.*de Eccleſ. ædific.* Specul. *in tit. de Eccleſ. ædificand. in princ.* Bertrand. *conſil.* 41.*viſo. num.* 26. *vol.* 4. in tantum, ut etiam ad evitandum hoc onus uſui Eccleſiæ non poſſint renunciare Abb. *d. c.* 1. *num.* 4. Bertrand. *d.conſil.*41.*num.*26. Surd. *conſil.*62. *n.* 16.*&* 19.

Wann aber deßwegen kein ſonderbare Gewohnheit vorhanden / alsdann iſt dahin zu ſehen/ob von der Kirchen Gefällen / oder ſonſten ad Fabricæ ſuſtentationem ichtwas inſonderheit deputirt vnd verordnet worden ſeye Abb. *in d. c.*1.*num.*3. Bertrand. *d.conſil.*41.*viſo. num.* 56.*vol.*4. *ubi dicit*, quod Reparatio Eccleſiæ de jure communi debet fieri de portione Fabricæ Eccleſiæ deputata, ſi quæ tamen portio eidem deputata extiterit *c.unic.*30.*q.*3. *& c. decernimus* 10.*q.*1. Idem Bertrand. *d.conſil.*181.*num.*2.*vol.* 7. Quemadmodum etiam Epiſcopus cum Capitulo poteſt deputare ad Fabricam neceſſaria & fructus beneficiorum vacantium Abb. *in c.* 1.*num.* 6. poſt Joan. And. *in c. ſi propter. de reſcript.*

Do auch vorgehörter maſſen nichts zu nothwendiger reparation der Kirchen deputirt vnd außgeſetzt/ In ſolchem Fall müſſen Rector ſive Curatus Parochialis, wie auch Minores beneficiati pro rata beneficii, die Vnkoſten an nothtürfftigem bawen ertragen *c.* 1. *& c. de his. utrobique* Abb. *de Eccleſ. ædific.c.fin. de his, quæ fiunt à maior. part. capit. c. ſi monachus.* 16.*q.* 1. ubi etiam Canonici compelluntur, licet ad eos non ſpectet Eccleſiæ cura vel regimen Surd. *d.conſil.* 62.*num.*9. Bertrand. *d. conſ.*41.*num.*26.*vol.* 4. *ubi dixit*: ſi portio ad Fabricam deputata non ſufficiat, tunc Rector & beneficiati, ſecundum quæ ibi percipiunt, conferre debent. Quod & repetit Bertrand. *d.conſil.* 181.*num.*3. *vol.* 7. qui etiam authoritate Epiſcopi ad contribuendum compelli debent Surd. *d.conſil.*62. *num.*13.

Solten dann reditus Eccleſiæ & beneficiorum, daß vielleicht davon die beneficiati ſchwerlich leben mochten/ ſich ſo hoch ad onus hoc ſuſtinendum nicht belauffen / ſo würden billich vnd von Rechtswegen vmb reparation die Gemeinde oder parochiani angeſtrengt Abb. *in d. c.*1.*num.*4. Surd. *d. conſil.*62. *n.* 19. Bertrand. *d. conſil.*41.*n.*26.*vol.*4.

Quibus ſic loco Evidentialium præmiſſis zu der überſchriebenen Frag /ob nemblich der Hochwürdig mein gnädiger Herr der Herr Großbaley vnd Receptor deß Ritterlichen S. Johans Ordens wegen Ihrer Gn. Commenthurey Rohrbach auff Ihrer Fürſtl. Gn. deß Hertzogen von Würtenberg ſchreiben ad contribuendum zur reparation der Kirchen N. verpflichtet? vnd zu derſelben deciſion etwas näher zu tretten / Iſt dieſelbe auß obgehörten Rechtsgründen vnd dem Anno 1568. zwiſchen Würtenberg vnd der Commenthurey Rohrbach getroffenen Vertrag etlicher maſſen zu ſchöpffen.

Zwar meines Beduncken hat ſich gedachter Ritt: Orden wegen der Commenthurey Rohrdorff dieſer Contribution auß nachſtehenden Vrſachen wol zu verwaigern / daß Erſtens derſelb den Hertzogen von Würtenberg alle ſein Jus vnd Gerechtſamb der Collaturen vnnd Lehenſchafften cedirt vnd abgetretten/vnd ob wol dem patrono allein cura, aber den Clericis inſtitutis reparatio Eccleſiæ obligt *cap. decernimus.*10.*q.*1. Dieweil gleichwol Würtenberg nicht allein das bloſſe Jus patronatus, ſondern auch aller Pründen gefälle / Einkommen vnd Nutzungen / damit ſeines Gefallens haben zu handlen vnd zu ſchalten/ zugleich eingeräumbt/ſo werden auch Ihr Fürſtl. Gn. ſich mit dem onere reparandi Eccleſias beladen müſſen/in Betrachtung/daß nach Außweiſung obgehörter Rechten den Geiſtlichen beneficiis dieſe Beſchwernuß folgig iſt/ ut ita beneficia huiuſmodi cum onere tranſierint in Duces Wurtembergicos *l.* 1. *& l. fin. C. ſin cenſ. & c. l. alienatio. ff. de contrah. empt.* Hartman. Hart-

manni *lib. 2. pract. obſ. in miſcellaneis obſ.* 20. Gail. 2. O. 16. *n.* 2.

Fürs Ander haben die Würtenbergiſche Abgeſandten bey erthedigung deß Anno 68. auffgerichteten Vertrags zu herauſzpreſſung der competentz ſich vnter andern beſchwert / daß Ihre Fürſtl. Gn. der Hertzog zu Würtenberg gemeiner dero Fürſtenthumbs Kirchen halben allerhand beſchwerliche den Kirchen anhengige außgaben zuvertretten / als nemblich zu erhaltung der nothwendigen Inſpection vnnd Kirchen / Bezahlung der Schulden / erziehung der miniſtrorum, vorleibdingung Krancken vnd erlebten Pharherrn / Hülff vnd Handreichung Ihrer Wittiben vnd Wayſen / vnd deſſen noch vielmehr / dahin dieſer vnnd anderer Pfründen einkommen / ſo zu Ihrer Fürſtl. Gn. Kirchen geſtifftet vnd gehörig / als ad verè pios uſus verwendet / vnd mit auffgingen / Inmaſſen der Vertrag im ohnverdünckelten lauterm Buchſtaben diß alles in ſpecie vermeldet / darunter das onus Fabricæ, ſonderlich in den Worten (vnnd deſſen noch vielmehr) gewißlich begriffen ſeyn wird / dieweil vermög obangezogener Rechten die Pfründe mit dieſer Beſchwernüß / deß Kirchenbawens behafftet ſeyn / Alſo auß dieſen / daß dem Hertzogen zu Würtenberg ex conſuetudine ſolch Bawkoſten vnd Außgaben zuvertretten gebühre / etlicher maſſen zuerſtreiten / cui Conſuetudine præcisè inhærendum eſſe, ſupra allegata Jura oſtendunt.

Am Dritten iſt auch in erwehntem Vertrag abgehandelt daß die Commenthurey Rohrdorff nach Jährlicher reichung der Pfarrlichen competentz vnd Beſoldung vnd derſelben addition vnd fernere zubueß nicht mehr geſteigert / angefochten vnd angelangt / ſondern die übrige Ihre Zehenden vnd Gefälle rühig vnd vollenkomlich jederzeit gefolgt / auch von Ihrer Fürſtl. Gn. gnädig gehandhabt werden ſoll / deſſen contrarium beſchehen / do der Ritterliche Orden von ſeinen Zehenden / Gefällen ad Fabricam etwas zu contribuiren verbunden ſeyn würde.

Vnnd ob wol fürnemblich damahls wegen addition vnd erſteigerung der competentz gehandelt worden / So iſt doch fürs Vierdte ex mente contrahentium & verbis illis generalibus amplis & prægnantibus, quæ etſi ad rem, ſuper qua litigabatur, reſtringantur, hoc tamen caſu vix aliquam reſtrictionem admittunt text. *in l. ſi ex majore. ubi* Cyn. C. *de except.* Surd. *conſ.* 418 *num.* 6. richtig daß man hinc inde ein vollkommen Vertrag machen / vnd was in allen der Orden hinfüro außzugeben / beſtimmen wollen / Geſtalt auch / wann die contrahentes eben auff dieſen Caſum gedacht / denſelben gewißlich eingeſchloſſen / ſonderlich auch der Ritter Orden ſich deß Juris patronatus über die vierzehen Pfründe nicht begeben haben würde / wann derſelb auff alle zutragende Fälle zu bawfälligen Kirchen noch ferner ichtwas contribuiren ſolte.

Endlich vnd Fünfftens iſt der Herr Großbaley dem Hertzogen von Würtenberg gar nicht vnderworffen / ſondern planè forenſis, wie dann auch Ihr Gn. in Würtenbergiſchen Kirchen / weder den Gottesdienſt beſuchen / noch das Hochwürdige Sacrament empfahen.

Nun wollen die Rechte quod forenſis ratione bonorum, ſi non recipiat ibidem Eccleſiaſtica Sacramenta, non teneatur contribuere ad Fabricam Eccleſiæ, Bertrand. *conſil.* 126. *num.* 12. *vol.* 1. *p.* 2. Et quod Forenſes non teneantur conferre ad Fabricam Eccleſiæ, voluit etiam Natta *conſil.* 215. *num.* 7. *in fin. verſ.* Ex *quo inſero.* Teſſaur. *deciſ.* 149. *num.* 7.

Welchem allem nach wolgedachter gnädiger Herr ſich bey Ihrer Fürſtl. Gn. dem Hertzogen zu Würtenberg wol höfflich zu entſchüldigen / aber gleichwol / do der Commenthurey Rohrdorff Zehende gefälle ſich auff ein nahmhafftes vnd anſehenliches belauffen ſolten / auß guter Nachbarſchafft / aber keiner Schüldigkeit / ein freywillige nachbarliche Stewr zu thun / ſich anzuerbieten / vnd darüber außtrücklich zu proteſtiren hette / dann ſolte man hochgedachten Hertzogen ſein Begehren gäntzlich abſchlagen / ſtehet zubeſorgen daß S. F. Gn. per viam arreſti ſolche Zehendt gefälle anhalten / vnd Vns darüber Mandata außbringen laſſen / auch ſein thätlich arreſtiren tali quali colore wol bemänteln / vnd vnter andern auch anziehen möchte / Quod tranſactio inita ad huiuſmodi incogitatum caſum non poſſit extendi: Item quod de jure, quoniam Eccleſia eget refectione, laici poſſint retinere decimas, donec Prælatus impenderit in reparationem eam portionem, quam tenetur, uti reſpondet Ripa *conſil.* 26. *num.* 15. quem ſequitur Surd. *d. conſ.* 62. Et ita, uti concluſum de jure reſpondendum putavi.

Actum Spiræ 23. Januarii Anno 1601. Salvo.

CONSILIUM X.

In cauſa

Waldeck contra Heſſen.

In quo de probatione, quem eſſe mediatè vel immediatè ſubjectum Imperio, & de Feudo Comitatus Waldeck, uti & de Collectarum materia varia ſcitu jucunda & utilia principaliter & incidenter pertractantur.

IN eo totam controverſiam poſitam eſſe animadvertimus, utrum Comitatus Waldeck, qui ab Illuſtriſſimis Haſſiæ Principibus in feudum recognoſcitur, ſubſit præfatis Haſſiæ Principibus tam ratione domicilii, quàm territorii, ſitque de pertinentibus ad Principatum & territorium Haſſiæ immediatè, ita quod illuſtres Comites in Waldeck, ſubditi ſint Illuſtriſſimis Haſſiæ Principibus & ratione Feudi & ratione perſonæ, vulgò Landtſaſſen eoſque ceu territorii Dominos & Principes, (vulgò Landesfürſten) recognoſcere, de jure ſint obligati: an verò non obſtante, quod Comitatum Waldeck ab Illuſtriſſ. Haſſiæ Principibus in Feudum recognoſcant, nihilominus ſint ſub Imperio immediatè, ejuſque Status immediati, ab illuſtriſſimorum Haſſiæ Principum Juriſdictione omninò exempti, nulloque modo ſubditi.

Et primo intuitu dicendum videtur, Illuſtres Comites in Waldeck eſſe ſubditos Illuſtriſſimis Haſſiæ Principibus, vulgò Landſaſſen/ ac Comitatum Waldeck eſſe de territorio & pertinentiis Principatus Haſſiæ.

Primò ratione feudi, quod recognoſcunt ab Illuſtriſſimis Haſſiæ Principibus. Conſtat enim quod Feudum efficiat Vaſallum ſubditum: ideoque appellatione ſubditi veniat Vaſallus, Socin. *lib. 1. conſil. 86 n. 1.* Barthol. Caſſan. *in conſuet. Burg. rubr. 1. §. 4. verb. Et ſurtes hommes nu. 2.* Joan. Cephal. *lib. 3. conſ 414. n. 4. & 5.* Idem *lib. 4. conſ. 4. 5. & 8. n. 50.* Bald. *in cap imperialem. §. illud quoque. verſ. quæro de prohib. Feud. alienat. per Fridericum* Mat. Socin. *in c. ex transmiſſa. n. 36. de foro comp. ubi dicit*; Quod dominus Feudi in vaſallum ordinariam habeat Juriſdictionem per *c. cæterum.* ubi gl. *de judiciis.* Weſemb. *tom. 1. conſ. 1. n. 41.* Weſemb. *tom. 2. conſ. 95. n. 2.* Cujus ratio eſt, quia Vaſallus jurat domino fidelitatem & obedientiam *c. qualit. jur. deb. Vaſall. & c. de forma fidelitatis. c. de nova forma fidelitatis, in uſib. Feud.* Zaſ. *in epit. Feud. part. 7. num. 16. ubi dicit*, hodie in Germania jurare Vaſallos, quod velint parere cum paribus in jure dicundo; & hinc eſt, quod Vaſallus ſine Domini conſenſu juriſdictionem in aliam perſonam prorogare non poſſit Bart. *in l. 1. §. & poſt operis. num. 8. t. 9. ff. de operis novi. nuntiat.* Franc. Curt. *de Feud. 7. & ult. P. princip. num. 19.* Marian. Socin. *in d. c. ex tranſmiſſa. num. 3. de for. comp.*

Verum Illuſtres Comites in Waldeck Comitatum Waldecenſem in Feudum recognoſcunt ab Illuſtriſſimis Haſſiæ Principibus; ut conſtat ex literis tam inveſtiturarum quàm reverſuum; ſequi igitur, quod prædicti Domini Comites ſint Subditi illuſtriſſimis Haſſiæ Principibus, non ſolum ratione Feudi, ſed etiam territorii.

Secundò Dominus poteſt ſubditos conſentientes in alium alienare ac Vaſallos volentes in alium transferre cum omni jure, quod in Feudo habet Franc. Curt. *6. part. princ. tract. Feud. n. 3.* Decian. *conſil. 689. nu. 26. & ſeq.* Alex. *libr. 5. conſ. 25. num. 21.* Nicol. Everhard. *in loco à correlativis. n. 11. Et in loco à Liberto ad Vaſallum. n. 3.* Sonsbec. *tract. feud. p. 11. in princ.* Cephal. *lib. 8. conſil. 628. num. 23. & 24. tit. 95.* Cravetta *conſil. 54. n. 3.*

Verum Maximilianus Primus & qui eum in Imperio ſunt ſecuti Imperatores, inveſtiverunt Illuſtriſſimos Haſſiæ Principes de Comitatu Waldeck, atque tranſtulerunt titulo Feudi, in eos: non ſolum Comitatum eiuſque Civitates, oppida, Caſtra & pagos: ſed & omnia jura, juriſdictiones & regalia in prædicto Comitatu competentia.

Nam communis eſt juris regula, quod Caſtro in Feudū conceſſo, Territorium & Juriſdictio, quæ Caſtro annexa ſub dominio diſponentis

erant tempore conceſſionis, data itidem cenſeantur Bart. l. 1. §. cum urbem. ff. de offic. præfect. urb. Innoc. cap. cum ad ſedem. extra de reſtit. ſpol. Et in cap. ex literis. de jur. patron. ubi Hoſt. Johan. And. & alii Anchoran. in cap. acceſſorium. in fin. 3. quæſt. de Reg. jur. in 6. Corſetus in tract. de excellent. Regis q. 5. Paul. de Caſtro conſil. 406. col. 2. libr. 2. Bald. cap. 1. de Capitan. qui curiam vendidit. col. 3. 4. col. pen. idem Bald. l. cum multa. G. de bon. quæ liber. Caſpar Valaſc. in l. imperium. num. 51. & ibi Johan. Longovall. num 204. ff. de jurisdict. omnium jud. Jacobinus in inveſtitura feudali verb. de Caſtro num. 4. Covarr. pract. quæſt. cap. 1. num. 10. Jacob. Menoch. tract. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 98. num. 13. Quibus in locis uno ore aſſerunt, quando Princeps conceſſit ſimpliciter Caſtrum, in quo conſuevit exerceri Jurisdictio & Imperium; quod tali caſu præſumatur voluiſſe transferre Jurisdictionem & Imperium, idque per §. cum urbem. l. 1. ff. de off. præfect. urb. ubi Ulpian. referens verba D. Severi, Cum urbem, inquit, noſtram tuæ fidei commiſerimus; quicquid igitur intra urbem admittitur ad præfectum urbis videtur pertinere. Nam etſi ibi ſimpliciter tractetur de ſimplici commiſſione Jurisdictionis facta ob utilitatem publicam, & ad Reipub. regimen, omnium tamen conſenſu idem traditur in conceſſione, quæ à Principe fit, privilegii alicujus venditionis aut beneficii titulo propter eandem rationem ex eo deductam, quod videlicet conceſſo principali, cenſentur conceſſa omnia acceſſoria & cohærentia Carol. Molinæ. in Conſuet. Pariſ. tit. 1. §. 1. gl. 5. nu. 47. Felin. cap. quod ſedes. de offic. ord. Bald. in l. fin. ff. de conſtit. princip. maximè cum hoc caſu non agatur de præjudicio alicujus tertii, ſed ipſius Principis, ob id latiſſima fieri debet interpretatio Dd. potiſſimum Jaſon in d. l. ff. de conſtit. princ. Menoch. d. libr. 3. præſumpt. 97. n. 13.

Atqui caſu propoſito Maximil. I. ejus nominis Imperator, feudi titulo contulit Comitatum Waldeck, Illuſtriſſimis Haſſiæ Principibus. Ita enim habent Inveſtituræ verba: Vnd haben darumb mit wolbedachtem Muth/gutem Rath/Vnſer deß Reichs Churfürſten/ Graffen Herrn vnd Getrewen/ꝛc. vnd rechter wiſſen/dem gemeltem Vnſerm Oheimb auch die Graffſchafft zu Waldeck gnädiglich gereichet vnd verliehen/reichen leihen Jhme/ꝛc. cujus inveſtituræ renovatio eſt facta per Carolum V. Imp. eaque confirmata iisdem omninò verbis, quibus à Maximiliano conceſſio eſt facta.

Sequitur igitur, quòd ex Imperatorum conceſſione atque titulo feudi, Illuſtriſſimi Haſſiæ Principes habeant Jurisdictionem in Comitatu Waldeck, & jus Superioritatis in Comites, quod Comitatus Waldeck una cum omnimoda Juriſdictione ſubſit Landgraviis, & ſic per conſequens, quod Comites de Waldeck ſubſint Jurisdictioni Illuſtriſſimorum Principum Haſſiæ?

Ex hoc ſumitur Tertium argumentum: Nam Dominus idem Vaſallus ſubinfeudans aliquem de Caſtro & Jurisdictione retinet directum dominium & jus Snperioritatis, quod in Vaſallum nunquam transfert; aliàs eſſet omnimoda rei alienatio, non infeudatio Joan. Cephal. libr. 4. conſil. 458. num. 28. & 29. Etenim dominium utile eſt duplex, ſuperius ſcilicet, quod manet penes Vaſallum ſubinfeudantem, & inferius quod tranſit ad ſubvaſallum ſubinfeudatum. Bald. in c. cæterum num. 13. de jud. Johan. Fab. §. adeò. Inſt. de act. Socin. Senior conſil. 66. col. 2. libr. 3. Curt. Jun. tract. feud. part. 4. num. 83. Jacobin. de S. Georg. in inveſt. feudal. verb. dictique vaſalli 1. num. 11. Cagnol. in l. conſilii. §. ſocii. num. 2. ff. d. R. I. per text. cap. imperialem. §. præterea is. de prohib. alien. feud. per Frid. ubi vaſallus poſt à ſe factam infeudationem appellatur adhuc Dominus Menoch. 3. præſum. 102. num. 15. Quare Illuſtriſſimi Haſſiæ Principes ſubinfeudantes Comites de Comitatu VValdeck retinuerunt ſibi in hoſce Comites jus Superioritatis, ratione cujus ſubditi dicuntur Comites, atque jurisdictioni illorum ſubjecti.

Quartò quando eſt contentio de Jurisdictione, an ſcilicet prædium vel Caſtrum ſit ſub Iurisdictione & poteſtate illius Domini, cujus eſt territorium, vulgò qui eſt Landesfürſt: tunc in dubio omni præſumuntur in territorio eſſe ſubjecta jurisdictioni Domini iſtius Principatus, Ducatus & Territorii Spec. tit. de feud. §. quoniam. q. 14. Anchor. Imm. & Abb. in cap. nimis de jurisd. Idem Abb. in cap. nimis de jurisd. idem Abb. cap. ſi diligenti. notab. 2. & ibi Henr. Borck. col. 1. de præſcript. Olrad. conſil. 176. in fin. Iſern. ad conſt. Regn. incipit. ab officiis noſtris. Matt. de Affl. deciſ. 167. num. 4. Guid. Pap. dec. 661. Socin. Sen. conſil. 86. num. 6. & conſil. 127. num 5. Idem in l. 1. num. 25. ff. de acquir. poſſ. Chaſſanæ. conſil. 18. Jacobin. inveſt. feud. in verb. dictique vaſalli permiſerunt ill. 2. num. 6. Curt. Jun. conſil. 188. n. 24. & 25. Ant. Gab. commun. concl. libr. 1. tit. de præſumpt. concl. 9. Menoch. libr. 3. præſumpt. 100. num. 1. Maſcard. de probat. vol. 1. concl. 271. n. 2. ubi ex Gabrielio & aliis adſerit, Caſtrum, quod duab. civitatib. inter jacet, in dubio præſumi eſſe jurisdictionis illius, cui magis eſt propinquum ex traditis per Hieron. de Monte de fin. reg. c. 83. n. 2. Mart. Laudens. in tr. d. Caſtellania in q. 7. arg. l. adeò. §. inſula ff. de acquir. rer. domin. & §. inſulam. Inſt. de rer. diviſ. Atqui Comitatus VValdeck ſitus eſt in territorio Principum Haſſiæ, & ob eam cauſam vicini Vaſalli ſubſunt, non ſolum ratione domicilii, ſed & territorii vulgo Landſaſſen/ quodque Haſſiæ Landgravios ſuos Superiores territorii vulgo Landfürſten agnoſcere teneantur.

Quintò, quod illuſtres Comites non ſunt exempti à Jurisdictione Principum Haſſiæ, neque immediati Imperii Status propter Imperatorem nullum Superiorem recognoſcentes, probatur hoc argumento; quod Comes, Baro, Nobilis ac Vaſallus omninò omnis immediatè Imperio ſubjectus nullum alium ſubjectionis jure dominũ agnoſcere deprehendatur ex eo, ſi feudum ac Imperio recognoſcat: Nam eo ipſo Status Imperii eſt, ut conſtat ex Receſſibus

Impe-

Imperii Auguſtæ Anno 1548. §. Wann auch. & §. Wiewol auch in der Ringerunge. Et ex eo, quod bona quis habeat feudalia, quæ immediatè ab Imperio recognoſcat, præſumitur Imperii Status, ideoque ab ordinarii Principis jurisdictione exemptus Gail. *obſ.* 21, *n.* 9. *libr.* 1.

Verum Illuſtres Comites de Waldeck neque jurisdictionem neque ulla alia Regalia illi annexa ab imperio in feudum recognoſcunt.

Efficitur ergo, q rationе Comitatus Waldeck imperii ſtatus dici non poteſt, & confirmatur argumentum ex eo; Nam ſi Comites in Waldeck ratione Comitatus Waldeccenſis eſſent exempti ab Illuſtriſſimorum Principum Haſſiæ Jurisdictione, id ideo fieret, quod nonnulla Regalia & alia Pertinentia ad Comitatū ab Imperatore in feudū recognoſcerent quorum nomine Status Imperii meritò dici poſſent; ſed id non videtur verum. Nam Comites à tempore quo Comitatum in feudum acceperunt ab Illuſtriſſimis Haſſiæ Principibus, nulla ab Imperatore Regalia recognoverunt, neque de Regalibus inveſtiti ſunt. Sequitur ergo, eos ratione Comitatus Waldeck non eſſe exemptos à Juriſdictione Principum Haſſiæ, ſed eorundem Juriſdictioni non ſecus, ac alios Principatus Vaſallos ſubjectos.

Sextò dato, non conceſſo; Comites in Waldeck Regalia pertinentia Comitatum olim ab Imperio recognoviſſe, atque de iis fuiſſe inveſtitos, attamen ea amiſerunt, ideoque eorum cauſa merito ſub Imperio eſſe dici nequeunt. Nam juris eſt, quod Vaſallus debeat inveſtituram petere intra annum & diem, ſi paganus ſit, ſin miles, intra annum *c.* 1. § *præterea de prohib. feud. alien. per Lothar. c.* 1. *qua. fuit prim. cauſa benef. amitt.* Zaſ. *de feud. part.* 7. *in pr.* Et niſi intra præſcriptum terminum inveſtituræ renovationem petat, cadit feudo *d. cap.* 1. *de Lege Conradi Et cap.* 1. *quo temp. mil. inveſt. pet. deb.* ubi Dd. & tradit poſt reliquos Franciſc. Sonsbec. *tract. de feud. part.* 12. *in pr.* Jul. Clar. §. *feudum. q.* 49. *n* 1. neque diſtinguitur hoc caſu, an feudum ſit nobile, an ignobile continens dignitatem, vel non.

Verum Comites à Waldeck ab eo tempore, quo de Comitatu W. ab Haſſiæ Principib⁹ ſunt inveſtiti, de Regalibus, ſi quæ olim ab Imperatoribus in feudum recognoverunt, non fuêre unquam inveſtiti, neque unquam feudalis inveſtituræ renovationem petiverunt.

Sequitur ergo, quod jura omnia & feuda, quæ ab Imperio recognoverunt, propter omiſſam inveſtituræ renovationem amiſerunt.

Septimò probatur Jus Superioritatis recognitione: nam recognitio probat dominium & jus Superioritatis; etenim ſi quis aliquem recognoſcat Superiorem, hoc ipſo ſe ſubditum fatetur, aliumque, cui ſe ſubjectum profitetur, aſſerit probatque Dominum & Superiorem ſuum Guid. Pap. *deciſ.* 272, ubi ante *n.* 3. dicit, quod licet ex recognitione non transferatur dominium vel quaſi tamen ex ea inducatur probatio Dominii vel quaſi maximè ſi recognitiones ſint plures. Bart. *in l. ſcimus C. de agric. & cenſit.* Addit. ad Guid. Pap. *lit. D.* Cravett. *conſil.* 20. *n* 11. ubi dicit, quando aliquis recognoſcit bona ab aliquo, neceſſariò infertur de jure Superioritatis alterius in ipſis bonis, allegatque ad propoſitum Baldum *in l. cenſualis. C. de donat.* Guid. Pap. *conſ.* 177. Curt. Jun. *conſ.* 110. *n.* 2. Ripa *libr.* 2. *reſp. cap.* 28. *num.* 3. Jaſon. *conſ.* 65. *num.* 7. *in fin. libr.* 3. Menoch. 2. *de arbitrar. jud. quæſt. caſ.* 42. *num.* 5. Burſat. *conſil.* 27. *num.* 4. *vol.* 3. Maſcard. *de probat. vol.* 1. *concl.* 544. *n.* 7. ubi *nu.* 9. ſubjungit, ſufficere unicam recognitionem *per d. l. cenſualis.* Idem *libr.* 2. *concl.* 768. *num.* 3. Sic per ſolam confeſſionem probatur Jurisdictio & Superioritatis Dominii ac ſubjectio confitentis arguitur in ejus prejudicium *l. cum precium C. de liber. cauſ. l. quod ff. de conſtit. pecun.* Jacob. de S. Georg. *tract. de Homag. n.* 25. Abb. *in cap. cum à te num.* 3. *de jurejur.* Alex. *conſil.* 29. *nu.* 25. *libr.* 5. quem ſequitur Ruin. *conſ.* 188. *nu.* 19. *vol.* 2. Maſcard. *d. concl.* 768. *num.* 8.

Verum Comites Waldeccenſes recognovêre Haſſiæ Principes pro ſuis Territorii Dominis, vulgò Landfürſte / ac eos Superiores ſui Territorii ſunt confeſſi expreſſè & tacitè: Expreſſè quidem in plurimis literis ad Landgravios miſſis quibus eos Land Fürſten appellant: tacitè etiam, cum ante 40. annos hæc ſubjectionis cauſa diſputaretur, atque Imperium ſibi immediatè Subditos aſſereret, Illuſtriſſimi Haſſiæ Principes interceſſerunt, atque prædictos Comites à Jurisdictione Imperii immediatè eximêre, ſubditosque ſuos aſſeruêre, cui exemptioni Comites tum non reclamaverunt, ſed tacitè eam faſſi ſunt.

Et confirmatur argumentum. Etenim cum Fiſcalis Anno 1549. contra Illuſtriſſimum Haſſiæ Principem ageret, peteretque, Comitess Imperii Status declarari; è contra verò Illuſtriſſ. Haſſiæ princeps Philippus illos Territorii ſui Subditos excipiendo diceret, Comites id non negaverunt, neque Principis Exceptioni reclamaverunt. Sequitur ergo, quod tacitè ſe ſubditos eſſe ſunt confeſſi.

Octavò Dominus qui olim fuit, præſumitur etiam hodie Dominus *l. ſi poſſidetis. C. de probat.* ubi Dd. communiter. *cap. præterea. ubi.* Abb. *nu.* 3. *de tranſact.* Socin. *conſil.* 107. *col.* 9. *vol.* 2. Corneus *conſil.* 9. *libr.* 3. *Et conſil.* 24. *vol.* 4. Maſcard. *de probat. concl.* 505. Menoch. *de præſumpt. libr.* 1. *q.* 14. *num.* 7. *& q.* 48. *num.* 4. *verſ. tertio ſit.* Et ratio eſt ſecundum Maſcardum, quia dominium ſine facto noſtro non amittitur *l. id quod. ff. de R. I.* Ergo qui vult dicere factum interveniſſe, probare Bald. *in l.* 1. *col. antepen. C. de confeſſ.* Unde & Cravetta *de antiq. temp. in prim. part. num.* 203. *& ſeq.* ait, quod probato Dominio de præterito videtur probatum de præſenti. Sic olim ſubditus præſumitur & hodie ſubditus Alciat. *de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 12. *per text. d. cap. præterea de tranſact.* ubi id notant Bald. & Abb. Menoch. *tract. d. præſumpt. libr.* 1. *quæſt.* 24. *n.* 10.

Verum Illuſtriſſimi Haſſiæ Principes olim fuêre Domini Comitatus Waldeck, ita quod

Comitatus omni & pleno jure ſpectarit ad Landgravios Haſſiæ ceu bonum allodiale, liberum ac à Romani Imperii Juriſdictione exemptum ut probant Inveſtituræ Maximiliani I. & Caroli V. ibi; Auch / die Graffſchafft Waldeck/ſo vormahls eygen geweſen/vnd Jhre Voreltern vnſern verfahren vnnd dem Heil. Reich hiemit zu Lehen gemacht haben / vnd fürbaß ſie vnd Jhre Erben von Vns vnnd dem Reiche empfahen vnd innen haben ſollen / quibus verbis (ſo vormahls eygen geweſen) clariſſimè oſtenditur Comitatum W. olim non fuiſſe ſub Imperio, ſed ut allodium pertinuiſſe ad Principes Haſſiæ qui eundem Comitatum poſtea Imperio ſubjecerunt.

Nec obſtare videtur, ſi dicatur, eum, qui olim fuit dominus, etiam hodie præſumi Dominum, ſi præſens rerum Status non repugnet aut diverſum ſuadeat; at in præſenti caſu rerum Statum præſentem repugnare, quo minus Haſſiæ Landgravii præſumantur ſuperiores, propterea quod jam olim Comitatum W. ſubjecerint Imperio, atque ab eodem in feudum recognoverint, ſicque jus Superioritatis, omneque dominium in Imperatorem tranſtulerint. Non obſtat hoc, quo minus jus Superioritatis ac dominium in dictum Comitatum W. ſpectet ad Illuſtriſſ. Haſſiæ Principes. Nam qui alteri prædium aut caſtrum offert, ab eodem illud in feudum recognoſcendum, retinet in re, quam ab alio in feudum recognoſcit, dominium vel quaſi ac jus utile, cujus utilis Dominii reſpectu poteſt alium de feudo ſubinfeudare. Eſt enim utile Dominium duplex: Superius quod manet apud ſubinfeudantem; Neque enim Vaſallus alium de feudo ſubinveſtiens totum utile dominium in Vaſallū transfert, ſed utile Dominium ſuperiùs retinet Bald. *in cap. cæterum. num. 13. de judic.* Joh. Faber *in §. adeò. Inſt. de locat.* Socin. Sen. *conſil. 66. num. 2. lib. 3.* Hinc eſt, quod ſub vaſallus propriè & immediatè ſubſit domino immediato eique Vaſallo non domino primo & mediato. Hinc quoque eſt, quod ſubvaſallus non ſit Vaſallus primi Domini directi ſed immediati. Hinc quoque eſt, quod dicitur; Vaſalli mei Vaſallus, Vaſallus meus non eſt; Et quòd ſubvaſallus non teneatur ſuſcipere inveſtituram à Domino mediato, ſed immediato tantum. Hinc quoque eſt, quod Dominus mediatus non poſſit jus dicere in ſubvaſallos, ſicut nec ſubditos ſui Vaſalli Bald. *d. c. cæterum de judic.* Jaſ. *inter conſilia Bruni conſil. 8. n. 59.* Curt. Junior *conſil. 2. num. 1.* Socin. Jun. *conſil. 126. n. 14. lib. 3.* Et Nevizan. *conſil. 61. n. 12.* Menoch. *3. præſumpt. 102. n. 14. & ſeq.*

Quare ex eo, quod Landgravii Haſſiæ hunc Comitatum obtulerint imperio, ab eo eundem in feudum recognoverint, non tranſtulerunt dominium ac jus Superioritatis utile & immediatum, ſed retinuerunt atque eius intuitu Comites in Waldeck in dicto Comitatu hactenus inveſtiverunt, ac etiam hodie ſolent ſubinfeudare: Nam ſi Landgravii offerendo Comitatum Imperio, utile dominium retinuiſſent, nec totum tranſtuliſſent, alienatio eſſet facta ex donationis titulo, non feudi recognitione, ut pulchrè ex Baldo docet Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 102. n. 25.*

Nonò jus Superioritatis Illuſtriſſ. Haſſiæ Principibus competere in dicto Comitatu probatur ex eo: Nam ſæpe dictus Comitatus olim fuit bonum Landgraviorum allodium, proprium; nullo modo ab Imperio in feudum recognitum; quod tamen Landgravii poſtea Imperio ſubjecerunt, atque ab eodem in feudum recognoverunt: Nam poſt factam Imperio oblationem D. Imp. Maximilianus eundem Landgraviis reſtituit, eoſque de illo infeudavit: infeudaſſe autem præſumitur Imperator Landgravios de Comitatu cum iiſdem juriſdictionibus, ſuperioritatibus ac juribus omninò omnibus; quibus Landgravii Comitatum Imperio obtulerunt, ab eodem in feudum recognoſcendum, cum res omnis de facili revertatur ad ſuam naturam *l. ſi unus. §. quod & in ſpecie. ff. de pact.*

Quod etiam ex Maximiliani & Caroli V. inveſtitutis colligitur, ubi narratur, quod ſua Majeſtas Comitatum Waldeck olim Landgraviorum allodium proprium & immediatum bonum ac Imperio feudatarium factum ipſis Landgraviis in feudum conceſſerit (inquam) iiſdem modis; quibus illum Imperio obtulerunt. Aut igitur obtulerunt Landgravii Comitatum, quo ad jus omne, etiam Superioritatis, & præſumuntur Imperatores cum iiſdem juribus reſtituiſſe ac prorſus infeudaſſe; Aut obtulerunt retinendo jus Superioritatis in ſubditos: Et tunc habetur in tantum, quod videlicet Comitatus Waldeck ſit pertinens ad Principatum Haſſiæ atque in territorio ipſius ſitum.

Decimò probatur jus ſuperioritatis competere Landgraviis ex inveſtituris Maximiliani I. & Caroli V. perpendendo dictionem auch / etiam, in illis poſitam. Nam quando in dictione præcedit genus, dictionem etiam, maximè, præſertim, vel quam ſimilem dictionem implicativam, tunc hujuſmodi dictiones ſtant ac ponuntur non implicativè ſed intenſivè, ac ſignificant in ſpecialiter expreſſis rationem firmius vigere: Nicol. Everh. *loco à natura dictionum implicativarum ante num. 3.* Soc. *conſil. 91. num. 4.* Ruinus *conſil. 61. n. 9. lib. 2.* idem Ruinus *conſil. 53. n. 19. lib. 2.* Cephal. *conſ. 703. num. 2.* idem *conſil. 768. num. 35.* Verum in inveſtituris iis quibus Impp. in feudum Landgraviis concedunt Comitatum, primo ponitur genus, hiſce verbis: Vnd haben darumb mit den obgenenten LandGraffſchafften vnnd Fürſtenthumb Heſſen / mit Jhren Landesleuten / Schlöſſern/Städten/Marckten/Dorffern/ꝛc. & poſtea ſequitur, nichts außgenommen/ auch die Graffſchafft Waldeck gnädiglich gereichet vnd verliehen/reichen/ leihen ꝛc. qui Comitatus non ſine myſterio eſt expreſſus: Nam dubium eſſe poterat, utrum Impp. inveſtiendo Landgravios de principatu eiuſque territorio, pertinentiis, juribus regalibus & Superioritatibus, cenſean-

cenſeantur quoque inveſtiviſſe eos, de Comitatu Waldeck, adeò ad tollendum hoc dubium extendit Cæſaria Majeſtas genus, ac amplificat diſpoſitionem generalem; ad Comitatum Waldeck; atque ita haud obſcurè indicat Comitatum eſſe de Territorio Principatus Haſſiæ.

Undecimò, quod Illuſtres Comites in Waldeck ratione Comitatus Waldeccenſis ſint immediatè Subditi Territorii Haſſiæ, vulgò **Landſaſſen/** ac Imperio mediatè ſubjecti, probatur ex Collectis, quas ſolverunt. Etenim ex jure Collectandi colligitur ac deprehenditur, penes quem ſit vel non ſit Juriſdictio, ita ut juriſdictio præſumatur eſſe eius, cui ſolvuntur Collectæ ac præſtantur onera, eius verò; cui nihil tribuitur, juriſdictio minimè eſſe cenſeatur Socin. Senior *lib.2.conſil.187. col.5.num.12.* Bald. *in l. data opera.col.19. C. qui accuſ. non poſſ.* ubi declarans, quomodo deponere debeant teſtes, ut probent unum locum eſſe de alicuius juriſdictione, inter cætera dicit, quod ſit bona ratio, ſi teſtis dicat, quod vidit homines illius loci Collectas ſolvere, quem referendo ſequitur Marſilius *in rub.C.de probat.num.176.* Jacob. Menoch. *retinendæ poſſeſſionis remed* 3. *nu.* 581. Johan. Cephal. *lib.2.conſ.169.n.5.* idem Cephal. *lib.4.conſ.458.num.7.* Weſembec. *tom.2.conſil.78.num.9.&* 10. Maſcard. *libr.1.concl.946.nu.1.* Gail. *pract. Cam.obſ.lib.1.obſ.21.* ubi tractans de cauſis exemptionis & matricula imperii hujuſque ſtatibus, dicit, quod is, qui indictiones, Contributiones & Collectas ab imperio indictas, imperio pro ſua rata, ſtatuto tempore ſolvit, eo ipſo imperii ſubditus probetur immediatus, eiuſque Status; qui verò Imperio cæteris collectas ſolventibus, nihil penſitavit aut contribuit ab immemoriali tempore, ſed pro alicuius Principis ſubdito ſe geſſit, oneraque provincialia ſuſtinuit, is ab Imperio exemptus atque Principis territorio ſubjectus præſumatur. Sed quid opus eſt ſuffragiis emendicatis? Hanc Collectarum ſolutionem diſcernendæ ac dijudicandæ Juriſdictionis & ſubjectionis ſignum eſſe certum, apparet ex Receſſu Auguſtano Anni 1548. §. **wann auch.**

At verò Comites in Waldeck Anno 42. ad requiſitionem Principum Haſſiæ Collectas ſuæ Celſitudini ſolverunt; quas vulgò **Land-ſtewr und Landhülff** appellant, Imperio autem nulla unquam à tempore immemoriali præſtiterunt, niſi quod anno 1544. ad fiſcalis Cameræ inſtantiam importunam & querelam motam injunctum fuerit Comitibus in Waldeck, ut, dum cauſa finiatur principalis, imperio Collectas ſolverent, quas ab eo tempore præſtitere; Quæ præſtatio cauſæ Principum Haſſiæ nihil præjudicat, ſive in petitorio ſive in poſſeſſorio. Non in petitorio; quia ante hanc coactionem Imperio Comites nihil unquam contribuerunt, unde exempti ſunt. Non in poſſeſſorio; quia Landgraviorum poſſeſſio eſt prior, anterior, Imperii poſterior & violenta: Nam notiſſima eſt juris regula, quod duobus de rei poſſeſſione contendentibus, is in judicio poſſeſſorio vincere debet, qui antiquiorem probat poſſeſſionem Bart. *l. ſi duo.num. 4. ff. uti poſſidetis* idem *conſ.121.lib.1.* Anchor. *conſil.369.* Alex. *lib.3.conſil. 33.in fin.& conſil.76.col. 1.* Felinus *cap.licet cauſam. num.* 8. *& ibi obec. num. 9. de probat. cum infinitis* per Menoch. *tract. retinend. poſſ. rem. 3. n.725. adductis* & ratio huius eſt quia recentior poſſeſſio præſumitur clandeſtina *d. cap. licet cauſam. de probat.* efficitur ergò, quod in hac ſtatus cauſa vincere debeant Principes Haſſiæ, ſive agatur poſſeſſorio; ſive petitorio.

Duodecimò Citatio eſt actus juriſdictionis *l. cum Clericus. l. omnes.* §. *ſi verò. C. de Epiſcop. & Cleric l. 1. ff. de in jus vocand.* Faciunt notata per Bart. *l. extra territorium ff. de juriſd. omnium jud.* Guido Papa *q. 275. numer. 2.* Albert. Brun. *in conſil.34.num.16. inter conſilia feudalia.* ubi docet, probari juriſdictionem ex Citatione. Sequitur Maſcard. *de probat. concl.946. numer. 4.* ubi ex Bruno id maximè procedere dicit, ſi citatus obedivit; ac ad Citationem emanatam comparuit.

Verum Comites in Waldeck, eorum item Vaſalli, Nobiles & Subditi apud Illuſtriſſ. Haſſiæ Principem fuere tam in perſonalibus, quam realibus actionibus in jus vocati atque citati, ad citationem comparuerunt, coram Haſſiæ Principe: Quare indubium videtur, quin Comites in Waldeck ſint Subditi Territorii Principatus Haſſiæ.

Et amplificatur id amplius Decimo tertiò: Nam juriſdictio probatur ex eo, quod in cauſis ſit judicatum, quod delinquentes capti, incarcerati & condemnati &c. Bart. *l. 2. § hoc interdicto. ff. de itin. actuque privato* Dd. *in cap. cum Eccleſia ſutrina. de cauſ. poſſ. et propriet.* Bald. Salycet. Alexand. Jaſon. & alii *in l imperium. ff. de juriſdict.omn. judic.* Brunus *conſ.34.num.15. inter conſilia feudalia.* Roman. *conſil. 70. num. 13.* Socin. Senior *conſ.441.ubi dicit,* condemnationem & abſolutionem probare juriſdictionem, Idem *lib.4.conſ.458.num.34.* Menoch. *retinend. poſſ.remed. 3.num.585.* Maſcard. *de probat concl. 946.num.4.& 11. ubi plures adducit.* Gail. *lib.1. obſ.21.num.11. ubi dicit*, aliquem probari Principis ſubditum, ſi mandatis eius pareat in prima vel ſecunda inſtantia; legitimum judicem agnoſcat; reliquoſque actus juriſdictionales excipiat præſtetque.

Atqui illuſtres Comites in Waldeck citati ab Illuſtriſſimis Haſſiæ Principibus non ſolum comparuerunt, ac etiamnum comparent, ſed etiam coram eo & ſuæ Celſitudinis ſuprema Curia ſententias inſuper condemnatorias, non ſolum in cauſis civilibus; ſed etiam criminalibus acceperunt, accipiuntque ut probat actus Anno 42. celebratus, quo Comitiſſa quædam in Waldeck ex cauſis capta, ac in carcerem eſt concluſa.

Amplius & quidem Decimo quarto Juriſdictio ſeu ſuperioritas probatur eſſe illius, ad quem deferuntur appellationes *cap. ſi duobus. §. denique de appellat.* Albanus *conſil.62.num.8. & conſil.64.num.8.* Alb. Brunus *conſil.feud. 68.n.1.*

Idem Cravet. *conſil.209.nu.9.* & 10. Maſcard. *de probat.conſil.946.num.13.* Et ratio eſt, quia appellationes ſemper ſolent & debent dirigi ad illum, qui eſt in juriſdictione ſuperior, ut habetur in *l.à proconſulibus l.præcipimus.C. de appellat.* Atqui illuſtres Comites in Waldeck nō ſolum in prima inſtantia comparent coram Illuſtriſſimo Haſſiæ Principe & in ſuæ Celſitudinis Marpurgenſi Curia jus accipiunt, à ſententiis ibidem latis appellant, ad ſupremam ſuæ Celſitudinis curiam, quæ eſt in Caſſel. Quin verò & Comitum Subditi à ſententiis per Comites latis ad Landgraviorum tribunal appellant. Ex quo neceſſario ſequi videtur, quod Comites in Waldeck recognoſcant Haſſiæ Landgravium in ſuperiorem Dominumque territorii.

Decimo quinto Tutoris vel Curatoris datio arguit juriſdictionem. Nam tutores ac curatores dare, eſt actus juriſdictionis, & quidem non ſimplicis juriſdictionis, ſed mixti Imperii gl. *in l.1.ff. de jurisdict. omn. judic. & in l. jus dandi.ff. de tut. & curat. dat.* Bart. *d.l.1. num.6.ff. de jurisd. omn. jud.* Et ibi Jaſon. *num.6.* & Dd. communiter. Antonius Piaſſintz *tract. de tut. & cur. quæſt.5. ubi num 3. aſſerit*, quod dativi tutores & curatores decernantur ſolùm per judicem habentem ordinariam juriſdictionem, Odofred. *tract. de curat. rubr. quis poteſt dare curatorem bonis*: Quare qui dat tutores & curatores, is & loci ordinarius, & ſi perſona ſit immediatè Imperio ſubjecta, adeoq; Imperii Status, tunc ad Imp. vel Cameram ſpectat, tutoris vel curatoris datio Gail. 1.*obſ.1.n.5.*

Verum Comitibus & Comitiſſis in Waldeck infantibus, minoribus & pupillis, tutores & Curatores dati & conſtituti & confirmati ſunt non à Camera aut Imp. ſed ab Illuſtriſſ. Haſſiæ Principibus, ut probatur pluribus actibus. Sequitur igitur, quod Juriſdictio in Comites in Waldeck ac Jus Superioritatis pertineat ad Haſſiæ Landgravios, ceu Territorii Dominos.

Denique probatur Juriſdictio in Comites ex præſcriptione. Nam notum eſt, quod triginta annis præſcribatur adverſus dominos feuda revocare volentes alienata gl. *cap.1. verb. præſcriptione.d. cap. com. & ibi* Jacob. de Belviſ. Alvarott. & Alexand. per rationem ibi à gloſſa aſſignatam, quia præſcriptione longiſſimi temporis tollitur omnis actio *l. ſicut, C. de præſcript. 30. annor.* Bart. *in l. ſolent. §. fin. ff. de off. proconſ.* Cravett. *tract. de antiq. temp. 4.p.§. ac ſolutis. nu. 29.* Clarus §. *feudum. q.43. & q. 19.* Balb. *tract. de præſcript. 3. part princip. q.10.1.p. num. 35. & in 2. parte 4.p. princip. q.6. num. 1.* Speculat. *tit. de feudo. §. ſecundo verſ. ſecundo quæritur. per text. §. ſi quis per triginta annos. ſi de feudo defuncti controverſia ſit inter domin. & vaſall.* ubi Bald. qui allegat *l. ult. ff. de accept.* Mynſ. *cent. 4. obſ. 29. prope fin.* Jacob. de S. Georg. *d. tr. de Homagio. nu. 18. per l. cum ſatis. §. cum autem. C. de agric. & cenſit.* Maſcard. *de probat. concl. 139. num. 15.* Quibus in locis omnes uno ore aſſerunt, quod vaſallagium ac homagium acquiratur, ſi cui per 30. annos præſtita ſint ſervitia. Sic Juriſdictio acquiritur decem annis, etiam adverſus Principem, ut vult Jaſon *in l. Imperium. num. 22. ff. de jurisd. omn. jud.* vel ad ſummum 30. vel 40. annorum ſpacio. Ita communiter Dd. *in d. l. imperium.* Bald. *conſil. 15. num. 439. lib. 3.* Idem *in l. 1. num. 18. C. de emancip. liber.* Anchor. *conſil. 142. num. 12.* Alex. *conſil. 16. num. 27. libr. 5.* Balb. *de præſcript. 5. part. princ. 2. p. verſ. circa primam quæſtionem.* Et procedunt hæc maximè, ſi adſit titulus. Nam eo caſu præſcriptio contra Principem militat. Ita Cravetta *de antiq. temp. p. 4. §. abſolutis. numer. 26.* Covar. *c. poſſeſſor. part. 2. §. 3. numer. 3. verſ. merum imperium. de R. I. in 6. per c. 1. de præſcript. in 6.* Atqui in caſu propoſito præſtita ſunt à Comitibus in W. ſervitia, reliquique actus poſſeſſorii ultra 30. vel 40. annos tam ab ipſis Landgraviis, quam Comitibus celebrati: adeſt quoque titulus, conceſſio ſcilicet feudalis ab Imperatoribus facta. Sequi ergo videtur inde, quod in Comites jus vaſallagii ac ſubjectionis præſcriptione ſit quæſitum, etiam in Imperatoris præjudicium.

Verum his & ſimilibus non obſtantibus contrarium in hac quæſtione deciditur & concluditur Haſſiæ Landgravio ſcilicet in Comitatu W. Superioritatis Jus ſeu Juriſdictionem non competere, neque prædictos Comites eſſe Landgraviatus ſubditos, vulgò Landtſaſſen/ ſed ab Illuſtriſſimæ ſuæ Celſitudinis Juriſdictione exemptos, ſolique Imperio immediatè ſubjectos.

Ante tamen quàm ad deciſiones probationum deſcendamus, præmittenda ſunt tria hæc fundamenta, quibus poſitis facilior eſt futura deciſionis probatio & argumentorum vis magis perſpicua.

Primò itaque prænoſcendum eſt, Comites W. ante 200 plus minus annos nullo omninò jure ſive Feudi ſive Superioritatis ſive pertinentiæ ad Haſſiæ Landgraviatum ſpectaſſe, ſed fuiſſe Comitatum omninò liberum, ſeparatum, ſejunctum, ac disjunctum ab omni Landgraviatus Juriſdictione, Superioritate ac recognitione; Ita, quod Comites de Waldeck nullo penitus jure Haſſiæ Principibus fuerint ſubditi aut ſubjecti, ac Comitatus Waldeck Comitum fuerit allodium, patrimoniumque proprium, id quod clariſſimè probat inveſtitura Landtgravii, quæ data eſt Anno 1431. Als Graff Adolffs ſeligen Sohn Unſer lieber Oheimb Uns ſeine Schloß/Lande/Burg vnd Stadt. Ecce Illuſtriſſ. Haſſiæ Princeps Comitatum Waldeck non ſuum, ſed Comitis appellat, quod profectò non feciſſet, ſi juris aliquid in Comitatu habuiſſet Bart. *in l. ſervi electione. §. fin. ff. de leg. 1.* Bec. *in l. item quod noſtrum. d. R. I. l. quintus. §. argento ff. de aur. & arg. legat.* Guid. Pap. *q. 442. num. 2.* Jaſon. §. *actionum. num. 25. Inſt. de Act.* Alciat. *in l. meorum ff. de V. S.* Cephal. *conſil. 629. n. 14.*

Deinde ſi Comitatus Waldeck fuiſſet de dominio Landgraviatus, non fuiſſet opus, ut Comites offerrent reſignarentque Haſſiæ Land-

Landgraviis accepturi ab iiſdem illum in feudum.

Sed clarius id probat inveſtitura Ludovici, quæ data eſt Anno 1438. Cuius initialia verba ſonant in hunc modum; Als die Edlen Heinrich vnd Walrabe ſein Söhn Graffen zu Waldeck/ die Ihr frey eygen Erbe iſt / vnd von keinem Herrn Ihe zu Lehen gegangen hat. Ecce, appellat Illuſtriſſ. Ludovicus Comitatum W. proprium, liberum, allodialem, patrimonialem & hæreditarium Comitatum, bonum, quod à nemine in feudum recognoſcatur. Quod verò ratione Juriſdictionis Superioritatis territorialis ad Landtgravios non pertinuerit, probat pariter eadem inveſtitura & alia Anno 1459. data, in quibus aſſeritur, quod Haſſiæ Principibus Comitatum obtulerint, ac recognoverint eundem unà cum pertinentibus, Juriſdictione; Mit Gerichten / Freyen Steuren vnd Herrligkeiten / Sic obtulerunt Comitatum liberum una cum Juriſdictione. Ergo Juriſdictio non pertinuit ad Landgravios, nam quod meum eſt amplius meum fieri non poteſt §. *ſic itaque. Inſt. de action.* §. *ſi cum fundus. Inſt. de legat.*

Secundò præmittendum, quod quicquid eſt in territorio Romani Imperii, id quoque ſit ſub Juriſdictione Rom. Imp. ſive ſit allodiale ac patrimoniale, ſive feudale: Nam etiam patrimonialia ſeu allodialia bona ratione Juriſdictionis pertinent ad Imperatorem *c. 1. de allodiis.* Etenim ſi Imperator eſt totius mundi Dominus ratione defenſionis & Juriſdictionis ut habet communis Dd. opinio, de qua atteſtatur Cardinal. de Turre Cremata *in c. in apib. cauſ. 7. q. 1. col. 1. & 2.* Bart. Caſtrenſ. Salycet. Alciat. Joh. Fab. Jaſ. *in tit. Cod. de Summ. Trinit. & fide Catholic.* & ibi Fulgoſ. Olrad. *conſil. 69.* Joan. Ligne. *in quæſt. An Rex Franciæ recognoſcat Imper.* Chaſſ. *in catal. gloriæ mundi. 5. part. conſid. 28.* Caſtald. *tract. de Imperat. q. 52. per l. deprecatiò. ff. ad l. Rhod. de jact.* Idem tradit Andr. de Iſernia *in prælud. feud. num. 29. ubi dicit*, omnes Reges præſumi ſubditos Rom. Imperii, niſi ſeſe exemptos probent. Quod ſi omnia ſunt in Imperatoris Rom. dominio; profectò in eiuſdem Imperii Juriſdictione eruntomnia; quæ ſita ſunt in territorio Rom. Imperii.

Etſi autem de Imperatoris Juriſdictione in eos homines, eaque bona, quæ ſunt extra Imperatoris recognitionem, res ſit dubia, attamen quoad ea bona, eaſque perſonas, quæ exiſtunt in Imperio, res caret dubio. Conſtat enim inter omnes, quod Imperator ſit ſuperior, habeatque Juriſdictionem ordinariam, eamque ſummam in omnes Rom. Imp. Cives incolas & ſubditos. Etenim populus Romanus cum initio Reges ſibi elegerit, poſtea in annuos conſules omnem poteſtatem tranſtulerit, tandem in Auguſtum Cæſarem, eiuſque ſucceſſores Regia lege latâ omne ſuum Imperium & poteſtatem contulit *l. 1. ff. de conſtit. Princip. l. 5. §. cum placuiſſet ff. de orig. juris. l. un. ff. de off. præfect. prat. l. 1. §. ſed & hoc C. de vet. jur. enucl.* §. *ſed & quod Principi. Inſt. de jur. natur. gent. & civil.* Covarr. *pract. quæſt. cap. 1. num. 3.* Idem *in c. peccatum. 2. p. §. 9. num. 8.* Hinc ſcriptum reliquit Alvarott. *cap. 1. de allod. in uſib. feud.* juriſdictionem & poteſtatem à Cæſare fluere in ſuos Magiſtratus, & ad eum refluere. Idem docuit Alex. *in l. 1. in fin. ff. de jurisdict. omn. jud. & conſil. 24. num. 1. vol. 5.* Alb. Brun. *conſil. feud 54. num. 6.* Vant. *tr. de nullit. tit. nullit. ſent. ex defect. juris num 10. & ſeq.* Quocirca qui Summo Principe inferior eſt, juriſdictionem Imperiumve habere non præſumitur, quemadmodum ſcripſerunt Bald. *l. 1. n. 1. C. de reb. alien. non alien. & l. 2. num. 74. C. de ſervit. & aq.* Pariſ. de Puteo *tract. de Syndicat. §. an officialis ſucceſſor. num. 2.* Alex. *conſil. 207. num. 6. lib. 7.* Jaſ. *in l. more. num. 53. ff. de jurisd. omn. jud.* Vant. *d. loc.* & ratio huius eſt, quia Juriſdictio omnis eſt penes ſupremum Principem, & judicandi munus eſt publicum, non privatum *l. quippe. ff. de jud. l. munerum. §. judicandi. ff. de muner. & honor.* nemo autē Principe inferior jura Magiſtratus ſibi aſſumere, ſed à Principe ipſo creari debet. Qui ergo à Principe juriſdictionem ſibi in aliquo loco tributā aſſerit, ob id, quod facti ea res ſit; probare tenetur, cum facta non præſumantur *l. in bello. §. facta. ff. de capt. & poſtlim. reverſ.* Et præterea Juriſdictio ſit quædam qualitas, quæ naturâ homini non inſit, ſed ita uni competit, ut non alteri, ob id probanda eſt. Ita Menoch. *2. præſ. 14. in pr.* Abb. *in c. poſtquam. n. 7. de Elect. & conſil. 522. n. 16.* Vant. *d. loco, n. 12.*

Ex quibus omnibus efficitur Comitatum W. ante 200. plus minus annos, ceu rem in territorio ſitam, ſub ſolius Imperatoris Juriſdictione fuiſſe immediatè. Etenim ſicut teſtatur inveſtitura Ludovici Landgravii fuit allodium, atque ceu patrimoniale & liberum à Landgraviis unà cum pertinentiis & Juriſdictione in feudum recognitum. Sequitur ergo, quod ante oblationem ac recognitionem nullo modo pertinuerit ad Landgravios, ſed fuerit ſub Imperii immediata Juriſdictione *c. 1. de allodiis.* ubi Bald. Alvarott. & reliqui. Sigiſmund. Neapolitanus *in conſil. feud. num. 4. num. 2. relatus* inter Alb. Brun. *conſil. gl. in clem. paſtoralis. verb. diſtrictu Imperii de ſentent. & re judicat.*

Tertiò prænoſcendum, quod aliud ſit, aliquem eſſe feudi dominum, aliud ordinarium. Nam poteſt eſſe quis feudi Dominus, qui ordinariam loci Juriſdictionem non habeat, cum Juriſdictio Domini in vaſallum ſit limitata ac reſtricta ad feudum, neque ulterius porrigatur text. *in d. Clem. paſtoralis. §. denique de ſent. & re jud.* ubi cum Henricus Imper. citaſſet & condemnaſſet Robertum Siciliæ Regem, quod Imperii Civitates ab obedientia Imperatoris avocaſſet, Clemens Pontifex ſententiam dicit eſſe nullam, non obſtante, quod terras quaſdam ab Imperatore in feudum recognoſcat; idque ob eam cauſam, quod Imperator in Regis perſonam nullam ratione terrarum huiuſmodi, ſeu feudi [niſi ex naturâ feudi] debitam Superioritatem habeat. Idem notat ibidem

Zabarell.

Zabarell *num.* 2.text.eſt quoque *in c.*1.*quod jur. deb.vaſall.in uſib.feud.*ubi Afflict.*in pr.*Menoch. *lib.*1.*conſil.*99.*num.*99. Non enim Dominus feudi eſt ordinarius vaſalli,univerſalis, dominusque domicilii & territorii, ſed tantùm in feudalibus quæſtionibus ac feudi rationem concernentibus dominus eſt,& judex.Bald. *in c.*1.§.*inter pares.col.*2.*de leg.Corrad.ubi ait*,quod illa cognitio tantum ſpectet ad dominum,quæ pertinet ad naturam feudi, ſcilicet ipſius feudi conſtitutio, vel conſervatio, item ejus privatio Hartm.Piſtoris *quæſt.jur. lib.* 1.*q.* 15. *num.*27. gl.*c.*1.§.*fin. verb.ad domum.* ubi Bald. *num.*1.Afflict.*num.*3.*de inveſt.in mar.facta.* Fel. *c.cæterum.num.*2. *& ibi* Aretin.*num.*6.Dec.*nu.* 3.*de judic.*Franciſc.Curt.*tr.feud.p.*7.*q.*8. *ubi dicit.*dominum in vaſallum non habere Jurisdictionem univerſalem,ſed particularem, & in caſibus à jure expreſſis Weſemb.*conſ.*1.*nu.*57. *& conſ.*78.*n.*12.

Hinc communis Dd.eſt conſenſus, quando quis ſcienter recognoſcit Caſtrum à Principe in feudum,quod Jurisdictionem, Imperium & Territorium non videatur recognoſcere Olrad.*conſil.*121.*num.*6.Alberic.*in l. Imperium num.*15.*ff.de jurisd.omn.judic.*Bald. Alvar. *c.* 1. *de capit.qui curvend.* Jacobin.*inveſt.feud. in verb. de caſtro rubei montis num.* 6. *& in verb. dictique vaſalli promiſerunt num.* 2. Menoch.*lib.* 3.*præſumpt.*98.*num.*1.Hinc quoque eſt quod in plurimis caſibus non dominus feudi, ſed loci ordinarius ſit judex, ut tradidit poſt alios Sonsbeck *tract.feud.p.*14.Zaſ.*Epit.feud.part.*11. Etſi autem res ita ſeſe habeat, ſitque certiſſimum, quod feudi dominus, quatenus talis, non habeat ordinariam univerſalemque in vaſallum Jurisdictionem: Attamen in caſu propoſito conſtat id, quod Illuſtres Comites in Waldeck non ſolum de Comitatu, ejusque caſtris,ſed etiam Jurisdictione omni ab Illuſtriſſ Haſſiæ Principibus ſint inveſtiti.Quare non eſt dubium,quin Comites in Waldeck recognoſcant ab Illuſtriſſimis Haſſiæ Principibus Jurisdictionem & territorium, ita Menoch.*d.loco præſumpt.*98.*n.*2.

Itaque alia duo hoc loco utiliter & commodè diſputari poſſunt;prius eſt, utrum Comites in Waldeck eo ipſo,quod Comitatum ſuum,ceu allodium & liberum, Landgraviis in feudum,unà cum Jurisdictione,quam habent in Comitatus ſubditos, obtulerunt, ac poſtea eundem Comitatum una cum Jurisdictione in feudum recognoverunt,cenſeantur quoque ſe ſuamque perſonam Jurisdictioni directi ſubjeciſſe,ita,quod Landgravii, quibus ſe ſubjecerunt Comites,habeant Jurisdictionem in perſonas Comitum Vaſallorum univerſalem, tam in actionibus realibus feudum concernentibus, quàm perſonalibus perſonæ obligationem attinentibus. Ad quod primo intuitu dicendum videtur affirmativè, primò, quia Vaſallus eo ipſo, quod tenet à Domino feudum,ejus eſt ſubditus Andr.de Iſern.*c.*1.§. *domino committente. numer.* 2.*tit.ſi de feud. defunct. molit. content.* Deinde quia appellatione ſubditi venit Vaſallus Socin. *conſil.* 272.*in fin. libr.*2.Chaſſanæ.*in conſuet. Burg. Rubr.*1. *gloſ.*4. *verb.Et ſur les hommes ſubjectz.*Tertiò id probatur *per c. cæterum.* ubi omnes Dd. *de judic.* ubi Clericus ratione feudi convenitur coram Judice laico,&c.Gail.*lib.*1.*obſ.*37.*num.*3. Quartò probatur id per Innocent. *in d.c.cæterum de judic.*ubi Abb.*num.*3.Fel.*num.*8.dicunt, quando Vaſallus eſt infeudatus de Jurisdictione, quod tunc omnis cognitio ſuper Vaſallo in omnibus cauſis ſive feudalibus,ſive non,ſit Domini ipſius.

Verum his & ſimilibus non obſtantibus in hac quæſtione contrarium ex omni jure eſt decidendum,quod videlicet Comites Vaſalli recognoſcentes ab ipſis Landgraviis Comitatum Waldeck,ac annexam Jurisdictionem in feudum non ſint ſubditi,niſi in cauſis concernentibus in ipſum feudum,& ſic limitatè, reſtrictè ac ſecundum quid,ideoque ratione cauſarum feudalium tantum coram domino conveniri poſſint ac debeant,cæterum quo ad actiones perſonales deſcendentes ex contractibus, vel delictis, dominus feudi nullo modo ſit judex, neque in Vaſallos habeat Jurisdictionem, niſi eam alio ex capite acquiſiverit, puta præſcriptione,conceſſione territorii,aut quia Vaſallus ratione perſonæ ſit quoque ſubditus. Ita in terminis decidit hoc *Clem.paſtoralis.* §. *denique. de ſent.& re judic.*6.1.*qualiter jurare debeat Vaſallus.* Idem decidit Marianus Socin.*in c.ex transmiſſa.num.*9.*de for.compet.ubi dicit*, quod ſi non eſt quæſtio ſuper ipſa re feudali,aut de injuriis,aut cauſis tangentibus feudum, ordinarius rei eſt judex Innoc. *c.cæterum.de judic.* ubi Abbas *num.*13.Decian.*num.*9.Bald. *c.*1.*col.* 1. *de inveſt. in maritum facta;* quibus in locis inquiunt,quod quoties agitur alia via, vel vertitur alia quæſtio civilis vel criminalis,quæ non tangit feudum,neque agitur ex legibus feudalibus,ſed ad alium effectum, tunc ordinarius loci, non dominus feudi compotens eſt Judex.Et probatur per text.*c. imperialem.* §.*fin. de prohib.feud.alienat.per Frider.*argumento à contrario ſenſu deſumpto. Etenim ſi tunc dominus cognoſcat,ſi quæſtio eſt inter Vaſallos de feudo,igitur ſi non eſt lis de feudo, ſed actio eſt perſonalis in Vaſallum, ordinarius loci erit judex Bald.*c.*1.§.*inter pares.de lege.Corrad.*Matt. de Afflict. *c. imperialem.*§.*pen.num.*3.*de prohibit. alienat.feud.per Frider.*Menoch. *retinend.poſſ. remed.*3.*num.*414.*&* 422.*&* 443.Hartm.Piſtoris *quæſtionum jur.lib.*1.*q.*15.*n.* 28.Jul. Clar. §. *Feudum q.*90.*n.*10.

Nec obſtant pro parte contraria adducta, quia quod primo loco dicitur Vaſallum eſſe ſubditum,id eſt intelligendum,limitatè & ſecundum quid, ſcilicet ratione feudi & ſic actionis realis reſtrictæ ad rem feudalem. Nam in reliquis actionibus perſonalibus Vaſallus non eſt domini ſubditus, neque coram eo, & quatenus Vaſallus conveniri poteſt. Ita Innoc. Abb. Felin.& Decian.*in d.c. cæterum.de judic.* Menoch. *retinend. poſſeſſ. remed.* 3.*num.* 402.adducens Nicolaum de Milis *in reperto-*

rio verb. feudi quæſtio ſi eſt juriſdictione.

Quod autem ſecundo loco ex Innoc. Abb. Fel. *in d.c.cæterum.* adducitur, id malè intelligitur, & peſſimè ad contrarium probandum accommodatur. Et pro nobis potius illi Dd. faciunt. Nam quod aſſeritur à citatis Doctoribus in cauſis feudū nō concernentibus dominum circa Vaſallum, nullam habere Jurisdictionem, nullamque cognitionem, id poſtea limitatur, ut non procedat, ſi Dominus ſit quoque inveſtitus & infeudatus de Juriſdictione illius loci, ubi feudum eſt ſitum. Nam eo caſu unus idemque eſt Dominus feudi & loci ordinarius, unde non mirum, ſi talis domini Vaſallus ſit ſubditus ſimpliciter & abſolutè in omnibus cauſis, ſive realibus ſive perſonalibus. Itaque tunc ſolum dominus feudi, omnem in Vaſallum habet Jurisdictionem, ſi ipſe ſit ſimul loci ordinarius judex. Negatur verò, quod in propoſita ſpacie facti & caſu unus ſit idemque & feudi dominus & loci ordinarius judex. Etenim Imperator eſt Comitum in Waldeck ordinarius judex: Et illuſtriſſimus Landgravius Haſſiæ Feudi eſt Dominus, ut poſtea demonſtrabitur. Et conſtat ex eo, quod Comitatus Waldeck fuerit liber, allodialis, proprius, patrimonialis, nullo modo Haſſiæ Landgravius ſubditus, poſtea autem idem Comitatus unà cum Jurisdictione, quæ competit in Comitatus ſubditos, Haſſiæ Principibus eſt oblatus, atque ab iisdem in feudum una cum Jurisdictione omnimoda in ſubditos recognitus. Quod verò ſe ſuamque perſonam Comites ſubjecerint Landgravio abſolutè tam ratione perſonalium actionum aliunde, non ex feudo proficiſcentium, quàm realium, ex feudi legibus deſcendentium, id non eſt probatum neque conſtat ex inveſtituris Aliud enim eſt offerre alicui Jurisdictionem, quam habet in ſubditos ſuos, atque ab eodem in feudum recognoſcere; aliud ſubjicere ſe ſuamque perſonam alterius Jurisdictioni abſolutè & ſimpliciter. Prius à Comitibus eſt factum, non poſterius; quinimò non potuiſſent Comites in Imperatoris præjudicium ſe ab Imperii Jurisdictione immediatè abſtrahere, atque Landgraviorum Jurisdictioni ſubmittere, ut ex ſequentibus patebit.

Secundum quod in dubium revocari, atque in propoſito utiliter diſcuti poteſt: Utrū conceſſio, quâ Jurisdictio omnimoda Comitatui connexa ac adhærens, Comitibus in Waldeck in feudum eſt tributa, præſumatur collata cumulativè, an verò privativè? Ex ejus enim deciſione conſtabit, rectène Haſſiæ Landgravii uſurpent ac vindicent ſibi primam audientiam & inſtantiam in ſubditos Comitatus. Etenim ſi conceſſa eſt Jurisdictio cumulativè, concurrunt Landgravii cum Comitibus in exercenda Jurisdictione, eſtque locus tali caſu prævention; ſin verò conceſſa eſt privativè, tunc prima cognitio ad Comites ſolos pertinet, & malè ſeſe ad eam exercendam Landgravii ingerunt.

Reſpondetur autem in hoc feudi titulo, facta Iurisdictionis conceſſione, tributam eſſe eam privativè nō cumulativè. Nam licet regulariter cum Princeps concedit Iurisdictionem Magiſtratui, præſumatur conceſſa cumulativè. Attamen id locum non habet, ſi Princeps conceſſit Iurisdictionem, quæ annexa eſt conceſſo feudo: Nam tunc Vaſallus dicitur obtinere Iurisdictionem privativè ad dominum concedentem. Ita Abb. *c.cæterum.num.7.* Et ibi Felin. *num.12.de judic.* Idem Felin. *c.paſtoralis.col.3.de offic.ordin.* Bald. *lib.1.q.43.ff.de acquir. rer. domin.* Curt. ſen. *conſil.74. incip.ſuper memorata in quinto dubio.* Curt. jun. *conſil.2.num.1.* Brun. *conſil.47.num.7.* Roman. *conſil.242.* Grammat. *deciſ.3.num.11.* Soc.jun. *conſil.126.num.4.lib.3.* Auguſt. Berous *conſil.47.n.8.& 11.lib.1.* Cravet. *conſil.411.nu.36.* Soland. à Valle *conſ.48.n.22. lib.2.* Menoch. *de præſumpt. lib.2. præſumpt.18. n.5.*

Cum itaque in caſu propoſito Iurisdictio ſit annexa feudo Comitatus in Waldeck, eaque conceſſa ſit Comitibus in Waldeck titulo feudi, unà cum Comitatu, ſequitur illuſtriſſimos Haſſiæ Principes primam in Comitatus ſubditos cognitionem ſeu inſtantiam non habere, ſed primam audientiam, ſeu cognitionem pertinere ad Comitem Vaſallos. Quare non licet, neque licuit Landgraviis nobilium ac aliorum Comitatus ſubditorum perſonas ad ſe attrahere, citationes decernere, querelas audire, controverſias definire ac componere.

Nam omnium cauſarum cognitio ſeu inſtantia prima pertinet ad Comites tantum, neque concurrunt cum Comitibus Haſſiæ Principes per ſupra dicta, ut tradit in terminis Abb. Brun. *conſil.27.num.18.* atque reddit rationem hanc; quia ad Vaſallum utile feudi dominium pertinet, in cujus exercitio à domino impediri non debet. Idem Brun. *conſil.23.num.6 & conſil.31.num.3.* Hinc Speculat. *4.de feudis.§. quoniam. num.28.* dicit, quod ſubditi Baronis teneantur Baroni potius, quàm Regi obedire Signorol. *conſil.108.* Iaſon inter conſilia Bruni *conſil.8.num.59.* ubi dicit, quod ſubditi & Vaſalli mei ſubditus & Vaſallus, meus ſubditus & Vaſallus non ſit. Idem Bald. *in c. cæterum de judic.* Curt.jun. *conſil.2.num.1.* Socin.jun. *conſil.126.num.4.libr.4.* Nevizan. *conſil.61.num.12.* Menoch *lib.3.præſumpt.102.nu.16.* ubi ſignanter dicit, dominum primum ſeu mediatum non poſſe jus dicere in ſubvaſallos & ſubditos ſui Vaſalli, idque ob eam rationem, quod ſubvaſallus & ſubditus vaſalli non ſit primi domini vaſallus aut ſubditus, ſed ſecundi aut immediati. Idem ante Menoch. reſponderunt Bald. *in l.1.num.9.C.communia de legat. & in c. cum dilecti.num.6.de dolo & contum* Afflict. *in c. imperialem §.illud.col.1. de prohib.feud. alien.per Frid.* Guido Papæ *q.551.dubio 3.* Socin.ſen. *conſil.256.col.2. lib.2.* Dd. *in l. conſilii §.ſocii. & ibi* Cagnol. *num.1.ff.de reg.jur.* Præpoſit. *in c.1. in fin.de controverſ.inter Vaſall. & Epiſc.* ubi rationem aſſignant iſtam, quod ad vaſallum cum mero & mixto Imperio inveſtitum ſpectet omne lucrum emolumentumve mulctarum & pœna-

pœnarum, & in eo ab ipſo domino impediri nequeant.

His ita præmiſſis probatur deciſio noſtra, videlicet Jurisdictionem ac Jus Superioritatis in Comites in Waldeck Illuſtriſſimis Haſſiæ Principibus abſolutè & ſimpliciter non competere; ſed limitatè tantum, ac ratione feudi: Extra illud autem ac quæſtiones feudi naturam reſpicientes, Jurisdictionem in Comites eorumque perſonas habere nullam: ſed ratione perſonæ ſuæ & Comitatus à Jurisdictione Territoriali eſſe exemptos, & præter Imperatorem agnoſcere neminem.

Etenim ſi Illuſtriſſimi Haſſiæ Landgravii, ceu Territorii Domini, in Comites, eorumque Comitatum jus Superioritatis ac Jurisdictionem habent territorialem, id ex aliquo titulo ſint conſecuti, eſt neceſſe, cum ex ſe eam habere non poſſint, omnisque Jurisdictio in Imperio ſit, ac præſumatur eſſe penes Imperatorem, in quem populus Romanus omnem poteſtatem & Jurisdictionem contulit.

Præterea cum jure naturali primævo omnis perſona, omnisque res libera fuerit §. *jus autem gentium. Inſt. de jur. nat. gent. & civil.* § *ſi quis ſane. Auth. quib. mod. natur. efficiantur legitimi*, etiam hodie talis præſumitur, niſi contrarium probetur *l. altius. l. ſi in ædibus. C. de ſervit. & aq.* Joh. Andr. & Dd. *in c. nimis. de jurej. & c. fin. de judic.* & probatur *in c. un. de controv. inter maſc. & fœm.* Bald. *in conſ. 351. incipit, in bonis feudalib. n 2. libr. 1.* Caſtrenſ. *conſ. 179. incipit in cauſa quoque magnificus. n. 1. vol. 1.* Burſat. *conſ. 8. nu. 17. & conſil. 10. n. 12. & conſil. 46. num. 23.* ubi de communi teſtatur Ant. Gabr. *in comm. opin. de feud. concl. 3.* ubi more ſuo plurimos allegant. Decian. *conſ. 33. num. 56. & ſeq. vol. 1.* Bart. *l. ſi prius, n. 14. ff de nov. op. nunc.* ubi Jaſ. *num. 38.* Decian. *conſil. 360. num. 4.* Alciat. *tr. de præſ reg. 2. præſ. 1. num. 2. & præſ. 3. num. 1.* Covar. *var. reſol. lib. 1. c. 17. num. 7.* Cravett. *conſil. 111. num. 9.* Maſcard. *de probat. concl. 79.* ubi infinitos allegat. Menoch. *lib. 3. præſumpt. 89. ubi nu. 5. aſſerit. ex Decio d. conſ. 26. nu. 4. Curt. jun. conſil. 124.* quod una civitas non præſumatur alteri ſubjecta, ex quo libera præſumitur.

Et in ſpecie quod aſſerenti ſibi competere Jurisdictionem incumbat probandi onus, docet Menoch. *2. præſumpt. 14. nu.* 17. Et ratione, quod Jurisdictio eſt quædam qualitas, quæ homini naturâ non ineſt, ſed ita competit uni, ut non alteri, ob id probanda eſt gl. *c. ſi forte. verb. ſcientiæ.* ub. Dd. *de Elect. in 6.* Abb. *cap. poſtquam. col. ult. n. 7. de Elect.* Idem reſpondit Dec. *conſ. 522. n. 16.* Vant. *tract. nullit. ex defect. jurud. n. 10. 11. & ſeq.* Maſcard *de probat. concl. 945. n. 3.* Modi autem probandi Jurisdictictonem ſunt conceſſio ac ſpontanea ſubjectio alicujus privati, rurſus Imperatoris privilegium, denique præſcriptio. Ita tradunt Marian. Socin. *in c. cum contingat. nu. 7. de for. comp.* Covar. *c. poſſeſſor. 2. p. §. 3. n. 3. verſ. merum Imperium de Reg. jur. in 6 & pract. quæſt. c. 1. n. 9. verſ. 2. hinc. apparet.* Menoch. *de præſumt. lib. 2. p. 14. n. 5. & ſeq.*

Quare ſi Haſſiæ Principibus Jurisdictio, Juſque Superioritatis in Comites de W. competit, neceſſe eſt, ut id ſint conſecuti [1] aut ſpontaneâ Comitum ſubmiſſione, ſubjectione & recognitione, aut [2] Romani Imperatoris conceſſione & privilegio, aut denique [3] præſcriptione temporis, ad Jurisdictionis acquiſitionem à jure neceſſario requiſiti. At Illuſtriſſimi Haſſiæ Principes ex uno dictorum modorum ac titulorum in Comites Jurisdictionem & Jus Superioritatis aſſerere non audent. Unde efficitur, quod Illuſtres Comites in W. liberi ſint ac exempti à Jurisdictione territorii.

Et primò quod ex ſpontanea Comitum ſubjectione ac recognitione Jurisdictionem non habeant, oſtenditur. Etenim ſi ex libera Comitum ſubjectione Iurisdictionem in eos eſſent conſecuti, id vel maximè ducerent vel evincerent ex inveſtituris Illuſtriſſ. Principum, Ludovici patris, Ludovici & Henrici filiorum & Philippi, quibus narratur, quod Comites obtulerint Haſſiæ Principibus Comitatum W. ceu allodium & patrimoniale, ab iisque in feudum receperint, recognoverintque eum juribus, Iurisdictione & dignitatibus ſeu Regalibus, pertinentiis, &c. Ita enim habet inveſtitura Ludovici data Anno 1431. Wir Ludwig/ꝛc. Als der Edel/Otto Graffe zu Waldeck die Graffſchafft zu Waldeck Als er der Zeit jnne hatte/oder auff Jhne oder ſeine Erben erſt erben möchte / Es ſeye an Schlöſſern/ Gerichten/Freyen Stülen/ꝛc. von vns zu rechten Mannlehen empfangen hat. Rurſus inveſtitura Lndovici data Anno 1438. Henrico & Wolrado, ubi in initio ponitur, Wir Ludwig bekennen/als die Edlen Henrich vnd Wolrade ſein Sohn Jhre Graffſchafft zu Waldeck/ die Jhr frey eygen Erb iſt/vnd von keinem Herrn Jhr zu Lehen gegangen hat/gantz vnd alle mit Jhren Zugehörungen/es ſey an Mannſchafft/ Gerichten vnd freyen Stülen/ꝛc. Amplius Henrici inveſtitura quæ data eſt Anno 1478. ubi fit relatio ad priores inveſtituras, repetunturque priorum verba, potiſſimum verò ea, quod Henricus & Wolradus ejus filius Comites in Waldeck obtulerunt Comitatum W. cum Iurisdictione & pertinentiis Ludovico Haſſiæ Principi, quod eundem in feudum illis conceſſerit.

Verum per iſtam Comitatum in Waldeck oblationem, conceſſionem ac recognitionem, quâ Comites in Waldeck ſua jura Iurisdictionem & dignitates Haſſiæ Landgraviis obtulerunt, qui de eodem illos feudi nomine inveſtivere, nulla conceſſa eſt Landgraviis aut comparata Iurisdictio Superioritas perſonas Comitum, aut in ipſum Comitatum ejuſque ſubditos, niſi ratione controverſiarum feudum concernentium.

Quod demonſtratur hac ratione. Nam nemo poteſt plus juris transferre in alium quam ipſe habet *l. nemo. ff. de R. I. l. traditio ff. de acquir. rer. dom.* ubi Ulpianus; traditio, *inquit* nihil amplius transferre debet vel poteſt ad eum, qui accepit, quam eſt apud eum, qui tradit: ſi igitur quis dominium in feudo habuit, id tradendo

dendo transfert; ſi non habet, ad eum, qui accepit, non transfert. Idem *in cap. nuper. de donat. inter vir & uxor. cap. nemo. de R. I. in 6.* ubi Dynus infert in hæc verba. Unde, *inquiens*, ſi etiam directus Dominus, directum transfertur dominium, ſi utile, utile transfertur dominium in emptorem *per l. ex empto. ff. de contrah. emp.*

Aſt Comites in Waldeck qui per contractum in Comitatum obtulere Landgraviis Haſſiæ Comitatum Waldeck ceu allodium quique eundem mox iiſdem feudum conceſſit; non fuêre liberi ſub nullius Juriſdictione, ſed fuerunt ſub Imperatoris Rom. Imperio, Juriſdictioneque immediatè, eumque immediatum ſuum Imperatorem recognoverunt ac recognoſcere de jure debuerunt. Nam ut ſuprà abundè eſt dictum in Secundo fundamento, ex unanimi omnium Dd. conſenſu, nemo in territorio Romani Imperii agens eſt ἀκέφαλος ſive ſine capite, ſed debet agnoſcere Imperatorem, ejuſque Juriſdictioni immediate juris præſumptione ſubeſſe, propterea, quod populus Rom. omne jus Imperiumque ſuum in Imperatorem transtulerit, unde allegans Exceptionem, aut alterius ſubjectionem id probare debet *cap. cum non licet. de præſcript.* Abbas *in cap. venerabilem. col. 9. qui filii ſint legit.* Rom. *conſil. 371. circa fin.* Alexand. *in l. moræ. col. pen. ff. de acquir. hæred.* Socin. *conſil. 275. col. 3. in fin. libr. 2.* Decius *conſil. 307. col. 3.* Covar. *in cap. peccatum. de R. I. in 6. p. 2. §. 9. num. 9.* Idem *in cap. poſſeſſor. 2. p. §. 2. nu. 7. verſ. Ex his vero.* Cravett. *de antiq. temp. p. 4. verſ. materia iſta. num. 72.* Menoch. *libr. 2. præſumpt. 14. num. 1. & plurib. ſeqq.*

Cum igitur Comitatus Waldeck ſpectaverit atque etiam hodie ſpectet ad ipſum Imperatorem, ſequitur ex hoc, quod Comites in W. recognoverint ab ipſis Landgraviis Comitatū in feudum, non obtuliſſe aut offerre potuiſſe Juriſdictionem, quæ erat ac eſt penes Imperatorem, in ipſos Comites.

Nec obſtat ſi dicatur, Comites non ſolum obtuliſſe Comitatum, ſed & Juriſdictionem cum pertinentiis, unde etiam videtur, quod ſeſe ſuamque perſonam ſubjecerint Juriſdictioni Landgraviorum.

Nam reſpondetur, duplicem Juriſdictionē hic eſſe conſiderandam, unam activam quam habent Comites in ſuos Subditos; alteram paſſivam, quæ competit Imperatori in ipſos Comites, tanquam Romani Imperii ſubditos immediatos. Dato igitur, quod Juriſdictionem illam, quam habuerunt in ſuos ſubditos Comites, transferre potuerint ac transtulerint: attamen alteram, quæ erat, ac etiamnum eſt penes Imperatorem in ipſas Comitum perſonas, transferre nullo modo potuerunt, quia erat & eſt ipſius Imperatoris, in cujus præjudicium ab ejus Juriſdictione immediatè ſeſe eximere ac Landgravio ſeſe ſubjicere non potuerunt.

Sequitur ergo, jus ſuperioritatis & juriſdictionis, quod erat in ipſos Comites per hanc Landgraviis factam oblationem ac ſubſecutam infeudationem Imperatori non eſſe ablatum nec potuiſſe auferri; atque Landgravio concedi.

Nam ut ſupra in Tertio fundamento deductum, quod per hoc, quod aliquis ab aliquo Caſtrum, oppidum aut Comitatum in feudum recognoſcat non ſubjiciat ſe ejus Juriſdictioni, niſi in cauſis ad ipſum feudum pertinentibus.

Nec dicatur Comitatum in W. fuiſſe liberum ab omni Superioritate, atque Comites neminem, ne quidem Imperatorem, tum temporis in Superiorem recognoviſſe, idque probari ex illis Ludovici Landgravii verbis in principio Inveſtituræ Anno 1438. poſitis; Jhre Graffſchafft Waldeck / die Jhr Frey eygen Erb iſt: Nam veritas eſt in contrarium quod videlicet fuerint in Imperio, ac pro Imperii ſubditis ſemper ſe geſſerint: Deinde juris præſumptione ſunt ſubditi. Tandem illorum verborum ſenſus eſt, quod Comitatus ſit allodium; hoc eſt, bonum patrimoniale, proprium, liberum, hæreditarium, non feudale: quod tamen an ſit verum, paulo poſt examinabitur.

Quod autem Comites in W. cum Comitatum Landgraviis obtulerunt, atque ab iiſdem in feudum recognoverunt, ſe ſuamque perſonam Juriſdictioni, & Superioritati Landgraviorum non ſubjecerint, vel inde patet, quod nemo poteſt plus juris in alium transferre, quàm ipſe habet *l. nemo ff. de R. I. cap. nemo extr. eod.* Et tunc ſolum recognoſcens aliquem principem illi dicitur ſe ſubjicere, & tali Principi jus quærere, ſi ſit talis, qui poſſet obedientiam & ſubjectionem præſtare abſque præjudicio alicujus, ſecus, ſi non poſſet, ut quia haberet alium Superiorem, qui eſſet in poſſeſſione vel quaſi juris Superioritatis. Nam in præjudicium illius obedientia præſtita ac ſubjectio nihil operatur. Ita in terminis Abbas *in cap. eatenus. de jurejur. per cap. venientes de jurejur. cap. cum contingat eod.* Innoc. *in c. olim 3. de reſtit. ſpol.* Jacob. de S. Georg. *tr. de homagio in prin. n. 21.* Bald. *l. 2. col. 9. C. de ſervit. & aqua.* Idem *in l. ſi quis ex conſenſu. col. pen. C. de Epiſc. & Cler.* Archidiaconus *in cap. conqueſtus. 9. q. 4. ubi aſſerit*, quod in præjudicium ſe ſubmittentium poteſt dari Superioritas & Juriſdictio, ſecus in præjudicium alterius Domini Superioris. Idem ſentit Ant. de Butrio. *in cap. fin. verſ. ex his. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* ubi poſt Innoc. *in cap. dilectus. d. cap.* aſſerit, quod ſi ſubjecti confiteantur, quod ſint Juriſdictionis, alicuius, vel in manibus ejus abiurent & renuncient Juriſdictioni Superioris, per hoc tamen non acquiratur illi quaſi poſſeſſio Juriſdictionis in eos; tum, quia non intervenit actus, per quem quæritur juriſdictio, tum quia priori domino præjudicare non poſſunt eo ignorante, Idem tradit Speculat. *tit. de jurisd. omnium judic. col. antepen. num. 23.* Sequitur Maſcard. *de probat. concl. 139. num. 22. & ſeqq.* Quare quæ in perſonam Comitum competit Superioritas &

Juriſdictio immediata, eam cum Comitatus oblatione, in Landgravios transferre non potuerunt.

Deinde quod ex ea cauſa, quia Comites obtulerunt Comitatum Waldeck Landgraviis, qui eoſdem de eodem mox infeudaverunt, nō ſit Landgraviis Juriſdictio in Comites ac Superioritas Territorii quæſita, neque Comites territorii ſubditi ac ſubjecti facti, probatur hoc argumento.

Nam cum aliquis alicuius ſit Vaſallus, non fit eius, niſi in cauſis controverſiiſque feudalibus ac feudum ipſum concernentibus. In aliis enim cauſis ſive perſonalibus, ſive civilibus, ſive criminalibus, vaſalli perſonam attinentibus, non habet dominus Juriſdictionem, neque poteſt dominus feudi cognoſcere ſed judex loci ordinarius Clem. *paſtoralis.* §. *denique. de ſent. & re jud. ubi* Zabarell. *num.2.* gl. *cap.* 1. §. *fin. verb. domum. ubi* Bald. *num.* 1. Afflict. *nu.* 3. *de inveſtitura in maritum facta.* Felin. *cap. cæterum num.* 1. & ibi Aretin. *numer. 6.* Decius *num.* 3. Barbat. *circa med. de judic.* Franc. Curt. *tract. feud. p.* 7. *q.* 8. *ubi notanter dicit*; Dominum in Vaſallum habere Juriſdictionem, non univerſalem, ſed reſtrictam, & in caſibus à jure feudali expreſſis Marian. Socin. *in cap. ex transmiſſa num.* 9. *de for. compet. ubi*, ſi non eſt quæſtio, *dicit*, ſuper ipſa re feudali aut de injuriis vel aliis tangentibus feudum; non dominus, ſed ordinarius loci eſt judex Innoc. *in cap. cæterum. ubi* Felin. *num.* 8. Abbas *num.* 13. Dec. *num.* 9. *de judic.* Bald. *in cap.* 1. *col. de inveſtitura in maritum facta.* Quibus in locis omnes uno ore aſſerunt, quod quoties agitur alia via, aut vertitur alia quæſtio, quam feudalis, toties judex competens ſit ordinarius; non dominus feudi per text. *cap. imperialem.* §. *fin. de prohib. feud. alienat. per Frideric.* Sumpto argumento à contrario ſenſu, ut ſupra in tertio argumento eſt oſtenſum. Ex quo infertur, quod Comites in W. recognoſcentes ab Illuſtriſſ. Haſſiæ Landgraviis in feudum Comitatum, non recognoſcant eum ſuperiorem ac Territorii Dominum, judicemq; immediatum in omnibus cauſis ſive feudalibus ſive à feudo alienis, ac Comitum perſonam concernentibus, per ſupra dicta in tertio fundamento.

Tertiò quod ex hac Comitatus oblatione ac eiuſdem comitibus in Waldeck ab Illuſtriſſ. Haſſiæ Landgraviis facta infeudatione non ſit ſimul conceſſa Juriſdictio in Comites ac comparatum jus ſuperioritatis in ipſos Comites, probatur per text. clariſſimum ac in terminis noſtris loquentem *cap. un. de allodiis. ubi hæc habentur verba: Ad hæc qui allodium ſuum vendiderit, diſtrictum & Iuriſdictionem Imperatoris vendere non præſumat, & ſi fiat, non valeat.* Conceſſo igitur, quod Comitatus Waldeck ſit allodium, non feudum, quod is translatus ſit, una cum omnibus pertinentiis juribus ac Juriſdictionibus in Illuſtriſſ. Haſſiæ Landgravios; Attamen Juriſdictio Imperatoris, quæ competit in perſonas comitum, conceſſa non eſt, nec potuit concedi. Et ſic de facto probatum eſt Illuſtriſſ. Haſſiæ Principes, jus ſuperioritatis in Comites in Waldeck, non habere ex Comitum ſpontanea conceſſione ac ſubjectione.

Proximum eſt, ut demonſtretur quod nec ex ſecundo capite, ſcilicet Imperatoris conceſſione vel privilegio Juriſdictionem ſint conſecuti. Quod probare non eſt difficile. Etenim ſi habent Illuſtriſſimi Haſſiæ Landgravii Juriſdictionem in ſæpe dictos Comites: aut eam ſunt conſecuti vigore infeudationis, quâ à Romanis Imperatoribus de Landgraviatu & Regalibus, pertinentiis, caſtris, feudis, ſunt infeudati: Aut verò ex infeudatione, qua de Comitatu Waldeck, à Maximiliano I. & ſequentibus Impp. ſpeciatim ſunt inveſtiti. Verum neutra infeudatio tribuit Haſſiæ Principibus Juriſdictionem in Comites: Igitur ex nulla omnino ſummi Principis conceſſione, gratia, privilegio Superioritatem habent, ac Juriſdictionem in Comitum perſonas.

Quod autem inveſtitura generalis quæ de Landgraviatu & Principatu Haſſiæ una cum Territorio, Caſtris, Juriſdictionibus & Regalibus ſunt inveſtiti, Juriſdictionem & Superioritatem in ſæpe dictos Comites non tribuat, hinc manifeſtum evadit: Nam inveſtitus de univerſitate, puta de Ducatu, Principatu, Marchionatu &c. atque eius omnimoda Juriſdictione, ſolum habet Juriſdictionem in Caſtra & homines ſubditos ac ſubjectos Territorio illius Principatus: minimè autem Juriſdictionem cōſequitur in caſtra, oppida, pagos & homines extra illius Juriſdictionem & territoriū ſitos, ut per ſe patet: Nam totum ſuas partes continet, non diverſas, quæ ſub toto non comprehenduntur. Atqui Comitatus Waldeck non eſt, neque præſumitur pars territorii Haſſiæ, neque Comites in Waldeck ſubditi probantur Landgraviis. Quia potius in contrariū eſt præſumptio ac probatio, quod videlicet prædictus Comitatus, ſit extra Haſſorum Territorium & Juriſdictionem, atque immediatè ſubditus, quod omnis Juriſdictio juris præſumptione ſit penes Imperatorem, niſi conceſſa probetur, ut antè eſt probatum, & poſtea fuſius deducetur. Sequitur ergo Illuſtriſſ. Haſſiæ Landgravios Superioritatem in Comites in Waldeck propter inveſtituram univerſalem, quâ de Landgraviatu Haſſiæ ſunt infeudati, non eſſe conſecutos.

Porrò, quod neque ex altero inveſtituræ capite, quo de Comitatu VValdeck ſeparatim infeudantur, Haſſiæ Principes in Comites Juriſdictionem ſint conſecuti, probatur: Nam princeps in dubio non videtur præjudicaſſe juri tertii, aut quod voluerit tollere ac auferre jus tertii quæſitum *c. ſuper eo. ubi* gloſſ. *de off. de leg.* Dec. *conſil.* 268. *num* 8. & 9. & *conſil.* 270. *nu.* 1. *Et c. ex tuarum.* ubi gl. *verb. permittat. de auth.* & *uſu palli cap. quamvis de reſcriptis in 6.* Menoch. *lib.* 1. *conſil.* 36. *numer.* 55. & 62. *cum ſeq.* & *libr.* 2. *præſumpt.* 9. *nu.* 5. *ubi dicit*, quod quando ſummus Princeps aliquid dat, aut cōfirmat, debeat intelligi ſalvo jure tertii Bald. *in l.* 1. *num.*

num.6.ff. de conſtit. Princip. ubi Jaſon. *num.* 13. Marſil. *ſingular.*440. Curt. Jun. *conſil.*179.*n* 21. Alciat. *tract.præſumpt.reg.*3.*præſ.*11. Gail.2.*obſ.* 1.*num.*14. Cephal. *lib.*2.*conſil.*342. & *lib.*5.*conſil.*66.*n.*3. Alex. *conſil.* 155.*vol.*3. Niſi ſummus Princeps in poſteriori gratia ſeu privilegio expreſſam prioris privilegii, aut juris mentionem faciat, atqui eo non obſtante concedat privilegium in tertii præjudicium *l.*2. §. *ſi quis à principe.ff.ne quid in loc. public.* Jaſon. *in l.ult. nu.*24.*ff. de conſtit.princip.* Alciat. *de præſumpt.* 11.*num.*4. Dec. *conſil.*165.*per tot.* & *conſil.*638. Alex. *libr.*6. *conſil.* 165. omnium fuſiſſimè Menoch. 2.*præſ.* 9.*num.*18. Et in ſpecie, quod omnis inveſtitura debeat intelligi ſalvo jure tertii tradit Afflict. *in cap.*1.*num.*12. *qui ſucceſſ. teneantur.* Caſtrenſ. *conſil.*72.*in cauſ.nu.* 2.*vol.*2. Dec. *conſil.* 468.*n.* 26. Henning Gœden *conſil.feud.*13.*n.*28. Weſ. *conſil.* 64. *num.* 13. Ruin. *conſil.* 108. *num.* 22. *libr.*2.

Verùm Comites in W. antequam Landgravii inveſtirentur, jure omni exempti fuerunt ab illorum Juriſdictione & Superioritate, ſolumq; Romanorũ Imperatorem Immediatum Dominum, Superiorem & judicem ſuum recognovere ſemper. Quare non eſt præſumendum, quod Imperator per hanc infeudationem hoc exceptionis jus illis auferre, atque Landgraviis ſubditos facere voluerit.

Et confirmatur argumentum, quia dominus non poteſt dominium directum in minorem ſe transferre irrequiſito vaſallo §. *præterea* ubi gl. *de prohib.feud. alienat.per Frider. c. generali. ſi de feud. defunct. controv.fuer. Et in proœm. feud. verſ. ſed expedita.* Hoſtienſ. *in c. dilectus. de maior & ob.& ibi* Innoc. Guid.Papæ *q.*560.*num.*1. Quare ſi vel maxime Imperatores directum jus Superioritatis in Landgravios transferre voluiſſent; id tamen irrequiſitis & inſciis Comitibus facere non potuiſſent.

Præterea ſimultanea inveſtitura non tribuit ſimul inveſtito in alium ſimul inveſtitum jus Superioritatis aut Juriſdictionis ullam, cùm par in parem non habeat Imperium *cap. innotuit.*§. *quamvis.de elect.* ubi gl.& Dd. omnes *l. nam magiſtratus. ubi* Dd. *ff. de arbitr.* Felin. Dec. & *alii in cap.*1.*de probat.* Mynſ. *decad.*8.*reſp.*72.*num.*54. aliàs non eſſet ratio, cur potius Landgravii vigore inveſtituræ ſibi arrogarent Juriſdictionem in Comites, quàm è contra Comites, qui antea de Comitatu inveſtiti, ac in poſſeſſione poſiti fuerunt, juriſdictionem haberent in Landgravios. Etenim Landgravius inveſtitus eſt de Comitatu W. non tanquam Princeps ac Landgravius, ſed tanquam alius ſimplex Comes. In his enim, quæ ſeparationem recipiunt, poteſt quis conſiderari, non tanquam ipſe ſeu talis, ſed tanquam alius tertius *l. ſi pater.*§. *qui duos.ubi* gloſ. & Bald. *ff. de adopt. l. procurator qui pro evictione.ff. quando ex facto tutor.* Ob id Epiſcopus Scholaris non præcedit Rectorem quia non eſt ibi, tanquam Epiſcopus, Abbas *in cap. auditis. col.*3.*de Elect.* Similiter Canonicus vicarius Epiſcopi ſedebit in loco ſuo, quia non eſt ibi, ut Vicarius Abb. *in c poſtulati. col.*3. *de conceſſ. præbend.* Similiter ſi Rex judicet in aliqua cauſa, ut Comes non tanquam Rex, appellabitur ab eius ſententia ad Superiorem Comitis, non inſpectâ Regia dignitate text. *in l.ſi quando C.de appell.ubi* Bart.& idem Bart. *in l.*1.§.*ſi quis in appellatione. in quæſt. ult. ff. de appellat.* Canoniſtæ *in c. Romana.* §. *debet. de appellat. in* 6. Guid. Papæ *deciſ.* 436. *num.* 44. Refert & ſequitur Cravetta *de antiq. temp. part.* 4. *numer.*44. *verb. abſolutis numer.*34.

Atqui Illuſtriſſimi Haſſiæ Landgravii ſunt de Comitatu, non ut Principes, ſed tanquam Comites, & ſic, ut alii, inveſtiti: Sequitur ergo, quod ex feudali hac conceſſione Superioritatem non ſint conſecuti.

Amplius infeudatio Imperatorum de Comitatu W. facta eſt ſub conditione tacita & in eventum quo domino feudum aperiatur, & fiat caducum, puta, ſi Vaſallus ultimus familiæ Comitum in W. ſine herede maſculo decedat. Qui infeudandi modus nullum jus in feudo, ſed tantum ad feudum Haſſiæ Principibus tribuit. Facta tamen eſt ea infeudatio viventibus Comitib. in W. ac Comitatum W. tenentibus; quæ infeudatio de feudo Vaſalli adhuc viventis per ſummum Principem fieri potuit de jure Socin. Jun. *lib.*1. *conſil.*26.*n.*120. per text. *cap.*1.§.*morib.ſi de feud.def.content.ſit int.dom.* & *agnat.* ubi Alvar. *n.*3.*cap.ſi quis de feud.dat. in vicem leg.commiſſa.* ubi Jac.de Bellviſo *dicit*, poſſe feudum dari militis viventis, dum modò fiat ſub conditione, ſi vacaverit & ſine præjudicio vaſalli Jacob. de S. Georg. *in inveſt. verb. inveſtivit num.* 12. Dd. *cap.* 1. *qui ſucceſſor. teneant.* Schurff. *cent.*1.*conſil.* 53. *num.*10. Clar. §. *feudum.q.*14. *num.*13. Weſ. *conſil.* 64. *in pr.* Gail. 2. *obſ.fin.* Cum autem Illuſtres Comites de W. per Dei gratiam adhuc vivant, & per conſequens conditio abuſivæ illius inveſtituræ adhuc nunquam extiterit, conſectarium eſt, pendente conditione Landgraviis in Comitatu jus nullum eſſe quæſitum ſed tantum ad Comitatum jus & ſpem ſuccedendi eoſdem habere, cuius prætextu jus Superioritatis in Comites nullo modo exercere poſſunt per not. VVeſ. 2.*conſil.*64.*n.*8.

Denique Caſtro conceſſo cum juriſdictione, non comprehenduntur Regalia in ea conceſſione, ſed neceſſaria eſt ſpecifica Regalium nominatio Valaſc. *in l.imperium. num.*50. *ff. de juriſd. om. jud.* & *ibidem.* Jacob. de S. Georgio *num.* 14. Calcan. *conſil.* 102. *col.* 1. Alc. *in cap. quod ſedem.n.*28. *de off. ordin.* Boer. *deciſ.*50 *num.* 12. Menoch. *de præſumpt.* 3. *præſ.*98. *num.* 41. Sonsbec. *tract.feud.p.* 8 *num.* 18. Quare Regalia, quæ habent Comites in dicto Comitatu, non ſunt conceſſa Landgraviis, & ſic ratione eorum, de quibus ſunt inveſtiti, manent Imperii Status.

Ex his ſatis ſuperq; eſt demonſtratum, quod Haſſiæ Principes jus Superioritatis in Dnn. Comites de VV. non habeant ſummi Principis conceſſione.

Reliquum eſt ut Argumenti tertii mem-

 brum

membrum confirmetur, doceaturque, quod nec præſcriptione id Superioritatis jus ſint conſecuti. Quod ſanè haud erit difficile.

Nam primùm adverſus Principem ſummū, puta Imperatorem, ſolum locum habet ea præſcriptio, cuius initii memoria non extat; maximè in iis, quæ ſummo Principi reſervata ſunt, ut ſunt Juriſdictio in omnes immediata, quæ juris præſumptione ſolus Princeps Supremus habet *cap. ſuper quibuſdam. §. præterea. ubi* Abb. *de V. S.* Idem Abb. *in cap. cum nobis. col.* 1. *de præſcript.* Bart. *l. ſi publicanus. §. fin. de publican.* Bald. *conſil.* 340. *ſi pater. col.* 2. *libr.* 5. Idem *in l. imperium num.* 13. *ff. de jurisd. omn. judic. ubi aſſerit*, merum & mixtum Imperium non poſſe acquiri contra Principem in ejus præjudicium aliter, quàm per tempus, quod appellatur immemoriale. Idem ibidem poſt Guil. de Cun. affirmat Jaſon. *col.* 8. *&* 9. Caccialupus *num.* 23. Alb. *num.* 4. Paul. de Caſtro *col. ult.* Caſp. Luſitan. *col.* 38. ubi hanc communem teſtatur Alex. *in l. moré. col.* 2. *ff. de acquir. heredit.* Idem *in diſput. quæ incipit Sigismundus col.* 14. *&* 19. Iſern. *cap.* 1. *§. præterea ducatus. num.* 20. *de prohib. alienat. feud. per Frid.* ubi in ſpecie loquitur de dominis, hoc eſt, iis, qui ſunt ſub immediata Imperatoris poteſtate & dominio, alii non conceſſa neque donata ſive alienata Cravett. *de antiquit. tempor. p.* 4. *verb. abſolutis differentiis num.* 13. ubi allegat Dec. *conſil.* 341. *col. pen. & conſil.* 496. *col.* 2. Covarr. *cap. poſſeſſor part.* 2. §. 3. *de R. I. in* 6. *ubi num.* 3. *verſ. merum imperium.* clariſſimè teſtatur, quod merum Imperium ac Juriſdictio, cum adverſus Principem præſcribenda eſt, inque ejus præjudicium, cui jure ea competit, non minore tempore acquiritur, quam eo, cuius initium hominum memoriam excedit, vel quadragenario, titulo tamen conjuncto; eâ ratione; Nam quando præſumptio eſt pro ipſo Principe & contra præſcribentem vehemens & reſiſtens, tunc in præſcribendis juribus incorporalibus contra Principem neceſſaria eſt præſcriptio eius temporis, quod memoriam hominum excedit vel 40. annorum juxta deciſionem *cap.* 1. *de præſcript. in* 6. Atqui Juriſdictio tota una cum mero Imperio juris præſumptione eſt penes Imperatorem, in quem populus omnem poteſtatem contulit, neque ſine ipſius mandato exerceri poteſt *l.* 1. *ff. de conſtit. Princip.* Dd. *in l.* 1. *ff. de jurisd. omn. judic.* Quo fit, quod præſumptio Principi ſuffragatur ac requis refragatur omninò, & per conſequens efficitur, quod adverſus Principem non curat præſcriptio alia, quàm quæ hominum memoriam excedit Balb. *de præſcript. p.* 2. *part. princ.* 5. *q.* 3. *Et q.* 6. 2. *part.* 3. *p. princ. num.* 25. *omnium latiſſimè* Ant. Gabriel. *commun. opin. lib.* 5. *de præſcript. concl.* 1. *num.* 4. *ubi infinitos adducit.* Gail. 1. *obſ.* 21. *num.* 15. Sed quid opus eſt emendicatis Dd. ſuffragiis, cum id noviſſimâ Caroli V. Conſtitutione ac Receſſu Auguſtæ Anno 1548. publico ſit clariſſime cautum ubi §. Wann auch decernitur, Wann auch ein außziehender vnd außgezogener Stand die poſſeſſion vel quaſi libertatis außführen wolte / alſo daß er der außgezogener dem außziehendem Stande ohn Mittel vnterworffen nicht Stimm vnd Standt in Reichsvorſamblungen/auch keine Lehen vom Reiche hette/ vnd dargegen wider Jhn nicht dargebracht werden möchte/ daß er je in Menſchen gedencken in deß Reichs gemeinen vnd nicht privilegiirter Hülff contribuirt oder einen Anſchlag gereicht oder bezahlet habe/Idem reperitur in §. hette aber der. & §. wo aber innerhalb.

Atqui Illuſtriſſimi Haſſiæ Landgravii nullo jure probare poſſunt, ſuas Celſitudines à tempore, quod hominum memoriam excedit, habuiſſe Juriſdictionem & Superioritatem in Comites in W. atque eius actus exercuiſſe poſſeſſorios. Quin verò contrarium, ceu manifeſtum, facilis eſt probationis; quod videlicet Comites in W. à tempore immemoriali fuerint ſub Imperio immediate exempti ab omni Landgraviorum juriſdictione, cuius probatio ut evadat magis perſpicua, inveſtigandū prius eſt, quodnam dicatur tempus, cuius memoria non extat in contrarium. In qua quæſtione gl. *in c. cum nobis. verb. centum de præſcript.* ait, quod præſcriptio immemorialis, non requirat tempus centum annorum, ſed minor dicatur præſcriptione centenaria quam gl. ſequitur Lapus *c.* 1. *de præſcript. in* 6. Dom. de S. Gemin. Paul. Pariſ. *conſil.* 27. *n.* 98. dum ibi aſſerunt, quod teſtes, qui de tempore immemoriali teſtificaturi ſunt, eius ætatis eſſe debeant, ut poſſint eſſe memores & exponere, quid actum fuerit à 40. annis præſupponunt clariſſimè; quod non requirat ea præſcriptio 100. annos, quia ſi illud requireret, non ſufficerent teſtes de viſu 40. aut de tempore 40. annorum. Hos ſequitur Cravetta *de antiquit. tempor. p.* 4. §. *abſolutis. in princ.* ubi pro ea adducitur inter reliqua argumenta: ſola Eccleſia Romana gaudet præſcriptione centum annorum, cui id privilegium eſt conceſſum & quidem privativè ad alias Eccleſias *cap. ſi diligenti. de præſcript. auth. quas actiones. C. de SS. Eccleſ.* unde neceſſario infertur, quod in caſibus, in quibus contra alias Eccleſias requiritur præſcriptio immemorialis, non oportet talem præſcriptionem eſſe centenariam, alias falſum eſſet, quod ſola Eccleſia Romana illo gauderet privilegio & beneficio. Secundò, quia ſi dicatur requiri tempus magis 100. annorum, ſequeretur unum inconveniens, quod aliæ Eccleſiæ inferiores, imò & laici erunt magis privilegiati, quàm Eccleſia Romana in caſibus, in quib. præſumptio eſt contra poſſidendem, in quibus requiritur tempus immemoriale. Id ſi ſpacium centum annorum ſuperat, profectò erunt laici & Eccleſiæ inferiores magis privilegiatæ, quàm Romana, contra quam currit hoc caſu præſcriptio 100. annorum. Denique ubi jus requirit tempus cuius memoria non extat, non exprimit tempus amplius 100. annorum. Igitur nec nos requirere debemus aut ſubaudire.

Verum

Verum hæc ſententia eſt falſa & Cravettæ rationes infirmæ, nec quicquam probant, ut infra demonſtrabitur.

Altera opinio eſt Guid Papæ *quæſt.* 573. ubi exiſtimat, ad hujus præſcriptionis immemorialis probationem neceſſario requiri probationem temporis centum annorum. Hanc defendunt Cyn. *l.* 2. *C. de ſervit. & aqua q.* 10. Balb. *tr. de præſcript.* 2. *p.* 3. *princ. p. q.* 6. *col.* 6. Idem aſſerit Curt. Jun. *conſ.* 9. *col. ult.* Verum & iſta opinio eſt falſa, & utraque reprobatur & falſitatis convincitur ſequentibus.

Nam ſi adverſus probationem 100. annorum oſtendatur certum quaſi poſſeſſionis initium, idque vitioſum etiam ultra 100. annos à die litis motæ, excluſum eſt præſcriptionis immemorialis jus, ut ſentit Joh. Andr. *cap.* 1. *ad fin. de præſcript. in* 6. Covarruv. *in cap. poſſeſſor.* 2. *p.* §. 3. *num.* 7. Igitur non eſt ſatis probare 100. annos, ut ſit probata præſcriptio immemorialis.

Deinde ſi ſufficerent ac requirerentur 100. anni, jam nulla eſſet ratione temporis differentia, inter immemorialem & centenariam præſcriptionem, quod eſt falſum. Cur enim una dicitur centenaria, altera non centenaria, ſi ratione temporis inter eas non eſt differentia.

Tertiò nominis ratio indicat non ſufficere 100. annorum probationem ad immemorialem præſcriptionem adſtruendam. Nam immemoriale dicitur, cujus memoria non extat in contrarium, ſed poteſt eſſe, quod ejus, cujus non eſt memoria in contrarium à centũ annis, ſit memoria à 10. vel 20. vel 30. Falſum igitur, quod probatis 100. annis ſit probata præſcriptio immemorialis.

Quare refutantur priores opiniones ex modo probandi utramque præſcriptionem. Nam ad probationem præſcriptionis 100. annorum ſatis eſt, ſi teſtis deponat de tempore centum annorum. At, ut probet tempus immemoriale, non eſt ſatis, ſed requiritur, ut teſtes ultrò aſſerant, ſe vidiſſe ſemper ita fieri, & nunquam vidiſſe contrarium actum, & à majoribus & ſenioribus audiviſſe & ita actum fuiſſe, nec unquam majores & ſeniores aliter audiviſſe & vidiſſe, ſed ſemper à majoribus id audiviſſe, atque hujus rei publicam eſſe famam & opinionem, apud eos qui rei cognitionem habent gl. *in c.* 1. *de præſcript. in* 6. Hoſtienſ. Innoc. Joh. Ant. de Butr. *in c. quod per novale. de V. S.* Aret. *in c. licet ex quadam. col.* 1. *de teſtib.* Olrad. *conſ.* 172. *col.* 34. Alex. *conſil.* 16. *num.* 5. *lib* 5. Corne. *lib.* 4. *conſil.* 268. *col.* 8. Balb. *de præſcript.* 2. *part.* 3. *p. princ. q.* 6. *col.* 7. Bald. *in l.* 2. §. *item Labeo. ad fin. ff. de aq. pluv. arcend.* Capyc. *deciſ.* 139. Herculan. *de probat. negativæ. num.* 321. Papienſ. *in pract. in forma de actione confeſſoria. verſ. ſervitus aquæductus, num.* 19. Cæpoll. *tract. de ſervit. urb. præd. cap.* 19. *num.* 5. Cravett. *de antiq. temp. p.* 4. *verſ. materia eſt ſingularis. num.* 38. Covar. *c. poſſeſſor.* 2. *p.* §. 3. *num.* 17 fuſiſſimè Ant. Gabriel. *comm. concl. libr.* 5. *tit. de præſcript. concl.* 1. *num.* 85. Maſcard. *de probat. concluſ.* 104. Quod ſi ea demum ſufficiens eſt teſtium depoſitio ſi ipſi expreſſim teſtificentur de ſuo viſu & auditu, rurſus quo nuſquam nec viderunt nec audiverunt contrarium, amplius quod nec ſeniores, nec majores, à quibus id audiverint, viderint vel audiverint contrarium; tandem quod publica vox & fama apud eos, quibus cognita res eſſe potuit, profectò ſequitur nec ſufficere probationem 100. annorum, ſed requiri probationem & eo amplius annorum.

Non obſtant Cravettæ argumenta. Ad primum enim reſpondetur: Verum eſſe quod Eccleſia ſit privilegiata, ut in caſibus quibus adverſus privatas vel Eccleſias inferiores currit præſcriptio 30. vel. 40. annorum non poſſit adverſus Eccleſiam minor centenaria procedere. Sed in caſibus, quibus contra inferiores Eccleſias aut privatas nulla niſi immemorialis currit præſcriptio, quod accidit ubi juris præſumptio eſt contra præſcribentem, aut id, quod præſcribitur cauſam habet diſcontinuam, tunc profectò ſicut contra privatas Eccleſias inferiores neceſſaria eſt præſcriptio immemorialis, ita & contra Eccleſiam Romanam: unde fit, quod in hac ſpecie par ſit conditio inferioris Eccleſiæ & Romanæ, minimè verò, quod inferior magis ſit privilegiata, quàm Romana. Ita tradit Covarr. *in d. c. poſſeſſor.* 2. *p.* §. 3. *n.* 9. *verſ.* 30. *deducitur.*

Ad tertium dicitur, quod licet jura loquentia de præſcriptione immemoriali ut *c.* 1. *de præſcript. in* 6. *l. hoc jure.* §. *ductus aquæ ff. de aq. quotid. & æſtiv. c. ſuper quibusdam. de V. S.* expreſsè non requirant 100. annorum probationem, attamen tacitè eam præſupponunt ac permittunt quaſi poſſeſſionem 100 annorum ob rationes ſupradictas. Ita Covarr. *d. loc. verſ. quartò ex his deducitur.* ubi de communi teſtatur.

Verior igitur eſt opinio Cardinalis, qui *in c. ſi diligenti ad fin. de præſcrip.* in ea eſt ſententia, ut cenſeat præſcriptionem immemorialem majorem eſſe centenaria, cui ſubſcripsêre Felin. *ibid. ad fin.* Idem Felin. *in c. ad audientiam. col. ult. & c. à nobis. de præſcript.* Gaſp. Luſitan. *in l. imperium.* 39. *ff. de jurisd. omn. jud.* Covarr. *d. c. poſſeſſor.* 2. *p.* §. 3. *num.* 6. *& num.* 9. *verſ. hinc deducitur. de R. I. in* 6. Jaſon *l. cum aliquem. circ. fin. C. de jur. delib.* Ceph. *conſil.* 1. *num.* 40. *&* 59. Decian. *conſil.* 1. *num.* 15. *de appellat. & conſil.* 311. *num.* 15. Afflict. *deciſ.* 277. *num.* 3. Ruyn. *lib.* 4. *conſil.* 44. *num.* 15. Et probatur iſtius opinionis veritas ex argumentis, quibus ſuperiores ſententiæ refutatæ ſunt.

Verum quicquid ſit de iſtarum opinionum conflictu, id inter omnes conſtat, ac juris eſt notiſſimi, præſcriptionem immemorialem excludi, dato initio, atque initii memoria probata *c.* 1. *de præſcript. in* 6. *d. l. hoc jure.* §. *aquæductus. ff. de aq. quotid. & æſtiv. c. ſuper quibusdam. de V. S.* Cravet. *de antiq. temp.* §. *materia. ubi num.* 40. *dicit*, quod non poteſt conſiderari præſcriptio, cujus memoria non extat in contrarium, quando conſtat de initio tituli non ita antiqui. Unde infert quod optimis

mus modus ſit probandi, memoriam non extare in contrarium, ſi producatur titulis rei, de qua agitur. Idem Alexand. *conſil.72.col.3.lib.4.* Curt.jun. *conſil.* 174. *col.8.* Balb. *de præſcript. 2. part.3.part.princip. q.6.n.76.* Weſemb. *conſil.8. n.30 & conſil.14.26.* Covar. *c.poſſeſſor.2.p.§.3. num.7. prope fin.* Maſcard. *de probat. concl.*1021. *ubi num.9. dicit*, ſi producantur teſtes ex utraque parte ac unius teſtes deponant de tempore immemoriali, cuius initii memoria non extat, alterius verò teſtes deponant, memoriam initii extare; quod probatio affirmativa videlicet memoriam extare, potior ſit probatione negativa per gl. *in d.c. 1. de præſcript. in 6.* Cui accedit Speculat. *tit. de probat.* §. 1. *col.6. verſ. quod & ſi teſtes. per gl. l. diem proferre. §. ſi plures ff. de arbitr.* Covar. *c. poſſeſſor. 2.p.* §. 8. *num.4. ſub fin.* Verum in caſu propoſito conſtat de initio tituli, cujus vi Landgravii Haſſiæ ſibi arrogant in Comites W. Juriſdictionem & Superioritatem ad Rom. Imper. immediatè ſpectantem. Conſtat pariter de initii contrario: Nam ſi ex Comitatus ultranea facta oblatione, reſignatione ac ſubſecuta infeudatione, literiſque reverſalib. ſibi aſſerant Superioritatem, profectò ſuo ſe jugulant gladio, ac initii memoriam oſtendunt. Ex inveſtituris enim literiſque reverſalibus luce meridiana clarius patet de tempore initii. Prima enim inveſtitura ſeu breve teſtatum Ludovici Landgravii Haſſiæ datum eſt Anno 1495. Si verò aſſerant ſibi Juriſdictionem ac Superioritatem ex infeudatione Comitatus ſuis Celſitudinibus facta à Maximiliano I. ea, quia longè eſt recentior ac data Anno 1495. prodit vitium præſcriptionis manifeſtiſſimè. Cum igitur conſtet de temporis initio ſive Landgravio factæ oblationis dicti Comitatus atque ſubſecutæ infeudationis ſive ſimultaneæ inveſtituræ per Maximilianum I. factæ profectò immemorialis temporis præſcriptionem allegare Illuſtriſſimi Haſſiæ Landgravii nullo modo poſſunt.

Amplius, initii contrarium quod videlicet Landgravius Haſſiæ nullum olim quidem non ita ante longa tempora jus aut Juriſdictionem in Comitatu W. habuerit, probatur ex Infeudationibus, potiſſimum ex infeudatione Ludovici data Anno 1431. rurſus altera data Anno 1438. Item tertia, cuius datum habet 1459. & quarta, quæ data eſt anno 1459. quæ omnes apertè indicant, quod Comitatus Waldeck, antequam eſſet, Landgraviis oblatus fuerit allodium Comitum: Rurſus quod Juriſdictio ac Superioritas Landgraviis in Comites nulla penitus competiverit. Quorſum enim neceſſe fuit Landgraviis offerre Comitatum, unà cum Juriſdictionibus, juribus & Regalibus, ſi antè Landgravius Superioritatis jus in Comites in W. habuit, aut ſi antè fuere ſubditi.

Præterea ex inveſtituris Imperatorum Ludovici Bavari, Caroli IV. Wenceslai, Sigiſmundi & Adolphi Comitis in Naſſaw, infeudantis nomine Imperatoris Sigiſmundi clariſſimè probatur contrarium initii, ſcilicet tempus, quo Comitatus W. fuit feudum Imperii, atque ab Imperatoribus ceu feudum Imperii Comitibus in W. tanquam Imperii Vaſallis, fidelibus ſubjectis, ac juratis conceſſus. Ex quibus omnibus ſequitur, prætenſam immemorialis temporis præſcriptionem non modò non eſſe probatam, ſed etiam contrarium initii extare, abunde & luculenter eſſe demonſtratum.

Secundò oſtenditur principaliter, quod Haſſiæ Landgraviis titulo præſcriptionis immemorialis non competat Juriſdictio, ac Superioritas in Comites in W. ex defectu bonæ fidei. Nam in omni præſcriptione, etiam ea, cuius initium hominum memoriam excedit, requiritur bona fides, quæ ſi abeſſe probetur præſcriptio etiam immemorialis temporis nullam habet vim nec jure procedit gl. *c.1. verb. niſi de præſcript. in 6. & ibi* Lanf. *col.ult.* Angel. Aretin. §. *furtiva. Inſt. de uſucap.* Ant. Rub. *conſil. 3. num.14.* Cravett. *conſil.146.* Idem *tr. de antiq. temp. part.4.§. materia iſta. num.25.* Balb. *de præſcript.2.p.3.p.p.q.6.* Afflict. *deciſ.365.n.*16. Capyc. *deciſ. Neap.4.col.7.* Alex. *l. cùm aliquis. C. de jur. delib. ubi communem aſſerit.* Dyn. *reg. poſſeſſor. num.4.* Ant. Gab. *lib.5. tit. de præſcript. concl. nu. 57.* ubi more ſuo infinitos allegat. Panor. *c. ult. not. 1. de conſt. domin. c. ſacroſancta. 22. diſtinct.* Felin. *c. cum nobis. col.1. de præſcript.* qui in terminis noſtri caſus loquentes; bonam fidem exigunt ad præſcribendam exemptionem à ſuprema Juriſdictione Imperatoris Maſcard *de probat. concluſ. 224. nu.11. & concl.225. num.5.* ubi pluribus adductis Dd. authoritatibus aſſerit, malam fidem contra præſcriptionem opponi poſſe, uſque ad millia millium annorum, ex ratione *c. fin. de præſcript. & c. poſſeſſor. de R.I. in 6.*

Neque ſatis eſt, ut in principio præſcriptionis adſit bona fides, ſed requiritur, ut continuo & jugiter toto præſcriptionis tempore eam habeat poſſeſſor, nam mala fides quocunq; tempore interveniens interrumpit præſcriptionem Dyn. *d.c. poſſeſſor.* ubi Covar. *3. part.* §. *12. nu.* 1. Bart. *l. naturaliter col.2. verſ de uſucap.* Abb. & alii *d. c. fin. de præſcript.* Balb. *de præſcript. 2.p. 3. part princ. q.7.*

Verùm ſi præſcriptionis exceptione uti velint Illuſtriſſimi Haſſiæ Landgravii objici ſuis Celſitudinibus poſſet, quod deſideretur bona fides, quæ colligitur & probatur ex pluribus. Nam in eo, qui accipit rem ab eo aut contrahit cum eo, quem ſcit non eſſe Dominum, ſed compertum habet, rem pertinere ad alium in totum aut in partem, præſumitur mala fides *l. fin.* ubi Bart. *C. unde vi.* Idem Bart. *l. illud. ff. de petit. hæred.* Bald. *l. poſt ſententiam. col. pen. C. de ſentent. c ſi virgo 34. q.2.* Cravett. *conſil.146. n. 1.* Socin. jun. *lib.1. conſil.45. num.5.* Ceph. *lib. 2. conſil.161. num.30.* Nam nemo debet ſui venditoris ignorate conditionem & qualitatem *l. qui cum alio ff. de R.I.* Bald. *c. rurſus ſi fidelis. quib. mod. feud. amitt. l. ſi patronus.* ubi Jacob. de Aren. Bart. & alii *ff. de confirm. tut.* Alex. *vol.2. conſ.213. col.3. l. quod te ubi* gl. Abb. Bart. Angel. Salyc. & ferè omnes *ff. ſi cert. petat.* Maſcard. *de probat. lib.2. concl.1002. num.36.* Menoch. *conſil.225. num.1.*

*num.*1. Albert. Brun. *conſ.feud.*45. *num.* 2. ubi in terminis caſus noſtri loquitur. Atqui Illuſtriſſimi Haſſiæ Principes ſciverunt, vel [quod in idem recidit] ſcire potuerunt ac debuerunt Juriſdictionem ac Superioritatem in Comites ſpectare de jure ad Imp. atque per Comites in W. in Landgravium transferri non potuiſſe. Quare non fuerunt ſine culpa malæ fidei, quod putarunt per hanc Comitatus oblationem eſſe quoque in ſuas Celſitudines translatum Jus Superioritatis in Comites.

Secundò mala fides præſumitur, ſi conſtet poſſeſſorem coram aliquibus dixiſſe, ſe ſcire rem, de qua agitur, eſſe alterius, ut author eſt Bald. *in l. Celſus. num.* 8. *& ibidem* Balb. *num.* 118. *ff. de uſucap.* quibus ſubſcribit Angel. *in l. eum qui §. publicanus ff. de Public. in rem. act.* Idem voluit Cæpoll. *in c.* 20. *num.* 2. *de conſuet. urb. præd.* Idem notat Alex. *conſil.* 187. *nu.* 8. *lib.* 2. & Felin. *cap. ſi diligenti. num.* 5. *de præſcript.* idque confirmat Menoch. *de arbitr. jud. quæſt. lib.* 2. *caſ.* 3. *& conſil.* 225. *nu.* 8. Maſcard. *de probat. concl.* 1002. *num.* 44. Atque Illuſtriſſimi Haſſiæ Principes confeſſi ſunt coram Maximiliano I. Comitatum Waldeck eſſe feudum Imperii, adeoque quod Comites in Waldeck ſint Imperii Vaſalli, Status & Subditi immediati. Ita enim habent verba, quibus narratur ac continetur ſupplicatio Landgraviorum Haſſiæ; Wir Maximilian/ ꝛc. bekennen offentlich/ daß auff heut dato bey Uns geweſen/ und vor Uns kommen ſeyn/ der Hochgeborne Wilhelm der Mitler Landgraffe zu Heſſen/ und Wilhelm der Jünger Landtgraffe zu Heſſen/ und haben Uns demütiglich angeruffen und gebetten/ daß wir jhnen jhre Regalia, nemblich die Land Graffſchafft Heſſen mit jhren Landen und Leuthen/ ſo von Uns und dem heiligen Reich zu Lehen rühren/ Auch die Graffſchafft Waldeck/ ſo vormahls eygen geweſen/ unnd jhre Eltern von unſern Vorfahren unnd dem heiligen Reich empfangen/ und innhaben ſollen. Et reperiuntur iſta verba initio infeudationis factæ à Carolo V. Iis autem confitentur Comitatum Waldeck, eſſe feudum Imperii, & ſic alterius, non Comitum Wallodium: quomodo igitur, quod fatentur eſſe alterius, hoc eſt, Imperatoris, id à Comitibus in W. bona fide accipere, poſſidere aut præſcriptione ſibi acquirere potuerunt?

Tertiò mala fides præſumitur & colligitur ex eo, quod quis, poſtquam poſſedit procuravit titulum habere Cæpoll. *d. c.* 20. *de ſervit. urb. præd. n.* 2. Felin. *d. c. ſi diligenti. num.* 5. *de præſcript.* Alex. *conſil.* 192. *lib.* 2. Bart. *in l. fin. §. ſi duobus. ff. de public.* Bald. *l.* 1. *C. de petit. hæred. & l. quoniam. C. de R. V.* Balb. *d. l. Celſus. num.* 123. *de uſucap.* Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 2. *cent.* 3. *caſ.* 225. *n.* 10. refert & ſequitur Maſcard. *de probat. libr.* 2. *concl.* 1002. *num.* 47. Atqui Landgravii Haſſiæ multis annis, poſtquam Comitatum Waldeck oblatum acceperunt, Comiteſque de eodem infeudarunt procuraverunt hanc à Maximiliano I. infeudationem. Sequitur igitur, ex eo, quod ſollicitarunt & acquiſiverunt titulum poſt primam oblationem à Comitibus factam præſumi ac colligi malam fidem.

Denique quando juris præſumptio eſt contra præſcribentem, ut ſi vult præſcribere dignitates & regalia, &c. tunc præſumitur mala fides. Ita in terminis Alb. Brun. *conſil.* 99. *n.* 4. *&* 5. Felin. *c. ſi diligenti. de præſcript.*

Tertiò principaliter probatur, quod præſcriptionis jure non comparaverint ſibi Juriſdictionem & Superioritatem in Dominos Comites. Nam ad omnem præſcriptionem requiritur & eſt neceſſario poſſeſſio, & ea quidem quieta, pacifica, continua, & non interrupta Bald. *l. ſuper. num.* 11. *C. de long. temp. præſcript.* Bart. & Balb. *in l. Celſus. p.* 4. *q.* 1. *de uſucap.* Alvarot. *c.* 1. *§. ſi quis per* 30. *annos. num.* 2. & Afflict. *num.* 7. *tit. ſi de feud. defunct. l.* 2. *ubi* Bald. *n.* 2. *& ſeq.* Caſtrenſ. & Dd. communiter *C. de ſervit.* Bart. *l. naturaliter num.* 27. *de uſucap.* Panormit. *in c. illud. num.* 21. *& c. auditis. num.* 14. *&* 15. *de præſcript.* Balb. *de præſcript.* 3. *p.* 6. *part. princ.* 4. *num.* 5. Covar. *c. poſſeſſor.* 2. *p. §.* 12. *ante num.* 4. Albert. Brun. *conſ. feud.* 66. *n.* 39. *per l.* 1. *&* 2. *C. de præſcript. long. temp.* Dato igitur, ſed non conceſſo, quod Haſſiæ Landgravii aliquando fuerint in poſſeſſione vel quaſi Juris Superioritatis, attamen illa poſſeſſio non fuit continua, ſed interrupta pluribus actibus. Primo ex eo, quod Comites in W. jam à centum annis, tanquam Comites Imperii ad Comitatum fuerunt citati, ac comparuerunt. Deinde probatur interruptio ex eo, quod ad dies territoriales vulgo Kreyßtage vocati fuerunt & comparuerunt. Tertiò quod Imperio immediatè contribuerunt. Quartò quod ab Haſſiæ Principibus ad Comitia Provincialia vocati, venire recuſaverint, dixerintque, ſe Imperii Status Immediatos eſſe. Ex quibus omnibus actibus quaſi poſſeſſionis, ſi quam habuerunt, facta eſt interruptio, & per conſequens impedita præſcriptio per ſupradicta.

Quartò principaliter demonſtratur, præſcriptione non eſſe quæſitum Jus Superioritatis in Dnn. Comites de W. Nam quamdiu Dominus retinet poſſeſſionem vel quaſi civilem, nulla adverſus eum currit præſcriptio *l. clam. poſſidere. §. qui ad nundinas.* ubi omnes Dd. *ff. acquir. poſſeſſ.* Covarr. *c. poſſeſſor.* 2. *p. initio. nu.* 7. Cravett. *de antiq. temp. p.* 4. *§. abſolutis num.* 31. Ratio eſt, quia ad præſcriptionem requiritur civilis poſſeſſio, neque ſufficit naturalis *l.* 1. *§. per ſeruum. ff. de acquir. poſſ. l. ſerui. §. ult. de furt. l. in acceſſione. ff. de diverſ. & temp. præſcript.* Dyn. *c. ſine poſſeſſione. num.* 31. *de R. I. in* 6. gl. Abb. Felin. & Dd. *in c. cauſam de præſcript.* Bart. *l.* 3. *§. ex contrario. & ibi* Alex. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Bald. *l. ſi ut certo. §. ſi duob. ff. commodat.* Johan. Fab. *§. pen. Inſt. per quas perſon. nob. acquir. ubi num.* 5. 6. *&* 7. *dicit*, ideo vaſallum jus dominii directi non acquirere præſcriptione, quod non poſſidet. Cui ſubſcribit Cravett. *de antiquit. tempor.* 4. *part. §. abſolutis. num.* 31. *ubi affirmat*, quando, quis poſſidet bona feudalia longiſſimo tempore ſufficienti ad præſcribendum contra Dominum directum, etiam cum titulo & bona

fide, & tamen alius, puta author poſſidentis, qui vendidit bona, tanquam libera, præſtitit ſervitia Domino, quod contra Dominum, cui præſtita ſunt ſervitia non præſcribatur ob dictam rationem, quia ſemper retinuit Dominus civilem, quâ durante præſcriptio non currit contra Dominum civiliter poſſidentem.

Verum Romani Impp. qui juriſdictionem habent in Comites in W. civilem quaſi poſſeſſionem juris Superioritatis ac Juriſdictionis immediatè ſemper retinuerunt neque unquam amiſerunt. Nam præſtita ſunt ſuis Majeſtatib. ſervitia à Comitibus in W. quotieſcunq; ea fuerunt requiſita, quæ præſtationes feudum arguunt, & ex parte recipientis poſſeſſionem vel quaſi civilem Gail. 2. *obſ.* 63. Mynſ. 4. *obſ.* 29. Jul. Clar. §. *feudum q.* 49. *nu.* 10. Zaſ. *Epit. feud. p.* 6. *n.* 22. Sonsbec. *part. q. n.* 42. Marſil. *rubr. qualiter feudum acquiratur n.* 29. Andr. de Iſern. *in Comment. in conſt. Regn. Neapol. ſub rubr. de off. judic.* & ibi Afflict. quos ſecutus eſt Ant. Gabriel. *in Concl. lib.* 3 *de feud. concl.* 3. *in fin.* Menoch. 3. *præſumpt.* 91. *num.* 35. Idem Menoch. *tr. rot in poſſ. rem.* 3. *num.* 564. Natta *conſil.* 461. *n.* 5. *vol.* 2. Joſeph. Maſcard. *de probat. concl.* 79. *n.* 28. Dec. *conſ.* 400. *nu.* 2. Cravet. *conſ.* 107. *n.* 2.

Nec obſtat hanc præſcriptionis exceptionem eſſe exceptionem juris tertii: Nam Comites in W. negantes, eſſe adverſus Imperatorem præſcriptum juri ſuperioritatis; excipiunt de jure, quod competit Imperatori, minime verò de jure ſuo. Etenim adverſus Comites præſcribi potuiſſe Jus Superioritatis, dubium non eſt, verùm de jure tertii excipere non licet, nec relevat, quæ de jure tertii opponitur Exceptio *l. loci.* §. *competit ff. de Except. re jud.* Philip. Franc. *c.* 1. *fall.* 41. *de lit. conteſt. in* 6. Blanc. *de compromiſſ. p.* 4. *lit. de Except. impedimentis ex facto.* Wel. *conſ.* 4. *num.* 97. & *conſil.* 15. *n.* 97. Menoch. *tract. recuper. rem.* 1. *n.* 49.

Nam reſpondetur, illud procedere ac verum eſſe, cum exceptio de jure tertii, agentis jus non excludit; tunc enim rectè excipienti dici poteſt, *tua non intereſt, quod ad te liberas ædes habeo.* At ſi de jure tertii ſit exclusiva juris agentis, tunc profectò licet de jure tertii excipere. Ita tradit Bart. *l. loci* §. *compet. ff. ſi ſervit. vindicetur* Idem Bart. *in l.* 1. *ff. de Except. rei judic.* Bald. & Dd. *l. cum ſervus quispiam. C. de ſerv. fugit.* Bart. Socin. *volum.* 4. *conſil.* 13 *nu.* 24 Virgin. de Baccatiis *tract. de interdict uti poſſide tis ſive de manutenentia in poſſeſſione c.* 5. *num.* 3. Ejuſmodi autem eſt hæc non perfectæ præſcriptionis Exceptio. Etenim hoc ipſo quod opponitur Illuſtriſſimis Haſſiæ Principibus quod præſcribere adverſus Imperatorem jus Superioritatis in Dnn. Comites non potuerunt, ſalvum ipſis retinetur jus Exemptionis ac Libertatis contra Landgravios, ut notatum eſt, ac per ſe patet. Nam ſi Impp. habent jus Superioritatis in Dnn. Comites immediatum, ſequitur Landgravios Haſſiæ jus Territorii ac Superioritatis vindicare ſibi non poſſe.

Ex his omnibus licet clarè ſit probatum Haſſiæ Landgraviis, neque ex conceſſione & oblatione Comitum in W. neque ex Rom. Impp. infeudatione, neque denique ex temporis immemorialis præſcriptione, jus Superioritatis ſive Juriſdictionem Territorialem in Dnn. Comites in W. conſecutos eſſe.

Attamen ut luce meridiana clarius evadat, quod Comitatus W. non ſit de pertinentiis, neque de territorio Landgraviatus Haſſiæ; Quartum ſit in ordine argumentum principale. Id quod alicuius eſt, amplius ejus proprium fieri nequit §. *ſi rem. Inſt. de legat. l. ſi quis decedens in princ.* & *ibi* Dd. *de legat.* 3. §. *Sic itaque Inſt. de act. l. poſſidere.* §. *ex plurimis ff. de acquir.* & *amittend. poſſeſſ. l.* & *an eadem.* §. *actionis ff. de Except. rei judic.* Nec quiſquam eſt, qui ejus rei, cuius habet dominium vel quaſi, comparare velit amplius; cum actum exerceat fruſtraneum nihiloq; magis acquirat, quæ actus nullitas in dubio non præſumitur, cum actus in dubio recipiat interpretationem, ut valeat potius, quàm ut pereat, *l. quoties. ff. de reb. dub. l. quoties ff. de V.O.* Dec. *in l. contrahenda. num.* 7. *ff. de R.I.* Alciat. *tr. de præſumpt. lib.* 3. *p.* 25. *num.* 45. Bald. *l. eam quam. col.* 10. *C. de fideicom.* Maſcard. *de probat. concl.* 1114. *num.* 2. Quod ſi Comitatus W. fuiſſet pars Landgraviatus Haſſiæ, & ſic in Landgravii Dominio ac juriſdictione, non fuiſſet neceſſe, ut is Comitatus, & ad eum pertinens juriſdictio offerretur Landgraviis, ab iiſque reciperetur in feudum. Nam nemini id, quod jam habet, offerri poteſt. Arguit ergo hæc Comitatus oblatio manifeſtiſſimè, quod Comitatus non ſit de pertinentiis ad Landgraviatum Haſſiæ.

Cui quintò principaliter accedit & hoc argumentum. Nam qui habet totum, habet quoque omnes eius partes. In toto enim continentur omnes eius partes *l. in toto. ubi* Decius *ff. de R.I. l. ſi quis cum totum. ubi* Socin. *de Except. rei jud. c. in toto. de R.I. in* 6. ubi Dyn. & reliqui *l. ſemper. ff. de R.I.* Atque Haſſiæ Landgravii infeudati ſunt ab Impp. Rom. de toto Langraviatu, una cum eius pertinentiis, partibus, Juriſdictione, Superioritate & Regalibus. Quod ſi Comitatus W. eſſet de pertinentiis, ad territorium juriſdictionemque eius, non fuiſſet neceſſe, ut offerretur is Comitatus Landgraviis, aut in feudum ſpeciatim peteretur ab Imperatoribus cum virtute infeudationis totius Haſſiæ Principatus haberent juriſdictionem in Comitatu W. Sed cum oblatum acceperint, atque ab Impp. Maximiliano & Carolo de eo ſe inveſtiri ſpeciatim petierint, ac inveſtiti ſint, ſignum eſt evidens, quod is Comitatus ſit quippiam à Landgraviatu & Principatu Haſſiæ ſeparatum, quod ad eum, ceu pars eſt pertinens ad totum, minimè ſpectet.

Sextò oſtenditur id amplius ex inveſtituris Maximiliani I. & Caroli V. quibus Haſſiæ Landgraviatus Principibus Haſſiæ confertur, perpendendo dictionem, Auch (*etiam*) poſitam in principio earum. Ita enim habent verba. Wir Maximilian bekennen / daß vnß heut dato bey vnß geweſen / geſeſſen vnd vor vnß kommen ſeynd die Hochgeborne Wilhelm der Mitt-

ler /

ler/vnd Wilhelm der Jünger/ Landgraffen zu Heſſen/ Graffen zu Catzenellenbogen/ Ziegenhain vnd Nidda/ vnd haben vns demütiglichen angeruffen vnd gebetten/ daß wir jhnen jhre Regalia, nemblich die Landgrafſchafft vnd Fürſtenthumb Heſſen/ mit jhren Landen / Leuthen/ Schlöſſen/ Stätten/ Marckten/ Ober: vnd Nidergerichten/ vnd allen andern Gerechtigkeiten darzu gehörend / nichts außgenommen / ſo von vns vnd dem H. Reich zu Lehen rühren/ auch die Graffſchafft Waldeck/ ꝛc. Hactenus verba Supplicationis Landgraviorum. Sequitur poſtea Imperatorum conceſſio atque infaudatio, Daß wir haben angeſehen vnd betrachtet/ ꝛc. vnd haben darumb ꝛc. den gemelten vnſern Oheimen / die obgenante vnſere Landtgrafſchafft vnd Fürſtenthumb Heſſen mit jhren Landen/ Leuthen/ Schlöſſern/ Freyheiten/ Gnaden/ Herrlichkeiten/ Ober: vnd Nidergerichten/ Rechten/ Würden/ vnd allen andern gerechtigkeiten darzu gehörende / nichts außgenommen / Auch die Graffſchafft Waldeck/ Ecce dictionem, Auch (*etiam*) quæ eſt implicativa, & ſignificat quidem caſum ſeu rem diverſam ad eandem juris diſpoſitionem. Nam dictio, *etiam*, dicitur ampliativa, quia amplłat diſpoſitionem præcedentem *l. etiam. & l. fin. l. ſi tutor vel Curator intervenerit.* Ruinus *conſ.* 53. *num.* 19 *libr.* 2. Archidiac. *c. in illis de præbendis in* 6. Cephal. 768. *nu.* 38. *ubi aſſerit*, quod dictio, *etiam*, exprimat & ampliet caſum diverſum magis dubitabilem per *l. etiam ff. ſol. matrim.* Alex. *vol.* 5. *conſil.* 23. *num.* 9. *ubi dicit.* de natura dictionum implicativarum, ut eſt dictio, *etiam*, maximè eſſe, implicare caſus, in quibus non militat eadem ſeu tam potens ratio, ſicut in caſu expreſſo gloſſ. *in l. illud. verb. æſtimare ad L. Aquiliam, quæ dicit;* quod ubicunque invenitur dictio *maximè* in aliqua lege, denotetur alia ratio in altero caſu, licet idem jus diſponatur.

Sequitur ergo Comitatum Waldeck non eſſe partem Landgraviatus, neque de pertinentiis, ſed quid diſtinctum & ſeparatum ab eo. Quod confirmatur ulterius: Nam ſi fuerit de pertinentiis, quid opus fuit de eo ſpeciatim facere mentionem, non item de aliis pertinentibus ad Landgraviatum? cur de eo quoque ſpeciatim petivêre ſe inveſtiri, id eſt, non item de aliis Comitatibus ad Haſſiæ Landgraviatum pertinentibus; Signum igitur eſt id manifeſtum quod non ſit de pertinentibus ad Landgraviatum Haſſiæ.

Deinde poſt enumerationem pertinentiarum ac clauſularum, vnd allen andern Gerechtigkeiten darzu gehörend / nichts außgenommen / una eademq; oratione ponuntur Comitatus Waldeck & fraternitas ſeu pactum gentilitium mutuæ ſucceſſionis inter Duces Saxoniæ, Thuringiæ, Miſniæ, & Haſſiæ. Ita enim habent verba inveſtituræ; Auch die Graffſchafft Waldeck/ vnd darzu die Bruderſchafft/ die ſie haben mit den obgenanden Landen/ Heſſen. Sachſen/ Thüringen vnd Meiſen / die jhnen vorberührter maſſen confirmiret vnd beſtetiget ſeyn ſollen/ zu verſambten Lehen gnediglich gereichet vnd verliehen/ leihen vnd reichen/ ꝛc. Quod ſi dictio, Auch / ſignificat, Comitatum eſſe de pertinentibus ad Landgraviatum, profectò etiam Saxonia, Thuringia, Miſnia, pariter dicenda ſunt pertinentia; quod à verbo eſt alieniſſimum. Neque dicendum eſt, Comitatum eſſe de pertinentibus; non autem Saxoniam Turingiam & Miſniam: Cur enim in eadem ponuntur oratione, ſi diverſo jure cenſenda ſunt? Dicendum igitur, quod facta infeudatione de Landgraviatu & Principatu Haſſiæ ac omnibus juribus, Regalibus ad Landgraviatum pertinentibus, conceſſus quoque ſit in feudum Comitatus in Waldeck. Et fraternitas ſeu pactum mutuæ ſucceſſionis, tanquam quædam diverſa, ſeparata ac ad territorium Haſſiæ minimè pertinentia.

Non enim dictio, Auch / (*etiam*) referenda eſt ad proximè præcedentem dictionem, Darzu gehörenden gerechtigkeiten / nichts außgenommen/ Auch die Graffſchafft Waldeck/ vnd darzu die Brüderſchafft. Etenim ſi dictio, auch/ deberet referri ad proximè præcedentia, atque eorum eſſet ampliativa ſeu declarativa, tunc oporteret dicere, fraternitatem ſeu pactum de mutua ſucceſſione eſſe de pertinentibus ad Haſſiam, quod concedendum nullo modo videtur. Et probatur ex iis, quæ tradit Menoch. *lib.* 3. *præſumpt.* 66. *nu.* 6. ubi poſtquam dixiſſet, quod caſtro, oppido vel ſimili quodam in feudum conceſſo, præſumatur eſſe conceſſa pertinentia, id declarat, ut locum non habeat in iis, quæ pertinentia propriè non ſunt, ut quæ feudo accedunt, non ut feudo, nec in qualitatem eiuſdem feudi, ſed uniuntur ut feudo patrimoniali, ex deſtinatione patrisfamiliâs, non autem ex conceſſione & inveſtitura feudali; puta ſi vaſallus habens feudum conſiſtens in domo & centum jugeris terræ arabilis, carens tamen vineis, pratis & horto, emat jugerum vineæ, hortum & quædam jugera prati, juxta domum ſuam, & uniat dicto fundo feudali juxta *l. prædiis.* §. *Titio. ff. de leg.* 3. *l. quod in rerum.* §. *ſi quis. ff. de leg.* 1. *l. quæſitum.* § *ſi quis eadem. ff. de fundo inſtructo.* Hoc enim caſu fundo recognito à Domino una cum pertinentiis non cenſentur recognita prædia ſic adjecta; cùm nō ſint ex pertinentiis originariis ipſius feudi. Ita Menoch. *d. loc.* ubi allegat Molinæum *in commentariis ad conſuetud. Pariſienſ. tit.* 2. *gloſ.* 5. *n.* 20. *&* 21. & addit Menoch. *d. loco num.* 9. *&* 10. quod ea demum pertinentiarum loco ſint habenda, quæ patrisfamilias deſtinatione talia fuêre habita atque ab ipſo poſſeſſa. Cui accedit Gail. *libr.* 2. *obſer.* 62. *&* 63. Quis autem credat Landgravios Haſſiæ, Ducatum Saxoniæ Marchionatū Miſniæ & Landgraviatum Turingiæ, quos nunquam poſſederunt, ceu pertinentias ad Landgraviatum Haſſiæ habuiſſe aut habere debuiſſe? Cùm acceſſorium non ſit nobilius principali §. *ſi tamen. &* §. *literæ. Inſtit. de rer. diviſ.* Quare ſicut Ducatus Saxoniæ, Marchionatus Miſniæ &c. non ſunt de pertinentiis Principatus Haſſiæ, ita nec Comitatus Waldecenſis de pertinentiis dici poteſt.

Septimò

Septimò Comitatum non eſſe partem, aut de pertinentiis Landgraviatus Haſſiæ, probatur ex ipſorum Landgraviorum confeſſione quæ narratur in Maximiliani Primi & Caroli Quinti inveſtituris factis ſuper Principatu Haſſiæ. Nam conſtat & eſt notiſſimum Haſſiæ Principatum eſſe Imperii feudum ac fuiſſe ſemper, ipſosque Haſſiæ Landgravios eundem Landgraviatum ab Imperio in feudum ſemper recognoviſſe, de eodemque infeudatos fuiſſe ac ſervitia præſtitiſſe: Unde ſequitur, quod omnes quoque pertinentiæ partesque Landgraviatus ſint feudales, non allodiales. Nam ſi totum eſt feudum, partes quoque ſunt feudales. Et abſurdum eſt, dicere Landgraviatum, ceu totum eſſe feudum Imperii partes tamen ejus & pertinentias eſſe allodialia ſeu patrimonialia *l. qui de toto ff. de rei vindic. l. juris gentium. §. adeò. ubi* Jaſon. *ff. de pactis. l. ſi unus §. ſi cum decem. ff. de eod.* Nicol. Everhard. *in loco à toto in princ.* Atqui Comitatus Waldeck ut ipſi Haſſiæ Landgravii fatentur in ſuis ad Imperatores Maximilianum & Carolum Supplicationibus, quarum verba continentur in inveſtituris Imperatorum prædictorum, olim non fuit Imperii feudum, ſed Landgraviorum allodium, hoc eſt, liberum, proprium & patrimoniale bonum, aut, quod verius eſt, ut narrant Landgravii in inſtrumento inveſtituræ dato Comitibus in Waldeck allodium eſt ipſorum Comitum in Waldeck. Sequitur ergo, quod de pertinentibus ad Haſſiæ Landgraviatum non ſit, alias enim ſemper ac tam diu fuiſſet feudalis, quamdiu Landgraviatus ipſe in feudum ab Imperio recognitus fuit. Comitatus autem Waldeck quia non ſemper, ſed olim fuit allodium, fieri non poteſt, ut Comitatus ſit pars ac pertinens ipſius Landgraviatus.

Octavò, ſi Comitatus Waldeck eſſet pars ac de pertinentiis Landgraviatus & Principatus Haſſiæ, ſi quoque Comites in Waldeck, Haſſiæ Landgraviorũ eſſent ſubditi territorii, vulgo Landſaſſen / id inde probaretur quod Comites in Waldeck obtulerint Comitatum ſuum Haſſiæ Landgraviis eundemq; ab ipſis in feudum receperint, recognoverintque. Verum ea Comitatus oblatio atque in feudum recognitio non efficit Comitatum de territorio Landgraviatus, neq; Comites reddit Subditos vulgo Landſaſſen. Nam recognoſcens ab aliquo caſtrum vel quid ſimile in feudum, non cenſetur ſtatim eundem recognoſcere ſuũ ſuperiorem ac judicem in omnibus cauſis ordinarium, ſed ſolum in iis caſibus, qui feudum concernunt, ut conſtat ex tertio argumento ſupraposito, quo probatum eſt, alium eſſe feudi dominum alium loci ordinarium, & feudi cognitionem non arguere jus Superioritatis in Vaſallum, ſed tantum tribuere Jurisdictionem in certis caſibus feudum concernentibus.

Et confirmatur argumentum: Nam ut videre licet in inveſtitura conceſſa à Ludovico Landgravio, quæ data eſt Anno 1438. rurſus in altera Anno 1478. conceſſa ab Henrico, & tertia à Wilhelmo data Anno 1498. & quarta à Philippo Anno 1516. conceſſa, conceſſus eſt Comitatus Waldeck, una cum juribus & privilegiis, quæ annexa illi fuere, antequam ab Illuſtriſſ. Haſſiæ Principibus in feudum fuit recognitus. Eſt autem certiſſimum ac indubitatũ, quod antequã feudalis is ſit factus, nõ fuerit ſubjectus Jurisdictioni Landgraviorum Haſſiæ, neque pars Principatus Haſſiæ, ut ſupra eſt deductum. Cur enim Comites in Waldeck obtuliſſent Comitatum Waldeck una cum Jurisdictione, ſi Illuſtriſſimi Haſſiæ Principes jam antea in Comites atq; in Comitatus Subditos Jurisdictionem habuiſſent? Sequitur igitur, quod Jurisdictio ac Superioritas Landgraviorum in Comites ſit limitata ad cauſas tantum feudales, & quod Comites Landgravios tanquam vaſalli dominum tantum, ut ſuperiorem autem ac ordinarium loci judicem generalem, nullo modo agnoſcere teneantur.

Accedit huc, quod inveſtituræ omnes ſunt ſtricti juris Cacheran. *deciſ. 23. n. 14.* Curt. *conſ. 49.* Barbatia *conſ. 26. vol. 2.* Weſemb. *tom. 2. conſ. 60. n. 11.* Sicut & ipſum feudum & contractus feudalis eſt ſtricti juris Bald. *in l. penult. num. 10. C. de condit. inſertis.* Curtius *de feudis parte 1. q. 3. & 4.* Bald. Alvarot. *cap. 1. de feudi cognitione* Zaſ. *epit. feud. p. 1. num. 6.* Clar. *§. feudum. q. 6.* Quare quod breve teſtatum ſeu inſtrumentum non cantat, id nec nos dicere debemus. Et quod non eſt dictum, pro omiſſo debet haberi, ut docet Weſemb. *conſ. 60. num. 12.* Cum ergo contractus iſte innominatus inter Landgravios Haſſiæ & Comites in Waldeck ita ſit celebratus ut Comites offerrent Comitatum Landgraviis, qui eundem eodem modo, quo oblatus fuit, prædictis Comitibus in feudum concederent, ſic Comites ut vaſalli Landgraviis ſubeſſent. Sequitur ad jurisdictionem Territorii Superioritatisque extendendum non eſſe, cum ea non fuerit contrahentium mens aut voluntas.

Nonò qui in album ſeu matriculam Imperii eſt relatus, ille Imperii Status habetur, donec exemptio probetur; Nam pro matricula præſumitur *l. matriculam. C. de argent. in reb. libr. 12.* ubi Bart. & matricula probat quem eſſe de numero, qui debent immatriculari. Idem Bart. *in l. petitionem. C. de advoc. diverſ. jud.* Bald. & Paul. de Caſtro *in l. ſtriniarios. C. de teſtam. milit.* Alc. *de præſ. Reg. 3. præſ. 17.* Cephal. *libr. 4. conſil. 458. num. 5. & 2.* Gail. *1. obſ. 21.* Et in ſpecie, quod feudum probetur per regiſtrum Principis, in quo bona deſcripta ſunt tanquam feudalia, tradunt Barbat. *conſ. 127. col. 24.* Affl. *cap. 1. n. 77. Ex quib. cauſis feudum amittat.* Cravett. *conſ. 276. in princ.* Grammatic. *deciſ. 77. num. 12.* Verum Comites in W. ratione Comitatus ſui relati ſunt in album Statuum Imperii, atque continentur in matricula, in qua reliquorũ Statuum imperii nomina, atque feuda imperialia ſunt deſignata. Quare dubium non eſt, quin ſint imperii Status.

Decimò ſolutio cenſus, Collectarum & reliquorum onerum, probant Dominatum & Jurisdictionem, ita ut ſub ejus Dominio & Juriſdi-

riſdictione bona præſumantur, cui ſolvuntur Collectæ,tributa,onera Royn.*conſ.2.nu.4.vol.* 4.Socin.Sen.*conſil.*187.*num.*15.*vol.*2. Marſil. *in rubr. C.de probat.*Bald.*l.data opera.col.9.C. qui accuſ.poſſ.*ubi declarans,quomodo teſtis deponere debeat,locum aliquem eſſe de alicujus Jurisdictione, inter cætera bonam rationem dicti aſſerit,ſi teſtis dicat,quia vidit homines illius loci collectas ſolvere,quem referendo ſequitur Maſcard.*de prob.concl.*946.*num.*1.Idem ſcriptum reliquit Menoch.*retin.poſſ. remed. nu.* 581.Weſemb.*conſil.*78. *num.*9. & 10. Gail.1. *obſ.*21.Amplius,quod hoc ſolvendarum collectarum onus arguit Jurisdictionem Imperii immediatam probatque aliquem Imperii eſſe Statum,id apparet quoque ex Receſſu Auguſtano Anno 1548.ubi inter reliquos, probandæ Subjectionis Imperialis immediatæ,hic ponitur modus,ſi doceri poſſit,eum,qui ſe,Imperii ſubjectum immediatum negat,atque ita libertatem allegat, poſt hominum memoriam Collectas Imperio,ut cæteros Imperii Status, contribuiſſe.Ita decretum eſt §. Wann auch. *illis verbis* vnd dargegen wieder Jhn nicht dargebracht werden möchte/daß je in Menſchen gedächtnüß in deß Reichs gemeinen vnd nicht privilegiirten Hülff contribuirt vnd einen Anſchlag gericht vnd gemacht habe. Verum Comites in W.ut reliqui Imperii Status contribuerunt Imperio,atque non ſolum Collectas Imperatori præſtandas,ſed etiam portionem ad Cameræ ſuſtentationem ſe contingentem, ad Fiſcalis Cameralis exactionem fideliter ſolverunt,ac reliquis Landgravii Haſſiæ ſubditis Collectas Principi ſolventibus nihil contribuerunt, Quare ex eo probantur imperii Status.

Undecimò, Citatus in prima Inſtantia in Camera ibique comparens,ac ut Reus jus accipiens eſt Imperii Status.Nā ii ſolum,qui ſunt immediati Imperii Status ac Subditi,apud Cameram in prima inſtantia conveniri poſſunt,aut coram deputatis vigore ordinationis imperii *part.2.tit.1.2.3.& 5.*& tradit Gail.1.*obſ.* 1.*n.* 4. *verſ.decimò fallit.*Atqui ſi quis Imperii Elector, Dux,Princeps,Comes vel alius Status adverſus Comites in W.actionē habere prætendat,eā corā deputatis aut Cameræ judicio proponere intendereque tenetur.Sicut Comites in prima inſtantia ibi hactenus fuere conventi & etiamnum jus accipiunt.Quare ex eo Cameræ imperioque immediati Comite, probantur ſubditi.

Duodecimò, Appellatio facienda eſt gradatim. Neque enim omiſſo medio judice ad ſuperiorem de jure civili,quod in terminis Imperii ſervatur, appellare licet *l. Imperatores. de appellat.*& habetur in Ordinat.Cam *p.2.tit.29. in pr.* Jtem es ſollen keine Appellation an dem Keyſerl. Cammergericht angenommen werden.die nit gradatim geſchehen.Gail.1.*obſ.*119. *n.2.*Mynſ.1.*obſ*67. Atqui Comitum in W. ſubditi à ſententia Comitum in Curia ſuprema lata, neglecto tribunali Landgraviorum Haſſiæ,appellarunt directò ad Cameram Imperialem.Signum ergo eſt,Comites in W. eſſe ſub imperio immediatè.

Decimotertio, Nullus niſi Imperio immediatè ſubditus citatur ad Imperii Conventus ac Comitia, Circulorum conventus, aut locum ac ſeſſionem in Romani Imperii conſilio ac ſenatu habet. Et ſi quis ad Comitia citatus compareat locum habeat,ac vocem in ſenatu, eo ipſo Imperii Status probatur,ut traditur in Receſſu Auguſtano Anno 1548.§.Wañ auch. Gail.1.*obſ.21.n.9.*Atqui Comites in W.ad Comitia Imperii ac conventus Circulorum citati comparuerunt, ſeſſionem habuerunt, ac votum hactenus ſine Landgraviorum, qui ejusdem ſunt circuli,contradictione, proteſtatione & impedimento. Ad Comitia autem Provincialia Landgraviorum non fuerunt niſi ſemel citati,ad quæ tamen non comparuerunt. Efficitur ergo, hos Imperii eſſe Status atque immediatos ſubditos.

Decimoquarto. Qui olim Imperii fuit ſubditus immediatus,is etiam hodie talis præſumitur,quia mutatio probanda eſt Abb.*cap.præterea.num.3.de tranſact.ibique.*Bald. Menoch. 1. *præſumpt.*24.*n.*10.Andr.Alciat.*de præſump.reg.* 2.*præſumpt.*12.*per cap.præterea.de tranſact.* Sic qui olim fuit alicujus Dominus ac Superior immediatus,is hodie quoque talis præſumitur *l. ſive poſſidetis.C.de probat.*Socin.*conſ.*187.*vol.9. vol.2.*Maſcard.*de probat.concl.*105. Et ratio eſt duplex; quia de præterito præſumitur ad præſens Fel.*cap.ſcribam.de præſumpt.* Altera ratio eſt,quia id quod noſtrum eſt,ſine facto noſtro non amittitur *l.id quod de Reg.jur.*Ergo qui vult dicere factum interveniſſe, debet id probare *vulg.jurib.*Atqui Comites in W. ratione Comitatus W.olim Imperii Subditi fuere immediati,ut docent Inveſtituræ Caroli 4. Wenceslai, Sigismundi Impp.& Adolphi Comitis in Naſſaw.Neque probata eſt exemptio contra Imperatorem ut ſupra eſt demonſtratum. Sequitur ergo, quod adhuc ſubditi Imperii ſint immediati,& ſic per conſequens ejus Status, nullo autem modo Landgravio quo ad jus Territorii vulgo Landtfürſtliche Obrigkeit/ſubjecti.

Decimo quinto. Si Comitatus VV. eſſet de pertinentiis ad Landgraviatum Haſſiæ, non potuiſſet Imperator Comites de VV.de metalli & ſalis fodinis in Comitatu exiſtentibus infeudare in Landgraviorum præjudicium. Etenim Imp. contulit ac conceſſit Landgraviis Haſſiæ Principatum,una cum omnibus juribus & Regalibus omninò omnibus,ut conſtat ex inveſtituris deſuper factis,quò fit,quod & Metalli & ſalis fodinæ in Territorio Landgraviorum repertæ,jure feudi pertineant ad Haſſiæ Landgraviatum. Quod feudum ſuis Celſitudinibus per Imp.ſine cauſa auferri non poteſt.*jurib.vulg.*Cum igitur Comites in VV.hæc fodinarum regalia recognoſcant feudi titulo non ab ipſis Haſſiæ Principibus,ſed ab ipſo Imperatore,judicium id eſt & ſignum,quod Comitatus VV.non ſit de pertinentibus ad Territorium Principatus Haſſiæ. Nam Imp.poſtquam Haſſiæ Landgravios de Regalibus omnibus totius Principatus infeudavit,non potuit fodina-

ſodinarum regalia Landgraviis auferre, atque in alios transferre. Etenim conceſſio de Regalibus facta intelligitur reſpectu dominiorum, quæ ab Imperio dependent immediatè, non autem reſpectu aliorum, quæ tenentur ab aliis à Rege inferioribus. Semper enim Principis conceſſio intelligitur ſalvo jure tertii. Ita in terminis tradit VVeſ. *conſ.* 45. *n.* 42. Cum igitur Imper. jure infeudet Comites in VV. de iſtis ſodinis metallorum & ſalis, conſequens eſt, Comitatum de pertinentiis Territorii Landgraviatus non eſſe, & infeudationem de Comitatu ejusque Jurisdictione factam ad Regalia non extendi, ſed ea, & jus Superioritatis Imperio manſiſſe.

Refutatio Rationum Dubitandi.

NEc momenti quidquam habent, quæ pro contraria Sentia adducta fuerunt argumenta. Nam ad ea in promptu eſt reſponſio.

Et Primum quidem diſtinctione adhibita ſolvitur. Nam quod in eo aſſeritur, Vaſallum eſſe ſubditum, id ſimpliciter & abſolutè non eſt verum. Neque enim vaſallus in omnibus ſimpliciter cauſis, Jurisdictioni Domini eſt ſubjectus, alias nunquam poſſet accidere, & unus eſſet feudi Dominus, alter loci ordinarius: Itaque quod dicitur, vaſallum eſſe ſubditum, & feudum arguere ſubjectionem, id ita eſt intelligendum, ut vaſallis in cauſis negociis & controverſiis feudi naturam, conſtitutionem, qualitatem, rurſus feudi amiſſionem, privationem & ſervitiorum præſtationem reſpicientibus Dominum aut Curiæ Pares agnoſcere teneatur judices; quoad cætera autem, quæ ad feudum nullo modo pertinent, non dominus, ſed loci ordinarius habeat Jurisdictionem. Etſi enim domini Jurisdictio ſit ordinaria, attamen eſt limitata ad cauſas tantum feudum reſpicientes, ut ſupra in tertio fundamendo dictum eſt.

Ad Secundum dicitur, verum eſſe ac concedi, quod feudi Dominus poſſit vaſallos conſentientes in alium alienare, admitti etiam, quod Caſtro in feudum conceſſo, cenſeatur quoque Jurisdictio & territorium Caſtro connexa conceſſa. Aſt negatur Comites in W. hujus infeudationis, quo Comitatus Landgraviis fuit conceſſus, habuiſſe ſcientiam, negatur pariter quod Imp. quando in Landgravios Comitatum feudi titulo contulit, voluerit in eosdẽ transferre jus Superioritatis. Etenim communis eſt omnium Dd. conſenſus, quod conceſſo in feudum Caſtro una cum Jurisdictione & pertinentiis, non cenſeantur collatæ dignitates, Regalia & jus Superioritatis niſi ſpecifica Regalium fiat mentio, ut ſupra fuit demonſtratum, quæ facta non eſt caſu propoſito. Etſi enim Comitatus W. Illuſtriſſimis Landgraviis in feudum ſit conceſſus, ac juris præſumptione ſimul conceſſa ſit Jurisdictio activa, quæ annexa eſt Comitatui, ac competit in vaſallos ſubditosque Comitatus. Attamen paſſiva Jurisdictio, hoc eſt, Superioritas ac poteſtas in Comites, eorumque perſonas, nullâ prorſus ratione collata cenſetur, neque conferri potuit in Comitum præjudicium, niſi de abſoluta Imperatoris poteſtate, de qua hic non conſtat, ut ſupra dictum.

Ad Tertium reſpondetur, non eſſe omninò certum ac extra controverſiam, quod dominus idemque vaſallus ſubinfeudans retineat aliquid juris. Nam plures in ea ſunt opinione, quod cenſeant totum utile dominium tranſire in ſubvaſallum, ex quo utile dominium non poteſt eſſe penes duos eodem tempore *l.* 3. §. *ex contrario. ff. de acquir. poſſ.* Ita ſentit gl. §. *illud. cap. Imperialem. de probib. feud. alienat. per Frid.* Jacobin. *in inveſtit. frud. verb. & cum pacto de non alienando n.* 21. Cagnol. *l. conſilii.* § *ſocii. n.* 9. *de R. I.* & hanc communem aſſerit Jul. Clar. §. *feudum. q.* 52. *in fin.*

Deinde reſpondetur, quod etſi concedatur antecedens, quod videlicet Dominus idemque vaſallus ſubinfeudans retineat jus in ſubvaſallum Superioritatis; attamẽ illa Jurisdictio & Superioritas eſt limitata ad cauſas tantum & quæſtiones ex feudo promanantes, ex feudo nullo autem modo generalis & extra cauſas feudales, in ipſius ſubvaſalli perſonam perſonalesque actiones univerſas per ſupradicta in Tertio fudamento.

Ad Quartum ſolutio eſt duplex. Primò quod nõ omnino major ſit certa ac indubitata, quod videlicet bona intra fines Regni, Provinciæ & Civitatis ſita cenſeantur eſſe ſub Jurisdictione Domini. Nam contrarium quod nempe bona non præſumantur ſub Domini eſſe Jurisdictione, voluit Guid. Pap. *conſil.* 213. Andr. de Iſern. *c.* 1. *qual. vaſal. jur. deb. fidel.* Henr. Boich. *cap. ſi diligenti. & c.* 1. *de præſcript* Cardinal. *cap. nimis. de jure* 1 Pariſ. *conſ.* 16. *n.* 23. Anton. Gabr. *lib.* 1. *de præſumpt. concl* 9. *nu.* 2. Maſcard. *de probat. concl.* 217. *n.* 3.

Secundo reſpondetur, præſumi quidem omnia ſita in Territorio ſubeſſe Jurisdictioni Regni Provinciæ, Ducatus, niſi in contrarium quod ſcilicet non ſubſint Jurisdictioni, doceatur. At ſupra eſt demonſtratum, quod Comitatus VV. non ſit de pertinentiis Principatus Haſſiæ. Quare præſumptioni hoc caſu non eſt locus Jaſ. *conſ.* 235. *vol.* 1. *in fin.* Maſcard. *concl.* 217. *n.* 25.

Ad Quartum reſpondetur, negando minorem illius propoſitionẽ Falſum enim eſt; Comites VV. nulla ab Imperio recognoſcere feuda. Nam habent ac recognoſcunt Regalia ac alia feuda dignitatum. Falſum quoque eſt, eos ob eam cauſam Status Imperii dici non poſſe, quod à tempore, quo Maximilianus contulit Landgraviis Comitatum VV. de dignitatum feudis ab Imperio non fuerint inveſtiti. Etenim quod jure eſt deciſum, vaſallum intra annum & diem Inveſtituræ renovationem non petentem, nec ſervitia ſolita præſtantem cadere jure feudi, id procedit ac locum habet, ſi feudi dominus per ſententiam latam, ad eam privationis pœnam adverſus vaſallum procedit. At ſi dominus culpam hanc vaſallo remittat, quod accidit,

accidit, ſi ab eo ſolita accipit ſervitia, tunc manet vaſallus retinetque feudum, videtur namque Dominus recipiendo illum in vaſallum jus ſuum remiſiſſe. Ita ſentit gl. *cap. unico. verb. & menſem quo temp. mil. inveſt. pct. deb. & ibi* Alvarot. *col.* 4. Curt. Jun. *tr. feud. part.* 4. *caſ.* 23. *num.* 52. *verſ. ſeptimo limita.* Alex. *libr.* 2. *conſil.* 14. *num.* 15. ubi de communi atteſtatur Carol. Molinæ. *in conſuet. Pariſ. tit.* 1. §. 14. *q.* 1. & §. 30. *q.* 29. *num.* 13. Sequitur Clar. §. *feudum. q.* 49. *num.* 20. & *q.* 63 Laurent. Sylvan. *de feud. recognit. q.* 25. ubi infert, ita demum amittere jus ſuum vaſallum, ſi dominus voluerit, & *q.* 24. *infert,* quod ſi vaſallus vindicare voluerit ab aliquo tertio feudum, cujus inveſtituræ renovationem petere omiſit, non poterit tertius opponere, quod ceciderit à feudo, quoniam nondum enervatum eſt jus vaſalli, niſi conſtet de Domini voluntate.

Atqui Imperatores exegerunt jam à 40. annis ſervitia, penſiones, Collectas ab ipſis Comitibus, qui quoque illa parato animo præſtiterunt. Quare illa omiſſione inveſtituræ renovationis objectio non prodeſt Landgraviis neque Comitibus. Nam concors eſt juris Interpretum ſententia, quod in factis negativis nulla currat præſcriptio, ne quidem per 1000. annos, ſine prævia adverſarii contradictione & ſubſecuto contradictioni conſenſu, ut notatur *c. ſignificante, ubi* Panor. *de appellat.* Jaſon. §. *aque. col.* 6. *Inſt. de act.* gl. *l. qui luminibus. ff. de ſervit. urb. præd. l.* 1. *ubi* Cyn. & Bald. *C. de ſervit. & aqua* Guid. Papæ *q.* 298. Ripa *cap. cum Eccleſia. num.* 50 *de cauſ. poſſ. & propr.* Dec. *conſ.* 8. & *conſ.* 197. Cravett. *conſil.* 111. *num.* 22. & *tract. de antiq. temp.* 4. *p. cap. materia iſta nu.* 49. Covar. *cap. poſſeſſor. p.* 2. §. 4. *num.* 6. *verſ. huic ſane.* Maſcard. *de probat. concl.* 1193. *num.* 82. Ex ſola enim negligentia quis non perdit jus ſuum, niſi in caſibus à jure expreſſis Bart. *l. ſolent.* §. *non verò. ff. de off. proconſul.* Et in terminis caſus propoſiti concludit Brun. *conſil. feud.* 35. *num.* 3. & 4. & *conſil.* 98. & *conſil.* 99. quòd adverſus dominum fidelitatis & vaſallagium non præſcribatur, niſi conſtet, vaſallos aſſertos interpellatos detrectaſſe præſtationem ſerviriorum Bald. Alvarot. *cap. licet. ſi de feud. def. contr. ſit,* ubi dicunt, vaſallum nunquam præſcribere libertatem adverſus dominum, quo minus teneatur ei præſtare fidelitatem, Idem ſentiunt Abb. Felin. *cap. ad audientiam. de præſcript.* Caſtr. *l. hæc autem. num.* 5. *ff. de ſervit. urb. præd.* refert ac ſequitur Cravett. *conſil.* 27. *num.* 4. Cephal. *libr.* 4. *conſil.* 549. *num.* 50. & *ſeq.*

Eadem reſponſio accommodanda eſt ad Sextum argumentum. Nam etſi verum ſit vaſallum non petentem intra annum & diem inveſtituræ renovationem cadere jure feudi, id tamen procedit, ſi dominus hanc privationis pœnam per ſententiam ab ipſo exigat: Secus ſi poſt elapſum tempus petendæ inveſtitionis ſervitia exigat recipiatque. Deinde tertius non poteſt vaſallo objicere, quod feudum amiſerit, cum requiratur præcedens Domini voluntatis declaratio & ſententia condemnatoria, uti ſupra ex Laurentio Sylvano *q.* 24. & 25. eſt oſtenſum.

Ad Septimum dicitur verum eſſe, quod ex recognitione, nominatione & confeſſione probetur Domini authoritas & confitentis ſubjectio in confitentis præjudicium. Quo ſi verò confeſſio tendat in tertii præjudicium, tunc illi non ſtatur Jacob. de S. Georg. *de homagio num.* 21. *per l. cum precium. C. de liber. cauſ. & l. quod ff. de conſt. pecun.* Bald. *in addit. ad Specul. tit. de feud. col. ult.* Abb. *cap. à te in* 3. *art. de jurejur.* ubi in caſus noſtri terminis dicit, quod recognoſcentes & nominantes aliquem principem nihil agant, ſi alium habeant Superiorem, qui ſit in quaſi poſſeſſione Superioritatis & Jurisdictionis. Idem tradit Bald. *l.* 2. *col.* 9. *C. de ſervit. & aqua.* Archidiac. *cap. conqueſt.* 9. *q.* 4. Innoc. *cap. dilectus. de exp. Monach.* ubi dicit, quod etſi quis jurato confiteatur, ſe eſſe alicujus Subditum, tamen hujusmodi confeſſio nihil operetur, cum fiat in domini veri præjudicium. Idem ſentit Spec. *tit. de Iurisdiction. omn. judic. col. antep. verſ. illud etiam nota.* Et poteſt confeſſio non ſolum tacita, ſed etiam expreſſa, quod nulliter emanavit, ſeu ex actu nullo reſultat, revocari. Nam licet reglariter quis contra factum proprium venire prohibeatur, attamen ſi falſum vel conconfeſſio ſit nulla poteſt errore detecto & probato ad ſui libitum contravenire *cap. cum laici. & cap. fin. ubi* Abb. *de jure patron.* Idem Abb. *cap noſti de Elect. & cap. diverſis fallaciis. de cler. conjug.* Alex. *libr.* 3. *conſil.* 123. *col.* 4. Idem tradit in terminis noſtris Sebaſt. Vant. *tr. nullit. rubr. quoties & intra quod temp. num.* 52. & 53. actum & confeſſionem tunc haberi pro inutili ac non facta, ſi tertii præjudicium concernat.

Secundo reſpondetur confeſſionem non prejudicare confitenti, ſi probetur, quod errore emanavit. gl. Bart. & Dd. *l. non fatetur. de confeſſ. l. ſi poſt diviſionem. d. jur. & fact. ign.* cujusmodi hæc fuit Comitum Confeſſio ac nominatio.

In Octavo argumento negatur minor propoſitio, qua aſſeritur Haſſiæ Landgravios olim fuiſſe Comitatus Dominos. Etenim id eſt falſum, atque per inveſtituras Maximiliani & Caroli V. nullo penitùs modo probatur. Nam quod iis continetur, Comitatū W. olim fuiſſe Landgraviorum allodium, non aſſeritur à Divis Impp. quaſi verum, ſed refertur, quia narratum & ſupplicatum ab ipſis Landgraviis. Conſtat autem quod Imperatorum verbis non creditur in his, quæ dicūt ex relatione alterius ac informatione ſupplicantis. Decius, Ant. de Butr. Immol. & alii *in Clem.* 1. *de probat.* Alex. *conſil.* 112. *lib.* 7. Dec. *conſil.* 602. *num.* 13. Idem *conſil.* 606. *num.* 14. Corneus *conſil.* 22. *col.* 3. *vol.* 3. Cravet. *de antiq. temp.* 1. *p. num.* 9. Afflict. *deciſ.* 305. *num.* 15. Ruin. *conſil.* 527. *num.* 12. *vol.* 3. Rebuff. *in concordatis tit. de ſublatis. Clem. literis.* Menoch. *conſil.* 100. *num.* 18. Jaſon. *in l. ſi de teſtamentum. num.* 5. *C. de teſtam.* Anton. Gabriel. *commun. concl. lib.* 1. *de probat. concl. lib.* 1. *de probat. concl.* 2. *n.* 40 ubi plures allegat. Et retorqueri, poteſt hoc argumentum in adverſam

partem. Nam conſtat ex Caroli, Wenceſlai, Sigismundi & Adolphi Comitis in Naſſaw literis, Imperium olim habuiſſe directum in Comitatum Dominium. Quare illud habere etiam hodie præſumitur,

Eodem modo argumenti Noni propoſitio major negatur. Nam falſum eſt quod Comitatus W. olim fuit Landgraviorum Haſſiæ allodium, & contrarium probatur. Primò ex inveſtituris Wenceſlai, Sigismundi & Adolphi Comitis in Naſſaw: Secundò ex inveſtitura Wilhelmi Ludovici, Landgraviorum, quibus Comitatum eſſe proprium allodium Comitum in W. diſertis verbis confitentur: Tertiò, quod Maximilianus primus prædictum Comitatum Landgraviis feudi titulo contulerit, quod profectò factum non fuiſſet, ſi Landgraviorum fuiſſet allodium. Nec obſtat, quod in inveſtituris Maximiliani & Caroli V. narretur, olim fuiſſe Landgraviorum allodium. Id enim nihil probat, cum referatur ex Landgraviorum informatione, ſicut ipſimet Divi Impp. fatentur inveſtiturarum.

Ad Decimum dicitur negando, quod in inveſtituris præcedat genus ſeu diſpoſitio generalis, ac ſequatur poſtea ſpecialis quorundam expreſſio ad oſtendendum in ſpecialibus fortius vigere rationem diſpoſitionis; ſed ponuntur in diſpoſitione duo diverſa, in quibus tamen idem diſponitur: Itaque primo inveſtiuntur Landgravii de Principatu Haſſiæ ejusque pertinentiis, deinde de fraternitate & Comitatu W.

In argumento Undecimo negatur minor propoſitio, quod videlicet ad Landgraviorum requiſitionem ſolverint Comites in W. Collectas Territorii ſubditis indictas. Quinimo contrarium eſt verum, quod ſcilicet requiſiti recuſaverint ſteuras pendere.

Nec obſtat, quod ſemel contribuerint Landgraviis. Nam actus fuit meræ voluntatis ac liberalitatis, atque cum proteſtatione celebratus, unde nullum Landgraviis jus poſſeſſionis vel quaſi ex illo actu eſt comparatum. Neque enim ad probandam jurisdictionem ſatis eſt, docere de ſervitiis ac penſionibus præſtitis, niſi quoque probetur, quod ſint petita ratione ſubjectionis. Ita tradit Jacob. de S. Georg. *de homagio. num. 19.* pro quo faciunt notata per Innoc. *c. cum Eccleſia. de cauſ. poſſ. & propr.* Abb. *c. cum olim. de reſtit. ſpol.* Bart. *l. ſolet. §. 1. ff. de offic. proconſ. & l. litib. num. 3. C. de agr. & cenſit. lib. 11.*

Duodecimi argumenti ſolutio eſt, quod tam Comites in W quam eorum Vaſalli & ſubditi citati à Landgravio coram ſuæ Celſitudinis ſupremæ Curiæ judice comparuerint, jus acceperint, ſeque conveniri ſint paſſi, non coactè & vi ordinariæ jurisdictionis, ſed voluntariè ex ſpontanea jurisdictionis prorogatione. Conſtat enim, quod jurisdictio judicis ordinaria limitata ad certas perſonas prorogari poſſit alias perſonas jurisdictionis non ſubditas *l. 1. ff. de jud. l. ſi convenerit. ubi* gl. Bart. reliquique Dd. *ff. de jurisd. om. jud. cap. ſignificaſti.* u. Dd. Marian. Socin. *de for. compet.* & poteſt jurisdictionis prorogatio fieri non ſolum expreſsè, ut ſi duo per expreſſum conſenſum ſe ſubjiciant jurisdictioni alterius, ſed etiam tacitè, ut quando quis patitur ſe conveniri coram judice incompetente, & non declinat ejus forum gl. & Bart. *in d. l. ſi convenerit. de jurid.* Marant. *in Spec. p. 4. diſt. 12. num. 11.* Quinimo prorogatio jurisdictionis fieri poteſt in judicem, etiam ignorantem, qui credebat ſuam jurisdictionem eſſe, licet verè non eſſet, ſi prorogatio per partes facta non fuiſſet Socin. *in l. 2. §. 1. ff. de judic.* Præſumitur autem ac probatur jurisdictionis prorogatio ex eo, quod Comites W. ſunt Imperii Status atque jurisdictioni Imperatoris immediatè ſubjecti, ideoque coram Landgravio tanquam Ordinario in omnibus omnino cauſis, & perſonalibus ac feudum non concernentibus comparere judicemque agnoſcere non potuerunt.

Quod ſi hæc ſolutio oppugnetur ex iis, quæ tradit Innoc. *c. cum cauſam. verb. præſumptionem. de teſtib. ubi dicit*, ſi quis litigat coram judice non ſuo, non intelligitur in dubio, quod jurisdictionem ejus velit prorogare; Secunda ad argumentum accommodari poteſt ſolutio, quod errore inducti ſe ſubjecerint jurisdictioni Landgravii, arbitrantes ſuam Celſitudinem judicem eſſe ordinarium, cum non eſſet, inducti ex eo in hunc errorem, quod ſcientes Comites ſe ratione feudi, ac cauſarum feudalium Landgravii jurisdictioni ſubeſſe, errore lapſi, paſſi ſunt promiſcuè omnibus in cauſis coram Celſitudine ſua ſe ſuosque conveniri; Qui error cum ſit detectus, ac probatum Imperii Status eſſe Comites, nihil juris tribuit Landgraviis, neque obſtat exemptioni Comitum aut Imperatoris jurisdictioni per text *in l. ſi per errorem ff. de jurisdict. omn. jud. ubi Ulp.* Si per errorem alius, *reſpondet*, pro alio prætor fuerit aditus, nihil valebit, quod eſt actum; & tradunt ibi Bart *l. ex quacunque col. 4. ff. ſi quis in jus vocatus.* Felin. *in c. P. & G. n. 14. de off. de leg.* Marian. Socin. *c. ſignificaverit. num. 38. de for. compet.* Marant. *in Spec. 4. p. diſtinct. 12. num. 21.* Sunt autem Comites admittendi ad errorem probandum, ſi oſtendant, rem aliter ſe habere, ut reſponſum eſt Ruin. *conſ. 127. nu. 19. vol. 3.* & docuit Bart. *l. non fatetur. num. 10. de confeſſ.* & habetur *in l. de ætate. §. fin. & l. cum de indebito. ff. de probat.*

Eædem reſponſiones dandæ ſunt ad argumentum 13. 14. & 15. Ad quæ etiam tertio loco, reſponderi poteſt *ex l. 2. ff. de jud.* Etenim ſi quis metu compulſus in alterius jurisdictionẽ conſentiat, vel, ut loquitur Ulp. virib. præturæ compulſus, eſt nulla & quidem ipſo jure gl. *d. l. 2.* Et eſt ſpeciale hoc caſu, quod metus actus ſit, ipſo jure nullus, cum alius veniat reſcindendus per actionem, quod metus cauſa Mar. Socin. *c. ſignificarat. num. 39. de for. compet.* Verum tutores dati ſunt invitis Comitib.

Ad ultimum datur reſponſio per inficiationem. Nam negatur præſcriptionis jure acquiſitam eſſe à Landgraviis jurisdictionem & Superioritatem in Comites. Nam deſunt ad præſcriptionem potiſſima requiſita. Primo deeſt

poſſeſ-

poſſeſſio vel quaſi jurisdictionis ac juris Superioritatis, ut quæ ex actibus jure ſuo celebratis oritur, quos tamen hic deſiderari conſtat. Etenim ut jurisdictionis quaſi poſſeſſio probetur, non eſt ſatis actus quem exercuiſſe, ſed ulterius requiritur, quod jure ſuo exercuerit, hoc eſt, eo animo, ut poſſit uti jure ſuo; adverſario invito, non jure amicitiæ vel familiaritatis quia tunc nunquam præſcriberet. *l.ult.ff.quemad.ſervitus amitt.l.qui jure ff.de acquir.poſſ.* l.1.§.*Ariſto. ff.de aqu.quotid.& æſtiv.* Alex.*conſ.*80.*n.*8.*lib.*3. & placuit Ferrar.*in ſua pract.in form.actionis confeſſoriæ in verb. ſervitus aquæductus.* Franc.Balb.*de præſcript.in* 2.*part.q.p.p.q.*1.*n.*9. Felin.*c.de quarta. poſt n.*40.*de præſcript.* Eſt autem ſupra oſtenſum, quod Comites eorumque vaſalli & ſubditi jus acceperint in prima Inſtantia coram Landgravio ex ſpontanea & libera jurisdictionis prorogatione. Quare illi actus nullam quaſi poſſeſſionem conſtituunt.

Deinde poſſeſſio vel quaſi non fuit continua, ſed interrupta. Nam Comites eorumq; vaſalli ac ſubditi non ſolum coram Landgraviis jus acceperint, ſed etiam coram Camera conventi fuerunt tàm prima, quàm in ſecunda Inſtantia, quibus actibus interrupta eſt quaſi poſſeſſio juris Superioritatis ac Jurisdictionis. Quare præſcriptio compleri nõ potuit. Nam ſi poſſeſſio vel quaſi non ſit continua, ſed deficiat quocunque tempore, ante completam & perfectam præſcriptionem uſucapio interrumpitur per not. Dd.*in l.naturaliter.ff.de acquir.poſſeſſ.* & Balb.*in* 3.*p.*6.*p.p.de præſcript.*

Tertiò poſſeſſio vel quaſi in præſcriptione debet eſſe civilis, non naturalis tantum, ut ex communi Dd. conſenſu tradit Covar.*c.poſſeſſor.* 2.*p initio* 17. Atqui Impp. exigendo à Comitibus Servitia, Collectas, Cõtributiones, vocando ad Comitia, retinuere jurisdictionis quaſi poſſeſſionem civilem naturalemque. Quare ea manente penes Imper. Landgravii præſcribere jurisdictionem non potuerunt in Comites.

Secundò deſideratur in hac prætenſa præſcriptione bona fides. Deniq; juſtum ad eam complendam tempus. Nam adverſus Principem ſummum non præſcribitur juri Superioritatis aut jurisdictioni, niſi tempore, cujus initii memoria non extat, ut ſupra eſt oſtenſum, ac probatum, Jaſonis opinionem eſſe ſingularem ac falſam, ideoque nullo modo attendendam.

Ex quibus omnibus infertur ac concluditur, Comites in W. à Landgraviorum Jurisdictione ac Superioritate Territorii, vulgo. Landsfürſtlicher Obrigkeit eſſe exemptos, atque Imperio immediatè ſubjectos. *Salvo.*

VOTA CAMERALIA

In cauſa

Herrn Ernſt Biſchoffen zu Hildeßheim.

Contra

Braunſchweig/ꝛc.

Mandati de relaxando & reſtituendo ſine clauſula cum citatione Vff gemeiner Cleriſey Geiſtliche güter geſetzte doppelſchatzung betreffende.

18 AUg.92. Kramer reproduxit mandatum. n. 1. Weil gememeine Cleriſey zu höchſten gravirt wird/ vnd nondum paritum, petit declaratione poenę. 14. Septembris Erhardt dat Exceptiones. n. 4. Kramer generalia bittet declaratione poenę. 9. Aprilis Anno 1594. Kramer dat Replicas & in eventum concluſiones n. 5. 13. Decembris Erhardt dat duplicas & Concluſiones. n. 6. Kramer obtinuit. 4. menſ. 29. Aprilis 95. Kramer contra Duplicas generalia, repetit priora, ſetzet.

Erhardt repetit Replicas, bittet/ut ibidem.

Tenor mandati. n. 1. Ericus Dux hab Anno 1577. in ſua provincia, Calenbergiſchen theils/ vñ denē pro ſua quota occupirten Emptern deß Stiffts Hildeßheim ein gemeine Landſchatzũg angeſetzt/vnd vff ein jedes Fuder allerley Früchten 1. Thaler zu jährlichen Scheffelſchatz geſetzt/ ob wol deß Impetranten Vnterthanẽ oder Cleriſey/ſo den mehrentheil jhrer Zehenden/ Meyerhoff/Renten/Zinß/Einkommen in dictis locis habē/zum Anſchlag dieſer Schatzũng nit erfordert/noch dabey geweſen/vnd ſonſten de jure von ſolchen weltlichen onerib. billichen befreyet ſeyn ſolten/ nichts doweniger ſey jhnen ſo wol/ als andern Brauņſchweigiſchen/ geiſtlichẽ vnd weltlichen Vnterthanen/nit allein dicta collecta unius thaleri angeſetzt/ſondern haben auch Dux Ericus vnd deſen Landſtände ex peculiari

 affectu

affectu wider recht verhenget vñ angeordnet/ daß alle gemeiner Cleriſey zu Hildesheim geiſtliche Güter mit gedoppelter Schatzung 2. Thaler belegt/vñ vff Verweigerũg derſelbẽ die Güter ſo lang in arreſt gelegt/vñ Clericis auß dem Land nichts folgẽ laſſẽ wollẽ/dahero Officiales die Cleriſey mit berürter Doppelſchatzũg aliquot annis de mero facto beſchweret/Eaq; de cauſa Anno 1578.& 1583.Mãdata vff die Arreſta erlangt/ ubi Duci Erico Mandatũ fuit dicta onera abzuthũ/habe auch eo mortuo & ejus provincia occupata Dux Juli⁹ ſolche onera in jhrem Standt gelaſſẽ(ohnangeſehẽ/er in ſua propria provincia vñ occupirtẽ Hildeſheimiſchẽ Gütern Wolffenbüttelſchen theils/ſolchs nit begert)Eaq; continuat nunc citat⁹ Dux vñ hab erwehnte doppelte Schatzung per arreſta & impreſſiones de facto abtringen laſſen/ nõ obſtante cautione oblatâ ſufficienti & mediis quęſitis ; Quia autẽ hinc patet,daß impetrantis vnderthanẽ Pfaffen dardurch multis annis beſchweret/Et niſi prohibeatur,id etiãm poſtea futurũ,ut hi caſus,ſo allen Rechtẽ zuwider lauffen/ etiã propter ſummam iniquitatẽ,juriſdictionẽ Cameræ fundirẽ,ideo mandatur prævia ſufficienti cautione præſtita vel etiam præſtanda gedachte duppel Scheffel Schatzung zu remittiren,vnd vber diß das jenig/was die Braunſchweigiſche Geiſtliche vnd Weltliche vnterthanen geben/nemblich 1. Thaler von einem jeden Fuder Frucht/ welches den Hildeßheimiſchen von Jahren zu Jahren/ vbermeſſig abgetrungen worden/ zuerſtatten/ zu reſtituiren vnd die deßwegen angelegte Arreſt vnd Verſperrung jhrer Güter zu relaxiren Product.28.Apr.92.

Tenor exceptionum. Impetrantes haben ab immemoriali tempore Reo & ejus anteceſſoribus,von allẽ jhrẽ deß Stiffts Hildesheim angehörigen vnd im Hertzogthumb Braunſchweig gelegenen Gütern jederzeit gebührliche Landſteuer bezahlt (in quo quantæ collectæ imponendæ pro qualitate temporis & cauſæ, haben Actores citato nit vorzuſchreiben/)ut ex Regiſtris der Braunſchweigiſchen Rentmeiſter ubi An.1527.auch medietas der Früchten ab An. 1537.uſque 1545.von jedem Fuder Früchten 5.flor.de An.1545.biß 1552.von jedem Fuder 4.flor.ab illo verò tempore vñ nechſtẽ Braunſchweigiſchen Landtag von jedem Fuder 2. Thaler bezahlet ſicque citatum fuiſſe in poſſeſſione collectandi;ideo mandatum caſſandum, maximè quia citatus in dicta Provincia novas collectas nec impoſuit,nec auxit,Sondern es alſo gefunden/vnd was parenti ſuo durch die Landſchafft Anno 1586.ex certis urgentibus cauſis ad aliquot annos,ſo mehrentheils verfloſſen/bewilligt vnd verordnet/einfordern laſſen: Si verò impetrans (qui tamen agere pro ſua perſona non poteſt(ea oppugnare velit,agat contra die Landſchafft ſo ſolchen Anſchlag viel Jahr hero gemacht/ viâ ordinariâ;Interim res manere debet,ut fuit ante 10.20.30.Jahr/ Sey auch berührte Schatzung tempore Erici ſenioris & Erici junioris Catholicorum albereit im Gebrauch geweſen / So haben auch impetrantes præcipuos ſuos proventus ſub Duce & tamen excepta dicta Collecta Principi nihil præſtant, alii verò Ducis ſubditi,licet multa minora habeant bona ibi , Auch darbeneben zu Roß vnd zu Fuß/in bello & pace dienen/ad id præparati eſſe & limites defendere debent, pro ut non tantum prætacta bona Clericorum ſub Duce ſita,ſed & ipſi clerici vnd das Stifft Hildeßheim per Duces ſine expenſis ullis geſchützt vnd gehandhabet worden/qui etiam intra ſuos muros pacificè ſuis proventibus utuntur & exſpectant,biß es jhnen die Braunſchweigiſche Vnderthanen für die Thür bringen: Malè interim extenditur inſuper Mandatum ad tempora Erici junioris. Nam nec pater Julius vel Reus quoad impoſitionem vel exactionem collectæ nichts zu ſchaffen/auch ejus hæres allodialis nit iſt/& dictæ exactiones Erici non verſæ in utilitatem Provinciæ,ſed aliò transportatæ.Ideò agant contra hæredes hæreditatis Ducis Erici. Negant factum qualificatum Auff die 4.Fälle/ Nam Princeps poteſt ratione Regalium collectare & munera realia etiam non incolis imponere *c.unic.& ibi* DD.*Quæ ſint Regal.* Gail.2.*obſ.* 52.Negat,Daß die Güter per verbottene Arreſt einbehalten. Nihil enim egit Reus quam competunt ad conſervanda & continuanda Regalia & poſſeſſionem,eo caſu,als die Cleriſey ſich deſſen verwegert/was ſich de jure & conſuetudine gebühret hette..Ideo mandatum caſſandum cum expenſis.

Tenor Replicæ. Repetit n[illegible]ata Mandati duo Capita Mãdati nõ negãtu[illegible]ic. doppelte Schatzũg vñ thätliche Hinderhaltũg der Frucht ratione ejuſdem.Probatio poſſeſſionis ex productis Regiſtris negatur.Nam licet quędã afferantur Erici Ducis,nullibi tamẽ habetur,quod bona Hildesheimenſia mehr dañ Brunſuicenſia,multò minus in duplo oncrata fuerint,ut eſt An.1577.factũ,& barbarũ eſſet,ut vicinus duplo gravaretur Inſuper dictus extractus, ex quo libro ſie genommen/nit angezeiget / Et extrahentes fuerũt ſubditi Ducis.Regiſtra extracta ſunt copiæ nihil probant.Deinde Dux Ericus An.1520.ſpoliavit Epiſcopatũ in 20. ſtattliche Amptsheuſer/& plus quam medietatem retinuit pro ſe,non mirum igitur,ſi An.1526. den halben theil/ & aliquot ſequentibus annis magnam partem proventuũ Clericorũ er eingenommen eadem vi;non tamen inde poſſeſſionem acquiſivit,quia vi,clam, precariò, &c. Et quod ab initio vitioſum, tractu temporis non convaleſcit,proteſtatur & reſervat, Daß Duces ſo viel abgenommen. Nec relevat, Daß Dux fürgebe/er habe die Schatzung nit angefangen/noch geſetzt:vitioſus namq; ſucceſſor de vitio & omnib.quæ ex illo ſequuntur, tenetur; quia non multum intereſt,injuſtè detinere aut invadere alienũ *c.ſæpe.de reſtit.ſpol.ubi* gl.& Dd. Nec Status,ſo die Schatzung angeordnet/ conveniẽdi,quia ſie dieſelbe nit einnehmẽ/ noch gebrauchẽ.Et poſito,ſolche Schatzung alſo angelegt von den Ständen Principis, tamẽ debebat tali propoſito contradicere,& non permittere: cum Principis animus juſtitia plenus eſſe debeat;

beat; Nec licet à tramite juſtitiæ & legum, quæ nihil niſi æquum & bonum admittunt, deviare *l. digna vox. l. non dubium. C. de legib.* Nemini præjudicare, Wañ andere jhnen das jhrige halb oder gantz mit Unbilligkeit nehmen laſſen. Quamvis ſtatib. antiquiores religionis jre Güter vigore Receſſ. Imperii folgen ſollen/non tamē ſequitur, Daß Principes ſeculares bona exterorū Eccleſiaſtica duplo, ut hic factū, belegē ſollen/vnd nochmal ſo viel/als andere jhre geiſtliche vnd weltliche Unterthanen / daß die alte Catholiſche dapffer zugegriffen/ neutiquā probatur. Religio enim quāvis per ſe ſancta & vera omnia vitia ſecularia non extinguit, ſed ſæpè cum præceptis divinis vim patitur. Neq; adhuc probatū, quod vel Ericus Senior vel Junior ante annos 77. Clericos Hildesheimenſes in duplo plus, quam ſuos ſubditos collectirt hetten/ quod jā diſceptatur. Negāt, daß ſie die proventus zur Uppigkeit brauchen/ proteſtātur deſuper & hoc nomine illatæ ipſis injuriæ, petunt ſolche diffamation gebührlich zu ſtraffen. Wohin die Schatzung gewendet worden/damit haben ſie nichts zu thun doch geſtehen nicht / daß dieſelbe anderswohin/als dem Land zum beſten angewand worden ſey/Sufficere, Daß Reus biß anhero alle Ducis Erici ſtattliche Landen einhabe vnd gebrauche vnd ſey feudū ab allodio nicht ſeparirt worden/der angelegte Arreſt iſt auß den actis gnug probirt, darzu auch daß in An. 1593. den Hildeßheimiſchen Meyern bey groſſer Poen verbotten/ſo viel Frucht vnd Korn/als die doppelte Schatzung mitbringt/zu hinterhalten/biß berürte Schatzung völliglichen bezahlt: Non agi hic, an Duces Brunſuicenſes habeant jus collectandi, ſed quod Duces Actorum güter duplo belegt vnd fructus ſo lang auffhalten laſſen / biß Actoribus tantundem, als aliis, auffgetrungen wird/welches doch nullo prætextu juris juſtificirt werden kan quod Reo incumbit probare. Petit exceptiones rejici & pronunciari , daß Re⁹ adhuc zu parirē ſchuldig/Et ratione cōtumaciæ in pœnas Mandati condemnandus, concludendo cū oblatione ſolita, ſi quid facti, &c.

Duplicæ & cōcluſiones. Fruſtra diſputari de impertinentib. ubi impertinētia & irrelevantia ipſo jure excluduntur. *l. 1. C. Ne uxor pro mar.* Reus vnd ſeine anteceſſores Ericus etiā Senior ante annos 50. ſey in poſſeſſione quieta dieſer ſtreittige Schatzung geweſen : Unde propter ſolam contradictionem poſſeſſio interverti nō poteſt; Quam etiam præſcripſerunt, cum aliàs ſpatio 30. annorum tollantur actiones omnes, jurib. notiſſimis, Et Bartol. præſcripta accenſet judicatis & tranſactis. *l. omnes. n. 41. ff. de juſt. & jur.* libris cenſualibus & regiſtris atque rotulis plenam fidem haberi , præſertim ſi diligenter conſcribantur, & fideliter conſerventur, notat Bald. *c. ad audientiam. extra de præſcript.* Repetit exceptiones ſuas. Petit caſſationem & abſolutionem. Setzt daß es conforme Conſtitutionibus, cum oblatione, implorando Officium Judicis cum clauſula ſalutari.

Votum Dn. Referentis Supplicatio decreta dici poteſt auff die Conſtitution Arreſtorum ex formula cautionis & prioribus duobus Mandatis, cujus requiſita ſecundū dubia de Ann. 1585. ſunt ſufficientia etiam ratione der Doppelſchatzung/ut ſit res tertia. Secundo proceſſus dici poſſunt decreti auff die 4. Fälle. Omni juri prohibitum, aliquem duplo gravari magis, quàm tertium.

Prima exceptio, Reum habere Regalia & Collectas, quæ ſi ſint patrimoniorum reales, ut hic, etiam imponuntur extraneis & forenſibus, etiam Clericis Gail. 2. *obſ.* 52. *n.* 11. 12.

Secunda ſe eſſe in poſſeſſione ex Regiſtris, tranſumptis & Mandatis prioribus, Et ab Ann. 1525. huc uſque præſcripſiſſe, licet ſaltem decem anni ſufficiant. Gail. *d. loc. n.* 23. Ex quibus etiam conſuetudo collectandi patet, ratione cujus etiam forenſes ligantur. *ibid. n.* 18.

Tertiò Ducem nihil egiſſe , ſed die Landſchafft. Ergo contra eandem agendum.

Quartò Clerici nulla alia onera ſuſtinent, ut reliqui ſubditi pro conſervandis limitibus Provinciæ , per quos etiam res Clericorum conſervantur ſalvæ.

Ego non puto Exceptiones relevantes. Nam adhuc dubiū eſt, an collectæ, quæ ut patet, nō ſūt uniformes aut certā præſtationē annuatim habent, ſed variantur pro qualitate tēporis vel neceſſitatis, ſint realia onera Gail. *d. loc. n.* 19. Et nō mixta, quæ forenſib. & Clericis nō imponūtur Gail. *ibid. n.* 14. Quamvis anxiè de hac rē diſputare nō ſit neceſſe, cū noluerint actores nūc Collectas planè, ſed modū ſaltem impugnare.

Quoad Secundam Exceptionem. Negatur. Ducem eſſe in poſſeſſione, nec Regiſtra fidem mereri, ut non authentica aut in forma probante explicata ſine citatione partis, Maſcard. *concl.* 927. Et dato, ea vera continere, per ea tamen non probaretur cardo quæſtionis, An actores in duplo vel quadruplo plus quàm reliqui debeant gravari, ad quos Reus in Duplicis ne verbulum reſpondit. Unde poſito, Ducem eſſe in poſſeſſione collectandi, ea tamen eſt limitata ſcilicet gewilligt/non jure ſupremo pro libitu, ſed informis, non magis uni quàm alteri damnoſa, eaque de cauſa præſcriptio inde cauſata ulterius non extenditur, Tantū enim præſcriptum, quantum poſſeſſum. Nec conſuetudo talis cū ſuis requiſitis eſt probata. Mynſ. 6. *obſ.* 41. Nec probatus conſenſus, quem Actores planè abfuiſſe dicūt. Quare cū hoc caſu ſi ultra communem conſuetudinē Dux gravaret ſuos proprios ſubditos, decerni poſſunt Mandata pœnalia Gail. *de Arreſt. c.* 16. *n.* 6. Et ſi plus accepit, reddere tenetur Gail. *ibid.* Multò magis ratione impetrantium, qui non ſunt ſubditi, ſed eorum bona contra rem judicatā detinentur.

In Tertia exceptione malè remittitur Actor ad Status, quibus dicta Collecta non cedit, nec eandem extorſerunt, ſed Reus, qui de facto proprio convenitur.

In Quarta Exceptione inter alia Collectarū impoſitio permittitur ad defenſionem rerū, ſed nullum adhuc periculum probatum, in quo defenſione fuiſſet opus, & debuiſſet Dux eandem duplam convertere in defenſionem,

non ſibi appropriare. Deinde quia Dux ſine conſenſu Statuum Collectã imponere nequit, neceſſe fuiſſet, eosdem conſenſiſſe in eandem in ſpecie, quod nondum allegatum, & potius contrarium ex aliis actis; ſcilicet dictam Collectam conceſſam ad ſolvendum ęs alienum, in quo defenſio ceſſat, & iniquum eſt, ut vicinus duplo gravetur: Ideo paritione injungo, quoad Abſchaffung der doppel Scheffel Schatzung & impoſitum Arreſtum. Quoad reſtitutionem perceptorum; tempora Ericorum nondum poſſunt conſiderari ob quæſtionem non deciſam, an Dux teneatur: Sequentes anni reſervandi videntur ad cauſam principalem, ut eos habeat is, qui vicerit.

Aliud Votũ. Regulare eſt, quod qui ſubditus nõ eſt, collectari nõ poſſit, cum Collectæ munera ſint quæ imponuntur perſonis pro rebus, quæ omninò ſpectant ad eos, qui ſubditi ſunt *l. libertas. §. ſola.* ubi Bart. *ff. ad munic.* Ex quo colligitur Clericis, cũ ſubditi nõ ſint, collectas imponi nõ poſſe. *Auth. Item nulla. C. de Epiſc. & Cleric.* Bart. *in l. reſcripto. §. fin. ff. de muner. & honor.* Cum ejuſmodi impoſitio ſit Juriſdictionis Salycet. *in l. neminẽ C. de Sacr. Eccl.* quæ ad non ſubditos extendi nequit *l. fin. ff. de Iuriſd.* Et quamvis quotidiana conſuetudine & hoc caſu noſtro introductũ, ut etiam Clerici à Principib. Secularib. collectari poſſint, cum tamen hoc nõ niſi certis caſib. fiat, ſequitur inde, quod tantò minus præ reliquis Subditis gravari & duplũ ſolvere cogi queãt, cum aliàs de jure nemo duplici onere gravandus *l. Navis. §. cum. autem ff. ad l. Rhod. de jact. l. Titia. §. quod. invita. de legat. 3.* Maximè Clerici, à quibus nihil extraordinariũ vel Superindictum flagitari debere ſub gravi conſtituta pœna *l. placet. C. de SS. Eccl.* ſancitum eſt: Quod ipſum confirmãt Imp. *in l. evidenter. C. de excuſ. mun. & l. unic. C. de ſuperexact.* Quilibet autem Princeps moderatè debet collectare ſuos pro qualitate bonorum Affl. *in cap. unic. verb. extraordinaria col. 3. Quæ ſint. Regal. verſ. ex quo ſequitur.* Et idem *in d. loco verb. vectigalia n. 8. dicit*, quod Princeps non debet privare bonis ſuos ſubditos per impoſitionẽ novi & inſoliti vectigalis, ſed cõtentus eſſe debeat ſtipẽdiis ſolitis; Cum itaq; noſtro caſu collectæ à Reo Hildeſhemenſib. Clericis duplicatæ impoſitæ inſolitę ſint & extraordinariæ, meritò per Mandatum Cæſareũ revocantur. Et quaten⁹ ordinariũ excedunt, reſtitui jubẽtur, quod ea, quæ de novo emergunt, novo indigeant auxilio, & in rebus novis novũ ſuggerendũ remedium *l. de ætate. §. ex cauſa. ff. de interr. act.* Et licet, prout ſimiliter notat. Gail. *d. loc.* domini locorũ poſſint uti Juriſdictione ſua cõtra ſubditos collectas ſolvere recuſantes, fructus pignorãdo & ſequeſtrando, ut hac ratione Re⁹ noſter ſpecioſum pro ſe videatur habere titulum, hoc tamen obtinet in collectis ſolitis & licitis (quas ſolvere actores nõ recuſant) nõ illicitis Superexactionib. quæ non modo non dantur, ſed ita exactæ pœnam potius merentur, juribus allegatis, quantò magis illegitimè extortæ nunquam debebantur.

Accedit, quod Reus prætenſam ſuam poſſeſſionem duplæ collectæ nomine exigendi ab Hildesheimenſibus, non probatit, ut ad reſtitutionem Superexactorum meritò teneatur; non modo quæ modernus Reus, ſed & quæ Julius pater & Ericus Junior; cujus hic hæres eſt, taliter ab actoribus exegerunt; & per impreſſiones illicitas, *adeoque per vim extorſerunt.* Violentam enim poſſeſſionem, qualis hæc eſſe colligitur; non tuetur Prætor, ſed alteri vim fieri prohibet *l. 1. ff. Quod vi aut clam.* Et poſſeſſio ab initio vitioſa juris effectum operari non debet. Jaſ. & Dd. *in l. juſtè poſſidet. ff. de acquir. poſſ.* Cum ex malo principio legitima conſequentia non inferatur *l. fin. C. de natur. liber.* Natta *conſ. 93. n. 6. vol. 5.* Gail. *de Arreſt. 1. n. 22.*

Nec movet, quod Anno 1527. medietatem, ſequentibus verò annis, amplius tamen moderna exactione contributum fuiſſe, adeoque ſe ſuoſque anteceſſores in poſſeſſione eſſe pro libitu collectandi Regiſtris aliquot edocere conatur Reus. Nullam enim talem vel allegat vel allegare poteſt ejus modicæ exactionis cauſam legitimam. At in materia Collectarum non ſufficit probare actum ſine qualitate; quantumvis enim maximè quid probetur factum, non tamen ſtatim inde ſequitur; quod jure factum fuerit: Simplex enim uſus rei nihil indicat, niſi qualitas ipſa ex qua cauſa, & quo jure quis uſus ſit, probetur Chaſſan. *in conſuet. Burg. rubr. 1. de juſt. §. 4. in fin. En haulte juſtic num. 1.* Weſembec. *conſil. 27. num. 8.* poſſeſſionis igitur legitimâ causâ non probatâ, ſequitur quod allegata ab ipſis poſſeſſio violenta ſit vel clandeſtina: Et quicquid deſuper factum vel extortum, ſpolium potius, quam continuatio legitimæ poſſeſſionis dicendum videatur; ut reſtitutionique ablatorum non tam ab ipſo Erico, quàm ejus ſucceſſore, ſive is univerſalis ſit ſive ſingularis ſucceſſor, peti poſſit Panor. *in cap. ad ſedem. num. 24. & 26. de reſtit. ſpol.* Innoc. & Dd. *in cap. ſæpè. eod. per illum text. & cap. querela. de Elect. num. 11.* Quod locum habet, quantum vis ſpolietur aliquis à judice vel Magiſtratu ſine legitima cauſæ cognitione Weſembec. *conſil. 6. vol. 1. num. 58.* quæ cum hic deſit, nec alius hæres Erici nominetur, meritò non tam ſui quàm patris & Erici nomine tenebitur: Maximè in eo caſu, quo perſonæ tantopere ſunt privilegiatæ, ut vix ſimplum, ne dicam duplum collectarum debeant, auth. *caſſa C. de SS. Eccleſ. &* auth. *Item nulla. C. de Epiſc. & Cleric.* Idque tanto magis; quia ex narratis Mandati, quibus Reus non contradixit, conſtat Actores ad actum collectandi vel indictionem collectarum non fuiſſe citatatos; Unde tantò minus in eorum ceu abſentium præjudicium imponi, minus duplicari viaque facti extorqueri potuerunt. Jure enim naturali [quod princeps tollere nequit] æquum eſt, ut quilibet ad actum aliquem, in quo de præjudicio ejus agitur, citari debeat. *jurib. vulg.* Nec refert, quò loci ea pecunia taliter ab actoribus exacta & extorta, verſa ſit, utrũ in utilitatẽ Provinciæ, vel ſecus; quia hiſce caſib. creditur & ſtatur Principi aſſerenti in ſuam ſubditorum ac totius Du-

ius Ducatus utilitatem pecuniam exactam converti debere; prout in terminis conſuluit Alex. *conſ.* 101. *col.* 2. *vol.* 1. *& conſ.* 216. *col.* 4. *vol.* 2. Quem ſequuntur Guid. *deciſ.* 396. *& ſeq.* Mynſ. *obſ.* 22. *n.* 2. Afflict. *c.* 1. *n.* 71. *qui ſucceſſ. ten.* Bald. *conſ.* 328. *col.* 3. *verſ.* 1. *vol.* 1. Cyn. *in l. reſcripta in fin. C. de prec. Imper. off.* Alciat. *tract. præſump.* 3. *verſ. præſ.* 8. ubi dicit, hodie Principi ſive de jure, ſive de facto credendum eſſe, cum ſit abominabile in Principe mendacium Bald. *conſ.* 343. *col.* 2. *verſ. ex iſta. vol.* 2. Sequitur Caccialup. *in l. omnes populi. n.* 107. *ff. de juſt. & jur.* Rol. à Valle *conſ.* 1. *vol.* 2. *per tot.* Quare cum dubio procul hanc cauſam legitimã, pecuniam videlicet verſam iri in utilitatem publicã, tempore impoſitionis Anno 1577. prætenderit Ericus, ſtatur ejus aſſertioni, donec à Reo contrarium, & in ſpecie, in quam rem ea verſa ſit, demonſtretur.

Concludo itaque actoribus petitionem ratione declarationis pœnæ factam denegandam, Et Reo exceptionibus ceu minus relevantibus non obſtantibus paritionem injungendam eſſe Salvo.

Dn. à Vorburg ſuo quoq; voto cum cæteris paritionem quoad Collectas à Reo ſuo quoq; patre exactas ut ſcilic. reddat quod ultra uterq; accepit injungit per *l. omnes. ibi. ut adſcriptio currat pro viribus ſingulorum. Et ibi: ut per cunctis. C. de oper. public.* gl. *in l. omnes verb. part. C. de annon. & trib. libr.* 10. Quo ad reliquas ab Ericis receptas actorib. Reũ ejusve patrem, Ericorum hæredes fuiſſe probandi onus imponit, cum quilibet id, quod ſuæ intentionis fundamentum eſt, probare ſufficienter teneatur.

Dn. Bender. Quæſtio eſt: An Dux forenſes magis, quàm Subditos collectare poſſit & gravare. Et quod id fieri non poſſit, extra omne dubium puto. Nam in collectis & muneribus æqualitas eſt ſervanda *l. fin. & ibi* gl. *C. quem civ. mun. libr.* 10. Et hoc ipſum etiam præſupponit mandatum decretum. Nec etiam cujuſcunq; defenſionis intuitu amplius exigi poteſt, quia collecta & defenſio ſibi correſpondere debent: ut ergo defenſio tantum rerum, non etiam perſonarum forenſium Duci incumbit, ita etiam eidem non niſi rerum reſpectu collectas exigere licet, quæ defenſio quia æqualis eſt æqualiter eſt exigenda.

Regiſtra ad Scopum noſtrum ſunt impertinentia, quia jus quidem collectandi probant ſed non hoc modo, ſcilicet forenſes plus gravandos, quàm Subditos. Collectas à Statibus quidem indictas, ſed à Duce exactas, ſicque ab eo approbatas & res deſuper arreſtatas eſſe conſtat. Paritionem igitur quoad futuras Collectas & Arreſti relaxationem ſimiliter cum Dn. Referente injungerem, imò etiam quoad præteritas, So viel Dux ejusque pater darvon eingenommen / Aber von denen / ſo tempore Erici eingefordert worden / ante deciſionem iſtius præjudicialis quæſtionis, An Dux illius allodialis hæres ſit, nec ne, nihil ſtatui poteſt. Nam utrobiq; tàm ad futuras, quàm præteritas collectas, eadem planè eſt ratio: Sed quia Arreſtatis durum eſt deciſionem illius quæſtionis præjudicialis expectare, ejusmodi autem Separationem præteritarum collectarũ inſtituere itidem difficile, non admodũ diſplicet Dn. Referentis diſtinctio, wiewol es das anſehen hat / als weren die Referenten deß Mandats etlicher maſſen Syndicirt. Poſſet etiam paritio injungi collectarũ à moderno Duce ejusq; patre Julio exactarum; Quoad Collectas verò Erici deliberandum; An Reo injungi poſſit, ut is alium heredem nominet. An verò ut actor Reum Erici heredem eſſe probet, vel eidem Reo ſpecial Handlung injungeret ad id, quod actor objicit, daß er alle bona mobilia & immobila Land vnd Leuth occupirt ut in Replicis *n.* 5.

Dn. Buchner cum D. R.

In Sachen Herrn Ernſten Biſchoffen zu Hildeßheim / Clägers / contra Herrn Heinrich Juliũ Hertzogẽ zu Braunſchweig / rc. Iſt D. Kramern ſein der declaration pœnæ halben beſchehen begehren / noch zur Zeit abgeſchlagen / Sondern L. Erhardten / Vorgewandter einredt ohnverhindert / glåublich Anzeig zu thun / daß Mandato ſo viel den durch ermelten beklagten vnd deſſelben Våttern Weyland Herrn Hertzog Julium vermåſſig abgenommen Doppelten Scheffel Schatz vnd die deßwegen angelegte Arreſta belangendt / ſeines Inhalts gehorſamlich gelebet ſey / dann das vbrige belangend / was ſich auff exceptiones §. vber daß iſt hierbey biß zum §. Ferner weil von der rc. den 14. Septemb. Anno 1592. einkommen / nochmahl in ſpecie zu Handlen gebůhret / allenthalben Zeit Sechs Monat pro termino & prorogatione von Ampts wegen angeſetzt / ſub eventuali comminatione concluſionis in puncto.

D. Birckman ex poſtfacto deputatus ad hãc cauſam, concludit cũ D. Bendero, injungendo paritionẽ juxta formulam ſententiæ deß Doppeltẽ Scheffel Schatz / ſo viel Reus ejusq; Pater eingenommen / Quo ad reliquas collectas per Ericũ ab An. 1577. perceptas quia deſuper An. 78. & 83. Mandata Super Arreſtis außbracht / juxta N. 1. nec adhuc cõſtet, An Reus ipſius hæres ſit, quod tamẽ in exceptionib. Vber daß. allegatur, mavult nochmals in ſpeciẽ Handlũng injungere auff Replicas §. Es iſt aber zu dieſer ſachen usque ad §. was die gedoppelte. Salvo.

D. Kefer. Actores ſimplo cõtentos eſſe cõſtat: injungit paritionem cum D. R. non tamẽ ſolũ [ut ille] quo ad Abſchaffung Doppeltẽ Scheffelſchatzs / Et ob eandem Arreſtum impoſitum, ſed etiam ratione Collectarum à Reo ſuo patre exactatum, ut reddatur omne, quod ultra Simplum uterque accipit. Quo ad Ericum verò injungit Reo ſpecial Handlung / ut D. Birckman. *ad d.* §. *in Replicis.* §. Es iſt aber.

D Heidenbuch. Exceptionib. nõ obſtantib. tam quo ad præteritas quàm futuras duplices ab Actore ejusq; parente exactas & exigendas collectas paritionẽ injungendam, Arreſtumq; relaxandũ putat Zaſ. *l. princeps, ff. de L L. l.* 2. *de quib. mun. & præſt. l. cui dãtur. C. de excuſ. mũ. l. abſit. C. de privil. dom. Aug. libr.* 11. Quoad Ericũ concludit cũ Bender. Refer Birckm. injungendã Handlung ad §§. in Replicis Supra allegatos.

VOTA CAMERALIA

In cauſa

Burgermeiſter vnd Raht dero Stadt Speyer.

Contra

Leiningen.

7. Auguſti. Anno 1598.
D. Buchner. R.
D. Jocher.
D. Bender.

22 AUguſti Anno 86. Cogman reproducit Citationem, & articulirte Clag cum litis conteſtatione, n. 2. 3.

2. Novembr. Wilhelm obtinuit 8. Monat.

26 Junii Anno 87. Wilhelm dat Exceptiones articulatas rei judicatæ N. 5.

28. Junii Anno 88. Wilhelm/ ſoll vff Jüngſt übergebene Handlung der gebühr in ſuo ordine præfixarum verrichtet werden.

Cogman wils erwarten.

16. Octobr. Wilhelm dat Eventualem litis conteſtationem, cum eventualibus reſponſionibus, ad poſitionales & Defenſionales N. 6.

14. Novembr. Anno 89. Cogman dat Anzeig/auch Schrifft: an ſtatt mündlichen receſs. N. 7.

18. Septembr. Anno 90. Wilhelm dat gegen Anzeig N. 8.

3. Decembr. Anno 91. Cogman ſagt contra gegen Anzeig generalia repetit. 14. Novembr. Anno 89. producta.

Wilhelm generalia, repetiret ſeine gegen Anzeig vnd geübte dienſtliche Handlung.

3. Julii Anno 98. hinc inde repetunt vorigen Beſchluß & petunt fürderlich Vrtheil.

Tenor N. 2. Actores propoſuerunt Cameræ, Demnach du Reus 29. April. Anno 86. Sententia von angeſtalter jhrer Klag vor Jahren verwirckter Poen/Keyſerlichen privilegien, compenſatis expenſis, abſolvirt, vnd dann Juris, quamlibet etiam erroneam cauſam excuſationem facile præbere à dolo, ſine quo pœna committi non poſſit, vnd dahero du Comes ob male inſtitutam actionem ex putativa cauſa von derſelben abſolvirt, dictis Actoribus vnbenommen dich Graffen anderwerts/der Hauptſachen halben/ wegen der ſtreittigen ſteurbahren Gerechtigkeit jhrer Bürger von Speyr in deinem Gebiet zu Herpheim/ (So wol deß Stiffts vnd Probſtey Weiſſenburg/ aber keines weges deß Stiffts Speyer Lehen were) gelegener vnbeweglicher Güter/ derwegen dir Graffen das geringſt durch Vrtheil nicht zuerkandt / du Reus vnd deine Voreltern vor Anno 1566. in poſſeſſione vel quaſi juris collectandi auch niemahln geweſen/derwegen dich mit ordentlichem recht competenti actione zubelangen entſchloſſen/jhnen actoribus auch/dich Comitem ferner Rechtens dißfals tragenden Ampts vnd geleiſtet Pflicht halben/damit ſie Imperatori, Imperio & Civitati Spirenſi zugethan/ zuerlaſſen vnverantwortlich. Ideoque pro citatione, pro deductione cauſæ principalis & d. Streittiger Steurbahrer Gerechtigkeit der Bürger von Speyer vnter deinem Gebiet gelegener vnbeweglichen güter halben bitten laſſen/ ꝛc.

Citatio 21. Maji Anno 1588. decreta periculo partis R. Dn. à Sickingen.

Tenor N. 5. 1. Et narrata Supplicationis & acta priora in cauſa inter eaſdem; Citationis auff verwirckte Pöen habender Freyheit expreſſe teſtari, das actores eadem ipſa de cauſa, videlicet ratione ſuorum civium bonorum zu Herpheim/in Rei Juriſdictione ſitorum, als daß Reus dieſelbe huc uſque ohnbefugter weiß mit Stewr vnd Schatzung belegt / ante hac in Camera geklaget.

2 Et quamvis dictus proceſſus, ad Citationem ad videndum ſe incidiſſe in pœnam privilegii, inſtitutus; tamen etiam cauſa principalis, als daß vigore Iurium & Receſſuum Imperii Reus nicht befugt / à Subditis Actorum, ratione bonorum zu Herpheim ſitorum, die Beede vnd Schatzung zu erheben/poſitionalib. ſuis & Libello fuit judicialiter inſerta.

3. Unde non tantum in concluſione Reum in pœnam privilegii declarari petiverunt.

4. Sed hoc amplius ſeorſim & alternativè Reum condemnari à tali Schatzung civium ſuorum dicto loco begütert abzuſtehen / ablatam

tam

tam collectam reſtitui, cum expenſis damnorum & intereſſe.

5. Tandem cauſa hinc inde ſufficienter à partibus diſputatâ, fuit concluſum.

6. Et ſimiliter 29. April. 86. per ſententiam definitivam Reus ab inſtituta actione purè fuit abſolutus.

7. Iuris. Rem judicatam pro ipſa veritate haberi.

8. Non obſtant, ſive is actor, contra quem ſemel judicatum, priori illa, vel alia, agere tentet.

9. In tantum ut ſuper eadem cauſa, Iure & inter eaſdem denuo experiri volenti obſtet exceptio rei judicatæ.

10. Ut finis ſit litium.

11. Et Exceptio hæc ante litem conteſtatam, ad impediendam litem proponi poteſt, prout Reus eam in eum finem opponit.

12. Quæ Exceptio etiam à Referente in decernenda Citatione fuit animadverſa.

13. Quia ca periculo actorum erkandt. Quare ſequitur actores hac ſua de novo inſtituta actione, quamvis reſpectu prioris jam paullulum ſit immutata, non eſſe audiendos, neque Reus deſuper reſpondere, litemve conteſtari de jure ſchuldig / petit ſe abſolvi ab inſtantia cum expenſis, clauſula ſalutari. Officium, &c.

Tenor N. 7. Contra Exceptiones rei Iudicatæ Actores generalia repetunt, è contra 22. Auguſti Anno 86. producirte articulirte Klag vnd das dictæ Exceptiones irrelevantes, Setzis 16. Octobr. Anno 88. productam eventualem litis conteſtationem & reſponſionales & defenſionales nimis ſero & purificato termino eſſe productas. Nam quilibet Reus ſtatim exceptionib. vigore Receſſus de Anno 70. Eventual Handlung annectere debet, adeo, ut lapſo termino productis pars reſpondere non teneatur. Lapſus enim termini à Judice vel lege præfixi privat partem Jure ſuo *l. 2.* ubique gl. & Dd. communiter *ff. de re Iud. l. ſi eo tempore. C. de remiſſ. pign.* Hinc articulos poſt terminum non licet dare, ſed bene datos declarare Boer. *deciſ. 172. n. 23. part. 1.* Quemadmodum nec exceptiones declaratorias & dilatorias ante litem conteſtatam (qui terminus ejuſmodi exceptionibus à lege præfixus eſt) non oppoſitas, poſtmodum licet opponere, ne quidem in appellationis cauſa *l. ita demum. C. de procur.* ubi gl. in *verb. militiæ*, Salic. & Angel. *in l. Pomponius. §. ratihabitionis ff. eod.* So folget nothwendig daß Reus mit berürter Schrifft ferner nicht zuhören / ſondern daß ermelte reſponſiones & defenſionales als viel zuſpat vorbracht / in Recht zu verwerffen / & actorum articulirte Klag für gerichtlich bekandt anzunehmen ſey. Quod actores bey deren albereit erhaltenen præjudicio, ne Ordinatio Cameræ & Sanctiones Imperii retro reddantur eluſoriæ, Auch Reus ex ſua negligentia mehr vortheils habe / denn da er in ſeiner Ordnung debito juris tempore gehandelt / handzuhaben hiemit wollen gebetten haben. Setzens cum officio.

N. 8. Negat Reus Exceptiones ſuas rei judicatæ eſſe irrelevantes, petit igitur adhuc, ut petitur, nondum pronunciatum ſuper exceptione rei judicatæ, an ſcilicet debeat reſpondere vel nõ, Cauſam cur annecti debeat eventual handlung hic ceſſare; quia introducta, daß man in der Sachen ſol fortfahren / ſed hic non poterat procedi, quia ſuper Exceptionibus non pronunciatum. Ergo in mora non fuit. Vnd dann ferner demſelben intuitu & fini der Ordnung vnd Viſitation Abſcheidt diß Ortes per Reum in effectu ein genügen geſchehen / als welches alles zuvor gerichtlich einbracht / ehe ex adverſo das geringſte ad dictas exceptiones rei judicatæ gehandelt / oder auch per judicem pronunciirt worden iſt. Ex his facile apparet, actores id non relevare; Petit igitur actorum begehren in jhrer Anzeig nicht ſtatt zugeben / ſondern / da jhm die Exceptio rei judicatæ wider Zuverſicht aberkandt / actores dann ad defenſionales; ſub pœna confeſſatorum zu handlen anzuhalten. Officium.

Votum D. Referent. Diſpicienda hîc venit exceptio rei judicatæ libello oppoſita. Etſi verò per Actores prius non ſolum ad pœnam privilegiorum, ſed & in eventum, ad reſtitutionem ablatæ Collectæ, ſicque ſuper validitate privilegiorum Spirenſium actum eſſe videatur; prout apparet ex eorundem petitione ſummaria. N. 4. 23. Junii, An. 68. in Camera exhibita; tamen reperio Dominos ſententiam abſolutoriam 29. April. An. 86. ibidem latam per majora vota reſtrinxiſſe, ſaltem ad petitam pœnã privilegiorum (idque ob non probatum dolum) non etiam ad ipſa privilegia ſeu eorundem validitatem; quo ad præſentem cauſam; ut nec ad petitam reſtitutionem ablatæ Collectæ, in qua annexa eventuali petitione hanc ipſam cauſam noſtram principalem concernente nihil decidere, nec actorib. præjudicare voluerunt, ita ut ipſis nihilominus adhuc integrũ fuerit, eo nomine de novo agere (quemadmodum quoque fecerunt) & per conſequentiam rei judicatæ exceptio hac in parte allegari vel locum habere haud quaquam poſſit. Igitur eventual Handlung prætenſæ exceptioni non annexam ſed demum 16. Octobr. Anno 68. adeoque poſt purificatum terminum productam, juxta Imperii Receſſum de Anno 70. qui ſtrictè intelligendus, rejiciendam litem pro conteſtata, articulos pro confeſſatis acceptandam, ac Rei procuratori viam defenſionalium præcludendam; & Cognitã ad ulteriora admittendum eſſe puto. Receſſus Anno 94. non obſtat. Loquitur enim de futuris, non præteritis, nec jus antea quæſitum actorib. aufertur.

Nota. Priori ſententiæ adfuerunt Domini Dn. à Sickingen Referens D. Oldenhauſen / D. Bingius, D. Wamboldt / D. Arnßbach / D. Quentel. D. Appianus. D. Gail. D. Hartlieb.

Tenor petitionis Summariæ in cauſa inter eaſdem Citationis vff verwirckte Poen habender Freyheiten ſub N. 4. petunt actores Spirenſes von wegen ſolcher thätlichen gravation in pœnam privilegiorum declarari, oder je zum wenigſten pronunciari daß Reis dermaſſen den

berührten Keyſerlichen Freyheiten zu wieder zu handlen nit gebühret/ ſondern nochmals ſchuldig denſelben ſub pœna eorundem zugeleben / ſeine vorhabende Schatzung hinführo zu unterlaſſen/abzuſchaffen/auch jhren Bürgern jhr abgenötigt Geldt vnd Schatzung wieder zu reſtituiren, cum expenſis damnorum & intereſſe: addita clauſula ſalutari. Officium.

Notata quædam ex votis Dominorum in hac cauſa,prout ea antea Anno 1582.& 1583. fuit ventilata.

Dn. à Sickingen 18. Decembr. Anno 1582. Status cauſæ eſt quod actores nolint à Reo ſuis civibus ratione bonorum ſub ejus comitatu ſitorum Collectas (Türckenſtewr) indici. Et condictione ex productis privilegiis ad pœnam eorundem & negatoria actum. Fundant ſe in Receſſu Imperii de Anno 66. §. Dieweil nu dieſe/ꝛc. Item de Anno 42.§. vnd dieweil nun dieſe Hülff. Item de Anno 41. §. damit auch ſolche Ordnung. Item in Receſſu de Anno 1500. Item in jure communi; cum regulare ſit forenſibus vel non ſubditis Collectas imponi non poſſe. *l. reſcripto. §. fin. ff. de mun. & honor. cum ſimilib.* Ratio: quia Collecta imponitur perſonæ pro rebus. Ergo ſi perſona non ſit ſubdita ratione originis vel domicilii non poteſt imponi Bald. *in l. non tantum. §. fin. ff. de excuſ. mun.* Quæ regula tamen fallit, niſi ſtatutò vel conſuetudine vel præſcriptione aliter inductū eſſet Bald. *in d. l. unic. C. ſent. quæ pro eo quod intereſt.* Gail. 2. *obſ.* 54. *num.* 16. 21. Mynſ. 5. *obſ.* 22. Et inde eſt, quod Status Imperii in Comitiis ſemper urgeant das Herkommen/ ne quod quis conſuetudine vel præſcripsione obtinuit, amittat, ſi ſaltem concederetur ſecundum Jus communo collectare ſubditos, quia ſemper tunc excluderentur forenſes.

D. Hartlieb Correferens. Reum habere pro ſe aliquam conſuetudinem Germaniæ, quæ vim legis habet, *l. de quibus ff. de legib.* Notum enim eſſe, daß in Chur: vnd Fürſtenthumben, es alſo herkommen / daß die Außmärcker Jhre güter zuverſchatzen ſchuldig ſeyn Gail. 2. *obſ.* 53. *nu.* 4. Item extractum Morgenbuchs Gail. *d. obſ.* 52. *nu.* 21. Non putat eidem obſtare Reichs Abſchied de Anno 66. Reſpondetur enim, Forenſes, qui alibi bona ſua habent, hoc caſu pro ſubditis & civibus cenſeri Felin. *in cap. fin. de off. ordin.* Si Spirenſes probaſſent, ſe ſecundum dictos receſſus Imperii in legitimo uſu fuiſſe cives ſuos collectandi etiam ratione bonorum extra territorium ſuum ſitorum, id eſt, ſi probaſſent daß herkommen / ut loquitur Reichs Abſchied/ tunc judicaret pro Spirenſibus. Cenſet iniquiſſimum eſſe, ut quis unius rei nomine pluribus & diverſis idem ſolvere cogatur injungeret adhuc actoribus probationem deß herkommens / vel Reo, ſi ita videatur, conſuetudinis. Actum condictione ex lege vel privilegio Cæſarum. Nam actores ſuam intentionem principaliter ſuper iis fundant, quanquam & in narratione Citationis & poſitionibus ſe aliqua ex parte fundent in jure communi ex actione in rem Negatoria.

Immunitas à collectis alicui conceſſa an comprehendat etiam impoſitas poſtea ex neceſſitate publica Mynſ. 1. *obſ.* 70. Unde vel inde excuſatus eſſe poteſt reus à dolo & pœna, Türckenſtewr eſſe munera extraordinaria & per conſequens forenſes ad ea non teneri: allegat Receſſum de Anno 1518. Cammergerichts Vnterhaltung jam ordinarium factum eſt, quamdiu viget Camera & propterea ſubditos non collectari à Principibus putat, nec illis permiſſum eſſe, ſed ſolvi debet Auß jhrem Cammergut / putat ergo jus commune & Reichs Abſchied facere pro actoribus: Actores quidem fateri, ſuos cives Comitibus dediſſe & adhuc dare Beth ratione dictorum bonorum: ſed hæc eſſe ſeparatiſſima Jura, Stewr vnnd Beth/ à quibus nihil inferatur. Non enim ſequi; quod eſt Bethbahr/ idem eſſe etiā Stewrbahr / Jam enim precaria Ordinarium & reale factum eſſe, ſic etiam non ſequi, quod eſt Zinßbahr/ id etiam eſt bethbahr/ Cravett. *conſil.* 111. *nu.* 7. tenet quod collectam ſolvere non teneatur, qui pro bonis ſuis certum quid annuatim ſolvit. Concludit Reum quidem nō in pœnam ſed tamen ad reſtitutionem der abgenöthigten ſchatzung condemnandum Compenſatis Expenſis.

D. Oldenhauſen Unicam condictionem ex lege electam, cum & declaratio & medietatis adjudicatio petatur. In eventum pronunciari, non licuiſſe Reo der maſſen contra privilegia zu handlen/ſondern nochmals ꝛc. ſub pœna eorundem zugeleben/ Quare expedito puncto privigii putat Judicem Cameræ officio ſuo ſatisfeciſſe; Aliàs putat vulgarem eſſe regulam, was bethbahr/iſt auch Stewrbahr/ eamque generaliori totius Europæ conſuetudine receptam, quæ omnes poſſeſſores implicat, niſi ſpecialiter ab hoc onere doceantur exempti vel privilegio, vel pacto, vel conſuetudine. Prædiis enim ſemel tributariis effectis, rectè imponitur Collecta pro rebus abſolute, Maver. *tit. de Taliis. n.* 23. Thomatus *fol.* 97. *num.* 51. Et conſuetudo Collectandi in una ſpecie locum habet in omnibus concurrentibus cauſis Pariſ. *conſ.* 25. *n.* 86. *lib.* 1. Türckenſtewer annumerat Ordinariis muneribus, cum eis definitio competat, ergo & definitum. Et notiſſimum eſſe, Collectas Imperiales non eſt plenitudine poteſtatis, ſed præcedente dieta, deliberato conſilio & communi omnium Statuum conſenſu impetrari magis, quam indici Lipſenſ. *conſ.* 37. Weſenb. *conſ.* 45. Non videt ergo, quid magis ordinarium dici fingique poſſit, quam hoc ipſum quod ab omnib. ſupra dicto modo neceſſitate exigente & lege jubente pro ſalute communi agnoſcitur & ſolvitur pro rata. *l.* 1. *de indict. lib.* 10. *l.* 2. 3. *fin. C. de mun. patrim. l. omnes omnino. C. de annon. & & tribut l. 2. C. de immunit. nemin. conced.* Cenſus & tributa vel perſonis indicuntur vel poſſeſſionib. *l. 3. C. de cenſib. l. un. C. de Off. Aſſeſſ. l. 3. de appar. præfect.* Tributa & indictiones, ſive Ordinaria & perpetua, ſive extraordinaria & temporaria ſint, poſſeſſori, Colono, uſufructuario incumbunt *l. quaro. 28. l. generali. 32. §. fin.*

*fin.ff. de uſufr. leg.l. uſufruct.*52.*ff. de uſufr.l.*13. §.5.*ff. de act. empt.* Idem Juris in Contributionib. Imperii, ut videre eſt in Receſſu de Anno 1548. in materia exemptionum & moderationum. Fiſcus enim interea poſſeſſores excutit. Hinc intitulaturæ illæ, &c. Als einhaber ꝛc. Hinc communis opinio, Collectam ibi ſolvendam, ubi bona quis poſſidet Gail. 2. *obſ.*52. 53. Decian. *conſ.*55. *num.*4.18. ubi ad forenſes hoc extendit: & reſpondet Bartolo & aliis, qui forenſes exemptos eſſe volunt. Burſat. *conſ.*16 Feſtas. *de æſtim. & Collect. p.*2. *n.*35. Ratio exprimitur in *l.*10. *C. de muner. patrim.* Pariſ. *d. conſ.*25. *n.*39. ubi poſt Alexandrum dicit, Communitatem non poſſe ſtatuere, ut Collectæ ſolvantur pro bonis alibi ſitis. Quam ſententiam refutata contrariâ, ex profeſſo confirmat Thomatus. §. *ſane. n.*24.25. Jus igitur etiam reſiſtit tali poſſeſſioni Spirenſium, certe tertio id præjudicare non poteſt, niſi poſt actus impoſitionis & recuſationis intervenerint. Non probatũ, quando & à quibus hæc bona ad cives Spirenſes primum pervenerint. Mörgenbuch Comitis innuere videtur, à ſubditis nuper acquiſita: Non aliter igitur, quam cum onere tranſire potuerunt: quippe per relationem Jn Morgenbuch omnibus oneribus etiam extraordinariis, concurrentibus ſcilicet cauſis legitimis, obnoxia facta ſunt, Pariſ. *d. conſ.*25. *n.*86. Schurff. *conſ.*59. Abſolvit Reum, compenſatis expenſis.

D. Arnſbach. Actum tam ex privilegiis ad pœnam, quam Negatoria, prout ex narratis & clauſula ſalutari liquido adparet. Quoad pœnam putat actionem non probatam ob defectum doli, & Receſſum Imperii; ſive ſint exempti, &c. Sed quoad Negatoriam iniquum putat eſſe, ex loco territorii emolumentũ fructuum capere, & recuſare onera Thomat. *fol.* 97. *n.*51. Decian. *conſ.*55. *n.*46. Alex. *conſ.* 52. *n.*6. *vol.*5. Feſtaſ. *de Collect. pr.* Contributiones haſce Imperii eſſe novum quiddã, & ante 100. annos in Germania ferè inauditum; Imperii Conſtitutiones, & Receſſus & communẽ Statuum obſervantiam, & mentem Conſtitutionum ſequendam eſſe. Et habere priores Receſſus expreſſe, forenſes ratione bonorum in diſtrictu alterius ſitorum non eſſe collectandos. Quia verò ſucceſſu temporis aliqui Status, præſertim potentiores, in contrarium forenſes Collectare conſueverunt; eiuſque rei in poſſeſſionem venerunt, à ſua poſſeſſione & præſcriptione noluerunt recedere: nec ergo Receſſus Imperii alicui Statui præjudicare voluerunt quod arguunt verba; wie rechtmäſſig herkommen / Actionem itaque probatam, & non eliſam; propter magnum tamen præjudicium; quod Statibus inde oritur, Reo injungit, tum ex natura huius actionis, tum quod Reus ipſe in 5.6.7. defenſ. ſuper conſuetudine ſe fundarit, probationem dictorum articulorum, quod allegans conſuetudinem probare teneatur.

D. Wamboldt / Actionem putat inſtituiſſe unicam ex dicto privilegio, pœnam petentes vel reſtitutionem oblatæ collectæ ſub dicta pœna: Reum abſolvit ab actione penitus, tam quo ad pœnam, quam reſtitutionem & deſiſtentiam ſub dicta pœna.

De regula, Forenſes non eſſe Collectandos, Dd. variè loqui & nõ eſſe ſine dubio, An communis ſit. Moderniores preſſius eam examinantes, ita excuſſerunt, ut authoritatem ſuam videatur amiſiſſe. Obſervantia ferè omnium gentium eſt in contrarium, ut & ipſi Dd. & unus ex Aſſeſſoribus in Collegio non dubitarit affirmare, conſuetudinem generalem in contrarium eſſe. Conſtat de conſuetudine Italiæ, & Galliæ ex Deciſ. Guid. 5.87.396.397. Conſilium Cravett. 111. ſingulare eſſe, ubi in cauſa propria ſe fundet in generaliſſima præſumptione libertatis. Inſiſtit gl. *verb. poſſidet. l. unic. C. de mulier. in quo loc. lib.*10. quæ gl. paucis quaſi Canonibus veritatem omnem explicat. Dicit primum, de patrimonialibus intelligi debere *d. l. unic.* Contrarias verò leges ſecus. Deinde dicit, eum debere Collectam ſolvere; qui tributum, quæ regula certiſſima eſt. Et in confeſſo apud Dd. ut in marito pro dote, in uſufructuario *l. quarò. de uſufr. leg.* Item in Emphyteuta Pinell. *in l.*1. *C. de bon. mater. p.*2. *n.*72. *verſ.*11. Onus enim fructuum hæc impendia ſunt *l. neque ſtipendium. ff. de impens. in rem. dot.* Et prædia non perſonas intuemur in vectigalibus fundorum *l. Imperatores. de publican.* Tertiò dicit gl. non debere collectari civem de bonis extra territorium ſitis; ne res in uno loco ſit in tributo & in altero patrimonialis præſtatio. Facit optimè text. *in cap. cum in tua de decim* quem adhoc allegat Schurff. *conſ.*59. *n.*26. *cum ſeq. cent.*1. Quia non debet una eademq; res diverſo jure cenſeri. Et Maſver. *tit. de Taliis n.*23. notat ex Bart. omnia prædia per uſum eſſe tributaria; Ideoque Collectas imponi abſolutè pro rebus. Negare autem; quod ruſticorum bona ſint tributaria Dominis pagorum; præſertim quæ ſolvunt Beth / non poſſumus. Et in cauſa Speyr contra Speyr Albada defendit Beth eſſe tributum, & vulgo dici ſolet, was Bethbahr / iſt auch Stewrbahr / Et tributum eſt pecunia, quæ annuatim ſolvitur magiſtratui loco publicæ functionis pro defenſione referens ſe ad textus & Lexicon Spigelii. Ad regulam Dd. Quod Collectæ imponantur perſonis pro rebus facilis eſt reſponſio. Hoc enim verum eſt, quatenus res in territorio domicilii ſeu incolatus ſitæ ſunt; ſecus verò quo ad bona extra diſtrictum civitatis vel provinciæ ſita. In illis enim cum Juris, quod propter defectum Juriſdictionis nulla detur executio vel hypotheca, locum habet alterum genus patrimonialium munerum, quod rebus in ſe conſideratis, ſive intuitu incolatus, utpote poſſeſſore alibi de gente indicitur. Cenſet veriſſimam & inconcuſſam eſſe Juris reſolutionẽ ad text. *l. reſcripto.* §. *ſciendum eſt. & l. fin.* §. *patrimoniorum. ff. de mun. & honor.* quod videlicet patrimonialia duplicia ſint, ita ſcilicet, ut ſi res ſola [ut ager vel ædificium] ſub dictione collectantis ſit, quæ incolatum vel domicilium per ſe non conſtituit *l. libertus.* §. *ſola. ff. ad municipal. l. cum neque. C. de incol,* quod tunc territorii do-

minus

minus Collectas rebus indicere cenſeatur ipſas videlicet res & poſſeſſores ſequendo, quatenus poſſident, non per ſe perſonas forenſium ſpectando, ut loquitur *d l. Imperatores. ff. de publican.* Quatenus verò & perſona & res eidem ſubdita ſunt, tunc perſonæ indicuntur pro rebus in eodem territorio ſitis. Verbum Underthanen in Receſſu putat ſimiliter intelligendum ſecundum ſubjectam materiam Collectarum, & ſic etiam forenſes complecti. Concludit neque actores ſuis privilegiis, neque Jure communi, neque conſuetudine, neque præſcriptione, neque per Receſſus Imperii probaſſe, quod Reus cogatur Collectam in ſuo territorio civibus ſuis indictam exactam & ſolutam reſtituere, multo minus in futurum deſiſtere. Abſolvit Reum compenſatis expenſis, propter diſſentientes Dominorum ſententias.

D. Appianus. Actum principaliter ex privilegio, non tàm condictione, quàm negatoria, quæ quidem in petitione non fundatur ſuper conſtitutione Imperii, nec Jure communi, niſi quaten⁹ virtute Clauſulę ſalutaris libelli ex narratis inferri poteſt Cravett. *conſil. 278. circ. fin. p. 2.* Quoad pœnam cum DD. Referentib. actionem non probatam propter defectum inſinuationis & doli. Quo ad alteram verò actionem inhæret Sententiæ & argumentis Dn. Correferentis. Adparet ex Receſſibus Imperii, quod ſine Statuum conſenſu Imperator propria authoritate nihil indicere poſſit. Et iſtæ Contributiones [excepta Cammergerichts underhaltung] ſemper pro extraordinariis tantum habitæ ſunt, prout etiam incertam habent præſtationem, & res omnis in conſenſu Statuum ſita eſt. Quare malè ab illis inferri, quæ à Dd. ſparſim in aliis diſſimilibus caſibus ſcilicet Regum, Principum, Civitatum, Univerſitatum vel de conſuetudinibus Italiæ, Galliæ vel aliorum privatorum, & ſic particularibus, item de indictis, Superindictis & prædiis tributariis factis traduntur. Concludit actionem non eliſam placet tamen, non reſciſſâ ex officio concluſione, ut Reo adhuc injungatur probatio 5. 7. & 8. defens.

D. Quentel. Sentit quoad Jus cum D. Appiano, concludit ut D. Correferens Collectas habet pro munere vel perſonali [ut ſentit Fulgoſ. *ad l. is cum quo. ff. de aq. pluv. arc.* Alciat. *ad l placet. n 6. circ. verb. extraordinarium C. de SS Eccleſ.*] vel ſaltem pro mixto, non autem pro merè patrimoniali vel prædiali magiſque pro extraordinario, quam ordinario, cum non habeat cauſam regularem, nec perpetuam, ſed tantum & principaliter vel ratione publicæ utilitatis vel neceſſitatis indicantur perſonis pro rebus ad tempus. Facit *l. cui muneris 12. ibi: cætera omnia quæ ad tempus extra ordinem. ff. de mun. & honor.* Beth loco tributi habet, & Bodenzinß / vel cenſum perpetuum eſſe putat Zaſ. *in l. quidam. ff. ſi cert. pet.* Longe ergo diverſam habere rationem à noſtris, nec de uno ad aliud rectè fieri illationem.

D. Gail. concludit per omnia cum D. Wamboldt.

D. à Sickingen *Referens*, Sententiam à Reo allegatam Speyer contra Speyer de Anno 63. ipſi nihil patrocinari, cum pagi Hernheim proprietas non ad Epiſcopum Spirenſem, ſed Præpoſituram Weiſſenburg pertineat & tempore cœptæ litis ſcil. Anno 1523. illa Præpoſitura nondum cum Epiſcopatu Spirenſi unita fuit. Neq; eſt eadem ratio, inter dominum & Vaſallum, nec eodem Jure cenſentur, & à ſeparatis nulla fit illatio. Et eſſet argumentum à toto ad ſingula eius partes. quod non valet. Idem concludunt & cæteri Domini omnes.

Votum D. Benders. Dubio non caret. An hic eadem cauſa petendi ſit, nec ne. In qualibet actione cauſa proxima eſt & remota. Non dubitat quin in utroq; proceſſu, inſtituta ſit actio Negatoria; in hoc quidem principaliter, ibi verò ſaltem ſecundario Oldendorp. *Claſſ. 3. act. 5.* quæ realis eſt. Diverſitas qualitatis adjecta facto non impedit exceptionem rei judicatæ *l. de eadem. & l. ſingulis. ff. de except. rei jud. l. quod in hærede. ff. de tribut. act. l. nemo. 44. § quoties ff. de R. I.* Quod ſi vero plures ſunt contractus, plures cauſæ, plura ve facta, ex quib. plures numero vel ſpecie differentes competunt actiones, una actione & intentione deciſa, nō obſtat exceptio rei Judicatæ in alia. *l. ſi mater. 10 §. demq. & §. eandem. l. & an eadem. 4. princ. & §. actiones. & l. fin. ff. de except. rei. Iud.* Facit *l. duobus. §. exceptio. ff. de Iurejur.* Idque ſi etiam cauſa, ex qua prius actum, nōn vera, ſed putativa tantum fuerit. *d. l. ſi mater. §. deniq.* Modo actores in priori proceſſu pro aſtruenda ſua immunitate ſibiq; vindicando illo Jure non niſi ex cauſa privilegii egiſſe, non Jure communi, ex concluſione petitionis Summariæ apparet. Tota enim petitio tam eventualis aut ſecundaria, quàm etiam ipſa principalis ad ſolum privilegium directa eſt. At cum nunc non ex privilegiis, ſed planè ex alia cauſa, videlicet ex jure communi arg. *l. Ius ſingulare ff. de legib.* agere intendant, ut non obſcurè ex Citatione, in qua privilegii nulla mentio fit, patet, non poſſunt non dici ex diverſa cauſa agere, & proinde exceptionem rei Judicatæ nullatenus obſtare, per ſupra allegata. Nam licet in actione reali nulla cauſa remota expreſſa, prout regulariter in ea exprimenda non eſt, cenſeatur omne Jus in Judicium deductum, ſecus tamen eſt (1) ſi certa cauſa expreſſa fuerit, quia tunc etiam in reali ex alia cauſa quis agere non prohibetur. *d. l. ſi mater. 11. §. denique verſ. Si quis autem.* Bartol. *in d. § actiones.* Ferrar. *in form. actionis realis. § Iure dominii n. 44.* (2) In Confeſſoria & Negatoria, quia in illis etiam remota cauſa exprimenda eſt in ſpecie Ferrar. *ibid. n. 46.* rationem reddit Bart. *in d. §. actiones. n. 15.* quemadmodum in perſonali. Itaq; non video, ex quo fundamento eventual handlung diu poſt terminum, nec etiam in proxima procuratoris Ordnung exhibita, ſalvo receſſu de Anno 1570. admitti poſſit, aut debeat. Nec putat dominos priores ſenſiſſe, quod in priori proceſſu actione Negatoria, etiam ex titulo à jure communi habito actum putarint, quamvis & ego ibi non tantum ad declarationem

pœnæ,

pœnæ, ſed etiam Negatoria ad cauſam principalem, at non niſi ex titulo ex privilegiis, nullo modo autem ex titulo à jure communi acquiſito per ſupradicta actum ſententiam. Imo nec etiam talis ipſorum intentio, ita in mente retenta, & in Sententia planè generali nullatenus expreſſa, quæq; libello omninò conformis eſſe debuit, & etiamnum de Jure non aliter accipi debet, prout neq; à partibus, quibus non vota, ſed ſententia tantum publicari ſolet, aliter intelligi potuit; juri actorum præjudicare poſſe haud videtur. Concludo itaq; cum D. Ref. ſi modo vel ex narratis petitionis vel ex articulis priorib. vel libello huius inſtantiæ non adpareat, vel ibi etiam ex Jure communi, uti Reus vult in ſecundo exceptionali articulo, aut hic privilegio quoque actum, quæ omnia propterea diligenter examinanda, &c. Salvo, &c.

D. Iocher. Non puto præjudicium Nach geſtaldt dieſer Sachen hic locum habere. Quia Reus Jure in una ſola Exceptione rei Judicatæ tempeſtivè exhibita ſe fundavit. Nam non tantum cõdictione vel actione aliqua reali ex privilegiis, ſed etiam Negatoria ex Jure communi, & Conſtitutionibus Imperii actum quinq; Domini concluſerunt, & quidem non abſque ratione, cùm in articulis libelli & defenſionalib. prioris actionis id apertè adpareat, in quib. etiam Jus commune, conſuetudinem, Conſtitutiones Imperii introduxerunt. Ideo cum ſententia generalis abſolutoria legitima concluſione prævia ſit lata, Reus ex toto ſtatu cauſæ aliud ſibi ſuadere nõ potuit, quam ſe planè vincere, & cum poſt illam actores denuo Jus commune introducerent, non immeritò exceptioni rei Judicatæ inhæſit, ne id denuo in diſputationem deduceret, quod jam antea legitimè deciſum videbatur. Quod autẽ Domini priores omiſſa actione Negatoria planè indeciſa voluerunt ſaltem punctum privilegii, quoad pœnam decidere, & actionem generalem intentatam eò reſtringere, ſententiam verò proponere generalem, Reo ut noceret, mihi videtur ſatis durum hic, ubi æquitas rigori prævalet, eoq; reſpexiſſe videtur D. Ref. citationis poſterior, dum eam decerneret periculo partis. Imò quaſi ſentio, exceptionem rei judicatæ hîc obſtare, cum per majora, ut dictum, utraque actio ſit & dicatur propoſita antea, ſententia verè poſtea nullam exceperit, ſed inhæreo priori opinioni, &c. Salvo. *Ego.* Actum fuiſſe primitus tàm ſuper pœna privilegiorum, quam ſuper cauſa principali, non modò ex libello tum temporis exhibito patet, ſed Domini etiam, qui eius relationi interfuerunt, unanimiter ferè eò concludunt. Ex qua ſimul cum puncto privilegiorum cauſam principalem à partibus diſputatã, licet non probatam fuiſſe, ex eorundem votis colligere licet. Sententiã itaq; purè & abſolutè latã, Reus non immeritò actioni ex eodẽ fundamento poſtea de novo intentatæ exceptionẽ rei Judicatæ oppoſuit, eiuſque præjudicio mea opinione rectè inhæſit, cum ſit litis finitæ, & eius ingreſſum, ſi (ut hic factum) ante litis conteſtationem opponatur impediat Marant. *p. 6. de Except. n. 13. c. 1. de lit. conteſt. in 6. l. 1. l. 2. l. nam & poſtea. ubi* Bart. *ff de Iurejur.* In tantum ut licet res nõ eadem denuò petatur: (quod tamen hîc fit) modo eadem petendi cauſa ſubſit (quæ omnino hic ſubeſt) Reus non niſi puncto hoc exceptionis expedito ad cauſam principalem reſpondere teneatur Mynſ. *reſp. 68. n. 2.* Maximè ſi ſententia prior ritè & ſervato legitimo Juris ordine (ut hic factum cum non ſuper nullitate agatur) pronunciata fuerit. *l. 4. §. condemnatum. l. ſi cum nulla ff. de re Iud.* Etſi Sententia prius lata iniqua eſſet, quia nihilominus facit Jus. *l. 1. §. hoc interdicto. ff. de lib. exhib. l. ſervo invito. § cum prætor. ff. ad* Trebell. Nec refert, ſi quis dicat, cauſam principalem eventualiter ſaltem libello fuiſſe annexam, quia nihilominus eam Domini priores nõ tàm ex verbis libelli, quam vigore Clauſulæ Salutaris pro intentata habuerunt penè omnes, quamvis exiſtimaverint eam probatam non fuiſſe, quare etiam deſuper pronunciare voluerunt per majora; Quamvis nõnulli fuerint, qui reum penitus ab utraq; actione abſolvere non dubitaverint. In tali itaque dubio, cum cauſa principalis cum cauſa privilegii intentata & tractata fuerit, Reum per ſupra dicta excuſari poſſe puto, quod is mentem & vota Dominorum, quamnam harum inſtitutarum actionum illi pro probata vel non probata habuerint, probabiliter ignorare, ſed in contrarium utraque ita intentata & diſputata, ſententiam etiam ſuper utroq; latam fuiſſe firmiter ſtatuere potuerit; Motus potiſſimũ, quod ſententia abſolutoria purè ſimpliciter & generalis abſque clauſula reſervatoria, quæ tamen hodie frequentiſſima, & mea opinione, ſi ſuper cauſa principali ſententia ferri non debebat, eidem annectenda fuerat, lata Citatio etiã (quam ab initio plane denegatam fuiſſe puto) demum periculo partis dubio procul ex eodem fundamento decreta fuerit, quæ aliàs, ut opinor, ſimpliciter decerni & potuiſſet & debuiſſet, utpote ſuper cauſa principali fundata penitus. Pro qualitate itaq; huius cauſæ utcunq; exceptioni rei judicatæ locus eſſe non debeat, mitiùs tamen cum Reo agendum; neque tali tam gravi præjudicio totius cauſæ gravandum eſſe exiſtimo. Quare lite, reſponſionibus & defenſionalibus eventualibus pro puris acceptatis Actoribus Vorgewandter Einred unverhindert Handlung deſuper injungerem Nach geſtaldt jedoch dieſer Sachen/ꝛc. Salvo, &c.

Placuit itaque majoribus ſententiam ita ferri: Seynd L. Cogman und L. Streitten jhre in den Exceptionib. und anzeig den 26. Junii Anno 87. und 14. Septembr. Anno 89. Einkommen reſpectivè begehren nach geſtalt dieſer Sachen abgeſchlagen/ ſondern ermelten L. Cogman vor ſich uff eventualem litis conteſtationem & defenſionales 16. Octob. Anno 88. Vorbracht in ſpecie zuhandeln gebührt/ zeit 4. Monat pro termino & prorogatione von Ampts wegen angeſetzet ſub comminatione litis conteſtatæ & articulorum confeſſatorum.

D. Bender 9. Januarii Anno 99. ex poſt facto voto ſuo addidit, ſi à priorib. Dominis in priori proceſſu

proceſſu ex Jure communi etiam actum per majora concluſum, & Reus deſuper ſimpliciter abſolutus fuiſſet, ſententia pateret præjudicium tàm quoad privilegium quàm Jus commune, non attento quod reſtrinxiſſent eam in ſuis votis ad Jus privilegii, quia ſententia eſt ſtricti Juris: Et facit præjudicium inter partes ſententia, non vota. Verum licet omnes Domini priores in eo conveniant, quod Spirenſes in narratis Citationis petitionis Summariæ & articulorum, non tantum in privilegio, ſed etiam Jure communi ſe fundarint; ac proinde hanc juris communis quæſtionem, an videlicet forenſes collectari poſſint? potiſſimum & quaſi ſolam examinent, tamen finaliter non niſi ex privilegio, tam ratione pœnæ, quàm Juris Collectandi, actum iiſdem per majora placuit. Nam ex ſolis privilegiis tam principaliter ratione pœnæ, quam eventualiter ratione reſtitutionis ablatæ Collectæ, & conſequenter in poſterum deſiſtentiæ actum, Domino Oldenhauſen/Et D. Wambolden ſimpliciter placuit, cui ſententiæ etiam D. Gail. per omnia ſubſcribit, à quib. etiam non multum diſſentit D. Appianus: (cuius ſententia etiam placet D. Quentelio) qui itidem principaliter ex privilegiis tam condictione ad pœnam, quam Negatoria actũ putat. At ex Jure communi non aliter quam quatenus virtute clauſulæ ſalutaris libelli, ex Narratis inferri poteſt; Unde licet, maximè, ſi Spirenſibus utile fuiſſet, etiam ac Jure commune actum dici potuiſſet, tamen quia iiſdem omninò inutile, imo prejudiciale planè, eò quod tunc poſſeſſionem non deduxerint; nedum probarint, fuiſſet, & nunc omnium præjudicialiſſimum futurum eſſet: Illam actionem etiam Jure communi tunc inſtitutam; nec tunc dici potuit, nec etiam nunc dici poteſt, ne clauſula ſalutaris, quæ alioquin in favorem ſolum actorum inducta eſt; in eorundem odium detorqueatur, *jurib. vulg.*

Ejuſdem planè ſententiæ etiam fuiſſe videtur D. Hartlieb. Correferens, ſcilicet ex privilegiis principaliter actum, & Reos non niſi in Narratione Citationis & poſitionibus, in jure communi ſe aliqua ex parte fundare, Sic etiam D. Ref. à Sickingen ex privilegiis actum putat, addendo tamen, etiam dici poſſe, conjunctam eſſe Negatoriam ex privilegiis vel etiam ex aliis juribus. Unde licet D. Arnßbach ex utroque Jure privilegiorum & communi ſimul actum cenſuiſſe videatur, tamen cæteros Dominos omnes non niſi ex ſolis privilegiis principaliter actum ſenſiſſe apparet, Et quod clauſulam ſalutarem quoad Jus commune actoribus non nocere voluerint; eo ipſo ſatis declararunt, quod iidem 23. die poſt novos proceſſus ſuper Jure communi decreverint, clauſulam autem periculo partis ideo puto additam, quod actores etiam jure communi difficile obtenturi aliquid videbantur, ſiquidem Domini eam quæſtionem etiam ex Jure communi & conſtitutionibus Imperii, & quidem contra actores, niſi ii poſſeſſionem contrariam probarent, tam nunc unanimiter ferè in votis ſuis deciderunt. Quare cum actores nunc tantum ſe ſuper Jure communi fundent, patet exceptionem rei Judicatæ impertinenter objectam, per ea, quæ latius in meo voto allegata ſunt; ac proinde ſi ſummo Jure cum Reo agere vellemus, præjudicio optimo Jure inhæreri poſſe. Verum concluſive Reum excuſationem mereri puto 1. Quia eo ipſo tempore quo ad Eventual handlung per Dominos deputatos, aliquid immutatum, quod licet non fuerit receptum, tamen ex eo errore lapſis ignoſcendum videtur, maximè quod jam ille ipſe Receſſus in Comitiis 94. publicatus fuerit. 2. quia de apicibus Juris videtur eſſe hæc diſputatio, annon tunc etiam ex Jure communi actum dici poſſit? uti plures quoq; ex prioribus Dominis ſenſiſſe videntur, adderem tamen in ſententia, &c. Nach geſtaldt dieſer Sachen/ ꝛc.

Salvo, &c.

Liber.

Hic legit, ut diſcat: rigido is me vellicat ungue:
Præſtiteris ſodes laus ea major erit.